fut 16
w 78

R.8
175

ne re[illegible]ecedit̃ per contrariã assertionem: vt. C. de nõ nu. pe-
cu. l. generaliter. Itẽ dicta ꝓmissio facta ex certa sciẽtia obl
gat efficaciter: vt. ff. de ver. ob. l. si diuortio: ⁊ hoc de ꝑmo,
pũcto. ¶ Super 2o pũcto videtur ꝙ dicta cõsuetudo nõ
attẽdatur: qz cõsuetudo nõ ligat aduenas. ar. ff. de pigno-
ribꝰ 2o per quã. l. ita determinãt glo. decreti. Itẽ qz nõ v
detur tanue cõtractũ: vt. ff. de iudi. heres absens. §. i. In
cõtrariũ videtur qz dicta cõsuetudo disponit super decisoꝛi
bꝰ. i. super validãda obligatione. ergo inspicitur locus co
tractus: vt. l. si fundus de euictꝫ cũ sua mã. solutio si inspicã
tur instrumẽtũ vba instrumẽti õterminãt qõnẽ: qz ꝓtes o
luerũt ꝙ ibi esset locus contractus: ibi solutionẽ cõferdo
q̃q̃ ⁊ plura alia loca adiecerint ⁊ etiã si hoc nõ eẽt idãris
fozet: nã nõ ẽ hic questio iudicis sed ipsius debiti. ¶ Sup
tertio pũcto videt ꝙ dicte littere faciãt fidẽ inspecta qlita
te scribẽtiũ q̃bus dz adhiberi multũ fidei ⁊ auct̃. lxxxvi.
distinct̃. Nobilissimus. sol'o ista qõ nõ ẽ necessaria ꝓp ea
q̃ supza dixi. ¶ Mõ restat quoddã aliud dubiũ vpẽdẽ
te cõpromisso cũ instrumẽtũ eẽt iuratũ depositũ fuit ꝗrela
cozã episcopo q mãdauit iuramẽtũ seruari ⁊ solui promis
sa. ¶ Queritur an iste q̃rulus inciderit in penã ⁊ videtur
ꝙ sic vt nõ. in. c. q̃dm de appella. in cle. In ꝯtrarium vi
detur qz debitoꝛ sꝑeuit illud ꝓceptũ ⁊ sic dolus cũ dolo
cõpensatur vt. l. q̃uis. ff. de in ius vocã. ⁊. l. si. §. sz si stipu-
latoꝛ. ff. de eo ꝑer quẽ factũ erit. Considera siquidẽ per ire
ad iudicẽ soluitur cõpromissum: tũc qz fit ꝑ eũtẽ quominus
arbiter iudicare possit pena cõmittitur. Nã hec regula tra-
ditur ꝙ ille qui impedit arbitriũ ꝓmulgari vel nolẽdo cõ
parere ad arbitriũ instructionẽ vel alio mõ tenetur ad penã
vt. ff. de v̄. ob. l. i. quis arbitratus. si aũt cõpromissũ soluꝫ
tur tũc aut penã fuit apposita si contra cõpromissum venire
tur ⁊ tũc incidit in penã: aut si cõtra ꝓceptũ arbitri venire-
tur: ⁊ tũc distinguẽdũ ẽ eẽt cui rei vel particule pena adiecta
tur ar. eoꝝ q̃ nõ. ff. de iure iurãdo. l. si duo per rõnẽ. §. ii.
in glo. eidẽ. ⁊ qõ nõ. e. ti. l. nã ⁊ postea in fi. magne glo. in
illa qõne quãdo cõmittatur stipulatio ꝓ rata. Nã ꝓout
illa clausula refertur ad rẽ iudicatã nõ cõmittitur ante sz ni-
si referatur ad simplicẽ cõtrouersiã: tũc non soluitur sicut est
quãdo de cõtrouersia cõpromittitur in arbitratoꝛẽ: qz tunc
trãsigi videtur, put arbitratoꝛ declarauerit vt nõ. in autẽ. vt
diffe. iu. §. i. vnde nõ bz locum penittẽtia vt. C. de trãsac. l.
q̃uis: sic ergo nou obstat ꝙ de iuramẽto non possit com-
promitti fm quosdã. qz verũ ẽ quãtũ ad reatũ periurii: ta-
men quo ad vinculũ debiti bene valet compromissum: vt
ff. de iure iurãdo. l. duobus. §. fi. cũ. l. se. oia ⁊ singl'a qõ ẽ
dictũ. i. oia sil' ⁊ quodlibet per se: vt sit sensus diuisus non
cõpositus: nã dictio singulis rem cuilibet solidũ attribuere
solet vt. ff. de vul. substi. l. vel singulis vel ꝓout cõpatitur:
vt. l. in singulis ff. ad. l. falcidiã et in. l. singulis de excep.
rei iudi. vñ eo ipso qõ fit mẽtio ꝓtii fit mentio cõtractus qz
estimatio nois, vice fungitur emptionis vt. ff. de vsucapio.
ꝓ empto. l. litis estimatio ⁊. ff. de admi. tuto. l. cũ q̃ritur:
⁊. ff. si cer. peta. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ ipꝛudens in fi. §.
pozro factũ. leg. nemo simulatꝫ dicere põt qz sba legis ẽ ve
ritas. vt. C. de indic. liberta. tollen. l. vnica nõ obstat ꝙ in
cessione nõ exprimatur titulus: qz ista est cessio necessaria
q̃ fit mãdato legis vt plene nõ. ff. mãdati. l. papinianus ⁊
ff. de solutꝫ. §. modestinus. ⁊. C. manda. l. ꝓ diuersas. §.
exceptꝫ. Itẽ vbi ẽ ꝓcuũ cedẽdarũ ibi ẽ titulus emptiõis no
minis. vt. C. de ꝓdũs curialiũ. l. fi. li. x. Quapropter di-
cta cessio valida est de iure.

¶ Ego Baldus de ☞erusio.

¶ Feudatio facta iuxta consuetudinem valet etiã tempus
pzobandũ est cuz sit causa actionis dande. Item consuetu
do centum annozum etiam contra ecclesiam pzocedit etiã
Romanam.

Consilium. cccc xviii.

¶ ☞ Presuppo
A christi nomine sito ꝙ post late
i ranense cõciliũ decime nõ possint cõcedi in feu-
dũ ꝑpetuũ. ¶ Queritur si multe cõcessiões ap
parẽt post cõsiliũ facte in q̃bus fit mẽtio ꝙ retro consueue-
rãt ifeudari ⁊ nõ apparet vtrũ ante cõciliũ vel post nec ẽt
ꝑ testes ẽ ꝓbata cõis opinio de tãto tpe cuius ꝯtraria me
moria nõ existit: vtrũ moderna infeudatio iuxta cõsuetudi
nẽ retro actã valeat nec ne videtur ꝓmo ꝙ nõ valeat: quia
validitas huius ꝓtractus fũdatur ex tpe. s. ꝙ tales sunt de
cime q̃ ante cõcilium cõsueuerit infeudari. ꝯ opoztet ꝓbari
hoc tẽpus scilz ꝙ ãte: qz quotiẽs tẽpus ẽ cã dãde actiõis vl
denegande petitiõis ille dz hoc ꝓbare cui incũbit ꝓbatio
agendi vel excipiẽdi: vt plene legitur ⁊ nõ. ff. de nego. ge.
l. eũ actꝫ. ⁊. ff. de no. ope nuntꝫ. l. nõ solũ. §. sz vt ꝓbari. vñ
q allegat tẽpus cuius ꝯtrarii memoria nõ existit dz hoc ꝓ-
bare vt. l. i. in fi. ff. de aqua plu. arcẽ. ff. de ꝓbatꝫ. l. si arbitẽ.
In cõtrariũ videtur: qz ille q vult ꝓbare aliquod factũ ꝫle
ges interdũ dz ꝓbare tẽ pus: sz hic nõ ꝓbat qualiẽ feuda-
tiones appareãt post cõciliũ tñ nõ seqtur. ꝯ nõ ante. Itez q
vult destruere aliqõ factũ ex ozdine faciẽdũ dz ꝓbare ozdi
nez vt nõ. in. c. litteras de rescriptꝫ in clemẽ. Itẽ qñ dubiuz
surgit ex tpe incerto debemus ꝓesumere in meliozẽ partẽ
vt. C. de ꝓbatꝫ. l. matrẽ suã. ⁊ nõ. in. l. qui iurasse. §. pe. de
iureiurã. Itẽ cõsuetudo centũ annozũ etiã contra ecclesias
ꝓcedit ⁊ ne dũ cõtra alias sz etiã ꝯtra ecclesiã Romanam
vt in autẽ. vt ecclesia Romana gaudeat ꝑscriptiõe cẽtũ an
norũ i rubzo ⁊ nigro. ⁊. C. de sacrosan. eccle. l. fi. Itẽ ẽphi
teota est in possessiõe in qua dz defendi nisi ꝯtra eũ ꝓbe-
tur vt insti. de interdictꝫ. §. cõmodum. Itẽ debentes huic
feudatario respõdere nõ possũt petere ab eo ꝙ doceat de
titulo ex quo tã approbauerũt eũ ⁊ sibi soluerunt: qz sic fa-
ciendo viderentur eũ spoliare vt exꝫ de electꝫ. c. querelam.
⁊ nõ. ꝑ Di. in. c. qui ad agendũ de regul' iuris. li. vi. Item
nõ dz recedi ab ipso qõ diu equũ vsuz est vt. ff. de constitꝫ.
ꝓn. l. in rebus nouissimis. Itez ex tribus locatiõibus ante
ꝓcedentibus ꝓesumantur in infinitũ ãte vt. C. de apocis.
pu. l. q̃unq̃. Item ad hoc facit. ff. de vsu. l. cũ de iré vso.
itẽ ⁊ si nõ ꝓescriberetur ꝯ eccl'iaz ꝓescribitur tñ cõtra rẽsa-
les spacio. xxx. ãnozũ. vt in. c. si qs ꝑ. xxx. si de feudo sue.
ꝯtrouer. Quare pensitarii debẽt cogi ad pensuatiões sol-
uendo moze solito qz inter seipsos ꝓescriptio est ꝯseruata
l. si publicanus. §. i vectꝫ. de ꝓublicanis ꝑ Bar. facit qõ nõ
in. l. sicuti. §. si q̃ratur si seruitus vendt. nã cũ dominiũ veni
ant incidenter sufficit ꝓimo bona fides habita.

¶ Ego Baldus.

¶ Quibus ex causis sine sindicozum dicantur nulle.
Consilium. cccc xix.

¶ Qõ sinia fa di
A christi nomine ctoruz sindicozum
i nõ valeat: ꝓbatur ꝓmo ꝑ dictũ dñi Bar. q dicit ꝙ
arbitria ꝓcessa ꝑ legẽ nõ durãt nisi ꝑ ãnuz vt ipse plene nõ.
ff. de v̄. ob. si qs arbitratu. Nã ⁊ officiuz magistratus con
sueuit ãnuz durare vt in auten. defen. ciuitatũ. §. fi. col. iii.
⁊ arbitrio dato a lege nõ ab hoie vi expressuz in. l. si. §. i.
cõmu. de legã. ⁊ sic nõ obstat qd nõ. in. l. sz si cõpromissuz
ff. de arbi. qz ibi loqtur in arbitrio dato ab hoie. Aliogn
bz qs arbitriuz in ꝓposituz qd est absurduz nisi forte esset
tale qd qd in annuz nõ potuisset expediri vl ꝓp arduitatez
negocii vel ꝓp incertitudinez facti. nã nõ leditur ex tpis cur
su, q nõ fuit in moza vt nõ. in autẽ. de appel. in ꝓn. col. viii.
Secundo nõ vi valere rõne: qz calculato negocio ꝓpositi
to ꝑ siniaz diffinitiuã. Alia diffinitiua nõ valet vt plene nõ.
in. l. i. C. de erro. calculi. Tertia rõ est qz ista sinia fa fuit la
ta contra trãsactionez q̃ trãsiuit in rez iudicatã ex prima: nã
ipsuz lauduz trãsactio est: vt nõ. in auten. vt diffe. iu. §. i. col.
viii. qz vbi sunt oia calculata ibi oia intelliguntur esse sopita
vt. ff. de pac. l. emptoꝛ. §. lucius. Quarta rõ est qz in socie-

¶ Ex queſitis ſeipſum ſumat.

Conſilium.cccxxxij.

¶ Factum ta-
le eſt. M.ccc.
lxxxiij. indictione. vij. die. xv. menſis Aprilis
ego Joānes filius ℘.f nichoxini olim iacopucij de Fezani habui z recepi z hūiſſe z recepiſſe ℘ſiteor ab infraſcriptis ꝑſonis infraſcriptas pecunie q̄titatiſ cā eas implicandi ſeu faciendi implicari in vno nauigio cum officialibus in ipſo opoꝛtunis z eoꝝ ſtipēdiis in preſentia teſtiū infraſcriptoꝝ. ¶Primo vidi a magiſtro ¶Petro phiſico ℘.d. Joannis de Fezana floꝛ.c. auri a franciſcolo ℘.d. ¶Petri de Fezana floꝛ.cc. auri a federico ℘.f gricoli ō Fezana floꝛ.ccc. auri renūciādo exceptiō nō bite nō recepte z nō nūate ſupꝛaſcripte quātitatiſ pecunie. ꝓmittēs dcās quātitates ipli care ſeu implicari facere in vno nauigio aut eos dcō magiſtro ¶Petro franciſcolo z federico dare. ſ. vnū meſem ꝓxime futurū ſub pena dupli totius eius: de quo ℘fecerim volēs ex pacto expꝛeſſo ꝓ infraſcriptiſ quātitatibus ad inſtantiā infraſcriptoꝝ nō fuatis ꝓmiſſis poſſe ℘ueniri realiter z pſonaliter. Janue ¶Piſis Saone Luce Flozentie: z vbicūq; locoꝝ z ſub quocūq; magiſtratu tā eccleſiaſtico q̄ ſeculari mihi auferēs auctoꝛitatiſ poſſeſſiō. allegare aliquez locū: aut iudicē ſuſpectū. Sz ſub z in eiſdē conueniri velle poſſe realiē z pſonaliē: ac ſi locuſ ille foꝛet ſolōni ſpāliē deputatiſ vel pſitem ꝓmiſſionē feciſſe renūciando omni iuri z legū auxilio ℘tra infraſcriptos vel infraſcriptoꝝ aliqđ introductū in quoꝝ omniū premiſſoꝝ teſtimoniū ſignuz meū tabelliōatus hic appoſui ℘ſuetum. ¶ Actum Fezane in apotheca ſpeciarie quā tenet Jacobz ℘.f thomei de Fezana pſite ipſo Jacobo frāchinelo vāni de Fezana: Jacobo ℘.Leui de caſtro Fezane teſtibz ad hec vocatis z rogatis: z dño iacobo ℘.cibaldini iudice ꝛc. Ex predictis queritur ad qd teneatur dictus Jo. vigoꝛe dcē ſcripture dictis ꝑſonis a qbz ℘feſſus fuit dictas quātitates pecunie hūiſſe vel hēdibus ipſoꝝ z quid iuris in predictis.

¶ Circa thema predictū dicēdū eſt: q̄ dictus Jo. ad hoc vt liberaretur a quātitatibus in dcā ſcriptura expꝛeſſis eēt neceſſe q̄ dictuz nauigium dediſſet dictis magiſtro petro fran. z federico: z ad vtilitatē eoꝝū. ſ. vnū menſ a die ℘fecte dcē ſcripture: vt ipſe ꝓmiſit: vt pz in dcā ſcriptura: ibi dū dicitur ꝓmittens dcās quātitatiſ implicare ſeu implicari facere in dcō nauigio: nam iſtud vbuz pꝛomittēs intelligitur ſtipulatiſ interueniēte ipſoꝝū nūātū pecūias: z ſic pꝛecedēte interrogatiōe: vt. l. ſciēdū. ff. de. v̄. ob. z quod ibi nō. nā quotiēs repitur ſcriptū in aliquo inſtō publico vel ꝑuato vbū ꝓmiſit vel fideiuſſit vel ꝓmittēs ꝛc. Semp intelliguntur omnia ſoleniter acta: z interrogatiōem pꝛeceſſiſſe z ꝓmiſit ſecutā foꝛe inter ℘trahētes z erāt hic dicti nūātes dictā pecuniā dcō Joāni: iſte eſt tex. ad l̄am in. l. i. C. de cōtrahē. z cōmit. ſtipu. z pbatur in. §. fi. inſti. de fideiuſſ. z in §. ſi ſcriptū. inſti. de inutilibz ſtipu. z dcā. l. ſciendū: ibi duz dicitur omnia ſoleniter acta ꝛc. z dato q̄ nō exp̄matur in dcā ſcriptura ꝓmittēs dictas pecunie quantitatiſ implicare ſeu implicari facere in vno nauigio: pſona dcoꝝum magiſtri petri franciſcoli z federici tamē hoc nō viciat ſtipulatiō nē cū pſona extrinſecus non intelligatur vt. l. ſi ſtipu. §. griſogonus. de vbo. obli. ſed ſemper intelligūtur perſone q bus pꝛomiſſio fit que hic nō poterat eſſe niſi magiſter petrus franciſcolus z federicus contrahentes: vt in ipſa pꝛſona continetur z impſonalitas ex parte ſtipulatoꝝ non viciat ſtipulatiſ cum ſemper ſubintelligatur ℘trahentiſ in ſtipu. vt eſt tex. nōbilis in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ſtipulatus. ff. de vbo. obli. z nō. per Barto. in. l. fi. §. fi. in pꝛima op. ff. ſi cer. pe. in caſu ergo q̄ hoc quo ſupꝛadictū eſt nō appareat factū per ꝑſuz ioānē dcē pecunie ꝓ dcōs magiſtrum petrum franciſcum z federicū z ipſis mortuis ꝓ eorum hēdes poſſunt repeti ꝓ dictiōez ob cām cū data fuerit cā implicandi in dicto nauigio qđ factum non fuit: ergo ex defectu cauſe dictis repetitio competit: vt. l. dedi. §. ſed ſi tibi z. l. ſi pecuniam z fere per totum titulū. ff. de ℘.cauſa data cā nō ſe. z maxime cuz hoc exp̄matur in dcā ſcriptura: ibi cum dicitur aut eas dictis magiſtro petro franciſco z federico dare z recedere infra vnum menſ pꝛoxime futurū ſub pena dupli z totius eius de quo contrafactuz fuerit: poſſunt ergo dicte pecunie etiam peti in duplum vigoꝛe illoꝝum verboꝝuz ſub pena dupli ꝛc. que pena fuit cōmiſſa elapſo pꝛimo meſe nō apparente dicta implicatione in dicto nauigio facta per Joan. predictiſ: nā dcā ſtipu. penal' nouauit pꝛecedentē z tranſfuſa eſt in ipſam: vt eſt tex. in. l. obligationum fere. §. i. ſi. ff. de actiſ. z obliga. z in. l. ſi pacto quo penam. C. de pactiſ. ergo dicte pecunie per dictos poſſunt peti z in duplū nō ob. q̄ dictus Joan. allegat ſe emiſſe dictum nauigiū quia de hoc nihil appꝛaret nec docet z paꝛia ſunt nō eē vel eſſe z nō apparere: vt l. in. l. ff. de ℘traben. ēptiſ. l. duo ſunt. ticij. ff. de te. tu. cū ſi. ergo predicti vel eoꝝū heredes pꝛedicā pecuniam petere poſſunt ab ipſo ioanne vel ipſo moꝛtuo ab eius hēdibus: z ſi dictus ioānes doceret ſe emiſſe debebat poſt ēptionē ℘ſignare dictis emptoꝛibus: vt. l. ſi pecuniā. §. itez ſi quis: de ℘di. ob cām: z in caſu quo ℘dicat ſe poſſediſſe vtēdo z pꝛmare ducēdo ℘tra volūtatē predictoꝝū tanq̄ pꝛedo: tenetur ad eſtimatiſ dicti nauigij z ad oēs pecunias quas ℘di cti dictū nauigium locare potuiſſent: vt. l. ſi vꝛbana: de condi. indebi. z quod ibi nō. circa vecturas nauiū z. l. ſi nauiſ de rei ven. z. l. aul'. de peti. hēdi. ſi vō dicat ſe vſum fuiſſe ō volūtate ipſoꝝū z rationē queſtuū dicat reddidiſſe doceati z in caſu quo dicat ſe ꝓdidiſſe: caſuz ꝓbet inſti. qbus mo. re. ℘.ob. §. fi. z ibi nō. z in caſu quo dictum caſuz nō ꝓbet indubitanter tenetur reddere dcūz nauigiū cū ōnibz emolumentis: z vtilitatibz quas z q̄ predicti potuiſſent locare ſeu trahere de dcō nauigio vt in iuribus ſtatim allegatis: z ꝓ Bar. in. d. l. ſi vꝛbana: in pꝛma pte ipſius legis. Sed inſurgit hoc dubium: an dicta ſcriptura faciat fidem z pꝛobet ℘tra dictum ioānē: z hic eſt videndū: an dcā ſcriptura fuerit publica vel ꝑuata: z in caſu quo eēt ꝑuata: nō ē dubiuz q̄ dictus ioānes eēt pꝛius interrogādus: an dcā ſcriptura eſſet de manu ſua: z ita ℘ſulerē ante ōnia eſſe fiēdū ad euitādum oē dubiuz: z in caſu quo ℘fiteatur dcām ſcriptura eſſe de manu ꝑpa: tunc indubitāter faceret fidez ſuper ℘tentis in ea: vt in aūt. ℘tra q̄ ꝑpaz. C. de nō nu. pe. z qō nō. in. l. ſcripturas. C. q. po. in pi. ha. in caſu vō quo negare: tūc eſſet ſienda pbatio q̄ eſſet de eius manu ꝓ ſignū ibi appoſitū: z ꝓ cōparatiōez l̄arū fm formā. l. ℘paratiōes: z aūt. ibi poſita. C. de fide inſtōrum q̄ pbatō fcā facit fidem fm determinationez ibi poſitā. Sz q̄ eſt plus dico q̄ dcā ſcriptura nō eſt pꝛiuata: ſed publica z faciat fidem ℘tra ioannem pꝛedictū: eo qꝛ inſtīm publicū eſt contra eum: nam ibi adſunt omnia que requiruntur in inſtrumēto publico: vz annus indictio dies z meſis: locus i quo fuit actum ipſum inſtrumentū: z teſtes tres ibi deſcripti: q̄ requiruntur ſecūdum formam textus: in aūt. de tabellionibus in pꝛin. in. §. nos autem. ſed hic non deficit niſi qa non apparet rogatiſ de dicta ſcriptura. Sed dico q̄ in tabellione hoc non eſt neceſſe requiri: quia rogatus pꝛeſumitur: vt nō. per glo. in aūt. de tabellionibus in. §. nos autem: licet ſecus ſit in teſte ſecundū cōmunem opinionē in l. heredes palaz. §. in teſtamentis: z ibi per Dy. z per Ci. in. l. hac conſultiſſima in pꝛin. C. de teſtamentis: ſed hic ē ſolum vnum dubium an dictus ioannes poſſet facere inſtrumentuz contra ſe de manu pꝛopꝛia: z hic dico q̄ ſic per ea que ponit Barto. in. l. ii. ff. de ſti. ſeruo. in pꝛima z ſecunda colūna. Concludens igitur tabellionem poſſe facere inſtrumentum contra ſeipſum z vt faciat fidez cōtra ſeipſum z non pꝛo ſe: ita fuit in propoſito igitur ꝛc.

HEMEROTECA - BIBLIOTECA - SEVILLA

¶ Ex quibus ꝓcludēdo dico ꝛ consulo prędictos magistrum ℐperum Frāciscum ꝛ Federicū vel aliquo ex eis mortuo eorū hēdes duplū dcē q̄titatꝫ floꝛ. quingentoꝛuꝫ petere posse a dicto Joāne ō iure: seu eo mortuo ab eius hēdibus nisi doceatur dcām pecunie q̄titatꝫ implicitā fuisse in vno nauigio. j. mēsem a die ꝓfecte dcē scripture fm formā in dcā scriptura cōprehēsam: quo casu tūc ipse Joānes dꝫ ꝓdēnari ad ipsū nauigiū ꝛ executio ē fiēda in estimatione ipsius nauigii: ꝛ ad oēs pecunias quas predicti dictū nauigiū locare potuissent: ꝛ dictā scripturā tanq̄ publicā ℌ dictum Joānē ꝛ eius hēdes fidez facere. Albertus de Lāpugnano ita ꝓsuluit. ¶ Mihi videt q̄ duo deficiāt: primo qꝛ nō apparet q̄ subscriptio fuit manu tabellionis: secūdo qꝛ ibi nō est signū quod requiritur in instrumēto: vt. C. de assessoꝛibus. l. si. ꝛ insti. de publi. iudi. in glo. oꝛdi. pp que vī dicendum q̄ dicta scriptura non ꝓbat tanq̄ scriptura ꝓuata nisi iuuaretur ꝓ cōparationē līarū soleniter scām: lꝫ glo. in. l. admonēdi. ff. de iureiurā. dicat q̄ ꝓ cōparationē nō fit nisi semiplena ꝓbatio. si aūt esset signū eius ꝛ subscriptio. dictū consilium est ipsa veritas.

¶ Lego Bal. de ℐperuso.

¶ Dispensatio an possit fieri in matrimoniū fiendū inē ꝓsanguineos sine causa per ℐpam.

Consilium. cccc xxxiij.

In christi nomine

¶ Querit vrū ℐpa nulla cā adiecta possit dispēsare q̄ ꝓsanguinei in quarto gradu possint mātimoniū ꝓtrahē salua ꝓsciētia: Et dicēdū ē q̄ sic: qꝛ iste nō est de gradibus legis diuine ꝓhibitis: vt eꝝ de restitu. spo. c. lāas nec ob. q̄ sine cā dispenset: qꝛ suprema auctoꝛitas pape ē loco cāe: cuꝫ ipse sit lex animata i terris: ꝛ quodcūq̄ solueris sup terrā solutū erit ꝛ in celis: vnde dubitās de ptāte pape dubitat de fide catholica ꝛ tāq̄ sacrilegus ē cēsendus. C. de crimie sacrilegu. l. disputari: ibi instar sacrilegij: ꝛ facit. ff. ō ri. nup. l. qui in ꝓuincia. §. diuus: ꝛ credo q̄ hoc possit fieri ꝑ illū ℐpā q̄ ꝓ minoꝛi parte mūdi reputatur ꝓ papa: ar. ff. de offō ꝓcto. l. barbarius: ꝛ ēt si essꝫ erroꝛ filij ex tali erroꝛe nati essent legitimi: vt de incestis nup. l. q contra: ꝛ ideo Italici ipetrāt a Romāo: alū aūt indifferēcies impetrāt ab vtroq̄ qđ est ꝑmissum fm Jo. an. in additiōibus Spe.

¶ Condictio apposita in vltima volūtate vel in ꝓtractu: an impediat essentiam cōtractus q̄n venit ad traditionē: ꝛ qualiscūq̄ traditio sufficit ad translationez dominū.

Consilium. cccc xxxiij.

In christi nomine

¶ Quidā Frāciscolus condidit testū in quo reliquit filie mille ꝛ vxoꝛi quadringenta: tādem idē Frāciscolus eadē die cōditi dicti testi: fecit quādā donationē inter viuos dñe antonie eius soꝛoꝛi de certis prediis: hac tñ ꝓdictōe adiecta: q̄ dicta. d. antonia nō possit: vti rebus donatis vsque quo filia ꝛ vxoꝛ fuerint ꝓsecute legata ꝑdicta: deide dictus frāciscolus per duos ānos post fecit aliud testū: in quo testamēto cessauit ꝛ irritauit primū testūꝫ subsequēter legauit dicte eius soꝛoꝛi iure institutionis libras. x. Jmpialiuꝫ ꝛ ptētā eā esse iussit ꝓtēplatiōe donatōis predicte fcē in eā de bonis predictis: quā donationē iussit in suo roboꝛe pmanere: decessit nanq̄ dictus frāciscolus relicta vxoꝛe relicta filia ꝛ relictis agnatis qui agnati fuerūt hēdes vniuersales instituti in vtroq̄ testō. Questio vertitur inter soꝛoꝛē donatariā ex vna pte: ꝛ matrē ꝛ filiā predictas ex alia occasione bonoꝛū ꝓtētoꝛū in donatiōe: petit nāq̄ soꝛoꝛ sibi relaxari bona in donatione declarata: ex aduerso mater ꝛ filia dicunt q̄ non dꝫ habere nisi primus solutꝫ floꝛe. quatuoꝛcentū de quibus fit mentio in dicto primo testō: soꝛoꝛ nanq̄ replicat ꝛ dicit q̄ primum testū fuit reuocatū per fm: ita q̄ condictio adiecta in institō donatōis fuit adēpta de ipsa donatiōe ꝛ q̄ dicta donatio remanet pura ita q̄ ipsa petit ne dū res donatas: sed ēt fructus ꝓceptos a die mortis testatoꝛis per vxoꝛē ꝛ filiam ex rebus donatis: ex predictis queritur qd iuris. Et videtur ꝑma facie: q̄ deficiente ꝓdictiōe dcē donationis dcā donatio non subsistat ꝛ hoc per regulā generalē q̄: quotiēs cōdictio apponitur in cōtractu vel legato nisi existat ꝓdictio deficit ꝓtractus ꝛ legati dispositio: vt. C. ad tre. l. iubemus. §. i. ff. de ver. sicedere diem. ff. si cer. pe. l. pecuniaꝫ: ꝛ nō. eo. ti. l. lecta in magna glo. C. de ꝓdi. inf. l. legatum: ꝛ nō. ff. de pactꝫ. l. Item qꝛ ꝛ. ff. de actꝫ. ꝛ obli. l. nō solum: sed hic deficit cōdictio: qꝛ dcā mille quadringenta nō pīit per vxoꝛē ꝓcipi: nec eis prestari vī testi cū sit reuocatū per posterius testūꝫ vt institꝫ. qui. mo. testa. infir. §. posterioꝛe ꝛ. l. ij. §. i. ff. de condi. inde. ff. de iniusto testa. cū in secūdo. ff. de adimē. lega. l. qđ iterū. Jn contrariū credo q̄ sit ipsa veritas: ꝛ ꝓsidero q̄ interdū condictio apponitur ad ꝓducēdū dispositionē ineſſe: ꝛ tunc loquūtur iura predicta: interdū condictio apponitur nō ad ꝓncipiū eē: sed ad executiōez esse et tunc lꝫ deficiat ꝓdictio facto obligati: tñ actio que iam nata est pōt efficaciter intentari: ꝛ hoc subtili rōne: qꝛ talis cōdictio pēdens parit exceptiōez sed remotio ꝓdictiōis parit replicatiōez: oꝛ igitur reū excipe: lꝫ ꝓtra exceptiōez replicatur: pone exceptionez in. l. cōmissoꝛia: vt. C. de pactꝫ. inter emptoꝛē. l. cōmissoꝛie ꝛ. ff. de pactꝫ. l. ab ēptiōe ꝛ ff. de dona. l. i. in magna glo. Modo sic est in ꝓposito qꝛ predia fuerunt donata ꝛ tradita ꝑ ꝓstitutionē precariū: vt. ff. de acquiren. poſ. l. cū eo. Nā qualiscūq̄ traditio sufficit ad trāslationē dñij: siue trāsferatur nālis ꝛ ciuilis possessio siue ciuilis tantū: siue nālis tātū: ēt clandestina ne dū iusta quādo traditio fit a dño: vt dicit. l. illa singularis: si fundū. ff. ō fundo dotali: ꝛ insup ꝓsidera q̄ nulla ꝓdictio ipedit prīcipiū essentie ꝓtractus: qñ venitur ad traditionē: vt in. l. qō nisi. ff. de iure dotiū ꝛ. ff. de solu. l. sub ꝓdictiōe ꝛ. ff. ō vsuca. ꝑ dote. l. i. §. i. nisi ꝓdictio sit infta ipsi traditiōi vt dictis iuribꝫ: pꝫ preterea aduertēdū q̄ in casu nostro ꝓdictio nō fuit apposita obligatiōi sed fruitioni: ꝛ fuit apposita post ꝓtractū pfectū q̄titū ad primordialē eius essentiā: ꝛ iō condictio deficiēs facto eius q eam in suū fauoꝛē apposuit non hꝫ viciare: vt. C. qñ dies legati cedit. l. ex his verbis: ꝛ ibi nō. sic ergo res se hꝫ qꝛ dicte soꝛoꝛi fuit acquisitū dñium a ꝓncipio: sed supsedē debebat in agendo vsque quo post mortē dicti testatoꝛis dcā legata soluerētur: ꝛ si non essent legata reuocata soꝛoꝛ bene hꝫ ipso iure actionē sed obsta ret exceptio: sed qꝛ illa ꝓdictio ē adēpta datur soꝛoꝛi replicatio ꝛ ista subtilitas ꝓcedit ex glo. que ē in dcā. l. lecta iūgendo ꝓtrarias opi. ꝛ ꝓcoꝛdādo eas. amplius ꝓsideran dū ē q̄ qñq̄ cōdictio apponitur in cōtractu ꝑ relationē ad ꝓtractū: ꝛ tūc loqtur dicta glo. quādoq̄ ponitur in vltima volūtate ꝑ relatiōem ad vltimā volūtatē ꝛ tunc nō est dubiū q̄ condictio pōt adimi. vt. ff. de adimē. lega. l. ij. §. ꝓdictio quādoq̄ ponitur in ꝓtractu per relationē ad vltimā voluntatem. verbi gratia ꝓmitto tibi. x. si sticū dederis. Seio hēdi meo vel stipuloꝛ Titio heredi meo. ꝛ postea alius est heres: nam nō est necesse q̄ aliquid detur titio. vt. ff. de pactꝫ. l. tale pactum. §. fi. ℐpeterea considerādū est q̄ quandoq̄ condictio ponitur vt quidaꝫ euentus simpliciter: quandoq̄ loco finalis cause: ꝛ tunc cessante finali causa cessat condictio: non autez exspirat dispositio. vt. ff. ad trebel. l. a filia. §. alūno. Cum igitur hic fuerit apposita ista condictio fauoꝛe filie ꝛ vxoꝛis: si hunc fauoꝛem nō possunt cōsequi nō ꝓpterea viciatur contractus argu. ff. de le. ij. l. lucius. §. quisquis. ff. de contraben. emptꝫ. l. labeo scribit. Si mihi bibliotecam. ff. de condi. ꝛ demon. l. si quis eum. Sed nec illud est ōmittendū q̄ in secundo testō fuerunt hec verba: tacitam ꝛ cōtētā ꝓtēplatiōe donatiōis: q̄ vba exꝑmūt sensum testatoꝛis: vt. ff. de hꝫ. insti. l.

A

ABBATIS PANORMITANI,

TERTIA INTERPRETA TIONVM IN SECVNDVM DECRETAL. LI-

brũ Pars, virorũ doctiſ. accurato ſanè & vigili ſtudio, fideq; ſyncerrima nuperrimè recognita, ab excellentiſsimiſq; Calchographicę peritię artificib. & operis ſtudioſiſsimè & fideliſsimè excuſſa: in qua ſic ab vtriſq; inſudatum eſt: vt quæ hactenus Typis vulgò mandata fuerint, ſiue ad literam ipſam, ſiue ad eiuſdẽ obſeruationẽ ſuppletionẽq; pertinerẽt, eorũ prorſus omiſſum quicq; videri non poſsit.

ACCESSERVNT. QVOQVE SVMMOPERE VTILES

ac neceſſariæ locorũ Mehercle citra numerũ, miſerè corruptorũ, & in tàm egregio opere indignè ac perperàm etiãnũ citatorũ, hoc Aſteriſco præciſæ reſtitutiões. Quarũ beneficio ſumma ſecuritate quiuis in hoc altiſsimo Pontificiæ diſciplinæ Pelago citra naufragiũ enatare queat.*

Sequatur, modo non anteuortat, coelea.

LVGDVNI ad candentis Salamandræ inſigne in vico Mercenario apud Senetonios Fratres.

CVM PRIVILEGIO.

BIBLIOTECA - SEVILLA

Anno 1547

Rubricarũ Tomi huius Sillabus.

De Appellationibus, recuſationibus, & relationibus. 106.
Clericis peregrinantibus. fo. 173.
Confirmatione vtili vel inutili. fo. 174.
Exceptionibus. fo. 2.
Præſcriptionibus. fo. 24.
Sententia & re iudicata. fo. 58.

ABBATIS PANORMITANI IN SECVNDVM DECRETAL. Librũ interpretationũ multò luculentissimarũ pars Tertia doctissi. virorum obseruationib⁹ illustrata, & à numero nõ dicendis fœdissimorũ erratorũ monstris erepta atq; vindicata.

De exceptionibus *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptionis diffinitio.*
Exceptio actionis quæ sit.
Exceptio intentionis quæ sit?

¶Viso de iure actorũ, quo muniuntur, vt lanceis seu gladijs: meritò subijcit ius reorũ quo muniuntur vt clypeis & loricis: vel aliter & sic. Suprà visum est de probationibus in genere & in specie: sed quia vt plurimum fundata intentione actoris reus opponit peremptoriã contra probationẽ actoris cõgruo igitur ordine subijcitur tractatus de exceptionibus. Oppo. contra situationem rubricæ. videtur enim malè situata. debuit enim poni ante rubri. de litis contesta. cum tunc opponantur dilatoriæ fori. Solu. dic quòd respectu dilatoriarum congruentius fuisset ibi posita rubrica, sed potius respectu peremptoriarum necessariò debuit poni hîc. Et si diceres quare non posuit ibi sicut hîc. dicit Ioã. and. hoc esse de arbitrarijs: vel voluit hîc ponere: qa perẽptoriæ magis afficiũt negotiũ principale. ideò fuit æquius illã in ordine põderare. arg. in. l. quærit. ff. de stat. ho. &. iij. q. iij. c. hermaphroditus. Et si diceres q̃ aliquæ peremptoriæ proponuntur ante lit. contest. vt. j. de lit. contẽ. c, vno. lib. vj. respondet ipse q̃ hoc casuale non fuit prę ponderandum regulæ. vel dic q̃ iura adaptãtur ad ea quæ frequentius accidunt: vt. l. nam ad ea. ff. de legib. ¶ †Quęro quid est exceptio? Sol. dico q̃ est actionis vel intentionis exclusio. sic alternatiuè dico q̃ aliquando excludit actionem, aliquãdo intentionem tantum.[a] Exemplum primi, cũ in veritate actori competit actio: & eam per exceptionem excludi oportet. nã si metu coactus vel dolo inductus tibi stipulanti promitto. de iure ciuili obligatus tibi sum. vnde ex stipulatu rectè quidem agitur, sed iniquè. ideò per exceptionem quod met. causa, vel doli mali excludẽdus est actor. & idem in similibus. Exemplũ secundi, quando actio in veritate non competit actori: sed de facto agit: vt si petas à me decem, & ego excipio, & dico me soluisse. si enim verum est quod dico. s. me soluisse, nulla competit tibi actio: quia solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio. insti. quib. mod. tol. obl. in prin. & q̃ exceptio excludat quandoq; non actionem sed intentionẽ vel actorem probatur. ff. e. l. ij. & de his per Gof. in sum. huius tit. & de multiplici exce. vide quod no. j. eo. c. exceptionẽ & vide per Inn. in. c. cũ dilecti. &. c. dudũ. ij. de ele. vbi appellat exceptionem intentionis quãdo excipitur contra eũ qui non petit. est tamẽ in facultate petendi, & habet intentionẽ vel habere debet petendi, vt quãdo excipitur cõtra electum antè q̃ petat confirmationem vel consecrationẽ. nam & exceptio potest deduci quãdoq; in iudicio: licet non deducatur actio: vt no. in. l. si contendat. ff. de fideiuss. & in. l. aurelius. §. si cẽtũ. ff. de lib. leg. vide quod dixi in. c. si quis cõtra clericum. de fo. compe. Adde vnũ notabile dictũ Spe. dicentis q̃ quãdo perẽptoria proponitur ante lit. contest. est intentionis exclusio. si verò proponit post tunc est actionis exclusio, ita no. in tit. eo. §. j. ver. & no. & in ti. de lit. conte. §. j. ver. sed nunquid per exceptionẽ. & hæc oĩa procedunt in exceptione peremptoria. de reliquis videbitis j. eo. c. pastoralis. &. c. exceptionem. vnde autem habuit ortũ exceptio: dic q̃ in paradiso Adam excipiente q̃ deceptus ab Eua peccauerat: vt ponit Specu. in præ. §. sanè. Ego credo q̃ processit ab ipsa natura: qa exceptio est quædã defensio quæ est de iure naturali.[b] vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et Tul. lib. j. offi. in tractatu sic inquit. Principio generi animantiũ omni est à natura tributũ, vt se, vitam, corpusq; tueatur: declinetq; ea quæ sibi nocitura videantur: quæq; sint ad viuendũ necessaria inquirat & paret, vt pastum vel latibula & alia eiusdem generis: formalitatem tamen sumpsit à iure positiuo.

a ¶ †Quero quid est exceptio? Sol. dico q̃ est actionis vel intentionis exclusio. sic alternatiuè dico q̃ aliquando excludit actionem, aliquãdo intentionem tantum. Exemplum primi, cũ in veritate actori competit actio: & eam per exceptionem excludi oportet. nã si metu coactus vel dolo inductus tibi stipulanti promitto. de iure ciuili obligatus tibi sum. vnde ex stipulatu rectè quidem agitur, sed iniquè. ideò per exceptionem quod met. causa, vel doli mali excludẽdus est actor. & idem in similibus. Exemplũ secundi, quando actio in veritate non competit actori: sed de facto agit: vt si petas à me decem, & ego excipio, & dico me soluisse. si enim verum est quod dico. s. me soluisse, nulla competit tibi actio: quia solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio. insti. quib. mod. tol. obl. in prin. & q̃ exceptio excludat quandoq; non actionem sed intentionẽ vel actorem probatur. ff. e. l. ij. & de his per Gof. in sum. huius tit. & de multiplici exce. vide quod no. j. eo. c. exceptionẽ & vide per Inn. in. c. cũ dilecti. &. c. dudũ. ij. de ele. vbi appellat exceptionem intentionis quãdo excipitur contra eũ qui non petit. est tamẽ in facultate petendi, & habet intentionẽ vel habere debet petendi, vt quãdo excipitur cõtra electum antè q̃ petat confirmationem vel consecrationẽ. nam & exceptio potest deduci quãdoq; in iudicio: licet non deducatur actio: vt no. in. l. si contendat. ff. de fideiuss. & in. l. aurelius. §. si cẽtũ. ff. de lib. leg. vide quod dixi in. c. si quis cõtra clericum. de fo. compe. Adde vnũ notabile dictũ Spe. dicentis q̃ quãdo perẽptoria proponitur ante lit. contest. est intentionis exclusio. si verò proponit post tunc est actionis exclusio, ita no. in tit. eo. §. j. ver. & no. & in ti. de lit. conte. §. j. ver. sed nunquid per exceptionẽ. & hæc oĩa procedunt in exceptione peremptoria. de reliquis videbitis j. eo. c. pastoralis. &. c. exceptionem. vnde autem habuit ortũ exceptio: dic q̃ in paradiso Adam excipiente q̃ deceptus ab Eua peccauerat: vt ponit Specu. in præ. §. sanè. Ego credo q̃ processit ab ipsa natura: qa exceptio est quædã defensio quæ

b est de iure naturali.[b] vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et Tul. lib. j. offi. in tractatu sic inquit. Principio generi animantiũ omni est à natura tributũ, vt se, vitam, corpusq; tueatur: declinetq; ea quæ sibi nocitura videantur: quæq; sint ad viuendũ necessaria inquirat & paret, vt pastum vel latibula & alia eiusdem generis: formalitatem tamen sumpsit à iure positiuo.

SVMMARIVM.

1 *Testis repellitur à testimonio si fuit conuictus de crimine contra eum excepto: non tamen de illo punitur si non tangit causam principalem. 6. 14. 15.*
2 *Testis criminosus & toleratus an possit reddere testimonium: si de crimine conuincatur?*
3 *Testes non possunt repelli tanquã criminosi post sententiã vel conclusionem in causa.*
4 *Testis integer & qui non possit repelli qualis esse debeat.*
5 *Sentẽtia lata in alio iudicio & quæ inter alias personas afficit hominem & ipsum notat, facit fidem in omni iudicio.*
6 *Testis conuictus de crimine per viam exceptionis an veniat puniendus?*
Sufficit: istud verbum de natura sui importat vt nil aliud requiratur.
7 *Exceptio contra personas vel dicta testium vsque ad quãtum tempus potest opponi. 3. 10.*
Exceptio contra testes non est peremptoria.
Exceptio peremptoria vel habens naturam peremptoriæ: potest opponi vsque ad sententiam.
8 *Exceptio contra personas testiũ an & quo casu possit opponi in causa appellationis?*
Exceptio quæ potest opponi in primo iudicio ante sentẽtiam & litis contest. potest opponi in causa appellationis.
9 *Exceptio omnis quæ malitiosè non fuit opposita in prima instantia vel tempore congruo: non potest vlterius opponi.*
10 *Exceptio contra personas testium an possit opponi post sententiam in casibus in quibus sententia non transit in rem iudicatam?*
11 *Testis criminosus qui egit pœnitentiam sui criminis non repellitur à testimonio.*
12 *Non appellans videtur acquieuisse actui cõtra se facto vbi nouiter conuinceretur de crimine, vel confiteretur.*
13 *Testis interrogatus de proprio crimine an teneatur respondere?*
14 *Testis vacillans vel falsum dicens punitur: sed qua pœna: vide remissiuè.*
15 *Præsertim: ista dictio ponitur pro tantum.*
Testis conuictus per testes seu instrumenta non punitur nec ordinariè, nec extraordinariè.
16 *Crimen incidenter confessatum an sit punibile?*
17 *Crimen quando dicatur contingere causam.*

ZACHARI.
Aliqñ intentionẽ tãtũ. Tu vide bo. gl. in. l. ij. in ver. in tẽtionẽ. ff. eo. & illa dicit impropriè exceptio, qñ propriè exceptio est actionis exclusio, denoĩaturq; ab ea q̃ appellat exceptio actionis. altera verò scilicet qñ actor sine actione agit, ita q̃ ei nulla actio cõpetit, qcqd opponit reus dicit exceptio intẽtionis & facti: vt pall. gl. & no. Lan fran. de oria. in. c. qm̃ cõtra. §. exceptiões. in prin. s. de pb. & his paucis absolutũ est qd̃ in rubr, ista dicit, Anto. Franciscꝰ. de doctoribus de Padua.
¶Circa hoc qd̃ dicit de exceptiõe intẽtionis & facti, dicas q̃ illa non põt opponi post trãslactionẽ & lite finitã. l. nec intentio. vbi per Bald. C. de trãsac. & ad de q̃ talis exceptio potest obñci etiã stante statuto q̃ nulla exceptio admittat. ita Bald. in. l. sancimꝰ. in. ij. col. C. de dona. de quo per eundẽ in l. perẽptorias. C. senten. rescin. non p. os. & p Alex. in l. qui se debere. ff. de cõdi. ob cau. & vide Spe. in tit. de exce. in. §. j. ĩ ver. defensionis. & in versi. fin. vbi dicit q̃ exceptio intentionis dicit ꝓprie defensio non exceptio. & in ti. de emp. & vẽ. in. §. j. in. j, forma libelli, vbi ponit materiam istius exceptionis. & vide Bal. in addi. Spec. in tit. de lit. conte. in. §. j. in ver. p exceptionẽ. & Inn. in. c. cum super. de ord. cogn. vbi dicit quòd tres sunt species intentionũ. nã quædã opponũtur iudicio: quædam sentẽtię: & quædã executioni.
SEBA. SAPI.

b ¶ De iure natu.

rali. Vide latè per Ange. are. inſtit. de exceptio. colum. v. verſicul. veniamus ad ſecundum. Bartol. in l. ex hoc iure. colum. penult. vbi Moder. ff. de iuſtitia & iure. nũ quid autem exceptio ſit defenſio. vide Gemi. poſt gl. in c. j. de litis conteſta. libr. vj. Bald. in l. j. C. qui accuſa. non poſſunt. Fe. in c. ex parte ſecunda. in princi. ſ. de offic. delega.

✠SEBA. SAPI.

a ¶ Toleratum. Quando tolerantia inducat diſpẽſationem tangit Fel. in c. j. colum. v. verſicul. limita hoc tripliciter. de treuga & pace. & in c. ſicut. j. de iude. Alexã. in conſil. cvij. incip. pro inueſtigatione. colum. fina. in. ij. volumine. 1

ZACHARI.

b ¶ Exceptionis. Videtur iſte ſenti requòd ſi cõtra teſtẽ excipiatur de crimĩe, ante tamẽ ſententiam aut cõcluſionem in cauſa: quòd repellitur. & iſta eſt veritas. ſed caue ne erres: quia oportet ſpecificè oppone re declarãdo qualitatem criminis, nec ſufficit dicere eſſe criminoſum, ita not. Bald. in l. iij. §. lege iulia. ff. de teſti. & ĩ. c. præſentium. eo. ti. lib. vj. imo etiã vt voluit idẽ Bal. in auẽ. ſi dicatur. in fi. C. eo. ſpecificari debet locus & tempus commiſſi criminis.

Anto. Franciſcus. de doctoribus de Padua.

¶ Tu adde quòd ſine dubio crimẽ debet opponi ſpecificè: neq; ſufficit illd opponere in genere. imò debet qualitas declarari per modum, locum, & tempus. de quo vltra hîc alleg. vide Barto. poſt glo. in l. cum apud. C. de teſtib. & Bal. in l. j. in. ij. 2 q. eo. titu. & vide a q. eo. titu. & vide do. Cardi. in cle. conſtitutionem. in §. j. de elec. & dominos de rota in deciſ. ccxlix. in nouis. vbi dicũt eſſe ſpecificandum, locum, annum & menſem: non autẽ diem neq; horam, niſi dies & horæ eſſent de ſubſtantia materiæ. de quo plenè per domi. Cardi. vbi. ſ. in. iij. q.

c ✠SEBA. SAPI. ¶ An teſtis. Vide latè per. d. Iaſo. in l. j. §. qui mandatum, colũ. ij. ff. de offic. eius cui manda. eſt iuriſd. Felin. & Deci. in c. præterea. ſ. de offi. delega.

Factum diuerſum dicitur in iudicium deductum per viam connexionis, ſicut quando contingit idem factũ: & exigit quod tangat & idem factum, & eaſdem perſonas.

Sententia lata contra producentem cuiuſcunque conditionis & ſtatus ſit perſona producens non præiudicant teſti, nec econtrà.

¶ CAP. I.

Enique.

¶ † Si teſtis de crimine contra eum excepto conuincitur: vel aliâs conuictus appareat, repellitur à teſtimonio: ſed de crimine nõ punitur ſi non tangit negotium principale. hoc. d. tria ſunt dicta. ſecundum ibi: *quod ſi.* tertium ibi: *cæterum.* Ego materiam hui⁹. c. clariſsimè expediui in duobus locis: primũ enim & ſecundum dictum expediui in. c. teſtimonium. ſ. de teſtibus. vltimũ in. c. ij. de or. cog. hîc autem aliqua ſimpliciter dicam pro forma & materia huius capituli, quæ vtilis eſt, & quotidiana in practica. ¶ Caſus literalis. Quæſitũ fuit à pa. an in perſonas teſtiũ crimina obijci poſsint, vt ſic à teſtimonio repellãtur, quib⁹ ante iuramentum vel depoſitiones nihil fuerat obiectum. Rñdit papa quòd poſſunt opponi. & ſubdiſtinguendum eſt in hunc modum: ſi crimina obijciuntur teſtibus de quibus nondum fuerant accuſati: ſed tandem opponuntur in modum exceptionis: crimina illa probari debent antè quàm cauſa per ſententiam terminetur, quæ ſi probata fuerint, à teſtimonio repellentur: quia (vt dicunt canones) teſtes abſq; vlla infamia vel ſuſpicione vel macula manifeſta in ferendo teſtimonium requiruntur: quòd ſi ſola crimina de quibus alio tempore conuicti vel confeſsi ſunt in iudicio teſtibus obijciuntur, à teſtimonio repelluntur: quia eorum confeſsioni nõ eſt credendum contra alios: niſi prius ſe probauerint innocentes: & innocẽtia probata bene eis credi, & fide s adhiberi poteſt. ¶ Cęterum quæret forſan aliquis, & qui ſibi videtur in iure canonico aliquid profeciſſe. Ecce crimina probata ſunt contra teſtes, vtrum punientur pœna ordinaria? Reſpondet papa quòd in eos accuſatio iuris ordine non procedit, ſed ſufficit ſi à teſtimonio repellantur, præcipuè vbi crimen quod eis obijcitur nõ contingit cauſam de qua agitur. Et hæc eſt ſententia & reſponſio papæ: quę placet ex toto. Bernar. ¶ † Not. teſtem quantumcunq; etiam publicè toleratum [a] poſſe repelli à teſtimonio, ſi nunc de criminis ſuſpicione aut infamia conuinci poteſt. concor. d. c. teſtimonium. &. c. ſuper eo. de teſtibus. & ibi not. quid de iure ciuili. ſecus autem ſi erat toleratus tempore quo reddidit teſtimonium: vt. l. j. C. de teſtibus. & quod ibi not. & .iij. quæſtione ſeptima. c. in famis. §. verũtamen. ¶ † No. ſecundò quòd ſententia eſt 3
b terminus excluſiuus probationis exceptionis [b] oppoſitę in perſonas teſtium: poſſunt ergo vſq; ad ſententiã probationes induci. & intelligo ante cõcluſionem in cauſa. per. c. dilectus. de fi. inſtrumen. &. c. auditis. de procura. & quod not. Innocen. in. c. paſtoralis de cauſa poſſeſ. & proprie. exceptio tamen debet opponi ante aperturam atteſtationum. de quo dic vt legitur & not. in. c. pręſentium. ſ. de teſti. An autem probationes poſsint induci antequam teſtis recipiatur. dixi plenè in. c. ex parte adę. de teſt. vbi videas materiam pulchram & quotidianam, 4
& frequenter tractatam à doctoribus. ¶ † Not. quòd ad hoc vt teſtis omninò dicatur integer oportet quòd ſit omninò immunis ab his quatuor ſcilicet crimine, quod intellige vt dixi in dicto capitu. teſtimonium. Infamia: an hoc procedat in infamia facti: dic vt in. d. c. teſtimonium. Suſpitione. ſ. inimicitiæ. iij. q. v. c. accuſatores. Vel criminis: quia non debet in aliquo vacillare ſicut opinio ordinandi. lxxxj. diſtinc. c. tantis. Item à macula manifeſta. & hoc dupliciter poteſt intelligi. ſ. de macula animę. quę potius attendit, q̃ vitium corporis, q̃ prętioſior ſit & tunc nõ differt à crimine. & ſic fortè ſumit hîc: quia primò fecit in genere mentionem de crimine: & poſteà exemplificando dixit à macula manifeſta. Secundò poteſt intelligi de macula corporis: & tunc oportet reſtringere ſecundum Ioan. andr, & bene, quando quis teſtificari vult in cauſa criminali contra clericum. repellitur enim corpore vitiatus eo caſu quo repelleretur ab ordine, ſecundum Pet. & Abb. vide tex. cum glo. 5
ij. q. vij. c. ipſi apoſtoli. & in. c. fin. ſ. de teſt. ¶ † Not. in §. *quòd ſi.* quòd ſententia corporis afflictiua facit fidem in alio iudicio & inter alias perſonas. vide enim hîc quã do confeſſus vel conuictus in alio iudicio: poteſt nunc repelli à teſtimonio inter alias perſonas. Iſtę enim ſnię quæ afficiũt & notant hominem, ſequũtur hoĩem ſicut lepra leproſum. arg. in. c. cito turpẽ. j. q. j. facit. c. teſtimoniũ. & quod ibi dixi. ſ. de teſti. ¶ † No. in §. *cæterum.* arg. 6
c pro & contra an teſtis [c] conuictus de crimine ſit aliqua pœna puniendus. nam tex. à contrario ibi: *pœna ordinaria.* facit vt puniri poſsit pœna extraordinaria. & pro hoc vide. l. nullum. C. de teſti. In contrarium quòd nulla pœna puniatur, faciunt multum verba ſequentia ibi: *ſufficit ergo ſi à perhibendo teſtimonio repellantur.* nam verbum ſufficit importat vt nil aliud requiratur ſeu imponatur. vt not. glo. in. c. ſtatutam. in princip. de reſcrip. li. vj. vide tamen circa hoc quod plenè dixi in. c. ij. de ord. 7
cog. ¶ † Opp. & videtur quòd nõ ſolùm vſq; ad ſententiam. ſed etiam per. xx. annos poſt poteſt opponi & exceptio probari contra teſtes: vt in. c. licet. de proba. &. c. cùm venerabilis j. eod. &. l. querelam. C. de fal. Secundò poteſt argui quòd non vſq; ad ſententiam, ſed tantùm vſq; ad litis conteſta. debet pars admitti. hæc enim exceptio contra perſonas teſtium non eſt peremptoria, cùm non perimat actionem ſeu ius agendi, cùm & alijs teſtibus ſeu probationibus poſsit fieri probatio. ad hoc j. eodem. c. inter. Solu. capiendo mentem glo. iiij. hæc exceptio quæ opponitur in perſonas teſtium non poteſt dici dilatoria vel peremptoria, cùm non differat iudicium. & ſi non debet regulari ſecundum regulas dilatoriarum. & licet non ſit propriè peremptoria. accedit tamen magis ad naturam peremptoriarum quàm dilatoriarum: quia ſi non directè, ſaltem per obliquum perimit: quia ſublata probatione remanet ius partis inutile: vt in. c. ſæpe. de reſtit. ſpo. &. l. duo ſunt titij. ff. de teſt. tu. & ideò põt dici quaſi peremptoria. ar. iiij. q. iij. c. ſi teſtes hermaphrodit⁹. ideò vſq; ad ſniam põt opponi ſicut alię

perem-

ptoriæ:vt.l.ij.C.ſen.reſcin.nõ poſ.Nõ obſt.cõtrarium: quia procedit in exceptiõe falſi.qñ.ſ.opponitur in dicta & nõ in perſonas:quo caſu eſt diſtinguendũ: vt in gloſ. & no.bn̄ hoc dictũ.ſimile no.in.c.ex parte adæ.s̄.de te-
8 ſti.& ibi plenius dixi.¶ †Sed quæro an in cauſa appellationis poſsit opponi cõtra perſonas teſtiũ?Gloſſ.iſta in vltima parte notabiliter dicit ꝙ ſic,ſicut dicitur de alijs perẽptorijs ſeruata tamẽ diſtinctione.c.prẽſentiũ.s̄.de teſti.no.ſing.hoc dictũ:&pro eo facit illud generale:nõ oppoſitum opponã:nõ probatũ probabo.in.c.cũ Ioannes.de fid.inſtru.&.C.de tẽp.app.l.per hanc.Itẽ probo alia ratione:appellatio reſcindit omnia vſq; ad lit.conteſt.ita ꝙ illud quod poterat opponi ante ſentẽtiam & lit.cõteſt.poteſt opponi in cauſa appella.vt leg. & not. in.l.ita demum.C.de procu.& maximè per Bar.ſed ante ſententiam poterit opponi & probari contra perſonas teſtium:iuxta diſtinctionem.c. præſentium.præall.
a ergo & in cauſa appellationis[a] eadem diſtinctione ſeruata. ¶ †Aduerte tamen ad vnũ notabile dictũ tam circa iſtam exceptionem quã circa alias perẽptorias:quod ſi malitioſè cauſa vexandi aduerſarium pars diſtulit opponere in prima inſtantia, non audietur in cauſa appella.ita no.ſentiunt Ioan.and.& Hoſti.in.c.inter monaſterium.j.de re iudic. quod eſt menti tenendum.
b & idem poteſt dici in qualibet exceptione[b] quæ malitioſè tempore determinato non fuit oppoſita,vt poſt illud tempus nõ admittatur.arg. per locum à ſpeciali.
10 c.exceptionem.j.eo.¶ †Sed circa hæc quæro nunquid in cauſis in quibus ſententia non tranſit in rem iudicatã (vt in matrimonialibus) poſsit opponi in perſonas teſtium citra appellationem?gloſ. hoc non aperit, loquitur enim quando opponitur circa dicta inferendo falſitatem:tunc enim clariſsimum eſt quòd in infinitum poteſt opponi:quia apparet per nouam probationem fuiſſe eccleſiam in ſententia deceptam. & ſic procedunt illa iura vulgaria.de re iudi.c.lator.&.c.cõ ſanguinei.&.xxxv.q.ix.c.ꝙ quis. ſed per exceptionem & probationem contra perſonas teſtium nõ infertur neceſſariò falſitas:quia licet quis ſit criminoſus:nihilominus poterit veritatem dicere: & apertè patet ex ſe. vt in.c.per tuas.j.de ſimo.& melius, in.c .fidei fauorẽ. de hær.li.vj.ergo non debet recedi à communibus regulis iuris.In contrariũ tamen facit:ꝙa ſolus tranſitus in rem iudicatã excludit iſtas exceptiones contra perſonas teſtiũ:nã vt vides,admittũtur in cauſa appel.ſed hæc ratio ceſſat in cauſis in quibus ſententia non tranſit in rem iu.ad hoc optimè facit.c.cauſam matrimonij.& ibi no.s̄.de proba.&.c.fraternitatis, poſt princi. de frig.& malefi.&.c.ſicut nobis.maximè,in fi.s̄.de te-
11 ſtib.& vide oĩno q̃ ibi dixi.¶ †Opp.contra §.*quod ſi.* vbi dicitur ꝙ aliâs conuictus vel confeſſus non debet admitti,niſi prius probauerit ſe innocẽtem:non enim videtur hoc poſſe procedere:quia ex quo fuit probatum eum fore criminoſum:maximè poſt cõfeſsionem ſuam:non debet admitti ad probandum negatiuam:vt in.c.ad noſtram.s̄. de prob.Solu.glo. quæ eſt in verbo probauerit:ꝙ non probauerunt directè ſe innocentes ſed indirectè:puta probando quòd egerunt pœnitentiam,& probabunt hoc per ſacerdotem propriũ. No. hoc dictum quòd poſt pœnitentiam quis poteſt dici innocens.facit.l.di.c.ferrum.& vide ad iſtum intellec. quod dixi,in.d.c. teſtimoniũ. Abbas dixit probari innocentiam ſuam probando abſentiam à loco vbi dicitur delictum commiſſum. ſed hæc lectura non placet Io.and.licet enim procedat reſpectu illius verbi cõuicti:non tamen procedit reſpectu illius verbi cõfeſsi. quaſi dicat licet admittatur ad probandũ contra probationẽ:nõ tamẽ admittetur cõtra cõfeſsionẽ propriã d.Ant.dicit ꝙ etiã reſpectu confeſsionis põt admitti:
a non tamẽ perimendo confeſsionem ſed potius excuſando:iuxta ea quæ not. & habentur in.d.c.cũ dilecti. de accu.mihi non placet hoc dictum quo ad iſtũ text. nec reſpectu probationis neq; reſpectu confeſsionis. loquitur enim tex.quando alio tempore fuerant conuicti vel confeſsi: tunc opponuntur crimina illa: certum eſt autẽ ꝙ ex quo non probauerunt tunc contra-
12 rium,nec excuſauerunt confeſsionẽ,non debent nunc admitti.¶ †Quia non appellãdo videntur ſimpliciter acquieuiſſe conuictioni & confeſsioni.arg.c. quod ad cõfeſsionem.de re iudi.&.c.j.j.de fri.& ma. vbi eſt bo. tex.in ſimili.ſed hæc dicta doc.procedunt vbi nouiter conuincerentur de crimine vel confiterẽtur.alij aliter
13 ſoluunt:ſed tene lect.glo.¶ †Glo.in ver. *confeſsi.* intrat materiam an teſtis interrogatus de proprio crimi-
c ne teneatur reſpõdere[c].vide in hoc quod ſatis latè dixi poſt glo.in.c.cum cauſam.de teſti. ¶ Vltimò gl.colligit arg.ꝙ ſi iudex recuſatur coram arbitro, poteſt abiſto quæri:& debet inde dicere veritatem. Aduerte ſi quæritur de crimine:dic vt no.in.d.c. cũ cauſam.ſi extra cauſam criminis,ſatis eſt honeſtum vt reſpondeat, cum arbitri ſint in hoc articulo iudices.de offi. dele.c.
14 ab arbitris.lib.vj.¶ †Circa §. *cæterum.* quæro quid ſi crimẽ obiectum teſti contingit cauſam de qua agitur? reſpondet glo.ſi.ꝙ tunc non ſolùm repellitur, ſed etiã punitur.ſi autem non cõtingit crimen, ſolùm repellitur:quia ad hoc ſolùm recipitur: fatetur tamẽ ꝙ ſi teſtis teſtificãdo vacillauit vel falſum dixit, punitur à iudice:vt.l.nullum.C.de teſti.¶ Qualiter autem hoc vltimo caſu iſte punietur?dic vt not.Bar.in.d.l.nullum.
15 & dixi.in.d.c.ij.de ordi.cogniti.¶ †Ex his videtur vel
d le glo.quòd dictio prẽſertim[d] poſita in text. ponatur pro tantum,Idẽ Hoſt.& Goff.Inno.verò inſtat in duabus glo.& videtur velle in effectu ꝙ aut teſtis conuincitur per teſtes ſeu inſtrumenta,& non punitur nec ordinariè nec extraordinariè.& hoc reſpectu dictio præſertim ſtat pro maximè: quaſi idem ſit ſi idem crimen contingat cauſam de qua agitur. Aut eſt cõuictus per confeſsionem propriam: & tunc ſi contingat cauſam de qua agitur punitur pœna ordinaria .s̄. de cõfeſ.c.ij. &.c.per inquiſitionem.de elec.& ſi non contingit cauſam,videtur dubitare:quia loquitur alternatiuè: videtur tamẽ magis inclinare vt puniatur pœna extraordinaria : quod hîc non negatur ſecundùm eum.facit.d.c. per inquiſitionem.& ſic habes clarè intentum & mentem Inn.Io. an.videtur velle ꝙ ſi contingat crimen de quo agitur,puniatur pœna ordinaria,ſiue conſtet confeſsione ſiue probatione.& in hoc accedit ad dictũ gl.
d Hoſt.& Gof.ꝙ dictio prẽſertim ſtat pro tãtũ. ſi verò non contingit cauſam, ſequitur Inn. vt nõ imponatur pœna etiam extraordinaria ſi aliter cõſtat de crimine quã per confeſsionem,ſi autem conſtat per confeſsionem,puniatur extraordinariè.d.Anto.plus placet hæc
e opinio Inn.vt etiam connexis diſtinguatur an conſtet[e] confeſsione an probatione,quia cùm non ſit iudicium ordinabiliter agitatum contra teſtem,nõ debet imponi pœna ordinaria.de acc.c.inquiſitionis, nam probationes exigunt telam iudicij:vt.s̄.vt lit. non conte. per totum.ſecus in confeſsione,iuxta no.per Inn.in.c.qualiter & quando.el.ij. de accu. Item quia probatio per confeſsionem eſt lucidior. hoc dixi vt non deſint hæc dicta antiquorum quæ ſatis declaraui. ego autem pleniſsimè hanc materiam explicaui in .d.c.ij. dic vt ibi.
16 ¶ †No.tamẽ ex iſto tex.quòd crimen incidenter confeſſatum vbi aliud agebatur non eſt punibile ſaltẽ pœna ordinaria,cùm nõ contingat crimen de quo agitur, pro hoc.l. ſi filium.C. de libe.cauſa. & ſic videtur hic tex.pro dicto Bar. in.l.ſi cõfeſſus.ff.de cuſto. & exhib,
17 reo.& ſic limitat Inn.in.d.c.qualiter.prẽal.¶ †Quãdo

a ¶In cauſa appellationis. Adde hoc videtur intelligendum qñ appellatum fuit ab admiſsione exceptionis. nã ſi pars nihil opponat, exceptio nõ oppoſita in prima inſtãtia poterit opponi ĩ ſecũda.ſecũdũ Ro. cõſi.cclxxxiiij.vbi ità cõſuluit de exceptione tu nõ potes eſſe procurator.
✣ SEB. SAPI.
b ¶Exceptione.Vide Andr.ſiculũ in cõſi.xxxv.inci.in minimis. ĩ.iij. vol. & Fel. in.c. ad audientiã. ij.j. de reſcriptis.
ANT.FRAN.
c ¶Teneat rñdere. De præſertim dictiõe vltra hic allegata. vide Car. in cle.j. de rerũ ꝑmu. & in.c. cõtinebat. de deſpõ. impu.& in cle.j. in.§. j.de priui. & ĩ cle. j.in prin.de ſentẽ. exc. vbi exponit ꝙ maximè& vide gloſſ.in.l. illud.ff. ad legẽ aql. & ibi ꝑ Flo.& gl. in.l.ꝙ ſi minor.in.§.reſtitutio.ff.de mino.q̃ dicũt quòd includũt vtrũq; caſum ſicut dictio maxime.addetñ ꝙ qñq; ponit ꝙ ſolũmodo & cõprehẽdit c.aſum expreſſum tm̃:vt in.c.j.j̃. de excep.& vide Spe.ĩ ti. de diſputa.ĩ.§. poſt hoc. in ver.item maximè quandoq;.
¶ Dictio præſertim. Adde de hac dictione Cal. cõſi. iij.de ver.ſigni.
e ¶ An cõſtet,Vide de hoc do. Anto. poſt Inn. ĩ.c. ꝑ inquiſitionẽ.ĩ.v. co. de ele. Sed limita hoc non ꝓcedere ſi cõfeſsio de delicto eſſet facta ĩ foro mixto inter iudicialẽ & pœnitẽtialẽ:qa tũc ex iſta cõfeſsiõe emanãte in tali foro,cõfitẽs nõ poſſet puniri. ita ſinguĺr dicit do. poſt gl. ĩ.c. ex pœnitẽtib⁹. ꝓpe ſi.& do.Ant.poſt Ho. ĩ.c. q̃uis.ĩ.iij. co.de ẽta,& quali.

dicitur crimen contingere cauſam. dicit hîc Innocē. ꝙ quando teſtis confitetur ſe inuolutum illo delicto de quo agitur. Hoſt. hîc confitetur quando eſt circa idem factum. quaſi ſecus ſit ſi agatur de ſimonia cōmiſſa in certa eccleſia: & teſtis confitetur ſe commiſiſſe ſimoniam in alio facto, quod ſatis placet. nam quando eſt diuerſum factum non poteſt dici in iudicium deductū per viam connexionis: ſicut quando contingit idē factum. d.c.per inquiſitionem. &.c.ij.de confeſ. Barto. in.l.ij.§.ſi publico.ff. de adul. exigit ꝙ tangat idem factum & eaſdem perſonas: vt ſi producit teſtem contra me: & ego oppono ꝙ falſum dixit in hac cauſa contra me. & videtur per hoc exemplum ſentire ꝙ non ſit neceſſe quòd tangatur ſpecificè delictū de quo agitur: ſed ſatis eſt ꝙ tangat illam cauſam. d. Anto. dicit ſe putare quemlibet bene dicere. licet ſint dicta diuerſa. Ego intelligerem hoc dictum Bart. quando agitur cum teſte: ſecus ſi cum producente, quia ſententia lata cōtra producentem non præiudicat teſti. nec econtra[a] .l.titius. ff. de his qui not. infa. & hoc videtur ibi velle Bart. facit. c.ij. in fi. de or. cog. vide quod ibi dixi. & ita ſentit Bar. ibi cum hac opi. glo. fi. & dicit hîc eſſe caſum.

a ¶ Nec ecōtra. Ad de intelligendum niſi fuerit citati, vt dicit Ang. conſil. cccviij. & an crimē probatū ꝑ modū exceptiōis veniat puniēdū. vide Oldr. cōſ. lxxviij. & an exce. cōtra pſonas teſtiū ſit perēptoria. vide Lap. alle. lxxxñ.

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Cōicās. quid aūt ſi quis ſciuerit aliquē excōicatū ſed nondū fuit denūciatus, an cum eo cōicans ſit excōicat[9] vide Petr. de ancha. in cōſil. clxxxv. vbi tenēt ꝙ non. de cuius veritate videas latè per Fel. in. c. Rodulphus. cha. pen. col. iij. verſi. limita quartò. ſ. de reſcr.

ZACHARI.

c ¶ Aliū accuſare. Etiā ſi accuſat[9] eſſet excōicatus nec pōt replicare de excōica. rei accuſā di. Bal. in ſua mar. in ver. excōicatus ver. xij. poſt In. in c. à nobis. j. de exc. & per Bar. in. l. ſeruos. ff. de accuſ.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis non eliditur: ſi contra excipientem replicatur quòd ipſe ſit per participationem excōicatus.*
2 *Excommunicatio non incurritur ſi aliquis participat ignoranter cum excommunicato.*
3 *Cū excōmunicatis nō eſt cōmunicandū etiam in bonis operib[9].*
4 *Excommunicatus nō poteſt neque agere, neque accuſare etiā ſuam iniuriam proſequendo.*
5 *Excommunicatio maior & minor quomodo differant.*
Excommunicatus minori excommunicatione non repellitur à limine iudicij: ſed tantum à participatione ſacramētorum.
6 *Excommunicationem minorem incurrit quis etiam ex participatione coacta: niſi ſuiſſet quædam coactio præciſa.*
7 *Excōmunicatis eſt reſeruata omnis exceptio & defenſio. 8. 11.*
Si aliquem approbaui an poſſum eundem reprobare?
9 *Excommunicatus minori excommunicatione quo caſu repellatur à limine iudicij.*
10 *Accuſatio non poteſt fieri ab exiſtente in peccato mortali, niſi accuſans proſequatur iniuriam propriam.*
11 *Infamis & criminoſus repellūt ſuū accuſatorē regulariter.*
12 *Excōmunicat[9] an admittatur ad replicādū ſicut ad excipiēdū?*
13 *Excōmunicationē maiorē incurrit participās excōicato à papa*
14 *Replicatio quid ſit. cui cōpetat, & quādo cōpetat. nu. 15. 16.*
17 *Annalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum.*
Exceptio quæ poteſt opponi agenti an poſſit opponi excipiēti.
18 *Effectus replicationis.*
Replicatio impertinens repellitur.
19 *Replicatio quomodo tollatur vel vitietur.*
20 *Quæ ſit primò probanda exceptio vel replicatio.*
Exceptio peremptoria quo caſu ſit probanda per excipientē.
21 *Iudex an debeat pronuntiare vtrum replicatio obſtet vel non.*
Iudex procedendo ad vlteriora: cenſetur pronuntiare exceptiones non obſtare.

¶ CAP. II.

1 ANobis. ¶ † Reo excipiente contra actorē de excommunicatione non obſtat replicatio cōmunionis. ſecunda pars ibi: *nos*. ¶ Caſus literalis. Aliquis eſt excōmunicatus maiori excōmunicatione, puta Martinus participauit Titio ſcienter in locutione vel oratione, & ſic Martinus eſt excommunicatus minori excommunicatione, ecce titius accuſat martinū. Martinus excipit cōtra titium dicens ipſum eſſe excommunicatum maiori excommunicatione. titius replicat contra Martinum dicens: tu non potes excipere contra me: quia tu ſcienter, participaſti mihi in locutione vel oratione. quæritur vtrum Martinus poſſit repellere titiū à ſua accuſatione non obſtante replicatione titij? Reſpōdet papa ꝙ titius bene poteſt repelli à ſua accuſatione nō obſtante replicatione: quia titius remotus eſt à cōmunione fidelium. Martinus verò ſolummodo à participatione. Ber.

2 ¶ † No. j. ar. ibi: *ſcienter*. ꝙ communicans[b] cum excō-
b municato ignorāter nullam excommunicationem in-
3 currit. ad idē. c. nuper. de ſen. excom. ¶ † Not. ij. ꝙ etiā in oratione non eſt excommunicato communicandum. & dic in oratione. i. ſecum orando. vide tex. xj. q.
4 iij. c. cum excommunicato. &.c. nuper prealle. ¶ † No.
c iij. excommunicatum nō poſſe alium accuſare: [c] quod intelligo etiam ſi proſequatur iniuriam propriā: vnde petenti reſtitutionem obſtat exceptio excommunicationis: vt dicit gl. no. in. c. ex inſinuatione. de procu. pro hoc ꝙa iura generaliter repellūt excōmunicatū ab agē do. ſ. de iudic. c. intelleximus. &.c. pia. de excep. lib. vj. ¶ No. ꝙ cōmunicās excōmunicato nō incurrit eandē excōmunicationē ſed minorē j. de ſen. excō. c. nuper. &
5 c. fi. de cle. exc. mi. ¶ † Et no. vnā differētiā inter minorē excōmunicationē & maiorē. nā maior priuat nedū à participatiōe ſacramentorū. xj. q. iij. c. audi deniq. & c. is cui. &.c. j. de ſen. exc. li. vj. ſed etiā à cōmunione fidelium: vt hîc & in. d.c.cū excōicato. &.c. inter. de ſen. excō. debet etiam ſibi prohiberi ingreſſus eccleſiæ. xxj. diſt. c. cleros. &. xxv. di. c. perlectis. minor verò ſolū priuat à participatiōe ſacramētorū. de quo dic vt legitur & no. in. c. fi. de cle. excō. min. Ex quo infert hic tex. excōicatum minorē, nō poſſe à limine iudiciorū repelli, nedū ab excipiendo. ¶ Opp. & videtur ꝙ is qui cōmunicauit excōicato nō poſsit illi excōmunicationē obijcere: quia nō poteſt reprobare quē ſemel approbauit. c. quēadmodū. ſ. ti. proxi. cū ſi. allegatis in prin. gl. Sol. gl. j. latius formādo hoc contrariū ſoluit duobus modis. primo per dictū Augu. Nonnullos ſuſtinemus quos inutiles toleram[9]. xxiiij. q. j. c. quiſquis. & vult dicere ꝙ cōmunio & tolerātia volūtaria nocet, vt in cōtrarijs: ſecus ſi eſt inuolūtaria. Hæc ſolu. tollitur iudicio meo
6 duobus modis. ¶ † Primo. quia cōmunicatione coacta quis incurrit excōicationē, niſi fuiſſet vis præciſa. vt in c. ſacris. ſ. quod met. cau. ¶ Secūdò. qa nō præſupponit hîc ꝙ volūtariè ſibi cōmunicauerit, nec deciſio literæ
7 fundat ſe ſuper voluntate. ¶ † Ideo fortè gl. ad ſecūdā ſolutionē trāſit dicēs, quē approbaui reprobare nō poſſum agēdo cōtra eū, ſed excipiēdo ſic: qa quilibet reus etiā excōicatus pōt excipere contra ſuum actorē: quia omnis legitima defenſio eſt reſeruata reo etiā excōmunicato j. eo. c. cū inter. & cū hac ſolutione tranſeunt hîc communiter doc. ſed iudicio meo nō euacuat fundit[9] cōtrariū. nā ex ſolutione gl. ſequereť ꝙ ſi mulier peteret dotē à viro in caſu permiſſo, poſſet vir excipere de adulterio prius cōmiſſo: qa videť approbaſſe ſolū quo ad actionē, & nō quo ad exceptionē. quod eſt cōtra mē tē. d.c. quēadmodū. & .l. ſi vxor. ff. de adul. quinimo tex. in. d.c. quēadmodū. ꝓpriè loquitur de exceptiōe, vt nō poſsit excipere cōtra mulierē cui[9] mores ſemel approbauit. Vnde dicerē ſic ꝙ vbi approbatio ſeu habilitatio depēdet à volūtate approbātis: tūc nō pōt illū approbatū impugnare: nec ꝑ viā actionis nec exceptionis: & hoc caſu loquunť iura allegata ī prin. gl. vbi verò nō depēdēt à volūtate ſua, tūc nō obſtāte illa cōione ſeu tacita approbatione pōt cōtra illū inſtare ſaltē ꝑ viā exceptionis. ꝓ hoc eſt bo. tex. ī. c. dilecto. de preb. &.c. noſti. de elec. & ꝙ no. Io. an. ī regula ſciēti. de re. iu. li. vj. ī mer curiali. & gl. ī. l. j. C. vbi de cri. agi. opor. q̄ dicit ꝙ ſi litigaui corā eo quē mea volūtate nō poterā iudicē facere poſſum de nullitate experiri: licet à principio nō exceperim. vñ cū cōicādo excōicato nō poſsim eū habilitare ad iudicia, poſſū illa cōione nō obſtāte cōtra eū exci

pere:

pere:vt hîc.ꝑ hoc eſt bo.texj.e.c.exceptionē.&.c.pia.e.
8 ti.li.vj.¶ † Sed q̄ro tex.hic loquit q̄n excōicatꝰ minori, excipiebat cōtra excōicatū maiori: quid ſi iſte excipiés
a fuiſſet etiā excōicatus[a] minori:nunquid poſſet à ſua accuſatione repellere excōicatū ? videtur litera hîc facere ꝙ non: quia iſte excipiens eſt remotus nedū à participatione ſacramentorū:ſed etiam à cōione fideliū. & ſic ceſſat ratio illius literę.Cōtrariū tenet hîc gl.& bene ꝙ licet excōicato interdicat poteſtas agēdi nō tamē excipiēdi.&c.vt in gl.& hoc cōiter approbant hîc do. & in c.cum interj.eo.dicētes ꝙ oīs defenſio cōpetit excōicato ſiue ſit realis vt perēptoria:ſiue ꝑſonalis vt cōtra iudicē cōpetentē:ſiue ſit declinatoria,ſiue cōpetat rōne tēporis feriati,vel loci incōpetentis,vl̄ reſcripti ſurreptitij:vel inepti libelli . & idem in dilatorijs ſolutionis. de quo etiam vide quod not . s̄ . in.c.ſi aduerſus. de hære.
9 ¶ † Plus dicit hîc Inn.quòd excōicatus maiori repellit ab accuſatione ſua excōicatum etiā minori tantùm, cū ſit criminoſus.s̄.quod met.cau.c.ſacris.ſicut enim repelleret illum nō excōicatus,ſic etiam excōicatus. per iura hîc alleg.in gl.Ioā.an.intelligit hoc dictū vt excōicatus minori repellatur ab accuſatione his caſibus,quibus cōmunio cū excōicato inducit peccatum mortale.de quibus plenè not.in.d.c.ſacris. & nota ſingulariter hoc di-
10 ctum.¶ † Ex hoc enim infertur quòd exiſtēs ī mortali tanquàm illegitimus repellitur ab accuſatione. facit ad ea quæ dixi,in.c.teſtimoniū.de teſti.quę ſunt no.multū ad limitationē.c.jj.de accu.quod intellige niſi proſequa
b tur iniuriam propriam:[b] vt in.c.omnibus.iiij.quæſt.vj.
11 ¶ † Item ex prædictis & ex gl.no.ꝙ q̄tuncūq; quis infamis vel criminoſus ſit:pōt tn̄ excipere cōtra ſuū accuſatorē de illegitimitate.fallit in caſibus alle.ī gl.& in criminibus exceptis.de quibus no.in.c.cū P. de accu.& in c.j.de teſt.li.vj.& vide quod not.gloſ.in.d. c. omnibus.
12 ¶ † Sed quęro nūqd excōicatꝰ admittat ad replicandū ſicut admittit ad excipiēdū.exeplū,ago cōtra te occaſione mutui.excipis de pacto de nō petēdo. replico de pacto de petēdo,opponit excōicatio cōtra me ſeu replicationē meam.Spe.e. ti.§.fi.ver.itē q̄rit.dicit hāc exceptionē ſeu duplicationē nō obſtare replicatiōi, quia replicatio ſe habet ad exceptionē ſicut exceptio ad actionē.Eſt
c em̄ replicatio quædā defenſio [c] cōtra exceptionē.inſtit. de repli.in prin.vnde ſicut excōicatio nō repellit ab excipiēdo:ita nec à replicando. Item duplicatio nō admittit,niſi directè concernat ipſam replicationē: vt in loco proxi.alle.ſed excōicatio non elidit replicationem.ergo &c.abſurdū enim foret ꝙ haberet reſpectus ad pactum de nō petēdo & nō ad pactū ſequēs de petendo.dico tamen reum poſſe excipere de excōicatione non cōtra replicationē:ſed contra perſonā actoris vt repellatur à iudicio:quia hæc exceptio poteſt opponi in qualibet par
13 te iudicij:vt in.c.piaj.e.ti.lib.vj.&.c.pej.e.¶ † Gl.ſi.opponit de.c.ſignificauit j.de ſen.exc. vbi cōicans excōicato incurrit excōicationē maiorē: cuius tamē contrariū innuit iſte tex.& ſoluit multipliciter.vera ſolutio eſt ꝙ procedit ī cōicāte excōicato à Papa cōcurrētibꝰ alijs de q̄bus dicā ibi.¶ Vltimò ſcias ꝙ qa iſtud ca.facit mētionē de replicatiōe.Io.an.poſuit ad materiā explicandā ſepte q̄ones, quas ſuccinctè ponā ad īſtructionē iuuenū. Primò quęritur quid ſit replicatio.Secūdò cui competat.Tertiò quando competat.Quartò quis ſit eius effectus.Quintò quomodo tollatur vel vitietur.Sextò quę ſit prius probanda exceptio vel replicatio. Septimò an
14 ſuper replicatione ſit neceſſariò pronuntiandū.¶ † Ad primum dicit quòd replicatio eſt allegatio actoris per quā ſoluit exceptio.iſt.de repli.ī prin.vel latius dicēdū eſt quòd replicatio eſt verbū actoris,per id quod dicet j.vn̄ replicatio eſt cōtraria exceptiōi,quaſi exceptionis exceptio.ff.e.l.antepe.ſemper em̄ obijcitur vt exceptio nem purget.ff.e.l.ij.§.j.potes ponere exēplum ſuprà poſitū de cōtrario pacto.Itē in terminis.c.accedētibus. de priuileg.pone quæſtionē:parochialis eccleſia petit decimas.reus excipit de priuilegio quod habet de decimis non ſoluendis.replicat agens quòd præſcribit cōtra priuilegium . hoc probato eliditur exceptio & obtinebit
15 agens.& idem in ſimilibus.¶ † Ad ſecundum cui competat replicatio:patet reſponſio ex prædictis,quia competit actori.vnde dicit lex ꝙ actores non minuunt ſuā intentionem exceptionibus quæ ſunt reōrū,ſed replicationibus.C.e.ti.l.non exceptionibus. Et ſi dicas ꝙ actore excipiente contra teſtē per probationes rei ipſe reus replicat:reſpondet ꝙ reꝰ in eo ꝙ probat cēſetur actor. ff.e.l.j.Vel lex loquitur quo ad exceptiones perempto
16 rias vel q̄ reſpiciunt principale.& per hoc intellige quare ſuprà dictum eſt in diffinitiōe primi dubij quod verbum actoris poteſt ibi ſumi largo modo.¶ † Ad tertiū quæſitū qn̄ cōpetat rn̄ſio ēt patet ex prædictis : nā cùm veniat contra exceptionem competit cū reus excepit & non prius. non enim poteſt reſolui nec expugnari nōdū obiectum.de deſpō.impu.c.ad diſſoluendū cū concor. & ſecundùm hoc erit perpetua replicatio, & competet quandocūq; excipietur.cū enim replicatio ſit exceptio:
17 vt ſuprà dictum eſt,& annalia † ad agendum ſunt perpetua ad excipiēdū:vt.l.purè.§.fi.ff.de do. exce.ergo replicatio eſt ꝑpetua.dicit tn̄ Io. an. ꝙ vbi eſſet qd impunitādū actori ea rōne qua tpe perit actio periret ēt replicatio cū eadē actione . & ſic intelligitur.ff.quādo actio de pec.eſt anna.l.quæſitū . & ſic aliud eſt in exceptione rei originalis:& aliud ī exceptiōe actoris quę dicit replicatio:quia ī poteſtate actoris eſt agere,nō ī ptāte rei:vt C.de dila.l.ſi quando.Si ergo contra exceptionē rei iud. replico de appellatione mea quā deſerui vel proſeq neglexi:ſicut mihi obſtaret hoc agenti:ita ob. mihi repli- c
canti.de appell.c.ſæpe.& cle.ſi appellationem. eo.ti.hoc verum , niſi exceptionem paret mihi aliqua perpetua exceptio puta nullitatis in his quæ ſunt poſt illā.de quo legi.& not , in ca.licet.de ſent.excommuni. libro ſexto.
18 ¶ † Venio ad quartum quis ſit replicationis effectus, & dic ꝙ reſoluit vel expurgat exceptionem: vt.s̄. dictū eſt,& ideo oportet ꝙ replicatio ſit talis quòd vitiet exceptiōem.nā impertinēs repellitur j.e.c.dilecti. vel perſonam afficiens,vt ibi.Et ſcias quòd fortius ſe habet replicatio ad exceptionem quàm exceptio ad actionem.nā exceptio quandoq; defendit reum ſuper re petita : quādoq; afficit perſonam actoris:quandoq; iudicis:quando que teſtis: qn̄q; procuratoris:qn̄q; formam libelli:qn̄q; reſcriptū: qn̄q; locū:ſed replicatio ſemper afficit ipſam d
exceptionem vt non proſit excipienti,vel vt nō noceat replicanti.inſti.de repli,in princ.vide ad hoc quod not.
19 in.c.ij.de or.co.¶ † Ad quintū qūo tollatur vl̄ vitietur: dicas ꝙ tollitur ꝑ duplicationē rei quæ ipſam afficit.pone exemplum per decre.dudū.de conuer.coniu.duplicatio tollit per triplicationem , & ſic deinceps.vt.ff. eo.l.
20 ij.& inſt.de repli.poſt prin.¶ † Ad ſextū q̄ ſit prius pro
d bāda [d] an exceptio vl̄ replicatio.de hoc ſatis īſtat Io.an. hîc poſt Spe.in ti.de exce.& repli.§.fi.vbi de hac materia inuenies.Cōcluſio vera eſt ꝙ ſicut reus nō aſtringit probare perēptoriā ſibi cōpetētē niſi ex quo fundata fuit actoris intētio quā intēdit ꝑ exceptionē elidere.C.eo.l.ſi quidē. facit quod leg.& no.ī.c.finali.de do.& cōtu.&.c. de teſt.s̄.de teſti,niſi ſit dilatoria ſolutionis. de qua dicā j.e.c.exceptionē.ita nec actor cogit replicationē ꝓbare, niſi ſit ꝓbata exceptio rei,quā ipſe actor intēdit ꝑ replicationē elidere.& hoc tenet Spe.in.d.§.fi.poſt prin. poſſet tn̄ replicās(ſi vellet)priꝰ ꝓbare,ar.c.j.de proba. &.l. circa.& quod ibi not.ff.de proba.ſed vide quod ī ſimili dixi ī.c.j.de or.cog.vbi plenè dixi de actiōe,& exceptione q̄ ſit priꝰ ꝓbāda.ſic dicēdum eſt de except.& replica.

¶ Excōicatus excōicatione maiori pōt repellere ꝑ exceptionē cōſimilē excōicatū cōtra cū agētē.idē dicit bar, in.l.ſi creditoribꝰ. ad fin.C.de ſer.da. pig.ma.& ī.l. ſeruos.ff.de accu.qui dicit ſe plenè dixiſſe in.l.cu mulier.ff. ſo.ma.& facit qd̄ no.d.Ab.ī. c.illud de cle.ex.mini.
¶ Adde an excōicatꝰ poſsit perſequi ſuā vel ſuorū iniuriam,Fed. cōſ. cxvj . & an dolus cū dolo compēſcet & an bānitus poſſit repellere bānitū vide quæ poſui in.d.l. mulier.ſol. matrimo.
b ¶ Iniuriā ꝓpriā. Vide Pe. de Anc. in cōſi.ccccxvij.incip.plura ex prædictis . vbi dicit ꝙ frequēs accuſator nō accuſat . & latè Frā. Areti.in.d.c. teſtimonium.s̄. de teſti.
ZACHARI.
¶ Eſt em̄ replicatio quædā defenſio. Pondera verbū defenſio, & cōperies replicationē non eſſe exceptiōis defenſionē ſed illius exceptionē:vt.l.ī exceptionibꝰ.& ibi Bal . C. e.l.ij.ff.e.Spe.e.tit. in.§.fi.in princ.& Bal.in auē. ſi teſtis product9 dicatur iur.oppo,col.j.C. de teſtib.
ZACHARI.
¶ Quæ ſit prius probanda. Adde quia iſte alle. Spe. ī ti.de exc,& repl. §.fin. facit melius. §.ij.ver.ſed de qua vbi dicitur ꝙ poſt except.& in.§.hoc quoque.eo.ti. qd̄ eſt verum,niſi talis replicatio ſit de directo exceptioni contraria:quia tūc dicitur ſimul probare quando exceptio probat ſol.ſi non eſt de directo cōtraria poteſt ꝓbari poſt.vt no.in c.illud.j. de præſc.

21 ideo limita: vt ibi dixi. ¶ † Ad septimũ & vltimum quo quærebatur an sit necessariò pronuntiandũ super replica. dicit Io. an. ponderandã naturã exceptiõis cõtra quã replicatur: quia si emergẽs quãtuncũq; sequatur replicatio: duplicatio: triplicatio: quadruplicatio: & in infinitũ, satis est q; super exceptione ista pronũtietur sup qua necesse est pronũtiari. iuxta ea q̃ dixi, in. c. j. de or. cog. vbi satis expediui quid dicaʃ emergens & quid incidẽs: & an & qñ sit necesse tacitè vel expresè super eis pronunciare. exẽplũ huius dicti est, excipio testẽ excõicatũ. replicas illũ absolutũ. duplico absoluẽtem nõ habuisse ptãtẽ absoluẽdi, hoc ipso q; iudex pronũtiat testẽ admittẽdũ, satis super replicatione & duplicatione ꝓnũtiat. si tamẽ etiã super his specialiter vellet interloqui, nõ esset peccatũ. si verò exceptio est icidẽs sup qua nõ est necesse pronũtiari. ergo nec super replicatione pronũciabitur. exẽplũ: excipio de pacto de nõ petẽdo, replicaʃ de renũciatione vl cõtrario pacto, satis est vt cõdẽnet iudex vel absoluat sup principali, p quod erit expedita exceptio & replicatio: sed si velit ẽt sup illis specialr ꝓnũciare possit. Cõclusio ergo est q; sup replicatiõe nõ est necesse specialiter ꝓnũciare, qa sufficit tacita ꝓnũciatio q̃ resultat ex pronũciatiõe sup exceptiõe vel sup ipso facto principali: vt patet ex p̃dictis & his q̃ dixi, in. c. j. de ordin. cog.

SVMMARIVM.

1 *Replicatio paris criminis repellit excipientem.*
2 *Bñficia quis põt plura poßidere in diuerßis eccleßijs intellige: vt infra nume. 7. & .8.*
3 *Exce. alicui⁹ rei nõ debet oppõi ab illo q̃ in eadẽ re laborat. 4. 9.*
4 *Alienãs malè bõa eccleßiæ: põt bona per aliũ alienata repetere.*
5 *Beneficiatus pluribus beneficijs vtrum poßit opponere, & quo nomine cõtra aliquẽ quærentem plura beneficia?*
Exceptio tu habes vel quæris plura beneficia: an poßit obijci per illum qui etiam habet plura beneficia? 10. 11.
6 *Collatio beneficij facta ex certa ßciẽtia licet excludat ßurreptionẽ, tamen nõ includit dißpẽßationẽ: videlicet quod Papa velit cum eo dißpenßare.*
8 *Iudex põt ex offõ libellũ lacerare ßi videt ius nõ cõpetere actori: maximè in ßpũ alib⁹ quib⁹ regulariter iudex ßupplet ex offõ.*
9 *Criminoßus nõ debet opponere in alium id in quo ipße uerßatur. Excep. nõ debet oppõi ab illo qui poßßet eadẽ exceptione repelli.*
12 *Habere plura beneficia an ßit peccatum?*
13 *Rei uoluntarij æquiparantur actoribus in multis caßibus.*
14 *Accußator illegitimus non admittetur ad accußandum.*
15 *Excep. famoßa vel de iure communi notoria admittitur contra illum cui de beneficio eßt prouißum.*

¶ CAP. III.

1 CVm eccleßiaßticæ. ¶ † Habẽs plura beneficia cõtra aliũ de pluralitate non excipit. ita ßummat Io. an. hæc ßummatio eßt multũ generalis, conuenit tñ literæ in genere: alij ßummant ßic. Reus nõ neceßßari⁹ ab exceptione repelliʃ per replicationem paris criminis vel obiecti. poßßet aliter ßummari & intelligi: vt j. patebit. Eßt emm hęc decre. difficilis quo ad intellectũ: & adhuc redditur magis difficilis propter dicta doct. Diuidiʃ in duas partes. In prima ponit deciſum exordiũ. In ßecũda mãdatũ. ibi: *mandamus.* ¶ Caßus literalis. Quidã Iacobus noïe fuit inueßtitus per dñm Papam de quadã prębenda vacante in nouarienßi eccleßia, & de mãdato ipßius in corporalem poßßeßßionẽ ipßius prębendæ inductus: quã non permittebãt eũ nouariẽßes canonici poßidere. Hoc propoßuit Iac. p̃dictus in p̃ntia Papæ. ecõtrario pars capituli exceptionẽ quandã propoßuit contra ipßum videlicet q; in alia eccleßia bñficiũ obtinebat. ille replicauit cõtra eos q; & ipßi plura beneficia in pluribus eccleßijs obtinerẽt. Inn. cognita veritate mandat laudicẽßi epo quaten⁹ dictũ Iac. faciat præbendæ illius pacifica poßßeßßione gaudere: de qua fuit per. C. prædeceßßorem noßtrum inueßtitus non obßtante exceptione p̃dicta quã non poßßunt ei obijcere: cũ & ipßi varia beneficia in diuerßis eccleßijs
a habere noßcũtur. Ber. ¶ No: ar. q; per inueßtiturã[a] factã in abßentia bñficij nõ acquiriʃ illius beneficij poßßeßßio. de quo dic: vt no. in. c. tranßmißßam. de ele. & .c. ij. de conßue. ¶ † No. ij. quẽ poßße eße pluralẽ ĩ diuerßis eccleßijs. quod intellige iuxta no. in. c. gratia. de reßcri. li. vj. & cle.
3 gratię. eo. ti. ¶ † No. iij. quẽ nõ poßße reprehẽdere ĩ alterius perßona quod ĩ ßua putat æquũ. xxxij. qõ. vj. c. nihil
4 cũ trib⁹ ßeq. & .xxv. diſt. c. ßi. & .iij. q. vij. c. iudicet. ¶ † Oppo. cõtra tex. videtur emm q; contra iſtum poßßint plures excipere ßaltem noïe eccleßiæ. arg. in. c. ßi quis presbyterorũ. & qd ibi no. de reb. eccle. non alie. vbi patet q; etiã is qui malè alienat põt noïe eccleßiæ malè alienata repetere. Itẽ prætextu criminis vel excõicationis non repellĩ tur quis à defenßione eccleßiæ ßuæ: vt in. c. dilectiʃ. eo. Itẽ ßaltẽ nõ debuißßent plurales admitti volẽtes excipere cõtra iſtũ impetrãtẽ. ßol. propter hæc cõtraria & ßimilia legiʃ hoc. c. multipliciter. in gl. & extra gl. Et diuide hanc gl. in tres partes. In prima ponit opi. Vin. In ßecũda opi. Tan. & Io. illi cõtrariã. In tertia gl. approbat opi. Vin. & reßpõdet ad aliqua motiua in cõtrariũ. Secũda ibi. *Tan. & Ioan.* Tertia ibi: *mihi videtur.* vt clarius habeas gl. re-
5 citabo eã conclußiuè. ¶ † Vin. fuit in opi. vt plurales in beneficijs admittãtur ad cõtradicendũ nomine eccleßiæ & non proprio. non plurales verò admittanʃ ad cõtradicẽdũ nomine ꝓprio & noïe eccleßiæ. Ad iſtũ tex. reßpõdet dupliciter. & primò nõ fuerũt admißßi iſti nomine eccleßiæ, quia Papa Celeßtinus ex certa ßciẽtia iſti prouiderat. i. ßciẽs eũ habere alia beneficia. & ex hac ßolutione
6 colligitur prima lec. ¶ † Sed contra hunc intellectũ facit, quia collatio ex certa ßciẽtia facta licet excludat ßurreptionẽ: nõ tamẽ inducit diſpẽßationẽ circa pluralitatẽ iuxta ea quæ no. in cle. ßi romanus. de præb. & in. c. ßi motu proprio. e. ti. & melius in. c. non poteßt. hîc autem nõ obijciebaʃ de ßurreptione. ßed q; obtinebat beneficiũ in alia eccleßia. ¶ Itẽ hæc lect. gl. diuinat ad tex. nec tex. fundat ße ßuper iſta rõne. ß. q; iſti obijciẽtes laborant eodem morbo. ideo fortè gl. trãßit ad ßecũdã lect. dicẽs q; iõ non fuit hæc exceptio admißßa: quia iſte iam erat cõfirmatus & poßßeßßionẽ beneficij adeptus. & ßic nõ habebat exceptio. cũ nil iuris iſte nũc peteret. ßed quid facti vt liberè poßßideret. pro hoc. c. conßtitutus. & quod ibi no. j. de appel. & hæc lect. corruit vt pręcedẽs. diuinat emm: nec tex. ßup ea ße fundat. ex ratiõe emm deprehẽdimus mẽtẽ diſponẽtis j. de ver. ßign. c. intelligẽtia. & .l. cũ pater. §. dulciſßimis. ff. de leg. ij. ¶ Io. & Tan. fuerũt in cõtraria opi. Vin. dicẽtes q; nec noïe eccleßię nec noïe ꝓprio poßßũt canonici opponere etiam illi qui non habẽt plura beneficia: tũ quia non verßatur dãnum eccleßiæ: tũ quia vtile eßt ei
7 habere plures beneficiatos. & dic latius vt in gl. ¶ † Sed cõtra hãc opi. facit, quia pluralis in beneficijs non potẽrit ita bene ßeruire eccleßiæ ßicut ßi haberet vnum beneficium tantũ: vt patet in. c. quia nõnulli. de cle. nõ reßi. & c. relatum. e. ti. Itẽ eßt cõtra eccleßiæ vniuerßalis vtilitatẽ: vt in. c. quia intantũ. de præb. &. c. ad aures. de reßcri. & ßic per hãc opi. nõ ßolueret contrariũ: facit quod leg. & not in. c. fin. de reßcri. li. vj. & p Io. de lig. in cle. gratiæ. e. tit. vbi probat q; licet exigere beneficium per ßingulariẽ clericũ. facit. c. cõquerẽte. de cle. nõ reßi. Itẽ contra hanc opi. Tanc. & Io. facit iſta litera à contrario ßenßu, q̃ ĩnuit non plurales in beneficijs admittẽdos. & ßic hęc tertia le. non procedit. Ber. approbat opin. Vin. vt ßaltem illi qui nõ habent plura beneficia admittantur, alij verò non: niſi nomine eccleßiæ: & vide motiua ßua in gloßß. & ßaluando hanc lectur. poßßet dici ad iſtum text. q; iſti non fuerunt admißßi: quia opponebant ße nomine proprio non
8 autem eccleßiæ. ¶ † Sed contra hunc intellectum oppo

ni. ßic,

SEBA. SAPI.
a ¶ Per inueßtiturã. Vide Bal. in rubr. C. de cõtrah. emp. in. xvij. qõ. Alexã. latè. i. l. iij. in prin. col. v. ff. de acquir. poßeß.

ni.ſic.ſi hoc in ſe erat illicitũ,debebat ſaltẽ Papa ex ſuo officio hũc repellere:arg.eius quod no.Inn.ĩ.c.j.de offi. vic.&.xj.q.j.c.ſacerdotib⁹.vbi colligitur iudicẽ debere ex officio ſuo libellũ lacerare ſi videt ius nõ competere actori, maximè in iſtis ſpũalibus in quibus regulariter ſupplet ex officio:vt ĩ.c.cũ nobis.&.c.cũ dilecti. de ele. &.c.cũ veniſſent.in fi.de inſt.ſaluãdo hũc intellectũ poſſet ſic reſponderi ꝙ hîc nõ cõſtabat pluralitatẽ eſſe illicitã. nã in multis caſibus licitũ eſt habere plura beneficia cõpatibilia.iuxta no.in.c.dudũ.el.ij.de elect.&.c.gra.de reſcr.lib.vj.& ꝑ Inn.in.c.iãdudũ.de præb. de quo Papa noluit nũc inueſtigationẽ ſumere cõtra iſtos ſe opponẽtes,ſed excludere ex generali rõne: quia non debent reputare reprehẽſibile & illicitũ in perſonis aliorũ: quod in ſe putãt licitũ & honeſtũ.xxxij.q.vj.c.nihil iniquius. cũ tribus ſeq.& ꝙ quiſq; iuris ĩ alterũ ſtatuit ipſe debet vti eod.ff.quod quiſq; iuris.l.iij.&.c.cum omnes.de cõſti.¶ †Et per illũ tex.& prædicta ampliãdo hanc lectu. ponerẽ quartũ: ꝙ nec nomine proprio nec nomine eccleſię iſti plurales debẽt admitti ad opponẽdũ cõtra perſonã:nõ dico cõtra reſcriptũ.Et idẽ etiã dicerẽ cõtra reſcriptũ ſi ipſi eodẽ morbo laborarẽt noĩe ꝓprio nõ per ſupradicta:nec noĩe eccleſiæ etiã ſi vtilitas eccleſiæ verſaretur:quia nõ videnť moueri bono zelo:nõ em̃ debẽt etiã noĩe eccl̃iæ reputare iniquũ in aliorũ ꝑſonis qđ in perſonis proprijs reputant æquũ:ª vt probať ĩ.d.c.cum omnes.ſecũdũ vnã lect.cõmuniter ibi approbatã. debẽt em̃ iſti à ſe incipere.arg.l.ſi pupilli.ff.de neg.geſt. & põt eis dici eijce trabẽ de oculo tuo.&c.iij.q.vij.c.infames. §.item in euãgelio.& alibi.Iudicet ille de aliorũ errore qui non agit eadẽ quę in alio putauerit punienda.iij. q. vij.c.iudicet.et.c.poſtulat⁹.et hũc putoverũ ĩtellectũ.c. Nec ob.ſi dicať criminoſum poſſe defendere eccleſiam vt in contrario.hoc enim fateor,niſi ſequatur illud abſurdum vt in alijs dicãt iniuſtũ quod in ſe putant iuſtũ: tũc enim tanquã cõtrarij & non bono zelo moti nõ debent admitti.in.c.ſolicitudinẽ.in fi.de appel.&.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.alij verò non plurales admitterentur: quia ceſſat in eis hæc ratio ſuper qua ſe fundat litera.Ex his habetur no.limitatio ad cõtraria ſuperius allegata.& lr̃a iſta nullã patitur violentiã etiã à contrario ſenſu. ¶ †Vel dic ꝙ iſti canonici excipiendo de pluralitate certabãt de luero captando, vt ſcilicet haberent pinguiores portiones:ideo repellũtur per replicationẽ paris delicti:& ita ſic iudicio meo videtur ſenſiſſe Bart. allegando hunc tex.in.l.cũ mulier.ff.ſol.matri. pro hoc facit ille text. & quod plenè dixi.in.c.dilecti.j.eo.Poteſt etiã dici[b] ꝙ iſti canonici plurales cõmiſerũt cõtra legem dãnantẽ pluralitatẽ ex qua cõpetebat eis exceptio, meritò ergo repellũtur ab hac exceptione quia fruſtra auxiliũ legis inuocat qui committit in eã.vt in.c. fruſtra.de vſur.facit.xxvj.diſt.c.vna.& hunc intellectũ ad iſtũ tex. reperio ſenſiſſe Inn.in.c.intelleximus.de adult. & habes in his multa vltra alios. Et hæc clariſsimè ſufficiant ad intellectũ.c.Sed ne deficiãt dicta antiquorũ ea recitabo maximè qa egẽt declaratione,cũ cõfusè per alios recitẽtur.¶ †Inn.ponit quintã lec.dicẽs ꝙ ſi reſcriptũ peccat ſurreptiõe:puta qa non fecit mẽtionẽ de alijs beneficijs nec ex certa ſciẽtia Papa cõtulit:ẽt qlibet habẽs plura beneficia poterit excipere quia nũc nõ excipitur cõtra perſonã[c] ſed contra reſcriptũ quod ſumit vires ex intẽtiõe cõcedẽtis.de verb.ſigni.c.dilecto.de intẽtione aũt Papę non eſt prouidere ei qui habet aliud beneficiũ de illo nõ habita mẽtione.de reſcri.c.ſi proponẽte. & melius in.c. ſi motu proprio.de præbẽ.lib.vj.ego hoc puto verum, niſi(vt dixi)iſti excipientes laborarẽt eodẽ morbo.Si verò reſcriptum nõ peccat in ſurreptione ita ꝙ nũc excipitur dumtaxat cõtra perſonam,ſcilicet quòd non poteſt plura beneficia ſimul obtinere:& tunc ſi non vertiť ĩ dã num eccleſiæ non poteſt agi nomine eccleſiæ, ſecus ſi verteretur in dãnũ: puta quia propter paupertatẽ præbendarum deſeritur eccleſia:tunc enim quilibet contra eum ageret etiam alijs inuitis.Item quilibet admitteretť ſi ſuum ſpeciale intereſſe proſequeretur etiam cæteris inuitis.ff.de proc.l.licet. puta ſi ſua præbẽda ſpecialis ex hoc diminueretur:ſecus ſi verſaretur ad intereſſe commune:vt ſi diceret minorem præbendam habebo ſi iſte recipiatur.fortè enim omnia ſunt in cõi, & in fine anni redditus diuiduntur inter canonicos. ¶ †Ratio autem quare admittuntur contra reſcriptum indiſtinctè & nõ contra perſonam eſt ſecundũ Inno.quia hoc vltimo caſu non verſatur peccatum,cũ non ſit peccatum habere plura beneficia.iuxta not. plenius per eũ in.c.cũ iamdudum.de præben.Et circa hoc inſtat hîc Inno.& certè licet iſta videantur exquiſita,non tamẽ cõueniunt literæ quæ nullatenus iſta cõſiderauit.ſed fundauit ſe ſup alia rõne:vt.s̃.dixi.Hoſt.tenet hic pluralitatẽ beneficiorũ eſſe peccatum.& ad iſtum tex.dicit ꝙ Papa ꝓuidit ex certa ſcientia.ſed circa hæc dic vt dixi.s̃.& an ſit peccatum collige ex notatis,ĩ.d.c.gra. & cle.gratię.&.c.cũ iamdudum.præall.¶ †Sextã lect.ſentit Io.an.s̃.c.proxi. & latius attingit eã hîc do.Car.licet do.Io.an.non faciat mẽtionẽ,dicens ꝙ iſti opponẽtes erãt rei voluntarij. & ſic nõ debebãt admitti niſi prius legitimarent eorũ perſonas.cùm in multis conueniãt cum actoribus. iuxta not. in.c.ſuper eo.de elect. ¶ †Illegitimus autem accuſator non debet admitti.de accu.c.j.ſecus autẽ ſi eſſent rei neceſſarij: quia tunc admitterentur ad defenſionem eccleſiæ.& ſic intelligatur j.eo.c.dilecti.quod dixi in cõtrario hæc lec.mihi non placet:quia ſi verſatur damnũ vel vtilitas eccleſiæ:nunquã canonici dicuntur rei voluntarij, cũ teneantur defendere iura eccleſiæ & eorũ etiã ĩtereſt ne eccleſia eorũ depauperetur:vt not.ſentit Innocen.in c.ſuper his.de accuſa.& quod no.j.e.c.dilecti.Tene ergo quartam lectu.contra quam & contra text.à contrario oppo.videtur enim ꝙ non plurales nõ deberent admitti ad excipiẽdum,cùm iſte iam eſſet inueſtitus: ſed opus eſſet agere non autẽ excipere:vt plenè no.in.d.c.conſtitutus.de appel.& facit quod legi.& not.in.c.accedens j. de accuſa.Sol.dicit Innocen.contrarium non procedere cùm excipitur ꝙ per obreptionem impetrauit:vt no.in c.cum olim,de dolo & contu.& de cau.poſ.& proprie. c.cum olim.Hæc ſol.eſt bona in ſe : nam tunc negať ius prorſus cõpetere inſtituto:ſed in caſu noſtro non procedit : quia hîc non opponebatur contra reſcriptũ, ſed contra perſonam:& ipſemet Innocẽ.ſuprà voluit.vnde poteſt dici quòd hæc exceptio põt admitti eo caſu quo de iure admitti poteſt:vt puta ſi tale erat bñficiũ quod de iure non poterat cum ſecundo retineri. ¶ †Si enim admittitur exceptio famoſa contra prouiſum:vt.d.c.accedens.multò fortius exceptio de iure communi notoria.argumen.c.j.de offi.vic.& quod ibi not. &.c. ad decimas.de reſtitu.ſpolia.lib.vj.

a ¶Reputãt ęquũ. Pondera ẽt.l. ſi qs in grauĩ.§. hi quoque.ff.ad ſillei.vbi ĩhabilis fauore rei pub. cenſeť habilis. & ita dicamus in caſu nr̃o, & per conſequens nõ ꝓ cedat iſta deciſio. pondera iſta. Andre.Barba.

b ¶Dici. Pondera ſi poſſet dari alia lectura vt dicamus ꝙ vbi excipiens eſt grauioris defectus q̃ ſit aduerſarius ꝙ non poſsit illum repellere, & facit illud quod in euange.legitur de habẽte trabẽ ĩ oculo ſuo & redarguit feſtucam in oculo fratris ſui.iij.q.vij. c. infames. §.item cũ in euãgelio. mõ dicit hîc ꝙ illi opoſuerunt habere beneficiũ ĩ alia eccleſia,& cõtra eos fuit replicatum ꝙ in diuerſis eccleſijs habebãt varia beneficia : ſi'e quod habetur in authẽ. quomodo oportet epi.§. hæc aũt vbi dicitur de deo ꝙ quando mulier contraxit ter matrimoniũ nõ dicit caſtè viuere. Andre.Barba.

✣ SEBASAPI.

c ¶Cõtra perſonã. Celebratur dictũ Inno.hîc ꝙ reſcriptũ conſideratur ſecundũ intẽtionẽ cõcedentis: vt per Bal.in.l. reſcripta. col.pen.C. de ꝓci. imp.of.& And.ſi. in conſi.xiij. colũ. ix.ĩ.ij.vol.& inter conſi.Alex.in cõſ. cxxiij. ſcripſit eccleſiaſtes.char. vl. in.v.volu.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Exceptiones dilatoriæ nõ poſsunt opponi poſt elapſum terminũ datũ à iudice:niſi in caſibus expreſsis in textu.& in nume.4.*

2 *Exceptiões dilatoriæ poſsũt opponi vſque ad lit.cõteſt.de iure.§. Iudex põt terminũ à iure ſtatutũ abbreuiare ſi ſibi videbitur.*

3 *Dictio extunc:denotat extremitatẽ temporis.*
Terminus præfixus ad aliquid faciendum: in dubio præſumitur peremptorius.
Terminus, quando debeat eẽ perẽpto . uel trinus.uide rem iſs.
Quid iuris erit ſi vltima dies termini erit feriata?

4 *Exceptiones perẽporiæ põt de iure opponi vſque ad concluſionẽ in cã: ſed quid ſi ad eas opponẽdas fuit ſtatutus per iudicem terminus,an eo elapſo poterunt opponi.uide hic plenè.9.*

6 *Vtrũ ſteť iuramẽto partis dicẽtis quòd poſt terminũ peruenit ad notitiã ſuã executio perẽptoria:vel dilatoria quã vult opp.8.*

Reſtitutio

Reſtitutio in integrum non habet locum in criminalibus.
Iuramentum non eſt deferendum illi qui eſt ſuſpectus deierare.
7 *Notorium vel publicũ præſumitur quòd quis ſciat, niſi ille probet ſe in tali loco fuiſſe quod veriſimiliter potuit ignorare.*
8 *Ignorantia præſumitur: niſi probetur ſciẽtia.*
9 *Exceptiones peremptoriæ poſſunt opponi vſque ad concluſionem in cã: nec debet præfigi terminus ad ipſas proponendas ſine cauſæ cognitione.*
10 *Poſt terminum elapſum ad opponendas dilatorias poſſunt opponi exceptiones mixtæ.*
Exceptiões mixtæ poſſũt opponi poſt litẽ conteſtatã indiſtinctè.
11 *Exceptio dilatoria orta poſt concluſionẽ in cauſa, non poteſt amplius opponi.*
Poſt concluſionem in cauſa nõ admittuntur nec probatiões nec allegationes conſiſtentes aut in facto aut in iure.
12 *Exceptio excõicationis põt dilatoriè opponi ẽt poſt terminum.*
13 *Iudex de cuius incompetentia eſt oppoſitum: non poteſt ſe in cauſa intromittere donec de ſua iuriſdictione ſit iudicatum, & interim ſuper illa cauſa non eſt ei parendum.*
14 *Exceptio tu nõ eras iudex: an poſſit opponi elapſo termino quẽ talis iudex dederat ad probandum: & nil fuit probatum.*
15 *Præfixio termini habet uim litis conteſtationis.*
Terminus hominis ſurrogatus in locum termini iuris: cenſetur idem cum termino iuris.
16 *Incompetentia iudicis poteſt allegari etiam poſt ſententiam.*
Litigans coram iudice non ſuo: an cenſeatur in ipſum conſentire adeò quòd non poſſit ipſius incompetentiam allegare?
17 *Exceptio dilatoria quando poſt terminũ opponitur, quæ forma ſpectatur?*
18 *Exceptiões dilatoriæ vtrũ idiſtinctè nõ opponãtur poſt terminũ.*
19 *Exceptiones contrariæ an poſſint vno & eodem tẽpore opponi?*
20 *Terminus datus à iudice ad excipiendum ſi ſit elapſus, an perdatur facultas excipiendi uel agendi?*
21 *Exceptio dilatoria orta poſt litem conteſtatam & poſt terminũ datum à iudice poteſt opponi.*
22 *Exceptio dilatoria orta poſt terminũ datum à iudice, vel veniẽs ad notitiã partis poſt li. cõte. nũquid indiſtinctè admittatur?* 23.
24 *Terminus datus reo ad reſpondendum an velit cedere, vel cõtendere: quo caſu extendatur vt in eodem termino reus oppo nat dilatorias: aliâs vlterius non audiatur.*
25 *Citatio cum tenore libelli debet continere terminiũ vt reus veniat ad reſpondendum libello: & ad dilatorias proponendum.*
26 *Terminus ad opponendum dilatorias datur reo ad inſtantiam actoris, vel ex officio ipſius iudicis.*
27 *Terminus ad dilatorias opponẽdas eſt in iudicis arbitrio, vel in elongando uel breuiando.*
28 *Terminus ad opponendas dilatorias an indiſtinctè ſit præfigendus tam ſecundùm ius canonicum quàm ſecundùm ius ciuile?*
29 *Exceptio dilatoria non oppoſita in cauſa principali, non poteſt opponi in cauſa appellationis.*
30 *Appellatio reſtituit appellantem ad eum ſtatum in caſu quo fuit litem conteſtatam: ſecus antè.*
Terminus datus ad dilatorias opponendas habet uim lit. cõteſ.
31 *Iudex poteſt opponere dilatorias poſt lapſum terminũ ex officio ſuo in caſibus in quibus poteſt ex officio ſupplere.*
Termini iudicia licet excludãt partẽ: nõ tamẽ excludũt iudicẽ.
Exceptio dilatoria quæ poſt lapſum terminum non poteſt opponi: poteſt tamen prius oppoſita declarari.
Declarare non eſt aliquid de nouo adducere vel facere.

¶ *CAP. IIII.*

a ¶ Pro ĩtellectu huius dec. vide quæ latè et elegantẽ ſcribit do. Ant. ĩ. c. itẽ cum quis in. iĩ̃. & iiĩ̃. col. de reſtitut. ſpo. Bal. in. l. j. §. & parui. ff. qd̃ vi aut clam. Item vide q̃ latè ſcribit. d. Ant. in. c. licet cãm. ĩ. iiĩ̃ &. v. col. s̃. de proba. & quod ibi latè ſcribit Inno. & ĩ. l. quandiu. la vltĩa. ff. de acquir. hęre.

b SEBA. SAPI. ¶ Iudicem. Vide Abba. in conſi. xl, incip. venio. ĩ. j. volu. Ro. conſi, cccc. xcvĩ̃. vo. j.

c SEBA. SAPI. ¶ Extũc. vide Ro, in cõſi. cxxxj, inci. prima dubitatio. & in conſil. cxxxviĩ̃. inci. noua ſuperuenit. & Deci. in conſil. lxiĩ̃. in. j. col. & in conſilio. lxxxix. in. iiĩ̃. col. & in conſil. xc. co. penult.

d ¶ Et de hoc vide per Pet. de Anch. in. c. frequẽs. de reſtit. ſpol. lib. vj. & per Bald. in. l. ĩ̃. ad fi. de tempo. app. & do. Anto. hîc in iĩ̃. col, ver. quæro tertiò.

e ¶ Peremptoriis. Et de hoc no. per Ange. in. l. ſi ea. C. qui accu. non poſ. ſed per gl. hîc vide gl. in ver. liberè. in. c. ordinarĩ̃. de offic. or. lib. vj. ſed adde quod no. poſt do. Ant. ĩ. c. licet cãm s̃. de proba. in. iiĩ̃. col. & ad hoc vide glo. in ver. partes. & ibi Imol. in cle. ſæpe. de ver. ſigni. & q̃ iſta decr. non habeat locũ in peremptorijs: tenet Imo. in. l. q̃ dim. in princ. in. vj. col. ff. de acq. hær. & all. Cõpoſ. ĩ. d. c. ſicut. & vide Ange. in. l. peremptorias. ad fi. C. ſen. reſcind. non poſ. & in. l. j. C. de re iudi. vbi dicit q̃ peremptoria ſupueniẽs poſt ſniam p̃t opponi: ſed credo q̃ velit dicere q̃ caſus illi⁹. l. ſit ſpãlis Itẽ de iſto art. vide ẽt p Bal. ĩ addi. ad Bar. in. l. j. ff. de exceptio.

a ¶ † Paſtoralis & infra. ¶ † Iudex ſtatuere debet terminum ad omnes dilatorias proponendas: poſt quem, excipientẽ non audiet, niſi in tribus caſibus hîc exceptis. Diuiditur: nam primò ponitur deciſa conſultatio. In ſecunda reſponſio. in qua duo facit. Primò ponit decretũ & ipſius cauſam. Secundò pœnã & tres caſus exceptos ibi, *ita quòd*. ¶ Caſus literalis. Quidam malitiosè dilatorias exceptiones proponebant vt cauſarum termi natio differretur. Ad iſtorum malitiam conuincendam ſtatuit Papa vt intra certũ tẽpus aſsignandũ à iudice oẽs dilatoriæ exceptiones proponantur: ita q̃ ſi partes poſt terminũ aliquas voluerĩt proponere quas in terminum nõ fuerint proteſtatæ nullatenus audiantur, niſi de nouo poſt terminũ exortæ fuerint, vel niſi ille qui eã opponere voluerit fidem faciat iuramento eã poſt terminum ad illius notitiam peruenisſe. Ber. ¶ No. ibi: *inquiſitioni*. iuncto ver. *decernimus*. quòd quãdoq̃ ad inquiſitionẽ alicui⁹ Papa edit ius de nouo. quod ĩtellige quãdo cõſtitutio non venit in præiudiciũ cauſæ præcedentis. Nec ob. quod habeẽ in auf. vt factæ nouæ cõſtitutiones. facit ad primũ dictum. c. paſtoralis. in prin. de reſcri. ſic limita quod no. in. c. conſultationi. de temp. ordin. &

2 c. ex tua. de fi. presby. ¶ † Not. ij. ar. opti. iudicem[b] poſſe

b ex cauſa abbreuiare terminũ à iure ſtatutum ſine hominis miniſterio. nã ad ꝓponẽdas dilatorias ius p̃figit terminũ lit. conteſ. vt in. c. inter monaſteriũ j. de re iu. &. C. de excep. l. fi. & tamen iudex poteſt abbreuiare: vt hîc. ad hoc adducit iſtum tex. Bar. in. l. ij. ff. de re iud. Iſte tamen tex. poſſet adduci in cõtrariũ: quia hoc facit iudex authoritate huius cõſtitutionis: vt patet ibi, *decernimus*. & de materia vide qd̃ no. in. c. cũ ſit romana. de app. vbi latius

3 dicam. ¶ † No. ibi, *extunc*. de hac dictione extũc, [c] de-

c notat eã extremitatẽ temporis. & dic extunc, ideſt poſt terminũ lapſum. Et ex hoc not. q̃ terminus præfixus ad aliquid faciẽdũ intelligitur ĩ dubio peremptorius: niſi aliud iure exprimaẽ. qd̃ tenet hîc Hoſt. alleg. decr. conſuluit. de off. deleg. & vide bo. gl. in cle. j. e. ti. ĩ ver. perẽptorio. Idẽ Guil. in Spec. in tit. de dila. §. j. ver. exceptoriæ. & ver. ſeq. vbi etiã tractat quid iuris ſit ſi dies vltima termi

d ni ſit feriata. [d] vide bonã gl. in. c. j. de dolo & cont, lib. vj. quę ſentit q̃ ſi ĩ iure vel alia diſpoſitiõe fit mẽtio de termino, intelligitur de ſimplici termino. vnde nõ eſt neceſſe, q̃ ſtatuaẽ peremptoriè. Et regulariter an & qñ terminus debeat eſſe perẽptorius ſeu trinus. vide qd̃ plenè no. in. c. cõſuluit, de off. dele. &. c. ad petitionẽ j. de accu. ſatis per Inno. & do. de Ro. dec. xxix. &. ccxlviij. & per Barto. in. l. ſi finita. §. Iulian. ff. de dam. infec. &. l. mancipiorũ. de

4 opti. leg. vide tex. cũ ibi no. ĩ. l. fi. ff. de ſerui. ¶ † No. regulã, & tres caſus exceptos à regula. Regula enim eſt quòd poſt terminum lapſum pars nullatenus debet audiri volens proponere dilatorias, Fallit primò ſi pars fuit proteſtata in termino. quod intellige: vt in gl. iij. Secũdò ſi de nouo exceptio ſit orta. Tertiò ſi prius erat orta & de nouo venit ad notitiam rei. Adde quartum caſum, ſi de nouo ſuperuenit facultas probãdi ea q̃ orta erãt tpe termini ſeu dilationis. paria eẽ iſta ſunt. ſ. q̃ de nouo ſciaẽ vel ſuperueniat probandi facultas: vt probatur in. c. vt circa. de ele. li. vj. ita ſentit Paul. de lea. in cle. conſtitutionẽ. de ele. Adde quintũ cũ vult ꝓponere exceptionẽ illi cõtrariã quã primò ꝓpoſuit: quia nõ potuit à principio ſimul exceptiones cõtrarias ꝓponere. ita no. dixit gl. in. c. cũdilectus. de reli. do. &. xiij. q. ij. c. ad hoc. ĩ gl. ĩ ver. vt aſſeritis. & hîc. de hoc lati⁹ cũ gl. ¶ His notabilibus expeditis, aſſumam primò gloſſ. & poſtea expediam aliqua dicta docto. quæ non poterunt ad gloſſ. commodè applicari. ¶ † Quæro ergo primò, an diſpoſitio huius. c. ha-

5 e beat locum in peremptorijs. [e] Gloſſ. j. dicit quòd non. Aduerte gloſſ. poteſt intelligi dupliciter. Primò quòd ſtatuto termino ad proponẽdas dilatorias nihil obſtat, quin poſt terminum poſsint proponi perẽptorię. & iſte intellectus non habet dubitationem, maximè quia peremptoriæ proponuntur poſt litem conteſtatam & non ante: vt in capitu. primo & ſecundo. vt lite conteſtata. libro ſexto. & iſte terminus præfigitur ante litem conteſta. Secundò põt intelligi q̃ non obſtante termino prę fixo ad ꝓponẽdum peremptorias, poſſunt ipſę peremptorię nihi-

riæ nihilomin⁹ proponi nō tñ reddit rōnē hui⁹ dicti:ſed remittit de nō ī.eo.c.exceptionē.& ibi glo.ſingulariter dicit perēptorias poſſe ꝓponi vſq; ad cōcluſionē in cauſa:vt in.c.finē.de do. & contu.&.l.exceptionē.C.de ꝓba.ſed certè illa iura & cōſimilia nō faciunt:quia loquūtur qn nō fuit ſtatutus aliq; terminus. nā dilatoriæ pñt de iure vſq; ad lit.cōte.proponiī.de re iud.c.inter.ſecus tñ eſt ſi termin⁹ ad eas ꝓponēdas fuit à iudice prefixus vt hīc.Idē ergo poſſet dici in peremptorijs:ſed pro gl.iſta facit, quia indultū à iure beneficiū nemini eſt auferendū,vt in regula indultū.de reg.iu.lib.vj.Nec ob iſte tex.quia loquitur in dilatorijs in quibus non tractatur de tanto præiudicio ſicut in perē ptorijs.Et ex his potes colligere dubiū eſſe probabile: qd ergo dicendū?dico quatuor opi.principales in hoc articulo reperiri. Prima ꝙ in perēptorijs nō habet locū p̄fixio huius termini. hāc tenuit iſta glo.Secūda habet totū oppoſitū.hanc tenēt Inno. & Hoſt.hīc.Tertia vt cū cauſæ cognitione poſsit terminus præfigi,aliās ſecus.hæc fuit opi.Dy.in regula,indultū.de reg.iur. lib. vj.Quarta vt quo ad regulā hīc cōtētā habeat locū iſte tex. ī perēptor ijs.ſ.vt terminus poſsit præfigi ad oēs peremptorias pro
6 ponēdas:ſed quo ad exceptiōes nō:& hæc opinio variāt.¶ †Nā Cōpoſt.in.c.cū ſicut.de ele.recitans do.de Ro.deci. xxxix. dicit nō credēdū iuramēto partis ſi poſt terminū dicit ad ſuā notitiā perēptoriā ꝓueniſſe:qa cùm tex.iſte deuiet à regulis iuris vt credatur in facto proprio iuramēto partis,nō debet extēdi ad perē ptorias:maximè quia propter grauitatē præiudicij pars de facili deieraret,& iuramentū nō eſt ſuſpecto deferēdū. c.clericos. de coha.cle.& mu.Spe.in ti.de exce.§.dicto.ver.vtrū.tenet indiſtinctè hūc tex.habere locū in perēptorijs:niſi quo ad ꝓponēdū crimina.In illis em̄ vult ꝙ nō credat iuramēto partis ſi dicit illā noiter ad notitiā ſuā peruenisſe:quia poſt terminū nō debet audiri ſine reſtitutiōe in integrū ex clauſula generali:vt no.Inn.in.c. corā.de in inte.reſt.In criminib⁹ aūt nō habet locū in integ.reſt. quia nō ſubeſt æquitas &c.do.de Ro.deci.ꝓxi.alle.plenè proſequūt,& finaliter licet dñi fuiſſent varij,fuit tñ ſententiatū vt in actore cui fuit p̄fixus termin⁹ ad oīa iura & munimenta ꝓducēda nō ſtetur iuramēto partis ꝓpter grauitatē p̄iudicij ex parte rei imminētis,q aliās veniret abſoluēdus:ſed in reo ſtādū eſt ſuo iuramēto:qa fauorabilior.& ſic habebit locū iſte tex.in eo etiā quo ad exceptiōes.Pau.de leaza.in cle.cōſtitutionē.de ele.dicit ꝙ aut exceptio nouiter eſt orta & admittit ſed nō ſtatur iuramēto ſuo.ar.de of.dele.c.inſinuāte.&.iij.q.x.c.placuit.& quod ibi no. in.glo.fi.Aut vult opponere antiquā q̄ nouiter ad eius notitiam
7 peruenit.¶ †Et diſtinguit ꝙ ſi nūc alle.ſibi notū eſſe quod pri⁹ erat publicū,nō audit,qa eſt p̄ſumptio cōtra eū:vt ī.c.j.de poſt. p̄la.&.xxvj.di.c.quod dicitis.niſi ꝓbet ſe in tali loco fuiſſe quod veriſit potuit ignorare:vt in.c.fi.q ma.acc,poſ.& hoc credo admittēdū etiā in dilatorijs:& ſic ponit limitādū etiā iſtū tex.ar.c. fi.de iureiu.in fi.Si illud nō allegat notū ſeu publicū,admitti de-
8 bet cū iuramēto:†quia p̄ſumit ignorātia niſi ꝓbet ſcientia,vt in regula,p̄ſumit.li.vj.niſi exceptio ſurgeret à facto ꝓprio,quod debuit indagare.de elec.c.innotuit.&.c.nulli.e.ti.li.vj.& de cri.
a fal.c.ad falſariorū.vel niſi aduerſari⁹[a] ꝓbet aliqua p q̄ p̄ſumat ſciētia:qa tūc nō ſufficeret iuramētū ſecūdū eū.ſed ꝓbare hēbit aliqua p q̄ p̄ſumat ignorātia,& nihilomin⁹ iurabit:vt in.c.īnotuit. iūcta gl.de ele.hæc oīa puto ꝓcedere etiā in dilatorijs: qa nūquā debet credi ſoli iuramēto partis qn veriſimilitudo eſt in cōtrariū:vt ꝓbat in.c.nulli.de ele.li.vj.in ver.veriſit.iūcta gl.Aut ſuperuenit nouiter facultas ꝓbādi:& idē dicit ꝙ ī caſu ꝓxi.Cautè em̄ egit nō ꝓponēdo quod ꝓbare nō potuit.all.ij.q.ij.c.plerīq. Ego allego tex. expreſſum in.c.vt circa.de ele.lib.vj. per quem tex.dicit Arc.xiij.q.ij.ſup ſumma,ꝙ etiā reſpectu criminū proponēdorū ſtādū eſt iuramēto partis cōtra opi.Cōpoſt.Spe.quod
9 mihi placet:ad idē facit text.in.d.c.nulli.¶ †Ego dicerē ꝙ ſine[b]
b cauſę cognitiōe nō poſsit p̄figi iſte termin⁹ ad ꝓponēdū perēptorias vt dicit Dy.tā reſpectu actoris q̄ reſpectu rei.vñ fateor actori poſſe terminū p̄figi ad oīa munimēta cāę ꝓducēda:vt in.c.corā.& quod ibi no.de in inte.reſti.&.c.auditis.de ꝓc.Sed nō ſine cauſę cognitiōe.ar.l.diffamari.C.de inge.ma.&.l.cū titia.ff.de accu.&.l.ſi ea.C.qui acc.nō poſ.hoc ꝓbo etiā p̄ locū à ſpeciali. nā

¶ Adde quod Ro.ſin.ſuis.fo.viij.dicit ſicut declinatoria ſuperueniens poteſt opponi poſt lit.con eſt.ita poſt concluſionem in cauſa.
ZACHARIAS.¶ Adde quod voluit allegare ſing.Ro.nu.ccclviij. quod inci.tu ſcis quod exceptio declinatoria.pro quo dicto adde text. in.l.eleganter.§.ſi qs poſt.ff.de cōdi.inde.& in.c.inſinuante.ſ.de offi.de leg.Io.an.ſing.in c.auditis.ſ.de ꝓcu.qd ad hoc refert Rom.vbi.ſ.& Lanfran.in.cle.ſępe.nu.13.verſi.ex hoc ſeqtur.& ibi in apoſt.ęelſi.in ver.poſt litis con te.de verb.ſigni.
ANT.FRAN.
¶ Circa hoc an exceptio peremptoria ſuperueniens pōſt terminū poſsit opponi vide Card.in cle. cōſtitutionē.in.§. j.in.vij.q.de elec. vbi dicit ꝙ pōt opponi poſt terminū dūmō probet ſuperueniſſe affr ꝓ iuramentum opponentis, de quo vide omnino Alex.de imo.in.l. ſi inſulā.ī pe.cha. de ver.obl.& per And.ſicu.in.c.paſtoralis.in.ij.colū. de excep.& adde ꝙ exceptio perēptoria regulariter non pōt opponi poſt ſnīam niſi p oīno reſtitutū in integrū ad opponēdū:vt in.l. perē ptorias.C.ſenten. reſcin.non poſ.& ibi plenè de materia.& vide Speculū in ti.de except.in §.iij.in verſic.hoc tñ. vbi ponit ſeptē caſus in quib⁹ exceptio perēptoria admittit poſt rē iudicatā. adde tamē ꝙ qñ opponitur poſt ſnīam debet opponi cōtra actionem. de quo vide Bartol. poſt glo.in.l.j. & ibi plenè:& per doct.C.de iur. & fa.ignoran.

SEBA.SAPI.
¶ Aduerſarius. Non ſtat iuramento in his quę depēdent à cōſcientia alicuius qñ aliqua p̄ſumptio eſt cōtra aliquē:vt per Feli.in.c.ſi diligēti.col.iij.j.de reſcr, & Are.in.c.ad p̄ſentium. per illū tex.ſ.de teſti.

SEBA.SAPI.
b Quod ſipę. Vide

Bar. idē concludē tem in l. ñ. co. ñ. et ibi Mod. ff. de re iudi. & ita ſeruaſ in curia ſecūdùm Arch. in c. j. xiñ. q. ñ. & Bal. in rub. ſ. de conſue. col. ñ.

SEBA. SAPI.

a ¶ Poſt concluſionē. Quæ admittā tur poſt cōcluſionē in cauſa: tradit pulchrè do. Iaſ. in repe. l. admonēdi. co. xxv. ver. ex ſu praſcriptis oībus de iureiur.

b ¶ Eo. ti. Et vide q ibi in alia ſimili. q no. In. & vide hîc. a d. An. in. ñ. co. ver ſi. vel dic & meli⁹. pro quo facit q no. Bar. ī. l. ab executore. circa fi. C. quorū app. nō re ci. vbi dicit q licet exceptio cōfectio nis inuētarij, poſ ſit opponi poſt ſnīam: vt. l. neſennius. §. fin. ff. de re iudi. tamen nō po terit opponi ſi an tea dat⁹ fuerat ter minus ad opponē das exceptiōes di latorias & perem ptorias: & melius facit tex. in. l. exceptiones. in fin. & in. l. ſi ex falſis. in fi. C. de tranſac. & rñdet ad gl. ī. d cle. j. de exc. q ibi eſt diuerſa ratio. f. peccati, propter cōionem cū excōi cato. q ratio non militat hoc caſu.

ANT. FRAN.

¶ Circa exceptio nē inuētarij: dicas q nō īpedit litis cōteſtationē: vt p Pau. de ca. in. l. fi. in. §. donec. C. de iure delib. & dicit ibi Bal. q eſt exce. dilatoria iudicij & ſolutiōis, & po teſt opponi per hæredē ne conue niatur intra tēpo ra inuētarij actiōe perſonali. q dixit Bal. ibi in. §. cū igi tur procedere. et ſi hęreditas ſit euidenter lucroſa. & tene mēti gloſſ. & Bal. in. l. j. C. de iu. & fac. igno. & in. l peremptorię. ī. j. col. C. ſen. reſc. nō poſſ. q exceptio inuētarij nō cōpe & i pōt opponi ēt poſt ſnīam, & de diſtingui vtrū opponant merè dilatoriæ. vt puta dico te nō audiendū, quia reſcriptū eſt ſurreptitiū, & nō debet admitti poſt terminū: aut peremptoriæ, & debet admitti: quia tūc nullo mō includūtur in termino: & hoc habet æquitatē ſummā iudicio meo: ar. illi⁹ c. recollētes. ſed de rigore videſ ſimpliciter dicēdū cōtrariū: qa qualitercunq; opponan tur exceptiōes iſtæ ſemp ſunt perēptoriæ in ſe: licet habeāt ex priuilegio effectū dilatiuū. Itē dic q poſt lit. cōt. indiſtinctè nō admittunt: qa vt notāter dicit ibi Io. an. licet ante lit. cōte. habeāt vtrāq; vim: nō tn poſt cōteſtationē pnt habere niſi naturā perēptoriarū: non em pnt ampli⁹ differri ex quo lis eſt cōte. & hoc not. p intellectu hui⁹. c. j. ¶ † Itē quęrit circa p̄dicta & circa tex. qd ſi oriatur excep. poſt cōcluſionē[a] in cā: nūquid debeat admittti poſt terminū iuxta caſum hîc exceptū? dic q nō: qa poſt cōcluſionē in cā non admittunt pbatiōes ſiue allegatiōes, ſiue cō ſiſtāt in facto ſiue in iure: vt in. c. cū dilect⁹. de fide inſtr. & no. Inn. in. c. paſtoralis. de cā poſ. & pprie. facit. c. auditis. de pc. niſi euidēs rō iudicē moueat. d. c. paſtoralis. & hoc te nēt do. de Ro. dec. xxix. & ſic limito hūc tex.

12 ¶ † Quæro an exceptio excōm. poſsit dilatoriè pponi poſt terminū. gl. iſta dicit q ſic. hodie habes tex. ī cle. vnica. e. ti. & vide quod no. in gl. pen. ¶ † Glo. ij. exponit tex. ex tūc. i.

13 poſt termiū à iure aſsignatū. Ego circa hoc quæro an iudex poſsit hūc terminū aſsignare ſi cōtra eū ſeu ſuā iuriſdi. fuit exceptū: vt ſic nō pbata pri⁹ except. cōtra iudicē ppoſita. teneaſ pars oēs ſuas exceptiōes dilatorias in termino ponere. Hoſ. dicit q ſic: tū quia iudicis eſt examinare an ſua ſit iuriſdictio. de reſcr. c. ſup literis. ff. de iudic. l. ſi qs ex alie na. tū qa ſi hoc nō poſſet nimiū ptelari: poſ ſet iudiciū ſucceſsiuè illas pponēdo contra mētē hui⁹. c. & cōtra hæc ſubterfugia poteſt etiā iudex recuſat⁹ puidere: vt in. c. legitima. de app. li. vj. facit de diuor. c. quāto. in fi. nec pōt excipiēs de hoc cōqri cū ad diē aſsignatū poſsit oēs pponere: primò cōtra iudicē: ſecūdò cōtra reſcriptū: tertiò cōtra aduerſa riū, & p ordinē illas oppoſitas poſtea proſequi. Ego dubito an hoc dictū ſit verū, & po tius putarē oppoſitū. nā ex quo excipio contra iuriſdictionē iudicis, nō debet ſe impedire de prīcipali pri⁹ nō diſcuſſo an ſit iudex: vt in. c. cū ſpāli. de app. & c. ſuſpiciōis. de off. deleg. Inſurgeret em q̄dā cōtrarietas q negē illū iudicē, vel dicā mihi ſuſpectū: & ad ipſi⁹ interlocutoriā & p̄fixionē termini proponā oēs dilatorias mihi cōpetentes. facit qd not. Inn. in. c. ſolicitudinē. de appe. & l. ſolutionē. C. de re iud. Itē ſi nego illū iudicē nego illū mihi poſſe ſtatuere terminū, ergo nō teneor recipere terminū. ar. c. ſolicitudinē. præalle. ratio em q̄ eſt ī tota cā militat in p̄fixiōe termini: & ſi eſt mihi ſuſpect⁹, poſſet me grauare in præfixiōe termini. & hanc opin. teneo.

14 ¶ † Iuxta p̄dicta q̄ro quid ſi is q ſtatuit mihi terminū ad pponēdas dilatoria in veritate nō erat iudex: nunqd potero poſt terminū allegare eū nō iudicē. Spe. e. ti. §. nūc videdū. ver. qd ſi in termino. & ver. qd ſi iudex. videſ velle q ſic. & idē vult in omni except. quæ reddit iudiciū retro nullū. ar. in. c. in noſtra. de pc. & p hoc facit q ſi nō erat iudex nō potuit præfigere terminū: nec videſ ex p̄fixione termini pnūtiare ſe iudicē: quia ad hoc vt ex pnūtiatiōe acquiraſ iuriſdictio: oportet q ſpecificè pnūtietur nō aūt tacitè: vt no. dicit Inn. ī. c. ij. de dila. d. An. diſtinguit q aut ſtatuit terminū ſpecificè ad pponēdas declinatorias defectu iuriſdictionis, & poſt terminū nō poterit: aut in genere ad dilatorias pponēdas, & poterit: qa nō ītelligiſ terminū ſtatuiſſe ad hoc: & nihil aliud alle. Ego

b adduco in ar. optimū tex. in cle. vnica. eo. ti.[b] vbi ſpecificè fit mētio qñ ſtatuiſ termin⁹ ad declinatorias & dilatorias pponēdas: ſi em in diſtinctè poſſet poſtea oppo. qd oparet p̄fixio termini reſpectu declinatorię? certè nihil. Itē facit optimè ille tex. p opi. Spe. q p̄fixio termini ad dilatorias pponēdas nō extēdaſ ad declinatorias. illa em nō ponūtur ibi vt diuerſa. Ego melius iudicio meo ſic diſtinguerem, quòd aut is qui gerebat ſe pro iudice erat talis quē cōſenſu meo poterā mihi iudicē facere: & nō potero poſt terminū ppone re declinatoriā quā ſciēter omiſi: videor em

15 illi renūtiaſſe. hoc pbo ſic, † quia iſta p̄fixio termini habet vim lit. cōt. vt hîc. facit qd no. Inn. in. c. ex rōne. de app. vbi dicit q termin⁹ hominis ſurrogatus in locū termini iuris, cē ſetur idē cū termino iuris. facit ad hoc. c. cū ſit roman. & c. pſonas. de app. ſed poſt termi nū iuris. ſ. cōte. lit. nō poſſum declinatoriam hoc caſu ppone re. pbaſ in. c. inter. de re iudi. ergo nec poſt teminū hoīs: nec facio vim

c vtrū fuerit ſtatut⁹ termin⁹ ſimpliciter ad dilatorias pponēdas an ad declinatorias: qa quę libet declinatoria iudicis eſt dilatoria: vt probaſ in. d. c. inter. Ad prædicta facit auſ. offeraſ. C. de lit. cōt. canonizata. iij. q. iij. c. offera tur. & videſ ſatis hoc innuere iſte tex. mādat em p̄figi terminū, ne cārū terminatio progetur: q̄ qdē rō vēdicat ſibi locū in oī dilatoria: licet ēt ſit declinatoria, aſs nō ſufficiēter iſte termin⁹ ſurrogaſ in locū cōteſtationis. cōtra. c. maiores. in prin. de bap. & c. eccleſia. vt lit pē. nec ob. tex. in. d. cle. vnica. qa ad maiorē cautelā ibi exprimiſ etiā de declinato-

16 rijs. ¶ † Aut eſt talis quē ego nō poſſum facere iudicē, & potero poſt lapſum termini

c cōtra iudicē pponere, quinimo poſt ſnīam[c] potero illū allegare nō iudicē allegādo nullitatē: qa taciturnitas mea nihil officit ex quo poſſum illū facere iudicē: facit ad hoc qd no. Io. An. in regula ſciēti. de reg. iu. li. vj. in mercu. & gl. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. & gl. in cle. vna. de ſeque. poſ. & fru. & tex. cū glo. in cle. j. de re iud. & facit ad idē. qa lit. cōte. nō excluderet hoc caſu dictionē nullitatis, vt iurib⁹ prēall. ergo forti⁹ nec termini p̄fixio. facit qd le. & no. in. c. ſignificaſti. de fo. cōpe. per doc. & hoc caſu pcedit dictū Spe. facit etiā iſte tex. cū fundat ſe ſup termino p̄figēdo à iudice: ſi ergo nō eſt iudex nō habet locū iſte tex. qa ceſſat qualitas ſup qua ſe fundat hęc decre. iuxta no. p Bar. in. l. j. ff. qd vi aut clā. & in. c. ſtatutū. de reſcri. lib. vj. Ex his habes ſextū caſum in quo pōt opponi dilatoria. nō obſt. termini lapſu.

17 ¶ † Quæro qualis debet eſſe pteſtatio ad hoc, q poſt terminum admit-

modo opponēdi tales exceptiones vide Bar. in. l. in il la ſtipu. de verb. oblig. vbi dicit q debet oppōi hoc modo. tu nō feciſti inuētarium, & ſi feciſti peto mihi copiā exhiberi tn Ang. ī. d. l. ī illa Bal. ī. l. cū mulier. ff. ſolu. mat. & d. An. in. c. ſuper his de accu. tenēt contra Bar. dicētes q ſufficit dicere tu non feciſti inuēta rium & qui dicit feciſſe inuentarium, debet probare: quia allegāti incumbit probatio. l. ij. de proba. ff. & ī. l. actor. C. e. Addè q dilatorijs propoſitis non pōt opponi declinatoria fori: vt dicit Ro. cōſi. clxix. & q exceptio incōpetētiæ iudicis poſsit qñcūq; opponi, vide Pau. de caſt. conſi. cclxxx viij. in ſecūdo impreſsis.

SEBA. SAPI.

c ¶ Poſt ſententiā. Vide Pe. de anch. in cōſi. cclxxj. inc. de titul. criminū. col. pe. Ale. in. l. de pupillo. §. q op⁹. ff. de ope. no. nun. Peru. in. c. dilecto. ī. iij. q. ver. ſextò limita. j. de appell. Alex. in cōſi. cxj. ī cip. viſo themate. in. v. vo. Ang. ī cōſil. clxxxiij. inci. a. & b. cōtraxerūt. in fin. & in conſil. cxcij. inc. domina Guillielma.

nũ admittaſ:& ſic ſum⁹ ī prīa excep.c.Sol.dicit gl.iij.qđ debet eẽ ſpālis nõ aũt ſufficit gn̄alīs:& bñ loquiſ aliâs eẽt inutilis ꝓuiſio hui⁹ decre.& idẽ tenet Hoſ.& Spe.e.ti.§. ij.ver.ſed qđ.&.§.viſo.ver.ſed quaſr,¶ †Iuxtahoc&tex. 18 q̄ro nũqđ īdiſtīctè repellaſ volẽs opponere contrarias poſt terminũ.Gl.iiij.no.dicit decr.ꝓcedere excep.nõ cõ trarijs ſed ī cõtrarijs ſec⁹:nõ eñ potuit ſimul ꝓſeq̄ contraria:iõ ad ea ꝓſequẽda admittiſ pars poſt terminũ.Idẽ no.gl.ī.c.cũ dilect⁹ de reli.do.&.xiij.q.ij.ī ſumma.& qđ ſ.tetigi.d.Ant.dicit qđ fortè hęc cõtrarietas nõ excuſat cũ poſſit illas ꝓponere cũ diſiũctiõe ſeu vnã purè &aliã ſub cõditiõe:vt in regula:null⁹ plurib⁹.de reg,iu.lib.vj. 19 ¶ †Hęc qõ pẽdet iudicio meo ab alia:videlicet an plu a res excep.[a] cõtrarię poſſint ſimul & eodẽ tpe ꝓponi pu rè vel cõdõnaſr.nã ſi pñt ꝓponi ſaltẽ cõdõnaſr ī dubio putarẽ hãc gl.nõ bñ dicere qa debuit re⁹ de illis ꝓteſta- rẽ& ſic potuit ſibi ꝓſpicere &hui⁹ cõſtõnis mẽtẽ &ver ba ſeruare cõtra quẽ cõmittiſ ſi ſucceſſiuè poſſent ꝓponi.Si verò nõ pñt ꝓponi ſimul gl.optimè loq̄ſ, qa p̄ceptũ nõ obligat ad ipoſſibile.Dy.in re.null⁹. de re. iu.li. vj.ponit exq̄ſitã theoricã.dicit eñ ꝙ ſi id qđ proponi tur ī vna excep.nõ põt cõcurrere cũ eo.qđ ponit in alia nõ pñt ſimul ꝓponi nec ſucceſſiuè,qa cõuincit reus de mẽdatio.ad hoc aut.cõtra qui ꝓpriã.C.de nõ nu . pe.& l.j.ff.ſi quadru.pau.fe.di.&.l.fi.C.de noxa.act . Aut eſt poſſibilis cõcurſus,& admittiſ:& ſic vult ꝙ vbi excep. ſunt prorſus cõtrarię:nõ põt re⁹ eis vti etiã diuerſo tpe & ſecũdũ hã opi.ꝓcederet iſta gl.ſed gl. ſentit cõtrariũ in.l.nemo.ff.exce.& clari⁹ ibi Bar.dicẽs ꝙ cõtra Dy.vi- deſ eẽ tex.ī.l.cũ de īdebito.ff.de ꝓb.facit.c.fi.de ſol.vbi ponit cõſimilis caſus in quo põt re⁹ trãſire ad cõtrariã excc.Cy.in.l.j.C.de fur.poſt aliquos dicit ſub cõditiõe reſultãte ex eadẽ excep.poſſe cõtraria ſimul proponi.al leg.l.ſi qđẽ.C.de excep.& idẽ Iac.bu.in.d.aut.cõtra q ꝓ priã.Bar.in.d.l.nemo ſic diſtinguit,ꝙ cõtrarietas reſul- tat ex eadẽ except.&nõ admittiſ volẽs ea vti.vt.l.ij.§.ſed ſi ali⁹.ff.qñ ap.ſit. Aut ex diuerſis excep.reſultat cõtrarie b tas:& tũc aut onus probãdi[b] vtrãq̄ incũbit ipſi excipiẽ ti,& admittiſ volens ſimul proponere.alle. c.auditis.& c.cũ olim j.de p̄ſcri. Aut on⁹ probãdi vnã incũbit actori & on⁹ probãdi aliã incũbit reo ordine ſucceſſiuo, & nõ admittiſ.Exemplũ.ſi nego pecuniã mihi mutuatã.Itẽ di co ꝙ ſolui.nã quatenus nego incũbit onus probãdi acto ri,& quatenus dico ꝙ ſolui incũbit mihi:& ſic reſulta- ret q̄dã cõtrarietas etiã in ordine probãdi & iõ non de- beo admitti:mihi placet ꝙ ſi except. ſunt prorſus con- trarię nõ pñt ſimul proponi purè:ſed cõditionaſr ſic,qa allegans cõtraria nõ eſt audiẽdus:vt in,c.ſolicitudinẽ.de app.&.l.vbi repugnãtia.ff.de re.iur.ad.c.auditis.rñde vt no.gl.ī.d.re.null⁹ plurib⁹. Ex his apparet qualiſcũq̄ opi. teneaſ pręter illam Dy.gl.hãc malè dicere:qa ſaltẽ põt proponere ſecũdũ cõem opi.exceptiones cõtrarias ſub conditione:& ſic poterit vnam proponere purè & de alijs proteſtari:& ſic ſeruabitur mens huius. c.& etiam verba .& habes incidenter illũ articulũ plenè & expreſ- ſè diſcuſſum:an plures exceptiões cõtrarię poſſint ſimul 20 proponi:& vide qđ dixi ī c.ī putari.de fi.inſtr. ¶ †Quæ ro vtrũ lapſo termino perdaſ facultas excipiẽdi vel agẽ di.gl.iſta in ſecũda parte dicit ꝙ nõ.Aduerte.qa gl. põt habere duplicẽ intellectũ.Primò ꝙ ſtatuto termino ad agendum non perditur propterea actio lapſo termino & iſte intellectus non eſt verus in ſe:quia in effectu per diſ ſicut exceptio:vt.l.diffamari.C.de īge ma.&.c.lator. qui ſi.ſint leg.&.l.titia.ff.de accu. nec puto gl . habuiſſe hũc intellectũ,cũ cõtrariũ ſentiat in ſequẽtib⁹.Secundò põt intelligi ꝙ ſtatuto termino ad excep. proponendas nõ ꝑdiſ actio.ſ.ſurgens ex illa materia ex qua poterat excipi:& ſic intelligit hîc Io.an.& bene:pone exẽplũ in ſpoliatione de qua põt agi & excipi:vt in.c.ij . de ordi. cog.ſed in termiõ ꝓfixo ad dilatorias proponẽdas ſpo. a nõ excipit nec tolliſ actio.ſ.quīp viã actiõis poſsit ſpol. deduci:quia ad aliud nũc agiſ.Itẽ in ſimili vult Ioã.and. in regula mora.de reg.iu.li.vj.in mer.& not.in.d.c.ij.vi de Fed.cõſ.xcviij.& proſequiſ Io.an.& Fe.An per viã accuſatiõis ſeu denũtiatiõis poſsit peti remotio illi⁹ qui fuit ad bñfi.ꝓmot⁹ pręmiſſo termino perẽptorio volẽ tibus excipere cõtra perſonãvel reſcriptũ:& noie oppo 21 nẽtis &c.¶ †Venio nũc ad ſcđm caſum exceptũ:&q̄ę c ro q̄ d ſi exceptio[c] dilatoria oriaſ nedũ poſt terminũ ſed etiã poſt lit.cõteſt.nũquid poterit opponi.gl.v.tenet ꝙ ſic ꝑ.c.inſinuãte.de off.dele videſ etiã tex.vltra gl.ī.l.ij. C.de cõſor.eiuſ.li.tenet gl.in.d.c.inſinuãte.& In.ibi:ſed ipſe In.dedit admirabilẽ limitationẽ in.c.ij.de or.cog.di cẽs ꝙ ſi de materia except . nouiter orta eſt prouiſum de mõ agẽdi,nõ poterit excipi poſt li.cõt.ſed debet agi. põe exẽplũ inſpoliatiõe cõtigẽte poſt li.cõt.Io.cal.in.c. fi.j.e.tenet cõtrariũ dicẽs ꝙ ẽt excipi poterit,ꝑ regulã q̄ ad agẽdũ.de reg.iu.li.vj.& hoc mihi pl⁹placet:facili⁹ eñ eſt excipere q̄ agere:& pro hac ſnīa facit iſte tex.q indi- ſtīctè admittit exceptionẽ poſt terminũ ortã:& iſte ter min⁹ ſurrogaſ in hoc loco cõteſte.litis:vt.ſ.dixi.& tene mẽti in hoc iſtũ tex.ſic intellectũ & vide ꝙ dixi i.d.c.ij. 22 & fi.¶ †Venio nũc ad vltimã exceptionẽ & capio priõ finẽ gl.q̄ melius adaptaſ ad tex.& q̄ro nũquid īdi. admi taſ excepti.poſt terminũ ſi eã ſibi cõpetere ꝑs ignorauit in termiõ?gl.fi.prope fi. videſ velle ꝙnõ:& ītelligit tex. in exceptiõib⁹ facti & nõ iuris.ī his quib⁹ qs ignorauit factũ,& nõ ius:vt puta ignorabãt iudicẽ eſſe cõſangui- neũ ꝑtis meę,certè poſteà certificat⁹ debeo admitti cũ iu ra.vt hîc:ſec⁹ ſi ſciebã cõſangui.ſed ignorabã eũ ob hoc poſſe recuſari:tũc eñ mihi īputabiſ ſcđm gl.& idẽ vide tur ſeq.Io.an.qđ placet ꝑ regulã ignorãtia.de reg.iur.li. vj.idẽ ſentit Io.cal.in.c.fi.de or.cog.idẽ dic vbi alia prę ſumptio ſciẽtię eſſet cõtra alleg.ignorãtiã:vt.ſ.dixi poſt 23 Pau.de leaza.¶ †Nũc redeo ad prī.gl.& q̄ro ꝙ ſi deue- d nit ad notitiã ꝑtis[d] poſt li.cõt.gl.recitat quoſdã tenere eã ꝓponi poſſe nõ ob.lit.cõt:ſed gl.tenet cõtrariũ:quia ab initio debuit inq̄rere an ſibi cõpeteret:iura eñ ſub- ueniũt vigilãtib⁹ &nõ dormiẽtib⁹ ſeu negligẽtibus: vt l.nõ eñ.ff.ex qb.cau.ma.primã opi.t3 Gof.ī ſũma hui⁹ ti.§.ſciẽdũ.& In.de of.del.c.prudẽtiã.&Spe.ī ti.de recu. §.ſit aũt.& gl.ī.l.excep.C.de ꝓb.Arch.& gl.iij.q.vj.c.ex cep.Sed aduerte qa gl.in rõne ſui nõ ꝓpriè īpũgnat pri mã opi.ſed poti⁹ limitatvt ꝓcedat qñ nihil põt parti im putari quare nõ oppoſuit tpe debito:ſec⁹ ſi põt imputa ri & negligẽtia notari.ar.op.ī.c.īnotuit.de cle.&.c.nul- li.&.e.ti.li.vj.in ver.verò ſimiliter,vt qa diligẽter īdaga uit.& hoc tenet.d.An.hîc.Ego allego Cal.q̄ hoc expreſ ſè tenuit ī.c.fi.de or.co.q dicit ſe ita ītelligere iſtũ tex.cũ gl.Idẽ dicit reſpectu teſt.ſ.qñ ꝑuenit ad notitiã poſt ter minũ vt admittaſ ſi probabiliter ignorauit,aliâs ſec⁹:vt 24 d.c.nulli.¶ †Expeditis gl.cũ ſuppletiõib⁹:nũc ad maio rẽ declarationẽ materię q̄ro:pone qđ iudex à principio non p̄fixit hũc terminũ, ſed ſtatuit dilationẽ ipi reo ad deliberãdũ an velit cedere vl cõtẽdere:iuxta id ꝙ habeſ iij.q.iij.c.offeraſ,re⁹ verò cõparẽs in termiõ petit indu cias ad oẽs dilatorias proponẽdas q̄riſ an dari debeãt.vi deſ primò ꝙ ſic.ꝑ.c.cũ cãm.de app.cõtrariũ tenẽt Hoſ. In.Ab.& cõiter doc.qa in termiõ dato ad reſpõdendũ debet excipere vl rñdere:& hoc habuit illũ terminũ: et l3 iſte termin⁹ deſ ad petitionẽ actoris:nõ tñ daſ ad peti tionẽ rei ſcđm eos.Ad.c.cũ cãm.rñdetꝙfactũ narraſnec ille articul⁹ ibi examiñaſ.& dicit.I.ã.addẽdũ ꝙ no.ī Spe.ī ti.de dil.§.j.ver.ſed qđ ecc.& ver.deliberatorię. &.§.nũc videam⁹ ver.īſũma.zẽze.ī cl.j.e.ti.d.An.đt ſe putare ꝙſi termin⁹ ẽ ſtatut⁹ reo ad deliberãdũ nõ d3 iudex ad petitionẽ ip⁹ rei dare aliũ terminũ:qa hoc īcludiſ ī prīo.Idẽ ſi dat⁹ ẽ termin⁹ ad rñdẽdũ libell.nã videſ dat⁹ ẽt ad ꝑam

¶ Exceptiones contrariæ. Adde Franare.conſi.xcvj. Ant.Frãc.

¶ An excipiens debeat probare omnes exceptiones ꝙ poſitas ſi vult ī cauſa obtinere: dicas cõcluſionẽ hic factã eẽ verã & ſi exceptiões neceſſarias ꝙ victoria debet in expẽſis ordinari,c , finẽ litibus de dol.& cõtu.c,ſnīam.depœ. l.nõ ignoras.& ibi per Bar.C.de fru. & lit.expẽ.& per Spe.in.§.ñ.in ver. porro.& in. §. iij. &.iiij.in ver.qđ ſi re⁹.vbi dicit hoc eſſe verũ ſi actor ꝓbat ſnã intẽtionẽ,alias ſec⁹ per.l. qui accuſare.C.de edẽ. nec põt app. cõdẽnat⁹ in expẽſis à tali cõdẽnatione expẽſarũ.ita in c.ſæpe. de appel, & refert & ſequiſ Ro.in ſing.in ver. exceptio.incip.q- dã opponit&Bal. in.l.addi. Spec. in titit.de expen. ver ſi.ij.

SEBASAPI.

b ¶ Onus probãdi. Vide Abba. poſt Inno.in.c.auditis col.viij.ver. opponitur tertiò.j.de p̄ſcri.& Bart.in.l.j.ī ij.oppo.C. de fal. cau . adiec.le . vbi vult qđ reus põt opponere qđ ſoluit & qđ liberat⁹ eſt in teſtamẽto.

SEBASAPI.

c ¶ Exceptio . vide Roma.latè ī,l.ſi vero.§.de viro in.lj. fallen.ff.ſolu. mat. Feli.in.c.inſinuãte ſ.de off,dele.& in c,cũ.M.ferra. ver. & hic incidenter.ſ de cõſtitu.

SEBASAPI.

d ¶ Partis . Vide Alex.in,l.ſita demũ in.iij.fallen.C de procu. latè per Are.in,c,j,in.ñ.co, j.de accu.

bula q̃ fieri debeãt ante rñsionẽ:sed si ab initio eo cõpa rẽte nullus terminus est datus:si tũc peterẽ maiorẽ terminũ termino iuris.de quo in.d.aut offeraf.nõ admittif, sibreuiorẽ,admittif:qa ex quo vult se arctare nõ apparet qd repugnet huic assignatiõi:& sic põt intelligi. d. c. cũ cãm.secũdũ eũ.Mihi hęc dicta nõ placẽt.dico eñ q̃ si ab initio reꝰ petit terminũ ad dilatorias ꝓponẽdas nõ debet iudex nisi ex iusta cã sibi videaf cõcedere: qa posset malignari petẽdo sibi terminũ cã ſubterfugij cũ fortè nullã exceptionẽ dilatoriã habeat:vñ cũ istud. c. veniat ad breuiãdas lites nõ debet eẽ cã ꝓgãdi.Nec ob.si dicaf q̃ à iure habet terminũ:de quo in.d.aut.offeraf.ſ.xx. dierũ.qd etiã sentit Spe.ĩ.d.ver.in summa.& se.qa nego illũ terminũ simplr dari ad ꝓponẽdas dilatorias:sed vt eas ꝓponat vel rñdeat libello:vt colligif ibi ex fi.gl.&.c. vxor.xvij.q.iiij.& iõ dico q̃ si reꝰ petit à principio terminũ,debet iudex volẽs obuiare malitijs dicere:ego sta tuo tibi talẽ terminũ ad dilatorias ꝓponẽdasqd si nullã ꝓponere volueris,statuo ad rñdẽdũ libello;qd fieri põt vt no.Io.an.post Gul.naso.in.d.ver.in summa.in addit. Spe.si aũt iudex à principio statuat terminũ simplr ad deliberandũ,& cõparẽs in termino petit terminũ ad dilatorias:dico q̃ iudex põt pręsumere fraudẽ & ex hac cã denegare:sed si reꝰ ĩ termino aliquã dilatoriã proponit & petit terminũ ad proponẽdũ oẽs alias:nõ video qua re iudex debeat denegare:imò ex offõ suo debet indulge re:qa reꝰ posset successiuè ꝓponẽdo plures dilatorias ꝓ rogare nimiũ iudiciũ,qd posset termino nõ statuto . vt in regula nullꝰ pluribꝰ.de re.iu.li.vj.&.l.nemo ex his. ff. de reg.iu.nã tex.in.d.aut.offeraf.nõ dicit q̃ debeat ꝓponere oẽs exceptiões:& pro hoc facit qd no.in Spe.in loco proxi.all.vbi dicit q̃ si reꝰ nihil dicit:iudex nõ debet p̃figere terminũ ad dilatorias:qa fortè nullã proponet secꝰ si incipit aliquã proponere:& sic limita oĩa p̃dicta.

25 ¶ † Et tene mẽti hãc cautelã ad lites breuiãdas vt iudex in citatiõe inferat tenorẽ libelli & p̃figat terminũ ad cõparẽdũ & dilatorias proponẽdũvel ad rñdẽdũ libello,&
26 vide qd dixi in.c.ij.de dil. ¶ † Et ex his decidif alia qõ ad cuius petitionẽ debet iudex hũc terminũ p̃figere: & dicẽdũ q̃ ad petitionẽ actoris: qa in eiꝰ fauorẽ prĩcipaliter emanauit hęc prouisio.Itẽ iudex ex offõ suo:qa boni iuꝝ dicis est lites dirimere & malitijs hominũ obuiare:vt in l.qdã ęstimauerũt.ff.si cer.pet.&.c.finẽ.litibꝰ de dolo & cõtu.& Spe.in.d.ver.in summa.& ad rei petitionẽ . quæ
27 oĩa ĩtellige:vt.s̃.dictũ est. ¶ † Quęro an terminꝰ de quo hîc dicif possit excedere terminũ iuris.ſ.xx.dierũ:de qbꝰ in.d.c.offeraf.iij.q.iij.Spe.in.d.ver.in summa.dicit q̃ nõ dicẽs q̃ hoc.c.venit ad abbreuiãdũ lites,& nõ ad augẽdũ iõ põt ille terminꝰ abbreuiari & nõ elõgari:ego dubito de hoc dicto: qa vt.s̃.dixi aut.offeraf.nõ loquif propriè in casu huiꝰ.c.sed de termino ad deliberãdũ an velit cedere,vel litẽ cõtestari,vel iudicẽ recusare,vel aliã exceptionẽ proponere.nõ aũt tenef vigore illiꝰ termini pro ponere oẽs dilatorias simul,sed terminꝰ de quo hîc prĩcipaliter p̃figif ad proponẽdũ oẽs dilatorias:ita q̃ posteà nõ audif ampliꝰ:& sic cũ hoc possit rẽ magnę indaginis propter cãę magnitudinẽ & fimꝰ extra casum à lege pro uisum puto simplr hũc terminũ fore arbitrariũ.arg.l.j.
28 ff.de iu.deli.& qd no.in.c.ij.de dila. ¶ † Quęro vtrũ ĩdistinctè tã de iure cano.q̃ ciuili possit iste terminꝰ p̃figi? Sol.Io.an.in addi.Spe.ĩti.de dila.§.j.ver.& no.dicit Gul. de su.tenuisse q̃ de iure cano.põt statui vt hîc: sed de iure ciuili nõ põt p̃figi à principio:qa iã statutus est à iure terminus ad dilatorias proponẽdas.ſ.lit.cõte.vt in.l.exceptionẽ.C.de probat.sed si ex post facto timef de malitia partis poterit statui.Io.an.ibi dicit q̃ in hoc ius canonicũ nõ discordat:per ea q̃ habenf in.d.ver.in sum . vbi Spe.videtur velle hũc terminũ statuẽdũ,nisi qñ timetur de malitia,& ex hoc innuitur hunc terminũ non esse pręfigendum sine causę cognitione: hoc etiã sequitur hîc.d.Ant. ¶ Ego de hoc dubito per istũ tex.in vers.*nõ-nũquã* &c.ex quo videtur innui,quia contingere potest prorogatio ex dilatiõis successiuè proponẽdis ideò &c. Et ideò circa malitiã pręsumptã põt iudex ab initio prę figere terminũ,vt citius finis litibus imponaf,& sic videf satis bñ procedere opi.d.Guil.notãtis differentiã inter ius canonicũ & ciuile quãtũ ad principiũ: sed pote-
29 rit seruari cautela quã.s̃.dixi. ¶ † Quęro an post termi nũ lapsum hoĩs audiaf volẽs opponere in cã appella.d. Ant.dicit q̃ sic per.c.cũ Ioannes.de fi.instr.&.l. per hãc C.de tẽp.ap.&.c.fraternitatis.de testi.& quia terminus ab hoĩe statutus restringif ad instãtiam opponentis:est eñ quędã cõminatio nõ se extendẽs ad appell. C.cõmi. vel epi.per totũ alle.etiã Io.Mo.& Arch.in.c.cupiẽtes. §.qd si p.xx.de ele.libr,vj.&.xxiiij.q.iij.c.de illicita.Ego tenerẽ cõtrariã opi.quia vt.s̃.sępe dixi iste termin⁹ qui statuif ab hoĩe hîc succedit loco termini iuris.ſ.cõtesta. litis:ergo debet etiã cẽseri eo.iure cũ illo.vt not.Inn.in d.c.ex rõne.sicut ergo in cã appellatiõis nõ licet proponere dilatoriã nõ oppositã añ lit.cõtesta.vt.l. ita demũ. C.de procu.vbi notabiliter ꝓbatur:ita nec omissum in
30 hoc termino. ¶ † Nam (vt notãter dicit Bar. in. d.l.ita demũ)appellatio nõ restituit ad eũ in quo cã erat añ cõsta.sed ad eũ in quo erat post,vt ibi ꝓbaf:sed iste terminus habet vim cõtesta.quo ad exclusionẽ dilatoriarũ:ergo nõ restituif per appella.ad statũ cãę in quo erat ante lapsum termini.itẽ si bene põderetur rõ literæ militat tã in instãtia principali q̃ in app.ergo idẽ debet esse ius vt in cle.ij.de testi.aliâs de facili huius decret .prouisio euacuaref:& ad iura.s̃.in cõtrariũ alle.dico q̃ procedũt in termino perẽptorio statuto ad probãdũ perẽptoriũ vel intentionẽ principalẽ.nã appellatio rescindit oĩa:vt s̃.dixi.& sic loqtur Arch.in.d.c.de illicita.sed nos loquimur in termino p̃fixo ad dilatorias proponẽdasqui habet vim in hoc cõtest.litis:cuius effectũ nõ rescindit ap
31 pel.vt.s̃. ¶ † Vlti.quęritur an iudex ex off.suo possit opponere dilatoriã post lapsum termini in casibus in quibus põt ex officio supplere.d. Ant.dicit qd sic alleg. bo. glo.in simili in.c.in primis.ij.q.j.in verbo quęrendũ.ex qua colligi põt q̃ isti termini iudiciales licet excludãt p tẽ,nõ tñ excludũt iudicẽ.pro hoc videf facere bo.tex.in c.cũ Io.de fi. instr.& qd leg.& not.in.c.cũ clamor.de testi.vide glo.no.in.c.j.de ele.li.vj.in ver. absentia.in fi.vide ẽt ad limi.p̃dictorũ Arch.xiij.q.in summa,q̃ dicit q̃ licet post trienniũ pars nõ posset excipere:poterit tñ ex
a ceptionẽ prius propositã declarare[a] qa qui declarat,nihil agit de nouo:vt.l.hęredes palã.ff.de testa.ad hoc ego adduco bo.tex.in.c.cũ dilecti.de accu. & qd not.Inn. in c.per inquisitionẽ.de ele.scias q̃ Inn.plenè hîc tractat de dilatoria solutionis & similibus:dicã post glosj eo.c.ex ceptionẽ.quia hoc.c.est satis oneratum.

a ¶ Declarare. An post lapsum termini ad proponẽdas exceptiões ꝓpositas possit declarare.vide dom. Ant.in.c.l. licet.in vñ.col.s̃.de prob.

SEBA. SAPI.

a ¶ Declarare. Vide Bal.in.l.j.§. huius studñ col.j. l,de iu de iustific. & iure. Are.in.l. hæredes palã.§.si qd post. ff,de testamẽ. Ful, in cõs.cxlvñ.incipien.visa,in fin,& Roma . in consil. xlv.inci.super eo. in princi.& And. sicu.in cõsil.xviij. col.ix.in.j .vol. & Io.de ana.in cõsil. lxxxiiij.incip. videñ.colũ.ñ. & ibi qualis debeat esse declaratio.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatus potest appellare & omnẽ aliã defensionem facere: reconuenire autem non potest.4.11.*
2 *Excom. conuentus potest per procuratorem respondere.*
3 *Si vnus ex iudicibus datis allegetur suspectus:vel moriatur: expirat iurisdictio omni.quia censetur talis iurisdictio data pro parte.secus si in solidum.*
4 *Exceptio quælibet maximè declinatoria põt dici defensio.6.*
5 *Coram iudice suspecto litigare periculosum est.*
7 *Argumentum ab absurdo validum est in iure.*
8 *Excerta sciẽtia aliquid nõ præsumitur factũ nisi hoc exprimaf.*
Ex certa scientia quando Papa rescribit,censetur perinde ac si diceret se velle facere ex plenitudine potestatis.
9 *Iudices suspecti vtrum possint dari per pap. ex certa sciẽtia?*
Recusatio iudicis est de iure naturali.
Princeps non tollit ea quæ sunt de iure naturali sine causa.
In principe semper præsumitur iusta causa.

01 *Excommunicatus in casu in quo potest esse in iudicio an possit petere sententiam pro se ferri?*

Excõmunicatus conuentus non potest compellere actorem ad agendum, si actor oblato libello negligit prosequi.

11 *Reus quomodo dicatur actori in excipiendo?*

12 *Excõicatus an tanquã reus possit indistinctè esse in iudicio?*

Reus voluntarius aũt necessarius quis propriè dicatur?

13 *Excõicatus potest esse in iudicio tanquam actori si reus est fugitiuus vel res est tempore peritura: sed in hoc vltimo aliqui contra.*

Gesta per excõicatum coram ordinario valent antè, quã repellatur: sed coram delegato dubitatur.

Excommunicatus non interrumpit præscriptionem contra se currentem per actus ciuiles, sed naturales sic.

14 *Excõicatus contra quem est facta missio in possess. ob cõtumaciã, auditur posteà petens possessionem sibi restitui.*

15 *Excõmunicatus potest indistinctè appellare & appellationẽ iudicialem prosequi in casibus in quibus posset non excõicatus idem facere.*

Excõmunicatus appellando si non fecerit mentionem de excõmunicatione non reddit literas nullas.

16 *Excõmunicatus appellatus an possit aduersario non prosequente appellationem interpositam prosequi?*

17 *Excõicatus an possit appellare extraiudicialiter & ipsarũ app. prosequi.*

18 *Excõmnnicatus an possit appellationem extraiudicialem prosequi si post apellationem fuit excommunicatus?*

19 *Excommunicatus absolutus an poterit appellare: non obstante quòd tempora sint decursa?*

Excõmunicatio non valenti ius suũ prosequi an currant tempora?

20 *Excommunicato quo casu possit diferri iuramentum.*

21 *Excõ. cõuentus super eo pro quo fuit iniustè exc. an poterit excipere ꝙ nõ teneat rndere nisi prius restituat ad cõionẽ qua fuit iniustè priuat⁹.*

22 *Præsbyter parochialis qui nõ exhibet sacramenta parochianis, si petat ab eis decimas, poterit repelli quòd nõ exhibet sacramenta.*

23 *Sententia nõ retractatur ex eo quod dicatur lata à iudice suspecto etiam si suspicio posteà detegatur.*

Rescriptum non redditur nullum ipso iure ex eo quòd sit impetratũ suspecto iudice.

24 *Excommunicatus cõuentus non põt petere debitum compensari.*

Compensare non potest, qui non potest agere.

Excommunicatus licet per aduersarium non repellatur ab agendo: poterit tamen à iudice ex suo officio repelli.

25 *Cõpẽsare est soluere adeo ꝙ qui iurat soluere & cõpẽsat, nõ est periurus.*

26 *Excommunicatus si aliquid ab eo petitur vigore alicuius contractus potest à petente sibi dari id quod tenetur ex eo contractu.*

Excommunicatus si conuenitur ab emptore vt tradat sibi rem emptam: ipse poterit petere vt pretium det.

27 *Excommunicatus conuentus si non potest compensare poterit eius fideiussor hoc facere si ipse conueniatur.*

Excommunicatus repellitur à petẽdo propter communionis periculum vt rubore suffusus citius ad communionem redeat.

Exceptio competens reo principali competit etiam eius fideiussori.

28 *Excõic. habens exceptionẽ nõ auditur implorans officiũ iudi. vt vigore exceptionis imponat silentium actori nondum contra eum agenti.*

29 *Excommunicatus non potest suam iniuriam prosequi.*

¶ *CAP. V.*

1 CVm inter. ¶ †Excõicat⁹ excipere, appellare, & oẽm suã defensionẽ facere põt: sed recõuenire nõ põt. Cõis diuisio: scda ibi: *inquisitiõi*. ¶ Casus lrãlis. Inter priorẽ & cõuẽtũ de Argẽtolio ex parte vna & S. nobilẽ virũ de Malileõe dicec. pictau. ex altera cõtrouer. sup qbusdã dãnis & rebus alijs vertebat corã trib⁹ delegatis iudicib⁹ ꝓpter hoc cõstitutis: ꝓcurator ipsius nobilis excipiendo ꝓposuit ꝙ duos de iudicibus habebat certa rõne suspectos: ꝓcurator monasterij allegauit ꝙ cùm nobilis ille excommunicationis vinculo teneretur astrictus exceptiones huiusmodi ꝓponere non valebat: iudices consuluerũt dnm papã. Rndet papa, ꝙ ipsi nobili q̃libet legitima defensio in iudicio reseruatur: & præcipuè iudicis recusatio: cùm periculosum sit sub iudice litigare suspecto: & apostolica sedes iudicib⁹ suspectis ex certa scientia causam non committit; vnde in talibus non consideratur fauor excõicati sed æqtas iudicãtis: & absurdũ est reo cõtra actorẽ defensionis copiã denegare: qa sic condẽnaret q̃ deberet absolui: cũ nec excõicato denegãda sit snia, qñ est in cã absolutionis. & si codẽ net põt appellare, si cõtra iustitiã fuerit codẽnat⁹. & eadẽ rõne alia suffragia in vno & eodẽ iudicio nõ denegant eidẽ: sed excõicat⁹ recõuenire actorẽ nõ põt, ne qd in remediũ defensiõis sustineat, ad impugnatiõis materiã

2 extẽdat. Ber. ¶ †Not. j. excõicatũ posse cõueniri, & rndet tũc p ꝓcuratorẽ. An aũt possit interuenire psonal'r. no. intellexim⁹. s. de iud.

3 & ibi plenè dixi. ¶ †No. quẽ posse oĩm iudicũ iudiciũ declinare si habet aliquẽ ex eis suspectũ. qd intellige qñ nõ suspect⁹ nequit ꝓcedere sine suspecto. sicut em cessat iurisdictio aliorũ p mortẽ vni⁹. in. c. vno delegatorũ de off. dele. ita & p suspicionẽ. Et rõ rõnis est, qa exercitiũ iurisdictionis cõpetit oĩbus delegatis ꝓ parte & nõ insoliduĩ: vt not. in. c. prudẽtiã. de of. dele. sec⁹ dic ibi ex forma rescripti vn⁹ põt sine alio ꝓcedere: & hoc casu de mõ ꝓponẽdi & ꝓcedẽdi in cã recusatiõis dic vt le. & no. in. c. si cõtra vnũ. de offi. dele.

4 li. vj. ĩ. c. fi q̃s cõtra cleri. de fo. cõpe. ¶ †Not. iij. regulã ꝙ oĩ defensiõe legitima põt excõicat⁹ vti: impugnare verò aliũ directè vel indirectè nõ põt: & hæc est alia regula q̃ ĩ fi. c. colligit. Et ex hoc & ex tex. no. ꝙ oĩs declinatoria iudicij maximę rõne suspecti iudicis ꝓt

5 dici defensio. ¶ †Itẽ no. ꝓiculosum fore corã iudice suspecto litigare. cõcor. c. qd suspecti. iij. q. v. vbi tex. est bo. ¶ †No. ibi: *sed æquitas*. ꝙ exceptio fundat sup æqtate p hoc: qa

6 exceptio est defensio: [a] vt hic. & l. exceptio. ff. e. defensio verò est de iure naturali. cle. pastoralis. de re iu. ¶ No. iudiciũ nõ deberet claudicare: claudicaret aũt scdm Gof. si audiretur ĩpugnatio & nõ defensio. puto ꝙ semp diceret claudicare vbicũq; iudex pẽderet ad altera partiũ forte fauore vel odio psonę, licet sit disparitas inter personas: qa in iudicio nõ debet esse acceptio personarũ. de iudi. c. nouit.

7 ¶ †No. ibi: *absurdũ*. ꝙ valet ar. à vitatiõe absurditatis. simile arg. facit text. in. c. ex ore. de

8 priui. & c. quẽadmodũ. s. de iurei. ¶ †No. ꝙ ĩ dubio papa nõ censet cõmittere cãm suspectis ex certa scĩa. Qñ aũt dicit facere ex certa scĩa? dic qñ hæc exprimit, ar. c. pastoralis. §. p̃tereà, de of. dele. & no. gl. quã tenebis mẽti in cle. ij. de rescri. Idẽ dic vbi ex his q̃ in rescri-

b pto [b] exprimũt: patet de certa scĩa papę. vt no. voluit Inn. ĩ. c. pnti. qd hodie incipit statutũ. de rescri. li. vj. sentit Io. an. in. c. nõnulli. e. tit. & scias ꝙ qñ papa actũ gerit, ex certa scĩa pin de est ac si diceret se velle facere ex plenitudine ptãtis, si illa op⁹ est ĩ actu q̃ gerit. vt est gl. semper mẽti tenẽda. in. c. ad hęc. de rescri. facit qd no. in. c. ex multiplici. in fi. de deci. & in c. j. de cõsti. li. vj. ¶ No. in ver. *qua rõne &c.* ꝙ vno cõcessovident oĩa similia esse cõcessa. facit. c. cũ dilecto. de cõfir. vtil. vel inutil. & qd no. gl. in. l. j. C. de cõdi. inde. ¶ No. ꝙ recõuention nõ est defensio sed ĩpugnatio: & cui ꝓhibet cõuẽtio, ꝓbibet ẽt recõuentio. nã recõuẽtio est scda cõuẽtio: vt in. c. j. & ij. de mu. pet.

9 & c. fi. de ord. cog. ¶ †Antè q̃ descendam ad gl. gro ꝓ declaratione p̃dictorũ & text. qd si

a ¶ Defensio. Qu autem different sit inter exceptiones & defensiones Vide glo. in. c. j. in versi. defensionis. de lit. cõte. li. vj. ꝙ strictè appellatiõe vnius alia nõ continet. quod est notãdũ doc. ibi ad statutũ. adde hic ꝙ in statuto appellatione exceptionis nõ continet recusatio ad hoc est gl. in ver. exceptiões. quam ibi not. do. Ant. in. c. qm̃ contra. de proba. Anto. Francif. ¶ An appellatiõe defensionis veniat exceptio. dicas ꝙ venit exceptio declinatoria secundũ Abb. in hoc. c. & vide Car. in cle. sæpe. in. §. j. dever. sig. vbi dicit ꝙ venit omnis exceptio nisi sit friuola. & vide eundem in. c. qualiter & qñ. el. ñ. de acc. & Bal. ĩ. l. si qdẽ. C. de excepti. vbi dicit ꝙ appellatiõe defensionis non venit negatio.

✠SEBA. SAPI.

b ¶ In rescripto. Vide Imolã & alios in. l. quidam consulebant. ff. de re iudi. Are. in. l. põt quis. colũ. iij. ff. de vulg. & pup. Feli. in. c. nõnulli. colũ. xv. in. iiij. fallẽtia. ver. confirmat ista quarta fallentia. s. de rescri. & ibi qd operet certa scientia principis. vide etiam Fran. cur. in cõsi. lxv. incip. super præmissa. vbi plura ẽt adducit circa hoc quod dicitur constare de certa scientia qñ ex narratis colligitur. Quid autẽ si princeps dicat expressè se fecisse ex certa scientia & ignoret quomodo intelligant illa verba. vide, pulchrè per Card. in consi. cxlij. in vlt. colũ. vltra ea quæ adducit Fely. hic,

a ✠SEBA.SAPI. ¶Quid ſi papa.an papa poſsit cõmittere cãm recuſatione remota.vide latè per And.ſicu.in.c.ex parte.ij.de ob.delega.

b ¶Non poſſet.Adde Franc.are.conſi.xxix.

c ¶Petere.tu põdera quia vno permiſſo videtur permiſſum id &c.l.ñ.ff. de iuriſd.omn.iud.Andræ. Barba.

d ¶Excõicatus.excipit ſi ſit reus neceſſarius nõ voluntari⁹.Et vide.d. An. in.c.exhibita in antepe.co.de iudi.& de hoc vide latè p d.Ant.in.c.dilecti in.iij.col.j.eod.tit. & ad idẽ vide Pau. de caſt.in.l. libert⁹ à patrono.ff.de in ius voc. & probat in.l.de pupillo .§. in inducẽdo.& ibi & per Bartol.ff.de ope.no. & per eũ b dẽ Bar.in.l.ſi fide. §.ũ neceſſaria.ff.q ſatiſd.cog.& adde quòd exc.põt opponere exceptionẽ preſcriptionis ſecundũ Bal .in.c. intelleximus,ſ. de iudi.

¶Adde ꝙ licet excõicatus non poſſit agere qđtñ põt cõmiſsionẽ impetrare in curia Ro, vt dñt do. de Ro. dici.,ccccxciiij in antiquis.de ſen.ex com. Item põt bñficiũ acceptare,vt dicũt ij dẽ do.e.ti. dec.cxxvj.optare tñ p̃bendã nõ po teſt vt ibidem.

Anto.Franciſ.

¶An excõ.poſſit impetrare bñficiũ c ecclеſi. habeť in.c. poſtulaſti . de cle. exc.mi.vbi habeť ꝙ nó. & vide do. Car.in cle.j.in §.j. de reli.do.& dños deRo,ĩ dec.cxlix, inci.not.ꝙ nõ admittiť in antiquis, vbi dicũt hoc eſſe verũ ĩ excõ.à lege ſec⁹ in excõic.ab hoſe.& vide. d.de Ro.j̃ dec.clxxv. ĩ anti.vbi dicunt ꝙ nõ põt optare. de quo no,ĩ.c.referẽte.de p̃bẽ.vrũ aũt poſſit ĩpetrare reſcriptũ.vide q̃ plenè habentur per And.ſicu.in. c.ſignificauerunt . in vlt col.de excep.& per Phi.frãc,in,c.bonæ.de appel.& per Spe.in tit. de actioni.§.j.in verſi.item ꝙ eſt excommunicatus.& de reſcr.preſen,in §.v.in ver.ad primum.& per Io.and.in.c.j.de reſcri.lib.vj.& per Card. in cle.ñ.in.j.q.iiñ.vt lite pen.

papa[a] ex certa ſcia cõmitteret cãm ſuſpectis, nunquid valeret cõmiſsio. Hoſti.dicit ꝙ ſic: per.c.ex parte.ij.de of.dele.dicit tñ hoc nõ dicere:quia ſic poſſet de facili grauari & dãnari innocẽs.qđ eſſet iniquũ de probat.qñ cõtra. nec inde debẽt iniurię naſci.vñ iura naſcũtur de ac.c.qualiter & qñ Idem ꝙ Hoſ.hîc tenuit Inn.in.c.ex tranſmiſſa.de fo.cõpe. Ego verò aliter dicerem ꝙ ſic, quod aut papa cõmittit cãm cuius deciſio depẽdet à ptãte ſua,& procedat dict.Ho.ad hoc ꝙ no.ĩ.c.veniẽs.de iureiu.aut nõ depẽdet à ptãte ſua: puta qa agit de ſtatu p̃ſonę vł de reb⁹ tpalib⁹ iter laicos: & tũc puto ꝙ ſine cã rõabili nõ poſſet [b] cãm cõmittere ſuſpecto p̃te reluctãte: qa recuſatio iud.eſt de iu.nat. vt p̃bať in.c.ꝙ ſuſpecti iij.q.v.&ĩ.c.ij.reqris.ĩ fi.de ap.ea verò q̃ ſunt de iure.nat.p̃ principẽ ſine cã tolli nõ p̃nt.d. cle.paſtora.inſti.de iur.na.gẽ.& ciui.§.ſed naturalia.& hoc videť ſentire gl. in.c.ad hęc.de reſcri.q̃eſt no.in fi.ij.gl.In dubio tñ fortè p̃ſu mereť iuſta cã in principe.iuxta not.in.c.q in ecc.de cõſti.& p legiſtas.in.l.fi.&.l.preſcr.C. ſi cõtra ius vel vtili.pu.& ad hãc diſtinct.pu-

10 to reducẽdũ.c.ex pte. preal. ¶† Scd̃ò q̃ro nũ q̃d excõ.in caſib⁹ in quib⁹ põt eſſe in iudicio poſſit petere ſnĩam pro ſe ferri?Sol.iſte text. in ver.*porro*.videť innuere ꝙ ſic:& clari⁹ hoc ſẽtit.d.An.ĩ quodã notabili dicẽs ꝙ in caſib⁹ in qb⁹ excõicat⁹ põt eſſe ĩ iudicio nõ ſolũ eẽ põt inquãtũ repellit ſnĩam p̃ alio ferendã:ſed etiã q̃uãtũ cõſeq velit iuſtã ſnĩam p̃ ſe. Ego dicerẽ ſic:ꝙ aut excõ. eſt ĩ iudicio vt actor in caſu quo põt vt puta in cã abſolutiõis,& p̃cedit dictũ.d.Ant.qa ex quo ius p̃mittit vt poſſit videť p̃mittere vt ſnĩam poſſit petere. [c] facit.c.j.de reſcri.li.vj.& ſic p̃priè iſte tex.loq-

tur in ver.*porro*. Aut eſt in iudicio in caſu in quo eſſe nõ põt,& tũc in qualibet parte iudicij põt repelli etiã ex offõ iudicis vt in. c.pia. eo.ti.li.vj.&.c.exceptionẽ j̃.e.Aut eſt in iudicio vt reo⁹:&puto ꝙ nõ poſſit petere ſnĩam p̃ ſe:qa nil põt in iudicio petere.ſ.de iu.c.ĩtelleximus.licet iudex ex offõ ſuo poſſit illũ abſoluere ſi videat actorẽ nõ p̃baſſe: vñ credo ꝙ ſi actor oblato libello.negligit p̃ſequi,nõ valeret ipſe excõic.petere ip̃m actorẽ compelli ad agendũ:iuxta aut.qui ſemel.C. qũo & qñ iu.qa ſolum põt ſtare in iudicio quaten⁹ ab alio ſtimulať,ne reportet cõmodũ de ſua malitia:vt.d.c.intelleximus. quæ quidem ratio ceſſat actore nõ proſequẽte:de quo vide qđ

11 no.in.d.c.intellexim⁹.¶† Venio ad gl.& op. videť em ꝙ excõicatus non poſſit etiam excipere qa reus in excipiendo fit actor.l.in exceptionib⁹.ff.de proba.Sol.gl.j.ſentit hoc contrariũ in prima parte, ſed formaliter nõ ſoluit.dic ꝙ efficiť actor quo ad onus probãdi, non aũt eſt actor p̃priè:qa nõ petit ſibi aliqd adiudicari vel dari ſeu fieri,ſed intẽdit repellere actorẽ in totũ vel in partẽ à petitiõe ſua.l.exceptio.ff.de excep.& ſic defendit ſe aduerſus actorem:oĩs aũt defenſió ſibi reſeruať.vñ ſecundũ gl.eadẽ defenſio cõpetit excommunicato quę competit nõ excommunicato.qđ no. propter qđ põt appellare & appellationẽ proſequi : qa appellatio eſt quædam defenſio & principaliter inſtituta ad remouendũ grauamẽ,

12 c.ſuggeſtũ.in fi.de appel.¶† Aduerte pro clara expeditione iſti⁹ partis duo ſunt videnda.Primò nũquid excommunicatus poſsit ſemper vt reus eſſe in iudicio.Secũdò an indiſtinctè poſsit appellare & appellationem proſequi.¶ Circa primũ dicit hîc Inno.ꝙ excõicatus vt reus neceſſarius põt eſſe in iudicio & omni defenſione vti:& de tali reo põt intelligi iſte tex.& dicitur neceſſarius cũ actio dirigitur cõtra eũ vel ſpãliter vocatur ad iudiciũ:reddiť enim iudiciũ in inuitũ:vt.l. inter ſtipulantẽ.§. ſi ſtichũ.ff. de verb.

d obli.Si aũt excõicatus [d] venit vt reus voluntarius nõ eſt audiẽdus

e ſecundũ eũ.Et diciť voluntarius [e] qñ non neceſsitatur per iudicẽ venire ad iudiciũ:ſed quia ipſe voluntariè venit fortè pro ſuo intereſſe vel cõmuni.exemplũ in aut.ſi omnes.C.ſimi.ſe ab hæredi. abſtine.vbi dicitur ꝙ cũ minor petit ſe reſtitui aduerſus aditionẽ hęreditatis vocandi ſunt omnes creditores. vel pone exẽplũ in.c. veniẽs.ij.de teſti.dicit tamen Inn.ꝙ ſi in libello ſpecificareť certa perſona vt ſi petat minor vel eccleſia reſtitui cõtra ſnĩam p̃ Petro contra ſe latã:vel quia dãnoſa eſt hæreditas propter debita Petro vel propter legata ſibi relicta:tũc Petrus veniẽs audireť excõicatione nõ obſtãte,cũ videat cõtra ip̃m ſpãliter actio dirigi:vñ põt dici reus neceſſarius.Dicit tñ ꝙ aliqui dicũt etiã hoc caſu ipſum eſſe repellẽdũ.d.Ant.dicit iſtũ nõ admittendũ,qñ acta iſti tertio nõ p̃iudicareť,vel ſi p̃iudicareť nõ tñ in ſuo iure priuato vel eccleſiæ ſuæ:alѕ cũ ſtimuleť à preiudicio ſnĩæ quę ei p̃iudicat poterit appellare:quia iſte eſt reus neceſſarius.hoc dicit Hoſtiẽ j̃.eo.in.c. dilecti.ſentit Inn.ĩ.c.ſuper hiſ j̃.de accu.& facit qđ j̃.dicã de appel. extraiudiciali.Tene ergo ꝙ aut ille cõparẽs pro ſuo intereſſe vult cõſequi & nõ admittitur:quia eſt merè voluntarius in.c.piaj̃.e.ti. li.vj.Aut vult euitare p̃iudicium & grauamen ſibi imminens niſi cõpareat,& debet audiri,ſicut eſt videre in appellatione. nam ad appellandũ non moleſtatur per iudicẽ,ſed ſolo p̃iudicio ſnĩæ : eſt enim iſta merè defenſio q̃ indiſtinctè permittitur excõicato , vt hîc.& de hac materia vide qđ noj̃.eo.c.dilecti.hæc p̃cedunt qñ timet p̃iudicium ſibi inferendũ vel illatũ per iudicẽ:ſi aũt grauatur extraiudicium per priuatũ,non auditur cõquerens etiã ſi petit re

f ſtitutionẽ ſpoliationis:[f] vt in.c.ij.de ord.cog.no.gl.in.ex inſinuatione.de procu.&.c.in nomine domini.xxiij.di.& Inno.in.c.cum noſtris.de conceſ.prębẽ.&no.in.c.dilectus.de reſcrip.diuerſitatis ratio põt eſſe iudicio meo:quia primo caſu mirè ſe defendit,nec intendit principaliter conſequi,vt hîc.In ſecundo verò vult cõſequi & alium impugnat:ideò nõ audiť nec fit p̃iudiciũ irreuocabile ſi nunc nõ audiatur,cũ obtẽta abſolutione poterit agere: ſed in iudicialibus,niſi audiretur de preſenti,nõ poſſet poſtmodũ agere

13 obſtante tranſitu in rẽ iudicatã.¶† Et per hãc rõnem puto poſſe attẽtari ꝙ ſi reus eſt fugitiuus:vel res eſt tẽpore peritura excõicatum debere audiri:ſtimulať enim ad agendũ ex imminenti p̃iudicio,& põt dici defenſio q̃dam:&hoc eſt ęquiſſimũ.facit qđ leg.& no.in.l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.de his quæ in frau. cred. & in l.nullus.C.de Iudæis. hoc tamen puto verum reſpectu debitoris fugientis:ſed ſi res eſſet aliter,tempore peritura . ſecus poſſet dici cùm poſſit facere ſe abſolui:& hoc expreſſè tenet Hoſtj̃.eod.in.c. ſignificauerunt.vbi dicit ꝙ ſi actio excõmunicati perit tempore non per hoc debet admitti: & ſi de facto fuit admiſſus: non valet etiam quo ad interrumpendam præſcriptionem: vnde dicit ſe putare ꝙ nulla ciuilis interrupito habet excommunicatum iuuare. ff.de reg.iu.l.quod quis.in.c.j.de poſtu.præla. naturalis verò quæ omnibus prodeſt ſibi proderit.ff.de vſuca.l.naturaliter.primum dictum vt non valeat iudiciũ ad interrumpendam præſcriptionẽ ſi de facto fuit admiſſus,nõ putoverũ: qa oĩa geſta corã ordinario tenẽt antequã repellať:vt ĩ.c.pia.de excep.li.vj. ſed corã delegato impetrato tempore excõicationis poſſet dubitari : quia illa geſta non tenẽt:

e ✠SEBA.SAPI.¶Volũtarius.Quis ſit reⁱ neceſſariⁱ & qs volũtarius declarat Bart.& latius Alex.in.l.de pupillo.§.ſeruos.ff.de oper.no. nun.Rom.in conſi.ccxvñ.inci.reſiſta.

f ✠SEBA.SAPI.¶Reſtitionem ſpoliationis.vide Fel.in.c.dilect⁹. col.pe.ver.no.regulam.ſ.de reſcript.

non tenēt:vt in.c.j.de reſcri.li.vj.vnde eſſet incidere in quęſtionē: an per actū iudicialē nulla interrumpatur præſcriptio.de quo di 14 cetur j.ti.de præſcri. ¶ †Quid autē ſi cōtra reū[a] neceſſariū fuit facta miſsio in poſſeſsionem ob cōtumaciā,poſtmodū in excōicatione exiſtēs petit poſſeſsionē ſibi reſtitui:nunquid debet audiri?vide quod dixi in.c.quoniā.§.in alijs.& ſeq.s.vt lit.nō conteſt.& per Spec.in ti.de cōtu.§.fi.ver. ſed penè. plenius per Bar.in.l.de pupillo.§.fi.ff.de no.ope.nū. vbi cōcludit ꝙ aut venit vt reus principaliter ad ſubeundā defenſionem cauſæ: & cōſequēter ad recuperandā poſſeſsionē,& debet audiri:ḡa reus eſt attēto principali.ar.l.ſi pupill⁹.§.j.ff.de priui.cre.&.d.c.j.§.in alijs. Aut principaliter petit reſcindi quod factū eſt cōtra ſe,vel petit poſſeſsionē ſibi reſtitui:& dicitur actor.arg.l.in trib⁹.ff.de iud. vnde oīa iura illa loquētia de actore habēt locū ī iſto: & ſic nō vult reū debere hoc vltīo caſu audiri:& idē hīc.d.Ant.Ego dico hoc vltimū nō procedere,quia venit ſtimulatus ex facto iudicis,& ſic eſt reus neceſſarius.Quēadmodū enim reus grauatus appellat vt defendat ſe aduerſus ſnīam:vt hīc &j.c.pē.& fina. ita & iſte grauatus per miſsionē: & ſic per interlocutoriā iudicis poteſt cōparere, & allegare defenſionē ſuā & petere grauamē reuocari: maximè ſi timet ne lapſu anni miſſus efficiatur verus poſſeſſor:& ſic perdat poſſeſsionē vt.d.§.in alijs. 15 ¶ †Venio ad ſecūdū videlicet an excōmunicatus valeat indiſtinctè appellare & appellationem proſequi:& dic ꝙ aut quęritur de appellatione iudiciali aut extraiudiciali.Primo caſu pōt excōicatus[b] ſemper appellare: eo tamē caſu quo poſſet non excōicatus. In hoc enim non differunt:vt hīc: etiā ſi excōicatus fuit actor originarius:quia ad actū appellationis venit neceſsitatus ſtimulo ſnīæ:vt probatur in.c. ſignificauerūt j. eo.tit.& appellationē à ſe interpoſitā proſequi,& literas ſuper ea impetrare: pōt etiam mētionē de excōicatione nō faciēdo:vt probatur j.e.ti.c.fi. ¶ †An aūt excōicatus appellatus poſsit appellationē interpoſitā per aduerſariū ꝓſequi aduerſario nō proſequente? 16 videtur ꝙ ſic:quia nō excōicatus poſſet eam proſequi j.de app.c.oblatę.ergo idē eſt in excōicato cū in hoc differāt:vt.s.dixi. cōtrariū videtur velle Io.an.in.c.pia. prealleg. quia reſpectu proſecutionis excōicatus nō ſtimulatur,cū rata remaneat ſnīa pro eo lata aduerſario nō proſequētej.de ap.c. perſonas. &.c. cū ſit.quod placet.ad quod facit quod.s. dixi. ¶ †Secūdo caſu[c] .ſ.cū quæritur de appellatiōe extraiudicial[d].Inn. fuit varius. ſed hic 17 tenuit ꝙ nō:cū talis appellatio ſit ad cauſam prouocatio:vt.d.c.cū ſit.& ſic habet vim cōuentionis q excōicato interdicitur.Cōtrariū ſentit in.c.dilecti. de ma.& obe.Io.and. poſt alios cōcordando dicit in.d.c.pia. ꝙ aut appellatio eſt merè extraiudicialis,& procedit primū dictū.Aut nō eſt merè extraiudicialis & procedit dictū contrariū.ponit exemplū huius vltimi dicti in eo qui appellat ab executore volente alicui prouidere de beneficio qui pōt vexare & grauare. dicit.d. Ant. primum dictū procedere inquantum appellat à grauamine futuro.ſecundū inquantum à grauamine præterito quo ad finem deuoluendi.iuxta not.in.c. bonæ. de appel. putat tamen ꝙ deberet audiri cū ſtimuletur à grauamine.maximè,vbi eſt grauamē poſſeſsionis:hoc dictū puto omnino falſum: qa talis appellatio eſt omnino extraiudicialis, cū ſit ad cauſam prouocatio nec ob grauamen imminens,cū vt.s.dixi non poſsit petere reſtitutionem etiā ſi fuit ſpoliatus, nec hoc caſu defendit ſe:ſed potius vult aliū impugnare: & poterit abſolutione obtenta agere,cū nullū ſibi ſitiuris p̄iudiciū.tene ergo ſimpliciter 18 diſt.Ioā.an. ¶ †Iuxta prædicta quæro,pone quòd aliquis non excōicatus extra iudicium appellauit:& poſtea excōicatur,nūquid prædictā appellationē proſequi poterit nō obſtante prædicta excōicatione quæ ſuperuenit?& intellige vt procedat dubitatio in appellatiōe merè extraiudiciali.Inn. diſtinguit ꝙ aut negotiū eſt delatū ad ſuperioriorem: puta quia poſt appellationē & ante excōicationē grauatus fuit in eo ſuper quo appellauit,maximè ſi arripuit iter eundi ad curiam ante excōicationē : & poterit dictā appellationē proſequi.ar.iij.q.ix.c.reuera.quia generaliter dicitur excōicatū poſſe ſuā appellatiō nē proſequi:vt in.c.fi.j.e.ti.quia iam videtur cœptū iudiciū vel appellatiōis cauſa.ad hoc quod no.de off.dele.c.gratū.&.c.cū cauſam. Aut ante excōicationē non fuit grauatus:& per cōſequēs appellatio nondū habebat effectum:nec negotiū erat tranſlatū ad ſuperiorem,& non poterit hoc caſu appellationem proſequi.Refert tamen Inn.alios tenere contrariū dicēs ꝙ indiſtinctè talē appellationē c poterit proſequi excōicatus.do.Anto.tenet primā diſtin. & reddit rationē diuerſitatis inter primū caſum & ſecūdū,dicēs ꝙ quādo iam ſuperuenit grauamen,ſe defendit ſtimulatus quod non eſt ante,ideo repellitur. Sed hæc iudicio meo nō eſt ſufficiēs diuerſitatis ratio:quia tēpore proſecutionis ſemper reperitur grauamē præceſsiſſe:& ſic ſecūdū rationē ſemper deberet admitti, cum veniat à grauamine ſtimulatus,quod eſt falſum.Ego aūt ſaluo meliori iudicio dicerē ꝙ nec ī primo caſu nec in ſecūdo pōt excōicatus proſequi ex quo appellatio eſt merè extraiudicialis. Moueor principaliter quia appellatio extra iudiciū nō eſt propriè & ſtrictē appellatio:ſed potius quędā ꝓuocatio ad cauſam:vt tex.ſin.ī.d.c.cū ſit j.de appel.nec ſuperueniēntia grauaminis mutat naturā iſtius appellationis ſed eam verificat & facit eam vires aſſumere vbi primò erat quaſi cōditionalis & pēdebat à futuro grauamine:vnde regulariter nō tenetur appellatus cōparere ad terminū appoſitū per appellantē: ſed debet iudex ad ipſius inſtantiā citare aduerſariū : vt no.gl.in.d.c.cū ſit.& Inn.in.c.dilecti. de ma. & obe.& ſic cū appellās ſemper teneat locū actoris, pōt ſemper repelli prætextu excōicationis etiā ſuperueniētis:vt in.c.prudētiā. §.vj.de off.dele.&j.eo.c.exceptionē. & in.d. c.pia.Nec ob.c.fij.e.ſuper quo ſe fundat Innoc.dicēs ibi caueri excōicatū poſſe appellationē proſequi:quia loquitur de appellatiōe proprie ſumpta.ſ.iudiciali.nā niſi tūc poſſet rum ſi antequàm proſequeretur appellationem petat ſe abſolui ab excōmunicatione.nam ſi hoc non petit repellit à proſequē do tanq̄ contemnens excōicationē. ita not. limitat d.Ant.in.c.ab excommunicato. in xxiij.col. de reſcr. & vide Archi.iij. qō.j. in ſum. vltra mediū.vbi dicit ꝙ nulla defenſio ſiue fauorabilis ſiue odioſa eſt denegāda excōicato vel hæretico: vt videt reprobare ibi dictū Vin. ī .c.ſi aduerſus. de hære. q dixit ꝙ mulier hęretica nō poterit vti beneficio velleiani quod erat inductū in fauorem mulierū, ſed dicebat ꝙ bene hereticus poterat ſe iuuare auxilio macedoniani:cū non ſit inductum in fauorē: ſed in odiū creditorū.Item vide quod de hoc no.Arch.ī.c.quod aūt.ī.ij.co.iiij. q.j.

¶ Secundo caſu. vtrum excōicatus poſsit appellare extraiudicium:& de hoc per Pet.de anch.in.c. cōcertationi. circa prī. de appel.eo.li.

SEBA.SAPI.

d ¶ Extraiudiciali. Vide Phili. peru. in.c. bonæ. in .xj. q.j.de app. Gemi. in .c.j.§.j. colū. ij. ver. qd de appellatione extraiudiciali. de exce.ī. vj.

a ¶ Cōtra reum. an excōicatus poſsit petere reuocari tenutam: & de hoc aliquid per domi. Ant. ī.c. dilectus. el.j. de reſcri. & p Do. poſt Ioan. in c.j.in.ij.colū. de reſcri.in.vj.quid de bānito: vide Bart. in.l. nō cogēdum. §. ſi procura.ff. de procu.& de.q.hic poſita in terminis vide Lapū alleg. lv.in.iiij.col.

ZACHARI.

¶ Adde Inn. in.c. dilecto. de verbo. ſig.& But. hīc qui tenēt glo.d.Anto. de quo Spe.in tit. de cōtu.§.fi. verſi. ſed pone. Alex.in l.libertus.de in ius voc. Bal. in addit. Spe.in pręalle.tit. de cōtu.ver. an veniēs. Gemi. in .c.j. & ibi in apo. Cel. de reſcri.libr.vj.& Bal.& Pau.de caſ. in.l.teſtamenta.C. de teſta.

¶ Adde Cald.cōſil.j. de arbit. vbi ponit an petēti reductionē ad arbitriū boni viri obſtet exceptio excōmunicationis.

ANT.FRAN.

¶ An excōicatus vel bannitus poſsit petere reuocationem tenutæ: di casvt habetur per doc.in.c. intellexi mus.de iudi. & an eodē modo poſsit petere reuocari at tētata appellatione pendente. vide Ioan. de Imol. & Phi.frā.in.c.bonę. de ap.vbi dicūt ꝙ ſic ſi appellatio ſit iudicialis:ſec⁹ ſi ſit extraiudicialis.vt per Ioā.an. in.c.j. de excep.lib.vj.

SEBA.SAPI.

a ¶ Contra reum. Vide Ro.in cōſil. ccxvij.incipiē. res iſta. & Nellum de ſancto Gemini. in trac.bannitorū. in j.parte ſecūdi temporis.q.lxiiij.Fel. in.c.intelleximus. s. de iudic. colū.ij. ver. vtrū autē excommunicatus.& in.c.ſignificauerūt j.eodem.

b ¶ Excōicat⁹. Sed tu hoc intellige ve

appellare & appellationē ꝓſequi ſnīa trāſiret in rē iudicatā. & ſic ꝓpriè ſe defendit appellando & appellationem proſequēdo: ſed nos loquimur in appellatione extraiudiciali & in grauamine extraiudicialiter facto per partē, quo caſu ceſſant rationes prędictę: tn̄ poterit poſtmodū qn̄cūq; ꝓſequi grauamē ſaltē per viā quærelę. de app. c. cōcertationi. li. vj. & ſic non timetur de trāſitu in rē iud. nec ob. quod opponitur de grauamine: quia hoc idē eſt reperire circa omnē appellationē, & tamē nō pōt excōicatus id ꝓſequi etiā ſi fuit ſpoliatꝰ: vt. s̄. dixi, licet ſpoliatio ſit in multis priuilegiata. vt de ordi. cog. c. fin. ad hoc facit quod .s̄. dixi. ¶ †Iuxta prædicta quærit: ſuprà vidimus qn̄ excōicatus appellare nō pōt: nūc quæritur an in alijs caſibus poterit ſaltē abſolutus appellare nō obſtāte lapſu decēdij à tēpore grauaminis ſeu ſentētię? Sol. Inn. ponit circa hoc duas opi. Prima vt poſt abſolutionē audiatur nō via directa ſed per reſti. in integ. debet enim ſibi reſtitui facultas appellādi ex quo nec per ſe nec per procuratorē potuit excōicatiōe obſtāte ius ſuū ꝓſequi. ff. ex quib. cau. maio. l. ſed & ſi. & ff. de mino. l. papinianꝰ exuli. Secūda opinio eſt q̄ excōicato nō currit tempus ex quo nō potuit agere ſeu appellare: vn̄ poſt abſolutionē poterit appellare intra. x. dies quaſi tps decendij ad appellandū currat poſt abſolutionem obtentam: & inducit in ar. q̄ excōicato tēpus nō currit: vt in. c. q̄a diuerſitatē. de cōceſ. prebē. fatetur tn̄ Inn. q̄ factū cōtra excōicatū tenet nec pōt retractari: q̄a vocatus nō fuit vel admiſſus q̄uis non excōicatus poſſet ob hoc dicere actū nullū: vt not. s̄. de procu. c. in noſtra. hoc vltimū dictū Inno. intelligo verū qn̄ actio non dirigebat ſpecificè cōtra excōicatū: vt puta cū petitur cōfirmatio electionis vel in caſu aut. ſi oēs. C. ſi mi. ſe ab hę re. abſti. vel ſimili. aliâs dicerem actū nullū ſi proceſſum fuit cōtra excōicatū eo nō vocato. ar. hîc iūcto. c. oīa. ij. q. ix. & c. caueāt. Sed circa principale dictū plus placet Inn. prima opi. vt audiat per viā reſtitutionis[a] quā dicit cōcedēdā qn̄ aliter ſuper iure ſuo ſibi ſubuenire nō pōt. Si aūt aliter agere pōt vt in cōfirmato q̄ poſt confirmationē pōt accuſari de criminibus: nō reſtituet iſte nūc abſolutꝰ ad appellandū. ad prędicta facit. c. cōſtitutus. de app. iūcta. l. j. & ij. ff. ex qb. cau. ma. Aduerte quia idē Inno. in. c. prudentiā. de offi. dele. vi det magis accedere ad ſecūdā opi. dicit enim q̄ ſi excōicatus nō fuit admiſſus ad agendū, poſt abſolutionē agere poterit præſcriptiōe nō obſtāte: q̄a per iudicē vel aduerſariū ſtetit quominꝰ ageret in tēpore. adducit. no. in c. ex rōne j̄. de app. Hoſt. hîc nō placet prima nec ſecunda opi. primā impugnat ex eo quia cū fuerit excōicatus ꝓpter delictū ſuū, non meret reſtitu. in integ. licet aliud ſit in abſente cauſa reipu. vel detēto iuſto impedimēto in quibus caſibus loquūtur iura ſuperius inducta per Inn. vnde de vno caſu ad aliū non eſt bona illatio. Secūdā opin. impugnat: quia aut fuit caſus in quo poterat excōicatus appellare: & ſic currit ſibi decendiū, cū appellare poſſit: vt hîc. & j̄. e. c. fi. Aut erat caſus in quo nō poterat appellare: & tūc ceſſat quæſtio. Sed in. c. ſignificauerūt j̄. eo. formans quæſtionē: nunquid excōicatus poſſit petere reſtitutionē cōtra ſententiā à qua nō appellauit: refert cōtrarias opi. ipſe verò dicit q̄ ſi petit reſtitutio ex clauſula generali tali clauſula expreſſa, qua ꝓbata niſi ſubueniretur dānaretur innocēs vel periret aīa, ſubueniendū eſt. ar. hîc. s̄. de in integrum reſti. & c. ex literis. Si verò petitur reſtitutio ex alio fauore dependens, excommunicatus repelleretur, cū de iniquitate iudicis vel iniuſta ſententia non conqueratur. argu. ff. de mino. l. præfecti. Nec obſt. iſte text. vbi excommunicato ſubuenitur ex æquitate, quia æquitas ſuadet vt hi qui ſunt excluſi à participatione eccleſiæ repellātur ab omni legū fauorabili auxilio: imputetur ergo ſibi ſi non appellat: & licet loquat in excōicato: tamen in rōne ſua videtur limitare primā opi. ſecūdā opi. videt limitare in. d. c. prudētiā. non ſolū reſpectu appellationis: ſed generaliter ſentit q̄ ſi excōicatus fuit in mora petendi abſolutionē, currit ſibi tempus: quaſi tūc impediatur agere ex culpa ſua, & nō per iudicē vel aduerſariū: ſecus ſi nō fuit in mora. do. Ant. hîc dicit ſatis æquè poſſe diſtingui an excōicatus ſit iniuſtè & audiat vel ſibi non currat tēpus, vel ſaltē reſtituat: an iuſtè & ſi eſt in culpa petendi abſolutionem currit tēpus à tēpore culpę & non reſtituitur: non à tēpore ſnīe ſi non eſt in culpa: q̄a fortè vellet ſed nō pōt, tūc nō currit, vel ſaltē reſtitueret. Nec obſt. q̄ delictū nō pōt cauſam legitimā impedire vel curſum reſtituēdi quia delictū vel culpa nō eſt immediata cauſa: quare nō pōt: ſed eſt excōmunicatio: vt no. de conceſ. pręb. c. q̄a diuerſitatē. ſecūdū eū. Et vide ad hoc vltimū quod no. gl. in regula, imputari. de re. iur. lib. vj. Ego latius cōſiderādo diſtinguerē ſic: q̄ aut loquimur in facultate appellādi aut aliter agēdi: puta pro rebꝰ ſeu iuribus præſcriptis ꝓpter defectū facultatis agendi. Primo caſu aut quęritur de facultate appellādi in iudicio aut extra: ſi in iudicio, nō debet audiri poſt tempus à iure præfixum, nec ipſo iure nec per viam reſtitutionis, ſiue excōmunicatio fuerit iuſta ſiue iniuſta, ſiue fuerit in mora petendi abſolutionem ſiue non. Ratiohuius dicti eſt: q̄a excōicatio nō impedit facultatem appellandi: vt hîc & j̄. eo. c. fi. hoc verū qn̄ prætēdit impedimētū ex capite excōicationis: ſecus ſi prætēdit aliud impedimētū ex cauſa probabili: & hoc caſu procedit dictū Hoſti j̄. e. in. c. ſignificauerūt. Si verò de appellatione extra iudiciū quærit: tūc in caſibus in quibus. s̄. dixi excōicatū poſſe appellare puto diſtinguendum: vt. s̄. dixi. In alijs caſibus ſecus, cū ſubſit remediū agēdi per viā querelæ: vt in. c. cō certationī. de app. li. vj. & ſi tēpus agēdi eſſet elapſum: & ſic obſtaret præſcriptio, tunc dicēdū vt in ſequenti caſu: & hoc de primo mēbro. Quo ad ſecundū mēbrū ſatis puto ꝓcedere dictum dn̄i Ant. & facit. d. l. papinianus exuli. ff. de mino. & per hoc eſt
20 expedita prima pars glo. ¶ †Venio ad ſecūdā partē & op. cōtra tex. videt enim excōicatū non admittendū etiā ſe defendēdo: q̄a reus habet iurare ſicut actor de calūnia. s̄. de iuramē. calū. per totū. excōmunicato verò nō licet tāgere ſacra ſicut nec ingredi. v. di. c. ad eius. & xxj. diſt. c. cleros. Sol. vt in glo. quæ ſoluendo dicit excōmunicatū admittendū: q̄a hîc venit in odiū ſuū, aliâs reportaret cōmodū de malitia ſua. cōtra. c. intelleximus. de iudi. & hęc eſt bona ſolutio: & vide in periuro quod le. & no. ī. c. cū in eccleſijs. de maio. & obe. vide etiā quod no. j. q. j. c. qui ſtudet. & xxiij.
21 q. iiij. c. vir cū ꝓpria. ¶ †Quæro quid ſi excōmunicatus cōueni
b tur ſuper eo pro quo fuit iniuſtè[b] excōicatus: nunquid pōt excipere q̄ nō teneatur reſpōdere niſi prius reſtituatur ad cōmunionem qua fuit iniuſtè priuatus. gl. in. iij. parte concludit q̄ ſic dūmodo probet q̄ iniuſtè excōicatus fuit. Hoſt. hoc dicit eſſe verū ſi agat excōicatus vel is qui fecit iſtū excōmunicari: ſecus ſi alius. arg. j̄. de reſtitu. ſpolia. c. frequēs. lib. vj. & credo q̄ hoc fuit de mēte glo. & id quod no. hîc firmat gl. in. c. nullus. ij. q. ij. vbi dicit idē in ſuſpenſo. & vide ibi per Archi. Ex quo ſingu. no. quē poſſe petere reſtitutionē illorum iuriū q̄ propriè poſſideri: vel quaſi poſſideri non poſſunt: ſed concernūt quodāmodo ſtatū perſonæ:
22 facit ad materiā. c. q̄relā. de ele. ¶ †Et ꝑ hoc dicit Lap. allegatiōe.
c lxxj. quòd ſi preſbyter[c] parochialis non exhibet parochiano ſacramenta ſicut debet & ſolitus erat facere, ſi petit ab eo vel alia iura parochialia poterit parochianus excipere quòd nō exhibet ſacramenta vt prius: & quod eum priuauit quaſi poſſeſſione exhibitionis.

✠ SEBA. SAPI.
a ¶ Per viam reſtitutionis. Vide Abb. in. c. j. ver. ſed ego formo quæſtionē. col. iij. j̄. de ꝓſcrip. Gemi. ī cōſil. cxlij. inci. ꝓ intellectu. Abb. ī. cōſil. xxij. incí. quidā ioānes. in. ij. vol. & Arè. in conſi. cj. incipiē. in cauſa georgij.

ZACHARI.
b ¶ Iniuſtè. Adde quòd etiā ſi iuſtè fuit excōicatus nō tenetur rn̄dere ſi conuenitur ſuper eo pro quo eſt excōicatus iuſtè niſi prius abſoluatur. ita concludit Ro. deci. xxxj. īci. no. q̄ vbi anti.

c ¶ Et facit ad hoc gl. & quod ibi no. in. c. oīs chriſtianꝰ de cōſe. di. j. & de iſta qō. in terminis vide per docto. in c. frequens. §. fi. in vlti. colū. de reſti. ſpo. lib. vj. & latiꝰ per do. Ant. in. c. cū dilectus. in. xv. a colū. verſi. ex his deciditur. de ordi. cog.

a ¶ Conferre iurisditionē. sed pondera q̄ ista glo. sentit quod rescriptum recipit vim ex mēte rescribētis modò si committendo causam iudici suspecto extra mentē papæ videtur quòd rescindatur rescriptum, vel sit nullum ipso iure: ergo rescinditur sñia: quia tale rescriptum non prēstat iurisdictionem: nec dicit q̄ rescriptum teneat: quia ego tenui q̄ sit ipso iure nullū per id quod habetur ī. c. cœterū. de rescri. vide ibi Andre. Barba.

b ¶ Excōicatus. An excōicatus possit compensare. & de hoc & de hęretico vide per Albe. in iiij. parte statu. q. xcj. de hoc etiā vide p glo. iiij. q. j. in sum. p Inn. in. c. si verò. ifi. gl. magnę. de sen. exc. p Bal. in. l. cū papinian⁹. in fin. C. de sen. & interlo. om. iud. & in. l. quoniā alexā drū. C. de adult. & per Barto. in. d. l. ampli⁹ nō petitū. ff. rē ra. ha. Et dato q̄ excōicatus non possit cōpensare, an eius fideiussor possit opponere exceptionē cōpēsationis cōpetētē principali excōicato. vide per Pe. de anch. in. c. intel lexim⁹. de iudi. ad quē locum ipse & do. Petr. in hac. q. se remittunt, in. c. pia. circa fi. de excep. l. vj. & q̄ excōicatus possit cō pēsare: tenet Bart. brixi. ī. q. venerabi li. quę incipit q̄ritur vtrū excōicatus. cui⁹ opp. dicit verā Archi. iiij. q. j. in sum. ī fi. si debitū est liquidū & cōsentit aduersarius: qa tūc in nullo impugnatur. & cessat ratio huius c. cum inter. Et q̄ excōicatus nō possit cōpēsare tenet Bal. in. c. intellexi mus. in prin. ñ. col. de iudi. & idē Sal. post Iac. de are. in d. l. quoniā alle. in iij. col. C. de adult. & idē Bal. in simili penitus. q. in di spūtatiōe suaquæ inci pit statuto cauet / quòd fœnerator. in. xij. colum. ¶ Adde an exceptio compensatio nis dicat propriè exceptio: & an cō pēsans dicatur agere. Alexā. cōsil. xij. ñ. lib. & consil. xxiij. iij. lib.

hibitionis: & satis bene facit tex. in. d. c. nullus. & vide quod no. lxxxiiij. dist. c. quisquis.

23 ¶ † Quæro dicitur hîc quòd suspectis iudicibus ex certa sciētia papa causam non committit: pone quòd sententia lata detegatur iudicis suspicio nunquid debeat retractari? Solu. glos. in verbo, de certa scientia. argumen. per istum tex. quòd sic: quia literæ sic obtentæ nullam videntur conferre iurisditionem. a de quo tamen remittit ad no. in. c. ad audientiam. ij. de rescri. Idem videtur notari in ordinario. in. c. quoties. ij. q. vj. Aduerte: quia fundamētum huius dicti est falsum: suspicio enim non inducit nullitatem rescripti ipso facto: licet per exceptionem possit iurisdictio elidi: vt patet in. c. inter monasterium j. de re iudi. quinimo nec quælibet alia surreptio: vt not. in. c. cœterum. &. c. ad audientiam. s. de rescri. vnde puto quia nec in ordinario nec in delegato ex hac sola causa possit retractari sententia: quia non sequitur iudex fuit suspectus: ergo tulit iniquam sñiam. Si enim credebat sñiam iniquā debuit appellare: quapropter sibi imputetur si sñiæ acquieuit j. de re iudi. c. quod ad cōsultationem. facit quod le. & no. in. c. cum I. & A. de re iudi. &. c. sicut. de testi. Et ad istum text. dico quòd papa non committit suspecto causam ex certa scientia. s. quin recusari possit, iurisdictionem tamen confert, quod patet ex eo quia parte non recusante tenet sententia: vt in. c. insinuante. de offic. deleg. &. d. c. inter monasterium. quod non esset si nullam iurisdictionem iudex recepisset. ¶ † Venio ad glo. fi. quæ in effectu quęrit nunquid excommunicatus b conuentus possit suum debitum cōpensare. & concludit quòd non: quia qui compensat quodāmodo agit & petit. l. amplius. ff. rem ra. ha. quinimo secundū glo. si aduersarius excommunicatum non repelleret: posset iudex ex officio illud facere. j. eo. c. exceptionem. hanc opi. glo. tenent Io. Vin. & idem Tan. hîc. & j. de senten. excō. c. si aliquando. Gof. primò arguit pro opi. contraria. sed finaliter putat opi. glos. verior em vt excommunicatus compensationem obijcere non possit: quia qui damnatus est non petere, compensare non potest. d. l. amplius. ad fi. Bartho. brixien. in quęstione venereali quæ incipit quæritur vtrum excommunicatus. dicit quòd licet Tan. & Ioan. dicant contra: ipse tamen putat excommunicatum posse compensare: & idem Phi. j. eod. in. c. dilectæ. & per. l. verum. ff. de compen. Hostiē. primò arguit pro compensatione: quia qui cōpensat propriè non agit, quod patet ex eo: quia venit in compensatione secundum leges, quod non venit in petitione vt debitum naturale. ff. de compen. l. j. Item excommunicatus soluere debet, & hoc videtur facere qui compensat. l. si debitor. ff. qui po. in pig. ha. Demum distinguit, quòd aut debitum est liquidum nec aduersarius negationem vel exceptionē prætendit: sed consentit

ANTO. FRAN. ¶ An excōicat⁹ possit opponere exceptionē cō pēsatiōis. vide Bal. in addi. Spe. in ti. de arbi. in ver. hac ratione. & Pau. de ca. ī cōsi. lxiiij. & Bal. ī. l. quoniā alexādrū. C. de adul. & Alex. de imo. in. l. libertus. ff. de in ius vo. vbi vltra hîc allegata cōcludūt q̄ excōicatus nō pōt opponere exceptionē cōpensationis. quod dicit Abb. verū in c. cū inter. hîc alle. si actor negat debitū. aliâs secus. & ibi etiā pōit quid de fideiussore excōmunicati an possit opponere compensationem.

✠ SEBA. SAPI.

c ¶ Excōicat⁹. Vide Tindarū in trac. cōpensa. char. viij. ver. nūc videam⁹. & Pau. de cast. in cōsi. lxiiij. inci. naues. & Georgius se cūdū antiquā impressionē. Albe. de ro. in. iiij. parte statutorū. qō. xcij. ¶ Qui iurat solue re. Adde Alexan. consi. alleg. xij. & xxj. ij. lib.

ANT. FRAN. ¶ Adde q̄ cōpensatio dicit esse vera solutio. l. iiij. ff. q̄ potio. in pi. ha. & ideo q̄ iurauit soluere si cōpēsat non videt periurus. & vide Bar. in l. diuortio. in. §. ob donationes. ff. sol. ma. in. j. opp. & in l. aufertur. in. §. q̄ cōpensationem. ff. de iu. fi. & ibi per Alexā. & habetur per Paul. de castr. in consil. xxxv. & Bal. in. l. ex causa. in prin. C. de compen. & in. l. tam mādatori. C. de nō nu. pec. in. iij. col. & ideo videt q̄ de cisio isti⁹ apostillantis sit dubia: tamen Spec. in titu. de vsu. in. §. sed pone. dicit q̄ si per statutū req̄reret solutio, vt qa dicit statutū non relaxari debitorē qui nō soluit: vel si dat terminū ad ꝓbandum solutionē nō habet locum in eo qui cōpensationē opponit secundū Bar. not. in. l. in ea. in fi. C. de cōpen. & vide Bar. in. l. iulianus. la, j. ff. de cō di. & demō. vbi dicitur q̄ exceptio compēsationis in propriè dicit exceptio solutionis & nō verè: & ideo posset dici quòd cum iuramentum

quòd fiat cōpensatio, & debet admitti: vt. l. fi. C. de compen. & c. bona fides j. de depo. & sufficere debet iudici qualitercunq̄ satisfiat actori. ff. de pig. actio. l. si rem. §. omnis. Si aūt aduersarius excōmunicati negat vel excipiat tūc secus secūdū eum. Io. an. expressè nō eligit more suo quid velit. Primò enim confirmando opi. glo. dicit q̄ duplex est defensio. vna quæ habet naturā solius exclusionis: & hæc excōicato permittitur: vt hîc, &. ff. de accu. l. seruos. alia quæ habet naturam impugnationis & actionis vt compēsatio, & hæc non conceditur: vt. C. de adult. l. quoniā alexandrum. sed in alia addi. ad fi. sentit cōtrarium dicens non obstante q̄ compensans dicatur agere: quia idem dicitur de excipiente: tamē excommunicatus excipit vt hîc: vnde d verum est secundū eum qui compēsat agit: quo ad hoc, ꝙa habet probare. sed veritate inspecta non agit: quia iā cōpelleretur actor si cogeretur residuū restituere. quod tamen non facit, sed solū fit compensatio. & hanc opi. q̄ possit compēsare sequitur hîc domi. Anto. & mouetur, quia excommunicatus potest excipere: & compensare excipere est. debet enim attendi quod principaliter agitur: vt. l. j. ff. de autho. tuto. finis autem compensantis est principaliter actorem â sua petitione repellere: licet in cōsequentiā sibi debitum consequatur: & hoc idem cōsequitur excipiendo. Nō obst. l. amplius. vbi promittens nō petere nō potest cōpensare: quia verum est quòd in effectu cōpēsans petit. quē quidem effectū aduertit recipiens promissionē de nō petendo sed directè nō agit: ita vt ob hoc excōmunicatus repellatur. Iacob. de are. cum quo tranfit Cy. in. l. quoniā alexandrum. C. de adul. dicit quòd excommunicatus vel bānitus qui nō potest agere non potest compensare: quia compensatio habet in se quādam impugnātiam & petitionem. Bar. in. l. amplius. præalleg. tenet idē q̄ glo. hîc vt non admittatur compensatio: & hoc idem dicit tenere Old. & Iac. de are. per illā l. amplius. per quā etiam dicit cōpensantem indebitū solutū incidere in pœnā statuti puniētis petētē indebitè solutū. quod no. Puto quo ad nostrā q̄stionē satis ęquè posse distī gui q̄ aut aduersari⁹ cōfitet debitū & acqescit cōpēsationi & admittit: nec debet iudex ex officio suo eū repellere ꝙa nō agit: sed poti⁹ soluit & nō refert qualitercūq̄ satisfaciat vt. d. l. si rē. §. ois. & sic ꝓcedit opi. Hostiē. aut aduersari⁹ negat & nō acquiescit cōpensationi: & tūc de rigore ꝓcedit opi. gl. & sequaciū q̄ videt magis cōis: sed de æquitate (quā puto obseruādā) videt admittēda, cū sit q̄dā defensio, cū ideo nō soluit ꝙa impedit ex facto aduersarij. si enim ille actor sibi solueret iste excōicat⁹ satisfaceret. vnde impedit per 25 actorē ipm quomin⁹ sibi satisfaciat. ¶ † Ad hoc quod no. Bar. in. d. l. amplius. vbi concludit eū non incidere in periurium: qui iurat d soluere d si cōpensat, ratione prædicta. & hoc

debeat obseruari quòd non excuse tur is à periurio q̃ obĵcit compensa tionem.c. debito-res.de iureiuran.

✠ SEBA.SAPI.

a ¶ Excõicat⁹. Vide latè p Albe. de rosa. in.iiij. parte statutorũ .q.xcij. incip. an fideiusſor bãniti.& Nellũ in tract. bannitorum. in.j. parte secundi temporis. q.lxvij.

b ¶ Ipsi fideiussori. adde an fideiussor possit se tueri exceptione rei iudi. eundẽ Abb. cõsil. lx. & Fran. areti. consi.xxxiiij.

c ¶ Mihi nõ placet. Idẽ q̃ Abb. tenet hîc.Inn.pro quib⁹ optimè facit quod no.do.Anto. in.c. intellexim⁹ in vlt. col.de iud. vbi dicit q̃ excõicatus non potest cõpellere actorem vt agat condictione ex.l.diffamari.cõtrarium tenet hîc Imo.

puto magis iuri & rationi cõsonũ.cũ omnis defensio excõicato reseruetur vt hîc.& ad.l. amplius.respondeo vt.s̃.q̃ ibi consideratur effectus cõpensationis: qa dãnificat partẽ contra pactũ de nõ petẽdo,sed excõicatus nõ repellit à iudicio quatenus aliũ stimulat,sed si stimulat admittit volens se defendere cõpẽsando vel alio modo. ¶ † Vnũ tñ notabis q̃ si nõ excõicatus petit aliq̃d ex aliquo cõtractu ab excõicato q̃ nõ excõicat⁹ cogit dare excõicato oẽ id ad quod tenet ex eo cõtractu ita notanter p̃ istũ tex.dicit Inn.in.c.si verò. de sen.excõ.p̃ hoc dixit Io.an. hîc excõicatũ posse excipere cõtra emptorẽ q̃ nõ tenet tradere rẽ quã vendidit nisi sibi p̃tiũ numeret. & idẽ no.in.c.j.s̃.de pac. ¶ † Quæro præsupposito q̃ excõicat⁹ nõ posset suũ debitũ cõpẽsare nunq̃d saltẽ ipsius fideiussor cõuẽtus possit cõpẽsare debitũ ipsius excõicati? & videt primò q̃ non q̃a hoc esset ꝓuidere etiã excõicato.& sic ꝓpter cõnexitatẽ de vno dicto debet extẽdi ad reliquũ.de cõsti.c. trãslato.& facit.l.pedius.ff.de arbi.&.l.j.§.itẽ quẽritur.ff.de aqua quo.& æsti.Itẽ si admitteret vitiarent duæ regulę q̃a nõ sequeret accessoriũ natura principalis. Itẽ denegatũ vna via admitteret alia via:cõtra regulã, accessoriũ. & regulã,cũ quid vna via.de reg. iur.lib.vj. Io.an.tenet cõtrariã sn̄iam .s. q̃ si debitũ est cõpẽsabile possit indistinctè fideiussor cõpẽsare excõicatione principalis nõ obstãte.Mouetur,q̃a ius permittit fideiussori soluere de substãtia debitorũ.ff.man.l.si ꝓcuratorẽ.§.si ignorãtes.& q̃ cõpẽsat soluit:vt.s̃. dictũ est. nec obstare debet excõicatio fideiussori one rosam causam habẽti.ff.de do.excep.l. apud. §.si cũ legitima.Itẽ cum exceptio personalis rei nõ iuuet ipsum fideiussorẽ.ff. de excep.l. exceptiones quæ personę.multominus personalis cõtra reũ debet nocere.ff.de reg.iur. l.j.& regula,odia.de reg.iur.li.vj.& hãc opi. sequit hîc.d.Ant. q̃ videt mihi verisimа.facit quod not.gl.in.c.vno.de iurepa. li.vj. Itẽ adduco talẽ rationem,excõicatus repellit ab agẽdo seu petẽdo ꝓpter cõmunionis periculũ:& vt rubore suffusus citius ad cõionẽ redeat:vt in.c.pia.de excep.lib.vj. q̃ ratiões cessant in fideiussore.audit enim ipse proponẽs exceptionẽ cõpetentẽ reo principali ex persona sua:cũ oĩs exceptio cõpetẽs ipsi reo principali cõpetat ex iuris dispositione ipsi fideiussori[b] etiã inuito reo:vt in.l.oẽs excep.ff.de excep. ꝓpter cõnexitatẽ nõ debet innocẽs ꝓpter nocẽtẽ puniri:sed nocens propter innocentẽ tolerari:vt in.c.sacris. de sepultu. & in c.q̃ magnũ.xxiij.qõ.iiij. ¶ † Vltimò q̃rit hîc generaliter dicit hîc excõicatũ posse vti omni defensione: nũquid excõicatus habẽs exceptionẽ possit antè q̃ cõueniat implorare officiũ iudicis vt silẽtiũ imponat actori ea probata, sicut põt nõ excõicatus,iuxta ea q̃ not. in.l.si cõtẽdat.ff.de fideiuſ.&.l.aureli⁹.§.cẽtũ ff.de libe.leg.dixi in.c.si quis cõtra clericũ.de fo.cõpe.do.Anto.recitat Fede. tenere q̃ sic. cõsi.cclxxxij.& placet sibi hæc opi. q̃a quicquid agit ordinat ad finẽ defensionis. adducit no.per Innj.qui fil.sint legi.c. lator. nam dato q̃ ꝓuocet ad iudiciũ.tñ totũ q̃ facit venit ad defensionẽ:qa nil petit vel impugnat c nisi vt absoluat.Sed hoc dictũ mihi nõ placet[c]. Primò per istum tex.qui permittit defensionẽ excõicato qui impugnat ab actore: & durum esset q̃ actore impugnante reus excõicatus nõ posset se defendere:nã sic multoties condẽnaret absoluẽdus:quę quidẽ ratio cessat actore nõ agẽte.Itẽ qs satis lucrat cũ satisfacit voluntati suæ:vt not.in.l.pe.ff.de cõdi.cau.da.non ergo debet admitti cũ ipse ꝓuocat ad iudiciũ: ꝓpter ratiões quas ponit tex.in.c.pia. prędalle.faciat ergo se prius absolui.nã repellit à iudicio vt citius resipiscat:admittit enim qñ venit vt reus:qa necessitat ab alio & ne reportet cõmodũ de malitia sua.vt in.c.intelleximus. de iudi. quæ ratio cessat qñ vltro se offert vt implorãdo officiũ iudicis sub sua defensione.hîc enim officiũ iudicis non exercetur in sui odiũ,sed potius ad sui commodũ.& hanc cõtrariã opi.puto verisimã,ex quo habet facultatem faciendi se absolui. ¶ † Et facit quod dicit Fede.cõsi.cxiiij.vbi dicit excõmunicatũ non audiendum volentem propriã iniuriã prosequi: quia indistinctè iura repellũt excõicatũ.facit quod dixi.s̃.eo.c.à nobis.& admitti non debet,nisi in casibus à iure expressis:casus autem noster non est expressus si bene ponderetur iste tex.&.d.c.intelleximus.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Excipiens non videtur fateri ea quæ in exceptione includuntur.& numero.26.*

Exceptio falsi potest post sententiam opponi.

2 *Libellus potest esse formalis in accessorijs.*

3 *Rei vendicatio potest competere pro rebus sacris ipsis prælatis vel rectoribus,licet non sint domini rerum sacrarum.*

4 *Vna ecclesia potest cum pluribus permutari,siue iure proprietatis vel tituli:dummodo illæ plures ecclesiæ tenerentur de iure communi:secus si cum dispensatione:quia dispensatio non transit in tertium.*

5 *Tutor bene administrans habetur loco domini:sed malè administrans habetur loco furis.*

6 *Episcopus vel alius prælatus non potest ad libitum disponere de rebus ad eius ecclesiam pertinentibus.*

Episcopus vel alter prælatus potest præscribere vt habeat aliquas ecclesias sibi temporaliter subiectas.

7 *Ad originale recurritur si transumptum discordat cum originali.*

8 *Actor potest fundare intẽtionẽ suã super instrumẽtis per reũ productis.*

9 *Procurator vel prælatus si falsat instrumenta non debet puniri dominus vel ecclesia.*

Mandatum procuratoris non extenditur ad illicita.

10 *Iudex potest supplere ex officio allegando falsitatem instrumenti quãdo falsitas est euidens.*

11 *Concedo:istud verbum non semper importat translationem dominij.*

12 *Confessio indeliberatè & festinanter emanata præiudicat confitẽti data perseuerantia.*

Confessio facta calore iracundiæ non præiudicat.

13 *Litis contestatio an inducatur per exceptionem factam à parte?*

14 *Actio pignoratitia directa & contraria quibus competat.*

Actio pignoratitia contraria non datur creditori scienti rem pignoratã alienam vel alteri obligatam vel morbosam.

15 *Actiones bonæ fidei quare potius dicantur illæ quæ enumerantur in .§. actionũ.de act.quã aliæ:cũ in omni contractu requiratur bona fides?*

16 *Vsuræ petuntur vt interesse hodie in actionibus bonæ fidei post moram quatenus interest.*

Vsuræ an sint prohibitæ de iure ciuili.

17 *Pecuniam dari quando est in obligatione,habetur ratio lucri cessantis.*

18 *In obligationibus facti quare succedit obligatio ad interesse & in obligationibus dandi non?*

19 *In obligationibus facti post moram interesse est in obligatione: secus in obligationibus dandi.*

20 *In bonæ fidei contractibus non veniunt ea de quibus cogitatum non fuit, nisi comprehendantur ex natura actionis.& nu.21.*

22 *Permutatio an possit fieri cum alio quàm cum domino?*

Res permutata si euincatur, datur regressus contra illum qui talem rem dedit.

23 *Si duo permutãt beneficia & vnus non habet ius in beneficio,non potest ille alius propria authoritate redire ad beneficium suum cũ tenuerit renuntiatio.*

renuntiatio.

24 *Agens ad beneficium permutatũ non habet neceſſe probare permutan tem habuiſſe ius in beneficio.*

25 *Confitens vnum, videtur confiteri omne id quod ſequitur ex illo.*

27 *Replicans non videtur confiteri quæ continentur in replicatione.*

28 *Falſitatem committens in cauſa, perdit cauſam.*

29 *Delictum prælati & capituli ſimul præiudicat eccleſiæ.*

30 *Falſificans inſtrumenta vel acta in aliqua cauſa: an debeat perdere illam cauſam vel aliter puniatur?*

31 *Producens inſtrumẽtum falſum vel minus ſolẽne in ſui fauorem: an debeat ſecundùm illud licet falſum vel inualidum iudiciari ipſe producens. & nu. 39.*

Producens inſtrumentum, cenſetur approbare & confiteri omnia in eo contenta.

32 *Producens inſtrumentum falſum ſine dolo & ignoranter, nõ cenſetur in eo contenta cõfiteri. nec debet ſecundũ illud iudicari: etiam ſi expreſſè confiteatur contenta in inſtrumento eſſe vera. & nu. 33.*

34 *Confeſſio emanata non habita mentione inſtrumenti: ſi illud inſtrumentum reprobetur remanet confeſſio, niſi pretextu inſtrumenti reprobati reuocetur.*

35 *Confeſſio emanata vigore inſtrumenti non ſolẽnis valet, & non tollitur etiam inſtrumento apparente non ſolenni.*

Producens inſtrumentum non ſolenne: cenſetur in eo contenta confiteri. & nume. 38.

36 *Producens inſtrumentum pro ſe: vel ſtatutum: vel legem: eã malè intelligens: ſi poſtea appareat contra ſe, an poſſit condemnari?*

37 *Reſcriptum licet dicatur ſurreptitium: poteſt tamen allegari in fauorem aduerſarij in quantum in eo narrabantur aliqua in ſuum fauorem.*

40 *Inſtrumentum continens factum indiuiduum non poteſt pro parte acceptari & pro parte non: aliàs ſecus: & idem dic in confeſſione.*

41 *Sententia lata prætextu falſæ probationis an ſit nulla?*

42 *Falſitas poteſt allegari vſque ad viginti annos.*

Sententia lata per probationes falſas, intra quantum tempus & qualiter poſſit retractari?

43 *Epiſcopus põt dici dominus reddituũ eccleſiæ quo ad adminiſtrationem, non quò ad hoc vt poſſit fructus in vſus proprios conuertere.*

44 *Patronus an poſſit petere quòd clericꝰ eccleſiæ patronatæ aſſignet, quid & quantum expendat pro ſuo victu?*

45 *Quando eccleſia eſt collegiata: electio ſpectat ad collegium non autem ad epiſcopum, niſi conſuetudo aliter diſponat.*

46 *Eccleſia quando eſt ſita in parochia alterius, an epiſcopus vel rector parochiæ in ea præſentabit?*

Iuſpatronatus non quæritur niſi ex conſtructione & ædificatione.

47 *Iuſpatronatus non acquiritur populo, ſi eccleſia non habet patronum.*

Iuſpatronatus an acquirat populus ex conſuetudine vel præſentatione?

48 *Sententia an poſſit dici nulla ratione incertitudinis?*

49 *Sententia generalis in iudicijs vniuerſalibus vel generalibus toleratur: in particularibus ſecus. & nu. 50.*

Sententia hoc modo lata: pronuntio prout talis iudex in tali cauſa pronũtiabit: non valet.

50 *Sententia lata hoc modo: pronuntiamus per omnia vt in conſilio in actis reddito continetur: an valeat?*

51 *Sententia interlocutoria valet etiam ſine ſcriptis, dummodo notarius eã reducat in ſcriptis: diffinitiua verò debet fieri in ſcriptis.*

52 *Sentẽtia lata hoc modo, cõdẽno te ad petita: vel ad id quod debet: valet.*

Sententia lata: vt. S. proximè: ex quibus actis debeat certificari?

53 *Eccleſia ſi aliquid allegat pro ſe, nõ tenetur illud contra ſe acceptare.*

54 *Producens pro ſe ſcienter inſtrumentum falſum, non poteſt contra illud allegare falſitatem: ſecus ſi ignoranter.*

55 *Approbatus ad vnum officium, non poteſt idem reprobare reſpectu eiuſdem officij vel diuerſi, vbi conſimiles perſonæ admittuntur, niſi ex noua cauſa ſuperueniente. & nu. 56.*

Approbatus in iudicem, poteſt reprobari in teſtem.

Scholaris approbatus in rectorem ſtudij, poteſt reprobari in examine.

57 *Dubia probatio recipit interpretationem ex partium confeſſione.*

58 *Ex rei exceptione non fundatur intentio actoris nec declaratur dubia probatio eius.*

Articulans non fatetur.

¶ CAP. VI.

CVm venerabilis.

† Si reus à quo res petit excipiat de permutatione ipſius rei facta cũ actore, nõ fatetur per hoc actorẽ fuiſſe dñm: & exceptio falſi etiã poſt ſnĩam põt opponi. Vel gn̄alius ſumma ſic. Excipiẽs nõ videt fateri[a] ea q̃ in exceptiõe includunt. & hoc primò. Exceptio falſi põt etiã poſt ſnĩam oppõi. & hoc ſecũdò. Diuidit principaliter in duas partes. In prima ponit facti & proceſſus narratio. In ſecunda diffinitio ibi. *intelleximus*. Prima ſubdiuiditur in tres partes. nã primò ponit petitionẽ actoris. ſecũdò ibi. *idem*. reſpõſionẽ: exceptionẽ: & ꝓbationẽ reorũ. tertiò ibi. *ad hæc* replicationẽ & ꝓbationẽ actoris. Secũda ſub diuidit etiã in tres partes. Prima ponit quod dã motiuũ diffinitionis ſoluẽs obſtaculũ. Secũdò diffinit cauſam quo ad ſpũalia ibi. *quia vero*. Tertiò quo ad tẽporalia ibi. *verum*. colligã notabilia principaliora. ¶ Caſus literalis. Epiſcopus ſabinen̄. habebat cauſam cũ monaſterio Farfen̄. ſuꝑ eccl̃ia ſancti Viti coram auditoribꝰ vtriuſq; partis. petebat ſabinen̄. epiſcopus ipſam eccleſiã in monaſterio Farfen̄. cũ poſſeſſionibus & pertinẽtijs ſuis dicẽs eandẽ tã in ſpũalibus q̃ in tẽporalibus pertinere ad eccleſiã Sabin̄. ꝓcurator monaſterij nõdũ epiſcopi intẽtione fundata preproperè ſic reſpõdit q; & ſi eccleſia prędicta olim fuerit eccleſiæ Sabin̄. eã tn̄ epiſcopꝰ nõ põt vendicare cũ cauſa permutationis monaſteriũ Farfen̄. eã obtineat. ad hoc probãdum quoddã exhibuit inſtrumẽtũ in quo prima facie cõtineri videbat q; Theodoſius eps cũ aſſenſu canonicorũ ſuorũ prædictã eccl̃iã ſancti Viti cõceſſerat monaſterio Farfen̄. in cãbiũ ꝓ quibuſdã eccleſijs & rebus alijs. ad hoc epiſcopꝰ memoratꝰ intẽtionẽ ſuã fundata eſſe reſpõdit ꝑ hmõi rn̄ſionẽ: ꝙa cũ ꝓcurator monaſterij rn̄derit dictã eccleſiã ex permutatiõe facta ꝑ Sabi. eꝑm obtinere: ꝑ cõſequẽs cõfitebat ſe credere q; dicta eccleſia tpe permutationis pertinuit ad eccleſiam Sabin̄. cũ permutatio inter cõtractꝰ bonæfidei cõputet. & celebrari nõ poſsit niſi cũ vero dño. vel cũ eo q̃ loco dñi habet. & ad ꝓbandũ q; dicta eccleſia pertineat in tẽporalibꝰ ad eꝑm prędictũ, quoſdã teſtes induxit ꝑ quos oſtẽdere nitebat q; tã dictã eccleſiã q̃ molẽdina, terras, & alia bona eius ſabin̄. eꝑi diutius poſſederũt: de illis ꝓ ſuæ volũtatis arbitrio diſponẽdo. His & alijs examinatis dominꝰ papa intellexit dictũ eꝑm intẽtionẽ ſuam non probauiſſe per teſtes vel reſpõſionẽ ſupradicti procuratoris: ꝙa qui opponit exceptionẽ nõ videt cõfiteri intẽtionem aduerſarij, vel per inſtrumẽtũ ad hoc exhibitũ ex aduerſo: quia in eo Theodoſiꝰ eps à quo permutatio facta ꝓponit nõ dicit eps Sabin̄. q̃is in trãſcripto quo ꝓcurator vtebat appoſitũ fuit Sabin̄. per vitiũ falſitatis: licet aũt nimis exceſſerit q; trãſcriptũ illud falſauit: & delictũ perſonæ nõ debeat in damnũ monaſterij redundare: & falſitatis exceptio & ante ſnĩam & poſt obijci poſsit vſq; ad. xxx. an. veritate cõperta nõ vult papa q; per hoc monaſterio prędiudiciũ generet. Verũtamen ꝙa conſtitit

a Non videtur fateri. Adde Ro. ĩ. l. cũ mulier. col. v. et vj. ff. ſol. matr. & ĩ. l. alia. C. de his qb. vt indi. & Alex. in l. decem. col. vij. ff. de ver. obl. & Dy. in reg. exce. & ibi apoſt. do. Boerij, ipſum Imo. qui ẽt dubiã illiꝰ probationẽ nõ declarat. & per Feli. hĩc co. iiij. & ſeq. ſaluis tn̄ limitationibus ad primum dubium. quas ẽt ibi ponit Ange. in rub. inſt. de exce. co. xx. in prin. de quo plenè per Lãfran. in c. quoniam cõtra falſam. §. exceptiones. n. 4. ver. iſtud quoq; eſt notãdũ. & ibi in apoſ. Cel ſi. ſ. de proba.

papę dictã eccleſiã ſancti Viti ſitã eſſe in dioceſi Sabin̄.ideò adiudicauit ei ius epiſcopale in oĩb⁹ in eadẽ. exceptis illis q̃ per authẽtica ſcripta eidẽ eꝑo ſunt ſubtracta:cũ exẽpta nõ probẽt quo ad tẽporalia eiuſdẽ eccleſiæ abſoluit monaſteriũ ab impetitiõe eꝑi: cũ ſup hoc nõ ꝓbauerit ſe legitima p̄ſcriptiõe munitũ. Ber. ¶ † Et not.primò ꝙ in acceſſorijs põt libell⁹ eſſe gn̄alis:vt patet ibi. *cũ ſuis poſſeßionibus & pertinentijs*. & de hoc plenè per Inn.in.c.tãta.de exceſ.pręla. & de hoc & quid cõprehendaſ noĩe pertinentiarũ plenè dixi in.c.cũ ad ſedẽ.de reſti.ſpo. ¶ † Secũdò no.ibi. *vendicare*. ꝙ licet rei vẽdicatio ſtricta & directa nõ cõpetat niſi ei q̃ eſt effectus dn̄s de iuregẽtiũ vel ciuili:vt.l.in rẽ actio.ff. de rei vẽdi.tn̄ larga & vtilis cõpetit ei q habet ius in re ſacra & religioſa.licet nõ ſit verus dn̄s.vnde (vt hîc vides) eꝑs vendicat ſibi eccleſiã[a] ratione iuriũ quæ habet in ea. & de hoc dic vt no.Inn.i.c.venerabilis.de reli.do. & vide quod dixi in.c.examinata.de iudi.facit.l.q tabernas.ff.de cõtrahẽ.emp. ¶ † Not. tertiò ꝙ vna eccleſia põt cũ plurib⁹ permutari.& ad hoc quotidie ſolet allegari iſte tex. tamẽ hîc loquiſ quando permutatio fit iure proprietatis. Nũquid autẽ poſsit fieri iure tituli? Ioã.and.dicit hîc poſſe argui ꝙ ſic.& ꝙ hoc vidit ſæpe fieri.alle.in arg.c.ij.de mu.peti.quod parũ facit.dictũ tamẽ ſuũ cõiter approbaſ.& maximè per Fede.in tract. ſuo de permutatiõe.c.xij.& per Io.cal.hîc.& do. de Ro.deci.xvj.hoc tamẽ dicũt ꝓcedere, ſi habẽs plura beneficia illa tenebat de iure cõi. ſi aũt cũ diſpẽſatione vt q̃a erãt incõpaſsibilia: tunc nõ põt hoc fieri:q̃a diſpẽſatio nõ trãſit in tertiã perſonã.de priui.c.ſanè.&.vij.q.j.c. petiſti. ¶ No.quartò ꝙ vna eccleſia põt permutari pro alia eccleſia & reb⁹ alijs.& ſi intelligiſ de rebus alijs.ſ.ſpũalibus litera eſt clara.ſi verò intelligiſ de rebus tẽporalibus tũc obſtat.c.ad q̃ones.de re. permu.Sed põt dici hoc.c.ꝓcedere quãdo eccleſię permutantur iure ꝓprietatis.nã tũc permutanſ velut quę dã tẽporalitates.ar.c.j.de eo qui mit. in poſ. ideo admixtio tẽporaliũ nõ nocet illi quãdo permutanſ iure tituli.& hoc no. ¶ Not.ibi. *loco domini &c.* ꝙ licet eꝑs nõ ſit rerũ eccleſiaſticarũ & ipſarũ eccleſiarũ dominus,vt in d.c.ij.de don.habeſ tamẽ loco domini:vnde permutat ſicut dominus. idẽ dic in quolibet alio prælato. † Nã & ipſe tutor cũ bene adminiſtrat habeſ loco domini:ſed cũ male,loco furis:vt.l.q̃ fundũ.§.ſi tutor.ff. pro empt. nõ tamen per hoc debet eꝑs exigere ſeruitia more ſeruili:q̃a ſcriptũ eſt. Neq; vt dominã tes in clero.x.q.iij.c.j.in fi. ¶ † Not. ſextò ꝙ eꝑs nõ põt de iure cõi diſponere ad libitum de reb⁹ pertinentibus ad eccleſias ſibi ſubiectas. Vel ſic.no.ꝙ licet eꝑs fundet intentũ de iure cõi ſuper eccleſijs ſuæ dioceſis reſpectu ſpũaliũ ſeu iuriũ eꝑaliũ.nõ tamẽ quo ad temporalia vt de eis poſsit ad ſuũ vſum diſponere,niſi aliud ſibi cõpetat de iure ſpeciali,etiã ſi eccleſiæ vacẽt vt hîc:& in.c.p̄ſenti.de offi. ordi.li.vj.Idẽ dic in abbate reſpectu prioratuũ & eccleſiarũ ſibi ſubiectarũ.vt in cle. q̃a regulares.de ſup.neg.præla. põt tamẽ epiſcopus vel alius prælat⁹ præſcribere vt aliquas eccleſias habeat tẽporaliter ſubiectas.vt hîc no.probaſ in fi.facit d.c.p̄ſenti.& vide oĩno quod legi.& no.in.c.vt ſup.de reb.eccle. nõ alie.& cle.j.de exceſ.præla.& ibi no.q̃ eccleſiæ dicãſ de menſa prælati.& vide ꝙ no.Io.an.in reg.q cõtra.de re.iur.lib.vj.in mercu. ¶ † No.ꝙ ſi trãſumptũ diſcordat ab originali,ſtãdũ eſt originali.cõcor.c.quoniã cõtra falſam.s̃.de prob. ¶ † No.ꝙ ex inſtrumẽtis productis per aduerſariũ:etiã ſi ſit reus,põt actor fundare intẽtionẽ ſuã.& ꝙ plus eſt,etiã ſi ſint producta ad probãdã exceptionẽ ſup qua actor ſe fundare nõ põt.& eſt ratio: q̃a vtẽdo inſtrumẽtis efficiunſ illa cõia.vt.l.j.§.edẽda.ff.de edẽ.&.c.G.perpetuus.cũ ibi no.de fi.inſtr.&.c.cũ olim.de cẽſi. ¶ † No.ꝙ eccleſia nõ debet puniri ſi procurator vel prælatus falſat inſtrumẽtũ.facit etiã ꝙ procurator nõ videſ habere mãdatũ ad illicita.l.ſi procurator.ff.de cõdi.inde.&.l.j.§. ſi procurator.ff.ſi quis ius dic.nõ obtem.vbi patet ꝙ procurator iꝑe & nõ domin⁹ puniſ ex ſua cõtumacia.vt in.c.j.vt lit.nõ cõteſt. ¶ † Not.ꝙ iudex põt ſupplere ex officio allegando falſitatem notoriã inſtrumenti: maximè ad cõmodũ publicũ:licet fuerit falſatũ p̄ producentem. Alia expedienſ j.cũ materia. ¶ † Potes tn̄ notare ibi. *cõcedẽdũ*. ꝙ per verbũ cõcedo[b] trãſferſ dn̄iũ.ego dico ꝙ hîc nõ probaſ hoc per verbũ in cãbiũ huic verbo adiunctũ.põt enim hîc colligi ꝙ per verbũ cõcedo tranſferſ dn̄iũ,ſi verba p̄cedẽtia vel ſequẽtia hoc innuũt:vt ſi diciſ cõcedo hãc rẽ vtendã vel fruendã,nõ enim tunc venit dominiũ ſed vſuſfruct⁹.xvj.q.j.c.poſſeſsiones. Vel ſi dico tibi cõcedo cauſa mortis.nã tũc verbũ cõcedo:reſtringiſ vt non videaſ de p̄ſenti cõcedere.ff.de do.cau.mor.ꝓ totũ.&.l.non oĩs. ff.ſi cer.pe.Quid aũt dicendũ in dubio, vt cũ ſimpliciter concediſ per hoc verbũ cõcedo?dic ꝙ idẽ importat ꝙdono.ad hoc vide bonũ tex.in.l.fi.ff.de dona.&.c.paſtoralis.eo.ti.no.gl.& Bart. in.l.vxori.§.fi.ff.de leg.iij.qđ putoverũ,niſi ex circũſtantijs cõtrariũ eliciaſ:vt ſi pulcherrimũ equũ quærẽti cõmodatũ quis cõcedat.facit ꝙ no.gl.in.l.cũ quid.ff.ſi certũ pet.& hoc not. ¶ Expediã more ſolito prius gl. Prima glo.dicit ſimilẽ caſum haberi in c.præterea.ij.de trãſac.dic ꝙ eſt ſimilis quo ad narrationẽ facti: ſed diſsimilis quo ad deciſionẽ.nã ibi ferſ ſnĩa ex ſola cõfeſsione rei:hîc econtra:ſed dic & bene ſecũdũ Ioã.and. ꝙ ibi reſpõdẽdo fuit purè cõfeſſus,& nõ per viã exceptiõis: ſicut hîc. nã excipiẽs nõ fateſ:vt in reg.exceptionẽ obijciens.de reg.iur.lib.vj.&.l. nõ vtiq;.ff.de excep.Et no.hoc pro teſtibus cõcordãdis qui dixerũt aliquã rẽ ſimilẽ,vt nõ exigaſ oĩmoda ſimilitudo: vide quod dixi in.c.trãſlato.de cõſti.&.c.cũ dilecta.de cõfir.vti.vel inuti. ¶ Op. videſ emn̄ † ꝙ ex iſta cõfeſsione rei potuit eꝑs actor ſuã fundare intẽtionẽ.vt in.d.c.p̃terea.& de elec.c.ꝓ inquiſitionẽ.Sol. dupliciter ꝓ gl.ij.primò ꝙ hîc fuit repẽtina cõfeſsio q̃ nõ habet præiudicare,nec debet ſufficere ꝓ lit.cõteſ.No.bene hãc gl. in ſeq.ꝙ cõfeſsio facta indeliberatè & properè nõ præiudicat: ſicut in ſimili dicit gl.no.de cõfeſsiõe facta calore iracũdiæ.in.c.ex literis. dediuor.ſed quo ad iſtũ tex.nõ placet mihi hæc gl.q̃a licet poſsit illico talis cõfeſsio reuocari.vt eſt gl.no.ĩ.c. apud.xxxij.q.j. &.c. fi.de iureiu.li.vj.tn̄ ex quo nõ reuocaſ ſed daſ perſeuerãtiavt hîc dabaſ,debebat valere:vt in dictis iurib⁹.&.c.p̃terea.de teſti.cog. † Fortè ob hoc trãſit ad ſecũdã ſol.ꝙ lit.cõteſt.debet fieri ꝓ dictã reſpõſionem ad libellũ:vt ĩ.c.vno.de lit.cõte.hîc aũt excipiẽdo ſub cõditione reſpõdit.Hæc ſol.an ſit vera in ſe: dic vt habes tex.& gl.in.c.ij.de li.cõteſt.li.vj.& dicit hîc Inno. & bene ꝙ ſiue excipiendo ſiue rn̄dendo petitioni rn̄deaſ aĩo cõteſtãdi litem,facta erit cõteſtatio:qđ dicit hîc patere: q̃a hîc id qđ vocaſ reſponſio etiã vocaſ exceptio.ſed dic ꝙ non eſt bona & formalis rn̄ſio ad cõtrariũ:& ad iſtũ tex.q̃a hîc nõ q̃riſ an fuerit facta conteſtatio:nã cõfeſsio facta añ litẽ cõteſt.p̃iudicat.vt ĩ.l.j.ff.de cõfeſ. & no.gl.ĩ.c.dudũ.ij.de elec.&.ij.q.j.c.nos ĩ quẽ q̃.& ideo dic ꝙ confeſsio hîc nõ p̃iudicat.q̃a emanauit excipiẽdo:vt.s̃. dixi. & dicit text.& diceſ latius.in gl.ſuper ver.fuiſſe cõfeſſus. ¶ Glo.in ver. *bonæfidei*. facit duo,nam primò quærit quæ dicantur actiones bonæfidei,& quæ ſtricti iuris.Secũdò quærit quare aliquæ actiones dicuntur dumtaxat bonęfidei,cùm in omni contractu conſideretur bona fides. Secunda pars ibi, nec dicuntur. ¶ Venio ad primam partem in qua dic declarando iſtam gloſſam quòd omnes actiones regulariter ſunt ſtricti iuris, præter actiones

SEBA. SAPI.

a ¶ Eccleſiam. Vide Bal.& Pau.de Ca. in.l.monumẽta.C. de lega. vbi dicũt quòd admittitur libellus in quo patron⁹ eccleſiã tanquam ſuam petit. quod ẽt tenet Ab. in.c.ꝓ illorum. in prĩ.j.de præbend.

b ¶ Verbũ cõcedo. De hoc verbo cõcedo:vtrũ importet tranſlationem dominñ vel iuris: vide tex.iuncta gl. in.l.j.ff. de conſtit. prin.& ibi Ange. diſtinguentem ꝙ aut cõceſſio fit ex cã ex qua cõſueuit dominiũ trãſferri tunc importat dominñ trãſlatiõem aliãs ſec⁹;iurib⁹ p eũ al.de quo vide etiã p glo. Bart.& oẽs in.l.fi.in prin: ff.de don.p Bart.ĩ l.vxori.§.fi. p illũ tex. cum glo.ff.de leg.iij.p Bal. in.§. titius filios. ſi de feu.fue.contro. inter do. & agna. Ang.in.§. q̃a.ver. j.in auſ.de nõ alie. & plenius per do. Alexã. Imol. in.l. cũ quid⁹.ff. ſi cert. pe.ad quem te remitto cũ alijs concor. ibi p eũ alleg.

SEBA. SAPI.

c ¶ Verbũ concedo. An & qñ verbũ concedo inducat dn̄ij tranſlationẽ: vide Salic. in.l. ſi donatione. C.de col. Bald. in l. cũ virũ. colũ.iij. C.de fideicõ. in.l. non ambigitur.in fin.ff. de legati. & Fran.aret.in cõſil. clx.inci. longa eſt iſtacõſultatio. in ix.&.x.col.Alex. in.l.à titio.colũ.fi. ff.de ver.obl.& in d.l. ſi donatione. char.pe. & in .l.ſi quis añ. in fi.ff.de acq.poſ.Iaſo.in.l. j.co.n̄.ver.ſecũdò põdera.ff. de legi.

nes enumeratas.inſt.de act.§.actionũ.& hoc in gl.in qua enume-
14 rant.xvij.† Et quatenus enumerat actionẽ pignoratitiã,dic ſecũ
dũ Pe.& Abb.tã directã q̃ cõtrariã.eſt enim duplex.quædã quę
datur debitori debito ſoluto,alia quę datur creditori ſi res ſibi
pignorata ſit aliena,& iſta appellaꝛ pignoratitia cõtraria.ad hoc
alle.tex.apertũ in.l.tutor.§.cõtraria.ff.de pig.act.non tñ cõpetit,
ſi creditor ſciebat rẽ pignoratã eſſe alienã,vel obligatã vel mor-
boſam,vt ibi dicit.adde ad gl.actionẽ ex ſtipulatu de dote, vt ha
15 beꝛ ĩ.d.§.actionũ. ¶ † Venio ad ſecũdã partẽ:& q̃ro quare aliquę
dicant actiones bonæfidei & aliquæ ſtricti iuris:cũ in omni con
tractu cõſideꝛet bona fides.l.bonã fidẽ.C.de acti. obli. vnde hoc
reſpectu oĩs cõtractus põt dici bonæfidei.ita ſumit in.c.ij.xxvij.
q.j.& à deo cõſideꝛat bõa fides:q̃ ſi interuenit dolꝰ, aut cõtractꝰ
eſt nullus,aut irritaꝛ.de quo dicẽdũ vt plenè no.p̃ gl.& doc. in
c.cũ dilecti.de emp.& vẽdi.Sol.gl.fateꝛ q̃ in omni cõtractu cõſi
deꝛat bona fides.ſed ponit tres differẽtias ratione quarũ diuerſi
16 ficanꝛ in omnibus.Prima.† qa in actione ſtricti iuris non venit
niſi quod ſtrictè exigit actionis natura:vnde nõ veniũt vſurę ex
mora,niſi ſpecialiter ſint ꝓmiſſæ.vt.l.iij.ff.de vſur. ſed in actio-
nibus bonæfidei ſic.vt in.l.iulianus.§.ex vẽdito.ff.de act. emp.&
l.curabit.C.e.vbi dicit q̃ ſi emptor diſtulit ſoluere precium rei
emptæ cuius fructus percœpit agit cõtra eũ nedũ ad preciũ: ſed
etiã ad vſurã precij:qa ex quo percœpit fructꝰ æquiſsimũ eſt vt
ſoluat preciũ & vſurã precij. vt ibi dicit Io.an. hoc ꝓcedere ſe-
cũdũ leges:ſed ſecũdũ canones cõtrà.Idẽ fortè hodie ſecundũ le-
ges,ſecũdũ eũ & ſecũdũ Abb.p̃ no.in.c.iij.de vſur.quaſi dicãt q̃
cũ hodie multi tenẽt vſuras ꝓhibitas etiã de iure ciuili ceſſabũt
vſuræ etiã in iſtis cõtractibus bonæfidei. Aduerte an vſuræ ſint
a prohibitæ de iure ciuili.[a] ego pleniſsimè dixi in.c.cum ſit. de fo.
cõpet.ſed an in cõtractibus bonæfidei ceſſent hodie vſuræ ſaltẽ
de iure canonico. ego dico q̃ ceſſant quatenꝰ petunt vt vſuræ,
ſed ſi petantur vt intereſſe:tũc quatenꝰ intereſt peti poſſunt. ita
voluit glo.no.in.d.l.curabit.& in.c.cõqueſtus. de vſu. vbi plenè
hoc examino.facit.c.dilecti.de fo.cõpe.& in.c.peruenit. de fide-
17 iuſ.cũ ſi.Et per Inn.in.c.ſacro.de ſen.excõ.vbi dicit † q̃ vbi pecu
b niã dari eſt in obligatiõe habebit ratio lucri ceſſantis:[d] quod eſt
bene no.ad idẽ alle.l.nõ vtiq̃.in fi. & quod ibi no.Barto.ff.de eo
18 quod cer.lo.dico pleniꝰ in.d.c.cõqueſtus.¶ † Secũda differentia
eſt,qa in actionibꝰ ſtricti iuris nõ venit intereſſe ſi rẽ mihi dari
eſt in obligatione:ſecus ſi rẽ tradi vel factũ.vt.l.vbi aũt.&.§.fi.ff.
de ver.obl.& l.ſi quis ab alio.§.fi.de re iudi.ſed iſta omnia veniũt
in actionibꝰ bonæfidei.l.j.ff.de act.emp.Aduerte.hæc enim dif-
ferentia poteſt intelligi dupliciter.Primò q̃ in actionibus ſtricti
iuris nõ venit intereſſe:id eſt non liberaꝛ quis ſoluẽdo intereſſe
vbi rem dari eſt in obligatione: ſecus ſi rẽ tradi vel factũ. & hic
intellectꝰ eſt verus in ſe,& probaꝛ in iuribus ſuperius alle.Et eſt
ratio diuerſitatis, q̃a ſi precisè compelleꝛet ad factũ vel ad rem
tradendã(quod etiã cõſiſtit in facto)eſſet quædã ſpecies ſeruitu
tis:quod iura abhorrẽt.l.titio centũ.ff.de condi.& demon. facit
quod not.gl.in.l.cum antiquitas.C.de vſu & habi. nõ ſic cũ rem
dari eſt in obligatione.quia dare eſt accipiẽtis facere.id eſt facere
aliũ dominũ per traditionẽ.inſti.de act.§.ſic itaq̃ diſcretis. q̃ cõ-
ſiſtit in puro facto.hãc rationẽ alle.Bart.in.l. ſtipulationes non
diuidunt.ff.de ver.obli.vbi pleniſsimè proſequitur iſtã materiã.
ſed licet hoc dictũ ſit verũ in ſe:tñ nõ cõuenit hic intellectus ma
teriæ noſtræ:qa ex hoc ſequeꝛet q̃ in cõtractibus bonæfidei dã-
do intereſſe quis liberaretur: quod eſt falſum apparente re quæ
debeꝛ.vt.l.is qui.ff.cõmo.&.l.ex empto.ff.de ac.emp.not.in.c.cũ
19 ioannes.de fide inſtr.¶ † Ideo do ſecũdũ intellectũ qui conſiſtit
magis in ſubtilitate:vt dicamus q̃ in actionibꝰ ſtricti iuris venit
intereſſe,ſi rem tradi vel factũ eſt in obligatione:id eſt q̃ ipſum
intereſſe eſt in obligatiõe & peti poteſt:quod intellige poſt mo
ram.vt.d.l.ſtipulationes.in fi.& ibi hoc tenet gl.& Bar. & Dyn.
in reg.mora.de reg.iur.lib.vj.nam aliqui volũt q̃ intereſſe non
eſt in obligatione nec peti poterat etiam poſt moram:ſed debet
peti ipſa res,& intereſſe venit poſt cõdemnationẽ per officium
iudicis. Sed primum dictũ eſt magis cõe & verius:in actionibus
verò bonæfidei ipſum intereſſe non venit .i. non eſt in obliga-
tione vt peti poſsit:ſed debet peti res,& in defectũ venit inter-

a ZACHARI. ¶ De iure ciuili. Et qd de iure cano. vide de vtroq̃ an.& quãdo ſint permiſſæ:per Alex.cõſi.xlix.in.j.&.ij.co.& quaſi per totum.vol.iiij.

ANTO.FRAN. ¶ Circa hoc an verbũ cõcedo:importet tranſlationem dñĩ?dicas q̃ ſi nõ apparet alia cauſa ex qua fiat cõceſsio importat donationẽ.l. vxori.§.fi.et ibi gl. & Bar.ff.de leg.iĳ.& plenius p Alexã. in.l. cũ quid. in fi. ĳ.col.ff.ſi cer. pet. & ĩ.l. ſi pecuniam. ff. de cõd. ob cau. et ĩ.l.ſed ſi me putẽ.in.§.j.de cõd.in dc.& p Alex.in.l. à titio.de ver.obli. vbi dixit: q̃ ſi peto à te equũ cõmodato:& tu dicis cõcedo ſimpliciter,ĩtelligit in cõmodatũ:p tex.in ca.paſtoralis.de loca.& vide gloſ.in.c.j. de vſur.in vj. q̃ dicit q̃ verbum concedo eſt verbum generale. & tene mẽti q̃ Bal.in.l.in vẽdentis. in.v.opp. C.decõtrah.emp. dicit q̃ ſi concedo alicui vſum pecuniæ,dicor mutuare pecuniã. & vide eũdem in.c.j. in.§.ſi titiꝰ.in ver. & nota q̃ per verbum cõcedo. ſi de feu.fue.cõtro. vbi dicit q̃ verbũ concedo eſt verbũ per q̃ trãſferit ius pcedente titulo habili ad trãſlationem aliãs non. & vide Abb.in.c. paſtoralis.de dona.vbi dicit q̃ cõcedens videt cõcedere ius q̃ habet ĩ re.& idẽ dicit in.c.cũ aũt. de iure pa.& ideo dicebat Bal.in.l.mo numẽta.C.de leg. q̃ cõcedens caſt. ũ videtur cõcedere ius q̃ habet ĩ illo. & vide Flo.in.l.arboribus,in.§.vſufructuarius.ff.de vſufr. vbi dicit q̃ eſt verbũ tranſferẽs titulũ habilem ad tranſlationem dominĩ.

eſſe,vt probari videtur in.d.l. ex empto. nã vt ibi dicit text. *nihil magis bonæfidei congruit quã id præſtari quod inter contrahentes actũ eſt.*
20 quod tamen † fatetur iſta glo.quia in bonæfidei contractibus q̃q̃ nõ veniũt ea de quibus cogitatum non fuit:nã ſi vẽdo fundum vel domũ non veniunt cæſa & rupta: quia non ſunt pars fundi,niſi actũ extiterit vt venirent.vt.l.fundi.§.rupta.ff.de actio.emp. & vendi.& dic cæſa vt carbones & arbores cęſæ.rupta vt arena creta & ſimilia quę ſunt in fundo.vt ibi dicit tex.Tertia differentia eſt, quia in actionibus bonæfidei multum exuberat officiũ iudicis & plenius ſuccurritur quàm in alijs.& propter has differẽtias illæ actiones vocãtur ſtricti iuris & iſtæ bonæ-
21 fidei. ¶ † Contra præcedẽs dictũ gl.opp. de c.cũ eccleſia ſutrina.de cau. poſ. & proprie. vbi dicit q̃ in iudicio veniũt ea etiã de quibus actũ nõ fuit vt venirẽt. quod eſt cõtra d.l.fundi.ſed dic q̃ illud intelligit de his quę poſſunt comprehendi ex natura actionis:vt plenius no.in.d.c.cũ eccleſia ſutrina. & in.l. ſolemus.ff.de iud.aliâs extranea nõ veniunt. vt.l.non põt videri.ff.eo.& hoc ſi declaraui
c vltra alios in fauorem canoniſtarũ [c] qui hãc materiã vt puré legalẽ intelligere non ſolẽt. & habes cõſimilẽ glo.in.d.§.actionũ. inſti.de act. ¶ Sed q̃ro ad quẽ effectũ allegauit iſte q̃ permutatio cõputetur inter cõtractꝰ bonę-fidei? Sol.nõ põt hoc colligi ex tex. nec extra ſed fortè voluit dicere q̃ cũ ꝓmutatio eſſet cõtractus bonę fidei debebat iſte abbas agno ſcere bonã fidẽ:ac etiã debuit credere eccleſiam iſtam pertinere ad epiſcopum cũ quo contrahebat permutationẽ. hoc tamen non
22 multũ refert. ¶ † Quæro quare permutatio non põt fieri niſi cũ domino vel eo qui eſt loco dñi? Sol.dicit glo.in verſ. loco domini, quia qui dat alienã rẽ nõ contrahit permutationem: vt.l.j.ff.de rerum.pmu.ſed certè per hoc non ſoluitur formaliter quæſitum. nam de hoc poteſt quæri quare nõ cõtrahit permutationem: nec hoc abſolutè tenetur: quia tradẽs rem alienam bonafide cõtrahit permutationẽ.vt no.gl.poneris opi. contrarias in.d.l.j.ſed glo.fuit hîc locuta ſecũdùm opi.Pedij iuriſc.de qua ibi:& plenè per Dy. in.l.j.ff.de rer.permu.dic tu poſt Bar.in.d.l. j.ff.e.quòd aut volẽtes permutare vtuntur verbis denotantibus trãſlationẽ dominij:vt puta dabis mihi equum & dabo tibi codicẽ: & tunc cũ nõ dño permutatio contrahitur, & procedit hoc caſu opi.Pedij:& eſt ratio.

b ¶ Lucri ceſſantis. Quãdo habeatur rõ lucri.vltra alle.hîc p̃ Feli.vide Deci.in cõſ.clxj.col.iĳ.verſi.tertiò gñaliter.Are.in cõſil.ix.inci.eleganter et verè.circa fi.Ale.in cõſ.cxc.ĩci. viſa ſcriptura priuata.in fi.ĳ.co.Rapha.cu.in cõſ.cxxxix.inci.P.laicꝰ.co. fin.& Ro.in cõſi.cj.inci.propoſitę cõſultatiõis.vbi dicit: q̃ ſi nõ dediſti pecuniã quam debebas:& ego accepi pecuniã ſub cambio:teneris mihi ad illud intereſſe.

c ☞ SEBA.SAPI. ¶ In fauorẽ canoniſtarũ. Videt tñ, q̃ hęc materia ad canoniſtas nihil ſpectet:quia inquit Bal.in.c.j.col.vlt.prope fi.de plus pet.q̃ de æquitate canonica oẽs cõtractꝰ mũdi ſunt bonæfidei quẽ ſequit Iaſ.in.§.actionũ.co.ĳ.& col.vĳ.inſti.de acti.tñ idẽ Iaſ.in.l.ſi fun-

dus in prī. ff. si cer. pe. sentit cōtrariū & clari⁹ in. l. ꝙ te. col. pen. eo. ti. vbi contra Bal. adduçit hanc decreta. & ita sentit Abb. hîc.

ZACHARI.

a ¶ Bñficia. Adde de hac. q. iiij. Car. ī cle. j. de rer. ꝑmu. & Bal. in. l. j. co. iij. ver. quęro an posset spiritualia. C. e. tit.

SEBA. SAPI.

b ¶ In beneficio. Vide do. de Rota ita cōcludētes ī deci. j. & iij. in nouis. & Gemi. in. c. j. co. vj. ver. sed circa ꝑmissa. de re. permu. li. vj. sed cōtrariā par tē dicit magis cōiter teneri. & eam defendit do. Sozi. in. cōs. clxvj. inci. ī primis. ī. j. parte.

c ¶ Non vtiq;. Tu pōdera quia text. iste dicit intellexi mus, per exceptionē huius procuratoris: sed iste procurator excipit cōditionaliter: ergo intelligit ꝙ tūc nō fatetur excipiens, quare excipit conditionaliter. & all. istū text. formaliter. & l, non vtiq; vbi dicitur nō exi 24 stimatur confiteri de intentiōe actoris cū reus vtit exceptiōe. & pōdera vnū quòd glo. sint discordes ī hoc: qa gl. in. l. nō vtiq;. eo. ti. & in. l. nemo. tenet ꝙ nō videt cōfiteri. et gl. in. l. si q dē. C. eod. ti. tenet contra, et in. §. sanc imus. in aut. de exhi. reis. & sic istæ gl. sunt cōtrariæ. & 25 est dubitatio non mediocris. vnde videt ꝙ iste tex. tollat istā dubitatiōnē. & istud est dictū meū. & ad hoc adduco text. in. c. cū venissent. de instit. cū excipit ꝙ non spectabat ad archiepiscopū, qa ꝑpetuo cōtulerat archiepiscopo.

Andr. Barba.

quia non dominus non facit tradendo rem alienā alium dñm: quia nemo dat quod non habet. vt. l. traditio. ff. de acqui. re. domi. & c. quod autē. de iure patrona. nā vt ibi dicitur pro nō dato habetur quod ab illo datur qui de iure dare nō potest. permutatio autē sumit initiū nō ex cōsensu simplici: sed ex rerū traditione & trāslato in aliū dñio: vt. d. l. j. & l. ex placito. C. de re. permu. cū sit contractus innominatus: vt ibi. Aut volētes permutare vtuntur verbis sapiētibus puri facti traditionē: vt ego accipio codicē tuū & tu meū dige stū: vel vtunt verbo tradere: vel simili: & tūc permutatio pōt perfici cū nō domino: quia satisfactū est verbis contrahentiū. & cū hoc tēperamēto intelligas hāc allegationem quæ ponitur in text. puto tn ꝙ re alterius euicta pōt is qui rē perdidit habere regressum contra tradentē: sic obseruatur in contractu vēditionis. de quo tamē dicēdū: vt not. in. d. l. j. C. eo. & hoc no. quia canonistæ nō declarāt hîc. In dubio aūt credā actum vt trāsferatur dominiū: qa hoc videtur de natura permutatiōis. arg. d. l. j. † Et per hoc dicēdū ꝙ si duo 23 permutant beneficia[a], & alter non habet ius in suo, nulla cōtrahitur permutatio: vnde recipienti beneficiū alterius nullum ius acquiritur: tum qa nō cōtrahitur permutatio cū non habente ius, cū saltē tacitè videat actū vt beneficiū suū assignet & non alienū: tum quia superior nō intēdit conferre ius nisi loco beneficij sui. & ita concludit Fed. in trac. permutationū. c. x. per istā & alias rationes. & isto casu nō curarē de varietate verborū de qua. s. ꝑpter ratiōes proxi. alle. nō tn debet quis propria authoritate redire ad beneficiū suū ex quo tenuit renuntiatio: licet ex causa permutatio non tenuerit: sed cū superioris authoritate. de quo tn dic vt not. Fed. in. d. trac. c. v. & per Io. an. in. d. c. vnico. de re. permu. li. vj. vide tex. no. & quod ibi no. in. c. si beneficia. de prēb. li. vj. † An aūt agēs pro beneficio permutato habeat necesse ꝑbare permutantē secū habuisse ius in beneficio: b vide per domi. de Rota. deci. cxv. vbi dicūt ꝙ nō: sed sufficit probare illū habitū & reputatū pro tali, & fuisse in possessione illius beneficij. quod not. & facit quod in simili not. Inn. in. c. veniēs. de ver. sig. li. vj. ¶ Opp. & videt ꝙ super illa cōfessione ꝑcuratoris posit episcopus fundare intētionē suā: nā ex quo fuit cōfessus permutationē fuisse factā cum episcopo, ergo cōfitebat ecclesias illas pertinuisse ad episcopū: qa permutatio nō fit nisi cū dño. vt. s. dixi. † Et qui confitet vnū cōfitetur omne id quod ex illo sequit. viij. dis. c. quo iure. Sol. gl. in ver. fuisse cōfessus. intrat hāc materiā & dubiè loquit: sed si bene pōderet: † hoc intendit, ꝙ procurator fuit hîc confessus excipiendo: is aūt qui excipit licet confiteat factū cōtentū in exceptione: nō tn confitet id quod iure est tacitè comprehensum in ipsa exceptione. Exemplū: excipio de permutatione, per hoc bene fateor permutationē interuenisse inter te & me: qa expressè hoc dico: sed nō fateor ꝙ res verè spectabat ad te: quia potuit esse permutatio de facto. & hoc quod ꝑtinuerit ad te ego non confiteor: vnde cū proponā factū excipiendo & repellēdo te ab intētione tua: nō debet dici ꝙ ego cōfiteor intentionē tuā: ne vna & eadē confessio operet cōtrarios effectꝰ cōtra. c. maiores. de baptis. consuluit tn glo. ad omne periculum euitādū vt quis excipiat sub cōditione, vt si volo excipere de pacto de non petēdo dicā non confiteor te mihi mutuasse, & esto ꝙ ꝑbaretur, dico te fecisse pactū de non petēdo. & idē dic de excipiēte de interruptione contra prescriptionē: & in coniuge excipiente de consanguinitate contra coniugē eam vendicantē & similibus. tūc enim in dubio non potest aduersarius se fundare super illa cōfessiōe. & hāc gl. sic clarè & apertè intellectam not. & perpetuò tene menti. ¶ Et scias quòd extra gloss. multum in hac materia in diuersis locis variarunt docto. & per ordinem sit prima hęc opi. glo. quam apertius tenet hîc Inn. dicens quòd aut non excipiendo: sed alio modo confitet quis intentionē aduersarij: & sibi prejudicat adeò ꝙ contra suā confessionē nō pōt aliquid dicere, nisi probaret errorē ante sentētiā: de quo dicēdū est vt plenè dixi in. c. fi. de confes. sed si nō confitet, sed solū excipiendo proponit: non pōt dici ꝙ confiteatur nec ꝙ credat: qui enim excipit nō credit secundū eū nec discredit: imò dici potest ꝙ dubitat & quasi iter duo verisimilia deducitur. C. e. l. si quidē. hanc opi. clarius & latiꝰ prosequit. & tenet gl. in reg. exceptionē. de regu. iur. lib. vj. vbi dicit ꝙ illa via negandi factū non est tuta cùm doceat mētiri si veritas vel conscientia est in oppositū. dicit tamē ꝙ si purè excipit, nō per hoc actor potest intētionē suā fundare, per regulā hîc & ibi traditā. & huiꝰ dicti triplicē reddit rationē quā ibi videas. Idem videtur tenere Spec. eo. ti. in. §. viso. versi. quid si reus. & seq. sentit Cy. in. l. exceptionem. C. de prob. & l. si quidem. C. de except. vbi latè hoc prosequitur. Secunda c opi. est Accur. in. l. non vtiq; ff. eo. & in. l. si quidem. C. eo. ꝙ aut excipiens primò negat, & non videtur fateri. vt puta si dicit nego obligationem, & inquātum apparet, dico te mihi fecisse pactum de non petendo. & in hoc casu intelligit iura quæ dicunt quòd excipiens non videtur fateri. Aut simpliciter excipit, & videtur fundata intentio aduersarij. hanc opin. secutus est Dyn. in reg. præalle. Tertia fuit opi. Bart. in. d. l. non vtiq;. reducentis ad concordiam dictas opin. dicit enim ꝙ si reus purè excipit & actor ex toto negat exceptionem, & non potest actor super illa se fundare, per. l. cum de indebito. ff. de proba. & per regulam ex eo. de reg. iur. lib. vj. Exemplū: dicis me tibi obligatum occasione mutui, excipio ꝙ mihi fecisti pactum de non petendo. tu hoc negas: dicis intentionem tuam fundatam ex verbis meis. certè non bene dicis per prædicta. Aut confiteris factum, sed negas ius: vt puta quia fateris pactum de non petendo: sed dicis illud esse inualidum ratione minoris ætatis vel alia ratione: & tunc poteris te fundare super exceptione mea. per. l. quoniam. ff. de his qui not. infa. Hæc opin. Barto. iudicio meo est contra hunc text. nam episcopus hîc confitebatur permutationem de facto intercessisse: vt clarè colligitur ex tex. sed eam impugnabat fortè ex defectu alicuius solennitatis: & tamen non potuit fundare intētionē suā super illa exceptione: nisi diceres ꝙ iste ꝑcurator nō excipit purè sed cōditionaliter. sed ꝑ primo facit ratio literę: quia papa in decidendo non se fundat super conditione sed simpliciter super exceptione. & ad. l. quoniam. quam alleg. Bartol. respondeo quòd hoc non probat. loquitur enim in transigente super crimine: & dicit quòd transigendo videtur fateri crimen. Videtur enim fecisse metu probationis futuræ: & sic non loquitur in excipiente: quia excipiēdo intendit repellere aduersarium ab intentione sua. Quartam opin. posuit Iacob. de are. vt recitat Cyn. in. d. l. si quidem. distinguens multas formas excipiēdi. Aut enim reus sic respondet, confiteor obligationem: sed tu fecisti mihi postea pactum de non petendo: & tunc nisi probet exceptionem condemnabitur: quia fundata est per suam puram confessionem intentio actoris. ad hoc adducit. d. l. si quidem. in. ij. respon. & l. j. & l. exceptionem. C. de probationibus. & not. hoc quia verisimum est, quia confessio est separata ab exceptione. & est de hoc bonus text. in. c. præterea. ij. de transactionibus. Aut reus dicit non confiteor obligationem. & si de ea apparet: dico quòd fecisti mihi pactum de non petendo, & tunc non potest actor se fundare ex illa confessione: quia obligationem

nem negauit,aut dixit si obligatio ꝓcesserit vt asseris: tamen tu fecisti mihi pactum de non petẽdo. & tamen nõ dicitur cõfiteri nec negare:& sic nõ põt actor super illa se fundare.& hoc casu dicit loqui hanc decre. &.l.
a nõ vtiq; [a]. præal.cũ simi.qûasi velit sec⁹ esse qñ re⁹ purè exciperet puta si diceret tu fecisti mihi pactũ de nõ petẽdo:qa tũc videt tacitè cõfiteri obligationẽ.& in hoc accedit ad opin.Accur.& Dyn.do.Ant.videt in effectu sequi primã opi.quæ mihi satis placet:cũ regula ex ceptionẽ.&.l.nõ vtiq;. loquat indistinctè.ergo simplici ter sunt intelligendæ vt stãs in finibus merę exceptiõis nõ videat cõfiteri.& sic nisi actor probet intẽtionẽ suã videt re⁹ absoluẽdus,vt hîc.limita tamen vt colligi põt ex prædictis:qa si purè confitet obligationẽ & immediatè excipit,sibi præiudicat.Itẽ super puro facto exceptionis põt actor se fundare.ad hoc allego tex.no. in.c. ex parte decani.de rescr.vbi ille excipiẽdo dixit se ꝓcuratorẽ reuocasse,& aduersari⁹ sup illa reuocatiõe se fundauit.nã respectu ei⁹ quodlponit explicitẽ in ipsa exceptione nõ habet ipse re⁹ aliquã excusationẽ.videm⁹ em̃ ꝙ si excipiẽdo negauit:& postea super illo cõuincit punitur in pœnã mendacij.vt.l.pe.ff.de rei ven.& aut. cõtra qui propriã.C.de nõ nu.pec.Tertiò limitari põt secũdũ do.Ant.qñ actor vult se fundare sup facto intercluso ꝓut est in facto,non prout est in iuris effectu. nã illud videt reus fateri excipiẽdo.Exemplũ.si em̃ agit ex maleficio infamãte,opponẽs trãsactionẽ videt fateri factum ex quo infamat.all.d.l.qm̃.ff.de his qui not. infa. certè illa lex hoc nõ ꝓbat:quia vt.s̃.dixi nõ loquit in excipiente.sed in trãsigente:cùm cõstat de trãsactione & de maleficio obiecto:sed hîc nos loqmur qñ nullo modo cõstat de facto,nisi ex eo qa simpliciter iste excipit.
27 ¶ † Itẽ aduerte:quia quod dixi de exceptione habet locũ in replicatione vt actor replicãs nõ videatur fateri: vt dixi in reo excipiente,secũdũ gl.no.in.d.regula exceptionẽ.ideò sicut se habet exceptio ad actionẽ:ita se habet replicatio ad exceptionẽ.est em̃ replicatio quędã exceptio exceptionis:vt.l.ij.ff.de excep.& per hæc habes plenè & clarè hunc articulũ examinatum.¶ Ex notabis ex prædictis multas practicas excipiendi vt euitent opi. Ideo sis caut⁹ vt taliter excipias ꝙ nullo mõ videaris fateri.Itẽ tene menti dictũ Bar.ꝙ actor negans ex toto exceptionẽ nõ potest super ea aliquo mõ se fundare.quod intelligo etiã super eo quod explicitè continet in ipsa
28 exceptione:quod declara:vt.s̃.¶ † Oppo.vlterius.de.c. olim.de rescri.vbi cõmittens falsitatem in causa perdit causam.ergo monasterium debuit hîc succumbere , cũ pars sua falsauerit instrumẽtum.Sol.gloss.in ver.per vitium.sentit hoc contrarium & non soluit.sed gloss. sequens videtur soluere quòd contrarium procedit in priuato falsante in causa propria:hîc verò cum procurator falsauit in causa ecclesiæ.nam(dicitur in text.)delictum personæ non debet redundare in damnum ecclesiæ.Non ob.c.tum ex literis.de in integr.resti.vbi ex delicto falsitatis fuit lata sn̄a contra ecclesiam:quia secundum gloss.ibi deliquit tota ecclesia.hîc verò non cõstitit capitulum fuisse in culpa.imò innuitur contrariũ
29 in eo quòd dicit,*delictum personæ &c.* ¶ † No.duo sing. ex hac gl.Primò quòd delictum prælati & capituli nocet ecclesiæ.idem not. gloss.in.c.ij.de ordi.cogn.vide tu de hoc quod plenè dixi in.c.j.de dol. & contu . quia sentit hîc glo.ꝙ etiam in iudicio delictum solius prę-
b ti non nocet ecclesiæ.[b]cuius contrariũ tenet glo.in reg. delictum.de regu.iur.in.vj.per.c.cum olim.de censi.sed
30 vide quod dixi in dicto.c.j . ¶ † Secundò principaliter not.quòd committens in iudicio vitium falsitatis debet perdere causam:si falsitas est talis quæ causæ præiudicare possit.Ioan.& domi.Anto.transeunt simpliciter cum dicta glo.sed ego alle.Barto.in.l.in fraudem.§. quoties.ff.de iu.fis.in contrarium enim dicit, quòd cõmittens falsum circa instrumenta vel testes non ex hoc perdit causam.licet aliter possit puniri de falso. alleg. l. diuus. ff. de re iud.& l.qui agnitis.ff.de except. quæ leges bene faciunt,secus si committitur falsum circa acta causæ:per textum illius.§.quoties.vbi tex.apertè videtur innuere quòd debebat perdere causam . generaliter tamen gloss.ibi dicit quòd qui falsitatẽ committit in causa debet perdere causam.sed(vt prædixi.) Barto.restringit ad acta.& sic in veritate loquitur ille tex.& ita intelligit gloss.in leg.j.C.de formu.quæ est not . & ponit ibi alium intellectum ad.§. quoties.quòd loquitur in causa fisci quæ agitur apud procuratorem fisci.& sic in veritate loquitur:licet Barto.& gloss.ibi extendant ad omnes.& quòd non habeat locum in priuata causa:optimè facit capit.cum olim.ij.de offic.deleg.vbi ille qui violauit sigilla iudicum circa acta non fuit punitus in perditione causæ:sed solùm vt non possit opponere contra illa acta.Vel nisi velis respondere vt not. dicit Barto.in.l.qui testium.ff.de fal.quòd ibi non fuit propriè commissa falsitas,cùm non immutauerit acta:sed solùm aperuit & perlegit: & ideo fuit extraordinariè punitus.¶ Quid dicemus circa hanc veritatem? vt reducantur aliqua ad concordiam.facio in hoc duo membra:aut quæritur nunquid committens falsitatem in iudicio debeat perdere causam:aut quæritur nunquid falsans instrumentum seu producens instrumentum falsum debeat saltem iudicari ac si instrumentum esset legitimum:ita quòd contra ipsum faciat plenam fidem.
c ¶ Circa primum puto quòd regulariter non debeat perdere causam:[c] licet posset aliter puniri : quia cùm b hæc pœna nullo iure caueatur: non debet eis capitalis sententia imponi.facit ad hoc quod in simili no.gl.in.c. fin.de iurepatro.& pœna dicto.§.quoties. cùm loquatur in causa fisci in quo sunt multa specialia non debet extendi.vt in regu.odia.de regu.iur.lib.vj,& de pœn. distin.j.cap.pœnę.vbi dicitur quòd pœnæ non debent excedere casum proprium.Item text.in dicta . l . diuus. indistinctè dicit quòd aduersus sententiam latam ex falsis probationibus debet succumbens in integrum restitui . non enim dicit quòd falsarius debeat puniri in amissione causæ . sed potius innuit contrarium apertè cùm causa sit de nouo agitanda remedio restitutionis in integrum . quod est contra hanc glossam. & gloss.capit.tum ex literis.de restitu.in integr . Nec obst.cap.cum olim.de rescript.quia ibi fuit clericus priuatus beneficio propter delictum falsi , propter quod potest etiam clericus deponi ab ordine , & detrudi etiam in monasterium.vt nota.dicit text.in capitul . si episcopus.l. distinctio . Ad cap . tum ex literis . dico quòd secundùm alium intellectum magis communem nihil facit.tulit enim ibi papa sententiam contra ecclesiam , credens quod instrumentum productum per ecclesiam esset falsum,& sic quod nihil probaret. quod tamen non erat falsum . vnde non tulit sententiam puniendo ecclesiam : sed credens ecclesiam nullum ius habere ex defectu probationis.Ad istum text. respondetur quòd non probat quòd propter delictum falsitatis debeat quis cadere à causa : sed quod si causa non fuisset ecclesiæ,debuisset iudicari secundùm istud instrumẽtũ:quia apponẽdo instrumẽto ꝙ ille fuit Eps Sabiñ.videt falsarius cõfiteri ꝙ in veritate iste Episcop⁹ (de quo dicit in originali)fuit Sabiñ.& hoc ꝓbat not.
31 iste tex.vt dicã in seq.mẽbro. ¶ † Venio ad secũdũ ĩ quo cõcludã aliqua bona & quotidiana dicta per Inn.hîc.& videt primò ꝙ debeat producens instrumentũ falsum vel minus solenne iudicari secundũ illud:quia non põt

SEBA.SAPI.
a ¶ In.l.nõ vtique. Vide ibi latissimè per Barth.sozi.& ꝑ Ale.Are.& Mo de.ĩ.l.decem.ff. de ver.oblig . & Bal. in.l.polla.co.ñ.C. de his qui.vt indi.

ZACHARI.
¶ Nõ nocet eccle siæ.Tu dic pro cõ cor.horũ differẽtiũ vt nota.in ap. ad istũ.in.c.si diligẽti.nu.24. ĩ verſ. nocet eccleſię. vbi distin pono conclusionem hãc . s̃. de fo.cõpe.& ĩ.c. ĩpetratorũ . nu.3 . ĩ ver.prę iudicat ec clesię.s̃.de iu.cal.

SEBA.SAPI.
c ¶ Perdere causã. Vide Bal.in.l. fin. co.j.C.depœ.iud. q ma.iud.Imol. in cõs.cxix.incip. ad primũ.ver.ad scd. Pe.de anc.in consi.ccclxxxix. inc. casu præmisso . col.ix.ver.præter ea.Ioã.de ana . in cõsi.xñ.incip . primò ad intellectũ. & multa alle . per Ale.& Mod.in.d. l.diuus.ff. de re iudi.

quis dicere contra inſtrumenta per eũ producta: tum
a ratione productionis & approbationis.[a] vt in cap. cum olim. de cenſi. tũ etiã ratione tacitę confeſsionis. nam producendo inſtrumẽta, videt tacitè cõfiteri omnia in eis contenta. vt no. Inn. in. d. c. olim. & hîc Bar. in. l. poſt legatũ. ff. de his qui. vt ind. & facit iſte tex. arguendo per locum à ſpeciali. ¶ Expediam hanc materiam ponendo aliquos caſus qui erunt quaſi concluſiones in materia.
32 †Primus caſus ſit quando quis ſine dolo & ignoranter produxit inſtrumẽtum quod poſtea probatur falſum: & non debet ſecũdùm illud iudicari: quia ex quo fecit
b ignoranter, non debet ex hoc puniri[b], ſicut hîc dicimus in eccleſia quæ nõ fuit in culpa. & facit. l. poſt legatum. præall. nec ratione confeſsionis tacitæ poteſt aduerſarius ſe fundare ſi aliquid ibidẽ continetur in fauorem ſuum: quia illa tacita confeſsio[c] quæ reſultat ex productione eſt cohærens inſtrumento: vnde ſublato inſtrumento vt falſo tollitur & tacita confeſsio tanq̃ acceſſoria: videtur enim quis confiteri quatenus inſtrumẽtum probat & non aliter. vt. d. l. poſt legatum. & hoc voluit Inn. hîc & Barto. in. d. l. poſt legatũ. ¶ †Secundus caſus retentis præmiſsis terminis, eſt quando producens inſtrumentum expreſsè fuit cõfeſſus vera eſſe omnia quę continentur in inſtrumento. & idẽ quod. ſ. dictum eſt in inſtrumento poſtmodũ falſo ꝓbato ſecundũ Inn. & Bart. in. d. l. poſt legatũ. quia licet hoc caſu emanauerit vltra productionem expreſſa confeſsio: tamẽ eſt applicata & relata in inſtrumento. & ſic videtur confiteri quatenus inſtrumentũ probat & non aliter. vt. d. l. poſt legatũ. facit. c. fraternitatis. & quod ibi not. de hæreti.
34 ¶ †Tertius caſus eſt quãdo confeſsio emanauit nulla habita mentione de priuilegio ſeu inſtrumento. & tũc reprobato inſtrumento, nihilominus tamen remanet confeſsio ſecundũ eos: ratio poteſt eſſe, quia ex ſeparatis non fit illatio. de trãſla. præla. c. ij. & l. papinian[9]. exuli. ff. de mino. in. l. neq̃ natales. C. de prob. Adde ad hũc caſum no. limitationẽ Bar. in. d. l. poſt legatũ. quam non ſolent hîc alleg. canoniſtæ: videlicet ꝓ licet hoc caſu nõ corruat confeſsio reprobato inſtrumento, tamẽ ſi confitens vult ratione erroris reuocare confeſsionem: hoc poterit allegando illud priuilegium reprobatum: quaſi fuerit cauſa illius probationis & confeſsionis. quod no. facit quod in ſimili no. in. c. finem. de do. & contu. & l. qui ſolidum. ff. de leg. ij. ¶ †Quartus caſus eſt quando
35 agitur ignoranter[d] producto inſtrumento illud reprobatur per aduerſarium non vt falſum ſed vt minus ſolenne: puta quia deficit conſenſus canonicorũ vbi neceſſariò debebat interuenire, vel chartam non eſſe ſufficiẽtem ad probandum id ad quod inducitur: & tunc ſecũdum Inn. rata manent omnia ibidem cõtenta propter confeſsionem.[e] Ratio diuerſitatis inter hunc caſum & præcedentem: eſt quia probato inſtrumento falſo, tollitur fundamentum cui inhęrebat confeſsio: & ita per conſequens totum tollitur ędificiũ: ſed in hoc caſu vbi
36 non probatur falſum remanet inſtrumẽtum in ſuo vigore: licet nõ habeat tãtũ vigorẽ vt credebat ille qui ꝓducebat. ¶ †Aduertẽdũ tamẽ eſt ſubtiliter circa hoc: nam Inn. in ſeq. co. videtur prima fronte velle reſcidere vel limitare hunc caſum: dicit enĩ ꝓ ſi quis malè intelligens legem allegat eam pro ſe vel inſtrumentũ vel chartam ſimplicem, dicit ſibi fauere in ſua cauſa cùm in veritate de iure non faueat: quia non eſt authẽtica charta, vel eſt teſtimonialis tantùm: tamen ſi poſtea propter alium articulum qui in eadem charta continetur inducatur contra eum, non facit ſibi præiudicium per rationem iſtam: quia veritas geſtorũ præferenda eſt opin. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. præſi. & .vij. diſ. c. veritate. & c. conſuetudo. & quia errat in ius vt in caſibus præcedẽtibus non ſolùm ſe corrigere poteſt, imò & iudex corrigere & ſupplere debet. vt no. in ſummis. de erro. aduo. Non ob. ſecundũ eum ſi dicatur ꝓ producens hanc chartam credebatur probare per eam id quod pro eo faciebat. ergo & eadem ratione debet probare contra eum: ergo debet haberi pro cõfeſſo, maximè ſi confiteatur ea quæ continentur in charta eſſe probata: nam ex quo veritas eſt in contrarium nec probari poſſunt ſecundùm quod credebat, patet ꝓ eã confitendo errauit in iure. & ideo ſibi non præiudicat: vt eſt dictum. ſecus ſi confitetur ſe credere ea quæ ſunt in chartâ eſſe vera. hic tamen fatetur Innoc. ꝓ ſi per talem chartam minus authenticam aliquid iudicatum eſſet: tunc tam iudex quàm aſſeſſor quàm etiam litigator eandem chartã vel conſimilem vel idem ius condemnato agente contra ſe admittere tenent. alleg. not. in ſumma. quod quiſq̃ iur. quod eſt no. Ecce ergo (vt patet ex proximè dictis) vult Inno. quòd licet inſtrumentum non reprobetur vt falſum ſed vt minus ſolenne, non tamen nocet confeſsio tacita. cuius contrarium videtur ſenſiſſe in prędecentibus. nec doct. noſtri aliter declarant. Poteſt primò dici ꝓ prius dicta procedunt quando ſcienter quis produxit inſtrumentum minus ſufficiens: ſecus ſi ignoranter: vt hîc. ſed certè hæc ſolu. ſtare non poteſt: quia ſi ſcienter ꝓduxiſſet, nõ eſſet dubium. & idem fortè eſt in inſtrumento falſo: vt ſtatim dicetur. cuius cõtrarium voluit. ſ. Inno. ¶ Secundò poteſt dici (& melius) ꝓ aut inſtrumentum reprobatur ex defectu extrinſecæ ſolennitatis: vt puta quia non interuenit in alienatione conſenſus canonicorum: eſt tamen inſtrumentum in ſe publicum & authenticũ. & tũc procedant primo loco dicta. Aut nõ eſt authenticum: & tũc procedunt hæc vltima. non enim videtur ꝓ aduerſarius poſsit pro ſe inducere ex quo non approbauit illam chartam vt authenticam: ſecus ſi approbauit vt authẽticam: ſed ex alio defectu in
37 trinſeco reprobauit. ¶ †Ad hoc alle. dictum Ioan. An. in. c. cum in poſitionibus. de iureiu. li. vj. vbi dicit: ꝓ ſi aduerſarius meus impetrauit reſcriptum contra me in quo narrauit aliqua ꝓ me, poſſum illa pro me fãcientia approbare & allegare in alio iudicio, quã q̃ illud reſcriptum reprobem vt ſurreptitium: quia per hoc ꝓ ſit ſurreptitiũ nõ deſinit eſſe authenticũ reſpectu narrato
38 rum. ¶ †Vel tertiò dicerem ꝓ aut inſtrumentum ſeu charta ꝓducta continet factum ꝓducentis veriſimiliter ſibi notũ: & tũc ex quo ꝓducit videtur confiteri omnia ibidem contenta eſſe vera: nec põt ab hac tacita confeſsione deſiſtere: licet poſtmodum probetur illam chartam eſſe minus ſolennem. argu. c. ab excommunicato. & quod ibi no. de reſcri. Aut cõtinet factum ſibi veriſimiliter incognitum: & tunc cùm videatur ex ignorantia approbaſſe, diſtingue vt. ſ. pxi. dixi. ꝓ aut non eſt authẽticum, & non poteſt cõtra eũ ꝓduci, aut ſic: licet alijs ſolennitatibus deficiat reſpectu cõtentorũ: & ſecus dicendum: vt. ſ. ratio diuerſitatis patet ex ſe: & hoc not.
39 ¶ †Quintus caſus eſt quãdo quis ſciẽter & doloſe[f] pro
f duxit inſtrumentum falſum. & dicunt quidã (vt Inno.) ꝓ nullum in hoc eſt ſpeciale in eccleſia: quia quicunq̃ priuatus inducit inſtrumentum falſum: & eo ꝓbato falſo non condemnabitur productor inſtrumenti ad id quod falſum inſtrumentum dicebat eum teneri, cùm in veritate non teneretur. fateor tamen ꝓ poſſet condemnari de falſo. arg. de cau. poſ. & ꝓprie. c. cũ ſuper. Itẽ alia ratione ſecũdũ eum nõ debet cõdemnari ad id quod cõtinetur in inſtrumento: quia excipiendo ꝓponit: & ideò nõ cõfitetur. alij dicũt (vt ipſe refert) quia ex quo ſcienter ꝓducit inſtrumentũ falſum, ferẽda eſt ſentẽtia contra eũ in eo quod facit contra producentem, per ſuperius dicta: quia ſcilicet videtur fateri omnia cõtenta in inſtrumento: ſed in eccleſia eſt ſpeciale: vt hîc. & cum hoc tranſit hîc Inno. ¶ Ex hoc potes colligere intelle-

ctum ad

a ¶ Approbatiõis. Adde ꝓ ꝓducẽs inſtrumentum videatur oĩa cõtẽta in eo fateri. Rom: cõſi. lxxj. Old. cõſi. cxcviij.

ZACHARI. 33

b ¶ Puniri. Dũmodo nõ conſtet ſed eũ pœniteat. ita no. Sal. ĩ. l. ſi falſos. C. de falſis. et Bar. in. l. diuus. ff. e. Bal. ĩ. l. iij. C. de infa. & in. l. iij. C. de fi. ĩſtr. & Ioã. papi. in ſua ſum. ti. de fal. ver. doloſè vſus. vbi dicit: ꝓ vſq; ad ſnĩã poteſt pœnitere.

SEBA. SAPI.

c ¶ Tacita cõfeſſio. Vide Paul. de ca. ĩ cõſi. ccviij. inci. aduertẽdum. col. iij. & Ale. in cõſi. cviij. inc. viſo proceſſu. co. ij. v. vo. Ro. in conſi. ccxciij. ĩcip. hęc cõfeſſio.

SEBA. SAPI.

d ¶ Ignorãter. Vide Bal. in. l. alia. col. ij. C. de his qui. vt in dig. & Ro. in præalle. cõſ. ccxciij. ĩcip. hęc confeſſio.

e ¶ Cõfeſſionẽ. Adde vidẽdũ Ro. cõſ. ccxciij.

SEBA. SAPI.

f ¶ Doloſe. quomõ hoc ꝓcedat vide Ioã. de ana. in. cõſ. xij. inci. primò ad intellectũ, in ſecundo dubio. et Bald. in. l. ſi qs teſtibus. col. j. ver. ſed nunquid. C. de teſtib.

ctum ad iſtum tex.in eo quod dicit ꝙ delictũ perſonæ nõ debet præiudicare eccleſiæ.nã in alio tale inſtrumentũ probaſſet contra producentẽ,licet probaretur falſum:non em̃ probat litera ꝙ alius debuiſſet perdere cauſam ꝓpter delictum falſitatis:vt.s̃.dixi.& ſatis ſentit Inn. ¶ Ex prædictis no.caſum in quo iudex fert ſn̄iam ſecũdũ inſtrumẽtũ falſum.do.Ant.hoc tẽperat,vt nõ tam ex viribus inſtrumẽti q̃ in pœnã ſcienter ꝓducentis ſententia fer
40 ri debeat:aliâs eſſet ſententia iniqua. ¶ † Ego in hoc articulo ſic dicerẽ ꝙ aut inſtrumẽtũ continet vnũ factũ indiuiduũ:& tunc ſi aduerſarius vult recipere pro ſe,debet recipere etiã contra ſe:vn de ſaltem ex officio ſuo iudex debet cõſulere producenti,ex quo aduerſarius fundat ſe ſup illo.arg.in reg.ex eo.de reg.iu.lib.vj.& in.c.cũ olim.de cenſi.& ſic intelligo no.ibi per Inn.& Bart.in.d. l.poſt legatum.facit quod in ſimili no.in cõfeſsione expreſſa cõ-
a tinente vnum factũ indiuiduum[a] vt no.Io.an.in.c.j.de confeſ. lib.vj.& Bar.in.l.aurelius.§.idem quæſijt.ff.de lib.le.& in.l.ſi qui dẽ.C.de excep.& ſic intellige Bar.in.l.ſi cõſul.ff.de adop. vbi dicit ꝙ ſi in facto ꝓprio tabellio ſcripſit inſtrumentũ,& produxit illud in iudicio:ſi pars aduerſa vult recipere ꝓ ſe, teneť recipere cõtra ſe.Aut inſtrumentũ cõtinet plura ſeparata:& tunc ꝓcedit dictũ Inn.hîc,vt poſsit ſe aduerſarius fundare ex illo inſtrumento nõ in pœnã.vt dixit domi.Ant.ſed quia ex quo ſciẽter produxit videť fateri omnia contenta in inſtrumento fore vera.vnde ſicut in cõfeſsione expreſſa poteſt aduerſarius recipere,quod facit pro ſe:& reijcere quod facit cõtra ſe.vt in.c.p̃tereà.ij.de trãſactio.& no.in iurib⁹ præalle.ita & in hac confeſsione tacita maximè in odiũ ipſius doloſi.& hoc videtur probare hæc litera. nã vt clarè habeas factũ in originali inſtrumẽto,dicebatur ſolũ ꝙ ipſe Theodoſius Eps permutauit cũ monaſterio, nec dicebatur vnde eſſet Eps.procurator verò monaſterij doloſè in tranſumpto ex originali appoſuit ꝙ erat Sabineñ.Eps.poſtq̃ Eps funda uit intentionẽ ex inſtrumento dicebat ꝙ nõ proderat Epo: quia in originali nõ dicebatur ꝙ eẽt Epiſcop⁹ Sabiñ.Replicabat Eps ꝙ hoc nõ poterat allegari quia ꝓcurator falſò appoſuit.& ſic videť fateri ꝙ erat Sabiñ,reſpondeť per Papam,*quòd delictum perſonæ &c.* Sed dices ſi Eps recipiebat inſtrumentũ pro ſe quare non cõpellebať ſtare permutationi factæ per prædeceſſorem:vt in.c. cum venerabilis.de cẽſi.reſpõdeo ſecũdùm Inn. ꝙ fortè inſtrumentũ nõ cõtinebat oĩa ſubſtantialia ad ꝓmutationẽ:vt quia nõ interuenerat conſenſus ſuperioris,nec alia quæ interuenire debe rent.de quib⁹.xij.q.ij.c.ſine exceptione.&.xvij.q.iiij.in venditionibus.cũ ſimil. ¶ Et ex hoc quod.s̃.dixi.no.ꝙ ex inſtrumẽto producto ad probationẽ exceptiõis põt aduerſarius ſe fundare, licet non poſsit ſup illa exceptione:quia ĩmediatè ꝙ ꝓbatio ꝓducitur in iudicio efficiť cõis.vt.l.j.§.edẽda.ff.de eden.&.c.G.perpetuus.
41 & quod ibi no.de fi.inſtr. ¶ † Venio nũc ad gl.añpe.& pe. Quæ
b ro an ſententia lata prætextu falſæ ꝓbationis teneat[b] & intra q̃tũ tẽpus poſſet retractari:gl.pe.arguit pro & contra. videtur enim primò ꝙ ſit nulla.quod patet:quia ex ea nõ competit excep.l.qui agnitis.ff.eo.In cõtrariũ facit: qa ſi eſſet nulla non conualeſceret poſt viginti annos.nã vt dicit hic tex.poſt.xx.annos nõ põt retractari.& ſic ſentit ꝙ intra.xx.annos dũtaxat põt retractari. & idẽ ſentit gl.antepe.tandem gl.ſoluit & obſcurè.ſed intentus glo.eſt ſecũdùm Hoſ.ꝙ nulla eſt quo ad veritatẽ ſed aliqua quo ad opi.
c vnde q̃diu detegitur falſitas,debet obſeruari[c],& poſt temp⁹.xx. annorũ præcluditur via dicendi nullitatẽ. ¶ Et ex hac glo.no. ꝙ id quod eſt nullũ quo ad veritatẽ & quo ad opinionẽ tractu temporis non cõfirmať:ſed id quod eſt nullũ quo ad veritatẽ:ſed aliquid quo ad opinionem,poteſt cõfirmari:non vt in veritate teneat:ſed vt præcludať via dicendi nullũ.& ſic intelligo gl.Io.an. multũ inſtat hîc circa materiã. ego pleni⁹ examinaui hos duos articulos in.c.licet.de ꝓba.Et breuiter q̃tũ attinet ad hoc. c. dic ꝙ ſententia tenet mero iure ſi eſt lata contra præſentẽ.vt. l.diuus, ff.de re iud.C.ſi ex fal.inſtr.per totũ.maximè in.l.iij.tenet glo.& poſt eã Bart.in.l.ſi prætor.§.marcellus.ff.de iud. Non obſt.l.qui agnitis.quæ facit gl.iſtã ceſpitare:quia ſolùm dicit ꝙ non poteſt excipi de re iudi.contra volentem agere de falſo quominus examinetur quęſtio falſi:ſententia tamen interim tenet:vt in.c.acce pimus.de fid.inſtr.donec per iudicem retractetur. aut ſententia
eſt lata contra abſentem ex falſis inſtrumentis ſeu allegationibus doloſis:& tunc ſententia eſt nulla.& iſte caſus eſt in.d.§.marcellus, & tenet ibi glo.& Bar.& vide ꝓ Inn.in.c.cũ bertoldus.de re iud.&.c.cũ dilecta.de reſcri,
42 ¶ Quo ad ſecũdũ † intra q̃tũ temp⁹[d] & qua
d liter debeat retractari:dic ꝙ de falſo põt agi multis modis.Primò criminaliter,vt falſari⁹ puniať:& tũc debet accuſatio inſtitui intra xx.ann.vt.l.querelã..C.de fal.quæ lex in hoc caſu loquiť & non q̃ agitur ad effectũ retractandi ſententiã.vnde communiter dicit ꝙ Papa hîc poſuit falſam allegationẽ,& contingit hoc ꝓpter variè no.in.d.l.querelã.Secũdò poteſt agi ciuiliter actione in factũ ad intereſſe:& tũc põt agi vſq; ad.xxx.annos.quia tãto tpe durat quælibet actio perſonalis. vt l.ſi.C.de præſcr.xxx.vel.xl.an. Tertio modo põt excipi & durat hæc facultas ꝓpetuò.l.pure.ff.de doli excep.& in.d.l.querelã.Quarto modo cũ quis vult obtinere directè retractationẽ ſententiæ ſi fuit re⁹, vel ſi actor vult reduci ad priſtinã actionẽ,& peti debet reſtitutio in integrũ intra quadrienniũ. vt.d.l. diuus.Quinto mõ poteſt deduci falſitas per viam replicationis:& dic vt dixi in.d.c.licet. vbi inuenies hãc materiã lõgè latius diſcuſſam.Et aduerte qa loquor de falſitate ꝓbatiõis:ſi em̃ reſcriptũ delegati erat falſum vel iniuſtũ inſtrumẽtũ ꝓcuratoris:dicẽdũ eſt:vt in.c.ſup literis.de reſcr.& in.c.in noſtra. de
43 ꝓcu. ¶ † Nũc extra gl.primò op. videť em̃ ꝙ de iure cõi eccleſiæ ſitæ in diœceſi ptineãt ad Epm̃ loci etiã in tẽporalib⁹.vt in.c.Epm. x.q.j.petit em̃ ibi rationẽ adminiſtrationis reddituũ.itẽ,agit ꝓ reb⁹ tpalib⁹ ſpectãtibus ad eccleſiam: vt in.c.fin.de ſuc.ab inte. Item adduco tex.not.in.c.cum ad ſedem. de reſtitu. ſpo.vbi Epiſcopus fundabat intentionẽ ſuã etiã ſuper hoſpitali & ſuper omnibus poſſeſſionibus ad illud pertinentibus. Solu. dic vt s̃.dixi in quodam notabili:& adhuc latius ꝙ aut Epiſcopus dicit temporalia eccleſiæ ad ſe pertinere,ſcilicet vt eorũ redditus poſsit
b conuertere ad vſus ꝓprios & de eis diſponere ad libitũ,& nõ poteſt:quia redditus particulariũ eccleſiarũ ſunt deputati ad vſum miniſtrorum & alia neceſſaria ipſarum eccleſiarũ:vt in.c.paſtoralis.de his quæ fi.à pręla, adeò ꝙ etiam ſi vacat eccleſia nõ poteſt Epiſcopus illius reddit⁹ ſibi appropriare:ſed debẽt conuerti in vtilitatẽ eccleſiarũ,vel reſeruari futuro ſucceſſori.vt in.c.præſenti.de offi.ord.lib.vj.facit quod legiť & no.in.c.ſi ꝓpter tua debita.de reſcri.eo.lib. Aut vult fundare intentionẽ ſuã ſup tẽporalib⁹ quo ad iuriſdictionem & protectionem,& vt exigat rationem de adminiſtratione ipſorum, & poteſt.& hoc caſu loquuntur contraria. & his reſpectibus admitteretur libellus Epiſcopi ſi peteret temporalia eccleſiæ ſibi ſubc iectæ vt no.Innocen.in dicto.c.cum ad ſedem:vbi videas.dicit etiam hîc Inno.ꝙ vacãte eccleſia põt Epiſcopus pro ea agere:per.c. fi.de ſuc.ab inteſ.dic tamẽ ꝙ etiã nõ vacante põt agere,vt not. in. d. c.fi.& ad hoc induco c.nouerit.&.c.regẽda.x.q.j.& no.in cle.j.de reſcrip. dixi plenius in cap.cum deputati.de iud. vbi tractaui poſt Inno.quòd ſi concur-

a ¶ Indiuiduum. Adde q̃ confeſsio connexa poſsit pro parte acceptari.Ro.cõſi.clxvij. Oldra.conſil. ccxcij.

ZACHARI.

¶ Adde Lãfran. de oria. in. c. q̃m contra. §. confeſsiones.nu.2.& ibi in apo.Ced.ĩ ver. defenſionem.s̃.de proba.

b ¶ Teneat. Adde Rapha.cu. conſi. lxviij.vbi de ſn̄ia lata propter falſos teſtes.

ZACHARI.

c ¶ Debet obſeruari. Adde iſtũ & ꝙ no.ĩ apoſt.ad ip̃m in.c.cũ in cã.n.25. in apoſt. mea in ver.poſt ſententiã.s̃.de iur.cal.

SEBA.SAPI.

d ¶ Tempus. Vide latè per Ioan. de

Anania in.c.ſuper eo.col.pe.j.de cri.fal.

a ✣SEBA.SAPI.¶ Cõmunis error. Vide Fed.de ſe.in conſ.ccxxxiiij. inci.ſuper primo puncto.in fin.& Card.in conſi.lxv.inci.pro diſcuſsione.col.j.& Card.in cle.j.in princi.col.xiij.ver.ſolutio pro declaratione quæſtionis.de ſup.negli.præla.

b ¶ Præſentationẽ. Adde eundem cõſil.lxvij.

c ¶ Incertitudinis. An & quando in certa ſentẽtia tenea:vide hîc per .d. Ant.ĩ.c. conſtitutus.&. c. cum venerabilis. de rel. do.

d ¶ Per inſtrumenta. Et ꝙ ſententia poſsit certificari ex actis nõ productis:tenet Bal.in.l. pe.C.de ſent.quæ ſi.cer.q̃ti.ꝓfe.ſed contrarium videt probare text. in d.l. pe.põderando verbum aliqua parte ibi poſitum Adde an ſententia poſsit certificari ex actis. Paul. de ca.conſil.ccxxix.ĩ primo impreſſis. Andræas Barba.

¶ An ſentẽtia poſsit certificari ex actis. dicas ꝙ põt certificari ex actis eiuſdem ĩſtantiæ: de quo per Ang.ĩ ſum.ĩ .§. ſortis.ff. de re iudi. idem dicit ſic fuiſſe iudicatum.Florẽtiæ. vide Alex.in.l.ex diuerſo.de rei vẽdi. & Io.an.ĩ ad.Spe. in tit.de ſen.in. §. qualiter.in ver.qd ſi iudex.& Ange. in.l.ſi cum venerit de re iudi.& Bald. & Imo.in.c .cũ venerabilis . de reli. domi.vbi alle. Io. an.in præalle. ad. et vide Pau.de ca. in conſi.cccxxxj. inci.viſis & põderatis omnib⁹ . vbi ponit an valeat ſẽtentia ſi iudex dicit condẽno : ꝓut conſtat in actis. & vide Bart . in.l.iij. de ſen.quæ ſi.cer. q̃ti. profe.vbi tenet ꝙ ſic. & vide Baldum in.l. terminato . in ſecunda columa. C . de fruc.& lit. expen. vbi ponit an valeat ſentẽtia in qua iudex dicit: abſoluo abſoluendum & condemno cõdemnandum . & dicit quòd valet

a

b

c

runt Epiſcop⁹ & rector immediatus eccleſiæ,quis eorum debeat p̃ferri.dicit etiam ꝙ ſi eccleſia nõ habet patronum erit libera, & ad Ep̃m pertinet ponere ibi rectorem ſi nõ eſt collegiata nec in parochia alterius eccleſiæ,q̃uis aliqui dicant ſecũdum eũ ꝙ Eps petit rõnẽ adminiſtrationis:ſed populus pręſentabit.quod ipſe nõ credit:quia nullo iure
44 probatur.¶ †No.plura ex dictis Inno. Primò ꝙ epiſcopus petit rationẽ adminiſtrationis eccleſiarũ.quod dicit ipſe verũ, exceptis eccleſijs in quibus clericus eſt patronus : de quo vide quod leg.& no.in.c.in lateranenſi. de præbẽ.&.c.cũ & plãtare.§.in eccleſijs . de priui.vbi etiã vide per Inn.qualiter ſit exigẽda hæc rõ per Ep̃m vel patronũ eccleſiaſticũ:an ſit opus ꝙ cleric⁹ particularis aſsignet
45 qd & q̃tũ expediat ꝓ ſuo victu.¶ †No.ſecũ dò ꝙ vbi eccl̃ia eſt collegiata, electio p̃tinet ad collegiũ &nõ ad Ep̃m.vt in.c.j.de ele.nec etiã ad legatũ:vt in.c.iij.&.iiij.de offic. lega. lib.vj.dic tñ ꝙ Epiſcop⁹ habet confirmare electionẽ etiã ſi ſit collegiũ religioſorum.ad hoc all.bo.tex.cũ gl.in.c.j.xviij.q.ij.& quod no.in.c.nihil.de ele.facit.xvj.q.vij.c.oẽs baſilicæ.vide ad materiã bo.gl.in.c.q̃ q̃.de elect. lib.vj.& hoc dicit verũ Hoſt. niſi ex conſue tudine hoc cõpeteret Ep̃o.vt in.c.ij.de in in-
46 te.reſt.¶ †Tertiò no.ꝙ ſi eccleſia ſita eſt in parochia alteri⁹,nõ Epiſcopus ſed rector parochiæ habet præſentare miniſtrum : ſed eo negligente hoc facit Epiſcopus : ſecundũ Hoſt.qui ſe remittit ad.c. audiẽtiã.de eccle.ædifi.Et ſic no.ꝙ ẽt Hoſt . approbat hoc dictũ,& trãſeunt cũ eo cõiter doct.hîc:& firmat Io.An.in.c.j.de cap.mona.li.vj.ſed certè hoc nullo iure ꝓbaf,ſed emanauit iſte cõis error.[a] per illud.c.ad audiẽtiã. quod loq̃tur quãdo eccleſia parochialis cõtulit de ſuo ad ędificationẽ & dotationem capellę.dedit eñ ibi oẽs obuẽtiões illi⁹:ſecus ergo qñ nihil de ſuo cõtulit:qa iuſpatronat⁹ nõ acquiritur niſi ędificatione:cõſtructione:vel dotatiõe &c. vt no.xvj.q.vij.c.piæ mẽtis.& hoc pleni⁹ dico.d.c.ad audientiã.vbi hoc etiam ſentit do. Ant.licet hîc ſimpl'r tranſierit cũ dicto Inn.
47 ¶ †Quartò no.ꝙ etiã vbi eccleſia nõ habet patronũ popul⁹ nõ habet p̃ſentationẽ.[b] An aũt ex cõſuetudine vel p̃ſcriptiõe poſsit acq rere,vide no.in.c.querelã.de elec.plenius per Io.an.in reg.quod alicui gratioſè.de reg.iur. in mercu.dico tñ ꝙ Eps debet conari in q̃tũ põt deputare rectorẽ cũ beneplacito populi.ar.in.c.null⁹.lxj.&.lxij.di.c.j.& vide ibi bo nam gl.Quid ſi populus non vult ſine ſcandalo acceptare Epiſcopũ ſeu rectorẽ deputa
48 tũ per ſuperiorẽ.¶ †Op.ſecũdò cõtra hanc ſnĩam Papæ:nã rõne incertitudinis[c] debet eſſe nulla. C.de ſen.q̃ ſi.cer.quãti profe. per totum.&.ij.q.vj.c.diffinitiua.ꝙ aũt hæc ſnĩa fuerit incerta patet in exceptiõe ſnĩæ ibi.*quæ per authẽ.ſcripta ei noſcuntur eſſe ſubtracta &c.* & nõ dicit q̃ ſunt illa aut.ſcripta.& qd contineãt.Sol.triplex colligi põt ex dictis Inno.

a

b

c

& certificatur ex actis.

e ✣SEBA.SAPIA. ¶ Hanc ſententiam. Vide Alexan. tenentem contrarium in.l.ait prætor.§.ſi iudex.ff.de re iudic.Mode.in.§. curare. inſti. de actio.Rapha.cum.in conſilio.vij.inci.viſis compromiſſo.colum.vij.Sed cum hac opi.Ioan.andr.& Spec.tenet Alexan.ſibi contrarius in conſil.cix. inci.viſo proceſſu colum.ij.in.v. vol. & in conſi.xxxv. ij.incip.viſo.in. ij. volu.

Prima ꝙ Papa in ſnĩa(licet nõ dicaf hîc) diſtinguit certis nominibus vel circũlocutiõibus hęc inſtrumẽta:ita ꝙ cõſtabat de quib⁹ inſtrumẽtis ſnĩa faciebat mẽtionẽ,quod ſufficit ad certitudinẽ.ar.in.c.licet ex quadã . ſ. de teſt.& in.l.certũ.ff.ſi cer.pe.Secundò põt intelligi ꝙ iſta inſtrumẽta erãt ꝓducta ibi in actis,& ſic ex parte actoris certificabaf ſnĩa. quod fieri põt.vt.l.pe.&vl.C.de ſen.q̃ ſi.cer. q̃ti. ꝓfe.Tertiò dicit hãc ſnĩam certã etiã ſi in nulla parte actorũ exprimanf capitula:qa ſcripta auf.certa & indubitata fuerunt: ideo eis fides eſt adhibẽda:& ideo p hũc tex.&per prædicta cõſului ꝙ is à quo petunf iura eꝑalia faciat illa exprimi.nã ſi ſimpliciter cõſideraref,teneref ad oĩa,nec releuaref ſi poſtmodũ diceret ſe exẽptũ ab aliquib⁹.iudex tñ prudẽter faciet ſi de aliquibus dubitet ꝙ ꝓnuntiet faciẽdo exceptionẽ:vt hic.¶ No.ſing.ex tertia & prima ſol.Inn.ꝙ ſnĩa poſſet certificari ex inſtrumẽtis ꝓductis apud acta,ad quę
f iudex ſe in ſnĩa retulit ſpãliter vel in genere. cõtrariũ ipſemet ſentit in.c.ij.de lib.obla. in fi.vbi dicit ꝙ ſnĩa debet eſſe certa in ſe vel p̃ acta.ff.de re iud.l.ait p̃tor.&.l.pe.C.de ſent. quæ ſine cer.q̃ti.ꝓfe.do.Ant.dicit ꝙ excep-
d ptio ſnĩæ põt bene certificari p̃ inſtrumẽtad nõ ꝓducta.&ſic intelligit iſtũ tex.quia de dubitabili põt iudex excipere vt vult, cũ exceptũ nõ declaret,ſed ſup eo proteſtatur . hoc dictum poſſet ꝓcedere:quia iudex exciperet certa capitula:quia ſatis eſt ſnĩam eſſe certã in principali vbi fit cõdẽnatio.& ſic videtur intelligere Spe.ĩ ti.de ſen.ꝓla.§.qualiter.ver. ſed quod peto.ſed qñ exceptio eſt valida & generalis:vt hic erat,nec poterat certificari ex actis:tũc incertitudo exceptionis reddit principale incertũ:quia nec apparet, hîc nec ex actis apparere põt in quibus articulis ſit
49 facta cõdẽnatio.¶ †Ideo pone hîc ſingularẽ intellectũ ꝙ ꝓcedit illa generalitas in iudicijs vniuerſalib⁹ ſeu generalib⁹,in quib⁹ multa ſunt ſpecialia:vt plenè dixi in.c.ij.de libe. obl.& hũc intellectũ ad hoc.c.&.c.cũ venerabilis j.de reli.do.ſentit no.Ioan.an.in addi. Spe.præal.§.qualiter.ver.quid ſi reus.vbi dicit ꝙ in particularib⁹ nõ valet ſententia,niſi ſit certa ex ſe vel certificari poſsit p̃ acta.per l.pe.p̃all.Ideo cõcludit nõ valere hãc ſenten
e tiã,[c] ꝓnũtio vt talis iudex in tali cã pronũciauit,ex quo illa ſnĩa nõ eſt ꝓducta in actis,ſecus in vniuerſalib⁹ iudicijs ſeu generalibus:
50 vt hîc.¶ †No.bñ ex hoc & ex tex.ꝙ cũ eps petit ſubiectionẽ in eccleſia,valet hæc ſentẽtia.adiudicamus tibi ius Ep̃ale in tali eccleſia licet aliter iura epiſcopalia nõ exprimãf.hoc dico notandũ propter ea quæ not. Inn. in.c. conquerẽte.de off.ord.vide tamen quæ dixi in.d.c.ij.Et hæc faciunt ad qõ.quotidianã:aſſumptus fuit ſapiens ad conſulendũ in certa cauſa,qui conſuluit reũ condẽnãdum:iudex redacto cõſilio in actis pronũtiauit hoc modo: ꝓnunciam⁹ p̃ omnia vt ĩ cõſilio in actis
f redacto cõtinetur,an valeat talis ſententia.[f]

legiſtæ

¶ Sententia . An valeat ſententia lata ſecundum formã cõſilĩ. de hac q.vide plenè per do.Ant.in.c.cõſtitutus.&.c.cum venerabilis. de reli. do.& Bal.ĩ.l.j.circa prin. C. de ſen. ex pericu.reci.vbi dicit quòd iudex non poteſt pronũtiare ſecundum cõ ſilium ſapientis clauſum:ſed debet aperire & legere, ſecundum domin. Bartho . de belen. adde vltra eum pro confirmatione, quod ſingu.tenet contra Ange. conſilio . ccxlij. quod incip.domina liberina demantua . & teneas bene menti : quia poſſes lucrari vnã bonam veſtem . vbi conſuluit ꝙ ſi de cauſa vertente coram ordinario:puta coram poteſtate ſit petitum conſilium ſapientis & cauſa ſit commiſſa conſilio vnius confidentis partium : pone portatur iſtud cõſilium clauſum iudici ordinario qui diſſigillat & dicit pronuntio prout in iſto conſilio cõtinetur ad verbũ: & poſtea tradit conſilium notario blãchi: & notarius in fine ſcribit

qualiter ordinarius pronuntiauit: prout in isto cõsilio cõtinet: cõsuluit Ang. & bene, q̃ ista snĩa est ipso iure nulla. quare? qa sententia diffinitiua debet de necessitate ꝓferri de rescripti recitatiõe: iudex ergo ordinari⁹ debuit priõ scribere ista verba ꝓnũtio: ꝓut in isto cõsilio cõtinetur, & posteà ꝓferre, si secus fecit sententia est nulla. & istã decisionem Ang. pro singulari refert & sequit do. Ant. & Alex. in l. j. circa fi. C. si adu er. liber. & sic refert & sequit do. Iaso. de mayno in l. nec qcq̃. §. vbi decretũ. ff. de offi. proconsu.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an valeat snĩa lata secũdũ cõsiliũ sapiẽtis. Dicas q̃ cõsilio clauso non valet: sed eo aperto sic: aliàs est nulla. ita notabiliter voluit Bal. in l. j. in j. col. C. de sent. exper. recitã. quod intellige verũ si feratur à iudice: non si feratur ab arbitratore: ꝓut etiã voluit Bal. & post eũ Ange. ĩ. d. l. j. in vlt. col. & Lãfr. de oria. in c. qm̃ contra. s̃. de ꝓbat. in ver. snĩa. & Inn. in c. qntauallis. in. ij. col. de iureiu. & vide Pau. de ca. in l. si pses. C. de sent. imo. dixit Bart. in l. j. C. si aduer. liberta. hîc all. ĩ ver. facit ad qõnem: q̃ snĩa nõ est cõdemnatoria q̃ ferẽ secũdum cõsiliũ in quo cõcludit esse cõdẽnandũ: sec⁹ si cõsultor vtit verbo cõdẽnam⁹: vel si iudex dicit condemnamus secundũ cõsiliũ. de quo vide ꝑ Alex. post Bal. Ang. in. l. j. §. si quis ita. de ver. obl. & Rotã. in. l. j. de iud. & in rub. de arbi. & Bar. in l. fundus. ff. de rescin. ven. & Paul. de cas. in cõsi. xv. inci. pro clariori. & vide Alexã. in cõsil. clxxxiiij. in iij. parte ad fi. vbi ponit: an valeat snĩa quę ferẽ secũdũ cõsiliũ habendũ à cõsultore. & an valeat sentẽtia ferẽda de consilio sapiẽtis si feratur sine eo qñ statutũ reqrit q̃ feratur de consilio sapiẽtis. vide Bar. in l. j. §. si plures in ver.

legistæ plenè tractant in l. j. C. si aduer. lib. & plenè Ioan. an. in addi. Spec. de excep. §. viso: ver. porrò. vbi Spe. ponit hoc casu bonã practicã per quã euitãt variæ opi. de quibus statim dicet. & eã ibi vide. sed in qõne principali. Bar. in d. l. j. tenet snĩam non valere: qa consiliũ dicit cõdẽnãdũ. iudex ergo sequẽdo formam cõsilij refert se etiã ad futurũ: & sic de ꝑsenti nõ cõdẽnat nec absoluit cõtra. l. quid tamẽ. ff. de arb. & l. ait ꝓtor. ff. de re iud. Cy. post Pet. tenet cõtrariũ vt res potius valeat &c. Idẽ ibi Bal. quia verba cõsilij dirigunt ad iudicẽ: iõ sunt de futuro: sed iudex videt pronunciare de ꝑsenti, cũ aliàs snĩa nõ esset cõformis libello. all. l. fund⁹. de rescin. vẽ. Io. an. in loco ꝑalle. post multa distinguit inter diffinitiuam & interlocutoriã: vt diffinitiua nõ teneat: interlocutoria sic. Rõ. diuersitatis est † quia diffinitiua debet ꝓferri in scriptis: nõ sic interlocutoria: quia satis est q̃ postmodũ reducatur ꝑ notariũ in scriptis: vt leg. & no. in. c. fi. de re. iu. li. vj. & c. qm̃ cõtra falsam. s̃. de ꝓb. sed qñ iudex sic ꝓnũtiat: nec absoluit nec cõdẽnat ex scripto: cõiter tenet q̃ snĩa valeat: quod videt tenẽdũ saltẽ in re dubia, per. c. abbate. de ver. fi. & l. quoties. ff. de ver. obl. & de subtilitate iuris videtur multũ restringere cõsideratio Io. an. sed quia maximè in sententijs debemus cõsiderare mẽtẽ potiꝰ q̃ verba: mẽs aũt iudicis est cõdẽnare de ꝑsenti: quia aliàs non esset snĩa: & interꝑtatio debet fieri vt cõueniat rei de qua agit: vt in c. inter dilectos. de fi. istr. teneo partẽ q̃ snĩa valeat. ꝑ quo all. tex. satis no. in. c. in his quę. j. de ver. sig. qui optimè facit: maximè cõiuncta. l. ait ꝓtor. ff. de re iu. ¶ † Ex qb⁹ aũt actis debet snĩa certificari. Quidã dicũt q̃ ex ꝓbatorijs, vt ex attestationibus, instrumẽtis, vel cõfessionib⁹: vt no. in. d. l. pe. Alij dicũt sufficere q̃ ex assertorijs: vt ex libello. quod sentit Io. an. ĩ. d. ver. qd si iudex, vbi dicit valere snĩam si iudex dicat cõdẽno te ad petita. Bar. ĩ. d. l. iij. sic distiguit, q̃ aut iudex retulit se ad certa acta, & nõ est vis q̃ sint illa dũmõ ex illis possit certificari: vt. d. l. ait ꝓtor. &. l. quid tñ. Aut nõ retulit se ad certa acta: sed generaliter dixit cõdẽno te ad id quod debes: & tũc oportet cõstare ex actis ꝓbatorijs: & bene loquit q̃ ex sola assertione libelli nõ cõstat illũ debere: & q̃ valeat talis snĩa est tex. iũcta gl. in. d. l. quid tñ. ff. de arb. ¶ † Tertiò principaliter opp. producẽs instrumentũ nõ põt cõtra illud dicere: vt in. c. cũ olim. de cẽsi. facit quod leg. & no. in. c. imputari. de fi. inst. ergo pars monasterij[a] nõ potuit aliquid allegare cõtra instrm̃ per se productũ. So. dicit Inn. q̃ licet ꝓducẽs instrumẽtũ nõ possit illud redarguere de falso: vt in cõtrario. potest tamẽ dicere q̃ cõtra ipsum nõ facit. ita dicebat hîc monasteriũ q̃ instrumẽtũ authẽticũ nõ erat Sabin. sed certè hoc nõ soluit cõtrariũ: quia respectu trãssumpti quod monasterium seu ipsius sindicus ꝓduxit allegabatur falsitas: vt in litera. Ideo dico q̃ hoc est speciale fa-

quartò quæro. ff. de exerci. act. vbi dicit q̃ nõ valet. & vide Bar. & Imo. in. c. cũ olim. de arb. & Alex. in cõs. lij. in. iiij. parte consi. & in. l. j. ff. de libe. & posth

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Pars monasterij. Vide Bald. in. l. si qs testibus. C. de test. vbi dicit q̃ si ꝓduxit instrm̃ scriptũ manu cuiusdã notarij aliàs inhabilis videor eam approbare. adeò q̃ si contra me ꝓducat aliud instrumentũ scriptum manu illius notarij, non potero dicere illũ notariũ inhabilẽ. & an & qñ qs possit venire contra illud quod semel approbauit vide latèp Fel. ĩ. c. cap̃m sanctę crucis. col. xiij. cũ pluribus seq. s̃. de rescr. & nunqd approbat⁹ in vno off. possit in alio reprobari. vide all. ꝑ. Dec. ĩ. cõ. lxxxvj. co. vj.

uore ecclesię: quia vt in litera dicitur delictũ personæ non debuit ecclesiæ præiudicare.

54 ¶ † Itẽ dic q̃ dictũ Inn. nõ est indistinctè verũ: vnde distingue q̃ aut sciẽter quis produxit instrumẽtũ & ꝓcedit dictũ Inno. vt non possit cõtra illud allegare falsitatẽ, cum ipse de hoc possit accusari & puniri. & hoc etiã voluit Bar. in. d. l. post legatũ. Aut produxit ignoranter, & tunc ipsemet potest dicere illud falsum: vt probatur in. d. l. post legatum. & ibi Bar. & optimè facit. l. q̃ ignorans. ff. de fal. vbi hoc ꝓbat. & intellige qñ ꝓbabiliter

55 ignorauit. ¶ † Et ex p̃dictis etiã infertur secundũ Inno. q̃ ex quo semel approbaui aliquẽ ad certũ officiũ non possum ampliꝰ illũ respectu eiusdẽ officij reprobare: vt patet in teste quẽ semel ꝓduxi. vt. iiij. q. iij. c. si testes. §. si quis testib⁹. nisi ex cã superueniẽte: vt in c. insinuãte. de offi. dele. Et plus not. dicit q̃ b etiã respectu alterius officij nõ possum reprobare: dũmodo sit tale ad quod personæ consimiles admittant: secus si dissimiles: vñ si approbaui aliquẽ in iudicẽ, possum eũ reprobare si producit contra me in testẽ: quia persona criminosa põt esse iudex. iuxta not. plenè in. c. scisscitatus. de reseri. sed non testis: vt in. c. testimoniũ. de test. quod not. ex hoc aliàs dixi q̃ licet scholaris fuerit approbat⁹ in rectorem studij, non tamen per hoc concludit q̃ non possit reprobari in examine: quia illud est diuersum officium: nã illiteratus potest esse iudex dummodo habeat peritiam causarum. vt in. l. licet. C. de iudi. no. gl. in. d. c. scisscitatus. nõ tamẽ doct. vt in. l. magistros. C. de profes. & medi. lib. x. & l. vnica. C. de profes. qui in vr. cõstan. lib. xij. nec statutũ vniuersitatis in cõtrariũ valet: quia hoc nõ est in potestate eorũ. doct. enim in approbãdo sunt vt testes & cancellarius confert honorem doctoratus loco principis. ad hoc cle. ij. de magi. facit quod no. Bart. in proœ. ff. & videt quod dixi in. c. proposuisti. de probatio. & pro dicto Innocen. alleg. bon. text. cum gloss. in cap. accepimus. de æta. & qualita. vbi hoc videtur quasi expressum. & vi-

56 de etiam gloss. in. c. scriptum. de elect. ¶ † Limita tamen hoc dictum vt procedat respectu priuati quia approbauit vel tolerauit in vno officio, sed respectu superioris non procedit indistinctè. dico enim quòd potest illum examinare cùm est transferendus. ad illud officium: quia potuit effici indignus argu. leg. magistros. & quod ibi not. C. de profes. & medic. libr. x. & pro hac limitatione mea videtur textus in capitul. in causis. de elect. & in capit. scriptum. præalleg. & ibi hoc idem videtur velle Ioan. Andr. post Vicen. super gloss. in versic. præsumptione.

57 ¶ † Quartò & vltimò fortiter vltra alios oppo. sic: dubia probatio recipit interpretationem ex partium confessione. vt in cap. cum Ioannes. de fid. instrumen. sed hæc pars monasterij proposuerat quòd permutatio facta fuerat cum Epõ Sabin. ergo originale

ANT. FRAN. ¶ Vtrum approbatus in vno offi possit in alio reprobari: dicas q̃ nõ qñ illud aliud offm̃ reqrit eãdẽ idoneitatẽ personę. ita Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de serui. & in. l. si quis testibus. in. j. col. C. de test. vbi dicit idẽ esse ĩ testẽ quẽ semel approbaui. & ita dicit intelgẽda esse dicta Inno. hîc. & do. An. & aliorũ in. c. pñtiũ hîc all. quod intellige verũ nisi sit medic⁹ vel grãmatic⁹, quia semel approbatus põt etiã reprobari, vt habet per glos. & doc. in. l. põpo. de neg. ge. & ꝑ Bar. ĩ l. dispensatorẽ. ff.

¶ Reprobare. Vtrũ si approbo aliquẽ in vno officio videar eũ approbare in alio: & vide ꝑ Ant. in. c. pñtiũ. de test. ĩ. v. col. & ĩ. d. c. ẽt. ponit an si semel approbaui testẽ post ea inter aliàs personas possim eum reprobare.

de so. & vide Spe. hîc oînoĩ ti. de arbit. in. §. sequit. in prin. & in ti. de te ste. in. §. pe. Adde tñ q̃ põt approbari factũ & reprobari eius qualitas, vt not. voluit Bal. in. l. j. in. ñ. col. C. de furt. Et ad de etiam q̃ hæres approbans testamentũ obligat se ad legata facta in ipso testõ etiam inualida, ita Bald. in. l. non dubiũ. C. de testa. in princ.

✠ SEBA. SAPI.

a ¶ Notoriũ. Vide not. per Fel. ĩ. c. cũ ordinẽ, co. vij. ver si. prima declaratio. ŝ. de resc. vbi tãgit qñ notoriũ nõ indigeat allegatione. vide etiã Moder. in. l. ñ. ff. si qs ius di. nõ obtẽpe.

b ¶ Et in hoc contrariũ tenet hîc. d. Anto. & q̃ eo facit gl. in ver. notorie. in cle. pastoralis. de re iud. & quod no. doct. in ca. ex parte. el. j. de appel.

c ¶ Attenditur poti⁹ via terrestris q̃ aquestris. de quo vltra. d. Ant. hîc satis etiã p. d. Ant. in. d. c. nõnulli. de resc. & Arch. in c. statutũ. §. cũ aũt. de resc. in. vj. & vide Bar. in. l. in itinere. ff. de ver. sig. & Bal. hîc & q̃ attendi debeat via breuior dũmodo nõ sit periculosa. alle. opi. Bart. in. l. veteres. ff. de excu. tu. sed tu sup hoc ar. distingue pulchrè vt per Bar. in l. j. in fin. ff. si quis cau. Imo. ĩ. l. cõtinu⁹. §. cũ ita. ff. de verb. oblig. & ad hoc all. bo. tex. in l. ñ. §. peñ. ff. si qs cau. & refert Plutarch⁹ in vita Catonis, q̃ tribus cũ per oẽm ætatem pñiam egisse: primò si quod arcanũ mulieri credidisset. secundò si p aquã traiecisset & poterat per terrã q̃ficisci. tertiò si aliquos dies per incuriam sine ꝑtu-

faciẽs mẽtionẽ de episcopo Theodosio simpliciter debebat intelligi q̃ ille Theodo. erat eps Sabiñ. Sol. dico q̃ hîc nõ fuit facta mẽtio de episcopo Sabiñ. in forma cõfessionis sicut in. c. cũ Ioannes. sed in forma exceptiõis vt colligitur ex litera. ¶ †Et ex hoc intellectu colligo singulare & notabile dictũ quod nescio alibi. videlicet q̃ ex rei exceptione nõ solùm nõ fundatur actoris intentio: q̃nimo nec declaratur dubia q̃batio ipsius actoris ad ipsius cõmodũ. & idẽ dic breuiter si reus aliquid ponit in articulis: quia articulans nõ fatetur. vt no. Io. An. in. c. cũ in positiõibus. de iureiu. li. vj. Secũdò potest dici q̃ hæc cõfessio emanauerat falsò, & erat fundata super falso instrumento: vnde sicut falsitas nõ nocet monasterio. ita nec illa confessio.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Exceptio nõ admißa & ob id fuit appellatum, debet coram iudice appellatiõis declarari vera.*

2 *Dieta vltra quam prohibetur quis tradi, connumeratur à fine diœcesis non autem à loco habitationis.*

Citatus non tenetur comparere quotiescunque notorium est quòd sibi competit declinatoria fori: nec tenet processus cõtra eũ factus. & nu. 4.

5 *Dieta an sit consideranda per aquã an per terrã, dato quòd vna istarum viarũ sit breuior vel lõgior alia?*

6 *Dieta an consideretur vsque ad locum vbi causa est cõmißa: vel ad locum ad quem se iudices conferunt?*

Iudex cõmißarius deputatus, vt iudicet sub commoratione loci, vbi resident non potest vltra illum locum iudicare.

7 *Iudex appellationis, si ad ipsum fuit appellatũ circa vnum articulum: an debeat, vel posßit se intromittere super tota causa?*

¶ *CAP. VII.*

OLim & infra.

1 †Qui propter exceptionẽ nõ admißam appellat, coram iudice appellatiõis probare debet exceptionẽ esse verã. ita cõmuniter sumatur: sed secundũ hãc summationẽ hæc de cre. est de indubio per. c. interposita. de app. ideo potest summari aliter intelligẽdo q̃ hîc scribitur executoribus illarũ sententiarũ: & sic exceptio inferens nullitatem sententiæ etiam corã executore auditur ad affectum, vt si veram esse cognouerit supersedeat. Vel tertiò sic intelligendo q̃ isti erãt iudices appellationis. Si exceptio iurisdictionis exclusiua propter quam fuit appellatum probatur vera: iudex appellatiõis non debet de principali cognoscere sed supersedere. & tã iste quàm præcedẽs est notabilis intellectus. In prima ponitur appellantis querela. In secunda prouisio. ibi: *discretioni*. Et vt patet ex prædictis habet iste tex. duos intellectus: secundũ primum & magis communem pone sic casum. ¶ V. tractus coram iudice delegato opposuit q̃ trahebatur vltra duas dietas. replicabatur vt in litera. demum propter exceptionem nõ admißam fuit appellatum: delegatus appellatione non obstante excõica-

uit illum. V. & fuerunt impetratæ literę ab aduersario super executione istius sententiæ ad istos de quibus in suprascriptione: coram quibus. V. proposuit exceptionem suam: & quia non audiebatur mãdat eis papa vt in litera patet secundũ alium intellectũ. pone casum q̃. V. appellauit & impetrauit literas ad istos iudices in suprascriptione contentos: quibus papa mãdauit vt patet in litera. & iste intellectus est magis planus & literæ consentaneꝰ. nã si scriberetur executoribus, papa non mandaret eis vt ipsi decernerent appellationem esse legitimam: quia non pertinet hoc ad eorũ officium: sed solùm debet cognoscere ad effectum exequẽdi vel supersedendi: vt in. c. decæterorũ. de re iudi. vbi plenè tracta bo hũc articulũ an & quas exceptiões debet executor admittere. Item facit. c. cùm contingat. de rescri. & no. in. c. pastoralis. §. quia verò. & quod ibi no. de officio delega. Prætereà pro isto intellectu facit, quia appellatione pendente non debet fieri executio latæ sententiæ post appellationem: cum validitas gestorũ post appellationem à grauamine dependeat ab ipsa appellatione: vt in c. non solum. de appel. libro sexto. vnde si factam contigisset vt recitat glossa fina. non mãdasset papa vt executores cognoscerẽt aliquo modo de appellatione. sed vt supersederent in euentum causæ appellationis. & miror q̃ glo. & docto. hoc non ponderauerunt. ideo tene alium intellectum. ¶ †No. ibi: *extra suam diœcesim &c.* q̃ duæ dietæ quibus prohibetur tractus nõ cõputantur à loco habitationis: sed à fine diœce. cõcor. c. nõnulli. de rescri. & clarius tenent docto. ibi. hodie verò non potest quis trahi vltra vnam: vt in. c. statutum. de rescrip. lib. vj. ¶ No. secundô practicã procedendi cum quis citatur vltra duas dietas: debet eñ hoc proponere coram iudice: & si non audietur debet appellare. ¶ †Ex hoc infero ad duas quæstiones. prima nunquid citatus vltra duas dietas hodie vltra vnam teneatur comparere ad excipiendum contra rescriptum? Gof. & Hos. arguũt ad partes q̃ teneatur ire. alleg. l. arbiter. calendis. §. j. ff. de arbit. & ŝ. de offi. deleg. c. prudentiam. In contrarium est. l. non videtur. & l. si quis ex aliena. ff. de iud. & l. ex quacunq̃. ff. si quis in ius voc. tamen hæc vltima duo iura videntur potiꝰ p contraria parte. Cõcludũt tamen præfati doc. q̃ ire teneatur si dubitatur de dietis: vel an literæ sint obtentæ de consensu procuratorum quos partes habent in curia, aliâs nõ teneretur ire si nullum dubium est. Aduerte q̃ doc. hanc eãdem quæstionẽ formant in. d. c. nonnulli. & cõiter cõcludũt oppositum dicẽtes q̃ debet ire ad allegandum priuilegium suũ per d. l. si quis ex aliena. cũ similibus sed mihi plus placet opin. præcedens, quia vbicũq̃ notorium[a] est q̃ citatio competit declinatoria, nõ tenetur cõparere[b] vt. d. l. non videtur. ff. de iudi. no. Inn. in c. ij. de dila. & glo. in. c. super literis. de rescrip. in versi. nisi forsan. quæ loquitur quasi in terminis nostris. & glo. in. c. veniens. de accu. & in. c. si Episcopus. iij. quæst. ij. & Io. an. in regula, scienti. de reg. iu. in merc. facit optimè tex. cum glo. in. c. pastoralis. §. pisana. de re iud. Et ad istum tex. dicit q̃ iste voluit vt saltẽ euitaret prę

4 iudicium facti comparere, vel factũ erat dubium. ¶ †Secunda quæstio est nunquid teneret processus si non compareret. dic quòd re existente dubia teneret etiam si prius non pronunciaret se iudicem: quia rescriptum tenet mero iure licet competat exceptio iurisdictionis elisiua, vt satis colligi potest ex. c. nonnulli. sed hodie potest dici contrarium per. c. statutum de rescrip. lib.

5 vj. in fi. ¶ †Tertiò quæritur quid si ad iudicem citantem iter est per aquam & per terram. sed per aquã nõ distat vltra vnam dietam: per terram verò quatuor vel econuerso, quæ via attenditur an terrestris vel marina. Quidam dixerunt considerandum esse viam vsitatiorem & frequentiorem. argu. in. l. distin. c. sæpe. & l. si putator. ff. ad legem aquil. & de sponsa. c. ex literis. & l. cum delanionis. §. asinam. ff. de fundo instruct. Goffre. & Hostien. dicunt frequentius esse vt considerentur itinera terrestria, 'maximè tempore hyemali quo solet periculosa nauigatio esse. C. de offic. recto. prouin. l. ciuitas. Item termini diœce. melius distinguuntur per terram quàm in mari vel aquis. facit quod not. in Specu. de cita. post princip. & hæc satis placẽt. de materia ista vi-

6 de plures quæstiones docto. in dicto. c. nonnulli. ¶ †Gloss. j. quę rit quid si literę impetrantur vltra duas dietas: sed iudices conferunt se ad locum propinquum, nunquid reus teneat rñdere?

Gloss. ista

Glo.iſta dicit quòd ſic:quia hîc & in.d.c.nõnulli.ſolùm ponderatur tractus.olim tẽpore iſtorũ iuriũ erat hæc opi.vera,& ſatis faciebat iſte tex.& ratio.d.c.nõnulli.ſed hodie poteſt ꝓcedere, dũ modo iudex non exeat locum commiſsiõis: vt puta ſi eſt deputatus in certa diœceſi nõ põt illã exire:ſed intra illã poteſt ſe appropinquare:vt probat in.c.ſtatutũ.§.in nullo. ꝑalle.& videt iudicio meo facta cõmiſsio in certo loco nõ ſolũ qñ hoc exprimitur:ſed etiã ſi in cõmiſsione exprimatur dioce.iudicis.Et ſi dicatur inta li loco commorãti, põt tũc cognoſcere in loco moræ licet non ſit intra ſuã dioceſim.ad hoc bon⁹ text.in.c.fi.de rerũ permu. & ibi hoc tenet Ioã.an.quod ſemp notabis: quia quotidie accidit.

7 ¶ †Gl.ij.opponit de multis iuribus & bene ſoluit.ſed tu de iſta materia dic vt lati⁹ dicet in.c.interpoſitã j.de appel.& ibi eſt bo. tex.principalis & fundamentũ huius materiæ.¶ Vltima gl.op.videtur em̃ ꝙ iuſtificata appellatione nõ debeant iudices ſupерſedere:ſed ꝓcedere in cauſa:cùm ipſi ſuccedant loco primorũ iudicũ:vt in.c.vt debitus.de appel.Sol.gl.ponit intellectum quẽ.s.recitaui:vt patet ex ea.Ex quo intellectu collige no.quod dixi in ſecũdo ſummario.Pet.& Abb.ponũt aliũ intellectũ ꝙ iſti quibus nũc ſcribitur erãt iudices appellationis.& hæc lec. eſt verior & notabilior:vt.s.dixi.Et ad contrarium dic ꝙ procedit qñ exceptio propter quã appellatur nõ venit ad declinandã & extinguẽdam iuriſdictionẽ iudicis:ſed concernit intentionẽ actoris.tunc em̃ cùm iudex appellatiõis ſuccedat loco primi iudicis debet iuſtificata appellatione de cauſa cognoſcere.ſed cũ exceptio extinguit iuriſdictionem iudicis,debet iſte facere quod primus iudex erat de iure facturus.ſ.ſuperſedere & pronunciare ſe non iudicẽ: aliâs ſi dicerem⁹ oppoſitũ,iſte per ſuã exceptionẽ quaſi nihil obtineret.nec huic intellectui obſt.c.ex parte.iij.de quo Pet.& Ab. opponũt & nõ ſoluũt:quia(vt ibi no.)illi iudices fuerũt de nouo dati non contra matrẽ appellantem ſed contra filios in quos erat actio dirigenda.& ita potuiſſet papa facere hoc ſi voluiſſet ſed voluit ſupplere de facto.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus & periurus poſſunt pro defenſione eccleſiæ ipſorum excipere & opponere illa crimina quibus ipſi tenentur.*
Excommunicati poſſunt electionem de indigno factam incuſare.
2 *Excommunicati & periuri non ſunt ipſo iure priuati beneficio.*
3 *Electio facta de excommunicato eſt ipſo iure nulla.ſi verò excommunicatio venit poſt electionem:talis electio poteſt caſſari.*
4 *Periuri repelluntur ab agendo vel accuſando ſicut alij criminoſi:ab excipiendo verò non repelluntur.*
5 *Replicatio vbi elidit exceptionem debet primò probari:quia ea probata manet exceptio inefficax.*
6 *Excommunicatus & periurus an audiuntur tanquàm rei voluntarij?*
Ius ſuum dicitur proſequi ille qui non vult ſuperiorem non idoneum.
7 *Exceptio criminis an tollatur per replicationem eiuſdem criminis & ſic an paria delicta mutua compenſatione tollantur.17.*
8 *Si tu excipis quòd gabella non eſt ſoluta de contractu in quo me fundo: & ego excipio quòd nec tu ſoluiſti:tua exceptio non tollitur per meã replicationem.*
9 *Replicatio debet elidere exceptionem.*
10 *Bannitus poteſt alium bannitum impune occidere:ſtante ſtatuto quòd bãnitus poſsit impune occidi.*
11 *Bannitus ex forma ſtatuti non poteſt nec agere nec excipere: nec vnus bannitus poteſt agere nec excipere contra alium bannitum.*
12 *Iudex poteſt ex officio etiam parte non excipiẽte perſonas indignas à teſtimonio repellere.*
13 *Statutum tollens defenſionem tam circa perſonam quàm circa res an valeat?*
14 *Appellatio poteſt tolli per principem.*
15 *Statutum quòd bannitus poſsit impune offendi valet.*
16 *Teſtis contra quem exipitur de crimine:non poteſt contra excipientem de ſimili crimine replicare.*
18 *Calor iracundiæ non excuſat quem ab iniuria.*
19 *Vſurarius volẽs recipere vſuras non auditur niſi reſtituat quas extorſit.*

dio tranſiuiſſet.& adde ꝙ imputatur alicui caſus fortuitus eo quia non iuit per viam ſeu iter conſuetum ſecundũ Bar.in.l.cũ proponas. C. de nau.fœ.& in.l.j.ff.de his qui deie.vel effu.facit quod no Ang.in.§.his igitur.in prin.inſtit.de iuſti.& iure.

ANTO.FRAN.¶Quomodo fiat cõputatio dietarũ & qualiter debeat fieri mẽſuratio. primò dicas ꝙ mẽſuratio non fit à porta ſed à cõtinẽtib⁹ ædificijs. itẽ fit ꝑ viã magis vſitatã,vel etiã ꝑ aerẽ ſi aliter fieri non põt.vt ple.ꝑ Bart. in.l.j.ff.ſi qs cau.hîc alle.& qñ vna via eſt lõgior altera,dicas ꝙ mẽſuratio debet fieri per viam longiorem ſi fortè agat de vita hominis. vt per.d.Anto.& Imol.in. c.nõnulli.de reſcrip. & ꝑ Imo.plenè in.l.cõtinu⁹. in.§. cũ ita. hîc allega.& vide Bar.in. l.imperator.de appel.vtrũ aũt dicta intelligat ſecũdũ legalẽ diſpoſitionẽ anverò ſecũdũ cõſuetudinẽ regionis. vide glo. & docto. in.c.nõnulli de reſcri.& in. c. ſtatutũ.§.cũ vẽrò.c.tit. lib.vj. & adde ꝙ dicta cõputãt à fine diœceſis domicilij ipſius rei ſecũdũ Io.an.in. c.ſtatutũ. & vide do. de Rora. in deci. ccccccxliiij.incip. cõiter tenet Ro.in antiqs.&adde etiã ꝙ dicta in realib⁹ cõputantur à loco in quo eſt res.& ꝑ d.Car.in cle. j. de reſcri.& tene mẽti quod dixit Bal. in.l.ſi tibi manda uero.ff.cõm.ꝙ qſacit dictã nimis lõgã diciẽtẽ ĩ culpa.

¶ CAP. VIII.

DIlecti filii. Per excommunicationis vel periurij exceptionẽ à ſua vel eccleſiæ ſuæ defenſione quis repelli non debet.vel ſic.Pro defenſione ſuæ eccleſiæ põt quis opponere exceptionem excõicationis periurij,vel aliã legitimam exceptiõem:nec per replicationẽ excõicationis vel periurij repelli põt.h.d.Prĩa pars ponit rationẽ appellantis.Secunda dat iudicẽ. ibi: *quocirca*. ¶ Caſus literalis.Quidam canonic⁹ gradẽſ. M.nomine.electus fuit in priorẽ eiuſdẽ eccleſiæ.ſed S.G.& P.canonici ſanctæ Mariæ ſe opponebant electioni illius: vnde contra illos literas impetrauit.Ipſi coram iudicibus conſtituti propoſuerunt ꝙ dictus.M.nõ debebat audiri eo ꝙ erat excõicatus & periurus:ſed dictus.M.cõtra.G.&.P.in modũ exceptionis & replicationis obiecit periuriũ & excõicationẽ,& replicationẽ excõicatiõis cõtra.S.vt eorũ exceptionẽ elideret.ſed procurator illorũ rñdit ꝙ ꝓbatio illius electi ſuper hoc recipi nõ debebat:quia & ſi illa etiã probarent,nõ eſſent ꝓpterea à defenſione ſuæ eccleſiæ repellendi.& ſi excõicatio cõtra dictũ electũ ꝓbaret in modũ exceptionis repelleret ab agẽdo:ſed replicatio excõicatiõis etiã ꝓbata cõtra.S.nõ repelleret eũ à defendendo.iudices interlocuti fuerunt:ꝙ pri⁹ reciperent ꝓbationes ſuper replicatione præmiſſa:ꝓpter quod ad ſedẽ apoſtolicã appellauit.mãdat papa quatenus ſi eſt ita reuocet in irritũ qcqd fuit factũ põſt appellationẽ.

1 Bern. ¶ †No.primò ꝙ excõicati vel piuri poſſunt ſe opponere cõtra electionẽ de indigno factã in eorũ eccleſia:ac illa eadẽ crimina ꝙb⁹ ipſi tenẽtur electo opponere. ¶ †Ex quo inferẽt ꝙ excõicat⁹ & periur⁹ nõ eſt ipo iure priuatus titulo ſui beneficij:quod intelige:vt no.Inn.in.c.cũ noſtris.de cõcef.ꝓb.vide quod dixi.s.in.c.querelã.de iureiurã.facit c.j.de iud. ¶ †No.tertiò ꝙ electo petẽti ſuã cõfirmationẽ vel agenti cõtra ſibi reſiſtẽtes: obſtat exceptio periurij & excõicationis: & ſi iſta inerãt tpe electiõis,electio fuit nulla: vt in.c.fi.de cle.excõ.&.c.cũ in cũctis.de ele. & quod no.in.d.c.querelã.ſi aũt ſuperuenerũt,poſſunt opponi ad effectum repellendi electũ ab agendo:vt eius electio caſſet:vt in c.ſuper his.de accu.& dic vt ibi. ¶ †No.arg. ꝓ locũ à ſpãli ꝙ periuriũ repellit quẽ ab agẽdo.hîc em̃ dicit ꝙ nõ repellit quẽ à defenſione ſuæ eccleſiæ.ergo aliter agentem repellit.

a Ioan. And.hîc dicit ꝙ periuriũ[a] non impedit agentem ſed confirmationem petentem ſic: quia illius intẽtionẽ perimit.ſicut repellit ordinãdũ.de temp.or.c.fi.& teſtem.s. de teſti. c.teſtimõiũ.Ego dico ꝙ periuriũ nõ repellit niſi quemadmodum alia crimina. nam criminoſi à multis repelluntur:vt in.c.j.& in.c. cum dilectus.de accu.&.iiij.q.vj.c. omnib⁹.

2

3

4

SEBA.SAPI. ¶ Terreſtria, Vide Alexã. in cõſi. xxxij.incip. conſideratis verbis ſtatuti in.iiij.volu.& quot miliaria faciãt vnã dietã ꝓ mare tangit Bart. in tractatu de inſula.col.iij.vbi dicit ꝙ quinquaginta miliaria requirũt.

SEBA.SAPI, a ¶ Periuriũ. Vide Ro.ĩ ſin.cccxcj.ĩc. tu ſai.vbi dicit ꝙ piur⁹ nõ ꝓt agere ĩ cã ĩ qua fuit piurus.vide Alc.ĩ cõſ. xvij.ĩc.ꝑideratis.

col.ij.in.iij vol. & in cõſi.lxxvj.inci. viſis.col.iiij.in. v. vol.& in.l.ſi quis maior.col.fi.C.de tranſac.

vnde criminoſi non poſſunt alios denũtiare vel accuſare.vt in iuribus præalleg. hîc em̃ admittunt quia defendebãt eccleſiam ꝓpriã. & ſecũdũ hoc procedit hîc arg.à ſpeciali an ſuſpenſus ab officio & beneficio poſsit agere.dic vt noj̃.c.ꝓxi.¶ †No.ꝙ vbi replicatio elidit exceptionẽ debet prius ipſius probatio admitti:quia ea ꝓbata remaneret exceptio inefficax. de hoc tamẽ vide quod in ſimili dixi in.c.j.de or.cog.&.l.circa.ff.de ꝓb. & pleni⁹ in terminis noſtris dixi poſt Io.an. in.c.à nobis.s̃.e.dic vt ibi.¶ †Gl.j.colligit ꝙ quilibet admittendus eſt ad defenſionẽ ſuæ eccleſiæ:etiã periurus & excõicat⁹.¶ Sed cõ tra hoc & cõtra tex.oppo.videtur em̃ ꝙ iſti non eſſent admittendi cũ ipſi opponerẽt ſe iſti electo & ſic erant rei volũtarij qui cẽſen tur actores.& ad hoc.c. exhibita.de iudi. & quod no.in.c.ſuper eo.de ele.facit.c.cum inter.s̃.eo.vbi excõicato permittitur dũtaxat ſtricta defenſio:vnde ꝓhibetur reconuẽtio: ne remediũ defenſionis permiſſum trahatur ad impugnatiõis materiã.& ſic nullo modo excõicatus poteſt impugnare alium etiã ad cõmodũ eccleſiæ:vt in.d.c.exhibita.Sol.Inn. s̃.eo.c.cũ inter.fatetur contrariũ,dicens excõicatũ non poſſe excipere contra petẽtem cõfirmationẽ,ne defenſio trahatur ad impugnationem:& quia cũ ſit extra eccleſiã propter delictũ ſuũ non intereſt ſua:nec põt excõmunicationẽ vel aliud crimen obijcere. argu.xxvj.diſt.c.vna tantũ.& quia cũ trabẽ geſtat in oculo non poteſt feſtucam de oculo fratris eruere.iij.q.vij.§.tria.in fi.Ad hanc decre. reſpondet ꝙ loquitur in reo neceſſario:quod videtur colligi ex litera ibi. *traxiſſet in cauſam &c.* voluntarius aũt debet primò fundare intentionẽ ſuã in iudicio:quod facere nõ põt excommunicatus : neceſſarius aũt firmat intentionẽ ſuã in perſonã hoc ipõ ꝙ vocatus & citatus eſt ad iudiciciũ.de iudi. c.intelleximus.&.l.inter ſtipulantẽ.§.j.ff.de verb.obl.Hoſ.in.d.c.cũ inter.& hîc tenet oppoſitũ adducens iſtũ tex.in eo ꝙ iſti canonici prius ſe opponebãt huic electo.&ſic erant voluntarij.Itẽ adducit caſum de trãſlato ad alium epiſcopatum cui per canonicũ ad impediendã poſſeſsionẽ opponebatur crimen cũ infamia: contra quã ipſe tranſlatus replicat excõicationẽ:& dicitClementẽ quartũm diffiniuiſſe ꝙ replicatio non elidebat exceptionẽ licet ille eſſet reus volũtarius prouocans non prouocatus.ideo concludit Hoſti. illã diſtinctionẽ Inn.inter reũ neceſſariũ & voluntariũ nõ admittendã:niſi illã ſaluando dicamus ſecũdũ eũ iſtũ qui vult malũ prẽlatũm repellere forẽ neceſſarium & non volũtariũ.Quid em̃ grauius,intolerabili⁹ & periculoſi⁹ eſt q̃ ꝙ detur lupus loco paſtoris,diſſipator loco tutoris:homicida pro medico: tyrãnus pro defenſore:inimicus pro aduocato?certè nihil.vt.s̃.de elect.nihil eſt . & . c. ne ꝓ defectu.&.xl.diſt.c.multi.Itẽ cũ excõmunicato reſeruetur exceptio contra tẽporalem iudicẽ delegatũ ſuſpectũ,forti⁹ debet reſeruari cõtra ordinariũ qui eſt perpetuus. & hoc dictũ Hoſt.dixit Spe.curiã ſeruare.ſ. ꝙ excõicatus pro eccleſia ſua poſsit opponere cõtra petentẽ cõfirmationẽ etiam ſi volũtariè veniat:vt no.in Spe.de actore.§.j.ver.itẽ ꝙ excõicat⁹. hoc etiã videtur ſequi Io.an.Et ad.c.exhibita.præalle.dicit poſſe dici ꝙ ſi canonicus excõmunicatus prouocat ad iudiciũ,dans libellũ vt caſſetur electio repellitur per exceptionẽ: ſi verò contra prouocantẽ ad confirmationẽ excipit etiam ſi ſponte veniat admittet.hoc etiam dictũ videtur ſequi do. Ant.nec Inn.cõtradicit in hoc caſu propoſito ſi bene ponderentur dicta ſua in.c.ſuper his. de accu.in.ij.col.vbi dicit ꝙ criminoſus non admittitur contra petentẽ cõfirmationem,niſi ſua interſit:puta ꝙ ſit futurus ſuus prẽlatus,vel ſit patronus.nemini em̃ ius ſuũ proſequenti obſtat exceptio criminis.arg.iiij.q.vj.c.oĩbus.ſecũdũ eũ.& pondera bene ſuam rationẽ, vult em̃ ꝙ excipiẽs cõtra futurũ prælatũ ſuum dicit ius ſuũ ꝓſequi.nedũ eccleſiã ſuã defendere. excõicatus aũt nõ repellitur à proſecutiõe iuris ſui.procedat ergo dictũ Inn. in d.c.cũ inter.cũ criminoſus excipit tanquã vnus de populo contra petentẽ confirmationem.& fortè poſſet attentari ꝙ quilibet etiã laicus futurus etiã ſubiectus eſt admittẽdus contra petentẽ cõfirmationẽ nõ obſtãte replicatiõe criminis,ꝓ rationẽ. s̃. dictã. & facit.c.audacter.in fi.vij.q.j.ad p̃dicta etiã facit quod no . Ioã. an.in.c.piaj̃.eo.li.vj.vbi cõcordãdo Inn.dicit ꝙ admittitur excõicatus appellans extra iudicium qñ aliquod præiudiciũ ex omiſſione poteſt ſibi generari.ſed in caſu noſtro præiudicium generaretur huic excõicato ſi non poſſet ſe opponere contra petentem confirmationem:quia obtenta cõfirmatione mitteretur in poſſeſsionẽ,& durius tũc repelleret.iuxta ea q̃ leg.& no.in.c.veniẽs ij.de teſt.¶ †Oppo.hîc cõtra exceptionẽ criminis nõ datur replicatio criminis.& ſic videt ꝙ cõtra exceptionẽ doli nõ detur replicatio doli.quod videtur etiam probari in.l.apud iulianum. §.marcellus.ff.de doli exce.¶ Sed cõtra hoc op.de.l.cùm mulier. &.l.viro atꝙ vxore.ff.ſol.mat.vbi ſi cõtra mulierem repetẽtem dotem vir excipit de adulterio admittitur replicatio mulieri cõtra virũ de lenocinio.Ad idẽ.c. penul.& vltj̃.de adul.vbi contra proponentẽ adulterium mulieris,mulier admittitur proponens adulterium viri.& ſic mutua cõpenſatione crimina tolluntur. Sol.gl.fi.hîc ſatis in ſua materia notãda intrat hanc difficultatem & in effectu pro ſolutione cõcludit quòd replicatio admittitur quando ea nõ admiſſa excipiens remaneret in lucro. exemplum in.d.l.cũ mulier.&.d.c.pen.reijcitur vera replicatio ſi ea admiſſa agẽs remaneret in lucro.ſic loquitur.d.§.marcellus.& caſus eſt hîc.nã ſi replicatio iſtius electi fuiſſet admiſſa, admitteretur iſte electus excommunicatus ad agendum.& ſic reportaret commodum.& ſic admittendo vel denegando eadem eſt ratio:ne alter remaneat in lucro,alter in dãno.hoc vult in effectu tota iſta glo. hunc articulum attingit Inn.in.c intelleximus.de adult.& aliqd poſuit in.c.ſi quis presbiterorũ.de reb.eccl.non alie.ſed Bart.& Bal.poſt Iac.de are.& Butriga.clarius ꝓcedũt in.l.cũ mulier. & l.viro.ff.ſol.matri.Et primò ponam duas theoricas ad cognoſcẽdum an & qñ[a] exceptio doli ſeu criminis tollatur replicatiõe doli ſeu alterius criminis.Secũdò ſubijciã exẽpla ad maiorem clari tatem:quia materia eſt difficilis.Tertiò ponam aliquas quæſtiones notabiles & dubitabiles.Quartò formabo ex me vnam paruam diſtinctionem pro aliquali introductione ad materiam.

¶ Prima theorica eſt legiſtarum & maximè Barto.in.d.l. cum mulier.dicentis quod aut excipiens certat de lucro captãdo . & admittitur replicatio doli,ne cõis malitia proſit ſibi & alteri noceat.exemplum in.d.l.cum mulier.vxor repetit dotem, vel agit vt admittatur ad conſortium viri.maritus autem excipit de adulterio ad lucrandũ dotẽ.mulier replicat quod etiã ipſe fuit adulteratus:certè admittitur replicatio mulieris:vt ibi:& in.c.intelleximus.de adulterijs.Aut excipiens tractat de damno vitando,& non admittitur replicatio.Exemplum pone hîc in cap. noſtro. & in.l.apud celſum.§.marcellus.ff.de do.excep . Item ſecundum eum quando ſunt actor & reus in pari cauſa.magis enim fauendum eſt tunc reo excipienti quàm actori replicanti.ar.in regula, in pari cauſa.de reg.iur.lib.vj.¶ †Et per hoc dicit Bartol . poſt Iacob. Butr . quòd ſi ſtatuto[b] cauetur quòd non valeat ipſo iure contractus ſi non ſit ſoluta gabella : & nos ſimul contraximus nec ſoluimus gabellam: quòd ſi poſtmodum peto à te:quia vendidiſti & tu excipis de inualiditate contractus quia non ſolui

a ¶No.hic pleniſſimè an & qñ contra excipiẽtem de dolo ſeu crĩe admittatur replicatio doli vel alterius criminis, & adde his quæ ſcribũt do.Ab.& docto.in.c.pe.& vlt. de adult. & vide pulchrè per Bar. in.l.viro atꝙ vxore.in vl.col.ff.ſol. ma.& ꝑ Inno. c.ſi qs ꝑſoiterorũ. de re.eccle.nõ alie.

ANT.FRAN. ¶An replicatio doli vel alteri⁹ criminis & qñ nõ admittit cõtra replicationẽ alteri⁹:dicas ꝙ nõ admittatur qñ replicans tractat de lucro . ita Bar. in. l. papinia.§ . marcellus. ff.de doli excepr. & ibi ꝑ Alex.ſed ſi replicãs tractat de dãno admittit replicatio, niſi in odiũfœneratoris: vt in.c.qa fruſtra. de vſur.& niſi qñ exceptio eſt de inhabilitate perſonę ad agendum quia tunc iudex etiam ex officio repelleret:vt in leg. quos ꝓhibet . de poſthu . & habet ꝑ Inn.in. c. intelleximus.de adul. & per Specu.in ti.de exc.in.§.fin.

SEBA.SAPI.

b ¶ Si ſtatuto. Vide And.ſic.in conſi.xciij.col.ñ.in.j. vo.Are.in cõſi.cj. in fi.& ĩ cõſi.cxxviij.col.iij.& ſeq.

a non ſolui gabellam[a] & ego replico ꝙ nec tu ſoluiſti, hæc replicatio mea non debet admitti,eſt tamen alia ratio efficacior:qa propter tuum nō ſoluere gabellam validatur contractus.& ſic hęc replicatio non elidit exceptionem meam,quod facere debet replicatio.vtj.dicā.Hæc dicit Bar.vera qñ replicatio opp.poſt lit. cōte. & ad merita cauſæ , vt tunc excipiēs certās de lucro repellaſ per replicationē paris criminis:quo caſu intelligiſ.d.c. cū eccleſiaſticę.s̄.eod.quod not.pro intellectu illius.c.ſecus dicit qñ exceptio inhabilitans opponitur ad perſonam.tunc em̄ non eliditur ꝑ replicationē paris criminis.rō eſt quia reus eoipſo habilitaſ ꝙ trahitur ad iudicium.ideo pōt excipere contra actorem:nec pōt repelli per replicationē,cū ſit reus neceſſarius vt hic.ita dicit Inno.s̄.e.c.cū inter.& videbo.gl.in.c.à nobis.s̄ . eo.hæc dicit ipſe vera niſi actor ſit domeſtic⁹ familiaris ipſius rei:quia tunc nō poterit ipſe reus:licet neceſſarius excipere contra perſonā ipſius actoris cùm ante ipſum tolerauit in familiaritate.allegat.c. nulli.de accuſa.

¶ Sed aduerte quia gl.ibi & Innoc.& gl.in.§.hoc.ij.qō.vij.dicunt illud.c.ponere ſpeciale in eꝓo qui tenetur habere in ſua familiaritate bonos & graues,iō non poteſt contra illos poſtea excipere. quinimo Inno.voluit reſtringere illum tex.ad cubicularios dūtaxat:quia præcipiſ eꝓo vt eos habeat honeſtos & graues.ij.qō.vij.c.cū paſtoralis.ſecus in alijs clericis quos interdū bon⁹ prælatus tolerat ꝓpter ſcandalum,quod eſt bene no.& ex his habes theo-

9 ricam Bar.extenſam & declaratam. ¶ †Venio ad ſecundam quā licet ſenſerit hīc.d.Ant.tñ latius & clari⁹ poſuit Io.an.s̄.e.c.à nobis.non aſtringens ſe ad replicationem criminis : ſed generaliter loquēs dixit ꝙ effectus replicationis eſt reſoluere vel expugnare exceptionem.nam ſicut ſe habet exceptio ad actionem: ita ſe habet replicatio ad exceptionem.l.ij.ff.e.tit.oportet ergo ad hoc vt replicatio admittatur & operetur effectum ſuum ꝙ ſit pertinens & talis quæ vitiet exceptionē.nam impertinens repelleret. alleg. ad hoc iſtum tex.vel ꝙ perſonā afficiat vt hīc. Et ſi diceres qñ dicitur reſoluere exceptionē ? dico ꝙ non poteſt dari certa doctrina,ſed ex natura exceptionis & replicationis pōt perpendi conſi-

10 deratis maximè quæ dicta ſunt. ¶ † Ex his infertur ad aliquas qōnes:& primò pone ſtatutum dicit ꝙ bānitus poſsit impune offendi,accuſatur titius ꝙ percuſsit ſemproniū:excipit titius ꝙ ſempronius eſt bannitus & ſic poterat impune offendi, replicat ſempronius ꝙ etiam ipſe titius eſt bānitus nunquid debeat admitti replicatio?concludit Bar.poſt Iac.de Are.in.d.l. cū mulier.ꝙ nō: quia cum titius ſit reus neceſſarius poteſt proponere oēm exceptionem inhabilitantem accuſatorem : nec poteſt ipſe repelli.ad hoc optimè facit iſte text.& gloſſ.in.d.c.à nobis.& quod.s̄.dixi.

11 ¶ †Secundò quæritur quid ſi ſtatuto cauetur vt bannitus[b] non
b audiatur nec agendo nec excipiēdo , agit titius cōtra ſemproniū: excipit ſempronius titium eſſe bānitū:& ſic nō debere audiri excipiens contra agentem,replicat titius ꝙ ipſe ſempronius, eſt bānitus.& ſic non debet audiri excipiens.quid fiet? non enim poterit audire vnum quin incidat in ſtatutū.Iac.de Are.tenuit excipiētem non audiendum obſtante ſtatuto.ſed Bar. poſt multa cōcludit non procedere iudicium, quia qua ratiōe nō debet audiri re⁹ excipiens:eadem ratiōe nō debet audiri actor agens: ex quo vterque eſt bānitus:& ratione bāni debet iudex vtrunq; repellere , & hoc mihi placet, nam actor poteſt repelli iudicis officio . vt in.l. quos prohibet.ff.de poſt.vnde licet reus non audiatur,non tamē

12 filet iudicis officium. ¶ †Et vide ad hoc quod no.Inno.in.c.intimauit.de teſti.vbi dicit iudicē ex officio ſuo poſſe etiā nullo excipiente indignas perſonas à teſtimonio repellere.d.l.quos prohibet.Idem dico in alijs actibus iudicialibus.vtj.e.c.exceptionē. vide bo,tex. cū glo.no.in.c.quærendum.& in.c.qui ſunt.ij.q.vij.& poteſt iudex ex officio repellere perſonas inhabiles etiam ſi aduerſus propter ſuū delictum ſit priuatus facultate excipiendi.vt no. voluerunt gl.& Inno.in.c.nulli.de accu.& gl.in.c. alieni.ij.q.vij.

13 ¶ †Reuocat tamen Bar.in dubium.nunquid valet ſtatutum tollens defenſionem : cū nec bānito nec excōicato nec quantūcūque crimino ſo ſit auferenda defenſio,vt in.c.cū inter.s̄.e. eſt enim de iure naturali.& ideo nec per legem nec per principem tolli pōt, vt eſt tex.in cle.paſtoralis.de re iudi.& per hanc rationē dicit ipſe
c non valere ſtatutum.[c]exceptionem verò voluntariā poteſt ſecū

a ¶ Si tu excipis cōtra me ꝙ ego non ſolui gabellā de contractu replicatio mea ꝙ etiam tu eam nō ſolueris non iuuat me.& vide de hac.q. per.d. Anto.hīc, & Bar.in.l.ſi.§.pe.ff.de eo per quem.

b ✠SEBA.SAPI. ¶Vt bānitus.Vide Ang.de Are.in prin. inſti.de excep.col.xxv. Alex.in cōſi.xxx.col.ij.in.iiij.vo.& in ſimili Pe.de Anc. in.c.canonū ſtatuta.co.lxv.et.lxvij. s̄.de cōſti.Nellū in trac. bānitorū.ī.ij. qōne ſecūdi tpis.

c ¶Vtrū valeat ſtatutū ꝙ bānitus nō audiatur nec agendo nec excipiēdo vel defendēdo . & vide quod de hoc latè ſcripſit.d.Bar. de bellē.in.cle.paſtoralis. de re iudi.
ANTO.FRAN.

c ¶Qñ bānitus non debet audiri ex forma ſtatuti,non valet ſnīa lata ꝑ eo. vide ꝙ alex. plenè in cōſ.lxxxj.in. ij. parte cōſi. & adde ꝙ bānitus ꝓhibitus agere ꝙ ꝓcur. vel ceſſionariū. ita Bal.in.l. ſi cū dotē §.ſi patri.in.iij.no. ff.ſol.mat.& no.in l.iiij.§.ſi cōem.ff.ſi niū.re.& ꝙ Bald.ī. c.j.ī.j.col.in tit.hīc finiſ lex cōra . & ꝙ Ioā.an.in.c. venies de accu.& ꝙ Paul. de caſt.ī.l.papinia n⁹ exuli.ff.de mīo. adde tñ ꝙ bannit⁹ ꝓhibit⁹ agere pōt tñ l cām cœptā añ bānū finire & ꝓſequi . ad quod vide Bar.in.l.deferre . in prin.ff.de iu. fiſ.& Bar.& Ang.in rubri.C.de dela.li.x. & Bart.ī.l.mutius in prin. vlti.col.ff. de fideiuſ. & habetur ꝙ Bal. ī.l.leges la.j.C.de legi.& in l.nec intētio . in fi. de tranſac. & in.l. peréptorias.C.ſen tē.reſcin.nō po. in vij.col.vbi dicit ꝙ bānitus audiri pōt oppōere exceptionē ītētiōis & facti.

✠SEBA.SAPI.

d ¶ Homicidium. Quod talem defenſionē ſtatutū poſſit tollere ſētit Bar. ī.l.vt vim.ff. de iuſti.& iur . vbi vult ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ bānit⁹ poſsit ī pune offēdi,ſi qs bānitū aggrediatur, nō pōt bānitus licitè ſeipſum defēdere. ꝙ dictū tenet Nellus in tract . bānitorū in ſecūda parte ſecūdæ ꝑtis qō.

d dum eū,ſtatutum tollere:vt puta vt nō poſſit alium defendere,ſed tu dic lati⁹ poſt Bal. ibi:ꝙ quædā eſt defenſio in qua nil agit quis ſed ſolū negat.& illa nō poteſt tolli.vñ actore non probante reus negans debet abſolui. de iureiur.c.fina.&.l.qui accuſare. C.de edē. Quædā eſt defenſio in qua reus aliquid vult conſequi.& tūc ſi illa eſt de iure naturali nō pōt per ſtatutū tolli , vt puta ſi reus ꝓponit ꝙ homicidiū[d] cōmiſit ad defenſionē ſuā vel qd ſimile .l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.&.c.dilecto.de ſen.exc.li.vj.& iſte eſt proprius caſus d.cle.paſtoralis.aut de iure ciuili,vt exceptio præſcriptionis rei iud.vel ſimilis. & illæ pōt per ſtatutū tolli.ar.bo.in.c.quo iure.viij. diſtin.facit aut.quæ ſupplicatio.C.de preci.impe.offer.ciuilis em̄ ratio poteſt ea quæ iuris ciuilis ſunt tollere.naturalia verò iura corrūpere nō pōt.inſti.de iure na. gē.§.ſed naturalia.&.v.di.in prin.facit quod no.gl.in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.& ꝑ hoc habes intellectum ad cle.paſtoralis præal.vt nō ītelli

14 gaſ in qualibet defenſiōe.¶ †Vide ſimile. appellatio eſt defenſio:vt ī.c.ſuggeſtum.de ap. & in.c.cū inter.s̄.e.& tamē pōt tolli per principē,vt in.c.ſuper quæſtionū.de off.deleg.&

15 l.j.ff.qui & à qui.ap.non licet.¶ †Poſſet etiā circa ꝓdicta dubitari nunquid valeat ſtatutum vt poſsit bānitus impune offendi.& dic ꝙ ſic.de quo plenè per Bart.in.l.omnes ppli. ff.de iuſt.& iur.& per Io.an.in addi. Spe.ī ti. de conſti.princ.ſunt enim hoſtes ciuitatis.& perdūt omnia iura ciuitatis.vt in.l.amiſsiōe. ff.de capi.dimi.&.l.minimè.ff.de reli.& ſūp.

16 fu.& vtrobiq; plenè per Bar.¶ †Tertiò prīcipaliter qro pone ꝙ teſtis cui obijcitur crimen cū infamia replicat cōtra opponētem ꝙ etiam ipſe criminoſus eſt:nūquid debeat admitti replicatio?gl.in.l.iij.ff.de teſti.videtur ſentire ꝙ ſic. cōtrarium tenet Bar.ī.d.l. cum mulier.nā excipiens tractat de dāno vitando ergo non debet repelli replicatione criminis vt dixi.Item hæc replicatio non elidit ſeu reſoluit exceptionem , quia teſtis producit vt fiat fides iudici.ſed iudex non debet inclinari ad magis credendum:quia excipiens eſt infamis:& ſic per vtrāq; theoricam.s̄.traditā replicatio eſt repellenda.& idem tenet gl.in.d. c.teſtimonium.s̄.de teſti.vide quod no.Inn.

17 in.d.c.intelleximus.¶ †Finaliter circa hanc materiam pone hanc breuem diſtinctionem ꝙ aut agitur criminaliſ aut ciuiliter. Primo caſu non obſtat replicatio alterius vel exceptio alterius criminis:quia non relatione criminis:ſed innocentia reus purgaſ: vt.l.negāda.C.qui accu.non poſſ.quæ eſt canonizata. iij.q.xj.c.neganda.tamen de hoc articulo dicendū eſt vt plenè leg.& nota.per Bar.in.l.is qui reus.ff.de publ.iudi.admittitur tamē obiectio annexi criminis,vt accuſator nō repelatur ſed vterque probato delicto puniaſ. vt ſi maritus accuſat vxorem de adulterio criminaliſ,& vxor excipit de lenocinio, admittitur em̄ & habet effectū cuiuſdā accuſatiōis

xlix.& Paul.de ca.in.l.si seruus.C.de his qui ad eccle.confu.& hoc dictũ Bar.dicit esse stupendum Feli.hic.

a ✠SEBA.SAPI.¶Notabile.vide Barto.in.l.quæ omnia.§.j.ff. de procu.vbi dicit per illũ tex.ꝙ si quis mihi dicat cõuitiũ vel aliquod crimẽ obijciat possum ei impune dicere tu mẽtiris.refert & sequitur.d. Ias. in.l.vt vim. col. fi. ff.de iusti. & iure. ANTO.FRAN.

b ¶An & qñ absolutio possit concedi ad cautelam. & qũo fiat,& an possit fieri p iudicẽ appellatiõis.vide plenè p Spe.ĩ ti.de sẽ. in.§.vt aũt. in ver. porrò.el.iij.vsque ad ver.postremò. & in ver. qd si scribat.vbi plenè examinat istã materiã absolutionis ab excõicatione ad cautelã.& ibi ẽt ponit an absolutio ĩiusta teneat siue qs sit ligatus vnica siue pluribus excõicatiõibus. & vide ẽt in tit.de ꝓb. in.§. iij.in ver.sed nũqd & Inno.in.c.solet. circa prin.de sent. excõmuni.

c ¶Iudex absolvere. Pondera bene, qa in quantũ dicebat sed probare p testes nullitatẽ, ꝙ non loquit de nullitare quę resultat ex varietate facti. Andr. Barb.

✠SEBA.SAPI.

c ¶Absoluere.alios casus ponit Io. de ana.in.c.j.col. vlti. ĵ.de maledi. Albe. de ros.in.l.à procedẽte.C.de dilatio. gl.& alij.in.c.significasti.ĵ. de eo qui duxit ĩ matr. Abb. & Imol.in.c.ab excõmunicato. s̃. de rescrip.

d ¶Debemus ĩtelligere.Pondera. qa sequitur ꝙ ista absolutio ad cautelã si fit fauore eccl'iæ sequitur ĩdultum operatur ad fauorẽ suspensi cùm illum non petierit. pondera,quia oppositit de nullitate pondera etiam: qa nõ apparet de qua nullitate.vide.c.solet.de sen.ex.ĩ. vj. & ibi scribentes. Andr.Barba.

iste est casus no.in.l.ij.§.si publico.ff.de adul. & dicendum plenius vt ibi no.& per Archi. in.d.c.negãda. ¶Secundo casu subdistingue cũ agitur ciuiliter ꝙ aut replicatio aut exceptio concernunt diuersa facta aut idem. primo casu si habent diuersos effectus non tollitur exceptio per replicationem: sed quilibet agit de facto suo:exẽplũ.si tu dedisti mihi dã nũ ĩ vna re & ego dedi tibi in alia. vel si tu dixisti mihi iniuriã & ego tibi,&c.ad hoc.l.quẽ admodũ.§.si nauis.ff.ad.l.aquil.& no.Spec.in tit.de accu.vers.quid si vocauit te.& Inn.ĩ.d. c.intelleximus.recitat tamẽ ibi Spe.vnum dictum notabile[a] & semper menti tenendum. a
dicit enim quosdam dicere ꝙ si dicto vel facto fecisti mihi iniuriam,& ego dicto vel facto tuo prouocatus intuli tibi, ꝙ ex hoc nõ sum tibi condemnãdus.arg.in.l.j.§.cũ arietes ff.ad.l.aquil.& quod calore iracundiæ fit calumnia caret.ij.q.iij.§.notandũ.qđ ego nõ credo ex toto verũ,† quia calor iracũdiæ nõ excusat ab iniuria.vt.l.si non cõuitij.& ibi plenè p Cy.C.de iniu.facit.l.si ex plagis.§.tabernarius.ff.ad.l.aquil.credo tamẽ ꝙ miti[9] sum puniẽdus:qa iusto calore mot[9] ĩtuli tibi iniuriam:vt est tex.no.in.l.si adulterium.§.imperatores.ff.de adul.¶ †Prædicta procedũt regulariter,quando ꝙ tamen in odium certi delicti admittitur exceptio vel replicatio in diuersis factis separatis:vt in.c.quia frustra. de vsur.vbi non auditur volens repetere vsuras nisi ipsas vsuras per eum extortas restituat. Regulariter enim contra,secundũ Inn. in.d. c.intelleximus.firmãs pro regula ꝙ licet quis cõmittat cõtra vnã legẽ: tñ per hoc non priuatur beneficio aliarũ legum vel eiusdem in diuersis factis.vnde stultum esset dicere secũ dũ eum ꝙ si filiusfa.mutuauit filiof. & sic cõmisit contra macedonianum,ꝙ iuuetur macedoniano si alter sibi mutuauit. dicit tamẽ notanter ꝙ si quis cõmisit in eã legem p quã datur sibi exceptio,quòd remouebitur ab exceptione.& sic dicit secũdũ vnum intellectũ posse intelligi.c.cũ ecclesiasticę.s̃.e.quod no. Si verò replicatio & exceptio concernũt diuersa habentia eũdẽ effectũ: seu concernunt vnum & idem factum:exemplum in diuersis adulterijs viri & mulieris cõcernentibus idẽ matrimoniũ,& tũc distingue:vt.s̃. dixi & declaraui in theorica præalleg. & hæc bene notabis tu canonista:quia non habes alibi hanc materiam ita clarè enucleatã. ¶Vltimò scias ꝙ Inno.tractauit hîc materiam cũ committitur vt citentur omnes qui se opponunt alicui facto. & quia parum est vtilis ideo consultò omisi.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Iudex non debet ad vtilitatem priuatam suum officium non petitum interponere.*
Absolutio ab excomunicatione non est non petẽti impendenda,nisi vbi immineret vtilitas publica.
2 *Suspensi possunt eligere & agere:nec sunt priuati communione hominum: quando est suspẽsio minor.secus si maior.3.4.5.8.*
6 *Suspensus an possit agere nomine proprio pro iuribus sui beneficij.4.5.*
7 *Suspensi à beneficio non debent habere redditus beneficij,modicam tamẽ sustentationem habere debent,si non habent vnde viuant.5.*
9 *Suspensus ab officio,potest aliquo casu censeri etiam suspensus à beneficio.de quo vide remissiuè.*
10 *Absolutio ad cautelã petitur ab illo qui reputatur excõicatus & nõ est. Excommunicatus quando petit absolutionem,debet dare cautionẽ saltem iuratoriam de parendo mandatis ecclesiæ:& de satisfaciendo.*
11 *Absolutio ad cautelam per quem iudicem potest fieri?*
12 *Absolutio in dubio censetur petita ab excommunicato non ad cautelam, sed purè & verè,nisi aliud exprimatur.*
Petens absolutionem an præsupponat vinculum?

¶ *CAP. IX.*

APostolicæ.¶Si per exceptionẽ suspensionis contra quã replicat de nullitate ordinatio ecclesiæ retardatur,fit absolutio ad cautelam.h.d.Potest diuidi in quatuor partes.nam prima ponit exceptionem. secunda ibi: *quas licet. replicationem.* tertia ibi. *ne tamen:relaxationis causam.* quarta relaxationem.ibi: *sententias.* ¶Casus literalis.Duo canonici pragẽses.I.&.M.accesserunt ad sedem apost.propter ordinationem pragẽn.ecclesię,quidam volentes impedire propositũ illorũ obijciebant eis quandam sententiam suspensionis & remotionis à beneficijs in modũ exceptionis:& ipsi respondebant sententias illas nullas esse:& hoc probare volebant per testes & instrumenta:dominus Papa ne propter hoc impediretur ordinatio pragẽn.ecclesiæ propter quã venerãt sentẽtias illas relaxauit ad cautelã.B. ¶No. primò vnam causam legitimam propter quã potest fieri ante oĩa
b absolutio ad cautelam, cùm.s.allegatur nullitas[b] sententiæ censuræ,& ex dilatione iudicij retardatur prouisio seu alia vtilitas ecclesiæ, & credo ꝙ hoc vltimum ponderatur ad hoc vt ex officio
1 suo iudex tales sentẽtias relaxaret.¶ †Nam ad commodum principaliter priuatum non debet iudex suum officium non petitum interponere: vt.l. ad peremptorias.ff.de iud.&.l.iiij.§. hoc autem iudicium.& quod ibi plenè no.ff.de dam.infect.notat Innocen.in c.ad nostram.ij.s̃.de iureiur.& sic potest intelligi text.cum gl.no. c.significasti.de eo qui du.in ma. vbi concluditur ꝙ absolutio ab excommunicatione non est petenti ĩpẽdẽda cessante ergo vtilitate ecclesiæ non debet iudex ex suo officio suam sententiam relaxare etiam ad cautelam,sed debet procedere super veritate causæ.& si constiterit de nullitate sententiæ, pronuntiare eam nullã, aliâs absoluere non ad cautelam sed secundũ ꝙ ius exigit.ad hoc quod in simili no.gl.de delegato in.c.solet.de sent.excomm.lib.vj.sed si pars petit absolui ad cautelam allegando nullitatem & præstãdo cautionem de stando iuri,debet iudex eam absoluere, etiam si nõ impediat ex dilatione prouisio ecclesię:per.d.c.solet. & quod ibi no.Io.and.seruato tamẽ eo quod habetur in.d.c.solet.& sic vltra alios intelligo istum tex.Ex quo infero vnum notabile ꝙ vbi imminet vtilitas ecclesiastica seu impeditur ordinatio ecclesiæ, põt
c iudex absoluere[c] quem ab excõicatione licet non petat.ad hoc bene facit.c.veniens.ij.in fi.de test.& quod ibi not. dixi.& sic limita not.in.d.c.significasti.& hoc not.¶No.ij. ꝙ absolutio ad cautelã impeditur non solũ in sententia excõicationis:sed etiam in sentẽtia suspensionis vt hîc.quod no.est enim eadẽ ratio in ista sicut in illa,vt patebit ex.j.dicẽdis.Et scias ꝙ quẽadmodum in absolutione excõmunicationis ad cautelam pręstatur cautio.d.c.solet.ita & in ista.vt est tex.no.in.c.venerabilij.de sen.excom.& sic debemus in
d telligere[d] istum tex.ꝙ isti canonici præstiterunt cautionem saltẽ iuratoriam de parendo mandatis iudicis si cõstiterit eos fuisse culpabiles in eo pro quo latæ fuerunt dictæ sententiæ. ¶ † Oppo.
2 videtur enim ꝙ prætextu suspensionis non poterant isti canonicĩ repelli ab agendo:quia suspensus ab officio ac etiam beneficio nõ est priuatus cõmunione hominum per.c.à nob.s̃.e.Itẽ suspẽsi pũt eligere:vt in.c.fi.de cleri.exc.mi.sol.glo.j.intrat hãc materiã,& vt clarius eam intelligas & hanc materiam.primò scias habere istum
3 tex.duos ĩtellectus principales.¶ †Primus est ꝙ isti canonici venerunt ad curiam vt in præsentia Papæ eligerent fortè propter scandalum se dandum ĩ partibus: & excipiebatur nunc cõtra eos de suspensione vt repellerẽtur ab eligẽdo: & tũc litera esset clara,

quia

quia ſuſpenſus ab officio non pōt eligere:vt in.c.cum dilectus.de conſue.& in. c.cū inter.R.de elec.& ad.c.fi.de cle.excō.mi.reſpō deť ſecundum gl.ꝙ loquitur de ſuſpenſione minori quā qs incurrit ex participatione cū excōicato.illa enim ſolū priuat à participatione ſacramētorum & electione paſsiua non actiua: vt hîc.ibi loquiť de ſuſpenſione facta à iudice vel à canone inferēte ſuſpenſionem in pœnā delicti vel cōtumaciæ,& hæc priuat electione ēt
4 actiua:vt in iuribus p̄alle.¶ † Secūdus intellectꝰ eſt ꝙ iſti repelle banť à limine iudiciorū dū agerēt ſup̄ iure eligēdi:vel dū ꝓſequerenť electionē iā factā in partibꝰ.& hūc intellectū alternatiuè ſentit Hoſt.& vtrūq; ītellectū ſentit Petrus. & tunc vrget cōtrariū prīò formatū ad qđ rn̄det prīò notabiliter hęc gl.ꝙagēte negotia propria vť eccleſię cū mādato & ſic noīe eccleſię nō repellit exceptio ſuſpenſionis,vt in cōtrario.ſed promouēte negotia eccleſiæ nomine proprio ſic.quia cū ſit ſuſpēſus ab officio & beneficio nō pōt agere ꝓ iuribus beneficij maximè ſpiritualibꝰ, cùm ab illo ſit remotus ſeu ſuſpēſus,cùm eo tꝑe ſua non interſit, præſertim cū agit de iure eligendi quod ſuſpenſi exercere non poſſunt, meritò iſti canonici prætextu ſuſpēſionis non poterāt taliter repelli à li-
5 mine iudiciorum.¶ † Ex hac gl.habes colligere vnum valde no-
a tabile dictum,ꝙ ſuſpenſus ab officioª & beneficio non pōt agere pro iuribus beneficij tꝑalibus vel ſpiritualibus nomine ꝓprio tā quā beneficiatus:iſti enim canonici dicebanť eſſe ſuſpenſi ab officio & beneficio.vnde verbum ſuſpenſionis poſitum in tex.referť ad officium ſecundum doc.vt differat à verbo amotiōis:quod ſequitur.Et aduerte,quia Io.an.& alij vſq; ad tēpus ſuum ſimpliciter traſeunt cum hac gl.do.Ant.diſtinguēs has ſuſpenſiones dicit ꝙ ſuſpenſus à beneficio non poteſt agere nomine proprio & iure ſuo:quia priuatus eſt adminiſtratione,& ſic ſua non ītereſt. addu cit no.in.c.cum vitonienſis.s̄. de electio . ſed certè malè adducit. nam ibi gl.no.(quā do.hic non reprobant)dicit ꝙ ſuſpenſi à beneficio nō impediuntur eligere:quia talis ſuſpenſio non repellit eos ab electione nec à diuinis officijs. vnde cōcludit ꝙ ſuſpēſi omnia negotia tā ſpiritualia q̄ tēporalia poſſunt exercere,adeo ꝙ tali tēpore tales tenentur officiare eccleſiam:quia in pœna eorum talis ſuſpēſio introducta eſt:ideo nō debet eorum releuatione aliquid operari.dicit tamē ꝙ ſuſpenſi modicam ſuſtentationē debent tūc habere,ne ex toto egeāt.& ſic cōcludit totum oppoſitum.Redeo ad verba do.Ant.aut eſt quis ſuſpenſus ab officio tantùm:& tunc putat ꝙ cùm non ſit remotus ab adminiſtratione beneficij poterit agere cauſas temporales & ſpirituales in iudicio : quia iſti non annectuntur ordini.fallit in cauſa electionis quā agere non poterit:tum quia ipſam facere non poteſt:tum quia annectitur ordini
6 & quia ſua non intereſt.¶ † Ego in hoc paſſu concluderē ꝙ ſuſpenſio operatur ad limites ſuſpenſionis. Aut enim quis ſuſpēdiť ab officio & beneficio:& tunc perpetuò tene menti dictum huiꝰ gl.quā puto veriſsimā:& ſic ſuſpenſus non poſsit agere noīe proprio tanquā beneficiatus pro iuribus ipſius beneficij. nam tātum debet facere ſuſpenſio temporalis quo ad tempus,quantum ꝓpetua in perpetuum.arg.in.l.quæ de tota.ff.de rei vend.& in.c.at ſi
7 clerici de iud.¶ † Ex hac glo.etiam infertur ꝙ ſuſpēſus à bn̄ficio non debet habere redditus beneficij cū pro eo agere non poſsit, quod minus eſt. ad hoc benefacit.c.præter.xxij.diſt.modicam tamen ſuſtentationem habere poterit ſi nō habet vnde viuat. vt dicit gl.no.in.d.c.cum vitonienſis.& gloſ.in cle.vt hi qui. de æta.& qual.in ver.dimidia.facit qđ not.gl. in.c.paſtoralis.in fin.de ap.& hoc puto verius quicquid dixerit.Egi.ī.c.peruenit.de fideiuſ.vbi per illum text.& cōem obſeruantiam dicit ꝙ ſuſpenſio referť ad quotidianas diſtributiones & non ad corpus præbendæ.ad illum tex.dic vt ibi no.in.v.ſolutione.ꝙ illa ſuſpēſio fit poſtmodum ſine præiudicio creditoris cui redditus erant adiudicati . vel dic ꝙ non intelligitur de redditibus beneficij ſed de propriis p̄monialibus.& de hoc eſt bo.tex.iuncta gl.in.c.de multa.de præbē.qđ
8 latius declaro in.d.c.peruenit.¶ † Aut eſt qs ſuſpenſus à beneficio tantùm.& tūc tene gl .valde ſin.in.d.c.cum vitonienſis. & eā declarando & limitando dico ſic ꝙ ſuſpēſus à beneficio poteſt eli
b gere. ᵇ hoc probatur in.c.cum in cunctis.§.fi.iūcto.c . cū vitoniēſis.de elect.vide gl.in.c.cupientes.§.cæterū.in ver.à beneficijs . de cle.lib.vj.& hoc,quia ius eligendi annectitur ordini ſeu officio à quo nō reperiť ſuſpēſus.hoc no.do.in.c.cum dilectus.de conſue.eligi autē nō pōt in illa eccleſia vbi eſt ſuſpenſus. de hoc videtur caſus ſing.in.c.per inquiſitionē.de ele.& not.gloſ. præall.in.d.c.cupiētes.oīa alia verò quæ ſpectāt ad officium poterit exercere ſiue ſint ſpiritualia ſiue tꝑalia.& ſic reſtringerem glo. in d.c.cupientes.in eo qđ dicit ꝙ ſuſpenſus à beneficio pōt exercere omnia negotia ſpiritualia & tꝑalia.nā ſi intelligereť de negotijs pertinentibus ad beneficiū à quo eſt ſuſpēſus,eſſet de directo contra hanc glo.Itē quomodo poſſet agere pro beneficio ſi ab illo ſuſpēſus eſſet.& in hoc reſtringo illā gl.vt concordet a ¶ Dehoc vide per
cum iſta.& facit ratio.c.paſtoralis.in finꝭ..de app.& ſentit hîc no.Inno.dicēs ꝙ ex quo iſti erāt amoti à beneficijs ſuis licet tēporaliter: tamen intra tempus amotionis ſuæ cōmunibus negotijs eccleſię intereſſe nō poterāt, qđ dicit no.dignū. Aut eſt qs ſuſpenſus ab officio tm̄:& tunc nec eligere poteſt nec eligi:vt in.d.c.cum dilectus.vbi plenè de hoc no.nec alia exercere quæ ſunt deputata ordini: vt in c.j.de ſen.& re iud.lib.vj. ſpectantia verò ad beneficium exercere poteſt:vt in.c.presbyte
9 rum.xxviij.diſt.facit.c.ſtudeat.l.di. ¶ † Hęc limita niſi ſit pro tali cā ſuſpenſus ab officio ꝙ per conſequentiam etiā cenſeať ſuſpenſus â beneficio.qđ quādo contingat vide per gl. fi.in cle.cupiētes.§.qui verò.in gl.no.c. nouā. de pœ.Et vide ad materiam quod no.in.c.ficut.de coha.cle.& mu.& ī.c.cū bonę, de ęta. & quali.& hæc notabis : quia non habes ali-
10 bi hūc articulum ita latè deciſum.¶ † Extra gl.ſcias ꝙ Inn . tractauit hîc materiam huius abſolutionis ad cautelam q̄ poſſet hîc omitti,cùm eam longè diffuſius tractauerit Ioan. an.poſt alios in.d.c.ſolet.Sed ad intellectum terminorum dicam hîc aliqd breuiter.& primò quæro quare iſta abſolutio diciť ad cautelam? Sol.dic ꝙ dicitur ad cautelā.i. ad maiorem ſecuritatē.& ad hoc vt res ſit potiꝰ in tuto q̄ in periculo.vnde alibi dicit lex ꝙ abū dās cautela non nocet:vt in.l.teſtm̄.C.de teſt. nam prætēdens excōicationē nullā quo caſu b ¶ Poteſt eligere.
dumtaxat habet locū hæc abſolutio: vt not. in.d.c.ſolet.&.c.venerabilibus.de ſent.excō. lib.vj.& hîc.ſi innititur veritati nulla īdiget abſolutione:vt in.c.per tuas.de ſenten.excō. &.c.cum contingat.de offi.deleg.ſed quia ſu per nullitate litigando poſſet interim ſibi im minere aliquod pręiudicium, vt ſi prætextu nullitatis īmiſceret ſe diuinis : & poſt modū reperiretur aliqua,vel notaretur apud vulgares quòd eſt excommunicatus & nō ſe abſtineret à diuinis & à communione hominum vel quid ſimile:& ideo vt hæc pericula euitētur & res ſit in tuto:inuenerunt iura vt petiť poſsit ſeu fieri hæc abſolutio ad cautelam vt ſcilicet de præſenti abſoluatur inquantum opus ſit præſtitā cautione de parendo māda tis eccleſiæ.& poſtmodum litigetur ſuper veritate rei.& ſi fuerit repertus culpabilis , cōpellatur ſatisfacere : vt in.d.c.venerabilibus. aliâs in totum abſoluatur.vnde ſecundū In. fit ad cautelam iſtius qui petit vt tutè & cū bona conſcientia & ſine aliquo ſcrupulo poſſit ſe immiſcere diuinis. Itē ad cautelam opinionis ſuæ : vt.s̄.dixi.Itē ad cautelā aliorum

Adde Old.conſil. cclxxxvj.

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Eligere . vtrum Gem.in.c. presbyterum. xxviij.diſt. Ant.de but.ī.c. cū dilectus. de cōſue. & Abb.in.d . c.cū vitonienſis. col.v. s̄.de electio.vbi extollit gl.ibi. in verbo amiſerunt.

qui nolunt sibi communicare & ad cautelã eorũ quę iste facturus est,& ne prætextu excõicationis infringant & similiũ quę studiosus ex se poterit cogitare. ¶ Secundo quærit quãdo habet locũ hæc absolutio ad cautelã? Sol. quidã tenuerũt ꝙ in duobus casibus tãtũ. Primus quãdo quis prætendit excõicatio nẽ latã post appellationẽ tm̃. Secũdus cũ dicit errorẽ fuisse expressum in ipsa excõicatione,& sic cũ prætendit nullitas altero prædictorũ casuũ. vt no. per Inn. i. d. c. solet. de sen. exc. li. vj. & facit tex. in. d. c. venerabilibus. sed hîc Inn. firmiter tenet ꝙ qñ ex quacũq; cã allegatur nullitas, semper habet locũ ista absolutio ad cautelã. & hæc opi. est cõmunior & verior,& cõiter tenet: vt etiã no. in. d. c. solet nã eadem est rõ vbicunq; prætenditur nullitas quę versat in dictis duobus casibus, vnde dicit ꝙ cã exempli tex. in. d. c. venerabilibus. fecit mentionem de illis duobus casib9, & ea quæ dicuntur causa exẽpli regulã nõ restringunt. ¶ †Vltimò quæritur quis iudex possit ad cautelam absoluere? So. dicit Inn. ꝙ qui libet de sententijs per se vel authoritate sua latis: non tamen posset sententias aliorũ relaxare, nisi in casibus suis, remittens de hoc ad no. in. c. ad reprimendã. &. c. pastoralis. de offi. ordi. ¶ Quid autem de iudice delegato in sententia à se non lata. vide gl. no. & quod super eam no. in. d. c. solet. ¶ †Vnum tamen in hac materia semper notabis ꝙ vbicunq; fit mentio de absolutione nõ adiecto ad cautelam intelligitur de vera & pura absolutione quæ prę supponit vinculum. ad hoc vide gl. not. in. c. capitulum sanctę crucis. s̃. de rescri. in fi. vbi dicitur ꝙ nũq̃ absolutio intelligitur fieri ad cautelam nisi exprimatur. An petitio absolutionis purè facta præsupponat verum vinculum? plenè dic vt in. c. venerabilem. de ele. hîc non sunt alia.

ANTO. FRAN.

a ¶ De excõicatiõe an possit ferri in vniuersitatem & quos liget. dicas ꝙ vniuersitas nõ põt interdici nec excõmunicari ex delicto vnius vel etiã plurium. tamen si excõicatur vel interdicatur, timẽda est snía: vt plenè per. d. Feli. i. l. vsufructuarius venari. ff. de vsufr. & si excommunicatur vniuersitas: an singuli sint excõicati vide in. c. Romana. §. in vniuersitate. de sen. excõ. i. vj. & vide ꝙ Spe. in ti. de sen. ex. vbi tenet ꝙ nõ põt excõicari: quia nõ habet animã, & vide gl. i. c. sicut. vij. q. j. & an qui postea nati sunt vl̃ successerunt i locũ mortuorũ vel eorũ q se absentarunt de beãt talẽ excõicationem timere vide Bart. in. l. quod in rerũ. i. §. fi. i vlt. q. ff. de le. j. & in. l. inter stipulantem in. §. scim9. de ver. obl. & Ang. in. l. si grege. de lega. j. & Innoc. in. c. grauẽ. de sen. excom.

11

12

1

2

3

4

SEBA. SAPI.

b ¶ Excõicatus. qñ valeat impetratio rescripti facta per excõicatũ tradit Car. in consi. iij. in tit. de rescrip. & in consil. xij. in tit. de regula. & multa ponit Fel. in. c. j. colũ. vj. s̃. de rescript. & in. c. fi. col. ij. q̃. eod.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excõmunicationis non nocet quin excõicatus possit prosequi appellationem.*

2 *Excõicatio lata in collegiũ vel vniuersitatem: an afficiat omnes?*

3 *Rescriptum quando impetratur debet impetrans facere mentionem plenè de processu & serie negocij: aliâs esset surreptitium: nisi talis processus sit factus post appellationem quo casu de eo non est fienda mentio, per causas hîc positas.*

4 *Rescriptum non debet facere mentionem de alio rescripto quod est nullum.*

Appellatione pendente nil est innouandũ: quomõ ista regula intelligatur tam in persona iudicis à quo quam in persona partis?

¶ *CAP.* *X.*

Dilectæ in christo.

¶ † Per excõmunicationis exceptionem à prosecutione appellationis quis repelli non debet. sic cõiter summat: sed hæc summatio nõ continet aliquã dubitationẽ per. c. cũ inter. s̃. e. & j̃. e. c. fi. ideo summo sic. Excõicationis exceptione nõ obstãte valet rescriptũ impetrantis in causa appellationis licet de excõicatione lata post appellationẽ de grauamine nõ faciat mẽtionẽ. & secũdũ hoc casus est notabilis & fortè singularis per quem posset colligi vna regula ꝙ de innouato post appellationẽ etiam ab interlocutoria non est necesse in rescripto facere mentionẽ de quo j̃. dicã. Diuiditur hæc decreta. nam in prima ponitur appellantis narratio. secunda appellatiõis commissio. secunda ibi, *quocirca*. ¶ Casus literalis. Inter priorem & cõuentũ de bucellia ex parte vna,& priorissam & conuentum de cãpesia ex altera super quibusdam decimis quæstio verteretur. ad petitionem prioris & conuentus prędictorum commissa fuit causa illa abbati sancti benedicti & eius coniudicibus. sed moniales ex grauamine sufficienti ab eis ad sedẽ apo. appellarunt: & nuntium suum ad appellationẽ prosequẽdã trãsmiserũt. Iudices appe. nõ obstante tulerunt excõmunicationis sententiam in easdem. Papa appellationis cãm commisit priori de angles & coniudicibus suis: coram quibus pars aduersa proposuit ꝙ cum essent excommunicatæ & in literis appellationis non fieret mentio de sententia excõmunicationis lata contra ipsas, literæ non valebant,& quia iudices hãc exceptionem non admittebant: dictus prior ad sedem apost. appellauit & causam fecit committi priori de gernemoe & coniudicibus suis: coram quibus ex parte monialium fuit excipiendo propositum ꝙ sententia excõicatiõis in eas lata fuit post appellationem legitimam, & cuilibet etiam excõicato defensionis auxilium in iudicio reseruatur: quare iudices monialium exceptionem partis aduersæ admittere non debebant sicut ipsi eam non admiserunt,& ideo appellatio ꝓpter hoc interposita non valuit. Sed quia prior de gernemoe & eius coniudices exceptionem huiusmodi admittere denegabant: ipsę moniales ad se. apo. appellarunt: vnde mandat Papa decano linconiensi quatenus si est ita quicquid fuerit factũ post appellationẽ ipsa rũ in irritũ reuocet. & in causa procedatur iuxta mandatum dire
2 ctum ad priorem de gernemoe & cõiudices suos. Ber. ¶ †No. ibi: *in easdem*. ꝙ in causa monasterij potest ex causa ferri excõicatio
a in singulos [a] de collegio. hîc enim ipsæ moniales fuerunt excommunicatæ, fortè enim iudex processit propter earum cõtumaciã ad hoc. c. romana. §. in vniuersitatem. de sen. excõ. libr. vj. Et ꝑ hoc tollitur quod quidam colligebant hîc dicẽtes ꝙ tenet excommunicatio lata in vniuersitatem. de quo tamẽ dicendũ: vt i. d. §. in vni
b uersitatem. ¶ Not. ij. ꝙ excõicatus [b] potest in causa appellationis inpetrare rescriptum. ex quo enim sibi permittitur appellatio tãquam defensio: ergo & facultas super ea iudicem impetrandi & prosequendi. parum enim aut nihil prodesset appellatio si etiã nõ daretur facultas iudicem impetrandi & prosequendi. quod procedit etiam si pro alijs causis fuisset excõmunicatus: vt clarius pro-
3 batur in. c. fi. j̃. eo. & s̃. eo. c. cum inter. ¶ †Opp. & videtur ꝙ rescriptum impetratũ per moniales non debuerit valere tanquàm surreptitium, cùm non fecerit mentiõem plenam de processu. vt in c. inter monasterium j̃. de re iudic. & in. c. dilectus. de resc. & c. sup eo. de coh. cle. & mu. & c. ex lr̃is. de do. & cõt. & c. in nr̃a. de ꝓc. In quibus iuribus probat ꝙ rescriptũ debet facere mentionẽ de processu causæ & serie negotij & similibus: vt in eis patet. Soluit notanter gl. ꝙ prædicta sunt vera respectu eorũ q fiunt ante appellationẽ: qa eorũ quæ fiunt seu nouantur post appellationẽ nõ potest fieri mẽtio. cũ em̃ per appellationẽ sit à iudice recessum, nõ teneor scire qd ipse faciat. vnde non facta de illis mẽtiõe rescriptũ tenet. vt hîc. & j̃. de cõfir. vti. vel inuti. c. bonæ. Idem tenet Phi. dicẽs per illã decr. bonæ. ꝙ sicut de literis quæ nullæ sunt non est necesse fieri mẽtionẽ vt ibi. & no. in. c. ex tenore. s̃. de rescri. vbi hoc plenè examinaui: ita nec de excõicatiõne vt hîc: quod est bene notãdũ. puto ꝙ etiã alio respectu taciturnitas illi9 excõicationis nõ habeat vitiare: qa illi9 expressio nõ subtraxisset vl̃ retardasset prĩcipẽ à cõcessiõe rescripti. nã ꝓpter excõicationẽ nõ: vt j̃. c. fin. & s̃. e. c. cũ inter. ꝓpter innouationẽ factã nõ. qa validitas illi9 innouationis pẽdet ab exitu illi9 appellatiõis: vt i. c. nõ solũ. de ap. li. vj. ergo cessat oĩs surreptio. vt in. c. sup lr̃is. de rescr. ¶ Oppo. ij. videt em̃ ꝙ Papa nõ debuit dare rescriptũ istis monachis appellantibus cũ exprimerẽt cãm iniustã. Sol. Inn. ꝙ lr̃ę monachorũ nõ habebãt bonã formã sed surreptitiã. dixerunt em̃ ĩ impetratiõe ꝙ iudices nõ admiserãt exceptionẽ excõicationis cõtra actorẽ. si em̃ expressissent qualitatẽ excõicationis: & qũo excõicati agebãt prosequen
4 do appellationẽ suã lr̃as nõ habuissẽt. ¶ †Op. iij. in eo. ꝙ Papa mãdat simpliciter reuocari innouata post appellationẽ, nõ em̃ videt

hoc

UNIVERSITARIA SEVILLA

hoc indistinctè de iure fiendũ,vt no.in.c.nõ solũ præalleg.Sol.In
a no.multũ singulariter limitat hîc illã iuris regu. nil ĩnouari appel
latione pendente.de qua.ff.nil no.appel.interpo .per totũ. & in.l.
appellatione.C.de ap.&.c.dilectus.eo.ti.&.ij.q.vj.§.appellatione.
dicit enim eam procedere respectu iudicis non respectu partis.&
sic etiã intelligit qđ habeť in auť.vt nulli iud.§.sup hoc.vbi prohi
betur possessionem transferri de vno litigantium in aliũ. & ideo
si aliqd per partem fiat non est id reuocandũ maximè si non ĩmu
tatur status litis.Et ex hoc dic ꝙ si agať ꝑsonali actione vt ex em-
pto vel consimili,& res quæ petiť alienetur , tenet alienatio,cùm
per hoc non mutetur status litis,nec prꝙiudiceť appellationi.quia
ita cõdemnabitur persona facta alienatione sicut si non fuisset fa-
cta.si autem agatur reali actione de dominio:tunc fateť ꝙ non te-
net alienatio , non ea ratione quia appellatione pẽdente factũ est,
sed quia res est litigiosa.Host.verò dicit ꝙ ista regula appellatio-
b ne pẽdẽte ᵇ &c.respicit nedum iudicem sed etiã partes ne videli-
cet aliquid innouent in causa in præiudicium aduersariorũ ad mi
nus violẽter.nec mirũ secũdũ eum:quia etiam nulla lite vel ap.pẽ
den. non datur licẽtia parti inuadendi possessionẽ quã tenet alia
pars vel circa illã inferendi aliquã violentiam,imò per ius prohi-
betur expresè.C.vnde vi.l.si quis in tantã.&.l.extat.ff.quod me.
cau.&.c.placuit.xvj.q.vj.fortius ergo secũdum eum ĩtelligiť pro-
hibitũ ap.pẽ.& cũ his transit simpliciter.d.Anto.hîc. Ego contra
hanc distinctionẽ Inn.adduco bonum tex.cum gl.in.l. chirogra-
phus.§.fi.ff.de admi.tu.vbi dicit ꝙ iudex relegauit quendã adẽptis
sibi bonis,& causa appellationis pendente cõdemnatus illa bona
alienat. confirmata verò sentẽtia contra app.fuit facta illius alie-
nationis reuocatio.& dicit gl.ibi hoc esse quia app.pend.non de-
buit fieri alienatio.& quòd debuit ex iudicis officio fieri illa reuo
catio.idẽ tenet gl.in.l.furti.ff.de his qui no.infa.& sic videtur du
pliciter illa lex cũ gl.facere contra opi.Inno.primò quia remediũ
illius tituli nil nouari,&c. habet locũ contra innouationẽ partis.
secũdò qa fit ĩnouatio.licet agereť ꝑsonali.quid dicẽdũ? Ego dice
rẽ sequẽdo illã gl.Host.ꝙ illius tituli remedium habet locũ etiam
respectu partis vbi per factũ partis mutareť status litis.ad hoc ad-
duco.c.bonæ.& qđ ibi no.Inn.de app.& gl.in.d.c.nõ solũ. ꝑ hoc
quia instantia causæ appel.succedit loco instantiæ causæ principa
lis.vnde sicut pendẽte illa instantia nihil est innouandũ etiã ꝑ par
tem:vt in cle.ij.vt lit.pend.ita nec pendente instantia causæ ap. qa
surrogatum debet sapere naturam illius in cuius locum surrogať
vt in.c.ecclesia.vt lit.pẽ.&.c.maiores.de bap.eadẽ enim est causa.
licẽt instantia sit diuersa.vt.ij.q.vj.§.post secundam.iuncta glos.ꝑ
Bar.in.l.cum apud.ff.iud.sol. Vel potest sic dici & meliꝰ ꝙ aut ap
pellat extra iudicium: & in dubio habet locũ contra innouata ap
pellationis pendentia.vt probatur in.d.c.bonæ.& ibi per Inno.&
per eundem in.c.dilecti.de ma.& obe.& in.c.ex parte.s̃.de rescri.
aut appellatur in iudicio.& procedit opi.Inno.hîc. dico tamen ꝙ
innouata reuocabuntur non per remedium illius tituli nil noua-
ri,&c.sed per remedium alterius,videlicet vt lit.pend . nam vt.s̃.
dixi non minus lis pendet quàm primò.argu.optimo.l.ita demũ.
C.de procur.vbi patet ꝙ effectus lit.conte.durat etiam post ĩter-
positionẽ appellationis.ad idẽ text.optimus.q ad hoc põt adduci
in.c.cũ teneamur.de appel.& sic põt saluari illud singulare dictũ
In. & rõ diuersitatis inter appellationẽ iudicialẽ & extraiudicialẽ
põt esse hęc: appellatio eñ extraiudicialis directè dirigiť ad partẽ
vt nihil innouet.vt.d.c.bonæ.& in.c.cõcertationi.e.ti.lib.vj.& lo
quor quãdo appellatur extra iudiciũ non à iudice, & ideo opera-
tur officium suum contra partẽ innouantem:iudicialis verò diri
gitur ad iudicem.est enim appellatio iudicialis de minori iudice
ad maiorẽ prouocatio.vt.l.j.ff.de appel.vide bo. gl.in.c.ij.de cõ-
sue.lib.vj.vnde per appellationẽ habet appellãs suspẽdere iurisdi
ctionẽ primi iudicis & cãm deducere ad superiorẽ.vt in. c.si à iu
dice.de appel.li.vj.contra partem eñ nihil agiť.ad hoc.c.interpo-
sita.§.sanè. de ap.iõ illud remediũ,nil ĩnouari,&c.fuit principaliť
inductũ cõtra iudicẽ:cuius iurisdictio erat suspẽsa per appellatio
nẽ:& tene mẽti hãc rõnẽ.puto ẽt dictũ In.verũ esse ꝙ si agať per-
sonali nõ debet fieri reuocatio alienationis appellatiõe pẽdẽte fa
cta,ꝑ id ꝙ no.Inn.in.c.cũ.M.de cõst.& licet ibi loquať pẽdẽte pri
ma instãtia:idẽ tn̄ est dicẽdũ in cã appellationis , qa quicquid põt
fieri in prima instantia post.lit.cõte. põt fieri
in cã appellationis,vt in.c.cũ Ioannes. de fide
instr.& ꝙ no.in.d.l.ita demũ.per Bar.appęl-
latio eñ solũ rescindit effectum pronũtiari,
& deuoluit cãm ad maiorẽ iudicẽ:vt.l.ꝑ hãc
C.de tẽp.appel.&.c.veniẽs.de iureiurã.Ad.l.
chirographus.§.fin.præalleg.põt rn̄deri ꝙ ibi
bona erãt affecta,cũ snĩa fuerit lata specificè
super illis:vt in.l.cõmissa.ff.de publi. vnde ꝑ
alienationẽ mutať status litis cõtra titulũ: vt
lit.pẽd.iõ debet fieri reuocatio . & hoc negat
Inno.sed qñ agiť personali bona non afficiũ-
tur ẽt per snĩam sed solũ p̃cipiť ꝙ debeat rẽ
tradere.de quo tamẽ dicẽdũ est vt not.in.l.j.
de act.ẽp.& dixi in.c.cũ Ioã.præa.de fid.inst.
Itẽ & secũdò p̃t rn̄deri ꝙ si nõ reuocareť ibi
alienatio nõ posset persona cõdemnari sicut
prius.Vel tertiò põt dici ꝙ id est speciale i fi
sco in cuius fraudẽ alienatio facta fuit.faciũt
plenè circa hoc no.in.l.post cõtractum.ff.de
do.sed prima sol.est subtilior.¶ Venio ad gl.
quas ꝑter ordinẽ solitũ in fine reseruaui pro
pter earũ facilitatem:& omnes clarę satis sũt
prꝙter finalẽ q̃ diuidiť ĩ duas partes.In prima
op.ꝙ hîc emanarũt quatuor cõmissiões. Pri
ma ad abbatem sancti benedicti ad petitionẽ
monachorũ.Secũda ad priorẽ de angleśia ad
petitionem monialium appellãtium. Tertia
ad priorẽ de gernemoe ad petitionẽ mona-
chorum appellantium . Quarta ad decanum
linconeñ.ad petitionẽ monialiũ iterũ appel-
lãtium.Et hæc fuit vltima commissio de qua
vt hic in tex.cui decano Papa mãdat ꝙ iusti-
ficata appellatiõe ex parte monialium debeat
procedere secundum tenorẽ prioris mãdati
directi ad priorẽ de gernemoe, sed illud fuit
tertium mandatũ & non primũ , vt patet ex
prædictis & ex tex.quare malè.Sol.glo.ꝙ re-
spectu primi mandati procedit contrarium:
sed respectu istius vltimi illud dicitur primũ
fuit enim primũ respectu istius vltimi . facit
ẽt quod in simili habetur in.c.Ioseph.de ver
c bo.signi.& hoc no.pro testibus ‘concordan
dis.¶ Secundò quærit gl.de ordine procedẽ
di per istum decanum , & respondet vt in ea
patet.& in effectu vult ꝙ licet iustificetur ap
pellatio monialiũ interposita à priore de ger
nemoe:non tamen per hoc cognoscet de prĩ
cipali causa sed succedit in locum prioris de
gernemoe.Host.reprehendit gl.dicẽs ꝙ post
quã constiterit de grauamine tertiorũ iudi-
cum debet iste decanus procedere in cã prin
cipali:vt probatur in litera secundum eũ . &
hoc voluit Papa vt euitaretur circuitus.Ioã.
and.& communiter docto.sequentes tenent
cum glo.& certè gl.procedit vt ius dictat ar
gu.c.vt debitꝰ.de appell.sed iudicio meo nõ
oportet nos in hoc fatigare: quia Papa man-
dauit huic decano vt iustificata appellatione c
procedat iuxta tenorem commissionis prię
factæ priori de gernemoe: ideo inspicienda
erat illa forma & sequenda. argu .c.cum dile
cta.de rescri.& si de nouo acciderent istæ ap
pellationes procedendum foret vt habetur
in gl.nisi aliud haberet forma commissionis:
vt hîc.& hæc sufficiant,qm̃ hîc nõ sunt alia.

~✤ SVMMARIVM .✤~

1 *Exceptio excõicationis non impedit appellantẽ quo minus possit suam appellationem prosequi.*

~✤ SEBA.SAPI.

a ¶ Nil ĩnouari.Qñ precedat illa regu la ponit do. Iat.in l.j.C.de bo. pos. se cũdũ tab.do. Pre-positus in rubri.j. de ap.co.ñ.ver.fa-cite ergo regulam. Corse.in sing.suis. in verbo appella-tio.ver. regula est. d. Vitalis in tract. clausularũ cha.xij.

b ¶ Remedium attentatorũ appella tione pendẽte nõ solũ habet locũ in attẽtatis per iudi-cem sed etiam in attentatis per par-tem ad minus vio lenter.& de hoc vi de per Bal.in.l. iñ. C.de app.& quali ter formari debeat libellus super attẽ tatis appellatione pendẽte. vide hîc per.d.Ant. & latè per eũdẽ in.c . con suluit.el.ñ.§. de ap pel.& qđ ibi no. ANTO.FRAN. ¶ An remediũ at-tẽtatorũ habeat lo cũ ita in attentatis ꝑ iudicẽ sicut per partẽ.videOl.i cõ si.ccv.& do.de ro. in deci.cxc.incip. licet in nouis . vbi dicũt ꝙ non reuo-cantur per viã at-tẽtati quæ sunt at-tentata per partẽ sed per officiũ iu-dicis & bñficio iu ris.& vide etiã,d. de ro.in deci. lviij. incip.ad instantiã ĩ nouis: vbi loquũ tur de attẽtatis lite pendẽte . & eosdẽ in decisi.lx.inci.at tẽtata.ĩ nouis . vbi dicunt , ꝙ petunt reuocari vsq; ad cõ clusionẽ ĩ cã . & vi de per eosdẽ in de ci.clxxxviij. inci. ꝙ si pars.in nouis. quæ omnia sunt notanda ad mate-riam.c.non solùm de appella.

c ¶ No.pro cõcor-dia testiũ . & vide do.Ant. in.c. cum vitoniẽsis. in prin cip.pe.co.de elec.

2 *Nomen collectiuum potest adiũgi verbo pluralis numeri.*

3 *Quãdo ecclesia est collegiata: electio spectat ad collegium, confirmatio verò ad superiorem.*

4 *Excõicatus põt stare in iudicio semper ad sui defensionem.*

5 *Eligens indignũ, priuatur ipso facto potestate eligẽdi. & talis potestas deuoluitur ad superiorem.*

6 *Sententia ostendit super qua re erat contentio.*

7 *Appellari potest à sententia per vtranque partẽ.*

8 *Appellari põt à sententia iudicis quãdo fuit omissum condemnare victum in expensis. limita & intellige vt hìc latè.*

9 *Appellare nõ põt pars quæ habuit sentẽtiã pro se.*

Sententia continens plures articulos potest in effectu dici habere vim plurium sententiarum.

Iudex an teneatur condemnare victum in expẽsis si non fuerunt petitæ. & si non condemnauerit an pars possit appellare?

10 *Quotiescunque iudex potest aliquid facere ex officio suo & non facit, non potest ab hoc appellari.*

Iudex non tenetur impartiri officium suum ad cõmodum priuatum, nisi petatur.

Iudex si omisit condemnare partem in expensis petitis tenetur resarcire de suo: aliâs secus.

11 *Iudex appellationis potest habere considerationẽ expẽsarũ licet nõ fuerit petitæ in primo iudicio.*

12 *Appellãs simpliciter à sententia censetur appellasse tã in causa principali quàm ab expensis.*

Per appellationem à diffinitiua non potest appellãs prosequi condemnationem expensarum iam diu in eadem causa factarum si tunc non appellauit.

13 *Institutus non legitimè ad beneficium, tenetur ad restitutionem fructuum.*

14 *Excõicatus iustè, volẽs litigare super iniustitia excõicationis non auditur, nisi petita absolutione.*

15 *Iudex appellationis si videt appellantem fouere iustitiam & esse excommunicatum an debeat pro appellante excommunicato pronuntiare, an verò expectabit ipsum absolutum.*

Excõmunicatus non debet in sui fauorem reportare sententiam.

16 *Sententia absolutoria potest ferri pro reo cõtumace non autem adiudicatoria.*

17 *Exceptio excõmunicationis potest in qualibet parte litis opponi etiam post sentẽtiam ad executionem differendam.*

18 *Sententia lata in fauorem actoris excommunicati nõ põt mandari executioni, nisi post absolutionẽ.*

19 *Procurator qui appellauit à sententia an possit appellationem prosequi si postea excõicetur?*

Procurator tenetur appellationem interponere nõ autem ipsam prosequi.

20 *Excõicatus auditur dicendo sententiam nullam.*

21 *Excõicatus an possit petere quòd laudum reducatur ad arbitrium boni viri: vel retractari sentẽtiam quæ non transiuit in rem iudi.*

22 *Excõicatus an audiatur petens se restitui aduersus sententiam à qua non appellauit.*

¶ CAP. XI.

Significauerunt.

1 ¶ † Per exceptionẽ excõicationis à persecutione appellationis etiã originalis actor repelli nõ debet: & est casus singularis quaten⁹ dicit de actore. Diuiditur ĩ duas partes. ĩ prima ponit querelã appellantis. in secunda instruit iudicẽ à quo ibi: *mandamus*. ¶ Casus literalis. Canonici de conarc. elegerunt Petrũ in suum archipresbyterũ & electionẽ suã præsentauerũt archiepiscopo Mediolanen. ipse verò eã renuit confirmare: quẽdã zepũ clericũ instituẽs ĩ archipresbyterũ ecclesię supradictę: propter quod canonici ad sedẽ apost. appellauerunt: & cãm appel. fecerunt committi præposito sancti Stephani. qui electionẽ suã confirmauit: pronuntiãs ius eligendi pertinere ad capitulum de conarc. & absoluens partem aduersam ab impetitione clericorum, à qua sententia partes ad sedẽ apos. appellauerũt, & causam obtinuerũt cõmitti abbati sancti saluatoris Papiensis & prępositо Vercelensi. coram quibus ex parte archiepi & dicti zepi exceptio excõicatiõis fuit ꝓposita cõtra capitulũ de conarc. Iudices non cõsiderantes quòd à prosecutiõe appellationis prætextu excõicationis non debeat qs excludi, (cũ ois defensio legitima in iudicio excõicato reseruet) pnũtiauerũt partem archiepiscopi non esse cogendam ad respõdendũ clericis supradictis, ꝓpter quod clerici ad sedẽ apost. appellauerunt & significauerunt factum domino Papæ. vnde mandat Papa eisdem iudicibus quatenus si ita est procedãt in causa exceptione hmõi nõ

2 obstante. Ber. ¶ † Not. ibi: *significauerunt nobis capitulum.* & ibi: *capitulum ad nostram audientiam appellauerunt.* ꝙ non habens significatum plurale vel nomen collectiuum potest coniungi cum verbo pluralis numeri. & de hoc habetur in .c. capitulum sanctæ cru

3 cis. de rescri. ¶ † Not. secundò ꝙ in collegiata ecclesia etiam secundari episcopus non fundat intentum suum super libera collatione sed dumtaxat super confirmatione: electio verò spectat ad collegium. ad hoc .c.j. de elect. & xviij.q.ij.c.j. iuncta gl. dixi. s̃. e.c. cum

a venerabilis. ¶ No. tertiò quòd capitulũ[a] põt excõicari, dic vt plenè legi. & no. in .c. Romana. §. in vniuersitatẽ. de sent. excom. li. vj. ¶ Nota qd fiendum cũ superior non vult cõfirmare electionem. debet enim recurri ad suũ superiorẽ: & põt adiri etiã appellatiõis via: grauat enim in non confirmãdo prout de iure debet: nec tps est præfixum ad confirmãdum seu instituẽdum, ideo oportet (vt prędixi) recurrere ad superiorẽ. vt dixi post domi. de rota in .c.ij.

4 de concess. pben. ¶ † Nota vltimò regulã generalẽ ꝙ ois defensio conceditur excõicato. habet eñ semp legitimã personã stãdi ĩ iudicio & extra vbicunq; se defendit legitimè. concordat. s̃. e.c. cum

5 inter. ¶ † Opponi. videtur enim ꝙ legitimè potuerit archiepiscopus non confirmare electum à capitulo. nam si capitulum eligit indignum, priuatur ipso facto potestate eligendi, & potestas deuoluitur ad superiorem, vt in.c. cum in cunctis. in fin. de elect. Solu. duplex est intellectus. Primus quod causa indignitatis electi fuit quare archiepiscopus aliũ instituit: sed tunc appellatio fuisset iniusta. Secundus intellectus est ꝙ archiepꝰ prętẽdebat ius eligẽdi ad se spectare & nõ ad capitulũ, & iste ĩtellectus magis placet gl. primæ & est verior ꝑ tex. in eo ꝙ fuit pronũtiatũ ius eligẽ-

6 di pertinere ad capitulũ. ¶ † Nã ex forma sententiæ præsumitur qualis erat contentio. vt not. gl. in .c. inter dilectos. de fid. instru. &

7 expresius no. gl. in .c. audita, de rest. spol. ¶ † Opp. ij. videt eñ ꝙ capitulũ nõ potuerit appellare, cũ sententia fuerit pro eo lata. vt in. l. oẽm honorẽ. C. qñ prouo. non est ne. Sol. dicit glo. ij. & bene ꝙ imò fuit lata in parte contra capitulũ in eo ꝙ pars aduersa fuit absoluta ab impetitione capituli. fortè enim secundum gl. capitulum petijt à parte aduersa expensas factas in causis & pronuntiari ius eligendi ad ipsum capitulum pertinere. iudices pronunciauerunt pro capitulo quo ad ius eligendi: & respectu expensarum absoluerunt partem aduersam, & sic vtraq; pars respectu diuersorũ appellauit, ꝙ fieri põt. vt in. c. raynaldus. & in. c. raynutius. de testa. Et ex hoc intellectu not. ꝙ victor in principali potest appella-

b re[b] respectu condẽnationis expẽsarum omissæ, licet pars victa appellauerit ab ipsa sententia. Pet. & Abbas tenent hîc contrariũ dicentes ꝙ ex quo iudex tulit hîc sententiã in fauorẽ vnius partis nõ potest illa pars dehonestare iudicem appellando dũtaxat ex omissione condemnationis expensarum. allegant. d.l. omnem honorẽ. Aduerte hæc decertatio dependet ab intellectu illius. l. omnẽ honorem. sed communis opin. ibi. & alibi (vt j. allegabo) est in cõtrarium. Concludendo veritatem, cum quæritur nunq̃d victor possit appellare ex sola omissione condemnationis expensarum, vel quia minus sufficienter condemnatio facta est distingue. aut enim pars victa appellauit. & non potest victor ex eo solo appellare. &

hoc

SEBA. SAPI.

a ¶ Quia capitulũ. Vide Ange. in. l. j. §. fi. ff. de acquirẽ. poss. Ioan. de ana. in. c. dilectus. ij. co. ix. ver. adde prędictis. j. de sim. cum mstis cõgestis pFeli. in. c. prędcedenti. col. j. vide ẽt Fel. in c. eã te. co. xj. vers. secũda declaratio. s̃. de rescri.

SEBA. SAPI.

b ¶ Appellare. Vide Bal. in. c. fraternitatis. col. iij. s̃. de testi. vbi dicit ꝙ si victor appellauit ab omissione expẽsarũ quamuis talis appellatio non teneat. l. fi. C. qñ prouo. nõ est. necess. tñ non excusatur iudex negligens qn soluat expesas. qd dictũ commendat. d. Ias. in. l. properãdum. §. finautẽ alterutra. co. ix. ver. an autẽ posit appellari ab omissione. C. de iudi.

a ¶ Adde q̃ de hoc scribit Ang.in suo consi.lxxxviij.quod incipit in dei nomine & suæ matris.&c.& quod not.d.Abb.in.c.finem litibus. prope fi.de do.& contu.in recollectis.& vide quod not.Pet.de Ancha.in.c.fin. aliâs.j.in.iij.co.de app.lib.vj.Et pro parte q̃ ille pro quo est lata sententia super principali licet contra se in expensis nõ possit appellare à cõdẽna tione expensarum est tex.in.l. properãdũ.§. sinautẽ exgestis ibi:nullę pœnit?,&c.C. de iud. sed respondeq̃ iõ ibi non appellat, quia, cõdemnatus in expẽsis erat manifestus cõtumax, sed pro parte q̃ actor possit appellare à cõdemnatione expensarum si reus appellauit à sententia principali facit,quia ambæ partes possunt simul appellare ab eadem sentẽtia, vt est tex.in.c.raynutius.&.c.raynald⁹ de test.&.c. si duobus.in prin.de ap. & vide Bal. in.d.l. b omnem honorem. in ver.quęro de tali casu.& ibi ĩ ver. & no.q̃ idem. vbi dicit q̃ idem erit c in causa nullitatis: quia si iudex dimittit condemnare victum victori ĩ expẽ. iudex nullitatis hoc poterit: & quando contingit ambas partes, ab eadem sentẽtia appellare fortè sup diuersis articulis an possit appellari ad diuersos iudices. vide text. Inn. & do.Anto.& do. Car.& ibi eleganter per do.Abb.in d d.c. si duobus.

ANTO.FRAN.

¶ An appellatio ad plures iudices quando sententia continet in se plures articulos valeat dicas q̃ etiam si copulatiuè fiat valet de iure canonico, & intelligitur facta ad Papã, de qua vide Spe.ĩ tit. de app.§. nunc tractemus. in ver. sed pone aliqs. de ap. & ibi per Ioã. an. ĩ addi.vbi ponit& dicit hoc esse verũ si quãdo est appellatum ad plures & non est declaratũ ad quẽ sit interpo 9 sita appellatio declarabitur ĩtra decem dies.de quo ẽt p̃ ang.& Imo.in.l. j.in.§.si quis.de ap

hoc ideo: qa per appellationẽ aduersarij põt cõsequi reformationem expẽsarum. ideo ex quo non potest intentatum suũ consequi sine appellatione non debet appellare iudicem debonestando, quod procedit etiam si pars victa appellauerit & appellationem non prosequat̃.est em̃ ius acquisitũ appellato vt possit illã inuito appellatore prosequi, & iste est verus casus.d.l.oẽm honorem. licet gl.aliter ibi sentiat.& hoc tenet Bar.ibi & do.de Ro. deci.ccclxiiij.& Spe.in ti.de app.§.in quibus. ver.xxxiij.& Io.an.in addi.& do.Ant. hic.& hoc rectè iudicio meo voluit ille tex. hoc tamen limitat hîc do.Ant.quando fuit omissa expensarum condẽnatio.Si autẽ sit lata condemnatoria contra reum & absolutio expensarum pro eo:tunc oportet actorem appellare[a] si vult expensas consequi. quia nõ posset releuari ex appellatione aduersarij: cũ p̃ illã non suspẽdatur absolutoria ab expẽsis.& sic dicit posse intelligi istum tex. [b] Sed ego non video sufficientem rõnem differẽtię ĩter hũc casum & præcedentem. nam quando iudex condemnat minus sufficienter,videt partem absoluere à reliqua parte[c] vbi non fuit petita certa quantitas:vt in.l.j.si aduer.rem iudi. secundum vnum intellectum qui cõiter ibi tenet̃.& no.Innoc̃.de re iudi.c.cũ inter.tamẽ videmus q̃ p̃ appellationem aduersarij potest victor consequi reformationem sententiæ:vt.d.l.omnem honorem.In hoc tamẽ distinguẽrem q̃ aut victus appellat à sententia quatenus erat contra eum dumtaxat:& tunc puto q̃ oportet victorem appellare respectu expensarum,siue iudex omiserit condemnationem expensarũ siue absoluerit. ¶ † Quia cũ tot in effectu sint sententiæ quot sunt articuli:vt.l.etiam. de mino.& no.gl.in.c.ij.de ord.cog.licuit victo appellare, quatenus facitcontra se.[d]& per consequens non reperit̃ ĩa suspensa,nisi quatenus facit cõtra victũ appellãtẽ.& iõ nisi victor appellet non poterit p̃ se aliquid dicere.facit quod no.in simili.in.c.cũ olim.de cẽsi.& qd̃ habet̃ in.d.l.etiã. aut victus simpliciter appellat à ĩa.& tunc indistinctè põt victor reformationẽ expẽsarũ consequi.qa simplex appellatio à sentẽtia suspẽdit totam ĩam : licet contineat plures articulos:vt ĩ.c.raynaldus.&.c.raynutius. de test.& sic intelligo & restringo tex.vt in.d.l. omnem honorem.Aut victus non appellat: & tunc potest victor appellare.sum⁹ em̃ extra casum.l.omnem honorẽ. Et si diceremus contrarium,sequeret̃ absurdum:quia ex non appellatiõe aduersarij victor perderet sumptus factos in litem,& esset in optione iudicis non condemnare ad expensas,contra.l. properãdum. C.de iu.&.c.calumnia. de pœ. & hanc opi.tenuerunt do.de ro.& Barto. & Specu.in loco p̃alleg. ¶ † Sed circa prædicta quæro quid si expensæ non fuerunt per actorem petitę:nunquid possit appellare si iudex tulit p̃ eo ĩam in principali & omisit condemnationẽ expẽsarũ?do.de Ro.deci.p̃alleg. pel.& vide Alex.in consi.cxliij.&.clxxxij̃.in.ij̃.parte consi.

b ¶ Istũ textũ. Istud est contra tex.d.l.omnẽ hon.in versi.nihil capere pro expensis iusta sit.& sic malè loquitur do.Ant.An.Barb.

c ¶ Reliqua parte.Pondera, quia iste malè dicit: quia quando condẽnat in minus sunt in eodem articulo.ideo non est mirum si videtur absoluere in residuo,sed non est sic in casu expẽsarum,quia est articulus separatus à sententia.Item sumus in tacito quãdo condemnat in minus, sed quando absoluit ab expensis sumus in expresso, expressa nocent, tacita nõ. & sic malè reprehendit. Andreas Barba.

d ¶ Facit contra se. Et ideo cautela est q̃ dicat appello in parte & partibus facientibus contra me. vide quæ dixi in.c.inter dilectos. de fid.instr. And. Barba.

☞ SEBA.SAPI.

e ¶ Officio suo.Quo hoc procedat latè explicat Feli.in.c. exceptionem, col. iij.j.eo. Mod.in.l. vbi pactum. C.de transact.

concludunt p̃ maiorẽ parte q̃ sic.quia iudex ex officio suo debebat condemnationẽ facere:vt.l.ædiles.§.item sciendum.ff. de ædi.edi. & iura dicũt victum victori condemnandũ: vt.d.l.p̃erãdum.&.c.calũniã. qdã tĩ fuerũt in cõtraria opi.& sn̄ia,vt ibi refert collector decisionũ.sed cũ prima opi. videt̃ hîc transire.d.Ant. ¶ † Aduerte,qa hęc est subtilis cõsideratio.nã vbicũq̃ põt iudex aliquid facere ex officio suo[e] si non facit,non põt ex hoc appellari.dictum est no.Spe.in tit.de offi. iu. §.impedit.ver.quid si iudex.tenet Ioã. an. & cõiter do.post Petr̃.c.proxi.rõ est, qa iudex d cõmodum priuati si non postulat̃. vt in.l.iiij.§. hoc aũt iudicium.ff.de dam.infe.& no.Inno. in.c.ad nostrã.ij.de iureiu.iõ cõiter dicit̃ q̃ si iudex omittit condemnationem expensarũ: ideo quia non fuit petitum:nõ tenet̃ resarcire de suo:secus si fuit petitum.hoc no. gl.ĩ.c. fi.de rescr.& Bar.in.d.§.hoc aũt iudiciũ.&.d. l.p̃erãdum.&.d.l.omnem honorẽ. & q̃ nõ possit appellare qñ expensæ nõ fuerunt petitę:sentit Spe.in.d.§.in quibus.ver.sed qd si victus.& fortè hæc opi.est verior de rigore iuris.ĩputet em̃ sibi victor qa non petijt:magis enim debuit sibi prospicere q̃ expectare proprium motum iudicis. Et si diceres nonne sępe appellat quis vt probet nõ probatũ vel vt opponat non oppositum.in.l.per hanc. C.de tẽp.appel.&.c.cũ Ioãnes.de fid.instr. Rñdeo q̃ ob istas causas põt appellare:nõ autẽ vt de nouo aliquid petat: qa hoc non spectat ad iudicem appel.ij.q.vj.in fi.&.l.eos.C. de appel. dices tu ergo ex toto iste perdet sumptus cũ non competat sibi aliquod remedium: vt in l.terminato.C.de fru.& li.expẽ.&.l.in bonæ fidei.C.de vsur.dico q̃ sic.& sibi imputet.ar. in.l.iiij.C. deposi.sic limita prædicta vt possit appellari quando expensæ fuerũt petitæ.

11 ¶ † Fateor tamẽ q̃ si pars victa appellauerit poterit iudex ad quẽ,habere considerationẽ expensarum:licet non fuerint petitæ in prĩo iudicio:quia cum succedit in locũ primi iudis,sicut ille poterat ex suo officio condemnare ita iste.facit ad hoc quod not.do.de ro. decis.ccclxiiij.vbi dicũt q̃ ad appellationẽ alteri⁹ partis poterit iudex reformare sentẽtiã etiam in fauorem non appellantis: quia succedit loco primi iudicis.facit q̃ no.Bar.in.l. si expresim.ff.de appel.vnde cõsequit̃ appellatus ex p̃sona alteri⁹ qd̃ ex p̃pria p̃sona cõsequi non põt.l.simile habes.in.l.petẽdæ.C. de tẽp.in integ.res.& in.c.authoritate martini. de concess.præb.li.vj.& prædicta bene notabis:qa faciũt ad multa. 12 ¶ † Subsequnter ad idẽ q̃ro: qd si aliqs fuit simul cõdẽnatus ĩ principali & expensis?Sol.dicit.d.Anto. q̃ oportet ipsum ab vtraq̃ appellare & consequi vtranque:qa vna p̃ aliã non suspendit̃.& hoc dicit tenere Arch.in.c.fi.in fi.de appel.li.vj.Sed tu aduerte qa Arch.nõ sic loquit̃ vt allegat̃. loquit̃ enim ipse qñ condẽnatio expensarũ fuit facta ante diffinitiuam sup̃ aliquo articulo,si

4 ¶ Principali. Tu pondera, quia ſententia ſuper expẽſis poteſt ferri ſeorſum à diffinitiua: vt.l.paul⁹.ff. de reiu.ergo vna eſt diuerſa ab alia.itẽ qa poteſt ferri ſententia expenſarum ſine ſententia diffinitiua.vt in clemẽ. j.de reſcri. & in.c. fi.eo.tit. ideo non eſt mirum ſi appellatur à diffinitiua. quod non videtur appellari à ſententia expenſarũ.vide.d.l.omnẽ honorem.vbi probatur formaliter, quòd appellatio à principali comprehendit appellationem ab expenſis,etiam ſi fuit facta abſolutio ab expenſis.vt probatur in text. in verbo omiſſa. Andre.Barba.

b ¶ Ratio diuerſitatis.tu dicas ꝙ opi. Hoſt.confunditur per tex. ad hoc mirabilem.in.l.libertus.la.j.ff. de in ius vocan.vbi ille qui petit abſolui ẽ reꝰ ſed appellãs petit ſe abſolui à ſentẽtia lata contra eũ, ergo eſt reus. vide ibi Gul.& Bal. Andre.Barba.

SEBA.SAPI.

c ¶ Caſſandam ſententiã. Nunquid ſi iudex pronuntiat malè iudicatũ importet cõdemnatoriã vbi prima ſẽtẽtia à qua fuit appellatũ erat abſolutoria.tradit An.are.latè ĩ.l.ſi exp̃ſſim.colũ. xxxvij. ver.quæro de forma.ff.de appe.Im. in.l.ĩ ſumma.ff. de reiud.& ĩ.l.ex cõſenſu.§.j.ff. de appellatio.

enim cõdemnatus non appellauit, & lapſum eſt decẽdiũ, nõ poterit poſtea in appellatiõe à diffinitiua illã cõdẽnationẽ proſequi.& optimè loqr̃ p.c.fi.p̃all.qa illud grauamẽ nõ eſt cõiunctum negotio principali:a imò plus voluit Inn.in.c.ſ̧pe.de appel.ꝙ ſi iudex pronũtiat ſuper aliqua exceptione cõtra proponẽtem licet tũc non cõdẽnauit in expenſis,non poterit poſtea appellari ſi poſt decendium fit condemnatio: quia iſta eſt executio primæ ꝓnũtiationis.vnde ad propoſitũ dico,ꝙ ſi in eadẽ ſnĩa iudex condemnauit in principali & in expẽſis,ſatis eſt ſimpliciciter à ſentẽtia appellari: qa vnica poteſt dici ſentẽtia: vt in.c. ij.ſ̃.de ordi.cog. quæ ſuſpendit̃ per vnã appellationẽ:licet habeat plures articulos.vt in 13 c.raynutius.&.c.raynaldus.de teſt. ¶ † Redeo nunc ad cõtrarium primò formatũ per gl.tene ſequentẽ ſolutionẽ in gl.ꝙ fortè capitulum petijt fructus ab inſtituto. & hęc ſolutio eſt bona,ex qua collige ꝙ inſtitutus nõ legitimè teneꝛ ad reſtitutionẽ fructuũ.quod tamen intellige ſecundũ ea quæ plenè dixi in c.grauis.de reſt.ſpo. ¶ Opp.ij.de cõtrarietate literæ. nam primò innuit iſtos canonicos fuiſſe actores:& tamen poſtea videt̃ velle oppoſitum dicendo ꝙ excõicato defenſio reſeruaꝛ.Itẽ ex quo iſti de capitulo erant actores: quia petebant confirmationẽ quare non repelluntur prætextu excõicationis? contra.c. pia.de excep.li.vj.Sol.gl.in ver.defenſio.quę intrat hanc materiã in effectu.cõcludit ꝙ iſti erant actores,vt ſatis patet ex lr̃a. ſed ex quo ſentẽtia fuit lata contra eos intelligũtur rei. veniunt em̃ ad appellãdum ſtimulati ex ſentẽtia:ideo prætextu excõicationis nõ debent repelli,ne ius eorũ pereat. Ex hac ſolutione colligit̃ quod dixi in ſummario, ꝙ ad proſecutionẽ appellationis admittit̃ etiã actor originarius.hãc opi.clarius tenet Inn.hîc dicens hoc eſſe expreſſum. quia non ſolũ reus originarius: ſed etiã actor põt appellationẽ ſuã proſequi excõicatione nõ obſtãte.Et ꝙ capitulũ fuerit actor patet ſecundũ eum:quia primò egit coram archiepiſcopo petendo cõfirmationẽ Petri elegerãt & appellauit ab ipſo, quã appellationẽ ꝓſecuti fuerunt coram præpoſito. Tertiò egit coram abbate ſancti ſaluatoris & collegis petens ſententiã abſolutoriã latã pro aduerſario retractari.Hoſti. hîc tenet contrarium: quia is qui in principali eſt actor eſt ẽt actor in cauſa appellationis.facit.l.hi qui ad ciuilia.C.de app.& quod no.in c.in p̃ſentia.de renũ. ſicut ergo in principali fuiſſet repulſus,ita & in cauſa appellatiõis: ſi ergo vult audiri faciat ſe abſolui.p hoc facit j.e.c.pximo.vbi in qualibet parte litis poteſt repelli.dicit ẽt ꝙ ſi tãto tpe ſteterit excõicatus ꝙ lapſum ſit tp̃s appellationis exercendæ nõ audiet̃ amplius.de ſe em̃ conquerat̃. arg.ff. de mino.l.cũ mãdato.nõ ob.hæc decre. q̃ videt̃ admittere actorẽ originariũ: qa quatenꝰ capitulũ petebat cõfirmationẽ erat actor, & hoc reſpectu nõ debet audiri,ſed eo reſpectu quo appellauit ab inſtitutione cephi,q tenebat locũ rei:quia defendebat iura eccleſiæ.& hoc reſpectu debet audiri.Ioã.and.inſtat,ſed tandẽ cõcludit ꝙ aut appellat excõicatus ab interlocutoria,& tunc finito articulo appellatiõis põt prętextu excõicatiõis repelli ex quo eſt actor: qa iã opponit̃ cãę principali,cũ finito appellationis articulo aggrediat̃ iudex cãm principalẽ.facit ad hoc qđ leg.et no.in.c.j.de appel.in.vj. ſed priꝰ repelli nõ põt,cũ veniat ſtimulatus:aut appellauit à diffinitiua,& tenet ſimpl̃r opin.Inn.vt nõ poſsit repelli,& hoc ꝓpter cõmixtionẽ appellatiõis & principalitatis: non enim põt cognoſci de appellatione quin cognoſcat̃ de principali,vñ potius ꝓpter iniquitatẽ grauaminis ſaltem re ipſa: & ſi nõ ex iudicio propoſito debet audiri ẽt ſuper principali q̃ propter principale commixtũ ipſum excludit à ꝓſecutione grauaminis.facit.c.ſacris.de ſepul.& qđ ibi not.&.l.vna.in princi.C.de rei vxo.act.& in.c.j.ne ſede va. hãc opi.(vt audiat̃)tenet Abb.in.c.j.de exce.li.vj.& cõiter moderni hîc.hãc opi.credo veriſsimã & dico apertè ꝓbari p̃ iſtũ tex.nã (ſi bene põderet̃)ſentẽtia lata ſuper appellatiõe, apertè colligitur ꝙ capitulũ principaliter ꝓſequebat̃ cãm ĩ qua erat actor. fuit em̃ pronũciatum ius eligẽdi ad capitulũ pertinere & cõfirmatus fuit ab eo electus.Itẽ patet ex pronũciatione priorũ iudicũ in eo ꝙ decreuerunt partẽ aduerſam nõ cogẽdam ad reſpondendũ eiſdẽ, & ſic capitulũ nũc erat actor ſicut prius.non obſtat.c.p̃ tuas.j.de appel.quia iſtud ꝓcedit cũ excõicat⁹ appellauit à ſnĩa excõicationis: 14 & fateꝛ ſe ligatũ.vnde cũ in omnem euẽtum ſit abſoluẽdus. † ex quo excõicatio tenuit:vt in.c.cũ contingat.de offi.deleg.non debet audiri volens litigare ſuper iniuſtitia excõicationis,niſi prius abſolutionẽ petat,ne ipſam excõicationẽ contemnere videat̃: ſed hîc nõ fuit appellatũ ab excõicatiõe ſed ſup̃ alio articulo, nec fateꝛ ſe ligatũ:vñ non debet admitti exceptio ex quo proſequit̃ gravamẽ p̃ iudicẽ inflictum.nõ obſtat.cj.ꝓxi.quia verũ eſt ꝙ ĩ qualibet parte litis ſup̃ principali põt opponi excõicatio,& ita loquit̃ b illud.c.ſecus in cã appellatiõis. rõ diuerſitatis⁵eſt quia nullũ ſubeſt periculũ ſi appellat à principali:ſed in cã appellationis ſic:quia deſeret̃ interim appellatio:& ſic non poſſet ſe defendere aduerſus 15 oppreſsionẽ iudicis. ¶ † Et p̃ hoc ſoluit̃ alia q̃ſtio q̃ ſequit̃ in glo. præſuppoſito ꝙ audiri debeat ꝓput.ſ̃.dictũ eſt ꝙ erit offñ iudicis appellationis:nũquid ſimpl̃r reperta iniquitate ſententiæ caſſabit illã an etiã condẽnabit reum actori excõicato?pone exẽplũ:actor petebat centũ à reo:iudex perperã reum abſoluit: à cuius ſentẽtia appellauit actor,cõſtat iudici ad quẽ ꝙ debuit reus cõdẽnari actori.nunquid ipſe faciet hãc condẽnationẽ ex quo opponit̃ appellãtem eſſe excõiatũ?Gl.iſta attingit q̃ſtionẽ & ponit duas opin.Prima eſt ꝙ caſſabit̃ ſnĩa de præſenti vt ſic releuet̃ à grauamine: ſed cõdemnatio differet̃ in euẽtum abſolutionis: qa non debet ferri ſententia pro excõicato.Secũda opi.in qua gl.videt̃ reſidere eſt:vt etiã ferat̃ cõdẽnatoria: qa cũ non conſtat illum excõicatum, cùm nec ad ꝓbãdum debet admitti aduerſarius ex quo actor eſt in cã appellationis,nõ põt dici ꝙ ſententia feratur ꝓ excõicato.no. rõnẽ gl.videt̃ enim ſentire ꝙ ſi cõſtaret non debet cõdẽnatoria pro eo ferri.Io.and.tenet idem qđ.ſ̃.dixi.vt rõne grauaminis admixti audiat̃ etiã ſup̃ principali.Io.cal.tenet in prima parte cõtra Hoſt. ꝙ actor originari⁹ audiat̃ ĩ cã appellatiõis p̃ iſtũ tex.ſed dicit ꝙ caſſata ſententia non debet iudex ferre condẽnatoriã:& ſic tenet prima opi.gl.ſed debet differri in tp̃s abſolutionis deferẽdæ: erit ergo hæc diuerſitas in ꝓnũtiatione ex cã,vt ſicut ex ęquitate poteſt ſe in cã appellatiõis defendere:ita debet ſeruari iuſtitia q̃ nõ vult vt aliqd adiudicet̃ excõicato.ſ̃.de iud.c.intellexim⁹.Et dicit ꝙ iudex appellationis caſſando ſnĩam debet ꝓteſtari ꝙ p̃ hoc non cõdẽnat reũ actori in principali,ex eo qa de excõicatione actori ſibi eſt legitimè facta fides:& hãc ꝓteſtationẽ dicit obſeruandam qa c ſimpl̃r caſſando ſententiã videt̃ reũ actori condemnare.Sed hoc vltimũ ſimpliciter nõ admitto:& cõtrariũ vr̃ ſentire Bar.in.l. cũ apud.ff.iu.ſol.& bñ facit ibi tex.in.c.cũ cã.de re iud. primũ tamẽ tenuit Bar.in.l.eos.C.de appel.vbi latius hũc articulũ proſequit̃. hîc tamẽ non ꝓcedo vlteriꝰ qa non eſt propriè materia nr̃a. ideo alibi dicã.vide ĩ d.c.cũ cã. ¶ Sed redeo ad primũ principale dictũ 16 & eſt ſciẽdũ ꝙ ꝓ primo dicto Cal. † facit qđ in ſiſi dicunt do.de Ro.deci.clxxxix.dicẽtes ꝙ licet ꝓ reo contumace poſsit ferri abſolutoria nõ tñ põt adiudicatoria.ar.in.c.cũ inter.ſ̃.e.&.l.q̃is indubitati.C.de adul.do.Ant.putat hãc opi.ꝓcedere ſi reꝰ à principio opponit eũ nõ audiẽdũ inquantũ velit cõdẽnatoriã obtinere ſeu declaratoriã:ſecus dicit ſi expectat concluſionẽ in cã antequã

opponat

opponat:qa tũc nõ põt excipi nec ꝓbatio fieri:vt de ꝓcur.c.audi tis.hæc diſtinctio do.Ant.mihi nõ placet:qa ſi põt obijci ad con
17 dẽnationẽ differendã ante cõcluſionẽ,ergo & poſt.¶ †Cũ hęc ex cõicatiõis exceptio ſit multũ priuilegiata vt in qualibet parte litis poſsit obijci:vtj.c.proxi.&.c.pia.e.tit.li.vj.vbi patet ꝙ etiã poſt ſnĩam põt obijci ad executionẽ differẽdã,multò ergo forti⁹ poſt cõcluſionẽ ad cõdẽnationẽ differẽdã.Et ꝓ hoc facit qa rõnes poſitæ in.c.pia.ꝑalle.militãt ẽt poſt cõcluſionẽ.Itẽ qa æqtate ſuggerẽte qnq admittit ꝓbatio,& ſuſpendit primũ iudiciũ:vt in.c.paſtoralis.de cã poſ.& ꝓprie.& poſtmodũ reperi hoc idem tenere Spe.in tit.de renũ.& cõclu.§.j.ver.& ſcias.In hoc tñ articulo credo ꝙ de rigore iuris poſſet defendi prima opi.gl.quã ſequit Cal. qa in cõdẽnatiõe ſeu declaratione ceſſat illa æqtas grauaminis q̃ fecit excõicatũ audiri:ſufficit em̃ ꝙ ſibi ꝓuideat aduerſus ſtimulũ iniquitatis ſnĩæ per ceſſationẽ:nã cõceſſum cõtra regulas iuris ex neceſsitate durat quatenus vrget illa neceſsitas ſeu cã.vt in.c. deus qui.de vi.& hone.cle.& in.c.ex trãſmiſſa.de ꝑſcri.alia tñ opi. videt verior,& minus deuiat à regulis iuris.tñ qa ſequẽdo primã opi.ferẽt ſnĩa per partes contra id quod habet in.l.in hoc iudicio. ff.fami herciſ.quod not.in.l.j.C.ſi aduer.rẽ iud.& per Inno.de re iudi.c.cũ inter.Itẽ oriret alia difficultas,qa ex tpe ceſſat officiũ iudicis appellationis.Itẽ adduco bonũ texj.c.pxi.vbi certo caſu fit cõdemnatio expẽſarũ in fauorẽ excõicati,& ſatis eſt quòd executio & cõmodũ ſnĩæ differat in tps abſolutionis,ita & fortius cre
18 do dicendũ hoc caſu,vt oẽs iſtæ difficultates ceſſent.¶ †Quærit gl.circa mediũ,quid ſi ſnĩa in cã principali fertur ꝓ actore excõicato?& rñdet eam non valere.intellige tu quòd non valet in effectu,quia non poterat pro ea agere durante excõicatiõe, ſed poſt abſolutionẽ poterit petere illius executionem : vt dicitur in fin. glo.& probat in.c.pia.ꝑalle.vbi de hoc,niſi fuiſſet lata vigore reſcripti impetrati ab excõicato:vt in.c.j.de reſcr.li.vj.vbi de hoc.
19 ¶ †Extra gl.quæro quid ſi procurator[a] alicuius appellauit à ſnĩa
a lata cõtra ſe,demũ fuit excõicatus,nunquid poterit appellationẽ proſequi?variæ ſunt opi.vt recitat hic Inn.Quidã dixerũt ꝙ nõ, quia excõicatus eſt voluntarius,licet enim teneat appellationem interponere,nõ tñ ipſam proſequi : vt in.l.inuitus.C.de procur. &.c.non iniuſtè.eo.tit.Alij dicunt ꝙ aut promiſit appellationem proſequi,& tunc ne veniat contra fidem debet admitti:aut nihil promiſit,& procedat prima opi.& hanc opi.videtur ſequi Inno. licet non firmet pedes.Io.an.dicit poſſe dici ꝙ etiam vbi expreſsè promiſit non tenetur hoc obſeruare:quia ſi expreſsè dixerit:promitto tibi ꝙ ſi etiã contingat me excommunicari,appellationem proſequar:turpis eſt promiſsio, propter periculum animarum, & ſic non eſt obſeruanda.xij.q.iiij.c.in malis.Si verò ſimpliciter promiſit appellationem proſequi,nõ tenetur ſtatu ſic immutato ſeruare etiam ſi ſuper hoc fuiſſet præſtitum iuramentum , quia ſubintelligebatur hæc conditio ſi ſtatus meus fuerit non immutatus:vt patet ex not.in.c.quemmodum.de iureiuran. & hanc opi. puto veriſsimam.facit quod in ſimili not.Innocen.in capi.qualiter & quando.el.prima de accuſa.in illa quæſtio . cum quis iurauit nulla ratione reuelare ſecretum : & poſtea producitur in teſtem.Item non video quomodo potuit iſte nec tacitè nec expreſsè ſe obligare contra iuris diſpoſitionem,cùm pactis priuatorum ius publicum non immutetur,in capi.ſi diligenti.de foro competen.& leg.ius publicum.ff.de pact.nec valet proteſtatio.iuxta no.
20 in.l.alimenta.C.de neg.geſt.¶ †Quero hîc excommunicatus auditur per viam appellationis, nunquid eodem modo debet audiri ſi impetrat ſuper nullitate ſententiæ.Hoſtien.quòd ſic,& idem tenuit infrà.de re iudica.in.c.quod ad conſultationem.mouetur,
b quia excommunicato [b] reſeruatur omnis defenſio,vt hîc & ſuprà eodem cap.cùm inter.& nullum excludit qui omnes incluſit. ſupra de maiori.& obedien.c.ſolitæ.ad fin.Item ſi ſe defendit appellando vbi ſententia eſt aliqua,fortius vbi eſt nulla.de elect.c.cum in cunctis. & qui filij ſint leg. c.per venerabilem.in princip. Item ſi diceremus contrarium poſſet de facto in non modicum tempus grauamen executioni mandari:& ſic excluderetur excommunicatus à defenſione:ſubueniendum ergo eſt illi ante tempus , ne contra iuſtitiam opprimatur.argumen.de ſer . non ordina.capit. primo.& quod ibi not.Ioan.And.tenet contrarium per.c.primũ.

a ¶Vtrũ ſi procurator alicuius qui appellauit à ſententia contra ſe lata excõicetur à iudice cõpe.poſsit hac excõicatione nõ obſtante proſequi appellationem:& do.Ant.hîc concludit ꝙ non.

b ¶Et videibi per.d.Ant.in vlti.col.ver.nunquid autẽ. & per Mod.in.l. de pupillo.§.qui remiſsionẽ.ff.de ope.no.nun.& ꝙ Bal.ĩ.c.intelleximus. in.j.col.de iud. Et vtrũ excõicatus audiat cõtra ſnĩam ꝓ viam ſupplicatiõis vide per.d. Ant.in d.c.ꝙ ad conſultationem.vlti . colũ.

de reſcript.libro ſexto. Hoſtiẽſis tenet idem quod ſupra in exceptiõibus quæ poſſunt opponi ne mandetur ſententia executioni . de quibus in dicto.c.quod ad conſultationem.

21 ¶ †Ex his putat do.Anto.quòd petens laudum reduci ad arbitrium boni viri debet au
c diri non obſtante excommunicatione:[c] & ſimiliter petens retractari ſententiam quę nõ tranſit in rem iudicatam:quia ſe defendit aduerſus ſtimulum ſententiæ ſtimulantis & periculum animæ,vbi in obſeruatione ſententiæ verſatur periculum animæ. Ego puto ꝙ
d excommunicatus [d] prouocans non debet audiri , niſi quando præiudicium de præſenti ſibi infertur ex ſententia, aliâs debet expectare , & cum mandabitur executioni poterit
e de nullitate opponere[e],& ſic poteſt obſeruari opinio Ioannis Andre . & hæc ſufficiant. Alia quæ docto. hîc tranctant ſunt ſatis expedita ſupra eodem capi.cum inter.& in.c. à
22 nobis. ¶ † Et maximè de illa quæſtione an
f excommunicatus [f] audiatur petens in integ. reſtitutio.aduerſus ſententiam à qua non appellauit : quam format hîc Hoſtien.& refert contrarias opinio.ipſe verò concludit quòd ſi petitur reſtitutio ex clauſula generali tali c cauſa expreſſa , qua probata niſi ſubueniret damnaretur innocens vel periret anima tunc eſt ſubueniendum.argumen.ſuprà eodem titulo.capit.cùm inter.§.primo.& ſuprà de reſtitutio.in integr.capitu . ex literis . vbi verò petitur reſtitutio ex ſolo fauore dependens, repelleretur,cùm de iniquitate iudicis vel de iniuſta ſententia non quæratur. argumen.ff. de mino.leg. præfecti . æquitas enim ſuadet vt hi qui ſunt excluſi à participatione eccleſiæ ab omni legum fauorabili auxilio repellantur: vt in authen.de pri.do.hære.nõ præſtand.circa medium.columna.viij. hoc idem tenent domi.de Rot.deciſi.ccccxlij.vt principaliter non petat : ſed ſi velit reſtitui ad appellandum : tunc dicunt quòd admittitur, quia vt præambulum quoddam incidenter petitur , & omnia ordinantur ad finem defenſionis.argumen.in.l.oratio.ff.de ſpon. & hoc ſequitur domi. Antoni. hîc mihi placet
g indiſtinctè opinio Hoſtien. [g] niſi immineat periculum animæ : non enim eſt ſibi ſubueniendum ex mero fauore , cùm omni fauore carere debeat:vt citius reſipiſcat.d.c.pia.e. tit.libro ſexto. Abbas.

ANTO.FRAN.
¶An excõicat⁹ poſſit ſupplicare, dicas ꝙ corã ordinario excõicãte põt ſupplicare vt reuocet ſententiam, vel etiam corã delegãte non autẽ coram delegato.de q̃ vide ꝑ Io.an. poſt Hoſt.in.c.ꝙ ad cõſultationem.de re iud.& an excõicatus poſsit conqueri tã per viã appellationis quã p viã querelę. vide quæ habentur in.c.qua frõte . & ibi plenè per docto. de app.

c ¶An excõicatus petat reductionẽ ad arbitrium boni viri, an autem excõmunicatus poſſit compromittere in arbitrum . vide per do.Anto.in.c. cùm inter.ĩ.vj.col. ſ.eod.

SEBA. SAPI.
d ¶Excõicatus. Idẽ tenet Bald.in.c.cũ inter.ad fin.ſ. eod. ſed contrarium tenet Calde.in conſ. j.ſub titu. de arbitris.

e ¶Nullitate opponere.Pondera ſi exceptio nullitatis ẽ notoria quòd poſſit opponi:aliâs ſecus.vide Bart.in.l. de pupillo.§.fi. ff. de no.ope.nuntia. vbi dicit ꝙ ſi petit tenutam nullam dici vel reuocari nõ auditur. aliâs ſec⁹. vt ibi per eum.Andre.Barba.

f ¶Et vide quod de hoc latè ſcribunt do.de Ro.in nouis deciſi.ccccxxxiiij.

SEBA. SAPI.
g ¶Opi. Hoſt. Vide latè Rotã deci. vij.in ti.de excep.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis poteſt opponi contra actorem in quacunque parte litis . & ſi malitioſè reus diſtulerit opponere condemnatur in expenſis.5.22.23.24 . vbi ponitur an indiſtinctè hoc caſu reus condemnabitur in expenſis.*
Iudex poteſt ex officio publicè excommunicatum à iudicio repellere.

2 *Exceptio excommunicationis eſt dilatoria.*
Exceptiones dilatoriæ regulariter opponuntur ante litem conteſtatam.

in nouis. vbi tenet cũ Hoſt. q̃ excõicatus non petit reſtitutionem in ĩtegrum niſi vbi vertitur periculũ aĩæ.

✠SEBA. SAPIA.

a ¶ Iudicare. Vide d. Ant. de bu. in. c. bonę. colũ. vj. ſ. de poſtu. pręla. vbi dicit quod vbi conſtat aliquid iudici ex actis, põt ſupplere in notorio ẽt ſi pars non petat. quem ſequit Ale. in. l. j. C. vt quę deſunt aduo. par. in ſuppli. & Fel. in. c. cum ordinem. col. vij. ver. prĩa declaratio. & col. x. ver. quinta declaratio. ſ. de reſcriptis.

b ¶ Si iudex. Iudex vbi põt ex officio agentem repellere & ſi non repellit, non poteſt tamen ab eo appellari. Ad idem, vide. d. Ant. hĩc in. iiij, col. circa mediũ. verſ. q̃d ſi iudex. & Pe. de Anc. poſt Lap. in. c. pia. in antep. co. de excep. li. vj.

Participans cum excõicato etiam in iudicio nõ eſt in tat peccatum mortale ſi excõicatus eſt actor: ſi autem ſit reus vide remiſſiuè.

Terminus præfixus ad aliquid faciendum nõ præcludit viã quin lapſo termino id poſſit fieri quod ſi non eſſet factum immineret periculum animæ.

Rõ quare in matrimonialibus ſententia nũquã trã ſit in rem iudicatam?

Sententia lata in fauorem excommunicati nũquã mandatur executioni, niſi poſt abſolutionem.

Iudex ex officio ſuo poteſt ſupplere in multis caſibus: & in quibus.

Appellare nõ poteſt pars ſi iudex nõ facit id quod poteſt facere ex officio ſuo.

Exceptionum quot ſint ſpecies.

Exceptiones dilatoriæ concernentes ipſum iudicium quando opponendæ ſint.

Exceptio declinatoria ipſius iudicis quando proponenda ſit.

Exceptiones dilatoriæ concernẽtes negotium principale quæ ſint. de quo. nu. 13.

Teſtes poſt didicita teſtificata non poßunt examinari ſuper directò contrarijs.

Exceptio dilatoria concernens negotium principale nota vel non nota iudici ſi non ſit oppoſita per partem: quid eſt agendum?

Iudex poteſt repellere actorem, quando conſtat ſibi quòd nullum ius habet.

Exceptionum peremptoriarum aliquæ non poßũt opponi niſi poſt litem conteſ. aliquæ ante & poſt: de quibus vide hĩc exempla.

Iudex in notorijs non debet pati cauſam deduci in iudicium.

Exceptiones peremptoriæ non oppoſitæ in cauſa principali poßunt opponi in cauſa appellatiõis, niſi malitiosè fuerint prætermiſſæ: dilatoriæ verò ſecus.

Exceptiones quæ poßunt opponi poſt lit. conteſtat. poßunt opponi in cauſa appellationis.

Appellatio ſuſpendit effectum actoris vſque ad litem conteſtatam.

Exceptiones peremptoriæ cõcernentes exactionẽ ſententiæ poßunt opponi poſt ſententiam.

Exceptiones anormalæ peremptoriæ quæ dicãtur.

Exceptiones anormalæ dilatoriæ quæ ſint.

Exceptio falſi procuratoris reddit iudicium retronullum: & poteſt quãdocunque opponi.

Regulariter poſt concluſionem in cauſa nõ admittuntur, aliquæ probationes aut allegatiões niſi ex magna æquitate.

Exceptione excommunicationis probata vel detecta an proceſſus prius validus remaneat nullus: vel ſententia tam reſpectu iudicis, actoris, aut rei ſiue in cauſa principali vel appellationis: ſiue coram ordinario vel delegato? 23. 26.

Exceptio excommunicationis ſi malitiosè non fuit propoſita per reum in tempore congruo in quibus expenſis condemnabitur?

Publicè excommunicatus quis dicatur ad effectũ quòd participans cum eo peccet, vel quòd ipſum poßit iudex à iudicio repellere?

Iudex tenetur ex officio ſuo inquirere de habilitate actoris vel accuſatoris & etiã ſuper hoc examinare.

Excommunicatus ingerendo ſe cõmunioni hominum magis peccat.

Reus non põt compellere actorem excõicatum vt proſequatur iudicium contra ipſum vel quòd incipiat.

Actor excõicatus niſi proſequatur per procuratorem, procedetur contra ipſum tanquã contra contumacem.

¶ CAP. XII.

1 EXceptionem. †¶ Reus in qualibet parte litis excõicationem contra actorem obijciens auditur: & ſi malitiosè diſtulerit in expenſis cõdẽnabit: & dato q̃ non excipiat, ipſe iudex publicè excõmunicatũ repellet. Diuiditur: nã prima pars ponit dictũ q̃d dicit ſpeciale & exprimit cãm. ſecũda ibi: *qui ſi.* puniri iubet reum doloſum. tertia præcipit ſine ope
2 exceptionis publicũ excõmunicatũ repelli. ¶ † Caſus literalis. Exceptio excõicationis inter dilatorias numerat: tñ ſi reus illã ſcienter omittat nihilominus eã in qualibet parte litis opponere põt. quod eſt ſpeciale in hac exceptione, cũ aliæ dilatorię ante litis ingreſſum ſint proponendæ: & hoc ſtatutũ eſt ne aliquis in periculũ animę ſuę excõicato cõicare cogat: ſed ſi eã omiſerit vt actor fatiget laboribus & expẽſis, cõdẽnandus eſt in expenſis legitimis actori. In fine dicit ſi aliquis eſt excõicatus iudex officio ſuo repellet eum ab agendo, quãuis huiuſmodi exceptio nõ opponat. Ber.
3 ¶ † No. ibi: *in periculum &c.* q̃ cũ excõicato non cõicat ſine peccato ẽt in iudicio: q̃d procedit indubiè cũ excõicatus eſt actor, & ſic loquitur iſte tex. Quid autẽ ſi eſt reus nunquid p̃ ſe valeat eſſe in iudicio ſine aliorũ periculo? dic vt legi. & no. in. c. intelleximus. de iudicijs. ¶ † Not. ij. vnã regulã notabilẽ q̃ põt ex tex. colligi, q̃
4 terminus præfixus ſimpliciter ad aliquid faciẽdũ non p̃cludit viã ad faciendũ ſeu proponẽdum id ex cuius omiſsione imminet aĩæ periculũ. & hæc eſt rõ quare in cauſa matrimoniali ſnĩa non tranſit in rem iudic. vt in. c. lator. & c. conſanguinei. de re iudi. de quo vide quod plenè dixi in. c. iurauit. de proba. & vide bo. gl. in. c. lator. & ibi per Hoſt. ¶ † No. iij. q̃ excõicationis exceptio põt pro-
5 poni poſt lit. conteſ. ẽt ſi malitiosè non fuit propoſita tẽpore debito. Ex quo inferẽt q̃ crimen q̃d poteſt proponi tempore ordinario: & extraordinario in ſubſidium: poteſt illud proponi extraordinario tpe etiã ſi malitiosè fuerit prætermiſſum ordinario tpe. Sed certè hoc eſt propter p̃cñ imminens quando vrget pariter vtroq̃ tpe, alʒ videret ſecus. ar. in. l. auxiliũ. ff. de mino. ad hoc gl. no. in. c. ad audientiam. ij. de reſcr. & in. c. inter monaſteriũ. j. de re
6 iud. & quod no. ibi Hoſt. ¶ † No. hĩc caſum notabilẽ in quo ferẽt ſententia condẽnationis expenſarum in fauorẽ excõicati. optimè facit iſte tex. ad no. ſ. c. proxi. vt ẽt ſuper principali poſsit p̃ ea ferri in cã appellationis à diffinitiua: dicit tamẽ Inno. & placet cõiter doc. q̃ licet hĩc fiat cõdẽnatio expẽſarũ, executio tñ differẽt donec excõicatus fuerit abſolutus: vel ſecundũ eũ eſt ſpãle ĩ pœna iſtius rei q̃ dolosè diſtulit hãc exceptionẽ p̃onere: ego fateor hoc eſſe ſpeciale: ſed dico q̃ ſicut inducit ſpeciale hĩc rõne prædicta, ita dicẽdum eſt vt ſit ſpeciale qñ cã grauaminis eſt cõiuncta cũ negotio principali: vt tunc in cã appellationis poſsit ferri ſentẽtia etiã pro
7 actore originali: vt plenè dixi. ſ. c. proxi. ¶ † Vltimò no. q̃ in pu-
a blicè notis iudex ſupplet ex officio. Itẽ iudicẽ poſſe iudicare [a] de eo quod eſt ſibi notũ vt notoriũ. facit ad hoc bo. tex. cũ gloſ. in. l. j. C. qui & aduer. quos. Item inhabilem poteſt iudex à limine iudiciorum ex officio repellere, etiam ſi nõ repellat à parte: quia hoc non eſt ſimpliciter ſtatutum in fauorẽ partis ſed publicũ. ad hoc l. quos p̃hibet. ff. de poſtulã. & tex. cũ gl. in. c. quærẽdũ. ij. q. vij. q̃d procedit etiã ſi pars ob culpã ſuam non poſſet excipere. vt eſt gl. no. in. c. alienæ. ea cauſa & qõne. facit q̃ no. gl. in. c. j. de ele. lib. vj.
8 ¶ † Nũquid aũt poſsit pars appellare ſi iudex [b] ex officio ſuo inha-
b bilem nõ repellit. Io. an. & do. cõiter ſequentes poſt Pet. tenent q̃ non. idem Spe. vult in tit. de offi. iud. §. impedit. vbi generaliter dicit iudicẽ non grauare ſi non facit quod ex mero officio ſuo facere poteſt. ad quod bene facit quod legi. in. l. iiij. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dam. infe. quod eſt ſingulariter no. & vide quod dixi. ſ. c. p̃x.
9 ¶ † Quæro: tex. hic dicit quòd exceptio excõicationis in dilatorijs proponendis omiſſa poteſt proponi poſtmodum: ſed reus venit cõdemnãdus in expẽſis ſi malitiosè p̃onere diſtulerit: quęro igiʒ qñ eſt tp̃s dilatoriarum proponendarum? Sol. gl. j. hinc ſumpta occaſione proſequitur hanc materiam exceptionum proponẽdarũ: & in effectu ponit tres ſpecies exceptionum, quędã eñ ſunt dilatorię: q̃dã perẽptoriæ & quædã anormalæ. & declarant in gl.

ſed dic

ſed dic latius & clarius ꝙ quædã ſunt dilatoriæ tẽporales: quædã peremptoriæ & perpetuæ:ita diſtinguit tex.inſti.e.§.appellantur. quædã verò ſunt anormalæ reſpectu naturæ earum:quia ex toto
10 non ſequũtur naturã dilatoriarum vel peremptoriarũ. ¶ † Dilatoriæ verò ſunt duplices:quædam enim cõcernunt ipſum iudiciũ vt perſonam iudicis partis,vel reſcriptũ:quædã cõcernunt ipſum negotium principale ſeu rẽ de qua agitur: primæ debent proponi & probari añ li.conte.ſeu intra terminũ expreſſum pręfixum à iudice ad omnes dilatorias proponendas:vt probat ĩ.c.paſtoralis. s̃.e.&.c.inter monaſteriũ j.de ſen.& re iud.&.l.fi.C.e.ti.& no.in.l. exceptionem.C.de proba.vbi ſatis habes de hac materia,& maxi-
a mè ꝑ Cy.poſtea aũt proponi non poſſunt,niſi ortę fuerint[a] poſtmodũ:vt in.d.c.poſtaralis.&.c.inſinuãte.de off.deleg.&.l.ij.de cõ ſor.eiuſ.li.vel vbi de nouo ꝓuenerũt ad notitiã partis.arg.in.d.c. paſtoralis.& in.d.c.vt circa de ele.lib.vi.& gl.no.iij.q.vj.in.c.exceptio.voluit Inno.in.c.paſtoralis.p̃alle. & vide qđ circa hoc dixi in.c.ij.in fi.de or.cog.Rõ autem regulæ quare.ſ.non pr̃t opponi poſt lit.conteſt.eſt:qa pars litem conteſtãdo dicit ſe velle litigare & ſic ingreditur negotiũ principale:ſed per iſtas dilatorias dicit ſe nolle litigare cũ veniat ad differẽdum iudiciũ:vt in præalle.§. appellãtur.& ſic ex ꝓpoſitione iſtarum poſt li.conte.reſultat q̃dam cõtrarietas:vt ĩ.c.cũ cãm j.de app.& qđ ibi not.meritò tã q̃ cõtrarius nõ debet audiri:vt in.c.ſolicitudine.de appel.& in.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.Idẽ dicẽdũ cũ proponũtur poſt terminũ datum ad dilatorias proponẽdas:quia ille ſuccedit loco termini iuris.i.lit.cõte.iõ debet eodẽ iure cũ illo cẽſeri.d.c.paſtoralis.& no. Inn.ĩ.c.ex rõne.de app.facit.c.maiores.de bap.rõ aũt exceptionũ eſt: qa qñ de nouo ſuperuenerũt vel ad notitiã nouiter ꝓducta ſunt non fuit liber cõſenſus in litigando: qa ignoras nõ cõſentit:
11 vt.l.nec ignoras.C.de do.&.l.ſi per errorẽ.ff.de iur.oĩ.iu.¶ † Dicit tñ notãter iſta gl.ꝙ exceptio declinatoria circa iudicẽ non ſolũ debet ꝓponi añ li.cõte.ſed ẽt ãtè alias declinatorias:qa ꝓponẽdo alias corã iudice,vr approbare perſonã iudicis:& ſic nõ poteſt poſtmodũ iudicẽ declinare:& idẽ tenẽt gl.in.c.inter monaſteriũ j. de re iud.& ibi plenè no. ꝑ do.hãc tñ opi.ſequit Bar.in.l. quidam cõſulebat.ff.de re iudi.&.l.fi.C.de exce.&.l. nõ videt in iudicẽ.ff. de iud.& placet mihi hæc opi.qa quẽadmodũ ꝓducẽdo teſtẽ videor ipſius perſonã approbare et poſtmodũ reprobare nõ poſſũ. iiij.q.iij.§.ſi qs teſtibus.ita & ipſum iudicẽ approbo litigãdo corã eo ſup alijs dilatorijs.facit.c.inſinuãte.de of.dele. & plenius dicã in.d.c.inter monaſteriũ.iõ cautela eſt ad euitãdas opi.ꝙ exceptio cõtra iudicẽ ꝓponat cõtra iudicẽ ſimpl̃r: aliæ verò differãtur in exitu iſti9,aut ꝓponãtur ſub cõditione ſi prima nõ ꝓcedit. Si verò ꝓponũtur oẽs ſimpl̃r: dic ꝙ videt in dubio ꝓponere illã q̃ eſt cõtra iudicẽ & alias ſub cõditione.arg.in.c.cãm de reſcr.& ita vo
12 luit Bar.in.d.l.quidã conſulebat.qđ eſt notãdũ. ¶ † Secũdę dilatoriæ.ſ.cõcernẽtes negotium principale ſunt illæ q̃ cõcernũt ipſam rẽ de qua agit vt eſt dilatoria ſolutionis:vñ ſi petis à me.x. & ego dico ꝙ ego nõ teneor tibi ſoluere hinc ad annũ:qa ſic fuit à principio cõuẽtũ,vel feciſti mihi pactũ ex poſt facto.& de hoc eſt dubiũ qñ debeat ꝓponi & probari.de hoc no.ꝑ glo.hîc.& in.l.exceptionẽ.p̃al.& plenè ꝑ Inn.ĩ.d.c.paſtoralis.& ꝑ Bar.& Cy.ĩ.d.l.exceptionẽ.Et cõclude ſic maximè poſt Innoc.ꝙ aut exceptio opponit ad ꝓceſſum vt repellat actorẽ ab agẽdo: & debet ꝓponi & ꝓbari.añ li.cõteſ.ſic ſeruat in alijs dilatorijs.nõ em̃ põt actor agere añ tp̃s:vt ĩ.l.cõtinuus.§.eoq̃ tpe.ff.de ꝓcer.obl.&.l.itẽ qa.ff. de pa. Aut opponitur ad merita cauſæ.ſ.ne cõdemnet ad ſoluendum añ tempus:& tunc ſunt opi.Quidam dicunt ꝙ debẽt proponi neceſſario ante lit.cõteſt.& ꝓbari.vnde non ſufficit poſt lit.cõte.proponere et ꝓbare:& hoc dicunt ꝑ illã.l.exceptionẽ.q̃ ſic videt loq. & ita videt velle gl.hîc & in.d.l.exceptionẽ.& in.d.c. exceptio.& tenuit quandoq̃ Pe.vt ibi recitat Cy.et hoc quia ꝓponẽdo poſt lit.conteſta.videtur proponere cãm ſubterfugiẽdi iudiciũ.& hãc opi.recitat etiã Inn.in.d.c.paſtoralis. Alij dicunt ꝙ ſatis eſt ꝓponere & probare poſt lit.conte.& tex.in.d.l.exceptionem.dũ dicit ꝙ debet proponi ante:loquitur de conſilio & non de neceſſitate, & hæc opi.videt cõior:& eã tenet Inno.in pręalle.c.paſtoralis. & Bar.in.d.l.exceptionem.& Ia.de are.& quandoque Pe.vt ibi recitat Cy.& hæc mihi plus placet.nam ſi opponitur ad merita cauſę ſatis eſt eã proponere poſt lit.cõt.Concludit em̃ actorẽ malè petere:vt in iuribus pręalle. Hoſt.in.d.c.paſtoralis.tenuit primã opin. &
13 do.Anto.ſecũdã. ¶ † Sed circa hoc q̃rit̃ vſq̃ ad qđ tp̃s hoc vltimo caſu põt ꝓbari. Inn.dicit ibi ꝙ vſq̃ ad cõcluſionẽ in cã & nõ poſtea & dixerunt qdã ꝙ ꝑ teſtes ꝓbari non põt niſi añ publicationẽ atteſtationum ſuper principali:ſed tu dic melius ꝙ aut articul9 q̃ nũc formaț eſt directè cõtrarius primo: & procedit hæc opi.& ꝓbaț in.c.fraternitatis,de teſ. & ſic ĩtellige & reſtringe gl.in.l.perẽptorias. C.ſen.reſcin.nõ poſſ. Aut em̃ nõ eſt directè cõtrari9, imò ambo facta ſunt cõpaſsibilia: & tũc p̃t ꝓbari poſtea:ſicut obſeruaț in qualibet perẽptoria.vt plenè dixi ĩ.c.j.de or.co. & facit.c.finẽ.de do.& cõtu.& in.c.de teſtib9 s̃.de teſti.Exẽplũ primi.ſi poſt publicatas atteſtationes dico ꝙ ego promiſi dare nõ purè ſ3 ad tp̃s.Exẽplũ ſecũdi ſi dico ꝙ ex poſtfacto feciſti mihi pactũ de nõ petẽdo vſq̃ ad annũ hic em̃ ceſſat timor ſubornatiõis ſicut ĩ qualibet alia perẽptoria cõpaſsibili cũ facto principali.& hoc expreſsè voluit Io.an. ĩ hac dilatoria ſolutionis:in addi.Spe.e.tit.§. nũc dicendũ.facit ꝙ no.Bar.in.d.aut.q ſemel.C.de ꝓbat.& facit optimè text.in.d.l.exceptionem.
14 ¶ † Ad idẽ quæriț qđ ſi hæc exceptio dilatoria ſolutiõis fuit oppoſita.cõclude poſt Bar. in.d.l.exceptionẽ.ꝙ aut de eo nõ conſtitit iudici,& tunc iudex ſimpl̃r cõdemnabit ſecundum inſtr̃m & probationes actoris. Aut cõſtitit iudici ꝙ reo competebat hæc exceptio licet non fuerit oppoſita:& tũc aut ĩerat obligationi:vt puta,qa à principio fuit conuentum vt fieret ſolutio poſt biẽniũ: vel fuit oppoſitum pactũ incontinenti de non petendo intra biennium:& tunc quia hoc pactũ videt ineſſe illi obligationi:vt.l.lecta.ff.ſi cer.peta. vbi iudex debet illũ cõdemnare ad ſoluendũ ĩ termino:qa de qua re iudex cognouit de ea debet pronuntiare.l.de qua re.ff.de iud.&.c. cũ ſup. de cau.poſſ. & proprie.& in hoc caſu intellige Inn.in.d.c.paſtoralis.Hoſt. tamẽ ibi dixit ꝙ iudex debet reo duplicare ĩducias per ea q̃ habent in.c. vno,de plus peti.ſed de hoc vltimo dic vt ibi no.aut pactum de non petẽdo intra biẽniũ fuit appoſitum ex poſtfacto: & tunc iudex cõdẽnabit purè: quia ex quo non opponit exceptio remanet actio nõ eliſa ſecundũ Bar.et no.bene hoc dictũ:& ita
b reſtringe dictũ Inn.ex quo habes ꝙ iudex[b] nõ debet ſupplere ꝑemptoriam ad cõmodũ partis nõ opponẽtis:licet de ea cõſtet.facit.l.iiij. .§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dã.ife.& qđ no.Inno. in.c.ad nr̃am.ij.de iureiur.ſecus vbi cõſtaret nullũ ius cõpetere actori:vt ĩ.c. ſacerdotib9. xj.q.j.no.Inn.ĩ.c.de of.deleg.& ĩ.l.ſi pupilli.§. videam9.ff.de neg.geſ.& vid qđ no.Bar.ĩ.d.l.
15 lecta.& hęc de dilatorijs. ¶ † Circa perẽptorias dic ꝙ q̃dã ſũt perẽptorię reſpectu actiõis vt qa directè opponũt actiõi,vt pactũ de ñ petẽdo:q̃dã ſũt perẽptoriæ reſpectu ĩtẽtiõis:vt qñ nõ cõpetit actio:puta qa ſoluit vt dixi.s̃. ſup rub.Itẽ ſcias ꝙ q̃dã perẽptorię cõcernũt ipſã obligationẽ,vt pactũ de nõ petẽdo.Quę dã verò cõcernũt exactionẽ,vt ẽ exceptio q cõpetit viro cũ cõuenit ſup reſtõne dotis,vt nõ teneat vltra q̃ poſsit:de q̃ ĩ.l.alia.& ĩ.l.ex

↬ SEBA.SAPI.
a ¶ Ortæ fuerint. Aliũ caſum ĩ quo exceptio dilatoria poteſt oppõi poſt lit.cõte.ponit Ang. in.l.ſi qs libertatẽ. ff.de pe.hære. quẽ ſequitur Feli.in.c. ſuper eo.s̃. de offi. dele.in princi.vcȝ ꝙ tertius cõparet ꝑ ſuo intereſſe. & caſum ĩ quo exceptio dilatoria ſuperueniẽs poſt litis cõteſtationẽ nõ põt oppõi ponũt Bar. & Bald.in.l.nihil. C.de procu,videlicet qñ poſt dilatoriã ſuperuenientẽ alienatus eſt aliquis actus vlterior circa merita cãę cũ parte aduerſa,qa tunc lit.conteſt.ſequens excludit dilatoriã. vide Feli. in.c.cũ. M.ferrariẽſis.colũ.v. verſ. & hinc incidenter .s̃. de conſtitutio.

↬ SEBA.SAPI.
b ¶ Iudex. Vide Pau.de ca. & Ale. in.l.vbi pactũ C. de tranſ.vbi dicũt iudicẽ non teneri ſupplere exceptionẽ etiam quæ eſt obligationi, vide
• Feli.in.c.cum ordinem.col.xj.ver.ſexta declaratio.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Exceptio. Vide Feli. in. c. ſuper literis. in fi. ver. vltimo inquantum Abb. vbi reprobat abbatem ibi tenentem ꝙ omnis exceptio peremptoria poteſt opponi ante litem conteſtatam dū pars ſtatim & incōtinenti velit probare eam. & idem reprobat hic colum. xij. verſicu. datur. alia fallentia.

b ¶ Caue tu: ꝙa Pan. hîc vult ꝙ iſta exceptio: ne maritus exigat vltra quā facere poſsit: ſit perē ptoria. & idem voluerunt gl. & Bar. in. l. j. C. de iur. & fac. igno. ſed ī hoc errāt: quia imò exceptio, ꝙ ꝙs nō exigatur in effectu vltra ꝙ facere poſsit q̄ cōpetit marito dānato īſolidum, ſocio, militi, donatori, & ſimilib⁹ eſt exceptio dilatoria ita tenet gl. or. & melior de iure no. in. d. §. appellātur in ver. agētibus. in fi. īſt. eo. & ibi An. de Are. glo. & ipſe met Bart. in. l. iij. ff. de except. Bart. & alij ī. d. l. ex diuerſo. §. fi. ff. ſol. matr. Bar. ī. l. ꝙ nomine in fi. ff. de cōd. ind. Fulg. & d. Iaſo. de may. ī. d. l. j. et iſtud apparet viua rōne nā illę dicūtur exceptiones peremptoriæ quæ in totū & in perpetuū tollūt intentionē agentis. Illæ verò quæ non tollūt in totū ſed differunt ad aliquod tēpus ſunt dilatoriæ, vt declarat text. in. d. §. appellātur. Sed ſic eſt ꝙ exceptio competēs marito, donatori, & ſimilibus non tollit ī totū: ſed differt, quia poſſet maritus fieri ſoluendo, ꝙ lex ī dubio preſumit. l. ſi defunct⁹. C. arbi. tute. ergo apparet ꝙ eſt exceptio ſolū dilatoria: item non competit niſi marito, ergo eo mortuo ceſſat ſolū, ergo eſt dilatoria. tertiò patet ꝙa ſi maritus ſoluat, nō repetit: quare ꝙa iſta exceptio cenſet dilatoria. nā ſi cēſeret perēptoria, poſſet ſolutū repetere. l. q̄ noīe. & l. nā & ſi maritus. ff. de cond. indebi.

diuerſo. ff. ſoluto matrimo. Item pone exemplum in exceptione compenſationis: vt in. l. quod in diē. §. j. ff. de compē. Primæ exceptiones regulariter debēt proponi & ꝓbari poſt lit. conte. vſque ad concluſionem in cauſa. d. l. peremptorias. intelligendo tamē vt dixi in d. c. j. de ord. cog. & ſecundum quod. s̄. dixi in dilatoria ſolutione. non autem poſſunt proponi ante lit conteſ. quia cùm iſtæ concernāt negotium principale. oportet ꝙ prius partes ingrediantur iudiciū ſuper ipſo negotio principali q̄ deueniant ad conflictū, ſicut in bello materiali. nō enim prius poſſunt pugnare q̄ vtraq; pars ingrediatur in cāpum: hoc fallit in exceptionibus litis finitę quę poſſunt opponi ante & poſt: vt eſt exceptio rei iudicatę tranſactionis, vel iuriſiurādi: & de quibus dicendū eſt: vt in. c. j. de lit. conteſt. lib. vj. ratio eſt in illis: quia cum ſuper inſtantia lis incho ata fuerit & finita, noluerunt iura vt pars iterum compelleret aſſumere nouum iudicium quia ſic proceſſus poſſet eſſe infinitus. Itē fallit vbicunque peremptoria eſt notoria.

16 ¶ † Quia in notorijs non debet iudex pati cauſam deduci in iudicium: vt eſt bo. text. in c. quoniam. de fil. presby. voluit no. Specu. in titu. de exceptio. § dicto. ver. ſed pone. & no. Ioan. Andr. in. d. c. j. Idem dic ſi probatur per inſtrumentum contra quod actor nihil excepit ſeu percipere poteſt. vt not. dicit Ioā. An. in additio. Spe. eo. ti. § dicto. verſ. ſed an reus.

a Idem vbicunque exceptio [a] concludit actori ius non competere: vt puta ſi excipio ꝙ ego ſolui, poſſum enim proponere ante lit. cōte. & impedire conteſtationem: quia ſi nullum ius competit actori, ergo non poteſt agere: quia ſine actione nemo experitur. vt dicta. l. ſi pupilli. ergo non teneor intrare iudicium. & hoc tenet Bar. in. l. cum quærebatur. & l. vir bonis. ff. iudi. ſolui. & benefacit ibi tex. vide aliquas alias exceptiones in materia Spec. in. d. § dicto. ver. hoc tamen fallit. & per Arc.

17 in dicto. c. exceptio. iij. q. vj. ¶ † Item ſcias ꝙ ſi iſtæ exceptiones peremptorię omittuntur in inſtantia principali: poſſunt opponi in cauſa appellationis: vt in. c. cum Ioannes. de fide

* inſtrumento. & l. per hāc. C. de tempo. appella. niſi malitioſè fuerint prætermiſſæ. vide ad hoc qđ no. gl. & Hoſ. ī. c. inter monaſteriū de re iu. & in. c. ad audiētiā. ij. de reſcr. & hoc

mittantem pluribus modis. & do. Iaſ. in rep. l. admonendi. col. xxv. ī verbo ex ſupraſcriptis omnibus. ff. de iureiurand.

d ¶ Tu vide etiā gl. in. l. exceptiones autem pet petuę. & in. l. fi. ff. de exce. gl. & ibi Paul. de ca. in. l. inter eos. ff. de re iud. eſt etiam tex. apertior. ꝙ exceptio ne qs cōueniat niſi inquātū facere pōt. pōt opponi ēt poſt ſnīam

ſequit do. Ant. hîc quod eſt no. ſecus in dilatorijs. illę enim indiſtinctè proponi non p̄nt in cauſa appellationis. vt eſt tex. no. in. l. ita de mū. C. de procu. & hoc ideo eſt quia in cauſa appellationis durat effectus conteſtatiōis factæ in principali. vt in. c. per tuas. de appel. &

18 in. l. fi. C. de tēp. appel. ¶ † Conclude tamē ꝙ in illis caſibus in quibus poterāt proponi in cauſa principali poſt conteſtationē poterunt regulariter opponi in cauſa appellationis: ꝙa litis appellatio ſuſpendit effectū actoris vſq; ad tempus lit. conteſta. vt dictis iuribus. & l. j. ff. ad turpil. & in. c. veniens. de iureiuran. & no. Bar. in. l. ita demū. C. de procu. Alię verò peremptoriæ nō cōcernentes principalē obligationē ſed exactionem p̄nt ꝓponi & probari poſt ſnīam: vt diſta. l. ex diuerſo. in fin. ff. ſo. mat. & d. l. in diem. de cōpen. & idē ī ſimi-

b libus. & vide [b] gl. ī. d. c. exce. & no. Cy. ī. d. l. ex

19 ceptionē. ¶ † Quædā ſunt (vt dixi) exceptiones anormalæ quæ nō ſequunt regulā aliarū: de peremptorijs habuiſtis. s̄. multa exempla vt patet in illis quę poſſunt opponi añ lit. cōteſt. vel poſt ſnīam. de dilatoriijs pone exemplum in ſententia excommunicationis q̄ pōt opponi in qualibet parte iudicij: & vide bo. tex. in cle. vna. e. tit. Itē exceptio falſi procuratoris & q̄libet alia quæ reddit iudiciū retro nullū pōt oppōi qn̄cūq;, de quo no. ī. c. ī nr̄a. de proc. & in. l. licet. C. e. ti. dico tamen ꝙ exceptio excōicationis pōt opponi ēt poſt concluſionē in cā. ar. in. c. pia. præal. & no. voluit Spe. in tit. de renūt. & conclu. § j. ver. & ſcias.

20 ¶ † Regulariter aūt poſt cōcluſionē non admittuntur aliquæ ꝓbationes: nec ēt allegatio

c nes: vt in. c. cū dilectus. [c] de fid. inſtr. no. Inno. in. c. paſtoralis de cā poſ. & propri. niſi æquitas magna cōtrariū ſuadeat: vt in. d. c. paſtoralis. no. Spe. in præalleg. & hæc ſufficiant quo

21 ad materiam primæ gl. ¶ † In eo tn̄ ꝙ gl. iſta variat an ꝓbata exceptione excōicatiōis pro

d ceſſus prius habitus remaneat null⁹: [d] dic melius ꝙ aut probatur excōicatio contra iudicē & dic vt leg. & no. in. c. ad probandū: de re iu. Aut contra partem aut contra reū, & nō no cet excōicatio: vt ī. c. intellexim⁹. s̄. e. tn̄ dic vt leg. & no. in. c. cum inter. & c. dilecti. s̄. e. Aut cōtra actorem, & ſi ſumus in cā appellatiōis: dic vt s̄. c. ꝓx. & ſi in cā principali: aut agebat coram ordinario, & valēt geſta antè q̄ repel-

latur:

riæ poſſunt opponi poſt ſententiam poſsint etiam opponi poſt tēpus quadrimeſtrę: quod datur condemnatis ad ſoluendū. gl. eſt multum ſingu. quòd ſic. quā multum not. ad extenſionem huius doctrinæ in. d. l. ab executiōe. in ver. excedat. circa mediū. quā Bar. ibi multū no. c & ōmēdat.

ANTO. FRAN. ¶ An exceptione qs cōueniat vltra quā facere poſsit dilatoria vel peremptoria: vide q̄ habentur in. l. ſunt qui. ff. de re iudi. vbi per Bar. & in. l. iiij. ff. de excep. & in. l. ſi creditores. ff. de ſepa. & vide eun dē Bar. in. l. circa. in. §. beneficium. ff. de mune. & hono. vbi dixit ꝙ eſt tēporalis, ꝙa nō ꝓdeſt ei q̄ poſtea locupletior factus eſt q̄ etiā voluit Bar. in. l. iij. præalleg. & in. l. ſed maritus. C. ſo. ma. & in. l. non tantū. in. §. eos. de excu. tuto. & vide Paul. de ca. in cōſi. cxlj. vbi dicit ꝙ talis exceptio poteſt opponi ēt in executione ſnīæ: & ꝙbus perſonis competat talis exceptio & quibus nō. vide glo. & Abbatem in. c. cum tu. de vſu. vbi inter reliqua dicit ꝙ debitor pauper ī foro cōſcię non tenetur vltra quā facere poſsit. & vide Ange. in. l. j. §. hæc ſtipulatio. ff. ſi cui pluſquàm per. l. falcidiam.

c ✠ SEBA. SAPI. ¶ In. c. cum dilectus. Vide ibi Fel. ampliantem & li

l. q id quod. ī prin. ff. de do. & in. l. neſennius. ff. de re. iu. Quod limita vt p Bal. in. l. ab executione circa fin. C. quorū app. nō reci. vt ſit verū niſi iudex añ ſnīaz ſtatuiſſet terminum ptiad opponēdū oēs exceptiōes p-ēptorias & anomalas prout tota die fit: tūc ſi iſtę exceptiōes q̄ diminuūt executionē nō fuerint oppoſitæ añ ſnīam nō poterūt ēt opponi poſt ſētentiā, ꝙ ſi eſt verū multum limitat iſtā do. Pan. & Bal. in. l. j. C. de iur. & fact. ign. iſtā limitationē ſimp̄r ſequitur. d. Ale. de imo. ī. d. l. ex diuerſo. §. fi. & nullus! cōtradicit. bn̄ facit tex. in. d. c. paſtoralis. tn̄ ille text. loquit in exce. dilatorijs: teneas ſemp cordi ꝙa in practica quotidie fit. ſecundò limita niſi tales exceptiones fuiſſent oppoſitæ añ ſentē tiā per partē & reprobatę per iudicem, tunc nō poſſent opponi poſt ſnīam ī execut. rō eſt, ꝙa ex quo fuerunt expreſsè reprobatę, dicerent tūc opponi cōtra ſnīam, nec ēent tūc cōpaſsibiles, cum ſnīa. gl. eſt ordi. in d. l. neſennius. §. fi. no. Dy. & Bar. ī. d. l. ex diuerſo. §. fin. Bal. in. d. l. ab executione. in pe. col. Nunqd autē ī iſtis caſibus & ſimilib⁹ in quibus tales exceptiōes perēptoriæ poſſunt opponi poſt ſententiam poſsint etiam opponi poſt tēpus quadrimeſtrę: quod datur condemnatis ad ſoluendū. gl. eſt multum ſingu. quòd ſic. quā multum not. ad extenſionem huius doctrinæ in. d. l. ab executiōe. in ver. excedat. circa mediū. quā Bar. ibi multū no. c & ōmēdat.

ANTO. FRAN. ¶ Circa hoc de exceptione peremptoria an poſsit opponi poſt ſententiam & intra tempus quod datur iudicatis ad ſoluendū, dicas ꝙ regulariter non poteſt opponi poſt ſententiam, niſi per minorē reſtitutum in integr. ad opponendū: vt in. l. peremptorias. C. ſen. reſcin. non po. de quo ēt no. per Pau. de ca. in. l. j. C. de iur. & fac. ign. poſt alios. & vide gl. or. ī. l. tametſi. ff. de excep. rei iud. & in. l. poſt rē. in. §. j. ff. de trāſ actio. & vide Spe. in tit. de excep. in. §. iij. in ver. hoc tamen, vbi ponit ſeptem caſus in quibus admittitur poſt rem iudi.

¶ Adde ꝙ cū exceptio ſemel eſt oppoſita & ſup ea cognitum, & iudex ꝓceſsit ad vlteriora ꝙ vlteri⁹ nō pt deduci ad eūdem finē. Ro. conſi. cccxij. & quæ exceptiones poſsint opponi poſt ſnīam. vide Anch. cōſil. vj.

latur:vt in.c.pia.eo.titu.lib.vj. Aut coram delegato, & dic vt ī.c.
22 j.de reſcri.eo.lib. ¶ †Opp. & videt ꝙ ſi ſcienter omittitur exceptio excommunicationis ante lit.conteſt.non poſsit opponi poſtea:vt in.c.inſinuante.de offi.dele.Sol.gl.iij. hoc eſſe ſpāle in excōmunicatione:vt dixi.s.rō ſpecialitatis colligitur ex tex.& facit hæc gl.ad id quod dixi in notabilibus.& aduerte, quod enim hîc dicit procedit qn excommunicatio opponitur dilatoriè.ſ.ad differendum lites modo prædicto:ſi verò peremptoriè puta ad infe rendam electionem nullam propter excōicationem eligentiū tūc opponitur poſt lit.cōteſ.ſicut alia peremptoria.ad hoc quod no.
23 in.d.cle.j.e.ti. ¶ †Oppo.& videtur ꝙ reus non debeat cōdemna ri in expenſis ſi excommunicationē probat contra actorē: quoniam actor nō fruſtra fecit illas expēſas:cū teneāt omnia geſta do nec expellatur:& eo abſoluto poterit illis vti:vt in.d.c.pia.e.tit.li. vj.Sol.dicit gl.in ver.condemnandus.ꝙ olim proceſſus erat nullus.aliâs procederet contrarium,hodie verò ſecus:vt in.d.c.pia.& ſic ſentit ꝙ hodie non haberet locum iſta cōdemnatio expenſarū & hoc reſpectu excommunicationis actoris:ſed reſpectu iudicis dicit glo. proceſſum nō tenere ſi excōmunicatio erat notoria per d.c.ad probandum.de re iudic.ſed gl.non aperit an malitiosè differēs opponere contra iudicem ſit cōdemnādus in expenſis cū fruſtra aliqua pars reperiatur expēſas feciſſe contra proceſſum nullum.Ego credo ꝙ aut actor ignorabat, & habebit locū cōdemnatio per rationē huius text. Aut ſciebat iudicem excommunicatū & ſeipſum decepit. ideo debet ceſſare condemnatio. ad hoc.l.j.ff. de act.empt.& quod no.in.d.c.ad probandum.Item reſpectu partis.dicit Io.an.per rationē huius gl.& hunc tex. ꝙ ſi malitiosè diſtulit reus opponere exceptionē excōicationis cōtra reſcriptū impetratum ab excommunicato,ꝙ locus erit cōdemnationi expenſarum,cū expenſæ litis interim ſint perditæ.per.c.j.de reſcr.li.vj.
24 ¶ †Sed extra gl.quæro nunquid indiſtinctè habeat locū hæc cōdemnatio expēſarum data inualiditate proceſſus?dic ꝙ non.Prīō enim requiriť ꝙ malitiosè reus diſtulerit opponere:vt patet ex litera.& ideo dicit Inn.ꝙ ſi ex iuſta cauſa reus diſtulerit: puta quia tunc non habebat probationes paratas,ceſſabit hęc cōdemnatio: quod etiam placet Hoſt.alleg.l.argentarius.§.pe.ff.de eden.adduco bo.tex.in.c.plerūque.ij.q.vij.Secūdò requiritur ꝙ actor ignorauerit ſe excōicatū:vt puta qa abſens exiſtēs ī remotis fuit excōicatus.ar.de appel.c.cū ſit.& reus hoc ſciebat & malitiosè diſtulit: vnde cū actor non deprehēdatur in aliqua culpa,meritò reus doloſus cōdēnatur actori bonę fidei,vt hîc.& arg.in.c.apoſtolicę.de cle.excō.mi.ſi verò actor ſciebat ſe excōicatū,tūc ceſſabit hæc cōdemnatio ſecūdum Hoſt.Pe.& Abb.quia vterq; reperitur ī culpa:vnde compenſabitur dolus cū dolo,& culpa cū culpa.ff.de dolo.l.ſi duo.&.ff.de compen.l.ſi ambo.&j.de adul.c.pe.& vlt.Ego
a dubito [a] an hoc ſit verū.Primò quia tex.iſte expoſcit ſeu ponderat malitiam rei,& nil dicit de ignorātia actoris.Secūdò quia præſuppoſito ꝙ actor ſciat ſe excōicatum, nō tamen eſt ī dolo ſed in culpa dumtaxat,de cleri.excō.mi.c.illud.ſed reus qui malitiosè diſtulit cauſa dęcipiendi ipſum actorem eſt in dolo:dolus autē præponderat culpę:vt.l.item ſi obſtetrix.ff.ad leg.aquil.Item reus punitur ex ſuo dolo dumtaxat,quia nō appoſuit tpe debito ſed malitiosè diſtulit.nō em̄ deberet de rigore poſt tempus admitti:pro prima tamen opi.poteſt ſic argui.ſcienti nō fit iniuria neq; dolus vt in regula ſcienti.de reg.iur.lib.vj.& actor ſciens ſe excōicatum & nihilomin9 ſe ingerens ſeipſum decipit:vt in.l.j.ff.de act.emp. Item iſte proceſſus erat nullus etiam ſi iſte reus nunquam oppoſuit ſaltem ſecundū hæc tpa:vt voluit iſta gl.ergo ꝙ reus nunc excipit non lædit actorem imò potius conſuluit: quia melius eſt nunc opponere quàm nūq̄ opponere:fortè hæc pars eſt verior.
25 ¶ †Vlterius quæro in quibus expenſis fiet iſta cōdemnatio? concludę ſecundū Inn.ꝙ aut excōicatio probatur,& habebitur reſpectus ad oēs expenſas factas ſup principali vel alijs exceptionibus vſq; ad tps oppoſitæ exceptionis excōicationis:ad expenſas autem quas reus fecit in hac probanda exceptione non cōdēnabiť actor: quia in hoc nō vexauit actorē:qđ patet ex ſnīa ꝓ ipſo lata. arg.C. de iud.l.rē nō nouā.Ego intelligo hoc de expenſis factis à tpe quo fuit in mora excōicationē obijciēdi. nā an̄ morā cū non fuerit in culpa,nō video quare debeat cōdēnari in expēſis.ar.ī.c.ij.de cōſt. & ꝙ no.ī.c.cū dilecti.de dolo & cōtu.vt pūta in expēſis quas fecit actor in citādo vel libellū porrigendo & ſimilibus:nō enim teneť reus illico obiicere,cum in multis caſib9 pōt excōicatus interuenire ī iudicio:ideo potuit reus ante omnia petere copiam libelli.arg. in l.non videť in iudicē.& qđ ibi not.ff. de iudi. Si verò reus excōicationem nō probauit:tūc ſolū actor condemnabitur in expenſis factis in hac exceptione:non autem in alijs:qa non fruſtra actor illas fecit,cū poſsit proſequi ne
26 gotiū principalej.c.pia.hoc ti.li.vj. ¶ †Quę ro qđ ſi excommunicatio erat occulta nūqd reuocabitur proceſſus vel ſnīa excōicatione nō detecta.Sol.gl.antepe.arguit per iſtū tex. ꝙ nō:quia non cogitur qs diuinare. Aduerte quia hoc poterat procedere de iure antiquo: ſed hodie dic in iudice vel legato:vt not.ī. c. ad probandum.pal.reſpectu actoris . dic ꝙ ſi geſtū eſt coram ordinario valet indifferēter, ſiue ſit occultus ſiue publicus:vt in.d.c.pia.ſi corā delegato, non tenet proceſſus,ſi reſcriptum fuit impetratum ab excōicato licet occulto.per.c.j.de reſcri.lib.vj.& ibi per Io.an. facit quod no.Inn.in.c.cū dilectus. de cōſue.
27 ¶ † Sed quæro hîc dicit excōicatus publicè per iudicem repellēdū:licet reus nō excipiat quādo dicit publicus?Sol.dicit gl. multū no.
b ꝙ ſi iudex [b] tulit illam ſententiam in loco vbi publicare iudex cōſueuit pñſentibus officialibus ſuis & partibus,vel altera parte per cōtumaciam abſente:ſatis dicitur publicus , alſs ſecus:ad hoc adducit.l.ſi vt proponis.C.qūo & quādo iu.illa lex(vt dicit Io.an.& bene)parum facit.ſolū enim probat à contrario ſenſu ꝙ ſnīa tenet:nō autem ꝙ dicať notoria ſeu publica:ſed melius facit ſecūdū eū.l.in donationibus.C.de dona.& qđ ibi no.&.C.de teſt. l.omniū.Finaliter dicit tenēdum qđ no.ī cle. eos.de ſepul.in gl.in ver.publicè.& ibi obſcurè loquitur:videť tamen ibi velle ꝙ reſpectu aliorū non dicit qs publicè excōicatus eo ꝙ ſententia fuit lata præſentibus officialibus & partibus;vt dicit iſta gl.quia iura exigūt publicitatē reſpectu aliorū quo ad hoc vt præſumať ſciētia:et ſic ex multitudine aſsiſtentiū tempore excōicationis dicemus eā publicam vel occultam.Ego dicerem ꝙ aut agiť de pœna incurrēda reſpectu cōicātium publicè ipſi excommunicato,& habet locū illud dictum Ioan.an.quia verba debent ſtrictè capi,ne qs puniatur & maximè ſine culpa: nam de facili nō habetur notitia de eo quod iudex egit in bancho ſuo coram paucis: ſed reſpectu ipſi9 excommunicati ſatis credo excōmunicationem eſſe publicam ſi ipſe interfuit vl̄ fuit ad hoc citatus . quia id quod fit in iudicio dicit notorium:vt in.c.veſtra.& in.c.fin.de coha. cle.& muli . qnimo dicit id qđ ex probatiōe cōſtat manifeſtū:vt in.c.cū olim.de ver.ſign. & per hoc infero ꝙ ēt vbi agiť de incurrēda pœna vt in caſu illius cle.eos.reſpectu ſcientium ſentētiam eſſe latam prout hîc dicit in hac glo.dico iſtum dici publicè excōicatū:& ſic iſti incurrerent pœnas inflictas cōtra cōicantes vel ſepelientes publicè excommunicatū:licet aliter & minus bn̄ videať ſentire iſta gl.Itē quo ad diſpōnē huius.c.vt iudex illū repellat.gl.iſta optimè loquit : vt in.d.c.vr̄a.in

a ¶ Ego dubitō . tu pōdera: quia hîc dicitur ꝙ ideo punit reus qa fatigauit actorem laborib9 & expēſis.ſed iſta ratio habet locum licet actor ſciat ſe excommunicatū : ergo &c . Item qa mitius agit cū actore hoc caſu, qaliter poteſt excuſari, ſed in reo arguitur malitia.Andr. Barba.

SEBA.SAPI.

b ¶ Quod iudex.vide Feli. in.c.ad ꝓbandū.in.ñ . colū. ver. & non ꝙ ſi teſtes.j.de re iu . vbi dicit ꝙ ad hoc vt geſta p excōicatū valeāt requiritur ꝙ nō ſolū ſit occultus vni parti : ſed ambabus , & ibi latè attingit quid poſsit facere excōmunicat9 occult9.

fin. Credo etiam quòd ſi non fuit excommunicatus ī iudicio ſed extra ex quo nō fuit publicè excōmunicatus ſufficit,& credo q̄ verbum publicè non debet hîc capi pro notorio ſed pro ſpecie diſtincta à notorio. iuxta not. in.d.c.vr̄a. et ſatis eſt ſi ꝓbari pōt excōicatus. ſicut em̄ pars poteſt opponere excōmunicationē(licet nō ſit notoria)vt hîc:& ī.d.c.pia. ita & iudex,cū hoc fiat in fauorē publicū rōne cuius pōt iudex ſupplere ex offō:vt no.ī.l. iiij.§.hoc autem iudiciū.ff.de dă.infe. ¶ † Itē iudex tenet ex officio ſuo inquirere de habilitate accuſatoris,ſeu actoris:vt.ij.q.vij.c.q̄rēdum.&.l.quos prohibet.ff.de poſtu.l.filiusfamiliâs.§.milites.ff.de procu. & ad hoc poteſt teſtes recipere:ad hoc quod no.Bar.in.l.j.ꝓpe.fi.ff.de quæſtio. vnde ponitur hîc publicū vt differat ab occulto:quia ſi probari nō poteſt excommunicatus licet ſit in veritate excōicatus,debet iudex ſilere,aliâs opponere & repellere.ad hoc.ij.q.vij.c.plerunq̄.&.vij.q. ij.c.ſi quando .&.c. placuit . quæ iura ad hoc optimè faciunt,hoc enim prodeſt ipſi excōicato, cū ſe cōioni hominum ingerendo peccet.de cleri.excōm.miniſtrā.c. [a] illud.ac alijs qui ſciēter cum animarum periculo ipſi cōi cauerunt. facit.c.cum non ab hoīe . & quod ibi no.de ſent. excō.& quod ibi habetur ī gl. ſequē. ¶ † Et per hęc poſſunt decidi duę quęſtiones quas ponit hîc Inn. prīō quid ſi actor oblato libello repellit iudicis officio ſed reus inſtat vt agat & proſequatur qđ poteſt reus facere. [b] iuxta no.in auſ.qui ſemel.§.quō & qñ iudic.&.c.cām. de dolo & contum.nunquid iudex debet eum repellere? Inno.dicit q̄ nō. Idem videtur ibi dicendum ſi reus nō fuerit ad hunc conuentus,ſed timet ab eo cōueniri. vnde poteſt reus [c] inſtare vt cōpellatur agere iuxta formam.l.diffamari.C.de inge . manu. & ca.conquerente.ſecundū vnam lect.de of. ord.nam ſi diceremus contrarium, ſequeret q̄ id qđ ſtatutū eſt in fauorem non excōmunicati retorqueret in ipſius odium contra.l. quod fauore . C.de leg.&.c.quod ob gratiā. de regul.iur.lib.vj. Ego per prædicta dubito an hæc ſint vera:quia non agitur hoc caſu de vtilitate partis tātùm,ſed de publica. hinc eſt q̄ parte non excipiēte iudex debet ſupplere. & pro hoc dicto ſunt duę gl. Prima in.c.quęrendum eſt.ſuper verbo à iudice. & in.c.alieni.in gl.ī ver.argumento q̄ iudex.ij . qō.vij. ergo non poteſt ſola voluntas rei īpedire iudicis officiū,ſed ſi reus poteſt in hoc aliquod prętendere intereſſe,procedat tunc opi.Inn. & videtur ſatis honeſtum vt agat per procuratorem:aliâs procedat contra eum tanq̄ cōtra contumacem:quia non legitimè comparet in iudicio:& hæc ſufficiant . Abbas.

a ¶ Vide Paul.de leaza.in cōmē.c.ſi celebrat.de cle. ex cōm.mi.in pe. qō.

b ¶ Reus facere.qd ſi reꝰ īſtat q̄ actor excōicatꝰ agat: an iudex poterit illū repellere? vide Io. de fan.& do.ñ.qō. vij.c.q̄rēdum.&.c. alieni:vbi pulchrè loquunt cōtra Inno.& ꝓ eorū ſententia videtur tex. in.d.c.pia. ī prin. de excep. lib.vj. Andr. Barba. ANTO.FRAN. ¶ Circa iſtud de excōicato an compellatur agere. Dicas q̄ excōicatus regulariter nō agit vt plenè tradit in c.intelleximus. de iudi. imò ſi ageret etiam parte nō opponēte pōt officio iudicis repelli : vt in.c.pia. ī fi.de excel.li.vj.& per Phi. in.c.cū parati.in.j. co.de appel. & vide Spe.in ti.de of. iud.in.§.ñ. in fi.& in.§.iiij.in ver . itē poſt.& vide.d.card.i.in cle.j. in . xvj. q.de exce.imò pōt excōicatus repelli. etiam à tertio,cuiꝰ non interſit ſi opponat cōtra eū ſecundum Phili. in d.c.cum parati.de quo tamen ibi dubitat Ioā . de imo. nec credo q̄ poſſit compelli agere per ſe , niſi vel vt conſtituat procuratorem vel niſi abſoluatur, vt poſſit agere propter periculum participñ. per ea q̄ habentur in.d.c.ītelleximus.

c ¶ Poteſt reus. Vide Abb.& alios in c.ītelleximus . co. penul.§. de iud.& Io.de ana.in.c.dura.col.iñ.ver.quid autem.j.de cri.fal. Bald. & Ang.in.l. nulla.ff. de legibꝰ.

d ¶ De intellectu huius decre. vide do.Anto . in.c.j.in xxñ.colū.de re iu.

28 29

a b c

1 2 3 4 5

Exceptio rei iudicatæ non competit reo abſoluto: quia non poſſidebat: ſi poſt ſententiam incœperit poſſidere.3.intellige: vt j.numero.10.

Cōuentus reali: ſi non dolo deſijt poſſidere: abſoluitur.

Si reus fuit abſolutus: quia nō venerat dies vel cōditio, non prodeſt ſibi exceptio rei iudicatæ adueniente die vel conditione.

Rei vendicatio datur etiam contra ſimplicem detentorem: niſi nominauerit dominum in iudicio.

6 *Dolo deſinens poſſidere habetur pro poſſeſſore.*

7 *Poſſeſſor quia à principio fuit in dolo vel in mala fide: tenetur re perempta: vel ſi ſine dolo deſierit poſſidere.*

8 *Dolus debet probari ab illo qui ipſum allegat.*
Poſſeſſio qūo probabitur dolo deſijſſe poſſidere?
Dolus probatur ex coniecturis.

9 *Offerre liti qūo quis dicatur ad hoc vt non vitet pœnā offerentis ſe liti?*

11 *Cōuentus rei vendicatione & abſolutus, an cenſeatur abſolutus quia nō poſſidet: an quia nil fuit probatum contra ipſum?*
Sententia præſumitur lata in id quod acta ſonant.
Sententia præſumitur lata ex leuiori cauſa.

12 *Poſſeſſor qui rem ad quam conueniebatur deſijt poſſidere an condemnabitur: & ad quid: & quomodo: & an teneatur ad fructus ſi rem nō poſſidet ſine culpa?*
Fructus quo caſu poſſunt peti re perempta?

13 *Exceptio rei iudicatæ obſtat ſi finis agendi idem eſt, licet modus agendi ſit diuerſus.*

14 *Exceptio rei iudicatæ obſtat tantùm in proſecutis: licet petitio fuerit generalis.*

¶ CAP. XIII.

d 1 ADuerſario. [d] ¶ † Non competit exceptio rei iudicatæ reo abſoluto: qa non poſſidebat.& non diuiditur. ¶ Caſus literalis. Aliquis conuenit aduerſarium ſuum ſuper aliqua re quā poſſidebat tempore litis conte. Sed q̄a poſtea ſine dolo deſijt rem illam poſſidere fuit abſolutus:poſtea eandem rem cœpit poſſidere,actor petit eandem rem :quærit an res iudicata ei obſtet ? Et reſpondet Papa, q̄ non obſtat exceptio rei 2 iud.Ber. ¶ † Nota primò q̄ in actione reali venit ſententia abſolutoria ferenda ſi reus ſine dolo pendente iudicio deſijt rem peti 3 tam poſſidere. ¶ † Not.ij.exceptionem rei iudicatæ non competere quando ceſſat cauſa ſententiæ iam latæ: licet eadem ſit cauſa petendi & idem corpus vel quantitas petatur,ac eadem ſit perſonarum conditio:hîc enim omnia iſta concurrebant : ſed quia abſolutio fuit facta quando reus deſierat poſſidere ſine dolo. qa ceſſat ratio ſententiæ procedit iudicium exceptione rei iudicatæ nō 4 obſtante.facit.c.odoardus.& quod ibi not.de fol. ¶ † Hinc dicit Goſ.hîc q̄ ſi reus abſoluitur quia actor ante diem vel conditionē agebat:non obſtat adueniente die vel conditionis euētu exceptio rei iudicatę.alle.l.greçè.ff de pig.§.fina. &.ff.de ędil.edi.l.bouem. §.penul.& vlti. Idem dicit ſi fuit abſolutus reus : quia ineptè agebatur:vt ſuprà de iud.c.examinata.&.l.j.ff.ſi men.fal.mo . dixe. 5 ¶ † Gl.j.eſt clara & tu canoniſta no.eā. Et in eo quòd dicit ſufficere reū poſſidere ſaltē tēpore ſententiæ: dic quòd nō requiritur præciſè poſſeſsio:nec à principio:nec tempore ſententiæ:ſed ſufficit detentatio:vt leg.officium.in fin.ff.de rei vend.& no.in.d.c. examinata.niſi nominauerit dominum in iudicio:vt in.c. quoniā vt lit.non conteſt.§.quòd ſi.& leg.ſecunda.§.vbi in rem act . exerce. de. ¶ † Venio ad gloſſ.ſecundā quā recitabo non vt iacet: ſed ſeruato ordine competentiori. Et primò quæro quare ponderat 6 in text.quòd ſine dolo iſte deſierat poſſidere. Sol.glo.iſta formauit prope medium hanc quæſtionem quam competentius poſuiſſet hîc in principio:& ſoluendo dicit quòd ideo ſi dolo deſijſet poſſidere non fuiſſet abſolutus:ſed condemnatus ac ſi poſſideret , quia doloſus pro poſſeſſore habet.allegat multa iura: & hodie habes text.in regu.pro poſſeſſore.de regulis iuris,libro ſexto. & dic quòd contra poſſidentem qui dolo deſijt poſſidere non cō petit rei vendicatio directa:quia verba deficiunt:vt in leg. ſi quis id quod.ff.de iuriſdictione omnium iudicum . & plenè not. per Cy.in leg.ex placito.C.de rerum permu. ſed competit vtilis propter mentem iuris:vnde illa quæ prius et antequàm dolo deſinere poſſidere erat directa , efficitur vtilis ratione doli ex iuris diſpoſitione.ita not.Specu.in titu.de interro.act.§.iij.ver. antepen. 7 ¶ † Item limita hoc dictum & tex.niſi à principio dolo incœpiſſet poſſidere:vt in leg.ſi me vi deieceris.ff.de vi & vi.arm.& hoc ſentit Goffre.& clarius Specu.in præalleg.§.iij.verſicul.item hoc. vbi dicit quòd ſi dolo vel aliâs iniuſtè & malitiosè incœpit poſſidere,tenetur,licet nunc ſine dolo deſierit poſſidere:vt ī.d.l.ſi me vi.& in.c.cum tu.de vſur.& in capitu.ſicut dignum.§.eos . de homi.

di.& vide qd ibidē post do. Anto. no.d.Bar.de bellēzi.& vide Spec.in ti.de interrog.act. in loco quē alle.d. Anto.in. d.c.j.vbi Spec.reassumpsit dicta Inno. ī præal.rub.de re iud.& vide in ista materia bonū text.in.l. cum res.ff. de leg. primo.plenam gl. & ibi Dy.in.c.pro possessore.de reg. iur.libro sexto.Et ibi Bal. in addi.dicit ꝙ statutum loquens de possessore non habet locū in illo qui habetur pro possessore: vt in illo qui dolo desijt possidere.de q̄ vide per Alber.in j.parte statutorū. qō.clxx.

ANTO.FRAN. ¶ Circa hoc an statutū loquēs de possessore habeat locū in eo q̄ non est possessor sed habetur pro possessore. puto ꝙ non ex eo, quia statuta debent intelligi pro priè,& non habēt locū in casu ficto. l.iij. §. hęc verba. ff.de neg.gest.l.j. §. is qui nauem. ff. de exer.act. sed q̄ gerit se pro possessore nō est ver⁹ possessor:sed fictus:& ideo non cōprehēditur à statuto loquente de possessore.

a ¶ Vtrū autem acceptans libellū ab actore porrectum videatur se offerre liti.vide hīc domi. Ant.& glo. magistralem in.l. is qui se obtulit.ff. de rei vē.& text. in.l.iiij. in prin. & ibi Bar. & doct.ff.de re iu.

ANTO.FRAN. ¶ Circa hoc an acceptās libellum videatur se offerre liti dicas ꝙ nisi libellus offerat reo non cogitur reus rīdere.ita gl.& Bal.ī.l. ij.in fi.C. de hære. vel act.ven. & vide Bar.ī rubr.ff.de dā.infect.vbi dicit ꝙ libellus non est de ꝓcessu nisi post quā est datus parti & vide Bald.in addi. Spe.in ti.de cēsi.in ver. libelli.& adde ꝙ libellus nō pōt dari,vel offerri iudici parte non citata.ita Ro.in.l.j. in.ij.col.ff. de ī ius vocā.& vide Spe. in ti.de excep. i.§. ij.ī ver.illud quoq; vbi dicit ꝙ iudex non debet recipere exceptionē dilatoriā priusquā libellus recipiatur à reo. & vide Spec. ibi.vbi dicit, ꝙ receptio libelli facta per reum inducit consensum in iudicem.

b ✠ SEBA.SAPI. ¶ Vocatus Vide Abb.in.c. examinata.col.v.s.de iu. Bal.ī.l. cogi.ad fi. C.de pe.hær.Bar. ī.l.si à te.§.j.de excep.rei iud.

c ¶ Ex qua cā ī dubio prę̄sumat reus absolutus. Vide Bart.in.l.iulianus. verum debitorem circa prin.ī.iij.col. ff.de condi.indeb. vbi dicit ꝙ in dubio non præsumit absolutus:quia innocēs:sed qa actor probauit.quod intellige & declara not.vt ibi per eum cū quo etiam cōcordat Bar.ī.l.duobus. §. fideiussor. ff.de iureiur. & de hoc vide bo.gl. & Bar.in.l.si quis ad exhibendum.ff.de excep.rei iudic.& Spe,in tit.de offic. iudi.§.deseruit. in pe.colū.versi.qd si reus.

ANTO.FRAN. ¶ Ex qua cā quis prę̄sumatur absolutus. Vide Barto. in.l. iulianus hīc al leg.in.xvj.co. ver. quandoq; quis absoluitur. vbi dicit ꝙ prę̄sumitur absolutus ex causa q̄ apparet ex actis, & vide.Alex.in.l. admonendi.in.iij. chart.ff. de iureiu, & adde ꝙ absolutus per sentētiam iniustam tenet in foro conscientiæ. ita Bald.in. l. cum quis.in.ix.colū.C. de iu.& fa.igno.& in authen. ad hoc. C.de vsu.vbi dicit ꝙ potest talis denūtiari ecclesiæ si fateatur iniustitiā sententiæ.

mi.facit.l.qd te.ff.si cer.pet. &.l.fi.ff.de cōdi. fur.& in his duabus vltimis cōcor. ꝓbat hūc illicitū possessorē teneri ēt si res sit perēpta.

8 ¶ †Nūc q̄ro capiēdo primā partem gl.qs habeat ꝓbare si negat dolus?gl.arguit ꝓ & cōtra.& videt in principio īclinare ꝙ onus probādi incūbit dolū allegāti: quia regula est ꝙ dolū allegās probare eū tenet: vt .l.quoties. §.qui dolū.ff.de ꝓb.sed j.in ver.vel dic ꝙ debeat cōtinuari ad p̄cedentia: aliter soluit dicens ꝙ si tpe litis cōtest.possidebat,præsumitur ꝙ dolo desijt possidere:si aūt tūc nō possidebat,nō præsumit dolus: & sic p̄t reduci ad concordiā opiniones de quibus in principio gl.doc.cōiter transeūt cū ista gl.Ego allego pro hac opi.tex.iūcta gl.ī.l.nō ignorabit. C.ad exhib.& dicit Ioā.an.ꝙ dolus probabit ex cōiecturis.de renū.c.ij.lib.vj.&.l.dolum. C.de dolo. ¶ †Opp.videt eī ꝙ etiā nō possidens debeat cōdēnari ex quo litē assumpsit: vt in.l.is qui se obtulit.ff.de rei ven.&.l.q seliti.de pe.hære.glo. dicit cōtrariū procedere duobus cōcurrētibus,Primò ꝙ reus non possidēs obtulerit se liti,[a] quasi sentiat ꝙ iste nō obtulit se liti. Secundò ꝙ actor ignorauerit reū non possidere,aliās seipsum decipit. Aduerte,qa gl. nō declarat q̄n dicit se liti offerre:dic ꝙ tūc dicit se offerre q̄n in iudicio vel extra dicit se possidere:si autē vocat⁹[b] venit ad iudicium & assumpsit defensionē nec fuit interrogatus an possideret,nō dicit se liti offerre:sed potius se defendere: qa ex quo fuit vocatus,tenet venire:cū iudiciū reddat in in uitū:vt.l.inter stipulātē.§.fi stichū. ff. de ver. obl.& de iud.c.intelleximus.hoc probari videt in.l.qui petitorio.ff.de rei vē.vbi dicit ꝙ qui petitorio iudicio vtit(ne fruſtra experiatur)debet īterrogare reū an possideat,vt dolo desijt possidere.& hāc opi.tenet Spe.ī prę alleg.§.ī ver.sed pone.& Bar.in.l.is qui se obtulit. prealleg.quod est notandū. ¶ †Gl.etiā in vltima parte quærit quæ & quot exigant ad hoc vt obstet exceptio rei iudicatę. gl.dicit ꝙ tria.vt patet ī ea. Et ī fi.vr̄ addere quartū:videlicet ꝙ ille q̄ fuit absolut⁹ possidebat tpe snīę:nā si non possidebat, nō obstat hęc exceptio: licet sit eadē cā petēdi:idē corpus, seu quantitas,& eadē personarū conditio,vt hīc.nō intelligas hoc dictū gl.indistinctè, qa procedit solū q̄n reus fuisset absolutus: quia non possidebat:si autē fuisset absolutus quia non possidebat.& quia actor non probauit: tunc obstat postmodū exceptio rei iudicatæ quia non cessat secūda causa licet cesset prīa. inst.de nup.§.affinitatis. hoc notabiliter voluit gl.quā sequit Bar.in.d.l.si qs ad exhibendum.ff.de excep.rei iud. ¶ †Sed circa hoc & circa tex.q̄rit qd si reus fuit simpliciter absolutus.[c] Sol.dicit Bar.post gl.in.d.l.si qs.ꝙ debet inspici & cōiecturari cā snīæ ex actis: vt in.l.non intelligit.§.j.ff.de iure fisc.facit.l. iij. C.de sent.quæ sine cer.quanti.vide bo.gl.ī.c. audita.de rest.spo.& ideo si apparet probatū in actis ꝙ iste possidebat,præsumit ꝙ ex hac cā fuerit absolutus:si autem apparet ꝙ actor non probauit,præsumitur ꝙ fuit absolutus simpliciter.Quid autē ī dubio?dicit do.Ant. ꝙ prę̄sumet absolutus ex minori cā.s. ꝙ non possidebat:& ꝓ hoc dicto allego, qa ī dubio debemus præsumere snīam fuisse latā ex leuiori cā, vt in.l.si prę̄ses.ff.de pœnis. &.l.hæ causæ.ff.de suspe.tut.tamē in p̄nti pūcto aliter distinguerē,& sic,ꝙ aut iudex absoluerit reū ab impetitione actoris:& videt absolutus: qa actor non probauit. nā hæc verba istud importāt:vt in.c.cum venerabilis.s.eo.tit.cū si. Aut fuit absolutus ab instantia iudicij:& tūc posset procedere opi.contraria. pro hoc facit cōis stylus iudiciorū q̄ attēdendus est. ar. in.c.ex literis.de cōsti. nam vbi qs absoluitur quia non possidet,vel quia actor ineptè egit semper hoc solet exprimi in sentētia:vt in.c. examinata:& ꝙ ibi no.s.de iud.Nūc gl.expeditis & suppletis inferā aliqua quę posuit In no.super rubr.de re iudic.quę melius cadunt hīc.& Spe.in ti.de interro.§.ij.ver.verū.cum seq.quæ veniunt ad intellectū huius.c.& ma

12 teriæ. ¶ †Quæro igitur qd si contingat reū euocatū à iudice cadere à possessione super qua agebat,an ex eadem instātia possit cōdēnari qui desijt possiderere: & quid & qūo sit snīandū?fol.post Inno.dic ꝙ aut reus cadit à possessiōe volūtariè cā mutādi iudicij:& tūc c potest cōdēnari remedio illi⁹ ti.ff.de alie. iu. de quo in.c.fi.e.ti.& hoc siue ante lit. conte. siue post.si verò nō trāstulit possessiōem mō prædicto seu aliter desijt possidere:&tunc si agit ꝓsonaliter,nō est vis an culpa an sine culpa desierit possidere:quia cū persona & non res sit obligata,pōt ad snīam procedi:facit ꝙ no.idē Innocen.in.c.cū M.ferrarien.de cōst. si verò agebat reali,& tunc si sine culpa desijt possidere, non condemnabitur sed absolueret:vt hīc.&.s.latius dixi.sed si cū culpa,procedetur cōtra eū,vt ad litis ęstimationē & interesse cōdemnetur.ff.ad exh.l.de eo.&.l.sinautē.§.possidere.ff.de rei vē. In priori tamen casu cū sine culpa desijt possidere: dicit Inn. ꝙ actor inuito reo & reus inuito actore poterit petere vt procedat ad sententiam diffinitiuam propter fructus & expensas & interesse & alia accessoria ad principale iudicium, & propter stipulationē de euictione.& idem in hoc vltimo casu tenet gl.in.d.l.vtiq;.ff. de rei ven.& loquitur Inn.q̄n definit possidere, post lit.conte.nam si prius non deberet peti res principalis: quia ineptè peteret cum desijsset possidere sine culpa.de quo ī.d.l.vtiq;. neq; posset petere fruct⁹ & part⁹ q̄n essēt oīno accessurij ad ipsā rē perēptā.ar.l iiij.C. de posi.& hoc vltimū voluerūt gl.& Bar.ī. d.l. vtiq;. secus fit q̄n nō eēnt oīno accessorij sed posset peti prīcipalit sicut ipa res: vt puta qa ꝓcepisti fruct⁹ ex re mea:iuxta no.ꝓ Bar.ī.l. ex diuerso.ff.de rei vē.& per Inn.ī.c.ij. de li. obla.& in.c.tāta.de excess.pla.nam tunc puto ꝙ perēpta re ēt an̄ lit.cōte.potuerūt peti fructus:qa p̄nt peti iure actionis & sic principaliter,de quo dicēdū est vt pleni⁹ no.ī iurib⁹ pall.Nūqd aūt noīe fructuum veniāt hoc casu actiōes q̄sitæ occasiōe rei perēptę vt actio legis aquiliæ & sisses.dic vt no.Inn.ī.d.c.j.vbi videt tenere ꝙ tales actiones reus succūbēs teneat cedere actori vīcēti. ¶ Qualiter iudex debet se hr̄e in snīa ferēda si re⁹ nō reperit possidere?dic ꝙ aut cōstitit reum non possidere an̄q̄ actor fundaret intētionē suā,aut postea. Prīo casu debet re⁹ absolui,nec ī aliquo ꝓnūtiatur

tiatur pro actore. de hoc eſt caſus ī. c. examinata. s̄. de iud. niſi actor vel reꝰ īſtaret vt procedatur propter fructus & alia acceſſoria: vt s̄. dixi. ſi autē iā cōſtitit de iure actoris: tūc debet ꝓnūtiari etiam pro actore: quia pronunciabitur dn̄s: vt probatur ſecūdum vnū intellect. in. l. ſi à te. ff. de excep. rei iud. & no. Bal. in. l. is qui ſe obtulit. ff. de rei vē. & valebit illa ꝓnūciatio tm̄ cōtra reū: ꝙ ſi reperiet poſtea illam rem poſsidere, mandabitur ſentētia executioni cōtra reum abſq; alio iudicio no uiter inchoando. ad hoc. l. iiij. & qđ ibi no. ff. de pe. hær. & no. Bar. in. d. l. ſi à te. & vide qđ dixi in. d. c. examinata. Inno. in loco prealleg. ſuper rub. de re iud. quē ſequitur Spe. in. d. §. ij. ver. qualiter. dicit ꝙ ſi ſententia eſt ferenda pro actore, judex ſententiabit ſic: quia inuenimus ꝙ reus erat in cā cōdemnatiōis ſi poſſideret: ideo cōdemnam⁹ eū ad fructꝰ & expenſas: ſed quia non poſsidet, nec culpa ſua deſijt poſsidere: abſoluimus eū quātū ad rem petitam. dicit tamen ꝙ prius debet iudex facere vt præſtet cautionē de reſtituenda re actori ſi ad eū peruenerit. ff. de rei ven. l. ſi verò. Si autē non eſt ſententia ferēda pro actore, dicet iudex abſoluimus reū ab impetitiōe actoris, & cōdēnamus actorē ad expenſas. refert tamen Inno. alios dicere ꝙ ſemper iudex ſententiabit ſuper re quę petitur, nō ꝙ dicat cōdemnamus reū ad reſtitutionē rei ſimpl'r: ſed ſic. ſ. qn̄ eam habuerit. vel ſic: quia iudicabit rem petitā eſſe actoris. arg. pro eis. ff. iud. ſol. l. ſi ſeruus. Sed primū dictum plus placet Inno. ſatis iudicio meo p̄t teneri qđ prius dixi. dicit ēt Inno. in loco præalleg. ꝙ ſi eſt ſpes quōd reus cito recuperabit rem, ꝙ iudex poterit differre ſententiam & abſoluere eū ſimpliciter à termino aſsignato: & cū poſtea recuperauerit rem procedet in cā accepta: pōt etiam iudex ſecundum eum aliquando abſoluere non à re petita ſed ab inſtātia iudicij: & tunc ſi poſtea recuperauerit rē, incipietur iudiciū de nouo: & hęc bene notabis. ¶ †Vltimò ad limitationē eius quod dicitur in fin. gl. vide no. dictū Bar. in. l. j. C. de ordi. iu. vbi dicit ꝙ vbi prorſus idem eſt finis agendi obſtat. exceptio rei iud. non ob. ꝙ varietur modus agendi: ideo concludit non poſſe deduci per viam actionis, quod primò fuit deductū per viam exceptionis: ſi idē eſt prorſus finis agendi. ad hoc habes tex not. in leg. duobus. ff. de excep. rei iud. vide de hoc vltimo quod no. Inno. in. c. ij. de ordi. cog. & quod ibi dixi. ¶ †Item adde aliud notabile dictū ꝙ vbi petitio fuit generalis: proſecutio verò ſpecialis obſtat exceptio rei iudicatæ ſolùm in proſecutis: & ſententia generalis refertur ad proſecuta dumtaxat, niſi ſcienter & malitioſè fuerit facta ꝓſecutio ſpecialis. ad hoc habes tex. multum not. in. l. de rebus. ff. de arbi. no. Bar. in. l. an & eādem. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. & vide ibi de materia gl. in. l. ſi mater. §. eadem. eod. titu.

a ¶ Sed ēt à grauamine. Adde Spe. ī ti. de act. ver. itē ꝙ eſt excōicatus. & ibi ꝑ Bal. ī apoſt. dixi in apo. ad iſtū ī. c. quia frōte. j. de ap.

ANTO. FRAN.

b ¶ An excōicatus volēs ſe defendere poſsit cōpelli cōſtituere ꝓcu. puto ꝙ ſic, vt euitet picul̄ ꝓticipiū, iuxta ea q̄ tradunt ī. c. intellexim⁹. hic alle. & quas exceptio. poſsit facere excō municatus. vide Arch. ī. c. j. iiij. q. j.

✠ SEBA. SAPI.

c ¶ Vbi excōicat⁹. nūqd aūt valeat cō ſeq̄ntia. excōicat⁹ nō p̄t lr̄as ī petrare ergo nec cōparere vide Io. de ana. ī. c. dura. colū. iij. j. de crimi. fal. & Fel. in c. ſignificauerunt. col. ix. ver. ad vnū aduerte. s̄. eod.

d ¶ Vtrū excōicat⁹ poſsit petere executionē ſn̄iæ. vide do. Ant. ī. c. ſignificauerūt. s̄. eo. ī. vij. co. & qđ not. do. Bar. de bellēzi. d. c. pia. e. tit. li. vj. & in quātū do. Ant. hìc & ī vlti. colū. dicit ꝙ ī iudicijs dupliciбus ſiue cōmunibus excōicatus in diſtinctè habet legitimā pſonā ſtādi in iudicio. adde ꝙ cōtra hoc facit tex. in. l. nō ſolū. §. ſi ſtatutū. ī fi. ff. de procu. vbi in dubio qs eēſet actor. & contra hoc dictum facit text. in c. cū deſideres. ī penul. reſp. de sentē. excommunicatio.

ANTO. FRAN.

¶ An excommunicatus poſsit petere ſn̄iæ executionem vide, Inno. in c. exceptionē. hoc e. ti. & Arch. in. c. intelleximus. s̄. de iud. & vide Bal. in margarita: ſup Inno. in ver. excōicatis. in verſic. xxiiij.

liter comparere, & non per procuratorem.

4 *Procurator ad agēdū pōt ſuper hoc literas impetrare citra aliud mādatū.*

5 *Cōceſſo vno cēſetur alia cōceſſa ſine quibus illud nō pōt cōmodè expediri.*

6 *Excōmunicatus dum litigat ſuper validitate vel inualiditate ſuæ excōmunicationis non auditur, niſi primò petat abſolutionem.*

8 *Sententia lata pro excōmunicato: ſiue ſit antè vel poſt excōicatus nō mādatur executioni ante abſolutionem.*

¶ *CAP. XIIII.*

1 VEnerabilem. ¶ †Valet reſcriptū impetratū ab excōicato ſup̄ proſecutione appellationis: licet de excōicatione nō fecit mentionē. primò ponit dictum. Secūdò ſubiūgit ipſiꝰ cām ibi: *quia nihil.* ¶ Caſus literalis. Archiepiſcopus. Narbon̄. appellauit à iudicibus propter grauamen ſibi illatum, & ſuper appellatione ſua literas impetrauit. corā iudicibus appellationis obijciebatur literas non valere, eo ꝙ tempore impetrati reſcripti erat ex cauſis alijs excōicatus. Iudices cōſuluerūt Papā, & ipſe rn̄det ꝙ licet ex alijs cauſis tpe impetrati reſcripti excōicationis vinculo teneret Archiepiſcopus de quibus in literis ſuis mētio nō haberet: nihilominus ad ꝓſequendam appellationem ſuam debet admitti: quia nihil prodeſſet excōicato appellare, ſi non poſſet appellationem proſequi & literas īpetrare. Ber. ¶ †Nota. j. excōicatum poſſe appellare nedū à diffinitiua

2 a vt s̄. c. ſignificauerūt. ſed etiam à grauamine⁹ illato ante ſententiā:

3 vt hîc. & s̄. eo. c. cum inter. ¶ †Not. ij. & tene menti ꝙ excommunicatus poteſt ſe defendendo eſſe in iudicio per ſe: & impetrare literas per ſe, nec cōpellit conſtituere procuratorem.

b & facit hoc

4 ad intellectū. c. intelleximus. de iud. ¶ †Not. iij. regulā, ꝙ vbi ex-

c cōicatus c poteſt eſſe in iudicio: pōt etiam literas impetrare. & facit iſte tex. in argu. ꝙ procurator etiā generalis poteſt ſine alio ſpeciali mandato literas impetrare in cauſis in quibus ex ſuo mandato agere poteſt. de quo vide quod dixi in. c. nonnulli. de reſcri. §. j.

5 ¶ †No. quartò, ꝙ vno conceſſo intelliguntur cōceſſa omnia ſine quibus illud commodè expediri non poteſt. concor. de off. deleg.

6 c. prudentiam. & c. præterea. ¶ †Oppo. contra text. in eo ꝙ dicit excommunicatum poſſe appellare & appellationem poſſe proſequi, &c. videtur enim ꝙ non debeat admitti ad proſecutionē, niſi prius petat abſolutionē: vt in. c. ꝑ tuas. de ſen. excō. Sol. dico cōtrarium procedere quādo quis appellat à ſentētia excōicationis quā dicit iniuſtā. nā cū fateat ſe legatū non debet admitti ad litigandū de iuſtitia, niſi prius petat abſolutionem: vt in. d. c. per tuas. quia cùm in omnem euentū ſit obtinenda abſolutio: vt in. c. cum cōtingat de off. deleg. differendo abſolutionem videt cōtemnere excōicationem. in. d. c. per tuas. hîc verò loquitur cùm appellatur ab alio grauamine & de excōmunicatione nihil ipſe dicit: nec cōfitendo eam iniuſtam neq; nullam: ſed aduerſarius opponit de excommunicatione ad finem iſtum repellendi, ad quod non debet

7 admitti, cùm iſte ſe defendat. ¶ †Quæro tex. hic loquitur quādo appellās fuerat excommunicatus ex alijs cauſis, &c. quid ſi fuiſſet excommunicatus pro eadem cauſa pro qua eſt in iudicio. Sol. dicunt docto, quòd idem. vnde ſatis eſt ipſum appellare ex grauamine legitimo: vt hîc. & s̄. e. c. cùm inter. & pro hoc alle. c. j. de reſcri. li. vj. vbi indiſtinctè in appellationis articulo permittitur excom-

8 municato reſcriptum impetrare. ¶ †Quæro nūquid petenti exe

d cutionem d ſententiæ obſtabit excommunicationis exceptio? do. hîc olim inſtabāt: ſed hodie non eſt diſputandum per. c. pia. de excep. lib. vj. vbi concluditur ꝙ ſic: quod poteſt dupliciter contingere. Aut quia fuit excommunicatus poſt ſententiam pro eo latā ſed nondum executioni mandatam. Aut quia fuit in iudicio agēs toleratus & non repulſus exceptionis ope: ſed nunc tempore executionis excipitur, quod fieri poteſt: vt in. d. c. pia. cætera clara ſūt & ſatis expedita in præcedentibus capitulis.

De præſcriptionibus. *Rubrica.*

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Diffinitio præſcriptionis.*

2 *Præſcriptio non dicitur contraria iuri naturali.*

3 *Vſucapio quid ſit: & an comprehendat præſcriptionem vel econtra?*

Per vſu-

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Excōicatus poteſt proſequi appellationem: licet in reſcripto ad hoc impetrato non fuerit facta mentio de excommunicatione.*

2 *Excōicatus pōt appellare ab oī grauamine illato. 7.*

3 *Excommunicatus in ſe defendendo poteſt perſona*

est sm balb in tract prescrip. 1. pte 25 his gene raliter visis in fi.

4 *Per vsucapionem acquiritur dominium directum, per præscriptionem verò dic vt hic latè.*

Dominiũ, an acquiratur vtile vel directũ vel vtrũque ex præscriptiõe?

Præscriptio dicitur odiosa, vsucapio verò fauorabilis.

5 *Statutum inducens præscriptionem debiti: nõ tollit naturalẽ obligationẽ.*

6 *Statuta quæ post certum tempus non admittunt creditorem ad agendum: an valeant quin saltem possit agi in foro ecclesiastico. 8.*

7 *Præscriptioni non potest per pactum renuntiari: licet in aliquibus sic.*

Renuntiare iuri introducto in odium alterius nemo potest.

¶ Rubrica ista continuat ad proximã hoc ordine. Suprà visum est de exceptionib⁹ in genere: sed qa frequẽter obijcit pscriptio: & plerũq; dubitat an & qñ cõpetat: meritò post pcedentẽ sequit

1 ista. ¶ †Quæro primò pro intellectu literæ quid sit pscriptio. vide bo.gl.xvj.q.iij.in summa q̃ psequit quid sit pscriptio: quid vsucapio: q̃ in eis exigant & de earũ effectu & ipsarũ interruptione. Et ad qsitũ nostrũ dicit qest exceptio ex tpe substãtiã capiẽs quæ actioni personali vel in rẽ opponit: hæc profecto diffinitio nõ pcedit: tñ qa præscriptio nõ capit substãtiã ex solo tpe. aliâs procederet natura, cũ tps sit qd naturale. Itẽ nõ explicat causam finalẽ rei ad oẽs partes substãtiales ipsi⁹, sicut debet facere quæ-uis bona diffinitio. sicut leg.& not.in.l.j.§.j.ff. de dolo. & in reg. possessor. de reg.iur.li.vj.in mercu. Ideo diffinit sic & melius vt

a no.sup dicta regula, qd pscriptio[a] est quoddã ius ex tpe cõgruẽs: authoritate legũ vim capiẽs, pœnã negligẽtibus inferẽs: & finẽ li

2 tibus imponẽs. ¶ †Secũdò quærit an pscriptio[b] sit cõtra ius na-

b turale? & prima frõte videt qsic: qa est cõtra illã regulã naturalẽ neminẽ debere locupletari cũ alterius iactura: vt in regula, locupletari.li.vj.& in.l.nã hoc natura.ff.de cõdi.indeb. sed cõtrarium cõcludit per Io.an.& bene sup dicta regula possessor. nam infert

c pœnã negligẽtib⁹, [c]& finẽ imponit litibus: quod est rõni naturali cõgruũ, vnde nõ simpliciter recedit ab illa regula naturali: qa non sine causa locupletat quis ex pscriptione cũ alterius iactura: sed fit vt obseruentur duæ regulæ præmissę: vnde nec ex toto recedit â iure naturali, nec ei in totũ deseruit: vide plenè de materia in.d.regula possessor. ¶ †Subsequẽter quæro quid est vsuca-

3 pio? Sol.præmitto quòd vsucapio est nomẽ generale, cõprehendit enim lato sumpto vocabulo præscriptionem: & econuerso præscriptio comprehendit largo modo vsucapionem. vt probatur.ff.de vsuca.iuncto rubro cũ nigro.&.ff. de diuer. & tempo. præscri. per totũ. sed propriè & strictè differunt inter se: nã vsucapio est in rebus mobilibus & se mouẽtibus. præscriptio verò in rebus immobilibus & iuribus incorporalib⁹. vt insti. de vsucap.& long.temp.præscri.j.responso. & vide ibi glo. quæ est in verbo vsucapiãtur.& dicit Bar.in.l.seruitutes.la.ij.ff.de serui. qd olim nomẽ vsucapionis comprehendebat vsucapionem & præscriptionem. alle.l.ij.&.l.eum qui ędes.ff.de vsuca. sed postea Iustinianus vsucapionem attribuit rebus mobilib⁹:& præscriptionem rebus immobilibus: vt.l.vna.C.de vsucap.transfor.& quælibet solutio bona etiã in vsucapione sufficit triennium: vt ibi: & latius dic vt not.xvj.q.iij.in summa. & de tempore requisito ad præscribendũ. vide bo.tex.in.§.põt.ea.causa &.q. Et an vsucapio habeat locũ contra ecclesiam. vide per Dy.in.d. regula possessor.& plenius per doct.in.c.j.de in integ.resti. vbi tangam. Capiendo autẽ vsucapionem in sua specie: dicit qd vsucapio est acquisitio dominij per continuationem possessionis temporis lege diffiniti: ita diffinit iurisc̃õsultus in.l.iij.ff.de vsuc.& pondera

4 bene in eo quod dicit qd est acquisitio dominij &c. ¶ †Ex quo not.collige qd per vsucapionẽ acquiritur dominiũ: & idem dicit tex.in.l.traditionibus.C.de pac. quod intellige secũdũ Dy.in regula possessor. præalle. etiam de directo. nam appellatione dominij intelligitur de directo. ff.si ager vecti. vel emph. peta.l.j.&.ij. quod est notandum. secus autem est in præscriptione. nã in præscriptione decem vel viginti annorum quæ procedit in rebus priuatorum cum titulo acquiritur dominium: sed non directum. Illud enim remanet apud dñm, ratione cuius secundum Dy. posset dominus in rem agere nõ contra pręscribentem sed cõtra tertiũ. In pręscriptione verò longissimi tẽporis puta. xxx. vel.xl.annorũ non acquirit dominiũ vtile aut directũ: sed est tutus præscribẽs exceptione contra dominũ: vt in.l.si quis emptio

4. dominium directum acquirit per vsucapiõem per prescriptiõem vtile

a ~ SEBA.SAPI. ¶ Præscriptio. Hanc diffinitionẽ tenet Alb.de rosa.in rub.C.de præscrip.rerũ immo.in prin.& Pau.de castr.in consil.cc-xciij.incip.visis & ponderatis omnibus secũdũ antiquã impressionem.

b ~ SEBA.SAPI. ¶ An præscriptio. An præscriptio sit cõtra æquitatẽ. Vide Ang.in.l.sequit.§.si viã.ff.de vsucap. qui tenet qd sic. sed repro

bat Roma. relata per Feli.hic. &.d. Andr.siculũ.in.c. ex parte.ij. ẽ. de offi.deleg. & Are.in c.dilecti.ẽ. de iud. &ĩ.l.si seruũ.§.sequitur.ff. de verb. ob.& ita etiam tenet Bal.in.c.quintauallis.col. vlt. ẽ. de iureiur.

nis. C.de pręscr.xxx.annorũ.& in.d.§.potest. Et ratio diuersitatis secundùm Cy. est, quia vsucapio est inducta in merũ fauorem possidentis. ideo fauor facit vt acquirat dominiũ etiã directũ. præscriptio verò.x. vel.xx. anno. est inducta partim in fauorẽ possidentis: propter bonã fidẽ quã habet: & partim in odiũ negligentis: vnde fauor facit vt trãseat dominiũ vtile. odiũ verò ex parte dñi inducit vt apud eum remaneat dominiũ directum. præscriptio verò. xxx. vel. xl. ann. est inducta in merũ odium negligentis: qa cum procedat cũ mala fide, iura volũt subuenire malæfidei possessoribus. Et ex hac ratione dico qd in præscriptione longissimi tẽporis cum bona fide quãdo præscribitur cõtra ecclesiam j. eo.c.de quarta. vel cõtra priuatum sine titulo, qd acquirit dominium vtile sicut in præscriptione lõgi tẽporis: cum tunc cessat ratio malæfidei. quod videt velle text.in d.§.põt.& in.l.si quis emptionis præal.& idẽ ibi Bar. Aduerte tamẽ in eo quod dixi post

d Dy. qd p̃ præscriptionẽ acquirit vtile dñiũ[d] & nõ directum. scias enim qd in præscriptione cum mala fide omnes cõueniunt qd non acquirit dominium, sed tãtum exceptio. vt in.d.l.si quis.&.d.§.põt. Sed in præscriptione cũ bona fide sunt opi. variæ. quidã enim tenent illã opi. Dy. Alij verò dicũt qd acquirit dominiũ etiã directum. de quo vide per gl. in.d.l.si quis emptionis.& plenius per Ioan. and.in.d.regula possessor.in ver. quarũ proponebat. vbi ponit motiua vrgẽtia advtrãq; partem: & tandem cõcludit qd quo ad modum vtendi acquirit pręscribẽs omne dñiũ: quia põt illa re vti vt vult, & sicut põt quilibet domin⁹ disponere de re sua: & sic iudicio meo posset intelligi Inno.in.c.cæterũ.ẽ. de iudic. vbi dicit qd per præscriptionẽ quis acquirit directũ & vtile dñiũ: quod est notãdum. quod vide per gl.& Cy.in auth. nisi triẽnale. C.de bo.mat.& per Bart.in.l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arcẽ.& in.l.minor.§.j.ff.de euic. sed distingue ibi not. secũdùm distinctionẽ istã. Sed capiendo dominiũ directum prout descendit â iure naturali quod inhęret ossibus hominis: vt in.l.iij.ff.pro socio. illud nõ præscribit, qa nõ põt lege humana & ciuili tolli quod est naturali ratione acquisitũ: resistit enim in hoc ęquitas naturalis: quod satis placet. Et addo ad hoc. tex.no.in.c.ad aures j. eo. vbi dicit qd præscriptio cũ bona fide omnẽ prorsus actionẽ excludit: & vide omnino qd

5 ibi dicã. ¶ †Vide similem quæstionem per Bart. in.l.fi.ff. rẽ ratã hab. vbi quærit an per præscriptionẽ debiti tollat obligatio naturalis, & concludit idem in effectu qd suprà qd tollitur obligatio quo ad omnem effectum: tamẽ remanet naturalis & vtilis apud eum. ad idem vide gl.in.l.obligationum ferè.§.placet.ff.de actio.& obli. Aduerte hoc põt satis admitti de iure canonico vbi fuit præscriptũ cum malafide. ¶ †Et quotidie hoc contingit hodie propter statuta quæ post certũ

c ¶ Pœnã negligẽtibus. tu põdera gl. in auth. vt eccl. ro. §. habeat itaq; . vbi dicitur qd est iniqssimum iuris subsidiũ, vt voluit Bal. in.l.j.C.de pręscr. xxx.ann.& Ang. in.l. sequitur .§. si viam.ff. de vsuca. Andre.Barba.

d ¶ Vtile dominiũ. Adde quale dominiũ acquirat. Ale. consilio .xxxvij. Ang.consil. clxij. ANT.FRAN. ¶ Circa hoc qd dominiũ acquirat ex præscriptione. dicas qd acquirit vtile dominium: vt p Bart. in.l. minor.ĩ §.ij.ff.de euic.& p Bal.in auth.nisi tricennale.C. de bonis mat. qd intelli ge verũ, nisi statuto cautũ sit qd præscriptiõe quærat dominiũ. quia tũc quærit directũ vt statutũ aliqd operetur cõtra ius cõe vt per Bart.in.l.ij. in.ij.q. ff.de vsuc. & vide Arch.in.c. j.de pręscrip.li.vj. qui tenet qd de iure canonico acquiritur nõ solùm vtile dominium sed etiam directum.

d ~ SEBA.SAPI. ¶ Dñium. Vide latè p Imol.ĩ repe.c. fi.col.xxiij.ĩ.j.eod. Marti.soci. in ru. de causa pos.& p prie.versic. xvij. Ale.in cõs.lxxxv ij.inci.eximie dñe vicarie.co.ij.in.ij. vol. vide prac.papiensem in forma libelli.in actioe reali.in verbo iure dominij. & Deciũ in l.fi.col.j.&.ij.C.de edic. diui adri.tollen.

tempus nõ admittunt creditorem ad agẽdũ nũquid valent talia ſtatuta quin ſaltẽ poſsit agi in foro eccleſiaſtico ratione peccati? vt dixi. Bar. fuit ſibi contrarius: videt tñ magis vt valeãt, & ꝙ tollat oĩs obligatio naturalis in effectu. ſed cõtrariũ voluit Io. and. in c. fi. de excep. li. vj. Bal. in c. fi quis per triginta. ſi de feu. fue. cõtrouer. co. x. dicit cõſideranda eſſe verba ſtatuti. Aut em̃ dicit ꝙ creditor q̃ nõ petierit intra tãtũ tẽpus intelligat feciſſe pactũ de nõ petẽdo, vel intelligat per acceptilationẽ debitorẽ liberaſſe: & tũc bñ tolleret naturalẽ obligationẽ in effectu: & ſic ſentit ꝙ hoc caſu nõ poſsit recurri ad eccleſiã. facit quod in ſimili not. Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. qñ ſtatutũ præſumit fictionẽ vel ſimulationẽ. Aut ſtatutũ dicit ꝙ tollat rõnẽ negligẽtiæ obligatio naturalis: & tunc dicit ſe putare quòd in foro ſtatuentiũ tollatur obligatio naturalis ſaltẽ in effectu, ſecus in foro canonico ratione peccati: quia nõ põt directè tollere naturalẽ. & vide ibi latiꝰ. Aut ſtatutũ ſe refert ſolùm ad exercitiũ, vt ꝗa dicit creditor nõ audiatur[a] poſt tantũ tp̃s: & tũc non tollitur aliqua obligatio: quia ſolùm excluditur perſona agẽs: ſilr in excõicato: ꝗa tũc agit poſt abſolutionem: & ideo hoc caſu ſtatutũ nõ impedit quin debeat audiri ĩ foro eccleſiaſtico. not. bñ hæc verba. & vide quod dicã j. c. fi. ¶ † Vltimò hîc quæro an per pactũ poſsit impediri[b] præſcriptio? vide per Bar. poſt Dyn. in l. nemo põt. ff. de leg. j. & in l. j. ff. de vſuc. vbi in effectu cõcludit ꝙ vſucapio ſeu præſcriptio cũ bona fide nõ põt pacto directè renũtiari: ꝗa ſunt inductæ in fauorẽ publicũ, ne dñia ſint incerta: vt in. d. l. j. ius autẽ publicũ pacto priuatorũ non remittit. ff. de pac. l. ius publicũ. & in. c. ſi diligẽti. de foro cõpe. indirectè tamẽ bene remittit ꝓpter ſuperueniẽtiã malæ fidei quę impedit curſum præſcriptionis: vt in. c. fi ĵ. e. Præſcriptio verò quæ eſt inducta in odium negligentis: vt illa quę currit cũ malafide nõ põt remitti: ꝗa non põt quis renũtiare iuri introducto in odiũ alterius. vt no. in. l. filiuſfa. ff. ad macedo. ¶ † Ex quo infert Bar. ꝙ ſi ſtatuto cauet creditorẽ nõ audiẽdũ poſt. xx. annos nõ põt debitor tali ſtatuto renũtiare: & ex hoc ſentit valere tale ſtatutũ: & idẽ innuit in. l. ſequit. §. ſi viã. ff. de vſuc. ſed cõtrariũ no. in. l. oẽs populi. ff. de iuſtit. & iur. Tu vide in hoc qđ dixi in. c. qđ clericis. de fo. cõpet. Quædã eſt p̃ſcriptio inducta in merum fauorẽ alicuius: & tali p̃ſcriptioni renũtiari põt. exẽplũ in p̃ſcriptione inducta cõtra volentẽ redhibere animal morboſum. vt. l. qđ ſi nolit. §. ſi quid ita. ff. de ædi. edic. Io. an. ſuper rub. huius tit. in add. poſt Ro. conſ. format quæſtionẽ de eo cui fuit cõſtituta ſeruitus, & apoſitũ pactũ ꝙ nõ tollat lapſu tp̃is: & cõcludit idẽ qđ. s. dixi poſt Dy. & Bar. vt impediatur præſcriptio ꝓpter malã fidẽ. Itẽ videtur ſentire ꝙ etiam impediat vi pacti: dicit enim tale pactũ nocere emptori illiꝰ fundi in quo fuit conſtituta ſeruitus: ꝗa pactum nocet & prodeſt habenti cãm à paciſcẽte. l. emptori. C. de euic. & l. quoties. ff. ſi fa. fur. fe. dic. ſed extraneo nõ nocet, cùm fuerit perſonale. l. ſi vnus. §. ante oĩa. ff. de pac. d. Ant ĵ. c. cũ non liceat ĵ. eo. videt idẽ velle. ſ. vt ex viribus pact- impediat præſcriptio: ꝗa hoc tangit principaliter vtilitatẽ priuatã: ſecũdariò publicam, cui pacto põt renũtiari: vt no. in. c. ſi diligenti. de fo. cõpe. quod maximè ꝓcederet ſecundũ eũ in præſcriptione merè odioſa. nã cũ poſsit pacto interrũpi: vt no. Dy. in l. ſicut. C. de præſcrip. xxx. ann. multò fortius põt impediri ne inchoet. de iureiur. c. quẽadmodũ. Sed mihi nõ placet quatenus dixit dõ. Anto. pactũ valere in p̃ſcriptione merè odioſa. nã cũ illa non ſit inducta in fauorem poſſeſſoris: quia iura nõ fauent malæ fidei poſſeſſoribus, non video quomodo poſsit à principio per pactũ renũtiari. ar. c. vigilãti. & quod ibi dicam ĵ. e. ſed ĩ merè fauorabili, vel partim odioſa & partim fauorabili, poſſet ꝓcedere hæc opi. Io. an. ar. in cle. quãdiu appel. in aut. ſi tamẽ. C. de tẽp. app. fac. l. ſi quis emptionis. C. de pręſcri. xxx. anno. & melius. c. ad apoſtolicã. de reg. c. cum ibi not. Bal. tamen in c. j. §. præterea, de cap. contra. colla. x. videtur ſequi opi. Bar. ſimpliciter. Et hæc ſufficiant ad intellectum rubricæ.

a ¶ Non audiatur. Adde videndum Ro. conſi. cĩ. Pet. de anc. cõſil. cclix. Raph. cu. cõſi. xc.

b ¶ Impediri præſcriptio. Adde quod Ro. cõſi. ccj. dicit ꝙ præſcriptioni completæ quis renuntiare põt, futuræ verò non.

c ¶ Impediri. Vide Ro. in repe. rub. ff. de arb. col. xx. & in cõſi. ccj. ĩci. pro deciſione præſentis cõſultationis. Raph. commen. in cõſi. cxxix. inci. viſa copia præcepti in fi. & Ang. in cõſil. lv. incipiẽ. Guilielmus & Franciſcus. circa fin.

ſVMMARIVM.

1 *Præſcriptio rei eccleſiaſticæ immobilis in aliquo caſu poteſt currere per ſpatium trium annorum cum mala fide: quod eſt fauore religionis.*
2 *Præſcriptio non currit contra pupillum etiam habentem tutorem: nec cõtra eccleſiam vacantem, licet habeat epiſcopum.*
3 *Præſcriptio non currit contra iura imperij vacante imperio. 5.*
4 *Præſcriptio an currat contra bona pertinentia ad capitulum: vel ad capitulum & epiſcopum?*
Capitulum an ſede vacante exerceat iura ſpectantia ad prælatum ſolùm vel ad prælatum & capitulum.
6 *Præſcriptio incorporalium non requirit quaſi poſſeſſionem, ſed ſcientiã & patientiam aduerſarij vel poſſeſſoris.*
7 *Præſcriptio nõ currit contra eccleſiã, excõicatum prælatum habentem.*
8 *Præſcriptio non currit contra excommunicatum.*
9 *Eccleſia reſtituitur aduerſus præſcriptionem: ſicut minor.*
10 *Prælatus poteſt præiudicare eccleſiæ in iudicialibus: ſed in cõtractu nõ.*
11 *Reſtitutio aduerſus præſcriptionẽ datur etiã minori propter ignorãtiã. 13.*
12 *Aduerſus quadriennium quod datur ad petendam reſtitutionem in inte.*
non reſtituitur quis niſi quis ignorauerit præſcriptionem.
Negligentia non cadit in ignorantem.

¶ CAP. 1.

PLacuit. Epiſcopus cõtra epiſcopũ locũ per ſe cõuerſum ad fidẽ p̃ſcribit triẽnio. ſed cũ vacat eccleſia vel eſt in ſchiſmate, nõ præſcribitur cõtra ipſam. Diuiditur. Nã primò ponit dictũ. Secũdò determinat. ibi: *ſi tamen.* caſum determinatũ exponẽs. ibi: *ſi autem.* & aliũ addens. ibi: *item ſi fuerit.* ¶ Caſus literalis. Epiſcopi & pręlati negligebãt plebes ſuas conuertere ad catholicã vnitatẽ. vnde ſtatuit conſiliũ illud vt ſi aliquis aliquem locum ad catholicam vnitatem conuerterit, ſi per triẽniũ tenuerit locum illum nullo ipſum repetente, decẽtero nõ repetatur ab eo: hoc verũ eſt ſi per ipſum trienniũ fuit ep̃s qui poſsit illũ repetere & tacuit. Si verò nullꝰ fuerit ep̃s, nõ præiudicat eccleſiæ. Sed cũ eccleſia ip̃m habuerit liceat ex ea die ĩtra trienniũ ipſum repetere. Itẽ ſi ep̃s per trienniũ illud catholicꝰ nõ fuerit, nõ currit tũc pręſcriptio. ſed ſi ad catholicã vnitatẽ cõuerſus fuerit, ex ea die qua cõuerſus fuerit per trienniũ habeat poteſtatẽ repetendi locũ illũ qui pertinebat ad eccleſiam ſuam. Ber.

1 ¶ No. primò duo ſingularia ex iſto tex. Primò in eo ꝙ habes caſum in quo cõtra eccleſiã in re immobili ſeu in iuribus incorporalibꝰ currit præſcriptio per ſpatiũ triẽnij. cõtra. c. de quarta. in fi ĵ. e. & aut. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccl. Secũdò ꝙ currit p̃ſcriptio de iure canonico etiã contra eccleſiã cũ mala fide. contra. c. vigilãti. & c. fi ĵ. e. ſed dic iſta emanaſſe in fauorẽ fidei, vt prælati eſſent promptiores in reducẽdo ad fidelitatẽ loca collapſa in hæreſim. multa enim in fidei fauorẽ ſpecialia inducta ſunt: vt in. c. in fidei fauorem. de hære. lib. vj. & ij. q. vij. c. fi hęreticus. cũ ſimi. Præterea authoritate canonũ & per monitionẽ, quæ debet acquiſitionem præcedere. vt not. hîc in glo. & in regula poſſeſſor. de reg. iur. lib. vj. Et ex hoc & ex text. collige ꝙ ex cauſa vrgenti & rationabili

& rationabili posset induci in certis casibus præscriptio cũ ma-
a la fide:[a] sed cũ agat de exclusione peccati credo authoritatẽ cano
nis necessariã. Lex autem ciuilis non posset hoc inducere. ad hoc
habes tex. cũ glo. no. in. c. inter hæc. xxxij. q. ij. ¶ No. secũdò ꝙ ec
clesiæ matrici vacãti vel inutilem prẽlatũ ad agendũ habẽti non
b currit præscriptio.[b] & dic ꝙ hoc tẽpore dormit præscriptio, si
prius tẽpore habilis prælati fuisset inchoata. vnde tẽpore vaca-
tionis seu inhabilitatis prælati debent de medio præscriptiones
subduci. vt in. c. auditis. j. e. Ad materiã vide quod noj. eo. in. c. ex
trãsmissa. &. c. illud. & per Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuc. ¶ Glo.
prima opponit & soluit: sed qa facilis est, ideo eã per te videas.
Aduerte tamẽ in eo ꝙ dicit ꝙ istud trienniũ cõputatur per illos
sex menses qui debent intercedere post admonitionẽ factã pro-
prio episcopo vt locũ propriũ conuertat ad fidem. nã sanè intel
ligas vt semper fiat cõtinuatio triennij immediatè post lapsum
illorũ sex mensiũ. nã hoc triennium currit à die cõuersionis seu
possessionis. qa absq; possessione nõ curreret præscriptio, vt in
regula, sine possessione. de reg. iur. li. vj. Vnde dicũt hîc Innoc. &
Host. & bene. in cõtrarijs signatis in gl. ponitur tẽpus post quod
licet populũ lapsum in hæresim acquirere & lucrari. hîc verò po
nitur tẽpus post quod episcopus populi lapsi nõ põt illũ repete-
re. ¶ Glo. fi. primò colligit duos casus in quibus ecclesię non cur
rit præscriptio. Secundò opp. & soluit: vt patet in ea: sed nõ re-
spõdet formaliter ad. c. nobis. &. c. vulteranæ. xij. q. ij. Goffr. dicit
ꝙ hæc capitula nõ loquũtur in œconomo, seu in administratore
qui plenã habet administrationẽ in tẽporalib⁹. Itẽ præsuppositio
ꝙ arg. esset verũ scilicet ꝙ œconomus posset agere, tamẽ nõ con
2 cluderet. ¶ † Et patet instãtia in tutore qui põt cõuẽire & cõue-
niri pro pupillo, vel pupillus eius authoritate. iuxta dist. positã
in. l. j. ff. de autho. tuto. Tñ nõ currit cõtra pupillũ præscriptio
xxx. an. l. sicut. &. l. fi. C. in qui. cau. in inte. rest. nõ est necess. secũdũ
Inn. ego do aliã instantiã magis concludentẽ ad propositũ. nam
c vacãte ecclesia[c] inferiore nõ currit cõtra eã prẽscriptio: licet epi
scopus pro ea possit agere. hoc vltimũ probat in. c. fi. de succes.
ab intest. &. l. fancim⁹. C. de sac. san. eccle. primũ. scilicet quòd nõ
currat præscriptio tunc tẽporis: notãter firmat Inn. in. c. olim. el
j. de rest. spo. mouet, qa tũc ecclesia caret immediato defensore,
& sic nõ est qui illius curam vtiliter agat. & pro hoc facit ꝙ licet
episcopus possit agere. nõ tñ habet vel habere põt de facto curã
sicut immediatus administrator. ar. opti. in. c. fi. de offi. arch. & in
3 c. fi. de reb⁹ eccl. nõ alie. li. vj. ¶ † Et per hoc põt defensari & pro
bari notabile dictũ Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsucap. vbi dicit ꝙ
vacante imperio nõ currit cõtra iura eius præscriptio: licet pa
pa tũc succedat in potestate administrãdi: vt. in. c. licet ex susce-
pto. de fo. cõpe. & sic ciuitates vel alij principes nõ possunt præ-
scribere tunc merũ & mixtũ imperiũ, secũdũ eũ. & not. hoc di-
ctũ ratione roboratũ: qa ipse nõ ita bene probat: sed facit funda
mẽtũ falsum in œconomo q licet adsit tẽpore vacatiõis ecclesię:
nõ tñ currit præscriptio secũdũ eũ. vt hîc. sed hoc ar. est falsum:
quia œconomus agere nõ põt vacãte ecclesia: vt dixit glo. & hoc
indubitatũ est in iurib⁹ spectãtibus ad solũ prẽlatũ. ad hoc. c. j. in
4 fi. ne se. vacã. & in cle. ꝓcuratorẽ. de ꝓcu. cũ ibi not. ¶ † Sed dubiũ magis põt esse in alijs bonis & iuribus q̃ nõ pertinẽt ad põla-
tũ tãtũ: & ꝓfecto in bonis spectãtibus ad solũ cõuentũ seu capi
tulũ: satis puto ꝙ currat pscriptio. qa nihil ad episcopũ de illis:
nisi fortè sint talia & tãta ꝙ capitulũ non posset agere super illis
sine cõsensu prẽlati. iuxta no. ĩ. c. edoceri. de rescri. &. c. j. de ꝓcu.
& tũc puto in illis hũc tex. procedere. Si aũt sunt bona cõia. s. prẽ
lato & ecclesiæ: tũc nõ est paruũ dubiũ secũdũ me: vtrũ tũc præ-
scriptio currat vacante ecclesia: in quo sic dicerẽ ꝙ si teneremus
opi. ꝙ tũc ecclesia nõ possit agere: quod sentit gl. fi. in. d. cle. pro-
curatorẽ. nõ currit pscriptio: qa militat in illis ratio hui⁹. c. Aut
tenemus cõtrariam opi: quã videtur fouere Arch. & Pau. vt ibi
not. & tũc videt dicendũ oppositũ: & facit quod not. Inno. in. c.
cũ dilectus. de cõsue. vbi dicit ꝙ vacãte monasterio per mortem
abbatis licitè põt cõuẽtus agere & syndicũ creare. alle. l. j. ff. quod
cuiusq; vni. sed mihi plus placet vt nõ currat tũc pscriptio. Quia
nõ debet præiudicare prẽlato qui nõ adest. arg. in. l. si cõmunẽ. ff.
quẽad. ser. amit. vbi patet ꝙ propter personã pupilli conseruatur

a ¶ Cum malafide. Adde Alexan. consi. clxxxij. lib. ij.
b ⁂ SEBA. SAPI. ¶ Præscriptio. Casus in quibus dormiat præscri-
ptio latè enumerat Practic⁹. papi. in forma respõsionis rei cõuẽti in ver-
bo, exceptionẽ pscriptionis: & Io. frã. Balbus taurinẽsis in trac. præscri
ptio. in. ij. parte sextæ partis principalis: & ibi in quarto casu meminit

maior læsus in prædio communi. Præterea
hoc probo per istũ tex. nã (vt dicit Inn. in. c.
dilecti. de ma. & obe.) hæc spũalia & dignita
tes ecclesiæ sunt cõia & cõiter tenent ab eẽpo
& capitulo: licet episcopus sit caput: vt in. c.
cũ clerici. de ver. sig. & tñ (vt vides hîc) non
currit præscriptio in his iurib⁹ sede vacãte.
Plus etiam placet mihi prima opi. vt sede va
cante nõ possit capitulũ agere super iuribus
& bonis cõmunibus: quia prẽlatus est caput
vt prædixi. & patet in. c. nouit. &. c. quãto. de
his quæ fi. à præla. vñ sine capite nõ debet li-
cere mẽbris iura cõmunia in iudiciũ deduce d
re, cũ possit præiudicari prælato, sed in alijs
in quibus nõ timetur de magno præiudicio
potest admitti vt capitulũ sede vacãte exer-
ceat iura pariter spectantia ad vtrunq;. & sic
intelligo. c. fi. de re iudi. lib. vj. &. c. vnicum
ne sede vacante. eo. lib. & hæc bene notabis:
quia per docto. non sunt bene discussa.
5 ¶ † Et notabis illud dictum Bart. quòd va-
d cante imperio nõ currit præscriptio, [d] licet
ecclesia succedat in administratione: nã ipse
Bart. alibi dubitauit & dimisit quæstionem
indecisam. vt ipse no. in. l. j. ff. de aqua plu. ar.
Itẽ quatenus dicit Bart. in. d. l. naturaliter. ꝙ
vacãte imperio nõ præscribit merũ aut mi-
xtũ imperiũ. dico idẽ si imperiũ non vacat,
sed imperator est in remotis & nõ habet ali
quẽ loco sui in prouincia, vt hodie cõtingit
in Italia. nã inferior nõ põt præscribere me-
6 rum aut mixtũ imperiũ. ¶ † Quia in istis in
corporalib⁹ nõ requirit quasi possessio, nisi
e sciẽte aduersario seu possessore[e]: vt in. l. ij. C.
de ser. & aqua. not. in. c. bonæ. ij. de post. põla.
&. c. conquerẽte. de offi. ord. &. c. ij. de in in-
teg. resti. & in multis alijs locis. & ideo si im
perator ignorat, non potest quis hæc iurisdi
tionalia præscribere. vt ipsemet Bar. voluit
in. l. j. ff. de aqua plu. arcẽ. & in. l. si publican⁹.
. §. in vectigalibus. ff. de pub. quod tene mẽti.
ex prædictis habes ampliatũ hoc. vt non po
nat casum specialẽ ĩ ecclesia matrice vacãte,
7 sed idẽ est in alia dignitate. ¶ † Extra gl. qro
quid si prælatus est excõicatus, nunqd tunc
contra ecclesiam currit præscriptio? gl. in. c.
prima actione. xvj. q. j. tenet ꝙ non. & idem
hîc Hosti. qui per hanc literã arguit, ꝙ licet
ecclesia habeat episcopum si tamen non est
talis quòd possit iura ecclesiæ repetere: vt
quia est excommunicatus, non currit præ-
scriptio ecclesiæ. allegat &. c. quia diuersita-
tem. de concess. præben. q text. bene facit. &
c. cum inter. s. de excep. & hoc est satis ratio
nabile in bonis ecclesiæ: qa malitia prælati
non debet nocere ecclesiæ. xvj. q. vj. c. si epi-
scopum. & paria sunt nullum habere præla-

de isto casu qñ va-
cat ecclesia vel ha
bet prælatum inu
tilem.
⁂ SEBA. SAPI.
c ¶ Vacãte ecclesia.
Vide Abb. ĩ. c. cũ
deputati. s. de iud.
& in. c. quoniã fre
quenter. §. porrò.
vt lite nõ contest.
& in consi. xxxiij.
incipien. qa defun
ctus. in. j. vol.
ANT. FRAN.
d ¶ Præscriptio. in
quib⁹ succedat ca-
pitulũ sede vacan
te. dicas. j. ꝙ capi-
tulũ nõ põt cõfer
re beneficia quorũ
collatio spectat ad
capitulũ & episco
pũ simul. c. j. ne se
de vacãte. & vide
Inn. ĩ. c. dilecti. vbi
dicit de ma. & obe.
ꝙ cõsequitur iura
eẽpalia. & vide glo.
in. c. is q. & in. c. cũ
olim. e. ti. & Bart.
in. l. vbi absunt. de
tu. & cur. datis ab
his. vbi dicit ꝙ ca
pitulũ vacãte sede
habet iurisdictio-
nalia, de quo vide
Spe. in ti. de instr.
edi. in. §. nũc verò
aliqua. in ver. cir-
ca legitimos. &
Car. in cle. j. ĩ. §. ij.
de hęreti. & ĩ. c. ad
abolẽdã. de hære.
li. vj. dicas tñ ꝙ ca
pitulũ sede vacã-
te nõ põt præsen-
tare ad beneficia
quorũ prẽsentatio
pertinet ad prẽla-
tũ. in Spe. in ti. ne
sede vacã. & Car. ĩ
cle. ij. ĩ. ij. q. de ꝓ-
cur. & vide not. in
c. j. ne sede vacan.
li. vj. vbi dicit ꝙ ca
pitulum mortuo
prælato põt ꝓse-
qui ea q̃ simul sunt
cœpta cũ eẽpo. &
vide. d. Abb. in. c.
verũ. de fo. cõpe.
& Car. in cle. ij. in
iiij. q. de sta. mo. &
in cle. j. ĩ. §. ij. in. ix.
q. de hære. vbi di-
cũt ꝙ capitulũ sc-
de vacante succe-

dit in his q̃ pertinẽt ad episcopũ iure cõmuni. & vide glo. ĩ cle. j. de rerũ permut. quæ dixit ꝙ capitulũ sede vacãte potest authorari in permuta-
tionibus beneficiorũ, nisi ambo beneficia vel alterũ tantũ spectet ad col
lationẽ episcopi. & vide ibi do. Cardi. in. xj. q. & in cle. j. in. §. ij. de hære.
e ⁂ SEBA. SAPI. ¶ Seu possessore. Vide Ia. in. l. imperium. colũ.
vj. de iurisdi. omnium iudi. & Alexan. in consi. xvj. colũ. vij. in. v. volu.
& Feli. in. c. de quarta. col. xiiij. j. eo.

tum & inutile habere : vt in.c.ij. de tranſla.
8 prẽla.¶ †Sed ego formo qõnẽ,quid in iuri-
bus & rebus proprijs ipſius excõicati:an cur
rat cõtra eũ præſcriptio, cũ non deberet re-
portare cõmodũ de malitia ſuaꝰde iud. c.in-
telleximus.& facit quod dixi poſt Hoſt.s̃.ti.
proxi.c.ſignificauerũt.Sed puto idẽ dicendũ
vt præſcriptio non currat.Moueor per.d.c.
quia diuerſitatem.quod loquit̃ de iuribus &
præeminẽtijs ipſius excõicati,& per rationẽ
glo.in regula,imputari.de reg.iur.lib.vj.Nã
hoc impedimentũ agendi nõ oritur immedi-
atè ex culpa excõicati,ſed ex pœna excõi-
cationis. & ideo cũ ſit impeditus à lege non
debet contra eũ currere p̃ſcriptio.l.j.in fi.C.
de anna.excep.cũ ſimi. & vide plures cõſimi
les caſus in quibꝰ nõ currit p̃ſcriptio.per gl.
in.d.c.prima actione.&plures adhuc no.per
doc.in.d.c.trãmiſſaj.e.vbi dicã.& ibi etiã tã
gitur an in iſtis & ſimilibꝰ impedimẽtis non
currat pręſcriptio:an verò currat,ſed detur
9 reſtitutio.& dic vt ibi diceꝯ.¶ †Vlteriꝰ q̃ro
an cõtra præſcriptionẽ detur eccleſiæ intra
quadriẽniũ[a]beneficiũ reſtitutionis in integ.
Hoſtiẽ. primò ſentit hîc ꝙ ſic. dicit enim ꝙ
poſt trienniũ(de quo hîc) nõ audieꝯ prælatꝰ
repetẽs iure cõi:ſed per beneficiũ reſtitutio-
nis in integ.forſan ꝙ ſic.remittẽs ad no.in.c.
j.de reſti.in inte.ſed ſtatim ab hoc dicto re-
cedit dicẽs per iſtũ tex.reprobari opi.Naſo-
nis q̃ dixerat eccleſiã reſtituendã cõtra præ-
ſcriptionẽ ſicut pupillus.nã(vt dicit)ſi id ve
rũ eſſet,hęc tẽporalis præſcriptio nõ curre-
ret contra eccleſiã ſicut nec contra adoleſcẽ
tem.C.in qui.cau.ĩ integ.reſt. non eſt neceſ.
l.fi.& ita trãſeũt hîc cõiter doct.ſed ipſemet
Hoſti.tenuit cõtrariũ in ſumma.de in integ.
reſti.§.iij. ꝓpe fi.vbi dixit p̃ſcriptionẽ curre-
re:ſed ſibi ſubueniꝯ per beneficiũ reſtitutiõis
Ego aliâs in hac.q.conſului,[b]& varias reperi b
opi.& profecto eſt elegãs &ſubtile dubiũ.&
primò Ber.gloſſator multũvariatĩ.c.auditis
de in inte.reſti.nũc in vnã,nunc in contrariã
ſnĩam declinãdo.ſed tandẽ adhæſit opi.Io.&
Vin.q tenuerũt reſtitutionẽ denegandã,mo
ti qa iura voluerũt eccleſijs per præſcriptio
nẽ pręiudicari:vt in.c.placuit.xvj.q.iij.& ea.
cauſa.q.iiij.c.volumꝰ.Itẽ q̃a ſi conſidereꝯ re-
ſtitutio fruſtra emanaſſent iura de præſcri-
ptione loquẽtia aduerſus eccleſiã. Idẽ tenuit
Goſ.in ſum.de inte.reſt.ĩ.ij.col.dicẽs ꝙ nũq̃
inuenit eccleſiam reſtitui in vſucapione vel
præſcriptione:licet quędã tẽpora ſubducanꝯ
de medio:vt in.c.auditisj̃.e.& hîc.ſed in con
tractu & præſcriptionibus iudicialibꝰ eccle
ſia ęquiparaꝯ minori.hãc eãdẽ opi. ſentit gl.
in cle.j.de in inte.reſti.dicẽs illã cle.loq de re
ſti.aduerſus lapſum tẽporis & non aduerſus
præſcriptionẽ,contra quã nõ daꝯ reſtitutio,
remittẽs ad not.in.d.c.auditis.nihil de nouo
inducẽs.Sed in contrariã ſnĩam conueniunt
numero plures & ingenij elegãtioris.primò
Accur.gloſator iuris ciuilis , in.d. auꝯ. quas
actiones.& aperti[ꝰ] in auꝯ.de eccle.tit.§.tẽpo-
ralibus.vbi dixit hoc cõiter teneri.ſecũdò te
nuit hoc Io.gloſator decreti. in.c. placuit.ij.
xvj.q.iij.idẽ tenuit Inn.papa doctor ſubtiliſ
ſimus in.c.j.de in integ.reſti. hãc opi. ſecuti
ſunt Paul.de leaza.& zenze. Ioã.de lig. in.d.
cle.vna.de in inte.reſti.Col.ĩ.c.auditis.& idẽ ibi oẽs ferè moder
ni.Hoſt.in.d.§.iij.ſenſerunt Bar.& Bald.in.d.auꝯ. quas actiones.
licet Cy.aliter(& malè & infideliter)recitet ibi opi.canoniſtarũ.
Pro hac opi.ego cõſului in quæſtiõe facti in quodã legato facto
eccleſiæ fratrũ minorũ de Senis,& probaꝯ hæc opi.rõne.Minori
currit pręſcriptio:& tñ reſtituiꝯ.l.vna.C.ſi aduer.vſu.&.l.fi.C.in
qui.cau.reſti.in integ.nõ eſt neceſ.no.gl.in.l.ſicut.C.de p̃ſcri.xxx.
an.ergo idẽ eſt dicẽdũ in eccleſia q̃ fungiꝯ iure minorũ in reſtitu
tionis materia:vt in.c.j.& in.c.auditis.de in integ.reſti. & in .c.j.
&.ij.eo.tit.li.vj.& in cle.vna.e.tit.Nec valet ſi dicatur dicta iura
loqui in contractibus & p̃ſcriptionibus iudicialibꝰ: q̃a nõ appa-
ret ratio ſic reſtringendi.ſi enim aduerſus cõtractũ per quẽ ſecu
ta traditione trãſſerꝯ dñiũ datur reſtitutio,ergo fortius eſt cõce
denda reſtitutio aduerſus p̃ſcriptionẽ,cũ cõtractus ſit de iuregẽ
tiũ.l.ex hoc iure.ff. de iuſti. & iure. & interuenit vtriuſq; partis
conſenſus.l.ſicut.C.de actio.& obl.& vtrinq; naſciꝯ obligatio.l.
labeo.ij.ff.de ver.ſig. p̃ſcriptio aũt eſt de iure ciuili, & inuẽta &
cauſata citra partium conſenſum.Si ergo per reſtitutionem for
tius vinculum diſſoluitur:multòfortius minus forte,aut multò
magis. C.de epiſco.& cleri.&.c. cum in cunctis. de electio. Item
actus iudiciales ſunt multum fauorabiles vt teneant & ſit litium
finis:vt in .c.fi. de dolo & contu.&.l.quidam æſtimauerunt.ff. ſi
10 cer.peta.¶ †Hinc alibi dixit glo.no.delictũ p̃lati[c] nocere eccl̃iæ c
in iudicialibꝰ,ſed nõ in cõtractu:vt no.ĩ regula delictũ perſonę.
de reg.iu.li.vj.ſed aduerſus actus iudiciales reſtituiꝯ eccleſia etiã
aduerſus ſnĩam:vt in.d.c.j.de in integ.reſt.li.vj.&.c.auditis.ergo
multofortius aduerſus p̃ſcriptionẽ extraiudicialẽ. Præterea cle.
vna.de in integ.reſti.loquiꝯ indiſtinctè vt aduerſus lapſum tẽpo
ris reſtituaꝯ eccleſia:ergo aduerſus p̃ſcriptionẽ,q̃ cauſatur ex tẽ-
poris curſu:& pars illa ꝓfecto verior eſt : maximè vbi p̃ſcriptio
proceſſit cõtra ignorãtẽ de iure ſuo:vt erat in illa quæſtione cir
11 ca legatũ eccleſiæ factũ.¶ †Nã vt ſingulariter voluit Bar.in.l.j.
·§.ſi quis aũt.ff.de iti.actũq; priua.etiã maior eſt reſtituẽdus pro-
pter ignorantiam aduerſus pręſcriptionẽ.arg.illiꝰ.l.Ego adduco
ad idẽ glo.no.quæ hoc ſentit in.l.j.C.de pa.põt.& facit optimus
tex.in.l.pãtonius.ff.de acqui.hære.Nõ obſtãt iura q̃ voluerũt ec
cleſiæ p̃iudicari per p̃ſcriptionẽ:qa idem reperiꝯ in minori:& tñ
cõcediꝯ reſtitutio.idẽ etiã eſt reperire in cõtractu q̃ obligat ſed
tamẽ reſcindiꝯ per reſtõnis beneficiũ:nec ſequiꝯ ꝙ ꝓpter hoc iu
ra ſunt fruſtratoria : qa hoc eſt falſum,cũ reſtitutio debeat peti
intra quadriẽniũ,quo elapſo,alia iuſta cauſa non apparẽte firma
manet p̃ſcriptio: vt in.c.j.&.ij.de in inte.reſt.li.vj.Nõ obſt.ꝙ de
hac reſtitutiõe iure nõ caueaꝯ:qa ſatis eſt ꝙ includaꝯ ſub verbis
generalibus.iura enim generaliter volunt eccleſiæ læſæ ſuccurri
12 per reſtitutionis beneficiũ:vt in iuribꝰ præalleg. ¶ †Sed occur-
d rit aliud pulchrũ dubiũ[d]circa curſum illius quadriẽnij qđ daꝯ ad
petendũ beneficiũ reſtitutionis.nã cõiter teneꝯ ꝙ aduerſus illud
quadriẽniũ nõ daꝯ reſtitutio,ne proceſſus ſit infinitus,cũ veniat
ad firmandã præſcriptionẽ:& videꝯ ꝓbari in.d.c.j.&.ij.de in in-
teg.reſt.li.vj.Quãdo incipiat currere illud quadrienniũ,certè di
cendũ ꝙ à tẽpore læſionis,vt in dictis iuribus: & ſic poſt cõple-
tam præſcriptionẽ,qa tũc eccleſia incipit lædi. Sed dico vnũ no
tabile videlicet ꝙ illud tẽpus eſt à principio vtile, vñ non currit
ignorãti.hoc videꝯ ꝓbari per tex.illius.c.j.vbi dicit ſi quis negli-
gẽter omiſerit &c.ignorãs enim nõ negligit.vt probaꝯ in.c.ij.iũ
cto.c.qa diuerſitatẽ.de cõceſ.præb.Ad idẽ habes gl.in.c. quã fit.
de elec.lib.vj.in ver.diſtulerit.& inſti.de act.§.itẽ mixta.in verſi.
diſtulerit. Et hãc opi.ſing.tenuit Ioã.de lig.poſt zenze. in.d. cle.
vna.in ver.cõtinuũ.Pro hoc:qa quadrienniũ illud ſuccedit loco
anni vtilis q olim cõpetebat:vt dicit tex.in.l.fi.C.de tẽp. in inte.
reſt.debet ergo eſſe vtile à principio vt ſic ſapiat naturã eius in
cuiꝰ locũ ſubrogaꝯ.arg.c.eccleſia.vt lit.pen. præterea ibi in .d.c.
j.diciꝯ poſt quadrienniũ eccleſiã nõ audiẽdã volentẽ petere reſti
tutionẽ in inte.niſi aliqua rationabilis cauſa ſubſit q̃ moueat ſu-
periorẽ ad hoc beneficiũ cõcedẽdũ:ſed ꝓfecto ignorãtia eſt pro
babilis cã cũ inducat reſtitutionẽ etiã in maiori:vt.s̃. dixi. & ſic
habes hoc.c. vtiliter expeditũ.Alia q̃ tangũt ſunt facilia. Abbas.

SEBA.SAPI.
a ¶Intra quadrien nium. Vide.d.Iaſ. in auꝯ. quas actiones.colũ.viij.circa fi.C. de ſacroſan. eccl.Card.in cle.j. in.viij.q. de reſtit. in integr. & latè Ale.in cõſi.lxxxj. inci.reuocaꝯ in du 9
biũ.col.ij.in.v.vo.
b ¶Cõſului. Adde a
eius conſil.xxxij. vbi idẽ dicit. & vi de Roma.conſi.cl-xvj. &.xlvij. Ale. conſil.clxvj.lib.ij.
c ¶Delictũ pręlati. Adde quod po-ſui ĩ apoſti.ad iſtũ in.c.ſi diligẽti.nu. 24.in verſi. nocet eccleſiæ.s̃.de foro cõpe.& in.c.impe ratorũ.n.3. in ver. præiudicat eccle-ſiæ.s̃. de iura. calũ.
SEBA.SAPI.
d ¶Dubium. Vide Alexã. in cõſi.iij. in.ij.vol.& in cõſi. b
lxxxix.cod.volu. Deci. in cõſil.xlij. in fi.Ro.in conſil. cclxxix. inc. circa primũ propoſitæ quæſtionis articu lũ. colũ. vij. & in conſi. cxxiij. & in cõſil.ccccvij. circa finẽ.& in cõſ.lviij. in fi.Iaſ. in.§. rurſus. col.xvj. inſtit. de actio.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi non peccant ius ſuum proſequendo in iudicio:licet ſit honeſtũ*

vt ſyndicum

vt ſyndicum conſtituant.

2 *Peccatū an incurrat ille qui petẽdo rẽ ſuã nõ ꝓpõt eã ſine ſcãdalo cõſequi.*

3 *Furem licitum eſt occidere pro recuperanda re ſua de iure ciuili: de iure verò canonico omnia licent præter cædem.*

4 *Prælatus quo caſu peccet non repetendo res eccleſiæ vel pauperum, ad hoc vt vitietſtrepitum iudiciorum.*

Negligentia in prælato eſt peccatum mortale.

5 *Papa loquens in literis in numero ſingulari, reddit illas falſas.*

6 *Delictum priuati præiudicat eccleſiæ in omittendo.*

7 *Præſcribi non poteſt res vitioſa vitio reali etiam per ſingularem ſucceſſorem, quia vitium reale ſequitur quemlibet ſucceſſorem.*

8 *Succeſſor vniuerſalis non præſcribit etiam ex perſona ſua, ſi defunctus habuit malam fidem, etiam ſine violentia de nullo iure.*

Hæres tenetur exonerare conſcientiam defuncti.

9 *Præſcriptio interrumpitur ciuiliter per proteſtationem vel querelam factam coram iudice, vel epiſcopo: notario: vel honeſtis viris.*

Papa interrõpit præſcriptionẽ etiã per proteſtationẽ extraiudi. & quare?

Interruptio vel proteſtatio extraiudicialis nõ interrumpit vſucapionem inchoatam: ſecus ſi nõ eſt inchoata: vel niſi inchoauerit ſine titulo. 12.

10 *Præſcriptio currit. xl. an. contra res debitas in certis perſonis: puta pauperibus: vel pro captiuis redimendis: & etiam ad alias pias cauſas.*

Legatum factum pro anima dicitur ad pias cauſas.

11 *Præſcriptio currit cõtra minorem etiam curatorem habentẽ litem contra eccleſiam: ex negligentia curatoris vel prælati.*

¶ CAP. II.

Nihil prodeſt. Hoc.c.legitur varijs modis in glo.& extra: vtj. patebit: ſed Io.an. ſummat duob⁹ modis ſecũdũ duas primas lectu. q̃ eliciũtur ex glo.fi.& primò ſic. Taciturnitas prælati nõ nocet eccleſiæ donec ſit præſcriptũ. ſecũdò ſic. In rebus inuaſis nõ currit præſcriptio. Poſſet ſummari & aliter: vtj. patebit. ſed iſtæ duæ lectu. ſunt verę in ſe: & procedũt ſine ſcrupulo. De alijs verò poſſet dubitari vt dicã in ſequẽtibus. diuidit. nã primò repetit quod ſcripſerat olim. ſecũdo ꝓteſtatur. *ſed illud.* ¶ Caſus literalis. Quædã domina patritia occupauerat partẽ patrimonij beati Petri: papa Greg. ſcripſit ei ꝙ ipſa dimitteret patrimoniũ illud: & ipſa ei ſcripſit ꝙ para rata erat facere rationẽ: & papa remãdauit eidẽ ꝙ nihil cũ ſcãda lo: nihil cũ ſtrepitu iudicij volebat de cauſis pauperũ diffinire. vl timò cũ ipſa non dimitteret bona pauperũ reducit eidẽ dñæ ad memoriã qualiter olim ſcripſerat ſibi dicẽs: ꝙ taciturnitas & patiẽtia ſua nõ faciet præiudiciũ ſucceſſoribꝰ ſuis in rebꝰ pauperũ. Ber. ¶ No. primò arg. ꝙ pro ſcãdalo euitãdo debet quis ius ſuũ

a indiſcuſſum dimittere[a]. & idẽ videt probare tex. qñ rẽs recupera ri ſine formali ſtrepitu. i. contẽtioſo iudicio nõ põt, vt potius ſit cõtẽnenda, q̃ in iudicio litigãdũ. Sed Inno. dicit ꝙ hoc fecit papa ex ſuperabũdãti iuſtitia: nã & ſi cũ formali ſtrepitu hoc faceret, nõ peccaret. Ego hoc fateor apertè quo ad ſtrepitũ iudiciorum.

1 ¶ † Nã & religioſi nõ peccãt ſi ius ſuũ proſequuntur in iudicio. licet ſit honeſtũ vt cõſtituant ſyndicũ. vt leg.& not.in.c.vno.de

2 ſyndico.&.c.cũ deputati.de iudi.&.v.q.iij.c.fi.& probat aperti⁹ in omnib⁹.in.c.quod debet.xiiij.q.j. ¶ † Sed dubito circa text.de duob⁹. Primò nũquid quis ſine peccato poſsit rẽ ſuã ſic repetere ſi ſine ſcãdalo eã cõſequi nõ põt ſeu valet. Secũdò nũquid præla tus citra papã poſsit licitè rẽ eccleſię vel pauperũ nõ repetere, vt euitet anfractus iudiciorũ, ſicut videt hîc papa feciſſe. ¶ Circa primũ hîc dicerẽ, ꝙ aut timet de ſcãdalo circa perſonã rẽ noſtrã

b detinẽtẽ, & de iure ciuili nõ eſt de tali ſcãdalo curãdũ[b]. ¶ † Nã ſi

3 nõ poteſt res aliter recuperari, licitũ eſt etiã occidere inuadẽtẽ. vt no.Bar.in.l.furẽ.ff.de ſica. multòfortius nõ eſt curandũ de ſcãdalo quod aliunde põt cõtingere in perſonã illi⁹ illiciti detentoris. Et idẽ videt de iure canonico qñ non timetur cędes: ſed quid valde ſæuũ & horribile. arg.c.de occidendis. xxiij.q.v. & in .c.ij. de homi.li.vj. Si aũt tale quid graue & horridũ timeret, nõ conſulerẽ bono viro vt pro repetitione bonorũ tẽporaliũ tãtũ ſcandalũ ſuſcitaret. ad hoc adduco bo.tex.in.c.ſuſcepim⁹.de homi. & vide quod ibi no.& in.c.ij.de no.oper.nũ. vbi eſt bo.tex. ad materiã. & vide per Inn.in.c.ſi verò.el.j.de ſem.excõ. fortius ergo debet abſtinere pro euitando aliorũ ſcãdalo: vt in.d.c.ij. dic vt ibi.

a ¶ Indiſcuſſum dimittere. Pondera: qa tex. hic dicit velle, & ſic voluntariè & nõ ex debito. And. Barba.

a ☙ SEBA. SAPI. ¶ Dimittere. Specialia inducta ad euitandũ ſcãdalũ ponit Feli. hìc quibus adde vnũ quod refert idem Fel. in.c.j.col.vlt.ſ. de reſc. aliud quod ponit Ioan.an. poſt Egi. in.c. de hoc.j. de ſimo. aliud quod ponit Imo. in.c.oĩs.j. de pœni. & remiſ. & do. Abb. in.c. dilectus j. de exceſ. pręla. & aliud ponit De cius in.l.fi. colũ.ij. in fi.C. de edi. diui adria. tol. & multa deſcandalo euitãdo ſcribit diuus Tho. ſecũda ſecũdę. qõ. xliij. art i.j. &.iiij.ſentẽ. diſtin. xxiij. arti. vj.

4 ¶ † Quo ad ſecundũ dicerẽ, ꝙ ſi pręlat⁹ veriſimiliter arbitrat ꝙ ad tẽpus differẽdò recuperabit rẽ ſuã ſine litigio, nõ peccat ſuper ſedẽdò. ar. hîc. & arg. xxiij.q.viij.c.cõuenior. &.c.qñ.xj.q.iij. hinc apoſtolus. Redimentes tẽpus, qm̃ dies mali ſunt: ſed vbi prælat⁹ iſta veriſimiliter nõ arbitrat, puto ipſum peccare: q̃a de negligẽtia cõuincit, q̃ eſt peccatum

c mortale in prælato. vt no.gl. in.c.ea. de offi. archi. & facit.c.ſi qs abbas. xviij.q.ij. & videt pro hac cõcluſione tex.in.c.in canonib⁹.xvj. q.j.&.c.fit rector.lxiij. diſtĩ. facit.c. expedit. xij.q.j.&.c.error cui non reſtituit.lxxxiij.di.

5 ¶ † Vltimò potes notare ibi. *vobis.* & ibi *vos.* poſt me. ꝙ papa loqt vni ĩ plurali. & de ſe ĩ ſingulari: & hoc fecit Greg. ex magna humilitate. hodie aũt ꝓpter ſtylũ curiæ tales literæ ꝓſumerent falſæ: vt in.c. q̃ graue. de criſal. ¶ † Venio ad gl.j.&.ij. ſunt faciles. Vltima colligit ꝙ taciturnitas ꝓlati nõ ꝓiudicat ſucceſſori: cõtra quod immediatè opp. de.c. præcedẽti. vbi patet ꝙ taciturnitate prælati inducit ꝓſcriptio. delictũ enim ꝓlati in omittẽdo ꝓiudicat eccl̃ię: vt no. in regula delictũ. de reg.iur.li.vj.& hoc cõtrariũ militat cõtra tex. iſtũ, in quo papa dicit ꝙ taciturnitas ſua nõ nocebit alijs ſucceſſoribꝰ. nã & contra papã in iurib⁹ romanæ eccl̃iæ currit ꝓſcriptio licet requirat centenaria: vtj.c. cũ nobis j. eo. & in aut. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccl. Sometu huiꝰ cõtrarij iſte text. legit varijs modis. Primò ſecũdũ gl. vt intelligat de præſcriptione non cõpleta: nã cũ ſola cẽtenaria curat cõtra eccleſiã romanã, nõ poterat iſte papa tãto tempore viuere: vt taciturnitas ſua eccleſiæ ꝓiudicaret. arg. l.fi. C. de ſac. ſan. ecc. hæc lec. eſt in ſe vera: ſed nõ cõgruit literæ q̃ in plurali dicit ꝙ nõ nocebit põtificib⁹ futuris &c. etiã ſi potuiſſet cõpleri in vita ſucceſſoris. ¶ Præterea hæc lec. nullã cõtinet dubitationẽ. nã ſola taciturnitas etiã in rebꝰ priuatorũ nõ nocet ante ꝓſcriptionem comple

d tã: ꝙa quis non præſumit[d] conſentire: vt.l. filiuſſa.§. inuitꝰ. ff. de ꝓcu.&.l. quivas.§. vetare. ff. de fur.&.j.e. per totũ. ¶ † Secũdò legit in

7 gl. vt intelligat in rebꝰ inuaſis quas iſta patritia violenter inuaſerat, in quibus non currit præſcriptio allega. xvj.q.iij.c. licet in regulis. Hæc lec. eſt etiã in ſe vera: ſed ad ipſius intel lectũ aduerte. nam reſpectu occupãtis nulla d eſt ſpecialitas ſaltẽ ĩ iure canonico ĩ violẽto: ꝙa mala fides impedit ꝓſcriptionẽ j.e.c. vigilãti.&.c.fi. ſed reſpectu aliorũ ſucceſſorũ etiã ſingulariũ, violentia afficit rem inuaſam: vt quãtũcũq; habeat bonã fidem nõ poſsit prę ſcribere, ꝓpter vnũ vitiũ reale: quod ſequit quemlibet poſſeſſorem: vt.l. vitia. C. de acqr. poſ.& expreſsius inſti. de vſuca.§. furtiuæ. cũ ſeq. ſed ille tex. loquit de ꝓſcriptione lõgi tẽporis vel.x. vel.xx. annorũ cũ titulo, q̃ cõtra priuatum currit. ſecus in præſcriptione longiſſimi temporis: vt.xxx. vel.xl. an. nã illa procedit etiã in rebus inuaſis, ſi ſucceſſor ſingu-

c ¶ Conuincitur. Iſtud eſt cõtra iſtũ tex. dũ dicit velle. nã ſi ita eſſet, papa daret materiã peccãdi, quod eſſe nõ debet. & vt euitet negligẽtia. dico ꝙ debet ꝓteſtari ꝙ propter ſcandalũ non proſequitur rem eccleſię. Et ad iura in contrariũ allegata reſpõde, ꝙ limitãtur propter ſcandalũ euitandum: & reſtringũtur ſecũdũ diſtinctionẽ glo. in.c. q ſcãdalizauerit. de reg.iu.j. An. Barb.

d ¶ Non præſumitur. Tu pondera, quia imò nocet, qa incepta cũ pręlato cõtinuantur in ſucceſſorem. per id quod habet in l. emilius. ff. de minor.&.l. cũ fundꝰ. ff. de fundo. And. Barba.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Procedere. qa iſta erat res eccleſiaſtica, & poterat conueniri laicus coram eccleſiaſtico: vt in. c. cũ ſit. de foro compe. ideo potuit iſta proteſtatio fieri per iudicẽ cauſæ corã quo debet cõueniri, qa põt eſſe iudex in cauſa eccleſiæ. vt no. in. c. ex parte. de verb. ſigni. iſtud militat in inferiori eccleſiaſtico. per dictum. c. ex parte. Andrę. Barba.

SEBA. SAPI.

b ¶ Denũtiationes. Qũo hoc ꝓcedat declarat Imo. in repe. c. fi. co. v. ver. qualiter aũt probari poterit. & co. ix. in fi. j. e. & Corne. in cõſi. l. incip. in cauſa vertente. colũ. vlt. in. ij. vol. Alexand. in cõſil. lxxxix. incipi. excellentiſsimi iuriſconſulti. in. v. vol.

c ¶ Malafide. Tu pondera etiã, quia non fuit opus iſta ꝓteſtatiõe, vt dicimus quo ad illam, & quia erat in mala fide nõ erat op⁹ proteſtatione. idẽ quo ad ſucceſſorẽ niſi dicam⁹ ꝙ hîc eſt caſus quo de iure canonico mala fides prædeceſſoris non tranſit in ſucceſſorẽ. Andr. Barba.

SANT. FRAN.

¶ An malafides prædeceſſori. dicas ꝙ nocet vniuerſali ſucceſſori vt nõ præſcribat, ſecũdum Bar. in. l. neratius. ff. de pet. hæredi. & in. l. fin. C. cõmu. de vſuca. & vide Pau. de ca. in conſil. xlviij. & in cõſil. ccxlviij. & per Alex. in cõſil. lxxxix. in. ij. parte. & in cõſi. lxxx. in. iiij. parte. & xcix. & plenius in. l. põponius. in. §. j. ff. de acquir. poſ. vbi dicit hoc eſſe verũ in mala fide vera, non autem præſumpta cauſata ab errore iuris. per gl. not. in. l. tutor. ff. de admin. tuto. nunqd aũt noceat ſingulari ſucceſſori. vide Bald. in. l. ancillæ. C. de fur. & p Alex. in conſil. iiij. in. ij. pte a & per eundẽ in. l. ex diuerſo. de rei vẽ. & an mala fides prædeceſſoris noceat ſucceſſori in bõficio habẽti bona fidẽ. vide Abb. in. c. inter. de iure patro. & p Dy. in reg. iur. lib. vj.

d ¶ Currit præſcri-

laris fuit bonę fidei ſucceſſor, & âſe vult ĩcipere præſcriptionẽ: vt not. gl. in. d. §. furtiuæ. pro hoc. l. ſicut. & l. oẽs. C. de præſcri. xxx. an.

8 ¶ † Succeſſor verò vniuerſalis non ꝑſcribit de iure ciuili, ſi defunctus habuit malã fidẽ etiã ſine violẽtia: vt. l. cũ hæres. ff. de diuer. & tẽpo. ꝑſcri. qa cenſeẽ eadẽ perſona cũ defuncto: vt in aut. de iureiur. à morie. ꝑſti. in prĩ. ſed de æquitate canonica dicit Dy. in regula poſſeſſor. de reg. iur. li. vj. ꝙ põt ꝑſcribere ex quo eſt bonę fidei poſſeſſor & inchoat à perſona ſua præſcriptionẽ. per ea q̃ leg. & not j. eo. in. c. de quarta. & c. cura. de iurepa. Licet poſſet iudicio meo dici, ꝙ illa iura loquunt in ſucceſſore q̃ nõ cauſat ius ſuũ à defuncto ſed à ſuperiore q inueſtiuit eũ de beneficio. hîc enim nõ cẽſeẽ eadẽ perſona cũ defuncto meritò igit mala fides ꝑdeceſſoris nõ nocet ſucceſſori. ſecus aũt videt in hærede qui cauſat ius ſuũ à defuncto, & cẽſetur eadẽ perſona cum defuncto. & cũ hoc ſit expreſſum de iure ciuili: vt. d. l. cũ hæres. nec habeamus cõtrariũ de iure canonico, ſtãdũ eſt iuri ciuili: vt in. c. j. de ope. no. nũ. maximè q̃a hæres tenetur exonerare animã defuncti qui fuit in mala fide: vt in. c. fi. de ſepul. & in. c. literis. de rap. & c. à nobis. ij. de ſen. excõmu. Et ad hoc fortè nõ aduertit Dy. & ꝑ hæc habes declaratã hãc ſecũdã lec. q̃ minus generaliter ponitur hîc per gl. & doc.

9 ¶ † Tertiũ intellectũ ſentit hîc gl. prope finem ꝙ per hãc proteſtationẽ quã fecit hîc papa fuit ꝑſcriptio patriciæ interrupta: nõ tn firmat pedes, ſed videt recedere ab ea in eo ꝙ dicit ꝙ papa non ſeruauit id quod habet in. l. ij. C. de anna. exceptio. & xvj. q. iij. c. placuit. el. ij. §. põt. ibi enim dicit ꝙ q̃ vult præſcriptionem interrũpere debet adire iudicem & q̃relã exponere: & ſi non põt illũ habere, adeat eꝑm, & in ipſius defectũ proteſteẽ corã notario: & ſi nõ eſt tabellionis vſus, ꝓteſtetur corã viris idoneis: aliâs aũt nõ fit ciuiliter interruptio. Inno. verò ponit hîc iſtas tres lect. & vltimã etiã approbat dicens ſpeciale in principe, vt vnus princeps cõtra aliũ per tales proteſtationes interrũpat præſcriptionẽ, cũ nõ fit alius corã quo cõueniatur. arg. illius. l. ij. & quod no. j. c. proxi. & ſic etiã tranſit Io. and. & approbãt eã cõiter doc. ſequẽtes. & eſt ꝓfecto lec. notabilis & veriſsima in ſe, habito reſpectu non ad verba ſed ad mentẽ illi⁹. l. ij. nõ enim decet vt papa adeat eꝑm loci, cũ ipſe ſit eo maior: ſed non puto in alijs inferiorib⁹ procedere[a]: q̃a ſi poſſeſſor nõ põt de facili cõueniri, debet actor adire loci eꝑm q eſt iudex in defectũ ꝑſidis prouinciæ. in aut. vt diffe. iudi. colũ. ix. in prin. nã iſtæ denuntiationes[b] extraiudiciales nõ conſtituunt quẽ in mala fide[c] regulariter poſt vſucapionem inchoatã vt leg. & not. in. l. pe. ff. pro emp. no. Bar. in. l. naturaliter. ff. de vſuc. & Arch. in. §. põt. xvj. q. iij. & glo. xxiij. q. iiij. c. quã magnã. ſecus ſi fiat in prin. acquiſitionis. alleg. l. ſi fundus. C. de rei ven. & no. in iuribus præalleg. Et ſic debet intelligi glẽ. eo. in. c. ſi diligenti. puto tamen ꝙ in principibus ſuperiorem nõ recognoſcẽtib⁹ ſaltẽ de facto poterit dicta lec. Inn. obſeruari. Hæc tamen lect. iudicio meo non cõgruit iſti literæ q̃ apertè præſupponit hãc patriciã potuiſſe in iudicio conueniri: vt patet in tex. ibi: *nihil cũ forali ſtrepitu &c.* Item ſaltem erat ſub papa ſi nõ recognoſcebat aliũ ſuperiorem: vt dixi. ſ. c. proxi. not. Inn. in. l. licet ex ſuſcepto. de foro cõpe. qui poterit eſſe iudex ſuper reb⁹ eccleſiæ vel pauperũ. ij. q. vij. c. ſi quis erga. & not. ſ. de iudi. in. c. cũ veniſſent. cũ ergo remediũ eſſet promptũ, nõ debet cõtra regulas iuris denũtiatio extraiudicialis interrũpere præſcriptionem, ſeu

10 cõſtituere quẽ in malafide. ¶ † Quartã lec. ponit hîc do. Ant. & eſt no. intellectus ſecundùm eũ vt intelligat hæc decre. in debitis vel rebus legatis, vel alĩs debitis pauperib⁹ incertis, vt illis ex taciturnitate prẽlati vel executorũ nõ declarãtiũ ſeu procedentium nõ præiudicet, ex quo legatũ vel debitũ nõ determinat ad certũ locũ: q̃a pauperib⁹ non põt imputari quare nõ agunt, ex quo nõ ſunt certi nec certificati. ad quod inducit. l. j. C. de anna. exceptio. & ſic dicit alĩs dixiſſe in quæſtione facti, quicquid dixerit Fede. ſuo conſi. cj. vbi dicit ꝙ eꝑo in vẽditione rerũ pro incertis datur condictio ex. l. nulli. C. de epi. & cle. q̃ ſpatio. xxx. ann. tollit. C. de præſcri. xxx. an. l. ſicut. Nec ob. ſecũdùm eũ ꝙ eccleſiæ nõ currat præſcriptio, niſi ꝑſcriptiones. xl. an. vt j. eo. c. de quarta. qa in caſu prædicto nõ currũt eccleſijs, vel reb⁹ eccleſiaſticis ſeu in debitis eccleſijs: nã hoc caſu nõ cõpetunt actiones eꝑo vt epiſcopo: ſed vt adminiſtratori & œconomo bonorũ pauperũ: vt. l. nulli. & l. ſi quis. C. de epiſ. & cle. ſecundùm Fede. ſed hæc non placent do. Ant. vt ꝑdixi: qa ſecũdùm eũ ex quo pauperes ſunt incerti negligentia eꝑi vt executoris, non debet nocere illis agere non valẽtibus, ſicut nec negligẽtia patris adminiſtratoris nocet filio: vt. l. j. in fi. C. de ann. exce. hæc lec. do. Ant. ſi vera foret, eſſet notabilis & ſingularis, ſed minimè eã verã puto, quinimo contra eã dico eſſe caſum ĩ. l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. vbi ꝑſcribit cõtra legatũ factũ pro redimendis captiuis: licet captiui non eſſent expreſsi nec agere poſſent: & idẽ q̃n legatũ ſit pauperib⁹: vt ibi no. in gl. inver. captiuorũ. & hoc: qa vtroq; caſu competit eꝑo vẽdicatio: vt dicit ibi gl, & probat in. l. nulli. & l. ſi quis ad declinandã. C. de epiſc. & cle. & hoc q̃n teſtator de executore ſibi non prouidit: vt in pręal le. iuribus: aliâs executor vendicat. ad idem alle. tex. no. in aut. de eccl. ti. §. pro tẽporalibus. col. ix. vbi gñaliter dicit ꝙ in exactione legatorũ & hęreditatũ q̃ ad pias cauſas relinquunt habet locum dũtaxat ꝑſcriptio. xl. an. Certũq; eſt ꝙ id quod relinquit pro aĩa qualitercũq; dicitur relictum ad pias cauſas. vt in. l. ſi quis titio. ff. de leg. ij. & ibi ꝑ Bar. & glo. Nec obſt. ratio do. Ant. ꝙ paupe-

11 res ſunt incerti: & ſic agere nõ poſſunt. ¶ † Cape inſtãtiã. minor non poteſt eſſe in in iudicio ſine curatore. inſtit. de cura. in prin. & tamen contra eum currit præſcriptio ex negligentia vel defe & tu curatoris: vt in. l. ſicut. C. de præſcri. xxx. ann. facit. l. fi. in fi. C. in quib. cau. in inte. reſt. nõ eſt neceſ. Itẽ eccleſia tanq̃ corpus inanimatum agere non põt: & tn ex negligẽtia rectoris currit cõtra eam præſcriptio. ita dicẽdum eſt in propoſito, licet pauperes incerti non poſſunt agere, quia tamen habent adminiſtratorem le

d gitimum ſcilicet eꝑm, ex eius negligentia currit præſcriptio[d]: vt in. d. l. fi. Non ob. l. j. C. de anna. excep. quã pro ſe alleg. do. Ant. qa pater ibi poſsidet bona filij nõ vt adminiſtrator filij ſed pvſumfructũ quẽ habet in illis bonis, vt ibi patet. & ideo cũ filius non valeat agere, illo tẽpore ſibi nõ currit præſcriptio: ſicut in ſimili videmus in reb⁹ dotalib⁹, pro quib⁹ cõſtante matrimonio vxor agere nõ poteſt. vt. l. doce ancillam. C. de rei ven. & hoc: quia maritus eſt quaſi dominus, poſsidẽs illa bona non vt adminiſtrator vxoris, ſed iure ſuo: ideo non currit contra vxorem præſcriptio conſtante matrimonio: vt. l. in rebus. C. de iure dotium. etiam di co ꝙ contra dictum Fede. de quo etiã valde admiror in eo quòd dicit quòd in iſtis legatis incertis ſeu factis pauperibus currit contra epiſcopum præſcriptio. xxx. anno. eſt de directo caſus rotundus in. d. §. pro temporalibus. in auf. de eccle. titu. vbi dicitur quòd in legatis ad pias cauſas nõ currit minor præſcriptio quadragenaria. ad idem optimè facit. l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. ibi enim ęquiparantur legatum factum eccleſijs, & factũ pro redẽptione captiuorum

a captiuorum[a] seu pauperibus quo ad præscriptionẽ inducẽdam. nã in vtroq; casu illo tẽpore statuebat terminus centũ annorũ. Ex quo euidenter colligit q; hæc actio nõ regulat secũdùm alias actiones. & in hoc fuit deceptus Fede. qa voluit iudicare in istis sicut in alijs actionibus nõ priuilegiatis, & nimirũ hæc actio cõpetẽs ꝓ legatis factis ad pias causas est priuilegiata. nam iura nõ minus fauẽt pauperib9 q̃ ecclesijs: vt d.l.fi. nã & bona ecclesiarũ dicunt pauperũ: vt in.c.fi.xvj.q.j. & hoc secũdũ intellectũ glo. & propter pauperes alẽdos iubent bona ecclesijs iã acquisita vẽdi. vt ĩ.c.aurũ habet ecclesia.xij.q.ij. Et ꝓpter pauperes alẽdos prĩcipaliter fuerũt bona ecclesijs collata reseruata, quæ olim in primitiua ecclesia distrahebant: vt in.c.vidẽtes.xij.q.j. & ex p̃dicto .§.pro temporalibus. & .xvj.q.iiij.c.fi.dico q; hodie etiã in legatis factis ecclesijs currit p̃scriptio.xl.an. nec expectatur lapsus cẽtũ annorũ. & sic.l.fi.C.de sac.san.eccl. etiã in legatis est correcta, licet gl.ibi videat dubitare per aut. quas actiones.e.tit. & prędicta bene notabis. tene ergo alterã ex trib9 primis lec. nã papa iudicio meo nil noui voluit hîc inducere: sed fecit hãc denũtiationẽ ad cõfusionẽ illi9 patritiæ, ne crederet q; taciturnitas papę sibi prodesset in acquisitione dominij: & sic inducerẽt ad illa bona inuasa vel occupata retinẽda. Et q; hoc sit verum probo per text.ibi: *Sed illud vos scire credimus &c.* quæ verba innuunt clarissimè q; hæc denũtiatio nil noui inducit, sed declarat ius antiquũ. Et pro tertio intellectu quẽ firmat Inn. vide in simili bo.tex. & quod ibi not. Bar.in.l.de pupillo.§.fi quis ipsi prætori.ff.de noui ope.nun.

12 ¶ † Vel dic ponẽdo quintã lect. q; in rebus pauperũ seu ecclesiæ sola denũtiatio etiã post acquisitionẽ cõstituit quẽ in mala fide: & ideo tex. hic nõ sine ministerio dicit in reb9 pauperũ &c. & est notabilis & singularis intellect9 & multũ ꝓbabilis. video enim q; in petitione hæreditatis est speciale secũdũ doc.in .c. grauis.s̃. de restit.spo. & j̃.c.proxi. vt is q audit sibi litẽ mouẽdã cõstituat in mala fide. & probat in.l.item veniũt.ff.de peti. hære.§. petitã. cũ seq. fortius in rebus pauperũ vel ecclesiæ talis denũtiatio debet nocere: vt hîc. nã credendũ est huic denũtiationi. vel saltẽ facit hoẽm vacillare, cũ nõ faciat pro priuato cõmodo sed publico. vel possum9 dicere tenẽdo intellectũ quẽ tenet do. Ant. in.c. grauis. p̃alle. ad.d.l. itẽ veniũt. vbi dicit illam ꝓcedere regulariter q̃cũq; quis possidet sine titulo, vt tũc denũtiatio cõstituat quẽ in mala fide: quod est bene notãdũ. Ita dicam9 in ꝓposito q; cùm ista patritia possideret sine titulo: meritò hæc denuntiatio pręsertim iterata habuerit interrumpere præscriptionem etiã bona fide inchoatã, maximè cùm fit per superiorẽ vt hîc: & hoc est iuris antiqui: ideo nihil de nouo hæc decre. inducit, cũ ratio cesset antiqua. & ideo dixit illa verba. *scire vos credimus &c.* & hæc multum notabis. Abbas.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Ecclesia præscribit rem priuati per spatium.xxx.an. cum bona fide & sine titulo: cum titulo verò per spatium.x.anno.5.*
2 *Quietè possidere quis dicitur, quando non stimulatur in iudicio: sincerè verò quando habet bonam fidem.*
3 *Bona fides in dubio præsumitur.*
4 *Mala fides ex quibus coniecturis probetur.*
6 *Res clericorum præscribuntur sicut res priuatorum.*

¶ CAP. III.

1

Anctorum. ¶ † Hoc.c. habet principaliter duos intellectus. Primus in præscriptione ecclesiæ actiuè. Secũdus in passiuè: secũdũ primũ hoc intendit. Per quietã & sinceram possessionem .xxx.an. præscribit ecclesia rẽ priuati. secũdũ aliũ. h.d. Ecclesia contra ecclesiam præscribit spatio.xxx.anno. & hodie non procedit per.cj̃.proxi. ideo tene primum. ¶ Casus literalis. Olim habebat locum præscriptio.xxx.an. in rebus ecclesię, hodie non:
2 vnde tene qd hîc dicit. ¶ † No.j.ibi: *quietè & sincerè.* iuncta gl. Pro intellectu horum verborum. quietè enim possidet qui non stimulatur in iudicio. sincerè verò qui habet bonam fidẽ. ex quibus bene notabis q; qui patitur cõtrouersiã non dicitur illã rem quietè possidere, licet controuersia sit iudicialis: quod facit ad intellectũ iuriũ exigẽtiũ quietã possessionẽ. & ad no.in.c.cõmissa. de elec.in.vj. ¶ No. secũdò ibi: *absque synodali proclamatione.* q; olim causę referebant in synodũ. vj.q.iij.c.j. & ij. & de iudi.c.j. ¶ Opp. primò. & videt q; synodalis proclamatio & iudicialis nõ sufficiũt ad p̃scriptionẽ interrũ
b pendã, sed requirit litis contestatio[b]: vt.l.pe. a C.ne de sta.defun. & .xvj.q.iij.§.põt. Sol. dicit gl.ij. hũc tex. procedere quando non poterat actor litẽ cõtestari, sed tu dic vt dictũ fuit. s̃. c.proxi. & plenius notabit j̃.eo.in.c.illud. vbi dicã qualiter præscriptio interrumpit naturaliter & ciuiliter. de quo per Bar.in.l.naturaliter.ff.de vsucap. ¶ † Quæro qa tex. exi-
3 git hîc q; sincerè: id est bona fide quis possederit, quomodo cõstabit q; bona fide? Sol. dicit gl.fi. post prĩ. q; in dubio præsumit bona fides. & hoc no. & idẽ no. gl.in.c. si diligenti.
4 j̃.eo. & ibi plenè de hoc dicet. ¶ † Qualiter aũt probat mala fides? no. Bart.in.l. celsus.ff. b de vsuc. dicã in.d.c.si diligẽti. ꝓbat enim per cõfessionẽ propriã possidentis: vt in.c.ij. de confes. &.c. per inquisitionẽ. de elect. Itẽ per famã q̃ erat in vicinia. arg.c.quosdã. &.c.quã to. de præsum. vel per denũtiationẽ factã tẽpore cõtractus. l.cũ fundus. C. de rei ven. s̃.c. proxi. & in.c.j. & per similes coniecturas. argu.in.c.ij. de renũ.li.vj. &.l.dolũ. C. de dolo. Vltimò op.de.c. ꝓxi. vbi dicit q; cõtra eccle siam sola quadragenaria currit præscriptio: vt in aut. quas actiones. C. de sac.san.eccl. So. hoc.c. dupliciter seu duob9 modis legitur vt prędixi. Primò in gl.s.q; procedit de iure antiquo: secus de iure hodierno: vt in cõtrario, & hæc lectu. procedit intelligẽdo tex. vt loquat de prescriptione cõtra ecclesiã. Secũdò principaliter intelligat de præscriptione ecclesiæ cõtra priuatũ, secũdũ Ho.Pe. & Abb. sed dicit Io.an. falsum: & remittit ad not j̃.c. illud. & idẽ tenet in regula, q; ad agendũ. de reg.iur.lib.vj.in merc. Et reprobare videtur ea ratione, qa præscriptio.xxx.an. procedit secũdũ ius ciuile cũ mala fide, quã præscriptionẽ canones nullo modo admittũt j̃.e.c. fi. Sed profecto hæc ratio videtur mihi satis debilis. nã sine titulo & bona fide res priuatorũ præscribitur spatio.xxx.an. etiã de iure ciuili: vt.l.fi quis emptiõis. C. de præscri.xxx. an. &.xvj.q.iij.§.põt. & iste text. expresse exigit bonã fidẽ per verbũ sincerè, vt prædixi. & sic approbat illã præscriptionẽ quatenus
5 est cũ bona fide & sine interruptiõe. ¶ † Et ideo dico tenendo principaliter hunc secundũ intellectũ q; etiã hodie iste tex. ꝓcedere potest quando ecclesia præscribit cõtra priuatum bona fide & sine titulo. & sic potest saluari gl j̃.e.in.c.illud. Sed si ecclesia haberet titulũ, tunc præscriberet rem priuati, sicut priuat9 cõtra priuatũ, scilicet.x.an. inter prę sentes. &.xx. inter absentes. vt.l.fi. C. de p̃scri. lon.temp. no. Io.an. in regula qui ad agendũ. de reg.iur.lib.vj.in merc. & not. in aut. quas actiones. C. de sac.san.eccl. nã quadragenaria requiritur solùm quãdo præscribitur cõtra ecclesiã vel ad pias causas. vt dixi. s̃.c. proxi. non aũt quando ecclesia præscribit contra priuatum. vt no. in locis prędalle. quod est no

ptio. Pondera gl. in.l.j. C. de anna. exce. quæ dicit q; non currit prescriptio ĩ eo quod cõsistit in voluntate alterius. And. Barba.

✤ SEBA. SAPI. ¶ Pro redemptione captiuorum. Quòd pauperes & miserabiles personæ quo ad præscriptionem gaudeant priuilegio ecclesiæ, tenet do. las. post Bal. ĩ aut. quas actiones. circa prin. C. de sac. san. eccle. & in .§. ex maleficijs. col. xj. insti. de actio.

✤ SEBA. SAPI. b ¶ Litis contestatio. Nunquid ad interrumpendam prescriptionẽ sem per requiratur litis cõtestatio. latè ponit Feli. in.c. illud. col. ñ.j. eod. & Iac. in.l.fi. in prin. col. ij̃. &. iij̃. ff. de eo per quẽ factũ erit. Io. frã. Bal. in trac. præscriptio. in. iij. parte sextæ principalis. col. x. ver. secũda conclusio.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Patrimonia clericorũ. Cũ tñ contrariũ ſoleat dici per tex. iuncta gl. in.c.fi.de vi. & honе.cle.& per gl.in c.ex literis.de pig. &.c.q̃q̃. de cenſi. lib.vj.& in cle. p̃ſenti.de cẽſi. &.c. ſimiliter .xvj.q.j. de quo plenè per d.Anto.in.c.ſi diligenti.j.eo. in fi. & ibi tenet quod res matrimoniales clericorũ præſcribũtur minori ſpatio. xl.ann. quod etiã tenet Inno. in repe.c.fi.de preſcri. in penñ. & vlt. col.

b ¶ Cõſului. Adde eundẽ cõſil.xxvj. Cal.cõſil.ñ. hoc.eti.Ro.cõſ.cccIxxj. Lapũ allega.xxx.

c ¶ Vſucapi.an aũt res prohibita alienari per teſtatorẽ extra familiã poſſit longo tpe præſcribi.Alex. tenet q̃ ſic in conſil.lix. ver.vj.p̃ſupponit. in.iij.vol.& ſic videt q̃ præſcribere nõ ſit alienare. cogit. Aeneas de fal.

SEBA.SAPI.

d ¶ Cõtra eccleſiã. vide Abb. in.c. accedentibus. in .ñ. no.j.de priui.& in c.j.col.pe.s̃. de reſti.in inte.Alex.in cõſi.cxx.inci.ſup eo quod queritur col.j.in.j.vol.& in cõſi.ix. ĩci. viſis dicto themate. col.j. & col.iiij.in.ñ.dubio. & ĩ cõſi.ccix. inci.ſtatutis accuratè perſpectis. in princ.& colũ.ñ. in ñ.volu.

6 tandum.& vide qd̃ dicam j.c.proxi. ¶ † Tertio principaliter p̃t intelligi quando præſcribuntur patrimonia clericorũ[a]: & ita videtur intelligere glo.allegando hoc.c.xvj.q. iij.in.c.poſſeſsiones.& intellige quãdo præſcribitur ſine titulo.aliâs ſufficeret tẽpus.x. vel.xx.an.ſicut diſponitur in rebus priuatorum:vt no.in dicta regula qui ad agendum. & dicam latius j.c.proxi.Et notabis ſingulariter gl.in.d.c.poſſeſsiones. Abbas,

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio qnæ debetur epiſcopis de decimis & mortuarijs, præſcribitur ſpacio.xl.anno.ſi interim cathedralis eccleſia non vacauerit.3.*

2 *Decimæ nõ debentur epiſcopo: ſed decimarũ quarta: decimæ verò debẽtur eccleſiæ parochiali.*

4 *Quarta portio decimarũ vel funeraliũ debita epiſcopo poteſt per ipſum in aliũ trãſferri, & ſic alienari & alteri cõcedi: an autem requiratur conſenſus capituli? vide in nu.11.*

5 *Præſcriptio contra bona epiſcopi vt epiſcopi, non currit minor quadragenaria: idem contra bona capituli debita canonicis vt canonicis.*

6 *Præſcriptio non currit ſede vacante etiam circa bona communia prælato & capitulo.*

Reditus eccleſiæ ſunt cões epiſcopo & capitulo.

7 *Præſcriptio contra bona eccleſiæ vel legata pia vel alia loca pia nõ currit minor quadragenaria.*

8 *Præſcriptio non currit iacente hæreditate.*

9 *Mala fides prædeceſſoris in beneficio non nocet ſucceſſori habenti bonam fidem.*

10 *Titulus putatiuus quibus cauſis cauſetur.*

Fama præſtat iuſtam cauſam credendi.

12 *Error iuris impedit præſcriptionem: ſed non error facti.*

Præſcribere an poſſit emẽs res eccleſiæ vel à prelato: vel ſine ſolennitatibus requiſitis?

13 *In præſcriptione ſeruitutum diſcontinuã cauſam habentium duplicatur tempus in alijs præſcriptionibus determinatũ. & an in hoc ſit differẽtia inter ius canonicũ & ciuile. vide nu.14.*

Ius decimandi an habeat cauſam continuam.21.

15 *Præſcriptio circa bona patrimonialia clericorum non eſt minor quadragenaria.*

16 *In præſcriptionibus ferè nulla differentia eſt inter ius canonicum & ciuile.14.*

17 *Vſucapio mobilium an ſit triennalis contra eccleſiam. ſicut contra priuatum: vide remiſſiuè.*

18 *Præſcriptio contra iura eccleſiæ habentia cauſam diſcontinuam currit non duplicato tempore: prout contra priuatum.*

19 *Præſcriptio contra laicum habentem rem communem cum eccleſia eſt quadragenaria, niſi eſſet dare caſũ quo ius eccleſiæ remaneret illæſum.*

20 *Præſcriptio inchoata contra priuatum cui ſuccedit eccleſia nõ finitur tanquam contra priuatum, ſed contra eccleſiam.*

Præſcriptio inchoata contra aliquem: dormit ſi ei dem ſuccedat pupillus.

21 *Seruitutes habentes cauſam continuam vel perpetuam præſcribũtur prout res immobiles: licet in huiuſmodi ſeruitutibus non requiratur titulus: ſed ſcientia & patientia illius cõtra quem præſcribitur.24.*

22 *Patientia illius cõtra quem præſcribitur per quẽ debet probari?*

23 *Præſcriptio ſeruitutum habentium cauſam diſcontinuam requirit tempus de cuius initio non extet memoria.*

25 *Titulus regulariter non requiritur in præſcriptione iurium: ſed in præſcriptione immobilium ſic: licet aliquo caſu à pari procedant.*

26 *In præſcriptione iurium, quando ſcilicet præſcriptio eſt contra ius commune requiritur titulus.*

27 *Præſcribens vſumfructum debet habere titulum: aliàs non præſcriberet.*

28 *In præſcriptione iurium reſpicientium & obligantium ipſam perſonam requiritur titulus.*

29 *In præſcriptione iuriũ requiritur neceſſariò ſciẽtia & patiẽtia, illius contra quẽ præſcribitur: ſecus in præſcriptione aliarum rerum quæ ver. poſſidentur.*

30 *Præſentes in materia præſcriptionum dicuntur illi qui ſunt in eadem ciuitate ibi domicilium habentes.*

Ciuitas quælibet hodie habet vim vnius prouinciæ: & habetur pro vna prouincia.

31 *Seruitutes habentes cauſam continuam vel diſcontinuam quanto tempore perdantur: ſiue ruſticæ ſiue vrbanæ.*

¶ CAP. IIII.

1 DE quarta. ¶ † Quarta decimarum & funeralium præſcribitur contra epiſcopum.ſi.xl.an.ſpatio non ſoluatur & cathedralis eccleſia interim non vacauit. Primò ponit dictũ.Secundò caſum exceptũ ibi: *niſi.* Tertio ius antiquum reprobat ibi: *nam romana.* ¶ Caſus literalis.Quidam clericus præſcripſerat quartam decimarum & oblationũ defunctorum:quæ ad epiſcopum pertinebant:quærebatur an poſsit ſe tueri ab impetitione epiſcopi ſuper quarta p̃dicta præſcriptiõe xl.anno.Reſpõdet pa.ſe tueri poſſe, niſi interim eccleſia paſtore vacaret qui iura ipſius exigere debuiſſet.In fine reſpondet tacitæ quæſtioni quæ poſſet fieri per canones antiquos.in.c.præcedẽte. nonne ſufficit præſcri.xxx.anno. vt dicunt canones? Reſpondet roma.eccle.tricennalẽ præſcriptionem contra eccleſiam non ad
2 mitti.Ber. ¶ † Not.primò q̃ non decima:ſed decimarum quarta ab eccleſijs parochialibus eſt epiſcopo iure cõmuni debita:ipſa verò decima pertinet ad eccleſiam parochialem intra cuius parochiam prædia ſita ſunt: vt in .c. cum contingat j. de deci. & dic vt ibi plenè dicam.& concordat huic.c.conquerente.de offi.
3 ordina. ¶ † No. ſecundò q̃ hîc quarta epiſcopo debita eſt in totum p̃ſcriptibilis.Idem in quarta funeraliũ:id eſt eorũ quæ veniunt occaſione defunctorum:& tunc tene mẽti hoc vltimum, quod alibi nõ ita bene probatur ſicut hîc.& quotidie eſt de hoc cõtentio inter epiſcopos & eccleſias inferiores.nam epiſcopi per fas & nefas nituntur hanc quartam præſcriptione non obſtante extorquere,& malè faciũt,cùm tex.rotũdus hîc ſit.& eſt glo. ordi.in.c.j.de ſta.reg.Idẽ ibi Ioã.and.& Hoſti.in ſumma.de ſepul.§. & quota ſit.licet aliqui videantur hoc reuocare in dubium.in.c. requiſiſti.de teſta.&.c.certificari.de ſepul.& dic vt ibi plenius di
b cõ & pluries pro hac parte conſului.[b]dico tamen q̃ cum hoc ſit cõtra ius commune:vt hîc.&.d.c.conquerente, requiritur titulus verus aut putatiuus:aut tanti temporis curſus de cuius initio
4 non ſit memoria:vt in.c.j.de præſcrip.li.vj. ¶ † Ad prædicta facit,quia epiſcopus hanc quartã poteſt alteri cõcedere. vt eſt tex. no.in.c.fi.xij.q.iij.cũ ergo ſit abdicabilis ab epiſcopo per cõceſſionẽ,ita per præſcriptionẽ.videtur enim alienare qui patit vſu-
c capionẽ[c] .l.alienationis verbũ.ff.de verb.ſigni. ¶ † No.tertiò q̃
5 contra iura debita principaliter epiſcopo nõ currit præſcriptio minor quadragenaria. nam debitũ epiſcopo vt epiſcopo videt debitũ eccleſiæ,vt hîc apertè colligitur maximè in fi.Et per hoc infero q̃ contra iura & bona capituli vel debita canonicis vt canonicis non currit minor p̃ſcriptio. ¶ † No.quartò q̃ ſede va
6 cante nõ currit præſcri.etiã in bonis cõmunibus epiſcopo & capitulo.nã de iure cõmuni hęc quarta & alij reditus eccleſię vnde cunq̃ prouenientes ſunt cões ep̃o & capitulo.vt in .c. requiſiſti. de teſt.&.xij.q.ij.c.quatuor.&.c.de redditib9.& tamen vides hîc q̃ vacãte eccleſia non currit præſcriptio:nec videtur alius fuiſſe idoneus ad litigandũ.pro hoc facit tex.ibi: *exigere debuiſſet.* &
7 facit iſte tex.ad ea q̃ dixi.s̃.c.j. ¶ † No.vltimò regulã q̃ cõtra ec
d cleſiã[d] non currit præſcriptio niſi.xl.anno.idem dic in legatis ad

pias

pias causas,vt in auſ.de eccl.ti.§.pro tẽporalibus.&.xvj. q.iij.c.fi.idem dico in hoſpitalibus & locis pijs.nã iſta gaudẽt priuilegio eccleſiarum:vt eſt tex.not.in.l.omnia priuilegia.C.de epiſ.& cleri.& ibi per Bart.no.Io.an.in c.ij.de in integ.reſti.lib.vj.& facit hoc pro his q̃ not.in
8 gl.j.¶ †Quæro nũquid iacente hæreditate impediatur præſcriptio ſicut vacante eccleſia? Spe.eo.tit.§.j.ver.itẽ nõ.dicit ꝙ nõ:imò currit tũc præſcriptio.alleg.l.ſi prędio.ff.de in diẽ adiec.&.l.fin.§.poſt mortẽ.ff.de vſuc. cũ ſimi.illa tamen iura apertè nõ probant:loquũtur enim in conuentionali.ſed do.Ant.in.c.cum nõ liceat j̃.eo.ſequitur hoc dictum Spec.alia ratione,quia cùm ſit in facultate hæredis adeundi currit præſcriptio ſi per eum ſtat quin facere poſsit.ff.de reg.iur.l.q poteſt facere.ſed ſi aliter eſt impeditus,æquũ eſt eum reſtitui ex clauſula generali.ad hoc.l.ſi prius.ff.ad carb.& quod no.in.l.vẽtre.ff.de acquir.hæred.Mihi hæc ratio non multũ placet.quid enim ſi ſcriptus hæres voluit interim deliberare quo tempore actiões exercere nõ põt?vt in.l.ait prætor.ff.de iure delibe.durũ eſt dicere ꝙ currat præſcriptio.arg.hîe.Item quid ſi hæres ſcriptus repudiauit interiecto tempore vel eſt contra eum præſcriptũ in iure adeundi?iuxta not.in.l.licet.C.de iur.delib.& ſic ſuccedũt veniẽtes ab inteſtato:durũ eſt dicere ꝙ currat p̃ſcriptio,cùm interim in nulla mora iſti veniẽtes ab inteſtato deprehẽdant:& hæc p̃ſcriptio eſt inducta partim in odiũ negligentis.xvj.q.iij.§.poteſt.vnde ſatis poſſet ſuſtineri.argu.huius tex.ꝙ tunc nõ currat p̃ſcriptio: cùm tunc nõ ſit qui iura hæreditatis exerceat.d.l.ait prætor. vel ſi vis tenere contrarium.arg.d.l.ff prædio.dic ꝙ cõpetit reſtitutio.vt not.in.d.l.ſi p̃dio.¶ Venio ad glo.& oppono cõtra tex.ꝙ p̃ſcriptio nõ debeat hîc habere locum reſiſtit enim ius commune: vt in.c.conquerẽte.de offi.ordi.&.c.requiſiſti.de teſta.ergo poſſeſſor p̃ſumit in mala fide:vt ꝛa regula qui contra iura.de reg.iu.li.vj. &.l.quẽadmodũ.C.de agri.& cẽſi.li.xj.Sol.gl.pe.dupl'r. primò ꝙ poteſt tex.intelligi nõ in eo qui incipit poſsidere:ſed in ſucceſſore qui reperit eccleſiã poſsidere: & b
credidit quòd iuſtè.vnde potuit à ſe incipere p̃ſcriptio.
9 ¶ †No.ſing.iſtã glo.& idẽ not.glo.in.c.cura.de iurepatro.Et ex hoc habes ſemper notare ꝙ mala fides prædeceſſoris in beneficio non nocet ſucceſſori habẽti bonã fidẽ.& idem not.Dy.in regula poſſeſſor.de reg.iur.lib. vj.& glo.in regula cũ quis in ius.e.lib.ſecus de iure ciuili ſaltẽ in hærede vniuerſali.vt in.l.cũ hæres.ff.de diuer. & tẽpo.p̃ſcri.ſed vide qđ dixi.ſ.c.ij.& dic vt ibi.Io.and.nã hîc dicit ſolutionẽ huius gl.eſſe ſufficientẽ quo ad malã fidẽ excludẽdã:ſed nõ quo ad validandã p̃ſcriptionẽ in c
hoc caſu,niſi tãto tẽpore poſſediſſet cuius initij non ſit memoria.& hoc ideo qa ius commune eſt hîc contra præſcribẽtẽ.c.j.lib.vj.,pcedit ergo rõ gl.vbi non requritur titulus.& idẽ no.Dy.in d.regula poſſeſſor.& optimè iſti loquunt.¶ †Dico tñ ꝙ nõ eſt ſemp neceſſe ꝙ in-
10 a terueniat ver9 titulus[a]:ſed ſufficit putatiu9,vt ſi errore iuſto duct9 qs credit titulũ præceſsiſſe:vt puta ſi ꝓcurator eccleſiæ dixerat ſe emiſſe,vel fama erat in loco ꝙ res illa fuerat legata:vel ꝙ papa cõceſſerat priuilegiũ, ſed fuit pditũ tpe guerræ ſicut & alia.his em̃ & ſimilibus caſib9 ꝓcedit p̃ſcriptio etiã contra ius.ad hoc text. no.in.l.qđ vulgo.ff.ꝓ empto.& no.ponit Bar.i.l.celſus. poſt prin.ff.de vſuca.qđ eſt notadũ: na fama pbet iuſtã cauſam credẽdi:vt no.gl.in.c.inqſitionis.de ſen.excom. &.c.cũ contingat.de reſcri.per Bar.in.l.ij.C.ſi ſer.vel liber ad decu.offi.aſpi.lib.x.&.in.d.l.celſus.Tertiò ſoluit hic glo.ꝙ potuit preſbyter iſte habere titulum ex conceſsione ſolius epiſcopi.vñ occaſione illius p̃ſcripſit,li-
11 cet eſſet minus iuſtus.¶ †No.glo.ꝙ epiſcopus ſine conſenſu capituli non põt hãc quartã donare alteri eccliæ: & idẽ dicit gl.xij.q.iij.c.fi.& Hoſti.hic,dicẽs ꝙ ſi interueniſſet conſenſus capituli non foret neceſſaria præſcri-
12 ptio.¶ †Sed contra hanc ſolutionem gloſſ.oppo.nam ſi credit cõceſsionem epiſcopi ſufficere,errauit in iure, & per cõſequens non potuit prędcribere: quia error iuris nocet in vſucapione.vt in.l.nunq̃.ff.de vſucap.& le.& not.in.c.dudum.de deci.&.c.apoſtolicæ.de do.Itẽ gloſſ.apertè tenet contrarium in.c.ij.de his quæ fiunt à pręla.per rationem prædictam.Sol.dic has gloſſ.cõcordando,ꝙ aut habens ſolius epiſcopi conceſsionem erra, uit in facto:vt quia credidit cõſenſum capituli interueniſſe.arg.c.ea noſcitur.eo.ti.& procedit gloſ.iſta.arg.d. l.quod vulgo.Aut errauit in iure:vt quia credidit conceſsiones ſolius epiſcopi ſufficere:& procedat gloſ.contraria.Si aũt ius ī quo errauit erat dubiũ,credo ꝙ error excuſaret in p̃ſcribendo.pro hoc facit tex.not.in.c.cum dilectus.de conſue.& facit.l.ij.ff.de iur.& fac.igno.Ad a
prędictam diſtinctionem reduco no.per Io.an.in.c.cura.de iurepa.& gloſſ.& Io.an.in.c.ij.de reb.eccl.nõ alie. lib.vj.vbi videtur ſentire ꝙ titulus ſolius p̃lati,det cãm præſcribẽdi,& ſimilis quæſtio formari poteſt cum res eccleſiæ fuit alienata non ſeruata ſolennitate debita.de qua aliquid vide per Io.an.in addi.Spec.ſuper rub.e.tit. & in.d.c.ij.ſed ego diſtinguerem modo prædicto.& ſic b
poteſt intelligi text.in.d.c.ij.vbi reprobatur p̃ſcriptio.
13 ¶ †Extra gloſſ.aſſumẽdo not.glo. Inno.hîc oppo.vide tur enim ꝙ in præſcribenda hac quarta decimarum requiritur tempus dũplicatum:quia vbicunq̃ p̃ſcribitur ſeruitus habens cauſam diſcontinuam ſeu interuallum annorum vel menſium,requiritur tempus duplicatum. vt in.l.ſi ſit conſtituta.ff.quẽadmo.ſeruitu.amit.cũ glo. aliâs cùm contra eccleſiam requiratur tempus.xl.anno. regulariter:vt hîc.& in auſ.quas actiões.C.de ſacroſan. eccl.ergo in iuribus habentibus cauſam diſcontinuam debet intercedere tẽpus.lxxx.anno.nã decimæ nõ habẽt cauſam continuam ſed diſcontinuam, cùm non omni die vel ſingulis menſibus perueniant. Sol.dicit Inno.ꝙ ſunt qui aſſerunt hanc diſtinctionem habere locum ſecũdum canonem.nam iuſ perceptiõis decimarũ[b] habet magnum interuallũ ſcilicet de meſsibus vnius anni vſq̃ ad meſſes alterius:& de vindemijs vſq̃ ad vindemias:& tamen in hoc iure præſcribendo non duplicat tẽpus:vt hîc.ſed ipſe Inn.videtur tenere cõtrarium:quia hoc ius nõ habet interuallum aliquod etiam horarũ,imò quaſi cõtinuam cauſam habet,cũ quotidie poſsint & debeãt recipi decimæ nõ ſolùm perſonales ſed etiã prædiales, cùm quotidie prędia aliquos fruct9 producere poſsint, & quotidie quarta epiſcopis eſt ſoluenda.& idem dicit Inn.[c].de iure eligendi:quia quotidie poteſt eccleſia vacare.arg.eius quod dicitur de ſtillicidio.in.l.foramẽ.ff. c
de ſerui.vrba.prædio.& ideo ſufficiũt.xl.anni:vt hîc.& not.in.c.cum eccl'ia ſutrina.de cau.poſſeſ.& proprieta. Si aũt eſſet ius quod interuallũ certũ & deputatũ ab homine vel à iure reciperet,quale eſt vt ꝙ omni anno parte oblatiõis in die dedicatiõis vel feſtiuitatis reciperet. xiij.q.ij.c.eleutheri9.vel ꝙ annuatim reciperet aliquod ſeruitiũ j̃.de cẽſibus.c.cũ venerabilis.tũc dicit Inn.ꝙ ſecũdũ eos qui dicunt tps eſſe duplicandũ neceſſarij ſunt lxxx.an.Aduerte qa Inno.ideo loquit ſic dubitatiuè in hoc vltimo,qa nõ habet ius in hoc exp̃ſſum.nã tex.in.l. ſi ſit cõſtituta.præalle.dixit dũtaxat ꝙ ſeruit9 nõ habẽs cauſam cõtinuã amittit per nõ vſum duplicato tpe cõſtituto.& gl.ponit duas opi.Quidã em̃ dicũt ꝙ requirit tps.xx.ann.inter p̃ſentes & abſentes,quaſi ſolũ duplicet tps.x.an.nõ aũt tps.xx.an.qđ dat cõtra abſentes.& hoc ideo ſecundum iſtos,quia nulla præſcriptio præter hypothecariã extẽditur ad tps.xl.an.l.cum notiſsimi. C.de p̃ſcri.xxx.vel.xl.ann. Alij verò dicunt vtroq̃ caſu tẽpus in hoc duplicari.& in hoc videtur reſidere gloſ.illa tã q̃ in vltima opinione.& Inn.hîc in alia gloſſ.& ſatis mihi

SEBA.SAPI.
a ¶ Verus titulus. Vide Alex.in cõſi.cxxvij.col.ij.in iij.vo.Feli.in.c.cũ cõtigat.col.ij.ſ.de reſcri.& in.c.ſi diligenti.col.iij.j.de foro compe.
b ¶ Vtrũ ius percipiẽdi decimas dicatur habere cauſam continuã vel diſcontinuã'& an poſsit p̃ſcribi & q̃ tpe.& de hoc vide latè per do. An.in.c.peruenit in repe.in.xx.co. de cen.
¶ Adde videndũ Frã.are.cõſi.xxx. &.cliij.Pet.de ancha.cõſi.cxlj.
ANT.FRAN.
¶ Decimæ debentur vel ex priuilegio vel ex p̃ſcriptiõe.c.dilecti.& ſeq.de deci.c.accedẽtib.de priui.& vide Car.in cle.j. de exceſ.p̃la.& in cle.fi.§.ad religioſos.& de pœ.& p Io.an.&.d. Anto. ī.c.j.de cẽſ.&Pau. de ca.circa hoc in conſil.cclxxxvij.
¶ Inn. Et de hoc etiam vide p do. Anto.in.d. rep.c. puenit.ī.xxiij.&. xxvij.col.cũ ſeq. de cẽſi.& in.c.cu' mana. in.v. colũ. de elect.

I. vbi non nocet ſucceſſori ius cauſatum a defuncto ſed a ſuccedente qui muſtivit eum debere ceſſare ſi cãret ig̃ cũ a defuncto vt in here de no cãret qz cad eſt ꝓſona cum
I. vbi & ſatis mihi placet & c opi tz idem abb. ī n 3' q ſolum tempꝰ 10 an dupli et tempꝰ 20 an triam q ſolum fiat duplicat' tus 10 an tenet bal. in t preſcrip 3 pte 4 phī & hanc a magis opi cep in hac de ſeruit .1. c. 24r

placet cũ tex.in.d.l.notiſsimi.dicat duplicari tp̃s cõſtitutũ.Certũ q̃ eſt q̃ inter abſentes eſt cõſtitutũ tp̃s.xx.an. l.fi.C.de præſcr.lon.tẽp.Præterea ſcias q̃ reſpectu iuris declinãdi Inn.hîc in alia parte limitat quod. s. dixerat.dicit em̃ q̃ ius percipiẽdi decimas de fructib⁹ fundi continuã habet cãm.ſed ius percipiendi decimas de vino vel grano tãtũ:vel de oĩbus minutis tantũ vel cõſimilibus,nõ habet ꝓpetuã cãm:quia hæc percipiũtur tẽporib⁹ certis tm̃:vt no.j.eo.c.ad aures.& multa alia circa ſeruitutẽ acquirendã vel amittẽdã Inn. hîc inculcat. ſed ꝓ itellectu clariori decreui per ſe quẽlibet articulũ examinare.Hoſt.hic dicit q̃ gl.iſta Inn. quãtũ ad canones potius eſt ſubtilis q̃ vtilis.ſiue em̃ agamus ſecũdũ eũ de corporalibus ſiue incorporalibus cõtinuã cãm habẽtibus vel nõ regulariter eſt tenẽdũ q̃ ſola præſcriptio quadragenaria currit contra eccleſiã,& nulla minor:vt hîc in fi.& ſi p̃ſcriptio eſt cõtra ius reqritur tit. ſupple vel tẽpus de cuius initio nõ eſt memoria.eo.ti.c.j.li. vj. & recitando tranſit Io.and.nullã opi.firmãdo more ſuo cõi,licet qñ apponit ſtudium optimè decidat:ſed rarò hoc facit.q̃ ſi feciſſet,arbitror q̃ multis ſcribẽtibus ſilẽtiũ impoſuiſſet:ſed credo q̃ accelerauit ſe vt multa ſcriberet.do.Ant.dicit hîc ſe non putare q̃ minus tp̃s exigatur à iure canonico q̃ à iure ciuili:tũ quia nõ ſunt iura in hoc correcta:tũ quia plus tendũt canones ad tollẽdas q̃ ampliãdas p̃ſcriptiões j.e.c.fi.Sed dicit q̃ illa diſt. an habeat ſeruitus cãm continuã vel diſcõtinuã habet locũ qñ agit de ſeruitutibus realib⁹ a debitis ſcilicet à re rei:quia cũ ibi res nõ habeat animũ continuãtẽ poſſeſſionẽ,oportet q̃ ipſo facto cõtinuetur,vt currat p̃ſcriptio,quæ nõ currit ſine poſſeſsiõe:ſed in iurib⁹ ꝓſonalibus debitis à re ꝓſonæ vel à ꝓſona ꝓſonæ,ſec⁹ eſt:quia ibi animus continuat poſſeſsionẽ,q̃ poſſeſsio aĩo retinetur.vt eſt tex.in.l.licet.C.de acqui.poſ.quaſi per hoc velit innuere q̃ cũ ius percipiendi decimã ſeu quartã de cimarũ debeat ꝓſonæ nõ eſt neceſſe q̃ ibi dupliceť tp̃s. Aduerte,quia hæc fuit originaliter opi.Cy.in.l.ij. C.de ſerui.& aqua.& Bar.ī.l.Iuſto errore.§.nõ mutat.ff.de vſuc.licet do.Ant.eos nõ alleget:& profecto licet hanc opin.hacten⁹ fuerim ſecutus ꝓpter authoritatẽ tãtorũ virorũ,tm̃ nũc ſcribendo cogitaui illã opi.minimè verã eſſe.Et moueor primò,quia licet ſeruit⁹ ſit realis.i.à re rei debita,nõ tamẽ eſt res q̃ requirit vel poſsidet, cũ ſit inanimata: ſed eſt ꝓſona ſcilicet dñs fundi .qđ patet ex eo,quia requiriť in præſcribẽda ſeruitute q̃ quis credat vti iure ſuo:vt l.fi.ff.quẽad.ſer.amit.& no.Inn.in.c.bonæ.el.ij.de poſtu.præla.ſecundò moueor ꝑ tex. apertũ malè iudicio meo in hoc põderatũ ī.d.l.ſi ſit cõſtituta. quẽad.ſerui.amit.vbi eſt clauis huiꝰ materię.ibi em̃ vbi diſponiť de duplicatiõe duplicãdo tp̃s ꝓpter cãm diſcõtinuã,põderaťfactũ hominis poſsidẽtis & nõ rei cui debetur ſeruitus.dicit em̃ q̃ ideo reqritur tẽpus duplicatũ in admittenda ſeruitute:quia ꝓpter diſcontinuã cauſam nõ fuit vſus illa ſeruitute:quia nec vti ſemꝑ potuit. Præterea & melius in.d.l.ſi ſit cõſtituta: nõ agiť nec diſponiť de ſeruitute acqrẽda,ſed de ea pdẽda:& põderať dũtaxat factũ & animꝰ nõ vtẽtis.dicit em̃ q̃ ſi quis habeat aquã alternis annis vel mẽſibus nõ ꝑdit illã ſeruitutẽ,niſi publicato tempore cõſtituto:qa nõ ſemper fuit in mora nõ vtendi,cùm nõ potuiſſet ſemꝑ vti ſi etiam voluiſſet,cũ haberet cauſam diſcontinuã:& ſic põderatur animꝰ & factũ hoĩs,ſcilicet dñi fundi,& multofortius hoc dicendũ eſt vbi tractatur de ſeruitute nõ habẽte cauſam cõtinuã acquirẽdã:vt j.latius dicã.nam patiẽtia domini inducit poſſeſsionẽ in iſtis incorporalib⁹.vt in alijs:vt ibi no.C.de ſer.& aqua.& per Bar.in.l.j.ff.de aqua plu.arcẽ.& in.d.l.ſeruitutem.ff.de ſerui.not.Inno. in.d.c.bonæ.el.ij.& in.c.conquerente.de offic.ordi.ſed hæc patiẽtia non habetur ſemper vbi cauſa non eſt cõtinua.ergo poſſeſsio nõ debet vniformiter operari: qa animus poſsidentis non ſemper notus eſt aduerſario & poſſeſſori:& poſſeſsio habet plurimũ facti:vt not.in.c. cum noſtris.de conceſsio.prẽben.& fortè ob iſta Inno. locutus eſt generaliter,nec diſtinxit inter ſeruitutẽ realem & perſonalem debitam:nec Cy.nec Bar.apertè pro
14 bant eorum opinionẽ. ¶ † Sed quãtũ ad principalẽ articulũ an ſit in hoc tpe duplicãdo dria inter ius canoni-
b cũ & ciuile. b Ego p̃mitto q̃ regulariter inter ius canonicũ & ciuile quantũ ad p̃ſcriptionem inducendã nulla eſt differẽtia,p̃ter illã,quia ius ciuile admittit p̃ſcriptionem cum mala fide.l.ſi quis emptionis.C.de p̃ſcrip.xxx. an.quam ius canonicum dãnat j.c.proxi.&.c.fi. Alia em̃ differentia iure non probatur. Nec obſtat ſi dicatur q̃ canonica iura expoſcunt indifferenter tempus.xl.anno. vt hic.& j.eo.c.illud.ſecus de iure ciuili.l.fina.C.de p̃ſcr. lon.temp.quia dico q̃ ius canonicum nõ ſemper requirit illud tempus.ſed tunc ſolùm quando præſcribitur contra eccleſiam,& in fauorem eccleſię illud fuit inductum.& idem eſt de iure ciuili.vt in auť.quas actiones. C.de ſacroſan.eccle.& quẽadmodũ contra eccleſiam romanam de iure canonico non admittitur niſi præſcriptio centenaria j.c.cum nobis.& eo.tit.c.ij.lib.vj.ita de iure ciuili.d.auť.quas actiones.vnde eccleſia còntra priuatum & priuatus cõtra priuatum bene præſcribit minori tempore.& ſic diſponitur de iure ciuili: vt not.in auť.quas actiones.& per Io.an.in regula,qui ad agendũ.
15 de reg.iur.in mercu. ¶ † Et per glo.xvj.q.iij.c.poſſeſsiones.quæ vult q̃ in bonis patrimonialibus clericorum exigitur tempus.xl.an.& de temporibus requiſitis ad
16 p̃ſcriptionem.vide bo.tex.in.§.poteſt.xvj.q.iij. ¶ † His præſuppoſitis ad materiã.s. tactam diſtinguo ſic:quòd aut eccleſia præſcribit cõtra priuatum:aut priuatus cõtra priuatum,& indiſtinctè habent locum iura ciuilia, cuius diſpoſitio recitatur in hoc,in.d.§.poteſt.vt diſtinguatur an quis præſcribat cũ titulo,aut ſine titulo. & an iura habeant cauſam continuam vel diſcontinuam. facit quod no.xiij.qõ.ij.in ſumma.aut priuatus præſcribit contra eccleſiam,vel eccleſia cõtra eccleſiã.& in mobilibus vel iuribus habentibus cauſam continuam non eſt dubiũ quin requiratur tẽpus.xl.ann.vt hic.& in.c.j.
17 eo.tit.li.vj. ¶ † Sed dubiũ eſt primò in mobilibus vtrũ cõtra eccleſiã habeat locũ vſucapio triẽnij ſicut de iure ciuili.& de hoc remitto ad plenè no.ī.c.j.de in inte.reſt.
18 ¶ † Secũdò eſt dubiũ in iuribus habentibus cauſam diſcontinuã,in quo ſic dicerẽ,q̃ vbi de iure ciuili requiratur contra priuatũ tp̃s de cuius initio non eſt memoria multò fortius reqreretť cùm p̃ſcribiť contra eccleſiã.ar. c.j.eo.tit.lib.vj.& qa id q̃ eſt ſtatutũ in fauorẽ eccleſiæ de præſcriptione quadragenaria non debet retorqri in ipſius læſionẽ.vt in regula qđ ob gratiã.li.vj.&.l. qđ fauore.C.de legi.&optimè facit auť.quas actiones.vbi patet q̃ p̃ſcriptio quadragenaria fuit ſtatuta in fauorẽ eccleſiæ illis caſibus qbus contra priuatũ p̃ſcribebať minori tpe.ſec⁹ ergo in illis in quib⁹ requiriť tp̃s de cuius initio non eſt memoria.de quibus j.diceť.nã inducta ad augmentũ non debẽt opari diminutionẽ.ar.c.fi.de ver. ſig.aut non requiriť tm̃ tp̃s,ſed tp̃s duplicatũ, ſicut quãdo agiť de ſeruitute habente cauſam diſcontinuã amittendã.& tunc puto q̃ non duplicabiť tp̃s.xl.an.qa cum ius ſtatuerit pre alijs priuatis tempus prolixius in eccleſijs.vt hic.& in.d.auť.quas actiones.& hoc fecerit purè, ſimpliciter,& indiſtinctè:vt hic.& in.d.auť.quas actiones.tp̃s debet eſſe vniforme & non duplicatũ.priuilegiũ em̃ debet excedere proprios terminos j. de priuile.c.ſanè.&.c.porrò.&.vij.qõ.j.c.petiſti.ius em̃ ciuile ideo fortaſſe reqſiuit tp̃s duplicatũ: qa prius ꝓuiderat de breui tpe.vñ cũ eccleſiæ fuerit conceſſum tp̃s ſatis prolixum & longiſsimũ.ſcilicet.xl.anno .non debet duplicari,ſed

a ¶ Realibus.In ſeruitutibus debitis à reꝑſonæ, habet locũ præſcri.cõis, ſecus ſi deberetť à re rei.& idẽ dicit do. Ant.in.c.cum eccleſia.§.fi.in.ñ. eo.de cau.poſſ.& proprie.& in ſua repe.in.c.puenit. in.xviij.col.de cẽ ſi.& Bal.in.l.ij.C. de ſer.& aqua.in iiij.col.ver.quęro ergo ſi volo p̃ſcribere ius eligendi &c. Docto. poſt Imol.in.c.nõ eſt. in fi.de cõſue.lib. vj. d. Ant.in.c.cũ non liceat.in vlti. col.j.eo.titu.

SEBA.SAPI.

a ¶ Realibus. Qũo præſcriptio induca tur in ſeruitutibus realibus vide latè per Pet.de anchã reg.ſine poſſeſsione.co.vij.de regu.iur.in.vj.& Alex.in cõſi.cviij. incip.in cã & lite. in.ij.&.iij.co.in.ij. vo.& in cõſi.lxxix.incip. circa primũ.co.ij.in.v. vo. & Bartol.vero.in trac.ſerui.vrb. p̃d. c.xix.&.xx. Ioã. fa.Ang.& Iaſ.ī.§. ęquè.iſti.de actio.

SEBA.SAPI.

b ¶ Et ciuile. hæc verba refert & ſequiť domi.Barto. vero.in tract.ſeruui.vrba.prædi.c. xxiij.circa finem. & Cardi.in conſilio.xxxvij. incipien.primò ratio nes.col.j.

debet esse suo priuilegio cõtẽta.& hoc est satis de mente gl.in.d.l.sit constituta.quæ dubitauit nunquid tẽpus xx.an.deberet duplicari ne reqrereť cursus.xl.an. fortiꝰ nõ est dicẽdũ ꝙ duplicetur tps.xl.an.& hoc casu põt sal
19 uari opi.Host.& hæc puto verisima. ¶ †Sed circa prędicta quæro,quid si laicus habet rẽ cõmunẽ & indiuisibilem eũ ecclesia an contra laicum præscribitur spatio à iure communi statuto cõtra laicumꝰdic ꝙ nõ,sed conseruať ius suũ propter ecclesiam,ex quo datur iuris indiuisibilitas.ar.optimũ & quasi expressum in.l.si cõem. ff.quẽad ser.amit.& vide bo.gl.in.c.vno.de iurepa.li.vj. & ibi Io.an.in nouella.firmat istã partẽ:dicit tamen(& bene)ꝙ vbi posset præscribi contra laicũ iure ecclesiæ manente illeso,ꝙ sufficeret præscriptio cõis.facit quod
20 noj.e.c.ad audientiã.&.xvj.qõne.iiij.c.volumꝰ. ¶ †Sed quæritur qd si ecclesia succesit laico contra quem erat inchoata præscriptio,nunquid vtetur iure priuati, an priuilegio ecclesiæ.hãc.q.tetigit gl.in auť.quas actiões. C.de sacrosan.ecc.& nõ firmat pedes.tãgit Ioã. an.in.c. vno.de iurepa.lib.vj.referẽdo quod in.d.auť.tãgũt etiã ibi Bal.& opi.cõior & verior videť ampliando terminos qõnis,ꝙ aut priuilegiũ quod habet succedẽs prędscriptionẽ extinguit,aut præscriptionẽ differt,aut illã mutat.Primo casu succedens non vtitur priuilegio suo.exẽplũ in.l.si fundũ.ff.de fun.do.vbi dicitur ꝙ si quis incipit præscribere certũ fundũ,licet postea mulier illũ assignauerit in dotẽ,nõ minus currit pscriptio.licet à principio si fuisset dotalis nõ potuisset inchoari præscriptio.& est ratio,quia priuilegiũ vniꝰ nõ debet absorbere ius alteri quæsitũ:quod faceret isto casu,si mulier posset vti priuilegio suo.Secundo casu qñ differt, tunc vtitur suo priuilegio.exẽplũ in pupillo alteri succedẽte, cõtra quẽ nõ currit pscriptio durãte pupillari ætate.l.si cut.C.de pscr.xxx.vel.xl.an.Tertio casu qñ mutat præscriptionẽ vt in casu. q.nostræ.nã præscriptio cõtra ecclesiam currit sicut cõtra priuatũ:sed alio modo: quia contra priuatũ currit pscriptio.x.vel.xx.an.cũ titu.sed cõtra ecclesiã currit quadragenaria dũtaxat.& hoc casu dicendũ est ꝙ ꝑ tẽpore præterito vtiť ecclesia iure priuati:pro futuro vtiť priuilegio suo.ar.in.l.fiscus.ff.de iure fis.ideo si contra priuatũ præsentẽ currereť quinq; anni:& sic medietas præscriptionis,satis est cõtra ecclesiam succedentem cõplere aliã medietatem, habito tñ respectu ad priuilegiũ suũ:& sic requiruntur ad complendã præscr.xx.an.qui sunt medietas tẽporis respectu ecclesiæ.& idẽ dic in similibꝰ.facit auť.si quis.ş.de præscri.lon.tem.quod notabis:quia clarè & vtiliter est ex-
21 peditũ. ¶ †Expediendo & ampliãdo reliqua dicta Inn. quæro principaliter de duobus.Primò qualiter acquirantur seruitutes & iura cõsimilia.Secũdò qualiter perdanť & quãto tpe. ¶ Venio ad primũ.ad quod dicit Inno.ꝙ si eius de quo ãgitur habet causam cõtinuã & perpetuã sicut est seruitus aquæductus,q̃ sine intermissiõe ducitur vel habet causam quasi perpetuã,vt in electiõe seu iure eligẽdi: & in iure percipiendi decimas ex agro: acquiritur seruitus per præscriptionẽ. x.an.inter præsentes.&.xx.inter absentes,ad similitudinẽ rerũ immobilium.C.de serui.& aqua.l.ij.C.de præscrip.lon.temp. l.fi.Sed hæc est differentia secũdũ eum inter hæc incorporalia &alia corporalia immobilia,qa in rebꝰ immobilibus requiriť titulus:vt in.d.l.fi.& in.d.ş.põt.xvj. q. iij. sed in seruitutibꝰ siue iuribus nõ requiriť,imò sufficit solus vsus.vt patet.ff.si ser.ven.l.si quis diuturno. & in eo quod noj.eo.c.si diligenti.& incipit hoc tẽpꝰ currere secũdũ eũ ex quo qs cœpit vti illo iure nõ vi aut clã nec pcario sciẽte videlicet illo cui fiebat præiudiciũ &
22 nõ cõtradicente. ¶ †Et hoc ipsum ꝑbare debet secundũ quosdã:& sic intelligũt.ff.quẽad.ser.ami.&. l.fi.ff.de iti.actúq;pri.l.j.ş.iulianus.& hæc pondera q infra latius
23 reassumã. ¶ †Si autẽ nõ habeãt causam ꝑpetuã & continuã,vt seruitus viæ & seruitiorũ extraordinariorũ præstatio,hæc & similia nõ pscribunť,nisi tãto tpe percipianť cuius initij memoria nõ existit.x.q.iij.c.quia cognouimus.c.dist.c.cõtra morã.& ex eo quod le.& noj. de ver.sig.c.super quibusdam.ş.iij.ver.fin. &.ff.de aqua plu.ar.l.j.ş.j.&.l.ij.ş.antepe.&.ff.de aqua quoti. & æsti.
24 l.hoc iure.ş.ductꝰ aquę.Hæc sunt Inn.dicta† ad primam
a quæstionẽ.& videa tu bo.glo.iuris ciuilis quæ hoc in effectu dicit in .l.seruitutes.ij.ff.de ser.aliquid in.l.j.ff.de aqua plu.ar.& per Bal.ibi &in.d.l.seruitutes.ꝑCy.in.l.j.
25 &.ij.C.de ser.& aqua. ¶ †Et circa pdictorũ declarationẽ ego primò q̃ro nũqd sit verũ ꝙ in istis iuribꝰ præscribẽdis nõ requiratur titu.doc.hîc cõiter trãseunt cũ opi.Inn.vt tit.non requirať.Idẽ vult gl.in.c.cũ ecclesia sutrina.de cau.pos.& ꝑprie.& gl.& Bar.i.d.l.seruitutes. videť ꝑbari in.d.l.si qs diuturno. & Dy.in regula possi. li.vj.sed doc.nõ reddũt rationẽ diuersitatis inter hæc iura &bõa ĩmobilia.Dy.in.d.regľa possessor.& Bar.in.d. l.seruitutes.dicũt ꝙ in præscribendo rei dnio agitur de
b magno ꝑiudicio,bcũ dns prorsus ipsam rẽ amittit:ideo cautius fuit agendũ vt sine titulo nõ pscribať lõgo tem. sed lõgissimo sic:vt in.d.l. si qs emptiõis.C.de pscr.xxx. an.Sed qñ agiť de seruitute acquirẽda:nõ agiť de tãto ꝑiudicio,cùm dns ꝑdat ipsam rẽ,sed patitur dũtaxat ser-
26 uitutẽ.Et hanc rationẽ no. ¶ †Ego verò hoc dictũ.ş.ꝙ b nõ requirať titulus limito multipliciter.Primò vt nõ
c procedat qñ præscriptio est contra iusc,ꝑ.c.j.eo. ti. lib. vj.& quãq̃ hoc nõ reperiatur specificè cautum de iure ciuili:tñ idẽ credo esse illo iure,quia ius canonicũ exigit titulũ hoc casu:quia est pscriptio malæfidei cõtra possidentẽ ꝑpter resistentiã iuris cõis.facit optimè.l. quẽadmodũ.C.de agri.& censi.lib.xj.& quod ibi no.Bar. stãdũ est in hoc dispositioni iuris canonici propter peccatũ.vt in regula possessor.& quod ibi no.ꝑalle.& j.c.fin.
27 & per Bar.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle. ¶ †Secũ dò limito id dictũ in vsufru.pscribendo:licet eñ sit ius incorporale.l.j.in fi.ff.ad.l.fal.& est quædã seruitꝰ in re- c
bus alienis.l.j.ff.de vsufr.accr.tamẽ in eo præscribendo requiritur tit.aliâs nõ præscribereť spatio.x. vel. xx.an. vt ꝑbatur in.l.fi.C.de pscrip.long.temp.& de hoc per Dy.in dicta regula possessor.de reg.iu.lib.vj.& per Barto.in.l.iusto errore.ş.non mutat.ff.de vsuf.& est ratio, quia vsusfructus est pars dñij.l.iiij.ff.de vsuf.ideo requiritur titulus sicut in præscribẽdo dnio:vt no.Dy.in.d. regula possessor:& dicit glo.satis no.in.l.corruptionẽ. C.de vsufruct.quòd etiam si vsusfructus consistat in re mobili tñ actio personalis ad ipsum competens nõ tollitur triennio.& ita videtur dicendum in acquisitione. & hoc ideo,quia vsusfructus rei immobilis cõparatur. ita no.dicit glo.præalle.dico tamen ꝙ fructus qui percid
piuntur ex agro alieno bona fide vsucapiũtur triennio. tex.est no.in.l.sequitur.ş.fructus.ff.de vsucap.& ibi per Bar.& hoc ideo:quia ibi nõ agitur de præscribendo iure:sed de vsucapiendis rebus mobilibus.quod ergo dicitur ꝙ quis teneť restituere fructus extantes:vt instit.de offi.iudi.in prin.& no.in.c.grauis.de rest.spo.hoc est verum vt prædixi:nisi possessor illos possederit bona fide
28 & iusto titulo per triẽnium. ¶ †Tertiò limito principale dictum, vbi agitur de obliganda vel destinanda
d personaa ad aliquod seruitium.nam tunc propter grauitatem saltem est necesse ꝙ allegetur titulus,& probetur ꝑsumptiuè ꝑ lapsum longi temporis.& sic potest in telligi.l.cũ de in rem verso.ff.de vsur.no.Dy.in.d.regula possessor.Quartò limito vt nõ ꝓcedat,cũ præscribiť cõtra ecclesiã.nã tunc licet nõ requiratur titulus requiriť tñ tps.xl.an.vt hic.& ĩ.d.auť.quas actiões.C. de sacr.
29 sanct.eccl. ¶ †Secũdò circa dicta Inn.reuoco in dubiũ an reqrať sciẽtia aduersarij in præscriptiõe istorũ iuriũ,

a ¶Vide ẽt de hoc quanto scilicet tẽpore præscribunť iura & seruitutes, do.Ant.in.c. peruenit.in.xj.col.cũ sequen.in repe.de censi.&.ibi etiã vide in.xij.col. & vide Inn .in.c.accedẽtibus de priui. gl.in.c.cum accessissent. de cõsti.& ĩ.c.neq;.xvj.q.vij.
ZACHARI.
¶Agitur de magno præiudicio. Adde Bald.in.l.qbus diebus.ş.dñs. ff.de condi.& demõ.& Alexã.cõs. clxxxv. incipien. viso tit.qõnis.col. xij.versi. venio ad secũdũ dubiũ.vol. ij.& cõsil.xxxiij. incip.viso processu.in.j.co.vo.ij.
SEBA.SAPI.
¶Cõtra ius.Vide Card.ĩ.cõsi.cxiij. incipiẽ.dico petrũ nõ audiẽdũ. circa fin.vbi vult ꝙ qñ præscriptio est cõtra ius, requiritur tps cuius initij memoria non existit, quod habeť loco tituli qd latè ꝑse quiť Feli.in.c.fi diligẽti.col. vij.in.j. restrictione .j.eod.
SEBA.SAPI.
¶Restringẽda psona. Qñ ad præscribẽdũ fit necessarius titulus.vide latè per Inn.in repet.c.fi.col. vij.& sequen.j.e.& Deciũ in cõsil. cxxxiiij.incip .viso pũcto.colũ.pe.& Feli.in.d.c.fi diligenti.j. eod.

SEBA. SAPI.
a ¶ Quasi possessio. Vide Ias. in l. imperiū. col. xij. ff. de iurisd. om. iud. Ale. in cōsi. xvj. inci. in cā & lit. colū. iij. ver. posset etiā declinari. in. v. vo. & Bar. veronē. in trac. fer. vrb. prædi. c. xx. co. ij.

SEBA. SAPI.
b ¶ Artis. Vide Bar. in l. q sub ptextu. C. de fac. san. eccl. in l. ij. C. de tiro. li. xij. Ab. in. c. clericis. s. de iud. Bal. & Ale. in l. scrinia rios. C. de testam. mili. & oīno Are. in. d. c. cle. vbi pōit pulchrā distinct.

c ¶ An in præscriptione reqrat sciētia eius cōtra quē præscribit? Vide per Bar. in l. si publicanus. §. in. vectigalib⁹. vltra medi. ff. de publi.
¶ Adde an pscriptio currat cōtra ignorātes. Ale. cōsi. lxj. j. li. &. clxvj. ij. lib. Pau. de ca. cōsi. ccxv. in primo impressis.

SEBA. SAPI.
d ¶ Restitutio. vltra infinita allegata p Fel. hic in hoc art. an ignorātia sit iusta cā concedendi restitutionē in integrū vide Alex. tenētē opi. Bar. in cōsilio inci. quidā Ludouic⁹ in. v. vo lu. & Alex. in consi. lxxx. inci. an arbiter. eo. vol. & in cōsi. cxvj. inci. an aduersus. eo. vo. v. vide etiā Ang. in cōsi. cxvj. inci. ex themate supradicto in fi. & Ful. in cōsi. cxxiij. inci. s. &. p. &. d. And. siculū in cōsi. xlj. inci. illud afferam in mediū. in. j. vo. vbi dicit opinio. Bar. nō ꝓcedere in pscriptione lōgissimi tpis. vide et Alex. in cō. iij. & cōs. clxix. & cōsi. lxxxix. &. xcv. &. clxix. in. ij. vo. & nouissimè. vide Bulg. in rep. l. j. in fi. ff. sol. mat. vbi tenet contra Bar.

e ¶ Vide etiā per Imo. in repe. cap. fi. in antepenult. char. j. eodem.

Inno. (vt patet ex prædictis) dicit ꝙ sic. & tenet idē in multis locis. in. c. bonæ. de postula. præla. plenius in. c. cō querente. de offi. ordi. & in. c. ij. C. de in integ. rest. cum simi. Quidam tamen, vt no. in. l. ij. de serui. & aqua. in. l. j. ff. de aqua plu. arcen. tenuerunt contrarium. quia præscriptio currit cōtra ignorātē: vt. l. fi. C. de præscri. lon. temp. sed primū dictū cōmuniter tenetur per legistas et canonistas. vt no. in locis præalle. dicētes (& bene) aliud esse in pscriptione rerū mobiliū: aliud in præscriptione iurium & seruitutū. Ratio est, quia primo casu quis possidet ipsam rem quæ sibi debet sufficere, ideo non curatur de aduersarij sciētia. sed secūdo casu non possidet ipse illā rem: sed dominus, ideo requiritur illius sciētia. Redditur alia ratio quæ plus placet Bar. in. d. l. j. de aquā plu. arc. &. d. l. seruitutes. nā in istis seruitutibus & iuribus (cū nō possint verè possideri) nō pōt acqri qua
a si possessio, a nisi sciēte aduersario qui rem possidet: vt videt probari. in. d. l. ij. C. de serui. tenet Inn. in locis pal. & sine possessione nō procedit pscriptio: ideo requiritur sciētia. ¶ †Tertiò ad declarationē prædictorū qro: quia dixi ꝙ inter præsentes reqritur tēpus. x. ann. &. xx. inter absētes: q dicāt psentes & q absentes? So. dico ꝙ qs dicit præsens varijs modis secūdum materiā subiectam de quo vide glos. no. in aut. de fideius. in ver. præsentes. sed quātū ad ꝓpositū nostrū est tex. sin, i. l. fi. C. de pscr. lōg. tēpo. vbi dicitur ꝙ præsentes dicuntur si possidens & aduersarius habent domicilium in eadem prouincia, vnde nō spectatur vbi res sita est: sed vbi habent domiciliū: & si alter habet alibi domiciliū, non dicunt prę sentes: & spectat ꝓuincia qn tota regit eodē præside, vt olim erat: hodie verò qlibet ciuitas habet regimina sua sicut olim prouincia: vnde existentes in ciuitate dicuntur præsentes: vt est gl. sing. ab omnibus cōmuniter approbata. in. d. l. fi. ¶ †Nūc venio ad secundā quæstionem Inn. qualiter scilicet seruitutes perdātur. Sol. dicit Inn. ꝙ secundū leges seruitus rustica quæ nō habet interuallū vel habet sed modicum, puta aliquorū dierum vel horarū, perditur spacio. x. an. inter præsentes. xx. inter absentes. si autem habeat interuallū annorū vel mēsiū, tūc duplicatur temp⁹ videlicet vt inter præsentes. necessarij sint viginti anni: & inter absentes. xl. argu. in dicta. l. si sit constituta. ff. quemadmo. serui. ami. Item est dicendū secundū eum si habet interualla septimanarū. sunt enim odia restringenda. ff. de libe. & posthu. l. cū quidā. & regula odia. lib. vj. & hoc vltimo ꝙ idē sit in interuallo septimanarū. no. gl. in. d. l. si sit cōstituta. dicit tamen Inn. alios dicere ꝙ licet habeat interuallum nō sunt necessarij inter absentes nisi. xx. ann. quasi istud tempus nō debeat duplicari: quod dixi. s. primū tamen puto verius. Dicit Inno. ꝙ etiā ser. vrb. prædi. tempore amittuntur. Sed est differentia inter seruitutem rusticam & vrbanam: ꝙ rustica perit certo tempore nō vtendo. vrbana verò p solū non vsum nō perit oīno: sed ita demū si vicinus simul vsucapit libertatē, veluti si ædes tuæ ædibus meis seruiant, ne tuæ altius tollantur, ne luminibus mearum officiant. In hoc enim casu si ego fenestras meas præfixas habuero vel astrinxero: ita demum ius meum amitto si tu per idem tempus altius sublatas habueris ędes tuas, alioquin si nihil noui feceris retineo seruitutem. hæc probātur. in. l. hæc autem. ff. de serui. vrba. prædi. Et aduerte, quia licet Inn. dicat prædicta procedere secundum leges, idem dic secundū canones: quia in hoc canones non reperiuntur contrarium disponere, nisi respectu ecclesiæ: vnde in foro canonico seruabuntur prædicta ad vnguem, per ea quæ superius dixi. ideo institi circa prædicta tanquam canonistis pernecessaria.

SVMMARIVM.

1 *Malæfidei poſſeſſor dicitur ille qui habet ſciētiam rei alienæ.*
2 *Præſcriptioni validæ non poteſt quis renuntiare.*
3 *Præſcriptio ſi habet alia ſubſtātialia, currit contra ignorātē & abſentem: niſi ignorans vel abſens retineat ciuilem poſſeſſionem illius rei quam quis vult præſcribere.*
Ignorans an reſtituatur aduerſus præſcriptionem?
4 *Poſſeſſio ciuilis perditur ſpacio. x. ann. puta, quia eam neglexi per decennium: vel quia ſcio alium ingreſſum, & ſuſpicor me poſſe repelli.*
5 *Mala fides: an indiſtinctè vitiet vel impediat præſcriptionē.*
6 *Præſcribens ſi finita præſcriptione nouerit rem fuiſſe alienam non tenetur in foro conſcientiæ nec alij reſtituere.*

¶ CAP. V.

VIgilanti. Possessor malę fidei non præscribit. Primò ponit dictum. secundò ibi: *epheſinus*. rationem legis contrariæ. tertiò corrigit ibi: *nobis*. ¶ Casus literalis. secundum leges malæfidei possessor præscribit rem alterius, vnde dubitauit quidam Episcopus an idem esset secundum canones: super hoc scribit Papa dicens quòd valde cauendum est ne simus malæfidei possessores in prædijs alienis: quia nulla antiqua dierum possessio iuuat malæfidei possessorē nisi rem restituerit postquàm eam nouerit alienam, cum postea bonæfidei poss. dici non possit ostendens quare aliter secundum leges. Ephesinus enim legislator hanc legem inuenit, vt locum haberet præscri. xxx. vel. xl. anno. in malæfidei pos. solummodo propter vitandam negligētiam miserorum & lōgi temporis errorem & cōfusionem. sed Papæ hoc nō placuit siue verus dās sciat rem suam præscribi, siue ignoret. Ber. ¶ Not. principium pro vigilātia studij: & per hoc patet secūdum Host. ꝙ studēti competūt vigiliæ: & ego dico ꝙ sunt necessariæ: quia nemo potest sapiētiæ laudem sine maximo labore & studio cōsequi. vnde studere est idem ꝙ valde cupere. hinc à cupiditate lectiōis dictum est studium literarum: vt no. Arch. in. c. in noua.
b xvj. q. vij. & qui est in collegio alicuius artis ᵇseu professiōis si illam nō exercet actu, minimè gaudere debet priuilegio professiōis vel artis: vt. l. semper. & ibi per Bar. ff. de iure immu. &. l. j. §. negotiatores. e. ti. no. Io. de lig. in ꝓœ. cle. & vide quod dixi super rubr. de iudi. ¶ †No.
1 secundò ibi: *aliena ſe nouerit*. ꝙ is dicitur possessor malę fidei qui habet rei alienæ cōscientiam. xxxiiij. q. j. c. si
2 virgo. Quid autem si titubat: dicā j. e. c. fi. ¶ †No. tertiò ꝙ præscriptio cū mala fide fuit inducta partim in odiū negligētis & partim in fauorem publicū. s. ꝓpter errorem & cōfusionē, ne dominia essent incerta. facit. l. j. ff. de vsuca. Ex quo infertur ꝙ præsupposita validitate nō potest quis huic præscriptiōi renūtiare. arg. in. c. si diligēti. de foro cōpe. &. l. ius publicū. ff. de pac. & quod no. gl. in. l. tametsi. ff. ad mace. dixi plenè post Bar. s. e. super
3 rub. ¶ †Not. vltimò tex. in fi. & tene mēti iūcta penul.
c & vlt. gl. ꝙ præscriptio ᶜcurrit cōtra ignorātem, dummodo adsint alia substantialia præscriptionis, vt bona fides vt titulus in casibus in quibus est necessarius, & ꝙ præscriptio currat cōtra ignorantem probatur apertius. l. fi. C. de præscri. lon tem. quod ꝓcedit vbi agitur de præscribēdo dominio. secus autē est in istis immobilibus incorporalib⁹: vt in. l. ij. C. de serui. & aqua. Dicit tamen notabiliter Bar. in. l. j. §. si quis autem. ff. de iti. actuq pri. quòd hoc casu dubitatur ex iusta causa restitutio. ᵈ& hoc per illum text. ad hoc allegoᵉ bon. glos.
d e l. j. C. de pa. po. facit quod in simili not. Specu. eod. titu. §. j. in versic. pone colonus. in contrarium tamen multum facit text. in dicta. l. fin. vbi dicitur nulla scientia vel ignorantia expectanda &c. sed potest intelligi quòd ignorantia non impedit cursum præscriptionis: tamen si

a ¶ Et ſecũdũ Imo. in.l.j.§. per ſeruũ qui in fuga. ff. de acqui.poſ. iſta gl. eſt ad hoc ſing. in iure. Sed tu adde ſimilẽ ad verbum in. §. ſed aliqñ. inſti. de vſuc. Et aliã gl.in.d.l.malè agitur in glo.magna. cir.med.C.de præſcri.xxx.an. quã gl.alle.ad hoc Bar. in.l.iĵ.§.ex cõtrario.in.j.colũ. ff.de acq poſ.& ſequũtur.d.l. glo.in.l.j. antiqui Bar.& Sali.ibi.& Bart.in.l: Celſus.in.iiñ. col. vbi ꝓ hoc tradit no.cautelam.ff.de a vſuc. Et ꝓ iſta determinatione facit viua ratio.nã ſola ciuilis poſſeſſio q̃ animo retinetur eſt ſufficiẽs & potẽs ad præſcribendũ:ſed nõ ſola naturalis, & ideo ciuilis poſſeſſio in hoc cenſet nobilior & potẽtior cꝫ ſit naturalis ſecũdũ Bart. in l.ſi vt certo. §. ſi duobus.ad ſi.ff.cõ mod.gl.& ibi latè Bar.& Mod. in.l. iĵ.§.ex contrario. in.j.&.iĵ.col. ff. de acquir.poſſe.cũ li 6 mitatio. de qua ibi per Bar.no.gl. ord. & cano. ibi in. c. cãm. in hoc ti.donec ergo durat ciuilis poſſ.impoſsibile eſt quòd alius naturaliter poſsidens poſsit præſcribere:alioquin eueniret abſurdũ ꝙ duo poſſent eodem modo & tpe præſcribere. & ꝓ illam gl.in.d.l.j.dixit alibi Io.an.no. in addi.Spec. ſup rub.in.iĵ.co.inver. xxviĵ.quẽ ſequũtur Ang.& Paul. de ca.ĩ.d.l.j.ꝙ ſi vaſallus alienat rẽ feudalẽ ignorãte dño,ꝙlicet ille in quẽ aliena uit poſſit p̃ſcribere.xxx. an.quo ad prẽiudiciũ vaſalli:tamẽ quo ad præiudiciũ directi dñi p̃ſcribere nõ poteſt qa cũ directò dñs retineat ciuilẽ poſſeſſionẽ in re feudali, interĩ aliq̃ nõ põt incho are prẽ

men ſi fuerit iuſta & ꝓbabilis:eſt illi ſubueniendũ.ar.c.cũ illorũ.de ſen.exc.verſi. circa. Addo tamẽ ad prædicta vnũ notabile dictũ ꝙ præſcriptio currit contra abſentẽ & ignorantẽ:niſi abſens & ignorans poſsideat ciuiliter.nã tũc cõtra eũ non ꝓcedit præſcriptio: vt.l.malè agitur. C.de præſcri.xxx.vel.xl.an.

4 ¶ † Ex hoc infero ꝙ ſi me abſente aliqs ingrediatur poſ.meã non incipit tũc præſcriptio:licet bona fide fuerit ingreſſus, quia ꝑ hũc ingreſſum nõ ꝑdo poſ.vt ĩ.l.ſi id quod. ff.de acq.poſ.ſed oportet ꝙ prius perdã poſ. vt puta,quia ſciẽs alium ingreſſum ſuſpicor me poſſe repelli.d.l.ſi id quod.vel trado obli uioni, ꝙ eã neglexi per decennium. per. d. l.ſi id quod.&.l.ſi de eo.& ab eo tpe & non prius incipit currere p̃ſcriptio:vt notãter dicit Dyn. in regula ſine poſſeſsiõe.de reg. iu. li.vj.& ſentit.gl.notabilis & apertiꝰ ibi Bar. in.l.j.ªC.de ſer.fu.& prædicta bene notabis.

5 ¶ † An autẽ mala fides indiſtinctè vitiet & impediat prẽſcriptionẽ:Bar. in.l.ſequitur.§. ſi viam.ff.de vſuc.dicit ꝙ nõ,ſed ſolũ impedit vbi præſcriptio cauſatur ex facto poſsidentis.& ſic intelligit regulã poſſeſſor.de re. iur.li.vj.ſecꝰ autẽ ſecũdũ eũ vbi præſcriptio currit ex mera negligentia nõ petentis,vt in actionibus perſonalibus,in quibꝰ non eſt dare poſſeſsionẽ vel quaſi.ſed contrariũ ipſe tenuit in.l.omnes populi.ff.de iuſt.& iu.vbi dicit nõ valere ſtatutũ diſponẽs vt poſt decenniũ nõ audiaĩ creditor ſuper debito ratione peccati. Ego hũc articulũ pleniꝰ examinabo. ĵ.c.fi.vbi ſolet tractari:qa nõ intẽdo ad oſtẽtationem meã(vt multi faciunt) trãſportare materias,cùm difficile ſit ſtudentibus poſteà inuenire:ſed hæc ita ſuccinctè volui tangere ne qs ruditer aggrederetĩ materiã. ¶ † Quæro.certũ eſt ꝙ nulla mala fides qñcunq̃ ſuꝑueniens añ impletã p̃ſcriptionẽ eam interrũpit.vt hîc & in.c.fi.& in regula poſſeſſor. de reg.iur.lib.vj. no.Bar.in.l.naturaliter. ff. de vſuca.quid ſi ſuperuenit poſt impletã præſcriptionẽ,nunqd teneatur p̃ſcribens rẽ præſcriptã reſtituere.Gl.ij.hic plenè examinat, & tandẽ hîc ponit tres opi.Prima opi.habet ꝙ ſic.aliàs peccat non reſtituendo.& hãc tenuit Hugo.vt refert hîc Io.an.Secunda opi. quæ videtur verior ſecundum glo. eſt huic contraria,vt non teneaĩ reſtituere:quia non eſt amplius aliena ſed ꝓpria ex præſcriptione authoritate iuris.Et hanc opi.tenuerunt Io.Din.Tan.Gof.Hoſtiẽ.& Io. an.in regula poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj. in mer.vbi plenè examinat,& vide ibi per eum. dicit tamen Hoſt.ꝙ ſi conſcientia eius ex hoc eſſet læſa, ſatiſfacere deberet conſciẽtiæ.& remittit ad ſummam eo.ti.ſuper rub.de præſcriptione rerum immobilium.§.quę exigãtur.ſub verſic.verum quicquid.Tertia fuit opin. Alani diſtinguentis an res fuiſſet præſcripta ex cauſa lucratiua,aut ex cauſa nõ lucratiua:vt primo caſu teneatur reſtituere:ſecundo nõ.ar. xiij.q.j.c.quod habeĩ.qui quidẽ canõ parum facit.ſed hæc diſtinctiõ reprobatur ſecundũ Hoſt.C.de p̃ſcri.long.tem.l.pe.& ĵ.de dona. c.apoſtolicæ.quæ iura bene faciunt in hac materia.do.Ant.refert hic ſe hunc articulũ diſputaſſe,& tenuiſſe op.theologorũ,vt forus canonicus non arctet ad reſtituẽdũ ꝓut eſt contentioſus:ſed forus pœnitentiæ ſic, quod maximè ꝓcedit in eo cui non poteſt imputari negligentia: quia cauſa quærendi cum dãno alterius non eſt oĩno ſufficiẽs quo ad æquitatem æqua lance menſurandã:vt ſic meum auferatur ſecundum eum.& ſic in effectu do.Ant.ſequitur primã opi.Ego verò indiſtinctè dico opinionẽ ſecũdã(quæ videt cõior canoniſtis)veriorẽ & in foro cõſcientiæ eſſe ſeruandam.Moueor vltra alios,quia ius canonicũ etiam quatenus diſponit in foro contẽtioſo ſemꝑ tẽdit in ſalutem animæ. de iureiur.c.cũ cõtingat.& quod ibi no.nam finis iuris canonici eſt dirigere hoĩem ad bonum cõe,ſecũdũ quod congruit humanæ ſocietati non ſolũ ciuiliter viuenti:ſed ſecũdũ fidẽ in deũ tendẽdo & vitã aliã expectando: vt in.c.rex pacificus.ſ.in ꝓœmio.& in.c.prodeſt.xxiij.q.v.no.ĩ regula,peccatũ.& regula, poſſeſſor.de reg.iu.lib.vj.Itẽ lex humana iniquitatem nõ continẽs ſeruanda eſt etiã in foro conſciẽtiæ vt no.Io.cal.ſ.in proœmio.& Io.an.poſt beatũ Tho.in.c.ij.de vſu.li.vj. cũ ergo lex humana etiã canõica ex iuſta cã tollat actionẽ & cõferat dñiũ præſcribẽdi ſaltẽ in effectu:vt plenè dixi.ſ.ſuꝑ ru.& facit tex. ĵ.c.ꝓxi.nõ apparet rõ ſufficiens quare teneatur reſtituere in foro animæ.facit optimè.c. j.ſ.e.vbi inducit p̃ſcriptio ex cã etiã cũ notitia rei alienæ:poteſt emi lex ex iuſta cã priuare quem re ſua & alteri tradere, vel ꝓpter delictũ,vel ꝓpter bonũ publicũ:vt in.l. itẽ ſi verberatũ.ff.de rei vẽ.&.c. ꝑ humani. de homi.lib.vj.Itẽ ius canonicum nũq̃ ſciẽter iniĵcit alicui laqueũ,nec ſcienter defendit aliquẽ in peccato.vt.c.literas.de reſti. ſpo.& c.cõſanguinei.de re iud.& in.c.fi.Si emi præſcribere cũ bona fide induceret peccatũ poſt notitiã habitã cõpleta p̃ſcriptione,ius canonicũ ꝓfectò nõ diceret quẽ poſſe p̃ſcriptiõe ſe tueri. ſicut facit.ſ. e.c.de quarta.& ĵ.e.ꝓx. & optimè facit.c.cũ dilectꝰ.de conſue.vbi patuit p̃ſcriptionẽ fuiſſe inductã iuribꝰ ſtatuti malè intellecti.Nec Papa mãdat p̃ſcriptionẽ reſcindi,imò exp̃ſſè eã approbat.ad idẽ facit c.auditis.ĵ.e.vbi licet poſtmodũ conſtiterit illi abbati viro religioſo nullũ ius competere decreuit tñ Papa illũ debere defendi ex iuribus p̃ſcriptionis.& hãc opi.tenet Inn.in.c.cura.ĩ fi.de iure pat.vbi dicit ꝙ licet poſt cõpletã p̃ſcri.appareat de illegitimo ti. nihilominus tñ ſalua conſciẽtia poſſunt hi qui p̃ſcripſerunt bona p̃ſcripta retinere:qa tuti ſunt authoritate illius q̃ poteſtatẽ cõdẽdi ius ſuꝑ tꝑalibus habet q̃ hãc pœnã amiſsionis iuriũ ſuorũ induxit in odiũ negligentiũ,& in fauorem ſolicitorũ.Idẽ tenet in.c.plericq̃.de immu.eccle.quo ad præſcriptionẽ quæ inducitur cũ titulo & bona fide:quia illa eſt inducta nõ ſolũ in odiũ negligentis.ſed etiã in fauorẽ p̃ſcribentis:ſed videt dubitare de eo q̃ p̃ſcripſit bona fide ſine tit.videtur tñ inclinare:vt ratiõe bonæfidei nõ teneaĩ. & hoc eſt veriꝰ.nã iſtæ p̃ſcriptiones æqparanĩ.& quod defectũ tit.hic ſupplet tꝑs maius.ad hoc.xvj. q.iij.c.placuit.§.põt.& facit quod dixi. ſ. ſuꝑ rubr.idẽ Bal.in.c.ſi qs per triginta.ſi de feu. fue.cõtro.coll.x.vbi dicit ꝙ is q̃ p̃ſcri.poteſt ſcriptionẽ.vt.d. gl.no.Sed contra Io.an.facit,& iſta erit vna limitatio ad illã gloſ.ciuilis poſſeſsio exiſtẽs penes directũ dominũ ĩpedit poſſidentem naturaliter præſcribere: iſtud eſt verũ qñ ille vellet præſcribere proprietatẽ cõtra directũ dominũ: & ſic vtile dñiũ ꝑ quod dñs excludiĩ.ita loquitur.d.glo.Sed qñ naturaliter poſsidens vellet ſolum p̃ſcribere aliquod ius feudale,vel aliquod ius vſufru. vel aliqđ ius emphiteoticũ certè iſta iura recognoſcũt directũ dñm & ſe cõpatiũtur: & tũc ciuilis poſſeſsio exiſtẽs penes directũ dominũ nõ impedit talẽ p̃ſcriptionẽ ſecũdũ Bar. & alios poſt Inn.in.d.l.iĵ. §.ex cõtrario. & Pau.de caſt. in.d. l.j.in pe.co.&hoc oſtẽditur viua rõne.nã q̃ nõ eſt vaſallꝰ ſi poſsideat xxx.ann.rẽ tanq̃ vaſallus prẽſcribit. xxx.an.& cõſtituitur ac ſi eſſet vaſallus. c.ſi qs ꝑ xxx.li de feu.fue. cõtro.inter do.& agn.quid ergo impedit in deciſiõe Io.an.quĩ emptor poſsit p̃ſcribere. xxx.an.ius feudale ꝑ qđ recognoſcit directũ dñiũ niſi fortè diceres intereſſe directi dominiñ mutari nõ vaſallũ. & iſtã deciſionẽ Ioã.etiã reprobat ad literã Pan.iꝑe in.c.ad audientiã.in pen. col.in hoc eo. tit. ¶ Adde tu prędictis Ro.latius eius cõſi.clvj.& Fulg. conſi.clxiñ

rẽ cũ bona cõsciẽtia possidere, aliâs null⁹ posset excipere de præscriptione: qa cũ iudex videret eum delinquere, ex officio suo repelleret eũ. ille eñ qui præscripsit habet veritatẽ pro se licet nõ habeat primordiũ veritatis. al leg. gl. in l. j. ff. de eden. in prin. in magna glo. quã dicit esse notãdã. & maximè hęc ꝓcedũt in eo qui scit rẽ suã ab alio vsucapi, & nõ cõ tradicit. vr̃ eñ tacitè alienare: vt. l. alienatiõis verbũ. ff. de verb. significa. & hæc sufficiant.

SEBA. SAPI. 2 ¶ Vna eccleſia. vide Alex. in conſi. cxcvj. inci. viſo teſtamẽto. col. pen. & vlt. ver. de præſcriptio. aũt & Io. Fran. Bal. in tract. præſcri. in prima parte quintæ partis principalis. q. xiij. vbi tangit an eccleſia poſsit p̃ſcribere contra eccleſiam quartam parochialem.

SVMMARIVM.

1 *Ius decimandi præſcribitur in aliena parochia ſpatio. xl. annorum.*
2 *Vna eccleſia præſcribit contra aliam: etiam iura ſpiritualia.*
Iura ſpiritualia non poſſunt poſſideri per laicum etiam per tantum tempus de cuius initio non eſt memoria in contrarium.
3 *Priuilegiatus quo caſu vtatur priuilegio contra pariter priuilegiatum?*
4 *Per præſcriptionem tollitur omnis actio, & ſoluens debitum præſcriptum poteſt repetere: non tamen tollitur obligatio naturalis vel directum dominium: licet ſint inefficacia ad agendum.*
Præſcribens dicitur ſoluere.
Per præſcriptionẽ quæritur de iure canonico dominium vtile & directum.
5 *Iudex ex officio ſuo poteſt actorẽ repellere quãdo notorie cõſtat quòd nulla competit ſibi actio.*
Paria ſunt nõ habere actionẽ vel inutilẽ habere.
6 *Titulus requiritur in præſcriptione cõtra ius: vel tantũ tẽpus de cuius initio non ſit memoria.*

¶ CAP. VI.

1 AD aures. ¶ † Vna eccleſia ī parochia alterius. xl. an. ſpacio decimas præſcribit. Cõis diuiſio. ſecũda ibi: *tuæ*. ¶ Caſus literalis. Quædã eccleſia poſſedit decimas in parochia alterius. xl. an. q̃ritur an tua ſit eccleſia præſcriptione? Rñdet papa. ꝙ *de iure melior eſt conditio poſſidentis*. quia præſcrip. xl. an. excludit oẽm actionẽ. Ber. ¶ † Not. primò ꝙ

SEBA. SAPI. b Lacerare. Vide gl. & quæ ibi Moder. no. in. l. j. ff. de offi. aſſeſſo.

2 a vna eccleſia[a] põt contra aliã eccleſiam etiam iura ſpiritualia præſcribere, requiritur tamẽ tẽpus. xl. an. Ex quo collige ꝙ iura ſpiritualia ſunt præſcriptibilia per eum qui illa poſſidere poteſt: ſecus per laicũ qui illa poſſidere non põt j. eo. c. cauſam. etiã per tantum tẽpus de cuius initio nõ eſt memoria: vt notanter dicit Io. an. in c. ij. de prob. lib. vj. dicã in d. c. cãm. ¶ † Secũdò ex eodẽ collige ꝙ priuilegiatus vtitur priuilegio ſuo cõtra pariter priuilegiatũ. nã eccleſia ex priuilegio habet vt cõtra eã non præſcribaſ ſpacio cõmuni, ſed requiriſ tp̃s. xl. an. vt in auſ. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. & ſ. eo. c. de quarta. & tamen vtitur hoc priuilegio cõtra eccleſiam præſcribentẽ quæ eſt pariter priuilegiata. Sed hoc contingit, quia eccleſia nõ eſt priuilegiata in præſcriptiõe actiua ſed paſsiua, ſi eccleſia præſcribẽs eſt priuilegiata in illo caſu meritò eccleſia vtitur priuilegio ſuo cõtra eccleſiam aliam. Et de hoc an priuilegiatus vtatur priuilegio contra pariter priuilegiatum: vide per Bar. in auſ. quas actiones. prælleg. tetigi in c. in præſentia. de probat.

SEBA. SAPI. c ¶ Præſcriptio. vide Fulg. in conſi. clxvj. inci. in quæſtione quæ vertiſ. & per Raph. cu. in cõſi. lxxxiij. inci. quia cã decimalis.

3 ¶ No. tertiò ꝙ eccleſia põt ſe defendere ex ſola præſcriptiõe etiã 4 ſuper rebus ſpiritualibus. ¶ † No. vltimò & tene mẽti iſtũ tex. in fi. ꝙ præſcriptio tollit prorſus oẽm actionẽ. & no. id verbũ prorſus: facit eñ optimè hæc litera pro opi. glo. quã ſequuntur Bart. & multi alij in l. fi. ff. rẽ ra. habe. vbi concluditur ꝙ ſi tutus præſcriptione ſoluit ignoranter poteſt ſolutum repetere: quia ſoluit indebitum. vel ſaltem erat tutus exceptione perpetua, ideo competit ei repetitio. l. qui exceptione. ff. de condi. inde. Itẽ facit iſte tex. pro opi. Arc. in c. j. e. ti. lib. vj. vbi dicit quòd per præſcriptionem acquiritur de iure canonico tã vtile q̃ directum dominium, non tamen allegauit iſtum tex. ſed. xvj. q. iij. c. quicũq;. &. c. licet. ſed melius facit iſte tex. vide tam in dominio q̃ in actione quid dixi. ſ. ſuper rubr. poſt Barto. & Cyn. in l. fin. C. ex quibus cauſa. & per iſtum text. dicit hîc. d. Ant. iudicem poſſe repellere illum ex officio ſuo ab agendo cui obſtat legitima præſcriptio; quia ſine actione nemo experitur: quod puto verum: quia præſuppoſito ſecundũ communem opi. quòd remaneat obligatio naturalis in debito, & in re præſcripta remaneat dominiũ illud directum quod competat de iure naturali: vt dixi. ſ. ſuper rubr. tamen illa ſunt inefficacia & prorſus inutilia ad agendum: vt optimè probatur hîc: & eſt tex. no. iuris ciuilis in l. ſi pupillus. ff. de admi. tut. vbi dicit ꝙ præſcribens eſt ſimilis ſoluenti. ¶ † Et dicit 5 Inno. in c. j. de offi. vic. quòd vbi apparet de ineptitudine libelli licet non contineatur in libello: ſed eſt notorium de ineptitudine libelli & impotentia agendi, põt tñ & debet iudex ex officio b ſuo libellũ lacerare. [b] facit. c. ſacerdotib⁹. xj. q. j. Itẽ nemo ſine actione rectè experitur. l. ſi pupilli. ff. de neg. geſt. & viij. diſt. c. quo iure. & paria ſunt nullam habere actionem vel prorſus inefficacẽ 6 habere. arg. in c. ij. de tranſla. præla. ¶ † Gloſſ. ij. hic inſtat an in iſta præſcriptione ſit neceſſarius titulus contrarius. ſed hodie eſt tex. apertus in c. j. eo. tit. lib. vj. vbi concluditur ꝙ ſic. cùm ſit cõtra ius commune quòd vna eccleſia percipiat decimas in aliena parochia: vt in c. ad decimas. de reſtitu. ſpol. lib. vj. vnde requiritur titulus vel tantum tempus de cuius initio non ſit memoria, vt ibi. vnde intelligo quòd interuenit titulus. aliâs ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Laici non poſſunt præſcribere ius decimandi: quia cùm ſit quid ſpirituale non poſſunt illud poſſidere. nu. 2.*
3 *Præſcribi poteſt id quod ex priuilegio quæri poteſt: niſi id quod de iure poſſideri non poteſt.*
Collatio beneficiorũ & ius excõmunicandi põt per papã concedi laicis.
4 *Spiritualia & eis annexa non poſſunt per laicum præſcribi.*
Inſpatronatus non poteſt per laicum præſcribi.
5 *Laici conuerſi qui poſſunt dici religioſi poſſunt ſpiritualia præſcribere: quia non ſunt ſimpliciter laici.*
6 *Naturalis poſſeſſio ſola nõ eſt ſufficiẽs ad præſcriptionẽ, ciuilis verò ſic.*
7 *Poſſeſſio nulla dicitur eſſe penes religioſos ſine licentia eorũ ſuperioris.*
8 *Decimæ non poſſunt concedi laicis in titulum: ſed in alimoniam ſic.*

¶ CAP. VII.

1 CAuſam. Laicus decimas non præſcribit. vel ſic latius. ¶ † Laici ſpiritualia poſſidere non poſſunt, ergo per conſequens, nec præſcribere. h. d. & quotidie allegaſ. Cõis diuiſio. ſecũda ibi: *ideoque*. ¶ Caſus literatis. Inter archidiaconũ regiñ. & nobilẽ virũ. G. quæſtio ſuper decimis vertebatur. Papa committit cãm illã mãdans iudici quatenus cauſam ipſam decidat non obſtãte præſcriptione temporis, vel cõceſsione eccleſiaſticæ perſonæ vel ſecularis, ſi idẽ. G. eã opponere voluerit: quia cum laici decimas poſsidere nõ poſsint eas præſcribere non 2 valẽt. Berna. ¶ † No. primò ibi. *nõ obſtãte præſcriptiõe tẽporis &c.* c quòd nulla temporis præſcriptio iuuat laicũ in iſtis ſpũalibus nã põdera literã quæ nõ reſtringit ſe ad præſcriptionẽ certi tẽporis. ſed indiſtinctè dicit tp̃is. & ſic induco hãc literã ad ꝓbãdũ notabile dictũ Io. an. & Io. mo. ī. c. ij. de p̃b. li. vj. vbi dicũt ꝙ laici nõ p̃nt p̃ſcribere ſpũalia etiã per tñ tempus de cuius initio memoria non exiſtat: & eſt rõ, quia cũ illa poſsideri non poſsint vt hîc: ergo nullo tp̃is curſu p̃nt p̃ſcribi: qa ſine poſſeſsiõe nõ ꝓcedit præſcri-

3 dit prę̃ſcriptio:vt in regu.ſine poſſeſsiõe.de reg.iu.li.vj.¶ † Ex quo habes limitare aliã regulã quæ habet ꝙ ea quæ ſunt quæſibilia priuilegio poſſunt quæri p̃ſcriptiõe.de offi.or.c.duo ſimul. nõ procedit in his quę de iure poſsideri nõ poſſunt.nã data ĩcapacitate poſsidẽdi põt priuilegiũ prĩcipis opari & nõ p̃ſcriptio: primũ ꝓbatur ex no.in.c.q̃uis.de deci.ſecũdũ ꝓbatur hĩc.Ratio diuerſitatis patet:qa prĩceps p ſuũ priuilegiũ põt facere quẽ capacẽ:vt no.gl.xxxij.di.§.verũ.&.xvj.di.c.bene quidẽ,quę dicit ꝙ Papa põt laico dare ptãtẽ excõicãdi.Itẽ antiquit⁹ eccl'ia ſeu Papa cõceſsit imperatori & multis regib⁹ ptãtẽ cõferẽdi bn̄ficia.lxiij. diſ.c.adrian⁹.& in.c.in ſynodo.& multis laicis cõtulit decimas: vt no.in.d.c.q̃uis.præſcriptio verò hoc nõ põt,quia eſt fundata ſuper poſſeſsione,& ſic poſſeſsio debet p̃cedere:laicus autẽ ex ſe
4 non eſt capax hui⁹ poſſeſsionis.¶ † Et quod dixi in ſpũalibus ꝓcedit etiã in annexis ipſis ſpũalibus.nã laici nec illa poſsidere valent,niſi ex priuileg.vt in.c.de iu.&.c.qm̃.de iurepa.& iõ laic⁹ nõ
a põt præſcribere iuſpatronat⁹ª ſaltẽ qn̄ vult p̃ſcribere cõtra eccleſiã nõ patronatã:vt no.Io.an.ĩ re.ꝙ alicui gratioſe.de re.iu.li.vj. in mer.& vide quod no.in.c.querelã.de ele.& p Arc.plenè in.c.
5 hortamur.lxxj.diſt.plenè in quadam diſputatione quæ incipit, augerio.¶ † Prædicta omnia limito in puris laicis.cõuerſi autẽ laici non debẽt tractare cũ clericis ſpiritualia:tamẽ poſſunt iura ſpiritualia præſcribere:quia non ſunt omnino laici,ſed poſſunt dici religioſi.ad hoc vide tex.iuncta gl.in.c.ex eo.de ele.lib. vj.&
6 per Inn.in.c.ij.de inſt.¶ † Secundò colligo principaliter ex fine tex.iũcta gl.ꝙ poſſeſsio ciuilis neceſſariò requiritur ad p̃ſcriptionẽ:naturalis aũt nõ ſufficit.de quo plenè per Dyn.in regula ſine poſſeſsione.p̃alle.Colligit aũt hĩc ꝙ laici bene poſsidẽt naturaliter ſeu detinẽt decimas:ſed quia nõ p̃nt ciuiliter poſsidere,ideò non præſcribũt.hæc autẽ ciuilis poſſeſsio, eſt illa quæ germinat prolẽ ſecũdũ gl.i.fructũ parit.ſ.acqrẽdo dominiũ,ſecũdũ Io.an. qui ita exponit glo.& bene.licet alij aliter,& minus bene.¶ Et not.ex tex.iũcta glo.ꝙ detinere,ſumit quãdoq̃ pro poſsidere vt hic.ſic quãdoq̃ ecõuerſo.xij.q.j.c.ij.nam laici nõ poſſunt detinere decimas:quia detẽtio eſt quid facti,& nõ ſonat in ius: vt not. Bart.in.l.j.ff.de acqui.poſ.& ſatis ſentit hic gl.quã no.Hinc eſt ꝙ ſeruus põt detinere.vt.l.ſtipulatio iſta.§.hæc quoq̃.ff.de ver.ob. in ſeruũ aũt cadũt ea quæ ſunt iuris,nec poſſunt per momẽtũ cõ
7 ſiſtere.l.placet.ff.de acqui.hære.¶ † Et vide gl.in religioſo ſimplici ꝙ nil dicatur poſsidere ſine licentia ſui p̃lati:ſed tãtũ detinere in. c.nõ dicatis.xij.q.j.nec puto ꝙ laicus dicaſ decimas poſsidere etiã naturaliter:quia poſſeſsio naturalis eſt ius inſiſtẽdi rei nõ prohibitæ poſsideri.vt no.Bar.in.d.l.j.vbi plenè tractaſ hæc ma-
8 teria diuerſarũ ſpecierũ poſſeſsionũ & detẽtatiõis.¶ † Opp.vltimò & videt decimas poſſe laicis cõcedi.x.q.j.c.pe. & fin.Sol.dicit Inn.ꝙ in titulũ nõ poſſunt eis cõcedi vt illas habeãt vt clerici:ſed in alimonia cõcedi poſſunt pauperibus laicis,vt in cõtrario.hoc dico poſſe procedere reſpectu fructuum & ad tempus.ar.c.poſſeſsiones.xvj.q.j.nam hoc modo poſſunt quibuſcunq̃ locari: vt in.c.ij.de loca.& vide ad materiã quod leg.& not.in.c.q̃uis. &.c. prohibemus.de deci.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Stylus curiæ romanæ eſt ſeruandus data contrarietate canonum.*
2 *Præſcribens non tenetur rem præſcriptam reſtituere,ſi poſtea ſuperuenit notitia rei alienæ.*
3 *Allegans interruptionem contra præſcribentem:non confitetur præſcriptionem:quia excipiens non fatetur.*
4 *Præſcriptio quibus & quot modis interrũpatur.vide per diſcurſum.*
5 *Præſcriptio aliquãdo nõ currit:aliquãdo dormit:& aliquãdo interrũpit.*
6 *Titulus quo caſu requiratur in præſcriptionibus?*
7 *Naturalis poſſeſsio aliquo caſu ſufficit ad præſcribendum.*
8 *Mala fides an & quo caſu interrumpat præſcriptionem?*
9 *Præſcriptio indiſtinctè interrumpitur ſi præſcribebam rem tityi: quam putabam ſempronij.*
Iniuriam qui cõmittit habet animum iniuriandi:licet erret in perſona.
10 *Præſcriptio an & quando interrumpatur ex defectu tituli?*
11 *Præſcriptio vel vſucapio quomodo interrũpatur per litis conteſtationẽ: vel per alios actus ciuiles?vide per diſcurſum.*
12 *Præſcriptio ſtatutaria interrumpitur per ſolam citationem.*
13 *Præſcriptio.xxx.annorum cũ bona fide & ſine tituto quomodo interrumpatur?*
14 *Præſcriptio non interrũpitur per lit.conteſt.corã incompetẽti iudice factã:vel per alios actus ciuiles inualidos.*
Præſcriptio interrumpitur per conteſtationem factam coram arbitro:ſi compromiſsum in ipſum factum ſit validum.
15 *Actus factus coram iudice incõpetẽti an ſaltẽ valeat vt actus extraiudicialiter factus?*
16 *Malafides præſumitur ex coniecturis.*
17 *Præſcriptio non interrumpitur per conteſtatio nẽ factam coram arbitratore vel amicabili compoſitore:niſi per talem conteſtationem aduerſarius incipiat eſſe in mala fide.*
18 *Præſcriptio interrupta:ſiue naturaliter:ſiue ciuiliter:an ceſſante interruptione iterum incipiat currere?24.*
19 *Actiones temporales efficiuntur perpetuæ per cõteſtationem.*
20 *Mala fides præſumpta nõ impedit præſcriptionẽ.*
Inſtantia ſi eſt perempta res inducitur ferè ad illũ ſtatum in quo erat res prius:vide hic exempla.
21 *Præſcriptio iurium corporalium qualiter interrumpatur?*
22 *Præſcriptio libertatis qualiter interrumpatur?*
23 *Præſcriptio qualiter interrũpatur in criminalibus?*

¶ CAP. VIII.

ILlud autem. Si contra prę̃ſcriptionẽ.xl.an.q̃ ſola currit cõtra eccleſiã opponaſ interruptio,vterq̃ ꝓbabit.& ſunt duo dicta.ſecũdũ ibi:*verũ*.¶ Caſus literalis. In canonib⁹ reperitur ꝙ qui rẽ alterius præſcribit.xxx.an.tutus eſt p̃ſcriptiõe.q̃ſitũ fuit
b à papa vtrũ locũ habeat talis p̃ſcriptio?Rn̄ deſ ꝙ romana eccleſia nõ admittit minorẽ præſcriptionẽ q̃.xl.an.licet qdã canones admittãt tricẽnalẽ.& ſi eccl'ia p.xl.an.rẽ aliquã incõcuſsè poſſedit aduerſus aliã eccleſiã põt ſe tueri quadragenaria p̃ſcriptione:ſi verò de p̃ſcriptiõe & interruptiõe quõ fuerit inter partes ab vtraq̃ parte,teſtes recipi debẽt & ſi ꝓbata fuerit interruptio, præſcriptio
1 nõ valebit.Bern.¶ † No.primò ꝙ data contrarietate ſeu varietate canonũ, recurrendũ eſt & tenẽdũ quod ſeruat romana eccleſia
b ſeu ſtyl⁹ curiæ Ro.ᵇfacit.c.ex literis.&quod
2 ibi no.de cõſt.&de cri.fal.c.q̃ graui.¶ † No. ſecũdò ꝙ eccleſia ex ſola præſcr.põt ſe tueri aduerſus eccleſiã.& ſic licet expoſtfacto ſupueniat rei alienæ notitia,nõ teneſ tn̄ is q̃ p̃ſcripſit rẽ reſtituere,licet ſit eccleſia & p̃ſcripſit cõtra eccleſiã.quod eſt not. cõcordat.ſ, c.ad aures.facit ad ea q̃ dixi.ſ.e.ĩ.c.vigilanti, ¶ No.tertiò in ver.*verũ*.ꝙ excipiẽs de interruptione cõtra allegãtẽ præſcriptionẽ nõ videt p̃ſcriptionẽ cõfiteri.nã ſi ipſam tacitè cõfiteret releuaretur allegans præſcriptionẽ ab onere ipſo ꝓbãdi.vt in.c.præterea.de trãſac, ſed hic teneſ allegãs ipſam ꝓbare.& hoc cõtingit ex eo,qa excipiẽs nõ fateſ ea q̃ tacitè includunſ in exceptione.vt in.c.cũ venerabilis.ſ.ti.ꝑx.& vide qd ibi dixi.¶ No. ꝙ præſcriptio tẽporis non nocet probata interruptione:cõcordat.j.e.c.auditis.præſcriptio au

a ¶ Iuſpatrõnatus. Adde eundem. cõſi.xlvij.

✤ SEBA.SAPI.

a ¶ Iuſpatronatus. Vide Abb.in diſpu.ſua incip. augerio.co.vj.& cõſi.cvj.in ver.caſus. ver.ſecundò principaliter.in.ij.vol. Alexand.in cõſil. lxxv. ĩcip.viſo in fi.in.iij.vol.& do. Dec.in rub.de iudi.col.penũ.Abba. in conſi.lxxvj.incip.plura ſũt examinanda.in.ij.vo. Ro.in cõſil.cccixviij.incip.præſens cõſultatio.& Ab. dñm meum.d. Rochũ curtiũ latè in tract.de iurepat.in vlti. quæſtione.& Deci.in cõſi.cxxx iij.inci. viſo puncto.colum.penũ.

ZACHARI.

b ¶ Stylus curiæ romanæ. Adde ꝙ eſt hoc caſu pro lege ſeruandus.ita not. Spec.in ti.de reſti. §.publicatis.verſi. deinde.& in tit.de reſcrip. p̃ſen.§.ratione formæ quoque. Et ratio eſt quam ipſe dat in ti.de appella.§.de officio.co.iij.ver. vt autẽ eſt.quia curia Romana tanq̃ magiſtra eſt ab oĩbus ſequenda, ꝙ eſt verum limitando vt hic.ſ. data contrarietate inter canones.vt no. in.c.cum olim.ſ. de conſue.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Quando & qualiter interrumpat̃ præſcriptio. Vide hîc do. Ant. meli⁹ q̃ alibi: & cõiter noſtri canoniſtę re aſſumpſerũt ĩ hac materia dicta Bar. in l. naturaliter. ff. de vſuc. item adde q̃ per receptionẽ teſtiũ q̃ fit lit. non conteſt. propter immínens periculum nõ interrũpit̃ præſcriptio. hoc fuit dictũ elegans Vin. in. c. quoniã frequẽter. in prin. vt lit. non conteſt. prout refert & ſequitur do. Ant. in vĩj. col. Itẽ adde q̃ peremptа inſtantia nõ perĩt ĩterruptio facta p. lit. conteſt. factã in illa inſtãtia ſecũdũ Bar. ĩ. l. ĩj. C. de fru. & li. expẽ. licet gl. ibi aliter dicat: de quo per do. Ant. in. c. cauſam. el. j. in iĩj. co. & quod ibi not. de teſt. itẽ adde q̃ ad interrũpẽ dã præſcriptionẽ nõ requirit̃ libelli oblatio. ſ3 ſufficit ali⁹ act⁹ pręcedẽs. text. eſt in. l. ſicut ver. nec ſufficiat. C. de pręſcr. xxx. an. qualiter aũt interrumpatur præſcriptio in incorporalibus declarat do. Anto. in. c. auditis. ĩ. iĩj. colũ. j. eo. ti. Vtrum aũt ĩterrupta præſcr. cõtra reum principalẽ intelligat̃ interrupta cõtra ei⁹ fideiuſſorem. glo. tenet q̃ ſic ĩ. l. ſi fideiuſſ. §. fi. ff. mãd. de quo ibi per Barto.

ANT. FRAN.

¶ Quibus modis interrũpatur præſcriptio. Dicas q̃ per ſimplicem cõtrouerſiã interrũpitur: per gl. in. l. ſed ſi lege. ff. de peti. hære. & p Bart. & doc. ĩ. l. fi. ĩ prĩ. ff. de eo per quem fac. erit. & multos modos p quos interrũpa itr, vide p Io. ber. ĩ ſuo rep. in litera. p. in verſi. p̃ſcriptio interrũpítur. vbi latè p Lan frã. circa hanc materiã.

4 tẽ poteſt interrũpi. ¶ † Qualiter aũt interrũpatur. gl. fi. hîc inſtat quã notabis: quia quotidie ad eã in hac materia fit remiſsio. & in effectu dicit q̃ interruptio fit qñq̃ naturaliter & quãdoq̃ ciuiliter. & naturalis interruptionis ponit duos caſus: ciuilis verò octo. & idem facit Inn. hîc: & vide cõſimilẽ gl. xvj. q. iij. §. poteſt. in ver. interrupta. & in. l. cũ notiſsimi. C. de præſcri. xxx. ann. in ver. interrupta. & ibi per Cy. & plenius de materia per Bar. in. l. naturaliter. ff. de vſuc. ¶ † Et proſequendo hîc ſubſtantialia ad declarationem glo. & materiæ, ſcias q̃ præſcriptio quãdoq̃ nullo mõ currit: quãdoq̃ dormit: quandoq̃ interrũpitur antè q̃. ſ. compleatur. Nõ currit quãdo res nõ eſt præſcriptibilis: vt patet ex his quæ leg. & no. in. c. cum non liceat j. eo. & dic vt ibi no. facit quod leg. & no. in. l. fin. C. in quibus cau. in integ. reſt. nõ eſt neceſſaria. & in. l. ſicut. ver. ſed pupillari ætate. C. de præſcri. lõ. tẽ. Dormit qñq̃, qñ ex aliquo defectu tẽporali nõ currit, vt puta ꝓpter defectũ p̃lati. ſ. c. j. & c. de quarta. Vel ꝓpter hoſtilitatẽ, qñ tãta eſt q̃ nõ redditur ius in locoj. e. c. ex tranſmiſſa. & de hoc articulo. dic vt ibi dicã. Dixi in tertio mẽbro q̃ qñq̃ præſcriptio iã inchoata interrumpit̃. & de hoc articulo hîc.

¶ † Ad cuius declarationẽ ſcias q̃ interruptio[a] fit prĩcipaliter duob⁹ modis. ſ. naturaliter & ciuiliter. naturaliter verò dicit̃ fieri qñ aliquod de requiſitis ad ſubſtãtiã præſcriptionis perit: nã ad ſubſtãtiã p̃ſcriptionis qñq̃ requirũtur tria: qñq̃ duo: qñq̃ vnũ dũtaxat ſecũdũ naturã p̃ſcriptionũ. Tria eñ requirũtur qñ præſcriptio eſt talis q̃ deſiderat titulũ, bonã fidẽ, & poſſeſsionẽ: vt in p̃ſcriptiõe cõtra ius cõe: vt in. c. j. e. ti. lib. vj. vel in præſcriptione x. vel. xx. ann. cõtra prælatũ. iuxta ea quæ dixi. ſ. eo. in. c. de quarta. Duo verò requirũtur vbi nõ eſt titulus neceſſarius, vt regulariter cõtingit in p̃ſcri. xl. an. iure cõi nõ refragãte: vt hîc. &. ſ. e. c. de quarta. ſ. poſſeſsio & bõa fides. Vnũ verò ſaltẽ requirit̃ in præſcriptiõe inducta in odiũ negligentis: vt in actionib⁹ præſcribẽdis. ſ. curſus tp̃is: vt ĩ. l. ſi qs emptionis. C. de præſcri. xxx. an. Vbicũq̃ eñ alterũ de requiſitis perit, naturaliter p̃ſcriptio interrũpit̃: quia deficiẽte altero ſubſtãtialiter requiſito ad cõfectioẽ actus naturaliter deficit ipſe actus. in. c. fi. de cõdi. app. & in. c. cũ ſuper abbatia. de offi. dele. ¶ Et pro maiori declaratiõe ꝓſequamur quodlibet de ſubſtãtialiter requiſitis de per ſe. De poſſeſsione eñ certiſſimũ & abſolutũ eſt, q̃ ſi ea interrũpit̃ p̃ſcriptio ipſa naturaliter interrupta eſt. Põt autẽ poſſeſsio interrũpi multis modis, vt p̃ inundationem maris, vel fluminis, vel ſi vi eijcia tur qs de poſſeſsiõe: vt. d. l. naturaliter. vel p̃ ſiſes actus. nam ſine poſſeſsiõe: præſcriptio non procedit: vt in regula ſine poſſeſsione. de regu. iur. libr. vj. & cum hęc interruptio non reſtringatur ad certã perſonã: prodeſt omnib⁹ p̃tẽdẽtib⁹ intereſſe. d. l. naturaliter. & intellige de poſſeſsiõe ciuili. vt no. Dy. in. d. regula ſine poſſeſsione. & dixi. ſ. e. c. cauſam. facit. l. clã poſsidere. & quod ibi no. ff. de acqr. poſ. ¶ † Vel de naturali eo caſu quo naturalis eſt ſufficiẽs ad vſucapionẽ ſecũdũ Bart. in d. l. naturaliter. pone exẽplũ in p̃ſcribẽte vſumfructũ. nã vſufructuarius poſsidet naturaliter tãtũ. vt in. l. naturaliter. ff. de acq. poſ. defect⁹ aũt poſſeſsiõis corporalis nõ vitiat. l. ſi id qđ §. fi. ff. de acq. poſ. & de his ſpecieb⁹ poſſeſsionũ plenè p̃ Bar. in. l. j. de acq. poſ. ff. & tetigi in. c. olim j. de reſt. ſpo. ¶ † Venio ad ſecundũ reqſitũ. ſ. ad bonã fidẽ, & ĩ hoc cõſidero tria. quãdoq̃ ſuperuenit ex toto mala fides: qa incipit habere conſciẽtiã rei alienæ. qñq̃ eſt in dubitatione, quãdoq̃ ſuperuenit mala fides quo ad vnũ: & non quo ad aliũ: qa putabat rẽ eſſe martini & non titij. Primo caſu certũ eſt, q̃ de iure canonico interrũpit̃ p̃ſcriptio per ſuperueniẽtẽ malã fidẽ qñcũq̃ ante completã p̃ſcriptionẽ: vt j. e. c. fi. & in regula poſſeſſor. de re. iu. li. vj. & huic iuri canonico eſt ſtãdũ: ideo non curo ꝓſeq qđ de iure ciuili: vt no. Bar. in. d. l. naturaliter. & no. j. eo. c. fi. Secũ do caſu cũ nõ ſupuenit mala fides firmiter ſed incœpit dubitare. Bar. tenet q̃ nõ eſt interrupta p̃ſcriptio. ĩ cõtrariũ facit. c. j. xvj. q. iij. dicã pleni⁹ poſt gl̃. e. c. fi. ¶ † Tertio caſu putat hîc. d. Ant. q̃ poſsit p̃ſcribere quo ad eũ apud quẽ erat bona fides: qa bona fides & mala pñt referri ad vnũ & nõ ad aliũ. & reſpicere vnũ ita q̃ nõ aliũ. ar. l. fulcini⁹. § qđ ſi ad uerſus. ff. ex qb⁹ cau. in poſ. ea. Ego firmiter puto cõtrariũ p̃ tex. apertũ ĩ. d. c. fi. vbi patet q̃ poſsidẽs repugnãte conſciẽtia peccat, ſed iſte credebat rẽ nõ ſuã, ergo peccat: & ſic nõ poterat p̃ſcribere. ad idẽ. c. fi virgo. xxxiij. q. ij. vbi dicit̃ q̃ tãdiu qs dicit̃ poſſeſſor bonæ fidei q̃diu ignorat ſe poſsidere alienum. ſed iſte credebat rẽ nõ eẽ ſuã. licet putaret eã eẽ illi⁹ cui⁹ nõ erat ergo erat in mala fide. ad idẽ optimè facit ĩ ſi ĩ. l. eũ q̃ nocẽtẽ. ff. de ĩiur. vbi patet q̃ ĩiuriarũ tenet̃ q̃ ĩtulit iniuriã, ex quo habebat iniuriãdi aĩm, licet errauerit in perſona. & hoc de ſecũdo reqſito. ¶ † Quo ad tertiũ de defectu tituli ſatis cõfuſè Bar. tractauit in. d. l. naturaliter. Sed clarius dico ſic, q̃ aut ſuperuenit defect⁹ tit. qa certior effect⁹ eſt poſſeſſor de illi⁹ nullitate. & tũc impedit̃ & interrũpit̃ p̃ſcriptio: qa talis defect⁹ ſupueniẽs cõſtituit eũ in mala fide. ar. c. veniẽs j. eo. Aut ſuperuenit defect⁹ tit. reſpectu reſolutionis: qa ego poſsidens rẽ bona fide. vẽdidi tibi rẽ illã ſub pacto vt deficiẽte cõditiõe appoſita res eſſet inẽpta: & tũc licet deficiat cõditio nõ tamẽ eſt interrupta p̃ſcriptio inchoata contra dominũ, ſed põt prim⁹ poſſeſſor priora tp̃a cũ ſequẽtib⁹ cõtinuare: qa nõ põt illa prima ꝓpriè vẽditio dici, cũ eſſet reſolubilis in euẽtũ cõditiõis. & idẽ eſt dicẽdũ in ſi ĩ ſi ĩb⁹. & hęc procedũt quo ad interruptionẽ naturalẽ. ¶ † Venio ad ſecũdũ principale. ſ. ad interruptionẽ ciuilẽ: & dicẽdũ eſt q̃ interruptio ciuilis eſt qñ aliqđ de naturalibus & ſubſtãtialib⁹ nõ extinguit̃: ſed aliqs actus celebrat̃ q̃ de iure ciuili ĩpedit p̃ſcriptionẽ & illa interrũptio dicit̃ ciuilis, qa à ciuili iure inuenta eſt. & in hoc dicẽdũ eſt q̃ q̃dã eſt præſcriptio merè fauorabilis vt vſucapio, q̃ triẽnio cauſat̃ cũ ti. & bona fide. vt inſt. de vſuc. in prin. hæc eñ eſt introducta in merũ fauorẽ poſsidẽtis rẽ mobilẽ cũ titulo & bona fide. vt dicit tex. xvj. q. iij. c. placuit. el. ij. § põt. not. Dy. in reg. poſſeſſor. de re. iu. li. vj. & Bar. in l. ij. § ſi rem. ff. pro emp. & d. l. naturaliter. & hæc non

c ✣ SEBASAPI.

b ¶ Mala fides. Vide latè p Alex. & Iaſ. in. l. iĩj. §. genera. col. ĩj. et. iĩj. ff. de acq. poſ. & quomodo dubitans & ignorans æqparẽt declarat do. Iaſ. in l. q̃ diu. C. qui admitti.

c ¶ Sed tu dic verioré eſſe opi. Bar. in. d. l. naturaliter. & do. Anto. hîc, quã tenebat dom. me⁹ Frã. de aret. in voce legẽs hãc decre. & p̃ hoc adduxit tex. in. l. aut qui aliter. §. ſi qs dũ putat. ff. quod vi aut clam. & ibi Bar. p̃ quẽ tex. dicebat reprobari no. in. l. iĩj. §. itẽ videam⁹. in ver. vlt. ff. vti. poſ. & idem in terminis quod do. Ant. tenet hîc Pet. de Anc. in. c. j. in pe. col. e. ti. li. vj. vbi alle. hoc caſu. l. q balneũ. ff. q po. in pign. ha.

hæc non interrumpitur.li.conte.niſi in effectu: ꝙa pendente iudicio currit vſucapio. & ſi interim impletur tẽpus tenetur rem reſtituere:ſed pronunciabitur rẽ eſſe petẽtis. vt le.& no.in.d.§.ſi rem.præalle. Quædam eſt præſcriptio merè odioſa vt illa quæ inducit de iure ciuili per ſpatiũ.xxx.anno.cũ mala fide:hęc enim non eſt introducta aliquatenus in fauorẽ poſsidẽtiũ:ꝙa iura non fauent malæfidei poſſeſſoribus.ſ.eo.c.vigilanti.&j.eo.c.fi.&.l.ſi quis emptionis.C.de præſcri.xxx.ann. & hæc interrumpitur per ſolã citationẽ:vt in.d.§.põt.&.l.cũ notiſsimi.C. de præſcrip.xxx. ann.Et eſt ratio,ꝙa cùm hæc præſcriptio ſit fundata ſuper odio & negligẽtia non petẽtis,ceſſat negligẽtia cũ mittit executorem ſeu nuntiũ.& ideo interrũpitur pręſcriptio:ſed pręcedẽs quę eſt merè fauore poſsidẽtis nõ interrumpitur lit. cõte. per hoc enim non tollitur titulus & poſſeſsio præſcribẽtis ex quibus cauſatur fauor,ſed expectaſ ſnĩa. Quædã eſt præſcriptio mixta.i. partim introducta in fauorẽ præſcribẽtis,& partim in odiũ negligẽtis. vt eſt præſcriptio.x.vel.xx.an.cũ titulo cõtra priuatũ: & hic interrumpiſ litis cõte.facta corã iudice cõpetenti: vt in.d.§.põt. & in.l.pe.C.ne de ſta.defun.& in.l.more litis.C.de rei vẽ. & hoc in actionibus perpetuis ſeu tẽporalibus.In annalibus verò & prætorijs.i.inductis per prætores quæ reguraliter durãt anno. vt in l.in honorarijs.ff.de act.& ob.ſit interruptio litis cõte. vel quaſi vt per libellũ principi oblatũ:de quo dicẽdũ:vt in .l.ij.C. quãdo libel.prin.obl.lit.cõte.faciat.& dicit Bart.in.d.§.fi.Idem dicendũ ſi eſſet præſcriptio annalis inducta ex ſtatuto principis vel alicu ius comitis ſeu baronis.nã ſtatuta ipſorũ poſſunt ęquiparari iuri p̃torio:vt no.idẽ Bar.in.l.iij.ff.de verb.ob. & in.l.fi.ff. de pœ-
12 nis.¶ †Sed dubitaſ circa prædicta quid de ſtatutis[a] ſeu præſcri-
a ptionibus ſtatutarijs,vt puta cauetur ſtatuto ꝙ qui non petierit debitũ ſuũ intra decendiũ cadat à iure ſuo.dicit Bart. in.d.§.fi.ꝙ
b hæc præſcriptio interrũpiſ per ſolã citationẽ:[b] ꝙa hæc introdu
13 cta eſt mero odio negligẽtis ſine titulo & poſſeſsione. ¶ †Præterea dubitatur quid de præſcriptione.xxx.an. cũ bona fide ſine titulo.Bar.apertè nõ tangit in locis præalle.Sed do. Anto. tenet hĩc ꝙ interrũpitur per ſolã citationẽ ſicut illa quæ inducitur cũ mala fide.& hoc refert idẽ ſe putare dicendũ in præſcriptionib⁹ currentibus contra eccleſiam vbi non exigitur titulus: ꝙa currit mera negligẽtia.ad quod alle.ſ.eo.c.nihil. ſecũdũ vnã lect. quod profecto.c. nihil facit ad propoſitum. & credo quòd in hoc do. Ant.errauit.videtur enim locutus expreſsè cõtra tex. in.d.§.põt. vbi expreſsè dicit ꝙ præſcri.xxx.an.ſine titulo ęquiparaſ pręſcriptioni.x.vel.xx.an.cũ titulo.& vtraꝙ eſt inducta partim in odiũ negligẽtis & partim in fauorẽ poſsidẽtis cũ bona fide. nã curſus maioris tẽporis ſupplet defectũ tituli:& hoc etiam ſatis expreſsè colligit in.l.ſi quis emptionis.C.de præſcrip.xxx.an. Hinc eſt ꝙ vtroꝙ caſu acquiriſ dominiũ præſcribẽti. ſed in præſcriptione cũ mala fide acquirebaſ ſolũ de iure ciuili.de quo eſt dicendũ:vt d.§.põt.& in.d.l.ſi quis emptionis.& an valeat dictũ ſtatutũ factum cõtra nõ petentẽ debitũ intra decenniũ,dicã j.eo.in.c.fi. in
15 fi.Itẽ interrumpitur præſcriptio ciuiliter ſi non valens litẽ cõteſtari procedit per modũ hĩc traditũ in gl.& habeſ in .d.§. poteſt. & in.l.vt perfecti⁹.C.de anna.excep. Itẽ per ſacrũ oraculũ ſeu petitoriũ,vel reſcriptũ principi oblatũ cũ per executorẽ ſeu nũtiũ fuerit poſtmodũ ſubſecuta conuentio ſeu citatio : vt.l.iij.C. de pręſcri.xxx.an.& an hoc caſu ſit neceſſe libellũ ꝓducere. no.ibi. & in Spec.in tit.de exec.§.j.ver.executorũ.& ſeq.per exceptionẽ verò nõ fit interruptio.vt not.in.c.ij.de or.cog.in gl.in ver. hĩc patet.Itẽ fit interrupto ſecũdũ gl.per ſolutionẽ vſurarũ.d.l.ſi ꝙs emptionis.Hæc interruptio non poteſt habere locũ in vſucapione vel in præſcriptione.x.vel.xx.an.vel in præſcriptione de iure canonico:ſed ꝓcedit cũ quis vult præſcribere pignus vel debitum.nã per ſolutionẽ vſurarũ:ꝙa debitũ per hoc recognoſcitur & interrũpitur præſcriptio.Itẽ ſecundũ gl.ſit interruptio per ſy nodalẽ proclamationẽ.ſ.eo.c.ſanctorũ.hoc intelligo prout not. in gl.& dic vt ibi.Itẽ interrumpiſ per ſecũdã cautionẽ à debitore factã:vt.l.cũ notiſsimi.alleg.in gl.hoc procedit in pręſcriptione aduerſus debitũ.¶ Vltimò interrũpitur ſecũdũ gl.per denun
c tiationẽ factã colono[c].ſ.vt lit.nõ cõte.c.quoniã.§.quod ſi ſuper. &.l.ij.C.vbi in rẽ act.ſed intellige hunc caſum vt in illis iuribus proximè alleg.habetur. An aũt per denũtiationẽ extra iudiciũ factã interrũpatur præſcriptio:dic vt dixi.ſ.e.in.c.nihil.& no j.e. in
14 c.ſi diligenti.¶ †Sed ꝙa.ſ. dixi præſcriptionẽ inductã in fauorẽ præſcribẽtis & in odiũ negligẽtis interrũpi per litis conte. corã ſuo iudice factã. Quæro quid ſi fiat corã iudice
d incõpetẽti[d].Sol.tex.videt dicere iũcta glo.in d.l.pe.C.ne de ſta.defun.ꝙ non fiat interruptio.Idẽ per iſtũ tex.voluit gl.xvj.q.iij.§.põt & in.c.ex tuarũ.de priui. & in .c. vt debitus. de appel.ſentit Io.an.in addi.ſpe.in tit.de lit. conte.§.effectus.& tenet Gui.de ſuza.vt ipſe ibi refert,ꝙ etiã dixit per illũ tex. ꝙ interruptio nõ inducit per litis cõteſtationẽ habitã corã arbitro,ſi cõpromiſſum nõ valuit propter defectũ arbitri,vel cõpromittentiũ,vel aliã rationẽ,licet aliãs valẽte cõpromiſſo inducaſ interruptio.ſicut coram iudice : vt eſt tex.in.l.pe.C.de arbi.Ad prædictã opi. facit quod no.Bart.in.l.accuſaturus.ff.de adul. & bene facit ibi ille tex.per quẽ ibi dicit Bar.ꝙ quædã eſt præſcriptio q̃ per dationẽ libelli interrũpitur, & in illa inſpiciſ vtrũ libellus ſit bene cõceptus vel non:vt eſt caſus in .d.l. accuſaturus.iũcta.l.mariti.§.quinquẽniũ.eo. ti. in præſcriptione verò q̃ interrumpiſ per ſolam citationem, inſpicitur ſolùm an cita tio ſit bene facta:vt.l.cũ notiſsimi.C.de præſcri.xxx.an.In præſcriptione verò q̃ interrũ pitur ꝑ litis cõteſtationẽ inſpicimus an ſit lis nũc cõteſtata.alleg.d.l.pe.C.ne de ſta.defun. Et ex his verbis infero ꝙ quẽadmodũ præ-
e ſcriptio nõ interrũpiſ[e] per litis cõteſtationẽ factã corã iudice incõpetẽti:ita nec per citationẽ factã per iudicẽ incõpetẽtẽ : licet aliãs per legitimã citationẽ fieret interruptio: vt in caſu prælle.d.Ant.in.c.vt debit⁹. præalle. licet prędicta omnino nõ referat.dicit tamẽ ad principalẽ.q.ꝙ vbi ad interruptionẽ requiriſ litis cõteſtatio procedit præmiſſa cõcluſio vt nõ interrũpatur per actũ geſtũ coram iudice incõpetẽti.vbi autẽ exigeret ſola fides mala ſi ex illo actu cõſtitueret in mala fide interrũpere,aliãs nõ. ꝙa talia vt ĩ facto cõſiſtentia operarent etiã ſine iudicis cõpetentia.no.in ſimili.in.c.cũ dilect⁹.de or.cog. in illa qõ.an per exceptionẽ interrũpaſ præ-
15 ſcriptio.¶ †Et in ſimili ĩ.c.at ſi clerici. de iudi.in illa.q.an actus geſtus corã iudice incõpetẽti valeat ſaltẽ vt geſt⁹ extraiudicialiter: & fuit hæc optima conſideratio, licet clarè nõ exprimat.Vnde clarius ꝓſequẽdo & concordando dic ſic,ꝙ qñꝙ tale quid expreſsit corã iudice incõpetẽti qđ cõſtituit aduerſariũ ĩ mala fide. vt ꝙa informauit in facto cõ ſciẽtiã ſuã,vel tale quid dixit quod informare debuit.arg.l.qđ te.in fi.ff.ſi cer.pe. & in.c. inquiſitioni.de ſen.exc.& per Bar. in extrauag.ad repri.in ver.denũtiationẽ in fi.& tũc eſt inducta præſcriptio nõ virtute actus iudicialis ſed propter malã fidẽ ſuperueniẽtẽ.
16 ¶ †Quæ præſumiſ ex cõiecturis.arg.in.l.cũ quærebatur.C.vnde vi.& in .c.ij. de renũ.li. vj. Aut nõ fuit tale quid expreſſum ſed nuda citatio facta:vel petitio emanauit ſimpliciter à iudice incõpetenti:& tũc nõ fit interruptio quia cũ hæc ſit interruptio non naturalis ſed ciuilis,oportet ꝙ actus teneat mero

a SEBA.SAPI. ¶ De ſtatutis.Vide Ale.& Iaſ.in.l. ſi.in prin. colũ.iĩj. ff.de eo per quẽ ſactũ erit. vbi latè. & Roma.in conſi. xxxix.inci. ĩ quæſtione propoſita.

b ¶ Præſcriptiones ſtatutariæ interrũpuntur ſola executionis niſsiõe: ſed dic ꝙ debent interrumpi prout præſcriptiones iuris communis. vt plenè not.Io.and. in addi. Specu. in ti.de appel.§. nũc breuiter. circa prĩcip.Bald.in.l.ſi.C. in quib. cau.re. in inte. nõ eſt neceſ. & in .c.j.§. ſi quis per.xxx.ſi de feu. fue.cõtro. & in.c. j.§.in cauſis.de pace. iur. fir. & vtrũ per ſolã cautionẽ de iudicio ſiſti in terrũpaſ præſcriptio & perpetuetur actio iniuriarũ.dic ꝙ non. tex. eſt in.l. ſi eum.§.q iniuriarũ.ff.ſi quis cau.

¶ Adde quod Bal. cõſ.clxvj.li.j.dicit ꝙ citatio facta etiã in alio loco quàm domicilĩ interrũpit pręſcriptionẽ & an iudicium in quo agens ſuccubuit interrumpat ſcriptionem. vide Pau.de caſt.conſi. ccxciij. in primo impreſsis.& ꝙ citatio interrũpat præſcriptionẽ. vide Ro.cõſ.xxxviij.

c SEBA.SAPI. ¶ Colono. Vide Bal.in.l.ij.col. pe. C. vbi in rẽ actio. & Ale.in.l.natura liter.ĩ apo.ad Bar. ff.de vſuca. co.iiij.

d ¶ Incompetenti. Adde eundẽ cõſi. xiij.li.ij. & ꝑ quẽ actũ interrumpaſ præſcriptio vbi lis cõteſtatur.vide eundem conſil.iij. q.xvij.

e SEBA.SAPI. ¶ Non interrumpitur. Vide Bald. in auſ. offeratur. C.de litis conteſt. col.fi. verſi. venio ad illud. vbi tangit an & qñ proceſſus nullⁱ⁹ interrumpat præſcriptionem vñcunꝙ

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

cauſetur nullitas,
SEBA.SAPI.
a ¶ Litis conteſtatio. Vide Oldr. in conſi. cclxxvj. īci. factū tale eſt ī vertice cuiuſdā montis. quē refert & ſequit Bal. in. l. cum ante. col. p̄o, C. de arbi.
b ¶ Quòd non. Ad de q̄ illa dicta fuerunt originaliter Old, cōſil. clxxvj.
¶ Et adde q̄ licet per lit. cōteſ. interrūpat p̄ſcriptio de iure ciuili & perpetuet vſq; ad xl. an. vt. d. l. fi. hīc alleg. tñ interruptio facta p citationē vel executoris ſolā miſsionē: licet interrūpat p̄ſcriptionē p̄cedētē. tñ non perpetuat actionē vſq; ad. xl. an. de hoc eſt glo. ſing. in. l. cū notiſſimi. ī prin. in ver. conuentionē. quā ſequit & cōmēdat ibi Bar, C. de p̄ſcr. xxx, an. & idē dicit glo. xvj. q. iij. c. placuit. el. ñ, §. pōt addēs quòd naturalis interruptio nō perpetuat vſq; ad. xl. an. Et ad idē quod dixi de executoris miſsione: vide etiam glo. in verſ. executorē. in c fin. in. l. ſicut. C. de præſcri. xxx. ann.
ANT. FRAN.
c ¶ An p̄ſcriptio interrūpatur per miſsionē executoris & an per illam perpetuet actio & quanto tēpore. vide p Bal. in. l. ſicut. in. j. col. & in. l. iij. C. de p̄ſcr. xxx. an. & Bal. & Ale. in. l. ſi ſeruū. in. §. ſequit. de ver. obl. & per Ang. in. l. ñ. in. §. ſi rē. ff. p em. & per Alex. in. l. j. ff. de eo per quem fac. erit. vbi dicūt q̄ præſcriptio ſtatutaria interrūpit per miſsionē executoris, & etiam perpetuat in tantū tps quantū habet ex ſtatuto, ſed ſi interrūpat per litis conteſtationē perpetuat ī .xxx. ann. & de multis modis interrūpendi præſcriptionē. vide per Bal. ī. c. j.

iure: & ſic loquit. l. pe. præal. & cōtraria opi. pro qua facit. c. ſanctorum iuncta glo. ſ. eod.
17 ¶ † Iuxta prædicta quærit nūquid litis cōteſtatio a facta corā arbitratore & amicabili cō poſitore interrūpat præſcriptionē? Io. an. tā- git in. d. §. effectus. & tandē videt concludere q̄ nō: b q̄a corā eo non eſt iudiciū: ſed habet vim cuiuſdā trāſactionis q̄a corā eo non eſt iudiciū q̄d corā eo fit: vt in auſ. vt diffe. iudi. §. ſi verò. & no. per Inn. in. c. quintauallis. de iureiur. ergo &c. facit. l. alienā. ff. pro empt. Hoc dictū no. & limita prout. ſ. dixi. niſi tale quid ſit dictū q̄d habuit inducere malā fidē. & hæc bene notabis. ¶ † Sed quęro ad declarationē p̄dictorū an interruptio ſeu eius effectus duret perpetuò? dic q̄ in naturali durat tādiu quādiu durat effectus interruptionis. ſi enim recuperat poſſeſsionē amiſſam: vel ſuperuenit bona fides vel titulus: incipit de nouo p̄ſcribere: q̄a ceſſauit cauſa impediens & ſuperuenit cauſa cōfirmās: vt no. in ſimili in. c. nō firmat. de reg. iur. lib. vj. In interruptiōe verò q̄ fit ciuiliter modis p̄dictis idē ſentit hīc Inn. dicens q̄ ī his oportet præſcriptionē inchoari. q. d. ſecūdū Hoſ. q̄ tēpora pēdētia nō proſint p̄ſcribēti. Et intelligo q̄ de nouo inchoat à tpe. ſ. quo ceſſat effectus interruptionis: verbi gratia per lit. cōte. interrūpit p̄ſcriptiōe: vt. ſ. dixi. & noua p̄ſcriptio nō incipit ſtatim poſt factā cōteſtationē: ſed poſt q̄ partes ceſſauerūt litigare, puta poſt perēptā inſtātiā: vt in. l. fi. C. de præſcri.
19 xxx. an. ¶ † Et ſcias q̄ de iure ciuili actio quę pri⁹ erat tēpore, lis p cōteſtationē litis efficit perpetua. i. durat per. xl. an. vt in. d. l. fi. Sed de iure canonico dicit gl. no. ī. c. j. xvj. q. iij. q̄ ex quo facta eſt ſemel litis cōte. nō currit p̄ſcriptio: q̄a præſumit poſsidēs iam habere malā fidē: & de iure ſuo titubare. C. de acq̄r. poſ. l. nemo. vnde nō p̄ſcribit ad mille annos c, arg. c. fi j. e. & idē tenet gl. in regula ſine poſſeſsione. de reg. iur. li. vj. & ſequit do. An. hīc. Sed ego dubito. & p gl. facit, q̄a perēpta inſtātia per lapſum triēnij vel per renūtiationē partiū durat vitiū litigioſi. vt leg. & no. in. l. j. C. de p̄ſcri. lon. tēp. vñ nō pōt poſſeſſor p̄ſcribere cōmuni tēpore. ſ. x. vel. xx. ann. ſicut prius. ergo cū duret debet de iure canonico ſemper impedire. ſ. eo. c. vigilāti. Sed hoc nō obſtāte cōtrariū arbitror verius. ſ. q̄ iterū poſſit inchoari p̄ſcriptio ſicut de iure ciuili. hoc primò ſentit Gra. in §. p̄ſcriptionē. xvj. q. iij. nō faciendo ibi differentiā inter ius canonicum & ciuile. Præterea hoc eſt de iure ciuili inductū & nō reperit cōtrariū de iure canonico. ergo &c. de no. ope. nū. c. j.
20 ¶ † Nō obſtante fundamētū gl. in eo q̄d fundat ſe ſup aſsiſtētia malæ fidei: q̄a iura canonica loquunt de vera & mala fide nō de p̄ſumpta. ſicut illa q̄ præſumit per litis cōte. nā certū eſt q̄ illa eſt præſumpta & non vera: vt no. in. d. l. nemo. C. de acq. poſ. nā poſsidēs rē & credēs firmiter eā ſuā nō mouet firmiter ad credēdū cōtrariū ex eo q̄ ali⁹ fecit ſibi q̄nē. aliās de facili daret materia impedienti perpetuò curſum p̄ſcriptionis: q̄a nō haberet niſi litē conteſtari. Itē illa p̄ſumptio vacillatiōis & malæ fidei iam exorta tollit & purgat per peremptionē inſtātiæ ſaltē cōtingentē culpa actoris. argu. c. cū ceſſante. de app. Et ad prædicta optimè facit gl. no. in. l. ij. C. de fruc. & lit. expen. vbi dicit q̄ perempta inſtātia lapſu tpis poſſeſſor facit fruct⁹ ſuos q̄a videtur bonæ fidei, nec tenet ad reſtitutionē. & eſt illa glo. multū no. Bar. ibi tñ ſentit cōtrariū. & videt velle q̄ per cōteſtationē interrūpatur p̄ſcriptio & efficiat malæ fidei. & q̄ iſti effect⁹ durāt etiā perempta inſtātia & cōcernūt ipſam cauſam & nō inſtātiā. alleg. gl. in. l. pperādū. §. & ſi quidē. in ver. iudicij. C. de iudi. & Inn. in. c. cauſam. de teſti. q dicūt q̄ perēpta inſtātia durat vitium litigioſi. Et ſi velles tenere hāc partē, poſſes dicere q̄ ius ciuile admittit p̄ſcriptionē ibi de nouo nō ſimpliciter: ſed requirit tps. xl. an. d. l. fi. nam & cū mala fide currit de iure ciuili p̄ſcriptio cū tanto tpe: imò regulariter nō requirit niſi tps. xxx. an. vt. l. ſicut. & l. cū notiſsimi. p̄alle. Sed tenēdo aliā partem poſſet dici q̄ lex exigit de nouo xl. ann. nō ppter p̄ſumptionē malæ fidei ſed propter diligentiā habitā per actorē. nā purgauit ad tēpus negligentiā litē conteſtando. & certè articulus iſte eſt dubi⁹. pars gl. eſt tutior & cōmunior, & in iudicio ſeruaret: ſed
21 alia videt verior. ¶ † Quæro qualiter interd rūpat p̄ſcriptio iuriū incorporaliū? Sol. dicit Bar. ī. l. naturaliter. q̄ quędā ſunt iura incorporalia debita fundo. & tunc interrūpit perdita poſſeſsione fundi dominantis. vt. l. ſi ędes. §. j. ff. de ſer. vr. præd. Itē interrūpit cōtra illū qñ ille contra quē p̄ſcribit impedit eū vti ſeruitute. vt. l. ſequit. §. ſi viā. ff. de vſuc. cū enim in incorporalibus nihil aliud ſit quaſi poſſeſsio niſi aduerſarij patientia: vt. l. quoties. ff. de ſerui. & ſtatim q̄ quis deſinit pati interrūpit quaſi poſſeſsio ſeruitutis. Idē dicit in iuribus incorporalib⁹ nō cohęrentib⁹ prædio. vt in iuriſdictionib⁹ & ſimilibus. nā ſtatim cū fit vn⁹ actus per quē quis ꝓhibet vti illo iure videt interrupta quaſi poſſeſsio. & de hoc eſt bon. tex. in. c. auditis ī. e. & meli⁹ in. c. cū eccleſia ſutrina. de cau. poſ. & pprie. quinimo ſentit plus Inn. in. d. c. auditis. videlicet q̄ eo ipſo q̄ is ad quem ſpectat iuriſdictio de iure exercuit illa iura intra tps p̄ſcriptionis videt illā interrupiſſe. & facit quod no. gl. in. c. j j. eo. li. vj. vide q̄d dicā in. d. c. audi
22 tis. ¶ † Quero qualiter interrūpat p̄ſcriptio libertatis? So. Bar. ī. d. l. naturaliter. q̄ p quēcūq; actū quo quis vtat ſeruitute. vt in. l. arboribus. §. itē conſtat. ff. de vſufru. Itē credo q̄ quis poſsit interrūpere naturaliter & ciui
23 liter modis p̄dictis eadē ratione. ¶ † Quæro certū eſt q̄ ſaltē de iure ciuili currit præſcri e ptio cōtra accuſationes criminales. e & regulariter excludunt per tps. xx. ann. vt. l. querelā. C. de fal. dixi regulariter, q̄a quædā ſunt q̄ præſcribūt minori tpe vt accuſatio adulterij q̄ p̄ſcribit ſpacio quinquēnij. l. adūl. C. de adul. & vide de his plenè per gl. in. d. l. querelā. quærit igit qualiter ī his fiat interruptio? Sol. dicit Bar. in. d. l. naturaliter. q̄ per ſolā libelli oblationē: vt. l. mariti. §. quinquēnium. ff. de adul. non ergo requirit citatio nec litis cōteſtatio. ſed ſola libelli porrectio. q̄d no. & aduerte, q̄ ideo dixi q̄ currit de iure ciuili: quia de iure canonico eſt dubiū. & gl. no. in c. admonere. xxxiij. q. ij. dicit: q̄ ſemp marit⁹ poteſt

in. §. q̄d ergo. de inueſti. de re. alie. fac. & in. l. j. ī. viñ. col. C. de furt. & p Bal. in. l. naturaliter. ff. de vſucap. & per Pau. de caſ. in cōſ. cclxxxviij. inci. viſa ſuper inſtrumēto facti mē tione.
SEBA. SAPI.
d ¶ Incorporaliū. Vide Are. ī conſi. xxx. inci. viſo themate. col. fi. in prī. & latè Bart. veronē. in tract. ſeruit. vrb. prædiorum. c. xx. col. iiij.
e ¶ De interruptione præſcriptionis criminalis & per quē actū interrūpat vide plenè p do. Ant. hic. in. iiij. col. & vide p Bar. in. l. accuſaturus. ff. de adul. Et not. q̄ per accuſationē rei nō dicit inchoatū iudiciū: ita q̄ ſit interrupta præſcriptio ſi actor q fecit citari eū non cōparuit. ſecundū Bald. in. l. j. ff. de in ius voc. q alle. not. per Guil. ī. l. ſicut C. de p̄ſcrip. xxx. an. ad idē vide Bal. in. l. fi. in prī. ff. de eo per quem fact. erit. itē de iſta materia vide per Bar. in. d. l. fi. ff. de eo p quem fac. erit.
ANT. FRAN.
¶ An in criminalibus interrumpat p̄ſcriptio & per quē actū. & an p oblationē libelli malè concepti fiat talis interruptio, vel p litis conteſtationē factā ſine libello. vide p Spe. in tit. de execu. in ver. ſed nunquid. & in ti. de libel. cōcep. ī. §. ix. & xvj. in ver. ītra. ſecūdū quoſdā. & in ti. de integ. reſt. in. §. j. in ver. fi. & an interruptio facta p accuſatorē profit iudici inquirenti. vide p Bald. in. l. negāda. C. qui accuſ. nō poſ. & per Alex. ī. l. intra quatuor. de diuer. & temp. præſcrip.

pōt accuſare vxorē etiā ad mille annos ſi tāto tēpore cōtingeret eā viuere. Et idē ſentit in alijs criminib⁹: ꝙa quādocūq; crima claruerint punienda ſunt. xxiiij.q.iij.c.ecce. ſed tu vide quod dixi
24 poſt doct.in.c.licet.de probatio. ¶ †Quæro an interruptio ciuilis profit omnibus: puta ſi fuit litē conteſtatus contra me: & ſic 2
interrūpit̄ pſcriptio iuxta prædicta: an operabitur ſuū effectum etiā cōtra alios. Solu. cōmuniter tenetur ꝙ non. ſed ſolū prodeſt actū exercēti, quaſi reſtringat̄ actus ad certā perſonam. ad hoc. l. intra quatuor. ff. de diuer. & tem. præſcrip. not. gl. in. c. placuit. §. hæc de præſcriptionib⁹. xvj.q.iij. in ver. interrupta. no. in. d.l. cū notiſsimi. & Bar. ī. d.l. naturaliter. & do. Ant. hîc. Ego dico ꝙ de iure ciuili ſatis pōt hoc admitti: ſed de iure canonico pēdet iudicio meo ab illa quęſtione quā. s̄. examinaui. Nā ſi tenemus ꝙ per conteſtationē litis efficit̄ malæ fidei poſſeſſor: & ꝙ durat hoc vitiū etiā perēpta inſtātia, neſcio videre quomodo nō interrūpat̄ quo ad oēs: ꝙa qđ nō eſt ex fide. i. conſcientia peccatū eſt: vt j. e. c. fi. & facit quod dixi. s̄. Sed ſi tenemus aliā opi. quā. s̄. dixi veriorē ꝙ hæc eſt ficta interruptio & ꝙ nō durat perēpta inſtātia, ſatis 3
pōt hęc opi. ſuſtentari. & vide ad limitationē p̄dictorū gl. proxi. alle. in. d. §. hæc de preſcri. q̄ dicit ꝙ cōteſtatio litis interrūpit præſcriptionē, qn̄ ſcilicet fit eo animo vt ducat cauſam vſq; ad finē: ſed impeditur poſt modū per caſus fortuitos: aliās non prodeſt cōteſtatio. arg. à cōtrario ſenſu in. l. vl. C. de præſcri. xxx. an. & in aut. de litig. §. oēm. circa fi. & hæc ſufficiāt. Poſſunt enim per prędicta decidi ſimiles quæſtiones vt puta ſi res poſſeſſa efficiat ſacra vel religioſa, vel extinguat̄ naturaliter: deficit enim p̄ſcriptio quia interrumpit̄ poſſeſsio: vt in. d.l. naturaliter. Vel ſi poſſeſſor efficiat̄ incapax illius rei dominij, vt in iudęo qui non pōt habere mancipium chriſtianum j̄. de iudę. c. fi. & idem in ſimilibus.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Hortamur: per iſtud verbum committitur aliquando iuriſdictio.*
Rogo iſtud verbum, ponitur pro præcipio ſecundum ſubiectam materiā.
2 *Agrimenſor ſi malè ſe geſſerit in menſurando, tenetur actione in factum ſi dolo vel lata culpa fecerit in caſu: de quo j. nu. 4.*
3 *Actio locati non datur inter iſtos qui exhibent operas ſuas conſiſtentes in aliquo notabili exercitio vel arte liberali: puta inter aduocatū & clientulum: vel medicum & infirmum, & ſimiles.*
5 *Actio contra agrimenſorem quanto tempore duret.*
6 *Agrimenſor quando eligitur vel quando vadit ad menſurandum debet pars citari, quia poteſt ipſum melius informare.*
7 *Agrimenſor dicitur & inducitur quaſi vt quidam teſtis.*
Agrimenſor quando vadit ad menſurandū non eſt neceſsaria præſentia iudicis.
8 *Sententia in cauſa limitum eſt ferenda lite conteſtata.*
9 *In cauſa limitum terminandorum quo ordine ſit procedendum.*
10 *Arbitratores & ſimiles perſonæ quæ interuenerunt inter partes ad diſcordias cedendas, tenentur ſi aliquid dolo vel culpa fecerint.*
11 *Limites eccleſiarum vel prouinciarum quo caſu præſcribuntur.*

¶ CAP. IX.

QVia indicante. Fines prædiorū eccleſiaſticorū. xl. an. ſpatio præſcribūtur. Primò ponit dictū: qđ ſecūdò exequēdo cōmittit. ibi: *hortamur*. tertiò circa exceptionē inſtruit. ibi. *xl. tantum*. ¶ Caſus literalis. Inter duos orta fuit quæſtio de finibus. papa mādat illā quęſtionē diffiniendā per agrimēſores qui ad loca de quib⁹ cōtentio eſt accedāt, & ī preſentia illorū quæſtionē faciāt terminari: præſcriptione. xl. an. tātū vtriq; parti ſeruata. Ber. ¶ No. primò quid debet facere iudex qn̄ quæſtio corā eo mota decidi allegationibus ſeu probationib⁹ nō pōt. vt puta ꝙa opus eſt induſtria & artificio peritorū. debet enim ire vel ſaltē mittere vnà cū peritis ī illa arte & ad illorū relationē quæſtionē decidere. & facit qn̄ illud vulnus infirmi eſſet mortale vt iudex vadat vel mittat vnà cum peritis medicis: & de iudicio iſtorū peritorum. vide per Bart. in
1 procœmio. ff. orū. dixi plenè in. c. propoſuiſti. de proba. ¶ †Not. ſecūdò ꝙ p verbū hortamur: aliqn̄ cōmittit̄ iuriſdictio. de quo vide quod no. in. c. ij. de teſta. nā verbū rogo, ponit̄ pro pręcipio ſecūdū ſubiectā materiam. vt leg. & no. in. c. rogo. xj.q.iij. ¶ No. ꝙ aduerſus eccleſias non currit præſcriptio niſi quadragenaria etiā ſi agat̄ de modico p̄iudicio. puta de finib⁹ prædiorum: vt hîc. quod not. ¶ †Quęro ꝙa hîc tractat̄ de agrimēſore quid ſi iſte malè renūtiauerit ſeu ī mēſurādo malè ſe geſſerit? Sol. dicit glo. ꝙ tenet̄ actione in factū dūmodo dolosè hoc faciat: ꝙa de culpa vel negligētia nō tenet̄. ff. ſi mēſor fal. mo. dix. l. iij. §. j. Gof. dicit & bene ꝙ non tenet̄ de culpa. ſ. leui. ſed de lata: ꝙa ęquiparat̄ dolo: vt. l. j. ff. e. vbi tex. expreſſus. Itē hæc actio dat̄ hæredi ſed nō cōtra hæredē agrimenſoris: quia licet reſpectu actoris ſit rei perſecutoria. tn̄ reſpectu mēſoris eſt quodāmodo pœnalis: vt. ff. de eo per quē fac. erit. l. j. prædicta ꝓbant̄ in. d.l. iij. ī fi.
¶ †Extra gl. & doc. quæro hîc de plurib⁹. & 3
primò quare nō dat̄ cōtra mēſorē actio locati cū ſoleat ꝓ hmōi labore accipere mercedē? Sol. tex. in. d.l. j. dicit ꝙ inter mēſorē & illū q̄ eū adhibuit non eſt propriè locatio. ſed magis opera beneficij loco p̄bet̄, & id quod ad remunerandū dat̄ honorariū appellat̄. Si aūt ageret̄ ex locato vel cōducto nō teneret libellus ſecūdū tex. ibi. quod eſt bene notandū. Ex quo no. ibi. Bar. ꝙ cū iſtis qui exhibēt operas ſuas conſiſtētes in aliquo artificio vel arte aliqua liberali non conſiſtit locatio: ſed potius dicit̄ p̄beri opera beneficij gratia: & hoc eſt ſecūdū eū ꝓpter notabile exercitiū. facit quod leg. & no. in. l. j. ff. de var. & extraord. cog. & ideo dicit notāter ꝙ inter aduocatū & clientulū: doctorē: & ſcholares: infirmū & medicū nō eſt propriè locatio: quod no. in contrariū tn̄ facit quod not. ipſe Bar. in. d.l. j. §. illud quoq; ff. de var. & extraord. cog. vbi quærit qualiter conſuleret doctori iuris circa ſalariū: & reſpondet ꝙ ſi quidē ſalariū eſt ꝓmiſſum, ageret̄ ex promiſsione. aliās ſi iſte eſt talis q profecit & cōſueuit operas a ¶ Conſuetudinē. Adde quod voluit Fede. cōſi. ccxviij.
locare, videt̄ locaſſe ſecūdū ſuā conſuetudinē: a vt in. l. excepto. C. locati. & inſti. eo. poſt prin. & ſic ſentit ꝙ pōt agere actione locati. Sed dic melius ꝙ ageret̄ propter conſuetudinem actione quaſi locati: ꝙa non eſt vera locatio: ita vult ipſe in notario: vt. l. argētarius. ff. de edē. Alij verò q non ſunt iuris periti poſſunt pro eorū mercedib⁹ implorare iudicis officiū. de quo dicendū vt plenè leg. & no. in. d.l. j. ¶ †Secūdò quæro ad qđ dat̄ 4
hæc actio in factū contra mēſorē? Sol. dic ꝙ ad intereſſe, & videt̄ tūc cōpetere contra eū qn̄ non ſubeſt remediū actori contra partē. ita videt̄ tex. dicere in. d.l. iij. ff. ſi mē. fal. mo. di. Exemplū. quidā fuit iudici conqueſtus ꝙ quidā ꝓmiſit ſibi dare decē iugera terræ & nō dedit niſi nouē, iudex verò miſit menſorē qui mēſuraret: ille renūtiauit eſſe. x. iugera: & ſic iudex abſoluit reū, & ſnīa tranſiuit in rē iudicatā. ſec⁹ aūt ſi competit remediū: vt puta emit quis decē iugera terræ & interueniēte falſo mēſore aſsignauit tantū nouē: certè pōt agere cōtra venditorē actione ex empto vt aſsignet vnū aliud: nec poterit agere contra mēſorē niſi vēditor non ſit ſoluendo. ita videt̄ velle tex. in. d.l. iij. ¶ †Quæro 5
tertiò aliquis fuit grauatus dolo vel lata culpa agrimenſoris, intra quātū tempus debet

✠ SEBA. SAPI.
¶ De agrimenſore. de qua culpa teneat̄ agrimenſor proxeneta & ſimiles perſonæ: tradit Georg. Natta. in repe. cle. ſæpe. §. quæ oīa. col. vj. in fi. cū ſeq. de verb. ſig. vbi pulchrè limitat. l. iij. ff. ſi mē. fal. mo. dixerit.

conqueri? dicit Bald.in.d.l.q̃ bona fide.ff. de dã.infec.q̃ intra annũ.per.l.qui grauatos.C. de agri.& cẽſi.li.xj.ſed mihi nõ placet: qa cũ competat actio ſpecialis debet audiri tãdiu quãdiu erit p̃ſcriptũ cõtra actionẽ cõpetentẽ. Actio verò ex vẽdito vel actio in factum cũ ſint perſonales durãt.xxx.annis.l. ſicut.C. de p̃ſcrip.xxx.an. Vel ſaltẽ nõ procedat dictũ Bal.qñ grauat? intra annũ fuit cõqueſtus ſal tẽ extra iudiciũ.ſicut in ſimili not.Bar.in petitione reductionis ad arbitriũ boni viri. in l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff. p̃ ſo. ¶ †Quartò quęro nũquid partes[a] debẽt eſſe pręſentes tpe menſurationis? Sol.dico q̃ ſic.[b] vñ iudex debet ſpecialiter eas citare ad hoc vt ſint die tali & hora tali cũ tali magiſtro vel ſecũ. vt in.l.iij.C.ſi.regũ.no.Bar.ĩ.d.l. qui bona fide. §.in quadã.ff.de dã.infe. & facit.l. gñaliter.§. pe.ff.de iureiur. Et eſt rõ, qa per partis præſentiã põt iudex vel agrimẽſor aliter informari.& ideo conſuluit Bar. q̃ iudex de hoc cũ eſt ĩ loco faciat cõfici inſtrumẽtũ: alʒ proceſſus poſſet periclitari. ¶ †Quintò circa prædicta q̃ro nũquid iudex teneaʒ pręſentialiter ire tpe mẽſuratiõis? videʒ iſte text.velle hîc q̃ ſic.ego credo hoc eſſe vtile.arg.op.hîc ſed non eſt neceſſariũ: ſatis enim eſt q̃ iudex mittat menſorẽ partib? vt interſint citatis: & ſiue partes vadant ſiue nõ põt mẽſor ſuũ officiũ exercere,& per ſe vel nuntiũ vel epiſtolam iudici renũtiare. tex.eſt in.d.l.iij.C.ſi. regũ.iũcta.l.j.in fi.cũ ſeq.ff.ſi mẽ.fal.mo.dix. & clarè ſentiũt gl.& doc.in.d.l.iij.C.ſi.regũ. & fortè ad hoc dicit tex. hic. *hortamur &c.* quod in ſe nõ eſt neceſſitatiuũ ſed exhortatiuum: vt in.c.denicq̃.§.hæc & ſi legib?.iiij.diſ. iſti enim ſunt quaſi qdã teſtes: vnde ſatis eſt vt videãt & iudici referãt.iij.q.ix.c. teſtes.& l.ſi qñ.C.de teſti. & in p̃poſito noſtro videʒ bo.tex.in.c.fraternitatis.in prin.de fri.& male.& ĩ.l.j.ff.de vẽ. inſpi. ¶ †Sextò q̃ro an in cauſa limitũ poſsit p̃cedi ad diffinitiuã lite nõ cõte.gl.ĩ.d.l.iij.C.ſi.reg.q̃ nõ. dicẽs q̃ ibi erat lit.cõte.tpe ſnĩę: vñ appellaʒ ibi quęſtio. ſed in principio appellaʒ ibi quærimonia: qa lis nõdũ erat cõteſt.ex qua gl.colligiʒ ibi notabis differẽtiã inter querimoniã & q̃ſtionẽ. Bar.dicit ibi poſſe dici q̃ lite etiã non cõte. põt procedi ad diffinitiuã: qa hoc caſu non eſt de remedio menſorũ prouiſum. alle. no. in aut.ſi oẽs.C.ſi mi.ſe ab hæ.abſti.ſed Bal.ſe quiʒ ibi glo.meli?: qa cũ hoc caſu nõ reperiʒ receſſum à regula iuris, illi eſt inſiſtendũ. & profecto theorica Bar.cõfundiʒ.in.c.tuæ.vt lit.nõ cõte.& dic vt ibi not. & bene facit qđ le.& no.in.c.ij.vt lit.nõ conteſt. ¶ †Vltimò quæro ſup hac gl.de modo procedẽdi ĩ cauſa limitũ. Sol.vide bo.glo.in.d.l.iij.& ibi per doc.maximè per Bar.& duplex põt dari practica. Prima vt depoſita quęrela iudex inquirat q̃s poſsideat & quãtũ. poſt modũ videat circa proprietatẽ quantũ debeat quiſq̃ habere,& hac informatione adhibita vadat cum
c agrimẽſore: vel aliũ mittat citatis partib?[c] & iniũgat vt circa probationẽ habitã mẽſuret agrũ aſsignãdo cuiq̃ quod ſuũ eſt, & terminos ſtatuat.poſtmodũ verò iudex p̃nuntiet illos terminos in futurũ vt legitimos obſeruandos. Secũda practica eſt vt iudex habita informatione pronũtiet terminos ponẽdos ſecũdũ probationẽ habitã. prima tñ certior & melior.arg.inſti.de act.§ curare.& pl? placet ibi Bal.gl.tñ ibi ſentit ſecũdã. & dic vt ibi. Et aduerte, qa vt dicit Io.an.hîc:& originaliter fuit dictũ gl.in.d.l.iij.tũc eſt ſtãdũ in hoc huic iudicio agrimẽſoris qñ cõicat quot iugera.i. menſuras terræ debet habere vtraq̃ pars, puta vn?.xv.ex parte ſuperiori: alter.x.ex parte inferiori: alʒ ſæpe põt cõtingere q̃ quæſtio
10 finiũ per agrimẽſorẽ diffiniri nõ poterit. ¶ †Ex prædictis habes vltra gl.& doc.noſtros hãc materiã clarè & vtiliter expeditã. Sed vnũ nolo omittere, agrimẽſor tenetur de dolo & lata culpa: quid de alijs qui adhibenʒ inter partes ad aliquã diſcordiã ſedandã vt rationẽ ſeu calculũ faciãt: vt ſunt arbitratores vel ſimiles, nunqd iſti teneanʒ de dolo & lata culpa ſicut agrimẽſor? dic q̃ ſic.& tex. eſt nota.& ibi per Bar.in.l.ſi.ff.ſi mẽſor.fal.mo.dixe. & per eũdẽ in.l.vlt.ff.de var.& extraor.cog.quod eſt notãdũ. & vide bo. gl. in arbitro.inſt.de obl.q̃ ex quaſi deli.naſcũ.in prin.puto etiam q̃ iſti q̃ exercẽt aliquã artẽ tanq̃ periti & magiſtri teneanʒ nõ ſolũ de lata culpa: ſed etiã de leui vel leuiſsima ſecũdũ quãtitatẽ culpę & imperitiæ. fuit enim in culpa immiſcẽdo ſe rei q̃ ad ſe nõ pertinebat. ſicut dicim? in iudice q̃ per imperitiã iudicat. vt no. inſti. de ob.q̃ ex quaſi delic. in glo.iij. probaʒ in.l.illicitas.§ ſicuti.ff. de offi.præſi.& in regula nõ eſt ſine culpa.de reg.iur.lib.vj.& l.imperitia.ff.e.& in.c.tua.& ibi no.de homi.& in.c.ad aures. de æta.
11 & quali. Aliæ aũt gl.ſunt faciles. ¶ †Et ad gl.ſi. in ſi.dicas, q̃ limites parochiarũ & prouinciarũ ſeu eꝑatuũ: bene poſſunt p̃ſcribi
d iure proprietatis: ſed non iure finiũ[d] vt.ſ. limes vni? extendaʒ & alterius reſtringatur, ne cõfundanʒ termini. de quo vide bo.glo. xvj.q.iij.c.quicunq̃.& quod no.j̃.de parochijs.c.ſi.& in.c.ex literis.de proba.vbi de materia iſta habetur.

6 a SEBA.SAPI.
a ¶ Nũquid partes. Vide ad hanc materiam per Ange. de aret. in.§. quæ dã, ante finem. inſti. de actioni.
b ¶ Quòd ſic. Adde quòd in relatione quam facit iudici non eſt neceſſaria citatio : vt dicit Rom.conſilio.lxj.
7 ANT.FRAN. ¶ Ad hoc de agri menſore referente iudici mẽſuram per eũ factã vide Spec.in tit.de.j.& ñ.decre in.§. vidẽ dũ. ĩ ver.exactione aũt.& vide eũdẽ in tit. de paro. in verſ.& quia. & q̃ habenʒ in.l. j.& toto ti.ff.ſi mẽſor fal.mo.dixe.
ZACHARI.
c ¶ Citatis partib? Adduerte dum dicit q̃ partes debẽt citari : quod hoc eſt verum vt inter
8 ſint ſi velint : ĩ mẽſuratione: quia mẽſores poſſunt facere eorum relationẽ parte nõ citata ſicut nuncius . ita no.Ange.in.l.j.§. marcellus.ff. ſi cui plus q̃ per le.fal. & Bart.in.l. theopompus.ff.de do. præ.
d ¶ Hoc eſt verum, etiam ſi per mille annos ĩ diœceſi vicina nõ fuiſſet eps vt eſt gl.fin.ĩ.c.felix.xv̄j.q.j.
9 ¶ Adde quod.Ol. conſi.lxxxñ.dicit q̃ limes diœceſis nõ põt p̃ſcribi ſed fines territoriñ ſic.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio non currit tempore hoſtilitatis.4.*
2 *Eccleſia parochialis ſiue baptiſmalis poteſt pertinere ad ius monachorũ.*
3 *Oblationes quæ fiunt capellis ſitis iuxta aliquam parochiam, cedunt de iure eccleſiæ parochiali ſub qua ſunt ſitæ.*
4 *Præſcriptio cõtinuatur cũ tẽpore habili: remoto tempore quo dormiuit.*
5 *Præſcriptio dormiuit nõ ſolũ tẽpore hoſtilitatis: ſed etiã quãdo in loco nõ redditur ius ex defectu iudicis vel rei: quibus caſibus oportet quòd actor proteſtetur quòd nõ potuit ius ſuum proſequi. vide j. nu.14. vbi videtur poni contrarium.*
6 *Impedimentũ non ſufficit probare, niſi probetur quòd fuit cauſa impeditiua: quod probatur ſi ipſe fuit ſolicitus, non tamen potuit agere.*
7 *Præſcriptio interrumpitur vel dormit tempore peſtis.*
Citatus in loco vbi eſt peſtis habet iuſtam cauſam non comparendi.
Præſcriptio licet currat tẽpore peſtis ſi in loco reddebatur ius: tamen ille contra quem præſcribitur reſtituitur ex clauſula generali.
8 *Præſcriptio dormit contra eccleſiam quæ non habet prælatum aut habet: ſed inutilem.*
9 *Præſcriptio dormit aduerſus eos qui non valent agere. nu.13.*
10 *Præſcribi non poſſunt res quæ ſub conditione debentur.*
11 *Præſcriptio currit etiam tempore feriarum: licet aliquo caſu, ille contra quem præſcribitur reſtituatur.*
12 *Præſcriptio an & quo caſu currat aduerſus illũ qui abeſt cauſa reipubli.*
13 *Præſcriptio in caſibus in quibus interrũpitur vel dormit an interrũpatur vel dormiat ipſo iure: an verò currat: ſed aduerſus eam detur reſtitutio?*
14 *Præſcriptio an indiſtinctè non currat non valenti agere?*

¶ CAP. X.

1 EX tranſmiſſa. ¶ † Tẽpore hoſtilitatis non currit præſcriptio. Prima pars ponit querelã. Secũda dat iudices ibi: *diſcretioni.* ¶ Caſus literalis. Eccleſia de camenone pertinet ad monaſteriũ de habeñ. & homines de ſibino vintonieñ. eccl'iæ ſunt parochiani matricis eccleſiæ,& illi de ſibino q̃ prędictas habẽt eccleſias mutatim omne ius parochiale præter ius funerãdi ſubtraxerũt illi matricię eccleſiæ.ſ. decimas & oblationes. vñ abbas & non monachi dẽ habeñ. p̃ eccleſia ſua matrice de came. cõqueſti ſunt do.pa. vñ papa mãdat iudicibus

cibus quaten⁹ faciãt restitui decimas & oblationes cũ
alijs obuẽtionibus prædictæ matrici eccleſiæ de came.
nõ obstãte p̃ſcriptione tp̃e hoſtilitatis à clericis p̃dicta
2 rũ eccleſiarũ.Ber.¶ †No.primò q̃ eccleſia parochialis
& baptiſmalis q̃ aliãs dicit matrix põt pertinere ad ius
monachorũ.de quo vide quod le.& no. in.c. de mona-
chis.&.c.in lateran̄.de p̃ben. ¶ No.ſecundò q̃ prẽlatus
põt agere pro eccleſijs ſibi ſubiectis. de quo in .c.fi. de
3 ſuc.ab inte.&plenè dixi ī.c.cũ deputati.de iud.¶ †No.
tertiò & tene mẽti q̃ oblatiões q̃ fiũt in capellis ſitis in
tra alicui⁹ eccl'iæ parochiã cedũt de iure ipſi eccl'iæ pa-
a rochiali[a] nõ aũt pertinẽt ad capellas. & facit per locũ à
ſpeciali tex.in.c.ad audientiã.de eccle.edi. & vide quod
ibi dixi,& ſuper rub.de parochijs.&.c.paſtoralis.de his
quę fi.à p̃la.¶ No.quartò q̃ ius funerãdi pertinet ad ec
cleſiã parochialẽ.quod intellige ſecũdũ quod le.& not.
in.c.j.& in.c.in noſtra.de ſepul.¶ No.q̃ matrix eccleſia
i.eccleſia baptiſmalis vel plebanalis fundat intẽtũ de iu
re cõmuni ſup decimis.& facit iſte tex. q̃ decimæ non
b pertinẽt ad capellas ſed ad eccleſiã plebis.[b]tu verò dicas
vt plenè dico poſt doc.in.c.cũ cõtingat.de deci.Et tenẽ
do q̃ pertineat ad eccleſiã parochialẽ:vt videt tex. in.c.
ad decimas.de reſti.ſpo.li.vj.&.d.c.cũ contingat. quod
mihi ſatis placet.põt dici ad iſtũ tex.q̃ iſtæ capellę non
habebãt parochiã diſtinctã. vel melius dic q̃ loquit de
decimis perſonalib⁹ q̃ debent vbi quis audit diuina. vt
4 in.c.fi.de parochijs.¶ †Vltimò collige vnum caſum in
quo nõ currit p̃ſcriptio.ſ.tp̃e hoſtilitatis.Etpõdera tex.
in eo quod dicit tũc nõ currere prẽſcriptionẽ.Dormit
aũt tũc p̃ſcriptio:nõ tñ interrũpit. quod tenet Inno. &
cõiter doc.ita q̃ finita hoſtilitate tp̃s ſequẽs cõtinuabit
cũ prẽcedẽte.& ſic perficit p̃ſcrip.xl.an. ſubducto tẽpo
re medioj̃.e.c.auditis.& habet locũ ſecũdũ Inn. non tñ
ſecundũ canones in eccleſijs ſed etiã ſecundùm leges &
c in laicis:[c]& ſiue vna die tñ ſiue plurib⁹ annis hæc hoſti
litas interuenerit ſemp̃ hoc tp̃e p̃ſcriptio dormitabit.
& hoc tp̃s q̃tũcunq̃ magnũ ſiue modicũ ſit de medio
ſubduceť.ſecundùm Inn. quod ſatis iudicio meo ꝓbat
hîc in fine.vbi infinitè dicit *quod hoſtilitatis tẽpore non
currẽte præſcriptiõe*. facit.c.ſolitę.de ma.& obe.&.xxxj.
q.j.c.qđ ſi dormierit.ſimilej̃.c. auditis.&.c. de quarta.
¶ Sed q̃ro nunquid ſunt & alij caſus in quib⁹ nõ currit
præſcriptio:ſed dormitat q̃ in caſu noſtro.Sol.Inn.po-
d nit hîc plures caſus[d]quorũ aliquos enumerat glj̃.e.c.cũ
nõ liceat.vbi bo.gl.& in.c. prima actiõe.xvj.q.iij. & hîc
enumerabo vt eos examinẽ.& poſtmodũ ſubijciã regu
5 lã gñalẽ an & qñ currat p̃ſcriptio. ¶ †Secund⁹ eſt ſecũ
dùm Inn.in quo nõ currit p̃ſcriptio vbi ius non reddit
propter defectũ iudicis vel rei.allegat.ff.ex q̃b.cau. ma.
l.ſed & ſi p̃ p̃torẽ.p̃ totũ vſq̃ ad.§.quoties.limitat tamẽ
Inn.multũ notãter hũc caſum & p̃cedẽtẽ.dicit emq̃ eſt
neceſſe q̃ actor doceat ſe voluiſſe agere, ſed nõ potuit
propter cauſas p̃dictas impedit⁹:vt qa ius nõ reddebat
in illo loco ꝓpter hoſtilitatẽ:& ſic intelligit iſtum tex.
vel ꝓpter iudicis defectũ vel rei nõ potuit ius ſuũ pro-
ſequi.allegat.d.l.ſed & ſi p̃ p̃torẽ.§.ſi ferię.vñ &vtile eſt
ſecundũ eũ vt.ſ.proteſtet ſup hoc.C.de anna.excep.l.vt
perfecti⁹.& le.& no.s̃.de offi.or.c.paſtoralis.§.fi.qđ be-
6 ne notabis.¶ †Ex quo tene mẽti q̃ nõ ſufficit probare
impedimẽtũ affuiſſe,niſi doceat q̃ id impedimẽtũ fuit
cauſa nõ agẽdi:& id probat probãdo tũc tp̃is ſollicitu
dinẽ.& idẽ no.Arch.in.c.prima actione.p̃all.& Bart. in
l.ij.§.qđ dicim⁹.ff.ſi q̃s cau.vbi dicit nõ ſufficere proba
re tẽpeſtatẽ fuiſſe tũc tp̃is in mari:adeo q̃ nauigare nõ
potuiſſet,niſi probet ſe iuiſſe ad mare vt nauigaret,ſed
propter temporis qualitatẽ nõ potuiſſe nauigare. facit
etiã qđ ipſe no.in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prętori.ff.de
7 ope.no.nun.¶ †Et ſub iſtis caſib⁹ põt cõprehẽdi caſus
quẽ põit Bar.i.l.naturaliter.ff.de vſuc.vbi dicit q̃ ſicut
e tp̃e hoſtilitatis[e]ſeu guerrę hominũ nõ currit p̃ſcriptio
vt hîc.& in.d.c.prima actione. ita nec tp̃e mortalitatis
ſeu peſtilẽtiæ qñ ita ſequit in loco q̃ ius in eo nõ reddit.
plus ego credo q̃ etiã ſi ius reddat ī loco mortalitatis:
tamẽ ſi actor erat abſens propter timorẽ:qa peſtis mul
tũ currebat in loco,q̃ tũc currit p̃ſcriptio:tñ eſt iuſta
cauſa petẽdi reſtitutionẽ ex clauſula generali.ad hoc al-
lego notabile dictũ Bar.in.l.de ætate.ff.ad treb.vbi di-
cit q̃ tũc citatus habet iuſtã cauſam nõ cõparẽdi. alleg.
in arg.bo.tex.in.c.ad ſupplicationẽ. de renũ. ego allego
bo.gl.in.c.ſi verò.de iureiurã.& in.c.cõis filius.xxiij.di.
facit tex.xxij.q.iiij.in.c.innocẽs.§.vlti.verſi.quiſquis. &
8 vide quod dixi in.c.cũ dilecti.de do.& cõtu.¶ †Terti⁹
caſus cõprehendẽs in ſe multos alios eſt cũ eccleſia nul
lũ habet prẽlatũ vel habet inutilẽ ad agẽdũ. & ſub iſto
cõprehẽdit tp̃s vacationis eccleſiæ.de quo in.c.j.s̃.e.tp̃s
excõicationis vel ſuſpẽſionis vel captiuitatis ipſi⁹ prẽla
ti.de cõceſ.p̃bẽ.c.qa diuerſitatẽ.&.xvj.q.iij.c.j.&.c.por
ro.& de elec.c.qa diligẽtia.Itẽ tp̃s p̃lati dilapidantis ſeu
alienãtis:vt in.c ſi ſacerdotes. xvj.q.iij. facit quod legi.
& no.in.c.j.de in integ.reſt.li.vj.& vide ad p̃dicta gl.in
9 d.c.prima actione.¶ †Quartus caſus etiã ſatis genera-
lis eſt cũ quis de iure impedit agere. exemplũ in filiof.
viuente patre:vt.l.j.in fi.C. de anna.except. & in vxore
viuẽte marito reſpectu rerũ dotaliũ.l.ī reb⁹.C. de iure
dot.item in pupillo ætate pupillari durãte.l. ſicut.vltra
10 mediũ.C.de p̃ſcrip.xxx.ann.¶ †Quint⁹ caſus tp̃e ſchiſ
matis j̃.e.c.cũ nobis. ¶ Sextus in rebus q̃ ſub cõditione
debent.nõ em̃ currit p̃ſcriptio durante cõditione:vt in
l.cũ notiſsimi.§.ſed illud.C.de p̃ſcri.xxx.an. qa tunc nul
11 la cõmittit mora. ¶ †Septim⁹ eſt dubitabilis.ſ. tẽpore
feriarũ.& in hoc dicit Inn.q̃ in vſitatis & ſolẽnibus fe-
rijs bene currit p̃ſcriptio:qa p̃uideri potuerunt.de quo
eſt tex.in.d.l.ſed & ſi per p̃torẽ.§.ſi ferię.ff.ex quib. cau.
ma.facit.l.ij.ff. ſi quis cau. & .l. ſi quis domum .ff.loca.
ſed in repentinis ferijs currit præſcriptio:ſed indulgeri
poteſt reſtitutio tanti temporis quãti fuit cauſa reipu-
blicæ & impedimẽti.& hoc:qa iſtæ feriæ repẽtinæ nõ
potuerunt prẽcaueri: vt dicit tex.in.d.§ ſi feriæ.ergo â
ratione literæ ſecũdum hoc ſi nõ potuiſſent vſitatæ fe
riæ & ſolẽnitates p̃caueri,etiã ī illis daret reſtitutio.ar.
12 eorũ q̃ no.in.c.licet de ꝓba.¶ †Octauus caſus in abſen
te cauſa reipublicæ.In hoc tñ dicit Inno.s̃.in præcedẽti
caſu q̃ currat p̃ſcriptio ſed indulgebit reſtitutio ꝓ tẽ-
pore abſentiæ,limitat tamẽ hũc caſum & prẽcedẽtem
quãdo prẽſcriptio fuit cõpleta tp̃e feriarũ vel tp̃e ab-
ſentię cauſa rei publicæ vel parũ poſt.ſecus ſi poſt ma-
gnũ tp̃s poſt reuerſionẽ cõputandũ cõpleta ſit: qa tunc
fit nulla reſtõ cũ habue it tp̃s ſatis prolixũ ad cõueniẽ-
dum aduerſariũ & interrũpẽdã p̃ſcriptionẽ. negligẽtia
ergo ſua & nõ tp̃s feriarũ vel abſentiæ fuit cauſa p̃ſcri-
ptionis. nã beneficiũ reſtõnis ī integrũ cũ ſit extraordi
nariũ nõ eſt relaxãdũ:ſed potius reſtringendũ: vt patet
in.l.in cauſæ.ij.ff.de mino.ex quo ergo ſibi potuit pro-
uidere iure ordinario:nõ tamẽ debet ſibi ſubueniri re-
medio extraordinario.Goff.recitat primò hãc opi.quę
placuit Inn.& pro ea adducit verba prætoris qui ait. *Si
quid ex bonis abſentis reipublicæ cauſa p̃ſcriptũ fuerit
cũ is abeſſet,poſtea verò reſtituã &c.* dicẽs q̃ id poſtea
ad modicũ tp̃s referť.ſ. dum reuerſus cõduxit hoſpitiũ
cõponit ſarcinulas,& aduocatũ q̃rit quę modica p̃ſen-
tia pro abſentia reputat.vt in.l.ab hoſtibus.§. ſed quod
ſimpliciter.ff.ex quib.cau.ma.facit.l.hæc adiectio.ff. de
verb.ſig.¶ Secũdò ponit aliã opi.q̃ habet vt nõ ſolum
vnũ tp̃s ſed etiã plura tp̃a talis abſentię per iſtã reſtõnẽ
debeãt de p̃ſcriptiõe ſubduci:qa ex totali tp̃e p̃ſcriptio
nis quis ledit,non tñ ex eo q̃ p̃ſcriptio cõpleť,alioquin
ſolũ vltimi diei vel momẽti tp̃s p̃ſcriptiõis lauaret reo
& ad illud ſolũ reſtitui deberet:quod videret abſurdũ.

ZACHARI.

a ¶Eccleſiæ paro-
chiali. Adde Inn.
in.c.j.in prin.de ſe
pul. Flo. in.l.ſtatu
as.de vſufruc. &
Car. in cle. dudũ.
§.olim . de ſepul.

b ¶ Eccleſiã plebis.
Adde Cal.cõſil.ñ.
de decimis.& q̃ cõ
ſuluit Fed.cõſi .cc
xxiiij̃.vbi tenuit
q̃ capellæ tenẽtur
ad reparationẽ ple
bis. cum illa nõ eſt
ſufficiẽs,& quòd à
capellis poſsit exi
gi iura ep̃alia illis
nõ ſolutis per ple
bem.

c ¶ In laicis . Adde
Pau.de ca. conſ.cc
lxxxviij̃. ī primo
impreſsis. & vide
per eundẽ Abba-
tẽ cõſ.xlvj.& .xc-
iij̃.li.ñ.

SEBA. SAPI.

d ¶Plures caſus.Vi
de Practicum pap.
in forma reſpõſio
nis rei conuenti in
verb. exceptionẽ
præſcriptionis.

SEBA. SAPI.

e ¶Tpe hoſtilitatis.
Nunquid autẽ cur
rat præſcriptio cõ
tra populũ hoſtili
tate deſtructũ poſt
tempus hoſtilita-
tis,vide Bal.tenen
tem q̃ non in cõſ.
cccl viij̃.incip.pro
ponit q̃ quidã.ver
ſi.tertiò quæritur
in.j.vol. Nũquid
aũt qñ quis habet
ſaluum conductũ
contra eũ currat p̃
ſcript. cauſa hoſti
litatis vide.Are.in
conſ,xvj.incip. p̃
ſupponit ī facto.
& Fel.in.c.accedẽs
ñ.col.j.&.iiij̃.ſ. vt
lite nõ conteſt . &
Fel.hîc col.ñ.

& hoc tenẽtes dicũt ꝙ hęc opi.habet ęquitatẽ & iuuaṫ legibus.ff.ex qb.cau.ma.l.nec nõ.§.ſi qs ſępius.C.de tẽp. in inte.reſt.l.vlt.cũ ſimi.ſubdit tñ Goff.ꝙ dñs ſu⁹ dicit inſũma ꝙlicet iſta opi.ſit ęquior:prima tñ ſecũdũ leges eſt ſecurior.& ſic recitãdo trãſit ſimpliciter Ioã.an. hîc iudicio meo.prima opi.Inn.eſt verior.& ſatis vr̃ ꝓbari in.l.ab hoſtib⁹.p̃al.& facit.c.dilectoj̃.de ver.ſig. licet ad duci poſsint pro & cõtra.no.in.c.rõne.de app. in illa.q. impedimẽtũ cõtingit intra annũ appellatiõis exercẽdę.

13 ¶ †Nuncvltimò vt habeam⁹ in materia regulã,q̃ro an in prædictis & ſimilibus caſib⁹ impediaṫ p̃ſcriptio:ita ꝙ non ſit opus reſtitutionẽ petere : an verò currat ſed detur reſtitutio.Sol.But.& ſequaces dixerũt ꝙopus eſt beneficio reſtitutiõis.arg.ff.ex quib⁹ cau.ma.l. ab hoſti. in fi.&.C.de reſt.mil.l.ij.&.l.ignorare.ſed Inno.tenet ꝙ ipſo iure impediṫ p̃ſcriptio,niſi in caſib⁹.ſ. exceptis:ita ꝙ illa tꝑa impedimẽti ſubducunṫ de medio p̃ſcriptionis.vt in iurib⁹.ſ.inductis.nec obſtãt iura proximè allegata:ꝙa loquunṫ ſecũdũ Inn.de reſti.in inte.q̃ daṫ abſenti cauſa reipublicæ.cũ eñ p̃ſcriptio ſit odioſa : vt patet ex eo quod legi.& not.in.c.vigilãti.ſ.eo.nõ eſt relaxãda ſed potius reſtringenda.arg.ff.de libe.& poſth.l.cũ quidam.bene eſt ergo ſecũdũ Inno.ꝙ ex cauſis ſupradictis retardeṫ vſucapio,nec currat,& per cõſequẽs nec reſtitutio neceſſaria ſit:& notãda eſt hæc ratio.Bar.verò in d.l.naturaliter.ponit caſum hoſtilitatisvt tũc nõ currat pręſcriptio ſed dicit ꝙ ſi in alijs caſibus quis impediaṫ agere,currit cõtra eũ p̃ſcriptio:ſed reſtituiṫ:vt in titulo quibus ex cau.ma.per totũ.& maximè.l. ſed & ſi q̃s per pręторẽ.ĩ prĩ.Sed idẽ Bar.aliã theoricã ponit ſequẽdo Guil.de cu.ĩ.l.ſenat⁹.ff.de offi.p̃ſi.dicẽs ꝙaut aliquis eſt impedit⁹ ĩpedimẽto iuris aut facti.Primo caſu aut impedimẽtũ accidit añ actionẽ cõpetẽtẽ,aut poſt.Sian̄,nõ valenti agere non currit p̃ſcriptio:vt in.d.l.j. in fi.C. de anna.excep. Si verò impedimẽtũ ſuperuenit poſt actionẽ cõpetẽtẽ,tũc currit p̃ſcriptio:daṫ tñ reſtitutio.d.l.ſenatus.Secũdo caſu principali qñ quis impediṫ impedimẽto facti,& tũc aut impedimẽtũ eſt iuſtũ &p̃ſcriptio currit,ſed daṫ reſtitutio:vt ĩ.l.& atilicin⁹.ff.de ſer. ruſt. p̃dio.Si verò nõ eſt iuſtũ impedimẽtũ & tũc p̃ſcriptio currit,& nõ daṫ reſtitutio:vt.l.ij.§.ſi q̃s cau.Iac.but.reprehẽdit Guil.in primis duob⁹ caſib⁹ vt refert Bart.in d.l.ſenatus.primò in eo ꝙ Guil. dicit ꝙ ſi impedimẽtũ accidit ante actionẽ cõpetẽtẽ nõ currit p̃ſcriptio. nam cõtra hoc adducit.d.l.ſenat⁹.dicẽs ꝙ ſi illi officiales cõtraxiſſent poſtq̃ in prouinciã peruenerũt, multòmin⁹ debet eis ius dici.vt ibi no.ĩ.j,gl.ma.Itẽ reſpectu ſecũdi mẽbri in eo ꝙ Guil. dixit ꝙ ſuperueniẽte impedimẽto poſt actionẽ cõpetẽtẽ currit p̃ſcriptio : ſed daṫ reſtitutio.adducit in cõtrariũ.l.fi.§.donec.C.de iure delib. vbi ſuperueniẽte impedimẽto p̃ſcriptio nõ currit.vnde ipe Iac.bu.ponit aliã theoricã.& ſic in ordine quartã,dicẽs ꝙ aut eſt impedimẽtũ ex parte rei ꝙ res ipa nõ eſt p̃ſcriptibilis.& tũc tale impedimẽtũ ſuperueniẽs non tollit pręſcriptionẽ inchoatã,ſed impedit inchoandã:vt in.l. ſi fundũ.ff.de fun.do.& no.hoc mẽbrũ.pro quo etiã facit tex.in.l.emilius.ff.de mi.qđ no.Io.an.in.c.vno.de iurepa.li.vj.Si verò impedimẽtũ eſt ex parte agentis ſeu agere debentis:& tunc aut omnino impeditur agere,& tale ĩpedimẽtũ impedit p̃ſcriptionẽ inchoatã & inchoãdã.d.l.j.§.fi.C.de anna.excep. Aut non impediṫ omnino agere ſed cõmodè nõ põt agere:& tũc currit p̃ſcriptio, ſed daṫ reſtitutio.& ita intelligebat.d.l.ſenat⁹. & videṫ hæc diſtinctio ſatis probabilis.ſed Bart. (vt dixi)ſequiṫ opi.Guil.dicẽs ꝙ.l.ſenatus nõ facit pro opi.Iaco. qa ibi nil diciṫ an curratp̃ſcriptio ſi impedimẽtũ accidat ante actionẽ cõpetẽtẽ. Nec ob.ſecũdũ eũ.§.donec.p̃al.qa põt dici ꝙ ibi impedimẽtũ accidit cũ actione cõpetente. & cũ Bar.trãſit.d. Ant.hîc.ſed certè iudicio meo ille text. hãc reſtrictionẽ nõ patiṫ.vnde optimè facit pro opi.Ia. ad quã etiã adduco bo.tex.in.c.cũ nobis j̃.e.vbi de præſcriptione tollunṫ tẽpora intercedẽtiũ ſchiſmatũ.& põdera verbũ intercedentium,quaſi ſchiſma intereſſerat poſt inchoatã præſcriptionẽ, & nihilomin⁹ impeditur ipſo iure p̃ſcriptio.ad idẽ.c.auditis j̃.e.vbi expreſsè probaṫ ꝙ tẽpus vacationis eccleſiæ intercedẽs poſt inchoatã p̃ſcriptionẽ ſubduciṫ ipſo iure de medio:ita vt illo tẽpore non curreret p̃ſcriptio.facit etiã.c. qa diuerſitatẽ de cõceſ. pręb.vnde dicerẽ ꝙ aut quis directè impediṫ a ſeu inhabilitaṫ à iure ad agendũ: & ipſo facto impediṫ pręſcriptio durãte impedimẽto,ſiue impedimẽtũ acciderit à principio ſiue poſt inchoatã p̃ſcriptionẽ.exẽplũ in filioſa.durante paterna poteſtate.d.l.j.C.de anna.excep.& in muliere durãte matrimonio in reb⁹ dotalib⁹. d.l.in rebus.C.de iure do.& in pręlato excõicato vel ſuſpenſo vel mortuo.nã eccleſia tũc inhabilitatur ad agẽdũ.Aut directè quis nõ inhabilitaṫ ad agẽdũ ſed extrin ſecus venit impedimẽtũ: & tũc licet illud ſit iuridicum nõ currit p̃ſcriptio ſed daṫ reſtitutio.& ſic põt procedere qđ dixi.ſ.de tempore feriarũ repentinárũ, vel ſi per iudicẽ ſteterit:vt probaṫ in.d.l.ſed & ſi per prætorẽ. in prin.&.§.ſi ferię.ff.ex quib.cau.ma.licet aliud in hoc vl timo ſentiat hic Inn.vt.ſ.dixi.hoc verũ,niſi vbi cõtrariũ vt p̃ſcriptio nõ currat reperiṫ exp̃ſſum.nã tũc ſeruatur ius exp̃ſſum vt eſt tpe ſchiſmatis,hoſtilitatis, & ſimilibus. & ſic p̃t intelligi gl.no.in ca.auditis j̃.eo.in ver. imponẽtes.ꝓpe medium.Ad.l.ſenat⁹ põt multiplicitẽr rñderi. primò ꝙ ibi loquiṫ de impedimento extrinſeco.vel ſecundò videlicet vt ibi gl.dicit ꝙ qñ qs põt interrumpere p̃ſcriptionẽ licet nõ cõmodè.ideo daṫ reſtitutio . vel tertiò loqṫ in officialib⁹ priuilegiatis,vñ diſpoſitio ſpecialis nõ p̃t impedire diſpoſitionẽ iuris cõis,quare currit p̃ſcriptio,ſed daṫ reſtitutio.&hoc vltimũ tenuit hic

14 Old. ¶ † Sed circa p̃dicta q̃ro vtrũ indiſtinctè nõ valẽti agere nõ currat pręſcriptio.gl.in.d.l.ſenatus.videtur velle hoc mirabiliter limitare quando quis non potuit præſcriptionẽ interrumpere.puta mittendo executorẽ vel aliâs extraiudicialiter. iuxta ea quæ habent in .l.vt perfectius.C.de anna.excep.&.xvj.q.iij.c.placuit.§.põt. aliâs autẽ currit p̃ſcriptio.ſed ſi nõ potuit cõmodè interrũpere datur ſibi reſtitutio.& ſic intellexit illã.l. vt ſ.tetigi.& hoc firmat.d.Ant.hîc.ſed mihi nõ placet. nã cui dubiũ eſt ꝙ tẽpore hoſtilitatis(quãtũcunq; ius non reddatur)poſsit actor adire epiſcopũ loci vel proteſtari corã tabellione vel alijs bonis viris.& tamen tex. hic indiſtinctè dicit ꝙ illo tẽpore non currit præſcriptio. ſic etiã potuiſſet facere filiuſſa.vel vxor. cũ hæc querimonia ſeu proteſtatio cõſiſtat in facto:& tamẽ iura indiſtinctè dicũt ꝙ tunc non currit præſcriptio. Et ad.l. vt perfecti⁹. dico ꝙ loquitur in interruptione per quã conquaſſaṫ tota tela pręſcriptionis. vnde eſt neceſſe de nouo incipere.ſed nos loquimur ad effectũ vt præſcriptio dormiat:& ad hũc effectũ caſſandum ſufficit iuris impedimẽtũ:vt in dictis iuribus.Fateor aũt ꝙ impeditus volens ſibi pinguius prouidere vtile eſt ſi poterit pręſcriptionem interrumpere: ſi tamen non facit non currit tempus ex quo agere non poteſt.& hunc intellectum apertiſsimè ſentit hîc Inn.in fi. vbi dicit ꝙ in caſibus in quibus.ſ.dictum eſt præſcriptionem non currere ſeu dormire licitũ eſt actori ſi vult interrumpere pręſcriptionẽ ſiue litẽ cõteſtãdo ĩ caſibus in quib⁹ ſola proteſtatio ſufficit.vt.ſ.de offi.or.c. paſtoralis. in fi.C. de anna. excep.l.vt perfectius.illud enim beneficium à iure cõceſſum ꝙ aliquib⁹ caſib⁹currat p̃ſcriptio nõ tollit maius beneficiũ ſcilicet vt p̃ſcriptionẽ interrũpat.ſecũdũ eũ:quod eſt bene notãdũ.hîc non ſunt alia vtilia.

SEBA. SAPI.

a ¶Impediṫ. Vide Bal.ĩ repe.l.fi.col. xiiij.C.de pręſcri. lõ.tẽp. Alex.in.l. fin.§. donec.circa med.C.de iure delibe.Bal.in.l. ſicut ad fin.vbi Ang.C. de p̃ſcri.xxx. vel xl.an.& quot modis qs dicatur non poſſe agere declarat Bal.ĩ.l.in reb⁹, co.ij̃.C.de.iu.do.

SVMMARIVM.

1 *Procurationes quæ debẽtur nuntijs ſedis apoſtolicæ vllo tempore non*

pore nõ præſcribuntur,non ſolum contra ipſos nũtios:ſed etiam aliqui clerici contra totum.6.

2 *Ad procurationes debitas legatis & nuntijs ſedis apoſtolicæ tenẽtur cõtribuere omnes eccleſiæ & epiſcopus loci.4.*

3 *Non omne quod poteſt concedi per priuilegium poteſt præſcribi.*

Procurationes debitæ legatis &c.poſſunt priuilegio remitti.

5 *Canonici non tenẽtur ad præſtationem procurationum debitarum legatis ſedis apoſtolicæ vel ad alia ſimilia onera,quando eſt eis aſſignata aliqua præbenda pro eorum ſuſtentatione tantum.*

6 *Præſcribere an poſſit vna eccleſia ne teneatur ad onera ad quæ tenetur totus clerus?*

7 *Titulus cauſatur præſcriptiõe tãti tẽporis de cuius initio nõ ſit memoria. Cauſa in dubio præſumitur.*

8 *Immunitas onerum conceſſa aliquibus:an operetur vt onus incũbẽs immineat inſolidum reliquis?*

9 *Appellare non licet ab eo quod motu proprio princeps concedit.*

10 *Præſcribi an poſſint illa ad quæ tenentur eccleſiæ pro conſecratione epiſcoporum ſuorum.*

¶ CAP. XI.

a Accedentes.[a] ¶ Procurationes quę debentur legatis & nũtijs apoſtolicæ ſedis præſcribi nõ poſſunt. Prima pars ponit

1 q̃relã.ſecũda dat iudicẽ ibi. *volẽtes.* ¶ †Caſus literalis.Præpoſitus ſancti nazarij &. A. canonici ſancti ſtephani ſyndici & procuratores:primicerij & clerici mediolañ.ad ſe.apo.accedẽtes cõqueſti ſunt grauiter ordinarijs maioris eccleſiæ & cùm ipſi procurent legatos & nuncios apoſtolicæ ſedis dicti ordinarij nolũt illos ꝓcurare nec aliqd cõferre ad ꝓcurationes pręſtãdas:volens papa vt qđ oĩbus imminet ab omnibus comportetur, mandat abbati de cirieto quatenus niſi dicti ordinarij per ſpeciale priuilegiũ apo.ſe.à præſtãdis procurationibus oſtẽderint ſe immunes:docerẽt ipſos teneri ad ꝓcuratiões ordine debito faciẽdas etiã ſi longiſsimo tpe nõ impẽderint procurationẽ:cum in talibus non habeat locũ p̃ſcriptio.Ber.¶ Not. ꝙ clerici etiã habentes dignitatem & canonicatũ pñt eſſe ſyndici ſeu procuratores clericorũ.de quo vide quod leg.& not.in.c.in nr̃a.de procura.¶ No.ſecũdò ibi: *ſyndici & procuratores.* & tene mẽti tex.ꝓ cõſuetudine hodierna ꝙ nõ vitiat ꝓcuratorium,licet accumulenť plura & diuerſa nomina adminiſtratorũ.iſta eñ hoc pro eodẽ ſumunť licet ſtrictè inter ſe differãt:ſed ſatis eſt ꝙ conſtet de intẽtiõe conſtituẽtis:de quo vide qđ le. & no. in.c.petitio. de procu.ſolent eñ hæc & ſimilia ad cautelã accumulari.¶ Not. tertiò.ibi. *primicerij & clerici.* & tene menti ꝙ clericus ciuitatis p̃t conuenire & conſtituere vniuerſitatem:& creare in factis pertinentibus ad clerũ,ſyndicum q̃ agat nomine totius cleri.habent enim clerici toti⁹ ciuitatis propter onera & alia eis communiter incumbẽtia iuſtã cãm conueniẽdi in vnum.& ideo pñt vniuerſitatem conſtituere.l.j.ff.de colle.illi.hoc idem voluit Inn.in.c.dilecta.de exceſ.p̃la.cir.fi. vbi dicit ꝙ clerici ciuitatis vel caſtri pñt cõſtituere vniuerſitatem cã religionis: ſcilicet vt miſſas celebrent pro viuis & defunctis & ſimilib⁹:vt puta pro onerib⁹ eis incũbẽtibus vt hic.Et no.ꝙ poſſunt facere vniuerſitatẽ ſine eꝑo & pñt habere aliũ præſidẽtẽ vt erat primicerius.facit qđ no.Inn.in.c. cũ ab eccleſiarũ.de offi.or.quinimo notãter dicit Inn. in.c.cum non ignores.de prębẽ. ꝙ ad eſſe collegij non req̃rit de neceſsitate rector:ſed ipm collegiũ tenet locũ rectoris reſpectu ſingulorũ.fa-

2 cit.l.j.ff.ꝙ cuiuſq; vni.¶ †No.quòd nedum legatis ſed etiam nũtijs apo.ſe.debẽt procurationes ꝑ clerũ totius ciuitatis.& intelligę ꝙ tenenť clerici ratione eccleſiarũ.vñ hoc on⁹ vr̃ principaliter imminere eccłijs:vt in.c.cũ inſtãtia.de cẽſi.& tenet etiã eꝑs in his contribuere.ar.hîc & melius in.c.ego.de iureiur.& in.c.cũ inſtãtia.p̃al.¶ No.ibi *ordinarij.* ꝙ canonici appellanť ordinarij.& eſt

b vulgare illi⁹ loci.Rauẽnę verò dicunť cardinales.[b] ¶ †Not.quòd

3 valet priuilegiũ eximẽs aliquos à procuratione legatorum & nuntiorum ſe.apo.præſcriptio verò non valet. Et ſic not.ꝙ priuilegium & præſcriptio non habent eãdem vim.& ꝙ multa poſsint

c quæri priuilegio[c] quæ non poſſunt quæri præſcriptione .facit qđ dixi.ſ.e.c.cauſa.quod poteſt intelligi qñ præſcriptio vel conſuetudo non inducitur ad conſcientiã illius qui poteſt priuilegium tribuere:aliãs ſecus:vt ſentit hîc do.An. pro hoc adduco.l.de quibus.ff.de legi. vbi habeť a ꝙ inducta cõſuetudo ab habente poteſtatẽ habet vim legis:& qui patitur p̃ſcriptionem videtur alienare:vt.l.alienatiõis verbũ.ff. de ver.ſig.facit.c.duo ſimul.de offic.ordi.quod

4 no.¶ †Not.ꝙ canonici eccleſiæ cathedralis b tenenť de reditibus prębendarũ ad procurationes legatorũ & nuntiorũ apoſtolicorũ.& idẽ videť in alijs oneribus toti clero incũbentib⁹:quod ꝓbat iudicio meo litera in verbo.

5 *volentes.* ¶ †Opp.contra hoc & cõtra tex. videtur enim ꝙ canonici non debeãt ad hoc aſtringi:qa hoc onus incumbit eccleſijs.d.c. cũ inſtãtia.canonici verò nõ habẽt eccleſiã, quia epiſcopus eſt ſpõſus eccleſiæ cathedralis.ſ.de tranſla.p̃la.c.ij.&.c.quãto. & ipſe eſt qui percipit reditus eccleſiæ pro oneribus incumbẽtibus:vt in.c.videtes.xij.q.j.canonicis verò ſunt aſſignatæ p̃bendæ pro eorum neceſſarijs.xij.q.j.c.videntes.§.fi.vnde dicunť beneficiati perſonaliter:vt no.in.c.p̃ſenti.de offi.or.li.vj.certũ eſt ꝙ quis non debet indebitè grauari in hac cõtributione fiẽda vltra quã poſsit:ſed debet cõſiderari ne egeat : vt no.ĩ.d.c.cũ inſtãtia.So.cõtrariũ videť difficile nec per doc.tactum. Ego dico ꝙ canonici nõ allegabãt hîc impotentiã ſed p̃ſcriptionẽ tãtũ.quare fateor planè ꝙ ſi canonicis fuiſſent aſſignatæ prębẽdæ pro eorũ ſuſtẽtatiõe tantũ reliquis bonis eccleſię remanẽtib⁹ pœnes epiſcopũ:ꝙ ipſe epiſcopus ſolus pro ſua eccleſia ſubiret hæc onera.ar.bo.ex his q no. in.c.de monachis.de prębẽ.& ĩ cle.j. de iurepat.§.j.vbi bo.text.ſed p̃bendæ ſolent cõiter aſſignari pro victu & alijs neceſſarijs.d.c.videntes.§.fi.xij.q.j. Ex hoc dico ꝙ in eccleſijs regularib⁹ maximè cathedralibus in quibus de antiqua cõſuetudine vel ſtatuto bona oĩa remanẽt pœnes eꝑm vel abbatẽ modica portione relicta cõuentui pro fratrũ ſuſtẽtatione.hæc & ſimilia onera debẽt ſubiri per pręlatũ & nõ per cõuẽtũ. Idem dico in eccleſijs pertinẽtibus ad ius & proprietatẽ monachorũ in quib⁹ ponunt rectores vel vicarios eis aſſignata modica portione pro eorũ ſuſtẽtatiõe dũtaxat.vt in.d.cle.j.de iurepa.§.j. iũcta

6 gl.in ver.obſeruenť.qđ notabis.¶ †Quæro.

d hîc diciť ꝙ procuratio[d] non p̃ſcribiť. an procedat indiſtinctè.Sol.Io.de lig. quẽ ſequitur hîc.d.Ant.dicit ꝙ clerici nõ poſſunt p̃ſcribere cõtra legatos.& ita intelligit hũc text. ſed aliqui bene poſſunt pręſcribere contra reliquos clericos:puta in terminis capituli,cùm potuiſſent ordinarij ſeu canonici iſti pręſcribere cõtra totũ reſiduũ cleri.nã tota procuratio p̃ſtabiť per alios clericos. nihil aũt præiudicabiť legatis & nũtijs ſedis apo.& ſic ceſſat rõ ꝓhibitiõis hui⁹ .c. qđ procedit ſecũdũ do.Car.niſi p̃ſcribẽtes eſſent tot quot indirectè minuereť procuratio.vt ꝙa reliqui nõ ſunt ſoluẽdo vel nimiũ grauanť. nã tũc poſſent appellare vel iudicis officiũ implorare. vt infra dicã. Et q̃q̃ hoc dictũ videať ſubtile tñ iudicio meo iſte text. vehemẽter reſiſtit. hîc eñ nõ cõquerebanť legati aut nũtij ſedis apo.ſed clerus:nec proponebant ꝙ iſti ordinarij nollent procurare legatos ſimpliciter: ſed ꝙ ipſi clerici legatos nuntios deuotè re-

¶ Amplia iſtũ tex. multũ no.vt p. d. Anto poſt Inno. in.c.cũ ex officij.ĩ. iij.col.j.eo.tit.

ZACHARI.

¶ Dicuntur cardinales.ita dicit Io. an.in addi.ad Sp. in ti.de iura.ca.§. reſtat videre.ver. quid ſi aliquod.de quo etiam ꝑ Car. in cle.ij.poſt gl. in prin. de cele. miſ. vbi idẽ dicit de canonicis eccleſiæ cõpoſtellanæ qui dicuntur cardinales.ſed nõ ſunt ſimpliciter cardinales vt.xxxij. qõ. ij. c. pudor.

c ¶ Vtrũ omne ꝙ poteſt acqri ex priuilegio poſſit acqri ex cõſuetudine vel pręſcriptione. vide ꝙ latè ſcribit poſt.gl.ĩ.c.catholica.xj. diſt.& de hoc in terminis ꝑ Ange.in auť.vt eccle. Ro.c.an. gaudeat p̃ſcri. circa fi. vbi dicit ꝙ nõ valet pactũ ꝙ nõ curat niſi centenaria præſcriptio.

✠SEBA.SAPI.

d ¶ Procuratio. Vide Abb. in conſil. xciij. inci. videť primò.in.j.vo.vbi dicit ꝙ licet in ꝓcuratione legatorũ & nunciorũ ſedis apoſtolicæ nõ currat pręſcriptio tamẽ cõtra reſiduum cleri bene curit.de quo etiam meminit Ioã. Frã. balb.in trac.Præſcrip.in.j.parte qnta partis prin.q. xvj.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Cõſului. Adde eũdẽ. cõſi. xxvj. ñ. li. Ro. cõſi. ccclxviñ. Lapũ. alle. xxx. Cal. cõſi. ñ. & dicũt dñi de ro. dec. x. hoc eod. ti. in antiquis. ꝙ eccleſia parochialis & hoſpitalarũ poſſunt præſcribere iura aliarum eccleſiarum. ANT. FRAN. ¶ An eccleſia parochialis & hoſpitalia poſsĩt præſcribere bona aliarũ eccleſiarũ, dicas ꝙ põt præſcribere ſicut præſcribit eccleſia cõtra eccleſiam: quia appellatione eccleſiæ veniunt omnia monaſteria & omnis locus pius. ſecundum Io. an. in. c. ñ. in prin. de in integrum reſti. in. vj. in nouel. & Ab. ĩ c. ñ. de conſue. & Car. in cle. ij. in. iiñ. q. de iudę. ꝙ ſine dubio procedit qñ hoſpitale ẽ cõſtructũ authoritate epi. ꝙ in dubio pſumit̃ li ĩ eo miſſæ celebrãtur: vt p Archi. in. c. nemo. de cõſe. di. j. & adde ꝙ hoſpitale cõſtructum authoritate epi habet oĩa priuilegia q̃ habet eccle. vt in cle. ga contingit. de relig. do. & p Bal. ĩ auf. quas actiones. C. de ſacroſan. ece. & propterea dicit ꝙ bona hoſpitalia gaudẽt eo priuilegio quo bona eccleſiæ. l. omnia. & ibi per Bart. C. de epi. & cle. & vide Alex. in cõſi. cxx. in. j. parte cõſ. & ĩ cõſ. ix. in. ñ. parte. et Paul. de caſtro. conſi. clxxviñ. &. ccxcv. vbi dicit ꝙ aduerſus hoſpitale non detrahitur falcidia vel trebellianica ſicut nõ detrahit̃ aduerſ⁹ alia loca pia. vt ĩ auf. ſi militer. C. ad. l. fa.

↬ SEBA. SAPI.

b ¶ Nũquid onus. Vide Bal. in. l. ẽt. ĩ vlti. co. C. de exe. rei iud. Car. in cle. preſenti. in vl. q. de cẽſi. & Pe. de anc. ĩ cõſi. ccxliñ. inc. ad prędicta. & in. cõ. ccccvj. inci. viſo in ſtrõ ad fi. Ro. in. l. iiñ. ĩ prĩ. de re iud. & in cõſi. cclñ. inc. deciſiõe propoſitę conſultationis. & Ale. in cõſi. cj. ĩ ci. viſis inſtrumẽtis. in. j. col. in. j. vol. & cxxvj. inci. ĩ cauſa & lite. in. ñ. volu.

c ¶ In ti. de ceſi. Adde Pe. de An. cõ. cc l. j. q hoc dictũ ſeqt.

d ↬ SEBA. SAPI. Laurus neptis. col. iiñ. ff. de pac. vbi plura ad propoſitum.

cipiebãt & procurabãt. ipſi verò ordinarj tenebant̃ procurãtibus ad expẽſas ſubſidiũ impartiri. vnde pondera hoc vltimũ. ex quo clarẽ inferr̃ ꝙ delegatis nil deerat in procurationibus debitis: ſed totũ onus incũbebat reſiduo cleri: & tñ papa mãdat vt hoc onus ab omnib⁹ cõportet̃ etiã ſi lõgiſsimo tẽpore ali qui procurationis officiũ nõ impẽderint reddens rationẽ ꝙ in talib⁹ p̃ſcriptio nõ ꝓcedit hoc ergo videt̃ impręſcriptibile fortè propter bonũ obediẽtiæ. arj. c. c. cũ nõ liceat. & propter vtilitatẽ cõem. facit optimè ad prędicta quod no. in cle. j. de cẽſi. iuncta gl. ver. legitima. Ex qua iũcto tex. inferr̃ ꝙ in oneribus alijs præſcriptibilib⁹ valet p̃ſcriptio per aliquos clericos vel eccleſias contra reſiduũ cleri. & ſic aliãs cõſului[a] in q̃ſtione facti quętalis erat. Quædã eccleſia nõ curata per tẽp⁹ de cui⁹ initio nõ erat memoria cũ alijs eccleſijs ciuitatis ad onera cõiter incũbẽtia minimè cõtribuit: ſed alijs ſoluẽtibus pro rata illa minimè ſoluebat. vrgebat̃ per clerũ vt ſolueret, cõſuetudine nõ obſtãte. dixi ꝙ poterat ſe defendere ex illa præſcriptione. allegabã d. cle. j. de cenſi. iuncta gloſ. vbi probatur ꝙ præſcriptio prodeſt in his oneribus vitãdis: in his tamẽ q̃ præſcriptibilia ſunt. Et fortè ideò illa gl. adiecit hanc limitationem: quia dubitabatur nunquid aduerſus cathedraticũ currat præſcriptio. nã glo. in. c. quicunq; xvj. q. vij. voluit ꝙ licet currat p̃ſcriptio in quãtitate. non tamen in totũ vt nihil debeatur. aliud tñ ſentit Arch. in. c. j. de prębẽ. lib. vj. & pleni⁹ de hoc per Io. an. in. c. cũ venerabilis. de cẽſi. Item dubitat̃ in charitatiuo ſubſidio. ſentit enim Io. an. in. d. c. cũ venerabilis. ꝙ nõ poſsit eccleſia ſuo nomine allegare præſcriptionẽ. & idẽ in procuratione ratione viſitationis: vt in. c. cũ ex officij j. e. & in procuratione legatorũ & nuntiorũ ſedis apo. vt hîc. ſunt ergo quędam impręſcriptibilia. in alijs verò oneribus regularibus currit p̃ſcriptio. vt etiã ſentit Io. an. in. d. c. cũ venerabilis. videmus enim ꝙ in quarta decimarũ & mortuariorũ currit p̃ſcriptio etiã cõtra epiſcopũ. vt in. c. de quarta. ſ. e. Itẽ vna eccleſia præſcribit decimas in parochia alterius. ſ. e. c. ad aures. &. c. j. eo. ti. lib. vj. ¶ † Et p̃ſertim hoc procedit in p̃ſcriptiõe tãti tẽporis de cuius initio nõ eſt memoria. illa enim p̃ſcriptio habet vim tituli ſeu cõceſsionis. d. c. j. & l. hoc iure. § ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æſti. & l. j. § j. & . ij. & l. ij. §. pe. ff. de aqua plu. ar. Præterea videmus ꝙ in p̃ſcriptione cẽſus & ſeruitiorũ ſufficit allegare tm̃ tẽpus de cuius initio nõ eſt memoria. alia cauſa nõ eſt allegata. q̃ cauſa p̃ſumit̃: vt nõ. Io. an. c. peruenit de cenſi. & Bar. in. l. cũ de in rem verſo. ff. de vſur. & glo. in. c. nullus ep̃s. j. q. j. ergo fortius eſt admittẽdum in p̃ſcriptione libertatis. & pleni⁹ de hoc videas in. d. cõſi. xcv. ¶ † Nũc quęro. certũ eſt ꝙ papa põt aliquẽ eximere ab iſtis oneribus: vt hîc. & c. cũ inſtãtia. de cenſi. † nũquid onus[b] incumbẽs immineat inſolidũ reliquis? & eſt notabilis quęſtio & quotidiana, cũ ſæpe ciuis vel comitatiuus vel forenſis ab iſtis oneribus eximat̃. an integrũ onus oĩbus incũbens remaneat reliquis vt priuilegiũ ſic tẽdat in diſpẽdiũ aliorũ cũ alij plus aggrauabunt̃ quibuſdã exẽptis iſte tex. facit ꝙ ſic. & idẽ videt̃ velle. d. c. cũ inſtãtia. facit optimè l. ab oĩbus. ff. de leg. j. vbi patet ꝙ ſi teſtator mãdauit per hęredes ſuos ſolui cẽtũ: & poſtea aliquẽ ex hæredib⁹ exemit ab onere ſoluẽdi: tenent̃ reliqui ad integrã ſolutionẽ. nã & princeps q̃ habet plenitudinẽ poteſtatis põt quẽ vult â muneribus eximere & cui vult onera imponere: vt patet. C. de profeſ. & medi. l. medicos. & ff. de iure immu. per totũ & l. vna. C. de ſuperindic. li. x. In contra
c riũ facit quod no. Spe. in tit. de cẽſi. c. § nũc dicẽdum. ver. quid ſi vniuerſitas. vbi dicit ꝙ ſi aliquavniuerſitas tenet̃ ad aliquã annuã pręſtationẽ dño ſuo, ſi dñs aliquẽ exemerit nõ tenent̃ illi de neceſſitate ad integrã ſolutionẽ: ſed tantũ minus quãtũ eſt illud quod debebat ſoluere priuilegiatus. & idẽ videt̃ ſentire Bart. in. d. l. ab omnibus. in obligatiõe ex cõtractu vt vno liberato reliqui non teneant̃ inſolidum. ar. in. l. epiſtola. & l. ſi vnus. § ante omnia. ff. de pac. cũ ſi. & de hac quæſtione vide ibi per eũ. & pleni⁹ per Io. an. in. c. ij. de immu. eccle. Et cõcludẽdo & reducẽdo omnia ad concordiã dicerẽ ꝙ ſi onus imminet plurib⁹ nõ inſolidũ: ſed pro virili portione: & tũc aut incũbit ex cõtractu: aut ex vltima volũtate, aut ex diſpoſitiõe iuris cõis: aut ex cõſuetudine. Primo caſu vno exẽpto per creditorẽ alij tenent̃ pro virili portione: & non inſolidũ. per iura ſuperius alleg. facit. l. j. C. ſi plures vna ſnĩa. indi. ſint. ſecus ſi fuiſſent obligati inſolidũ: vt. l. ſi. ff. de duo. re. no. Bar. in. d. l. ab omnibus. Secũdo caſu cũ tenent̃ ex vltima volũtate: & ſi teſtator eximit aliquẽ reliqui tenent̃ inſolidũ. d. l. ab oĩbus. q̃ hoc videt̃ fuiſſe de mente teſtatoris, cuius mens eſt habenda pro lege. xiij. q. ij. c. vltima volũtas. &. d. l. ab oĩbus. Tertio caſu cũ ex diſpoſitione iuris imperator ſol⁹ põt eximere regulariter in temporalib⁹ & papa in ſpiritualib⁹ & onus accreſcit alijs. & ſic intellige hũc tex. & ea quę plenè no. per Io. an. in. c. ij. de immu. ec. alij verò reges, principes, & barones, & ſimiles nõ habẽtes iura imperij licet poſsint eximere aliquẽ in eorũ p̃iudiciũ. nõ tñ in p̃iudiciũ aliorũ & rei publicę. & pro hoc tex. opti. in. l. vacuatis. iũcta gl. & Bar. C. de decu. li. x. per eũdẽ Bar. in. l. ij. ff. de iure immu. idẽ dicerẽ in obligatis ratione ſtatuti. & ſic diſtinguerẽ ſecũdũ Bart. & Iac. de are. in. d. l. ab oĩbus. vbi dicũt per illã. l. ꝙ ſi ſtatuto cauet̃ vt comitatiui teneant̃ ſoluere ſalariũ ptãtis, & poſtea villa aliqua eximit̃ ab onerib⁹, tenent̃ reliqui comitatiui ſoluere integrũ ſalariũ. hoc puto verũ niſi ex cauſa rõnabili qs eximat̃ p̃ inferiorẽ: vt l. j. C. de decre. decu. li. x. ſentit Bar. in. d. l. vacuatis. in fi. In quarto mẽbro ĩ obligatis rõne cõſuetudinis credo idẽ dicẽdũ q̃d in obligatiõe ex cõtractu: q̃a ex quo oẽs tenent̃ ad on⁹ rõne cõſuetudinis nõ debet vn⁹ eximi ĩ aliorũ p̃iudiciũ. facit q̃d no. Io. an. ĩ add. Spe. in. d. § nũc dicẽdũ. in. iij. co. vbi dicit ꝙ ſi de cõſuetudine forẽ ſes cõſueuerũt eſſe immunes ab onerib⁹ nõ pñt nũc ad illa p̃ ſtatutũ obligari. facit q̃d ĩ ſiſi no. Bar. ĩ. l. q̃d ſemel. ff. de decre. ab. or. fa. & p̃dicta notabis. Ex his inferr̃ ad q̃ſtionẽ. qd ſi multi p̃ priuilegiũ apoſtolicũ ſint exẽpti à ꝓcuratiõib⁹ legatorũ ita ꝙ alij nimiũ grauent̃. So. modicã lęſionẽ debẽt ſuſtinere: vt in. l. quoties. C. de p̃ci. imp. offe. not. in. c. reſcripta. xxv. q. ij. & etiã magnã vbi clarè cõſtaret de mẽtiõe papæ: vt in. c. in memoriã. xix. diſt. ſed in dubio princeps nõ p̃ſumit̃ hoc velle: vt in. c. ſup eo. de offi. deleg. & meli⁹. in, c. ſuggeſtũ. &. c. dilecti. de deci. &. l. ex facto. ff. de vul. & pup. ſubſt. quo caſu dicit Car. ꝙ reliquus cler⁹ põt reſiſtere ne ſoluat totã ꝓcurationẽ & appellare: expreſſa in appellatiõe hac cauſa: q̃a enormiter ex hoc grauant̃. & debebit princeps hoc viſo priuilegia illa reuocare tanq̃ tẽdẽtia ad noxã. d. c. ſuggeſtum. vel procurationẽ minuere. & ita dicit ſe cõſuluiſſe. ¶ † Ego aliter di
d cerẽ & ſic ꝙ aut priuilegia[d] fuerũt cõceſſa ꝓprio motu principis & tũc nõ video ſup quo poſsit fundari appellatio: cũ cõtra principis diſpoſitionẽ nõ ſit licitũ appellare. ix. q. iij. c. c ũcta p̃ mũdũ. &. c. per principalẽ. ſed ſi nimiũ grauat debet implorari remediũ à principe cuius eſt decernere de ſuis priuilegijs: vt no. in. cũ veniſſent. de iudi. & in. c. ſuggeſtũ. p̃alle. Si verò fuerint conceſſa ad inſtantiam

instãtiã,tũc poterit dici q̃ emanauerũt vel p̃ ambitionẽ vel per importunitatẽ impetrãtiũ.quod si princeps sciuisset q̃ talia p̃cessissent nũq̃ cõcessissẽt cũ tãto eorum præiudicio,maximè cùm sint contra rẽ publicã & à iure dãnata.ff.si cõtra ius vel vti.pub.l.fi.&.l.vacuatis. C. de decu.li.x.& si hæc exceptio nõ admittat poterit appellari.ar.in.c.super eo.de offi.dele.& hęc vident de mẽte Io.an.in simili.q.in.d.c.ij.de immu.eccl. ¶ †Itẽ p̃ prędicta videt solui q̃stio quã insolutã reliquit hîc Host. q-
a rens quid de capellis nolentibus cõtribuere ad expẽsas[a] quæ fiunt p̃ cõsecratione Episcoporũ suorũ prętendentes solã prescriptionẽ vel consuetudinẽ,& arguit q̃ nõ. inuenitur per hoc.c.cum suis concordantijs : demũ remittit ad no.in.c.vt p̃teritæ.de ele.Ego dico q̃ expensæ principaliter incumbunt ipsi p̃lato cuius factũ agitur: vt no.in.d.c.vt prętеritæ.Si verò facultates p̃lati nõ sufficiunt,tunc alij subditi tenẽtur ad charitatiuum subsidiũ.vt in.c.cum apostolus.de censi.& no.in.d.c.vt præ-
b teritæ[b] Sol.ergo quæstionis dependet nunc an contra charitatiuum subsidium currat præscriptio & an saltẽ possint aliqui contra residuum cleri præscribere. vide quæ supra vltra alios plenè examinaui.

SVMMARIVM.

1 *Subditi nullo tempore præscribunt obedientiam domino.13.*
2 *Clerici tenentur obedire capitulo siue sede va.siue non.*
Episcopus cum capitulo dicuntur explicare negotia ecclesiæ nec vnus sine alio.
Capitulum & singuli canonici non iudicantur à pari , nã plus est capitulum quàm singuli canonici.
3 *Obedientia propter quæ crimina est deneganda prælatis?*
4 *Clerici vel prælati notoriè fornicatores vel simoniaci,sunt ipso iure suspensi à beneficio.*
5 *Hæreticus est priuatus omnibus iuribus & bonis:& est excõmunicatus.*
6 *Tanquã hæreticus punitur ille qui credit ecclesiam non habere potestatem canones condẽdi.*
7 *Res prohibita alienari per legem.vel statutum.vel defunctũ siue per pactum ,an possit præscribi?vide per discursum.*
8 *Error iuris impedit præscriptionem:error facti non.nu.9.*
10 *Præscriptio non currit contra pupillum furiosum aut prodigũ & quatenus currat restituuntur.*
11 *Præscribere non possunt colonus habens præcario:vsufructuarius:creditor pignoris:& similes personæ.*
12 *Præscribere potest ille qui bona fide emit rem à colono:sed dominus ignorans aduersus hanc præscriptionem restituitur.*
14 *Articuli non sunt admittendi quando veniunt contra decisionem alicuius textus.*
15 *Præscriptio libertatis quam faciunt subditi:procedit sine possessione.*
16 *Præscribere licet quis possit iura imperij in territorio suo:tamen non potest præscribere vt nemini subsit.*
Imperator non posset concedere priuilegium omnimodæ exẽptionis:quia esset lacerare imperium.
17 *Abbas potest præscribere iura Episcopalia.*
Monachi possunt exercere curam animarum vbi de hoc est consuetudo.
Abbas potest præscribere aliquã ecclesiam contra episcopum.

¶ CAP. XII.

1 CVm non liceat.† Subditus nõ prescribit obediẽtiã cõtra prælatum. Sunt duæ partes.Prima reph̃edit factũ istorũ quibus scribitur exprimendo causam . Secunda illud corrigi præcipit & exceptionem remouet ibi: *ideoque*. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus bracharen . conquestus est do . Papæ quòd priores de costa & de sancto donato denegabant sibi obedientiam & reuerẽtiam exhibere:licet ecclesiæ suæ in dioceſi ipsius archiepiscopi essent constitutæ:dicentes q̃ eã sibi exhibere nõ cõsueuerũt.Mãdat papa dictis prioribus quatenus p̃dicto archiep̃o exhibeãt obediẽtiã & reuerẽtiã debitã sicut alij clerici suę dioceſis p̃scriptiõe tp̃is nõ obstãte.Ber. ¶ No.primò q̃ eps dicitur esse caput oĩm de a dioceſi.inferiores verò p̃lati dicũt esse mẽbra.& sic nõ solũ canonici dicũt mẽbra:vt ĩ.c.nouit.de his q̃ fi.à p̃la. facit quod le.& no.in.c.significasti.de ele.in fi. ¶ No.se- b cũdò q̃ q̃s non põt esse sine capite,esset eñ accephalus, de quo vide tex.cũ gl.in.c.nulla ratione.xciij.dist. ¶ Et no.q̃ caput est honorabili[9] mẽbrũ quod sit in corpore. mẽbra eñ sequũtur caput & nõ ecõtra.hinc est q̃ solũ caput sine alijs mẽbris facit locũ in quo sepelit religio- c sum.l.cũ in diuersis.ff.de reli.& sum.fu.& amputato capite frusta iactat se quis habere reliqua mẽbra.j.q.j.c.illi
2 offerũt. in fi. ¶ †No.tertiò q̃ oẽs clerici dioceſis etiam sit sint p̃lati tenẽtur Ep̃o ad obediẽtiã & reuerẽtiã.concordat quod leg.& no.in.c.his q̃.de maio.& obe.vbi fit mẽtio de obediẽtia& reuerentia & honorificentia . & dic vt ibi de differentia inter hęc.Et aduerte.quia videtur velle iste tex. q̃ nõ solũ Ep̃o tenent obedire & eum reuereri:sed etiã capitulo:vt patet ibi: *archiepiscopo & ecclesiæ*. nam appellatiõe ecclesiæ venit capitulũ : vt in c.requisisti.de test.Io.an.intelligit istũ test.respectu capituli sede vacãte.alle.c.his quæ.c.cũ olim.de ma. & obe. & sic sentit q̃ superstite Episcopo nõ tenent inferiores capitulo ad obedientiam & reuerentiã.Ego verò dico contrarium per tex.expressum.in. c.cũ clerici.de verb. sin.vbi patet q̃ clerici iurãt obedire Ep̃o & ecclesiæ. i. capit.& dicit ibi tex.in fi.q̃ p̃ tale iuramentũ Episcopo tanq̃ capiti principaliter obligãtur.& per illũ text. dicit Inn.in. c . dilecti.de ma.& obe.q̃ spiritualia & dignitates ecclesiæ sunt communia.& cõmuniter tenentur per Episcopum & capitulũ:licet Episcop[9] sit caput.satis bene facit ille tex.in.d.c.dilecti.cũ materia sua.Pro ratiõe, Episcopus omnia facit aut cũ cõsilio aut cũ consensu capituli:aut simul per vtrunq̃ explicantur : faciunt enim vnũ corpus.iuxta ea quæ habentur & no.in.c.nouit. & c.quãto.de his quæ fi.à præla.& in.c.edoceri. de rescri. & in.c.j.de proc.qua ratione oẽs de dioceſi debent exhibere reuerentiã & obedientiam Episcopo & capitulo: sed Episcopo tãquàm capiti.non sic dico in singulis canonicis:quia aliud est capitulũ.aliud singuli.pro hoc faciunt no.per Inn.in.c.cũ dilectus.de consue. vbi dicit q̃ singuli canonici non habent publicum officium sed capitulum.Idem not.ipse in.c.cũ vintonien.de ele.per. d. Ant.in.c.illa.e.ti.& sic aliud est capitulũ , aliud singuli. vt hîc dicit Io.and.& dic vt not.in.c.ad p̃bandũ.j. de reiud.&.xij.q.ij.c. qõ. qui manumittit.Nec ob.illud.c.his quę.&.c.cũ olim.allegata per Io.an.quia dico q̃ vacã.sede debetur capitulo obediẽtia & reuerentia principaliter & insolidũ sicut episcopo:sed sede repleta debetur accessoriè tanquã mẽbris episcopi.facit quod in simili
3 no.Io.mo.in.c.super eo.de hęre.li.vj. ¶ †Op.cõtra tex. & videt q̃ liceat recedere à prelato:vt in.c.sane.xxiiij.q. ij.&.c.quia diligẽtia.de ele.cũ fi.Sol.dicit gl.j.q̃ regulariter p̃cedit quod dicitur hîc in tex.fallit in casibus vt in crimine hæresis primò.secũdò in schismate.tertiò in crimine notorio fornicationis.quartò in simonia in ordine cõmissa si p̃bari possunt.xxxij.di.c. prętер.§. verũ.
c In alijs autẽ criminibus[c] etiã si sint notoria nõ est licitũ ab obediẽtia p̃lati añ sentẽtiã cõtra eũ ferẽdã recedere. viij.q.iiij.c.nonne.& no.hanc gl.idẽ no.glo. in.c.nullus. xxxij.di.Quare aũt in p̃dictis casibus licitũ est añ sniam ab obediẽtia recedere?dicit gl.q̃ inuoluti in illis criminibus sunt à iure suspensi.Sed contra hoc gl.instat . nã & alij criminosi vident p̃hibiti à perceptione sacramẽtorum.de conse.di.ij.c.quotidie.Sol.dicit gl.q̃ canõ dicit q̃ istos symoniacos & fornicarios vitare possumus sed alios nõ:nisi sint excõicati vel suspensi vel depositi.

¶ Vide.d.ant. &. d.Bar.de bellẽ. in c.si archiep̃s,de tẽpo.ordi.

b ¶ Vt prętеritę .ad de p̃ hac opi.q̃ voluit Fel.cõs.ccxxiiij.

ZACHARI.

¶ In alijs aũt criminib[9].limita hoc dictũ per gl.in. c. sacerdotes.ij.q.vij. quæ vult q̃ prælato nõ seruanti cõstitutiões,seu canones,possit impunè leuari obedientia,et ab eo recedi etiã ante latã sup hoc sententiam . quã tñ glo. limita vt per Ge.ibi scilicet si non seruet ex simplicitate.secus si ex cõtẽptu vt etiã no.Car .in cle.j.qõ.x.de æta. & quali.Aliã glo. habes in.c.venerabili. & ibi Gemi. & Cels[9] ĩ apo .ad iṕm.de elec .li. vj. quam ad hoc singularizat Ro. sin. ccccxcvj.inci. curialis de florẽtia.

ANT.FRAN.

¶ Circa hoc an obediẽtia possit leuari non seruãti canones vel leges nõ expectata sententia.dicas q̃ canones sunt ab omnib[9] obseruãdi qui sunt christiani & subditi papæ.vt ĩ c.j.de const. & superiori qs tenetur obedire vt in.c.legebatur.de ma.et obe.& recusans obedire iudici & superiori põt ab eo puniri . vt per Spe.in ti.de accus. in.§. vj.in ver . si credit.adde tñ q̃ obediẽtia ẽt papę nõ est p̃stãda.ĩ illicitis.vt p Inn.in.c. inq̃sitionis.de sen. ex.& in.c.propo fuit.de cõcess.p̃bẽ. & habetur in.c. ii domin[9]. & in. c. resistit.xj.q. iij.

hæc gl. ſecũdũ Io. an. (& bene) nõ reddit ſufficiẽtẽ ratio nẽ diuerſitatis. qa repetit ipm quare. ipe verò Io. an. dicit ꝙ rõ diuerſitatis ſeu ſpãlitatis in ſimoniaco in ordine eſt: qa intus ortus occidit q̃tũcũqꝫ occultus: vt no. de ſimo. c. tãta. videt tex. j. q. j. c. quibuſdã. fornicatio aũt inquinat aĩam & corpus. Itẽ quia nimis frequẽtaf ideo iura magis exaſperant. xxxij. q. vij. c. quid in oĩbus. & ff. de pœnis. l. aut facta. in fi. & idẽ no. Gof. in. d. c. tãta. ¶ Aduerte latius. qa cùm q̃rif an & qñ ſit licitum recedere ab obediẽtia p̃lati. primò em̃ licet qñ p̃latus eſt ab eccleſia p̃ciſus: vt quia eſt excõicatus. de appell. c. paſtoralis. in fi. & xj. q. iij. c. excõicatos. & c. cũ excõicato. & dicit Inn. in c. j. de ſchiſma. ꝙ q̃tũcũnqꝫ iſte toleret dummõ probari poſsit, ſi vocat aliquẽ ſubditũ ad ordines vel ad alia ſacramenta põt ei dici nõ recipiã hoc à te, qa es excõicat⁹. vñ tibi participãdũ nõ eſt. & ex hac cã legitima eſt appellatio ſecũdũ eũ: ſecus dicit in alijs puta irregularibus infamibus, & alijs criminoſis: quia cõtra eos nõ eſſet admittẽda talis exceptio: nõ recipiã hoc à te: qa es irregularis. ſufficit em̃ ꝙ toleret. viij. q. iiij. c. nõne. Ratio diuerſitatis ſecũdũ eũ eſt: qa excõicato non poteſt cõmunicari ſine periculo: ſed in alijs ſecus. & adde ad hoc quod not. idẽ Inn. in c. inter dilectos. de exceſ. prela. & in c. ſciſcitatus. de reſcr. & in c. cũ ſup. de offi. deleg. Idẽ qd in excõicato dicit hĩc Inn. in notorio fornicatore & ſimoniaco. & hoc ea rõne: qa ab eorũ obediẽtia ſua authoritate recedere licet. xxxij. di. c. verum. ¶ Not. hoc dictũ. & idẽ voluit gl. hĩc. licet non ita clarè. Ex quo habes ꝙ nõ ſolum in diuinis poſſumus propria authoritate vitare fornicatorem notorium & ſimoniacum in ordine: ſed etiã poſſumus recedere ab eorum obedientia iuratã clarè nõ dicũt: ſed poteſt ſic argui ꝑ hac opi. ¶ †Iſti ſecundũ cõem opi. ſunt ipſo iure ſuſpẽſi ab officio. de quo dic vt not. in c. veſtra. de coha. cle. & mu. & in c. ꝑ tuas. de ma. & obe. ergo & à bñficio. de quo dic vt no. in c. cupiẽtes. de pœnis. in glo. noua. Præterea ſuſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus à iuriſdictione: vt not. in c. cũ dilectus. de conſue. Sed an hoc ſit verũ indiſtinctè quòd notorius fornicator[a] ſit ſuſpenſus ab officio. dic vt nò. in. d. c. veſtra. Idem quod ſ. dic in alijs p̃ciſis ab eccleſia vt in ſuſpenſis & depoſitis: vt hĩc in gl. & in. d. c. j. per Inno. ¶ †Et hæc eſt ratio ſpecialitatis in hæretico & ſchiſmatico. hæreticus em̃ eſt priuatus oĩbus iuribus & bonis, & eſt excommunicat⁹: vt in c. excõicamus. de hær. & c. vergẽtis. e. tit. & c. cùm ſecũdũ leges. e. tit. li. vj. Schiſmaticus ẽt eſt excõicatus. vt. in c. licet. de ele. li. vj. & xxiij. di. c. ĩ noĩe dñi. Adde alios duos caſus multũ no. primũ ponit gl. in c. ſacerdotes. el. ij. q. vij. ſi prælatus nõ ſeruat canones. [b] & videtur hoc mirabile nec iudicio meo aptè iure probaf. põt tñ adduci. c. alieni. ij. qõ. vij. ſed nõ facit multũ intelligendo. vt ibi no. gl. quæ intelligit iſtũ tex. in ſchiſmatico. ¶ †Poſſet tñ intelligi in nõ obſeruãte canones illos cõtenendo: qa nõ credit eccleſiã habere ptãtẽ cõdẽdi. talis em̃ debet puniri vt hæreticus. vt not. gl. in c. gñali. de ele. li. vj. facit tamen pro illa gl. alius caſus quẽ ponit Io. an. in c. j. de cenſi. poſt Hoſt. & melius loquitur, & clarius Hoſti. in c. licet in corrigendis. de offi. or. vbi dicit ꝙ ſi p̃latus corrigẽs ſubditũ eodẽ peccato mortali æquali vel minori notorio ſit detentus, videtur appellatum ab eo. & vide no. in. d. c. de priore. de appell. in fi. vbi dicit ꝙ à prælato etiã religioſo cõſtituto in mortali peccato cuius crimẽ eſt notoriũ vel famoſum ſi eſt incorrigibilis poteſt appellari: & ſi defert, bene qdẽ. aliâs acriter puniret. per. c. de priore. de appell. & reddit cãm: qa iudicialis correctio ad talẽ prælatũ nõ ſpectat. iij. qõ. vij. c. iudicet. & q̃q̃ iſtorum ſit magna authoritas: ego tñ hoc non puto verũ. & eſt exp̃ſsè contra authoritatem huius gl. quæ dicit ꝙ regulariter ẽt ſi crimina ſint notoria nõ eſt licitũ añ ſentẽtiã recedere à p̃lato. viij. q. iiij. c. nõne. & idem no. glo. in. d. c. nullus. & d. c. ſacerdotes. & ad. c. iudicet. dic, vt reſpondet Gra. in c. ſancimus. §. itẽ in euãgelio. iij. q. vij. ꝙ criminoſus non iudicat ex merito vitæ aliâs ſibi nocet: ſed eius iudicium non debent ſubditi vitare quãdiu toleratur. ad hoc. c. dictum. j. qõ. j. facit optimè quod no. Inno. in. d. c. ſciſcitat⁹. & vide bo. tex. in c. ſacerdotes. el. ij. q. vij. vbi traditur regula ꝙ ſubditi debent obedire præceptis prælatorũ licet ipſi aliter agant quam debeãt niſi in fide errauerint. & ſic ſolum excipit vnum caſum. non ergo licet ab eis recedere prætextu criminis, niſi reperiatur. iure permiſſum. quod not. ¶ Vltima gl. diuiditur principaliter in tres partes. In prima ponit. xxvj. caſus in quibus præſcriptio non procedit, aut dormit. In ſecunda ponit quinque perſonas quæ non præſcribunt. In tertia prope fi. format vnum contrarium contra tex. & ſoluit. ſecunda pars ibi: item quidam ſunt. tertia ibi. arg. eſt ꝙ contra. ¶ Et pro intellectu primæ partis ſcias ꝙ quandoqꝫ præſcriptio currit ſed per interruptionem tota tela conquaſſatur ita ꝙ nõ proſint præcedentia tempora: quod quando contingat non eſt materia noſtra: ſed eã expediui. ſ. eo. in. c. illud. Quãdoqꝫ verò p̃ſcriptio dormit iam inchoata propter aliquod accidens ſuperueniẽs: nõ tñ conquaſſaf præſcriptio: ſed ceſſante impedimento currit, & continuãtur præcedẽtia tẽpora cũ ſequẽtib⁹. nec eſt iſta materia noſtra, ſed eã tradidi in. c. ex trãſmiſſa. ſ. e. Q̃ꝫ verò præſcriptio nullo modo currit ita ꝙ nõ eſt opus, vt interrũpatur aut vt dormiat: & hęc eſt propriè materia noſtra. & ſic gl. impertinenter ponit hĩc aliquos caſus in quib⁹ pręſcriptio dormit. Scire enim debes ꝙ lex ſeu canon in multis caſib⁹ directè impedit vſucapionẽ. vt in tex. noſtro & in multis caſibus notatis in gl. in quibus caſibus non ꝑdeſt bona fides poſsidẽti: vt dicit tex. in. l. vbi lex. ff. de vſuca. & quatenus hæc gl. dicit ꝙ in reb⁹ fiſci non currit vſucapio minus perfectè materiam fiſci explicat in tpe p̃ſcriptionis. nã in contrariũ videt tex. in. l. q̃uis. ff. de vſu. & l. inter quatuor. & l. in omnib⁹. ff. de diuer. & tẽp. p̃ſcr. & l. j. C. de quadri. p̃ſcri. nec etiã hoc doc. declarãt. Ego verò dicã lati⁹ j. e. c. cũ nobis. quia hoc. c. ſatis eſt oneratũ. ¶ †Et circa iſtã primã partẽ glo. q̃ro qd ſi lex vel canon directè ſeu expreſſè non inhibet vſuc. ſed tacitè: vt qa prohibet rẽ alienari, nũqd poſsit vſucapi ſeu p̃ſcribi? & vr̃ primò ꝙ non qa res prohibita alienari, tacitè ꝑhibet vſucapi. vt no. gl. in. d. l. cũ lex. videtur tex. in. l. alienationis verbũ. ff. de ver. ſig. vbi dicit ꝙ alienatiõis verbũ cõtinet vſuca. vix eſt em̃ vt nõ videat alienare qui patit vſuc. In contrarium facit. quia res minoris ꝑhibetur alienari ſine decreto: vt. C. de p̃di. mi. ſine decre. nõ alie. per totũ. & tamen põt p̃ſcribi ſi bonafide res fuit empta. puta quia emptor putabat illum maiorẽ: vt. l. ij. §. ſi à pupillo. ff. pro empto. Item res eccleſiæ prohibẽtur alienari. de reb. ec. nõ alie. per totũ. & tamẽ præſcribunt vt hic. licet poſsit reſpõderi ꝙ iura nõ ſim pliciter alienationẽ prohibẽt rerum pupilli vel minoris vel eccłæ: ſed prohibẽt ſine cã & certa ſolẽnitate. & ſic iura nõ reſiſtũt ſimpliciter alienationi: vt ſentit Bart. in l. fi. C. in qui. cau. in inte. re. nõ eſt ne. Itẽ aliud eſt expreſſè prohibere vſucapionẽ aliud tacitè: puta ꝑ prohibitionẽ vſucapionis: vt no. gl. in. d. l. cũ lex. Pro ſolutione dico, ꝙ q̃ñqꝫ lex probibet rẽ alienari: quia eius cõmerciũ haberi non põt nec poſſeſsio, vt in rebus ſacris & religioſis ſpiritualibus reſpectu laicorũ. & in illis nõ procedit vſucapio: quia deficiente poſſeſsione non ꝓcedit p̃ſcriptio: vt in c. cauſam. ſ. eo. Q̃ꝫ res ꝑhibetur alienari ſimpliciter fauore ipſius rei. exemplũ in feudo dotali: & tunc prohibitio ipſa impedit vſucapionẽ inchoari: vt in. l. ſi fundũ. ff. de fun. do. no. gl. & Bar. in. l. ij. C. de vſu. ꝑ emp. ſed ſi erat inchoata & poſtmodũ ſupuenit qualitas ſup qua ſe ius fũdat ĩ ꝑhibitiõe: vt puta qa poſt factũ

res efficitur

a ¶ Notorius fornicator. Adde Ale. ĩ cõſ. lxxñ. j. li.

b ¶ Canones. Adde Ro. ſingu. ſuis. fo. xiiñ.

c ¶ Vſucapi. Adde Alex. cõſil. j. iiñ. li.

SEBA. SAPI.

c ¶ Vſucapi. Vide circa hãc materiã pulchrè per Bal. ĩ. l. j. colũ. v. cum ſe. C. de ſer. fugi. per Pau. de caſt. in. l. fi. §. peñ. C. cõmu. de leg. ꝑ Moder. in. l. filiuſſa. §. diui. ff. de le. j. & Ale. in con. lix. inc. attẽtis verbis teſtamẽti. co. iiñ. ĩ. iiñ. vol. & d. Soc. in cõſ. ccłj. inc. qm̃ in p̃ſenti. co. pen. Corn. ĩ cõſi. xxx viñ. inci. placet. in iiñ. colũ. in. j. vo. & in cõſi. ccciiñ. inc. rẽ arduã. in. iiñ. co. ĩ. iiñ. vol. & Bal. in cõ. cxxj. ĩc. Quod nõ poſsit. in fi. in iiñ. parte. vbi dicit ꝙ prohibita alienari fauore publicę vtilitatis pręſcribi nõ poſſunt.

res efficitur dotalis tunc ɔn impeditur vſuca.text.eſt in.d.l.ſi fundū.ff.de fun.dIdē eſt quando res peruenit ad priuilegium vt nō poſ: cōtra eū pręſcribi, vt not.
8 Io.an.c.vnico.de iurepa.l.vj.¶ †Et intellige ſemper ꝙ poſsidēs ſit bonę fidei:quia ignorat ꝓhibitionē iuris ꝓbabiliter.aliâs aūt ɛnr iuris nō iuuaret in vſucapione.d.§.ſi à pupillo.&.l.iq̄.ff.de vſuc.no.in.c.apoſto
9 licæ.de do.¶ †Qn̄q res ꝛ ꝓhibeť ſimpliciter alienari ſed ſine certa ſolennitat vt in reb⁹ minorū & eccleſiæ.& tūc data bona fide &excluſo iuris errore ꝓcedit pręſcriptio ſi habet cōcontantiā ſuā.vt in contrarijs alle.ſuperius.facit quod dix̄.eod.c.de quarta.vt puta emi rē eccleſię à p̄lato,ſed ꝓtabā capituli cōſenſum in terceſsiſſe q̄ tn̄ nō interceſſet.vt dixi in.d.c.de quarta. vel putabā vēditorē maiorē ui tamen erat minor. Secus ſi errabā in iure.vt quia ꝓtabā minorē poſſe vēdere ſine decreto,vel pręlatū ſine cōſenſu capituli.vt.d.§. ſi à pupillo.ſic intellige gl.in.ij.de his quæ fi. à præla. & tex.iuncta gl.in ca.j.de re.ec.non ali.li.vj.& ſic intel ligo & diſtinguo Bar.in.l.fi.in q.cau.in inte.reſt.nō eſt nece.p̄dicta ꝓcedūt qn̄ reſt ꝓhibita alienari per leges vel canones.Qn̄q res eſt ꝓhibita alienari per defunctū:& tunc idē dicendū qod in prohibitione legis vt vſucapi nō poſsit.tex.eſt nc in.l.ij.C.de vſuc.ꝓ emp. & ibi glo.& Bar.qui idē no.in.l.cū lex.præall.nā diſpoſitio teſtatoris in impediendo alienationē habet vim legis:vt no.Inn.in.c.raynald⁹.de.eſta.& no.in.l.fin. C.de reb.ecc.nō alie.facit.xiij.q.ij.c.ltima voluntas . & hoc intellige qn̄ ꝓhibitio fit per teſtatorē ex cā.nā ſine cā nō valet.vt leg.& no.in.l.filiuſſa.§.liui.ff.de leg.j.vbi plenè per Bar.Idē no.& ſing.dixit Ba.in.d.l.cū lex.qn̄ ꝓhibitio fit in contractu:& eſt talis qi habet impedire dn̄ij tranſlationē.quod quādo ſit ibiproſequiť. ſed remitto ad plenè no.ꝓ eū & alios in.l.ea lege. C. de cōdi.ob cau. &.l.nemo.ff.de pact.& in effectū dicit ꝙ tūc impeditur per pactū dn̄ij trāſlatio cū paciſcēs reſeruat ſibi aliquod ius in re.exēplū in creditore cui res eſt obligata & appoſuit pactū vt illa res interim nō alienareť:tunc em̄ impeditur dn̄i trāſlatio.tex.eſt no.& ſingularis in.l.ſi creditor.§.vltimo.ff.de diſtrac.pig.aliâs nō impediť dominij trāſlatio.ſed ſi paciſcētis intereſt agit ad intereſſe: vt in l.fi.C.de pac.inter emp.& ven.& no.in dictis iurib⁹.Sed ego dubito an illud dictū Bar.ſit verū vt pactū hoc caſu habeat impedire vſucapionem.moueor : quia pactū ſu habeat impedire vſucapionem.moueor : quia pactū priuatorū nō pōt impedire p̄ſcriptionē.vt ipſemet Bar. no.in.l.nemo pōt.ff.de leg.j.& in.l.j.ff.de vſuca.dixi.s̄.ſuper rub.quia hoc eſt introductum in fauorem publicū & in odiū negligentis.s̄.eo.c.vigilanti.& in.d.l.j.& hæc non poſſunt pactionibus priuatorū remitti.c.ſi diligenti.de foro cōpe.Nō obſtat quod.s̄.dixi in defuncto:quia poteſt dici ſpeciale in ipſius prohibitione:quia vōlūtas defuncti ꝓ lege ſeruāda eſt:vt in auť.de nup.§.diſponat. no.in.d.c.vltima vōlūtas.Idē dic vbi ꝓhibitio fit per ſtatuta.vt no.Bar.in.d.l.cum lex.nam ſtatutū eſt in loco iuris ciuilis.i.dicitur ius ciuile.c.ius ciuile.j.d. & hoc not.
10 ¶ †Secūdò quæro.diciťin gl.ꝙ contra pupillū[a] nō cur-
a rit præſcriptio.& eſt tex.in.l.ſicut.C.de præſcri.xxx.an. nunquid idem ſit in furioſo & prodigo.vide in furioſo gl.no.in.l.ij.C.de curat.furio.q̄ ſingulariter dicit ꝙ priuilegia & beneficia collata minori in præſcriptionib⁹ & in alijs,videnť collata furioſo.Idē in prodigo dicit Ioan. an.poſt Vber.de bo.in add.Spe.eo.ti.ſuper rub.in.ij.co. ar.illi⁹.l.cū ſimilib⁹.& facit.l.ij.ff.de cu.furio . Et ad oē dubiū tollēdū dicit ꝙ præſuppoſito ꝙ currat dareť tn̄ reſtitutio.& no.hoc vltimū pro his quę in eccleſia dixi.
11 s̄.eo.ti.c.fi.¶ †Venio ad ſecundā partē gl.quę dicit pręſcriptionē qn̄q impediri defectu perſonę.& primò exēplificat in precario tenēte.& ratio hui⁹ eſt:quia nō ipſe ſed dominus poſsidet.l.certè.§.is qui rogauit.de p̄ca.Se cūdus caſus eſt in colono:& eadem ratione in iſto: quia non ipſe ſed dominus poſsidet per eum.vt in.l.malè agi tur.C.de præſcr.xxx.an.& in.l.j.C.cōia de vſucap. Terti⁹ caſus eſt in eo qui alieno noīe poſsidet j̄.e.c.ſi diligenti.& hoc præmiſſa ratione.quia is poſsidet cui⁹ nomine poſsideť.c.cū veniſſent.de reſti. ſpol . Quartus caſus eſt in vſufructuario.iſte em̄ nō præſcribit proprietatem ipſius rei:tū quia non poſsidet ipſe ciuiliter:ſed naturaliter:vt in.l.naturaliter.ff.de acqui.poſ.tum quia non habet bonam fidē:vt dicit tex.inſt.per quas ꝓſo.no.acqui. §.fructuarius.vſumfructū vero poſſet quis bene p̄ſcribere ſi haberet bonā fidē:vt.l.fi.C.de præſcri.lō.tem.& no.in.l.corruptionē.C.de vſu & habi.l.ſi iuſto errore.§. nō mutat.ff.de vſufru.ꝓ Bar.Quintus & vlt.caſus eſt in
b creditore[b] qui nunquam præſcribit pignus.quod intelligit gl.in longa præſcriptione nō in longiſsima.ſ.xxx.an. vt.l.ſicut.&.l.oēs.C.de p̄ſcr.xxx.an.Aduerte illud procedit de iure ciuili nō aūt de iure canonico repugnāte ma
12 la fide j̄.e.c.fi.¶ †Circa iſtā partē quęro.certū eſt ꝙ colonus nō p̄ſcribit:vt.s̄.dixi:nec pōt mutare cām poſſeſſiōis:vt.l.cū nemo.C.de acq.poſ. pone ꝙ colonus alteri bona fide recipiēti vēdidit &tradidit:nūqd iſte emptor poterit præſcribere qui habet cām à colono? Spe. hanc quęſtionē tangit.e.ti.§.j.ver.pone colonus.& ibi tandē cōcludit ꝙ ſic.ſed ſi dn̄s ignorauit,poterit petere reſtitutionē in integrū ex clauſula gn̄ali.l.j.ff.ex qui cau.ma. & no.hoc vltimū ad ea quę dixi.s̄.eo.in.c.vigilanti.Ego reperio ꝙ gl.iuris ciuilis format hanc quæſtionē & latè eā proſequiť in.d.l.cum nemo.& tandē cōcludit ꝙ p̄ſcribere poteſt:quia colonus ipſe non præſcribit,quia non poſsidet & habet malam fidem : ſed emptor acquiſiuit poſſeſsionem per traditionem.l.iij.§.quod ſi ſeruus . ff. de acqui.poſ.&.l.fi.C.eo.Item habet bonam fidem:nam credebat poſſeſsionem & titulum habere à colono . & circa hoc vide quod latè ſcribit Bar.in.l.cum ſolus . ff.
13 de vſuca.& hæc de ſecunda parte gl. ¶ †Venio ad tertiam & vltimam partem glo.& op.contra tex . videtur enim ꝙ obedientia & ius ſuperioritatis poſsit præſcribi:vt in.c.cum olim.de priui.vbi eccleſia præſcribit libertatem contra Epiſcopum.Sol.dicit glo.ꝙ ibi interuenit priuilegium cuius ratione præſcripſit . Item ibi non præſcripſit libertatem ſimpliciter . ſed vt ſubeſſet alteri ſcilicet romanæ eccleſiæ. & romana eccleſia videtur potius præſcripſiſſe contra Epiſcopum:& concordat huic cap.cùm perſonæ.de priuile.lib.vj. vbi valet præſcriptio contra Epiſcopum iure ſuperioritatis.idem quod glo.vult hîc in effectu Cal.licet per verba ſubtiliora & latiora dicens in effectu quòd cum quis non poſsit ſibijpſi imperare nec in ſe ius iuriſdictionis exercere.l.pe.ff.de arbi.&.c.fi.de pœni.& re. per conſequens nec ſeipſum poſsidere : & ſine poſſeſsione præſcriptio non procedit:vt in regula ſine poſſeſsione.lib. vj.Ex quo infertur ꝙ quis ſimpliciter non poteſt præſcribere vt non ſit ſuo ſuperiori ſubiectus:vt hic:ſed ſi aliter in eo exercuit iuriſdictionem : tunc bene poteſt præſcribere ille contra ſuperiorem iſtius:vt in cap. auditis.& ibi per Innocen.infrà eodem.& iſtud eſt clarum.Item ſecundum Card.poteſt iſte ſubditus præſcribere:vt non ſubſit iſti ſed alteri . & in hoc præſcribit iſte libertatem contra ſuperiorem ſuum . & ita loquitur.d.c.cum olim.&.d.c.cùm perſonę.¶ †Et idem vo-
14 luerunt in effectu domi.de Rot . deci . ccxxvj . vbi dicunt quòd ſi ſubditus Epiſcopo format articulos quòd eſt exemptus ab omni ſua iuriſdictione : & quòd præſcripſit omnimodā libertatem : tales articuli non ſunt admittendi: quia ſunt contra iſtum textum & rationes prædictas: ſecus autem ſi dicit quòd alter præſcripſit in eis hanc iuriſdictionem,vel etiam quòd ipſe præſcripſit quòd eſſet alteri ſubiectus, allegant not .

SEBA.SAPI.

a ¶ Cōtra pupillū. Vide Alex.in.l.ſi curatorem habēs.ī ij.not.C.de in int. reſti.mino.vbi tradit an priuilegia cōceſſa minoribus habeāt locū ī prodigo & furioſo.vi de quomodo furioſus et minor ęqparentur ꝓ Fel. in.c. paſtoralis.co.ij.de iud.& qūo minor & prodigus ęquiparenť ꝓ Fel. in.c. j.col.v.circa fi.s̄.e. Iaſ. in.l. is cui bonis.co.iij.ff.de ver. obli.

b ¶ Adde ꝙ licet creditor non poſsit p̄ſcribere pignus vt dicit hîc gl.& in.c. clerici.xvj. qō .iij. tamē pręſcribit ne cōueniatur pignoratitia actione à debitore.gl.eſt no.ī. l.j.§.pe.in ver . ꝓ ſo.in fin.C.de āna. excep.& glo.in.l. pignori.ff.de exc. Ille aūt qui cœpit pręſcribere rē alienā nō deſinit pręſcribere:licet eam tradideritpignori. tex eſt in.l. qui pignori.ff.de acqui. poſ.& in.l.nó ſolū §. qui pignori .ff. de vſuca.ꝙ eſt verū,niſi ea traderēť pignori vero dn̄o quē ēt ignorarent eſſe dn̄m.tex. eſt ī d.l.nō ſolū.§. ſi rē tuam. Et ſimiliter erit ī terrupta præſcriptio ſi locaret vero domino, vel deponeret penes verū dominū.tex. eſt in.l.ei à quo .ff. de vſu.ꝙ eſt verū non ſolum ſi ille cui fuit data res pignori à prin . erat dn̄s rei pignoratę. ſed etiā ſi tępore dati pignoris creditor cui fuit datū pign⁹ nō erat dn̄s ſed ſuperuenit ex poſt facto.quia ex tpe ſuperueniētis domini interrumpitur pręſcriptio. caſus eſt no.in.l. ſi rem alienam.ff.de pig.ac.ꝙ ē verum ēt ſi creditor debitori pignoranti

eandē rem precario concessisset. vt vt est casus in. d. l. si rem alienam.

hic. &. in. d. c. auditis. ¶ † Sed contra hoc sic op. videtur enim quòd non possit dicere se p̄scripsisse vt alteri sit subiectus: qa sicut dixi. s̄. sine possessiōe præscriptio nō procedit. sed iste nihil possedit si alius in eū exercuit iurisdictionē, ergo non potest allegare præscriptionē. Sol. est duplex. primò aut allegat præscriptionē ex parte superioris, & potest ipse allegare: qa interest sua nō mutare dominum, vt plenè not. in. c. fi. de ma. & obe. & j̄. eo. c. auditis. per Inno. probat in. c. imperialem. §. præterea ducatus. de prohi. alie. feud. per Fed. collatio. x. Secūdò p̄ot allegare ex persona sua allegādo quòd præscripsit libertatem. Nā secūdū Cal. aut præscriptio inducit ad inquisitionem rei, vel iuris in re, & tunc propriè procedit regula prædicta quòd sine possessione &c. Aut inducitur ad extinguendū ius alterius, vel ad defensionem contra ius alteri competens: & tunc tali defendenti non est necessaria vera possessio vel quasi. aliâs sequeretur quòd non præscriberetur actioni personali. cōtra id quod habetur in. l. ij. C. de cōsti. pec. & l. sicut. C. de præscrip. xxx. an. quia nemo verè eā possidet nisi is cui cōpetit. vt no. Inno. in. c. in literis. de testi. spo. In præscriptione autem obedientiæ duo sunt consideranda, vnū est inquantum dicit relationem duorum terminorū scilicet præcipientis & obsequentis. & tunc procedit quod dictum est q̄ nemo sibijpsi imperat, cùm sint relatiua. Nam relatiuorū est vt vnum non sit aliud j̄. de baptis. c. debitum. cum

a si. & sic ipse non dicit præscribere[a] obedientiā, siue subiectionem vel exceptionem, sed alius: vt j̄. eo. C. cùm ex officij. Aliud inquātū habet effectū abnegatiuum cuius vigore dicit se liberum ab obediētia huius episcopi vel prelati: & per consequens dicit se præscribere non obedientiā propriè loquendo: sed libertatem. C. de præscri. quæ pro li. in rubro & nigro. ff. de acqui. possess. l. iij. §. si seruus. facit. l. si partē. ff. quemad. ser. amit. & sic possunt

16 intelligi. d. c. cū olim. & c. cùm personæ. ¶ † Et per hunc tex. & prædicta puto Bar. nō bene sensisse in. l. infamē. de pub. iud. in fi. & in. l. hostes. ff. de capt. vbi sentit quòd contra romanū imperiū possit aliquis princeps vel cōmunitas præscribere, vt sit ab illa iurisdictione vniuersali exemptus vel exempta, & vt sit loco imperatoris in suo territorio nullum superiorem recognoscendo. hoc enim non videt possibile, [b] vt hic. fateor q̄ possit p̄scribere iura imperij vt in. c. q̄busdā. de ver. sig. & quod le. & no. in. l. si publicanus. §. in vectigalibus. ff. de publica. sed quòd ipse possit præscribere vt nemini subsit nō est possibile, per rationes p̄dictas. & c. nulla. xciij. di. & viij. di. c. quo iure. not. Host. in. c. per venerabilem. qui fi. sint leg. nec etiam imperator posset concedere priuilegium omnimodæ exemptionis, quia esset lacerare imperium & abdicare à se iurisdictionem: quod non est possibile. arg. l. legatus. ff. de offi. præsi. & hoc vltimum tenet Bal. in procemio super li. feu. ¶ Potest etiā decidi alia quæ-

17 stio quæ de facto pendet hic senis. ¶ † Quidam abbas exemptus habens in monasterio suo certā parrochiam populi non exempti exercuit curā animarum per monachos suos nunc vni nunc alteri cōmittendo prout videbatur sibi expedire, nec vnq̄ recepit ipse curā ab episcopo, nec ab eo fuit ipe abbas vel præpositus curæ per eum visitatus. & hoc durauit per tantū tempus de cuius initio non est memoria. nūc episcopus vult visitare. & allegat tria contra abbatem. Primò quòd contra visitationē non currit præscriptio j̄. eodem. c. cum ex officij. & arg. hic. Secundò quòd abbas nō potest per suos monachos curam exercere: sed hoc debet facere per capellanum qui curam populi debet ab episcopo habere, vt in. c. j. de capel. mo. Tertiò q̄ ius instituendi quo ad curam populi non potest præscribi per inferiorem episcopū. vt in. c. cum satis. de offi. archi. & ibi tenuit hoc Ho. & profectò circa hoc multa possunt scribi quę breuita

tis causa omitto. & concluè teneo contrarium. Cùm enim abbas hoc casu non tēdat seipsum præscribere, cùm subsit superiori suo: sd potius præscripsit contra Episcopum vt ipse committat curam, & præpositum curæ visitet, corrigat, & dtiget: non est impugnanda

c præscriptio: quia potest præscribere iura episcopalia: c vt in. c. auditis. & c. cum om̄j. eo. & per Io. and. in. c. cū episcopus. de off. ord. lib. j. & dixi in. c. cum contingat. de fo. cōpe. Ipse verò abbas visitabitur à superiore suo cùm sit exemptus, & sic erat prima obiectio episcopi. Nō obstat secūda: quia p̄dit, nisi sit cōsuetudo vt per monachos cura exerceatr. vt no. Io. de lig. post Lau. in cle. ne in agro. §. cæterū. d sta. reg. & Io. an. in. c. statutū. de elec. lib. vj. & sentit Pu. de lea. in cle. frequēs. de excess. prela. dico plenius i. d. c. j. de capel. mon. Ex his colligitur tertia obiectio. eo em̄ q̄ imò valet p̄scriptio: vt in. d. c. auditis. & in. c. cū olim. & sentit Inn. in. d. c. auditis. & Io. an. in. d. c. fi Episcopus. & in. d. c. cùm venerabilis. de censi. & Pau. in. cle. frequens. facit quòd no. Archi. xvj. q. ij. in summa. & Io. an. in. c. literas. de rest. spo. & glo. iuncto tex. in. c. cedentibus. de excess. prela. In istis enim vltimis concordantijs patet q̄ ea quæ sunt dignitatis episcopalis possunt per inferiorem præscribi. In prioribus vero conordantijs expressè dicitur de cura. & ad. c. cum satis. di. vt ibi not.

SVMMARIVM.

1 *Infeudare bona ad romaam ecclesiam pertinentia solus Papa potest. sed an hoc pssit facere sine causa?*
2 *Census an debeatur alicui ratione consuetudinis?*
3 *Priuilegium Papæ facit idem de contentis in eo etiam contra laicum possessorem. & quo vide infra. nu. 9.*
4 *Liber censualis alicuius ecclesiæ repertus in loco non suspecto facit fidem.*
5 *Camera camerarij Papæ vel alterius cardinalis vel Episcopi dicitur locus non suspectus.*
6 *Notarius præsumitur bene & diligenter exercere officiū suū: & nō præsumitur aliud scribere nisi id quod testes dicūt.*
7 *Testis asserēs se nō ita deposuisse prout notarius scripsit: an credatur magis sibi quam notario?*
8 *Instrumēta in quibus casibus habeāt maiorē fidē quàm testes?*
10 *In dubijs plenissimè creditur assertioni papæ.*
11 *Libri antiqui probant diuisionem diœcesum.*
Libris extractis ex archiuo publico habentibus testimonium notarij archiui fides adhibetur.
12 *Præscriptio tantum centenaria currit contra romanam ecclesiam, sed de rebus ad ipsam principaliter spectantibus secus si secundariò.*
13 *Subditorum interest non mutare dominum.*
Papa non habet superiorem in orbe.
14 *Feudum an quis possit præscribere respectu vtilis dominij quod est penes vasallum directo remanente penes dominum. 16.*
Feudum potest quis præscribere possidendo per triginta annos & seruitia præstando. 15.
16 *Feudum si fuerit perditum & dominus recuperauerit: non tenetur illud vlterius vasallo restituere.*
17 *Vasallus an possit præscribere libertatem & directum dominium aduersus feudi dominum?*
18 *Præscriptio an currat aduersus potestatem census aut tributi.*
19 *Præscriptio cōtra supremā potestatem Papæ nunquam currit.*

¶ CAP. XIII.

AD audientiam. In feudo romanæ eccl. contra ipsam ecclesiā & vasallū currit sola p̄scriptio. c. annorum, vel generalius sic. In iuribus ad ro. eccles. spectantibus currit sola centenaria præscriptio. Duæ sunt partes principales. In prima ponitur p̄cessus narratio.

In secunda

SEB. A. SAPI.
a ¶ Præscribere. Vide Old. in cōs. ccx liij. & in cōs. cclij. & Pe. de anchar. in consi. cxlj. incipi. clarior et breuior.

SEB. A. SAPI.
b ¶ Possibile. Vide Soci. in consil. cclxxv. inci. in cā fratrum. colū. ij. & iij. in. ij. parte. Iaso. in. l. i. periū. co. xj. ff. de iu. om. iu. do. Præp. in. c. per venerabilē. in. v. op. qui fi. sint leg.

c ¶ Iura episcopalia. Adde Bal. consi. xciij. v. li.

a ¶ Et an & qñ ſcriptura ꝓducta de archiuo probet. vide per Inn. in. c. j. in vlti. ſua gl. & quod ibi notaui. de procura. & quod habetur in auť. ad hæc. C. de fi. inſtru. ¶ Adde ꝙ libri cẽſuales faciunt plenam fidem Rom. conſi. cxxvij. Abb. conſi. lxvij.

ANT. FRAN. ¶ An credatur libris & ſcripturis repertis in archiuo publico. vide q̃ habenť in. c. j. de proba. & quis dicatur archiuus. vide gl. in cle. j. in fi. de iureiur. & gloſſ. in auť. ad hæc. C. de fi. inſtr. & an credať libro cenſuali canonicorum vel aliorum ẽt ſcripto manu priuata. vide gl. & Inn. in. c. ad audientiam. de ꝓſcrip. vbi dicitur ꝙ ꝓbat tam pro tẽpore præterito quàm futuro. & vide Io. an. ĩ addi. Spe. in ti. de inſtr. edi. in. §. nunc dicendũ. in. iij. additio. & habetur per Bald. in rub. C. de fi. inſtr. in pe. col. & in. l. exemplo. C. de proba. & ibi per Salic. qui dicit ꝙ probat contra ſubditos nõ cõtra alios. & eũdẽ Bal. in. l. fi. C. ſine cenſ. vel re. vbi dicit ꝙ ſi in libro cẽſuali reperiť ſic eſſe ſcriptũ per. x. an. non eſt aliud quærendum. & per tale probať conſuetudo. vide Petr. de anch. in conſil. xij. inci. in chriſti nomine. circa primũ dubium.

b SEBA. SAPI. ¶ Officiũ ſuum. Vide Bald. in. c. literas. ſ̃. de ꝓſum. & Io. de ana. in. c. cum dilecti. colũ. iij. j. de accu. Sali. in. l. ſi quis decurio. ff. de falſis. Ro. in. l. j. §. fin. co. vlt. ff. de verbo. oblig.

c ¶ Cui credẽdum ſit ſi teſtis dicat ſe dixiſſe cõtrarium eius quod ſcripſit notarius. vide hic do. Ant. & Abb. iꝑm. ĩ. c. cũ cãm. el. j. circa prin. de teſti. & eũdem aliter loquentem in. c. ſi cut. e. tit. & de hoc etiã per Innoc. in c. cũ Ioannes. circa princip. de fide inſtr. & audiui allegari & vidi allegatũ ſed non potui reperire Inno. hoc dicere in c. qm̃ cõtra. de ꝓ-

In ſecũda diffinitio. ibi: *nos igitur*. Prima ſub diuidiť. Primò ponit petitionẽ actoris. Secũ dò rñſionẽ rei. ibi: *ſed ea*. Tertiò probationes actoris. ibi: *ad quod*. Quartò ꝓbationũ ipſa rũ impugnationes. ibi: *ſed inter*. ¶ Caſus litералis. ¶ Inter nobilẽ virũ matafelonẽ ex vna parte & caſtellanũ de caſtro palatioli ex alia: vertebatur quæſtio ſuper quibuſdã iuribus quæ nobilis p̃dictus dicebat ſe debere percipere in dicto caſtro ꝓ eccl. ro. partibus propter hoc in præſentia Papæ cõſtitutis. ex parte ipſius nobilis ꝓponebať ꝙ Alex. Papa cõceſſerat ſibi in dicto caſtro. xl. ſolidos papiẽſes: quos rom. ecc. ibi cõſueuit percipere annuatim, inſuper comeſtiões, placita, bãna, & oĩa iura quæ ibi roma. eccle. habebat. caſtellanus econtra dicebat ſe ad ea nulla ratione teneri. Ad hoc ꝓbandũ prędictus nobilis inducebat priuilegiũ alexandri & librũ cenſualẽ: & hoc idẽ nitebatur ꝓbare ꝑ teſtes qui dicebãt ſe vidiſſe prædictũ cenſum nuntijs apoſe. à. l. annis & infra fuiſſe ſolutũ. Sed ex aduerſo fuit rñſum ꝙ nec priuilegiũ nec liber cenſualis aliquid cõmodi cõferebãt, cũ ipſe priuilegio vſus non fuerit ſpacio. xxx. ann. nec liber cẽſualis: quia ſuſpectus erat ex eo ꝙ nõ fuerat inuẽtus in camera Papæ: & notariꝰ aliter ſcripſerat dicta teſtiũ q̃ dixiſſent. Do. conſideraſ potius authoritatem priuilegii q̃ dicta teſtiũ nec librũ cẽſualẽ habet ſuſpectũ licet in camera Papæ nõ fuiſſet inuentus: nec credit notariũ aliter ſcripſiſſe dicta teſtiũ q̃ dixiſſent cum iuratus ſit officiũ ſuũ fideliter exequi, cõſideraſ inſuper ꝙ eſt longè validiꝰ negotiũ ipſum tangere principaliter roma. eccl. cõtra quã niſi cẽtenaria currit præſcriptio: cõdẽnauit dictũ caſtellanũ in ſolutionẽ omniũ petitorũ iniungẽdo eidẽ vt dicto nobili nõ tanq̃ ſibi ſed tanq̃ roma. eccl. cuiꝰ authoritate ꝑcipere debet p̃dicta: & cuius etiã vaſalluꝰ ꝓpter p̃dictas exiſtit perſoluat. Berñ.

¶ † No. primò ꝙ ſolus Papa põt etiam laico in feudũ cõcedere certa iura in aliquo loco ad ro. ec. ſpectãtia. põt ergo ſolus bona eccleſiæ alienare. An aũt valeat hoc ſine cauſa legitima facere. vide per Arc. in. c. nõ liceat Papæ. xij. q. ij. quod no. Io. mo. in. c. ſuper eo. de hære. li. vj. 1

¶ † No. ſecũdò ibi: *cõſueuit*. ꝙ cẽſus põt deberi ratione ſolius conſuetudinis. ſufficit ergo in petitione cenſus conſuetudines exprimere pro cauſa. & videť cõcordare tex. in. c. dilectus. de off. or. & ibi ꝑ Io. an. ſic limita quod le. & no. in. c. peruenit. de cenſi. dicтамẽ melius vt ibi no. & per Bar. in. l. cum de in rem verſo. ff. de vſu. & vide gloſ. j. q. j. in. c. nullus Epiſcopus grauamẽ. quæ requirit tantum tempus de cuius initio non ſit memoria. dic vt in iuribus præalle. 2

¶ † Not. tertiò in ver. *nos igitur*. mirabilẽ tex. ꝙ priuilegiũ Papæ facit fidem de contentis in eo etiam cõtra laicum tertium poſſeſſorem. & de hoc alиquid j. 3

¶ † No. quartò & tene menti ꝙ creditur libro cenſuali antiquo alicuius eccleſiæ dũmodo reperiatur & conſeruetur in loco

a non ſuſpecto.ª vide quod dixi in. c. cum cauſam. de proba. & quod no. Bar. in. l. j. ff. ſi certe. facit auť. ad hæc. de fi. inſtru. C. 4

¶ † Et no. ꝙ camera camerarij Papæ vel cardinalis eſt locus ꝓbabilis & nõ ſuſpectus. Idẽ dixit hic Pe. de camera Epiſcopi. qđ no. & vide quod not. c. poſt ceſſionẽ. de ꝓb. & gl. in. c. j. viij. q. j. & in cle. ne romani. de ele. 5

¶ † No. quĩtò in ver. *nec credentes*. ꝙ p̃ſumiť pro tabellionẽ ꝙ diligẽter exercuerit offm̃ ſuumᵇ, nec p̃ſumiť aliter ſcripſiſſe depoſitiões teſtiũ q̃ ipſi dixerĩt: licet ſine teſtiũ p̃ſentia illorũ dicta recœperit: vt hic. & dicit hic Inn. ſpãle eẽ ĩ actis vt ſoli notario credať ſine teſtiũ inſcriptiõe, niſi probeť cõtrariũ. de quo remittit ad not. in c. poſt ceſſionẽ. de ꝓba. & dixi pleniꝰ ĩ. c. qm̃ cõtra falſam. de ꝓba. & facit tex. in. l. ĩ donatiõib⁹. C. de do. 6

¶ † Et facit iſte tex. no. ad. q. teſtis publicatiõe dicti facta dixit ſe ita nõ dixiſſe ſicut notariꝰ ſcripſit, cuiť debeat magis credi ſibi an notario. & fuit hęc q̃ dñicalis. & eã plenè Spe. ꝓſequiť ĩ ti. de teſ. §. j. ver. ſed pone ecce iudex. & ĩ ti. de ĩſt. edi. §. reſtat. ver. qd ſi dũ atteſtatiões. cũ duob⁹ ſequẽtib⁹. Et ibi in effectu cõcludit ꝙ in ciuilib⁹ debet credi notario. ꝑ hũc tex. cũ teſtes ſint ſingulares. Et notariꝰ ratiõe publici officij p̃ſumitur diligẽter ſuũ exercuiſſe offm̃. vt hic. & hoc verũ: niſi notariꝰ ſit ſuſpectꝰ, vel teſtis ſit multũ notabilis ꝑſona. facit quod in ſimili notat Cy. ĩ. l. ſi qs decurio. C. de fal. & Io. an. in. c. cũ parati. de teſ. ꝓſertĩ ſi teſtes ſint multi, & oẽs cõueniãt. ſed ſi cõtra teſtẽ ageretť criminaliter de falſo & ꝓducereť dictũ ſuũ & ille negaret ſe ſic dixiſſe. Spe. dixit ĩ. d. § reſtat. verſ. qd ſi vnꝰ. oẽs doc. in ſua examinatiõe priuata cõcordaſſe: vt ſcripturę notarij nõ credať, qa in crĩalibꝰ debẽt eſſe ꝓba. luce meridiana clariores: vt in. l. ſciãt cũcti. C. de ꝓba. canonizata. ij. q. vij. ĩ. c. ſciãt. nec crediť dicto teſtis cõtra notariũ cũ ſint ſingul. licet plures ſint. de electio. c. cũ dilecti. & vide de hoc qđ no. ĩ. c. ſicut. de teſ. ¶ Vltimò collige ibi: *beneficia*. ꝙ feudũ dicitť beneficiũ: & clarius probať in. c. j. quibus cau. feu. amit. vbi dicitur ꝙ beneficiũ generaliter ſumptũ diffiniť quòd eſt beneuola actio gaudiũ tribuẽs capiẽti. ¶ Alia declarabunť cum gl. ad quas deſcendẽdo primò quæro de intellectu iſtorũ quæ fuerunt data in feudũ hic. vt comeſtiones, banna, placita, & foriſfacta. Sol. gl. j. & ij. exponũt duo ex p̃dictis. & dic vt in eis. ſed Ioan. an. exponit comeſtiões. i. albergarias ſeu procurationes quas à ſingulis ſeu certis percipere poterat. Banna. id eſt ius indicẽdi bannũ vel edictũ. Placita. dic vt in gl. & alludit vulgari. ſicut j. ne clerici vel monachi. c. j. & xv. q. iij. c. placita. Foriſfacta. dic vt in gl. & eſt vulgare loci. 7 8

¶ † Op. cõtra tex. ĩ ver. *nos igitur*. vbi diciť qđ papa magis conſiderauit priuilegiũ q̃ dicta teſtiũ. Nã priuilegiũ ſeu iſtrm̃ & teſtes habẽt parẽ vim in ꝓbatiõe fiẽda: vt ĩ. l. ĩ exercẽ. C. de fi. iſtr. & c. cũ Io. de fi. iſtr. So. dicit gl. iij. ꝙ cõtrariũᵈ ꝓcedit regulr. Fallit priò ĩ an

ba. ſed hoc ibi apertè decidit. d. Ant. in. xiiij. col. in verſi. inquãtũ dixi. & de hoc per Barto. remiſsiuè. in. l. j. §. fi. in fi. ff. quemadmo. teſt. aper. & Innoc. in cle. j. in vlti. colũ. de hære. & vide Pet. de anch. in. c. cum ab vno. in fi. de re iud. lib. vj. vbi allegat Cyn. in. l. ſi quis decurio. C. de fal. & de iſto articulo vide pulchrè per Flo. in. l. de ætate. in. fi. ff. de proba. & Barto. in apo. in. l. ob carmẽ. ĩ. inj. co. ver. ſed quid ſi teſtes. ff. de teſti. vbi dicit ꝙ non crediť teſti. & allegat Innoc. in d. c. cum Ioannes. & in. d. c. qm̃ contra. & de hoc articulo, vide Ange. & Salic. in. d. l. ſi quis decurio. C. de fal. vbi firmant quòd credi debeat notario ſi non eſt ſuſpectus, dicens de hoc eſſe caſum. in. l. iij. §. duæ. ff. de carb. edi. & vide etiam per Imo. hic & vide no. q. j. de appell. ĩ. c. cùm paratu. & quòd potius credi debeat notario quã teſti: tenet Ro. ĩ. l. j. §. fi. in. v. col. ff. de ver. ob. hoc referendo & ſequendo Cy. in. d. l. ſi quis decurio. C. de fal. de quo vide ibi per Salic. in vlti. colũ.

¶ Adde Ala. conſil. lvj. ij. lib.

ANT. FRAN. ¶ An magis credatur notario aſſerenti verum in inſtrumento quàm teſtibus deponentibus contrarium? dicas quòd magis creditur notario in dubio. niſi aliæ ſint præſumptiones in contrarium. vt per Cyn. in. l. ſi quis decurio. hìc alle. & quãdo teſtes deſcripti vel non in inſtrumento faciant vacillare fidem inſtrumẽti vide per Bald. & alios in. l. in exercendis. C. de fid. inſtru. & in l. proximè. & ibi per Bar. ff. de his q̃ in teſt. delen.

c SEBA. SAPI. Contrariũ Quòd in multis admittatur probatio per teſtes in quibꝰ nõ admittitur per inſtrumentum vide And. ſiculum in rep. rub. ſ̃. de fi. inſtru. colum. xxj. & Iaſ. in repe. l. admonendi. colum. xxiij. ff. de iureiur. vide etiam Dec. in

conſ.xxix.in vlt. col.in .iij. dubio. &in conſi.lxxxij. in.ij.columna.

tiquitate facti.nã facta antiqua melius ꝓbãtur per inſtrumenta q̃ per teſtes:qa hominũ memoria labilis eſt.C.de ꝓb.l.cẽſus.Secũdò fallit vbi ſcriptura eſt neceſſaria.l.j.C.de mã. prin.quod qñ fit habes gl.no.in.ca.j.de cenſi. lib.vj.Tertiò vbicũq; allegaꝫ priuilegiũ. magis em̃ tũc creditur ſcripturæ q̃ teſtib⁹.ar.in c.porrò.&.c.cũ olim.de priui.Prima ſolutio eſt vera in ſe ſed nõ cõuenit huic literæ:quia priuilegiũ nõ fuit cõfectũ tẽpore quo cẽſus cõpetit Ro.eccl.ſed poſt.teſtes autẽ deponebãt de lõgiori tẽpore ſcilicet de.l.an.&intra. & ſic debebãt inducere validiorẽ ꝓbationẽ.

9 ¶ †Et fortè ob hoc Io.an.ſoluit hîc aliter dicẽs q; Papa habuit hîc reſpectũ ad factũ narratũ: quia teſtes dicebãt ſolũ vidiſſe cenſum ſolutũ:priuilegiũ verò aſſerebat illũ debitũ: & facit ſecũdũ eum de priuilegijs . c. ſi Papa lib.vj.& propter hoc ꝓbatio priuilegij erat validior.facit quod le.& no.de cẽſi.in.c.peruenit.Ex prædictis ſentit Io.an. vnũ mirabile vt dixi ſuper tex.q; aſſertis contẽtis in priuilegio Papæ ſuper quibus fundaꝫ Papæ intentio crediꝫ etiã ad præiudiciũ laici nõ ſup poſiti:licet narrata tẽdãt in fauorẽ ro.ecc.& cõmodũ;quod ſi eſt verũ extendit miro modo cle.in literis.[a]de ꝓbatio.In cõtrariũ tamẽ facit quod no.Inn.in.c.inquiſitioni.de ſent. excõ.cũ em̃ laicus hoc caſu nõ ſit ſubiect⁹ Papæ nec rõne perſonæ nec cauſę, nõ apparet quare debeat credi verbis ſuis enũciatiuis ad cõmodũ ro.ecc.& in præiudiciũ laici nõ ſup poſiti.põt dici iudicio meo q; fortè iſtud caſtrũ palatioli erat de patrimonio ro.ecc.&ab iſto caſtellano tenebaꝫ in feudũ,ratione cui⁹ debebat ſoluere cenſum:vt patebat in libro cenſuali,& ſubire alia onera quæ hîc narrantur.vnde ratione rei cauſa erat ſuppoſita foro eccleſiæ:vt in.c.ſi clericus laicũ. de fo.cõpe. merito credẽdũ erat Papæ. ¶ †Vel ſecũdò ſpeciale eſt in Papa vt in dubijs credatur pleniſsimè aſſertioni ſuæ.ar.in.c.per venerabilẽ.qui ſi.ſint leg.&in.c.j.xl.di.&.c.quicũq;. xj.q.j.Ex quo infertur.q;.d.cle.in literis . debet intelligi indiſtinctè.Vel tertiò dic q; hîc nõ creditur priuilegio ad plenũ præiudiciũ laici,nã ponderantur hic cenſualis liber & dicta teſtiũ:ſed permaximè priuilegiũ.& ſic facit cum alijs plenã probationẽ,non autẽ per ſe tantum.& quęlibet ſolutio eſt per ſe notabilis & poſſet ſuſtineri. ¶ †Gl.iiij . adducit duo ſimilia.ſicut enim creditur hîc libro cẽſuali,ita in ſimili per libros antiquos ꝓbatur diuiſio diœceſum.de quo dicẽdum vt plenè dixi.in.c.cũ cauſam,de ꝓba.Itẽ crediꝫ pari ratione inſtrumento producto ex archiuo publico[b]habẽti teſtimoniũ publicum.vt in auꝫ. ad hæc.C.de fi.inſtru.Et dicitur habere teſtimonium publicum ſiue magiſtratus atteſteꝫ illud de archiuo eſſe.arg.hîc:ſiue manu commentarienſis habeat ſigna ſolita & conſueta imponi:& dic commentarienſis.id eſt tabellionis ſuper archiuo deputati:tñ ſi non ſit tabellio dummodo ſit publicè deputatus ad illud officium,ſufficit ad finem imponẽdam: vt no.in.d.auꝫ.ad hæc.& eſt archiuus loc⁹ in quo ſolent reponi ſcripturæ publicæ & authẽticæ. ¶ Quæro quare Papa dicit hoc negotium tangebat principaliter Ro.eccl.ideo erat neceſſaria præſcriptio.Sol.dicit gloſſ.in ver.principaliter.q; ideo:quia ſi non principaliter ſed ſecundariò ſpectaret ad Papam non requireretur tam longa præſcriptio.arg.j.de priui.c.acceden tibus.&.c.ſi de terra.vbi contra eccleſiam exemptam:ſeu eccleſiã inferiorem ſubiectam currit in ſuis iuribus.xl.an.præſcriptio.& tamen quælibet eccleſia ſpectat ad Papam.ſed iura illarum perti-
12 nent ad ro.eccl.ſecundariò:non principaliter. ¶ †Et no.hanc ſolutionem iuncto tex.pro intellectu iurium dicentium cõtra ro. eccle.ſolum currere præſcriptionem cẽtenariam.debet enim in-
c telligi reſpectu rerum & iurium principaliter & non ſecũdario⁶ ſpectantiũ ad ro.eccle.Et idem voluit Hoſt,hîc exponens verbũ principaliter,id eſt propriè quo ad propriam menſam vel patrimoniũ.quod tã q̃ principale & ꝓpriũ ab alijs eſt excluſum.in auꝫ hæc cõſtitutio.colla.viij.Et ſic non colligitur hic ſecũdũ Io.An. eccleſiã ro.ſe poſſe opponere cõtra omnẽ quadragenariã præſcriptionẽ factã contra minorem eccleſiã.quaſi illa primò & principaliter ſibi ſit ſubiecta.ſicut quidã arguebãt in.c.ij.ſ̃.e.ꝓ illũ tex. quod eſt falſum.vt hic patet.Fateor em̃ q; Papa audiretur pro iuribus eccleſiæ illius quæ principaliter ad eũ pertinerẽt:ſec⁹ in ſpectantibus ad illã eccleſiã inferiorem.& de hoc vide tex.iuncta gl. no.in.c.volumus.xvj.q.iiij.quæ dicit q; contra eccleſiã exẽptam currit præſcriptio communi tẽpore quatenus præiudicatur illi eccleſiæ:ſed nõ quatenus præiudicatur Papæ.Idem & clarius dicit gl.no.in.c.dilectus.de capel.mona.in ver.generetur.quæ dicit quòd contra monaſterium exemptum præſcribitur ſpacio .xl. an.licet non contra Papam.& alleg.d.c.volumus.& videtur hoc procedere etiã reſpectu exemptionis quatenus præſcriptio præiudicat exempto tantum.ad hoc alleg.bo.tex.in.c.cum dilecta.in ver.quia verò.de confir.vti.vel inuti.ſicut enim eccleſia inferior põt præſcribere libertatem contra epiſcopum,vt dixi.ſ̃.eo.in.c. cum non liceat.ita & epiſcopus poteſt præſcribere contra libertatem & priuilegia libertatis ſpatio.xl.an.nõ tamen præiudicabit eccleſiæ romanæ reſpectu iuris ſui.vt in.d.c.cũ dilecta.vnde poterit dicere epiſcopus quòd ad te liberas ædes habeo.l.loci corpus.§.cõpetit. ff.ſi ſer.vẽ.Ex quo infertur q; eccleſia inferior contra cuius libertatem eſt præſcriptum non poterat ſe tueri ex perſona Papæ.huic fortè Papa cõſtituit ꝓcuratricẽ abbatiſſam monaſterij vt poſſet allegare ius cõpetens romanæ eccleſiæ,vt in.d. c.cum dilecta.quod aliâs allegare nõ potuiſſet.In cõtrariũ tamen iudicio meo multũ facit quod no.in.c.mandatũ.ſ̃.de reſcr.vbi cõcluditur q; quis poteſt defendere ſe ex iure tertij, ex quo cõcluditur actori ius non cõpetere,ſaltem vbi non allegat turpitudinem propriam.facit.c.cũ dilectus.de iurepa.&.c.authoritate Martini. de conceſ.præb.ſed certũ eſt q; cõtra eccleſiã romanã etiã reſpectu iuris quod habet in eccleſia exempta non currit præſcriptio niſi cẽtenaria.vt in.d.c.cum dilecta.ergo poteſt eccleſia inferior dicere Epiſcopo non potes erga nos vti iuriſdictiõe:quia ſumus immediatè ſubiecti eccleſiæ roma.contra quam non eſt completa præſcriptio.
13 ¶ †Nam intereſt ſubditorum non mutare dominum,maximè Papam,quo nullus eſt in orbe maior,vt no.j.eo.in c.auditis.per Inn.& in.c.fi.de maio.& obe.per Hoſt.& tũc oportet dicere ad.c.cum dilecta.q; ad maiorem cautelam Papa conſtituit illam abbatiſſam procuratricem . & fortè hæc pars eſt verior,cùm exemptus non poſsit etiam ſi velit expreſſè renunciare priuilegio libertatis,vel in inferiorem iudicem conſentire: vt in.c.cũ tempore,de arbi.no.Io.and.in regula ſcienti.de re.iur. lib.vj.in mercu.facit quod no.Pau.de lea.in cle.frequẽs . de excep. præla.& reus poteſt vti diuerſis exceptionibus etiam contrarijs, vt in regula nullus pluribus . & quod ibi no.de re.iu.li.vj.in. l.nemo.ff.de excep.& vide ad prius dicta Arch.in.d.c.volumus.& in c.ij.eod.titu.lib.vj.qui dicit q; eccleſia laterañ.cui Papa immediatè præſidet:& res ipſius eccleſiæ & generaliter omnia quæ immediatè pertinẽt ad diſpoſitiõem apo.ſedis gaudent hoc priuilegio præſcriptionis.ſed intellige vt dixit in iuribus & bonis quæ immediatè pertinent ad diſpoſitionem ipſius Papæ.& idem voluit Ioan.Andr̃.c.proxi.vbi dicit quòd eccleſia romana gaudet hoc priuilegio quo ad ſingulare patrimonium ſuum.alleg. not. hîc. Ex his infertur ad quæſtionem quæ ſequitur in gloſſ.an iſte caſtellanus potuiſſet præſcribere communi ſpacio contra illum vaſallum

SEBA.SAPI.

a ¶ Cle. in literis. Ad intellectũ.d. cle.in literis. vide Are.in.c.cum à nobis.ſ̃.deteſ.&Pau. de ca.in cõſi. clvj. inci.viſo & examinato.ad fi. ſecũdum antiquã impreſsionem.

b ¶ Archiuo publico. Adde Ro.conſi.cccxix. & dicit idem Rom.conſi. cccl.q; ſcriptura archiui publici facit notorium.

c ¶ Secundariò. Ad de Petrum de Ancha.conſi.cxvj.

vasallum Papæ vt ipse esset vasall⁹ romanæ ecclesiæ: & concludit ꝙ sic:quia per hoc nullum præiudiciū patitur Papa,cùm solum præscribat ius vasalli. ¶ †Ex hac gl.sing.no.ꝙ quis pōt præscribere feudū respectu vtilis dominij[a]quod est penes vasallū directo remanēte penes dominū.sed hoc nō credit Host.ꝙ ecclesia romana habeat vasallum quem nollet,vel quem sibi habere non expedit.Et idē pari ratione est dicendū in alio dño.Ego reducendo hæc ad cōcordiā dicerē ꝙ gl.saluari pōt qn dns sentit istū extraneū se gerere ꝓ vasallo & nō cōtradixit.nā sicut pōt de nouo acqrere ꝑ huiusmodi patientiā ius feudale.vt in.c.si quis per.xxx.si de feu. fue.contro.colla.x.vbi dicit ꝙ si quis[b]ꝑ.xxx.an.rē aliquā vt feudū posidet,& seruitiū dño exhibuit q̄is de ea re nunq̄ fuit inuestitus præscriptione tī.xxx.an.poterit se tueri. & est tex.no.fortius patiēte dño pōt hoc ius iam formatū & cōstitutū & in aliū trāslatū p̄scribere:sed vbi dns ignorauit & pōt prætēdere aliquod interesse in immutatione vasalli posset fortè ꝓcedere dictū Host.cū quo trāseūt hīc cōiter doc.facit quod in simili leg.& no. maximè per Inn.in.c.veniens.ij.de testi.& in . c. pisanis.de rest.spo.Sed nihilominus licet hoc videat æquū:cōtrarium tn̄ puto verius vt hoc casu etiā nō possit dns istū qui scripsit ad minus spatio.xxx.an.molestare.hoc ꝓbo per tex.apertū iūcta gl.quā sequitur ibi Bal.in.c.j.de capi.cōra.§.j.vbi dicit ꝙ licet domino alienationē feudi facta nulla obstāte præscriptiōe reuocare:& intelligit ibi gl.& bene.de præscri.x.vel.xx.an.sec⁹ in quadragenaria. nec distinguit ibi scientia vel ignorātia dñi:ex quo non agitur de præscriptione ꝓprietatis.Nā & cōtra ignorantem in sui præiudiciū currit p̄scriptio maximè.xxx. an. in.l.fi.C.de p̄scr.lō.tēp.&.l.sicut.C.de p̄scri.xxx.an.facit quod dixi.s.eo.in.c.vigilanti.& hoc videt sentire Inno. hīc.dicens ꝙ præscriptio.xl.an.hīc currebat cōtra istū: sed ex persona ec.ro.cōtra quā nō currit nisi centenaria iste iuuat.ar.in.l.si cōem.ff.quēad.ser.amit.& sic sentit ꝙ si iste castellanus noluisset excludere ecclesiā romanā valuisset præscriptio cōtra illū.& satis hoc iudicio meo innuit tex.iste.¶ †Sed Io.an.in addi.Spe.in ti.de feu. super rub.in.ij.co.ver.xxxviij.post Pile.sentit cōtrariū.ibi enim vult ꝙ licet præscriptū sit contra vasallū spatio xxx.an.tn̄ dns cui vasallus cōtinuè seruierat & casum ignorauerat pōt feudū recuperare & illud eripere à manibus p̄scribentis,nec tenetur amplius restituere primo vasallo,quia fuit negligēs & ingrat⁹ in patiendo. feudū præscribi:alienauit em̄ quātū in se fuit feudū vt in.l.alienationis verbū.ff.de ver.sig.Et fundamētū primi dicti est:quia dns possidebat ciuiliter:& sic nō currebat præscriptio cōtra eū.iuxta no.in.l.j.C.de ser.fug.dixi pleni⁹ in.c.vigilanti. s.e.& sic sentit.secus si sciuisset dns alium possidere,vel si ignorasset,non tn̄ fuisset in possessione ciuili:sed ista consideratio licet multū ęqua posset procedere respectu ꝓprietatis:nō aūt respectu vsufructus quem habet vasallus,vt in.c.j.in fi.in qui.cau.feu.amit. Nā ad vsumfructū p̄scribēdū sufficit naturalis seu corporalis possessio:vt.l.fi.C.de præscr.lōg.tēp.no.Bart.in l.j.ff.de acquir.pos.dico tn̄ ꝙ tenēdo præscriptionē currere daret restitutio domino ignorāti,ne cogat habere vasallum quē noluit.iuxta ea quæ dixi in.d.c . vigilanti. Opinio tn̄ distinguens inter scientiam & ignorātiā est multū æqua.Et no.illud incidenter tactū,quia dns feudū recuperans nō tenet restituere vasallo.¶ †Sed quæro & reuoco in dubiū q̄to tpe præscribat contra vasallum respectu iuris sui:dico ꝙ ad hoc vt præiudicet dño nō currit p̄scriptio minor.xxx.an.& est speciale in feudo quātūcunq̄ p̄scribēs habuerit titulū & bonā fidē. casus est in.d.c.j.iūcta gl.de cap.cōra.& sentit Io.an.in addi.s.in ꝓxima q̄one allegata.sed respectu & in præiudiciū solius vasalli quo ad vtile dñiū suū est magis dubiū: & profectò vbi non interuenit tit.sed tātum bona fides requirit p̄scriptio.xxx.an.sicut in alijs rebus p̄scribēdis immobilibus & iuribus,vt in.l.si quis emptionis. C. de præscr.xxx.an.&.xvj.q.iij.c.placuit.el.ij.§.pōt.& per gl. in.d.c.j.de capi.cōr.Si verò interuenit titulus putatiu⁹ puta quia successit defuncto,vel erat fama ꝙ pater su⁹ habuerat in feudū:iuxta ea quæ leg.& not. maximè per Bar.in.l.celsus.ff.de vsuc.est magis dubium vt dixi.tex. hic sentit ꝙ req̄ritur tēp⁹.xxx.an.[c]& clarius sentit Inn. & Io.an.in præalle.addi.& ꝓfecto hoc videt clarū vbi nunq̄ habuisset possessionē:quia cōtra actionē nō p̄scribit regulariter minori tēpore.vt in.l.ficut.C.de p̄scrip. xxx.an.sed si habuisset possessionē,q̄stio est satis dubitabilis:nā sicut p̄scribit directū dn̄ium & ius incorporale spacio.xx.an.cū titulo.vt in.l.fi.C.de præscri.lō.tēp. ita videt dicēdū & fortius in dn̄io vtili.& hoc videt verisimū.nisi dicas spāle in feudo.per tex.d.c.j.de ca . cōra. vt nō p̄scribat minori tpe.xxx.an.ille tamen tex.loqtur in dño recuperante,&nō in vasallo.nisi diceres ꝙ si præscriptio curreret minori tpe cōtra vasallū non daret ibi facultas dño recuperādi feudū præscriptione nō obstāte:nisi respectu proprietatis:& hoc satis bene pōt admitti vt sit spāle in feudo vt nō currat p̄scriptio minor cēte naria:& hoc no.¶ †Sed iuxta prædicta quæro de notabili q̄one . nūquid vasallus[d]possit præscribere libertatē & directū dominiū feudi.xxx.an.nō seruiēdo. hæc fuit quæstio Vber.vt recitat Io.an.in add.Spe. ꝓ vasallo facit.l.oēs.C.de p̄scri.xxx.an.In cōtrarium facit,quia nūq̄ interpellauit ius domini dicendo eū non suū dn̄m.& sic non potuit sibi mutare possessionis cām.l.cū nemo. C. de acq.pos.Dicebat Vber.posse distingui an deberet vasallus dare certas pensiones domino: puta tenere equū pro feudo:& tūc fit imputandū domino ꝙ illas nō exegit.Si aūt erat feudū honorificū,nō est ꝙ possit domino imputari q̄ nihil potuit exigere.& hoc satis sibi placeet.Vel distingue secūdum eū an intra illud tēpus. xxx. an.domin⁹ habuerit negotia ad q̄ vasalli essent vocādi, & verisimile esset ꝙ domin⁹ hūc vocasset si vasall⁹ fuisset.vt in militia & in vxore ducēda & similibus. In talibus enim[e]si alijs euntib⁹ iste non iuit interpellasse videtur ius domini, & sic posset libertatem præscribere.nā & libertas serui si mala fides non obstat longo tempore præscribit.C.de præscr.lon.tem.quæ pro lib.l.j.&.ij. hæc dicta satis mihi placēt,dūmodo vasallus sit in fide bona:vt puta quia credebat id non esse feudum quia alteri successit.Aduertēdum tamen ne vitiū reale sibi noceat,iuxta.l.vitia.C.de acqui.pos.l.cū hæres.ff.de diuer. & temp.præscri.dixi in.c.nihil.s.e.nā sine bona fide nō potest præscribi,nedū directum dominium,sed nec solùm vtile,vt scilicet res teneat in feudum præstādo seruitium:vt no.Bal.in.c.si quis per.xxx.si de feu fue.cōtrouer.colla.x.licet gl.aliter sentiat in hoc vltimo (licet minus bene) per.c.fi.j.e.¶ †Vltimò opp.contra tex.videtur enim quòd contra census præstationem non currit præscriptio:[f]vt.l.competit.C.de præscri.xxx. ann. fol. dicit Goffre.quòd contrarium loquitur in tributo vel hīc allegabatur præscriptio non tantum in censu sed etiam in alijs secundum eum.Prima solu.est verior.pro cuius tamen intellectu scias quòd inter censum & tributum seu publicam functionem vel pensionem non est differentia,cùm hæc præstantur principi in signum supremæ potestatis . sunt enim hæc synonyma:vt not. gloss.& Bar.in.l.j.ff.de publi.sed cùm præstatio fit priuato vel ciuitati vel alicui domino inferiori est differētia inter censum & pensionem.de qua dic vt no.glo. & Inn.in.c.constitutus.de reli.do.dic ergo ꝙ aut tributū seu census præstatur principi in signum supremæ potestatis & vniuersalis dominij:& tunc nō potest præscribi sicut nec ipsa subiectio;vt in.d.l.cōpetit.facit in simi-

[a] ¶Vtilis dominij. Adde Ro.cōs.clxvj.& Anc . vbi.s. SEBA.SAPI.

[b] ¶Si qs.vide Alex. in cōsi.clxix.inci. viso themate.in.j. col.in.ij.vol. & in consi.cxiij.inci.viso & diligēter cōsiderato.col.fi. in iij.vol.& Ang in cōsi.cvj . inci.sanctissima deci.i cōsi.cxliij.ici.& maturè.co.iij.ver.sed his nō obstātibus. Iac.de sancto georgio in sua inuestitura feudali.in verbo.ita ꝙ ipsi inuestiti habeāt.col.ij. SEBA.SAPI.

[c] ¶Tēpus.xxx.an. Vide Bal.in cons. cxvij.inci . verba inuestituræ. co.ij. in.j.vol.

[d] ¶Nūqd vasallus. Adde Ro.cō.cccclxix. & . ccclxxj. & quod dixit Fulgo.de emphiteota,ei⁹ cōsil.clxiij. SEBA.SAPI.

[e] ¶In talibus em̄. Illud ꝓcedit qū dominus egeret opera vasalli, & non fuisset vsus, sed si fuit vsus qa non egebat,nō videtur posse præscribere cōtra dominū.per no. per Bar.in.l.cū scim⁹. C.de agrico.& cē. lib.xj.cū allegatis per Fel.in. c.cū accessissent. col . ix. cū se.s. de cōsti. & per Ias.in.l.fi.col. xij.ff.de cōst. prī. & hoc etiam voluit Feli.hic.

[f] ¶Nō currit præscriptio.Adde tame ꝙ præscribit solutio q̄ fieri debet in vna re ꝑ legitimum tempus si fit in alia vt vult Roma.consi. cxcviij.

✣ SEBA. SAPI.

a ¶ In cõtrariũ. Qđ nõ currat prę̃scriptio cõtra papam in his q̃ sunt reseruata in signum superioritatis voluit Bal. in l. ñ. in. vj. q. C. de seruitu. & aqua. & Ias. in l. imperiũ. col. xj. ff. de iurisdi. om. iudi. & Sozi. in cõsi. cclxxvñ. incip. in cã fratrũ. col. ñ. in secũda parte. Cõtrariũ voluit Bal. in l. j. co. j. C. ne rei domi. vel tẽplo. vide Feli. in. c. nõ liceat. colum. iiij. de præscrip.

b ¶ Qualiter probetur possessio. c. annorũ. vide plenè per Bal. in l. fi. C. de sac. sanc. eccles. ANT. FRAN. ¶ Qũo probetur possess. Vide Bar. Ang. & Imol. in l. q vniuersas. §. q p colonũ. & in l. q̃nis. §. si cõductor. ff. de acqui. pos. & per Ang. in l. quædam mulier. de rei vẽdi. & in l. litib⁹. C. de ag. & cẽsi. & per Alex. in cõsil. x. in. iij. parte. & in consi. cxxxñ. in. j. parte. & adde q p locationem & fructuũ pceptionem ꝓbat possessio & nõ per locationẽ tm̃. vt p Bart. in l. ñ. C. de acqui. pos. & per Bald. in l. j. in vlti. colũ. C. de ser. fug. & an ꝓbetur possessio p solã inuestituram inter cõtrahẽtes nõ in ꝓiudiciũ tertij. vide Angel. in. l. quisquis. C. de dona. & p Bald. in l. emptione. in vers. quęro qualiter. C. plus val. q agi. & an cõstõne precarij probetur possessio vera vel ficta & qñ hñs constitutionem p̃carij præferat hñti veram traditionem possessionis. vide q̃ habẽtur i. l. quoties. C. de rei vẽdi.

li. c. cum ex officij. j̃. e. aut cẽsus debeat alia cõsideratione, & tũc potest p̃scribi: vt hîc. & no. Cy. in. d. l. cõpetit. sicut enim alia iura ecclesiæ romanæ vel prĩcipis possunt p̃scribi, ita & cẽsus. ex quo cessat causa prædicta. Et per prædicta puto q vbi põt præscribi subiectio puta episcopi vel alterius citra principẽ, quòd poterit præscribi census, etiã si præstaret in signum subiestionis, quia sicut potest præscribi subiectio ita & fortius subiectio nis signũ, ne fortius sit signũ quàm signatum. ad qđ de cathedratico no. in. c. olim. &. c. cum venerabilis de cẽsi.

19 ¶ † Dubitat tn̄ an remanente subiectione posit in totũ præscribi subiectiõis signum. & dic vt no. in iuribus proxi. alle. Contra papam verò certũ est q suprema potestas præscribi nõ põt, sicut nec cõtra deũ, cui⁹ vices gerit, & notanter dicit Inn. in. c. bonę. ij. de post. præla. & dicã. j̃. c. proxi. in casu verò huius. c. nõ præstabat census papæ in signũ supremæ potestatis seu vniuersalis dominij. sed potius ex alia causa fortè.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Laicus potest statuere super rebus ecclesiæ ipsas priuilegiãdo.*
2 *Præscriptio quanto tẽpore currat aduersus res quæ spectant ad papam & ex speciali sua prærogatiua?*
3 *Iura reseruata imperatori in signũ supremæ potestatis præscribunt tanto tempore de cuius initio non sit memoriã.*
4 *Consuetudo tanti temporis de quo non sit memoria in contrarium habet vim confessionis.*
Præscriptio centum annorum quomodo probabitur?
Possessio quomodo probetur tradita alicui.
6 *Testes possunt facti maiores testificari de his quæ viderũt in pupillari ætate, nisi ius requirat maioritatem tẽpore actus celebrati.*
7 *Præscriptio contra romanam ecclesiam non semper requiritur centenaria. 9. 10.*
8 *Inquisitores hæreticæ prauitatis, an possint inquirere post quinquenniũ à morte hæretici: ad effectũ confiscationis bonorũ?*
10 *Præscriptio centenaria an requiratur tam contra bona delata tantum romanæ ecclesiæ quàm incorporata. 12.*
11 *Præscriptio aduersus imperatorem vel fiscum quanto tempore finiatur?*
13 *Præscribere an possit Papa contra ecclesias inferiores vel alter contra ipsum?*

¶ *CAP. XIIII.*

CVm nobis. De cẽtenaria p̃scriptiõe quæ solũ currit cõtra romanã eccleſiã tpa schismatũ deducunt. In prima parte ponit cõsultatio. In secũda, rñsio ibi: *licet.* ¶ Casus literalis. Hildesemensis eps mouit q̃stionem subiectionis cõtra monasteriũ grãden. & eccleſiã ro. dicẽs q p̃scripserat subiectionẽ cõtra libertatẽ monasterij: papa commisit quibusdã abbatibus vt reciperẽt testes ẽpi ad ꝓbãdã p̃scriptionẽ cõtra libertatẽ monasterij. Sed post q̃ ichoata fuit p̃scriptio cõtra monasteriũ scissura triũ schismatũ fuit in ecclesia romana: vnde Papa iterũ scribit eisdẽ abbatib⁹ dicẽs q tã de iure canonico q̃ ciuili romana ec. gaudet priuilegio speciali vt cõtra eã nõ currat prę̃scriptio nisi. c. anno. tn̄ nõ vult Papa tẽpora triũ schismatũ cõputari in p̃scriptione sed de medio præscriptiõis deduci. Ber. ¶ No. primò q in eodẽ pũcto seu sup eodem facto põt cõcurrere & allegari vtriusq; iuris dispositio etiã in foro canon. sic limita quod no. glo. x. di. in. c. si in

1 adiutoriũ. ¶ † No. secũdò q princeps secularis potest edere statutũ sup rebus ecclesiæ etiã romanæ. In contrariũ facit. c. eccl. de cõst. &. xcvj. di. c. bene qdẽ. sed intelligę hũc tex. i statuto priuilegiatiuo. priuilegiauit em̃ ius ciuile eccleſiã in cursu præscriptiõis. vt i auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. nã & nõ subditũ potest quis priuilegiare: vt legi. & no. i. c. nouit. de iu. &. xj. q. j. c. qcũq. No. tertiò quòd cõtra eccleſiã romanã nõ currit regulariter nisi p̃scriptio cẽtenaria. dixi regulariter. qđ qnq; fallit: vt j̃. dicã. Item habet in hoc eccl'ia romana speciale priuilegiũ, qa cõtra alias eccleſias inferiores currit regulariter præscriptio. xl. anno. vt in. c. de quarta. s̃. eo. & in auth. quas actiões. præalle. ¶ No. vltimò. & tene mẽti qđ impedimentũ etiam superueniens post inchoatã præscriptionẽ impedit cursum p̃scriptionis, nõ aũt interrũpit sed facit eã durãte impedimento dormire: & q hic esset inchoata p̃scriptio satis innuit tex. & apertè tenet gl. j. quod est cõtra Bar. in l. senatus. ff. de off. præfi. & vide quod dixi plenè in. c. ex trãsmissa. s̃. eo. ¶ Opp. & videt q cõtra romanã eccleſiã non currit p̃scriptio, cũ sit cũctis dispositiõe diuina plata. xxij. dist. c. j. &. ij. nec põt quis se ab vnitate eccleſiæ diuidere. xxiiij. q. j. c. loqtur. nec esset acephalus. xciij. di. nulla. &. s̃. e. c. cũ non liceat. Soluit gl. iiij. bn̄ q cõtra eccleſiã romanã respectu prælatiõis & supremæ potestatis nõ currit p̃scriptio: vt in cõtrario, sed in rebus & possessionib⁹ & iuribus ipsi⁹ ecclesiæ romanæ sic: vt hîc. & no. hãc solutionẽ. Idẽ no. Inno. in. c. bonæ. ij. de post. p̃la. vbi dicit hoc ꝓcedere etiã respectu ciuitatũ & villarũ eccleſiæ romanæ. alle. s̃. e. c.

2 ad audientiã. In quib⁹ autẽ bonis eccleſia romana gaudeat hoc priuilegio cẽtũ annorũ dixi plenè. s̃. c. ꝓxi. & vide Arc. in. c. nemo. xvj. q. vj. ¶ † Sed circa hãc ꝑticulã gl. quæro: quid in his quæ spectãt ad papã speciali prærogatiua seu in signũ priuilegij singularis. gl. no. in. c. vno. de cle. egro. li. vj. in ver. non obstãte. dicit p istũ tex. non

a valere in illis consuetudinẽ in cõtrariũ[a], & sic non põt

3 per consuetudinẽ cõpetere inferiori. ¶ † Sed ego allego in contrariũ. c. sup qbusdã. de verb. sig. vbi patet q iura seruata imperatori in signũ specialis priuilegij possunt p̃scribi tãto tpe de cuius initio nõ est memoria. & not. per Bar. in l. fi publicanus. §. in vectigalibus. ff. de pub. de reseruatis verò papę allego textũ in. c. qđ trãslationẽ. de

4 offi. leg. ¶ † Nã cõsuetudo tãti tpis habet vim cõcessionis: vt in l. hoc iure. §. duct⁹ aquæ. ff. de aqua quo. & aſſi. & l. j. &. ij. ff. de aqua plu. arcen. &. c. j. e. ti. li. vj. In hac tn̄ cõsuetudine seu p̃scriptione requirit scięntia papæ. qua in istis incorporalibus nõ põt haberi possessio sine licẽtia illius q ea possidet: vt l. ij. C. de ser. & aqua. no. Inno. in. c. bonæ. præalle. &. c. cõquerẽte. de offi. or. & multis alijs locis. per Bar. in l. j. ff. de aqua plu. ar. &. d. §. in vectigalibus. & hæc scięntia papæ habet vim constituti: vt in dictis iuribus. Ex his põt inferri ad ĩtellectũ illius. c. vnici. vt intelligatur in cõsuetudine inducta sine scięntia papæ, vel q̃ nõ est tanto tpe p̃scripta. qđ est notandũ: & vide in simili qđ dixi in. c. j. vt lite. pen. vbi tractaui an facultas deferendi insignia pontificalia possit consuetudine q̃ri: tangit Io. an. in. c. abbates. de priui. li. vj. ¶ † Secũdò principaliter op. cõtra tex. in eo quòd contra eccleſiã romanã requirit præscriptionem cẽtũ annorũ. videt em̃ q hæc disposition sit fundata sup impossibili, qa nũquam poterit ꝓbari possessio centũ annorũ[b] per instru

b menta non: qa per ea non probatur possessio. arg. c. inter dilectos. de fide instru. nec per testes, quia oporteret testes habere centum & quatuordecim annos vt per cẽtum annos viderint istum allegantem præscriptionem possidere, nec potuerunt videre à tempore natiuitatis suæ sed ad minus debebant esse puberes, sed communiter homines non viuunt vltra centum annos: ergo requirere ita longissimam præscriptionẽ nihil aliud est in effectu quàm impedire præscriptionem. & sic vtriusq; iuris dispositio videtur in hoc fundata super verbis & non super rebus, contra. c. commissa. de elec. lib. vj. fol. dicit gl. præalleg. in secunda parte, quòd propter difficultatem probandi videtur sufficere probare possessionem per tantum tempus de cuius initio non extat memoria.

moria.vel ꝙ testes dicant se semper audiuisse, &c. vt in gl.sed in effectu finaliter non placet gl.quia nō est recedendū à verbis iuris.vnde necesse est secundū eum probare prescriptionem centum annorum,prout hîc dicit. Sed aduerte.quia per hoc gl.non soluit contrarium. qa non est verisimile ꝙ lex sit posita super impossibilitate. non enim esset tunc lex.iiij.distin.c.erit autem lex. & in l.fi.quæ sen.fine ap.rescin.gl.tñ simpliciter prosequunt Ta.Vin.& Host.qui dicit hoc priuilegiū per nullam gl. lędendum.maximè quia respicit honorē dei & fauorem ecclesiæ.nā & priuilegium concessum priuato à principe à priuato non debet minui vel lędi.de reg.iur.in reg. decet.lib.vj.sed nec per hoc dictum soluitur contrariū. Io.an.soluit dicens ꝙ licet probare sit difficile,non tamē impossibile,cū interdū inueniātur tā antiqui testes. Itē per instrā potest probari possessio.vt ipse notj.eo. in.c. si diligenti.vbi ponit vnū modū ꝓbandi possessionem vel quasi: vt si volo probare quasi possess. subiectionis potero probare per instrā confecta de fidelitate per.cc. annos vel plus. Itē potest probari possessio secundū eū per confessionē partis aduersæ,& licet hoc sit ratū satis est tamen ꝙ possit probari vt vitetur obiectio.Ego verò dico ꝙ multis modis per instrumenta potest probari possessio etiā longissimi tp̄is:vt puta si authoritate iudicis vel voluntate partis tradentis apprehendit tenutā, de qua apprehensione fuit rogatus notarius.nam p̄ traditionē transfertur possessio.instī.de re.diui.§. per traditionē.&.l.traditionibus.C.de pact.&.c.ij.de consue.Itē potest probari possessio si venditor in præsentia rei mi
a hi possessionē tradidit,& notarius[a] scripsit ꝙ vendidit tradidit:& assignauit,&c.& est tex.multum nota.in.l.ij. C.de acquir.pos.& ibi per doct.Itē pōt probari per viā constituti:vt quia venditor vel donās constituit se alterius nomine possidere:vt in.l.quod meo.ff. de acquirē. pos.&.l.certè.de preca.& vide plures alios modos quos posui in.c.cū venissent.de resti.spo.&.d.c.ij. de consue. Præterea non est necesse in testibus vt habeant centum
6 & quatuordecim annos.¶ †No. regulariter satis est ꝙ tempore apprehēsionis erat doli capax.& nūc tp̄e depositionis sit maior:vt not.gl.in.c.relatū.xxxvij.di.& Spe. in tit.de teste.§.opponitur.ver.sed nunquid fact⁹ pubes. et Io.an.in.c.ex parte.de cor.vitia.vide tex.iuncta gl.insti.de tes.§.testes.hoc verū,nisi ius requirat specificè maiorē ætatem tp̄e apprehensionis:vt in testamento ī quo testes debēt esse puberes,e.§.testes.& hāc cōclusionē firmat gl.ī.l.iij.§.lege iul.ff.de testi.& ꝙ p̄ testes possit hæc p̄scrip.ꝓbari videt tex.ī.c.cū dilecta.de cōfir.vtili.Item poterit partim p̄ testes partim per instrumēta ꝓbari cū parē vim habeant:vt in.l.ī exercendis.C.de fi.instr.&.c. cū Ioannes.eo.tit.nec hæc difficultas per testes probandi debet esse alicui molesta,cū plura sint quę ad sui substantiam exigant scripturam:vt no.gl.in.c.j.de censi.lib.
7 vj.¶ †Extra gl.op.contra tex.& videtur ꝙ maior prescriptio centenaria currat cōtra ecclesiā romanam:vt in c.ij.§.j.e.tit.lib.vj.vbi dicit ꝙ bona hæreticorū q ignorabantur in vita ꝙ essent hæretici præscribunt per catholicos bona fide illa possidentes,etiam contra ecclesiā romanam spatio.xl.an.so.quod ponitur hîc procedit regulariter:vt.s.dixi.ille verò est casus specialis,vt colligi-
8 tur ibi ex tex.& gl.¶ †Et aduerte diligenter quia per illum tex.dico ꝙ confunditur opi.Bar.in.l.ij.C.de apost. vbi per illum tex.dicit ꝙ inquisitores hæreticæ prauitatis non possunt inquirere post quinquēniū à tp̄e mortis ad effectū bonorū.quod apertè est cōtra illū tex.nisi saltādo dictū suū dicat ꝙ quatenus bona veniūt publicanda fisco iudicis secularis ꝓcedit illa prescriptio quinquē nij.ꝓ quo adduco bonā & no.gl.quā non alle.Bar. in.l. manicheos.C.de hęre.nā tex.quē all.Bar.apertè nō probat.& iō gl.prædicta loquit sub dubio fortè,& facit in similī bo.tex.in.l.ij.C.de vect.& cōmi.vbi tex.not. dicit ꝙ in bonis delatis fisco propter vectigal non solutū præ
b scribit spacio.v.anno.[b]& no. Bar.ī.l.cōmissa.ff.de publ. aut bona veniūt seu cedūt fisco ecclīæ,& habet locū.d.c
9 .ij.¶ †Et ex hoc pone vnū singulare dictū,ꝙ licet ī iuribus prīcipis:seu fisci fiat distinctio ī cursu p̄scriptiōis inter bona fisco īcorporata & bona delata nōdū incorporata:vtj. latius dicam:tamē respectu ecclesiæ non videt drīa facienda:sed semp̄ vniformis est p̄scriptio:requirit em̄ tp̄s.xl.ann.vt probatur in.d.c.ij.quatenus loquit de alijs ecclesijs citra ecclesiā ro.sed in ecclesia ro. est differētia saltē quo ad illū casum.quia in corporatis requirit cursus.c.annorum:in delatis verò sufficit tēpus.xl.ann.
10 sicut in alijs ecclesijs.¶ †Sed potest dubitari nunquid idē sit ī alijs casibus in quibus bona deferuntur sed nōdū sunt īcorporata vt sufficiat tēpus.xl.an. respectu ecclesiæ romanæ:& credo quòd non pōt.per illū text.qui ponit casum specialem:vt patet ibi in hoc casu:& ius nouum vt patet ibi:sancimus. Et q̄q̄ Io.and.ibi:in nouella. dicat ꝙ nisi esset ille tex.nō curreret ibi præscriptio, qa non facta prius declaratione super hæresi non possunt apprehendi bona:vt in.c.cū secundū.de hære.libr. vj.& per consequens non currit præscriptio,cū nō possīt bona peti.Ego dico contrarium: quia qui actionem habet non impedit agere:vt.l.qui actionē.ff.de regu.iur.vnde satis est ꝙ bona sunt ipso fctō publicata & potuisset agere vt pronūtiaret iuxta formā.d.c.cū secundū.Prēterea in rebus latentibus currit præscriptio:vt in.c.vigilanti. s.e.&.l.fi.C.de præscrip.lon.temp.Itē ꝙ currat præscri
b ptio in tali casu est tex.in.d.l.ij.C.de apostа.&.l.ij.C. de vecti.& commis.& tex.iuncta gl.in ver.& hoc debet.C. de hære.l.manicheos.& quod no.Bart.in.d.l.commissa. Ponit ergo tex.ille casum specialem in hoc: quia contra ecclesiā rom.currit præscriptio minor cētenaria:& hoc fauore catholicorū qui bona fide illa possederunt.& arbitror ꝙ licet aliās iusta ignorātiæ cā intercedente possit peti in integrū restō aduersus præscriptionē: vt dixi in.d.c.vigilanti.tamē in casu illius.c.ij. peti non poterit de iustitia ordinata: qa prohibet ille text.post.xl. annos aliquā molestiam possessoribus bonorum fieri. & hæc sunt multum no.ad intellectū istius.c.& huius materię.
11 ¶ †Nūc quæro.visum est qualiter præscribat aduersus ecclesiā romanā.& inferiores ecclesias tam respectu bonorum incorporatorū q̄ delatorū dūtaxat:quid aduersus imperatorē seu fiscū? Sol.gl.s.e.c.cū nō liceat.simpliciter dicit res fisci nō vsucapi.alleg.instit.de vsuc.§.res fisci.& ꝓfectò nimis breuiter se expediuit gl.ibi.s.in.§.res fisci.dū intellexit illū tex.in vsucapione triēnij, vel saltē in præscriptione.x.vel.xx.an.secus dicit in p̄script.xl.an. l.oēs.&.l.cōpetit.C.de præsc.xxx.vel.xl.an.sed ꝙ ēt currat p̄scriptio minoris tp̄is,allego multa iura ciuilia quæ in hoc variè loquunt:vt patet in.l.j.C.de quadr. p̄scrip. vel de p̄scriptiōe quatuor an.vt in.l.inter quatuor.ff.de diuer.& tēp.p̄scri.& ī.l.oībus.e.ti.vbi requirit p̄scri.xx. an.&.l.q̄uis.ff.de vsuc.vbi reqrit p̄scri.x.vel.xx.an.&.l. ij.C.de vect.& cōmi.&.l.ij.C.de apos.vbi sufficit p̄scri.
c v,an. Quid ergo[c] in tanta varietate dicēdū.ꝓfectò vario mō dixerūt.ad horū cōcordātiā gl. & scribētes ī locis p̄alleg.sed ego ero ꝓ cōclusione cōtētus recitatione Bar.q oīm iudicio cūctos scribētes ī æquitate & veritate p̄cessit.dixit em̄ ī.l.ij.C.de apost.&.l.cōmissa. de vec. ꝙ aduersus bona publicata nōdum incorporata sufficit præscrip.v.an.vt in iurib⁹ p̄all. & dicebat hoc notandū ꝓpter statuta q̄ in multis casibus induc̄t ipso facto bonorum publicationē vt post quinq; annos à tp̄e publicationis nō possit agi.sed cōtra eū facit textus iuncta glo. in.d.l.in oīb⁹. vbi habet ꝙ regulariter in talibus requiritur p̄scrip.xxx.an.exceptis causis in quibus minora tpa seruari specialiter cōstitutū est.& gl.ibi:& pro casu spe-

SEBA.SAPI.
a ¶ Et notarius. Vide Bar.ī.l.prędia. vbi lex.& alij.ff. de acq.pos.Bal.ī.l. iudicia.col.j.C. de rei vēdicat. Alex. in.l.ij.§.stipulatio. ff.de verb.obl.

b ¶ Quinque annorum. Adde Rom. singu.suis.folio.v. Francis.Are. consilio.cliij.

SEBA.SAPI.
c ¶ Quid ergo. Vide Ioā.fa.& Ang. in.§.res fisci. instī. de vsuca. Paul.de cast.in.l.fi.col. pe. C.de sacrosan. ec. Are.in consi. cliij. īci. cōsultatio prę posita.co.vlt.Bal. in consil. xxxviij. ante finem ī tertia parte in consi.cccviij.incip.quidam lucanus. in tertia parte.& Alexā. in consil.lxxxiij.ī.j. vo.& ī cōsi.xxxj. incipien. ponderatis his ī fi.in.v.vo. Sozi.in cōsi.lxxxvj.co.fi.ver.v.hęc conclusio.& in cō si.clvj.col.fin.ver. sed clarum.in prima parte.

ciali alleg.d.l.ij.C.de vect.& commiſ.&.l.inter quatuor præalleg.ideo diſtingue melius poſt eũ in.l.in omnibus præalleg.vbi melius examinauit hãc materiã.q aut quæritur in bonis ſeu in iuribus reſeruatis principi in ſignũ ſubiectionis:vt in tributo ſeu cenſu : & in illis nullo tẽpore currit præſcriptio : vt in.l.cõpetit.C.de præſcrip. xxx.ann.idẽ dico & fortius in ipſa ſubiectione vt actiuè præſcribi nõ poſsit,ne ſit acephalus:vt dixi.ſ.e.in.c.cùm nõ liceat.& in.c.per venerabilẽ.qui filij ſint legi.Quædã ſunt iura reſeruata principi in ſignum priuilegij ſingularis:vt legitimare ſpurios:creare tabelliones:exigere vectigalia:pedagia & ſimilia.& in iſtis currit præſcriptio, ſed requiriť ſcientia ipſius principis.& tãtũ tps de cuius initio non exiſtat memoria:vt eſt tex.no.in.c.ſuper quibuſdam.de ver.ſigni.Inno.in.c.cũ.p.tabellio . de fi.inſtr. & per Bar.in.l.ſi publicanus.§.in vectigalibus.ff.de pub. &.l.j.de aqua plu.ar.&.l.cunctos populos.C.de ſum.tri. & fi.cath.Quędã enim ſunt bona & iura pariter poſſeſſibilia. & iſta ſi ſunt principi incorporata requiriť præſcriptio.xl.an.vt in.d.l.competit.& ſic procedit gl. in.d. §.res fiſci. Si verò non ſunt incorporata ſed dumtaxat delata tanq̃ vacantia ſeu ex cauſa publicata : & tunc bonis delatis ꝓpter vectigal nõ ſolutum ſufficit tps . v.an. vt.d.l.ij.Idẽ dico in bonis ſibi delatis ꝓpter hæreſim:vt d.l.ij.C.de apoſt.& per gl.in.d.l.manicheos.In alijs verò ſi præceſsit denuntiatio bonorũ vacantium ſufficit tps quatuor ann.vt.d.l.inter quatuor.&.d.l.j.C. de quadri. pſcri. Si verò denuntiatio nõ interuenit : & tunc aut qs illa bona poſsidet bona fide tiñ.& requiriť tẽpus. xx.an. & ſic loquitur.d.l.in oĩbus:aut habuit etiã titulũ : & tũc ſufficit pſcriptio.x.ann.& ſic loquiť.l.quãuis.ff.de vſuc. & per hęc habes clarè hanc materiã reſpectu papę & imperatoris.& de priuatis & inferioribus eccleſijs dixi ĩ. c.
12 de quarta.ſ.eo . ¶ † Vltimò hîc quæro an eccleſia ĩfe-
a rior poſsit præſcribere contra papam: vel econtra[a] papa contra eccleſias inferiores?Specu. hãc quæſtionẽ poſuit e.tit.ver.illud etiã.& finaliter concludit q nõ : quia res eccleſię ſunt ſuę,& ſic nõ poſſunt amplius effici ſuę. de fide inſtr.c.inter dilectos.§.cæterum. nec contra eum poteſt pſcribi,quia licet per preſcriptionem aliquis ſibi quærat in rebus eccleſię papę ſubiectę.ius tamen papę remanet ſemper ſaluũ:qa intelligiť ſemp excepta autho ritas ſua.de re iudi.c. ſuborta.& de capel.mo.c.dilectus. do.Ant.tenet contrariũ.dicens papã eſſe dñm vniuerſalẽ.vnde põt pſcribere in ſpecie : & putat q.xl. anni ſufficiant papę ad preſcribẽdũ,ne ius pro eo introductum cõtra eũ retorqueať.de re iud.quod ob gratiã.li.vj.Ego dico latius ſic.q aut papa vtiť plenitudine poteſtatis,& tunc nõ pſcribit nec poſſeſsionẽ quærit: qa præſcriptio fundať ſuper bona fide,quia credit rem eſſe ſuã vel ad ſe pertinere.xxxiiij.q.ij.c.ſi virgo.&j.e.c.ſi . Ex quo inferť q ſi papa p maximũ tps ex plenitudine poteſtatis viſitaſſet aliquod monaſterium epo ſubiectũ,nõ per hoc preſcribit contra eũ.quia epiſcopus non fuit negligens,nec papa cõi aliorũ iure id fecit. ſecus autẽ ſi alius rẽ à papa recepit conferẽte illã ex plenitudine poteſtatis , quia ex illo titulo fortè minus ſufficiẽti potuit inferior habere cauſam pſcribendi.ar.in.c.cũ pſonæ.de priuil. lib.vj.& c.cũ dilectus.de cõſue.hoc in effectu voluit Inn.in.c.bone.ij.de poſt.prela.in.ij.col.& Arch.in.c.volumus. xvj. q.iiij. Aut papa vſus eſt ſimpliciter iure alterius priuati, & tunc pſcribit ſicut alius & cõi ſpatio:ſicut de eccleſia pſcribẽte cõtra priuatum dixi. ſ.e.c.de quarta.& no.Io. an.in regula qui ad agendum.de reg.iu.li.vj.in mercu.& gl.in auť.quas actiões.C.de ſac.ſan.ec.ſi autẽ fuit vſus re ecclesiæ inferioris, eã pſcribit & ſpectat immediatè ad eccleſiã ro.& idẽ dico ſi fuit vſ9 ĩmediatè ſubiectiõe alicuius eccleſiæ credẽs illã immediatè pertinere ad eccleſiã ro.vt in.c.cũ perſonę.pal. primò eñ illa eccleſia ſub-

a ¶ Vel ecõtra.Adde eundem conſil. vij.lib.ij. vbi lati9.

erat papę vniuerſaliter & iure aliorũ:nũc aũt erat ſubiecta ſpecialiter.vt ĩ.c.ſi papa.de priui.li.vj. de eccleſia verò inferiore dico q non põt pſcribere cõtra papã reſpectu ſupremę poteſtatis:vt.ſ.dixi,ſed bene põt pſcribere iura ſua & bona vt immediatè ſibi ſubſint,licet teneatur recognoſcere papã in vniuerſalẽ dominũ: vt ꝓbať in.c. cũ dilecta.de confir.vti.&.d.c.volumus. & idem in priuato contra papam.ſ.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *De præſcriptione facta contra eccleſiam vel iura epiſcopalia ſubducuntur,tempora quibus eccleſia fuit ſine paſtore.*
2 *Sententia eſt ſtricti iuris.*
3 *Dubia probatio inſtrumẽti nõ releuat:niſi factũ aliter certificet.*
4 *Monaſterium poteſt habere pleno iure eccleſiam inferiorẽ ſubiectam aut ex priuilegio aut ex præſcriptione.*
Iura epiſcopalia poſsunt pleno iure præſcribi.6.ſed non illa quæ ſunt ordinis.13.
5 *Præſcriptio contra eccleſiam vacantem non currit.*
6 *Cognitio cauſarum matrimonialium poteſt per inferiorem prælatum præſcribi.*
7 *Præſcribi an poſsit per inferiorem prælatum certa pars diœceſis cum territorio excludendo prorſus epiſcopum?*
Præſcribens iuriſdictionem excludit illum ad quem pertinebat non autem cum illo concurrit.
8 *Titulus ſiue bona fides in præſcribendo cauſari poteſt ex priuilegio dubio.*
9 *Interruptio præſcriptionis reſpectu certæ rei non extẽditur ad alias etiam conſimiles.*
Præſcribens iuriſdictionem reſpectu certorum articulorũ non porrigit effectum ſuum ad alios etiam conſimiles.23.
10 *Interruptio proueniens poſt finitam præſcriptionẽ:nil nocet.12.*
11 *Conſuetudo iam in eſſe deducta non tollitur ſi contra eam bis vel ſemel aliquid intentetur.*
13 *Præſcriptio iurium incorporalium puta iuriſdictionaliũ quomodo interrumpatur.*
14 *Præſcriptio iurium epiſcopalium:quomodo interrumpatur per ipſum epiſcopum.*
Ius excommunicandi vel viſitandi poteſt eſſe apud plures inſolidum,& locus eſt præoccupationi.17.
15 *Teſtes deponentes veriſimiliora:& concordantes iuri communi præferuntur alijs.*
16 *Indefinita non ſemper æquipollet vniuerſali.*
Teſtes deponẽtes indefinitè ſuper capitulis: neceſsariò non concludunt,& ideo non probant.
18 *Poſſeſsio alicuius rei ſi probatur æqualiter fuiſſe apud duos:eſt vtrique res illata adiudicanda.*
19 *Sententia lata contra ſubditum an noceat ſuperiori?*
Subditi an ſint moleſtandi ſiue conueniendi ab his qui prætẽdit habere intereſſe.
20 *Subditorum intereſt non mutare dominum: & dominorum intereſt non mutare ſubditos.*
21 *Subditis facientibus vel ignorãtibus an præiudicet dominus trãſigendo vel aliter componendo de feudo?*
22 *Subditus non poteſt præſcribere ne præſtet obedientiam ſuperiori,ſed iura ſuperioris bene poteſt præſcribere.*
24 *Res mea nõ põt eſſe mea ex pluribus cõtrarijs acquiſitiõibus.*
Exceptiones contrarias ſi quis oppoſuerit,videtur illas diſiunctiuè oppoſuiſſe.
25 *Probatio debet in ſpecie & non in genere cõcludere.28.*
Equus ſi probetur mortuus : & non probetur talis equus talis pilaminis,&c.non releuat probantem.
26 *Pignus quod probetur vẽditũ à creditore ex pacto,debet probari quod illamet res pignorata fuit vendita,non autem quod talis res fuit vendita.*
27 *Articulãs præſcriptionẽ non debet ſe arctare ad tẽpus ſtatutũ ad finiẽdã præſcriptionẽ,ſed ad maius tempus,quia ſi deducũtur aliqua tempora:tempus ſufficiens remanebit.*
29 *Factũ qđ eſt punibile certo loco vel tempore:debet exprimi locus & tempus:aliàs dubia probatio non releuaret.*

Delictum

30 *Delictum quod poteſt eſſe punibile & non punibile ſecundum exceptionem rei, præſumitur potius non punibile.*
31 *Agens ad mutuum: debet probare mutuum factum ante libellum datum: aliâs actor ſuccumberet.*
32 *Confeßio inquiſiti poteſt acceptari quatenus facit contra ſe & non aliter niſi probetur: & quid operetur.*
33 *Ex præſumptionibus vehementibus non debet quis corporaliter puniri.*
34 *Prælatus præiudicat eccleſiæ ſuæ in omittendo. puta in permittendo rem eccleſiæ præſcribi, tenetur tamen de ſuo reſarcire.*
35 *Reſtitutio in integrum aduerſus præſcriptionem intra quantũ tempus debet peti?*
36 *Præſcriptio an currat, aduerſus debitum annuum: ſi creditor ceßauit petere?*

¶ CAP. XV.

1 AVditis. ¶ †De præſcriptiõe ſubduciť tps quo vacauit eccl'ia cõtra quã pſcribiť. ita ſummat Io. an. hîc: ſed hęc ſummatio de nihilo ſeruit, cũ hoc ſit expreſſum ĩ multis iuribus. ſ. e. c. de quarta. et. c. j. cũ ſi. ideo ſummo ſic. Prælatus inferior põt prę ſcribere in certis eccleſijs dioceſis totum ius ep̃ale. ſubduciť tamẽ de p̃ſcriptione tps quo vocauit eccleſia cathedralis. h. d. no. Primò ponit ꝓceſſum & cõcluſionem negotij. Secũdò indeciſè narrat reſtõnẽ ab vna parte petitã & cõceſſam. Tertiò cõmittit ꝓbationes recipiẽdas ſuper reſtitutione et cauſam diffiniendam. tertia ib: *quo circa*. ¶ Caſus literalis. Inter ep̃m vigo. & abbatem de eueſchã vertebať controuerſia ſuper quibuſdã eccleſijs in valle de heueſchã cõſtitutis quas dicebat ep̃s ad ſe ſpectare. leg. dioceſana. cã ſuper his cõmiſſa fuit iudicib⁹ coram quib⁹ petijt ep̃s eccleſias ſibi debere ſubeſſe quo ad legẽ dioceſanam, & oĩa iurà ep̃alia ſibi debere adiudicari ĩ illis eccleſijs. abbas verò dicebat eccl'ias illas ab ei⁹ iuriſdictione prorſus exemptas per priuilegia. Itẽ dicebat ſe illas eccl'ias legitimè præſcripſiſſe. ſup his vtraq; pars ſuas probatiões induxit. abbas induxit tã priuilegia quã teſtes ad ꝓbãdum ſuã intentionẽ: et ep̃s ad probãdũ interruptionẽ: tãdẽ cã ſic iſtructa remiſſa fuit ad ſedẽ apo. poſt allegatiões multiplices intellexit ep̃s ꝙ licet abbas per priuilegia nõ probaſſet ſuã intẽtionẽ tñ probauerat p̃ſcriptionẽ: petijt ep̃s ſe admitti p̃ beneficiũ reſtitutio. ad ꝓbãdũ ꝙ vigoren. eccl'ia tãto tẽpore vacauerat ꝙ tẽpore vacatiõis ſubducto, p̃ſcriptio nõ ſit cõpleta. abbas vidẽs ꝙ iſta ꝓbatio p̃iudicabat ſibi ĩ totum petijt ſe admitti p̃ idẽ beneficiũ ad ꝓbandũ p̃ priuilegia theo. & of. ſi. regũ. ꝙ vallis de eueſchã eſt ille locus quẽ Celeſtin⁹ libertati donauit. Papa vidẽs ꝙ vtraq; eccl'ia neceſſariã ꝓbationẽ admiſit, vtrãq; reſtituit contra alterã in prædictis articulis: ſed qa probatio abbatis præiudicialis erat, mãdat papa iudicib⁹ quatenus inſpiciãt priuilegia theo. & of. regũ. quæ abbas ſup libertate p̃miſſa aſſerit ſe habere. & ſi p̃ illã cõſtiterit ꝙ vallis de eueſchã ſit ille loc⁹ quẽ Celeſtinus libertati donauit abſoluãt abbatẽ ab impetitione epiſcopi ſuper eccleſijs p̃dictis, epiſcopo ſup illis ſilẽtium imponentes. ſi verò abbas in hac probatione defecerit, audiant probationes epiſcopi ſuper tempore quo intra. xl. an. ſedes epiſcopalis vacauit: & ſi per tm̃ tempus illã vacaſſe conſtiterit quòd illo ſubducto præſcriptio non ſit completa: adiudicẽt ep̃o ius epiſcopale in illis eccleſijs: abbati ſilentium imponendo. ſi autẽ ep̃s hãc exceptionẽ non probauerit: qa tamen interruptionem probauit ĩ quibuſdam articulis, adiudicent eidem ius epiſcopale in illis, dũmodo intra quadraginta annos interruptio facta fuerit in certis in quibus abbas prę ſcriptionẽ probauit ep̃o ſilẽtiũ imponẽtes. Bern. Nota primò iũcta gl. j. ꝙ lex dioceſana generaliter ſumpta cõprehẽdit legẽ iuriſdictionis. colligiť autẽ hîc qa petebat ep̃s in iſtis eccleſijs ius ep̃ale: vt patet in ſequẽtibus. hoc autẽ ius conſiſtit in vtraque lege & præcipuè in lege iuriſdictionis. & cũ ab illa monaſteria non ſunt exẽpta. vt plenè legi. & no. in. c. dilectus. de off. ord. & x. q. j. in ſumma. capiť autẽ hîc ita largè: tum propter ſubiectã materiam: tum quia verba libelli ſunt latè interpretanda in fauorẽ
a libellantis. [a] vt. l. ſi quis intentione ambigua. &. l. ſolemus. ff. de iudi. &. c. cum eccleſia ſutrina. de cauſa poſ. & proprie. & bonus tex. cum ibi notatis. in. c. conſtitutus. de reli. do. ſecus autem vbi hoc verbum proferreť in materia ſtricta: quia tunc non comprehenderet legem iuriſ dictionis ſed legem dioceſanã tantũ in ſpecie ſua. ſic ĩtel
2 lige tex. d. c. dilectus. ¶ †Nã iſtud verbum fuit ibi prolatum in ſentẽtia q̃ eſt ſtricti iuris: vt. l. vna. C. ſi plu. vna. ſen. no. Bař. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. in. ij. colũ. quod no. Ex his do hanc regulã quòd in materia differẽti ſi ſumus in fauorabilibus vna lex comprehendit aliam: ſecus in odioſis. ¶ Not. ſecundò ꝙ reus poteſt ſimul & ſemel ſe defendere ex priuilegio & prę ſcriptione. de quo vide bonam gl. in regula nullus pluribus. de reg. iur. lib. vj. & quod no. j. e. c. veniẽs. Itẽ ꝙ pluribus defenſiõibus allegatis (quarũ quælibet eſt p̃ ſe ſufficiẽs ad intentũ ꝓponen
3 tis) recipiẽda eſt pri⁹ probatio ſuper leuiori. vnde papa mandauit hîc recipi prius probationes ſuper priuilegio & in defectũ ſup̃ præſcriptiõe. ſimile in. c. ſi fortè. de ele. li. vj. ¶ †Nota tertiò ꝙ ꝓbatio inſtrumenti dubia nõ releuat: niſi aliter certificeť: nec recipit interpretationẽ ab articulis ſeu confeſsionẽ producentis. facit. c. in prę ſen-
4 tia. de proba. &. c. cum Iohãnes. de fide inſtr. ¶ †No. iiij. duos modos quibus eccleſiæ ſeculares poſſunt pleno iure ſubeſſe abbati p̃ priuilegiũ. ſ. romani pontificis, & per præſcriptionẽ. & dicunť ſubiectæ pleno iure qñ ep̃s nullũ ius epiſcopale in illis exercet: ſed vtraq; lege ſubijciũtur abbati: vt leg. & no. in. c. qñ. de priui. Ex quo ſingula riter no. ꝙ totũ ius epiſcopale in certis eccleſijs eſt p̃ſcriptibile per inferiorem. & de hoc latius j. ſuper gloſſ. iij.
5 ¶ †No. ibi. *intra. xl. annos, &c.* ꝙ vacatio eccleſię impedit contra eã p̃ſcriptionẽ currere: & facit eã dormire ſiue ante p̃ſcriptionẽ inchoatã contigerit: vt. ſ. eo. c. j. &. c. de quarta. ſiue pẽdẽte p̃ſcriptione: vt hîc. & facit ad ea q̃
6 dixi. ſ. e. c. ex trãſmiſſa. &. c. cũ nobis. ¶ †Not. ibi: *cauſarum matrimonialium.* iuncta gl. iij. in fi. habes eñ hîc text. expreſſum ꝙ cognitio cauſarũ matrimonialiũ põt prę-
b ſcribi per inferiorẽ prælatũ[b] epiſcopo etiã regularẽ. Abbas eñ hic p̃ſcripſiſſet, niſi interruptio obſtitiſſet: cui⁹ cõtrariũ (& minus bene) tenuit Hoſt. in. c. literas. de reſ. ſpol. ſatis videť concordare huic text. c. accedẽtibus. iũcta gl. fi. de exceſ. præla. &. c. j. iuncta. gloſſ. iiij. de conſanguinit. & aff. tenet Io. an. in. d. c. literas. &. c. accedẽtibus. Ex quo nota ꝙ nedum ea quæ ſunt ſimplicis iuriſdictionis poſſunt per inferiorem præſcribi: ſed etiã ſi ſint dignitatis epſcopalis: nã cognitio cauſarũ matrimonialiũ eſt dignitatis epiſcopalis: vt in. d. c. accedentibus. Ex quo infero ꝙ inſtitutio etiam authorizabilis poteſt per inferiorem prælatũ præſcribi, cũ hoc non ſit ordinis ep̃alis. & ſic ceſſat cõtrariũ. c. quãto. de conſue. &. c. q̃uis. lxviij. diſt. cuius contrarium voluit hîc Hoſti. & in. c. cũ ſatis. de offi. archi. ſed minus bene iudicio meo. & contra hũc tex. locutus eſt: quia ſub cura eccleſiarum iſtarũ erat tota illa vallis de eueſcham. hinc eſt quòd etiam præſcripſerat abbas iuriſdictionem epiſcopalem reſpectu populi: vt patet in cognitione cauſarum matrimonialium circa quã facta fuit interruptio, & ſic abbas acqſiuit plenum ius epiſcopale in iſtis eccleſijs & in tota illa valle, præterq̃ in exceptuatis hîc. in quibus facta fuit interruptio per epiſcopum: aliâs proceſsiſſet in totum prę ſcriptio. ergo competebat huic abbati inſtitutio etiam authorizabilis reſpectu curæ populi. & no. ſingulariter, qa nemo ad hoc ponderauit iſtum tex. Et ꝙ hæc inſtitutio quæſibilis ſit per inferiorem epiſcopo: ſentit hîc Inn. &

SEBA. SAPI.

a ¶ Libellantis. Vi de quod decidit. d. Abb. ĩ. c. ex parte ſ. de reſcrip. & ĩ. c. ſedes. in. j. not. ſ. de teſti. & multa accumulat Feli. hîc & mod. in. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ff. de iureiur. quid autem ſi ĩ libello eẽt clauſula omni meliori modo. an libellus continẽs repugnãtiam ſaluari poſsit vide Alex. in conſil. cx. in. v. vol. vbi videtur contraria ri de his quæ dicit Feli. hîc col. iij.

b ¶ Inferiorem prę latum. Adde Cal. latè conſi. ij. hoc. e. tit. Bal. cõſ. xciij. v. lib.

a clarius j. e. c. cùm olim. a vbi videtur tex. iudicio meo nõ cauillãdo literã. & tenet gl. in. d. c. cũ satis. & Io. an. apertè sensit in. c. cũ venerabilis. de censi. & Paul. de leaza. in cle. j. de excess. præla. in cle. ne in agro. §. cæterum. de statu regu. facit qđ no. Io. an. post Arch. in. c. cũ eps. de offi. ordi. li. vj. & Arch. xvj. qõ. ij. in summa. & domi. de Rot. deci. 7 ccxxxj. ¶ † Ex p̃dictis & tex. no. aliud singulare dictum b quod alibi ita bene non probat, quòd inferior prælatus potest præscribere certã partem diœcesis. cum territorio, excludendo prorsus episcopum in illo loco ab exercitio iuris episcopalis, cuius contrarium & nõ bene, sensit Host. in. c. cum contingat. de foro compe. sed primũ dictum tenet Archidia. & Ioannes and. in. d. c. cũ episcopus. & vide in hoc quod plenè dixi in. d. c. cũ contingat. Aliud etiam singulare colligo ex hoc tex. quòd exercens iurisdictionẽ in aliquo loco vniuersaliter vel in certis articulis, videt illã præscribere excludendo illum ad quem pertinebat iurisdictio : non autem vt in exercitio cũ illo concurrat. licet gl. & quidam alij sentiant contrarium in. c. pastoralis. in prin. de off. ord. sed hîc est tex. prorsus in cõtrariũ: hîc eñ dicit ꝙ episcopus fuit aliquãdo prohibitus exercere iura epaliæ: sed abbas exercẽdo præscripsit contra episcopum negligentẽ: & imponit silentium episcopo, & abbati adiudicat ius episcopale. & ad idem j. e. c. cũ olim. & facit quod no. Inn. in. c. dilect9. de capel. mo. 8 ¶ † No. ꝙ priuilegium incertũ & dubiũ vt erat hîc priuilegiũ Celestini quod refebat se ad priuilegiũ illorũ regum dat legitimam cãm præscribẽdi certa iura. ad idẽ vide bonum tex. in. c. cũ dilectus. de consue. ¶ † Not. ex 9 fine text. quòd interruptio c facta in certis capitulis alio c possidente iurisdictionẽ vniuersaliter, non operat effectum suum respectu iurisdictionis vniuersalis, sed solũ respectu aliorũ articulorũ in quibus facta fuit. simile in possidente seu exercente iurisdictionem respectu certorũ articulorũ alio possidẽte vniuersaliter. nõ eñ extẽdit possessio ad alios articulos etiã consimiles sed tãtũ præscribit q̃tũ possidet : vt est text. bo. ĩ. d. c. cũ olim. & c. cũ cõtingat j. de decimis. no. ponit Inn. in. d. c. cũ dilectus. de 10 capel. mona. ¶ † Vltimò no. in ver. *si autem.* quòd interruptio post completam præscriptionẽ non habet lædere ius ex præscriptione iã quæsitum. oportet ergo vt valeat quod fiat intra tempus præscriptionis. ¶ Ex quo in 11 fero † ꝙ præscriptio seu consuetudo iam completa non tollitur, licet bis vel semel fiat contrarium. quod tenet Spe. e. tit. §. j. ver. quid si post completum. allegat. l. si vn9. §. sed si pactũ. ff. de pact. sed iudicio meo hîc magis clarè probat. & ad hoc clarius. l. tpalis. iuncta gl. ff. de reg. iur. aliâs est §. l. præcedentis quæ incipit. nemo alieno. no. Io. and. in. c. fi. de consue. requiritur ergo ad tollendam præscriptionem vel consuetudinem contraria præscriptio vel consuetudo: vt no. in iuribus proximè allegatis. facit 12 c. j. j. de reg. iur. ¶ † Et no. ꝙ ex solã prescriptione possũt se tueri etiã religiosi licet expressè & ex post facto constet titulum qui dedit causam præscribendi non sufficere ad ius transferendum. simile in. c. cum dilect9. de consue. ¶ Sed antèq̃ descendam ad gl. quia tex. facit mentionem de interruptiõe: & non dicit qualiter fiat ista interruptio. 13 ¶ † Quæro qualiter fiat interruptio prescriptionis in corporalibus. so. hanc materiam satis examinaui. s. e. in. c. illud. Sed propter aliqua dicta Innocen. hîc quæ mihi non placẽt : nec illa ĩ totum ibi recitaui dicam hîc. dicit enim quòd interruptio fit in iuribus & in alijs incorporalibus eodem modo sicut in corporalibus, scilicet per litis contestat. & alijs modis. no. in. d. c. illud fit etiã in his specialis interruptio, si episcopus saltẽ vna vice fuisset vsus his iuribus ante completam præscriptionem abbatis. arg. C. de præscrip. xxx. ann. l. cũ notissimi. Idẽ dicit si prohibuisset episcopus per violentiam abbatem volentem exercere iurisdictionẽ quã prescribebat, ita quòd timore epi dimiserit illã exercere: qa cũ possessio perdatur solo aĩo, multofortius interrumpitur. ff. de acqui. poss. l. possidere. §. in amittenda. & l. quẽadmodũ. & quia deiectus videtur qui non vtitur, quia suspicatur se posse repelli. ff. de acqui. poss. l. si id quod. §. fin. hoc dictum satis placet. et tenet Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuc. 14 ¶ † Sed contra præcedens dictum in eo quod voluit ꝙ d episcopus d exercendo & vtendo illis iuribus saltem vna vice ante completam præscriptionẽ videat interrumpere præscriptionẽ. op. quia licet episcopus exercuerit epalia non minus poterit abbas illa exercere. cũ vsitatio: excommunicatio & similia possunt esse insolidũ apud plures, sicut sunt apud archipresbyterum: archidiaconum, episcopum, et archiepiscopum qui in proprios subditos exercent prædicta j. c. proxi. no. de of. archidia. c. j. & c. cũ satis. de off. archipref. c. ij. & iij. sic & abbas poterit cum prædictis hæc iura exercere, nec prescribet sibi ius alterius, sed præscribet sibi ius consimile. sol. hoc contrariũ formauit ipsemet Innocent. sed iudicio meo minus bene soluit. dicit enim quòd Abbas præscribit cõtra singulos & contra omnes. nam quicunq; fuerit ille qui habet ius excommunicandi, vel vsitãdi, vel quodcunq;, siue archiepiscopus, siue episcopus, siue quis alius: etiam si ex præscriptione habeat cõtra eũ vel omnes præscriberet abbas, & si aliqs ipsorũ interrũpat aliquo modorũ supradictorũ, contra eum non pficiet p̃scriptio. & hoc dicit bene probari ex hoc. c. et j. e. c. cũ olim. Certè hîc. & in. c. cũ olim. non probat ꝙ episcopus exercendo per se interrumpit prescriptionem abbatis. solum enim hîc fit mentio de interruptione: sed non dicit qualiter fuit facta. nec puto id dictum Inn. verum. & contrarium ipsemet sensit in dicto. c. cum olim. in princip. vbi dicit ꝙ si episcopus vidit alium iura episcopalia exercere & populum obedire, vel illius sententiam obseruare, & passus est in tantum quòd parochianos alteri obedientes non puniuit, nec exercuit animo pusillanimi. deseruisse videtur suam possessionem. & sic est in alium translata. arg. ff. si ser. ven. l. & si fortè. §. j. sed si episcopus non est passus suum populum alterius episcopi vel prælati sententias seruare: puta quia vel tẽporaliter puniuit parochianos qui seruabant sententias alterius in tantũ quòd eos vilipenderet, vel saltem excommunicauit eos licet non possit facere eo quòd alterius sententias nõ seruauerũt: vel alio modo processisset contra eos: ita quòd bene appareat ꝙ possessionem non dimittit: dicit Innoc. ꝙ non amittit possessionem qui non amittit nisi animo : & iste nullo modo videtur habere animum possessionem amittendi. Et idem dicit Inno. si aliter contra parochianos huiusmodi processisset puta mulctãdo: vel eorũ bona occupando. Ex his enim satis arguo ꝙ episcopus non impedit nec interrumpit possessionem alterius illa iura exercendo: sed oportet ꝙ ipse prohibeat illum exercere, vel subiectus sibi obedire, vel litem contestet, vel alium actum exerceat per quem interrumpatur præscriptio: de quo in. d. c. illud. facit optimè. l. vt perfectius. C. de anna. excep. & etiam. xvj. q. iij. c. placuit. §. potest. vbi ponit modus interrumpendi præscriptionem, nec numeratur prædictus modus. Bar. etiam in. d. l. naturaliter. el. ij. ponit dicta Inno. hîc: sed omisit hunc modum: quia fortè sibi non placuit. Prẽterea si hoc dictum Inn. esset verum sequeretur ꝙ nunquã quis præscriberet iurisdictionem accumulatiuè ad episcopum vt sic ambo exercerent: & sit locus præuentioni: cuius contrarium sentit gl. & clarius Ioan. an. in. c. pastoralis. de offi. ord. Dico ergo concludendo ꝙ aut solus præscribens vsus fuit illis iuribus, & videtur præscripsisse excluso episcopo : & hoc tenet Inno. in. d. c. cum olim. aut etiam episcopus fuit vsus, & tunc præscripsit accumulatiuè ad episcopum. eps enim non vtendo & patiendo alium vti, videtur consensisse vt ambo

a ¶ Olim. Et ibidẽ de hoc vide per. d. Anto. in. ij. colum. ☞ SEBA. SAPI.

b ¶ Singulare dictũ. Vide Fel. in. c. irrefragabili. circa prĩcip. s̃. de offi. ordi. Abb. in. c. auditis. in. iij. no. s̃. de ĩ inte. rest. & in. c. cum venerabilis. j. de cẽ sib.

c ¶ Interruptio. Vtrũ per interruptio. præscriptionis vel acquisitionem possessionis quo ad vnum articulũ intelligat interrupta præscriptio vel acquisita possessio quo ad alios vide omnino Petr. de ancha. in repe. c. beneficiũ. in vlti. char. ver. x. q̃ro. de reg. iur. in vj.

¶ Adde Ro. cõsi. cccl xxxj. Abbatẽ cont. l vij. ij. li.

☞ SEBA. SAPI.

d ¶ Quod episcopus. Vide Io. Frã. balbum in trac. p̃scriptionũ. in. iij. parte sextę partis principalis in. j. q. vbi refert. verba Abba. hîc.

vt ambo vtantur. & ſic intelligo no.in.d.c.paſtoralis.& ꝓ hoc facit totus ferè titulus.de offi.archi.nam pro maiori parte illa ſpectant ad archidiaconum de conſuetudine & nihilominus eps̃ illa exercet.& hæc notabis.quia non bene per alios declarata.Ex prædictis infero ad aliam q̃onem quã ponit Inn.ꝙ ſi teſtes ꝑ ep̃m producti dicũt ꝙ exercuit iura epiſcopalia,& teſtes abbatis deponũt pro abbate:quorum dicto ſtabitur?ſol.dicit Inn. ꝙ ſi teſtes ep̃i & teſtes abbatis omnino ſunt pares:vt quia teſtes ep̃i dicũt eum exercuiſſe iura ep̃alia,& teſtes abbatis illud idem dicunt de abbate.

15 ¶ † Data in alijs teſtium paritate præferuntur teſtes q̃ cõcordãt
a iuri cõi,& ſic dicũt veriſimiliora.[a]ar.s̃.de ꝓb.c.licet.ver.ex p̃miſſis.Si verò teſtes abbatis dicant generaliter abbatẽ exercuiſſe iura ep̃alia:& teſtes ep̃i probant ſolũ eccleſiã ſitã in dioceſi:& ꝙ eps̃ exercuit ibi ep̃alia:non tamẽ dicunt ꝙ oĩa adiudicabunt abbati, illis exceptis de quibus probauit eps̃:& exceptis his de quibus probauerit interruptionem interueniſſe.quod fortè ſufficit ꝓbare per duos teſtes ſecũdũ eum:licet abbas generaliter probauerit ꝑ plures.arg.s̃.e.c.illud.dicit tamen Inno.ꝙ prudenter faciet examinator ſi de ſingulis capitulis iuris epiſcopalis ſigillatim interroget teſtes abbatis.Hoſt.dicit ꝙ hæc debet eſſe cautela aduocati ep̃i contra quem teſtes producuntur.ad hoc de teſti.c.ij.lib.vj.& tunc ſecundum Inno.non proderit præſcriptio abbatis, niſi in capitulis
16 probatis.vt j.e.cũ olim. ¶ † Mihi nõ placet hoc ſecũdũ membrũ
Inno.qa licet indefinita in multis ęquipolleat vniuerſali:iuxta no.
vt in.c.vt circa.de elect.lib.vj.& benefacit tex.i.l.final.ff.de vi.tri.
b & oleo le.tamen aliud [b] dicendũ in teſtib⁹,[c] cũ eorũ dictũ debeat
c concludere neceſſariò & non pręſumptiuè:vt in.c.in pręſentia.de
proba.nã indefinita poſſet verificari in duobus capitulis ſeu iuri-
17 bus epiſcopalibus.& in hoc no.dictũ Inno. ¶ † Sed primũ mem-
brum Inn.nõ mihi placet ĩ eo quod dicit ꝙ ſi teſtes vtriuſq; ſunt
ęquales præferendi ſunt teſtes ep̃i,qa cõcordãt iuri cõi.nam poſſibile eſt ꝙ vtriuſq; teſtes verũ dicãt.ſ.ꝙ eps̃ & abbas exercuerũt.iuxta ea q̃ dixi in p̃ce.q.Saluãdo tñ certo caſu dictũ.Inno.diſtinguo ſic ꝙ aut eps̃ & abbas dicũt ſe illa iura inſolidũ poſſediſſe . & tunc cũ impoſsibile ſit ꝙ duo illa eadẽ iura poſſederint inſolidum,ſententiãdum eſt pro eo qui habet pręſumptionẽ iuris pro ſe.& iſte eſt proprius caſus dicti.c.licet.ver.ex præmiſſis.de proba.Aut dicit abbas ꝙ exercuit & poſſedit illa iura epiſcopo tamen excluſo ſed concurrẽte in exercitio,ita ꝙ loc⁹ erat q̃ũetioni,& tũc ſnĩabitur ꝑ vtroq; cũ vtrũq; ſit poſsibile.quia diſtinctum.arg.c. cũ tu.
18 de teſti.& eorũ quæ no.in.d.c.paſtoralis.¶ † Facit optimè quod
no.Bartol.in.l.ſi duo..ff.vti poſſi.vbi dicit ſi duo probant æqualiter poſſediſſe eandem rem,adiudicanda eſt eadem res vtrique.& de hoc vltimo dixi plenè in.d.c.licet. ¶ Nunc venio ad glo.& op.
19 contra textum.in eo † ꝙ epiſcopus egerit ſuper eccleſijs ſitis ĩ val
le de heueſchã contra abbatem.videtur eĩ ꝙ debuiſſet agere cõtra capellanos ſeu rectores illarũ eccleſiarum:vt in . c .querelã.de electio.Sol.gl.ij.hîc contrariũ ſenſit & in effectu voluit ſic ſoluere,quòd aut agitur de ſubiectione,& tunc non illi qui poſſederũt iure ſubiectionis ſed ille qui dicit illos ſibi ſubiectos cõuenire debet,quaſi iſtius principaliter interſit:& ita loquitur hîc . Aut agit̃ de fãtõ ſubiecti vel rectoris : vt quia dicitur ipſum etiam eccleſiã occupaſſe & petitur deinde remoueri : & conuenitur ipſe ſubiectus:& ita loquitur.d.c.querelã.Aut agit̃ de alijs iuribus, puta qa quis petit cenſum vel procuratorem à capellanis:& tunc illos cõuenit quaſi principaliter interſit capellanorũ:& nõ illi⁹ qui poſsidet ſubiectionem:& hęc eſt mens huius gl.Extra gl.multa dicunt̃. Vin.ſentit ꝙ cõtra vtrunq; poteſt agi:licet agatur de ſubiectione & obtinendo contra vnum alteri non fit præiudicium j. de re iu. c.cũ ſup .&.c.ſuborta.not. bene hoc dictũ Vin.& idem tenet Tã. ſed Phi.hoc limitauit,niſi is q licit eos ſibi ſubditos ſciuerit cãm ſuam agi,& tacuerit.per.c.q̃uis j..e.Inno.in hoc multa ſcribit hîc. & in.c.inter quatuor.de maio.& obe.& in.c.cũ deputati. de iudi. &.c.cum ſuper,&.c.pe j. de re iud.Ego aliqua tetigi ĩ.d.c. cũ deputati.& infra remittã.Sed hîc annectam quæ dicit Inn.hîc qui primò dixit ꝙ tunc nocet taciturnitas hoc caſu quando lata eſt ſententia contra illum ad quẽ primo loco pertinet defenſio ſciente illo ad quem pertinet ſecundo loco.per præalle.decr.q̃uis.&.l. ſæpe.ff.de re iud.ſecus dicit econtra.alleg.d.c.cũ ſuper.& dicit quoſ

a ¶ Veriſimiliora. Vtrũ indiſtinctè preferãtur teſtes deponentes veriſimiliora.& de hoc p.d.Ant.in.d.c.licet cãm.in.xvij.colũ.& quod ibi notaui. ¶ Adde dictis Panor.Old.conſil.cclxxiij.

b ✠ SEBA. SAPI. ¶ Tamẽ aliud. Idẽ tenet Alex.in conſi.cx.incip.viſis acutiſsimis.ĩ.ij.col.in.j.vo.& Deci.in.c.cũ oẽs.in.ij.lect.in.j.co.s̃.de cõſtit.cũ multis allegatis p Fel.hic col. xiij.Alex.in cõſil. lxviij.ĩ.ij.vo. & in conſil . cxxxix.in eo.vol.

dam dicere ꝙ primo loco ſpectat ad prælatũ defenſio eccleſiæ de cuius ſubiectione agit̃ q ſubiectionẽ poſsidet.ſecũdo ad miniſtrũ illi⁹ eccleſię ſiue ad rectorẽ.ſecus ſi ageret̃ de poſſeſsiõibus eccleſię quaſi per hoc ſentiat Inn. c
d quòd ſententia lata[d] ſuper ſubiectione cõtra ſuperiorẽ ipſã poſsidẽtẽ nocet ſubiectis ſciẽtib⁹ illã cãm agi, quibus competit ſecũdo loco defenſio.ſecus ſi eſt lata contra ſubiectos, quia tunc non nocet ſuperiori licet ſciuerit cauſam agi.Sed Hoſti.ait ꝙ per illa iura.c.q̃uis.&.l.ſæpe.potius eſſet dicẽdũ oppoſitũ. q. d.Hoſti.ꝙ magis eſſet imputandũ ei cui primo loco competebat defenſio & permiſit ſequentem agere:quia poterat illum repellere & cãm iure aſſumere,q̃ econtrà.Et fortè melius dicit ſi illa iura rectè põderent̃:ſed dic:vt j.poſtea no.dicit Inn.alios dicere & fortè melius ſecũdum eũ ꝙ hoc caſu non dicitur pertinere primò ad vnũ:ſecũdò ad alium.ſed plenè & ęqualiter defenſio pertinet ad vtrunq;. C.de li.cau.l.principaliter.Et no.quia hoc di
20 ctũ ſatis mihi placet. ¶ † Nam (vt dicit Inno.& bene)ſicut intereſt domini non perdere ſubiectos,ita intereſt ſubiectorũ non mutare dominum.ad hoc alle.quod leg.& no.in c.humilis.de mai.& obe . & in.l.imperialem. §.præterea ducatus.de prohi.feu.ali.colla. x. & l.j.§.ex eadem.de capi.cõ.ea.colla.vbi dicit̃ non poſſe dominum alienare feudũ ſine cõſenſu vaſalli,ne compellatur habere dominũ quẽ nolit vel ſibi nõ expediat habere. in.d.c. humilis.citãtur p̃lati inferiores cũ agit̃ de iure primaticiæ,quaſi eorum interſit non habere nouum dominũ & ſuperiorẽ. dicit ẽt Inn. ꝙ ſentẽtia contra vnum ex prædictis lata nõ pręiudicat alteri ignoranti ſed ſcienti ſic.per iura præalleg.ſed certè iudicio meo hoc dictum ſe non compatitur cum pręcedenti. nã ſi ad vtrunq; pertinet defenſio ęquè principaliter,ergo ſẽtẽtia lata contra vnum non debet præiudicare alteri etiam ſcienti : per iura quæ ad ſuã opi.adducit Inno.nã.c. q̃uis. &.l. ſæpe.loquunt̃ quando ſentẽtia fuit lata contra eum cui ſecundo loco competebat defenſio,quia tũc eſt quid imputandum tacenti & ſcienti cui competebat primo loco defenſio: quare permiſit ſequentem agere . nam videt̃ litigaſſe de ſuo conſenſu ex quo potuit illum remouere & non remouit.& ſuper hac rõne ſunt fundata illa iura:ſed quãdo defenſio pertinet ſimul ad vtrunq;,ceſſat hæc ratio. cùm non ſit quid imputetur tacenti in iudicium non vocato,cũ nõ poſsit remouere illum cui

c ¶ In teſtibus.No. limitationẽ à regula quæ habet ꝙ indefinita æq pollet vniuerſali . nã iſta regula fallit in dicto teſtis,qa cũ debet neceſſariò concludere indefinita ꝓlata à teſte nõ ęquipollet vniuerſali . puta ꝙ teſtes deponũt qualiter canonici talis eccleſiæ cõſenſerunt ĩ electiõe talis ſyndici: pars aduerſa dicit eſt bene verũ ꝙ duo vel tres conſenſerũt: ſed in illa eccleſia ſunt.x.canonici. ꝓfectò illa indefinita ꝓlata à teſte nõ ęq pollet vniuerſali, nec ꝓbat ꝙ oẽs canonici cõſenſerint.imo nihil releuat.et idẽ qd̃ Pan . hîc tenet Pe.de anch.& Inn. in.c.q̃to . de his q̃ fi.à p̃l. ſine conſen. c . & iſtã deciſionẽ ſequit̃.d . Alex.in multis conſilijs in conſ.cx.inci . viſis acutiſsimis dubitationibus.in.ij . col. & cõſi.ccx.inci. viſo & bñ diſcuſſo ꝓceſſu.in.ij.col.& in conſi.ccl. incip. in cã & lite vertẽte iter dños.pe.co. & in cõſ.cccclxxvj. qd̃ incipit viſo ſupiore themate . in . iiij. colũ. & in conſi . ccccxv. inci.viſo proceſſu cãę vertentis inter dñm frã.ad fi.alibi tñ neſcio q̃ ſpũ .d. Alex. tenuit cõtrariũ & malè in conſ. cxviij.in.ij.colũ.

ANTO.FRAN.

¶ Aut qñ ĩdefinitiua æq pollet vniuerſali. Vide Bar.& doct.in.l.j.ff.de re.iur.& eũdem Bar.in.l.ſi plures .ff. de leg.iij.& in.l,ſi quis ita.de teſta.tu.& in.l.ſi ſeruitus.ff.de ſer.vr.pręd.& Old.in conſi,clxxij.& per Pau.de ca.cõſi.cxlviij.& vide Bar.in.l. q ędificiũ.ff.de ſer.vr.p̃d.& ad illud quod iſte dicit ꝙ ſi ſunt plures canonici ĩ eccleſia & fiat mentio de canonicis ſimpliciter non intelligit̃ vniuerſaliter, vt eſt tex.& ibi per domi.Abba.& mod.in.c.cũ acceſsiſſent.de cõſti.vbi fit mẽtio de canonicis ſimpliciter:& qñ fit mentio de canonicis vniuerſaliter fit mentio de capitulo.& habet̃ in.c,cũ in.e.ti,de conſt.& p And. ſic.

d ✠ SEBA.SAPI. ¶ Snĩa lata. Vide Io.de Imo.in.l.à ſnĩa.co.xij.ff. de appel.cũ multis alle. per Alex.in rep.l.ſæpe.col.lxxvj.ff.de re iudica.

a ¶ SEBA. SAPI. ¶ Nec econtra. vide Fel. in. c. dilecti. ſ. de maiori. & obe. in. c. ad audientiã. co. ñ. ſ. e. & Ia. ĩ pludñs ſeu. char. viñ. col. iñ.

b ¶ Subiectis. Adde eundẽ. conſi. iñ. ¶ Adde ꝙ iſtã deciſionẽ ſequit hîc. d. Ant. in. iiñ. col. & do. Alex. conſi. cxviñ. incip. in cã. & lite vertente inter peregrinũ. in vlti. col. & in conſi. ſeq. quod incipit viſo proceſſu. ĩ. iiñ. co.

Et ex p̃dictis ĩfero ꝙ ĩ reb⁹ pr̃ſumit pluralitas. et ſic habes colligere limitationẽ ad regulã q̃ hz ꝙ pluralitas ĩ dubio nõ p̃ſumit niſi probet. Loĩa. iũcta gl. in ver. cõprobat. C. de teſt. l. fi. vbi no. Bar. C. ſi cer. pe. no. tex. in c. in p̃tia. ſ. verũ ñ. & ibi expreſsè no. d. Ant. de bu. & alĩ de prob. idem tenet Bal. ĩ. l. ñ. C. de err. aduo. vbi dicit ꝙ in dubio nõ præſumit pluralitas ſnĩarũ. & ibidẽ Sal. no. ꝙ in dubio nõ pr̃ſumit plura litas teſtamẽtorũ. & ꝙ nõ p̃ſumatur pluralitas in actibus hoĩm nec ĩ pſonis niſi ꝓbet, dicit Bal. in. l. neq; natales. in. ñ. colũ. C. de ꝓba. ſi nec pr̃ſumit pluralitas ĩ nomine ꝓprio. ſecũdũ Bar. ĩ. l. ſi in rẽ. ff. de rei vẽ. & Bar. in pulchra. q. ĩ. l. ſi qs ſeruos. ſ. inter duos. in fi. ff. de le. ñ. ad literã. d. Ant. de butri. in. c. ñ. in ñ. col. in fi. de li. ob li. iſta regula multũ reſtringit cõtra dicta hic per Ioã. an. Pano. & ſequaces. niſi dicam⁹ ꝙ p̃dicta regula fallit in rebus. ita loquũtur hîc. Io. and. & Pano. vt. ſ. collegi & iſtã limitationẽ expreſsè ponit. d. Alex. nullãtñ mẽtionẽ faciẽs de pr̃dictis. in conſi. cclxxv. inci. in cauſa & lite vertente inter Alber. de mainardis ĩ. ñ. colum. vbi expreſsè conſuluit ꝙ ĩ reb⁹ pr̃ſumit pluralitas niſi i dẽtitas probet. alle. no. per Ia. bu. & Bal. in. d. l. ñ. C. de erro. aduoca.

principaliter ſicut ſibi competebat defenſio, cum exequeretur ſeu defenderet ius ſuũ. vñ propter par intereſſe negotium agitatũ cum vno dicitur reſpectu alterius res inter alios acta ad hoc ꝙ alteri non præiudicat. ad hoc allego tex. apertum in. d. c. cũ ſup. qui eſt ſingularis iudicio meo in hac materia: & ibi latius hunc articulũ examinabo. & ſic intelligẽdo p̃t ſaluari dictũ Vin. & Tã. quod. ſ. recitaui. ¶ † In compoſitione ſeu tranſactione fatet Inn. ꝙ facta ab vno alteri etiam ſciẽti non præiudicat. ar. in eo quod leg. & no. in. c. contingit. de trãſa. quod eſt bene notandũ: ſi ergo ſuperior cõponit & tranſigit ſuper ſubiectione non præiudicat ſubiectis etiam ſcientibus & tacentibus nec econtra. a & hoc puto procedere reſpectu ſuperioritatis eccleſiaſticæ. In ſecularibus verò dicerẽ vt in comitatibus: ducatibus & ſimilibus de iure vendicare non poſſunt cũ ſint publici iuris: niſi conſuetudo aliud habeat, quo caſu poterunt vendi ad libitũ non obſtante contradictione ſubiectorũ. & ſentit Bal. in. c. j. §. ex eadem. de lege cõ. colla. x. & hoc caſu puto ꝙ dominus poterit ſolus in iudiciũ ſubiectionẽ deducere, cõponere, & tranſigere, & præiudicabit ſubiectis b etiam ignorãtibus: quia qui poteſt ſolus vẽdere p̃t forti⁹ in iudicio experiri & cõponere. ar. in. l. ait prętor. ff. de iu. delib. idẽ dico in feudo vt poſsit dominus cũ vniuerſitate illud in aliũ transferre & experiri in præiudiciũ vaſallorũ ſeu ſine conſenſu eorum: vt in d. §. ex eadem. poterit etiam ſine vniuerſitate, ſi conſuetudo habet vt ſolus poſsit alienare. de quo in. d. c. j. §. ex eadẽ. & in. c. imperialem. §. præterea ducatus. de prohi. feu. aliena. Finaliter Inn. hîc circa ordinẽ agendi diſtinguit ꝙ aliquando poſsidet qs iura aliqua, aliquando non poſsidet, ſed tñ ĩ eo poſsidenť. inter quę duo. ſ. eſt differẽtia notanda. ponit exemplũ. quandoq; eſt aliquis in poſſeſsione ꝙ non teneatur ire ad concilium, vel ꝙ poſsit ordinari & benedici à quo maluerit epiſcopo, & cõ ſimiliaj̃. e. c. veniẽs. quandoq; verò non poſsidet hæc iura. ſed ab alio poſsidentur in eo: ſicut monaſterium (de quo hîc agitur) dicebat ſe habere & poſsidere quędã iura in quibuſdã eccleſijs quæ tamen eccleſiæ non poſsidebant neque poſsidere poterãt in ſeipſis: quia nullus poteſt in ſeipſo ius vel ſeruitutem habere: nec mirum: quia nec in re propria quis poteſt habere ſeruitutem. l. ĩ re communi. ff. de ſer. vr. p̃d. hoc vltimo caſu poteſt agi. ſ. cõtra vtrunq;. ſ. cõtra detinentẽ ſubditos & cõtra ſubditos qui non obediunt. contra detinentem verò agi poteſt quia ſua intereſt, cũ ſit in poſſeſsione ſubiectionis. vt hîc. &. c. iter quatuor. de maio. & obedien. contra ſubditos verò agi poteſt, qa actorem non patiuntur vti iure ſuo. non obediendo. Item ſicut intereſt prælatorum non perdere iura ſua quę habent in ſubditos ita quandoq; intereſt ſubditorũ non mutare dominos: vt. ſ. dixi. Et ex hac ratione dicit Inn. ꝙ ſubditi poſſeſsi admittuntur ad defendẽdam litem & ad aſsiſtendum defendenti & ad appellandum: vt no. j̃. ti. proxi. c. cũ ſuper. & hoc membrũ ſatis placet Ioã. and. & credo veriſsimum. per ea quæ ſuperius dixi: & ꝙ poſsit agi contra poſſeſſum allego. c. cũ inter. &. d. c. cum ſuperj̃. ti. proxi. facit. c. cũ dilecta. de confir. vti. in p̃cedenti verò mẽbro cũ quis poſsidet aliqua iura non autem poſsidentur. in eo dicit Inno. ꝙ prælatus talis poſſeſſoris ſiue ſit reus ſiue actor non poteſt ſuper huiuſmodi iuribus vel libertate conuenire nec cõueniri, vel aſsiſtere conuenienti vel conuento, nec appellare: cũ eius non interſit. ij. q. vj. c. nõ ſolent. quid eñ ſecũdũ eũ intereſt epiſcopi dioceſani ſi clericus ſu⁹ vadat ad concilium vel ſinodum alterius ep̃i dummodo epiſcopo nihil detrahatur? hæc dicta non placent Hoſt. dicenti ſe non poſſe capere iſta verba. nõ enim cõcipiebat quomodo poſsit eſſe quòd meus ſubditus teneať ire ad alterius ſynodum, vel quòd poſsit ab alio benedici vel ordinari vel quòd alius poſsit habere in eo aliquam ſeruitutem quin & mihi aliquod præiudiciũ generaretur. do. Ant. concordando dicit quòd dictum Hoſt. poſſet procedere quando eſſet aliâs reſpectu horũ iurium ſubiectus. ſed quando in illis pretendit ſe liberũ, procedit dictum Inno: niſi dicatur ſecũdũ eum & ꝙ tunc intereſt epiſcopi vt liber ſit potius q̃ habeat alium dominum propter faciliorem venditionem. ad hoc quod no. in. c. veniens. ij. de teſti. putat tamen ꝙ licet hoc caſu poſsit ſuperior aſſiſtere defenſioni, libellus tamen eſſet dictandus contra prætendẽtem ſe liberum. Ego puto dictum Inn. verius ĩdiſtinctè ꝙ ex quo conuenitur ſuper iuribus ab eo poſſeſsis vel in quibus prætendit libertatem ſuperior iſtius non eſt admittẽdus etiam vt aſsiſtat in lite: quia ſicut poteſt ſubditus acceptãdo beneficium ab alio illi ſe obligare ſine prioris præiudicio iuxta no. p Innocen. &. c. cũ iam dudum. de præben. facit. c. iij. de temp. or. li. vj. & vaſallus vni⁹ poteſt recipiendo feudum ab alio illi ſe obligare ſine prioris præiudicio: vt ĩ. c. ij. de prohi. feu. alie. per Lotha. colla. x. ita poteſt & debet iſte ſolus de illis iuribus litigare: facit quod no. Inn. in. c. cõquerente. de offi. ord. & in. c. dilectus. de appe. ¶ Oppo. ſecundò & vi
22 detur † ꝙ abbas nequiuerit contra ep̃m pr̃ſcribere iura epiſcopalia. per. c. cum non liceat. ſ. e. Sol. dicit gl. iij. quòd aut quęritur nũ quid abbas poſsit præſcribere ſuam propriam libertatem vt. ſ. amplius non ſubſit epiſcopo. & dicendũ ꝙ nõ. aliâs tamẽ bene potuiſſet ſubiectionẽ in eo contra epiſcopum præſcribere cõcurrente titulo: cũ hęc præſcriptio ſit contra ius commune: vt in. d. c. cum non liceat. iuncto. cj̃. proxi. Aut q̃ritur nunquid abbas poſsit pr̃ſcribere eccleſias epiſcopo ſubiectas vt ſibi pleno iure ſubſint & non epiſcopo. & dicendum eſt quòd ſic: vt hîc. Gl. verò reddit diuerſitatis rationem inter hũc caſum & præcedentem. & dicit rõnem eſſe: quia abbas vel quis alius ſeipſum poſsidere nõ poteſt, ſicut nec imperare ſibi poteſt. l. ij. ff. de arbi. meritò non poteſt pr̃ſcribere ſeipſum contra epiſcopum, cũ ſine poſſeſsione præſcriptio non procedat: vt in regula ſine poſſeſsione. de reg. iur. lib. vj. ſed alias eccleſias bene poſſunt poſsidere, meritò illas pr̃ſcribunt vt hîc. &. j̃. c. proxi. & pondera bene quia gl. apertè ſentit ꝙ abbas etiam epiſcopo ſubiectus poteſt præſcribere iura epiſcopalia in eccleſijs ſubiectis epiſcopo, licet ipſe abbas remaneat ſub epiſcopi obedientia. & hoc in effectu voluit hîc Inno. & clarius j̃. eo. c. cũ olim. in fi. & vide circa hoc quod plenè dixi in. d. c. cum non liceat.
23 ¶ † Contra hoc gl. iſta in ſecunda parte opponit de. c. q̃is. lxviij. diſt. Sol. in effectu & bene, quòd ea quæ ſunt ordinis epiſcopalis per inferiorem præſcribi non poſſunt. & ꝓbatur clari⁹ in. c. q̃to. de conſue. Sed alia quæ ſunt iuriſdictionis ſiue ſpectent ad legem dicœceſanam ſiue ad legem iuriſdictiois præſcribi poſſunt, vt hîc. &. j̃. eo. c. cum olim. & intellige quòd requiritur titulus putatiuus, cũ ius cõmune reſiſtat, vel tantum tempus de cuius initio memoria hominum non exiſtat: vt in. c. j. eo. tit. lib. vj. hîc autem ſuberat illud priuilegium Celeſtini licet etiam incertum, tamen putabat abbas

ANTO. FRAN. ¶ Circa hoc an pluralitas præſumať, dicas ꝙ in perſonis & in actib⁹ hoĩm nõ præſumit. vt p. Bal. in locis hîc alle. & in. l. edita. in pen. col. C. de eden. & p Pau. de ca. in conſi. xxxv. nec etiã pr̃ſumitur in delictis ſecũdũ Bal. in. l. ſi duo. in. §. j. ff. de arbi. & habeť per gl. ĩ. l. ſi vulgaris. ff. de fur. & per Alexã. in. l. is qui reus. ff. de pu. iud. nec etiã præſumitur in teſtis; vt hic & per Bal. in. l. fi. C. de re. cre. & per Alex. in. l. diu⁹. ff. de cuſto. reo. & per Bal. in. l. conuenticula. in. v. co. C. de epiſ. & cle. ĩ rebus aut pr̃ſumit pluralitas: vt per do. Ant. in. c. in p̃tia. de proba. & in c. cũ Ioannes. de fide inſtru. & per Bal. in. l. conuenticula. præalleg.

abbas quòd verificaretur in illis ecclesijs:sufficit enim in hoc er-
24 ror probabilis:vt.l.quod vulgo.ff.pro empto.¶ †Opp.iij. in eo quod hîc abbas proposuit contrarias defensiones. s. priuilegium & præscriptionem.nã quod meum est, ex alia causa meum fieri non potest,nisi desierit esse meum.c.inter dilectos.§. cæterum. de fide instr.tanquam ergo proponens contraria non erat audiẽdus. in.c.solicitudinem j.de app.&.l.vbi repugnantia.ff.de regu.iur.gl. in ver.præcessisse.soluit duobus modis:primo quòd has exceptiones non ꝓposuit abbas simul sed de vna trãsiuit ad aliam. secũdo quòd eas proposuit disiunctiuè vt si vna non sufficeret alia iuuaretur.Ego remitto ad glo.in regula nullus pluribus. de regul.iur. libro sexto.& not.in.c veniens j.eo.plenè per Barto.in.l.nemo.ff. de exceptio.& vide quod dixi post Ioan and.Io.an.de lig.in.c.imputari.de fide instru.& dic vt ibi.Et dicit hîc Innoc. vnum mentiri commendandum quòd proponens exceptiones contrarias intelligitur proponere sub disiunctione quasi si vnum non poterit probare:aliud probet.argumen.d.l.nemo.&.ff.de inoffic. testa.l. veterani.§.sed nec impuberis. ¶ Opponi. primò contra text. in eo quod papa mandat ad probationem libertatis ecclesiarum inspici priuilegium regum secularium. nam principes seculares super huiusmodi non valent priuilegia concedere: vt in.c.dudũ de deci.&.xcvj.distinct.c.bene quidem.Solut. dic vt not.in gloss. in ver.si per illa.non enim reges concessissent libertatẽ super spiritualibus & super temporalibus.papa verò Celestinus(vt in litera dicitur) exemit in spiritualibus referendo se ad priuilegia illorum regum puta dicendo quòd illa loca quæ illi reges exemerunt in temporalibus & contulerant monasterio ipse eximebat à potestate episcoporum & aliorum ordinariorum,& pleno iure illa tribuebat monasterio: aduocatus monasterij incautè produxit solũ priuilegium Celestini per quod non potuit constare an illa vallis de heuescham esset ille locus cùm papa retulisset se ad priuilegiũ illorum regum.ideo ad verificationem & liquidationem priuilegij Celestini:papa mandat nũc inspici priuilegia illorum regum: debuit ergo aduocatus esse cautus vt probatio concluderet necessariò.facit in simili quod no.in Spe.de loca.§.nũc aliqua.ver.lviij: in fi.& versi.sequen.Et dicit hîc Ioan.And.se aliter practicasse fi-
25 miles casus.¶ †Quidam bidellus conduxit equũ ad certum locũ qui mortuus est i via naturaliter:vt dicebat:locator petebat emẽdam equi, conductor probauit in genere equum mortuum naturaliter:probauit enim per illos qui secũ erãt ꝙ equus quẽ equitauit die tali mortuus erat naturaliter.dicebat dictus locator probasti vnum mortuum,sed non illum quem tibi locaui: quare proba
a tio te non iuuat[a] & bene dicebat vt patet secundũ eũ.debuerat ergo formasse articulos super insignijs equi & probare illum equũ
26 mortuum.¶ †Similiter dicit se vidisse in quodã ĩfortiato quod scholaris debitor petebat post annũ à creditore vniuersitatis mercatore qui dicebat se vendidisse,quod licebat ex pacto, & probauit ꝙ vẽdiderat vnũ infortiatum:sed probatio non profuit: quia non probauit de illo cuius intersignia debuisset capitulis expressisse:vt.s.dictum est de equo.¶ †Et hæc sunt vtilia ad instructionẽ
27 nouitiorũ aduocatorũ quos etiam instruit hæc decret. in alio.s.ꝙ
b non arctent se vel clientulos habentes probare præscriptionẽ [b] solum ad tempus præscriptioni necessarium:puta.xl.an. cõtra ecclesiam,quia si sic se arctant facilè inuenietur aliquid interim occurrisse quod fecit dormire præscriptionem:quia vacationem:schisma:vel hostilitatem: vel his simile.quo probato inutilis erit hæc probatio.vnde aduocati moderni sic formant articulos. intendit probare quòd possedit rem talem. xl. vel.l.annis. vel plus tanto tempore cuius initij vel contrarij non est memoria:& sic testes deponant de quo remoto tempore nouerint,secundũ Io.And.q̃no.
28 in practica.¶ †Ego verò adduco ad ꝓximè ꝓcedẽtia quę no.Bar. post gl.in.l.non solum.§.sed vt probari.ff.de no.ope.nũ.vbi gl.dicit quòd ad destructionem operis nõ sufficit probare opus nouũ fuisse nuntiatum,nisi probet ꝙ posteà fuit ædificatũ.qa probatio actoris debet esse clara: & optimè facit.c.in præsentia. de proba. vbi nõ sufficit ꝓbare in genere quòd ille erat minor annis cũ intrauit religionẽ: quia poterat esse minor. xxv. tamen maior.xiiij.
29 ¶ †Et per gl.præalleg.dicit Bar.se dixisse in quæstione facti statuto cauebat ꝙ in talibus pratis non possunt tenere homines be-

a ☙SEBA.SAPI.¶ Nõ iuuat.Idẽ tenet Alex.in cõsi. cxviij.inci.in cã vertẽte inter peregrinũ. in vlt.co.in.j.vol.& in cõsi.cxix.inci.viso processu sup cã vertente.in.ij.co.in.j.vol.sed de veritate dubitat.d.laso.in.l. non hoc.co.iij.ver.ix.ad istã regulam.C.vnde legiti.

b ¶ Præscriptionẽ.No.formã articulãdi qũ qs intedit ꝓbare pscriptionẽ. & vide do.Anto. hîc.ĩ.xij.co.& ĩ.c. licet causam.de ꝓbat.in.vij. colũ.& quod ibi latè not.

stias ad pascẽdum intra terminos designatos. & sic in certa parte prati poterãt pascere,sed incerta nõ. fuit quidã accusatus eo ꝙ tenuerat bestias in dictis pratis:non tamen fuit dictum intra terminos assignatos:& sic simpl'r fuit probatũ ꝙ debebat sequi absolutioet nõ condẽnatio. allega.ẽt.d.l.de pupillo.§.qui nũtiat.ff.de no.ope.nũ.per quæ dicit ꝙ quando vnum & idem factum nõ est punibile ĩ qualibet parte loci,debet exprimi & probari illa pars loci in qua factum est punibile: pro hoc videtur tex.in.l.j.in fi.cũ.l.seq.ff.de incẽ.rui. nau.& idem dicit in diuersitate temporis.pone licitum est vigore statuti post mediũ mẽsis martij pasturare in certis pratis non antè, accuso titium ꝙ pasturauerit de mẽse martij & ita generaliter probo:est ne cõdemnãdus? certè non.quia factum in parte dicti mensis est punibile,in parte non: ad hoc ergo quòd
c sequatur condemnatio:oportet quòd exprimatur & probetur illa pars loci in quo factũ
c est punibile.[c] pro hoc facit quod no.ff.de neges.l.eum actum.ĩ fi.vbi est quasi expressum. facit gl.no.in cle.fi.de rescrip. Prædicta procedunt quando actor clarè suam intentionẽ non probauit.pro quibus videtur casus in di
30 &o.c.in pñtia.¶ †Sed qñq̃ contingit ꝙ probatio redditur dubia propter exceptionem rei,& ipsa probatio exceptionis est etiam dubia propter probationẽ actoris. pone exemplum,accusatur titius ꝙ vulnerauit semproniũ de mẽse maij.titi⁹ verò probat ad sui defensionem ꝙ ille potuit offendi de iure municipali: quia erat bannitus & producit bãnimentũ factum in medio mensis maij.& sic ꝓ exceptionẽ aduersarij est dubiũ an talis percussio fuerit delictũ vel non: hoc est an fuerit percussus ante bannimẽtum vel post.Pone aliud exemplum: statutum est ꝙ nobiles non possunt intrare palatium nisi tẽpore cõcilij.quidam nobilis accusatur quòd intrauit palatium de mense maij.ipse verò probat ad sui defensionem ꝙ fuit factum concilium de illo mense. an autem intrauerit tpe concilij permisso vel tempore prohibito dubitatur. quæro an absolutio an condemnatio seq debeat.& primò videt ꝙ non sit absoluendus: quia sicut actor debet intẽtionẽ suã clarè ꝓbare,vt in iuribus.ĩ.alleg.ita & reus suã exceptionẽ.qa in excipiendo fit actor.l.j.ff.de excep.& in.l.in exceptionibus.ff.de prob.& videtur expressum ĩ.l.matrem.C.de prob.Bar.
d notanter dicit ꝙ in delictis [d] in dubio debemus præsumere actum factũ tempore quo licet vt sic delictum vitietur.l.meritò.ff. ꝓ so. &.l.interpretatione.ff. de pœnis. facit quod dicimus in testibus: vt per præsumptionem actus multiplicati seu geminati reducãtur ad cõcordiã ne periurio notent:vt in.c.cum tu. de testi. Ad idem est optimus tex.iuncta glo. in.l.ij.C.de pe.hęre.ibi eñ fundata intentiõe actoris excipiebat reus de titulo suę emptionis.sed dubitabatur an dicta emptio præcesserit litem vel fuit secuta: & dicit ibi gloss.ꝙ

c ¶ Punibile. Facit ꝙ refert Paul.de ca.in.l.j.§.in eum. ff.ne qs eũ q̃ ĩius vocat⁹. vbi refert Mart.fil. determinasse quòd stante statuto ꝙ villa teneat ꝓ homicidio cõmisso in suo territorio si repit hõ occisus in illo territorio :qa nõ fuit ꝓbatũ ꝙ sup illo territorio fuisset occisus, defendit villã à tali cõdẽnatione:qa potuisset esse occisus in alio territorio & delat⁹ seu portat⁹ sup isto territorio.Vide ẽt ad p̃dicta ꝙ pulchrè decidit Ioan.an.in.c.j. de homi.in.vj.ĩnouella. vbi refert se euasisse quendã ꝓlatũ à pœna imposita de iure ꝓlato facienti assassinari christianũ.vbi est tex.nã bñ ꝓbat ꝙ ꝓlatus fecerat assassinari quẽdã hominem, sed qa nõ fuerat capitulatũ nec ꝓbatũ quòd ille hõ eẽt xpianus,defendit illũ ꝓlatũ à pœna. & idẽ dicit Bal.in l.si qs nõ dicã rapere.in.iij. col. C. de epis.& cleri.& istã decisionẽ refert & seq̃t ĩ multis locis do.Alex. in consi.ccxiij.ĩci. visis & opportunè discussis.ĩ.ij.co. & in cõsil. cccIxv. incip.viso ꝓcessu inquisitiõis cõtra peregrinũ. & ĩ cõsil.seq. quod ĩcip. viso ꝓcessu inquisitionis formatæ cõtra Ant.ĩ.ix.co. & in cõsil.ccccxlvij.incip.viso processu causæ vertẽtis inter vniuersitatẽ.in.vj.colum.

☙SEBA. SAPI.
d ¶ In delictis.Qũo hoc ꝓcedat vide Are.ĩ.c.cũ dilecti. in.vij.not.j.de accu.Feli.in.c.nõnulla.§.sunt et alij.co.

vj.ſ. de reſcript.& ĩ.c.j.col.iiij.ſ. de iud.& latè per Deci.in.c.in pñtia.in xij.not.ſ.de ꝓba.

in dubio præſumitur pręceſsiſſe: qa alia præſumptio faceret delictum ſcilicet contractũ litigioſum.Si autem ſumus in alijs non delictis tunc ſi excipiens clarè non probat ſuam intentionem debet in dubio ſuccumbere: vt hîc.& in.d.l.matrem.no.gl.in cle.fi.de reſcri. & facit.l.titię textores.de leg.primo.In cauſa tamen liberali dicit Bar.ꝙ ſtaret pro libertate, niſi alius eſſet in poſſeſsione ſeruitutis. & hoc ſi conueniatur.ſi autem ageret dicens ſe liberam vel liberum,credit idem quod ſupra ſcilicet,vt habeat plenè probare. & pro hoc.l.matrem. ¶ † Itẽ prædicta faciunt ꝙ ille qui petit centũ occaſiõe mutui debet probare mutuũ factum ante libellum datũ aliâs ſuccumberet:vt in.c.abbate ſanè.de re iudic. lib.vj.circa fi.no.in.l. & an eadem.§.actionis. ff.de except.rei iudi.& hæc ſingulariter nota bis : quia aperiunt intellectum ad multa.

¶ † Sed cõtra prędicta in eo quod dictũ eſt quòd in delictis exceptio dubia releuat vt nõ præſumatur delictum. fortiter facit qđ ipſe Barto.not.in.l.aurelius.§. idem quæſijt.ff.de liberat.le.vbi dicit ꝙ ſi accuſatus de homicidio excipit ꝙ hominem illum ĩterfecit ad ſui defenſionem,[a] poteſt ex ſua confeſsione dãnari,quia licet confeſsio ſit ſub vno conſtructa & qualificatè prolata:tamen quia præſumptio orta ex homicidio eſt contra confitentẽ põt recipi cõfeſsio quatenꝰ eſt cõtra cõfitentem, & reſpui quatenus eſt pro eo.& facit ꝙ in ſimili not.in.c.cum acceſsiſſent. de conſti. ſed ſaluando præcedens dictum poſſet dici quòd procedit quando exceptio eſt probata. ſed probatio eſt dubia.ſecus quando non cõſtat niſi per confeſsionem: quia confeſsio nõ releuat confitentem vbi præſumptio eſt contra eum:vt not.in cap.cum acceſsiſſent. xiiij. quæſtione ſecunda,in princi. putat tamen ꝙ ex illa ſola confeſsione non debeat damnari ſaltem capitaliter:quia in tali pœna inferẽda probationes debent eſſe luce meridiana clariores.l.ſciant cuncti.C.de proba.canonizata.ſecunda quęſtione.vij.c.ſciant. &.l. qui ſentẽtiam.C.de pœnis. & optimè facit quod non eſt hîc,cùm illa confeſsio non emanauerit purè ſed qualificatè:nec ex pręſumptione licet vehementi debet quis de tanto crimine condemnari: vt in.c.literas.de præſumpt.facit quod no.Innocen.in.c.quia veriſimile. de præſumpt.vbi dicit notanter quòd quando iudex procedit ſuper delicto ex præſumptione debet multum temperare ſententiam ſuam:maximè ne condemnet niſi rarò & modicè ad pœnam corporalem vel ad pœnã pecuniariam.vide ad prædicta quæ dixi in cap. tertio loco.de probatio.& ĩ.c.in pñtia. eo .ti.

¶ † Oppon.quartò quia interruptio facta in vno articulo iuriſdictionali debet prodeſſe quo ad totam iuriſdictiõem: quia qui aurem hominis tetigit:totum tetigiſſe videtur:vt in l.vulgaris.ff.de fur.canonizata.de pœni.diſt. j.c.vulgaris.Sol.gl.in ver.interruptionem.tãgit:ſed formaliter non ſoluit. dicit tamen & bene quòd licet præſcribatur in vno capitulo,non tamen pręſcribitur in alio:ſic interruptio facta in vno prodeſt in alio.& not.gl.& limita præcedens dictum glo.vt not.Innocẽ. in.c.dilectus.de capel.mo.&.ſ. aliquid tetigi.

Hoſtiẽ.verò ſoluit contrarium de.d.l.vulgaris.dicens quòd illud
b ius[b] & ſimilia loquuntur de indiuiſibilibus & contiguis. ad hoc.l. eum actum.ff.de negotijs geſtis.&.ff.de vſuc.l.rerum mixtura.ſacit de præben.c.quia ſæpe.&.c.antepenu.libro ſexto.de conſe.eccle.vel alta.c.vno.e.li.de ſenten.excommuni.c.ſi ciuitas. in fin.eo. lib.hoc verò.c.& ſimilia procedũt in diuiſibilibus & ſeparatis. cũ verò abbas poſsideret vniuerſaliter iuriſdictionem epiſcopalem interruptio non prodeſt,niſi in articulis in quibus facta fuit interruptio,ita exercitium in vno articulo non extenditur ad totam iuriſdictionem alio illam vniuerſaliter poſsidente:vt not.Inn. in.d.
34 c.dilectus. ¶ † Gloſ.vlti.diuiditur in tres partes.In prima colligit ꝙ taciturnitas prælati eccleſiæ nocet in præſcribendo. In contrarium oppo.de.c.nihil.ſ.eod.& remitit ad ibi not.& dic vt ibi: tenetur tamen prælatus de ſuo ſatisfacere eccleſiæ.in eo quòd eccleſiam lęſit permittendo præſcriptionem contra eam currere:vt dicit glo.ſing.in.c.placuit.el.ij.xvj.quæſtio.iij. In ſecundá parte gl. quærit an non valenti agere currat præſcriptio.& no.eam. & dic
35 vt plenius dixi.ſ.eo.in.c.extranſmiſſa. ¶ † In tertia parte quærit intra quantum tempus debet læſus ex præſcriptione petere reſti. in integr.& ſic tacitè præſupponit quòd contra præſcriptionem poteſt peti reſtitutio. quod eſt verum ex clauſula generali iuxta ea quæ dixi.ſ.eodem in.c.vigilanti.ſed à iure ſpeciali puta quia ec
36 cleſia: dic vt dixi plenè.ſ.eodem.c.j ¶ † Extra gloſ. quæro quid ſi ſingulis annis debes mihi decem & ceſſaui petere:tolletur ne debita præſcriptione?de hoc plenè no.in.l.cum notiſsimi.C.de præſcri.xxx.an.Io.an.poſt Gof.diſtinguit ꝙ aut debetur ex ſtipulatione:aut ex legato.Primo caſu,qa ſtipulatio vnica eſt & vnicam obligationem inducit,vna præſcriptione tolletur.ad hoc.l. ſenatus. §.ſi ff.de do.cauſa mor.Secundo caſu quia legata ſunt plura, cùm tot ſint quot ſunt annuæ præſtationes.d.l.ſenatus.in fin. tot ſunt neceſſariæ præſcriptiones quot ſunt petitiones quæ competunt ad ipſa legata.& ſic tale legatum non perit non vtendo,ſed curret præſcriptio à principio ſingulorum annorum.d.l.cum notiſsimi. hæc fuit opin.gloſſ.in.d l.cum notiſsimi. Vide plenius de materia in Spe.de loca.§.nunc aliqua.verſiculo.xlj.Sed doct.vltramon.tenuerunt contrarium:vt not.Cy. in.d.l.cum notiſsimi.dicentes ꝙ tam in legato quã in ſtipulationibus præſcriptio incipit quolibet anno.per iſtum textum qui videtur iſta ęquiparare. ſed Bart. ibi nitiť ſuſtinere opi. illius gl.dicens ꝙ vbi obligatio eſt orta de pręſenti licet exactio ſit delata in diem, incipit vniformiter pręſcriptio contra debitum annuũ:ſed ibi obligatio non eſt orta de præſenti.ſed oritur quolibet anno,vt in legato ſimpliciter annuo procedit contraria opinio:quia cùm obligatio ſit in diem, non currit præſcriptio niſi à tempore extantis obligationis.& ſic intelligit dictam.l.cum notiſsimi.§ illud.Ex hoc concludit quòd non eſt differẽtia inter legatum & ſtipulationem.ſed debemus in vtroque animaduertere an obligatio ſit nata de pñti,licet dilata ſit exactio: an verò obligatio ſit in diem.non autem ponit exemplum quando in legato annuo eſſe poteſt orta obligatio de præſenti:ſed poteſt ſic poni iudicio meo.Dixit teſtator lego mille nepoti meo & volo quòd tradantur ſibi decem annuatim. ſolùm enim hoc caſu eſt dilata exactio.argu.l.ex his.C.quando di.leg.ce. Et pro primo membro ar.ego adduco.c.de quarta. ĩfra eodem. vbi patet quòd vnica præſcriptiõe quadragenaria tollitur quarta decimarum debita epiſcopo quæ communiter ſoluitur quolibet anno:quia obligatio eſt orta de pręſenti,licet exactio ſit dilata ad tempus debitum.

ZACHARIAS.

a ¶ Defenſionẽ. Ad de Ludo. ro.ſing. ſuo.xxviij.inci.accuſatus de hom.& ibi in apoſ.ad ipſũ Hipp.de marſ.ſingul.cxxv.inci.confeſsio inquiſiti.pleniſsimè per Lanfr. in.c.qm̃ cõtra falſam.§. cõfeſsionẽ. nume.xij.ver.quæro iuxta pręmiſſa. & ibi diffusè & reremiſsiuè in apoſ. cel.in ver.defenſionem.ſ. de prob. de quo vide Bal.conſi.ccxxv.inc. dauã tida voy.vol.ij. & quod dixi in apo. ad iſtum.ĩ.c.bonę. Io.ij.nu.xiij.ĩ apo. in ver.ad ſui defẽſionem.ſ. de poſt. præla.

SEBA.SAPI.

b ¶ Illud ius. Vide d.Iaſ.in.l.de quib? col.vij. ff.de legib. ver.not.tu diligenter.vbi dicit ꝙ illa regula quæ habet ꝙ tantum intelligitur præſcriptũ quãtũ poſſeſſũ & non plus fallit qñ aliqs venit acceſſoriè,vt puta ꝓſcripto fundo intelligit̃ et pręſcripta ſeruitus fũdo debita.qđ mult um extollit.vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Procurationes quæ debentur prælatis viſitantibus non poſſunt præſcribi etiam per tempus de quo non ſit memoria in contrarium.4.rationes ponũtur infra numero.11.*

2 *Archiepiſcopus poteſt viſitare etiam dioceſes ſuorum ſuffraganeorum & audire confeſsiones & abſolutiones facere.*

Archiepiſcopus habet aliquo caſu iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganeorum.11.

3 *Archiepiſcopus poteſt viſitare monaſteria & alia loca pia ſuæ prouinciæ.*

4 *Bona fides non ſufficit ad vſucapiendum: qđ lex prohibet vſucapionem.*

Præſcribi

5 *Præſcribi ſi non poteſt principale: nec acceſſorium eſt præſcriptibile.* 1

6 *Procurationes quis poteſt præſcribere petendo non negando.*
Quædam iura epiſcopalia præſcriptibilia.

7 *Prædicatores licitè poſſunt petere temporalia pro ſuſtẽtatiõe.*

8 *Militare nemo cogitur ſtipendijs ſuis.*

9 *Procurationes quare ſunt debitæ prælatis, cũ habeant reditus ſuorum beneficiorum ad hoc vt viſitent dioceſim?*

10 *Reditus epiſcopatuũ non omnes integri debentur prælatis.*

11 *Archiepiſcopus an iure poſſit excõicare ſubditos ſuffraganei denegantes ſibi aut procurationes aut hoſpitalitatem.*

12 *Procuratio an aliquo reſpectu ſit præſcriptibilis: aut in totum aut in partem?*

13 *Conſuetudo ſi eſt rationabilis tollit ius publicum. etiam quòd nõ interueniat conſenſus papæ.*

14 *Procuratio an poſſit remitti per prælatos: aut in totũ aut in partem: ſiue expreſsè ſiue tacitè?*

15 *Procuratio an poſſit commutari in aliud: puta quòd clerici ſint obligati pro procuratione aliud dare: ſiue volentes ſiue inuiti?*

16 *Archiepiſcopus concurrit cum ſuffraganeo ſiue negligenter ſiue non in viſitatione dioceſum: & præfertur archiepiſcopus.*

17 *Illud quod debetur ratione conſuetudinis poteſt contraria conſuetudine tolli: ſed ſi aliter deberetur: non poſſet tolli conſuetudine.*

18 *Ordinarius ſi eſt delegatus papæ: põt procedere vtraqua authoritate. 19. & tunc ab eius ſententia appellatur ad papam. 25.*
A ſententia epiſcopi appellatur ad patriarcham.
Ordinarius & idem delegatus poteſt in eadem cauſa partim ordinaria & partim delegata iuriſdictione procedere.

19 *Ordinaria iuriſdictio non cẽſetur reuocatoria per legatũ. numero. 20. 21. 23.*

21 *Inquiſitor hæreticæ prauitatis nõ perdit officium per mortẽ cõmittentis.*

22 *Iuriſdictio ordinaria cenſetur tunc reuocata per delegatũ: quãdo princeps delegat ex certa ſcientia.*

23 *Papa licet mandet epiſcopo vt prouideat alicui de præbenda: tamẽ ſi ipſe prouidet alteri valet collatio: licet veniat puniẽdus.*

24 *Exceptio litis pendentiæ: ſi non opponatur, nõ vitiat plures proceſſus coram pluribus ſuper eadem cauſa agitatos.*
Duæ poteſtates delegatæ diuerſæ poſſunt eſſe in eadem perſona.

26 *Proceſſus factus coram ordinario qui proceſſit tanquã delegatus an valeat? 32.*

27 *Proteſtatio ſi eſt contraria facto factum præualet.*

28 *Iudex vel tutor qui in veritate habet officium: ſi ipſe ignoret & procedat circa aliquem actum explicandum: ãnullat illũ.*

29 *Sententia lata ſuper aliquo iure quod non faciat ad propoſitum non eſt nulla: maximè ſi poteſt alio iure ſuſtineri.*
Intelligere malè legem vel canonem: non eſt peccatũ mortale.

30 *Delegatus vnius aſſerens ſe delegatum alterius: reddit proceſſum coram eo agitatum nullum.*

31 *Iudex ordinarius & idem delegatus procedendo in cauſa ſimpliciter non exprimendo poteſtatem: cẽſetur procedere eo iure quo proceſſus validetur.*

32 *Citatus non tenetur comparere, ſi citans non exprimat poteſtatẽ ordinariam vel delegatam.*

33 *Cauſa ſi eſt commiſſa vel delegata inutiliter ordinario: & partes coram eo litigarunt: an valeat proceſſus? 38.*

34 *Iuriſdictio ſi ſupereueniat illi coram quo partes cœperunt litigare an cõfirmet acta iam facta?*

35 *Collatio beneficij facta alicui inutiliter an confirmetur per ſuperuenientiam poteſtatis conferendi?*

36 *Contrahere ſi quis impediatur ob aliquod obſtaculum et tamen contraxerit contractus, valebit remoto obſtaculo.*

37 *Vendens rem alienam: ſi ſuccedat domino illius rei, transfert dominium in emptorem ſine alia traditione: ſi in tali emptione non requirebatur traditio, aliàs fortè ſecus. 39.*

39 *Actus vel contractus à principio nullus an & quando conualidetur iure ſuperueniente?*

¶ CAP. XVI.

CVm ex officii. ¶ †Procuratio quæ debet ordinario viſitanti præſcribi nõ põt. h. d. ſecũdũ Io. An. Vel ſumma ſic & pinguiꝰ. Non põt ſubditus cõtra ſuperiorẽ viſitationẽ aut ꝓcurationẽ rõne viſitatiõis debitã in ſeipſo ꝓſcribere q̃uis aliꝰ ĩ ꝑſonã alteriꝰ ꝓſcribere poſſet vtrãqꝫ. Prima pars narrat factum & allegationem eorum. Secũda ibi: *nos igitur.* allegationem reprobat & proceſſum cõtra eos factũ ſeruari pręcipit. Tertia ibi: *ſi quid enim.* reſeruat allegationes aliquas ſi quas habent legitimas.

¶ Caſus literalis. Archiepiſcopus ſenoñ. dum viſitaret prouinciam ſuam tranſitum faciens per dioceſim Pariſieñ. deſcẽdit ad eccleſias abbatis ſancti Maglorij & prioris de caſtris, à quibus petijt procuratiõem, ſed ipſi eam ſibi denegauerunt: allegantes in ſuam defenſiõem quòd nunquam huiuſmodi procurationem pręſtiterunt prædeceſſoribus ipſius archiepiſcopi: nec petita fuit ab eisꝫ ipſi meminerint: propter quod archiepiſcopus tulit in eos ſententiam ſuſpenſionis. ſignificans hoc domino papæ. Sed ipſe hanc allegationem friuolam reputauit, cùm contra procurationem quæ ratione viſitationis debet præſcribi non poſsit nec contra ipſam viſitationem poteſt aliquo modo præſcribi, quamuis alius poſsit contra ipſum præſcribere: vnde mandat Pariſieñ. epiſcopo quatenus ſententiam quam tulit pręfatus archiepiſcopus in huiuſmodi contemptores de antiqua metropoli conſuetudine vſꝫ ad debitam ſatisfactionem faciat obſeruari: quia vt dicit apoſtolus. Qui ſpiritualia ſeminat non eſt magnum ſi carnalia metat: cùm nemo ſuis ſtipendijs militare cogatur. Si aliquid aliud voluerint allegare contra intentionem archiepiſcopi ac probare: papa faciet eis iuſtitiã exhiberi. Ber. ¶ †No. primò ꝙ archiepiſcopus poteſt nedum ſuam dioceſim ſed & totã prouinciam ſibi decretã viſitare. Primò tamen debet viſitare ſuam dioceſim: & poſtea dioceſes ſuorum ſuffraganeorũ, debet tamen præſertim in ſecunda viſitatione ſeruare ordinẽ qui tradit in capit. primo de cenſi. libro ſexto. & iſte eſt vnus de caſibus in quibus archiepiſcopus habet iuriſdictionem in ſubditos ſuorum ſuffraganeorum. & quę crimina poſsit tunc punire: dic vt legi. & not. in dicto capitu. primo. §. notoria. & poteſt tunc temporis audire cõfeſsionem & abſolutionem ſalutarem impendere. vt in c. final. eodem titulo. libro ſexto. ¶ †No. ſecundò quòd archiepiſcopus poteſt etiam viſitare monaſteria ſuę prouinciæ. idem dic de hoſpitalibꝰ & alijs pijs locis & clero & populo: vt dicto capitu. primo. ¶ †Not. ibi: *non meminerant*: ꝙ propter procurationem [a] debitam ratione viſitationis non currit pręſcriptio etiam tanti temporis de cuius initio memoria non exiſtit. pro hoc facit: qa ex quo lex prohibet præſcriptionem: bona fides vſucapiendi nil prodeſt: vt in. l. vbi lex. ff. de vſuc. quod not. ꝑ limitatiõe. c. j. e. ti. lib. vj. & hoc dictũ tenet hîc Vin. ¶ †No. ꝙ ſtante iure viſitandi nõ currit præſcriptio cõtra procurationem tanquam acceſſoriam & annexã iuri viſitãdi. Ex hoc inferꝛ ꝙ ſi principale eſt impręſcriptibile non poteſt præſcribi acceſſorium vel connexum. ¶ †No. ꝙ poteſt quis pręſcribere viſitationem & ꝓcurationem in ſubiectos epõ. & cùm iſte tex. dicat. *& ſi alius, &c.* nec diſtinguit inter ſubditum & extraneũ. inferꝛ ꝙ etiã ſubditus epiſcopi poſsit præſcribere, hæc iura contra epiſcopum proprium. quod voluit glo. s̃. eo. in. c. audĳtis. & ibi dixi. tenet Inno. in. c. cum olim. in fiĳ. e. facit. c. de quarta. s̃. eod. Item infero à paritate rationis quòd cum hæc duo iura intantum ſint reſeruata epiſcopis: vt ab hoc expreſſo conſenſu abdicari non poſsint: vt in capitu. cum venerabilis: & quod ibi not. per Ioannem Andreã. infra, de cenſi. præſcribi poteſt eadem ratione inſtitutio authorizabilis quo ad curam populi, & multò fortiꝰ cũ

1 2 3 4 5 6

a SEBA. SAPI. ¶ Procurationẽ. An ſublata p̃ſcriptione etiam cenſitiaꝫ ſublata p̃ſcriptio de cuius initio memoria non exiſtit declarat Bal. in. l. oẽs. C. de pręſcrip. xxx. vel. xl. an. Feli. in rubr. huius tit. col. vlt. ver. conſidera ſecũdò. Aret. in conſi. xv. inci. reuerendiſſime pater. co. pe. in iĳ. dubio. vbi dicit ꝙ nunc̃ꝫ cenſeꝛ excluſa. & idẽ tenet Alex. in conſil. lx. incip. omiſſo multiloqo. circa fi. ĩ. j. vol. & in conſi. xj. inci. in cauſa & lite. col. xj. in. v. vo. & are. in cõſ. xxx. inci. viſo themate ĩ. iiĳ. col. quod qualiter procedat declarat etiam Feli. ĩ c. accedentes. col. iiĳ. ver. fallit tertiò. s̃. eo.

prædicta ſint maioris ponderis & præiudicij quã inſtitu
7 tutio.de quo dixi.ſ.eodem in.c.auditis.¶ †No.ibi: *qui ſpũalia ſeminat,&c.* ꝙ p̃dicator licitè capit bona tempo ralia ꝓ ſua ſuſtẽtatiõe. de quo vide quod leg.& no.in.c. cum voluntate.§.prędicatores.de ſen.excom.non poteſt tamẽ exigere ab ſuito, niſi ſit ordinarius.vt hîc.vnde in telligit Hoſt.iſtum tex.in eo qui ſeminat ſpũalia ex debi
8 to.quod probat verbũ cogatur quod ſequitur.¶ †No. ꝙ eps̃ viſitando dicĩ militare ſicut & clerici dicunt̃ milites:vt in.c.j.de cle.egro.ſunt enim cœleſtes milites. xj. qõ.j.c.chriſtianis. & debẽt gaudere priuilegio militum: vt no.gl.in.l.miles.ff.de re iudic.Et no.id ad quod quotidie allegaĩ hæc litera ꝙ nemo cogendus eſt ſuis ſtipendijs militare.& alibi dicitur ꝙ nemo debet cogi de pro-
9 prio facere beneficiũ.x.q.ij.c.p̃carię.¶ †Sed contra hãc rationẽ antèq̃ deſcẽdã ad gl.op.videt̃ em̃ ꝙ non ſit bona quia licet p̃latus viſitet ſine procuratiõe ſubditorũ:non tamẽ per hoc dicĩ ſuis ſtipẽdijs militare: qa ad hoc habet bona eꝑatus.vt ex eis hęc & alia ad ſuum officiũ per tinentia faciat.ad hoc bo.tex.in.c.cũ ab omni . de vita & hone.cle.& habenti dare nihil aliud eſt quã perdere . vt in.c.paſtor eccleſiæ.j.q.ij.nec illi qui ſua poſsidentes dari ſibi aliquid volunt ſine grandi peccato ſuo vnde pauper victurus erat accipiũt:vt in.d.c.paſtor. dicitur. Sol. doc.hoc non tangunt.ſed Inno.in.c.romana . de cenſi.li. vj.fateri videtur cõtrariũ dicens ꝙ hoc cõuiuiũ ſeu procuratio in ſignum potius ſubiectiõis daĩ & propter hoſpitalitatẽ potius q̃ de iuris naturalis neceſsitate : qa ob hoc & ſimilia habẽt reditus epiſcopatus. hinc eſt ſecũdũ eum ꝙ ſi aliquæ eccleſiæ ſunt pauperes ad hanc procuratiõem non cogunt̃ j. de cenſi.c.cũ apoſtolus.in fi.& .x. q.iij.c.cauendũ. Ego addo rationẽ vt.ſ.p̃latus facilius in ducatur ad eccleſiã viſitandam.nã faciliter negligeret viſitationẽ ſi neceſſe haberet ſecum ſuis ſumptibus ducere victualia,vel ad epiſcopatum pro refectione ſumẽda redire.ar.eius quod fuit ſtatutũ pro diſtributionibus canonicorum diuinis intereſſentium:vt leg.& no.i.c.vno. de cle.non reſi.li.vj.& clemẽ.ſi dominũ.de reli . & vene. ſan.Quarta poteſt eſſe ratio,qa denegare refectionẽ prę lato viſitanti & ea quæ Ieſu Chriſti ſunt exercenti eſt cõtra charitatẽ & oẽm humanitatẽ:cũ bona eccleſiarũ ſint deputata vſibus publicis:vt in.c.videntes.xij.q.j.& indignum eſt vt quod pro cõmuni vtilitate datũ eſſe cognoſcitur vſibus cuiuſq̃ appliceĩ:vt in.c.ratio nulla permittit.de prębendis.Conſuetudo verò contra bonum charitatis non valet:vt no.in.c.cũ apoſtolus.&.c.cũ venerabilis.de cenſi.&.c.fi.de conſue . & hoc tenendo oportet dicere quòd ratio literæ eſt perſuaſiua potius quam ne-
10 ceſſaria.¶ †Vel ſi volumus ſaluare hanc litẽrã,dicamus ꝙ eps̃ nõ debet de bonis epiſcopatus percipere niſi neceſſaria.reliqua verò teneĩ diſpenſare neceſsitatem habentibus:vt in.c.eps̃.x.q.ij.&.c.videntes.præalleg. & pro ſuis neceſsitatibus fuit ſibi poſt modũ per antiquos canones decreta quarta redituũ : vt in . c.quatuor.& in.c.conceſſo.xij.q.ij. cũ autem viſitat agit & promouet ſpecialiter curã & bonum cuiuſq̃ eccleſiæ.igitur tũc debet viuere de bonis illarum eccleſiarum , & bona eꝑatus reſeruare pro alijs communibus neceſsitatibus:cũ non debeat ligari os bouis triturãtis:vt in.c.extirpãdæ.de præbẽ.maximè cũ ipſe ſit generalis ſpõſus omnium eccleſiarum ſuę dioceſis.vij.q.j.c.ſicut.hinc tota dioceſis dicĩ eſſe in ſua
11 parochia:vt i.c.apoſtolicę.de donatio.& hęc no.¶ †Venio nunc ad gloſſ.& primò ſupplet ad tex.ꝙ archiepiſcopus excommunicauit iſtos ſubditos ſuffraganeorũ ſuorum propter procurationem denegatam,vt patet ex reſponſione papæ.Sed gl.hîc non apperit an de iure communi potuerit hanc ſententiam excommunicationis ferre.tex.enim videtur in hoc ſe fundare ſuper conſuetudine.vt patet ibi. *de antiqua metropolis cõſuetudine,&c.* & ita videtur velle hîc do.Anto.in vlti.no.per eũ hîc colle
ćto.colligit em̃ ꝙ ratione iurium denegatorum archiepiſcopò quæ ſibi iure cõi debenĩ non põt archiepiſcopus exercere iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganei ſui niſi aliud habeat ex cõſuetudine.Sed aduerte hîc tu.quia gl.hîc in verbo conſuetudine.ſentit oppoſitũ:dicẽs ſupplendo ad text.ꝙ etiam de iure cõi potuit.allegat tamẽ ad hoc.c.ſopitæ.de cenſi.quod nihil dicit de excõmunicatione:ſed ſolùm de ꝓcuratiõe archiepi debita.tñ do. Ant.tranſit ibi cum gl.vt de iure potuerit iſtos excõmunicare.& ſic videtur ſibi quodãmodo cõtrarius. Ego cõcordando dicerẽ ſic ꝙ aut archieps̃ nõ viſitat, & tũc nõ poteſt p̃textu debiti ferre ſentẽtiam in ſubditos ſui ſuffraganei,niſi in caſibus à iure expreſsis:de quibus in.c.paſtoralis.de offi.ordi.hinc dicit Inno.ꝙ ſi archiepiſcopo fuit denegatũ hoſpitiũ ex alia neceſsitate q̃ ratione viſitationis tranſeunti,non debet ipſe punire ſubditos ſui ſuffraganei:ſed gratioſè tñ petere procurationẽ. eps̃ autem illos puniet,qa inhumaniter ſe habuerũt cõtra ſuũ archiepm.& no.hoc dictũ.nã clerici tenenĩ ad hoſpitalitatẽ tempore neceſsitatis.xlvij.diſt.c.ſicut. &.c. j. & ꝙ ibi not.de emp.& vẽ.Aut archieps̃ viſitat,& denegatur ſibi procuratio debita,& dico ꝙ poterit mero iure denegantes excommunicare ſeu aliter punire duplici ratiõe.
a Prima.quia ex hac denegatione[a] inhumaniter facta orit delictum notorium quod poteſt archieps̃ tpe viſitationis punire:vt ĩ.c.j.§.notoria.de cẽſi.l.vj.Secũda rõ.qa ex hac denegatiõe ꝓcurationis impeditur p̃ conſequentiã viſitatio.& ſic ipſi⁹ iuriſdictio.quo caſu põt aĩaduertere in ſubditos ſuffraganei.vt in.c.j.de pœnis.li.vj. põt addi & tertia rõ:qa p̃ denegationẽ iſtã fit ſibi ĩiuria p̃ quã poteſt aĩaduertere tpe viſitatiõis ẽt ſi nõ impediatur ſua iuriſdictio:vt in.d.c.j.§.j.ſi verò ſubditi eps̃ allegarẽt aliquã iuſtã cauſam in denegãdo procurationẽ:ſatis credo ꝙ tũc nõ ipſe archieps̃ ſed ſuffraganeus habet de hoc cognoſcere.ar.in.d.§.notoria.cum p̃cedenti. & in.d.c.j.de pœnis.& ob iſtã cauſam allegata fuit hîc antiqua cõſuetudo illius eccleſiæ quæ tribuit iuriſdictionẽ .ix. q.iij.c. cõqueſtus.&.c.duo ſimul.de off.ord.cũ ſimi.¶ Opp.j. cõtra tex.& vr̃ ꝙ ex lapſu tãti tpis ſit p̃ſcriptũ:vt.l. quẽadmodũ.C.de agri.& cenſi.lib.xj.Solu. gl.ij.format hãc oppoſitionẽ.& nõ ſoluit.dic ꝙ hîc loquitur de re impręſcriptibili in qua tẽpus nõ releuat.l. vbi lex.ff.de vſuca. ſimile in.l.cõperit.C.de præſcriptio .xxx.ann.Eſt autem procuratio impræſcriptibilis propter rationes præalle.
12 ¶ †Quæro nunquid indiſtinctè ſit prohibita p̃ſcriptio procurationis? Sol.gl.iij.refert quoſdam tenuiſſe ꝙ nõ: ſed tunc tm̃ qñ eps̃ nõ viſitauit.ſi aũt viſitat & procurationẽ nõ exigit:tũc bene poteſt p̃ſcribi.allegat in ar.c.ſopitæ j. de cenſi.quod nihil facit.Mouebantur & ſecũdò, quia talis procuratio põt computari.ergo & p̃ſcribi.ſed gl.noſtra tenuit cõtrarium.Mouet primò,quia eps̃ etiã ſi vellet nõ põt ꝓcurationẽ iſtã remittere:vt in.c.cũ venerabilis j.de cẽſi.Itẽ lex dicit ꝙ q habet iter eũdi ad fontẽ habet & hauſtũ.l.ĩij.§.fi.ff.de ſer.ruſti.p̃di.& ſic retinẽdo principale videt̃ retinere & acceſſoriũ.ita in propoſito retinendo ius & habẽdo ius viſitãdi retinet & habet ius procurationes recipiendi quãtuncũq̃ non exigit procurationẽ.Duo hîc ſunt videnda.primò an procuratio poſsit præſcribi aliquo modo.ſecũdò an poſsit expreſsè remitti per ſuperiorẽ.põt addi & tertiũ an poſsit cõmutari in aliud.¶ Ad primũ dicit hîc Vincẽ.ꝙ aut ꝓ curatio nõ fuit hîc petita & vr̃ remiſſa,& poſt præſumptã renuntiationẽ poteſt ſubditus illã præſcribere.ſicut poſt priuilegiũ j.de priuili.c.cùm olim.hæc opi.mihi nõ placet : cùm apertè videaĩ contra hũc text.dicebant em̃ iſti ꝙ nõ meminerãt ꝙ aliqñ procurationẽ exoluiſſent, vel ꝙ ab eis fuiſſet petita:& tm̃ non profuit nec tacita remiſsio nec præſcriptio.Inno.dicit ꝙ qui nihil ſoluit nõ poteſt ſe

a ¶ Denegatione ꝓ curationis. Adde quod voluit Cal. conſi.ix. de ſentẽ. excommu.

potest se tueri præscriptione.secus si aliquid licet modicũ j. de cẽsi.c.ex parte.Io.an.in.c.fi.de censi.refert idẽ tenuisse Innoc.qđ hîc in quadã extrauag.quæ incipit venerabilis. vbi cõclusit ꝙ procuratio ex toto præscribi non potest:sed quota sic:qa ius quo dispo nitur vt aliqua detur procuratio est publicũ vtilitate & authoritate:sicut ius qđ disponit de visitatione & correctiõe:& hoc negligaꝝ visitatio.no.bene hãc rationẽ Inn.quia facit ad id quod.s.i ter
13 tia rõne dixi. ¶ † Cõsuetudo aũt cõtra ius publicũ authoritate & vtilitate nõ valet,nisi inducaꝝ expresso cõsensu papæ,vel tacitè in terueniente iusta causa.alle.xij.dist.c.nos consuetudinẽ.& not.bñ hoc:sed ego remitto ad no.in.c.fi.de consue. & puto ꝙ si cõsuetudo est notabilis tollit tale ius publicũ: licet non interueniat cõsensus papę expressus vel tacitus:vt dicit glo.no.iiij.dist.c.in istis.§.leges.viij.dist.c.frustra.satis enim habeť consensus papæ ex dispositione.c.fi.de consue.vbi permittit generaliter consuetudinem cõtra ius positiuũ si est rationabilis & præscripta. Sed in casu nr̃o ꝙ nihil deť pro procuratione nõ põt esse rõnabilis,per ea quæ.s. dixi post notabilia.Ius autẽ quod disponit de integra procuratione est vtilitate priuatũ:iõ pacto & consuetudine potest tolli eã moderãdo,secundum Inn.in loco p̃alle.alle.x.q.iij.c.relatum.Io.an.in d.c.fi.allegat pro membro Inn.ꝙ ex toto præscribi non posit.alleg.illum tex.ꝙ quota præscribi posit.inducit.c.olim.de censib⁹. e.tit.c.fœlicis.lib.vj.& quod not.gl.in.c.quicũqꝫ.xvj.q.vij.quæ dicit ꝙ in quantitate cathedratici currit prę̃scriptio:non autem i totum:hanc tamen opi.non firmat ibi Io.an.sed dicit dubitari,nerõ negligendi quã Inno. reddit de tota procuratione locũ habeat ẽt in parte:quia videns visitator ꝙ de suo habeat ipedirẽ in procurando se abstineat à visitando.d.Ant.hîc dixit se putare ꝙ de iure sit vera opi.Inno.dicit etiam valere præscriptionẽ in modo ꝓcurandi.alle.de excess.præla.c.sanè.& Spe.in ti.de lega.§.supereſt.ver.
a illud quoqꝫ.Ego puto[a] ꝙ nec in toto nec in parte valeat præscriptio per istum tex.qui dicit,quòd *contra procurationem quæ ratione visitationis debetur,non currit præscriptio quemadmodum nec contra visitationem ipsam potest aliquo modo præscribi:* vnde primò pondero tex.cũ dicit,quòd *contra procurationẽ quæ debetur ratione visitationis,&c.* sed ratione visitationis debeť integra ꝓcuratio pro se & suis secũdũ numerũ taxatũ in.c.cũ apostolus.de censi.ergo præscriptio non procedit etiam in parte,quia subtrahendo partẽ subtraheretur debitũ.ar.eius quod le.& no.in.l.quidã ęstimauerunt. ff.si cert.peta.Item pondero similitudinẽ quã facit hîc text. dum dicit. *nec contra visitationem ipsam aliquo modo præscribi,&c.* vnde pondera illa verba aliquo modo.sicut ergo visitatio nõ potest in
b totũ vel in partẽ prę̃scribi:ita nec procuratio[b] illi annexa.& sic de connexis idẽ est iudicium:vt hîc.& in.c.trãslato.de consti. Prę̃ter ea licet arguere de parte ad totum quando est eadẽ rõ in vtriſqꝫ.l. q̃ de tota.ff.de rei vẽ.& in.c.pastoralis.§.item cũ totũ.de of.deleg. sed visitatio ita leuiter negligereť dãdo modicũ sicut nihil dãdo: quia de modico nil curať:i .c.& si qõnes.de simo.ergo,&c.Itẽ iste
c tex.indistinctè prohibet præscriptionem contra procurationẽ, [c] nec habemus text.in contrarium:ergo per opiniones magistrorũ non debem⁹ à verbis literę recedere.ar.in.c.solitæ.de ma. & obe.
14 & .xix.distī.c.si romanorũ. ¶ † Venio ad secundũ an procuratio posit remitti expresse p̃ p̃latũ.Inn.tenet hîc ꝙ sic,cũ in iure priuato & tpalitate cõsistat.vij.q.j.c.q̃ periculosũ.sed tacitè remitti nõ põt secũdũ eũ.s.mſto tpe nõ recipiẽdo ꝓcurationẽ, cũ nõ prę̃scribaꝝ cõtra ipsã vt hîc:,ꝓcuratio eñ debeť accessoriè ꝓpt visitatiõem q̃ visitatiõe retẽta teneť accessoriũ.s.,ꝓcuratio.sed visitatio nẽ et correctionẽ q̃ cõsistũt i iure publico ẽt expresse nõ posset remittere supior.secũdũ Inn.ad hoc alle.qđ leg.& not.i.c.si diligẽti. de foro cõpe.Ego alle.c.cũ venerabilis.& quod ibi le.& no. de cẽsibus.& in.l.legatus.ff.de of.p̃si.& quod ibi no. Idẽ ꝙ posit procuratio expresse remitti tenuit hîc Vin.nisi remissio fiat per vim. j.q.iij.c.q̃situ.vel precario.l.malè agit.C.de præscr.xxx.an. Host. autem tenet cõtrarium: qa est iuris publici sicut ipsa visitatio cui est annexa.arg.in.d.c.trãslato.Inno.autem in dicta extrauagã.magis strictè locut⁹ fuit nã tenuit ꝙ pacto p̃t remitti i parte: nõ aũt in totum.per dictum.c.relatum.x.q.iij.ad quod dictum nõ aduertens do.Ant.sed tm̃ ad opin.Inn.hîc positam dixit quòd hæc opinio Inno.ꝙ posit expresse remitti,est vera in remissione tpali ad

a ¶ Ego puto. Adde Roma.consi.cccIxj. Abba.consi.vij. & melius consil. xxvj.ñ.lib. Lapum.alleg.

b ¶ Nec procuratio. Iste tex.dicit de tota procuratiõe & nõ de parte, nec est verũ ꝙ sit idẽ in parte quod in toto per id quod habetur per glo.in.d. c.quicunque.xvij.quæstione secunda.And.Barba.

c ¶ Cõtra procurationẽ. Verba text. hîc nõ dicunt sed vbi nõ habemus.l. licitũ est allegare authoritatẽ maiorũ.l.si idẽ.ff.de iurisdom.iudi.c.j. de dec.Itẽ põdera. qa iste text.fundat se qa non debet pro prñs stipẽdñs militare:& sic fundat se sup cõmodo priuato licet visitatio p̃scribi non possit nec procuratio, tm̃ in parte poterit. Andr.Barba.

✠ SEBA. SAPI.

c ¶ Procurationẽ. Restringe tamẽ vt p Abb.i cõs.xciiij. incip.videť primò in.j.vo.vbi dicit ꝙ licet in procuratione legatorũ & nũtiorum sedis apostolicæ nõ currat præscriptio cõtra ipsos legatos, tm̃ contra residuũ cleri bene currit vt reliqui clerici seu ecclesiæ teneanť ad integrã ꝓcurationẽ illa ecclesia excepta.de quo ẽt vide Cal.consi.ij. sub tit.de prę̃scriptio. Fel.in.c.accedẽtes. colũ.v.ver.cæterũ limitauit.s.e.

d ¶ Quod nõ. Adde pro hoc Fel.consi. ccxlvij. vbi consuluit ꝙ eps nõ põt locũ cõstruẽdũ à se eximere ab vniuersali iurisdictiõe & maxìè à visitatiõe & à quarta epali,ergo multo min⁹ locum constructum & iam acquisitum vt ibi per eum. ANTO. FRAN. ¶ Circa hoc an eps posit eximere locũ suæ dioce. à visitatione vel supioritate aut renũtiare iuri visitãdi. vide Innoc.in hoc c.cũ ex officij. de

d futuro tempore.& indubiè dico ꝙ non nec[d] respectu sui nec suorum successorũ: quia ea ratio quæ militat vt non possit præscribi de qua .s. militat vt nõ possit pro futuro tẽpore remitti:si enim esset remissibile per p̃latũ fortius esset præscriptibile iuris authoritate. ar.l.alienationis verbũ.ff.de ver.sig. rõ enim annexionis & iuris publici.& ne visitatio negligaꝝ ex defectu procurationis militat cõtra remissionẽ sicut contra procurationẽ.ar. i.c. si diligenti.de fo.cõpe.& tãto fortius quãto in remissione nõ interuenit iuris authoritas sicut nec aliqs fauor publicus qui versatur in præscriptione:iuxta ea quæ dixi.s.sup rubri. hinc est ꝙ bona ecclesię possunt prę̃scribi:vt per totũ istũ titulũ:quæ tamen per p̃latũ alienari seu remitti nõ possunt.xij.q.ij.c. sine exceptione.& ꝙ non valeat remissio seu etiam compositio qđ fortius est.allego.gl.no.in cle. ij.de cẽsi.i ver.cõpositiões.fateor(vt dicit gl. illa) ꝙ sup mõ ꝓcurãdi & sup nũero ꝓcurãdorũ poterit iteruenire cõpositio.ar.i.c.cum apłs.de cẽsi.& de trãsactio.c.statuimus.de deci.e.ex multiplici.quod tm̃ intelligo vt fiat ita & taliter ꝙ indirectè ꝓcuratio nõ tollaꝝ,nec visitatio debita negligaꝝ. qd eñ si interuenisset cõpositio vt ꝓcurareť tm̃ eps cũ vno clerico?certè paria sunt nil dare: & ita modicũ dare,qđ ex modicitate euidẽter negligereť visitatio.ar.opti.in.l.si quis antea.i fi.ff. de acq. pos.vbi dicit ꝙ cõductio seu locatio facta ꝓ
e vno nũmo nulli⁹ momẽti ẽ.[e] & sic limito illã
15 gl.& qđ leg.et no.x.q.iij.c.relatũ. ¶ † Ad tertiã an posit in aliud ꝓcuratio cõmutari, dicit Inn.ꝙ posset pactũ fieri ꝙ ꝓ ea certa pecunia prę̃staret annuatim per.c.relatũ. ꝓxi.alle. dũmõ fraus excludaꝝ.ar.C.de transl. præses. Hos.contra dicens ꝙ in.c.relatũ.statutũ fuit ad tempus ex eã: nec ibidem cõuentio confirmatur.de hoc dicas vt hodie habetur i.c. exigit.&.c.fœlicis.de censi.libr.vj. Et concluſio est quòd potest prælatus recipere pecuniam à volentibus pro procuratiõibus debitis nõ aũt ab iuitis:imò p̃lat⁹ tũc icurrit pœnas de qb⁹ in.d.c.exigit.Itẽ scias ꝙ cũ prælatus visi-

præscrip.vbi dicit ꝙ licet possit renũtiare procurationi sibi debẽdę pro visitatione iuxta tex.in.c.cũ apostolicæ.de censi.tamen iuri visitandi nõ potest renuntiare:vt no.etiã.d.Car.in cle.j.de cẽsi.& adde ꝙ visitatio dioce.fieri debet per episcopum.vt in.c.si eps.& ibi per gl.de off.ordi.lib.vj. & illa debet fieri singulis annis semel tantum.vt in.c.decernimus. x .q.j. nisi forsan subsit aliqua causa propter quã eps debeat reiterare ipsam visitationẽ.de qua p Car.in cle.ñ.in prin.& Io.an.in.c.in singulis.eo.ti.nec potest præscribi contra talem superioritatem: vt in.c. ad audientiam.& ibi plenè,de præscrip.

e ¶ Momenti est. Adde an hoc sit verũ Pet.de ancha.consi.vlti.

a tat per aliū[a] in caſibus in quibus à iure ei permittit nō poteſt aliquid à viſitatis petere, ſed viſitati tenentur procurare viſitantem dumtaxat ī victualib⁹. de quo dic vt legi. & no. in
16 c. ſi eps. de offi. ordi. li. vj. ¶ † Gl. in ver. conſuetudine. fuit. s̄. expedita in. j. gl. & dic vt ibi dixi. In eo tamen ꝙ gl. dicit archiepm debere viſitare cū eps eſt negligēs: dic melius ꝙ ēt negligētia ceſſante hoc poterit: vt in. c. j. & in c. fi. de cēſi. lib. vj. & dic vt ibi. & dicit hīc Inno. ꝙ ſi concurrerent archiepiſcopus & eps præferri debet archiepiſcopus. xj. q. iij. c. qui reſiſtit. & idē Hoſt. Dicūt tamē ꝙ cauere debet ne impediat epm temporibus congruis. Io. an. remittit ad plenè no. per eum in. d. c. j. in gloſſ. in verbo ſi concurrat. & dic vt ibi.

17 ¶ † Extra gl. opp. videtur iſte tex. innuere ꝙ procuratio iſta erat debita ratione conſuetudinis, ergo videtur ꝙ poterat tolli contraria conſuetudine. ar. c. j̄ j̄. de reg. iur. & in. l. de quibus. ff. de leg. Soluit Inno. dupliciter. Prīò ꝙ vniuerſalis ꝑuincia bene potuiſſet hoc ius præſcribere: licet ſingularis eccleſia vel dioceſis non poſſit. quia turpis eſt pars quæ ſuo nō congruit vniuerſo. de ſpon. duo. c. fi. Hæc ſolutio mihi non placet: quia licitum eſt cuilibet acquirere liberationē. Itē quia nil officit eccleſiæ dei diuerſa conſuetudo. de conſe. di. iiij. c. doctrina. Secunda ſolu. quæ plus pacet Inno. eſt ꝙ procuratio ſola conſuetudine debita contraria conſuetudine tolli poteſt. ſed illa de qua in tex. dicitur non ſolū conſuetudine ſed etiā iure cōmuni publico debetur: vnde neq; pacto nec præſcripta cōſuetudine tolli poterat j̄. de cēſi. c. ſopitè. &. c. cū venerabilis. &. c. romana. e. ti. lib. vj. &. s̄. dixi pleni⁹. Ego plus dico ꝙ procuratio debita rōne viſitationis dūtaxat eſt priuilegiata vt conſuetudine non tollat, ſecus autem in qualibet alia ſiue ſit debita ratione inſtitutionis cū fundata fuit eccleſia, ſiue rōne pacti vel alia cōſimili rōne. vt not. gl. in. c. accedentes. s̄. eo. ſentit gl. in. c. procurationes. de cenſi. facit iſte text. qui fundat ſe ſuper viſitatione. ratio diuerſitatis eſt, quia in alijs ceſſat ratio annexorū & iuris publici & aliē de quib⁹, s̄. Vel poteſt intelligi iudicio meo ꝙ iſte tex. alleget cōſuetudinē eccleſiæ metropolitanæ ſuper excōicatione proferenda: vt. s̄. dixi. non autem ſup procuratione recipienda. aliâs reſultaret ex litera contrarietas quędam. Item intellige ſecū dum Inno. quòd iſte archiepiſcopus declinabat ad iſtas eccleſias ex neceſsitate iuris ſcilicet pro neceſsitate viſitandi, vt crimina corrigeret & mores reformaret, nō autē pro neceſsitate ſui corporis: nam tunc ſententiæ nō tenuiſſent, cū non fuiſſet iudex. iuxta no. ī. c. paſtoralis. de offic. ordin. & dic: vt ſupra dixi.

18 ¶ † Expedita nunc materia intrinſeca. c. venio ad materiam extrinſecā quam ſubtiliter hīc tractat Inno. in antiqua enim decre. dicebat ꝙ iſte archiepiſcopus proceſſerat ad ſententiam excommunicationis tā authoritate reſcripti apoſtolici q̄ ſecundum antiquā conſuetudinem, &c. Ex hac enim litera dicebat Inno. no. ꝙ poteſt ordinarius habēs delegatā
b procedere vtraq; authoritate. [b] ſic. s̄. de cor. viti. c. ſignificauit. & j̄. de præb. c. niſi eſſent. & tunc quando ſimul vtraq; authoritate proce dit, ad papā non ad patriarcham appellādū eſt: poſt q̄ authoritati metropolitani admiſta eſt authoritas papę vt maius dignū minus dignū ad ſe trahat. ſicut j̄. de conſec. ecc. vel alta. c. quod in dubijs. & de offi. deleg. c. fi duo. li. vj. & ex hoc no. etiā Inn. ꝙ qui duabus authoritatibus pōt procedere nō cogit alterā eligere: ſed ſi eligat valet electio, & illa authoritate vtet. arg. s̄. de offi. deleg. c. ſignificantibus. Itē ſecundū eū poſſet eligere ꝙ in vna parte cauſæ vtere tur ptāte ordinaria, in alia delegata. s̄. de arbi. c. innotuit. melius facit ſecundū Hoſt. c. niſi eſſent. de præbē. niſi vbi dicit ꝙ non valet eo caſu appellatio interpoſita ad ordinariū in eo ꝙ ꝓcedit ptāte delegata: valet autem in eo ꝙ procedit ordinaria. & ſi ad papā vt proximū ordinariū appellaret. remittit ad. c. fi duob⁹. de appel. &
19 hoc quo ad primā q̄ſtionē quā ponit hīc Inn. ¶ † Do. Ant. videt confundere primū dictū. dicit enim ſe non putare ꝙ ſimul vtraq; ptāte poſsit ꝓcedere: qa poteſtas ordinaria in ſpecie delegata eſt reuocata & trāsfuſa in delegatam. caret ergo ordinaria in illa quo ad principalē proceſſum: & ſic non compatit ſe ꝓceſſus ordinarij & ꝓceſſus delegati ſi p̄ſe ꝓcederet, de app. c. fi duobus. &. c. vt noſtrum. & no. de conſt. c. cū. M. ſic nec cōpatitur ī eadē perſona, qa illā perſonam facit iure diuerſorū cenſeri. ar. e. quæ not. in. c. cum olim. de re iud. Nec obſtant ſecūdū eum cōtraria iura, quia loquūtur in arbitraria ptāte & iuriſdictionali quæ non ſunt ſic incompatibiles, cū in aliquibus iudex procedat vt arbiter. puto tamē ꝙ in exequendo poſſet delegata iuuare ordinariā. arg. s̄. de reſcrip. c. cū contīgat. & de of. deleg. c. cū in iure. & ex hoc dicto deſtrueret aliud dictum Inno. nam ſi prædicta vera ſint non poſſet eligere alteram ex illis, cum ordinaria eēt reuocatoria quo ad ſpeciem delega
20 gatam. ¶ † Sed certè his dictis. d. Anto. non acquieſco. & primò non reſpondit ad. c. ſignificauit. de cor. viti. vbi quis procedit authoritate delegata & ordinaria. ad idem induco notabiliter. c. per hoc. de hære. lib. vj. vbi inquiſitor hæreticæ prauitatis qui habet delegatam: vt ibi not. Ioan. and. probatur. & in. c. ne aliqui. e. ti. li.
21 vj. ¶ † Vbi dicitur ꝙ fauore fidei non expirat officium illud per mortem compromittentis. ſi enim haberem ordinariam ceſſante omni fauore non expiraret: vt in. c. ij. de offi. deleg. li. vj. procedit etiam epō habente ordinariam. & ſic non eſt indiſtinctè verū ꝙ papa committēdo negotiū videatur ordinariā ptātē quo ad illud
22 reuocare. ¶ † Non obſtant iura allegata per do. Ant. illa enim non tanter limitat Inn. in. d. c. cum. M. in fi. in vltima ſua opi. dicens ꝙ tunc vī iuriſdictionem inferiorem reuocare, qn̄ aliquod negotiū ex certa ſcientia ad ſe reuocat, ſecus autem quia ordine iudiciario procedit. quod eſt notandum: quaſi tunc cognoſcat ſicut quilibet
23 ordinarius. ¶ † Pro hoc ego. no. adduco. c. dilectus. ij. de præben. vbi dicit ꝙ licet papa mandat epō vt præbendā cōferat alicui clerico: tn̄ ſi eps ipſe authoritate ordinaria conferat alteri valet collatio, licet veniat epiſcopus puniendus qa eluſit mandatū apoſtolicum. & tamen certum eſt ꝙ mandando ſibi vt alicui cōferret faciebat eū delegatum: vt dicit gl. no. in. c. cum aliquibus. de reſcr. li. vj. & nihilominus remanſit apud eū poteſtas ordinaria. niſi ergo appareat ꝙ papa voluit reuocare poteſtatem ordinariam dando delegatam remanet ordinaria maximè in eadem p̄ſona. Præterea inferioribus ordinarijs poſſet in dubio practicari opi. In. ꝙ p̄ delegationem vnius non ſuſpēdit iuriſdictio alteri⁹: quia par in pa-
24 rem nō habet imperiū. de elect. c. innotuit. ¶ † Ad hoc quod no. Inn. in. d. c. cū. M. vbi dicit ꝙ ſi quis habet plures ordinarios: valet proceſſus ſuper eadem re ab vtroq; diuiſim agitatus: ſi nō fuit coram ſecundo exceptum de pendentia cauſę corā alio: ſi ergo vnus delegat alteri, nō ſuſpēdit p̄ hoc ordinaria iuriſdictio. ad hoc. c. ſuper quęſtionū. §. ſi verò duo. de offi. deleg. vbi patet ꝙ in eadē perſona poſſunt cōcurrere duæ ptātes delegatæ q̄ ſunt diuerſæ naturæ. & in prædictis omnibus iſti poſſunt practicari dicta Innocē.
25 ¶ † Et quatenus dicit quòd data in eadem p̄ſona ptāte ordinaria et delegata principis eſt ad papā appellādū, ego allego ꝓ hoc caſu. d. c. p̄ hoc. de hære. lib. vj. qđ em̄ ſtatuit in duobus habet locū ī eadem perſona concurrentibus in ea illorum duorum qualitatibus.
26 vt no. in dicto. c. cum olim. &. c. ex literis. de probatio. ¶ † Quaro, prædicta procedunt quando quis habet duas
c iuriſdictiones. Sed pone quòd non habeat niſi vnam & credit habere duas quod facilè accidere poteſt. Nam ſępe quis credit ſe habere delegatam

a ¶ Per alium. Ad de Old. loco præalleg. xxvj.

SEBA. SAPI.

b ¶ Vtraq; authoritate. Vide Bal. in. l. j. ad finē. C. de fur. & in. c. ſi inter pares. de lege cōra. in vſi. feudorū. Rom. in rub. ff. de arbi. c. x. verſi. quid ſi in eo tempore. Abb. in. c. quintauallis. char. pen. ver. ego autem cum reuerētia. s̄. de iure iur. Ioan. de imol. in. c. niſi eſſent. col. j. j. de præb. Paul. de ca. & Moder. in. l. & ſi ptor. ff. de iuriſ. omni. iudi.

c ¶ Habet duas. Ade Ro. conſi. cccc-viij. vbi latè.

gatam & ordinariã:& non habet nisi alterã.exemplũ: vt in.c.licet.de offi.ordi.& in cle.attendentes.de sta.mona. & de reli.do.c.qa cõtingit.& de sup.neg.præla.cle. quia regulares.& in ꝓcedendo si eligit illã quã non habet puta delegatã nunquid valeat processus ratione ordinariæ potestatis quã habet?Sol.dicũt quidã vt refert Inno.ꝙ licet eligat & protestet ꝙ tantũ papæ authoritate vult ꝓcedere,tamẽ valet processus habitus non obstãte tali errore : quia procedere volebat licet non authoritate ordinaria.& ita quod principale est.s.ꝓcessus tenet.ar.op. ff.de iniu.l.eũ qui.§.si iniuria.&.ff.ad le.aquil.l.sciẽtiam. &.ff.fam.er.l.cũ putarẽ.Cũ enim iste sit error iuris non debet impedire verũ processum.ar.viij.dist.c. veritatẽ. ff.de off.præsid.l.illicitas.§.veritas.quinimo plus credũt isti ꝙ si diceret nolo ꝓcedere authoritate ordinaria . tñ valet ꝓcessus authoritate ordinaria prędictis rationib⁹.

27 ¶ †Et quia protestatio est cõtraria facto. vnde factum præualet j.de appel.c.solicitudinẽ.in fi. Itẽ qa nemo põt à se abdicare imperiũ.ff.de of.p̃si.l.legatus. Alij verò(vt ipse Inn.refert) dicũt cõtrariũ in duob⁹ casibus ꝓximis. & allegãt pro se qa quod potuit noluit & quod voluit, &c.de off.deleg.c.cũ sup.& quia nil sic contrariũ cõsensui sicut error.ff.de iurı.om.iud.l.si p̃ errorẽ.&.ff.de ar. l.sed & si in seruũ.& duabus sequẽtibus.Nec obstat.d.l. eũ q.de iniur.qa hîc est ipsa authoritas qua procedit ordinaria vel delegata qd principale,qua deficiente deficit processus,nõ aũt est principale si erraret ĩ sensu legis seu indulgẽtię vel priuilegij vel hmõi.ff.de re iud.l. cũ ꝓlatis.& noj.de priuı.c.ex parte abbatissę.hãc op.tenere videt Inn.& clarius eligit Host.per.d.decr.cũ sup . de off. deleg.Io.an.de materia remittit ad Spec.de iurisd.om . iu.

28 ver.vlt.¶ †No.do.Ant.videt hãc vltimã opi. sequi nihil adducẽs de nouo:sed rñ.ad.l.ij.de iu. vbi valuit ꝓcessus errore iudicis non obstãte. dicit emꝫ ꝙ ibi error non nocuit quia iurisdictio illa quã iudex putabat se habere non erat differens ab ea quã habebat sed eadem.ignorabat emꝫ suam iurisdictionem prorogatã: credebat tñ iurisdictionẽ habere.& dic clarius vt ibi no.Bar.ꝙ ibi habebat iurisdictionem & sciebat se habere sed ignorabat modum:secus autem qñ iudex errat in fundamẽto iurisdictionis, quia ignorat ea quæ sunt necessaria ad exercitium iurisdictionis.puta qa fert snĩam cõtra cõtumacẽ & nõ est certus an ille sit cõtumax, vel an sit lis contestata.tũc emꝫ nõ valet snĩa:vt no.Bar.in.l.multũ.ff.de cõdi.& demonst.&.l.si finita.§.iulianus.ff.de dã.infe.&.d.l. ij.facit optimè.l.q̃ro.ff.de eo q ꝓ tu.ne.ge. vbi nõ valet gestũ per tutorẽ si se ignorabat tutorẽ esse. ad idẽ.c.prudẽtiã.de offi.dele.& quod ibi no.doct.vbi patet ꝙ si iudex ignorat suã iurisdictionẽ purificatã ꝓpter ĩpedimẽtum collegæ & ꝓcedit,nõ valet ꝓcessus,licet ĩ veritate sit purificata.& tenet Bar.in.d.l.mltũ.Idẽ & forti⁹ dico in casu nr̃o ꝙ cũ iudex nõ intẽdat ꝓcedere ptãte ordinaria quã habet seu ex authoritate delegata quã nõ habet, nõ valet ꝓcessus.qa errat in eo quod necessariò requirit ad exercitiũ iurisdictiõis,& validitas cuiusꝙ actus depẽdet à ptãte & voluntate, & altero deficiẽte nil solidè explicari põt:vt.d.c.cũ sup.&.l.multũ intereſt.C. si quis sibi vel alij.&.l.qui in alienam.&.l.si is ad quem.ff. de acqui.hære.cũ similibus.In casu verò nr̃o in delegata deficiebat ptãs:in ordinaria deficiebat volũtas.Et puto ꝙ de hac q̃stione sit melior tex.q possit allegari in.c. ex parte astensis.de cõcess.præben.cũ ibi no.vbi patet ꝙ volẽs explicare actum vno mõ, si eligit alium modũ imcompetẽtẽ corruit actus.& facit.d.l.q in aliena.&.l.si is ad quẽ

29 &.l.is qui putat.ff.de acqui.hęre.¶ †No.tñ & pondera bene dictũ Inn.p̃alle. in eo quod dicit ꝙ si iudex errat in sensu legis,vel indulgẽtiæ,vel priuilegij,vel hmõi.tenet

a actus.Ex quo infero ꝙ si iudex[a] ferat snĩam fundãdo se sup aliqua lege q non facit,ꝙ snĩa nõ est nulla:ex quo alii ter non expresit errorẽ contra ius:nec etiam est irritan

b da si potest alia legẽ sustineri,[b] licet Host.tenuerit cõtrariũ in.d.c.ex parte astẽsis.sed pro primo ego adduco bo. tex.in.c.per tuas.& quod ibi no.Io.an.qui fi.sint legi. & in.l.cum prolatis.secũdũ vnum intellectũ.ff.de re iud.& dicit Inn.in.c.per tuas.ij.de homic.ꝙ non est pctm̃ mortale malè intelligere canonẽ vel legẽ,cũ sint de iure positiuo.quod no.¶ †Vide ad prędictã conclusionẽ quod

30 no.Spe.in tit.de sent.prola.§.qm̃.ver.qd si dixerit.vbi dicit ꝙ si quis dixit se delegatũ vnius cũ esset delegatus alterius nõ tenet snĩa sua seu processus.facit.l.antepe.ff.de

31 eo qui pro tu. ¶ †Sed iuxta p̃dicta q̃ro.pone ꝙ habens ptãtem ordinariã & delegatã procedit simpl̃r.d.Ant.refert Fede.cõsi.cxxv.aliâs.xiiij.tenuisse ꝙ non valet ꝓcessus.quia in dubio ex ordinaria ptãte ꝓcedere videt . qa ex quo non exprimit delegatã p̃sumit̃,nisi aliud appeat. de off.dele.c.cũ in iure.maximè si exprimit nomẽ ordinarij.alle.de off.ordin.c.licet.in verbo faciendũ.ad hoc. de præben.c.nisi.& quod no.gl.in.l.j.de iud.d.Anto.putat cõtrarium.qa in dubio elegisse videt ptãtẽ per quam

c actus valeat.[c] allegat.l.neq̃.ff.de mil.testa.q̃ iudicio meo parum facit,sed longè melius facit.l.iij.ff.e.ti. quã fortè voluit allegare. ibi enim dicit ꝙ in dubio nõ videt miles in testando elegisse viã per quã posit suum iudicium infringi.itẽ potius debemus interpretari rẽ vt valeat: quã vt pereat.l.quoties.la.ij.ff.de reb.du.& de verb . signi.c. abbate.Ego non video qualiter posset saltẽ ita indistinctè procedere dictum Fed.nam(vt.s̃.dixi)habens vtranque potestatẽ nõ cõpellit alterã eligere,sed vtraq̃ potest cedere.vt hîc.& in.d.c.significauit.& eo casu quo reuocat ordinaria per delegatam . quod quando fit suprà di-

32 xi.¶ †Dico ꝙ nisi exprimat in citatione potestatẽ quã

d habet non tenetur citatus comparere;[d] vt not.Inn.in.c. ij.de dila.sed si comparuit,dico ꝙ in dubio videt eligere potestatem quã habet.per.d.l.iij.de mili.test.Nec obstat ꝙ expresit dignitatem ordinariã,quia sępe exprimitur causa demonstrandi personã.vt in simili dicit in.l.iurisgentium.§.pactorum.ff.de pac.vide in hoc quod in simili dixi in.c.cæterum.de iud.vel dic & melius ꝙ inspiciẽda sunt hoc vltimo casu acta,et si in eis apparet ꝙ pro

c cesit vt ordinarius non valet iudicium:vt in simili not. Bar.in.l.vna.C.qui pro sua iurisd. in dubio verò valebit.

33 ar.i.l.quoties.de ver.obl.& .c.abbate.de ver.sig. ¶ †Vltimò scias quòd Io.an.hîc format duas quæstiones quas ponit gl.in.l.vna.C.qui pro sua iurisd.Prima est. pone ꝙ aliâs habenti iurisdictionẽ fit delegatio inutiliter:partes hoc sciẽtes litigãt corã illo, nunquid valebit processus?

d gl.prealleg.tenet quòd sic.ar.l.j.C.de iurisd.om.iud.Pe. Azo.& Bar.dicunt debere inspici acta.si enim processit vt delegatus,nõ valet processus,secus vt ordinarius : qa tunc censetur prorogata iurisdictio.& hæc opinio placet :sed in dubio si non apparet qualiter processit , puto,ꝙ valeat processus,quia litigando coram competen-

e ti iudice videntur prorogasse iurisdictionem quæ erat prorogabilis:scilicet ordinariã , non autem illam q̃ erat improrogabilis:scilicet delegatam.argu.in dicta leg. iij. ff.de milita.testa.& hoc casu procedit illa gloss. vel quã

34 do expresè processit iudex ordinarius.¶ †Secũda quæ

e stio est ,[e] pone ꝙ in princ.delegationis delegans carebat iurisdictione.sed postea est eam adeptus.nunquid teneat processus ? Solutio . dicit gloss.in dicta leg. vna.ꝙ delegatio videtur confirmari per superuenientiam potestatis.argumen.in.l.licet.ff.de iudi.tamen à tempore superuenientis iurisdictionis & non prius.ff.de offic. procon sul.l.obseruare.§.vlti.Iacob.de aret.dicit in.d.l, vna.glo. procedere quando iurisdictio delegantis iam erat radicata,puta quia licet exercitium non haberet iam tamẽ electus erat:vt.d.l.obseruare.ad idem.ff.de pig.act.l.si rẽ.§. fin.&.ff.ad tre.l.sed si ante.si autem radicata nõ erat tpe

a ¶Si iudex. Hoc dictũ simpliciter sequit̃ Feli.in . c.j. col.viij . in fine secundę limitationis j.de re iudicata.

b ¶Sustineri. Adde quod Ro.sing.suis fol.j. dicit hoc esse singulare dictũ Io. and.hîc.

ZACHARIAS.
¶Adde quod voluit alleg.Ro.sing. suo.xlv.ĩci.iudex pronũtiat. de quo per Fel. post Mari.de se.in.c.illa.in fine.vbi alleg.Inn. dic vt Ro.hic sin.j. de acc.dixi ĩ apos. ad istum in.c. cãm q̃.nu.ij . in apos.in ver.malè intelligẽ do.s̃.de rescri.

c SEBA. SAPI.
¶Actus valeat.idẽ tenet Io.an.in.c. si postquã.in verbo ordĩarium. de ele. in.vj.Pe.de Ar.ch. in consi.ccxj.inci. scripsit papa.co.i.
ZACHARIAS.

d ¶Citatus cõparere. Adde Lanfrãc. in.c.quoniam con tra.in princ.nu.ij. ver. attendite . ibi cauti tamẽ iudices s̃.de proba.

e SEBA. SAPI.
¶Quæstio est.Vide Bal.in.l.cũ qui. in.iiij.q.ff.de iurisdict,omni.iud.

delegatiõis,nõ valet delegati proceſſus.cũ delegatio nul
la fuerat ſine radice iudicis.facit qđ de domino no.ff. de
35 rei vẽ.l.ſi à titio.& cũ hac opi.tranſit hîc.Io.an.¶ † Ad
a uerte.quia hãc diſtinctionẽ[a] adduco ad quæſtionem no.
& quotidianã.eps contulit beneficium ante lapſum mẽ
ſis.de quo in cle.j.de cõceſ.præbẽ.demum habens gratiã
iuxta illam cle.nõ acceptauit beneficium infra menſem:
nunquid conualeſcat dicta collatio cũ intra mẽſem ha-
beret ordinarius collator manus ligatas?videt̃ per iſtam
diſtinctionẽ dicẽdum ꝙ ſic.ſecus videt̃ ſi contulit bene-
ficium cui9 collatio vel inſtitutio ſpectat ad inferiorem:
licet enim poſtmodũ ad eũ deuoluatur collatio,non ta-
mẽ per hoc recõualeſcit collatio vel iſtitutio ante deuo
lutionẽ factã.quia primo caſu epiſcopus habet iuriſdi-
ctionem & poteſtatem in habitu, licet exercitiũ ſit ſibi
interdictũ infra mẽſem.ſed in ſecundo caſu non ſpecta-
bat ad eum poteſtas cõferendi nec in habitu nec in actu
ante deuolutiõem factã,de quo tñ ſatis poſſet dubitari.
& in primo caſu credo ꝙ ipſo facto reconualeſcat colla
tio.qa nullum ius ſuperuenit de p̃ſenti ſed ſolũ fuit re-
36 motum obſtaculum.¶ † Ad hoc adduco no.dictũ Bar.
in.l.cum vir p̃dium.ff.de vſuca.vbi quærit.cauetur ſta-
tuto fauore creditorũ ꝙ debitor exbannitus vel cõdem
natus p̃ debito nullum contractum poſsit facere donec
ſoluat.cõtingit ꝙ prius contraxit & poſtea ſoluit, an cõ
tractus cõfirmet?& tenet quôd ſic. ſiue ſua interſit ſiue
nõ: qa hîc non ſuperuenit ius ſed obſtaculũ remouet.al-
leg,l.pignori.ff.q & à quibus.&.C.ne tut.vel cura.l. nec
puto etiã in alio caſu ꝙ teneat collatio vel cõualeſcat ſi
eps cõtulit ſcienter beneficiũ quod cõferre nõ poterat:
quia obligatus eſt ad conferẽdũ aliud ne ille decipiatur:
vt in.c.inter cętera. de p̃bẽ.ergo ſtatim ꝙ ad eũ fuit de-
uoluta poteſtas cõualidata fuit illa collatio ſiue inſtitu-
tio,cũ nõ requiraẽ alia traditio.ad hoc.l.ſi rem alienã.in
37 fi.ff.de pig.act.¶ † Et quod no.in ſimili Bar.in.d.l.cum
vir prędium.ex quo dicit ibi Bar.ꝙ ſi aliquis vẽdidit ec
cleſię rem alienã & vẽditor ſuccedit dño,ꝙ ſtatim trãſit
vtile dominium in eccleſiam : rõ eſt qa non requirit ibi
traditio.l.ſi.C.de ſac.ſan.ec.& intererat venditoris con-
tractum confirmari cũ ipſe eſſet obligatus ex contractu
ſuo:ſed ſi præſupponimus ꝙ collator nõ erat obligatus
ad aliud beneficium cõferẽdum,vt puta qa cõtulit igno
rãter.vel ſciẽti illud conferri nõ poſſe per eũ,& tũc cre-
do ꝙ nõ cõualeſcit collatio ex ſuperueniẽtia poteſtatis:
quia ſua non intererat vt valeat. vnde oportet ꝙ inter-
ueniat noua collatio.ar.in.d.l.cũ vir p̃dium.& quod ibi
no.Bar.& in regula non firmatur.de re.iur.lib.vj.& qđ
no.Dy.& in.l.ſi ſeruo.ff.q & à quibus.&.l.j.ff. de pign.
act.quod puto verum,niſi poſtea fecerit aliquẽ actũ per
quẽ tacitè videaẽ approbaſſe illã collationẽ, cũ hîc non
requiraẽ alia ſolennitas vel traductio,ſed ſufficit nudus
cõſenſus.ar.bo.in.c.dilecto.de p̃b.[1]& in.c.ſi tibi abſenti.
e.ti.li.vj.& quod no.Bar.in.l.quo eñ.ff. rẽ ra.hab.& qđ
leg.& no.in.c.ex ore.de priui.& no.hoc ſingulariter qđ
nemo diſcutit.nec vnq̃ ita latè examinaui ſicut nunc. &
ſecundum hoc puto limitãda ea quę no.do.de Ro.deci.
ccvij.in antiquis.et pro hoc vltimo membro facit quod
not.Bal.in.d.l.vna.C.qui p̃ ſua iuriſ. Et quo ad princi-
pale q̃ſitũ:de quo.s̃.vide p̃ Bald.in.l.j.C. vbi de crimi.
agi oportet.vbi ẽt de materia habet̃ bo.gl.& per Bal.in
d.l.vnica.& Spe.in tit.de dele.§.excipi põt.ver. qd ſi cõ-
38 mittens.¶ † Sed breuiter cõcludendo dico ſic: ꝙ aut añ
ſuperuenientiã iuriſdictionis in delegãte delegatus exer
cuit aliquẽ actum de ſubſtãtialibus iudicij: & tunc dico
ꝙ quãtuncũq̃ ſuperueniat iuriſdictio nõ põt cõualida-
ri proceſſus:quia cũ fuerit prorſus nullus ex defectu ſub
ſtantialium , non põt poſt modũ conualidari. ad hoc.c.
dudum.de elect.&.c.j.de litis conteſt.li.vj.&.l.momẽta
neæ.C.qui le perſo.voluit in ſimili Inn.in.c.prudentiã:
de offi.deleg.& ibi aliqua tetigi.firmat hoc Bald. in.d.l.
vnica.& Spe.in loco p̃all.nec valebit reliquus proceſſus
cũ deficiat in fundamẽto.d.l.momentaneę.&.d.c.dudũ.
Aut nil de ſubſtantialibus fuit actũ tpe ſuperuenientiæ
iuriſdictionis.& ſic ſolũ quæritur an confirmet̃ delega-
tio,& cõiter tenet̃ illa opi.Iac.de arẽ.ſupraſcripta:vt ha
bet̃ ꝑ Bald.in.d.l.j.C.vbi de cri.agi oportet.vbi per alia
verba dicit ꝙ aut ſuperuenit̃ iuriſdictio ex cã de præte-
rito & cõfirmaẽ.d.l.obſeruare.in fi.aut ex cã de præſen
39 ti poſt delegationem orta. ¶ † Et ſecus.vt.d.l. ſi à titio.
ff.de rei vẽ.vbi dicit̃ ꝙ ſi emi fundum ab eo qui nõ erat
dominus licet poſtea efficiaẽ dñs non ꝑ hoc ipſo facto
in me tranſit dominiũ.de hoc tamẽ an & quãdo cõtra-
ctus nullus à principio cõualideẽ iure ſuperueniẽte, dic
vt plenius no.Bar.in.d.l.cũ vir p̃diũ.hoc tñ vltimũ mẽ-
brũ limito niſi poſt iuriſdictionẽ de nouo ſuperuenien
tẽ delegãs fecerit aliquẽ actum ꝑ quẽ videaẽ approbare
primã delegationẽ cũ ſufficiat ſolus conſenſus.ad hoc.l.
ſi filiusfa.ff.ad macedo.& cle.j.de procura. Quod tñ ſu-
pra dictum eſt de electo delegãte ante confirmationem
non bene procedit de iure canonico in dignitatibus ec-
cleſiaſticis.p.c.auaricię.de ele.li.vj. quia qualitercũq̃ ſe
ingerit ante confirmationem priuatur ipſo facto, iure
quod prius habebat ibi.& hoc idem ſentit Ioan.And.in
addi.Spe.in loco præalleg.

[a] SEBA. SAPI.
¶ Hãc diſtinctio
nem. Vide Pet. de
Ancha.in.c.ſtatu-
tum.ad fi. de præ-
ben.in.vj. Abb. in
diſputatione ſua in
cipi. augerio . col.
xxvj.Card. latè.in
conſi.cxvj . incip.
A. & B.clerici.in
cle.j.in.xxv. colũ.
ver. quibus atten-
tis . de ſup . negli,
præla.

SVMMARIVM.

1 *Præſcribere non poteſt ille qui alieno nomine poſsidet.*
Titulus non requiritur in præſcriptione quadragenaria contra eccleſiam niſi cùm ius commune vel præſcriptio eſt cõtra præſcribentem.
2 *Papa & imperator licet ſint domini in vniuerſo:nõ tamẽ ſunt domini rerum particularium.*
3 *Vaſallus habet vtile dominium rei feudalis: directum verò eſt apud dominum.*
4 *Confeſsio prælati non nocet eccleſiæ,niſi præſumptio ſit cõtra eccleſiam.*
5 *Incorporalia quaſi poſsidentur: & poſsunt quaſi poſsideri per alium.*
6 *Præſcribere poteſt quis rem quam per alium poſsidet.*
7 *Acquirens res cum peccato vel contra iuramentum proprium tenetur illas reſtituere.*
Iuramentum non impedit validitatem actus: licet attentans ſit periurus.
8 *Res feudalis poteſt præſcribi contra dominum : non tamen per vaſallum.*
9 *Præſcribi poſsunt ciuitates ad eccleſiam romanam pertinẽtes ſpatio centum annorum & non minori.*
10 *Præſcriptio centenaria quomodo probabitur?*
11 *Iura & bona ſpectantia ad papam poſsunt præſcribi per eccleſiam inferiorem: ſed eius ſuprema poteſtas non præſcribitur.*
12 *Bona fides an requiratur in præſcriptione iurium?*
13 *In bona fide dicitur ille qui non habet notitiam rei alienæ.*
14 *Bona fides præſumitur niſi in quatuor caſibus , & ignorantia præſumitur niſi probetur contrarium.*
15 *Bona fides an & quo caſu præſumatur tam in præſcriptione rerum corporalium quàm iurium.18.*
16 *Bona fides præſumitur poſt.xxx.annos retro ſemper fuiſſe penes illum qui non fuit moleſtatus per dictum tempus.*
17 *Remedium canonis reintegrãda : datur etiam contra bona fide poſsidentem probata antiquiori poſseſsione aduerſarij.*
18 *Titulus non requiritur in præſcriptione iurium puta ſeruitutũ: ſed ſufficit probare quòd de hoc erat fama, & ſimilia.*
20 *Titulus requiritur in præſcriptione quando ius commune vel præſumptio eſt contra præſcribentem.*
21 *Bona fides in præſcribente libertatem indiſtinctè præſumitur, licet poſsit probari contrarium.*
22 *Mala fides præſumitur, ſi fuit denuntiatum emptori ne emeret quia res erat alterius: ſecus ſi ex poſt facto.*

Mala

23 *Malafides præſumitur,ſi res fuit acquiſita contra ius,vel non ſeruata iuris ſolennitate,niſi longo tempore quis poſſederit.*
24 *Error iuris licet noceat ad præſcribẽdũ,tamen nõ nocet in acquiſitiõe fructuum,ſed in præſcriptione fructuum ſic.25.vbi ponitur ratio.*
Error iuris non præſumitur,ſed debet probari per allegantem.
26 *Emens à prodigo aut luxurioſo:an poſſit præſcribere?*
27 *Ludendo ſi vnus vendit alteri,emens non præſcribit:& venditor nõ tenetur de euictione:ſecus ſi vendit alteri.*
28 *Præſcribere poſſum rem quam emi à bonæ fidei poſſeſſore : licet ego ſciã alienam.*
29 *Mala fides authoris an noceat ſucceſſori in bona fide, ſiue ſit ſucceſſor vniuerſalis ſiue particularis?30.*
31 *Errans in iure an præſumatur in malafide?*
32 *Titubans an præſcribat tanquã ſit in bona fide?*
33 *Titulus requiritur in præſcriptione non ille per quem transfertur dominiũ ſed putatiuus.*
34 *Præſcribit quis cõtra eccleſiam ſpatio.xl.an. cum bona fide:& ſine titulo ſi præſcriptio non eſt contra ius.aliâs requiritur titulus.*
35 *Titulus an indiſtinctè requiratur iure cõmuni reſiſtente.*
36 *Præſcribuntur bona patrimonialia clericorum:ſicut priuatorum.*
Clericus non gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio eccleſiarum : niſi in caſibus iure expreſſis.37.
Priuilegia non debent extendi ad perſonas in eis non comprehenſas.
37 *Inſtantia in cauſa fiſcali & eccleſiaſtica non perit triennio.*

¶ CAP. XVII.

1 SI diligenti. ¶ † Qui alieno nomine poſſidet non præſcribit. nec etiã is q̃ proprio,niſi habeat bonã fidemet iuſtum titulum. ita ſummat Io.andr.& ſatis conuenit literæ quo ad corticem.Sed ad ĩtellectum adde ſi pręſumptio eſt cõtra eum:hoc dico,q̃a titulus non requiriť in p̃ſcriptione quadragenaria cõtra eccleſiam,niſi cũ ius cõe vel p̃ſumptio eſt cõtra p̃ſcribentẽ:vt in.c.j.e.ti.li.vj.Diuidiť.nã primò inducit vnã rõnẽ cõtra archiep̃m & ſecũdò reprobat excuſationẽ ipſius per locũ à diuiſione.Secunda ibi: *nos igitur.* ¶ Caſus literalis. Archiep̃s piſanus fecit ſibi p̃ſtari iuramẽtum fidelitatis noĩe ſuo & eccleſię piſanę à marchione maſſe iudice calaritano ꝓ ipſo iudicatu,cũ tñ iudicatus ille pertineat ad roma.eccleſiã.papa hoc intelligẽs mãdauit archiep̃o piſano vt illũ abſolueret ab illo iuramẽto , niſi aliud poſtea exhiberet eccleſiæ Ro.eo nõ obſtãte:archiep̃s receptis lr̃is domini papæ miſit nuntios ſuos ad eũ vt ſuper hoc ſe excuſaret ſcribens eidem q̃ poſtq̃ fuit in archiepiſcopum aſſumptus iuramentum illud recepit ab illo iudice pro eccleſia rom.& hoc idem fecit anteceſſor ipſius.papa audita reſpõſione archiep̃i & alijs quę nũtij proponere voluerunt,reſcripſit eidem archiep̃o in hũc modum dicẽs,q̃ iudicatus calaritanus ad ius & proprietatem romanæ eccleſiæ p̃tinet ſicut tota Sardinia nullo mediãte.vnde non licuit ei ꝓ ſe vel eccleſia ſua p̃ dictũ exigere iuramẽtũ.& intellectus quẽ numerus ipſius ꝓpoſuit corã papa nõ intellexit ipſum vel eccleſiã ſuã aliquo iuuari,cũ authoritate apo.ſe ſup̃ hoc nõ oñdat p̃ quẽ iuramẽtũ illud aliq̃n ſit exactũ nec p̃ſcriptiõe aliqua muniať, imò ſecundũ confeſionẽ archiep̃i nõ eccleſia Piſana vel ipſe archiep̃s fuit in quaſi poſſeſſiõe exigendi hmõi iuramentũ quod ab ipſis iudicibus pro ſe.apoſt.cõfitenť fuiſſe receptum.per quod cõ ſtat q̃ eccl.Ro.ſemp fuit in quaſi poſſeſſiõe, q̃a miniſterio illi9 & anteceſſorũ ſuorum pro romana eccl.exactum fuit & pręſtitum huiuſmodi iuramẽtum:ille enim poſſidet cuius nomine poſſideť, ſi verò dicat archiepiſcopus q̃ nomine ſuo & non nomine roma. eccleſiæ iuramentum fuit exactũ poſſet ei inferri q̃ ipſe violauit iuramentum pręſtitum pro conſeruando iure & honorę rema. eccleſię:vnde licet retineri non poſſet,cũ in præſcriptione rerum eccleſiaſticarum bona fides & iuſtus titulus exigantur: & ſi p̃ſcriptio locum poſit habere:non tamen poſſet centenariam præſcriptionem probare quæ ſola currit contra romanam eccleſiã. Ber. ¶ No.j.q̃ tota Sardinia pertinet ad eccleſiam romanam nullo mediante: & ſic habet eccleſia romana iura imperij ibidem ſicut habet in toto patrimonio eccleſiæ:vt in.c.per venerabilem . qui fil. ſint leg.& habuit papa illam inſulam Sardinię ex donatione Conſtantini & aliorum imperatorum vna cum alijs prouincijs : vt in c.tibi domino.& in.c.ego ludouicus.lxiij.di. & xcvj.diſt.c.conſtantinus.& de ſicilia qualiter p̃tinet ad eccleſiam romanam vide in.c. mãdata.de pręſum.& melius in cle. paſtoralis.de re iu.&.c.ad apoſtolicæ.e.ti.li.vj.de ro
2 ma.vide ĩ.c.fundamẽta.de elec.li.vj.¶ † No. ij.q̃ valet arg.de toto ad partẽ . habens enim ius in toto fundat intentionẽ in qualibet ei9 parte.& eſt arg.ſecundum Hoſtiẽ.q̃ comites & domini t̃pales fundant intentionem ſuam de iure cõi quo ad res ſitas intra limites ſuæ terrę.de quo vide quod no.Io.an.ĩ.c.fi.de of. archi. quod intelligo reſpectu iuriſdictionis, non autem reſpectu ꝓprietatis rerum & bonorum intra limites exiſtentium: ſicuť de im
a peratore[a] reſpectu toti9 orbis.no.in.l. bene à zenone.C.de quadri.præſcrip.Et idẽ dico in papa quo ad patrimoniũ eccleſiæ: fundat eñ intentum ſuum quo ad iura imperialia . non autem in ꝓprietate bonorũ.arg.in.d.c.q̃ venerabilem.& in.l.traditio.ff.de acqui.rer.do. &.c.nuper.de dote poſt diuor.reſti.& arguit hĩc papa de toto ad partẽ hoc modo. ducat9 calaritan9 eſt in ſardinia,ſed tota ſardinia pertinet ad eccle.ro.immediatè, ergo & ducatus calaritanus.ſimile de reli.do.c. cum venerabi
3 lis.¶ † Not.iij.ibi: *ad ius & proprietatem .* q̃ dñium rei feudalis eſt penes dñm feudi. & intelligit Inn.in dñio directo. vtile enim eſt penes vaſallum ſecundũ eum. ad quod allegat Hoſti.d.c.nuper.illud.c.ſolũ probat q̃ cõcedens feudum diciť dñs.et hoc eſt clariſsimũ: ſed difficultas ſtat in vidẽdo quale ius habeat vaſallus.Inn.enim(vt hĩc vides) dicit q̃ vtile dñiũ.quod not.ſed nihil alle.ego alť. tibi tex. in.c.j.in q̃.cau.feu.amit.colla.x.vbi dicitur q̃ proprietas remanet apud dñm.vſusfruct9 ve
a rò trãſit in vaſallũ.ſed Bald. ibi dicit q̃ vſusfruct9 poniť ibi ꝓ vtili dñio:qđ dicit ibi notã dũ.& alibi poſt gl . aſſumit diſputationẽ ſup̃ hoc.ſ.ĩ.c.j.de ca.cõra.col.x . & tãdẽ dicit pro firma cõcluſione tenendũ q̃ vtile dñium cõpetit vaſallo.qđ ꝓbať ex eo:q̃a ſibi dať vendi catio.facit qđ leg.& not.in.l.j.ff.ſi ager vect, per Inn.in.c.cæterũ.de iud.¶ † No.ibi. *cũ ſecundũ confeßionẽ tuã,&c.* q̃ cõfeſsio ſolius p̃lati nocet eccleſiæ : cõcor. c.ij.de capel.mo.ſed in cõtrariũ facit quod le.& no.in.c.ij.de teſt. li.vj.& in.c.de cõſtãtinopolitana.xxij.di.vbi patet q̃ in eccleſia collegiata confeſsio ſolius p̃lati non obeſt.& credo hũc tex. ꝓcedere cũ p̃ſumptio ſeu ius cõe eſt cõtra eccleſiã,vt hic erat:nã tota ſardinia pertinebat ad papã vt in tex.aliâs ſecus vt in contrarijs.& no.hãc limi
5 tationẽ ad illa iura.¶ † Not.ibi: *in quaſi poſſeßione.* q̃ eſt dare quaſi poſſeſsionẽ iuris exigendi iuramẽta fidelitatis:& ſic poſſet q̃s petere reſtitutionem ſi vaſallus denegaret tale iuramẽtũ fidelitatis exhibere.Et no.quòd iura incorp̃alia quaſi poſsidẽtur.& iõ dicit quaſi:quia verè non poſsidentur, cùm tangi non poſſunt.inſt.de re.corpora.& incor.§.j. &.l.
6 j.in prin.ff.de acqui.poſſ.¶ † Not.q̃ detinẽs nomine alieno non dicitur poſsidere:ſed nudũ p̃bere miniſteriũ.is aũt poſsidet & p̃ cõſequẽs p̃ſcribit cuius noĩe poſsideť:vt hĩc:& in c.cũ veniſſent.de reſti.ſpo.& no. q̃ ẽt incorporalia põt quis p̃ aliũ poſsidere.¶ † No.ibi:
7 *quod contra iuramentum, &c.* & tene menti q̃

✤ SEBA.SAPI.
¶ De imperatore. Vide Bar.in.l.j.§. per hanc.ff. de rei vend.vbi declarat qualiter ĩperator ſit dominus totius mundi.

a ☙ SEBA. SAPI. ¶ Iuramẽtum. Vide Alexã. in. l. ſtipulatio hoc mõ cõcepta. ĩ. ñ. co. ff. de ver. ob. & ĩ cõſ. xvj. in. iñ. vo. & remiſ. ꝑ Fel. hic. co, ñ.

b ¶ Quis dicat habere bonã fidẽ vide Inn, ĩ rep. c. fi. j. e. in. x. col. ver. qs aũt dicat habere. & de qõne hic poſita vide ꝑ Pet. de Anch. in. c. j. in. viij, col. de præſcrip. lib. vj. & per do. Ant. in. c, peruenit. in. xiij, colum. de cenſi.

c ¶ An præſumatur bona fides. Et de hoc vide per Old. in conſi. ccxliiij. & plenè per Imo. in c. fi. in. v. co. j. eo. & qualiter probetur bõa vel mala fides per Pe. de Anch. ĩ c. j. in pe. col. de ꝓſ, lib, vi. & Imo, ĩ re- a pe. c. fi, in, viij, col. ver, redeo ad gl. j. e, tit, & de hoc qd hic dicit. d. Ant. vi de per Bal. latè ĩ. §. 8 ſed iſte. in pe. co. in ſti. de acti. & de qõ ne hic poſita vide in terminis ꝑ Bal. 9 in. l. j. in antepe. co. C. de ſer, & ꝙ not. Bar. in. l. j, §. hoc in terdictum. ff. de iti, actúq;. pri. & in. l. j. 10 §. ariſto. ff. de aqua quoti. & eſti. & ꝙ no, Inn. & gl. in. c, bonę. de poſtu. ꝓl, & de iſto articulo. an & qñ præſuma tur bona fides: vi- de elegantiſsimè ꝑ Ant. in. l. eũ q. §. in publiciã. ff. de pu. q habuit dicta ſua ꝑ maiori parteà bar. in. l, ñ. §. ſi à pupil- lo. in fi. ff. pro ẽpt. & in. l. q romæ. §. duo fratres. in ſua repe. ff. de ver, ob. & vide tex. ſingu. ſecundum Bal, ibi in. c. j. §, ſi duo. de pace tenẽ. Bart. ĩ. l. inteſtatę. ff. ꝑ ẽpt, & Bar. in. l. ij. ff. de 11 re milita. Bal. in. l. iuſtitia. in vlti. col. C. de rei ven, & in c. j. §. ſi qs p. xxx. ſi de feu. fue. con. tex. eſt ſing. quem ponderat ibi Bar. aliâs Bal. in. l. fi. ĩ fi. ff. ꝑ ſuo. Bar. ĩ. l. q fundum. §. q ꝑcu rator. ĩ vltimis ver bis. ff. ꝑ ẽpt. & vi- 12 deas Bar. in. l. inter oẽs. §. rectè. ff. de fur. ex quibus oĩ- bus iuribus ſupra- dictis reperies va- rias & ſing. doctri- nas in hac materia quæ prædicta oĩa allegando & ĩ vo- ce legẽdo ꝑſequu tus ordinatè fuit ĩ hac decre. d, meus, Franc. de are.

¶ Adde an in du- bio præſumat ma- la fides vel bona Alex. conſi. xxj. & xxxv. iiij. lib.

ANTO. FRAN. ¶ An & quando præſumatur bona vel mala fides. Dicas ꝙ regulariter præſumit in eo q facit acta in preſentia iudicis vel ꝑ pin quorũ pupilli. ita Bar. in. l. frater à fratre. in vl. char. ff. de cond. inde. & ha betur per Bal. in. l. j. in pe. col. C. de fur. & in. l. fi. §. cũ igitur. C. de iur. del.

tenet quis reſtituere qd cõtra iuramẽtũ pro- prium acquiſiuit. quod no. hîc Hoſ. alle. c. ad audientiã. qd me. cã. idẽ dicit de alijs cũ pcto acquiſitis j. de iudæ. c. cũ ſit. Ego ꝑ hoc vltio alleg. & remitto ad meli9 & ad plenius no. in c. ex trãſmiſſa. de deci. & xiiij. qõ. v. in ſum. & j. q. j. c. cito turpẽ. & c. nõ eſt putãda. & ꝑ Io. and. in regula q ſemel. de reg. iu. li. vj. in mer. Sed ex primo dicto no. ꝙ iuramẽtum a nõ im pedit validitatem actus licet attẽtans ſit per- iurus. de quo per Inno. & alios ĩ. c. dilecto. de prẽben. & per Ioan. and. in. d. regula q ſemel. ¶ † No. vltimò ꝙ in rebus feudalibus currit præſcriptio etiã contra dñm. vñ põt ẽt terti9 præſcribere directũ dñium qd erat penes do minũ vtili remanẽte penes vaſallũ: vide quod dixi. ſ. e. c. ad audiẽtiã. ¶ † Itẽ no. ꝙ contra ec cleſiã romanã põt præſcribi in rebus, ciuita- tib9, & regnis ad eã pertinẽtibus pleno iure: ſed requirit prẽſcriptio non minor centena- ria. vide qd dixi. ſ. e. c. cũ nobis. ¶ † Opp. con tra finẽ tex. in eo qd dicit ꝙ poſito ꝙ hoc ca- ſu locũ habuiſſet prẽſcrip. tñ centenaria: prę ſcriptio q̃ ſola currit cõtra eccleſiã rom. ꝑba ri nõ poterit. Et ſic videt ꝙ lex ſeu canõ req- rens hãc præſcriptionẽ ſit impoſita verbis & non rebus. contra. c, cõmiſſa. de elect. li. vj. Itẽ tex. ĩ. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti. tenet eã poſſe probari. ad idẽ quod plenè dixi. ſ. e. in. c. cũ nobis. Sol. dicit. Io. an. ꝙ papa ponde- rat hîc factũ ſpeciale quo ad hunc caſum & nõ ius. quaſi dicat ꝙ de iure bñ poſsibilis eſt probatio: ſed papa credebat hîc ꝙ nõ poſſe- diſſet archiepiſcopus piſanus tãto tpe vt poſ ſet ꝑbari prẽſcriptio cẽtenaria. vel ſecũdũ Ho. papa. no. hîc ꝑbationẽ teſtiũ per quos nõ cre dit hoc poſſe ꝑbari. aliâs tamẽ ꝑbari poſſet per inſtra de fidelitatib9 facta ꝑ ducẽtos an- nos & plus. prima ſol. plus mihi placet cũ ar- chiepꝰ nõ allegaſſet hîc ꝑbationẽ teſtium. & vide quod dixi in. d. c. cũ nobis. ¶ † Ex prædi ctis & tex. no. ꝙ eccleſia inferior põt præſcri bere iura & bona ad papã ſpectãtia: ſuprema tamẽ poteſtas præſcribi nõ põt, vt dixi in. d. c. cũ nobis. ¶ Venio ad gl. ĩ verbo, *bona fide.* quia aliæ ſunt faciles quæ multa facit. Primò eñ format duas qõnes & ſoluit. Secũdò vnã oppoſitionẽ & non reſpondet. Tertiò iterũ format duas quęſtiones & non ſoluit. Quar- tò opponit & ſoluit. Quintò ponit duas quę ſtiones & ſoluit. ¶ † Primò igit q̃rit an ſem per ſit ſecundum canones neceſſara bona fi- des. & rñdet ꝙ ſic. ſiue agat de iure ſpũali ſiue ciuili ĩ. e. c. fi. Aduerte tamen ꝙ vbicũq; præ- ſcriptio cauſatur ex poſſeſsione præſcriben- tis cõiter tenet ꝙ neceſſariò requirat bona fi des: vt. ſ. e. c. vigilãti. & . c. fi. j. eo. & in hoc iuri canonico ſtandum eſt hodie etiam in foro ci uili ratione peccati: vt no. Bart. ĩ. l. priuilegia. C. de ſac. ſanct. ec. & gl. in regula poſſeſſor. de reg. iur. li. vj. Qñq; ꝑcedit ꝓſcriptio ſine poſ- ſeſsione ꝓſcribentis: vt in actionibus & ſimili bus. & tũc Bar. in. l. ſeqt. §. ſi viã. ff. de vſuc. di xit ꝙ non requirit ibi bona fides: qa ꝓſcriptio

cauſat ex negligentia nõ petentis. Ego hũc ar 13 ticulũ plenè examinabo j. e. c. fi. ¶ † Secundò gl. q̃rit quando præſcribẽs dicit eſſe in bona b fide. b reſpõdet ꝙ cũ credit tradẽtem eſſe do minũ vel habere ius diſtrahẽdi: licet erret in facto. Ego generaliter dico ꝙ bõa fidei eſt cũ non habet notitiã rei alienæ: ſicut ille dicitur malæfidei q̃ habet notitiã rei alienæ: vt in. c. ſi virgo. xxxiiij. q. ij. ita per cõtrariũ dicit bo- næfidei qui poſsidet cogitatione domini: ita vt non erret in iure: quia error iuris non ex- cuſat in præſcriptione. vt. l. nũ q̃. ff. de vſuc. & c. dudũ. de deci. no. gl. in. c. apoſtolicę. de don. 14 ¶ † Tertiò quærit an bona fides c præſumat, c gl. rñ. ꝙ ſic: quia præſumit ignorantia niſi ꝑ- beat ſcientia. Idem no. in. c. ſanctorum. ſ. e. Ex- cipit glo. iiij. caſus. Primus ſi facta fuit denũ- tiatio acquirenti ꝙ res eſſet alterius. C. de rei vendi. l. ſi fundum. Secũdus ſi rem acquiſiuit contra ius. l. quẽadmodũ. C. de agri. & cen. li. xj. Tertius ſi emit à procuratore meo per col luſionem. Quartus ſi emit à prodigo vel lu- xurioſo cui bonis interdictum eſt cũ ſciret il lum protinus cõſumpturũ pecuniã. iura alle 15 gantur in gl. ¶ † Examinemus nunc regulam & caſus exceptos: dicit eñ primò gl. ꝙ regu- lariter bona fides præſumit. glo. in. c. dilecti. xvj. q. iij. dicit ꝙ parti quæ allegat titulum & bonam fidem ſi non poteſt probare permit- tendum eſt iurare ꝙ bona fide poſſederit rẽ illã & iuſto titulo eã acquiſierit. gl. in §. aliæ. inſt. de act. & in. l. pe. C. de euic. ſimp̃r dicũt ꝙ bona fides ꝓſumit. Aduerte. aut q̃ritur in reb9 corporalib9 aut ĩcorporalib9. Prĩo caſu dicit Bar. in. l. celſus. ff. de vſuc. ꝙ aut præceſ- ſit titulus errore iniuſto, & prẽſumit bona fi des: vt in. d. l. pe. C. de euic. facit. l. igit. §. põt. ff. de libe. cau. Idem dicit de quolibet poſsiden- te niſi alius poſſeſſor antiquior appareat: ille enim poteſt bene facere illã allegationẽ quod tuum non erat debebas ſcire ad alium perti- nere. l. fi. C. vnde vi. quo ad alium licitè & bo na fide præſumitur ꝓtinere niſi ius cõmune ſibi contradicat. facit. e. ti. c. j. lib. vj. ſecũdum d eũ. & cũ eo trãſit. d. Ant. hîc: ſed ego allego in materia duo dicta multũ not. quorũ vnũ eſt 16 Bar. & aliud Inn. ¶ † Bar. enim in. l. fi. in fin. C. vnde vi. videt dictũ ſuũ pcedens limitare d vt mala fides d poſsit allegari per antiquiorem poſſeſſorem. ſ. intra. xxx. an. ſed poſtea nõ: per tex. illius. l. fi. nã pſumptio malæ fidei contra ingredientem poſſeſsionem ſine titulo tollit per curſum. xxx. an. & extũc pſumit illum re ꝓ fuiſſe bonæ fidei. qd eſt ſingulare dictum & ſemper menti tenẽdum. ad cuius confirma tionem & ampliationem allego ſingulare di ctum Inn. in. c. ij. de in integr. re. vbi dicit eſſe notandum ꝙ licet quilibet præſumatur eſſe bonus niſi probetur malus. de prẽſump. c. fi. §. de ſcru. in or. facien. c. vno. non tamen ſic eſt in bona fide: quia oportet ad hoc vt præ- ſumatur bona fides ꝙ habeat iuſtum titulum vel ꝙ probabilibus ratiõibus quæſiuerit poſ ſeſsionem. ff. de li. cã. l. igitur. §. ij. & quòd lõ-

gotpe

vbi dicit ꝙ bonafi des præſumptiuè probatur ꝑ iſtru- mẽtum, & multos effectus qui indu- cuntur ex iudicis authoritate: vide ꝑ Bal. in. c. j. in. v. col. qui feu. da. poſ. in vſ. feu, & per no- uiſ. in, l. pacta no- uiſsima. C. de pac. & vide Inno. in. c, cũ veniſſent. ĩ ver, itẽ no. ꝙ licet. dein inte, reſ, vbi dixit ꝙ ex titulo & lon ga poſſeſsione prę- ſumitur bõa fides, licet Bar. in. l. fi. C. vnde vi. in. vj. col. in ver, ſed cõtra. vi deatur tenere ꝙ ex poſſeſsione. xxx. an, etiam ſine titu- lo prẽſumat bona fides, de quo per Io, de imo. in. l. cel ſus. ff. de vſuca. & c. fi. de præſcri.

☙ SEBA. SAPI.

c ¶ Bona fides. Vi- de Abb. in. c. con- ſultationibus. j. de iurepa. Alex. ĩ cõſ. lxxv. inci. viſis & ponderatis. co. pe. in. iiij. vo. & in cõſ. lxxvj. inci. in cã & lite. circa finẽ. & in conſi. xciij, incip. in cã & lite. col. vl. & in conſi. cc. inci. viſo & diſcuſſo. co lum. j. in. ij. vol, vbi latè, ex quibus bo na fides prẽſumat do. Fran. Curtium in conſil. lxxxij. in ci. deus pius. co. ñ.

☙ SEBA. SAPI.

d ¶ Mala fides. Vi- de practicũ papiẽ ſem in forma rñſio nis rei conuenti. in verbo. exceptionẽ prẽſcriptionis. co. iiij. Alex. in conſil. xxxv. inci. viſo ꝑ ceſſu. in. iiij. vol. & in. d. conſil. cc. in. j. col. in. ij. vol. & in conſi. cxcij. inci. in cã & lite. in. j. colũ. in. ñ, volu. vbi ſibi contrariatur.

go tẽpore fuerit in poſſeſsione.l.poſsideri.§.ſi ſeruus.ff.de acqui. poſ.& quod dicaꝫ lõgũ tẽpꝰ arbitrio boni iudicis relinquiꝫ.ff.de iure delib.l.j.hinc dicit ꝙ ſi alius q̃ capitulũ maioris eccleſiæ ſit in poſſeſsione eligẽdi,& petit cõfirmari ſuã electionẽ ſuccũbit in petitiõe ſua: ꝙa nõ p̃ſumiꝫ bona fides eſſe in hac poſſeſsiõe,ꝙa cõtra ius.& idẽ eſt in cõſimilibus. Aduertẽdũ tñ ꝙ Inno.videꝫ ſe reſtringere ad caſum cũ poſſeſsio eſt cõtra ius.licet eñ Bar.ſimpliciter dixerit ꝙ poſsidẽs cõtra ius nõ preſumiꝫ bonę fidei. Inn. limitat niſi ſit poſſeſsio lõgi tẽporis,vel plurib⁹ rationib⁹ fuerit acquiſita.ꝓ hoc adduco tex.in.c.cũ eccleſia ſutrina.de cauſa poſ. & proprie.&.c.ad decimas.de reſti.ſpo.li.vj.in verbo aliquãdiu. Ex quo infero ad dictũ Bar.nam ſi poſsidẽs lõgo tẽpore iure reſi ſtente preſumiꝫ bonæ fidei:fortius debet preſumi bona fides ex diuturnitate tẽporis cõtra antiquiorẽ poſſeſſorẽ.cũ hoc vltimũ cõſiſtat in facto & probabiliter ignorari poſsit.p̃cedẽs verò con ſiſtit in iure,cuius ignorãtia de facili nõ p̃ſumiꝫ.pro hoc, regula
17 ignorãtia.& regula,præſumiꝫ.de reg.iur.li.vj. ¶ † Nunquid aũt antiquiori poſſeſſori ſit proditũ aliquod remediũ cõtra ſecũdũ poſſeſſorẽ?dic ꝙ ſic etiã ſi p̃ſumaꝫ bona fide poſsidere. põt enim implorare iudicis officiũ,vel intẽtare cõdictionẽ.l.ſi coloni.C.de agri.& cẽſi.li.xj.ita notãter voluit Inn.ĩ.c.ſæpe. prope fi. de reſti. ſpol.qđ dicit notãdũ pro poſſeſſorib⁹ priorib⁹ eccleſiarũ q amit tũt earũ poſſeſsionẽ,nec poſſunt probare ſuã canonicã inſtitutionẽ:fiet enim eis reſtitutio probata antiquiori poſſeſsiõe,licet nõ probẽt ſpoliationẽ.d.l.ſi coloni.&.iij.q.j.c.reintegrãda.& idẽ voluit Bar.in.d.l.ſi coloni.reſtringit tñ hoc cõtra malæ fidei poſ ſeſſorẽ.ſed gl.in.l.inciuile.C.de fur.videꝫ ſentire ſimpliciter cum Inn.ſed Bar.ibi remittit ad no.per eũ in.l.ſi.e.tit.ibi enim.& in.l. rẽ quę.ff.de acq̃.poſ.diſtinguit ꝙ aut ſecũdus habuit ab auctore vitioſo,& põt agi cõtra eũ vt ſic mala fides auctoris iſtũ aliqualiter afficiat.arg.in auꝫ.malæ fidei.C.de p̃ſcri.lõ.temp. Idẽ & fortius qñ iſte ſecundus eſt in mala fide.& ſic intelligit.d.l.ſi coloni. ſecus dicit vbi ſecũdus eſt ĩ bona fide & habuit ab auctore nõ vitioſo:tũc enim tenet ꝙ prius nõ agit cõtra ſecũdũ,per.l.ſiue aũt. §.ſi duob⁹.ff.de publ.in rẽ act.vbi diciꝫ ꝙ ſi duo emerunt rem à diuerſis quos putabant dños & cuiꝙ tradita fuit ſuo tpe poſſeſſio,potior nũc eſt poſſeſſor & nõ ille q primò poſſeſsionem habuerit.Sed mihi plus placet dictũ Inn.& glo.in.d.l.inciuile.per.l. ſi coloni.q̃ loquiꝫ indiſtinctè.& ar.eorũ q no.in.d.c.reintegrãda. & per Inn.in.c.poſt electionẽ.de cõceſ.p̃bẽ.in fi.Et ad.§.ſi duob⁹. reſpondeo ꝙ loquiꝫ cũ liquet de defectu proprietatis vtriuſꝙ: ideo ĩ pari cauſa potior eſt cõditio poſsidẽtis vt in regula in pari cauſa. dereg.iur.li.vj.ſed nos loquimur qñ ſimpliciter quis fundat ſe ſup poſſeſsiõe quã dicit ſe habuiſſe & ſine iuſta cauſa perdidiſſe,& ante omnia petit illã ſibi reſtitui ꝓ officiũ iudicis, vel per cõdictionẽ.l.ſi coloni:vel.c.reintegrãda.ſecundũ vnã opi. & vide q dixi in.c.ſæpe.&.c.cũ ad ſedẽ.de reſt.ſpo.& hæc notabis.
18 ¶ † Venio ad ſecũdũ mẽbrũ principale an.ſ.in rebus incorporalibus p̃ſumaꝫ q̃s bonę fidei.de hoc per gl.& Bar.in.l.j.§.ij.ff.de iti. actúꝙ pri.per Cy.& alios.in.l.j.C.de ſer.& aqua. Cõis opi.eſt ꝙ aut agiꝫ de p̃ſcribẽda ſeruitute aut libertate.Primo caſu nõ p̃ſumiꝫ bona fides:ꝙa quęlibet res p̃ſumiꝫ libera.& ſic eſt p̃ſumptio
19 cõtra poſsidentẽ.ar.in .l.ſi.C.vnde vi.¶ † Dicunt tñ Cy. & Bar. ꝙ ad p̃ſumendã bonã fidẽ nõ exigiꝫ vt probeꝫ titulus, ꝙa in iſtis incorporalib⁹ nõ eſt neceſſe vt probeꝫ titulus:vt in.l. ſi quis diu turno.ff.ſi ſer.vẽ.ſed ſatis eſt aliquid probare ꝓpter qđ iſte mot⁹ ſit ad credendũ ſeruitutẽ ſibi cõpetere.allegat.l.j.§.ſed & ſic.ff. de aqua quoti.& æſti.& ſufficit ſecũdũ Bar. probare ꝙ de hoc erat fama in vicinia.facit quod no.in.c.inquiſitioni.de ſentẽ. excõ. & l.ij.C.ſi ſer.vel lib.ad decu.aſpi.li.xj.Idem ſi erãt ibi ſigna viæ vel alia veriſimilia quę poſſunt adducere animũ ad credulitatẽ iſtã. Ego dico hãc opi.limitandã vt p̃cedẽtẽ.ſ.cũ poſſeſsio eſt recens: ſed ſi per longa tẽpora poſſederit,p̃ſumiꝫ bona fides.ar.c.j.e. tit.
a li.vj.nã ſi poſſeſsio[a] habita iure reſiſtente p̃ſumiꝫ iuſta ex diuturnitate tẽporis:vt.ſ.dixi ſecundùm Inn.fortiꝰ preſumẽda eſt iuſta in caſu noſtro.hoc probo per.c.cum eccleſia ſutrina.de cau. poſ. & proprie.nã ibi loquiꝫ de poſſeſsione incorporalium, & de acquirẽda quadã ſeruitute in iure eligẽdi cõtra canonicos eccleſiæ cathedralis iure etiã reſiſtente:& tamẽ nõ fuit opus ꝓbare bonã fidẽ. hoc etiã ſentit hîc Inn. dicẽs ꝙ propter preſumptionẽ q̃ eſt cõtra p̃ſcribẽtẽ ſeruitutẽ ſufficit allegare titulũ, ſed non eſt neceſſe probare,ſed ſufficit ꝙ per lõgũ tẽpꝰ ſcilicet per.x.ann.inter p̃ſentes.&.xx. inter abſentes contra eccleſiã per.xl.an. fuit vſus ſeruitute illa dño ſciente & nõ contradicente. p̃ſumiꝫ eñ debitũ hoc ius ſeu ſeruitus ex ea cauſa q̃ p̃tẽdiꝫ p̃ceſsiſſe.ff.de vſuris.l. cũ de in rẽ ver.
20 & ff.de aqua plu.arc.l.j.§.vl. ¶ † Aduerte tñ, quia iure noſtro nõ ſufficit bona fides.ſed requiriꝫ titulus, cũ ius cõmune vel p̃ſumptio eſt contra p̃ſcribẽtẽ:vt in.c.j.eo.ti.lib.vj. ſed intelligo hoc ꝓcedere in preſumptione vrgenti,non aũt in qualibet preſumptione:vt puta.ꝙa epiſcopus exigit grauamina ſeruilia à ſubditis:præſumiꝫ enim ꝙ timore ſubditi præſtiterint:vt no.hîc Inn.& Io.an. in.d.c.j. & probatur.x.q.iij.c.ꝙa cognouimus.&.j.q. j.c.nullus.vel ſi charitatiuè quis fuit recept⁹ longo tẽpore ad domũ amici, iuxta no.in.c. cũ eccleſia ſutrina, de cauſa poſ. & proprie. Secus autẽ qñ concurrit modica p̃ſumptio, vt puta ꝙa res p̃ſumitur libera. hoc enim faciliter tolliꝫ ex alijs coniecturis,vel ex curſu longi tẽporis.arg.in.d.l. cũ de in rẽ verſo. & in.d.l.ſi quis diuturno. & hoc bene notabis
21 pro intellectu illi⁹.c.j. ¶ † Secũdo caſu principali cũ agiꝫ de p̃ſcribẽda libertate,cõmuniter teneꝫ ꝙ p̃ſumaꝫ bona fides,ꝙa habet fundamentũ preſumptionis iuris pro ſe. debuit enim credere rẽ talem eſſe qualis naturaliter eſſe debet:vt no.Cy.in.d.l.j. põt tñ ex aduerſo probari mala fides, vel ꝙa dixit extra iudiciũ,vel quid ſimile:vt no.Bar.ĩ.l.celſus.ff.de vſuca.nã bona fides & mala cũ conſiſtant in animo non poſſunt probari niſi per cõiecturas:vt in.c.ij.de renũc.lib.vj.&.l. dolũ.C. de
22 dolo. ¶ † Expedita regula venio ad caſus exb ceptos.[b] & primô gl. excipit caſum cũ interuenit denuntiatio.l.ſi fundũ.C.de rei vendi. dic ꝙ aut interuenit denũtiatio ab initio cõtractus:vt ꝙa dũ quis vellet rem emere fuit ſibi denuntiatũ ꝙ non erat vendẽtis ſed alterius:& ex hac denũtiatione cõſtituiꝫ in mala fide. ſic loquiꝫ.d.l.ſi fundũ. aut denuntiatio fuit facta ex poſtfacto,& tunc ſecus, niſi fiat in defectũ:prout habeꝫ in.l.vt perfectius.C. de anna.exceptio.&.xvj.q̃ſtiõe.iij.c. placuit. §.põt. vide in hoc quod dixi in .c. nihil.&.c. ſanctorũ.ſ.eo.&.c.grauius.de reſti. ſpo.el.ij.
23 ¶ † Secund⁹ caſus.ſi res fuit acquiſita cõtra ius:pro hoc regula qui contra iura mercaꝫ. de reg.iur.li.vj.hoc verũ, niſi longo tẽpore poſſediſſet:vt.ſ.dixi. Ex quo infertur quòd emens rẽ eccleſiæ non ſeruata iuris ſolennitate præſumitur in mala fide. ad hoc quod leg.& no.in.c.ij.de rebus eccle.non alienã.li.
24 vj.vide quod dixi.ſ.eo.c.de quarta. ¶ † Item ſcias quôd in vſucapione ſeu in præſcriptione iuris error nocet.l.nunq̃.ff.de vſuca.ſed in acquiſitione fructuum non nocet:vt in.l. ſed & ſi fic.§.ſcire.ff.de peti.hæredi.not.Dy. in regula poſſeſſor.de regu.iur.lib.vj.& glo. in.l.ſi fur.ff.de vſucap.dicit tamen Bar.in.d. §.ſcire.quòd iſte qui allegat iuris errorem debet hoc probare:quia ſcientia regulariter præſumitur:vt in.l.leges.C.de legi.quod eſt notandum.facit quod leg.& no.in.l.latę cul-

SEBA.SAPI.
a ¶ Poſſeſsio . hoc dictũ etiã ſequitur Abb.in.c. cõſultationibus.vltra mediũ.ver.ex prędictis ĩferẽt. j.de iure patro.& Ale.ĩ cõ. cx.inc.viſis acutiſſimis.ĩ vlt.co.in.j. vo.reprobatImo. in repe.c.ſi.co.v.j. eodem.

SEBA.SAPI.
b ¶ Ad caſus exceptos. Vide ad hoc q̃ ſcribit Iaſon. ĩ.l. quoties.in vij. co. in nona limitatiõe. C.de rei vẽdi . & qũo talis denũtiatio cõſtituat in mala fide, vide Cor.ĩ conſi.l.incip.in cã cõpetẽte.co.vlt.in ij.vol.Alexã.in .l. de pupillo .§. ſi is cui.circa medium. ver.quęrit vltimò Bar.ff.de ope.no. nun.

a ¶ Et vide ibi per Inn.& in re.c.cum cõtingat.in. xxiij. char.in.j.co. illius chartæ.de iureiu. vbi ponit an ille contractus factus cum illo qui ſtatí erat cõſumpturus firmetur iuramento.
¶ Adde Francif. are.cõſi.lxxxj.

b ¶ An & qñ mala fides auctoris noceat ſucceſſori in p̃ ſcriptiõe.vide gl. in.c.de quarta.s̃.e. et de hoc latè per Rom̃.& poſt glo. in.l.pomponi⁹.§. cum quis adminiculo.ff.de acquirẽ. poſ.vbit põit plures limitationesad d. auẽ. malæfidei poſſeſſor.C.de p̃ſcri. longi tempo. & vide tex.in.§.diutina.ĩſti.de vſuc. & de hoc p Pe. de anch.in.c.j.in pe. co.ver. quomodo etiã malæfid.de p̃ſcri.lib.vj. & vide Imol.in.repetit.c. fi.circa prin.j.eo. ti.in.ñ.col. & latè dom.Ant.in.c. cura.in.ñ.col.de iure patro.quãdo autẽ fiat acceſſio tẽporũ in præſcriptiõe cõplẽda diſtingue vt p Barto. oĩno. in.d.l.pomponi⁹. §.fi.qui inter alia ſingulariter dicit q̃ poſſeſsio ĩuſta auctoris violenti iungiẽ cũ poſſeſſione ſucceſſoris ad cauſandũ ipſi ſucceſſori p̃ſcriptionẽ.xxx.anno.licet ipſe auctor p̃ſcribere nó potuiſſet q̃ dicit procedere de iure ciuili. ſec⁹ autẽ dicit de iure canonico.quod bene no. quia eſt pulchra limitatio ad legem põponius. §.fin. ſed pro hoc dicto allego opti. glo.in.c.placuit.el ij.§. hæc de p̃ſcri. in ver. cõtinuare. xvj.q.iij.itẽ multas limitatio.
ANT.FRAN.
¶ An mala fides noceat ſucceſſori. dicas q̃ illa nocet hęredi, nõ aũt ſingulari ſucceſſori in fructib⁹ quærẽ dis: vt p Bal. ĩ.l.ij. C.de peti.hęre.&ĩ

pæ.ff.de verbo.ſignifi.& Bar.in.l. quod nerua.ff.depoſiti .hoc tamen ſubtiliter limitat ibi Barto.quando quis poſsidet iure reſiſtẽte,vt quia aliquid prohibet vel præcipit fieri.tunc enim quis præſumitur in mala fide. & ſic intelligit.d.l.quemadmodum, de agri. & cenſi.& regulam,qui contra iura.ſed quãdo poſsidet quis iure non aſsiſtente:vt puta vt teſtamentum fiat coram ſeptem teſtibus, aliâs nõ valeat.& tunc non pręſumiť bonæ fidei.ĩ.d.§.ſcire.Ego dubito an hęc reſtrictio ſit vera.ſi enim ex eo ſolo quòd poſsidet ſeruitutem pręſumitur malæ fidei,quia res pręſumiť libera.vt voluit ipſemet Bart.in.d.l.j. fortius debet præſumi malę fidei ſi poſsidet iure ſibi nõ aſsiſtẽte. Pręterea quis pręſumiť ſcire iura.vt in iuribus præalle. ergo præſumiť ſcire q̃ ſibi ius nõ aſsiſtit.Nec ob. tex. in §.ſcire. q̃a non dicit q̃ talis nõ p̃ſumať malęfidei.ſed ſolũ dicit q̃ ille qui erat in iure nõ eſt prædo q̃a dolo caret. & ſic pręſupponit errorẽ,qui nõ eſt pręſumẽdus niſi probetur ex cõiecturis quia ignorãtia iuris nõ præſumiť:vt in regula ignorãtia,de reg.iur.li.vj.& l.regula.ff.de iur.& fac.ign. videť aũt cõiectura ꝓbabilis ſi erat poſſeſſor ſimplex perſona vel mulier.arg.in.l.cũ de indebito.ff.de probat.vel error iuris erat ꝓbabilis.vt in regula alle.&.c.cũ dilectus.de cõſue.not.Io.an.ĩ.c.j. de priui.li.vj.facit qđ no.Inn.in.c.per tuas.ij.
25 de ſimo.¶ †Et ſi q̃ras quare in vſucapione nocet iuris error,& nõ in acq̃ſitiõe fructuũ, reſpõdet Bar.in.d.§.ſcire.q̃ in vſucapiõe req̃ritur verus titulus,vel iuſtus error iuris: vt in.d.l.celſus.de vſuc.ſed error iuris nõ eſt iuſtus,ergo ad vſucapionẽ nõ ſufficiũt:ſed quo ad acq̃ſitionẽ fructuũ nõ requiritur titulus, ſed ſufficit q̃ abſit mala fides,q̃ abeſt vbi eſt iuris error:vt in.d.§.ſcire.& intellige de acqſitiõe fructuũ fiẽda vt à bonæfidei poſſeſſore.talis eñ errãs equiparať in hoc bonę fidei poſſeſſori:ſecus aũt ſi ageretť de vſucapiẽdis fructibus,q̃a tũc exigũtur neceſſaria ad vſucapionẽ.iuxta not.in.l.ſequitur.§.fruct⁹.ff.de vſuca.& in.l.ex diuerſo.ff.de rei ven.& in.d. §.ſcire.¶ Tertius caſus except⁹ cũ quis emit à procuratore per colluſionẽ.& hic caſus eſt clarus.nã colluſio detegit malãfidẽ j.de coll. per totum.¶ †Quartus caſus.ſi emit à pro-
26 digo vel luxurioſo[a] &c.Conclude in hoc latius & melius poſt Bart.in.l.ſi quis cũ ſciret. ff.ꝓ emp.q̃ aut q̃s emit ab eo cui bonis fuerat interdictũ.& nõ valet cõtractus,nec trãſfertur vſucapiendi conditio.vt.l.qui fundũ. §.qui ſciens.ff.pro empt.Aut emit ab eo cui non erat bonis interdictum:& tunc aut ſciebat eum conſumpturum, ſed ignorabat in quem vſum:& valet,& poteſt vſucapere,q̃a eſt bonæfidei: vt.d.l.ſi quis cum ſciret.Aut ſciebat q̃ in aliquem malum vſum volebat expendere preciũ,& non valet.in.d.l.ſi q̃s.in fi.maximè ſi ille erat minor:vt.l.ſi verò non remunerãdi.§.ſi adoleſcens luxurioſus. ff.mãda.¶ †Ex prædictis deciditur quæſtio de eo
27 qui emit ab exiſtente in ludo. & concludo q̃ aut vendidit colluſori,& nõ valet contractus,nec tenetur victo venditor de euictione,cùm ſimul delinquant:vt in.l.ſi.§.j.ff.quarum rerum act.nõ da.& per cõſequens cùm

ſit ĩ malafide:& cõtractus ſit à iure,phibitus non poterit p̃ſcribere: aut vẽdidit alteri, & valet contractus.l.ſi.ff. de aleato.& eſt ratio, quia is qui ſoluit ludẽti ſoluit nõ omnino cõſumpturo: q̃a fortè põt vincere.ſecũdũ Bart. in.d.l.ſi quis.quod no. & per cõſequẽs ſi res erat aliena & bonafide q̃s emit,poterit p̃ſcri-
28 bere.¶ †Secũdò gl.principaliter opp.cõtra tex.& contra proximè dicta in eo q̃ in præſcriptione requiriť bona fides.de.l. generaliter.ff. de noxa. vbi dicit q̃ ſi egi actione de noxali cõtra te nomine alieni ſerui qui bona fide tibi ſeruiebat, túq̃ illũ mihi tradidiſti pro noxa poſſum ego illũ ſeruũ vſucapere, licet ſciã q̃ alienus ſit. Ad idem opponit de c.placuit,vt quicunq̃.xvj.q.iij.vbi loca conuerſa ad fidẽ ſecundum diſpoſitionẽ. c.j.s̃.e. quis ſcienter præſcribit.Glo. non ſoluit:ſed dic ad.l.generaliter. q̃ q̃a dñs tenebať ad ęſtimationẽ dãni:vel ad dãdũ ſeruũ ꝓ noxa,videor ab eo habere cauſam ſi id à poſſeſſore bonæfidei conſequutus ſum. poterit enim dominus vendicare offerẽdo ęſtimationem litis,quod cũ nõ fecerit videtur conſenſiſſe vt ſeruus datus eſſet pro noxa.arg. in .l. alienationis verbũ.ff.de ver.ſig.ad.c.placuit. dic
29 vt dictũ fuit in.d.c.j.¶ †Tertiò prĩcipaliter glo.quærit an mala fides tradentis noceat ac
b cipienti[b] cũ bona fide.gl.primò.dicit q̃ non. per.l. an vitiũ.ff.de diuer.& tempo. præſcri. & in contrariũ adducit auť. malæfidei.C. de præſcri.xxx.ann.gl.reſpondet diſtinguendo q̃ in pręſcriptione longi tẽporis:vt.x.vel.xx. ann.noceat mala fides tradentis:vt in .d.auť. malęfidei. ſed in præſcriptione longiſsimi tẽporis:vt.xxx.vel lx.anno.ſecus:vt in.d.l.an vitium.Dic latius quòd quædam ſunt vitia realia & quædã perſonalia. realia ſunt quæ ipſam rem comitanť,vt ſi res eſt furtiua vel violenter poſſeſſa: & hoc vitiũ trãſit in poſſeſſorem ſucceſſorem etiã de iure ciuili quo ad præſcriptionem longi temporis.i.x. vel xx.ann.vt inſtit.de vſuc.§. furtiuæ. cum ſeq. & .l.vitia.& ibi bo.gloſ.C. de acqui. poſſeſ. ſed in præſcriptione.xxx.vel.xl.an. ſubdiſtinguendum eſt, quod aut loquimur in ſucceſſore ſingulari,& de iure ciuili iſte præſcribit:vt no.in.d.§.furtiuæ.per.l.oẽs. &.l. ſicut. C.de præſcri.xxx. vel.lx.ann.etiam ſi ſucceſſor ſit malæfidei: vt ibi.ſecus in ſucceſſore vniuerſali:vt in hęrede:quia cenſetur eadem perſona cum defuncto.vt in auť.de iureiur. à moriente præ. propter menſuram.§.j.coll. v. vnde ſicut ipſe defunctus non potuiſſet præſcribere ita nec eius hæres .l.cum hæres. ff.de diuer.& tempo.pręſcrip. ſed de iure canonico eſt dubium: de quo vide quod dixi in.c. de quarta.s̃.eo.& dic vt ibi.Si autem loquimur de vitijs perſonalibus vt eſt mala fides poſsidẽtis,de iure ciuili diſtingue vt hĩc in glo.& plenius vt not.in.d.l.vitia.&.d.auť. malæfidei.de iure canonico. vide quod dixi
30 in.d.c.de quarta.¶ †Sed circa prędicta mouet do. Ant. dubiũ quotidianũ. pone quòd ſumus in caſu in quo de iure ciuili procedit præſcriptio cum mala fide:quo caſu certum eſt q̃ illo iure mala fides defuncti non nocet hæredi,cùm nec propria nocẽt. nunquid de iure canonico poterit hæres cum bonafide à ſe præ-

l.vitia.C.de acqrẽ. poſ. & per Alex. poſt Bart. in.l.ex diuerſo.ad fi.ff.de rei vẽ. & per eũdẽ Bal.in.l.j.C.e.ti.& in.l.ſequiť.ĩ.§.fructus.ff.de vſuc. & vide per Ioã. and. in addi.Spe.in tit. de præſcri.in.§.fi. in addi.magna.& vide Innoc.& do. Ant.ĩ.c.ſi diligẽti. de præſcri.& per Alex.in conſi.iiij. in .ij. parte.& in cõſi.xxxix.in.iiij. parte.conſil.lij.& in cõſi.lxxx.in ea dem parte. & in conſil. lxxxiiij.in j.parte.

¶ Malafides p̃deceſſoris nocet eiꝰ hæredi bonę fidei poſſeſſori eo prętextu. quia tenet ad exonerandum animam defuncti quam aliter exonerare nō poteſt. & vide Ro.in.l.pomponius.in. ſ. cum quis adminiculo. in.ñ.co.de acquir. poſ.vbi refert hāc doctrinā do. Ant. et idem dicit Im. in repe.c.fi.iñ.col. eodē titu.& hoc limita verū ī ſucceſſorē vniuerſali qui cauſat totū ius ſuū à defuncto. nā ſecꝰ eſſet ſi cauſaret ius ſuū ab alio q̄ à defuncto.ita ſingulariter dicit.d.Anto.in.c.cura.in. iñ. col.de iurepat. & cū eo quod dicit hic do.Ant. cōcordare videtur etiā Bal.in aut.ad hoc. C.de vſu. quē refert & ſequit Imo. in repeti.c.fi.ī.xlvñ.j.e.ti.Sed contrariū tenet Bal. ī l.nihil.C. pro hære.& Bart.ī.l.cum hæres.ī prin.ff. de diuer.& tēp. præſcr. qui ſimiliter ſequūtur Dynū in d.regula poſſeſſor & qui vellet tenere iſtā faciliter reſpōderet ad rationē do.Ant.hīc: videlicet q̄ non debet impediri effectus præſcriptiōis ex eo q̄ hæres teneat defunctū exonerare. quia p̄ſcriptio habet vim ſolutionis. vt eſt tex. in.l.ſi pupillus. ff. de admi.tuto.& in l.ſi vnꝰ.ſ.ſi autē.ff. de iniur. modò certū eſt q̄ ſolutio liberaſſet animā defuncti : ergo &c. ita reſpōdebat dom⁹ Frāciſ.de are. legēdo hāc decretalem in voce.

¶ Adde q̄ hæres tenetur exonerare cōſciētiā defuncti eundem Abb.cōſ. lxxvñ.in fi.j.li. & an hæres poſſit p̄ſcribere ſi defunctus fuit in malafide. vide Alex. conſil.lxxxiiñ.& cx.j.li. et an error iuris profit ad p̄ſcriptionem, per eundem cōſi.lxxiiiñ. iiñ. li. & an in præscriptione requratur titulꝰ & bona fides per eūdē con.cxxv.ñ. libr. ANT.FRAN.

¶ An hæres teneatur exonerare cō ſciētiam defuncti. Vide quę habentur.ī.c.fi.de ſepul. ſiue loquamur de ſuo hęrede: ſiue de extraneo.& vide gloſ.quæ tenet q̄ ſic.in.l.nihil.C. p hærede.&.Pau.de ca.& Roman.in.l. an vitium.ff.de diuer.& tempo.prę ſcripti.& habetur per Pau.de caſtr. in.l.ſequirur.ſ.hęres.ff.de vſnca. & per Ro.in.l.pomponius.in.ſ.j.ff.de acq. poſ.quod eſt abſq̄ dubio verū quando hęres vult vti acceſſione defuncti.ſecꝰ ſi vult. computare tēpns ex ſua perſona.& vide Pau.de caſtr. in cōſi.clxxxviiñ. et.cxliñ.vbi ſing. loq̄t.dicas q̄ fructus non ſuperlucraretur.& vide ēt in conſil.lxxx. & in.l.pomponius.ſ cum hęres .ff. de vſuca.

SEBA.SAPI.

¶ Ego verò. Hāc opi.tenet Alex.in cōſi.lxxxiiñ. inci. cauſa vertēte. in.j. vol.& latè in cōſi. lxiiñ. incip. ſtantibus his. colū.ñ. & cōſi.xcix.incip.videtur prima facie col.fi.in.iiñ. volu. in cōſi.v.incip.videretur.in.ñ.colū. in.v.vol.ſed idem Alex.ſibi cōtrariꝰ tenet contrariū in cōſil.cx. incip. Viſis. fi. in.j.vo. & in cōſ.xxxix. inci.viſis ſcripturis. in.j. co.& cōſ.cxxxiñ. inci. ſi cauſa. circa fi. in.ij. vo. & ita etiā tenet Corne. in cōſ.cxxx. inci. ad euidētiā.co.ñ.ij.vo.& ī cōſ.cxxxviiñ.īci.videt̄ p totū. & cōſil.cccliij. inci. rē arduā.col. xiiñ.iij.vo. & cōſi. cclxxvij.īci.ad euidētiā.co.pe.iij.vo.

¶ Dictū.d. Anto. Pro certo illa glo.

à ſe præſcriptionem inchoare? dubium facit quia de iure canonico defunctus nō poterat præſcribere propter malam fidem. ergo nec hęres, cū cēſeatur eadē perſona cū defuncto: vt in.d.l.cum hæres. Contrarium concludit hīc do. Anto. q̄ licet mala fides auctoris in aliquo caſu noceat ſucceſſori vbi exigitur bona fides: tamen hæc malafides eſt ficta ſucceſſoris nō vera. vnde non apparet ratio quare non præſcribebat ex quo verè non eſt in malafide. niſi dicatur ſecundū eū quòd aliter cōſcientia defuncti exonerari non poſsit à peccato,& hæres teneat exonerare conſcientiā defuncti: de ſepul.c.fi.& aliter exonerare non poteſt niſi rē reſtituat: qa per hoc quod acquiſiuit nō purgatur peccatū defuncti. & ad hoc dic reducēdū quod no.Old. ſuo cōſi. xcj.& ſic dicit intelligēdum quod no.Dy.in regula poſſeſſor.de reg.iur. li.vj. vbi dicit q̄ de rigore hæres nō p̄ſcribit, ſed de æquitate canonica ſecus: vt patet ex prædictis. Ex hoc vltimo videtur ſentire q̄ etiā de æquitate canonica hæres nō p̄ſcribit, cū teneatur ad exonerādā animā defuncti:& ſic videt̄ recedere à primo dicto. Ego verò ſimpliciter puto etiam ceſſante illa ratione de exonerāda anima defuncti q̄ hæres vtroq̄ iure non poterit p̄ſcribere, eo caſu quo defunctꝰ nō poterat. quia cū ſuccedat in ius defuncti: & omne ius ſuū cauſatur à defuncto, cenſetur eodē iure cū illo.d.l. cū hæres. nec habemus cōtrariū de iure canoni. vt plenè dixi in.d.c. de quarta. Ex quo infero q̄ ſicut defunctus malę fidei nullo tēpore potuiſſet p̄ſcribere infra.e.c.fi. nec ſuus hæres poterit dicta.l. cū hæres. quod bene notādum eſt. ¶ † Quartò principaliter gl. quærit an errans in iure dicatur bonæfidei. & primò dicit q̄ ſic. per.c. cura. de iure patro.&.ff. de pe.hęre.l. ſed &ſi. ·§· ſcire. dicit tamen q̄.c.cura. loquitur in alio caſu: ſecus dicit in vſucapione. tu de hoc dic vt meliꝰ dixi. ſ. in ſecūdo caſu excepto.& ad c.cura. dic vt ibi not. ¶ † Quintò quærit an habens conſcientiā dubiam præſcribat tanq̄ bonæfidei poſſeſſor. glo. concludit q̄ ſic per l.q̄ ſcit.§. bonę fidei poſſeſſor.ff. de vſuca. Hoſtien. dicit illud verū ſecūdū leges: ſecus ſecūdùm canones j. e.c.pe.& vlti.& ſequendū eſt quod animæ eſt vtilius j. de ſpōſali.c.iuuenis. de hoc latius dicetur j. eo.c.fi. ¶ † Venio ad gl. vlti. q̄ primò ex text. colligit q̄ bona fides non ſufficit ſine iuſto titulo in præſcriptiōe rerū eccleſiarū. contra hoc gl. oppo. dupliciter. Primò de multis iuribus quæ ſolū requiruntcurſum.xl.anno. vt in.c.de quarta. &.c. illud.cū ſi.ſ. eo. Secūdò de repugnantia quadam quæ oritur ex requiſitione tituli. nā ex titulo intercedēte poſſeſſione acquiritur dominium: vt in.l.traditionibus. C. de pac.& in ſpiritualibꝰ ex ſolo titulo tranſfertur dominium: vt in.c.ſi tibi abſenti. de præben. li.vj. ergo fruſtra exigit̄ p̄ſcriptio: qa qđ meum eſt ex vna cauſa ex alia meū fieri nō pōt: vt in c.inter dilectos. de fi.inſtr. Sol. capiēdo mētē gl. in p̄ſcriptione non requiritur titulus per quē tranſferatur dominium: ſed titulus putatiuus. qui ſ. putatur legitimus licet ex aliqua cauſa occulta dominium non tranſferatur. vt puta emi ab eo quem putabam dominū, vel habui venditionē epiſcopi:& putabā capitulū cōſenſiſſe, vel quid ſimile.& de tali titulo loquit̄ hic & exigit̄ titulus ad purgādū vitiū malæfidei præſumptū ex iuris reſiſtentia contra poſſeſſorem. & per hoc remanet ſolutum ſecundū contrariū. ¶ † Ad primū verò de.c.de quarta.& ſimilibus. gl. multum inſtat. ſed in effectu concludit q̄ aut ius commune reſiſtit potentiæ habēdi & poſsidēdi. & tunc non procedit p̄ſcriptio, ratio. quia ſine poſſeſsione præſcriptio non procedit. ſed præſcribens eſt incapax poſsidēdi & habendi: ergo &c. de quo dic plenius vt dixi. ſ. eo.c.cauſam. Aut ius diſponit ſolū reſpectu iuris proprietatis, nec reſiſtit facultati poſsidendi. & tunc requiritur titulus putatiuus qui cauſam dederit p̄ſcribēdi: vt in.c.j.eo. tit.li.vj. Idē ſi præſumptio eſt contra poſsidentē: vt in.d.c.j.& dixi. ſ. plenius. & hoc vltimo caſu pōt intelligi tex. iſte. erat em̄ p̄ſumptio contra archiepiſcopum piſanum ex eo quia nomine romanę eccleſiæ fuerat ſæpę illud iuramentum fidelitatis exactum. Item poteſt dici iudicio meo q̄ ius cōmune reſiſtebat archiepiſcopo. qa in iure diſponitur quòd tota ſardinia pertinet ad eccleſiam romanam. vt in .c. ego ludouicus. lxiij. di.&.c. conſtantinus. xcvj. diſt. ergo neceſſarius erat titulus.& in his duobus caſibus ſaluat̄ quod hīc in fi. dicit̄. ſed vbi ius nihil diſponit, nec fortis præſumptio eſt contra poſsidentem, ſufficit contra eccleſiam præſcriptio. lx. ann. cum bonafide.& hoc caſu procedit .c. illud. cū ſi.& hodie habetur clarius in.d.c.j.lib.vj. Si autē eccleſia præſcribit contra priuatum vel priuatus contra priuatum an & quando requiratur titulus. dic vt dixi in dicto ca. de quarta. ¶ † Sed iuxta prædicta quęro an indiſtinctē requiratur titulus iure cōmuni reſiſtente? Solu. glo. in.d.c.j.eo.tit.li.vj. mirabiliter limitare voluit iſtum text. dicens q̄ aut ius commune eſt contra præſcribentem, & cum hoc fundat intentionē agentis, & tunc requiritur titulus. ſecus ſi eſt contra præſcribentem, ſed non fundat intentionem agentis. Ex quo infertur q̄ ſi vna eccleſia petit decimas ab alia eccleſia quas poſsidet in aliena parochia q̄ ſufficiat tunc p̄ſcribenti bona fides, quia licet ius commune faciat contra præſcribentem non tamen facit pro petēte: & ſic fortè ſecundùm gl. iſtā poſſet intelligi decre. ad aures. e. tit. Sed contra hoc dictum facit dictum.d.Ant. quia contra præſcribētem præſumitur ex quo ius commune eſt contra eum, niſi dicatur ſecundùm eū quòd præſumitur inquantū poſsidet contra eum cuius intentio fundatur à iure: ſecus ſi cōtra alium.& ſic nō firmat in hoc articulo pedes. Ego dico q̄ licet text. in.d.c.j. faciat in prin. in ar. pro glo. illa. in eo q̄ loquitur illi cuius intentio erat fundata de iure cōmuni, tamē tex. in medio & in fi. loquitur generaliter dicens q̄ vbi ius commune eſt contrariū præſcribenti, vel eſt præſumptio contra ipſum bona fides non ſufficit: ſed eſt neceſſarius titulus. Ad idem.c.ad decimas. de reſti. ſpol. li. vj. vbi præſumitur iniuſta poſſeſsio illius qui in aliena parochia decimas percœpit, nec in ratione decidendi ponderat quòd pa

dicit verũ.quia ſicut ius commune cõtra præſcribentem eodem modo eſt cõtra aliũ:& in pari cauſa melior eſt cõditio poſsidẽtis.Itẽ quia.d.c.j.ĩ prin. loquitur qñ ius cõe fundat intentionem agẽtis ita debet intelligi. mediũ & finis illi⁹ capi.
Andr.Barba.

¶ Quantũ temp⁹ requiratur in præſcriptione rerũ patrimonialiũ clericorũ.de hoc ſatis latè vide per Imo.ĩ repe.c.fi.j.e.in pe. & vlt.col. & vide per Ro.ĩ.l. vſuc.ff. de vſuc.vbi ponit an quo ad præſcriptionẽ bona clericorũ gaudeant eo priuilegio quo res eccleſiæ facit mẽ⁹ tionẽ de doctrina hic tradita per. d. Anto.& eã ſequitur dicẽs ita cõiter teneri.

¶ Adde Ro.ſing. ſuis fo.xñ.

ANT.FRAN.

¶ An bona clericorum gaudeant eodem priuilegio quo bona ipſius eccleſiæ.vide quę habentur ĩ.c. ex literis. de pig.& Bart. in l.cum ſit generale. de foro cõpe.& p Car.in.cle.fi.de cẽſi.& adde ꝙ bona clericorũ nõ veniunt ĩ generali obl. bonorũ ciuitatis. 36 et ideo non poſſunt capi pro delictis communis ſicut nec capi poſſunt bona eccleſię etiã ſi ſint clerici primæ tõſuræ,ſecundum Bal.in .l. etiam.C .de exec. rei iudi. & quãtũ temp⁹ requiratur in præſcriptione rerũ patrimonialium clerici,dicas ꝙ tantũ tẽp⁹ quãtũ requiritur in p̃ſcriptione bonorũ eccl.iuxta not. in.c.illud.&ĩ.c.de quarta.hoc eo. ti.

SEBA. SAPI.

a ¶ Patrimonialib⁹. Vide Ro . in ſing. ccccl.inci.tu ſcis. Fel.in.c.ñ.in fi.ſ.e. Feli .in .c. eccleſia ſãctę marię.co.v.ſ. de conſti.vbi latiſ

rochia eſſet agentis,ſed ſolum ꝙ eſt aliena à poſsidente.licet gl.ibi & malè ſenſerit. vnde Ioan.and.in addi. Specu.in titu.de reſti.ſpo. ſuper rubrica.videtur illã glo. reuocaſſe dicens nõ referre an ſit ius cõmune pro agẽte, ſed ſatis eſt ꝙ ſit contra poſsidentẽ,pro quo facit quod leg.& not.maximè per Inno,in,c, conſtitutus.de fi. preſby.& in.c.j.de of.viça. & vide quod in materia dixi in .c. in literis. de reſti.ſpo.Præterea ſi ſola pręſumptio ſufficit vt exigatur titul⁹:vt in.d.c.j.fortius debet exigi.cũ ius cõmune eſt contra poſsidentem, licet non fundet intentionem agentis. Item titulus exigitur iure cõmuni reſiſtẽte, quia eſt præſumptio malæ fidei, cùm præſumatur ſcire iura. hæc ratio militat licet non fundet intentionem alterius : & hãc partem puto veriorem:& hoc de iure canonico.Sed an de iure ciuili exigatur titulus in præſcriptione.xxx.vel.xl.an.cum bonafide ſi ius cõmune reſiſtit præſcribẽti.tex.in.l.ſi quis emptionis.C.de præſcri.xxx.vel.xl.anno.loquẽs de iſta præſcriptione nõ aperit, ſed ceſſante titulo requirit curſum longiſsimi temporis: nec Bart. ibi aperit.ego puto ꝙ ſic:tum arg. eorũ quæ leg.& no.in.l.quẽadmodum.C.de agri.& cenſi.li.xj. tum quia ius canonicũ exigit titulum hoc caſu propter præſcriptam malam fidem. ergo cùm agatur de peccato excludendo ſtandum eſt iuri cano.vt not. in regula poſſeſſor.de reg.iur.li.vj.& in.l.priuilegia.C.de ſacroſan.eccle. & licet tex. ĩ.d.c.j. loquatur in præſcribẽte rem eccleſiaſticam, tamen in hoc eadem eſt ratio quæ in alijs rebus,ex quo ius cõmune reſiſtit præſcribẽti: quia in vtroq; caſu præſumitur mala fides: vt in.d.l.quẽmodũ.in fi. Nec obſtat ſi dicat ꝙ tex.ibi loquitur de præſcriptione longiſſimi temporis:ſecus ergo in præſcrip. longi temporis.vt ibi no.in gl.quia dico ꝙ ideo reſeruat ibi tex.præſcriptionem longiſsimi tẽporis : quia de iure ciuili currit præſcriptio tãti temporis etiam cum mala fide: ſed cum de iure cano.(cui hodie ſtandũ eſt)talis pręſcriptio non currat,ſecus eſt dicẽdũ. ¶ † Vltimò quæritur hîc quãto tempore præſcribatur in rebus patrimonialib⁹ [a] clericorum. d. Ant.ſatis impertinenter format hîc iſtam quæſtionem.Ego eam attigi in.c. de quarta. ſ.eo.vbi melius cadebat. & concludit hîc ꝙ ſpatio cõmuni.ſ.x. annorũ inter præſentes, & viginti inter abſentes intercedente tamen titulo.&.xxx.an.ſine titulo. & dic in effectu ꝙ ſicut præſcribitur contra priuatum,ita & contra clericũ.quia non reperitur in hoc priuilegiatus.hoc tenet gloſ. in .c. poſſeſsiones. xvj.q.iiij.ſentit gl.no.in.c.q̃q̃. de cenſi.li. vj. quæ dicit nõ eſſe vniuerſaliter verum ꝙ clericus gaudeat in rebus proprijs priuilegio eccleſiarum.& idem Archi.ibi allegat glo.in d.c. poſſeſsiones. & hoc puto veriſsimum quia iura canonica exigunt pręſcriptionem. xl.ann.ſolùm cum præſcribitur contra eccleſiam. ita loquitur .c. de quarta.&.c. illud.cũ ſimilibus.ſ.eo.ti.ita etiam loquitur auſ.quas actiones.C.de ſacroſan. eccle. In alijs autem ſtabimus ciuili legi.arg.in.c.j.de no.ope.nuntia. priuilegia enim non debent extendi ad perſonas in eis nõ cõprehenſas:vt in.c. ſanè. de priui.&.vij.q.j.c.petiſti. Non ob. ſi dicat quòd bona clericorum gaudent eodem priuilegio cum rebus eccleſiarum:vt no.glo.in c.ex literis,de pig.facit tex.in.c.ſimiliter.xvj. q.j.ꝙa illud nullibi vniuerſaliter probatur, ſed in quibuſdam caſibus iure expreſsis dũtaxat:& vide in hoc quod not.Spec.in tit.de inte.reſti §.qualiter.ver. ſed nunquid. vbi
b dicit quòd clericus [b] maior non poteſt petere reſtitutionẽ in integrũ ſi in reb⁹ proprijs fuit læſus,ſec⁹ ſi in rebus eccleſiæ:& ad iura quæ dicũt clericos gaudere eodẽ priuilegio in rebus proprijs quo in rebus eccleſiæ : reſpondet ꝙ loquunt quo ad defenſionem.alleg.xij.q.ij.c.eccleſiarũ ſeruos.& hanc opin. dicit tenere Vin.Ad idẽ gl.not.in cle.vna.de inte.reſt.in verbo, eccleſiarũ.quæ dicit ꝙ ſi nõ eccleſia ſed ſolũ perſonę clericorũ lęderent ex lapſu tẽporis non cõpetit reſtitutio.
37 ¶ † Ad idẽ allego dictũ Gof.in.c.pe.de iudi. vbi tenet ꝙ in cauſa eccleſię ſicut in cauſa fiſcali nõ perit triẽnio inſtãtia. ſec⁹ dicit ĩ cauſa patrimoniali ipſi⁹ clerici:ꝙa hoc nõ reperit iure cautũ.Idẽ ſentiũt Pe.& Abb.in ſimili.in.c.cũ ſit generale.de fo.compe.vbi dicũt ꝙ licet raptores bonorum eccleſiæ poſſunt conueniri corã iudice eccleſiaſtico vt ibi.ſecus in raptoribus bonorum patrimonialiũ ipſorũ clericorũ:ꝙa priuilegium non debet extendi:vt in .d.c. petiſti. vij.q.j. ſatis placet mihi ratio.Quid aũt in dicto principali⁹ dic vt dixi in .d.c. cum ſit. &.c.cæterũ. de iudi. hoc etiã ꝙ non gaudeant clerici eodẽ priuilegio in rebus proprijs quo in rebus eccleſię niſi in caſib⁹ iure expreſsis tenet hîc.d. Ant. nam multa ſecũdũ eũ habent priuilegia eccleſiæ bona quæ non putat habere bona clericorũ:nam bona eccleſiarũ nõ poſſunt alienari abſq; ſolẽnitate.de qua.xij.q.ij.c.ſine exceptione,ſecus videt in rebus clericorũ : ꝙa hoc nõ reperit expreſſum:& idẽ in ſimilib⁹. concludit ergo ꝙ niſi ſit iure expreſſum vel ſubſit omnino eadẽ ratio nõ gaudebũt bõa clericorũ eodem priuilegio cũ reb⁹ eccleſiarum. in hoc tamen fuit ſibijpſi.d.Ant. contrarius.nam tenuit in.c.peñ.de iudic.& in.c. j.de conſue.ſed ibi non diſcuſsit ita materiã ſed tranſiuit communiter cũ dicto. glo. ego ſemper tenui quod.ſ.dixi.& vide quod ſcripſi in.d.c.ex literis.de pig.& in.c.eccleſia ſanctę Mariæ.de conſtitu.vbi aliquid de materia tetigi.

ſimè tãgit quando bona clericorũ patrimonialia gaudeant priuilegio eccleſiæ . & vide Io. Frã.Bal. in tracta tu præſc.in prima parte quintę partis principalis q̃ſtio.v.

b ¶ Ad idẽ facit caſus quẽ ponit glo. iñ.ĩ cle.fi.de ꝓcu. facit quod dicit gl.ĩ.c.ſi tributũ.xj. q.j. & vide.d. An. in .c. cũ in tẽpore. in fi.de arb.vbi dicit ꝙ clericus de bonis patrimonia lib⁹ poteſt cõpromittere authorita te propria . quod tamen non poſſet de rebus eccleſiæ vt no.Hoſt.& do. in.c.peruenit.eo. ti.ad idẽ vide tex. ſecundum vnam lec.gl. in .c. nouũ genus.de dec. vbi in ſolutione decimarum nõ gaudẽt eo priuilegio quo eccleſię.& hãc doctrinã ſequitur.d. Ant.hîc.videlicet ꝙ bona patrimonialia clericorum non gaudeaut eo priuilegio quo res eccleſiarũ , niſi in caſibus in iure expreſsis.etiã ſequit d.Ab.ĩ .c. eccleſia ſãctę marię.de cõſti.&.in.c.fi.in pe. colũ. de vi.& ho. cle.ſed contra hãc doctrinam videt tenere gl. reddendo rõnẽ in.c.ex literis.de pig . vide glo.in.c. ſimiliter. xvj.q.j.&.h.d.Anto.ĩ.c.j.in fi.de cõſue.& pro hac parte adducitur glo.ĩ l.munerũ.§.patrimoniorũ.in verſi. põtifex.ff.de mu. & ho.& tex.ĩ auſ. item nulla cõitas. C.de epiſc.& cle. tex. in . c.clericus laicũ.de fo.cõ.tex. in cle.præſenti.de cenſi.& in.c. eccleſiarũ ſeruos.xij.q. ij.&.de iſto articu, vide latè p.d.Car. in cle.j.de vi.& ho ne.cle.Et adde ꝙ res patrimoniales imperatoris non gaudent eo priuilegio quo gaudẽt res fiſci ſui.tex.eſt cum glo.in.l.ſi qs ſeruum.C ,de ſer,

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus de iure communi eſt ſuperior in omnibus ſpiritualibus exercendis intra dioceſim.*
2 *Epiſopus dicitur dioceſanus in tota dioceſi.*
Ordinarij appellatione venit nõ ſolũ epiſopus:ſed quilibet alius habens ordinariam poteſtatem.
3 *Arbiter poteſt eſſe prælatus vel clericus in iuribus eccleſiæ.*
4 *Abbas & alius inferior prælatus exemptus non poteſt præſcribere iura epiſcopalia quæ numerantur.nu.5.*
6 *Iuriſdictio tota non præſcribitur ſi quis exercet in certis caſibus, & hoc ſi alter poſsidet vniuerſaliter,aliâs ſecus.*
7 *Præſcribens poteſtatem excommunicãdi non cenſetur*

ſetur præſcribere poteſtatem abſoluendi, aut intercedendi.
Præſcriptio non extenditur ad caſum etiam omnino ſimilem.

¶ CAP. XVIII.

CVm olim. Abbas in capellis præſcribere poteſt iura epiſcopalia: obtinet tamẽ in his ſolis quę prę ſcripſit quo ad titulum. h.d. Diuiditur in tres partes. In prima ponit petitionẽ actoris & ipſi⁹ iura. In ſecũda ponit iura ipſius abb. ibi. *ad eligendã*. In tertia diffinit ibi: *quia prædictus*. ¶ Caſus literalis. Epiſcop⁹ lucan⁹ in p̃ſentia do. pa. litigabat cũ abbate & monachis ſancti ſaluatoris de ficheto ſup plebe falamãſanæ & capellis pertinẽtib⁹ ad dictã plebẽ petẽs in eis inſtitutionẽ & alia ad ius ep̃ale pertinẽtia: ad probãdã intẽtionẽ ſuã primò allegabat ius cõmune cuius authoritate dicebat oĩa ſpiritualia in p̃dictis locis in eius dioceſi conſtitutis ad ipſum tanq̃ ad dioceſanũ epiſcopum pertinere. inſuper allegabat quoddã arbitriũ à piſtoriẽſi epiſcopo archiepiſcopo & primicerio lucanis ſuper hoc promulgatũ: ex parte abbatis exhibitũ fuit quoddã priuilegiũ Gregorij. vij. quod videt præceſsiſſe dictũ arbitriũ per quod monaſteriũ plebs & capellæ videbant libertati donatæ & alia priuilegia Ro. ponti. poſt dictũ arbitriũ obtẽta: quę libertatẽ ſibi cõcedere videbant. induxit inſuper teſtes ad ꝓbandũ præſcriptionem. Do. pa. examinato negotio qa conſtitit ei quòd abbas ſufficienter oſtẽdit monaſterium ſuper inſtitutionibus & quibuſdam alijs articulis tam in plebe quàm in capellis legitima præſcriptione munitum: abſoluit abbatẽ ab impetitione epiſcopi ſuper iam dictis articulis & ſuper alijs omnibus quæ ad ius epiſcopale pertinere noſcuntur, ſecũdũ tenorẽ arbitrij: & eundẽ abbatẽ quo ad plebẽ & capellas condemnauit. Ber. ¶ No. primò ꝙ de ſubiectione hîc agitur non contra ſubiectum: ſed contra eum qui ſubiectionem poſsidet. agitur enim hic non contra plebanum ſed contra abbatem: de quo dic: vt. s̃. dixi in. c. auditis. ¶ Not. ſecundò ꝙ plebs habet quandoq; capellas adiacentes. ſ. per annexionẽ vel ſubiectionem ſecundùm Io. and. vel dic & melius ꝙ erant intra plebanatũ. quandoq; enim propter diffuſam parochiã plebis cõſtituuntur ibidẽ capellæ. vt in. c. ad audientiam. de ecc. ędifi. not. Ioan. and. in addi. ſuper rub. de deci. illud autẽ certum eſt ꝙ de iure communi plebs non fundat intentionẽ ſuam ſuper ſubiectione capellarũ: vt in. d. c. ad audientiam. & no. in. c. dilectus. de ca. mo. ¶ †Not. tertiò quòd epiſcopus de iure cõmuni eſt ſuperior in omnibus ſpiritualibus exercendis intra dioceſim. facit. c. cum venerabilis. de reli. do. & c. oẽs baſilicæ. xvj. q. vij. & x. q. j. c. placuit. ¶ †Not. iiij. ꝙ epiſcopus dicitur dioceſanus in tota dioceſi & non alius. facit. c. cum epiſcopus. de offi. or. li. vj. vide ad hoc glo. j. in fin. in cle. j. de vita & hone. cleri. & in cle. j. de iure patro. in verbo dioceſanis. Ex quib⁹ collige ꝙ ꝓpriè epiſcop⁹ dicit dioceſanus & nõ alius: licet de iure ſpeciali habeat ordinarium in loco. Ideo in materia noua appellatiõe dioceſani intelligitur de ſolo epiſcopo & non de alio ordinario. ſecus vbi materia ſubiecta pariter eſt apta concernere epiſcopũ vel aliũ ordinariũ. ſic intellige & ſalua Ioã. an. in. c. Ioannes. de teſta. ordinarij verò appellatione comprehenditur nedum epiſcopus ſed & quilibet alius habens ordinariam poteſtatẽ in loco. vide ad hoc vltra glo. prædictas. bo. tex. iuncta gl. in. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. & hoc no. & probantur iſta ex etymologia & alluſiõe vocabuli. ordinarius enim dicitur qui habet ordinariam iuriſdictionem. ſi hoc cõuenit cuilibet habẽti ordinariam iuriſdictionem. dioceſanus dicitur qui prę eſt dioceſi. quod conuenit ſoli epiſcopo: vt in. d. c. cum epiſcopus. & c. omnes baſilicæ. præalle. ¶ †No. quintò ibi: *archipreſbytero ac primicerio lucanis &c.* iuncta ſupraſcriptione. ꝙ in perſona clerici poteſt fieri cõpromiſſum de iuribus ipſius eccleſiæ: papa enim compromiſſum iſtud approbat in fine. quod ſatis ponderat hîc Ioã. and. remittens ad no. per ſe in. c. inter. de re iud. & Spec. de arbi. §. ſequitur. verſi. ſed nunquid abbas. in contrarium facit ſecũdùm eum. ff. de arb. l. pe. ſed illa lex iudicio meo nihil facit: ſolum enim dicit quòd in re propria non poteſt eſſe quis arbiter: & in caſu noſtro iſti archipreſbyteri & primicerius lucani non erant arbitri in facto proprio: ſed in iuribus eccleſiæ. quo caſu nedum ipſi ſed etiam ipſe prelatus [a] potuiſſet eſſe arbiter ſicut & iudex. ij. q. vij. c. ſi quis ergo. not. in. c. j. de pœnis. lib. vj. dixi pleniſsimè in. c. cum veniſſent. de iudi. ¶ Not. ſertò nouam ſpeciem libertatis: vt. ſ. eximatur à iuriſdictione epiſcopi & ſubijciatur alteri prelato inferiori immediatè papæ ſubiecto. & hoc reſpectu plebs & capellę fuerũt per papam donatæ libertati. ¶ †No. ſeptimò ꝙ abbas & ſic p̃lat⁹ inferior epiſcopo poteſt prę ſcribere iura epiſcopalia. concordat. s̃. eo. c. auditis. quod intelligit Hoſt. ꝙ de abbate exempto. aliter autem non potuiſſet p̃ſcribere nomine proprio cõtra epiſcopum ſecundùm eũ: ſed in contrarium (& verius) tenuit hîc Inn. & dixi plenius in. d. c. auditis. ¶ †No. octauò nouẽ iura p̃ſcriptibilia per inferiorẽ ep̃o. Primò ius inſtituendi in eccleſia & capellis. quod voluit Hoſt. reſtringere dicẽs ꝙ quo ad curata beneficia debet ſumi inſtitutio pro collatione tituli colorata. nam authorizabilis inſtitutio in illis præſcribi non poteſt ſecundùm eum. per. c. cum ſatis. de off. arch. eſt enim neceſſe vt curatus authoritate ep̃i ingrediatur & egrediatur. vel ſecũdũ eũ referẽdũ eſt hoc verbũ inſtitutio ad ſimplices clericos vel capellas ſine cura. de priui. c. volentes. §. fi. lib. vj. Cõtrarium ego concluſi in. d. c. auditis. & probatur apertè hîc vbi ſimpliciter inſtitutio reſeruatur abbati in plebe & capellis. Secũdò præſcribi poteſt ius deſtituendi. tertiò ordinatio clericorum. quod poteſt intelligi dupliciter. Primò vt ipſe præſcribens ordinet clericos: & tũc debet ĩtelligi de illis ordinib⁹ quos p̃ſcribẽs iure cõi pot cõferre. vt in abbate [b] qui pot minores ordines cõferre: de quo in. c. abbates. de priui. lib. vj. & lxviij. diſt. c. vno. de alijs verò non pot intelligi per. c. quanto. de conſue. vbi patet ꝙ ea quæ ſunt ordinis epiſcopalis p̃ſcribi non poſſunt. ¶ Secundo mõ pot intelligi vt faciat ſuos clericos ordinari per quẽ voluerit ep̃m. hoc em̃ eſt impræſcriptibile ĩ. j. eo. c. veniens. Quartò pt p̃ſcribi baptiſmus. i. vt habeat in eccleſia ius tenẽdi baptiſmũ. ſimile in. c. ij. de capel. mo. Quintò in pnĩa in leuiorib⁹ culpis. Ex hoc colligit hîc ar. d. Ant. ꝙ inferior prelatus nõ poteſt præſcribere ius pœnitentiæ iniungendę quo ad grauiores culpas & quo ad caſus reſeruatos ep̃o [c] de quibus in. c. ij. de pœ. & remiſ. lib. vj. ego puto contrarium & dico ꝙ omnia quæ ſunt iuriſdictionis & dignitatis epiſcopalis poſſunt per inferiorẽ epiſcopo [d] nomine ſuæ eccleſiæ præſcribi: vt in. c. auditis, s̃. eo. & ibi dixi. ad hunc tex. reſpondeo ꝙ hîc dicit de leuioribus. qa in illis duntaxat fuerat præſcriptum. non enim negat quin potuiſſet præſcribere in grauioribus. Sextò præſcribi poteſt ſepultura. i. ius liberè recipiẽdi aliquem ad ſepulturam. Septimò decimarum perceptio: forſan ſecundũ Io. an. nullã partem tradendo epiſcopo. s̃. eo. c. de quarta. quaſi ſentiat ꝙ in perceptione decimarũ nõ eſt opus præſcriptione, cũ de iure cõmuni pertineat ad plebẽ. de deci. c. cum contigat. Sed poteſt fug. Item limita iſtam regulam traditã hîc per. d. Ant. & Pau. nõ habere locũ in bonis patrimonialibus ad quæ clericus eſt intitulat⁹. quia illa gaudẽt priuilegĩs quibus res eccleſiæ. ad hoc eſt gl. ſin. in. c. ep̃s. de p̃bẽ.

a ¶ Prælatus poteſt eſſe arbiter in cauſa propriæ eccleſiæ. ꝙ no. qa limitat. d. l. pen. ff. de arbi. Et idẽ dicit Flo. in rep. §. arbitrorũ. circa prin. ĩ. l. ſi ſocietatem. ff. pro ſo. & pro hoc facit ꝙ ſcribit. d. Anto. poſt Hoſt. in. d. c. cum inter. §. j. in. j. co. de re iud. vbi ẽt ponit. q. ĩ terminis ſed in contrariũ facit ꝙ ſcribit. d. Anto. in. c. inſinuante. in fi. de offi. de leg.

ANT. FRAN.

¶ Circa hoc an clericus poſsit eſſe arbiter in cauſa ſuæ eccleſiæ. Dicas ꝙ ſi eligatur in arbitrũ à parte quæ habet cãm cum eccleſia, ꝙ abſq; dubio põt eſſe. quia non poteſt pars aduerſa eum recuſare vt ſuſpectũ cũ videat ei⁹ perſona p ipm eligentem approbata. & renuntiaſſe exceptioni. quę forſan poſſet ſibi cõpetere. per ea q̃ habentur in. c. inſinuante. & in. c. ſuſpitionis. de of. de leg. & in. c. cũ Ro. eo. ti. nã quotieſcũque p̃lati p̃ſona caret ſuſpitiõe: ꝓput eſſet ſi cognoſceret de cã feudali vertẽte inter duos feudatarios eiuſdẽ prælati, quo caſu non ſolum eidem poteſt eſſe arbiter ſed etiã iudex: vt in. c. cœterum. vbi de materia. s̃. de iudic.

SEBA. SAPI.

b ¶ In abbate. Vide Abb. in. c., quãto. in primo no. s̃. de conſue. & latè per Car. in cõſi. cxxx ĩ. inci. videndũ eſt plenè. et p Car. in cõſi. ij. ſub tit. de p̃ſcri,.

SEBA. SAPI.

c ¶ Reſeruatos ep̃o. Vide Old. in cõſ. clvj. inci. primum de quo quæritur an interuenerit.

d ¶ Inferiorem ep̃o. Adde Cal. cõſi. ĩ. hoc eo. ti. s̃. ſępius alle.

dici q̃ fortè abbas prę̃ſcripſit decimas vt ca peret ad vtilitatem ſui monaſterij. Octauò ius celebrãdi diuina in his eccleſijs epiſcopo ſubiectis. quod poteſt intelligi dupliciter. Primò vt denotet libertatem ibidem celebrandi ſecundũ Inn.i.vt abbas poſsit ibi libe rè celebrare.vel ſecũdò quòd poſsit celebra re ſecundũ officiũ monachale ſecũdũ Hoſt. nam de iurę monachus qui prę̃eſt eccleſię ſe culari non debet regere ſecundũ officiũ mo nachale:vt not.glo.in.c.iij. xvj.q.j. & in cle. ij.de celebra.miſſa.& tene mẽti hoc eſſe prę ſcriptibile licet eccleſia remaneat in alijs epi ſcopo ſubiecta:vt hîc in fi.Nonò poteſtas ex cõicandi,interdicendi:& abſoluẽdi.intellige reſpectu clericorũ & eccleſiarũ ſeculariũ.nã ſubditos ſuos põt abbas de iure cõmuni ex-
cõmunicare:vt in.c.ſicut.de ſimo. & in.c.cũ
6 in eccleſijs.de maio. & obe. ¶ † Vltimò ex his & ex tex.not.q̃ alio exercente & poſsidẽ te vniuerſalem iuriſdictionem in loco exercendo quis iuriſdictionem in certis articulis etiam animo acquirendi vniuerſalem iuriſdictionem,non per hoc acquirit vniuerſum iuriſdictionis,ſed tantũ poſsidet & præſcribit quantum exercuit.quod tene menti quia hîc eſt caſus pro his quæ not.Inno.in.c.dilectus.de capel.mo.ſec⁹ ſi nemo vniuerſaliter poſsidebat:vt ibi no.Inn. & optimè facit.c. j.de reli.do.& quod no.Inno. & vide ad primum dictũ quod no.Bar.in.l.j.§. ſi quis hoc interdicto.ff.de iti.actúq; pri.vbi ponit aliã limitationẽ dicens q̃ ſi quis habet cõceſsionem ab eo qui habet ius concedendi exercendo in vno,acquirit & retinet in alijs.pro quo adduco.l. poſsideri. in prin.ff. de acqui. poſſeſ.vbi dicitur q̃ ad acquirendã poſſeſſionẽ fundi non eſt neceſſe vt omnes glebas circumambulet:ſed ſufficit quãlibet partem fundi introire,dũmodo mẽte & cogitatiõe hoc fiat vt totũ fundũ vſq; ad terminũ velit poſsidere.& per hæc notabilia habes declaratam maiorẽ partem.c. ¶ † Sed iuxta prædicta ego quæro² nunquid præſcribens pote ſtatem excommunicãdi videatur præſcribe re poteſtatem interdicendi,ſuſpẽdẽdi,& abſoluendi.Sol.iſte tex.videtur facere q̃ non: tum per ſupradicta:tũ q̃a tex.ſpecificè & diſtinctè ponit poteſtatẽ excõicandi, interdicendi,& abſoluendi.In contrariũ facit q̃ appellatione cenſuræ eccleſiaſticæ cõprehendunt iſta triaj.de ver.ſig.c.quęrẽti.&ſemper iudicant iſta à pari.in.c.is cui.in fi.de ſen.excõmu.li.vj.& cui cõpetit vnũ cõpetit & reliquũ maximè etiã reſpectu poteſtatis excõmunicãdi &abſoluẽdi:vt in.c.verbũ.de pœ. diſt.j.puto q̃ prima pars ſit verior: cũ hæc poteſtas cõpetat ex prę̃ſcriptione:q̃a prę̃ſcri ptio non debet extendi etiã ad caſum oĩno ſimilẽ:vt ĩ.c.cũ cõtingat.de deci.vbi bo. tex. ad idem.c.cũ contingat.de foro cõpe.vbi ex præſcriptione cõpetebat iuriſdictio ſine po teſtate excõmunicandi vel aliter cohercẽdi. facit quod in ſimili not. in.c.cũ ex iniuncto. de hęre.& in hoc dico tex. iſtũ notabilẽ.Cõ traria procedit quãdo de iure cõi competit
8 poteſtas excõicandi vel abſoluendi. ¶ † Op. contra tex. in eo q̃ ꝑ abbate pronuntiat ſolũ reſpectu eorum quæ præſcripſit. videtur enim q̃ ratione priuilegiorũ debuiſſet obtinere in totũ j.de priuile.c.cum olim.&.c.cũ perſonæ.e.tit.li.vj.Sol.gl.fi.q̃ ideo papa non habuit reſpectũ ad priuilegia,q̃a ab eis quæ fuerãt impetrata ante cõpromiſſum & laudũ fuit ceſſum per cõpromiſſum & laudũ inde ſequutũ.alia verò priuilegia impetrata poſt nõ prę̃iudicabũt iuri epiſcopi:q̃a non faciebãt mentionẽ de laudo.arg.in c.ex multiplici. de dec. Ex hoc vltimo dicto ſingulariter not. & tene menti quòd ſi ius ſpeciale concurrit cum iure communi: valet priuilegiũ in contrariũ,niſi fiat mentio de illo iure ſpeciali licet tollatur ius cõmune.& eſt ratio.q̃a papa non cenſetur velle præiudicare iuri quod ignorat.l.ij.§.ſi quis à principe.ff. ne quid in lo.pub.& c.ſuper eo.de off.dele.optimè facit quod le.& no.in c.ſuper eo.de cog.ſpi.¶ Sed cõtra primã ſolutionẽ & cõtra hoc ſic oppono.abbas non potuit cõpromittere ſuper libertate:vt in c.cũ tẽpore.de arb.ergo cõpromiſſum nõ habuit nocere priuilegijs præcedentibus vel ſubſequentibus:vt in regula nõ ꝑſtat impedimẽtũ.de reg.iur.li.vj.Sol.gl.iſta cõfusè tangit ſolutionẽ ſed formali⁹ & clarius ſoluẽdo dico ſic:q̃ abbas non cõpromiſit hîc ſuper libertate ꝓpria nec etiã ſuper ſubiectione quæ immediatè pertinent ad papã,quo caſu procederet cõtrariũ:ſed cõpromiſit ſuper ſubiectiõe plebis & capellarũ quæ pertinebãt ad eũ.potuit enim ĩ hoc ſuo fauori renũtiare maximè vt res rediret ad naturã ſuã.ar.opt.de pac.c.j.li.vj.facit quod no.in hoc text.iſtũ iũcta gl. ¶ Opp.& aliter.ſi enim cõpromiſſum fuit validũ nõ potuit abbas ꝑſcribere,cũ eſſet in mala fidej.e.in.c.fi.So.gl.in ſecũda parte ſui q̃ arbitriũ nõ tangebat illa capitula ſuper quibus abbas præſcripſit.Vel dic & melius q̃ abbas q̃ ꝑſcripſit ignorabat arbitriũ & laudũ inde ſequutũ quæ fortè interceſſerant tẽpore prædeceſſoris.ar.eorũ quæ dixi in.d.c.de quarta.ſ.e.¶ Op.& aliter. videt enim q̃ nõ obſtante arbitrio poterat abbas adire iudicẽ ordinarium.ſ.papã:& vti priori iure:vt.l ſi quis rem.ff. de arb. arbitriũ enim nõ arctat niſi ad pœnã:& ſic nõ interuenit ad intereſſe :vt in. c.per tuas.de arb.Sol.Inn.& Hoſt.inſtant ſed obſcurè. ſed dic formalius & clarius.primò intelligẽdo q̃ iſti fuerũt arbitri.i.iudices,ſed electi ad inſtar arbitrorũ.ſ.eorũ iuriſdictionẽ prorogãdo,vel fuerunt arbitri iuris:q̃a eꝑs mouit quęſtionẽ contra ſubditũ,quo caſu eligunt arbitri authoritate iuris q̃ habent ordinariã:vt in.c.ſi cleric⁹.xj.q.j.& quod no.gl.ĩ.c.irrefragabili. de off. or.ſentẽtiæ vero iudicũ prę̃cisè eſt parẽdũ: q̃a iudiciũ reddit in inuitũ.l.inter ſtipulantẽ.§.ſi ſtichũ.ff.de ver. ob.Secũdò principaliter põt intelligi q̃ fuerũt meri arbitrij & tunc dicendũ q̃ arbitriũ ſeu laudum fuit emologatum & approbatum expreſsè vel tacitè taciturnitate.x.dierũ.quo caſu de iure datur ex eo actio & exceptio.in.l.pe.C.de arb.& dicendũ vt ibi no.& in.d.c.per tuas. per hæc habes materiam huius capituli expeditam. Nico.Ab.

SEBA.SAPI. 7

a ¶ Ego quæro.An a & quando in præſcriptionibus habeat locũ extenſio latè explicat Fel. in.c.auditis.co.vj. ver. cęterum pro ordinanda.ſ.eo.& quãdo qui poteſt excõmunicare poſſit abſoluere tradit idem Fel.in.c. paſtoralis.§.j.ſ.de of.ordi.

SVMMARIVM.

1 *Libellus in interdicto vti poſsidetis debet concludere vt reus non impediat per ſe vel per alium quominus actor liberè & quietè valeat poſſidere.*

2 *Decimæ poſsunt deberi religioſis intra parochiam vel dioceſim: vel ex præſcriptione: vel ex priuilegio.*

3 *Conuentus interdicto vti poſ.poteſt reconueniri interdicto vnde vi.ante lit.conteſta.non autem poſt.26.ſecundùm vnam opi.*

4 *Ea quæ ſunt ordinis epiſcopalis non præſcribuntur.*

5 *Ordinis epiſcopalis quæ ſint.*

6 *Ordines ſacri etiam prima tonſura non debent capi niſi à proprio epiſcopo,niſi in caſibus de quibus numero.6.*

7 *Præſcribens ſi impetrauit priuilegium ſuper re quã præſcribit conſtituitur in mala fide,& non poteſt ſe vlterius præſcriptione iuuare.*

8 *Interdicto vti poſsidetis an ſufficiat probare poſſeſsionem?*

9 *Super decimis non ſoluendis an reges poſsint condere priuilegia?*

10 *Iuriſdictio epiſcopi propter eius delictum non deuoluitur ad archiepiſcopum ſed ad papam.*

11 *Reſcripta & priuilegia non reuocant alia ſcripta,niſi de ipſis faciant ſpecialem mentionem.*

Lex communis reuocat aliam:licet de ipſa mentionem non faciat.

12 *Priuilegium non faciens mentionem de alio priuilegio alteri conceſso an valeat*

valeat etiam quòd primum priuilegium partim ſit ſuper iure communi:& partim ſuper iure ſpeciali?15.

13 *Priuilegium an debeat facere mentionem de alio priuilegio ipſimet priuilegiato conceſſo?vide in diſcurſu.17.*

14 *Legitimatus ſi impetrat beneficium non tenetur de priori defectu ſeu legitimatione prius facta diſpenſationem facere.*

16 *Priuilegium contra ius cõmune an debeat facere mẽtionẽ de iure cõmuni?*

18 *Priuilegium & præſcriptio an poßint ſimul cõcurrere circa eandem rẽ: & vnum non præiudicet alteri?*

19 *Præſcriptio an interrumpatur per ſolam impetrationem priuilegij:an verò requiratur quòd priuilegio vtatur.*

20 *Præſertim:iſta dictio denotat idem in caſu contrario.*

21 *Prælatus an & quando poßit tacitè,vel expreſsè iuribus eccleſiæ competentibus renuntiare?*

Adminiſtratio ſi eſt conceſſa alicui non intelligitur data poteſtas dilapidandi:vel donandi,& ſimilia faciendi.

Epiſcopus & capitulum ſi volunt aliquid facere contra priuilegia eccleſiæ poteſt vnus ſolus contradicere.

22 *Quando reuertitur ad ius commune indiſtinctè prælatus poteſt præiudicare eccleſiæ.*

23 *Prælatus quando renuntiat tacitè vel expreſsè an requiratur conſenſus capituli?*

Conſenſus conſentire debentis ſemper præſumitur.

24 *Interdictum recuperandæ & retinendæ ſi ſimul cumulent vnum ab acto re: aliud à reo in reconueniendo quomodo ſententiabitur & quomodo procedetur?*

In interdicto retinendæ debet probari poßeßio tempore conteſtationis & turbationis.

25 *Ius tertij an & quando liceat opponere ad excludendum ius agentis?*

27 *Interdictũ vti poßidetis datur non ſolũ contra poßidere contendẽtẽ:ſed etiam contra illum qui turbat,licet poßidere non contendat.*

28 *Sententia lata pro poßeßore in interdicto retinendæ non parit exceptionem rei iudicatæ ſi conueniatur recuperandæ.*

29 *Succumbens in interdicto vti poßidetis poteſt rei vendicationem intentare,vel interdictum vnde vi.*

30 *Sententia lata pro agente confeßoria parit exceptionem rei iudicatæ ſi conueniatur alijs remedijs poßeßorijs.*

Confeßoria eſt actio realis in incorporalibus.

31 *Agens vti poßidetis ſi ſuccumbat an reus abſoluetur:an verò actor cõdemnabitur reo vt ipſum reum non moleſtet?*

Poßidens præſumitur iuſtè poßidere,niſi aliud appareat in contrarium.

¶ CAP. XIX.

VEniens. Qui præſcriptione cõpleta priuilegiũ cõtrariũ impetrat & vtitur illo præſcriptioni renũtiat,ſi præſcriptio non erat cõpleta & malã fidẽ habet:& ideo non p̃ſcribit.h.d. Primò ponit cõuentio abbatis.Secũdò reconuẽtio eṗi ibi: *præfatus*. Tertiò diffinitio ibi: *chriſma*. in quo duo ſoluit obſtacula.primũ ibi: *non obſtante*. ſecũdũ ibi: *nec obſtare*. Caſus literalis.Inter abbatem ſancti Martini de pannonia ex vna parte & eṗm veſperimeñ.ex altera cõtrouerſia vertebatur ſuper quibuſdã iuribus ſpũalibus clericorũ & eccleſiarũ ipſius monaſterij.abbas in p̃ſentia papæ petijt vt eṗs p̃dictus non impediat vel faciat impediri quominus omnes ſi cõſiſtunt in ſimagẽſi parochia vel comitatu decimas ſibi ſoluãt de omnibus quæ ibi habent.petijt inſuper vt clerici eccleſiarũ monaſterij liberè percipere poſsint chriſma,oleũ ſanctũ, conſecrationes altariũ & eccleſiarũ,& ordines à quo maluerint eṗo.ad hęc probãda induxit priuilegiũ paſchalis & ſancti Stephani regis & priuile.Alexan.& cle.allegauit inſuper & p̃ſcriptionẽ in p̃dictis ſacramentis percipiendis.Ex aduerſo petijt eṗs decimas ſimagẽn.comitatus cõſtitutas in dioce.ſua quas detinet:idẽ abbas ſibi reſtitui faceret,niſi aliquo ſpeciali iure defendere poſsit vt clerici capellarũ monaſterij,p̃dicta ſacramenta reciperẽt ab eo.Papa auditis & intellectis meritis cauſę decernit ꝙ clerici eccleſiarũ ipſi⁹ monaſterij quod eſt in ipſius dioceſi cõſtitutũ reciperẽt p̃dicta ſacramẽta ab eṗo veſperimeñ.ſi catholicus fuerit & ea gratis voluerit exhibere: alioquin à quo maluerint eṗo catholico recipiẽdi p̃dicta liberã habeãt facultatẽ ſicut ĩ priuilegijs paſcha.& Alex.cõtinet.nõ obſtante priuilegio Clemẽtis per quod priuilegiũ prędę.ſuorũ nõ extitit derogatum,cũ de ipſis nullã fecerint mentionẽ,cũ ibi cõtineat ſaluis conſtitutionibus eccleſiæ romanæ & legatorũ ipſi⁹.Præterea p̃ſcriptio quã abbas opponebat in eius ſubſidiũ obſtare nõ põt: quia ſi præſcriptio conſummata erat qñ ab Alex.priuilegiũ impetrauit:iuri præſcriptionis renuntiaſſe videt,cùm abbas priuilegio Alexandri ſit vſus corã pa.in hac cauſa:& tamẽ cõtradicebat intẽtioni abbatis quãtũ ad hunc articulũ.Si vero nõdum finita erat præſcriptio ſed erat in p̃ſcribẽdo qñ priuilegiũ obtinuit,poſt impetratũ priuilegiũ bonãfidem nõ habuit:& ideo non præſcribit. Ber.

1 ¶ †Not.primò practicã libellandi in interdicto vti poſ.debet aũt cõcludere vt reus nõ impediat per ſe vel per aliũ quòmin⁹ actor liberè &quietè valeat poſsidere.de quo vide quod leg. & not.in.c.licet de probatio. &.c. audita.de reſ.ſpo.

2 ¶ †No.ſecũdò ꝙ religioſi poſſũt percipere decimas intra parochiã ſeu dioceſim eṗi duplici iure ſcilicet priuilegij & p̃ſcriptionis.

a ¶ Not.tertio ꝙ comitatus[a] nõ ponitur pro dioceſi.hæc enim erat certa pars dioce. & dicit hîc Ioã.an. ꝙ comitatus & parochia ponunt̃ hîc,p eodẽ:ſedd arochia ponit̃ pro parte dioceſis. Qñq; vero ponit̃ pro eccleſia tãtũ j.de paro.c.ij.& de ecc. ędi. c.iij.Quãdoq; ꝓ toto eṗatu.de dona.c.apoſtolicæ.vbi de hoc idẽ puto dicendũ de comitatu.nã quandoq; comitatus idem eſt ꝙ tota dioceſis.Qñq; vero eſt certa pars dioceſis:vt puta quia aliquis comitatus eſt in dioceſi:vt ĩ.c.ſignificauitde reſcriptis.Quãdoq; vero ponit̃ comitatus improprie pro curia principis cum omnib⁹ officijs ſuis inſtructa. xxiij.q.vlt.c.ſi vobis.iuncta gl.quod no.facit quod habetur in libro feu.in ti.quis dicatur dux.vbi dicit̃ ꝙ ille dicit̃ comes qui inueſtitus eſt de aliquo comitatu.Alij vero ſine comitatu dicuntur comites abuſiuè:vt not.ibi Bal.& bene.

3 ¶ †No. quartò ꝙ cõuentus interdicto vti poſsidetis põt actorẽ recõuenire interdicto vñ vi etiã ſuper eadẽ re. quod eſt bene notandum.

¶ Et not.ibi: *niſi aliquo iure ſpeciali &c.* ꝙ ſpoliat⁹ poteſt deducere poſſeſſorium ſine priuilegio excluſiuo iuris proprietatis.ſimile in.c.j. de reſtitutiõe ſpo.

4 ¶ †No.quintò & tene mẽti ꝙ licet inferior eṗo nõ poſsit ex præſcriptione ſeu cõſuetudine quęrere ſibi quo ad exercitiũ ea q̃ ſunt ordinis eṗalis:vt in.c.quãto.de cõſue. poteſt tñ ĩ illis libertatẽ p̃ſcribere vt ea faciat à quo elegerit eṗo ſubditis ſuis conferri.

5 ¶ †Not. ſextò quinq; q̃ ſunt ordinis epiſcopalis & ab eṗo ꝓprio neceſſariò poſtulãda: vt chriſma & oleũ ſanctũ.xcv.di.c.chriſma.cum.c.ſe.& de cele.miſſa.c.te referẽte.cõſecrationes altarium & baſilicarũ.lxviij.di.c. quãuis. cũ ſeq. & ibi vides plura q̃ pertinẽt ad ordinẽ eṗalẽ. quare aũt dic &c. Tertio ponit̃ hîc promotio ad ſacros ordines. Quare aũt dicit de ſacris ordinib⁹ & nõ de alijs multiplex datur ſolutio.quidã primò dicunt ꝙ ideo dixit de ſacris,qa de minoribus nõ eſt vis à quo recipiantur.quod eſt falſum ſecundum doc.per c.inter j.tit.proxi.& de ord.ad epiſcopo.c.j. ego allego text.apertiſsimũ in.c.fi.de temp.

a ✠SEBA.SAPI. ¶ Comitatus.vide Fel.in.c.rodulph⁹ co.xñ.verſi . comitatus.ſ.de reſcrip.

ord.li.vj.vbi probatur ꝙ etiã prima tonsura non debet capi nisi à proprio episcopo. & statuit ibi certã pœnã episcopo alieno hoc præsumẽti.secũdò soluit Host.ꝙ ad literam istam subaudiendũ est maximè. vel tertiò ꝙ sic verba priuilegij iacebant quæ papa sequi voluit vt debuit:vt in ver. *alioquin*. quartò soluit Io.and.ꝙ sacri ordines sumuntur hîc largè:vt not.xxxv.dist.in summa.vel quintò hoc fuit dictum propter illos minores:quos conferre possunt abbates presbiteri & bene dicti in his in quos habent episcopalẽ iurisdictionem vel quasi.de æta.& quali.c. cũ contingat.de priui.c.abbates.li.vj.& quęlibet solutio est bona.¶ †No.septimò tria propter quæ debet subditus abstinere à susceptione ordinũ ab episcopo proprio suscipiendorũ & aliorũ iuriũ pertinẽtiũ ad ordinẽ episcopalẽ.Primò si ꝑprius episcopꝰ est hæreticꝰ: non enim posset cõferre executionẽ.de quo xxxij.di.c.ꝑter.§.ver.vbi de hoc.& no.ĩ.c. cũ nõ liceat.s.eo.Secũdò si episcopꝰ ꝑprius nõ habet gratiã sedis apostolicæ.puta qa est excõmunicatus,vel suspensus, aut interdictus. de quo per text.iuncta glo.in.d.c.j. de or.ab episcopo.&.d.§.verum. Tertiò si nõ vult sacramenta nisi simoniacè conferre. ad hoc.j. q.j.c.quibusdã.&quasi per totũ:quod leg.& not. in.c. per tuas.ij.de simo.maximè in .c.j. per Inn.de schisma.& in d.c.cùm non liceat. & dic vt ibi dixi. & in.c. vestra. de coha.cle. & mulie.An autẽ his casibus vel eorũ altero liceat subdito recipere ordines vel alia sacra mẽta à quocunqꝫ eꝑorũ:dic vtj. dicã. nã iste tex.facit ꝙ non.cũ hoc cõpeteret isti abbati ex priuilegio. ¶ No.octauò text.mirabilẽ ꝙ nõ solũ[a] de priuilegio alteri cõcesso est fiẽda mentio in secundo ad hoc vt illi pręiudicet, sed etiã de priuilegio limitato ipsi priuilegiato cõcesso:si secundũ cõceditur purè sine limitatiõe in pręiudiciũ iam iuris alteri reseruati in primo priuilegio .quod nescio alibi. & de hocj.aliquid.¶ No. nonò & tene mẽti ꝙ impetrãs ius cõtrariũ primo saltẽ quo ad intentionẽ impetrantis & vtentis videtur renuntiare iuri quod prius habebat.de quo aliquidj.¶ †No.decimò ꝙ impetratio priuilegij causat malã fidẽ respectu iuris prius possessi.videtur enim impetrãs se fateri nõ ius habere: qa nõ ꝑsumit frustra impetrasse priuilegiũ.arg.in.l.vna.C.de thesau.lib.x.ideo si priuilegiũ reperit ex aliqua causa non valere nõ põt ꝑscriptio allegari. quod intellige qñ præscriptio nõ est priuilegio conformis: vt hîc:aliâs secus:vt in.c.cũ personę.de priui.li. vj.& de hoc clarij.¶ Venio ad gl. & primò quęro quã actionẽ intẽtauit iste abbas cõtra episcopũ? respondet gl.j.ꝙ vti possidetis.& satis hoc iudicio meo innuitur ex litera ĩ eo ꝙ petebat ꝙ eꝑs nõ impediret &c.& tenẽdo hũc intellectũ dicit Inno.ꝙ verba ista posita in libello sicut in priuilegijs ex superabundãti ponunt.Host.contra dicẽs ꝙ si ex priuilegio fundabat intẽtio abbatis non videt ꝙ illa verba superabundẽt:imò sunt necessaria. de lib.ob.c.iij.de fi.istr.c.iter dilectos.¶ †Io. an.saluãdo Inn.dicit se putare ꝙ ideo Inn.sic dicit: qa agẽs vti pos.nõ haberet necesse probare dominiũ,sed possessionẽ tantum: vnde ego dico ꝙ licet non sit necesse probare dominium, est tñ vtile, quia si vterꝙ pariter ꝑbaret possessionẽ ꝑferret ille q probaret titulum:vt in.c.licet.de proba.vbi de hoc. Præterea põt dici ꝙ abbas non allegauit hoc priuilegiũ ratione tituli:sed vt certificaret petitionẽ suã.dicebat enim ꝙ eꝑs nõ impediret quominꝰ homines illiꝰ comitatus sibi soluerẽt decimas: secũdũm qđ in priuilegijs cõtinebat.i.secũdũ ordinẽ & modum in priuilegijs cõtentum.Vel põt secundũ Inn.hîc dici ꝙ abbas q egit cõfessoria pro iure decimarũ.ff.si ser.vẽ.l.egi.& super hoc libello nõ ponit hęc sentẽtia sed super secunda parte libelli q̃ ponit indecisa. nã abbas etiã petijt vt clerici ecclesiarũ monasterij liberè possent recipere sacramẽta à quo eꝑo vellẽt:vt in gl.iij.dicit.& super hac parte ponit hæc sentẽtia. qa faciebat ad titulũ.alia verò pars sentẽtiæ fuit decisa:qa nõ faciebat ad titulũ:& mirabilis fuit hæc decisio: debuit enim subticeri illa pars libelli sup qua nõ ponit hæc snia & exprimi illa pars super qua sententiat.Et mihi placet plus primus intellectus ꝙ abbas hîc egerit vti pos.& eꝑs eum recõuenerit:vt habet in litera.&j.latius dicet post gl. ¶ †Gl.ij.colligit ar. ꝙ reges põt dare priuilegia super decimis.Op.de.c.dudum.&.c. tua.de deci.gl.stat cõtrario:sed nõ soluit.Inn.dicit ꝙ iste rex sanctus erat & apostolicæ sedis legatus.vel secundũ Host.rex donauit tẽporalia:paschalis spũalia.s.eo.c.auditis.vel nõ examinat hîc iste articulus.qa super parte libelli decisa fert sententia : sed hoc nõ soluit cõtrariũ. nõ debuisset eñ admitti libellus patẽter ineptus,vt no.in.c.j.de offi.vicar.& in .l.j.ff. de of.asse. Ego dico ꝙ oportet ꝑsupponere ꝙ aut iste habebat alꝫ potestatẽ:puta qa legatus papæ vel ꝙ erat purus laicꝰ,& ꝙ habuerat illas decimas ab antiquo in feudũ & post modum illas cõcesserat monasterio de cõsensu diocesani.iuxta.c.cum apostolica.de his quæ fi.à ꝑla. nec ponit hîc ꝑcisè tenor libelli sed substãtia.¶ Op.cõtra priuilegiũ paschalis limitatè hîc cõcessum.videt enim ꝙ fuerit superfluum cũ data prauitate proprij eꝑi liceat ab alio hęc spũalia recipere. arg.in.c.significauit.de off.ordi.gl.in ver.paschalis. videt fateri cõtrariũ.& idẽ hîc Gof.¶ †Sed Host.cõtra.per.c.romana. de supp. neg.ꝑla.li.vj.vbi patet ꝙ ꝑpter delictũ eꝑi iurisdictio nõ deuoluit ad archiepiscopũ.sed ad papã.& hoc credit Io.an.veriꝰ:& facit ꝑ locũ à speciali.c.eos.de tẽpo.ord.li.vj.in fi. & pro hoc facit hęc decr.vbi facultas recurrendi ad aliũ episcopũ fuit priuilegio cõcessa.& ad.c.significauit.respondet ꝙ ibi ponit casus specialis. Pręterea hoc priuilegiũ cõcedebat vt quẽcunqꝫ eꝑm etiã extraneũ posset abbas eligere.qđ alꝫ de iure cõi nõ licet.ix.q.ij.ꝑ totũ. ¶ †Opp.contra tex.in eo qđ dicit priuilegium debere facere mẽtionẽ de ꝑcedenti priuilegio.nã priuilegiũ est lex priuata.iij.dist. c.priuilegia.sed vna lex tollit aliã,licet de ea mentionẽ nõ faciat: vt in.c.j.de cõsti.li.vj.Gl.soluit in verbo nulla.ꝙ cõtrariũ loquit in legibus cõmunibus quas papa ꝑsumit scire.C.de test.l.omniũ. secus in legibus priuatisvt sunt priuilegia:qa cũ ista cõsistant in facto,non præsumitur illa scire princeps,& per consequens nec reuocare,nisi specificam faciat mẽtionem.¶ †Aduerte. hîc sunt duo examinãda.Primò nunquid priuilegium valeat non faciens mentionem de priuilegio alteri concesso. Secundò an priuilegium debeat facere mentionem de alio priuilegio ipsimet priuilegiato priùs concesso. & iste est propriè casus noster. Primũ non tangunt hîc doctor. sed plenè not. in .c.j.de rescri.&.c.cum ordinẽ.e.tit.per glo.in regula generi.de reg.iur. lib.vj. &.xxv.q. ij.in summa.Et cõcludo sic ꝙ aut vtrũqꝫ priuilegiũ est speciale. & secundũ non præiudicat primo:nisi de eo fiat mẽtio.ar. opti. hîc.& facit.c.cæterum.&.c.ij.de rescr. Aut alterũ est generale[b] & reliquum speciale:& hoc casu sunt multæ varietates de quibꝰ per docto.in.d.c.j.&.c.cum ordinẽ.glo.tamem in.d.reg. generi. &.xxv.q.ij.in summa. tenent idem.quia per priuilegium acquisitum est ius parti.In contrariũ tamẽ multùm facit.c.j. de rescr. & fortius.c.dudum.&.c.quãuis.ij.de prębẽ.li.vj. pro quorũ concordia ego sic distinguo.ꝙ aut priuilegium est tale quod acquisitum est ius in re in omnibus speciebus contentis sub genere,& tunc indubiẽ puto ꝙ priuilegiũ ‘ speciale non derogat generali. cùm iam sit sortitum effectum suum & acquisitũ est ius parti in qualibet specie.pone exẽplũ.cuidã concessum extitit per se.apo. priuilegium percipiendi decimas in tota parochia : deinde fuit concessa

[a] SEBA.SAPI. ¶ Non solum.Vide Io.an. in addi. Spe.in ti.de testa. in prima additione.& Pe.de an. in c.si ꝑpter.ĩ.xj.co. ver. secundo hoc probatur.de resc. in.vj. & gemi.ĩ.c. quoniã.xviij.dist. secundum contra hoc vide difficultatem quam mouet Fely.in .c.j.col.iij. ver.limita secũdo. s.de rescrip.

[b] SEBA.SAPI. ¶ Generale.Vide Are.in consi.lxxvij.inci.diligenter visis circa secũdũ. Pe.de anc.in cõsi. clx.inci.viso. col. iij.& Deci.in consi.cxlvij.vbi latè.

[c] ¶ Si primum priuilegiũ in parte cõtinet ius cõmune non valet secũdũ impetratũ etiã cõtra partẽ primi priuilegij ꝙ continebat ius commune nisi de primo priuilegio faciat mentionem .& idẽ. d. Ant.in.c.j.in prĩ. in.vj.co.ver.aduerte hoc dictũ est verũ.de rescri.& idẽ concludit Io.and. hunc articulũ disputando in addi. spe. in ru. de te.in j.q.vbi idẽ concludit de statuto inferioris q̃ ꝑ nitit authoritate apostolica:qa aliâs nõ valeret. & adducit pro ista parte ĩ rõne sui tex.in ca.ij. §.j. de deci. libro vj.

conceſſa facultas alteri percipiendi ex certis prędijs illius parochię:de primo priuilegio nulla habita mẽtione:certè non debet in aliquo primo priuilegio prędiudicare:quia ſi ſola poſſeſsio alteri⁹ impedit vires priuilegij de alteri⁹ poſſeſsiõe mẽtiõe nõ habita:vt in.c.ij.de deci.lib.vj.no.in.c.dudũ.de priui. fortius impedit hoc caſu proprietas cũ poſſeſsione.princeps em̃ nõ videtur in dubio voluiſſe alteri prędiudicare.ar.in.l.ij §.ſi quis à principe: ff.ne quid in loco publico.&.c.ſuper eo.de offi.deleg.facit.c. conſtitutus.& quod ibi no.de reſcriptis.Q̃ ꝙ per priuilegiũ conceſſum eſt ius ad rem,& adhuc pẽdet tunc,quia nõ ſit tãtũ prędiudiciũ,poſſet ꝓcedere alia opinio quę habet ꝙ generali deroget ſpeciale.& ita intelligãtur & limitentur p̃all.c.dudũ.&. c.quãuis . in ratione eorũ.& videt hæc diſtinctio æquiſsima.& reducũtur ad concordiam contrariæ opi. de quibus in iuribus p̃alle . & datur intellectus nouus.ad.c.j.de reſcri.quod debet intelligi ſecundum prędictã diſtinctionẽ.ſ.ꝙ ibi p̃ priuilegium generale nõ erat ius quęſitũ in re:ideo voluit ſecũdũ ſpãle licet de primo non faceret
13 mentionẽ:& hoc de primo mẽbro. ¶ †Venio ad ſecũdũ mẽbrũ in quo ampliando & cõcludendo Inn.dico ſic.ꝙ aut ei cõceditur aliud priuilegiũ ſuper ſeparatis:vel ſuper eiſdem:vel quaſi ſuper executione primę gratię:& nõ eſt neceſſe ꝙ de prima fiat mẽtio quia hoc nulibi cauet:ſolũ em̃ propter odioſam pluralitatem beneficiorum cautũ hoc reperitur in materia beneficiorũ:vt in.c.ſi motu ꝓprio.de p̃bẽ.lib.vj.in.c.in noſtra.de reſc.cũ ſi . ¶ †Hinc
14 notabiliter dicit Io.an.in.c.ij.de fi.p̃ſby.lib.vj.ꝙ legitimat⁹ & diſpenſatus ſup̃ defectu nataliũ ſi impetrat poſtea beneficiũ:nõ tenetur de priori defectu vel diſpenſatione prius facta facere mẽtionẽ.quod eſt menti tenẽdũ. Aut habẽs priuilegiũ vel diſpenſationẽ cũ certa moderatione ſeu reſeruatione iuris alteri⁹ impetrat ſecũdum priuilegiũ ſimpliciter p̃iudicãdo iuri alteri⁹ p̃ primũ priuilegiũ reſeruatũ:& nõ valet nõ facta mentione de priori. Et iſte eſt ꝓprius caſus huius.c.ſecũdũ Inn.& bene.Nã papa pri⁹ conceſſit abbati priuilegiũ cũ certa moderatione & reſeruatione iuris dioceſani:vt prius ſcilicet peteret abbas hæc ſacramenta à dioceſano ꝓprio:& data ipſius prauitate poſtularet à quocunq̃. poſtea verò impetrauit ſimpliciter vt poſſet recipere à quocũq̃ nõ facta de priuilegio moderatè cõceſſo mẽtiõe.& dicitur ꝙ nõ valet ſecũdum:quia ſi papa ſciuiſſet,& non mutaſſet ſaltẽ ita de facili primũ moderatum per ſecũdum immoderatum.j. de deci.
15 c.ex multiplici. ¶ †Per quod infert Inn.idẽ dicẽdũ,ſi primò papa conceſsit partẽ[a] alicuius rei vt decimarũ ex priuilegio:& partẽ reliquit iuri cõi,ſi poſtea partẽ iuri cõi relictã eiſdẽ vel alij cõcedat,non valet niſi de priori cõceſsione fecerit mẽtionẽ vt hîc. ſecus eſſet ſecundũ eum ſi à principio in omnẽ caſum cõcederet vſum vel libertatem in rem integrã,ꝙa tũc nõ teneret facere mẽ
16 tionẽ de iure cõi:alleg.no.in.c.j.de reſcriptis. ¶ †Ego de hoc vltimo an in priuilegio cõtra ius cõe ſit fienda mẽtio de iure cõi? remitto ad plenè no.in.c.nõnulli.de reſcriptis.vbi plenè hanc materiam examinaui.d.Ant.tractat in.d.c.j.& Io.an.in.c.j. de exceſ. præla.li.vj.Bar.& alij in.l.quoties.C.de preci impe.offe.& in.l.ſi. C.ſi contra ius vel vti.pub.& in extraua.ad reprimen.in ver.non
17 obſtãtibus priuilegijs. ¶ †Sed ad primũ dictũ alle . ꝓ cõcordia ad iſtum tex.valde no.in.c.ij.de fi.preſby.li.vj.vbi dicitur ꝙ ſi papa diſpenſauit cum illegitimo vt defectu natalium non obſtante poſsit promoueri ad ſacros ordines & vnicum beneficium curatum obtinere:ſi poſtmodum ille ſic cum moderamine diſpenſatus impetrat vt plura curata poſsit obtinere nõ facta de ſuo defectu mentione,non valet ſecunda gratia:quia(vt dicit ibi Ioã.an.) ſecunda diſpenſatio addit primæ excedendo primũ moderamen, ideo non valet de priori non facta mentione:quia ſi Papa ſciuiſſet,non cõceſſiſſet veriſimiliter diſpenſatiõem ita amplam.& per hoc amplio hunc tex.& theoricam Inn.ꝙ licet per primum priuilegium non ſit alteri ius reſeruatum.tamen ſi ſecundum addit primo moderatè conceſſo moderamen excedendo,non valet ſecundum de illo non habita mentione.ſi enim Papa ſciuiſſet,forte dixiſſet ſufficit tibi gratia primò conceſſa cum moderatione.
18 ar.in.d.c.in noſtra.Et hæc ſingulariter notabis. ¶ †Glo.in verſi. renuntiaſſe.colligit ex tex.ꝙ priuilegiũ & p̃ſcriptio ſunt contraria:ex quo ſimul haberi non poſſunt:imò ingreſſus vni⁹ alterius operatur excluſionem:vt hîc. ¶ Contra hoc op.nã iure cõi & priuilegio poteſt quis vti. de conſue.c.cũ dilectus.nec renuntiauit quis iuri militari licet vtatur iure cõi: vt.l.iij.de teſta.mili.item põt quis ſimul inniti iuri cõmuni & cõſuetudini:vt in.c.ſopitè.de cenſi. ergo pari ratione debet quis poſſe vti præſcriptione & priuilegio.& ꝓ hoc bo.text.in c.auditis.ſ.eo.ſol.gl.in effectu ꝙ aut quis impetrat priuilegiũ iuris collatorium, & videtur renuntiare pręſcriptioni quia ex diuerſis cauſis non poteſt haberi dniũ . de fid. inſtr. c.inter dilectos. Aut impetratur priuilegiũ confirmatorium , & tunc ſecus. Hæc ſolu. mihi nõ placet ꝙa licet:quis dominiũ ex pluribus cauſis non poſsit acquirere, tamẽ põt ad cautelã varios titulos multiplicare, nõ ad effectũ cõſequẽdi ius ex varijs titulis,ſed vt ex illis poſsit ſe defendere:vt in. c . poſt electionem.de conceſ.p̃bẽ.& ibi dixi.facit etiã quod no.Ioã.an.in.c.cum perſonæ.de priui. lib.vj.vbi dicit poſt Io.mona.ꝙ vbi dubiũ eſt de primo titulo poteſt res acquiri ex ſecũdo ad cautelam.all.d. c.poſt electionẽ . facit c.cũ dilectus.de conſue.Idem dicit quãdo mihi pinguius ſuccurritur per ſecundũ.ar.in.l. iiij.ff.ad.l.fal.Item ꝙ pręſcriptio & priuilegiũ nõ ſunt cõtraria in effectu plenè ꝓſequitur gl.in regula nullus plurib⁹.de reg. iur.li. vj.& ideo dic melius vt colligitur ex gl . ſeq. quę dicit ꝙ ideo p̃ priuilegiũ renũtiauit prę ſcriptioni,quia priuilegiũ & p̃ſcriptio nõ cõpatiebant̃ ſe in caſu noſtro:ꝙa p̃ p̃ſcript. cõpetebat oĩmoda libertas . priuilegiũ vero in ſe habebat moderamẽ.vt patet ex litera.ſec⁹ aũt ſi priuilegiũ cõceſſiſſet ꝙ pręſcriptio.& hunc intellectum ſequunt̃ hîc cõiter doc.vn de ponderãt hîc Hoſti.& Abb.verbum huiuſmodi poſitum in ſi.tex.quod videtur reſtringere diſpoſitionem huius. c . ad caſum propoſitum.ſ.cũ priuilegium habet formã contrariã p̃ſcriptioni.concludo ergo iſtam materiã ſic:ꝙ aut priuilegiũ habet formam contrariam p̃ſcriptioni:aut conuenientem. Primo caſu aut p̃ſcriptio erat cõpleta & videtur per priuilegium renuntiare p̃ſcriptioni vt hîc.Idem in alia diſpoſitione cõtraria alteri,vt in priuilegijs cõtrarijs: ſecũdũ Inn. facit.xxxij.q.j.c.cũ renuntiaſ.&.xj.q.iij.c.exiſtimant.cum ſeq.Aut non erat completa, & impeditur curſus præſcriptionis propter malam fidem ſuperuenientem : vt hic: licet enim ab impetratione priuilegij præſcriptio poſsit inchoari ad limites priuilegij: vt in.c.cùm perſonæ.de priui.lib. vj . curſus tamen inchoatæ præſcriptionis impeditur per priuilegiũ impetratum ſimpliciter à me cùm ſimpliciter impetrando fateri videatur ſe credere rem ad ſe non pertinere . Secundo caſu quando priuilegium non contraria tur præſcriptioni.etiam diſtingue aut præſcriptio erat completa.& dico ꝙ non renuntiat præſcriptioni:ſed videtur impetraſſe ſecundum titulum ad maiorem cautelam.d.c. auditis.ſ.eo.& quod.ſ.dixi.Aut præſcriptio non erat cõpleta.&impeditur curſus inchoatæ p̃ſcriptionis.quia p̃ſumitur in mala fide impetrãdo priuilegiũ.poteſt tamẽ de nouo ad limites priuilegij inchoari p̃ſcriptio,ſi ali

[a] SEBA.SAPI. ¶ Partẽ.Vide Gemi.in.c. quoniam. xviij.diſt.& Petr. de anc.in repe.c.ſi propter.co.xj.ver ſi.ſecundò probat de reſcri.in.vj.vbi extollunt hoc dictum.& Fel.hîc in ducẽs ad pulchrã quæſtionẽ in materia legitimationis.

a ¶ No. diligẽter q̃ pactũ vel tacita renũciatio pacti pót prę iudicare eccle siæ qñ p hoc redit ad ius cõe, & hoc siue præiudicium sit leue siue graue. adde quia res de facili reuertitur ad naturã suã. l. si vn⁹. §. pactus. ver. q̃ in specie. ff. de pac. & c. ab exordio. xxxv. di. & ibi gl. ad idẽ facit q̃ tenuit ipsemet Pau. de lea. in. c. cũ venissẽt. in vl. col. de in inte. resti. vbi cõcludit valere cõsuetudinem, q̃ episcopus posit prouidere de prælato oĩb⁹ ec clesijs etiã collegiatis, licet in illis habeat solã cõfirmationẽ. eo q̃ hoc mõ res reuertit ad naturã suam & ad ius cõe. Ad qd̃ vi de gl. in. c. q̃q̃. in prin. in gl. magna de ele. in. vj. ad idẽ Abb. Pa. in cõsili. xxv. q̃ incipit. ca nonicus regularis. in. ij. co. vbi tenet q̃ licet clericus nõ possit consentire in aliũ iudicẽ sine consensu sui epi- scop. c. significasti cũ si. de fo. cõpe. tñ cleric⁹ subiect⁹ prælato inferiori ab eo ex iure spã li si consentiat in eum non requritur sentẽtia illius præ lati. cũ ex hoc iu- risdictio redeat ad naturã suam & ad ius commune. ad idẽ facit q̃ tenuit Pano. in. d. c. signi ficasti. in. ij. co. & pleníus idẽ Pa. in sua dispu. inc. duo clericali ordine in signiti &c. q̃ licet exemptus q̃ habet priuilegiũ exem- ptiõis nõ possit se submittere extra- neo superiori sine licentia papæ qui priuilegium exẽ- ptionis concessit. tamẽ bñ posset se submittere iurisdi ctioni illius iudicis qui alias erat suus iudex ordinarius absq̃ alia sñia papæ. q̃ a hoc mõ res reuertitur ad ius cõe. ad idẽ facit q̃ dicit idẽ Pa. in. c. verũ. in. v. col. ante mediũ. ver. si ergo ecc. &c. & in. c. li- cet. in vlti. col. circa mediũ. de fo. cõ peten. vltra prędi ctaq̃ omnia sunt di cta ipsius Pan. põt ẽt cõfirmari dictũ Pa. hoc per illud quod no. d. Anto. in. c. constitut⁹. in j. col. de trãsac. vbi dicit q̃ licet præla tus ĩferior nõ pos sit regulariter trãsi quo facto intrinseco priuilegiũ corrueret: vt. §. dixi. & hæc videtur de mente Ioã. an. & Host. licet nõ ita ordinatè & clarè ꝓsequat.

19 ¶ † An autem sufficit sola impetratio ad ex clusionẽ ꝓscriptionis cõtrariæ seu priuilegij contrarij, an requiratur vsus priuilegij. Glo. penul. prope mediũ dicit solũ impetrationẽ sufficere. Inn. variat. Primò eñ dicit hãc ex- clusionem seu tacitã renuntiationẽ procede re ex vsu: secus si impetrãs nõ fuisset priuile- gio vsus: & postea dicit hanc esse veritatem q̃ impetrãdo cõtrariũ priuilegiũ primo re- nuntiare videt. renuntiatio eñ fit secũdũ eũ non tantũ expressè sed etiã tacitè. C. de test. mili. l. j. & l. fi. ff. de acq. hære. & põt quocũq̃ iudicio recusari. ideo Io. an. videt summãdo decretalem requirere vsum. ego verò acquie sco priori dicto vt sufficiat sola impetratio, quia solus animus ad renuntiationẽ sui iuris sufficit. l. si quis vi. §. differẽtia. ff. de acquirẽ. pos. & xj. q. iij. c. existimant. cum seq. qui satis præsumit ex impetratione iuris cõtrarij. ar. c. ij. de renũ. lib. vj. & iudicio meo ꝓbat hoc in fi. tex. cũ dicit. *præsertim cum fuerit vsus &c.*

20 ¶ † Nã dictio ꝑtim ex ꝓprio significato denotat idem in casu cõtrario: vt no. ĩ. c. audi tis. de ele. & c. qm̃ frequẽter: vt lit. nõ cõtest. & hæc notabis.

21 ¶ † Sed contra p̃dicta & con tra tex. opp. videt eñ q̃ abbas impetrando priuilegiũ cõtrariũ nõ potuerit renũtiare iu ri iã eccleſię quęsito per præscriptionẽ. arg. in. c. fraternitatẽ. de dona. & C. de trãsac. l. p̃- ses. & ff. de pac. l. cõtra iuris ciuilis regulas. & ff. de don. l. filiusfa. vbi dicitur q̃ concessa li- bera administratione alicui non intelligit ei data potestas dilapidãdi, vel donãdi, vel pa- ctũ gratuitũ faciendi. Sol. dicit Inn. q̃ maior & liberior est potestas p̃latorũ q̃ aliorũ ad- ministratorum, sicut apparet ex decr. cęterũ. de dona. quasi sentiat q̃ cõtraria loquuntur in administratione alijs q̃ p̃latis cõcessa. sed per hoc nõ soluit contrariũ. d. c. fraternitatẽ. de dona. vbi dicit q̃ p̃latus potest ecclesiæ cõ ditionẽ meliorẽ facere nõ autẽ deteriorẽ. ad idẽ adduco notabile dictũ eiusdẽ Inn. in. c. ac cedẽtibus. de excess. p̃la. vbi inter cætera dicit q̃ siue sint consuetudines, siue cõstitutiones, siue priuilegia honorabilia vel vtilia eccleſijs illa nunquam vident illi decretal. renuntiare per vnũ actũ vel per plures: quia etiam si ex- pressè vellent renũtiare nõ possent. alleg. d. l. præses. & d. l. cõtra iuris. §. fi. & subdit si hoc casu oẽs de capitulo vellẽt facere aliq̃d cõtra priuilegiũ vel consuetas constitutiones suas: vnus solus posset contradicere. ar. in. c. j. de his quæ fi. à ma. par. ca. Et fortè ob hoc dubi- tauit Inn. & subiunxit hîc q̃ fi ex tali renun- tiatione lædere enormiter monasteriũ, dabi tur in integ. resti. de in integ. rest. c. j. Soluit Io. an. distinguẽdo inter renũtiationẽ seu do nationẽ magnã & paruam: vt leg. & no. in. d. c. cæterũ. de dona. & c. apostolicæ. eo. ti. Vel potest & tertiò dici secundũ Inn. q̃ ideo te- nuit hæc renuntiatio, q̃a ex causa facta fuit. gere sine consensu episcopi. c. de cætero. eo. ti. tamẽ quãdo agitur de re- cuperando pristino iure ecclesiæ deperdito poterit facere trãsactionẽ si ne consensu episcopi ad hoc vt facilius reuertatur res ad naturã suã. & dicit esse tex. in. in. c. j. de pac. in. vj. alle. hîc per Abb. Ad idẽ facit quod dicit Domi. in. d. c. ab exordio. xxxv. dis. vbi dicit quòd licet clericis iam promotis nõ pos- sit superior indice re asperionem vi tam eis inuitis, vt habetur in. c. pro- posuisti. lxxxvij. dist. & per gl. ord. in reg. q̃ oẽs. in. vj. tamen si indicit a- speriorẽ vitam re- deundo ad statum antiquum à quo erant collapsi, nõ requiritur consen sus oĩm. vt no. in. c. cũ omnes. de cõst. ad idẽ facit quod dcit Petrus. de anch. cõs. clxxxv. in ĩpressione ro- mana. inci. quęstio videtur magis du bia quã appareat prima facie &c. in vl. col. q̃ mater q̃ erat relicta domi- na & vsufructua- ria mortuo filio de bet habere ĩtegrũ vsumfru. quia ces sante fauore filij res facile redit ad naturam suam, & sic legatum inter- pretatione consuetu- dinis alimentorũ conuertitur in le- gatum vsufruc. di ctum tamen Pan. hîc & prędicta li- mito verum & ve ra. quãdo quo ad omnes redim⁹ ad ius commune, sed quando rediretur quo ad præiudi- cium & damnum aliquorũ, non pro cederẽt. tex. est se cundum commu- nem intellectum quem ego sol⁹ ad hoc põdero. in. c. cum oẽs. de cõsti.

vt. s. abbas fugeret indignationẽ diocesani. ar. c. cõtra morẽ. c. di. & ff. de separa. l. j. §. illud sciendũ. Concludẽdo p̃dicta dico q̃ aut quæ ritur: an p̃lat⁹ possit cũ enormi dãno ecclesię renuntiare iura ipsius ecclesiæ. & dicendũ q̃ nõ: vt in. d. c. fraternitatem. & in. c. cõstitut⁹. & quod ibi no. §. de ele. & ꝓ Inn. in. d. c. acce- dẽtibus. Aut qũæritur nũquid possit cũ leui præiudicio. & dicẽdũ q̃ sic: vt in. d. c. cęterũ.

22 &. xij. q. ij. c. terrulas. ¶ † Hæc vera, nisi ꝓ pa

a ctũ[a] vel tacitã renuntiationẽ redeatur ad ius cõe: tunc eñ puto p̃iudicari ecclesiæ nõ ha- bita distinctione inter p̃iudiciũ leue & gra- ue. ad hoc tex. no. in. c. j. &. fi. de pac. lib. vj. & quod ponit Fed. cõs. lxxxviij. aliâs. cxij. in. fi. & hoc casu põt iudicio meo iste tex. intelli-

23 gi. ¶ † An aũt in hac renũtiatione tacitè vel expressè exigatur consensus capituli. Inn. pri mò sentit q̃ sic. dicit eñ notandũ q̃ hæc re- nuntiatio de tam parua libertate. s. q̃ à quo- cunq̃ volunt accipiãt clerici ecclesiastica sa- cramenta, valet etiã si cõuentus cãm ignoraſ set. d. c. cæterũ. quod est singulariter no. Post ea dicit posse dici q̃ hîc interuenit cõsensus conuentus qui semper præsumit ĩ. j. de his quę fi. à prę la. c. ea noscitur. Vtrũq̃ dictum est ve rũ in se: & sic limitanda sunt dicta Inn. in. d. c. accedentibus. ¶ Vltima pars glo. est facilis

24 & hodie expedita in. c. j. eo. ti. lib. vj. ¶ † Sed extra glo. quęro: communiter tenetur q̃ hic abbas conueniebat episcopum interdicto re tinendæ possessionis. episcopus verò conuẽ tus reconuenit actorem interdicto recupe- randæ, quæritur nunc accumulatis per acto rem & reum his interdictis de modo senten tiandi. So. hîc Inno. in hoc multum instat, & quia ponit materiam quotidianã eam pro- sequar. & pro clariori expeditione sciendũ est quòd aut actor solus probat intentionẽ suam: vt quia ꝓbauit se pòsidere tẽpore lit.

b conte. & tẽpore turbationis[b]. quod est neces se: vt insti. de interdi. §. hodie. & tũc ꝓ eo fer tur sñia dũtaxat: vt in. c. licet. de ꝓba. aut re⁹ sol⁹ ꝓbat spoliationẽ. & ꝓ eo ferẽ sñia ad li mites petitiõis. ar. hîc. Aut vterq̃ nitit pro- bare intentionẽ suã scilicet actor turbatio- nẽ, & reus spoliationẽ. & tunc si prius cõstat de turbatione q̃ de spoliatione ꝓnũtiabitur prius pro actore interdicto retinendæ. com pescet eñ reus à turbatione donec sententie tur super interdicto vnde vi. secũdũ Inn. all. c. cũ veniſſent. de insti. quod satis placet: vt interim euitetur turbatio & scandalum. arg. in. l. æquissimum. ff. de vsufru. Aut simul li- quet pro vtroq̃ q̃a actor ꝓbat possessionẽ

25 & turbationẽ. ¶ † Reus verò probat spolia tionẽ. & tũc aut probat q̃ vi ab alio possidet. i. q̃ aliũ illa re spoliauit, & nõ ꝓdest conuen to: quia non põt se defendere iure tertij. tex. est apert⁹. in. l. j. ff. vti pos. in fi. & hoc ideo cõ tingit, quia ius tertij non excludit prorsus ius agentis. nõ eñ sequitur spoliaui alium: er go tu potes me turbare. facit. l. bona fides. ff. depositi. secus autem esset vbi ius tertij pror sus exclu-

SEBA. SAPI.

b ¶ Tẽpore turbationis. Quæ sint necessariò proban da in possessorio retinendæ ponit Bart. in. l. j. §. inter dictum. ff. vti pos- side. & Lantran. de oria. in repeti. rubri. de causa pos se. & proprie. col. viij. ver. prima cõ clusio.

sus excluderet ius agẽtis,tũc eñ põt opponi de iure tertij : vt.l. cũ seruũ.C.de ser.fugi.no.Bar.in.d.l.j.§.fi.quod est not.ad hoc re ducas prolixè no.per.Io.an.in.c.mãdatum.de rescri.vbi discutit post alios an & qñ liceat de iure tertij ꝓponere.Aut probat cõ uentus quòd ab eo possidet vi: & hoc casu Inn.ponit opi.Quidã eñ dicũt ꝙ fertur sentẽtia super vtroq;,sed illa executiõi nõ mã dabitur nisi sup interdicto vñ vi quasi snĩa restitutoria trahat ad se & absorbeat sententiã sup turbatiõe.ar.in.c.cũ dilect⁹.de cau. pos.& ꝓprie.Alij(vt refert Inn.) dicũt ꝙ hoc casu nulla sentẽtia ferẽ sup interdicto vti pos.& ita intelligunt isti.l.j.§.præalle.vbi dicit ꝙ si aliqs vi aut clã vl̃ p̃cario ab aduersario possidet ꝙnõ de bet vincere ĩ interdicto vti possi.& exponũt illa verba.i.nulla sen tẽtia sup isto iterdicto debet ferri sed primi q tenẽt ꝙ snĩa debet ferri(qđ est tuti⁹ secũdũ In.)exponũt istaverba legis q dicũt ꝙpo sessor nõ debet vincere hoc casu.s.cũ effectu: qa illa snĩa nõ mãda bitur executiõi. qđ tn̄ tũc tãtũ obtinet secũdũ In.qñ cõuẽt⁹.vti pos.recõueniebat actorẽ interdicto vñ vi.si eñ aliter vellet intel ligere illã.l.s.ꝙ interdictũ vti pos.nõ cõpetit contra spoliatorẽ cũ effectu:& ꝙ re⁹ possit excipere de spoliatione sua: sequereť hæc absurditas secũdũ eũ scilicet ꝙ nulla snĩa sup interdicto vti pos. ferri possit probata spoliatione:qa si ferreť sentẽtia ꝙ re⁹ q pro bauit spoliationẽ cesset à molestia expresse contradiceret.d.l.j.in fi.vbi dicit ꝙ actor nõ debet vincere probata violẽtia vel clãde stinitate seu p̃caria possessione.si verò iudex absolueret reũ spo liatũ ab impetitione actoris,hoc etiã nõ põt stare:qa p cõsequẽs cõcederet ꝙ molestet possessorẽ.quod est falsum:cũ ẽt p̃do sit in sua possessiõe defendẽd⁹:vt.s.de resti.spo.c.in literis.Itẽ si liceret eidẽ spoliato turbare:eadẽ rõne & spoliare qđ falsum est.qa etiã ipsi priori spoliatori cõpetit iterdictũ cõtra secũdũ spoliatorẽ & priõ spoliatũ:vt in p̃all.decr.c.ĩ literis.& qđ ibi no. Itẽ secũdũ eũ p p̃dictũ modũ agẽdi.s.vti pos.& excipiẽdo de spoliatiõe nõ fiet rei restitutio spoliato:qa nec ad hoc actũ est nec interdictũ vti pos.institutũ est ad possessionẽ recuperãdã.Itẽ si cõstat ꝙ malè fe cit iste spoliat⁹ q turbat possessorẽ.ergo debet puniri.&si diceres fortè(vt aliqui inaniter somniauerunt)ꝙ punieť per alias actio nes.scilicet per actionẽ iniuriarũ vel p offiñ iudicis.certè hoc nõ procedit secundũ ipsum.qa actio iniuriarũ est prodita ad vindi ctam tantum.vnde per hoc non consequeretur possessor ꝙ cesse a tur ab eius molestatione.quare cõcludit Inn.ꝙ verba illius. l.j.in prin.& in fi.vbi dicitur ꝙ possessor non obtinebit in interdicto vti pos.cõtra istũ quẽ spoliat sic sunt intelligenda.s.si reus añ lit. conte.excipiat contra agentẽ interdicto vti pos.nõ esse audiendũ nisi prius restituat rẽ de qua agit qua reũ pri⁹ spoliauit.ad hoc.c. sup spoliatione.de ordi.cog.vel si directè proponat interdictum
26 vnde vi contra agentem vti possi.¶ †Vult ergo in effectu ꝙ cõ uẽtus hoc interdicto habeat duplex remedium.primum vt acto rem expellat ab agendo proponendo spoliationem suam per viam exceptionis ante lit.conte.secus si post.ar. eorum quæ leg. & not.in.c.ij.& fi.de ord.cog.secundum vt directè contra acto rem intentet interdictum vnde vi:& approbata spoliatione ob tinebit ipse solus in effectu,licet etiam pronuntiari debeat super interdicto vti pos.sed sententia non mandabitur executioni.ar.c. cum dilectus.de cau.pos.& proprie.& ad hanc breuem conclusio nem põt reduci tota ista gl.Inn.sed voluit tota sua verba recitare. tu videas sua subtilia motiua.Bar.tamen in.d.l.j.§.fi.non placent hæc dicta.ponderat enim tex.in.d.l.j.in fi.in eo quod dicit ꝙ pos sidens vi:clam vel precario:à conuento non debet vincere in hoc interdicto vti possidetis.ex hoc enim verbo vincere:ostendi tur ꝙ hæc exceptio non est præcisè examinanda ante lit. conte. sed postea ad merita causæ vsq; ad tempus diffinitiuæ.nam si ante lit.contest.examinaretur,non posset diffinitiuè pronuntiari: vt in.c.quoniam:vt lit.non contest.ad idem tex.iuncta.l.j.in prin ci.ff.vti poss.vbi prætor dicit vim fieri vero quominus possideas vti possidebas non vi,nec clam,nec precario.& sic habuit respe ctum ad diffinitiuæ tempus & non ad processum.nil tamen spe cificè attingit quid iuris cùm proponitur spoliatio per viam a ctionis:nec respondet ad absurditates.Inno.tamen colligit vnum singulare dictum quod est de directo contra fundamentum In nocen.dicens directum posse inquietare deiectorem suum quan doq;,nec tenet interdicto vti pos.sed repel lere non licet nisi incontinenti.l.iij.§.cum igi tur.ff.de vi & vi ar.&.c.olim.de resti.spo.& ita dicit tenere gl.in.l.vna.C.vti poss. quod est menti tenendum.do.Ant.sequitur Bart, vt exceptio spoliationis possit opponi hoc casu etiam post lit.contes.Item dicit ꝙ si spo liatio fuit deducta per viam actionis & pro bata:non est pronuntiandum super interdi cto vti pos.dummodo dicat conuentus non esse sentẽtiãdum licet aliud sentiat Inn. Mo uetur,quia hæc exceptio spoliationis est per emptoria quæ potest quandocunq; oppo ni.& quia in exceptionibus sufficit proponi factum ex quo colligatur exceptio:& quia di recta & contraria actio habet finem exce ptionis:qñq; negat ius agendi. nã si dicis te dominum,ego contra dico me dominum:li cet agendo excipiam te dominum non esse: & quia notoriè constat agentem non habere ius agendi,potest & debet iudex sententiare pro agente recuperandæ,& non pro agente vti pos.Item quia inanis esset illa pronuntia tio si in effectu mandaretur executioni si li ceret turbare liceret spoliare. quod est fal sum.d.c.in literis.quia aliud est in turbatio ne q̃ in spoliatiõe vel econtra.spoliatio eñ secũda purgat vitiũ priæ spoliatiõis sed non spoliatio:& qa pl⁹ est spoliare q̃ turbare. nõ obstat ꝙ spoliato deť remediũ ad recuperã dũ: forti⁹ dabiť ad defendẽdũ. qnimo secũ dũ.d.Ant.forti⁹ dať ad recuperãdũ ꝓpter rõnẽ p̃cedẽtẽ. Nõ ob.ꝙ iniustè faciat turbã do:quia ibi iniustè facit donec liqueat de violentia:sed iustè facit & fecisse censetur fa ctum hoc liquidato:& hoc satis placet.Sed concludendo latius & clarius dico quòd tri plex remedium[a] competit conuento vti pos si.qui prætẽdit se spoliatum ab actore. Pri mum vt eum repellat ab agendo excipien do de sua spoliatione ante lit.contest.& hæc exceptio dilatoriè proposita operabitur ef fectum repulsiuum,non quia detrahat iuri agendi vti possidetis, cùm non opponatur peremptoriè:sed ex priuilegio tributo spo liato.non enim compellitur respondere spo liatori ante restitutionem:vt in.c.ij.in fin.de ord.cogno.& quòd hæc exceptio ad effe ctum repulsiuum agendi debeat proponi ante lit.contest.est tex.iuncta glos. in capit. j.ij.quæstio. ij. Secundum remedium est vt de expoliatione excipiatur peremptoriè : & sic post lit. contest. vsque ad sententiam,seu donec fuerit in causa conclusum per dictã.l. j.in princip.& in fin.ff.vti pos.qua probata: debet actor succumbere,sed non fiet restitutio conuento si hoc non competit : quia ordinata ad finem repellendi non conse quuntur effectum consequendi.vt probatur in.d.c.ij.de or.cog.Nõ ob.si dicať ꝙ secũdũ hoc licebit spoliato impune illũ molestare: qa dico ꝙ aut istũ molestabat in possessione subtracta,& nõ habet spoliator de quo cõq-rať,cũ possit sibi ꝓuidere restituẽ. possessio nẽ violẽtã,& ipe fuit & est isti⁹ turbatiõis cã nõ eñ voluit ptor talẽ in violẽta & iniqua possessiõe defendere:ne sit iniqtatis fautor, & ne inde procedãt iniuriæ vnde iura nascũ tur.in.c.qualr & qñ j.de acc.&.l. meminim⁹.

a SEBA. SAPI. ¶ Triplex remediũ.Vide Lanfrã. in præallegata re pe. rubr.de causa pos.& ꝓprie.col. xiij.ver. septima conclusio. vbi dicit ꝙ spoliatus nõ põt conueniri pos sessorio vti possidetis.& iõ põt im pune turbari in possessione fundi quo fuit spoliat⁹ etiam si turbaret ex interuallo.

C. vnde vi. & hæc potuit eſſe ratio decidẽdi in. d. l. j. vbi dicit ꝙ talis violẽtus vel clãdeſtinus nõ debet in hoc interdicto vti poſſi. vincere, ſicut in ſimili iura mandãt actorẽ in poſſeſſionẽ rei petitæ mitti, vt reꝰ cõtumax tedio affectꝰ veniat rñſurus: vt in. c. qm. §. in alijs. vt lit. nõ cõte. Tertiũ remediũ eſt vt cõuẽtꝰ deducat ſpoliationẽ ſuã directè ꝓponẽdo interdictũ recuperãdæ, ſicut vr̃ feciſſe eps̃ hic. quo caſu ꝓbabiliter põt de mõ ꝓnuntiãdi dubitari vtroq; probãte intentionem ſuã. Opiniones hincinde ſupra vidiſtis: mihi placet opinio vt nõ ꝓnũtieť ꝓ actore in interdicto vti poſ. ꝗa ex ꝓbationibꝰ cõuenti clarè conſtat ꝙ ſibi ius nõ cõpetit. voluit em̃ p̃tor in hoc interdicto vti poſ. ſubueniri violẽto poſſeſſori cõtra ſpoliatũ. d. l. j. & ſatis eſt ꝙ cõſtet illũ violẽtũ poſſeſſorẽ. arg. c. ecce. xxiiij. q. iij. Item reus petendo illius poſſeſſionis reſtitutionẽ ſatis videť excipere: vt ꝓ illo nõ ꝓnuntieť: ꝗa q vult cõſequẽs vult & antecedens. l. illud. §. de acq. hære. &. c. cũ. M. & ꝙ ibi not. de cõſti. &. c. ex parte. de ſpõ. vñ poterit iudex ſic pronuntiare: ꝗa tu actor ꝓbaſti poſſeſſionẽ & turbationẽ erat ꝓ te pronũtiandum: ſed ꝗa actor ꝓbauit ꝙ vi ab eo poſſides & petijt ſibi poſſeſſionẽ reſtitui: ideo eũ reſtituimus, & te cõdẽnamꝰ ad poſ-
27 ſeſſionẽ liberè relaxandã: & hæc ſufficiãt in hoc articulo. ¶ † Vltimò quæro. ꝗa tex. in. d. l. j. ff. vti poſſi. dicit ꝙ nõ debet actor in hoc interdicto vti poſ. vincere contra reum à quo poſſidet vi vel clã vel p̃cario: qñ dicit actor ſic poſſidere? Sol. dicit Innoc. ꝙ licet Azo in ſumma vti poſſidetis faciat magnas difficultates ĩ expoſitione illorum verborũ: ipſe tñ Inn. ſic ſimpliciter dicit exponẽdo poſſideo â te vi. i. violenter tibi abſtuli: & ſic de alijs. Bar. in. d. l. j. §. fin. dicit ꝙ ſalua reuerẽtia Inno. labor Azo. non fuit indebitus. cauſa eſt ſecundum eum. quia ad hoc vt iſtud interdictũ alicui cõ petat: neceſſe eſt vt ipſe poſſideat. vñ ſi ego poſſideo vi, clam, vel p̃cario. qũo potes tu agere cõtra me ſi nõ poſſides. Et ideo laborat multũ Bart. in ponendo exempla quòd vterq; actor. ſ. & reus poſſideat & eorũ alter poſſideat vi, clã, vel p̃cario. Sed profectò parcat mihi reuerentia Bar. licet hoc poſſit contingere nõ tñ eſt neceſſe: ꝗa pariter interdictũ vti poſ. dať non ſolũ inter duos qui cõtẽdũt poſſidere: vt. l. ſi duo. in prin. ff. vti poſ. leg. & no. i. c. licet. de proba. ſed etiã dať poſſeſſori ad tuendam ſuã poſſeſſionẽ contra aduerſarium qui eũ turbat & inquietat: licet nõ poſſideat nec poſſidere contendat: vt in. d. l. j. §. eſt igiť. & leg. & not. in. d. c. licet. in gl. in ver. vti poſſidetis. & in. c. audita. de reſti. ſpo. quapropter tenendo ꝙ actor ſolus poſſideat clarè patet expoſitio illorũ verborũ ſecũdũ Inno. potes em̃ à me vel ab alio vi poſſidere: ꝗa me à poſſeſſione deieciſti clã, ꝗa me abſente clam fuiſti poſſeſſionẽ meã ingreſſus. precario. ꝗa ad preces cõceſſi tibi vt poſſideres. Si poſtea cõtra me te in poſſeſſionẽ turbãtẽ agis hoc interdicto vti poſ. potero excipere ꝙ vi, aut clã, vel p̃cario poſſides. & ſi à me, deberes ſuccũbere: ſi ab alio, ſecus: quia quo ad me liberè & iuſtè poſſides. d. l. j. in fin. & ſecũdũ hãc viã res eſt clariſsima. Sed ſi tenemus quòd vterq; poſſideret: ſed alter vi, clã, vel p̃cario. qđ eſſe poteſt. d. l. ſi duo. in princ. tũc eſt difficultas in proponendis exemplis. & fortè hoc caſu laborauit Azo. ſed dic breuiter vt no. in. d. l. j. ꝙ vi aut clã alter poſſidet. Si ego eram dominus, alius erat fructuarius qui poſſidebat naturaliter: tu iuiſti & fructuarium deieciſti vi: certè poſſides à fructuario nõ à me dño. vnde vterq; noſtrum poſſidet: ergo ciuiliter & naturaliter vterq; noſtrum eſt tuendus in poſſeſſione: quia tu nõ debes me turbare in poſſeſſione mea ciuili: nec ego te ĩ tua naturali: ſed ſi tu poſſides vi, aut clã. à me naturaliter, debes ſuccũbere: vt in. d. l. ſi duo. & in eiſdẽ terminis pone exẽplũ quãdo alter poſſidet iuſtè. ſ. reſpectu iuſtæ ciuilis poſſeſſionis, alter clã, vel precario reſpectu naturalis. Reſpectu verò eiuſdem ſpeciei poſſeſſionis nõ põt hoc cõtingere, quia duo eandem rem eodem modo inſolidum poſſidere nõ poſſunt: vt in. c. licet. de proba. Quid aũt ſi de facto vterq; pariter probauit ſe poſſidere inſolidũ? dic vt dixi in. d. c. licet. & per hæc habes
28 clarè hũc articulũ. ¶ † Quærit inſuper Inno. an ſnĩa ꝓ poſſeſſore lata in interdicto vti poſſidetis pariat exceptionẽ rei iudicatæ: ſi idẽ contra quẽ iudicatum fuerit agat nũc pro eiſdẽ rebꝰ interdicto vñ vi? & rñdet ꝙ nõ. ꝗa alia eſt actio & ad aliud agiť nũc quàm priꝰ. ff. de excep. rei iudi. l. cũ q̃rit. cũ duabꝰ ſeq. &. ſ. de teſ. in c. cũ cauſã. quæ inter economũ. & quia ſnĩa iudicis primò lata in interdicto vti poſ. nõ prohibet moleſtationẽ iuris: ſed facti quãdiu poſſidet. hîc autem conſtat ꝙ re euicta ab eo iã non poſſidet.
29 ¶ † Illud aũt certũ eſt ſecũdũ eum ꝙ is qui in interdicto vti poſ. ſuccubuit poſſit ꝓponere rei vẽdicationẽ: quare ergo ſimiliter ꝓponere ĩterdictũ vnde vi nõ poterit vel aliã cõpetẽtẽ actionẽ? diuerſitatis rõ nõ apparet ergo idẽ eſt dicẽdũ. C. de lib. p̃te. &. ex-
30 hęre. l. j. ¶ † Si aũt non egi vti poſſidetis: ſed cõfeſſoria petẽs adueꝛſariũ à ſua moleſtatione cõpeſci & obtinuit. tũc reꝰ nõ poterit agere vñ vi, vel alio interdicto. & rõ eſt ſecũdũ eũ. ꝗa in primo iudicio in quo fuit cõfeſſoria intentata actũ fuit de ꝓprietate q̃ p̃iudicat oĩbꝰ poſſeſſoribꝰ. ſ. de cã poſ. & ꝓprie. c. cũ dilectꝰ. ꝙ aũt cõfeſſoria ſit actio ĩ rẽ in his incorporalibꝰ, ꝓbať in. l. ſi for-
31 tè. ff. ſi ſer. vẽ. & in §. ecõtra. inſti. de act. ¶ † Vltimù vltra doc. hîc queriť q̃d ſi actor ſuccubuit quia nõ probauit ſe poſſidere: nũq̃d debeat cõdẽnari reo in aliquo ſaltẽ vt eũ decætero in ſua poſſeſſione nõ moleſtet. Gl. in. l. j. C. vti. poſ. dicit ꝙ nõ. ſed reꝰ debet abſolui: latius hoc proſequitur Bar. in. d. l. j. ff. eo. dicẽs ꝙ aut reꝰ abſoluiť ꝗa actor nõ poſſidet. & tũc actor ad nihilũ cõdẽnabitur reſpectu poſſeſſionis de qua agitur. quaſi ſecus reſpectu expẽſarũ. nã in his diſtinguẽdũ eſt: vt no. in. c. finem. de do. & cõtu. Aut reꝰ abſoluitur, ꝗa docuit ſe poſſidere: & tũc ſubdiſtinguiť. Aut em̃ docuit ſe poſſidere iuſtè, & poterit actori imponi ſilentiũ ne eũ decætero moleſtet. l. circa. ff. de proba. No. hoc dictũ: ſentit em̃ ꝙ ſi ſuper libello actoris reus probat de iure ſuo, eſt pro reo pronuntiandũ. licet expreſſè hoc nõ petierit. de quo vide qđ plenè dixi in. c. ex cõqueſtione. de reſti. ſpolia. Si aũt docuit ſe poſſidere ſimpliciter, tunc ſecꝰ ſecũdũ eũ: ꝗa poſſet eſſe ꝙ poſſidet ab aduerſario vi, clã, vel p̃cario. hoc mihi nõ placet. quia donec aliud appareat poſſidens p̃ſumiť iuſtè poſſidere: vt. l. fi. C. de rei vẽ. Itẽ tũc poſſeſſor non debet in hoc interdicto vĩcere cũ appareret ꝙ vi, aut clã, vel p̃cario poſſidet. d. l. j. in prin. & in fi. ſecꝰ ergo vbi nõ apparet de iniuſtitia poſſeſſionis. facit. d. c. licet. de ꝓbat. nã in dubio poſſeſſor p̃ſumiť in bona fide: vt plenè dixi. ſ. eo. c. ſi diligẽti. Aut nõ cõſtitit actorẽ vel reũ poſſidere aliquo modo: vt puta quia actor erat colonꝰ, vel creditor miſſus in poſſeſſionẽ ex primo decreto. vt. l. ſi duo. §. creditores. ff. vti. poſ. & tũc nõ eſt dubiũ ꝙ reꝰ venit abſoluẽdus: vt in. d. §. creditores. tamen actor in nullo ſibi condẽnabitur vel p̃iudicabitur ſecũdũ Bar. quod intelligo ſecũdũ prędicta, ꝗa reꝰ nõ probauit ſe poſſidere. Q̃ ꝙ cõtingit ꝙ vterq; poſſidet, ſed diuerſo modo: vt ꝗa vnus ciuiliter & aliꝰ naturaliter. & quilibet debet obtinere in ſpecie ſua ſi iuſtè quiſq; poſſidet. de quo dic vt. ſ. latius dixi. & ad materiam ampliandam vide plenè no. in. d. c. licet. de proba. & per Bar. in. d. l. j. § fin. & l. ſi duo. ff. vti. poſ. & hæc no. Nico. Ab.

SVMMARIVM.

1 *Papa non poteſt tollere ius ciuile in concernentibus animam.*
Lex continens in ſe peccatum etiam veniale eſt ipſo iure nulla.
Subditi non tenentur parere ſuperiori contra legem dei.
2 *Conſtitutio quæ abſque peccato mortali ſeruari non poteſt eſt caſſanda & annullanda.*
3 *In bonafide dicuntur illi qui non habent ſcientiam rei alienæ.*
4 *Bona fides requiritur de iure canonico omni tempore in præſcriptione.*
5 *Mala fides põt & debet probari per illũ qui dicit nõ fuiſſe in præſcriptione. vel quia præſcribẽs cõfeſſus fuit in iudicio quòd res erat aliena.*
6 *Malafides interueniſſe in præſcriptione probatur: quia fama erat in loco quòd res erat aliena.*
7 *Præſcribens an teneatur docere de titulo? vide remiſſiuè.*
Præſcriptiones iurium currunt ex negligentia non petentis.
8 *Præſcriptio libertatis in ſeruitutibus vrbanorum prædiorũ nõ currit cùm præſcribens vtitur facto ſuo: videlicet altius tollendo ædes ſuas: ſed præſcriptio ſeruitutis ruſticæ cauſatur ex mera negligẽtia nõ petẽtis.*
9 *Debitor an præſcribat tã ĩ foro fori quã poli cõtra ſuũ creditorẽ negligẽtẽ petere ſi ipſe debitor ignoret ſe debere. 13. 14. 15. vel ſciat. 18. 21. 23. 30.*
Statutum quod ſi quis non petierit debitum intra tantum tempus quòd cadat à iure ſuo: vel vlterius non audiatur: an valeat. 13. 18. & ſequẽti.
10 *Renuntiare non poteſt quis iuri introducto in odium alterius, vt præſcriptioni & macedoniano.*
11 *Actiones temporales & quanto minoris & redhibitoria de iure canonico finiuntur tempore à iure ciuili ſtatuto.*

12 *Actiones vel accuſationes criminales quæ poſt certum tempus non poſſunt amplius intentari de iure ciuili non præcludunt viam quin in foro canonico intententur.*

14 *Debitor an & quando teneatur ire ad domum creditoris offerendo debitum vel econtra? vide remiſſiuè.*

15 *Nulla iſta dictio eſt vniuerſalis negatiua excludens omne ſub ea contentum: aliquando ſecus. vide nu.35.*

16 *Via illa eſt tenenda per quam omne vitatur peccatum, quia eſt tutior.*

17 *Iura & actiones veniunt appellatione rei vel bonorum.*

19 *Mora interpellat pro homine in foro cõtẽtioſo. ſed nõ pœnitẽtiali. fo. 20.*

22 *Denũtiatio euãgelica põt ſemper intentari vbi ſubeſt obligatio naturalis.*

24 *Præſcriptio vbi fuit inducta debitore ignorante debitum: non habet locũ denuntiatio in foro eccleſiaſtico.*

25 *Debitor quando præſcribit contra creditorem an & quo caſu tollatur obligatio naturalis?*

26 *Denuntiatio in foro eccleſiaſtico non poteſt intentari quando denegatur actio de iure ciuili ob magnam æquitatem.*

Exceptio macedoniani & velleiani & ſimiles habẽt locũ in vtroque foro.

27 *Denuntiatio in foro eccleſiaſtico tunc demum habet locum quando obſeruantia iuris ciuilis induceret peccatum.*

Præſcribens nõ tenetur reſtituere rem præſcriptam in nullo foro ſi poſt præſcriptionem ſuperueniat mala fides. 37.

28 *Præſcriptio longiſſimi temporis ſine titulo æqualis eſt in fauore præſcriptioni longi temporis.*

29 *Filiusfamilias non tenetur reſtituere mutuum etiam in foro animæ.*

30 *Debitum vigore ſententiæ an præſcribatur adeo quòd contra præſcribẽtem non poſſit intentari denuntiatio in foro eccleſiaſtico?*

31 *Sententia declarat non autem inducit.*

32 *Sententia præſumitur iuſta præſumptione iuris & de iure, in qua præſumitur ineſſe naturalis obligatio.*

33 *Feudũ an præſcribat eo ꝙ præſtiterit ſeruitia domino per plura tẽpora?*

Præſcriptio de iure ciuili nũquam currit cum mala fide quæ pariat actionem ſed exceptionem ſic: de iure canonico, nec exceptionem parit.

34 *Allegans præſcriptionem non neceſſitatur allegare bonam fidem, quia præſumitur.*

Præſcriptio ſi fuerit capitulata cenſetur fuiſſe capitulatũ de titulo quando requiritur.

35 *Statutum dicens quòd in caſu nulla currat præſcriptio non excludit præſcriptionem longiſſimi temporis.*

Præſcriptio an poſſit tolli per priuilegium?

36 *Diſpoſitio iſtius capituli an ſe extendat ad præſcriptiones præcedentes?*

38 *Præſcriptio an currat vel interrumpatur ſi præſcribens habuit aliquando conſcientiam læſam? ſed in fine non.*

39 *Titubans an præſcribat.*

40 *Bonæ fidei poſſeſſor rectiſſimè quiſque dicitur quandiu poſſidere ſe ignorat alienum.*

Ignorans non habet nec bonam nec malam fidem.

41 *Prælatus qui habet ſcientiam rei alienæ quam nomine eccleſiæ poſſidet an teneatur illam reſtituere. 42.*

Prælato ſolo non creditur etiam vt teſti. 44.

43 *Confeſſio Prælati aſſerentis rem per eccleſiam poſſeſſam eſſe alienam an eccleſiæ habenti bonam fidem præiudicet?*

45 *Emens bona fide rem alienã ſi ante quàm præſcribere finiat ſcit rẽ fuiſſe alienam quod remedium habebit?*

De euictiõe nõ agitur ante quàm res euincatur, licet ſciat quòd eſt aliena.

46 *Mala fides quomodo probetur: & qũo purgetur?*

¶ CAP. XX.

QVoniam. Poſſeſſor malæ fidei nullo tpe pſcribit. ita cõiter ſummat. ſed per hoc ſummarium nihil induceret de nouo iſte tex. cùm eſſet prouiſum. ſ. eo. in. c. vigilanti. iõ plenius ſummo ſic. Nec in foro canonico: nec ciuili valet pſcriptio cũ mala fide. h. d. Diuidit in quatuor partes. In prima ponit conſtõnis cãm. In ſecũda conſtitutionem. ibi: *ſynodali.* In tertia infert ex cauſa. ibi: *cùm generaliter.* In quarta cõcludit. ibi: *unde.* ¶ Caſus literalis. Quicunq; facit contra conſcientiam ędificat ad gehennam. & ideo ſtatuit concilium ꝙ nulla valeat pſcriptio abſq; bona fide tam canonica q̃ ciuilis: quia generaliter omni conſuetudini & conſtitutioni derogãdũ eſt quæ ſine peccato mortali ſeruari non poteſt. ideo oportet vt qui rem alterius præſcribit quòd in nulla parte præſcriptionis habeat malam fidem. ¶ Not. principium ꝙ omne quod non eſt ex fide peccatum eſt. ſunt verba apoſtoli ad Ro. xiiij. in fin. q̃ expone vt plenè proſequit Gra. xxviij. q. j. c. j. §. ex his. vbi dat duas expoſitiones. ſed prĩa mihi placet ad ꝓpoſitũ noſtrũ vt dicamus ꝙ omne quod contra conſciẽtiã fit eſt peccatum. vnde capitur hîc fides pro conſcientia. vt voluit etiam hîc gloſſ. j. habẽs enim rei alienæ conſcientiam pſcribere conatur contra conſciẽtiam: & ideo peccat. vt in. c. literas. de reſt. ſpo. meritò nõ iure poteſt pſcribere. Quot aũt modis capitur fides vide per gl. ſatis plenã ſuper rub. de ſum. tri. quam notabis. ¶ Not. ſecundò ꝙ ſynodus q̃nq; ſumitur pro concilio gñali. concor. c. j. de ſpõ. q̃nq; ſumitur pro ſynodo quã facit eps j. de acc. c. ſicut. ¶ † No. tertiò ſecũdũ verũ intellectũ papã poſſe tollere ius ciuile in cõcernẽ tibus aĩam ſeu pctm. eſt eẽ in talibus. ſ. oẽm creaturã. vt in. c. nouit. de iud. voluit Bart. in l. priuilegia. C. de ſac. ſan. ecc. vide gl. in regula poſſeſſor. de reg. iur. li. vj. ¶ † No. abolẽdã & caſſandã eſſe cõſtitutionẽ q̃ abſq; peccato mortali ſeruari non põt. Ego dico ꝙ talis cõſtitutio eſt ipſo iure nulla, qa de ſubſtãtia legis eſt vt ſit iuſta & honeſta. iij. di. c. erit autẽ lex. Si aũt cõtinet peccatũ, nõ poteſt dici lex. Itẽ ſi cõtineret aliqd ĩhoneſtũ. qd tenet Bart. in l. oẽs ppli. ff. de iuſti. & iu. & in l. fi. C. ſi cõtra ius vel vti. pub. quinimo talis legis ꝓmulgator tã q̃ cõtra ius diuinũ diſponẽs cõuincitur potius errare quàm legẽ cõdere. xxv. q. j. c. ſunt quidã. nec tali legi debent ſubditi parere, ne obediãt ĩferiori cõtra legẽ ſuperioris. f. dei. xj. q. ij. c. q reſiſtit. & c. iulianus. & ad iſtũ tex. q̃ dicit tali cõſtitutiõi derogãdũ: intelligo de facto. nã de iure eſt irrita ꝓ ſupradicta. Et idẽ vr̃ ſi cõtinet in ſe pctm veniale[a] ar. in. c. ij. de pact. li. vj. cũ ſua gl. tenet hîc do. Ant. facit ꝙ no. gl. xiiij. di. ĩ ſumma. ¶ † No. [b] ꝙ ille dicit eſſe in bõa fide[b] q̃ nõ habet cõſciẽtiã rei alienę. qđ clari[9] ꝓbat ĩ. c. ſi virgo. xxxiiij. q. ij. ¶ † No. vltiò ꝙ de iure canonico, nõ ſufficit bonã fidẽ aſsiſtere in prĩcipio ſed requirit toto tpe pſcriptiõis. ¶ Gl. ij. diuidit in quatuor ptes. Prĩò em opponit. de. c. cura. de iurepa. vbi videt currere pſcriptio cũ mala fide. Gl. nõ ſoluit. Io. an. dicit ꝙ ibi ſoluit. dic ꝙ vario mõ. ſed mihi placet illa ſolutio ꝙ præſcribẽs errabat ĩ facto, & ſic nõ erat in mala fide: & dic vt ibi plenius no. ¶ Secundò glo. quærit quando quis dicatur habere bonã fidem: remittit ad no. in. c. ſi diligẽti. ſ. e. dic vt ibi plenè no. ¶ † Tertiò gl. q̃rit quid ſi actor contra quẽ allegatur pſcriptio vult probare quòd pſcribens habuit ab initio vel medio [b] tempore malam fidem. arguit pro & contra. & tandem concludit ꝙ debet ad probandũ admitti. ſed de hoc ego non dubito quod ſi habuit illo tempore durante curſu præſcriptionis malam fidem non potuit præſcribere: vt hîc in fi. ꝓbat. & in. c. veniẽs. in fi. ſ. e. & in regla poſſeſſor. de reg. iu. li. vj. debet ergo admitti actor ad ꝓbãdũ ꝙ detrahit ſubſtãtię pſcriptiõis: & ĩterimit ĩtẽtionẽ ſeu exceptionẽ illius rei. ¶ † Qualiter aũt ꝓbabit malam

¶ Et vide hîc. d. Ant. qui dicit ꝙ. l. canonica. nõ ſolũ ẽ ſeruanda in foro ciuili quando. l. ciuilis nutrit pctm mortale, ſed etiam quãdo nutriret veniale tm̃, & idem dicit Imo. in repe. in. j. col.

ANT. FRAN.

¶ An & quando lex canonica ſit ſeruanda in foro ciuili. Dicas ꝙ licet leges & canones proceſſerĩt ex fonte diuino & dicãt de cœlo ꝓ ora prĩcipũ promulgatæ vt per Bald. no. in tractatu ſchiſma. in. j. co. tamẽ in terris imperij̃ leges ciuiles prævalẽt canonibus: ſed in terris eccleſiæ prẽualẽt canones. vt plenè. in. c. j. de conſt. & hoc niſi leges ciuiles eẽnt nutritiuæ peccati, vel diſponerent de reb[9] ſpiritualib[9]. quia tunc ſtaremus canonibus & nõ legibus: vt in. l. priuilegia. & ibi per Bar. C. de ſac. ſan. ecc. & in. c. eccleſia ſãctę marię. de cõſ. & ideo ĩ matrimoniũs ſtam[9] diſpoſitioni canonicæ. c. fi. de ſecun. nu. & no. gl. in. §. fi. inſti. de gradi. & idem dicas in vſuris: vt ĩ l. j. C. de ſum. tri. & in auẽ. vt clerici apud ꝓprios ẽpos in. §. fi. & in auẽ. ad hoc. C. de vſu. et ĩ c. j. & ij. de no. opẽ. nũ. & ĩ. c. j. & c. tua de or. co. & ꝓ Bar. in l. titia. ff. ſo. ma. & an leges ciuiles poſsint tolli per papã. vide ꝓ Ioã. an. in. c. ij̃. de reg. iu. li. vj. & per Spe. in ti. de diſpu. in. §. pãtho. ver. ſed nũqd. & in. c. cõſtitutiones. x. diſ.

¶ Nõ ſolum ſi ſit cauſata ex iuſtis rõnibus ſed ẽt ex ĩiuſtis et temerarijs. ita Bal. in l. j. in fi. p gl. ibi quam ad hoc multũ no. & dicit & reputat tenendam menti. C. vbi cã ſtatus. qd' multum no.

✠SEBA. SAPI. ¶ Malam fidē. An ꝑ famā probet mala fides vide Car. in cōsi. xxxvij. inci. primò rōnes. col. j. ver. secūdò quia. & practicꝰ pap. in forma rnsionis rei cōuēti. in verbo exceptionē pscriptiōis. col. v.

b ✠SEBA. SAPI. ¶ Singulari opinio. hāc opi. sequitur practicꝰ pap. in loco ꝓallegato. vbi ēt dicit cōiter practicari ꝙ in materia ¦ præscriptionū seruat indistinctè ius ciuile ī a foro seculari. & opi. Bar. sequitur Maria. soc. in cōsi. cciij. inci. circa primū. ꝑ totū. & Corse. in consi. clxxvj. inci. ad euidentiā. col. ij. & cō. cxxxvij. inci. videtur. ī j. vo. & in cōsi. cclxxvij. inci. ad euidentiam. per totū. in. iij. vol. vbi dat nouū ītellectū ad istum tex.

c ¶ Et hāc opi. Bar. in. d. §. si viā. tenet idē Bar. ī. l. hęc aūt iura. ff. de ser. vr. p̄di. & in. l. ficut. in fi. C. de p̄scri. xxx. an. contrarium tenet Bal. in. l. j. C. de serui. & aqua. & in c. si quis per. xxx. ann. si de feu. fue. cōtro. inter do. & vasallū. & in aut. ad hoc. in. v. colū. C. de vsur. & Ange. in. d. §. si viam. & in sua repet. l. j. C. de iudi. de quo etiam vide per. d. Anto. in. d. c. quia plerique. in. iij. col. de immu. ecc. & ꝑ Pe. de anc. in reg. fine possessione. ī xvij. col. & d. An. in. c. cura. ī pe. co. de iurepa. & plenissimè per. d. Anto. in pen. char. de cēsi. & plenissimè per Hosti. in sum. de præs. §. quę res.

fidē.ª dic ꝑ famā quę erat in loco ī quo erat res aliena, vel ꝙ ipse pscribens fuit aliqn hoc confessus extra iudiciū. de quo vide ꝑ Bart. in. l. celsus. ff. de vsuc. & dixi. s̄. in tractatu huius ti. ¶ † Vltimò gl. quęrit an præscribens teneatur docere de tit. & remittit ad no. in. c. si diligenti. s̄. eo. & tu vide quod ibi dixi. & habes tex. expressum in. c. j. e. ti. lib. vj. dic vt ibi. ¶ Quęro capiendo gl. iij. an ꝑ hoc. c. sint iura ciuilia correcta quatenus admittunt sic pręscriptionē cū mala fideꝰ gl. primò adducit istū tex. ꝑ parte affirmatiua in eo ꝙ tollit pręscriptionē canonicā & ciuilē nō suffragāte bona fide: & hāc opi. dicit tenere Ioā. quia ratione peccati secūdū eū potuit ecclesia legibus ciuilibus p̄iudicare. de iud. c. nouit. ¶ Secūdò refert gl. opi. cōtrariā ꝙ peccatū debet considerari quo ad ius diuinum: nō aūt quo ad forū ciuile. & secūdū hāc opi. exponit tex. canonica. i. cùm agitur de re spūali p̄scribenda. ciuilis, cùm agitur de re ciuili. i. nō spūali. & sic tollitur præscriptio quo ad forū eccle siasticū dūtaxat. ¶ Tertiò. gl. respōdet ad opinionē Io. quam approbat, quoniā lex ciuilis considerat negligentiā nō petentis. sed canō considerat peccatum mala fidē p̄scribētis. ideò canō ꝓualere debet ꝓpter animarū periculū. hāc opi. tenet hīc Inn. dicens ꝙ ratione peccati canon potuit corrigere legē. ar. c. nouit. de iudi. idē Host. & Io. an. in regula possessor. de reg. iu. lib. vj. in gl. & in mercu. Aduerte vbi p̄scriptio cum mala fi. causat ex iniusto possidere præscribētis, omnes cōsentiūt ꝙ ratiōe peccati stādū est canoni: vt no. Bar. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccl. nā & ipse imperator dicit ꝙ in istis lex nō dedignatur sacros canones imitari. & sic subijcit se dispositioni canonicę: vt in aut. vt cleri. apud propri. epi. pri. conue. §. pe. colla. vj. & in. c. clerici. de iudi. & in. c. j. de iur. cal. dispositum ergo in huiusmodi spiritualibus per canones pōt dici dispositum per leges. facit quod de cōcubinatu & similibus no. Io. and. in regula sine culpa. in mercu. ¶ † Sed qñq; p̄scriptio causatur sine possessione & facto pręscribentis: vt in actionibus. debitor enim nihil possidet quod sit creditoris. nam licet rei sibi mutuatę dominiū habeat. l. ij. ff. si cert. petā. tamen nō ipse dicitur possidere actionē, cùm detur contra eum & sit penes ipsum creditorem: vide aliud in. præscribenda libertate contra seruitutem rusticam: in qua non requiritur aliquod factum pręscribentis: sed sola negligentia non vtentis. secus in pręscribenda libertate seruitutis vrbanę: quia tunc requiritur factum hominis. exemplum in hoc vltimo. si ædes tuæ ędibus meis seruiāt ne altius tollantur vel luminibus ædiū mearū officiatur, & ego fenestras meas p̄fixas & clausas habuero: ita demū ius meū amitto si tu per hoc tēpus ædes tuas altius sublatas habueris: non sic in seruitute rustica. nā si habes seruitutem eundi per fundum meum, & per magnū tēpus hac seruitute non vsus fuisti, illā perdis: & ego acquiro sine aliquo facto meo libertatem in fundo meo. hæc ꝓbantur in. l. hæc aūt. ff. de ser. rust. p̄di. & l. sequit. §. fi

9 viā. cū seq. ff. de vsu. ¶ † In istis ergo casib⁹ dubitat an per ius canonicū sit ciuile ius correctū, quòd in istis casibus non curat de bona vel mala fide pręscribētis: vt in iurib⁹ pręal. Bar. fuit his ca

b sibus in singulari opi. ᵇ in. l. sequitur. §. si viamᶜ. pręalle. dicens ius

c canonicū ad hos casus non referēdū. quia secūdū eū. c. istud: & regula possessor: de regu. iuris li. vj. loquunt in præscriptione quæ causatur ex possessione præscribentis: quo casu requiritur bona fides propter factum possidentis rem alienam. secus aūt in his casibus vbi nulla reperitur possessio ex parte præscribētis. ideò bona fides non requiritur. vt. d. §. si viam. pręscribo enim his casibus propter tuam negligētiam: vel potius tu perdis q̄ ego pręscribā. Pone eī secundū eū quòd ignorem me debere & tibi obligatū esse, & tu cessas petere: certè non sum bonæ fidei vel malæ: & tamen præscriptio procedit propter tuam negligentiam. l. omnes. &. l. ficut. C. de præscriptio. xxx. vel. xl. ann. & hoc firmat: salua tn̄ determinatione sāctæ matris ecclesiæ: & theologorum. & idem dixit in. l. fi. ff. quēad. ser. amit. & per hæc dixit in. d. §. si viā. valere statutum ciuitatis quo cauetur ꝙ si creditor non petierit debitum intra certum tempus cadat à iure suo. vel si dicat decetero non audiatur per iudicem. dicit tamen ꝙ primo casu quando dicit cadat à iure suo: tollitur obligatio ciuilis & effectus naturalis: vt no. per eum in. l. fi. ff. rem ra. hab. sed secundo casu quando dicit non audiatur, nulla obligatio tollit, sed via agendi pręcluditur: & ideo tūc remanet secundū eum via agendi per denūtiationē secundū formā. c. nouit. de iudi. & sic spectabit ad iudicium ecclesiæ. & alibi Bar. in tantum approbauit hoc statutū vt dixerit ꝙ non possit creditor per pactū illi renuntiare: quia est introdu

10 ctū in odiū negligentis: & sic fauore publico. † Non eī pōt quis renuntiare iuri introducto odio alterius: sicut dicitur in macedoniano: vt. s̄. de fo. cōpe. c. si diligenti. & l. fi. C. ad mace. hoc firmat

d Bar. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. & l. j. ff. de vsucap. Sed aduerte quia idē Bar. in. l. oēs populi. ff. de iust. & iur. in sua solenni repeti. tenuit cōtrariū dicēs nō valere statutū prædictū: quia est peccati nutritiuū, nec lex imperialis si hoc diceret valeret secundum eū. ideo tenuit ꝙ leges permittētes malæ fidei possessorem præscribere non valent, quia nutriūt peccatū: & alle. hoc. c. secus dicit si statutū nō excluderet simpliciter creditorē ex lapsu tp̄is: sed præsumeretur cōtractū fictitiū: quia excluderet peccatū. do. An. refert hic Inn. in. c. quia plerique. de immu. ec. sensisse primā opi. Bar. & Vin. in. c. cura. de iurepatro. sed iudicio meo hoc non sentiunt: sed Innocentius loquitur habito respectu ad ius ciuile & loquitur indistinctè de præscriptio. xxx. annor. cum mala fide. nec astrinxit se magis ad actiones personales q̄ reales. hīc dicit quòd præscribens mala fide tenetur in foro anime ad restitutionem. Vin. verò loquitur non in actione personali sed reali, habito respectu ad dispositionem illius. c. cura. dicens ꝙ ibi nō fuit vera præscriptio: sed potius exceptio quædam quę competit in odium Episcopi negligentis & tacitè consentientis: illa tamen lectura communiter non tenetur ad illum text. sed debet intelligi quando in præscriptione interuenit error facti. vt quia putabatur Episcopum consensisse. iuxta not. in. c. de quarta. s̄. eod. & dicendum vt plenius not. in. d. c. cura. Ipse verò domi. Anto. in effectu facit hīc duo membra, dicens quòd aut actio sui natura data est temporalis à lege in meram pœnam: & tunc putat illam tolli etiam sciente debitore: quia exsefinitur absq; eo quòd aliud præscribat vel acquirat: quia in pœnalibus non arctatur cōscientia: vt notat. xij. quæstio. ij. cap. fraternitas. & per Hostien. in sum. de pœnis. & not. hoc dictū vltimum: quia est contra not. per Bald. in. l. si pœnæ causa. ff. de condi. indebi. & vide quod dixi in capit. nouit. de iudi. in additio. nam à lege concessum lex tollere potest secundum eum. vt in cap. in nostra. & quod ibi notat Innocent. de iniur. hoc puto verisimum, & allego gloss. singul. in capitu. cùm secundum leges. de hæreti. libr.

11 vj. in ver. casu. ¶ † Sed ego dubito quid si non in meram pœnam lex à principio introduxit actionem temporalem sed quia sic fuit visum sibi conuenire saluti reipub. exemplum in actione de dolo. l. finali. C. de dolo. & quanto minoris seu redhibitoria.

d ¶ Sed aduerte. Vtrū valeat statutū ꝙ creditor nō petēs debitū intra certum tempꝰ nō audiatur. vide do. Ant. in repe. c. peruenit. de cēsi. ī pe. cha. & vide plenissimè cōsi. do. Phil. de fora. ꝙ inc. statuto, cauetur ꝙ si qs creditor.

¶ Adde Raph. cuma. consili. cxvij. lxvij. & xc. Fulg.

cõſi.cxxiij. Romã. cõſi.cij. Pet.de anch.cõſi.clx.

ANT.FRAN. ¶ Vtrũ per præſcriptionẽ ſtatutariam tollatur ipſa ciuilis ſeu naturalis obligatio:dicas ꝙ præſcriptio tollit ciuilem obligationẽ &elidit naturalẽ.l. fi.§.j.& ibi ꝑ Bar.ff.rẽ ra.hab. & per Bal.in auẽ. ad hoc.in verſ. idẽ dubitaẽ.C.de vſu. & per Imo. & do. in.c.fi.hoc eo ti.& vide Spe.inti. de exce.in.§.iij.ĩ ver. ſed pone.&ꝑ Ale. in.l.ſi pœnæ.de cõdi.inde.& ĩ.l.ſi cui §.fœlicib⁹. de ſol. adde ꝙ præſcri.ẽt xxx.an.non tollit actionẽ ipſo iure: ſed ope exceptiõis ita Cy.in.l.cũ qs. C.de iu.& fa.ign. & Sal.in.l.ſicut. ĩ vj.op.C.de præſc. xxx. an.vbi dicit hãc eſſe cõem opi. ĩ.l. ſi eũ.§.q ĩiuriarũ.ff.ſi quis cau.& in.l.at q natura.de ne.geſ.& ꝑ Bal.& Ang.in.l.bñ à zenone.C.de quad. præſcri.vbi dicũt ꝙ ſi ſtatutũ dicit tolli oĩno actionẽ ꝑ præſcriptionẽ ĩducit ipſo iure liberationẽ,et an in delictis præſcriptio ſtatutaria tollat obligationẽ ipſo iure habetur ꝑ Bal.in.l: ſi pœnæ.ff.de cõd. inde.& ꝑ Hoſt.ĩ.c. ſignificauit. de cẽſi.& vide per Specu.in ti. de ſentẽ. in verſi.fina.

SEBA.SAPI. a ¶ Cõtrariũ. Et ita firmat Io.de imo. in conſi.cxxiij. incip.in cauſa quæ vertitur.co.j.et ſe. Alex.in cõſi. clxxxv.inci.viſo titulo.co.pe.verſi. nec prædictis.in.ij.vo. vbi plura adducit & Sozi.ĩ cõ.lxxxvj.inc.in cauſa cõitatis.col. pe.in. j. parte.& Corne.in cõſi.lv. inci. viſis. col.iij.in.iij.vol.& in conſi.cclxiij.ĩcip.in hac cõſultatione.in.j.vo.& cõſil.cccxxxvij. ĩci. videtur per totũ.

bitoria.l.ij. C.de ædil.edic.& multis alijs ſiſibus.de quibus.inſti.de ꝓpe.& temp.act.&.ff. de ac.& oblig.Hoſt.in ſum.eo.tit.§. q res ꝑſcribi poſſunt.poſt prin.tenet quòd hæc iura ciuilia nõ ſunt correcta ꝑ ius canonicũ.qđ eſt not.Sed ego credo ꝙ in foro aĩæ ſi ex parte alterius cõtrahẽtis interceſſerit dolus ſeu aliud peccatũ teneẽ ſatiſſacere.qa lex nõ tollit peccatũ ſed ſolũ dedit actionẽ ad tempus: vnde & ſi nũq dediſſet actionẽ teneret ille ſatiſſacere de peccato ſuo:vt patet in materia vſuraria.pro ꝑdictis facit tex.in.c.q habetis. & in.c.nõ ſanè.xiiij.q.v.& qđ not.Inno.in.c. quia plerique ꝑalſ.& per gl.in.c.ex tranſmiſſa. de deci.&.xiiij.q.v.in ſumma,peccatũ enim non dimittit niſi reſtituat ablatum.in.c.cum tu.de vſur.& in reg.peccatum.de regu.iur.li. vj.hinc dixit gl.ſing.in.c.admonere. xxxiij.q. ij. † quòd licet quo ad accuſationẽ criminalẽ prodita ſint tẽpora certa à iure vltra quæ 12 nõ licet accuſare.vt.l. querelã.C .de fal. &.l. adulter.C.de adul.tamen quo ad pœnitentiã peragendã nullũ tempus eſt præfixum. & vide quod in hoc dixi in.c.licet.de proba. Vel dic & melius ꝙ licet in foro ciuili non poſsit poſt tempus agi:quia non daẽ amplius actio: & ius ciuile potuit tollere qđ dedit vel potiꝰ nõ dedit vltra iſtud tẽpus:non tamen potuit tollere quin iuſtitia ſaltem ratiõe peccati redderet:ex quo ſubeſt æquitas iuriſgẽtium ſeu diuini.iuxta no.ſing.per Inn.in.c.quæ in eccleſiarum.de cõſti.& ideo potuit ratione huius æquitatis naturalis & peccati agi in foro canonico per viam denũtiationis iudicialis, iuxta no.in.c.nouit.de iudi.maximè per Inn. & per Bar.in extrauag.ad reprimẽ.in ver.de nũciationẽ.& hoc iudicio meo ſenſit Hoſt. & Io.an.poſt eum,in.c.per tuas.de dona.ſecus autem vbi lex introduxit actionem temporalem ex ſuo officio.ita ꝙ nulla culpa ſeu delictũ reperitur ex parte alterius:quia tunc poſt tempus non poſſet agi: quia nullum ius ſubeſt agendi.Redeo ad dicta do .Anto.aut actio originaliter eſt perpetua:ſed lex decurrat viam actionis:& tũc putat ipſe ꝙ ſiue lex ſiue ſtatutum tollat ciuilem effectum naturalem:ſiue inducat ſolùm exceptionem contra actorem:vt in exemplis.ſ.poſitis Bar.qa data ſcientia debitoris non valebit præſcriptio in vtroq foro:ita ꝙ in hoc ſit lex correcta per canones:& ſic in effectu tenet contra Barto.Mouetur,quia hæc actio finitur contra naturalem æquitatem : & finitur annexa negligentia ipſius debitoris in non ſoluendo,& quã q lex ciuilis non fundet ſe in morte ipſius actoris ex terminis ipſius qui liberatur,tamen commodum quod ei applicaẽ.ſ.liberatiõis occaſionatur à peccato:nec hoc ex fide eſt ꝙ ipſe ſciens ſe debitorẽ propter ſuũ nõ ſoluere liberetur.deus enim ſic arctat debitorem ad ſoluẽdum & ſatiſſaciendũ:ſicut lex ciuilis arctat creditorem ad petendũ.Preterea lex canonica non ponderat poſſeſsionẽ ex parte præſcribentis : ſed ſolum hoc quod nõ ſit ex fide:ſed cum peccato :vt hîc.& pro hoc dicit eſſe caſum in authen.vt eccle.rocentum an.gau.preſcrip.vbi cum mala fide nõ currunt præſcriptiões cõtra eccleſiam.& dicit currere cũ mala fide quando præſcribitur à debitore ſciente.Aduerte.qa Ange.de peru.hãc opi.contra Bar.tenuit in.d.§.ſi viã directè.per tex.illius auẽ.vt eccl.roma.centũ an.gau.ꝑſcrip.& ille tex.optimè facit:appellat enim præſcriptionẽ illam quæ fit debitore ſciente iniquũ ꝑſidiũ.& apertè dicit ꝙ talis ꝑſcriptio dat materiã peccãdi,quaſi debitor ſciens ꝑſcriptionẽ currere inducetur ad nõ ſoluẽdũ,vt ſic ſupplantaret proximum. Itẽ dicit ꝙ ius canonicũ nõ cõſiderat negligentiã creditoris ſed peccatum debitoris:& ideo dicit cautè feciſſe Bar.q in hoc ſe ſubiecit determinationi ſanctæ matris eccleſiæ. a nãa ſecũdũ eum cõiter teneẽ cõtrariũ.a & all. Io.an.in reg.poſſeſſor.in mercu.ſed certè Io. an.ſpecificè hoc nõ tãgit:ſed hoc apertiſsmè firmat in.c.ij.de excep.lib.vj.vbi dixit ſuprà ſcriptũ ſtatutũ non valere in vtroq foro.& de actione ꝑſonali quæ iure ciuili preſcribitur ſpatio.xxx.an.tetigit Hoſt.in.c. per tuas. de dona.vbi dicit ꝙ deficiente bono conſcietiæ ex parte debitoris poterit rõne peccati agi de iure canonico etiã poſt illud tempus. e per iſtũ tex.& hanc opi.ſ.ꝙ actiones nõ præſcribunt mala fide.ſequit do.Car.in.c. vigilãti.ſ.e.Bal.tetigit in pluribus locis:vt in.l.j.C. de ſer.& auẽ.ad hæc.C.de vſur.& ſpecialiter in.c.ſi qs ꝑ triginta.in ti.ſi de feu.fue. cõtro. col.x.& ſemꝑ tenuit ꝙ in foro ciuili ſeruãda eſſet opi.Bar.quia potius eſt quędã pœna legalis q preſcriptio,cum cauſet ſine peccato debitoris:ſed in foro canonico ſecus:quia ca non nõ cõſiderat illã ſubtilitatẽ ſed ſimplicitatẽ & peccatũ:vt hîc.quod quidem peccatũ b nõ dimittitur b ſed augeẽ ex dilata ſolutione debitoris.arg.in.c.fi.in prin.de cõſue.ſecũdũ 13 eũ. † Ego in.c.quod clericis.ſ.de fo. cõpe.& alibi vbi tetigi hũc paſſum ſolitus ſum diſtinguere pro harum opi cocordia:ꝙ aut debitor nõ tenebaẽ debitũ offerre:ita ꝙ ceſſando à ſolutione nõ fuit in negligentia.& tunc procedat opi.Bar.& ſequacium.nõ eĩ præſcriptio hoc caſu videtur habere annexũ peccatũ ipſius debitoris,cùm in eo nulla poſsit culpa notari:ſed procedit hoc caſu præſcriptio ex mera negligentia nõ petentis:& hoc facere potuit lex.ſciente etiã eo cui cõmodũ applicaẽ.ad hoc bonus tex.in ſimili,in.c. j. ſ. eo.Aut debitor debitũ tenebaẽ offerre.tunc cũ fuerit in culpa in non ſoluẽdo:non debet propter nõ ſuũ ſoluere induci præſcriptio, cùm non procederet cum annexione peccati ipſiꝰ debitoris.Ex quo infertur ꝙ in ꝑſcribẽda libertate aduerſus ſeruitutẽ ruſticã nõ exigitur bona fides,cũ ibi ꝓcedat ꝑſcriptio ex ſolo non vſu ſine aliquo facto & negligentia 14 & culpa ſeruitutẽ deoentis. ¶ † An aũt & qñ debeat debitum debitor offerre & ire ad do c mũ creditoris c vel ecõtra.vide bo.tex. cũ gl. in.l.itẽ illa.ff.de cõſti.pecu.& ibi pleniꝰ per 15 Bar.tãgo in.c.ſignificãte.de pigno. ¶ † Nũc verò cũ ſcriberem ſuper hoc & colligerem ex varijs locis oĩa.ſ. ſcripta : adhibito longo præſertim nocturno ſtudio cœpi multũ fluctuare põderando ſubtiliter hunc tex . in eo maximè ꝙ generaliter dicit nullã valere præſcriptionẽ abſq bona fide canonicã vel ciuilẽ:vñ põdero verbũ nullã,qđ eſt vniuerſale negatiuũ excludẽs oẽm ꝑſcriptionem abſq

in.j.volu.et in conſi.clxxx.p totũ.in iij.vo.& ita atteſtatur opi.Bar.cõmuniter reprobari.& ita etiã atteſtatur do.Io.baptiſta de ſancto Seuerino. in repe.l . omnes populi.co.xxvij. ff.de iuſti.& iure. ¶ Nõ dimittitur. Tu pondera.quia do.Ant.nõ loqtur qñ quis percepit alienationẽ vt in vſurario,ſed loqt qñ incidit in pœnã quo caſu credo ꝙ eſſet imponẽda pœnitẽtia pro culpa.vt dixit Inno. quem refert dom. Abbas ĩ.c.j.de cõſti.Andre.Barba.

ZACHARI. ¶ Ad domũ creditoris.Adde pleniſsimè.Alex.in alle. l.itẽ illa.Bal.in.l.fi. C.de condi.inſer. & in,l acceptã .q. xiij.& ꝑ totũ. C. de vſur.cũdẽin.l.j. co.pe.C.de iſti.& ſubſt . pleniſſimè per Alexan . poſt Bar.in.l.cùm filiꝰ. §.fi. vbi etiã Ang. Bald.et Imol . vbi idem Inno . videt reſtringere ſi ſunt eiuſdẽ fori: ſecꝰ ſi diuerſi: vide oĩno Butr.& Inno.ĩ . c. ſignificãte. ꝑ iſtũ alle. j.de pigno.

recitet an preſcribi po cum mala fide.

Panormi. super tertia secundi.

bona fide.ergo excludit p̄scriptionem etiam in personalibus actionib⁹:quia qui oīa dicit nihil excludit.de maio.& obediē.c.solite . & xix.di.c.si romanorū.p̄sertim cū nō sitrō legitima restringēdi imo potius ampliandi vt
16 euitet peccatū. ¶ †Nā in dubijs tenēda est il
a la opi.per quā oē euitat peccatū[a]:quia illa tutior.vt in cle.exiui.de ver.sig.& in.c.iuuenis. de spōsa.no.gl.in.c.vnico. de scruti.Itē quia litera in reprobatione præscriptionis fundat se non sup iniusta possessione sed super mala fide.vnde tex.hic in nulla sui parte facit mētionē de iniusta possessione:nec obstare videtur litera in fi.in eo q̄ dicit oportere vt is q̄ præscribit in nulla tp̄is parte cōsciētiā habeat rei alienę:quia p̄scribēs aduersus actionē seu seruitutē satis habet consciētiā rei alienæ: ex quo certus est q̄ is cōtra quē p̄scribi habet
17 actionē aduersus eū. ¶ †Nā p̄scribēdo aduersus actionē satis p̄scribit aduersus rē alienā. appellatione enim rei veniūt actiōes.& iura. vt no.Bar.in.l.quintus.ff.de au.& ar.le . ar.l. rei appellatiōe.ff.de ver.sig.nā & appellatione bonorū veniūt actiones &iura.vt.l.bonorū.ff.eo.ti.fortius appellationē rei cū sit genus generalissimū.& per hoc tollitur motiuū Bar.in eo q̄ dicit in istis p̄sonalib⁹ actionib⁹ p̄scribēdis nō versari bonā vel malā fidē,quia potest versari mala fides in eo q̄ scit actionē aduersario cōpetere contra quam ex
18 suo nō soluere præscribit. ¶ †Sed postmodū accurati⁹ iuestigādo reperi Hos.in sum. prealle.§.quę res.hūc passum plenius cæteris examinasse.quē nemo ad hoc allegauit.cuius originaliter fuit opi.primo loco recitata quę cōiter attribuit Bar.in.d.§.si viā.& in multis alijs locis superi⁹ all.& in effectu colligendo ipsius mētem:dicit q̄ in actionib⁹ p̄sonalib⁹ præscribēdis nō requirit q̄ debitor credat se nō debitorē:imò quātūcunq̄ sciat nihilominus p̄scribit.quia in istis regulariter oritur obligatio à principio ex consensu partiū: vt puta quia nihil mutuasti.l.sicut.C.de act . & obli.vnde si nō soluo,per hoc nō sum in mala fide seu peccato:quia ex quo tu nō repetis possum ꝓbabiliter p̄sumere:quia aut vis donare aut maiorē gratiā in expectādo facere. arg.in.c.j.de cōmo.& si stas p̄ tantū tēpus q̄ præscriptio cōpleat,poti⁹ est tuæ negligētię
19 imputandū q̄ facto meo. ¶ †Quia licet secū dū eū mora interpellet ꝓ hoīe in foro cōtētioso:vt in.c.fi.de loca.l.magnā.C.de cōtr.& cōmit.stip.sec⁹ tn̄ secūdū eum quo ad peccatum cōmittēdū:nō em̄ pecco nisi petas : nisi saltem interuenerit iuramentum . arg . cap. debitores.de iureiu.quod est sin.dictū . Sec⁹ autem dicit si ego renui soluere:seu malitiose egi:quia tūc licet tu propter malitiā meā vel potentiā,vel alio respectu me nō exegeris nō tn̄ p̄scribo etiā in ꝓpetuū:quia p̄seuero in peccato:& hoc respectu etiā in istis personalib⁹ actionib⁹ exigitur bona fides , sed in realibus ideo exigitur ignorantia rei alienæ:qa in reb⁹ alienis legitimè possessis requiritur regularitervt interueniat tit.legitimus seu traditio: & in dubio nō p̄sumit dn̄s consentire vt res sua ab alio possideat:imò p̄sumit poti⁹ cōtradicere.ar.in.l.qui vas.§.vetare.ff.de fur.ideo possidens rē alienā sciēter

SEBA.SAPI.

a ¶ Euitatur peccatū.Et ita cōcludit Perusin⁹ in .c. possessor.co.n̄. de re. iur.in.vj. Alex.in cō.lxxxij.inci. vi det.i.n̄.col.in. iiij. vol.et in consi. clxxxv.inci.viso.in n̄.dubio.in.n̄.vo.& in consi.xcix.inc. videtur.co.j.vo.ii n̄.& latè in cōsi.lj. inci.videretur.co. j.in.v.vol.et Rap. cu.in cōsilio.lxxv n̄.incip.statuto ciuitatis.& consi. clxxvij.incip.dña comitissa.& Fulg. in consil.cxxij.inci. S.&.P.ciues.

dni cōsensu,vitiosè possidet & est in mala fide:iō nō præscribit. xxxiiij.q.ij.c.si virgo.& in reg.possessor.p̄all. ¶ Ex p̄dictis infertur q̄ iura ciuilia in actionib⁹ p̄sonalib⁹ nō sunt correcta per ius canonicū.sed hoc.c.&.d.c.si virgo.&.c.vigilanti.§.e.& re.possessor.p̄al.loquunt in possessore rei alienę cū mala fide,& sic in realibus.rōne p̄dicta.vel q̄n in p̄sonalib⁹ interueniret malitia & pertinacia ī nō soluēdo mō p̄dicto.& hęc sunt sin.no.& miror q̄ nemo allegauit.& fortè ab eo habuit originaliter Bar.illā suā op.licet non ita perfectè & completè loquatur sicut ipse Host.q per verba latiora loquitur:& videre poteris in sum.in loco p̄alleg.Et hæc cōfirmāt in parte meā distinctionē.§.positam : sed discrepat in eo q̄ sentit q̄ licet essem obligatus ad soluendum certa die,ni-
20 hilominus p̄scribo si malitiosè nō distuli soluere .†quia dies non interpellat pro homine quo ad peccatū cōmittendū,nisi interuenerit iuramentū.hoc enim mihi nō placet:qa ad peccatū cōmittendum in genere præsuppositā obligatione deus non facit differentiam inter iuramentum:& simplicem promissionem: vt in.c. iuramenti.xxij.q.v.nec debet qs præsumere q̄ velit amplioē dię statuta præfigere.argu.in.l.cū de indebito.ff.de prob.& in.c.super hoc.de renuntia.præsumit em̄ vnusquisq̄ diligens in re sua, & non velle suum iactare:vt in iuribus præall.& facit quod not. glos.in.l.cū quid.ff.si cer.pet̄a.& præsumit in sua prima cōpositione perdurare,& dicens contrariū habet probare : vt in.l.eum qui volūtatē.ff.de ꝓba.facit reg.semel malus.& quod ib no.de re-
21 iur.li.vj. ¶ †Cōcludo ergo tenendo distinctionē meā q̄ vbi nullū peccatū seu culpa reperit ex parte p̄scribētis.q̄ valet p̄scriptio q̄tuncūq̄ sciuerit se esse debitorē,& per hoc tollo fundamentū quod fit de isto tex.nā hīc tollitur oīs p̄scriptio q̄n subest peccatum & mala fides,vt patet in litera:sed nullū peccatū est ex parte mea si nō solui:cū ad hoc nō erā obligatus sine interpellatiōe. nō em̄ possideo alienū,& si actio cōpetit aduersus me, habeo exceptionē ex causa legitima ab eo qui dedit tibi actionē sine aliqua mea culpa,sed ex mera negligentia tua.sicut in macedoniano.dixit Inn.c.qa plerique.de immu.eccl.puto tn̄ q̄ hoc casu sciēter locupletior cū iactura tua,cōtra æquitatē & ius naturale:vt in.l.na hoc natura.ff.de cōd.inde.& in reg.locupletari de re iur.li.vj.qa potero aduersus te agere per viā denūtiationis iudicialis. de qua in capitul.nouit.de iudi. & quod ibi not.maximè per Innocen. & probat aptissimè maximè iuncta glo.in auf.vt eccl.ro . cētum anno p̄scr.gau.vbi appellat talis p̄scriptio iniquū p̄sidiū:& hoc re-
22 spectu iuris & æqtatis naturalis.vt dicit ibi gl. †Facit qd no.Bar. in.d.extraua.ad repri.in ver.denuntiationē.vbi dicit q̄ vbi subest obligatio naturalis orta ex cōsensu tuto:puta quia promisisti per pactum nudum,vel quia locupletaris cū iactura mea,possum re-
23 currere ad eccleiā per viam denūtiationis. ¶ †Et hoc apertè in præscriptione voluit Bal.in terminis nostris.in.d.c.si qs per triginta.si de feu.fue.cōtrouer.vbi dicit q̄ p̄scribens debitū sciēter pōt semper denūtiari quia ius ciuile nō potuit tollere obligationē naturalē.insti.de iu.na gen.& ciui.§.sed naturalia.nisi qn̄ ex lapsu termini præsumeret solutionē vel acceptilationē interuenisse:quia tūc ratiōe præsumptiōis nō admittitur denuntiatio:dico tamē q̄ re ipsa nō tollitur obligatio naturalis,si in veritate solutio vel acceptilatio non interuenit,quia p̄sumptio cedit veritati. viij.dis.c.veritate.facit optimè quod no.Inn.in.d.c . quia plerique cū sententia in rei veritate est iniusta.de quo ibi videas.sed ratione p̄scriptionis statuti non præsumit naturalis obligatio subesse. & secūdū hæc pōt optimè reduci ad concordiā Bar.in locis p̄all.
24 †vbi tamen p̄scriptio fuit inducta debitore ignorante debitum: puto q̄ nō habet locū hæc denuntiatio in foro eccleiastico: nec tenet in foro aiæ p̄scribēs ad restitutionē:vt voluit Inn.in. d.c.qa plerique.&.c.cura.de iurepatro.& dixi plenè.§.e.in.c.vigilāti.tollit em̄ hoc casu effect⁹ naturalis:ita q̄ remanet eliſa quo ad oēs effectus.ar.§.e.c.ad aures.& hoc casu pōt saluari opi.cōtraria Bar.de qua in.l.fi.ff.rē ratā habe.& in.d.§.si viā.& per hæc habes istū pas-
25 sum melius & plenius q̄ alibi discussum. ¶ †Et si quæreres quare cōcurrit ignorātia debitoris tollit effectus naturalis,& nō sic qn̄ cōcurrit scientia.rn̄deo q̄ primo casu præscriptio inducit nō solū ꝓpter odiū negligentis:sed etiā propter bonū & æquū.vt.xvj.q.iij.c.placuit.el.ij.§.pōt.secundo verò casu est merè odiosa. ideo

cùm æquitas

ZACHARI.
a ¶ Quo ad deū. Limitabis hoc ſing. procedere ſi creditor iuſtè putaſſet eum ſui iuris ex fama publica: quia tunc etiam nō obſtante exceptione macedoni. tenetur ad mutuū filiuſſ. ſi nō mutuans probet iuſtā cām: id ē famam publicā. vt no. Bar. & Bal. ī. l. j. C. ad macedo. et idē ſi à duob⁹ creditoribus receperit mutuum quorū alter iuſtè ignorabat eū filiūſa. alter verò ſciebat. quia quantum ad ignorātē nō eſt tutus etiam in foro contentioſo exce. maced. vt per Bal. vbi. ſ. & Barto. in l. ſi duobus .ff. de duo. re.

ANT. FRAN.
¶ Circa hoc ꝙ hic dicit de fama public. dicas ꝙ fama publica facit præſumi ſciētiā vt per glo. Bart. Bal. An. & doc. in. l. ſi tutor C. de peri. tuto. & per Bar. ī. l. celſus. ff. de vſu. & in. l. j. C. ſi ſer. vl' li. ad de cu. aſpi. li. x. & in l. is pōt. ff. de acqr. hæ. per Bar. in. l. ſi cui. §. ītſdē. ff. de accu. & in. l. cū qdā. §. fi. de adm. tuto. & vide Sal. in .l. j. in fi. C. de his qui à latr. vbi dicit hāc opi. eē veram, licet aliqui videantur tenere cōtrariū. ſi ergo fama facit p̄ſumi ſcientiam: ergo in propoſito excludetur exce a ptio macedoniani quia ſi ille filiuſſ. cui fuit factū mutuū communi fama. & op. reputabatur paterfa. excludetur talis exceptio: tanc̄ mutuū fuerit factum patrifami. iuxta materiam. l. Barbari⁹ ff. de off. prēto. et no. in. l. j. C. de teſt.

SEBA. SAPI.
b ¶ Bonam fidē allegare. Vide do. Iaſ. in. l. nō hoc. col. fi. C. vnde leg. Alex. in conſi. lxxvj. in ci. in cā. circa fi. & in cōſi. xciij. inci. in cauſa. col. vlt. &

cùm æquitas concurrat data ignorantia, & non ſic data ſciētia, eliditur effectus naturalis hoc caſu dūtaxat, & nō in altero, vbi deficit omnis æquitas & verſat ſolū odiū. & facit quod no. Inn. in. d. c. qa plericꝰ. ¶ † Hinc
26 dixit Bald. in. d. c. ſi quis per triginta. ꝙ vbi ſtatutū laicorū denegat audientiā in foro ſeculari propter æquum ſeu bonū publicum, non habet locū denuntiatio in iudicio eccleſiaſtico: vt puta ſi ſtatuto caueāt ꝙ nō ſoluēs gabellā ex contractu nō audiat, vel ſi inſtrumentū nō reperitur inſinuatū ſeu regiſtratū
27 in libris cōis p̄ſumat falſum. ¶ † Idem ſentit Bar. in. d. extraua. ad repri. in ver. denūtiatio nē. vbi dicit ꝙ in macedonianovel velleiano non habet locū denūtiatio in foro eccleſiaſtico: qa exceptio in eis datur à iure ciuili ex maxima æquitate naturali: & propter ſexus fragilitatē: & vt euitent multa mala ad q̄ cōmittenda inducebant filijfamiliâs ex mutuo recepto. ob hoc dicit Bald. in. d. c. ſi quis per triginta. ꝙ tūc regulariter habet locū denuntiatio in foro eccleſiaſtico, qñ extra iuris ciuilis obſeruātiā nutrit peccatū. Idē ſentit Innoc. d. c. qa plericꝰ. ꝙ p̄ſcribēs bona fide non tenet in foro eccleſiaſtico ſeu in foro animę reſtituere: qa illa p̄ſcriptio fuit inducta propter æquū & bonū: & loquit apertè eo caſu
28 quo quis p̄ſcribit cū titulo & bona fide. † Si aūt p̄ſcripſerit cū mala fide ſine titulo, videt tn̄ declinare vt idē ſit hoc caſu: & hoc puto veri⁹: qa p̄ſcriptio. xxx. vel. xl. annorū ſine titulo ęqualis eſt in fauore p̄ſcriptioni .x. vel xx. annorū cū titulo: qa quod deeſt reſpectu tituli ſuppleāt tēpore: vt probat ī. d. c. placuit §. pōt. xvj. q. iij. & in. l. ſi quis emptionis. C. de
29 præſcri. xxx. vel. xl. an. dixi. ſ. eo. c. de quarta. † Hoc idē vt nō teneat etiā in foro aīæ filiuſſ. mutuū reſtituere, tenuit idē Inno. in. d. c. qa plericꝰ. propter rationē p̄dictā. qa macedonianū fuit introductū nō ſolum ꝓpter odiū creditoris: ſed etiā ꝓpter bonū publicum. vt euitent mortes parētū. C. ad mace. l. j. ī prin. vel meli⁹ ſecūdū eū: qa nihil eſt apud hunc filiūſa. cui⁹ dñiū nō habeat. nā & dñiū rei mutuatę ī eū trāſit. l. ij. ff. ſi cer. peta. cōtra actionē verò q̄ cōtra eū intētari pōt legitimā exptionē habet: vn̄ cū exceptio ſit ei data cōtra actionē ab eo q̄ actionē dedit, ſibi ſufficit vt tut⁹ ſit etiā quo ad deū.[a] & hoc eſt ſing. not. quia facit ad multa ſimilia: de quibus in hac
30 materia dubitari poſſet. ¶ † Sed citra p̄dicta quęro quid ſi cōtra ſnīam eſt p̄ſcriptū, nūq̄d habeat locū denūtiatio in foro eccleſiaſtico? Bald. in. d. c. ſi quis per triginta. ſi de feu. fue. contro. tenet ꝙ nō: qa ex ſnīa nō orit obligatio naturalis: maximè ſi fuerit iniuſta. not. in l. iulian⁹. ff. de cōdi. inde. q̄d eſt not. & intelligo qñ fuit ſciēter p̄ſcriptū: vt puta q̄a ſciebā me tibi cōdēnatū ꝑ ſnīam: ſed ceſſaſti petere per. xxx. an. nā ſi dareāt ignorātia, res nō haberet dubiū ꝑ p̄dicta. & aduerte lati⁹. nā ſi ſnīa erat iniuſta & pōt ꝓbari: cōcluſio p̄dicta ꝓcedit ſine ſcrupulo: nā cōtra ciuilē obligationē
31 eſt p̄ſcriptū naturalis verò nulla ſubeſt. † qa ſententia declarat, non autē inducit: vt in. l. ſicut. §. ſed & ſi quærit. ff. ſi ſer. vend. no. in. c. forus. j. de ver. ſig. vnde non pecco ſi ſentētiā iniuſtā nō ſeruo. vt no. Inno. in. c. qa plericꝰ. præal. ſi autē ſnīa eſſet iuſta, & poſſet iuſtitia probari. tūc dic vt dixi. ſ. principali. q. Sed ſi ſolū ꝓducit ſnīa ꝑ quā allegat ſola p̄ſcriptio
32 eſt dubiū. † qa ſnīa p̄ſumit iuſta p̄ſumptiōe iuris & de iure: vt in. c. cū inter. de re iudi. vbi dicit ꝙ res iudicata pro veritate accipit. facit l. ingenuū. ff. de ſta. hominū. ergo p̄ſumit in- c eſſe obligatio naturalis, rōne cuius pōt fieri denūtiatio: ne alter locupletet ſciēter cū alterius iactura: vt. ſ. dixi. In cōtrariū facit, quia virtus ſnīæ eſt ſublata per p̄ſcriptionē, ergo ceſſat p̄ſumptio. Præterea in hac denūtiatione debet apertè probari peccatū. iuxta not. maximè per Inn. ī. c. nouit. de iud. ſed in caſu noſtro nō probat peccatū per ſolā denuntiationē, cū poſſit denuntiat⁹ dicere ego in nullo peccato ſum, & ſententia fuit iniqua: nec pōt allegari, cū virtus per ſentētiā ſit ſublata & ſatis eſt ꝙ poſſit eſſe iniqua: ergo veraciter nō probat peccatū: & ſic ceſſat denuntia
33 tio. & hoc no. ¶ † Sed q̄ro pone ꝙ q̄s tenuit rē alteri⁹ tanq̄ feudalē p̄ſtādo ſeruitiū dño: nunquid p̄ſcribit vt decætero illā rē habeat in feudū? aduerte. tex. eſt de hoc ſin. in. d. c. ſi quis per triginta. in ti. ſi de feu. fue. cōtro. ſuperius alle. vbi concludit ꝙ ſic: licet de illa re d nunq̄ fuerit inueſtit⁹. & intelligo illū tex. qñ præſcribit cōtra priuatū: nā cōtra eccleſiā nō currit præſcriptio minor. xl. ann. vt in .c. de quarta. ſ. eo. & .c. illud. p̄terea ille tex. indubiè procedit in p̄ſcriptiōe cōcurrēte bona fide. Quid aūt ſi erat poſſeſſor in mala fide? gl. tetigit in. d. c. ſi quis. per. xxx. & aliquib⁹ viſum fuit ꝙ ꝓcedit p̄ſcriptio, quaſi dns cōſenſerit recipiēdo ſeruitiū. ſed Iac. de bel. quē ſequit ibi Bal. tenuit cōtrariū ꝙ nūq̄ ſine bona fide præſcribit etiā de iure ciuili: ſed tm̄ exceptio vt. l. ſi q̄s emptionis. C. de p̄ſcr. xxx. ann. & de diſpoſitione canonica dico etiā ꝙ nō pōt reſpectu exceptionis: vt hīc. & .ſ. e. c. vigilanti. ita ꝙ cōcludo ꝙ etiā reſpectu feudi nō currit p̄ſcriptio cū mala fide: & ꝓbat tex. hic: dñ
34 dicit. *nulla præſcriptio &c.* ¶ † Sed q̄ro an b ſit neceſſe in p̄ſcriptiōe bonā fidē allegare[b]? Bal. in. d. c. ſi q̄s per trigīta. dicit ꝙ ſic: qa nō præſumit niſi alleget. alle. gl. inſti. de ac. §. alię. ſed certè illa gl. hoc nō dicit, ſed poti⁹ innuit cōtrariū. dicit em̄ ꝙ bona fides requirit: ſed nō eſt neceſſe illā ꝓbare, cū cōſiſtat ī animo & ſic probari nō poſſit. ad idē. c. auditis. & .c. cū olim. cū ſimi. ſ. e. vbi ſimpliciter fuit allegata præſcriptio, nec vlla fuit facta mētio de bona fide. fateor em̄ (vt. ſ. dixi) ꝙ requirit. tn̄ allegādo p̄ſcriptionē q̄ non currit ſine bona fide videt tacitè allegata bōa fides: qa pōt dici ſolēnitas intrinſeca ad illā p̄ſcriptionem q p̄ſumit deducta allegata p̄ſcriptione: vt in. l. ſciēdū. & qd ibi no. ff. de ver. obli. & inſtit. de fideiuſ. ī fi. & qd no. Inn. ī. c. innotuit. de eo q̄ fur. ord. rece. & clari⁹ in terminis latioribus voluit idē Inn. ī. c. fraternitatis. de teſt. vbi dixit ꝙ ſi capitulaui p̄ſcriptionē in qua requirit titul⁹: videor etiā deduxiſſe titulū per cō ſequētiā neceſſariā. & facit qa bōa fides p̄ſumit: vt no. gl. in. c. ſanctorū. & .c. ſi diligēti. ſ.
35 eo. & vide qd ibi dixi. ¶ † Quæro quid ſi ſtatuto vel aliqua lege caueāt vt certo caſu nulc la currat p̄ſcriptio[c], nunquid cenſeat ſublata d omnis præſcriptio[d] quātūcunq̄ longiſſima?

in cōſi. cc. inci. viſo. colū. j. in. ij. vol. et Bartholo. vero nen. in tracta. ſerui. vr. prędio. c. xx. col. x.

SEBA. SAPI.
c ¶ Præſcriptio. Nū quid per ſtatutū poſſit tolli præſcriptio. vide Fe. in. c. nonnullj. ī prī. co. xij. ſ. de reſcri. & Are. in cōſi. xvj. in ci. reuerēdiſſime. ī ij. dubio. & vide ibi ī. iij. dubio. vbi tangit, an per tale ſtatutū tollatur p̄ſcriptio lōgiſsima de quo uide per Fel. ī ru. ſ. e. co. pe. & in. c. accedētes. co. iiij. verſi. fallit tertiò. ſ. e. vide etiā Alex. in conſi. lx. inci. viſo multiloquio. circa finē. in j. vol.

d ¶ Omnis præſcriptio. Adde Franſ. are. cōſi. xxx. Ab. conſi. ciij.

a ¶ Seqtur hîc Bal. Vide quę dixi.ſ.ī ru.ſed Bart. tenet contrarium in .l. cū ſatis.C.de agri. & cenſi.lib.xj. Andr.Barba.

b ¶ Cū tu. Nec ob. c.cū tu.de vſu. qa loquitur in materia dānata à lege diuina naturali & poſitiua. qđ non eſt ſic in caſu iſto. Andr.Barba.

c ¶ Declaratoria. Cō ſtitutio iuris antiqui trahitur ad p̄terita.de quo vide per do.An.in.d.c. fi.ſ.de conſt.& ibi latè not.& hoc ſequitur Inno.in repeti.xxxvj. colū. ¶ Adde Paul. de ca.cōſil.ccxciij. in primo impreſſis. ANT.FRAN. ¶ An & qñ cōſtitutio trahatur ad præterita.dicas ꝙ qñ hoc exprimit ꝙtrahatur & cōp hendat caſus prętеritos tūc trahitur: aliâs nō.vt in.c.cū oēs.de cōſti. & habetur plenè per.d. Car.ī.cle.j.ī.v. no. de re.& adde ꝙ cō ſtitutio nō trahit etiā ad pñtia niſi hoc exprimatur. & ſi exprimit, nō reſpicit pēdētia p appellationē. vt habetur p gl.&.d. Car.in cle.ij.in.xiij.no.& in.vj.op. de iud. & vide eū dē dominū Car.in cle.ij.in.ſ.j.de pœni.& remiſ.

SEBA.SAPI.

d ¶ A principio. Vide Imo.in.l.ſequitur.ſ.ſi viam.col. vltim.ff.de vſuca. Bal.& Ange.in. l. ſuper longi.co. ij. C.de præſcri. lōgi tempo.& Ia.in .l. iij.ſ.genera. colū. iij.ff.de acqr. poſ. vbi tenēt nouam opi.quòd habēs à pr̄icipio cōſciētiā rei alienæ poteſt præſcribere.

e ¶ Si quis dubitet. An dubitās præſcribat.& de hoc vide optimū tex. in.c.j.xvj.queſtio. iij. gl.in.c.paſtoralis.in fi.de offic.de leg.gl.in.c.quoniā ſ.ꝙ ſi verò.in ver. reſeruata.vt lite nō conteſt. & quod ſol.de hoc alle.tex.iuncta gl.ſing.in.c.j. de capi.con.col.x.q̄ ſing.dicit ꝙ non.ſed ſolū tollit p̄ſcriptio lōgi tēporis:vt.x.vel.xx.ann. qa nō eſt veriſimile ꝙ ſtatuēs voluerit oīa iura in hac materia loquentia tollere.ad hoc.l. ſicut.& l.oēs.C.de p̄ſcrip.xxx.an.facit optimè quod no.in ſimili.in.l.ſi qñ.C.de inof.teſt. ſatis em̄ eſt ꝙ ſtatutū pōt aliquid operari:licet loquat̄ per verba generalia.& illā glo.ſequit̄ a hîc Bal.a & tenet Io.an.in addi.Spec. in ti. de feu.in.ij.col.& refert Dy.ita conſuluiſſe. & hęc ſunt menti tenēda in materia extēſionis. limitat tñ Bal.in loco p̄al.qñ ſtatutū pōt verificari in p̄ſcriptiōe lōgi tp̄is:ſed nō pōt verificari niſi in p̄ſcriptione lōgiſſima: vt.xxx. vel.xl.an.vt puta in actiōib⁹ p̄ſonalib⁹,vel in reb⁹ eccleſię:tūc vt ſtatutū aliquid operetur videt excludere etiā lōgiſſimā. Et per p̄dicta ego puto ꝙ nō excludit̄ hoc caſu illa de cui⁹ initio nō eſt memoria,cū ſit alterius naturæ & fortioris potētię.vt ī.c.jj.e.lib.vj.&.l.hoc iure.§.duct⁹ aq.ff.de aqua quoti.& æſti. & ſatis eſt ſtatutū poſſe operari reſpectu p̄ſcriptionis lōgiſſimæ.& hæc not.Et vide an per priuilegiū poſsit cōcedi vt nulla poſsit p̄ſcriptio currere p̄ Bal.& Bar.poſt gl.ī aut.quas 36 actiones.C.de ſacroſan.eccle. ¶ † Quæro capiēdo finē hui⁹ gl.an cōſtitutio iſta inquātū reprobat oēm p̄ſcriptionē cū mala fide extē dat̄ ad p̄ſcriptiones p̄cedētes hāc cōſtitutionē? p̄fecto hæc quęſtio eſt hodiè nulli⁹ vtilitatis quo ad terminos qſtionis:qa tm̄ tp̄s eſt, ꝙ emanauit,ꝙ de p̄cedētib⁹ p̄ſcriptionibus nō poſſet in dubiū reuocari:ſed expediā, qa poſſet eſſe vtilis ad cōſimiles q̄ſtiones. Gloſ. concludit ꝙ non extēdat̄ ad p̄terita,ſed reſpicit tm̄ futura:per.c.fi.de cōſti.Idē Io. Vin.& Goffr.& Philip.his enim q̄ ante iſtā cōſtitutionē p̄ſcripſerāt:cōſuleb⁹ ſecūdū Vin.ſi agāt pœnitētiā,& habeāt propoſitū taliter deinceps nō p̄ſcribēdi, ſed præſcripta reſtituere nō tenent.circa p̄ſcriptiōes tm̄ inchoatas:ſed nondū conſummatas tēpore huius cōſtitutionis tenebat Io.illas nō interrūpi.Io.An.tenet hîc cōtrariū gl.& p̄ cōſequēs cōtra prædictos:dicens hanc conſtitutionē extendi ad præterita:per nota.in.c.fi.de cōſti.& in.c. cū b tub. de vſuris.quaſi ſentiat & bene:ꝙ hæc cō c ſtitutio fuerit iuris declaratoria ſ poti⁹ q̄ noui editoria.nam vt ſuprà dixi,& patet in tex. cū nō potuerit cū mala fide p̄ſcribi ſine peccato:qa oē qđ nō eſt ex fide peccatū eſt,clarè colligit̄ ꝙ lex ciuilis illā inducēs nō tenet.iij. diſt.c.erit aūt lex.& hanc opi. ſequit̄ hîc do. Ant.dicēs ꝙ hæc cōſtitutio declarat irrationabilitatē iuris ciuilis.& opi.Vin. in eo ꝙ dicebat eū qui mala fide præſcripſerat ante cō ſtitutionē iſtā non arctari ad reſtituēdū p̄ę ſcripta apertè cōfundit̄.Primò per iſtū tex. in eo ꝙ apertè innuit iſtū præſcribentē etiā tunc peccare.cū ergo acquiſierit rē cū pecca to.ergo tenet̄ ad reſtitutionē ipſius.xiiij.q. v.c.nō ſanè.&.c.q̄ habetis.Præterea & meli⁹ ex p̄ſcriptione cum mala fide nō acquirit̄ ali quod dominiū: nec in perſonalibus tollitur obligatio naturalis:vt.l.ſi quis emptionis.C. de præſcri.xxx.ann. &.xvj.q.iij.c. placuit.el. ij.§.pōt.ergo cùm iſte præſcribēs poſsideret alienū:vel eſſet obligat⁹ naturaliter: licet in foro ciuili haberet ex ſolo odio illius cōtra quē fuerat p̄ſcriptu rus exceptionē,tenet̄ tñ in foro animæ ad reſtituēdū. ad hoc qđ no.Inn.in.d.c.qa plerię.de immu. eccle.nō em̄ dimittit̄ peccatū 37 niſi reſtituat̄ ablatū.vt in reg.peccatū.de reg.iur.li.vj. ¶ † Venio ad gl.vlti.q̄ facit quinę.Primò nanę quęrit.qa tex.dicit ꝙ p̄ſcribens in nulla tēporis parte debet habere rei alienæ conſciētiam: quid ſi poſt completā præſcriptionē ſciat rem ad aliū pertinere? Reſpondet hoc nō nocere.& remittit ad no.in.c.vigilāti.ſ.e. Idē tenet Inn.hîc:& plene vt per Io.an.in reg.poſſeſſor.de reg.iur.li. vj.in mercu.dixi in.d.c.vigilāti.&dicit Hug.in.c.ſi virgo.xxxiiij. q.ij.ꝙ ex quo bona fide cōtinua p̄ſcripſit non tenet̄ iure diuino aut humano reſtituere:licet tūc ſciat rē ad aliū pertinuiſſe: quia tēpore quo ſcit iā non poſsidet alienū:ſed propriū.cùm iure diſponēte res ſit ꝑpria effecta.xxiij.q.iiij.c.qui peccat.& alibi dicit tex.ꝙ nō eſt alienū quod iure poſsidet̄.xiiij.q.iiij.c.quid dicā.neceſſariò ergo oportet intelligere hoc.c. & ſimilia in ſciente ante cōpletā præſcriptionē:qa tunc res eſt aliena: poſtea verò res eſt effecta ſua:& ſic non pōt habere cōſcientiā rei alienæ. ¶ Secūdò 38 principaliter gl.quærit † quid ſi tēpore præſcriptionis habuerit conſcientiā læſam:poſtea incipit habere non læſam. nunquid ſit interrupta pręſcriptio? Glo.cōcludit ꝙ non.& videt̄ velle ꝙ non habuerit in aliquo nocere:qa tanē erroneā potuit talē cōſciētiā deponere:de ſimo.c.per tuas.& idē tenet hîc Inn. Vin. & Philip. ſed Hoſt.tenet contrariū.ad quod facit ſecundū Io.an.ſ.c.proxi. in fi.do.Ant.diſtinguit:dicēs ꝙ ſi habuerit conſciētiā læſam ex legitima informatione concurrēte veritate, & poſtea eā aliter erroneè informauit,ꝙ nō pręſcribat.Si verò habuerit conſciētiam læſam ex leui iudicio:& poſtea aliter eā informauerit ex alijs vel ex antecedētibus legitimis indicijs ſequit̄ gl. vt p̄ſcriptio ex hoc non ſit interrupta.in dubio verò ſi non apparet qualiter conſciētia informauerit:ſed prima conſcientia concurrit cum veritate, præſumit̄ ꝙ eam bene primò informauerit:& ſecūdò malè, niſi aliud appareat.Bar.in.l.naturaliter.ff.de vſuca.ſimpliciter refert & ſequit̄ Inn.hîc:dicens ꝙ ad hoc vt ſuperueniens mala fides interrūpat præſcriptionē:oportet ꝙ ſuperueniat irreuocabiliter: ſi enim in medio tempore putaui rem alienā:poſtea melius informatus putaui eam meam:illa mala fides quæ fuit illo medio tempore vſucapionem non impedit.ſecundùm quod etiā iura ꝙ uilia volunt.& ſic ſecundū eum ius ciuile corrigit̄ tātum in eo ꝙ mala fides irreuocabiliter interuenit. Aduerte.aut enim illa mala fides fuit in principio:& tunc durante mala fide non currit præſcriptio,nec prodeſt ad illud tempus computādum. licet poſtea ſuperueniret bona fides. quia à principio requiritur bona fides etiam de iure ciuili:vt no.in.l.j.C.de acqui.poſ.no.Bar.in.d.l.na- d turaliter.Aut à princio d fuit bona fides:& etiā in fine : ſed in medio habuit malā fidem:& credo ꝙ per ſuperuenientiā malę fidei fuerit interrupta præſcriptio:ita ꝙ principium non poteſt computari cum fine quo habuerit bonā fidē : ſed per ſuperuenientiā malæ fidei fuerit conquaſſata præſcriptio.hoc probo per iſtum tex.in eo ꝙ in fi.dicit. *oportere vt præſcribens in nulla parte temporis habuerit conſcientiam rei alienæ.* facit.c.ſanctorum.ſ.e.vbi dicit̄ ꝙ præſcribens debet continuò ſyncerè & quietè poſsidere.& optimè facit.c.ſi virgo.xxxiiij.q.ij.vbi dicitur ꝙ ſtatim qui habet rei alienę conſciētiā eſt iniuſtus poſſeſſor.& probat iſte tex.in prin. quia quod non eſt ex fide peccatum eſt.nec poteſt dici ꝙ conſciētia fuerit erronea:imò iuſtiſsima,cum habuerit cōcurſum cum veritate.nam ſi fuiſſet ſua non eſſet opus præſcribere. Et poſſet attentari quòd ſecundùm canones iſte talis nunquā præſcribere poſsit:per iſtū tex.in fi.per reg.poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj. & per id quod no.glo.xvj.q.iij.c.j.& in.d.regu.poſſeſſor. nam præſumptio eſt ꝙ ſemper titubauerit cū habuerit veraciter conſcientiā rei alienę.vnde ſecūda informatio fuit erronea cū haberet veritatē cōtra ſe. vel ſaltem dicam⁹ ꝙ incœpit præſcribere à tempore quo per legitima indicia ſuperuenit bona fides. arg. eorum quæ 39 not.in.d.c.de quarta.ſ.eo.& in.c.cura.de iure patro. ¶ † Tertiò e glo.quęrit quid ſi quis dubitet e an res ſit ſua & habet iuſtam cauſam dubitandi? Reſpondet quòd præſcribit. quia adhuc dicitur bonæ fidei poſſeſſor.Idem tenet glo.ſ.eo.in.c.ſi diligenti.& Inn. hîc:& Bar.in.d.l.naturaliter.dicit ꝙ talis à principio non pręſcri

beret:

beret: quia non habet bonam fidem licet nõ habeat malam fidẽ: vt not.in.d.l.j.C.de acqui.poſ.ſed talis defectus ſuperueniens nõ extinguit vſucapionem.quia requiriť ꝙ firmiter credat ſe malæ fidei poſſeſſorẽ.alĺ.In.hîc.glo.in.c.quoniam frequenter.§.quod ſi ſuper.vt lit.nõ cõteſt.in ver.reſeruato.ſentit ꝙ dubitãs non præſcribit.do.An.dicit aduertendũ qualiter iura canonica in hoc loquanť.nã aliqua dicunt malæ fidei poſſeſſorẽ nõ præſcribere.ſ. eo.c.vigilanti.&.c.ſi diligẽti.Aliqua exigunt bonam fidem:quia omne quod nõ eſt ex fide peccatũ eſt:vt hîc.& hoc iure attento & verbis huius decret.non ſufficit ad præſcribendum ꝙ deficeret extremũ malæ fidei,niſi detur extremum bonæ fidei.dubitãs aũt eſt in medio,non habens bonam nec malam fidem:ergo non præſcribit.dicit tamen finaliter ſe putare ꝙ ſi dubitatio eſt mometanea nõ fixa & firma ſed vacillãs,ꝙ hęc nõ interrũpat: ſicut nec hæreticus qui dubitat,ſed nõ fixè & firmè.vt no.de hære.c.j. Si autẽ eſt perſeuerãs fixè & firmè & ad meritò dubitandũ concurrat veritas ſeu aliqua legitima cauſa plus credẽdi rem eſſe alienam quàm propriam: tunc putat quod interrumpatur præſcriptio.idem ſecundum eum ſi aliquid ei oſtenditur vel probatur ex quo veriſimiliter potuerit & debuerit dubitare licet aſſerat ſe non dubitaſſe:vt.ſ.de iudic.c.nouit.& per hoc dicit ſe putare ꝙ aliquo caſu denuntiatio etiam poſt poſſeſſionem adeptam interrumpat quando fit à tali cui meritò erat credendum,vbi autem dubitatio erat in principio præſcriptionis,fortius tunc impediť. ad hoc quod not.in.d.l.j.C.de acquiren.poſ.& hæc ſunt notabi-
40 lia verba.† Sed ego ad ſaluandum gloſ.& communem opi. addu co text.opti.in.c.ſi virgo.præal.vbi dicitur ꝙ bonæ fidei poſſeſſor rectiſsimè quiſꝙ dicitur quandiu poſsidere ſe ignorat alienum,cùm verò ſciuerit,nec ab illa poſſeſsione receſſerit, tunc mala fides prohibetur,tunc iuſtè iniuſtus vocabitur .quę verba ſunt multum notanda & ponderanda in hac materia:& apertiſsimè probant quòd etiam dubitans dicitur bonę fidei poſſeſſor & præſcribit, quod verum eſt dicere quando dubitãs ignorat rem eſſe alienam, nec ratione dubij tenetur rem dimittere imò ſuper illo dubio præſcribit.arg.bonum in.c.cum dilectus. de conſue.& in.c.auditis.ſ.eo.Nec obſtãt not.in.l.j.C.de acquir.poſſeſ. quia procedunt in ignorante ſe poſsidere,iſte enim non præſcribit:quia ignorans non habet nec malam nec bonam fidem,ſecus autem ſi ſcit ſe poſsidere licet dubitet an res ſit ſua.quia iſte iuſtè poſsidet ex quo non ſcit rem ad alium pertinere, non enim iſte agit contra conſcientiam.d.c.ſi virgo.& hic in fi.vbi requiritur conſcientia rei alienæ ad impediendum curſum præſcriptionis.

41 ¶ Quartò gloſſ.quærit† quid ſi prẽlatus[a] habet læſam conſcien
a tiam alicuius rei quam nomine eccleſiæ poſsidet debet ne illi reſtituere quem credit eſſe dominum?Reſpondet ꝙ nõ:ex quo capitulum habet bonam conſciẽtiam:ſed debet intimare illi cuius res eſt vt illam petat.argu.in.l.at qui natura.§.cum me abſente.ff. de nego.geſt.& hanc opin.tenet gloſſ.in.c .generalis.liiij.diſt .& in.c.bonę.ij.de poſt.prẽla.& In.hic dicens quòd cauere debet in hoc prẽlatus ne aliquid contra conſcientiam faciat vel fieri procuret.& ſic tranſeunt hic doct.Sed Arch.in.d.capitul. generalis. ponit tres opin.Primò enim recitat Guiliel. na. tenuiſſe quod aut prælatus pro certo ſcit,& debet illam rem reſtituere:per capitul.illud generalis.aut dubitat:& tunc debet ſubmittere alium puta intimare domino vt petat.Secunda fuit Hoſtien.qui dicit: ꝙ in caſu reſtitutionis debet hoc prælatus facere communicato conſilio capituli:& ſi capitulum non vult,debet dicere ſicut dicit apoſtolus.Mũdæ ſunt manus meæ ab hac cauſa voſipſi ſcitis: eam procurate.xliij.diſt.c.epheſijs.Tertia eſt opin .ipſius Archi. dicentis quòd licet prẽlatus habeat læſam conſcientiam ,poterit nihilominus ſecundum iuris ordinem illam rem defendere in iudicio.quia ſcit vt priuata perſona.defenſionem enim aſſumit tanquàm prælatus & perſona publica.argu.in.capitu.ſi ſacerdos, de offi.ordi.& quod not.in.c.paſtoralis.§.quia verò.de offi.dele. & per gloſſ.xv.q.v.c. preſbyter. Ego concordando opin.ꝫtum fieri poteſt ſic diſtinguerem quòd aut notoriè conſtat rem eſſe alienam.& tũc ſolus prælatus poteſt & debet illam reſtituere.& ſic intelligatur.d.c.generalis.non enim debet prælatus vel eccleſia detinere alienum, ſed agnoſcere bonam fidem: vt in .c. per no.d.Ab.in.c.vigilãti.in recolle.ſ.e.ti.& pleniſsimè per Ro.in.d.l.naturaliter. poſt Bar.ff.de vſuca.& aliquid per eundẽ in.l.iij.§.fi.circa prin. ff.de acquiren.poſ.& hîc per Im.ĩ repe.ĩ peñ.charta. vbi plenè.de quo per do. Anto.in.c.illud.in.iij.co.& qđ ibi nо.ſ.eo.poſſet tñ qui vellet impugnare opi.Bar.dicentis quòd text.in.d.c.j.xvj.q.iij.non loquitur de dubio ꝙſimpliciter venit in animo, ſed intelligiť de dubitatione iudiciali quę fit per aliquod prĩcipiũ controuerſiæ ĩ iudicio motæ: & ita exponit gl.ibi.ad de Bal.in.c.fi.ĩ.iij. col. de conſuetu. vbi dicit ꝙ dubiꝰ ĩ cõſciẽtia, nõ diciť facere cõtra cõſciẽtiã niſi vbi oſtẽſa fuerit ſibi veritas, & ita dicit ítelligi ꝙ no. In.in.c.nouit.de iudi.

ANT.FRAN. ¶ Circa hoc quod hîc dicitur de dubitante: dicas ꝙ dubitãs poteſt licitè poſsidere & vti poſſeſsione.l. ſi prius.ff. de no. ope.nũ.& ait Bar. in.l.barbariꝰ.ĩ.xij. col.ff.de offi.præto.ĩ repeti.ſi ergo licitè poſſidet, ergo poteſt præſcribere.adde tamen quòd dubitãti nõ currit tps.l.ꝫdiu. C.ꝙ admi. ad bo. poſſe.poſſ.niſi dubitãs poſsit de facili certiorari:& ꝙ poteſt de facilicertiorari habetur ꝓ ſciente.vt no. glo. in.l.locus.de acqr. poſ.& eſt tex.in.l. regula.in.§.ſed facti.ff.de iur.& fa. igno.& habetur ꝓ Spe.in tit.de reſt. §.j.verſic.item qđ ſunt varij:vbi dicit ꝙ dubitans habetur pro ignorãte: & propterea dicit ꝙ dubitans non poteſt reddere teſtimoniũ:pro quo eſt bona glo. in.l.de ætate.in.§. nihil.& in.l.qui interrogatur.ff.de interrog.act.

✠ SEBA.SAPI. ¶ Dubitet. Vide latè per Alexand. & per dom.Iaſ.in l.iij. §. genera .ff. de acquir.poſ.vbi dicunt communem opi.eſſe quòd dubitatio non interrumpit præſcriptionem.

42 alienæ.† Aut non conſtat notoriè: & tunc aut ſolus prẽlatus ſcit:nec aliter poteſt probari & debet tacere,quia ſibi ſoli non crede ref.vj.q.ij.c.ſi tãtũ.& .c.placuit.& ea cauſa. q.vij.c.plerũq.nec detinẽdo prælatus peccat:qa hoc facit tanq̃ perſona publica,& cõ ſcientiã habet vt priuatus. Aut poſſet probari per alios,& tunc conſiliũ huius glo. eſt ſeruãdum:nec credo ꝙ prælatus cum capitulo ſufficeret ad illã rẽ reſtituendã: ex quo notoriè non conſtat rem illam eſſe alienã: quia ſicut directè cauſa non apparente non poteſt prẽlatus cum capitulo alienare.xij.q. ij.c. ſine exceptione. ita nec indirectè: aliâs poſſet confingi fraus.notoria enim debet eſſe cauſa alienationis fiendæ. de reb.eccl.non alie.c.j.lib.vj.facit.l.cum hi.§.ſi cum lis.ff. de tranſac.& hęc puto veriſsima. ¶ Quintò &
43 vltimò gl.retẽtis eiſdem terminis quærit† quid ſi dominus cuius eſt res per eccleſiam poſſeſſa rem ipſam repetit:prælatꝰ verò habens conſcientiã læſam confitetur:nunquid
b præiudicatᵇ eccleſiæ habenti bonam fidem? Reſpondet diſtinguendo ꝙ aut prælatus habebat mandatum à capitulo: & tunc confeſſio ſua nocet eccleſiæ,aliâs ſecꝰ.alle.iura.no. tamen tu gl.Idem no.glo.in.c. de conſtantinopolitana.xxij.diſt.videtur tex.iuncta glo. in.c.ij.de teſti.li.vj.& ad illud.c.remittit hîc Io.an. Aliter diſtinguit hîc .d. Ant. dicẽs ꝙ aut ꝓlatus confiteť in his in quibus habet diuiſam adminiſtrationẽ ab eccleſia &prẽiudicat eccleſiæ:qa illa poteſt ſolus in iudicium deducere.niſi ſint ardua. Aut confiteť in his in quibꝰ nõ habet diuiſam adminiſtrationẽ ſed coniũctim:& procedit iſta glo. vt ꝓiudicet demũ cũ conſenſu capituli.& hoc tenet indiſtinctè licet geſſerit actum ſolus in quo
44 confitetur. ¶ † Quia nõ debet hîoc aliquid operari,cùm in hoc etiã ei vt teſti nõ ſemper crediť: vt no.de teſti.c.à nobis.& in hoc videtur impugnare glo. quæ in hoc vltimo ſenſit contrarium. Ego ſalũando glo. in hoc vltimo dico ꝙ vbi prẽlatus ſolꝰ geſsit actũ eccleſiæ nomine:& dubitatur qualiter geſſerit actum,tunc ſtatur dicto ſuo ex quo aliter conſtare non poteſt.pro hoc alle.text.in c.ſi diligenti.ſ.eo. facit.c. dilectus. de capel. mona.nam & ſeruus interrogatur ſuper his quæ ipſe geſsit ex quo agitur de facto ſuo: vt in.l.irrogari.C. de quæſtioni.&.iiij.q.iij.

a ¶ Quid ſi prælatus. Vide gl.xliĩ.q.j.c.j.vide opti.tex.in.l.quoties.§.ſicut.ff.de admi.tuto.& in.l.idem quod.§.fideiuſſorem.ff.manda.

b ¶ Præiudicat. An confeſsio prælati præiudicet eccleſiæ vide de hoc qđ plenè no.poſt do.Ant.in.c.dudum el.ĩ.de electio.
¶ Adde an confeſsio religioſi confitentis quòd bona quæ detulit in monaſterio detinuit cũ mala cõſcientia præiudicet eccleſiæ:Ang.cõſ.lxxx.

c.ſerui.facit.l.neſennius.ff.de nego.geſt. ſed quo ad præcedẽtia dicta dico ꝙ aut prẽlatꝰ non habet capitulũ, & valet confeſsio ſua, dummodo confiteatur per viã contentioſę iuriſdictionis:vt in.d.c.dilectus. ſecus ſi per viam volũtariæ inriſdictionis:vt in.l.certũ. §.ſed an & ipſos.& ibi per Bart.ff. de cõfeſ. & per Cy.in.l.j.C.eo.aut habet capitulũ: & tunc aut voluntariè confitent ambo : & nõ credo ꝙ p̃iudicetur eccleſiæ ſi per illã deuenitur ad diſtractionẽ rerũ immobiliũ: ꝙa qđ non poſſunt directè non dicũtur poſſe facere indirectè.d.c.ſine exceptione.&.d.§.ſi cũ lis.ſecus ſi p̃iudicet quo ad fructꝰ.ar.c. quod quibuſdã.de fideiuſſo.aut confitetur in iudicio contẽtioſo,& p̃iudicat:vt in.c.ij.de teſti. lib.vj. facit.c.ſuborta.de re iudi.& quod no. Bar.& Cy.in locis præalle. aut p̃latus ſolus confitetur,& tũc ſi non volũtariè,non præiudicat:ſicut nec hoc caſu confeſsio tutoris præiudicat pupillo.d.§.ſed an & ipſos.aut in contentioſo iudicio:& tunc aut habet mandatũ à capitulo,& præiudicat.vt in glo. hîc. & operat mandatũ, ꝙa oſtendit conſenſum capituli in illa cauſa:nõ aũt operatur vt virtute mandati admittatur prẽlatus ad agẽdũ, cùm ſine vllo admittatur ex iuris diſpoſitione:vt in.c.edoceri.de reſcrip.no.Archi.in.d.c.ij.aut nõ habet mãdatũ,& tene diſtinctionem do.Ant.ſ.recitatã ꝙ in diuiſis p̃iudicat, niſi factũ ſit arduũ : quia tunc nõ poteſt eſſe ſolus in iudicio:vt in.c.j.de procu. & not.in d.c.edoceri.In cõmunibus verò ſecus: vt hîc
45 in gl.ª ¶ †Quero extra gl.dicit hîc,& in.d.c. ſi virgo.xxxiiij.q.ij.ꝙ habẽs cõſciẽtiã rei alienæ quã poſsidet peccat.niſi rem reſtituat:& alibi dicitur ꝙ nõ multũ intereſt iniuſtè detinere,vel inuadere alienum.pone ꝙ bona fide emi rẽ alienã : tractu tẽporis anteq̃ cõpleat prẽſcriptio ſcio rem eſſe alienã:quod remediũ mihi competit vt recedam à peccato & damnum euitẽ?nã ſi reſtituo ſponte, nõ habeo actionẽ de euictione:vt.l. qui rem emit. &.l.ſi poſt perfectã.C.de euict.&.l. at qui natura.§.cũ me abſente.ff.de neg.geſt.nec agere poſſum anteq̃ mihi euincat : vt iuribus p̃al. niſi in caſibus exceptis per glo. in.d.l. qui rẽ. Sol.dic ꝙ poſſum denuntiare domino vt petat,vel ſubmittere aliã perſonam quæ agat nomine domini,& omittere exceptionẽ defectus mãdati,& re euicta potero agere contra vẽditorẽ de euictione.d.§.cũ me abſente.
46 & de hoc latius per gl.in.d.c.ſi virgo. ¶ †Vltimò hîc quæro qualiter probabitur[a] hîc mala fides? vide quod dixi in.c. ſi diligenti.ſ.eo. & per Bar.in.l.j.ff.de itine.actùq̃ priua.&.l. celſus.ff.de vſuca.& cõclude ꝙ cũ mala fides cõſiſtat in animo ſicut & bona fides, nõ põt verè probari:vt no.glo.in.§.aliæ.inſti.de act. facit.l.dolũ.C.de dolo.&.c.ij.de renũ.lib.vj. Ideo probat ex coniecturis dũtaxat.d.l.dolũ &.c.ij.& ſi ius reſiſtit poſsidenti,eſt præſumptio malæ fidei.vt in reg. qui contra iura.de re.iu.li.vj.&.c.ad decimas.de reſti. ſpo.li.vj. &.l.quẽadmodũ.&quod ibi no.C.de agri.& ẽfi.li.xj.hanc tn̄ p̃ ſumptionẽ malæfidei purgat diuturnitas poſſeſsionis,vel iuſtus color in acquirẽdo:vt no.Inn.in.c.ij. de ī inte.reſt. facit qđ no.Bar.ī.l.cũ quęrebat.in fi.C,vnde vi.ſi aũt ius cõe nõ reſiſtit,põt mala fides p̃bari, ſi poſsidẽti fuit denũtiatũ tẽpore acquiſitiõis:ꝙ res illa erat aliena: vt.l.ſi fundũ. C.de euic.Idẽ ſi corã aliquibꝰ dixit ſe ſciuiſſe,vel ſcire rẽ eſſe alienam.quia præſumit illud in mente habuiſſe.l.labeo .ff. de ſupel. leg.&.xxij.q.ij.c.is aũt.Idem ſi de hoc erat fama in vicinia: & ipe poſſeſſor erat vicinus : præſumitur enim ꝙ ipſe debet ſcire ratione vicinitatis.de præſump.c.quoſdã.&.c.quanto.de poſt. p̃la. c.j.&.xvj.di.c.quod dicitis.no.Bar.in.l.j.ff.ſi cer.pet.&.d.l.celſus. Itẽ ſi fuit ſibi denuntiatũ poſt acquiſitionẽ poſſeſsionis per hominem cui erat veriſimiliter credendũ:maximè cum dedit tanta indicia quibꝰ veriſimiliter debuit credere.arg.in.c. inquiſitioni. de ſen.excõ.&.c.cũ contingat.de reſcri.& quod in eis not. & eſt de mente Bar.in extraua.ad repri.in ver.denũtiationẽ.in fi. facit l.quod te.ff.ſi cer.pet.& ſi noluit informari, habetur pro informato:vt no.Bar.in.d.extraua. facit.l.j.§.j.ff. quod vi aut clam.& in.c.ij.de tẽ.ord.lib.vj.videtur enim affectata ignorantia: vt ibi.

De ſententia & re iudicata. *Rubrica.*

ꝟ SVMMARIVM. ꝟ

1 *Sententia nõ dicitur res iudicata propriè durãte tempore appellationis. Sententia & res iudicata an in aliquo differant?*
2 *Iudex debet ſequi in ſentẽtiando opinionem ſuam & non voluntatem.*
3 *Sentẽtia poſt lapſum.x.dierũ an poſsit appellari res iudicata?*
4 *Sententia quid ſit:& quibus modis ſumatur:& quotuplex ſit?*
5 *Sententia lata ſuper exceptione peremptoria an ſit diffinitiua?*
6 *Sententia quaſi diffinitiua quæ ſit?& eius exemplum.*
7 *Præceptũ quod iudex facit vel cõmittit:an ſit ſentẽtia: & quæ?&.n.8.*
8 *Sententia habens vim diffinitiuam quæ ſit?*
9 *Sententia excõicationis an ſit interlocutoria,an diffinitiua?*

¶ Hæc rubri.duobus modis ſecũdũ Io.an.poſt Goff. ad prẽcedẽtia cõtinuatur.primò ſic.Viſo quomodo res acquirunt per præſcriptionẽ.videndũ eſt quomodo aliter acquirunt ciuiliter:ſcilicet per ſentẽtias iudicũ.Vel ſecũdò ſic. Expedito tractatu p̃ceſſus iudiciorum:ad ſnĩas quæ finem imponunt litibus veniamus.
1 b ¶ †Quia verò ſecũdũ Ioã.an.lata ſnĩa ſi nõ appellatur ab ea ſumit nomẽ rei iudicatæ[b]:& ideo & de re iudicata ſubmittit. dicit tamen ꝙ largè poteſt dici res iudicata,licet poſsit appellari. alle.
2 no.in.l.j.ff.eo.&.l.litigatoribus.C.de app. ¶ †Ex his verbis Ioã. and.bene notabis differentiã inter ſnĩam & rem iudicatã vt propriè & ſtrictè ſententia appelletur cũ adeſt appellãdi facultas, cũ verò nõ ſubeſt remediũ retractatiuum appellatur res iudicata, largè tamen poteſt etiam ante dici res iudicata, & ſic intelligit.l. litigatoribus.prẽal.vbi appellat ſnĩa res iudicata licet cõpeteret appellãdi remediũ. ¶ Sed contra hoc dictũ Ioã.and.apertè videt facere tex.in.d.l.j.ff.eo.vbi dicitur ꝙ res iudicata eſt quæ finẽ cõ trouerſiarũ pronuntiatione iudicis accipit, quod condẽnatione vel abſolutione contingit.& ſic apertè innuit ille tex.ꝙ ipſa ſnĩa nõ põt appellari res iudicata:ſed potiꝰ id quod per ipſam ſnĩam iudicatur & deciditur.& ideo per illũ tex.dicit ibi Bart. ꝙ aliud eſt res iudicata:& aliud res iudicãs.Res iudicans eſt ipſa ſnĩa ſeu actus ſentẽtiãdi: & hæc imponit finẽ controuerſiæ.Sed res iudicata eſt cauſa quę finẽ controuerſiæ à ſnĩa excipit.& hoc vult ille tex.ſecũdũ eũ.& ſic in effectu voluit Bar.ꝙ ſnĩa eſt res iudicans. res verò iudicata eſt cauſa deciſa.hinc eſt ꝙ de iure ciuili ſecũdũ eum habet per ſe tractatus ſeu titulus de ſen.& per ſe titu. de re iud.quæ niſi eſſent diuerſa non eſſent diuerſi tituli:vt,l. ſi idẽ.C. de cod.fatetur tamẽ ꝙ tex.& gl.qñq̃ ponũt vnũ pro alio. ¶ Sed contra hęc dicta Bar.& pro Io.an.ego adduco tex.in.c.dilecti.in fi.de ele.&.c.cũ inter.&.c.quod ad conſultationẽ.ī.e. vbi dicitur ꝙ ſnĩa poſt lapſum.x.dierũ tranſit in rem iudicatã. ergo ipſa appellatur res iudicata poſt decẽ dies.do. Anto. dicit ꝙ propriè & ſtrictè ſententia eſt res iudicans,& materia & quæſtio ſuper qua iudicatur eſt res iudicata:tamen alio reſpectu poteſt ſnĩa appellari res iudicata.ſi enim põderatur ſnĩa prout promulgatur,eſt res iudicans:ſi prout eſt lata & trãſiuit in rem iudicatam: poteſt tũc dici res iudicata,ꝙa irreuocabiliter & perfectè iudicata cũ non pendeat

ꝟ SEBA.SAPI.
a ¶ Qualiter probabitur. Ex qbꝰ mala fides probetur: vide latè p̃ Ange. in.l.eum qui.§.fi. circa fi.ff.de pub.ī rẽ act.d. Ant.ī.c. peruenit. co.xviij. ver. ſecundò dicit gl.j.de cẽſi.Bal. in rub.huius ti.colũ. pe.Bar.veroñ. in tract.ſerui real. c. xx.colũ.j.&.ij. & Fel.in.c.ſi diligenti.co.ij.ſ.e.& ꝙ mala fides p̃bari poſsit ex coniecturis. firmat Ale.in conſi.clxxxvij.incip. in hac cauſa.co.iij. in.ij.vol.& in cõſ. xvj.inci.circa præſentes. co.vl.in.iij. vo.&.d. And.ſicu, in conſi.ix.inci.ſuper̃mi dei. in. j. vol.
b ¶ Rei iudicatæ. Quærit hîc do.Pe. an res iudicata dicatur intra decem dies intra quos poteſt appellari: doct.noſtri ꝙ nõ, in.d.c.ad conſultationem.gloſ. iuris ciuilis contra.vt.l. eleganter.§.ſi quis poſt .ff. de condi. inde.Bart.dicit ꝙ non eſt diſcordia niſi in equinoctione ſi res iudicata accipit prẽſentẽtia ſine cauſa.& ita loquitur.§.ſi quis poſt.Si verò aſſumatur res iudicata perfectè irreuocabiliter:tunc verũ dicũt canoniſtę quod dic per Bar. in.l.j.ff.e, Andre.Barba.

odo p̃bet ma

pendeat in aliquo ex futuro euentu. ¶ Sed contra hoc ſic oppo. ſi ſentẽtia eſt res iudicans quomodo poteſt efſici res iudicata cũ maxima differẽtia ſit inter iudicãtẽ & iudicatũ: nec vnũ efficit reliquũ, imò ſunt correlatiua quę nõ poſſunt cadere in eodẽ ſubiecto? ſicut eſt differẽtia inter inſtituentem & inſtitutũ. in.c.fi. de inſti. & inter generãtẽ & generatũ: vt in.c.dãnam⁹. de ſum. tri. & de materia in.c.poſtulaſtis. de conceſ. p̃bẽ. ¶ Quare mihi poſt diligẽtẽ ſpeculationem pro omniũ iuriũ cõcordia viſum eſt ſic dicere: ꝙ ſnĩa põt dupliciter conſiderari. Primò reſpectu ipſius diffinitionis iudicialis: id eſt reſpectu cauſæ agentis: & tũc propriè appellat ſnĩa: quia cõtinet id ꝙ iudex diffiniẽdo ſentit. iudex enim habet diffinire ſecũdũ qđ ſibi videt. vt in auth. iuſiuran. qđ
2 præſta. ab his. in prin. & in.l. qualẽ. ff. de arbi. ¶ †Hinc dicit gl. no. ĩ.c. iudicet. iij. q. vij. ꝙ iudex tenet indicãdo ſequi opi. ſuã ſed non volũtatẽ. de quo in.c.j. de conſti. Secũdò põt ſnĩa conſiderari reſpectu cõtenti in ea ſeu cauſæ patiẽtis: & tũc quicquid ibi cõtinet ſumens deciſionẽ & diffinitionẽ facto iudicis: ſiue ſit cauſa principalis: ſiue acceſſoria: ſiue ſint expẽſæ vel intereſſe: appellatur res iudicata. & hoc voluit tex. ĩ.d.l.j. ff. eo. dũ dixit ꝙ res iudicata dicit q̃ finẽ cõtrouerſiarũ pronũtiatione iudicis accipit. cõſiderauit enim ſnĩam ex parte cõtẽti: & cauſę patiẽtis. nã decidẽs & deciſum habẽt ſe vt agẽs & patiẽs. ſicut in ſimili dicitur de actione reſcindente: & actione reſciſſoria: vt not. in .c. tum ex literis. de in inte. reſti. & in.l. ab hoſtibus. ff. ex quib. cau. maio. & hoc modo debet intelligi tex. in.l. litigatoribus. præalle. & alia iura quæ appellant ſnĩam rem iudicatam etiam ſi cõpetit facultas appellãdi. hoc etiam reſpectu dico ꝙ debẽt iura intelligi dũ dicũt ꝙ ſentẽtia trãſit in rẽ iudicatã: id eſt cõtẽtũ & deciſum in ipſa ſentẽtia: ſeu materia ipſius ſentẽtiæ trãſit in rem iudicatã: id eſt aſſumit authoritatẽ rei iudicatæ: vt eſt no. tex. in.d.c. qđ ad conſultationẽ. & ſecũdũ illũ tex. ſunt intelligẽda illa iura q dicũt ꝙ trãſit in rẽ iudicatã. aſſumit enim poſt decẽdiũ authoritatẽ rei iudicatę: quaſi dicat prius erat res iudicata ſed poſt decẽdiũ aſſumit authoritatẽ rei iudicatę: quia efficit irreuocabilis: & iuris authoritate competit ex ea exceptio rei iudicatæ quę fuit inducta ad iuris rigorẽ ſeruãdũ vt eſſet finis litimu: vt no. in.c. paſtoralis. §. q̃a verò. de offi. dele. & in.l. q exceptionẽ. ff. de cõdi.
3 inde. ¶ †Et per hæc decidit alia quęſtio[a] nunquid ante
a lapſum decẽdij poſsit propriè ſentẽtia appellari res iudicata. Io. an. (vt patet ex p̃dictis) ſentit ꝙ nõ: glo. tenuit cõtrariũ in.d.l.j. & in.l. litigatorib⁹. præalle. Bar. in.d.l.j. diſtinguit. ꝙ aut ſumit res iudicata pro ipſa ſententia: ſeu pro cauſa deciſa. & tũc procedit opi. illi⁹ glo. q̃a ſtatim eſt ſentẽtia & res iudicata. ſi verò ſumit res iudica-
b ta perfectè & irreuocabiliter[b] adeo ꝙ nõ poſsit trãſigi. tũc procedit opi. cõtraria quã tenuit Io. an. & eã attribuit Bar. canoniſtis per.d.c. quod ad cõſultationẽ. & ſic procedit. l. elegãter. §. ſi quis poſt. ff. de cõdi. inde. ſi verò accipit res iudicata pro effectu executiõis ſentẽtiæ, tũc ſubdiſtinguit. Quidã enim eſt effect⁹ iuris: vt q̃a à iure ſit ſtatim executio, vt in caſib⁹ in quib⁹ ſentẽtia irrogat infamiã: tunc q̃a ſtatim ſequit iſte effectus: vt in.l. furti. ff. de his q no. infa. incõtinenti dicit res iudicata. Quidã eſt effect⁹ facti, vbi requirit hominis executio. tũc quo ad id nõ dicit res iudicata. q̃a interim nõ põt executiõi mãdari ſententia: vt in.l.j. in prin. ff. nil noua. app. inter. Et q̃q̃ hæc verba Bar. prima fronte videant exquiſita: mihi tñ nõ placẽt. dico enim (vt patet ex p̃dictis) ꝙ res iudicata dicit incõtinẽti cũ ſentẽtia eſt promulgata reſpectu contẽtorũ in ipſa ſententia ſemel enim iudicata ſunt q̃ in ipſa cõtinent. ſicut enim ſententia dicitur lata reſpectu cauſæ agẽtis: q̃a iudicis officiũ finitũ eſt: vt in c. in literis. de offi. dele. ita res dicitur iudicata reſpectu cauſæ patiẽtis ſeu materiæ ipſi⁹ ſentẽtiæ. Nec obſtat ꝙ poſsit appellari & retractari. q̃a p hoc non põt argui ꝙ res nõ ſit iudicata: imò forti⁹ eſt hodie dicẽdũ: q̃a appellatio extinguit vel veri⁹ ſuſpẽdit pronũtiatũ: vt in .l.j. ff. ad turpil. & c. veniẽtes. de iureiu. & c. paſtoralis. §. p̃terea. de offic. dele. ergo res fuit iudicata & tenuit iudicatũ quia extinctio vel ſuſpẽſio p̃ſupponit habitũ: vt in.l. de cẽ. de ver. obli. & in.c. ad diſſoluẽdũ. de deſpõ. imp. q̃nimo dico ꝙ ex toto effect⁹ ſentẽtię ſcilicet nõ ſuſpendit per appellationẽ: vt dicit in.c.fi. de eo q̃ mit. in poſ. mul tò ergo forti⁹ põt dici res iudicata ſi nõdũ fuit appellatũ licet appellari poſsit. ſed fateor ꝙ ante lapſum decẽdij, nõ habet authoritatẽ rei iudicatę irreuocabiliter. & ſic loquit. d.c. qđ ad cõſultationẽ. ſicut dicimus in ſimili
a ꝙ p miſsionẽ ex primo decreto q̃s efficit ver⁹ poſſeſſor ſaltẽ de iure canonico, ſed nõ incõmutabiliter, ſed p lapſum anni efficit irreuocabilis: vt no. in.c. q̃n. §. in alijs. vt lite nõ cõte. & in.c. contingit. de do. & cõtu. & hanc partẽ vt dicatur res iudicata licet poſsit appellari: tenet Hoſt. poſt Goff. in ſum. e. tit. §. hoc aũt. Ad.l. eleganter. §. ſi q̃s. poſt p̃alle. rñdeo ꝙ principaliter loquit de re iudicata à qua nõ põt appellari: nõ tñ ſequit quin & ante dicat iudicata: vnde tex. poſtmodũ ibi diſtinguit ꝙ ſi fuit appellatũ põt trãſigi: & ſic p̃ſupponit ꝙ dicit res iudicata: licet fuerit appellatũ: nec reſpectu executiõis põt dici res iudicata: q̃a is q̃ exequit nõ iudicat: imò mãdat executioni rẽ per aliũ iudicatã: vt eſt tex. in.l. executorẽ. C. de execu. rei iudi. & ſic nõ ꝓcedit illa Bart. cõſideratio.
4 ¶ †Nũc ꝓ declaratiõe rubri. & p̃dictorũ q̃ro quid ſit
c ſentẽtia[c]? So. dic ꝙ ſentẽtia põt multipliciter ſumi. q̃nq̃ enim ſumit ꝓ ſignificatione cuiuſq̃ oratiõis: q̃nq̃ pro opinione in aliqua re. vt in.c. veniã. xxxv. q. ix. & ſ. dixi de ferijs. c. capellanus. & multis alijs modis põt ſumi. de quib⁹ p Hoſt. in ſum. eo. ti. in prin. ſed quo ad materiã noſtrã ſnĩa eſt diffinitio iudicialis cõtrouerſię finẽ imponẽs: determinat em̃ iurgantiũ cõtrouerſias. vt.l.j. ff. d
eo. & c. iurgantium ĵ. eo. Dicitur autẽ ſententia quia iudex ſecũdũ qđ ſentit declarat diffinit & determinat lites & dubia inter partes. l. ſicuti. §. ſed ſi q̃rat. ff. ſi ſer. vendi. & c. forus. iũcta gl. ĵ. de ver. ſig. & ſcias ꝙ ſentẽtiarũ tres ſunt ſpecies. q̃dã dicit diffinitiua. quędã interlocutoria. quędã habẽs vim diffinitiuę. gl. verò. ij. q. j. in ſum. addit aliã ſpeciẽ: dicit enim ꝙ q̃dã eſt ſentẽtia p̃cepti. & vide
d illã gl. q̃ eſt optima in materia noſtra. Diffinitiua[d] eſt illa q̃ imponit finẽ toti cauſæ in iudiciũ deductæ vt not. gl. in cle. vna. de ſeq. poſſeſ. & fru. & dicit diffinitiua q̃a
5 imponit finẽ cõtrouerſię & finit iudicis officiũ. ¶ †An aũt ſentẽtia lata ſup exceptiõe perẽptoria dicat diffini-
6 tiua? vide qđ no. in cle. fi. de appel. in glo. ij. ¶ †Reperit quędã quaſi diffinitiua: de qua per gl. in.c. cõſultatiõib⁹ de offi. deleg. vt eſt ſnĩa lata ſup poſſeſſorio. nã habito reſpectu q̃a põt intentari poſtea petitoriũ non dicit ex toto diffinitiua. vide tñ qđ dixi. in.c. fi. §. de iudi. Interlocutoria eſt illa q̃ inter principiũ & finẽ cauſę ferit ſuper his q̃ incidũt vel emergũt. vt no. gl. ĩ.d. cle. j. de ſequeſtr. poſſeſ. & fru. in ver. diffinitiua. & dicit interlocutoria, vel q̃a iudex non diffinit cauſam ſed interloquit inter principiũ & finẽ: vel q̃a iudex inter partes loquẽdo ſine ſolẽnitate ſcripturę pronũtiat: vt dicit Hoſ. poſt Goff.
7 in ſum. ea. §. ij. in prin. ¶ †Sed dubitat de p̃cepto qđ iudex per ſe vel nuntiũ facit de cõparẽdo. gl. in aut. de hære. & fal. §. illud. ver. decreto. colla. j. dicit ꝙ eſt interlocutoria. Sed glo. in ea. aut. §. ſi quis autem non implens. dicit ꝙ eſt quaſi interlocutoria. & credo poſſe dici ꝙ ſi cauſa erat inchoata ante p̃ceptũ: tũc dicit verè interlocutoria. q̃a interloquit præcipiendo inter principiũ & finẽ cauſæ: ſi verò nondum erat inchoata. & tunc dicit quaſi interlocutoria: q̃a non fit inter principiũ & finẽ:
8 ſed ante. ¶ †Quædam ſententia non eſt diffinitiua: ſed

✠ SEBA. SAPI.

a Alia q̃ſtio. Adde glo. in.c. non ſolũ. in ver. ĩnouata. de ap. in.vj. quæ vult quòd tũc propriè dicitur iudicatum quando appellari non poteſt. & illã no. Gemi. ibi ad fi. prin. ad ſtatuta cuius meminit Feli. in.c. fi. in fi.j. eo. & dicit eſſe addẽdã hic. & ad hoc vide etiã Rom. in cõſil. cccxxxiiij. inc. circa principiũ. in ij. colum.

b ¶ Et irreuocabiliter. Adde Rom. cõſili. cccxxxiiij.

c ¶ Quid ſit ſententia. Adde Ioan. de Ana. cõſ. xvj.

d ¶ Diffinitiua. Adde quæ ſit ſententia diffinitiua: quę interlocutoria: & quæ ſit miſta: An. de but. cõſi. vj. Anto. conſi. cxv.

habet vim diffinitiuæ:vt qñ nõ imponit finẽ cauſę:ſed expectabat aliã ſnĩam poſt ſe.vt cũ iudex pronuntiat ſe nõ iudicẽ in illa cauſa:vt no.gl.ĩ aut.habita.C. ne fi.pro patre.& in.c.ſignificãtib⁹.de offi.dele.& vide per Bart. de hoc in.l.titia.ff.de accu.& quod not. in.c. peruenit.j. de appel.Snĩa pręcepti eſt qñ iudex ſine cauſę cognitione aliquid percipit extra iudiciũ.&hęc impropriè dicit ſnĩa.& de hoc per glo.ij.q.j.in ſum.& per Inno in.c. ad aures.de tẽpo.ordi. ¶ † An verò excõicatio dicat ſnĩa. & an trahat poti⁹ ad materiã interlocutoriarũ, q̃ diffinitiuarũ.vide per Inn.in.c.per tuas.de ſentẽ.excõi.& ibi dixi.& gl.ij.q.j.in ſum.& per Io.an.in.c. venerabilibus. eo.tit.lib.vj.& per Archi.in.c.vt animarũ.de cõſti.e.ti. lib.vj.vbi dicit q̃ impropriè dicitur ſententia, quia potius punit q̃ finem cauſę imponat. Abſolutio etiã dicit ſententia.xj.q.iij.c.ij.& in rubri. de ſentẽ. excommuni. & abſolu.ſed impropriè ratione prædicta. & vide in locis præallegatis.

a ¶ Ideo ſummo ſic. Põdera quia iſtud ſummariũ eſt cõtra caſum.l.ĩ.C. quãdo prouo.non eſt neceſſ.Andre.Barba.

b ¶ Appellatiõe canonũ. Adde q̃ in odioſis canonis appellatione venit tantum papalis ſe⁹ in fauorabilib⁹ ſecundũ Cald.conſi.xvj.de cõſti.

c ¶ Eſt nulla. quid ſi ſentẽtia feratur contra cõſuetudinem.Ia.de rauẽ. tenet q̃ valet: quia conſuetudo cõſiſtit in facto. & ſic põt probabilius ignorari q̃ lex .c. j.de conſti.li.vj.& ita no.in.l.ĩ.C.qñ prouo.non eſt neceſ.& ibi Cy. vbi etiam not. quid iuris quando lex habet plures intellectus & fertur ſententia cõtra vnũ ĩtellectum approbatum per conſuetudinem:ſec⁹ ſi de eo dubitetur.vt.l. in lege.ff.de cõtra hẽ.emptio. Andr. Barba.

d ✠ SEBA.SAPI. Sententia nulla. Hinc eſt quòd de ſnĩa nulla non eſt facienda mentio. vt per Feli.in.c.ex tenore.col.iĩj.ver. de reſcripto nullo. ſ.de reſcrip.

e ¶ Strictè ſecus Ad de Ioã.de ana.cõſ. lxxxiĩj. et vide q̃ poſui in.§.cõdẽnatũ.in apo. ad Bar. de tortis.

f ¶ Sẽtẽtia lata. Iſtã materiam totã reaſſumit Domini. in c.in tantum.in pe. & vlti.co.xxj. diſtĩ.& ibidem latiſſimè.d.Bar.de bel. in ſuis recol.

g Notoriè excõmunicatus. Adde q̃ nec conſenſu partiũ poteſt ei⁹ iuriſdictio prorogari vt etiã voluit Ro. cõſi.cxlviĩj.ſed qd ſi excõicatus non reputabatur:vide Ro.ſing.ſuis.fol.xxij.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Sententia eſt nulla ſi error iuris in ea eſt expreſſus.& nu.4.*
2 *Sententia lata contra legem ciuilem eſt nulla:etiam in foro canonico:ſecus ſi eſt lata contra ſtatuta laicorum.*
3 *Sententia nulla non poteſt dici ſententia.*
5 *Caſus in quibus ſententia redditur nulla licet in ea error iuris non ſit expreſſus.*
6 *Sentẽtia lata contra ius an & quo caſu ſit ipſo iure nulla. & nu.7.&.12.*
8 *Sententia continens plura capitula vel vnum ſi in aliquo caſu ſit erratum an ſaltem reſpectu reſidui valeat.*
9 *Sententia lata contra legem habentem plures intellectus non eſt ipſo iure nulla.*
10 *Iudex an teneatur in ſyndicatu ſi iudicauit ſecũdũ opinionem multorum qnæ tamen non eſt vera?*
Iudex non ſequẽdo communem opinionem eſt in culpa, niſi ſit falſa vel poſſit probabilibus rationibus conuinci.
11 *Appellans ſi ſuccubuerit releuatur à condemnatione expenſarum,ſi vna opinio doctorum erat pro ipſo.*
12 *Sententia lata contra extrauagantes non incorporatas:non eſt nulla:niſi extrauagantes ſint multum notæ.& nu.16.*
13 *Sententia lata contra ius cõmune:non expreſsè ſed intellectualiter:non eſt nulla ipſo iure.*
14 *Sentẽtia lata cõtra rationẽ legis quæ licet loquatur in alijs terminis eſt nulla:ſecus ſi ſit lata contra ſimile alicuius legis.*
15 *Pœnalis diſpoſitio extẽditur ad limites rationis expreſſæ.*
16 *Sẽtẽtia lata cõtra ſtatuta particularia alicuiusloci an ſit nulla?*
17 *Sententia lata contra cõſuetudinem non eſt nulla, niſi conſuetudo ſit notoria.*
18 *Sententia lata contra priuilegium: valet:quando ſumus in priuilegio cui pars poteſt renuntiare:aliâs ſecus.*
19 *Tacens non habetur pro conſentiente:quando ſi expreſſe vellet conſentire non poſſet.*
Exemptus non poteſt renũtiare priuilegio exemptionis ſuæ.
20 *Decretum poſitum ex falſa cauſa non tenet.*
Decretum iudicis an præbeat iuſtam cauſam poſſidendi?
21 *Sententia adiudicationis ex ſecundo decreto dicitur interlocutoria,ex eo quia poteſt reuocari quãdo patet quòd non fuerat debitum.*
22 *Sentẽtia nulla an conualidetur propter interpoſitionẽ appellationis?*
Sententia lata contra falſum procuratorem non habentem mãdatum eſt nulla.
23 *Sententia nulla ex defectu ſolennitatis poteſt confirmari per partes quòd valeat tanquam pactum: & non tanquam ſententia:ſed non per viam appellationis.*
24 *Ratihabitio non trahitur ad ea quæ non pendent ex voluntate partis.*
25 *Iudex qui tulit ſententiam nullam an poſſit ſuper eadẽ cauſa iterum pronuntiare?*
26 *Iudex delegatus qui probabili errore ductus tulit aliquã ſententiam poteſt illam reuocare,& ſuper cauſa iterum pronuntiare.quod an procedat:vide nu.28.*
27 *Non facere & malè facere paria ſunt.*
28 *Si prouidetur alicui nõ idoneo ignoranter prouiſio an ſit nulla?*
29 *Papa ſi mandet vt prouideatur Titio reperto habili de beneficio ſi fiat collatio:& poſtea appareat inhabilis ,an valeat?*
30 *Curator datur alicui tanquam prodigo:item minori qui nõn ſit nec prodigus vel minor an teneat?*

¶ *CAP. I.*

1 SEntentia. ¶ † Nõ valet ſentẽtia quæ contra ius eſt lata expreſſo errore in ſententia. ita ſummat do. Ant. qa Io.an.nõ ſummat ppter breuitatẽ. Hoc ſummariũ eſt in ſe verum; ſed non cõgruit literæ in qua nulla fit mẽtio de expreſ-
a ſione erroris in ſentẽtia.ideo[a] ſummo ſic.Sentẽtia lata cõtra leges vel canones:nõ tenet:nec ab ea opus eſt appellare. ¶ Caſu literali nõ indiget: neq; tria capitula ſe quẽtia:qa eorũ litera clara eſt ĩ ſe.Ber. ¶ No.primò differentiã in vocabulo inter iura ciuilia & canonica. Nã legũ appellatione veniũt iura ciuilia: appellatiõe cano-
b nũ[b] veniũt canonica.Et ex hoc vlti. & ex text. infertur q̃ omnis cõſtitutio eccleſiaſtica põt appellari canõ.con cor.c.j.de conſti.&.xxxj.diſt.c.nicena.& hoc verũ ſumpto largo vocabulo:aliâs ſecus.de quo vide bo. glo.iij. di.in ſum.vbi notant varia nomina cõſtitutionis eccleſiaſticæ.Itẽ dic q̃ canones poſſunt dici leges: vt probat in.d.c.nicena.facit tamẽ in cõtrariũ.ij.di.c.lex. ¶ No. ſe cũdò q̃ eccleſia intãtũ approbat leges ciuiles vt ęquipa ret eas canonib⁹ in foro eccleſiaſtico.& intellige qñ nõ cõtradicũt canonibus.de quo dic vt plenè no. in.c.j.de
2 no.ope.nun.&.c.ſi in adiutoriũ.x.di. ¶ † Et no. q̃ ſentẽ
c tia lata cõtra legẽ ciuilẽ:eſt nulla[c]: etiã in foro canonico.ſecus dic ſi eſſet lata cõtra ſtatuta particularia laicorũ:vt in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſti. & dic vt ibi dixi:licet aliud ſenſerit Bar.in.l. cunctos populos.C.de
3 ſum.tri. ¶ Nota † q̃ ſentẽtia nulla[d] põt dici ſententia&
d hoc largo modo:nã ſtrictè ſecus[e].arg.in.l.iiij.§ cõdẽnatũ.ff.de re iudi.maximè qñ fuit lata à iudice nõ ſuo.ad
e hoc glo.no.in cle.j.de ſequeſtra. ¶ Not.vltimò ex fi.c. pro cõmuni vſu loquẽdi cũ dicimus ſentẽtiã eſſe nullã ipſo iure.& dic ipſo iure id eſt ipſo iure diſponẽte:non enim eſt neceſſe expectare ſententiã infirmatoriã homi
4 nis. ¶ † Opp.cõtra tex.& videt q̃ ſentẽtia lata[f] cõtra ius
f teneat:vt in.c.cum interj.eo. & .l.cũ prolatis.& .l.pẽſes. ff.de re iudi.Solu.glo.(vt arbitror) in prima parte metu contrarij:ponit duos intellectus ad text. Prim⁹ vt intelligat de legibus & canonib⁹ diſponẽtib⁹ vt nõ valeat ſentẽtia à nõ ſuo iudice lata.vt in.c.in primis.ij.q.j.& in c.at ſi clerici.ſ.de iud.&.C.ſi à nõ cõpe.iud.p totũ.Secũdus vt intelligat generaliter qualitercũq; ſit lata cõtra leges aut canones,dũmodo exprimat error in ſentẽtia: nulla eſt:vt in.l.ſi expreſsim.ff.de appel.&.l.ij.q̃ ſen.fine appel.reſcin. &.ij.q.vj.c.ei q̃ appellat.§. diffinitiua. ver. itẽ ſi ſnĩa. Ad contraria dic,q̃ procedũt quãdo error in ſentẽtia nõ fuit expreſſus:& hoc eſt de mente gl.cũ qua doc.cõmuniter tranſeunt.ego dico nõ eſſe neceſſe tex.
5 iſtũ reſtringere ad iſtos duos intellectus. ¶ † Nam in infinitis (vt ita dixerim) caſibus ſentẽtia cõtra leges canonéſve prolata eſt nulla licet error in ſentẽtia non ſit expreſſus:vt puta ex defectu iuriſdictiõis : vt in .c. at ſi clerici.pãlle.Item ex defectu iudicis:vt qa notoriè excõ
g municatus[g].vt in.c.ad probandũ.de re iudi.Itẽ ex defectu litigatorũ:vt qa cõtra minorẽ ſine curatoris authoritate in iudicio exiſtente.l. ſi curatorem habens .C. de in inte. reſti.&.l. clarũ.C. de aut.pſtã.&.l.j.&.l.ij.C.qui leg.perſo.non ha.in iud.Itẽ ratione tẽporis. vt quia die feriato fuit lata.vt in.c.fi.de fer.Vel de nocte:vt in.c.cõ ſuluit.de offi.dele.Vel ratione loci. quia in eccleſia per

iudicem

ANT.FRAN. De ista materia ꝓrogationis iurisdictionis plenè traditur in.l.consensisse.ff.de iudi.& ĩ c.P.et.G.de offic. dele.& an iurisdictio ꝓgatadicat eẽ delegata vel ordinaria:vide Bald. in.l.j.ff.de iudi.& in.l.j.C.vbi de cri. agi opor.dicas tñ quòd si iurisdictio a fit taxata certis finibus illa non potest prorogari etiã de quantitate ad quantitatẽ:vt per Bar.in.l.intra conuenientes.ff.ad municipa. & per Cy. in.l.si quis ex consensu.C. de ep.au. & habetur per gl. in.d.l.j. ff. de iudi. b an autẽ in crimina libus habeat locũ prorogatio . vt in ꝑall.l.si qs ex consensu.vbi per Bal. in.l.j.ĩ prĩ .C. vbi de cri.agi.opor.vide Inn.in.c. pastoralis.de rescri.vbi ponit an iurisdictio prorogatur qñ dubitatur de ipsa.et an prorogatio fieri possit ĩ causa meri vel mixti imperij, & per procuratorem:vide per Spe. in tit. de ele.in.§. excipi põt.ver.sed not.& ĩ ti. de iurisdi.om. iudic.versi.vnum.

a ¶ Ius illi reddi. Adde Roma. cõsi .cc-xiij.

b ¶ Error in sententia.Adde Ioan .de ana.cõ.vj. Ale.cõ. cxxiij.j. li.& cõsi. lxxix.ñ.lib. & vide Fran.are.consi. xxv.

c ¶ An sententia. Vide Bar.ĩ.l.is cui bonis.ver. quærit gl. ff.de ver.obli.Bar. Ang.Are.& alios. in.l.si expressim. ff.de app.Moder. in.l.pen.ff.de iusti; tia & iure.

d ¶ Præsumẽdũ esse. Quomodo & qñ pro sententia ꝑsumatur:vide Feli.late in.c.quoniã cõtra falsam.col. xij. s. de ꝓb.vbiẽt alij.

e ¶ Tenet sentẽtia. Adde Roma. cõsi. cclxxx.& vide p

iudicem seculare.vt in.c.decet.de immu. eccle.lib.vj.Vel per mulierẽ seu minorem qui iudicare nõ possunt.l.cũ prætor.ff. de iudic. & plenè no.in.c.suscitata. de in inte. resti. & in multis alijs casibus de quib9 vide per Spe. in tit.de sen.prola.§. iuxta. & vide ibi in ver. item est nulla ratione litigatorũ. per Ioã.an. an valeat sententia lata pro bannito contra a statutũ quod prohibet ius illi reddi& præcipit audiẽtiam denegari. In omnibus ergo istis casibus & similibus potest iste textus verificari.semper enim sentẽtia erit nulla quãtuncunq; error in sentẽtia b nõ sit expressus. ex quibus patet quòd gloss. & summarium domin. Anto.nimium restringunt literam quę loquitur indistinctè. ¶ † Et pro clariori 6 responsione ad contrarium .s. formatũ distinguo sic:ꝙ aut sentẽtia est cõtra ius habito respectu ad merita causæ dũtaxat. aut illud ius cõtra quod est lata sentẽtia concernit extrinsecus aliã iniustitiam à meritis causæ: puta vt sententia non feratur die feriata vel aliquod simile. Primo casu debet distingui an sententia c sit lata cõtra ius iuris errore in c sententia non expresso & valet sententia. sic loquitur.c.cum interj.e.&.l. cũ prolatis. &.l.præses.ff.de re.iud.secundũ vnũ intellectum:& hoc casu procedunt iura quæ dicũt ꝙ sententia facit ius inter partes licet sit iniusta.d.c.cũ interj.eo.&.ff.de re iud.l. res iudicata.&.l.ingenuũ.ff.de sta.homi. Aut fuit in sententia iuris error expressus: vt puta disceptabat super testamẽto à minore facto,& iudex pronuntiauit testamẽtum valere:quia minor.xiiij.annis potest testari : vel disputabatur de validitate certæ electionis:& iudex pronũtiauit electionẽ valere, qa suspẽsi possunt eligere:& tunc sentẽtia est ipso iure nulla:vt in iuribus superi9 alle.Secũdo casu principali quando est lata sententia contra ius concernens aliam iniustitiam & nõ merita causæ,& tũc dico regulariter quòd sentẽtia est ipso iure nulla:siue sit expressus error in sentẽtia.siue nõ: & in hoc mẽbro potest generaliter iste tex.verificari.Nam regulariter quicquid fit contra ius est nullũ:etiã si nõ determinat exꝑsse actũ esse nullum vt in.l.non dubiũ.C.de legi.& iurisgẽtiũ.§. si paciscar.ff. de pac.& in reg.quæ cõtra ius.de reg. iur. li. vj.&.x.di.c.vides.& in alijs iuribus.s.alle.Dices tu q̃ est diuersitatis ratio inter istud mẽbrum & præcedẽs.So.nemo tangit.Ego aũt dico sic ꝙ in concernentibus merita causæ datur iudici facultas discernẽdi & arbitrãdi cuius partis iura sunt potiora: qa non potest dari certa regula:vt in.l.iij.ff.de testi.& in.c. in nostra.eo.ti.&.c.causam j.eo.cum simi. & ideo in istis præsumit esse iustũ quod iudex iudicauerit.Hinc est ꝙ iura dicunt pręsumẽdum esse d pro sententia iudicis saltem per lapsum tẽporis.x. dierũ.d.c. in pręsentia. &.c. causam.nisi exprimatur error iuris.quia tũc cessat pręsumptio quæ erat pro iudice: cum notorietas habeat cõtrariũ offuscare & confundere illã pręsumptionẽ.viij.di.c.veritate manifestata.& in incertis nõ certis opus est coniecturis.vt in reg.ij j.de re.iu. clarè enim patet sniam tunc esse cõtra ius.ideo tũc meritò est nulla.In alijs verò iuribus cõcernentib9 aliã iniustitiam à meritis causę nõ datur facultas iudici discernẽdi:sed ponit necessitas obtemperandi:vt in.c.j.&.c.ne innitaris. de cõsti.&.l.leges sacratissimæ.C.de legi. vbi dicitur ꝙ leges constringunt vitas hominũ:vt in.c.j. de cõsti.dicit ꝙ canones ab omnibus sunt seruandi. meritò ergo si snia reperitur lata contra ius virib9 non subsistit: nõ enim põt inferior tollere legem superioris: vel in aliquo cõuenire in casib9 nõ permissis: vt in cle.ne romani.de elec.xxvj.q.ij.c. ĩstitutiõis. &.c.quod super his.de maio.& obe. notabis bene hãc rationẽ.& optimè facit pro ea parte quod in simili no.Bar.in.l.is cui.ff.de ver. obl.in ver.quærit glo.in.l.sæpe.ff.de tuto.& 7 cur.da.ab his. ¶ † Nunc aũt quæro an indistinctè procedãt superius dicta vt in primo mẽbro sentẽtia teneat vel annullet expresso errore,& ĩ secũdo sit nulla siue exprimat error:siue nõ.Solu.distingue sic:ꝙ aut sentẽtia fuit lata cõtra ius litigatoris tãtũ:&tũc regu e lariter tenet sentẽtia, e vnde opus est appellatione: q̃a ius præsumit iudicem rectè fuisse motũ:vt prædixi:fallit si iniustitia sit notoria f :tunc enim est nulla.arg.opti j.eo.c.inter cæteras.vbi plenius dicã.no.Inn.in.c. fraternitatis.de fri.& malej.e.c. cùm bertoldus. & do.Ant.hîc.& in.d.c.inter cęteras.probatur ratione.in notorio enim cessat ratio pręsumptionis,quia sustinetur iniusta sentẽtia: non enim habet tunc iudex potestatem cognoscendi:sed tantum iudicandi: seu verius exequendi:vt in.c.quoniã.de fi.presby.&.c. euidentiã j.de accu.&.ij.q.j.c.manifesta.no.Inn. in.c.ex parte.de verbo.sig.facit.d.c.veritate. viij.dist.nã hoc casu põt sentẽtia iniusta simpliciter dici cõtra leges prolata : & sic nulla: vt hîc.Aut cessat hæc notoria iniustitia : & sic si fuit expressa causa contra ius cõmune: & alia quæ non est cõtra ius, sentẽtia tenet. Inn.in.c.in præsentia.de renũ.& Ioã.andr.in c.cũ interj.eo.nam tunc sustinetur sententia ratione alterius causæ quę nõ est contra ius: & optimè pro dicto Inn.adduco.c. per tuas. j.qui si.sint leg.Iudex enim exprimẽdo duas videtur non pręcisè fundasse se super altera dũtaxat.vnde satis est ꝙ snia posset sustineri ex illa q̃ non est contra ius.ad hoc bene facit ratio literæ.in.d.c.causam. vbi dicit ꝙ iudicis animus nõ semper ad vnam probationis speciẽ inclinat:& in dubio debem9 interpretari vt potius res valeat j.de verb.signi. abbate.&.l.quoties.ff.de ver.signi.& hoc videtur procedere etiã si altera causa sit contra ius litigatoris,quoniam in dubio præsumitur iusta:vt ꝑdixi:& imputandũ est nõ appellanti. Hoc tamẽ dictũ Inn.limito quando ex causa expressa quæ non est cõtra ius posset si esset vera sustineri.Exemplũ primi:iudex pronũtiauit testamẽtũ valere:quia minor.xiiij. annis potest testari.qa probatũ fuit ꝙ testator erat maior.xiiij.annis.nã snia põt ex hac vltima causa sustineri:vnde non habet vitiare expresio causę falsę ꝑ inutile:vtile enim per inutile nõ debet vitiari,ex quo sunt ĩseparabilia. vt ĩ reg.vtile.de re.iu.li.vj.Exẽplũ secũ di qñ iudex sic pronũtiat testiñ valere:qa minor.xiiij.annis potest testari : & quia nullus defectus affuit in numero testiũ. certè sentẽ

eundẽ quãdo sit nulla ipso iure.singu.suis.fol.vj.

SEBA.SAPI. f ¶ Notoria. An sententia notorie iniusta valeat:vide remissiuè per Fel.in c.si qñ.in prĩ.s. de of.de.& qũo snia dicatur continere manifestã iniquitatẽ.colligitur ex no.per Ang.in.l. si pars iudicãtiũ.in prin.vbi est bon9 tex.ad hanc materiam in versic.nisi aptè.sentit eñ An. qđ dicitur cõtinere manifestam iniustitiam quãdo apparet ex processu cuius tñ cõtrariũ sentit Bal.in .l.j . ĩ pe.co.ver.sed quid si iste .C.ne fi. pro patre.et in.l.fi . ad fi.C.sen. resc . non pos.

a ¶ Et pro parte nō. Adde Alex. cons. c. iiñ. lib. Roma. cōsilio. cclxxxj.

b ✠ SEBA. SAPI. ¶ Illud ius. Vide Deci. in c. nā cōcupiscētiā. co. ñ. in .j. lec. s. de consti. & pulchrè per alleg. præceptorē meū. d. Rochū cur tiū ī repeti. c. fi. co. xx. de consue. & quot modis dicatur ius dubium declarat Alexā. in apostil. ad Bar. in. l. qđ nerua. col. vj. ff. depo. & Soz. in ru. ff. de reb. du. vide de Abb. ī. c. capellan⁹. co. iñ. s. de ferñs.

c ¶ Nō sit bona. Adde Petr. de ancha. consi. cclx.

d ¶ Notissima. Adde ꝙ sententia lata contra extrauagantem sit nulla: Ro. con. cclv. ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an sentētia lata cōtra extrauagātem sit nulla: dicas ꝙ sententia lata contra ius cōmune vel cōtra constitutionē vel cōtra statutum est ipso iure nulla. l. ñ. et ibi Bart. qñ prouo. nō est necess. & ibi etiā per Alex. in apo. secus tamen est si sententia sit lata cōtra cōsuetudinem. qa illa valet si ab ea nō appelletur: vt per Bal. in titu. de pa. cōstā. in. §. sed nos roma. in pe. col. & no. in. c. j. de consti. li. vj. & in. c. cū dilectus. de consue. & in. l. de quibus. ff. de legi. & vide quæ not. in. c. j. de consue.

e ¶ Quòd si ratio. No. de ratione expressa ī. l. & ad hoc optimè facit qđ no. Pet. de anch. elegāter in repe. c. canonū statuta. in xxv. co. de cōsti. Item vide qđ scribit Domi. in. c. vt litigātes. in vlti. co. de offi. ord. lib. vj.

✠ SEBA. SAPI.

f ¶ Principis. Vide Bar. & alios in. l. cū ꝓlatis. ff. de re iu. cū multis allegatis per Fel. in. c. pastoralis. col. j. ver. vlt. per istum tex. s. de off. dele. vbi latè de sentētia lata cōtra extrauagātē & cō extra statutūnō in sertū ī corpore iuris, & contra decisiones rotæ & plura. vt ibi & hic & cuius authoritatis sint extrauagātes ponit idem Fel. in c. ñ. colū. antepen. s. de rescriptis.

tia est nulla. qa p̄suppositō ꝙ illa causa sit vera: tamē ex ea non pōt testamentū sustineri, quia non sufficit solennitatē fuisse adhibitā nisi testator fuerit habilis: vt in. l. si quēram⁹. ff. de testa. & not. bene hāc limitationē. quia nemo tāgit: aut fuit expressa causa cōtra ius cōmune dūtaxat, vel simul cū alia ex qua tñ nō pōt sustineri sentētia. & tūc si illud ius cōmune est clarū & indubitatum tūc nō valet sententia: qa cessat ratio præsumendæ iustitiæ: vt prędixi. hoc limito verū quādo causa cōtra ius expressa respicit totam sentētiā: vt puta quia cōtinet vnū articulū vel plures cōnexos. ¶ † Si autē continet plura capitula, & error cōtra ius expressus cōcernat vnū dūtaxat: tunc solū corruit illud capitulū. in alijs verò remanet sententia valida. ad hoc alle. gl. sing. & Bar. in. l. ij. C. de re iudi. probo ratione. nā qñ sunt plura capitula separata videnť tot sñię, quot sunt capitula: vt. l. etiā. ff. de mino. ideo pōt ꝓ parte valere & ꝓ parte nō[a]. l. quædā mulier. ff. fami. her. Sed qñ sñia cōtinet vnū capitulū, nō pōt pro parte valere, etiā si error sit in parte. ad hoc gl. no. in. l. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. q̄ dicit ꝙ si habēs facultatē cognoscēdi vsq; ad. x. cōdēnauit ī. xv. nō valet sñia etiam vsq; ad. x. & tenuit illā gl. ibi Bar. & Bal. in. l. j. C. si aduer. rē iudi. qa cū sñia sit res indiuisibilis nō potest valere pro parte. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercis. & l. cū certa ratione. C. quādo prouo. non est necess. no. Bal. in. d. l. ij. secūs in re diuisibili: qa tunc vtile non vitiat̄ per inutile: vt in. c. si quos. de seruis. xij. q. ij. & l. sancim⁹. C. de dona. & hoc bene no. ¶ † Si aūt illud ius[b] cōtra qđ est sñia lata est dubiū vt qa sunt multę opi. hīcinde vel est dubiū in suo intellectu. & tunc sñia valet, qa talis error excusat. hoc probatur in d. l. cū prolatis. ff. de re iudi. secūdū vnū intellectū quē sequūtur cōmuniter doct. & ibi in l. ij. C. quę sentē. si. app. & ibi per Bar. & doc. Ant. hīc. & optimè facit tex. in. l. regula. ff. de iur. & fa. ign. & in. d. c. cū dilect⁹. de cōsue. & quod no. glo. in. c. cū venerabilis. eo. tit. &. c. vno. de post. pręla. lib. vj. ¶ † An autē possit iudex syndicari qui malè iudicauerit, qa elegit opi. quā multi sequunť licet nō sit bōa.[c] Bart. in. d. l. cū prolatis. tenet ꝙ fic. mitius tñ debet puniri secūdū eū. ad hoc alle. quod no. insti. de obl. q̄ ex quasi deli. in prin. Sed Ang. de pe. dicit in .d.l. cū prolatis: hoc verū qñ altera opi. esset approbata: aliās aūt licitū est alterā pręeligere. alle. Inn. in. c. ne innitaris. s. de consti. Ego dico ꝙ si opi. cōtraria est magis cōmunis procedit dictū Bar. qa est in culpa nō sequendo cōem opi. ex quo erat vera. arg. ī. c. j. de deci. & dicit Io. an. in. c. j. de cōsti. ꝙ cōis opi. est sequēda: nisi sit euidēter falsa, vel possit probabilib⁹ rationibus conuinci. sed vbi tātus esset opinionū cōflictus vt nō possit apparere quæ sit opi. magis cōmunis, tūc posset procedere opi. Ange. & hoc casu posset ꝓcedere opi. Pe. quā recitat do. Ant, in. c. vt debitus. de appel. vbi dicit † ꝙ si vna opi. faciebat ꝓ appellāte releuatur si succubuerit, à cōdēnatione expēsarū. & vide qđ ibi dico. &. in. c. j. de cōstit. ¶ † Et p hæc idē dicēdū, vt scilicet sententia teneat qñ est lata cōtra legē seu decretalē extrauagātē: nā cū nō sit in corpore iuris clausa p̄t de ea ꝓbabiliter dubitari & hoc probatur in. d. l. cū prolatis. secūdū aliū intellectū quē sequuntur ibi Bar. & Ang. & alij. & Bal. ī. l. ij. C. quę sentē. fine appel. rescin. & do. Ant. hīc. & in. c. pastoralis. de fi. instr. & vide quod ibi dixi.

d Ego puto hoc verū: nisi extrauagās esset in loco illo notissima[d] exemplū in extrauagāti, ad reprimēdū. quæ quotidie allegantur in scholis & iudicijs. tūc enim cessat ratio incertitudinis. facit. c. j. de postu. prelato. &. xvj. dist. c. quod dicitis. quod nota. & facit quod infra dicam in consuetudine. ¶ † Item vt sententia teneat quando ius commune non est expressum, sed per argumenta & conclusiones non pōt intellectualiter reduci vt sit contra ius cōmune. & hoc notabiliter voluit Inno. in. c. P. &. G. de offic. deleg. & facit quod no. glo. in. c. ij. de testibus cogē. ¶ † Quid autē si est lata contra simile legis, non tamen reperitur lex cōtraria in illis terminis. Iaco. de arena & Cynus in. l. j. C. de legibus. dicūt sententiā valere. refert & sequitur Bar. in. l. ij. p̄alle. facit optimè quod no. Inn. in. c. cum speciali. de appellationibus. tunc eñ secūdū Cynū in dicta. l. j. est sententia contra ius quando reperitur lex scripta in terminis occurrentibus vel omnino indifferentibus: secus si termini differunt licet propinqui sint & habeant rationis paritatem. Do. Anto. dicit ꝙ si ratio[e] esset scripta in genere licet sub alijs terminis specificis satis videtur contra legem iudicatum. si esset iudicatum contra rationē legis. nihil adducit. Sed mihi hæc sententia placet. pro qua opin. adduco. l. non dubium. C. de legi. & text. in. c. fina. de regu. iur. lib. vj. vbi dicitur ꝙ is committit in legem qui verba legis amplectens contra legis nititur voluntatē: & sic ratio legis est quādoq; lex. hinc est ꝙ rationem legis restringit & ampliatur dictum legis. vt. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. ¶ † Dispositio etiam pœnalis extenditur ad limites rationis expressæ. not. glo. in clemen. j. de elec. in verbo eligatur. & in cle. ij. de vita & hone. cleri. in verb. pileum lineñ. facit. l. ij. ff. ad tertul. secus vbi allegaretur simile sub facilioribus terminis vel paribus, vt not. Innocen. in. d. c. cum speciali. Idem per omnia esset dicendum quando sententia reperitur lata contra legem concernentem aliam iustitiam à meritis causæ. vbi tamen lex daret ordinem causæ ad causam, tunc non vitiaretur sentētia ex transgressione illius ordinis, sed opus est appellare. vt in. l. j. C. de appella. & regulariter an valeat factum contra legem. vide per gl. in. c. tua. de sponsa. duo. &. x. distinc. c. vides. per Cynum & Bald. in. d. l. non dubium. & per Barto. in. l. stipulatio. ff. de noui operis nuncia. dico in. c. fina. de postu. pręla. ¶ † Sed quæro quid si sententia sit lata contra statutum particulare loci. Solu. dic idem quo ad illum locum sicut dictum est supra de lege communi quo ad vniuersum. Nam statutum est lex in loco vbi viget. l. omnes populi. ff. de iustitia & iure. &. j. distinc. c. ius ciuile. Hinc dicit Barto. & Ant. post eum in. d. l. cum prolatis. & Bald. in. d. l. ij. quòd sententia lata contra statutum extrauagans à volumine statutorum tenet, sicut dicimus in extrauaganti principis[f]: sed limito: vt. §. dixi in extrauaganti principis, nisi statutum seu reformatio extrauagans esset nota in loco & in iudicijs. secus si sententia esset contra tenorem statutorum in volumine redactorum. ¶ † Quæro, quid si sententia sit lata contra cōsuetudinem. Solu. dic quòd valet propter dubium facti. argu. eorum quæ dicta sunt: nisi consuetudo esset notoria tam in populo quàm in iudicio. arg. eorum quæ leg. & not. in .c.j. de constitutio. lib. vj. & in. l. de quibus. ff. de legib. & ita not. Bald. in. d. l. ij. pro hoc facit quod not. Barto. in. l. de quibus. præalleg. vbi concludit quòd consuetudo est ius. & probatur ibi. &. j. dist. c. consuetudo. debet tamen probari si allegatur secundùm eum. vt. l. j. C. quæ sit long. consue. & probatur in. c. cum dilectus. eod. titu. & hoc. quia consistit in facto quod sæpe prudentissimos fallit. si enim datur probabilis ignorantia debet tenere sententia: sicut tenet sententia contra legem extrauagantem: secus vbi cessat ignorantia cùm reperiatur lata contra ius: quod not.

18 † Quero quid si sñia fuit lata cōtra priuilegiū? videť ꝙ nō valeat: quia

quia priuilegiũ eſt lex.iij.diſtin.c.priuilegia.dic contra per.c.ſubortaj̃.e.vbi dicit ꝙ aut priuilegiũ fuit oſtenſum iudici & dando ſnĩam cõtrariã videt reprobare:aut nõ fuit oſtenſum,& non debet prætextu priuilegij de nouo reperti ſententia retractari.reſpondeo ad contrariũ ꝙ priuilegium eſt lex priuata:non autẽ cõmunis,vt dicit in cõtrariũ.& conſiſtit in facto,& priuatus poteſt ſuo fauori renunciare:ſecus autẽ eſt in lege cõi quæ eſt certa & clara:& iudici datur facultas iudicandi an priuilegiũ teneat.iuxta
19 no.in.c.cũ veniſſent.de iudi.¶ †Hoc puto procedere in priuilegio cui pars renuntiare poteſt,ſeu quatenus venit in præiudiciũ partis . aliâs ſecus.vñ ſi exẽpt⁹ litigauit corã ordinario loci.& nõ
a allegauit exemptionem,non tenet ſententia[a].nec obſtat taciturnitas:quia ſi voluiſſet non potuiſſet etiam exp̃ſsè in illũ vt iudicẽ conſentire.de arbi.c.cum tẽpore.ergo nil operatur taciturnitas. & hoc tenet Io.an.in regula ſcienti.de regu.iur.lib.vj.in mercu.facit quod not.gloſſ.in.l.j.C.vbi de cri.agi opor.& vide quod dixi in.c.ſignificaſti.de fo.cõpe.ſed hoc caſu nõ tenet ſnĩa ex eo capite:quia fuit lata cõtra priuilegiũ ſed ꝓpter defectũ iuriſdictiõis: ſec⁹ puto ſi exẽpt⁹ ꝓduxiſſet priuilegiũ exẽptionis & ordinarius hoc nõ obſtante tulit ſnĩam in contrariũ ſeu dicit priuilegio non obſtante,quia tũc præiudicat quo ad exemplũ ,licet non quo ad papã.ar.eorũ quæ not.in.c.ad audiẽtiã.de præſcri.& in.c.dilect⁹. de capel.mona.&.d.c.ſuborta.¶ Quæro an valeat ſententia contra ſnĩam cũm prima ſnĩa fecerit ius inter partes?dic vt plenè di-
b cãj̃.eo.c.inter monaſteriũ[b].¶ †Quæro quid in decreto[c] interpo
20 ſito ex falſa cauſa?dic ꝙ nõ tenet:ſiue ſit error iuris in eo expreſſus,ſiue non.& in hoc differt à ſententia:vt probatur in.l.cũ hi.§. ſi prętor.ff.de trãſac.&.l.magis puto.§.ſi res.de reb.eo.q ſub tut. vel cur.ſunt.&.l.j.§.hęc verba.ff.ne vis fiat ei.&.l.cũ vero.§.ſubuẽ tũ.ff.de fideicõ.li.not.Bart.in.l.ſeye.ff.de tuto.& cur.da.ab his.& plenius per eum in.l.iuſtè poſsidet.ff.de re iudi.vbi diſtinguit ꝙ aut decretũ nõ interponitur rite:id eſt ſeruato iuris ordine,& in dubio non valet.l.meminerint.C.vnde vi.&.l.fi.C.ſi per vim vel alio modo.no.in.d.l.iuſtè.Q̃nq̃ decretũ interponitur rite:ſed nõ rectè: id eſt iuſtè ſeruata iuſtitia:& tũc q̃nq̃ deficit decretũ iniuſtitiæ reſpectu petentis,& nõ valet:vt in iuribus p̃alle.Q̃nq̃ deficit iuſtitia ex parte cõuenti,vel rei in qua facta fuit miſsio.ſed iuſtitia eſt iuſta ex parte agentis:& tunc decretũ in ſe eſt validũ, & is qui illud obtinuit poſsidet & p̃ſcribit:vt.d.l.iuſtè poſsidet.Exemplũ in hoc vltimo in eo q verè eſt creditor Titij & mittitur in poſſeſsionem rerũ Sempronij nõ debitoris,tanq̃ Titij . valet etiã tunc decretũ,licet reſtituatur ille Sempronius. vt .l . à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.¶ Quæ aũt ſit ratio diuerſitatis inter ſententiã & decretũ.credo ꝙ decretũ ſapit potius naturam interlocutorię quę reuocatur ꝓpter iniuſtitiã ex iudicis officio: vt.c.ceſſante.de app.&.l.quod iuſsit.ff.de re iud.q̃ diffinitiuę quę irreuocabilis eſt ex quo tranſiuit in rem iud.vt.c.cũ interj̃.eo . &
21 C.ſen.reſcin.non poſ.per totum.¶ †Et ideo no.dicit Inn.in.c.dilecto.de verb.ſig.ꝙ hęc ſententia ꝙ res debitoris vendatur ex ſecundo decreto eſt interlocutoria:ideo ſi iudex poſtea contrariũ cognoſcit ſcilicet ꝙ non ſuberat debitũ,reuocabit miſsionem & venditionem.arg.in.d.§.ſi prætor . &.§.ſi res.prędalle.& de hoc decreto interponendo & an prędſumatur pro eo vide eleganter per Bar.in.l.j.C.de prædijs mino.ſine decreto non alie.& per Specu. in titu.de procu.§.fi.ver.quid ſi ſolum.& in tit.de empt.& vend.§. nunc dicendum.ver.breuiter ſcias.& per Bal.in.l.quicunq̃.C.de
22 bo.quæ lib.& in prima conſti.lib.feu.¶ †Redeo nunc ad ſecundam particulam glo.in qua gl.opponit in eo quòd in prima parte concluſerat ſententiam nullam non conualidari ex interpoſitione appellationis.de.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.habe.vbi dicitur ꝙ ſi dominus appellat à ſententia lata cõtra falſum procuratorem ratificatur:& ſic ſnĩa quæ erat nulla ꝓpter defectum mandati:vt in c.ex inſinuatione.&.c.in noſtra.de ꝓcu.ratificatur ꝑ appellationem.Sol.glo.nititur ſoluere:vt patet in ea.ſed non formaliter ſoluit.& habes glo.ij.q.j.c.ſtatutis.quæ dicit ꝙ appellando cõfirmat quis ſnĩam licet ſit nulla ex defectu ſolẽnitatis.hoc voluit illa gl. relata ad illũ tex.mouet per.d.§.falſus.ſed malè loquit.vnde doc. communiter tenẽt contrarium.& Bar.in.l.licet.ff.de iud.l.ſi expreſsim. ff. de appellatio . & notj̃.de appella.c.delicto.Dic ergo formaliter ſoluendo contrarium quòd quãdoque ſententia eſt nulla ſolum ex defectu conſenſus partis : & tunc poteſt pars illam ratificare cõſentiẽdo.vt in.d.l.licet.& appellando videt conſentire geſtis per falſum ꝓcuratorem.& ſic videtur loqui.d.§.falſus . nã ſnĩa lata cõtra falſum ꝓcuratorẽ tenet quo ad ipſum procuratorem:quia cũ eo eſt contractũ ſeu quaſi per lit.conte.l.plautius.ff.de procu.quo ad dominum verò non tenet ex defectu conſenſus duntaxat,ideo ratificando tacitè per ipſum actum appellationis cõuali
23 datur . ¶ †Quandoq̃ ſnĩa eſt nulla ex alio defectu:puta quia contra legẽ lata vel ex defectu ſolennitatis:& tunc non conualidatur per actum appellationis:quia defectus ſentẽtiæ non dependet ex conſenſu partium: vnde non poſſent partes etiam expreſſè eam cõualidare vt valeret vt ſentẽtia : licet poſſent
d approbare vt valeret tanq̃ pactum[d] nouiter contrahendo.& ita intelligitur.l.ij. C. communia vtriuſq̃ iudi.vt ibi no.per Cy.& per Bar.in.l.vnica.C.qui pro ſua iuriſd.& in.d.l. ſi expreſſim. appellando verò non approbat ſententiã:imò impugnat:& ſic nõ poteſt valere etiam vt pactum:vt no.Bar. in.d.l.ſi ex-
24 preſsim.¶ †Et aduerte ad vnam limitationẽ eorũ quę ponit gl.ratificatur enim ſententia lata cũ falſo procuratore per conſenſum domini ſuperuenientem quando ille poterat eſſe procurator:aliâs ſecus.ita not , dixit gloſſ.in.d.l.licet.& ſequitur ibi Bart. & pro hoc facit:quia ſententia hoc caſu non eſt nulla ex ſolo conſenſu partis , ſed alio defectu non dependente à poteſtate domini . facit c quod no.Inno.in cap.prudentiam.de offi.de leg.& per Dy.in regu.ratihabitio.de re.iur. lib.vj.& per Ioan.Andr.in regula,ratum.eo
25 dem titu.in mercu. ¶ †Extra gloſſ . quęro quia ſententia contra leges lata eſt nulla : vt hîc.nunquid iudex poterit iterum pronun-
e tiare. ᵉSol.tangit hanc quęſt.hîc Inn. & concludit quòd ſi eſt ordinarius poteſt : vt . C . quomodo & quando iud. l.preſes.&.l.iiij.C. de accu.ſecus in delegato qui pronunciando functus eſt officio.l.ſi vt proponis. C . quomodo & quando iudi.Sed tu de hac quæſtio d ne dic vt plenius notat.in cap.in literis.de officio.delega.vbi melius cadit . ¶ †Addit tamen hic Innocen . vnum notabile dictum
26 dicens quòd vbi non tenet ipſo iure quod fecit delegatus ex errore probabili ductus iterum proſequi poterit .ponit exemplum in executore cui mandabatur vt prouideret Titio de præbenda . cui prouidit de præbenda Martini qui communi opinione reputabat mortuus ſed viuebat vt poſtea compertum eſt. ex hoc errore probabili poterit demum de alia prouidere ſecundum eum . argu . infrà de ſecundis nuptijs. capitul . dominus. C. de iuris & facti ignorantia.leg. error. Si verò prouidit de præbenda quæ de iure vacabat non de facto, prouiſus autem renuit proſequi ius ſuum execrans fortè lites non poteſt executor amplius prouidere : imputetur autem prouiſo qui ius ſuum non defendit . argumento.ff.de petitione hæredita . l. illud.nec prodeſt ignorantia facti quo ad poſſeſsionem

a ¶Non tenet ſentẽtia.Adde Cal.conſi.xij̃.de iudi.

b ¶Inter monaſteriũ.Adde quę ibi ponam deo duce.

c ¶Quid ĩ decreto. Alex.cõ.lxxxiij̃. iij̃.lib.& quid ĩ ſententia per eundẽ cõſi.lxxv.ij̃.lib.& de decreto vide Rap.cu.cõ. cxiij̃. Ang.conſi.cxciij̃. Ro.conſi.ccccliij̃.

d ¶Tanq̃ pactum. Adde Alex. cõſil. cxxij̃.& Ioan. de ana.conſi.vj.

SEBA.SAPI.

¶Pactũ.Sententia nulla an poſsit ꝑ partes ratificari. tradit Feli.in.c.ſignificaſti . col. iij̃. ver.tenementi. ſ. de fo.compe.et in c.cũ ex officij̃. col. xvj.ver.non obſt. dictũ Inn.ſ.de prę ſcrip.

e ¶Iterum pronũtiare.Adde do.de. Rota deciſio. cxlj. in nouis.hoc.e.tit.

quæ non eſt talis quòd de iure potuerit prouiſionẽ impedire. ſecundũ Inn. & bene. Nec ob. c. cũ noſtris. de conceſ. pręb. quia loq̃tur in alio caſu cũ ſcilicet gratia fuit in principio ſubreptitia. Idem dicit Innocent. vt non poſsit iterum prouidere: ſi executor errauit in iure: licet ſua ꝓuiſio fuerit nulla. ponit exemplũ Hoſt. cũ diſpenſatiuè prouidit eps de parochiali eccleſia prouiſo in minoribus tantum: executor credẽs epiſcopum diſpenſare non potuiſſe contulit illam vt vacãtẽ errans in iure. s̃. de ęta. & quali. c. præterea. & hodie credo ꝙ hoc caſu nõ ſit neceſſaria diſpenſatio. p. c. ſi ꝓ clericis pauperibus. de prębẽ. lib. vj. Aliud tamẽ ſenſit ibi glo. & dic vt not. in d. c. p̃terea. & c. ij. de inſti. lib. vj. dict̃ũ tamen Inn. nõ placet hic Hoſt. qui tenet ꝙ licet errauerit in iure ex quo tamen apparet ꝙ prouiſio fuerit nulla: iterũ tamẽ debet de beneficio alio illi prouidere, vt beneficia principũ habeant ſuum effectum: nec illis illudatur.

27 ¶ †Quia non facere & facere ita ꝙ ſit nullũ ęquiparantur. de tranſla. epi. c. ij. cũ concor-

28 dã. ibi poſitis. de cleri. nõ reſi. c. tuæ. ¶ †Aduerte inquantũ Inno. loquitur generaliter in terminis qõnis de quolibet delegato, indubiè dictum ſuum nõ eſt verum quatenus dicit ꝙ põt iterũ ꝓnuntiare ſi ipſo iure ex probabili errore facti non tenuit quod ipſe fecit. dico enim ꝙ ſiue errauit in facto ſiue in iure dũmodo ſeruauerit formam cõmiſsionis ſi tulit ſententiam diffinitiuã nõ poteſt amplius ſe intromittere, quia functus eſt officio ſuo ſiue bene ſiue malè. ad hoc bo. text. in. l. ſi vt proponis. & quod ibi no. per Bar. C. quomodo & quãdo iud. & optimè facit tex. in. l. dicere. in fi. cum duabus ſeq. ff. de arbit. & in. c. ſi compromiſſarius. de ele. lib. vj. vbi text. optimus ad materiam. & quod no. Dy. in regu. quod ſemel. de regu. iur. libr. vj. & Bar. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. ſed per rationem Hoſt. præalleg. poteſt ſaluari dictũ Inn. in exemplo per eum poſito, ſcilicet in executore gratiæ vt ſiue errauerit in iure ſiue in facto poſsit ſemper iterum prouidere, ſi prima ꝓuiſio fuit nulla, quia princeps videtur mandaſſe prouiſionẽ effectualẽ: & beneficia principum debent benignè interpretari: vt in. c. olim. de verb. ſig. & l. fin. ff. de conſti. prin. Præterea gratia eſt quid principale: poteſtas verò executorũ venit acceſſoriè ad gratiã: vnde ſicut ꝑ inutilẽ & erroneã ꝓuiſionẽ nõ expirat gratia, quia intelligitur de beneficio vacanti nulli debito: ita nec debet expirare poteſtas executorũ. ar. optimũ in. c. ſi ſup gratia. de offi. dele. lib. vj. vbi vigore gratiæ ſuſtineẽ poteſtas executoris eo caſu quo ptãs delegati expiraſſet qđ eſt bene notandũ. & hãc opi. tenet finaliter do. Ant.

29 in. c. ex literis. præalle. ¶ †Sed iuxta prædicta quæro de quæſtione quam ponit Bald.

a in. d. l. ij. C. quæ ſen. ſine appella. reſcin. papa[a] mandauit in forma pauperum hoc modo. conferas Petro clerico aliud beneficium nõ habẽti tale beneficium quod non excedat tãtam quãtitatem annuã ſi eum repereris ſuffi cientem in lectura, conſtructione & cantu: qui executor eũ examinauit & putãs ipſum eſſe idoneũ cũ non eſſet beneficiũ ei aſsigna uit: nũquid valet collatio. & videt primò ꝙ nõ, per. l. ſeiæ egreſſę. ff. de tut. & cura. da. ab his. vbi dicitur ꝙ ſi iudex dedit adulto tutorẽ tanq̃ minori non valet datio. Ad idem. l. cũ verò. §. ſubuẽtũ. ff. de fideicõ. lib. vbi non valet pronuntiatio ſuper libertate ſi iudici falſo obreptũ fuit. Bal. ipſe tenuit cõtrariũ per text. inſti. qui ma. mit. nõ poſ. §. ſemel. vbi dicit ſatis eſſe quòd ſemel fuit cauſa approbata ſiue ſit vera ſiue nõ: ſiue iſta verba ſapiãt monitionem (vt quidam dicunt) ſiue conditionẽ: cõditio tamẽ non eſt purificata per obſeruãtiã ſolius formæ: & q̃is materia: id eſt ꝑſona nõ ſit ſufficiẽs: non tñ eſt rebellis actui cùm diſcere poſsit q̃diu viuit & pleraq̃ in aptitudine recipiunt fundamẽtũ. ff. de fideicom. lib. l. apud iulianũ. Idẽ dicit ſi papa dixerit ſi eum inueneris virũ vitæ laudabilis & conuerſationis honeſtæ. Nam ſufficit ꝙ fuerit taliter qualiter facta inquiſitio, quia executor ad nullam formam artatur niſi ad formã mandati: adducit not. per gloſſ. in cle. vna. de offi. dele. Innoc. in. c. ex ratione. de appel. & in hoc vlti. malè allegat. Nã voluit allegare Innoc. in. c. fi. de præſump. vbi ponit plenè hanc materiam, & ibi pleniſsimè dixi. Et hæc dicta Bal. ſunt notãda. Sed in cõtrariũ facit quod no. Inn. in. c. inter dilectos. de exceſ. p̃la. vbi dicit ꝙ ſi aliquis authoritate papæ prouidit alicui notoriè indigno & ſcienter de aliqua pręlatura vel manifeſtè cõtra tenorẽ mãdati: prouiſio eſt nulla, nec impedit aliam prouiſionẽ fiẽdã: argu. de ele. c. cũ in cunctis. in fi. Et poſt pauca non reſtringens ſe ad caſum manifeſtæ iniuſtitiæ dicit ꝙ ſi papa mandat prouideri alicui ſub conditione: puta ſi eſt de tali loco oriũdus ꝙ executor non habet poteſtatẽ prouidẽdi, niſi cõditio ſit vera. ff. de verborũ ſignifi. l. cedere diẽ. Idẽ dicit ſi poteſtas non ſit conditionalis: ſed certum eſt quòd papa nũq̃ ſcripſiſſet ꝓ illo ſi ſciuiſſet veritatẽ, vt ſi ſcripſit pro quocũq̃ in crimine permanente: ꝙ eſt valde notãdũ. Quid ergo dicemus? Ego vltra quę dixi in. d. c. fi. in vlti. colũ. dicerem in pręſenti ſic ꝙ aut notoriè cõſtat cõditionẽ requiſitam à papa nõ exiſtere, vel illũ pro quo ſcripſit fore notoriè indignũ, ita ꝙ veriſimiliter ſi papa ſciuiſſet nũq̃ pro illo ſcripſiſſet: & tunc prouiſio eſt nulla: quia ceſſat præſumptio q̃ eſt pro facto executoris: ex quo notorietas eſt in oppoſitum: vt s̃. dixi. & optimè facit. l. ſeiæ egreſſæ. præalle. nam ibi non tenuit datio tutoris. cùm naturaliter conſtaret illũ nõ eſſe pupillũ. Aut ceſſat notorietas. & tunc quædam ſunt quæ cõmittuntur cognitioni ipſi⁹ iudicis. vt puta ſi reperit eum vitæ laudabilis &c. quædam verò veniunt extrinſecus verificanda, vt puta prouideas tali ſi nullum poſsidet beneficiũ: vel ſi acceſſerit cõſenſus capituli. Primo caſu tenet prouiſio licet conditio vel monitio in veritate non exiſtat: dummodo executor fecerit aliquam examinationem ſeu inquiſitionẽ: rõ qa cũ iſta veniũt verificãda per iudicis cognitiõem præſumptio eſt ꝙ inſint ex quo iudex ſic declarauit: vt in. d. §. ſemel. inſt. qui ma. mit. nõ poſſ. Fateor tñ ꝙ ſuperior poſt modũ ex officio procedens poterit prouiſionem caſſare ſi non reperit requiſita arg. in. c. paſtoralis. de appell. & quod not. gloſ. in. d. cle. vna. de offi. deleg. Secundo caſu non tenet prouiſio, niſi conditio ſit verificata. ar. in. d. l. cedere. & c. pro te. & quod ibi not. de reſcrip. li. vj. quia hoc caſu ceſſat præſumptio ſurgens ex facto iudicis, cũ iſta

30 non dependeãt à ſua cognitione. ¶ †Ad hoc optimè facit quod not. Barto. in. d. l. is cui. ff. de verb. obli. in illa. q. ſi iudex dedit tutorem adulto tanq̃ minori, vel alicui vt prodigo qui non erat prodigus. & licet multæ ſint opi. vt ibi per eũ. tamẽ iſti diſtingunt ꝙ in primo caſu non tenet datio, ex quo in veritate non erat minor per. d. l. ſeiæ. ſed in ſecũdo caſu tenet, licet nõ eſſet ꝓdigus: vt not. gl. in. l. j. C. de cura. fur. Et eſt diuerſitatis rõ ſecũdũ eũ: qa eſſe minorẽ vel maiorẽ declarat natura. ſed eſſe ꝓdigũ ſpectat ad iudicẽ. & ideo præſumit ꝓ eo ꝙ ipſe fecit: & videt id ius facere quod iudex dicit. arg. in. l. j. ff. ꝙ cũ fal. tu. ita dico in ꝓpoſito. ꝙ eſt notandũ. & hîc ſit finis in hoc. c. Nã quædã alia tãgit hîc Inn. quæ quia non faciunt ad materiam, nec ſunt multum vtilia, omitto. & de materia, vide in. c. j. s̃. de alie. iudi. mu. cauſa facta. & l. j. ff. eo.

✠ SEBA. SAPI:

a ¶ Papa. Vide Oldra. in con. clxxv. inc. thema tale eſt. & in cõſil. xlj. inci. breuiter. Bal. in. l. neq; natales. C. de ꝓb. Car. in conſi. xx. inci. pendente inquiſitiõe. & multa p Fel. in. c. fi. col. viij. ver. tertia concluſio. s̃. de ꝓſum.

SVMMARIVM.

1 *Executio ſententiæ an & quo caſu poſsit fieri ſtatim poſt datam ſententiam vel poſt aliquod tempus?*

2 *Sententia corporalis an poſsit mandari executioni intra decem dies datos ad appellandum.*

Contra ſententiam criminalem dantur decẽ dies ad appellandum.

Appellatio à ſententia in criminalibus: quibus caſibus non admittatur?

Non valet ſententia lata per iudicẽ qui ita celeriter pronuntiauit quòd poteſt præſumi quòd non ita celeriter fuerit inſtructus.

¶ CAP. II.

IVrgantium. Breue eſt. vel ſumma ſic. Lites debent celeriter terminari.[a] ¶ Not. caſũ in quo cõcurrit æqtas[b] cũ rigore. Et no. ꝙ in iure eſt dare rigorẽ & æqtatẽ. & eſt æqtas[c] iuſtitia dulcore miſericodiæ tẽperata: vt no. in. c. fi. de trãſa. facit optime. c. diſciplina. xlv. di. Bar. ĩ. l. j. C. de leg. dixit hãc eſſe differẽtiã inter æquitatẽ & ius: quia ius ſcriptũ ſeu rigor iuris eſt deciſio q̃ fit ſecũdum regulas iuris ſcriptas. A Equitas verò dicitur q̃dam facti conuenientia ſeu conueniens quoddam. ad hoc adducit. l. nulla. ff. de legib. & d. l. j. & l. placuit. C. de iud. Sed tu die melius quòd differentia eſt inter æquitatẽ: rigorẽ & ius. Ius eñ tenet mediũ. & quid ſit ius dic vt habes in. l. j. ff. de iuſti. & iur. Ius eñ eſt ars boni & ęqui &c. ſed in materia noſtra capiẽ de cõi deciſione quæ fit ſecũdũ cões regulas iuris. Rigor verò eſt iuris exceſſus qui qñq̃ ſtatuitur ad terrorem aliorum, vt in. c. ij. de tornea. & l. aut fcta. in fi. ff. de pœ. qñq̃ tamẽ ſumiẽ pro ordine iuris: vt in. c. ſuper literis. de reſcri. A Equitas verò eſt ordinata iuſtitia tẽperata dulcedine miæ. Vide ad materiã bo. glo. in. c. vt conſtitueret. l. di. Qñ verò ſit ſeruãda æquitas vel rigor, dic vt not. in. d. c. fi. & d. l. placuit. ¶ Vnũ ſcias[d] ꝙ iudex non debet velle videri clemẽtior lege. vt dicit tex. in auẽ. de iudicijs. § oportet. ¶ † Glo. in principio ſui allegat concordantias, poſt modum opponit de. c. cũ apud[e]. xj. q. iij. vbi ſnĩa principis differtur per. xxx. dies. Soluit & bene. ꝙ ibi nõ differt ſnĩa ſed executio. & eſt ſpeciale cũm princeps ex iracũdia fert ſentẽtiã perſonalẽ contra aliquẽ. debet eñ tũc differri per tẽs p̃dictũ vt reus poſsit ſi opus erit accipere pœnitentiã. vt ibi & in. l. ſi vindicari. C. de pœnis. & vide plures caſus in qbus differtur executio per glo. in. d. c. cũ apud. regulariter aũt nõ debet fieri talis dilatio. vt in. c. ſicut ſine. ij. q. j. ſed in ciuilibus daẽ tẽs de quo leg. & no. in. c. quod ad cõſultationẽ j. eo. ¶ † Sed dubiũ eſt an ſentẽtia corporalis[f] poſsit mandari executioni intra decẽ dies q̃ danẽ ad appellãdũ. Bar. hãc qõnẽ format & examinat in l. qui vltimo ſupplicio. ff. de pœnis. & finaliter cõcludit ꝙ quędã eſt executio q̃ fit à iure vt ꝙ efficiaẽ infamis, ſeruus, vel ſimile q̃d, & tunc talis executio fit ſtatim lata ſnĩa: vt ĩ. d. l. qui vltimo. & l. furti. ff. de his qui not. infa. & habes text. de iure cãonico. iij. q. vij. c. infames. § porrò. q̃dã eſt executio q̃ debet fieri ab hoĩe, & iſta debet fieri poſt decem dies. in. l. j. ff. nil no. ap. inter. & hoc dicit ſe putare de iure verius. ſed dicit ꝙ de conſuetudine ſeruaẽ cõtrariũ: qa illa dies nõ expectatur. & pro illa cõſuetudine adduco tex. in. l. non tñ. ff. de appel. vbi dicit ꝙ nõ tantũ ille qui ad ſupplicĩũ ducit põt appellare: ſed etiã alius &c. & ſic erat intra tẽpus appellãdi, & nihilominus ducebaẽ ad ſuppliciũ. Spe. in ti. de ſen. excõ. §. videndũ. ver. porro. dicit ꝙ regulariter poſt decẽ dies in criminalibus eſt ſententia executioni mandanda: niſi fuerit appellatiõe: ſupplicatione, vel petitione reſtitutionis in inte. ſuſpẽſa. fallit in notorijs. vel qñ reus fuit confeſſus ſeu teſtibus & argumẽtis ſuperatus: vt vix ipſe negare audeat. nã talis non appellat: vt ij. qõ. vj. c. ſunt quorum. & de hoc vltimo plenè dicã in. c. cum ſpecialiẽ. de app. & facit text. in. c. cum ſit romana. eo. tit. & hoc eſt de iure tenendũ. ¶ † Nam ſi in ciuilibus dantur decem dies fortius in criminalib⁹, vbi agitur de maiori p̃iudicio. & vide bonã gloſſ. in. c. ſæpe. de appel. Et ad. l. non tantũ. & conſuetudinem communem: reſpondeo ꝙ procedũt: quia cõmuniter nõ damnatur quis ad mortẽ niſi fuerit ſpõte cõfeſſus, vel ita ĩ facinore deprehenſus & ita teſtibus & argumentis conuictus vt vix ipſe denegare audeat: vt dicit tex. in. l. qui ſentẽtiam. C. de pœnis. quibus caſibus nõ admittitur appellatio. de quo tamẽ dicẽdũ: vt in. l. ij. C. quorũ app. non reci. & dicã in. d. c. cũ ſpeciali. Ad iſtum text. dic ꝙ loquitur in ſententia proferenda q̃ debet celeriter promulgari. Sed cõtra hoc oppono. & videtur ꝙ etiam ſententia non ſit recipiẽda: vt in. c. tũ ex literis. de in inte. reſt. Solu. dicit gloſſ. ꝙ iudex non debet tantũ feſtinare quo minus plenè inſtruatur in cauſa. & dic ꝙ iudex debet accelerare expeditionem ita tamẽ vt iuris ordo non prætermittatur & veritas non occultetur: vt in clemen. ſępe. § amputet. de verb. ſig. ¶ † Et ſi iudex ita feſtinaret ꝙ ex breuitate temporis poteſt p̃ſumi ꝙ nõ bn inſtructus tulit ſentẽtiam, nõ valet ꝙ agitur. vt in. c. tum ex literis. de in inte. reſti. no. Bar. in. l. prolatam. C. de ſen. & Spec. in tit. de ſen. prola. § quoniam. ver. item oppone. facit qd̃ no. glo. in. c. eccleſia. de conſti. & tex. in. c. nos in quẽq̃. & c. primates. ij. q. j.

a ¶ Celeriter terminari. No. ꝙ in ſententijs ferẽdis celeritas commẽdatur quandoq̃ reprobatur. de quo in. c. fi. de elec. lib. vj. Andre. Barba.

3

4

SEBA. SAPI.

b ¶ Æquitas. Vide Aret. in. l. ſi ſeruũ. § ſequit. in. iĩ. no. de verbo. oblig.

c ¶ Ad cognoſcẽdũ quid ſit æquitas: & quid rigor &c. vide Spe. in ti. de le. §. diſpenſatio, ĩ ver. notã. cũ ſeq. alibi Bal. in. l. iĩ. C. de do. promi. dicit ꝙ æqtas nil aliud eſt q̃ naturalis rõ, alibi & melio Bal. in. l. j. ĩ prin. iĩ. co. ff. de iuſti. & iur. dicit ꝙ æqtas eſt applicatio animi ſeu eſt iudiciũ in quo circunſcripta iuris regula aliquid dictãte ratione naturali ſtatuitur. et iſtud pl⁹ placet.

d ¶ Quid aũt importet ſtatutum diſponens ꝙ ĩ curia mercatorũ procedaẽ de mera æquitate: & non attendãtur apices iuris ciuilis habes egregiè declaratum per Sal. in. d. l. placuit. tenẽtem in effectu cum Bal. in. l. ſi pro ea. ĩ vl. co. C. mã. tangit Bar. in. l. ſi fideiuſſor. §. quędã. & l. quintus. ff. man. & latè per Lu. ro. in repe. rub. ff. de arb. & in. l. filiuſſami. ĩ prin. ff. de do. ¶ Adde Roma. cõſil. ccv.

1

e

e ¶ Vnũ ĕt ſcias ꝙ ĩ arbitrarijs hoc eſt in his in quibus iudex habet arbitriũ vel à iure communi vel ex forma ſtatutorũ non tenetur ſequi rigorẽ ſcriptũ: imò põt et debet ſeq æqtatẽ cuius non ſit ſcripta. dicit ita ad literam ſing. do. Ant. de bu. in. c. j. in. vj. colũ. de conſti. & eſt magnũ verbũ alle. Bar. in. l. j. C. de ſac. ſan. eccle. ANT. FRAN. ¶ An ĩ arbitrarijs iudex debeat ſeq æquitatẽ poti⁹ q̃ rigorẽ iuris quam uis forſan rigor ſit ſcript⁹ & æquitas non. vide Bald. & Sali. in. l. placuit. C. de iudi. vbi etiã per Alex. & in. l. j. ff. de leg. ĩ. & vide Bar. in. l. j. C. de legi. vbi dixit ꝙ æqtati nõ ſcriptæ p̃fertur rigor iuris ſcriptus. niſi in his quæ ſunt in arbitrio iudicis in quibus ſeruatur, vt æquitas debeat p̃ferri. de quo etiã per Bal. in. l. j. ff. de iur. om. iudi. & adde ꝙ æquitas inter mercatores ſemp eſt ſeruanda. & nõ ordo iuris & ſolẽnitates à iure reqſitæ. vt no. Bar. l. ſi fideiuſſor. in. §. qdam. ff. mandat. & in. l. quintus. eo. ti. & per Bal. in. l. ſi pro ea. in vlti. co. C. manda.

2

f

f ¶ Sententia corporalis. Vide Bar. in. l. qui vltimò. ff. de pœnis. & Salic. ĩ. l. addictos. C. de epi. audi. Catal. in trac. ſyndicatus. q. cxxvij.

SEBA. SAPI.

g ¶ Et ſi iudex. An ſententia lata ĩtra breue tempus ſit nulla ponit Fel. in c. eccleſia ſanctæ mariæ. col. vj. ĩ. de conſtit.

4

g

SVMMARIVM.

1 *Clericus depoſitus non perdit characterem impreſſum in anima etiam poſt mortem.*
Clericus depoſitus ſi de facto celebret an conficiat corpus Chriſti?

2 *Epiſcopi veniunt appellatione ſacerdotum: ſed nõ in materia pœnali.*

3 *Sacerdos non poteſt deponi ab inferiore epiſcopo conſecrato.*

4 *In depoſitione epiſcoporũ: ſacerdotis: diaconorũ: & aliorũ religioſorũ quot epiſcopi requirãtur: ſiue agaẽ ciuiliter ſiue criminaliter.* 10. & 11.

5 *In depoſitione epiſcopi dum agitur criminaliter. requirũtur ad minus duodecim epiſcopi vltra metropolitanum: qui habent tantum recognoſcere: diffinire verò ſpectat ad papam.*

6 *Iudex qui nõ poteſt aliquem cõdẽnare ex aliquo reſpectu poteſt tamen pronuntiare condemnandum: intellige ſanè vt hic & ſubtiliter.*

7 *Epiſcopus per ſolũ papã remouetur ab epiſcopatu & non per alium.*

8 *Epiſcopus poteſt excommunicari ſiue alia pœna minori puniri per metropolitanum.*
Archiepiſcopus habet ordinariam poteſtatẽ in ſuffraganeos quando agitur ciuiliter.

9 *In depoſitione epiſcopi electi & cõfirmati nõdũ*

consecrati requiruntur sex episcopi.

12 *Consensus potest præstari per illum qui fuit deputatus ab illo qui habebat præstare.*

13 *Episcopi vel alij qui requiruntur in depositiõe episcoporum aliorum à quibus eligendi sunt?*

14 *Deputati ad depositionem episcoporum vel aliorum sufficit quòd pro parte maiori cõsentiãt.15.*

16 *Concorditer dicitur illud fieri quod fit nemine discrepante: aliàs secus.*

17 *Scholaris dum doctoratur requiritur ad minus numerus septem doctorum.*

18 *Episcopi vel alij electi ad deponendum aliquem: an sint omnes iudices.20.*

19 *Episcopi qui deputantur ad aliquem deponendũ debent ire ad locum iudicij suis sumptibus.*

21 *Consilium licet aliquo casu quis teneatur requirere & expectare: nõ tamẽ tenetur illud sequi.*

¶ CAP. III.

NOn potest. Breue est vl summa sic p alia verba. Sacerdos sine iusta cã nõ est ab epis etiã in vnã sniam cõcordãtib⁹ depo nẽdus: &. nõ diuidit. ¶ No. primò clericũ nõ deponẽdũ ad libitũ epi: nec etiã cõcilij prouincialis: debet em̃ subesse legitima cã: & dic ꝙ debet esse grauis & manifesta. Nã & à beneficio nõ est clericus remouẽdus sine graui cã: vt dicit tex. no. in. c. inuẽtũ. xvj. q. vij. multò forti⁹ ab ordine. Quæ aũt sint crimina suspensione: depositione: vel degradatiõe actualiter digna⁹ dixi plenè in .c. at si clerici . de iudic.

1 ¶ †No. secũdò ꝙ p depositionẽ dicit clericꝰ remoueri, à gradu suo: nõ tn̄ p hoc pdit characterẽ impressum in aĩa q̃ est indelebilis adeo vt remaneat etiã post mortẽ: vñ clericꝰ resuscitatꝰ nõ est ordinãdꝰ, vt no. gl. i. c. ij. xxxij. q. vij. sed perdit exercitiũ. An aũt de facto celebrãs post depositionẽ cõficiat verũ corpus Christi. vide p gl. i. c. ij. de pœ. li. vj. & sup ea plenꝰ oĩno p Io. an.[a] ¶ †No. tertiò ibi: *sacerdotũ.* iũcta gl. q̃ exponit. & bene. i. episcoporũ. ꝙ appellatiõe sacerdotũ veniũt epi. nã & ipsi sunt sacerdotes, & olim nõ erat differẽtia in vocabulis. oẽs em̃ tã epi q̃ simplices pbyteri vocabãt sacerdotes: vt dicit tex. in. c. olim. xcvj. dist. presbiteri enim dicuntur sacerdotes: ꝙa sacrũ dãt sicut epi: vt dicit tex. i. c. cleros. xxj. distin. possunt etiã episcopi appellari pbyteri. est enim illud nomen dignitatis: presbyter em̃ idẽ est ꝙ senior: nõ respectu ætatis sed dignitatis: & ideo olim episcopi vocabãtur pbyteri: vt dicit text. in. d. c. cleros. Sed in materia pœnali crederem ꝙ appellatione sacerdotũ & presbyterorũ nõ venirẽt episcopi: quia habent aliũ ordinẽ scilicet episcopalem dignitatem supra simplices sacerdotes. ad hoc ꝙ no. Inn. in. c. sedes. de rescript. & vide quod dixi super rub. de vita & honest. cler. facit. c. quia piculosum. de sen. excom. lib. vj.

3 ¶ †Op. cõtra tex. & videt qd sacerdotes non possunt aliũ sacerdotẽ ẽt ex cã deponere: qa nec capitulũ cathedralis ecclesiæ hoc pt: nec electꝰ & cõfirmatꝰ ĩ epm̃, nisi sit cõsecratus: vt in. c. trãsmissã. de elec. & in. c. irrefragabili. §. excessus. & ꝙ ibi not. de offi. ordi. Sol. gl. in prin. (vt arbitror) metu cõtrarij huius exponit sacerdotũ. i. eporũ. & bn̄ loquit vt p̃dixi.

4 olim em̃ epi sic vocabantur vt p̃dixi. ¶ †Sed quæro quia tex. loquit in plurali numero de episcopis, quot requirunt in depositiõe clerici? Sol. gl. in secũda parte dicit ꝙ in causa diaconi requirunt tres[b]: in causa presbyteri sex ad minus. xv. q. vij. c. si aũt. & c. felix. De subdiacono glo. nihil dicit: & hoc ideo: quia iura de illo non fecerũt mentionem, quia illo tpe subdiaconatus nõ erat ordo sacer: sed hodie secus: vt in. c. miramur. de ser. nõ ordi. & gaudent eodẽ priuilegio cũ diacono. ideo dicendũ hodie ꝙ in cã subdiaconi requirunt tres episcopi: sicut ĩ causa diaconi. d. c. miramur. not. Arch. in. c. si autẽ §. solus. xv. q. vij. sentit Inn. in. c. graue. de prębẽ. not. gl. in. c. j. de hære. li. vj. ¶ Expediẽdo hîc istã materiã vbi bn̄ cõgruit. scias ꝙ aut agitur cõtra epm̃: aut cõtra sacerdotẽ: aut cõtra diaconũ: aut subdiaconũ: aut cõtrá clericos constitutos in minoribꝰ. ¶ †Primo casu aut agit ciuiliter aut criminaliter. Si criminaliter & crimẽ exigit depositionẽ, debẽt cõuenire epi totius prouincie vnà cũ metropolitano: & ad minus requirunt. xij. vltra metropolitanũ: vt not. in glos. iij. q. viij. in summa. & clarius ibi Arch. & ĩ. c. scitote. vj. q. iij. no. Inn. in. d. c. graue. & videt pbari in. c. felix. xv. q. vij. & olim poterat epꝰ ab istis deponi: vt in. c. si quis epꝰ criminaliter. vj. q. iiij. hodie verò isti possunt cognoscere vsq; ad cõclusionẽ dũtaxat: & diffinitio reseruat papę. vt in. c. accusatꝰ. &. c. q̃is. &. c. multũ stupeo. iij. q. vj. not. Inn. in. c. qd sicut. de elec. in. j. co. & Arch. in. d. c. si quis epꝰ criminaliter. Quidã dixerunt ꝙ ab istis tamen nõ potest condẽnari: sed absolui. sicut no. gl. in. c. præceptis. xij. dist. sed contrariũ[c] decidit glo. in. d. c. accusatus. & illã sequit ibi Archi. per. c. dudũ. ea. causa & q̃one. idẽ tenet in. c. si quis epꝰ. vj. q. iiij. & credo ꝙ bene: quia decisio causæ reseruat indistinctè ipsi papę: vt in dictis iuribus. Et per hoc puto glos. nõ bene dixisse. ij. q. vj. c. biduũ. & in. c. frater. xvj. q. j.

6 videt sequi Arch. in. d. c. accusatus. ¶ †Et licet metropolitanus nõ possit deponere epm̃ põt tn̄ pnuntiare eũ deponẽdũ sicut præses puinciæ, licet nõ possit in insulã deportare: pronunciat tn̄ aliquẽ deportãdũ. d. c. biduũ. & l. relegatorũ. ff. de inter. & rele. hoc enim placet qa nõ solũ depositio reseruatur papæ sed etiã ipsi⁹ causę decisio seu diffinitio: [d] vt patet in dictis. c. accusatus. c. q̃is. &. c. dudũ. Nec obstat simile de p̃side: quia prędes habet potestatẽ deportãdi si habet insulã in quam vult deportare subiectũ: vt. d. l. relegatorum. vel pronũtiat deportãdũ & expectat vt princeps assignet sibi insulam: vt ibi. & sic nõ deficit sibi iuridictio: sed ĩ casu nostro deficit potestas in decidẽdo non autẽ in exequẽdo tn̄.

7 & hoc teneas. ¶ †Si verò non agitur ad depositionem ab ordine sed vt remoueatur ab episcopatu. tunc aut est consecratus, & requiritur idem numerus eporũ, & decisio reseruatur papæ. argu. in dictis iuribus, & in. c. ij. de transla. epi. voluit no. Inno. in. d. c. quod sicut. ar. c. ex tuæ. ij. respõ. de cle. non resi. Hinc notabiliter dicit Archi. in. d. c. biduũ. ij. q. vj. ꝙ metropolitanus non põt episcopũ detrudere in monasteriũ. & credo ꝙ nec totũ cõciliũ puinciale. qa sequeret remotio ab episcopatu quę reseruat soli papæ. vt ĩ iurib⁹ p̃alle.

Si verò

a ZACHARI. ¶ Per Io. an. Adde Gemi. in præalle. c. ñ. et ibi Celsum in apo. in princi. qui cũ eo tenet ꝙ non conficiat verum corpus Christi. Eundem ĩ. c. ij. vbi tamen hesitare videtur. xxxñ. q. vñ. & Here. de fir. in trac. de epo. in vlti. parte.

ANT. FRAN. ¶ An depositus post depositionẽ celebrãs conficiat verũ corpꝰ Christi & alia sacramẽta conferat. vide glo. summę. ix. quęsti. j. & de materia vide plenissimè in tract. de episcopo hic alleg. in. iij. li. ĩ. viij. parte. & Domi. in. c. degradatio. et ibi per Pet. de anch. de pœnis in. vj. et an depositus sit de foro seculari & viuere debeat clericaliter. vide per Spec. in ti. de cõpe. iudi. adi. in. §. j. versic. in q-busdam & per eũdem in titu. de sen. in. §. vj. in ver. nõ nũq̃. vbi ponitur forma depositionis. & qualiter feratur sentẽtia et an p̃latus depositus possit ferre sentẽtiã. vide Spe. in ti. de sen. excom. in §. j. ver. fi.

b ¶ Reqrũt tres. An requirat ꝙ oẽs vel maiors pars cõcordẽt. d. Pe. hîc seq̃t glo. Andr. Barba.

c ¶ Sed contrariũ. Sicut in degradatione episcopi requiritur numerus episcoporũ, sic in absolutione à crimine de quo condemnatus veniebat degradandus, sed contra hoc facit glo. in. d. l. præceptis. hîc alleg. cũ qua videt ibi transire Archi. qui dicit ꝙ numerus episcoporũ põt absoluere episcopũ à crimine depositione digno: licet nõ possit deponere: quia depositio est reseruata soli papæ. sed dico gl. istam malè loqui vt hîc p Panor.

d ¶ Seu diffinitio. Vide Gemi. in. c. episcoporum. in v. col. ver. quicqd dicat Lapus. de p̃ben. in sexto. &. d. Maria. Sozi. in. c. recepimus. col. xj. ver. xx. secũdum Lapum. j. de priuile. vbi ponunt an qui non habet iurisdictionẽ supra exemptos possit contra eos pronũtiare.

a SEBA. SAPI.

8 ¶ †Si verò agitur ad aliã pœnã minorẽ circa depoſitionẽ ab ordine vel epiſcopatu.dic ꝙ cõciliũ prouinciale & eiã ſolus metropolitanus põt:vt.in.c.ſacro.de ſentẽ.excõ.x.q.iij.c.ꝙa cognouim⁹. no.Io.an.in.c.vt litigãtes.de offi.ord.lib.vj.vñ etiã excõicare põt ep̃m ſuffraganeũ ipſe metropolitanus:vt no.gl.in.d.c.accuſat⁹.& probat̃.in.c.romana.de offi.ord.lib.vj.vbi ꝓbatur ꝙ etiã officia lis archiepiſcopi hoc põt in abſentia ipſius.Idem & fortius dic vt iſti poſsint cognoſcere & diffinire ſi agit̃ ciuiliter,ꝙa archiep̃s eſt ordinarius ſuffraganeorũ:vt in.c.paſtoralis.de offi.ord.dũmodo excipiat̃ de crimine,vel agat̃ ciuiliter ad depoſitionẽ ab epiſcopatu:quia tũc requirit̃ numerus epiſcoporum.de quo.s̃.xxxiiij. diſ.
9 c.quorũdã.no.Inn.in.d.c.quod ſicut.&.c.graue.¶ †Si verò agit̃ cõtra electũ confirmatũ nõdũ conſecratũ ſufficit numerus ſex epiſcoporũ:vt in.d.c.illud.xxiij.diſt.ſecundũ vnũ intellectum qui eſt notabilis & ſatis probabilis.& tenet Arc.iij.q.viij . in ſumma. ſup gl.ſummę.An autẽ requirat̃ iſte numerus cũ cã cõtra ep̃m de legat̃ per papã?gl.iij.q.viij.in ſumma ꝙ ſic.Sed Arch.tenet ibi cõtrariũ.& in.c.illud.xxiij.di.& Inn.in.d.c.graue.dicẽtes:ꝙ licet hoc ſit honeſtũ ꝓpter excellẽtiã dignitatis epalis:nõ tn̄ eſt neceſſariũ. dicit tamen hoc perpẽdendũ ex forma cõmiſsionis qua ceſſante ꝓcedit hæc vlti.opi.quia delegatus repręſentat ꝑſonã papæ.l.j.ff. de offi.eius.&.c.ſanè.de offi.deleg.qui ſolus ſufficit ad depoſitio-
10 nẽ.ix.q.iij. c.ꝑ principalẽ.¶ †Secũdo caſu principali: cũm agitur cõtra ſacerdotẽ.dic ꝙ aut non agitur ad depoſitionem ab ordine ſed à beneficio,vel ad aliam pœnã & non requritur numer⁹
a epiſcoporũ:ª vt no.gl.xv.q.vij.in ſumma.& Inn.d.c.graue. quod procedit etiã ſi agatur cõtra abbatẽ vel alios prælatos inferiores ſeu clericos inferioris gradus.vt probat̃.xviij.q.ij.c.ſi quis abbas. iuncta glo.&.xvj.q.vj.c.Epiſcopo.Si verò agitur ad depoſitionẽ ab ordine ,& tunc contra ſacerdotem requirũtur ſex epiſcopi vltra epiſcopum proprium.& in cauſa diaconi requiruntur tres vltra propriũ ep̃m.& totidẽ requirunt̃ in cã ſubdiaconi. xv.q.vij. c.j.&.c.ſi qs tumidus.&.c.ſi aũt. & hoc ad minus.Nã ſi fieri poteſt debet congregari totũ cõciliũ ꝓuinciale.i. epiſcopi totius ꝓ uinciæ:vt in.d.c.j.&.vj.q. iij.c.ſcitote.Et quod requiratur dictus numerus vltra proprium epiſcopũ vide de hoc tex.in.c.ij.de pœnis.lib.vj.hoc tenet Io.an.in nouel.& Arch.poſt Hugo.in.d.c.ſcitote.& in.c.ſi quis epiſcopus.el.ij.vj.q.iiij.& no.iij.q.vj.hæc quippe.& in.d.c.ij.optimè ꝓbatur quod dixi de ſubdiacono.nã requiritur numerus epiſcoporum quando agitur ad depoſitionem ſacrorum ordinum:certumq; eſt quòd hodie ſubdiaconatus eſt ſacer ordo.d.c.miramur.& idem tenet glo.in.d.c.ij.&.j.eo.titu . licet enim ſolus epiſcopus poſsit honorem dare.i.ordines conferre:ſolus tamen auferre non poteſt.vt in.d.c.j.Quare autem plures requirunt̃ epiſcopi in auferendo honorem quàm in conferendo?vide plurimas rationes quas reddit gl.in.d.c.j.in verbo,ſolus. Et ſcias quòd iſte numerus epiſcoporũ requiritur dum cauſa examinatur.vt probatur in dictis iuribus.non tamen in actuali degradatione:quia illa eſt executio depoſitionis verbalis. & ita videnṫ loq iura p̃alle.& ſic plenè examinat & determinat Io.an . in d. c.ij.fatetur tamen ꝙ de cõſuetudine hodie reqritur numerus ille in examinatione cauſæ quando epiſcopus tendit ad depoſitionem actualem:ſecus aũt ſi vult eſſe contentus verbali depoſitione.& pro hac cõſuetudine facit.c.at ſi clerici.&.c.cũ nõ ab homine.de iudi.vbi ſolum fit mentio de epiſcopo proprio.&.c.poſtulaſti.de foro cõpe.quod eſt notandum. Et pro primo dico quòd Io.an.dicit vt iſte numerus requiratur in ſententia & nõ in actuali degradatione.adduco tex.iſtũ in verbo ſententia.&.d.c.ij . vbi in depoſitione verbaliter fienda facit mentionem de epiſcopis.in actuali verò dicit duntaxat de proprio epiſcopo.nam(vt prædixi)actualis eſt executio verbalis, & in executione non requiritur ſolennitas tanta.Hinc eſt ꝙ ſententia fertur in alijs per propriũ iudicem:& executio fit per nuntium vt.l.executorem. C.de exe-
11 cu.rei iudi.¶ †Si verò agitur contra clericum in minoribus conſtitutum,etiam ad depoſitionem ſufficit vnus epiſcopus:vt probatur in.d.c.ij.&.xv.q.vij.c.ſi autem. iuncto.§. ſequent . & dicit quòd ſufficit ſol⁹ epiſcopus proprius ſine alijs epiſcopis. requiritur tn̄ præſentia capituli:vt in.c.epiſcopus nullius.ea cã & quęſt. aliâs ſententia eſt nulla,vt ibi.ſufficit tamen quòd de conſenſu capituli adſint aliqui canonici, puta nouem vel tres qui repręſentẽt totum capitulum.ſecundum Archi.poſt alios in.d. c. epiſcopus.
12 quod eſt bene notandum.¶ †Ex quo potes inferre ꝙ in actibus in quibus requirit̃ præſentia capituli ſeu conſenſus, poteſt capitulũ deputare aliquos loco capituli:facit quod no.in.c.irrefragabili.§.exceſſus.de offi. ordi. & cle.j.de hære.Hodie tamen epiſcopus ex conſuetudine pręſcripta audit cauſas ſine p̃ſentia capituli,& valet conſuetudo : vt in.c. iij.de conſuetu.libro.vj.& dic ꝙ valet etiam vt ſolus deponat clericos in minoribus conſtitutos:quia illud.c.iij.loquitur indiſtinctẽ: & hoc tenet glo.in.d.c.ij.& Arc.in.d. c. epiſcopus nullius.pro quo facit illud.c.ij.vbi ſolum fit mentio in epiſcopo de depoſitiõe clericorum minoris ordinis . quod bene nota-
13 bis.¶ †Sed quæro quia.s̃. viſum eſt quot epiſcopi requirãtur in cauſa epiſcopi & aliorum inferiorũ clericorũ,vnde ſunt aſſumendi iſti epiſcopi & per quẽ eligentur?ſol. iura variè in hoc loq videnṫ.Nã q̃dã dicũt ꝙ cõciliũ ꝓuinciale eꝑorũ debet in iſtis caſib⁹ cõgregari.vj. q. iij.c.ſcitote.&.q.iiij.c.ſi qs epiſcopus criminaliter.Quædã verò dicũt ſim pliciter de.xij.in cauſa epiſcopi.ſex in cã preſbyteri.tres in cauſa diaconi & ſubdiaconi. xv.q.vij.c.ſi aũt.&.c.felix.& innuitur in.d.c. ſi aũt.ꝙ eꝑs ꝓprius habet eligere . Quædam vero innuunt.ꝙ ipſe accuſatus.vt in. c. iudices.xj.q.j.& videtur ſentire Hoſ.in.c.j.de foro cõpe.licet glo.ibi dicat ꝙ.c. illud iudices. ſit correctũ.Ego dico ſic ꝙ concilium prouinciale ſi fieri poteſt debet congregari,quia non debet quis diſcuti & iudicari ab alieno iudice:probatur in.c.ſcitote.pręalle . & in.c. ſiquis epiſcopus criminaliter.vj.q.iiij. &.iij. q.vj.c.hæc quippe.&.xv.q.vij.c.j.& ſi defecerit aliquis iuxta prætaxatũ numerum debet ſuppleri de vicina prouincia.ar.c.ſi quis epiſcopus.præalle.&.lxv.diſt.c.fi.Si autem non poteſt congregari concilium prouinciale , tunc vocabuntur epiſcopi de propria prouincia iuxta numerum in cauſa requiſitum: & ſi non poſſunt tot haberi in ꝓpria prouincia,vocabũtur de vicina prouincia.vt in iuribus p̃alle.& ſi nõ poſſunt haberi in numero ſufficienti procedi non poteſt.arg.c.j.de hære.lib.vj.arguẽdo per locũ à ſpeciali.& ſi aliquos de epiſcopis vocatis habebit accuſatus ſuſpectos,tunc maior inter illos:puta metropolitanus vel proprius epiſcopus ad electionem ipſius vocabit alios,vel à principio cauſa vitandæ recuſationis poterit de conſenſu ſuo illos vocare. ſic intelligitur dictũ.c.ſi autem.xv. quæſt. vij. & capitu. iudices . xj. quæſt.j. & hoc videtur de mente Archid. ibi.& inno.in.c. graue . de præben . aliâs autem ceſſante ſuſpicionis cauſa non debent iudices vocari ad voluntatem rei. & ſic ſalua quod no.gloſſ.in.c.j.de foro compet . & l.obſeruandum.ff.de iudi.quinimo dixit Innoc.in.d.c.graue.ꝙ imminente recuſationis cauſa debet metropolitanus alios epiſcopos vocare ad electionem accuſati , de conſenſu tamẽ alterius partis.quod placet.facit qđ no. in ſimili gl.ī.c.ſecũdò reqris.de ap. in ver.de recuſatorum aſſenſu. Et adde ad prædicta

✠SEBA.SAP I.

a ¶Numer⁹ epiſcoporũ.Vide Abbatem & alios in. c. at ſi clerici .§. de adulterijs.col.xx. s̃.de iudi.

14 gl.iij.q.viij.in ſumma. ¶ †Quæro circa prę
a dicta qd ſi[a] ep̃i iſti diſcordãt inter ſe: nec in
vnã ſententiã cõueniũt? So.in cã epiſcopi po
terat olim cadere dubitatio:quia illo tpe po
terat ep̃s deponi vel abſolui à cõcilio ꝓuin-
ciali,ſeu ab illis.xij.ep̃is & metropolitano. ſe
cũdũ p̃dicta deputatis.vt in.c.ſi qs epiſcop⁹.
vj.q.iiij.&.c.hæc qppe.iij.q.vj.no. Arc.ĩ.d.
c.ſi quis ep̃s.& tũc videbaꝫ nonnullis ꝙ in cã
epiſcopali deberẽt eſſe cõcordes, nec ſtabaꝫ
iudicio maioris partis epiſcoporũ.per.d.c.ſi
quis.& ita poſt multa tenuit ibi glo. Alij ve-
rò vt Hug.intelligebãt illũ tex.qñ ep̃i nume
ro diſcordabãt,quo caſu recurrebaꝫ ad ep̃os
ꝓuincię vicinæ vt ibi. Hodie verò ceſſat hęc
difficultas .quia deciſio cãæ contra ep̃m tã
in cõdẽnãdo q̃ in abſoluẽdo reſeruaꝫ papę:vt
s̃.dixi.& tenet Arch.in.d.c.ſi qs.& ſic ceſſat
ſecundũ eũ hodie diſpoſitio horũ capitulo-
rũ & epiſcoporũ.Sed gl.nr̃a à nemine põde-
rata miro mõ ſaluat etiã hodie illud.c.ſi qs.
dicẽs ꝓcedere in plurib⁹ delegatis à papa in
cã contra ep̃m:& tunc requiraꝫ in condem-
nando omnium concordia & dicit ſp̃ãle in
cauſa ep̃i.Sed ꝓfectò hęc gl.non videꝫ vera:
quia illud.c.ſi qs.loquiꝫ in epiſcopis ꝓuin-
ciæ cognoſcentib⁹ ordinario iure & nõ dele
gato:& maximè ꝓbaꝫ ex eo ꝙ illis diſcordã-
tib⁹ recurriꝫ ad ep̃os prouinciæ vicinæ.ſi eñ
fuiſſent delegati recurreretur ad papã dele-
gantẽ:vt in.c.ſi.j.eo.Sed gl.ob hanc cauſam
intellexit in delegatis: qa ordinario iure non
põt aliquis citra papam ferre ſnĩam cõtra epi
ſcopũ:vt in p̃alle.iuribus.ſed nõ cõſiderauit
ꝙ illud ꝓcedebat à iure antiquiſsimo :vt ĩ.d.
c.hæc qppe.ſed poſtea fuit immutatũ : vt in
d.c.accuſatus.&.c.q̃uis.quare puto ꝙ etiã in
delegatis ſimpliciter deputatis per papã non
haberet locũ opi.huius gloſ.vt requireretur
oĩm concordia:qa hoc nullo iure ꝓbaꝫ:imò
oppoſitũ gñaliter caueꝫ:qa in eis ſtaꝫ iudicio
plurimorũ:& ſi diſcordant pari numero,de-
p̃edet alterius ſnĩæ approbatio à papa:vt in
c.fi.j.e.&.ff.de re iudi.l.duo ex trib⁹.& l.duo
iudices.nec debemus recedere à cõib⁹ regu-
lis.ex quo contrariũ ſpecificè nõ cauetur. nã
maior pars iudicũ repreſentat perſonã dele-
gantis.& ipſe delegans condẽnaſſe vel abſol-
uiſſe videtur niſi appelletur.& maximè hoc
procedit tenendo quod p̃dixi,ꝙ etiam vnus
ſolus cui commiſſa fuiſſet cauſa poſſet ep̃m
15 condemnare. ¶ †Sed dubitari poteſt in cau
ſa clericorũ exiſtentium in ſacris:nũquid re-
quiratur oĩm epiſcoporum concordia in cõ
dẽnãdo.tex.videtur hîc ꝙ ſic.in verbo. *con-*
b *cors.* ſed gloſſ.[b] in.ij.parte quam nunc expe-
dio tenet contrarium dicens ſufficere maio-
rem partem.Et ad hũc tex.rñdet ꝙ ſatis dicũ
tur cõcordes ex quo maior pars diſponit.ar.
in.l.quod maior.ff.ad muni.&.lxv.diſt.c.j.&
cum gloſſ.tranſeunt hîc communiter ſcribẽ
16 tes. ¶ †Ex hac gloſſ.colligebat do.Car.ꝙ fa-
c ctũ à maiori parte[c] dicitur factum concordi
ter.quod procedit ſecundum eum quando
actus explicatur à pluribus vt à collegio.ſe-
cus ſi à ſingulis.per.l.ſabinus.ff.communi di
ui.& in regula in re communi .de regu.iur.
lib.vj.ſed certè teneas hoc eſſe falſum.eſt eñ
hoc contra proprium ſignificatum verbi.nõ
enim poteſt dici cõcorditer factum etiam à collegio quod fit ali
quo diſcordante.ad hoc alleg.bo.tex.in.c.in cauſis.de elec.vbi fa-
ctum à maiori parte capituli & factum concorditer ponũtur vt
diuerſa.Idem probatur in.c.quorũdam.eo.tit.lib.vj.habes gloſſ.
ordinariam quæ hoc expreſsè tenet in duplici loco in.c.cupien-
tes.in verbo concorditer.eo.ti.& li.& in cle.ne Romani. & vide
ibi Io.de Imo.eo.tit.in verbo concorditer.& vide per Io.and.ſu-
per regula in toto.de regu.iur.in mercu.Patet ex etymologia vo
cabuli.dicitur enim concordia à con,quod eſt ſimul:ita ꝙ opor-
tet vt nullus diſcrepet.Et ex hoc dico ꝙ vbi in aliquo actu requi-
ritur vt aliquid fiat concorditer etiam à collegiatis non eſt diſpo
ſitioni ſatisfactum ſi aliquis contradicit :vt probatur in iuribus
præalle.& hoc not.Ex his infero ad nouum intellectum hujus
gloſſ.& dico ſic:ꝙ aut totum concilium prouinciale fuit congre
gatum & ſufficit maior pars dummodo in depoſitione ſacerdo-
tis conueniant ſex:& in depoſitione diaconi vel ſubdiaconi con-
ueniãt tres.pro quo allego præalle.c.j.iũcta gloſſ.xv.q.vij.ibi eñ
dicitur ꝙ ſtandum eſt diffinitioni ſynodali.ſed diffinitio ſynoda
lis eſt quæ fit à maiori parte:quia quod maior pars facit &c.vt in
c.j.de his quæ fin.à maio.par.ca.&.l.quod maior.ff.ad muni.cum
ſimi.requiro autem vt maior pars concilij non ſit minor ſex vel
tribus:quia alia iura requirunt illum numerum præciſè:vt in.d.c.
ſi aũt.&.c.felix.& in.c.ij.iuncta gl.de pœnis.lib.vj.ſi vero cõgre-
gaꝫ cõciliũ:ſed ep̃s ꝓprius vocat aliquos de ep̃is ꝓuinciæ,qđ põt
vt in.d.c.ſi aũt.&.d.c.ij.tunc dico ꝙ ad minus debent conuenire
& cõcordare vltra ep̃m proprium ſex in cauſa preſbyteri :& tres
in cauſa diaconi & ſubdiaconi. Ad hoc primo allego iſtum text.
qui requirit cõcordẽ ſnĩam ep̃orũ.innuit tex.in.d.c.ſi aũt.& cla-
rius in.d.c.ij.de pœn.li.vj. vbi dicitur ꝙ verbalis degradatio ſeu
depoſitio debet fieri ab epiſcopo proprio aſsiſtente ſibi in actu
numero epiſcoporũ à iure requiſito.vñ põdero verbũ aſsiſtẽte.
nõ eñ aſsiſterẽt in depoſitione niſi oẽs cõcordarent:diſcordans
eñ diceret poti⁹ reſiſtere q̃ actui aſsiſtere.lxv.di.c.j.&de his q̃ ſi.
17 â maio.par.ca.c.j. ¶ †Adduco vnũ ſimile in approbatiõe ꝓmo
uẽdi ad doctoratũ.debet eñ approbari in ordine:id eſt à colle-
gio.vt.l.magiſtros.C. de ꝓfeſ.& me.li.x.tamen requiritur pręci-
ſè numerus.vij.doctorũ ad min⁹.vt no.glo.& Bar.in.d. l. magi-
ſtros. probatur in.l.ſi quis.eo.ti.& no.Ioã.and.in.c.j.de cele miſ.
& facit quod olim obſeruabaꝫ in cã epiſcopi.vt in.d.c.ſi qs epi
ſcopus.vj.q.iiij.iuncta glo.ſicut eñ requirebaꝫ vt etiam oẽs. xij.
epiſcopi reqſiti ſimul cõcordarẽt,vt ibi ſecũdũ intellectũ glo.ita
dicẽdũ in minori numero reqſito in cã clericorũ inferiorũ: ſatis
eñ inducebaꝫ ſp̃ale in ep̃o cũ requiritur numer⁹ duodenari⁹. Et
hoc diligenter notabis:quia bene p̃ alios examinaꝫ & hîc per do-
18 ctо.nihil ſcribitur. ¶ †Ex his infero ad aliã qõnẽ,nunqd iſti ep̃i
ſunt oẽs iudices? Gl.tetigit in ſumma.iij.q.viij.&refert duas opi.
Quidã eñ dicũt ꝙ ſũt aſſeſſores.&ſol⁹ metropolitan⁹ eſt iudex.
ad idem poſſet dici qñ ep̃s ꝓpri⁹ ꝓcedit cũ nũero requiſito ſine
metropolitano.& p̃ hoc ſatis bene facit tex.in.d.c.ij.vbi dicitur
ꝙ ipe ep̃s deponit aſsiſtẽte ſibi numero ep̃orũ,& videꝫ in alijs re-
bus ſolũ reqrere p̃ſentiã & cõſenſum,& hoc p̃ illã literã arguit
ibi Io.an. Alia eſt opi.vt oẽs ſint loco iudicis ordinarij.& hãc par
tẽ firmat Inn.& Hoſ.in.d.c.graue.& trãſit ibi cũ hac opi.Io.and.
firmat Arc.ſuper pręall.ſumma.iij.q.viij.Ego dicerẽ ꝙ vbi con-
gregaꝫ cõciliũ tũc totum cõcilium eſt iudex nõ autẽ ſingulares.
vt probaꝫ in.c.ſcitote.vj.q.iij.&.c.ſi qs ep̃s criminaliter. ea cã.q.
iiij.vbi act⁹ ſententiãdi referꝫ ad oẽs.ad idẽ.iij. q.vj.c.hæc quip-
pe.xv.q.vij.c.j.facit.c.j.de iudi.&.c.j.de libel.obla.& de ſpon.c.j.
cum ſimi. Aut ep̃s procedit cõtra ſubditum ſuum accercito ſibi
numero epiſcoporũ à iure requiſito:& tũc audiet cãm cũ oĩbus:
vt in.d.c.ſi autẽ.xv.q.vij.& habito ipſorũ cõſenſu & præſentia
in diffinitione ipſe poterit dictare depoſitionis ſententiam in
ſuam perſonam.& videtur probari in.d.c. ij. nec impugnaretur
ſententia ſi oẽs ſeu omniũ nomine ſentẽtia ferreꝫ:quia ſuccedunt
loco cõcilij.& facit.d.c.j.xv.q.vij.vbi dicitur ꝙ epiſcopus ſolus
19 honorem auferre nõ põt. ¶ †Quorũ aũt expẽſis veniũt iſti ep̃i
ad locũ iudicij? vide Arch.in.d.c.ſi autem.vbi dicit poſt alios ꝙ
expenſis proprijs:quia cùm ſint ordinarij nihil poſſunt exigere
niſi quatenus iure cauetur:vt not.in cap.cum ab omni.de vita &
hone.cler.

a ¶ An autem à ſen-
tentia degradatio
nis ep̃i requiratur
iſta ſententia ep̃o
rũ nemine diſcre-
pãte.vide glo.& ibi Domin. circa finem.in.c.multis. xvij.diſt.

b ¶ Sed gloſſ. Huic gl.cõcor.gl.ſi.in.c. cũ olim.j.e.& glo. in.c.j.de maio.& obe. In contrariũ tamen eſt glo.in.c. cupiẽtes.§.ad hoc. ver.cũ eodem. de elec.in.vj.& in.c. vbi periculum. in ver.q.j. ſingularis. e.tit.& lib.& glo. in cle.ne romani. de electi.in ver.cõ corditer. qb⁹ glo. cõtrarij̃s dicit hîc do.Abb. ſibi vide ri potius ſtãdum. ☞ SEBA.SAPI.

c ¶ A maiori parte. vide Roma.in con ſil.ccccxij̃.incip. quod ad primũ. Alexan.in conſil. cxxiij̃. inci. in cã & lite.in.j.co.in.ij̃. volu. vbi dicit ꝙ ſtante compromiſ ſo quòd arbitri cõ corditer pronũtiẽt oportet ꝙ nemo eorum diſcrepet.

20 hone. cle.& in.c.cũ sit.de simo.¶ †Vltimò quęro quid de capitulo,vbi episcop⁹ ꝓcedit contra clericos in minoribus cõstitutos?vide glo.quę dubitat an sint iudices vel assessores.iij.q.viij.in summa.Sed archid in.d.c. eps nullius.xv.q.vij.dicit ꝙ capitulũ habet tũc ordinariã.& facit ille tex. in eo qđ dicit irritã esse episcoporũ sniam sine canonicorũ p̃sentia. Sed ego credo oppositũ p. c. iij.de cõsue.li.vj.vbi patet ꝙ cõcilium dũtaxat tenet de iure eps reqrere à capitulo in corrigẽdis subditorũ ex-
21 cessib⁹.&facit.c.nouit.&.c.q̃to.de his q̃ fi.à prę.¶ †Cõciliũ aũt licet qs teneat requirere & debito tẽpore expectare responsum:nõ aũt sequi:vt in.c.cũ in veteri.de elect.& in.c.cùm olim.de arbi.ergo nõ põt dici ꝙ capi. habeat ordinariã.hinc est ꝙ iura cõiter faciũt in actu iudicãdi mentionẽ de solo ep̃o:vt in.c.de persona.xj. q. j. & in.c.si quis cõtra clericũ.& .c.postulasti.&.c.cũ cõtingat.de foro cõpe.&.c.cũ ex iniuncto.in fi.de hære. cum multis similibus.inducitur actus nullitas:quia à iure arctatur ad concilium petendũ:vt in.d.c.nouit.& hæc no.

SVMMARIVM.

1 *Non sufficit ad vtilitatem sententiæ partem fouere iustitiã sed requiritur quòd ad illã perueniat seruato iuris ordine.*

2 *Iudex non debet suum officium non postulatum impartiri ad vtilitatem priuatam.*

3 *Ex certa scienttia:ista clausula quid importet.*

4 *Sententia an & quo casu possit peti vt confirmetur, siue sit interposita appellatio siue non:& quos effectus operabitur talis confirmatio.5.*

6 *Iudex appellationis debet procedere iuris ordine seruato & iudicialiter nisi fuerit papa qui extraiudicialiter potest super hoc cognoscere.*

Sententia à qua fuit appellatum licet præsumatur iusta,tamen non præsumitur lata seruato iuris ordine.

7 *Sententia licet iniusta à qua non fuit appellatum:facit ius inter partes.*

8 *Clausula ex certa scientia idem importat quòd clausula ex plenitudine potestatis.*

9 *Papa potest sententiam etiam iniustam & sine ordine iudiciario prolatam confirmare:nisi deficiat in iustitia naturali:quo casu papa non potest supplere.*

¶ CAP. IIII.

EA quæ. Breue est:vel per alia verba potest sic summari. Iustè qs petit sentẽtiã à papa cõfirmari:si iustè & rationabiliter fuit lata.Et nõ diuidit: & fuit forsan(vt dicit Io.an)exordiũ alicuius papalis cõfirmationis quia non est verisimile ꝙ fuit specialis dispositio in his verbis dũtaxat cõcepta.cũ nõ imponit necessitatem sed potius innuit cuiq; esse hoc petẽdi facultatẽ concessam,in hoc tn̄ nõ est vis.¶ Not. primò differẽtiã esse inter hoc verbũ iustè & rationabiliter:cũ hîc ponant vt diuersa & habeãt diuersa vocabula.ar.in.l.idẽ si codicill⁹.C.de codi.& exponit Io.an. verbũ iustè,id est nõ cõtra ius scriptũ.rõnabiliter:id est nõ contra ius litigatoris.hæc expositio satis placet quo ad istũ tex.sed dicerẽ suffeciisse si fuisset appositũ verbũ iustè:dũtaxat:quia oẽ iustũ est rõnabile,cũ ius sit sup̃ rõne fundatũ.j.dis.c.cõsuetudo.& oĩs lex debet esse rõnabilis.iiij.dis.c.erit autẽ lex.& in.l.leges sacratissimę, C. de legi,sed ad maiorẽ declarationẽ fuit adiectũ verbũ rõnabiliter.vel dic & melius ꝙ verbũ iustè refert ad iustitiã partis ꝓqua hic fuit lata sentẽtia,verbũ rõnabiliter ad
1 ordinẽ procedẽdi in iudicio.¶ †Nõ eñ sufficit partẽ habere & fouere iustitiã ad vtilitatẽ actus snĩæ:sed requiritur ꝙ ad illã rationabiliter ꝓueniatur: id est iuris ordine seruato:aliâs illa sententia est nulla:vt in.l.prolatã.C.de sen.&.ij.q.vj.c.ei qui appellat.§ itẽ sententia.Et hæc expositio mea plus placet q̃ ista Io. an. nimis en m ipse restringit illa verba.& pro hac mea expositione est tex.iuncta gl.ij.j.e.c.cõsanguinei.¶ Gl.facit duo:primò opponendo declarat tex.secundò ponit vnũ effectũ cõ
2 firmationis papalis.¶ †Opp.cũ prima parte.nõ eñ debet papa offm̃ suum nõ postulatũ impartiri ad vtilitatẽ priuatã.l.iiij.§.hoc autẽ iudiciũ.ff.de dam.infect.no.Inno.in.c.ad nostrã.ij.de iureiu.Sol.metu cõtrarij (vt arbitror)gl.intellexit tex.alio postulãte cõfirmationẽ.& hoc mihi placet de ordinata iustitia:sed ex plenitudine potestatis põt Papa snĩam vel qd aliud cõfirmare ex suo officio etiã non postulato.ar.in.c.si motu ꝓprio.&.c.si
3 plurib⁹.de p̃bẽ.li.vj.¶ †In secũda parte ponit vnum effa fectũ confirmationis factę ex certa sciẽtia⁹.sed tu vide opi.gl.in.c.quia diuersitatẽ.de cõcess.p̃b.q̃ ponit tres effectus cõfirmationis huius.facit eñ rem cõfirmatã maioris authoritatis.xj.di.c.quis nesciat.si res est minus valida reddit eã validã,in.c.j.de trãsac.Tertiò nullus infe-a rior põt de validitate illius rei amplius cognoscere. in c.j.&.ij de confir.vti.& ibi plenius dicemus de hac ma-
4 teria.¶ †Extra glo.quęro an indistinctè possit hæc cõfirmatio sententiæ peti à Papa.Solu.Io.an.primò intelligit ꝙ petitur confirmatio si non sit interposita appellatio,vel aduersus sententiam petita in integ.rest.in casu quo peti potuit.postea dicit idẽ esse vt peti possit etiã si sit appellatum.si exponuntur illa verba iustè & rationabiliter secundum quod prędixi.quasi per hoc vltimũ sentiat ꝙ si sententia nõ fuit lata contra ius scriptum, vel contra ius litigatoris:potest peti confirmatio quan tuncũq; fuerit appellatũ.quod intelligit do.Ant.postq̃ sententia fuit aduersus appellationẽ vel aliud remediũ retractatiuũ iustificata:sed ante iustificationẽ non potest peti confirmatio.Dic tu melius ꝙ aut fuit ad papã appellatum:& tunc potest appellatus in causa appellationis ea pendente petere confirmationẽ sententiæ. Sicut eñ appellator petit illã infirmari.ita appellatus põt petere illam confirmari:vt in auf.ei qui.C.de tẽ. app.& ij.q.vj.c.appellatione.sic intelligo Inn.in.c.j.in.fi.de cõfir.vti.vel inuti.vbi dicit illud esse indubitatum ꝙ sentẽtia à qua appellatũ est põt cõfirmari.alle.d.auf.ei qui. quæ loquitur secundũ quod prædixi.aut fuit appellatũ ad inferiorẽ:& tunc cã coram eo pẽdẽte nõ debet peti confirmatio à papa:sed debet expectari exitus remedij retractatiui scilicet appellatio vel restitutio ĩ inte.ar.in c.ij.in fi.de in integ.rest.idẽ si fuit appellatũ ad papã sed appellatus ꝓueniẽs appellantẽ nulla facta mentiõe de appellatione impetrat literas sup̃ confirmatione sententiæ:tales eñ literæ tanq̃ subreptitię nõ debẽt valere. & de hoc dicendũ vt plenè legit & no.in.c.bonę.j.de cõfir. vti.vel inuti.& sic reducas ad cõcordiam p̃dictas opi. & hæc est ipsa veritas.Si aũt nulla fuit interposita appella
5 tio,vel fuit deserta:tunc dic vt in seq.qõne.¶ †Secundò quęro an hæc confirmatio sententiæ possit peti ab inferiori à papa?Sol.dic ꝙ aut fuit ad illũ appellatum,& põt in cã appellatiõis peti p̃ ipsum appellatum:vt in. d. auf.ei qui.&.c.appellatione.p̃alle.in ꝓxima.q.Aut sentẽtia transiuit in rẽ iudicatã,& nullũ pendet remedium retractatiuum:& tunc est dubiũ quia possessori nõ est ꝓdita actio.insti.de act.§.ij.& de iudi.c.examinata. hũc articulum plenè examinauit Inn.in.c.j.de cõfir.vti.vel inuti.vbi cõcludit tãdẽ ꝙ etiã hoc casu põt ar.ĩ.c.ex insinuatiõe.in fi.de ꝓc.&.xvj.q.vj.c.si eñm.& de inst.c.ij.hoc tenet Bar.etiã de iure ciuili.in.l.j.in fi.C.qñ ꝓuo.nõ est necess.&.l.si exp̃sim.in fi.ff.de appel.¶ Et ponit Inn.in loco p̃all.duos not.effectus hui⁹ confirmationis factę per
b inferiorem in foro iudiciali.[b]Primus quia si prima sententia fuit nulla cõfirmabitur nunc per istam sententiã secundam quæ fuit lata à iudice suo & seruato iuris ordine, nec fuit appellatum. & facit quod idem Innocen.no.in.c.super literis.de rescrip.Barto.in.l.si expressim.ff.de appel.facit.l.j.in princi. ff. quæ sen. sine appel.

ZACHARI.
a ¶ Ex certa sciẽtia. Adde quod dixi ĩ apost.ad istum.in c.j.per eũ alleg.j. de confir. vti. vel inuti.Paul .de cacõsil.cv.Alex.cõs. xxxviij.& cõsi.c-iij.volu.iiij.Andr. Barba.consil. ciij. co.x.vo.iiij.& Rota.deci.ccxxxiiij. inci.papę Innocẽ.
SEBA,SAPI.
b ¶ In foro iudiciali. quid operetur sentẽtiæ cõfirmatio.ponit Angel. in.l.quidam consulebãt circa mediũ.ff.de re iudi.et in.l.ij.in.vij. fallentia.ff.si quis in ius voc.nõ ierit.& Rota.decisi.cxxxij. ĩ cipi.item nota. in anti.Car.in consi. lxxiij.incipi.omnis à me charitatis in.ij.dubio.

resein. Secundus effectus est, quia post confirmationem illius nullus inferior cõfirmatore poterit de illius validitate cognoscere. ar. in. c. cũ inferior. de ma. & obe. & no. in. c. proxi. Sequit & tertius effectus: qa erit nũc hæc sententia maioris authoritatis q̃ primò. sicut. s̃. dixi in sententia papæ. ¶ † Dices ergo tu confirmatio inferioris operabit tantũ quãtũ cõfirmatio papæ quod sonat in absurdũ. Rn̄deo ꝙ cõfirmatio papæ operat illos effectus etiã si sit facta extra iudiciũ dũmodo ex certa sciẽtia j̃. de cõfir. vti. c. j. & ij. de transac. c. j. sed confirmatio inferioris quasi nil operatur, nisi fiat in iudicio per viã cõtentioſę iurisdictiõis: ita ꝙ sumit vim potius ex p̃sumptione suę sniæ quàm ex sua potestate seu volũtate. ideo dixit Inn. in. d. c. j. ꝙ petens hanc confirmationẽ sentẽtiæ corã inferiore habet docere ꝙ iudex fuit qui tulit eã. & ꝙ ordinẽ seruauerit. non autem habet necesse probare ꝙ sit iusta: quasi sentiat ꝙ pro iustitia præsumit. ar. in. c. in præsentia. de renũ. Hîc diligenter notabis ꝙ coram cõfirmatore non p̃sumitur iustitia processus sed iustitia causæ sic. ar. c. quoniã cõtra falsam. de proba. Et põt esse ratio: quia probato illũ fuisse iudicẽ qui illã tulit & ꝙ seruauerit iudiciarium ordinem infertur sniam fuisse & esse validam; ideo iustè potest cõfirmatio peti. nõ aũt est necesse probare quòd fuerit iusta. ¶ † Quia præsuppoſito ꝙ fuisset iniusta. i. contra ius litigatoris: tamẽ ex quo non fuit appellatum fecit ius inter partes: nec amplius debet discuti de illius iustitia vel iniustitia: vt in. c. cùm inter j̃. e. & l. res iudicata. ff. de re iudi. & l. ingenuum. de sta. ho. & hoc diligẽter notabis: qa nemo aperit. ¶ † Sed corã papa nõ est necesse hoc maximè iudicialiter seruare cùm facit ex certa scientia. quod idem importat ꝙ ex plenitudine potestatis: vt est glo. fin. in. c. ad hæc. de rescri. Ex quibus omnibus infero ad intellectũ huius ca. dico enim ꝙ exigit ꝙ iustè & rõnabiliter fuerit lata snia ad hoc vt per papam confirmetur. s. ex iustitia ordinata. ¶ † Sed ex plenitudine potestatis potest sententiã cõfirmare quãtũcunq; iniustã & sine iudiciario ordine prolatã: vt leg. & not. in. c. hæc quippe. iij. q. vj. not. glos. in. c. null⁹. el. j. ix. q. ij. facit text. in. c. ad petitionẽ. de acc. quod intelligo in dependentibus à libera potestate principis, vt in beneficialibus, vel in supplẽdo defectũ ordinis positiui: & ita loquũtur iura superius allegata: sed si sententia deficit in iustitia naturali, non potest per principem confirmari seu defectus suppleri: vt est text. not. in cle. pastoralis. de re iudi. & per hoc habes enucleatum intellectum huius. c. quod valde breuiter & succinctè tactũ per scribentes extitit: & lẽto pede transiuerunt.

a ¶ Remittet. Adde ꝙ Ro. cõsi. lj. dicit ꝙ si notoriè nullitas apparet, ꝙ nõ debet remitti ad superiorem: & ibi hoc cõprobat multis rationibus.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio sententiæ est delegabilis.*
De iure canonico omnia sunt delegabilia.
2 *Coram illo cui est cõmissa executio sententiæ potest allegari nullitas ipsius sententiæ: super qua ipse executor nõ cognoscet: sed remittit superiori: & interim supersedetur in executione.*
3 *Executor sententiæ non potest cognoscere de fraude vel nullitate quæ allegatur indicta sententia.*
4 *Papa quando rescribit pro aliquo beneficiando an admittantur exceptiones propositæ contra executorem contra beneficiandum & contra rescriptum.*
5 *Executor criminalium causarum si cognoscit aliquem esse iniustè condemnatum non debet ipsam sententiam executioni mandare.*
6 *Executor sententiæ an possit resistenti violẽtiam inferre quo ad actum executionis explendum?*
7 *Possessio non est alicui auferenda sine causæ cognitione.*
8 *Executor cui est scriptum vt det alicui possessionem remoto quolibet illicito detentore: an habeat iurisdictionem?*
9 *Cui est commissa executio an possit cognoscere de subreptione & falsitate rescripti si coram eo opponatur?*
10 *Executor an debet exceptiones oppositas admittere?*
Exceptiones calumniæ possunt per iudicem non admitti.
11 *Executio sententiæ an possit committi parti vincẽti & propria authoritate possit possessionem intrare?*
12 *Possessio bonorum adiudicatorum quando capitur, non requiritur citatio partis.*
13 *Creditor an possit propria authoritate capere possessionem bonorum debitoris vigore pacti inter eos conuenti?*
Possidens per alium precario: potest illam possessionem cũ violentia capere: quia dicitur potius se defendere quàm violentiam inferre.
14 *Archiepiscopus an possit punire suum suffraganeum qui simoniacè obtinuit aliquam gratiam.*
Obtinentes aliquã gratiã simoniacè siue clerici vel laici vtriusque sexus sunt ipso iure excommunicati: & non possunt absolui nisi in mortis articulo à romano pontifice.

¶ CAP. V.

DE cætero. ¶ Merus executor sẽtẽtię cõtra quẽ excipit de fraude nõ cognoscit, sed remittit. Ita cõiter summãt doct. sed iudicio meo minus bene: quia iste tex. nõ loquitur de mero executore: quia merus executor nullam exceptionẽ executionem impedientẽ admittit: vt in. l. si vt proponis. & l. executorẽ. C. de execu. rei iud. & j̃. dicã latius. Sed tex. iste admittit vt is cui executio cõmittit admittat exceptionem ad effectũ vt remittat negotiũ ad superiorem, non vt super principali pronuntiet: vt latius in processu dicã: ideo ego summo sic. Iudex deputatus super executione sententiæ admittit exceptionem fraudis seu nullitatis sententiæ, non ad effectum vt super ea pronuntiet: sed vt negotiũ ad superiorem qui iudicauit trãsmittat si illã probabilẽ repererit. h. d. notabiliter: & non diuiditur. ¶ Casus literalis. Ecce papa pręsentibus partibus tulit snïam diffinitiuã. mandat papa alicui quatenus sentẽtiã illã debeat executioni mandare, executor literis executionis receptis citat partes. reus cõtra quem debet executio fieri dicit ꝙ executioni sentẽtia non est mãdãda: qa p̃ fraudẽ & dolũ lata est. quęrit executor qd facere debeat vtrũ debeat cognoscere de fraude allegata. Rn̄det papa ꝙ executor de fraude illa & dolo cognoscere non debet. sed hoc referre ad sedẽ aplicã. Ber.

1 ¶ † Nota primò ꝙ executio sentẽtiæ est delegabilis & hoc est indubitatũ si princeps delegat: vt hîc. ipse em̄ potest delegare etiã ea quæ sunt meri imperij, vt. l. j. ff. de offi. eius cui mãd. est iurisd. sed inferiorib⁹ est dubiũ saltem de iure canonico. cõiter tn̄ concludit ꝙ de iure nostro oĩa sunt delegabilia: vt plenè not. in. c. quod sedes. de offi. ord. vbi plenè dixi. facit clemẽ. j. de hære. & c. licet. de offi. vica. lib. vj. dixi plenè in. c. si quis cõtra clericũ. de foro cõpeten. Ex quo infero ꝙ de iure canonico põt iudex ordinarius vel delegatus à principe delegare executionẽ sententiæ licet executio requirat iurisdictionẽ. & quid de iure ciuili. dixi in dicto. c. quod sedes. & c. si quis contra clericum. facit. c. in literis. &. c. quærenti.

2 &. c. significasti. de officio dele. ¶ † No. secundò, ꝙ coram eo cui est sententiæ executio cõmissa potest allegari nullitas illius sententiæ: puta quia per fraudem vel falsa instrumenta lata extitit: non tàmen executor habet super hoc pronuntiare, sed quæstionem hanc incidẽtem coram eo remittet[a] ad superiorem qui sententiabit

a 3 & supersedebit interim executiõi sententiæ. ¶ † Opp. & videtur ꝙ si corã executore interueniat fraus possit de illa cognoscere & diffinire: quia vno commisso intelliguntur omnia commissa. de off. deleg. c. prętereà. & c. prudentiam. Sol. glo. metu contrarij intelligit tex. & bene quando allegatur fraus commissa circa negotiũ principale

principale coram iudice qui ſententiauit:vt puta is contra quẽ petitur executio allegat ſententiam fuiſſe latam per falſa inſtrumenta,vel teſtes falſos,vel quid ſimile: & ob hoc dicit illã ſententiam nõ mereri executionẽ : quo caſu dicit gl.executor nõ aſſumit ſuper hoc cognitionẽ: quia non debet ſibi aſſumere partes iudicis,cum non ha d beat iuriſdictionẽ:vt in.d.l.ſi vt proponis.ſed debet exe cutioni ſuperſedere:vt hîc. Et ſecũdũ hunc intellectum expone tex.ibi: *& fraus interuenerit*: id eſt interueniſſe dicat.ſimilis expoſitio.s̃.de fide inſtr.c.ij . ſecũdum Egidium. ¶ Sed contra prædicta & contra tex.opp.de.c.dicenti.§.& ſi non cognitio.xxv.q.ij.& eſt lex.& ſi non cognitio.C.ſi contra ius vel vtili.publi.Sol.glo. in ſecunda parte ꝙ illa lex intelligitur in executore mixto qui ſcilicet habet cognitionem & iuriſdictionem annexã. Iſtud verò.ca.loquitur in mero executore qui nullã habet cognitionem ſeu iuriſdictionem annexã ſed nudum miniſterium exequendi.Et certè glo.iſta non bene loquit: qa (vt.s̃.dixi) executor merus nullam admittit exceptionẽ vt in dictis.ll.ſi vt proponis.&.l.executorem. ſed iſte de quo in tex.admittit exceptionem . & de ea cognoſcit nõ vt pronuntiet ſuper principali , ſed vt remittat negotiũ infectum ad ſuperiorem.hoc probat iſte tex.in eo quod dicit ꝙ *non eſt facultas executori de toto negotio cognoſcẽdi.* quæ verba bene pondera: ergo bene poteſt cognoſcere e de exceptionibus coram eo propoſitis non vt pronũtiet ſed ſi reperit veras ſaltem apparenter debet remittere negotiũ ad ſuperiorẽ:vt ipſe plenè cognoſcat & pronũtiet & hoc voluit finis.c.& ſic illud.c.non contradicit.l.& ſi non cognitio. ibi em̃ dicitur ꝙ executor poteſt cognocere de fraude allegata,vt ſi fraus ĩteruenerit de toto negotio cognoſcatur.vnde pondera quia dicit cognoſcat & nõ dicit per executorem.vnde glo.in.d.§.& ſi non cognitio.intelligit ꝙ debet poſt modũ cognoſci & diffiniri per iudicẽ:non autẽ per executorem.& ad hoc allegat iſtud.c.& idem Bal.in.d.l.& ſi non cognitio. Bald.in.l.à diuo pio.in princ.ff.de re iud.& ſatis voluit Inno.hîc parum ante fi.gl.ſuæ.Et colligendo ſubſtantiã eorum quæ tangunt hîc doct.& Bar.in.d.l.à diuo pio. aliquibus additis hanc materiam clarè in tria mẽbra conſtringo. Aut enim commiſsio alicuius executionis facti fit ante oẽm cognitionem & diffinitionem:aut poſt ſniam:ſed antèq̃ executio fienda diſcutiat : aut poſt latã ſniam & cognitionem omnem habitam ſup executione. Primo caſu ſi committitur nudum miniſteriũ:puta prædicare,vel abſoluere,vel quid ſimile:& tunc nõ committitur iuriſdictio.tex.eſt in.c.fi.§.vlti.de offi.deleg.& licet gl.ibi. & in c.ex literis eo.ti.dicat ꝙ acceſſoriè tranſit cohertio ſi nõ poteſt aliter cõmiſſarius iniunctũ exequi.tamen Io.and. & Hoſt.tenent contrarium in.d.c.fi . & ibi reſpondetur ad.c. ex literis quod videtur facere contrarium. & vide tu quod ibi dixi.vnde puto ꝙ talis ſit nud⁹ executor:nec debet admittere aliquam exceptionem, niſi fortè ſit aliqua nouiter orta vel antiqua occulta non cõſiderata per a mandantem:[a] per tex.no.in.l.ſi hominem.ff.mãd.[b] facit b quod no.gl.xxv.q.ij.c.dicentis.§.& ſi non cognitio. Aut committitur aliquid iuris:puta ſcribit papa conqueſtus eſt nobis talis quòd violẽter fuit à ſuo beneficio eiectus: quapropter ſi ita eſt reſtituas ſibi dictũ beneficium : & talis commiſſarius habet iuriſdictionem , & poteſt de toto negotio cognoſcere & iudicare . Nam talis vigore illius clauſulę:ſi eſt ita,etiam ſi non eſt expreſſa cùm ſub intelligatur habet iuriſdictionem cognoſcendi : vt in.c. ij.de reſcrip.licet enim mandet excutio:tñ cũ non poſsit fieri ſine p̃ambulo:vt.ſ.cognoſcat ſi ita eſt,videt etiã mã c data iuriſdictio:ſvt.l.ad rem mobilem.&.l.ad legatũ.ff. de p̃cur.& in.c.præterea.&.c.prudẽtiã.de offi. deleg.& ſic p̃t ĩtelligi ſecũdũ aliũ intellectũ.d.l. & ſi nõ cognitio. & hoc eſt clarũ.& tenet Bar.in.l.à diuo pio.& eſt gl. or. 4 in.c.paſtoralis.§.quia verò.de off.del.¶ † Quid autem ſi papa ſcribit alicui ꝙ prouideat Petro de tali præbenda ſi vacat?dicit Inno.ꝙ hæc commiſsio habet cauſę cognitionem in hoc vt executor inquirat & cognoſcat an vacet antèquã de ipſa prouideat:ſed poſtquã ei conſtiterit de vacatione[d] mera remanet executor quo ad prouiſionem quę non habet cauſæ cognitionem.vnde ſecundum eum ſi quis vellet obijcere in perſonam executoris vel etiam illius cui prouidendum eſt nõ eſt excipiens audiẽdus.alle.no.in.c.propoſuit.de conceſ.p̃ben.ſed Hoſt.dicit hîc iura noua nec ſibi placere quo ad hoc vltimũ. dicẽs ꝙ cũ ſcribit papa ꝑ aliquo bñficiãdo admittunt exceptiones propoſitę cõtra beneficiatum reſcriptũ & cõ- a tra executorẽ.alleg.c.ad aures.&.c.cũ adeo.&.c. poſtulaſti.&.c.ſi proponẽte.de reſcrip.& de offi.deleg.c.paſtoralis.§.quia verò.& ibi bona gl.de hac materia: niſi Inno. intelligat hoc dictum ſuum intelligendũ vbi papa certo iudici & pro certa perſona & de certa prębenda p̃cisè & de certa ſcientia ſcribat exprimens ſufficienter in ſua litera ꝙ nõ vult contrã ſuam literã aliquã exceptionem admitti:ſic em̃ poſſet ſaluari dictũ ſuũ ſecũdũ Hoſti . & cũ papa dicat ꝙ nec ſe nec ãceſſores ſuos credat hoc exp̃ſſiſſe vt in.c.ex parte.ij.de off.deleg . & placet mihi dictũ Hoſt.qa deputatus ad prouidendũ ſimpliciter de benefi cio non eſt purus executor ſed mixtus, [e] cũ papa non ſit informatus de perſona cui mandat prouideri, vel cui cõ mittit,vel de quantitate beneficij:vt plenè not.per gl.in d.§.quia verò.& ĩ cle.vna de off.deleg.dixi poſt Inn.in.c. fi.de præſumpt. Ideo hîc hunc articulũ non proſequor: quia habet materiam ſeparatam & diſtinctam:ſed no. di ctum Hoſt. ¶ Secũdo membro principali quando commiſsio fit poſt ſententiam dumtaxat: & tunc dic ꝙ is cui fit commiſsio eſt iudex,cũ in actu executiõis multa poſſint allegari:vt in.l.à.diuo pio.§.ſi ſuper rebus.præalleg. hîc.& in .d.l.& ſi non cognitio.& not.Bald. ibi.& facit quod no.Inn.in.c.cũ ſuper.ĩ fiſ.eo.probat ibi.& in.c.veniens.ij.de teſtibus.commiſſarius enim hoc caſu ſuccedit loco iudicis.Vide quicquid opponi potuiſſet coram eo poterit opponi coram iſto executore. & hoc caſu bene conſidera ſecundum Bar.in.d.l.à diuo pio.quòd quãdoque executio committitur alicui in defectum iuriſdictionis:vt quia ille qui ſententiauit nõ poteſt exequi: puta quia arbiter vel delegatus inferioris à principe:quo caſu recurritur ad ordinariũ:& ad delegantem:& tunc indubiè talis executor habet omnem cognitionem quæ requirit in executione:vt in.d.l.à diuo pio. & credo ꝙ iſti tales tanq̃ ſuperiores poterũt etiam pronũtiare ſup nullitate actus.ar.opt.in.c.cũ ab eccleſiarum.in fi.de off. or. ſunt enim iſti pronuntiando functi officio ſuo.Et idem videtur quando inferior tulit ſententiam: puta Archid. in iuriſdictione ſua.& pro executione recurritur ad epiſcopum tanquam ſuperiorem.quod notabiliter confirmauit Specu.in titu.de execu.ſenten.§. nunc videndum. ver.vt autem.Sequitur hîc do.Ant.dicens ſe putare hoc procedere etiam ſi inferior poſsit exequi ex quo ſupior illius auditur pro executione.Nam inferior poteſt exeq per iuriſdictionem quam habet:vt plenè dixi in.c.ſi quis contra clericum.de foro compe.ſed pro iuriſdictiõe maiori ſolet recurri ad ſuperiorem vt ibi dixi. Item poſſet iſte ſuperior de retractatione cognoſcere per viam reſtitutionis.vt no.Spe.in loco pręallegato.facit.c.pen.de in integ.reſti.& quod legitur & not.in.d.c.cùm ab eccleſiarum. Quandoq̃ committitur alicui executio à ſtatuto in auxilium iuriſdictionis:vt quia per ſtatutum deputat aliquis ſuper executione ſententiarum: & tunc ſecundũ Bart.quædam eſt cognitio circa res in quibus eſt fienda executio:& de hoc poterit iſte cognoſcere:vt in.d.l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.& ſeq. Quædam eſt cognitio ſup exceptiõe q̃ opponit poſt ſententiã:& tunc aut opponit

a ¶ Per mãdãtẽ.Ad de quod per illã.l. voluit Ro. conſil. cccxxv.et dic ꝙ ẽt admittitur exceptio de poteſtate mandantis: vt voluit Lapus alle.ĩj.

b ✠ SEBA.SAPIA. ¶ ff.mãdati. Vide miſta q̃ decidũtur per illũ tex. cumulata per Feli.in.c.j. col.xxvj.verſi.fallit.s̃.de conſti.& p Ias.in.l. nõ ſolũ.§. morte.colũ.xxj.ff. de no.ope.nũ. per And.ſicu.in.c.ĩj.in ĩj.no . s̃.de offi. deleg.& in repe. rub. C.qui admit.colũ. xxxĩj.circa mediũ.

c ¶ Iuriſdictio. Ad de qd⁹ voluit Ro. conſi.ccxlĩj.

c ✠ SEBA.SAPI.

d ¶ De vacatione. Vide ad hanc materiam multa per Feli.in.c.fi.colum. v.cũ pluribus ſeq. s̃.de pręſump.

e ¶ Sed mixtus. Ad de Oldr. conſi.ccxxvĩj. & vide eundem Abb . conſil. xxxiiĩj.Pe. de Anchara.cõſi . xxxv. incip.iſte executorum.Fede.cõſ.cclj

tale aliqd quod concernit merita principalis cãæ. exẽplũ ponit Bar. in his in quibus loquitur tex. in. l. ij. C. de iur. & fact. ignor. vt puta quia dicit ꝙ debet excusari à iuris ignorantia ex speciali priuilegio: & de istis non poterit cognoscere talis executor, sed debet remittere ad priorẽ iudicem. alleg. l. pe. ff. de confes. Quędã sunt exceptiones quæ respiciunt executionẽ: nec infringunt sententiam vt exceptiõe quis exigat vltra quã facere possit & similes: & de istis executor cognoscit. d. l. pe. & etiam pronũtiabit vt ibi. Quædã sunt exceptiones quæ directè veniũt contra sententiã & eã impugnãt: vt exceptio nullitatis, vel falsorũ instrumentorum & similes. gl. in. d. c. pastoralis. & in. d. §. & si nõ cognitio. tenet ꝙ executor põt de his cognoscere. & ibi est glo. multũ no. de hac materia vide per Spe. qui idem tenuit in titu. de execu. sen. §. j. ver. vt autem. Dicit tamen illa glo. ꝙ cognoscit ad finem: vt supersedeat & remittat ad superiorem non aũt vt super illis pronuntiet. Et idem voluit Bar. in dicta. l. à diuo pio. & pro hoc casu allego tex. hîc. & similiter in l. si prætor. §. marcellus. ff. de iudi. Et idẽ finaliter tenent Inn. & Host. hîc. & si diceremus contrarium posset sequi absurditas secũdũ Barto. scilicet ꝙ iudex minor vel par possit infringere sententiam maioris vel paris. contra. l. nã & magistratus. ff. de arbi. & in. c. innotuit. s̃. de elec. Idem per omnia tenet Barto. quando iudex sententiãs delegat executionẽ ante cognitionẽ habitam super executione fienda. & hoc finaliter voluit Inn. hîc licet referat varias opi. sed hoc est tenendum prædictis rationibus. Addo tamen ꝙ si opponitur exceptio concernens iniustitiam & non nullitatem, non debet executor suspẽdere: etiam si sciat eam iniustã: quia fecit ius inter partes ex quo transiuit in rem iudicatam: vt in. d. cle. pastoralis. §. quia verò. de offi. dele. ¶ † Dicit tamen ibi Inno. singulare verbũ: se non consulere executoribus criminalium causarum vt in personam cõdemnati pœnam exequantur si cognoscunt illum iniustè condemnatum licet referat alios contradicere. argu. c. cũ minister. xxiiij. q. v. & vide ĩ hoc quod dixi in dicto §. quia verò. & hoc dictum Inn. refert & sequitur Ang. de peru. in. d. l. à diuo pio. qui videtur in aliquo deuiare à p̃dictis & à Bar. allegando. d. l. si prætor. in fi. aliter inducendo quã Bar. sed Innoc. intelligit illam legem secundum qd intelligit Bar. & mihi placet. ¶ Tertio membro principali quandoque executio sententiæ[a] committitur post sententiã ~~& habitam~~ cognitionem de executione vt in commissione quæ fit nuntio: & iste secundũ Bart. vocatur merus & nudus executor, & nullam habẽt cognitionẽ. d. l. si vt proponis. & l. executorem. & est ratio: quia omnis cognitio præcesit: & ideo mera executio videtur commissa: & hoc modo secundum eum cognoscitur merus executor. & hoc sequitur hîc do. Ant. dicens: ꝙ iste talis nullam exceptionem potest admittere. & idem Bald. in d. l. & si non cognitio. C. si contra ius vel vti. pu. & idẽ refert tenere Odof. & omnes. sed tu vide gl. xxv. q. ij. c. dicenti. § & si non cognitio. quę dicit ꝙ quantũcũq; executio sit mera: tamen si euidens [b] est eam esse nullam vt per falsa instrumenta latam, executor non debet eã exequi. & mihi placet hoc. arg. eius quod no. in. l. iustè possidet. de re iu. Nam vbi sententia est nulla non excusatur quis authoritate iudicis, præsertim quando euidens est eam esse nullam: nisi aliud dicatur in casu nostro in quo fuit habita cognitio super executione: sed (vt dixi) euidẽtia facti debet prędualere. ar. viij. distinc. c. veritate. & in c. euidẽtia. de accu. posset tamen sic distingui: ꝙ aut præsentibus partibus super executione sententiæ lata fuit aliqua sententia: & tunc cum transiuit in rem iudi. non debet amplius excipi de nullitate. arg. in. l. j. ff. quæ sent. sine app. rescin. in princi. Aut nulla sententia lata fuit, & tunc secus. & abstinebit iste executor ab executione nõ ratione iurisdictionis quam habet cùm nullam habeat sed quia non meretur dici sententia ex quo est nulla: vt l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iud. facit quod no. Inn. in c. si quando. de offi. delega. vbi aliquid tetigi ad materiã post eum. Ex his omnibus infertur contra lec. huius gl. 6 quę intelligit istũ tex. in mero executore. ¶ † Sed circa istum merũ executorem quęro an possit resistenti violentiam inferre quo ad actũ executionis explendum. c c Ange. de peru. in. d. l. à diuo pio. dixit quòd nõ: quia sua potestas cùm sit mera & modica, non extenditur ad hũc casum. alleg. Inno. in. c. cùm olim. ij. de priuile. in verbo per portariũ. Sed aduerte tu. qa Inn. non loquit ita simpliciter prout eum allegat: imò (si bene ponderet) quo ad hunc casum sentit oppositum: loquitur enim primò quãdo commissio fuit facta simpliciter alicui nũtio vt mittat aliquẽ in possessionem alicuius rei nulla sentẽtia prius lata partibus prędentib9 super illa re. quo casu dic ꝙ non debet iste nuntius violentiam inferre etiam partibus, quia officium suum ad hoc non extẽditur: debet enim intelligi de possessione vacante. Ideo dicit ꝙ etiã absente possessore non debet alium in possessionẽ mit- 7 tere. † quia non debet priuare aliũ sua possessione, cùm ipse non sit iudex: nec sine causę cognitiõe quis est à sua possessiõe remouẽdus. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Oportet ergo secundum eũ ꝙ prius possessor renũtiet, vel authoritate iudicis inde expellat. hoc verum secundum eum, nisi partibus præsentibus sententia lata fuisset contra possessorem: tunc em̃ satis videt ꝙ viator seu nũtius posset dare possessionem rei quã alius possidet, maximè si põt fieri sine violentia. d. l. fi. C. si per vim. Et põdera bene hæc verba vltima in eo ꝙ dicit maximè si ne violẽtia. ex quo clarè sentit ꝙ etiã violẽtiã põt inferre quando est merus executor datus post sententiam. & sic primũ dictũ suum videt restringere, qñ ante cognitionẽ fuit mãdatũ nuntio vt aliquem mitteret in possessionẽ. debet em̃ ĩ dubio intelligi de vacãte. ar. c. cũ nris. de cõcess. pręb. & c. dudũ. de priui. & qd leg. in. c. ij. de deci. li. vj. in princ. Et ꝙ nũtius deputatus post cãæ cognitionẽ possit violẽtiã inferre: facit optimè text. in. l. q restituere. ff. de rei vẽ. & l. ꝓhibitũ. C. de iure fisci. li. x. facit qd not. glo. ĩ. c. ex literis. & c. fi. de officio deleg. vt sic illę gl. saluẽt falt̃ respectu cohertiõis facti. & facit. l. ad 8 rem mobilẽ. & l. ad legatũ. ff. de ꝓcur. ¶ † Quæro circa prędicta quid si fuit scriptum alicui vt daret possessionem. [d] amoto quolibet illicito detentore[e], an talis habet d iurisdictionẽ vel sit simpliciter executor? Inn. in. d. c. cũ e olim. dicit primò ꝙ talis non habet iurisdictionẽ, nisi super notorijs & illicitis. ar. in. c. statuimus. de off. deleg. li. vj. alij dicũt & fortè melius secundũ eũ ꝙ ꝓcedat etiã sup notorijs iuris ordine seruato. alle. no. in. c. epi. de re. eccl. non alie. & hoc vltimũ mihi placet si cõmissio fuit facta ante sententiam & cognitionẽ super executione: qa talis videt iudex cũ habeat cognoscere an possessor sit illicitus: ad hoc quod no. gl. in præalleg. c. pastoralis. §. quia verò. ver. mixta. de offi. deleg. Secus autẽ si præcesit sententia & cognitio super executione fienda: qa tunc est merus executor: vt. s̃. dixi. & sic limito Innocẽ. 9 ¶ † Quæro an is cui committitur executio possit cognoscere de subreptione vel falsitate rescripti si coram eo opponitur? Inn. hîc distinguit ꝙ aut is qui tulit sentẽtiam commisit executiõem, & tunc opponi non potest de subreptione: cũ ipse satis sit certus de facto suo. de rescrip. c. ab excommunicato. Aut non ipse tulit sententiã sed alius. vt vincens cãm impetrauit rescriptum à superiore: puta à papa narrando multa pro executione fiẽda: & tunc potest ipse cognoscere & tardabit executiõem. de hoc est casus in. d. l. & si non cognitio. & hanc executionem appellat Inno. mixtam, sed primo casu appellat Inn. mixtam, sed primo casu appellat merã. sed hoc procedit

SEBA. SAPI.
a ¶ Executio sñę. Vide latè per Feli. in. c. pastoralis. §. quia verò. col. ij. s̃. de offic. delega. vbi latè ponit qd possit merus executor & quasi reassumit totã hanc materiam.

SEBA. SAPI.
b ¶ Euidens. Vide ad hoc Pet. de ancharano in cons. cccxxxiij. incipi. retento ordine dubiorum dum limitat tex. in. c. fin. de except. in. vj. vide 5 Fel. in. c. si quãdo. ff. de offi. delega.

c ¶ Explendũ. Ad de ꝙ voluit Alexand. cõsil. cxliij. ij. libr. de iniustè torto qui fugit de carceribus.

ZACHARI.
d ¶ Vt daret possessionem. Adde an possit alium substituere ad exe a quendum. & vide ꝙ non per Innoc. & Ioan. and. in. c. fina. s̃. de offic. dele. Bald. in apo. ad Specu. in titu. de deleg. §. excipitur. vers. item ꝙ iniunctum. Alex. in. l. nemo. ff. de duo. reis. & Cardi. in cle. j. eod. tit. & qualiter talis executor ꝓcedat. b vide Specu. in tit. de execu. sen. §. ij. circa princip. & in tit. de sent. exc. §. ij. versic. quid si.

SEBA. SAPI.
e ¶ Illicito detentore. de hac clausula vide Lapum alle. xv. incip. idẽ est dicere. & Bald. in rub. s̃. de offic. deleg. co. pe.

a ¶ Et q quis poſsit eſſe nuntius in cauſa propria ex commiſsiõe iudicis dicit etiam Bal.in.d.l.iuſtè poſsidet.per.d.§.ſi epiſtola.Sali.in.d.l. dotis. ſolu.matri.facit quod vult Bar.in.l.j.C.de ſer.fug.vbi per illum tex.dicit ꝓbari q qs põt eſſe nuntius & executor in cã ꝓpria & ad ꝓpriã vtilitatem.Idem in teſtatore qui poteſt dare licentiam legatario q capiat rẽ legatam & poſſeſſionem ipſius propria authoritate ẽ elegans gl.ĩ.l.titia cũ teſtamento.ff. de leg.ij.in.§.lucius ín ver.non ſit ĩterpretandũ ibi.circa finem.vel tertiò à ſe id eſt vt non petat ab alio.no. per legiſtas.in.l.nemo poteſt. ff. de legatis primò. adde an legatarius propria authoritate poſsit rem legatam capere & quando non. Rom.cõſil.cccxij. ANTO.FRAN. ¶ An quis poſsit eſſe nuntius in cã propria ad citandum etiam ſuũ aduerſariũ.vide Bar. in.l.eũ qui.in.§.fi. ff.de fur. & ꝑ Bar. in extrauagan. ad reprimen. in ver. per nuntium. vbi dicit quòd ſic. & per Bal. in authẽ. & omnino. C. ne vxor pro marito. & tenet Bart. in.l. j.C.vt nemi.licet.ſi ne iu.auth. ſe vin. & per Paul. de ca. in.l.miles.in.§.qui iudicati.ff.de re iu. & per gl.in.l. ſi vt proponis.la.ij. C. quomodo & quãdo iudex. & vide Alex.in.l.iuſtè poſſidet. hîc allegata. vbi poſt Bar. dicit quòd iudex põt dare licentiã actori quòd citet ipſũ reum.

cedit quo ad cognoſcẽdũ de exceptione ſubreptionis:ſed quo ad alias exceptiões admittẽdas vel repellẽdas tene qđ.ſ.dixi. Sed Inno. nõ aperit an intelligas dictũ ſuũ in mero executore:capiẽdo merũ ꝓut.ſ.dixi. vñ dico q capiẽdo executorẽ mixtũ vt dixi in p̃cedentibus poterit in dubio cognoſcere de exceptione falſi reſcripti.& etiã iudicare & ẽt de ſubreptiõe ſi poſsit ꝓbari etiã in facto ꝓprio.argu.op.in.c.cũ olim j.eo.& hoc ꝓbat in.d.l.& ſi nõ cognitio.Iſte em̃ eſt iudex in executiõis actu:vt.ſ.dixi.meritò põt cognoſcere de poteſtate ſua: & etiã ſe ꝓnũtiare iudicẽ ſeu non iudicẽ:vt in.c.ſignificantibus.de offi. dele. & cle.j.de reſcri. ¶ Sed dubiũ eſt qđ in mero capiẽdo ꝓpriè vt prædixi. & tũc diſtinguo q aut alius iudex cõmiſit executionẽ narrando q ſententia fuit lata.& oĩs cognitio ſup executione habita: & per partem aduerſam hoc negatur & dicitur reſcriptum ſubreptitium. & tunc eſt dubium an poſsit hoc cognoſcere & pronuntiare.& credo q ſic:quia ſubintelligitur illa clauſula ſi ita eſt:quæ in hoc peremptorio dat iuriſdictionem: vt in.d.capitu.ab excõicato.de reſcrip.ſecus videt̃ ſi ille idẽ qui tulit ſententiã hoc commiſit. Si tamen excipereturq reſcriptum eſt falſum vel ſubreptitium: vt quia aliter prius & viua voce dixerat quã nũc ſcriberet.ar.d.c.olim.& tũc puto q nõ per viam iudicij,cum nullã iuriſdictionẽ habeat.arg.d.l.ſi vt proponis.&.l.executorem.C.de execu.rei iud. ſed extraiudicialiter ad ſui inſtructionem poterit de hoc inquirere ad effectum vt exequatur vel ſuperſedeat. 10 arg.c.cum contingat.ſ.de reſcrip. ¶ † Quæro an executor preſertim mixtus debeat ſem per exceptiones propoſitas admittere. Solu. Goſ.dicit q non.ſi enim executor percipit q malitioſè opponitur exceptio falſi cauſa differendæ executionis fiat executio ſalua manẽte falſi quæſtione.C.de fal.l.ij.Ad hoc adduco.c.ad diſſoluẽdũ.de deſpon.impub.& not. per Inno.in.c.poſt electionem.de cõceſ.præ-

b ¶ Et iſta concluſio eſt approbata.Et idẽ tenet Bar.in.l.j.per illum tex.C.nemi.li.propria autho.ſine li.iu.& in repe.l.creditores.in.iij.q.prin.ff.de pig.& in.l.ſi finita.§.iulianus.in.vj.col.ff.de dam.infec.Cyn.& nouiſ.in.l.iubemus.ff.de iuriſdi.omn.iud.in.j.q.cum alijs concor.quas addit do.Alex.in.d.l.iuſtè. de acqui.poſ.vbi etiam refert Bal.& Lud.roma.variaſſe.ad eum remitto: & facit ad prędicta gl.in.l.miles.§.qui iudicati.ff.e.per quam dicit Ang. ibi no.q parti obtinenti ſententiam poteſt per iudicem committi vendi tio bonorum condemnati:quod dicit eſſe mirabile verbum ꝓ.d.l.memi nerint.C.vnde vi.dicit etiam Bald.in authentic. vt oratio.C.ne vxor pro mar.quòd executio in rebus & captura perſonæ poſſunt per iudicem cõmitti parti dummodo talis executio fieri poſsit ſine violentia & periculo armorum.alibi etiam dicunt Cyn.& Bald.in.l.ij.C.ſi in cauſa iudi.quòd iudex poteſt dare licentiam creditori q pignus ſibimet inſolutũ accipiat per not.per gl.in.d.§.qui iudicati.imò plus per iudicem poteſt dari licẽtia parti q citet ipſammet,ſecundum Bart.in ver. per literas. in extraua. ad reprimen.Bal.& Sali.in.l.ſi vt proponis.per gloſ.j.&.C. quomodo & quando iud.do.Anto.& alij canonici,plenè ponunt in.c.j.ſ.de iudi. poſt Spec.in tit.de cita.§.ſequitur.iu ver.quandoque committitur parti. vbi tenet q poſsit.& in tit.de actio.& pe.in.§.ſuper.in ver.item vide per Anto.in.l.ij. C.vt nemo priua. prædicta ĩtellige parte citata & vocato poſſeſſore. aliâs quis non debet ingredi tenutam vel poſſeſsionem fundi authoritate vel licentia iudicis,niſi conceſſa ſit vocato prius poſſeſſore,aliâs caderet à iure ſuo per.l.meminerint.& ibi Bartolus in ſecunda co.& alĩ poſt eum.C.vnde vi.& gl.ĩ.d.l.iuſtè poſsidet. & ꝓpterea Bar. in conſi.quod inci.miſſus in poſſ.in.iij.dubio in princ.dicit not. q qui vult authoritate alicuius licentiæ ingredi poſſeſsionem rei,debet diligenter inquirere quis ſit poſſeſſor:& eum facere citari:& ſi hoc neglexerit, punitur priuatione iuris ſui.d.l.meminerint.& ſic negligentia in non iuſtigando poſſeſſorem & etiam in nõ vocando eũ ad ius puniẽda ẽ.d.l. meminerint. & nõ excuſatur ratiõe ſententiæ:vt ibi ꝑ eũ. & idem dicit Bal. in.l.fin.in.iij.co.C. de edict. di. adria. tollen.Pet.de anc. & Geminia. ĩ.c.fi. de elect.in.vj. vbi refert Pet.de Anchara. ſe ita conſuluiſſe. & ita conſuluit in conſilio cclxvij. quod inc. ĩ prĩo dubio quo queritur &c. & in conſi.cclxix.inci. videretur prima facie.& dom. Alexand. de imol. in conſi.ccxxv. inci. viſa facti narratione.in.v. col. ad fi. nec obſt.regula q non ſit citandus ille quo inuito & cõtradicente poteſt actꝰ expediri.l.iij. in princ.in ver. illud.ff.de fideicommiſ.li. & regula q poteſt inuitus. qa poteſt dici q ideo lex requirit citatiõem: quia multa poſſent opponi contra ſententiam quæ tranſiuit ĩ rẽ iudicatã ad impediẽdam executionem:quæ pulchrè ponuntur ꝑ Bart. & alios in.l.j.C.de iuris & facti igno. ¶ Adde qđ in ceſſionario creditoris q habebat poteſtatem ingrediẽ

ben.vbi dicit iudicem non debere admittere exceptiõem etiam peremptoriam ſi vehemẽter præſumit illã calũniosè oppoſitã. facit.c. cum contingat.&.c.ſuper literis.de reſcript.

11 ¶ † Vlteriꝰ quæro an iudex poſsit parti vincenti executionem ſententię cõmittere vt ſic vadat propria authoritate & poſſeſsionẽ ingrediat̃.Gloſ.in.l.meminerint.C. vnde vi.tenet q ſic.& ꝓ illa bene facit.l.eũ qui.§. ſi epiſtola.ff.de fur.vbi in facto proprio quis conſtituit̃ nuntius. a & qđ legi.& no.in.c. cũ dilecti.de dolo & contu.Contrarium ſentit glo. in.l.iuſtè poſsidet.ff.de acquir.poſ. & vtrobique not.per doct. Communis legiſtarũ con- b cluſio b eſt.maximè Bar.q dummodo non reperiat reſiſtẽtes poteſt hæc facultas dari parti,aliâs ſecus,ne detur materia generandi ſcãdalum.argu.in.l.non eſt ſingulis.ff.de re iud. Ego puto hoc verum in caſu in quo committitur nuda & mera executio: ſed ſi oporteret cauſę cognitionem adhibere,tunc ſecus:quia non debet quis in facto ſuo iudex cõſtitui.l. vna.C.ne quis in ſua cã.&.iiij.q.iiij.c.j.Exigitur autem cauſæ cognitio: quando in rebus non adiudicatis eſt fiẽda executio: vt in perſonali actione.d.l.à diuo pio.no.Inno.in.d.c.

12 cũ ſuper j.eo.in fin. ¶ † Secus in rebus adiudicatis:tunc enim nulla etiam ſummaria cognitio adhibetur:vt not.Inno.in loco prę allega. hinc dicit idem Innocẽ.in.c.ex ratione. de appel.quòd etiam citatio nõ exigitur: quod eſt

13 notandum:& vide quod ibi dicam. ¶ † An autem ex pacto inter creditorem & debitorẽ inito poſsit induci vt liceat creditori ꝓpria authoritate poſſeſsionem bonorum debitoris apprehendere pro ſatisfactione debiti,vide plenè per Bar.in.l.iij.C.de pign. & tãdem concludit q ſic per illum text.dummodo nõ c reperiat reſiſtentem: c aliâs non valet pactũ ratione prædicta,ne pactum ſit cauſa ſcandali.l.conuenire.ff.de pactis dot.hoc verũ ſecũdum eum:niſi debitor conſtituiſſet ſe precario nomine poſsidere:quia tunc cũ poſſeſsio

di propria authoritate.Bal.conſi.cxiij.in lib.v.
ANTO.FRAN. ¶ Dicas circa hoc quod hîc dicitur de legato quòd legatũ recta via in legatarium & ſibi rei legatæ dominium acquiritur .l.à titio.ff.de fur.& cedit ab adita hęreditate.vt plenè per Bar.& Bal.in.l. eã quã.C.de fideicom.& in.l.j.ff.&.C.qñ dies.leg.ced.& vide gl.inſti.de lega.§.ſi peculium.non tamen poteſt propia authoritate occupare legatũ. l.j.§.j.ff.quorum lega.& habetur per glo. & Bart.in.l. extat.ff. quod metus cau.aliâs priuaret̃ legato:vt in.l.nõ dubiũ.& ibi per gl.& do. C.de legi.quod verũ eſt qñ reus ad legata teneret̃ per aliũ,ſecũdũ Bar.ĩ.d.l.extat. & ꝑ Paul.de ca. in conſi.inci.dñi donatio ſine dubio in.ij.col.q etiam eſt verum,niſi de licentia teſtatoris rem legatam acciperet.vt in.l. titia cùm teſtamento.§.ij.ff.de lega.ij.& no.Bar.ĩ.l.legitimos.ff.de legi.tuto. & per Alex.in.l.extraneum.C.de hære.inſtituen.vbi dixit:quòd etiam ſi teſtator diceret accipe talem rem tua authoritate vel à teipſo.quòd tunc & eo caſu poteſt ẽt accipere additis armis,licet non debeat armis ꝓcutere: ſed ſolum illis vti ad terrorem:quod etiam voluit Bar.in.l.j.in.iij.colum.C. communia de lega.poteſt etiam capere propria authoritate:ſi legatarius eſſet executor teſtamentarius.ita Bal.in.d.l.non dubium.C.de legi. & eodem modo ſi in legato eſſet adiectum verbum liberè:ſecundum Bar. in.l. precibus in vltima colum.C.de impube.& aliꝭ ſubſti. Et ad prędicta vide conſilium Paul.de caſt.cclxxxiij.

c ✠ SEBA.SAPIA. ¶ Reſiſtentem. Vide latè do.Iaſo.in.l.ij. colũ. xxxviij.ver.capio glo.magnam.C.de iure emphiteo.

ſit tranſlata in creditorem.l.certè.ff.de precario.poterit vi poſſeſsionem intrare:quia potius tunc dicitur ſuam poſſeſsionem defendere quam violentiam inferre: quod eſt no-
14 tandum. ¶ †Vltimò hîc quæro de qõn.no. quã ponit hîc Innoc.quidam electus pone in epiſcopum obtinuit confirmationem à Roma.pontifice, demum accuſatur coram metropolitano ſuo quòd ſimoniacè illam cõfirmationẽ obtinuit:puta quia dedit ꝓ ea obtinenda pecuniam alicui ex familiaribus papæ: quæritur nunquid talis accuſatio fieri & admitti debeat per metropolitanum?Inn. tenet hîc quòd ſic dummodo non agatur ad pœnã depoſitionis:ſed ad aliam pœnam:& nihil tãgitur de confirmatiõe:quia ſi ageretur ꝙ cõfirmatio eſſet iniuſta,non poſſet agi corã inferiore à confirmante.Nota hoc dictum.pro quo allego tex.iuncta gloſ.not.in.c.j.de confirmat.vtil.vel iutil.vbi patet ꝙ licet inferior cognoſcere non poſsit de validitate confirmationis ſeu rei per ſuperiorem confirmatę: poteſt tamen de crimine cõmiſſo per confirmationem obtinentem cognoſcere & punire:quia hoc non tangit vires confirmationis: non enim per confirmationẽ eximitur à poteſtate ſui iudicis:vt not.in cap.niſi. de præb. Ex quo dico ꝙ contra epiſcopum confirmatum ſimoniacè poterit agi etiam ad pœnam depoſitiõis,dummodo diffinitio reſeruetur papæ, & in agitatione cauſæ adhibeatur numerus epiſcoporũ.de quo ſatis dixi,ſ.eo.c.nõ poteſt.cõtra alium prẽlatum inferiorem poterit agi ad depoſitionem & priuationẽ.rõne prędicta. Et hodie excommunicati ſunt ipſo facto clerici ſeu religioſi, vel laici vtriuſq; ſexus qui promiſsionem ſeu munus aliquod ex pacto fecerint,vel receperint,vel donauerint pro aliqua gratia, vel iuſtitia obtinẽda apud ſedem apoſt.à qua præterquã in mortis articulo niſi à papa abſolui non poſſunt: & gratia ſic obtenta eſt ipſo iure nulla.Simili ſentẽtia inuoluuntur qui ſcienter tali gratia vtunt vt habetur in extrauaganti Bonifa. viij.quæ incipit excommunicamus & anathematizamus,&c.

a ¶Verbo ten⁹.No. ꝙ miſsio in poſſeſsionẽ facta ſolo iuſſu, & non actualiter,nullius eſt momenti: nec poteſt actori ius dominij eo modo acquiri

✤SVMMARIVM.✤

1 *Pignus prætorium non conſtituitur ex ſola iuſsione prætoris:niſi actualiter fiat miſsio:ſecus eſt in pignore conuentionali quod ſolo conſenſu contrahitur.3.*

2 *Adiudicatio bonorum non impeditur:ſi reus eſt paratus dare alia pignora.12.*

4 *Obligatio bonorum ſimpliciter facta intelligitur de futuris & præſentibus.*
Publicatio bonorum ſimpliciter facta intelligitur tantum de præſentibus.

5 *Pignus conuentionale quo ad poſſeſsionem non trãſfertur in creditorem ſine actuali traditione.*

6 *Actio pignoratitia directa non competit niſi creditor ſit in poſſeſsione pignoris.*
Statuta loquentia in pignore non habent locum in hypotheca in factis odioſis.

7 *Iuſsus iudicis de mittendo aliquem in poſſ. durat biennio:poſtea verò requiritur nouus proceſsus: niſi creditor ex rationabili cauſa fuerit impeditus: quo caſu habetur pro poſſeſsore.*

8 *Nuntius miſsus à iudice vt ponat creditorẽ in poſſeſsionem bonorum: & ipſe aſsignauit vnã pro alia:non transfert poſsesionem in ipſum creditorem.*
Poſsesio bonorum adiudicatorum transfertur in creditorem per nuntium à longe ſtatem et bona ipſa videntẽ.ſecundum veram opi.Abb. hîc.10.

9 *Poſsesionem vnius beneficij quando quis vult accipere: debet omniũ rerum ipſius beneficij poſsesionẽ accipere: & non ſufficit ſi acceperit poſſeſsionem vnius pro omnibus,niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

10 *Poſsesio beneficij acquiritur in conſpectu beneficij: licet non intrauerit actualiter:etiam ſi alius ſit in poſsesione.dũmodo contra eum ſit lata ſententia.*

11 *Creditores omnes cenſentur cepiſse poſsesionem:ſi vnus ipſorum ipſam ingreſsus eſt.*

12 *Appellari non poteſt à ſententia lata in realibus.*
Dominium rei an perdatur per ſententiam latam ſuper illa re?

¶CAP. VI.

Vm aliquibus. Hoc cap. poteſt intelligi duobus modis. Primo quòd loquatur in pignore prætorio:puta quòd prætor vel iudex propter cõ-
a tumaciam rei ponit verbo tenus[a] actorem in poſſeſsionem rei petitæ in actione reali, vel aliorum bonorum ipſius rei in actione perſonali:& intentus literæ eſt quòd ad cauſandum pignus prætorium ad hoc vt miſſus poſsideat non ſufficit iuſſus iudicis: ſed requirit vt actualiter mittatur in poſſeſsionem.Et ſecundum hunc intelle
1 ctum hoc dicit in ſumma. ¶ †Non ſufficit ad prætorium pignus vt verbaliter detur niſi actualiter fiat miſsio. Secũdò põt itelligi cũm poſſeſsio aliqua vel proprietas alicuius rei ſeu res aliqua adiudicatur actori iure dominij:& reus pro executione vult dare aliquod pignus & non ipſam rem ſaltem in prẽſenti.hoc cãſu nõ ſuf
2 ficit:& ſecundum hunc intellectum hoc intendit. ¶ †Nõ impediet reus ſententiam adiudicationis poſſeſsiõis ſi ſit paratus dare pignora.vel ſic:non ſufficit reo damnato ad traditionem poſſeſsio-
3 nis tradere pign⁹ pro ipſa poſſeſsione & non diuiditur. ¶ †Vltra ſummaria non poſſunt notabilia colligi.Sed pro declaratiõe ipſorum &c. opponitur & videtur ꝙ ſolo decreto iudicis transferri debeat poſſeſsio, ſeu iduci pignus prętorium:vt in.l.pignus.ff.de pigno.actio.&.l.contrahitur.ff.de pigno.vbi patet quòd nuda cõuentione ſine alia traditione conſtituitur pignus, ſeu bonorũ hypotheca ſoluitur:vt præmiſi.hoc cap.poteſt duobus modis intelligi.Primo in pignore prętorio:ſcilicet cũ iudex vult dare pignus creditori de bonis ipſius debitoris propter eius contumaciam in non comparendo,vel in non parendo iudicatis:quo caſu non ſufficit ſolus iuſſus iudicis,niſi corporaliter creditor mittatur in poſſeſsionem:vt hîc.& eſt tex.apertus in.l.non eſt mirum.ff.de pign. acti.vbi dicitur quòd cũ iuſſu magiſtratus pignus cõſtituitur: ꝙ non aliâs conſtituitur,niſi ventum fuerit in poſſeſsiõem. & ratio eſt:quia poſſeſsio regulariter non acquiritur niſi animo & corpore:vt in.l.j.&.iij.ff.de acquiren.poſſeſ.&.l.licet.C.eo.nec ius reale conſtituitur ſine traditione:vt in.l.traditionibus.C.de pact. &.ff. de vſufr.l.iij.§.j.&.l.ſi partem.in princi.ff. quemadmod. ſer.amit. Ad contrarium dic ꝙ loquitur de pignore conuentionali qđ ſolo conſenſu contrahitur:vt ibi:& eſt ibi ſpeciale:quia modici præiu-
4 dicij eſt ſecundum Bar.in.l.j.de pigno.act. ¶ †Similis ratio no.in l.ſi.C.quæ res pig.oblig.vbi patet ꝙ in generali obligatione bonorum veniunt bona prẽſentia & futura:ſecus in publicatione:vt in l.ſi mandauero.§.is cuius.ff.manda.&.c.fœlicis.§.verum.de pœnis, lib.vj.ratio diuerſitatis communiter ibi redditur:quia primo ca-
5 ſu tractatur de modico præiudicio. ¶ †Item dic quòd in conuentionali pignore non transfertur poſſeſsio ſine actuali traditione: nec propriè conſtituitur pignus,ſed potius obligatio pignoris:vt not.gl.in.d.l.j.ff.de pigno.act.quia propriè pignus eſt cùm poſſeſsio ſeu detentatio tranſit in creditorem:hinc dicitur pignus à pugno quo ſtringit.hypotheca verò dr̃ cùm nõ tranſit:vt.l.ſi rẽ alienam.§.proprio.ff.eo.& inſti.de act.§.inter pignus.Et dicit Bar.ĩ.d. §.proprio. ꝙ quantũ ad actionem hypothecariã nulla eſt differẽtia inter pignus & hypothecã:quia vtroq; caſu cõpetit:vt.l.res hy-
6 pothecæ.§.penu.ff.de pign.&.§.item ſeruiana.inſti.de acti. ¶ †Sed quantum ad pignoratitiam directam eſt differentia:quia illa contrahitur re:vt inſti.quibus modis re contrahi.obli.in fin.Ideo niſi

ad creditorẽ

ad creditorem tranſeat poſſeſsio vel detentatio ,non haberet lo-
a cũ pignoratitia.Ex prædictis no.Bar.ibi poſſe dici ꝙ ſtatuta[a] quę
loquuntur de pignore non habeant locum in hypotheca,cùm ſe-
cundum propriam ſignificationem debeat intelligi de pignore qd
tranſit ad creditorem . dicit tamen quòd hoc pro conſtanti non
poneret.Sed mihi placet quando ſtatutum prouideret circa factũ
odioſum,quia tunc verba ſtrictiſsimè ſunt intelligenda :vt in.c.in
noſtra.de iniur.&.c.cum dilectus.de conſue.& hæc not.Et hãc le
cturam ſentit tacitè hæc glo.in princ.dum allegat.d.l.non eſt mi-
7 rum. cum ſi.¶ † Et circa eam quæro an iuſſus iudicis de mittẽdo
in poſſeſsionem creditorẽ duret magno tempore ſi creditor non
curauit actualiter poſſeſsionem ingredi?& dic ꝙ durat vſq; ad
biennium:poſtea verò opus eſt nouo proceſſu. Ad hoc text.not.
in.l.fi.C.de bo.autho.iudi.poſ.tenet Bart.in.l.prætor ait.§.in eum
quoq; ff.eo.quod not:& hoc intelligo quando pro eo deficit quo
minus in poſſeſsionem intraret.Si verò ſtetit propter potentiam
debitoris:vel quia fundus in quem debebat fieri miſsio erat mun
datus,tunc habetur pro poſſeſſore:vt in.c.contingit.de do.& cõ-
tu.&.l.cum vnus.in fi.cum.l.ſeq.ff.de bo.auto.iu.poſ.& ſic limita
8 iſtum tex.¶ † Vlterius quęro circa hanc lectu.quid ſi nũtius miſ-
ſus à iudice vt creditorẽ mitteret in poſſeſsionem aſsignauit vnã
rem pro alia,vel pro pluribus alijs in quibus debebat fieri miſsio,
an ſit tranſlata poſſeſsio? Spe.in titu.j.&.ij. decre.§.iam de effectu.
in prin.tenet ꝙ non.imò plus dicit ꝙ non ſufficit ad tranſferendã
poſſeſsionem ꝙ nuntius à longe ſtans oſtendat poſſeſsionem:
& verbis tradat.nec ob.ſecundum eum.l.quod meo .ff. de acqui.
poſ.& quod not.in.c.ij.de conſue.quia illud procedit in poſſeſsio
ne rei : ſed nuntius illam non poſsidet:ideo oportet ꝙ actualiter
tranſferatur.Et hæc dicta ſequitur hîc do.Ant.& dicit bene notã
da.Aduerte,quia ſæpe fui hoc ſecutus.ſed nunc data oportunita-
te inueſtigandi dico aliter.& fateor primò ꝙ ſi tradat vnam rem
pro alia non tranſfertur poſſeſsio:quia ad acquirendam poſſeſsio
nem oportet ꝙ actualiter intret : vt in.d.l.licet .&. l. poſsideri.in
9 prin.præal.¶ † Et vide per Dyn.in regula.j.de regulis iur.lib.vj.
vbi dicit quòd ſi quis ponit aliquem ĩ poſſeſsionẽ vnius rei bene
ficij,pro illa & pro omnibus alijs rebus beneficij,non acquiritur
poſſeſsio,niſi illius rei tantum in quam eſt facta miſsio.hoc limi-
to,niſi conſuetudo habeat vt ſufficiat facta traditio quę fit inter-
uentu alicuius rei.Ad hoc allegat tex.ſing.in.c.ij.de conſue.& vi-
de quod ibi dixi.& quid in eccleſia.vide quod dixi plenè in.c.cum
veniſſent.de reſti.ſpo.vbi tractaui an traditione penſionis videa-
tur tranſlata rei poſſeſsio.dic vt ibi.reſpectu tamen eiuſdem fun-
di non eſt neceſſe ad acquirendã poſſeſsionem totius vt oẽs fundi
glebas circũambulet:ſed ſufficit quamlibet partem eius fundi in-
troire dum mente & cogitatione hac fit vt totũ fundum vſq; ad
terminum velit poſsidere:vt dicit text.in.l.iij.in princ .de acqui.
10 poſ.¶ † Sed quatenus dicit Spec.ꝙ ſi nuntius eſt in pñtia rei non
poſsit tranſferre poſſeſsionem oculo,niſi actualiter intret :nõ cre
do eum verum dicere.Et contrarium huius dicti apertè ſenſerũt
Io.and.& Compoſt.in.c.tranſmiſſam.de ele.ſequitur do .Ant.in
præal.c.ij.de conſue.vbi communiter dicunt quòd ſi inueſtitura
de beneficio fit in conſpectu beneficij poſt collationem habitam
tranſfertur poſſeſsio per.d.l.quod meo.& ſic trãſfertur poſſeſsio
inſpectione per ſolam inueſtituram factam ab eo qui non poſsi-
det,ex quo habet anthoritatem tradẽdi poſſeſsionem:fortius de-
bet tranſire quãdo nuntius dicit expreſsè trado tibi iſtam poſſeſ-
ſionem.Ad idem allego text.in.l.j.§.ſi iuſſerim.ver. non enim.ff.
de acqui.poſ.vbi dicitur quòd non ſemper eſt neceſſe corpore &
actu apprehendere poſſeſsionem,ſed etiam oculis & aſpectibus:
patet per exemplum in illis rebus quę præ magnitudine ponderis
moueri non poſſunt:vt ſunt columnę:pro traditis enim haberi
debent,ſi in re præſenti conſentiunt: & vina tradita videri cùm
claues cellæ vinariæ emptori traditæ fuerũt.Ad idem.l.clauibus.
ff.de contrahen.emp.quæ profectò iura non aſtringunt ſe ad eũ
qui poſsidet:ſed ad diſpoſitionem ſubiecti,vt ſufficiat rem eſſe in
præſenti vt tranferatur poſſeſsio per habentem poteſtatem tra-
dendi:quin imo plus ſentiunt Io.and.& Compo.in.c.trãſmiſſam.
ꝙ etiam ſi alius ſit in poſſeſsione illius rei ſeu beneficij trãſfertur
poſſeſsio per inueſtituram in conſpectu rei habitam:& alius pri-
uatur poſſeſsione ſi contra illum poſſeſſorẽ
fuit lata prius ſententia.arg.in.l. damni infe-
cti.§.non ſolum.ff.de dam.infect.Nam vide-
mus ꝙ iudex tranſfert poſſeſsionem ſolo iuſ
ſu quando poſſeſſor non patitur alium de
quo iudex decreuit poſſeſsionem intrare: vt
in.d.§.non ſolum.&.in. c. contingit.de dolo
11 & contu.¶ † Ad idem.l.cum vnus.ff.de bo.
autho.iud.poſ.&.l.fi.C.eo.vbi iudex mitten
do vnum ex creditoribus in poſſeſsionẽ bo-
norum videtur mittere omnes alios credito
res:nuntius autem in illo actu non repræſen
tat iudicis authoritatem:& iura(vt dixi)indi
ſtinctè parificant mittere in poſſeſsiõem, vel
oculo oſtendere in rei præſentia:ex quo ver-
bo tradens habet authoritatẽ actualiter tra-
12 dendi.d. ver.non enim. ¶ † Venio nunc ad
ſecundã lect.c.vt intelligatur quando aliqua
res fuit per ſententiam actori adiudicata . nõ
enim ſatisfit ſententię ſi reus vult dare pign?
pro illa re:ſed oportet,quod fiat executio ĩ il-
lam rem:& hanc lecturam ſentit Innocen.dũ
exponit tex.ibi. *poſſeſſio.* id eſt res aliqua.Vñ
ponitur hîc poſſeſsio ,ſecundum communẽ
vſum loquẽdi.Simile habetur in.c.quoniam.
.§.quod ſi ſuperbus.vt lit.non conteſta . & ra
tio poteſt eſſe duplex.Prima.quia in realibus
debet ſtatim ſnia mãdari executioni,ex quo
nõ ſubeſt remediũ appellãdi.ij.q.j.c. ſicut.&
l.vnica.C.de rei vx.ac. Secũda quã tãgit gloſ.
hîc ĩ fine ne lites in futuro ex litib? oriantur.
l.fi.C.de fru.& litium expen. Et ex hoc dice-
bat Hoſti.quòd ſi conſtat de ſentẽtia, non re
quiritur in executione libell? . Tu de hoc dic
vt plenius dixi in.c.fi.de iud.aliquid in.c.j. de
libelli obla.& plenè per Bar.in.l.à diuo pio.§.
ſententiam.ff.de re iudic.vbi inter cætera di-
cit quòd ſi petitur executio coram eodem iu
dice vel ſucceſſore, non eſt neceſſe offerre li-
bellum,vel aliud iudicium intentare,ſed ſuffi
cit petere per officium iudicis executionem.
argumen.in.d.l.fina.ſed ſi petitur coram alio
tunc ceſſat æquitas,& neceſſe eſt libellum of
ferre : quia agit nunc actione in factum: non
autem implorat iudicis officium , cùm ipſe
ſententiam non tulerit:& dic plenius: vt no.
13 in dictis locis.¶ † An autem per ſententiam
perdatur dominium rei ſuper qua ſententia
lata fuerit . vide glo.in capitu. propoſuit. de
conceſſ.præben.in ver.vacare.& ibi per Cal.
& in capi.cum noſtris.eodem titulo.per glo.
inſti.de offi.iud.§.vlti.& quod not.in.l. iulia-
nus.ff.de condi.indebi. Abbas.

✤ SEBA. SAPI.

a ¶ Statuta.hoc te-
net Are. in conſil.
cxxxiiij.inci. exi-
mie dñe collatera-
lis.circa fi.Pau.de
caſt.in.l.j.ff.de pi-
gno.act. Sed cõtra
rium tenet Fel. hîc
quorũ cõcordiam
poſuiĩ repet.l. cre
ditores. in.ij.q.C.
de pigno.

✤ SVMMARIVM.✤

1 *Sententia in matrimonialibus nunquam tranſit in rem iudicatam.& poteſt quandocunque reuocari quãdo conſtat de errore.2.9. vel ordine iuris non ſeruato.5.*

3 *Sententia etiam in caſu in quo nunquam tranſit in rẽ iudicatam:ſemper præſumitur iuſta donec cõtrarium doceatur:ſed præſumitur iuſta poſt decem dies.11.*

4 *Separatio matrimonij non poteſt fieri per ſolam cõ iugum confeſsionem.*

6 *Turpitudinem ſuam licitum eſt allegare:vbi non allegando eſset periculum animæ.*

7 *Allegans turpitudinem ſuam in excipiendo an &*

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Quo autē iure retractentur ſnīæ quæ nō tranſeunt in rē iudicatam, an per viam actionis vel reſtitutionis in integ. vel per officium iudicis. vide per do. Ant. in. c. ad audientiam. el. ñ. in vlti. col. de reſcript. & an requrāt cauſæ cognitio in retractatione talium ſentētiarū & qualis requirāt. vide per do. Anto. poſt Innō. in. c. tenor. in. iij. col. j. eo. tit.

SEBA. SAPIA.

b ¶ Licet ſnīa. Vide Abb. ī. c. cū inhibitio. j. de clād. eſti. de ſpō. & in. c. fraternitatis. col. pe. j. de frigi. & malefi. Ge. in ſumma. ſecunda q. vj. Paul. de ca. in cōſi. cclxiij. īci. vr dicēdū non valere ſecūdū matrimoniū ſecūdū ātiquā impreſsionem. ANTO. FRAN.

c ¶ An allegās turpitudinē ſuā debeat audiri. dicas ꝙ regulr nō audit agēdo: ſed bene excipiēdo. ſecūdū Bal. ī. l. j. ī. ij. colū. C. de cōdi. ob turpē cau. & ī. l. mercalē. ꝑ il lū tex. & ſī. l. cū ꝓfitearis. de reuo. do. & adde ꝙ ad coadiuuādum ius dñij vel aliud ius reale pōt allegari ſecundū Bal. in. l. j. in fi. co. C. de fur. Itē ꝑt allegari vbi vertit̄ ꝑiculū aīę: vt ꝑ In. ī. c. tertio loco. de præſump. & ꝑ Io. and. in. c. cōſanguinei de re iud. & vide ꝑ Bar. & Alex. in. l. iuriſiurādi. §. ꝓcurator. ī. v. col. vbi ponūt magiſtralē diſtinctionē. ff. de iureiur. & ī. l. ſi ſeru⁹. §. j. ff. de lega. j. & vide Spec. in tit. de regu. in. §. effectus. ver. ſed nū qd excōicatio. & vide Alexā. in. cōſi. xxxviij. ī. iij. ij. pte & habet ī. l. viro atque vxo. ff. ſo. ma. & ī. l. apud celſum in. §. marcellus. ff. de doli excep.

d ¶ Snīa nutriēs peccatū nō trāſit in rē iudica. De ſnīa aūt in beneficialib⁹ an trāſeat ī rē iudica. vide oīno. d. Ant. in. c. cōſtitutus. de reſcri. & eſt tex. in. c. cū dilecti. in fin. de elec. & gl. in. c. j. de conceſ. prēb. & ad prædicta vide omnino do. Anto. in. c. fi. de iureiur. in. iij. col. & ī. c. licet cām. de ꝓba. ī. xix. col. ver. xj. caſus. adde eundem conſi. lx. Paul. de ca. conſi. ccxcij. in primo impreſsis.

e SEBA. SAPI. ¶ Ad ſuperiorē. Vide Bal. in. l. edicto. C. de edic. di. adria. tol. vbi dicit ꝙ licet à ſnīa aliqua nō poſsit appellari, poteſt tn̄ īplorari officium iudicis querelādo, refert. d. Iaſ. in. l. arbitro. co. ij. verſi. ꝑ iſto intellectu. ff. qui ſatiſda. cogan.

quando ſit audiendus?

8 *Sponſalia inuita confirmantur per copulam carnalem ex voluntate prouenientem: ſecus ſi per vim.*

9 *Sententia peccati nutritiua nunquam tranſit in rē iudicatam.*

10 *Sententiæ quæ non tranſeunt in rē iudicatam recipiunt tamen quaſdam limitationes vt regulentur in aliquibus vt aliæ ſententiæ. vt hīc late.*

12 *Sententia quæ non ſolet tranſire in rem iudicatam tranſit tamen quo ad inſtantiam: quia poſt decem dies opus eſt nouo proceſſu: niſi audiatur per viā reſtitutionis.*

13 *Præſumitur pro ſententia quæ tranſiuit in rem iudicatam.*

¶ CAP. VII.

LAtor. † ¶ Sententia contra matrimonium non tranſit in rem iudic. vnde quandocunq; reuocatur[a] cùm cōſtat de errore. In prima ponitur facti narratio. In ſecunda iudicis datio ibi: *nolentes*. ¶ Caſus literalis. Quidam. P. nomine quādam duxit in vxorem carnali copula ſubſecutā: ſcādalum inter eos eſt exortum propter quod debitum ei ſubtraxit: cōſanguinei mulieris hoc moleſtum habentes mouerunt quæſtionem contra virum dicentes ꝙ illa eius non poterat eſſe vxor: quia eā inuitā & renitētem nec ętatis aptę matrimonio exiſtentem duxiſſet in vxorem: & quoniam idē vitā cupiebat agere diſſolutam: & ſic ſtudio vtriuſq; interueniēte fuerunt ſeparati minus iuſtè: vir prædictus ad conſcientiam rediens acceſsit ad dominum papā exponens ſibi prę dicta. vnde mandat iudicibus quatenus ſi conſtiterit eos nō fuiſſe legitimè ſeparatos & eccleſiam deceptam fuiſſe: ipſos faciāt inſimul ſicut virum & vxorem permanere. Bern.

2 ¶ † Not. primò quod contra ſententiam latam in cauſa matrimoniali auditur ille idem ad cuius inſtantiam ſeu cuius ſtudio lata fuit, ſi vult docere illam iniuſtam: & per cōſeqns eccleſiam eſſe deceptam quantuncunque à tali ſententia non fuit appellatū: & ad hoc quotidie allegatur. concordat ī. j. e. c. conſanguinei. & c. tenor.

3 b ¶ † Nota ſecūdò ibi: *ſi vobis conſtiterit*: quod licet ſententia [b] in cauſa matrimoniali non tranſeat in rem iudicatā: quominus poſsit detecto errore reuocari: tamen antèquam de errore doceatur pro ea & eius iuſtitia & ꝓceſſu prę̄ſumitur: & eſt obſeruāda donec conſtiterit eam iniuſtam fuiſſe: vñ aſſerenti fraudem ſeu errorem incumbit on⁹ probandi. ¶ Sed circa hoc quæro quo poterit conſtare illos legitimè non fuiſſe ſeparatos: cùm hæc ſit negatiua quæ eſt improbabilis. de elect. c. bonæ. cum ſi. & ſic mandatum papæ videtur primò fundatū ſuper impoſsibili. Sol. dic ꝙ iſta eſt negatiua prægnans habet enim affirmatiuam implicitam: ſimile in cap. ſuper hoc. de renun. poterit enim iſte probare ſententiam fuiſſe latam ad dictum teſtium corruptorum. ſ. de teſt. c. ſicut. vel per falſa inſtrumenta. de except. c. cū venerabilis. & c. licet de proba.

4 ¶ † Vel ad cōfeſsionem coniugū quæ de iure non prodeſt ad ſeparationem matrimonij. vt in. c. ſup eo. de eo qui cog. cōſan. vx. ſuæ. Item ſecundū Hoſt. poterit conſtare per acta cauſæ per quę patebit ꝙ ad ſolam coniugum confeſsionē ſententia diuortij lata fuit vel ſi negat̄ ꝓceſſus ſeu ordo ſeruatus. de quo non apparet. ſ. de reſti. ſpo. c. cū ad ſedem. de proba. c. quoniam contra.

5 ¶ † No. ex hoc dicto Hoſt. ꝙ in iſtis ſentētijs quę non tranſeunt in rem iudicatā poteſt probari iniuſtitia tam reſpectu meritorū cauſę q̄ reſpectu ordinis proceſſus per acta cauſę, licet tranſiuerit decendiū, à tempore ſententiæ: quid autē in alijs ſententijs? vide quod not. in. d. c. quoniā contra. vbi dixi.

6 ¶ † Opp. & videtur ꝙ iſte maritus nō deberet contra ſentētiā audiri cū allegaret turpitudinem ſuā. de dona. c. inter dilectos. Solu. dicit gl. prima. iſtud eſſe ſpeciale propter periculum animæ quòd hīc imminebat. ¶ No. gloſ. iuncto text. ꝙ auditur allegās turpitudinem propriam vt euitetur periculū animæ. de quo plenè no. in. c. cū ſuper. de conceſ. prę̄ben. Ala. poſuit hīc notabilem limitationem dicens iſtū audiri denūtiando: ſed an directè accuſando dicit ſe dubitare. & credo ꝙ non debeat audiri: quia cùm audiat̄ ꝓpter periculum animę: ſatis eſt denuntiare: arg. c. quemadmodum. de iureiur. & quod legi. & not. in. c. ad noſtram ij. eo. ti. Accuſator autem non legitimus audiri non debet: vt in. c.

7 j. de accuſa. ¶ † An autem debeat audiri allegans ſuam turpitudinē [c] excipiendo? vide quod dixi nota. in. c. inter dilectos. de donatio. vbi quidam tenuerunt ꝙ ſic. ſed Ioā. an. ſingulariter limitauit, dicens illud poſſe procedere quando exceptio in qua verſatur turpitudo eſt talis ꝙ ea perempta perimit intentionem actoris. qd̄ eſt menti tenendum: vide tamen circa hoc quod ibi dixi. Nam videt̄ prima fronte contra illum tex. & vide ad materiam an & quando debeat quis audiri allegans ſuam turpitudinem agendo vel excipiendo. per Bar. in. l. iuſiurandum quod ex conuentione. §. procu-

8 rator. ff. de iureiuran. dixi in. d. cap. cum ſuper. ¶ † Quæro quid ſi in veritate iſta puella fuiſſet inuita & renitens: an matrimonium debuiſſet ſeparari? Gl. ſecunda dicit ꝙ non, ex quo ſuperuenit carnalis copula: vt in. c. ad id quod. de ſponſa. dic tu hoc procederet ſi cōſenſiſſet commixtioni carnis: ſecus ſi inuita & detenta fuiſſet cognita: vt not. Vir. in. c. conſultationi. de ſpon. probatur ratione quia ſine conſenſu non eſt matrimonium, etiā ſi interueniſſet co-

9 pula carnalis. vt in. c. cūm locum. & in. c. tua. de ſpon. ¶ † Oppo. cū enim ab iſta ſententia non fuiſſet intra decem dies appellatū: tn̄ nō debuit iſte audiri contra illam ī. j. eo. c. quod ad conſultationē. Sol. gl. fi. quod ſpeciale eſt in cauſa matrimoniali, quando ex illius obſeruantia nutrit̄

d [d] peccatū. Vnde ſi ſnīa eſt lata contra legitimum matrimonium, vel pro matrimonio quod quidem obſtante canonico impedimento ſubſiſtere non poteſt, nunquam tranſit in rem iudicatam. vt hīc. & ī. j. eodē. c. conſanguinei. & c. tenor. ſecus ſi fuit lata pro matrimonio nullo ſubſiſtente impedimēto: quia tunc ex eius obſeruantia non nutritur peccatum. vt prædixi: debent ergo partes de nouo cōſentire: & de hac materia vide quod plenè dixi in. c. iurauit. de proba. Idem dicit Hoſtiē. contra quamlibet ſententiam, cuius obſeruantia nutrit peccatum mortale, cùm tali caſu nulla valeat præſcriptio vel conſuetudo. de conſuetu. capitu. vltimo. & de præſcriptio. capitu. fina. Idem not. gl. fi. in cap. inter mo-

10 naſterium ī. j. eo. & idem ibi Inno. ¶ † Quid de ſententijs & cenſuris? vide quod dicam poſt Hoſti. ī. j. e. c. conſanguinei. Et circa huiuſmodi ſententias quę non tranſeunt in rem iudicatam cape aliquas limitationes notabiles. Primò enim ſcias ꝙ poſt decendium non poteſt appellari: licet per viam querelæ poſſet cauſa deferri ad ſu-

e periorem [e] qui aliās adiri poteſt per viā querelæ: hoc voluit gloſ. not. (quam omnes ſequuntur) in. c. ad reprimendam. de offi. ord. & ideo ſi non appellatur ab epiſcopo non poteſt cauſa deferri ad archiepiſcopum. de offi. ordi. c. paſtoralis. Secundò non poteſt in talibus cauſis appellari tertiò, ſicut nec in alijs cauſis: vt eſt glo. no. in capitu. fraternitatis. de frigi. & male. in verbo. fornicatio. in fin.

11 ¶ † Tertiò quia licet tales ſententiæ non tranſeāt in rem iudicatā.

quominus

quominus poſſent doctores de errore retractari,tamen ꝑ eis prę
ſumitur tam pro iuſtitia quàm proceſſu,donec contrarium pro-
betur:quod intellige poſt lapſum decem dierum. de quo per Inn.
in capitu.bonæ.de elect.not.hîc Hoſtien.& ſatis probatur hic in
tex.vt ſupra dixi:quinimo in tantum prę ſumitur vt dicit ſingula.
Innocẽ.j.eod.capi.tenor.quod licet ſententia in cauſa matrimonia
li non tranſeat in rem iudica.non tamen debet poſt decem dies qs
indifferenter admitti ad probandum contrarium: ſed oportet ꝙ
alleget aliqua iuſta & veriſimilis cauſa iniuſtitię quæ habeat mo-
uere iudicem ad credendum illam iniuſtam. Vnde non debet eſſe
iudex facilis in audiendo partem contra illam. Nam ſi diceremus
contrarium,ſequeretur ſecundum eum quòd eadem rõne: & ter-
tiò & quartò & in infinitum eſſet pars contraueniens admittenda
quod videtur abſurdum.Ex hoc ego noto quòd non põt dari cer-
ta regula quoties debeat pars admitti contra ſentẽtiam: ſed iudex
ęſtimabit an & quãdo ex cauſa q̃ corã eo allegatur:& ſic intelligo
12 & limito gl.in.d.c.fraternitatis. ¶ † Quartò dico ꝙ ſententia trã
ſit in rem iudica.poſt decendium quo ad inſtantiam cauſæ:eſt em̃
opus nouo iudicio,niſi quis audiatur per viam reſtitutionis in in
tegrum aduerſus ſentẽtiam ex iuſta cauſa:ſic intelligitur.c. ex lite
ris.de in integ.reſti.& vide quod dixi in.c.ex parte.de reſti. ſpolia.
Quintò.quod ſicut ſententia non tranſit in rem iudi.quo ad ſub-
ſtantiã vinculi:ita nec quo ad ſeparationẽ thori quominus poſsit
is ad cuius petitionem fuit ſeparatum matrimonium quo ad tho
rum coniugem ſibi reconciliare.de quo dic vt legi . & not.in auth.
ſed hodie.C.de adulte.per glo.in.c.gaudemus.de conuer. coniug.
per Ioan.andre.in.c.ex literis.de diuor. ¶ Sed valde dubito nũ qd
is contra quem ſententia lata fuit debeat audiri volens proba-
re iniuſtitiam ſententiæ.Ioan. And.in.d.c.ex literis.ſentit ꝙ ſic:qa
non tranſit talis ſententia in rem iudi.& facit ille tex.ſecundũ vnũ
intellectum.ſequitur do.Anto.hîc.Sed hoc dictum nullibi proba
tur.Nam authenti.ſed hodie.prę alleg.loquitur in marito ad cuius
fauorem ſententia diuortij propter adulterium mulieris lata fuit
vt poſsit eam donec ſit profeſſa ſibi reconciliare.vnde illud nõ ſit
quia ſententia non tranſit in rem iudicatam,ſed quia poteſt mari-
a tus parcere vxori & eam ſibi reconciliare[a] vt in ca.quemadmodũ.
de iureiur. Ad.c.ex literis.reſpondetur quòd non ſtabitur confeſ-
ſioni mulieris:quia calore iracundię eam fecerat:vt ibi not.glo.iõ
audiebatur volens contrauenire.Sed ego loquor quo ad illã con-
trã quã ſententia diuortij lata fuit.Nam ex quo non appellauit nõ
apparet ratio quare poſt decem dies debeat audiri,cùm ex ſenten
tię obſeruatione nullum peccatum nutriatur.nã poſſunt eſſe cõiu
ges ſine peccato communi conſenſu ſeparati.xxxiij.qõ.v.c. qđ deo
pari.& pro ſententia præſumendum eſt ex quo non fuit appellatũ
vnde nõ ſubeſt cauſa recedendi à regulis iuris. Fateor tamen ꝙ ex
officio ſuo probato errore ſententię ſeu deceptione eccleſię pote
rit matrimonium reintegrare,ne propter diuiſionem coniugum
poſsit ſequi adulterium:ſaltem quando coniuges ſunt talis ætatis
vt meritò poſsit dubitari de incontinentia.ad hoc allego in argu.
13 opti.tex.cum ibi no.in capit.primo.de conuer.coniu. ¶ † Nec ob.
prędictis ſi opponatur de cap.tua.de iureiur.vbi patet quod etiam
cum iuramento nõ poſſunt temerè coniuges ſe ſeparare etiã quo
ad mutua ſeruitia:quia dico illud procedere quãdo temerè ſe ad-
iurarunt:ſed nos loquimur quando fuit lata ſentẽtia diuortij pro
qua eſt præſumendum: vnde poterit dicere reliquus in cuius fa-
fauorem ſententia lata fuit:non debes audiri:quia ſententia tranſi
uit in rem iudicatam : ſimile quod not.Innoc.in capitu.quoniam
contra.de proba.& hæc not.

SVMMARIVM.

1 *Appellationẽ proſequitur ille qui arripuit iter ad principem in termino dato ad proſequendum.*
2 *Per præfixionem termini an deferatur appellationi.*
3 *Conſuetudo laicorum rationabilis vel ſtatutum an aſtringat eccleſias?*
4 *Ciuium appellatione veniunt clerici & ibi beneficiati & omnia collegia ciuitatis.*
5 *Emẽs rẽ eccleſiæ non ſeruata ſolennitate poteſt conueniri ad ipſam reſtitu endam in foro eccleſiaſtico.*
6 *Poſſeſſor à nemine moleſtatus, non poteſt petere vt declaretur dominus, niſi ab alio poſtea moleſtetur.*
7 *Iudex appellationis an cenſeatur tacitè condemnare vel abſoluere ſi pronuntiauerit malè vel bene ſententiatum,&c?*
8 *Per appellationem deuolutur tota cã ad iudicem ad quem vt poſsit ſentẽtiam reformare etiam ex noua cauſa: idẽ quando fuit actum de nullitate.*
9 *Citari an debeat appellans ſi elapſo termino ad appellationem præſentãdam non præſentauit appellationem.13.*
10 *Citari non debet appellans ab interlocutoria ſi iudex à quo tanquam friuolam non admiſit.*
11 *Iudex à quo qui præfixit terminum ad appellationem proſequendã: & aliter non detulit appellationi,non poteſt termino pendente procedere contra appellantem.*
12 *Pẽdente termino vel dilatione iudicis ad vnũ actum non debet iudex procedere ad alium maximè ſine citatione.*
14 *Executio ſentẽtiæ põt fieri ſine alia citatione: quãdo appellans in termino dato ad appellandum non appellauit.*
15 *Alienatio rerum eccleſiaſticarum debet fieri cum omnibus ſolẽnitatibus iuris canonici,non obſtante conſuetudine in contrarium quæ eſt nulla.*
16 *Dominium põt transferri in alium citra aliam traditionem ſi conſuetudo hoc dictauerit.*
17 *Alienatio rei eccleſiaſticæ non valet ſine ſolennitatibus introductis,licet pretiũ ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ:niſi prædicta alienatio fuerit approbata.*

Emens res eccleſiaſticas ſine debitis ſolennitatibus non poteſt pretium repetere nec fructus lucrari.

Fructus perceptos ex contractu inito contra ius nunquam quis lucratur.

¶ CAP. VIII.

Vm cauſa.

¶ Retractatur ſentẽtia prætextu iniquæ cõſuetudinis lata contra eccleſiã. Prima pars ponit factum. Secũda diffinit. ſecũda ibi: *nos autem.* ¶ Caſus literalis. Archipresbyter cuiuſdam plebis vendidit quãdam domum ſine conſenſu capituli.g.&.a. laicis q̃ occaſiõe huius vẽditionis coram legato apoſtolicæ ſedis petierunt domum illam ſibi adiudicari.quidam canonicus illius plebis.T.nomine comparuit pro capitulo ad defenſionẽ domus.dum cauſa illa tractaretur:ille.T. appellauit ad ſedem apoſtolicam . legatus ſtatuit terminũ appellanti ad iter arripiendũ ad apoſt.ſe.ſed quia ille intra terminum ſibi prę fixũ iter non arripuit , prædictus legatus tulit ſententiam contra. d . T . adiudicans domum illam laicis prędictis ſecundũ conſuetudinem Veronẽſis ciuitatis: à qua ſentẽtia fuit appellatum: & appellationis cauſa commiſſa fuit epiſcopo Brixienſi:qui legati errorem ſequutus contra formam canonum legati ſententiam confirmauit,& iterum fuit appellatum.papa diligẽter examinato negotio: licet vſus vel conſuetudo non minimæ ſit authoritatis,nunquam tamen legi aut veritati prę iudicat:& ideo prædictam ſententiam caſſauit plebem prædictam abſoluens ab impetitione dictorum laicorum:& domum illam ei
1 dem eccleſię adiudicans.Ber. ¶ † No. primò & tene menti ꝙ arripiens iter ꝑ appellatione

a ¶ Reconciliare. Libellũ repudij dedit Moyſes ad cordis duritiam:nunc potius reconciliãda eſt vxor ne diuortio ſequuto ſequatur adulteriũ.

a ¶ Adde tamen ꝙ in dubio statuta & cõsuetudines ꝓsumuntur rationabiles secũdũ. d. Ant. hîc. sed vide oĩno gl. ĩ vers. rõnabilia & qd ibi no. in. c. 2 j. de censi. in. vj. & idem dicit. d. Ant. in. c. nã cõcupiscẽtiã. in princ. iñ. co. de constit. & vide Arch. in. c. generaliter. §. iuxta sanctionẽ. xvj. q. j. vbi dicit ꝙ statur arbitrio iudicis: an sit rõnabilis cã imponẽdi aliquod onus ecclesiæ, & si de hoc sit contẽtio inter eꝓs & inferiores ecclesias, dicit ꝙ arbit de hoc cognoscat. p. c. si clericus. xj. q. j. qa ibi 3 nõ est alius iudex a cõpetẽs cuius arbitrio debeat stari: & vide gl. cũ eo concordãtem in. c. cũ apostolus. de cẽsi. & ꝙ stet arbitrio iudicis substant q̃ dicat rõnabilis cõ 4 suetudo, tenet Fe. cõsi. xvij. ĩci. q̃stio talis est. vltra mediũ. & ita dicit tenere. Host. in sum. de cõsue. §. j. cuius dictũ videt approbare Archi. in. c. j. de consti. in. vj. sed tu de isto articulo. vide elegãtissimè & diffusissimè. p. d. meũ. Frã. are. ĩ c. iñ. de proba. & ꝙ stetur arbitrio iudicis. q̃ dicat rõnabilis cõsuetudo tenet Archi. in. c. in istis. §. leges. iiij. di. prout ibi refert. & sequit Do. qui dicit ꝙ facit pro hoc etiã ꝙ no. Host. in sum. de consue. §. j. & Arc. ĩ. c. frustra viij. di. & vide do. in. d. c. frustra. ꝓpesi. & qꝫ ĩ dubio consuetudo prẽsumatur rõnabilis: tenet Io. an. in. c. fi. in iñ. co. vel. iij. de cõsuetu.

ANTO. FRAN.

¶ Quando cõsuetudo dicat rõnabilis & qñ nõ et qũo 5 cognoscat consuetudo rõnabilis ab irrõnabili. vide q̃ habent per. d. Ab. in rub. de cõsue. & quę plenè tradunt in. c. q̃to. &. c. fi. de promouenda dicit appellationem prosequi per arreptionem ergo itineris satisfit termino ad appellatiõem prosequendam prẽfixo. de quo vide quod not. j. de appel. c. ex insinuatione. Item fit prosecutio appellationis ꝓ impetrationis actum: vt in. c. ex parte. &. c. dilectus. ij. de rescrip. ¶ † No. secundò arg. bo. ꝙ per prẽfixionem termini ad appellationẽ ꝓsequẽdam non videtur iudex q terminũ prẽfixit appellatiõi detulisse. quod colligitur ex eo. qa si appellationi detulisset non potuisset amplius causam reassumere. arg. c. cũ appellationis. de appell. libr. vj. de hoc tamen dubitauit gl. in. d. c. cũ appellatiõibus. & vr̃ cõcludere ꝙ appellatore non prosequente possit causam reassumere. de quo vide latiꝰ per Do. de rot. deci. cccx. & quod not. in. c. oblatæ. &. c. sæpe j. titu. proxi. Primũ tamẽ dictũ est verũ: qa prẽfigendo terminum non dicitur appellationi deferri. vt probari videtur in. c. oblate. eo. tenet gl. in. d. c. cum appellationibus qd tenet menti. ¶ † No. tertiò ar. à contrario sensu ꝙ statutum seu consuetudo laicorũ astringit ecclesias si non est irrationabilis. [a] Et hũc tex. adducit Bar. pro sua opi. l. cunctos populos. C. de summa trini. quasi sentiat ꝙ si consuetudo ista fuisset rationabilis valuisset sententia secundum eum lata etiam contra ecclesiam. Sed certè per istum tex. non potest fieri aliquod bonum fundamentum ex duplici capite. ¶ † Primò quia papa simpliciter consuetudinem hîc reprobauit. Secundò quia hæc erat totius ciuitatis cõsuetudo: vt patet ĩ tex. & sic omnium ciuium: quorum appellatione includuntur clerici inde oriũdi, vel ibi beneficiati et omnia collegia ciuitatis: vt plenè no. per Bar. in. l. j. ff. ad muni. facit text. in. c. iij. de temp. or. li. vj. &. s̃. de foro compe. c. dilecti. & vide quod dixi in. c. postulasti. eo. ti. erat ergo cõsuetudo mixta. s. clericorum & laicorum. Simile dixi in. c. iij. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. Et ex hoc intellectu & illius. c. tertij tene menti ꝙ consuetudo communis [b] clericorum & laicorum valet etiam quo ad ecclesiam dummodo sit aliâs rationabilis: & hæc solutio melior est quàm præcedens, quia papa videtur reprobare causam ex defectu rationabilitatis & nõ potestatis: vt colligit ibi: *veritati, &c.* ¶ Antèquã more solito veniã ad glo. formabo aliquas oppositiones ad declarationem literæ quæ videtur aliqualiter obscura. Et primò opponitur contra tex. de contrarietate. nam primo hęc domus fuit adiudicata istis laicis. Ex quo infertur quòd ipsi erant in hac causa actores, deinde in fine appellationis causę papa adiudicauit illam ecclesiæ: & sic innuitur ꝙ illa ecclesia erat actrix: quia adiudicatio fit actori: nõ autem reo possessori: quia non datur possessori rei vendicatio. s̃. de iud. c. examinata. & insti. de ac. §. j. So. duplex est intellectus huius ca. Primus. quòd isti laici erãt rei & ecclesia actrix vendicans illam domũ iniustè vẽditã illis laicis. ¶ † Hũc intellectum sentit primo dom. Anto. in primo suo notabili in quo colligit ex text. quòd ad rescisionem contractus super re ecclesiastica spreta solennitate canonica potest clericus agere contra laicum in iudicio ecclesiasti co: licet hoc dictum sit verum in se, & originaliter fuerit Innocent. in capitu. cum sit generale. s̃. de foro compe. vbi dixi: tamẽ nõ colligitur ex hac litera: sed potiꝰ innuitur oppositum: quia (vt patet) ea domus fuit adiudicata laicis in prima sententia: ergo laici erant actores: aliâs principaliter nõ potuisset eis domus adiudicari. Prẽterea papa in sentẽtia sua primò absoluit ecclesiam seu capitulum ecclesiæ ab impetitione illorum: ergo illi erant actores: pro hoc vide text. iuncta gl. in verbo imponentes. de cãu. possess. & proprie. in. c. cũ olim. 6 ¶ † Legitur & secundo modo ꝙ isti laici erant actores: & tunc ad contrarium respõdetur dupliciter secundum Hostiẽ. primò ꝙ ecclesia conuenta vltro se obtulit petens domum illam sibi adiudicari, & probauit dominium: quia fortè laici dicebãt illam domum ad se pertinere: & tunc respondeo formaliter ad contrarium ꝙ licet possessor à nemine molestatus petere nequeat sibi rem adiudicari: tamen si conuenitur ab alio qui dicit se dominum potest reflectendo dicere se dominũ. & assumere vltro onus probãdi, & petere se declarari dominum: & per consequens rem sibi adiudicari: vt no. In. ĩ. c. ex cõquestiõe. de resti. spo. videtur tex. iũcta gl. ĩ. l. circa. ff. de ꝓb. & dicit ibi glos. multum notabiliter: quòd licet iste reꝰ [c] non probet dominium nõ tamen c per hoc debet perdere causam. nisi aduersarius probet de iure suo: sed actore non probãte reus absoluetur: non autem aliter pro eo pronuntiabitur: secus autem si probat se dominũ: quia tũc nõ solum absoluitur ab impetitiõe actoris: sed etiam declaratur dominꝰ d d vt hîc: & sic intelligo hunc text. Quid autẽ si reus non petijt se declarari dominum an sit pro eo pronuntiandum? vide per Innoc. in. d. c. ex conquestione. & quod ibi dixi. Secundò legit Hosti. ꝙ legatus executus fuerat sententiam, quare ecclesia petijt reuocari attentata & domũ sibi adiudicari: & vterꝙ intellectus 7 bonus, sed primus præstantior. ¶ † Secundò contra tex. opp. videtur enim ꝙ papa excesserit hîc finem iudicis appellationis in eo quòd reuocauit sententiam iudici s à quo, & clericos absoluit ab impetitione actoris, ac eis adiudicauit domum. Officium eñ iudicis ad quẽ est pronuntiare bene vl̃ malè appellatum, & hoc debet sufficere in omni cã: vt dicit text. in. l. eos. C. de appel. et. ij. q. vj. c. ei qui. in fi. So. dicit domi. Anton. quòd si intelligatur quod ecclesia egit non sufficiebat infirmare sententiam: sed oportebat quòd adiudicaretur res petita: & hæc est practica sententiandi pro actore quando obtinuit in primo iudicio contra sententiam: & postea obtinet in causa appellationis: non enim debet esse secũdum eũ simplex confirmatoria vel infirmatoria: sed debet esse adiudicatoria petiti: quasi sentiat quod infirmando sententiam non est actori satisfactum qui petebat rem sibi adiudicari: & iudex ad quem succedit loco iudicis à quo: ergo debet facere quod erat facturus iudex à quo. Si autem erat ecclesia conuenta, tunc tenetur facere quod supra dixi secundum Hos. Aduerte quia pro primo dicto nihil adducit sed ego allego primò tex. qui videt hoc probare ĩ. l. cum apud. ff. in. fol. Et ad hoc Bar. diligenter ponderauit ibi illum text. dicens per tex. illũ consue. & per Bal. & legistas ĩ. l. de q bus. ff. de legi. & in l. iñ. C. q̃ sit lõ. consue. & adde ꝙ ĩ dubio cõsuetudo est seruãda. l. qd si no lit. §. qui assidua. ff. de ędi. edic. & in. l. circa. C. loc. & in. l. illud. in prin. ff. de excu. tu. & maxiè istud procedit in clausulis solitis apponi in contractibus per notarium qui semper debet apponere clausulas consuetas: aliâs instrumentũ esset suspectũ de falso. de quo vide ꝓ Bar to. in. l. pignorũ. §. fi. ff. de pig. ac. imò dicebat Bal. in. l. fi. in. iñ. co. C. de succes. edic. ꝙ ĩ cõtractibus tacitè semp intelligit consuetudo, & illa ꝓsumitur deducta in stipulatiõe. quod ét voluit ĩ. l. j. in. iñ. q. C. pro so. per. l. licet. C. loca.

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Cõsuetudo cõis. Vide Feli. in. c. ecclesia sanctæ Marię. co. xxix. ver. secundus casus. s̃. de constit. vbi latè qñ cõsuetudo vel statutum laicorũ liget clericos: videt Feli. in. c. dilectus. in prin. s̃. de of. or.

b ✠ SEBA. SAPIA. ¶ Iste reus. Videla tè per do. Ant. de butr. in. c. ex conquestione. colũ. iñ. cũ tribus sequentibus. s̃. de restit. spo. & Bar. in. l. circa. ff. de proba.

c ✠ SEBA. SAPIA. ¶ Declarat dominus. Adde Aoma. consil. clxvj.

text.illum probari quòd reo abſoluto ſi actor appellauit & fouet iuſtam cauſam:iudex appellationis debet reum condemnare, nec debet ſimpliciter pronuntiare bene appellatum & malè iudicatum,ſecundum formam dictæ leg.eos. Et idem dixit notari in.l. offidius.de lega.tertio.& in leg.chirographus.§. primo. de adminiſtratione tutorum.quod dixit menti tenendum.Sed allego glo. quæ apertè ſentit contrariùm in leg.præſes.C.de ſenten.dicens q̃ quæ apertè ſentit contrariùm in leg.præſes.C.de ſenten.dicens q̃ iudex appellationis infirmando ſententiam qua reus fuerat abſolutus videtur tacitè illum condemnare:ita quòd non eſt opus alia condemnatione.& illam gloſſ.ſequitur Calder.in capitu.ſignificauerunt.de exceptio.& latius idem tenuit in capitul.Raynaldus.de
a teſta.dicens quòd illa verba confirmo [a] vel ĩfirmo ſnĩam æq̃pollent condemnationi vel abſolutioni : & hoc ſufficit.argument.in capit.in his. de verbo.ſignificatio.Et per hoc ceſſat ſecundum eũ quorundam diſtinctio qui dicebant quòd ſi prima ſententia fuit condemnatoria , ſufficit illam pronuntiari iuſtam vel iniuſtam: ſi abſolutoria,ſufficit illam confirmari:ſed ſi infirmaſ,tunc oportet quòd adijciat verbum condemnationis,aliâs non teneret ſententia : quia non eſſet abſolutoria vel condemnatoria. per.d.leg. præſes.&.ij.quæſtione ſexta. cap.ei qui appellat.§.diffinitiua. hoc enim non procedit ſecundum eum per p̃dicta.quia hoc vltimo caſu infirmando ſententiam abſolutoriam videtur condemnare quem prius iudex abſoluerat. Idem reperio alibi ſenſiſſe & apertè tenuiſſe Barto.in leg.eos.præalleg.vbi poſt gloſ.primò recitat illam diſtinctionem quorundam quam recitauit Calde . poſtea concludit communiter teneri per docto . quòd etiã ſi nihil addatur hoc vltimo caſu ſententia,valet nihilominus : quia ſufficit q̃
b in ea ſit verbum condemno vel abſoluo,vel æquipollens. [b]vt leg. prima.ff.de re iudica.& leg. in ſumma. eodem titulo.& eoipſo q̃ ſentẽtiam abſolutoriam pronuntiauit iniuſtam,idem eſt ac ſi pronuntiaſſet reum condemnandum,& eum condemnare. Declarat enim ipſum debitorem eſſe.allegat leg.ſi prætor. in princip.ff.de iudi.cum ſi.& dicta leg.eos . vbi dicitur quòd in omni ſententia ſufficit iudicem appellationis dicere & pronuntiare primam ſententiam iuſtam vel iniuſtam.Subdit tamen ibi Barto.quòd iudex appellationis poterit addere in ſententia.& ideo condẽno vel abſoluo.& ad hoc alleg.text.in.l.cùm apud.&.l.creditor.§.primo.ff. de ſol.& hoc ſentit glo.in dicta.l.eos.dum dicit conſultius tamen faciet,&c.& ſic pondera quod Barto.dat alium intellectum ad.d. l.cùm apud.vbi poſuit dictum contrarium vt intelligatur quòd iudex poſsit ad cautelam condemnare,non autem quòd ſit neceſſe:& ſic poteſt intelligi text.& capitu.Raynaldus.præalleg.Nam ſi petij domum mihi adiudicari & te cõdemnari,& compelli ad relaxandum, & iudex te abſoluit:ſi iudex appellationis retractat & infirmat illã ſentẽtiam,ſatis videtur tacitè adiudicare mihi domũ & te condemnare ad relaxandum:quod eſt valde notandum. Sed cautius eſt addere verbum condemnationis, vt euitenſ prædictæ opiniones,cùm(vt vides)communis opinio eſt quod inducitur tacita condemnatio.quod eſt contra opinionem do.Anto. Sed ipſe (vt dixi)ſimpliciter tranſiuit nil allegando pro vel contra.Et placet mihi ſatis illa communis opi.per.d.l.eos.&.ij.q.vj.c.ei.qui appellat.in fin. Do tamen vnam limitationem ſine qua illa communis opinio videtur falſa. vt procedat quando ex cõfirmatione vel infirmatione ſententię ſimpliciter facta reſultat ſaltẽ tacitè omne id quod debebat facere primus iudex:vbi autẽ hoc nõ reſultaret
c tunc tenetur iudex primam ſententiam reformare . [c]Exemplum primi pone quòd actor petebat domum ſibi adiudicari:re9 vero nihil petebat,ſed ſimpliciter contradicebat petitis per actorem:ſi iudex adiudicabat domum actori, & ab hac ſententia fuit bene appellatum:ſatis eſt iudici appellationis pronuntiare bene appellatum.quia tacitè abſoluit reum.Vel pone exemplum econtra quãdo actor petebat rem ſibi adiudicari,& iudex malè abſoluit reum ſatis enim eſt iudicem appellationis reuocare ſententiam: quia ſatis tacitè illum condemnat : & his ſimilibus caſibus procedit illa communis opinio doct.quia ſufficienter eſt parti ſatisfactum. Secus eſt autem quãdo non eſſet ex toto ſatisfactum parti.Exemplũ actor petijt rem ſibi adiudicari : reus cõtradicebat & petijt ſe declarari dominum & rem ſibi adiudicari:ſi iudex iniuſtè adiudicauit rem actori cũ deberet pronuntiare pro reo : qa ipſe probauerat ſe dominum & non actor:non ſufficit iũ dicẽ appellationis ,pnuntiare bene appellatũ ſeu retractare illam ſententiam:quia licet ex hac generali ,pnũtiatione videreſ reũ abſoluere , nõ tñ declarat ipſum eſſe dominũ ,put petebat.Nã illa ſnĩa infirmatoria põt bñ hre effectũ ſuum.ſ.abſolutoriũ,& põt eſſe abſolutio abſq̃ eo q̃ res adiudiceſ reo: qa ñ ,pbat hoc eẽ qđ ab hoc cõtingit abeſſe: vt.l.neq̃ nates.C.de proba.l.non hoc.C.vñ cog.&.c.ij. de tranſact.epi.ergo debet ſupplere adiudicare:vt puta reuocamus talem ſententiã & ipſã reo adiudicamus:quia probauit ſe dominum & iſte iudicio meo eſt proprius caſus hui9.c. in fi.Idem dico q̃ prima ſententia non eſt ex toto iuſta:ſed indiget aliqua reformatiõe: vt puta adiudicauit iudex actori rem in totum
a vbi debebat adiudicare pro parte:vel condẽnauit reum in mille vbi debebat condemnare in centum:certè non eſſet ſatisfactum ſi iudex apppellationis ſimpliciter retractaret ſententiam,vel pronuntiaret bene fuiſſe appellatum : quia ex hoc retractaret totam primã ſententiam,quod non eſt fiendum:cũ debeat facere illud quod primus iudex debebat face
b re tanquã in illius locũ ſurrogatus: ſed debet illam reformare diſtinguendo & ,p parte ad iudicando ſicut primus debuiſſet facere . De hoc eſt tex.rotũdus.ĩ.c.Raynu.& Raynal. de teſta.& tenẽt do.de Ro.(vt dixi)in.c. cũ Ioan
8 nes.de fid.inſtr.¶ † Et tenet idem Bar.in.l.ſi expreſsim.ff.de app.in vlt.co.vbi dicit q̃ cauſa appellatiõis deuoluit totã cãm ad ſuperio-
d rem,vt poſsit ſententiam reformare [d] etiam ex noua cauſa:vt.l.per hãc.C.de temp.app.cũ ſi.Et idẽ (qđ plus eſt) dicit in cã nullitatis vt deuoluat totã cãm ad ſuperiorẽ, vt poſsit totã cãm primã reformare:qđ dicit multũ eſſe notandũ:& idẽ videſ ſentire Inn.in.c. cũ contingat.de offi.dele.Ex his dico minus bene dixiſſe Bar.ĩ.d.l.eos.vbi dixit per illũ tex.ĩ verbo.cũ ſuper omni cã,&c.qđ quęcũq̃ ſnĩa prę ceſſerit ſufficit iudicẽ appellationis ,pnũtiare primã ſententiã iuſtã vel iniuſtã:hoc eñ non eſt verũ indiſtinctè , vt patet ex prædictis:& ad illum tex.reſpondeo q̃ debet intelligi quo ad effectum:debet enim pronuntiare iuſtam vel iniuſtã prout opus fuerit diſtinguẽdo ſcilicet,iuſtitiam vel iniuſtitiam ,put opus fuerit:vt probaſ in.d.c.Raynaldus.& hoc per rõ
f nes p̃dictas:& facit.d.l.per hãc. & hoc diligenter notabis.¶ † Venio ad gl.& opp.cõtra tex.
9 videtur eñ q̃ etiam ex alio capite ſententia prioris iudicis fuit nulla : qa ſine citatiõe ,pceſsit ad ſententiam contra.c.cõſuluit.de off. delega.&.l.de vnoquoq̃.ff.de re iudic.Sol.dicit primò gl.q̃ ex quo terminus fuit appellationi prę fixus,& iſte in termino appellationẽ non præſentauit:perinde eſt ac ſi fuiſſet cita
e tus perẽptoriè [e] vt in.c.ſępe.de appel.d. Ant. dicit & bene quòd gloſſ.malè allegat illud. c. ſæpe.quia loquitur quo ad proceſſum fiendum per iudicem appellationis : & dic vt ibi: ſed loquimur de proceſſu facto poſt lapſum termini per iudicem à quo: dictum tamẽ gl.
f placet ſed non per illum tex. [f] ſed per eum qui
10 de dolo & contuma.libr.vj. ¶ † Aduerte diligenter:quia per hoc multum extẽdereſ iſte tex.nã illud.c.loquitur quando qs appellauit

SEBA. SAPI.

a ¶ Confirmo. Vide latè per Ang.aret. in.l. ſi expreſsim. col.xl.verſi.quęro de forma.ff. de ap. Bal.& Sal.ĩ.l. eos. C.co.ti.Alex.in.l. in ſumma.ff. de re iudi.

b ¶ AEqpollẽs. Ad de Ange.conſilio. cclxxv.

SEBA. SAPIA.

c ¶ Reformare. Vide Petr.de Anch.ĩ.c. pen.in.iiij.not.j.de appel.Bar.ĩ.l.titianus.ff.quod cũ eo. Ab.ĩ.c. Raynuti9. colũ.iiñ.j.de teſta. Egid.bellamc. deci.dcciij.inci.cõcluſio q̃ ſi auditor.

d ¶ Reformare. Ad de Alexand.conſilio.lxxix.

e ¶ Peremptoriè.ad de Ro.cõſ.clxxvj. vbi dicit q̃ citatio nõ requiritur vbi conuentione partiũ vel ſtatuto prę fixus eſt terminus ad audiendam ſententiam.

f ¶ Per illum text. tu dic q̃ imò probat, quia ſi põt ,p cedere quando nõ præfixit terminũ, multò fortius qñ præfixit & elapſ9 eſt.Andre. Barba.

a ¶ Prefigendo terminũ. Vide Ro. de cis. xxxiij. in tit. de appel. in nouis. & Io. de ana. in c. fi. j. de accu. vbi examinat dictũ Inno. ibi quod dictum dicit singulare Ro. ĩ sin. clxv. incip. iudex à quo. Tamen cõiũ reprobari attestatur Fel. in c. cũ bertoldus. col. vj. j. eo. & Fel. in c. prælatorum. col. vj. ver. secundo casu. j. de accusa.

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Rerũ ecclesiasticarũ. Vide Cal. in consi. vlt. sub ti. de consue. Et Ro. sub eo. ti. decis. prima. vbi dicit valere cõsuetudinem cõtra solennitates inductas à iure ciuili in alienatione rei ecclesię. & hoc sẽtit Ro. in fi. dcclv. incip. tu scis ꝙ res ecclesiæ. Alex. in consil. lxxix. inci. circa primũ. colũ. iiij. in. j. vol. & hoc deducit ad propositum do. meus. d. Rochus curtiꝰ ĩ. c. fi. col. lxxvj. versi. secundò inferẽ. s. de consue. vbi plura per eum.

c ¶ Solennitates inductas ĩ alienationibus re. ec. p auẽ. hoc ius porrectũ. cõsuetudo potest tollere & diminuere. Sed solẽnitates inductas p. c. sine exceptione. xij. q. ij. nõ potest cõsuetudo etiã clericorũ tollere: & ista est veritas: et ita cõmuniter cõcludũt Cano. post Io. an. in. d. c. nulli. firmat Im. in. c. j. ĩ. vij. col. de his quæ fiunt à prela. sine consen. ca. & limita vt ibi per eũ. & sic esset consulendũ. & cõsuetudines q̃ ĩ multis locis aliter seruantur, nihil valẽt. de quo ẽt videlatè per Bal. aliter distinguentem in. d. authentic. hoc ius porrectũ. ĩ. iij. col. & in. c. j. in prin. in

à iudicis interlocutoria sentẽtia qua non obstante iudex reputãs illam friuolam vult procedere ad vlteriora, & dicitur ibi ꝙ potest sine alia citatione: quia appellando videturꝰ ille protestari ꝙ non vult amplius coram illo cõparere, sed nos hîc loquimur quando iudex à quo præfixit terminum appellanti & supersedit negotio vsq; ad finem termini. vñ nunc dubito an iudex post terminum posit procedere sine noua citatione cùm sumus extra casum illiꝰ. c. eum qui. & loquor eo casu quo si non appellasset fuisset opus citatione.

11 ¶ † Item est & aliud dubium an iudex q̃ prefixit terminum ad appellationem prosequendam. nec aliter appellationi detulit posit pendente termino procedere contra appellantẽ & sic sit locus pendẽte termino. d. c. eum qui. & si tenemus ꝙ sic quasi prefigẽdo terminũ non detulerit appellationi: vt prædixi: tunc poterit fortius sine citatione procedere post terminum, cùm sit tunc deserta appellatio. j. tit. proxi. c. personas. ego credo ꝙ pendẽte termino non posset procedere. ar. c. cum sit j. tit. prox. ibi dicitur ꝙ extunc sequitur. s. cùm nõ prosequiẽ in termino cogiẽ stare iudicio iudicis à quo: ergo non prius. ¶ † Itẽ prefixio termini habet vim cuiusdam dilationis: sed pendente dilatione iudicis ad vnum actum non debet iudex procedere ad alium actum maximè sine dilatione: quia interim iudicis officiũ conquiescit, vt in. l. siue pars. C. de dila. & c. fignificante. de appel. facit quod not. in cle. sæpe. de ver. signi. in verbo post dationem. quæ est notabilis. ¶ † An autem lapso termino & sic deserta appellatione posit procedere sine noua citatione? credo ꝙ sic quasi non comparendo post terminum videatur confirmare id quod tacitè fuerit protestatus appellando s. ꝙ vlterius non intendit comparère coram
14 eo. ¶ † Et pro hoc vide Inn. in. c. ex ratione. de appe. vbi singulariter dicit ꝙ si appellatio est deserta propter non prosequi in termino potest iudex à quo procedere ad executionẽ sententię sine noua citatione. Pręterea iudex à quo potuisset illico procedere si non prefixisset terminum. d. c. eũ qui. sublato ergo termino & sic dilatione data appellanti remanet iudex in priori statu. arg. c. cum cessante j. tit. proxi. & ex his potest sustineri dictum gl. & no. eam iũcto tex. & habes ex prædictis duas singulares limitationes ad. d. c. eum qui. Dices tu quare ergo fuit retractata hæc sententia ex quo iudex ritè processit. Dic quòd processit rite sed non rectè: quia fundauit se super iniqua & irrationabili consuetudine, vt
15 satis colligitur ex sententia papæ. ¶ † Qualis autem erat hæc consuetudo colligitur ex gl. sequent. vbi dicitur quòd fortè habebat vt valeret venditio facta à solo prælato: licet nõ probaretur precium versum in vtilitatem ecclesiæ quæ non valuit: quia iuri contraria & mala in prejudicium ecclesiæ. ¶ Nota hanc glo. ex qua collige quod consuetudo non potest diminuere solẽnitatem inductam in alie
b nationibus rerum ecclesiasticarum. ᵇ Et idem sentit hîc Ioan. Andr. dicens eam non valere: quia grauamen ecclesijs inducit. suprà de cõsue. c. j. & vide latius per Ioan. Andr. in. c. nulli. de rebus eccle. non alie. vbi dicit quòd solẽ
c nitas ᶜ cap. sine exceptione. xij. qõ. ij. non potest per consuetudinẽ tolli. facit quod not. in capi. primo. de rebus eccle. non alie. libro sexto. & dico text. esse hîc iuncta glos. sed solennitas authentic. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccles. sic. Idem dicit ꝙ solennitates ad illud. c. sine exceptione. potest consuetudo addere quod not. diminuere autem non. facit quod not. in cap. quod super his. de consangui. & affini. & secundum prædicta potest intelligi quod not. glos. in. d. authen. hoc ius porrectum. vbi dicit valere consuetudinem vt non seruẽtur solennitates illius authen. & idem tenet in. l. de quibus. ff. de legi. Sed Bar. in. d. authen. dicit quòd si ecclesia acceptasset ꝙ se solennitates illius authen. quæ est canonizata. x. q. ij. c. hoc ius porrectum. nõ valeret consuetudo in contrarium: quia esset contra libertatem ecclesiasticam: cùm hoc sit concessum ecclesiæ in priuilegium vt non posit fieri alienatio sine illa solennitate, & consuetudo contra libertatem ecclesiæ non valet: vt in authen. cassa. C. de sacrosanctis ecclesijs. & de senten. excomuni. c. nouerit. & c. grauem. sed ecclesia non acceptauit illud priuilegiũ sed induxit aliam solennitarem. de qua in dicto capi. fine exceptione. & ideo non est necessaria illius authenti. solennitas. allegat notata in dicto capitu. primo. & dicit quòd ibi hoc tenet Innocen. & glos. Et nota diligenter dicta Barto. & rationem. ex qua infertur quòd solennitates iuridicè introductæ ab habente potestatem in alienatione rerum ecclesiasticarum non possunt consuetudine tolli. Item quòd non est necessaria consuetudo ad tollendam solennitatem illius authenticæ. sed satis est quòd ecclesia non acceptauit pro se: posset ergo induci consuetudo vt illa solennitas seruaretur: & sic limito illud dictum Ioan. Andre. in dicto capitu. nulli. vel dic extra glo. ad principale quæsitum secundum Hostiẽ. & Io
16 an. Andre. ¶ † Quòd fortè erat consuetudo quòd ex venditione facta sine traditione transiret dominium: & not. hoc dictum: vel erat consuetudo. vt intra annum & diem teneatur ecclesia vendere possessionem sibi relictam. contra id quod legitur in capitu. finali de rebus eccles. non alie. & vide tu bonum tex. in capi. primo. de immuni. eccles. libro sexto. in fin. Vel pone exemplum secundũ
17 eos in capitu. quę in ecclesiarum. de constitutioni. ¶ † Ad vnum tamen aduerte in eo quod ista glo. sensit quòd valet venditio à solo prælato facta, si precium probatur versum in vtilitatem ecclesiæ: saltem si hoc habet consuetudo, quod ego non puto verum primò, quia nõ sufficit rem alienare in casu licito, nisi etiam seruetur solennitas à iure introducta, vt apertè probatur in capitu. sine exceptione. xij. quæstione. ij. & in dicto capitu. primo. de re. eccle. non alie. libro sexto. Nec consuetudo potest detrahere solennitati vt dixi supra & etiam audeo dicere quòd emptor hoc casu nõ potest etiam repetere precium: sed illud amittit: quia cõtra ius emit & etiam tenetur restituere fructus perceptos: vt probatur in leg. iubemus nulli. C. de sacrosanctis ecclesijs. & ex contractu contra ius nunquam quis lucratur fructus vt leg. prima. & quod ibi not. Barto. C. de re. decu. sine decre. non alie. libro decimo. Fateor tamẽ quòd ecclesia posset talem contractum alienationis approbare si caderet in fauorem suum aliquo respectu: per text. singularem in capi. si qua de rebus. xij. q. ij. vide glos. in capitu. primo. ne sede vacante. & hæc sufficiant.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Sententia continens manifestam iniquitatem est nulla licet causa sit commissa papæ appellatione remota. 6. intellige vt in numero. 7.*

2 *Clausula appellatione remota: importat quòd à sententia lata non possit appellari: nisi ex causa in iure expressa vel notorio grauamine. 3. & dicta clausula non tollit remedium nullitatis. 4.*

5 *Clausula appellatione remota quid operetur?*

8 *Sententia recipit interpretationem ex actis.*
Sententia in qua est error expressus: an & quando sit nulla?
Sententia referens se ad acta: & in actis aliud appareat: an sit nulla? 11.

9 *Sententia dubia continens causam falsam: an & quando sit nulla?*
Excommunicatio lata per errorem causæ vel facti an teneat?

10 *Sententia quam euidenter constat latam fuisse ex iniusta causa quæ tamen non est expressa est nulla.*

12 *Quando agitur de nullitate an sit seruandus ordo iudiciarius?*

¶ CAP. IX.

¶ CAP. IX.

Nter cæteras.

¶ † Pōt intelligi vario modo. & per cōſequens vario modo ſummari. d. An. ſummat ſic. ſentētia continēs in ſe manifeſtā iniquitatē retractatur nō obſtante ꝙ cauſa fuerit appellatione remota commiſſa. Hæc ſummatio eſt vera in ſe ſecundum vnum modum intelligē di: ſed ſecundū alium intellectum notabiliorem ſummo ſic. Nulla eſt ſentētia cōtinēs manifeſtam iniquitatem. [a] Vel aliter ītelligēdo ꝙ ponat duos caſus. Sentētia iniqua retracta tur per ſuperiorem, licet cauſa fuerit appellatione remota commiſſa. Si autē continet manifeſtam iniquitatē eſt nulla. ¶ Caſus literalis. Aliqua cā commiſſa eſt appellatione remota iudex tulit ſnīam iniquā cōtra ius ſcriptū vel expreſſo errore ī ſnīa talis ſnīa non tenet, cū iniquitatem contineat manifeſtā. Ber. ¶ Notabilia poterunt colligi declarato intellectu c. ideo venio ad declarationem. Et opp. cōtra tex. primò de contrarietate & repugnantia literæ in eo quod primò dicit ſentētiā iniquā euacuādā, & ſic præſupponit validitatem: qa quod nullum eſt euacuari non poteſt. de deſpon. imp. c. ad diſſoluendum. ff. de ver. obl. l. decē. & .xxxij. qō. ij. c. qđ verò nō formatū. tñ poſtea innuit eam eſſe nullā in eo ꝙ per verba præſentis temporis dicit. *nec ei debet ſtari, &c.* facit quod in ſimili no. in. c. quiſquis. de ele. ¶ † Item obſtat & aliud: qa cū cauſa fuiſſet commiſſa appellatione remota, non poſſet prætextu iniquitatis appellari, niſi ex cauſa in iure expreſſa: vt in. c. paſtoralis. de appe. Sol. dico ꝙ tex. poteſt intelligi dupliciter. Primò ꝙ cōtineat vnū caſum. Secundò ꝙ contineat duos. ſecundum primū intellectum pōt intelligi multipliciter. Primò ꝙ hæc ſentētia retractetur ꝑ viam appellatiōis. ¶ † Nec obſtat clauſula appellatione remota: quia illa nō impedit appellationem ex notorio grauamine interpoſitam: vt eſt glo. multum notabilis in. c. ex cōqueſtione. de reſti. ſpo. vbi dixi. quę videt ſingulariter probari per iſtum tex. ſecū dum hunc intellectum in eo ꝙ hîc ponderat manifeſta iniquitas: & tenet hîc. d. Ant. ſicut enim admittit appellatio ī caſib⁹ iure expreſſis propter notoriā & iuſtam cauſam. d. c. paſtoralis. ita vbi ſubeſt notoria iniuſtitia: eadē eñ eſt rō in vtriſque. nō eiñ eſt veriſimile ꝙ ſuperior velit tolerare iniuſtitiā notoriā: vt in cle. paſtoralis. de re iud. facit quod habet. ſ. in proœ. & .iiij. diſt. c. factæ ſunt. & c. erit autē lex. & tunc verbum euacuari ſtat propriè. Ad verbum autem nec ei ſtari debet: dic ꝙ non debet ſtari ſi ab ea fuerit appellatum: vt ſentit gl. j. hîc. vel melius dico ꝙ nō debet ei ſtari. ſ. virtute illius clauſulę appellatiōe remota. quomin⁹. ſ. poſsit appellari & retractari. Secūdò pōt intelligi ꝙ retractet de facto ꝑ viam nullitatis ex eo ꝙ continebat in ſe manifeſtam iniquitatem. & hoc dupliciter, qa aut error iuris erat in ſnīa expreſſus quo caſu indubitāter ſnīa eſt nulla: & ſic intelligit glo. ij. vt patet ī iurib⁹ ī ea allegatis: vel qa ali⁹ error erat ī ſnīa exp̄ſſus. & hūc ēt ītellectū ponit & ſeqt̄. d. An. hîc dicēs hoc maximè ꝓcedere qn cā iniqua ſeu error exp̄ſſus continet aliqd qđ eſt ipoſsibile. iuxta no. ī. c. ꝑ tuas. de ſen. exc. facit qđ no. Ioan. an. ī cle. paſtoralis. de re iud. & hūc articulū lati⁹ j. reaſſumā. Et tūc ad tex. dic ꝙ verbū euacuari debet ītelligi & referri ad factū. ſicut de facto ꝓceſit: vt intelligit gl. j.

4 ¶ † Nō ob. remotio appel. qa illa clauſula nō tollit remediū nullitatis vt penit⁹ ſeparatū. facit ꝙ legi. & no. in. c. licet. de ſent. exc. li. vj. Itē puto ꝙ poſsit appellari ꝓpter manifeſtū grauamē: vt. ſ. dixi. Nā & à ſnīa nulla appellari ꝑt vt plenè no. j. ti. ꝓx. c. dilecto. ¶ Secundo mō principaliter ꝑt intelligi ꝙ iſta decretalis contineat duos caſus. Primus. vt ſnīa iniqua licet nō cōtineat ī ſe manifeſtā & notoriā iniqtatē

5 poſsit retractari: vt. ſ. c. ꝓx. ¶ † Nō ob. remotio ap. qa licet illa cſa operet vt virtute appellatiōis: nō ſuſpēdat iuriſdictio iudicis à quo: quominus poſsit illā exeq appellatiōe nō obſtāte: vt in. c. paſtoralis. § ꝑterea. de of. delega. nō tñ tollit appellatio reſpectu iudicis adquē q̄ ex grauamine ſeu iniuſtitia ꝑt appellationē recipere & ſnīam retractare: vt notabiliter ꝓ

6 bat in d. c. paſtoralis. ¶ † Vñ tex. dicit hîc ſimpliciter. *eam euacuari oportet*: qđ debet intelligi mō p̄dicto: & iſte prim⁹ caſus ponit vſque ad verſ. *nec debet ei, &c.* vbi mutat caſum & ponit qñ ſnīa cōtinet manifeſtā iniquitatem: quo caſu nō debet ei ſtari: qa eſt ipſo iure nulla: & ſic nō ē opus vt aliter euacuet. Nec obſt. remotio appellationis rōnib⁹ p̄dictis. Ex his habes hîc caſum valde notabilē ꝙ ſnīa continēs manifeſtā iniquitatē eſt ipſo iure nulla: & cū nil dicat ꝙ iniqtas ſit cōtra ius ſcriptū in-

7 tellige indiſtincte. ¶ † Sed q̄ro nūqd hoc ſit verū ſimpl̄r? Aduerte: qa hęc q̄ſtio eſt notabilis et ſæpe dubitaui: & vltra alios diſtinguo ſic. Aut ſententia continet errorē ſed non expreſſum: poteſt tamen ex actis colligi. Aut cō tinet cauſam notoriè falſam ſeu iniuſtam. Aut nullā talem cauſam habet in ſe: ſed aliās eſt notorium ꝙ ex iniuſta cō ferr̄. Primo caſu dic ꝙ ſnīa eſt ipſo iure nulla licet error cōſiſtat in facto & non in iure. text. eſt apertus in. l. j. § j. ff. quę ſenten. ſine appel. reſcin. vbi dr̄ ꝙ ſi iudex ſic ꝓnūtiat: qa conſtat Titium debere Sempronio quinquaginta ex tali ſpecie: & .xxx. ex tali: ideo eum cōdēno in centū: talis ſentētia citra remediū appellatiōis venit corrigenda. Et idem no. gl. & Bart. in. l. vnica. C. de error. calcu. Aut error non fuit expreſſus b in ſententia: vt puta in terminis præcedentibus condemnauit Titium in centum errās in

b calculo, [b] vbi debebat condemnare in .lxxx. hîc ſunt opi. glo. in. d. l. vnica. dicit ꝙ ſententia tenet, nec debet reuocari ſi non fuit appellatum: & hoc per textum illius. l. quā intelligit. ſ. quando error non fuit in ſentētia expreſſus. Illam gl. damnat Iac. de are. ¶ † Quod ſen

8 tētia ſemp̄ referr̄ ad acta [c] vt. l. pe. C. de ſen. q̄ſi

c ne cer. q̄ſti. &. l. ait p̄tor. § j. ff. de re iud. & ideo ſatis eſt ꝙ error ex actis appareat. et īducit ēt tex. in. d. l. j. nō ergo debet ſecūdū eū diſtingui an ſit error expreſſus vel non, dūmodo ex actis colligat: hāc opi. videt ſeq Paul. de leaza. in cle. paſtoralis. de re iu. & Do. de Rot. deci. ccxxviij. ſed Bar. ī. d. l. vna. dicit ꝙ ꝓ opi. gl. vi c videt text. in. l. pſes. ff. de re iud. & l. ij. C. qñ prę.

fi. j. colū. q feu. da. poſ. p Fed. de ſe. cō ſi. cxxxvij. dicit ēt Bal. ī ru. C. q̄ ſit lō. 1 cōſu. circa fi. ꝙ poſito ꝙ tales ſolēnitates poſſent p cō ſuetudinē diminui reqrerēt tñ in tali cōſuetudine ſpatiū. xxx. an. & an ſufficeret cōſuetudo lōga. x. ann. puto ꝙ debuerit dicere de cōſuetudine. xl. an. xxx. nō: a & ſic ꝑſcripta: qa de iure cañ. reqrit ꝙ cōſuetudo ſit inducta. xl. an. maximè ſup aliena. re. eccle.

ANTO. FRAN. ¶ An ſolennitates req̄ſitæ ī alienatione rer. eccle. de quibus in. c. ſine exceptiōe. xij. qō. ij. & in. c. nulli. de reb⁹ ec. nō alie. poſsint tolli p cōſuetudinē vel p ſtatutū laicorū ēt ſi p ſpatiū xxx. an. fuiſſet talis cōſuetudo obſeruata. vide gl. ī. l. diuturna. ff. de leg. & Pau. de caſ. in. l. ēt. ff. ſol. ma. & ī au 2 thē. hoc ius porrectū. C. de ſac. ſanct. ecc. vbi ponit quā dā ſuā diſtīctionē: ego aūt puto ꝙ ſolēnitates introductæ ex diſpōne iuris canonici ꝑ conſuetudinē vel ſtatuta laicorū nullo mō poſsīt tolli ex defectu ptātis ip̄o rū laicorū q̄ circa diſpoſita à iure cano. & ſpūalia nullā videnť hāre ptātē. niſi interueniſſet cōſenſus papæ tacitus vel expreſſus. p no. pleni⁹ in c. eccl̄ia ſanctæ marię. de cōſt. & vide Fed. de ſeñ. ī cōſil. cxxxvij. & p do. Abb. in. c. cū ī officīs. de teſt. & p In. in. c. j. de his q̄ à pl. fi. ſine cōſenſu ca.

a ¶ Manifeſtā iniqtatē, tu pōdera qa contra iſtū tex. eſt caſus in. l. ciues. C. de appel. vbi ſnīa cōtinēs manifeſtā iniuſtitiā partis eſt iniqua, & tenet ſi non appellet: hîc dicit contrariū: qa malè: vnde glo. ibi facit differētiā ītер notoriā iniuſtitiā & manifeſtā. cum qua trāſeūt ibi do. pōdera. qa pōt dici ꝙ. d. l. ciues. loqt̄ qñ poterat appellare & nō appellā do vī approbare illā iniuſtitiā: iō ſi bi īputet: iō valet ſnīa: ſed hîc nō poterat appellare iō reddit nulla talis ſnīa: qa nō pōt ſibi īputari ꝙ non appellauit: & iō pōt ſummari ꝙ ſnīa cō tinēs manifeſtā iniquitatē à qua pars nō pōt appellare reddit nulla ipō iure: ſecus ſi pōt appellar̄: qa tūc tenet et ſibi imputet. vel pōt dici ꝙ hîc ponit manifeſtū pro notorio: & cōcor. cū. d. l. ciues. And. Barba.

ANTO. FRAN. ¶ Vtrū error calculi reddat actum ipſo iure nullū. dicas ꝙ calculus erroneus debet reuideri & retractari ēt ſi ſtipulatio ītercеſſerit, niſi forſan ſup eo ſit lata ſnīa vel trāſactio: vt in l. j. & ibi ꝑ Bald. & do. C. de err. cal. & p Bar. in. l. j. ī. j. col. C. de iu. fi. li. x. qđ intellige verū qñ error eſſet notabilis: ſec⁹ ſi eſſet modicus: qa tūc nō vitiaret: vt ī. l. q̄uis. & ibi ꝑ doct. ff. de condi. & demō. & p Bal. ī. l. j. ī fi. C. ſi aduer. ſol. & an error calculi poſsit obīci in cā appellatiōis ſi nō fuit allegatus in cā principali. vide p Pau. de ca. plenè ī cōſil. xxxiiij.

¶ Errās in calculo. Adde Fed. ī cō. cxxviij. & .cclxix.

✠ SEBA. SAPIA. c ¶ Adacta. Vide Anto. in. l. ſi pars ff. de iudi. vbi di-

cit ꝙ nullitas q̃ cõ ſtat ex actis dicit euidẽs. de quo vide p Abb. in cõſil. xliiij. inci. in p̃ſenti qõne in. j. vo. & Alex. ĩ. l. de pupillo. §. q op⁹. co. pe. ff. de ope. no. nũt. & nunqd notoria nullitas dicat q̃ cõ ſtat ex actis. vide plura p And. ſicu. in cõſi. xxxviij. incip. p̃clarè ſcripſit pſalmiſta in. ij. vo. cũ multis allegatis p Deciũ in. c. ex ĩſinuatione. co. fi. j. de appel.

a ¶ Quod per. à. & b. Adde Alex. cõſi. cxxiij. li. j.

b ¶ Falſam cãm. Ad de Alexan. conſi. lxxiij. lib. iij.

SEBA. SAPI.

c ¶ Aut cã. vide Car. in cle. paſtoralis. in ver. rurſ⁹. de re iu. & latè. d. Anto. de but. ĩ. c. fraternitatis. j. de frigi. & maleſi. co. iij. vbi dñt ꝙ ſufficit ꝙ talis notorietas appareat ex libello. vide eundem do. Ant. c. ab excõicato. colũ. viij. ſ. de reſcri.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Iniuſtũ. vide allegata p Feli. in. c. cũ ordinẽ. col. viij. verſi. ſecũda declaratio. ſ. de reſcr. vide ĕt ad hæc Car. ĩ con. lvj. ĩci. dũ reuerẽdus. & Abb. & ibr latè Andr. ſic. in. c. ſi qñ. ſ. de offi. dele. & Abb. in. c. ſuborta. j. e. & in. c. cũ apoſtolus. j. de cenſib.

e ¶ Sententiã nullã. Adde Oldr. cõ: cvj. Abb. conſi. lv.

f ¶ Relationem ad acta. Adde Paul. de ca. con. cccxix. ĩ primò impreſsis.

non eſt neceſ. ideo diſtinguo ſic: quod aut error eſt expreſſus in ſententia, & tunc eſt ipſo iure nulla. d. l. j. & l. ij. C. quãdo prou. non eſt neceſ. Quandoq; nõ eſt expreſſus error ĩ ſententia, ſed apparet in actis: & tunc aut ſententia eſt lata per relationem ad illa acta in quibus eſt error, & videtur error eſſe in ſententia: vt in prędicta. l. pe. C. de ſenten. quæ ſine cer. q̃ti. p̃fe. & l. ait prętor. §. j. ff. de re iud. iuncta gl. Aut eſt lata ſentẽtia ſimpliciter: & tũc quædam ſunt acta ad quę de neceſſitate refertur ſententia. vt libellus. l. vt fundus. ff. commu. diuì. Item ſententia appellationis de neceſsitate refertur ad primam ſententiam: ꝙa iudex approbat vel improbat eam: vt. l. eos. C. de appel. & ij. q. vj. c. ei qui appel. in fin. & hoc caſu ſi in libello vel prima ſentẽtia eſt error expreſſus: ſententia ſimpliciter lata videtur eundem errorem continere, meritò eſſet nulla. d. l. j. §. j. ff. quę ſenten. ſine appel. reſcin. Et hoc caſu poſſet eſſe vera opi. Iac. de ra. ſecundum eum. Si verô apparet error ex alijs actis: per hoc non redditur ſententia nulla: & hoc caſu procedit gloſ. in. d. l. j. C. de erro. calcu. & l. j. ff. quæ ſen. ſine appel. reſcind. pro his dictis Bar. facit. c. cũ bertholdus. & quod ibi not. Inn. j. eo. vbi dixit per illum tex. quod ſi iudex dixit ꝙ per. à. & b. [a] teſtes probatum fuit, ideo in centum te condemno: ꝙ ſi ex actis apparet per illos non eſſe probatum, non valet ſentẽtia. licet aliud ſenſerit in. c. quoniã cõtra. de proba. vbi dicit ꝙ pars non debet admitti ad probãdũ iniuſtitiã quæ colligitur p relationẽ ad acta obſtante exceptione rei iudicatæ: ſed primũ dictũ eſt verius & cõi⁹. Ex his tamen colligitur mens Inno. ꝙ vbi iudex non retulit ſe ad acta non debet pars admitti ad probandũ errorem vel iniuſtitiam q̃ colligi poteſt ex actis: quod facit pro opiniõe gl. & Bar. contra alios. & hæc opin. mihi placet quia potuit iudex aliunde motũ ſui animi informare. ad hoc adduco text. vade notabilẽ cum ibi no. j. e. c. cauſam quę. facit. c. in prędicta. de renunti. Do tamen duas limitationes. Prima eſt: quòd ſi pars pro qua lata fuit ſententia non excipit de tranſitu in rem iudicatam ſed aſſumpſit diſputationem de iniuſtitia ſententię ex productione actorum, poteſt euidenter colligi iniuſtitia: debet iudex retractare ſententiã: quia de qua re iudex cognouit de ea pronuntiare debet. in. c. cùm ſuper. de cauſa poſ. & prop. & l. de qua re. ff. de iud. Hoc notanter voluit Inno. in. c. cùm dilecta. de reſcri. & d. c. cùm Bertoldus. tamen debet per acta conſtare prout j. e. in. d. c. cauſam. dicam. Secunda limitatio. ſi notoriè cõſtaret de errore per ea quæ ipſe iudex prius dixit vel facti euidentia: tunc enim licet in ſentẽtia nõ ſit error expreſſus nec per relatiõem ad acta. tamen notorietas erroris quæ æquipollet expreſsiõi (vt j. dicam) reddit ſententiam nullã. argu. in cle. paſtoralis. §. piſana. iuncta gl. de re iudi. & c. ad probandum j. e. & per Inno. in. c. fraternitatis. de frigi. vbi hoc expreſsè videt

9 tenere in verbo ſimili. ¶ † Venio nunc ad ſecundum membrum quando ſententia conti

b net cauſam falſam[b]. & dico ſic. quod aut cau

c ſa[c] eſt notoriè falſa & impoſsibilis ita ꝙ concurrant iſta duo ſimul, & tunc non tenet ſententia etiam ſi ſit excommunicationis. exemplum: ſi iudex condẽnauerit vel excommunicauerit eunuchum, vel infantem: quia pręgnantem reddidit monialem. ad hoc cap. romana. §. in vniuerſitate. iuncta gl. de ſent. excom. lib. vj. & ibi hoc tenet Ioan. an. Archid. requirebat notorium actus permanentis. hæc reſtrictio non placet ibi Ioann. Andr. & bene: quia ſatis eſt notorium exiſtens tempore ſententię. arg. in. d. c. ad probandum j. eo. & c. cum ſit romana j. ti. proxi. aut cauſa notoriè eſt falſa nõ impoſsibilis, vt puta iudex excommunicauit aliquẽ: quia ſpoliauit eccleſiam cum incendio: & notoriè hæc cauſa eſt falſa, non tamen impoſsibilis: quia potuiſſet hoc facere. & tenuit Archi. in. c. venerabili. de ſen. excommu. libro ſexto. talem ſententiam valere, loquitur tamen in excõmunicatione. & fortè potuit moueri: quia iura in nullitate excommunicationis loquuntur quando in ſententia fuit expreſſus error intolerabilis. & hanc opi. ſaltem in excõicatione ſenſit prima fronte gl. in. c. per tuas. eod. tit. in verbo intolerabilem errorem. propefi. vbi q̃rit quid ſi error cõſiſtit in facto: vt ꝙa iudex dicat excõicote: quia talem ſpoliaſti, & manifeſtè falſum eſt: nunquid tenet ſententia? arguit ad vtrãq; partem. & tandem dicit ſe credere ꝙ ĩ ſententia excõicationis lata per errorem facti modo prædicto tutius vel mitius ſit tenere ꝙ ſententia teneat & fiat abſolutio ſaltem ad cautelã: quia talis cauſa poſsibilis eſt licet ſit falſa, nec continet errorem: & ſententia excommunicationis iuſta vel iniuſta ligat. Et no. diligenter verba glo. quia videntur ſentire ſecus eſſe ĩ alijs ſententijs: quod. ſ. tenui. & optimè facit j. eo. c. cum Bertoldus. & dicit Io. an. in. e. c. per tuas. ꝙ licet illa glo. ſoleat allegari ꝙ ſententia tenet: licet ſit lata ex cauſa notoriè falſa: tamen gloſ. illa hoc non dicit apertè: quia non dicit de notoriè falſa: ſed manifeſtè. Hæc autẽ ſunt diuerſa: vt not. in. c. veſtra. de coha. cle. & mul. & ex hoc videtur Io. an. non omnino probare illud dictum Archid. do. Ant. ibi & hîc tenet ſententiam eſſe nullã etiã ſi ſit excõicationis: quia ſnia iniuſta ſuſtinetur propter pręſumptionẽ iuſtitię quæ cadit ſuper dubio. facit j. e. c. cauſam. vbi autẽ iniuſtitia eſt notoria hoc ceſſat. arg. in. l. pe. ff. de iuſti. & iure. & l. pars literarũ. ff. de iud. ſecus dicit in cauſa manifeſtè falſa: quia non ſufficit manifeſtum ſi non ſumitur pro notorio. allegat no. in. d. c. per tuas. vbi hoc ſentit Io. and. vt dixi. & hoc dictum puto veriſsimum. ad quod allego text. iuncta gl. in cle. paſtoralis. §. piſana. de re iud. Nec ob. ꝙ iura in excõicatione faciunt mentionem de expreſsione erroris intolerabilis. d. c. per tuas. & c. venerabili. de ſenten. excomm. quia dico ꝙ iura illa dicunt cã exemplificandi ſuper nullitate: & ea quę dicunt cã exempli diſpoſitionẽ nõ reſtringunt: vt in. c. j. & quod ibi no. ne. cle. vel mo. nam expreſsio erroris inducit nullitatem: quia apparet de notoria iniuſtitia. Idem ergo vbi factum eſt re ipſa notoriè iniuſtũ vt in caſu noſtro. ar. in. c. euidentia. de accu. & ij. q. j. c. de manifeſta. & c. manifeſta. non refert quid ex æquipollẽtibus fiat. de teſti.

10 c. licet ex quadam. ¶ † Ad tertium membrũ. quid ſi nulla cauſa ſit expreſſa ĩ ſnia: tñ notoriè conſtat ꝙ ex iniuſta cã p̃ferť. & puto ꝙ ſnia ſit nulla: ꝙa paria ſunt aliquid iniuſtũ exprimi, vel ꝙ notorie

d cõſtet illud eſſe iniuſtũ: [d] vt no. Inn. ĩ. c. ij. de dila. & eſt tex. cum gl. in cle. paſtoralis. §. piſana. p̃al. facit: ꝙa ſicut notorius defectus in iudice reddit ſnĩam nĩllã: licet aliter nõ exprimať. ar. ĩ. c. ad p̃bãdũ j. e. & notorietas re ipſa fortificat ſnĩam vt nõ admittať appell. vt ĩ. c. cũ ſit romj. ti. p̃x. itẽ notorietas ĩiuſtitię reĩpa ſine alia exp̃ſiõe de

e bet reddere ſnĩam nullã: [e] ꝙa (vt p̃dixi) ceſſat hoc caſu rõ p̃ſũptionis q̃ eſt p̃ iudice. ar. c. euidẽtia. de acc. & notorietas facti plus operať q̃ notorietas iuris. ad hoc vide gl. no. ĩ cle. j. de vſur. vel ſaltẽ ęq paranť. de coh. cle. & mul. c. vña. & e. ti. c. fi. nec iura dñt fouere notoriã iniuſtitiã, ne ĩde oriãtur iniuriæ vñ iura naſcũturj. de acc. c. qualiť & qñ. el. j. & C. vñ vi. l. meminerint. & ſic p̃t ĩtelligi tex. quẽ ſic ĩtellectũ reputo verũ & notabilẽ. c. cũ ad quorũdã. de exceſ. p̃l.

11 vbi idẽ p̃bať reſpectu ſnię excõi. ¶ † Idẽ eſt vbi iniuſtitia poſſet

f colligi p̃ relationẽ ad acta, fvel p̃ acta ad q̃ neceſſariò ẽ ſnĩa referẽda vt ex libello. iuxta ea q̃. ſ. dixi poſt Bar. & In. ĩ locis p̃al. & tene

12 mẽti iſtũ intellectũ: vt. ſ. ꝙa eſt valde no. ¶ † An aũt vbi de nullitate agiť debeat libell⁹ offerri, lis cõteſtari, certus ꝙ ordo iudiciari⁹ obſeruãd⁹ ſit: vide p̃ dnos de Ror. deciſi. p̃al. vbi ĩ effectu poſt multa videtur cõcludere ꝙ ſic, ſi nullitas non eſt notoria: vt puta quæ eſt ex actis colligiť. aliâs ſecus. Ad hoc qd̃ no. per Inn. in. c. auditis

ditis.de procu.bene facit ibi tex.& in.c.ij.de offi.iud.&.c.cùm inditis.de procu.bene facit ibi tex.& in.c.ij.de offi.iud.&.c.cùm inter.de conſuetu.&.c.quoniam.de fil.presby.cum ſi.vide quod generaliter dixi.in.c.j.de libel.obla.coram quo ſit de nullitate ſentẽtię agendum.vide quod no.per Dy.in regula quod ſemel placuit. de reg.iur.lib.vj.& per doct.maximè per do.Anto.in.c.in literis. de of.deleg.& per Bar.optimè in.l.ſi expreſsim.in vlt.co.ff.de ap.

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas grauis excuſat quem à contumacia: ſecus ſi eſt leuis.*
2 *Præſumptio infirmitatis tollitur per exercitium actus non compaßibilis cum infirmitate.3.*
Infirmitas quomodo probatur?
4 *Sponſalia contracta per immiſßionem annuli an tollãtur per matrimoniũ carnali copula cum alia conſummatum?*
Sponſalia præſumuntur facta per verba de præſenti per immiſßionem annuli.5.
6 *Sententia quæ eſt nulla vel quæ de ſui natura non tranſit in rem iudicatam non confirmatur ex eo quòd pars non appellauit.*
Sententia quæ non tranſit in rem iudicatam: tũc demũ retractatur quãdo æquum videbitur iudici.
Sententia matrimonialis ideo non tranſit in rem iudicatam, quia nutriret peccatum.
7 *Ad matrimonium accuſandum, vel impediẽdum, vel ad ipſum reintegrãdum: ſi eſt indebitè ſeparatum: admittitur quilibet de populo. vide infra c.proxi.in primo nota.*
8 *Ad euitandum peccatum in dubio mitior pars eſt eligenda.*
9 *Licet in dubio præſumatur pro ſententia & interim mandetur executioni: ſecus eſt in cauſa matrimoniali in qua nil innouatur pendente litigio ſuper nullitate primæ ſententiæ.*
10 *Sententia in dubio an præſumatur lata parte citata?*
11 *Inueſtitura alicuius beneficij præſumitur facta in præſentia iudicis.*
12 *Citari an debeat præſens etiam ad audiendam ſententiam?*

¶ *CAP. X.*

TEnor. Iſtud cap.poteſt intelligi duobus modis.Primò ꝙ ſentẽtia hîc lata contra mulierem tenuit, quia contumaciter abfuit.Et tunc idem in effectu dicit qđ.c.lator.s̃.e.iõ ſumma vt ibi.Secundò poteſt intelligi hîc ꝙ mulier non fuit cõtumax:& tunc cõiter ſic ſummatur. Sententia lata contra abſentem non contumacem in matrimoniali non valet.Communis diuiſio.Secunda ibi. *ideoque*. ¶ Caſus literalis.Inter.r.&.m.mulierem quęſtio matrimonij vertebaſ: quæ cõmiſſa fuit epiſcopo Rheati.iudex abſẽte muliere dictũ.r.ab impetitione ipſius abſoluit.mulier hoc audito cãm impetrauit committi iudici pręſenti vt de cauſa illa cognoſceret & fine canonico terminaret: iudex vocauit dictum.R. ille infirmitate prætenſa nõ venit:ſed nocte ſequẽti cũ alia cõtraxit,propter quod iudex ipſũ excõicauit:ille poſtmodũ cõparuit & fuit abſolutus oſtendẽs ſententiã epiſcopi prædicti qualiter à muliere prædicta fuerat abſolutus: nihilominus mulier teſtes afferebat ꝑ quos ꝓbare volebat ꝙ dictus.R.eã deſponſauerat. iudex dubitauit qd facere deberet. Cõſultus papa rñdet ꝙ nõ obſtante illa illicita abſolutione quã fecit eps in cã ꝓcedat, p̃cipiẽs.R.ſub pœna excõicatiõis ne ad eã quã
1 ſupduxit accedat donec cã iſta fuerit terminata.Ber. ¶ †No.j.iũ-
a ctã gl. j.ꝙ infirmitas[a] excuſat à cõtumacia.& ītellige de ĩfirmitate graui. leuis autẽ febricula aut vetus quartana neminẽ à cõtumacia excuſat: vt in.l.quæſitũ.primo.&.ij.rñ.ff.de re iud.no.gl.in.c. placuit.xviij.diſt. ¶ †No.ij.ꝙ per exercitium actus non veriſimiliter
2 compaſsibilis cum infirmitate tollitur excuſatio, & præſumptio infirmitatis.Si verò dubitatur de infirmitate,debet iudex mittere medicum ad egrotum.C.de re. mil.l.ſemel.li.xij. ſecundum Gof. & Hoſt.Idem no.Bar.in.d.l.quæſitum.vbi etiã dicit ꝙ poſt infirmitatem poterit probari per diſpoſitionem corporis,vt quia palidus eſt in facie.facit.l.minor.xxv.an.ex aſpectu.ff.de mino.alia nõ colligo: quia aut veniunt j̃. examinanda: aut fuerunt examinata. s̃.
3 eod.in.c.lator.& in.c.iurauit.de proba. ¶ †Oppo.expediendo ſimul primam gloſſ.cum ſecunda.videtur enim quòd iudex iniuſtè excommunicauit iſtum: cùm infirmitas excuſet à contumacia. s̃. de proc.c.ſi egrotas.v.q.iij. quęrelam.&.d.l.quęſitum.Sol.contra rium procederet ſi vera fuiſſet excuſatio.ſed ex actu ſequenti: quia nocte ſubſequente contraxit matrimonium cum alia: tunc tollitur excuſatio infirmitatis. Ex quo not.quòd excommunicatio poteſt fieri pro præſumpta contumacia.Fateor tamen ꝙ ſi iſte poſtea veniret & probaret ſe tunc infirmitate detentũ abſolueretur ab omni onere ſententiæ: vt in c.venerabilibus.§.ſecus.iuncto.§.præcedenti. de ſenten.excommu.lib.ſexto. ¶ Sed contra hoc.& cõtra tex.aliter op. excommunicatio non debet ab homine fieri niſi pro contuma cia: vt in.c.ſacro.de ſen.excom.no.gl.xj.q.iij. c.epiſcopi.ſed facta non poſſunt pro infectis haberi.l.in libello.§.factæ.ff.de capti.& poſtli.re.&.xxxij.q.v.c.ſi paulus.Ex quo ergo iſte contraxerat matrimoniũ,nec poterat ampliꝰ haberi pro infecto ſed tenuit: non debuit ob hoc excommunicari, cũ non poſsit reſpectu futuri temporis dici contumax.Sol.dicit Inno.ꝙ non debuit excommunicari, quia contraxerat ratione prędicta: ſed ſi lite pendente cohabitaret idem, & monitus non deſiſteret excõicari potuit: vt hîc in ſi.c.Et ſic ſentit Inno.ꝙ hæc excõicatio fuit ex hoc capite iniuſta: ſed ego dico eã fuiſſe iuſtã. quoniã illum excommunicauit nõ quia contraxit, ſed propter contumaciam in non comparendo, quã iudex pręſumpſit infirmitate prętenſa nõ obſtante propter contractũ matrimonij ſuperuenientem: fuerat enim iſte prius citatus &
4 prætenſa infirmitate non cõparuit. ¶ †Op. videtur eñ ꝙ non debuit amplius inquiri de ſubarratione primę,quia etiã ſi interueniſſet fuit ſublata per matrimonium ſubſequẽs cũ
b alia: vt in.c.ſicut.&.c.pe.de ſpon.Solu.capiẽdo mentem tertiæ gl.ſubarratio primę duobus modis poteſt ītelligi. Primò quòd illam ſubarrauit,id eſt fidem conſenſus de pręſenti dedit.& ſic contraxit cum prima matrimonium per verba de præſenti: eſt vulgare illius loci vbi tale matrimonium appellatur ſubarratio.Secundò dicit gloſ.quòd ſubarratio fit per immiſsionem annuli interueniente conſenſu tacitè vel expreſsè,& ſtabitur huic ſubarrationi quamuis nihil dicatur, quãdiu nõ probabitur contrarium: quia pręſumptio eſt pro matrimonio.argumen.ca. fœminæ.&.c. noſtrates.xxx.quęſtiõe quinta.vbi quis probat quòd non animo cõtrahendi illud fecit.
5 ¶ †Nota ſingulariter hanc gloſſ. quòd per
b immiſsionem annuli[b] in digito mulieris pręſumitur contractum matrimonium per verba de præſenti, niſi contrarium probetur: & dic quòd poterit probari per cõiecturas vel verba præcedentia.argumen.eorum quę no. in capitu.ex literis.de ſpon.& leg.qui filiabꝰ. ff.de legatis primo. & leg. ſi quis in princip. ff.de legatis tertio.vel per loci conſuetudinẽ in contrarium.argumen.capit.illud.& quod ibi not.de præſumptio.& leg.quod ſi nolit.§. qui aſsidua.ff.de ædil.edic.facit ī ſimili quod notat Bart. in leg. nemo eſt qui neſciat.ff.de duob. re.& vide aliam gloſſ. pleniorem huic concordantem.in capitu.fina.de deſpon.impub.vbi de hac materia latius tractatur:& vide etiam gloſſ. in capitu. fœminæ. prælegato. Et ex his ſoluitur formaliter contrariũ ſuprà formatum: qa hîc allegabaſ prece-

SEBA. SAPIA.
a ¶ Infirmitas.vide do.Iaſo.in.l.ij.§.ſi quis in iudicio.ff. ſi quis cauti. vbi ampliat hoc procedere etiam ī infirmitate ſuorum. per gloſ.in.c.cõis. xxiij.diſt.

b ¶ Immiſsionem annuli. Adde Lapum alleg.lviij.

SEBA.SAPI.
b ¶ Annuli. Vide latè per Fel.in.c.ilud.col.fi.s̃.de prę ſum.vbi latè ex q̃bus matrimoniũ probari poſsit.

dens matrimonium per conſenſum de præ-
6 ſenti:& non ſponſalia de futuro. ¶ † Oppo. quia ex quo non fuit appellatum per mulierem non debuit amplius audiri: quia ſententiæ acquieuiſſe videturj.eo.c.quod ad cõſultationem.Sol.dicit gl.penulti.q̃ ſentẽtia hęc fuit nulla,quia lata contra abſentem non cõtumaciter.& ſic non fuit neceſſe appellare:vt in iuribus allega.in gloſſ.& expreſsius in.l.de vnoquoque.ff.de re iud.&.l.j.ff.quæ ſentent. ſine app.reſcin.Si verò contumax non fuiſſet non reuocaretur ſentẽtia:vt in contrario. ita dicit gl.cui9 dictum vltimum procedit ĩ alijs cauſis in quibus ſententia tranſiuit in rem iudicatam:ſecus ĩ cauſa matrimoniali. Ideo dic poſt doc.q̃ ſi nulla præceſsit citatio ad ſentẽtiam,auditur mulier ratione nullitatis ſentẽtiæ.Item ratione ſubiectæ materiæ: quia cauſa matrimonialis non trãſit in rem iudicatã. Si verò ſententia fuit lata contra contumacẽ etiam fictum, ſententia tenuit : vt.l.ab eo.C. de ſenten.&.ſ.vt lit.non conteſt.c.quoniam. §.porrò.cum ſequen.& tunc auditur mulier priuilegio cauſæ : quia propter peccatum nõ tranſit ſententia in rem iudic.vt in.c.lator.ſ. eo.&j. eod.c.conſanguinei.dicit tamen not. Innocen.hîc:quòd licet ſententia non tranſit in cauſa matrimoniali in rem iud . non tamẽ auditur quis volens contrauenire indifferenter,ex quo lapſum eſt appellandi tempus.ſed tũc demũ audietur cùm iuſta cã mouebit iudicem ad ipſum audiendum:ſicut hîc mouit mulieris abſentia.Nã ſi pręſens fuiſſet & aliquid non diceret, non audiret ſecundum eũ aliâs eadem ratione audiretur.iij.&.iiij.& in infinitum.quod eſſet abſurdum.In decre.verò ſequenti mouit iudicem quòd illa eadem pars pro qua erat lata ſententia petebat ipſã infringi:& quòd ſine cauſa non audiatur.alĩ. c.ex literis.de in integ.reſti.vbi dicit expreſſum.placet mihi dictum.ſed illud.c. hoc non probat : quia ibi pars petebat reſtitui ad primam inſtantiam : ſecus autem ſi voluiſſet de nouo inſtantiam inchoare probando iniuſtitiam ſentẽtię:tunc enim allegata aliqua probabili ratione audiretur.ſ.eod.c.lator . & dicit hîc Innocen.quòd ſummariè etiam parte non vocata poterit per iudicem fieri hæc examinatio cauſę.Nam de iure eſt fecũdum Inn. quòd vterque coniugum contra ſententiam
7 matrimonij audiatur. ¶ † Hoſti. dicit quòd etiam quilibet de populo audietur : maximè conſanguineusj.qui matri.accuſa.poſſ.c.videtur:quòd placet: ſicut enim quilibet de populo admittitur ad impediendum & accuſandũ matrimoniumj.de clande.deſpon.c.fi. & quima.accu.poſ.c.vlt.ita quilibet debet admitti ad reintegrandum matrimonium iniuſtè ſeparatũ.& loquitur de ſeparatiõe quo ad vinculum.nam quo ad thorum ipſi duntaxat cõiuges ſunt audiendi.vt not.Innocen.in capit. primo,de adul. Concludit tandem Innocen. quo ad primũ quòd iudex nõ debet eſſe facilis in audiẽdo aliquem contra ſentẽtiam iſtã, ex quo lapſum eſt decendium : ſed ex iuſta cauſa prius arbitrium ſuum informabit : & in dubio notanter dicit partem audiendam. argumen.c.cum ſpeciali. de appel. quod pla-
8 cet. ¶ † Quia agitur ad peccatum euitandum:& pars tutior eſt in dubio amplectenda.de ſpon.c. iuuenis. & de verb.ſigni.cle.exiui.not.gloſſ.in.c.vno.de ſcrutinio in ord. faci.vide ad iſtam materiam multas limitationes quas poſui.ſ.eo.
9 in.c.lator. ¶ † Oppo.contra fi.c.in eo q̃ iſti præcipitur ne pendẽte cauſa habeat acceſſum ad ſuperinductam.cùm enim mulier ſecunda ſit in poſſeſsione matrimonij,non debuit ipſo iure priuari lite pendente.ſ.vt lit.pen.c.laudabilem.Sol.gloſ.fi. q̃ contrarium procedit cùm quis contrahit nulla lite ſuper matrimonio pendente:ſed etiam approbante: &c. vt in ea.Et dic quòd duplici reſpectu potuit vſus ſecundi matrimonij interdici.Primò ſi teneť opi. quòd ſententia lata contra mulierem abſentem fuit nulla. Nã cũ adhuc penderet lis cum prima non debuit lite indeciſa contrahere cum ſecunda.vt in capitu.cum apoſtolica.infrà de ſpon.nã per contractum matrimonij vir quodammodo ſe alienat. de conſangui.& affi. capitu.non debet. quod non debet fieri lite pendente. Si autem tenemus quòd prima ſententia valuit, dic quòd ex quo pręceſsit citatio per quam fuit informatus ſuper quo deberet cõueniri non debuit aliquid innouari in litis præiudicium.arg. in.c. ij. ne lit . penden . & hoc tenuit hîc Hoſtien. ex hoc potes vnum colligere quod eſt menti tenendum . quòd licet in iſtis cauſis ſtãdum ſit ſententię donec contrarium probetur.vt ſuprà eodem.c. lator. non tamen ſtetur in tantum vt liceat interim cum alio contrahere reuocato litigio ſuper validitate prioris ſententiæ : & ſic litigium nouiter exortum facit primam ſententiam vacillare.
10 ¶ † Extra gloſ.quęrunt hîc Innocen.& Ioan.And.an ſententia in
a dubio præſumatur lata contra abſentem:[a] quia mulier allegabat hîc abſentiam tempore ſententiæ.remittit ad Spec.de ſenten.pro la.§.vt autem.ver. & nota ſecundum quoſdam : & nil aliud dicit. Aduerte. quia hoc dubium eſt ſatis pulchrum & quotidianum, & aliâs habui de facto & ſuper eo conſului:& ſi tenem9 fuiſſe appellatum,hoc eſt clariſsimum quòd non præſumatur pars citata: vel quòd fuerit præſens , niſi per acta probetur. vt in.c.quoniam contra.& quod ibi not.de proba.& in.c.in præſentia.de renuntia. vbi de hoc. Si verò non fuit appellatum & ex inſpectione actorũ probari poteſt partem non fuiſſe citatam,nec pręſentem tempore ſententiæ,non valet ſententia.Hæc enim probatio non reperi tur in actis.quod ſufficit.argumen.in.d.c. quoniam contra . & ibi apertè tenet Ioan.Cald.ſaltem in facto multum antiquo. & idem tenet Ioan.and.in addi.Specu. in.d.verſi.non apparet.niſi ſententia in qua nil dicitur de præſentia vel abſentia . eſt caſus ſatis dubitabilis.Specu.recitat in loco pręalleg.varias opi.& tandem videtur ibi tenere quòd ex quo ſententia tranſiuit in rem iudicatam pro ea eſt præſumendum , niſi probetur contrarium.Innocen.verò latius hunc articulum examinat in capitu. cùm in iure . de offi. delega . & videtur magis inclinare in partem vt non præſumatur partem fuiſſe pręſentem,niſi ſaltem hoc in ſententia exprimatur. & hanc partem videtur tenere Ioan.Andr.in addi.prædicta.quin imò refert Guil. diſputaſſe quod etiam ſi iudex dicat in ſententia quòd partem citauit peremptoriè : & quòd eo non comparente pronuntiauit,&c.propter hoc nõ probatur peremptorium pręceſsiſſe: quia non iudici non eſt credendum.dicto capitu.quoniã. nec tabellioni ſcribenti : maximè cùm ſit atteſtatio de præterito: ad hoc facit quod notat Innocẽ.in dicto capitu.quoniam.& Barto.in authentic.ſi quis in aliquo documento.C. de eden. ſecus dicit ibi Ioannes Andreas ſi in ſententia diceretur partem fuiſſe pręſentem : quia tunc creditur notario referenti , cùm atteſtatio ſit de præſenti. Hanc eandem opinio.videtur tenere Fede. de ſenis: conſil.clxx.vbi dicit quòd pars poteſt excipere contra primum & ſecundum decretum quòd non pręceſsit peremptorium:& onus probandi contrarium incumbit aduerſario , quia hîc non poteſt præſumi pro ſententia , ex quo non conſtat partem fuiſſe pręſentem : imò negat pars.& ſic ſumus extra nota.per Innocentium in capitu . innotuit . de eo qui furtim ordines recepit. & dicto capitu.quoniam.& capitu. cùm in iure . qui dixit præſumendum pro ſententia & proceſſu , quando ſententia fuit lata contra præſentem & non fuit appellatum. quæ ratio ceſſat quando non apparet partem fuiſſe præſentem :& hæc opinio mihi placuit tanquã iuri & æquitati conſentanea.Nam ſi diceremus oppoſitum, daretur facultas iudici condemnãdi iniuſtè partem abſentẽ non citatã & indefenſam

a ¶ Contra abſentẽ. Adde Ang. conſi. clxxxvj. & ſeq.
SEBA.SAPIA.
a ¶ Contra abſentẽ: Vide Abb. in conſi.xciij.incip. contra ſententiã.in. j. volu.Feli.latè. ĩ.c. quoniã contra falſam.colũ.xiij.ver. tertia concluſio.ſ. de proba. Ang.in l. de vnoquoq;.ff. de re iudi.&.l.ſciẽdum.ff.dever.obl. vbi tenet contra Abb.hîc.

a ¶ In preſentia iudicis. Adde Old.conſil.ccxvij.à quo Ioan.and.habuit. Ro.conſil.ccccix.

a ☞ SEBA.SAPI. ¶ Preſentia iudicis. Vide Pau.de caſt.in.l.illud.an te finem.ver.vlt.allegatur.C.de ſacroſanct.eccl. vbi vult quòd non preſumatur præſentia.& ita dicit fuiſſe conſultum.

b ¶ Confirmo per illud quod not.& ſequitur Panorm. colligens ex verbis Barto.in.l.nemo eſt qui neſciat. ff.de duo.re.in.c. ad noſtrã. de reb. eccl.non ali. & Panor.in. c. cum.M. ſ.de conſti. quòd contractus ſimpliciter facti intelliguntur initi ſecundum quod fieri cõſueuerunt in illo loco.Et ad hoc vide bo, gloſſ. in.l. iiij.§.in commiſſoria.ff.de leg. commiſ.Secundò facit quod dicit Innoc. in.c.olim. in prin. de ver.ſig. quem refert & ſequitur idem Abb. Pa.in capi .certificari.in princip.de ſepul. quòd omnis diſpoſitio de mũdo ſiue legalis,ſiue vltimarum voluntatum,ſiue contractuum recipit interpretationem & ſupplementum à conſuetudine, & ab eo quod fieri conſueuit hic dixit Pa.in.c.j.in.iij. not. de precario allegando Bartol. quòd ſi in ſtudio eſt conſuetudo:vt docto.poſsint ex cauſa legere per ſubſtitutum licet hoc non fuerit deductum in contractum: nihilomin⁹ poterit ſubſtituere alium in ſuum locum legentem, vt ibi lati⁹ per eũ. vide etiam quod dixit idem Abb. Pa.in. c. cum aliquibus.cir.me.ſ.eodem titulo.hinc dixit ĩ ſpecie Bal.in.l.j.in.ij.queſtio. C.pro ſolu. quòd ſi ita conſuetũ eſt intelligitur tacitè actum in contractu. quia id quod eſt ſecundum conſuetudinem tacitè actum videtur. leg.licet.C.loca.& Barto.in.l.incendium.circa finem. C.ſi certum petat. inquit quòd illud præſumitur factum quod fieri conſueuit in loco: hinc & tertiò dixit ſignanter Ang.in.l.bene à zenone.C.de quadri.præſcrip. per illum text.in ver.pactis conuentionalibus. ibi eſſe tex.in terminis expreſſum.quod procurator ſimpliciter conſtitutus ad vendẽdum,vel ad donandum,poteſt in inſtrumento apponere omnia pacta etiam pœnalia ſolita per notarios apponi in ſimilibus inſtrumẽtis: quod dicit eſſe valde quotidianum,cuius dicamus ꝙ procurator non poſsit egredi fines mandati.c.inter cæteras.de reſcr.Et idem voluit Ange.in.l.ij.ff.de iu.om.iud. & hoc habetur etiam in lect.fratris ſui Bald.in.d.l.bene à zenone. & alibi idem Ang.in.l.ſi quis hæredem.ad fi.C.de inſt.& ſubſti.dicit quòd procurator qui habet ſimplex mandatum in vno actu vel in vno contractu: poteſt apponere omnes clauſulas & omnes pœnarum adiectiones,quæ de conſuetudine ſolitę ſunt apponi.& ad hoc vide quod decidit panor. de prelatis & ambaſiatoribus in.c.ij.de preca.Hinc & quartò dicit ſingu. Barto.in.l.ſi fraudator.ff.de his quę in fraud. cre.ſe reſpondiſſe in contingentia facti quod procurator ſimpliciter conſtitutus ad fidẽ iubendum poteſt renuntiare beneficio ordinis:& præiudicabit ſuo principali:quia de conſuetudine eſt quòd fideiuſſores ſimiles renuntiationes faciant: & ſequitur & multum no.Abb.Pau.in.c.j.vt lit.non conteſt.in. vij.col. iſta impreſsiõe. & Bal. in rubric.C. de his quę in frau. cred. imò ſingulari⁹ ex prędictis cõſuluit Lud.ro. in conſil. lix.inci . ad diſcutiendum.in.ij.col. ꝙ ſi papa conſueuit in inueſtituris quas facit vicarijs vel principibus tẽporalibus ſup terris & oppidis eccl. cõcedere iuriſdictionem publicatiõis bonorum & vltimi ſupplicij, quòd iſta duo veniũt in ſimplici cõceſsione facta per papam,dato ꝙ in inueſtitura nõ exprimatur. quod valde notabis .facit bene text. in.c. ij.& ibi not.Imol. de reſc.facit quod not.Barto.in.l.magiſtratus.ff.ad munic.Hinc & quĩtò videmus ꝙ ꝓmiſſio ſimplicit facta prelato eccleſię de renouanda emphiteoſi intelligit ſecũdũ quod eſt cõſuetum.ita Ange. in.§.in emphiteoſim.in authẽ.de nõ ali.imò fortius vide quod decidit ſing.Bal.d.in addi. Spec. in ti.de loc. etqd alibi dixit ſingulariter Imo ĩ.c. potuit . de locato. & in commento illius .c.ad fi.vide etiam quod dixit Bald.in.l.j.in.v.q. C.qui teſt.fa.poſ. vide tex.gl. & Sal. ĩ.l. excepto. C.lo. tex.Barto. & alios in.l.dñi.C. de agr. & cenſi.lib.xj. Itẽ vide quod dicit Bal.in.l.liberti.in.iiij .colum.C.dope.liber .& iſta ſunt multũ no.ad q̃ facit deciſio Paul.de lea.hîc vt ipſe dicit facere ad multa, facit etiã ad illud ꝙ ſingulariter determinat Bald.in.l.fideicõmiſſa .§.ſeruo.ff.de leg.ij.& qd not.Pe.de anc.in.c .cum eps.de off.ordi.in.vj.& ad multa alia collecta ſub do.Iaſ.de may.in.l.vt liberis.C.de col.

ANTO.FRAN. ¶ Circa iſtam materiam clauſularum ſolitarum apponi in reſcriptis vel contractibus aut alijs diſpoſitionibus:an videantur eſſe appoſitę etiam ſi non apponantur in actibus qui fiunt:vide per Io.berth.in ſuo reper.vbi tractat ſingulariter de oĩbus clauſulis ſolitis apponi in quibuſcunq; actibus : ſiue extraiudicialibus : & vltra ea quæ ibi plenè & diffusè tractantur:vide per And . barb . & alios nouiſsimos poſt eum in.c.ex parte conuentrem.de reſcr.vbi inter reliqua concluditur quòd omnes clauſulę quę ſolent apponi ex communi obſeruantia; etiam ſi non apponantur ſemper intelliguntur eſſe appoſitę.

¶ Adde quod notarius preſumat rogatus ad conſueta.Ale.conſi .lxxxviij.iij.lib.Et quòd emphiteoſis concedi poſsit ſecundum morem ſolitum.Pe.de anch.conſi.xxxvij.&.xliij.& quòd procurator poſsit extendere mandatum ſuum ad conſueta,not.Ro.conſi.xciiij.

& indefenſam , & poſt lapſum decẽ dierũ iã haberet pars aliquam defenſionem,cùm non apparentibus actis præſumeretur pro ſententia ſecundum opi. cõtrariam quod ſonat in abſurdum.Preterea dico ꝙ cùm ſententia negetur lata in præſentem ſeu citatum , non poteſt dici ꝙ tranſiuit in rem iudicatam , cũ ſit nulla.l.ij.C.quando prouoc.non eſt neceſ. & in.c.j.ſ.e.Præterea tranſitus in rem iudicata ſurgit ex iuris authoritate fundata ſuper tacito conſenſu partium præſumpto. ex eo, quia fuerunt præſentes & non reclamauerũt vel abſentes contumaciter qui habentur pro preſentibus:vt j.e.c.quod ad conſultationẽ. &.c.veritatis. de dolo & contu.ſed hæc preſumptio omnino ceſſat cùm conſtat partem fuiſſe præſentem vel contumacem:quia imò negatur , & negatio venit hîc ad detrahendũ illam qualitatem ſcilicet præſentię ſuper qua ius ſe fundat,& inducit authoritatem rei iudicatæ meritò tollitur ipſius effectus,niſi aliter probetur præſentia, iuxta id quod leg.& no.maximè per Bar.in.l.j.ff. quod vi aut clã. & quod dixi in.c.item cùm quis.de reſti.ſpo. Item.c.quoniam contra.de proba.ad hoc ſolum emanauit , vt præcluderet iudicibus via malignandi:ſi ergo expreſsè noluit credi iudici ſuper actis, fortius præſumendum eſt noluiſſe pro eo præſumi. Ad idem in ſimili bo. tex.in.c.ſacro.in princi.de ſenten.excommu. vbi mandatur iudici excommunicare volenti vt faciat monitionem præſentibus teſtib⁹ idoneis per quos poſsit monitio probari ſi opus erit:& per illum tex. notanter dixit do. Anto.in dicto capitu.quoniam. in.xx. colũ. ꝙ etiam poſt decẽdium non preſumitur pro excommunicationẽ quo ad monitiõem , ſed oportet vt aliter probet. An autẽ præſumat abſentia vel præſentia tempore ſententiæ?dixit ibi quòd ſi talis eſt ſententia quę ferri ſolet propter cõtumaciã vt excõicatio, & ꝓſumitur lata in abſentem.alle.Fed.in loco prealle.Si verò eſt talis quæ ferri ſolet in preſentem tunc nõ bene firmat pedes : ſed duas dũtaxat opi.refert ſcilicet Inno.& Spec . & ſatis ſuccinctè.tu verò dic:vt.ſ.Et omnium cõcluſio ſit hæc:ꝙ aut iudex atteſtatur partes fuiſſe præſentes,& creditur, dummodo ſit ſcriptura tabellionis qui fuit rogatus de ſententia . vt ſentit Ioan. Andr. & bene vbi.ſ. ſecus ſi ipſemet iudex conſcripſiſſet.argum.c. quoniam.præallega.niſi cauſa eſſet modica: quia tunc ſtatur verbo iudicis etiam ſine ſcriptura:multò fortius ſtandum eſt ſcripturæ ſuæ: vt leg.& no.maximè per Bartol.in authenti. niſi breuiores.C.de ſenten.experi. reci . & in l.iubemus nulli.C.de ſacroſanct.eccle.dixi in c.primo,de libel.obl.Aut iudex atteſtatur peremptorium præceſsiſſe : & tunc non creditur etiam ſcripturæ tabellionis : quia eſt de preterito. Aut nulla fit de hoc mentio in ſententia,& non præſumitur preſentia ſeu citatio:quia facta nõ ꝓſumũtur, & ius exigit vocationem.l.j.ff.de in ius vocan.& de off. delega.c.cõſuluit.facit quod optimè in ſimili no. per Bar.in.l.theopompus.ff.de do.præ. facit
11 l.quęcunq;.ff.de pub.in rem actio. ¶ †Quid autem ſi ĩ inſtrumẽto contineatur quòd talis titulo collationis vel donationis talem de tali re inueſtiuit,an preſumatur inueſtitus in
a præſentia iudicis? [a] Ioan. And.qui refert hãc opi.antiquorum in titu.de empt.& vend.§.j. ver.nunc formam.in octaua colum . videtur concludere ibi quòd ſic : quia verba communiter hoc importare videntur:quia inueſtitura non fit niſi de præſenti: tum quia communiter videtur fieri per biretum vel annu-
b lum : tum quia communiter ſic fieri ſolet [b] argumẽ.in regula inſpicimus in obſcuris.de regu.iuris .lib.vj.& hoc facit ad multa. Sed dic aliud eſſe in iudicibus vbi iura mãdãt citationes fieri & acta conſcribi.d.c.quoniam. & capitu.ſignificauit.& capitu . Albericus. de teſti. ¶ †An autem in ſentẽtia ſufficit ſola par
12 tium præſentia abſque alia citatione vel monitione?Ioann.Andr.in addi.præalleg.refert Guido.de ſuza.in ſumma ſua.in tit. de ſentẽ. tenuiſſe quòd ſola præſentia abſque expreſſo conſenſu vel diſſenſu ſufficit, quia citatio ſolum fit ad partis præſentiam habendam. Et idem hîc velle videtur Ioannes Andreas & clarius & latius in capitul.final. de electio. lib,ſexto.dicit tamẽ in additione prædicta ꝙ ad cautelã fecit quãdoq; ſeruari ꝙ iudex mo-

nuit peremptoriè partes præsentes vt sententiam audirent, & hæc est bona practica ad opiniones euitandas. Hanc opi. tenuisse reperio Bald. in authenti. si omnes. C. si minor se ab hæredita. abstin. vbi dicit quòd respectu
a actus[a] qui exercetur de præsenti non est necessaria alia monitio in præsenti. alleg. leg. de vnoquoque. ff. de re iudic. sed respectu actus alio tempore exercendi requiritur monitio vt in termino compareat: vt in leg. secunda. C. quomodo & quando iud. Bart. hanc quæstionem mouit in leg. prima. ff. de in ius vocan. & ibi refert doctor. tenere quòd aut litigator est præsens & vult litigare, & non est necessaria citatio regulariter. argum. l. si hæredes palam. §. penul. ff. de testa. arguendo per locum à speciali. Si autem est præsens & inuitus tunc est necessaria citatio, vel iussus iudicis qui habet vim citationis. sic intelligitur secundum eum. insti. de pœn. teme. liti. §. fin. & l. ea quæ. C. quomodo & quando iudex. mihi placet præcedens opi. vt sufficiat sola præsentia velit vel nolit litigare: quia iura exigunt communiter prę sentiam. tertia quęstio. viij. cap. caueant. &. c. omnia. de maio. & obedien. c. inter. cum si. Vnde etiam libell[9] potest dari præsenti: licet non fuerit ad hoc citatus, non tamen compellitur respondere si negotium exigit deliberationem: vt dixi in. c. j. post Spe. de libel. obla. vbi vide.

SEBA. SAPIA.

a ¶ Respectu actus. Bart. in. l. furioso. ad fi. ff. de re iudic. Alexan. in. d. l. de vnoquoq;. Bald. in c. j. si de inuest. inter do. & vas. lis oriatur. Mod. in. d. l. sciendum. ff. de verbo. obl.

SVMMARIVM.

1 *Compaternitas impedit & dirimit matrimonium post contractum.*
2 *Sententia diuortij non retractatur ex eo quòd ille in cuius fauorem sit lata: asserat iniustam. 5.*
3 *Testes in dubio præsumuntur vera dixisse: nisi cõtrarium probetur.*
4 *Idem testes non admittuntur ad probãdum contra illud quod deposuerunt.*

SEBA. SAPIA.

b ¶ Ad confessionẽ. Vide Abb. in c. duo pueri. vbi gl. versi. dicat. j. de clande. desp. & Archidia. in. c. si duo. xxxv. q. vj. Ro. in consi. ccccvj.

6 *Negatiua quomodo probatur?*
7 *Sententia nutritiua peccati: an & quando possit per quemlibet de populo accusari etiam post lapsum decem dierum? 8.*
8 *Obtinens iniustam sententiam licet ab ea non sit appellatum: peccat.*
9 *Sententia excommunicationis vel alterius censuræ: an transeat in rem iudicatam: adeo quòd post decem dies non possit petit absolutio?*
Excommunicationis sententia non suspenditur per appellationem. 11.
10 *Sententia quæ de natura sui non transit in rem iudicatam transit saltem quo ad hoc vt post decem dies præsumatur pro ea.*
11 *Sententia corporalis & quælibet criminalis: an transeat in rem iudicatam?*
12 *Sententia in ciuilibus non retractatur prætextu instrumentorum nouiter repertorum.*

¶ CAP. XI.

Consãguinei.

¶ Idẽ dicit quod decre. lator suprà eodem titu. Sed ego vt aliquid de nouo afferam summo sic. Sententia diuortij in causa matrimoniali ritè lata ad solam coniugis confessionem asserentis contrarium non reuocatur: sed interim ei statur donec legitimè de contrario doceatur. Communis diuisio. secunda ibi: *respondemus.* ¶ Casus lr̃alis. Quædã mulier cõtraxit matrimoniũ cum quodam viro, tandem consanguinei ipsius mulieris accusauerunt matrimonium dicentes quòd ipsa non poterat esse eius vxor cùm esset commater ipsius: quo probato sententia diuortij lata fuit. post sententiam latam mulier confessa est episcopo loci quòd in veritate ante sententiam eius commater non fuerat, sed post separationem compaternitatem cum eo contraxit: & post modum cum alio contraxit: quæsitum fuit à papa quid iuris esset: & ipse respondit quòd per solam mulieris confessionem nõ est à sententia recedendum per iudicium ecclesiæ promulgata, nisi legitimè in contrarium probaretur. Bern. ¶ Nota. primò quòd consanguinei possunt accusare matrimonium de cognatione spirituali, tendentes ad separationem matrimonij: & dic idem in quolibet de populo. infra qui matrimon. accusare possunt.
1 per totum. & maximè in capitu. videtur. ¶ † Nota secundò quòd compaternitas contracta in baptismo vel confirmatione impedit & dirimit matrimonium post contractum. de quo in capitu. Martinus. infrà de cognatione spirituali. capitu. tertio. & final. eodem titulo. libro sexto. ¶ Nota teriò quod sententia lata in causa matrimoniali potest ex superuenientibus probationibus retractari etiam si negotium non sit integrum: vt puta quia coniuges transiuerunt ad alia vota: de quo in capitul. sicut. suprà de test.
2 ¶ † Nota vltimò quòd sola confessio illius in cuius fauorem & petitionem lata fuit sententia diuortij: non sufficit ad sententiam retractandam, inducit tamen præsumptionem iniustitiæ, vt iudex super hoc probationes super iniustitia recipiat. ad hoc allega. Innocentius decre. hanc suprà capitu. proxi. ¶ Opponi. dicitur hîc in text. quòd hæc sententia fuit legitimè & rationabiliter lata: & tamen postea in fi. admittit probationem in contrarium quod inducit repugnantiã quandam: quia si legitimè fuit lata, non debet retractari imò confirmari: vt suprà eodem capitu. ea quæ. Solut. dic vt in gloss. prima & secunda. quod hæc verba. legitimè & rationabiliter referuntur ad ordinem iudiciarium: non autem ad iustitiam probationum: vt nota. gloss. se-
3 cũda pro intellectu quem dedi ad dictum capitu. ea quę. ¶ † Vel dic extra gloss. quod hæc sententia fuit legitimè lata ideò secundum quod leges & canones disponunt, quia in ore duorum vel trium, &c. secunda quęstione quarta. capitu. primo. in princip. & capi. licet. de testi. & testes præsumuntur verum dixisse donec fuerit contrarium ostensum. & ideo interim huic sententiæ standum est. facit capitu. accepimus. suprà de fide instrumentorum.
4 ¶ † Sed quæro nunquid illi iidem testes qui deposuerunt in causa priori sint idonei ad deponendum nunc contrarium? Solut. gloss. fina. in prima parte dicit quòd non. quia sunt periuri cùm iurauerint dicere primò veritatem si nunc dicerent contrarium. & remittit ad notata in capitul. sicut. de testib. & dic vt ibi leg.
5 & not. ¶ † Vltima gloss. quærit an ad confessionem [b] amborum coniugum sit sententia irritanda. Gloss. dicit quòd non. sicut enim non sufficit confessio ad separandum matrimonium vt in capitu. super eodem. de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ. allegato in gloss. nec etiã ad retractandum sententiam. dic glo. procedere quando lata fuit sententia occasione impedimenti non dependentis à voluntate partium: vt in casu nostro. Nam probatio legitima est eorũ confessioni præferenda: maximè in facto proprio. xiiij. quæstione secunda. in princi. secus vbi sententia depẽdet ex eorum facto, vt puta quia pronuntiatum fuit eos matrimonium non contraxisse. Possunt enim nunc dicere contrarium nullo subsistente impedimento. & ecclesia illis credet cùm possint de nouo contrahere, & eorum confessio non vertitur in alterius præiudicium: secus si penderet in præiudicium alterius matrimonij. Ad hoc quod legi. & not. in capitu. tertio de cland.
6 desponsa. ¶ † Extra gloss. opponi. contra text. in eo quòd admittit probationem contra tententiam iam latam. cùm enim testes priores deposuerint super compaternitate contracta. probatio in contrarium est merè negatiua, scilicet quod compaternitatem isti aliquam non contraxerunt. quę cùm non sit determinata

videtur

a videt improbabilis[a] .ſ.de elec.c.bonæ.Solu.dicit Hoſt.q̃ poterit indirectè probari cõtrarium.Si enim primi dixerũt q̃ mulier le-uauit filiũ petri:nũc probari poterit q̃ ille nõ erat filius petri ſed alterius.arj.qui fil.ſint legi.c.tranſmiſſæ.&.l.filium .ff.de his qui ſui vel alie.iur.ſunt.vel teſtes primi depoſuerunt diem & locum, iſti aũt probabant q̃ illa eadem die iacuit mulier infirma:nec do mũ exiuit:vel eam fuiſſe in aliquo loco remoto.ſ.de teſti.c.ex te-nore.vel dic quòd poterit ꝓbari primos teſtes fuiſſe corruptos. iuxta not.in.d.c.ſicut. ¶ Quæro quid ſi mulier iſta egit & ſuccu-buit.nũquid poterit cũ alio cõtrahere?Hoſt.dicit q̃ ſuæ conſciẽ-tiæ eſt relinquendum:& bene loquitur per.c.mulieri.de iureiur. non enim debet ſibi nocere cõfeſsio cum nõ fuerit in iudicio ad-

7 miſſa:ſed cõtra eam lata fuit ſnĩa vt ibi. ¶ †Quæro ſi iſta mulier ſuccubuerit an poterit alius poſt ſentẽtiã latam denuntiare impe dimentum & petere vt recipiantur probationes ſuper impedimẽ to? videtur primò quòd non:quia actio popularis cõſumit vno agente.l.iij.ff.de popu.act.not.gl.in.c.cũ dilectus.in verbo iudica tũ.de ele.contrarium determinãt hic Gof.& Hoſt.& cõmuniter ſequuntur doct.dicẽtes q̃ nõ debet admitti denũtiãs volẽs facere fidẽ de errore,quo probato debet retractari ſentẽtia:qa nõ trãſi-uit in rẽ iudicatã:nullũ enim vinculũ ſeu cõſuetudo vel ſententia poteſt peccatorẽ in ſuo peccato defendere vel nutrire:ſed tu hoc dictũ intelligas:prout dixi.ſ.eo.in.c.lator.&.c.conſanguinei.non enim debet admitti indiſtinctè,ſed debet allegari ſeu ſubeſſe ali-qua ſimilitudo in cõtrariũ quare ſcilicet prima ſentẽtia fuit iniu-

8 ſta.¶ †Sed dices tu quare non eſt idẽ in alijs ſentẽtijs?cũ obtinẽs iniuſtã ſentẽtiã peccet ſciẽter rem victam detinendo.nec excuſat peccatũ ipſi? omiſsio appellatiõis alterius partis:vt notãter dicit Inn.in.c.qa plerique.de immu.eccle.Sol.cõtrariũ videt vrgere : ſed poteſt iudicio meo dici q̃ in alijs cauſis priuatis ſententia iniuſta eſt dũtaxat contra ius litigatorum.& vt eſſet litiũ finis noluerũt iura q̃ poſt trãſitũ in rẽ iudicatã refricaret in dubiũ de iniuſtitia ſententiæ.Ad hoc quod no.gl.in.c.paſtoralis.§.qa vero.de off.de le.& in.l.qui exceptionẽ.ff.de cõdi.indebi.Sed in caſu noſtro ſen-tẽtia nedũ eſt cõtra ius litigatorũ ſed etiã cõtra bonũ publicũ ſeu iuſtitiam publicã,ne ſcilicet matrimoniũ legitimè cõiũctum ſe-pareť.Itẽ in cauſis priuatis poteſt qs iudicatis cõſentire & appella tionẽ omittere j.eo.c.quod ad cõſultationẽ.ſecus in iſtis publicis, cũ peccatum ex iniuſta ſententia proueniens ſit irremiſsibile per partẽ.An autẽ in alijs cauſis poſsit cõtra iniuſtã ſentẽtiã remedio denũtiationis euãgelicæ ꝓcedi?vide quod dixi in.c.nouit.ſ.de iu di.in quadã additiõe.Bar.tenuit q̃ nõ in extrauagãti ad reprimẽ-dũ.in ver.denũtiationẽ.Hoſti.ſentit oppoſitũ in.d.c.nouit.dic vt

9 ibi dixi.¶ †Quęro quid de ſentẽtijs cenſurę an tranſeant in rem iudicatã,vt eſt excõi catio,ſuſpẽſio, & interdictum j.de ver.ſig.c. quęrẽti.vt ſic per lapſum decẽ dierũ nõ poſsit peti abſolutio? vel dic de iniuſtitia,vel ſi ſemel fuit qs pronũtiatus nõ ligatus poſsit poſt decendiũ probari ligatus vel quid ſimile . Videtur primò q̃ tranſeat in rem iudicatã:quia ſecũ trahit executionẽ,nec ſuſpen-duntur per appellationem:vt in.c.paſtoralis.de app.&.c.is cui.de ſen.excõ.lib.vj.In cõtrariũ facit.c.cũ contingat.de offic.dele.&.c. fi.de pœnis.&.c.ſacro.de ſen.ex.vbi patet q̃ qñcũq; audiť quis pe tens abſolutionẽ & volẽs probare ſentẽtiã eſſe iniuſtam.Itẽ eadẽ ratio videt in iſtis quæ eſt in ſentẽtia lata in cauſa matrimoniali ſcilicet periculum animarum.Nã pronuntiatio iudicis q̃ qs ex-cõicatus nõ ſit non mutat veritatẽ ſi verè excõicatus ſit.Itẽ vin-cula iſtarũ ſnĩarũ nõ ſoluunť per mortẽ : nã poſt mortẽ remanet quis excõicatus:vt in.c.à nobis.de ſent.excõ.& tñ mrimoniũ mor te diſſoluiť.in authẽ.de nup.§.deinceps.colla.iiij.Sol.dicit Hoſt.q̃ talis ſentẽtia quo ad priuatã vtilitatẽ trãſit in rem iudicatam:ſed quo ad publicã tangentẽ animarũ periculũ nõ.ar.de excep. c.pia. lib.vj.licet enim in iſtis non appareat ius expreſſum ſubeſt tamẽ rationis idẽtitas,& per conſequens idem debet eſſe ius.de conſti. c.trãſlato.&.l.illud.ff.ad.l.aqui.Vide tu ad materiã quod no.in.c. ad reprimendam.de offi.ordi.in gl.in ver.non ſuſpendatur. quę eſt notabilis.dicens q̃ per lapſum decendij non tranſit excommu nicatio in rem iudicatam quominus poſsit excommunicatus per ſimplicem querelam de iniuſta excommunicatione conqueri,ſed n on auditur per viam appellationis:& ſic nõ poterit iſtã cauſam deferre ad eũ qui ſine appellatione adiri non a poterat:vt puta ad archiepiſcopũ:ſi excõicatus eſt ſubiectus eĩ.de off. or.c. paſtoralis. Quod limita,niſi ex nouo grauamine : puta quia petit abſolutionẽ poſt decẽdiũ:& excõi cator iniuſtè abſolutionẽ denegat : tũc enim poterit ex nouo grauamine appellari ad ar-chiepiſcopũ:vt no.in.d.c.ad reprimendã. Itẽ vide per Io.an.in.c.venerabilis. de ſen. excõ. li.vj.vbi dicit q̃ ſi quis fuerit excõicatus pro

b contumacia & nõ appellat intra decendiũ[b], nõ audiť poſtmodũ volẽs probare iniuſtitiã ad effectum euitandi expẽſas,ſeu pœnã cõtu-macię,vel id propter quod fuit excõicatus: videtur enim in facto priuato ratione cuius videt ſententia lata acquieuiſſe ſnĩæ.arj.e.c. quod ad cõſultationẽ.facit quod no.Inno.in c.ꝑterea.de appell. & hoc eſt quod voluit.ſ. Hoſt.in eo q̃ dixit has ſnĩas tranſire in rẽ iu-dicatã quo ad vtilitatẽ priuatã , ſed nõ quo-ad publicã cõcernentẽ animarũ periculũ.Et dic q̃ trãſit in rẽ iudicatã quo ad factũ pri-uatũ intercluſum qñ excõicatio fuit purè la ta & cum cauſæ cognitione:ſecus ſi fuit lata ſub cõditione ſine cauſæ cognitione:vt puta (ſicut fieri aſſolet)mãdauit iudex titio vt ſol ueret ſempronio debitũ, vel cõpareret coram eo:& ſi neutrũ faceret eũ excommunicabat. hoc ſentit do.Ant.hîc. ego allego ad hoc gl. ſing.in.c.ex parte.de ver.ſig. facit quod not.

10 Bar.ĩ.l.nõ fateť.ff.de cõfeſ. ¶ †Prętera dic q̃ iſtæ ſententiæ trãſeunt in rẽ iudicatã poſt lapſum decẽ dierũ quo ad præſumptionẽ iu ſtitiæ:dictum eſt notabile Inn.in.c.bonæ.de ele.vbi dicit q̃ licet ſententia excõmunica-tionis nõ tranſeat in rẽ iudicatã, tñ poſt la-pſum decẽ dierũ ſemper pro ea pręſumitur. vnde onus probationis q̃ ſit iniuſta incum-bit excõicato.allegat.d.c.ſacro. &.d.c. ad re-

11 primendã. ¶ †Si aũt fuit appellatũ licet ex-cõicatio omnino teneat: de iuſtitia tamẽ ex-cõicationis nõ præſumiť.etenim illi incũbit probatio cui incũbebat ante appellationem. & ſic habebit excõicator probare iuſtitiam. facit.c.j.de ſen.excõ.lib.vj.& quod not. in.c. in pręſentia.de renũ.quod eſt menti tenẽdũ. Limita primã partẽ diſtinctionis, ſcilicet q̃ pro ſententia excõicationis ꝑſumiť ſi nõ fuit appellatũ,niſi quo ad monitionem:illa enim debet probari per.d.c.ſacro.de ſen .exc. dixi ſ.c.proxi.& hoc ideo:qa talis ſententia ſolet cõmuniter ferri in abſentẽ : vnde nõ præſu-mitur citatio vel monitio niſi probetur:ceſ-ſat enim ratio præſumendi ꝑ ea ſi pars igno rauerit:ſecus puto ſi iudex excõicauit aliquẽ pręſentẽ & nõ appellantẽ intra decendiũ: qa ratione ꝑſentiæ & taciturnitatis omnia præ b ſumunť rite & rectè geſta. Ad hoc quod no. Inno.in.c.innotuit.de eo qui fur.or.rece. fa-cit quod ponit Fede. conſil.clxxv. ſic limito

12 quod dixi.ſ.de teſti. ¶ †Vltimò quæro an c ſententia[c] corporis afflictiua trãſeat in rem iudicatã?dic q̃ ſic.ſi tñ apparẽt probationes nouiter repertæ, poteſt ſubueniri cõdẽnato ex gratia ſpeciali & per principem dũtaxat. tex.eſt valde notabilis.& ibi per Bar.ĩ.l. diui fratres.ff.de pœnis.Et pari ratione idem põt dici in pœna honoris priuatiua, vel alia lata ſuper crimine. Et vide tex.in ſentẽtia conti-

kkk

a ¶ Videtur impro babilis. Adde Lan frã.de ori.in.c.qm̃ cõtra.in prin.ĩ .iij. no.e.nu.ver.iij.no. & ſeq. vſq; ad nu. viij.de proba. vbi diuiſa trifariam ne gatiua docet quæ ſit probabilis et q̃ nõ & qualiter ꝓ-batur.& ĩ.c.teſtiũ depoſitiones.in fi. & ĩ apo. Bñd. va. & cel.ſ.de prob. ANT.FRAN.

¶ Circa qđ iſte di cit de triplici ſpẽ negatiuæ quas po nit Lanfr.in.c.qm̃ cõtra hoc alleg. di cas videndum eſſe In.in.c.cũ eccleſia ſutrina.de cã poſ. & proprie. & ad-de q̃ negatiua cau ſata loco & tpe po teſt ꝓbari ẽt per viſum:vt p Bar.in l.j.C.de cano. fru. vr.ro.li.xj.& ĩ .l.ĩ illa.& in.l.hoc iu-re.ff.de ver.obl.& vide ẽt p Barto.& doc.in.l.ij. & in.l. ab ea parte.ff.de proba. &vide pe Alex.in con. xlij. iiij.parte.& Bar .ĩ conſi.q̃ inci. com mune licignani.& adde q̃ teſtes depo nẽtes de negatiua ẽt coarctata debẽt reddere rõnem di cti ſui ẽt non inter rogati: aliâs nõ ꝓ bant, imò ſunt ſuſ-pecti de falſo.ad q̃ vide An.& Ale. in.l.j.in.§. docere. ff.ne quis eũ qui.et adde q̃ teſtis depo nens ſuper negati ua non coarctata di citur temerarie deponere & aſſe-uerare negatiuam adeo q̃ nedũ eſt ĩ lata culpa ſed ẽt te netur de falſo ſi cõ ſtat de dolo : vt p Alexã.poſt Paul. de ca.in.l.j. in prĩ. ff.q̃ qſq; iuris.

b ¶ Intra decendiũ. Adde qđ voluerũt do.de ro.dec.clx-xxvij.in nouis. de appel.in.c. licet ſi cte cõtumax.

✠SEBA.SAPI.

c ¶ An ſentẽtia. Vi de late per loã. de ana.& Areti. poſt Abb.ĩ.c.de his.j.de accu.Ab.in cõſili. lxxiiij.inc.in cõtẽ tione quę vertitur. co.fi.in.j.vol.

a ¶ Quãdo liceat alicui habere plures voces in collegio: & an ratiõe dupli cis officij poſsit qs prætẽdere ſe debere habere duas voces in eo.collegio, vide Alb. ĩ prima parte ſtatutorũ.q. clxij. Itẽ adde hîc Bal.ĩ.l.ſi ad ſcribatũ.ĩ prin.C.de appel.vbi refert & ſequit doctrinã Io. an.hîc.Itẽ de dupli ci procuratione in eccleſia an poſsit deberi vni & eidẽ. vide Io. an. & do. Ant.ĩ.c.cũ nuper. de cẽſi.et quod ibi no. Itẽ ſuper hoc Bal.hîc qui in oĩb⁹ ſequit Io.andr. & oĩa quę lati.ſcripſit.d.Bar.de bel. in.d.c.cũ nuper.

ANT.FRAN.

¶ An vn⁹ & idem poſsit habere plures voces in actu collegiali vel capitulari. dicas vt habetur ĩ.c.cũ olĩ. et ibi plenè per doc.de re iudic.ad uertetũ q vox in electione põt ab vno alteri delegari quãdo delegãs ẽ impeditus iuſto impedimento, vel de cõſenſu pſidentis capitulo vel collegio: vt in.c. ſi qs iuſto.de ele.lib.vj. qđ ĩtellige verum dummõ delegetur vni de collegio vl vniuerſitate ſine capitulo, nõ autẽ põt delegari extraneo. vt in. d.c. ſi quis iuſto. in §. j. eſt verũ tamen q q hz vocẽ ꝓpriã & delegatã nõ poteſt illas diuidere. nec poteſt dare vni vnam & alteri alteram. per. d. c. ſi quis iuſto. et ſõ dicebat Baldus in.l.ſi quis plures. in prin.de condic. ĩſer. quòd vox eſt in electione ĩdiuidua: ad qđ vide Alex.in.l.ſi conuenerit.§.ſi nuda.ff. de pign.act.&. d. Car.poſt gl.in cle. j.de reg.vbi etiam dicit q qñq; non põt delegari etiã vni de collegio.

SEBA.SAPI.

b ¶ Duo iura. Vide Car.in conſili. nente pœnã pecuniariã.in.l.iij.C.de re iudi. Sed in ciuili nõ retractat ſententia prętextu inſtrumentorũ nouiter repertorũ: vt in .c. ſuborta.j. eo.&.l. imperatores.ff. de re iudi. &.l.ſub prætextu.C.de tranſac.& hæc ſufficiant. Vide alias limitationes ad materiam huius capituli quas poſui.ſ. eo.ç. lator. & c.tenor.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij facta per papam cõtra prouinciã quã tulerat dicitur ſubreptitia: ſi de prouincia non fiat mentio.12.*

2 *Canonicus qui gerit vices duarum perſonarũ videlicet canonici & alterius dignitatis: an habeat duas voces in capitulo & duas diſtributiones? nu.6.*

3 *Clericus habens ſub eodem tecto diſpenſatiuè canonicatum & capellaniam: illa hora qua celebrat vt capellanus priuatur diſtributionibus quas debet habere vt canonicus.*

4 *Generi per ſpeciem non derogatur: quãdo ſpecies eſt de per ſe & non poteſt inferri ad genus.*

5 *Fratrum appellatione an veniat prior?*

7 *Epiſcopus poteſt habere prębendam in eccleſia de iure ſpeciali.*

8 *Clerici habẽtes dignitates in aliqua eccleſia circa canonicatum: non habent vocem in capitulo de iure communi.*

9 *Canonicus poteſt dare per procuratorem vocem ſuam in capitulo cui vult.*

Procurator ad eligendum: qui & ipſe habet ius eligendi non poteſt ex perſona ſua vnum elegere: & tanquam procurator eligere aliũ: niſi habuiſſet in mãdatis talẽ eligere.

10 *Habens duas voces circa electionem alicuius: non poteſt illas diuidere videlicet vnam vni: & aliam alteri.*

11 *Ad Archidiaconatum poteſt quis aſsumi: licet in minoribus.*

12 *Epiſcopus põt quis eligi licet nõ ſit niſi ſubdiacon⁹.*

13 *Sententiæ interlocutoriæ ſi reperiũtur duæ in eodẽ facto & contrariæ: prima non cenſetur reuocata per ſecundam: quia iudex non præſumitur reuocare prima: niſi fuerit de proximo lata & in aliquo facto notabili.*

14 *Collatio facta in præiudicium alterius collationis quam conferens ſibi reſeruauit: eſt nulla ſi de ea mentionem non fecit.*

15 *Motus proprius principis non firmat gratiã cõtra præſumptam intentionem concedentis.*

16 *Citari an debeat pars quãdo aduerſarius impetrat literas gratiæ vel iuſtitiæ in præiudicium ipſius aduerſarij?*

Citari & conſentire debet quis quando detrahi poteſt iuri ſibi iam de iure gentium quæſito.

17 *In principem præſumitur cauſa quando reſcribit ex certa ſcientia.*

18 *Collatio beneficij ſi facta fuerit per ſuperiorẽ: & petatur confirmari per inferiorem: ille talem confirmationem petens tanquã ingratus cadit à tali beneficio niſi fiat ad cautelam.*

19 *Subreptitiæ literæ non conualidantur etiam ſi aduerſarius conſentiat: quia hoc non depẽdet ex voluntate ſua.*

20 *In notorijs in quibus nulla poteſt cõpetere defenſio poteſt deueniri ad ſentẽtiam ſine citatione: aliàs ſecus. de quo dic vt j. latè vſque ad ver. qualiter autem.*

21 *In notorijs poteſt ferri ſententia ſine libello & litis conteſtatione.*

22 *Papa nõ poteſt ſine citatione procedere in cauſis notorijs. vbi poteſt aliqua defenſio competere: etiam procedẽdo contra ſuos ſubiectos. n. 24.*

Citatio non poteſt tolli etiam per papam. nu. 25.

23 *Principi mãdanti aliquid fieri contra ſuum ſubditum eſt parendum etiã ſi mandat vt ſuſpendatur: quia præſumitur moueri ex cauſa contra ſuum ſubditum.*

Præſumitur pro proceſſu principis contra ſubditum: ſed non contra illũ qui dubitatur an ſit ſubditus.

26 *Citatio eſt de iure diuino.*

27 *Proceſſus nullus ex defectu ordinis non ſeruati: poteſt per ſolum principem conualidari de plenitudine poteſtatis.*

Sententia lata ſuper proceſſu inepto ratione ordinis: eſt nulla.

28 *In electionibus debẽt vocari etiam abſentes: & ſufficit concordia maioris partis exiſtentium in collegio.*

29 *Concorditer: iſtud verbum poſitum vel prolatum in materia iuris: & in negotio per vniuerſitatẽ explicando: verificatur: dummodo pars ſufficiens conſentiat, niſi aliud de voluntate principis appareat.*

¶ *CAP. XII.*

1 CVm olim. ¶ † Si papa cõtra pronũtiationem ſuã confert beneficiũ hoc tacito: ſubreptitia dicit collatio, & nõ tenet. prima pars narrat factum. ſecunda diffinit ibi: *nos igitur.* ¶ Caſ⁹ literalis. Vacãte archidiaconatu magalon. eps noĩauit Pe. de caſt. nouo ad ipſum archidiaconatũ. ꝓpoſitus eiuſdem eccleſiæ inhibuit ne aliquis inſtitueret ibidẽ niſi prius duplici voce ſibi cõceſſa: & ne cõtra fieret appellauit: ſed eps dictum Pet. per annulũ de archidiaconatu inueſtiuit: & ꝓpoſitus aliũ nominauit. propter hoc procuratores vtriuſq; partis ad ſe. apo. acceſſerũt. Celeſtin⁹ intellecto negotio caſſauit quicquid factũ fuit ab vtraq; parte pronũtiãs q ſcriberet aliquibus: vt tam Epm q̃ præpoſitũ & alios moneret ad ordinãdũ archidiaconatũ concorditer, q ſi non facerent, ipſi executores archidiaconatum ordinarent: poſt hoc idẽ Celeſti. cõtra pronuntiationẽ ſuam archidiaconatũ ipſum cõtulit. G. qui nõdũ promotus erat ad diaconat⁹ officiũ circũuẽtus vti dicebat procuratore epi ignorãte in curia exiſtẽti. Tãdẽ negotiũ iſtud delatũ fuit ad Inn. ipſe verò volẽs ꝑdeceſſorũ ſuorũ veſtigijs inhęrere dicentiũ ſententiã romanæ ſedis cũ aliquid ſubreptũ eſt poſſe in melius cõmutari: qđ de ꝑdicto. G. factũ fuit in irritũ reuocauit, & licet abſens exiſteret ſilẽtiũ imponẽdo cũ de ſubreptione liquidò cõſtitiſſet nõ obſtante donatiõe quã à dicto epo in eluſionẽ ſe. apo. idẽ. G. dicitur recepiſſe. Mãdãs capitulo magalon. quatenus prædictũ archidiaconatũ in cõcordiã eorũ qui ꝑſentes in eccleſia fuerint ordinare procurent. Ber. ¶ Ex tex. notabilia modicę vtilitatis colligi poſſent cũ ea q̃ poſſent ad corticẽ elici veniunt j. plenè examinanda. ideo omitto. ¶ † Et primò pro declaratione op. & videtur q iſti prępoſito nõ poterat cõpetere ius dãdi duas voces: ſed vnã dũta xat. ar. in. c. qa propter. de elec. &. c. ſcriptũ. e. ti. ſol. gl. dupliciter. Primò q de iure cõi procedit cõtrariũ: ſed fortè iſte ꝓpoſit⁹ ex cõſuetudine vẽdicabat ſibi vnã vocẽ ratione dignitatis ꝓpoſituræ: & aliã ratione canoniæ: qa erat etiã canonicus. Glo. tñ in hac ſolutiõe nõ perſiſtit. Ratio patet in ea & trãſit ad ſecũdã ſolutionẽ q̃ ſatis facilis eſt. Inn. videt velle q ex quo quis pluriũ perſonarũ vices gerit, vt ſunt ꝓpoſiti & canonici plures voces[a] habeãt. allegat de ele. c. cũ inter. ij. facit. c. pe § porrò. e. ti. li. vj. Ioã. an. dicit q ſi duo iura[b] cõcurrũt in eadẽ perſona quorũ quodlibet producit ius vocis dãdę, debet talis perſona habere duas voces: qa cenſent iura diuerſorũ. ar. in. c. ex literis. de proba. &. l. ſi cõſul. ff. de adop. cũ ſi. & idem dicit in diſtributionibus quotidianis, qñ rõne cuiuſq; iuriũ debent ipſę diſtributiones: vt quẽadmodũ ſi quis haberet illa duo iura in diuerſis eccleſijs, duplicẽ portionẽ & vocẽ haberet. facit qđ no. gl. in. c. qa in tãtũ. de ꝓbẽ. & ſicut duo habẽtes ipſa iura in eadẽ eccleſia duplicarent ꝑdicta, qa quilibet haberet vocẽ & diſtributiões quotidianas: ſic & iſte fungẽs vice duorũ ſcilicet in vna eccleſia, duplicẽ vocẽ: & diſtributiões habebit. Secus dicit qñ rõne alteri⁹ iuris nullã vocẽ haberet: qa tũc nõ habebit niſi vnã vocẽ reſpectu iuris illã producentis. Et idẽ dicit ſi reſpectu cuiuſq; haberet ex conſuetudine duplicẽ portionẽ. Nõ enim

enim ex tali duplicatione deberet duplici voce vti, & sic debet intelligi gl.quaten⁹ impugnat primã solutionẽ: quia oportet ad hoc vt fiat vocum duplicatio ꝙ cõcurrant diuersa iura,quorum quodlibet habet distributiuè facultatẽ vocis dandæ tribuere. & sicut tribuũt dũ in diuersis personis cõcurrũt,ita debẽt tribuere in eadẽ persona cõcurrẽtia:nõ eñ apparet ratio quare magis debeat vox vel distributio quotidiana ratiõe vni⁹ q̃ alteri⁹. habeat ergo rõne vtriusꝙ.arg.op.in fi.in.l.gñaliter.C.de fideius. Et per hoc dicit cõsuluisse ipsum Io.an.ī ecclesia florẽtina.in qua thesauraria erat noua dignitas in eccl'ia.ex speciali dispositiõe thesaurarius licet aliâs non canonicus debebat haberevocẽ in capitulo & distributiones quotidianas sicut quilibet canonicus:demũ vacãte thesauraria quidã canonicus fuit assumptus ad thesaurariã:& ex cõsuetudine vel dispositione possidebat simul thesauariã & canonicatũ:q̃rebat an deberet habere vocẽ ī capitulo & distribu
fragijs:& maximè realib⁹ id est quę sequunt & debent ex illa re. facit ĵ. de deci.c.pastoralis.& cle.pastoralis.de cẽsi.cũ si. vbi verò ex dignitate,personatu,vel officio ꝑ se sine canonia nõ haberet vocẽ,tunc talis habẽs illud officiũ,dignitatẽ,vel personatũ cũ canonia vnicã vocẽ habebit:qa vnicũ ius habet cui sit vox debita. Et sic dicit esse in ecclesia bononiẽsi vbi archidiaconus & archipresbyter nõ canonic⁹ nõ habet vocẽ in capitulo : ergo existens archidiaconus & canonicus vnicã vocẽ habebit licet q̃ꝙ duplicẽ habeat de cõsuetudine portionẽ : ex tali enim redituũ duplicatione voce duplici nõ vteret:vt.s̃.dictũ est.d.Ant. sequit hanc opi.Io.an.respectu vocũ:qa illæ dant ad consequẽtiã dignitatis: sed nõ placet sibi quo ad distributiones inquãtũ sunt veræ distributiones:qa dant ratione seruitij personalis interessendi in diuinis:ipse aũt in diuinis nõ põt interesse:vt plures,cũ nõ sit nisi vn⁹ & seruit ꝑ vno:licet habeat plures dignitates: nã si duo haberẽt illas dignitates & ali⁹ interesset : reliquo nõ interessenti nihil dare't.nec obst.secundum eum.d.l.generaliter.qa ibi ille qui succes-
sit correo nõ magis grauat q̃ primus. ideo tenet ex persona sua & ex persona correi,ex quo nõ apparet quare magis debeat tene
ri vna obligatione q̃ alia:sed in casu nostro p̃iudicaret ecclesiæ si vltra impensum seruitiũ grauaret.Pro hac opi.do.Ant. quæ prima fronte videtur satis bona facit.c.vnicũ.de cle.non resi.lib. vj.
3 ¶ † Et quod ponit Fede.cõsi.cxv.al's.cxviij.vbi dicit ꝙ si quis habet in eadẽ ecclesia ex dispensatione canonicatũ & capellaniã. ꝙ illa hora qua celebrat vt capellanus priuat distributionib⁹ quas debet habere vt canonic⁹.ar.c. cũ secũdũ apostolũ.de p̃bẽ.qđ est notãdũ.Bar.tñ al's Bal.& do.Car.in terminis Io.an. consuluerũt secũdũ opi.suã:vt cõcurrẽtib⁹ illis duob⁹ iurib⁹ in eadẽ persona
4 deberet vti duplici voce,& recipere duplicẽ portionẽ. ¶ † Pro quo optimè facit.l.titia.§.q marco.ff.de ann.leg. vbi legato generali per speciale eidẽ facto nõ derogat q̃ fit simpliciter, non obeãdẽ causam. Vñ si legãtur vni liberto centũ in specie : & postea
5 per eundẽ testatorẽ legat quid annuũ oĩbus libertis: habebit ille annuũ legatũ & centũ specialiter legata. ¶ † Ad idẽ qđ no.Cy.& Pet.in.l.cũ quæstio.C.de lega.& Bar.in.l.ĩ seruus cõmunis.ff.de stipu.ser.vbi dicũt ꝙ si quis legat fratrib⁹ p̃dicatoribus cuilibet vnã cappã priori bibliã:prior debet habere & cappã tanq̃ frater & bibliã tanq̃ prior:sec⁹ tamẽ vbi dicũt si clausula generalis fuisset secuta:vt si dixisset:lego priori vnã bibliã & cuilibet fratrum vnã cappã: qa tũc videt excepisse priorẽ à numero fratrũ:& clausula gñalis nõ est referenda ad eũ cui est specialiter prouisum:vt in.l.doli clausula.ff.de ver.obl.l.sanctio legũ.ff. de pœnis. Ita videtur dicẽdũ in proposito ꝙ cũ in eadem persona cõcurrãt duæ dispositiones diuersæ quælibet debet suum effectum consequi:
6 sicut si in diuersis personis cõcurreret. ¶ † Attamen pro aliquali
a concordia maximè cũ dicto Fed.ego[a] sic distinguerẽ ꝙ quãdoꝙ is in cuius persona concurrũt talia iura deseruit respectu vnius: & hoc constat,& non debet habere distributiones respectu alterius iuris. Exẽplũ canoni co habẽte capellaniã in ecclesia qui celebrat tanq̃ capellanus:nã tunc nõ potest dici ꝙ intersit vt canonicus: qa actus iste pro tunc,celebrãdi sibi vt soli capellano competit.ar.c. cùm inter.s̃.de elec.iũcta gl. & eorũ quę no. a in.c.vt circa.eo.tit.lib.vj. & in .c. postulasti. de conce.prębẽ. Quandoꝙ nõ põt apparere ratio cuius iuris sit : & tunc cũ non apparet ratio quare debeat habere magis respectu vnius quã alterius,& ecclesia seu eius decor refulget respectu vtriusꝙ iuris, cũ sit decor in ecclesia esse prępositũ & canonicũ: vnde si vis numerare canonicos, est ibi reperire numerũ debitum:si vis habere prępositum, idẽ ergo debet habere distributiões respectu vtriusꝙ iuris. argu. bo. in.d.l.generaliter & d.§. qui marco. facit etiã: quia distributiões dantur respectu interesse diuinorum non precisè respectu cantus vel alteri⁹ obsequij: vt in.c.vno.de cleri.non resi.lib.vj.&verum est dicere istum interfuisse diuinis vt canonicum & præpositum.d.l. si consul. & per hoc tollitur motiuum domi. Anto. Item posset tolli aliud forte motiuum de.l. alimẽta.§. basilicæ .ff. de ali.& ciba. lega. vbi legatum alimentorum non videtur iterabile[b]. vnde vnũ per aliud tollitur : sed distributiones fiunt pro alimentis canonicorũ,ergo nõ debent duplicatæ in eadẽ persona concurre re.Solu.distributio particularis non sufficit pro alimẽtis:sed datur pro parte alimẽtorũ. Item quanto quis est in ecclesia clarior,antiquior & dignior:tanto in his quæ dãtur pro alimẽtis prębonorari debet:vt not. Inn.in.c. cũ oẽs.de cõsti.facit.c.nõ coganť.xlj.di.cũ ergo iste habeat duas qualitates p̃eminẽtes: meritò præ alijs in distributionib⁹ honorari debet.ar.op.in.c.de multa.in fi.de p̃bẽ. Et p̃dicta in dubio ꝓcedere puto ī distributionib⁹ quæ dantur loco prębẽdę, vt si prębẽdæ nõ sint ibi distinctæ:aliâs esset dignitas sine prębẽda seu portione.Idem dico in ecclesijs vbi sunt distinctæ prębendæ & est mensa grossa vltra distributiones quotidianas,vt de mẽsa grossa indubiè habeat iste portionẽ duplicatam: qa illa portio datur ratione interessentiæ. ar.ad vtrunqꝙ dictum satis colligitur ex notatis per gl.in.d.c.vno.de cleri.non resi.& per hæc fortius tollit motiuũ supra factum
7 de alimentorum ratione. ¶ † Nam si illa ratio concluderet , idẽ & fortius esset in prębenda,vt illa non debeatur ei cui est prouisum per commodũ alterius dignitatis. quod est falsum:vt patet in episcopo qui iure spe- b ciali potest habere prębendã:vt in.c.cũ in ecclesia.de prębẽ. lib.vj.Præterea cleric⁹ vltra alimenta est dispensator ad pias causas ,etiã si sit canonicus·vt est tex.notabilis.xij.q.j.c.
8 dilectissimis·§.fi.& hęc notabis. ¶ † Sed quia supra Ioan.and.nimis succinctè transiuit in istis habentibus dignitatem, personatũ, vel officiũ in cathedrali ecclesia siue canonicatu quæro an de iure debeãt isti habere vocem in capitulo cessante consuetudine. Sol. dico quòd non:quia habentes dũtaxat ius canoniæ habent vocem in capitulo.vt not. Inno. in.c.ij.de insti. Hinc dicitur quòd canonici

liij.incip.casus talis.decan⁹ eccleſię Ro.in.cons. xxv. inci. viso factum. Lapũ alle.xcix.incip.cõmunẽ Florẽtiæ.

¶ Domi. Franci. de are.ī voce legẽs hanc decr,dicebat ꝙ ī practica seruaret opi.Io .an. sed ꝙ ī pũcto iuris credebat opi.d. Ant. esse veriorẽ,quam confirmabat subtili rõne, vc3 qa distributionesdãtur propter ītereſſentiã in qua cult⁹ diuin⁹ honorabilior tãto est ꝙto inest maior numer⁹ ecclesiasticarũ p̃sonarũ in canticis iubilationũ.cũ ergo ꝑ honorãdo diuino cultu dentur distributiões,dicẽdũ est quòd cũ cult⁹ non fit ita honorabilis sicut si adessent duę p̃sonę ꝙ non debeat dari nisi vna distributio. nec ob.si diceretur honestas personę supplet interdum multitudinem pio narum.vt in .c. in nostra.de testib.et tradit ī.c.de multa de prębẽ.quia dico ꝙ si sint diuersę personę,plura cõcurret.primò quia ibi erit eadẽ honestas p̃sonarũ si vn⁹ thesaurari⁹ & ali⁹ canonicus. secũdò ibi erit numerositas per quam honorabilior erit cultus diuinus.

Adde Bal.cõsi.cccclxx.iiij.lib.inci. & pro ista opi.Io. an.vbi dicit ꝙ Pe. de bel . pertica & Cy.sunt in contraria opi. & tamè ꝑpter authoritate. Io.and.ab ipso nõ recedit.

b ¶ Iterabile.ponde ra.quia si legãtur alimẽta ītelligitur de integris sed distributiones quotidianæ non sunt integra alimẽta licet ce dat loco alimentorũ.And.Barba.

& epiſcopus faciunt vnum corpus:de alijs verò nil dicitur:vt in.c.nouit.& ca.quãto.de his q̃ fi.à pręla. q ergo citra canonicos vult ſibi ius eligendi vendicare vel vocẽ in capitulo habere, debet hoc per aliquod ius ſpeciale ꝓbare:vt in.c.cũ eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.& ꝓprie.&.c.ſcriptum. &.c. cumana. de ele.& facit.c.cũ dilectus. de conſue. quod no.Ex his habes vnã notabilem ſolutionem quare iſte præpoſitus vẽdicabat ſibi duas voces in iſta electione.Nã vt patet in tex. maximè in medio & in fi.hæc electio ad archidiaconũ pertinebat,ſimul ad epiſcopũ & capitulũ:& prępoſitus erat canonicus & de conſuetudine vel ſtatuto prępoſitus ratiõe prępoſiturę debebat habere vocem in capitulo
9 ſicut quilibet canonicus. ¶ † Secunda ſol.datur in gl.ꝙ fortè vnã vendicabat ſibi iſte nomine proprio.aliã tanq̃ alterius procurator quod eſſe põt:vt in.c.quia ꝓpter.de elect. & c.ſcriptũ eſt.eo.ti.& melius in.c.pe.§.porrò. eo.tit.lib.vj.Et hoc caſu ibi notabiliter decidit ꝙ habẽs tali modo duas voces nõ põt vnũ ſuo nomine eligere & aliũ tanq̃ procurator:qa cũ non habeat niſi vnũ dictamen rationis:ea ratione qua putat aliquẽ meliorẽ ſuo nomine: debet putare & alieno : niſi in mãdatis habuiſſet de eligẽdo certã perſonã vt ibi:quod eſt notandum[a]. ¶ † Quid autẽ
10 in caſu pręcedẽti cũ quis habet duas voces [b] iure proprio, an poſsit illas diuidere? dic ꝙ non,qa fortius habet locũ præmiſſa ratio in iſto caſu q̃ in præcedẽti.& hoc tenuit Io. an. in.d.c.pe.Et facit ꝙ rector huius vniuerſitatis qui habet duas voces in electiõe rectoris in præeminẽtia rectoratus & officij nõ poſſit illas in diuerſos diuidere: quod ſi faceret
11 nihil ageret:vt in.d.§.porrò. ¶ † Op. ſecũdò in eo quòd tex.iſte videt impugnare prouiſionẽ illius Guilielmi:qa non erat tẽpore impetratiõis ſeu collationis diacon9. hoc enim nõ videtur obſtare:vt in.c.multis.de æta. & quali. vbi patet etiã ꝙ ad epatũ promoueri põt ſubdiaconus.Sol.gl. ſecunda dicit ꝙ iſta allegatio nõ valebat:ſed papa aſſumit illam: nõ cauſam vt cauſam.Et dicit hîc Ioan.an.ꝙ ſecũdũ antiquos canones procedebat illa allegatio.lx.di.c.ij.&.iij.Inno. dicit ꝙ ad hunc ordinẽ diaconatus promoueri iſte aſſumpt9
c in archidiaconũ debebat[c].vt in ca.cũ in cunctis.§.inferiora.de elec. & etiam exiſtẽs in minoribus ad hanc dignitatẽ eligi poteſt.Hoſt. dicit hoc primũ verũ diſpenſatiuè per.c.prę terea.de ætate & quali. quaſi velit ꝙ nõ exiſtens in ſacris nõ poſsit iure communi ad dignitatem inferiorem vel eccleſiam curatam promoueri:& pro hoc dicto ſatis facit.c.dudum.el.j.de ele.Pro dicto Inn. facit.c. ſi pro clericis.de prębẽ.li.vj.&.c.ij. de inſti.eo. lib. Ioã.and.in.d.c.dudum.& gl.in.d.c.ſi pro clericis.tenent illã opi.Inno. quãdo proceditur per viam electionis:ſec9 ſi procederetur per viam impetrationis vel inſtitutionis.d.c. ſi pro clericis. Ioã.cal.in.d.c.dudũ. tenet indiſtinctè iſtam opi. Inn. q̃ profecto eſt verior. nam ſi ad epiſcopatum ſufficit ꝙ eligendus ſit in ſubdiaconatu.d.c.à multis.forti9 in inferioribus debet ſufficere vt tẽpore aſſumptionis ſit in minoribus.d.c.cũ in cunctis. & ad iura alle.pro contrarijs dic vt not. Cal.in.c. dudum. ad hoc.c. poteſt dici quòd in hoc procedit ſecundùm iura antiqua, vel dic ſecundum Hoſtien.hîc quòd fortè impediẽte aliqua irregularitate nõ poterat promoueri ad illũ ordinem diaconatus.ergo nec ad archidiaconatum promoueri poterat.de æta. & quali.c.j. ¶ Quæro quæ fuit principalis & potiſsima cauſa annullandi & retractandi collationem iſti.G.factam per.Celeſt.nam (vt.§. patuit)ordinis defectus nõ habuit vitiare, niſi fortè ſecundum an-
12 tiqua tempora. ¶ † Solu.glo.iij.proſequitur duas cauſas. Prima quòd illa collatio fuit ſubreptitia cum papa feciſſet illam contra interlocutoriam ſuam,quam ſi ſciuiſſet veriſimiliter nõ feciſſet. ideo præſumitur quòd fuerit circunuentus, ex quo de iſta ſua interlocutoria non fecit mentionem.Nec ob.c.cum ceſſante. de app.vbi dicitur iudicem etiam inferiorem poſſe ſuam interlocutoriam reuocare. Illud enim procedit quando iudex ſcienter & ex cauſa reuocat illam,puta quia erat iniqua : ſed in caſu noſtro erat iuſta & æqua, & non apparet quòd ſcienter illam reuocauerit,& ſic præſumitur circunuentus. hanc annullationis cauſam communiter doc.approbant.& dicit Innoc. ꝙ pro ſubreptione iſta erat præſumptio ita violenta ꝙ non admittebat in contrarium præſumptionem.vt colligitur ex litera. nam ita papa violenter ſubreptionem præſumpſit quòd pronũtiauit contra abſentẽ nulla defenſionis exceptione expectata. Hunc intellectum
13 videt approbare Bar.in.l.quod iuſsit.in fi.ff.de re iudic. ¶ † Vbi inducit hunc tex.ad notabilem quęſtionem.videlicet ſub eodem facto apparent duę ſententiæ interlocutoriæ contrariæ, nec ap-
d paret ꝙ iudex tulerit ſecundam cum animo reuocãdi primã.[d] quæritur quæ præualeat.Bart.ibi concludit ꝙ prima non videt reuocata,quia primam eſſe latã debet iudici liquere quãdo profert ſecundam contrariam .l. hoc autem.§.j.ff.qui.ex cau. in poſ. ea.ſicut videmus in ſimili ꝙ quis non renuntiat iuri quod ignorat.l.mater.ff.de inoffi.teſt.nec miles videtur exhæredare filium quem ignorat habere.l. ſicut.C.de teſta.milita. & pro hoc dicit videri tex.hic.& dicit quòd in iudice ordinario eſt præſumenda ignorantia,in dubio propter multitudinem factorum per iſtum text.Ex quo not.quòd non ſolum procedit quod hîc dicitur in impetratione beneficij quæ eſt odioſa & reſtringenda : vt in.c. quãuis.de prębẽ.lib.vj. ſed etiam in interlocutorijs vt non valeat ſecunda contra primã,ſi non apparet iudicẽ fuiſſe de prima memorem : præſumerẽ tamen ſcientiam in vtroq̃ caſu ſi iudex de proximo præſertim in facto notabili illam tuliſſet:præſumit enim hoc caſu ſcientia in facto proprio. arg. de reſcrip.c. ab excommunicato.&.c.cum illorum.ad fi.de ſentẽ.excõ.Idem ſi præmiſit ſuper prima cauſæ cognitione.arg.eorum quæ no. Ioã.an. in.c.ij.de ſchiſ.ſentit Barto.in.l.quod iuſsit.præalle. Idem quod ſ.dixi in impetratione à papa,& in ſecunda interlocutoria locũ
14 habet in alijs terminis. ¶ † Vnde per iſtum tex.dicit Ioan. cal. in c.cùm dilectus.de iurepa.non valere collationem legati ſimpliciter factam quæ tendit in præiudicium reſeruationis prius per eum pro alio factæ:licet ex certa ſcientia potuiſſet reſeruationẽ
15 reuocare:vt ibi not. ¶ † An autem impediatur collatio contra interlocutoriam ſi fuit motu proprio facta?credo quòd ſic.quia motus proprius non firmat gratiam contra præſumptam intentionem concedentis.vt not.Ioan.andr.in.c. ſi motu proprio. de prębẽn.lib.vj.& do. de Rota deci.xlv. ſentit Calde. in .d.c. cùm dilectus.vbi dixi.hîc autem annullaf gratia ex defectu intentionis.Ad idem glo. notabilis in cle.ſi romanus.de prębẽn. vide tamen ad materiam quod not.Hoſtien.in.c.cùm in cunctis.§ inferiora.de electio. & quòd idem ſit in facto proprio motu ſatis ſentit Barto.in.qõ.ſua:& Ioan. cald. in .d.c. cùm dilectus. quod maximè procedit vbi ſecunda diſpoſitio tendit in alterius præiudicium vt in caſu noſtro. Princeps enim in dubio non præſumitur velle tertio præiudicare:vt.l.ij.§. ſi quis à principe.ff. ne quid in loco publ. & in .c. ſuper eo.de officio. deleg. & hæc no.
16 quia faciunt ad multa. ¶ † Secunda cauſa annullationis fuit ſecũdùm glo. quia iſte.G. impetrauit archidiaconatum præſente in curia procuratore aduerſarij ſui & eo non requiſito : & in hoc glo.multum inſtat an ex ſola ſufficiat, & tandem videtur velle ꝙ non:concludens quòd non tenetur quis in impetratione ſua requirere

a ¶ Quod eſt notandum. Adde Rom. ſing.ſuis.fo.ñ.

SEBA.SAPI.

b ¶ Duas voces. Vide Lapũ allegatione.xxñ.inc.an ſufficiat.Abb.& Fel. in.c.q̃uis.ſ. de of. delega.Abb.in. c. conſtitutis.iñ.j. de app.et Corſetũ.in ſing.ſuis.in verbo vox.ver.habẽs vocẽ nomine ꝓprio.

c ¶ Debebat.Adde Fede.conſil.ccxc. in.vj.col.

SEBA.SAPI.

d ¶ Reuocandi primã. Vide Bar.in.l. cũ ꝓcurator.§.j.in pen.q.ff. de oper. no. nun. & Abb. in conſil. xlj. inci.in cauſa quę vertitur ſeu verti ſperatur in primo dubio.in.j .volu.

a ¶ Aduerſarium preſentem in curia an debeam ſpecialiter citare quando volo in eius preiudicium literas impetrare.& vide gl.in.l.obſeruandum.ff.de iud.& do.Ant.in.c.cum dilectus.in.iij.colũ. de reſcr. & vide omnino hic per Bal.& gl.in.l.nã ita diuus.ff.de adop.& de hoc per do. Anto.in.c.cæterum.in pe.col.de reſcr.An autem in cõceſsiõe vel innouatione priuilegij ſit pars aduerſa citanda.vide domi. Antoni.in.ca.cum dilectus.in.vj. column.de cõſir.vti. vel inu.Et de primo.videlicet de impetratione reſcripti vide per Pau. de ca.in.l. de vno quoque.in.fi.ff.de re iudi.& per do. Anto.in.c.ex parte decani.in.ij. colũ.ver.q non valet.de reſcri. & vide qđ not.Bart. in l.iij.circa mediũ.C. de tẽp.ap.vbi dicit q in impetratione priuilegij nõ est pars citanda ſi agitur de paruo preiudicio:ſecus ſi de graui. & vide Inno.in.ca. olim. de ver.ſig. Adde Frã.de are. conſi.xxxvj.

ANT.FRAN. ¶An impetrans reſcriptũ debeat partem citare etiã in curia exiſtentẽ. dicas q licet regulariter ad vnum quemq; actũ preiudicialem debeat pars citari : vt in l.nam ita diuus. ff.de adop.& in.l. de vnoquoq;.ff.de re iud.hic allegat. tamen non puto quòd ad talẽ impetrationẽ q etiam 17 fieri poteſt nomine meo per non habentem mandatum debeat quis citari,quia citatus etiam comparens non haberet cum quo contenderet. d vt per glo.ordi. in c.nonnulli. de reſcript.que dicit q curia non admittit talẽ exceptionem de non mandato . & eo magis hoc dicendũ eſt qa poſtquàm reſcriptum eſt impetratum & iudici delegato præſentatum iudex delegatus citat cum inſertione reſcripti, vt in cap.cùm in iure peritus.de offici.deleg.& parte comparente, vel non cognoſcit an reſcriptum ſit ſubreptitium vel obreptitium. & an ſua ſit iuriſdictio: vt in .c. ſuper literis.de reſcript.& ideo puto quòd in impetratione fruſtratoria ceſſet citatio aduerſarij.ſuper quo tamen relinquo cogitandum.

requirere aduerſarium[a] ſuum:ſed ſibi eſt imputandum quòd nõ contradixit in audiẽtia quando literæ emanauerunt :& ſecũdũ hoc dicit Io.and.quod papa aſſumit hic non cauſam vt cauſam. ſimile de elec.c. bonæ. el.ij. Hoſt.dicit curiam ſeruare vt literæ præiudiciales non tranſeant quando aduerſarius vel eius procurator eſt preſens in curia,niſi citetur:nec ſufficit ſecũdũ eum citatio in audiẽtia:ſed debet fieri ad hoſpitium, & ſic videt intelligere iſtum text. Gaſ.de cal.dicit ſe putare hoc dictum Hoſtiẽ. practicari in literis iuſtitiæ ſed in literis gratiæ non: quaſi dicat q literas gratioſas impetrare poſſum abſq; eo quòd aduerſarium meum citari faciam. Ego relinquo hoc ſtylo curiæ qui ſeruandus eſt:vt in.c.ex literis. de cõſti. &.c. quã graui. de cri.fal.Sed de iure puto cùm impetratio[b] non ſit actus iudicialis partis præſentiam non requiri:maximè in literis gratioſis:nam ſuperior in concedendo gratiã non tenetur citare ſeu vocare illos quibus præiudicium irrogari poteſt:vt no.Inno.in.c.niſi cùm pridem. prope fin. de renunti. nulli enim facit iniuriam qui vtitur iure ſuo.quod procedit,niſi iure aliud in certo caſu caueatur. ſicut dicimus in legitimatione quam princeps facit illis vocatis qui poſſent ſuccedere ab inteſtato. de quo tamen dicendum vt not. Barto. in .l. gallus §. & quid ſi tantum .ff. de libe.& poſthu.& per Bal.in.l.reſcripta.C.de preci. impe. offer. in fin. & in procœmio.C. puto tamẽ quòd deberet quis vocari & etiã conſentire quãdo detraheretur ſuo iuri iam quæſito de iuregẽtium:& ſic poteſt intelligi. l.fi.de nata.reſti.ff.vbi dicitur q patrono cõ ſentire debet libertus per imperatorem reſtitui natalibus,quia hoc impetrato ius patroni amittitur:& no.illam rationem quam ibi reddit tex. ¶ † An autem prĩceps poſsit ex plenitudine poteſtatis talem gratiam nullo vocato concedere[c] ? vide quod not. Bart. c & Bal.in locis præal. & credo quòd ſic ſubſiſtente cauſa.arg.eorum quæ no.Inno. in.c. quæ in eccleſiarum.de conſti. & ſentit Bart. in loco præal.& in dubio præſumeretur cauſa,ſi dicit quòd ex certa[d] ſciẽtia fecit: ad hoc quod not.idẽ Bar. in .l.fi.C. ſi contra ius vel vti.publi.& Cy.in.l.præſcriptione.C.eo.tit. & ita latè in facto cõſului. ¶ † Quæro quid 18 intendat litera dum dicit quod iſte.G. in eluſione donationis apoſtolicæ recepit collationem poſtmodũ ab epiſcopo.Glo.in ver.donationis reſpondet vt patet in ea.Et not.iſtã gl.q videtur deludere collationem ſuperioris qui vult eccleſiam poſtea recognoſcere ab inferiori:videt enim magis extollere ius inferioris , & ſi hoc facit ſine cauſa credo

b ✣ S'EBA.SAPI.¶ Impetratio.Vide Bal.in.l.ij.C.de tẽpo.app. & late in rub.de reſcri.col.j.Abb.in cõſi.lxxxvj.inci.illud in ſumma.col. pe. in.j.vol.Roma.in con. ccclxix.inci.circa prim.col.xj. ver.& huiꝰ eſt rõ.

c ✣ SEBA.SAPI.¶ Concedere.An princeps poſsit tollere citationem vide Iaſ.in. l. nec quiq.§.vbi decretum.in.vij. fallent . ff. de officio procon.& lega.Feli.in.c.que in eccleſiarum.col.xx iij. in.vj.limi. quintæ conclusionis .ſ .de conſti. Are.in conſi.clxv.col.xij.ver. circa ſecũdũ.vbi cõcludit q non etiã ex certa ſciẽtia & de plenitudine poteſtatis.] & idem etiam tenet Andr. ſicul.in conſi. xxiij.colũ.antepe.in ij.vol.et Alex.ĩ cõſil.lxxviij.inci.viſis dubitationibus in.j.col.in.iij. vol. Feli.in.c.cõſtitutis col.viij.de reſcri.

quòd ſit legitima cauſa priuandi illũ tali beneficio ratione cuiuſdã ingratitudinis.ar. in c.fi.de dona. ſicut dicimus in vaſallo qui ab alio recognoſcit feudum.vt dixi.ſ.tit.proxi. in.c.ſi diligenti.& arg.hic. Secus ſi faceret ad cautelã:vt qa dubitabat probabiliter de validitate primæ collationis.ad hoc tex.not. in c.poſt elec.de conceſ.prebẽ.& quod ibi dixi. 19 ¶ † Et no.ex tex.iũcta glo.hac q licet aduerſarius conſentiat: non tamẽ cõualeſcit quod fit per ſubreptionem. Et hoc colligit Innoc. hoc dictum verũ eſt in ſe: qa per ſubreptionem literæ ſunt nullæ : vt in.c.ad audientiã. de reſcrip.&.c.ſi eo tempore.eo.ti.li.vj.quæ nõ poſſunt cõualeſcere ex cõſenſu aduerſarij poſtmodũ ſuperueniente. cùm validitas non depẽdeat ab eo:ſed facto ſuperioris. hic verò illud dictũ non probatur: quia electio d non pertinebat ad ſolum epiſcopum, ſed ad totũ capitulũ,vt patet in litera. ¶ Op.cõtra text.in eo quòd ſententia hic fertur contra abſentem lite non cõteſt. nec citatione præmiſſa : & ſic obſtant iura infinita vulgaria. Sol.glo.in ver.abſenti.dat plures ſolutiones in princi.quæ omnes diuinant.ſed in fin. dat notandã ſolutionem dicens q hic conſtabat de ſubreptione, ideo potuit ſententia ferri 20 contra abſentem etiam non citatũ. ¶ † Not. ſing. glo.quæ limitat alias glo. communiter dicentes q in notorijs nõ requirit citatio:vt no.in.c.ad noſtram.iij.de iureiu.&.c.porro. de diuor.cum ſi. procedunt cĩ in abſentia ſine alia citatione ſi poſſit de facto liquidè cõſtare ſine alia diſcutione & indagine fienda. vt ſingulariter probatur hic iuncta gloſ.Secus aũt vbi poſſet aliqua defenſio competere:tunc enim eſt citatio fienda.ſic intellige.c. fi.de offi.deleg.lib.vj.vbi inuuitur q conſeruator papæ citat:tamen non procedit niſi ſuper notorio.vt in.c.j.eo.tit.lib.vj. & ſic etiã reduco ad cõcordiam Inn.in.c.tua. de choacle.vbi dixit ſemper in notorio requiri citationem:aliãs ſententia eſſet nulla. contrariũ dixit in.c.quanto. de trãſla. epiſco. ita etiam debet intelligi Inno.in.c. ex inſinuatione. de appel. vbi dixit q in facto notorio quod ex actis colligit poteſt iudex procedere etiã parte abſente.Et idẽ ſentit Arch.in.c.que lothari⁹ ij.q.j.& Bar.in.l.ij.§ quod de frumentaria.ff. de admi.re.ad ci.perti.& ibi text.not. iuncta gl. allego text. notabilem in.c. venerabilem. de elec.,&.c. bone.el.ij.e.tit. vbi ſine citatione proceditur in facto notorio in quo nulla 21 poterat defenſio cõpetere. ¶ † Sic intelligo & diſtinguo Hoſti.qui dixit hic apertè colligi quòd in notorijs fertur ſententia cõtra abſentem non dato libello nec lit. conteſt. Ad idem alleg. de ele.c. dudum.lo.j.§.fin. de

d ¶ Adhoc etiã facit quod no .ipſe Ab. Pañ.per gloſſ .ibi nota.in.capitu. ad hæc.ſ. de reſcrip. vbi dicunt glo. & Panor.quod clauſula ex certa ſcientia equipollet clauſulæ de plenitudine ptãtis.idem voluit gl.fi.in verbo obſeruari.in clem. & ſi principalis. de reſcrip.& gloſ. in ver . literarum. in.c.ſtatutum . de reſcriptis. in .vj. ſed Bald.clarius in l.eos.in prin.C.de appel.pro quibus eſt bonus .text. in l.quidam conſulebat in fi . ſecundũ intel.Bar.& communem.ff.eod. Et quando princeps vtitur dicta clauſula ex certa ſcientia non poteſt aliquid refricari in dubiũ, nec poteſt dici quid agis : cur ita agis ? iſta ſunt verba domi. Bartol . ad literã in.l.conficiuntur. paulo poſt prin. ff.de iure codi . & vnum tene menti perpetuò qđ quãdo princeps cõcedit talem gratiam aut actum quem ſcit non poſſe valere de iure niſi vtatur plenitudine poteſtatis quòd tũc ſemper preſumit vti plenitudine poteſtatis ẽt ſi aliquã clauſulã nõ apponat ĩ actu ipſo.ita voluit Pau.de ca.in.l.ex imperfecto.per glo.ibi ſuper verbo imperij.C.de teſta.idem in.l.princeps.ff.de legi.

¶ Adde quid operetur p dicta clauſula eũdem Abb.conſili.lxvij.& Ro. conſi.ccccxxvij.&.cccix.Frã.areti.conſi.xlv.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

¶ In proceſſu & ſnīa principis ſuper notorio ferēda nō requiritur citatio.qđ eſt ītn.ſecūdū Lud.ro.in ſuis ſin.& ſecūdū Bal.in p̄lu.feu.ī.xviij. col.allegādo iſtū tex.ꝙ qñ papa fert ſnīam cōtra detinētes terras eccleſiæ nō requirit citatio.de cuiꝰ dicti veritate vide Abb.Paſi.in.c.ea quę. ad fi.ſ.eo.& in.c.j.de confir. vti. vel inuti.& vide iſtum text. alio modo alle.per gloſ.in.c. ſua.de officio.vic. Et per Bald. allego etiā dictū elegans Archi. in. c. Iothariꝰ.ñ.q.j.quē refert & ſequitur Domi.in.c.eos. in pen.col.de immu. ecc.li.vj.ſecūdū.d. Bart. de belen. et vide ꝙ ibi no. ſed cōtra illud dictum Bal.p̄al.videtur vr gere tex. ī cle.paſtoralis.e.ti.ſed po teſt rñderi ꝙ licet imꝑator ibi fuerit motus ex cauſis de quibus in prin. illius cle.tū nō erat verum.nec rex Ro bertus ei fuerat re bellis,nec commiſerat crimen læſæ maieſtatis in eum vt probat text. in §.rurſus,iuncta gl. & ſic habes duos caſus in quibus in ſententia diffini tiua non requiritur citatio.Itē adde ꝙ ex cā p̄t prin ceps omittere cita tionem in ſententia diffinitiua.gloſ. eſt in fi.valde no.ī l.antepe.ff.ex quiꝫ cau.ma.& eſt tex. expreſſus in . c. in cauſis.in fi.j. eodē. Adde an in notorio requiratur cita tio latè Fran.areti. conſil.clxiiij.& an p̄ceps poſsit tol lere citationem. vi de etiam Old. con ſil.xiiij.

SEBA.SAPI.

¶ Non eſt notorium.Vide ad hęc Rapha.cum.in cōſi.clxvij. incipiē. reuerendus pater. col.pe.ad fi.

SEBA.SAPI.

¶ Citationē Nun quid autem poſsit tolli citatio in his quæ fieri poſſunt inuita parte. vide Ana.in con.xxix. in.v.dubio. et Iaſ. in.l.ſi qñ.co.iij.C. vnde vi. vbi dicit ꝙ omiſsio citationis non vitiat actū qui poteſt fieri inuitis partibus.

accuſ.c. ſi conſtiterit. de appel.c. cùm ſit romana.in fi.quod locū habet ſecūdū eum vbi aliqui ciues vel alij res eccleſiæ ro.iniuſtè occupāt ſeu detinent occupatas. Sed nō video cauſam huiꝰ reſtrictionis:ſed intelligo generaliter modo prædicto. ¶ †Dominus Ant. dicit ſe putare ꝙ proceſſus papæ in notorijs valet abſq; citatione:qa nō ſubijcit formæ: & maximè ſecūdum eum quādo notorium ſurgit ex his quæ facta ſunt corā eo ab alijs. hoc non placet in his quæ non dependent à plena poteſtate papæ: qa ex quo pōt aliqua defenſio competere:nō poteſt etiā princeps omittere citationē:qa eſſet tollere defenſionem.vt probatur in clemen. paſtoralis. de re iudic.¶ †Fateor tamē ꝙ in dubio præſumeretur pro proceſſu principis[a] contra ſubiectum:vt not.Cyn.in.l. reſcriptà.C. ſi contrà ius vel vti.pub.vbi dicit ꝙſi p̄ceps ſine alia cauſæ cognitione mandat alicui vt aliquem ſuſpendat,poteſt ille ſine peccato exequi. qa pro principe præſumitur ꝙ iuſtè procedat. quod eſt notandum.facit.l.ſi vendicari.C.de pœnis.xj.q.iij.c.cum apud.ſed reſpectu non ſubditi quem dicit aliqua ratione ſuum forum ſortiri non præſumerem pro ſententia principis,nec poterit in iſtis omittere citationem.ſic intelligo cle. paſtoralis.prędalle. vbi ex defectu citationis corruit proceſſus imperatoris contra regem Robertum qui dicebatur ſubiectus eccleſiæ & non imperatori:ſed ratione delicti commiſsi in imperio cōtra eum procedebatur. facit pro hoc vlti. quod no.Inno.in.c.inquiſitioni.de ſen.excō. & vide ad p̄dicta.c.j.de cauſa poſ. & propri. & quod ibi dixi in addi. ¶ †Nam mihi plus placet vt indiſtinctè ex quo factum non eſt notorium[b] ſententia principis etiam in ſubiectum ſit nulla abſq; citatione & cauſæ cognitione.hoc videt probare tex.apertè in.d. cle.paſtoralis.in ver.nec prædicta ſuppletio: vbi apertè dicit ꝙ nec in ſubditū pōt princeps ſupplere defectum citationis:aut aliam defenſionē tollere. ¶ †Ad idem text.iuncta glo.in.l.fi.C.de legib.vbi expreſsè hoc tenet glo.& apertius ibi Bal.& videtur ibi tex. exigere cauſæ cognitionē & p̄ſentiam partiū ad hoc vt ſentētia principis etiā teneat,licet enim princeps poſsit tollere ſolēnitates iuris ciuilis,non tamen citationem[c] quę ſit vt reꝰ ſe defendat : & ſic vt de cauſa cognoſcatur. ¶ †Nam & ipſe deus videtur induxiſſe citationem & cauſæ cognitionem. vt colligitur ex.c.deus omnipotens.ij.q.j. vbi dicit quòd deus noluit punire peccata ſodomorum niſi deſcenderet & videret &c. Ad idem Gene. in.c.iij.vbi dicitur ꝙ deus antè quā puniret Adam de peccato inobedientiæ vocauit eū & audiuit ſuam defenſionem. & ſic dictum Cy.non puto ſimpliciter verum ſed intelligatur ſecundū prædicta. Dicit etiā hîc do. Anto.poſſe dici ꝙ licet in notorijs requirat citatio ipſius:tamen omiſsio nō vitiat proceſſum:conſtito de notorio ſi nil in contrarium alle.qa circuitus ſunt euitandi:nā retractata ſententia eſſet iterū ex quo factū eſt notorium in eandē ſentētiam reducendꝰ. allegat notata de teſt.c.ex parte adæ.quæ iudicio meo parum & nihil faciunt.¶ †Sed in contrarium ego adduco text.not.iuncta glo.in verſi. facta fides.in.c.ad petitionem.de accu.vbi probatur ꝙ ſolus princeps poteſt ex plenitudine poteſtatis habere ratum proceſſum nullū ex defectu ordinis non ſeruati:licet cōſtet cauſam rectè inſtructam quo ad ipſius merita:nā ſentētia quandoq; eſt iniuſta ex ordine,quandoq; ex cauſa: & plus inficit iniuſtitia ex ordine quàm ex cauſa. qa prima reddit ſententiam nullam & ſecunda nō:vt.xj.q.iij.in ſumma.& in.l.ſi ergo.&.l.prolatam.C. de ſen.& in.c. pxi.in fi.& ideo dicit Inn.in.d.c.tua.de cohab.cler. prope fi.ꝙ ſententia eſt nulla etiam in notorijs nulla præmiſſa citatione:quia debuit prius iudex audire executionem partis. Dicerē tamē aduertendum qualiter nunc iſte condemnatus comparet:aut enim dicit ſententiā nullam:quia debuit vocari & audiri ſua excuſatio cū defenſio poterat cōpetere:& tūc licet ſpecificè defenſionem non alleget,reddit talis ſententia nulla. vt in dicto Inno.& facit.l.de vno quoq;.ff.de re iudic.& ſolus princeps alia defenſione non allegata poterit proceſſum ratū habere:& ſic intelligo.d.c.ad petitionē. Aut comparendo fatetur ipſum factum propter quod fuit condemnatꝰ:& dicit ꝙ nulla defenſio ſibi cōpetit,& ſentētia poteſt ſuſtineri:qa apparet ꝙ erat tale notoriū in quo nulla competebat defenſio:& ſic nō erat citatio neceſſaria:vt p̄miſi.ad hoc not.dictū ipſius Inn.in.d.c.tua.in fi. vbi dicit ꝙ ſi iudex proceſsit tanq̄ iudex ſuper notorio licet ſibi nō cōſtaret factū notoriū,ex quo tamē verè eſt notoriū ſentētia ciꝰ irreuocabiliter tenet.¶ Qualiter aūt in caſu huius capi.factum erat notorium.dicit Inn.quòd papa iſte Innocentius erat tūc cardinalis & interfuit cū alijs cardinalibus omnibus hîc contentis dum agerētur per Celeſtinū papā prædeceſſorem ſuum. nec poterat iſte.G.ab alio ius acquirere.¶ †Oppo.in eo ꝙ papa mandat prouideri de archidiaconatu per p̄ſentes in eccleſia. & interueniēte omniū concordia.vnde obſtant duo.Primū:quia ad actum collationis ſeu electionis debent vocari etiā abſentes:vt in.c.qa propter.de ele.& hodie eſt tex.in.c.cū in eccleſijs. de præben. lib.vj. Secundū : quia debet ſufficere cōcordia maioris partis exiſtētiū in capitulo:vt ī.d.c.quia propter.&.c.j.de his quę fi.à p̄ela. &.l. quod maior.ff.ad muni.Sol.gl.fi.fatetur contrariū & dicit fortè ꝙ hic erat conſuetudo ꝙ abſentes non vocarētur. dic tu quo ad primum cōtrarium vt habes tex.iuncta gl. in.d.c. cū in eccleſijs, & ibi in glo.ij.examinat intellectus huius.c.Vel pōt dici ſecundū Hoſti.ꝙ forſan hîc erat deuoluta collatio ad papā quā reſtituit p̄ſentibus tātum: nec de hoc alij conqueri poſſunt: qa in re ſua &c.l.in re mandata.C.mandati.Sed ad ſecundum contrariū doc, nil dicūt nec conſiderant.Ego dico ꝙ de proprio ſignificato huius verbi cōcordia eſt vt nemo diſcrepet. vt plenè dixi in .c. non poteſt.ſ.eo.& tūc ad contrarium poteſt reſponderi dupliciter. Primò tenendo vltimam ſolutionem Hoſt.ꝙ papa eis de gratia hanc poteſtatē reſtituit,quo caſu potuit illam gratiam qualificare vt voluit:vt ſcilicet tantum p̄ſentes haberēt eligere,& ꝙ fieret electio omnium intercedente concordia: & tunc non ſufficeret maior pars:quia verba debent intelligi propriè.¶ †Secundo modo poteſt intelligi ꝙ papa iure cōmuni mandauit vt iſti eligerent:& tūc iſtud verbum concordia ſtat impropriè & verificat in cōcordia facti.nā fictè videtur factum ab omnibus quod ſit à maiori parte.vt.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iu.& tūc ex tex. iſto iuncta glo.fing.notabis ꝙ verba hæc plena omnium concordia &c.prolata in materia iuris in negotio vniuerſitatis ex quo non apparet aliter principē ius voluiſſe immutare:debēt impropriari & reduci ad terminos iuris vt verificētur in maiori parte vniuerſitatis.& hæc ſufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valet lata cōtra ius litigatoris,ſi ab ea non extitit appellatum.*
2 *Eccleſia ſecularis etiā collegiata pōt eſſe pleno iure ſubiecta monaſterio.*
3 *Eccleſia quomodo dicatur ſubiecta pleno iure? vide remiſſiue. nume.11. vſque ad nu.16.*

Pro cantandis

4 *Pro cantandis letanijs quæ perſonæ debent eſſe & ad quem locum?*
5 *Libellus in quo quis petit ſubiectionem aliquorum:& ſic in generali vel vniuerſali iudicio poteſt eſſe generalis:& in proceſſu ſufficit deuenire ad particularia illa & probare.*
6 *Prior & omnes clerici alicuius eccleſiæ poſſunt eſſe teſtes etiam ad commodum & vtilitatem ipſius eccleſiæ.*
7 *Sententia à qua nõ fuit appellatũ facit ius inter partes poſt decẽ dies:niſi conſtet de iniuſtitia.8.ante decem dies verò declarat ius inter partes.*
8 *Statur ſententiæ etiam iniquæ de iure canonico licet ille pro quo fuit lata ſi ſcit illam iniquam non poſſit vti cum bona conſcientia.*
Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam retractatur ex confeſſione partis pro qua fuit lata ſi aſſerat ipſam iniquam.
9 *Sententia contra ius litigatoris non eſt nulla: imo ſi non appelletur ab ea facit ius inter partes:ſed ſententia contra ius eſt nulla.*
Sententia dicitur contra ius quando in ea exprimitur error iuris:ſed quãdo non exprimitur dicitur contra ius litigatoris.
10 *Sententia lata ex duabus cauſis:quarum vna ſit contra ius & alia non: ſuſtinetur ex illa quæ non eſt contra ius.*
11 *Sententia poſtquàm tranſiuit in rem iudicatã habet præſumptionem pro ſe quod fuerit rite & rectè lata:adeo quòd nõ eſt neceſſe ad probandam iniuſtitiam producere acta.nu.22.*
12 *Eccleſia quando dicatur ſubiecta pleno iure.*
13 *Epiſcopus poteſt eccleſiam à ſe abdicare & à iuriſdictiõe ſua ipſam eximere cũ ſolẽnitatibus de quibus hic.exceptis quibuſdam caſibus.*
14 *Archiepiſcopus non põt eccleſiam ſuo ſuffraganeo ſubiectam exemptam facere:niſi cum ſolennitatibus de quibus hic.*
15 *Papa poteſt eccleſiam vni epiſcopo ſubiectam exemptam facere & illam ita eximendo cenſetur priuare epiſcopum omnibus iuribus epiſcopalibus quo ad illam eccleſiam.*
16 *Eccleſia qũo dicatur ſubiecta alteri eccleſiæ pleno iure ex præſcriptiõe?*
Præſcriptio non extenditur de caſu ad caſum.nu.17.
Præſcribens vnum actum præſcriptiõis non cenſetur præſcripſiſſe alios actus.
18 *Subſcribere debet quis ſe manu propria ſi ſcit ſcribere aliâs ſecus.*
19 *Donatio facta per epiſcopũ de bonis eccleſiæ cũ conſenſu capituli valet.*
Priuilegia confirmatoria alicuius actus non valent ſi actus ille confirmatus erat nullus.
20 *Priuilegia & confirmationes in quibus differant.*
21 *Sententia an & quando faciat ius inter alias partes citra eas inter quas fuit lata.*
22 *Scripturæ actorum vel aliarum rerum magis creditur quàm aſſertioni partis aſſerentis contrarium.*
Sententia quæ reperitur lata iam ſunt anni duo ſi ab ea non fuit appellatum:habet præſumptionem pro ſe quòd in ea fuerit ſeruatus iuris ordo.
23 *Sententia an & quando valeat lata ſuper parte petitorum?*
24 *Iudex poteſt in vna re ex pluribus petitis pronuntiare: ſi viderit illam claram:& ſuper alijs procedere.*
25 *Sententia iudicis lata in maiori ſumma:ſi ipſe non poteſt cognoſcere niſi de minori eſt nulla.*

¶ CAP. XIII.

1 CVm inter. ¶ † Valet ſententia contra ius litigatoris lata ſi ab ea intra decem dies nõ fuerit appellatũ : vel ſic & aliter. Per ſentẽtiã à qua nõ fuit appellatũ põt eccleſia ſubijci prẽlato inferiori eẽo ſeu ad aliã eccleſiã pertinere.Prima pars narrat proceſſum & iura vni9 partis.Secũda diffinit diffinitionis cauſam prẽmittens ibi. *quãuis*. Caſus literalis. Inter abbatẽ & conuẽtum ſancti zenonis veron. ex parte vna & archypreſbyterũ & clericos ſancti Proculi ex altera ſuper ſubiectione ipſius eccleſiæ quæſtio vertebatur:partib9 in præſentia domini papæ cõſtitutis proponebatur ex parte monaſterij ꝙ eccleſia p̃dicta monaſterio debet eſſe ſubiecta pleno iure in inſtitutione videlicet,deſtitutione, inueſtitura archipreſbyteri & eius fidelitate,& alijs per q̃ plena ſubiectio declarat.ad hoc probãdũ pars monaſterij inducebat inſtrumẽtũ publicũ conceſsionis .B. quõdã veron.eẽpi,quã cõceſsionẽ.G.ſucceſſor ipſius cõfirmauit. induxit etiam priuilegiũ romanorũ pontificũ & patriarcharum aquilegien.quorũ vnus de ſubiectione plenaria in priuilegio ſuo euidẽter expreſsitꝙ ſub teſtimonio.R.quondã veron. eẽpi qui eiuſdẽ eccleſiæ archipreſbyter extitit: factũ fuerat & cõpletũ & in eũ à priore ſancti zeno.mandauit ſua vice ſubſcribi.Allegauit inſuper ꝙ olim inter abbatem ſancti zenonis & archipreſbyterũ ſancti ꝓculi & fratres ipſi9 orta fuit quęſtio de obediẽtia manuali & fidelitate:ſed illi ad hęc duo ſe teneri negabãt.&ſuꝑ his teſtes inducti fuerũt,tandẽ prefatus.G. veron.eẽs ſentẽtialiter diffiniuit ꝙ archipreſbyter vel dimitteret eccleſiã,aut facere eidẽ abbati obediẽtiã & fidelitatẽ, ſecũdũ ꝙ quidam cardinalis olim iudicauerat. cui9 ſnĩam eẽs fuit ſecutus & à ſnĩa eẽpi appellatũ non fuit.& ſic in rẽ trãſiuit iudicatã.Ex parte aduerſa proponebaẽ ꝙ p̃dicta donatio nõ valebat,& ita per cõſequẽs nec priuilegia confirmationis ipſius cõceſsionis. Dominus papa his & alijs auditis & intellectis dicit ꝙ quãuis nõ ſit multũ inſiſtẽdũ inſtrumẽto donationis,nec cõfirmationibus vel priuilegijs q̃ ab ipſa donatiõe cãm & originẽ habuerunt, tñ cõſiderauit ꝙ quãtũ ad ipſos litigãtes ius ex ſnĩa factũ fuit:ex quo tranſiuit in rẽ iudi. etiã ſi contra ius litigatoris lata fuiſſet,cùm lata non fuiſſet cõtra ius cõſtitutiõis exp̃ſsè veritate geſtorũ ſermonibus prævalẽte.quę ſnĩa præſumitur rectè lata.diffiniuit papa ꝙ archipreſbyter ſancti proculi qui ꝓ tẽpe fuerit p̃ſtet obediẽtiã & fidelitatẽ abbati ſancti zenonis.Ber.¶ No.primò & tene mẽti ꝙ de iure ſubiectionis põt agi cõtra eccleſiã inferiorẽ q̃ prætẽdit ſubiecta:& ſic nõ eſt neceſſe à principio agere cõtra ſuperiorẽ q ſubiectionẽ ĩ illa poſsidet.Inn.reſtringit iſtã literã dicens hîc agi cõtra clericos.quia nemo in eis hæc iura poſtulata poſsidebat:aliter contra poſſeſſorẽ agereẽ.alle.no. in.c. inter quatuor.de ma.& obe.&.s̃.de præſcri.c.auditis. &.c.cũ olim.ſed profectò hoc dictũ eſt falſum:qa abbas hîc dicebat eccleſiã iſtã monaſterio pleno iure ſubiectã,vt in inſtitutione & deſtitutione &c.Vñ nõ eſt poſsibile ꝙ aliter hæc ſubiectionis iura in eccleſia iſta non poſsideret,cũ nõ poſsit eſſe ſibijpſi ſubiecta nec accephala:vt in .c. cũ nõ liceat. de p̃ſcri. &.xciij.di.c.nulla rõne.& ꝙ poſsit agi cõtra ſubiectũ videẽ texj̃.e.c. cũ ſuper. & de cõfir. vti.vel inutili.c.cũ dilecta.& ad iura alle.per
2 Inn.dic vt dixi in.d.c.auditis.¶ † No.ſecũdò ꝙ eccleſia ſecularis etiã collegiata põt pleno iure ſubeſſe monaſterio.cõcor.s̃.de præſcri. c.auditis.&.c.cũ olim.vide qualiter multipliciter iure põt eccleſia pertinere ad monaſteriũ. c. de monachis. de præbẽ.&.c. viſis.xvj.q.ij.
3 ¶ † No.tertiò ꝙ habẽs eccleſiam pleno iure ſubiectã habet oĩa hîc enumerata & multa alia de quib9 in.c.conquerente. de offi. ordi.
4 ¶ † No.ꝙ eccleſia alteri ſubiecta teneẽ illi ad letanias,& ſic tenereneẽ clerici ire cũ illis qb9 pleno iure ſubijciũtur : regulariter tamẽ ſacerdotes teneneẽ ire in letanijs.i.rogationib9 ad eccleſiã cathedralẽ:vt eſt tex.iuncta gl. in c.quando preſbyteri.xxxviij.diſt. An autem
a exempti[a] teneãtur ire ad letanias.dic vt legiẽ
5 & no.in.c.nimisj̃.de exceſ.p̃la.¶ † No. ꝙ cũ agitur de ſubiectione iudiciũ dicit generale.

a ¶ Exempti. Adde Cal.conſil.viij. de regula.

a ☞SEBA.SAPI. ¶Litigantes.Vide Feli.latè in.c.quoniam contra falsam.col.xiij.versi.venio ad tertiũ.s.de proba.& Moder.in.l.pe.ff.de iust.& iu.vbi ad hæc est optimus tex.& ibi post Bar. traditur an sit nulla sententia lata contra ius litigatoris.

b ¶ Plus dicit ibi Innoc. ꝙ nunq̃ potest vel debet amplius executioni mandari. & adde quòd istud dictum Inno. etiam refert pro singulari do. Abb. Panor.in.c. quãto.de ꝓsum.& in.c.is qui fidẽ. de spõ. & vtrobique d. Anto. & idẽ.d. Abb.Pan.ĩ dispu. sua ĩcí.stãte statuto in.xvij.col. vbi multũ cõmendat hoc dictũ Inn.& ĩ c.j.circa mediũ.de confir.vtili vel inuti.& etiam in locis hîc per ipsum alle.&.d.Ant.in.c fi.in.xiiij.colũ. de suc.ab inte.& in.c. ab excõmunicato. & in.c.cũ dilecta. de referi.in.c.in p̃ sentia.de renũ. seq tur Pe.de anchar. in repe.c. possessor.de regul.iuris. in.vj.in.ix. chart. Bald.no.in aut.ad hæc.C.de vsur. in pe.col.& in.l.cum qs.ĩ.viij.col.ĩ ver. ꝓdicta sunt vera. C.de iur.& fac.ig. Flo.de san.pet.in l.cũ putarẽ.ĩ vlti. col.ff.fam.her. do. Bar.veroñ.in cau. xxiij.adde etiã qđ fortius dixit Bald. in.l.si qs instituat. ĩ.§.fi sub cõditiõe. in fi.ff.de hęre.ĩst. & ĩ.d.aut. ad hoc. in pe.col.in versi. item dubitatur. in eo qui iniquè absolutus.& Innoc. in.d.§.fi sub condi.in fi.limita prę dicta vt p̃ do.Bar. veronen.in præal lega.cau.xxiij.ĩ fi.

c ¶ Tenet. Adde quãdo sit nulla ip so iure.Roma. sin. suis.fo.viij.

☞SEBA.SAPI.

d ¶ Si princeps.Vi de Card.in consilio.xlviij.incip .re uerende pater . cum infinitis cumulatis per Felin. in.c.auditis.co. iñ. ver.item inquantũ abbas.suprà de præscriptio.& latè per Abb.in dis, sua inci.duo clerici.colũ.xxxiij.cum alle. per Feli.in.c. sicut,ver. adde etiam ad istum,s, de præscrip.

e ¶ Pleno iure. Adde Old.consil.cccxij.

f ¶ Non potest. Adde Fede.cõsi.ccxlviij.

vnde admittitur hîc libellus generalis.quod tenet hîc Inn.dicẽs admittẽdũ hũc libellũ in genere peto subiectionẽ taliũ clericorũ.tñ postmodũ debet actor ꝓbare in quibus articulis sunt subiecti.& in illis tñ obtinebit .vt hîc in fi.&.c.cõquerẽte.de offi.ord. secundũ eũ qđ no.Ego de hac materia plenè dixi in.c. ij.de libel.obl.& placet mihi hoc dictũ cũ is qui de iure intẽtionẽ fundatã sup subiectionẽ nõ habet subiectionẽ petit.sed si episcop⁹ in ecclesia suæ diocesis subiectionẽ peteret: dico iudiciũ esse vniuersale:& nõ tenet specificare aliqua iura nec in libello nec in ꝓgressu:vt ꝓbat in.c.cũ venerabilis.de reli.do.sed si diceret illã subiectã ĩ tẽporalib⁹:habet hoc ꝓbare:& sic descẽdere ad specialia in ꝓcessu vt probat in.d.c.cùm venerabilis.Limita tñ prout not.in.c.cùm ad sedem.de restit.spol.

6 ¶ †No.ꝙ prior põt esse testis descriptus in instrumẽto in donatiõe facta ecclesiæ.Idẽ & fortius dicẽdũ est in fratribus & clericis ecclesiæ,& nimirũ cùm viua voce possint testificari ad cõmodũ ecclesiæ:vt in.c.insuper. &.c.cùm nuntius.de testi.&.c.& si christ⁹ .in fi.de iureiur.de quo dic vt plenè dixi in.d.c. insuper.nã causa ecclesię nõ est singulorum. xij.q.ij.c.qui manumittit.&.c.liberti.&.ij.q. vj.c.biduũ.versi.palã.

7 ¶ †No. quòd ad probationẽ iuris ꝓprietatis satis est inter easdẽ ꝑsonas producere sententiã super eodẽ iure prolatã.& tenet iudex secundũ illã iudicare: quia ex quo ab ea nõ fuit appellatũ fecit ius inter partes.Ex hoc & ex tex.not.quòd licet snĩa à principiò ius nõ cõstituat inter partes declaret.l.sicuti.§.sed si grat.ff.si ser.ven. leg. & no.per gl.in .c. forus.j̃.de ver. sign. tamen post lapsum.x.dierũ dicit facere ius inter ipsos litigantes:[a]& est ratio qa siue bene siue malè fuerit iudicatũ:standũ est snĩæ propter authoritatẽ rei iudicatæ.Vnde esto ꝙ declaratio iudicis fuit mala:tñ ius cõstituit inter partes:qa p̃sumeret ꝙbene iudicauit.

8 ¶ †Itẽ not.& põdera ꝙ dicit sententiã trãsire in rem iudi.si nõ fuerit appellatione suspensa: & sic videt ꝙ snĩa differat à re iudicata.cui⁹ cõtrariũ innuit rubrica.s.eo.ti.Sed dic & expone hãc literã vt ibi dixi:nã tranſit in rẽ iudi.i.in authoritatẽ rei iudicatæ:vt dixit tex.j̃.eo.qđ ad cõsultationẽ.

¶ Nota. ꝙ etiã de iure canonico statur sententiæ iniquę postq̃ trãsiuit in rẽ iudic. Dico tñ ꝙ si is in cuius fauorẽ fuit lata scit eã iniquã:nõ põt cum bona cõscientia illa vti.quinimo si cõfiteret illam sententiã iniquam retractaret.[b]ita singulariter voluit Inn.in.c.qa plerique.de immu.eccl.& per hoc dictũ restringo text. istũ & consimilia iura: vt.l.res iudicata.ff.de regu.iur.&.l.ingenuũ. de statu homi.vbi dicitur quòd sententia accipitur pro veritate : & quòd facit ius inter partes.s.in dubio.Secus videtur si notoriè cõstaret de iniustitia. arg.in.c.ij.de pur.vul.& quod not.Inn.in.c.fraternitatis.de frigi.

9 & malefi.dixi.s.e.in.c.inter cæteras.¶ †No.& tene menti regulã

c quę elicit ex tex.ꝙ snĩa lata cõtra ius litigatoris tenet: [c]sec⁹ si est lata cõtra ius cõstitutionis cõtra ius cõe:dices tu cõtra.cũ ois snĩa cõtra ius litigatoris sit cõtra ius cõe:vt cũ ius cõe mãdat iustam snĩam ferri:vt in.c.forus.de ver.sig.&.c.cũ ęterni.de re iudi.lib. vj.& in aut.iusiurã.qđ p̃sta.ab his.in prĩ.dico stãdũ esse cõtrario quòd sententia sit contra ius,sed nõ est expresse cõtra ius quod requirit hæc litera ad nullitatẽ sentẽtię:dicitur autẽ expresse cõtra ius cũ iudex in sententia fundat se expresse contra ius commune:vt plenè dixi.s.eo.c.j.Ratio diuersitatis est : quia quando nil exprimit contra ius cõmune pręsumitur sententia iusta: maximè cũ pars videatur acquieuisse non appellãdo:vt j̃.c.proxi.cũ seq.sed qñ exprimit causam contra ius tollitur omnis præsumptio sententiæ meritò tanquam notoriè iniusta iudicatur nulla.

10 ¶ †Et ob hoc dicit Inn.sing.dictũ in.c.in præsentia.de renun.& sequitur Ioan.and.hîc ꝙ si in sententia exprimantur duæ causæ quarum vna dũtaxat est contra ius:sustinetur sententia vigore alterius causæ quæ non est notoriè iniusta : cũ possit iustificari ex

11 aliqua causa expressa:quod limita vt dixi in.d.c.j.¶ †No.vltimò & tene mẽti finem literę ꝙ postq̃ trãsiuit sentẽtia in rẽ iudicatã præsumitur quòd fuerit rectè & rite lata, ita ꝙ non est necesse amplius producere acta ad probandum iniustitiã vel processum licet pars aduersa dicat eam vndiq̃ iniustam,& sic probat hęc litera dictum Inn. qui hoc tenuit in.c.bonæ.el.ij. de ele.&.c. cum in iure perit⁹.de offi.dele.dic vt plenè dixi in.c.quoniã cõtra. de

12 proba. ¶ †Venio solito more ad glo.& quæro quando dicitur ecclesia subiecta pleno iure? Respondet gl.j.quãdo subijcitur in

d spiritualibus & temporalibus. ¶ No.hanc gl.ꝙ si princeps[d]sub

e ijcit ecclesiam vel aliquẽ locum donat pleno iure,[e]videtur donare in spiritualibus & temporalibus,si cõcedens talis est vt possit spiritualia & temporalia concedere: vide consimilem glo.in c.conquestus.de fo. compe.& omnino quod plenius ibi dixi.Et tractat hîc Inno.aliquãtulum inuolutè quæ sunt signa & indicia plenæ subiectionis:& in effectu dicit quòd omnia simul hîc enumerata satis hîc indicant plenam subiectionem : non autem singula per se:vt sunt letanię & quędam alia:dicit tamẽ quòd aliqua ex hîc enumeratis sunt per se sufficientia indicia, vt institutio in spiritualib⁹ & fidelitas in tẽporalib⁹.nõ aũt dicit sic in alijs.Nã licet abbas habeat aliqua episcopalia in ecclesia:in alijs tñ remanet ecclesia sub episcopo.refert tamẽ alios dicere ꝙ tunc demũ pertinet ad aliquẽ ecclesia pleno iure cùm omnia episcopalia ibi habeat,nec sufficit secundùm Inno. ad hoc vt plenè sit exempta ꝙ episcopus specificet singula iura conferendo:nisi dicat eximo vel verbum aliud ęquipollens, licet facta exceptione possit eximere aliqua,de quibus j̃.de priuil.c.cum & plantare.&.c.recepimus. &.c.cum capella.Hæc dicta iudicio meo non sunt perfecta: licet domi.Anto.simpliciter transeat illam recitando. dico enim sic: quòd aut inferior episcopo vel episcopus extraneus prætendit ecclesiam sibi subiectam pleno iure ex concessione episcopi, aut

13 archiepiscopi,aut papæ aut ex præscriptione.¶ †Primo casu dico quòd episcopus videtur concessisse omnia iura quæ ipse possidebat in ecclesia,exceptis quibusdã quæ à se alienare seu abdica

f re nõ potest.[f] vt in.c.pastoralis.de dona.quæ autẽ sunt hæc iura quæ à se abdicare non potest? dic vt plenè no.Io.an.in.c.cùm venerabilis.de censi.aliquid per glo. in .c. pastoralis.præalle.&.xvj. q.ij.c.visis.nec per generalem donationem videtur data potestas donatario:vt possit fruct⁹ ĩ proprios vsus cõuertere:vt no.dicit Inno.in.c.pastoralis.de priuile.Et intellige quòd episcopus hanc concessionem faciat cùm consensu sui capituli & ex causa : vt in d.c.pastoralis. facit clemen.ij.de re. eccle. non alie. nec iste text. probat quòd episcopus possit ecclesiam in totum alteri concedere:imo probat oppositum secundùm Ioan.andrę.hîc. & bene: cùm papa non fuerit motus ex illa donatione, sed ex sententia. Et in hoc plus potest sententia quàm donatio episcopi. Et ad hunc effectum allegat notanter hunc text.Ioan. and. in.d.c.cùm venerabilis.de censi.dicens quòd ex sententia potest ecclesia pleno iure alteri esse subiecta, & non sic ex donatione epi. Ratio.

quia

quia pro ſententia præſumitur quod ex aliqua iuſta cauſa fuerit lata vt hic in fine. ſed epiſcopus non poteſt à ſe abijcere in totum onus epiſcopale. Nam qua ratione poſſet reſpectu vnius eccleſiæ poſſet reſpectu aliarum : quod non eſt admittendum. l. legatus. ff. de officio præſi. &. c. niſi cũ pridem. de renuntia. cum
14 ſimi. quod not. ¶ † Secundo caſu : quando conceſsio fuit facta per metropolitanum dico ꝙ aut de eccleſia ſuæ dioceſis: & idem quod in epiſcopo. aut fecit cõceſsionẽ de eccleſia ſuo ſuffraganeo ſubiecta, & nõ valet cõceſsio: vt in. c. duo ſimul. de offi. ordi. &. c. paſtoralis. eo. ti. &. c. nullus. de iurepa. & hoc verũ ſecundũ gl. hîc: in verbo ſub teſtimonio. niſi de conſenſu epiſcopi hoc feciſſet. ita intelligit iſtum tex. ſed glo. fi. in. c. placuit. xvj. q. vj. requirit conſenſum oĩm epiſcoporũ ꝓuinciæ ad hoc vt dare poſsit priuilegia in dioceſi ſui ſuffraganei. alle. c. archiepiſcopus. ix. q. iij . Ego dico ꝙ in facto graui concernente ſtatũ totius prouinciæ procedit gl. in. d. c. placuit. ad hoc glo. not. ix. q. iij. in fi. ſummæ. & quod no. Inno. in. c. iij. de inſti. ſed in facto cõcernẽte præiudiciũ vnius epiſcopi duntaxat ſufficit illius conſenſus dummodo interueniant aliæ debitæ ſolennitates. vt conſenſus capituli in conceſsione eccleſiæ & ſimiles. quia tũc cõſentiendo videntur de nouo concedere. ar. c. paſtoralis. de dona. &. l. caius. ff. de pig. act. & ſic ꝓcedat iſta. gl. ar. bo. ix. q. ij. c. ij. iuncto. c. fi. & idẽ dico in patriarcha. arg. op. in. c. duo ſimul. de offic. iudi. ord. facit per locum à ſpe-
15 ciali. c. pe. de pœ. & re. &. c. j. e. ti. li. vj. iuncta glo. ¶ † In tertio mẽbro. ſ. cũ cõceſsio fit à papa: puto ꝙ in dubio idẽ dicẽdũ quod dixi in cõceſsione facta ab epiſcopo. hoc addito: quia ex quo papa cõceſsit alicui eccleſiã pleno iure, videt cõceſsiſſe omne ius epiſcopale nihil epiſcopo reſeruato: quia hoc important verba: nã (vt dicit Hoſt. in. c. quoniã. de priuile.) tũc eccleſia pertinet ad aliquẽ cũ nullũ ius epiſcopale epiſcopus ibi exercet: & facit text . iſte in ar. & quod legi. & not. in. c. conſtitutus. de reli. domi. nec puto ꝙ per hanc cõceſsionẽ à papa factã poſsit etiam donatarius conuertere fructus in ꝓprios vſus, quia cũ hæc conceſsio veniat in præiudiciũ eccleſiæ conceſſæ debet ſtrictè intelligi. ar. eorũ quæ no . Inn. in. c. cũ dilecti. de dona. & Bar. in. l. fi. ff. de conſti. prin. & Ioã. and. in. c. olim. de verb. ſign. & habebit illã poteſtatem in temporalib⁹ quam habebat epiſcopus. ſ. exigendi rationem de temporalibus : vt in. c. cum & plantare ĩ. de priuile. facit quod no Inno. in. c. cum
16 ad ſedẽ. de reſti. ſpo. &. d. c. paſtoralis. ¶ † Quarto & vltimo caſu: quando ex præſcriptione vendicat ſibi eccleſiam pleno iure ſubiectam. Aut alter puta epiſcopus eſt in poſſeſsione iuriſdictionis & tunc tantum præſcribitur quãtum poſsidetur: nec extenditur præſcriptio de caſu ad caſum: vt no. Inn. in. c. dilect⁹. de capel. mona. & Bar. in. l. j. §. ſi quis. ff. de iti. actuq; priua. facit optimè. c. cùm contingat . de deci. & hoc caſu inueſtitura in ſpiritualibus , & in tẽporalibus fidelitas non probabũt plenã ſubiectionẽ, ſed ſolùm
17 illa duo cõpeterẽt. ¶ † Aut nemo erat in poſſeſsione exercẽdi iuriſdictionem: & tunc ſi exercuerit aliquem actũ iuriſdictionalem animo acquirendi vniuerſalem iuriſdictiõem illam acquirit & debito tẽpore illã præſcribit: vt no. Inn. in. d. c. dilect⁹ . aut ſumus in dubio: vel nõ cõſtat in cuius dioceſi ſit talis eccleſia, & tũc exercitiũ aliquorũ iuriũ eſt indiciũ plenę ſubiectionis. Ad hoc text. no. in. c. j. de reli. domi. & vide quod ibi no. per Inn. & Io. an. & ſecun
18 dum hoc debet diſtingui hæc gl. Inn. ¶ † Opp. ꝙ quis non poſsit per alium ſe ſubſcribere: ſed hoc debet manu propria facere: vt in. l. hac conſultiſsima. C. de teſta. Sol. gl. in ver. ſua vice. dicit illud procedere quãdo quis ſcit ſcribere, aliâs per alium poteſt ſe ſubſcribere & videtur hanc diſtinctionem probare tex. in. d. l. hac cõ
19 ſultiſsima. & hoc no. ¶ † Op. contra tex. in eo ꝙ dicit non eſſe innitendum inſtrumento donationis nec alijs priuilegijs & confirmationibus quæ emanarunt à romanis pontificibus &c. Nam primò videtur ꝙ donatio epiſcopi debuit valere ſaltem quo ad iura quæ concedere potuit: vt in. c . paſtoralis. de dona . & idem fortius videtur dicendum in alijs priuilegijs & confirmationibus quæ emanarunt à romanis pontificibus: vt in. c. conſtitutus. de reli. do. Sol. dicit glo. in verſi. donationis . ꝙ donatio epiſcopi corruit. quia non interuenit debita ſolennitas puta capituli conſenſus. d. c. paſtoralis. &. xij. q. ij. c. ſine exceptione. Alia verò priuilegia non valerent etiam confirmatoria, tanquã fundata ſuper

a ¶ In ꝓpriuilegijs confirmatorijs requiritur ſubſcriptio. ſecus in confirmationibus : & hoc dictum perpetuo tene menti pro limitatione eorum quæ ſcribit domin. Anto. poſt Ioan. and. in. c. qua fronte. in vlti. col. de app. et vide quòd de hoc plenius ſcribit dom. Bar. de bel. in. c. no uit. in. vj. q. princip. de his quæ fiunt à ꝓlatis.

b ¶ An & quando valeat ſententia lata ſuper parte petitorum : & an & quando ſuper ea parte de qua nihil dictum eſt cenſeatur facta abſolutio vel condemnatio , & quando ſententia continet plura capitula quando poſsit ſuper vno valere & ſuper alio non vide plenè ꝑ Bart. in. l. ij. C. de re iudi. & vide gloſſ. in c . cum tempore. de arbi. & quãdo reus poſt lit . conteſt. perdit partẽ feudi petiti an debeat fieri condemnatio ſuper toto: an verò ſuper parte quæ remanſit vide per Barto. & Imo. in. l. ſi conſtãte. §. fin . ff. ſolut . matrimo. & de. q. hîc poſita per. d. Anto . vide latè per Petr. de anch. in regula ea quæ. libr. vj. ſuper gloſ. circa fin . & vide quod de hoc latè ſcribit Baldus in ſua marg . Innoc . in ver . ſententia. q. xxxiij. Item ſi actor in libello petijt. cl . & probat d. c. an ſaltem pro eo debeat ferri ſententia in. c. vide per Bald. in. l. ſcire debemus. in fi . princip . ff . de verborum obligat. & ibi Barto . & Angel. ponunt quid econtra ſi actor in libello petijt. c. & probantur ſolùm . l . an actor debeat obtinere in illis , l. de qua quæſtione vi-

inſtrumento donationis quod erat nullum. Et dic clarius quòd priuilegia ſummorum pontificum non concedebant ſimpliciter eccleſiam pleno iure: ſed referebant ſe ad primam conceſsionem. erant enim omnia quaſi confirmatoria in forma communi: vt puta ſicut epiſcopus iuſtè conſeſsit: ita concedimus & confirmamus: cùm enim non valet prima conceſsio ita nec priuilegia ſuper illa fundata. Et vide ad idem bo . text . & quod ibi dixi in capitul. inter dilectos . de
20 fide inſtrument . ¶ † Quæ autem hoc caſu ſit differentia inter priuilegia & confirmationes dicit Innocen. quòd in priuilegijs ponuntur multa præter confirmata : ſed in confirmationibus ponitur ſola confirma-
a tio . Item in priuilegijs [a] ponitur ſubſcriptio canonicorum. in confirmationibus non hoc vltimum habet locum in conceſsione ab inferioribus à papa. dicerem tamen quòd
21 ſubſcriptio requiritur ſecundum ſubiectam materiam. ¶ † Opponitur & videtur ꝙ ſententia facit ius etiam inter alios. ff. de liberis agno. l. j. cum alijs allegatis in glo. Sol. glo. in ver. ad litigantes. quòd regulariter procedit text. fallit in caſibus de quibus in gloſſa: & dicit quod ratio fallentię eſt: quia ſententia in illis non eſt reſtringibilis ad certam perſonã. & de hoc dic latius vt not. Innocẽ. in capitu. cauſam. qui filij ſint legitimi. & Bartol. in. l.
22 ingenuum. ff. de ſtatu homi. ¶ † Quæro quid intendit litera : ibi . *veritate geſtorum ſermonibus præualente?* Solu. glo. vlti. exponit duobus modis: & quęlibet bona : vel ſecundum docto. fortè errauit ſcriptor in ſcribẽdo. priuilegia ſeu donationes , vel fortè pars aduerſa dicebat litem non fuiſſe conteſtatam coram iudice : ſed geſta contradicebant , quibus erat magis credendum. C. de re iudicata. l. geſta. & dicit Hoſtien. quòd ſi factum eſt antiquum , ſufficit producere inſtrumentum ſententiæ pro quo præſumitur : licet alia pars dicat ordinem in proceſſu non fuiſſe ſeruatum . & dicit factum antiquum ſi biennium eſt lapſum: ego remitto ad ea quæ plenè dixi in dicto capitul. quoniam
23 contra. de probat , ¶ † Extra gloſſ. quæro quia abbas hic petijt multa iura vt patet in prin. c. & papa pronunciauit duntaxat ſuper
b duobus [b], & nil dixit de reliquis petitis, nec

de per Cyn. in leg. j. in fin. C. de lit. conteſt. & per Barto. in. l. qui vas. in princip. ff. de fur. vbi alle . gloſ. in. l. j. C. ſi aduer. rem iudi. & per domin. Ant. in. c. j. in pe. col. de lit. conte. vbi omnino vide quæ ibi not. Item adde hîc Bal. in. c. inter cæteras. in vlti. q. ſ. eo. Adde ꝙ dicebat dom . meus Fran. de are. in voce legens hanc decr. quòd ſi ex verbis narratiuis ſententiæ apparet iudicem ſentire actorem in partem petitorum non habere ius ſi condemnat reum in alia parte & de alia nihil dicit: cenſetur eum in parte tacita abſoluiſſe. & pro hoc dicebat eſſe caſum ſingu. Innocen. in hoc capit. cum inter. Dicebat etiam ipſe domin. Franc, hanc decr. facere pro opin. quando ſimpliciter pronuntians ſuper parte ſummæ petitæ non videatur in alia parte abſoluere. eſt caſus in ca. j. de arbit. in. vj. quia ſi diceremus ipſum videri abſoluiſſe in alia parte : ſua ſententia eſſet contraria illi qua alius iudex cõdemnat in maiori ſumma. cuius contrarium dicit text. in. d. c. j. & pro hoc allegatur quod ſing. dicit Bald. in l. j. circa prin. C. de ſen. q̃ ſine certa quãtitate profe. vbi dicit qđ ſi iudex

condemnauit ī minori ſumma, & abſoluit in alia parte. ſol.gl. nō habet locum diſpoſitio .d. c. j. &. l.diem proferre.§.ſi plures.ff. de arbitr.Refricabat tamē in dubiū an illa doctrina Bal.ſit vera qa dicebat rñderi poſſe ad.d.c.j. quod eſt verū ꝙ in ſumma de quavn⁹ ꝓnūtiat & alter nō:iudices ſunt cōtrarñ:& ꝓ pterea ſentētia ſuper eo non valeret ſed in ſumma minori in qua oēs ꝓnūtiauerunt bene valet:q in hac opi. oēs dicūtur eſſe cōcordes: & hoc eſt qđvult tex.in.d.c. j.& ita reſponendo non eſſet ibi caſus pro illa opin. quā proximè dixi dato tamen ꝙ vera eſſet opi.illa ꝙ non videatur abſoluere in alia parte, eam limitabat prædictus do.me⁹ niſi pronuntiaſſet in vna parte petitorum per dictionem dūtaxat. vel aliam dictionem taxatiuā:quia tūc bene videtur in a alia parte abſoluiſſe:& ad hoc allegat qđ in ſimili no.Barto.in.l.j. in prin.in.j.col.ff. ſi quis ius dic .non ob.ego addo Ab. Panor.hìc in pen. co.ī ver.tertius caſus.

ANT.FRAN.

¶ An ſentētia lata ſuper parte petitorum etiā ſi ſuper alia parte non feratur illa valeat?dicas ꝙ quando petitus eſt tot⁹ fundus & probaſ tm̄ reum conuentum poſsidere partē,ꝙ valet ſentētia ſup parteprobata. ita Bar.in.l.j.in.j. col. C.ſi aduer.rē.iud. & in.l. ſi conſtāte. in.§.fi.vbi etiā per do. Alex.in.iiij.co. ff.ſo.ma.& vide.d. Anto.in.c.cùm inter.de reiu. vbi dicunt hoc eē verū etiam ſi de altera parte nihil pronuntietur , cuius tamē contrariū tenuerūt Io.de imo. abſoluendo nec condēnādo,an in alijs videatur abſoluiſſe?Inn.dicit hîc ꝙ ſic,& circa hāc materiam notabilē facit tria membra. Qn̄ꝙ em̄ petuntur multa capitula ſub generali petitione incluſa.Quādoꝙ plura capitula ſingulariter & ſpecialiter petita.Qn̄ꝙ tertiò petitur vna magna ſumma vel vna magna res. Primo caſu ſi iudex pronuntiet ſuper aliquibus ſub generali petitiōe cōtentis,in alijs intelligitur abſoluiſſe.Secundo caſu ſententiādo ſuper aliquibus nō videtur in alijs abſoluiſſe vel cōdēnaſſe,ſed poterit poſtmodum pronuntiare etiā ſeparatim.l.etiam.ff.de mino.&ĵ.eo.c.cùm.I.&.A.& ibi gl.bo.q̄ idē tenet etiā in delegato.Tertio caſu dicit ꝙ ſi iudex ꝓnūtiet ſuper parte:nō videſ in alia parte abſoluiſſe vel cōdēnaſſe.allegat.l.quidā.ff. ſi cer.pe.nō tamen exprimit an hoc caſu teneat ſnīa.Io.an.latius exorditur hîc materiā formādo ex prædictis duas quæſtiones. Prima.an ſnīa teneat per partes lata.Secunda.an in alijs videaſ iudex abſoluiſſe vel cōdēnaſſe. & refert varias legiſtarū opiniones, & more ſuo exp̄ſsè nullā eligit.dn̄s An.recitat aliquātulum confusè.Ego cōcluſiuè dicā capiendo opi.legiſtarū magis cōmunes & veriores: de quibus in.l.j.C.ſi aduer.rē iudi.aliquib⁹ additis & diſtinguo ſic.ꝙ aut fuit actum vt arbiter ſeu iudex ſuper omnibus ſimul pronuntiaret:& tunc non valet ſententia,niſi ſuper omnibus ſimul pronuntieſ.l.quid tn̄.ff.de arbi.&.c.cum dilecta.de reſcrip.Aut non fuit actū,& tunc ſi libellus cōtinebat plura capitula diuerſa,valet ſententia ſuper parte,& in alijs nō videſ abſoluiſſe nec cōdēnaſſe: quod tenuit Iac.de are .quia tot videntur petitiones[a] quot ſunt res vel capitula:& per conſequens tot ſentētiæ quot res.ar.in.l.etiā.ff .de mino.facit.c.cùm.I.& Aĵ.eo.iūcta gl.& in.c. cùm veniſſent.de inſti.&.c.cùm dilectus .& qđ ibi not.de conſue.& nimirū.Nam in pluribus capitulis pōt ſentētia pro parte valere & ꝓ parte nō : vt in.l.quædā mulier.ff.fami. herc.&.l.fi.ff.de iurepa.not.Bar.& Bal.in.d. l.j.C.ſi aduer.rē iudi.facit ꝙ ī cā cōuētiōis & recōuētiōis:vt valeant ſi ſeparatim diffiniuntur.leg.& no.in.l.j.ff.quę ſen.ſine app.reſcin. & in.c.j.de mutu.pe.Ad idem quod no.Spe. in tit.de acti.& pe.§.ſequitur.ver. ſed ſi quis petit.vbi dicit quòd ſi quis in eodē libello petijt ſortem[b] & pœnam:& iudex pronuntiauit ſuper pœna tantum,valet ſententia:quia plura videntur capitula .alle.c .raynutius. de teſt.cū ſimil.ſed nō tāgit apertè an ſuper ſorte videaſ abſoluiſſe:ſed poti⁹ ſentit ꝙ nō : in eo quòd dicit quòd ſunt diuerſæ petitiones: nā vbi de pluribus diuerſis diſceptaſ & prius liquet de vno q̄ de alijs poteſt iudex prius ſuper illo pronuntiare : vt in.c.cum veniſſent. de inſtitu.& idem ſeruatur in diuerſis exceptionibus ſimul propoſitis. ¶ †Si enim per 24 confeſsionem partis liquet de vna,poteſt iudex vt parcat laboribus & expēſis partiū illico ſuper illa pronuntiare & ſup alia ꝓcedere:vt eſt text.in.c.cū inter.de elec.& ibi hoc no.Inn.Si verò libellus cōtinet vnū caſum: & tūc ſubdiſtinguo.Aut continet vnam rē ſingularē ſeu certam ſummā. Aut continet aliquod vniuerſale vel generale. Primo caſu Inn.videtur hîc ſentire ꝙ teneat ſententia ſuper parte.& idē Spe.in ti.de ſenten. ꝓpla.§.qualiter.ver.quid ſi peto. quinimo ibi tenuit ꝙ ſuper alijs videtur facta abſolutio:ſed cōis eſt opi.vt hoc caſu nō valeat ſententia ſuper parte:p tex.in.l.in hoc iudicio.ff.fami . herc. ſenſit Inn.in.d.c.cū inter.vbi dicit ꝙ ſi peto centū nō debet iudex pronuntiare ſup quinquaginta tm̄,vel alia parte. Hāc opi. ꝙ ſentētia nō valeat tenet Iac.de are.& Bar.in.d.l. j. C.ſi aduer.rem iudi.& do.Ant.hic.& Bal.in d.l.j.reddens rationem quia ſi valeret ſententia ſuper parte nō videtur facta abſolutio ſuper reliqua parte:quia nō apparet ratio qua re debeat videri abſoluiſſe ex quo non pronuntiauit ſaltē tacitè.&ſic remaneret petitio ſup aliqualparte in cuius partis examinatione oporteret refricare in dubiū de parte ſuper qua fuit iudicatū:quia nō poſſet cognoſci de parte quin cognoſcatur de toto. in. l. vulgaris.ff.de fur.canonizata.de pœni . diſt. j.c.vulgaris.ſed hoc eſt cōtra naturam diffinitiuæ:quia ex quo ſemel eſt lata non poteſt ampli⁹ in dubiū refricari ſine remedio retractationis,cū ſententia ſit terminus diffinitinus litiū. l. terminato.C.de fruct.& lit.expē. Et per hāc rationē idē dicas quādo in petitione fuerūt plura capitula cōnexa:vt nō valeat ſentētia ſuper parte.quod voluit Iac.de are. & do. Ant.poſt eum.Item per hāc rationem aliud eſt dicendū qn̄ vna ſumma fuit in petitione:ſed certa pars petita fuit ex vna cā & reliqua ex alia:tenet enim tunc ſentētia ſuper parte:vt tenuerunt hîc quidā:vt recitat hîc Io.an.quorū opi.defendo per prędicta. Primò quia ex diuerſitate cauſę videntur diuerſa capitula.ar.in.c.abbate ſanè.de re iudi.lib. vj.&.l.ſi mater.§.&an eadē.ff.de excep.rei iu. tum quia ceſſat rō quā.s̄.dixi poſt Bal . quia ſatis poterit cognoſci de alia parte q̄ ex diuerſa cā petitur abſq; eo ꝙ refricetur in dubium de alia parte ſuper qua fuit iudicatū: quia ex diuerſis non fit illatio.l.neq; natales. C.de ꝓb.&.c.ij.de trāſla.epi.quod eſt notan dū.quod.s̄.dixi.vt nō valeat ſnīa ſuper parte vnius capituli fallit in duob⁹ caſib⁹. Primus qn̄ inſtātia eſſet ꝓ parte perēpta ita ꝙ ſequereſ abſolutio ab inſtātia iudicij:tūc em̄ ſufficit ꝓnuntiare ſuper illa parte in qua tenet iudiciū.caſus videtur in.l.ſi cōſtāte.§.fi.ff.ſolu. matri.Exēplū ſi à muliere petebatur dos & durante iudicio ſit dos pro parte publicata expirat iudiciū ſuper parte in qua ſucceſsit fiſcus qa debet cōueniri ipſe fiſc⁹ corā iudice fiſcali:& prim⁹ iudex iudicabit ſuper alia parte vt ibi:& hoc dictū tenēt Bar.& Bal.in d.l.j.& per hoc dixit ibi Bar.ꝙ ſi aliquis cōuenitur rei vendicatione ꝓ certo fundo:& repertum eſt illū poſsidere ꝓ dimidia tātū iudex eum in illa dimidia[c] condēnabit,& valebit ſententia:licet in alia dimidia nihil dicat.quia ſup illa nō tenebit iudiciū. l.fi.ff.de rei vē.cautū tn̄ puto vt iudex ſup illa dimidia abſoluat cā exp̄ſſa:qa nō reperiſ illa poſsidere.ar.s̄.de exce.c.aduerſario.&.l.ſi à te . ff. de excep.rei iudi.Secūd⁹ caſus eſt quando libell⁹[d] fuit oblat⁹ cōtra plures tūc em̄ ſi ꝓnūtiat cōtra vnū valet:nec videſ ꝓnuntiatū cōtra alios:vt.ff.de iudi.l.non idcirco . &. l. de vnoquoq;

a

b

c

d

& Ro.in.d.§.niſi. l.ſi conſtante. vbi dicūt ꝙ debet abſolui reus pro altera parte fundi de qua nō eſt probatum.& vide ad p̄dicta gl.& doct.in c.ñ.de reſcript. & Cy.& Bal.in.l.cūte.C.de probat.& gl.& Bal.in.l.fi.C. ſi ex fal.inſtr .& p Bar.& doc.in.l.diu⁹.ff.de reiu .& p Alex.in.l. titia. ff. ſolu.mat.

✠ SEBA.SAPI.

a ¶ Petitiones. Vide Bal.in.l.quædā mulier.ff.fami.herciſcun.& in.l. hoc iudicio.eo.ti.& in l.ñ.col.iñ. C .de reiudi.nunquid aūt ſi in libello petitur gen⁹ poſsit iudex iudicare ſuper ſpecie tātū?vide Bald. in.l.fi.C. de fideicom.lib.& refert Feli.in.c.licet heli. col.penu.verſi.vn decimò limita.ĵ.de ſimo.

b ¶ Quādo petitur ſors & pœna pōt pronūtiari ſuper vno ex his tantū, & an in alio videatur facta abſolutio vide etiam hîc do. Anto.in pe.co.in prin.in ver.ex his deciditur.&.dom. Fran.de are.dicebat ꝙ cū habuiſſet iſtam q̄ſtionem de facto non potuit reperire niſi hanc deciſionem Speculatoris & doctorū hîc.

c ¶ In illa dimidia. Adde tamē ꝙ petens fundi me dietatē pro indiuiſo ſi probat de medietate pro diuiſo debet ſuccumbere,vt conſuluit Fede.cō ſi.clix . vbi multa adducit.Ber. Lan.

✠ SEBA.SAPI.

d ¶ Quādo libellus. Vide Abb . in capaſtoralis.§§. qm̄. in fin.s̄.de reſcrip.

vnō quoq; ff.de re iudi.& hoc ponit Bar.in.d.l.j.Optimè facit in ar.l.vna.C.ſi plu.vna ſen.iud.ſint.ſed nō videntur duę petitiones, quia à quolibet videt petita pars:& ſic ceſſat rō nullitatis quā.s.tetigi.Tertius caſus pōt addi qn ſnīa fuit ſuper parte cū dictiōe taxatiua:vt puta petitis.,c.dixit iudex cōdēno titiū in qnquaginta tīn vel dūtaxat,tūc valet ſententia & videt ꝓnūtiare ſup toto:quia tacitè abſoluit in alijs.l.ꝑ iſtā dictionē taxatiuā.facit.c. cū eccleſia ſutrina.de eā poſ.& ꝓprie.hoc tenuit Bal . in.d.l.j.quod ſatis placet.Secundꝰ caſus ſubdiſtinctionis eſt qn libellus cōtinet vnū capitulū generale vel vniuerſale:vt puta peto iura eꝑalia,vel ſubiectionē,vel adminiſtrationē,vel rationē tutelę:& tūc ſi partes fuerūt aliquas ſpecies dūtaxat proſecutę & iudex ſuper proſecutione dūtaxat tulit ſnīam valet:nec ſup alijs videt abſoluiſſe vel condēnaſſe per tex.in.l.licet.C.de iudi.facit quod no.in.c. j. de trāſa. & quod no.Bal.aliâs Bar.in.l.terminato.C.de fru.& lit.exp.in. j. col.in fi.Aut partes generaliter fuerūt proſecutæ cōtēta in libello:& ſubdiſtingue.Aut enim genus eſt reſolubile in diuerſas & certas ſpecies:vt puta peto ſubiectionē pleno iure , vel peto iura eꝑalia:ſcitur em̄ q̄ ſunt iura eꝑalia:& tūc idem puto ac ſi fuiſſent ſingulariter petita,& ſic idē dicendū ac ſi fuiſſent plura capitula: vt ſic teneat ſnīa ſuper expreſsis in ſentētia,& in alijs non videatur iudex abſoluere nec condemnare:& hāc partem hîc tenet do. Ant.licet Inno.aliud ſenſerit faciēdo diuerſitatem an plura capitula contineant in gn̄ali petitione,an ſingulariter petant:ſed hæc ſua differētia iure nō probat.vt dicit Hoſt.& bene.& ideo oportet hîc dicere quòd papa exꝑſsè abſoluit in alijs:vt dixit hîc Pet. & Abb.licet tex.hoc nō dicat.probo ratione.Aut em̄ iudicat vnicū capitulū:& tūc nō deberet tenere ſnīa ſuper parte :vt in.d.l.in hoc iudicio.Aut iudicant diuerſa capitula habito reſpectu ad cō prehēſa:& tūc debet tenere ſnīa:& in alijs non videt ꝓnūtiatū.vt ipſemet Inn.voluit in pluribus caſibus.Sed hoc vltimū eſt potius tenendū vt res potius valeat.de verb.ſig.c.abbate ſanè. &.l.quoties.ff.de verb.obl.& qa id qđ tacitè ineſt habet pro expreſſo.l. cū quid.ff.ſi cer.pe.Aut genus deductū in libello nō eſt reſolubile,vel ſaltē nō recipit determinationē iuris à iure:& tūc valet ſententia ſup parte:qa tūc videt pronūtiatū ſup toto.& iſte eſt caſus. in.l.j.C.ſi aduer.rē iudi.ſecundū intellectū quē approbat ibi Bar. & multi alij.exemplū.ꝓeto mihi reddi rationē adminiſtrationis frumēti agēdo actiōe tutelæ:& reliqua peto mihi reſtitui.Iudex mādat mihi.v.reſtitui,cùm in veritate deberent decē:tūc em̄ valet ſnīa:qa in dubio videt iudicaſſe ſup oīb⁹ debitis ,cùm oīa illa verba generalia in petitione cōtēta nō recipiāt certā determinationē à iure:& ſic nō pōt dici ꝙ iudicauerit ſuper parte : hæc oīa procedūt quando iudex ſuper parte iudicat,vel tacitè ſuper toto modo p̄dicto.¶ Sed quæro:quid ſi pronuntiauit ſuper toto.ſed defectus annullatiuus cōcernit partē dūtaxat nunquid poſsit ſententia valere pro parte?Sol.dic poſt Bal.in.d.l.j.quòd aut ſunt diuerſa capitula,& poteſt valere ſnīa ſuper parte petitorum ,& ſuper alijs vbi reperitur defectus eſt nulla:vt.l.quædā mulier.ff.fami.hercīſ.& in.l.fin.ff.de iurepa.facit.l.etiam.ff.de mino. vbi contra partem poteſt peti in int̄e.reſti.facit quod de inſtrumento cō tinēte aliquam falſitatem no.Inno.in.c.fraternitatis.de hær.Aut eſt vnicum capitulum.exemplum petis decem iudex condēnauit in.v.ex ſcripti recitatione : in alijs verò.v.condēnauit viua voce ſine ſcriptura,& tunc ſententia non tenet:quia non habet ſua ſubſtantialia.cùm enim vnica ſit ſententia,non poteſt pro parte valere,& pro parte non.argu.in.c.cùm ſuper.de offic.deleg.& in.d.l. etiam.¶ †Idem ſi iudex habens facultatē cognoſcendi vſq; ad.x. tīn cōdēnauit in.xv.nō em̄ valet ſentētia in.x. qa(vt dixi)cùm vnica ſit,nō pōt valere pro parte:& pro parte nō.Et ꝑ hoc allego gl. no.in.l.fi.ff.de iuriſ.om.iud.Cōtrariū ſenſit gl.in.l.ij.C .de re iud. ſed Bart.in.d.l.fi.concordat modo prædicto diſtinguendo inter plura capitula & vnū capitulū qn̄ aūt petit certa ſumma excedēs iuriſdictionē iudicis in nihilū videt ad iuriſdictionē iudicis ptinere:qa in iuriſdictione iudicis fundāda inſpicitur quid petit:vt.l.ſi idem cū eodē.&.l.cum quædam puella.eo.titu.Et hoc ſingulariter notabis:quia nemo ita latè & clarè iſtam materiam tangit.

5

SVMMARIVM.

1 *Sententia nihil iniquitatis continens venit in cauſa appellat.confirmanda,licet ſit lata contra illum pro quo in actis extitit probatum.*

2 *A ſententia lata à iudice partium conſenſu electo:vel cuius iuriſdictio fuit prorogata per partes poteſt appellari:licet de iudice prorogato recipiat limitationes.*

Dicta teſtium an poſsint reprobari per illum qui ipſos produxit?

3 *A ſententia epiſcopi lata inter laicos non poteſt appellari ſed inter clericos ſic.*

4 *A ſententia lata ſecundū conſilium ſapientis conſenſu partium aſsumpti poteſt appellari .*

5 *Sententia à qua fuit appellatum:non per hoc præſumitur iniuſta: contrarium ſentit infra nume.8.*

6 *Pro ſententia iudicis electi ab vtraque parte magis creditur quàm electi ab vna parte. Nā duorum conſenſus efficacior eſt quàm vnius.*

7 *Præter legem vel contra legem an idem ſit?*

9 *Teſtium variatio vel vacillatio debet in actis deſcribi tempore depoſitionis & non poſtea; ad effectum.de quo hic.*

10 *Iudex cui eſt data certa forma in pronuntiando, ſi illam excedat reddit actum nullum.*

Arbitri in quos eſt compromiſsum vt pronuntient de iure tantum:ſi iniuſtè pronunciauerint reddunt laudum nullum.

11 *In cauſa appellationis cui incumbit onus probandi.*

Iudex ad quem poteſt ſe informare ex actis factis in prima inſtantia ſi in iudicio appellationis nil adducatur.

¶ CAP. XIIII.

CAuſam. Sufficit ad confirmationē ſententiæ nihil continentis iniquum ꝙ cōtra ipſam aliquid non probetur:ita communiter ſummat:ſed hæc ſummatio iudicio meo non euacuat totam ſententiam literæ:nec cō tinet ſeu decidit aliquod factum dubitabile: ideo aliter ſummo ſic. ¶ †Sententia contra 1
actorem lata nihil iniqui continens venit in cauſa appellationis confirmanda,licet per atteſtationes videatur pro actore fuiſſe probatum : dummodo pro ſententia concurrant præſumptiones de quibus hîc in litera. Et ſecundum hūc intellectum eſt hîc caſus ſingularis valde.Diuiditur.quia ī prima parte ponit delegatorum proceſſum : ſententiam & appellationem.In ſecunda,ibi: *licet*. ponit allegationem appellantis , motiuum ſuum,& confirmationem ſententię.¶ Caſus literalis, Inter canonicos nouarien.ex parte vna:&.à. clericum ex altera,quæſtio vertebatur ſuper prębenda nouarien.eccleſiæ:quæ de conſenſu partium commiſsa fuit epiſcopo Laudēn. qui cognito de meritis cauſæ & ab vtraq; parte requiſitus tulit ſententiam pro canonicis nouarien. à qua dictus clericus ad ſedem apoſtolicam appellauit ; partes pro cauſa illa coram domino Papa comparuerunt , in cuius præſentia propoſitum fuit ex parte ipſius clerici quòd epiſcopus contra formam mandati ſententiam promulgauit,ſicut per atteſtationes nitebatur probare:papa auditis rationib⁹ partium conſi-

Bal.in auſ.ſi omnes.ad fi.ver. vltimò quæro.C.ſi minor ſe ab hære. abſti.& Bar.in.l. ſtipulationū aliæ.§. fin.ff.de verb.obl: Are.in.l.iij.§. vbi duo.co.iij.ff.de dureis.vbi ex hoc vult ꝙ admittatur cumulatio contra diuerſas perſonas in eodem libello quādo cumulātur plures actiōes quę ita ſe habent ꝙ ſententia abſolutoria lata ſuper vna parit exceptionem rei iudicatæ ſuper alia:qđnon admitteretur ſi ageretur contra vnam perſonam tantum.

Panormi. super tertia secundi.

a ¶ Potest appellari. Adde Ro.sing.suis.fo.j.& vide quod voluit fol.iij. incipien.vltimò dico tibi vnum.

b ¶ A sententia lata secũdũ cõsiliũ sapiẽtis de voluntate partiũ põt appellari.adde quia est vtilis &signanda decisio qđita etiã no.Bar.in.l.ex consensu ꝑ illũ tex.in prĩ.de app.Bal.in.l.nouũ.& in.l.ex illo.C.de ap.& est gl.de hoc in. c. intimasti.& ibi no.d. Ant.de bu.&Pau. in fi.j.de ap. & gl. no.in.l.fi.ff.qñ ap. sit.no.Bal.in.l.tale pactũ.§.q prouocauit.ĩ.ix.col.ff.de pac. imo fortius nedum põt appel 2
lari imò si non sit appellatum: talis sententia tñ nunc̃ trãsit ĩ rẽ iud . sed semp & qñcũq̃ po terit retractari , si consiliũ alteri⁹ ma gis periti cõtrariũ consulẽtis afferat: ita decidit in terminis singu. dom. Ant.in.c. ꝓposui a
sti.ante fi.de ꝓba. seqr̃ simpliciter Ludo.ro.cõsil. ccxxviij.inc.pro plena discutione ad fin. idẽ in.l.cũ quidã. §.q dicit.ff.de acq. hęr .& simpliciter sequit etiã.d. Ale. ĩ.l.si ab hostib⁹. ff. sol.mat.in.iiij. col. vbi reputat hoc dictum esse singulariss imum. & do. Iaso. hæc ponens in.l . admonendi. ff.de iureiuran. in xxv.col.vbi mandat perpetuò cor- 3
di tenẽdũ,quia tota die apud nos ferũt sentẽtiæ secundum cõsi. sapiẽtis & statuta cõiter disponũt si petatur præstari debet.
ANT.FRAN.
¶ Circa ea quę hîc dicuntur de sentẽtia lata ex consi. sapiẽtis:dicas primò ꝙ iudex non tenetur causam cõmittere cõsi.sapientis etiam si partes petãt,nisi ꝑ statutum ad id arctetur,vt ꝑ Bal.in.l.ex illo.C. de app.vbi no.dicit ꝙ si cã est com- 4
missa consi.sapiẽ- b
tis de consensu vtriusq̃ partis illa põt per iudicẽ reuocari etiã inuitis partib⁹.de quo etiã ꝑ Angel.in.l. 5
ad principẽ . post Bar.ff.de ap.& vi- c
de per Phil. Fran. in.c.cùm cessante. in.vij.co.de ap. & in ca.vt debitus.in derãs,ꝙ nõ semper ad vnã speciẽ probationis iudex animi sui motum informat:& ipsa sententia nihil continebat iniquum, & eidem iudici de cõsensu partiũ ea fuerat commissa qui vt sententiã ferret post examinationem causæ ab vtraq̃ parte fuit requisitus & sententiã à prędicto latam cõfirmauit . Berna. ¶ † Nota primò & tene menti ꝙ à sententia iudicis partiũ cõsensu delegati potest appellari.concordat.l.ex consensu.ff.de app. vidẽ tur enim partes approbasse personam iudicis:nõ autẽ sententiam ferẽdam quã ignorabant.simile in teste cuius persona non reprobatur à producente.sed dictum sic:vt.iiij. q. iij.c.si testes.§.si quis testibus.not.gl.in.c.præ sentiũ.de testi.Ex quo argue ab identitate rationis ꝙ à iudice cuius iurisdictio fuit à partium consensu prorogata potest appellari. a
quod tenet Bartol.in.d.l.ex consensu. probatur per locũ à speciali.in. l. episcopale. C. de episcopa.audi.vbi statuit speciale in episcopo propter dignitatem episcopalem , vt ab eius sentẽtia lata in prorogatiõe iurisdictionis non posset appellari:quod est notãdũ . in cõtrariũ ergo est ius commune.Et per illum tex.notanter ibi dixit Bar.ꝙ in facultate appellandi à iudice prorogato inspicitur cõsue tudo & dignitas ipsius iudicis ipsorũ ꝓrogãtiũ.& ideo si à iudice prorogato nõ appellatur aliâs inter subditos:ita nec ab istis prorogantibus:& satis videtur mihi rationabile.ratio:quia per prorogationẽ non alteratur prima iurisdictio:sed extenditur ad ipsos prorogãtes secũdũ suas qualitates.facit quod no.gl. in. l.ĩter cõueniẽtes.ff.ad munici. ¶ † Aduerte tamen ne tu decipiaris tã tu canonista q̃ legista per illum tex.& dictũ Bart. Nam debes scire quòd à sententia episcopi bene appellatur:vt in.c.pastoralis.de offic.ordi.&.c. romana.de appella.lib.vj.j.responso.&.§.debet.sed imperator dedit in dicta.l. episcopale.priuilegium speciale episcopo in iurisdictione prorogata: qđ credo procedere dũtaxat quo ad laicos quibus potuit imperator per suum priuilegiũ pręiudicare:nõ aũt quo ad clericos:nã si de iure canonico põt ab episcopo appellari dũ cognoscit inter subditos: forti⁹ idẽ dicẽdũ cũ cognoscit inter nõ subditos ipsius iurisdictionẽ ꝓrogãdo:nec in ꝑiudiciũ clericorũ cũ derogatione iuris cano. potuit imperator priuilegiare ep̃m.vide bonũ simile quod post Inn.posui.in.c. nup . de testi.& hoc notabis. ¶ † Facit etiã iste tex.in ar.ꝙ à sentẽtia lata b secundum consilium sapientis communi partium consensu assumpti possit appellari. Adde idẽ.l.j.§.quæsitum. ff.de appel.& ibi plenè per Barto.facit quod no.in.c.si pro debilitate.ĩ.de offi.dele.& per Bar.in.l.j.§.si plures.ff.de exercit. ¶ † No. ꝙ per appellationem non suspenditur omnino præsumptio iustitiæ seu sententiæ. c vnde si productis actis non colligitur euidenter iniquitas præsumitur iudicẽ iustè fuisse motum.& reputo istum text. valde nota . in eo vt in dubio stetur sententiæ:& præsumatur 6
iudicem iustè fuisse motum. ¶ † Nota ꝙ magis præsumitur pro iustitia sententiæ quando iudex fuit deputatus partium consensu: quàm quando ad instantiam vnius partis,vel ex puro iudicis officio . nã in primo casu ꝑsumit amic⁹ vtriq̃ parti: nam par affectio omnen suspicionem pollit . l . non solum.ff. 7
de ritu nup. ¶ † Oppo.contra tex.ex quo iudex contra mandati formam processit, non debuit valere processus nec snĩa : vt in.c.cũ dilecta.de rescrip.&.l.diligenter.ff.man.Sol. gl. j . fatetur contrarium si hoc probatum fuisset sed pars nitebatur probare:nõ autem probauit.secus dicit gloss.si processisset præter formam : tunc enim teneret processus . Host.dicit hoc vltimum esse verum quando illud esset de coniunctis mandato:& sic loquuntur iura alle.in gloss. aliâs autem idem esset facere præter quod contra: de quo vide quod leg . & not . in. c. prudentiam.j.respon.de offi.deleg.& bo.text.cum glo.in.c.si cui.de elect.lib.vj.hoc teneas quod vbi certa forma est de substantia , d æquiparantur d
præter & contra : is autem qui facit vicinũ & coniunctum mandato non dicitur facere præter vel contra. ¶ Sed circa hoc quæro pro tex.declaratione in quo dicebatur istum iudicem feciss e contra formam & iniustam sententiam protulisse? Sol.dicit Inn.& communiter doct.ꝙ fortè mãdatum erat sententiari pro clerico,si probaret se per maiorem partem capituli electum:quod cùm probasset per testes viles & subornatos iudex non pro ipso sed contra pronuntiauit:& ex hoc dicebat clericus iniustè & contra formam rescripti pronuntiatum.quod est falsum.: quia licet testes fortè pro clerico testificarentur: iudex tamen qui recœpit illos cognoscens subornationem illorum vel alios defectus non fuit secutus illorum dicta.hoc enim iudicis arbitrio relinquitur. ff.de testib . l . iij. ver.tu magis.dicit tamen Innocen . ꝙ iudex qui fert sententiam debet in tali casu hoc ipsum significare iudici appella. ĩ. de testib. c.causam. Aduerte.quia Innocen.nõ præsupponit pro constanti ꝙ hîc constaret illos testes fuisse viles: vel quod iudex à quo de defectu testium significauerit iudici ad quem. Nec etiam tex.hoc patitur:nam tunc clarum esset ꝙ sententia non fuisset tractanda:imo tex.præsupponit ꝙ ꝓbatio facta per istum actorem prima fronte esset valida : sed quia iudex non semper ad vnam probatiõis speciem inclinatur , ergo &c . Et hoc apertius vult hic domi . Anto . dicens quòd si constaret quod testes essent viles,vel iudex hoc significasset iudici ad quem,hoc esset expeditum:vbi verò aliud non apparet : & sic sumus in dubio,ex quo alia acta apparent legitimè facta,& ex se sententia non habet apparentem iniquitatẽ:quia licet appareat probatum:iudex nõ arctatur applicare præcisè animum ad vnã speciem probationis ex hoc enim

xxxvj.col.eo.ti.& per Pau.de cas.in cõsi.lxxxv.& vide Bal.in.l.j. C. de rela.vbi dixit quòd qñ causa cõmittitur cõsilio sapiẽtis virtute statuti talis cõmissio nõ debet fieri nisi datis confidentib⁹ ꝑ vtrãq̃ partẽ. & vide etiã Feli.in.c.intimasti.de ap.& adde ꝙ petito consilio sapiẽtis nõ põt iudex recipere nouas probationes donec causa est in manibus consulto ris.vt voluit Bar. in.d.l.ex illo.C.de ap.& adde ꝙ peti to consilio & non expectato sententia est nulla, secundum Bal.in.d.l.ex illo.& Bar.ĩ.l.j.C. de relatio. & vide Bald.in addi.Spe. in tit.de executione sentẽtiæ.in ver, sed pone.el.ij.& plenè per Alexã. in consi.li . in.iiij. parte.consil.& de materia huiusmodi sententiæ latæ ex consilio sapientis vide per Ioan. an.in.c.non est.de consue.libro.vj.in nouel. et per do. Alexã.plenè post Bar.&doc.in.l.j.§. fi plures.ff.de exerci.act.

✣ SEBA.SAPI, c
¶ Seu sentẽtię. Vide Feli .in ca . qm̃ contra falsam.col, xij.ver.secũda cõclusio.ĩ.de proba, vbi post Abb.concludit ꝙ pendente appellatione ꝑ sumitur pro rectitudine snĩæ non aũt pro processu.

✣ SEBA.SAPI, d
¶ De substãtia.Vide Abb.in.c.prudentiam.in prin.ĩ ij.co.ĩ.de offic. dele.& ĩ.ĩc. super qõ num.§.verũ.col.j. eo.ti.& Car.in cle. j.in prin.ĩ.vj.q. de sup.negl.pręla.Feli.in. c. cũ dilecta. col.x. ver. amplia primò.ĩ.de rescri.

enim nõ retractetur ſentẽtia:quia acta nõ cõcludũt apertam iniuſtitiam:quod dixi notandum.Hæc dicta iamdudum mihi non placuerũt.primò propter abſurditatẽ quę ſequeretur:poſſet eñ iudex ſecũdum prædicta de facili eludere probantẽ pronũtiãdo ſnĩam cõtra eũ,nec hoc grauamẽ poſſet releuari per iudicẽ appellationis:quia præſumeretur ex aliqua cã iudicẽ fuiſſe motum ad pronuntiãdũ cõtra ꝓbationẽ.Item hæc dicta ſunt expreſſè cõtra no.per Cõpo.in.c.bonæ j̃.de ele.cui⁹ dicta recitat & ſequitur . Io.
8 and.in.c.in prę ſentia.de renun.¶ †Nã(vt ibi no.)pendẽte appellatione nõ prę ſumit pro proceſſu vel iuſtitia ſentẽtiæ: & ſufficit ad retractandã ſentẽtiã probare corã iudice ad quẽ aliquid fuiſſe probatũ in inſtantia principali,propter quod moueri debet iudex ad pronuntiandum pro actore.facit quod le.& no.in. c.cùm
9 ad ſedem.de reſtitu . ſpolia . ¶ †Præterea hæc videntur contra notat.per eundem Innocen.in capitul.quoniam. de probat . vbi
a dicit quòd ſi iudex[a] qui recipit teſtes perpendit teſtes variare vel vacillare debet facere hoc in actis deſcribi : quia licet iſte poſſet ferre iuſtam ſententiam:iudex tamen ad quem ſententiabit ſecundum atteſtationes:& addit ꝙ hoc poteſt facere in actis deſcribi tẽpore depoſitionis teſtium & non poſtea..Itẽ cõtra iſtã lectu.communẽ allego tex.quaſi apertum in.c.cum bertoldus. in fi j̃.eo.vbi papa reuocat ſententiã:quia iudex pronuntiauit partẽ defeciſſe in probatione:cũ tñ cõſtaret ꝑ atteſtationes ipſam plenè ſuã intentionẽ probaſſe.Si ergo nõ præſumit ꝙ iudex reperit defeciſſe in probatiõibus qñ expreſſè dixit nõ fuiſſe probatum: cùm tamen appareat ꝓbatũ : forti⁹ non debet præſumi quando iudex nihil dixit,& tamẽ per teſtes aliãs per partes apparet pro actore probatũ.& ex prędictis remanet dubius intellectus huius cap.Primo cogitaui poſſe dici: vt ſentit gloſſ.j.in fi.ꝙ actor hîc nitebatur probare:vt dicitur in tex.nõ tamen probauit : ideo ſatis fuit ad confirmationem ſententiæ ꝙ nihil continebat iniquũ: ſed profectò hoc ſtare non poteſt:quia papa ad confirmationem ſententiæ nõ fundaſſet ſe ſuper allegationibus poſitis in tex. maximè ſuper illa quòd iudicis animus non ſemper ad vnam probationis ſpeciem &c.Illa enim allegatio præſupponit aliquam ꝓbationis ſpeciem prima fronte validã in actis patuiſſe:ideo dico poſſe dari nouũ intellectum ad iſtum tex.ſecundum quẽ oẽs allegationes quas papa ad confirmationem ſententiæ adducit aliquid operantur : videlicet ꝙ concurrentibus omnibus iſtis tribus de quibus in tex.ſ.quod ſententia nihil contineat iniquum:& quòd conſenſu communi partium cauſa fuit commiſſa , & quòd pars requiſiuit in fine iudicẽ vt ſentẽtiã ferret,p̃ſumẽdum eſt pro ſententia,licet in atteſtationib⁹ appareat fuiſſe probatũ pro actore: tũc eñ prę ſumendũ eſt ex cauſa aliqua iudicẽ fuiſſe motũ ad non ſequendũ illas ꝓbationes:& illę allegationes faciunt vt iudex prę ſumatur amicus vtriuſq; partis,& iuſtè motus : aliãs eñ difficilè & quaſi impoſsibilè erit ſaluare ſine impropriatione intellectum huius.c.nec fruſtra præſumendum eſt papam hîc ponderaſſe illa tria.licet gloſſ.ſi.hîc innuat ꝙ duo ex illis hîc nil faciant ad confirmationem ſententiæ.quod non eſt præſumendum.ar.c.ſi romanum.xix.diſt.&.c.ſi papa.de priui.lib.vj.&.l.ſi quando.C.de inofſi,teſt.Hoſti.tamen.hîc ponit aliquos effectus extrinſecos illorũ verborum,dicens ꝙ per partium conſenſum præſumitur amic⁹, & per conſequens præſumitur non grauaſſe.¶ Id no.quod dicit de requiſitione poteſt valere,ſi forma reſpiciens fauorem partiũ tantum fuiſſet violata:videtur enim tunc pars conſentire:ſed certè hoc vltimum non congruit allegationi quam papa fecit,quòd
10 iudicis animus &c.dictum tamen Hoſt.in ſe eſt verum . ¶ † Et aduerte quia in eo quòd Innocen.ſentit ꝙ ſi mandatur ſententiari ſub conditione concernente merita cauſæ,videtur data noua forma procedendi:ita ꝙ ex trangreſsione ꝓceſſus iudicatur nullus:& facit ad hoc vnum ſingulare dictum Bar.in.l.diem proferre.§.ſtari.ff.de arbi.vbi dicit ꝙ ſi fuit compromiſſum in arbitrũ vt pronuntiet de iure tãtum:non valet ſententia ex defectu formæ ſi iniuſtè pronuntiat.Sed contra Innocẽ . facit quod ipſemet no.in.c.prudentiam.de offi.dele. vbi dicit ꝙ ſi papa committit cauſam iudici vt cõdẽnet reum:ſi actor probauerit illum ſibi eſſe obligatum:non datur ex hoc noua forma mandati:adeo quòd ſi actore probante reum abſoluit , tenet nihilo minus ſententia: quia potius illa verba ſapiunt inſtructiõem iudicis quàm nouę formę appoſitionem: & ad dictum Bar.an ſit verum vide quod dixi in.c.cùm dilecta.de reſcri.& in.c. quintaual-
11 lis.de iureiur.¶ †Vltimo hîc quæritur cui incumbat onus probandi in appellatiõis cauſa.Glo.ij.hoc tangit,ſed non eſt materia noſtra:dic vt plenè no.per Cal. & alios in.c.qm̃ contra.de probã.& ibi dixi per Io.an.& alios in.c.in præſentia.de renun.Illud autem certum eſt ꝙ ſi nil in iudicio appellationis præter atteſtationes in prima cauſa factas producitur,iudex ad quem ex illis & alijs prę ſumptionibus motum animi ſui informabit circa ſententiæ prolationem:vt hic & in.c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad appellandũ quando currat & quando non.34.*
Tempus quadrimeſtre quod datur condemnatis in actione perſonali ad ſoluendum , poteſt per iudicem abbreuiari cum cauſa.8.aliãs lex ſuppleret ſi iudex abbreuiaret. 14.
Ab executione ſententiæ an & quando appelletur.10.24.
2 *Reus poteſt condemnari ſub conditione ſi ſe non purgauerit:quando pro actore reperiuntur aliquæ præſumptiones:& an talis ſentẽtia ſit interlocutoria vel non.12.*
Geſta contra legem quando valeant?
3 *Tempus datum ad appellandum currit de momento ad momẽtum,ſi poteſt haberi copia iudicis à quo & iudicis ad quem.*
4 *Appellari poteſt coram honeſtis perſonis : ſi non poteſt haberi copia iudicis à quo.*
5 *Executio ſentẽtiæ facta intra tẽpora data ad appellandum retractatur tã in cauſa ciuili quàm in criminali.*
6 *Non appellans cẽſetur acquieſcere ſententiæ,& ipſam approbare.*
7 *Ex ſentẽtia iniuſta à qua non extitit appellatum non oritur naturalis obligatio.*
9 *Renuntiare cẽſetur iuri ſuo qui ſponte breuiorem dilationem recepit quàm à iure diſponatur. 15.*
11 *In appellationibus tã ab interlocutoria quàm à diffinitiua.an ſit neceſse cauſam exprimere?*
13 *Condemnatus petens inducias ad ſoluendum vel alium terminum ad parendum ſententiæ an cẽſeatur ſententiam approbaſſe & appellationi renuntiaſſe?*
16 *Pars ſi non appellauerit à datione termini nimis breuis:an ſibi præiudicet?*
17 *Dilationes poſsunt & debẽt abbreuiari cum cauſæ cognitione.*
18 *Appellans an appellatus habeat probare iuſtitiam vel iniuſtitiam cauſæ.*
19 *Tẽpus quadrimeſtre licet non poſsit iudex ſine cauſa arctare:poteſt tamen illud prorogare ,licet à tali prorogatione poſsit appellari.*
20 *Terminus datus ad ſoluendum: vel ad aliud faciendum per quem iudicem poteſt prorogari?*
21 *Tempus quadrimeſtre quod datur condemnatis ad ſoluendum datur etiam confeſsis.*
22 *Condemnati qui habẽt dilationem ad ſoluẽdũ debẽt pẽdente tali dilatiõe cauere de ſoluẽdo adueniente termino:niſi poſsideant immobilia.*
23 *Moratoria facta alicui vt intra tantum tempus*

SEBA.SAPI.
a ¶ Quòd iudex.hoc dictum adducit Bar.in.l.iñ.in prĩ. ff.de teſti.& Bal.in l.qui falſa vel varia.in apoſtillis.ff. eo.et idem Bal . in l.nullum.circa prĩ. ver.ſed quæro.C. eodem titulo . de teſtib.

molestetur habet inclusam conditionē si interim caueat de soluendo in termino: nisi ille qui obtinuit possideat immobilia.

25 *Appellatur à iudice non admittente legitimas exceptiones.*

26 *Executio sentētiæ non fit appellatione pendente.*

27 *Executio sententiæ si fiat ordine nō seruato, puta quia primò incœpit ab immobilibus quàm à mobilibus, potest à tali executione appellari.*

Quo excedatur modus in exequēdo? 24. & sequē.

28 *Ab iniusta executiōe sentētiæ, ad quē appellabit.*

29 *Executio sententiæ est mixti imperij: & regulariter non delegatur.*

30 *In appellatione ab executione est inferēda causa specialiter, non in genere. 32. 33.*

In appellatiōe ab interlocutoria est exprimēda cā.

31 *An per appellationem ab executione suspendatur executio in totum.*

34 *Delegatus ad causam decidendam intra certum tempus, post illud tempus non potest absoluere, si reum intra dictum tempus excommunicauit propter contumaciam.*

35 *Excommunicatus an possit impetrare rescriptum super nullitate sententiæ à qua non appellauit tacito de excommunicatione?*

Excommunicatus contra executorem sententiæ potest legitimas exceptiones opponere, vt euitet grauamen iuris vel facti

¶ CAP. XV.

QVod ad consul-
tationē. Sentētia p lapsum .x. dierū trāsit in rē iudi. si prius nō fuerit appellatū, & quadrimestre tps qđ dat cōdēnatis in psonali ad soluendū pōt ex cā per iudicē arctari. Sic cōiter sūmat, q̄ sūmatio iudicio meo nil noui decidit: & iō vt tex. iste aliud noui afferat euacuā do medullā. c. summo fic. ¶ † Si snīa p̄cipit aliquid fieri ad certū terminū, tēp⁹ decēdij ad appellādū currit à tpe snīæ: nō aūt à die finiti termini hoc primò. Quadrimestre tps qđ à lege datur cōdēnatis in psonali. pōt à iudice ex cā arctari: & sponte terminū arctatū recipiēs nō pōt post decēdiū appellare: licet non cōstet iudicē ex cā terminū abbreuiasse. hoc secūdò. ab executione snīę nō appellatur nisi in executiōe mod⁹ excedat. hoc tertiò. Diuiditur principaliter in duas partes. secunda ibi: *taliter*. Et scias q̄ casus literalis ponitur multis modis: q̄a litera nimis succinctè factū narrat. Ponā aūt quatuor modos prīcipales: ¶ Primo em̄ intelligit q̄ ponat duas sententias sese minimè cōtingentes, quarū fuit vna sup purgatiōis indictiōe. altera fuit cōdēnatoria pecuniaria: & hūc intellectū gl. j. quā vide: ponit etiā Inn. & vsq; ad ver. *sed nec*. ponit prima: abinde vsq; ad finē ponit secunda. ¶ Secūd⁹ principalis intellect⁹ est vt tex. ponat duas snīas se tn̄ cōtingētes, ita q̄ vna pēdeat ab alia vt puta iudex p̄cedēs cōtra clericū recipit p̄bationes super delicto quo plenè nō p̄bato indixit isti purgationē vt intra xx. dies se purgaret: aliās priuabit eū bn̄ficio suo: & hūc intellectum sensit Inn. ¶ Tertius intellect⁹ est q̄ vnica fuit hīc lata snīa in ciuili: quia p̄sumptione faciente pro actore iudex cōdēnauit reū puta ad centum soluenda intra x. dies. nisi intra illud tēpus reus purgaret innocentiā suā. s. iurando se nō teneri, iuxta. c. fi. de iureiur. & hūc intellectū posuit Guil. ¶ Quartū intellectū posuit Host. intelligendo q̄ vnica fuerit snīa sed lata fuit in crimine, & ponit casum in cōdēnato de furto nō manifesto ad duplū soluendum nisi intra. xx. dies se purgaret. q terminū recipiens & ad diē p̄fixū veniēs appellabat: q̄rebat secūdū eū de tribus: primò an valeret appellatio rndet q̄ nō: secūdò an posit cōqueri q̄ nō habuerit quadrimestre: & rndet etiā q̄ nō: tertiò an posit ab executore appellari: & rndet q̄ nō: nisi modum excedat, & q̄libet istorum intellectuū sustētabilis est & ad literā applicabilis præter secūdū intellectū Inn. dū posuit exēplū vt nisi se purget priuabit eū beneficio suo: nā iudicio meo licet talis sentētia ferri possit, nō tn̄ est iste intellectus applicabilis ad tex. licet in ver. *sed nec* Inn. hīc dicat posse dici q̄ sicut in personalib⁹ sic & fortè in priuatiōe eccleſię nisi se purgaret necessariū est tps quadrimestre. Refert tn̄ alios tenere contrariū. & remittit ad no. in. c. cōquerēte. de offi. dele. sed mihi (vt dixi) dictū Inn. nō placet. ideo sequor cōtrariā opi. Moueor quia secūdū modū agēdi deficiēs in purgatiōe puniēd⁹ est. vt no. in. c. accedēs. de accu. vnde vt iustificet hęc lectu. oportet p̄supponere q̄ hic agebat de crimine exposcente priuationē bn̄ficij: quia deficiēs in purgatiōe habet p̄ cōuicto: vt in. c. de hoc. &. c. insinuatū. de simo. Si ergo iste post lapsum terminū habeat p̄ priuato, vel deberet priuari, nō debet iudex pati criminosum detinere beneficiū maximè sine tit. Itē quia habito respectu ad beneficium sententia pōt dici lata in reali: ideo purificata ea debet illico executioni mādari. l. vna. C. de rei vxo. actio. &. ij. q. j. c. ficut. cū simil. Præterea tēpus quadrimestre dat cōdēnato ad soluēdū pecuniam propter difficultatē illā inueniēdi: vt. l. ij. C. de vsu. rei iudi. quę rō cessat in priuatiōe beneficij. ¶ Nūc venio ad notabilia, & primò no. q̄ purgatio quādoq; indicitur per sententiā. An aūt sit diffinitiua vel interlocutoria dicā j. sup gl. ij. ¶ † Secūdò no. secundū vnū intellectū q̄ præsumptione faciente pro actore pōt reus sub conditione cōdēnari, nisi per iuramentū se purgauerit. ad hoc. l. generaliter. C. de re. cred. & iureiur. Ex hoc & ex tex. nota q̄ sentētia sub conditione pōt ferri. [a] dic tamen q̄ sub cōditione extrinseca [b] ferri nō debet, lata tamē tenet. l. j. § biduū. ff. qn̄ app. sit. & ij. q. vj. c. biduū. Sed cōtra hoc facit, qa gestū cōtra legē est nullū: vt. l. nō dubiū. C. de legi. &. x. dist. c. vides. & regula q̄ cōtra ius. lib. vj. Sol. dic q̄ cōtrariū p̄cedit regulariter. Fallit qn̄ lex p̄cedit vltra sustinēdo factū cōtra legē. vt no. Dy. in regula q̄ à iure. lib. vj. sequitur Bar. in. d. § biduū. & no. hāc solutionē. vide gl. in. c. tua. de spō. duorū. † No. ibi. *à cuius prolatione*. q̄ tps. x. dierū p̄fixū ad appellādū currit à prolatione sentētię: & sic nō excludit à numero dies illa in qua fuit sentētia lata, sed tps currit de momēto ad momētū, à principio tn̄ hoc tps est vtile: sed in p̄gressu est continuū. vt probatur in. d. l. j. § dies. ff. qn̄ app. sit. vbi tex. cū gl. & in. d. c. biduū. ver. dies. ij. q. vj. si em̄ iudex à quo & ad quē facit sui copiā, tps nō currit: vt in locis præall. consuluit tamen ibi Bar. vt pars hic p̄testetur [c] & appellet corā publicis psonis. & p̄ hoc videtur tex. in. c. pastoralis. § p̄terea. de offi. or. &. c. fi. de app. & dic. vt ibi. ¶ † Not. q̄ tēpus istud decēdij currit à tpe latę sentētię: nō aūt à tpe finiti termini p̄fixi ad aliquid faciendū: & est rō: qa incōtinēti cū sentētia fertur pars cōdēnata grauata est Nā videmus idē esse cū sentētia fertur sub cōditione. d. c. biduū. forti⁹ ergo idē dicēdū cū sentētia purè ferat, licet p̄figat termin⁹ ad executionē act⁹. ¶ † No. q̄ snīa añ lapsum. x. dierū nō habet authoritatē rei iudi. si ergo antemādat executioni, debet talis executio reuocari. de quo vide bo. tex. cū gl. in. c. nō solū. de ap. li. vj. Et cū iste tex. loquat indistinctè dicā hoc p̄cedere tā in ciuili q̄ in criminali. facit qđ no. Bar. in. l. q vltio supplicio. ff. de pœ. & qđ dixi. s. e. c. cōsanguinei. ¶ † Not. ibi. *per interpretationē iuris &c.* q̄ snīa trāsit ī rē iud. ex interptato & p̄sumpto acqescere parti. Nā pars nō appellādo videt acqescere snīę: & in hoc tene mēti istū tex. Et alibi tex not. dicit q̄ nō appellās cōfirmat snīam. [d] vt in. l. fi. C. de sen. q̄ fine cer. q̄ti. p̄fe. & l. ab eo. C. qūo & qn̄ iudex. dicit q̄ nō app. p̄stat assensum sentētiæ. ¶ † Et hęc faciunt ad. q. an ex snīa cōdēnatoria iniusta oriat obligatio naturalis. & vr̄ q̄ sic: qa nō appellādo [e] pars cōsentit: & ex cō sensu orit naturalis obligatio. l. j. ff. de pac. &. c. j. e. ti. Hāc. qa formatur Bar. in. d. l. ab eo. & refert varias opi. Quidā em̄ tenuerunt q̄ sic. Iaco.

a ¶ Potest ferri. Ade Alex. cōs. lxxiij. in. iij. li. Pau. de ca. cō. cccxv. ī prio impressis. Ful. consil. cxliij.

ZACHARI.

b ¶ Sub conditione extrinseca. Adde an sub intrinseca conditione possit ferri. vide Lanfrā. de ori. in. l. admonēdi. col. vij. post secundū no. & ibi in apostil. Cels. fl. de iureiuran.

c ¶ Protestetur. Ade q̄ voluit Ant. de bu. cōsi. xxviij. & Lapū alle. xxxix.

d ¶ Cōfirmat sentētiā. Adde Alex. cō si. cxxxv. ij. li.

SEBASAPI.

e ¶ Non appellādo. Vide Bal. in. l. ex hoc iure. co. pe. ff. de iust. & iu. & Bal. in. l. eos. §. ne temerè. ī fi. C. de ap. Bar. & Modern. in. l. iulianus verū debito rem. colū. xj. ff. de cond. indebi.

1

2

a

b

3

c

4

5

6

d

7

e

fic. Iac. verò but. dixit ꝙ aut ꝙs potuit appellare: sed noluit: & orit naturalis vt in dictis iuribus. sed si appellat semel vel bis & succũ bit ꝙ nõ põt amplius appellare: tunc qa inuitus tacet nõ orit naturalis. Bar. tenet indistinctè ꝙ ex sentẽtia nõ oritur obligatio naturalis vera: qa sentẽtia nõ tollit obligationẽ naturalẽ: vt l. iulianus verũ debitorẽ. ff. de condi. indebi. nõ ergo inducit quia facili⁹ tollitur q̃ inducatur. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. & ad id quod iura dicunt de consensu respondet ꝙ nõ appellãs verè nõ consentit sed fictè: qa sæpe ꝙs omittit appellationẽ execrãs litẽ & timẽs vexationem iudiciorũ. Ad hoc bo. tex. in. l. item si res. in fi. ff. de alie. iud. mu. cau. fac. & hoc est indubiè p̃sumendũ. ar. in. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. sed iura vt sit litiũ finis p̃sumũt seu fingũt eõsensum ad hoc vt p̃cludat via appellãdi. & hoc sentit Inn. in. c. qa plerique. de immu. ec. facit quod no. gl. in. c. pastoralis. §. quia verò. de offic. dele. & Inn. & Io. an. in. c. sacro. de sen. exc. & hoc no. ¶ † Not. in ver. *sed nec.* ꝙ iudex põt ex cã minuere tps & dilationẽ à iure p̃fixã, an hoc ꝓcedat indistinctè? vide q̃ plenè dicã in. c. cũ sit romana. de appel. per Bar. in. l. ij. ff. de re iud. per Dy. in regula indultũ. de re. iu. lib. vj. ¶ † No. ꝙ sp̃te recipiẽs minorẽ dilationẽ q̃ à iure disponat, videt iuri suo renũtiare. facit. l. ad solutionẽ. C. de re iud. vide tex. cũ gl. in. c. vxor. xvij. q. iiij. ¶ † No. vltiò ꝙ ab executore regulariter nõ appellat. Rõ. quia nõ grauat ipse: sed si quod grauamen inest, illud fuit inflictum à iudice q̃ mandauit: executor em̃ est simplex minister. l. executorem. & l. si vt ꝓponis. C. de exec. rei iudi. iõ ab illo iudice erat appel. vt no. Inn. in. c. sæpe. de appel. sed si executor[a] excedit modũ sibi iniunctũ: tũc ab eo appellari põt: quia ipse & nõ iudex grauat. l. ab executore. ff. de appella. & hîc. ¶ Op. dicitur hîc ꝙ ipe post decendiũ nõ exprimebat causam in appellãdo: videt em̃ ꝙ etiã si cãm exp̃sisset nõ erat audiẽd⁹[b] qa snĩa trãsiuit ĩ rẽ iud. vt. s̃. e. in. c. cũ inter. Sol. gl. ij. fatet cõtrariũ. & dic ꝙ ad faciliorẽ repulsionẽ appellãtis põderabat hoc qđ nõ exprimebat cãm. ¶ † Et hinc sumpta occasiõe gl. iste ꝓsequit an sit in appel. cã exprimẽda & dic vt ĩ ea. & de appe. ab interlocutoria[c] dic vt in. c. vt debitus j̃. de appella. & plenius in cle. appellanti. e. ti. & regulariter est exprimenda cã vt ibi. Quid in interlocutoria habẽte vim diffinitiuę? dic vt no. in. d. cle. appellanti. & dicã j̃. ti. ꝓxi. ĩ. c. puenit. de appellatiõe à diffinitiua dic ꝙ nõ est necesse cãm exprimere: et si cãm exp̃sit, põt illã vl̃ aliã ꝓseq: vt. l. scio. ff. de ap. ¶ † Sed hîc q̃rit an sentẽtia p̃ quã inducit purgatio sit interlocutoria vel diffinitiua. [d]tres sunt op. ¶ Prima Inn. q videt tãdẽ tenere ꝙ sit diffinitiua. Secũda est Abb. ꝙ est interlocutoria: quia non imponit finẽ cãæ, imo absolutoria & cõdẽnatoria ferẽ cũ purgationẽ re⁹ p̃stitit, vel in ea p̃standa defecit j̃. de pur. ca. c. cũ. p. Tertia est opi. Io. an. distinguẽtis in mõ ꝓnũtiandi. Aut em̃ fertur sentẽtia nisi se purgauerit, & est diffinitiua. Aut simpliciter fuit indicta purgatio: & tunc est interlocutoria. Et per hãc distinctionem reducas ad cõcordiã has opiniones cõtrarias: & credo ꝙ hoc fuit de mẽte Inn. & Abb. dico tn̄ ꝙ si dubitatur an sit purgatio indicẽda, & iudex pronũtiauit illã nõ indicendã. hæc sentẽtia est diffinitiua, vel saltẽ habet vim diffinitiuæ cũ nõ expectet alia sententia. Ad hoc quod leg. & no. in simili in. c. significãtib⁹. de of. dele. & in auth. habita. C. ne fi. ꝓ patre. & Bar. in. l. si titia. ff. de accu. & qđ dicã. in. c. puenit. ¶ † Quęro quare litera dicit ꝙ hîc nõ erat locus nisi suscipiendę purgatiõi? Sol. gl. iij. qa petẽdo inducias (vt dicit in prin.) videtur approbasse sentẽtiã. allegat multa iura. In cõtrariũ adducit. iij. q. iij. c. induciæ. §. offeratur. vbi habet ꝙ licet re⁹ reciat inducias: nõ tn̄ p̃ hoc consentit in iudicẽ. dicit Io. an. ꝙ cõtrariũ loquit in inducijs deliberatorijs, quasi hîc loquatur de inducijs ad sentẽtię executionẽ. Sed aduerte. quia gl. ista nõ põderauit bene principiũ. c. hîc em̃ non dicitur ꝙ reus petijt inducias ad se purgãdũ, sed ꝙ terminũ sine cõtradictiõe recœpit: & differentia est maxima inter petere & recipere. Itẽ glo. ista iudicio meo loquitur cõtra tex. quia tex. p̃supponit istũ potuisse appellare infra decẽdiũ: & sic nõ renũciauit appellationi interponendæ. Nec ob. l. ad[e] solutionẽ. C. de re iud. quam gl. induxit ꝓ se quia illa loqtur cùm quis petijt terminum ad soluendum, & sic ad executionem sententiæ: quo casu meritò videtur approbare sententiam. Sed ob. iste tex. in ver. *sed nec.* vbi innuitur ꝙ sponte recipiens terminum[e] breuiorem videtur appellationi renuntiare nedum interpositæ sed etiam interponendæ. Doct. aptè nõ senserunt contrarietatẽ istam quæ oritur ex tex. sed instant dumtaxat super secunda parte. c. an recipiens breuiorem terminũ quadrimestri sit exclusus à beneficio appellandi, vel à beneficio legali super toto quadrimestri. Hosti. ponderat text. in verbo *sponte*. vnde secus secundũ eum si cõtradixit vel inuitus recœpit. quia iudicium reddi tur in inuitum. l. inter stipulantẽ. §. si stichũ. ff. de verb. obliga. quasi sentiat quòd recipiẽdo inuitus seu cũ contradictiõe nõ fecit sibi præiudiciũ. Inno. verò dicit ꝙ sp̃te præsumitur recœpisse qui p̃fixo sibi tali termino non appellat, licet cõtradicat, cũ non sufficit hoc casu cõtradictio sine appellat. Et facit quod ipse idẽ no. in. c. ad petitionẽ. de accu. Sed in prima parte. c. sup̃ verbo *recipiens*. dicit ꝙ recipiẽdo istũ terminũ ad se purgãdũ videtur appellatiõi factę renũtiasse, sed nõ faciẽdæ. Et idẽ ibi. ¶ Io. and. hîc super gl. expresse non eligit, sed dicit ex p̃dictis colligi ꝙ diuersa sunt[f] petere & recipere. Itẽ recipere sponte, vel cõtradicere tãtũ, vel etiã appellare. d. Ant. latius sic distinguit. ꝙ aut suscipitur terminus, vel sit actus tẽdẽs ad exclusionẽ iurisdictionis, & defensionẽ appellationis. & tũc nõ renũtiatur appellatiõi etiã interponẽdę. vt in. c. si à iudice. de appel. lib. vj. & vide ibi bo. gl. super hoc. vt puta cũ appellãs suscipit terminũ ad probationẽ grauaminis ad effectũ reuocãdi grauamẽ. & idẽ tenẽt do. de ro. deci. cclxxxviij. circa mediũ. Aut suscipit terminus ad executionẽ snĩæ vel grauaminis illati & tũc renũtiat appel. vt in. d. l. ad solutionẽ. Aut termin⁹ nõ cõsonat fini grauaminis: & tũc nõ videt interponẽdę appellationi renũtiare: vt no. Inn. in. c. solicitudinẽ j̃. ti. ꝓx. facit qđ no. in. c. significauerũt. de test. iõ suscipiẽdo terminũ ad deliberãdũ nõ videt quis renuntiare facultati appellãdi: vt in. d. §. offeratur. Si verò tẽpore quo suscipit termin⁹ pẽdet appellatio: tũc si terminus vel act⁹ prę supponit iurisdictionẽ à iudice inducit ipsi⁹ renũciatio: aliâs sec⁹: adducit no. in. d. c. solicitudinẽ. & Io. an. in. c. fi. de app. li. vj. sed p̃ hoc vt vides nõ soluit cõtrarietas quã. s̃. dixi ꝓcedere ex prima & secũda parte. c. iõ ꝓ cõcordia & clariori intellectu toti⁹. c. dico sic. ꝙ. c. istud (vt p̃dixi) põt intelligi ꝙ ponat duas sententias diffinitiuas. prima fuit vt ꝙs se puget j̃. xx. dies. & hũc terminũ recipit reus sine contradictiõe. vt dicit in lr̃a. An aũt p̃ hoc renũtiauerit appel. interponẽdę tex. (vt dixi) videt innuere ꝙ nõ: vt patet in ver. *taliter*. & põt iudicio meo eẽ rõ: qa suscipiẽdo ꝙs terminũ à iudice p̃fixũ, post illatũ grauamẽ nõ videt app. interponẽdę renũtiare, cũ habeat an̄ app. parere iudici. & iõ cũ nõ fecerit actũ tẽdẽtẽ ad executionẽ grauaminis, nõ renũtiat facultati appel. hoc vr̃ velle Inn. in. d. c. solicitudinẽ. Io. an. in. c. fi j̃. de appel. li. vj. Sec⁹ aũt si vult petere terminũ, vt ibi dicit Io. an. & ꝓbat in. l. ad solu. p̃al. & sic põt intelligi prima pars. c. Nõ ob. litera in eo qđ dicit ꝙ nõ erat loc⁹ nisi suscipiẽdę purgatiõi: qa litera loquitur habito respectu ad lapsũ. xx. dierũ, in quo termino includit tẽp⁹ decẽdij p̃fixum ad appellandũ. Secũda pars. c. ponit aliã sentẽtiam

SEBA. SAPI.

a ¶ Executor. Vide Feli. post Ab. in. c. pastoralis. §. præterea. s̃. de offic. de legati. vbi tangunt ad quem sit appellandum quando appellatur ab executore. vide etiã Feli. in. c. super quæstionũ. co. iiij. versi. capio glo. in verbo executorẽ, eo. titu.

b ¶ Audiendus. Ad de Roman, consilio. cccxxiij. vbi dicit ꝙ appellans in casibus prohibitis tenetur ex primere causam.

c ¶ Ab interlocutoria. Adde quæ requirat appellatio ab interlocutoria ad sui validitatem Roman. pulchrè consilio. ccccj.

d ¶ Vel diffinitiua. Adde, qđ Roma. consilio. cccl. infi. dicit quòd aduersus indictam purgationem non admittitur appellatio, nisi modus excedatur.

e ¶ An recipiendo terminum ad se purgandum vel soluendum videatur pars renuntiasse falsitati appellandi. & vide do. Anto. in. c. gratũ. in vlti. col. de offi. deleg. not. Petr. de anch. post Ioã. an. in. d. c. fin. de ap. li. vj. in pe. co. & per Im. in. l. iij. §. si qs condemnatus. ff. e. & glo. in. d. l. ad solutionem. C. de re iudi. quæ videtur sentire contrariũ eis⁹ quod dicit hîc Inno. & ibi vide Flo. et adde ꝙ illud dictum Inno. all. & sequitur Ro. in rub. ff. de arbi. in. xxiij. colum. ver. & adde ꝙ si lata sententia. de hoc vide omnino per do. de ro. in de ci. cclxxv. secũdũ ordinem meũ nouissimũ. adde Ro. consi. vij. & vide quod voluit Bald. consi. v. de appel.

f ¶ Diuersa sunt. põdera. qa hodie legendo tenuit in cœtu audientium

ꝙ non erat differẽ tia an quis ſponte recipiat dilationẽ an illã petat. & di cebat fore caſum ī d.l.abſolutionem. vbi dicitur abſolu tionem dilationẽ petentem acquie uiſſe ſententiæ ma nifeſte probatur ſicut qui ſententię quolibet mõ acqe ſcit:ecce qualiter paria ſunt petere &acqeſcere.quoli bet ergo modo pe tat ſiue petatur p̃ iudicat ſibi vt non poſsit appellare. tene mẽti:quia no ua ſunt.

Andre. Barba.

SEBA. SAPI.

a ¶ Quod iudex. De veritate vide per Alex.in.d.l.iij.§.ſi quis condemnat⁹. ff.de re iud.& per Geor.nattã in rep. clement. ſæpe: de verb.ſignifi.

b ¶ Prorogare. Ad de Alex.cõſ.xxv. ij.libr.

c ¶ L.ſi debitori. Ad de ꝙ Ro.ſingu.ſuis dicit ꝙ non habet locum in arbitrio.

d ¶ Debet ſatiſdare. Intellige ſi talis ſatiſdatio petatur à parte:aliãs ipſe nõ teneretur. gloſſ. eſt ſin.in. d.l.vniuerſa.quã ſequitur Pau.de ca.& dicit practicaſſe in ciuitate paduæ cũ multis ſimilibus quæ adducit lumen noſtri tpis do.Iaſo. ī d.l.vniuerſa. & iõ talis debitor non poſſet carcerari niſi cauerit:niſi primò de tali cautione requiraꝫ à parte & ita in facto practicauit.tene menti.Aenas falco.

in qua condemnato in actione perſonali fuit præfixus terminus quadrimeſtri breuior, & reus hũc terminum ſponte recœpit:per hanc enim ſuſceptionẽ ſpõte factã renunciauit appellationi etiã interponẽdę vt clarè innuit litera in ſecunda parte: & hoc ideo. quia ſponte terminũ breuiorẽ recœpit,& ſic non fecit vt iudicis p̃cepto obediret pẽdẽte tẽpore ad appellãdũ,ſed animo volẽti ſoluere in termino p̃fixo.vnde cõſidera ꝙ in ſecunda parte ponitur illud aduerbiũ *ſponte*, nõ aũt in prima:qđ nõ eſt ſine myſterio.Si verò intelligimus ꝙ tex.ponat vnã ſnĩam ſub cõditione latã:tũc eſt difficile reſpondere ad hanc contrarietatem, quia verbũ ſponte tunc habet qualificare de neceſsitate totã ſnĩam,& eo reſpectu quo nõ poteſt reus appellare quo ad breuitatẽ termini ita nec quo ad onus ſubeũdæ purgationis:& tũc eſt dicendũ ꝙ papa in ver. *taliter*. põderauit lapſum.x.dierũ ad faciliorẽ excluſionẽ appellare volentis,nec reſtringit ſe ad cãm cũ terminus fuit ſpõte receptus,ſed ſimpliciter reſpectu cuiuſcũq; ſententię:vnde iſte nec ante decẽdiũ potuiſſet appel.quia videt extũc ſnĩam approbaſſe:vt in fi.c.dicitur:& quælibet ſolutio põt ſuſtineri. ¶ † Sed ego reuoco in dubiũ ſecũdã partẽ.c.an pars nõ appellãdo à termino iſto breuiori quadrimeſtri videatur ſibi præiudicare.cũ tex. in.l.iiij.§.ſi q̃s cõdẽnat⁹. ff. e. dicat ꝙ ſi iudex arctat illũ terminũ lex ſuplet.Sol. gl.hîc in ver.arctari.dicit ꝙ iudex ex iuſta cã arctat hũc terminũ,& valet vt hîc. &. l.ij.ff. de re iud. Aut nulla cã aſsignata: & tunc lex ſupplet vt in.d.l.iiij. Aduerte quia gl.nõ ponderat tex.in ver. *&quæ ab initio &c.* vbi clarè innuitur ꝙ etiã ſi ſine cã iudex decurtauit terminũ ĩputãdũ eſt ſpõte illi recipiẽti. aliâs ver.ille ſuperflueret.quia vbi iuſta cã ſubeſt nõ requiritur ꝙ ſpõte faciat quia iudiciũ redit in inuitũ.l.inter ſtipulantẽ.§. ſi ſtichũ. de ver.obl.& hoc tenet Hoſti.hic qui tñ ad. q. noſtrã rñdet,ꝙ aut ſponte fecit,& ſibi p̃iudicat:aut cõtradixit:& tũc ſecus. Et hã opi.ſequitur hîc.do.Ant.Inn.dicit ꝙ requirit ꝙ appellet:aliâs nõ ſufficeret contraditio:vt. ſ. dixi. Sed certè cõtra hãc opi.Inn.videt tex.in. d.l. iiij.§.ſi quis cõdẽnat⁹.nã ſi lex ſupplet vbi fit abbreuiatio ſine cã nõ põt appellari:qa nullũ ſubeſt grauamen.Ideo videt ꝙ ſatis ſit ad habẽdũ quadrimeſtre ꝙ p̃s ſpõte terminũ non recipiat. ¶ † Et tã circa primã partẽ.c. quàm ſecundã diſtinguo vtiliter ſic.ꝙ aut cõdẽnatus petijt terminũ breuiorẽ ad ſoluẽdũ q̃ ſit terminus iuris:& tũc receſsit à termino iuris,& renunciauit tã appellationi interpoſitæ q̃ interponendæ. p hoc tex.iuncta gl.notabili in.l.ſolutionẽ.C.de re.iudi.aut cõtradixit vel ſpõte recœpit:& tũc non videtur approbare terminũ.ar.hîc in eo quod põderatur ꝙ ſpõte recœpit nec recedit à beneficio appellationis interponẽdę:vt.ſ.in.j. parte. c. quia nõ tenet in cõtinẽti appellare,cũ habeat à iure.x.dies ad appellãdum. ad hoc qđ not. Inn.in.d.c.ſolicitudinẽ.& Io.an.in.d.c.fin.de app.li.vj. ¶ † An aũt hoc caſu facit ſibi p̃iudiciũ ſi nõ appellat intra.x.dies?res eſt ſatis dubia p illã.l.iiij.§.ſi quis cõdẽnat⁹. vbi dicitur ꝙ lex ſupplet iudice ſine cauſa abbreuiante: ſed in cõtrariũ facit.c.j.de dila.vbi fuit opus appellare à termino breuiato.Inn.in.d.c.ad petitionẽ de accu.prope fi.videtur dubitaſſe.Nã in caſu quo iudex ſine iuſta cã moderat dilatiões iuris dicit ꝙ ſententia eſt nulla ſecũdũ quoſdã,vel opus eſt appellare & iuſta erit appellatio & ſic non bene firmat.Ego diſtinguerẽ ſic:ꝙ aut iudex ſine cã moderat dilationẽ iure dãdã cũ miniſterio iudicis:& tũc opus eſt appellare etiã ſi ſine cauſæ cognitiõe iudex terminũ abbreuiat:& ſic intelligat Inn.in.d.c.ad petitionẽ. & in.c. j.de dila.etiã ſi eſſet talis dilatio in qua ius diceret nõ minorẽ dãdã:vt in caſu.l.ad peremptoriũ.ff.de iud.& etiã in illa loquit Inn. in.d.c.ad petitionẽ.in iſtis enim cũ interueniat iudicis miniſterĩ ſatis patet iudicis officium,& etiã pro iudice præſumitur. Aut iudex ſine cauſa moderatur dilationẽ à iure datam ſine iudicis miniſterio:vt in quadrimeſtri,& tunc ſatis eſt contradicere,ſeu nõ ſpõte recipere:quia lex immediatè ſupplet:vt in.d.l.iiij.& hoc iudicio meo videtur de mente Bar.in vtroq; mẽbro in.d.l.iij.ff.de re iudi.in ver.itẽ quæro &c.& hoc puto ꝓcedere quãdo iudex arctauit ſine cãæ cognitione.Si aũt cã cognita licet malè fuerat arbitratus,tũc opus eſt appellatione:quia ſentẽtia tũc nõ eſt cõtra ius cõe:ſed cõtra ius litigatorũ:vt ſentit In.in.d.c.ad petitionẽ.facit.c.cũ inter.ſ.eo.& quod in ſimili no.gl.in.c.cupientes.§. ꝙ per
17 viginti. in ver.priuatos.de ele.li.vj. ¶ † Facit hęc litera ī eo quod dicit ꝙ iſtud quadrimeſtre põt arctari à ſedente in medio i.cum cauſæ cognitione:quia iudex debet ſedere ꝓ tribunali & cũ cauſę cognitione hoc facere:vt legi.& not.in.l.à procedente. c. de dila.
18 ¶ † Quis aũt habet ꝓbare in cã appellationis an appellãs ꝙ ſine iuſta cã terminũ iuris breuiauerit,an appellatus ꝙ ex cauſa fecerit?vide p̃ Inn.in.d.c.ad petitionẽ.vbi videtur ſentire ꝙ in dilationibus arbitrarijs habebit probare appellans:cũ iudex præſumat iuſtè arbitratus fuiſſe.ar.c.ad audientiã.de præſcri . In alijs verò quæ determinãtur à iure licet dentur cũ iudicis miniſterio debet appellatus ſeu iudex cũ procedit ex officio iuſtam cãm ꝓbare.qa ſine iuſta cã nõ debuit recedere à diſpoſitiõe legis.ar.d.l.ad perẽptoriũ.cũ.l.ſeq.ff.de iudi. ¶ † Et ſcias ꝙ licet iudex[a] nõ poſsit ſine
19 a cã arctare tẽp⁹ quadrimeſtre: ꝓrogare tñ põt: qa prorogatio eſt fauorabilior.ita tenet gl.in.d.l.ij.&.l.iiij.§.ſi quis. p̃all.& facit tex. in.d.§.ſi quis.quod ego intelligo quo ad hoc vt factũ iudicis valeat niſi appellet.ſed puto ꝙ appellari poterit:qa nõ debet aliam
20 partẽ ſine cã grauare. ¶ † Itẽ quia tex.in.d.l.ij.videt innuere ꝙ ex cã debet prorogare. Quęro vtrũ quiſq; iudex poſsit ex cã hũc ter
b minũ ꝓrogare?[b] dic ꝙ ordinarius hoc poterit. Item iudex deputatus ſuper executione ſentẽtiæ:quia hoc cõcernit ipſam executionẽ.Itẽ delegatus dũmõ habeat executionẽ ſnĩæ,aliâs ſecus: qa
21 eſſet imponere legẽ ſuperiori. hæc legũt.& no.in.d.l.ij. ¶ † Quæro an hoc tp̃s quadrimeſtre ſit dãdũ etiã his qui à principio cõtentur debitũ cũ tũc nõ feratur ſentẽtia:ſed fiat præceptũ de ſoluendo:iuxta no.in.c.dudũ.ij.de elec.&.ij.q.j.c.nos in quẽ q̃.&.l.j. C.de confeſ.Sol.gl.in.l.ſi debitor.ff.de iudi.ſentit ꝙ nõ:ſed datur tũc terminus.x.dierũ.Idẽ dicit gl.in §.oĩs.inſti.de ver.obli.ſed in contrariũ videt tex.apert⁹.in.l.certũ.§.fi.ff.de cõfeſ.ideo dic me-
c li⁹ vt no.Bar.in.l.ſi debitori.[c] ff.de iud. ꝙ iure dãdũ eſt illud tempus.ſed ex conſuetudine inualuit vt detur illud tẽpus.x.dierũ. Ex quo infero ꝙ ceſſante conſuetudine ſeruabitur.d.l.certũ. vt deſ
22 quadrimeſtre. ¶ † Sed q̃ro iuxta prędicta de vtili.q.nunquid indiſtinctè intra quatuor menſes vel prędictos.x.dies reus nullã moleſtiã patietur? Sol.dic ꝙ poſt condẽnationem ſi vult vti illis dilationibus tenetur ſatiſdare de ſoluendo in termino.tex.allego ſingularem in.d.l.ſi debitori.Et hoc no.ibi Bar.& hæc eſt ratio: qa hoc tempus datur condẽnato miſerationis gratia.l.ſi cum militi.
d ff.de compen.ergo interim debet ſatiſdare:[d] vt in.l.vniuerſa.C.de preci. impe.offe.vbi notabiliter dicitur ꝙ ſi princeps concedat alicui reſcriptum ſuper dilatione debiti:non valet aliter niſi ca-
23 ueat de ſoluendo in termino. ¶ † Et per illũ tex.fuit aliâs conſultum ꝙ ſi datur alicui ſaluuſconductus vt intra certum terminũ non poſsit à ſuis creditoribus conueniri debet intelligi dũmodo ſatiſdet de ſoluendo per terminum: quod eſt valde notandum. Et ratio omnium prædictorum:quia poſſet iterũ fugere, quod eſſet iniquum:& ex hoc dixit Bar.in. d. l.ſi debitori . notandum ꝙ intra illud tempus quatuor menſium poſſet debitor capi &

carcerari

carcerari: nisi cauerit:vt.d.l.si debitori:vel bonis cedat:vt.l.j.C. qui bo.ce. pos.quod ego limitarē quādo debitor laboraret inopia:ita ꝙ verisimiliter timeret de fuga. [a]Nā si bona sufficiētia habet nō debet capi ꝓ debito.ad hoc gl.notabilis.in.l.iij.§. tutores. ff.de suspec.tu.quā sequit ibi Bar.ꝙa si prīò discutiūtur mobilia quā perueniat ad immobilia:& prius immobilia quā descēdatur ad nomina debitorū:vt.l.à diuo pio.§.in vēditione.ff.de re iudi. multòmagis debet hæc misericordia adhiberi circa personā: vt prius discutiant ꝓdicta quā perueniat ad personā.facit.l.sciēdum. ff.ꝙ satisda.cog.cōpellat ergo cauere captis pignoribus.si illa habet sufficiētia.ar.l.j.ff.de ven.in poss.mit.& īstit.de satisda.tuto. prope fi.Sed dictū Bar.potest procedere secundū varias locorū cōsuetudines & statuta quę pro debito indistinctè permittūt capturā.& hæc singulariter notabis:ꝙa doctores nostri hāc vtilē
24 materiā omiserunt. ¶ † Venio ad gl.vlti.& opp.cū ea cōtra tex.
b in eo ꝙ dicit ab executore nō posse appellari [b]nisi modū excedat videt enī ꝙ nullo casu ab eo appellari debeat:quia aut executor non excedit modū,& tūc clarū est quòd ab eo nō appellatur: vt hīc.&.d.l.ab executore.ff.de appel. Aut excedit modū cōmissionis,& nō est op9 appellare:quia nō tenet quod agit,propter trāsgressionē formę mandati:vt in.c.cū dilecta.de rescri.&.c.venerabili.de offi.dele.Sol.gl.multū instat,& in effectu vult ꝙ executor pōt facere quod mādat & aliqd vltra:& sic nō peruertit formā:vñ rōne illius excessus opus est appellare,& ponit multos casus in quibus executor potest grauare. ¶ Sed cōtra prędcedens dictum glo.in fin.op.de.l.diligenter.ff.man.vbi fuit mandatum alicui vt equum emeret pro.x.& emit pro pluri. Dicitur ibi quòd iste excessit fines mandati:& sic in nullo obligat mandatorem. ecce ergo ꝙ faciendo aliquid vltra mandatum videtur excedere fines mandati.glo.non soluit.Io.an.dicit ꝙ quādoꝙ mandatum est limitatum in certo,& tunc id in quo exceditur nullū est,vt in cōtrario.Quādoꝙ mādatū est limitatū in incerto.vt quòd mittatur in possessionē bonorū valentiū cētum:vel hæreditariorū, quæ possidebat testator:& quia de his dubitari pōt appellādum est:vt in superiori parte gl.& concordat suprà eo.c.cū inter.in fine.& optimè loquit.& ex his habes vnā solutionē ad cōtrarium principale supra formatū vt dicamus.ſ.quòd ab executore appellatur seu necesse est appellari:vbi pōt ꝓbabiliter excedere modū: vt in exēplo.s̄.posito.secundò dic ꝙ pōt grauare nō excedēdo fines cōmissionis:puta quia vult exequi sibi iniunctū,sed nō vult admittere exceptionem legitimam quam tenetur de iure admittere:tūc em̄ quia grauat partē & est iudex in actu executionis,est opus appellare:aliās factum suum trāsiret in rem iudi.quia face-
25 ret cōtra ius litigatorum & nō cōtra ius cōstitutionis. ¶ † Sicut opus est appellare à iudice cū legitimā exceptionē nō admittit.vt in.c.interposita.& in.c.vt debitus.de appel.Quas autē exceptiones & quādo executor teneat admittere tractāt hīc doct.intricatè.tu autē dic vt clarè dixi.in.c. decętero.s̄.eo.&vide ad materiā huius gl.quod no.gl.in.l.ab executiōe.C.quorū ap.nō reci.& in
26 l.ab executore.ff.de appella. ¶ † Tertiò dic secundū Hos.quòd licet nō sit necesse appellare qñ excedit modus.ita ꝙ actus sit nullus.tn̄ vtile est appellare vt euitet grauamē facti,ꝙa de facto posset fieri executio quā tn̄ sæpe iudex ꝓpter appellationē omittit, sicut sæpe appellat ad istū effectum à snīa nulla:vt in.c.dilectoj. ti. ꝓxi.l.carmelia.& est.l.fi.ff.de iure patro.ꝑ Bar.in.l.si exp̄ssim.
27 ff.de appel. ¶ † Itē & quartò secundū eū:licet executor velit facere quod sibi mādat,tn̄ mandatū posset esse iniquū,vel nullū: vel surreptitiū.& tūc pōt appellari.Præterea & quintò secundū Io. an.posset excedere modum si turbat ordinē executionis:ꝙ est vt prīò in mobilibus.secundò in immobilibus.tertiò in noibus fiat executio.vt.l.à diuo pio.§.in vēditione.ff.de re iud.sed Io.an.non aperit an sit hoc casu necesse appellare,quod est q̄rere an teneat executio illa ordine nō seruato,nec doc.alij tractāt hic.Bar.in.d. l.á diuo pio.dicit ꝙ factū tenet.vñ opus est appellare ex trāsgressione illius ordinis,quia ille tex.nō ponit illum ordinē vt substātificum,quod mihi satis placet.sed credo ꝙ hunc ordinē induxit vel pro minori prēiudicio,vel vt citius fiat executio.& sic cum versetur vtilitas partis si senserit ex hoc se grauari, debet appellare.& hæc bene notabis.Item dicit ibi gloss. quòd in mobilibus debet seruari ordo:quia primò debet capi quod minus nocet debitori. quod dicit ibi Bar.bene notandū.& sic videtur quòd ille ordo sit inductus in fauorem debitorū.Idē putat Bar.in rebus immobilibus,ne pro modica quātitate vendatur magna res.& si cōtra fiat,poterit appellari quasi excedat modus.Quid autē si non fuerūt captæ res:sed persona est coacta soluere.vide bo.tex.in.l. fi.in fi.ff.quod met.cau.ad quē remittit Bar to.in.d.l.fi.sed iudicio meo remediū erat à principio vt appellaret ab illa captura: quia excedebatur modus:vt in.d.l.ab executione C.quorū appella.nō reci.& quod ibi no.sed si non appellauit & soluit debitum:tūc illud repetere inciuile est,vt innuit tex.in.d.l.fin. Conclude ergo ex omnibus prædictis ꝙ in multis casib9 appellatio est necessaria:& qñque vtilis tantū ab executore. Et dic ꝙ dupliciter [c]pōt ab executore appellari.primò à pronunciatione iudicis de exequēdo,si perperā & iniustè dicatur pronūciasse. secūdò ab executione facti quā facit ipse iudex seu eius nūcius modū excedēdo.vt leg.& no.in d.l.ab executione.& l.ab executore.ff.de appel.& hīc in tex.dum generaliter loquitur.
28 ¶ † Sed q̄ro ad quē [d]appellabit?sol.dic cōiūgendo Bar.in.d.l.à diuo pio.§.snīam. &.d.l. ab executore.ff.de appel.ꝙ aut quis appellat à iudice pronūciāte super executione fiēda & tunc in dubio appellandū est ad superiorem ipsius iudicis:vt in.d.c.dilecti.de appel. &.l.j.C.vbi& apud quē.Aut appellat ab exe cutiōe facti,& tūc aut iudex exeqtur snīam per nūciū,aut implorat officiū alterius iudicis in cuius territorio erat res. Primò casu aut nuncius exequitur prout sibi fuit iniunctum:& appellandum est ad superiorem ipsius iudicis,non autem ad ipsum iudicē:quia ipse grauat & non nuncius qui nudè exequitur factum sibi iniunctum.Is enim facit cuius nomine fit:vt in.c.nouit.de appella.&.c. cùm venissent.de resti.spol.Aut grauat ipse nuncius:vtputa quia excedit modum,& tūc appellabitur ad ipsum iudicem qui executionem cōmisit:quia ipse est superior immediatus,poterit tn̄ grauatus etiā sine appellatiōe implorare officium iudicis cōtra grauamen nuntij.arg.in.d.l.à diuo pio.§.si super rebus. Secundo casu cū implorauit auxilium iudicis alterius territorij:aut ille exequit. & tūc appellandum est ad superiorem suum, quia ipse exequitur iure proprio,& non vt delegatus:cū executio sit mixti imperij quæ re-
29 gulariter non delegatur. ¶ † Ad hoc.c. postulasti.in fi.de fo.cōpe.& in.c.romana.§. cōtrahentes.eo.tit,lib.vj.vbi satis innuitur ꝙ iure proprio exequitur & non vt delegatus alterius iudicis.ad idē.l.cū vnus.§.is qui possidere.ff.de bo,author.iudi.pos. Aut alienus iudex nō exequitur:sed præstat auxilium.& tunc aut est auxilium facti,aut iuris. Primo casu appellatur ad superiorem ipsius iudicis exequentis.quia ipse grauat,& nō ille q̄ p̄stitit auxiliū facti,puta familiam. Et sic si ptās prēstat in executione familiā ēpo modū excedēti in executione appellabitur ad archiepiscopū,vel ad Papā nō aūt ad superiorem potestatis.Si præstat auxiliū iuris,puta quia

a ¶ De fuga. Adde latè Roma.consil. cccxlv.

b ¶ An & qñ possit appellari, vide omnino do.de ro. decis. cccxxxix. in ordine meo no uis.vbi etiam incidenter dicunt ꝙ quādo appellat: talis appellatio dicit extraiudicialis Adde an ab executore appellet: Alexā.cons.xcv.iij.li. & an à sententia exequēda. Ioā.de ana.cōs. xxvj.Ange.consi.cxv.

c ✠ SEBA.SAPI. ¶ Dupliciter. An à pronuntiatione iudicis de exequē do possit appellari.vide Alexan.in consi.lxxxv.inci. visis processibus. in.ij.vol.vbi dicit cōmunē opi. esse ꝙ nō appellet.idē tenet do.Anto.de cauaro in tracta. de execut. instru. qō.xlvj. Paul.de ca.in cōs.cccxxix. inci.ad primū. secūdū antiquā impressionē Bar.veronē.in cau. xliij. cū se.& Benedi.de barsi.in fi.tracta. de instru.garen.in secūda par.q. xiij.

d ✠ SEBA.SAPI. ¶ Ad quē. Vide latissimè ꝑ Feli.in c.pastoralis.§.prę tereà.in prin.s̄.de offi.deleg.

pro executione ſentẽtiæ latæ à poteſtate epi ſcopus excõicauit iuuãdo ptãtem: iuxta no. in.c.j.de of.ord.et.c. licet ex ſuſcepto.de fo. cõpe.& tũc appellabitur ad ſuperiorẽ iſtius excõicatoris: quia actus ſuus eſt q̃ me grauat ſecũdũ Bart. Ego puto q̃ põt etiã appellari ad ſuperiorẽ poteſtatis: quia ipſe etiã grauat implorãdo iniuſtè auxiliũ cõtra me.& qui cãm damni dat damnũ dediſſe videtur.c.fi. de iniu.& dam.da. ¶ †Quæro an in appella
30 tione[a] ab executione ſit exprimẽda cauſa? dic
a q̃ ſic: quia regulariter eſt interdicta appella tio vt hîc & alijs iuribus ſuperius allegatis. & ex certa cã dũtaxat permittitur.ſ.cũ mo- dus exceditur. appellãs ergo in materia pro- hibita debet exprimere cãm ad iuſtificandã appellationẽ, preſertim cũ iſta ſit quædã in- terlocutoria, vel habens vim interlocutorię à qua niſi cã expreſſa nõ appellatur: vt in.c. vt debitus.de ap.& q̃ ſit cauſa exprimẽda te net Spe.in tit.de execu.ſen.§.nũc dicendum. ver.ſed nũquid.& ponit Io.an.ĩ addi.Spe.in tit.de ap.§.in qbus.ver.quintus.& do. Ant. hîc.& Bar.in.d.l.ab executore. ¶ †Vlterius iuxta prædicta quęro an per appellationem interpoſitã ab executore ſeu ab executione ſentẽtiæ ſuſpẽdatur executio in totum. Sol. dico q̃ de hoc eſt tex.no.in.l.ab executione. C.quorũ appel.nõ reci.& dic quòd aut non exprimitur iuſta cauſa in appellãdo, vel nul la: & tũc eſt differẽda executio. ar. hîc & ibi Aut exprimitur iuſta cã de qua dubitatur an ſit vera, & tũc ſuſpẽditur executio: ſed res mobiles & fructus rei mobilis in qbus erat executio fiẽda debent ſequeſtrari: & pendẽ- te appellatione apud ſequeſtrũ remanere: vt in.d.l.ab executione. Et per hoc notãter di- cit ibi Bar. q̃ ſi aliquis capitur propter debi tum, & ab ipſa captura appellatur: nõ debet ſtatim relaxari: ſed pẽdente appellatione de- bet retineri, ſicut de re mobili ſeruatur: quia ponitur in ſequeſtrum vt prędixi. quod no. Et ad limitationẽ prędictorũ vide notabile dictum Spe.in ti.de ſen.excõ.§.nunc dicendũ ver.ſed nũquid. vbi dicitur q̃ ſi in appellatio ne exprimitur in quo modum excedit: ita q̃ cauſa non cõcernit totã executionẽ: ſed par- tem: in illa tantũ parte ſuſpẽditur executio.

32 ¶ †Si verõ nõ exprimit, ſed in genere dixit quia exceditis modũ appellationis: tũc ratio ne incertitudinis ſuſpenditur executio in to tum: & hãc opi. ſequitur hîc do. Ant. Sed tu aduerte. quia illa fuit originalis opi. Vbe. vt ibi recitat Spe. ſed iudicio meo, Spe. ibi in fi. videtur ab hoc vltimo recedere. dicens q̃ cũ cauſa ſit in appellatiõe exprimẽda hæc quę- ſtio nõ habet dubiũ. quaſi velit dicere q̃ cũ teneatur ſemper exprimere cauſam, non ca- dit dubitatio an appellatio concernat totã executionem an partẽ quia hoc facile eſt per pẽdere propter expreſsionem cauſæ, & hoc
33 puto eſſe de iure. ¶ †Vnde nõ puto valere hãc appellationẽ appello quia excedit modũ in exequẽdo, qa cauſa grauaminis debet ex- primi nominatim & nõ in genere. vt in cle. appellãti.de appe. Et no. ſingulariter hoc di ctũ q̃ ſi cauſa cõcernit partẽ nõ ſuſpẽditur executio in totũ. facit in cõtrariũ quod dixi in.c.ſuper eo.de ap. ſed dic q̃ illud procedit in iudice qui debet ceſſare in totum cùm in mul tis habeat arbi- trari. ſecus in executore q̃ cũ ſit nudus miniſter nõ repellitur prę
34 textu ſuſpitiõis. no.ĩ.c.nouit.de ap. qd bene notabis. ¶ †Poſtre- mò ponit hîc Hoſt. qõnem ſatis facilẽ iudicio meo. an iudex de-
b legatus deputat[b] ad cãm decidẽdã intra mẽſem: poſt mẽſem[b] poſ ſit abſoluere ſi reũ intra mẽſem excõicauit ,ppter cõtumaciam. & cõcluſio eſt q̃ nõ. quia iam expirauit iuriſdictio per menſis la- pſum: vt in.c.de cauſis.de offi.dele.& vide quod legi.& not.in.ç. quærẽti.eo.ti. ¶ †An aũt excõicatus poſsit impetrare reſcriptũ
35 c ſuper nullitate[c] ſentẽtiæ à qua non appellauit, ne mãdetur execu tioni tacito de excõicatione. Hoſt. tenuit q̃ ſic. ſed Io. an. contra per.c.j.de reſcri.lib.vj.& hoc eſt verius, cũ hoc caſu ſit actor. Di xit etiã Hoſt. excõicatatũ cõtra quẽ fuit lata ſentẽtia nulla poſſe implorare officiũ iudicis vt illã reuocet. Io. an. dicit hoc verũ, ni- ſi excipiatur per decretalẽ. pia. de excep. li. vj. quod placet cõiter Moder. puto tamẽ q̃ cõtra executorẽ ſentẽtiæ poſsit excõicatus legitimas exceptiones opponere vt euitet grauamen iuris vel fa- cti. Nam hoc caſu eſt reus neceſſarius. quia ſtimulatur per execu torẽ. ad hoc.c.cũ inter. de excep.& quod no. Io. an. in.d.c.pia.

a ¶ Quãdo ap pella tur ab executione ſnĩæ. propter ex- ceſsiuũ modũ exe quẽdi debet expri mi cauſa in appel latiõe. et idẽ dicit Bal. in.l.ab execu- tione. in .ĩj. col. C. quorũ appel. non re. &.d. Ant. hic .ĩ vĩj. col. ĩ prin, ver. vbi ,aũt appellaĩ ab executione ſen tentiæ. & idẽ firmat. do, Ant. in.ç. vt debitus, in . vj. co. de appe. & ſen tiũt do, de ro, dec, ccxxxix. in ordi- ne meo nouiſti. Sed contrariũ de- terminare videtur d. Ant. j.c.c. in pe, col. ver, nunquid autẽ nõ appellef. Quãdo aũt appel 31 laĩ à pronũtiatio- ne exequendo an neceſſario debeat exprimi cauſa ple ntiſſimè examinat Roma . in.l. v. in prin. in, iiĩj. col. ff. de ver. obl. vbi cõ cludit q̃ nõ: dicẽs ſe ita bis obtinuiſ ſe in rota, adde Io. de ana. cõſi. xxix.

b ¶ Poſt mẽſem. Ad de cal. conſi. v. de ſenten, exeom.

c ¶ Nullitate. Ad- de q̃ etiã excom- municatus ſub cõ ditione poteſt im petrare reſcriptũ & ita limitat .c. primũ. Pe. de an. conſi. clĩj.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſine cauſæ expreſsione, valet & tenet. 9. 10.*
2 *Poſſeſsorium an competat pro iuribus perſonalibus?*
3 *Exceptio rei iudicatæ eſt exceptio litis finitæ, & impedit litis ingreſsum.*
4 *Scriptura quæ requiritur in aliquo actu ſi eſt deperdita probata perditio ne ſcripturæ põt probari per duos tãtũ teſtes quod in ea cõtinebatur.*
5 *Teſtes qui producũtur ad probandũ ſic fore ſententiatnm non eſt neceſſe vt deponant de omnibus verbis per iudicẽ prolatis. ſed ſatis eſt quòd recitẽt effectum.*
6 *Sententia quãdo apparet prolata, præſumuntur omnia ſolennia præceſsiſ ſe. & aſserenti contrarium incũbit onus probandi. 7. ſiue ſit in facto antiquo: ſiue non.*
8 *Dicta doctorum licet nõ neceſsitent ad deciſionem cauſæ: tamen faciunt magnam præſumptionem.*
11 *In quibus ſententijs ſit exprimenda cauſa.*
12 *Sententia appellationis an debeat continere cauſam? 10.*
13 *In ſententia debet exprimi cauſa quãdo ex generalitate ſentẽtiæ poſsunt elici diuerſæ cauſæ diuerſos effectus operantes.*
In libello debet exprimi actio quãdo ex generalitate proponendi poſsunt elici diuerſæ actiones diuerſos effectus producentes.
14 *Sententia lata cum expreſsione cauſæ an reddatur nulla ſi eſt falſa ipſa cauſa: maximè ſi eſt adiecta dictio præſertim: vel præcipuè.*
15 *Sententia cũ expreſsione duarum cauſarũ quarum alia eſt contra ius: & alia non, ſuſtinetur ex alia cauſa quæ non eſt contra ius.*
16 *Sententia quæ tranſiuit in rẽ iudicatam non retractatur per inſtrumẽta de nouo reperta.*
Sententia in qua dicitur condẽnamus titiũ, quia fuit probatũ contra ip- ſum &c. non redditur nulla ſi in actis non appareat probatũ contra titium: imò tranſit in rem iudicatã. nec retractatur per inſtrumenta de nouo reperta.
17 *Solennitas ſententiæ vel inſtrumenti an & quãdo præſumatur: ſi in eis de dicta ſolennitate fit mentio?*
18 *Notarius qui in depoſitione teſtiũ ſcripſit talis iuratus ſic depoſuit &c. facit fidem q̃ talis teſtis iurauerit.*
19 *Teſtis dicens in cauſa ſciẽtiæ quia promiſit, nõ cõcludit quòd promiſerit per ſolennem ſtipulationẽ: licet de natura ſui hoc importet.*
Promiſit, iſtud verbũ prolatum à teſte nõ includit per ſtipulationem ſed prolatum à notario in inſtrumento ſic. 17.
Solennitas intrinſeca nõ præſumitur in dictis teſtium, niſi referant ſe ad dictum ſeu factum iudicis in caſu in quo pro iudice præſumeretur cir ca talem ſolennitatem. 20.
21 *Iudici aſserẽti ſe delegatum & habere commiſsionem, quãdo credatur.*
Incompetentia iudicis nõ põt allegari poſt litem conteſtatam, vel poſtquã ſententia tranſiuit in rem iudicatam.
22 *Solennitas intrinſeca an indiſtinctè præſumatur?*
23 *Onus probandi incumbit ei qui aſserit ſe eſse talẽ: niſi multo tempore pro tali habitus fuerit.*
24 *Sententia eſt ferẽda in ſcriptis: non ad finẽ vt poſsit melius probari ſed vt cum maiori moderamine feratur..*
25 *Præſumptio quòd interuenerit ſolẽnitas tollitur per aliã præſumptionẽ.*

Teſtis

26 *Teſtis tenetur reddere cauſam ſufficientem dicti ſui quomodo ipſe percæpit:non autem quæ cauſa mouit talem ad ita faciendum.*

27 *Iudex non tenetur ſequi conſilium ſapiẽtis,niſi ſit iuridicum etiam quod ex forma ſtatuti teneatur requirere.*

¶ *CAP. XVI.*

1 Sicut nobis.¶ †Sẽtentia ſine expreſsione cauſę lata tenet.ita cõmuniter ſummatur.Ego plenius ſummo ſic .Sẽtẽtia p̃t probari per teſtes licet nõ deponãt de cauſis quę ſolẽt iudicẽ mouere ad ſentẽtiãdũ.Cõis diuiſio:ſecũ da ibi: *cũ aũt.* ¶ Caſus literalis.Inter.H.ſubdiaconũ:&.H.preſbyterũ vertebat qõ ſuper.v.modijs frumẽti:quos.d.preſbyter ãnuatim eidẽ ſubdiacono ſoluere tenebatur,cõmiſſa fuit cã ſuper hoc quibuſdã iudicibus:corã quibus.H.ſubdiaconus petebat à.d.H. preſbytero.v.modios frumẽti ſibi per annos ſingulos perſoluendos.ſacerdos ſe nõ teneri rñdit cũ alia vice ſuper hoc cõuẽtus fuerit ſentẽtialiter abſolutus,ad quod probãdũ duos teſtes induxit, per quos cõſtitit ꝙ magiſter.A.authoritate ep̃i lõdiñ.ipſum abſoluit ab impetitiõe ſubdiaconi ſupradicti,ſed quia teſtimonium ipſorũ quaſi nudè ꝓbatũ fuerat cũ nihil dixerint de cauſis q̃ iudicẽ mouere ſolẽt ad ſniam proferẽdã,cõſuluerũt papã qd ſuper hoc fit ſeruãdũ.cũ in pleriſq; locis in quibus copia prudẽtiũ habetur obſeruet de cõſuetudine ꝙ oĩa quę mouẽt iudicẽ ad ſniam ꝓferẽdã nõ exprimãtur in ſnĩa.Rñdit papa cũ ita ſit ꝙ ex dictis ipſo ſorũ cõſtet ſnĩam à iudice ſuo prolatã:pręſumi debet oĩa ſolẽniter proceſsiſſe propter iudiciariã ptãtẽ.Bern̄.¶ †No.ibi. *reſtitutionẽ.* ꝙ quis põt petere reduci ad ſtatutũ recipiẽdi ãnuã pẽſionẽ ſeu pręſtationẽ agẽdo poſſeſſorio:&habeo iſtũ tex.in arg.pro ſingulari.qñ hîc nõ dicit ꝙ reſpectu alicuius rei repetat hęc annua
a pręſtatio.[a]& ſic videt ꝙ poſsit agi poſſeſſorio pro iuribus merè perſonalib⁹.facit gl.ij.q.ij.c.nullus.Sed de materia remitto ad ple
3 nè notata in.c.querelã.de elec.¶ †No.ij.[b] modũ & practicã exci
b piẽdi de re iud.& talis excep.eſt litis finitæ,iõ habet impedire lit. cõte.de quo dic vt plenè le.& no.in.c.j.de lit.cõt.li.vj.quẽ tex.vo
4 luit hîc allegare gl.j.¶ †No.iij.ꝙ id quod ad ſui ſubſtãtiã exigit
c ſcripturã[c] põt probari per teſtes.ſi ſcriptura ſit p̃dita,& ſufficiũt duo teſtes.Nã ad validitatẽ ſniæ requiritur ſcriptura:vt in.c.fi.de
d re iud.li.vj.& tñ p̃t per teſtes ꝓbari.[d] Ad idẽ vide tex.no.in.l.teſtiũ.C.de teſti.vbi probatur quòd etiã ſi ſcriptura ſit de ſubſtãtia probatiõis:nihilominus põt actus ꝓbari per duos teſtes.dũmodo probet caſus perẽptiõis.facit optimè in.c.cũ olim.&quod ibi no.
5 j̃.de priuile.† Itẽ no.quòd ad ꝓbãdũ ſniam per teſtes nõ eſt neceſſe vt teſtes deponãt de oĩbus verbis per iudicẽ ꝓbatis,ſed ſatis eſt recitare effectũ ad ſubſtãtialia ſentẽtiæ.Iſti em̃ depoſuerũt ſuper iudicis cõmiſsiõe:& de ipſo iudice & cã,& cõtra quẽ,& pro quo fuit lata ſentẽtia.Iſta em̃(vt dicit Gof.)ſunt neceſſaria veſtimẽta
6 ſentẽtiæ.¶ †Vnũ tñ ſingulariter no.quòd teſtes nõ depoſuerunt quòd interuenerit ſcriptura,ergo nõ videt eorũ teſtimoniũ valere:facit quod no.Bart.in.d.l.teſtiũ.ſed põt dici quòd in caſu nr̃o ex quo teſtes depoſuerũt de ſentẽtia,pręſumẽdũ eſt quòd interue nit ſcriptura:quia illa eſt ſolẽnitas intrinſeca ſniæ.nõ em̃ eſt ſentẽtia ſine ſcriptura.d.c.fi.&.l.j.C.de ſentẽ.ex peri.reci.& hoc ſentit hîc.d.Ant.& facit quod no.Bar.in.l.ſciẽdũ.ff.de verb.obl.& optimè facit.c.in pręſentia.de ꝓb.vbi patet ſufficere ꝙ teſtes deponãt ſuper profeſsiõe. Nã pręſumũt oĩa neceſſaria ad profeſsionẽ requiſita.& optimè hoc videt ꝓbare tex.iſte in fi.vbi dicit quòd ex quo cõſtat ſentẽtiã à iudice ſuo prolatã propter authoritatem
7 iudiciariã omnia pręſumũt legitimè ꝓceſsiſſe.¶ †Ex his verbis ſingulariter no.quòd ex quo cõſtat de ſen.licet nõ appareãt acta, pręſumẽdũ eſt ꝙ omnia rite & rectè proceſſerũt.& aſſerẽti cõtrariũ incũbit onus probãdi.& tene menti ꝙ hîc nõ diſtinguit inter factũ antiquũ & recẽs:licet aliter ſenſerit Hoſt.s̃.eo.in.c.cũ inter proceſſum & iuſtitiã.ſed in genere dicit ꝙ propter authoritatẽ iudiciariã p̃ſumũtur oĩa legitimè ꝓceſſiſſe.vñ põdera verbũ omnia:qa qui totũ dicit nihil excludit.xix.diſt.c.ſi romanorũ.c.ſolitæ.§.pe.de ma.& obe.&.l.iulia.de leg.iij.Et ſic probat iſte tex.iudicio meo opi.Inn.in.c.bonę.de ele.&.c,cũ in iure.de off.dele.qui dixit pro ſentẽ.præſumẽdũ quo ad omnia ex quo trãſiuit in rẽ iudicatã:& tene mẽti iſtũ tex.quia nõ ſolet ad hoc per alios allegari.
& vide de materia quę dixi in.c.qñ cõtra.de
8 prob.¶ †No.bñ p̃ſumẽdũ pro ſtylo loci in quo prudẽtiũ copia habet.& facit tex.iſte ꝙ dicta doctorũ licet nõ neceſſitatẽ ad deciſionẽ[e] cauſæ faciũt tñ maximã p̃ſumptionẽ pro
e iuſtitia.facit.c.j.de dec.&.l.j.C.de profeſ.qui vrbe cõſtã.l.xij.& quod no.gl.in.c.j.de poſt.
9 pręla.&.l.j.C.de legi.¶ †No.vlti.ꝙ ad validitatẽ ſen.nõ requirit quòd in ea exprimatur
f cã [f]quæ ipſum iudicẽ ad ſic ſentẽtiãdũ induxit,& ad hoc quotidie per cano.& legi.allegat iſte tex.¶ †Sed cõtra hoc oppo.de.l.ij.§.
10 ignominię.ff.de his qui no.infa.&.l.properã dũ.§.illo.C.de iudic.xxj.di.c.intãtũ.quę iura videtur probare cõtrariũ.Sol.glo.iij.tãgit in prin.& ſoluit ꝙ iudex põt exprimere ſi vult: tñ ſi nõ exprimit,tenet ſentẽ.vt hîc.&.j.eo.c. cũ bertoldus.Dicit tamẽ quòd in cã appella. debet iud.cãm exprimere,vt prioris iudicis honorẽ cõſeruet.vt in.c.cũ Ioãnes.de fi.inſt. glo.in.c.intantũ.pręal.tenet cãm eſſe ſemper in ſenten.exprimẽdã.ſi tñ nõ exprimat tenet ſentẽtia.ſed totũ oppoſitũ(vt ita dixerim)tenet hîc Ioan.antiquus gloſſator vt refert hîc Io.an.dicẽs regulare ꝙ in ſenten.nõ ſit expri-
11 mẽda cã.fallit in caſibus. ¶ †Primo in cã appellaj̃.eo.c.cũ bertoldus.per rõnẽ gl.Secũd⁹. vbi propter ineptã petitionẽ abſoluitur.s̃.de iudi.c.examinata.Tertius.vbi ſecũdũ legẽ.ſ. properãdũ.C.de iud.abſoluitur ab inſtantia iudicij.tunc em̃ debet exprimi per quẽ ſtetit vt in.d.§.illo.Quartus.vbi iudex ſententiãdo recedit à iure cõi.ff.de ap.reci.l.ſciẽdũ.vnde ſi nõ condẽnat victũ in expenſis,debet dicere cauſam quare.in aut.de iudi.§.oportet.col la.vj.Quintus.quando abſoluitur reus: quia nõ poſſidet.s̃.de excep.c.pe.Sextus in ſententia excõmunicationis.de ſen.excõ.c.j.libr.vj. Et de materia in Spe.de ſen.prola.§.qualiter. ver.verum ſi rationes.& hoc ſequitur Io.an. hîc dicens nõ ſolũ iudicẽ non teneri ad exprimẽdã cauſam,quinimo fatuũ eſt exprimere ſecũdum eũ:quia facilè poſſet mala cauſa exprimi:& bona ſupprimi:& ſic nõ valeret ſententia.remittit ad notata in.c.ex parte.de conceſ.prębẽ.&.ff.de excu.tut.l.qui teſtõ.&.s̃.de reſt.in integ.c.tũ ex literis.ver.nos igitur ,qđ procedit ſecũdum eũ nedũ in diffinitiua:ſed in interlocutoria.ar.s̃.de off.dele.c.cũ ſuper. & ſic refert Hoſt.iudicatũ per dominũ Clemẽ.de conſilio fratrũ.& cũ his dictis tranſit do:Anto.hic,ſed tu aduerte latius.dico enim formaliter reſpõdẽdo ad contraria ſuperius formata.& ad iſtũ tex.quòd ad ſentẽtiæ validitatẽ nõ eſt neceſſe[g] vt cauſa exprimatur in
g ſentẽtia,vt hîc.& ſecũdum Bar.in.d.§.ignominiæ.ſed quo ad certos effect⁹ qui poſſunt ex ſentẽtia oriri debet in aliquibus cauſis cauſa exprimi:& ita loquuntur contraria.s̃.formata & iura allegata in caſibus proximè enumeratis.Nã dãnatus ex vna cauſa efficitur infamis:ſecus ſi ex alia.Exẽplum in tutore qui ſi remouetur ob dolũ efficitur infamis: ſec⁹ ſi per negligentiam:ideovt appareat an ſit infamis vel ne debebit iudex exprimere remotionis cauſam:vt in.l.iij.&.l.hæ enim cauſæ. ff.de ſuſpect.tut.&.d.§.ignominiæ. tamen ſi cauſa omittitur,tenet ſententia,ſed interpretamur ob mitiorẽ cauſam fuiſſe prolatã. vt

a ¶ Annua p̃ſtatio. Adde Bald. conſi. xcvj.v.lib.

b ¶ No.ñ.tu ponderaverbũ reſpõdit modũ excipiendi: vide quæ remiſi ad Bar.ĩ.l.j.ff.de excep.And.Bar.

✠ SEBA.SAPI.

c ¶ Scripturam.Vide multa allegata p Alexã.in.l.ñ.C. de bo.poſ.ſecũdũ tab.& ibi etiam p Iaſ.co.iiij.verſi.ſecundus caſus. vbi no.ꝙ p duos teſtes probatur voluntas teſtatoris,qñ teſtamentũ fuit deperditum.licet ĩ teſtamento requirãtur ſeptem teſtes.

d ¶ Teſtes probari. Adde do.de ro.de ci.ſuis.in antiquis de teſti.

✠ SEBA.SAPI.

e ¶ Ad deciſionem. Vide Bar.in repe. l.de quibus .colũ. x.ff.de legi.vbi dicit ſtãdum eſſe doctori atteſtanti aliquid eſſe de cõſuetudine.vide etiam Moder.in.l.j.poſt Bar.ibi.col.pe.ff.ſi cer.pe.

f ¶ Vtrũ in ſententia debeat exprimi cã de hoc vide per Im.in.l.ſi is adquẽ.in vlt.co.ff.de acquir.hære. & p d.Maria.in repet. c.qualiter & quãdo.in.xviij.q.xj.in prin.ver.quęrit ẽt circa articulũ. de acc.& adde quòd iſtam materiam latè reaſſumit et forte meli⁹ quã alibi dicit Do.in.c.ĩ tm̃ xxj.di.& do.in. c. cenomanencem.in pen.no.lvj.di. Itẽ adde quòd in p̃cepto iudicis quod facit extra iudiciũ non eſt neceſſe exprimere cauſam: vt no.d.Ant.in .c. ad aures.circa medium.detẽp.ordi.

g ¶ In caſibus in q b⁹ ĩ ſnĩa iudex debet exprimere cauſam expreſsio nõ eſt de ſubſtãtia&c. adde Pau.de ca.idẽ & pleni⁹ tenẽtẽ in cõ.vñ.ĩci.qdã conſi.petiñt à me &c. Sali.in.l. properãdum.§. illo. C.de iudi.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Quòd iudex. Aduerte tñ ꝙ licet cã nõ ſit expri mẽda, ſi tamen exprimatur & ineptè, vitiat ſnĩam. vt not. Feli. in. c. cùm ordinẽ. colũ. j. ſ. de reſcript. Iaſ. in. l. edita. colũ. ñ. C. de eden.

b ✠ SEBA. SAPI. ¶ Eſt falſa. Vide latè per Feli. in. c. inter cæteras. colum. vñ, verſi. ſecũda concluſio. ſ. eo. poſt Abb. ibi colum. iñ. ver. venio nunc ad ſecũdum membrum.

c ¶ Idẽ tenet ipſe Abb, panor. in. c. ex parte. in fin. ſ. de conceſſ. præbend. vbi dicit ꝙ cõſiliũ eſt & caute la qñ iudex vult in ſnĩa exprimere cauſam adñciat in ſnĩa maximè. vel ſimile. puta dicat abſoluo maximè ex tali cauſa. non oſtẽdit ſe motum non ſolum ex illa cauſa expreſſa ſed etiã ex alĩs &c. Idem tenet Hiero. tortus in ſuo pul. conſ. quod fecit in fauorẽ florentinorum incip. in nomine domini noſtri Ieſu xp̃i. do. meus &c. in. xv. colũ. in ver. ſed quid fortius &c. & nouiſ. in. l. pperãdũ. §. illo. C. de iudic. & ibidem do. Iaſ. in ñ. col. vbi etiã dicit conſiderandũ eſſe in prædictis cũ habeamus tritã regulã quòd qñ aliquid de neceſſitate non requiritur in aliquo actu, ſi illud exprimatur & ineptè non vitiat actum. l. j. in princ. C. de rei vxor. acti. facit quod vult gloſ. in l. vinum. in gloſſ. mag. in fi. ff. ſi cer. peta. & gl. in. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. de teſta. & quod alibi vult gl. in verſicu. in multis. inſtit. de lib. quam reputat val de ſing. Bald. in. l. cõſentaneũ. in. vj. colum. C. quomodo & qñ iud. ſed ego allego aliam inſtit. in. §. inter venditorẽ. in glo. j. ibi & eſt ratio. & ibi eam no. domi. xp̃oſto. por. ergo cùm in ſententia 14 nõ requiratur expreſsio cauſæ vt b hic: qũo ergo ſi exprimatur inepta debet actum vitiare? cogitabis pro reſponſione.

d ¶ Tenuit Innoc. in iuribus proximè alleg. quare dico quòd licet nõ exprimat cauſa in caſibus. ſ. exceptis, 12 tenet nihilominus ſnĩa. ¶ † Et diſcurramus nũc ꝑ ſingulos caſus. & primò in cauſa appel a latiõis. dico em̃ nullibi caueri ꝙ iudex a teneat exprimere cãm, quinimo potius innuitur cõtrariũ. ij. q. vj. c. ei qui appellat, in fi. & l. eos. C. de appel. vbi patet ꝙ iudicis officiũ eſt pronũtiare duntaxat appellationẽ iuſtam vel iniuſtã: fateor tñ ꝙ de honeſtate dũtaxat debet cãm exprimere qñ irritat ſententiã ex nouis actis, vt ſic cõſeruet honorẽ primi iudicis. & ſic debet intelligi. c. cùm Ioannes. de fide inſtru. & c. raynutius. & c. raynaldus j̃. de teſta. Quo ad ſecundũ, tertiũ, & quartũ. dic ꝙ etiam ſi cã non exprimitur tenet ſnĩa abſolutoria: vt patet in iuribus præalle. & ibi per glo. & vide in iſtis q̃ dixi in. c. examinata. de iudi. & in. c. finẽ litibus. de do. & cõtu. Exigit em̃ in illis cã non ad ſnĩæ validitatem: ſed vt appareat an reus ſit abſolutus ab obſeruantia iſtius inſtãtiæ an verò ſimpliciter & in perpetuum. Item vt appareat in caſu. l. proberandum. C. de iudi. per quem ſtetit vt nõ ſequereſ diffinitiua propter expenſas & alios effectus. ¶ In quinto caſu debet exprimi cã vt ſi de nouo incipiat poſsidere poſsit cõueniri nõ obſtãte exceptiõe rei iudicatæ. nõ aũt ex hac omiſsione cãæ ſnĩa eſſet nulla. In ſexto. f. in excõicatione dico ꝙ cã debet ibi exprimi de neceſsitate: nõ tñ ex omiſsione ſnĩa reddit nulla: ſed iudex omittens punitur, nec pro ſnĩa in aliquo præſumitur. vñ debet ſine difficultate relaxari. vt probatur in. d. c. j. & ſic ille caſus habet ſpecialẽ naturã ab alijs caſibus. ſ. exceptis. & hoc iõ. qa iura ſtrictè mã dãt hîc cãm exprimi: qa iudices erant faciles in excommunicatione fulminãda. ſecus autẽ in alijs. ¶ † Vnde generaliter alîs à me fuit 13 q̃ſitũ an iudex teneret cãm ĩ ſnĩa exprimere qñ ex gñalitate ſnĩæ poſſunt elici diuerſæ cãæ habẽtes diuerſos effectus. dixi ꝑ ꝓdicta ꝙ ſic. ſicut dicimus in libello quod tenetur actor exprimere actionem quando ex generalitate proponendi poſſunt elici diuerſæ actiones diuerſos effectus producentes: vt not. in. c. dilecti. ſ. de iudi. & l. edita. C. de edẽ. Item propter has difficultates vitandas iura voluerũt in certis caſibus de quibus. ſ. cauſas debere exprimi. Idẽ ergo dicẽdũ, vbicũq; eadẽ ſubeſt rõ. de cõſir. vti. vel inuti. c. cùm dilecta. & l. illud. ff. ad. l. aquil. dixi tñ ꝙ ex omiſsione cãæ nõ reddit ſnĩa nulla: ſed debet fieri interpretatio in mitiorẽ partẽ: vt in iuribus ꝓal. & l. ſi p̃ſes. ff. de pœnis. facit qđ no. Spe. in ti. de offi. iudi. § deſeruit. ver. in ſnĩę. & cũ his limitationib9 intelligo iſtũ tex. ¶ † Itẽ atten de in eo qđ Ioã. an. dicit ꝙ ſi cã exp̃ſſa eſt falſa, b reddit ſnĩa nulla. primò em̃ debet limitari, qñ cã eſt cõtra ius cõe: ſec9 aũt ſi cõtra ius litigatoris, niſi eſſet notoriè falſa ſaltẽ ꝑ relationẽ ad acta: iuxta ea q̃ plenè dixi. ſ. eo. c. j. & facit. c. cùm inter. ſ. e. & qđ no. In. in. c. qm̃ cõtra. de ꝓb. & Bar. in. l. j. C. de erro. cal. & ꝑ. d. Ant. in. c. ĩ pñtia. de renun. Secũdò debet limitari, qñ cã cõtra ius duntaxat eſſet expreſſa. ſec9 em̃ ſi fuiſſet adiecta dictio preſertim ſeu p̃cipuè, ſeu maximè, ſeu alia ſimilis q̃ tacitè alias cauſas includit vt puta ſi iudex ita pronuntiat. dico teſtamẽtũ valere p̃ſertim qa minor. xiiij. annis põt teſtari. & hoc notanter dixit But. in. l. ij. §. ignominiæ, p̃alle. Sed do. Ant. in. c. tũ ex literis. de in inte. reſti. dixit hoc eſſe contra illum text. in verſi. nos igitur. vbi non ſaluat ſententia ex cã falſa lata per dictionem p̃cipuè: quia ex quo appareret iudicem deceptũ in expreſſo, fortius preſumitur in tacito. ſed in. c. in pñtia. de renũ. (vbi latius hanc materiã tetigi) diſtinxit ꝙ aut ſnĩa talis non põt iuſtificari ex actis in illa cã, & ſnĩa corruit: ſecus ſi iuſtificari põt: qa tũc illa dictio p̃ſertim, includit iudicem fuiſſe motũ ex alia cã, q̃ ex actis colligit: ſed qñ falſam cãm exp̃ſsit & non appoſuit aliquam ex dictis dictionibus: tunc non ſufficit ꝙ ex alijs poſsit ſnĩa iuſtificari. quia patet iudicem fuiſſe motũ ex falſa cauſa duntaxat. ad hoc quod le. & not. in. c. ex parte. de conc cef. preb̃ẽ. Sed ego c ſequor But. pluribus rõnibus. Primò quia taciti vel exp̃ſsi eadem eſt ratio. vt hîc. & in. l. cum quid. ff. ſi cer. pe. 15 ¶ † Sed ſi iudex in ſnĩa exp̃ſsiſſet duas cauſas: vnam contra ius, & aliam non: ſuſtinetur ſententia ex alia cauſa quæ non eſt contra ius. quia apertè patet iudicẽ non fuiſſe motum ex alia cauſa duntaxat quæ eſt contra ius. ideo cùm ſentẽtia poſsit ſuſtineri ex alia d cauſa, imputandum eſt non appellanti. hoc tenuit Inno. d in. d. c. j. & in. d. c. in præſentia. & Ioã. an. in. c. cùm inter. ſ. eo. dixi. ſ. eo. c. j. Ergo idem dicendum in caſu noſtro. nam dictio præſertim, põt includere tacitè nedum vnam cauſam ſed plures: ergo ex cauſa tacita debuit ſuſtineri ſententia. ad hoc allego ſingulariter iſtũ tex. in eo quod dicit quòd in ſententia non ſolent exprimi oẽs cauſę. cùm ergo ex conſuetudine iudicantium non autem ex dictione p̃ſertim clarè patet iudicem nõ fuiſſe motum ex illa cauſa duntaxat quæ eſt contra ius. In dubio ergo debemus ſuſtinere ſententiam. argu. in. c. abbate ſanè. de verb. ſig. & l. quoties. de verb. obl. Tertiò adduco. c. per tuas j̃. qui fil. ſint leg. vbi cauſa principalior qua iudex fuit motus nihil faciebat ad cauſam. nec per hoc iudicatur ſententia nulla. hinc eſt ꝙ ibi dicit Ioã. an. quòd ſæpe iudices minus eruditos mouent cauſę minus concludentes. Quartò allego illud. c. tum ex literis. quod. d. Ant. induxit pro ſe. nam ſi ibi illa exp̃ſsio cauſæ reddidiſſet ſententiam nullam: non oportuiſſet quòd papa diſputaſſet an aduerſus illam ſententiam eſſet danda reſtitutio in integ. ſed illico pronunciaſſet nullam. Vnde dico ꝙ exp̃ſsio cauſæ falſæ cũ dictione p̃ſertim facit p̃ſumi cõtra ſententiã de iniuſtitia & grauamine partis. Vnde eſt coniectura probationis grauaminis vt ſic poſsit peti in integ. reſt. ſaltẽ cum alijs adminiculis. & hoc vult text. in. d. c. tum ex literis. & loquor de reſtitutiõe quę petitur priuilegio ſpeciali: vt in re minori vel eccleſiæ. Nam maior non admitteretur: quia eſt ſibi imputandũ quare à tali ſententia non appellauit. Item ex alio. dictum. c. tum ex literis. non facit contra dictum But. quia ibi loquitur de cauſa quę erat contra ius litigatoris: non autem contra ius ſcriptum. vnde dico quòd etiam ſi ibi vſus non fuiſſet dictione preſertim, non propter hoc ſentẽtia debuiſſet retractari, ſi ex regiſtro poſt- 16 modum producto apparet illam cauſam fuiſſe falſam. ¶ † Quia propter inſtrumenta nouiter reperta non retractatur ſententia quę tranſiuit in rem iudicatam: vt in. c. ſuborta j̃. e. & l. imperatores. ff. de re iudi. vnde dixit Inno. fortius in. d. c. quoniam contra. quòd ſi iudex dixit in ſententia quia probatũ fuit per. a. & b. ideo condẽnamus &c. ꝙ licet non appareat ex actis illos aliquid probaſſe: non tamẽ per hoc debet ſententia q̃ tranſiuit in rẽ iudicatã retractari. Põderat ergo illa falſitas cauſæ in. d. c. tum ex literis. ad præſumendum pro iniuſtitia ſententiæ, vt facilius indulgeretur in integrum reſti. contra ſententiam, & hoc ſingulariter notabis. 17 ¶ † Sed quia. ſ. viſum eſt an & quando ſit pro ſententia p̃ſumendu. Glo. iſta in ſecũda parte principali q̃rit an idem dicendũ ſit in inſtrumentorũ ſolennitate, & tãdẽ cõcludit ꝙ ſic. cã tamẽ nõ preſumit niſi probet. vt in. c. ſi cautio. de fi. inſtru. & l. cùm de indebito. in fi. ff. de prob. Sed attẽde: qa gl. poſtea dicit ꝙ ille qui allegat ſolẽnitatẽ ſentẽtiæ circa ſentẽtiã: ſiue circa inſtrm̃, hoc ꝓbare debet: & ſic vr̃ recedere à priori dicto cũ nõ ponat diuerſitatis rõnẽ inter primũ & ſecũdũ. credo tñ ꝙ gl. habuit bonũ ſenſum ſed ineptè

tu pondera.quia illud dictũ Inno.nõ eſt verũ.vt tenet do.Card.in.d.c.in preſentia.Item.d.c.per tuas non loquitur in cauſa iniuſta & mala,vt loquimur nos.item.d.c.ex literis.non probat quòd ſit ipſo iure nulla.Gofre.dicit quòd poteſt retractari,& ſic non bene reprehendit.d.Abb.dictum.d.Anto.ſed ego dico quòd non tenet ex eo:quia ibi cõcurrũt duo quorũ vnum nocet & alterũ prodeſt:ſed attẽditur ꝙ nocet. An.bar. SEBA.SAPI.

a ¶ Extrĩſeca.Limitat Felin. hìc non procedere in actu qui fit cũ expenſa quia in dubio ꝓſumit factus ab eo cuiꝰ intereſt, licet hoc ſit qd extrinſe cũ.adde Ab.ĩ pulchra qõ.in conſil. liiij.inci.videtur.ĩ j.vol.Bal.in conſi. cccxvij.ĩ.iij.parte. & Dec.in.c.j.in.ij. chart.de iudi. in j.lectura.nunquid ex diurtunitate ſtẽporis talis ſolenni tas præſumatur.vide Alex.in conſil. iij.&iiij.vo.et ĩ cõ. xlv.inci.viſa in.iij. volu. & conſilio ix.incip.viſo themate. eo.volu.iij. & in conſi.xvij. incipi.viſo inſtrumẽto.in.iiij. volumi. Iaſ.latè.ĩ.l.j.col.v. verſi.ex his habes ſignãter.C.qui admi. & in.l.qĩ alie a na.§.j.ff.de acqui. hæred. & in.d. l. ſciẽdum.ff.de ver. obliga.

b ¶ Not.differentiã inter teſtes & inſtrumenta ſeu ſcripturam publicam vel priuatam. & adde glo.concor.ĩ §.ſcriptũ. inſtitu. de inuti.ſtip.&ibid.Chriſto. por.& pleniſsimè ꝑ An. de are.et vltra rationem Bar.quã referunt ibi præfati.docto.videt mihi quòd alia ratio poſsit colligi ex gloſſ.nota.in verbo.dubium.in ca. in præſentia. ſ. de proba. dum vult ꝙ verbum teſtis ambiguũ pro reo ſit interpretãdum ergo intelligimus promiſit.ſ. ſine ſtipulatiõe:quia hoc erit vtilius reo.cogitabis. adde de verbo ꝓmiſit.Ale. conſi.lxiij.li.j.

ANT.FRAN.

¶ Vtrũ verbum promiſit importet ſtipulation.cm dicas ꝙ prolatum à teſtibus non importat ſtipulationem,niſi probetur ꝙ præceſſerit interrogatio & ſequuta fuerit reſponſio.ita Bart.& Alex.in l.ſciendum.in.iij.col.ff.de verb.obli.& not.Bal.in.l.j.in.ĩj.col.C.quando li.ab emp.diſce.& Ange.in.l.ĩj.C.de contrahẽ.& cõmit.ſtip.& in.l.ſciendum.§.dictum.ff.de ædi.edic.& vide Sali.in.l.j.C.de vſu.vbi dixit quòd verbum promitto additum præſtationi vſurarum puta ſi dicat promitto vſuras etiã in ſcriptura priuata.intelligitur per ſtipulationẽ,qđ ẽt ſentit gl.& Bar.in d.l.j.C.de vſu. & ĩ l.lecta.in.iij.col.ff. ſi cert.peta.& in.l. titia.§.fi.ff.de verbo.oblig. & vide Pau.de ca.ĩ conſ. ſuo.lxxxiij.incip. cauſa ſilueſtri. & eundem.d. Paul.ĩ l.iuriſgẽtium.§.qđ ferè.ff. de pact. et adde quòd ſi in inſtrumento dicebatur promitto ꝑ mutare,non intelligitur per ſtipulationem.imòhabet locum pœnitẽtia. ita Bal.in.l.ſicut.ĩ peñ.queſtio.C. de act.et obli.& vide Ange.in.l.j. C. de contrahen.& commit.ſtip.vbi dixit quòd ſi verbum promitto profertur à teſtatore iuriſperito,intelligitur ꝑ ſtipulationem.

c ¶ Deponit teſtis. tu pondera ꝙ teſtis deponens ſupæquiuoco niſi ſpecificet nõ probat: vt no.in.l.hæredes palam. & ibi Bal. ff.de teſta.d. Ant. in.c.cũ cauſam.de teſti. ſed verbum promiſit eſt æquiuocum, ergo non probat.vt dicta.l. ſciẽdum.in princ. ff.de ædil. edicto. vbi videt melior ratio.And.Barba.

d ¶ Vbi vide Bald. circa medium. & etiam Salic.

ineptè loquuta eſt.Sed pro concordia & pleniori intellectu diſtingue poſt gl.& Bar.in.l. ſciẽdũ.ff.de ver.obl.cũ quęrit an pro ſolẽnitate trinſeca aut intrinſeca.Et dicitur extrinſeca illa quę ex verborũ prolatiõe abſq; alia expreſſiõe ſpecifica nõ cõprehẽditur.Intrinſeca verò eſt illa quę ex prolatiõe verborũ abſq; alia expreſsiõe ſpecifica cõprehẽdit vel cõprehẽdi põt.Exẽplũ.ſi inſtrm dicit ꝙ titius fuit ſtipulatus &c.intelligit ꝙ interuenit interrogatio & rnſio,quia ſine his nõ fit ſtipulatio.l.v. ff.de ver.obl.Itẽ qñ cõprehẽdi põt licet de neceſsitate nõ cõprehẽdat.Exẽplũ dicit inſtrm quòd titius ꝓmiſit &c.verbũ em promiſit intelligi põt dupliciter.ſ.ꝙ ꝓmiſit ſimpliciter. Itẽ per ſolẽnẽ ſtipulationẽ,vt dicit tex.not.in l.ſciẽdũ.§.edictũ.ff.de ędi.edic.vñ in dubio in telligit ꝙ promiſit ſoleniter.d.l.ſciẽdũ. & in l.j.C.de cõtrahẽ.& cõmit.ſti.&.§.ſi ſcriptum. inſti.de inuti.ſti.Exẽplũ de ſolẽnitate extrinſeca,ſi minor cõtraxit,nõ pręſumit quòd interuenerit authoritas tuto.niſi probet.l.quæ cũq;.ff.de publ.in rẽ act.quia cõtrac.põt eſſe ſine auth.tuto.& idẽ dic ſi eccl.cõtraxit.non em pręſumit authoritas prælati niſi ꝓbet.xij. q.ij.c.ſi qua de reb.&.c.ſine exceptione.& in cle.j.de re.ecc.nõ alie.neq; em ex ꝓprio neq; ex lato ſignificato includit hæc ſolẽnitas ſicut in præcedẽti caſu. ¶ His pręmiſsis dic ad quęſitũ ꝙ aut de ſolẽnitate extrinſeca[a] nõ fit mẽtio in inſtro,& nõ pręſumit.d.l.quędã.& multòfortius nõ præſumit in dictis teſtiũ.l.j. C.devſur.&.c.j.de re.ecc.nõ alie.li.vj. Aut de ea fit mẽtio in inſtrumẽto:& tũc poſſibile eſt illã ſolennitatẽ interueniſſe tẽpore cõfecti inſtrumẽti,& ſtat inſtro vt inſti.de fideiuſ.§.fi. &.l.j.cũ ſua gl.C.de fide inſtr.& iu.haſtę fi.li. x.not.Inn.in.c.qm̃.de proba. ¶ † Exemplum 18 dicit ſcriptura quòd titius iuratꝰ ſic depoſuit &c.hæc enim ſcriptura probat inſtrm teſtis, quia potuit interuenire tpe depoſitionis. de quo vide quod no.Bar.in.l.theopõpus.ff. de dote præle.Aut nõ fuit poſſibile illam interueniſſe tpe cõfecti inſtrumẽti:& tũc aut quæris inter eaſdẽ perſonas inter quas illa verba enũciatiua fuerũt ꝓlata,& pręſumit,dũmodo enũciet tale qd cui partes poterãt renũtiare,vt eſt caſꝰ in.l.optimã.C.de cõtrahẽ. & cõmit.ſti.alĩas ſi nõ poterãt renũtiare,nõ pręſumit.Exẽplũ ſi in cõtractu vẽditionis cũ eccleſia celebrato dicit p̃cedẽtibꝰ tractatibus. &c. nõ em p̃ſumit pręceſſiſſe niſi aliter ꝓbet:vt in.c.j.de reb.ecc.nõ alie.lib.vj.no.Bar.in.auth. ſi qs in aliquo documẽto.C.de edẽ.&.d.l.ſciẽdũ.&.l.ſi fortè.ff.de caſtr.pe. Aut quęritur an ꝓbet inter alias p̃ſonas.& dicendũ quòd nõ. vt.in.d.auth.ſi quis in aliquo.Si aũt teſtes deponãt ſuper illa ſolẽnitate,tũc ſtãdũ eſt ſi deponũt & reddũt cãm ſufficientẽ ſciẽtiæ: vt hîc in eo ꝙ teſtes deponũt de cõmiſsiõe iudicis& abſolutõe:vt in.c.ad aures.de reb.ecc.nõ alie. Secũdo caſu principali.ſ.cũ quæritur de ſolẽnitate intrinſeca.dic ꝙ ſolennitas intrinſeca formalis nõ præſumit.inſtit.de emp.& vẽ.§. pretiũ.nõ em̃ præſumitur pretiũ ſolutũ licet ſine eo vẽditio nõ cõſtet:vt.d.§.pretium. Aut quęritur de ſolẽnitate formali:puta quia interuenit ſtipu.vel ſimile.& de iſta dicendũ ꝙ in inſtro publico vel priuato præſumitur.d. l.ſciẽdũ.&.l.j.C.de cõtrahẽ.& commit.ſti.& 19 inſt.de fideiu.§.fi. ¶ † In dictis verò teſtiũ[b] nõ b præſumit.vt eſt tex.iũcta gl.in.l.j.C.de vſur. multiplex aũt redditur diuerſitatis rõ:ſed mihi placet opi.Bar.in.d.l.j.§.ſciẽdũ.videlicet teſtis habet deponere & reddere rõnẽ per ſenſum corporeũ:vt probatur.iij.q.ix.c.teſtes.& l.teſtiũ.C.de teſti.nec debet deponere perverba iuris ſed facti:vt no.Inn.in.c.cũ cã.s̃.de teſti.vbi plenè dixi.Si ergo diceret teſtis quòd ſtipulatio interuenit:non valet dictũ ſuũ,niſi reddat rõnẽ per verba facti:qa decernere an ex verbis reſultet ſtipul. ſpectat ad iudicẽ:& ideo nõ põt in dictis teſtiũ pręſumi ſolẽnitas intrinſeca.Teſtis em̃ debet dicere ꝓmiſit prędẽte interrogatiõe,& iudex ex dictis teſtiũ habet decernere an reſultet iuris effectus,ſed in inſtro eſt aliud.quia cũ cõficiatur de cõſenſu partiũ,põt notariꝰ id qđ eſt geſtũ ſcribere per quæcũq; verba ſibi videtur quæ hoc importãt.& idẽ eſt in parte ſcribẽte ſe promiſiſſe,vel fideiuſsiſſe,vel quid ſimile.d.Anto.hîc putat hoc dictũ Bar.verũ.qñ deponendo ſuper facto ſe refert teſtis ad verba iuris, ita ꝙ ſint ex toto verba iuris.ſecus ſi verba adaptãtur ad quid facti:vt quia deponit teſtis[c] talẽ c iudicẽ ſic ſentẽtiaſſe.quod verbũ nõ eſt iuris merè.& hoc caſu præſumit in teſte ſolẽnitas intrinſeca.& de hoc dicit tex.eſſe notabilem hîc.vbi teſtis depoſuit ſimpliciter iudicẽ ſic ſententiaſſe.& intelligitur quòd in ſcriptis. Ego cõtra hãc limita.d.Ant.adduco tex.iuncta glo.in.d.l.j.C.[d] de vſur.vbi teſtis deponit d per verba quæ ſunt iuris merè: vt per verbũ promiſit.&tñ nõ intelligitur quòd per ſtipu. ſicut præſumitur in inſtro publ.vel priua.vt in iuribus præall.Pręterea dictũ teſtis debet cõcludere neceſſariò:vt in.c.p̃ſentia.de prob. nõ aũt præſumptiuè,niſi præſumptiõe iuris: vt.l.j.& ibi per Bar.ff.ſi cer.pe.ergo in dicto teſtis nõ eſt præſumẽda iſta ſolẽnitas licet in- 20 trinſeca. ¶ † Ad iſtũ tex.do notabilẽ intelle- d ctũ.ſ.ꝙ hoc procedit nõ ex pręſumptiõe teſtis ſed iudicis:quia ex quo cõſtat ſnĩam à ſuo iudice latã,oĩa præſumuntur legitimè fuiſſe geſta.vt dicit hîc in fi.c.Et ex hoc do notabilẽ limi.ad dictũ Bar.vt in dicto teſtis nõ præſumatur ſolẽnitas intrinſeca,niſi referatur ad dictũ,ſeu ad factũ iudicis in caſu quo pro iudice præſumeretur,vt notãter probatur hîc. 21 ¶ † Ex p̃dictis põt decidi q̃ſtio an p̃ſumatur quòd iud.habuerit cõmiſ.ſi aſſeruerit ſe delegatũ.& videt ꝙ nõ:qah ęc eſt ſolẽnitas extrinſeca.ar.hîc.nec p̃ſumit ꝙ aliquis habuerit cõmiſsionẽ niſi probetur:vt in.c.cũ in iure peritus.de offi.dele.&.l.vnica.C.de mã.prin.Inn. poſuit hãc quæſtionẽ in.c.innotuit.de eo qui fur.ord.rece. & concludit ꝙ ſi ſententia fuit

lata partibus præſentib9 nec reclamãtib9,prę ſumitur iuriſdictio:ex quo ſnĩa trãſiuit in rẽ iudi.Idẽ dicit ſi lis fuit cõteſt.vt poſtmodum incũbat parti opponẽti onus probãdi iuriſdi ctiõis defectũ.& vide de hoc articulo & alijs ad materiã iſtã ſpectantibus ibi per Inn.& de hoc vltimo dic vt no.in.d.c.cũ in iure perit. & multas qõnes in materia vide per Bart.in
22 d.l.ſciendũ. ¶ † An aũt indiſtinctè præſumatur pro ſolẽnitate intrinſeca? Inn.in.d.c.inno tuit.& Io.an.hîc dicũt,ꝙ nõ præſumitur vbi ius dicit formã probãdã j.de ſen.excõ.c.ſacro in prin.&.ſ.de teſti.c.in nomine.quod eſt no tandũ.Itẽ vbi ius pręcipit interuenire ſcriptu rã,videtur enim pręceſsiſſe vt per eã probet ſolẽnitas:de ſen.excõ.c.cũ medicinalis.lib.vj.
23 ¶ † Et per hoc notãter dicit Inn.in.c.ſuper his.de accu.ꝙ ſi excipiat cõtra aliquẽ quod nõ eſt ſubdiacon9:ideo eligi nõ potuit in eꝑm, quòd ſibi incũbuit onus probandi ſe eſſe ſub diaconũ:quia iura mãdant ſuper hoc literas cõfici.ij.q.j.c.legũ.niſi ſecũdũ eũ tãta ſit pręſumptio ꝓ ordinato ꝙ trãſferret onus ꝓbãdi in excipientẽ,vt ſi multo tpe in ſubdiaconatus ordine ſeruiuiſſet.& nõ.hãc limitationẽ.vide de hoc vltimo quod no.Hoſti.in.d. c.innotuit.& Fede.cõſi.xiij.Sed hoc vltimũ videt cõtra iſtũ tex.nã iura mandant de ſnĩa cõfici ſcripturã:vt in.c.fi.de re iud.li.vj.& tn ꝓ hac ſolẽnitate ꝑſumit vt hîc.Ob hoc dixerũt quidã(vt refert.d.Ant.hîc)ꝙ debet teſtis addere in teſtimonio ꝙ iudex ſententiauit in ſcriptis,& ſic oportet ſupplere ad iſtũ text. ſed hoc eſt diuinare.vel dicit hoc ſpeciale ꝓpter authoritatẽ iudiciariã. & mihi placet ꝓ
24 finẽ hui9 tex.vt.ſ.dixi. ¶ † Vel tertiò ſcriptu ra reqritur in ſnĩa nõ ad finẽ illam probandi: ſed ad finẽ illã tũc recitãdi, vt cũ moderatiõe magna ferat:ſecũdũ prędicta ſalua cõtrarieta te illius gl.vt prima pars loquat in ſolẽnitate
25 intrinſeca.ſecũda in extrinſeca. ¶ † Nũc venio ad aliã particulã glo.an cõtra iſtã pręſumptã ſolẽnitatẽ admittat probatio in contrariũ:& dicit ꝙ ſic no.gl.plus notãter dixit Inn.in.c. innotuit.& Io.an.hîc.ꝙ cũ pręſumptiõe ſolẽ nitatis ĩ præcedẽtibus caſibus ſolũ procedat ex præſumptiõe:cito ꝓ alias præſumptiones tollit,& iudex de facili inquiret . ar. de præſum.c.quia veriſimile.&vide ĩ hoc quod no. Bar.in.d.l.ſciendum.Sed quia gl.hîc dicit ꝙ in inſtru.publ.vel priua.nõ ꝑſumit cã:qd ſi in
26 teruenit ſtipu.vide ꝙ no.ĩ.d.c.ſi cautio.et per Bar.ĩ.l.ij §.purè.ff.de doli exce. ¶ † Vlti.nunc venio ad gloſſ.ij.quam omiſi vt materia præ miſſa eſſet cõtexta.Et opp.cõtra dictũ iſtorũ teſtiũ,vñ teſtimo. ꝓferẽdo ſine cã nõ debuit valere.iiij.q.iij.c.ſi teſtes.§.ſolã.Gl.rñdet& mi nus bñ quo ad lit.iſtã.Gof.dicit ꝙ teſti.iſtorũ nõ erat nudũ ſed veſtitũ neceſſarijs veſtimẽ tisvtpatet ĩ litera:ꝙa deponebãt de cõmiſsiõe cãę ſnĩę &c.vt.ſ.dixi.ſed nõ reddebãt cãm ꝙ mouit iudicẽ:ꝙa ad hoc teſtis nõ tenet,ſed te net reddere cãm dicti ſui ꝓut ipe pcœpit,& nõ ꝓut mouit aliũ ad ſic faciẽdũ.ſi tñ interro garet,puto ꝙ deberet rñdere quaten9 ipe per
a cœpit.[a] ¶ † Vlti.no.ĩ practica vnũ dictũ Ioã.
27 an.[b] hîc dicit eñ quòd illud quod hîc in tex.
b dicit de cã nõ exprimẽda ſeruãt iuriſperiti in cõſilijs circa iura.ſ.nõ allegãda:cũ petant cõſi lia ꝓ iud.cãrũ,ſecus ſi petãtur ꝓ partes.ſed ego nõ vidi hoc hactenus ſeruari,nec puto hoc fore iuſtũ: ꝙa iudex nõ teneat ſeq cõſi.ſa pientis etiã ſi ex forma ſtatuti teneatur requirere:niſi ſit iuridicũ vt plenè no.Bar.in.l.j.§.ſi plures.ff.de exercito.act.& aliquid in.c. ſi pro debilitate.de offi.dele.ideo vt iudex bene decernat an con ſiliũ ſit iuri cõſonũ videtur neceſſariũ exprimere iura & motiua.

SVMMARIVM.

1 *Appellare pote ſt tertius à ſententia pro ſuo intereſſe.3.14. Sẽtẽtia à qua fuit appel.põt cõfirmari ſi per appellãtẽ nihil doceatur contra eã.reſpectu verò tertij rationabiliter appellãtis põt infirmari.*
2 *Libellus põt dirigi cõtra ſubditos abſque eo quod prius dirigatur contra illum qui ſubiectionis poſſeſsionem prætendit.17.*
4 *Appellantes.ſi ſint plures ab eadem ſententia,& vnus obtineat,quia de iure ſuo docuit & alij non:victoria illius non prodeſt alijs.10.*
5 *Tertius appellans à ſententia inter alios acta pro ſuo intereſſe debet cauſam grauaminis exprimere per rationes de quibus hîc.*
6 *Sententia inter alios lata non nocet tertio etiã quod ipſe ſciuerit cauſam agi & non contradicit.16.17.vbi examinatur de veritate iſtius dicti.*
7 *Executio ſentẽtiæ an differatur ſi tertius ſummariè docet de iure ſuo.31.*
8 *Tertius quãdo appellat pro intereſſe ſuo à ſententia inter alios lata,qũo pronũciabit iudex appellationis circa iſtam ſententiam?*
9 *Sẽtẽtia lata pro tertio qui appellauit pro intereſſe ſuo an proſit illi qui in primo iudicio fuit victus,& ſimiliter appellauit vel econuerſo.11.*
12 *Tertius põt app.à ſnĩa lata in cã capitali cõtra aliũ,& ſi obtinet prodeſt condemnato.*
13 *Tertius regulariter non appellat à ſentẽtia inter alios lata,niſi oſtendat de aliquo ſuo particulari intereſſe vel affectione.de quibus hîc.*
15 *Appel.quam facit tertius pro intereſſe ſuo dicitur iudicialis.*
16 *Sẽt.lata cõtra ſubditũ quale præiudiciũ inferat ſuperiori ſuper iure ſubie.*
17 *Subditorũ intereſt nõ mutare dominũ.iõ poſſũt ſe oppo.ne mutẽt dominũ.*
18 *Poſſeſſionis commodum maximum eſt,& parit multos effectus.*
19 *Creditor litigãs ſuper dominio pignoris agẽdo hypothecaria infert præiudiciũ domino ſciẽti,quia cẽſetur dediſſe licẽtiam litigandi ſuper dominio.*
20 *Sẽtẽ.lata contra ſubditum an præiudicet domino qui à tali ſentẽ.appellauit & poſtmodum appellationem deſeruit?*
21 *Sẽtẽ.lata cõtra ſubditũ an præiudicet domino qui vocatus non comparuit.*
22 *Ex ſola contumacia quis non priuatur iure ſuo.ſed debet procedi contra ipſum alijs remedijs opportunis.*
23 *Noĩatus in iudi.ſi in termi.ſibi dato nõ compa.nõ per hoc priua.iure ſuo.*
24 *Iudiciũ cõtra aduoca.an præiudicet parti principali vocatæ & præſenti.*
25 *Tertius an poſſit appel.à qualibet ſentẽ.etiam à tertia.26.*
27 *Tertius licet nõ appel.à ſentẽ.inter alios lata:tamẽ põt appellatio. pervictũ interpoſitã proſequi:licet ille victus trãſegerit,vel aliter cõpoſuerit.*
28 *Tertius qui cõpa.pro ſuo intereſ.ad quẽ effectũ põt ſe intromittere ad cãm per aliũ intẽta.& quos actus & adiuuamẽta põt facere vide ĩ diſcurſu.*
29 *Defendere poteſt quis aliquem etiam inuitum.*
30 *Tertius cõparens pro iure ſuo tam in primo quã in ſecundo iudicio,an teneatur libellum offerre & litem conteſtari & ſimilia facere?*
32 *Tertius poteſt impedire executio.ſentẽ.etiã reſpectu ſimplicis poſſeſsiõis.*

¶ CAP. XVII.

1 Cum ſuper. ¶ † Cõfirmat ſnĩa quo ad reũ appellãtẽ ſi nihil doceat cõtra eã.differt tn executio,ſi terti9 de ſuo intereſſe doceat.Vel ſumma ſic.Ab eadẽ ſnĩa põt appell.nedũ reus victus,ſed etiã tertius cuius intereſt,& poterit ſnĩa quo ad reũ nil de ſuo iure docẽtẽ cõfirmari,reſpectuverò tertij rõnabiliter appellãtis infirmari.h.d.Diuidit in tres ptes.In prima deciſè narrat factũ.In.ij.quo ad reũ prĩcipalẽ cõfirmat ſententẽ.ibi. *cũ ex parte.* In.iij.verò quo ad tertiũ appellã.cõmittit cãm executiõis fiẽdæ vel nõ ibi.*mãdamus.* Et hæc decre.ſemp videbat mihi difficilis,tũ ꝓpter ipſi9 difficilẽ materiã.tũ ꝓpter ĩtrincatũ modũ tradẽdi ipam ꝓ cõmẽtatoresnr̃os maxĩe Inn.adhibitũ.Ego deo largitore dicã clariſsimè & cõcluſiuè.j.text.cũ gl & materia intrinſeca.c.tradã.demũ aliqua ſubijciã ad materiã ãpliãdã. ¶ Caſus literalis.Cũ ĩter epiſc.aurien.exvna pte:& monaſte.cellę nouę ex altera ſup ſtatu ipſi9 diuerſæ ſnĩę ꝓ eꝑo latę fuiſſent tã ex pte monaſterij ꝙ ex parte Oueten.epiſcopi,fuit ad ſedem apoſtolicam appellatum.vnde epiſcopus Oueten.per nuntium ſuum cõ querebatur per ſentẽtias illas eccle.oueten.enormiter eſſe lęſam, ad quã

a SEB A. SAPI.
a ¶ Ipſe pcepit. Aduerte tamen quòd ſi ex verbis præcedentibus dictis ꝑ teſtẽ apparet qualiter ĩtelligitur ei9 dictũ,ſi interrogatur qualiter ĩtelligit,nõ tenetur reſpõdere. ita ſentit Bar.in.l.j.co.iij.ff. ſi cer.pe.& ibi clarè Ia.in.iij.no.vbi plus dicitur quòd etiam ſi tunc malè rñdeat nõ vitiatur eius dictũ.vide eũ dẽ in.l.fi.ff.de offi. procu.cęſa.Feli.in c.cũ cãm,colũ.ij.ſ. de teſti.
b ¶ Dicebat hîc do. Frã.de are.ſecũdũ do.Bar.de bel.ꝙ hoc bene dicebat Io.an.propter excellẽtiã & ſummã eius authoritatẽ.et an doctor cõſulẽs debeat allegare quotas iuris.vide hîc.d.Ant.colũ.ij. circa prin.ver.& ẽ arg.conſulentẽ in ciuitate &c.in.j.& iij.col.ver.vltimò. quęro quo ad hoc &c.adde ꝙ medio lani doctores conſulentes & iudices ſeruãt dictum Io. andr.

ad quã dicebat dictũ monaſteriũ pertinere. quare dicta ſnĩa pro epiſcopo nõ deberet executiõi mãdari. ſuper hoc negotio multa fuerũt allegata in prẽſentia papæ. verũtamẽ ex parte monaſterij nihil rationabile oſtẽſum fuit quare dicta ſnĩa pro epiſcopo lata debuerit irritari. & ideo quãtũ ad monaſteriũ ipſam cõfirmauit, mãdat papa iudicib⁹ quaten⁹ ſi cõſtiterit appellationẽ ꝑ eccleſia oueten. rationabiliter interpoſitã, & ad eã proſequẽdã nũtiũ ſuũ intra tẽp⁹ legitimũ deſtinaſſe, executio ſnĩæ differaſ, ne circa poſſeſſionẽ oueten. eccleſia detrimẽtũ incurrat. alioquin ſicut iuſtũ fuerit executioni mãdeſ ſine ꝓiudicio eccleſię oueten. cũ hoc ſibi nõ ꝓiudicet quomin⁹ ſuam poſsit cõſequi rõnẽ, cũ res inter alios acta nõ noceat regulariter alijs, iuxta cõſtitutiões canonicas & ci
2 uiles. Ber. ¶ †Et no. primò ꝙ cũ de ſubiectiõe agiſ põt libell⁹ dirigi cõtra eũ q̃ diciſ ſubiect⁹, abſq; eo ꝙ primò cõueniaſ is q̃ ſub iectionẽ vel ſubiectiõis poſſeſſionẽ ꝓtẽdit. cõcordat. s̃. e.c. cũ ĩter
3 vbi tetigi. & pleniſsimè dixi in. c. auditis. de ꝓſcri. ¶ †No. ſecũdò. quòd ab eadẽ ſnĩa poſſunt appellare omnes quorũ intereſt. licet in iudicio nõ interuenerint. qualis aũt ſit hęc appellatio iudicialis vel extraiudicialis j̃. dicetur. cõcordat huic tex. l. à ſnĩa. in prin. cũ duob⁹. §. ſeq. ff. de appel. facit ꝓ cõtrariũ ſenſum. ij. q. vj. c. nõ ſolẽt.
4 ¶ †No. tertiò ꝙ cũ in eadẽ cauſa ab eadẽ ſnĩa plures appellãt & proſequunt victoria vni⁹ q̃ de iure ſuo docuit: nõ ꝓdeſt alteri nil rõnabiliter ꝓponẽti. & ſic limita. c. vna ſnĩa j̃. ti. proxi. & l. ſi q̃ ſeparatim. ff. de appel. & j̃. ſuper gl. dicã plenius & clarius. ¶ Not. ibi. *rationabiliter*. ꝙ terti⁹ q̃ nõ fuit in iudicio pro intereſſe ſuo appellãs debet ſeruare tẽpora appellatiõis interponẽdæ, & ex cau
5 ſa rationabili appellare. ¶ †Et ex hoc & ex tex. ſingulariter no. ca
a ſum ĩ quo cũ appellaſ à diffinitiua eſt neceſſe exprimere cauſam[a] appellãdi. nec ſufficit dicere appello ab iniqua ſnĩa. videlicet cũ tertius q̃ in iudicio nõ interfuit appellat ꝓ intereſſe ſuo. qd̃ tenet Bar. in d.l. à ſnĩa. & hoc notanter hîc ꝓbaſ, & in d.l. à ſnĩa. in prin. Et hãc puto rationẽ. qa regulariter nõ licet appellare à ſnĩa inter alios: vt in d.l. à ſnĩa. cũ ergo iſta appellatio à tertio facta ſit cõtra regulas iuris. oportet ꝙ exprimaſ cauſa eã iuſtificãs, qa geſtũ con tra legẽ eſt nullũ. l. nõ dubiũ. C. de legib. & ij. q. vj. c. nõ ſolẽt. & c. cũ inter. de elec. ſicut in ſimili dixi de appellatione interponenda ab executore. s̃. eo. c. qd̃ ad cõſultationẽ. & hoc tene mẽti. ¶ Not. vnũ modũ impediendi executionẽ ſnĩæ pro alio latæ: vt. ſ. ꝓtẽdẽs intereſſe circa ipſius executionẽ appellet: & in appellatiõis cauſa doceat de intereſſe ſuo: an aũt ſine appellatiõe poſsit hũc effectũ
6 cõſequi dicã j̃. ¶ †No. ꝙ ſnĩa lata ſuper ſubiectione contra ſubiectũ nõ nocet ei q̃ prætẽdit habere ius ſubiectionis quantuncũq; ſciuerit illã cauſam agi & nõ cõtradixit: quinimo reputatur oĩno alia perſona ita vt habeat locũ illa regula res ĩter alios acta. Et pro baſ hoc apertiſsimè hîc ſaltẽ quo ad ius proprietatis. & tene mẽti perpetuò hũc tex. quia credo ꝙ alibi nõ ita plenè probeſ. An infe rat præiudiciũ tacenti quo ad poſſeſſionẽ ſi ipſe ſuperior erat in
7 poſſeſſione. dicã j̃. ſup gl. ¶ †Opp. cõtra tex. in eo ꝙ exigit vt eps oueten. debeat probare rationabiliter appellaſſe. cũ enim agitur de modico ꝓiudicio. ſ. vt differaſ executio ſnĩæ ſatis erat probare ſummariè de iure ſuo. vt in. c. veniẽs. & qd̃ ibi no. de teſti. & l. iij. & l. theſaur⁹. ff. ad exhibẽ. So. gl. ij. ſentit hîc cõtrariũ in prin. ſed antè q̃ reſpõdeat inculcat aliã qõnẽ. ſ. an probãte epiſcopo oueté. de iure ſuo debeat retractari ſnĩa lata cõtra monaſteriũ in fauorẽ eꝑi aurié. Et ad vtrũq; dicit ꝙ ad effectũ differẽdi executionẽ ſatis eſt ꝓbare de iure ſuo ſummariè. ſed ad cõſequẽdã retractatio nem ſnĩæ oportebit plenè de iure ſuo docere. hæc videſ mẽs glo. in prima parte ſui. Quo ad primã partẽ gl. optimè loquiſ intelligẽdo ꝙ per probationẽ ſummariã differaſ executio ad tempus. ſ. donec poſtmodũ plenè diſcutiaſ de iure iſtius tertij: vt probaſ in
8 d.c. veniens. vbi de hoc, ¶ †Sed quatenus glo. ſentit ꝙ iſto eꝑo oueten. plenè de iure ſuo probãte debeat caſſari ſnĩa in fauorem alterius lata. Inno. hîc inſtat ponẽdo duas practicas pronuntiãdi. Quidã enim dicunt ꝙ ſi ille eps oueten. probauit ſnĩam iniquam per quã pronũtiatũ eſt monaſteriũ qd̃ ei ſubeſt ad aurien. epiſcopũ pertinere, iudex appellationis pronuntiabit ſic. cũ monaſteriũ cellæ nouę nõ ad aurien. ſed ad oueten. pertineat, ideo ipſum mo naſteriũ abſoluimus ab impetitione epiſcopi aurien. & latã pro ipſoſentẽtiã reuocamus. Refert alios dicere ꝙ iudex in cauſa ap-

pellationis pronũtiauit dũtaxam ſnĩam pro eꝑo aurien. latã nõ præiudicare eꝑo oueten. ar. in d.l. à ſnĩa. in prin. ff. de app. Inn. verò diſtinguit ꝙ in cauſa in qua ex prima ſnĩa infer tur præiudiciũ ipſi tertio ferẽda eſt ſnĩa ſecũ dùm primũ modum. exẽplum in caſibus de quibus j̃. eo. c. pe. Si verò nõ fit in præiudiciũ niſi quo ad prẽſumptionẽ, vt in caſu noſtro: tunc ferel ſnĩa ſecundũ aliũ modũ. do. Ant. limitat hoc vltimũ verũ quãdo iſte terti⁹ cõparet poſt ſnĩam latã cõtra reũ. ſed ſi cõparet ex ratione ſui intereſſe ingreditur litem & proſequitur vnà cum reo. tũc quia ſententia facit ſibi plenũ ꝓiudiciũ, vt hîc not. Inn. tunc fertur ſnĩa etiã quo ad reũ. ſed certè de hoc vltimo non eſt dubiũ. Cõclude ꝙ aut tertius appellauit in caſu quo defenſio vel actio pri mo loco ſpectabat ad eũ, tunc cùm oĩa acta
b ſibi proſint & nocẽt, [b] ſicut ſnĩa prodeſſet & noceret. d.c. pe. ferel ſnĩa ſecundũ primũ mo dũ. Si verò cõparet in caſu in quo defenſio non ſpectabat ad eũ primo loco ſed ratione aliqualis ſui præiudicij appellauit. vt in caſu huius. c. & tunc nõ eſt vis an iudex pronuntiet ſnĩam nõ præiudicare iſti tertio. an verò dicat illã iniquã & iniuſtã quo ad iſtud factũ vel ſi retractet & caſſet illã quo ad iſtũ ter tium. nã ſatis illam retractat quo ad tertiũ ſi pronuntiet illã ſibi nõ debere præiudicare. & ſic põt ſaluari quod tacitè ſentit hîc glo. & videſ hoc vltimum de mente Bar. in d.l. à
9 ſnĩa. ¶ †An autem ſnĩa lata pro iſto tertio proſit victo, diſtingue ſic poſt Bart. in .d.l. à ſnĩa. ꝙ aut iſte victus appellauit & etiam iſte tertius. & vterq; proſecutus eſt appellationẽ ſuã. tamẽ ille victus nihil de iure ſuo probauit in cauſa appellationis. ſed ille tertius docuit de iure ſuo. & tunc ſnĩa proderit ſolum illi tertio. & quantum ad eũ ſnĩa infirmabiſ. quantum verò ad aliũ victũ ſnĩa cõfirmabiſ. & de hoc eſt caſus hîc. Vnde dico quòd iſtud monaſteriũ nõ habebit amplius ex ſe vocem contradictionis quominus ſubijciatur eꝑo aurien. ſed ratiõe eꝑi oueten. cõſequeſ vt nõ ſubijciaſ eꝑo aurien. vt hîc apertè colligitur. Vbi aũt ius iſtius victi foret oĩno ſeparatum & diſtinctũ à iure tertij. tunc nullã vtilitatẽ directè vel indirectè cõſequeretur iſte victus ex perſona iſtius tertij qui pro ſe obtinuit in appellationis cauſa. vt ſatis probaſ hîc. cùm quo ad victũ fuerit confirmata hęc ſentẽtia.
10 ¶ †Nõ obſtat huic cõcluſioni. c. vna ſnĩa. de appel. & l. qui ſeparatim. ff. e. vbi patet: quòd victoria vnius prodeſt alteri in cauſa appella tionis, ex quo habent eandẽ cauſam. quia ex quo vterq; ſibi prouidit appellãdo, videtur quilibet renũtiaſſe prouiſioni & beneficio il lorum iurium. Qualis autẽ debeat eſſe tunc forma petẽdi ꝓ iſtũ tertiũ: ſatis colligitur ex
11 forma pronuntiandi quã. s̃. poſui. ¶ †Aut ille victus acquieuit ſnĩæ & ratam habuit: & tũc idẽ. quia ſnĩa infirmabitur dũtaxat quo ad præiudicium iſtius tertij, & non quo ad
12 præiudicium iſtius victi. ¶ †Vt probatur per locum à ſpeciali in. l. non tantũ. ff. de appel. nã ibi eſt ſpeciale in cauſa capitali vt reo
c approbante [c] ſententiam tertius audiatur ap pellans in eius fauorẽ: regulariter ergo cõtra & limita hoc: vt. s̃. dixi in iure diuiſibili. Et ex

a ¶ Exprimere cauſam. Adde Rom. conſil. cccxxxiij. in fine.

SEBA. SAPI.

a ¶ Cauſam. Vide Bal. & Sali. in auth. hodie. C. de appella. latè ꝓ Ang. are. in .d.l. à ſnĩa. & per Rapha. cu. in .l.j. ff. de appel. recipi.

b ¶ Proſint & nocent. Adde Fran. are. cõſil. lxxviij. & vide Anchar. cõſ. lxxxvj. Alex. conſi. cxxxiiij. & ccv. ij. lib.

SEBA. SAPI.

c ¶ Reo approbãte. Vide Bal. Sali. & Albe. in. l. addictos. C. de epiſ. audien. Ang. & Imo. in. l. non tm̃. ff. de appel. Ang. are. in l. ſi q̃ ſeparatim. §. fin. ff. eo.

Panormi. super tertia secundi.

a ¶ Plenũ præiudiciũ. Adde Fulgo. consi.clxix. Rom. cõsil.cccxlij, Alex. cõsi.xxxvj.j.li. & consi.lxxxij.eo.li. & dicit Rom.cõsi. cccxlij.q ratione qualisqualis ꝑiudicij licet appellare. ANT.FRAN.

a ¶ An & quãdo tertius possit appellare & ratione cuius ꝑiudicij id facere possit, dicas quòd tertius põt appellare à sententia pro suo interesse.vt per In.& do. in.c.cũ super.de re iudi.& per.d.Car. in cle.j.in prin. de cã pos.& proprie. & plenè per And. sicu.in.c.super eo. de off.dele. & per Old.in consi. cclii ij.inci.contra provisionem & vide Bar.in.l.à sniã.ff.de app.vbi dixit qd tertius põt appellare pro suo ĩteresse etiã si sit tertia sniã illa à qua appellat,dum tamen ipse nõ appellauerit sed principalis litigator.qd intelligi verum si ipse ignorauit cãm agi aliàs secus. vt per Bar.in.d.l.à sentẽtia.& de modo formandi libellũ qñ tertius appellat ꝓ suo interesse vide Innoc.in.d.c.cùm super. & adde q tertius prosequẽs pro interesse suo appellationem interpositam per litigãtem, non põt prosequi qñ appellatio est nulliter interposita,vt no.d. Car.in cle.cõstitutionem.§.sanè. de elec.in,iij.q.& ad de etiam qd tertiꝰ inhęrẽs appellationi interpositæ per aliũ pro suo ĩteresse debet ratificare ipsam appellationem interpositã ĩ tra tẽpora appellãdi.vt not.Bald. in auẽ.hodie.ad fi.C. de appel.& Alex. in.l. si perlusorio. §.j.ff.de app.& ad de etiã q tertiꝰ ꝓ suo interesse põt appellare, quãuis causa inter principaliter litigantes fuerit commissa hoc posset dici q ibi nullũ ponitur speciale: sed hoc contingit ibi:quia interesse tertij nõ erat separabile à iure victi:nã ibi appellat tertius ratione humanitatis & cuiusdã cognationis quam inter homines natura cõstituit.l.vt vim.ff.de iusti.& iure.interest eñ cuiuslibet ne alter iniustè dãnetur ad mortẽ:vt ibi.ideo differtur executio,& prodest victoria istius tertij illi victo.Si verò iste victus nõ acquieuit sentẽtiæ nec appellauit:sed fuit contẽtus appellatione interposita per istũ tertium. & tũc proderit victoria istius tertij illi victo,& irritabitur sentẽtia in totũ.argu.in.d.l.qui se paratim.&.d.c.vna sentẽtia.quod est bene notandũ:quia multũ limitat istũ tex.& tenet ex presse Bar.in.d.l.à snĩa.& quod plus est,dicit istud procedere etiam si iste tertius in appellatione & prosecutione diceret se appellare respectu sui præiudicij:quia nihilominus ex quo eadẽ est victoria in causa appellationis, porrigitur ex iuris dispositione ad istum qui succubuerat.vt in dictis iuribus.& in.l.si post mortẽ.in fi.ff.de bo.po.contra tabulas.quod est notandum. ¶ † Opp.cõtra prædicta & cõtra tex.videtur enim quòd à sententia lata inter alios nõ possit appellari.d.l.à sententia.ff. de app.probatur per locũ à speciali in.d.l.nõ tantum.Sol.gl.ista in secũda parte format cõtrariũ & formaliter non soluit.dic tu q regulariter procedit cõtrariũ. fallit vbi ex sententia inter alios dicta infertur alteri plenũ præiudiciũ. [a] vt in casu.l.sæpe.ff.eo. &.c.pe.eo.ti, & in.d.l.à sentẽtia.j.responso.cũ.§.sentẽtia est lata cõtra hęredẽ in præiudicium testamẽti: tũc enim legatarij appellant.vt ibi.Idem si infertur aliud præiudiciũ licet non plenũ:puta respectu possessiõis vt hîc.Idẽ si potest inferri præiudiciũ respectu præsumptionis:vt qa snĩa fuit lata cõtra vnũ ex cohæredibus:tunc alij possunt appellare:nec illa snĩa vel acta faciunt aliquã præsumptionẽ cõtra eos cũ agetur super eorũ portiõibus.d.l.à snĩa.§.iij.Idẽ quando interest rõne cuiusdam humanitatis. d.l.nõ tantũ.dic ergo q vbi nullum interesse potest prętẽdere tertiꝰ:tũc nõ auditur appellans à snĩa lata inter alios.ij.q.vj.c.nõ solẽt.& c.cũ inter.R.de ele.Secus vbi põt aliquod interesse prętẽdere:vt hîc.& in iuribus præall.

14 ¶ † Sed dices tu qũo auditur iste tertius per viam appellationis cũ iudex eũ non grauauerit:qa nũq fuit in iudicio.Sol.dicit Inn.quòd iste appellauit:quia sentẽtiando cõtra vnũ intulit sibi iniuriã ĩ iure suo.Sed nõ placet hoc Bar.ĩ.d.l.à sentẽtia.nõ eñ potuit ĩiuriã ferre illi quẽ nõ cognouit. vnde dicit quòd iste appellat ne inferatur sibi pręiudicium ex sententia.& hîc effectus nõ potest haberi nisi cognoscatur de iniquitate sententiæ quo ad eũ meritò auditur appellãs. ¶ † Ex hoc infertur q hæc appellatio est iudicialis & non extraiudicialis.quod tenet Inno.dicens ex hoc quòd non erit opus procedere sicut in appellatiõe extraiudiciali,vel litem contestari data cõtumacia appellanti.sed per omnia procedetur sicut in qualibet appellatione iudiciali. quod est notandum.& satis videtur hoc colligi ex isto tex.& clarius ex.d.l.à sententia. ¶ Nunc quęro pone q sententia mandatur executioni pro Episcopo aurienen.puta quia oueten. rationabiliter non appellauit& sciuit causam agi:nunquid Episco.aurienen. pręstabit cautionem huic monasterio quòd ipsum defendet contra Episcopum ouetenen.iuxta.l.is à quo.ff.de rei ven.Glo.ista in tertia & vltima parte cõcludit quòd non:quia nũc aget tantũ eccle.ouetenẽ.quasi velit gl.q cautio de qua in.d.l.is à quo.est pręstãda quãdo duo eo. tẽpore agũt contra vnũ.& alter prius obtinuit snĩam pro se cõtra reũ:tũc eñ snĩa mandatur executiõi in fauorẽ vincẽtis pręstita cautiõe ipsi reo de cõseruãdo illũ ĩdẽnẽ,si alter actor obtineret cõtra ipsum.Ex hoc dico quòd ad tex.nr̃m gl.optimè loquit:qñ ipse eps ouetenẽ.nõ veniebat principaliter cõtra monas.sed interponebat se ad impediẽdũ executionem snĩę:& sic cessat hoc casu dispositio illius.l.is à quo.Sed dubiũ esset quid si ante executionẽ factã eps ouetenẽ.moueret litẽ cõtra monast. nunquid posset monaste.tẽpore executionis petere hanc cautionem de indẽnitate quo ad ouetenẽ.& fortè q nõ:si iste sciuit cãm suam agi& nõ cõtradixit.nã snĩa debet ante oĩa mãdari executiõi:& postea poterit iste oueten. agere cõtra aurienẽ.Quid aũt si iste eps oueten. esset in possessione?dic vt j.dicã in glo.sequẽ. ¶ Op.cõtra literã de cõtrarietate.primò eñ dicit q si Episco.ouetenẽ.põt docere rõnabiliter appellasse,quòd debet differri executio, ne eccl.ouetenẽ.patiat circa possessionẽ detrimẽtũ.Postea in ver. *alioquin*. innuit cõtrariũ. Dicit enim q si nõ põt docere rõnabiliter se appellasse,quod fiẽda est executio absq ꝑiudicio eccle.ouetenẽ.quia res inter alios acta &c.cũ eñ ver.ille. *alioquin*. veniat aduersitatiuè ad p̃cedẽtia,debet intelligi q in casu cõtrario fiat eccle.ouetenẽ.ꝑiudiciũ.Sol.gl.in verbo nõ noceat:metu huius cõtrarij dicit quòd primũ dictũ debet intelligi de præiudicio respectu possessionis.ver. *alioquin*. de pręiudicio respectu ꝓprietatis.q.d.q si eccle.ouetenẽ.põt docere se rõnabiliter & iustè appellasse:& sic docebit de iure suo:puta quia probabit illud monaste.ad se pertinere:vel quia est in diocesi sua,vel præscripsit sibi oĩmodã iurisdictionẽ,vel habet priuilegiũ,vel quid simile:tunc nullũ præiudiciũ patiet nec respectu possessionis nec proprietatis.finaũt quia non rationabiliter appellauit,vel misit nuntiũ ad illã prosequẽdam debito tẽpore & sciuit cãm suã agi non patietur pręiudiciũ scilicet in proprietate,sed circa possessionem,sic.

16 ¶ † Aduerte.quia hîc iacet difficultas principalis huius.c.in videdo quale pręiudicium infertur superiori ex snĩa lata contra subiectũ

b super iure subiectionis. [b] & in casu in quo superior ignorauit iugiter cãm agitari contra subiectũ:ita quòd tẽpore superueniẽtis scientiæ lapsum est appellandi tempus.Dicẽdum est communi omnium iudicio quòd nullum debet ex hoc fieri præiudicium superiori,siue ipse possideat subiectionẽ,siue nemo alius per.c.veniens.de testi.Vnde potest ante executionem occurrere ei & de iure suo docere. & Innocen.sic intelligit illud capi.ignorante causam agi.& facit cap.penj.eo.&.l. sæpe.ff. de re iudica. Si verò sciuit & à sententia appellauit,idem dicendum.quia adhuc causa est integra:quia per appellationem legitimè interpositã appellatiõe remota.ita Bart.in.l.j.§. fi.ff.à.quib.appel. nõ li.& not. And. fic.ĩ.d.c.sup eo.de off.delega.vbi etiã dicit quòd tertius appellat ab executione instrumenti garentigiati, licet per statutum à tali executione prohibeatur appellatio qd etiã voluit ipse And.sicu.in quo dã consi.incipien. scripsit eccleśiasti cꝰ.ĩ.xiij.co. quod est post cõs.Alex. cij.ĩ.iij.parte.vbi alleg.d.Ant.idem voluisse in.c.vt debitus.de ap.& adde q qñq; quis potest appellare si sua nõ interśit, puta qñ appellat pro cõdẽnato ad mortẽ pro crimine capitali,iuxta.l.non tãtum.ff.de appe. quod est verũ etiã si sit renunciatũ beneficio illius.l.secũdũ Ale.ibi per gl. in.l. pactum inter hæredẽ.ff.de pac. & de materia vide plenè per Alex.in d.l.nõ tantũ.de appella.

SEBA.SAPI.

b ¶ Super iure subiectionis. Vide Ab. in consi.iij.inci.nitar in præsenti.co. xvij.in.ij. vol. & in consi. lxxxvij. incip.in quæstiõe quæ ad præsẽs vertitur. char ,fi. in.j. vol. Felin.latè post Abb .in.c.auditis. col.xvj.ver.inquã tũ.latè ponit Ab. s.de præsc.& Ale. in repe.l.sæpe.co. xxx.ff.de re iudi. vide etiã aliqua ꝑ Feli.in.c.pe. col.ij. j.e.vbi tradit an & quando tertiꝰ agit nomine meo me sciẽte mihi præiudicet.

terpoſitã ſuſpenditur ſnĩa:vt in.c.venientes. de iureiur.
17 & in.d.l.à ſnĩa.¶ † Sed dubiũ eſt cũ ſciuit cauſam ſubie
a ctiõis agi,& nõ cõtradixit[a] nec appellauit ſaltẽ legitimè. vel ſi legitimè,nõ fuit debito tẽpore ꝓſecut9 quo caſu ſuccedit ver. *alioquin*. hîc poſitus.Pro cuius intellectu ego ꝓmitto illud certũ eſſe:ſubditos poſſe conueniri à tertio ſuper iure ſubiectionis:tũ ꝙa intereſt eorũ domi num non mutare:tũ quia ipſi videntur facere quomin9 tertius poſsideat nõ patiendo eũ poſsidere, ſeu ſibi non obediendo:vt patet hîc,& in.c.cũ inter.s.e.&.c. auditis. s.de reſcri.vbi hoc tenet Inn.& idẽ ſentit in.c.inter qua tuor.de maio.& obe.dicit tamẽ Inn.in.d.c.auditis.quoſ dã tenere ꝙ licet ſubiecti admittantur ad defenſionẽ & poſſent conueniri:tamẽ defenſio primo loco pertinet ad illũ qui poſsidet ſubiectionem.Refert alios dicere & melius ſecundũ eũ,ꝙ defenſio nõ pertinet principalius ad vnũ q̃ ad reliquũ.ſed plenè ad vtrũq; & ęqualiter.alle.l.principaliter.C.de libe.cauſa.& cũ hoc ſecũdo dicto trãſeunt cõmuniter docto.ibi.& hoc mihi ſemper placuit.ar.eorũ quæ legũtur & not.in.c.fi.de maio.& obe. & maximè ibi per Hoſt.& in.c.imperialem.§. ꝑterea. de prohi.feu.alie.per Fede.colla.x.vbi patet ꝙ ſubditi poſſunt ſe opponere ne mutẽt dominũ. & ſic ꝓ eorũ intereſſe poſſunt cõueniri,vel ſe offerre defenſiõi cũ de iure ſubiectionis agitur.Hoc præmiſſo cum quæritur quale prędiudicium infertur domino qui ſciuit cauſam agi cũ ſubiectis & tacuit,nec à ſnĩa appellauit.Inn.in.c. ſubortaj.eo.videtur ſentire ꝙ inferat plenum ꝑiudicium. requirit tamẽ ꝙ domin9 ſciuerit cauſam agi & non ignorauerit ſibi ius cõpetere in ſubiectos litigãtes.Idẽ etiam ſentit in.d.c.auditis.vbi dixit ꝙ ſnĩa lata cõtra vnũ alteri non præiudicat,niſi ſciuerit & non defenderit.alle.c. pej.eo.&.l.ſæpe.§.pe.ff.eo. tit. ſed contrariũ tenuit ipſe Inno.hîc.dicẽs ꝙ domino fit ꝑiudiciũ quo ad poſſeſsionem:quia fit executio pro illo qui ſnĩam obtinuit. non aũt præiudicat domino quo ad proprietatem.& idẽ tenuit in.d.c.pe.& videt eſſe caſus hîc.& hoc cõiter tenẽt doct.d.Frã.de zaba.olim cardinalis florentinus præceptor me9 legẽdo hoc.c.magis ſe reſtrixit. Dicit enim ꝙ nõ fit prędiudiciũ ſuperiori etiã ſuper poſſeſsione ſi ipſe poſsidebat ſubiectionẽ:& ad hoc.c.reſpondebat:ꝙ intelligit quãdo ſuperior nõ erat in poſſeſsiõe.nam vbi aliâs potuiſſet impedire executionẽ fiendã in reuocãte prætextu iuris ſui:vt legi.& no.in.d.c.veniẽs.de teſti.& per Bar.in.l.à diuo pio.ff.de re iudi. nũc nõ poterit, ex quo fuit ſciens & non aſſumpſit defenſionẽ.Sed ſi ipſe ſuperior fuiſſet in poſſeſsione, nõ debet ea priuari propter ſnĩam latã contra ſubiectos:quia hoc eſſet de directo cõtra mentẽ huius.c.vbi dicit ꝙ ſnĩa debet mandari executioni abſq; eꝑi oueten.prędiudicio.& ſubdit tex.rationẽ: quia geſta contra monaſteriũ nõ debent ꝑiudicare eꝑo prætẽdẽti ſubiectionẽ,licet ſciuerit & nõ appellauerit. ꝙa res inter alios acta regulariter alijs nocere nõ debet. Vnde placet mihi iſte intellect9:& pondero multũ duo ex iſto tex.Primò in eo qđ dicit ꝙ abſq; præiudicio eccleſiæ ouetẽ.mãdata eſt ſnĩa executioni.ſi enim priuaret
18 poſſeſsione ſua nõ fieret abſq; prędiudicio grauiſsimo.† cũ magnũ ſit poſſeſsiõis commodũ, cũ ſępe ex defectu probationis de dominio perdat ipſum dominiũ. vt in c.ſæpe.de reſti.ſpolia.& onus probãdi incũbit non poſſidenti.l.fi.de rei vendi.C.& in.c.ex literis. de proba. & inſtit.de interdi.§.cõmodũ.Intelligatur ergo iſte tex. de tali præiudicio quo grauat domin9 tacens:cũ fit executio in re vacãte,cũ facilius ipſe obtinuiſſet ſi nemo poſſideret:vt no.in.d.c.cũ veniẽs.& hũc intellectũ iudicio meo videt tacitè ſenſiſſe Inn.in.c.quãuis. in prinj.e. Secundò pondero multum rationem decidẽdi hic in fine poſitã.*quod res inter alios acta &c.*& ſic ſingulariter vult hæc litera:& neſcio alibi.ꝙ dominus dicit prorſus alia perſona quo ad hoc vt nullum fiat ſibi præiudiciũ ſaltẽ graue ex geſtis cũ ſubiecto.Ex quo infertur ꝙ.c.pej.eo. &.l.ſæpe.eo.ti.ff.habent locũ in domino ſuperiore:quo ad regulam ibi poſitã:& non quo ad caſus ibi exceptos. Et hoc apertiſsimè probo per rationem ipſius Inn.in.d. c.auditis.vbi dicit quòd defenſio cũm de ſubreptione agitur ęqualiter ad ſuperiorẽ & ad ipſos ſubiectos pertinet.ergo ſententia lata contra vnũ non debet nocere alteri etiam tacẽti.quod probo per.d.l.ſæpe.&.d.c.pen. tunc enim ſententia contra vnum nocet alteri cùm is cui primo loco competebat actio permiſit ſequentem experiri cum poſſet illum à iudicio repellere.vt ibi dicitur.ſed ſi ęqualiter ad vtrunq; pertineret, nõ potuiſſet dominus ſubditos remouere à iudicio.Itẽ quare eſt hoc imputandum domino ſeu ſuperiori,cum ſubiecti litigent pro intereſſe eorum:& ſic ſententia habebit ſuum effectum contra ſubditos vt non poſsint ratione eorũ intereſſe amplius contradicere:ſed contra ſuperiorem non,cũ nõ debeat ſententia excedere effectum ſuum,& tranſire ad alias perſonas:vt in.c, quæſiuit . de his quæ fiunt à pręla.&.l.ſancimus.C.de pœnis . Dicet aliquis: hæc videntur cõtra tex.in.d.l.ſæpe.§.nã & ſi libert9. vbi dicitur quòd ſi libertus litigans,de ſtatu ſuo cũ tertio reportat ſententiam cõtrariam,præiudicabit ipſi domino ſuper ſuo iurepatronatus.Ad illum tex.etiam poteſt reſponderi dupliciter.primò quòd tex.ille habet duos intellectus.Primò ꝙ intelligatur quãdo dns interuenit in iudicio.& hoc ſonare videtur ille tex.dũ dicit. *me interueniente &c.* & hunc intellectum tenuit Io.an. & approbat Inn.hîc.Dicit eñ Io.& bene ſecũdum Inn . ꝙ ſi quis petit iura quę ego poſsideo in re aliqua me ſciẽte & obtineat:non tamen mihi prędiudicat niſi eum defendã:& exponit ver.d.l.ſæpe.ibi. *me interueniente & defendente*. & ſic apparet ſecundum eũ ꝙ ſi offerat ſe defenſioni:debet ꝓbare de iure ſuo:aliâs fieret ſibi præiudicium.Secũdus intellectus fuit Roge.vt ſufficiat ſola ſcientia.& licet Bar.hunc intellectũ teneat in.d. l. ſæpe. Inn.tamen & Ioan.an.dicũt hic quòd papa videtur hîc illum intellectũ Roge.reprobare.Sed ſi volumus ſeruare hũc intellectũ Roge.& Bar.dicam9 aliter &ſic.ꝙ aut loquimur in liberto litigante,& fit dño ſcienti prędiudiciũ:vt in.d.§.nã & ſi libertus.Aut loquimur in ſubiecto litigãte,& nõ fit dño præiudiciũ licet ſcienti:niſi interfuerit in iudicio & obtulerit ſe defenſioni.& ita procedat iſte tex.Et hũc intellectum poſuit.d.Ant.hîc.& videtur iudicio meo de mente Bar.in.d.§.nã & ſi libertus. ſi rõ ſua bene põderet.ratio diuerſitatis eſt:quia libert9 fuit cõſequutus libertatẽ à dño:cõſequẽter ſuper iurepatronatus ex licentia ipſius dñi,meritò fit domino ſcien
19 ti præiudiciũ.¶ † Sicut eadem ratione dicitur in creditore litigante ſuper dominio pignoris agendo hipothecaria vt fiat prędiudiciũ debitori ſcienti habuit eñ illã obligationem facto domini.& ſic videtur ſibi dediſſe licentiam litigandi ſuper dominio:vt not. Barto. in dicta.l.ſæpe.in ſubiecto autem ceſſat hęc ratio.cum nihil habeat facto domini ſeu ſuperioris ſed merè ipſe poſſidetur:ſi ergo litigat de ſubiectione , venit merè pro intereſſe & facto ſuo: ideo non debet præiudicare domino imò dominus quo ad ius ſuum cenſetur prorſus alia perſona.vt apertè voluit text. hic .& cum hoc temperamento dictum Innocen. in dicto . c. ſuborta. poteſt intelligi.Nam ibi litigabatur de iure exemptionis cum ꝑtendente ſe exemptum.Ex hoc infertur ſingulariter quòd ſi exemptus ex priuilegio litigat ſuper iure ſubiectionis cũ ordinario loci ſciente papa & tacẽte: ꝙ ſentẽtia cõtra exẽptũ lata præiudicat iuri ipſi9 papæ ad inſtar liberti litigantis ſuper ſtatu ſuo ſciente domino & non contradiente.quod exꝑſſè tenuit hîc.d.Ant.quia exemptus aliquod cõmodũ vltra ſubiectionẽ cõſeqtur

a ¶Et non contra dixit. Adde vidẽ dum eundẽ cõſil. lxxxix. lib.j.inci. Ieſu xꝑi & pꝛſsimæ virginis mariæ.

à papa in quo põt dici habere cãm à papa.hinc eſtquòd qñ papa iudicat ſuper exẽptione,excipit expreſſè ſuum ꝓiudiciũ.Prædicta ꝓcedũt qñ ſuperior ſciuit & tacuit
20 & idẽ ſi min⁹ rõnabiliter appellauit.¶ †Sed dubito q̃d ſi ſuperior debito tẽpore & ordine appellauit à ſenten tia lata cõtra ſubiectũ:ſed poſtmodũ appellationẽ deſeruit:nũquid ſnĩa irrogat ſibi præiudiciũ?Inn.ſentit q̃ ſic circa poſſeſsionẽ nõ aũt circa proprietatẽ . exponit enim verbũ *alioquin.* id eſt ſi appellatio nõ fuit rõnabi liter interpoſita :vel fuit,ſed nõ miſit nuntiũ,vel neſciuit cãm agi.Hoſt.dicit & bene quòd hoc vltimũ debet dicere & ſciuit cãm ſuã agi.aliâs ſecus per.c.pe.j.eo.qua ſi dicat & bene:q̃ ſi non appellauit & neſciuit cãm ſuã agi nõ fit ſibi præiudiciũ etiã vbi primo loco defenſio ſibi cõpeteret:vt.d.c.pe.multòfortius in caſu huius ca. ignorãtia nõ debet ſibi nocere.& ſic redeũdo ad quæſi tũ,ſentiũt iſti apertiſsimè quòd id quod dicitur inver. *alioquin.* vt ſine præiudicio fiat executio ſnĩę habeat lo cũ etiã vbi fuit appellatũ:ſed fuit appellatio poſtmodũ deſerta per nõ proſecutionẽ.Sed in cõtrariũ ego allego:quia ſi tertius offert ſe defenſioni & ſuccũbit,facit ſibi plenũ pręiudiciũ:vt no.hîc doct.arg.hîc.& ſentit Bar.in.l.ſi perluſorio.ff.de app.Sol.põt dici q̃ contrariũ procederet qñ tertius aſſumeret plenã diſputationẽ de iure ſuo.hîc verò loquitur qñ appellaſ reſpectu ſui preiudicij circa executioũẽ fiẽdã.vnde ſi nõ pro ſequitur appellationẽ perinde eſt acſi nõ appellaſſet:vt hîc.& ſic remãet ius ſuũ pręter executionẽ ſaluũ.quod intelligo cũ limitatiõe de qua.s̃.dixi in principali qõne.
21 ¶ †Præterea circa prædicta quæro . pone q̃ ſuperior fuit vocatus ad cãm quæ mouebatur cõtra ſubiectum ſed nõ cõparuit:nũquid hoc caſu ſnĩa lata cõtra ſubiectũ præiudicat ſuperiori.do.Anto.videtur hîc ſentire quòd ſic.refert enim Cy.in.l.j.C.de aduo.diuer.iudi.te nẽtem quòd ſi de iure meo cũ alio iudicatur me aſsiſtẽte vel vocato ſemper mihi præiudicatur.Ad hoc gl. in c.dilectus.de ſimo.Sed tu attẽde.nã puto quòd aut lect. d.Ant.eſt corrupta aut corruptè all.Cy.& quicquid ſit dictũ nõ eſt verũ vt ſufficiat ſolavocatio in caſu huius ca.vel conſimili.Vnde dico quòd aut ſumus in caſibus de quibus in.c.pe.j.e.in quibus infertur abſenti plenum præiudiciũ data ſciẽtia cauſæ:& tunc fatẽdũ eſt q̃ ſufficiat ſola vocatio,quia per hoc arguimus illũ ſciuiſſe cãm agi:meritò fit ſibi preiudiciũ cũ ſibi primo loco cõpeteret actio,& ipſe permiſit ſequẽtẽ expediri:vt ibi & in.l.ſæpe.ff.e.tit.Aut ſumus in caſu huius.c.vel alio: vbi abſenti & ſciẽti nõ fit plenũ præiudiciũ:& tũc non video q̃ ex ſola vocatione fieret illi plenũ ꝓiudiciũ.nã primò tex.eſt in dictis iurib⁹ ꝓ locũ à ſpãli in cõtrariũ.
22 ¶ †Itẽ ex ſola vocatione quis conſtituitur in contuma cia:& ſola cõtumacia nõ ſufficit ad priuãdum me iure meo:ſed debet procedi alijs remedijs:vt in.c.tuæ.&.c.
23 qm̃ frequẽter.§.in alijs.vt lit.non cõteſta.¶ †Quin imo plus dicit Inn.in.c.inter quatuor.de maio.& obe.quòd ſi ſubditus ſemper iure ſubiectionis cõuẽtus nominat dominũ in iudicio:& datur illi terminus ad cõparẽdũ. quòd eo nõ cõparẽte non debet dari pręſenti etiã vera poſſeſsio ſubiectionis:quia ſubditus nõ habet facultatẽ reſtituẽdi ſubiectionẽ,cũ ille ipſam in ſe non poſsideat etiã alieno noĩe:ſed poſsideatur.Et vide plenè an hoc
24 caſu habeat locũ noĩatio domini cum effectu.¶ †Nec Cy.tenet id ad quod eũ allegat do.Ant.imò loquiť qñ agitur de pręuaricatione cõtra aduocatũ parte vocata & pręſente.& tũc iudiciũ agitatũ contra aduocatũ præ iudicet parti.& ſic ſecus ſi fuit vocata ſed non pręſens. & hoc idẽ videtur velle glo.in.d.c.dilectus.ij.de ſimo. quã.alle.Cy.& fortè(vt dixi)voluit dicere.d.Anto.me aſsiſtẽte & vocato.vnde iſta alternatiua vel debet eſſe. aliâs nõ bñ diceret.& hoc no.Et per hæc habes oĩa quæ tẽdũt ad intellectũ tex.& gl.quæ ſufficere debẽt pro le-
25 ctu.hui⁹.c.¶ †Sed pro ſtudio camerę quæro an tertius poſsit appellare à qualibet ſnĩa lata cõtra reũ principalẽ.Sol.Inn.hîc multũ inſtat.ſed vera & clara concluſio quę videtur ſibi in effectu placere:& eã approbat Bar. in.d.l.à ſnĩa.eſt hęc.q̃ ab ea ſnĩa à qua põt appellare re⁹ victus poterit appellare ille tertius.puta à prima& ſecũ
26 da ſnĩa.¶ †Sed dubiũ eſt in tertia ſnĩa à qua victus appellare non põt:quia non licet tertiò appellare.C.ne in vna eadẽq̃ cau.li.tertiò appel.in rubro & nigro.& in.c. ſuaj.de appel.Et in hoc eſt diſtinguẽdũ.quòd aut ſciuit cãm agi per victũ ante ſnĩam,& nõ poterit tertiò app. imputet enim ſibi quare prius non prouidit ſibi.ar.C. de euic.l.ſi parẽtes.& arj.e.c.pe.&.d.l. ſæpe.Aut ignorauit & poterit appel.quia ſine culpa ſua non debet dã nificari.hæc tamẽ appel.non habebit releuare victum per hũc tex.hîc.in eo q̃ cõfirmatur ſnĩa quo ad reũ nihil de iure ſuo docet.idẽ dicẽdũ quãdo ex iuris diſpoſitione appel.non põt.Et pro hac cõcluſione adduco tex. in eo quòd mãdat inquiri an iſte tertius rõnabiliter ap pellauerit.non eñ eſt rõnabilis appel.ex quo prius potuit prouidere & oſtẽdere de iure ſuo,ſed voluit expectare tertiã ſnĩam.Eſt enim p̃ſumptio q̃ dilationis cau
27 ſa nũc appellet.¶ †Quæro nũquid tertius [a] poſsit pro
a intereſſe ſuo proſequi appel.interpoſitã per reũ princi palẽ aliter per ſe nõ appellãdo?dic q̃ſic:quinimo ſi prin cipalis reus trãſigeret cũ actore,põt nihilominus iſte tertius quo ad ius ſuũ proſequi:quia non poteſt re⁹ per ſuã trãſactionẽ præiudicare iuri iam quęſito tertio,in eo quod incœpit illã appel.reſpectu iuris ſui proſequi. de his videtur tex.in.l.à ſnĩa.§.idẽ ſcripſit.cũ ſequẽ.ff.de appel.& ibi hoc firmat & not.Bart.Potuiſſet ergo iſte epiſcopus ouetenẽ.non appellare & appel.interpoſitam per monaſte.proſequi:& ſuper illa de ſuo iure docere: nec mirũ.ſicut enim poteſt tertius pro ſuo intereſſe aſſiſtere liti & illã promouere:vt in.l.ſi perluſorio . poſt prin.ff.de app.&.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſt.ita aſsiſtere cauſę appel.poterit:& etiã promouere reo principa
28 li deſiſtẽte.¶ †Quæro nũc generaliter quid poſsit face re iſte tertius quivenit ad cãm per aliũ intẽtatã?Inn.hic multa & intricatè ponit.Bart.in.d.l.ſi perluſorio.§.j.ſic clarè & notãter dixit q̃ terti⁹ poteſt venire ad triplicẽ effectum.quãdoq̃ em̃ venit vt remoueat illũ qui cãm incepit vt ipſe proſequaſ agẽdo vel defendẽdo ꝓut ille faciebat:quãdoq̃ venit vt illi aſſiſtat:probatiões ĩducat:& alia faciat ad victoriã cõſequẽdã: quãdoq̃ venit
29 poſt ſentẽtiã ad executionẽ impediẽdã.¶ †Quo ad primũ effectũ diſtinguit q̃ aut ad illũ qui cauſam incœpit ſpectat negotiũ prĩcipaliter,aut æquè prĩcipaliter ſicut ad iſtũ tertiũ:& tũc terti⁹ nõ poteſt impedire iſtũ agere vel defendere;ſeu aliter remouere:arg.in.d.c.pe.&.l.ſæ pe.p̃alleg.Aut ad iſtũ prĩcipaliter non pertinet.ſed per quãdam conſequẽtiam:ad iſtũ aũt tertiũ pertinet principaliter.exemplũ in vẽditore q̃ agit cauſam ſuper dominio rei vẽditæ:hæc autẽ cauſa principaliter pertinet ad ipſum emptorem licet per quãdã conſequentiã peri culũ emptoris reuertatur ad ipſum venditorẽ qui tenetur de euictione vt in.c.fi.de emp.& vẽdi.& tũc ſi quidẽ tertius venit ante lit.cõteſt.poteſt ĩpedire illũ agere vel defendere:vt.d.l.ſæpe.&.c.penuljeo.ad hoc.l. titia. ff.ſolu.mat.Si verò iſte terti⁹ venit poſt lit.conteſt . & tunc ſi venit ad impediẽdũ illum agere & ignoret ea q̃ facta ſunt,poteſt illũ adhuc impedire vt dixi in prędedẽti caſu.quia ſicut ſnĩa non nocet ignorãti.d.c.pe.&.l. ſæpe .ff.de re iudi,ita nec conteſtatio.Si vero ſciuit litẽ conteſtari,tunc poteſt ei aſsiſtere:non autem impedire ſeu remouere:quia ſicut ſnĩa ſibi ſcienti præiudicat dictis iuribus,eadẽ ratione litis cõteſtatio.vt no.in dictis iuribus.Si verò venit ad impediendum illum defende-
re:tunc

a ¶Nũquid tertius. Vide Angel.latè in.l.ſi ſuſpecta.ff. de inoff.teſt. Car. in.c.exceptionẽ.ĩ vj.qõ.de excep. Ange.in.l. fœminæ.ff.de reg.iuris. Pau.de caſtr.in.l.ſi perluſorio.ff. de app. Ang. & Im. in.l.ab executore. §.alio.ff.e.ti.de appel.Bal.in.l.j.ĩ vlti.q.C. ſi vnus ex pluribus. & quæ priuilegia habeat tertius cõparens pro ſuo intereſſe quę non habent litigantes ponit Felin.in .c.ſuper eo. in princi.s̃.de off. delega. & ibi latè quas exceptiones poſsit oponere & quomodo habeat probare ſuum intereſſe.

re tunc impedire poteſt ne illũ defendat in præiudicium ipſius tertij.non autem ne illum defendat in præiudicium ſuum pro-
30 prium.¶ †Quia etiam inuitum poteſt quis defendere.l.ſoluere. cum ſi.ff.de ſo.¶ Venio ad ſecundum quando venit tertius vt il li aſsiſtat & coadiuuet ad victoriam:& tunc in dubio poteſt pro ſuo intereſſe:vt in.d.l.ſi perluſorio.Sed de iſto dubitabat an poſ ſit producere teſtes quos principalis non produxit.Gl. tenuit ꝙ ſic in.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoff.teſt.ſequitur Bar.in loco præalle. fa cit.c.conſtitutus.de teſti.Secundò de iſto tertio dubitatur an in iſto ſecundo caſu veniens poſt dilationes datas:& atteſtationes publicatas poſsit de nouo teſtes inducere. intellige ſuper an tiquis articulis vel directè contrarijs: quibus caſibus non ad mitteretur principaliter cauſam agens.vt in.c.fraternitatis.de te ſti.Inn. hîc multum inſtat & videtur tandem dicere ꝙ non:quia primum proceſſum proſequitur:nõ aũt inchoat nouum.Bar.di cit ꝙ acta geſta per iſtum primum ita demum prejudicãt iſti ter tio ſi ſciuit cãm agi.ſecus ſi ignorauit: ſicut dicimus in ſententia in.d.l.ſæpe.&.d.c.pen.Aut ergo iſte tertius veniens ſciuit iſtas di lationes dari & teſtes examinari & publicari:& tũc iſta acta ſibi prejudicant:nec auditur volens producere ſicut nec audiretur il le primus.Si verò ignorauit,tunc auditur.quod probat hac ratio ne.Nã ſi principalis de cauſa tranſegiſſet,vel ipſi inſtantiæ expreſ ſè renuntiaſſet iſte tertius audiretur nihilominus.vt.ſ.dixi. multò magis eſt audiendus in caſu noſtro vbi tacitè principalis eſt ex cluſus:de hoc vide quod legi.& no.in.d.c.cõſtitutus.vbi bo. text. Tertiò circa iſtum caſum dubitatur quid ſi iſte principalis aliquid confiteatur quod tendit in præiudicium iſtius tertij nunquid ſibi prejudicat?dic quòd nõ:vt.d.l.à ſententia.&.d.l.ſi perlu ſorio.¶ Venio ad tertium membrum quando iſte tertius compa
a ret poſt ſententiam ad executionem[a] ſententiæ impediendam.& de hoc concludit ꝙ aut venit intra tempora appellandi, & po teſt ſibi prouidere per viam appellationis.& de hoc ſatis. ſ.dictũ fuit. Aut venit poſt tempora appellationis elapſo tempore quo debet fieri executio:& dic vt plenè no.in.c.veniens.ij.de te ſti.& in.l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus. ff. de re iudi.vbi plenè per Bar.¶ Quæro an eo caſu quo tertius pro intereſſe ſuo aſsiſtit ei qui primò cauſam inchoauit ſeu ipſum adiuuat ſententia contra illum principalem lata ſibi noceat?Inn.hic dicit ꝙ ſic:arg.opti.in d.l.læpe.§.nam & ſi libertus.in ver. *me interueniente*. Ad idem in d.l.perluſorio.&.d.l.à ſententia.ff.de appel.& quod no.glo. in.d.
31 c.dilectus.ij.de ſimo.& Cy.in.d.l.j,C.de aduo.diuer.iu.¶ †Vlti mò hîc quęro an iſte tertius teneatur libellũ offerre & lit.cõteſt. Inno.dicit quòd ſi vellet pro ſuo iure nouum iudicium inchoa re contra eum,tunc dabit libellum & litem conteſtabitur. & oĩa alia neceſſaria ad iudiciũ inchoandũ & perficiendum obſeruabit & habebit tunc locum diſpoſitio.l.is à quo.ff.de rei ven.Si verò proſequitur litem cœptam per alium,tunc non eſt neceſſe de no uo litem conteſtari.vel libellum offerri.ſufficit enim conteſtatio facta à reo principali.& hoc dicit verum ſiue proſequatur litem principalem ante ſententiam & appellationem,ſiue in cauſa ap pellationis velit proſequi appellationem per alium interpoſitã. idem dicere videtur ſi appellat à ſententia contra alium lata:quia approbare videtur omnia geſta per alium vſq; actum appellatio nis.arg.in.l.iij.§.falſus.ff.rem rat.ha.Videtur tamen ab hoc ulti mo poſtea in alia glo.recedere.ſ.quòd ex quo principaliter appel lat requiritur libell?.Hoſtien. ex toto non placent hæc dicta In noc.dicit enim ꝙ cùm reus principalis non fuit in cauſa nomi ne illius tertij.non poterit ratificare quod ſuo nomine geſtum non eſt:vt in regula ratum. de reg.iur.lib.vj.ideo dicit ꝙ ſi vult ſententiam directò proſequi exigitur alia litis conteſtatio. Aut dicit diſtinguendum finem ad quem venit iſte tertius. Si qui dem venit ad finem impediendi executionem ſententię tan tum non exigitur alia litis conteſtatio: & hoc quia iſtud iudi cium ſummariè agitatur.hoc mihi placet: ſed requiro vt detur aliqualis petitio.arg.in.c.veniens.ij.de teſti. non formaliter per modum libelli:quia ex quo agitur de modico prejudicio nec ſpe ratur ſententia quæ afferat perpetuum prejudicium ſufficit iudi cium ſummarium reſpectu ordinis & reſpectu probationis: vt ſentit gloſſ.ij.hoc no.Io.de lig.in cle.ſæpe.de verb.ſign.dixi in.c. j.de libel.obla.quod intelligo quando vult differre executionem donec probauerit
32 plenè de iure ſuo.¶ †Nã ad effectum impe diendi perpetuò executionem requiro ple nam probationem reſpectu ſubſtantiæ pro bationis.iuxta no.in.d.l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.vbi pleniſsimè de hoc:quia affert magnum præiudiciũ.ſed reſpectu ordinis pro cedendi ſufficiet iudicium ſummarium. quia non eſt quęſtio per ſe principalis: vt in dicto.§. ſi ſuper rebus.Redeo ad verba do. Ant.ſi autem principaliter iſte tertius appel lat,vel etiam proſequitur,exigitur aliqualis petitio ſecundũ eũ.Ego in hoc vltimo dice rem ꝙ aut iſte aſsiſtit liti ne colludatur cum reo principali.& tunc non eſt neceſſe libel lum vel aliquam petitiõem offerre: quia nõ exigit vt pro ſe pronuntietur:aut aſsiſtit pa riter aſſumendo iudicium & petit pro ſuo iure pronuntiari.& ſequor Hoſti.vel vt ſal tem detur aliqualis petitio:quia fatuus eſſet iudex qui pronunciaret ſuper non petitis.l.
33 fina.C.de fideicommiſ.liber.¶ †Poſſet etiã quæri an ſolius poſſeſsionis ratione quam tertius habet poſsit impedire executionem ſententiæ in ſui prejudicium.Inn.inſtat.tan dem videtur ſentire quòd ſic.& idem Bart. in.d.§. ſi ſuper rebus.quod placet quia non debet contra ignorantem & non vocatum mutari ſtatus poſſeſsionis.l.fin.C. ſi per vim vel alio modo.&.c.j.de cauſa poſ. & ꝓprie. & in.c.inter quatuor. de maio, & obedi. & hęc ſufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra abſentem retractatur do cto de legitima abſentia.aliâs ſecus.35.*

2 *Vniuerſitas temporalis in qua eſt iuſpatronatus poteſt pignorari,vendi & locari.*
Iuſpatronatus non tranſit in creditorem qui ha bet in pignus locum vbi eſt eccleſia patrona ta.36.38.
Iuſpatronatus tranſit in emptorem & conducto rem.

3 *Poſſeſſio in beneficialibus quo caſu tranſferatur per inſtitutionem de beneficio factam?*

4 *Iudex qui remittit negotium ad ſuperiorem po teſt cuilibet partium dare atteſtationes ſuas ipſi ſuperiori deferendas:& ſtatuere vtrique parti terminum peremptorium ad comparen dum.15.& ſuperior poteſt prorũpere abſque alia citatione.*

5 *Legatus papæ habet ordinariam iuriſdictiõem.& ideo poteſt cauſam iure legationis ſibi compe tentem delegare.*

6 *Illud dicitur conſtare ex ſententia quod conſtat ex atteſtationibus ad quas ſe refert ſenten tia.*

7 *Sententia in qua dicitur titium non probaſſe & tamen apparet quòd probauit:non eſt nulla:ſed præſumitur iudicem erraſſe.*

8 *Nudum miniſterium competens alicui iure pro prio poteſt per alium exerceri.*

9 *Præſentato an acquiratur aliquod ius.11.12.*

10 *Præſentari poſsunt plures per patronũ: ſed vnus ipſorum tantum inſtituitur ad libitũ epiſcopi.*
Patronus non poteſt præſentare plures variando ſed cumulatiuè ſic.

a ¶ Ad executionẽ. Adde vid.dũ de hoc & de ſupradi ctis:Pe. de ancha. conſi.cccxxxiiij. inci.in chriſti no mine ad dubia de quibus quæritur.
SEBA.SAPI.

a ¶ Executionem. ĩpedire executio nẽ ſnĩæ.vide Car. in cle.j.in.iiij. col. ver.gñaliter autẽ. de re iud.Alex.in l.à diuo pio.§. ſi ſuper rebus. ff. de re iud.Fel.in. c.ve niens.ij,ſ.de teſti. col.ij.ver. aduerte cũ pluribus ſequẽ tibus.

Præsentati possunt implorare officium superioris vt episcopus velit vnum ex ipsis instituere. 1

11 *Præsentatus qui ex causa legitima non fuit institutus ab episcopo: habet contra ipsum actionẽ personalem vt sibi prouideat de beneficio.*

13 *Præsentatio facta à nõ patrono: licet aliter præsentatus sit institutus: est ipso iure nulla maximè si verus patronus impugnet, qui potest dicta præsentatione non obstante alium præsentare.*

14 *Institutio facta per episcopum in ecclesia patronata ante quàm patronus sit in mora præsentandi. an cõualescat si patronus in termino nullum præsentauit?*

16 *Impedimentum absentiæ an probetur per simplex iuramentum: vel quomodo? 39.*

17 *Sententia lata cõtra legitimè impeditũ an sit ipso iure nulla?*

18 *Iudex an possit restituere quem etiam maiorem aduersus sententiam quam ipse iudex tulit?*

19 *Subdelegatus vtrum possit causas subdelegare? vide in discursu.*

a ¶ Et vendi potest. Adde Ro. consil. cclxix. Bal. cons. j. v. lib. vbi ponit an veniat appellatione omnium bonorum & iurium datorum in dotem per mulierem.

Procurator ante litem contestatam nõ põt alium sustinere: postea verò sic: quia est effectus dominus litis.

Procurator post lit. contesta. non reuocatur inuitus.

20 *Delegatus ad vniuersitatem causarum dicitur quasi ordinarius.*

21 *Vices suas si quis alteri cõmiserit: nil sibi reseruare censetur.*

22 *Delegatus legati cardinalis potest subdelegare.*

23 *Delegatus regulariter nõ subdelegat: quia non habet iurisdictionem propriam: sed alienam.*

24 *Delegatus inferioris à principe põt subdelegare cum potestate subdelegandi.*

25 *Delegatus principis subdelegans: an possit dare potestatem subdelegandi?*

26 *Testium examinatio in causa ciuili potest alteri committi.*

27 *Testium examinatio vel receptio an possit subdelegari per illum cui fuit commissa?*

28 *Non probare, & minus sufficienter probare paria sunt.*

29 *Collatio beneficiorum debet esse pura & ab ea abesse omnis subreptio.*

Sententia in causa beneficiali nunquàm transit in rem iudicatã sicut in causa matrimoniali: nisi respectu illius qui succubuit.

30 *Sententia lata errore iuris probabili non est ipso iure nulla.*

31 *Sententia lata quia iudex fuit dolosè circunuentus an sit ipso iure nulla?*

32 *Iudex põt procedere ad decisionem causæ per iura partis præsentis: si credit illa sufficere ad ipsam decisionem.*

33 *Iudex ordinarius qui tulit sententiam elicitam per obreptionem vel dolum malum potest eandem reuocare.*

34 *Sententia licet transiuerit in rem iud. tamen retractatur ex confessione partis pro qua fuit lata asserentis ipsam fore iniquam.*

37 *Possessio: an capiatur per perceptionem pensionis alicuius rei.*

40 *An delegato legati appelletur ad papam?*

¶ CAP. XVIII.

CVm Bertoldus. ¶ † Probata iusta cã absẽtiæ, reuocat sniа lata cõtra absentẽ maximè vbi apparet iudicẽ circũuentũ. Vel aliter & sic. cõtra sentẽtiam auditur is qui fuit absens docto de impedimento etiam minus sufficienter si opponit de iniquitate quæ ex tenore sententiæ & ex actis cõstare dicitur. quo docto obtinebit. Vel clarius & notabilius sic. Si citatus ad sentẽtiam ex legitima causa iudici ignorata non comparuit: tenet sententia eo absente lata: sed retractatur eo probante legitimam absentiæ causam. Si verò impedimentum probat non plenè non retractatur sententia nisi prius doceat de ipsius iniquitate. Et iste iudicio meo est ver⁹ & notabilis intellect⁹ hui⁹. c. quẽ doctores nostri non clarè dilucidauerunt. Diuiditur principaliter in duas partes. in prima ponitur processus narratio. In secunda ibi. *licet autem.* partis restitutio: auditoris datio: ipsius relatio: papæ diffinitio: suum motiuum continens. Prima pars potest subdiuidi sed non expedit: quia satis patent partes in litera. ¶ Casus literalis. Bertoldus miles habebat villam quandam in qua erat ecclesia de qua ipse erat patronus. villam illam obligauit. p. militi dicto. p. creditore sublato de medio. a. nepos eius & hæres vacante ipsa ecclesia. d. clerici eiusdem loci præsentauit ad dictam ecclesiam archidiacono, dicens quòd iuspatronatus cum vniuersitate trãsisset in eum. archid. de consensu episcopi ipsum instituit in eadem & in corporalem possessionem induci fecit eundem. dictus Bertoldus dominus fundi hoc audiens. t. presbyterum episcopo præsentauit: sed episcopus ipsum non admisit, propter quod dictus. t. presbyter coram remensi archiepiscopo apostolicę sedis legato contra præfatum. d. deposuit quæstionem. archiepiscopus causam super hoc iudicibus delegauit sub hac forma vt causam instructam ad ipsum remitterent præfigendpartibus terminum peremptorium in quo eius cõspectui se præsentarẽt sententiam recepturi. ad quem terminum dictus. d. cum suis attestationibus accesit. t. presbiter nec venit nec tunc misit aliquem responsalem. legatus inspectis attestationibus dicti clerici ipsum. d. ab impetitione. t. presbyteri absoluit. postmodum verò idem presbiter intra breue tempus, ad legatum accedens iustam causam absentiæ allegauit. quo audito archiepiscopus mandauit quibusdam iudicibus vt si iustam causam absentiæ ostenderet coram eis, prædictam sententiam decernerent nullius esse valoris, & causam terminarent eandem. alioquin sententiam ipsam facerent obseruari. dicti iudices commiserunt alijs vices suas qui testes super prædicto articulo recœperunt à quibus dictus. d. clericus ad sedem apo. appellauit. Papa auditis probationibus illius presbiteri super absentiæ suæ causa: licet eam minus sufficienter probasset: ne tamen præiudicaret opinio veritati: commisit papa causam illam cuidam cardinali. ipse verò intellectis meritis causæ omnia retulit domino papæ qui archiepiscopum interuenit circunuentum fuisse ex tenore sententiæ. tum quia continebatur in illis quòd per attestationes ipsius clerici fuisset sufficienter probatum quòd præfatus. a. in possessione iurispatronatus extiterat, cùm ipsum ad eandem ecclesiam prẽsentauit. cùm tamen per attestationes illas nil aliud ostensum fuit, nisi quòd prædicti. p. &. a. annuatim percœperunt decem solidos qui patronis illius ecclesiæ dari consueuerunt. tum quia dicebatur in sententia illa quòd dictus. t. in probatione defecerat: cum per attestationes illius appareat manifestè ipsum suam intentionem sufficienter probasse: tum etiam quia causam non recœpit sufficienter instructam. cùm vnius tantum partis attestationes recœperit quæ parum faciebant ad causam: vnde papa sententiam prædictam cassauit. & præfato. t. adiudicauit ecclesiam memoratam: cum à verò patrono ipsum prẽsentatum
2 fuisse clarè constiterit. Ber. ¶ † Pauca notabilia colligam quia litera est dubia: ideo venit infra examinanda. Sed pro forma colligo primò quòd vniuersitas temporalis in qua est iuspatronatus potest pignori tradi & nimirum. nam & vendi potest [a]: vt in capitul. cùm seculum. de iurepatro. &. l. in modicis. iuncta glos. fina. ff. de contrahen. emptio. & locari: vt in capitul. ex literis. de iurepatro. Sed iuspatronatus in contractu pignoris non

SEBA.SAPI.
a ¶ Per inſtitutionē. Vide Alex. in.l. cū hæredes.in prī ci.ff.de acqui.poſ. vbi dicit ꝙ ēt ī ec cleſiā nō trāſferr poſſeſsio niſi per apprehenſionem.
b ¶ Corā ſuperiore. Adde qđvoluit Fede.cōſi.xxviij.
c ¶ Pōt delegare. Pondera.qa multa noua dixi circa iſtū tex.primò vera lectu. eſt vltra alias ꝙ ideo papa hîc reſtituit aduerſus ſententiā & illā irritauit:qa erat præſumptio veritatis cōtra ſnīam: quia libellauit ꝙ iuſpatronatus trā ſiuerat in creditorem ſed nō fuit inueſtitus.quo caſu dat talis cōcluſio. ꝙ vbi eſt præſumptio veritatis contra ſnīam,auditur quis cōtra illā ſententiā ad probandā veritatē cōtra illam ſnīam.& ita hic eſt caſus. quia papa dicit ꝙ audito ré dedit ne opinio præualeat veritati.ergo videbatur papæ ꝙ veritas eſſet cōtra ſententiā.iſtud colligit ex libello. iſta mihi videt vera lectu.item dicebam aliud ꝙ fortè deciſio huius ca.nō bene procedit. quia libellus ineptus et calūnioſus ęqparantur ſecundum Inn.in.c.j.de offi. vica.ſed ſententia lata ſuper libello ineptо eſt nulla.vt l.fi.ff.de li.& poſt. ergo ita ſuper libello calūnioſo. ergo iſta ſnīa erit nulla ipſo iure.ergo malè decidit iritādā.Itē dicebā ꝙ inčtū Inn. hic dicit ꝙ ſi iudex dicit condēno.quia probatū eſt per.a. &.b.ꝙ talis ſententia nō tenet:& reſcindi pōt per iſtū tex.ego dicebā ꝙ iſte tex. loquit eo caſu quo dictū fuit quòd vna pars ꝑ bauerat ſuā intentionē & altera ps nō:& ſic erāt duo errores. ergo duris non tranſit in creditorem. vt hîc ſingulariter probatur ſecundū verum & cōmunē intellectum.ſecus in alijs duobus cōtractibus præcedentibus.vt in iuribus præal.Diuerſitatis ratio j.dicetur.tranſit etiā cū hæreditate.vt hîc in prin.Et quot modis tranſferatur hîc iuſpatronatus:vide per gl.in hac materia notabile.xvj.quęſ.vij.c.pię mentis.
3 a ¶ †Not.ij.ibi. *ipſum inſtituit.* ꝙ etiam per inſtitutionem[a] de beneficio factā nō tranſfertur ipſius beneficij corporalis poſſeſsio. nam iſte archidiaconus iſtū dominū īſtituit & in corporalē poſſeſsionē induxit:& ꝙ per inſtitutionē factā de beneficio vel alia re nō trāſferatur poſſeſsio tenet gl.in. c.per tuas. de don.& in.c.ex ore.de his quę fi.à ma.par. ca.& in.c.authoritate.de inſt.& ibi eſt gl.de effectu huius inſtitutionis.Sed cōtrarium ꝙ trāſeat poſſeſsio tenet gl.in.c.ij.de cōſue. vi de quid iuris per Ioā.an.poſt Cōpo.in.c.trāſ miſſam.de ele.tetigi in.c.ij.&.c.authoritate. præal.Et cōclude ꝙ ſi inſtitutio fit ante collationē,tunc nō trāſfertur poſſeſsio:quia habet vim collatiōis.Si verò poſt & fit in præſētia rei ſeu beneficij:& nemo eſt in poſſeſſione beneficij:tūc ſecus.vt.l. quod meo.ff. de acqui.poſ.& ſic cōcordat glo.præall. hoc declara vt latius not.in pręal.iuribus ad quę
4 remiſi. ¶ †No.ibi. *per partes poſtmodū remiſiſſent.* ꝙ iudex remittens negocium ad ſuperiorem pōt cuilibet partiū dare atteſtatiōes ſuas ipſi ſuperiori deferēdas.cōcordat quod leg.& no.in.c.dudū.el.j.s.de elec.& ſtatuere vtrīq; parti terminū peremptorium ad cōparēdum coram ſuperiore:
b [b] vt in.c.fi. de accuſa.& ita fuit actū hic.nam legatus iſte ſine alia citatione protulit ſentētiam remiſſo ſibi negotio per delegatos. ¶ †No.ꝙ legatus
5 c Papæ poteſt delegare [c] cauſam iure legationis ſibi competentē.Concordat.c.fi.de offi. leg.& nil mirū.habet vim ordinariam:vt in c.ij.eo.tit.lib.vj.& quilibet ordinarius pōt pro ſua iuriſdictione cauſam delegare : vt l.vnica.C.qui ꝑ ſua iuriſd.&.c. vt litigātes. de off.ordi.lib.vj.&.c.ſi quis cōtra clericū. de foro cōpe. idē ſi eſſet delegatus cū haberet delegatā à principe:vt in.c. paſtoralis.in prin.de off.dele. ¶ †No.ibi. *ex tenore ſentētiæ.*
6 d [d] quod cōſtat ex ſentētia iūctis atteſtationibus ad quas iudex in ſentētia ſe retulit. Videtur ergo expreſſum in ſnīa quod cōtinet in atteſtationibus,ex quo iudex ad illas ſe retulit.facit optimè.l.penul.C.de ſen.quę ſine cer.quant.profe.&.l.ait prętor.§.j.ff.de re iudi.facit ad ea quę dixi.s.eo.ti.c.j. ¶ †Not.in
7 ver. *tum quia.* ꝙa probat id quod dixi.s.eo.c. cām.ꝙ ſi iudex in ſentētia dixit alterā partiū in probatiōe defeciſſe,& per atteſtatiōes cōſtat ꝙ probauit intentionē ſuā præſumit iudex erraſſe,vel circūuētus nō aūt debet ꝑſumi ꝙ teſtes vacillauerūt,vel alius defect⁹ ex quo in actis nō dicit.facit quod no.Inn.in.c. qm̄ cōtra.de proba. ¶ Opp.cōtra text.in eo ꝙ archidiacon⁹ iſtū.d.inſtituit.nā inſtitutio pertinet ad ēpm,vt in. c. cū ſatis.de of.arch. ¶ Sol.dicit gl.ij.ꝙ hic archi.hoc fecit ex cōmiſsione ēpi:vt dicit in tex.aſs aūt non potuiſſet,niſi hoc haberet ex cōſuetudine. Aduerte ꝙ archi.fecit hic duplicē inſtitutionē vnā tituli collatoriā, aliā corporalē:quatenus illū fecit in poſſeſsionē induci.In prima procedit dictū gl.In ſecūda nō:quia illa ſpectat iure proprio ad archi.vt eſt tex.in.c. vt
8 noſtrā.&.c.ad hæc.de off.arch. ¶ †Et no.ex tex.ꝙ iſtā inſtitutionē corporalē poteſt archi.per aliū facere.
e [e] licet ſit nudum miniſterium.Ex quo collige ꝙ nudū miniſteriū cōpetens alicui iure proprio pōt per aliū exerceri.Quid aūt ſi ex delegatiōe: dic vt in.c.fi.
9 §.vlt.de offi.dele. ¶ †Op.ſecūdò cōtra tex. in eo ꝙ iſte præſentat⁹ à vero patrono egit cōtra inſtitutū per epiſcopū. vñ obſt. c.paſtoralis j.de iurepatro.vbi agit cōtra ēpm ad intereſſe.nā ex prēſentatiōe ſola patroni nō videtur ius acquiſitū præſentato, ſaltem vt poſsit cōtra inſtitutū agere.cū patronus nō trāsferat ius ſpirituale:ſed eſt illa præſentatio quoddā prīcipiū ad inſtitutionē obtinēdam,quod quidē principiū nō eſt ratū antè quā p̄ſentatio approbet per dioceſanū:vt dicit tex.in. c. qđ aūt.j.rn̄.de iurepatro.Sol.gl. iij.dicit ꝙ ius acquiritur prēſentato permanente in eadē volūtate patrono:licet epiſcopus eū nolit ſine cauſa admittere:& vigore huius iuris poteſt agere vt inſtituatur,ſicut poteſt agere electus vt ſua electio confirmetur.ad hoc alleg.iſtū tex.ſingulariter ꝙ quotidie ſolet ad hoc allegari iuncta glo.ſed nō reſpondet gl.ſpecificè ad iura ſuperius allegata.Aduerte.quia doctores hic inſtant,& vario modo loquuntur.& Inn.videt in varijs locis ſibi contrarius.nā in.c.quod ſicut. de ele.dicit ꝙ inter p̄ſentatū & eccleſiā nullum vinculū cōtrahitur:cùm nihil ſibi iuris acqrat.allegat.d.c.paſtoralis.& pōdera hoc vltimū dū dicit ꝙ nihil iuris acqrit p̄ntato. cōtrariū dixit aptè in.d.c.dilect⁹.de of. lega.
e ibi enim dicit ꝙ p̄ntatus acquirit ius.ſed nō plenū ſicut acquirit per inſtitutionē ſeu collationē:& notabiliter ſubiungit ꝙ per collationē ſeu īſtitutionē acquirit ius in re.quod
f probat in.c.pe.de p̄bē.li.vj.&.c.vl.de cōceſ. p̄ben.eo.lib.ꝑ prēſentationē verò acquirit ius ad rem.i.ad beneficiū petendū. & habet actionē perſonalē cōtra ēpm:vt in.c.paſtoralis.&.c.cū dilectus.de iurepa.quę verba bn̄
f notabis. [f] Et vide bo.glo.q̄ idē ſentit.in.d.c. dilectus.quia hæc materia ꝓpriè nō adaptatur ad titulū:nō proſequor hic.ſed dicā plenè in.d.c.paſtoralis.ſed quatenus facit ad ꝓ-
10 poſitum. ¶ †Cōclude ſic nō ſequendo verba doct.ꝙ patronus prēſentauit duos ſimul vel ſucceſsiuè antèquā ēps ſpreuit primū:& tūc neutri eſt acqſitū ius petēdi inſtitutionē ſed eſt in optione epiſcopi ſeu debētis inſtituere eligere quē vult ex illis:vt in.c.cū aūt. & ibi plenè dixi.de iure patro.nec habet primò præſentatus hoc caſu aliquā actionē cōtra ēpm etiā ad aliud beneficiū,quia patrono licuit variare aliū accumulādo.nō aūt ex toto recedēdo.vt plenè no.ꝑ Io.an.ī regula in re cōi.de re.iur.li.vj.in mer. & ēpo licuit vti authoritate à iudice ſibi cōceſſa ſine alterius iniuria.vt plurib⁹ p̄ſentatis eligat ex illis vnū: nemini ēm ex illis iniuriā facit qa vtit iure ſuo:vt not.in.c. cùm eccleſia.de elect. &.xxiij.q.iiij.c.qui peccat.ſed ſi ēps differret inſtituere aliquē ex eis.tūc patronus pōt plex funicul⁹ fortior eſt vno. vt in c.j.de treug.& pa. ergo nō ꝓbat iſte tex.dictū Inn. Itē inquātū. d. Anto. in.c. in præſentia. de renū. ſaluat.d. Inn.in. d.c.qm̄ cōtra.de proba.quia dicit quòd vbi iudex dicit qa probatum eſt,& nō reducit ſe ad.a.&.b. quòd valet ſententia.quia poſsibile eſt quòd probauerit ꝑ cōfeſsionem partis,vel alio modo: vt.l. quoties. §. qui dolo.ff. de proba.ego dicebā iſtud ꝓcedere eo caſu quo exprimeret iſtud apud acta.ꝑ id quod dixit Bar.in.l.Luci. ff.de his qui not. infa.aliâs ſecus. Andr.Barba.
SEBA.SAPI.
d ¶ Ex tenore ſentētiæ.Quādo qd dicatur cōſtare ex tenore declarat Fel.in ca.trāſlato. colū.j.s.de conſti. ver.adde pro iſtis notabilibus. vbi dicit quòd illud nō dicit conſtare ex tenore quod elicit virtualiter.
¶ Per aliū facere. Adde vt per Cal. cōſi.j.de priui. in fine.
f ¶ Bene notabis. Adde an per præſentationē acquiratur ius prēſentato per Lapū alle. viij.&.clxiij.& an ꝑ electionē elect. Cal.de cōſi.xv.de iurepa.&quòd ex inſtitutione quæratur ius,per Lapum alleg.xliij.

inſtare vt eps cõpellaꝛ ꝑ ſuperiorẽ.arg.c. decernim⁹.&.c.filijs.xvj.q.vij.& credo ꝙ etiã ꝓſentati poſſunt implorare officiũ ſuperioris in genere vt vnũ ex his eligat.ar.in.l.cùm
11 quidam.ff.de leg.ij.¶ †Aut patronus ꝓſentat vnum quem eps ſine cauſa legitima ſpreuit inſtituere.& patronus poſtmodum accumulauit aliũ quẽ eps inſtituit .& tũc valet inſtitutio facta de ſecundo,cùm fuerit prẽſentatus per patronum cui licuit variare alium accumulando.d.c.cũ aũt.ſed eps ſine cauſa legitima ſpreuit à principio primũ cõfirmare ſeu inſtituere.ita ꝙ propter eum primò prẽ ſentatus incurrit dãnum ideo tenet illi prouidere.iuxta id quod habetur in.c.paſtoralis præalle.& in hoc habet ille ꝓſentatus actionẽ ꝑſonalẽ contra epm. Aut patronus nullũ aliũ ꝓſentauit.ſed perſeuerat in prima præſentatiõe.& ſumus in terminis.c.noſtri .quo caſu dic ꝙ põt ꝓſentatus agere vt epiſcopus compellatur eũ inſtituere:qa ius eſt ſibi acquiſitũ ex ꝓſentatione.vt probaꝛ hîc.& in.c.
12 dilectus.de off.leg.¶ †Item põt agere cõtra intruſum in illo beneficio vt inde remoueatur,& ſua ꝓſentatio admittatur.text.eſt hic. quia cùm habeat ius ad beneficiũ petẽdũ, habet ꝑ cõſequẽs ius ad omnia ꝑ q̃ veniaꝛ ad bñficiũ cõſequẽdũ.ar.c.ꝓterea.&.c. prudentiã.de offi.dele.Nõ ob.c.cum aũt.s̃ .alle . pro cõtrario,quia fateor ꝙ factũ patroni nõ eſt ratũ antèq̃ ſequaꝛ inſtitutio ꝑ epiſcopũ:quia ꝓt variare aliũ accumulãdo:vt.s̃.dixi. ſed dũ ꝓmanet in prima voluntate eſt ius acquiſitũ præſentato.ex quo poteſt agere vt conſequatur inſtitutionem:vt hic ſaltem implorando officiũ ſuperioris.facit quod in ſimili not.in c.veniens.de renun.quòd acquiraꝛ ius præſentato:patet,quia patronus habet ius in prẽ ſentando vt in.d.c.dilectus,ergo in præſentatum tranſfert ius: non tamen ius in re vt prẽdixi : ſed ius ad aliud petẽdũ.Nec ob.ſi dicaꝛ ꝙ ſi haberet ius ex prẽſentatiõe non teneret inſtitutio facta de alio ad ſecundam præſentationem patroni, nec patronus poſſet aliũ præſentare.Ad hoc em̃ reſpondeꝛ ,vt ꝑdixi. quia patronus põt aliũ præſentare accumulando nõ in totũ à priore recedẽdo : vt in.d.c.cũ aũt.Et ex hac variatione ſeu accumula-
a tione patrono à iure ꝓmiſſa[a] acquiriꝛ aliquale ius etiã ſecũdo.ideo põt eps eligere quem
13 vult.†Qñq̃ ꝓſentatio eſt facta de vno per eũ qui nõ eſt patronus:nec in poſſeſsiõe patronatus:& ꝓſentatus inſtituiꝛ ab epo putãte illũ eſſe patronũ.poſtmodũ vero ꝓſentatur alius per patronũ qui eſt in poſſeſsiõe patronatus . & valet hæc vltima præſentatio etiam facta prima non caſſata,nec aliter irrita renuntiata . & præſentato acquiritur ius ac ſi nulla alia præſentatio præceſsiſſet.& poteſt agere contra inſtitutum ſine præſentatione veri patroni vt remoueatur : & vt ſua præſentatio admittatur & inſtituatur:vt eſt tex.notabilis hic.Et ex hoc notabiliter colli-
b gitur quòd inſtitutio [b]facta per epiſcopum ſine prẽſentatione veri patroni eſt ipſo iure nulla patrono ſaltẽ illã inſtitutionem impugnante.quod procedit etiam ſi eps non agebat in inſtitutione continẽte verũ patronũ, cũ hic crederet aliũ eſſe patronũ poſſeſſorẽ.

ſEBA,SAPI,
a ¶ Iure permiſſa. Adde Lap. alleg. lxxviij, vbi vide ad ſequentia.

ſEBA.SAPI,
b ¶ Quòd inſtitutio,Vide Egi.bellame. in deci, clxiij,inci,collatio facta.Car.in cle.j.§. verũ.in fi.j.de hære.Car.ĩ cõſi.lxiij, inci,in eccleſia bel limenſi.in.iij.dub, & Car,in cle.j.in prin.col.xv . ver, ſed poſt longam cogitationem de ſupplẽ.negli. præla.Rom.in conſil, cclvj.ad finem.

fortius ergo debet eſſe nulla cũ ſine aliqua præſentatione aliquẽ inſtituit vt hic & in.c.diſcernimus.xvj.q.vij.vbi tex.optimus.Ex hoc infertur ad intellectũ.d.c.illud.de iurepa.vt verbũ. *irritando.* ibi poſitum ſtet propriè:& quòd inſtitutio talis ſit nulla: apertè ſentit Fed.in tract.permutationis.dicam pleniſsimè. in.d.c.illud.
14 ¶ †Quid autẽ ſi epiſcopus ſimpliciter cõtulit,& patronus intra tẽpus ſex menſiũ nullũ prẽſentauit,an cõualeſcat prima inſtitutio facta per epiſcopũ?vide de hoc & alijs circa materiã per do.
15 de Ro,deci.cclvij.dicam.in.d.c.illud.ſufficiãt iſta hîc.¶ †Opp. & videtur ꝙ ex alio capite hęc ſententia fuit nulla:quia ſine peremptorio lata.iij.q.ix.c.caueãt.&.c.omnia.&.l.j.§.item cũ exedicto.ff.quæ ſen.ſine ap.reſcin.Sol.glo.ſequens ꝙ iudices remittentes negociũ citauerũt partes.vt.s̃.dixi in notabilibus.Et circa hoc vide notabile dictum Inno.in.c.fina.de accuſa.in prin. vbi dicit quòd iudex cui committitur per ſuperiorem aliquis articulus cauſæ per eum inſtruendus & ad ſuperiorem remittendus poteſt (etiam ſi nihil fuerit dictum per ſuperiorem) præfigere partibus terminum intra quem compareant coram ſuperiore ne ſine termino cauſa remaneat . quod eſt menti tenendum. ¶ Vlterius opp.videt em̃ ꝙ ex quo intra breue tẽpus poſt ſnĩam iſte clericus cõparuit debuit audiri,abſq̃ eo ꝙ aliter impedimẽtũ probaret:vt in.l.ſed & ſi poſt tres.ff.ſi quis cautio.ſol.dicit gl.
12 in ver.breue tẽpus.ꝙ illa.l.intelligitur quando quis vult purgare morã ante lit.cõte.& cũ ius alterius partis non eſt effectum deterius.vel dic melius,quòd illa.l.loquitur in ſtipulatione iudiciali cùm quis promiſit ſe ſub certa pœna ſiſtere die certa in iudicio: quod ſi non fecit,poterit morã purgare intra paucos dies,dummodo ius actoris non ſit effectum deterius:ſed hîc loquitur cùm ſententia lata quis petit illam retractari allegando iuſtam cauſam abſentiæ,quo caſu non debet audiri,niſi probet impedimentum vtj.latius dicetur:quia ſentẽtia fecit ius inter partes:vt in.c.cùm inter.s̃.eo.de purgatione moræ.vide quod no.in.c.cupientes. de ele.lib.vj.in verbo expectari.& in regula mora.de reg.iur.lib.vj.
16 & plenè per Bar.in.l.ſi inſulã.ff.de verb.obl.¶ †Opp.de.c.exliteris.de in inte.reſti.vbi quis fuit auditus contra ſententiã probãdo impedimentũ ſeu iuſtã cãm abſentię per ſolum iuramẽtum Sol.glo.ſequens quòd illud proceſsit fauore matrimonij, vt ibi dicitur in tex.nec is qui fraudulenter abſentiam procurauit erat ſoluendo:ideo pars fuit audita contra ſententiam hîc autem ceſſat ille fauor,nec probatur alicuius fraus:ideo oportet quòd probetur impedimentum,quo probato reuocabitur ſentẽtia:vt hîc et.l.ſi finita.§.ſi fortè.ff.de dam.infe.nec dicitur iudicatũ vbi quis iuſta cauſa detentus præſens eſſe nõ potuit.l.quęſitum.ff.de re iu
17 di.¶ †Aduerte quia gl.videtur ſibi contrariari:ac etiam tex.de contrarietate notari poteſt.Nã primò dicit gl. ꝙ ſentẽtia reuocatur probato impedimento,& ſic vult ꝙ ſentẽtia tenuit.quod clarius dicitur in glo.ſeq.& ſatis videtur innuere litera in fi.in verbo. *irritandam.* & tamẽ poſtea ſentit cõtrariũ.ſ.ꝙ ſit nulla in eo ꝙ allegat.l.quæſitũ.Hoc etiã videtur innuere text.in ver. *poſtmodum.* in ver. *nullius decernerent eſſe valoris &c.* Sol.dic ꝙ aut iudex ſciebat iuſtam cauſam abſentiæ,& nihilominus tulit ſentẽtiam & non videtur iudicatum :ita intelligi poteſt. d.l. quæſitũ. & tenet ibi Bar.& dixi in.c.querelã.de procu.facit ca.ſi duobus. de ap.Aut iudex ignorabat.& ſnĩa tenet mero iure:vt in.d.c.querelã.ſed debet reuocari impediměto probato vt hic.Nec ob.tex. in eo ꝙ dicit. *nullius valoris.* debet em̃ intelligi in effectu.& hoc vult glo.ſequẽs.& ſatis etiã ſentit Hoſt.in tex.in verbo.*irritandã.* ponderando ꝙ nõ dixit irritam.& ſic talis ſententia tenuit ſecundum eum.¶ Sed tunc op.ſi tenuit,quomodo potuit legatus ſuã ſententiam retractare contra.c. in literis.de offic.delega. & l. j.C . ſentent .reſcindi non poſſe? Solu . dicit gloſſ.in ver. nullius. ꝙ hoc potuit ꝑ bñficiũ reſtitutionis in integrũ ex clauſula generali ſi qua iuſta cauſa mihi videbitur &c.ff.ex quibus cauſis
18 maior.per totum. ¶ † Nota ex hac gloſſ. iuncto textu quòd legatus poteſt ex cauſa reſtituere etiam maiorem contra ſuam ſententiã:& idem facere poteſt epiſcopus & quilibet alius habẽs merum & mixtũ imperium:vt in.l.in cauſæ.ij.§.fi. cũ.l.ſeq. quæ incipit præfecti.ff.de mino. Quid autem in ſimplici magiſtratu an poſsit reſtituere:& quid in delegato ? dic vt plenè legi . &

not.in

no.in.l.fi.C.vbi & apud quẽ.&.l.aduerſus ſentẽtiam.C.ſi aduer. rem iudi.& in.d.§.fi.& in.c.pe.de in inte.reſti. vbi plenè de hoc.

19 ¶ †Op.cõtra tex.in eo ꝙ delegati à legato cõmiſerũt alijs vices ſuas.et ſic cõtra.l.à iudice.C.de iud.&.c.cũ cãm.de ap.vbi diciť ꝙ delegatus inferioris à principe nõ põt alteri ſubdelegare.ſol.glo. in ver.cõmittẽtibus ſoluit tribus modis.Prĩò ꝙ hîc fuit lis cõteſtata coram iſtis delegatis legati antèquã ſubdelegaſſent.vnde ſi cut procurator ad iudicia non põt ante litẽ conte.aliũ ſubſtituere,ſed poſtea ſic,cum ſit dominus litis per cõteſtationẽ effectus. vt in.l.nulla.C.de procu.& expreſsius in.c.j.eo.ti.lib.vj.ita & delegati inferioris à principe:quaſi dicat ꝙ cõtraria loquuntur antèquã ſit lis conteſtata corã delegatis:ſecus ſi poſtea vt hîc. Hanc opi.tenuerũt Azo.& Vin.& cũ ea trãſit Spec.in tit.de lit.cõte.§. fi.in fi.Sed hãc ſolutionẽ reprobat glo.& bene.in.d.c.cũ cauſam. per illum tex.qui bene facit:& quia iura in cõtrariũ allegata loquuntur indiſtinctè.Nec ob.ratio præmiſſa ſecundũ Io.an.in .d. c.cũ cauſam.quia procurator ideò cõmittit ſeu ſubſtituit poſt litis cõteſtationẽ:quia eſt effectus dominus inſtãtiæ,vt dicitur in d.c j.hinc eſt ꝙ ſine cauſa poſtmodũ non reuocatur inuitus:vt in c.ij.eo.ti.lib.vj.quod nõ eſt in iudice delegato:vt.l.iudiciũ ſoluiť ff.de iudi.& ratio rationis eſt:quia in cõteſtatiõe procurator eſt vt agens:iudex vt patiens.fortius ergo operatur cõteſtatio in agẽte quã in patiente.facit.ſ.quod met.cauſa.c.ſacris.Prẽterea in cõteſtatione quaſi contrahitur inter partes.vt.l.iij.ff.de pecu.non aũt cũ iudice:ſed corã eo fit iſte quaſi cõtractus.Item ratio quare prohibetur delegatus ſubdelegare de qua per gloſſ.in.c.is cui.de offi.dele.li.vj.vbi vide ita militat poſt.lit.cõteſt.ſicut ante.& hãc partẽ ſequuntur cõmuniter legiſtæ.in.l.à iudice:præal.& in.l.more maiorũ.ff.de iuriſ.om.iudi.& vtrobiꝙ per Bar.Hinc meritò glo.trãſit ad ſecũdam ſolutionem dicens quòd hîc non fuit exceptum:& ideo de facto taliter proceſſum fuit.poteſt glo.intelligi quòd valet cõmiſsio:niſi excipiatur.quod nõ puto verũ ex defectu poteſtatis.d.l.à iudice.&.d.c.cũ cauſam.& hoc tenet hîc do. Anto.ſed credo ꝙ glo.intellexit quòd de iure non valuit ille proceſſus,ſed de facto dũtaxat:quod clarius exprimit in tertia ſolutione:dicens quòd hodie ſtandum eſt contrario.Hæc ſolutio eſt vera in ſe:ſed nõ congruit huic literæ quę præſupponit validitatem proceſſus irreuocabiliter niſi fuiſſet prætẽſa iuſta cauſa abſentiæ tẽpore ſententiæ.Quartò ſol. Inn.eleganter ꝙ articulum iuriſdictionalẽ non põt iudex inferior à principe delegare:ſed articulũ nõ iuriſdictionalem ſic.& receptio teſtium eſt articulus iuriſdictionalis cũ teſtes non ſunt approbati, ſeu interrogatoria non ſunt facta.nam tũc iudex deputatur ſuper receptione teſtiũ vt eſt tex. iũcta gl.in cle.vna.de of.dele.Secus vbi omnia fuiſſent examinata:ita ꝙ cõmiſſarius habet nudam facti receptionẽ.tunc enim eſt articulus ſine iuriſdictione.Ad hoc vide bo.gl.in.d. cle. vna.& ſic intelligas dictum Inn.et hoc vltimo caſu poteſt ſaluari hæc litera.& hanc ſolu.ſequiť hîc do.Ant.ego ad hoc allego glo. not.in auth.vt defun.ſeu eorum ſu.co.v.inverbo audiãt cauſam. quæ hoc ſentit.Ad idẽ allego tex.opti.in.c.ſuper quæſtionum.de of.dele.ver.nos aũt.vbi quando facit mentionem de articulo nõ iuriſdictionali,dixit à nobis vel quicũque iudex &c.ſed vbi fecit mentionẽ de articulo iuriſdictionali nõ replicauit illa verba vel ꝙcunque &c.& hoc teneo licet Bart.in.l.more maiorũ.ff. de iu-

a riſd.om.iudi.ſimpliciter dixerit talem delegatum[a] inferioris poſſe vnum articulum ſubdelegare:ſicut delegatus advniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare vnã cauſam.& de hoc dixit eſſe caſum in cle.vna.de off.dele.ſed certè Bar.nõ bene ponderauit illũ

b tex.[b] loquitur eñ in delegato Papæ de quo nõ eſt dubiũ quin ex priuilegio ſpeciali poſsit ſubdelegare:vt in.c.paſtoralis.de offic. deleg.&.l.& quia.ff.de iuriſ.om.iudi.&.l.vnica.C.qui pro ſua iuriſdi.Item cõtra eum apertè facit tex.in.d.c.cũ cauſam.vbi loquitur de articulo receptionis teſtium.Ad idẽ.l.à iudice.prẽal.vbi dicitur ꝙ iudex delegatus nõ habet poteſtatem dãdi iudicẽ.ſed cõmittendo articulum iuriſdictionalem daret iudicem: vt probať in.d.clemen.vna.de offic.dele.ergo talem articulum iuriſdictionalem committere non poteſt.Non obſt.ſimilitudo per eum al-

20 legata. ¶ †Quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum cenſetur quaſi ordinarius:ideo poteſt vnam cauſam ſubdelegare:vt no.in

a ~✣SEBA.SAPI.¶Talẽ delegatũ.vide rotã dec.iij̃.inci.itẽ quòd delegatus.& deci.xiij̃.inci.itẽ ſi epiſcopus.ſub ti.de off.leg.in nouis.Imo.in cle.j.in gl.fi.de offi.dele.Alex.in.d.l.more.col.v.

b ¶ Illum tex.Et ſi diceret qſpiã ꝙ ſecundũ hoc ille tex.eſſet de indubitabili,quia delegatus papæ põt totã cãm ſubdelegare:fortius debet poſſe ſubdelegarevnũ articulũ cauſæ.r ñ deo ꝙ dubiũ facie bat:quia ibi delegata erat grauis cã puta inqſitio contra certas ꝑſonas. ideo propter grauitatem negotij videbatur quòd nihil poſſet ſubdelegari. & cõtra Bart.tenẽt oẽs in d.l.à iudice. C.de iud.excepto Pau. de caſt. & Specu. in ti.de iudi.dele. §.j.in ver.ſed nunquid ſubdelegat⁹. Cano.hîc &in.c. ſuper quæſtionũ. §.nos aũt.de offic. dele.per illũ text. ꝙ melius probat quã alius de mundo inducendo vt pulchrè per Imo. ibi.& do.Alex.in d.l.à iudice. Fulg. & Alexan.in. d. l. more.& facit vulgata regula ꝙ idẽ iuris eſt de parte quo ad ꝑtẽ quod eſt de toto quo ad totum.l.quę deto ta.ff.de rei vẽ.&.l. qui ſic.in prin.cũ glo.ff.de vſu.Nec obſt.ꝙ delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ põt vnam cauſam ſubdelegare.quod iõ eſt qa cũ ꝑſit territorio cẽſetur ordinari⁹ ideo nil mirum ſi poteſt ſubdelegare.

c ¶ In.l. legatis. Et in.l.cum prætor. §.j. & ibi Angel. ff.de iudic.ſed dicit Saly. in dicta l.à iudice.C.de iudic.quòd ex quo totus mundus hoc tenet non audet diſcedere:ſed tamen quòd aures ſuas offendit, vt latius ibi videas per domi. Iaſ. de may.

c ~✣SEBA.SAPI.¶Et cùm cauſam præalleg.&.l.cũ prætor.ff.de iudi.&.l.pomponius.ff.de re iudi.quæ ratio ceſſat in delegato ad vnam cauſam. Si ergo vis ſaluare dictum Bartol.reſtringe eum ad articulum non iuriſdictionalem:vt dixit⁹ Inno.& hoc dictũ videtur tenere Bal.in.d.l.à iudice. Allegat glo.in cle.vna.de off.deleg.et eſt gl.ſing.Hãc ſolutionẽ ſequunť do.de ro. deci.xlvij.aliâs.clvij.vide plenè ꝑ Spe.in ti. de teſt.§.j.ver.ſed nũquid.& per Pau.de leaza.in.d.cle.vna.Sed quãquã hæc dicta mihi placeãt:tamẽ iudicio meo hęc lect. non con

21 gruit huic literæ. ¶ †Quia iſti delegati non ſubdelegauerũt vnũ articulũ tantũ:ſed ſimpliciter alijs cõmiſerunt vices ſuas:& ſic nihil ſibi reſeruauerunt.vt ſingulariter voluit Inno.in.c.ſuper quæſtionũ.de off.deleg.vbi dicit ꝙ ſi delegatus committit alicui vices ſuas videtur in totũ commiſiſſe.ad quod allego tex.iuncto principio cum fi.in.c.venerabili.de offi.dele.Nec ob.quod.ſ. dixit.ſ.ꝙ litera innuit proceſſum hîc valuiſſe:quia hîc nõ diſcutitur de validitate proceſſus iſtorũ ſubdelegatorum:imò nil de iſtorũ proceſſu dicitur:ſed diſputatur dũtaxat de ſententia archiepiſcopi:& ſic ſi bene ponderet hæc litera nõ facit in hoc pro nec cõtra:ſed ſimpli

22 citer narrat factũ. ¶ †Quintã lect.ſeu ſolutionem ego do valde ſingularẽ per quã tollitur omnis obiectio, vt dicamus ſpeciale eſſe in delegatis legati papæ deputatis in certa prouincia vt illi poſſint alteri ſubdelegare:ſicut hoc poteſt facere delegatus proconſulis.vt probatur ſecũdum vnum intellectũ

c in.l.legatis[c].ff de off.procõ.quem intellectũ ſenſit ibi gloſſ.nec Bart.reprobat,ſed cum eo ſimpliciter tranſit.& Bald.expreſſè approbat. in. d.l. à iudice.& per illam.l. dixit

d quòd delegatus legati cardinalis [d] poteſt cõmittere:& hoc.quia talis gerit in prouincia ſibi commiſſa vices principis,& habet ibi ſupremam poteſtatem:& ſic eſt loco principis.vnde ſicut delegatus principis ſubdelegat:ita & delegatus iſtius legati.ſed Bald.intellexit in legato cardinali.facit ad hoc quod no.gl.in.c.ij.de of.leg.li.vj.quæ dicit ꝙ lega

e tus cardinalis [e] ęquiparatur proconſuli.legatus verò non cardinalis qualis erat iſte de quo in tex.ęquiparatur præſidi.text. tamen ibi loquitur indiſtinctè in omni legato papæ:& ſic intelligendo habes hîc lecturam

23 omnino nouam. ¶ †Quæ autem ſit ratio quare delegatus regulariter non ſubdelegat.Ioann.andre.in.cap. is cui.de offic.

d ¶ Cardinalis. Cõtrarium tenet expreſſè Ludoui.roma.in.l.more.ff.de iuriſdi.om. iudic. per iſtũ tex.et.c.cũ cauſam.de app.quæ iura nihil obſtant:quia bene dicunt ꝙ ſubdelegatus à delegato principis non põt ſubdelegare, fateor vt ibi:et in.d.c.ſuper quæſtionum.§.ſi verò.de offi.deleg.eodem modo ſubdelegatus à delegato cardinalis.

e ~✣SEBAST.SAPI.¶Cardinalis.Vide ange. in.l.cum prætor.§.j. ff.de iudic.vide Iaſ.in.l.j.colum.iij̃.verſi.item cardinales. ff.de offic.eius cui manda. eſt iuriſdi. vbi refert aliquos tenentes quòd cardinales ęquiparantur præfecto prætorio, aliquos quòd ęquiparantur proconſuli.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Rationē. Iſta ratio eſt vera & cōis quā tenent doct. in. d. l. à iudice. & in d. l. more. Sed eam declara pulchrē ſic. nam ille pōt delegare qui habet propriam iuriſdictionē. l. j. §. qui mandatū. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi, hoc eſt dicere qui habet proprietatem in iuriſdictione ſed delegatus non habet proprietatē: quia iuriſdictio nō eſt ſua propria ſed illius iudicis ordinarij cuius munere fungit: et q̄ nō habeat proprietatē patet q̄a pōt quādocunque reuocari. Sed delegat⁹ habet ſolūvſum iuriſdictionis nō proprietatem: quemadmodum ergo vſurarius pōt vti; ſed non pōt alijs cōcedere nec locare. §. j. &. ij. inſti. de vſu & habita. ita eodē modo delegatus q̄ no habet proprietatē iuriſdictionis ſed ſolū vſum bene pōt vti iuriſdictione, ſed alij nō pōt cōcedere nec delegare, ita elegāter declarat Ang. in. d. l. more. qui multū gloriat de hac ſua declaratione & ſuo ſimili. & eā ſibi tacitè aſcribit Pau. in. d. l. à iudice. de Angelo mētionem non facies. iſtā tamē ſimilitudinē reprehendit Ful. in. d. l. more. in. j. &. ij. col. q̄a ſecūdū eū ſimilitudo nō eſt bona: q̄a qui cōcedit alicui vſū nō pōt illū reuocare, d. §. inſti. de vſu & hab. & tñ q̄ delegat, iuriſdictio pōt vt dixi quādocūq; reuocari: ergo ſimilitudo nō eſt bona de vſurario ad delegatū. Sed do. me⁹ d. Iaſ. de may. ī. d. l. à iudice defendit Ang. dicens Ful. non aduertere q̄ iſtud eſt magis fortificare rationem Ange. quia ſi vſurarius qui habet plus iuris, eo quia talis vſus nō poteſt ab eo reuocari. tamen poteſt ipſe tantum vti & nō alijs concēdere quātòmagis delegatus à quo pōt ſemp & quādocunq; reuocari poterit ipſe alij delegare. vnde Ful. aliter declarat iſtā cōmunem rōnem & placet multū domino meo. nā ille pōt delegare qui habet propriam iuriſdictionem. quare quia in re propria quilibet eſt moderator & arbiter: vt. l. in re mandata. C. manda. & dicit tex. in. l. nemo. C. de iudē. iuſtum eſt vnicuique ſua committere. ille ergo qui habet iuriſdictionem propriam poteſt ea vti & poteſt eam delegare prout vnicuique licitum eſt in re propria: ſed ille cui delegata eſt iuriſdictio: quia nil proprium habet, ſed fungitur iuriſdictione delegantis: & ſi vtitur re aliena nō poteſt facere in re aliena illud quod ſibi placet: ſed pōt facere tantū q̄tū dominus ſibi cōcedit. l. diligēter. ff. māda. Sed ordinarius delegauit ſibi cām vt cognoſceret: ergo iſtū finem nō debet egredi: ergo non debet poſſe alij ſubdelegare. ex quo non habet cōmiſſionem de hoc. & ideo poteſt fieri delegatio cū poteſtate ſubdelegandi: & tunc poſſet ſubdelegare. vtraque eſt pulchra & no. declaratio ſecundum præfatum dominum meum: vbi ſupra.

dele. lib. vj. dicit quòd officiū ſeu munus iudicandi eſt neceſſariū. alle. no. in. d. l. à iudice. Ego verò allego aliā rōnem. [a] ſ. q̄ delegatus nō habet iuriſdictionē ꝓpriam: licet fungat munere iudicādi: ideo nō pōt alteri cōmittere: quia nemo dat qđ nō habet: vt ī. c. daiber tū. j. q. vij. et in. c. quod aūt. de iurepa. Hāc rationē ſenſit tex. in. l. more maiorū. ff. de iuri. om. iud. & expreſſè tenet Bal. in. d. l. à iudice. ideo delegatus principis habet ex priuilegio vt committere poſsit. ¶ † Et hæc faciūt ad qōnem notabilē quā ponit gl. in. d. c. is cui. An delegatus inferioris à principe cū poteſtate ſubdelegādi poſsit alteri ſubdelegare: Io. an. in gl. ſua et in nouella tenuit q̄ ſic. multi tamē cōtra. Sed primā partē ſequit Bar. in d. l. more maiorū, reddēs bonā rationē: quia tūc nō videt ipſe delegatus delegare ſed delegās: vt. l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia. ff. de leg. ij. & l. nō diſtinguemus. §. quæſitū. ff. de arb. Itē ſi cognitio cāæ eſt iuriſdictionis. & ideo delegabilis. ita iudicis dandi licentiā & iuriſdictionis: vt. l. imperiū. in fi. ff. de iuriſdi. om. iudi. ideo delegabilis. Et hæ ratiōes ſufficiūt iudicio meo in cauſis prohibitiuis huius delegatiōis. de quibus. ſ. ſiue teneamus primā ſiue ſecundā. adduco optimū ſimile. in. c. j. de procu. lib. vj. in fi. ¶ † Sed dubium eſt non tactū ꝑ doct. aliquos q̄ meminerim q̄d in delegato principis ſubdelegāte, an poſſit dare poteſtatē ſubdelegandi? Ego allego ad hoc gl. fin. in. c. ſuper quęſtionū. in. §. porrò. in ver. trāſfert. q̄ tenet q̄ nō. [b] quia poteſtatē cōmittēdi habet ipē delegatus nō ex cōmiſsione: ſed à lege. Ego verò ſic diſtinguerem q̄ aut cōmittit totaliter vices ſuas & nō pōt dare hāc poteſtatē ſubdelegādi: quia cū per talē cōmiſsionem deſinat eſſe iudex, non poterit illa ſubdelegatio poſtmodū fienda per ſubdelegatū ſibi attribui, cū deficiat extremum ad quod: vt in. l. bonorū. ff. rem ratha. & quod no. Bar. in. l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſuca. & per gl. in. c. q̄ ſit. de elec. lib. vj. nec priuilegiū ſuū cùm ſit perſonale poterit alteri communicare: vt in regula priuilegium perſonale. de regu. iur. lib. vj. Aut cōmiſit reſeruata ſibi aliqua iuriſdictione & tunc valebit. quia ipſe videtur committere

b ¶ Quòd nō. Delegatus principis nō pōt dare delegato ptātem ſubdelegādi. adde quod vltra gl. hic alleg. per iſtū idē tenet Archi. in. c. q̄uis. de of. dele. in. vj. & Io. an. in. c. is cui. eo. ti. de of. dele. in. vj. in no. & ſequitur d. Alex. in. d. l. à iudice. C. de iudi. per rōnē Io. an. quia nullus delegatus poteſt dare illam facultatem ſubdelegādi. alias res tranſiret in infinitum

dando ſpeciale mandatum committendi. argu. in. d. l. vnum ex familia. & d. c. j. de procu. lib. vj. & hæc no. ¶ † An autem iudex [c] delegatus à principe vel ordinarius poſsit notario committere receptionem teſtium? Inno. dicit q̄ ſic quantū ad ſcribendum: ſed nō quantū ad examinādum. j. de conſanguinita. & affini. c. j. Hoc vltimum non placet Hoſt. nec communiter alijs doct. quia in ciuili iudex poteſt committere teſtium examinationem aliās receptionē: vt in. l. iudices. cū auth. ibi ſignata. C. de fide inſtru. & in cle. vna. de offi. dele. de quo in Spe. de teſte. §. nunc tradendum. ver. ad officium. & plenè hunc articulum examinaui in. c. cū cauſam. de teſti. dic vt ibi. ¶ † Quid de eo cui fuit commiſſa receptio teſtium an poſsit alteri ſubdelegare? Inno. diſtinguit quòd aut fuit commiſſa receptio teſtium ſeu examinatio & non pōt alteri cōmittere: quia in hoc electa eſt eius induſtria. de off. dele. c. fi. Aut fuit commiſſum vt atteſtationes ſcribere, & tunc cō mittit: quia eligitur eius opera potius quā induſtria. argu. j. de appel. c. cū cauſam. Hoſt. in hoc vltimo cōtrà: quia licet ſit electa opera tamen non ſubſtituet ſine conſenſu eligētis. ff. de ſolut. l. inter artifices. & certum eſt quòd multū poteſt in his tabellio. Item talis confidit de electo qui nō confideret de ſubſtituto. & cū hac opi. tranſit hic Io. an. & placet hoc vltimum do. Anto. Et pro hoc ego allego tex. in. c. fi. §. cæterum. de offic. delega. vbi patet q̄ cū alicui committitur nudum miniſterium induſtriale nō poteſt commiſſarius alium ſubſtituere: ſed iſte tabellio licet ſit electus ad ſcribendum, tamē quia per fidem & eius legalitatem fuit electus nō poterit alium ſubrogare. multum enim valet fides boni ſcriptoris. de proba. c. quoniam contra. & c. cū dilectus. de fid. inſtru. ſed primum dictum quòd deputatus ad examinationem teſtium non poſsit alij committere non puto verum. ſed diſtinguo quòd aut ad hoc fuit deputatus per Papam, & poteſt quia iudex eſt: vt eſt text. apertus in dicta clemen. vna. de offi. dele. Aut fuit deputatus ab inferiori, & poteſt committere articulum nudum: vt ſuprà dixi in alio iudice. & tenet

cōtra. l. fideicommiſ. §. ſi quis. ff. de leg. iij. & idē tenet expreſſè Albe. de roſa. in. d. l. more. ff. de iuriſ. om. iud. in. vij. colū. Fulg. autem ibi in. iij. col. & do. Iaſ. de may. in. d. l. à iudice. in. vij. colū. in fi. tenēt cōtrarium & ſic contra communē: mouet viua rōne. cui dicit ſe magis credere q̄ authoritati doctorum: nā maior eſt ptās delegāti prīcipis in ſubdelegando q̄ ſit ordinarij in delegādo iſtud expreſſe patet in. l. j. C. q̄ pro ſua iur. quia delegatus principis pōt delegare omnem cauſam etiā meri & mixti imperij. quod non pōt delegatus ordinarij. Si ergo ordinarius poteſt dare iſtā poteſtatē delegato ſuo q̄tò magis delegatus principis pōt dare delegato ſuo. nec ob. quod dicit poſſet ire in infinitū. nā intelligit. d. Iaſ. q̄ pōt delegatus principis dare iſtā facultatē ſubdelegato ſuo, ſed nō trāſit vltra. patet q̄a ſubdelegat⁹ à delegato principis non pōt vltra poſtea ſubdelegare: vt hic. & in. c. ſup qōnū. §. ſi verò. de of. dele. et in. c. cū cām. j. de ap. & in hoc viſi ſunt ibi doc. dormire. & ſic dicit ſe non videre q̄ rō diuerſa poſsit dari quare ordinarius poſsit dare iſtā ptātem ſuo delegato. & nō delegat⁹ prīcipis ſuo ſubdelegato, clarius ꝑbat ſic. aut res pōt in infinitū trāſire ex pte vni⁹. ita trāſibit in infinitū res in delegatiōe & ſubdelegatione ordinarij ſicut in delegatis principis. aut nō pōt vltra trāſire quod eſt verius: & tunc nihil obſtat quare non poſsit dari iſta facultas vtriq; et iſtā cōcluſionem dicit ſe tenere pro vera et marmorea concluſione contra communem.

¶ Adde q̄ gl. in. §. porrò. ſequit Are. conſil. xiij.

ANT. FRAN. ¶ Delegat⁹ principis licet poſsit ſubdelegare. l. à iudice. C. de iud. hîc alle. nō tamē credo q̄ ſubdelegare poſsit cū ptāte ſubdelegādi. ꝑ gl. in. c. ſup qōnū. in. §. porrò. de of. dele. q̄q̄d iſte dicat: q̄a licet ſit maior ordinario, vt in. c. ſanè. & in. c. ſtuduiſti. de of. dele. tñ ordinarij iuriſdictio eſt firmior & vniuerſalior quā ſit iuriſdictio delegati. ſicuti ꝑ plura ꝑbat And. ſicu. ī ru. de of. dele. q̄ etiā hāc partē tenet in. d. §. porrò. q̄ videt eſſe cōis, et propterea puto ī hoc paſſu multū cogitādum, cū durū ſit recedere à cōmuni opi. quicquid dixerint nouiſsimi.

c ✠ SEBA. SAPI. ¶ An aūt iudex. Vide Pe. de anch. in. c. pręſentium. apertè

apertè glo.fi.in.d.cle.vna.quã notabis.ſentit etiã hoc do. Ant.&
28 hæc ſufficiãt hîc.cũ non ſit propria materia huius.c. ¶ †Oppo.
contra tex.ꝙ iſte ſacerdos fuit auditus cõtra ſnĩam licet ſufficiẽ
ter nõ ꝓbaret iuſtã cauſam abſentiæ.vnde ob.c.querelã. de pro
curatoribus. & per locum à ſpeciali .c. ex literis. de in integ.
reſti.& paria ſunt non probare,vel minus ſufficienter probare
vt in.c.tam literis.de teſti.&.c.fi. de iureiuran. & optimè.c.cau-
ſam.s̃.eo.Solu.glo.in verſi.minus ſufficienter.ſentit duas ſolutio
nes.Prima.ꝙ iſte fuit auditus ne veritati opinio p̃ualeret,vt in li
tera.hæc ſolutio eſt nimis generalis.Nã eadẽ eſt ratio in qualibet
alia cauſa:& tamen non ſit retractatio ſnĩæ niſi probeť legitima
abſentiæ cauſa:ꝙa cũ ſentẽtia trãſit in rẽ iud.iudex fecit ius inter
partes ſiue æqua fuerit ſiue iniqua.ideo non debet retractari cũ
graui p̃iudicio alterius partis,niſi deť plena probatio.s̃.eo.c.cùm
inter.&.l.ingenuũ.ff.de ſta.homi.Et fortè ob hoc gl.trãſit ad ſe-
cũdã ſolutionẽ.dicẽs ꝙ hîc ex plurib⁹ cauſis fuerit auditus,q̃a iu
dex fuit circũuentus &c.vt habeť in litera.& in gl.ſed per hãc ſo
lutionẽ nõ habeť clarè intellectus hui⁹ ca.ꝙa aut iuſtæ cauſæ red
dunt ſentẽtiã nullã,& tunc nõ oportebat probare cauſam abſen
tiæ,ſed p̃textu nullitatis debuiſſet audiri q̃tũcunq; fuiſſet cõtu-
max:vt in.c.licet.& quod ibi no.de ſentẽ.excõ.li.vj.facit cle.j. de
re iudic.Aut non inferebat nullitatẽ, & tũc nõ debebat retracta
ri,ex quo nõ trãſiuit in rẽ iudicatã:vt in iuribus p̃alle. vt in .c.tũ
ex literis.§.fi.de in integ.reſti.facit quod no.Io.an. poſt Archi. &
Imo.in.c.j.de dolo & contu.lib.vj.Inno.ponit hîc ſeptẽ ſolutio-
nes ſeu ſeptẽ lecturas.q̃ licet iudicio meo ex toto literę nõ ſatiſfa
ciant.vt j̃.patebit:ꝙa tamẽ in ſe ſunt notabiles.ideo illas ſingula-
riter proſequar. ¶ †Et primò dicit ipſe ꝙ ideo audiť iſte cõtra
29 ſnĩam diffinitiuã nulla appellatiõe ſuſpẽſam:ꝙa agebať de benefi
cio:nã ſpeciale eſt cũ de beneficijs agiť,cũ ipſorũ collatiõe adeſſe
debeat omnis puritas,& abeſſe omnis ſubreptio.s̃.eo.c.cũ olim.
& de ele.c.cũ dilecti.Nec ob.ſecũdũ eũ j̃.e.c.cũ olim. & de ele.c.
cũ dilecti.Nec ob.ſecũdũ eũ j̃.eo.c.cũ inter.&.c.ſuborta. ꝙa non
loquũtur in beneficialibus.Ex hac lec.habes notabile ꝙ ſicut ſen
tẽtia in cauſa matrimonij carnalis nõ tranſit in rẽ iudicatã.s̃.e.c.
lator.&.c.cõſanguinei.ita nec ĩ cauſa matrimonij ſpiritualis etiã
ſi agať de inferiorib⁹ beneficijs,vt hîc ſecũdũ iſtũ intellectũ. Et
hoc idẽ dictũ fuerat Inno.in.c.cũ olim.de do.& contu.per illum
tex.Sed hæc lec.nõ videť primũ cõgruere huic literæ:ꝙa ſecũdũ
eam fruſtra fuiſſet inquiſitũ de legitima cauſa abſentiæ.Præter-
ea papa nõ firmat ſe ſuper qualitate cauſæ:ſed rationes tex.pari-
ter militãt in alia cauſa.Itẽ dictũ nõ eſt verũ indiſtĩctè,ꝙa in præ
iudiciũ ſuccũbẽtis bene trãſit ſentẽtia in rẽ iudicatã etiã in cauſa
beneficiali:& probatur optimè in.c.cũ dilecti.in fi.de elec.& per
gl.in.c.j.de conceſ.p̃bẽ.dixi plenè in.c.cũ olim.de dolo. & cõtu.
do.Ant.dicit ꝙ hæc lec.põt ſaluari intelligẽdo ꝙ propter abſen-
tiam minus legitimè probatã poſsit retractari ſententia, ſicut re
tractatur in matrimonio:vt in dicto.c.ex literis.de in integ.reſt.
ſatis poſſet hæc lect.ſaluari in ſe,ſed minus reſtringit literã quæ
in retractatione ſentẽtiæ nõ fundat ſe ſuper ſpecialitate cauſæ
beneficialis.Itẽ poſſet ſubtilizando hæc lect.impugnari per iſtũ
tex.ꝙa ſi in cauſa beneficiali deberet indiſtinctè retractari ſenten
tia propter abſentiam minus legitimè probatã,papa retractaſſet
iſtam ſentẽtiã in prin.antè q̃ admiſiſſet alias probationes ſuper
iniuſtitia ſentẽtiæ,quod nõ fecit:imò ꝓbata abſentia minus ſuf
ficienter dedit authoritatẽ ſuper probanda iniuſtitia, & ea pro-
bata tũc demũ retractat ſentẽtiã vt clarè probať in verſi. *licet*
autẽ. ¶ Secũda lec.Inn.eſt vt locũ habeat qđ hîc diciť cũ ex teno
re ſentẽtiæ deprehẽditť illi⁹ euidẽs iniquitas vt hîc erat. nam fal-
ſum reperiebať in eo quod dicebat per atteſtationes eſſe proba-
tũ ꝙ.A.habuiſſet poſſeſsionẽ iuſpatronat⁹. Itẽ in eo qđ dicebat
ꝙ.T.defecerat in probatione argu.adducit ad hoc.c.ij. de purg.
vul.Hæc lectu.ex toto mihi non placet ꝙa ſi ex prædictis reſul-
taſſet euidens iniquitas ſentẽtiæ non valuiſſet ipſo iure: vt in .c.
inter cęteras.s̃.e.& quod plenè dixi ibidẽ.facit quod no.Bar.in.l.
j.C.de erro.cal.& ſic nõ fuiſſet hic opus retractare ſnĩam ſi papa
pronũtiaſſet eam ipſo iure nullã:vt in.c.accedens.el.j. vt lite nõ
conte. videť tamẽ ꝙ debuiſſet eſſe nulla,ex quo error deprehen-
ditur ex tenore ſententiæ iũctis atteſtationibus ad quas iudex in
30 ſumma ſe retulit. ¶ †Sed põt dici quòd hic
fuit ꝓbabilis error, ꝙa nullo iure prius erat
cautũ ꝙ iuſpatronatus nõ trãſiret cũ vniuer
ſitate in creditorẽ,maximè ꝙa creditor per-
cipiebat hîc pẽſionẽ ſolitã exhiberi patrono
ar.opt.in c.cũ veniſſet.de reſt.ſpo.& ĩ.l.q̃uis
& qđ ibi not.ff.de acqr. poſ. & ideo ſnĩa nõ
debebat eſſe nulla ipõ facto cũ nõeſſet error
manifeſtus,& de iure clarus.vt no.in.c.j.s̃.e.
& per Inn.in.c.p.&.g.de offi.deleg.&.c.cum
ſpeciali.de appel.facit qđ not.glo. in .c.vno.
de poſtu.prę.li.vj.Poſſet tn̄ hæc ſol. Inno.
31 ſaluari proutj̃.dicã in octaua lec. ¶ †Tertia
lec.eſt ꝙ iudex fuit ab aduerſario dolosè cir
cunuentus:& ideo potuit hæc ſententia re-
tractari:vt.l.ſi prætor.ff.de iudi.Hæc lec.eſt
vera in ſe,diſtinguiť tamẽ ꝙ aut fuit ſentẽtia
a lata in abſentẽ dolo pręſentis,[a] puta ex falſis
allegationibus factis dolosè per præſentem,
& tunc eſt ſentẽtia ipſo iure nulla : vt in.d.l.
ſi prætor.§.marcellus.præalleg.Aut fuit lata
ſentẽtia in pręſentẽ,& nõ eſt nulla,ſed venit
retractãda per reſtitutionẽ in integrũ.ar. in
l.diuus.ff.de re iudi.&.c.cùm venerabilis.de
excep.dixi in.c.licet.de proba. & hanc con-
a cluſionẽ firmat Bar.poſt glo.in.d.l.ſi prętor
ſentit Inn.in.c.cũ dilecta.de reſcri.& hîc.ſed
hæc lec.non congruit iudicio meo huic lite
b ræ,ꝙa iudex non fuit hîc circunuentus dolo
partis p̃ſentis:ſed ex ſua facilitate vt patet ex
ſequentibus in tex.ꝙa dixit illũ plenè probaſ
ſe q nõ probauerat &c. vt in litera. vnde de
dolo partis nil dicitur in litera.Nec ob.ſi di-
catur ꝙ p̃ſens dolo tacuit iura alteri⁹ partis,
quia primò põt dubitari vtrũ ſufficiat dol⁹
pręſentis in tacẽdo.de quo vide qđ Inn. not.
in.c.fi.de accuſ.&.c.ſi duobus.de app.&.c.ij.
de dila.Itẽ præſuppoſito ꝙ ſufficiat,nõ appa
ret hîc de dolo pręſentis. nã credidit ꝙ acta
ſua ſufficerẽt ad inſtructionẽ cauſę,& impu
tandum eſt alteri parti q̃ iura ſua nõ produ-
xit.vt in.c.dudũ j̃.de ele.& ſi diceremus con-
trariũ,iſta ſentẽtia fuiſſet nulla:cui⁹ cõtrariũ
innuit text.cũ papa retractauit ſentẽtiã.Et p̃
hoc tolliť aliud argumẽtũ qđ põt cõtra text.
formari nã hæc ſnĩa tanq̃ lata à min⁹ inſtru
b cto [b] debuit eſſe nulla:vt in.c.cũ ex literis.de
ĩ integ.reſt. per Bar.in.l.prolatã.C.de ſen.&
interlo.om.iudi.dico enim ꝙ iudex recœpit
acta vnius partis quæ credidit ſufficere ad
deciſionem cauſæ,& ſic nõ fuit lata ſine me
dijs:ſed error conſiſtebat in facto: ad aliũ er
rorẽ in eo ꝙ iudex pronũtiauit ꝙ.T.defece-
rat in probatione:dic ꝙ cũ ſe nõ retulerit ad
acta & ex alijs iudex potuit motũ animi ſui
informare,nõ reddit illã ſentẽtiã nullã:iuxta
ea quæ habenť & no.s̃.e.c.cauſam. ¶ Quarta
lec.Inn. ꝙ hoc ſolũ ſufficiebat ad caſſationẽ
quòd ordo iudiciarius hîc nõ fuit ſeruatus,
quia iudex probationes condemnati non vi
dit:vt in.d.l.prolatam.Hæc lect.etiã non pla
cet,quia cõcluderet(ſi eſſet vera)ſententiam
eſſe nullã.d.l.prolatam. cui⁹ cõtrariũ innuit
hæc litera:vt.s̃.dixi.Itẽ(vt prędixi)hic iudex
vidit atteſtationes partis comparentis quæ
credidit ſufficere, & imputandum eſt parti
alteri iura ſua non producenti.d.c. dudum.
32 ¶ †Nam ſecundùm iura partis pręſentis po
teſt iudex procedere ſi credit illa ſufficere ad

§.teſtes col.j.dete
ſti.in.vj.vbi refert
Io.an.reprehendere
iudices committẽ
teſtiũ notario quia
debent eos exami
nare in propria p
ſona:nunquid poſ
ſit fieri commiſſio
vide Ang.& Pau.
de ca.in.l.hac con
ſultiſſima.§.pe.C.
de teſta.p Fe.in. d.
c.cum cãm.in vlt.
char.s̃.de teſti.

a ¶ Dolo pręſentis.
Adde Ang.conſi.
lxxxix.

b ¶ Min⁹ inſtructo.
Adde Anch.cõſil.
cclx.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Cum dilecta.vbi etiam expreſſè tenet.do.Anton.de but.& alĩ:& in.c. fraternitatis . de frig.& ma.Ioã.an. in.c.j.in gloſſa. in verſi.retardet. de lit.conteſta. in. vj. idem tenet ipſe.d. Abb.pañ.in conſ. xc.inci.in qõne q̃ ad pñs vertit̃ inter ciuitatem . in . iiij. co.ſequit̃ & cõmẽ dat Pau.de caſtr. in.l.admonendi.in vlt.co.et Lu.ro. in xĩj.domi . Iaſo. de may.in .xiij. in fi. & alĩ.de iureiu.& idẽ.d.Iaſo.in.l.patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iu.in.vj.co.

¶ Adde eundem Abb.conſi.lv.ĩj.li.

SEBA.SAPI.

b ¶ Probãda.demodis probandi cauſas abſentiæ & impedimenti: tradit Peruſin. in.c. exratiõe.j.de appel. mod.poſt Bar. in l.ĩj. § . quod dicimus.ff.ſi quis cautio.vbi plenè per Alex.

c ¶ Iuramẽtum.Adde . Oldra . conſilio.lx.

SEBA.SAPI.

d ¶ Rei poſſeſsio. An perceptio penſionis inducat acquiſitionẽ poſſeſſionis.vide Abba. Imolã.Baldum.& alios. in. d .c. cùm veniſſet .ſ. de reſt. ſpol.Bald.in .c. inter dilectos . colũ. viĩj.ſ. de fide inſtr. Alexan.in.l.quamuis.§.j.ff.de acqui. poſ. Bal.in.l.pomponius.ff.qui.mo. vſuff.amit.& in.l. ad probationẽ.co. ĩj.C.loca. Fede. de ſeñ.in.conſ.cxxx. inci.factũ tale eſt quædam domus. Cal.in ti. de priui. cõ.v.& Bal.in.cõſ. cĩj.inc.in cã q̃ vertit̃.col.iĩj.in.j.parte cũ multis allegatis ꝑ Decr.ĩ.c. bonæ. col.vĩj. ver. in gloſſ.in ver. vnam procurationem .j. de appel.

decisionem cauſę:vt.l.properãdũ.C.de iudi.
33 &.d.c.dudum.¶ †Quinta lect.quòd ex quo apparet ſententiã diffinitiuam per obreptionem & dolum malum elicitam,ipſe idem iudex qui ſententiã tulit,ſi ordinarius eſt eam reuocare põt.arg.ff. de dolo.l. cũ à te.xxxv. q.ix.c.veniã.&.c. ſentẽtiam. ſed ſi ſine dolo malo dicatur lata:tunc nõ reuocaſ.d.l.ſi præ tor.ſecũdũ eum.ſed ad hanc lecturã reſpõde
34 vt dixi.ſ.in tertia lec.¶ †Sexta lec. ꝙ licet à principio poſſet & deberet repelli is qui petebat ſentẽtiã reuocari,ſi tamẽ admiſſus eſt de facto,& apparet ſnĩam iniuſtè latã reuocabitur.& eſt ratio:ꝙa ex quo cognouit pronuntiare debet.ff.de iudi.l.de qua re.&.c. cũ ſuper.de cauſa poſſeſ.& proprie.ff. de offic. præſid.l.illicitas.§.veritas.& tene menti hãc a lectu.in ſe.ibidẽ tenet Inn.in.d.c.cũ dilecta.[a] de reſcrip.& facit quod ipſe no.in.c. plericꝫ. de immuni.eccle.vbi dicit ꝙ ſi is pro quo lata fuit ſentẽtia confitetur eam iniuſtã debet ſententia retractari.nã his caſibus ceſſat præſumptio iuſtitiæ qua ſuſtinebaſ ſentẽtia per trãſitũ in rẽ iudi.ſed nõ cõgruit hæc lect.ad iſtũ text.ꝙa archiepiſcopus & Papa ex eorũ officio implorato perviã reſtitutiõis in integrum propter iuſtam cauſam abſentiæ allegatã dederunt auditorem cõtra ſnĩam. ¶ Septima & vlt.lec.Inn.eſt quòd hîc fuit admiſſus contra ſententiã beneficio reſtitutionis vel potius ſupplicationis,propter abſentiã q̃ licet minus ſufficiẽter ꝓbata fuerit:tñ ex illa minus ſufficiẽti probatione data fuit reſtitutio in inte.ad audiẽtiã cauſę.Simile in.d.c.ex literis.de in inte.reſti.Aduerte.c. illud ponit caſum diſsimilẽ:licet ab Inno.& multis alijs allegeſ ꝓ cõcordãti.nã ibi fauore matrimonij fuit illico retractata ſentẽtia bñficio ſupplicationis probato impedimento. licet minus ſufficienter.hîc aũt talis probatio minus ſufficiens præſtitit cauſam dũtaxat, vt audiretur cõtra ſnĩam:ſed ſnĩa nõ fuit retractata niſi poſtq̃ fuit probata in ipſius iniuſtitia.vt
35 clarè colligit̃ ex tex.in ver.*licet autẽ*..¶ †Ego pono octauã lect.& facio tria membra.Aut enim nullo modo probaſ iuſta cauſa abſentiæ & non debet quis audiri cõtra ſententiã, ex quo tranſiuit in rẽ iudicatã, quãtũcunq̃ velit probare iniuſtitiã ſentẽtiæ:quia iam fecit ius inter partes.ſ.eo.c. cum inter.&.ff. de re iudic.l. res iudicata . niſi vellet probare nullitatem,vel aliquẽ caſum ſpecialẽ in quo ſentẽtia venit retractanda beneficio reſtitutionis:vt dolũ partis,vel falſitatẽ inſtrumentorum,vel quid ſimile.de proba.c. licet.&.l. diuus.ff.de re iudi.Aut probatur iuſta cauſa abſentiæ ſufficienter:& tunc debet illico ſententia retractari,non expectato quòd aliter probeſ ipſius iniuſtitia, & poſtmodũ procedetur in cauſa:ac ſi ſentẽtia nunq̃ lata fuiſſet: vt probaſ hîc in ver. *poſtmodum.* in .l. quæſitum.& quod no.ibi Bar.ff.de re iudic.&.l. ſi finita.§.ſi fortè.ff.de dã.infec.&.c. querelã. de procu.Aut & tertiò probatur iuſta cauſa abſentiæ minus ſufficienter, & tunc capitur quædam media via,ne veritas ſupplantetur per opinionem.non enim debet illico ſentẽtia retractari ſicut fit in caſu pręcedẽti, nec debet ex toto iſti denegari audiẽtia, ſicut fit in caſu priori: ſed reſtituitur vt audiatur cõtra ſentẽtiã: & ſi nõ probauerit aliqd cõtra illã,remanebit in ſuo roborein caſu priori:Siverò probaſ iniuſtitia maximè ex tenore ſentẽtię & ex actis, debet ſentẽtia retractari.& de hoc eſt caſus ſing.hîc iudicio meo ſi tex.bene ponderetur.nam in ver. *licet &c.* Papa ex illa probatione abſentiæ minus ſufficienter facta reſtituit iſtum ſacerdotem:duntaxat vt audiretur contra ſententiã:non tamen retractauit ſententiam.& hoc fecit ne opinio quæ erat pro ſententia præiudicaret veritati:licet plenè veritas nõ fuiſſet probata.denique probata iniuſtitia ſententiæ illam retractauit. probata enim iniuſtitia ſententiæ præſumptio eſt ꝙ iuſtam cauſam abſentiæ habuit:tamen quia nõ eſt veriſimile ꝙ quis deſerat iuſtã cauſam:tamen quia abſentia fuerat probata licet minus ſufficiẽter. vnde ex ſubſequenti probatione conualidatur & roboratur præſumptio quæ erat pro abſente.arg.c.cùm cõtumacia.de hęre.li.vj.& quod no.in.c.inſinuatum.de ſimo.& hanc lec.puto veriſimã,& proui
36 det iſte tex.ſecundum eũ de caſu nouo & ſingulari.¶ †Qualiter
b autem ſit probanda [b] iuſta cauſa abſentię vel impedimentũ.vide per gl.in.c.vno.iiij.q.v.& per Spe.in tit.de app.§.nunc breuiter. ver.quid ergo.per Ioan.andj̃.tit.proxi.c.ex ratione.& per eundẽ in.c.j.de dolo & cõtu.li.vj.poſt Archi.Io.mo.& Hoſt.& Feder. conſi.cix.& cõmunis concluſio videtur vt inſpecta qualitate cauſæ impedimenti allegati & perſonę allegantis,quãdoque ſufficit
c allegantis iuramentum. [c] quandoque alia ſemiplena probatio. quandoque plena.facit iſte text.&.c.ex literis.de in integ.reſti.& c.ſi verò.de ſen.excommu.cum ſimi.& bene facit.c.cupientes.§.
37 quod ſi per viginti.de ele.lib.vj.¶ †Nunc capiendo alium articulum opp.contra tex.& videtur quòd ſententia legati fuerit iuſta,quia ex quo creditor percipiebat pẽſionem ſolitam patrono ſolui:ſatis probatur poſſeſsio iuriſpatronatus: quia qui minimã partem fundi poſsidet,totam poſsidere videtur:vt in.l.iij.ff.de acqui.poſ.ſolu.dic capiendo mentem gl.in verbo.quodam iure. quòd aut loquimur in connexis:& procedit cõtrarium.aut in ſeparatis:& tunc ſecus : vt in.c.auditis.de præſcrip.Penſio enim & poſſeſsio preſentandi ſunt ſeparata:quia ex iurepatronatus non competit ius perçipiendi penſionem:ſed illa quandoque conſtituitur extrinſecus ad petitionẽ patroni ex authoritate epiſcopi. & ſic nõ probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe:vt.l.neq̃ natales.C.de proba.l.non hoc.C.vnde cog.&.c.ij.de transla.præla.Et hæc ſolutio ſic intellecta ſatis ſuſtineri poteſt.ſed in contrarium fortiter videtur facere.c.cum veniſſet.de reſtitutio.ſpolia. & quod legitur & nota.in.l.quãuis.ff.de acquirend.poſ.vbi patet quòd ſi de voluntate domini percipio penſionem de aliqua re, ſatis videtur probata illius rei poſſeſsio [d] .de hoc dic vt plenè dixi in.d.c.cùm veniſſet.d.Anto.dicit quòd cum poſſeſsio iuriſpatronatus eſſet in debitore,perceptor illius penſionis abſque patientia debitoris non acquirit quaſi poſſeſsionem nec penſionis nec patronatus:vel ſi penſionis,non iuriſpatronatus:per no.in.d. c.in literis.Ego verò formalius ſoluo hoc contrarium tripliciter. Et primò quòd contrarium loquitur quando quis præcedente titulo habili ad translationem rei percipit penſionem de voluntate domini:tunc tranſfertur poſſeſsio quaſi ex titulo conſtituti.& iſte eſt proprius caſus.d.c.cùm veniſſet.quod hîc non contingit. Secundò ſoluo quòd alio exiſtente in poſſeſsione rei ex qua percipitur penſio per alium non tranſfertur poſſeſsio in percipientem:quia non poteſt colonus vel inquilinus alteri ſoluendo priuare poſſeſſorem poſſeſsione ſua.& iſte eſt proprius caſus in.l. q̃uis.pręal.vt ibi no.in gl.ſecus ſi nemo eſſet in poſſeſsione:vt ibi no.ſed in caſu noſtro remãſit in poſſeſsione iuriſpatronatus ipſe
38 patronus per rationem quæ ſubijcitur in gl.fi. ¶ †Tertiò ſoluo adhuc notabilius,quòd omnis commoditas iuriſpatronatus ęſtimabilis tranſit in creditorem cum vniuerſitate ratione acceſſorij.ar.in.c.ex literis.de iurepa.cùm ſubiaceat reſtitutiõi & poſsit diminuere ſortẽ. Ad idem.l.quãuis.C.in quibus cau.pig.tac.contrahi.& in.c.ad noſtram.el.j.de iureiu.ceſſant enim quo ad iſtam commoditatem ęſtimabilem rationes poſitæ in glo.fi. Sed commoditas inęſtimabilis non tranſit in creditorem etiam cum vniuerſitate: quia non poſſet hæc vtilitas reſtitui. & ideo non tranſit in contractu pignoratitio iuſpatronatus,vel ipſius poſ-

ſeſsio.&

ſeſsio.& iſte eſt caſus.c.noſtri.& ſic potes intelligere & limitare
39 tex.iſtum & materiam.¶ †Et per prædicta declaratur gl.ſi.quæ opponit contra tex.de.d.c.ex literis.de iurepa.& de.l.in modicis. ff.de cõtrahẽ.emp.in quibus iuribus patet ꝙ res ſpiritualis trãſit acceſſoriè cũ vniuerſitate temporali in contractu emptionis vel locationis.Glo.ſoluit dupliciter:primò quòd hîc fuit in contractu pignoris exceptũ iuſpatronatus,aliàs tranſiuiſſet cum vniuerſitate in creditorem.hæc ſolutio non eſt bona.tum quia diuinat ad tex.tum quia ſi hoc fuiſſet,nõ fuiſſet hîc quæſtio de iurepatronatus conceſsione.arg.in.c.ij.de ver.ſigni.&.l.ille.ff.de leg.iij.Secundò ſoluit & melius.ꝙ tex.iſte procedat in contractu pignoratitio in quo non tranſit iuſpatronatus in creditorem.Ratio:quia creditor tenetur reſtituere omnẽ fructum vel quaſi quem capit ex pignore:& ſi fructum conſumpſit,tenetur illum ſeu eſtimationem computare in ſortẽ,vt legi.& no.in.c.ad noſtram.de iureiu. &.l.j.&.ij.C.de pig.acti.ſed ſi iuſpatronatus tranſiret in creditorem,non poſſet reſtitui quaſi fructus ipſius iuris. Nec poſſet dari æſtimatio:quia eſt ineſtimabilis tanquam res ſpiritualis vel annexa.nam ſi creditor eligeret & præſentaret, & preſentatus per eum inſtitueretur,nõ deberet poſtmodum remoueri:vt in.c.conſultationibus.de iurepat.&.c.querelam.de ele.& ſic cùm iſte quaſi fructus iuris eligendi non poſsit reſtitui,nec in debitum compenſari,meritò non debet hoc ius tranſire in creditorem.ſecus in penſione debita eccleſiæ occaſione iuriſpatronatus:quia illa tranſit,cùm poſsit reſtitui & in debitum compenſari.¶ Vltimò glo. in verſi.argu.contra oppo.contra prædicta ſatis intricatè & impertinenter,adeo ꝙ do.Anto.dicit quòd non habet intellectum nec ſeipſam fortè intellexit.Sed puto ꝙ hæc fuit mens gl.videlicet ꝙ non debemus ſemper animaduertere quòd fructus diminuant ſortem:nam quandoq; fructus poteſt eſſe inutilis apud creditorem ſicut ſeruitus:quandoq; eſt inutilis apud eũ qui conſtituit.vt.l.ei fundo.ff.de ſer.ergo debet trãſire pari modo iuſpatronatus in creditorem:licet nullam habeat vtilitatem quia nõ præſentauit.Vel ſecundò poſſumus intelligere quòd licet præſentauerit,ex hoc tamen nõ capit aliquam vtilitatem æſtimabilem.Gl. directê non ſoluit:ſed ſimpliciter dicit quòd iuſpatronatus bene tranſit cũ vniuerſitate,niſi excipiatur & nõ apparet ex hoc quid velit.& fortè voluit redire ad primã ſolutionẽ:quòd hîc trãſiſſet iuſpatronatus,niſi ſpecialiter fuiſſet exceptum. Sed tũc ob.quod ſ.dixi:ideo tene præcedentẽ ſolutionem quæ tenetur communiter à doctoribus.& ad contrarium dic quòd non vrget.nã præſentare eſt honor & quaſi fructus iuris eligendi: vt no.Inno.in.c. in literis.de reſti.ſpoli.ideo non debet tranſire in creditorem,ra-
40 tione prædicta.¶ †Vltimò extra gl.oppo.contra tex.in eo quòd fuit hîc à ſubdelegatis legati appellatum ad papam. debuit enim appellari ad ſubdelegantes,vel ſaltem ad ipſum delegatũ qui primò delegauerat:vt in.c.ſuper quæſtionum.§.porrò.de offi.deleg. Sol.multiplex eſt ſecundũ docto.& primò ꝙ fortè finita erat delegatio & delegati fortè ſubdelegauerant in totum. Vel ſecundò non fuit hîc exceptũ.vnde dixit Inn.quòd ſi potuiſſet appellatus ad inferiorem remitti : obtinuiſſet.ad quos ordinaria via fuerat appellandum.Vel tertiò papa recepit hîc appellationem ex certa ſcientia & de plenitudine poteſtatis,fortè quia preſbyter petebat per curiam expediri.Vel quartò cõtrarium loquitur in ſubdelegatis delegatorum papæ datorũ cum clauſula appellatione remota.& ſic tranſit hîc Ioan.andr.& cõmuniter docto.aduerte tu hęc vltima ſolutio eſſet vera,niſi fuiſſet poſita iſta reſtrictio.ſcilicet cùm delegati papæ fuerunt dati cum clauſula appellatione remota.Sed puto quòd Ioan.andr.fuit ſic hîc loquutus:quia ſic loquitur tex.in.d.§.porrò.& ita intellexit Hoſti.ibi illũ text.ſed glo.ibi ſupplet ad tex.maximè quia idẽ eſſet ſi non fuiſſent dati cum illa clauſula.& ſequitur ibi Ioan.andr.quare conclude quòd ſpeciale eſt in delegato papæ ſubdelegante non in totum vt ad eũ appelletur non ad papam omiſſo medio vt ibi.& clarius probatur in.c. ſi delegatus.in fi.de offi.deleg.li.vj.& in.c.cũ te conſulente.eo.tit. vbi nulla fuit facta mentio de clauſula appellatione remota, ſed ſimpliciter dicitur vt ad delegatum ſubdelegantẽ appelletur. Secus autem in delegatis ſeu ſubdelegatis legati vel alterius citra papam,quia tunc omiſsis omnibus poteſt ad papã appellari.ij.q.vj. c.ad romanã.& probatur notabiliter hîc. Et eſt diuerſitatis ratio:quia delegatus papæ gerit perſonam ipſius papæ:cùm iuriſdictionẽ non habeat iure proprio:ſed delegantis:vt.l. j.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.& in.c.ſanè.de offi.dele.Ideo cum appellãs habeat iudicium papæ paratum in perſonam delegati ſubdelegãtis non debet audiri volens appellare ad papam,quia quod quærit habet ante oculos.Secus autem eſt in alijs iudicibus in quibus ceſſat hæc ratio etiam ſi ſit legatus papæ qui ſubdelegauerit.nã legatus habet ordinariam iuriſdictionẽ:vt in.c.ij.de offi.lega.li. vj.nec ita immediatè repreſentat perſonam papæ ſicut delegatus: cum iuriſdictio legati tanquam ordinaria ſit radicata in perſonam ipſius non autẽ ſic in iuriſdictione delegati quæ eſt ipſius delegantis. Et hæc notabis.

☞ ✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Papa debet ſeruare iuris ordinem & rigorem & æquitatem & contra iuſtitiam nulli parcere.*

2 *Sententia lata per papam non ſeruato iuris ordine:an teneat?*

3 *Sententia principis vel proceſsus ſuus non præſumitur habere maculam vel rugam.*

4 *Sententia principis ſiue interlocutoria ſiue diffinitiua an habeat vim legis:vt poſsit earum exemplo iudicari?*

5 *Sententia principis lata parte abſente:licet citata non facit ius inter alios.*

6 *Sententia principis lata cum cauſæ cognitione: licet ordine iuris non ſeruato, partibus tamen præſentibus facit ius inter alios.*

Litis conteſtatio fit coram papa per narrationem facti & verbalẽ cõtradictionẽ & ſine libello.

¶ *CAP. XIX.*

IN cauſis Papa in ſentẽtijs quas profert ordinem iuris ſeruat: vel ſumma ſic. Inferiores tenẽtur iudicare ſecũdum quod papa inter certas perſonas iudicauit ſi rite & rectè ſententiam tulit.Primò ponitur dictum.Secũdò ratio.Tertiò exceptio.Secũda ibi: *cum.* Tertia ibi:*niſi.*¶ Caſus literalis loco.Secũdũ quod papa iudicat & alij debent iudicare: & ideo papa iuris ordinẽ & æquitatis rigorem in cauſis diligẽter obſeruare debet:cũ in ſimilibus alij debeant ſimiliter iudicare: niſi cùm ipſe aliquid diſpẽſatiuè duxerit ordinandũ. Bernar.¶ Nota ꝙ papa nũcupatur ſummus pontifex.& dicitur ſummus reſpectu aliorũ pontificum.Epiſcopus autẽ poteſt appellari ſummus ſacerdos,& pontifex maximus reſpectu aliorũ ſacerdotũ. ſic intelligitur.xxj.
1 diſt.c.cleros.verſi.pontifex.¶ †No.ſecundò quòd etiã papa debet ſeruare iuris ordinem & vigorẽ æquitatis, vt contra iuſtitiã nulli parcat.an autẽ teneat ſentẽtia ſi papa nõ ſeruauit iuris ordinem?dico ſic.quòd quidã eſt
a ordo[a] inductus mero iure poſitiuo: & illius defectus non habuit vitiare proceſſum corã principe:quia legibus non ligatur:cùm ſit ſupra legem.vt.l.digna vox.C.de legi.&.l.princeps.ff.eo.&.c.propoſuit de.conceſ.prębẽdę. Hinc notanter dixit Innocẽ.in.c.vno. de lit. conteſt.quòd ſentẽtia papæ ſupplet defectũ ſolennitatum.C.de teſta.l.omnium.&.c.j.de transla.Epiſco.facit quod not.Hoſti.hîc quì

a ¶ Ordo . Adde Ang.etiam ita diſtinguẽtẽ in.l.princeps.ff.de legi. & alle.glo.in.l.fin.in princ.quã etiã ad hoc ibi no.Bal.C. de legi. & text.in cle. paſtoralis. de re iudi . Adde tu tex.in.c.ij.de cauſa poſ. & propr. Bart.in.l.diui.per illũ text.ff.de iur. au.annu.& in.l.nã ita diuus. quam legit cũ.l. adoptio. ff.de adop.& in.l. gallus.§.& quid ſi tantum. vbi vide plenè mod.ff.de li. & poſth.vide etiã Bal. in.c.j.§. fi.ĩ fi. de no. for. fid. & Inn.in.c.de cauſis. de offi.dele.& ibi Ioã.an.no.& Bald. in.c.j.in.ij. colũ. ſi de inue.inter do. & vaſallum lis ori. & vide quod no. domi. Ant.in. c.j. in fi.viij.col.de li. ob. Et adde hie Archi.in.c.anteriorum.in.iiij.colũ.ij. quæſtio.vj. vbi dicit quòd in cauſis quæ per principẽ deciduntur & ordo iuris & vigor æquitatis eſt ſubtiliter obſeruandus. limitat tamen ſecũdum membrũ do. Abbas Panor. hic niſi ex cauſa:qa ex cauſa poſſet etiam princeps omittere citationẽ in ſententia diffinitiua.glo. eſt valde no. in.l. antepe.in fin.ff.ex quib. cau. ma. Et eſt tex.hîc expreſſus,& Bal.i.l.ŋ,circa prin.C.quomodo & quãdo iu.Itẽ limitat verũ in papa ferẽte ſententiã contra tenẽtes res eccleſiæ. qa valet ſentẽtia eis nõ citatis ſecundũ Io.an. in.c.cũ olim.ſ. eo. & ibi no. vna tamen citatio principi habet vim peremptorij ſecũdũ Inno.& alios in.c. cùm nobis olim. de elect.

¶ Adde late Are. conſi.clxiiij.& cõſilio . cclix. & de proximè dictis in apo.vide Ro.ſing. ſuis.fo.xiiij.

a ¶ Facit ius. An ſentẽtia papæ vel principis faciat ius. Et de hoc vide tex. & gl. in ver. interlocutus eſt. & ibi Bar. in l. j. ff. de conſti. prin. vbi concludit interlocutoriam principis non habere vim legis niſi ipſe hoc dicat, vel niſi fuerit in corpore iuris inſerta. & Bar. in §. pen. C. de no. co. compo. & dicit Iac. de ra. vt refert Alb. de ro. in. d. l. j. quòd aduocati curiæ romanæ quãdo deficiunt eis iura ad allegandũ dicunt ego ſic vidi interloqui papã in ſimili cauſa. & idem dicũt fieri in regno franciæ vbi aduocati dicũt vidi regẽ ſic interloqui in ſimili caſu. ſed iſtæ interlocutoriæ nihil faciunt, dato ꝙ hoc ſit verũ: cũ nõ ſint redactę in corpus iuris. & eſt bo. verbũ ſecũdũ do. meum do. Iaſo. de may. in. d. l. j. & vide omnino Bal. in l. iij. ĩ fi. C. de legi. vbi plura diſtinguit in hac materia. vide bo. tex. in l. regula. §. fin. ff. de iur. & facti ign. & quòd ſentẽtia facit ius: eſt text. in l. ſi ue contra. in prin. ff. de lib. agno:

1 dicit quòd coram papa non datur libellus in ſcriptis. & ſupraſcriptã cõcluſionem firmat Bal. in l. fin. C. de leg. Quidam eſt ordo iuris fundatus ſuper iure naturali: vt quòd ſententia feratur parte vocata, & ſi ille ordo prętermittitur nõ valet ſentẽtia. hoc videtur velle tex. iũcta gl. in. d. l. fi. & firmat apertè ibi Bal. arg. clemen. paſtoralis. de re iudicata. & not. hoc dictum: ſed vide quod dixi in. c. cũ olim. §. e. & per Cy. in l. reſcripta. C. de preci. impe. offe. vbi videtur velle ꝙ pro ſentẽtia & mandato principis ſemper eſt pręſumendum.

2 ¶ † No. vltimò ſecũdũ Hoſt. etiã ſummum pontificem nõ debere ſuper ſentẽtia ſine cauſa diſpenſare. In cõtrariũ facit quod no. Inn. in. c. cùm ad monaſteriũ. de ſta. reg. dic vt dixi in. c. de multa. de præbẽ. vbi etiã per Io. an.

3 ¶ † Oppo. cõtra tex. & videtur ꝙ nõ ſit ſecũdum ſentẽtiã alterius iudicãdũ: quia legibus & nõ exemplis iudicãdũ eſt: vt. l. nemo. C. de ſen. ſolu. dic ꝙ cõtrariũ procedit in ſentẽtia inferioris. ſecus in ſentẽtia principis: vt hîc: & l. fi. C. de legi. & eſt ſpecialitatis ratio ſecũdũ Hoſtiẽ. quia lex eſt quicquid principi placet animo condendi legem. inſtit. de iure na. §. ſed quod principi.

¶ † Et quia nõ eſt præſumendum ꝙ proceſſus ſuus habeat maculã vel rugam. xxiiij. q. j. c. in ſede. & in. c. hæc eſt fides. omnia enim præſumuntur per eũ plenè examinata: vt in. c. apoſtolicæ. xxxv. q. ix. ſed inferiorum iudicũ nõ ſic præſumitur iudiciũ integrum, nec habẽt poteſtatẽ cõdẽdi leges: vel interpretandi quo ad alios. ad hoc quod no. in. c. j. de poſtu. præla. & per Inno. in. c. cũ ſpeciali. de app. Ego tamẽ dico ꝙ in facto dubio debemus iudicare ſicut per alios in loco illo iudicatum eſt. Ad hoc adduco bo. tex. iuncta gl. in. c. fin. xx. diſ. & l. ſi de interpretatione. ff. de legi. facit. c. ſicut nobis. §. eo. vbi papa allegat ſtylum prudẽtũ.

¶ Sed cõtra prædicta & cõtra tex. op. & videtur ꝙ nec ſecũdũ principis ſentẽtiam ſit iudicandũ: vt. l. iij. C. de legi. Solu. dicit gl. ꝙ tex. iſte debet intelligi in diffinitiua. Cõtrariũ procedit in interlocutoria: niſi ſit in corpore iuris clauſa: quia tũc idem quod in diffinitiua: vt. l. metũ. §. ſed quod ait prætor. ff. quod metus cau. Idẽ dicunt Hoſti. & Io. an. ſi interlocutoria feratur cauſa cognita & partibus præſentibus: vt in præalle. l. fi. C. de legi. ſecus ſi ſine cauſę cognitione ex voluntate vel poteſtate interloquitur. & ſic debet intelligi. l. præalle. ad idẽ. C. commina. vel epiſtolas. l. pe. & vlti. C. de ſen. & interlo. om. iudi. l. ex ſtipulatione. quòd videtur placere do. Ant. ſatis mihi etiã placet: quia eſt eadẽ ratio hoc caſu in vtroq; arg. d. §. ſed quod principi.

4 ¶ † Et circa hanc materiã ponit hîc Io. and. diſtinctionẽ quorundã legiſtarũ qui ſic dixerunt: quòd aut ſentẽtia principis eſt interlocutoria aut diffinitiua. Primo caſu aut
a eſt in corpore iuris clauſa: & tũc facit ius[a]. C. de no. co. cõpo. in fi. & hoc ſi tenor eius patiatur, aliâs ſi nõ patiatur nõ facit ius generale. C. de ſac. ſanc. eccl. l. nõ plures. Si verò nõ eſt clauſa in corpore iuris: non facit ius. C. de legi. l. ij. & iij. ſed tu dic niſi ſit lata cauſa cognita: vt. ſ. dictũ eſt. Secundo caſu principali: ſcilicet cùm eſt diffinitiua: & tũc aut eſt in corpore iuris clauſa: & facit ius ſi tenor ipſius patiatur: vt. ſ. de interlocutoria dictũ eſt. Aut non eſt ſcripta in corpore iuris: & tũc ſubdiſtinguitur. Aut ſententia illa eſt cõtra legẽ principis in corpore iuris ſcripta, aut non. Primo caſu nõ facit ius generale. quia nõ præſumitur talem ſententiã tuliſſe ad legẽ corrigẽdã. ſed ſolum ad ius litigatoris lædendum. Secũdo caſu quãdo non eſt cõtra legẽ ſed ſupra vel præter. & tunc refert an lata ſit ſine cauſæ cognitione, & nõ facit ius generale. arg. à contrario ſenſu hîc. & in. d. l. fi. C. de legi. Aut cum cauſæ cognitione: & tunc parte abſente & nõ facit ius: vt. l. qui repudiãtis. ff. de inoffi. teſta. Aut præſente: & tũc quo ad omnes ius facit: vt in præalle. l. fi. ſic etiã illã. l. intellexit hîc Inno. ſcilicet cùm princeps partibus pręſentibus cognouit & diffiniuit. hoc idẽ videtur de mente Bar. & Bal. in. d. l. fi. & no. hanc diſtinctionẽ: quia
5 ſatis notanda. & eam poſuit Cy. in l. iij. C. de legibus.

¶ † Sed ego vltra alios quæro: pone quòd lata fuit ſentẽtia per principẽ contra abſentem cõtumaciter, cũ quo fuit prius lis conteſtata & de cauſa cognitum: ſed ad ſententiã audiendã noluit citatus cõparere: videtur ꝙ talis ſententia facit ius inter alios. arg. in. l. ab eo. C. quomodo & quãdo iudex. & in. c. veritatis. de dolo & contu. talis enim contumax reputatur pro præſenti vt ibi. & l. quãuis. C. de adul. & facit iſte tex. qui ſolũ requirit vt ſentẽtia feratur iuris ordine ſeruato & æquitatis vigore. Cõtrariũ ego credo. licet enim talis ſententia valeat contra condemnatũ, quo caſu loquuntur iura ſuperius allegata. tamẽ ad hoc vt inter alios ius faciat requiritur pręciſè partium pręſentia. per. l. fi. C. de legi. quæ ſic loquitur. vnde vt dicit ibi gl. quando ſententia fuit lata contra abſentẽ potius videtur lata ob contumaciã & iniuriã contumaciæ quàm ꝙ habeat iniuſtam cauſam. Ad hoc optimè facit tex. in. c. fi. de emp. & vendi. & l. qui repudiantis. §. cùm cõtra. iuncta gl. & Bart. ff. de inoffi. teſta. vbi requiritur pręſentia partiũ vt ſententia alijs præiudicet: quia tũc ſua pręſentia nihil fuiſſet operata. & ita
b dicit ſe intelligere iura quæ dicunt ſententiã latam in præſentem alijs præiudicare. l. ſi ideo. ff. de euict. & c. fi. de empt. & ven. contrarium tamẽ ipſe ſentit. in. d §. cùm contra. Sed profectò opinio in. d. l. fi ſuperatus. videtur æquior. arg. l. quamuis. C. de adulte. Et ſaltem procedere debet quando ex actis apparere poteſt de iuſtitia ſententiæ, nam tũc abſentia non nocet: vt no. Bal. in l. res iudi
6 cata. C. qui. res iud. nõ no. Additio Nic.

¶ † Vlterius quęro quid ſi papa tulit ſentẽtiã cauſa cognita & pręſentibus partibus non ſeruato iuris ordine: puta quia non fuit coram eo lis conteſt. vel libellus in ſcriptis oblatus vel quid ſimile. Sol. videtur quòd talis ſententia nõ faciat ius quo ad alios. ar. bonum hîc. Contrariũ ego
c credo. quia iſtæ ſolennitates[c] quæ ſunt de iure poſitiuo non habent alterare iuſtitiam ſententiæ: & ſæpe princeps de eis corã ſe non curat. vnde (vt narrat hîc Hoſti.) habet cõſuetudo curiæ ꝙ per narrationẽ facti & verbalem petitionem & cõtradictionem & reſponſionem corã papa & fratribus habitam inter partes intelligitur lis cõteſtari etiã nullo libello oblato: contra id quod habetur & notatur. ſ. de libel. obla. per totũ. Ad idem adduco. l. fin. ſæpius allegatam. C. de legi. vbi tantum requiritur quòd conditionaliter & partibus pręſentibus ſententiã tulerit, & ſic videtur requirere de ſubſtãtia ſolẽnitatis iuriſgẽtiũ dumtaxat. alias enim ſolennitates iuris ciuilis poſitiui poteſt princeps ad votũ omittere vt ibi no. Bald. ad iſtũ tex. reſpon. ꝙ poteſt intelligi dupliciter. Primò ꝙ cautum eſt: vt ſeruetur iuris ordo, vt ſic magis pro ſententia præſumatur. non tamẽ eſt de ſubſtãtia. Secũdò de ordine concernente inſtructionẽ cauſæ, vt ſic recipiãtur probationes: & de cauſa cognoſcat. & ſic cõcordabit cũ. d. l. fi. & hoc ſatis placet.

Monaſterium

---

b ¶ Succumbere. Adde quãdo hoc procedat Ro. cõſi. cccxxix.

c ¶ Solẽnitates. Vide. d. Iaſ. in. l. j. col. ij. ver. itẽ pondera. ff. de conſti. princ. vbi dicit ꝙ in ſentẽtia principis nõ requiritur ordo iuris, & quòd poteſt princeps procedere ſola veritate inſpecta. & ibi etiã ponit caſum ĩ quo papa põt procedere omiſſa citatiõe. videlicet quando profert ſententiã contra tenẽtes res eccleſię: & quomodo ordo iudiciarius poſsit omitti per principẽ. vide latè Paridẽ de puteo in trac. ſyndicatus. chart. xviij. ver. & inquãtum §. tangitur.

Greg. gl. 2. in l. 14. t° & i addit quid si iudex sic. qi talis luriſpe nuntiauit in simili d. eum p totam illam

SEBA. SAPI.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium poteſt prætendere ſubiectionem vel ius eligendi actiuè & paſsiuè in alio monaſterio.*
2 *Iudex non poteſt tanquam ſuſpectus recuſari niſi ex cauſa legitima: & quæ ſint cauſæ legitimæ: vide remiſsiuè.*
3 *Iudex debet allegari ſuſpectus ante litem conteſtatam: & quare?*
Litigans coram iudice quem accuſauit ſuſpectum: cenſetur exceptioni renuntiaſse.
4 *Literæ ſecũdæ tunc demũ reuocãt primas, ſi de primis & de toto proceſsu ſuper ipſis fundato fuerit facta mentio in ſecundis. aliâs ſecus. 24.*
5 *Exceptio recuſationis iudicis an poſsit opponi quandocunque ante litem conteſtatam?*
6 *Conſentire in iudicem nõ cenſetur is qui dedit ſportulas & fideiuſsorem de iudicio ſiſti. 9.*
7 *Exceptio falſi procuratoris: an debeat opponi prius quàm exceptio declinatoria iudicij?*
8 *Iudicis perſona an cenſeatur à partibus approbata per aliquã pronuntiationem quam ad partium inſtantiã ipſe iudex ante litem conteſtatam tulit: adeo quòd non poſsit vlterius opponi exceptio declinatoria iudicij?*
Conſentire in iudicem an & quando quis cenſeatur ante litem conteſtatam per aliquos actus coram eo factos adeo vt amplius non poſsit in eius præiudicium declinari? vide in diſcurſu.
10 *Iudex recuſatus ſuſpectus non poteſt cognoſcere de cauſa ſuſpitionis: ſed ad ipſam cognoſcendam eliguntur arbitri.*
11 *Impetrans iudicem non potest vlterius illum recuſare.*
12 *Exceptio per quam negatur iuriſdictio poteſt ſemper opponi: licet fuerint aliæ ante ipſam oppoſitæ.*
13 *Eccleſia reſtituitur aduerſus ſententiam propter neceſsariam probationem omiſsam: perſonæ verò eccleſiaſticæ non.*
14 *Exceptio peremptoria non oppoſita in primo iudicio poteſt opponi in cauſa appellationis: niſi fuerit doloſè omiſsa in primo iudicio: quod probatur ex coniecturis: de quibus dic.*
15 *Appellatio friuola non admittitur.*
16 *Sententia ſecunda contra primam an valeat? & nu. 18. item lata contra iuramentum vel tranſactionem valet. & nu. 19.*
17 *Sententia lata ex probationibus priuilegiatis: licet tranſiuerit in rem iudicatam: tamen poteſt retractari propter inſtrumẽta nouiter reperta.* 1
20 *Sententia lata contra notorium non valet, quia debet fieri ſuper dubio, non autem ſuper certo. vide in nume. 22. 23. vbi dicitur contrarium.*
21 *Notorium inducitur ex priuilegio aliquo impetrato vel indulto: item ex probationibus factis in iudicio. & nu. 23.*
25 *Abbas electus ad regimen monaſterij poteſt dici & nuncupari abbas licet ſit benedictus: & poteſt omnia ad ſuum officium ſpectantia exercere.*
Archiepiſcopus nõ poteſt quis nuncupari antequam pallium acceperit.
Inſignia quæ dantur abbatibus potius ſunt ad decorem quam ad ſubſtantiam.
Abbas quibus diebus poſsit benedici & qualis eſt talis benedictio?

¶ CAP. XX.

INter monaſterium. Tenet ſecunda ſententia diffinitiua lata contra primam ſi de prima nõ fuit exceptum, neq; appellatũ à ſecunda. hoc dicit ſecũdum vnum intellectum. Vel ſumma ſic ſecundum intellectum quem teneo. Secunda ſententia in diuerſa inſtantia contra primã lata tenet mero iure: nec debet infringi etiã ſi ſit iuſta, ex quo ab ea non fuerit appellatũ, præſertim ſi prima ſentẽtia ſecundis iudicibus oſtenſa nõ fuit. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit thema deciſum. In ſecunda diffinitionis cauſam. In tertia ſoluit quoddã obſtaculum. In quarta diffinit. Secunda ibi: *cùm conſtiterit.* Tertia ibi: *non obſtante.* Quarta ibi: *factum.* ¶ Caſus literalis. Vacante monaſterio ſancti Lanfredi monachi elegerunt quendam de gremio ipſius monaſterij in abbatem: & cùm ipſi peterent confirmationem electionis ſuæ, monachi ſancti Leodori ſe oppoſuerunt, dicentes electionem illam infirmandam, ex eo quòd de monaſterio ſancti Leodori fieri debebat: quia dioceſanus epiſcopus eã confirmare diſtulit: vnde ſuper hoc ad petitionem monachorũ ſancti Lanfredi: cauſa commiſſa fuit quibuſdam iudicibus, coram quibus lis fuit conteſtata, & proceſſum in cauſa, & teſtes recepti. demum monachi ſancti Leodori ab alijs iudicibus literas impetrarunt continentes quòd primi iudices erãt eis certa ratione ſuſpecti. vnde propoſuerunt quaſdam friuolas exceptiones cõtra eos. quaſi cùm iudices admittere nollent illi appellauerunt. iudices videntes quòd primæ literæ non reuocabantur per ſecundas, proceſſerunt in cauſa nõ obſtante illorũ appellatione confirmantes electionem monachorum ſancti Lanfredi: propter quod delata fuit cauſa ad papam, corã quo obijciebatur contra ſententiam, quòd lata erat â ſuſpectis iudicibus, & q̃ cauſa fuerat alijs iudicibus delegata: & poſt appellationem allegabãt ſententiam prius latam pro eis. Super quæſtione ipſa dominus papa auditis hincinde propoſitis, quia cõſtitit ei quòd ſecundæ literæ non reuocabãt primas. tamen quia cauſæ ſuſpicionis friuolæ fuerunt quæ ante ingreſſum litis debuerũt proponi: & ideo eis renuntiaſſe videntur: & quia de proceſſu iudicum & de priuilegijs apoſtolicæ ſedis nullã fecerint mentionem, quæ ſi fuiſſent expreſſę nullatenus habuiſſent: ſententiam priorũ iudicum confirmauit: non obſtante ſententia quæ allegabatur à parte aduerſa: quæ nõ fuit oſtenſa domino papæ, nec primis iudicibus: quæ etiam ſi ei fuiſſet oſtenſa: nihilominus contrarium ſtatuiſſet ea poſtpoſita: quia non valebat: ſi autem tenebat & eã non oppoſuerunt, eis imputetur, cùm lites ſub prætextu nouorum inſtrumentorum non debeant inſtaurari: & electo munus benedictionis exhibuit ſaluo iure dioceſani. B. ¶ †Not. primò quòd vnum monaſterium poteſt prętendere ſubiectionem vel ius eligendi actiuè vel paſsiuè in alio monaſterio. concor. quod leg. & no. in. c. cùm dilectus. de conſue. & c. abbatẽ. j. de verbo. ſigni. ¶ †No. ſecundò q̃ etiam ad recuſandum iudicem delegatum non ſufficit proponere quancunq; recuſationis cauſam. ſed debet eſſe legitima, non autem friuola. Quę verò cauſa dicatur legitima & ſufficiens: dic vt plenè dicam poſt Inn. in. c. cum ſpeciali. de app. & vide Ioan. andr. in. c. legitima. de app. lib. vj. ¶ †No. tertiò quòd exceptio recuſationis contra iudicem eſt dilatoria, & ante litem conteſtatam proponenda. per ingreſſum autẽ iudicij videtur quis iudicem approbare, & exceptioni recuſatiõis renũtiare: [a] quod intelligo ſi talis exceptio erat patens: ſecus ſi occulta: nam tunc poteſt proponi poſt litem conte. vt no. gl. iij. q. vj. c. exceptio. idẽ ſi oritur poſt li. conte. vt in. c. inſinuante. de offic. deleg. facit in ſimili. l. ij. C. de conſor. eiuſdem li. Et ex prædictis & ex text. infero quòd ſi quis poſt propoſitã recuſationem corã iudice litigat ſuper principali, coram eo videtur illi exceptioni renuntiare. ad hoc. c. gratum. de offic. deleg. & c. ſolicitudinem. j. de app. ¶ †No. quartò quòd ad reuocationem primarum literarũ non ſufficit de illis facere mentionem in ſecundis: ſed oportet q̃ etiam fiat mentio de proceſſu per illas habito: & ad hoc quotidie allegatur iſta lite-

SEBA. SAPI.
a ¶ Renũtiare. Adde q̃ huiuſmodi exceptio declinatoria poteſt opponi quãdocunque per tertium venientẽ in iudicio pro ſuo intereſſe: vt p Feli. in. c. ſuper eo. col. ij. verſic. tertiò allego. ſ. de offic. delega.

a ¶ Reuocanda ſententia. An & quãdo ſententia poſſit retractari ſub prætextu probationum ſeu inſtrumentorũ de nouo repertorum. vide tex.& gl.ĩ.l.imperatores.ff.de re iudi. & plenius per Ro.in.l.admonendi.ff.de iureiur.in iiij.col.vbi etiã ponit an ſtetur iuramento partis dicẽtis inſtrumenta de nouo fuiſſe reperta. Et an ſententia poſsit retractari prætextu inſtrumentorũ de nouo repertorũ per viã reſtitutionis in integrum ex clauſula generali, vide elegantiſsimè p.d: An.in.c.cũ bertoldus.ĩ.xvij.col.ver. xij. caſus.ſ.eo.tit. poſt Ioã.an.in addi.Spec.Itẽ limita iſtã materiã vt per Barto.in.l.j. C. de ſentẽ. aduer.fiſ. la. vbi alle.Inno.in.c. vltra tertiã.de teſt. ¶ Adde an ſentẽtia poſsit retracta ri per inſtrumenta nouiter reperta, Alex. cõſil.cxciij. ANT.FRAN. ¶ An ſententia retractetur p inſtrumenta de nouo reperta?dicas regula riter quòd nõ. vt in.l.ſub ſpecie.C. de re iudic.& per Pau.deca.plenè in cõſil.cccxxv.inci. in cauſa quæ vertitur quod eſt verum.niſi reo non poſsit negligentia aliqua imputari.ſecundum Cy.in.l.j. C.de cõdi.inde.& no.do. An.in.c.cũ bertoldus.ſ.eo. & habetur per Spec. in tit.de app.in.§. v.& de exe.ſen.in §.vj.& ĩ tit.de ſen. in.§.vij.& vide p Alexã.in.l.admonendi.in.ix.col.ff. de iureiur.& adde etiã p ſentẽtia lata contra fiſcũ,eccleſiam, vel minorem põt reuocari per inſtrumẽta de nouo reperta quãdocunque.vt p gl. & doct.in.d.l.admonẽdi.& in.l.imperatores.C. de re iud.& in.l.j.hîc al- 5

ra.& idem dic quo ad hoc vt cauſa abdicetur de manibus ordinarij.oportet enim p in cõmiſsione quæ fit delegato fiat mentio de proceſſu corã ordinario habito,aliâs literæ ſunt ſubreptitię.arg.hîc.& in.l.vbi cœptum.ff.de iudi.no.glo.in.c.vt debitus.de appel.in ver.ſi dicat.& in.c.prudentiã.de offic.deleg.in ver. aliam. ¶ No.etiam p de iure canonico & in a cauſa eccleſiæ nõ eſt reuocãda ſentẽtia[a] prætextu alterius ſentẽtię vel probationis in cõtrariũ nouiter repertę. ¶ Not.vltimò quòd quando papa benedictionis munus impẽdit electo in abbatem,licet abbas ſit loci ordinario ſubiectus:per hoc tamẽ non eximit eũ à iuriſdictione ordinarij:nec præiudicat ordinario reſpectu aliorũ promouendorũ quominus ab eo teneatur recipere benedictionis b munus:& hoc voluit proteſtatio[b] hîc in fin. poſita.Sentiunt tamẽ hîc doc.& bene.p etiã ſine hac proteſtatione nullum fuiſſet ordinario pręiudiciũ ex hoc generatũ.ar.c.per tuas. de maio.& obe.&.c.quia diligentia.de elect. vtile tamen eſt proteſtari quãdo timetur ne alicui in poſterum poſsit ex facto etiã iuſto præiudicium generari:vt hîc.& in.c.pontifices.vij.q.j.&.c.ij.ſ.de ſup.neg.præla. ¶ Venio nunc ad gl.& primò ponit caſum literalem.& dic vt in ea.Vel clarius & breuius ſic. Orta diſcordia inter monaſteria ſancti.A.ex vna parte:& ſancti Leonis ex alia parte ſuper iure eligendi abbatem in monaſterio ſancti Leonis,pro parte huius monaſterij quod iã elegerat de proprio gremio ſibi abbatẽ: fuerunt iudices impetrati contra monaſterium ſancti.A.quòd ſe opponebat dictę electioni: iudices deputati proceſſerunt vtraq; parte præſente & receperunt probationes: demũ ante ſententiã monaſteriũ ſancti.A.dicẽs ſe habere illos iudices ſuſpectos miſit ad papã, & impetrauit ſecundos iudices quibus inter cætera mandabatur p ſi cõſtiterit eis p iſtud monaſterium habebat legitimam ſuſpicionis cauſam contra priores iudices,p ipſi procederent in cauſa prædicta & non priores.denicq; contra primos iudices fuit exemptũ de ſecundis iudicibus & de reuocatione poteſtatis ipſorum.ipſi verò iudices videtes per ſecundas literas non eſſe priores reuocatas per cauſas in litera expreſſas proceſſerũt ad vltериora,& tulerunt ſentẽtiã in fauorẽ monaſterij ſancti Leonis,quã dictum monaſteriũ petijt per ſedẽ apoſtolicam confirmari.papa verò aduertens ſententiã fore iuſtam eã duxit confirmandã:non obſtãtibus exceptionibus propoſitis contra primos iudices, & triplici motiuo.Primò quia accuſationis cauſæ erãt friuolæ.Secundò,quia præſuppoſito p fuiſſent legitimæ,tamen debuiſſent proponi tanquàm dilatoriæ ante litis conteſt.vnde intrãdo iudiciũ illis renuntiauerũt. Tertiò quia literæ ſecundæ erant ſubreptitiæ,quoniã non fecerunt mentionem de proceſſu habito per priores literas:nec de priuilegio monaſterij ſancti Leonis conceſſo monaſterio &c. ¶ Quæro hîc dicitur p intrãdo iudiciũ coram iudice ſuſpecto videtur quis renuntiare exceptioni declinatoriæ cõtra iudicẽ: & hoc videtur indubitatũ ſi quis intrat iudiciũ litẽ conteſtando ſuper principali. ¶ † Sed dubiũ

eſt quid ſi reus habet multas dilationes:nunquid litigando ſuper illis videtur renũtiare exceptioni recuſationis cõtra iudicẽ? Sol.gl. iij.intrat hanc materiã:& primò allegat pro & contrà: vt patet in ea.demum ponit duas opi.Prima eſt Tancre.dicentis p ſi habẽs exceptionem declinatoriã cõtra iudicem proponit aliam:ſiue in illa obtineat:ſiue ſuccumbat,videtur renũtiare declinatoriæ cõtra iu- • dicem:quia litigando corã illo videtur eum approbaſſe, maximè ſi non fuit proteſtatus in principio:p non intẽdebat illi declinatoriæ renuntiare.pro hoc optimè facit ar.iiij. q.iij.c.ſi teſtes.§.ſi quis teſtibus.&.iij.q.viij. c.accuſatores.§.cuius in agendo.& l.ſed & ſi ſuſceperit.ff.de iud.&.c.inſinuante. de offic. dele.Secunda fuit opi.Io.diſtinguẽtis an proponens aliam dilatoriã obtinuerit:&videtur approbaſſe iudicem:an verò ſuccubuit & poteſt tranſire ad aliã contra iudicẽ[c]. quia non c videtur cõſenſiſſe in iudicẽ : cùm ſemper inſtet vt declinet iudiciũ.ar.in.l.cõtra maiores. C.de inoffi.teſt.& in reg.nullus pluribus.de reg.iur.li.vj.&.l.nemo.ff.de excep.vbi patet p reus poteſt plures & varias exceptiones proponere etiã cõtrarias:vt quidã ibi dicũt. & hãc opi.firmat ibi Io.an.&.iij.q.iij.c.inducię.§.offeratur.& idẽ Vincẽ.Goffre.& Abb. gloſſator videtur dicere p licet hæc opin.ſit æqua:præcedens tamẽ plus ſibi placet. Extra gl.ſunt & aliæ opi.ſed recitabo principaliores dumtaxat.Tertia fuit opi.quorũdã: vt refert hîc Inn.dicentiũ p ſi fuerit proteſtatus põt redire ad declinatoriã cõtra iudicẽ : aliâs ſecus:vt.C.de iudi.l.fi.Quarta fuit opi.aliorum vt hîc refert Io.an.& Bar.in.l.quidã cõſulebat.ff.de re iudi.quòd vſq; ad.xx.dies eã proponere poteſt ſiue aliã propoſuerit ſiue non.per tex.in.d.§.offeratur.iij.q.iij.quia beneficium iuris nemini eſt auferẽdũ,regula in b dultum.de reg.iu.li.vj.Quinta fuit opi.Phi. & Ia.de Are.Abb.Guil.& Spe.in tit.de dilatione.§.nũc videamus.in fi.p ſemper vſq; ad litis conteſtationẽ poteſt proponi per.l.nemo.C.de iuriſd.om.iudi.&.l. apertiſsimi.C. de iud.& hîc vbi videtur innui p vſq; ad con teſtationẽ litis[d] poteſt proponi declinatoria d contra iudicẽ & non poſtea,niſi fuiſſet datus terminus ad declinatorias proponẽdas: quia tunc nõ licet poſt terminũ proponere : vt in c.paſtoralis.de excep.Nec ob.ſecundũ iſtos quod dicitur de.xx.diebus in.§.offeratur.prę alleg.quia hodie induciæ arbitrarię ſuntꝫ.ti. proxi.cũ ſimili.& no.in.c.j .&.ij.de dila.quin imo quidã ex prędictis doctoribus intãtum c inhęrent prędictæ opinioni vt fatuũ reputẽt illum qui primò illã proponit cũ per hoc iudicem cõtra ſe prouocet.tamen ipſe Guil.in d Spe.de recuſ.§.ſit autẽ recuſatio.cõſuluit tenendã primã opinionẽ Tan.& idẽ conſuluit Hoſti.in.c.quoniã contra.de probatio.Sexta fuit opinio quorundam dicentiũ p aut reus prouocat petendo ſentẽtiam ſuper alijs exceptionibus:aut prouocaſ ab aduerſario ſuo. Primo caſu amplius non recuſat.Secũdo ſic. ar.ff.de cõdi.fur.l.& ideo.&.c.cùm inter.de excep.& hoc dicũt propter incõueniẽs quod ſequeretur tenẽdo ſimpliciter contrariã opinionem.Nã ſi reus peteret ſibi dari copiam reſcripti,

leg.C.de ſentẽ.aduer. fiſ.la. & vide Bar. ĩ.l.iij.§.diuus ff.de iu.fiſc.& idẽ dicas de ſententia lata per arbitrũ ne ceſſariũ. ſecus verò in ſentẽtia arbitratoris. de qua p Bal.in.d.l.ſub prætextu.la.j.in.j. no. & vide Fed.de ſe. cõſ.ſuo.ccxxxvij. & adde etiã p ſentẽtia põt retractari p nouas probationes ſuperueniẽtes.quod eſt verũ: niſi aliter ſit ſuccurſum ei qui ſuccubuit: quia tũc retractatur per reſtitutionẽ in integrũ ex clauſula generali.vt per Alex.ĩ.l. argentarius.§.fi.ff. de eden. & adde etiã p ſententia retractatur per teſtamentũ nouiter repertũ.vt in.l.ſi mater.de exe.rei iu.& vide Ange.in.l.iij. §.itẽ quòd ſi ipſe. poſt gl.fin.ff.ſi cui pluſq; per leg.fal. & poteſt etiã retractari per teſtes de nouo repertos fauore pupilli. vt p gl.& Bar.in.l.imperatores.C.de re iudi.& in. d.l. admonendi.

✣ SEBA. SAPI.

b ¶ Proteſtatio.De proteſtatione illa facta cum clauſula ſaluo iure. multa cumulat Feli. hîc col.ij.vltra quẽ vide Andre.ſicu.in cõſil.xxxvij.inci. pręclarè.in.ij.vol. & in cõſi.xxvj.inci.ſapiẽter.& cõſi. xvij.inci.pręclarè. in eod.vol.ij. & in cõſil.lj.incip. ſcripſit ſapientię fons in.j.vo.& Alex.in conſil.xc.inci.ferè omnis vis.ĩ.j.vol.

c ¶ Cõtra iudicem. Adde Romã.conſi. cclxix.

d ¶ Cõteſtationem litis.vſq; ad quãtũ tempus poſsit opponi declinatoria iudicij. & adde omnino hîc aliquos caſus in quibus dilatoria exceptio opponit poſt licõte.per do. Ant. in.c.dilectus.de reſcri. el. ij.in.ij. col. adde hîc glo.in fi. §.biduum.in ver.

reſcripti, dicet actor talis eſt perſona iudicis cui debet credi. xcvij. diſt. nobiliſsimus. ſi petat libellū, dicet actor nō eſt de conſuetudine. & hoc faciet ſolum vt iudex ſuper eo pronūtiet, vt ſic non liceat amplius iudicē recuſare. Septima eſt opi. Io. an. dicentis ꝙ omnis exceptio per quā negatur quem eſſe iudicē præcede re debet exceptionem de ſuſpecto. Nā ſi nō eſt iudex ad quid debeo eum recuſare maximè cùm longiorē tractū habeat recuſatio pro eo ꝙ itur ad arbitros. vtile tamen eſt hoc caſu proteſtari de ſuſpicione, non tamē putat neceſſarium. In alijs verò exceptioni bus dilatorijs per quas nō negatur iuriſdictio tenet ante factum opi. Tancre. vt præcedat recuſatio. pro quo facit quod no. Spe. in tit. de excep. §. viſo. ver. porrò. poſt factum verò tenet opi. contra riā: vt ſcilicet poſsit ad iſtā redire poſt alias dilatorias antequàm litem cōteſtetur. Hāc opi. in effectu videtur ſequi do. Ant. hîc. dicit enim ꝙ ante factum tenēda eſt opi. Tancre. vt prius recuſatio proponatur: ſed de iure ſibi videtur ꝙ tā exceptio recuſationis quàm alia quæ proponitur cōtra iudicē poteſt vſq; ad litis cōte-
a ſtationem[a] proponi. quia cōteſtatio eſt terminus cōmunis dilatoriarum. Itē ſicut prorogatio iuriſdictionis nō fit irreuocabiliter ante lit. conteſt. ita nec huic exceptioni dilatoriæ renūtiatur per alium actū citra cōteſtationē. Inno. verò ſimpliciter videtur tenere primam opi. vt ſemper primò proponatur exceptio recuſationis. & ſi primò aliā quis proponeret, faceret ſibi præiudiciū. alle. iſtum tex. &. iij. q. viij. c. accuſatores. §. cuius in agendo. &. iiij. q. iij. c. ſi teſtes. §. ſi quis. &. d. l. ſed & ſi ſuſceperit. ff. de iudi. Itē facit ad hoc ſecundum eū, quia ſi ſemper vſq; ad litē cōteſtatā proponi poſſet, fruſtra præfigeretur terminus. xx. dierū. vt in. d §. offeratur. Item fruſtra conſuleretur proteſtatio tēpore abſentiæ iudicis ſi vſq; ad litem conteſtatā poſſet recuſari. C. de iudi. l. cū ſpecia li. Ad. §. offeratur. vbi datur terminus. xx. dierū reſpondet ꝙ procedit niſi expreſſè vel tacitè huic exceptioni renuntiaretur. quod videtur fieri litigando coram ſuſpecto ſuper alijs exceptionibus.
6 ¶ † Nec obſt. ꝙ dando ſportulas & fideiuſſorem de iudicio ſiſti nō videtur quis in iudicē conſentire. vt in. d. §. offeratur. cùm iſta præſtentur in principio ex neceſsitate: vt ibi. & quādoq; talis cautio de iudicio ſiſti præſtatur corā illo iudice qui de cauſa non eſt cogniturus: vt patet in illo qui ex cauſa ratione cōuentus reuocat
7 domum. vt in. l. ij. ff. de iudi. & no. in. c. ſi. de fo. cōpe. ¶ † Ex his infert Inno. ꝙ aliquis nō poteſt recuſare iudicem & ſimul repellere procuratorē aduerſarij ſui, cùm ſuper procuratione oporteret eum audire ſentētiā: & ſic videretur in iudicē cōſentire. Contrarium tamē tenet Bal. in. l. exceptionē. C. de proba. vbi expreſſè dicit ꝙ licet pars opponat exceptionē procuratoriā cōtra partē, & iudex pronuntiet ſuper ea, nō videtur per hoc pars in iudicē conſentire quin poſsit poſtea opponere exceptionē recuſationis. Sed ſi actor proponit contra procuratorē rei, & procurator recuſat iudicem: bene procedūt hæ duę quęſtiones ſimul, quia ille qui recuſat non eligit arbitriū huius iudicis ſuper procuratione, ſed aduerſarius & iudiciū redditur in inuitū. ff. de ver. obli. l. inter ſtipulantem. §. j. Et aduerte. quia hæc opi. videtur cōcordare cum ſexta oppoſitione. ſ. poſita. Bar. in. d. l. quidam conſulebat. ff. de re iudi. ſimpliciter tenet opi. Tancre. & Inn. hîc qui etiā allegat vt tā hæc exceptio recuſationis quàm quælibet alia declinatoria cōtra iudicem debeat opponi ab initio: ſcilicet antequàm coram iudice aliquid proponat per quod videatur eū approbare in iudicē ſeu iudicium ſuſcipere. alle. tex. in. l. fi. C. de excep. &. d. l. ſed & ſi ſuſcepe
8 rit. in prin. & iſtum tex. cū gl. ſua. ¶ † Si autē quis proponeret aliā exceptionem: puta cōtra perſonā actoris: vel cōtra libellum: quia proponendo talē exceptionē videtur velle ꝙ ſuper ea pronuntietur cùm ſit emergēs: iuxta no. in. c. j. de ordi. cogni. videretur iudi
9 cem approbare. ¶ † Non obſt. l. nō videtur. ff. de iudi. vbi dicitur ꝙ nō videtur quis in iudicē conſentire petēdo genus actionis ſibi edi: quia ſecundū Bar. qui ſibi actionē petit edi nihil petit à iudice: ideo nō videtur cōſentire in iudicē. Nō obſt. §. offeratur. prę. al. vbi dicitur ꝙ poteſt recuſari poſt cautionē de iudicio ſiſti pręſtitam: quia ſecundū eum habet illa cautio cōditionē in ſe de ſtādo iudicio, ſi apparuerit me teneri: vt ibi colligitur. Itē nō obſt. quod ibi dicit de. xx. diebus: quia illud debet intelligi, niſi pars aliquid fecerit propter quod videatur in iudicē conſentire: vt ibi innuitur. & ita tranſit Bar. hāc etiam opi. ſequitur hîc do. Cardi. & ſemper mihi placuit. moueor. quia ſuſpicio cōſiſtit in animo: ideo ex coniecturis inducitur & colligitur: iuxta id quod no gl. in. c. hadrianus. lxiij. diſt. & in. c. ſi illic. xxiij. q. iiij. eligendo ergo litigare ſuper alijs exceptionibus corā iudice ſuſpecto videtur illum approbare & renuntiare exceptioni ſuſpitionis. Ad hoc bo. text. in. c. inſinuante. de offi. dele. vbi dicitur quis illico in
10 iudicem cōſentire ſi ſuperueniēte ſuſpitione in perſonam iudicis corā illo litigat. Nam ea a dem eſt ſuſpitionis ratio in exceptionibus quæ in principali. ¶ † Hinc eſt ꝙ iudex recuſans non cognoſcit de cauſa ſuſpitionis contra eū propoſita. ſed eliguntur arbitri: quia ſicut eſt ſuſpectus in principali: ita & in incidenti. vt no. Inno. in. c. prudētiā. de offi. dele. ita dicendum in propoſito. ſi enim habuiſſet illum ſuſpectū, ad quid corā eo litigaſſet ſuper alijs exceptionibus. facit optimè. c. j. de iudicijs. vbi per actū citra litem conteſtatam quis renuntiat declinatoriæ contra iudicē: licet non inducatur iuriſdictionis prorogatio ſecundum vnā opinionē. de quo tamē dic vt ibi plenius dixi. & per hoc tollitur motiuum
11 do. Anto. ¶ † Præterea iudicē impetrādo videtur intantū in illū conſentire vt nō poſsit amplius recuſare: iuxta illud quod leg. & no. in. c. inſinuante. de offi. dele. ita dicamus cùm elegit iudicis iudicium ſuper exceptionibus. Et ſatis bene facit iſte text. dum dicit ꝙ ſubeundo corā illi iudiciū illi exceptioni renuntiaſſe vident. ad idē & ſimile. in. c. j. de frig. & c. ad id quod. de ſponſa. & ad cōtraria quæ videntur obſtare. ſ. ſatis eſt reſponſum. Et ſatis mihi placet hæc opi. cū tēperio poſito in ſe-
12 xta opi. quod etiā ſentit Inn. ¶ † Placet etiā illud dictū Ioā. an. vt exceptio per quā negetur iuriſdictio ſemper poſsit proponi[b]. quia
b ſemper tendit ad iudicē declinandū: & ideo non videtur in iudicē conſentire. iuxta no. in c. ſi à iudice. de app. li. vj. ſecus autē in alijs declinatorijs: quia illæ tendunt ad differendum iudicium: ſed nō contra iudicē: imò præſupponunt iudicē habere iuriſdictionē cùm ad ipſum ſpectet ſentētia. & hæc no. quia habes plenè & clarè hunc articulum plenius quam alibi declaratum. ¶ Quæro quæ ſunt iſta priuilegia de quibus reſcriptum debeat facere mentionē. Sol. dicit gl. in verſi. de priuilegijs: ꝙ fortè concedebant monaſterio ius eligendi. ex quo gl. videtur velle ꝙ de priuilegio cō
b cernente merita cauſæ & eius peremptoriū ſit in reſcripto ad lites cōceſſo fienda mētio. quod ſimpliciter nō procedit. ar. in. c. j. de lit. conte. li. vj. Vnde tene quod no. in. c. cū ordinem. de reſcri. & ad iſtū text. dic ſecundū do. Anto. ꝙ procedit quādo reſcriptū habet aliquam clauſulā priuilegiatā detrahentē priuilegio, vel fortè (vt arbitror) priuilegium monaſterij habebat clauſulam derogatoriam ad reſcripta certa forma non ſeruata, vt in ſimili habetur in. d. c. cùm ordinē. ¶ † Gl. vltima
13 procedit multū intricatè: ſed diuidendo eam quo ad intellectum facit tria cōtraria. Primò enim opp. ꝙ cū ſententia fuiſſet hîc lata contra monaſterium debuiſſent monachi audiri per viam reſtitutionis in integrū propter ne qui tūc. ij. q. vj. Et addeq; ſi exceptio recuſationis cōcernit naturā, vt quia ſit mutus vel furioſus, poteſt opponi poſt lit. conte. hoc dicit Archid. iij. quæſtio. vij, in ſum. & per Io. an. in. c. ſciſcitatus. de reſcriptis.

ANT. FRAN.

¶ Litis cōteſtatio. Circa recuſationē iudicis quādo fieri debeat: dicas quòd regulariter debet fieri ante lit. cōte. nec pōt fieri poſt: vt per Bal. in. l. fin. in. j. col. C. de ſen. & interlo. om. iud. & in. l. apertiſsimi. in. j. col. C. de iudi. quod intellige verum: niſi talis ſuſpitio inſurgeret poſt li. conte. quia tūc etiā pōt oppoñi poſt. ita Angel. in. l. fina. C. de fer. per. l. non diſtinguemus. §. cū quidam. ff. de arbi. nō tamen pōt propoñi poſt concluſionem in cauſa ſecūdum Io. an. in. c. cū dilectus. de ordi. cog. niſi forſan talis exceptio recuſationis fuiſſet occulta, quia tunc poſſet proponi etiam poſt. per gl. in. c. ſi quis epiſcoporū. §. exceptio. iij. q. vj. & habetur per Spec. in tit. de recu. iudi. in. §. iiij. ver. quidā tamen. & de dila. §. nūc videamus. ver. pe. & de excep. §. iij. in verſic. & no. & de materia plenè habetur in. c. ſuſpitionis. & in ca. inſinuante. de offic. delega.

b ¶ Poſsit proponi. Adde Paul. de ca. cōſi. lxxxiij. in primò īpreſsis. Ang. conſi. clxxxvij.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

ZACHARI.

a ¶ In cauſa appellatiõis. Adde Bal. in addi. ad Spe. in ti. de inſtr. edi. ver. ille qui appellat.

SEBA. SAPI.

a ¶ In cauſa appellationis. Nunquid autẽ exceptio quę debebat opponi intra terminũ prefixũ à iudice poſſit opponi in cauſa appellatiõis? vide Feli. in. c. paſtoralis. col. xj. ver. dũ ſubdit. Abba. ſ. de excep. & ꝙ nõ poſſit opponi in cauſa appellationis ꝙ fuit omiſſum malitioſè in cauſa principali: tenet do. Ant. Car. & Imo. in. c. ſuper his. in fi. j. deaccu. & Fed. de ſe. in cõſi. xxiij. inci. titius electus. & in cõſil. cij. inci. nobilis quidã. latè Fel. in. c. ad audientiã. ñ. col. xvij. ver. omiſſum in principali. ſ. de reſcri.

b ¶ Nõ debet audiri. Adde an exceptio omiſſa in principali poſſit opponi in cauſa appellationis. Alexã. cõſi. xxxij. iiij. lib.

c ¶ Sentẽtia. No. caſus in quibus valet ſententia cõtra ſententiã. & de hoc vide plenè per Bal. in. l. poſt ſentẽtiã. circa princi. C. de ſen. & glo. in. l. j. C. ſen. reſcin. nõ poſ. per gl. poſt Bar. in l. j. C. quãdo prouoc. non eſt neceſ. vbi Angel. addit duos caſus in quibus valet ſentẽtia cõtra ſentẽtiã. primus eſt in caſu. l. j. §. fi. ff. de quæſtio. ſecundus. quando cauſa eſt talis naturę ꝙ nõ requirit inſtãtiã: ſed in ea proceditur de facto & ſummariè. & ita dicit eſſe caſum de executione inſtrumẽtorum. & in. c. cùm dilecta. in. v. col. de offi. dele. & in. c. paſtoralis. in princ. in. xj. col. de reſcr. & de hoc articulo vide latè p eũ in repe. c. ab excõmunicato. ĩ. viij. col. de reſcri. & in c. cauſam. el. ñ. in iiij. co. q fi. ſint leg. ceſſariam probationẽ omiſſam: vt in. c. auditis. ſ. de in integ. reſti. & cõ. eo. tit. li. vj. Sol. gl. fatetur cõtrariũ ſi monaſteriũ petijſſet reſtitutionem in integ. ſed nõ petijt. hoc intellige quando læſio tãgit eccleſiã: ſecus ſi perſonas eccleſiarũ & eorũ iura. de quo vide bo. gl. in cle. j. de in integ. reſti. ¶ † Secũdò principaliter gl. op. exceptio perẽptoria in cauſa principali omiſſa: põt opponi in cauſa appellationis[a]: vt in. c. cũ Ioãnes. de fi. inſtr. & l. per hãc. C. de tẽp. app. ſed iſti monachi appellauerunt à ſentẽtia lata contra monaſterium: vt patet in deciſa. ergo malè dicit litera quòd eſt eis imputandũ quare nõ oppoſuerũt tũc. Sol. gl. refert Io. dixiſſe hãc decre. procedere quãdo quis omiſit ſciẽter & doloſè exceptionẽ primò proponẽdã cauſa fatigãdi aduerſarium ſuum. ſecus ſi ignorãter omiſiſſet exceptionẽ proponere. Sed hæc ſol. nõ placet gl. quo ad iſtũ tex. quia ex litera non apparet de dolo & malitia iſtorũ monachorũ. Sed no. tu ſol. iſtã in ſe valde ſingularẽ. ex qua infertur mirabilis limitatio ad iura ſuperius alle. vt ex perẽptoria nõ poſſit opponi in appellationis cauſa quãdo ſciẽter & doloſè fuit omiſſa in cauſa principali: ſed Io. an. dicit ſe non putare ꝙ hoc dixerit Io. ad ſolutionem huius cõtrarij ſed alterius quod j. ſubijciã. ſed hoc dictũ. Io. placet Phi. quod omnino putat verũ Hoſti. alle. in arg. ſ. de excep. c. exceptionẽ. & inſti. de excep. §. itẽ ſi in iudicio. Ioã. an. dicit ꝙ illa decre. exceptionẽ. facere videtur potius cõtrà: quia ibi qui nõ oppoſuit exceptionẽ tẽpore debito malitioſè: poſt tẽpus auditur: ſed condemnatur in expẽſis. ſic videt dicẽdũ in hoc caſu vt audiat iſte qui tẽpore debito nõ oppoſuit exceptionẽ rei iudi. ſed condẽnetur in expenſis. Sed tãdẽ Io. an. ſequit Hoſt. quia decre. illa exceptionem. ponit caſum ſpecialẽ in excõmunicatione, vt ſatis apparet ibi in text. propter cauſas quę habent in. c. pia. de excep. li. vj. ergo eius cõtrariũ eſt generale vt is qui malitioſè nõ opponit exceptionẽ ſibi cõpetentem debito tẽpore: & facit hoc cauſa fatigandi aduerſariũ, poſtea volẽs opponere nõ debet audiri[b]. facit de prębẽ. c. præſenti. §. loca. li. vj. & quod ibi no. Et hæc opi. videt hîc placere. d. Anto. & facit optimè quod no. gl. in. c. ad audientiam. ſ. de reſcri. & ſatis placet mihi. arg. c. ex tenore. & c. ſedes. de reſcri. & xi. q. iij. c. priuilegiũ. omnia enim debent ſuis tẽporibus conuenire. xxiij. q. iiij. c. ſi eccleſia. Itẽ appellatio fuit inuẽta vt eſſet preſidiũ innocentię & grauaminis releuatio: nõ autẽ vt defenderet appellantẽ in ſua malitia: vt in. c. ſuggeſtũ. & c. ad noſtrã. de appel. & tene hoc ſemper mẽti. Qualiter autẽ probabit iſte dolus ſeu malitia: dic ex cõiecturis: vel quia ipſe aduerſarius hoc dixerit extra iudiciũ. Secundò gl. ſoluit cõtrariũ ſuprà formatum ꝙ hîc nõ fuit appellatũ à diffinitiua. ¶ † Quinimo nec potuiſſent iſti appellare ab ea: quia cõtumaciter receſſerunt friuolè appellãdo ab interlocutoria, in eo ꝙ primi iudices noluerũt admittere exceptionẽ recuſationis. hæc ſol. eſt bona in ſe: quia appellãs friuolè manifeſtè nõ auditur volẽs poſtea à diffinitiua appellare: vt in cle. vna. de do. & contu. ſed no glo. ꝙ illa cle. habet locũ etiã in cauſa eccleſię. quod an ſit verũ: indiſtinctè vide quod leg. & not. in. c. imperatorũ. de iura. calũ. & c. j. vt lit. nõ conte. vbi dixi an cõtumacia procuratoris noceat domino vt appellare nõ poſſit. facit etiã quod dixi in. c. j. de do. & cõtu. & in. c. fi. de iura. calũ. §. j. ¶ † Tertiò principaliter op. gl. ꝙ ex alio capite ſentẽtia iſta fuit nulla, quia lata cõtra rẽ prius iudicatã. & ſic citra appellationem debuit monaſteriũ ſancti. A. audiri: vt. l. j. C. quãdo prouo. nõ eſt neceſ. & ij. q. vj. c. ei qui appellat. §. itẽ ſi ſentẽtia. cõtra. ſol. col ligẽdo eius mentẽ dat tres ſolutiones. Prima eſt ſecundũ ꝙ ſentit Io. applicãdo eius dictũ ad hoc cõtrariũ quod videtur fuiſſe ex ipſius mente: quia cõtrariũ procedit, niſi ſciẽter & doloſè cauſa fatigãdi aduerſariũ ſuum quis omiſerit exceptionẽ rei iudicatæ opponere. quo caſu intelligebat iſtũ tex. & eſt notabilis limitatio ad iura præalle. & põt defendi per ſuperius dicta: ſed non placet hæc ſol. glo. ſed tranſit ad ſecundã ſolutionẽ dicẽs. ꝙ ſentẽtia valet cõtra primã ſi de ea non fuit oppoſitũ ſiue ignorãter ſiue ſciẽter: vt ſatis videtur innuere hæc litera. imputãdũ enim eſt nõ obijcienti. vt dicitur in tex. Tertiã ſolutionẽ ſentit gl. in fi. ꝙ hîc nõ fuit prima ſentẽtia etiam nunc oſtẽſa: licet fuerit allegata papę. ſed hęc ſol. parũ valet ad materiã quia tex. præſuppo nit ꝙ etiã ſi nũc oſtẽderetur nõ debet ſententia prætextu probationis nouiter repertæ re tractari. Et ſic habes ex prædictis duos caſus in quibus valet ſentẽtia[c] ſecũda cõtra primã. Ponit gl. & quatuor alios caſus qui tamẽ nõ faciunt ad intellectũ huius. c. ſed ad materiã ampliandã. Ad vnũ tamẽ ex illis aduerte in quantũ dicit ꝙ in cauſa publica valet ſecũda cõtra primã ex probatione nouiter reperta: vt in. l. imperatores. ff. de re iudi. & per illum tex. idẽ dicit ibi gl. in cauſa eccleſiæ. quia iura eccleſiarũ dicũtur publica. j. di. c. ius publicũ. & ff. de iuſt. & iure. l. j §. publicũ. Sed Ioã. hîc no. cõtrariũ. dicẽs ꝙ hoc caſu eccleſia nõ ęquiparatur reipublicæ. & hoc verius. vnde opus eſt vt eccleſia hoc caſu petat reſtitutionẽ in integrũ. vt probat in. c. ſuſcitata. ſ. de in inte. reſt. facit. cõ. j. proxi. & ibi hoc ſentit Io. an. poſt Gof. ſuper gl. fi. & do. Ant. hîc: & hoc teneas. probatur iudicio meo apertè hîc in ver. alio quin. Quartus caſus cũ iudex expreſſè reprobat ſentẽtiã primã corã eo productã: vt probatur hîc in ver. *nõ obſtãte*. ſecũdũ vnũ intellectũ. & j. c. proxi. Quintus caſus cũ reuocat in dubiũ: an ſentẽtia fuerit lata, & iudex pronũtiat nõ fuiſſe pronũtiatũ: vt in. l. j. in prin. ff. quę ſen. ſine ap. reſcin. ¶ † Sextus. in caſu. l. admonẽdi. ff. de iureiu. i. cũ ſentẽtia fuerit lata per probationẽ non integram puta iudice iuramentum parti deferẽte, nã ſuperuenientibus probationibus põt prima ſentẽtia reprobari: vt ibi: & hoc caſu dic vt plenè not. ibi. & in. c. fi. de iureiur. vbi dixi.

Additio. Potes addere ſeptimum caſum: vt colligitur: quãdo imminet periculum animarũ. Et per hoc habes declaratam totam gl. ¶ † Sed nũc extra gloſ. attende. Nam circa primum intellectum huius. c. ſunt variæ opiniones inter doctores vtriuſq; iuris. gloſ. enim hîc tenet: vt. ſ. dixi. quòd ſecunda ſententia directè cõtraria primæ tenet

Itẽ vide Archi. in c. ei qui. in verſ. itẽ ſi ſentẽtia lata fuerit contra reũ. ñ. q. vj. vbi dicit ꝙ in notoriis ſententia fertur cõtra ſententiam etiã ſi nullus oblatus fuerit libellus. & ita dicit Hoſt. in. c. cũ olim. de re iudi. & vide omnino in iſta materia etiam glo. & Archi. in. d. ver. itẽ ſi ſententia. & Bar. in. l. nã & poſtea. §. ſi dãnetur. ff. de iniu. & ĩ. l. duobus. de excep. rei iu. & omnino Paul. de ca. in. d. §. ſi dãnetur. & per do. An. in. d. c. quoniã cõtra. in vlti. colũ. de proba. & in. c. aduerſario. in vlt. co. de excep. & adde ꝙ licet ſecũdũ cõmunes ſententias doct. hîc & vbiq; valet ſentẽtia lata cõtra ſentẽtiã à diuerſo iudice in diuerſa inſtãtia. tamẽ ſentẽtia lata ab eodem iudice contra primã interlocutoriam prius latã nõ valet, niſi expreſſè appareat ꝙ hoc fecerit animo reuocãdi primã. ita no. decidit Bar. in. l. ꝙ iuſsit. in vlti. q. ff. de re iud. quem ſequitur iſte in. c. cũ olim. ſ. e. quod tene menti: quia eſt nota. limitatio ad iſtã materiã de qua faciebat magnum feſtũ do. meus Frã. de Are. in voce legẽdo. d. c. cũ olim. ¶ Adde an valeat ſentẽtia cõtra ſentẽtiã: Ro. cõſil. ccc. cx. cõtra opi. Bar.

mæ tenet[a] ſi de prima non fuit exceptum: ſiue ſciẽter: ſiue ignoranter nõ fuerit oſtẽſa. & ita gl. intelligit iſtũ tex. Si aũt prima ſententia fuit allegata & oſtẽſa, nec expreſſè reprobata. non tenet ſecunda. & ſic intelligit l. j. C. qñ prouo. nõ eſt neceſ. Io. an. (vt. ſ. dixi) poſuit ſecundã opinionẽ: vt. l. j. procedat quãdo nõ doloſè ſententia nõ fuit allegata: & iſtud. c. quando doloſè cauſa fatigãdi aduerſariũ fuit tacita. Tertiã opinionẽ poſuit Inn. in. d. l. j. vt procedat quando de prima ſnĩa nõ fuit oppoſitũ nec probatũ. arg. in. l. quod in diem. ff. de cõpen. Iſtud ca. intelligitur quãdo fuit propoſita exceptio rei iudicatę: ſed inſtrumentũ nõ fuit productũ vel alia probatio. hæc ſol. ad iſtũ tex. diuinat ſicut prẽcedens ſol. Ioã. Quartam opi. poſuit hîc Io. an. ſic ad propoſitũ diſtinguendo, q̃ aut fuit diſputatũ de viribus primæ, & tũc valet ſecũda. vt dicitur in gl. Aut nõ fuit de hoc diſputatũ: & tũc aut is pro quo facit ſentẽtia ſcienter & doloſè omiſit illa vti: tũc valet ſecũda per. d. c. exceptionẽ. & alia iura ſuperi⁹inducta. & hoc caſu intelligit iſtũ text. Idem dicit ſi res iudicata opponitur ſed non probaẽ: vt dixit Inno. Aut ſciẽter, ſed nõ doloſè: & tũc nõ valet ſecũda. Aut omiſit ignorãter: & tũc licet quidã dicãt quòd ſi iudex ſciuerit tũc nõ valet ſentẽtia: ſecus ſi ignorauerit. ipſe tamen tenet ſententiã non tenere cũ pars & iudex ignorauerũt: quia nõ eſt æquũ vt beneficiũ ignorãtię partis lędatur per ignorãtiã iudicis per quã potius iuuari debet. ad hoc. ſ. de reſcr. c. ex parte decani. Nec ob. c. ſi duobus j. de app. & l. ſi fortè. ff. de off. prẽſi. loquũtur enim cũ procedit qui iudex nõ eſt. quo caſu põderatur ſciẽtia ipſius vel ignorãtia. Et prędicta dicit locũ habere ſiue pro actore agente: ſiue contra ipſum pro reo fuerit prius iudicatũ: cũ prędicta. l. j. nõ diſtinguat. & facit quod ibi no. in fi. vlt. gl. Sed certè hæc opi. Io. an. diuinat ad iſtũ tex. cũ hîc in nullo allegaẽ malitia alterius partis: quinimo iudicio meo (ſi non erro) ipſe & Inno. (ſi fas eſt ſic cõtra tantos viros loqui) dicũt expreſſè cõtra iſtũ tex. in fi. vbi papa referẽdo ſe ad primã ſentẽtiã dicit quòd prętextu inſtrumẽtorũ nouorum lites nõ debẽt inſtaurari: & ſic pręſupponit ſecũdã ſnĩam valere. licet omnino ceſſet dolus partis, & detur penitus ipſius igno
b rantia, ita quòd nunq̃ fuerit allegata. Quintã opi. [b] ponit Bart. in l. j. C. quando prouo. nõ eſt neceſ. ſæpius alle. vbi firmat q̃ tũc nõ valet ſecũda ſentẽtia cõtra primã quãdo ambæ fuerũt latæ ex eadem iſtãtia. & ſic intelligit iſtũ tex. ſi aũt ex diuerſis inſtantijs tũc ſemper tenet ſecũda. alle. pro hoc vltimo quod legiẽ & not. in. l. ſi duobus. ff. de exce. rei iudi. & l. j. C. ſi plu. vna ſen. iudi. fue. mouẽ ad hoc: quia cauſa quare nõ valet ſeccũda ſnĩa eſt quia reperiẽ lata ſine inſtãtia: cũ per ſnĩam pereat inſtãtia. l. grecè. §. poſt litẽ. ff. de fideiuſ. & l. cũ apud. ff. iudi. ſol. Itẽ quia iudex eſt p̃ ſentẽtiã functus officio ſuo. vt in. c. in literis. ſ. de offi. dele. & l. iudex. ff. de re iudi. & hæ rõnes militãt ſolũ qñ ſnĩa ferẽ ex eadẽ inſtãtia: ſecus ſi inſtãtia reuoceẽ. Quidã tamen dixerũt q̃ ideo nõ valet ſecũda ſententia: quia prima fecit ius. & ſic ſecunda videtur lata contra ius. Hoc dictum reprobat ibi gloſſ. & Bart. quia non eſt expreſſus error in ſententia. Præterea ſecundum Barto. ſententia lata contra ius nõ redactũ in corpore iuris nõ eſt ipſo iure nulla. vt. l. cũ prolatis. ff. de re iudi. ſed illa prima ſentẽtia non erat redactat in corpore iuris: ergo &c. Alij dicunt hoc contingere vt ſit litium finis. & in hoc reſident communiter glo. iuris ciuilis. & ſequitur
19 Bald. in. d. l. j. ¶ † Sed non placet Barto. quia eadem ratione non valeret ſententia lata contra iuramentum vel tranſactionem: cũ iuſiurandum & tranſactio ſint introducta vt ſit litium finis, ſicut & ſententia. vt. l. j. ff. de iureiu. & l. fratris. C. de tranſa. Sed vtrunque eſt falſum. primum probatur in. l. nam poſtea. §. ſi damneẽ. ff. de iureiurã. ſecundũ probatur in. l. eleganter. ff. de cõdi. inde. quare ſtat in ratione ſuperius dicta. ex quo infert ad opi. ſuam præal. Sextam opi. poſuit hîc do. Anto. reprobando Bar. in dicto & in ratione. nam dicit quòd dictum Bar. nimis reſtrinxit text. illius. l. j. quæ indiſtinctè dixit nõ valere ſecundam contra primã. Item videtur contra hunc tex. ſeu eius rationem qui ſe fundat ſuper validitate ſecundæ: quia prima nõ fuit iudicibus oſtenſa. Item. l. j. ff. quæ ſenten. ſine appella. reſcin. loquiẽ quãdo ſententiæ ſunt latæ in diuerſis inſtantijs: & tamen excipit ſolum caſum quando reuocatum fuit in dubiũ, an prima fuerit lata: & per cõſequens nõ
20 placet ſibi ratio Bar. quare nõ valet ſecũda cõtra primã. † Aſſignat ergo ipſe aliã rationẽ: ſcilicet quia ſentẽtia facit notorium, & ſententia lata contra
a notoriũ eſt nulla: vt dixi in. c. inter cæteras. ſ. eo. & hoc dicit ſentire Pe. poſt Cyn. in. l. j. C. de ſen. vbi dicit q̃ cauſa eſt quia ſententia debet ferri ſuper dubio, nõ autem ſuper certo. vt in. d. c. inter cæteras. Ex hac ratione cõcludit ad quæſtionẽ noſtrã quia indiſtinctè ſententia lata cõtra ſentẽtiã etiam in diuerſis inſtantijs nõ tenet quãdo ſentẽtia fuit prius iudicibus oſtẽſa: & non reuocant in dubium de viribus eius. vel inſtãtia eius ſtatim iudex pronunciat contra illam: quia videtur lata contra notorium. Vbi autem prima nõ fuiſſet oſtenſa, tunc valet ſecunda: quia iudici nõ conſtabat de notorio. Nec facit do. Ant. diferẽtiã an doloſè vel nõ doloſè omiſerit pars opponere de prima. Itẽ an ſciẽter vel ignorãter: quia quãdocũq̃ omiſerit, ſnĩa non reperitur lata cõtra notoriũ. de quo iudici cõſtat & hæc opi. eſt cõtra Bar. & Io. an. ſed in effectu incidit in primã opi. glo. noſtræ. quã etiã ſequitur Bal. in. l. j. C. quãdo prouo. nõ eſt neceſ. vbi dicit q̃ rõne moræ in producẽdo primam: valet ſecũda contra primam. alleg. iſtũ tex. cũ glo. & hoc. quia prima ſentẽtia tranſit in rem iudicatã exiſtenter: ſed non apparenter ex quo nõ fuit producta. addit tn̄ aliũ caſum in quo valet ſecũda cõtra primã. ſ. qñ is q̃ habuit primã ſnĩam reperiẽ in culpa, vt q̃ iterũ voluit agere & ſuccubuit. alle. l. ſi duobus. ff. de except. rei iud. Ille tn̄ text. hoc non probat: ſed fuit illa opin. quorũdam antiquorum: & contrarium ſentit hîc Ioã. and. vt patet ex prædictis. Et in hoc Bal. facit quatuor membra. Aut enim ſentẽtia tranſiuit in rem iudicatam apparenter & exiſtenter: & non tenet ſecunda cõtra primam, niſi ratione culpæ: vt prædixi. Aut tranſiuit in rem iudicatam apparenter, ſed non exiſtẽter: quia ſnĩa erat nulla & valet indubiè ſecunda. arg. in. l. iij. §. condemnatum. ff. de re iudi. Aut exiſtẽter: ſed non apparenter: quia non fuit oppoſitũ de ſnĩa. & tenet ſecunda ratione moræ & ignorãter vt hîc. Aut nec exiſtẽter: nec apparenter tranſiuit in rem iudicatã: puta quia
b prima notoriè non tenebat: vel fuit appellatum. & indubiè tenet ſecunda. Ego ſimpliciter ſequor opin. Barto. vt lata ex diuerſis inſtantijs ſemper teneat. moueor. quia aut de prima non fuit oppoſitum: & caſus apertus eſt hîc quòd teneat. aut fuit oppoſitum & probatum, nihilominus iudex tulit contrariam ſententiam: & dico idem: quia ferendo cõtrariam ſententiã videtur primam ex aliquo caſu reprobaſſe: quia prima ſentia cauſat exceptionẽ peremptoriam. vnde cùm iudex non teneatur ſpecificè pronuntiare ſuper peremptorio ſed ſuper principali: quia pronuntiando ſuper principali: ſatis videtur pronuntiare ſuper peremptorio. vt legit. & nota. in. c. j. de ordi. cogn. dando ſententiam contrariam primæ iam productæ videtur ſuper ea pronuntiaſſe illam reprobando. & de hoc videẽ caſus hîc ſecundum vnum intellectum intelligendo quòd illa verba poſthabita, ſ. vna dictio, vt ſit ſenſus poſthabita: id eſt poſtpoſita & abiecta contrarium ſtatuiſſent &c. & hunc intellectum

ZACHARI.
a ¶ Tenet. Tu dic q̃ iſta eſt vera, ſtabilis & firma concluſio. q̃ ſententia cõtra ſentẽtiã lata eſt nulla. vt per Lãfr. de oria. in. c. quoniã cõtra. in princ. nu. 22. ver. ſtat maxima difficultas. ſ. de proba. & ibi in apo. meis. eundem in. l. admonẽdi. co. ñ. circa prin. de iureiur. Frã. are. in. l. ait prætor. §. ſi dãnetur. ff. de iureiu. Phi. conſil. ccxvj. incip. multũ. vol. j. Alex. cõſil. xxxiij. vol. j. & conſi. xv. col. fi. eo. li. & Bar. ſozi. in ſuo tract. fallẽtia. regu. ccc-liij. vbi limitatiuè ibi. xiij. reſtrictũ de quibus ibi procedetur.

SEBA. SAPI.
b ¶ Quintam opi. Communis ſnĩa eſt cõtra Bar. ſecũdum do. Anto. de but. in cõſi. xxvij. inci. viſis punctis & quæſitis. vide Iaſ. in. l. nã & poſt ea. §. ſi dãnetur. ff. de iureiurando.

ponit glo.in ver.poſt habita.Si autem volumus tenere alium intellectum:quẽ etiam ponit illa gl.vt ſint duę dictiones:& tũc ſit ſenſus ꝙ oſtenſa ſententia iudices cõtrarium ſtatuiſſent:& ad hũc ſenſum adducit do. Anto. iſtũ tex.pro ſe.dico ꝙ non probat litera ꝙ ſecunda ſententia nõ tenuiſſet.ſed dicit ꝙ contrarium ſtatuiſſent.Sed ꝙ ſentẽtia habeat te
21 nere:adduco tex.j.c.proxi.in fi.† Nam priuilegium facit notoriũ:vt no.Inn.in.c.ex inſinuatione.de appel.& tamen tenet ſententia lata cõtra priuilegium:quia iudex ſentẽtiando cõtra illud,videtur illud reprobare:vt ibi apertè dicitur.Nam notorium primũ inficia
a tur per cõtrariam ſnĩam:quia(vt prędixi) debemus pręſumere iudicẽ fuiſſe ex aliqua cau
22 ſa rationabili motum.s.e.c.cauſam.† Nã & tranſactio & iuſiurandũ inducũt notorium: & tamen tenet ſententia contra illa:vt.s.dixi & ibi interuenit à principio cõſenſus partiũ, & in ſententia nõ:& ſic deberẽt eſſe maioris roboris quã ſentẽtia:& nihilominus tollunt per contrariam ſnĩam.Idem ergo & fortius debemus dicere in ſnĩa cõtra ſententiã. Et ꝓ hæc tollit ratio do.Anto.& eius dictũ. Nec obſt.d.l.j.loquit enim indiſtinctè:quia indiſtinctè non põt intelligi:vt patet hic in text. Nec obſt.d.l.j.ff.quę ſen.ſine appel.quia põt intelligi quãdo ſecũda fuit lata in caſu dubij ſuper eadẽ inſtãtia,vel ſi vis intelligere ꝙ ſuper diuerſa:dic quod dubiũ fuerat ibi quia ſecunda fuerat lata directè cõtra veritatẽ:quia fuit pronũtiatũ quòd nõ fuerat aliqua ſentẽtia lata:& ſic non videbat valere.arg.c.ij.de pur.vul.& nihilominus cõcludit ibi quòdvalet.Fortius ergo debet valere qn̄ fuit producta & tacitè reprobata per contrariã ſnĩam: quia tũc nõ fertur ſecũda cõtra veritatẽ:quia debem9 pręſumere quòd ex aliqua iuſta cauſa fuerit prima reprobata:vt ĩ.d.c.cãm. ſicut pręſumimus iuſtitiã quãdo fuit in dubium reuocatum de viribus primę:vt.s. dictũ eſt in glo.nam inter tacitum & expreſſum nõ debet eſſe differentia.l.cũ quid.ff.ſi cer.peta.&
23 l.de quibus.ff.de legi.† Pręterea probatiões factæ in iudicio inducunt notorium:vt leg. & not.in.c.cũ olim.de ver.ſig.& tamẽ tenet ſententia contra probationẽ.d. c. cauſam.&
24 prędicta not.¶ † Nũc extra glo.primô q̃rò: quia tex.dicit ꝙ in ſecundis literis fienda eſt mentio nedũ de primis:ſed etiã de proceſſu nunquid ſufficit mẽtio generalis?& videtur quòd ſic:quia prolixitatem actorum nõ poſſet fortè recipere pergamenũ.Sol.dicit Hoſt. hoc eſſe arbitrarium:ita tamẽ quòd fiat ſpecialis & expreſſa mentio de principalibus articulis.s.de reſcript.c.cũ dilecta.Item de exceptione.s. de procur.c.in noſtra.§. fina. & de ordinibus.s.eo.c.cũ olim.s.titu.j.c. veniens. & de iudicibus & litigantibus:de quibus agitur.s.de dol.& contu.c.ex literis.vbi de hac materia.& in ſententia ita eſt interpretandũ vt ratio quæ mouet delegantem moueat delegatum.s.de reſcrip.c.ſuper literis.in fin. Et ſi delegatus remaneret dubius,conſulat delegantem.de ſenten.excom.c.inter.& de iud.c. cùm veniſſent.& optimè loquitur.& doct. cõmuniter in hoc eum ſequuntur.& idẽ dic cũ cauſa eripit à manib9 ordinarij:vt.s.dixi.

a ¶ Benedicatur. Adde latè Old.cõ ſil.xiij.vbi ponit an vacent eius bñ ficia ante benedictionẽ & poſt adeptã poſſeſsionẽ. ANT.FRAN. ¶ Circa hoc quod hic dicitur de abbate electo nõdũ tamẽ benedicto : dicas ꝙ abbas electus dicit abbas ẽt antèquã ſit benedictus, & pót vti baculo paſtorali annulo: & mitra. vt ꝓ Io.an. & Io. de lig.in cle. attendentes.in.§.ſtatuimus.de ſtatu reg. & no.ĩ.c.j. de ęta. & qual.& in.c.meminimus.de accu. & vide Old.in cõ ſil.xiij.inc.cũ quę rit an beneficiũ.

b ¶ Benedicatur.Vide ad hæc Aret.in c. meminim9.j.de accu.in.ij.not.vbi dicit ꝙ bñdictio abbatis non dicit ſimplex bñdictio quia cõfert poteſtatẽ cõferẽdi ordines & benedicẽdi & quis benedicat in abbatẽ : tradit Car. Alexã. in.c. qm̃. lxix. diſt.& nũquid differat à benedictione abbatiſſę:vide Abb. in cle. attẽdentes. de ſta.mona.vide etiã Car.in cle.ij.§. fi .q.ix.de æta. & qualita.

25 ¶ † Quærò vlterius an promotus ad regimen monaſterij poſsit
a vocari abbas antèq̃ benedicat[a]? Videt primò ꝙ nõ:ſed debet interim vocari electus:licet ſit electus & cõfirmatus.ar.hîc in fi.ſic & conſecratio tribuit nomẽ epiſcopale:an verò vocat electus licet ſit cõfirmatus,vel per papã prouiſum.vt legit & no.in.c.tua. de his quę fi.à pręla.& de vſu pal.in fi.vbi patet ꝙ nõ appellat qs archiep̃s ante palliũ.Hoſt.tenet hîc cõtrariũ in abbate.allegat.c. j.de ſup.negli.præla.& de accu.c.meminimus.in cle. attẽdẽtes.de ſtatu reg.ver.ſtatuimus.inquibus iuribus ſatis bene probat quòd ante benedictionẽ etiã põt dici abbas.& ſic trãſeunt cõiter doct. hîc.& idẽ firmãt in.d.cle.attendẽtes.& per illum tex.dicũt quòd cũ hęc benedictio abbatis referat potius ad cõſuetudinem & ſolennitatem quandã q̃ ad ſubſtantialia:vt ibi patet.ſi non eſt cõſuetudo in monaſterio quòd abbas benedicat:poterit ſine bñdictione monachos ſuos bñdicere:& alia ad ſuum officiũ ſpectãtia exercere.ar.opti.in.c.j.de ſup.negli.p̃la.Quinimo plus dicit ibi Io. de lig.poſt Lau.ꝙ cũ hęc benedictio ſit de ſolẽnitate & nõ de ſubſtãtia, poterit abbas vti ante bñdictionẽ baculo paſtorali.quod eſt bene no.Et idẽ eadẽ ratione puto dicẽdũ de annulo et mitra:cùm vſus iſtorũ pontificaliũ cõcedatur abbatibus potius ad decorem ſuarum eccleſiarũ q̃ ad ſignificationẽ eorũ ad quę in epiſcopo fuerunt inſtituta:vt patet in.c.vt apoſtolicę.de priui.li.vj.& ibi per Io.an.hoc ſatis patet in cardinalibus preſbyteris qui ex priuilegio vtunt epiſcopalibus inſignijs,& cõferũt minores ordines & ſolẽniter bñdicũt:& tn̄ nihil habent vltra ſacerdotalẽ ordinẽ.vt not. Io.an.in.c.j.de ſup.neg.pręla.ſuper gl.ij.Qualis aũt ſit benedictio abbatis an ordinaria vel ſimplex.vide bonã gl.in cle. attendẽtes. p̃al.& qđ no.Io.an.in.c.tuã.de ęta.& qua.&.d.c.j.Et an diebꝰ priuatis poſsit fieri.dic vt no.Io.an.in.c.cũ cõtingat .de ęta.& quali. & vide ad materiam quod no.in.d.cle.attendentes.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio procuratoris nocet domino etiã ſi eccleſia ſit domina, dũmodo ſit conſtitutus à prælato & capitulo:aliâs non præiudicabit.*
Confeſsio ſolius prælati non nocet eccleſiæ.
2 *Poſſeſsorio recuperandæ ſuper iure ſubiectionis agens:quid probare debeat.& quomodo pronuntietur?nu.3.*
4 *Sententia lata contra priuilegium principis etiam iudici oſtẽſum valet: & iudex cenſetur illud priuilegium reprobaſſe ex aliqua cauſa.*
5 *Sententia lata etiam contra eccleſiam non retractatur per inſtrumenta de nouo reperta niſi per viam reſtitutionis.*
6 *Sẽtẽtia lata in cauſa publica retractatur per inſtrumẽta nouiter reperta.*
7 *Petitorium & poſſeſsorium ſi ſimul intentetur,poteſt iudex ſuper poſſeſsorio pronuntiare:ſi ſuper eo viderit rem claram. circa petitorium verò ad vlteriora procedere.*
8 *Inſtrumentum reprobatur ob ſententiam contra ipſum latam.*
9 *Exceptiones ſi non admittantur cenſentur reprobatæ.*
10 *Sententia poſtquã tranſiuit in rem iudicatam non retractatur per inſtrumẽta de nouo reperta tã in cauſa ciuili quã crimi.rõ eſt vt j.n.13.et.17.*
Indebitũ ſi fuerit ſolutũ vigore ſententiæ indebitè latæ an poſsit repeti?
11 *Condemnatus ſi ante executionem ſententiæ reperiatur innocens non poteſt ſine licentia principis relaxari.*
12 *Teſtes poſsunt examinari poſt concluſionem in cauſa & ante ſententiam ſuper articulis non directò contrarijs ad innocentiam in cauſa rei criminalis.*
Pœna impoſita per iudicem indebitè vel aliter incongruenter,non poteſt per iudicem reduci:ſed oportet quòd princeps adeatur.
14 *Sententia continens notoriam iniuſtitiam poteſt retractari:licet tranſeat in rem iudicatam.*
15 *Sententia licet tranſiuerit in rem iudicatam,poteſt retractari ſi pars pro qua eſt lata confiteatur eius iniuſtitiam.*
16 *Sententia reſcinditur ſi pars ex legitimo impedimento non potuit probationes adducere.*

¶ CAP. XXI.

SVborta. Tenet ſententia lata contra priuilegium oſtenſum vel nõ oſtẽſum ſi ab ea nõ fuerit appellatũ vel ſupplicatũ. Diuidit in tres partes.In prima p̃mittit proceſſum & ſnĩam ſup poſſeſſorio latã.In ſecũda ibi : *verum.* committit ipſius executionẽ & cauſam ſuper petitorio.In tertia

ibi.

ibi. *iudicibus*. petitionē diffinit:diffinitum moderatur:& quoddam ſoluit obſtaculum. ¶ Caſus literalis.Inter epiſcopum Melden.& monaſteriū Attrebatēſe ſuper ſubiectione ipſius monaſterij cōtrouerſia vertebat:propter hoc partibus in pręſentia dñi papæ cōſtitutis petijt procurator ēpi reſtitui ad quaſi poſſeſsionē obediētię in eodē monaſterio qua ipſum monachi ſpoliarāt:quia per cōfeſsionē procuratoris monaſterij cōſtitit ēpm quaſi poſſeſsionem obediētiæ in eodē monaſterio habuiſſe.papa ipſum reſtituit ad eundem.verūtamen quia ex parte monaſterij quoddā priuilegiū Innocentij papę exhibitū fuit in iudicio quod plenā libertatem monaſterij exprimebat.mandat papa quibuſdā iudicibus vt ēpm reſtituant in quaſi poſſeſsionē obedientię.quo reſtituto niſi ēps cōtra priuilegiū aliquod rōnabile oſtēderet ſupſubiectione monaſterij ſilētium imponāt eidē . iudices prædicti reſtituerunt ēpm:& poſtmodum cœperūt cognoſcere ſuper ſtatu ipſius monaſterij.cōtra priuilegiū Innocentij exhibuit ēps quādā ſentētiam Alexandri papæ de ſubiectione ipſius monaſterij.iudices receptis probationibus vtriuſq; partis cām inſtructā remiſerūt ad dominū papā.papa auditis & intellectis rationibus partium quia intellexit rationes epiſcopi efficatiores:ſubiectionē in eodē monaſterio adiudicauit eidem,vt ibidē habeat tanq̄ dioceſanus ēps poteſtatē:ita tn̄ ꝙ per hanc ſnīam nullum pręiudicium ſedi apoſtolicę generetur quominus cū voluerit ſuam iuſtitiam ꝓſequat in fine reſpōdet quaſi tacitę q̄ſtioni:diceret aliquis nōne priuilegij vigore debuit tueri monaſteriū cōtra ſentētiā Alexādri? Reſpōdet papa ſi priuilegiū Innocentij fuiſſet Alexādro in iudicio præſentatū,& ipſe tuliſſet ſnīam in cōtrariū:illud intelligitur reprobaſſe.ſi verō nō fuit exhibitū pretextu priuilegij de nouo reperti ſententia Alexandri debet reuocari.Ber. ¶ Not.primō ex
1 prin.iuncta glo.† ꝙ cōfeſsio procuratoris nocet domino etiam ſi eccleſia ſit domina: & agat de ſtatu ipſius eccleſiæ.qđ tene mēti.facit.c.dilectus.de ca.mona.& quod plenè dixi.in.c.j.s̄.vt litenō cōte.quod intelligo in procuratore cōſtituto à p̄lato& capitulo.ſi aūt eſſet cōſtitutus à prælato tn̄:tunc videt ꝙ ſicut cōfeſsio
a ſolius p̄lati [a] nō nocet eccl̄iæ ſicut legit & no.in.c.ij.de cōfeſ.lib. vj.ita & fortius cōfeſſio ꝓcuratoris ſolius prælati nō debet obeſſe:ne fortior ſit cōfeſsio ꝓcuratoris quā p̄lati cōſtituētis:& ne vna via ꝓmittat qđ alia via prohibeat.c.tuæ.de ꝓcu.& reg.cū qđ
2 vna via.de reg.iur.li.vj.¶ No.ſecūdò ibi. *habuiſſe*. † ꝙ agenti poſſeſſorio ſuper iure ſubiectiōis nō ſufficit ꝓbare ꝙ fuit in poſſeſsione:vel quaſi:& ꝙ nunc ſubditi nolūt ei obedire.quod tenet hīc Inn.dicēs ꝙ hoc ipſo ꝙ ſubditus reſiſtit apparet ſpoliatus. & inde cōpetit ſuperiori,vel interdictū:vel iudicis officiū:vel cōditio.& remittit ad.c.q̄relā.de ele.& de reſt.ſpol.c.ſæpe.& idem tenet Hoſt.quod tene mēti.Sed tu hoc limita vt no.idē Inno .in.c. olim.iij.de reſt.ſpo.vbi dixi.& facit quod ipſe notat in.c.ij. de integ.reſt.Itē ex hoc & ex tex.colligo ꝙ ad cōſequēdam poſſeſsionis reſtitutionē ſufficit probare poſſeſsionē de pręterito indeterminatè:vt patet ibi. *habuiſſe*. & idē probat in.d.c.olim. & vide
3 quod ibi dixi.¶ † No.practicā pronūtiandi ſuper poſſeſſorio cū agitur de ſubiectione.nā vltra ꝓnūtiationē verbalē debet poſtea mitti in poſſeſsionē re ipſa.Qualiter aūt fiat iſta miſsio cū ſubiectio ſit quid incorporale:dico ꝙ poterit pręcipi ſubiecto vt illi obediat.vel mittet in poſſeſsionē corporalē ipſius eccleſiæ tanq̄ pręlatus mediatus. arg.in.c. auditis.de reſcri.& in.c.cū venerabilis.de reli.do.& quod legitur & no.in.c.examinata.de iudi.&.l.q̄
4 tabernas.ff.de cōtrahen.emp.¶ † No.ꝙ ſentētia lata cōtra priuilegium principis tenet.& ſi priuilegiū fuerit in iudicio exhibitū, videt iudex illud tacitè reprobaſſe:licet de illius viribus non fuiſſet diſputatū.præſumit enim iudex motus ex aliqua cauſa rationabili.& hūc tex.allegaui.s̄.c.ꝓxi.ꝙ pari modo debet valere ſnīa
5 lata contra ſnīam.& dic vt ibi.¶ † Vlti.not.ꝙ ſnīa lata etiā cōtra eccleſiam & ſuper ſtatu ipſius eccleſiæ nō eſt retractanda ex probationibus nouiter repertis.ſ.ex remedio iuris cōis.ſed bene poſſet implorari bn̄ficiū reſtitutionis iure minorū.vt in.c.j.de in in-
6 teg.reſt.lib.vj.Et ſic apertè colligit hīc † ꝙ cauſa eccleſiæ nō ęq
b parat in hoc cauſæ publicæ in qua ſnīa retractat [b] ex probatiōe nouiter reperta.vt in.l.imperatores. ff.de re iudic. dixi.s̄. eod.c.j. ¶ Glo.ij.colligit quòd iura incorporalia non poſsident ſed quaſi. alleg.iura.vide tu rōnem per no.in.c.cōque-
7 ſtus.de fo.cōpe.¶ † Op.cū ageret hīc poſſeſſorio & petitorio quare papa dūtaxat ꝓnuntiauit ſuper poſſeſſorio, cū de qua re iudex cognouit de ea debeat pronūtiare.c.cū ſup. de cau.poſ.& proprieta.&.l. de qua re.ff.de iudi.Sol.glo.iij.dat tres ſol.Prima.ꝙ epiſcopus iſte ꝓſequutus fuit corā papa poſſeſſoriū tn̄:de quo cōſtabat per cōfeſsionem partis aduerſæ licet prius intētaſſet vtrūq; iudicium,& petiuit terminū ad reprobādū priuilegiū monaſterij. Papa verò quia de poſſeſſorio clarè cōſtabat tulit ſuper eo ſnīam: & ad impugnādū priuilegiū exhibitū ſup petitorio dedit terminū epiſcopo.& ex hoc intellectu no.ſecundū Inn.ꝙ cum agit poſſeſſorio & petitorio ſimul:ſi prius conſtabat de poſſeſſorio,debet iudex ſuper illo ſtatim ꝓnūtiare dilata qōne ſup ꝓprietate.facit optimè.c.cū veniſſent.de inſti.Quidā tamē volebant hoc reſtringere qn̄ de poſſeſſorio conſtabat per ſolā cōfeſsionē.ſed hoc non placet Inn.q̄ dicit hoc obtinere qualitercūq; de eo
b cōſtet.ad quod inducit:nam ſicut ſuſpēſo petitorio pōt quis ꝓſequi poſſeſſoriū.de cau. poſ.& proprie.c.paſtoralis.ita pōt hoc caſu vno ſuſpēſo ſiue dilato ſup alio de quo priꝰ cōſtat ꝓnuntiari.quod mihi ſatis placet.& ꝓ hoc adduco.c.cū veniſſent.&.c. cū dilectus. de cōſue.& quod dixi in.c.j.de mutu. petit. Secūdò prīcipaliter ſol.gl.ꝙ papa ex officio voluit prouidere ēpo circa proprietatē,dando ſibi terminū ad defendēdū ſe cōtra priuilegiū qđ pro ſe etiā inducebat monaſteriū.et no.etiā hāc ſol.Tertiò ſol.ꝙ ēps egit ſolum poſſeſſorio:quo finito abbas petijt cauſam cōmitti ſuper proprietate.& hīc intellectus magis placet glo.Sed iudicio meo iſte intellectus non conſonat literæ : tum quia ver. *verum*. vbi agitur de proprietate venit continuatiuè ad præcedentia:tum quia papa mā dat ſilentiū imponi ēpo ſi nihil probauerit contra priuilegium :ergo erat actor in cauſa proprietatis:aliās non mandaſſet ſilētium
d ſibi imponi:quod verbū actori conuenit & nō reo.vt no.in.d.c.cūm olim.de cau.poſ.& proprie.in gloſſ.in ver.opponentes.ideo tene primum intellectum & no.illum. ¶ Glo.
8 vlti.colligit † ꝙ inſtrumentum videtur reprobatum ſi eo iudici oſtenſo fertur ſententia in cōtrariū.¶ Contra quod gl.op.de.l.qđ in diē.ff.de compenſa.vbi exceptio compenſationis non intelligitur per contrariam ſententiam reprobata:niſi iudex expreſſè illam reprobauerit .Gl.formaliter nō ſol.ſed dicit illud eſſe in exceptiōe cōpenſationis.d.Ant. dicit ꝙ ideo aliud eſt in compēſatione quia
c illa pōt opponi ad merita,vt in executione [c] vn̄ ſi expreſſè non reprobat,videt reſeruata ad executionem ſententiæ: ſecus ſi expreſſè reprobatur .Aliud eſt dicendum in alijs ex-
d ceptionibus [d] quæ tantū poſſunt opponi
9 ad merita † quia ex eo quòd nō admittūtur videntur reprobatæ cū non poſſunt reſeruari ad executionem nec ibi opponi : cū per ſententiam excluduntur.l.ij.C.ſenten.reſcin. non poſ.& optimè loquitur. Sed poteſt dari alia ſolutio regularis: videlicet quandoque ſententia lata ſuper principali non poteſt

a ¶ Solius prælati. Adde Fran.areti. cōſi.lxiij.Rom.cō ſil.cccxxix

ZACHARI.

b ¶ Sentētia retractatur. Adde Ia. rebuf.in.l.j.ī princi.& nu.1.2.&.3. & vtrobique in apo,l.j.C.de ſen. aduer.fiſ.latis.lib. decimo.

SEBA.SAPI.

c ¶ In executione. Et ita ſe iudicaſſe atteſtatur Ioā.de imo.ī.c.cū ioāneſ. co.vj.s̄.de fid.īſtr. cōſuluit Ro.in cō ſi.lxxvj. inci.c.cā nobilis viri. colū. iij.& qualiter procedat:vide Alex. in cōſi.xciij.īci. q̄rit vtrū.ī.iiij.volu. Ang.de are.ī.ſ.in bonę fidei.col.iiij. inſti.de actio.

d ¶ In alijs exceptionibus.Addequod voluit Rom.in cō ſil.ccccxij.& ang. cōſi.cc, &.ccxvij.

SEBA. SAPI.

a ¶ Spe. varias opi. Vide practicam quã ad hoc ponit Bar. in. l. iulianus verũ debitorẽ. co. vj. ver. oppo. quia secũdũ hoc. ff. de cõdi. inde. secũdũ quam obtinuisse attestatur Angel. are. in. l. fi. col. pe. ff. à quibus ap. nõ licet. quod etiam no. Alex. in. l. imperatores. ff. de re iu. col. vlt. sed reprobat Ias. in. d. l. iulianus. col. viij. ver. circa primum inquantum gloss.

b ¶ Adduco duos. Facit ad prædicta gl. in ver. euincit in. l. iij. §. itẽ si ipse quã ibi multũ no. Ang. ff. si cui pl⁹ q̃ p. l. falc. q̃ idẽ voluit in instrumẽto testamenti postea repti post sniam vt per illud snia retractari non possit. & sic etiã in vltimis volũtatibus quãuis in hoc sec⁹ sit in trãsactione. l. j. in prin. ff. quẽ admo. tes. ape. l. de his. ff. de trãsac. & aliud sit in iuramẽto. l. fi. C. de re. cre.

c ¶ Instrumẽta. Vide Pau. de ca. cõsi. cccxxv. vbi pulchrè loquitur. Andr. Barba.

d ¶ Innocentiã rei. Adde Fran. areti. cõsi. cxliij.

SEBA. SAPI.

d ¶ Innocentiã rei. Vide Alex. in. l. fi ab hostib⁹. in prĩ. ff. solu. matri. vbi ponit mirabilem casum in quo snia retractatur in causa crimĩali. & alios casus ponit Aret. in. c. de his. ĩ. j. col. a j. de accu. Fel. in. c. ppositi. col. pe. s. de proba. & ĩ. c. consanguinei. co. fin. s. eo.

e ¶ Retractare. Ad de eundem. consilio. lx.

esse vera, nisi intelligatur pronũtiatũ sup incidenti: & tũc sentẽtia videt excludere & reprobare exceptionẽ seu instrumẽtũ, seu aliã probationem producentẽ exceptionẽ. ita debet intelligi iste tex. & facit. c. ex parte. iij. j. de app. qñq; sentẽtia põt stare absq; eo q̃ exceptio expresse reprobet & tũc nõ intelligitur exceptio reprobata nisi expresse reprobet: et iste est proprius casus. l. quod in diẽ. ff. de cõpẽsa. nam snia potest stare & verificari absq; eo q̃ reprobet cõpensatio cũ illa possit prẽseruari ad tẽpus executiõis. ergo nõ debet intelligi reprobata, cũ nõ interueniat actus cõtrarius. ar. in. l. sancimus. C. de testa. &. xxxij. q. j. c. cũ renũtiatur. & hæc est solẽnis limitatio ad multa iura. maximè ad istũ tex. & ad. c. s. pxi. & videtur de mẽte gl. in. l. pe. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. & Bar. in. d. l. q̃ in diẽ.

¶ Extra glo. opp. cõtra tex. in eo q̃ papa dicit q̃ nullũ prẽiudiciũ ex hac snia debet irrogari Romanæ eccleſiæ si in futurũ vellet prętẽdere & allegare exceptionẽ monasterij. hoc eñ videtur cõtra. c. penj. e. & l. sępe. ff. eo. tit. ex quo eñ se defensioni non opposuit, videt sibi p̃iudicasse. Sol. Inno. dicit q̃ papa ignorabat ius qđ habebat in mõasterio: aliãs sibi prẽ iudicasset. ¶ No. hãc limitationem ad illa iura vt nõ sufficiat quẽ scire litem motã cõtra aliquẽ, nisi etiã sciat ius sibi in re illa cõpetere. de quo dicitur plenius in. d. c. pe. Vel secũ dò põt dici secundũ eũ q̃ ratione publici & necessarij officij excusatur hic papa: quia de qua re iudex cognouit de ea debet pronũtiare. vt. l. de qua re. ff. de iud. & c. cũ sup. de cau. pos. & proprie. videt de hoc tex. in. c. inter dilectos. de fi. instr. Secus aũt esset in officio voluntario: vt aduocationis. de quo in. c. ex literis. de transac. & l. inter officiũ. ff. de rei ven. tutius tamẽ est secundũ eũ vt iudex semper suũ ius excipiat sicut papa hoc fecit. & hęc solu. est bona: sed ad materiã vide quod plenè dixi in. c. cũ super. s. e. ¶ †Quæro, titius debitor soluit creditori suo, sed instrumẽtũ remãsit apud ipsum creditorẽ, tractu tẽporis repetitur prætextu instrumẽti illud debitũ. & reus nõ valens probare solutionẽ: quia perdiderat instrumentũ solutionis fuit cõdẽnatus ad soluẽdum: post snĩam & lapsum tẽpus ad appellãdũ reus reperit instrumentũ solutionis: quæritˇ nũquid possit impedire executionẽ, vel si soluerit possit repetere? Ioã. and. hîc remittit ad Spec. de sen. excõ. §. vlt. ver. illud. vbi ponit Spec. varias opi. [a] Nam q̃dam dixerũt q̃ põt agere ad interesse, sicut agitur cõtra argẽtariũ qui noluit instrumẽtũ edere. Alij dixerũt q̃ põt petere bñficiũ restitutionis ex clausula generali. ar. in. l. fi p̃tor. §. marcellus. ff. de iu. Tertij distinguebãt q̃ aut fuit allegata exceptio solutiõis: & iudex ea reprobata tulit sententiã cõdẽnatoriã, & nõ debet amplius audiri: aliãs secus. arg. l. cũ autẽ. ff. de nego. gestis. ipse verò Spe. videt velle vt post solutionẽ possit repetere cõdictiõe sine causa. arg. in. l. fideiussor. §. in omnibus. ff. manda. & si potest repetere, fortius habet ius retentionis ante solutionẽ. arg. l. j. ff. de superficie. Io. an. ibi in add. retulit Ia. de rauen. & Pe. de bella perti. tenuisse. in. l. j. C. de cõdi. inde. q̃ indistinctè reus non audiatur per. l. sub prætextu. C. de transac. sed Iac. de aret. distinxit, an solutio fuerit facta ipsi creditori, an suo authori: quasi primo casu possit agi propter dolum ipsius creditoris secũdò non. sed Cy. ibi tenet q̃ etiã si creditor non fuisset in dolo tamẽ ex quo sententia fuit lata ex falsa causa debet iste restitui. ar. in. l. si is ad quem. ff. de acqui. hær. Aduerte. quia illa opi. Spec. fuit glo. in. d. l. si fideiussor. §. in omnibus. & in. l. si sine. §. cũ autem. ff. rem ratam habe. sed Bart. in. d. l. j. dicit q̃ doct. reprobant illas glo. & meritò secundum eum. concludẽs quòd solutum indebitum per snĩam nullo modo põt repeti cùm venit contra snĩam: sed si esset aliqua actio quę contra sentẽtiam non repugnat, sed asserit eam esse verã: tũc datur repetitio: vt est casus in. l. in cõmodato. in fin. ff. commoda. vbi dicitur q̃ si ego perdidi rẽ cõmodatã, & coactus sum de valore satisfacere, si post modũ res illa perueniat ad te possum agere contrario iudicio cõmodati: vt aut rem illam mihi reddas: aut quod habuisti pro satisfactione restituas. Ad idẽ. l. si fullo. ff. de cõdi. sine causa. vbi agit fullo condictione sine causa ad repetẽdum quod pro ęstimatione rei perditę dederat si res nunc peruenerit ad dominum: quia nũc apparet q̃ sine causa dedit. mihi placet hęc vltima sentẽtia, vt nullo modo possit agi si directè venit contra sententiã quę iam trãs-

b iuit in rem iudicatã. Et vltra alios adduco duos [b] text. valde not. & miror q̃ nemo istorum allegauit. Primò in. l. diui. ff. de pœnis. vbi patet q̃ etiã in causa criminali non põt aliquis citra principẽ rescindere snĩam etiã per beneficium restitutionis in integrũ, ex eo quòd nũc cõstat de innocẽtia rei: sed solius principis est rescindere, seu beneficium restitutionis indulgere. Secũdò videtur tex. tã in criminali q̃ in ciuili. in. l. j. §. fi. ff. de quęstio. & vtrobiq; facit

11 Bar. magnum festũ de illis iuribus. † Vnde in. d. l. j. dicit notandũ per illum tex. q̃ si aliquis est in carceribus cõdẽnatus, & ante exe cutionẽ sententiæ cõstat de innocentia illius: non põt potestas il-

12 lum absoluere. sed ad solum principẽ spectat. ¶ † Ponit tamẽ ibi vnum speciale & singulare in causa criminali. q̃ post cõclusionẽ

c & ante sentẽtiam possunt recipi probatiões per instrumẽta, [c] vel per testes super articulis non directè contrarijs ad innocentiam

d rei [d] probandam. de quo vide quod not. in. c. fraternitatis. de testib. not. in. d. l. diui. vbi colligit ipse casum in quo sententia rescinditur prætextu instrumentorum repertorum de nouo. Nec obstat dicta. l. imperatores. præalle. quia secundum eum & bene, illa loquitur de iure cõi, sed beneficio principis potest rescindi. vt in iurib⁹ per me allegatis. & p̃dicta bene notabis. & pro his optimè facit. l. moris. §. istæ ferè. ff. de pœnis. vbi patet quòd si iudex imposuit pœnam non congruentem legibus non potest il-

13 lam amplius reuocare, sed ad principem eundum est. ¶ † Prædicta coadiuuat hæc ratio. nam exceptio rei iudicatæ fuit inducta ad iuris rigorem conseruandum, vt litium sit finis ne immortales existant. vt not. in gloss. in. l. qui exceptionem. ff. de condi. indebi. & c. pastoralis. §. quia verò. de offi. dele. Ideo ad hunt iuris ordinis rigorem conseruandum non debet quis audiri volens probare quòd de nouo reperit probationes. sæpe enim daretur materia malignandi: & instrumenta falsificandi & testes corrumpendi: quòd esse non debet. argumen. in. c. quanto. de diuort.

14 ¶ † Prædictam conclusionem arbitror veram, nisi notorietate facti constaret nunc sententiam esse iniustam: tunc enim per alium circa principem poterit ex iusta causa superuenienti retractari. & hoc casu intelligi potest. c. ij. de purg. vul. & sic dico limitanda not. ibi per Hostiẽ. probo ratione: iniusta sententia quæ transiuit in rem iudicatam sustinetur ex sola præsumptione quæ est pro iudicis processu: vt in. c. in præsentia. de renunc. & c. causam. s. eodem. leges enim quæ iustitiam fouent nõ mandarent aliter iniustam sententiam seruandam, ne inde nascerentur iniuriæ vnde iura nascuntur j. de accusa. c. qualiter & quando. & l. meminerint. C. vnde vi. sed vbi notoriè nunc constat de iniustitia cessat præsumptio. & cedit opinio veritati. viij. distin. c. veritate manifestata. ¶ † Hinc notabiliter dicit Innocẽ. in. c. quia plerique. de

15 immu. eccle. q̃ si pars quæ obtinuit pro se sententiam fatetur il-

e lam iniustam: debet iudex illam retractare, ¶ quia cessat hoc casu legis præsumptio: ergo fortius idem dicendum quãdo notorietate facti quę plus valet quã cõfessio cõstat de iniquitate sententię. Præterea videmus q̃ euidens & notoria iniustitia existẽs tẽpore

sententię

ſententiæ reddit illã nullã.vt in.c.inter cæteras.& ibi di
xi.ſ.eo.ergo idẽ qñ notorietas ſuperuenit vt ſaltem nũc
retracteť.& hoc caſu poſſunt intelligi illa iura.l.īcõmo-
dato.&.l.ſi fullo.ſuperius allegatis.licet aliter ea adduxe
16 rit Bar.¶ †Vide aliũ caſum notabilem quãdo.ſ.pars q̃
nũc petit reſtitui aduerſus ſnĩam nequit probatiões de
bitas & neceſſarias producere.puta quia teſtes ſui erant
in captiuitate vel peregrinatione,vel furore detineban
tur:& pars petit à principio ante ſnĩam vt differrent dif
finitionẽ cauſæ:ſed non potuit omittere inceptũ cauſæ
cognitiõe p̃miſſa p̃ iudicẽ,poterit ſnĩa per bñficiũ reſti
tutiõis reſcĩdi ſuperueniẽte ꝓbationũ copia.ita no.vo-
luit Inno.in.c.vltra tertiã.de teſti.Et põt eſſe ratio.nam
ſicut reſcindiť ſentẽtia quãdo pars ex legitimo impedi
mẽto nõ potuiſſet intereſſe:vt in.c.cũ bertoldus.ſ.e.ita
in caſu nr̃o dato impedimento probatiõis producẽdæ.

17 **Additio** Nico.†Hæc vera niſi alia ſubſint q̃ ſu
ſtineãt ſnĩam.Exẽplum:quidã cogno-
uit ſolutã quæ cõmuni opinione tenebatur pro marita
ta,quã & ipſe credebat coniugatam,& eo punito pœna
ſtatuti acſi cogno uiſſet maritatam cõſtitit poſtmodum
illã nõ maritatã:an debeat ſnĩa retractari?et dicẽdum q̃
nõ qa culpa fuit in re ipſa,& dol⁹ in operatiõe:& cõmu
nis opinio in qualitate.& ſic alʒ diſputãdo fuit conclu-
a ſum [a]:vt ponit Io.and.in reg.cũ quis.de regu.iur.lib.vj.
in mer.& vide ad prædicta bonã & plenã gl.c.plerunq̃.
de do.poſt diuor.reſti.& hæc ſufficiant.

✤ SVMMARIVM.✤

1 *Prælatus & quilibet ſuperior poteſt à ſuis ſubditis de crimine incuſari.*
2 *Inquiſitores poſiti ad inquirendũ de aliquo crimine poſſunt re pertum culpabilem priuare officio:& beneficio.& nu.3.*
4 *Inquiſitores an poſſint dici iudices: & in quibus differant à iudicibus.& nu.8.*
5 *Proceſſus appellatione an veniat ſententia?*
6 *Sententia lata ex dictis teſtium quorũ aliqui ſunt habiles & aliqui non:ſuſtinetur per illos habiles.*
7 *Inquiſitores deputati ſuper aliquo crimine, & in certo loco non poſſunt de alio crimine,& in alio loco inquirere.*
8 *Inquiſitor deputatus ſuper pluribus criminibus & cõtra plures perſonas,non tenetur ſuper omnibus & contra omnes ſimul procedere.*
9 *Inquiſitores habẽt delegatã non autẽ ordinariã iuriſdictionẽ.*
10 *Publicatio proceſſus non eſt de ſubſtantia iudicij:adeo quòd ſententia lata proceſſu non publicato valet.*
11 *Sententia contra ius litigatoris dicitur lata quãdo non publicatur proceſſus.*
12 *Cõcluſio ſeu renũtiatio in cauſa nõ dicitur de ſubſtãtia iudicij.*
13 *Exceptio cõtra teſtes an poſſit opponi in cauſa appellationis:ſi in prima inſtantia non fuit oppoſita?& nu.19.*
14 *Appellatio an cenſeatur iuſta ex eo quòd pars obtulit ſe probaturam indignitatem teſtium.*
15 *Appellatione pendẽte oĩa attẽtata veniũt reuocãda.et.n.17.*
16 *Appellatio iudicialis & extra.quomodo differant.*
18 *Exceptio cõtra perſonas teſtium debet tangere negotium principale:ſaltem per obliquum.*
19 *Teſtes ſi non ſunt idonei,perit totum negotium.*
20 *Cõſpiratores habẽtur ac ſi eſſent capitales inimici: & ideo repelluntnr à teſtimonio:licet aliquo caſu admittantur.*
21 *Iudex poteſt ex officio ſuo teſtes indignos repellere.*
22 *Inimicus an poſſit reputari ille qui reſiſtit alicui ne faciat aliquid contra iuris ordinẽ adeo vt repellatur à teſtimonio?*
23 *Teſtes minus idonei admittũtur vbi alij haberi non poſſunt.*
24 *Religioſus an & quando poſſit conſtituere procuratorem nomine proprio:& quando ipſe poteſt conſtitui?& nu.29.*
25 *Religioſus accuſans proprium prælatum debet habere expenſas à monaſterio.*
26 *Religioſus vbicunque habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio:oĩa poſſunt actiuè & paſſiuè cõcipi in perſonã ſuã.*
27 *Monachus poteſt conueniri de geſtis ante monachatum,nec liberatur per ingreſſum monaſterij:& ſi condemnatur debet ſententia ferri in perſonam vtriuſque:videlicet & monachi & monaſterij.*
28 *Monaſterium obligatur ex facto monachi:quo caſu omnia cõcipiuntur in perſonam monaſterij.*
29 *Monachus poteſt eſſe procurator alicuius laici:& quando?*
30 *Epiſcopus licet nõ poſſit eſſe procurator,tamẽ admittitur aliquando in cauſa alicuius magni domini.*
31 *Monachus non poteſt recipere literas quantũcunque priuatas ſine licentia ſuperioris.*

¶ CAP. XXII.

CVm.I.&.A. Sententia à qua fuit appellatũ re-
tractatur ſi cõſtat teſtes ad quorũ dicta
tantũ lata fuit cõſpiratores fuiſſe & cõ-
tradicẽte parte receptos.h.d.Diuiditur
principaliter in duas partes.In prima ponit factũ coram
papa narratum appellationis remedio. In ſecunda dat
iudices appellationis quibus diffinitionem cauſæ ſub
certa forma committit.Secũda ibi: *quia verò*. Et quę-
libet pars poteſt ſubdiuidi vt patet in tex.ſed prædicta
diuiſio ſufficit ad intellectũ. ¶ Caſus literalis.I.&.A.
canonici ſancti Dioniſij Remẽ.pro ſe & quibuſdam
alijs canonicis ſuis denuntiauerunt domino papæ abba
tem ſuum ſuper dilapidatione:periurio:ſimonia:& qui
buſdam alijs criminibus ſuper quibus erat multipliciter
infamatus:vnde papa cõmiſit quibuſdam iudicibus qua
tenus ad illam eccleſiam perſonaliter accedãt:& tam in
capite quã in membris corrigerent corrigenda, & ſta-
tuant quæ ſecundum deum viderint ſtatuenda. iudices
verò receptis iuramentis abbatis & canonicorum abba
tem ipſum ab adminiſtratione ipſius eccleſiæ per ſentẽ-
tiam remouerunt dilata correctione membrorũ:à qua
ſententia procurator abbatis appellauit: vnde poſtmo
dum in pręſentia papæ propoſuit dictam ſentẽtiam re-
probari debere:primò quia iudices lit.non cõteſt.in ne
gotio proceſſerunt:tamen quia iuramenta conſpirato-
rum contra ipſum recœperunt:depoſitionibus teſtium
coram partibus nõ publicatis neç oſtenſis eiſdem ad ſen
tentiam procedere præſumpſerũt.papa verò his & alijs
intellectis:quia de articulo conſpirationis ſibi non po-
tuit fieri plena fides:mãdat iudicibus quatenus ſi cõſtite
rit q̃ illi conſpiratores fuerint quorum iuramenta iudi
ces recœperunt,quod abbas probare voluit coram eis:
& iudices dicta illorũ ſolũmodo ſequuti(cùm per alios
ea probata non eſſent)ſententiã protulerũt. proceſſum
illorum debeant irritare in principali negotio iuxta for
mam comprehenſam in prioribus literispoſtmodũ pro
cedentes.ſi verò abbas non poterit probare illos con-
ſpiratores fuiſſe:vel ſi etiam hoc probauerit, appareat
tamen quòd nihil depoſuerũt ſuper his pro quibus fuit
abbas motus:vel etiam ſi aliqua oppoſuerunt cõtra ab-
batem,ea tamen per alios fuerant ſufficienter probata:
proceſſum illorum iudicum debeant confirmare : quia
quãuis aduerſus abbatem non debuerĩt conſpiratores
admitti iuramenta tamen ipſorum de veritate dicenda
ſuper ſtatu ipſius eccleſiæ recipi potuerunt:vt per dicta
illorum ſuper alijs fides poſsit haberi quæ ipſum abba-
tem non tangebat præcipuè cùm tunc probatum non
eſſet ipſos conſpiratores fuiſſe.Ber.¶ No.primò quòd
quandoq̃ canonici regulares habent abbatẽ:vt hîc.quã
doq̃ gubernantur prioris regimine.vt in.c.cũ in eccle-
ſijs.de maio.& obed.Monachi verò nõ dicũtur canoni
ci,niſi ſint in eccl'ia cathedrali inſtituti:vt qa eccl'ia ca-
thedralis eſt monachalis.ad hoc alle.tex.iũcta gl.in.c.ij.
lviij.diſt.facit.lxxiiij.diſt.c.quorundam. dixi plenius in
c.cauſam,quę.ſ.de iud.¶ No.ſecundò.ibi.*ex parte quorũ
dam canonicorum &c.* q̃ regularis põt in cauſa quã habet

a ¶ Concluſum.Ad de Fede.cõſi. cxc. vbi ponit de eo q̃ verberauit laicũ quẽ re vera putabat clericum. ANT.FRAN. ¶ Circa hoc de verberãte laicum quẽ putabat clericũ an puniatur tã quã verberãs clericũ rõne iniectionis & animi quẽ habebat.vide q̃habentur per Bar.& alios in.l.j.§.ſi qs virginẽ.ff.de adu. & adde q̃ forſan rõne animi quem habebat verberã di clericũ licet eẽt laicus,quo ad deũ rõne talis animi de lictũ videť eſſe cõ ſũmatũ:ita quòd forſan poſsit dici q̃ incurriſſet pœ nã canonis ſi quis ſuadẽte diabolo. xvij.q.iij. & hoc dependet ab illa materia an & quã do puniaťaffectus etiã ſi non ſequať effectus de qua in l.raptores.& in.l. ſi qs nõ dicã rape re.C.de epi.&cle. & in.l.vnica.C.de rap.vir,ſup quo puto eſſe multũ cogitandum.

SEBA. SAPI.

a ¶ Inquisitor. Vide Fel. post Abba. in c. dilectus. s. de rescri p. co. ñ. vbi ponit de visitatore simpliciter dato an possit deponere prelatum.

ZACHARI.

b ¶ Venit sentẽtia. Adde Lãf. de ori. in. c. qm̃ cõtra fal sam. in prin. nu. 4. ver. nota hîc videri casum. s. de probat.

c ¶ Cõmistio. Commistura testiũ inhabiliũ cũ habilibus nõ vitiat testimoniũ habiliũ, dũmodo sint tot testeshabiles quot sufficiãt. Adde. d. Ant. hîc in. vj col. ver. & sic patet q̃ cõmistio inhabilium &c. & vide oĩno quod not. p eundẽ. d. Anto. in c. cũ nobis olim. ĩ iñ. col. in versi. ex his patet si appellet. s. de elect.

ZACHARI.

d ¶ Sed delegatã. Ita no. Car. in cle. j. in. ñ. apo. & ĩ. §. & quia. xliij. dist. de hæreti.

e ¶ De iustitia. Ad de Pet. de anc. cõsil. iij.

SEBA. SAPI.

e ¶ De iustitia sepissimè de hoc dubitatur in practica secũdũ Imo. in. l. diuus. in. iij. col. ff. de re iu. de quo vide Bal. in. c. j. si de inuesti. inter do. et vasal. lis oria. ĩ vsi. feu. & Abb. in. c. cũ dilectus. in. iij. not. s. de fid. instr. & latè p And. sic. in. c. cũ olim. colũ. vij. s. de off. dele.

etiã contra prælatum constituere procuratorẽ nedum laicum: sed etiã regularem consortẽ eiusdem litis. facit cle. religiosus. de procur. & de hocj. dicam latius post Inn. ¶ †No. tertiò q̃ regulares canonici possũt deferre proprium prælatum non solum de crimine: sed etiam de infamia criminum, & implorare vt commissio fiat super veritate. Idem dic in monachis. vt in. c. ex parte. & in. c. olim. de accu. Idem etiam in secularibus clericis respectu episcopi: vt in. c. veniens. & c. licet. de accu. & c. veritatis. de do. & contu. cum istorum interfit habere bonum prelatum. viij. q. j. c. audacter. ¶ Not. iiij. q̃ infamato prelato de crimine debet fieri inqsitio tã in capite q̃ in membris: vt hîc. quia oritur sinistra suspitio cõtra mẽbra ex corruptione capitis. facit quod legitur & no. in. c. fi. de statu reg. & c. cũ oporteat, de accu. ¶ †No. quintò & tene menti q̃ inquisitor [a] generalis generaliter datus super aliqua ecclesia vt corrigat corrigenda, põt ex causa amouere prælatũ à regimine ecclesiæ. ¶ †Et notat ex hoc & ex tex. Io. and. post abbatẽ appellatiõe correctiõis inquisitionẽ cõmitti. Item q̃ is cui cõmittit correctio priuat beneficio. & vide ad materiã qd̃ legit & no. in. c. cũ dilectus. de rescr. & in. c. j. de homici. ¶ †No. ibi. *iudices*. q̃ inquisitores sup statu alicuius ecclesiæ possunt dici iudices. dicit tamẽ Hosti. q̃ tex. magis propriè appellassẽt eos inqsitores: sed iudices dicunt, quia admodum iudicũ ab administratione deponũt & exceptiones admittũt. in quo tñ differũt. vt leg. & no. in. c. exhibita. de iudi. ¶ †No. ibi. *processum &c.* q̃ appellatione processus venit snĩa [b]: nã hæc etiã snĩa veniebat irritãda. In cõtrariũ facit. c. prudẽtiam de of. dele. & de hoc alĩs ĩ hac scda ꝑte memini plenè dixi se. ¶ †No. q̃ cõmistio [c] inhabiliũ testiũ nõ vitiat ꝓcessũ seu snĩam, ex quo per habiliũ dicta potest sentẽtia sustineri: quia vtile est ab inutili separabile. vt in reg. iur. li. vj. Alia nõ colligo. quia aut clara sunt. aut j. examinãda. ¶ Glo. j. q̃rit † an isti inquisitores deputati vt ꝑsonaliter inquirãt possint alijs vices suas cõmittere vel extra locũ in quo sunt deputati inquirere? Respondet q̃ nõ: & bñ loquit: sed de vltima parte vide qd̃ latius habet in. c. statuimus. de off. dele. lib. vj. & in. c. statutum. §. in nullo. de rescri. eo. ti. ¶ †Secũdò quęritur nũquid indistinctè possit exigi ab inquisitore iuramẽtũ de veritate dicenda? Glos. ij. sentit q̃ nõ: sed procedendũ est vt habetur in. c. qualiter & quãdo. j. de accu. §. formè. vide qd̃ plenè dixi in. c. ij. de cõfes. ¶ Glo. iij. colligit ex tex. q̃ officium inqsitoris super aliquibus deputati nõ expirat per pronũtiationẽ super aliquibus articulis de sibi cõmissis: vt satis bene colligit hîc. ¶ †Ex quo no. quòd inquisitor super pluribus articulis seu contra plures personas deputatus non tenetur super omnibus seu contra oẽs simul procedere seu pronũtiare. facit quod plenè dixi in. c. cũ inter. s. eo. Idẽ est secundũ gl. in ordinario & arbitro: vt in iuribus allegatis in ea. Ex quo nota q̃ inqsitor datus super statu alicui [9] ecclesiæ nõ habet ordinariã iurisdictionẽ sed delegatã. [d] & nil mirũ. nã & inqsitor generaliter deputatus à papa super negotio hæresis habet delegatam & nõ ordinariã. vt no. Ioã. andr. in. c. per hoc. de hære. lib. vj. quod probo per locum à speciali in c. ne aliqui. de hæreti. lib. vj. iuncto. c. ij. de off. leg. eo. li. ¶ Secũdò no. ex glo. iuncto tex. q̃ delegatus functus est officio suo per sententiã cũ scilicet pronũtiat super toto & sic debet intelligi. c. in literis. de of. dele. & l. iudex. ff. de re iudi. secus si pronũtiat super parte. & limita prę dicta secundũ ea quæ dixi. s. eo. in. c. cũ inter. ¶ Opp. cõtra tex. in eo q̃ hîc lis non fuit conteſtata: & tamẽ papa hãc exceptionẽ nõ videt ponderasse. & sic obst. c. cùm dilectus. de pur. cano. Sol. dicit glo. in ver. lite non cõtestata. q̃ hęc exceptio nõ habebat obstare in casu nostro quia procedebatur per viam inquisitiõis, & inquisitus erat cõtumax: quo casu procedi põt lite nõ cõte. vt in. c. quoniã. §. sunt & alij. vt lit. nõ cõte. quod intelligit gl. qñ est specialis prosecutor inquisitionis. Si enim iudex procederet ex suo officio: tũc etiã cũ prẽsente nõ fieret cõtestatio: quia nõ est cũ quo fieret. Et no. primũ dictum glo. sing. pro limitatione prẽal. c. cũ dilectus. & d. §. sunt & alij. vbi alleg. hãc gl. & expedies hunc articulũ: vt ibi dixi. Ex his sensit hîc glo. q̃ abbas fuit hîc cõtumaciter absens. quod tamen ex text. non colligitur imò iudicio meo potius colligitur oppositum in verbo. *iudices*. vbi abbas præstitit iuramentum de veritate dicenda. Præterea abbas hîc appellauit à diffinitiua: quod facere nõ potuisset si fuisset cõtumax. ij. q. vj. c. ei q̃ appellat. §. sunt etiã quorũ. & l. ij. C. quo. app. nõ reci. Ideo intelligo q̃ hîc non erat specialis prosecutor inquisitiõis: sed papa ad solã denũtiationem canonicorũ cõmisit inqsitionẽ tam in capite q̃ in mẽbris: vt patet in litera. Et sic apertè patet q̃ canonici qui denũtiauerũt infamiam abbatis nõ prosequebant istã inquisitionẽ. cũ (vt ꝑdixi) ista inquisitio fuisset cõmissa pariter cõtra eos. Hinc est q̃ ab omnibus de ecclesia fuit exactũ iuramentũ de veritate dicẽda: vt patet in ver. *iudices*. meritò nõ erat hîc necessaria. lit. cõte. ideo papa de illa exceptione nõ curauit. ¶ Opp. & aliter. ex quo eñ dicta testiũ non fuerũt publicata, & abbati inquisitio ostẽsa, satis iustificari videtur abbatis appellatio. vt in. c. qualiter & qñ. el. ij. §. debet. de accu. & tñ papa hanc allegationem abbatis videt neglexisse. Solu. dicit gl. in ver. nec ostẽsis. q̃ hîc erat iusta appellãdi causa, sed papa hîc non curauit: quia de ea nõ cõstitit. Sed certè hęc rñsio est bona: quia nec de conspiratione constabat: tamẽ in cõmissione appellationis papa mãdat de cõspiratione dũtaxat inquiri. Inno. dicit q̃ fortè dicta aliorum testium fuerunt publicata: sed dicta cõspiratorũ nõ: ideo de cõspiratorib9 mãdatur inquiri vel secundum eum nullę attestationes fuerũt hîc publicatæ, nõ tñ propter hoc reuocari debet sententia cũ ex ea nõ fuerit appellatũ. Ex quo no. Host. q̃ grauamẽ illatũ cõtra ius litigatoris trãsit in rem iudicatã si intra x. dies nõ fuerit per partẽ appellatũ. ad hoc alle. c. significauerunt. de testi. & c. cũ dilecti. de ele. quod tñ limitandum est, ꝑut habet in. c. fi. de app. lib. vj. & cle. vlt. eod. ti. ¶ †Et no. singulariter hoc dictũ Inno. q̃ attestationum publicatio est de iustitia [e]: non autem de substantia: & parti illam non petẽti imputandum est. debuit enim petere & à denegatione appellare: aliâs nõ auditur volens impugnare processum seu sentẽtiam ex defectu publicationis attestationũ. & ita singulariter potest intelligi iste tex. quod alibi non ita bene probatur. quinimo glo. in l. prolatam. C. de senten. sensit oppositum. i. quòd publicatio sit de ordine substantiali. sed Bart. ibi sequitur primum. quod sic probat: illud enim est de substantia rei quo cessante res esse non põt vt. l. ij. ff. de contrahen. emptio. & insti. de empt. & vend. §. pretium. vbi dicitur quòd res & pretium sunt de substantia venditionis. nam emptio sine his esse non potest. Euictio autem est de naturalibus, seu accidentalibus emptionis. Nunc ad propositum, cũ sentẽtia esse possit sine testiũ examinatione seu publicatione quod patet ex eo: quia non est de necessitate vt probatio fiat per testes, cùm possit fieri per instrumenta & confessiões, præsumptiones & similia: vt in. c. afferte. de præsump. & c. cũ Ioannes. de fide instru. & in. l. in exercendis. C. eod. titul. ergo publicatio non est de substantia sententiæ. ¶ †Et ideo concluditur quòd si testibus non scriptis vel non publicatis sententia feratur, illud est cõtra ius litigatoris: nõ autem contra substãtialem ordinem iudiciorum. & ita refert Bar. tenuisse Iac. but. Idem etiam sentit Specu. in secunda parte sui lib. in prin. & Host. in sum. de re iudi. vbi dicunt q̃ non oĩa quę interuenire debent in iudicio sunt

cio ſunt de ſubſtantia:ſed quædam de ſolẽnitate:quędam de ſubſtantia:ſicut in ſacramento altaris ſolũ illa verba quibus fit trãſlatio ſunt de ſubſtantia.alia verò ſunt de ſolennitate:vt in. c. panis. de cõſe.di.ij.vnde dicunt ꝙ in iudicio de ſubſtantia eſt citatio: libelli oblatio:litis conteſtatio:iuramentũ de calumnia:& ꝙ ſententia ferat in ſcriptis congruo loco & tẽpore ſeruatis ſolennitatib⁹ debitis.ſed tu de citatione dic ꝙ eſt de ſubſtantia circa abſentem. iij.q.ix.c.caueãt.&.c.omnia.ſed erga pręſentẽ nõ eſt de ſubſtantia vt no.Io.an.in.c.fi.de ele.lib.vj.& Bar.in.d.l.platã.& Bal.in auth. ſi oẽs.C.ſi minor ſe ab hæred.abſt.de lib.obl.dic vt plenè dixi in c.j.de lib.obl.de lit.cõte.dic vt in.c.vno.de lit.conteſt.De iuramẽto calumniæ habes bo.text.in.c.j.de iura.cal.lib. vj.De ſententia qualiter ſit ferenda:dic vt.c.fi.de re iud.lib.vj.E t ad noſtrũ principale propoſitum adde tex.ſing.in.c.fi.de hære.lib.vj.vbi dicitur ꝙ propter ſcãdalum teſtium euitãdum poſſunt ſubticeri nomina teſtiũ.& dic ꝙ etiam dicta teſtiũ poſſunt ad tempus occultari:vt ſi pars non audet conuenire aduerſariũ propter eius potentiam, & iterim timetur de abſentia vel morte teſtiũ:vt no.ponit Hoſt. in.c.quoniã.in prin.vt lit.non cõteſt.vbi dixit.& vide quod not.

12 Io.an.in.c.j.de homi.lib.vj.¶ †Sed quęro quid de renuntiatione ſeu concluſione quæ ſolet fieri in cauſa? de qua in.c.cùm dilectus. de fide inſtru.&.c.paſtoralis.de cau.poſ.& proprie.vbi per Inn.& in.c.cùm veniſſent.de teſti.cũ ſi.an ſint de ordine ſubſtantiali? de hoc vide bo.gl.in cle.ſæpe.de ver.ſig.ver.concluſione.per Io . an. in addi.Spe.in ti.de renun.& cõcluſione.in prin.vbi tenet ꝙ non ſit de ſubſtãtia.Et pfectò ſatis dico hîc hoc pbari ex prædictis.&

13 hoc teneas.¶ †Quęro qa tex.mãdat hîc inquiri in cauſa appellationis an teſtes iſti fuerunt cõſpiratores.an ſufficiat pbare in cauſa appellationis inhabilitatem teſtiũ? Sol.gl.in ver.iuramenta. dicit quòd non , ſed requiritur quòd in prima cauſa pars probare voluerit.quinimo non ſufficit quòd obtulerit ſe probaturã,niſi nunc verè probet.arg.hîc in text . ibi . *probare voluit &c.* ¶ Sed contra hoc gl.oppo.de.c.interpoſita.de appella.vbi oblatio probationis abſque alia probatione grauaminis iuſtificat appellationẽ.remittit pro ſolutione ad not.in.c.ex parte Adæ.de teſti. Aduerte duo ſunt hîc videda.Primò an in cauſa appellationis poſſit probari indignitas teſtium ad finem retractandi ſententiam, licet non fuerit oppoſita in cauſa principali . Secundò an ſola oblatio probationis indignitatis teſtium facta coram iudice à quo iuſtificet appellationem:vt ſic ex hoc conſequatur pars retractationem ſententiæ.Ad primum vidiſtis quid ſenſerit gloſſ. Innuit enim quòd non.& idem ſenſit hîc Inno.dicit enim quòd pars volens reprobare teſtes debet hoc proteſtari à principio:alʒ ſibi præiudicat.ſ.de teſti.c.pręſentium.imo quod plus eſt debuit ſtatim probare & petere & recipere terminum ad probandum vt hîc,&.ſ.de teſtib.c.cauſam. Sed tu aduerte . quia habes notabilem gloſſ.in contrarium.in.c.jj.de excep.quæ dicit quòd hæc

a exceptio contra perſonas teſtium eſt quaſi peremptoria [a] . Ideo poteſt opponi & probari in cauſa appellationis ſicut peremptoria.Et idem ſentit glo.in.c.ex parte Adæ.de teſti.& in .c.de teſtibus.eo.titu.Intellige tamen ſecũdum limitationẽ.c.præſentiũ.de teſti.& vide quod dixi in.d.c.ex parte.Et ad iſtũ text.dico quòd ſi pars non opponit nec proteſtatur in principio,non auditur indifferenter poſtmodum:vt dixi in.c.præſentium.& hoc caſu procedit opi.glo.& Inno.ſed ſeruata diſpoſitione.d.c.præſentiũ .debet audiri,videlicet ſi iuret quòd ad hoc ex malitia non proce-

14 dat:& dic vt ibi.¶ †Ad ſecundum dic vt plenè dixi in.d.c.ex parte Adæ. Et ad iſtum text. dic quòd iſte abbas non appellauit à reiectione probationis ſed à diffinitiua.vt patet in litera.& infra dicam.& ſic oblatio probationis etiam ſi fuiſſet à principio reiecta non habuit iuſtificare appellationẽ.c.interpoſita.de appel.loquit cũ appellatur à grauamine.& dic vt ibi.& in.d.c.ex parte.¶ Glo. pen.colligit ex tex.ꝙ per appellationem reuocãtur ſolum ea quę minus legitimè ſecuta ſunt:non autem omnia,licet appellatio ſit legitima.hæc colligit glo.ex eo quòd tex.mandat inquiri an iudex fuerit ſecutus dicta conſpiratorum vel non.Non autem reuocat ſententiam ex grauamine admiſsionis conſpiratorum . Contra quod glo.oppo.de.c. ſuper quæſtionum.in fine.de offi.deleg.vbi reuocantur omnia innouata poſt appellationem.Sol.glo. & minus bene:dicens quòd hîc videbatur appellatio legitima:ſed nõ erat:qaoportebat pba

15 re omnes teſtes eſſe conſpiratores. ¶ †Sed certè hæc ſol.non eſt bona:quia ad iuſtificãdam appellationem iudicialem ſatis eſt probare ex iuſta & vera cauſa fuiſſe appellatũ: quo probato omnia poſtmodum attentata veniunt reuocanda,tanquam geſta à iudice cuius iuriſdictio erat ſuſpenſa per appellationem:vt probatur in.d.c.ſuper quæſtionum. in fi.& in .c.fi à iudice.&.c.non ſolum.de ap

16 pel.lib.vj.¶ †Hinc notanter dixit Inn.in.c. quia propter.de ele.in pen.col.quòd hæc eſt vna de differentijs inter appellationẽ iudicialẽ & extraiudicialẽ:qa in iudicijs qcquid fit poſt appellationẽ venit reuocãdũ:quia poſt appellationẽ legitimam definit eſſe iudex j. de app.c.cũ cauſam.ſecus extra iudiciũ quia ſolum venit reuocandum quicquid fit contra appellationem:quia per talem appellatio nẽ nõ impeditur quis vti legitimè iure ſuo:

17 vt in.c.cùm nobis.de ele.¶ †Hanc eandẽ cõcluſionem repetit Inno.in.d.c.cũ nobis.in.j. col.vbi dicit quòd ſi in iudicijs appellatur in vno articulo:puta quia vocatur ad locũ non tutum: vel quia recœpit teſtem quem conſtat excommunicatum:vlterius quicquid fecit in tali cauſa iudex reuocabitur:certumq; eſt ꝙ hæc eſt legitima cauſa appellandi:quia iudex admittit teſtes cõſpiratores etiam in cauſa inquiſitiõis:vt probatur in.c.per tuas. el.j.de ſimo.Ideo dic melius ad contrariũ.ſ. formatum.quòd hîc nõ fuit appellatum ab illo grauamine:quia teſtes conſpiratores admittebantur:ſed ſolũ à diffinitiua per quam abbas fuerat remotus:vt dicit hîc Hoſti.& bene.& apertè hoc probatur per iſtũ tex.in ver. *à qua ſententia.* & vigore huius appellationis petebat ſententiã retractari , ex eo ꝙ teſtes fuerant conſpiratores,ſed nõ obtinet niſi probet ꝙ iudex fuerat ſecutus dicta conſpiratorũ. & eſt ratio quia per appellationẽ à diffinitiua venit ſententia retractanda ſolũ propter iniquitatẽ ſententiæ:nõ autem propter grauamen procedens ex quo ab illo nõ fuit appellatum.ſentẽtiaverò nõ põt dici inqua propter admiſsionẽ conſpiratorũ ſi nihil dixerunt, vel iudex illorũ dicta non fuit ſecutus. Sed dices tu quare mandatur tunc inquiri ſi iudex fuerat illorum dicta ſecutus , cùm pars non debeat amplius audiri:ex quo tempore grauaminis ſcilicet admiſsionis teſtium nõ fuit appellatum? debuit enim illud grauamen cõtra iuſtitiã partis tranſire in rem iudicatam:vt in.c.cũ dilectus.de ele. &.c.ſignificauerunt.ſ.de teſti.Sol.Hoſ. dicit ꝙ ideo:quia illud grauamẽ receptionis cõſpiratorũ potiſsimè tangit ſententiã.magis em grauatus fuit abbas circa illũ articulũ in ſententiæ prolatione q̃ in teſtium receptione. Et hodie in hoc dic vt habetur in.c.fi.de appel.li.vj.vbi habetur ꝙ ſi grauamẽ à quo nõ fuit appellatum tangit negotium principale,poteſt in appellatiõe à diffinitiua reuocari:ſecus ſi non præiudicat negotio principali.de quo dic vt habetur latius in cle. fina.

18 eodem titul.¶ †Et ex his ſingulariter not,

b quòd exceptio [b] contra perſonas teſtium dicitur tangere negotium principale. & ſi

a ¶Quaſi peremptoria. Adde Lapum alle.lxxxñ.
✠SEBA.SAPI.

b ¶Exceptio.Vide Fel.in.c.j.co.j.ver. dum dicit gl.hoc. vbi dicit ꝙ exceptio in pſonas teſtiũ regulatur vt peremptoria:& allegat Abb.hîc.

non principaliter ſaltem per obliquũ, quia admiſsis teſtibus non idoneis perit ipſum negotiũ. ad hoc gl. no. in. d. c. j. de excep. & in. c. ex parte adæ. & in. c. de teſtibus. s̃. de teſti. & hoc clarè probatur hîc. Nã in cauſa appellatiõis diſcutitur de hoc grauamine: licet ab eo non fuerit appellatum in prima cauſa cùm grauamen infligeretur. Et not. ſingulariter hoc: quia neſcio ꝙ alibi ita bene probet.

19 ¶ † Et probat hæc litera ꝙ admittitur diſcuſſio indignitatis teſtium in appellatione à diffinitiua: etiã ſi in prima cauſa fuit oppoſitũ, & iudice ad vlteriora ꝓcedẽte nõ fuit appellatũ. & hoc ratione prædicta: quia indirectè tangit negotium principale. vnde iudex iterũ grauare videt ſequẽdo illorũ dicta in ſententiæ prolatione: & tene menti prædicta.

20 ¶ † Opp. cõtra tex. in fi. vbi dicitur ꝙ cõtra alios ab abbate hic potuerũt teſtes conſpiratores[a] admitti. hæc em̃ videtur contra. c. teſtimoniũ. s̃. de teſtib⁹. vbi dicit ꝙ teſtes criminoſi ſunt repellendi à teſtimonio: ſed conſpiratores maximè peccant: vt in. c. cõiuratio nũ. cũ duob⁹ cano. ſeq. xj. q. j. ergo &c. ad idẽ. c. per tuas. præalle. de ſimo. vbi cõſpiratores & capitales inimici ęquiparant: & pari modo à teſtimonio repelluntur. Sol. gl. fin. quatuor modis. Primò ꝙ iſti fuerũt admiſsi vt de facto ſuo deponerẽt. nã & ſecũdò interrogãtur de eorũ facto in aliorũ defectũ. iiij. q. iij. c. ſi teſtes. § ſerui. ij. reſponſo. dic tamen ꝙ non crederetur eis ad plenũ in aliorũ prę iudicium. ad hoc quod legitur & no. in. c. j. de confeſ. ¶ Secũdò ſoluit ꝙ iſti conſpiratores poſſunt cõtra alios admitti non ad plenã fidẽ, ſed ad prę ſũptionẽ faciẽdã, vel ad iudicis informationem ſecũdũ Io. an. & eſt ſimile in. d. c. j. de confeſ. ¶ Tertiò ſoluit ꝙ valet iſtorũ dictũ cõtra illos ꝙ eos tolerauerũt. ar. in. c. nullij. de accu. hoc nõ placet Io. an. quia illud ſpeciale in epiſcopo: vt ibi not. &. ij. q. vij. c. pagani. § in hoc. ¶ Quartò ſoluit ꝙ hoc nõ conſtabat tẽpore depoſitionis illos fuiſſe conſpiratores: vt in fine literæ dicitur. hæc ſol. non videtur ſufficiens: quia litera vtitur verbo. *præſertim.* quaſi dicat ꝙ idẽ ſi conſtitiſſet. Præterea tex. exp̃ſſè dicit ꝙ tales poſſunt cõtra alios admitti. ¶ Quintò extra gl. ſoluit Inn. ꝙ ſi alij obieciſſent hoc crimẽ cõſpirationis, fuiſſent repulſi. ſed hoc null⁹ prę ter abbatẽ obijciebat: ideo à ſoli⁹ abbatis nocumento excludũtur. ¶ † Hæc ſolu. põt admitti ſi delictũ teſtiũ erat incognitũ aliâs iudex ex officio ſuo debet repellere indignos. ij. q. vij. c. quęrendũ. iuncta gl. j. ¶ † Sextò ſoluit idẽ Inn. ꝙ tex. põt intelligi de his qui conſpirauerũt contra abbatem in bonũ. puta vt reſiſterẽt ſibi malè alienãti, vel aliqd ſimile. iſti em̃ nõ debẽt admitti cõtra eũ cõtra quẽ cõſpirant: qa nõ ſolũ inimici dicũtur vt repellantur à teſtimonio qui odiũt mente. ſed etiã hi qui ſine mentis odio habent vel habere prę ſumũt cauſas inimicitiæ. vt. iij. q. v. c. ij. cum tribus ſeq. ſed cõtra alios bene admittuntur. quia non peccãt nec præſumuntur contra alios habere inimicitiæ cauſam. quod eſt ſingulariter notandũ. & vide quod no. in. c. exhibita. s̃. de iudi. ¶ Septimò ſoluit Hoſt. ꝙ id quod hîc dicitur ꝓcedit cùm fit generalis inquiſitio: tunc enim nõ eſt locus ſubtilitatibus iſtis: maximè quo ad illos qui debent pœnitentiam agere, quo caſu nec forſam locus eſt ſecundum eum illi formæ quę traditur. de accu. qualiter & qn̄. ij. §. debet. licet abbas qui ſpecialiter expreſſus erat & ab adminiſtratione remouendus de hoc cõqueri potuiſſet. Et no. bene hãc ſol. quę ſatis mihi placet. nã cũ agit ad pœnitentiã nõ requirũtur probationes ita dilucidè. de quo vide quod not. glo. in. c. multi. ij. q. j. & quod dixi in. c. at ſi clerici. s̃. de iudi. & de modo ꝓcedendi cõtra religioſos dixi in. c. cũ contingat. de fo. cõpe. & in repet. c. ſi quis contra clericum. eo titu. ¶ Octauò ſoluit Gof. quòd ſpeciale eſt ꝙ tales recipiant hîc: quia quæ fiunt in capitulo, per alios ſciri non poſſunt. s̃. de teſti. c. veniens. ſicut ea q̃ fiunt domi indagantur à domeſticis. l. conſenſu. C. de repu. & ideo quales inueniuntur tales recipiũtur. quælibet iſtarũ ſolutionũ eſt bona & moderata: vt. s̃. vnde eas coniungẽdo dicit hîc do. Anto.

b ꝙ cõſpirator[b] in bonũ repellitur à teſtimonio cõtra capitulum vel alios. cõſpirator in malũ repellit à teſtimonio cõtra illũ cõtra quẽ cõſpirat, cõtra alios ſi nõ opponat, admittit in generali inqſitiõe & cõtra infamatũ: vbi agit ad pœnitẽtiã cõtra nõ infamatũ admittit in iudiciũ ad informationẽ vel qualẽqualẽ p̃ſũptionẽ ad

23 pœnã, nõ vbi poſſunt alij teſtes haberi. ¶ † Vbi alij nõ põt haberi, admittuntur: ſed quanta fides detur relinquẽdũ eſt arbitrio iudicis. & vide ad materiam quod leg. & no. in. d. c. per tuas. de ſimo. & quod dixi in. d. c. ex parte Adæ. de teſti. dico enim breuiter quòd iſti conſpiratores omnino ſunt repellendi etiam à principio contra illum contra quem conſpirauerant, etiam ſi agatur per viam inquiſitionis. tex. eſt no. in. d. c. per tuas. contra alios verò admittuntur ſi erãt conſpiratores ex bona cauſa: ſi ex mala, admittuntur & repelluntur, creditur parũ, vel plus ſecũdũ qualitatem perſonarũ præiudicij & neceſsitatem ꝓbãdi, ꝓut de alijs criminoſis in iure diſponitur. de quibus plenè dixi in. d. c. ex par-

24 te. & dic vt ibi. &. d. c. j. de confeſ. vbi etiã plenè dixi. ¶ † Nũc extra gloſ. opp. contra tex. in eo quòd iſti regulares pro ſe & ex parte quorundã conſociorũ denũtiauerũt proprium abbatem apud Roma. pontificem. vt in prin. literæ dicitur: videtur enim ꝙ regulares non poſſunt cõſtituere procuratores tanquã ſingulares perſonæ nec procuratores conſtitui, ſaltem ſine abbatis licentia. Primum probatur, quia non habent velle vel nolle: ſed eorum voluntas vel noluntas depẽdet à ſuperioris iudicio. vt in. c. ſi religioſi. de ele. lib. vj. & in. c. ij. de teſti. eo. lib. & xij. q. j. c. non dicatis. Secũdum probatur in. c. ij. de poſtu. &. xvj. q. j. c. monachi. vbi ꝓbatur ꝙ monachus vel canonicus regularis nõ põt procurator cõſtitui, niſi pro vtilitate monaſterij, & abbate nihilominus imperante. Sol. hinc ſumpta occaſione Inn. ſatis egregiè tractat hîc materiã iſtã permixtim. Sed ego pro clariori intelligentia diuido dicta ſua in duas partes. In prima tractabim⁹ an religioſus poſſit procuratorẽ cõſtituere noĩe proprio. In ſecunda an & quãdo poſsit procurator conſtitui. ¶ Circa primũ dicit hîc Innoc. ꝙ in cauſis quas religioſi habẽt ſeu habere põt noĩe proprio põt conſtituere procuratorem, in illis etiam procurare noĩe proprio. exemplum põt in multis cõſtitui: vt puta ſi fiat inquiſitio contra ipſos, vel inquiſitionem promouerũt cõtra p̃latũ: vt hîc. & j. c. pe. de accu. vel ſi agant de ꝓpria electione: vt puta ſi fuerunt electi ad p̃laturã proprię eccleſię vel alienæ: & electioni iã conſenſerunt de licentia abbatis. ad hoc. c. cũ dilectus. de conſue. &. c. cũ

25 dilecta. de reſcri. & j. eo. c. ad probãdũ. ¶ † Itẽ cũ accuſant propriũ p̃latũ quo caſu debẽt habere expẽſas à monaſterio: vt ī. c. ex parte. &. c. pe. de accu. Et circa hoc ponit Inn. regulam. ꝙ vbicunq; licet

c monacho[c] agere, licet ei per alium literas impetrare & cauſam proſequi. ad hoc. s̃. de excep. c. dilecti. in prin. Firmat & aliãl regulam magis generalem, dicens ꝙ is cui permittitur per ſe agere poteſt procuratorem cõſtituere. per. l. j. ff. de procura. Et preſertim hoc procedit in religioſo: quia melius eſt vt religioſus agat per alium q̃ per ſeipſum: vt in. c. vno. s̃. de ſyndi. & prædicta notabis.

26 ¶ † Ex quibus infero ꝙ vbicunq; religioſus habet legitimã perſonam ſtandi in iudicio, vt in caſibus ſibi à iure permiſsis: in illis libellum proprio nomine poteſt conficere, ſiue agat, ſiue conueniatur. ad quod allego bo. tex. in. c. dudum. de conuer. coniug. vbi ſententia abſolutoria fuit concepta in perſona monialis. Idem

ibi dicit

---

a ¶ Quando cõſpirator admittatur ad teſtificandum. & adde hîc Inno. in c. j. de ſchiſmaticis. ¶ Adde Old. conſilio. cclxxvij. & cxlv.

ZACHARI. Adde Spe. in ti. de teſti. §. j. ver. itẽ ꝙ eſt conſpirator. & in ti. de accu. §. iij. ver. videndũ. Bal. in. c. cõuenticulas. col. j. not. j. de pace iura. fir. in vſi. feu. & Car. ī cle. j. §. qñ verò. de ſta. mo.

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Cõſpirator. Qñ conſpiratores repellãtur à teſtimonio vide Are. in. c. qualiter et quãdo j. in. ij. colum. j. de accu. et Oldrad. in conſi. cclxvij. ī cipiente. licet quãtum ad clauſtrales.

c ¶ Vbicunq; monachus põt propria authoritate agere põt ẽt propria authoritate per aliũ literas īpetrare, & ad cauſas illas procuratorem conſtituere. vt hîc ẽt ꝓ do. Anto. in. ij. co. cir. me. & hanc eã dẽ doctrinam tradit gl. in verbo cõſtituere. in cle. religioſus. de procura. et pro hoc facit qđ no. d. Ant. in. c. edoceri. in prin. in vlt. colũ. de reſcri. Item ad hoc facit. quia ī caſib⁹ ī qb⁹ minor habet legitimã ꝓſonã ſtandi in iudicio, his caſibus põt ꝓcuratorẽ ꝓpria authoritate cõſtituere, vt eſt tex. ī. c. ex parte. de reſti. ſpo, & hãc partẽ tꝫ hîc. d. ant. ī prī. ī. viij. col. & Im. ī. d. clem. religioſus. ſuper illa gl. ī. ver. cõſtituere. & Bar. in. l. ẽt ex prętérito. §. abſẽs. ff. de ma. vin. qui all. l. diu⁹. ff. q pe. tu. & idẽ dicit Bar. ī. l. neque tutores. C. de proc. & vide pro iſta doctrina qđ no. Cy. & Bal. in. l. exigẽdi. C. de procu. & ꝙ his caſib⁹ poſsit ꝓcura

ibi dicit Io.an.in condẽnatoria,quando executio non põt fieri in bonis monaſterij: vt puta quia obligatio directè cõcernit perſonam monachi.xxvij.q.j.c.ſi qua monacha.&.xvj.qõ.vj.c.de lapſis.

37 ¶ †Quid aũt ſi executio eſſet fienda in bonis? vt puta quia monachus conueniť ex facto geſto ante monachatũ, & bona monachi tranſierũt in monaſteriũ,vel ex facto geſto poſt monachatũ ī caſu quo obligať monaſteriũ.iuxta no.ꝑ Inn.ī.c.cũ olim.de priui.& ꝑ gl.& docto.ī.d.c.ex parte.de accu. & ꝑ Archi.ī.c.vt periculoſa. ne cleri.vel mona.li.vj.pleni⁹ ꝑ gl.et Bal.ī auť.cã q̃ fit cũ monacho. C.de epiſ.& cler.Et cõclude ꝙ ſi agať cõtra monachũ ī obligatiõe orta añ monachatũ debet narratio facti cõcipi ī ꝑſonã monachi: ꝙa cũ eo negotiũ geſtũ eſt.Itẽ quãdo obligatio cõſiſtit in perſonã monachi:quia non potuit per ingreſſum monaſterij ſe ab obligatione liberare.ar.opt.in.d.auť.cauſa quæ fit cũ monacho. ſed monaſteriũ teneť tanq̃ procurator in rem ſuã.ar.inſti.de acquiſi. per arrog.in fi.no.Bal.in.d.authent.cã. ſed cõcluſio libelli & ſententia cõdemnatoria debẽt referri in monaſteriũ . quod tenet Ioan.and. in.d.authen.cauſa.Sed alij contra.Bal.ibi conſuluit ꝙ feratur ī perſonam vtriuſq.quod ſatis placet.arg.eorũ quę no.in.c.querelã. de ele.facit optimè quod not.Inno.ſuper rub.de obli.ad rõ.ordi.vbi dicit ꝙ ſi obligatus alicui intrat monaſteriũ,& non habeat in bonis vnde ſatisfaciat,ꝙ ſcribendo vel aliud honeſtũ opus faciendo ſalua honeſtate regulæ ille ſuo creditori ſatisfaciat.quod not.Primõ ergo executio fieri debet in bonis ſi qua peruenerũt ad monaſterium.Secũdò prouidebitur in defectum modo p̃dicto in perſonã monachi.ex quo euidenter colligitur ꝙ obligatio remanſit in

28 ꝑſonã monachi. ¶ †Secũdo caſu principali cũ agiť ex facto geſto poſt monachatum.dic ꝙ obligať monaſterium,& contra illud eſt agendũ:quod tamen eſt intelligendũ.vt not.Inno.in.c.cũ olim.& no.in.d.c.vt periculoſa.& in.c.quod quibuſdam.de fideiuſſ.& hoc

29 quo ad primũ principale dictũ. ¶ †Quo ad ſecũdum an religioſus poſſit procurator cõſtitui. cõcludit hĩc Innoc. ꝙ pro vtilitate monaſterij & abbate impetrante poteſt indubiè.vt in iuribus.s̃.al

a leg.Dubiũ eſt [a] nunqd poſſit eſſe procurator ꝑ vtilitate abbatis, vt ſi ſit accuſatus vel contra eũ inquiritur.& cõcludit ꝙ ſic.& idẽ dicit in alijs negotijs abbatis.vt in electione ipſius & ſimilibus: ꝙa in hoc vertitur vtilitas monaſterij: vt bonus abbas ei præficiatur & ꝑfectus defendať.quod not.Et per hãc rationem.idem dicit In-

b no. [b] vt poſſit conſtitui pro laico patrono,vel principe, vel magno defenſore ſiue vtili amico monaſterij. Nã eꝑo videť hoc officiũ procuratoris interdicendũ magis quã monacho.v.q.iij.c.quia epiſcopus.et.ix.q.iij.c.cũ ſcimus.& tñ archieps fuit ꝓcurator pro quodã domino laico.vt hr̃ in.c.per venerabilẽ.q̃ fil.ſint legi.multò ergo fortius in prædictis caſibus eſt monachus admittẽdus, cũ verſeť vtilitas monaſterij promouendo cãm magni dñi vel amici monaſterij: & ſi is contra quẽ cõſtituiť excipiat ꝙ ī hoc nõ vertiť vtilitas monaſterij,replicabiť ſecũdũ Inno. ꝙ nõ ſpectat ad ipſum de hoc inquirere vel ſcire:poſſent em̃ tales eſſe:& ita occultæ vtilitates monaſterij ꝙ nõ expediret,imò officeret ipſas oĩbus eſſe notas.ſed cõuẽtus ad quẽ ꝑtinet ſcire & tractare vtilitatẽ monaſterij vel etiã ipſe monachus q cõſtituiť poſſet cõtradicere ex hac cã.Itẽ & de mãdato eꝑi põt monach⁹ cõſtitui ꝓcurator ſecũdũ Inn.alle. xvj.q.j.c.q verè.qd ītellige ꝑ vtilitate cõi & publica eccl'iarũ . de quo tñ dic vt no.ꝑ In.& alios ī.c.j.de ſta.re.qnimo plus dicit Inn. ꝙ ẽt cõtra volũtatẽ eꝑi & abbatis poſſunt monachi denũtiare malũ p̃latũ & ad hoc ꝓcuratores cõſtituere:vt hĩc patet.&.ij.q.vij.c. quapropter.qnimo ꝑ ꝓſecutione cuiuſlibet negotij in quo plures monachi agẽdo vel defendẽdo admittũtur pñt vnus vel plures ex his ꝑ ſe negotiũ ꝓſequi,& ẽt cõſtitui procuratores ab alijs nomine eorũdẽ:vt hĩc no. ꝓbať ſecũdũ Inn.& bn̄ j̃.de acc.c. cũ olim. & allegat ad hoc bo.tex.apertũ iũcta gl.in ver.cõſorte.in cle. reli-

30 gioſus.de proc. ¶ †Nec obſtat p̃dictis ſecũdũ Inn. d.c.nõ dicatis. vbi dr̃ ꝙ nec lr̃as debet recipere monachus ſine licẽtia ſuperioris. qđ intelligiť de lr̃is q̃tũcũq̃ priuatis & amicabilib⁹ ſibi miſſis : vt ibi no.ergo fortius hoc idẽ dicẽdũ in ꝓcuratorijs.Ad hoc em̃ reſpondeť ꝙ præmiſſa concluſio ꝓcedit qñ vertiť vtilitas monaſterij:& in caſib⁹ ſibi à iure ꝑmiſsis.cõtrarium verò procedit regulariter & pro vtilitate propria.qđ eſt notandũ.Ex prædictis ſume multas notabiles limitationes ad.c.ij.de poſt.maximè quatenus ibi torẽ conſtituere.tenent Bar.& Ia.de are.in.l.ſi ex legati cã.ff.de ver.ob.& alleg. ad hoc gl.in.l.ij.ff.qui pe.tu.quã vide & alleg.no.in.l.iij.§.j.ff.rem ra.ha.pro quo optimè facit quod no.Spe.in ti.de procu.§.rõne quoque conſtituentis.in.j.col.ver.itẽ ꝙ conſtitutus eſt. Idẽ addẽ ꝙ his caſibus quibus coniuncta perſona põt agere ꝑ coniuncta,his etiam põt conſtituere ꝓcuratorẽ ẽt ante lit.conteſt. iſte eſt caſus no.in.c.accedẽs.in fi.ibi ꝓcuratorẽ mittas qui ad agendum & rñdẽdũ. &c.s̃. de ꝓcu. ſed poſſet reſpõderi ꝙ ille.tex. nõ dicit ꝙ cõiuncta perſona cõſtituat procuratorem. ſed dũ tex. dicit ꝙ mittas procuratorẽ ītelligať ſcilicet conſtitutũ ab ipſo filio q cõtraxit ſpõſalia & adde ꝙ pro doctrina.s̃.tradita de minore eſt caſus in c.ſi annũ.ī prin.ij. colũ.de iud. in.vj. & alleg.text.ibi ꝑ Bar.in.l. diu⁹.ver. ſi quidẽ.ff.qui pe. tut.& ad idẽ vide Lap.alleg.xlix. in vlti.col.& Barto.ī l.j. in princi.circa medi. dum loquiť de ſeruo.ff.de procura.

fit mẽtio de vtilitate monaſterij : vt ſic illud verbũ ſumať valde latè.& ex hac ſignificatione ſic latè ſumpta dicit Hoſ.in.c.ex reſcripto. de iureiu.ꝙ ex abbatis ꝓmiſsione põt monachus deputari ad tp̃s ad ſeruitiũ alicuius p̃lati vel magnatis:quia hoc fit ſine vtilitate monaſterij,cũ per illũ negotium monaſterij ꝓmoueať ſicut aliãs diciť de clerico ſeculari: vt in c.cũ dilectus.de clericis non reſidẽ.ad hoc alle. tex. cũ.gl.in.c.cũ paſtoris.ij.q.vij.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria fit alicui etiam ſi ei dicis veritatem dũmõ iniuriandi animo dicas.de quo infra.nu.26.*

2 *Actio iniuriarum ſiue intentetur ciuiliter ſiue criminaliter infamat aliquẽ:licet aliquo reſpectu talis infamia poſsit vitari.3.4.5.*

3 *Procurator non poteſt interuenire in cã corporali. Pro iniuria poteſt aliquo caſu inferri.pœna corporalis.nume.24.*

6 *Actio iniuriarũ an competat pro modica iniuria? Condemnatus pro modica iniuria an efficiatur infamis?nume.8.*

7 *Delicta quantuncunque parua ſunt punienda.*

8 *Contumacia tanto maior eſt quanto ex minori delicto inſurgit & quare?*

9 *Infamia facti eſt illa quæ obuenit ex cõi hominum oblocutione.quæ non poteſt aboleri niſi contrario facto: videlicet quòd contrarium dicatur.*

10 *Papa poteſt reſtituere famæ tam laicos quàm clericos ſibi ſubiectos,alios verò non.*
Degradatus & depoſitus poteſt per papã reſtitui, ſi conſtat quòd ex hoc eſt effectus infamis.
Papa non legitimat alteri ſuppoſitum.

11 *Legitimare & famæ reſtituere procedunt à pari.*

12 *Collegium cardinalium vtrum poſsit aliquem famæ reſtituere?*
Cardinales in titulis eorum habent iuriſdictionem quaſi epiſcopalẽ,aliãs nullã habent iuriſdictionẽ.

13 *Cardinales ſede vacãte nil poſsũt exercere de ſpectantibus ad papam.*

14 *Epiſcopi an poſsint aliquẽ famæ reſtituere?*
Epiſcopi diſpenſant à votis, iuramẽtis & fidelitatibus, & huiuſmodi.
Epiſcopus non diſpenſat cum patiente defectũ in natalibus quo ad ordines.

15 *Criminoſus cum quo eſt diſpenſatũ poteſt teſtificari in omni cauſa, & quemlibet accuſare: ſi verò non eſt diſpenſatus,non.*

16 *Reſtituere famæ nõ poſsunt prælati inferiores epiſcopo.*

17 *Imperator poteſt imperio ſuo ſubiectos famæ reſtituere, & taliter reſtituti citra aliam diſpenſationem poſsunt promoueri ad ſacros ordines.*

18 *Senatus romanus non poteſt hodie famæ reſtituere:quia apud eum nulla iuriſdictio remanſit.*

19 *Principes & ciuitates non recognoſcentes ſuperiorem:poſsunt famæ reſtituere.*
Ciuitates nõ recognoſcẽtes ſuperiorẽ hũt tacitam ptãtẽ in ſe:quãta habet imperator in vniuerſo.

SEBA.SAPI.

a ¶ Dubiũ eſt. vide Gemi.poſt Archi. in.c.nullus.ij.qõn. vij. vbi idẽ tenet dũmõ fiat de mandato eꝑi . & tenet Imo.in clemẽ.& ſi pr̃incipalis.col.xij. de reſcriptis.& Roma.ī ſin. cclxxiij. ĩc.monach⁹ nõ p̃t.

b ¶ Et iſtud dictũ Inn.ſequiť.d.An. in.c. ꝑ venerabilẽ. ī.iij.col.qui fil.ſint legi.& in.c.ex parte.de iureiu. & ī.c. j.de ſyn.ī vl.co.& ī.c.cũ.M. ferrariẽ. ī.xij.co.de cõſti.& Imo.poſt dominũ An,ī cle.et ſi pr̃icipalis.ī.ix.co. in fi. de reſc.& ſeqť arc. in.c.nullus . ij.qõ. vij . Sed cõtra hoc fortiť vrget quod not.Io.and.in.c.ij. ī fi.de poſt.vbi dicit ꝙ ad hoc vt monachus poſsit eſſe procurator non ſufficit ꝙ ſecunda riò adſit vtilitas mõaſterij:ſed oportet quòd adſit pr̃incipaliter.Item adde hic do.de ro.in antiquis deciſio.xxxiij.& in nouis.deci.ccxlvj. Itẽ vide docto.in.c.quamuis.in ſecunda colum.ver.ſed quid ſi eſt conſtitutus. de procura.in.vj.

¶ Adde an religioſus poſsit procurator conſtitui.do.Cardi. conſi.lxvj. & qd de clerico.per Federi.conſi.cclxx.& per Ro.conſi.ccclxxxij.

a ¶ Pro intellectu huius decre. vide Bart. in l. infamē. ff. de pub. iudi.

b ¶ Sit verior. No. ꝙ intellectus qui placet Hosti. violat literā, iō aliꝰ intellectꝰ vī verior: nec ob. ꝙ tñsio debet cōuenire: qa il lenō petebat simpliciter se restitui: sed timēs eē notatus, sed nō affirmabat se notatū. q. d. ego timeo nō esse notatus: qa ista iniuria fuit nulla vel modica, tenendo aliū intellectū iste tex. ꝓbaret ꝙ sētētia nulla infamaret. ꝙ non est dicē dū. & an cancellatio bāni restituat famā. vide Bald. ī. l. gñaī. C. de sen. pat. And. barb.

c ¶ Nō efficit. Vide Bal. in eo. c. j. in. §. īiuria. de pa. iura. fir. de damnato de leui īiuria. Andr. Barba.

✠ SEBA. SAPIA.

d ¶ Procedere. Vide Bald. in l. nihil. post mediū. C. de procur. & in l. eos §. sup his. ver. extra no. C. de ap. & in l. fi. C. de iniur.

e ¶ Pœnā mortis. Adde an ꝓc. possit interuenire cū pœna est arbitraria. Petr. de ancha. cons. cclxxñ. & an iudex possit arbitrari pœnā corporalē ꝓ Alexand. 1 consi. cxj. ñ. lib.

● ANTO. FRAN. ¶ Circa hoc quod hîc dicit an iudex possit arbitrari pœnā corporalē qñ pœna ē collata ī arbitriū iudicis, dicas ꝙ pōt imponi ēt pœna mortis qñ ꝓ similib⁹ delictis cōsueuit īponi secūdū dō. Ant. & Io. de imo. in. c. de cāis. de of. dele. & vide do. Card. Abb. & Imo. in. c. ex literis. de rescr. & Io. de imo. in. l. ñ. ff. de pub. iud. & 2 Bal. in. l. & si seuerior. in. ñ. col. C. de infa. & an & qñ in arbitrarīs possit iudex arbitrari pœnam mortis. vide Bal. in. c. j. in. §. iniuria. de pace iur.

20 *Infamis ex forma alicuius statuti pōt restitui famæ per prīcipes et ciuitates superiorē recognoscētes.*

21 *Præscriptio: qua præscribuntur reseruata principi requirit tempus de cuius initio non est memoria.*

22 *Restituere famæ non possunt inferiores principes, nisi in quandam consequentiam.*

23 *Actio iniuriarū intentatur ciuiliter ad pecuniariā æstimationem per iuramentum iniuriati secundū formā hîc traditā: secuta tī taxatiōe iudicis,*

24 *Actio iniuriarū si est intētata ciuiliter: non potest vlterius criminaliter intentari.*

25 *Dicētes adinuicē iniuriā: pōt alter alterū accusare.*

26 *Delicta paria mutua compensatione tolluntur quā do agitur ciuiliter: secus si criminaliter.*

27 *Dicere alicui tu es bastardus animo iniuriandi est verbum iniuriosum. 28.*

29 *Animus an fuerit bonus vel malus, iudicatur per circūstantias & indicia.*

30 *Libellū famosum si quis repererit: & in eo contēta propalauerit: grauiter punitur.*

¶ CAP. XXXIII.

a CVm te. a ¶ Dānatus in actiōe iniuriarū infamis est, & per papā potest famę restitui. Ita communiter summaī. & procedit hęc summatio secundum vnum intellectū quē gl. nō sequitur. sed secundū qđ gl. intelligit summo fic. Damnatus pro nulla vel modica iniuria infamis non efficit. Quę autē istarū lecturarū sit verior j. b subijciā cū glos. ij. Diuidit in duas partes. In prima ponit petitio. In secunda eiꝰ examinatio vel respōsio ibi: *nos autem.* ¶ Casus literalis. H. de castro Guartini. & B. habuerūt inter se verba iniuriosa, ita ꝙ. H. dixit ipsi. B. ꝙ equus suus non erat minoris valoris q̄ capilli ipsius. B. quare ipse. B. conuenit. H. actione iniuriarū. iudices quidā qui super hoc cognoscebāt: condemnauerūt dictū H. in decē solidis. vnde ipse timēs ne per dictā sententiam notaretur infamia, petijt à domino papa beneficiū restitutionis ad famā. papa verò considerans ꝙ nulla vel modica sibi fuerit facta iniuria: vult ipsum. H. per dictā sententiam infamia non notari. Ber. ¶ † Not. j. ꝙ licet quis dicat verū: ex quo tamen iniuriā di aīo dicit, tenet actiōe iniuriarū. nā equus quā q̄ vilissimus non est verisimile ꝙ sit minoris pretij q̄ capilli alicuius: sed quia hoc illi improperauit animo iniuriandi, tenet de iniuria. & generaliter cū quæritur an dicens alicui cōuitiū qđ est in se verū teneat actione in iuriarū. dic vt j. plenissimè dicā in vltima. q. ¶ No. ij. ꝙ licet actio iniuriarū sit priuati iuris: vt. l. fi. C. de iniur. tñ irrogat īfamiā cōdēnato: vt hîc. & l. j. de his q no. īfa. & ibi habēt multa de qb⁹ qs dānatꝰ efficit īfamis. Et scias ꝙ īfamia iuris qñq̄ irrogat in gñe delicti per fnīam declarati. qñq̄ ex gñe pœnæ. qñq̄ ipso facto. s. ex genere facti. qđ ꝓsequere vt legi. & no. iij. q. vij. c. infames. §. porrò īfamia. alia nō colligo: qa veniūt j. discutienda. ¶ † Quæro nūc an actio iniuriarū īfamet siue agat crimi naliter siue ciuiliter? Gl. j. no. dicit ꝙ fic. all. l. athletas. ī fi. ff. de his q no. infa. Ille tñ tex. aptè hoc non ꝓbat. ibi eīm solū dicit ꝙ dānatꝰ furti, vi bo. ra. & iniuriarū, de dolo malo, suo nomine pactus ſue fuit efficitur infamis. & sic nō attīgit specificè casum qñ agit ciuiliter. do, tñ simpliciter hîc transeunt cū glo. Sed tu habes gl. in contrariū. in. c. at si clerici. de iudi. ī verbo. à nō suo iudice. prope fi. q̄ tenet cōtrariū dicēs generaliter ꝙ dānatus de crimine infamiæ euitat infamiā si agit ciuiliter. sed primū dictū sentit gl. in. c. multi. ij. q. j. & tenet glo. & Bar. in. l. infamē. ff. de publi. iud. vbi plus dicit ꝙ ēt in crimine publico efficit qs infamis. licet actū sit ciuiliter. satis eīm ē ꝙ habeat cām publici iudicij. qđ singulariter not. & pro gl. nostra facit. quia iura simpliciter dicūt ꝙ dānatus in actiōe iniuriarū efficit infamis. l. j. & d. l. athletas. de his qui no. īfa. ergo indistinctè intelligi debent. de ma. & obe. c. solitæ. & xix. di. c. si romanorū. præsertim in casu nr̄o. nā cū actio iniuriarū sit priuati iuris. d. l. fi. C. de iniur. non est curandū an sit actū ciuiliter an criminaliter. & ꝓfecto ꝓ hac snīa videt text. in. d. l. īfamē. in fi. ¶ † Sed quæro an subsit aliquod aliud remediū euitādi à principio hāc infamiā? Sol. hîc gl. j. dat vnū remediū. vt. s. cō uentus actione famosa constituat ꝓcuratorē & non patiat ipse sententiā. l. furti. §. si qs alie no. ff. de his q no. infa. vbi dicit ꝙ condemnatus alieno noīe non efficitur c infamis. & ideo nec procurator meꝰ nec ego incurrimus infamiam. Petr. dicit hanc cautelam procedere d qñ ciuiliter agit: qa si criminaliter, nō constituit ꝓcurator ī actiōe īiuriarū, nisi cōstituēs sit illustris: vt ī. l. fi. C. de iniu. & iij. q. ix. c. absens. §. nisi in crimine. Dices tu quare hoc. cū vsq̄ ad pœnā relegatiōis possit cōstitui ꝓcurator. l. j. ff. an ꝓ aliū cā ap. & no. ī. c. veniens j. de accu. dico hoc iō esse qa cū agit criminaliter de iniuria, pœna est arbitraria. vnde p̄t iudex īponere pœnā corporis afflictiuā. vt īsti. de iniu. §. in summa. q̄ glo. singulariter dicit ꝙ ēt pœnā mortis e possit iudex inferre, q̄ cū nō sit exeq̄bilis ī absentē, nō debet īteruenire ꝓcurator, ne snīa sit in illū euētū frustratoria. Et sic no. sing. ex. d. l. fi. & d. §. nisi ꝙ ēt ī crimine priuato nō interuenit ꝓcurator, qñ p̄t imponi pœna corporis afflictiua. qđ ēt no. Bar. in. d. l. fi. & sic ampliat intellectus. l. pe. §. ad crimē. ff. de publi. iudi. vbi solū dicit de crimine publico. An aūt snīa sit p̄dicto casu ferēda in personā domini, dic post Cy. ī. d. l. fi. ꝙ cū agitur criminaliter, snīa est ferēda ī pſonā domini & nō ꝓcuratoris: vt dicit tex. ī. d. l. fi. & rōnē ibi vide ꝓ Cy. Si verò agit ciuiliter, debet ferī in pſonā procuratoris. d. l. furti. §. si qs alieno. & no. Cy. in. l. j. C. de sent. ¶ † Quid aūt si 4 iudex sequēdo cōem theoricā de qua ī. c. qrelam. de elec. & l. j. C. de sen. & interlo. om. iud. profert sentētiā contra procuratorē & cōtra dominū, nunqd dominꝰ efficiat infamis? Cy. in. l. si nō conuitij. in vlt. q. C. de iniu. sentit ꝙ sic & sentit idem ī ꝑalle. l. j. dicit tñ ibi ꝙ snīa non est ferēda contra dominum hoc casu, alꝰ nullū esset consiliū legis. vnde dicendū (vt ipe sentit) ꝙ aut sententia nō tenebit per tex. ꝑal. in. l. j. aut dominꝰ vocabit: quia verum est dicere ipsum fuisse condemnatū. & sic cessat rō d. §. si quis alieno. quod no. ¶ † Cape aliud re 5 mediū extra gl. vt vocatus ad iudiciū in actio ne iniuriarum vel alia famosa actiōe soluat f antèquā condemnetur. tunc enim absoluetur quia soluit. Ad hoc tex. not. in. l. fi reus. ff. de procur. & ibi per Bar. & in. d. l. infamē prope finē.

firman. vbi dicit ꝙ ꝓpter excessū criminis potest arbitrari pœnam vsq̄ ad mortē inclusiuè. & vide gl. in fti. de īiu. & ibi plenè p Ange. are. in §. in summa. & ad de quòd semp prīceps potest arbitrari pœnā mortis vt p Bald. in. l. j. C. de fac. fan. eccl. & in. l. quicūq̄. C. de ser. fugi. Et adde ꝙ si arbitraretur iudex imponēdā esse pœnā mortis, tūc putarē non admitti procuratorem ad plenā cāæ defensionē, sicut in alīs criminib⁹ publici iudicij. iuxta ea q̄ habentur in. l. seruū quo ꝙ. ff. de ꝓcu. & ī. l. penū. §. ad crimen. ff. de publ. iu. & p gl. in. c. veniēs. de acc. vbi plenè de materia, & habet in. c. tuæ. de ꝓcu. f ¶ Adde Bald. in l. fina. in fi. vbi bo. text. C. de dolo. & Bald. in. l. ea. q̄. C. de cōdi. inde. in fi. & in. d. l. fi reus. ꝓ Bald. in. l. vtiq̄. de rei vēdi. item vide Bart. & doct. in. l. iusiurādum & ad pecunias. in. §. cū res. ff. de iureiur. vbi Barto. dicit ꝙ aliās persuasit cui dā potestati existēti in officio, cū ibi esset statutum ꝙ qñ aliquis potestas condemnabatur in syndicatu quòd tunc nec ipe nec aliquis de sua familia possit esse ibi potestas. ꝙ soluat antèq̄ esset condemnatus. Et adde. d. Matth. in not. lxxxiiij. & Bartol. veron. in cau. xxvij, vbi ponit duas alias cautelas ad euitādū dicti statutum.

✠ SEBA. SAPIA. f ¶ Soluat. Vide Decium post Abba. in. c. at si clerici, in princip. colū. xvj. versi. & retenta conclusiōe. ŝ. de iudi. vbi allegat Bald. in. l. j. in secundo no. C. de dolo. & in. l. vti que. in fi. princi. ff. de rei vendi.

finem.& ſic limita iſtam gl.ſuper qua nihil ſcribũt doct. ¶ †Qua re papa noluit iſtũ cõdẽnatum actione iniuriarũ notari infamia? Gloſ.ſecũda reddit multas generales cauſas:vt patet in ea.Et videtur gl.velle ꝙ iſte nõ fuit notatus infamia,licet fuit cõdemnatus: quia iniuria fuit nulla vel minima:vt in tex.& ex hoc ſi gloſ.eſſet vera haberẽt ſolennis limitatio ad iura generaliter & indiſtincte dicentia,ꝙ actio iniuriarũ infamat,vt nõ procedat in iniuria modica.Itẽ voluit hæc glo.& aliud notabile ſi eſſet verum.quòd pro modica iniuria non daꝛ actio iniuriarum,ſicut nec actio de dolo modico:duo ſunt examinãda.Primũ an ꝑ modica iniuria detur ſeu competat actio iniuriarũ.Secundũ.an cõdẽnatus pro modica iniuria:maximè verbali efficiatur infamis.Circa primum Io. an.tenet hîc apertè cõtra glo.dicens ꝙ in text.colligiꝛ cõtrariũ.& idem ſentiunt hîc doct.& Bart.in.d.l.infamẽ.prope fi.allegans ad hoc iſtum text.Sed volens reſpondere ad iſtũ text. poſſum dicere ꝙ hîc fuit iſte iniuſtè condẽnatus.nã papa hîc dicit ꝙ pro nulla vel modica iniuria fuit iſte condẽnatus.vnde põdera verbũ nulla. ſed hoc nõ obſtãte teneo primũ : vt ſcilicet deꝛ actio iniuriarum quantũcunq; leuis fuerit iniuria.primò facit iſte tex.in quo papa
a nõ dicit ſnĩam nullã vel iniuſtã:ſed ꝙ iiuria fuerit ita modica [a]vt quaſi nulla videreꝛ.Itẽ hoc ꝑbo ex etymologia vocabuli.dicitur eñ iniuria omne id qđ nõ iure fit.& appellaꝛ cõtumelia à cõtemnendo:quia inferens iniuriã alium contemnit:vt probatur in.l.j.
7 ff.de iniur.hîc eñ cõueniunt iniuriæ etiã modicæ.¶ †Nã delictũ quantũcunq; paruũ puniendũ eſt.l.reſpiciendum .ff.de pœnis.c. nõ afferamus.xxiiij.q.j.hinc dicit gl.no.in.c.duo ſunt.xcvj .diſtin. ꝙ oĩs cõtumacia eſt excõicatione digna.& tãto eſt maior quãto
8 ex minori reſurgit:qa vr̃ magis iudicẽ contẽnere . ¶ †Quo ad ſecundũ,Spe.in titu.de in integ.reſt.in ſecũda parte.§.videndũ.in fi. ſequitur opin.huius glo.dicẽs ꝙ papa iſtũ non reſtituit,ſed declarat eum non infamẽ,quia pro modicis verbis fuerat condẽnatus. & placuit hoc Pe.ſed alij doct.vt Inn.Hoſt.Io.an.& do.Car.tenẽt contrariam opin.vnde Inn.in ver. *volumus*. ſupplet reſtituendo te plenè.& ſic intelligit ꝙ papa iſtum reſtituit priſtinę famæ.Item ſecundum Io.an.rñſio debet conuenire petitioni.de fide inſtru.c. inter dilectos.ver.cæterũ.quaſi innuat ꝙ cum hîc fuerit poſtulatum beneficium reſtitutionis ad famam: papa reſpondendo per verbum volumus videꝛ reſtituiſſe.pro hoc allego meliorem text. inſti.de inuti.ſtip.§.p̃terea.vbi diciꝛ ꝙ ſi quis ſtipulaꝛ à me decem ſub conditione,vel ad diẽ & ego ſimpliciter rñdeo:promitto :videor ſpopondiſſe ſub cõditione,vel ad diem ſecũdũ quod p̃ceſsit interrogatio.ſubijciẽs tex.ibi:rationẽ.qa non eſt neceſſe in reſpõ
b dendo eadẽ oĩa repeti q̃ ſtipulator expreſsit. [b]ita dico in propoſito noſtro.Itẽ hoc idem colligiꝛ per verbum. *volumus*. quod eſt verbũ inducẽs diſpoſitionẽ & nõ ſimplicẽ declarationem. ad hoc tex.iuncta gloſſ.in cle.vna ,de offi.vica.& in.c.pñti.in ver.loca.de p̃ben.lib.vj.hoc idem per iſtũ text.reperio tenere Bar.in.d.l.infamẽ.prope fi.Tertiò ad vtrãq; quæſtionem facit.quia iura ſimpliciter & indiſtincte dicũt ꝙ cõdẽnatus actiõe iniuriarum efficitur infamis:nec diſtinguunt an agatur ciuiliter an criminaliter:an fuerit modica vel magna iniuria.d.l.j.&.l.athletas.de his qui no.infa. ergo indiſtincte ſunt intelligẽda.l.de pretio.ff.de pub.in rem act. & in iuribus præalleg.& per hoc ſit expedita gloſſ.ij.cum mate-
9 ria ſua.¶ †Oppo.& videtur ꝙ papa non potuerat iſtum liberare ab infamia:quia non eſt ſuppoſitus iuriſdictiõi ſuę:nec per impoſitionem pœnitentiæ potuit eum priſtinę famę reſtituere:quia licet per pœnitentiam animas ſaluare poſsimus: infamiam tamen abolere non poſſumus:vt.ij.q.iij.c.euphemium.§.hinc colligiꝛ.Solu.duplex datur ſecundum gloſſ.fin.Primò:quia poſſumus intelligere iſtũ fuiſſe clericũ.ſed hoc nõ colligiꝛ ex litera.Secũdò qa fortè iſte ſuberat papę quo ad tẽporalẽ iuriſdictionẽ.Sed pro clariori expeditione totius materię proſequar hoc generaliter poſt Inn. qui poſsint famę reſtituere,& primò ſcias duplicẽ eſſe infamiam. vna eſt facti q̃ prouenit ex cõi hominũ locutiõe.de qua plenè per Bar.in.l.de minore.§.torm̃eta.ff.de qõ.& vide quod dixi in.c. teſtimoniũ.de teſti.& iſta nõ poteſt per aliquẽ aboleri.qa cùm cõſtat in facto,oportet ꝙ facto cõtrario tollaꝛ:& ĩ iſto habet locũ.§. hinc colligiꝛ.prę alleg.nõ eñ põt facere princeps vt facta habeanꝛ pro infectis.l.in bello.§.factę .ff.de capt.&.c.ſi paulus.xxxij.q.v.

a ✠SEBA. SAPI.¶Ita modica.In pœnalibus de minimis habetur ratio vt hîc.& tradit Bald.in.l.j.§.de exercitoribus .ff.nau. cau.ſtabu.vbi dicit ꝙ pœna q̃ imponitur cõburenti domũ habet etiã locum in comburente domunculam.vide multa per Deci.qui etiam alleg.Abba.hîc in.c. de appellationibus.in.ñ.not.de appella.Iaſ.in authẽ.qui rem.colum.iiij. C.de ſac.ſanct.eccle.aduerte tamen quod dicit Bald. in.c.cũ adeo.col. ñ.s.de reſcri. quod notarius non poteſt puniri de falſo qñ falſitas eſt in re modica. & dicit Alex.in conſil. cxiiij.in.iij. vol.ꝙ fabricans falſam monetã paruam, non punit pœna fabricantis falſam monetam.

nec põt mutare volũtatẽ hoĩm,ſeu eorũ expreſsiões & opi.xlvij.diſtin.c.ſicut.ij.§.neceſſe.in fi.ſed bene poteſt princeps diſponere ꝙ talis infamia facti nõ habeat effectũ,& debet facere cùm viderit illã eſſe iniuſtã maximè ab emulis ortam:vt in.c.cùm in iuuẽtute.de p̃ſump.ij.q.v.c.mennã.Alia ſpecies ĩfamiæ eſt iuris q̃ ſcilicet à iure infligiꝛ:vt in.c.infames. .§.porrò.iij.q.vij.& ſuper iſta verſaꝛ materia noſtra quã expediã ꝑ octo qõnes . Prima qđ in papa.Secũda qđ ĩ collegio cardinaliũ.Tertia qđ in epiſcopo. Quarta qđ in inferioribꝰ p̃latis.Quinta quid dicemus de imperatore. Sexta de ſenatu.Septima de regibus : & alijs b principibus citra imperatorem . Octaua de
10 iudicibus inferioribus . ¶ †Ad primum de papa concludendo hîc glo.& Inno.dic. ꝙ clericum indubiè famæ reſtituere poteſt:vt hîc ſecũdũ vnum intellectum,intelligẽdo ꝙ iſte fuit clericus.Præterea papa reſtituit clericũ depoſitum ſeu ſolenniter degradatum. vt legitur & not.in.c.ideo.ij. q.vj .qui tamen ex tali degradatione fuit effectus infamis.vt legitur & not.tam in milite cœleſtis militiæ q̃ ſecularis.in.l.ij.§.ignominię.ff.de his qui no. infa.Idem dicendum de laico eccleſię ſubdito quo ad adminiſtrationem temporalem, vt illum papa reſtituere poſsit:vt hîc in gloſ. & probo per.c.per venerabilem. qui fil.ſint legi.vbi probaꝛ ꝙ in terris ſubiectis eccleſię papa exercet omnia iura imperij.ad idẽ.xcvj. diſt.c.conſtantinus.&.c.fundamenta. de ele. lib.vj.& cle.paſtoralis.de re iudi.cum ſimi. Laicum verò alteri ſuppoſitum communi opinione tenetur,vt reſtituere famę nõ poſſit.quod mihi placet.ad quod allego.c.cauſã quę.qui fi.ſint legi.vbi patet ꝙ de iſtis temporalibus papa ſe impedire nõ debet in terris aliorum.concor .capit.ſolitę.de maio . & obe.&.c.ſi imperator.xcvj.diſt. maximè : qa imperator hoc ſibi ſeruauit in p̃rogatiuam imperij .l.j.§.de qua.ff.de poſtu.probo etiã per idemtitatem rationis.per.c.per venerabilem.prę alleg . nam ſicut papa non legitimat alteri ſuppoſitum,vt ibi communiter tene-
11 tur:ita nec famę reſtituere poteſt. ¶ †Cùm iſta pari ratione procedant : vt not.Inn.in.c. cum.p.tabellio.de fide inſtru. Dubitatur tamen quid ſi papa indiget eo ad clericatum, quo caſu tenet hîc Innoc. quòd papa tantùm c & non alius poſsit reſtituere famę: vt ſic reſtitutus poſsit ad clericatum aſſumi.arg.liiij. di.c.multos.&.c.ex antiquis.vbi poteſt eccleſia ſeruum alterius aſſumere:dummodo ius ſuum domino ſeruire compenſet.Hoſt.dicit ꝙ licet pro Inno.faciat ꝙ laicus non eligitur: ſed tãtum poſtulatur.lxj.diſt.c.oſius in prin. &.§.ſed aliud.poſtulatio autẽ ad epiſcopatũ facta per alium approbari non poteſt q̃ per papam:vt in.c.fi.de poſt.prę la .vbi de hoc.tamen ipſe quo ad caſum iſtum tenet cõtrariũ ſecũdũ Io.an.ſed do.Ant.ſequitur Inno.& dicit ꝙ Hoſt.non ſentit apertè cõtrariũ.Idem
c Archi[c].ij.q.iij.c.euphemiũ.§.hinc colligitur:

¶ Expreſsit.Adde ꝑ hoc ꝙ dicit Ant.de but.conſ. ñ.de clauſula .fiat vt petitur. q̃ poni ſolet in ſignatura ſupplicationũ. ANTO.FRAN.

¶ Circa iſtã clauſulam fiat: ſimpliciter appoſitã in ſignatura. dicas ꝙ refertur ad narrata in ſupplicatione,quia papa videtur oĩa ſupplicata concedere ; ſed ſi addaꝛ in reſcripto verbũ ius vel iuſtitia,vt puta quia dicaꝛ ꝙ fiat ius vel iuſtitia , operaꝛ vt valeat ſnĩa etiam iniuſta:licet ab illa poſsit appellari : vt per Innoc.in.c. prudentiã.de offi. dele.& vide Paul. de ca.in.l.fin.ff.de iuſti.& iu.vbi ponit de iſta clauſula.& Ange.in auꝛ. de hære.& fal.ĩ.§. exhæredatos : & vide Balĩ.c.cũ veniſſet.de teſti.& ĩ c.ñ.in.ñ.col.de of. dele.& ꝑ nouiſſimos in.l. iuſtitia. ff.de iuſti. & iur. vbi multa ad hoc allegant.

¶ Itẽ vide eundẽ in.c.ſi quis cũ mili tib⁹.vj.q.j.vbi dicit ꝙ ſi papa reſtituit aliquem infamẽ ĩ ſuo ordine,ẽ admittẽdus ab impatore:qa ipſe impator ẽ minor &c. ex quo ei minora cõcedunt.& ꝙ papa non poſsit tollere ĩfamiam irrogatã ꝑ iudicem ciuilem tenet btũs tho.in.ñ.ñ.qõ.lxv iij.arti.vlti.in fin.

a ¶ Nō facit. Adde ꝙ Ro. cōs. cccxcviij. tenet o pi. Inn. ✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Licet minores. Vide Imo. in l. infamē. in. v. co. ff. de publi. iudi. cū alle. per Deci. in. c. at si clerici. col. xj. ver. succesiuè abbas cōcludit. s. de iud. vbi tāgit an posit eps restituere in cōsequētiam, licet non posit principaliter.

c ¶ Episcopus dispē sat sup infamia nō pricipaliter sed accessoriè qñ venit in consequentiam necessariā. de quo per Archidiac. in ca. euphemium. §. hinc colligit. circa fin. ij. q. iij. & ꝙ eps nó posit restituere famæ tenet Bal. in. c. at si clerici. in reco. de iudi. & ibi vide do. Anto. in prin. ī. xv. col. vbi circa hoc ponit notabile dictum.

d ¶ Adde qđ Bald. cōsi. cccj. ij. lib. ī ci piēte proponit ꝙ qdā clericus. videt inclinare saluādo gl. di. in. c. dño sancto. ꝙ eps posit dispensare cū infamia contracta leui causa.

✠ SEBA. SAPI.

e ¶ Iste senatus. Cōtrariū sentit Paul. de ca. in. l. nō ambigitur. ff. de legi. vide And. sicu. in. c. translato. col. pe. s. de consti.

f ¶ Vide per Archi. x. q. iij. c. cauendū. ꝑ Pau. plenius & per Imo. in. c. veniēs de fi. presby. & aliqd in. c. diuersis. de cle. coniu. & in. c. si summus pōtifex. de sen. excō. Arch. vj. q. j. c. si qs &. xij. qō. j. eos. & adde quod Frā. de pisis dixit disputādo ꝙ sic. qꝫ princeps pōt restituere infamē, nisi illa infamia sit contracta certo loco. vt ꝙ do. Alexā. Imo. in l. ī famē. ff. de pub. iu. in addi. ad Bar. ibi: vbi etiā ponit an posit peti per procuratorem.

f ¶ Legem cōdere. Adde Romā. consi. cccxviij.

Ego etiā sequor Inno. & allego bonū casum in. d. c. per venerabilem. vbi patet ꝙ papa legitimat aliquem laicū quo ad spiritualia: vt sic per omnia restitutus censeatur natalibus. Fortius ergo potest talē famę restituere quo ad spiritualia: & per cōsequens censetur restitutus quo ad tēporalia. præsertim cū nō tractetur hoc casu de alterius prę iudicio: monstruosum si quidē videretur vt quis censeretur integrę famę quo ad spiritualia quę sunt digniora: & non quo ad tēporalia. vt arguit ibi tex. & vide quod ibi no. & sic dico ibi esse casum de hac quæstione: cùm (vt dixi) legitimare & famæ restituere iudicantur à pari.

12 ¶ † Venio ad secundū. Inno. hîc voluit quòd collegium cardinaliū posit famę restituere. mouetur: quia authoritatē senatorū habet. alleg. d. c. Constātinus. xcvj. di. & sic potest intelligi secundū eū quod dicitur ꝙ ecclesia habet senatum. & cū Inno. trāseunt cōmuniter doct. hîc sequentes. Idē tenuit Bart. in. d. l. j. §. de qua. ff. de post. sed in. l. infamē. ff. de publi. iud. prope finem. videtur velle hîc procedere, cùm ecclesia caret pastore: id est mortuo papa. Inn. sequitur Archi. & ibi gl. tenet hoc in. c. ecclesia. xvj. q. j. & in. d. §. hinc colligitur. sed Lau. & Ioā. de lig. sentiunt oppositum in clemen. ne romani. de electio. per illū text. Et profectò antequàm eos vidissem placebat mihi ista opi. cōtraria. & facio hîc fundamētum. In iure nō legitur ꝙ collegium cardinalium vel singulares cardinales habeant alicuius iurisdictionis exercitiū sine papa: prętera quam in titulis eorū in quibus secūdū communem opinionē habent iurisdictionē quasi episcopalem: vt legitur & no. in. c. cùm in ecclesijs. de maio. & obed. & in. c. vno. eodē tit. lib. vj. facit quod no. Io. mona. in. c. super eo. de hære. li. vj.

13 ¶ † Post mortē verò papæ vacante ecclesia iurisdictionē exercere nō possunt. per tex. illius cle. ne romani. vbi dicitur ꝙ vacante ecclesia nil possunt cardinales exercere de spectantibus ad papā. Non obst. c. constantinus. super quo se fundat Inno. & eū communiter sequētes. ille enim text. solū facit in eo ꝙ imperator Cōstantinus concessit diuersi ordinis clericis reuerendissimis sanctæ romanæ ecclesiæ seruiētibus: vt haberēt culmen & dignitatē senatus: quasi velit Inno. ꝙ sicut senatus Romanus poterat restituere famæ: vt in. d. l. j. §. de qua. ff. de postu. ita & collegium cardinalium: cùm habeat senatus potestatē per illū tex. Sed certè iudicio meo nō facit. [a] tamē quia nō loquitur de cardinalibus: tum quia imperator non potuit dare potestatem hāc in ecclesia dei: quia hoc pertinet ad papā. Præterea illud nunquam fuit repertum vt collegiū cardinalium exerceret iura senatus. nā senatus habebat potestatē legis condēdæ: vt in. l. ij. §. deinde. ff. de orig. iur. & insti. de iur. natu. gen. & ciui. §. senatusconsultum.

14 b ¶ † Venio ad tertiū quid de episcopis. Inn. indistinctè tenet ꝙ licet minores [b] & maiores posint in multis restituere, & in multis dispēsare: vt no. in. c. dilectus. de tēpo. ordi. & c. at si clerici. § de adulterijs. de iudi. & absoluere à iuramentis, & votis: & fidelitatibus vt in. c. j. de voto: & c. cū quidā. de iureiur. & no. in. c. debitores. eo. tit. & xv. q. vj.

a

authoritatem. In integrum tamen restituere non possunt quo ad honores & similia, nec infamiā remittere: quia hoc nullo iure cauetur. & hoc sequitur Hosti. adducens ꝙ nō dispensat cū patiente defectū in natalibus quoad ordines. vt hodie habetur in. c. j. de

15 fil. presbyte. lib. vj. ¶ † Dicit etiā Inno. ꝙ si episcopus cū alio criminoso quàm cū infami dispenset, bene admittitur ad accusandū & testificandum non solum in ciuili, sed etiā in criminali. non solum contra laicos: sed etiā contra clericos: cùm & talis cum quo dispensat possit (quod plus est) ad ordines promoueri: & ad beneficia & ad alios actus legitimos: quare multò fortius poterit accusare & testificari etiam in sacerdotes. ij. q. vij. c. ipsi apostoli. &. c. præcedenti & seq. Nec ob. s. de testib. c. testimoniū. vbi dicitur ꝙ condemnatus de crimine non potest testificari in criminalibus: quod intelligendū est quādo non est dispensatum secundū Inno. vel secundum Ioā. and. cùm fuit condēnatus de crimine, ad cuius sententiam fit infamis. & prædicta no. ¶ Glo. tamē Io. in. c. domino sancto. l. disti. & in. c. euphemiū. §. hinc colligitur. ij. q. iij. dicit ꝙ episcopus in omni crimine in quo potest dispēsare, potest infamiam tollere. Inno. tamē & Hosti. cōmuniter sequentes sentiunt hîc oppositū: vt patet ex prędictis. Ego verò tenui in. d. §. de adulterijs. ꝙ episcopus nō potest dispēsare super infamia principali-

c ter: [c] & hoc casu procedunt prædicta. sed vbi venit accessoriè ad casum sibi permissum dico ꝙ potest. Nā cōdemnatus de adulterio efficitur infamis. l. j. ff. de his qui not. infa. & tamen episcopus dispensat cum tali: vt dixi plenè in. d. § de adulterijs. Ad idē videtur tex. secūdum vnū intellectum in. d. §. de qua. vbi habetur ꝙ inferior absoluit ab infamia quādo veniebat accessoriè ad sententiam, cōtra quam ex causa restitutionē in integrū concessit. multa enim cōceduntur accessoriè quæ non veniūt principaliter. l. j.

16 ff. de authori. tu. ¶ † Ex his infertur ad decisionē quarti dubij. dicendum est enim ꝙ isti citra episcopum restituere famæ nō possunt, præsertim cùm nunquam dispēsent, nisi in casibus à iure ex

17 presis. vt plenè dixi in dicto §. de adulterijs. ¶ † Ad quintū de imperatore [d], dicendum ꝙ suæ iurisdictioni suppositos indubiè po-

d test famæ restituere, cùm hoc ipse sibi reseruauerit in signū priuilegij specialis. d. §. de qua. Alteri verò suppositos: puta papæ nō poterit, sicut. s. dixi de papa respectu subiectorum imperatoris. An autē laicus infamis restitutus per imperatorē possit promoueri sine alia dispēsatione ad clericatum? posset adduci Inno. pro & contrà, vt patet ex prædictis. Sed ego credo ꝙ sic: dummodo egerit pœnitentiā: quia incipit esse quod non fuit: vt in. c. ferrū. l. disti. Posset tamen in cōtrariū argui: quia imperator nō pōt habilitare quo ad spiritualia. arg. in. d. c. per venerabilem. & hoc fortè voluit Inno. in eo quod dixit papā tātum: & nō alium posse restituere laicum famæ cùm sibi necessarius est in clericatu. Posset tamen intelligi ꝙ illa dictio tātū, excludat alios prelatos inferiores: non autē imperatorem, cū simpliciter restituat pristinæ famę: nā restitutio est primi status reintegratio. ij. q. iij. c. si quē. § fi. &. l. j. C. de sen. paf. & imperator potuit tollere infamiā quā per legem suam intulit: & perinde sentire ac si ille nunquā fuisset infamis, quo ad iuris effectum: vt no. glo. in simili in clemē. j. de immuni. eccle. & respectu criminis quod fuit notorium nō potest haberi pro infecto. poterit tamē episcopus postmodum dispēsare sicut facit cū illo qui in notorium crimē sine infamia incidit. de tēpo. ordi. c. fi. & no. bene hanc mediā viā quā puto de iure verisimā.

18 ¶ † Ad sextum de senatu. certū est ꝙ olim poterat. d. l. j. § de qua.

e ff. de postul. sed hodie nō est amplius iste senatus [e] præsertim romæ, nec remansit hodie aliqua potestas in senatu. hinc no. dixit Barto. in. l. fina. C. de legi. quòd hodie populus romanus & senatus non possunt facere legem: sed olim sic: ratio est hæc secundum eum: nam postquam populus romanus transtulit potestatem in principem: adhuc apud eos remansit potestas eligendi & priuandi, vt. l. ij. §. ex actis. ff. de ori. iur. ideo illo tēpore poterat

f populus Romanus, & etiam senatus legem condere. [f] Sed hodie omnis potestas imperij est abdicata ab eis. Ius enim eligendi habent principes de alemania. de quibus per glos. in. c. ad apostolicæ. de re iudi. libro sexto. & ius priuandi habet solus papa. d. c. ad apostolicæ. facit. c. venerabilē. de electionibus. & cle. ne romani. de iureiurā. Cùm ergo nil omnino quod sit de imperio remansit non

SEBA. SAPIA.
a ¶ In regibus.contrariũ sentit Bart. in.l.acta.§.j.ff.de re iudi.

SEBA. SAPIA.
b ¶ Superiorẽ. Vide Abb.in.c.super quibusdam.§.præterea.de ver.sig.& Signoro. de homode.in consil.lj. col.j.in prin.colũ. iiij.& do.Ant. de rosel.in tractatu legitima. char.xiij. colum.ij.vbi ponit de potestate legitimãdi an possit præscribi. vide etiam Ias.in.l.imperium.colum.xj. ff.de iurisdom. iudi.& Feli.in.c.auditis.colũ.ix.s. de præscrip.

c ¶ Adde ipsum Abb. Panor.in.c. fi.in.v.col.in vers. secũdò q̃rit in fin. s. de cõsue.vbi dicit q̃ in his quæ sunt reseruata pricipi in signum supremæ potestatis non potest induci consuetudo, nisi esset tantum tps cuius initij memoria non esset in cõtrarium per singu.text.in.d.c.super quibusdã.§.pterea. & ita etiam ibi domi.Anto.& Imo.& q̃ sunt ista quæ sunt reseruata principi enumerat Bald. in.l.j.C. a de iure au.annu. & in.l. rescripta. C.si contra ius vel vtili. publ. vbi ẽt recitat illa q̃ sunt reseruata papæ,& adde quod not. Barto.in.l.cum ne q̃. C. de incolis. li.x.& in.l.j.C.de muli.& in quo loco.mu.li.x.i.v.colũ.in versi. quęro cui possit imponi hæc collecta &c. vbi mirabiliter concludit,& est casus multũ frequens,q̃ ad hoc vt ciuitates possint imponere collectas forensibus ꝑ rebus quas possident forenses in illa ciuitate, si illę ciuitates dicant q̃ hñt ex cõsuetudie pñt si hñt ex cõsuetudine tanti tpis:cuius initij memoria nõ sit in cõtrariũ: sit,nõ apparet rõ secundũ Bar.& bene.ꝑ quã possunt leges condere. Et optimè facit ad ea quæ.s.dixi in collegio cardinaliũ: vt non possint famæ restituere,cùm potestas exercẽdi hîc p̃cipua sit in papa dùntaxat:licet faciat cũ cõsilio cardinaliũ.d.c.ꝑ venerabilẽ.in.§.rationibus.& per Io.mo.in.d.c.super eo.de hære.lib.vj. Et sic limita dicta Inno.& aliorũ se quaciũ,qui dixerunt simpliciter senatũ posse famæ restituere. Nã dico illud procedere secũdũ antiqua tpa:sed hodie secus,cùm nulla potestas imperij remãsit apud populũ roma nũ vel senatũ.& recognoscit hodie imperator imperiũ ab ecclesia:& non à romanis:vt 19 dixi in.c.nouit.de iudi.vbi vide. ¶ † Ad septimũ qd de regibus & alijs principibus infe rioribus?dicit Inn.q̃ nõ possunt restituere fame:qa vnus tãtũ princeps inter laicos pręest oĩbus alijs,scilicet impator.vt patet. vij.q.j. c.in apibus.& ff.ad.l.rho.de iactu.l. de precario.C.de qua.pręsc.l.bñ à zenone.cuius legibus oẽs christiani laici tã reges q̃ alij obedire debẽt.C.de legi.l.leges.maximè: qa ab ecclesia sunt approbatę:& nulla lege cauet q̃ possit aliquis restituere nisi solus princeps.id est imperator vel senatus.d.§.de qua.quasi ꝑ hoc omnibus alijs videatur interdictũ .Sed dicit Innoc.alios dicere,q̃ omnes reges in integrũ restituere possunt qui non sunt imperatori subditi:sed soli papę.In dubijs:& in grauib⁹, de quibus in.c.per venerabilem.prędalleg.do. Ant.dicit q̃ prima opin.potest esse vera in recognoscentibus superiorem, secũda in nõ recognoscentibus,qui possunt ponere manũ ad ea quæ principi sunt reseruata.d.§.rationibus.per quod potest dici secundum eũ quòd ciuitates quę non recognoscunt superiorem possunt famæ restituere.alleg.quod no.Bar. in.l.hostes.ff.de capt.ego primò ad hoc allego Inno.qui hoc expresè firmat in.c.cum.P. tabellio.de fide instru.& Bart.in.l.infamẽ.in fi.ff.de pub.iudi.vbi idem quod.s.tenet in regibus[a] & principibus,& alijs ciuitatibus nõ recognoscentibus superiorem. dicens quòd populus liber tãtam potestatem habet in se: quantã imperator in vniuerso. & facit quod 20 ipse not.in.l.j.ff.de aqua plu.ar.& Bald.in.l. decernimus.C.de sacrosan.eccl. ¶ † Vide ad prædicta vnam limitationem quam ponit Bart.in.d.l.j.§.de qua.ff.de postu.vbi dicit q̃ ciuitas recognoscens superiorẽ nõ põt famæ restituere,per illũ tex.& idem in alijs principibus recognoscẽtibus superiorẽ .quod dicit verũ in infamia irrogata per ius commune. secus in infamia quæ irrogatur ex forma alicuius statuti.quia per aliud statutũ cõtrariũ posset tolli,cùm nil tam naturale q̃ vt vnũquodq̃ soluat eo vinculo quo ligatũ est.l.nil tã naturale.ff.de reg.iur.Ex hoc dicto not. q̃ ciuitas nõ libera potest facere statutũ ĩfamiæ irrogatiuũ:facit.l.oẽs populi.ff.de iusti.& iure.& illã infamiã potest tollere. ¶ † Dico ẽt 21 b q̃ isti recognoscentes superiorẽ [b] possunt remanẽte subiectione præscribere[c] ista reseruata principi.sed requirit tẽpus de cuius initio nõ est memoria:vt est tex.no.in.c.super quibusdã.de verb.sig.& per Bart.in.l.si publicanus.§.in vectigalib⁹.ff.de publi. ¶ † Ex his pa 22 tet decisio octauæ & vltimæ quæstiõis. Dicendũ est em̃(vt patet ex prædictis)q̃ isti iudices inferiores nequeũt famę restituere .d.§. de qua.nisi in quãdã cõsequẽtiã. secũdũ vnã lect.d.§.de qua.vt.s.dixi.& ꝑ hæc habes pleniſsimè hãc materiã expeditã. ¶ † Vlterius 23 d q̃ro ad quid agitur[d] actione iniuriarũ ? Sol. dicunt Hosti.& Io.and.quòd agitur ad pecuniariam æstimationẽ iniuriæ : vtj.de iniu.c. olim.& cõdẽnatus infamis efficit vt hîc.& in iuribus.s.alle.etiã si clerico.& quod plus est eꝑo fuerit irrogata:vt in prędicta decr.olim. &j.de sen.excõ.c.ea noscitur.Ego dico q̃ de iniuria potest agi ciuiliter & criminaliter.si agit ciuiliter,procedit qd.s.dictũ est,vt agat ad æstimationẽ pecuniariã:& æstimabit iniuria per iuramentũ iniuriati.secuta tñ taxatione iudicis,ne ille in infinitũ iuret.l.cõstitutionibus.ff.de iniur.& debet iniuriat⁹ se referre in æstimatiõe ad dãnũ quod potius voluisset pati:non autem ad lucrum à quo potius voluisset abstinere : vt puta iuro q̃ potius voluissem centũ de meo ꝑdidisse q̃ hãc iniuriã pati.Et hanc practicã iurandi & taxãdi vide per glo.in.c.si canonici.de offi.ordi.lib.vj .in ver.damnis.plenius per gl.& Bar.in.l.iniuriarũ.dicit q̃ aut æstimatio venit fienda per iudicem:& tunc non est exprimenda quantitas in libello, cùm ista taxatio spectet ad iudicẽ & nõ ad ipsum actorẽ. Aut d æstimatio est fiẽda ab ipso actore:& tunc per eum debet exprimi.arg.in.l .vbi.ff.de verbo. 24 oblig. ¶ † Si verò agit criminaliter,tũc venit imponenda pœna arbitraria:& potest iudex arbitrari pœnã corporalẽ,vel pecuniariã fi- ✠ SEBA.SAPI. sco applicãdã.ad hoc vide tex.cũ glo.insti.de e iniur.§.in summa.& si actũ fuit ciuiliter,non potest postea agi criminaliter:quia actio ciuilis hoc casu tendit ad vindictam. de quo dic f vt legitur & not.in.l. prætor edixit.ff.de iniu. An autẽ clericus admittat hodie volẽs agere ad æstimationem iniuriæ?vide qd̃ no.in.c. 25 olim.prędall. ¶ † Sed pone q̃ vocaui [e] te latro e nẽ,& tu me,nunquid quilibet nostrũ potest f agere de iniuria illata? Spe.[f] format istã qõnẽ in titulo de accusatore.§.j.ver. quid si vocaui te. Et primò arguit q̃ nõ:quia sicut vim vi repellere licet:ita & iniuriã.s.de resti.spolia.c. olim.& l.vt vim.ff.de iusti.& iure .Præterea paria delicta mutua compensatione tollunt: vt ĩ.c.penul.& vltimo. de adulte.l.viro.ff.soma.l.si duo.ff.de dolo.Spec.firmat cõtrariũ: vt qlibet possit agere de iniuria sibi illata:qa istę iniurię cõcernũt diuersa.ad hoc.iij.q.xj. c.negãda.secus autẽ qñ cõcerneret idẽ,& ageret ciuiliter.& iste est casus.d.c .pen. & vlti. Nã adulteria cõiugũ cõcernebãt idẽ matrimoniũ.refert tamẽ quosdã dicere,q̃ si tu dicto vel facto me prouocasti:& ego dicto vel facto feci tibi iniuriã.q̃ tu nõ potes agere cõtra me.ad hoc.l.j.§.cum arietes.ff.si quadru. pau.fe.dica.& q̃ incõsultus calor vitio calũnię caret.ij.q.iij.c.si quẽ.§.notãdũ.in fi,& ita simpliciter trãsit Spe.doc.hãc qõnẽ hîc nõ tãgunt. Ego verò distinguo sic:q̃ aut ego dixi tibi iniuriã potius aĩo purgãdi me ab iniuria hoc nõ vĩ verũ.qa imò debet sufficere tẽpus.x.annorũ,cum imponere collectã forẽsibus nõ sit de reseruatis summo principi:quia istud põt induci per statutũ inferioris: exꝑsè not.Bald.in.l.j.in vij.colũ.C.de sen. q̃ pro eo q̃ inter. ꝓfe.& ibi ꝓbat. lege & ratiõib⁹.& ꝓpterea in cõtingẽtia facti.d. Alexan.imo.cõsuluit contra Bartol.in consi.cc.inci.viso & bene discusso ꝓcessu.ĩ.v. &.vj. col.vbi exꝑsè tenet q̃ sufficiat tẽpus.x.an. vt possit imponi collecta forẽsib⁹. & ita refert & sequitur d.Iason de may. in.l.de quibus.ff. de legi.

¶ Adde an ciuitas non recognoscens superiorem possit famæ restituere.eundẽ Abb. consil. ciij.

d ¶ Ad quid agitur. Adde Alex. consil.ccx.ij. libro.& Io.de ana. consil. xliij.s. alleg.Ro. consil.xcvij.

e ¶ Vocaui. Vide do.Ias.in.l.vt vim colũ.fi.ff. de iusti. & iure.

f ¶ Adde Ang.in.l. vt vim.ff. de iusti. & iure.

quã mihi inferebas,& nõ teneor actione iniuriarum. Exẽplũ:si diceres ꝙ ego cõmisi aliquod crimẽ:dico ꝙ tu mentiris.nã licet mihi meã innocẽtiã defendere:& hoc apertè tenet Bar,in l.quæ omnia.ff.de procur.alleg.l. qui cùm maior.§.si libert⁹ .de bo.lib.Aut cõuitiũ meũ cõcernit aliud factũ,ita ꝙ non venit ad innocentiã meã defendendam . & tunc dico ꝙ quilibet põt agere de iniuria sua.arg.opti. in.c.veniẽs.de iureiur.ibi. *alternatim conuitia ingerendo &c.* Itẽ probo ratiõe.sicut nõ est licitũ percutere eũ q me percussit si nõ fit ad defensionẽ:sed ad vindictã .vt.l.si ex plagis.§. tabernarius.ff.ad.l.aqui.dixi in.c.olim.de restit.spolia.ita nõ licet inferre iniuriã inferẽti: qa nemini licet ꝓpria authoritate vlcisci .l. nullus.C.de iudẽ.puto tamen ꝙ is qui prouocatus iniuriã intulit est mitius puniendus: qa difficile est cõpescere iustum animi dolorẽ. arg.opti.quasi expressum in simili ĩ.l.si adulterium.§.imperatores .ff. de adul.facit quod legitur & not.in.c.iij.de sent.exc.& hæc not.

a ¶Io.and.Adde ꝙ illa verba fuerunt originaliter Old. consi.liij .de quo per Ro. cõsi.xcvj. & vide Anchara. consil. cccxxvj.

SEBA.SAPI.

b ¶Sine causa. Vide ad hęc plura p Ange.Aret .& ibi per Augu.de arimi .in tract.malefi. char . xxxij. & Ange.in consilio xciij.incip.super puncto. Angel.in l.si non conuitij. C.de iniur.vbi ẽt per Salice. Ro.in cõs.xcvj.& Oldr. consi.liij.incip.cõ sueuit dubitari.

26 ¶ † Vltimò hîc reuoco in dubiũ,an sit verũ qđ dixi in prin.vt nõ tenear actiõe iniuriarũ si conuitiũ qđ tibi intuli sit verũ?reperio Io. an.[a] plenissimè hũc articulũ fuisse prosecutũ in additio. *Spec.in titu. de iniur.post prin.*& quia optimè hîc cadit,vt patet ex prædictis. & materia est quotidiana hîc iserã.Et recitat ipse circa hũc articulũ sex varias opiniones. Prima opi.ꝙ aut quis dixit verũ,animo infamandi.& tenetur:aliãs secus:vt not.in.c.fi.de iniur.vbi ꝓ Host.Secũda fuit opinio Accur. in.l.eũ qui.in prin.ff.de iniur.qui simpliciter tenuit cõuitiantẽ teneri actione iniuriarum, siue in iudicio siue extra iudiciũ id agat.facit insti.e.tit.in prin.Tertia fuit opinio Io.ij.q.j. c.si peccauerit.in princ.vbi videt distinguere an id fiat in iudicio.& liceat:an extra iudiciũ, & nõ liceat.& secũdũ primũ dictũ intelligit prædictam .l.eum qui.Quarta fuit quorũdã opinio distinguentiũ an illud cõuitium proueniat ex culpa eius cui iniũgitur: puta quia dicitur pròditor , hæreticus ,vel periurus.&

27 non tenet.& sic loquitur.d.l.eũ qui. ¶ † Aut sine culpa.vt quia dixit eum bastardũ:& tunc tenetur ad hoc.lvj.dist.c.nasci. C.de natu.li. l.legẽ.Quinta fuit opinio aliquorũ distinguẽtiũ aliter,scilicet an expediat reip.istud cõuitiũ publicari:& tũc nõ tenetur,si verum est. nec distinguitur hoc casu an ꝓuenerit ex culpa,vel sine:vt qa leprosus:talẽ eĩ expedit separare:qa cõtagiosus est morbus.de cõiu.lepro.c.j.de cleri.egro.c.de rectoribus.& præ-

28 dicta.l.eũ qui. ¶ † Aut nõ expedit reipu.talia publicari : vt puta si appellauit illũ bastardũ: claudũ:cucurbitã:vel quid simile:& tũc tenetur:quia iniuriosum est nostros defectus detegi. C.qñ & qui.quar.pars.debe.l.ij.lib .x .& hoc dicit Io.and.placuisse domino & magistro suo in.d.l.si nõ cõuitij.& Cy.& Pet.ibidẽ sub.viij.q.& dic ꝙ ẽt placuit Barto.in.l.eũ qui.vt.s.dixi.in primo notabili.Sextam opinionẽ posuit Dy.dicens ꝙ aut de cõuitio poterat iniuriatus accusari:& si dicit verum,nõ tenetur iniuriarum.sic intelligitur. d.l. eum qui.&.l.iiij.C.eo.ti.aut nõ poterat accusari. & tunc tenetur,licet verum dicat:vt prẽalle. l.ij. nisi probet se non aĩo iniuriandi dixisse. d.l.si non cõuitij.& hæc opinio idẽ in effectu habet quod præcedens.Ipse verò Io.an.in addi.præalle.sic dicit posse rite distinguj. ꝙ aut dixit quis conuitiũ in iudicio ,aut extra.Primo casu si illud probat,non est dubiũ ꝙ non tenet: vt in.d.l. eũ qui.cũ concor. & intellige siue agẽdo,siue excipiendo illud fiat:qa iuris executio nõ habet iniuriã.ff.eo.l iniuriarũ.& in.l.non videnť.ff.de reg.iur.vbi dicit ꝙ non videtur vim facere qui ordinaria actione experit.Secũdo casu aut fit per libellũ famosum : & tunc etiã si dicit verũ, tenetur.C.de famo.lib.l.j.secundũ canones excusatur si procedat in publicũ:& illud probet.de quo dic.vt.v.q.j.in summa. si verò dicatur conuitiũ,tunc aut illud conuitiũ dicitur ex causa,aut sine

b causa. [b] Primo casu.si causa correctiõis dicatur etiam publicè,nõ tenetur:puta ista duo simul iuncta faciunt cessare actionem iniuriarum,scilicet quòd ex causa iusta dixit:& illud ꝙ dixit est verũ. pro hoc.xlv.distin.c.sed illud.vbi ponitur illud apostoli. Peccantem coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant .& ex ea causa etiam coram superiore:licet nõ in iudicio ad eius correctio nẽ dici poterit:vt puta quia vult ordinari ,& est spurius vel hęre-

29 ticus occultus,vel quid simile. ¶ † Existentia enim causæ vt eius veritas indicat quòd non animo iniuriandi hoc fecit:per circunstantias eĩ & indicia apparet de animo,seu de eo iudicatur.l.j.& quod ibi nota.C.ad legem cor.de sica.& in.c.ij.de renun.libro sexto.&.c.pastoralis.de causa poss.& proprie.in fine.In secũdo mẽbro quando sine causa dicitur conuitium:puta in rixa & animosè & tunc etiam si conuitiũ sit verum , tenetur secundum eum.hoc enim est subiectum huius actionis,& animus iniuriandi quod verba sonãt:& dicendi modus.nec veritas conuitij eximet eũ ab hac actione.l.quisquis.C.de postu.&.C. de officio rectoris prouin.l. iij.ibi: *nam & si verę voces sint nec ad libidinem &c.* vbi patet qđ non sufficit veritas conuitij:sed requiritur ꝙ absit libido & volũtas iniuriandi.Ad idem facit.l.iij. C.quemad. testa. ape. vbi iubet imperator non aperiri partem testamenti quæ respicit alterius ignominiam.& vide quod not.in.c.j.de collu.deteg.in glo.in ver. qualitas.vbi dicit quòd deus non est remunerator nominum sed aduerbiorum,quasi respiciat non id quod fit,sed quo animo fit. ad hoc.lxxxvj.distin.c.nõ satis.Idẽ si denũtiãdo repellit malo zelo denũtians:vt in.c.cũ.I.&.A.s.eo.&.c.cùm oporteat. de accu.fortius prohibẽdũ est infamare,& contra detractores remittit ad.c. ex merito.cũ sequenti.vj.q.j.& cũ hac opin.transit ipse dominus Anto.& hæc dicta sua satis mihi placẽt.In præcedentibus enim casibus satis excusatur ab iniuria verum dicens,cùm non habuerit animũ iniũriandi.Iniuria enim absq; effectu facientis nõ cõsistit. vt.l.illud.ff.de iniur.&.xv.q.j.c.illud.Nã & superiorem põt quis reprehendere , dũmodo non faciat improbriosè & temerariè.de quo vide bonam glo.in.c.nolite.xxj.distinct.& alibi dicitur quòd Pau.reprehendit Pe.quia reprehensibilis erat.ij.qõ .vij.c .Paulus. el.ij.sed in hoc vltimo casu quando animo iniuriandi dixit : licet verum dixerit : non debet excusari,etiam si expediat reipublicæ illud publicare:quia debuit ire ad iudicem & per viam accusationis seu denuntiationis illud probare:& tunc meretur laudem : vt satis probari videtur in.l.vna.C.de famo.lib.vbi imperator prohibet aliquẽ per libellum diffamari,etiam si illa vera sint.& subijcit quod si aliquis vult suæ saluti consulere & damnum euitare, debet ire ad iudicium,& ea quæ arbitratur vera esse probare.& ex hoc vltimo dicto videtur ibi tex.prohibere omnem diffamationem extraiudicialem,siue per famosum libellum siue aliter.

30 ¶ † Quod etiam innuitur ibi ex alio:quia grauiter punitur is qui reperit libellum, & eo dimisso vadit propalando ibi cõtenta.Ad idem adduco text.in.l.lex cornelia.§.si quis libellum.cum sequenti.& in.l.item apud labeonem.§.conuitium.cum duobus.§.sequentibus.ff.de iniur.hoc etiam colligitur ex tacita mente diuinæ legis.vt colligitur.ij.q.j.c.si peccauerit.& ex notatis in.c.nouit.de iudi.& in psalmo,Misericordiam & iudicium cantabo tibi domine:dicitur:detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. nam & bonum non est fiendum malo animo.lxxxvj. dist.c.non satis.&.j.q.j.c.nõ est putanda.

SVMMARIVM.

1 *Sententia & alia facta per iudicem notoriè excommunicatum sunt ipso iure nulla.*

Gesta per

2 *Geſta per excõicatum qui cõi opinione non reputabatur excõicatus ſunt valida, licet poſtea appareat excommunicatus. & idem de alio inhabili. 3. 7. 11. vbi proſequitur ſiue gerantur ratione publici officij vel non. vide in diſcurſu.*
3 *Collatio beneficij facta per excõicatum toleratũ valet. 15. 16.*
4 *Iudices plures delegati: non cenſentur in dubio habere iuriſdictionẽ inſolidum: ſed pro parte omnibus competentem. 21.*
5 *Confirmatio ſi non valet, remanet electio in priſtino ſtatu. Confirmatio ſuper electione nulla an valeat? vide remiſſiuè.*
6 *Sententia vitiata non vitiatur proceſſus: niſi vitium ſententiæ concernat totum proceſſum.*
8 *Excõicatus poteſt acquirere ex contractu vel quaſi, tamen nõ poteſt expediri niſi poſt abſolutionem.*
9 *Excommunicatus poteſt eſſe in iudicio, niſi repellatur. Excõicatus quantuncũque manifeſtus poteſt teſtari: niſi fortè contra eius teſtamentum excipiatur.*
10 *Excõicatus poteſt legare ad pias cauſas. Hæretici excõicati non poſſunt teſtari.*
12 *Scire nõ præſumimur antiquum factum: quod veriſimiliter euanuit de memoria, vel illud quod eſt factũ in lõginquis partibus.*
13 *In his quæ non geruntur ratione publici officij: non eſt differentia inter excommunicatum publicum vel occultum.*
14 *Reſcriptum impetratum ab excommunicato non valet.*
17 *Prælato excõicato, etiam occulto: ſimoniaco in ordine: & notorio fornicatori: impune non paretur: ſecus aliter criminoſis.*
18 *Geſta per prælatum intruſum: qui communi opinione reputabatur prælatus an teneant?*
19 *Literis epiſcopi an credatur?*
20 *Sentẽtia lata per publicũ excommunicatum eſt ipſo iure nulla. Futurũ exponitur pro præterito quando materia hoc requirit.*
21 *Tutores habent omnes exercitium inſolidum.*

¶ CAP. XXIIII.

AD probandum.[a] ¶ †Reuocata ſententia propter defectum iuriſdictiõis vt qa vn⁹ ex iudicibus publicè excõicatus erat, vel propter iuris ordinem non ſeruatum: iterum de principali quæritur. h. d. & de eodem facto loqtur. c. cũ dilecta. de reſcript. Et pone ſic caſum literalem quãtum pertinet ad intellectum. c. ¶ Vacãte quodã monaſterio monialiũ duæ fuerunt electæ in diſcordia ĩ abbatiſſam eiuſdem monaſterij: cuſtos ſcilicet eiuſdem eccleſiæ, & quædam alia monialis: vtraque parte aſſerente ſuam electionem præualere. Papa commiſit cauſam iudicibus delegatis quibus mandauit vt examinatis vtriſque electionibus cõfirmarent illam quæ de iure prẽualeret. Cognito de cauſa iudices confirmauerunt electionem factam de cuſtode per ſentẽtiam diffinitiuam: à qua ſententia fuit ab altera parte appellatum, vel per viam nullitatis cauſam introduxit ad romanam ſedẽ. allegãs quòd vnus ex iudicibus qui cõfirmationis ſententiam tulerũt erat tempore ſententię publicè excõicatus. Item q̃ non ſeruauerũt in procedendo iudiciariũ ordinẽ. Papa ad inſtantiam huius partis cõmiſit cauſam alijs iudicibus ſub forma de qua in litera cõtinetur: & proſequere vt ĩ text.

2 ¶ †Not. ibi: *publicè innodatus.* q̃ geſta à iudice etiam de
b legato publicè[b] excommunicato ſunt ipſo iure nulla[c]:
c ſecus ſi non eſſet publicè excõicatus, ſed toleratus, vt hîc probatur à contrario ſenſu. & ad hoc allegatur quotidie iſte tex. Et ex hoc inferr̃ q̃ tolerãtia operar̃ ẽt in delegato, vt valeãt geſta ſi cõi opi. reputabar̃ habilis. ad hoc bo. tex. iij. q. vij. c. infamis. §. tria. ver. verũtñ. vbi dicit q̃ ſi ſeruus dũ putaret liber ex delegatiõe ſnĩam dixit, tenet ſentẽtia. q̃uis poſtea deprehendat q̃ ſit ſeruus. idẽ probatur in. l. ij. iuncta gl. C. de ſen. & interlo. om. iudi. & facit hoc contra no. p Inno. in. d. c. cũ dilecta. de reſcri. vbi videtur velle q̃ tolerãtia non operar̃ in delegato inhabili. ſed te-
d ne primũ. & vide qd ibi no. Quid autẽ in arbitro[d] & arbitratore? vide in Spe. de arb. §. differt. ver. itẽ ſecũdũ eũ & ſequ. & ibi tenet in arbitro idẽ qd in delegato: qd ſatis placet. quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorũ. l. j. ff. de arbit. ſed in arbitratore magis dubitar̃. de quo vide per Io. an. in reg. dolo facit. de reg. iur. lib. vj. in mercu. & per do. An. in. c. quintauallis. de iureiur. & ibi dixi. dic vt
3 ibi. ¶ †Not. ij. & tene mẽti q̃ cõfirmatio electiõis facta
e ab excõicato q̃ aliãs habebat poteſtatẽ confirmãdi tenet mero iure, ex quo pari rõne inferr̃ q̃ collatio facta[e] per excõicatum toleratum valet & tenet. qd̃ per iſtũ tex. ſic inductũ tenuit Cal. in quadã ſua diſputatiõe quę incipit excõicatus qui cõi opin. habebar̃, &c. Inn. apertè tenet in
b c. ſi verè. de ſen. excõ. & idem ſentit in. c. j. de ſchiſma. di-
4 cã lati⁹ ſup̃ gl. j. ¶ †Not. iij. q̃ data inhabilitate vnius ex pluribus iudicibus delegatis corruit q̃cquid omnes agũt & hoc. q̃a exercitium iuriſdictionis cõpetit eis pro parte & non inſolidũ. vt in. c. vno delegatorũ. & c. cauſam matrimonij. de of. deleg. ſentẽtia autẽ non põt pro parte valere. ad hoc qd̃ leg. & no. in. c. cũ ſuper abbatia. de off. deleg. qd̃ ꝓcedit ẽt ſi fuiſſent dati cũ clauſula. q̃ ſi non oẽs duo, &c. Nam procedendo cũ inhabili, inficiunt iuriſdictionẽ propriã. de quo dic vt plenè no. ĩ. d. c. cùm ſuper.
5 ¶ †No. iiij. q̃ caſſata confirmatione ex cõfirmantis defe
c ctu, vel propter iudiciariũ ordinẽ non reſeruatũ, remanet electio in priſtino ſtatu. qd̃ eſt expreſſum in. c. confirmationẽ. de elec. lib. vj. quid econtra. an electione exiſtẽte inualida valeat cõfirmatio? dic vt le. & no. in. c. cũ ſup̃ de cau. poſ. & proprie. in. c. q̃ ſit. de ele. lib. vj. &. c. vno de
6 poſtu. p̃la. eo. li. & vtrobiq̃ bona gl. ¶ †Vltimò not. ibi. in fi. *iterum cognoſcatis.* q̃ corruẽte ſententia corruit pariter totus proceſſus. Nam papa mandat hîc iterũ de electione cognoſci. An autẽ hoc ſit verũ indiſtinctè? dic q̃ non. ſed fac tria membra circa hoc. Aut eĩ vitiũ nullitatis concernit ſententiã dũtaxat, puta quia lata die feriata & tunc remanent acta in ſuo robore. facit. l. ſi vt proponis. C. qũo & quando iudex. Aut concernit ſententiã pariter & acta: & tunc omnia corruũt: & hoc caſu iudicio meo poteſt intelligi iſte tex. Fortè eĩ iſte iudex fuit ex-
d cõicatus publicè in toto iudicio, meritò de nouo inquiri debet toto negotio. Aut vitium cõcernit ſententiam & partem actorum dũtaxat & tũc annullabuntur vitioſa dũtaxat & non alia. Hæc ſunt de mente Bar. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. & vide quod not. in. c. literis. de offi.
e deleg. & in Spec. de ſen. prola. §. iuxta propoſitionis. ver. ſed ſi cauſa. vbi idem ſentit Specu. ¶ †Venio[f] nunc ad
7 f glo. & primò quærit quid ſi iſte iudex occultè fuiſſet ex- f communicatus, an tenuiſſet ſententia? & reſpondet q̃ ſic. Ad hoc allegat multas concordantias. & idem tenet hîc Inno. & Hoſt. & vide bonam gloſſ. in. c. ſciſcitatus. de reſcrip. Ex hoc & ex tex. infertur: quòd etiam in ſpiritualibus valent geſta ratione publici officij ab excommunicato tolerato. quod eſt not. Et ſcias q̃ circa hunc articulum an & quando tolerantia faciat valere geſta ab excõicato. poſuit hîc Ioã. cal. quædam bona dicta. & latius videas p eũ ĩ dicta diſputatiõe. & addendo multa ad dicta
8 ſua. † dic q̃ quidam ſunt actus qui communi opi. tenent licet gerantur ab excommunicato manifeſto. & de iſtis non eſt diſputandum: vt puta contractus vel quaſi: valet enim licet ab excommunicato publico ſit initus, vt acquiratur obligatio etiam ipſi excommunicato: ſed non poteſt excommunicatus agere niſi poſt abſolutionẽ. hoc apertè probatur in. c. fœlicis. §. cùm autem. & ſequen. de pœnis. lib. vj. quem tex. ſemper tenebis menti. dixi pleniſ
9 ſimè in. c. veritatis. de dolo & contuma. ¶ †Item in qua ſi contractu: vt probatur in. c. pia. de excep. lib. vj. vbi patet tenere iudicium agitatum cum excommunicato antèquàm repellatur. & in iudicio quaſi contrahimus. l. iij. ff. de pecu. no. Ioan. And. in. d. c. pia. idem dic de teſtamento excommunicati quantuncunq̃ manifeſti, vt diſputauit Iac. de bel. & ſequitur & proſequitur Ioan. And. in. c.

¶ Pro ĩtellectu huius decr. vide oĩno do. An. ĩ. c. fraternitatis. ĩ. xx. col. ver. exprędictis p̃t decidi alia. q. ſ. de teſti. Itẽ practicã opponẽdi excõicationẽ cõtra iudicẽ vel teſtẽ vide elegãter p̃ Barto. in. l. j. in. ĩj. col. C. de teſta.
¶ Adde hîc Bal. in l. j. ĩ. v. co. C. de iu. & fa. igno. vbi dicit q̃ ſnĩa, decretũ, & oĩs alia authoritas p̃ publicè excõicatũ ĩterpoſita ſunt ipſo iure nulla. & ita dr̃ notari ĩ c. pia. de excep. li. vj. p̃ Inn & ita dicit Pet. de anc. ĩ. d. c. pia. in pen. colũ.
¶ Adde Ro. conſ. xlviij. vbi dicit q̃ iudicis excõicati iuriſdictio prorogari non poteſt.
c ↪ SEBA. SAPI. Nulla. Vide Feli. ĩ c. rodulphus. col. xxvj. ver. & guſta. ſ. de reſcri. & lati⁹ p̃ eũdẽ hîc. & qñ qs dicat̃ publicè excõicat⁹. vide Fel. poſt Abb. ĩ. c. exceptionẽ. co. xvj. ver. Itẽ dũ. Abba. ſ. de exceptio.
d ¶ Vide p̃ Pet. de anc. ĩ. c. pia. ĩ pe. co. de exce. li. vj. p̃ gl. & Bar. in. l. pedi⁹. ff. de arbi.
e ¶ Collatio facta. Adde do. de Rot. deci. ſuis ĩ antiqs. de ſen. excom.
f ¶ Adde hîc. d. An. ĩ. c. ſciſcitat⁹. ĩ vlti. char. de reſcri. vbi plenè examinat an & qñ valeat ſnĩa lata à iudice occultè excõicato. & vide Innoc. ĩ. c. pia. cir. fi. de excep. lib. vj. vbi dicit q̃ ſnĩa lata à publicè excõicato nõ tenet, ſec⁹ ſi eſſet occultè excõicat⁹. & idẽ Bal. in. l. j. ĩ. vj. co. C. de iu. & fa. igno. & vide p̃ Pe. de an. ĩ. d. c. pia. ĩ prin. v. col. vbi ſeq̃t Inn. & Io. an. & de hoc vide p̃ Inn. ĩ. c. exceptionẽ. circa prĩ. de exce. & p̃ Bald. in ſua mar. Inn. ĩ ver. ſnĩa xxxv. q. & Bart. ĩ l. barbari⁹. ĩ fi. ff. de off. p̃to. et ibi Alb. ĩ. xñ. col. dicit q̃ ſi aliqs cõi opi. repu

tabatur iudex ido neus & non erat, ſi ferat ſentẽtiam excõicationis con tra aliquem, nihil valet.& ita etiam tenet ſin. Arch. in.c.ſentẽtia paſto ris.xj.qõ.iij. & in c.j.in glo.j.de ſen. excõ.in.vj.& glo. xxiiij.q.j.in ſum. facit .c.ñ. de ord. ab epõ.idemtenet expſſe do. Anto. hîc in.ij.colum.ad fin .& not.limitat quod no .p limi- tatio .d.l. barba- rius.cũ ibi no.per Barto.in fi.

SEBA.SAPI. ¶ Venio. Vide Anto. de butr.in diſput. ſua incip. Bononienſis qui- dam vſurarius .& Abb.in. c.frater- nitatis. s. de teſti. cum allegatis per do.Iaſ.in.l.barba- rius.columna .xij. verſicu.ſucceſsiuè Bartol.hîc in fi.ff. de offi.pto. l.j.vbi ponit cõcluſionẽ affirmatiuã quòd valeant acta facta per iudicem excõ municatũ occul- tũ: & limitat duo bus modis vt ibi p eũ. vide etiã ad hoc And. ſicu .in c.ab excõmunica to. colũ. xiij.s. de reſcriptis.

SEBA.SAPI. a ¶ Tolerant. Vi- de Cald .in diſpu. ſua incip.excom- municatꝰ.&Abb. in.c.cũ dilectꝰ .in ñ.col.de cõſue. & in.c.veritatis .col. penũ.s. de dolo & cõtu.& in.c.ab ex cõmunicato.colũ. ñ. s .de reſcrip. & Lapũ al. clxxxñ. Gem.in .c. decer- nimus.de ſent.ex- cõ.in.vj. & in.c.j. colũ.ij.de reſcrip. eo.lib. Abb.in.c. paſtoralis. & ve- rũ.col.v.j. de ap- pel.

decernimus.de ſen.excõ.lib.vj.licet aliter dixerit in glo. ſua.ſed illam reuocauit in nouella.tenet Bar.in.l.ſi quę- ramus.ff.de teſta.ſentit Bald.in.l.j.C.de ſacroſan .eccle. Idem Fede.cõſi.lxxj.& cõſi.cxvj.vbi plenè proſequitur.

10 ¶ † An autẽ poſsit legare pro anima ſua? Bar.cp non:in dicta.l.j.ſaltem vbi habeant legata priuilegia piæ cauſæ. ſed Bal.ibi cõtra & melius.qa in hoc debet attẽdi non fa uor excõicati,ſed illius cui ſit relictum.& vide circa hoc quod dico in capi. ij.de teſta. facit quod no gloſſ.in.c.ex tranſmiſſa.de deci.&.xiiij.q.v.in ſumma.& auſ.credẽ- tes.C.de hære.&.c.excõicamus.§.credẽtes.eod.tit.vbi pa tet quòd ſpeciale eſt in hæretico & fauore hęreticorũ, vt ſecuta excõicatione non poſsint teſtari.ſecus ergo in ſimplici excõicato.& de hoc dicẽdũ vt pleniſsimè no.in

11 iuribus pal. ¶ † Quidã ſunt actus qui ipõ facto ſunt irri ti:quia ab excõicato geruntur.vt eligere :cõferre:excõi- care:& ſimilia.& in iſtis dubitaſ an tolerantia faciat iſta valere,ex quo gerentes communi opinione putabantur nõ excõicati:& hîc eſt propriè materia noſtra.Cal.dicit cp aut iſta cõis tolerantia non eſt ꝓbabilis:puta quia ſen tentia fuit publicè lata:& tunc non iuuat talis opinio: quia non eſt probabilis ignorantia eorum quæ publicè fiunt.xvj.diſt.c.qđ dicitis. in.c.j.de poſtu.pręla.cũ ſimi.

12 ¶ † Dñs Ant.putat hoc verum,qñ ſentẽtia fuit fctã de proximo:ſecus ſi de longinquo quod veriſimiliter eua- nuerit de memoria.Item ꝓcedit ſecundũ eũ qñ ſnĩa fuit lata in loco ꝓxi.ſecus in tã longinquo quòd veriſimili- ter nõ potuit tranſire in notitiam illorũ in quorũ loco nunc actus geſtus eſt.& not.hoc dictũ.& vide circa hoc quod dixi poſt gl.in.c.ad noſtrã.de iureiur.& quod not. Inno.in addi.in.c.inquiſitioni.de ſen.excõ. An talis opi. eſt probabilis?& tunc ſubdiſtinguit Cal.cp aut actus de quo quæritur non cõpetit ratione publici officij:aut cõ petit ratiõe publici officij.Primo caſu.aut talis excom- municatus exercet actũ pro ſe & pro ſuo iure ſingulari & intereſſe,ſicut eſt impetrare pro ſe reſcriptum gratiæ vel iuſtitiæ,vel eligere.& tunc dicit cp talis cõis opinio talem actum non iuuat.alleg.c.j.de reſcrip. lib.vj.& de cleri.excõ.mini.c.propoſuit.& quod no.in.c.ad apoſto- licæ.eo.tit.

13 ¶ † Dic tu cp hæc fuit generaliter opi.Inno. in.c.cùm dilectus.de conſue.vbi poſuit notabilẽ regulã. cp in his quæ nõ geruntur rõne publici officij nõ eſt dif- ferentia inter excõicatum publicum & occultũ.& idem voluit Io.an.poſt Io.mona.in.c.j.de reſcript.ꝓalleg.facit d.c.cùm dilectus.&.c.cùm inter.R.de elec.vbi electio fa cta à ſuſpenſis iudicatur irrita,nulla facta diſtinctione inter publicos & occultos. nã in iſtis ceſſat ratio publicę vtilitatis.Et ſi diceres. nõne canonici eligunt iure publi- co?dic cp non:ſed proſequuntur ius ſuum proprium.ſed ipſum capitulum bene habet iure publico:vt not .Inno. in.d.c.cùm dilectus.ſicut in ſimili de teſte no. Inno.in.c. nihil.in fin.de elect. Aut excommunicatus gerit talem actum nomine alterius & ad alterius cõmodum,& tunc aut is cuius nomine facit ſcienter cõſtituit eum ad exer- citium illius actus,& communis opin.non iuuat.ad hoc de ſentẽ.excõ.c.cùm non ab homine.primo reſponſo.& de præben.c.ſi beneficia.lib.vj.dignum eſt enim vt bene ficiũ ignorantię nõ profit ſciẽtibꝰ.& hoc fuit dictũ Ioã. and.poſt quoſdã alios in.d.c.j.de reſcrip.lib.vj. licet Io.

14 cal.eum non alleget. ¶ † Tenuit ibi Ioã.an. cp non valet reſcriptum impetratum ab excommunicato etiam no- mine alterius & in illius odium.quia text.ille loquitur indiſtinctè.& optimè facit.c.poſt ceſsionem. de proba. Aut conſtituens cuius nomine actum exercebat ,ignora bat eum eſſe excommunicatum:vel ipſe excommunica- tus id fecit nomine alterius ſine mandato : & tunc dicit Io.cal.ſe credere cp communis opin.iuuet talem actum, quia hîc non agitur de commodo vel vtilitate ipſius ex- communicati,ſed illius cuius nomine id actum eſt:qui in nulla culpa reperitur,cùm ignorauerit.ad hoc prædi- cta decre.ſi beneficia.de cõſe.di.ij.c.& dixit.& cum hac opi.ſimpliciter trãſiuit hîc do.Ant.& hanc opin.tenue- runt Archi.& Hoſt.vt not.in.c.j.præall. licet Io.cal.hîc nihil dicat.Sed contrariam opin.cp talis actus nõ teneat: tenuerunt Io.and.& Io.mo.ibidem.& gloſſ.ordi.in.d.c. poſt ceſsionem.& dicit Io.an.cp ſi conſtituens fuit ignó- rans,agat contra illum qui non detexit defectum ſuum. & hæc opin.plus mihi placet.ex quo enim non verſatur publica vtilitas , non debemus diſtinguere inter publi- cum & occultum.& facit.d.c.j.quod loquiſ indiſtinctè. &.c.poſt ceſsinoem.ꝑalſ.vide Innoc.in.c.conſideramus. de elect.facit cp electio facta à ſuſpenſis non tenet,licet tractetur de commodo electi qui ignorauit vitium eli- gentium.& de commodo eccleſiæ vt citius ſibi proui- deatur de prẹlato.ar.c.ne pro defectu.de elect .nec eccle ſia reperiſ in culpa.ſed ſatis eſt eligentes ad actum expli- candum fuiſſe inhabiles,ad hoc vt actus iure non ſubſi- ſtat. ¶ Venio ad ſecundum membrum principale quan- do actus quem exercet talis excommunicatus competit ratione publici officij & tenet Io.cal.cp ſiue ſit actus tẽ- poralis,ſiue ſpiritualis,communis opi.iuuat.ar.iij.q.vij. c.infamis.§.veruntñ.ff.de off.prẹto.l.barbarius.&.d.l.ij. C.de ſen.& ĩter.& tex.noſter à cõtrario ſenſu,hoc dicit verum.niſi ſit ſententia excommunicationis quę non te net lata ab excommunicato quãtũcũq occulto :vt not. xxiij.q.j.in ſum.&.s.de ordi.ab epiſcopo excõ.c.j.& idẽ dicit fortè Gaſpar. eſſe in ſententia abſolutionis ab excõ municatiõe:qa eadẽ rõ videſ.facit de pœn.di.j.c.verbũ.

15 ¶ † Attende.quia Innoc.expreſsè voluit contrarium in d.c.ſi verè.de ſen.ex.vbi dicit tenere excõicationẽ,colla- tionem,& ſimilia à tolerato excõicato lata. qa dignitas hoc exercet & nõ perſona.& hæc opi.fortè verior:licet Io.an.in.c.pia.de excep.lib.vj.teneat primã:& cõmuni- ter teneaſ.Nam cõſidero cp excõicatio & abſolutio ſunt iuriſdictionis:& nihil aut parum operantur quo ad deũ ſed principaliter vim ſuã exercent quo ad eccleſiã militã tem:vt dicit gloſ.not.in.l.quodcunq . xxiiij.q.j.deberet ergo valere ſicut et alia ſpiritualia vt hîc.quinimo dixit ſingulariter Innoc.in.d.c.j.de ſchiſma. cp etiã ſpiritualia ſacramenta ab excõicatis,ſchiſmatis,hæreticis,& ſimili- bus in forma eccleſiæ illa conferentibus,vim ſuã omni-

a modã habent:ex quo ab eccleſia toleranſ[a]:& ſic ordina- ti ab iſtis recipiũt nedũ ſacramẽtũ,ſed etiã executionem ſacramenti abſq alia diſpenſatione.Gl.tñ.ix.q.j.in ſum- ma reſpectu executionis tenet contrarium.& Ioã.cal.in d.diſputatione:quia cùm tales non habeant executionẽ, nõ poſſunt illã alijs tradere : nemo eñ dat qđ nõ habet. c.daibertum.j.q.vij.ſed ſi vis tenere opi.Inn.quæ eſt val de æqua,potes dicere cp ex quo iſti ſunt tolerati execu- tionẽ cõferũt qa preſbyteri ſolũ dicunt verba: & ꝓpter dignitatẽ ordinis deus cõfert gratiã quãtũcunq illi ſint peccatores:vt patet.j.q.j.c.prophetauit.&.c.dedit. &.c. multi.cũ ſimi.Et ad iura quę innuunt cõtrariũ põt dici cp loquuntur de nõ toleratis.& vide ad materiã qđ no.in c.quãto.de cõſue.& in.c.veſtra.de loca.vbi per do.Ant. vbi etiã tetigit qđ prius dixi ſcilicet geſta tolerãda rõne publici officij.Limitat Cal.hoc:niſi is in cuius fauorem actus ille publici officij geſtus fuit:ſciebat facientẽ excõi catum, & volũtariè ſibi cõicauit in actu illo tũc enim li- cet cõi opin.habereſ pro nõ excõicato , & actus in ſe te- neat propter cõmunem opi.iuſtum eſt tamen : cp irritet in odiũ voluntariè ſuſcipientis à tali ſcienter , vt puniaſ in eo in quo peccauit.j.q.j.c.ſi qui epi.cũ cõcor.& de cle ri.exc.mi.c.poſtulaſti.cũ ſimi.& no.hoc dictũ quod ſeq tur hîc do.Ant.& dico cp hæc fuit originaliter opi. Ioã. an.poſt Ioã.de deo.in.c.dilectꝰ.ij.de præbẽ.vbi dixit nõ valere impetrationẽ illiꝰ q ſciẽter impetrauit iudicẽ ex- cõicatũ licet occultũ.facit.c.ſi beneficia.prẹalleg.&.c.in-

ter cętera.

ter cætera.eo.tit.& dic ꝙ hoc caſu ſciẽtia iſtius inficit actum ipſo facto:qa agebat rem pro priuato intereſſe: & non exercendo publicum officiũ.Si autem exercetur actus publici officij per eũ quẽ ſciebat excõicatum:tunc valet actus,licet veniat irritãdus. & hoc
16 caſu procedit opi.Cal.¶ †Et per hoc dixit ipſe in dicta diſputatione,ꝙ collatio beneficij facta per excõicatum occultum ei qui ſciebat excõicatum tenet mero iure ratione publici officij cõferẽtis, tamen iſte cui facta eſt collatio poterit priuari illo bñficio,vt puniatur in eo in quo deliquit:participauit enim cũ perſona prohi-
17 bita & in actu prohibito. ¶ †Et no.hoc vltimũ. ad quod adduco dictũ Inn.in.c.j.de ſchiſma. vbi notabiliter dicit ꝙ quãtũcunque excõicatus toleret,dũmodo probari poſsit ꝙ ſit excõicatus ſi vocat aliquem ad ordinem vel alia ſacramenta,poteſt ei dici non recipiã hoc à te quia es excõicatus: vnde tibi participandũ non eſt. & hæc eſt legitima cauſa appellandi ſi prælatus eũ cõpelleret: ſecꝰ dicit in alijs:puta in infamibus,irregularibus,& ſimilibus. Nã cõtra eos non eſſet talis exceptio admittenda ſcilicet nõ recipiã hoc à te:qa tu es irregularis:quia ſufficit ſecundũ eũ ꝙ toleretur. vij. q.iiij.c.nonne.rationem diuerſitatis aſsignat:qa excõicato cõmunicari non poteſt ſine periculo:ſed in alijs ſecus.Idem quod in excõicatis dicit ĩ ſimoniaco in ordine:& notorio fornicatore.& hoc ea ratione:qa ab eorum obediẽtia ſua authoritate licet recedere. xxxij.diſt.c.præter.§.verũ.¶ No.ſingulariter hæc: ſed vide qđ dixi in.c.veſtra.de coha.cle.& no.ex p̃dictis vitãdũ eſſe excõicatũ ẽt occultũ,licet ſit ꝓprius p̃latus.Sed de hoc vltimo vide quod leg. & no.in.c.cũ non ab homine.j.reſpõſo.de ſen.exc. Prædicta dico procedere qñ tolerat is qui aliâs habet poteſtatem & publicũ offi
18 ciũ licet infectũ propter excõicationem. ¶ †Quid autẽ ſi nullam poteſtatẽ habet,ſed eſt intruſus,tamẽ cõi opi.habet pro prælato, an valeant per eũ geſta?vide no.per Inno.in.c.nihil eſt.de elect. & qđ leg.& no.in.l.ſi vrbana.ff.de cõdi.inde.& aliqd per Inn.in.c.in literis.de reſti.ſpol.& qđ dixi in.c.grauis.eo.ti.& hęc ſufficiãt quo
19 ad iſtũ articulũ. ¶ †Gl.ij.colligit argum.quòd literis epiſcopi creditur.Inno.videtur colligere contrarium.ar.ſ.ꝙ non credatur. ad quid enim mandaret inquiri ſi crederetur?Io.an.dicit poſſe dici ꝙ mandat inquiri non de excõicatione de qua conſtabat: ſed de publicatione de qua non cõſtabat:vel põt dici iudicio meo, ꝙ papæ nõ conſtabat de literis allegatis,ideo mandat inquiri.vel dic quòd erant literæ teſtimoniales nõ autẽ promulgatoriæ. & de materia dic vt plenè dixi in.c.poſt ceſsionem.de proba.¶ Quæro quæ poterat eſſe alia cauſa nullitatis.de qua papa mandat inquiri? Gloſſ. iij.ponit multa exempla quorum aliqua non conueniunt literæ. Et primò dicit puta quia electa fuiſſet excommunicata,vel per ſimoniam electa,vel aliâs inſufficiens.certè hæc exempla non ſunt bona quo ad text.quoniam ſi text.intellexiſſet de vitio concernẽte perſonam,non mandaret amplius inquiri de electione,cùm eſſet peremptum negotium principale.Item hîc non agitur de cauſis infringentibus electionem, ſed proceſſum & ſententiam.Ex hoc infertur quòd nec ſequens exemplum de forma in electione non ſeruata cõuenit literæ: & hodie in electione monialium nõ ſeruatur forma.c.quia propter.de elect.ſed ca. indemnitatibus.de elect.lib.vj.ideo tene quod ſequitur in gloſſ.quia fortè obijcieba
20 tur quòd non fuerit ſeruatus ordo iuris in iudicio. ¶ †Oppo.in eo quòd papa mandat caſſari ſententiam latam à publico excommunicato:videtur enim ꝙ ſit ipſo iure caſſa & irrita:quia excommunicatus eſt ſuſpenſus à iuriſdictione: & per conſequens non poteſt aliquid attentare validè quod ſit iuriſdictionis. ad hoc qđ leg.& no.in.c.cùm dilectus.de conſue.& ca.veritatis.de do.& cõtu.& in.c.paſtoralis j.de appel.Solu.gloſ.(vt arbitror)metu huius contrarij exponit tex.in verbo. *caſſata.* id eſt caſſa & irrita nuntiata: & ſic expreſse ſentit talem ſententiam eſſe nullam. & idem ſentit infra eodem cùm dicit.nulla in excommunicatum poteſt cadere iuriſdictio.Item voluit Innocen.hîc qui exponit textum.ibi: *infirmandam.* id eſt infirmam nuntiandam. Et idem tenet gloſſ.in cap.ſciſcitatus.de reſcriptis. & .c.exceptionem.de except.in.l.j.C. de iur.& facti ignoran.& probatur à contrario ſenſu in capi. fina. de cleri.excommu.mini.vide glo.xxiiij.q.j.in ſumma.& in.c.audiuimus.ea.cau.&.q. & hoc incunctanter teneas. Nam ſi iuriſdictio eius eſt ſuſpenſa,non valet quod agitur.d.c.veritatis.ſed data clã-
deſtinitate valet actus ꝓpter publicam vtilitatem rõne publici officij.vt hîc.& in iuribus ſuperius alleg. Et per hoc declaraſ ſequẽs particula gl.in eo ꝙ colligit ſnĩam retractari detecto impedimento:& ſtatim opponit de multis iuribus quibus probaſ contrariũ: dicendũ eſt enim ꝙ hoc impedimentũ erat publicũ,& ſic ſnĩa fuit ipſo iure nulla,ſecus ſi fuiſſet occultum: qa tunc non retractareſ
21 ſententia: vt in contrarijs. & hoc à contrario ſenſu.¶ †Vlterius gl.opponit.in eo ꝙ retractaſ ſeu vitiatur hîc ſentẽtia ex vitio vniꝰ iudicis duntaxat.vnde obſt.l.j.ff.quod cũm fal.tuto.vbi dicitur ꝙ ſi veri & falſi tutores interponunt authoritatẽ, ſuſtineſ actus propter verũ tutorem.Ad idem.c.cum vintonien. de elect. vbi habiles & inhabiles ſimul elegerunt.Sol.gl.quòd delegatis datur iuriſdictio vt omnes ſimul procedant,ita ꝙ exercitium non competit inſolidum, ſed pro parte:ideo ex defectu vnius vitiatur in totum quicquid omnes agunt.vt in.c.vno delegatorum.de offi.deleg. & ad contraria gl.formaliter non reſpondet. Sed tu dic vt plenè no. in.c.cũ ſuper abbatia.de offi.deleg.& ſpecialiter ad .d.l.j.dic ꝙ authores habent poteſtatem inſolidum, ideo quiſcꝙ videtur interponere authoritatẽ meliori modo quo poteſt. Ad.c.cum vintonien. dic quòd illi non erant inhabiles quo ad ſe:ſed reſpectu ſociorum de cuius vtilitate ipſi erant priuati:vnde inhabiles illos admittendo,videntur illos habilitaſſe.vt ibi no.¶ Vltimò extra glo.quęro quare tex.ponit illam dictionem ſuſpenſiuã ibi. *interim.* &c. Triplex datur ſol.ſecundum docto. Prima.vt exponatur interim: id eſt pendente illius adminiſtratiõe cui debuit fieri reſignatio ſubtractorum.vt habetur in.c.cùm dilecta.de reſcrip. Secunda,vt habeatur reſpectus ad appellationis pẽdentiam. Tertia, quòd hîc excipiebatur contra procuratorem domini de excommunicatione, vt ſit ſenſus ꝙ pendente illa cognitione interim iſti cognoſcãt de viribus ſententiæ, & in hoc non eſt vis quæ opinio teneatur. An autem quod hîc dicitur de excõicatione habeat locum in ſuſpenſione maiori?credo quòd ſic.per.d.c.cùm dilectꝰ.& quod ibi not. de conſue.&.c.ſi celebrat.de cleri.excommu. miniſtran.à contrario ſenſu.hæc ſufficiant.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Res inter alios acta quare alijs non præiudicat?*
2 *Res inter alios acta nõ nocet nec prodeſt alijs:niſi quo ad ſemiplenam probationem:quod relinquitur iudicis arbitrio.3.*
4 *Atteſtationes & probationes inter alios actæ alijs non præiudicant prout ſententia.*
Confeßio non præiudicat confitenti,niſi reſpectu interrogantis.31.
5 *Coniuncta perſona agens pro coniuncta nõ præiudicat ei,niſi ratũ habeat.*
6 *Si aliquis fuit cõdemnatus de homicidio iniuſtè:& poſtea appareat verus homicida,poteſt non obſtante quòd fuerit primus indebitè punitus:& iſte decapitari:& idem in alijs delictis.*
7 *Pignus ſi perdatur vel euincatur periculum eſt debitoris.*
8 *Res inter alios acta præiudicat tertio,ſi de re ſua litigatur: & potuit aut impedire,aut proteſtari,aut iudiciũ in ſe aßumere,& nõ fecit.12.&.34.*
Creditor poteſt agere hypothecaria etiam inuito debitore.
9 *Debitor agens ſuper proprietate rei pignoratæ ſi ſuccubuerit an noceat creditori & econtra?10.*
11 *Litem eße motam non ſufficit ſcire ad hoc vt ſcienti præiudicet:niſi ſciat ſibi ius in illa re competere.*
12 *Sententia lata contra venditorem ſuper re vendita, vel contra vxorem ſuper dote:an præiudicet emptori vel marito:& quid econtra?*
13 *Fiſcus habens rem communem cum priuato poteſt totam vẽdere, & priuatus non poteſt venditionem reuocare:ſed bene partem precij repetere rem autẽ priuati totã nõ põt vendere,nec etiã imperator,niſi reputet ſuã rõnem poßeßiõis,quo caſu valet vẽditio & pretiũ ſibi reſtituitur.*
14 *Præſcriptio ea rõne qua nõ currit cõtra pupillũ,eadẽ ratiõe nec cõtra maiorem habentem rem communem cum pupillo indiuiduè:non diuiduè.*
15 *Ratione indiuidui res inter alios acta alteri nocet.*
16 *Querelans teſtamẽtum & ſuccumbens:perdit quod acquiſiturus erat ex illo teſtamento,& illud fiſco applicatur.*
17 *Snĩa lata in cã filiatiõis,an præiudicet alijs videlicet ꝙ ſit vel nõ ſit ſ l.*
18 *Legitimatus ſimpliciter,an habeatur pro legitimo ad omnes effectus?*
19 *Ingenuus ſimpliciter pronunciatus, an habeatur pro ingenuo quo ad omnes?*

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a SEB.SAPI. ¶ Quãuis.hũc tex.reſtringit mirabiliter Bal.ĩ.c.veniẽs. ĩj.de teſti.vt ſolũ procedat ſnĩa lata ſuper omni bñficio eccleſiaſtico: vult em̃ ꝙ illa ſolũ ſnĩa p̃iudicet ſciẽti:qa bñficia ſecũdũ eũ ſũt publici iuris: & iõ ſnĩa ſup ipſis lata facit ius quo ad oẽs.quod refert ſed non firmat.d. Iaſ.in l.j.§.huius ſtudĩj.ff.de iu.& iur.ſed hęc reſtrictio eſt contra text. in c.licet.ſ.de re iud.

¶ Pro ĩtellectu huius decr.vide oĩno Bal.ĩ ſua mar.Inn. ver.ſnĩa.q. lxxvĩj. Itẽ limita prĩò ſingu.iſtũ tex. vt per Inno.in.c.ad petitionẽ.circa prĩ. in fi.gl.ſup ver. reclamãte.deaccu.& vide oĩno quod ibi no. Secũdò limita vt per.d. An.poſt Inn.ſ.e. Tertiò limita ꝑ Bal. in.l.ĩj. de fi.inſtr. quãtamẽ intellige ꝑut ſing.not.Imo.in.l. à ſnĩa.ff. de appel. in princi.Itẽ adde hoc Albe.ĩ.iĩj. pte ſtatuto.qõ.lxv.Itẽ an ſentẽtia abſolutoria lata in cã ciuili obſtet in crimĩali vel econtra vide latiſsimè & pleniſſi.per Sal.in.l.j.C. qñ ciuĩ.acc. pręiu. cri.ad quę faciunt latè no.poſt.d.An. in.c.cãm.el.ĩj.ĩ. vj. col.de teſti. Itẽ an ſnĩa lata cõtra prĩcipalẽ noceat fideiuſſori vel econtra vide latè ꝑ Paul. de ca.in.l. duobus. §.j.vltra mediũ.ff. de iureiur. & oĩno vide pulchrè Bar. in.l.fi.ff. de iureiu. An & quando ſententia pro principali proſit fideiuſſori vel ecõtra. Itẽ an ſnĩa lata ſuper crimine in iudicio ſummario obſtet in iudicio plenario. vide latè ꝑ. d. Anto. poſt do.in c.cũ dilectus.§.fin. de or.cog. & q̃ habentur.in.l.lucius.ff.de infa. Item an ſententia lata in petitorio: obſtet agere volenti ſuper eadem re poſſeſſorio recuperandę? vide latiſsimè & melius q̃ alibi per do.An.in.c.paſtoralis.§.ſi verò.in.ĩj.&.iĩj.col. de cã poſ. & propriè. poſt Dy.in reg.qui ad agendũ in.vj.& Bar.in.l. naturaliter.§. nihil cõmune.ff. de acqui.poſ. Item an probationes ſuper corruptela ſeu pręuaricatione aduocati noceant eius clientulo. vide Bar. in.l.j.in fi.C.de aduo.diuer.iud.& in.l.prævaricationes.ff. de pręua. Item an ſententia lala ſuper deductis non principaliter;ſed per modum cauſæ in vno iudicio proſit vel obſit in alio iudicio? vide latè per.d.Anto. poſt Innoc.& doct.in.c.cũ eccleſia ſutrina.in princ.in.vj.col.cum.ĩj.ſeq.de cã poſ.& ꝑ prieta. Item an ſententia lata ſuper exceptione obſtet ſi idem deducatur per viam actionis vel econtra. vide per do.Ant.latè in.c.aduerſario.in antepe.colũ.cum.ĩj.ſeq.de excep. Vtrum autem ſententia lata in interdicto vti poſſidetis obſtet agenti confeſſoria vel interdicto recuperandæ, vide per do. Anto.poſt Inno.in.c.veniens.in.ĩj.col.de præſcriptio. vbi etiam ponit an ſententia ſuper confeſſoria obſtet agenti poſſeſſorio recuperandæ. Item an ſententia lata ſuper ſorte faciat fidem,vel pariat exceptionem ſuper pœna: vide text.ſecundum vnam lectu.ex his quæ ponit ibi Barto.circa princip.in.l.qui romæ.§.duo fratres:& ibi omnino vide Bar. in.v.opp.ff.de verb.ob. Vtrum autem ſententia lata contra eum qui ſimpliciter petijt partem debiti,iuxta materiam.l.quidam æſtimauerunt, ff. ſi certum petatur.obſtet eidem petenti totum debitum? vide per Bar.no. in authenti.at qui ſemel.C.de probati.tex.& ibi Bart.in.l.ſi quis cùm totum.§.fi.ff.de exceptio.rei iudi.& eundem Barto. ſuper hoc diſtinguẽtẽ in.l.ſcire debemus.circa fin.princ.ff.de verbo.obligа.quem paſſum elegã tiſsimè diſcutit do minus meus.Fran. de aret.in.c. frater nitatis. de teſti. in ſuis comẽtis ĩ. iĩj. chart.Item vtrum ſententia lata contra committentem homicidium obſit mãdãti vel ecõtra? vide per Cyn. in.l.j.C. ſi reus vel ac.mor.fuerit. per Bal.in.l. non iõ minus.in ſua repe.C. de accuſat. & in.l. j.C.de ſer.fu.

ANTO.FRAN. ¶ An mandãs delictum committi veniat appellatione facientis delictum? vide Bar. in l.ſi per alium ĩ prĩcip.ff.ne quis eum qui. & in.l. ſed ſi vnus. vbi ꝑ Alex. in.l.ſi ſeruus.de iniu.& vide Bart. in l.ſi ſeruum.§. prętor ait.de acquirẽ. hęred. Bald.in.c.j. vltim.colũ.quibus modis feu.amit.& per Alex.in.l. ſi qs id quod.ff.de iuriſ. omni.iudi. & in.l. ĩj.§.j.ff. quod quiſque iur. & in.l.j.in princip.ff. de ver. oblig. & vide Bal. Imo. & Alexand. in.l.gallus.§. quid ſi is. vbi multas cõcordãtes aſsignãt. ff.de lib. & poſth. vbi ponitur an mãdans homicidium committi comprehẽdatur à ſtatuto loquente de homicida.& vide dom. Car.in cle.j.in.v.q. de vita & honeſt. cleri.vbi dixit per

20 *Sententiæ latæ inter alios quæ ſint. & quæ alijs præiudicent.*

21 *Accuſatus ſi nil fuit probatum contra ipſum: & ideo abſolutus: an poſsit iterũ accuſari?*

De delicto vnius hominis non eſt ſæpius quærẽdũ.

22 *Sententia lata contra vnum ex connexis: puta contra electum vel electorem vel ſimiles: an noceat alteri connexo?*

23 *Sẽtẽtia lata contra adulterũ non nocet illi quæ dicitur adultera in eodem delicto.24.*

Adultera nõ ſequitur quòd vna ſit licet vnus de adulterio cũ ipſa cõmiſſo fuerit cõdẽnatus.34.

25 *Producens falſos teſtes,licet condẽnetur de falſo: non tamen ſequitur quòd ipſi teſtes ſint falſi.*

26 *Notarius ſi condẽnetur de falſo inſtrumẽto,nõ præiudicat illi ad cuius inſtãtiã fuit factũ inſtrumẽtũ.*

27 *Duo fratres vterini & cõſanguinei cõtraxerũt matrimoniũ cũ duabus ſororibus vterinis & cõſanguineis: ſi ſententia feratur cõtra vnũ de impedimento matrimonij,nõ præiudicat alteri. per rõnes de quibus hic.*

28 *Sẽtẽtia lata inter duos nobiles ſuper iuriſdictione vnius caſtri: nõ præiudicat hoĩbꝰ de dicto caſtro.*

29 *Sẽtẽtia lata quod nõ potuit eſſe matrimoniũ inter virum & vxorem. an noceat filijs, & per hoc iudicentur illegitimi?*

30 *Filij nati ex matrimonio quod vir & vxor credebant fore legitimum: & in rei veritate non erat: ſunt legitimi,ſi fuerũt nati, vel ſaltem concepti ante ſententiam. & poßunt ſuccedere parẽtibus.*

31 *Tranſactio vel compromißum,vel quid ſimile, an noceat alijs in caſibus in quibus nocet ſentẽtia?*

32 *Confeßio cedentis,an noceat ceßionario?*

33 *Legitima an minuatur filio ex eo quòd eius pater cõfiteatur debitũ abſorbẽs totum patrimonium.*

35 *In reſtitutione in integrũ, vel ſimilibus caſibus qui poßunt concernere plures ſunt citãdi omnes qui ſua putauerint intereße: ſaltem per edictum.*

36 *Hypothecaria nõ põt agere creditor: ſi fundus hypothecatus fuit vẽditus ipſo citato & nõ cõparẽte.*

¶ CAP. XXV.

a QVamuis. a ¶ Ponit regulã & duos caſus exceptos.primus ibi: *ei tamen*: ſecũdus ibi: *ac illi*. Et poteſt ſic ſummari. Res ĩter alios iudicata alijs nõ nocet.fallit in eo qui paſſus eſt illũ litigare, cui ſecũdo loco competebat actio vel defenſio:vel à quo cãm in iure iudicato habuit.Et hæc decre.de ſe habet ſubtilẽ & longam materiam, nitar compẽdioſè loq quantum potero. Et primò proſequar regulã.Secundò caſus exceptos tam in text. q̃ ĩ gl.

1 ¶ †Quæro ergo primò de ratione regulæ. Sol.Dic quòd ratio regulæ eſt naturalis.nam vni per alterum non debet iniqua conditio afferri.Item res diſpoſita ad certum finẽ non debet alium effectum operari:cùm enim ſententia ſit dicta inter litigantes ſuper eorũ iure,nec ſit ibi diſcuſſum de iure tertij:nec etiã de alterius iure licuit ſine mandato diſceptare:meritò ſententia non debet alijs qui non fuerunt in initio obeſſe. concordãtias plurimas habes in princip.glo.Prætereà cùm agẽtem de iure ſuo non valeam à iudicio remouere:indignum eſſet ſi ex facto ſuo mihi præiudicium generaretur: quia rem quæ culpa caret in damnum vocari non conuenit.in.c. ij.de conſtitu.& hanc rationem videtur reddere tex.in.d.l.ſæpe.ver.cùm autem.

2 ¶ †Secundò quæro:quia hîc datur regula ꝙ res iudicata non debet alijs nocere: nũquid ſaltem poſsit prodeſſe?dic quòd non:vnde ſicut regulariter alijs non nocet, ita nec prodeſt vt probatur in.l.res inter alios.C. qui. res iudic. nõ noc.

3 ¶ †Tertiò quæro an hæc regula res inter alios iudicata nemini noceat vel proſit: procedat indiſtinctè quo ad omne præiudicium vel commodum?dic quòd procedit reſpectu pleni præiudicij ſeu commodi. Nam prodeſt ſeu nocet quo ad præſumptionem, ex quo tangit ius abſentium :vt not. gloſſ.& Barto.in.l.ſi duo patroni.ff. de iureiurando. & in capitulo, dilectus ſecundo.de ſimo. & in capitul. interrogatum. ſecunda quæſtione quinta.& dixit Barto. in.l. admonendi.ff. de iureiur.quòd facit ſemiplenã b ꝓbationẽ. quod eſt not. Hoc tamen ego relinquerem arbitrio iudicis,qui hoc arbitrabitur ſecundũ quod ſententia tangit ius abſentiũ. & bñ facit tex.ĩ.d.l.ſi duo pa.iũcta.l.iij.ff.de teſt.& vide Lap.alle.liiij.& hoc ſeq̃ Bar.& do.An. vnam gloſſ.quæ eſt ibi. quòd mandans comprehenditur â ſtatuto loquente de delinquente,niſi ſtatutum mandaret puniri tantum delinquẽtem perſonaliter.& vide per Barto.in.l.tranſigere.in vlti.co.C.de trãſac. vbi dixit ꝙ mandans fieri falſum cõprehẽdit in lege loquente,de facientе vel committente falſum.& vide Bal. in .l.nõ dubium.in.ĩj.colum.C.de legi.vbi dixit ꝙ mandans non comprehenditur in ſtatuto de homicidio. & vide de materia per Andream ſiculum.in capitu.primo.de officio delegati.

b ¶ Semiplenam.Snĩa lata cũ alio me ignorante mihi non plenè pręiudicat, tamen facit quale quale iudicium ęquiualens ſemiplenę probationi quod eſt habile ad deferendum iuramentum in ſupplementum ꝓbationis ſecũdũ.d.An.hîc.ĩ vlt.co.Abb. panor.hîc vt vides tenet ẽt cũ Bar. ꝙ faciat ſemiplenã ꝓbationẽ.Idem tenet do.Ant.de bu.& Panor. in.c.fi.j. de iureiur.& ibi Imo.in.ĩj.co. Ang.in.l.ĩj.C.de eden.& do.Alex.Imo.in repe.l.ſæpe.ff.eo.in.xxxvĩj.colum. multum exclamat hanc deciſionem Barto.dicens.teneas menti obſecro:quia dictum iſtud eſt de pane quęrẽdo,tamen dicit ꝙ non videtur ſine dubio. qa tex.in.l.à ſententia ĩ prin.alleg.ꝑ Bar.ſuper qua ſe fundat Bart.& doc.non probat de ſemiplena probatione,ſed ſolũ permittit appellare.quę appellatio conceditur etiam ratione leuis præiudicĩj: vel intereſſe. imò ratione ſolius hũanitatis.l. non

hîc Bar.

tantum. in princ. ff. de app. In contrarium etiã multũ vrget text. in l. Item apud labeonem. §. prætor ait. el. ñ. ver. mediastinus an qualisqualis. ff. de iurisd. vbi tex. videtur innuere ꝙ qualisqualis sit min⁹ plena approbatio propter verbum mediastinus: quod præcedit, cum tamen ad deferendum iuramentum requiritur integra semiplena ꝓbatio. Itẽ adde quòd istud qualequale præiudicium sententiæ habet alium effectum & valet. ꝙ si ꝓbatiões essent hĩcinde pares, obtinebit ille ꝓ quo esset præsumptio resultans ex sentẽtia inter alios lata. 5 glos. est no. in d. l. si duo patroni. q̃ incipit quasi dicat. ff. de iureiur. quod est singulare secundum Fulg. ibi. & idem tenet Ang. ĩ. l. j. ff. de except. rei iudi. imò plus dicit Guil. de cu. in. d. l. si duo. ꝙ talis sentẽtia operatur quòd etiã si pars probasset ꝓ duos testes qui repelli possent: ꝙ p̃sumptio resultans 6 pro eodẽ ꝓbante a ex sententia inter alios lata, facit ꝙ illi testes habeant ꝓ ĩtegris. & alle. pro hoc. l. qui liberis. §. testamento. ver. planè. ff. de bonorũ pos. secundũ tabu. quod est singulariter notãdũ. ¶ Adde an acta noceãt & prosint illis quibus sententia. Roma. consil. ccccxliij. & ibi vide an sententia inter alios lata prẽiudicet: & an sententia lata contra creditorem præiudicet alĩs concreditoribus per Alex. cõsi. clvij. secundo lib. & vide per eũ dẽ cõs. lxx. primo lib. & cõsi. clxxxviij. secũdo libro. & an sentẽtia lata in petitorio faciat fidem in possessorio ꝓ Alexã. cõsil. cxcvij. secũdo lib & an sentẽtia lata contra principalẽ noceat fideiussori, per eundẽ cõsil. cxxx. secundo libro. per Abbatẽ consil. ij. qõ. x. & an sententia lata cõtra electorem prẽ iudicet electo per eundẽ. consi. xvij. secundo lib. & an sententia lata contra notarium de falso præiudicet illi cui dedit ĩstrumẽtum per Ange. consilio. cccvij.

SEBA. SAPI.

a ¶ Quidã. Vide de hac quæstiõe Bal. in. l. qui seruum. ff. de interro. actio. & in. c. j. §. iniuria. colũ. vlti. de pace iura. firmã. in vsibus feudo. de quo vide Ang. de are. in tract. maleficiorũ in verb. dandis & soluendis. in fi. vbi Aug. de arim. in addi.

hîc Bart. tamen in. d. l. admonendi. intelligit ꝙ illi testes nõ poterũt iterũ produci. ar. l. fi. C. de testi. & c. prẽsentata. eo. ti. qđ placet. Ad 4 ditio Nico. ¶ †Quartò q̃ro q̃d de alijs actis causæ vt attestationibus & similibus? dic ꝙ idẽ est in eis quod in sñia: regulantur eñ secũ dũ sñiam. vnde qbus prodest vel nocet sñia: prosunt vel nocẽt acta. ad hoc bo. text. in ca. inter dilectos. ver. nec attestationes. de fide instr. no. Inn. in. c. cãm quæ. de testi. & not. in d. l. sæpe. in fi. ff. hoc titu. & idem in confessione dicas. non eñ præiudicat cõfitenti, nisi respectu interrogantis. vt est text. not. in. l. fi. ff. de interro. ac. vide tamẽ circa hoc quod not. Inn. in. c. qualiter & q̃n. ij. de accu. c. per inquisitionẽ. de elect. & quod dixi in. c. fi. de cõfes. Quintò q̃ro qualr debet intelligi illa regula: res inter alios acta &c? So. dic ꝙ ꝓcedit siue neuter illorum de quorum præiudicio vel cõmodo agitur, fuerit in iudicio, sed res fuit prorsus inter alios gesta: siue alter eorũ fuit in iudicio litigando cũ alio: nã gestũ per me cum aliquo reliquis qui non fuerunt in iudicio nõ ꝓdest neq̃ nocet: vt. C. res inter alios acta. per totũ. &. l. luci⁹. ff. de his qui not. infa. &. c. cùm olim. in fi. de causa pos. & proprie. cũ simi. ¶ †Et ꝓcedit regula etiã si consanguineus meus litigasset de iure meo. non eñ mihi nocet, nisi ratũ habeam vt. l. j. C. quibus res iud. non no. licet eñ ius admittat consanguineũ ad agendũ pro coniuncto cũ cautiõe debita: vt in. l. sed & hæ. ff. de ꝓcu. &. c. nonnulli. in fi. &. c. ex parte decani. de rescrip. nõ tamen per hoc facit illũ procuratorẽ. vt dicit text. not. in. l. iij. ff. iudi. sol. sed consanguineus obligat se facturum ꝙ cõiuncta persona pro qua agit habebit iudiciũ ratũ. ¶ Sextò quero an procedat regula hîc posita, si scio aliquem agere nomine meo & nõ cõtradico? Sol. aliqd tangit hîc Inn. sed plenius in. d. c. ex parte decani. & dic vt ibi dixi. & j. aliquid subijciam. ¶ †Septimò q̃ro quidam[a] accusatus de homicidio, & iniustè conuictus vel confessus: fuit corporaliter punitus: tandem reperitur quòd nõ fuit ipse, sed sempronius, nũqd sempronius debeat decapitari, seu vt delictũ meret aliter puniri? dic ꝙ sic. ꝓ regulã hîc positã res inter alios acta &c. & videt expresse quasi in terminis nostris in. l. qui seruũ. de interro. act. Nec ob. si dicat, ꝙ in istis criminalib⁹ sententia facit fidem quo ad oẽs: vt. l. eũ qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. quia res inter alios acta non debet patrocinari malefactori: ad hoc. l. denũtiasse. §. quærit. ff. de adul. & quod no. Cy. in. l. j. C. qui accu. non pos. & hoc expresse firmat Bar. in. l. res inter alios. C. q. res iudi. nõ nocet. in fin. & facit optimè qđ legit & no. in. c. ij. de pur. vul. ꝙ bñ notabis. & hęc sufficiant quo ad regulã hîc positã. ¶ Venio nunc ad casus exceptos. & primus est, cùm is cui primũ de ea re actio vel exceptio cõpetebat de ea re, sustinuit sequentem agere. Pro cuius declaratiõe primò quæro q̃n actio vel defensio primo loco alicui cõpetere dicatur? Solu. breuiter dico quòd ad eũ cõpetit prio loco actio, vel defensio cuius est ius; vel res in iudiciũ deducta, seu de cuius ꝓiudicio principaliter agitur. Ad eum verò qui põt aliqđ interesse vel præiudicium saltẽ facti prætendere dicitur secũdo loco cõpetere: & põt instrui ex notatis in. c. cũ deputati. de iudi. & varia exẽpla potes colligere ex. d. l. sæpe. Primò in debitore qui habet pignus obnoxium, & creditore: nã vbi contenditur de proprietate 7 seu dominio rei pignoratæ cũ tertio: † actio vel defensio primo loco spectat ad debitorẽ: q̃n dñiũ illius rei ad eũ pertinet: & periculũ ad eũ spectat principaliter: quia illa re euicta ipse tenet creditori psonaliter. l. creditor qui non idoneũ pignus. ff. si cer. pet. & potest agere creditor pignoratitia cõtra debitorem: vt in. l. tutor. §. cõtrariã. ff. de pig. act. Ad ipsum verò creditorẽ spectat actio vel defensio secundariò respectu hypothecarię quã habet. Secũdò potest poni exemplum in marito & socero seu vxore respectu rerum dotalium: nam actio seu defensio primo loco pertinet a ad maritum: quia in eum transiuit dominiũ rerum dotalium constante matrimonio: vt in. l. doce ancillam. C. de rei vẽdi. ad socerum verò seu vxorem pertinet secundario saltem defensio propter periculum euictionis. Idem potest dici in emptore & venditore & similibus. ¶ †Secundò quare in hoc casu præiudicat res inter alios acta? Sol. tex. in. d. l. sæpe. ponit rationẽ: qa cùm disputet de re ad me principaliter pertinente, & possum remouere litigantem à iudicio, seu in me assumere iudicium, seu protestari quòd non intendo vt litiget in mei præiudicium, & taceo: videor consentire: & sic ille videtur litigare cum voluntate mea: vt j. hoc latius subijciam. Et per hanc rationem gloss. & Bartol. in. d. l. sæpe. impugnant illud exemplum de debitore patiẽte creditorem agere: quia creditor potest agere hypothecaria etiam inuito debitore: vt. l. cum notissimi. C. de prescip. xxx. vel. xl. annorum. ideo dicunt quod precedens ratio non vendicat sibi locũ in debitore: sed in eo assignant aliam rationem, videlicet quòd ex quo debitor pignorauit rem videtur suo creditori dedisse potestatem agendi hypothecaria in qua venit probandum dominium debitoris: ideo ipsi debitori scienti fit præiudicium: sed domi. Anto. nititur saluare illam rationem etiam in debitore, dicens quòd licet creditor non possit impediri à debitore suo quominus agat hypothecaria, inquantum tamen assumit disputationem super proprietate: quia defensio primo loco ad eum spectat, potest in se assumere iudicium proprietatis, & impedire creditorem de ipso disceptare, ex quo paratus est assumere iudicium: nec habet de quo conqueratur creditor: ex quo debitor vult eum defendere fideliter: poterit tamen sibi assistere creditor ne colludat. arg. in. l. si suspecta. ff. de inoffic. testa. & hoc mihi placet. cùm hoc velit text. apertè in. d. l. sæpe. Præterea dico quòd cùm possit sibi prouidere protestando in iudicio quòd non intendit quòd ille sibi præiudicet, si omittit, videtur ille litigare ex suo consensu, nam text. iste loquitur cùm is ad quem primo loco competit actio patitur sequentem agere: sed per illam protestationem satis apparet de sua cõtraria voluntate: ad hoc. l. si debitor. §. j. ff. quibus mod. pig. vel hypo. solu. &. l. sicut. §. non 9 videtur. ff. eodem titul. ¶ †Et quod s̃. dixi de

debitore patiente creditorẽ agereprocedit ſe cũdũ gloſ. noſtrã poſt mediũ ſecũdũ literã pi ſanã. & in hoc habuit gl. reſpectũ ad pãdectas antiquas, in quibus ſunt originalia legũ. q̃ pãdectæ olim erãt piſis: hodie verò ſunt florentiæ: & ibi eas vidi: ſed alia lr̃a in. d. l. ſæpe. habet oppoſitũ. ſ. qñ creditor patit debitorem experiri de proprietate pignoris, vt faciat ſibi præiudiciũ in iſta hypothecaria ſi debitor ſuccubuit ſup ꝓprietate: ſed ſecundũ iſtã literã ob. l. ſi ſupatus. ff. de pig. & l. p̃ſes. C. e. ti. vbi innuit ꝙ iudiciũ agitatũ cum debitore nõ nocet creditori. ſed gl. iſta dicit ꝙ tenẽdo iſtã literã poſſet rñderi ꝙ illę leges loquũtur qñ ignorãte creditore debitor litigauit: ſed tunc aduerte. nã ceſſat in creditore rõ. d. l. ſæpe. tũ qa ad creditorẽ nõ ſpectat actio vel defenſio primo loco ſup ꝓprietate dñij: vt .ſ. dixi. ſed ad ipſum debitorẽ. Itẽ non põt creditor ꝓhibere debitorẽ experiri ſup ꝓprietate pignoris: quare plus placet mihi p̃cedẽs lr̃a vt loquat ī debitore patiẽte. Fateor tñ quòd & alia lr̃a eſt vera in ſe: vt patet in. l. p̃ſes. p̃al. vbi dicit ꝙ tãtũ in duobus caſib⁹ iudiciũ agitatũ cũ debitore nõ nocet creditori in ſua hypothecaria. Primus eſt. cùm potes docere de colluſione debitoris. Secũdus. cùm non cã cognita plenè fuit cõdẽnat⁹, ſed fortè ꝓpter ſuã cõtumaciã: & puto ꝙ regulariter fiat ſibi p̃iudicium nõ per ratiões p̃dictas: ſed per id qđ hîc ſubijcit ī ſecũdo caſu excepto: qa ſcilicet paſſus eſt eũ à quo cãm habuit experiri. Ex quo em̃ ſciuit debitorẽ ſuũ à quo habuit ius pignoris experiri de proprietate pignoris & ſibi nõ reſiſtit nec fuit ꝓteſtatus de iure ſuo, videt de voluntate ſua fuiſſe litigatũ. Et per hoc poteſt iudicio meo rectè poni exemplũ in ſecundo caſu in tex. excepto. vt ĩter primũ & ſecũdũ caſum notet hęc diuerſitas: videlicet vt primus caſus ꝓcedat, qñ is cui primo loco cõpetebat actio vel defenſio ꝓmiſit ſequẽtem agere. Secũdus ꝓcedat. qñ nõ cõpetebat ſibi primo loco actio vel defenſio: ſed ꝓmiſit agere illũ à quo cãm habuerat. Ex quo em̃ auctor ſuus diſputauit de ſuo iure: & iſte tacuit, videt egiſſe cũ ſuo cõſenſu. Et in hoc loquit text. iſte magis ſpecificè q̃ in. d. l. ſæpe. nã ibi ſolũ excipit primus caſus: & hæc cõſideratio plus mihi placet q̃ dictum do. Ant. dicentis ꝙ in effectu eſt vnus caſus exceptus: quia prim⁹ caſus eſt rõ ſecũdi: quia nõ ad auctorẽ ſed ad ſucceſſorem ſpectat primo loco actio vl defenſio &c. Sed ꝓfectò ſecũdũ hoc papa ineptè excepiſſet duos caſus. Itẽ ego dedi tibi exẽplũ in creditore patiẽte, ad quẽ nõ ſpectat actio vel defenſio primo loco, & tñ propter rõnem ſecundi caſus fit ſibi præiudiciũ: & per hoc habes etiã ſecundum caſum
10 declaratum & exemplificatum. ¶ † Sed antè quàm deſcendam ad alios caſus vltra tex. quęro an ſit indiſtinctè verum ꝙ ſententia lata
a contra creditorem[a] præiudicet debitori ſciẽti & econuerſo? Solu. primò reſpectu creditoris diſtingue ſic poſt Barto. in. d. l. ſi ſuperatus. ꝙ aut debitor fuit victus antẽq̃ pignorem traderet, & indiſtinctè ſententia nocet creditori: quia non potuit plus iuris in alium tranſferre q̃ ipſe haberet: vt in. c. nup. de do. poſt di. re. & l. traditio. ff. de acq. rerũ do. & reſoluto iure auctoris reſoluit ius ſucceſſoris. vt in. l. lex vectigali. ff. de pig. Aut primò obligauit, & poſtea fuit victus: & tũc aut creditore ignorãte, & ſibi nõ p̃iudicat: vt in. d. l. ſi ſuperatus. ſecũdũ cõem intellectũ. Aut creditore ſciente: & tunc aut ſnĩa fuit lata contra debitorẽ cõtumacẽ, & creditori non præiudicat: vt. d. l. præſes. C. de pig. ſecundũ vnã lect. & arg. in. l. papinianus. §. meminiſſe. ff. de inof. teſt. Aut debitore præſente, & tũc præiudicat creditori: vt in. d. l. ſæpe. ſecũdũ vnã lect. & in. d. l. p̃ſes. arguendo per locũ à ſpeciali. illud aũt qđ dictũ eſt de ſnĩa lata cõtra debitorẽ cõtumacẽ intelligit ſecũdũ no. per Bar. qñ paſſus eſt cãm eo cõtumace liquidari: tunc em̃ magis propter cõtumaciã q̃ ꝙ malã cãm habuerit vr̃ ſuccubuiſſe: ſed ſi totã cãm tractauit pñs, & allegationibus interfuit: licet in ipſo actu ſnĩandi fuerit cõtumax, putat ipſe ꝙ ſnĩa nõ p̃iudicet creditori: qa eius pñtia nihil tunc fuiſſet operata: vt. l. ſi rem. §. fi. ff. de euic. & no. hoc dictũ: quia facit ad multa. & alleg. in fi. Inn. in. c. raynaldus. de teſta. parũ poſt prin. Prædicta vera. niſi debitor per colluſionẽ ſuccubuiſſet: vt in. d. l. præſes. & hoc de primo. Reſpectu verò debitoris diſtingue ſic. poſt Barto. in. d. l. ſæpe. ꝙ aut creditore agente fuit reus abſolutus: quia non valuit obligatio pignoris, vel alia cauſa concernente dñium: & tunc indubiè non præiudicat debitori. ar. in. l. cùm quæritur. cum ſe. ff. de excep. rei. iud. & in. c. fi. de cauſa poſ. & proprieta. Idẽ ſi ſuccubuit
b creditor, [b] quia non probauit de dominio debitoris: nã debitor poterit poſtea agere rei vẽd. quia ad alium finem fuit quæſitũ de dñio in primo iudicio q̃ in ſecundo: qa in primo ad effectũ hypothecariæ: nunc verò directè agit de dñio. ideo non obſtat debitori exceptio rei iudi. d. l. cùm quæritur. &. d. c. fi. & quod no. in. l. iulianus verũ. ff. de condi. inde. in gl. magna. Aut ſuccubuit: qa reus aſſumpſit in ſe onus probãdi. & ꝓbauit ſe dñm: & tũc p̃iudicat debitori ſcienti: & hoc caſu ꝓcedat. d. l. ſæpe. & iſte text. & pro hoc habes tex. in. d. l. ſæpe. dũ p̃ſupponit ꝙ agebat de ꝓprietate pignoris. Itẽ p̃dicta vera. ſi plenè fuit cognitũ de ꝓprietate pignoris, ſeu de dñio. aliâs ſecus. ar. ĩ. l. à diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. & quod not. in. l. ij. C. de or. cog. & l. pen. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iur. nã dominiũ venit incidẽter in hipothecaria: ideo non pręiudicat ſentẽtia in eo quod venit incidẽter ſeu per modũ cauſe, niſi prius de illo fuerit cognitũ: vt no. in iuribus proximè. alle. & dixi. in. c. cùm eccleſia ſutrina. de cã poſ. & ꝓprie. Ex his infert Bart. nõ ſufficere debitorẽ ſcire ꝙ creditor agat hypothecaria, niſi ẽt ſciat reũ aſſumpſiſſe onus probãdi ſe dñm, quia (vt patet ex prædictis) in hoc ſecũdo caſu fit ſibi pręiudiciũ & non in primo, ſed in creditore conuento ſatis eſt ꝙ ſciat litẽ motã: qa diſputat de dñio principaliter, & dando ſibi pignus videt ſibi permiſiſſe defenſionem.
11 ¶ † Adde ad prædicta aliã limitationẽ bonã, quã ponit Inn. in. c. ſuborta. ſ. eo. vbi dicit ꝙ nõ ſufficit aliquẽ ſcire litẽ motã ad hoc vt ſibi in iure ſuo præiudicet, niſi etiã ſciat ſibi ius in illa re cõpetere. Pro hoc quia ignorans non videt cõſentire. l. ſi mulier. ff. de
12 inoffi. teſt. xxxviij. diſt. c. placuit. ¶ † Sed quia ſupra poſui exẽplũ in emptore & venditore, & marito & vxore ſeu ſocero: vt factũ authoris p̃iudicet ſucceſſori. & ponit etiã tex. in. d. l. ſępe. & gloſſ. hîc. An hoc ſit verũ ſimpliciter? aduerte. ſi actor puta vẽditor: vel vxor ſeu ſocer aſſumit defenſionẽ ſuper ꝓprietate rei vẽditę ſeu in dotẽ datę marito, ſeu emptore ſciẽte, in dubio fit ei præiudiciũ
c ſi actor ſuccũbit: vt hîc & in. d. l. ſępe. Sed dubiũ eſt cùm vxor[c] ſeu venditor agit, & videt quòd tũc non fiat pręiudicium marito vel emptori: quia cùm iſti non habeant actionem, cũ dñium ſit trãſlatũ iam in maritum & emptorẽ: ergo agere nõ poterunt: quia ſine actione nemo experitur. l. fr pupilli. §. videamus. ff. de nego. geſt. & de iud. c. examinata. cum ſi. Item ſi vxor vel venditor egit & ſuccubuit, ſatis regulariter ſuccubuit: quia non poteſt probare ſe dñm, ergo nõ debet p̃iudiciũ generari ſucceſſori, vt marito ſeu emptori habenti dñium: & hanc partem videtur tenere gloſ. in. d. l. ſępe. & ad illum tex. qui dicit & p̃ſupponit: ꝙ iſti poſſunt experiri, dicit ꝙ illud verbum ponitur ibi pro defendere: & ita ſentit gloſſ. noſtra hîc modicum ante finem. Sed finaliter hîc gloſſ. & Innoc. tenent contrarium dicentes quòd licet de iure iſti nõ poſsint agere, tamen ſatis eſt quòd de facto egerunt, nec fuerũt per ſucceſſores reuocati. Nã hoc ipſo ꝙ paſsi ſunt, videtur ex voluntate eorum iudicatum: ideo eis præiudicat ſententia lata cum eorum actore: &

a ¶ De hoc vide oĩno per Bald. in. l. ſi ſine. circa fi. C. ad velleianum.
SEBA. SAPI.

b ¶ Creditor. Vide Bartol. in. l. ñ. §. j. verſi. quæro vtrũ ꝓbationes factæ. ff. vi bo. rap. & latè per Alex. in repe. d. l. ſæpe. colũ. xl. ff. de re iudic. vbi tenet contra Abb. hîc. & latè explicat hanc materiam.
SEBA. SAPI.

c ¶ Cum vxor. An aũt ſnĩa lata contra maritũ pręiudicet vxori: vide Bald. in. l. docean cillã. C. de rei ven. Are. in. l. iulianus. §. qui fundum. circa fin. ff. de verbo. obli. Alex. in. l. de die. §. qui mulierem. fl. qui ſatiſ. cogan.

actore:& pro hoc facit iſte tex.in ſecundo caſu qui loquitur indiſtinctè. & tex.in.d.l.ſæpe.in ver.cur aũt.vbi fit mentio de actione & defenſione. Bar.in.d.l.ſæpe.ſic diſtinguit.ꝙ aut venditor meus agit vel defendit meo nomine:& tũc ſentẽtia lata contra eũ mihi nõ præiudicat,ſiue fuerim ſciẽs ſiue ignorãs,niſi ratũ habeam:vt in l.j.C.qui.res iudi.nõ nocet.ratio eſt:qa hoc caſu iſte agit de iure quod meum eſt:non de eo quod mecũ habet.& ſic ceſſat ratio poſita hîc:& in.d.l.ſæpe.prohibere enim videor ex quo inutiliter gerit negotiũ meũ.quod appa ret ex eo qa victus eſt.l.iij.§.in hac.ff.iudi.ſol.Mihi hoc dictum nõ placet:quia ſi ſcio illũ agere noĩe meo & nõ prohibeo:videor ſibi dare mandatũ.aut inſurgit p̃ſumptio ꝙ habeat mãdatũ.vt inſti.per quas p̃ſo.age.po.no. Inn.in.c.ex parte decani.dẽ reſcrip.& ibi plenè dixi.nec verũ eſt ꝙ agendo noĩe meo inutiliter agat:quia ſi hoc eſſet,non admitterẽt iura cõſanguineum pro cõſanguineo:nec debet inſpici euẽtus:quia ſatis eſt ꝙ bñ incœpe rit.l.ſed an vltro.ff.de neg.geſt.Item fauore iudiciorum debem⁹ interpretari:vt s̃.dixi.Itẽ regula eſt quòd tacẽs habetur pro cõſentiente,ex quo poteſt impedire actũ qui geritur & nõ impedit:vt no.in.l.gaius.ff.de pig.act. dixi plenè in.c.nõne bene dicimus.de præſum.quare puto ꝙ ſiue actor meus ſiue alius agat nomine meo pro iuribus meis,& ego ſcio & nõ cõtradico.videor tacitè cõſentire,& dare ſibi mandatũ .vel inſurgit præſumptio mandati.Redeo ad verba Bar.Aut actor meus puta vẽditor vel ſocer agit ſuo nomine nõ exprimẽdo ꝙ vendi derit,vel in dotẽ dederit:& tũc aut ſnĩa ſimpliciter fuit lata cõtra eũ:quia non eſt dñs:& tunc aut ſentẽtia nõ nocet ſucceſſori:quia verũ eſt dicere ꝙ illo tẽpore actor nõ erat dñs:quia iam in aliũ trãſtulerat dñium:& ſic emptor agẽdo pro dñio ſuo nõ venit cõtra priorẽ ſnĩam, imò approbat⁹illã dicẽdo quòd actor non erat dñs ſed ipſe.& hoc caſu poteſt procedere cõtraria opinio. Aut pronuntiatum fuit rem non eſſe actoris adiecta cauſa quia ille à quo actor habuit prius illam rem alteri donauit:vel quia reus cõuentus probauit illam rem eſſe ſuã. & tunc præiudicat emptori,& viro ſcienti cãm ſuper hoc agitari.& procedat hoc caſu opinio Inn.& glo.noſtræ.requirit tamẽ Bar.ꝙ emptor ſeu maritus ſciuerit ꝙ de ſuo dñio ageret.ſicut ſuprà dictũ fuit in debitore. In actore verò defendere ſufficit ꝙ ſucceſſor ſciuerit illum eſſe couuentũ ſuper dñio:quia illico diſputat de iure ſuo:ideo debet obuiare ſi vult euitare præiudicium oportet ergo in ſententia vt alteri inferatur p̃iudiciũ ꝙ ille primo loco habeat actionẽ,vel quòd permiſerit ſuũ actorẽ agere,& ꝙ fuerit diſcuſſum de ſuo iure. & hoc ſciuerit.Item quia ſciuerit ſibi ius in illa re competere: vt.s̃.dixi.& per hoc habes declaratũ text.& gl.in ver.itẽ fallit.vſq; ad finẽ.quæ ſolũ tendit ad declarationẽ text.

¶ Nunc venio ad caſus exceptos extra textũ.& quæro nũqd ſint alij caſus in quibus fallit regula in tex. poſita. Sol.glo.noſtra in prima parte dicit quòd ſic.& ponit ſeptem caſus.Ego incipiã ab vltimo tanq̃ à faciliori,& ordine retrogrado veniã ad primũ quẽ mihi reſeruo in vl
13 timo tãquã difficiliorẽ. ¶ † Primus igit caſus eſt in.l.ij. C.de cõmuni rerũ alie.vbi habet ꝙ ſi fiſcus habet rẽ cõ
a munẽ cũ priuato,põt ratione partis vẽdere[a] totam:nec põt priuatus reuocare vẽditionẽ etiã ratiõe partis:licet poſsit partem pretij à fiſco petere.& ſic nocet res inter alios acta:ſed dic ꝙ illud procedit ex priuilegio ſpeciali fiſco tributo:& idẽ probat in.l.j.C.de ven.rerũ fiſca.cũ priua.cõi.lib.x.qd eſt notandũ.ſecus aũt eſt in rebus cũ alio cõibus:quia tũc licet qs poſsit vẽdere partẽ ſuã pro indiuiſo ſocio nõ reqſito:nõ tñ per hoc p̃iudicare põt ſocio ĩ parte ſua:vt.l.j.C.cõi diui.Et p locũ à ſpeci.ſing.
b no.ꝙ vbi fiſcus nõ habet cõionẽ in re priuati,nõ [b] põt illã vẽdere.ita ſing.dixit gl.in.d.l.ij.&.d.l.j.C.de ven.re. fiſca.cũ priua.cõmu.Ex quo infert ꝙ.l.bene à zenone.C. de quadr.p̃ſc.(quę videt innuere cõtrariũ)debet intelligi qñ fiſcus ſeu imperator credidit rem ſuã rõne poſſeſſionis quã habebat:tũc enim vẽditio facta p̃ principẽ tenet:& tũc nõ debet infringi,ſed is cuius eſt res debet agere ad pretiũ cõtra fiſcũ. quod no.quia multi errãt in
14 intellectu illius.l. ¶ † Secũdus caſus qñ quis habet rẽ cõmunẽ cũ pupillo:vt in.l.ſi cõem.ff.quẽadmod.ſer.amit. vbi patet ꝙ ſi quis habet cõem fundũ cũ pupillo,retinet ſeruitutẽ debitã fundo licet illa nõ vtat.& hoc eſt ex p- a
ſona pupilli:ſicut enim nõ currit preſcriptio cõtra pupillum:vt.l.fi.C.in quib.cau.in integ. reſt.nõ eſt nec.ita nec cõtra maiorẽ habentẽ fundũ cõem cũ pupillo:& ſic prodeſt res inter alios acta ſed dic hoc procedere rõne indiuiſibilitatis.vñ in indiuiduis quis cõſequit per ſociũ quod nõ põt per ſe.ar.in.c.ſacris.de ſepul.& quod legi. b
& no.in.c.q̃ magnũ.xxiij.q.iiij.ſecus aũt foret vbi preiudiciũ maioris eſſet ſeparabile à præiudicio pupilli.ar.
15 eorũ q̃ leg.& no.in.c.cũ veniſſent.de inſti.in fi. ¶ † Tertius caſus.in re indiuiſibili & maioribus cõi:vt in.l.loci. §.ſi fundus.ff.ſi ſer.vẽ.vbi patet ꝙ ſnĩa lata pro vno vel cõtra vnũ ex dñis,inſolidũ prodeſt & nocet alteri in re indiuiſibili:puta in ſeruitute.ſimile qd legit & not.in cã appellationis:vt in.c.vna ſnĩaj.de app.vbi de hoc.& il-
16 lud procedit:vt dixi:in rõne indiuiſibilitatis. ¶ † Quartus caſus.in querela inoffi.teſt.vt in.l.papinian⁹.§.memi niſſe.ff.de inof.teſta.vbi patet ꝙ ſi quis ſuccubuit in querela inofficioſi teſtamenti,perdit quod ex teſtamento illo cõſequi poterat,et applicatur fiſco:& ſic ſentẽtia prodeſt fiſco licet nõ fuerit in iudicio.Et hoc ideo.quia ſententia declarat illum indignũ legato: merito fiſcus põt illud idẽ tanquã ab indigno auferre:talis enim effectus neceſſatiõ reſultat ex illa ſententia.ſecus qñ ſentẽtia põt
17 reſtringi ad certũ effectũ. ¶ † Quintus caſus.in cauſa filiationis.vt ſi quis pronũtiatur filius: debet haberi pro tali quo ad oẽs in.l.j.in fi.&.l.ij.&.iij.in prin.ff.de li.ag. Aduerte.aut ſententia fert ſuper filiatione cũ patre:& tũc p̃iudicat & facit fidẽ quo ad oẽs agnatos & cognatos trahẽtes ius agnationis ſeu cognatiõis ex illo cõi parẽte:& hoc caſu loquunt leges.s̃.alleg.fuit em talis ſnĩa lata cũ legitimo cõtradictore:& idẽ eſt quo ad oẽs reſpectu iuris & intereſſe publici quia cũ legitimo cõtradictore lata fuit.Alijs verò qui nõ ſunt de cognatione nõ præiudicat quo ad eorũ priuatũ intereſſe: quia quo ad illos pater nõ eſſet legitimus defenſor.ar. hîc.Illa em qualitas declarata cõcernit certum genus perſonarũ.ſ.illos de illa cognatione,ideo ad eos dũtaxat reſtringit.Si aũt fuit lata ſententia inter pares puta inter conſanguineos:tũc illa ſnĩa nõ facit fidẽ quo ad alios: qa reſpectu iſtorũ agit de ſpãli intereſſe:ideo ſentẽtia nõ extẽdit ad alios effectus.ar.hîc.& in.d.l.ſæpe.ff.de re iud.& hoc in effectu voluerũt Iac.de are.& Cy.in.l.ingenuum . ff.de
c ſtatu ho ſequitur Bal. [c] in.d.l.res inter alios.C.qui.res iud.nõ no.do.Ant.hîc.& per Inn.in.c.cãm.q fil.ſint leg.
18 ¶ † Et per hoc infert ad deciſionẽ alterius qõnis:qd dicendũ in cauſa legitimationis? Inn.in.d.c.cauſam.refert varias opi.Quidã dicũt ꝙ valet ſolum inter illos inter quos ſententiatũ eſt:vnde reſpectu vni⁹ poſſet iudicari legitimus : & reſpectu alterius cum quo poſtea agitur c
poſſet iudicari illegitimus & valeret vtraque ſententia. Alij dicunt contrarium ſcilicet valeat quo ad omnes.d. Ant.hîc.& ibi cõcordãdo dicit ꝙ aut agit ad priuatũ intereſſe:et tũc ꝓcedat prima.opi.aut reſpectu iuris publici,ita ꝙ ſnĩa non eſt reſtringibilis ad certas perſonas:& tunc facit fidẽ quo ad oẽs:quia non põt eſſe legitimus quo ad vnũ & illegitimus quo ad aliũ.Hoc vltimũ placet:ſed reſpectu primi membri dic quòd aut fuit actũ cum patre:& tũc idẽ dicendũ quod.s̃. dixi in filiatione eadẽ rõne:aut cũ pari,& procedat illa opi.& hoc voluit

a ¶ Dicit tamẽ not. ibi Bal.ꝙ fiſcus tenetur prius cõſortẽ requirere an velit totã rem emere priuſquã velit vẽdere p.l.j.cũ ſi.ff. de priuil.cred.

b ¶ Iſtud eſt verũ, niſi de plenitudine ptãtis. quia de plenitudine potẽſtatis põt auferre dominiũ rei meæ ſine cã:ita expreſſè dicit Ang. in.l. itẽ ſi verberatũ.§. j.ff.de rei ven.

ANT.FRAN. ¶ Circa hoc an prĩceps poſsit mihi auferre dñiũ rei meæ ſine cã vide Bar.in.l.fi.C.ſi cõtra ius vel vtil. publi.vbi dixit ꝙ nũquã potuit intrare in caput ſuũ ꝙ princeps poſſit iſtud facere.tñ cõis ſentẽtia eſt in cõtrariũ .ꝙ ſi hoc facit, cũ certa ſciẽtia,vel de plenitudine ptãtis poſsit hoc facere.qa tũc nõ præſumitur fine cauſa,imò præſumitur feciſſe ex cauſa.adeo ꝙ ſi ſine cauſa feciſſet, teneretur quo ad deũ.vt per Cy.& Bal. in.d.l.fi.adde tamẽ ꝙ princeps nunquã intelligit vti abſoluta ptãte niſi quãdo hoc exprimeret:vt ꝓ Inno.in.c.innotuit. in.ij.col.de elect. quod intellige niſi faceret cũ clauſula ex certa ſciẽtia per glo.in.c.ad hæc.de reſcrip.

c ¶ Et Bald.ſequit ibi Sal. Alex. Imo. in apo.ad Bal.qui dicit ꝙ opi.Bal.ſibi placet. & allegat etiã Bal.in.d.l. ingenuum.

Bal in.d.l.res inter alios. Et idē dicit eadē ratione in ſnīa lata ſuper patria ptāte. Et idē dic qn̄ ſnīa fuit declaratoria reſpectu rei: vt ſi fuit pronuntiatū inſtrumentū falſum. de quo per Inn. in. d. l. cām. ¶ † Sextus caſus in cauſa libertatis. [a] Nā ſi pronūtiaf̄ qs ingenuus, habetur pro ingenuo quo ad omnes. d. l. ingenuum. ff. de ſtatu ho. qđ limitauit Inn. in. d. c. cām. qui fil. ſint leg. cùm eſt cā ingenuitatis ex ſeruitute. ff. de libe. cauſa. l. diui. Secus ſi ex libertate diceret ſe ingenuū. ff. de inge. l. j. & l. patronū. & cū hoc dicto tranſit hīc Io. an. Sed tu vide glo. in. d. l. j. q̄ recitat opin. quorūdam antiquorū, & ponit aliā quæ videf̄ verior. quòd. d. l. j. & l. patronū. ꝓcedunt qn̄ non interuenit legitimus contradictor. Si autem interueniſſet legitimus contradictor puta dn̄s, tūc ſentētia faceret indiſtinctè fidem quo ad oēs. d. l. ingenuū. & hanc opin. ſentit Bar. qui in hoc articulo ſic diſtīguit: q̄ aut iudiciū eſt agitatū cū iuſto cōtradictore: aut nō. primo caſu, aut ſnīa declarat eū ingenuū: & tunc facit ius inter oēs: vt. d. l. ingenuū. niſi detegaf̄ colluſio: vt. l. ij. ff. de coll. detegen. Aut ſententia declarat eū non eſſe libertū, vel ſeruū alio agente: & tūc nō facit ius quo ad alios: vt. l. diui fratres. §. j. ff. de lib. cā. & vide ibi bo. tex. prope fi. an ſine contradictore poſsit quis petere declarari ſe ingenuū: & per Inn. in. d. c. cauſam. Secundo caſu principali qn̄ in iudicio nō interuenit iuſtus contradictor, & tunc ſententia non facit ius: vt in. l. cum nō iuſto. ff. de collu. detegen. & ibi haber̄ per glo. quis dicatur legitimus contradictor. ¶ Sed dices, cur tā variè ſtatuitur in legitimatiōe & filiatione & ingenuitate? dic q̄ legitimatio pōt reſtringi ad certū effectum: filiatio verò eſt reſtringibilis ad certum genus perſonarum, ingenuitas verò non eſt reſtringibilis ad certas perſonas: ſed oēs ęqualiter cōcernit: ideo effectus huius ſententiæ eſt maior. ¶ Et gn̄aliter circa hāc materiā dic poſt But. & Bald. in. l. res inter alios. præall. q̄ ſex concurrentibus ſententia facit fidem quo ad omnes. Primò requiritur vnum in principio cauſę, ſcilicet vt īterueniat legitimus contradictor. d. l. cū nō iuſto. & quis dicitur legitimus contradictor collige ex prædictis. Secūdū eſt neceſſariū in ꝓgreſſu. ſ. q̄ defendat cām & ſit pn̄s, aliās potius ex ſua cōtumacia videf̄ condēnatus q̄ q̄ haberet malam cauſam: & ideo alijs non noceret: vt in. l. q repudiātis. §. cùm cōtra. ff. de inoffi. teſt. & .s̄. dixi. Tertiū eſt neceſſariū vt ſnīa feratur declaratiuè: vt. d. l. ingenuū. Quartū eſt neceſſariū poſt ſentētiam. ſ. vt nō detegatur colluſio. Quintū vt cā ſit talis naturæ q̄ oībus præiudicet. Sextum q̄ cauſa ſit ordinaria, & agatur principaliter propter ſe: quæ em̄ incidenter decernunt̄ ius nō faciūt. l. iudex. ff. de his qui ſunt ſui vel ālie. iu. & hæc duo vltima poſuit Bald. addēdo ad dicta But. Et certè ſine illis ſatis in effectu ſufficiebant dicta Butri. ¶ † Quæ autem ſunt [b] ſnīæ illius naturę q̄ alijs p̄iudicent? dic q̄ illę quarū effectus non eſt reſtringibilis ad certas perſonas, vt prædixi: & ponit Bald. multa exempla in loco p̄alleg. Primò in ſnīa q̄ irrogat infamiā: q̄ eſt quædā lepra & ſequitur leproſum quocūq; ſe vertit. j. q. j. c. cito turpē. not. in. l. ex ea. de poſtu. facit. c. teſtimonium. de teſti. per Fede. conſi. xxiij. Secundò in ſententia deportationis: quæ eſt quædā mors. in. l. j. in fi. ff. de contratabu. Tertiò in ſententia excōicationis quæ priuat cōſortio ſicut fetidū cadauer: vt probaf̄. xj. q. iij. c. curę. & in. c. j. de treu. & pac. & hoc qn̄ probatur ipſa excōicatio. Quid aūt ſi probaf̄ excōicatio per viam exceptionis: nūquid illa probatio faciat fidem ad alios effectus? [c] dic vt dixi poſt Inn. in. c. cùm dilectus. de ordi. cog. Quartò in ſententia exilij ſiue bāni: qa reſpu. nō diuidit ſe. ff. de capit. dimi. l. amiſsione. §. qui deficiunt. Quinto in actione populari: quia nō poteſt ferri niſi ſemel: vt. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. Sextò in ſentētia lata ſuper colluſione: quia ſimiliter nō pōt ferri niſi ſemel. l. iij. ff. de pręuari. Septimò in ſententia lata ſuper matrimonio inter maritum & vxorē: quia ipſi ſunt principiū & finis: & tota maſſa matrimonij in eis eſt: vt. in. l. j. in fi. ff. de liber. agno. & no. hūc caſum. qa facit ad infrà dicēda. Octauò in ſnīa lata ſuper patria poteſtate, vel quòd filius ſit legitimus: quia eſt quæſtio ſtatus & p̄iudicialis: vt inſtit. de act. §. p̄iudiciales. & hoc verū ſecūdū eū, qn̄ inter patrē & filiū ſnīa ferf̄, quorū principaliter & directè ius eſt: ſecus ſi inter cōpares pronuntietur. i. nō cū ipſo fonte gn̄ationis ſecundū Iac. de are. & Cy. in. d. l. ingenuū. quia inter alios puta fratres nulla p̄iudicialis actio cōpetit. Nonò in ſnīa lata ſup iure eligēdi cōtra electores: q̄ p̄iudicat electo patienti: quia cā cōis eſt. ar. in. d. l. ſæpe. & no. hīc. de quo j. latius. dicā in ſeptio caſu principali. Decimò in ſnīa lata cōtra vnum q̄ mandaf̄ executiōi cōtra aliū: vt. l. fi. §. vlt. C. de excep. rei iudi. & per Inn. in. d. c. cām. Vndecimò in ſentētia lata ſup ęta te. vt. l. de ętate. ff. de mino. Duodecimò qn̄ tractatur de cōditione p̄ſonæ. Nā tunc ſententia afficiens perſonam facit ius inter oēs; vt puta ſi quis pronuntief̄ clericus vel laicus iſtius originis, vel illius. l. quoties. C. de decu. lib. x. ¶ Quid aūt ſi pronuntief̄ aliquē eſſe vaſallum reſpectu talis feudi? dicit Bald. q̄ hæc quæſtio non eſt propriè de ſtatu p̄ſonæ ſed de qualitate patrimonij: quia iſte ſtatus pōt à perſona remoueri: & ſic nō habet infallibilem cauſam ſeu perpetuā annexam de neceſsitate: & idem putat de ſentētia lata non ſuper origine ſed ſuper domicilio. Si aūt pronuntiaretur aliquē eſſe aſcriptitiū vel cenſitū, quia iſte eſt propriè ſtatus perſonarū & immobilis: vt. l. quemadmodū. C. de agri. & cēſi. li. xj. putat ſentētiā facere ius quo ad oēs. nā iſte ſtatus eſt differēs ab alio ſtatu: & habet quandā ſpēm ſeruitutis: licet nemini ſint ſerui: vt not. inſti. de iure perſo. poſt prin. ¶ Et not. bene p̄dicta: & volui omnia interſerere: quia ex prædictis poteſt inſtrui diligēter vltra doct. noſtros hīc; an & quando ſententia extendatur ad alios, vbicūq; ſententia eſt declaratiua certæ qualitatis ad perſonā. Et dicit Bal. id quod s̄. dixi tenere Inn. & Bar. quòd vbi ſentētia nō facit ius: nec probationes faciunt: & idē ecōtra vt p̄dixi. Itē tene id qđ s̄. dixi tenere Bart. & tūc abſentia & cōtumacia litigatoris impediat vires ſententię quo ad alios qn̄ ex actis non pōt cōſtare de meritis cauſæ: aliās ſecus: quia tūc euidenter cōſtat q̄ nō ꝓpter cōtumaciā ſed ex inſtantia cauſæ fuit lata ſentētia: nā aliās poſſet ſequi abſurdū ſecūdū eū. ¶ † Nā ſi accuſaui aliquē de publico crimine, & videś q̄ nihil probaui abſentarē me tpe ſentētiæ: & iudex ex ſuo officio illū abſolueret, poſſet iterū ab alio accuſari, ſi nō faceret ſententia ius quo ad alios propter abſentiā accuſatoris: & ſic ſæpe accuſator deficiēs in ꝓbatiōe malitioſè ſe abſentaret, vt aduerſarius poſſet ab alio accuſari: qđ non eſt dicēdū: tū quia de delicto vnius hominis non eſt ſæpius q̄rēdū: vt. l. licet. §. fi. ff. nau. cau. ſta. & in ca. de his s̄. de accu. tū quia iudex qui fert ſentētiā in criminalib⁹ accuſatore abſente gerit p̄ſonā accuſatoris: vt. l. q̄uis. C. de adul. Et ad id qđ dicif̄ q̄ eſt iuris p̄ſumptio q̄ ſentētia lata cōtra cōtumacē videaf̄ potius lata in odiū cōtumacię q̄ ex iuſtitia cāæ: vt. d. l. præſes. C. de pig. Rn̄det ipe & elegānter, q̄ illud fallit in duobus caſibus. Primo ſi probef̄ cōtrariū per inſpectionē actorū, videlicet q̄ ex veritate actorū & ex pleniſsima probatione ſentētia lata ſit. Secūdo qn̄ fuit abſens ex probabili & iuſta cā. ad hoc gl. not. in. l. ij. C. de cōtrari. iudi. tu. qđ eſt no. faciūt hæc ad ea q̄ le. & no. in. c. fi. de emp. & vē. ¶ † Septimus & vltim⁹ caſus exceptus per gl. eſt, cùm cāæ ſunt cōnexæ, lxxxj. diſt. c. tātis daniel. & in. c. hæc quippe. iij. q. vj. & pone exēplū in ordinato & ordinatore; vn̄ vr̄ q̄ ſentētia lata contra vnū p̄iudicet alteri: vt no. in iurib⁹ palleg. & per gl. in. c. dilectus. ij. de ſimo, ſed Inno. & Hoſtien. hoc indiſtinctè nō admittunt: dicūt em̄ q̄ licet ordinatus dānetur propter crimen: hoc tn̄ nō pręiudicat ordinatori. Nullū eīm ius occurrit

SEBA. SAPI.

a ¶ Cauſa libertatis. Quo iſtud ꝓcedat vide per Ange. de areti. in. §. præiudiciales. col. iiij. ver. in ea. gloſ. ibi. l. ingenuum, inſtitu. de actio.

b ¶ Not. caſus in quibus res iudicata alijs nocet. Adde Bal. & Ange. in. l. ingenuum. ff. de ſtat. ho. & cū Bal. ī. d. l. res īter alios. C. qui. res iudi. nō noc. tranſit ibi idē Salice.

ZACHARI.

c ¶ Ad alios effectus. Adde de hoc pleniſsimè. & remiſsiuè p Cal. ī cle. j. q. xvij. de excep. non aliās repelleretur, licet opponereī niſi ꝓbata excōmunicatione. vt ibi.

ius occurrit ſecũdũ eos ꝙ nõ accuſatus ex vi accuſatiõis alterius damneť,& pœnam patiať,niſi in quibuſdã caſibus,vt in crimine læſæ maieſtatis & hærefis .de quibus in.c.vergentis.de hæreti.&.vj.q.j.c.ſi quis cũ militibus. ¶ Et ad iura allegata in gl.reſpondetur ꝙ intelliguntur qñ crimina ordinatorũ,electorũ,& iſtitutorũ erãt adeo notoria ꝙ etiã ſi nõ eſſet actum cõtra ordinatos : tamen ordinatores ipſorũ qui ſcienter eos malè ordinauerant ex hoc puniri poterant iuris ordine nõ ſeruato.de accu. c.euidẽtia.&.c.ad noſtrã.el.iij.de iureiur.& finaliter dicit Inn.ꝙ licet prædicta quidã concedãt:ſibi tñ videť me agi vt caſſeť ordinatio quã ordinatus habet ab ordinatore:ſed tantũ ad hoc vt alter puniatur vel agat pnĩam.vñ cũdũ Hoſti.ex officij exuberatione aliud contingat ad aliorũ terrorẽ.ar.ff.de pœnis.l.aut fẽtã.de maledi.c.j.& ſic ſecũdum eũ poſſunt intelligi.c.tantis.& ſimi.præall. ¶ Sed aduerte tu.ꝙa caſus iſte ratione connexitatis põt verificari in multis caſibus.Nã primò dať cõnexitas inter ordinatorẽ & ordinatũ:inſtituentẽ,& inſtitutũ : electum & electores:præſentatum & præſentatorem:& in omnibus iſtis quæ videnť pari ratione conſtringi.Quæri põt an ſnĩa lata contra vnũ præiudicet alteri?de quo aliquid per Inno.in.c.dudum.ij.de elect.& per do.Ant. qui varia & multa in hoc dicit.Sed ego cõprehendendo veritatem & mentem in effectu Inn.&.d.Ant.ſic breuiter in oĩbus prædictis & ſimilibus caſib9.dico ꝙ aut agitur ad pœnam cõtra aliquem ex prædictis & ſimilibus, & ſententia vnius alteri non nocet,quia reſpectu pœnæ non eſt inter eos connexitas,ſed reſpectu iuris creati ſeu tranſlati.ad hoc.l.denũtiaſſe.ff.de adult. & in.c.interrogatum.ij.q.v.& quod le.& not.in.c.ſignificaſti.de adul.

23 ¶ † Vbi patet ꝙ ſnĩa lata contra adulterum non facit fidem contra eam quæ dicebať in eodẽ delicto adultera: facit tamen præſumptionem contra alterũ,vt prædixi, & vbi daretur notorietas delicti poſſet iudex ex officio ſocios criminis punire:vt in.d.c.tãtis.quod intellige inchoando nouã inſtãtiam:nõ aũt ſuper antiqua, niſi eſſet papa.iuxta not.per Ioan.an.in.c.mandatis.de reſcri. Aut agitur contra alterum ſuper iure iam tranſlato,vel ſuper inhabilitate conferendi,vel ordinãdi,ſeu inſtituẽdi, vel præſentandi:& tunc dico ꝙ ſi ſnĩa eſt lata contra ordinatorem,inſtituentem ,eligentem : ſeu pręſentantem, præiudicat ordinato ſciẽti & patienti,ſeu inſtituto electo vel pręſentato.Rõ.ꝙa fuit lata contra actorẽ ſuum in illo iure quod habet ab eo.ideo propter connexitatẽ & cõitatem iuris & cauſæ videtur ille egiſſe cum voluntate alterius:vt.s.plenè dixi.& videť ꝓbari hoc in ſecundo caſu excepto in tex.Idẽ dico ecõtra.vt ſnĩa lata cõtra ordinatũ inſtitutũ &c.ſuper ipſo iure qđ habuit ab ordinatore,vel inſtituẽte præiudicet ipſi ordinatori , vel inſtituenti,ſcienti cãm agi,& patienti:vt ꝓbatur in ſimili in.d.l.ſæpe.ver.nã & ſi libertus.vbi patet ꝙ ſnĩa lata cõtra libertũ,ſciente dño & patiente p̃iudicat ipſi dño de ſuo iurepatronatus.ꝙa manumittendo illũ videť dediſſe ſibi poteſtatẽ litigãdi ſuper illo iure:vt ibi no.per Bart. & dixi plenius.in.c.cùm ſuper.s.eo.Ita dico in propoſito ordinando eũ ſeu pñtando,vel eligẽdo aliũ,videť illi dediſſe ptãtẽ experiendi ſuper illo iure.Et hoc eſt fortè quod voluit tex.in.c.cùm olim.de cau.poſ.& ꝓprie.vbi papa in fi.reſeruauit dũtaxat ius litigãdi ſuper proprietate:& ibi dixi in quadã additione parua.Qñq dať cõnexitas reſpectu eiuſdẽ delicti:vt puta quia ad illud delictũ perpetrandum neceſſariò requiruntur plures perſonæ.

24 ¶ † Exemplũ in adultero.[a] quo caſu quæritur an ſnĩa lata cõtra vnũ vel pro vno alteri præiudicet : licet ſcienti cauſam agi cũ ſocio : & de hoc eſt caſus not.in.l.denuntiaſſe.§.quæriť.ff.de adulte.vbi clarè probatur ꝙ ſi eſt cõdemnatoria,nõ pręiudicat alteri oritur tamen pręſumptio cõtra alterũ : vt not.in.d.c.interrogatũ.ij.q.v.& in c.ſignificaſti.de adul.& ibi dixi latius.& text.illius.§.quę riť.dixit ibi Bart.bñ notandũ.pro maleficijs cõnexis &

25 coniunctis.¶ † Ex quo infert ꝙ licet producens falſos teſtes ſit condẽnatus de falſo,nõ ſequiť de neceſsitate cõtra teſtes ꝙ ipſi ſunt falſi.pro hoc vide bo.text.cũ rõne ſua in.l.lucius.ff.de his qui not.infa. facit.c. cùm dilect9.

26 in fi.de ordi.cog.¶ † Idẽ dicit in notario[b] cõdẽnato de

b falſo inſtrumẽto,vt hæc ſnĩa nõ præiudicet dño ad quẽ ſpectat inſtrumẽtũ.Idẽ dicit ibi Bart.in ſnĩa abſolutoria vt alteri non profit.nã ſpãle videť ibi in muliere nupta tpe quo accuſať adulter,vt ſentẽtia abſolutoria lata pro adultero profit adulteræ : ſecus autem in alijs perſonis: vel qñ mulier non eſſet tunc nupta : & hoc firmat ipſe poſt Richar.malũ.qui diſputando ita determinat :quod eſt not.nam aliqui contrarium ſenſerunt per illum text. tenet etiã gloſſ.in.d.c.interrogatũ.ſed primũ mihi plus placet per regulam hic poſitam & quod ſuper ea dixi:& vide plenius per Bartol.in.l.ibi ſeq. quę incipit adulter.

27 ¶ † Quãdoq datur connexitas iuris reſpectu eiuſdem principij,vt puta:duo fratres ex eiſdẽ parentibus cõtraxerunt matrimoniũ cũ duabus ſororibus vterinis & cõſanguineis.an ſnĩa lata cõtra vnum ſuper impedimento matrimonij reſpectu conſanguinitatis præiudicet alteri habenti penitus idẽ ius?& dicẽdũ quòd nõ.per regulam hîc poſitam & per ſupradicta:& hoc expreſsè firmat gl. in.c.dilecto.in fi.de pręben.& idẽ tenet Spe.in ti.de ſen. prola.§.nũc de effectu.ver.ſed pone.& efficax rõ eſt : qa potuiſſet alter obtinuiſſe diſpenſationem. de conſan.& affini.c.quia circa. Item poterit alter teſtes reprobare. Præterea fortè fuit colluſum in prima cauſa,vel ſecundus eſt magis diligens q̃ primus.Quandoq datur conne xitas in eo iure reſpectu ſuperioritatis & inferioritatis, quo caſu dubitatur an ſnĩa lata contra ſubiectum ad inſtantiam alterius pręiudicet ſuperiori qui nõ fuit in iudicio : & econtra . & de hoc vide quod plenè dixi in ca.

28 cùm ſuper.s.eo.¶ † Et circa hoc vide vnum dictũ Bal. in.l.ij.C.de lib.cã.vbi adducit iſtum text.ad quęſtionẽ ſi inter duos nobiles eſt contentio de iuriſdictiõe ſuper aliquo caſtro,an ſnĩa lata inter eos præiudicet hominibus caſtri & dicit ꝙ non.quia res inter alios acta &c.vt hîc : nec ſufficit ſecũdũ eum ꝙ vniuerſitas caſtri ſciuerit cãm agi,quia cùm nõ potuiſſet prohibere,nõ nocet taciturnitas.vnde conſuluit ꝙ citetur vniuerſitas:nõ tamen putat expedire vt detur libellus contra vniuerſitatẽ , ꝙa venit acceſſoriè & implicitè:quod no.Sed pro primo dicto optimè facit tex.cũ ibi no.ĩ.c.fi.de maio.& obe.&.c. expoſuit.de dila.voluit Inn.in.c.auditis. de præſcri.dixi plenè in.d.c.cùm ſuper.& per hoc habes materiã apertã

29 ad infinitas qõnes decidendas. ¶ † Vnum tamen nolo te omittere an ſnĩa lata contra virũ & mulierem ſuper defectu matrimonij,noceat filijs qui nõ fuerunt ĩ iudicio. do.Ant.hîc diſtinguit,ꝙ aut fuit lata filijs ſcientibus,& eis præiudicat.allegat.l.iij.in fine.ff.de carbo .edict.&.l. b ait p̃tor.§.ſed & ſi de condictione.ff.de iureiur.ad fi.§.eis autẽ ignorãtibus non præiudicat.Nõ ob. ſecũdũ eum ꝙ ſnĩa lata cõtra defunctũ pręiudicat hęredi:ꝙa filiꝰ nõ eſt hæres vel filiatione,vel legitimatiõe:ſed illã habet à natura.Sed aduerte.quia ipſemet do.Ant.ſentit ſimpliciter in.c.cãm.qui fil.ſint legi.ꝙ talis ſnĩa nõ nocet filijs nõ facta diſtinctione ſcientiæ vel ignorantię.Ego ad hãc quęſtionem adduco iudicio meo duos caſus expreſſos.Aut enim ſnĩa fuit lata contra parentes ſuper defectu matrimonij:& quæriť nũc an obſtet filijs ſuper legitimitate? Aut fuit lata ſup cõditiõe mris, ꝙa fuit declarata ſerua vel libera:& quæriť an obſtet filijs vt teneanť ſequi mris conditionem iuxta.l.partũ ancillę.C.de rei vẽ.In primo

a ¶ Exemplum in adultero. Adde an cõfeſsio vnius ex adulteris alteri p̃iudicet:&vide bo. glo.lix.di.in.c.ordinatos.ꝙ ſic.propter cõnexitatem cauſæ :licet glo.in c. interrogatũ. ij. q.v.teneat oppoſitum & malè vt per archi.ibi.
ANTO.FRAN.
¶ An cõfeſsio facta ab vno noceat alteri dicas primò ꝙ confeſſus delictum non põt cõdẽnari ex ſola confeſsione.l.j. §.fina. ff.de q̃ſtio.& ideo iudex debet cõſiderare vtrum confeſsio ſit veriſimilis : vel ne.ita Bal. in.l.ſi quis in hoc genus. C.de epiſc. & cler.& vide bo. text.in.l.confeſsionibus.ff. de interrog.act.& aduerte.ꝙa regulariter confeſsio nocet ſoli cõfitẽti, adeo ꝙ licet alius cũ confitens delictũ commiſerit tenetur ipſe confitens.l.ſi is cũ quo.ff.de confeſ.Bart.tamẽ tenuit cõtrariũ in.l. j.in iñ.col.C.de cõfeſ.tñ ꝓpter hoc non liberatur qui reuera cõmiſit delictum: vt per glo. & doct.in.d.l.confeſsionibus.

b ¶ Et vide dñm Ant.in . c. cãm.el. ñ.in.v. &.vj.col.q fil.ſint legi.

casu quęstio decidit p ca. cũ iter. qui fi. sint leg. vbi aperte ꝓbat maximè iuncta gl. & dicũt doct. ꝙ oẽs nati ante sentẽtiam sunt habẽdi ꝓ legitimis: & sic licet fuerint cõcepti post litẽ motã sup marionio, nihilomin⁹ legitimi sunt, & in bonis parẽtum debent succedere: ex quo parẽtes bona fide cõtraxerũt palã & publicè: & idẽ si fuerunt nati post snĩam ex quo fuerũt ante cõcepti: vt ibi dicitur valde notabiliter. In secũdo casu deciditur dubiũ p tex. sing. in l. fi. C. de lib. cã. vbi ꝓbat ꝙ nati post lit. conte. sequunt conditionẽ matris. & sic ob. sententia lata contra matrẽ, quia censentur partes viscerũ matris, ex quo erãt in vtero tpe lit. contest. sed natis ante li. contest. non ob. talis sententia quantuncũq; sciuerit cãm agitari contra mrem, sed oportet eos suo noĩe in iudiciũ vocari vt ibi clarè decidit: & hũc ĩtellectũ aptè tenuit ibi Bal. et addu cit ad qõnẽ de legitimitate: sed postea ĩ cõtrariũ adducit no. ĩ. d. c. cũ iter. ¶ Sed tu dices q̃ est dria inter primũ casum & secũdũ? respondeo: quia partus (vt dixi) sequitur conditionẽ ventris. ideo filij tanq̃ accessorij ad ipsam rẽ & partes viscerũ tpe lit cõtest. sequunt conditionẽ mris: sed non sic est in legitimitate: quia in ea cõsideraꝝ tolerãtia & fauor matrimonij, quod quidem liberè exerceꝝ ex permissione ecclesiæ etiam lite pendente sup statu matrimonij: vt in ca. laudabilem. vt lite pendent. Ideo satis est quòd tempore tolerantię filij fuerũt concepti. ꝙ no.

¶ † Sed circa casus exceptos q̃ro an sicut sententia prę-
iudicat, ita transactio, cõpositio, seu cõpromissum? Inn.
in c. auditis. s̃. de præscri. notãter dicit ꝙ non & bene: qa
isti sunt actus voluntarij, ideo non debent præiudicare
alteri ĩ suo iure in eum translato. argu. optimũ. ĩ. l. si dictũ. §. si compromisero. ff. de eui. & quod no. ĩ. c. fi. de ẽp. & vend. ¶ † Et eadem rõne idem videtur dicendũ in cõ
fessiõe[a] qd tenuit Io. an. post Vber. ĩ addi. Spe. ĩ ti. de con
fes. §. nũc vidẽdũ. ver. qd si cõfiteor. iuxta fi. §. Et doc. hoc
dicũt tenẽdũ. licet tn̄ aliq faciãt driam iter volũtariã cõ
fessionem & contentiosam: sicut dicimus in ꝓcuratore.
vt leg. & no. in l. certum. §. sed an & ipsos. ff. de confessis.
sed pro primo facit: quia sicut contumacia litigatoris nõ
nocet: vt. s̃. dixi. ita nec isti actus voluntarij. ¶ † In cõfes
sione verò facta an confessio cedentis noceat cessiona-
rio? [b] vide per Bartol. in l. facta. §. si hæres. ff. ad trebel.
¶ † Ex his deciditur an confessio patris noceat filio quo
ad suã legitimam, vt si confiteaꝝ debitũ absorbens totũ
patrimoniũ: de quo vide per Cy. in l. j. C. de confes. Spe.
e. tit. §. nũc videndum. ver. sed nunqd. & videnꝝ isti velle
ꝙ non præiudicet: quia filius in legitima est quasi credi
tor. ar. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. test. & hoc hic seq
tur. d. Ant. quia ex magna q̃titate præsumitur fraus. l. lu
cius. §. oẽs. ff. de his q̃ in frau. cre. dicit tn̄ ponderandã qua
litatem personę & verisimilitudinẽ debiti & tractatum
filij ad fraudẽ cõiecturãdã. & hoc placet. Idẽ dic in alie-
natione quã pater faceret titulo non lucratiuo: vide qd
leg. & no. in c. Raynu. [c] de testa. in gl. in ver. integraliter.
& per Bart. in l. ij. ff. si quis à pat. fue. manu. ¶ † Quæro
vlterius ad declarationem casuum exceptorum quando
dicitur pati alium agere ad hoc vt sibi fiat prejudicium?
Sol. dicit do. Ant. quãdo scit causam agi. & tacet. dicitur
autem nõ pati qm̃ venit ad iudiciũ & suscipit ĩ se iudiciũ
totum: vel pro iure suo. tunc enim non videtur permit
tere illum pro se agere. ff. de libe. cau. l. si pariter. Idem se
cundum eũ si protestetur. l. si debitor. §. j. ff. qui. mo. pig.
vel hypo. fol. & l. sicut. §. non videꝝ. e. ti. Et pondera quod
dicit de protestatione. Ego verò sic dicerem ꝙ aut cau-
sa ex sui natura non est restringibilis ad certam personã
vt est cã ingenuitatis: & tunc non puto sufficere prote-
stationem si ꝓtestatur vt sibi nõ fiat ꝓiudiciũ. debet eĩ
si timet collusionem, liti assistere & legitimè contradi-
cere: ad hoc. l. si suspecta. ff. de inoffi. test. sentẽtia eĩ hoc
casu facit ius quo ad oẽs: nõ ex tacita volũtate aliorũ, sed
ex natura cãæ, iõ ꝓtestatio cõtra ius nõ ꝓdest. l. alimẽta.
C. de neg. ges. & c. cũ M. de cõst. & idẽ dico vbicũq; sen-
tentia extẽditur ad alios ex natura cãę. Aut sum⁹ in casu
in quo sentẽtia extenditur ad alios ex p̃sumpta volũtate
tacẽtis, vt in casibus hîc exceptis. & tunc sufficit hîc pro
testari ꝙ non intendit ꝙ per illũ fiat sibi præiudiciũ. Ces
sat eĩ hoc casu ratio alle. superius in casibus exceptis. &
hoc casu procedat opi. d. Ant. debet enim iste tertius cõ
parere ante li. conteꝝ. si prius sciuit: aliãs admittiꝝ etiam
post lit. conte. cũ primũ sciuerit. de quo plenè per Bart.
in d. l. q̃situm. ¶ † Vltimò hîc q̃ro. quid si sumus extra ca
sus hîc exceptos in gl. & in tex. sed sunt quidam quos res
tangit, videntes aliquẽ agere implorando officiũ iudicis
super restitutione in integr. vel simili. & tacẽt. nunquid
fiet eis prejudiciũ vt sic casus iste sit exceptus à regula: an
verò distinguatur sub regula? Dicit Inn. ꝙ non fit eisp̃iu
dicium, nisi citenꝝ noĩatim vel p edictũ. adducit no. in. c.
fi. de maio. & obe. & de procu. c. in nr̃a. aliãs bene nocet.
Nec ob. secũdũ eũ regula hîc posita. quia in casu ꝓposi-
to ex quo citatio facta est iudiciũ intelligitur contra oẽs
illos qui sciuerint vel scire debuerint cãm agi, quia in ta
libus sententijs non noĩatur aliquis specialiter: sed fertur
sentẽtia in genere sic: restituim⁹ te in integrum, p̃stamus
authoritatem adoptiõi, &c. & idẽ in similibus. Et in hoc
differt iste casus ab alijs exceptis in tex. nam in illis suffi-
cit scientia: & in casu nostro vel simili requiritur citatio
saltem per edictum modo prædicto. Aduerte iste casus
debet distingui secũdũ quod le. & no. in l. si eo tempore:
C. de remis. pi. in authẽ. si omnes. C. si minor se ab hære.
ab. & quod vtrobiq; no. per Bar. & Bal. dico enim ꝙ aut
imminet casus in quo non agitur contra certam perso-
nam, vt puta cũ imminet confectio inuentarij: vel cũ vẽ
ditur fundus qui potest esse alijs obligatus: & tunc satis
est facere proclama[d] generale ꝙ qui putauerit sua inter-
esse debeat comparere: non comparentes autem sciẽtes
proclama faciunt sibi præiudicium. ¶ † Vnde fundo vẽ
dito non possunt allegare illius hypothecam. tacentes au
tem videntur remisisse pignus: vt est text. no. in d. l. si eo
tempore. Ad idem. c. fi. qui ma. ac. pos. & quod ibi no. In-
no. vbi patet ꝙ tempore matrimonij contrahendi fiunt
generalia edicta: vt quicunq; scit aliquod impedimentũ
debeat procedere in publicũ intra certum terminũ: aut
imploratur officium in aliquo, in quo aliquorum specia
liter interest: & tũc si illi sunt pñtes debent citari: si autẽ
sunt absentes à loco, vel nescitur quorum interfit: suffi-
cit facere proclama generale vt compareat qui sua puta-
uerit interesse: vt in d. authent. si oẽs. & ibi per doc. & fa
cit quod no. ĩ. d. c. fi. & ĩ. c. in nr̃a. vbi aũt actio dirigiꝝ cõ-
tra certam personam necesse est vt illa persona citeꝝ. vt
in cap. causam. de dolo & contuma. & quod ibi no. in gl.
& si non vult comparere, procedetur prout traditur in
c prout eo. ti. vt. s̃. dixi. An autem fiat præiudicium ter-
tio citato si non vult comparere si sententia post modũ
feratur contra reum præsentem? videtur quòd non ex
quo actio specificata competit contra illum. nam Inno.
hîc loquitur quando actio non dirigebatur cõtra absen-
tem. & vide in hoc quod dixi in. c. cùm super. s̃. eodem.

SEBA. SAPI.

a ¶ In confessione. Et hoc voluit Bar. in l. ij. in fin. C. de edẽ. qd' tamẽ limi ta nõ ꝓcedere ĩ cõ fessione ficta: vt p Alexã. ĩ. l. cũ filius. ff. de ver. ob. Feli. in ru. de prob. col. j. Deciũ ĩ. c. at si cle rici. in princi. col. viij. ver. & dũ Ab. s̃. de iud. Itẽ limita in confessione re-probata p iudicẽ. vt p Fel. in. c. capi-tulũ sanctæ crucis col. xij. ver. confir matur. s̃. de rescri. & in. c. cũ venera- 30
bilis. col. x. s̃. de ex cep. in. c. j. colũ. iij. ver. secũda conclu sio. s̃. de excep.

ZACHARIAS.

b ¶ Cessionario. ad de ꝙ Bar, in prẽal. 31
l. aut facta. colũ. ij. a ver. q̃ro vtrũ cõfes sio. distĩguit in iu diciali & extraiu-diciali, ꝙ prĩo ca-su noceat, secũdo nõ: vt per eũdem in. l. si cũ emptore. 32
ĩ fi. prĩ. ff. de pa. & ĩ. l. si actor. de ꝓcu. b
& ĩ. l. seruũ filij. §. 33
j. ipse tamen in. l. si partẽ. ff. quẽ adm. ser. amit. tenet ĩdi-stinctè ꝙ non no-cet: de quo p Bal. in addi. ad Spe. in ti, de cessio. ac. ver. confessio cedentis. & ibi plenè p Spe. & Io. and. & p Sa. in. l. fin. C. de ꝓcu.

c ¶ Et ibi do. Ant. in. vj. co. Ang. are. c
in. §. itẽ si qs ĩ frau 34
dem. inst. de act. in pe. co. & do. Ia. de may. [2] in colum. j. Adde Roma. sing. suis. fol. 18.

SEBA. SAPI.

d ¶ Proclama. qm̃ fieri possit citatio per edictũ latè tra dit Fel. ĩ. c. quoniã frequenter. §. por rò. col. ij. ver. cõsi-dera in primis. s̃. vt lit. nõ contesta.

ex natura cãæ, iõ ꝓtestatio cõtra ius nõ ꝓdest. l. alimẽta. C. de neg. ges. & c. cũ M. de cõst. & idẽ dico vbicũq; sen-tentia extẽditur ad alios ex natura cãę. Aut sum⁹ in casu in quo sentẽtia extenditur ad alios ex p̃sumpta volũtate tacẽtis, vt in casibus hîc exceptis. & tunc sufficit hîc pro testari ꝙ non intendit ꝙ per illũ fiat sibi præiudiciũ. Ces sat eĩ hoc casu ratio alle. superius in casibus exceptis. & hoc casu procedat opi. d. Ant. debet enim iste tertius cõ parere ante li. conteꝝ. si prius sciuit: aliãs admittiꝝ etiam post lit. conte. cũ primũ sciuerit. de quo plenè per Bart. in d. l. q̃situm. ¶ † Vltimò hîc q̃ro. quid si sumus extra ca sus hîc exceptos in gl. & in tex. sed sunt quidam quos res tangit, videntes aliquẽ agere implorando officiũ iudicis super restitutione in integr. vel simili. & tacẽt. nunquid fiet eis prejudiciũ vt sic casus iste sit exceptus à regula: an verò distinguatur sub regula? Dicit Inn. ꝙ non fit eisp̃iu dicium, nisi citenꝝ noĩatim vel p edictũ. adducit no. in. c. fi. de maio. & obe. & de procu. c. in nr̃a. aliãs bene nocet. Nec ob. secũdũ eũ regula hîc posita. quia in casu ꝓposi-to ex quo citatio facta est iudiciũ intelligitur contra oẽs illos qui sciuerint vel scire debuerint cãm agi, quia in ta libus sententijs non noĩatur aliquis specialiter: sed fertur sentẽtia in genere sic: restituim⁹ te in integrum, p̃stamus authoritatem adoptiõi, &c. & idẽ in similibus. Et in hoc differt iste casus ab alijs exceptis in tex. nam in illis suffi-cit scientia: & in casu nostro vel simili requiritur citatio saltem per edictum modo prædicto. Aduerte iste casus debet distingui secũdũ quod le. & no. in l. si eo tempore: C. de remis. pi. in authẽ. si omnes. C. si minor se ab hære. ab. & quod vtrobiq; no. per Bar. & Bal. dico enim ꝙ aut imminet casus in quo non agitur contra certam perso-nam, vt puta cũ imminet confectio inuentarij: vel cũ vẽ ditur fundus qui potest esse alijs obligatus: & tunc satis d est facere proclama[d] generale ꝙ qui putauerit sua inter-esse debeat comparere: non comparentes autem sciẽtes proclama faciunt sibi præiudicium. 36 ¶ † Vnde fundo vẽ dito non possunt allegare illius hypothecam. tacentes au tem videntur remisisse pignus: vt est text. no. in d. l. si eo tempore. Ad idem. c. fi. qui ma. ac. pos. & quod ibi no. In-no. vbi patet ꝙ tempore matrimonij contrahendi fiunt generalia edicta: vt quicunq; scit aliquod impedimentũ debeat procedere in publicũ intra certum terminũ: aut imploratur officium in aliquo, in quo aliquorum specia liter interest: & tũc si illi sunt pñtes debent citari: si autẽ sunt absentes à loco, vel nescitur quorum interfit: suffi-cit facere proclama generale vt compareat qui sua puta-uerit interesse: vt in d. authent. si oẽs. & ibi per doc. & fa cit quod no. ĩ. d. c. fi. & ĩ. c. in nr̃a. vbi aũt actio dirigiꝝ cõ-tra certam personam necesse est vt illa persona citeꝝ. vt in cap. causam. de dolo & contuma. & quod ibi no. in gl. & si non vult comparere, procedetur prout traditur in c prout eo. ti. vt. s̃. dixi. An autem fiat præiudicium ter-tio citato si non vult comparere si sententia post modũ feratur contra reum præsentem? videtur quòd non ex quo actio specificata competit contra illum. nam Inno. hîc loquitur quando actio non dirigebatur cõtra absen-tem. & vide in hoc quod dixi in. c. cùm super. s̃. eodem.

SVMMARIVM.

1 *Sẽtentiæ duæ super eodẽ facto & cõtrariæ si reperiãtur datæ à diuersis iudicibus ordinarijs illa prævalet quæ est pro reo. 4. licet fallat in quibusdam casibus. si verò reperiantur datæ à duobus delegatis, statur arbitrio delegantis. 6. si verò ab arbi-tris. neutra valet. 7. 21. vbi latè.*

2 *Reo in dubijs fauendum est potius quã actori.*

3 *Causa matrimonialis intantum est fauorabilis quòd potius statur opinioni vnius doctoris dicentis pro ea quã plurium dicentiũ contra: nisi illa sit euidenter falsa.*

Discordes

a ¶ An & qñ ſit magis fauẽdũ actori: quã reo. in hoc tene doctrinam do. Azo. in ſumma ſua. in tit. de reb. du. quẽ ſequũt Ant. Pau. & alij. & in effectu Bar. in l. de die. ff. q ſatiſd. cog. vt tria tpa cõſiderent: de quo eſt gl. ordi. c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpo. & in c. ex literis. in glo. fin. j. de ſpon. & in regula cõtra eũ. in. vj. & in d. regula cũ ſint partiũ. hic alle. per iſtũ Bar. & alq in l. inter ſtipulantẽ. §. j. ff. de ver. obli. Bal. in l. qui accuſare. ĩ pe. col. C. de edẽ. & in l. ſi ſtatus. in fi. C. de ordi. cog. & l. fi. & ſic tpe ferẽdę ſnĩæ magis fauetur reo ad abſoluendum q̃ actori ad cõdẽnandum. Et ſic ĩ dubio debet ſnĩa ferri pro reo. hic eſt quòd ſi duo ordinarij pronuntiãt cõtrariũ: tenet ſnĩa ꝓ reo. fallit ĩ cauſis fauorabiliorib⁹ vt hic in text. & eſt etiã tex. no. ĩ. l. lege iulia. ff. de manu. & ĩ iſtis caſib⁹ ſicut fauet ĩ ſnĩa, ita fauet circa ꝓbationes. tex. eſt in d. l. lege iul. quã ad hoc reputat ſing. Bal. in c. dño guerram. §. ad hoc ĩ ti. hic fini. l. cõra. & c. ſecũdò limita vt ꝓ gl. no. in. c. cũ cõtingat. ĩ glo. iij. magna. ad fi. de reſcrip. & d. Alex. in. l. de die. ff. qui ſatiſ. cogã. qñ eẽt dubiũ ſup iuriſdictione. Itẽ adde q̃ in cauſis ciuilib⁹ quo ad dilationes dãdas q̃ uis reo non poſſint dari plures dilationes numero quã actori poſſunt tamẽ dari lõgiores & maiores q̃ actori. gl. eſt de hoc valde no. in. l. ſicuti. §. ſed ſi quẽrat. in glo. j. ff. ſi ſer. vendi. quã glo. Barto. ibi ſimpliciter ſequitur & Bal. ibi reputat valde ſing. no. Bart. in. l. ſi prius. in. vij. opp. j. partis prin. & ibi expreſsius Imo. ff. de oper. no. nũ. Barto. in. l. j. iu. §. j. ij. col. ff. de iti. actũq; priua. & ita intelligẽdo poteſt ſaluari glo. quę aliãs de directo diceret contra text. in. l. fi. ff. de ferijs. & in. l. in tribus. in glo. fi. in ver. actorẽ. ff. de iud. Aliãs circa media iudicij & circa ꝓbatiões pariter fauet actori ſicut reo. & cogita de rõne: cætera videas ĩ locis ĩ hac gl. alle.

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Quod reus. Hoc intellige in fine cauſæ nã principio fauendũ eſt actori, in medio vtriq; vt per Bart. in. l. de die. in prin. ff. qui ſatiſd. cog. & not. Iaſo. in. l. non eſt nouum. C. de edendo. & ad hanc regulam vide Abb. in. c. examinata. col. iij. ſ. de iudi.

b ¶ Et ideo faceret in ar. ad qõnem q̃ furioſus habens dilucida interualla ſi nõ apparet qñ cõtraxerit matrimoniũ: an tẽpore furoris: an tẽpore dilucidi in rerualli ad hoc vt matrimoniũ valeat; & filij poſtea ſuſcepti ſint legitimi: cũ in dubijs iudex debeat iudicare & ferre ſnĩam pro matrimonio. vt hic Io. and. & alij in. c. pe. de deſpó. impu. q̃ in dubio capi debet præſumptio, vt actus potius valeat q̃ q̃ ſit nullus. l. quoties. ff. de rebus dub. facit etiam quod vult in verſicul. conſtiterit. in. c. tua nos. de ſpõ. quod licet aliãs confeſsio facta in pręſentia non probet in iudicio, & ſacerdos peccat & puniri deberet reuelãdo. c. ſi ſacerdos. de of. or. Bal. in. l. archigerontes. C. de epiſ. aud. tamẽ hoc fallit, quãdo confeſsio fieret ſacerdoti ad fauorẽ matrimonij, ſi eã reuelaret, ꝓbaret in iudicio: & illã glo. in ſpecie põderat ꝓ ſing. ad hoc ſolus Lud. ro. in. l. ſi nó ſpeciali. C. de teſta. In cõtrariũ eſt veritas q̃ imò in dubio matrimoniũ præſumitur contractũ tẽpore furoris aliĳs cõiecturis ceſſantibus: & ſic in dubio matrimoniũ tale & filij nõ eſſent legitimi: qa allegãti matrimoniũ contractum in illo interuallo dilucidæ & ſanę mẽtis incumbit onus probandi.

Diſcordes ſi reperiantur duo ſuperiores circa regimen alicuius rei eis ſubiectæ, debẽt alternis annis vel vicibus gubernare aut regere. 5

Arbitri ſiue arbitratores dicuntur habere poteſtatem pro parte: & non inſolidum. 7

Arbitratores diſcordantes non compelluntur eligere tertium. 8

Iudices ordinarij habent iuriſdictionem inſolidum. 9

Duo procuratores cõſtituti ab eodẽ non inſolidũ: ſi vnus neget & alter confiteatur nil agunt tanquam contrarij. 10

Vicarius epiſcopi ſiue vnus ſiue plures dicuntur habere ordinariam iuriſdictionem. 11

Epi plures poſſũt præeſſe vni epatui vel eccleſiæ. Coadiutores duo poſſunt dari vni epiſcopo. 12

In his quæ gerũtur per vniuerſitatem ſtatur maiori parti ipſius vniuerſitatis, niſi minor pars aliquid rationabile opponat in cotrarium. 13

Epiſcopi in cõſilio ſunt tanquã vniuerſitas & nõ vt ſinguli: reſultat effectus de quo hic.

Ordinarius & delegatus papæ electi iudices in vna cauſa ſi diſcordãt, recurritur ad papã: idẽ ſi vnus vno modo & alter alio modo ſententiauerit. 14

Sententiæ cõtrariæ ſuper eodẽ facto ſi dentur, vna ab ordinario & alia à delegato collige quæ iſtarum prævalebit. 15

Ratio licet nõ reperiatur expreſsa in aliqua diſpoſitione, tamen illa coniecturari debet quæ potuit mouere iuriſlatorem. 16

Caſus excepti à regula extenduntur ad caſus consimiles. 17

Delegati ad vniuerſitatem cauſarũ cenſentur ordinarij, & habẽt iuriſdictionem vnuſquiſque inſolidum, licet Abb. hic teneat contrarium. 18

Sententiæ contrariæ ſuper eodem facto latæ à duobus delegatis ad vniuerſitatem cauſarum: quæ iſtarum prævaleat? 19

Inquiſitores hæreticæ prauitatis dicuntur delegati ad vniuerſitatem cauſarum, & fauore fidei habent iuriſdictionem inſolidum.

Sententiæ cõtrariæ ſi reperiãtur latæ à delegato papæ & à delegato ordinarij recurritur ad papã, quia iſti habent poteſtatem pro parte. 20

Arbitri iuris an habeant delegatã vel ordinariã iuriſdictionem: & an ſi diſcordent teneantur eligere tertium? 21

Arbitri iuris vel aſsumpti de conſenſu partium non poſsunt alijs committere vices ſuas. 22

gl. eſt ord. cõiter approbata in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. in ver. cõpotẽ. & in. c. indicas hermanũ. iij. q. ix. & ita firmãt do. Car. & Pe. de anch. in cle. j. de homi. do. Anto. & Imo. in. c. inter canonicos. de elec. & Imo. in. c. fi. de præſum. & Gemi. in. c. j. §. ſi verò. de cle. egro. in. vj. & Imo. in. l. qteſtamento. §. nec furioſum. ff. de teſta. & Sali. in. l. furioſum. C. qui teſta. fa. poſ. & illã gl. ſeqt Ioã. and. in addi. Spe. in ti. de proba. §. ꝓbare. ſuper ver. põe qdã erat furioſus. & iſta eſt cõis ſnĩa in furioſo habẽte dilucida ĩteruallа quòd act⁹ præſumatur actus tpe furoris, niſi ꝓ aliã partem cui incũbit onus probãdi probet factus in dilucidis interuallis, dummodo talis furor fuiſſet continuatus per aliquod ſpatiũ: ſec⁹ ſi fuiſſet momentaneus vel breuis temporis, tũc em̃ ſufficeret ſecũdũ Bar. in l. ij. circa fin. ff. de bo. poſ. q̃ fu. ĩfan. cũ infinitis cõcordãtijs q̃ tradũtur ꝓ doc. in. d. l. furioſum. & rõ eſt, qa tũc cõcurrit præſumptio naturæ talis furoris q̃ præſumit durare ſicut in alijs qualitatib⁹ animi, ſecũdũ gl. & doc. in. d. c. cũ inter. aliãs ſi nõ eẽt iſta ꝓſumptio naturæ quæ trãſfert onus probãdi: bene verum eſſet q̃ actus ꝓſumeret factus tpe cõgruo, & in loco licito ꝓ doctrinã Bart. & doct. in. l.

¶ CAP. XXVI.

1 DVobus. †Si duo ordinarij pronuntiant contraria, tenet ſnĩa pro reo. fallit in quatuor caſibus hic cõtentis & ſimilibus. Si verò delegati diſcordãt, delegãs eſt adeũdus. ſi arbitri, neutra tenet. Et tria ſunt dicta quę ꝓ ſe patẽt. ¶ Caſus literalis. Ecce duo ſunt iudices in aliqua cauſa diuerſas proferunt ſnĩas, quęrit quę illarũ teneat. diſtinguit: ſi ſunt ordinarij, tenet ſnĩa ꝓ reo, & nõ ꝓ actore, niſi in cauſa fauorabili ſcilicet matrimonij: dote, libertate ſeu teſtamento, & pro ipſo actore ſnĩa lata fuerit. ſi verò ſint delegati: vtraq; pẽdet ſnĩa ex arbitrio delegantis: ſi verò ſunt
2 arbitri, neutra ſententia valet. Ber. ¶ †Not.
a primò q̃ reus[a] eſt fauorabilior actore. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. & c. ex literis. de proba. Et ex hoc & ex tex. collige q̃ in dubijs fauendum eſt potius reo q̃ actori: vt in regula cũ iura partium. de reg. iur. lib. vj. ¶ Not. ſecũdò quatuor caſus fauorabiles inter quos cõputatur cauſa matrimonialis: & intellige quando ſententia fertur in fauore matrimo
b nij, non in dubio ſtandum eſt pro matrimonio. [b] vt in. c. licet ex quadã in fine. ſ. de teſta.
3 ¶ †Hinc dixit no. Hoſt. ĩ. c. ſuper eo. de cog. non ſolũ. §. ſed probari. ff. de ope. no. nũ. Bal. in. l. ff. C. an ſeruus ex ſuo fa. & in. l. precib⁹. circa. vj. col. C. de impu. Panor. ipſe in. c. auditis. ſ. de præſcri. & in. c. præſentia. in. iij. col. ſ. de proba. do. Andræ. barba. in rub. C. qui admit. in. ij. col. & põt cõfirmari ex eo quod decidit Pe. de anc. ĩ cle. j. de homi. & ex eo qđ decidit. d. Car. in. d. cle. j. in. ij. col. quas deciſiones ſequit. d. Alex. Imo. in cõſi. ccxxj. inci. viſo themate & dubijs. & in cõſi. ccxxviij. inci. viſis dubitationibus elegãter formatis: ibi videas. & per. d. Iaſ. de may. in. l. patre furioſo. ff. de his q̃ ſunt ſui vel alie. iur. vbi ſubũgit (licet iſta ſit cõis ſnĩa) in quolibet actu geſto à furioſo qui habet dilucida interualla vt præſumat geſtus tẽpore furoris. quod pẽderet reperire deciſum in ſpecie in matrimonio, cũ poſſet dici q̃ ꝑdicta nõ procederẽt fauore matrimonij. ar. iſti⁹ tex. cũ ſi. & fauore liberorũ qbus iura multũ fauent. l. j. ff. ſolu. mat. Et propterea credit in hoc paſſu, q̃ eſſet multum ponderãda qualitatis actio, prout in ſimili dicit Bal. & clarius Ange. & Mod. in. d. l. furioſum. & Bar. in tractatu ſuo de teſtẽ. qui incipit. c. oppoſita prudẽtiæ. & ideo ſecũdũ ipſum multũ eſſet aduertendum quale matrimoniũ cõtraxiſſet furioſus & qualiter confeſsionẽ dotis feciſſet, poſſet enim eſſe ſic congruũ & not. matrimoniũ & actus dotis taliter geſtus q̃ ipſa præſumptio tolleret illum furorẽ. alleg. Bal. in. c. j. in prin. in tit. per quos fi. inueſti. & Bal. in. §. furioſi. inſti. qui. non eſt per. fa. te.

ANTO. FRAN. ¶ An furioſus habẽs dilucida interualla ꝓſumat cõtraxiſſe mr̃ioniũ vel aliũ actũ feciſſe tpe interualli vel tpe furoris vide Spe. & ibi ꝓ Bar. in addi. in ver. ſed pone an habẽs. in ti. de proba. & vide Bal. & Alexan. in. l. furioſum. C. q̃ teſta. fa. poſ. & Bar. in. l. nec codicillũ. & in ver. fi. C. de codi. vbi dicit q̃ debent fieri per poſitionem vel poſitiones q̃ ſemel tãtũ fecit teſtamẽtũ & q̃ tũc loquebat fatuè. & vide Ale. in cõſi. lxxxvj. ĩ. ij. par. aduertetñ q̃ ſi fuit furioſus ante actũ factũ, debet probari q̃ tpe cõtract⁹ ſiue actus fuit ſanæ mentis: aliãs act⁹ etiã valeret

vt est glos. in cap. fi. de succe. ab intesta. & vide Lan fran. in. c. qm̃ contra. in vers. testes. de proba. & Ioã. and. in. d. c. fin. in nouella. & de testamento furiosi habẽtis dilucida interualla, vide Alex. in cõsi. cxlj. in. j. parte.

¶ Adde latè And. sicu. cõsi. lx. ij. lib. vbi de furioso habẽte dilucida interualla q ingressus erat religionẽ cum bonis suis.

spi. ꝙ si vna reperiẽt doctorũ opini. pro matrimonio, illa sequẽda est, licet multi teneãt contra matrimoniũ. quod mihi placet, nisi illa opi. esset euidẽter falsa. nã tunc põt sperni cõmunis opi. Idẽ si põt cõuinci probabilibus rationibus iuxta no. per Io. an. in. c. j. de cõsti. & vide ibi do. Pet. de anch. fo. 2. & facit egregiè iste tex. pro opi. Hosti. sanè intellecta. vt prædixi. hîc enim in fauorẽ matrimonij ꝓua let snia vnĩ⁹ cõtra iuris regulas. ¶ † No. vltimò & tene mẽti quid iuris cũ collegę, in eodẽ officio discordãt in pari numero. Si enim habẽt iurisdictionẽ ordinariã, valet snia lata pro reo, nisi actor stet pro causa fauorabili. hoc indubiè procedit in snia. ¶ † In alijs aũt ordinationibus allego tibi glo. not. in. c. licet. xvj. q. iij. quæ dicit ꝙ si ecclesia est subiecta duob⁹ episcopis: puta qa est posita in limite diocesum vtriusq;, & nõ cõueniunt in illam ordinãdo: superioris erit officiũ in hac parte vt alternis annis disponãt. ar. in. l. quoties. ff. de vsufru. & tene mẽti illã glo. facit enim ꝙ si sint duo domini alicui⁹ castri vel ciuitatis pro indiuiso, & non cõueniũt in illius dispositione: ꝙ superior debet prouidere vt alternis annis habeant regimina. vide ad materiã quod no. Bart. in. l. pomponius. ff. de re iudi. & vide quod dixi in. c. prudentiã. de off. dele.

¶ † Si verò habẽt potestatẽ delegatã. dependet prævaliditas à ptãte delegantis: & credo ꝙ delegãs poterit alterã vel nullã approbare secũdũ qd sibi videbit. Nam tex. hic dicit ꝙ vtraq; pẽdet ex arbitrio delegãtis. non enim tenet alterã approbare, cũ nulla sit lata ab habẽte potestatẽ, cũ exercitiũ cõpetat delegatis pro parte & nõ insolidũ: vnde vnus sine alio nil agit: vt in. c. vno delegatorũ. & c. cãm matrimonij. de offi. dele. & no. gl. in. d. c. prudentiam. si enim alterã approbat, sumet illã validitatẽ ex authoritate delegãtis, & non ipsius delegati: possunt eĩm delegati à principio dũ nõ possunt ĩ eãdẽ snĩam cõuenire totũ negotiũ sufficiẽter instructũ ad superiorẽ delegãtẽ remittere: vt in. c. per hoc. de hære. lib. vj.

¶ † Si verò habẽt potestatẽ arbitrariã[a], neutra snĩa valet: qa nemo illorũ habet potestatẽ insolidũ. Et idẽ eadẽ ratione dicẽdũ puto in plurib⁹ arbitratorib⁹ pari numero discordãtib⁹: tũ qa est eadẽ ratio hoc casu in arbitris & arbitratorib⁹: tũ qa tex. iste loquit̃ gñaliter in habẽtib⁹ potestatẽ ex cõpromisso: & arbitrorũ duo sunt genera. vt ĩ. l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. pro socio. ergo tex. iste loquens simpliciter debet intelligi in generali significato: qa nõ apparet ratio restringẽdi. xix. di. c. si romanorũ. & l. de pretio. ff. de pub. in rẽ act. & c. solitæ. de maio. & obe. & hoc videt in effectu sensisse Bart. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. act. vbi dicit ꝙ habẽtes officiũ priuatũ authoritate & vtilitate à litigatoribus habẽt potestatẽ nõ insolidũ sed pro parte. alleg. in ar. l. pedius. ff. de arbi.

¶ † Et idẽ sentit Bal. in. c. j. de inuesti. in ma. fa. colla. x. vbi dicit ꝙ duo arbitratores discordãtes nõ cõpellunt eligere tertiũ: qa isti sunt vt qdã proxenetę à quorũ personis nõ recedit. l. si qs arbitratu. ff. de ver. ob. patet etiã hoc in fine: nã si haberẽt ptãtẽ insolidũ, disponeret in istis cõpromissarijs sicut in ordinarijs dicit in prin.

Vnde ego puto ꝙ ratio fundamentalis decidendi hîc sumitur ex
9 soliditate vel defectu ptãtis. ¶ † Nã quia ordinarij habẽt potestatem insolidũ: vt. l. vna. ff. de offi. consul. not. gl. in. c. prudẽtiã. de offi. dele. & ibi plenè dixi. per Bar. in. d. § si plures. &. d. l. põponius. Ideo vtraq; snĩa deberet valere: quia lata ab habente solidã potestatem: sed propter cõtrarietatẽ nõ possunt ambæ concurrere: ideo eligit fauorabilior absq; alia superioris approbatiõe. In delegatis verò qui non habẽt potestatem insolidũ saltem respectu exercitij: vt. s. dixi: nõ potest habere locum quod disponit in ordinarijs, quia deficit ex defectu potestatis: cũ nulla reperitur lata snĩa ab habente totam potestatem. vnde recurritur ad superiorẽ non solum pro nuda absolutione: sed vt ab eo recipiat fomentũ & validitatẽ ex noua approbatione: vt. s. dixi. Eadẽ fuit ratio respectu cõpromissariorũ. Nam nulla sententia seu laudũ reperitur latũ ab habente solidã potestatẽ: nec recurrit hoc casu ad superiorẽ sicut in præcedenti: quia ex quo partes re cesserunt à prouisione superioris, & voluerunt sibi ꝓpria authoritate prouidere, superior se de tali laudo nõ impedit. ar. in. l. fi. C. de pac. conuen. super do. facit quod in simili no. Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. pro socio. Vel dic & meli⁹ ꝙ à personis arbitrorũ non recedit̃, nisi qñ malè pronuntiant. Vnde sicut qñ non pronũtiant nõ habetur recursus ad superiorem: quia partes non videntur cogitasse de superiore: imò totum oppositũ. cũ scienter ab eo recesserũt eligendo sibi arbitros seu arbitratores: vt legi. & no. in. l. si qs arbitratu. ff. de ver. ob. Ita dicendum est vt cesset iudicis officium quando pronuntiãt pari numero: quia videntur nõ pronũtiasse cùm impediuerunt se: & perdunt potestatẽ suã sic se diuidendo.

10 ¶ † Ad hoc vide quod no. in. c. si duo. de proc. lib. vj. in gl. iij. quę notanter dicit ꝙ si sunt duo ꝓcuratores nõ insolidũ, quorũ vnus negat, alter confitetur, nihil agunt: & perinde est procedendũ cõtra dñm ac si nihil dixissent. Et has puto rationes decidendi ad totũ tex. quicquid sentiat hîc glo. fi. & præcipuè malè dicit quatenus dixit ꝙ in ordinarijs hoc fuit statutũ: quia non potest haberi recursus ad superiorẽ: quod est falsum: cum speciale sit in papa vt cõtra eũ desit superior: vt ĩ. c. licet. ĩ fi. de ele. & ix. q. iij. &. c. cũ acta per mundũ. Ex his dico hîc non fuisse editũ ius de nouo cũ ratio sit antiqua. Sed rñdetur quid iuris. & pro hoc: quia papa hîc respondet ad consultationem, cũ quæstio ista accidisset in facto: vt colligit̃ ex tex. in prin. ibi. *vt accepimus &c.* pro hoc quod no. gl. in. c. cõsultationi. de tẽpo. ord. & c. ex tua. de fil. presby. Et hęc faciunt ad infra dicenda. ¶ Et primò circa primam partẽ quęro de exemplis. Sol. doct. vario modo exẽplificant: puta in duobus co-
11 mitibus, consulibus, doct. & similibus. ¶ † Et in ecclesiasticis potes ponere exemplum in duobus vicarijs eiusdem episcopi, qui habent ordinariam: vt no. glo. xxv. dist. c. perlectis. & Inn. in. c. suã. de offi. vica. &. glos. in. c. licet. eo. ti. lib. vj. & Bar. in. l. vna. ff. de of-
12 fi. consul. ¶ † Item in duobus episcopis qui ex speciali dispositione papæ possunt præfici eidem episcopatui: vt notanter legi. & no. in. c. nõ autem. vij. q. j. Item in duobus episcopis diuersarum dioceſum quibus eadem ecclesia est subiecta. quod potest contingere tam de iure communi: vt. s. dixi quando ecclesia esset in limite vtriusq;: q̃ de iure speciali. vt puta p̃scriptione, vel fundatione vel priuilegio. arg. eorũ quę leg. & no. in. c. cũ dilectus. de cõsue. Itẽ secũdũ Io. an. cũ duo coadiutores dati essent epõ. de cle. egro. c. j. li. vj. & no. hũc casum. Itẽ dicit cũ episcopi in concilio prouin-
13 ciali pari numero discordant. ¶ † Aduerte: quia non puto ꝙ in hoc bene dicat: licet doctores sequentes simpliciter cũ eo trãseãt aliter non inuestigando veritatẽ: & quòd hoc dictũ sit falsum ꝓbo: epi in cõcilio sunt tanq̃ vniuersitas, & nõ vt singuli: ideo statur maiori parti, nisi minor pars aliquid rõnabile opponat in cõtrariũ: vt est tex. iuncta gl. in. c. ij. lxv. di. facit. vj. q. iij. c. scitote. & c. graue. & quod ibi no. de p̃bẽ. vide glo. no. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ver. circa iudices. Certũ est ꝙ in cõpetentibus pluribus vt vniuersis nõ valet quod agitur, nisi cõcurrat ad minus maior pars toti⁹ vniuersitatis, nec sufficit maior pars respectu minorũ partiũ: vt est tex. no. in. c. ecclesia. el. j. de elect. facit. c. j. de his quę fiunt à maio. par. capi. & apertè etiã in synodo sensit glo. p̃alleg. in. d. c. ij. ergo dispositio hui⁹ tex. nõ potest habere locũ in vniuersitate si singuli discordant pari numero: qui a in nulla parte consistit vniuersitas: facit

SEBA. SAPI.

¶ Arbitrariam. Vide. d. Iaso. referentẽ & approbãtem hanc rationẽ in. l. duo iudices. col. ij. ff. de re iud. vbi plura in hac materia.

ſitas: facit quod notatur in gl. in c. cùm inter. R. de electio. & ipſa iuriſdictio ordinaria non eſt in ſingulis: ſed apud ipſam vniuerſitatem: vt no. Inn. in c. irrefragabili. §. cœterũ. de offi. ordina. & in c. cùm non ignores. de pręben. ergo neceſſariò oportet dicere quòd hoc capitulum in principio non poteſt adaptari ad epiſcopos cõcilij prouincialis vel alterius vniuerſitatis habentis iuriſdictionem. & hæc eſt ipſa veritas. Sed fortè Io. an. ſentit ꝙ epiſcopi in prouinciali concilio ſunt vt ſinguli: ſed minus bene: quia vt ſinguli nõ habent poteſtatem in dioceſibus alienis vel ſubditis aliorũ, & tamen in concilio prouinciali poſſunt tractari cauſę omniũ de prouincia: vt in d. c. ſcitote. Itẽ cauſæ epiſcoporum: & tamen certum eſt ꝙ vnus epiſcopus non eſt ſupra alium: ergo iudicant vt vniuerſitas quæ iure communi recipit in communi illam poteſtatem. facit quod legitur & notatur in c. j. de iudi. & hæc bene notabis. ¶ † Secũdò dubitatur quid ſi ordinarius [a] procedit cum delegato papæ & proferunt diuerſas ſententias, an habeat locũ prima pars capituli an ſecunda? Io. an. dicit recurrẽdum ad papam. & ꝙ caſus iſte determinetur per ſecundã partẽ capituli. mouetur per. c. per hoc. de hęre. lib. vj. vbi patet quòd ſi ordinarius & inquiſitor diſcordãt, recurritur ad papam. Inquiſitor autẽ hæreticæ prauitatis habet delegatam: vt ibi ex hoc innuit. & not. facit. c. ne aliqui. eod. titu. lib. vj. quaſi velit tex. in dicto. c. per hoc. ꝙ poteſtas delegata per papam tanquam dignior trahat ad naturã ſuam ordinariam potiusq̃ econtra. huius autem dicti non reddit Io. an. rationem. ego autem credo rationem illam eſſe, quoniam eoipſo ꝙ papa dat delegatum, & mandat vt ordinarius abſcęſſo eo non procedat in certo negotio, videtur ſibi adimplere poteſtatẽ quam habebat, vt ſolus poſſit procedere. & videtur dare vtricq; exertitium pro parte ſicut in pluribus delegatis ſuprà dixi. ad hoc d. c. per hoc. quod no. in c. ſi ſoli. de conceſ. pręben. li. vj. & ſic ſententia non reperitur lata ab habente poteſtatem inſolidum ſicut reperit in ordinarijs: vt. ſ. dixi. meritò hoc caſu recurritur ad ſuperiorem, ſicut obſeruatur in plurib⁹ delegatis. ¶ † Et per hoc poteſt decidi alia quæſtio quã ponit hîc Io. an. videlicet quid ſi cõcurrant in diuerſis ſententijs ordinarius & delegatus collegę? ſo. Io. an. ꝙ ſi ſententia ordinarij eſt ꝓ reo videtur ſummè æquum ꝙ illa pręualeat. Idẽ ſi pro actore in cauſa fauorabili: vt ſit rõ ſecundũ eum, ne impediat ipſius effectum contraria ſententia delegati, quem non impediret ſecunda ſententia ipſius collegę delegantis. vt hîc patet. Sed ſi aliâs ordinarius pro actore in cã non fauorabili ferret ſententiam: delegat⁹ verò pro reo pronuntiat, putat hoc caſu neutrã valere. cũ vtraq; à pari poteſtate dependeat, nec ſit caſus determinat⁹. facit. l. cõmodiſsimè. ff. de libe. & poſth. & c. ſuſceptũ. de reſcrip. lib. vj. Nam ſi hæc iura nõ emanaſſent, diceremus omni caſu ſententiam nõ valere diſcordantiũ numero pari. Ego verò in hoc vltimo membro teneo contrarium: quia quẽadmodũ ordinarius in illa cauſa habet ſolidã poteſtatẽ: ita & delegat⁹ collegæ, cùm repręſentet perſonã delegãtis. & quãtũ ad illã cãm habet poteſtatẽ ſolidã ipſi⁹ delegantis. vt in c. ſanè. ij. de off. dele. & l. ſi. & prima. ff. de off. ei⁹ cui mãd. eſt iuriſ. &. c. ſtudui ſti. de offi. legati. ergo idem dicẽdum in iſtis hoc caſu quod in pluribus ordinarijs: nec video aliquam bonam rationem diuerſitatis pręſertim quia (vt prędixi) hîc non ponitur ius nouum cum ratio ſit antiqua. ¶ † Et licet ratio non exprimatur in tex. tamen illa debet comecturari quæ naturaliter potuit mouere iuriſlatorem ad ſic rndendũ. iuxta no. in l. tale pactũ. ff. de pact. & per Cy. in l. nõ dubiũ. C. de legi. & per. Bar. in l. maximũ vitium. C. de lib. præ. facit quod no. Dy. in regula ſi. de reg. iu. lib. vj. ¶ † Vlterius circa iſtã partẽ quæro quid in alijs caſibus fauorabilib⁹ vltra caſus hîc expreſſos in ter? Sol. ſentit Vincẽ. idẽ dicẽdum. ſ. quòd iſti quatuor caſus ponuntur hic cauſa exẽpli: & hoc mihi ſatis placet: nã ea quę ponuntur cauſa exẽpli non habẽt reſtringere regulam: vt legi. & no. in c. ne cle. vel mo. & l. ita vulneratus. & l. illud. ff. ad legẽ aquiliã. Itẽ caſus excepti à regula extenduntur ad conſimiles caſus. vt no. gl. in l. j. C. de condi. indebi. allegat tex. in c. cũ dilecta. de confir. vti. vel inuti. quẽ ad hoc tenebis menti. ¶ † Venio ad ſecũdã partem. c. ad cuius declarationem primò quęro qd ſi ſunt delegati ad vniuerſitatẽ cauſarum? Sol. doct. hoc non tangunt, ſed ex ratione Bar. in l. pomponius. pręalle. & d. l. j. §. ſi plures. de

a ¶ Quando ordinarius & delegatus ſimul procedentes ferunt ſententias contrarias, recurritur ad ſuperiorẽ delegati ac ſi fuiſſent latæ à duobus delegatis. & idem tenet Bal. hic poſt alios. & doct. in d. c. per hoc. de hæreti. lib. vj. ſed tu vide Bar. Ang. & Imo. in l. duo iudices. ff. de re iudi. vbi Bar. & Pau. de caſt. tenent, ꝙ ſi procedãt ſimul vnus ordinarius & vnus delega. & ferãt cõtrarias ſnias, debet recurri ad prĩcipem delegãtem tãq; eẽnt duo delegati. licet Ange. ibi dicat ꝙ valebit ſnĩa pro reo ſicut ſi eſſent duo ordinarĩ. ſed pro opi. Bartol. dico eſſe caſum in terminis in d. c. ꝓ hoc. de hęre. ĩ. vj. & hãc opi. Bar. & Pau. de ca. tenet exp̃ſſè & in terminis Archid. ĩ. c. ſi quis epiſcopus accuſatus. circa fi. ñ. q. vĩ.

¶ Adde Alex. cõ ſi. clxxx. ñ. lib. ANT. FRAN.

¶ Circa hoc an & quãdo plures iudices faciunt diuerſas ſnĩas quæ ꝓualeat, & an ſit recurrẽdũ ad principẽ. vide plenè ꝓ Ale. in l. ſi duo ex trib⁹ hic alle. & in l. ſi in tres. ff. de arbi. & quid de pluribus executoribus datis in teſtõ ſi ſunt interſe cõtrarij in exequẽdo, tunc recurrendum eſt ad eꝑm p ea q̃ habentur in l. ſi qs ad declinãdã. & in l. nulli. C. de epiſ. & cle. & adde ꝙ ſi vnus ex executorib⁹ datis in teſtõ moriatur, non põt eꝑs aliũ eius loco ſubrogare: imò nec ipſe executor poterit ſeipſum ſubrogare. vt per Bal. in d. l. nulli. in vlt. col. & vide Spe. ĩ. ti. de loca. §. nunc verò aliqua. ĩ ver. qd ſi ſunt plures. & ibi per Io. an. in addi. & vide Pau. de ca. in cõſ. cxlvj. vbi dicit ꝙ ſi tot executores ſunt viui quot ſũt mortui viui exequuntur. quod eſt no.

b ¶ Fauorabili. Et in eo qd dicit do. Ant. hic: ꝙ pendet ex arbitrio ſuperioris ſi eſſent duo ordinarĩ ferentes ſententias contrarias quãdo non apparet quis ex litigãtibus ſit actor & qs reꝰ eſt tex. ſing. ſecũdũ vnã lect. quã ponit & ſequit ibi Bar. in l. duo iudices. ff. de re iud. & dicit illũ caſũ nõ eẽ alibi. & idẽ dicit Bal. hic.

exerci. videret dicendum idẽ in eis quod in pluribus ordinarijs: quia iſti cẽſentur quaſi ordinarij: vt no. gl. in c. cùm cauſam. de app. Vnde tenuit Bar. in locis pręall. & ſentit gl. ſecundũ vnum intellectum in d. l. põponi⁹. ꝙ iſti habent iuriſdictionem & exercitium inſolidum ſicut plures ordinarij: & ſic per rationem prędictam deberet valere alterius
b ſententia in caſu fauorabili. [b] Sed ego hoc dictũ reprobaui in c. cauſam matrimonij. de off. dele. per tex. ſingu. iuncta glo. in c. vt offi ciũ. de hęre. lib. vj. in prin. in verſ. ſeparatim. inducendo illum tex. per locum à ſpeciali.
19 ¶ † Nã inquiſitores hæreticę prauitatis deputati in aliqua prouincia ſeu ciuitate vel caſtro dicuntur delegati ad vniuerſitatem cauſarum: vt no. Io. an. in d. c. per hoc. & idẽ ſentit hîc vt prędixi. & probatur ſubtiliter in c. ne aliqui. eo. ti. lib. vj. & tamen in eis ſpeciale eſt fauore fidei vt poſſint procedere ſeparatim: ergo regulariter debent ſimul conuenire ſicut delegati ad certam cauſam: vt in d. c. cãm. Nec obſt. iura allegata per gl. & Bart. quia non reſtringunt in caſu noſtro. ſed procedunt in alia materia. & pro primo facit. quia delegati repręſentant perſonam delegãtis: vnde iuriſdictio nõ eſt fundata in ipſis delegatis: ſed in perſona delegantis. d. l. j. ff. de off. eius cui man. eſt iuriſd. & in d. c. ſanè. meritò qualitercunq; ſint cenſendi, poſſunt habere exercitium pro parte & nõ inſolidum, cùm ſint loco vnius. & per hoc dico quòd ſi epiſcopus conſtituit aliquos officiales ſimpliciter in aliqua parte dioceſis, niſi eis dederit poteſtatem inſolidũ, nõ poſſunt procedere ſeparatim. & ſi proferũt ſententias contrarias, neutra valet, ſed recurrendum eſt ad ipſum epiſcopum. Nam iſti officiales foranei habent delegatam ad vniuerſitatem cauſarum & nõ ordinariã: vt no. glo. in cle. & ſi principales. de reſcri. & de iſtis delegatis ad vniuerſitatem cauſarum vide ꝙ no. Bal. in l.
20 à iudice. C. de iudi. ¶ † Secũdò quęritur qd ſi delegat⁹ papę cũ ſubdelegato collegę fert diuerſas ſententias: dicit Io. an. ſe putare hũc caſum non habere dubium quin dependeat à poteſtate papali. de offi. deleg. c. ſuper quæſtionũ. §. pe. & eo. tit. ſi duo ex tribus. lib. vj. & hoc placet: quia iſti habẽt poteſtatem pro parte & non inſolidũ, cùm ſemper repręſentent perſonã vnius. ſ. delegãtis.
21 ¶ † Circa vltimã partẽ. c. quęro. an quod hîc dicitur de
c arbitris [c] electis per compromiſſum habeat locum indiſtinctè? Sol. Io. an. reſtringit text. ad arbitros aſſumptos ex voluntate. ſecus ſi ex neceſsitate. quaſi velit ꝙ in arbitris iuris nõ procedat quod hîc dicitur: ſed eis diſcordãtibus recurrendũ eſt ad papã. ar. de offi. de dele. c. ab arbitris. lib. vj. ſed hoc originaliter voluit Vincen. in c. ſuſpicionis. de offi. dele.

c ✠ SEBA. SAPI. ¶ De arbitris. Vide Abb. & moder. in c. ſuſpicio-

ñis.ſ.de offi.dele. Alex.in.l.inter pares.col.ñ.ff.de re iudi.Bar.in.l.fi.in.ñ. no.C.de iudi.Ang.& Pau.de ca.in.l.aperti ſimi.C.eo.ti.vide Abb.in.c. cũ dilectus.col.x.ver.& per hoc decidi poteſt quæſtio.ſ.de arbi.

a ¶ Ad ſuperiorẽ. Adde q̃ ſi duo executores teſtamenti diſcordant in exequẽdo in legatis ad pias cauſas, eꝑs erit diffinitor, & in alijs ꝑſes loci ſecundũ Bal. in.c.fi. circa prin.de offi. dele.& alle.l. duo iudices .ff. de re iudi. &.l. maiorẽ, ff.de pac.

b ¶ Eligere tertiũ. a Adde q̃ qñ duo ordinarij diſcordãt in ſnĩa ferẽda, debent aſſumere tertiũ.tex.eſt quẽ ibi no.Bar.in.l. in offerendis .C. de app. ſi tamẽ ferãt ſnĩas cõtrarias, habet locũ diſpoſitio hui⁹ decre.quã multipliciter & ſingulariter limita.vt p Bal hic.qd aũt in trib⁹ iudicibus penitus diſcordãtibus. vt qa vnus condemnat: ali⁹ ſimpliciter abſoluit à petitis: alius abſoluit ab inſtãtia iudicij, cuius ſnĩa valebit? dic q̃ ꝑualet ſnĩa illi⁹ q̃ abſoluit ab inſtãtia : qa in illa ſaltem tacitè duo ex his cõcordant ſecũdũ Bar.no.ĩ.l. inter pares .ff. de re iudi. ꝑ quo facit tex.ĩ.c.j.de arbi.li.vj.& in.l. diẽ proferre.§.ſi plures .ff. de arbi. ſed vbi inter eos tres penit⁹ eſſet diſcordia, ita q̃ nõ poſſit dari tacitè concordia ſaltẽ duorum, tunc valeb t ſnĩa illaq̃ magis fauet reo. vt ſentit Bald. in.d.l. inter pares . quid aũtẽ de iudice q̃ dicit pronuntio prout cõſultũ eſt quãdo emanauerũt duo cõſilia contraria, an ſnĩa erit nulla ratione perplexitatis? dic q̃ ſic. ſecũdũ Bar.no. in.l. duo iudices. in fi. ff. de re iudic. & Bald. hie: quẽ omnino vide, ponit hic mille pulcherrima ad materiã.

b

vbi dicit q̃ ſi arbitri aſſumpti ſuper ſuſpitionis articulo ferũt diuerſas ſnĩas : vt qa vnus pronuntiat iuſtam eſſe recuſationis cauſam allegatam.reliquo pronũtiante oppoſitũ:recurrendum eſt ad ſuperiorẽ,[a] qui approbabit vnã ex diuerſis ſentẽtijs, ſicut obſeruatur in duob⁹ delegatis.vt hĩc in ſecũda parte.c.j. & in.l.duo iudices.ff.e.ſed Spe. in tit. de recuſa. §.fi.ver.ſed quid ſi arbiter. tenet indiſtinctè q̃ ſiue arbitri diſcordent in ſnĩa ferenda, ſiue in iam lata, compelluntur eligere tertiũ. [b] & aliud eſt ſecũdũ eum in puris delegatis: quia illi per ſententiam finierunt cauſam, meritò recurritur ad delegantem, ſed in caſu noſtro cauſa principalis remaneret impedita. ideo ad faciliorẽ expeditionẽ debet terti⁹ aſſumi. Mihi non placet hoc dictũ Spec. licet in ſe videatur ęquũ.nã ſibi reſiſtit iſte tex.vbi patet q̃ tales arbitri nihil agunt. Itẽ cũ functi ſunt per pronũtiationẽ officio ſuo nõ ꝑñt eligere tertiũ. vnde dico q̃ tertius aſſumitur ante pronũtiationẽ, cũ non poſſunt conuenire in vnã ſnĩam & nõ poſt: vt innuit tex.in.d.c.ſuſpitionis.& vide qd ibi de hac materia pleni⁹ dico vbi proſequor: an iſti ſint delegati an ordinarij:& vide Io.and.in addi.Spec.in tit. de recu.§.fi.ver. ſed nũquid arbiter. vbi dicit q̃ non ſunt merè delegati nec merè ordinarij. quaſi ſentiat q̃ ſit q̃dã ſpecies ꝑ ſe, ſeu mixta. Nã nõ videt dicẽdũ q̃ ſint ordinarij, cũ non habeãt iuriſdictionẽ niſi ĩ certo articulo: nec merè delegati : qa princeps eos nõ elegit: ſed fuerũt aſſumpti cõſenſu partiũ. ¶ †Et ideo 22
dixit ipſe ĩ ti.de arbi.§ differt.ver.ſed nũquid q̃ iſti arbitri nõ ꝑñt cõmittere vices ſuas, ſicut nec alij arbitri cõpromiſſarij. qđ poſſent ſi eſſent ordinarij vel delegati . Ego tñ puto q̃ ptãs iſtorũ magis accedat ad naturã delegatæ iuriſdictionis q̃ ordinariæ.ar.d.c.ſuſpitionis.&.d.c.ab arbitris.q̃ ponũtur in ti.de offi. dele.& nõ in tit.de offi.ordi. & valet ar. à ſituatione rubricę.vt no.ĩ gl.in.c.tibi q̃.de reſcri.lib.vj.&.c.ſi ſuper gratia.de off.dele. lib. vj.&.c.bonę j̃.de confir.vti. ¶ Ex quo infero q̃ ĩ caſu hui⁹.c.qñ ferũt diuerſas ſnĩas, debẽt regulari vt delegati: nõ aũt vt ordinarij, maximè q̃a quælibet pars elegit vnũ: vt in .c. cũ ſpãli.de appel.vñ graue eſſet dicere q̃ alteri⁹ ſnĩa ꝑualeat.cũ nec debem⁹ dicere q̃ ad ſuperiorẽ nõ ſit recurrendũ cũ authoritate iuris iſti ſunt deputati: meritò ceſſat in eis rõ quã aſsignaui.ſ.ĩ arbitris volũtarijs. Et eadẽ rõne idẽ puto dicendũ in arbitris aſſumptis inter eꝑm & ſubditũ ſuũ iuxta materiã.c.ſi cleric⁹ aduerſus clericũ.xj.q.j.nã illi nõ poſſunt dici propriè ordinarij cũ eligãtur ſup vna cauſa dũtaxat & à partibus licet iuris authoritate cognoſcãt.vñ placet vt eis ferẽtib⁹ diuerſas ſnĩas in pari numero recurrat ad papã, ſicut prædixi ĩ aſſumptis ſup articulo ſuſpitionis. arg.d.c.ab arbitris. Et per hoc habes lõgè plenius & melius hoc.c. declaratum q̃ per alios ſcribentes hĩc. Glo. ſunt faciles & ſatis.ſ. expeditæ.& in eo quod dicit in prima gl. aliquos dicere q̃ in cauſa criminali epiſcopi debent oẽs eſſe concordes: dic vt plenè dixi in c.non poteſt.ſ.eo.

De appellationibus recuſationibus & relationibus. Rub.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Appellatio: recuſatio: & relatio: extinguunt quicquid poſt ipſas fuit attentatum.*
2 *Conſuetudo contra ſubſtantialia appellationis non valet, puta quòd nõ appelletur ad ſuperiorẽ: ſed ad æqualem vel inferiorem.*
Appellatio interpoſita omiſſo medio quando valeat?
3 *Quid ſit appellatio: tam iudicialis quã extraiudicialis.*
4 *Appellatio quos effectus pariat: & an ſuſpendat vel extinguat?*
5 *Excõmunicatio non ſuſpenditur per appellationem ſubſequẽtem: ſed deuoluitur ad ſuperiorem, & tollitur eius præſumptio.*
Appellari poteſt à ſententia nulla, non quòd per hoc ſuſpendatur, quia nulla eſt, ſed vt deuoluatur ad ſuperiorem.
6 *Appellatio quo ad eius formã. i. quo ad modũ procedẽdi ſuper ea eſt de iure poſitiuo: quo ad effectum verò vel ſubſtãtiam eſt de iure naturali.*
7 *Princeps poteſt tollere appellationẽ: ſiue quòd ab eius ſententia nõ appelletur, vel quia cõmittit cauſam appellatione remota, & ratio eſt quia pro principe multum præſumitur.*
8 *Iudex appellationis põt reformare, ſupplere, & pro parte approbare prout melius ſibi videtur ſententiam à qua extitit appellatum.*
9 *Appellari nõ põt à ſententia illius qui non recognoſcit ſuperiorẽ: niſi ſit notoriè iniuſta, quo caſu recurritur ad papam: an autem ſuccurratur per denuntiationem euangelicam? remiſsiuè.*
10 *Iudex appellationis ſi nõ reperiatur in loco appellatur ad ſuperiorẽ loci.*
11 *A ſentẽtia lata per rectorem alicuius collegij ſecularis appellatur ad poteſtatẽ loci. ſi verò collegiũ eſt eccleſiaſticũ: appellatur ad epiſcopũ.*
12 *Collegium dicitur eccleſiaſticum ſi in eo pro maiori parte ſint clerici.*
13 *Abſentia epiſcopi vel alterius eccleſiaſtici iudicantis tanquam ſecularis appellatur ad ſecularẽ ſuperiorẽ, nõ autẽ ad ſuperiorem eccleſiaſticũ.*
14 *Iudex tenetur parti in ſyndicatu reſpectu iniquæ ſentẽtiæ ſiue pars non appellauerit: ſiue appellauerit, & ſuccubuerit.*
15 *Arbiter ſiue arbitrator & ſimiles quo caſu teneantur parti ad intereſſe reſpectu iniquæ ſententiæ quam tulerunt?*
16 *Aduocatus vel procurator ſi per ipſorum imperitiam aut negligentiam quis iniuſtè cauſam perdat an teneatur in foro animæ ad intereſſe?*
Pœnæ an habeant locum in foro animæ?

¶ Hæc rubri.cõtinuari poteſt duobus modis. Primo ad totum præcedẽtẽ tractatũ huius ſecũdi libri. Secũdo ſpecialius ad rubricã proximè ꝑcedẽtẽ. Et primò ſic. Supra in precedentibus rubricis viſum eſt de his q̃ fiunt in iudicijs:& tandẽ de ipſis ſententijs: meritò reſtabat tractare de remedijs quib⁹ ipſi litigãtes releuant in iudicijs: ideo ſubijcit &c. ſecũdũ Goff. vel ſecũdũ Ioan.an. ſic. Quia ſi à ſnĩa non appellatur tranſit in rem iudi. & de hoc vidimus.ſ.tit.proxi. appellatio aũt impedit effectum rei iudi. ideo de illa videndum eſt: vel continua tu clarius & tertiò. Supra viſum eſt de ſententia & eius effectu: ſed quia appellatio eſt remedium contra ſententiam: meritò ſubijcit hæc rubri. de appel.& qa ſecũ dùm Io.and. appellatio: recuſatio:& relatio æquè conueniunt in iuriſdictione iudicis ſuſpẽdenda, ne author haberet materiã mul
1 tiplicandi rubricas annectit oĩa iſta tria ſimul. ¶ †Ex hac continuatiõe notabis q̃ ſicut appellatio ſuſpẽdit iudicis iuriſdictionẽ: & per cõſequẽs reddit nullũ quicquid poſtea fuit attentatũ. vt in c.ſi à iudice.&.c.non ſolũ.de app.lib.vj.&.c. ſuper quæſtionũ. in fi. de offic. delega. ita dicendũ videtur de relatiõe & recuſatione. Et de relatione dic vt plenè leg.& no. in.c. intimaſti j̃.e. vbi dicã. De recuſatione vide gl.quæ hoc tenuit in.c.quoties.ij.q.vij. quæ notanter dicit per illũ tex.q̃ quicquid fit poſt recuſationẽ æquè caſſatur ſicut ſi fieret poſt appellationem. & eſt contra Inno. qui in.c.cum ſpeciali j̃.eo. dixit quòd non meminit ſe legiſſe q̃ nõ valeat proceſſus poſt recuſationem, ſi non fuit appellatum : ſed tu de hoc diſtingue vt plenius dicã in.d.c.cum ſpeciali. ¶ Super hac rubri. vltra alios ſoleo quærere de pluribus ad materiam diluci-
dandam. Primò quid ſit appellatio. Secundò de effectibus ipſius.

Tertiò

a ¶ De ſubſtantialibus. Quæ ſunt de ſubſtantialibus appellationis & quę de accidentalibus. de forma aũt ſubſtãtiali eſt vt contineat nomẽ appellãtis, iudicẽ à quo appellat ſnĩam à qua appellat. l.j.§.fi.cũ.l.ſeq.ff.eo.nomẽ aduerſarĩj.vj.q.v. formã iudicis forũ.d.§.ad quẽ.& ꝙ petant apoſtoli.& de hoc in.c.ab eo.& in.c.vt ſup.e.ti.in.vj.& in cle.ĩ.e.ti. circa prin. vide Bart.in.l.j.§. fi.in fi.j.col. ff.eo. vbi ſi ꝓcurator appellat debet ꝓcuratorio noĩe appellare: & ſi ſimpliciter appellat, intelligitur ꝓcuratorio nomine. & ſi erat iam factꝰ dñs litis, põt etiã pro prio noĩe appellare. de noĩe iudicis. Barto. ibi concludit ꝙ ſufficit 2 exprimere nomẽ dignitatis iudicis. plus voluit Spec. a e.ti.§.de officio in fi.in ver. ſed pone vbi dicit ꝙ ſi in reſcripto ſeu in cõmiſſione nõ ſit expreſſum nomẽ iudicis à quo appellatur, valebit commiſsio appellationis & reſcripti. & ſatis eſt quòd conſtet de cã. & de perſona inter quas lata eſt ſnĩa, quod no. de tertio vide Bar.in.d.§.fin. cũ l.ſeq. de nomine aduerſarĩ dic ꝙ ſi omittitur, nõ viciatur appellatio. c vt.d.§.fi.cũ.l.ſeq. vbi gl. & doct. per Bar. & alios. in.l. iĩ.§.ſed illud.ff. e. & adde ſin.d.Bal. in. l. etiam. C. de fal. cauſa adic.l. ꝙ ſi appellaui à ſententia quã dixi lata cõtra me die decimo menſis, q̃ tamen fuerat lata die vndecimo. ꝙ talis falſa demonſtratio non vitiat appellationẽ. qđ tenementi.

SEBA. SAPI.

a ¶ De ſubſtantialibus. Quare non valeat huiuſmodi conſuetudo declarat Abb. in. c. fi.in no.s̃.de dilatio. aliter declarat d.Ant.de bu.in repe.c.fi.col.iiij.s̃.de conſuetu. & ꝙ nõ valeat conſuetudo cõtra ſubſtãtiã actus tradit Alex. in.l.de pupillo.§. qui nuntiat. ff.de ope.no.nun. & quòd valeat tollens accidẽtalia appellationis tenet Io.de ana.in conſi.lj.inci.in cauſa illorũ.in fi. vide ad hæc An.ſiculum in repe.rub.de fide inſtru.col.xxxj.ante finem.

b ¶ Omiſſo. Intellige ſecundum canones: qa ſecũdũ leges gradatim eſt appellandum ad proximum ſuperiorẽ, & nõ poſſet appellari ad imperatorem omiſſo medio: vt.l.imperatores.ff.eo.de quo.j.e.c.ſi duobus. Adde an ſuſpendat vel extinguat, eundem conſ.lix. Io.de ana.conſi.ix.

c ¶ Eſt ius. tu põdera. quia hic dixi ꝙ ius & beneficiũ ſunt diuerſa. l.nulla.ff.de legi. cùm ergo appellatio ſit beneficiũ, ergo nõ eſt ius nec oblig. l.j.§.j.ff.e. imõ ĩtiũ dicit ius appellandi quia non ſequitur ꝙ appellatio ſit ius ſicut dicimus in ſimili de beneficio ſuitatis: qa dicitur ius ſuitatis. Ite capitur ius appellandi. Itẽ facultas & poteſtas appellandi: ſed pro Barto. adduxi inſti. de act. in prin. vbi actio eſt ius. & l.j.ff.de bo.poſ. vbi bonorũ poſſeſsio eſt ius. & qđ habeť in.§. ex nõ ſcripto. inſt. de iure natu. gen. & ci. vbi conſuetudo eſt quid facti & tamen eſt ius. adduxit. l.j. in verbo iure appellationis. C. de rela. poſtea dicebã poſſe ſaluari Barto. vt dicamus ꝙ illud verbum ius capiať latè vt comprehendat iuris beneficiũ vt dicitur in. d.l. nulla in ſe virtus. non autem begnignitas. & per infinita iura quæ allegaui quibꝰ ꝓbať ꝙ appellatio erat beneficium, remediũ. & auxiliũ, vt videri põt ĩ reportatis, & dedi hanc diffinitionẽ ꝙ appellatio eſt iuris beneficium aptũ impedire ſententiæ executionem, & deuoluere negotiũ ad ſuperiorẽ. And. Barba.

SEBA. SAPI.

d ¶ Appellatio. Vide Alex. & Mod. in.l.ſi cauſa cognita. circa fi. C. detrãſ actio. Alex. in conſi. xxxvĩj. inci. viſo themate. col. ĩ. in.ĩj.vo. & Sozi. in cõſi. lxxvj. inci. viſa facti contingẽtia. in.ĩj.col.

e ¶ Sit adinuenta. De iſta facultate appellãdi quonõ & qualiter ſit conceſſa à iure. vide pulchrè per beatũ Tho. in.ĩj.ĩj.q.lxix. arti. iĩj.

f ¶ Quædam defenſio. Adde Fulg. cõſi. clxv. Io. de ana. conſi. xlviĩj.

g SEBA. SAPI. ¶ Licet princeps. Vide Fel. in. c. quæ in eccleſiarũ. col. xx. ver. ſed hæc declara. s̃. de cõſtitu & Paridem de puteo intra ſyn ca. char. xviĩ. ver. & inquantum. s̃. tãgit. quem refert Fel. in. c. in cauſis. .j. col. s̃. de re iudi.

Tertiò quo iure ſit adinuenta. Quartò quid ſit officiũ iudicis ad quẽ. Quintò qd ſi in loco nõ ſit iudex appellationis. Sextò ad quẽ debeat appellari à rectore cuiuſlibet vniuerſitatis ſeu collegij. Septimò nunqd omittens appellatiõem poſsit pro iniqtate ſnĩæ agere ad intereſſe contra iudicẽ, & nunquid teneatur iudex ſaltem in foro animæ. ¶ Ad primum vide gloſſ. in iſta materia ſatis bonam. ij.q vj. in ſumma per Hoſtiẽ. & Gof. in eorum ſumnis huius ti. & bo.glo. in c.ij. de cõſuetu. lib.vj. ¶ † Et no. illam præſertim ideo ꝙ dicit non poſſe induci conſuetudinem cõtra ſubſtantialia appellationis ſecus circa accidentalia. De ſubſtantialibus[a] autem appellationis inter cætera eſt vt appelletur ad maiorem non autem ad minorem, vel ad parẽ, vel eundem iuris fictione. vt in.d.c.ij. & in l.j.§.ſi quis in appellatione. ff.eo.ti. De accidẽtalibus autem eſt vt appelletur gradatim vnde valet conſuetudo vt appelletur omiſſo medio. vt in.c.referente. iuncta gl. de præbẽ. allego tex. meliorem & rotundum in. c. romana.§.jj̃.eo.titu.lib.vj. Item dic ꝙ etiam ceſſãte conſuetudine valet appellatio omiſſo[b] medio ſi non fuit obiectum: vt no. gloſ. in.c.dilectiĩ.eo. & hoc modo poteſt intelligi dictum capitulum referente. ¶ † Circa principale quæſitum. ſ. quid ſit appellatio. vide etiam per Bar. in.d.l.j. vbi poſitis & impugnatis aliorum diffinitionibus diffinit ipſe ſic. Appellatio eſt ius [c] quo interim prima ſententia extinguitur, & cauſæ cognitio ad iudicem ſuperiorem deuoluitur. & hoc quo ad appellationem à diffinitiua. Sed profectò iudicio meo non bene euacuat naturam appellationis ſicut debet facere quælibet bona 6
diffinitio: vt.l.j.§ j. & qđ ibi not. ff. de dolo. e
vnde ego diffinirem ſic. Appellatio eſt à minore iudice ad maiorem prouocatio, quæ ſi eſt legitima: pronuntiatũ & iuriſdictionem iudicis quo ad illam cãm ſuſpendit, & ipſius cognitionem ad ſuperiorem trãſfert & hoc quãtũ ad appellationem iudicialẽ. extra iudicialis verò põt ſic diffiniri. Appellatio eſt à præſenti vel veriſimiliter grauamine futuro ad ſuperiorem ꝓuocatio: quæ ſi eſt veriſimilis & probabilis, ipſam cauſam ad ſuperiorẽ tranſfert, vt ea pendente nihil in ipſius præiudiciũ attentetur. quod declara vt plenè dicetur j̃.e.in.c.bonę. ¶ † Quo ad ſecundũ qs 4
ſit appellationis effectus: dic ꝙ principaliter operatur duos effectus. ſ. ſuſpenſiuum & deuolutiuum. Effectus ſuſpẽſiuus eſt triplex: ſuſpendit enim pronuntiatum & iuriſdictionem iudicis q̃tum ad illam cauſam: de quo plenius dicetur j̃.eo.c.ſuper eo. præſumptionem quæ erat pro ſententia. vt in.c.cũ ad ſedem. de reſti. ſpol. & quod no. in.c. in præſentia. de renun. quod limita. vt notãter dixi in c.fi. de ſeque. poſ. & fruc. de primo quod ſuſpendit pronuntiatum in.c.venientes. de iureiur. & c. paſtoralis. §. præterea. de offi. dele. ſed tex. in l.j. ff. ad turpil. & l.ij ff. de pœnis. dicit ꝙ extinguit. & ideo Bar. in ſua diffinitione dicit ꝙ extinguit. ſed primũ verius eſt & ſaluãdo vtrũq; dic ꝙ extinguit de preſenti, ſed ſuſpendit reſpectu futuri tẽporis: nam ſi ſimpliciter extingueret, nõ aſſumeret vires appellatore non ꝓſequẽte: cũ iura dicãt ꝙ rata maneat ſentẽtia appellatore non ꝓſequẽte: vt in.c.cũ ſit romana. & c. perſonas j̃.e. qn imo. nec de præſenti in totũ extinguit: vt patet ex his quæ dixi in.d.c.fi. & facit cle. vna. de ſeque poſ. & cle.j. de re iudi. ¶ † Et ſcias 5
ꝙ non ſemper appellatio operatur oẽs iſtos effectus. exemplum in appellatione ſententiæ cẽſurę eccleſiaſticę. Nam ꝑ appellationẽ ſequẽtem talis ſententia non ſuſpenditur. vt in.c.paſtoralis j̃.eo. & c. is cui. de ſen. excom. lib.vj. cũ ſimi. Sed operatur tũc appellatio d
effectum deuolutiuum: quia deuoluit cauſam ad ſuperiorem: vt in. c. cum contingat. de offi. dele. c. per tuas. de ſen. excom. & tollit præſumptionem ſententię: vt notãter dicit Inn. in.c.bonæ. el.j. de elect. & c. quoniã contra. de proba. & vide bo.glo. in materia in.c.ad reprimendam. de offi. ordi. Et idem eſt cum appellatur à ſententia nulla: nam talis appellatio nõ ſuſpendit pronuntiatũ, cũ viribus non ſubſiſtat: ſed operatur ad effectum deuolutiuum dumtaxat: deuoluit eã cauſam ad ſuperiorem & hoc reſpectu appellari poteſt à ſententia nulla: vt in.c.dilecto j̃.eo. vbi de hoc. & per Bar. in.l.ſi expreſſum. ff.eo. ¶ † Ad tertium quo iure ſcilicet ſit adinuenta. [e] dico ꝙ formalitas appellationis eſt de iure poſitiuo: vt probatur in. l. vna. C. de ſenten. præſe. præto. nam & olim reddebatur ius manu regia. Nec erant inuentæ actiones & ſolennitates iudiciorum & appellationum. vt.l.ij. in col. iij. ff. de origi. iur. ſed ipſa ſubſtantia appellationis videtur de
f iure naturali: eſt enim quędam defenſio [f] ſeu præſidium innocentiæ: vt in.c.cum ſpeciali. §. porrò j̃.eo. & c. ſuggeſtum. eo.ti. Hinc eſt quòd etiam excommunicato conceditur. s̃. de exceptio. capi. cũm inter. fuit enim principaliter inducta ad iniquitatem ſeu imperitiam iudicis corrigendam. l.j. ff. eodem, vel ad ſupplendum quod incautè in priori iu- e
dicio fuerat omiſſum. vt in capitu. cùm Ioannes, de fide inſtrumentorum. & l. per
7 hanc. C. de tempo. appellatione. ¶ † Ex quibus poſſet prima fronte inferri quòd
g licet princeps [g] poſsit appellationis formalitatẽ tollere: non tñ videtur ꝙ poſsit tollere ipſius ſubſtãtiã: vt iuſtitia non reddať aduer f

ſus iniquitatẽ vel imperitiã iudicis: cũ princeps nõ poſsit tollere ea q̃ ſunt iuris naturalis ſeu gẽtiũ: vt in cle. paſtoralis. de re iudi. facit quod not. Inno. in. c. quę in eccleſiarũ. de conſti. & põt optimè adduci. c. paſtoralis. j. reſponj̃. e. Finaliter tñ puto ꝙ à ſnĩa principis nõ põt appellari[a], nec tenet princeps admittere ſupplicationẽ ſi non vult: quia licet princeps nõ poſsit de directo tollere defenſionẽ, tñ pro principe præſumit, cũ proceſſit cauſa cognita. Ideo non eſt dicendũ ꝙ tollat defenſionẽ. facit quod legi. & no. maximè per Bar. in. l. fi. C. de legi. & videt tex. ix. q. iij. c. cũcta per mundũ. & d. l. j. ff. à qui. appel. nõ licet. facit qđ no. Bar. in. l. fi. C. ſi cõtra ius vel vti. publ. & Cy. in. l. reſcripta. C. de p̃ci. impe. offer. Idẽ puto, ſi cõmiſit alicui cauſam appellatione remota. Nã põt ſi vult appellationẽ nõ admittere, ſicut diſpoſuit in pręfecto p̃torio & in ſenatu. d. l. j. ff. à q. appel. non licet. & in. l. vna. C. de ſen. p̃fec. pręto. & hoc. qa princeps tũc pręſumit illũ nõ minus rectè q̃ eum iudicaturũ vt ibi. hoc procedit præſertim attento ꝙ exceptio rei iudicatę fuit inducta ad iuris rigorẽ ſeruandum. vt no. glo. in. c. paſtoralis-§-quia verò. ff. de offi. deleg. & in. l. q exceptionẽ. ff. de cõdi. inde. & vt ſit litiũ finis. Vnde ſicut prĩceps hoc ſtatuit poſt duas ſententias: qa tertiò appellare nõ licet in. c. ſuã j. eo. ita aliquibus cauſis inſpectis põt hoc ſtatuere à principio poſt primã ſnĩam in certis cauſis. & hoc not. ¶ † Circa quartũ quod ſit officiũ iudicis ad quẽ. videtur ſolũ in pronũtiãdo bene appellatũ vel malè. vt habet. ij. q. vj. c. ei qui-§-fin. & in. l. eos qui. C. de ſen. Sed dic melius ꝙ non ſuccedat loco iudicis à quo poteſt & debet reformare ſentẽtiã, [b] ſi opus fuerit. vel ſupplere, vel in parte reprobare prout opus eſt: vt probat in. c. raynutius. & in. c. raynaldus. de teſtamẽ. & vide in hoc qđ dixi in. c. cũ cauſam. de re iud. & in. c. ioannes. de fide inſtr. per Bar. in. l. cũ apud. ff. iudi. ſol. & l. ſi expreſsim. ff. eo. Et idẽ puto dicendum in iudice qui aditur vt reducat laudũ ad bonam æquitatẽ, cũ ſuccedat loco boni viri. vt no. Bar. in. l. j. ff. de lega. ij. & Inn. in. c. ſtatutũ. de reſcrip. libr. vj. & hæc petitio reductionis eſt ſpecies cuiuſdã appellationis: vt. l. non diſtinguemus-§-cum quidam. in fin. ff. de arbit. ¶ † Ad quintũ ad quẽ[c] debeat appellari cũ deeſt iudex appellationis. Hæc quæſtio põt intelligi primò cũ deeſt propter defectũ ſuperioris. vt qa dux ſeu princeps ille nõ recognoſcit ſuperiorẽ in tẽporalibus. & puto ꝙ à tali nõ poſsit appellari: qa eſt loco principis à quo non appellatur vt. s̃. dixi. & facit quod no. Bart. in. l. infamẽ. ff. de publi. iudi. in fine. & in. l. vna. C. ne quis in ſua cauſa. & qđ dixi in. c. cùm veniſſent. de iudi. & vide ad hoc gl. no. ĩ. c. quoniã. x. diſt. quæ apertè ſentit quòd à tali principe non eſt appellandũ etiam ad papam. ſi tamen iniuſtitia eſſet notoria poſſet dici papam poſſe adiri. argu. opti. ex his quæ notauit Inno. in. c. cùm te. s̃. tit. proxi. & in. c. licet ex ſuſcepto. de foro cõpe. An autẽ per viam denuntiationis euãgelicæ poſsit eccleſiaſticus adiri contra laicũ ratione iniuſtę ſententiæ. vide quod dixi in. c. nouit. de iudi. in additio. ma. ¶ † Secundo modo poteſt intelligi dicta quæſtio quando non deeſt ſuperior: [d] ſi deficit ſpecialis iudex ſuper appellatione: puta ciuitas iſta elegit ſibi poteſtatem, vel aliquis princeps in ſua ciuitate vel oppido: ſed non prouidit ſibi de iudice appellatiõis. dic ꝙ appellabitur ad ipſum ſuperiorem qui poteſtatem eligit. facit. c. venientes. de iureiuran. no. Barto. in. l. j. ff. eo. in ver. quæro. vbi dicitur: & vide per eundẽ in. l. vbi abſunt. ff. de tuto. & cura. da. ab his. vbi dicit quòd reſpectu poteſtatis poteſt appellari ad ordinem decurionum: puta ad ſuperiores ſeu dominos. & bene facit ille tex. ¶ † Venio ad ſextam quęſtionem ad quem. ſ. ſit appellandum à rectore alicuius collegij. Barto. format hanc quæſtionem in prædicta. l. j. ff. eod. in ver. quæro in aliqua ciuitate, &c. & concludit quòd debet appellari ad illum cui ipſum collegium eſt ſubiectũ: puta ad rectorem illius ciuitatis. ſecundum eum allego. c. dilecti filij j̃. eo. titu. quod tamen parum aut nihil facit. ego primò allego Innocen. in capi. dilecta. de exceſsi. præla. in fine. vbi notanter dicit quòd iſta collegia inferiora & rectores eorum ſunt ſubdita maioribus & ordinarijs poteſtatibus: & quòd ad eorum dictum deſtrui poſſunt, & prohiberi etiam poſſunt, à principio ne incipiant. quod not. Attende & dic latius ſic. aut ipſum corpus eſt ſecularе non autem eccleſiaſticum, & ipſius rector eſt ſecularis: exemplum in lanificibus, ſutoribus, & ſimilibus. & tunc indubiè tenet primum, vt appelletur ad maiorem officialem loci: puta poteſtatem: quia regula eſt vt ſemper appelletur ad ſuperiorem ipſius qui iudicauit: vt. l. j. C. vbi & apud quem. & quod no. Bar. in. l. ij. in fin. eo. titu. facit quod. s̃. dixi in diffinitione. & tex. in. d. l. j. ff. eo. tit. Aut ipſum corpus eſt eccleſiaſticum, & rector eſt etiam eccleſiaſtica perſona: & tunc debet appellari immediatus ſuperior puta epiſcopus: vt in. c. romana-§-j. eo. titu. libr. vj. ¶ Ex hoc habes quid dicendũ ſit cũ appellat à rectore ſcolariũ vbi ſtatuta appel. nõ prohibent. ¶ † Nam ſi eſt collegium eccleſiaſticũ puta quia ꝑ maiori parte ſunt clerici iuxta no. in. l. fi. ff. de colle. illic. dixi in c. ex literis. de cõſti. tũc appellandũ eſt ad epiſcopũ loci. facit. d. c. ex literis. vbi fuit recurſum ad iudicem eccleſiaſticum quo caſu putarem non valere ſtatuta vt à ſententia rectoris non poſsit appellari: niſi eſſet confirmata per papam: quia hoc eſt contra canones permittentes appellationem: & contra ius ſuperioris: vt in. c. venientes. de iureiuran. dubium verò eſt cum vniuerſitas eſt ſecularis: puta quia plures in eis ſunt laici, ſed rector eſt clericus. ſicut tenetur ex forma ſtatuti propter ſcholares clericos. Nam habito reſpectu ad ipſum collegium, videtur appellandum ad iudicem ſecularem cui ſubeſt. ſed habito reſpectu ad perſonam ipſius rectoris qui iudicauit, videtur appellandum ad epiſcopum qui eſt ſuperior ipſius rectoris. ex quo eſt clericus. xj. quæſtio. j. c. j. &. c. de perſona. Iudicio meo poſſet diſtingui ita æquè, quòd quatenus iudicat de ſcholari clerico: quia tunc iudicat vt iudex eccleſiaſticus: quia aliter in eum non caderet iuriſdictio. vt not. Innocen. in. c. cùm ab eccleſiarum. de offi. ord. debet appellari ad epiſcopum: quia regula eſt (vt prędixi) quòd ad ſuperiorem ipſius ſententiantis appellandum eſt, dicta. l. j. ¶ † Sed quatenus iudicat inter laicos, ad poteſtatem appellandum eſt: quia tunc licet ipſe ſit clericus: non tñ iudicat vt iudex eccleſiaſticus, ſed vt laicus tanquam rector collegij ſecularis: ideo non eſt ab eo appellandum tanquam à clerico. ad hoc allego text. not. iuncta gloſſ. in capitul. romana-§-debet. eodem titul. libr. vj. vbi patet quòd cùm epiſcopus eſt iudex tãquam ciuilis iudex: puta quia habet iuriſdictionem infeudatam à principe ſeculari. non appellatur ad ipſum archiepiſcopum, ſed ad principem ſecularem à quo deriuatur feudum: vt not. Innocen. in capitul. cæterum. de iudi. & capit. verum de foro competen. & Barto. in dicta. l. j. ff. eod. titu. in ver. quæro pone quòd aliquis epiſcopus. vbi inter cætera dicit quòd ſi alius clericus eſſet rector alicuius ciuitatis, debet ab eo appellari ad ſuperiorem ipſius ciuitatis: quia non iudicauit vt clericus, ſed vt rector ciuitatis. Idem dicendum eſt ſi habet comitatum non incorporatum eccleſiæ. Idem dic ſi vnus rex teneret vnum comitatum, vt ab eo appelletur de facto comitatus ad ſuperiorem ipſius comitatus. pro hoc optimè facit. l. ſi quando. C. eo. &. c. cum capella. de priuileg. & hæc nota quia faciunt ad multa. ¶ † Ad ſeptimum

a ¶ Non poteſt appellari. Adde ad hoc dictũ vt per Ro. cõſil. cccxxxj. ↬ SEBA. SAPI.

b ¶ Reformare ſententiam. Vide Feli. in. c. cũ ioãnes. colũ. vj. s̃. de fide inſtru.

c ¶ Ad quẽ. Adde Alex. cõſi. clxxx. li. ĩ. & ibi vide qđ ſi alter ſit clericus & alter laicus.

d ¶ Superior. Adde Bal. ĩ auẽ. habita. C. ne fil. ꝑ pa. in. viij. col. ver. ſed dubitat quis eſt iudex iſti⁹ appellationis &c. vbi etiã dixit ꝙ nũq̃ põt eẽ iudex appellationis ille q ſemel fuit ĩ cã declinatus ſeu recuſatus. Item adde quòd ẽ neceſſe ꝙ iudex ad quẽ ha beat merũ & mixtũ imperium ad hoc vt poſsit ad ipſum appellari. ita dicit Bart. in. l. j. §. ſolent. circa medium. ff. qñ appellã. ſit. An ad illum qui iudicauit & ſucceſsit iudici appellationis poſſit appellari: vide glo. & Barto. in. l. filius. in fin. ff. de inoffi. teſta.

e ↬ SEBA. SAPI. ¶ Superior. Vide Ro. in conſil. l. incip. vt declarationem. circa fi.

a ¶ Dic q̃ sic.Imo,plus cõsuluit Ludo. ro. in contingentia facti in consi. cccxxxiij.qđ incipit in casu propositæ cõsultationis aduertendum cenſeo.in.ij.dubio princi.q̃ si iudex negligat iustitiã facere nedum tenetur ipse iudex sed facit litem suã sed & contra eũ agi põt ad interesse.sed qđ fortius est,tenetur etiã ciuitas & princeps qui creauit talem iudicem nõ faciẽtem iustitiã, & facit litẽ suam. vt ex multis comprobat Ludoui. quem omnino vide: quia est pulchrũ consilium. ¶ Et adde eundẽ. in.l.iij.in.§.si tam vicinũ.ff. de damno infec. & adde eundem Barto. in quæstione sua diſputata q̃ incipit iudex qui p̃ imperitiam. vbi tenet q̃ licet ille contra quẽ latę sunt tres sententiæ conformes nõ posit opponere aliquam exceptionem ad impediendũ executionẽ ipsarum sniarum. cle.j. de re iudi.tamen contra ipsum iudicẽ potest cõqueri & conueniri poterit in syndicatu. Idẽ tenet Ange. in .d.l.iij.§. fina. & ibidẽ do. Hiero.tor.in fi. & alij nouissimi. Bal.ĩ.l. obseruare.§.proficisci .ff. de offic. procõsu Ioã.and. in.c.sæpe.j̃ .eo.& ibidẽ in.d.c.sæpe. vide ipsum Abb. Panor. qui tenet cum Bald. ibi q̃ etiã si appellauerit quis:& appellationi expresse renũtiauerit: quòd tñ poterit conueniri iudex in syndicatu. quãuis in hoc Bald. sit sibi cõtrarius, & contrarium teneat in §.iniuria.in.c.j.de pa.iura.fir.tenet etiam Ang.in prælleg.§.fi.q̃ iudex qui malè iudicauit poterit cõueniri in syndicatu, licet pars ipsa potuerit appellare & non appellauerit,vel licet appellauerit appellatio est deserta,vel licet appellauerit & prosecuta fuerit,& sniа confirmata fuerit.cum quo etiã transit do.Ioan.de Imo.& do.Hiero.tor.& alij nouissimi.ibi. Adde prædictis Bal.in.l.j.C.de pœ.iud.q̃ male iudi, Alex.ĩ.l.iij.§.cõdẽnatũ.ff.de re iud. Bal.& Cy.in.l.j.ff.quod quisq̃ iur, Idem dicit Inn.in.c.sacro. de senten. excõmu.quando à sententia nõ fuit appellatum q̃ iudex poterit conueniri. Adde tñ quod no.Barto.in.l.iij.§,ex quibus.ff.de alie.iud. mu. cau. fac.q̃ quãdo appellans in appellatione obtinuit,q̃ tũc videtur q̃ iudex solum posit conueniri quo ad expensas litis,quod latè prosequitur Ioã. de imo.in.l.j.ff.eo.

ANT.FRAN. ¶ An si iudex negligat facere iustitiã, vel forsan dolo sẽ versetur in iudicãdo,vel malè iudicet per imperitiã,teneat ipse vel hæredes eius? dicas q̃ iudex negligens in puniendis criminibus est ipse puniẽdus. vt no.Bar.& Bal.in.l.mancipia.C.de ser.fugi. & in.l.j.C. de monopo.& habet per Bar.in.l.j.C. de offi.p̃fe.vr.imò punit tunc tanq̃ conscius criminis.vt in.l.nõ solũ.C. de cõmer.& merca.& dixit Barto.in.d.l. j.C.de offi.præ.vr.q̃ põt remoueri ab officio.& vide Bart. & Bald. in.l. j.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iu.vbi dicũt q̃ propter scueritatẽ põt syndicari.Et adde q̃ iudex negligẽs,vel per imperitiã iudicãs tenet q̃tum iudici & superiori videtur.ex tit.de obli.q̃ ex qua.deli.nas. qđ etiã voluit Bal.in.l.mãcipia.præalle.sed si propter dolũ malè iudicat, tenetur parti ad totale interesse,& insolidũ. & in dubio præsumit q̃ per dolum malè iudicauerit:vt per Alex.plenè in.l.iij.§.in eũ.ff.de dam.infec.& adde q̃ si iudex negligit vel denegat facere iustitiã, debet adiri superior: vt per Inn. in.c. ex conquestione. de resti.spol. qđ etiã tenuit Spe.in tit.de iudi.delega. in.§. sequit.& per Ale. in.l. de qua re.ff. de iud. & ĩtellige q̃ debet adiri superior p̃ viã querelę,& nõ p̃ viã appellationis: vt in l.fi.§. illud. vbi p Bal.C.de tẽpo.appel. & vide Bart. & Ale.in.l. de pupillo.§. si qs ipsi prętor.ff.de ope. no.nũ.& prędicta intellige, si cõstat euidenter de iustitia denegata, aliâs potest in dubio dicere se facere iustitiam,& velle stare ad iudicatũ in fine officij:vt per Bart. & Bal.in.d.§. si quis ipsi.& p Bar. in.l. si tutor, pupillo. ff.de authori.tut. ¶ Et adde ad prædicta Bald. in tit. quo tempo. mi. c.j.ver. iudices.& vide omnino qđ not. Barto. in.l. si minoris.circa me. ff.de admi.tuto.in l. si reo .&.l.iij.§. ex quibus .ff. de alie.iudi.mu. cau. fac. & an appellatione pendente posit agi contra iudicem:vide Bal. in.d.§. proficisci. Item adde quod dicit Bald. in.l. si vt proponis. in iij.col.C. quomodo & quãdo iud. & Ange. in.d.l.j. & Imol.& Ange.in.l.j.§.hæc verba.ff. qđ quisq̃ iuris.q̃ vbi à sententia non poterit appellari,tamen iudex facit litem suã etiã si est nulla. Et an ipsi iudici soluenti expensas litis aliquo casu consulatur? vide singulare dictũ Spe.in tit.de impu.§.postremò.ver.illud.vbi tenet q̃ iudex q̃ condemnat in syndicatu,& soluit expẽsas litis in quibus negligẽter omisit condemnare partẽ victam calumniosè litigantẽ, posit eas repetere ab eo quẽ debuisset cõdẽnare.qđ no.si esset verũ.sed cõtrariũ tenet Inn.& bene in.l.si tertio,§.celsus.ff.de aqua plu.arcẽ.& Bal.in.l.sancimus.C.de iudi.& de quo vide Lud.ro.in.d.§.celsus.qui saluat.d.Spe. qñ expensæ litis essent promissæ in cõtractu,qa tunc iudex posset repetere. ex quo etiã post iudiciũ finitũ iure actionis peti possunt.secũdũ gl. in.l. nõ solũ. ff.de rei ven,cum si.cætera ad materiam hanc vide.j̃.in.d.c.sæpe.

b ☙ SEBA. SAPI. ¶ In arbitratore. Vide Abb.in.c.quia iudicante. col.fi.vbi Feli.ŝ.de præscri.Feli.in.c.pastoralis.§.quia verò. colũ.iij.ŝ.de offi.dele.& Ias.in.l.si quis in cõscribẽdo.col.iij.in.ix.notabili.C.de pac. vbi ponit an sicut iudex facit litem suã malè iudicãdo, vel negligendo. ita & arbiter.& ibi etiam remissiuè quid de arbitratore.

c ¶ Communiter summatur. Posset sic summari. Collatio beneficiorum post appellationẽ legitimã facta ab eo cui regulariter nõ competit potestas conferendi est nulla,hoc dicit iudicio meo. & in hoc iste est text. singu.non ponderatus ab aliquo. And. Barba.

☙ SVMMARIVM. ☙

1 *Collatio beneficij facta post appellationẽ legitimè, vel ex probabili causa interpositam est ipso iure nulla.nu.5,6.*

2 *Promittens non facere querimoniam de aliquare sub pœna incidit in pœnam simpliciter exponendo querelam iudici, & sic ante litem contestatam.*

3 *Legatus qui non est de latere non habet collationem beneficiorum.*

4 *Appellatione extraiudiciali interposita, illud solum venit retractandum quod fit contra appellationem:non autem post.*

7 *Appellatio nõ verisimilis & quæ habet ius commune cõtra se non reuocat attẽtata, nisi doceatur de veritate causæ ob quam fuit appellatũ.*

8 *Fama sola non sufficit ad aliquẽ condemnandum, nisi cum vno teste vel alijs adminiculis.*

9 *Exceptiones quando opponũtur in curia:an remittentur ad partes pro illarum probatione.*

¶ CAP. I.

1 DIlecti filii. ¶ † Collatio beneficij post & cõtra appellationẽ legitimam facta:non tenet.ita cõ-

c muniter summatur. [c] sed vt j̃. dicam hæc summatio est nimis generalis: ideo secundùm quod intelligo summo sic. Collatio beneficij facta post appellationem ex probabili & verisimili causa interpositam est ipso iure nulla. Diuiditur. nã primò ponit querelam appellantium. Secundò dat iudices.ibi, *super quibus.* ¶ Et pro positione casus literalis,aduerte. nam iste prior & clerici de quibus in principio literæ conquerebantur de quatuor grauaminibus eis illatis per istum archiepiscopum post appellationẽ ad papam interpositam,quorum tria exprimuntur in litera:quartum erat in antiqua,& fuit causa breuitatis hîc decisum.s.q̃ contulerat ecclesias spectantes ad collationẽ prioris,& solum huic decisè respõdetur. Ad alia verò in litera expressa non respondetur hîc. & ideo dicit Ioã.and.q̃ fuit hæc decre. malè decisa. similis decisio habetur in .c. veniens. de præscrip.sed dic excusando quantum fieri potest compilatorẽ,quòd ad alia hîc expressa non fuit hîc specificè inserta responsio: qa satis quid iuris erat habetur in suis titulis:puta in ti.de senten.excom.c.per tuas. de offic. dele.&.c.cùm contingat.cũ simi. Noluit aũt decidere ipsa grauamina: vt comprehendere mus totum factum sicut accidit: voluit autẽ breuitatis causa decidere quartum grauamẽ: quia satis potest ex responsione comprehendi. Nam ex responsione satis comprehendit

interrogatio. vt in .c. inter dilectos. §. cæterũ.
2 de fi. instru. ¶ † Not. primò ibi: *querimoniã*
a *&c.* ꝙ querimonia [a] dicit fieri etiã ante litẽ cõtestatã. & facit ad quęstionẽ ꝙ si quis promisit sub pœna querimoniam nõ facere seu exponere, ꝙ exponẽdo querelãiudici dicitur incidere in pœnã. & de hoc & multorũ aliorum similiũ verborũ significatione: vide per
3 Bar. in l. amplius. ff. rem ratã habe. ¶ † Not.
b secũdò legatũ qui nõ est de latere [b] id est cardinalis beneficia conferre non posse. de quo est hodie tex. in .c. j. de offi. leg. lib. vj. ¶ Not. tertiò ꝙ collatio aliquorũ beneficiorũ põt pertinere ad priorem & conuẽtũ, quod põt intelligi de beneficijs fundatis in ipsorũ ecclesia. de quo dicendũ. vt legi. & no. in .c. cùm ecclesia vulterana. de elec. Idem de alijs inspecto iure speciali. ar. in ca. scriptũ. de elec. &. c. cùm ecclesia sutrina. de cau. pos. & proprie.
4 ¶ † Quæro vt aperiã pri⁹ intellectũ. c. quare collatio istorum beneficiorũ non valuit? So. dicit Inno. ꝙ fuit facta post appellationem. Host. addit & cõtra ipsam appellationẽ quasi innuit non sufficere ꝙ sit facta post appellationem, nisi etiã sit facta cõtra. & pro Host. adduco tex. in .c. cũ nobis. de elec. vbi patet ꝙ in istis appellationibus extraiudicialibus nõ consideratur simpliciter id quod fit post appellationẽ: [c] sed oportet quòd sit factũ etiã contra. & credo ꝙ hoc ipsum fuerit de mẽte Inno. cùm prædictã conclusionem firmauit in .d.c. cùm nobis. vbi per illũ tex. dicit notãdum quòd si is à quo appellatum est extra iudicium aliquid facit contra ipsam appellationem, illud solum venit reuocandum, & non alia quæ facit post appellationẽ, etiã si appellatio iusta sit. De quo vide ibi latius. ¶ † Sed contra prædicta & cõtra tex. ego vltra alios oppono multipliciter contra text. & contra hunc intellectum Innocen. & Hostien. & primò de notatis per Inn. in .c. cùm inter .R. de elec. &. c. quia propter. e. ti. & de desponsa. impu. c. ad dissoluendũ. vbi dicit ꝙ licet quis proponat legitimã exceptionem coram collatore, & eam offerat se probaturum & appellat: si fiat collatio in contrariũ, quòd per hoc non cassatur collatio: nisi probetur veritas exceptionis. cùm ergo collatio fiat extra iudicium & pro iure suo explicando, non tenetur differre ius suum: propter appellationem alterius, nec oblatio probationis iustificat appellationem: quia cùm non procedat vt iudex sed vt pars, nõ tenetur recipere probationes, & sic nõ procedit cap. interposita. de appel. vt etiam ibi not. ¶ Secundò etiam impugno text. in eo ꝙ papa mandat inquiri per famam & testes, & an collatio fuerit facta per istum legatum: videtur enim superuacua hæc indagatio: quia si non constat de collatione, possunt isti prior & clerici vti iure eorum in cõferendo ecclesias illas. ¶ Tertiò contra text. facit in eo quòd papa in fine præseruat collationes factas à legato, si malitiosè clerici distulerunt ordinare illas ecclesias. Nam idem videtur si neglexerunt intra debitum tempus conferre. tunc enim fit deuolutio ad istum legatum tanquam ad archiepiscopum & diocesanum istorum. vt in c. ij. de concesio. præben. & in .c. ij. de sup. negligenda. prẽlato. hæ iudicio meo sunt difficultates intellectus huius .c. super cuius intellectu valde succinctè transiuerunt hîc doct. ego verò soluẽdo cõtraria pono tres intellectus ad istũ tex. Primus ꝙ primũ contrarium procedit, qñ appellatio interponitur corã mero collatore, nõ vt negetur potestas conferendi sed excipiatur ne collatio fiat certę personæ ex aliqua causa: puta quia dicitur criminosus & excipiens offert se probaturũ. Istud verò .c. procedit, qñ is ad quẽ verè collatio non spectabat volebat conferre. nã ne videatur ver⁹ collator cõsentire: debet appellare & tunc actus redditur nullus: de quo in .c. bonæ j. e. Iste tamen intellectus non videtur omnino tutus: quoniam sine appellatione potuisset iste cõtradicere, & sufficeret sola contradictio ad impediendam validitatem collationis: quia hæc incorporalia possidentur solo animo: nec perditur possessio nisi data patientia. l. ij. C. de ser. fugit. no. plenè per Innocen. in .c. olim. el. iij. de rest. spo. & in .c. ij. de in inte. restitu. Do ergo secundum intellectum fatendo ꝙ collatio istius legati ex quo ad eum tanquam ad archiepiscopũ non erat deuoluta, conferendi potestas fuit nulla ex defectu potestatis: vt in .c. cùm Bertholdus. s. titu. proxi. sed à grauamine extraiudicialiter illato vel verisimiter inferendo potest pars reluari dupliciter. s. per viam appellationis extraiudicialis: & per viam querelæ. vt est text. not. in .c. concertationi j. eod. titu. libr. vj. Et si pars prosequitur grauamen per viam appellationis, oportet quòd probet appellationem: quia est causa suæ intentionis etiam si actus expressè sit nullus: sicut obseruatur quando appellatur à sententia nulla: vt in .c. exhibita. de iudi. &. c. dilecto j. eod. no. in .c. ex parte adæ. s. de testi. & est tex. in .c. ad audientiam j. eo. Vnde quia iste prior appellauerat, & hanc viam prosequebatur oportebat quòd doceret de appellatione: & quòd collationes fuerunt factæ post appellationem. & ideo papa mandat de his inquiri. non tamen per hoc sequitur quòd si in hac via succumberet quin posset redire ad viam & remedium nullitatis: vt not. in præalleg. iuribus. facit quod leg. & not. in capit. licet. de sententen. excommuni. lib. vj. Ex his innuitur ꝙ etiã sine appellatione
6 collatio fuisset nulla. ¶ † Pono tertium intellectum & notabilio rem, intelligo quòd iste archiepiscopus dicebat collationem ad se deuolutam propter negligẽtiã prioris in conferendo. Prior autem proponebat causam probabilem & verimilem propter quã dicebat potestatem conferendi remansisse penes eum: & videns archiepiscopum dispositum hoc non obstante ad conferendum appellauit ad papam. Dicitur hîc quòd collatio facta post appellationem non tenet. intellige etiam si in veritate potestas fuisset deuoluta ad archiepiscopum: quia propter appellationem ex probabili & verisimili causa interposita, fuit totum negotium ad superiorem deuolutum. Ideo ante omnia debet reuocari quicquid fuerit in contrarium innouatũ. vt in .c. bonę j. eo. nisi constiterit ꝙ dolosè ille prior distulerit cõferre: puta vt interim perciperet redditus illorum beneficiorum. Nam tunc patet ꝙ non ex probabili causa appellauerit: ideo in fine reseruauit casum dolicommissi. Et licet hîc nõ dicatur de probabili & verjsimili cã: tñ ita debet intelligi. nam si appellatio non fuisset talis nõ fieret reuocatio attentatorum ante quàm probaretur veritas causæ
7 appellationis. ¶ † Hinc dicunt domi. de Ro. deci. ccxxxvij. quòd si rector ecclesiæ appellat à visitatione episcopi, dicens se esse exemptum, non sufficit ad reuocandum medio tempore attenta docere de appellatione & attentatis postmodum, nisi doceat de veritate causæ. s. exemptionis, saltem semiplenè. alle. no. in cap. dilecti. de ma. & obe. & cap. roduphus. &. c. significauit. de rescri. & cap. non solum j. eod. titu. libr. vj. cũ simi. hæc eñ appellatio non erat probabilis & verisimilis. cùm ius commune faceret pro episcopo & contra appellantem. facit quod plenè not. Inno. in cap. venerabili. de censi. & per istam casus positionem appellatio hîc inducit nullitatem collationis, sine qua valuisset collatio. & secundum prædicta debet restringi & limitari lect. doct. hîc & eorum summarium. & regulariter an & quãdo valeãt gesta post appellationẽ extraiudicialem, vel veniant irritanda. vide quod dicam j. eo. c. consuluit. & in præalleg. cap. bonæ. ¶ Venio nunc ad gl. & priò videt ꝙ iste archiep̃s debet deponi, cũ nõ duxerit defe
rendã appellatiõi interpositæ. ij. q. vj. c. decreto. Gl. fatetur cõtra
rium

a ¶ Querimonia. Vide Abb. in .c. ꝙa iudicante. ver. vj. q̃ro, s. de rescri. Cor. in sing. suis. in versi. querela. Are. consil. lxxv. col. viij.

b ¶ Latere. Nã hîc eboracen. archiep̃s est legatus natus de quibus legatis natis Vide glo. ordi. in .c. j. de offi. lega.

c ¶ Post appellationẽ. Et idẽ concludit Abb. in .c. cum .I. &. A. s. de re iudi. co. v. & ad hæc faciũt q̃ scribit Sozi. in cõsil. xlv. inci. visa appellatione. col. ij. in. j. parte. vbi ponit qũo differant appellatio iudicialis circa attentata post appellationem.

riũ.ſed ad hoc nõ fuit actũ.Dic illud procedere in cã criminali.de quo dicẽdũ vt habetur & noj.eo.c.de priore.& dic vt ibi dicam.

8 ¶ †Op.ij.in eo ꝙ papa requirit hîc teſtes & famã.nam ſufficere debẽt duo teſtes:vt in.c.licet vniuerſis.ſ.de teſti.Sol.dic cõiungẽ do gl.quę eſt in ver.per idoneas.cũ ſeq.ꝙ fama per ſe nõ ſufficit, ſed cũ vno teſte vel alijs adminiculis probaret:ſed teſtes per ſe bñ ſufficerẽt.ſed per hoc nõ ſoluitur cõtrariũ.cũ tex.incipiat à perſo nis.Hoſt.ſuper tex.dicit ꝙ forſan tex.in hoc habuit reſpectum ad cõſuetudinẽ Angliæ ſecundũ quã creditꝫ.xij.iuratis aſſerẽtibus ſe credere ita eſſe,& talẽ eſſe vocẽ vel famã patriæ:quę tñ nõ eſt ple na ꝓbatio,nec toleraꝫ in ſentẽtijs ſecũdũ eũ.Ex hoc dicto dicit.d. An.bñ notãdum,ꝙ nõ põt cõſuetudo inducere vt nõ plenè pro batiõi ſtetur:& quòd nõ plena habeaꝫ pro plena.remittit ad Fed. cõ.xvij.Certè hoc eſt cõtra.c.cũ dilectꝰ.de fid.inſtr.& vide quod plenè dixi in.c.ij.de prob.vbi ipſemet do.Ant.tenuit cõtrarium. nec Hoſt.ſenſit hoc dictũ.nam dicit quòd nõ eſt plena probatio. ſ.inſpecto iure cõmuni:nec valet cõſuetudo.ſ.reſpectu ſententiæ vt feratur ſentẽtia ſecũdum credulitatẽ & iudicium aliquorũ.& ita loquitur.c.ad noſtra.de conſue.& ꝙ reſpectu probationis va leat cõſuetudo facit iſte tex.in quo papa mãdat inquiri per teſtes & famã.& cũ exigat vtrũqꝫ,videtur intelligere de teſtibus depo nẽtibus ſuper credulitate ſecundũ cõſuetudinẽ patriæ:aliâs non

a mãdaſſet copulatiuè inquiri.Et no.ex gl.[a] ꝙ fama cum vno teſte probat.& ſic videtur quòd poſſunt cõiungi diuerſæ partes pro bationis.de quo vide tu quod plenè dixi in.c.cũ cãm.de prob.Et an & qñ fama probet dixi plenius in.c.veniẽs.j.ſ.de teſt.plenè per

9 Bar.in.l.de minore.§.tormẽta.ff.de quęſtio.¶ †Vltimò extra gl.

b hîc quæro quid ſi in curia[b] negetur appellatũ fuiſſe,an teneaꝫ ap pellãs ibi probationẽ inducere:an verò poſsit petere vt fiat remiſ ſio ad partes pro illius probatione?Certè in hoc iudicio meo attẽ dẽdus eſſet ſtylus curiæ.& facit.ſ.ti.proxi.c.cũ ſuper . vbi fuit ad partẽ remiſsum reſpectu tertij ꝓponẽtis ſe appellaſſe.Sed Hoſti. dicit curiã tenere,ꝙ aut oppono in vim dilatoriæ , & debet fieri probatio in curia.de quo remittit ad.c.per tuas j.de ſen.excõ.Aut in vim perẽptorię poſt lit.cõte.& tũc fit remiſsio ad partes ſuper illius probatione.& ita dicit fuiſſe diffinitum per Cle.iiij.nam ſu per principali nõ cogitur quis ſecum probationẽ in curiam addu cere,ſed qñ opponitur dilatorię ſic:quia debet appellãs à princi pio probare fundamẽtum iuriſdicti õis.facit.c.romana.§.ſi verò. j.eo.lib.vj.& ſuper hoc debet venire inſtructus.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Appellans temerè de iure canonico non punitur:ſed de iure ciuili ſic:diſtingue tamen vt hîc dicitur per Abbatem qui temerè appellantem redarguit dumtaxat.*

2 *Pœna corporalis reperitur de iure canonico.*

3 *Appellãs præſumitur calumnioſè appellaſſe eoipſo quòd ſuccubuit.*

4 *Peccatum mortale non ſemper quis incurrit ex contrauentione canonis.*

5 *Prælatus licet poſsit pro modica cauſa à regimine repelli: tamen non ſufficit leuis cauſa.*

6 *Abbas & loca religioſa & ipſorum perſonæ quomodo ſubijciuntur ordinario loci?*
Monachus magis debet obedire abbati quàm epiſcopo.

7 *In appellationibus debet ineſſe cauſa vera,iuſta & expreſsa.*

8 *Appellatio generalis puta appello ad iudicem cõpetentem valet de iure ciuili:ſed de iure canonico non.*
Genus quod non poteſt verificari niſi in vna ſpecie:non inducit aliquam incertitudinem.10.

9 *Appellari poteſt omiſso medio de iure canonico.*

10 *A ſubdelegato,nõ appellatur niſi ad delegatum.*

11 *Appellatio alternatiuè interpoſita , puta appello ad talem vel ad talem an & quo caſu valeat?*
Alternatiua non inducit certitudinem: quando certum eſt quòd in vno caſu non poteſt verificari.

¶ CAP. II.

a ¶ Ex glo.Tene menti hãc glo.ord.& ita quotidie allegatur, ꝙ in ciuilibus cauſis fama facit ſemiplenam probationem,& iuncta cum vno teſte de veritate facit plenã probationem.& ita voluit etiam alia gl.no.ĩ.c.ve niens.ſ.de teſti.& ſequũtur ibi do.& gl.in ver.fama.in.c.ſępe.iiij.q.iij.& in.l.in bonæ fidei.C.de iureiu.& plenior.in.l.iij.in verſi.confirmat.ĩ.§. ciuſdẽ.ff.de teſt.et vide de hoc plenè per cano.ĩ.d.c.veniẽs.el.j.de teſt.& hîc per do.Phi.de fran.de peruſio.in ij.co. & plenius p do.Iaſo.de mayn. in ſua aurea repe. l.admonendi.ff.de iureiur.ĩ.cliij.co. vbi elegãter ponit an & qñ fama faciat ſemiplenã probationẽ,& qñ plenã.& an & quã do vnꝰ teſtis ſimul cũ fama plenè probat.& quid in criminalibꝰ:& an diuerſæ ſpecies probationis debeant coniungi.ibi vide per eum.

b ¶ In curia. Videtiã hîc.d.Phil.de frã.de peru.in vlt. co.vbi etiã ponit poſt Inno.an appellans teneaꝫ probare ſuã appellationem legitimo tpe interpoſitam. ¶ Adde an fama plenè probet & quãdo.Roma.cõ. vij.&.cccx.Alex. cõſi.lxvj.iij.lib. ANT.FRAN. ¶ An & quando fama in ciuilibus vel criminalibus probet plenè vel ſemiplenè:vel quã do faciat præſumptionem ſeu indiciũ.vide quæ plenè ſcribit Lanfrã. in repe.l.admonẽdi.in penul.& vlt. chart.ff.de iureiu. & in criminalibꝰ vide qꝫ habentur ĩ l.de minore.§.tormenta.ff.de qſt.& per Ang.nec plenè in trac.malefi. in gl.in ver. ꝙ fama publica prędente.& ibi plenè per apoſtillãtes.

1 ¶ INter cætera. Appellatio generalis reſpectu cauſę nõ valet.tria facit:refert appellationẽ:appellãtẽ redarguit,& appellationẽ repellit. ¶ †No.primò et tene mẽ ti,quia nõ ſolet ad hoc allegari.ꝙ temerè appellãs nõ eſt de iure canonico pœna extrinſeca puniẽdus.Nã papa iſtũ abbatẽ hic temerè appellantẽ redarguit dũtaxat.De iure verò ciuili ſecus:de quo dicẽdũ.vt leg.& no.in.l.à procõſulibus.C.eo. & in.l.ab executore.C. quo.ap.nõ reci.Glo.tñ in ca.ad romanã.ij.q. vj.ſentit idẽ de iure canonico ꝙ de iure ciuili,& clarius Io.an poſt Io.Vin.Gof.& Philip. in.c.debitusj.eo.vbi dixit quòd ſi calumnioſè quis appellauerit punitur in quinquaginta libris.In criminali verò perdita lite vocatus abſcedat.C.de appel.l.à proconſulibus. Sed primã partẽ quòd de iure canonico non ve- b

c niat appellãs[c] puniẽdꝰ vltra expẽſas : & quòd aliud ſit de iure ciuili.tenet gl.in.l.j.ff.à qꝫ.ap. nõ licet.& Cy.in.l.eos.C.de app.& Spe.e.tit. §.nũc dicamus.in prin.Ego verò diſtinguerẽ ſic:ꝙ aut quis temerè ſeu importunè appellauit,& punitur de iure ciuili vt in legibꝰ ꝓdictis qꝫ nõ requirũt in hoc calũniã.Ad idẽ.l. quiſquis.C.quo.app.nõ reci.canonizata.ij. q. vj.c.ei qui.§.ſi qs etiã auſus .et.§.ſi.ſed de iure canonico talis non punitur niſi in expenſis.

2 ¶ †Sed ſi nõ eſt ſoluẽdo,põt puniri corpus: vt hîc & melius in .c.reprehẽſibilis.j.eo. facit c.finẽ litibus.de dolo & cõtu.probat optimè tex.in.c.j.de elec.li.vj.in ver. *hoc aũt*. puto tamen ꝙ alia pœna extrinſeca puniri poterit ſi iudici hoc viſum fuerit.ar . optimũ in.c.frequẽs.de reſtitu.ſpo.li. vj.& in.l.nõ ignorat. C.de fruc.& lit.expẽ.Aut qs calũnioſè appellauit:& tũc in ꝓſumpta calũnia idẽ dicendũ

3 qđ.ſ. ¶ †Nã eoipſo qđ appellans ſuccubuit, ꝓſumitur calumniatꝰ:vt probatur in.d.c.j.de elec.lib.vj.ad fin.& notanter probat ille tex. ꝙ de iure canonico non habent locum ꝓdictę pœnę legales.nã ibi pro ꝓſumpta calũnia imponitur alia pœna.& in certo caſu tãtũ.ſ. cũ quis deficit nõ probãdo qđ obijcit in pſona electi.Aut qs poteſt conuinci de calũnia ex pſpicuis cõiecturis ſeu indicijs:vel qđ cauſa cõtẽptus appellauerit:& tũc puniri debet de iure canonico:pœna tñ arbitraria.ad hoc c.cũ paratij.eo.ſecũdũ vnũ intellectũ:nã calũniæ delictũ nõ debet remanere impunitũ ẽt de iure canonico:vtj.de calũnia.per totũ.ſed ✣ SEBA.SAPI.

c ¶ Appellans. Idẽ tenet Ang,in.l. ab executore.C.quo. appel.nõ reci.vbi tenet ꝙ ita ſeruare tur in terris eccleſiæ.

de iure ciuili ſerua leges.ſ.alleg.& hoc no.qa non habes alibi hũc paſſum ita plenè diſcuſſum. ¶ †No.ſecũdò ꝙ ex qualibet cõtrauen

4 tione[d] canonis incurrit quis ſemp mortale : vel ſaltẽ ſit pœna depoſitionis afficiẽdus.Nã iſte abbas temerè & ſic cõtra ius appellauit. nec tñ fuit remotus ab abbatia,vel tanquam pro mortali puniendus .& ſic limita gloſſã ✣ SEBA.SAPI.

d ¶ Contrauentione. Vide Barto.in in.c.generali.de ele.lib.vj.& vide quòd circa hoc dixi in.c.nam cõcupiſcẽtiam.de cõſti . &

l.si quis pro eo.in v.mẽbro.ff.de fide iussori.& Card.in cle.ĩ.in vlt.col.de vita & ho.cle. & ĩ cle.dudũ.§.fi.de sepul.Abb.in rub.j. de obser.ieiu.in fi. & in.c.sacris,co.fi. §.q metus cau.

a ¶ In.l.j. Adde in §.si quis in appel latione post me.ĩ versicul . quero quid si aliquis . & idem quod Bar. tenet Spe.in.§. nũc tractem⁹,ver.sed si qs.ĩ.e.ti.de appel. & Bal.in.l. aptissimi.C.de iudi.ĩ.j.q. gl.& in.l.cũ proponas ante fi.C.de bon.aut.iud. pos. & ipsum Abb.pa. in.c.vt debit⁹.sũ/ 8 fi.j.e.& circa hanc materiã adde oĩno Pau.de ca.in.l.qui romę.§.pen. ff. de ver.obl. & qđ ibi no.per.d.Alex.de imol.

¶ Adde an valeat appellatio generalis Alex.cõs.clxx. &.clxxxiij.ĩ. lib. ANT.FRAN.

¶ Circa hoc an ꝓcedat appellatio generaliẽ. dicas q appellatio fit mul 9 tipliciter,vt p verbũ appello, vel p verbum appello à sniã,vel per verbũ appello ad iudicẽ competẽtẽ. vt est gl.in.l.cũ proponas.C.de bon.aut. iud.pos,Item per ver.appello ad iudicẽ,quia tũc intelligitur,s.cõpetentẽ:vt ĩ.l.qui romę. §.seia.ff.de ver.ob. Item per verbũ ap pello ad quemlibet iudicem secun 10 dũ Bal.in.l.apertissimi.in.j.col.C, de iudi.hoc tamẽ interest.qa si appellet ab interlocutoria,debet inseri cã, & iustificari ex eis dẽ actis:si verò ap 11 pelletur à diffinitiua,sufficit appella c re absque aliqua expressione causæ q tñ postmodũ in progressu causæ appellationis debebit allegari. vt in.c.vt debit⁹. & in .c.interposita.hoc eo.tit. & in l.p hãc.C.de tem-

in.cj̃.e.ti. ¶ † Et ex hoc & ex tex.not.& tenẽti.quòd licet prælatus regularis possit pro modica cã à regimine remoueri.vt in ca.per tuas.in fi.de simo.& ca.qualiter & qñ.in fi.de accu.non tñ sufficit quelibet cã leuis vt hîc. ¶ † No.tertiò abbatẽ cõueniendũ corã ordinario loci.xviij.q.ij.c.abbates.&.c.monasteria.&j̃.de religio.do.c.cũ venerabilis.cũ si.nõ tñ intantũ subijciũtur loca religiosa,& eorũ 6 personæ sicut secularia & personę seculares. de quibus dicendũ vt leg.& no,in.c. dilectus. de offi.ord.per Inn.in.c.j.de stat.reg. & vide gl.xj.q.iij.c.qui resistit.quę dicit ꝓ monach⁹ potius obedit abbati q̃ episcopo.de quo in.c. cũ ab ecclesiarũ.de off.or. ¶ † Not.iiij.ꝓ 7 secũdũ antiqua tẽpora valebat appellatio non expressa cã grauaminis.vt noj̃.e.c.vt debitus. tñ vbi erat notoriè friuola, non deuoluebat cãm:& hoc operabaꝫ ista decre.olim . hodie aũt nõ habet dubiũ per prędictã decre.vt debitus.quia debet esse cã app.vera,iusta,& expressa in ipsa appel.de quo dicendũ vt ibi.& cle.appellãti.e.ti. ¶ † Circa hunc tex.quæro de duabus qõnibus.Prima.an valeat appella. generalis respectu iudicũ:puta appello ad iudicẽ cõpetẽ.Bar.in.l.j. [a]ff.eo.tenet quòd sic. per text.illius.l.j.prope finẽ.cũ sequen.quod est verisimũ de iure ciuili:quia genus quod nõ põt verificari nisi in vna specie,non inducit aliquã ĩcertitudinem.sicut in simili no.in nomine appellatiuo.in.c.quoniã abbas.de of fi.dele.&.c.ex parte j̃.eo.ti.Sed cũ de iure ciuili non possit appellari omisso medio.vt in.l. imperatores.ff.e.ergo illa generalitas respectu iudicis non inducit incertitudinem,quia debet intelligi de iudice superiore immediatè:& per consequens nõ vitiat. ¶ † Sed de iu b re canonico: [b]puto talem appellationem nõ valere:qa põt appellari omisso medio ad papã.ij.q.vj.c.ad romanã.Item ad legatũ in pro uincia secundũ quosdam.vt not.in.c.j.& ca. quod translatiõem.de off.leg.vbi hoc teneo. Item ad patriarcham secundũ Inn.in ca.antiqua.de priuil.& glo.in.c.renouantes.xxxij.di. de quo tamen dicvt plenè no.in.d.c.antiqua. & ideo cũ hæc appellatio generalis inducat incertitudinem.non debet valere:quia iudex debet esse certus.de rescri.c.ad hęc. nec licet cũ alterius iniuria vagari.l.prætor edixit.ff. de iniurijs. ¶ † Puto tamen ꝓ vbi euitaretur 10 incertitudo,valeret talis appellatio etiam de iure canonico:puta quia appellatur à subdelegato delegati papæ.nam tunc non potest intelligi nisi de iudice ipso delegato:qa eo omisso nõ potest ad aliquem appellari.iuxta illud quod legi,& not,in.c. super quęstionum.§.si verò.de offi.deleg.& dixi.in.c. cũ bertoldus. de re iud.& facit quod dicã ĩ seq.q. ¶ † Quæ ro secũdò quid si appellatio interponitur alternatiuè [c]respectu iudicum nunquidvaleat? vide bonam glo.in.c.is cui.de offi.deleg.li.vj. & per Ioan.an.plenius in regula in alternatiuis.de reg.iu.in mercu.Et videtur concludere.Ioan.an.in vtroq; loco quòd de iure ciuili possit talis appellatio tolerari:quia ex quo illo iure iudex est certus:vt dixi in præceden. q.alternatiua non põt inducere obscuritatẽ: sed de iure canonico cõcludit quòd nõ valeret,cũ possit appellari omisso medio.vt prędixi.Sed vide tu do.de Ro.deci.ccij.vbi vidẽ tur impugnare hoc dictum Io.an.dicentis ꝓ b aduersarius poterit in prosecutione certificare appellatũ:& referũt Ioã.de lig.hoc tenuisse.Ego dicerẽ ꝓ aut ẽ talis alternatiua quę nõ habet inducere incertitudinem:puta quia appellat ad iudicẽ cõpetentem vel incõpetẽtem: & tunc idem dicendũ est,ꝓ de iure ciuili.nã illa pars repellit iudicẽ incõpetẽtem.Aut posset ad vtrũq; appellare:& tunc si iusta cã illũ excusat in discernendo quis sit cõpetens,puto appellationem valere.arg.eorum quæ leg. & no.maximè per Inno.in.c.cõstitutus.de in integ.resti.& in.l.j.ff.quorũ leg.& in ca.j.de postu.pręla.lib.vj.cessante aũt iusta causa tenẽ opi.Ioan.and.Glo,est facilis,& instat circa quędã brocardica.& vide quod no,in ca.si sacerdos.allegato in ea. Nicolaus abbas.

SVMMARIVM.

1 *Monachi & alij religiosi appellant à correctiõe superioris qui in corrigendo excedit modũ.7.vbi ponitur qnid sit agendum in tali appellatione.*

2 *Monachi delinquẽtes circa regulam & ipsius ordinationes sunt plectẽdi per abbatẽ:si verò de linquũt circa alia crimina ob quæ venit formanda cõtra eos inquisitio:vide remissiuè.3.*

4 *Monachi & alij religiosi vel clerici seculares: an possint post professionem astringi vt viuãt sub strictiori regula quã sub illa quam in ingressu inuenerunt,5.*

6 *Fratres mendicantes possunt trãsire ad religionem sancti Benedicti ex regula quam habent : sed non ex constitutionibus quas postea fecerunt : quibus statur.*

8 *Appellatio nõ est admittẽda vbicũq; quæ sententia est notoriè iusta.*

9 *In appellatione à diffinitiua.nõ est neceße exprimere causam.*

¶ CAP. III.

AD nostram. A correctiõe nõ appellatur.vel summo sic inspecta mente . A correctione legitima non appellaꝫ nisi modus excedatur.h.d.Primò præmittit causam mandati.Secundò mandatum ibi: *mandamus.* ¶ Casus literalis.Abbas sancti Petri quęsiuit à papa an deberet deferre appellatiõibus monachorũ suorũ à correctiõe ĩterpositis .Respõdet ꝓ appellatio nõ est inuenta vt alicui præstaret patrociniũ in sua nequitia existenti:quare mandat eisdẽ quatenus non obstãte appellatione subditorum suorũ corrigat eos secundũ regulam & institutionẽ ordinis sui. Ber. ¶ No.primò à cõtrario sensu,quòd appellatio permittitur etiã religiosis qñ indebitè pręgrauãtur per superiorẽ:licet superior procedat per viã correctiõis.quod clari⁹ probatur j̃.eo.in.c.reprehẽsibilis.ad finẽ.nulli eñ deneganda est defensio , etiã si sit excõicatus 1 s.de excep.c.cũ inter. ¶ † Not.ij.ibi: *quilibet subditorũ tuorũ.* iũcta subscriptiõe. ꝓ monachi d possunt dici subditi abba.[d]eorũ.Idẽ põt dici de secularib⁹ respectu p̃latorũ suorũ.vt ĩ.c.ir refragabili. de offi.ordi.&.c. cũ apostolus.§. prohibemus.de censi.Sunt enim isti sub prælatis rõne iurisdictiõis& p̃laturæ.p̃lati tamen debent

po.ap.

¶ Canonico.Ioã. de imol.in.d.l.j.ff. eo.tenet ꝓ imò in distinctè valet appellatio ista: appello ad iudicem cõpetentẽ:quia de iure canonico grã datim debet appellari.præter quã in duob⁹,quorũ vn⁹ est sedes apostolica:& alter legatus eiusdẽ,vt in.c.j. de offi.lega.vndeĩ dubio videt ĩ aljs vti iure cõmuni & nõ speciali.l.cũ ꝓ.&.l. testamento. ff. de testamen.mili. l. j.

c ¶ Alternatiuè.An possit appellari alternatiuè vel copulatiuè . vide p An. & Moder.in.l.j.§. si quis in fi.ff.eo.et Bal.ĩ.l. appellatione.in.iĩ.co.C.e.& Bal.in.l. cum proponas.in fin.C.de bo.aut.iud.pos.et ibi Ang.& Saly.tenet cũ Bald.sed an possit pœnitere, vide Bal. in.l.si qs libellos.C.eodem.

¶ Adde an valeat appellatio alternatiua.Alex.cõ.clxj. ĩ.li.do.de ro. dec. suis in nouis . hoc eo.tit.

SEB.A.SAPI.

d ¶ Alternatiuè.Vide mod.post Inn. & Bald.in cap.ex parte.vbi etiã do. Ant.s.de rescrip. Ang.in consi.ccc. xxxvj.ĩc.quæstio Bal.in cõ.cccxx.ĩ ci.do.Simonis .in iiĩ.parte.

e ¶ Subditi abbati. No . ꝓ monachus dicitur subdit⁹ abbati,ergo potest ĩ ferri ꝓ nõ poterit reuocare abbatem sine venia . vide q̃ dixi,in.c.ex parte de accu,&.c.cũ olim de cau.poss. & ꝓ prie.And. Barba.

debẽt eos tractare vt ſocios:quia nõ ſunt domini ,nec debent vt domini dominari.vide bo.tex.in.c.eſto ſubiectus.xcv.diſt.& per illum tex.arguit ibi.gl.j.contra ſupercilium epiſcoporum qui ſubditos appellãt filios cũ debeant eos appellare fratres vel ſocios.viij.q.j.c.quod autem.&.x.q.iij.c.cauendum.Caueant tamẽ ſubditi cũ ſcribunt prẽlato vt nõ appellent eũ fratrem,cũ debeãt
2 ¶ †No.iij.ibi. *corrigas,& caſtiges.* iũcta ſupraſcriptione.quòd correctio monachorũ ſpectat ad abbatem ſolum.vnde hîc nulla fit mentio de.c.ſuo.ad hoc.c.nullã. xvſij.q.ij.& vide Io.an.in.c.Ioannes j.de reg.Ex quo infertur quòd maior eſt in hoc authoritas Abbatis in monachos q̃ Epiſcopi in clericos:quia Epiſcopus illos corrigit de iure cõmuni ſine cõſilio capituli ſui.xv.qõ.vij. c.Epiſcop⁹ nullius.licet valeat cõſuetudo in cõtrariũ.vt in.c.iij.de conſue.lib.vj.An aliquo caſu teneatur abbas habere cõſiliũ ſui capituli in correctione monachorũ dicã j.eo.c .reprehẽſibilis.Itẽ no.ex hoc & ex tex.q̃ correctio monachorũ prĩcipaliter ſpectat ad abbatẽ etiam excluſo eẽpo.qđ nõ reperitur in alio prælato ſeculari citra eẽpm:iuxta no.per Inn.& alios in.c.cũ ab eccleſiarũ. &.c.quanto.de offi.ordi.& de abbate eſt bo.tex.in.d .c. quãto.hæc indubiè procedũt in his q̃ ſpectãt ad regulã
3 & ad cõſtõnes ordinis. ¶ †Quid aũt cũ accuſatur monach⁹ de delicto extrĩſeco,vel eſt formãda cõtra eũ inq ſitio.vide per doc.in ẽalleg.iuribus.pleni⁹ ꝑ Ioã. de lig. in cle.ne in agro.de ſta.reg . pleniſsimè dixi in repe. c .ſi quis contra clericũ.de foro cõpe.& credo hũc articulũ
a poſuiſſe in.c.cũ cõtingat.e.ti.& in fauorẽ [a]abbatis. optimè facit.c.in ſingulis.&.c.fi.de ſta.reg.in.c.ſuſcepimus. de homi.& cap.moniales.de pur.ca.¶ No.vltimò monachos poſſe cõpelli ad obſeruantiã religionis & cõſtitutionis ordinis.facit tex.in cle.j.de priuile.¶ Et ex hoc & ex tex.no.differẽtiam inter obſeruãtiã religiõis & ordinis.Nã obſeruãtia religionis propriè cõſiſtit circa id quod continetur in regula illius religionis.Obſeruãtia autẽ ordinis concernit cõtenta in ſtatutis & cõſtitutionibus ordinis poſt regulam factis ab illis de illo ordine,
4 ſeu per ſuperiorẽ habẽtẽ ad hoc poteſtatẽ.¶ †Et faciũt hęc ad quæſtionẽ nunquid religioſis poſsit poſt profeſſionẽ indici durior & ſtrictior vita.& facit iſte text.q̃ ſic.quia nedũ ad regulę obſeruantiã tenentur ſed etiam ad ſtatuta ordinis.Sed tu vide ad hanc quæſtionem bo.
b glo. [b]in regula quod oẽs tangit.de reg.iur.lib.vj .& in c.geſta.lxxiiij.diſt.& per Inn.in.c.ſuper eo.de reg.& aliquid per eundem in.c.dudũ.de conuer.coniuga.& com
c muniter tenetur quòd poſsit. [c] quia monachi renuntiauerunt proprijs voluntatibus.vnde non poſſunt reſiſtere,ſed tenentur facere quantum poſſunt.ad hoc facit.c. in memoria.xix.diſt.& melius in.c.vnico.de ſta.reg.lib. vj.vbi moniali fuit indicta perpetua clauſura.& optimè adduco tex.ſecũdũ vnũ intellectum in.c.reprehenſibilis.præalleg.in fin.vbi patet q̃ etiam ſtatuta Abbatis & capituli ligant monachos vel moniales ſingulariter. & videtur in eis ſufficere maior pars capituli.arg.in.c.j.
5 de his quę fi.à ma.par.ca.¶ †Circa clericos ſeculares videtur aliter ſentire gl.in.d.reg.quòd omnes.ſed ego dicerem ſic.quòd aut quæritur nunquid poſsit eis indici auſterior vita per quam auſteritatẽ mutetur ſtatus perſonæ:vt puta quia accoliti teneantur cõtinere,nec poſſint tranſire ad nuptias,vel q̃ abdicent à ſe propria . & procedat illa glo.& hoc non poſsit fieri niſi ipſi ordinati conſentiant.argu.xxxij.q.j.c.integritas.Aut indicitur auſterior vita circa accidẽtalia,per quę ſtatus vitæ non mutatur:& tũc ſuperior poterit maximè papa.ar.opti. in.c.qm̃.de vi.& ho.cle.&.iiij.diſt.ca.deniq̃.cũ ſi.Itẽ & capitulũ ipſius eccleſię,dũmodo omnes conſentiãt:nõ enim puto in eis ſufficere maiorem partem.arg.eorum quæ not.in.c.cũ oẽs.de cõſti.per Inn.& glo.puto etiam q̃ debeat interuenire conſenſus & authoritas Epiſcopi. iuxta ea quæ no.Inn.in.c.cũ conſuetudinis.de cõſue.& per gl.in.c.ij.de ver.ſig.li.vj.in ver.ſtatutũ.Secũdò principaliter induço tex.ad prędicta q̃ ad conſiderandum
d quæ religio [d]ſit ſtrictior,non debet ſimpliciter attendi diſpoſitio originalis regulę,ſed etiã ſtatuta ordinis quę duriorem viuendi modũ inducũt:vt hîc & in.d.ca.j.de
6 ſtatu mo.li.vj.¶ †Et hæc faciunt ad fratres prędicatores,qui ex regula nõ ſunt mendicãtes:ſed poſtea ex conſtitutione ordinis abdicarunt à ſe propria & fecerũt ſe mendicantes.vnde habito reſpectu ad regulam poſſent intrare ad religionem ſancti Bñdicti.non autem ſic habito reſpectu ad cõſtitutiones. [e]Itẽ dic quòd debet cõſiderari auſteritas religionis reſpectu obſeruãtię de prę ſenti,& non reſpectu inſtitutionis antiquæ.vñ non põt quis de religione in ſe laxiori intrare ad arctiorẽ reſpectu antiquæ inſtitutionis.Sed de præſenti illa auſteritas nõ ſeruatur.quia nõ videtur ductus ſpiritu dei:ſed aduerſarij:vt in.c.ſanè.& ibi per In.de reg.& hoc no.quia multi errant,& ſæpe vidi ſeruari contrarium & malè.
7 ¶ †Venio ad gl.& oppo.de.c.de priorej .e.&.c.licet in corrigendis.de offi.or.vbi in cauſa correctionis non appellatur.Sol.dicit gl.fi.q̃ iſtud fallit cũ exceditur modus in corrigendo,vt in contrarijs.Reddit autẽ in fi.ra
b tionem regulę quare non appellatur:quia fit ad pœnitentiam,& extra formam iudicij.hoc idẽ ſentiũt Tan. & Vin.dicentes q̃ ſi procederet in forma iudicij,poſſet monachus ſicut & clericus appellare:& ſic videtur iſti ſentire differẽtiã inter clericũ et monachũ reſpectu proceſſus extraiudicialis.Inno.verò dicit quòd hodie non videtur differẽtia inter regulares & alios:& inter corre
c ctionẽ & alium proceſſum.cũ ſemper liceat appellare ſi ſuperior excedat.quod idem eſt ac ſi grauet.d.c.licet.de accu.c.inquiſitionis.Olim aũt poterat eſſe differentia:
d quia clerici ſæpius audiebantur appellantes : regulares aũt rarius.Præterea contra diſciplinã non appellabant niſi grauarẽtur.In alijs audiebãtur appellantes licet non grauarẽtur:& poſſet hodie ſecundũ eum præcedẽs dictũ habere locũ poſt ſententiã contra regulares latã,ſecũdũ ipſorũ regulã.nã tunc nõ deferret iudex tali appel
e lationi.& idẽ dicit in corrigẽdis exceſsibus regularium ſubditorũ.s̃.de offi.ord.c.irrefragabili.§.j.Hoſt.dicit q̃ quicquid dicat Inn.multi ſunt caſus in quibus grauatur ſecularis clericus:& in eiſdẽ nõ grauatur regularis.Vnde dicit hodie & olim magnã differẽtiã eſſe inter correctionẽ regularium & ſeculariũ clericorũ j.eo.ca.cũ ſpeciali.de accu.c.qualiter.ij.§.fi.de ſimo.c.per tuas.§.fin.& idẽ Gui.in *Spe.e. ti.§.ĩ quib⁹.ver.xj.Sed* per iſtud dictũ Hoſt.nõ tollitur opi.Inn.vñ dico q̃ reſpectu facultatis appellãdi nulla eſt hodie differẽtia inter ſeculares & regulares:quia etiã ſeculares hodie nõ appellant extra iudiciũ vel in iudicio ante ſentẽtiã,niſi prætextu grauaminis,quod exprimere tenẽtur:vt in.c.vt debitus honorj. e.&.c.j.e.ti.li.vj.& idẽ eſt in religioſis:vt s̃.dictũ eſt.Fatendũ eſt quòd facilius põt grauari in ordine procedendi& in alijs religioſis q̃ in ſecularibus:vt in iuribus alle. per Hoſti.ſed per hoc non tollitur ſupradicta cõcluſio. oportet eñ in vtriuſq̃ grauamẽ ſubeſſe:ſed olim poterat eſſe differẽtia,quia oĩs appellatio quæ nõ erat manifeſtè friuola deferebat cãm ad ſuperiorẽ.ij.q.vj.c.ad romanam .no.in præall.c.vt debitus.ſed regulares nõ audiebãtur appellantes,niſi excederetur modus in corrigendo j.eo.c.cùm ſpeciali.Poſt ſententiam verò diffinitiuã idẽ poteſt dici.
8 ¶ †Nẽ ſi ſententia eſt notoriè iure fulcita,non debet admitti appellatio tam in religioſis q̃ in ſecularibus:vt in.c.romana §.ſi aũt poſt ſentẽtiam.

a ¶In fauorẽ abbatis.Adde quod ibi poſui.
SEBA.SAPI.
b ¶Bonã gl. Cõtra illã glo.in.d. c. qđ oẽs conſuluit Old. in cõſi.xcvj.ĩc.nũ quid monachum. de cuius veritate diſputãt hîc Feli. & Deci.
c ¶Quòd poſsit. Adde videdũ Ol. conſi.xcvj.
SEBA.SAPI.
d ¶Vide Car.in cõ. xix.incip.pro elucidatiõe. & Lapũ alleg.lxĩj.inc.Frã. & allegatio.cxxxv.inci. pro dubĩ propoſiti.in prin.
e ¶Ad conſtitutiones. Adde Cal.cõ. xiĩj.de reg.& vide Lapũ allega. lxĩj.

ZACHARI.

a ¶ Exprimere causam, Adde Lã. de oria. in. c. quoniã cõtra falsam. §. inter. & app. nu. 39. 9 vers. satis supra visum ẽ. & ibi remissi. in apo, Bened. vadi. in ver. exprimatur. s. de proba.

b ¶ Excediturmodº. Adde Ro. cõsi. cccl. j. & Cal. consi. xx. de reg.

c ¶ Causa cõdemnationis, Adde pro hoc qđ dicit Ale. consil. cxiiij. j. lib. q̃ literæ remissoriæ condẽnationis sunt nullæ nisi oĩa specificẽtur ĩ sup plicatione quę potuissent mouere principem ad non cõcedẽdũ. de quo per Oldra, consi. xxij. in fin.

SEBA. SAPI.

d ¶ Deseritur appellatio. Vide Bart. veroñ. ĩ caute la. cxciiij. inci. vbi quis põt. Mathe. ĩ nota. xxj. inci. no. practicã. & hoc intelligit Fel. hîc procedere quãdo pẽdente termino itẽrũ appellaretur, quia prima appellatione deserta nõ juuaretur ex secũda, allegat, do, de Rot. in tit. de appel. deci. xxiij. ĩ antiquis. sed contrariũ sentit Cal. ĩ disputatione inci. à diffinitiua senten. co. pe. quam refert & sequitur Fe. in. c. capitulũ. colũ. iiij. versi. amplia fallẽ tiã istã. s. de rescri.

ĵ. eo. ti. li. vj. facit. c. cũ sit romana ĵ. eod. Secus aũt est vbi posset cõpetere excusatio, vel posset habere locum nõ probatũ probabo &c. vt in. c. cũ Ioannes. de fide instr. &, l. per hanc. C. de temp. appel. Illorum enim iuriũ ratio pariter vendicat sibi locũ in secularibus & religiosis. ¶ Vltimò scias quòd Inno. posuit hic vnum notabile dictum dicens q̃ si quis appellat in causa correctiõis, etiam post sententiam non valent literæ impetratæ in causa appellationis, licet faciant mentionem de appellatione, nisi faciant mentionem de causa condẽnationis. alleg. cap. dilectus filius Abbas. de rescri. & ca. super eo. de coha. cleri. & mu. sed illa iura hoc appertè non probant, quia nõ loquũtur in causa appellationis, sed cùm quis priuatus ex causa per suum superiorem impetrat literas in forma cõmuni sup sua restitutiõe, subijciẽdo causam suę priuationis: sed vbi fuit post diffinitiuã appellatum, est maius dubium. ¶ †Quia regulariter cùm appellatur à diffinitiua, nõ est necesse exprimere cãm:[a] sed sufficit dicere appello ab iniqua sententia: vt. l. j. in fin. cum. l. seq. ff. eo. ti. no. gl. in. c. cũ in ecclesia ĵ. eo, sed nihilominus placet mihi opi. Inno. quã tñ defendo alia ratione: videlicet cũ procedit ad correctionẽ interdicitur appellatio regulariter: sed admittit in casu speciali, scilicet cũ in corrigẽdo excedit modus:[b] vt in. c. licet in corrigẽdis. de offi. ordi. & ĵ. e. c. de priore, &, c. reprehẽsibilis. Cũ ergo ius resistat tali appellationi nisi certo in casu: oportet quòd ille casus exprimat, vt appareat appellatum in casu cõcesso sicut obseruatur cũ appellatur ab executore, vt dixi plenè. s. tit. proxi. in. c. quod ad cõsultationẽ. & ideo in impetratione literarum debet fieri mẽtio de causa cõdemnationis:[c] quia ea expressa forsan papa literas denegasset nisi vidisset cãm rationabilẽ appellandi. ar. in. c. postulasti. de rescrip. Ex his dico q̃ si ue ad correctionem procedatur extra iudiciũ, siue in iudicio: siue appelletur ante sniam siue post: necesse est vt exprimatur in appellatione cã appellandi, puta quia excedit modũ: & in impetratione literarũ oportet q̃ etiã exprimatur causa cõdemnationis. & hęc bene notabis. ¶ Annectit etiam Inno. aliam differẽtiam inter processum in causa correctionis & alia causa. Nam contra correctionem non potest allegari alia præscriptio: secus in alijs causis. Dic tu clarius. quia sicut contra visitationẽ nõ potest allegari aliqua præscriptio actiuè sed passiuè sic: iuxta ea quę habentur ĩ. c. cũ ex officijs. &. c. cùm nõ liceat. de præscrip. ita nec contra correctionem. nã visitatio fit propter correctionem. de alijs verò qualiter præscriptione tollantur: dic vt plenè dixi in. c. cùm contingat. de foro compe.

c

SVMMARIVM.

1 *Appellans si non prosequitur appellationem in termino sibi dato: censetur primæ sententiæ acquieuisse.*

2 *Appellans habet annũ ad prosequẽdam vel finiendã appellationem. & ex causa biennium. 7.*

Iudex licet posit breuiare terminos: tamen non tenetur.

3 *Appellatio censetur deserta nõ solum per lapsum termini iuris sed etiam hominis. 4.*

4 *Appellatio an sit deserta per lapsum termini hoĩs adeo vt remaneat firma sententia diffinitiua à qua fuit appellatum?*

5 *Iudex delegatus potest terminum appellãti præfigere ad prosequendam appellationem.*

6 *Terminus ad prosequendam appellationem non potest præfigi appellanti per appellatum: sed appellans sibiipsi potest præfigere.*

7 *Terminus ad iter accipiendũ, vel ad se præsentandũ qũo & qualiter detur tam à iure quã à iudice vel ab ipso appellãte: siue appellatio fuerit iudicialis, siue extraiudicialis?*

8 *Termino ad prosequẽdam appellationem qũo satisfiat?*

Terminus ad arripiendum iter quando appellatur in curia n b debet dari.

9 *Præsentare se tunc propriè quis dicitur quãdo exhibet se cõspectui alterius.*

10 *Appellans qui in termino cõparuit coram iudice à quo fortè cum inhibitorijs: non potest astringi regulariter ad prosequendam appellationem, nisi in termino iuris.*

11 *Appellans debet intra terminum facere fidem de præsentatione, alias iudex à quo mãdabit executioni sententiã quã tulit credens appellationem esse desertam.*

12 *Iudex ad quem an & quo casu possit abbreuiare terminũ datum à iudice à quo.*

Iud. appellatiõis pẽdẽ. dilatiõe data à iudice à quo, nõ est iudex.

13 *Appellans qui licet impetrauerit iudices, tamen in termino nõ se præsentauit: an nihilominus possit coram iudicibus impetratis appellationem prosequi.*

14 *Appellatione deserta potest iudex à quo executioni mandare sententiam suam absque alia citatione.*

¶ CAP. IIII.

1 PErsonas. ¶ †Si appellans intra terminum à iudice à quo appellauit vel à seipso statutũ appellationẽ nõ prosequit, sniæ vel iudicio illi9 stare cõpellitur. h. d. vel summa aliter sic. Põt appellãs suæ appellationi terminum breuiorẽ termino iuris statuere. eo aũt nimis prolixũ statuente, vel nullũ, potest iudex statuere competentem: intra quẽ si nõ satisfaciat deserta est appellatio. h. d. cũ principio sequentis. c. Diuiditur in duas partes prout sunt duo dicta. Secũda ibi: *si autem.* ¶ Casus literalis. Aliqs appellauit, & appellationi suę nimis prolixum terminũ statuit: iudex debet ei assignare terminũ intra quẽ sedem apo. cõuenienter possit adire. & si ad terminũ illum appellationem suã nõ fuerit prosecutus, extunc compellit appellantẽ stare iudicio suo super his quę in quęstione vertũtur. & si cõpetẽtẽ terminũ sibi præfixerit & appellationẽ ad illũ nõ fuerit prosecutus, simili modo cõpellat illũ. Ber. ¶ †No. primò q̃ licet à iure detur appellãti annus ad prosequendã & finiẽdã appellationẽ. vt in cle. ficut. e. ti. põt tñ appellãs sibi pręiudicãdo restringere terminũ iuris respectu prosequutionis, & statuere sibi terminũ breuiorẽ: vt hîc. &. ĵ. c. proxi. cũ si. & idem põt facere iudex vt hîc & in. cĵ. proxi. Non tamẽ iudex tenetur hoc facere, licet possit: vt in. c. ad hæc. iij. ĵ. eod. & vide quod ibi dicam. ¶ Not. quòd si appellans nullum terminum sibi præfigit vel nimis prolixum, potest iudex sibi dare cõpetentẽ: & iudicabitur competens & conueniẽs secũdũ distãtiã viarũ suarũ, & qualitatẽ cãę naturã & qualitatẽ termini statuẽdi. ¶ No. iij. ex tex. duplicẽ terminũ qui appellãti statui põt. nã quandoq̃ statuitur ad prosequendum. & quandoq̃ ad se præsentandum. nunquid autẽ ad alium effectum possit terminus statui dicam ĵ. latè. ¶ †Not. vltimò non cauillando literã, quòd 3
d sicut deseritur appellatio[d] propter lapsum termini iuris. vt in cle. si appellationem. e. ti. & ca. proxi. ita per lapsum termini hominis. nam termin9 hominis succedit loco termini iuris. ¶ Oppo. primò de superfluitate litę. nam idem repetit in secundo dicto quod dixerat in primo. Sol. dic secũdũ doc. q̃ tres differẽtię possunt colligi inter primũ dictũ & secũdum. Prima differẽtia est. quia in prima parte loquitur de termino statuto ad se præsentandum. in secunda. de termino pręfixo ad prosequendum. Secunda differentia. quia in prima parte loquitur de termino per iudicem abbreuiato. in secunda. quando appellans statuit terminum congruentem. Tertia. quia principium loquitur in appellatione interposita ante sententiam. finis verò in appellatione interposita post sententiam. ¶ †Et hoc vltimum facit ad quæ- 4
stionem. an per lapsum termini hominis non exspectato

pectato lapſu termini iuris remaneat rata ſententia dif
finitiua à qua fuit appellatum? Ad quod quidam dixe-
runt(vt refert Inno.)quòd non.exponentes tex.in fin.
ibi, *ſententiæ* .i.iuriſdictioni.dicebant enim iſti quòd nũ
quam manet rata ſententia diffinitiua donec ſit lapſus
terminus iuris. Alij verò dicunt oppoſitum quòd vtro
que termino elapſo.ſ.iuris vel hominis rata manet ſen-
tentia.& hoc videtur verius ſecundùm Inno.& profe-
ctò iudicio meo tex.clariſſimus eſt hîc literam non ca-
uillando:vt patet ibi: *ex tunc ſententiæ tuæ &c.* Vnde põ
dero illud verbum extũc.quod referť ad lapſum termi
ni hominis.nec valet illa expoſitio vt dicatur ſententiæ
i.iuriſdictionis ſuę:quia.ſ.præmiſerat de appellante an
te ſentẽtiam. Ad idem adduco bo.tex.in.c.licet j.de ſen.
excom.lib.vj.& ita tenet Fed.cõſil.xxviij.& do.de Ro.
deci.lxxxix.aliâs.ccix. Illud tamen verum eſt,quòd etiã
poſt lapſum vtriuſq; termini ſi talis eſt cauſa in qua iu-
dex poteſt ſupplere ex officio ſuo & inquirere.de quo
dicendum eſt vt leg.& no.in.c.conſtitutus j.e.& ex prę
dictis nota iudicem poſſe terminum ſtatuere appellan-
ti tam ab interlocutoria ſeu grauamine q̃ à diffinitiua.
5 ¶ † Venio ad glo.& prima facilis eſt,circa quam quæro
a an iudex delegatus poſſit hunc terminum appellanti p̃
figere?[a] Sol.dico quòd ſic.ad quod alleg.tex j.eo.c.ad au
6 res. ¶ † Secundò quęro nunquid appellatus valeat talẽ
terminum præfigere ſicut poteſt appellãs & iudex? Sol.
dic q; non:quia hoc non reperitur iure cautũ,in eo ma
ximè quia imponeret legem aduerſario ſuo.quod non
eſt concedendum.ſed appellans poteſt hoc:quia ipſe im
ponit legem ſibiipſi præiudicando,reſtringendo termi
nũ iuris:hinc eſt q; ſi ſtatuit ſibi terminum nimis proli-
xũ,poteſt iudex illũ reſtringere vt hîc:& in hãc partem
videnť tandẽ inclinare do.de Ro.deci.ccix.alleg. Idẽ Io.
an.poſt Spec.& quoſdã alios in.c.j j.eo.ti.li.vj. Quidam
tamen tenuerunt contrariũ:ſed primũ eſt verius & cõ-
7 muniter obſeruať ¶ † Gl.ij.diuiditur in duas partes. In
prima ponit duas ſpecies termini.nam quidã ſtatuiť ab
homine:& hoc dupl'r ſcdm eã.aut ad ſe pręſentandũ iu
dici.aut ad iter arripiendũ. quidã ſtatuiť à lege :& iſte
eſt annus ,& ex iuſta cã bienniũ. Aduerte latius.nã q̃ñq;
appellať extra iudiciũ à grauamine illato,vel cõminato
ſeu p̃parato.q̃ñq; in iudicio:& hoc dupl'r: qa aliq̃n ante
ſententiã:aliq̃n poſt.& in oĩbus p̃dictis vniforme eſt tẽ
pus à iure p̃fixũ reſpectu ꝓſecutionis & finis. Nã appel
lanti in iudicio vel extra ius dať in confuſo annº,& ex
cã bienniũ,ad ꝓſequendã & finiendã appellationẽ: vt
cle.ſicut.e.ti.differũt tn̄ in hoc.quia in appellatione ex-
traiudiciali tp̃s currit à die illati grauaminis. In iudicia-
li verò â die interpoſitionis ipſiº appellatiõis.vt ĩ.d.cle.
ſicut. A iudice verò appellanti vario mõ terminus præ
figiť,nõ tn̄ excedẽdo terminũ iuris,ſed illũ reſtringẽdo
vt vbi dať à iure annº ad proſequendũ & finiẽdũ,põt iu
dex ad lites abbreuiandas & fraudibº obuiandũ(cũ ple-
rũq; appelleť cã differendi negotiũ)de termino iuris ca
pere certã partẽ,& illam aſſignare ad variũ effectũ. Nã
q̃ñq; talẽ terminũ ſtatuit ad iter arripiẽdum j.e.c.pue-
nit. Q̃ñq; ad ꝓſequendũ vt hîc:& in.c.cũ cãm.de re iu.
&.c.ex parte.de reſcri.& j.e.c.ad hæc tertio. Q̃ñq; ad ſe
iudici ad quẽ p̃ſentandũ,& ad aliũ certũ terminũ ad fa
ciẽdam fidẽ ipi iudici à quo de p̃ſentatiõe ſeu ꝓcuratio
ne appellatiõis Q̃ñq; ad appellationẽ finiendã. ¶ Primo
caſu qn̄ terminus p̃figiť ad iter arripiẽdum,clarũ eſt ſa-
tiſſactũ eſſe termino,ſi intra illũ appellãs iter arripue-
rit ad appellationẽ ꝓſequẽdam:vt in.c.j.de elec.li.vj.in
prĩ. q̃a verba ibi nihil aliud importãt.à quibus nõ eſt re
cedendũ:ex quo aliud nõ cõſtat de mẽte:vt ĩ.l.nõ aliter.
8 ff.de leg.iij.& ĩ.c.fi.de verb.ſig. ¶ † Scdo caſu qn̄ p̃figiť
ad ꝓſequendũ iura,vr̃ innuere vt ſufficiat qualitercũq;
b proſequi[b].vt iter arripiẽdo ad ſedẽ apoſtolicã.ſ.ti.ꝓxi.
c.cũ cauſa. Itẽ per impetrationis actũ.vt.ſ.de reſcrip.c.
ex parte.&.c.dilectus.ij.tenet Spe.in ti.de ap.§ nũc bre-
uiter.ver.itẽ quid ſi pars.& do.de Ro.deci.cxix.qđ tn̄ li
mitant qn̄ terminus ſtatuitur per hominẽ extra curiã.
ſi aũt fuerit talis terminº ſtatutus in curia,nõ ẽ illi ſatiſ-
factum per ſolã itineris arreptionẽ,ſed requiriť maior
diligẽtia in ꝓſequẽdo:vt puta q; adeat ipſum cancella-
riũ vel locum tenentẽ,& ſi neutrũ habere poteſt,prote
ſtet hoc dictũ licet aperto iure nõ probet.tn̄ ſatis mihi
placet:quia nõ eſt veriſimile q; cũ in eodem loco ſit iu
dex ad quẽ videatur in tali termino cogitatum de ſola
itineris arreptione:quia fruſtratorius eſſet talis termi-
nº.qđ nõ eſt ſentiẽdũ.ſed debet intelligi in caſu quo vti
litatẽ afferre poſſit.arg.in.l.j.in fi.ff.ad muni.& l.qđ la- a
beo.de carbo.edic.facit quod legi.& no.in.c.cũ in iure
peritus.de elect.cum ſimi. Tertio caſu quãdo ſtatuitur
terminus ad ſe iudici pręſentandũ:& tũc nõ ſufficit iter
arripere.ſed oportet q; ſe exhibeat conſpectui apoſtoli
co.& ſi eũ habere non poteſt,,pteſtetur in valuis pala-
tij,vt moris eſt.qđ tenent do.de Ro.deci.cxlix.prędlle.
& qualiter debeant ſe p̃ſentare vide p̃ Io.an.in.c.q̃uis.
9 de elect.lib.vj. ¶ † Et pro hoc facit.quia ille dicitur ,p-
priè ſe prędſentare q; exhibet ſe cõſpectui alterius.vt no.
in cle.dudũ.de ſepul.in gl.in ver.prędſentari.nõ tn̄ tenet
intra illũ terminũ aliter proſequi.vt no.in locis p̃alleg.
& per do.de Ro.& per Spe.in p̃alle.locis.§ nunc breui-
10 ter.ver.itẽ pone prędfixus fuit. ¶ † Vbi quærit pone q; ~ SEB.A.SAPI.
appellãs cõparet in termino. Dicit appellatus vel iudex b ¶ Proſequi. Vide
proſequere appellationẽ tuã,nunqd aſtringiť? & cõclu Ro.in ti.de appel
ditur q; nõ.qa habet à iure annũ.vt j.e.c.cũ ſit romana. la.deci.xiij.incip.
&.c.ex ratione.& beneficiũ iuris nemini eſt auferẽdũ. Itẽ ſi iudex.in no-
vt in regula indultũ.de reg.iur.lib.vj. Tu dic hoc verũ, uis.& deci.xl.inc.
niſi ſit talis cauſa ex cuius dilatione poſſet periculum nota ſi iudex.in an
imminere.de quo dic vt leg.& no.in.c.oblatę j.e. Dicit tiquis.& deci.l.in
tn̄ notãter Spec.in loco proximè alle.q; appellatº poteſ- ci.nũquid intra ter
rit appellanti ſe prędſentanti porrigere petitionẽ ſuã,in minũ. in antiquis.
qua ſnĩam pro eo latã,vel cõtra eũ petit confirmari.& Old.in cõſi.lx .ĩc.
ſic indirectè cõpelleť appellãs proſequi.& ex his habes eſt tẽpus.
11 bonũ effectũ huius ſtatuitionis termini ¶ † Quarto ca ~ SEB.A.SAPI.
c ſu qn̄ fuit ſtatutus terminus [c] ad ſe præſentandũ,& alº c ¶ Statutus termi-
ad faciendũ fidẽ de prędſentatione.eſt dubium an poſſit nus. Vide Rot. in
iudex talẽ terminũ ſtatuere.de quo per do.de Ro.deci. ſing.clxij. ĩci. hoc
vbi.ſ.dicũt q; ſi iudici nõ fit fides de p̃ſentatione ſeu ,p- neſciũt legiſtæ.
ſecutione vbi terminus fuit datº ad ,ꝓſequendũ , pote- Car.in cle.j.q.xx-
rit iudex à quo ſnĩam irreprehẽſibiliter executioni mã ij.de app.
d dare,nõ tn̄ per hoc deſerta eſt appellatio. ex quo in veri ~ SEB.A.SAPI.
tate fuit appellans proſecutus in termino,ſed executio d ¶ Contradicere.
ſnĩæ nõ reuocabiť ante finẽ cauſæ appellationis, & ſic Vide Barth.vero.
pendebit ab exitu appellationis. Et idẽ vr̃ velle Fed.cõ- ĩ cautela. lxxxvij.
ſi.xxviij.incipiẽte pũctus qõnis &c.do. Ant j.eo.c.ex in incip.eſt dubium.
ſinuatione. Dubitare tn̄ videtur Fed.an iudex potuerit vbi notat cautelã
talẽ terminũ p̃figere:quia nõ videť ſpectare ad officiũ quòd qn̄ iudex ali
ſuũ.arg.in.d.c.ex inſinuatione.concludit tn̄ q; p̃fixio ex quid facit parte p̃
quo nõ fuit contradictũ operabiť effectũ præmiſſum. ſente quòd pars
d Ego puto q; à principio poteſt appellãs cõtradicere [d] vt cui diſplicet ſemp
non teneatur fidẽ facere de præſentatione ſeu proſecu- cõtradicat.
tione per.c.ſi à iudice j.e.li.vj.vbi dicit q; appellãs nõ te
netur cõparere corã iudice à quo niſi ad audiẽdũ reuo
cationẽ grauaminis.ſed ſi pars nõ cõtradixerit,imputa-
bitur ſibi reſpectu executionis fiendæ ſi non fecerit fi-
dẽ intra terminũ,quia veriſimiliter iudex cogitaret ap
pellationẽ eſſe deſertã.ad hoc qđ not.Inn j.e.c.ex rõne.
& quod no j.c.proxi.ſed per hoc non eſt deſerta appel-
latio ex quo in veritate proſecutus fuit ĩ termino.vt.ſ.
dixi. ¶ Quinto & vltimo caſu ſtatuitur terminus quan
doq; ad appellationem finiendam.quod an fieri poſsit
& quem effectum habeat : dicendum eſt vt le.& no. in
12 d.c.ex inſinuatione. ¶ † Sed circa p̃dicta nũc quæriť an
iudex ad quẽ poſsit abbreuiare terminũ ſtatutũ à iudi-

ce à quo. Spe. ponit in præalleg. §. nũc breuiter. ver. item pone. & cõcludit ꝙ nõ: quia pẽdẽte dilatione nõ eſt iudex. ar. in. c. ſignificantẽ j. eo. C. de dila. l. ſiue. Alij tñ tenuerũt cõtrariũ vt ipſe recitat, ſed ipſe reſidet in prima opi. Ego diſtinguerẽ ꝙ aut ſubeſt cã reſtringendi, puta quia ex dilatione imminet periculũ aiarũ, & poterit reſtringere. ar. opti. in. d. c. oblatę j. e. aliâs ſecus. quia indultũ à iure beneficiũ nõ eſt alicui auferendũ: vt in. d. regula indultũ. ¶ † Vlterius quæro quid ſi appellãs nõ com
13 paruit in termino ab hoĩe ſibi præfixo [a], appellãs tñ in
a tra illũ terminũ impetrauit iudices, nunquid poſsit appellans corã iudicibus ab appellato impetratis appellationem proſequi? Cõclude ſic: ꝙ aut appellãs fuit legiti mè intra terminũ impeditus, & poterit, quia lapſus termini nõ debet ſibi obeſſe. arg. j. e. c. ex rõne. j. eo. & tenẽt do. de Ro. deci. cclxx. Aut nõ fuit impeditus: & tunc aut reſiſtit appellans, & nõ poterit. quia quantũ ad eũ deſerta eſt apellatio. vt hîc. & j. c. pxi. nec diligẽtia appellati debet ſibi ꝓdeſſe ex quo nõ vult amplio ꝓſequi. arg. regulę ex eo. de reg. iur. li. vj. ſic intellige & reſtringe Spe. in d. §. nũc breuiter. ver. itẽ pone. Aut appellat⁹ vult ꝓſeq petẽdo cõfirmationẽ ſnĩę, & tunc poterit appellans ex ꝓſona appellati ꝓſequi. arg. in. l. petẽdę. C. de tẽp. in integ. reſti. & hoc caſu intellige nota. per do. de Ro. deci. lxj. & ſic nulla erit cõtrarietas inter eos. & Spe. licet ipſi aliter ſentiãt. Et idẽ per oĩa puto dicẽdũ cũ intra terminũ iuris appellat⁹ incœpit proſequi: & elapſo termino intrat petẽdo ſnĩam, quod põt. vt in auf. ei qui appellat. C. de tẽp. app. & ij. q. vj. c. ei q appellat. §. appellatore. & ꝓ hoc reſtringe intellectũ cle. ſi appellationẽ j. eo. tit. vt intelligaſ quãdo neuter impetrauit in termino. quo caſu non poſſunt etiã ambo ꝓſequi poſtea, cũ ſemel per negligẽtiã vtriuſque deſerta ſit appellatio: vt ibi. quod bñ notabis. & vide quod no. j. eo. in. c. ſępe. ¶ Glo. iſta in ſecunda parte quærit an & qñ poſſit termin⁹ prꝛeueniri ab alterutra partiũ. & dic plenius vt legi. & no. in iuribus al-
14 legatis in ea. ¶ † Vltmò quęro quid intendit litera ibi. *extũc &c.* Sol. dicit gl. fi. ꝙ poſt terminũ lapſum põt iudex ꝓcedere ac ſi peremptoriè fuiſſet citatus per. c. ſępe j. eo. Sed dic tu meli⁹ ꝙ illud. c. loquiſ de iudice ad quẽ. dic vt ibi. ſed reſpectu iudicis à quo dic ꝙ nõ teneſ illũ citare per. c. ij. de do. & cõtu. lib. vj. & vide per Inn. in. c. ex rõne j. eo. vbi aperte tenet ꝙ ſi appellãs nõ proſequiſ in termino põt iudex procedere ſine alia citatione ad executionẽ ſnĩę. & dic vt latius ibi diceſ. dic ergo ꝙ extũc. i. poſt lapſum terminũ põt iudex valide procedere, cũ deſerta ſit appellatio: vt hîc & j. c. proxi. Hoſti. verò accepit hoc verbũ extũc magis latè. exponit enim. i. ex quo certũ eſt ꝙ contẽpſit. quia tantũ ſibi fluxit de tempore prꝛefixo quòd impoſsibile eſt illũ poſſe facere id ad quod terminus fuit præfixus. ar. ff. de ver. obl. l. ſtipulationes, & l. cõtinuus. Io. an. tenet contrariũ per. c. reprehẽſibilis j. eo. ſed certè melius facit iſte tex. in dictiõe *ex tunc.* quę denotat extremitatẽ tẽporis. & ſic clarè innuitur ꝙ poſt terminũ lapſum & non añ validè procedat.

ZACHARI. a ¶ Ab homine ſibi pꝛfixo. Adde lãfr. de oria. ĩ. c. qm̃ cõtra. nu. 43. ver. tertiũtps. ſ. de prob.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Appellãs habet annũ & ex cã bienniũ ad proſequendã & finiendã appellationẽ: ſiue iudicialem: ſiue extraiudicialem.*
2 *Bieñiũ datur ad proſequẽdã & finiẽdã appel. ex cã quæ oportet quòd aut probetur aut ſit notoria: aliâs non datur.*
3 *Iudex à quo poteſt appellãti præfigere terminũ breuiorẽ termino iuris ad proſequendã nõ aũt ad finiendam appellationem intellige cum limitatione de qua hîc. 12. 17.*
4 *Appellatio efficitur deſerta non ſolum per lapſum termini iuris ſed etiã hominis. quo caſu prima ſnĩa remanet firma. 18.*
5 *Statutũ faciẽs mẽtionẽ de appel. non comprehẽdit appella. extraiudicialem in odioſis: ſecus in fauorabilibus. 21.*
6 *Appellatione pendẽte in cã criminali ſentẽ. nõ debet mandar i executioni etiã ſi immineat pœna vltimi ſupplicij.*
In criminalibus tertius appellat inuito condemnato.
7 *In notorijs ſentẽ. fertur in nõ citatũ & abſentẽ: quando certũ eſt ſibi nullã cõpetere defenſionem. 31. 32. vbi plenè an in notorijs requiratur citatio.*
8 *Excõicari põt ſubditus abſens. intellige. vt j. nu. 28.*
9 *Appellans in aliquo reſpectu an habeat trienniũ ad appellationem proſequendam & finiendam?*
10 *Termini iuris non poſsunt per iudicem breuiari: niſi in certis caſibus: de quibus hîc.*
11 *Statutũ quòd declinãs iuriſdict. ſeculare tãquam clericus debet intra tãtũ tẽpus docere de ſuo clericatu, non valet.*
Tẽpus datũ ad appellãdum an poſsit ex forma ſtatuti breuiari vel elongari? 14. vel etiã ab ipſo iudice ĩ aliquo caſu. 13. 16.
15 *A nimis longa vel breui dilatione lata per iudicem. pars poteſt appellare.*
In cõmiſsis iudicis arbitrio, pars poteſt appellare, ſi iudex malè arbitratur.
17 *Iudex ad quẽ poteſt ex cauſa reſtringere terminum datum ad appellationem finiendam.*
19 *Appellans extraiudicialiter, auditur deſerta appellatione per viam querelæ. 22.*
Facta extraiudicialia non tranſeunt in rem iudicatam.
Etiam, eſt dictio implicatiua.
20 *Appella. extraiudicialis an & quo caſu debeat cõtinere cãm.*
23 *Appellatus extraiudicialiter non tenetur comparere ſi non citetur, niſi in caſu j. 26.*
Citatio nulla poteſt fieri etiam per nuntios deputatos ſine ſpeciali commiſsione iudicis.
24 *Citatio põt fieri etiã per partẽ ex mãdato iudicis: non creditur tamen parti aſserẽti ſe id facere ex iudicis mandato. 25.*
27 *Appellatio eſt interdicta in facto notorio.*
28 *Excõicatio an & quo caſu feratur contra non citatum. 30.*
29 *Citatio põt fieri per familiarẽ iudicis: ſi cõſtat iudicem hoc illi iniunxiſse: puta oſtendendo literas iudicis.*
33 *Excõicatio nunquã fertur ab homine, niſi ratione cõtumaciæ.*

¶ CAP. V.

CVm ſit romana. Appellãs ad proſequẽdũ habet annũ, & ex cã bienniũ, niſi iudex moderetur. & ſi intra tẽpus non proſequitur, rata manet ſententia: vel redit ad primũ, ſi ante ſnĩam appellauit. hoc primò. Qui de crimine impeditur appellare põt: niſi ſit notorium. hoc ſecũdò. Diuiditur in tres partes. In prima ponit terminũ appellationis proſequendæ. In ſecũda pœnã non proſequẽtis. ibi. *intra quod.* Tertia ibi: *præterea.* proſequitur an de crimine delatus appellet. ¶ Caſus literalis. Aliquis appellauit ante ſnĩam vel poſt. quæritur quãtũ tẽpus dãdũ ſit ei ad appellationẽ proſequẽdã. Rñdet ꝙ ſi añ ſnĩam vel poſt fuerit appellatum: huiuſmodi appellantibus indulgetur annus. & ſi iuſta cã interuenerit, indulgetur bienniũ, niſi iudex à quo appellaſ breuius tẽpus duxerit ſtatuendũ ſecundũ locorum diſtantiam & perſonarum & negotij qualitatem. Et ſi intra illud tempus appellationem non fuerit proſecutus, tenebit ſnĩa. Si poſt ſnĩam diffinitiuã fuerit appellatũ, & à cauſa ſua cecidiſſe videaſ, nõ amplius ſuper eodẽ negotio audietur appellãs. Si verò à grauamine & ante litis ingreſſum fuerit appellatum, huiuſmodi audietur appellans: quia canones etiam extra iudiciũ paſsim appellare permittũt: & tales non ſolent propriè dici appellatiões: ſed prouocationes ad cauſam. Si verò ante ſententiam appellauerit quis, cõpelli debet ſtare illius iudicio ad quẽ appellauit alternatiuè. ſ. vt appellationem proſequatur aut iudicio ſuo ſtet. Si verò ille qui appellat fuerit raptor, vel alienæ rei violentus detentor: talis appellatio facta in iudicio apud eccleſiaſticas perſonas admittitur niſi fortè notorius vel raptor vel fornicator exiſtat, ſicut ille quem apoſtolus abſentem & irrequiſitum excommunicauit

cõmunicauit.Ber.¶ †No.primò ꝙ appellanti post sñiam vel añ
1 præfigitur à iure annus.quod intellige quo ad prosequendã & fi
niẽdã appel.simul.& idẽ dic si appellatur extra iudiciũ:vt proba-
2 tur in cle.sicut.e.ti.per quã satis declarat iste tex.¶ †No.ij.ꝙ ad
a hoc vt appellãti deᵗ biẽniũ[a] oportet duo cõcurrere.Primò quòd
ex cã necessaria nõ potuerit cãm prosequi & finire intra annum.
Secũdò ꝙ illa cã sit euidẽs,nõ ergo statur assertiõi suæ:sed opor-
3 tet ꝙ probetur,aut ꝙ sit notoria.¶ †Not.iij.iudicẽ à quo posse
b ex officio [b] pꝛefigere appellãti terminũ breuiorẽ termino iuris
ad appellationẽ prosequẽdã:& restringitur termin⁹ respectu pro
secutionis:nõ aũt respectu finis.Nã vbi habebat integrũ annũ ad
prosequendũ & finiẽdũ.d.cle.sicut.ita ꝙ non tenebatur intra an-
nũ prosequi nisi ad libitũ:nisi prout habetur.ij.qõ.vj.ca.ei qui.§.
appellatore.& aut.ei qui appellat.C.de tẽp.app.nũc oportebit eũ
prosequi in termino à iudice præfixo:& fit hæc restrictio ꝓpter
cãm de qua in gl.& no.hoc pro limitatione.c.pꝛecedẽtis:vt nõ so
lum possit appellãs sibi præfigere terminum sed etiam iudex ap-
pellãte omnino cessante.hoc tamẽ limita quando iudex appella-
tionem recipit saltem ad vlteriora non procedendo.si autem ap-
pellationẽ nõ admittit,sed ad vlteriora procedit,nõ potest hunc
terminum pꝛefigere.ita sing.sentit Inno.in.c.fi.de accus.pro hoc.
quia quo ad iudicem habetur pro non appellante.argu.c.eũ qui.
de do.& contu.lib.vj.& eorum quæ dixi in.c.iij.de eo qui mitti.
4 in possess.¶ †No.quartò tex.hîc satis expressum maximè iuncta
gl.ꝙ sicut deserit appellatio ꝑ lapsum termini iuris ita ꝑ lapsum
termini hoïs:ita ꝙ si iudex ẽt appellãti à diffiniti .statuit terminũ
mensis ad prosequẽdã appellationẽ:lapso mẽse appellatore non
prosequente sententia rata manet,nec expectatur lapsus totius
anni:quia terminus pꝛefixus à iudice succedit loco termini iuris.
& ideo quo ad desertionem operatur eundem effectum,quod te
5 net Innj.eo.c.ex ratione.&.s̃.c.proxi.vbi etiam dixi.¶ †No.quin
tò ꝙ appellatio extraiudicialis, non dicitur propriè appellatio:
sed est potius quædam prouocatio ad causam.& hunc text. sem-
per notabis pro statutis & alijs dispositionibus facientibus men-
tionem de appellatione.nam in odiosis nõ veniet nomine appel-
lationis extraiudicialis appellatio:secus in fauorabilibus.quia lar
go modo potest dici appellatio:vt hic &j.eo.c.bonę.facit regula
6 odia restringi.de reg.iur.libro.vj.¶ †Not.in.§. *præterea.* quòd in
causa criminali potest quis appellare,quinimo pendente termi-
no appellationis interponendæ non debet mandari sententia exe
cutiõi etiam si immineat pœna vltimi supplicij.de quo per Bar.
in.l.qui vltimo supplicio.ff.de pœnis.Et est aliud speciale:quia in
uito condemnato potest tertius appellare.l.non tantum.ff.eodẽ.
7 not.ij.q.vj.in summa.¶ †Item not.hîc text.apertissimum , ꝙ in
facto notorio potest ferri sententia contra absentem non citatũ:
si certum est absenti nullam defensionem competere.quod vide.
de quo plenius dixi in.c.cùm olim.de re iudi.An autem & quãdo
notorietas excludat quem à facultate appellandi.dic vt dicam j̃.e.
8 c.cùm speciali.§.porrò.¶ †Vltimò not.arg. opti. iudicem posse
subditum absentem excommunicare.quod probatur hîc,intelli-
gendo ꝙ iste corinthius erat absens extra territorium:sed posset
intelligi ꝙ dioceses non erant olim diuisæ sicut hodie.iuxta not.
in.c.cùm causa.de proba.dictum tamen in se est verũ:de quo dic
9 vt dixi plenè in.c.fi.de foro compe.¶ †Venio ad gl.j.cuius finem
bene nota in eo quod dicit quòd sicut impedito intra annum da
tur biennium :ita impedito intra secundum annum datur annus
tertius:allega.c.ex ratione j̃.eo.hoc tamen dictum nullibi apertè
probatur.Vnde dic vt melius & latius dicam in.d.c.ex ratione.
10 ¶ †Glo.in verbo recisius.colligit arg.ex text.iudicem posse ab-
breuiare inducias datas à lege,& allegat aliquas concordantias:cõ
tra quod opponit de multis iuribus,& tandem soluendo conclu
dit ponendo regulam quòd induciæ quæ dantur à lege vel cano-
ne possunt iusta causa interueniente à iudice abbreuiari.& sic po
c nit regulam affirmatiuè:excipit tamen duos casus [c] dùmtaxat . Pri
mus,in termino decem dierum præfixo ad appellandum. Secun-
dus in quadriennio pꝛefixo ad in inte.restit.pet.Aduerte tamen:
quia glo.non reddit aliquam rationem specialitatis.Goff.excipit
alios tres casus:& sit quartus secundum eum in semestri dato ad
redhibendum.ff.de ędi.edic.l.cùm sex.Quintus in semestri præ-
fixo ad conferendum beneficia.de sup.neg. p̃
la.c.licet.& de concess.præbend.c.fin. Sextus
in.lx.diebus qui dantur ad accusandum vxo-
rem iure mariti.iiij.q.iiij.c.null⁹.§.aliquãdo.
sed non reddit rationem diuersitatis,nec illa
iura videntur hoc probare:non enim loquũ
tur quando causa suggerente iudex voluit di
lationem augere vel minuere. Dyn.in regu-
la indultum.de reg.iur.li.vj.& Cyn.in.l.j.C.
de dilat.& in aut.qui semel .C. quomodo &
quando iu.videntur ponere hanc theoricam
ꝙ terminum datũ à lege cum ministerio iu
dicis possit iudex ex causa abbreuiare vel elõ
gare.sic loquuntur iura alleg.in prin.gl.secus
si datur à lege sine iudicis ministerio.quo ca
su procedunt casus excepti.Dicitur autẽ ter
minus datus cum ministerio iudicis quando
ius disponit certum terminum præfigendũ à
iudice.sine iudicis ministerio datur quando
iusmet per seipsum absq; facto iudicis statuit
terminum ad faciendum aliquid.Ratio vlti-
mi dicti est.quia indultum à iure beneficiũ
nemini est auferendũ:vt in.d.regula indultũ.
Bartol.plenè prosequitur in.l.ij.ff.dere iudi.
& tandem cõcludit indistinctè iudicem pos-
se causa cognita dilationes datas à lege au-
gere vel minuere: & hoc probat allegando
casus in quibus iudex hoc facit indistinctè.
Et primò patet secundum eum in exceptio-
nibus dilatorijs,ad quas proponendas ius si-
ne iudicis ministerio statuit terminũ . & ta-
men iudex assignat alium terminum restrin
gendo terminũ iuris.vt leg.& no.in.c.pastо-
ralis.s̃.de excep. Secundò patet in tempore
quod datᵗ ad agẽdũ quod cã cognita limitatᵗ.
l.titia.ff.de accu.&.l.si ea.C.qui accu.nõ pos.
&.l.diffamari.C.de inge.ma.Tertiò in tpe da
to ad petendam & diffiniendã in inte.restit.
vt.l.intra vtile.secundũ vnã lect.ff.de mino.
Quartò in tpe dato ad hæreditatẽ adeundã:
vt.l.si quis ita hęres instituatur.ff.de hære.in
sti.Quitò in tpe dato iudicatis factiõe pso-
nali qđ datᵗ à lege sine iudicis ministerio .qn
imo (qđ pl⁹ est) lex supplet,sed iudex minuit
vt.l.iiij.§.si quis condemnatus.ff.de re iud.&
tamẽ iudex cã cognita potest illũ terminum
abbreuiare:vt.l.ij.ff.eo.& in.c.ꝙ ad consulta
tionẽ.s̃.de re iud.Ange.de peru.in. d.l.ij. di-
cit opi.Bar.esse verã qñ iudex vult abbreuia
re vel elongare inducias in pertinentibus ad
iurisdictionem suam . Secus autem si hoc
vult disponere in ptinentibus ad iurisdictio
nem superioris.ideo dicit ꝙ terminus.x.die-
rum ad appellandum,vel annus ad prosequẽ
dum & finiendum non potest diminui . quia
hęc tangunt iurisdictionem & potestatem
superioris.alleg.gl.in aut.offeratur.C.de lit.
cõte.quę firmat ꝙ tps decẽdij ad appellandũ
nõ põt à iudice diminui.alle.etiã gl. Io.an. in
regula indultũ.de reg.iu.li.vj.in fi.quę dicit
quòd electᵍ qui habet tres menses ad peten
dum confirmationem electionis suæ.vt in.c.
quã sit.de elec.li.vj.non potest epꝰ mandare
vt confirmationem petat intra mẽsem , quia
non potest diminuere dilationem datam à
11 iure,si nullo alio iure cõceditur. ¶ † Et per
hoc dicit Ang. pꝛefatus statutum ciuitatis
quo cauet ꝙ declinans iurisdictionẽ potesta
tis tãq; clericus teneat ꝓbare clericatũ corã

ANT.FRAN.
a ¶ Circa hoc an im
pedimentum vnⁱ⁹
diei contingens in
primo anno dato
ad prosequendam
appellationem sit
sufficiés ad cõcedẽ
dum secũdum fata
lẽ.dicas ꝙ nõ,si im
pedit⁹ se nimiũ ar-
ctauit & potuit ꝓ
sequi & expedire
causã in primo an
no & non fecit: vt
est no.glo.& ibi ꝑ
doc.in.c.cũ in ve-
teri.circa fi.de ele.
& habeᵗ per Arig.
& Al.in.l.j.ff.si qs
cau.& per gl.in.c.
cupiẽtes. in.§.cęte
rũ.in ver.viñ.dies.
de ele.li.vj.& per
Io.an.in reg.ĩputa
ri.de re.iur.li.vj.in
mercu. & adde ꝙ
impedimẽtum nõ
prosecutæ appel-
lationis intra an-
nũ non probatur
per vnũ testẽ cum
iuramento in sup-
plemẽtum proba-
tionis.vt est gl.re-
putata sing.in.l.fi.
§.illud.in ver.evi-
dentissimis proba
tionibus.C.de tẽ.
app.sed alia est gl.
in.l.fi.ff.ꝙ me.cau.
✠SEBA.SAPI.
b ¶ Ex officio. Vide
Ro.insing.clv.inc.
iudex à quo.Feli.
in.c.cùm bertold⁹.
col.vj.s̃.de re iudi.
& Fel.in.c. prælа-
torũ.col.vj . versi.
secundo casu. j.de
accu.Rot.dec.xxvj.
ĩ antiquis.& in de
ci.xl.inc. itẽ si ap-
pellatᵗ. in ti.de ap-
pel.in nouis.
✠SEBA. SAPI.
c ¶ Duos casus.Vi-
de multa per Ge-
or.nattã in rep. cl.
sæpe.colũ. xxviij.
cum pluribus se-
quen. de ver .sig.
& vide Roman.in
cõsi.ccccxcvij.ĩci.
diligenter perscru
tatis.col.j.

a ¶ Et adde hîc qđ dicit ipſe Pa.j.eo. proxi.ver. & per hoc dicerẽ: ꝙ tps datum ad appellãdum poſſit abbreuiare. tenet Bald.ĩ l.præſcriptione. ĩ a ix.co.C.ſi cõtra ius vel vti.pub. idẽ tenet Bal.in.l.fin. ad fi.C.cõmi. vel epiſt. & bñ eſt verum qđ dicit gloſ. in.d.l.p̃ſcriptione quæ ſolũ vult ꝙ p cõſuetudinẽ põt prorogari tps datũ ad appellandũ. & ita illã gl.no.ad hoc ibi ſolus Bal. in.vj.col. & dicit ꝙ rarò alibi reperitur. Illam gl.etiã pro ſing.no.Ang. & Im.in.l.ñ. ff. de re iud.

ZACHARI.

¶ Adde Ant. corſe.ſingu.ſuo.ix.in verſi. appellatio. 12 pro quo alleg. gl. fi.in.l.præſcriptiõe C.ſi contra ius vel vti.publi.& Bald. in auẽ.ei qui.& in auẽ.hodie.C.de tẽpo.ap.vbi conclu dit vt hîc.& quid p judicẽ et partes. & de qõ.etiã prætaſta. vide Lanfr. s̃.alle.c.&.§.nu. xl ij̃.ver.q̃ro nũquid tps.& ibi Celſ9 in apo. ad ipſum. in verſi.p ſtatutũ.

¶ Adde an cõſuetudine poſsit induci vt non appelletur. Io.de ana.con 13 ſi.lj.

ANT.FRAN.

¶ Circa hoc an p cõſuetudinẽ poſſit induci vt nõ poſſit appellari. Dicas regulariter ꝙ non quãdo appellans eſſet grauat9. quia tunc videretur tolli defenſio quæ in 14 ſurgit ex appellatione. qđ non põt facere ipſa cõſuetudo cùm illa eſſet hoc caſu irrationabilis, quę nõ teneret qa de eſſe conſuetudinis eſt ꝙ 15 ſit rõnabilis. iuxta materiam. l. de quibus. ff. de legi. & l. ñ. C. q̃ ſit long. cõſue. & in.c.fi. de cõſue. & an cõſuetudine poſſit induci ꝙ poſſit appellari eo caſu quo eſſet forſan p ſtatutũ ꝙp epiſcopo intra certũ tẽpus nõ valere. dicit tñ valere ſtatutũ ciuitatis abbreuiãs terminum præfixũ ad appellãdũ. alle. gl. quã dicit ſing. in l. præſcriptiõe. C. ſi cõtra ius vel vti. pub. quæ innuit valere conſuetudinẽ vt intra. xij. dies poſsit appellari. quaſi innuat ꝙ ſicut põt elõgare, ita breuiare[a]. Aduerte tu ad gl. in dicta regula indultũ. quæ videtur in hoc multũ dubitaſſe. Nã primò ponit illã diſtinct. Dyn. an terminus ſit datus cũ iudicis miniſterio an ſine. ſed poſtea ponit aliã theoricã dicens ꝙ indultũ à iure nõ debet diminui. ſ. ab homine & ſine cauſæ cognitione. & ita põt intelligi illa regula quæ dicit ꝙ cũ cauſę cognitiõe põt diminui. & ſic in hoc accedit ad opi. Bar. Itẽ ab alio iure bene põt diminui etiã ſine cauſæ cognitione. vt ibi not. Aduerte. mihi placet ꝙ quatenus iudex vult minuere vel elõgare terminũ in pręiudiciũ ptãtis ſuperioris nõ poſſit. tex. eſt apertus in.c. ex inſinuationẽ j. eo. & in.c. veniẽtes. de iureiurã. ſed quatenus factũ tangit ius partis, tunc bene põt. licet illud veniat retractãdum corã ſuperiore, dummodo ſtatuat in pertinẽtibus ad ptãtem ſuã. de quo videtur tex. hîc. &. s̃. eo. c. perſonas. Nã annus datur ad proſequẽdã & finiẽdã appellationẽ: vt in cle. ſicut. eo. tit. ¶ † Et tamẽ licet iudex à quo nõ poſsit pręfigere terminũ reſpectu finiendi: vt in.d.c. ex inſinuatiõe. quia eſſet imponere legẽ ſuperiori: vt intra certum terminum cauſam appellationis finiat, põt tamen terminũ reſtringere reſpectu proſecutionis. quia hoc cõcernit ius partis: licet proſecutio debeat fieri corã ſuperiore: vt dixi. s̃. c. proxi. & ſic limitatur dictũ Ange. Itẽ apertè probat iſte tex. cũ. c. pręce. illã opi. Bar. vt etiã terminũ præfixũ à lege ſine iudicis miniſterio poſſit iudex ex cã abbreuiare, quatenus non imponit legẽ ſuperiori. nã iſte termin9 anni datur ſine miniſterio iudicis: & tamẽ põt diminui & reſtringi vt hîc. Nec ob. ſi dicatur hoc à lege cõcedi: quia iura iſta nõ loquuntur diſpoſitiuè ſed narratiuè innuentia tacitè iudicis circa hoc poteſtatẽ. ¶ † Et per hoc dicerem ꝙ exiſtente magna cã, puta ſcandalo vel alia vtilitate publica ſuadẽte, poterit iudex à quo minuere terminũ. x. dierũ prefixũ ad appellandũ. quia per hoc nõ præfigitur lex ſuperiori, imò ipſi parti quæ habet appellare: nã ſicut poteſt terminus reſtringi reſpectu proſecutionis vt hîc: ita & reſpectu appellatiõis interponẽdę, non eñ video in hoc rationem diuerſitatis reſpectu poteſtatis ſuperioris. ¶ † Et per hoc dicerẽ ꝙ licet ciuitas recognoſcens ſuperiorẽ nõ poſsit ex toto tollere appellationẽ: vt in.c. veniẽtes. de iureiu. poterit tamẽ minuere vel elongare terminũ appellã di: ad hoc facit. d. gl. in pręalle. l. præſcriptione. & per hoc notan. limito illud. c. veniẽtes. quod eſt notandũ & mẽti tenendũ. ¶ † Dico etiã quòd vbi iudex malè arbitraretur in reſtringẽdo vel in ampliando iuris terminũ, ſine cauſa poterit appellari: quia in cõmiſsis iudicis arbitrio põt appellari, ſi iudex malè arbitratur: vt no. gl. in.c. ſuper his. de accuſat. & Bar. in. l. ſi qua pœna. ff. de verb. ſignifi. probatur. in.c. j. de dila. vbi dixi, & hoc in terminis noſtris videtur ſatis de mente Inn. in.c. ad petitionẽ. de accu. ¶ † Plus dicit ꝙ etiã vbi ius diſponit ꝙ non detur minor dilatio. xxx. diebus. quòd nihilominus poterit iudex ex cauſa dilationẽ minuere. ſed ſi cauſa moderatiõis nõ ſubeſt, poterit iuſtè appellari ſecũdũ eũ: quod bene notabis. & hæc ſufficiunt quo ad hunc articulũ. Poteris ad materiã ampliandã b videre not. per Inno. in.d.c. ad petitionẽ. b & 17 quod dixi in.c. j. de dila. ¶ † Quærit eadẽ gl. an liceat indiſtinctè iudici reſtringere terminũ anni, ſoluẽdo. refert opiniones. Nam quidam dixerũt quòd ſic. in pręiudicium ipſius appellantis: & ſic intelligebant tex. in ver. *niſi fortè iudex*. ſed in pręiudiciũ iudicis ad quem ſecus. vt j. eo. c. ex inſinuatione. Sed gl. tenet indiſtinctè hoc fieri non poſſe. Põt enim iudex præfigere terminũ appellanti quo ad iter arripiendum, vel ſe pręſentandũ iudici ad quem, vel ad aliter proſequẽdũ. non aũt reſpectu appellationis finiendæ. & hanc opi. tene quæ ſatis probatur in.d.c. ex inſinuatione. Et ex his ſatis probatur quod dixi. s̃. in.c. pręcedẽti: eſſet eñ ponere manũ in cõmiſsis iudici ad quẽ ipſe tñ iudex ad quẽ poterit ex cã reſtringere hunc terminũ anni, dando breuiores dilationes, & cõpellendo partes ad proſequendũ, vt notanter probatur j. eo. c. oblatæ. quod intelli 18 ge vt ibi dicetur. ¶ † Et no. ex hac gl. ꝙ ſentẽtia manet rata ex ſolo lapſu termini hominis non expectato fine termini iuris. Deinde iſta gl. quærit quid ſi nõ fuit præfixus aliquis terminus à iudice à quo. Itẽ quare ſtatuitur iſte terminus reſtringendo terminum iuris. Et reſpondet vt in ea quæ ſatis clarè loquitur. & nota ſi. gl. ¶ Opp. cõtra text. de ſuperfluitate. nã inver. *ſi vero à grauamine*. diſponitur de appellatione quę interponitur ante ſnĩam. & idem facit in ver. *ſi ante ſententiam*. Sol. colligi põt ex gl. in verſi. ante litem cõteſt. iuncta gloſ. in verſi. ante ſnĩam. vt in ver. *ſi verò*. intelligatur qñ appellaſ in iudicio ante litis ĩgreſſum ideſt ante lit. cõteſ. puta ſuper aliqua exceptione dilatoria. Nã ſecũdũ canones in. qualibet parte iudicij põt appellari: licet ſecus ſecũdũ leges. de quo tamẽ dicendũ. vt dicã j. eo. in.c. ſuper eo. ver. *ſi autem*. Si vero ĩtelligatur quã do appellatur ante ſententiam poſt lit. cõteſt. Aduerte. quia malè iudicio meo declaraſ tex. iſte in hoc paſſu per gl. & doct. Nõ eñ placet mihi vt iſte ver. *ſi verò*. intelligaſ aliquo mõ in appellatione extraiudiciali qñ ſiue appellatur ante lit. conteſt. ſiue poſt. ex quo appellatur in iudicio. nõ video aliquã differentiã citra deſertionẽ appellationis. vtroq; eñ caſu compellitur appellãs ſtare iudicio illi9 à quo appellauit, ar. in cle. ſicut appellationẽ. eo. tit. Ideo intelligo iſtũ tex. in ver. *intra quod*. vſq; ad verſi. *præterea*. vt ponat tres caſus. Primò quando fuit appellatũ poſt ſnĩam: & tunc ex non proſecutione in termino manet rata ſententia vt hîc. &. s̃. c. proximo. Secundus, quando fuit appellatum extra iudiciũ à grauamine. vt in ver. *ſi verò à grauamine*. quo caſu licet non fuit appellator proſecutus in termino, auditur tamen appellans poſt terminum. videtur clarè innuere iſte tex. in eo ꝙ verſic. ille. *ſi verò*. venit aduerſatiuè ad præcedentia. tex. tamen non declarat quomodo debeat audiri. Ego dico ꝙ ſicut appellanti extra iudicium à grauamine non currit annus niſi à die illati gra

hibita appellatio: aut aliquo caſu quo ẽt de iure nõ poſſit appellari: vide in.c. ſi duob' hoc. e.ti. & an p cõſuetudinẽ poſſit tribui iuriſdictio aliâs nõ habẽti vi de glo. in.c. accedẽtibus. q̃ dicit ꝙ ſic. de excef. præla. & no. in.c. fi. de offic. arch. & in.c. perlectis. xxv. di.

b ¶ Vbi In. & cõiter cano. tenẽt ꝙ ĩ criminalibus cauſis poſſit p judicẽ earum tps abbreuiari. & idẽ Spe. ĩ ti. de accu. in. §. nunc de tpe. circa finẽ. Bal. in. l. ñ. C. vt intra certũ tẽpus qõ cri. ter. Bal. in. l. j. C. de requi. re. & ĩ auẽ. qui ſemel. C. qũo et qñ iu. vbi ĩ ducit ad no. q. ĩ authẽ. iubemus. C. de iudi. Bal. in. l. ſi ea. C. qui acc. nõ poſ. in. l. de die. ff. qui ſatisda. cog. & in. l. ñ. circa finẽ. C. qũo & qñ iud. et no. in. c. præterea. extra de dila. & per do. Ant. in. c. j. de cle. nõ reſi. & per Im. in. l. ſi finita. in. §. ſi plures. in. viñ. col. ff. de dã. infec. limita tñ p̃dicta non procedere in papa, vel ſupremo principe qui etiã ſine cauſa & abſolutè poſſunt ĩmutare tẽpus & oẽm dilationẽ legalem merè, ſeu cõceſſam cum iudicis miniſterio. tex. eſt in. c. ex ore. quẽ ibi põderant Pe. de anc. & Im. j. de his q̃ fi. à ma. parte. c. iũcto c. nulla. s̃. de cõce. præbẽ.

illati grauaminis:vt in.d.clem.ſicut ita. & iſte terminus quē ſibi prefigit non currit niſi à die illati grauaminis: quia ſuccedit loco termini iuris.ſ.anni.vt no.Inn ī.e. in c.ex ratione.deſerit ergo appellatio extraiudicialis quā do appellans non fuit proſequutus appellationē à die il lati grauaminis intra terminū iuris:vel ītra terminū ho
29 minis.¶ †Sed nihilominus de ſexta appellatione audit iſte ſuper iure ſuo.vt hīc.& intelligo per viam querelæ,
a non aūt per viam appellationis.& ratio eſt[a] quare amplius auditur.quia facta extraiudicialia nō tranſeunt in rem iudicatā.vt in.d.c.concertationi.eo.ti.li.vj.per viā autem appellationis nō eſt vlterius audiēdus. vt in.d.c. cōcertationi.Nec obſt.ſi dicatur ꝙ iſte verſi. *ſi verò.* lo quatur cū appellatū fuit etiā in iudicio.vt patet per dictionē *etiam.* poſitam in tex.quę eſt implicatiua.vt no. in.c.j.de cōmo.quia nō implicat vt ſit eadē iuris diſpoſitio in vtraq;.ſed ad inferendū ꝙ iura admittūt appellationem ſiue appelletur in iudicio ſiue extra. Tertius caſus eſt in ver.ſi autem.in quo prouidet qualitercūq; & quandocūq; appellet ante ſnīam in iudicio ſiue ante lit.cōte.ſiue poſt,cū loquat indiſtinctè & eadē ſit ſemp ratio.Nec obſt.verba illa. *ante litis ingreſſum.* etiā poſita in ver. prece.quæ vident prouidere appellationi etiam iudiciali.qa dico ꝙ largè ponūtur vt ſit ſenſus.i. anteq;
20 partes veniant ad iudiciū.¶ †Opp.aliter cōtra ver. *ſi verò.* videt em ꝙ ibi nō liceat paſsim appellare,imò debet ſubeſſe cauſa rōnabilis & exprimi.vt in.c.vt debit⁹. ī.eo.Soluit gl.in ver.paſsim.ꝙ ſecundū antiqua tēpora non erat neceſſe cām exprimere,ſed indiſtinctè admittebat appellatio:hodie ſecus.vt in cōtrario.Aduerte qa c.vt debitus.nō loquitur in appellatione extraiudiciali ſed iudiciali.ſed iſte ver. *ſi verò.* loquitur in extraiudiciali.in qua eſt dubiū an in ea ſit cā exprimēda.Hoſt.diſtinguitꝙ aut appellatur à iudice extra iudiciū.Et debēt exprimi cauſæ vel probabiles cōiecturæ ī.eo.c.bonæ.ad fi.&.c.dilectus.§.quia verò.eo.ti.Aut appellatur extraiudiciū ab aduerſario,& tūc nulla cauſa requiritur ſecundum eū,qui ſic dicit intelligēdam decre.cordi.e.tit.lib. vj.& ſic cū dicto Hoſt.trāſeūt hīc cōiter doct.Sed tu vide glo.in.c.cōſideranimus.de ele.quę per illud.c.cordi. dicit cām exprimēdā,licet appellet ab aduerſario & nō à iudice:& profectò ſatis bene facit illud.c.in eo ꝙ loq tur indiſtinctè.verba tamē vident ſonare cū appellatur à iudice in eo ꝙ fit mentio de apoſtolis & de termino à iudice prefigēdo.Vide tamē ibi glo.in ver.interlocutoria.prope finē,quę ponit diuerſas opi.& Io.an.in nouel la.Cōcluderē ſic.ꝙ aut appellatur extra iudiciū à iudice & caſus eſt clarus:vt eſt tex.in.d.c.cordi.Aut appellatur extra iudiciū à parte,& tūc eo caſu quo talis appellatio neceſſitat aduerſariū ad proſecutionem, abſq; alia citatione cauſa debet exprimi.& ſic intelligo.c.j.iūcto. c.vt circa.de elec.li.vj.Aut neceſſitat ad proſecutionē abſq; alia citatione.quod eſt regulare in appellatione extra iudicialiter interpoſita ab aduerſario.vt no.in glo.ſequē. & Inn.in.c.dilecti.de maio.& obe.& tūc reſpectu validitatis nō requiretur expreſsio cauſæ cū ſit parui effectus ſicut nec in citatione:vt dixi in.c.p̄terea.de dila.per Bar. in.l.inter accuſatorē.ff.de pub.iud.ſed quo ad effectum obtinendi retractationem attētatorū oportet ꝙ appellatio fuerit interpoſita ex veriſimili & probabili cauſa. vt notanter videt innuere.tex.in.c.bonę ī.e.& dic vt ibi
21 dicetur.¶ †Opp.& videtur ꝙ etiā extra iudiciū interponatur appellatio:vt ī.e.c.bonæ.&.ſ.de ele.c.cōſideranimus.&.c.auditis.cū multis ſimi.Sol.glo.in ver.nec ſolent.metu huius contrarij dicit ꝙ propriè ſumpto vocabulo appellatio interponitur in iudicio, quia appellatio non fit niſi à iudice.hinc diffinitur quòd appellatio continet querelā iniquę ſentētię.Impropriè verò etiam dicitur appellatio illa quę interponitur extra iudicium, & ita pōt intelligi hæc litera.& ponit glo.duos modos exemplificandi hanc literā.vt patet in ea.& no.glo.pro his quę ſuprà in notabilib⁹ dixi.Et idē in effectu voluit hīc Inno.dicens quòd licet prouocationes iure appellationis per omnia cenſeātur:eſt tamen differentia ſecundum eū:quia in propria & ſtricta locutione appellationis appellatio eſt illa quæ fit in iudicio & cauſa iam cœpta.prouocatio quę fit extra iudiciū & in cauſa nō cœpta.vnde dicitur prouocatio ad cauſam ſcilicet incipiēdam. ¶ †Secūda differentia: quia in iudicio appellans
22 non proſequens intra terminum aſsignatū non auditur amplius ſuper eo ſuper quo appellauit vt hīc.& ſ.c.proxi.ſecus in prouocatione extra iudiciali. quod declarat vt.ſ.dixi.& vide tex.in.c.concertationi.eo.tit.lib.vj.Dicit Hoſti.eſſe & alias differentias de quibus remittit ī. eo.c.bonæ.vbi dicetur.Vide etiam aliā differētiam quę colligi poteſt ex not ī.eo.in.c.non ſolū.lib.vj.in glo.fin. in ver.extraiudicialis fuit appellatio. Colligo etiā alias differentias ex no.per Inno.in.c.quia propter.de elect. in vlti.col.& in.c.cūm nobis.eo.titul.in.j.col.& in.c.ad
23 diſſoluendum.de deſpon.impu.¶ †Sed quæro nūquid prætextu appellationis extraiudicialis quæ interponit contra aduerſarium teneatur aduerſarius coram ſuperiore comparere?Glo.iſta not.dicit quòd non.Idem tenet Inno.in.c.dilecti.de maio.& obe.probo per.l.fin.C. de exhib.reis. vbi patet neminem citandum verbaliter vel pſonaliter,niſi iudex prius decreuerit.per quē text. probatur ꝙ etiā nuntius generalis deputatus ad citationes faciendas nequit citare ſine mandato ſpeciali iu-
24 dicis.& de hoc ibi per Bar.¶ †An autem iudex poſsit committere parti vt citet aduerſarium?videtur text.ꝙ ſic.in.l.eum qui.§.ſi epiſtola.ff.de furt.& per Barto.in.l. iuſtè.ff.de acquir.poſ.& not.in.c.cūm dilect.de do.&
25 contu.¶ †An autem ſibi ſit credendū ſi dicat hoc ſibi
b commīum à iudice?dic ꝙ non.[b] vt no.Spec.in titu.de cita.§ ſequit.poſt prin.Aſſumit enim ſibi officiū. ideo non eſt credendum ſibi maximè in facto proprio:facit quod not.Bar.in.l.lucius titius.ff.de fideiuſ.Realem autem citationem pōt facere pars quandoque propria authoritate,vt ſi videat debitorem ſeu criminoſum fugiētem.vt.l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.de his quę in fraud.cre.&.l.nullus.C.de iudę.vide quod dixi in.c.j.&.c.cūm
26 non ab homine.de iudic. ¶ †Limita primum dictum glo.quòd pars non tenetur comparere virtute appellationis extraiudicialis.ſcilicet regulariter.Fallit vbi à iure aliud ſtatuitur.vt in caſu.c.j.de elect.lib. vj. & ſimi. Effectum autem huius appellationis extraiudicialis di-
27 cam in.c.bonæ ī.eod.¶ †Oppo.contra.§. *præterea.* videtur enim quòd in manifeſtis ſit admittenda appellatio:quia ſolum videtur interdicta in facto notorio:vt in.c.romana.§.ſi autem poſt ſententiam.eod.titu.lib.vj. Soluit glo.in verſi.manifeſtus.quòd hīc capitur manifeſtum pro notorio.& no.glo.quòd in manifeſtis admittatur appellatio.adduco ad hoc text.iuncta gloſ.iij.q.v. quòd ſuſpecti. Et in quo differat manifeſtum propriè ſumptum à notorio.vide quod no.in.c.veſtra.de cohacle.& mulie.Et intelligo tex.iſtum quòd in notorijs nō admittitur appellatio prout dicam ī.eo.in.c.cūm ſpecia
28 li.§ porrò.¶ †Oppo.contra text.in eo quòd dicit apoſtolum excommunicaſſe Corrinthium abſentem & irrequiſitum.videtur enim quòd excommunicatio non ſit ferenda niſi competenti monitione præmiſſa,etiam ſi delictum ſit notorium:quia excommunicatio nō fertur ab homine niſi pro contumacia. vt not.gloſſ.in.c. epiſcopi.xj.quæſtio.iij.Gloſſ.fina.ſoluit tripliciter.primò quòd apoſtolus non requiſiuit iſtum abſentem citando ſcilicet peremptoriè & iudicialiter, ſed bene admonuit eum prius ad pœnitentiam.do.Ant.impugnat hoc dictum glo.quia oportet quòd ſpecialiter citetur

SEBA.SAPI.
a ¶ Ratio eſt. Vide Ang.ī cōſ.clxvij. inci.in facto ꝓponitur. Alex.in cō ſil.lx.in.iij.col.in fi.in.iiij.vol. Rap. co.in conſil.xliij. And.ſicu.in conſ. xliij.in.iij. volu.

ZACHARI.
b ¶ Dic ꝙ nō. Adde Bal.in.l.ſi vt ꝓponis.la.ij.ibi ad fin. ibi gl.ij.ex parte. C.qūo & quando iud.& oīno in addi.ad Spe.in loco per iſtū alleg. ver. quādoq;.vbi dicit partē non teneri ei credere niſi ferat literas citatorias manu notarij de mādato iudicis ſubſcriptas. quo caſu credendū eſt. ſed tamē de relatione ei credi non debet.vt ibi p eū & per Philip.in.c. cū parati.q.vij.e. ti.& An.de but.in c.j.ſ.de iudic. An aūt nūtio principis ſine literis credatur.vide Rebu. in.l. prohibitū. in prin.& ibi in apoſtil.C.de iure fiſc. lib.xj.

ANT.FRAN.
¶ Circa iſtā materiā citationis & cōmiſsionē de citando.vide plenā gl. ī.c.j.de mili. vaſa. qui cō.eſt.in vlti. gl.& glo.in.c.j.de illicit.xxiij.q.iij. & gl.in.c.ſi eps.iij. qō.ij. tamen vbi nulla eſt citatio, vel quia non emanauit,vel quia nō tenet. vide plenè per Innocē.in. c. præterea. de dila. & in.c. querelam. de procur.& Bar. in.l.ſi cū nulla. ff. de re iudi.& in.l. vir bonus.ff.iudi. ſol.& in.l.ſi pater. C.ne de ſtatu defuncto.

secũdum eũ ad sententiã. Mihi non placet dictum suum quia sufficit ꝙ per priores citationes vel vnicã perẽpto riam appareat de cõtumacia excõmunicati. tũc enim sine alia citatione ad sententiã audiendã põt excõicari: vt probat in.c.j.de iudi.& vide quod ibi latè dixi. Ad idẽ xj.q.iij.c.certũ.tenet Inn.ĩ.c.ex parte.el.j.de ver.sig.vbi dixit ꝙ si prælatus præcepit subdito ꝙ faciat vel nõ certũ quid qđ spectat ad officiũ suũ: et ille trãsgreditur preceptum. põt eũ excõicare sine alia citatiõe vel monitione: quia iam habet eum in cõtumacia. & vide per eum ibi in vlt.col.& vide formã citãdi quòad excõicationẽ ferendã per tex.notabilẽ iuncta glo.in.c.cõstitutionem de sen.excõ.lib.vj. Et puto quòad tex.nostrum posse satis hanc primam solutionẽ tolerari. quia ex quo factũ erat notorium, nõ requirebatur causæ cognitio: & sic per cõsequẽs nec factũ iudiciale. vt in.c.quoniã.de fi.ꝑ by. ideo sufficiebat illũ admonere extraiudicialiter vt se emẽdaret quod cum nõ fecit potuit excõmunicari. Pro hoc facit.c.nouit.de iud. vbi dicitur ꝙ si peccator non audit eccleſiã, debet haberi ꝑ ethnico & publicano, id est excõicari: vt ibi.&.ij.q.j.c.si peccauerit. facit qđ leg. & not.in.c.dilecto.de senten.excõ. vbi vide ꝑ doc. ¶ Secunda solutio est ꝙ apostolus illũ requisiuit per prius. & no. hanc solu. facit eñ pro his quæ suprà dixi vt non sit necessaria citatio ad excõicationẽ audiendã. ¶ † Tertia solu. ꝙ requisiuit illũ per appollinẽ discipulũ suum. Not. hanc solutionẽ. ex qua habes iudicẽ posse citare ꝑ familiarem suum. pro hoc facit quod no. in.d.c.cũ dile. de do.& cõtu.& per Bar. in.d.l. iustè.& facit tex. in. d.l. eum qui.§. si epistola. quod intelligo dũmodo cõstet iudicẽ illi hoc iniunxisse. Ideo potest fieri cõmissio cũ literis iudicis. facit.c.prudentiã. in prin. de offi. deleg. Et hãc vlti. solu. glo. sequũtur hîc Inno.& Tanc. ¶ † Host. dicit ꝙ licet notarius quo ad satisfactionẽ vel restitutionem faciendam absens & irrequisitus possit cõdemnari: nunquam tamẽ excõmunicabitur nisi monitiõe præmissa: vt in.d.c.sacro.& hodie debet excõmunicari in scriptis vt in.c.j.eo.tit.lib.vj. Ideo cũ hîc loquamur de excõmunicatione, debet litera cum supplicatione legi. ¶ † Alij verò dicunt secũdum eũ nullum absentem condẽnatũ nisi sit cõtumax. iij.q.ix.per totum. C. quomodo & quãdo iudex. per totũ. ff. quæ sentẽtiæ sine appel. rescin. l.j. §. item cũ ex eo edicto. Vnde nullus quãtuncũq; notorius sine citatione & monitione condemnandus est. Et hoc fatetur Host. iustius & tutius. Tũ quia multi dicũtur notorij qui nõ sunt j. eo.c.cõsuluit: quia notorius qñ que habet legitimas exceptiones quę sunt admittẽdę. de offi. deleg.c. ex parte.ij. Tũ quia omnis condẽnatio maxima nimis accelerata odiosa est in.c.cùm bertoldus. de re iudi. ¶ † Aduerte tamẽ quia in hoc iura videtur varia & doct. opi. vt plenè no. in.d.c. vestra. de coha. cle.& mu.& in.c.ad nostram. iij. de iureiuran.& vtrobiq; dixi. Sed conclude vt semper mihi visum fuit, cùm quæritur an in notorijs requiratur citatio. quòd aut loquimur in alijs sententijs à censura ecclesiastica, aut in censura ecclesiastica. Primo casu si factum est ita notorium quòd certum est absenti defensionem non competere, non requiritur de necessitate citatio. [a] sic intelligitur c.cũ olim. de re iudica.&.c.bonæ. el.j.de elect.&.l.ij.§.ꝙ si de frumentaria. ff. de admini. rerum ad ciui. perti.&.l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa.& vtrobiq; per Bartol. facit text.& ibi per Innocen. in.c.quanto. de translatio. episco. Aut dubium est an absenti possit competere aliqua excusatio,& requiritur citatio: aliâs non valet sententia. sic intellige.c.fin. de offic. deleg. lib.vj. & Inn. in.c.tua. de coha. cler.& mu. Et sic reducas ad concor. opin. contrarias. In sententia verò excommunicationis semper credo admonitionem competentem debere præcedere: quia (vt.s. dixi) excommunicatio fertur ratione contemptus: vt in.c.ij.de consti. lib.vj. Ideo oportet admonitionem debere præcedere: quia primò non 33 constat de contemptu. ¶ † Ideo dicitur quòd nunquã fertur excommunicatio ab homine nisi ratione contumaciæ: vt not. glo. in.d.c. episcopi. xj. q.iij. In alijs verò sententia est pœnæ promulgatoria. vnde cũ iam cõstet de delicto fruſtra fieret admonitio, cũ per pœnitẽtiam non desinat esse nocens: vt.l. penul. ff. vi bono. rapto. excommunicatio autem est medicina: & fertur vt quis se corrigat. vt in.c.j.de senten. excom. libr. vj.&.xj.q.iij.c. audi deniq;. Debet ergo prius requiri vt appareat an velit se emendare.

a ¶ Requiritur citatio. Tu dic vt distĩguendo cõclusi. in apost. ad istũ. in.c. accepta. in ver. nõ cõpe: ere. s. de resti. spol.

SEBA. SAPI.

a ¶ Citatio. Vide Bal. ĩ. l. ea q: co. ix. ver. iñ. quæritur ĩ prĩ. C. de accu. mo der. Taurinenses in. l. vt vim. col. ñ. 29 ff. de iusti.& iure. do. Frãcis. curt. in cõsi. xx. col. iñ. cũ seq.& in cõsi. xxj. col. ñ. Ro. in cõsil. cccxix. inci. in p̃missa. col. ñ. Aret. in consi. clxv. inc. sicut Ioan. dicit 30 col. xj.

SEBA. SAPI.

b ¶ No. casum. Vide quod ex hoc decidũt do. de Ro. deci. xxj. inci. Itẽ si ab excõicatione 31 in tit. de appella. in nouis. cuius meminit. Peru.& Deci. hîc.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio suspendit iurisdictionem iudicis quòad illam causam tantũ, & non quòad aliam pœnitus separatam etiam respectu eiusdem personæ.*

2 *Iudex à quo extitit appellatum an possit per appellantẽ in alia causa recusari vt suspectus? 4.5.*

Suspitio iudicis an possit de vtroque iure allegari tam respectu delegatorum: quàm ordinariorum: tam cum expressione causæ. 4.

3 *Animus siue bonus siue malus præsumitur ex gestis.*

6 *Iudex de imperitia vel negligentia tenetur ad interesse parti licet à sua sententia non prouocauerit.*

¶ CAP. VI.

ADhæc. Si coram iudice à quo in vna causa appellaui, possum in alia conueniri, nisi eum recusem vt suspectũ.& nõ diuiditur. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit super aliqua causa pendente appellatione conuenitur vel accusatur super alio quã super eo super quo appellauit. quæritur an teneatur stare sub illo à quo appellauit appellatione pẽdente? Respõdet papa ꝙ si voluerit, põt eum tanquã suspectum recusare. alioquin stare debet iudicio eius:& 1 præcipuè si iudex suus ordinarius existat. Ber. ¶ † No. primò ꝙ appellatio suspendit iurisdictionem iudicis in eadem causa dũtaxat in qua est appellatum: non autem quo ad aliam causam prorsus separatam.& sic not. casum [b] in quo iudicis iurisdictio quòad quid est suspensa respectu certę personę & quòad quid remanet in suo esse:& est vera ratio decidẽdi: quoniã grauamen est immediata causa appellationis: quod grauamẽ nõ cõtingit respectu aliarũ causarum.& ideo non habet suspendere iurisdictionẽ iudicis in alijs causis. ¶ Not. secũdò quem posse cõpelli ad respondẽdum eodem tempore coram diuersis iudicibus, in diuersis tamẽ causis. Nam in causa appellationis litigabat hîc coram iudice ad quẽ & de nouo põt accusari vel cõueniri corã iudice à quo. ¶ Not. tertiò ex fi. literæ ꝙ dispositio huius.c. vendicat sibi locum etiam in delegato. Pone exemplum: causæ varię & diuersæ fuerunt commissæ delegato. fuit prius vna incepta,& ab ea appellatum, certè ea pendente potest conueniri in alijs coram eodem: vel pendente appellatione in vna finge nouam literarum impetrationẽ super alia. 2 ¶ † Opp.& videtur ꝙ prætextu pendentiæ causæ appellationis non possit iudicem à quo tanquã suspectum recusare habet enim si eum grauauit promptum remedium appellationis. vt dicit text. in.l. vna. ff. apud eum à quo appel. Soluit glo.j.ꝙ contrarium procedit secundũ leges secundũ quas iudices non ita de facili recusantur quod autem hîc dicitur procedit ex dispositione canonica. quod tamen est limitandum prout le.& notj. eod; in.c. proposuit. vt.s. in crimine manifesto non possit iudicẽ recusare prætextu appellationis pendentiæ. Hanc sol. gl.

ſol.glo.quæ fuit Lau.expreſsius tenuit Gof.quòd aliud eſt ſecundũ leges & aliud ſecũdum canones. quod declarabat Hoſt.vt ſicut leges reſtringunt appellationes: ita & recuſationes j.eod.c. ſuper eod. Sed certè hæc ratio non eſt vera ſaltem in delegatis:quia illi facilius recuſantur de iure ciuili quã canonico:vt probatur in.c.cũ ſpeciali.&.c.ij.requiris j.eod. & in.l.apertiſsimi.C.de iudi. Nam de iure ciuili poſſunt indiſtinctè recuſari etiã nulla cauſa expreſſa:dũ tamen non appareat recuſatio calũnioſa:vt in iuribus præallegatis. Sed de iure canonico opus eſt allegare & probare probabilem cauſam,vt in dictis iuribus.¶ Secundam lect.poſuit Ia.ꝙ lex cõtraria loquitur in ordinario:iſta decre.in delegato.& exponit tex.ibi. *iudicis*. id eſt delegati.& ibi. *alioquin*. id eſt ſi non ſit delegatus.& ibi.*maximè*.pro tantũ.Sed hæc lect. reprobatur ſecundũ Io.an j.eod.c.propoſuit:quæ in ordinario loquitur.Itẽ dicit ꝙ ſatis reprobatur hîc in fin. non extorquendo literam.¶ Tertia lect.ponitur per Innoc.vt poſsit iudex recuſari non ex ſola appellationis pendentia,ſed ex alia iuſta cauſa.¶ Quarta ponitur per eundem:vt procedat iſte tex.ſecundũ iura antiqua ſecũdum quę licebat ſine cauſa appellare,ſic etiam recuſare. Quintam lectu.ponit Hoſti.vt tex.iſte intelligatur appellatione pendẽte,lex verò loquatur ea finita. ¶ Sexta ponitur per eundẽ,vt cõtrarium procedat quando iudex non recepit appellationem vt hîc.& j.eo .c.propoſuit.&.c.accepta.quãdo iudex recepit & approbauit.ad hoc j.eo.c.ſæpe.& s.de offi.dele.c.paſtoralis.§.præterea. & certè iſtæ lect.cõtinent diuinationẽ.¶ Septimam lec. ponit Io.and.dicens ꝙ ſola pendentia appellationis non facit iudicem recuſari vt ſuſpectum:abſurdũ enim eſſet cũ ex facto meo & à nuda mea voluntate procedit appellatio fortè ex falſa cauſa:& ad hunc finẽ interiecta:vt effugerem & impedirem iuriſdictionẽ iudicis mei:ideo dicit ꝙ ſicut in alijs recuſationib⁹.ſic & in iſta recurret ad arbitros corã quibus non erit mihi ſatis probare pẽdentiam appellationis:imò habeo neceſſe probare veritatem grauaminis,quo probato arbitri pronuntiabunt illum ſuſpectum.& demũ ad aliũ finẽ,ſcilicet ad reuocationem grauaminis habeo probare idem coram iudice ſpoliationis.nec eſt hoc nouum.s.de teſti.c.veniẽs.ij.de reſti.ſpo.c.ſolicitè.Item ſecundũ eũ nõ eſt ſatis ad recuſandum iudicem probare grauamen ex re tantũ ꝙ appareat non fuiſſe ex mẽte:ſed in cauſa appellationis ſufficit probare grauamẽ ex re:vt no.per eũ j.eo.c. ex parte. Hanc lect.Ioã. and. ſequitur hîc do.Ant.& cõmuniter moderniores ſequentes.Ipſe tamen do.Anto.aliter refert dicta Io.an.quã ipſe intellexerit iudicio meo.Dicit enim referendo ꝙ ad obtinendum in cauſa reuocationis non ſufficit probare grauamen ex re tantũ.i. grauamen re ipſa.ſed oportet ꝙ probetur grauamen ex mẽte id eſt ꝙ ex propoſito grauauerit.ſic etiã refert & ſequitur Bar.in.d.l.vnica.Sed pro certo Io.an.non ſic loquit ſed ſolum videtur requirere ꝙ nõ appareat grauamẽ ex re tantum.non enim requirit vt probet ꝙ ex mẽte proceſſit:ſed ꝙ non appareat de contrario:quare puto ꝙ in dubio probato grauamine præſumi debeat ꝙ ex malo
3 animo proceſſerit. ¶ †Quia in malefactis pręſumitur malus animus:vt in.l.j.& qđ ibi no.per Inn.de pręſum. & in.l.nam ludus.ff.ad le.aquil.Ad idem glo.notabilis. in.c.cũ hadrianus.lxiij.diſtin.quæ dicit quem præſumẽ
a dum inimicũ illius quẽ ſalutare non vult.Et intelligo [a] illam glo.quando erant ſoliti ſe ſalutare, vel vnus ſalutatur ab alio & ille non vult reſpondere.facit quod no. glo.in.c.cũ ſuper.de offic.delega.Et hanc ſententiã expreſſè reperio ſentire gl.ij.q.vj.c.hoc etiam.& in.c.propoſuit j.eo.Conclude ergo ꝙ de iure canonico nõ ſufficit probare appellationis pẽdentiã ad effectũ recuſandi iudicem à quo in alia cauſa:ſed eſt neceſſe probare gra-

uamen non ſolum re ipſa:ſed etiã ex propoſito.Sed in dubio dico pręſumendũ malum animũ.ſed ſi appareret ex cõiecturis iudicẽ grauaſſe,nõ ex mente:hoc nõ ſufficiet:quia ſuſpitio fundat ſuper iniquo animo nõ autem ſuper grauamine:vt no.d.c.cũ ſuper.& ſic intelligo Io.
4 an.hîc.¶ †An aũt hæc procedunt de iure ciuili?diſtinguo ſic:quia aut loquimur in delegato,& poteſt recuſa
b ri[b] etiam ex nuda voluntate,dũmodo recuſatio nõ appareat manifeſtè fruſtratoria.vt not.in.l.apertiſsimi.C. de iudi.&.c.cũ ſpeciali.præalle.& ſic non oportet ꝙ probetur etiã realitas grauaminis.Aut loquimur in ordinario & puto ꝙ olim non poterat recuſari maximè ex
a hac ſuſpitione:qa pendebat appellatio quãtuncũq; probaretur realitas grauaminis. per text .illius.l .vnicæ.ff. apud eũ à quo appel.quæ pręſupponit offenſionẽ,& tamen denegat recuſationẽ reddens cauſam.quia põt denuo appellare.Et poteſt eſſe illius deciſionis ratio: quia olim ordinarius non poterat de iure ciuili recuſari:vt no.in.d.l.apertiſsimi.& bene facit tex.in.d.l.vnica.Hodie verò prouiſum eſt vt poſsit peti adiunctus,nõ autẽ poteſt in totũ recuſari.vt in auf.ſi verò cõtigerit. C.de iudi.no.in.d.l.apertiſsimi.quare puto ꝙ etiã hodie de iure ciuili poterit probato grauamine modo prædicto peti adiunctus,ſecundũ quod dicitur in pręalleg.auf .ſi verò cõtigerit.& ſic limito illã.l.vnicã.& hæc plus placent quã quod ibi voluit Bart.qui videtur velle idẽ fuiſ
b ſe & eſſe hodie de iure ciuili,quod de iure canonico. vt probato grauamine ex propoſito poſsit iudex recuſari. Mouetur.quia hoc probato: probatur iniuria verbalis ſeu realis propter quã poteſt appellari. ſecũdũ opi.Pla. C.eo.l.ſi quis prouocatione.quæ appellatio propter iniuriam habet impedire iuriſdictionẽ iudicis in alia cauſa:vt.C.ſi quacũq; prædi.po.l.vna.& ita ſentire refert Gul.de cũ.in.l.arbitro.ff.qui ſatiſda.cogã.Sed certè dicta ſua in hoc mihi nõ placent.Nã in.l.ſi quis prouocatione.deuoluitur iuriſdictio ſolũ quòad illã cauſam:vt ibi not.per gl.& Bar.ſed nos loquimur hîc quòad aliã cauſam.Nec obſtat.l.vnica.C.ſi quacũq; prædi.po.quia illa lex ponit caſum ſpecialẽ.vt ibi cõiter no.&dico in.c. cũ ſpeciali j.eo.vel debet intelligi quãdo iniuria fuit allegata â iudice extraiudicialiter procedente.ſecus ſi iudicialiter.d.l. vnica.ff. apud eum à quo appella.& vide
5 in argu.quod no.glo.in.c.præſentiũ.vij.q.j.¶ †Sed iuxta prędicta quęro quid ſi appellans fuit cõtumax in appellatione proſequenda,nunquid poterit virtute illius grauaminis iudicẽ illũ in alia cauſa recuſare?Sol.Tancr. Vincen.& Inn.tenẽt ꝙ non.quia ſicut talis cõtumax nõ appellat:ita nec recuſat.s.c.proxi.& j.eo.c.ſuper eod.ij. quod eſt notandũ pro limitatione huius.c.do.Ant.dicit ꝙ cõtumacia in nõ appellãdo nõ repellit ſemper ab appellando.iuxta no j.eo.c.directæ.Vnde putat ꝙ eo caſu quo poterit appellare non tolletur recuſatio ſi probetur grauamẽ,& poterit ad alium finẽ grauamẽ oſtendere,licet nõ poſsit appellationẽ proſequi.arg j.de ſent. excõ.c.licet.libr.vj. Ego puto quòd indiſtinctè poterit iudicẽ recuſare probando grauamen modo prędicto: licet appellationẽ deſeruerit.quia(vt dixi)recuſatio fundatur ſuper malo aĩo iudicis ſed malus anim⁹ nõ mutat per deſertionẽ appellationis.Vnde licet per deſertionẽ ſententia trãſiuerit in rem iudi.vt nõ audiat amplius volens appellationẽ proſequi,tamẽ bene poterit adducere grauamen ad aliũ finẽ. ſcilicet ad iniquũ iudicis animũ probandũ.arg.c.veniẽs.ij.de teſti.&.d.c.licet.de ſen.excomm.li.vj.¶ †Probatur per ſimile:licet eũ quis à ſen
6 tẽtia nõ ꝓuocauerit:tn poſtea poterit agere cõtra iudicem:quia malitioſè vel per imprudẽtiã condẽnauit eũ. inſti.de obli.q̃ ex quaſi deli.naſcũ.in prin. Nec obſt.ſibi exceptio rei iudi.à qua non eſt appellatũ:quia aliæ ſunt perſonę inter quas tũc agit iudex & pars:alię inter quas

SEBA.SAPI.

¶ Et intelligo. Hæc refert & ſequitur Feli.in proœ. Gregoria.colũ .v. ver.in tex.ibi ſalutem. & ibi ponit ecõtra ꝙ ex ſolutiõe probat remiſſio iniuriæ.& de effectu ſalutationis ponit idẽ Feli.ĩ.c. cũ ſup.col.iij. ver ſic .quarta cauſa eſt de illo qui nõ ſalutat.s.de oft.de legati.

b ¶ Recuſari. Adde Alex.cõſi.clxxx. ij.lib. & an recuſatio & appellatio à pari procedãt, vide Ro.cõſ.ccxx.

a ✠SEBA.SAPI. ¶Processum iudicis.Vide Bal.in authē.si quis ex consensu. col.ij.ver.deinde no.C.de epi.audi.cū allegatis per Alexā.in.l.ñ. colum.iij.ff.si quis in ius voc.non ierit.

b ¶Ibi voluit ꝙ ad papā etiam in terris imperij appellatur à iudice laico si non recognoscat superiorē secundū.d.Bar.de bellezenis.hic in addit.de quo etiā in.c.licet.s̄.de for.cōpe. nō tamē tali iudici si repertus fuerit malè iudicasse papa poterit imponere pœnā.gl.est quā dicit ibi dom. Abb. sing. in.c.& si necesse.de don. inter vir.& vx.Et illud dictū Host.ī d.c.cū Ioānes.refert&sequit ibidē d.Ant.in.viij.col. pro quo alle.tex. rotundū in.c. ex posita.de arbi.per quem ibi sing.dicit do. Abb.circa prin.post Inn.ꝙsi quis per cōpromis sum factū in laicū videat ab arbitro notoriè se lædi, quasi rōne cuiusdam sacrilegij pōt de hoc reclamare corā iudice ecclesiastico.

ANT.FRAN. ¶ Si petatur reductio à sentētia arbitri aut aliter ab ipso reclamet, ad quē sit reclamādum.dicas ꝙ si hodie petatur reductio à snīa arbitri in quā cōpromiserunt clericus& laicus,ꝙ est petenda corā ecclesiastico: vt per Bart.in.l.ñ. C.vbi&apud quē pro quo vide bonū tex.in.c.exposita.de arbi. vbi à snīa lata per illustrissimū ducē venetiarū inter epm teruisinū & ciues teruisinos fuit appellatū ad papā. de quo per Bar.in l.ñ.C.vbi & apud quē.& in.l.ñ.ff.de appel.& ꝑ Pet.de anch.in quadā sua dispu. inci. cū laicus.in.ñ.dubio.et Bal.in.l, p̄cipim⁹. C.de appel.

✠SEBA.SAPI.

c ¶ Papa adiri. vbi Car.ī.c.nouit. vbi latè Moder. s̄.de iudi.Feli.in.c.qualiter & quādo.eo. ti.Bar.in cōsi.clxxxvij.īci.dñi priores in.iij.dub .Iaſ. ī.l.sieū.§.q iniuriarum.ff.si quis cau. primò agebatur.Item modò ad aliud agitur quia ad interesse ad alias pœnas . & ad aliud primò.s.ad rem quę petebat.Hoc tenuit Inno.in.c.sacro.de sent.excō. & gl. in.c.pastoralis.§.quia verò.in fi.de off.dele.& Bar.in.l.j. ff.eo.ti.facit quod ipse no.in.l.fi.de var.& extraor.cog. ¶ Vltimò quēritꝫ qd fiet de istis causis nouiter mouēdis recusato iudice? Sol. dicit gl.ꝙ iudex recusatus delegabit eas.Tu de hoc dic vt dixi.in.c.si quis contra clericū. de fo.cōpe.& plenè tangā.j.eo.c.cū speciali.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Appellare pōt vtraque pars ab eadē sententia si vtraque est grauata aliàs secus.20.*

2 *Si ab eadē sententia ambo appellant, vnus ad maiorem alter ad minorem, quæ appellatio prævalet?*

3 *Valet processus factus corā iudice cuius iurisdictio poterat elidi per exceptionē & nō fuit elisa: nisi iudex sciuisset suam iurisdictionem posse de facili elidi.4 .14.16.18.19.*

5 *Appellari an possit ad papam de iustitia facta per quēlibet iudicem secularem & imperatorem?*

Papa dicitur habere potestatē temporaliū saltem habitu: adeo quòd deficiente superiore ad ipsum recurritur.

6 *Ius canonicum seruatur in terris ecclesiæ vbi discordat à iure ciuili: etiā in cōcernētibus animam.*

Appellatur de iure canonico ante sententiam à quocūque gravamine, & omisso medio: secus de iure ciuili.

7 *Statuta laicorum cōtra ius canonicū non valent in terris ecclesiæ: intellige circa concernentia animas & favorē ecclesiasticum: quia talia statuta in nullo loco mundi valerent.*

8 *Appellatur de seculari ad ecclesiasticū de consuetudine: quinimo valet cōsuetudo vt laicus cōueniatur corā ecclesiastico.*

9 *Citatus non tenetur comparere, quando citans non habet iurisdictionem in eum.*

10 *Sententia lata contra absentem per falsas allegationes præsentis non valet.*

Litigatores non tenentur ius alterius allegare: ne pars aduersa efficiatur instructior. nisi fortè dolosè tacuisset: quia tūc nō valeret processus.17.

11 *Processus factus corā iudice ad quem per illum qui falsò dixerit se appellasse vel dolo tacuerit se appellationi renuntiasse rescinditur.*

12 *Contumax si cōpareat, nō pōt suas exceptiones opponere, nisi illo tempore quo potuisset opponere si fuisset præsens.*

13 *Processus factus contra absentem cui exceptio legitima competebat an valeat?*

15 *Litigans scienter coram excōmunicato tolerato nō debet reportare aliquod commodum: & talis processus retractatur quatenus venit in sui favorem.*

¶ *CAP. VII.*

SI duobus. Superior ad quē tuus aduersarius appellat,si ignorat te super eadē causa ad sedē apostolicā appellasse :te nolentē cōparere excōicare poterit.hoc primò. A ciuili iudice qui non est de tpali iurisdictione ecclesiæ nō appellat ad papā.hoc secūdò vsqꝫ ad fi. Vel summa principaliter & clarius sic.Si à iudice inferiori vnus appellat ad papā alius ad inferiorē,tenet appellās ad papā cōparere ad citationē iudicis inferioris saltē allegaturus appellationē suā,alʃ valebit processus à minori nisi sciuerit appellationē interiectā ad papā.Duo sunt dicta, secūdum ibi. *denique.&c.* ¶ Casus literalis.Duo litigabāt corā iudice suo puta coram archidiacono vnus appellauit ad episcopū,alter ad papā:vel intellige ꝙ litigabāt coram epiſcopo. vnus appellauit ad papā,alter ad archiepm,ille qui appellauit ad epm vel ille qui appellauit ad archiepm ad diem appellationis accessit ad epm proponens se ad eius audientiā appellasse tacito de appellatione aduersarij ad sedē apostolicā interposita,& ille qui appellauerat ad papā citatus fuit ab epo:vel archiep.ille consi dens de appellatiōe sua ad papā interposita,nec iuit nec misit aliquā respōsalem,& quia nō venit fuit excōicat⁹: quēritur an teneat excōicatio.Respōdetur ꝙ tenet sententia in eū pro cōtumacia lata,nisi iudex ille cognouerit eū ad sedē apostolicā appellasse.Secūdò ponitur alia qō.Aliqs appellauit à ciuili iudice ante iudiciū vel post ad dñm papam:quærit an talis appellatio valeat? Rñdet papa ꝙ tenet appellatio in illis qui subsunt papæ in temporali iurisdictiōe.In alijs verò q̄is de cōsuetudine ali
1 cuius loci teneat:de iuris tñ rigore nō tenet.B.¶ † No. primò ꝙ ab eadē snīa pñt ambæ partes appellare.quod intellige si vtraq; pars sentit se per snīam prægrauari. cōcor.c.Raynutius.&.c.Raynaldus.de testa.&.s̄. de excep.c.significauerunt.Excipe notabilē casum.l. oēm horem.C.qñ prouo.nō est necess.& quid dicat ille tex.di
2 xi in.d.c.significauerūt.vbi plenè examinaui.¶ † No.secundò ꝙ si ab eadē sentētia diuersi ad diuersos appellāt appellatio interposita ad maiorē iudicem : elidit appellationem interpositam ad minorē iudicē: dūmodo de ea exciuiaʃ corā minore,vel alʃ nota sit iudici.& hoc in dubiè si iudex maior sit ipse papa.quo casu loquit iste
3 tex.¶ † Quid aūt si appellaʃ ad alium superiorē citra papam? Hosti.sentit hīc ꝙ idē.ponit exēplū in legato à latere.s̄.de offi.iudi.dele.c.j.Itē Spec.in tit.eo.§.nūc tractemus.versʃ.quid si à sentētia.Ego dico hūc tex.procedere in quolibet superiore ad quē pōt omisso medio appellari.Eadem em est decidēdi rō.cū enim vna & eadē appellatio tractari nō possit corā diuersis iudicibus,oportet vt appellatio interposita ad maiorem prævaleat ei quę fuit interposita ad minorem.ar.opti.in.c.per hoc.& qd ibi no.de hære.lib.vj.&.l.cōtra pupillum.ff.de re iudic. Et ideo quod dictū est in legato procedit,si præsupponimus ad eum posse omisso medio appellari. de quo dicendum vt no.in.c.j.&.c.quod translationem. de offic. leg.Si autē est talis superior ad quem nō pōt omisso medio appellari,tūc prevaleat appellatio interposita ad minorē ad quē gradatim & legitimè fuit appellatū.de quo dicendū vt no.in.c.dilectij.eo.¶ Not.tertiò valere pro
a cessum iudicis[a] cuius iurisdictio elidi poterat sed ꝑ exceptionē nō fuit elisa.de quo per Inn.in.c.cæterum . de
4 rescri.¶ † Not.quartò & tene menti ꝙ si iudex scit se non habere iurisdictionem in certo casu:vel scit se non debere procedere,quia habet eam de facili elidibilem. non valet processus cōtra absentē:etiā si sit cōtumaciæ punitiuus.ad hoc vide quod no.Inn.in.c.ij.de dilat.facit l.non videʃ latitare.ff.de iudi.&.l.ij.in fin. si quis in ius voc.nō ier.secus aūt si iudex ignorat,quia tūc valet processus saltē quatenus punit contumaciā. ad hoc.l.j. ff.si quis ius dicē.nō ob.c.super literis.cū ibi no.de rescri.&
5 l.si quis ex aliena.ff.de iudi.¶ † No.in.§. *denique.* ꝙ grauatus corā iudice seculari non potest iniustitiam illam per viam appellationis deferre ad papam,& ad hoc solet quotidie allegari iste tex.hinc sentit glo.no.in.c.qñ. x.distin.ꝙ ab imperatore nō appellatur ad papam. Sed tu vide ad limitationē notabile dictum Hosti.in.c.cum
b Ioannes.[b] de fide instr.vbi dicit ꝙ deficiente superiore semper pōt ad papā appellari:& pro concordia allego dictū notabile Inn.in.c. licet susceptо.de fo.cōpe.vbi dicit ꝙ vbi non reperitur superior de iure vel de facto,
c pōt papa adiri.[c] pro hoc facit illa cōmunis canonistarū opinio q̄ habet vt penes papā sit potestas tēporaliū saltem habitu.de quo plenè dixi in.c nouit. de iudi. Vnde deficiente superiore videʃ ꝙ possit illū habitū deducere ad

re ad actum ſicut illã exercet in cauſis arduis etiam ſuperiore nõ
deficiẽte: vt eſt caſus not. in c. pro humani. de homi. lib. vj. hæc ta
mẽ puto limitãda in grauibus & dubijs articulis: vt ſingulariter
videtur ſentire Inno. in c. cũ te. de re iud. per. c. pervenerabilẽ. qui
fil. ſint legi. & hæc non tradas obliuioni: & vide quę dixi in c. no-
6 ui. de iudi. & in c. fi. eo. ti. ¶ †No. etiam ſing. arg. opt. & quaſi ex-
preſſum in tex. quòd in terris ſubiectis tẽporali iuriſdictioni ec-
cleſiæ debent etiam inter laicos ſeruari canones & non leges ciui
a les [a] data inter eos diſcordia, hoc probat iſte text. hoc modo in-
ducendo. De iure ciuili regulariter nõ appellatur ante ſententiã
vt in l. ante ſentẽtiæ tẽpus. C. quo. ap. nõ reci. & l. ij. ff. eo. & quod
leg. & no. j. eo. c. ſuper eo. & tamen in terris eccleſię põt ante ſniam
appellari vt hîc: quia de iure cano. licet appellare indiſtinctè ab
omni grauamine: vt infra eo. c. interpoſita. de ap. & in c. ſuper eo.
&c. vt debitus j. e. Præterea probat hoc iſte text. & aliter omiſſo
medio de iure ciuili non appellatur etiã ad principẽ. l. imperato-
res. in fi. ff. eo. tit. De iure verò canonico appellatur ſaltẽ ad papã
omiſſo medio: vt in c. ad romanã. ij. q. vj. & c. cũcta per mũdum.
&c. per venerabilẽ. ix. q. iij. Et iſtud ius canonicũ ſeruat hîc in ter
ris eccleſiæ: quia à ciuili iudice põt appellari ad papã: de quo vide
in c. licet ex ſuſcepto. de for. cõpe. & hanc cõcluſionẽ prædictam
b vt canones ꝓualeãt in terris eccleſiæ etiã inter laicos [b] tenet hîc
7 Hoſt. & ſequunt eũ cõiter doct. ¶ †Ex his infero ad vnũ notabi
le dictum ꝙ in terris eccleſiæ nõ valet ſtatutũ laicorũ contra ius
canonicũ, ſicut nec ſtatuta clericorũ. de quo dic vt plenius dixi in
8 c. quod clericis. de for. cõpe. ¶ †Vltimò no. valere cõſuetudinẽ
vt de ſeculari iudice appelletur ad eccleſiaſticum: quinimo ex cõ-
ſuetudine põt introduci vt laicus poſsit conueniri etiã corã eccle
ſiaſtico. vide glo. in c. ſi clericus laicũ. &. c. ex tranſmiſſa. de fo. cõ-
pe. & quod vtrobiq; dixi. ¶ Venio more ſolito ad glo. & primæ
duæ ſunt faciles. Tertia opponit cõtra tex. videtur eñ ꝙ etiã data
ignorãtia iudicis nõ debet valere excõicatio, quia appellatio prę
cedens impedit illius vires: vt in c. per tuas j. e. Itẽ per appellatio-
nem iſte deſijt eſſe iudex, ergo &c. Soluit gl. ꝙ iſtud cõtingit pro
pter cõtumaciam. debuit enim ire & allegare priuilegiũ ſuũ. Ad-
uerte quia glo. habet bonã mentẽ, ſed formaliter nõ ſoluit cõtra-
rium. ſed dic formalius ꝙ cõtrarium loquit in ſnia excõicationis
lata à iudice à quo quæ nõ tenet, cũ ipſius iuriſdictio ſit ſuſpenſa
per appellationẽ. vt in c. ſi à iudice. &. c. nõ ſolũ j. eo. li. vj. Hîc aũt
loquimur in excõicatione lata à iudice ad quẽ q habet iuriſdictio
nem vigore appellationis, licet illa iuriſdictio poſsit elidi & eua-
cuari per exceptionẽ appellationis interpoſitæ ad papam. ſed iſte
9 non excipit, ideo eſt ſibi imputandũ. & de hoc j. latius. ¶ †In glo.
in ver. niſi cognouerit. Not. hanc glo. ꝙ citatus nõ tenetur cõpa-
c rere ad allegandũ priuilegiũ [c] ſuum, ſi notorium eſt iudicẽ non
habere iuriſdictionem vel habere elidibilẽ in cauſa. concordat gl.
in cle. paſtoralis. §. piſana. de re iudi. & in c. veniens. de accu. &. iij.
10 q. ij. c. ſi epiſcopus. & j. aliquid tangam. ¶ †Extra glo. opp. contra
prædicta & contra tex. videtur enim ꝙ excõicatio lata per infe-
riorem iudicem non debeat tenere quia iſte qui appellauit ad in-
feriorem obtinuit ſentẽtiam contra abſentẽ doloſè tacendo ap-
pellationem interpoſitã ad papã. ergo nõ valet proceſſus ſeu ſen-
tentia. vt in l. ſi prætor. §. marcellus. ff. de iudi. vbi patet quòd ſnia
lata cõtra abſentẽ per falſas allegationes prẽſentis, non valet. Sol.
doct. multum inſtant & ꝓpter difficultatẽ materiæ intricatè pro
cedunt. ego prius ſpecificè reſpondebo ad contrariũ vt habeatur
clarè intellectus. c. poſtmodum reaſſumam materiã per quatuor
membra. Dico eñ ꝙ illa. l. loquitur qñ quis per falſas allegatiões
obtinuit ſententiam contra abſentem. ſed hîc nullam falſitatem
allegauit: ſed tantũ tacuit appellationẽ aduerſæ partis, quã non te
nebatur exprimere: quoniã licet impetrãs nil debeat tacere quod
habeat mouere principẽ in cõtrariũ: vt in c. poſtulaſti. de reſcrip.
pars tamẽ nõ tenetur in iudicio allegare ius alterius partis. Nam
cũ iſti ſint inuicẽ aduerſarij nõ tenet vnus ꝓponere ius alterius:
vt hîc notabiliter probatur: tenet notãter Inn. & cõiter ſequẽtes.
& ſic nõ põt dici ſentẽtia lata dolo prẽſentis. Et plus ſentit Innoc.
hîc. ꝙ etiã in principali tenuiſſet ꝓceſſus geſtus cõtra abſentẽ. qd
ſatis placet: qm̃ appellatio detulit iuriſdictionẽ illi iudici inferio
ri. licet elidibilẽ ꝓpter authoritatẽ ſuperioris ad quẽ fuit etiã ap-
pellatũ. ſatis ergo eſt ꝙ nõ fuit debito tpe eli
ſa ꝓ cõflictũ exceptiõis. ¶ Ex his paucis habe
turverus & apert⁹ intellect⁹ huius. c. & opti
ma limitatio ad illã. l. ſi ꝓtor. & vide notabi-
lẽ limitationẽ ad iſtũ tex. quã ponit Inn. in c.
ſi. de acc. vbi dicit ꝙ ſi iſte aduerſarius dolo-
ſè tacuiſſet appellationẽ, nõ valuiſſet ꝓceſſus
ꝓ. d. l. ſi ꝓtor. §. marcell⁹. qd intelligevt j. dicã.
11 ¶ †Hinc dixit hîc Inn. & bñ, ꝙ vbi qs acceſ
ſit ad iudicẽ appellationis & falſò dixit ſe ap
pellaſſe, vel dolo tacuit appellationi quã fe-
cerat ſe renũtiaſſe, qa tũc ꝓceſſus nõ teneret
vel ſaltẽ reſcinderet, vel ꝓ cõditionẽ ſine cau
ſa vel ꝓ reſtitutionẽ in inte. ex clauſula gene-
rali, vel per querelã falſi. vt. d. l. ſi ꝓtor. Et vi-
de ad hanc q̃ſtionẽ Archidiaconũ in c. roma
na. §. ſi verò j. e. li. vj. & Guil. in Spe. de citatio.
§. j. ver. itẽ pone. & ad materiã vide Io. an. in
regula ſciẽti. de reg. iur. li. vj. in mercu. & ꝓ
12 Inn. in c. ij. de dilatio. ¶ †Vnũ tñ dictũ tene
ſemper mẽti quod ponit Inn. hîc. & in. d. c. ij.
dicẽs ꝙ ſi abſenti cõpetebat exceptio declina
toria vel perẽptoria, & fuit abſens cõtumaci
ter nõ auditur illã volẽs ꝓponere, niſi veniat
eo tpe quo ſi fuiſſet p̃ſens illã poſſet ꝓpone
re. Rõ eſt. quia cõtumacia facit eũ p̃ſentẽ. de
do. & cõtu. c. veritatis. nõ ergo debet eſſe me
lioris cõditionis contumax q̃ obediẽs. ſed ſi
fuiſſet p̃ſens. & debito tẽpore nõ excepiſſet:
nõ audiret ampli⁹: vt in c. paſtoralis. de exce.
l. ij. C. ſen. reſcin. nõ poſ. ita nec ſi fuit abſens
d cõtumaciter, qd intellige ſiue p̃ſens ſciat [d] ex
ceptionẽ cõpetere abſenti ſiue nõ: quia nõ te
net (vt dixi) ius ſui aduerſarij allegare. nã ad
uerſarius tacẽdo videtur iuri ſuo renũtiare.
Ideò dixit Inn. hîc ꝙ ſi poſtq̃ is q̃ appellauit
ad archiepiſcopũ incœpit litẽ proſequi. corã
eo cõpareat aduerſarius: qui appellauit ad pa
pam & cõtumaciter renuit cõparere corã ar
chiepiſcopo, & ad impediendũ ꝓceſſum di-
cat ſe appellaſſe ad papã nõ eſt ſuper hoc au-
diendus: ſicut nec audiret ſi in ꝓceſſu ſemp
p̃ſens fuiſſet, & hoc tacuiſſet: qa qui abeſt cõ
tumaciter nõ minor eſt p̃ſente. vt in auth. vt
13 oẽs obe. iud. §. ſi aũt. colla. v. ¶ †Et reaſſumẽ-
do totã materiã hîc & alibi tactã cõpendioſè
tamẽ excipiendo cũ quæritur an valeat pro-
ceſſus geſtus cõtra abſentẽ cui exceptio legi-
tima cõpetebat. facio (vt p̃dixĩ) quatuor mẽ-
bra. aut enim iudex nullã in veritate habebat
iuriſdictionẽ in illa cauſa. Aut habebat elidi
bilem: tamẽ per exceptionis cõflictum: aut iu
dex habebat iuriſdictionem: ſed præſenti nõ
cõpetebat ius agendi. Aut cõpetebat ius agẽ
di: ſed elidibile per exceptionem aduerſario
14 competẽtem. ¶ †Primo caſu ſi iudex ſcit ſe
iuriſdictionẽ non habere: non valet proceſ-
ſus nec ſuper principali nec ſuper cõtumacia
vt ſatis hîc ꝓbatur à cõtrario. facit. l. ij. in fi.
ff. ſi quis in ius voc. nõ ierit. &. l. ſi ꝓtor. § fin.
cũ notatis. ibidẽ. ff. de iud. & per Inno. in. d. c.
ij. de dila. & Io. an. in. d. regu. ſciẽti. de re. iur.
in. vj. in mercu. *Si* verò iudex ignorabat. &
tũc aut pars pñs etiã ignorabat defectũ iuriſ
dictionis: qa ſatis erat ꝓbabilis ignorãtia: &
tũc valet ꝓceſſus cõtumacię punitiuus vt in
l. ij. ff. ſi quis in ius voc. nõ ierit. & in. l. j. ff. ſi
qs ius dicẽ. nõ obtẽ. &. l. ſi quis ex aliena. ff. de
iud. & no. in. d. regu. ſciẽti. *Sed* ſuper princi-

a ¶ Leges ciuiles. Adde an in appel
latione ſit ſeruãdũ ius canonicũ vel ci
uile. Alexan. cõſil. clxiiij. ñ. lib.

SEBA. SAPI.

b ¶ Inter laicos. Vi
de Cald. in tit. de
cõſti. cõſil. xviij. et
Feli. in. c. ꝙ ſuper
his. de ma. & obe.
& ibi an valeat ſta
tutũ laicorũ cõtra
canones in terris
eccleſiæ: de quo
etiã vide Alex. cõ
ſil. clxxv. col. j. in
ci. viſo themate. in
ij. vol. vbi tenet ꝙ
valet.

c ¶ Ad allegandum
ſuũ priuilegiũ. Ad
de iſtũ in. c. prudẽ
tiam. co. iij. ſ. de of
fic. delega. & in. c.
olim. ſ. de excep.
Feli. in. c. cũ ordi-
nem ver. ad allegã
dum. colũ. iij. ſ. de
reſcrip. Lanfrã. de
oria. in. c. qm̃ con
tra falſam. nu. vj.
& in poſt. Bene.
vadi. in ver. priui
legium. ſ. de prob.
& Cald. cõſ. cij. de
foro compe.

d ¶ Præſens ſciat.
Adde ꝙ Inno. in
hoc fuit ſibi cõtra
rius, quia aliter di
cit in. c. præterea.
de dila. & ita dicit
Ro. conſi. ccccliij.
vbi vide de verita
te huius dicti.

pali nõ valet proceſſus ex quo in veritate nõ habebat iuriſdictionẽ niſi prius ꝓnuntiaſſet ſe iudicẽ cõpetentẽ:vt no.Inn.in.d.c.ij.de dila.& Io.an.in.d.regula ſciẽti.& no. ꝓ aliquos in.d.c.j.de reſcri.lib.vj.&.c.ſuper literis.e.ti. aut pars pñs ſciuit defectũ iuriſdictionis:tũc dico ꝙ in principali nõ valet ꝓceſſus ex quo daꝫ in iuriſdictione defectus.C.ſi à nõ cõpe. iud.per totũ.& in.c.at ſi clerici.de iudi.pſertim quia pars ſciẽter corã illo litigãdo videꝫ in dolo,& ſeipſam decœpiſſe.ar.in.d.l.ſi prę tor.&.l.is qui ſe obtulit.ff.de rei ven.ſed ꝓceſſus cõtumaciæ punitiuus valet propter ignorantiã iudicis probabilẽ, quatenus non cõcernit cõmodũ partis.ar.hîc & in.l.ij.in fi. ff.ſi quis in ius voc.nõ ierit.ſed quatenus concernit cõmodũ partis:puta in miſsiõe ex primo vel ſecũdo decreto:tũc nõ valet:vel ſaltẽ propter ſuã ſciẽtiã venit reuocãdus.¶ † Ad hoc qđ no.Inn.in.c.ij.de dila.& Io.an.in.c.di lectus.ij.de ꝓben.& Cald.in.c.ad probandũ. de re iudi.vbi not.ꝙ litigãs ſciẽter corã excõ municato tolerato non debet aliquod cõmodum reportare[a]:vñ proceſſus debet retractari quatenus venit in ſui fauorẽ.Ex prædictis inferꝫ ad intellectũ iſtius.c.ſi eñ teneam[9] ꝙ appellatio interpoſita ad papã ipſo iure non impediat iuriſdictionis tranſlationẽ in aliũ ſupiorẽ ad quẽ alia pars appellauit:ſed opus eſt exceptione.tũc dicendũ vt.s.dixi. & dicã in ſequẽti mẽbro.Si aũt teneꝫ opi.ꝙ ipſo iure impediat iuriſdictionẽ reſpectu inferioris iudicis.tũc nõ valeret proceſſus ſuper principali.do.Ant.expreſſẽ nõ eligit.ſed Inn.videꝫ ſentire ꝙ opus ſit exceptiõe.quod mihi plus placet:quia quilibet eſt cõpetẽs iudex per appellationem.vñ ex quo papa ex certa ſciẽtia non aduocat ad ſe cauſam valebit proceſſus corã vtroq;,niſi excipiaꝫ.vt in ſimilibus terminisvoluit Inn.in.c.cũ Martinus ferrarien. de conſti.¶ † Venio ad ſecundũ mẽbrum.ſ. cũ iudex habebat iuriſdictionẽ:ſed elidibilẽ per exceptionis cõflictũ. in quo dico ꝙ ſi iudex ſciebat,nõ tenet proceſſus:vt in cle.paſtoralis.§.piſana.de re iudi.facit.l.nõ videꝫ latitare.ff.de iudi.& notanter ponit Inn.in.d. c.ij.de dila.optimè facit iſte text.à contrario ſenſu ſecundũ pręmiſſum intelle.Si verò iudex ſciebat ſe habere iuriſdictionẽ,ſed ignorabat ĩpedimẽtũ:tũc ſiue pars ignorabat ſiue ſciebat,tenet ꝓceſſus tã cõtumacię punitiu[9] q̃ ſup principalivt hîc.nõ eñ teneꝫ ꝑs allegare iura partis aduerſę[b] fortè eñ voluit illi renũtiare:& in hoc caſu intelligo iſtũ tex.poſt Inno.¶ † Niſi fortè doloſè ſubticuiſſet iura alterius partis.qa tũc nõ teneret proceſſus ad ſui cõmodũ:vt no.voluit Inn.in ꝑalle.c.fi.de accu.& dixi.s.Prędicta videnꝫ etiã de mente Hoſt.qui talẽ regulã poſuitdicens ꝙ ſi iudex ſciat ſe nõ iudicẽ vel nõ debere procedere & procedit nõ valebit proceſſus:vt hîc.& in.d. l.ij.ff.ſi quis in ius voc.nõ ierit.in fi.ſaluo eo qđ legi.& no.s.ti.proxi.c.ad probãdũ.Si aũt ſciat[c] ſe eſſe iudicẽ,ignorat tñ impedimẽtũ, proceſſus ex alieno facto proueniẽs debet eſſe probabilis ignorãtia excuſata.arj.de cle.ex cõ.mi.c.apoſtolicæ.licet in proprio facto nõ ſit probabilis ignorãtia.s.de reſcri.c.ab excõmunicato.Hæc aũt dicit locũ habere regula riter.nã in caſibus in quibus appellatio etiã fruſtratoria ad papã facta defert ſtatim negotiũ ad papã inſolidũ:null[9] erit proceſſus archiepi q̃tuncũq; ius ignorãtis,ſicut patere dicit in caſibus ſedi apl̃icæ reſeruatis.de quo remittit ad no.in.c.vt debitusj.e.& dic ꝙ in illis nõ eſt probabilis ignorãtia.de quo vide qđ leg.& not.in c.q̃is.de elec.lib.vj.¶ † Ad tertiũ mẽbrũ cũ iudex habebat iuriſdictionem.ſed prẽſenti nõ cõpetebat ius agẽdi.dic proceſſum nõ valere,ſi iudex ſciebat vt hîc.Si autem ignorabat,tũc ex quo pars ſciebat,nõ tenet proceſſus cõtra abſentẽ quatenus venit in fauorem præſentis:quia fuit in dolo agẽdo ſine actiõe,& ſic obtinuit ſententiam per dolum ſuum.d.l.ſi prætor.§.marcellus.ff.de iudic. ¶ † Ad quartũ & vltimũ cũ iudex habebat iuriſdictionẽ.nec prę ſenti deficiebat ius agẽdi:ſed abſens erat tutus exceptione contra actionẽ partis:& tũc ſi iudex ſciebat impedimẽtum,non debebat procedere.per iura & rationes ſuperius alleg.Aut iudex ignorabat:pars aũt præſens ſciebat:& puto valere proceſſum cõtra abſentem:quia(vt.s.dixi)nõ teneꝫ allegare iura partis aduerſæ:forſan eñ vult illis renũtiare:vt.s.dixi niſi doloſè ſubticuiſſet:vt.s. dictũ eſt.Et per hæc habes hanc materiã lõgè clarius declaratam quã per alios ſcribentes.¶ † Vltimò hîc quæro qualiter debeat intelligi iſte tex.in eo quòd dicit vtrãq; partẽ appellaſſe ad diuerſos iudices:& ꝙ ꝑualet appellatio interpoſita ad papã. ſolu.dicit Inn.ꝙ hęc decre.habet locũ qñ ex ſentẽtiavterq; litigantiũ putat ſe grauatum.Si eñ grauato appellãte ad archiepm:non grauatus diceret & ego appello ad papã,vel volo ꝙ appellatio tua agaꝫ coram papa,nõ debet audiri:quia nõ appellati ſed appellãtis eſt eligere iudicẽ appellationis:nec nõ grauatus appellat:vt in.c.vt debitusj.eo.& in.l.oẽm honorẽ.C.qñ prouo.non eſt neceſ. Vel ſecundum eũ potuiſſet hæc decret.habere locũ in alijs caſibus,ſecũdũ antiqua iura ſecundũ quæ licebat appellare ſine cauſa:& optimè loquiꝫiudiciomeo maximè in primo intellectu.putat tamẽ.d.Anto.ꝙ ſi partes grauanꝫ in diuerſis articulis ꝙ cuiuſlibet appellatio deuoluet illũ articulũ ad iudicẽ ſuum ad quem fuit appellatum: & ſic non habebit tunc locum hæc decre.Sed quãdo appellatur à grauamine ſuper eodẽ:vt quia petito fundo fuit reus condemnatus in dimidio fundi.& quilibet propter hoc appellat:& tunc habet locum quod hîc diciꝫ.vtvna appellatio pręualeat.& fuit notabilis cõſideratio,nihil tamen allegat.Ego puto procedere quando quælibet pars diſtinctè appellaret ab vno articulo ſeparato: quia tot ſunt ſententiæ quot ſunt articuli.l.etiã.ff.de mino.ſecus autem vbi quælibet pars appellaret ab articulo ſeparato ſimpliciter à ſentẽtia quatenus facit contra eũ ſicut moris eſt.Nam tũc dico hunc tex.habere locũ:quia negotium in iudicio deductum eſt vnitum.Vnde ne cõtinentia cauſæ diuidaꝫ,vnica debet pręualere appellatio.argu.in.c.j.de cauſa poſ.& proprie.&.l.nulli.C.de iudi.Item quia adhuc nõ apparet in quo ſit vtraq; pars læſa.& ita videtur intelligendus iſte tex.

a ¶ Reportare. Adde do.de Ro.deci. ccxxviij.in antiqs de ſentẽ.excõ.vbi dicũt ꝙ executoris excõicati collatio valet,dũmodo ille cui cõferꝫ ignoret excommunicationem.

ANT.FRAN. ¶ Circa hoc an excõicatus poſsit cõferre,dicas videdã eſſe gl.in.c.decernim[9].de ſen.excõ. lib.vj.& in.c.pia. de exce.eo.li.vbi habeꝫ à quib[9] actibus excludiꝫ excõmunicat[9]. de quo per Inn.& doc.in c. veritatis.de do. & cõtu.& vide q̃ habenꝫ in.c.venerabilẽ.de elec.vbi habeꝫ ꝙ excõicatio ita excludit excõicatũ à dignitate ſeculari : ſicut à dignitate eccleſiaſtica&an excõicat[9] poſsit eſſe executor teſtamenti ,vide Bald.in.l. id ꝙ pauperibus. C.de epi.& cle.& an excõicatus repellaꝫ ab actibus extraiudicialib[9].vide Inno.q̃ dixit ꝙ non ĩ.c.cũ inter.de excepti.&Io.anjin.c. pia.de exce.li. vj.

c ✣ SEBA.SAPI.

b ¶ Partis aduerſę. VideMath.in no. xviij.incip.not.ꝙ ſnĩa latacõtra absentem.

✣ SEBA.SAPI.

c ¶ Si autẽ ſciat.Vide Feli.in .c.cæterum.ver.valet proceſſus.s.de reſcri. Roma.in ſing.lvij. inci. fuit quæſtio romæ.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ſi intra biennium non potuit appellationem proſequi legitimè impeditus,reſtituitur ad alium annum.3.*

2 *Tempus quod datur ad appellationem proſequendam currit à die interpoſitæ appellationis:non autem à die latæ ſententiæ.*

3 *Volumus:iſtud verbum eſt noui iuris introductiuum.*

4 *Appellãs impeditus in primo anno:an indifferenter debeat habere ſecundum ſiue impediatur facto ſuo : vel iudicis:vel appellati? vide indiſcurſu.*

5 *Inopia inducit iuſtum impedimentum ad appellationem proſequendam.*

6 *Appellãs impeditus an reſtituatur ipſo iure,vel per remediũ reſtitutiõis.*
Appellans an reſtituatur ad tempus quo fuit impeditus: an ad maius.9. vide in apoſtil.j.in.v.q.in prin.

7 *Tempus datum ad appellandum non currit ſi partes compromiſerũt,vel etiam ſi ita ipſæ voluerunt.*

8 *Tempus datum à iure ad appellationem proſequendam non poteſt conſenſu partium prorogari:ſed bene poteſt ſuper eo ſuperſederi: & idẽ dicendum eſt in termino ſtatuti vel hominis.*
Fatalia quæ ſint & quare dicantur?
Inſtantia non poteſt per partes prorogari.

9 *Appellans impeditus in ſecundo anno:an debeat habere tertium ipſo iure vel per remedium reſtitutionis?*

Appellans im

10 *Appellans impeditus ad ſe præſentandum in termino dato ab homine habebit alium terminum ſimilem primo.*
Citatus ĩpeditus ſi nõ cõparet in termino debet cõparere q̃ citius poterit.
11 *Impedimentum an probetur per iuramentum?*
Probatio euidens vbi requiritur, non ſufficit probare per iuramentum.
12 *Appellans an debeat habere ſecundum annum pro quolibet impedimento veniente in primo.*
14 *Citatio an requiratur in executione ſententiæ, ſiue ſuper adiudicatis, ſiue ſuper non adiudicatis exequatur maximè quando appellauit & appellationem proſecutus non eſt fortè impeditus?* 13.
Appellans poteſt allegare impedimentum, etiam ſi poſt appellationem deſertam ſententia ſit executioni mandanda. 13.
15 *Citatio requiritur in notorijs vbicunque abſenti poteſt competere aliqua defenſio.*
16 *Citari ſemper debet aliquis, licet habeat contra ſe præſumptionem iuris quòd ſibi nulla competat defenſio.*
Clericus qui habuit ſecundã eccleſiam curatam: licet prima quam habebat vacet ipſo iure: tamen non debet ſpoliari prima, niſi citetur.
In notorijs non requiritur citatio, quando ex præſumptione iuris & de iure abſenti non competit defenſio.

¶ CAP. VIII.

1 EX ratione. ¶ †Etiam poſt biennium auditur appellãs qui prius appellationẽ proſequi nõ potuit. h. d. vl' ſumma melius ſecundũ veriorẽ intellectũ. Lapſus biẽnij nõ p̃iudicat appellãti quominus ex cauſa legitima audiat ſaltem per beneficiũ reſti. in integ. Ponit dictum cuius rationem interſerit. & hæc eſt decre. valde famoſa propter ſui materiam. ¶ Caſus literalis. Quidã clerici appellauerũt â ſnía cõtra eos lata quã ex iuſta cauſa intra biẽniũ nõ fuerãt proſecuti petebãt à papa ꝙ adhuc admitterent ad proſequendã appellationẽ, cũ intra biẽniũ eã nõ potuerint proſeq: mãdat papa iudicibus quatenus ſi cõſtiterit eos propter ĩpotẽtiã ꝓſecutionẽ appellatiõis omiſiſſe, nõ vult papa ꝙ propter hoc eis debeat prẽiudicium generari. B.
2 ¶ †No. j. ex tex. ſecundũ aliquos ꝙ tẽpus anni ſiue biẽnij currit à die ſentẽtiæ. ſed certè hoc colligitur ex tex. imò potius oppoſitũ. Nã verbũ à ſnía nõ refert ad biẽniũ: ſed ad appellationẽ interpoſitam. Et licet olim in hoc fuerũt diſceptatiões, hodie clarũ eſt ꝙ à die appellationis interpoſitæ currit hoc tẽpus & nõ à tẽpore ſnię vt in cle. ſicut. eo. ti. ¶ No. ij. ibi. *per impotentiam &c.* quod eſt verbum generale: vt in. c. ſciſcitatus. de reſcri. ꝙ qualiſcũq; fuerit impotẽtia, p̃ſtat tn iuſtã cãm habendi ſecundũ annũ: & vt p̃iudiciũ non fiat ipſi appellanti ſaltẽ in effectu in ſecũdo anno & poſt hęc
3 pondera propter j. dicẽda. ¶ †Vltimò no. ibi. *nolumus.* ſecũdum
a cõmunẽ & veriorẽ intellectũ, ꝙ verbũ nolumus [a] inducit diſpoſitionem nouã: nõ aũt eſt verbum principaliter declaratũ. vide pro cõcordia alias duas glo. notabiles quas mẽti tenebis. quarũ prima eſt in cle. vnica. de offi. vica. in ver. volumus. alia in cle. vnica. de rerum permu. Ex quo infero quòd poſt lapſum ſecundi anni debet audiri appellans per reſtitutionis beneficium in integrum, & non ipſo iure: aliâs papa nõ fuiſſet vſus verbo nolumus ſed verbo declaratiuo. quod bene notabis: quia facit ad multa. & j. latius dicã. ¶ Quæro quia tex. dicit ꝙ impeditus perſequi intra bienniũ propter impotentiã nõ debet incurrere diſcrimẽ &c. de qua impotẽtia intelligitur text. Glo. reſpõdet in prima parte vt in ea patet: & minus perfectè explicat. ſed intrat aliã quęſtionẽ. an data impotẽtia in ſecũdo anno audiat appellans poſt ſecundũ annũ ipſo iure: an ſit opus petere beneficiũ reſtitu. in integ. per illã clauſulã generalem: ſi qua mihi iuſta cauſa &c. ff. ex quib. cau. ma. per totũ? & in hoc refert duas opi. & videtur reſidere in prima vt nõ currat tẽpus. Sed vt habeat clarè materia hui⁹. c. quæ quotidiana eſt: & formabo ex ea ſex. q. Prima nũquid impeditus in primo anno debeat indifferenter habere ſecundũ annũ. Secũda. nũquid impeditus in ſecũdo anno debeat habere tertiũ annũ: vel ſeruet ſaltẽ illęſus vt tp̃s non currat, vel ſit ſubueniendũ per beneficium reſtitutionis. Tertia. nũquid terminus à iure prefixus ad proſequendũ dato impedimento duplicet, ſicut duplicat terminus anni à iure indulti. Quarta. qualiter probet impedimẽtũ, & an ſufficiat iuramentũ. Quinta. nũquid quodlibet impedimentũ ſufficiat ſiue magnũ ſiue paruũ ad obtinẽdum ſecundũ annũ etiã ſi fuit modici tẽporis. Sexta & vltima. nũquid elapſo primo anno poſsit iudex à quo cui nõ cõſtat de impedimento mãdare executioni
4 ſuã ſnĩam appellãte vlteri⁹ nõ citato. ¶ †Venio ad primã. an impeditus in prĩo anno de-
b beat habere ſecundũ [b]. & in hac. q. p̃mitto ꝙ b
qñq; quis impeditur ex facto proprio ſeu ex impedimẽto cõcernẽte p̃ſonã propriã: qñq; quis impedit ex facto iudicis: quãdoq; ex mixto facto. ſ. ipſius appellãtis & appellati: quãdoq; ex facto appellati tm: quãdoq; ex facto tertij. Primo caſu qn impedit ex facto proprio ſeu ex impedimẽto cõcernẽte perſonã propriã. cõiter tenet vt ipſo iure det ſecũdus
c annus. pro hoc. c. cũ ſit. ſ. e. &. C. de tẽp. app. l.
5 fi. cũ aut. ei qui. ibi ſignata. ¶ †Et inter cætera impedimẽta no. in practica vnũ qđ ponit
c hîc Inn. [c] quãdo propter inopiam [d] nõ põt
d appellationẽ proſequi intra annũ. qđ bñ notabis pro his q appellant ad romanã curiã & propter inopiã nõ poſſunt illã proſequi intra annũ. & ſic eſt iuſta cauſa habendi bienniũ: facit. c. qđ de his. de ſen. excõ. Secũdo caſu
e qn impedimẽtũ cõtingit ex facto iudicis [e] Variæ fuerũt opi. Inn. dicit ꝙ ſibi nõ debet p̃iudicare negligẽtia iudicis. Bar. in aut. itẽ ſi appellatione. C. de tẽp. ap. ſequẽdo vnã opi. ibi per gl. recitatã. dicit ꝙ debet reſtitui in inte, & ſic currit ſibi tp̃s. Ad hoc. l. ſed & ſi p̃ p̃torem. ff. ex qui. cau. ma. ¶ †Dicit tn ꝙ ſine li-
6 bello reſtituetur. dicet eñ iudex. quia facto noſtro talis appellãs fuit impeditus ip̃m reſtituimus. gl. in. d. aut. primò facit differentiã inter impedimentũ principis & alterius iudicis: vt primo caſu ſeruet illęſus ip̃o iure ſecũdo reſtituat. Refert tn alios tenere vt nulla ſit differentia inter principẽ & inferiorẽ iudicem. Iac. de bel. in aut. vt ſpõſali. lar. ſpecia. ſit cõtract. §. hoc quoq;. tenet mediã viã vt non habeant hoc caſu annũ, ſed reſtituant ad tp̃s tantũ quantũ fuerit tempus impedimẽti. & do. Ant. videt ſequi iſtã mediã viã, vel ſaltẽ vt nõ det ſecundus annus ſed ſeruetur illęſus & dicit ip̃e qđ aut. de his q ingre. ad app. §. j. corrigit per. d. §. hoc quoq;. in authẽ. vt ſpon. lar. Ego euitãdo iuriũ correctionẽ, vt ſaluentur iura in caſu ſuo dicerẽ ꝙ aut fuit impedimentũ per illũ principẽ ad quẽ fuit appellatum, & ipſo iure ſeruetur illęſus. ita ꝙ tp̃s ſibi non currit. vnde non habebit bienniũ: ſed ſi per mille annos impediretur ex facto principis nunquam curreret ſibi tẽpus. Probo per. c. ex inſinuatione j. eo. vbi dicitur. *lis intacta permaneat &c.* & per aut. ſed lis. C. de tem. app. Si verò impedimentũ proceſsit per inferiorẽ iudicẽ, tũnc credo ꝙ dat ſecundus annus: ſed poſt ſecundũ annũ nõ habebit tertiũ imò tẽpus curret ſibi licet ĩpedito. hoc probatur in. l. fi. C. de tẽp. ap. in aut. de his qui ingredi. ad appel. §. j. & hęc eſt differẽtia in hoc inter impedimentũ principis & inferioris. Nõ ob. tex. in §. hoc quoq;. præal. quia debet intelligi quòd in effectu non præiudicat appellanti ex facto iudicis, etiã ſi fuerit impedimentũ mille annorum. & hoc eſt tutũ tenere, vt euitet iuriũ correctio. ¶ †Aut impedi
7 mentum proceſsit ex mixto facto appellantis & appellati, vtputa quia cõpromiſerũt in

✠ SEBA. SAPI.
a ¶ Verbũ nolumus. Idẽ no. Abb. in. c. cũ te. co. iñ. ſ. de re iudi. & in. c. fi. j. q fil. ſint legi.
b ¶ Habere ſecũdũ. Adde Io. de ana. cõſi. j. Ange. cõſil. xxxix. Old. cõſil. lx. Lau. all. cccvij. & ibi vide an req ratur declaratioan tequã detur ſecũdus annus.
✠ SEBA. SAPI.
c ¶ Inn. hoc dictũ Inno. allegat Bal. in. l. acceptã. colũ. pen. q. xxiij. C. de vſu. & in. l. ñ. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis cautio. & in cõſi. v. inci. quærit vtrũ in. iñ. parte. et Car. in cõſi. lxxxvij. inc. videdũ eſt de duobus in. iiij. col. & de priuilegĩs paupertatis & à quibus excuſet paupertas tradit Feli. in. c. ſi qui teſtium. col. pe. ſ. de teſti.
d ¶ Paupertas excuſat à proſecutione appellationis, qđ ſequit Bal. in. l. acceptã. in pe. col. in xxxiij. q. in. fi. C. de vſu. & ſic non currũt ſibi fatalia. alle. glo. ordi. quã dicit eſſe not. dignã. in. l. ab eo. C. de ap. Cõtrarium tamẽ tenuit idem Bal. in. l. fi. C. de cõdi. inter. per gloſ. in. l. cũ ita. in prin. la. ñ. ff. de cõdi. & demõ. & ſic habes hîc vnũ caſum in quo paupertas p̃deſt: alios quãplures caſus in quib⁹ paupertas p̃deſt. vide per do. Ale. poſt Bar. in addi. ibi in. l. omnes. C. de anno. & tribu. lib. x. Adde Bald. conſi. cxxj. iñ. lib.
e ¶ Facto iudicis. Adde Alex. cõſil. lxxñ. iij. li. Pau. de caſt. conſil. xxj. in primò impreſsis.

primo anno,& tẽpus nõ currit ipo iure.Nõ aũt datur ſecũdus annus:vt in cle.q̃diu.e.tit. & in auᵗ.ſi tñ.C.de tẽp.ap.Hodie eſt additũ q̃ etiã per expreſſum cõſenſum appellãtis & appellati ſine alio cõpromiſſo põt curſu tem
8 poris ſuperſederi:vt in.d.cle.q̃diu. ¶ † Sed circa hoc verſaᵗ vnũ notabile dubiũ.nũquid idẽ ſit in termino p̃fixo à ſtatuto vt appellãs
a & appellatus poſſint illũ ꝓrogare?[a] Io.an.in addi.Spe.eo.tit.§.nũc breuiter. ver.iſtud aũt ſcias.tenet q̃ non poſsit prorogari,ſicut nec terminus triẽnij primę inſtãtię.vt in.l.ꝓperandũ.C.de iudi.quia hoc eſt fundatũ ſuper publica vtilitate,vt finis ſit litiũ,cui partes renũtiare nõ pñt.ff.de le.j.l.nemo põt.& ĩ.c. ſi diligẽti.de fo.cõpe.d.Ant.dicit optimè põ derãdo.d.cle.q̃diu.q̃ nec terminus hoĩs nec iuris cõis vel ſtatuti p̃ viã ꝓrogationis põt elõgari ampliãdo,vel duplicãdo,vel triplicã do:quia hoc nõ reperiᵗ cõceſſum.ſed ſi volunt expreſſo cõſenſu ſuperſedere executiõi bene pñt.& interim ipſo iure nõ currit tp̃s: in.d.cle.q̃diu.& ſic dicit debere intelligi Archid.ij.q.vj.c.anteriorũ.ver.ad hoc.qd dicit notãdũ:quia limitat illã cle.& docet modũ illã practicãdi.ſed cõtra hãc opi.adduco tex. in.l.ſi.C.de tem.ap.vbi diciᵗ partes cõuenire poſſe vt nullũ fatale deᵗ.i.vt nõ deᵗ integer annus.nã primus annᵒ diciᵗ primũ fatale à fato.i.morte:q̃ ſicut mors extinguit hoĩem: ita lapſus iſtius termini extinguit appellatio nẽ.qd latius ꝓſequiᵗ Bal.ibi & per illũ text. hoc tenuerũt aliqui vt ibi not. quaſi poſsint partes renũtiare iſtis terminis iuris.ſed mihi plus placet prĩa ſnĩa Io.an.et.d.An.vt nõ poſſint ꝓrogari ſed ſupſederi ſic.Prĩò q̃ tex.in d.cle.exp̃ſſè ita loquiᵗ dũ dicit q̃ interim nõ currit tp̃s,ergo nõ loquiᵗ in termino prorogato:q̃ tũc curreret tp̃s.Itẽ ſequereᵗ abſurdũ q̃ partes poſſent prorogare illud tp̃s ĩ mile annos,& ſic inq̃tareᵗ iudex & reſpu.lædereᵗ,partes vexarenᵗ litibus & expẽſis,& materia criminibus p̃beretᵗ ex lõga cõcertatiõe quibᵒ lex obuiare volẽs p̃fixit certũ terminũ iõ nõ debẽt partes huic poſſe renũtiare. Siᶠe in.d.l.ꝓperandũ.&.l.nemo põt.ff.de le.j. Facit.c.reqſiſti.&.c.tua.de teſta.Sed qñ volunt ſuperſedere vt nõ currat tp̃s.& ſic abſtinere à litigijs,ceſſant oĩa iſta mala.& interim poſſet ſequi cõcordia. meritò aliud dicendũ in prorogatione.aliud vt ſuperſedeaᵗ: & à litigijs interim ceſſeᵗ.Nõ ob.d.l.ſi.all.pro cõtrario:q̃ loquiᵗ in reſtitutione termini,& non in ꝓrogatione.Reſtitutioverò cõcernit p̃iudicium partiũ prorogatio p̃iudiciũ reip.meritò primũ permittendũ eſt partibus & non ſecundũ.Qñq̃ impedimẽtũ ꝓuenit ex facto ſoliᵒ appellati:in quo caſu etiã varię ſunt ſententię.Inn.ſentit vt tẽpus nõ currat ſed potiᵒ habeat impeditus annũ.Do.de ro.deci.cxix. tenent q̃ appellãti nõ currit tẽpus.Vñ dicũt q̃ ſi appellatus interim attẽtauit,& oportet appellantẽ agere ſuper attẽtatis,ſi egit & obtinuit,hoc tẽpus nõ cõputabiᵗ.quia impedimentũ p̃ſtitit appellatus:vt in.d.cle. q̃diu.ſecus ſi ſuccubuit:quia ſibijpſi impedimentũ p̃ſtitit.Nec ob.d.cle.vbinõ currit tẽpus:quia ibi impedimentum ſurrexit ab expreſſo cõmuni cõſenſu.d.Anto. dicit cõiter teneri vt detur actio de dolo contra aduerſariũ hoc doloſè procurantẽ ad intereſſe,& ſi nõ eſt ſoluẽdo reſtitueᵗ.ſicut diceᵗ in ſequẽti membro.alle.glo.in auᵗ.ſed lis.C.de tẽp.appe.& in.l.arbitrio.§ dolo.ff. de dolo.Sed certè non video vnde oriaᵗ hæc cõmunis opi.quam ipſe allegat.nec glo.per eum allegatæ hoc dicunt:ſed loquunᵗ generaliter in impedimẽto alicuius.& poſſunt intelligi in impedimento tertij.Quinimo glo.& Bar.in.d.§ dolo.potius ſentiũt oppoſitum.ſcilicet vt cõtra aduerſariũ doloſum fiat reſtitutio per l.ait prætor.in fi.ff.ex qui.cau.ma.Ego eñ diceꝛẽ in hoc dubio q̃ debeat habere ſecundũ annũ:quia iura loquunᵗ gñaliter vt impeditus in primo anno habeat ſcdm,ſicut impeditus per iudicẽ primũ habet ſecundũ.d.l.fi.vel ſaltẽ ſeruari debet illæſusvt voluerũt do.de ro.nec in iure reperiᵗ cõtrarium.Nec obſt.no.in.d.§.dolo. procedunt eñ quãdo dato impedimẽto ius ſpecialiter nõ prouidet:ſed in caſu noſtro generaliter prouideᵗ per ſecũdi anni datio nẽ.Qñq̃ impedimẽtum prouenit ex tertio.& tũc cõiter tenetur vt prius detur cõtra eũ actio ad intereſſe.&ſi nõ eſt ſoluẽdo,reſtituaᵗ cõtra aduerſariũ:vt hîc & in glo.& in iuribus in ea allegatis. Et puto hãc eſſe diuerſitatis rõnẽ inter impedimentũ pręſtitum ab appellato & à tertio.quia factum tertij nõ debet præiudicare appellato q̃ nõ fuit in culpa.lõ agiᵗ cõtra tertium adintereſſe: & ſnĩa remanet ſalua & valida.ſed qñ ipſe appellans p̃ſtitit cãm ſeu impedimẽtum ceſſat hæc ratio & prouideᵗ vt.ſ.dictũ eſt. Et
9 per hęc habes primã qõnem declaratam latè.¶ † Venio ad ſecundã.nunqd impeditus in ſecũdo anno debeat habere tertiũ ſeu de
b beat cõſeruari illæſus[b] ipſo iure vt tp̃s nõ currat,vel ſit ſubueniẽdum ei p̃ bñficiũ reſtõnis?glo.hîc recitat duas opi.Vna eſt vt cõpetat reſtitutio.alia vt ipſo iure impediᵗ ſeruᵉ illęſus,niſi ſit in p̃iudiciũ tertij.&in hoc reſidet.& ſequiᵗ Hoſ.maxiè inſpecta ſimplicitate iuris canonici.de iud.c.dilecti.&ĵ.c.ad audientiã.¶ Inn. videᵗ velle q̃ vltra ſcdm fatale nec tertiũ nec vlteriᵒ habebit ſine reſtitutione,& tũc reſtitueᵗ ad tñ tẽpus q̃tũ fuit tp̃s impedimẽti.Et q̃ ſit neceſſaria reſtitutio videᵗ tenere gl.in auᵗ.ei qui.C.de tẽp.ap.videᵗ tñ velle q̃ integer annus debet reſtitui:vt.l.ſed & ſi per p̃toꝛẽ.in prin.ff.ex qui.cau.ma.gl.j.in.c.cũ ſit romana.ſ.e.ſentit q̃ daᵗ tertius annᵒ ipſo iure.Io.an.cõcordãdo dicit q̃ aut fuit impeditᵒ p̃ iudicẽ,& ſubueniᵗ ipſo iure.aut ꝓceſſit impedimẽtũ aliũde:&procedit opi.q̃ deᵗ reſtitutio:& ſolũ ad illud tp̃s in quo fuit impeditᵒ.d.An.dixit q̃ in caſibus in q̃bus nõ currit ſecũdus annus ĩpedito:nõ currit ẽt tertius.in alijs caſibᵒ currit,ſed daᵗ reſtitutio ſecũdũ tp̃s læſionis.& in hoc multę(vt dixi)ſunt varietates.Ego diceꝛẽ q̃ tñ in duobus caſibᵒ nõ currat tp̃s ſecũdi anni. Primus qñ lis erat in cõſiſtorio principis,& impedimẽtũ ꝓuenit ex facto ipſiᵒ prĩcipis per .d.c.ex inſinuationeĵ.e. & in auᵗ.ſed lis p̃al.Scda.qñ p̃ cõpromiſſum vel alᵒ de expreſſo partiũ cõſenſu ſuperſedeᵗ negotio.p̃ cle.q̃diu.p̃al. Nec iſtis caſibus dico dandũ tertiũ annũ:ſed q̃ tp̃s impedimenti nõ currit.In alijs verò caſibᵒ credo indiſtinctè tp̃s currere,& ſnĩam trãſire in rem iud.p̃ lapſum biẽnij.ꝓbo per.l.fi.C.de tẽp.ap.& per auᵗ.ei qui.e.tit.vbi diciᵗ q̃ iuſtè ĩpedito daᵗ ſecũdus annᵒ,poſt cuiᵒ lapſum ſnĩa remanet rata.& ſic apertè innuit q̃ ĩpedimẽtũ in ſecũdo anno cõtingẽs non impedit trãſitũ in rẽ iud.ſed ĩpedito ſubueniᵗ p̃ bñficiũ reſtõnis in inte.vt hîc notabiᶫr ꝓbaᵗ in verbo. *nolumus*. inducẽdo.vt.ſ.& fiet reſtitutio vſq̃ ad tantũ tẽpus q̃tũ fuit tẽpus impedimẽti.hoc
10 emẽ eſt regulare vt in cle.vna.de in inte.reſti.cũ ibi no.¶ † Ad tertiã quæſtionẽ nunqd datoimpedimento dupliceᵗ terminus hoĩs ſicut terminus iuris? Exẽplũ iudex dedit mẽſem ad ſe p̃ſentandũ iudici ad quẽ appellãs autẽ fuit intra mẽſem impeditus:nũqd debeat habere ſecũdum menſem,vel quid erit?Inn.hîc inſtat,ſed finaliter cõcludit quòd iſtud tempus duplicetur.& eſt communis concluſio:quia ſuccedit loco termini iuris.debet ergo eodem iure cenſeri.vt ſicut duplicatur annus,ita & iſte terminus.Ab hac communi opin.non eſſet in iudicio recedendum. In ſcholis autem tenerem oppoſitum:quia iſte terminus datus ad ſe præſentandum vel proſequendum eſt quaſi quædam citatio vt præſentet ſe iudici ad quem:ſed natura termini citatorij eſt hæc vt ſi nõ poteſt citatus comparere in termino,compareat quàm citius po
c terit[c]. vt probatur in .c.cùm dilecti .de dolo & contuma. & in c.cùm paratiĵ.eo.ad idem tex.in ſimili in.c.cupientes.j.reſpon.de elect.

a ¶ Prorogare.Adde Alex.cõſi.xxiiij.iiij.lib.

SEBA.SAPI.

b ¶ Illæſus. Vide latè per.d.Franc.cur.in cõſi.xxiiij. inci.ſuper eo.col. penul.

c ¶ Quã citius poterit. Tu põdera.qa præfixio tẽporis ad ſe præſentãdũ operatur eundem effectum quẽ operatur terminus iuris: vt habetur in c.pſonas.ſ.e.& in c.cũ ſit romana.ſ. eo. And.barba.

SEBA. SAPI.
a ¶ Impedimentū. Vide Bal.in.l.ſcire oportet.§.ſufficit. ff. de excuſa. tut. Gemi.in.c. cupientes.§.inſup.de ele. in.vj.cū multisallegatis per Alex.& Moder.in.l.ñ.§.q̄ diximus.ff.ſi quis cautioni. & p̄ do. An.in cōſil.j.inci. circa modū. col.j.
b ¶ Do.Ant.poſſet allegari quod volunt do.de ro.deci. cxlix.do.in ca. perſonas.ſ.eo.pro dicto Ioā.an. vide ſimile in ca. quod ſuper his.de fi.inſtru.per do. Ant. & alios.& quod voluit Bal.in.l.aliquando.ff.de offi. procon.& Angel. in.l. inuitus.§.is q. ff.de procu. Ia. de bel.ī.l.j. C.de mā. prin. Andr. Barb.
c ¶ Stabitur iuramēto. Et vide tex.cōtra omnes.in.l.fi. §.fi.in ver.euidentiſsimis probationibus.C.de tēpo. ap. vbi nō ſufficit probatio per iuramentū. Andr.Bar. ANT.FRAN. ¶ Quomodo debeat probari impedimētum. vide Bar.in.l.qui commeatus.ff.de re mili.& an impedimētum ſit iuſtum vel dicatur hoc eſſe arbitrarium. vt. l.iij. ff.ſi quis cau.& in ca.peruenit xviij. di.& no. in.c. qua propter.in.§.illud de elec.& habetur in.c.placuit. xviij. diſti.& in.c. quiſquis.iiij.q.v.& ī.c. & ex literis.de in integ.reſti.& in.c. ex tranſmiſſa. de procu.
d ¶ Et vide de hoc gloſ.in.c.fi.in fi.de electio.in.vj.plenè Ange.in authen.ei qui.circa princ.C. de tēpo. ap. Et de iſto arti.vide elegantiſsimè per eūdem Ang.in cōſil. ccxcvij.inci.in dei nomine & ſuę matris.& vide quod pleniſsimè ſcribit Romā.poſt Bart.in l.& ideo hęſitatur. ff.de verb.obli.& Archi. ñ.quæſtio. vj.in ſumma.circa

ele.li.vj.Ratio diuerſitatis eſt: quia terminus anni datur ad proſequēdū & finiēdū.ſed iſte terminus datur ſolū ad proſequēdū.& ſic nō ex toto ſuccedit loco termini iuris: & per cō ſequens nō debet eodē iure cenſeri: maximè quia in termino anni tractaī de maiori præiudicio. ¶ †Quarta quęſtio fuit qualiter pro
11 a babiī impedimētū. [a] Spe.e.tit.§.nūc breuiter. ver.quid ergo.dicit q̄ per iuramētū impediti.Io.an.in addi.dicit hoc procedere q̄n appellaretur ad iudicē valde remotū.quia tūc difficile eſt ſecū adducere teſtes,& ſi daretur terminus ad probādū in partibus, occuparetur fortè maius tēpus q̄ eſſet tēpus ſecūdi termini.ſi autē loci diſtātia nō impedit, debet impedimentū plenè probari ſecūdū eū.& cum
b hac opi.trāſit hīc.d.Ant. [b] Sed aduerte.quia credo firmiter q̄ etiā data diſtātia locorū nō ſufficiat hoc caſu probare impedimentū per iuramentū:ratio: quia propter impedimētū nō trāſiuit ſentētia in rē iudi.vt in.c.cū ſit romana.ſ.e.&.d.l.fi.cū ſi.ergo cū hīc agatur de maximo præiudicio & de abdicādo iure iam quęſito appellato per deſertionē appellatiōis debet impedimētū plenè probari,ſicut probari debet in quolibet facto graui, non obſtāte.l.locorū diſtātia.ſecus dic vbi nō agere
c tur de dando ſecūdo fatali,ſed de dādis alijs inducijs nō ita præiudicialibus.tūc enim ſtabitur iuramēto [c] impediti ſecūdū Fede.cōſil. cix.aliās.cxij.Pōt in hoc vltimo melius dici vt arbitrariū ſit qualiter probeī impedimentum.vt voluit Io.an.poſt Archi.in.c.j.de dolo & cōtu.lib.vj.qđ no.Et pro p̄cedēti dicto meo vide bo.tex.in.d.c.cùm ſit.ſ.eo.& in eo quod dicit q̄ ex euidēti& neceſſaria cauſa debet dari biennīū,ſed iuramētū ſolū non facit cauſam euidētē.facit quod no.in.c.pia.de excep.li.vj. ¶ †Ad quintā quæſtionē nunquid
12 quodlibet impedimētū prętitū in primo anno ſufficiat vt deī ſecundus annus, in caſibus in quibus dixi ſecūdū annū indulgendum? Et
d ſcias q̄ Io.an. [d] tot opi.& cōfuſē recitauit hīc vt ipſemet fatetur in addi.Spe.in tit.de ap.in ſecūda parte ſuper rub.q̄ dū caſus dubius circa hanc materiā contigiſſet in curia romana nō potuit decidi per ſcripta ſua hīc.ſed cōcludendo breuiter ſecūdū Io.an.& do.Ant.hīc. aſſumo tantū tres caſus.videlicet, Quādo q̄ impedimētū fuit in prima parte anni:negligentia in ſecūda parte. Q̄n q̄ ecōtra negligētia in prima:impedimētū in ſecūda. Q̄n q̄ & tertiò impedimēta fuerūt interuallata: quia quādo q̄ fuit impeditus, q̄n q̄ negligēs multis vicibus.In primo caſu tene q̄ ſi negligētia ſequens fuit tāti tēporis q̄ potuiſſet intra illud tēpus finire appellationē ſuam, nō debet per impedimētū præcedēs habere ſecūdū annum.quia negligētia ſequēs habet abſorbere illud impedimētū præcedēs.Quare enim iura dederūt tātū tēpus,niſi q̄ cōſiderarūt multa impediměta prouenire poſſe? Hoc eſt de mēte Ioā.an.in loco p̄al.& ſequitur hīc do. Ant.& puto veriſimū ratiōe p̄dicta q̄cquid ſenſerit Bart.in.l.itē ſi appellatio.C.de tē.ap. vbi videtur velle q̄ ſi impedimētū fuit tanti tēporis intra quod potuiſſet appellationē finire,debet dari ſecūdus annus,& dicit terminum mēſis p̄ſumptiuè ſufficere ad appella-

tionem finiēdā.ar.ibi.ſecūdū hoc ſequereī q̄ dato impedimēto in primo mēſe & negligētia in.xj.mēſibus ſequētibus daretur ſecūdus annus.quodvideī abſurdū.& pro hoc allego d.c.cū ſit.ſ.eo.vbi dicitur ex neceſſaria cauſa &c. Secūdo caſu q̄n negligētia præceſſit.dic q̄ ſi tēpus diligētiæ fuit tantū intra quod potuiſſet appellationē finire, impedimēto ceſſante debet habere ſecū dū annū nō obſtante priori negligētia.Ratio quia ſi impedimētū nō fuiſſet habuiſſet effectū ſuū.& ita ſentiūt Io.an.& do.Ant.vbi.ſ.ſed hoc dictū limita, niſi ſe reſtrinxiſſet ad terminū ita arctum vt quodlibet impedimentū ſufficeret ad implēdum finē appellationis:nā tūc nō puto ſubueniēdū per.l.ij.ff.ſi quis cau.quia nō eſt ſubueniendum ei qui ſe multū anguſtauit.nā debuit cogitare veriſimiliter aliqua impedimēta profutura. ¶ Vltimo caſu quādo impedimenta fuerūt interuallata,dic q̄ ſi tanta fuerunt impediměta q̄ intra tēpus negligentiæ nō potuiſſet finire,habebit ſecūdū annū:aliās ſecus.Ratio diuerſitatis ex ſe patet.intellige tamen q̄ ceſſantibus impedimētis fuiſſet ve
e riſimiliter appellationē proſecutus [e]:& ſic q̄ ſuam diligentiā oſtēderit intra tēpus impedimenti:quia aliter cōſtaret impedimentū preſtitiſſe cauſam.vide quod dixi in ſimili poſt
13 Inno.in.c.ex trāſmiſſa.de præſcri. ¶ †In vltima.q.nūquid poſt lapſum anni poſsit iudex à quo ſi ſibi aliter de impedimēto appellationis nō cōſtat ſentētiā executioni mādare appellante vlterius nō citato.Inno.hīc cōcludit
f q̄ mero iure [f] hoc pōt.quia nō teneī ad executionis actū partē citare.dicit tamen q̄ appellans prudēter facit ſi cōpareat corā iudice à quo,& doceat de impedimēto.& ſi hoc nō obſtante iudex vult procedere ad vlteriora: appellet ad ſuperiorē:fateī tamen q̄ licet appellans nō cōpareat corā iudice à quo allegaturus impedimentū ſi tamē in veritate impedimentū ſuberat:reuocabiī executio per ſuperiorem.hāc cōcluſionē recitat Inno.& ſequūtur.d.de ro.deci.cccxlix.& Hoſt.hīc.qui tamē dicit cautius eſſe vt appellās citetur,ne poſtmodū prætextu prętēſo impedimēto re
g 14 uocetur executio, ¶ †Et no.ex dictis Innoc. vnū ad quod ſolet multū allegari.ſcilicet q̄ pōt ſentētia exequi parte vlterius nō citata: ſed tu vide eundē Inn.in.c.cū ſuper.ſ.ti.proxi.vbi dicit hoc procedere quando executio fit in rebus adiudicatis per ſententiā: ſecus in alijs rebus.quia tunc nedū citatio ſed quædā ſummaria cognitio procedere debet per.l.à diuo pio.§.in vēditione.ff.de re iudi.& ſic tē pera dictū Inno.dic & vide plenius per Bar. in loco proxi.alleg.vbi reſpectu executionis dicit q̄ ſi ſentētia fuit lata in q̄titate vel in genere,debet pars citari in executionis actu.ſi verò ſuper ſpecie,& tūc aut executio eſt fienda in alia ſpecie puta propter defectū ſpeciei adiudicatæ,& requiriī citatio:ſi verò in ſpecie adiudicata,& tūc non requiritur citatio: ſed quoddā p̄ceptū de exequēdo,poſt quod aufertur res manu militari:vt in.l.qui reſtituere.ff.de rei ven.hæc procedūt quādo fuit appallatū.vel certū eſt impedimētū nō ſuffeciſſe in primo anno.In dubioverò crederē in
g diſtinctè citationē p̄mittēdā, ℞licet ſit fienda

fin.vbi dicit quòd propter impedimētum vnius dici tantū in primo fatali datur ipſo iureabſq; aliqua reſtitutione ſecūdus annus, ſed ſi fuerit impeditus in ſecū do anno, ſolum reſtituitur ad tēpus quo fuit impeditus.& de iſta quæſtione vide etiam Pe.Cy.& Bald.in d.authen.ei qui.& d.Ioā.and.in addi. Spe.in rub.eiuſdē tit.de ap.& quod no.Bartol.de bel. poſt Abb.in cle.j. de in integ.reſti. ¶ Adde quod ad ſcripta Ioā.an.hīc alleg.ſint videnda originaliter per Old.conſi.clvij.& vide Roma.conſil. cccxcvj.
e ¶ Adde Bar.l.itē ſi appellatio.C.detē. app.& in.l.preſes. C.de ap.Bart.in.l. ñ.§.quod diximꝰ. ff.ſi quis cau.& in l.qui cōmeatus.ff. de re mili.Paul.de ca.in cōſ.xxj.inci. cauſa deſertionis appellationis &c. in.iij.col.in fi.
SEBA.SAPI.
f ¶ Mero iure. Vide Car.in cōſi.xxxij.inci.pro deciſione.col.fi.Feli.in c.ex parte.ſ.de reſcri. Andr.ſicul.in cōſi.xxxvij.in.iiij. vol.Deciū in cōſi. xcvij.inci.in caſu propoſito.colū.ij.
g ¶ Præmittendam. pro dicto Innocē. dico fore caſum in c. perſonas.ſ.eod. ibi: ſine contradictione aliqua ſtare cōpellas ſi non poteſt contradicere ad quid requiritur citatio quæ fit ad cōtradicendum ī.l.ij.C.ſi per vim vel alio modo. cum ſi,

a ¶ Poterat etiam moueri per no. regulam quæ habet ꝙ quotieſcunq; iudex aliquid facit non ex officio ſuo ſed ad inſtantiam partis, ibi ſemper de neceſsitate requiritur citatio alterius partis. vnde ſi inhibitio per iudicem eccleſiaſticum fiat iudici ſeculari ne procedat in cauſa, & fiat ad inſtantiam partis, ibi requiritur ꝙ altera quoq; pars citetur. vt in. c. romana. §. ſi verò. & in. c. nõ ſolũ. ad fi. de appel. in. vj. ponit no. Fede. de ſe. in conſi. cccxincip. factũ proponitur eſſe tale. debitor promiſit &c. Pet. de Anch. in conſi. cccxxv. inci. caſus talis eſt poſt præceptum factũ &c. Imo. in. l. iiij. §. cõdemnatũ. ff. de re iudi. Idem Ioã. de imo. in. c. debitores. circa me. & ibi ipſe Abb. pa. ĩ. vij. col. de iureiurã. & d. Lau. de rodul. in ſuo no. reperto. c. cõſuluit. de vſu. in q. cxxxj. ſecus quãdo iudex ex officio ſuo procederet, vel inhiberet non ad inſtantiam partis. tunc nõ requiritur citatio. ita debet ĩtelligi quod vult ipſe Ab. pa. ĩ c. tuam. in pe. col. §. de or. cog. allegãdo Innocẽ. in. c. ad noſtram. el. ij. de iureiurã. & vtranq; regulã ponit do. Alexan. de imo. in cõſi. ccxxxiij. inci. viſis actis mihi tranſmiſsis. in. iiij. col. cũ aliis ibi per eum alleg. ergo cũ in caſu noſtro iudex nõ exequatur ſententiã proprio officio, ſed parte petente & requirente cùm reſpiciat priuatam vtilitatẽ per regulã. l. iij. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dam. infecto. Ergo ſequitur ꝙ requiritur citatio partis. & cũ Pañ. hic ꝙ requiratur citatio tenet do. Phil. de peru. in repeti. ſuper hoc ca. executio in rebus adiudicatis. ¶ † Moueor. a quia vbicunq; abſenti poteſt cõpetere defenſio, ſemper requiritur citatio, etiã in notorijs: vt dixi. s̃. e. c. cũ ſit. ſed in caſu noſtro poteſt cõpetere defenſio. quia fortè appellator fuit impeditus in primo anno, ergo eſt fiẽda citatio. Itẽ video ꝙ iura ſemper exigunt citationem & ſummariã cognitionẽ in executionis actu, quãdo veriſimiliter poteſt defenſio competere parti. vt clarè colligitur ex. d. l. à diuo pio. & ex prædictis. ſed in caſu noſtro poteſt defenſio cõpetere parti. ergo &c. Nec ob. ſi dicas præſumptionẽ eſſe contra appellantem ex lapſu primi fatalis: quia dico hanc præſumptionem nõ ſufficere: vt ſine citatione ſpolietur re ſua, ex quo poteſt ſibi aliqua 16 defenſio cõpetere. ¶ † Hoc apertiſsimè probo in ſimili per. c. licet epiſcopus. de præben. lib. vj. & c. ordinarij. de offi. ord. eo. li. in quibus iuribus dicitur ꝙ licet per adeptionẽ ſecundæ eccleſię curatę vacet prima ipſo iure: vt in. c. de multa. de præben. nõ tamẽ poteſt epiſcopus illum ſpoliare citatione prius nõ facta. quia poſſet ſibi defenſio cõpetere: puta diſpẽſatio vel quid ſimile. & ſic ſunt ibi duo tex. notabiliter probantes ꝙ licet cõtra abſentem ſit præſumptio iuris: non tamen ex hoc debet priuari poſſeſsione ſua citatione non præmiſſa. ita clariſsimè infero ad propoſitũ: & ſic putarẽ ꝙ executio nõ poſſet fieri appel latore nõ citato. b & ſi defacto fieret deberet incõtinẽti de facto reuocari. arg. in. c. cũ cauſa. de offi. dele. & in ca. cõquerẽte. de offi. or.

SVMMARIVM.

1 *Arripiens iter ad papam ſine aliqua fraude eximitur interim à iuriſdictione cuiuſcunque iudicis, vt contra ipſum interim non procedatur. 3.*

2 *Clauſula appel. remota non tollit quòd antequàm quis citetur non poſsit aliquo reſpectu iuriſdictio iudicis ſuſpendi.*

4 *Abſens etiã cauſa reipublicè põt pati miſsionẽ ex primo decreto, niſi acceſserit ad ſedẽ apoſtolicã.*

5 *Citari poteſt ſubditus vbique exiſtens per ſuum ordinarium.*

Citari poteſt quis extra territorium citantis.

¶ *CAP. IX.*

MEminimus. Si reus poſt citationem vel notitiã literarũ iuit ad curiã, delegatus in cauſa procedet: aliâs nõ. & hoc dicit ca. ſuggeſtum j. e. ¶ Caſus literalis. Aliqua cauſa cõmiſſa eſt alicui appellatione remota. iudex citat reũ. ille ſtatim mittit nuntium ad papam pro cauſa illa. ille venit allegãs ꝙ nuntium ſuũ propter cauſam illã miſit ad papã. quæritur an debeat in cauſa procedere vel non? Reſpõdet papa ꝙ propterea nõ dimittat quo minus procedat in cauſa ſecundum formam iuris. ſi verò ante citationẽ iter arripuit: tũc iudex procedere nõ debet. hoc vltimum hodiè non tenẽ j. e. c. vt debitus. Barto. ¶ No. primò ꝙ arreptio itineris ad principẽ adeundũ non ſuſpẽdit indiſtinctè iuriſdictionem delegati etiã apoſtolici. ¶ † No. ſecũdò ꝙ itinerans ex iuſta cauſa ad papã omni fraude ceſſante eximitur interim à iuriſdictione cuiuſcunq; iudicis, vt cõtra eũ interim minimè procedat. cõcor. c. vnicum j. de cleri. peregrinãtibus. & infra dicã latius cũ gl. ¶ † No. tertiò ꝙ clauſula appellatione remota nõ tollit ſuſpenſionẽ quæ fit ex itineris arreptione ante citationẽ vel notitiã literarũ. ¶ Op. cõtra tex. in eo ꝙ requirit citationẽ præceſsiſſe itinerationẽ ad hoc vt iuriſdictio iudicis nõ ſuſpendat. vnde ob. c. ſuggeſtũ j. e. vbi ſufficit notitia literarũ. Sol. gl. j. fatet cõtrariũ & bene. vnde per illũ tex. extẽditur iſte. nã vnũ ius ſuppletur per aliud. ¶ † Sed cõtra hoc & cõtra text. opp. de. c. vt debitus j. eo. vbi patet ꝙ miſsio nũtij ad curiã operat quominus mittens poſsit interim in partibus cõueniri. Sol. gl. dicit hodie hoc. c. eſſe correctum: quia ad euitandũ cõuẽtionẽ nõ ſufficit miſiſſe nũtiũ ad curiã, ſicut nec prodeſt habere literas priores quæ nõ ſunt iudici præſentatæ: vt in. d. c. vt debitus. ſed in hoc, gl. nõ bene loquit: quia iſtud. c. nõ loquit in miſsione nũtij: ſed in eo qui pſonaliter iter arripuit. & ob hoc fortè gl. format. q. in eo qui nõ miſit nuntiũ, ſed in propria perſona iuit ad curiã, nũquid poſsit contra eũ procedi in partibus ſi cõueniat coram ordinario vel delegato. & intellige quãdo iter arripuit ante omnẽ literarũ notitiam ſeu cõuẽtionẽ de eo factã, ſed in hoc gl. ponit duas opi. Priò ſuã, vt ꝓpter hoc nõ ſuſpẽdat iudicis iuriſdictio. nã & ſi literas reportet, ſibi tñ prodeſſe nõ videt, cũ iã eſſet præuẽtus: vt. d. c. vt debitus. Nec ob. c. dilecti. &. c. vt noſtrum j. e. vbi patet ꝙ arreptio itineris habet vim appellatiõis: quod procedit qñ arreptio fit poſt inchoatã cauſam. & dicẽdũ: vt ibi no. Secũdò ponit gl. opi. Tãcre. cõtrariã dicẽtis ꝙ ſi bona fide ſine fraude iuit, nõ debet cõtra eum procedi. Et idẽ tenuit Hoſti. hîc. allegãs etiã decretalẽ vnicã. de cleri. peregri. ſequitur etiã. d. Anto. ſed tu vide de hac materia latius per Inn. in. d. c. vt debitus. Ex cuius dictis põt elici hæc cõcluſio. ꝙ itinerãs ad papã ex iuſta cauſa ſiue in fauorẽ ſuũ ſiue alterius, eſt ſub protectione apoſtolica: vt interim contra eũ nõ procedat in partibus, & defendit talis nõ virtute appellationis ſed per ti. de cleri. peregrij. ¶ † Ex his põt reſpõderi ad. l. ignorare. C. de reſti. in inte. ex qua poſſet fieri fortè cõtrarium cõtra prædicta. Nã ibi cõtra abſentẽ cauſa reipu. q nõ dimiſit procuratorẽ proceditur ſaltẽ ad miſsionẽ faciẽdã ex primo decreto ex quo nõ defendit. Dicendũ eſt ergo hoc eſſe priuilegiũ indultũ itinerãtibus pſonaliter ad ſedẽ apoſtolicã ex iuſta cauſa. quod eſt ſemp notãdũ. & hoc obtinet rigore ti j. de cleri. peregri. quod eſt ꝓpetuò mẽti tenẽdũ. & dicã in. d. c. vno. Ex his etiã infero ꝙ clauſula appellatione remota hîc appoſita nihil operatur ad deciſionẽ huius. c. ſed factũ hîc narrat: licet quidã cõtrarijũ ſentiãt. ſed primũ tenet Io. an. & cõiter doc. ſequunt. ¶ † Quærebat hîc Ab. vltra gloſ. an ordinarius poſſet ſubditũ ſuũ vbiq; citare: & dicit ꝙ in q̃ſtione facti fuit cõſulta curia romana, dũ vellet ordinarius citare ſubditũ ſuũ ibi exiſtẽtẽ & latitãtẽ. & reſpõderũt curiales ꝙ quãdoq; curia ſeruauerat ꝙ ibi nõ poſſet ordinarius citare ſubditũ: ſed hoc poſtea mutauit: qa ꝓ id multi eorũ exceſſus occultabãt. & ſic dicit in illo caſu fuiſſe ſeruatũ. Ioã. an. remittit ad no. per eum in. c. romana. §. cõtrahentes. de fo. cõpet. lib. vj.

in. xl. col. vbi colligit cõcordantias. ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an in executione ſententiæ ſit pars citanda, vide Inno. pulchrè examinantẽ iſtam materiam in c. ex ratione. hoc eo. titu. & Pau. de lea. in cle. q̃uis. de foro cõpe. & Bart. in extraua. ad repri. in glo. inci. hîc eſt caſus. & ĩ. l. à diuo pio. §. in vendi tione. ff. de re iudi. & per Ioã. an. in. c. cũ ſuper. hoc eoti. & an in tali executione ſit neceſſarius libellus. vide Innoc. in. c. j. de libel. ob. & in. c. cũ in iure peritus. de offi. delega. & per Bart. ĩ. l. intra dies. ff. de re iudi. & per Spe. in ti. de exec. ſen. in. §. nunc dicẽdũ. in ver. ſed pone iudex. & in. §. breuiter. & vide Arch. in. c. anteriorum. & in. c. ei qui appellat. §. ab executore. ij. q. vj.

SEBA. SAPI.

b ¶ Non citato. Cautela tamen eſt ꝙ ille qui fuit miſſus in poſſeſsionẽ de facto per iudicem, petat ſe in poſſeſsione confirmari. vt tradit Alex. in l. ſi finita. in princ. col. iij. ff. de dã. infe. cũ allegatis per Deci. hîc in fin. ad de eundem in. c. cũ ceſſante. in fi. j. eo. & Feli. in. c. dilectus filij. el. j. col. j. s̃. de reſcrip. & ibi reſpon. ad regulã quòd ſpoliatus debet ante omnia reſtitui.

lib.vj. Ego remitto te ad ea quæ longè plenius dixi in.c.fin.de fo. cõpe. sed not. quod dictũ est.s̃.de romana curia.& vide ibi.s̃.&c.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Appellatio ex falsa causa interposita non astringit iudicẽ à quo quin possit ad vlteriora procedere.12.*
2 *Appellatio super vno articulo quo casu faciat supersederi in tota causa?3.4.6.*
5 *Iudex appellationis ex quo recipit appellationem emißam ex probabili causa, potest inhibere iudici à quo ne procedat super principali.*
Appellatione verificata annullantur omnia attentata per iudicem à quo post ipsam appellationem.
7 *Appellatio à tortura deuoluit totam causam ad iudicem ad quem.*
8 *Appellatio ab vna causa penitus separata ab alia etiam si sit causa reconuentionis non deuoluit aliam ad iudicem ad quem.*
9 *Appellatio ab vno articulo tũc deuoluit totã causam ad iudicẽ ad quem quando appellãs vult, aliâs eo tacente secus est: iudice à quo procedente ad vlteriora.*
10 *Exceptio falsa aliquando potest opponi ante lit.conte.tantum. aliquando post sententiã. vide hic exempla.*
11 *Appellatio ante grauamen non admittitur.*
12 *Appellans non debet statim emißa appellatione recedere: sed debet expectare an iudex admittat vel non.*
13 *Iudex si viderit quòd excipiens malitioſẽ excipiat, non debet talem exceptionem admittere: nec de appellatione curare.*

¶ *CAP.* X.

SVper eo. Supersedetur articulo in quo appellatum est etiã super principali causa si sine illo articulo expediri nõ põt. hoc dicit inhęrendo literæ. sed j̃. multum restringetur. Duo sunt dicta. secũdũ ibi. *si autem.* Prima pars cõmuniter nõ summať propter varietatẽ lecturarũ. sed secũdũ verioré
1 intellectum possumus sic summare. ¶ † Non obstante appellatione ex falsa causa interposita potest iudex ad vlteriora procedere. ¶ Casus literalis. Causa cõmissa est alicui: reus aliquã exceptionẽ obijcit in causa illa propter quam exceptionem appellatur. quæritur vtrũ iudex ea non obstante posit in principali procedere? Respondet papa ꝙ eidem exceptioni erit meritò supersedẽdum. Et si principalis causa sine illa terminari non posit, ei nihilominus supersedeatur. In fine ponitur alia dubitatio. Ecce lit.conte. opponit reus ꝙ per falsi suggestionẽ literæ sint impetratæ. quæritur an hęc exceptio sit admittenda? Respon.pa. ꝙ propter hoc nõ
2 est differenda sentẽtia. Ber. ¶ † No. primò iudicem debere super sedere in tota causa, licet appellatio interponatur super certo articulo. quod est indubitatũ, si causa principalis est ita connexa illi articulo, vt sine eo decidi non possit. quid autem si nõ est ita connexa j̃. subijciam. ¶ Glo.j. quęrit quãdo habet locum iste tex. Respondet ꝙ potest procedere tam ante lit.conte. quàm post. Exemplum primi quando opponitur aliqua exceptio dilatoria probabilis, vt puta ꝙ rescriptum est subreptitiũ: vel opponitur iudicẽ esse excommunicatum, vel quid simile. & à grauamine illato contingit appellari. Exemplum secũdi quando opponitur peremptoria post lit.conte. vt puta pactũ de petendo. vel consanguinitatis
3 exceptio contra petentẽ vxorẽ. vel quid simile. ¶ † Sed nunc quęro quando principalis quæstio terminari nõ potest sine articulo appellationis, & quãdo potest. Sol.gl.ij.&.iij. ponunt exẽpla primi. vt patet in exceptionibus iudicialibus. de quibus. iij. q.xj.c. prius. §. aliquando. Itẽ in pacto de non petendo. vt præscriptio & consimiles. sed gl. non ponit exempla secundi. quãdo scilicet possit causa terminari sine illo articulo à quo fuit appellatũ: sed multa exempla poni possunt. Primò pone ꝙ fuit appellatũ à condemnatione expensarum ratione cõtumaciæ. nã sine ista potest expediri quæstio principalis. Itẽ pone exemplum si appelletur in exce
4 ptione compẽsationis & multis alijs simi. ¶ † His autẽ præmissis oppo. fortiter cõtra tex. videtur enim quòd siue articulus in quo fuit appellatum sit cõnexus causæ principali, siue non, nunquam possit iudex procedere ad vlteriora. quia non teneor respondere coram iudice qui me grauauit. s̃.eo.c.ad hæc. Sol.glos. hîc in ver. terminari. fatetur contrariũ. Ad istũ text. respondet ꝙ vacat hîc argu. à cõtrario sensu. Idem hîc Hostiẽ. addu
cens illud generale dictum. nil fore innouã
a dum appellatione[a] pendentẽ j̃. eo.c. dilectis.
5 ¶ † Et quia iudex appellationis ex quo recepit appellationem vt emissam ex causa pro-
b babili potest inhibere[b] iudici à quo ne procedat in principali j̃. eo.c. romana. §. quod si. lib.vj. & melius facit secundum Ioã. an. quia verificata appellatione omnia facta post illã per iudicem à quo reuocantur per modum
c nullitatis j̃. eo.c. non solum. lib.vj. Idem[c] finaliter tenuit Innocẽ. hîc. do. Anto. post multa sentit nouum intellectum, vt ante inhibitoriam, seu dilationem vel iustificationem appellationis possit iudex à quo procedere super causa principali nõ connexa articulo appellationis, nec reuocabitur sic attentatum iustificata postea appellatione. quasi iniustè processisset: secus si processisset in causa cõnexa articulo appellationis: hoc enim casu procedit. c. non solum præallega. secũdum eum.
6 ¶ † Et q̃q̃ hæc lec. videatur prima fronte de mulcere aures, & cõuenire superficiei huius literæ: tamen veritate inspecta non puto veram. & semper sequutus sum communem opi. prędictam. vt indistinctè iudex à quo nõ
d possit procedere super illa causa.[d] Primò adduco. c. si à iudice. eo. titu. libr. vj. vbi dicitur quòd si appellaui à grauamine mihi illato per iudicem: non teneor amplius comparere ad citationem suam in illa causa: nisi me citet ad audiendam reuocationem grauaminis. Vnde pondero exceptionem quæ firmat regulam in nõ exceptis. xxxij.q.vij.c. dominus. &.in.c.ij. de coniu. lepro. Ad idem ille tex. in fi. vbi dicitur quòd reuocato grauamine extunc potest iudex procedere ad vlteriora. ergo non prius. Secundò principaliter adduco c. eum qui. de do. & contu. lib.vj. vbi dicitur quòd appellatione interposita ab interlocutoria seu grauamine, non tenetur iudex amplius appellantem citare, quasi sit contumax super tota causa. ergo appellatio operatur respectu totius causæ. aliâs dixisset quòd in sequentibus actibus debet citare appellantẽ. & pro hoc facit quod ibi not. in glo. Tertiò facit illud. c. non solum. generaliter loquens.
7 ¶ † Quartò induco textum in. l. si quis prouocatione. C. eo. titu. vbi dicitur quòd appellatio interposita super iniuria illata, puta à tortura suspendit iurisdictionem in tota causa, & eam deuoluit ad superiorem. quam lec. sequuntur ibi glo. Barto. & alij. & sic articulus appellationis erat ibi separatus à causa principali: nihilominus iurisdictio in tota causa deuoluitur ad superiorem. Et elegãter pro hac opin. facit. c. solicitudinem j̃. eo. vbi dicam. & hanc opin. sequitur Innocen. in. c.
8 quia propter. &. c. cùm nobis. de elec. ¶ † Secus tamen dicit ibi. vbi duæ causæ separatæ essent coram iudice: tunc enim etiam si vna sit conuentionis alia reconuentionis, appellatio in vna non deuoluit in alia. & hoc vltimum voluit hîc Vin. de quo in Spec. in tit. de recon. in fi. §. pe. & no. bene hoc vltimũ. quia limitat multa iura, & maximè illam. l. si quis à prouocatione. Vltimò adduco æquitatem maximam. nã durum est dicere illum appellantem arctari ad comparendum in eadem

a ¶ Appellatione pẽdẽte. Adde qualiter intelligatur hoc dictum Federi. consil. ccxxiiij. ZACHARI.

b ¶ Potest in hibere. Dictum distinguendo: vt p Lanfran. de oria. no. in c. quoniam contra falsam. nu. lxvj. & lxvij. & ibi in aposti. Celsi. in ver. pẽdente. s̃. de proba. ✣ SEBA. SAPI.

c ¶ Idem. circa hũc intellectum vide Ale. in cõsi. lxxxix. inci. diligenter consideratis. colũ. iiij. in. j. volu.

d ¶ Super illa causa. adde quod Feder. cõsil. cccc j. dicit ꝙ postq̃ iudex appellationi detulit omnis iurisdictio translata est in iudicem ad quem: adeo ꝙ de cõsensu partiũ non posset amplius de causa cognoscere, nisi remitteretur per iudicem ad quem.

✣ SEBA. SAPI.

a ¶ Dictum Innoc. Vide Alex. ī cōsi. lxiij. incip. habita super cōtentis. co. iij. in. j. vol. Pet. de anch. in cōsil. clvij. inci. ex narratis in facto, colū. antepe. Alex. in cōsil. xvij. inci. requisitus in causa. colū. iij. in. j. vol. cum allegatis per Feli. in. c. de cę tero. col. iij. s̄. de re iudi.

✣ SEBA. SAPI.

b ¶ De minimis. Quando de minimis ratio habeatur vide Ias. in authen. qui rem. col. v. C. de sac, san. ec. & in. l. sciendū. in prin. col. iij. ff. qui sa. cog. cū infinitis cōgestis per Corf. in trac. de minimis inserto in tracta. de regia potestate.

c ¶ De hoc vide opti, tex. in. l. fi. ff. de app, reci. & ibi Barto. in princi. & Bal. in. l. nemo clericus. C. de sum, trinita.

d ¶ Cōmuniter concludunt doc. ꝙ relinquitur arbitrio iudicis inspecta psonarum qualitate secundū gl. Bar. & doc. in authen. nisi breuiores, C. de sen. ex peric. reci. Bart. in. l, diuus, ff. de bo, dam. licet Bal. in. l. ij. in. v. co, versi. quæro iuxta hæc quæ dicātur causæ minimæ. C. de peda. iudi. expresse voluerit causas breuiores esse illas quę sunt à cē tum aureis infra. & hoc idem pondera velle Bart. in l. imperium. circa fin. in ver. vj. est in iure minima. ff. de iurisd. om. iu. quod no. quia est valde vtile si est verū ad multa. cùm in causis breuioribus nō requiratur libell⁹ nec sentētia in scriptis. d. authen, nisi breuiores. & in eis semiplena probatio habetur pro plena. secundū gl. Bar. & doc. in. l. ad monendi, ff. de iureiurā. & in specie, ponit do. Mat. in not. ij. & iij. facit quod in simili di-

causa corā diuersis iudicibus cōtra. c. dispendia. §. reus quoq;. de rescri. li. vj. potest etiā ad duci alia ratio non minus fortis. Cōtinentia causæ diuidi non debet in. c. j. de causa pos. & proprie. l. nulli. C. de iudi. Nō ergo debet esse vnus iudex vnius articuli, & alius iudex totius causę. Finge enim appellationē postea iustificatam. Ecce ꝙ causa principalis deuoluetur ad superiorē. vt in. c. vt debitus. j. eo. & sic apparet iudicē à quo processisse tēpore quo erat in pendenti an esset futurus iudex. Ad istum text. pōt respōderi primō. vt dicit hīc gl. ꝙ nō valet arg. à cōtrario sensu: tum quia reperit contrariū in iure: vt. s̄. dixi. tum quia resultaret prauus & absonus intellectus. iuxta no. in. c. publicato. de elec. nec est hoc nouum & inusitatū in iure. ad hoc. c. quanto. de

9 vsur. ¶ †Secundò pōt respōderi vt procedat appellatore cōsentiente, eo autē resistēte secus est dicēdū. Tertiò potest intelligi quādo iúdex arbitratur appellationē esse iniustam: tunc enim ex æquitate pōt supersedere in articulo appellationis, & procedere in causa principali. Inn. ponit aliū intellectū. vt procedatur in causa principali scilicet corā iudice cōpetenti. sed nō placet mihi iste intellectus, quia diuidit cōtinentiā causæ cōtra. l. j. &. ij. ff. de qui. re. apud eūdē iudi. eatur. & in. l. nulli. C. de iudi. d. c. j. de causa pos. & proprie. ¶ Ex quibus omnibus cōcludo ꝙ appellatio ab interlocutoria seu grauamine si est legitima suspendit iurisdictionē iudicis à quo respectu totius causæ, siue causa principalis sit connexa articulo appellationis siue nō, secus

10 respectu causæ separatę. ¶ †Op. cōtra secundam partē. c. & videt ꝙ legitima sit appellatio si nō admittatur exceptio falsi: vt. s̄. de rescri. c. cęterū. &. c. olim. facit. de cri. fal. per totum. Sol. gl. fi. dupliciter, primò ꝙ text. debet intelligi cùm falsitas nudè allegatur. nō autē exhibetur probatio: ideo nō curandū. ar. in. l. metum. C. quod met. cau. Secūdò pōt intelligi in exceptione de falsi suggestione proposita post lit. cōte. Nā cū sit dilatoria, debet proponi ante lit. conte. & nō postea. Et intellige secundum Io. an. & bene qn̄ opponitur ꝙ in rescripto fuit falsum suggestū nō autē debet intelligi de exceptione falsitatis: quia illa pōt opponi etiā post sententiā. s̄. de excep. c. cùm venerabilis. & in. c. in nostra. s̄. de proc. & plenè dixi in. c. licet. s̄. de prob. ¶ †Extra gl. doc.

11 ponunt alios intellectus & primò secūdum Ioā. pōt fieri vis in verbo prorupit. i. procul rupit. non scilicet excipiendo. sed simpliciter dicit appello: ne procedatis: quia falsum est rescriptum. talis appellatio est frustratoria: quia nō grauabat ex eo solo ꝙ exceptio sibi competebat: sed tūc demū cū per iudicē non esset admissa j. eo. c. dilecto. vbi de hoc. &. s̄. de test. c. significauerunt. vbi etiā dixi. Et alia lec. est ꝙ hæc appellatio nō valet propter generalitatem ipsius quæ impedit vim appellationis. multiplex enim est falsi exceptio: aliqua impedit, aliqua nō: debuit ergo appellās specificare. ar. ff. de iure fis. l. in fraudē de elec. c. vt quis duas. lib. vj. &. l. prætor edixit. ff. de

12 iniur. ¶ †Itē nō debet appellās statim emissa voce ab appel. recedere sed spectare an iudex admittit appellationem vel non. Alia lec. est quæ magis placet Io. an. vt intelligatur ꝙ appellatio fuit interposita ex falsa causa. huic enim appellationi nō tenetur iudex deferre, nec debet curare de appellatione: quoniā nō reuocatur attentatū nisi probet veritas cau-

13 sæ: vt in. c. interpositā j. e. tit. & hoc no. ¶ †Et

a adde vnū no. dictū Inn. in a. c. post electionē. in fi. de concess. præbē. vbi dicit ꝙ quādocūq; iudex vehementer præsumit cōtra excipiētē ꝙ malitiosè excipiat, nō debet talē exceptionem admittere. nec de appellatione iurare: quia illa nō prodest: nisi probetur veritas causæ. vt. s̄. dixi.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Appellari potest à grauamine etiam illato in minimis causis. 2. 3. de iure canonico: sed de iure ciuili secus, §. 6.*

4 *Appellari an possit à protestatione alimentorum, vel quando iudex iussit rem exhiberi? vide remissiuè.*

5 *Causæ minimæ dicuntur, quādo sumptus litis sunt maiores quàm ipsa causa.*

6 *Expensæ quando excedunt valorem rei super qua sunt fiendæ non debent fieri, licet aliquis ratione officij sit talem rem obligatus facere.*

¶ CAP. XI.

DE appellationibus. ¶ †Breue est: & propter

1 sui breuitatē nō solet summari. sed per alia verba potest sic summari. Etiā pro minoribus seu leuioribus causis appellari potest. h. d. Casus literalis. A minima causa inter dūos corā iudicibus vertente fuit appellatū, quæritur vtrū appellatio teneat? Respondet papa in qualibet causa maiori vel minori potest quis appellare si

2 grauetur. Ber. ¶ †No. ꝙ appellatio non est fundata super quātitate grauaminis. sed super iniustitia sententiæ & iniquitate iudicij. concor. l. j. ff. eo. ideo potest appellari etiā in minimis causis: quia iniustitia & iniquitas ita possunt accidere in minimis sicut etiā in maioribus. & hæc est ratio decidēdi vera ad tex.

3 quam sentit gl. hīc in secūda parte sui. ¶ †Et ex hoc & ex tex. no. ꝙ quādoq; curatur etiā de minimis. & hoc. qn̄ ratio quę est in maioribus militat etiā in minimis. aliās secus. Et sic potest responderi ad. c. & si quæstiones. de fimo. vbi de minimo non curatur. Itē in extraordinarijs remedijs regulariter non curatur

b de minimis, b ideo non datur in eis in integ. re. l. scio. ff. de mino. & de re. ec. non alie. c. pe. secus in extraordinarijs: vt hīc. &. xiiij. q. fin. c. vl. vnde dicit Lau. se credere ꝙ etiā pro gallina potest appellari. quod no. & pro eo facit

4 insti. de re. diuis. §. gallinarū, cū sua gl. ¶ †An

c autē possit appellari c cū iudex decreuit alimenta præstari, vel quādo iussit rē exhiberi? vide in Spe. eo. tit. §. in quibus. sub verbo. viij. quando res. ¶ †Gl. nostra diuiditur in duas

5 partes. In prima quęrit quæ dicatur causa mi

d nima d seu leuis. & ponit multiplices positiones. quas no. & inter cæteras no. illā qn̄ sumptus litis iudicialis excedit valorem causę. de quo. ij. q. vj. c. anteriorū. & vide p Bar. ī. l. mediterraneę. C. de an. & tri. li. x. & auf. nisi breuiores. C. de sen. ex pe. reci. Et fin. dixit Bar. in d. l. medi-

cit in specie Albe. de ro. in. l. in bonæ fidei. in vlti. col. C. de reb. cre. quòd si esset quæstio inter duos ciues de. cc. florenis. diceretur causa magna: sed inter duos reges diceretur modica & parua. & hoc vltimum de regibus vult etiā Bal. in. l. sed et si susceperit. ff. de iudi. §. j. circa fin. Sed ꝙ sit arbitrarium iudici inspecta qualitate psonarum vide Bar. in authen. minoris debitor. in. ij. colū. cir. prin. C. qui da. tut. pos. & dicit Bart. in. d. l. admonendi. in. xvij. col. circa mediū. quòd licet causa principalis sit magna, si tamen sit solū quæstio de possessione, causa censetur modica & parua. & expressè sequitur, d. Ant. in. c. fi. de iureiurā. in. vij. colum.

ANT. FRAN.

¶ Quæ dicat esse causa magna vel parua. absq; dubio dicas illā opi. esse verā: vt istud relinquatur arbitrio iudicis. per gl. in. l. illicitas. in. §. veritas. ff. de offic. præsi. quę dixit ꝙ porcell⁹ rustici dicitur oculus rustici, inspecta qualitate ipsius rustici. & vide Ro. & Lan franc. oria. qui plenè examinat istum passum in. l. si constante. in princi. ff. solu. matri.

¶ Adde quæ dicatur dos magna vel parua Bald. consi. cclviij. ij. lib. & dicit Pet. de Ancha. ꝙ excusatur tutor non faciens inuentarium cùm paupertas est in pupillis. eius consi. ccxxiij. & Ro. consi. l. ꝙ excusatur administrator reipu. cū nō exigit propter impetus maiores exactiones.

d.l.mediterraneæ.per illũ text.quẽ excusari si nõ fecit id ad quod faciendum maior erat sumptus quã rei agendæ vtilitas. Et sic excusatur prẹlatus vel tutor si nõ mouit causam quãdo maior erat sumptus iudicialis quàm vtilitas causę.& idẽ dicit in similibus.ꝙ no.vide etiã gl.in.c.fi.de re iudi.li.vj.vbi dicitur arbitrariũ cõsiderata qualitate personarũ quæ dicatur magna causa.& idẽ no.in d.authen.nisi breuiores. Hoc tamen valet ad aliũ effectũ.scilicet cũm quæritur quæ dicatur magna vel parua causa. Nã respectu huius.c.nõ est curandum de iure canonico.sed de iure ciuili sic. quia in modicis causis nõ appellatur.d authẽ.nisi.canonizata.ij.q. vj.c.anteriorũ. credo tamẽ ꝙ ius canonicũ ponit quod licet. Nã licitum est petere iustitiã de quocunq; grauamine.sicut in simili dicitur.ita iudicabis magnũ sicut paruũ.de iudi.c.nouit. Nõ autem ponit hæc decre.quid expediat.nã non puto expedire viro probatissimo appellare in minimis negotijs.ar.in.c.vnico.de syn di.expedit enim pro paruo incommodo strepitu iudiciorũ abstinere:vt ibi.& ob hanc causam apostolos suadet pati iniuriam & fraudem potius quàm in iudicio cũ fratre id est cũ christiano cõ
6 tendere.¶ †In secunda parte gl.quærit quare de iure canonico licet appellare etiã pro minima causa?& respondet ꝙ hoc operatur subiectum appellationis quod consistit in iustitia &c.vt.s.in ij.no.Sed dices tu.si hæc est ratio,quare etiam de iure ciuili non appellatur pro causa minima?dic ꝙ illud fuit statutum de rigore contra naturam app.sed secundũ canones proceditur mitius:qua ratione inspecta potest à quocunq; grauamine appellari:vt optimè sentit glo.in.l.j.ff.à qui.ap.non licet.in fi.quod nq.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Appellari potest de iure canonico etiam ante sententiam: sed non de iure ciuili regulariter.3.vbi ponuntur casus excepti.*
Recusari non potest iudex sine causa rationabili.
Tempus datum ad causam decidendam incipit à die præsentati rescripti.
2 *Appellari potest de iure canonico quandocũque pars sentit se grauatam.*
3 *A datione torturæ potest quis appellare antequàm detur.*
4 *Litigator potest in quacunque parte iudicij petere se remitti ad iudicẽ ecclesiasticũ cũ munimẽtis causæ.& hoc ex speciali priuilegio ecclesiæ.*
Priuilegium concessum ecclesiæ per imperatorem non potest per ipsum amplius reuocari.
5 *Instantia quare de iure canonico nõ perit?*
Appellans temere de iure canonico non punitur,de iure ciuili sic.
6 *Sententia in dubio intelligitur de diffinitiua.*
7 *Rescriptum an det iurisdictionem à tempore datæ ipsius rescripti, vel à tempore præsentationis?*
8 *In appellatione ab interlocutoria debet ineße causa & legitima.in appellatione à diffinitiua secus.*
9 *Appellatio & recusatio non semper iudicantur à pari,nisi in quibusdam casibus hic expreßis.*
10 *Appellatione remota siue ex forma iuris communis siue rescripti censeatur remota recusatio.*
Clausula appellatione remota an extendatur ad omnem appellationẽ:vel ad friuolam tantum?
11 *Dies præsentationis rescripti an computetur in termino?*
Tunc:ista dictio denotat extremitatem temporis.
12 *Omne tempus currit de momento ad momentum regulariter vbi aliud à iure non exprimitur.14.nisi quis impediatur impedimento iuris.15.*
13 *A:ista dictio quandoque est exclusiua & quandoque inclusiua.*
15 *Iudex commissarius si reperit se ligatum tempore quo sibi præsentatur rescriptum an tẽpus in rescripto contentum curvat à die præsentationis?*
16 *Iudex cui est commissa causa terminanda intra breuiorem terminum termino iuris,an possit breuiare dilationes, & in ipsis nõ seruare ius commune ad hoc vt in termino sibi præfixo possit causam terminare?*
Terminus datus ad causam expediendam de consensu partium est censendus peremptorius,nec pars auditur petens terminum ad probandum: nec ad hoc appellabit, nisi fuerit in excogitato impedimento, vel de consensu vtriusque partis.20.sed quid si de consensu vnius partis? vide nu.18.
Iudex non restituit quem ad suas defensiones finito officio ipsius iudicis.
17 *Sententia non est ferenda quando causa adhuc est dubia,licet tempus datum ad sententiandum sit iam in fine.*
2 ¶Et ideo dixit Ang.in cõsi.inci.casus talis est pronuntiatũ fuit.ꝙ licet non possit appellari à sentẽtia diffinitiua lata in possessorio,tamẽ appellari põt à qualibet interlocutoria lata in ipso possessorio ante diffinitiuam.ꝙa grauamẽ illatũ per dictã interlocutoriã nõ est reparabile.quod est no.& hoc voluit Inn.secũdũ eũ in.c.significaueruṽt.ver. appellasse.s. de testi. Et adde ꝙ isto casu quando grauamen nõ potest reparari ī syndicatu vt est in tortura, ꝙ si iudex in iustè agat inferendo grauamen, nedum est licitũ, appellare: sed etiam põt de facto & cũ armis sibi resistit. ita pulchrè dicit Cy.in.l.j.in fin.C. vnde vi.ar.d.l.ũ.ff. de ap.re. Idem tenet Bal.in repe.illius.l.j.x.colum.in ver.xij.quæro an iudici possit resisti.& idem Bal.in l.vt vim.in. vij.q. ff. de iusti. & iu. Alex.in consi.cclxxvj. vbi propriè cõsuluit in isto casu quí incipit post redditum primũ consilium. vbi additidẽ tenet e Pau. de leaza. in cõmẽ. rub. de rest. ipo.& vide omnino per ipsum Panor.in.c. si quando.s.de offi.deleg.vide quæ scripsi in ca.quòd ad consultationẽ. in vl.no,post Abba.s.ti.proxi. Aeneas falconius.

Terminus datus ad causam expediendam per superiorem potest consensu partium prorogari.
18 *Dilationes sunt minuendæ maximè quando causa est commißa breui tempore terminanda.16.*
19 *In summarijs etiã causis non sunt dandæ tam breues dilationes intra quas partes non possint dicere ius suum.*
21 *Rescriptum in quo causa committebatur decidenda intra tantum tempus impetratũ de communi partium consensu:an si præsentetur malitiosè per reum incipiat currere tempus in præiudicium actoris?*
22 *Iudex cui fuit mandatũ vt intra certũ tempus causam instruat,& instructam remittat, mãdanti potest causam remittere non instructã: quia ex defectu partium non potuit hoc facere.*

¶ CAP. XII.

1 SVper eo.¶ † Summatur per alia verba,quia propter breuitatẽ per alios non solet summari. & sic.Secundũ canones appellatio & recusatio æquiparãtur in hoc.quia sicut in appellatione requiritur causa rationabilis:ita & in recusatione.hoc secũdò, secundum verũ intellectum. Tẽpus assignatũ iudici ad causam decidẽdã incipit currere à tempore præsentationis rescripti.hoc tertiò.& tria sunt dicta quæ patẽt per.§.¶ Casus literalis.Secundũ canones & ante sententiam & post potest appellari.secũdũ leges nõ potest appellari ante sentẽtiã,nisi in casibus.Itẽ vbi cunq; appellatio tollitur & recusatio nõ admittitur.Itẽ si causa cõmittitur terminanda intra certum tẽpus,illud incipit currere quã
2 do iudices literas recipiunt.Ber.¶ †No.primò ex tex.duas regulas,vnam de iure canonico.aliã de iure ciuili.¶ Prima est quòd quatuor tẽporibus potest appellari de iure canonico: intellige causa rationabili subsistentẽ.j. eo.c.vt debitus.videlicet ante litem conte. post contestationẽ tempore sentẽtiæ:& post ipsius promulgationẽ.adde & quintũ tẽpus scilicet extra iudiciũ:vt in.c.cùm sit romana. s.e.vel per alia verba colligendo mentẽ.c.potes sic ponere regulã.quòd vbicũq; quis sentit se in iudicio prægrauari, potest appellare de iure canonico.extra iudiciũ verò potest, cùm grauatur,vel cùm suspicatur verisimiliter grauariī.eo.c.bonæ.vbi plenè de hoc.&
3 in clem.sicut appellationem.e.ti. ¶ †Secunda regula est de iure ciuili.quòd ante sententiæ tempus non admittitur appellatio, quantuncunq; subsit causa grauaminis.nisi in quibusdam casibus.& qui sint isti casus.dic breuiter quòd vbicunque grauamẽ illatum ante sententiam non potest reparari in sententia diffinitiua postmodũ ferenda,semper po
a test de iure ciuili appellari.puta si iudex decreuit aliquem torquendũ.[a]hoc enim grauamen torturæ nõ põt tolli in sentẽtia diffini-

¶ Adde Paul. de cast.consil.xxij.in primò impressis. ANT. FRAN.
¶ Circa hoc quando grauamẽ est irreparabile an possit; resisti per vim iudici inferẽti grauamẽ. dicas quòd sic. prout vidẽtur tenere Inno.& Io. andr.in.c.cùm dilectus.de accu.vbi dicunt quòd grauius est grauamen quod infertur iniustè quando non põt reparari:quã illud quod potest reparari:quia tũc non potest resisti: quãuis vtroq; casu quando illud inferretur à superiore resistentia de facto esset periculosa.

✠ SEBA. SAPI.
a ¶ Torquendum. Vide Grandi. in trac.maleficio.sub rubri.de quæstio. & tormẽtis in.iij

colũ.ver.ſed quid de queſtione de facto.& Fran.brunũ in trac.de indicijs & tortura.Car.ix. in.iiij.col.& Ang. de are.in tract.maleficiorũ.in verbo fama publicè cir. xij.ver.aduertis tamen.

✠SEBA.SAPI.

a ¶Vbi tollitur.Vide Alex.in rub.ff. de re iud.vbi moder.& Alexan.in conſi.1.incip. viſis actis cauſæ. col.ij. in.ij.volu. Mat.in no.xciij.inci.not. ꝙ ſub hoc vocabulo.An.ſiculũ.in cõſilio.xxxj.inci.be ne etenim.ĩ.j.col. in.iij.vol.& multa etiã vide per Feli. in rub.ſ.de re iud. col.v.ver.ſcias etiã ꝙ appellatiõe ſententiæ.vbi latè quo modo intelligat verbum ſententia in ſtatuto.

b ¶Iſta ratio quam etiam aſſignat Panor.ipſe in.d.c.pe. de iu.in.iij.co.licet ſit colorata tamen eſt fragilis, & eam reprobat Lud.ro. in.l.ij.ff.de re iudi. quia iſtũ reſpectũ habuiſſent iura canonica nõ limitãdi aliquam inſtantiã cauſę,quia cùm de a iure ca.à quocũq; grauamine poſsit appellare. &c. vt hîc per iſtum tex. certùm eſt cũ iſte reſpectus etiã militet in cauſa appellationis quod coram iudice appellationis poſſet appellari à quocũq; grauamine ſi iſte reſpectus eſſet in cõſideratione: nõ debuiſſent ergo iura canonica limitare inſtantiã cauſæ appellatiõis.& tamen eſt limitata vt ſit vnius anni. velex cauſa biẽnij. c.cũ ſit.ſ.e.& tanto plus, quia in cauſa appellationis maius prę iudiciũ vertitur.& eſt no.ad examinationẽ ſcholariũ. Et propter ea auſus fuit ipſe Lud.ro.in contingentia facti conſulere cõtra iſtã communem opin.quã tenent omnes legi

4 tiua.l.ij.& ibi pleniſsimè de hoc per Bart.ff. de ap.reci.&.l.ante ſentẽtiæ tẽpus.C.quo.ap. non reci.Idẽ dic vbi poſt grauamẽ nõ expectatur diffinitiua.& ideo ſi quis pronũtiauit ſe non iudicẽ,ab hac interlocutoria põt appellari etiã de iure ciuili.quia cũ expectatur alia ſentẽtia,ſi nõ poſſet ab hac interlocutoria appellari,grauamẽ eſſet irreuocabile.Ad hoc gl.not.in authẽ.habita.C.ne fi.pro pa.& Bar.in.d.l.ij.facit quod le.& no.in ca.ſignificãtibus.ſ.de offi.dele.¶†Adde tamẽ ad prę dicta caſum ſin.de quo in.c.quicũq;.xj.q.j.& recitatur in.c.nouit.de iudi.habet enim eccleſia ibi priuilegiũ ſingulare ab imperatore cõceſſum,vt in quacunq; parte litis poſsit litigans petere ſe remitti ad iudiciũ eccleſiaſticũ cum munimẽtis cauſæ.& q̃q̃ imperator videatur poſtmodũ illud priuilegiũ tacitè reuocaſſe:tamen canoniſtę dicũt illud eſſe irre 5 uocabile.vt plenè no.in dicto.c.nouit.¶†Ex omnibus prædictis & ex text.põt elici ratio quare de iure ciuili inſtãtia perit triennio,& non de iure canonico.iuxta no.in.c.pe.de iudi.nã de iure ciuili nõ admittũtur tot appellationes ſicut de iure cano.plerũq; enim periret inſtãtia curſu triennij ſi à quolibet grauamine poſſet appellari.Itẽ dic ꝙ de iure canonico mitius proceditur quã de iure ciuili. ideo de iure canonico indiſtinctè appellat. ita no.dicit gl.in.l.j.ff.à qui.app.non licet.in fi.hinc dicit ꝙ de iure canonico nõ punitur temerè appellãs.ſed deiure ciui,ſic.l.ab execu tione in fi.c.quo.ap.non reci.quod an ſit verum.dicam in.c.vt debitus.ĩ.e.¶†No.ibi. *in prolatione ſententiæ.* iunctis verbis præceden 6 tibus.ꝙ appellatione ſentẽtiæ intelligitur de diffinitiua.quod no.probatur hîc.vide text. iuncta gl.in.c.cũ olim.de teſti.¶ Not.in.§. *ſi autem.* ꝙ in tempore præfixo iudici ad cauſam decidẽdã non cõſideratur tẽpus dati reſcripti: illud autem prius cõſideratur quò ad vim cõprehẽſiuam reſcriptã,id eſt ad cõſiderãdũ quid cõprehendat reſcriptũ.ſic intellige.c.ſi eo tẽpore.de reſcr.li.vj.&.c.eã te.eo.titu.ſed quò ad tẽpus præfixũ iudici inſpicitur tẽpus præſentationis:quia durũ eſſet tẽpus antea currere quàm iudici ſit præſentatũ reſcriptũ, cũ per prius non poſsit iuriſditionẽ exercere.vt in c.paſtoralis.ſ.de reſcr.Prędicta intellige quãdo tẽpus eſt diffinitũ per numerũ dierũ, ſeptimanarum,menſiũ,vel annorũ: vt puta ſi diceret cauſam audias,& decidas intra duos mẽſes,vel duos annos,vel decẽ dies, vel quid ſimile.Secus ſi limitetur ad certũ diem. puta intra feſtũ aſſumptionis:vel vſq; ad tale tempus:tunc certũ eſt tẽpus poſt datã currere & ſemper labi ſecundũ Io.an.& placet cõmuniter doct.& probatur re ipſa.Et per hoc cõſulunt doc.vt de repręſentatione reſcripti fiat inſtrumentũ.vt ſic appareat quãto tempore durat iuriſdictio.Itẽ ꝙ præſentans ſit cautus ne tale reſcriptũ præſentet quãdo iudex eſt impeditus propter abſentiã rei,vel aliam iuſtam cauſam ne tempus inutiliter labatur. 8 ¶†Oppo.ꝙ nõ liceat indiſtinctè appellare etiam de iure canonico :vt in.c.vt debitus ĩ. eo.cuius contrariũ innuit litera. Sol.dicit gl. j.& bene tex.intelligendũ de appellatione rite & iuſtè interpoſita.nã ſi appellatur ab interlocutoria,oportet ꝙ ſubſit & exprimatur cauſa.vt in cõtrario:ſi à diffinitiua,ſatis eſt dicere appello ab hac ſentẽtia.ad hoc.l.ij.ff.eo. 9 tit.& per gl.in.c.cũ eccleſia ĩ.e.¶†Opp.contra ſecundũ dictũ.& videtur ꝙ appellatio & recuſatio nõ in omnibus ęquiparãtur:vt patet in.c.ad hęc.ſ.eo.&.c.propoſuit ĩ.e.Sol.gl. pe.ſentit ꝙ iſta ęquiparãtur ſolũ quò ad formalitatem:vt ſicut in vna exigitur expreſsio cauſæ legitimæ:ita & in alia:quaſi dicat ꝙ ſicut ſine cauſa nõ licet appellare:ita nec recuſare.quò ad alia verò nõ æquiparãtur.& hoc placet Io.an.& cõmuniter doc.Videmus tamen ſecũdũ.Io.an.ꝙ ab executore nõ appella

b tur.qui tamẽ recuſat:[b] ſed an hoc vltimũ ſit verũ.dic vt dicã ĩ.eo.in.c.nouit.Itẽ nõ appellatur à iudice niſi grauet.qui tamẽ bene recu

c ſatur[c] & ſi non grauet.Præterea appello à iudice in quẽ cõſenſi.quẽ tamen nõ recuſo : vt in.c.inſinuãte.de offic.dele.iuncto.c.cauſam. de re iud.Itẽ notoriè delinquẽs qui nõ poteſt appellare fortè põt recuſare.vt le.& noĩ.eo. in.c.cùm ſpeciali.§.j.ſed de hoc dic melius vt dicã ĩ.e.in.c.propoſuit.Itẽ recuſatur officialis coram ordinario ſuo, ad ipſum tamẽ ab illo non appellatur:vt in.c.ſi contra vnũ.in fi.de offi.dele.li.vj.& vide ibi bonã gl.de hac materia.¶Aduerte tamẽ.quia tex.videtur velle ꝙ vbi tollitur appellatio videtur ſublata etiã recuſatio.& videtur velle Io.an.hoc procedere ſiue tollatur per ius cõmune.exẽplũ.ſ. e.c.iij.&.c.cũ ſit.in fi.ſiue per ſpeciale reſcriptum.de reſcri.c.j.de offic.dele.c.ſuper quæſtionum.quod ego intelligo procedere reſpectu modi proponẽdi.vt ſine cauſa non liceat appellare vel recuſare : vt.ſ.dixi.Item credo hunc tex.procedere ſecundũ antiqua tẽpora ſecundum quę licebat appellare indiſtinctè: vnde omnis appellatio quæ nõ erat manifeſtè friuola,deferebat cauſam ad ſuperiorem: vt in.c.ad romanã.ij.q.vj.no.in.c.vt debitus. ĩ.eo.Vnde remotio appellationis facta per ius cõmune,vel reſcriptũ æquiparabatur reſpectu appellationis friuolæ.vt ſine iuſta cauſa non liceret appellare.quod etiã voluit gl. in.l.j.ff.à qui.ap.non licet.in fi.& illo tẽpore remota appellatione cenſebatur remota recuſatio:vt hîc.vt ſicut ſine cauſa non liceret appellare ita nec recuſare.Hodie autẽ nõ puto hunc tex.procedere:quia remotio appellationis tollit omnẽ appellationẽ:quia in iure nõ reperitur ſpecificè permiſſa.vt leg.& no. in.c.paſtoralis ĩ.eo.Vnde durum eſſet dicere ꝙ per remotionem appellationis non poſsit quis recuſare iudicẽ ex iuſta cauſa : licet non ſit in iure expreſſa.non enim eſt præſumendum principem voluiſſe iſtum litigare coram iudice ſuſpecto.arg.in.c.cum inter.ſ.de excep.imò eſt dubiũ an princeps poſsit tollere hanc exceptionem recuſationis: vt dixi in d.c.cùm inter.&.c.ad hæc. de reſcrip. Præterea & fortius,cùm iſta ſcilicet recuſatio & appellatio non ęquiparentur quò ad omnia, vt patet ex prędictis.ergo remotio vnius nõ extenditur ad remotionem alterius in materia odioſa:

ſtę & cano.in.d.§. pe.ꝙ imo,de iure cano.in foro canonico inſtãtia ſit limitata ad trienniũ ſicut de iure ciuili. motus duplici fundamento.& eandẽ opi.tenet Ful.in.l. properandum. in princ.C.de iud.vt ibi per eos. Tamẽ à cõmuni ſentẽtia non eſt recedẽdũ ſcilicet iudicando & conſulendo.ſed diſputãdo poteſt teneri contrarium prout tenui legendo per multas rationes & fundamẽta limitata inſtantia de iure canonico ſicut de iure ciuili.

c ¶Gl.j.in.c.ſi autẽ. §.ſi qs in quacũq;. ij.q.vj.intelligit iſtum tex.inquantum ęquiparat appel.recu.de recuſatione ſimplici & vaga.ſecus de legitima.& ꝑ hoc poteſt dari ſol.ad.c. paſtoralis.& alia c. vident cõtraria. ¶Adde an procedant à pari recuſatio & appellatio. Ro.in conſi.ccxx. Alex.conſi.lxxxix.j.lib.

a ¶ Et pro iſta parte ego adduco id quod vult Bar. ĩ.l. j.ff.ſi quis cau. ꝙ dies termini nõ cõputetur in termino, quãdo aſsignatio termini ſimpliciter fieret: ſecus ſi per dictionẽ hinc. puta aſsignamus terminum hinc ad x. dies. & q̃uis nihil boni ad hoc alleget ꝙ hoc Lu. Ro. ibi citat text. quem reputat vnicũ & ſing. in l. placet. cũ gloſ. in ver. abhinc. C. de ſac. ſanc. eccl. & ſequit Imo. poſt Ra. in l. huiuſmodi. ñ. ff. de ver. obl. ſi hoc operantur iſtæ dictiones hinc & abhinc non minus debet poſſe hæc dictio extũc poſita ĩ tex.

¶ Adde de hac dictione infra: & à: ab: vſq; Oldr. cõſi. xlix.

a

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Omne tempus. Vide Bal. in cõſil. cccl xxñ. inci. proponit in. ñ. parte. & multa congeſta per Alexan. in l. j. ff. ſi quis cautioni.

c ¶ Vide de hoc per Bal. & Pau. de ca. in l. j. ff. ſi quis cau. cũ multis concor. traditis ibi per Alexã. & ibi vide per Lud. Ro. quid ſi aſsignatio termini fieret per dictionem ſuprà vel vltra.

d ¶ Et quando cauſa eſt cõmiſſa iudici decidenda intra certum tẽpus breuius termino iuris an poſsit amputare dilationes plus ſolito: & an poſsit pars ſi ſibi ſit neceſſarium petere ſibi aſsignari tantam dilationẽ quæ abſorbeat totum tẽpus delegatiõis? vide per Ric. mal. in ſua diſp. quæ incipit ex forma ſtatuti. plenè per Io. andr. in addi. Spe. §. reſtat. in. vj. col. in addi. inci. Oldr. in ſua diſpu. verſi. & quia per Cy. in l. j. C. qui ac. non poſ. Bart. in. l. ſi cũ ipſe. ff. de excu. tut. per Bal. in. l. ſi teria odioſa. qualis eſt iſta. ar. in. c. ſtatutũ. de elect. li. vj. & facit quod no. in. c. tuę. de ſpon. & ſic intelligo iſtũ text. puto tamẽ ꝙ de iure ciuili reſpectu delegati remotio appellationis in reſcripto extẽdatur ad recuſationem: quia de iure ciuili nõ eſt opus exprimere cauſam recuſationis: vt no. in. l. apertiſsimi. & l. cùm ſpeciali. C. de iudi. dixi in. c. ſi cõtra vnũ. de offi. dele. & ideo ſicut non licet ſine cauſa appellare: ita nec recuſare vt hîc. quod no.

11 ¶ † Quæro circa tertiũ dictũ. an dies pręſentationis reſcripti cõputetur in termino? Glo. ſi. dicit ꝙ nõ & allegat aliquas concordãtias. In contrariũ alle. l. cõtinuus actus. ff. de verb. obli. & l. j. §. qui præſens. vbi patet ꝙ poſt interrogationem ſtipulationis ſequi debet reſpõſio incõtinẽti ſcilicet anteq̃ ad alios actus diuertatur. Ita videt in propoſito dicendũ ꝙ incontinẽti poſt præſentationẽ literarum debet tẽpus currere, & nõ expectari aliud tempus. Primã opi. ꝙ non cõputetur tenẽt Inno. Gof. Philip. & Hoſti. pro quibus facit cle. ſicut. eo. tit. & quod ibi no. in prin. mag. gl. Sed Guil. naſo tenet contrariũ. dicẽs tẽpus receptionis cõputari: quod probat per literã *extunc*. [a] poſitã in tex. nã illa dictio denotat extremitatẽ tẽporis: & eſt gl. in. c. perſonas. §. e. & c. quam ſit. de ele. li. vj. aliâs ſequeretur abſurdum ſecũdũ eum. ꝙ remota iuriſdictione poſsit iudex ea die procedere: quia ſi nõ computatur dies inchoãdæ iuriſdictiõis: ergo nõ dies finiendæ. † ¶ Et hãc opi. credit Io. an. veriorem. & facit in hoc vnã regulã notabilem

b quæ in hoc quotidie allegat. ꝙ omne tẽpus [b] currit regulariter de momẽto ad momentũ, vbi aliud à iure non exprimitur: & hîc ſoluit cõtraria, de quib⁹ in gl. & ſimilia. In eis enim ſpecificè cauetur. & hãc opi. ſequũtur cõiter moderniores: ſed vt habeat rñſio magis ſpecifica ad cõtraria: vt in materia habeas bonã theoricã diſtingue ſic. ¶ † Quòd quandoq; terminus pręfigit ad certũ actũ cum litera [c] à: appoſita numero dierũ, vel annorũ, vel menſium: & tũc illa dies nõ cõputatur in termino: quia hæc litera à: de natura ſua excludit diem cui ſpecificè apponit. Exẽplũ. ſi dicatur facies hoc intra. xx. dies à die præſentationis. vide ad hoc bonã gl. in. c. ſtatutũ. de pręb. lib. vj. & cle. ſicut. de ap. Quãdoq; litera à: apponitur determinato tẽpore, vel ſtatuit tẽpus ſimpliciter ſine litera à: vel ſimili, & tunc regulariter currit tẽpus de momẽto ad momẽtum. vt voluit Io. an. Exẽplũ. iura præfigunt terminum. x. dierũ ad appellãdũ à tẽpore ſententiæ quo caſu tẽpus currit immediatè à tẽpore quo ſentẽtia lata fuit. vt legi. & no. in. c. quod ad conſultationẽ. de re iudi. & in. d. cle. ſicut. ¶ † Adde etiã ad prædicta glo. no. ff. de diuer. & tẽp. præſcrip. ſuper rub. quæ dicit ꝙ omnia tẽpora pręſcriptionũ regulariter ſunt continua, & cõcurrũt de momẽto ad momẽtum: niſi aliud in iure caueatur. ¶ † Nũc extra gl. q̃ro ad declarationẽ materiæ. §. ſi. quid ſi iudex fuerit excõicatus poſt datã reſcripti, & ſic ligatus recipit reſcriptũ, vtrum habeat locũ finis huius ca. vt tẽpus currat à die præſentationis literarũ? Hoſt. tenet ꝙ nõ. cũ nec partes nec iudex poſsint illo tẽpore procedere. §. tit. proxi. c. ad properãdũ. ergo nõ debet currere tẽpus. de reſcri. c. plerũq; de præſcri. c. vigilanti. ff. ad tert. l. ij. §. cõfeſtim. & hoc cõmuniter tenẽt doc. ſequentes: ſed in cõtrariũ facit quod. §. dixi omne tẽpus currere de momento ad momentũ. ad idẽ. l. ſed ſi per prẽtorem. ff. ex qui. cau. maio. vbi patet ꝙ impedimentũ iudicis nõ impedit curſum tẽporis, licet detur reſtitutio. facit quod dixi. ſupra eo. in. c. ex ratione. Sed pro primo dicto cõmuni facit: quia iſtud eſt impedimẽtũ iuris quod habet impedire curſum tẽporis. vt in. c. quia diuerſitatẽ. de conceſ. prębẽ. & l. j. C. de anna. excep. & maximè qñ impedimentũ pręceſsit curſum tẽporis. iuxta no. per Bart. in. l. ſenatus. ff. de offi. præſi. facit quod dixi in. c. illud.

16 de præſcri. ¶ † Secundò quæro pone ꝙ dele

d gans præfixit terminũ breuiorẽ [d] termino iuris. ſcilicet triennio. nũquid delegatus teneatur obſeruare ius cõmune in dilationibus cõcedendis? Solu. Inn. inſtat. & in effectu concludit ꝙ aut de conſenſu vtriuſq; partis terminus fuit appoſitus, aut ad petitionẽ alterius tantũ. Primo caſu debet iudex ita abbreuiare dilationes ꝙ poſsit in termino ſibi præfixo cauſam decidere. talis enim terminus eſt peremptorius reputãdus, & habetur pro cõclu

e ſione in cauſa. [e] vnde illo adueniẽte iudex ad petitionẽ alterius partis ſententiã dabit. Nec differet ipſam dare quãtuncunq; altera pars contradicat, & ad probandũ de iure ſuo terminũ petat. & quia ſibi denegatur appellet. quia hoc ipſo ꝙ ab initio cõſentit in termino, talis eſt perẽptorius reputãdus: vt. §. dixi. niſi fortè nouum & inexcogitatũ impedimẽtum interueniat quare probationes ſuas nequiuerit inducere. tunc enim vel iure cõi vel beneficio reſtitutiõis in integrũ ſubuenitur, ſicut fit in termino iuris: vt no. §. eo. in. c. ex ratione. Intellige tamẽ ꝙ vltra terminũ pręfixũ dilationes nõ debent dari nec in dicta cauſa procedat, niſi de conſenſu partiũ hoc procedat: vt in. c. de cauſis. de offi. dele. Et hoc ſentit hîc Inno. in alia gl. & bene loquit. Intellige ergo prædicta ꝙ intra terminũ ſibi præfixũ poſsit reſtitui in integrũ ratione impedimẽti, & nõ vltra. ¶ † Quid ergo fiet ſi inſtat fi-

17 nis termini, & cauſa nondũ eſt liquida propter probabile impedimentũ partis? puto ꝙ ſententiã ferre nõ põt. quia graue ſatis eſt & indecẽs in re dubia certã ferre ſentẽtiã. xj. q. iij. c. graue. oportet ergo ꝙ aut cõſenſu partium fiat prorogatio ad certũ tẽpus. iuxta illud. c. de cauſis. aut cauſam remittat indeciſam ad ſuperiorem. de quo vide no. in. d. c. de cauſis. & per Bar. in. l. properandũ. C. de iudi.

18 ¶ † Secũdo caſu cũ ad petitionẽ alterius partis tãtũ terminus fuit præfixus. tũc dixit Inn. ꝙ ad petitionẽ eiuſdẽ nõ differt ſentẽtia vltra tẽpus ſtatutũ, quia ſic cõſenſiſſe videt. ſed alteri parti nõ præiudicat quin debeat habere moderatas dilationes ad probãdũ de iure ſuo. iudex tñ debet & cogitur dilatiões iuris diminuere. In hoc enim videt delegãs gratiã feciſſe impetrãti ſecũdum eũ. quod not. Pro hoc facit ſecũdũ Hoſt. quia ſi mãdatur ſentẽtia ferri intra ſex vel intra octo menſes: non

e poſſunt dari tot & tãtę inducię quot & quãtæ dari poſſunt ſi cauſa poſſet durare ſaltem vſq; ad tẽpus in iure ciuili ſcriptũ ſcilicet triẽ quando. in. iij. col. ver. iiij. quærit. C. de teſt. Imo. in cle. j. in vlt. col. ver. iij. quid ſi peta. de reſti. in int. e. latiſsimè & melius q̃ per alios per Sali. in. l. ſi docueris. C. de fal. do. Ant. in. c. licet. in. xij. colũ. de proba. qui ponit qd fiendũ qñ incidunt tot dies feriati ꝙ abſorbẽt totum tempus delegationis. & ad hoc facit. c. conſultationibus. de offic. delega. & c. fin. quis incognitus. xij. q. ij. & gloſ. in capi. puella. xx. q. j. & facit quod eleganter. not. Bald. in. l. j. in princi. ij. co. C. de iu. calum. alleg. Spe. in tit. de dila. §. j. verſi. ſed nunquid currant. Itẽ ad hoc facit quòd de diebus feriatis incidentibus not. gloſſ. in ca. placita ſecularia. xv. q. iij. & gloſ. in. c. fin. de iud. & quæ ibi ſcribunt do. Anto. & docto. Item adde quod not. Imol. poſt Bal. in. l. quãdiu. iij. in fi. ĩ. iij. co. ff. de acquiren. hæred. & Innocen. in d. ca. de cauſis. in gloſſ. j. de offi. delega.

ANT. FRAN.

¶ An & quando dies termini computetur in terminum vide in. l. j. ff. ſi quis cautio. & in l. ij. §. ſed ſi maritus. & ibi per Bar. ff. de lib. agno. & per Bald. in. l. eos. in. §. fina. C. de ap. & adde quòd terminus iuris poteſt ex cauſa per iudicem prorogari: vt in authen. vt liceat matri & auiæ. in. §. ad hęc. & per Cy. in. l. fin. C. de adul. & in. l. petendæ. C. de in integ. reſt. & in. l. ſcire oportet. in. §. conſequens. ff. de excu. tut. & de materia vide plenè in ca. conſuluit. de offic. delega.

✠ SEBA. SAPI.

e ¶ In cauſa. Vide Math. in no. xvij. incipien. no. quòd quãdocũq; eſt præ

fixa. Alex. ĩ. l. properandum. §. & ſi quidem. C. de iud. col. iĳ. repetentes. in. l. admonendi. poſt Bartol. ibi in iĳ. col. ver. quæro j. ff. de iureiurã. & Bar. vero. in cautela. xciĳ. inci. ſæpe contingit aliâs in cau. lxvj.

a ¶ Hîc dicit Iaco. but. in. l. iĳ. ff. ad. l. fal. vt refert Paul. de ca. in. d. l. properandũ. in princ. in ij. col. ꝙ vbicunq; iudex videt aliqd fieri ad procraſtinationem litis, debet illud amouere etiam parte nõ petente, ne inſtantia pereat. Et dicit ſin. Bar. & eius dictum ſolet multũ commendari in. l. ſeius & augerius. in eo. tit. ad. l. fal. ꝙ quando iudex videt inſtantiã cauſę perire, poteſt ex officio etiã parte non petẽte procedere ad ſententiãdum antequam inſtãtia pereat: licet regulariter nõ debeat impartiri ſuũ officium irrequiſitus: prout referũt idẽ Paul. & Alex. in. d. l. properãdũ. in prin. & ſequitur Imo. multum commendãs in. c. cum cõtingat. de iureiurã. in. x. mẽbro. in. iĳ. q. Bald. in. l. j. C. vt quæ deſunt aduo. par. ĩ ſuppl. tamen aduerte: qa licet poſsit facere ſi vult: ſi tamẽ nõ faceret, nõ incurreret pœnam aliquã propter lapſum inſtantię: quia etiã ſi ſtatutum diſponat ꝙ iudex teneatur diffinire cauſam ĩtra. l. dies ſub pœna centũ ducatorũ prout eſt in iſta ciuitate. intelligitur ſi fuit requiſitus à parte quòd diffiniat aliâs ſi labatur inſtãtia, iudex non incurret pœnã. ita decidit ſin. do. Anto. in. c. pen. extra de iudi. per regulã. l. iiĳ. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dã. infe. & ſequitur ſimpliciter Alexã. in. d. l. properandũ. ſed idem nium. nã & tunc debet iudex dilationes reſtringere. Hinc dicit lex ꝙ nemo poteſt inuito iudice cauſam protelare: a vt. d. l. properandum. & alia lex dicit ꝙ ſemper dilationũ materia eſt amputanda. C. de tẽp. ap. l. ij. in prin.

19 ¶ † Cauendum tamẽ eſt iudici ſecundũ Inn. ne ſic diminuat ꝙ omnino ius partis pereat quæ de iure ſuo nullatenus intra tã breuẽ dilationem docere põt. ad hoc vide bo. text. in cle. ſæpe de ver. ſig. qui dicit hoc præcauendum etiã in ſummarijs. Eſt etiã de mẽte Inn. ꝙ pars quæ nõ cõſenſit in terminũ debet habere dilationes vlteriores quã actor qui conſenſit.

20 ¶ † Fatetur tamẽ ꝙ dilationes datę illi reo proderunt etiã actori vt infra eaſdẽ poſſit de iure ſuo docere: vt. l. petendi. C. de tẽp. in integ. reſti. nunquam tamẽ vltra terminũ iudex procedet nec dabit dilationes, niſi hoc procedat de cõſenſu partiũ. vt dixi in præce-

21 denti mẽbro. quod no. ¶ † Sed quæro iuxta prędicta: pone ꝙ de cõſenſu partiũ reſcriptũ fuit impetratũ & duplicatũ, & traditũ vtriq; parti, reus autẽ malitioſẽ præueniẽs præſentauit illud ſtatim iudici vt ſic tẽpus illico incipiat currere in præiudiciũ actoris: nũquid ſtatim incipiet currere, anverò expectabitur præſentatio fienda per actorẽ cui incumbit onus probãdi. Sol. ſentit Inn. ꝙ tẽpus incipit labi à prima prẽſentatione. Fatetur tamen ꝙ ſi de fraude rei conſtiterit, eſt alteri ſubueniendum. & ſi tẽpus totũ fluxit ante ſuã præſentationẽ, debet delegãs ſibi ſubuenire. arg. de in integ. reſti. c. ex literis. & ff. de ver. obli. l. cõtinuus. & j. eo. c. oblatæ. & reus ex malitia ſua erit cõdẽnandus in expẽſis. arg. c. cæterũ. de reſcri. vbi actore veniẽte intra terminum conſentiũt partes in prorogatione & reſtitutione termini qui iam fluxerat. ar. ſ. de offic. deleg. c. paſtoralis. in fi. ſecundũ eũ. Sed tu dic clarius & latius ꝙ aut reus præuenit actorẽ in prẽſentatione nõ malitioſẽ nec nimiũ prẽcurrit: & tunc currit tẽpus à die præſentationis ſuæ. & imputãdum eſt actori qui fuit negligens in ius ſuũ proſequẽdo. arg. c. oblatæ. j. eo. puto tamẽ ſubueniendũ actori, ſi ex impedimento probabili nõ potuit citius cõparere. d. c. ex literis. de reſti. in inte. tamẽ nõ ſuccurritur vt iudex delegatus poſsit procedere vltra terminum ex ſe: ſed debet ſibi ſuccurri per delegãtẽ, aut per viã prorogationis fiẽdę partiũ cõſenſu: vt in. d. c. de cauſis. de offi. deleg. Aut reus malitioſẽ præuenit: & ſi totum tempus eſt lapſum ante cõparitionẽ actoris ita ꝙ iudex in nullo proceſsit intra terminũ: puto ꝙ nõ poſsit procedere poſt terminum etiã in expẽſis cõdẽnãdo: vt in. d. c. de cauſis. ſed ſi actor cõparuit in termino, & allegauit dolum rei in præſentãdo, niſi cõſenſerit prorogari terminũ, poterit per iudicẽ cõdẽnari in expenſis. ar. c. fi. & quod ibi no. de reſcri. & per delegantẽ poterit ſubueniri actori circa

22 prorogationem termini. ¶ † Vltimò Inn. hîc plenè tractat quid ſi mãdatur iudici vt intra certum tẽpus cauſam inſtruat, & extunc inſtructã remittat: an tenetur poſt terminũ remittere ſi cauſam nõ inſtruxit fortè ex defectu actoris vel rei? dubiũ facit: quia nõ poteſt ſpecificè adimplere mandatũ, cũ ſibi nõ fuerit cõmiſſum vt cauſam nudè remitteret: ſed inſtructam: nũc autẽ deficit qualitas. Inno. videtur cõcludere ꝙ tenetur ipſam remittere ſicut põt: & debet citare partes vt cõpareant corã iudice delegãte. quia licet hîc cõcurrant duo mãdata, vnũ de inſtruẽdo, & aliud de remiſsione: tamẽ ex quo iudex non põt primũ, tenetur exequi ſaltẽ ſecũdũ: facit quod no. gl. in. c. cõſtitutus. de reſcri. Mihi placet hęc concluſio: & allego pro ea tex. ĩ. c. piſanis. de reſt. ſpo. facit. c. cùm dilecti. de do. & contu. vide quod no. Inn. in. c. fi. de accu. Et hæc ſufficiãt.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Verberans vel percutiens clericum, non poteſt abſolui niſi à papa: niſi iniuria fuerit leuis.*

2 *Percutiens clericum ipſo facto incidit in excommunicationem maiorem.*

3 *Iudex ſi non admiſit appellationẽ: non poteſt appellanti præfigere terminũ ad proſequendum.*

4 *Communicantes cum excommunicato quando incurrant minorẽ aut maiorẽ excõmunicationẽ?*

5 *Verberans clericum an debeat ipſo facto pronuntiari excommunicatus, an verò debeãt primò recipi probationes.*

6 *A pœna iuris: non poteſt appellari, ſed benè à ſententia iudicis declarantis illum incidiſſe in pœnam iuris.*

7 *In notorijs non requiritur ſententia: ſed quædam executio: & in eis non ſeruatur iuris ordo.*

8 *Appellatio an impediat denuntiationem excommunicationis?*

9 *Verberans clericum non debet abſolui, niſi prius ſatiſſaciat læſo, & niſi ipſe vocetur.*

¶ CAP. XIII.

PEruenit. Cõuẽtus ſuper iniuria clerici: vel ſuper adulterio appellare poteſt, niſi ſit notorius. h. d. cũ c. ſeq. Cõmunis diuiſio: ſecũda ibi: *fraternitati.* ¶ Caſus literalis. Clerici cõquerũtur corã iudicibus ſe ab aliquibus vulneratos, vel aliâs læſos eſſe: qui malefactores dum impetunt ad apoſ. ſe. appellãt. Rñdet papa ſi eorũ exceſſus nõ ſit notorius, cõpellẽdi ſunt vt intra cõueniẽs tẽpus appellationẽ interpoſitã proſequant. Si verò exceſſus illorũ notorius fuerit, nõ obſtãte appellatione illorum denũtiãdi ſunt excõicati: ac vt excõicati euitandi, donec paſsis iniuriã ſatiſfaciãt, & cũ literis ſui iudicis apoſtolico cõſpectui ſe prę-

1 ſententent. Ber. ¶ † No. ex prin. iũcto fi. ꝙ inci-

b dens b in excõicationẽ ex percuſsione clerici nõ abſoluitur niſi à papa q̃ùis læſio in perſonam cõtigerit ſine vulneratione. hoc dico nõ tandũ ad limitationẽ eorũ quę no. in. c. peruenit. de ſen. exc. vbi ſecũdũ opi. lect. habet ꝙ ſi iniuria fuit leuis abſoluit epiſcopus. hîc habes ꝙ nõ omnis iniuria ſine vulneratione dicitur leuis. quæ ergo dicat leuis vel atrox vel mediocris: dic vt habet inſti. de iniur. §. atrox. ex circunſtãtijs enim & qualitate perſonarũ

2 hoc deprehẽditur. ¶ † No. ſecũdò ꝙ percutiẽs clericũ incidit ipſo facto in excõicationẽ maiorẽ. vnde nõ ſolũ eſt priuatus participatione ſacramẽtorũ. ſed etiã cõmunione fideliũ. vt patet ibi. *cautius euitare &c.* licet aliud ſenſerit Gra. & minus bñ in. c. ad mẽſam. §. eui dẽter. xj. q. iij. & ibi bo. gl. in ver. ab ingreſſu.

3 ¶ † Itẽ no. ar. op. ꝙ iudex nõ deferẽs appellationi ab interlocutoria: ſed ꝓcedẽs adv lterio-

ra non

tenet Pau. de caſt. ibi in. ĩ. col. vbi dicit quòd rarò vidit iſtud fieri ꝙ iudices dent ſibi iſtum laborẽ diffiniendi cauſas ſi pars non petat. & tũc tamẽ non põt eis negligentia imputari. p regulam. d. l. iiĳ. & ita intelligi debet Bal. l. j. ſ. ſciendũ. ff. de ma. cõue. vbi dicit eſſe text. & melius nõ probari alibi. ꝙ iudex tenetur qui permiſit labi inſtantiã prout etiam ipſe no. in. l. nõ dubium. C. de legi. in. vj. co. nã eſt verũ parte requirente. idem tenet ipſemet. Ab. Panor. in. d. c. pe. in penul. colum.

¶ Adde Angel. cõſi. cciĳ. vbi ponit de ſtatuto dicẽte ꝙ cauſa cõmittatur ad cõſilium ſapiẽtis: quia debet intelligi pte petẽ.

✤ SEBA. SAPI.

b ¶ Incidens. Vide Feli. in. c. porrò. j. de ſen. ex. vbi dicit ꝙ ad hoc vt inferior à papa poſsit abſoluere percutientem clericũ. requiritur ꝙ habeat commiſsionẽ à papa. fallit in legatis, qui habent in mãdatis. & ibi per eũ poſt Abb. & an percutiens veſtẽ clerici ſit excõmunicatus tãgit Feli. in. c. ĩj. co. v. ver. limita. j. ſ. de fo. compe.

ra non pōt prefigere terminū appellanti ad appellationem prosequēdā.hoc ar.colligo:quia in principio vbi papa dicit appel. recipiendam,mandat terminū prefigi.In fi.autē vbi dicit appellationem nō recipiendam,nullā facit mentionem de prefixione termini.& sic optimè facit iste tex.ꝓ dicto Inn.in. c.fi.de accu. vbi
4 hoc tenet quod dixi in.c.personas.s.e.¶ †Vltimò not. bonū remedium cōpescēdi laicos:& inducēdi eos ad satisfactiōem ꝓ iniuria psonali illata clerico:vt iudex ecclīasticus ad querelā clerici lę si denūtiet illū malefactorē excōicatū,& cōpellat populū ad illū euitandū.& dico ꝙ optima erit cautela vt iudex tēpore denūtiōis excōicet oēs qui secū cōicauerint ante absolutionē.Nā timore maioris excōicatiōis euitabit ab oībus,vbi hodie cōmuniter
a nō euitat:quia cōicātes nō incurrunt nisi minorē[a].Et ꝙ possit talis sententia ferri vide Io.an.in.c.statutū.de sen.excom.li.vj.in novel.licet tex.ibi non bene ponderatus videatur prima fronte vel-
5 le contrariū. ¶ †Sed circa prędicta & circa tex.moueo talē quę-
b stionē nunquid iudex[b] ecclesiasticus posit denūtiare illū percussorem excōicatum eo minimè vocato:nec aliter prius declarato ꝙ incidit in sniam iuris?dic ꝙ vbi excessus nō est notorius debet iudex illū prius vocare & recipere eo prędente probatiōes super facto &postea cōstito de facto declarare illum incidisse in sniam iuris.hoc probatur primò notabiliter in.c.cū secūdū leges.de hęre.lib.vj.vbi patet ꝙ si allegatur quē incidisse in sniam iuris non debet iudex potius procedere ad executiōem q̄ declarauerit illū incidisse in sniam iuris.Ad idē bo.tex.de iure ciuili licet non ita clarus in.l.ei⁹ qui delatorē.ff.de iure fis.& ibi per Bar.& ꝙ debeat vocare reum quo ad materiam excōicationis,vide bo.gl. iuncto tex.in cle.præsenti.de censi.in cle.j.de pœnis.in verbo cōmodè. & in cle.ij.eo. titu. in verbo cōstiterit.& in.c.sacro.in verbo cō-
6 stiterit.de sententia excom.¶ †Ab hac tamen declaratione pōt appellari,quia licet non possit appellari à pœna iuris.vt in.c.quia nos j.eo.&.l.si qua pœna.ff.de ver.signi.pōt tn̄ appellari à sententia iudicis declarantis illū incidisse in pœnā iuris. quia illa declaratio est sententia hominis & non iuris.ad hoc vide glo.not.in.c. cupientes.§.quòd si per viginti.in ver.priuatos.de elec.lib.vj.quā
c semper tenebis menti.[c] & si non appellatur,tunc debet procede-
7 re iudex ad denūtiationem & non prius.vt hīc dicitur. ¶ †Si verò excessus est notori⁹,tūc nō oportet ꝙ hęc solennitas adhibeatur.sed potest eum denuntiare & facere arctius eū euitari modo prędicto.vt est tex.hic.quē no.appellatione non obstāte.quia notorius criminosus non auditur appellans. facit dictū Inn.in.c.ex parte.el.j.de verb.sig.vbi dicitur ꝙ in notorijs nō requiritur ꝓpriè snia,sed fit quędam iuris executio.facit quod leg.& no. in.l. ictus fustium.ff.de his qui no.infa.& .c.qm̄.de fil. presby.vbi tex. no.& menti semper tenendus dicit ꝙ ista notoria non sunt in iudicio adducēda.limita tamē secūdū quod no.in.c.vestra.de coha. cleri.& mu.vbi dixi.& præmissam cōclusionē apertè tenēt Host. & Io.an.in.c.reprehensibilis j.eo & ibi videt tex.secūdū vnū intel
8 lectum quem ponit ibi Hosti.¶ †Op.vlti.cōtra tex.videt em̄ ꝙ appellatio nunq̄ habeat impedire denuntiationem excōicationis per.c.pastoralis j.eo.quia denuntiatio non ligat,& ideo nihil nocui facit iudex.Sol.dico contrarium procedere quando constat de excōicatione & sequit ab ea appellatio vt cām deuoluat ad superiorem:talis enim appellatio nō impedit denuntiationem futuram:quia ex quo non suspendit excōicationem prius latam non pōt suspendere denuntiationē.quia illa necessariò sequitur excōicationem p̄cedentē:si em̄ est excōicat⁹, ergo debet vitari.Sed hīc loquimur qn̄ reuocabatur in dubiū vtrū incidisset in excōicationem.quo casu appellatio debet admitti:ne iste sine causa infametur & ab alijs iniustè vitetur.¶ †Vltimò no.ex fi.literæ ibi. *donec pasis iniuriam satisfaciant.&c.* ꝙ percutiens clericū nō debet absolui p superiorē donec satisfecerit lęso.facit. c. parochianos j. de senten.exc.vbi vide tex.cum gl.ideo curia romana seruat qn aliquē mādat absolui vt prius satisfaciat lęso.& credo indubitanter illū læsum vocandū super satisfactione sua. & hoc est apertè de mente glo.in.c.parochianos.prędalleg.quam no.etiam vbi tractabit coram quo iudice estimabitur hæc iniuria.

a ZACHARIAS.¶ Non incurrunt nisi minorem. Adde quid in papa quando scienter cū excōicato publico,& notorio communicat Feli. in.c.nulli.col.fin.versi.& ꝙ papa non possit.j.de senten.excom.

b ✠SEBA.SAPI.¶ Nunquid iudex. Vide do.Bart.sozi.in consi.inserto inter cōsilia dn̄i Franc.curtij.nu.xx.col.vj. Roma. in consi. ccccl xxxij.inci. in casu præmisso. col. fi.ver.tertiò dico.

c ¶ Tenebis menti. Adde Ro. cō.cccc lxxxij. vbi tenet ꝙ non requiratur citatio cū quis declarat excommunicatus.cuius contrariū tenet Fede. de se.consi. cix.& cxviij.& ꝙ appel letur à declaratione per Ro. singu. suis.folio.v.

d ¶ Vide Bald.in.l. addictos.circa medium. C. de epis. audi. vbi Bal. fin. ampliat qđ hic dicitur nō appellari à snia lata sup delicto notorio vero. sed etiā si sit lata super notorio vehemētis p̄sumptionis. & ita dixit de mēte Inn. & adde. bal.ī.l.addictos.C. de ap.& de hoc vide plenissimè per do.Ant.in repe.c. vestra.de coha.cle. &mu.ī antep.cha. & ꝙ doc.ī.c. romana.§.finautem.vbi bo.tex.de ap.ī.vj. & per.d.Alex.de Imo.in.l. cōstitutiones.ff.eo.in addi. ad Barto.vbi vltra istum casum enumerat mltos alios in qb⁹ nō licet ap. ¶ Casus in qb⁹ in appel.à diffinitiua requirit expressio cāæ & adde Bal.ī l.minorib⁹. in.iij. no.C. de his q. vt indi.& in.l. j.C. si de mo.pos.fue.appel.& in.l.ij.ī prī. C.quo.ap. nō re. & in.l.fi.C.de lib. conte.p Bar. in.l. fi.in.ij.co. ff.de appel.re.& per Imo. in.l.j.§. iussu. ff. e. de app.in istis locis reperies nōnul los casus in quib⁹ etiam qn̄ appellatur à diffinitiua requiritur expressio causæ.

✠SEBA.SAPI. e ¶ Notorium. Vide Aret.in consil. cxlv.col.vij. Car. in cle. pastoralis.ī xvij.not.de re iudi.& quod debeat constare de noto-

tionem tori sed etiā quādo agitur ad vindictā.

Matrimonium est magnū sacramentum in eccle c
sia dei.

2 *Super notorijs non est de facili procedendum ante quàm constet an sit in veritate notorium.*

Testes deponentes super notorio & non reddentes cām scientiæ sufficientem licet de causa non interrogentur non probant.idem quando deponunt de aliquo quod non ita de facili percipitur iudicio intellectus.

3 *Super notorio nō debet pati iudex quòd fiat processus.*

4 *In appellatione à diffinitiua regulariter non exprimitur causa.* d

In notorijs quando appelletur?

Appellatio quando requirit expressionem causæ.

¶ CAP. XIIII.

d Consuluit.[d] Summatū est.s. c. pxi.

1 & secūda pars ibi. *consultationi.* ¶ †No.arg.ex tex. ꝙ iudex ecclesiastic⁹ pōt procedere cōtra laicos adulteria cōmittētes.licet nō agatur principaliter ad separationem tori: sed ad vindictam.& hoc qa adulteri dicunt sacrilegi.C.de adult.l.quis.in fi.cū matrimonium sit magnū sacramentū in ecclesia dei: vt de biga.c.debitū.& hoc tene quicquid senserit Io.an.in.c.fi.de fo.cōpe.lib.vj.vbi dixit ꝙ adulteriū est de foro ecclesiæ dūtaxat qn̄ agit ad separatiōem tori:sed pro dicto meo vide alium tex.in.c.de bndicto. xxxij.q.j.& in.c.j.& quod ibi dixi.de offi.ordi.& in.c.cū sit.de fo.compe.vbi plenius dixi post gloss.
2 ¶ †No.secundò nō esse de facili procedēdū super aliquo tanquā notorio:quia multa dicuntur notoria q̄ non sunt.& ad hoc quotidie allegat hæc litera.ex quo infero ad vnū no.dictum ꝙ si testis simpliciter dicit factū esse notoriū:& aliter cām nō reddit, etiam non interrogatus à iudice nō ꝓbat:quia notorium de facili nō cōprehēditur sensu corporis:sed iudicio boni intellect⁹.adeo quòd etiā periti titubāt an & qn̄ factum dicatur
e notorium.[e] vnde alibi dicit glo.no.de notorio loquimur, & quid sit notoriū ignoramus.ij.q.j.c.manifesta.pro prędictis vide bo nā theoricā.Inno.in.c.cū causam.de testi. & Bart.in tract.de testi.vbi dicunt non valere dictum testis qn̄ deponit super eō quod percipitur iudicio intellectus & non cū modico discursu:si non reddit causam dicti sui: licet de cā nō fuerit interrogatus. & rōnem huius dicti dixi in.d.c.cùm causam.facit etiā quod not.Barto. de teste deponente super fama.in.l.de minore.§.tormenta.ff. de quæstio.& hoc no.qa sæpe accidit.& vide quod
3 dixi in.d.c.cū causam.¶ †No.tertiò ex text. iudicem non debere omittere processum fiē dum super notorio propter hæc verba generalia multa dicuntur notoria &c. Si enim
4 certus est,non debet de hoc curare.¶ †Vltimò.opp.contra tex.videtur enim quòd hodie nihil operetur:quia aut quis grauatur &

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Adulterium est de foro ecclesiastico non solum quando agitur ad separa-*

rio antè q̃ super notorio aliquid disponatur: tenet Car. in consi. liij. inci. ī elucidatiõe fn. iij. col. & Ro. in cõsi. xlij. īci. visis.

SEBA. SAPI.

a ¶ Seruare. Vide Ias. in. l. illã. col. iij. C. de colla. & do. Fran. cur. in consi. ix. incip. ticinensi statuto. colũ. vj. & in cõsil. lxxx. col. ij. in prin. Ias. in. l. de quibus. col. iiij. in fi. cũ sequẽti. ff. de legibus.

b ¶ Not. dictũ Cy. Not. ad intellectũ l. p hãc. C. de tem. appel. & similes q̃ dicũt q̃ nõ ꝓbatũ in causa principali ꝓduci põt ī causa appel. verũ est qđ pars ignorabat. veletiã secũdũ. d. Ant. de but. in. c. ad audiẽtiã. ij. de rescri. ex alia simili iusta cã. puta qa pars fuit impedita ꝓducere seu probare in causa principali, poterit ī causa appel. secus quando fuit negligẽs pars producere ī causa principali: qa non poterit ī causa appellata declarat. d. An. in. d. l. per hãc. qđ not.

ANT. FRAN.

¶ Vtrũ dispositio. l. p hanc. C. de tẽp. appel. habeat locũ ī eo qui fuit negligẽs in producẽdo vel ꝓbãdo in cã prĩcipali, an verò solũ in eo q̃ adhibita debita diligentia omisit facere ꝓbationes? dicas q̃ habet locũ solũ in eo q̃ fuit diligẽs, sed ex aliqua iusta causa nõ deduxit iura & probatiões suas: qa tũc põt nõ deducta deducere & nõ ꝓbata ꝓbare, aliâs negligẽtia assimularet culpæ. l. ij. & ibi glos fi. C. arbi. tute. l. si seruꝰ stichũ. in prin. & ibi gl. ī ver. in nõ faciẽdo. vbi etiam per Bar. ff. de ver. obli. & in. l. si mo

semper potest appellare, siue factum sit notoriũ siue non. aut non grauatur, & non põt appellare: vt in. c. vt debitus j. e. Sol. Inn, fatet contrarium: sed Host. dicit quòd vbi crimẽ est notoriũ nõ põt de facili quis grauari, nisi iudex excederet modũ. c. iij. de offi. ordi. licet Io. and. dicat q̃ iura non intendũt, q̃ notoriꝰ per appellationẽ non euitet correctionẽ criminis, qa illud non cõmisit qđ facit occultꝰ. Ego respondeo formalius saluando hoc. c. & similia iura. qa in facto occulto admittit qs appellans à diffinitiua quãtũcũq̃ causam nõ exprimat appellandi: qa saltem habet locũ illud non probatũ probabo &c. Nec regulariter cogit quis in appellatiõe à diffinitiua exprimere causam appellãdi. ff. eo. l. j. in fi. cum seq. no. in. c. cũ in ecclesia j. e. sed in facto notorio non audiet appellãs à diffinitiua: causa legitima obfuscante notorium non expressa. vt in. c. romana. §. si autẽ post sniam j. e. lib. vj. & in hoc casu intelligo hunc text. & similia iura quæ faciunt differentiã inter notorium & occultũ. & vide Inno. in. c. pastoralis. §. prę terea. de offi. deleg. Ex cuiꝰ dictis elicio not. conclusionẽ. q̃ vbicũq̃ ius prohibet appellationẽ: nunq̃ iudex tenet deferre appellationi nisi causa legitima in ea exprimatur: & ita limita iura quæ dicunt q̃ in appellatione à diffinitiua nõ est necesse causam exprimere. facit quod le. & no. in. c. quod ad consultationem. de sen. & re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Per appellationem interpositam extra iudiciũ nõ tenetur aduersarius ire vel mittere nũcium ad iudicem ad quem.*

2 *Lex vel alia dispositio non exprimens cãm debet cõsiderari quòd sit fundata in ratione naturali, & iuxta illam rationem debet interpretari.*

3 *Appellatio ad quid fuit inuenta?*

4 *Appellatio regulariter debet fieri coram iudice à quo.*

Appellatio quando interponitur, non requirit præsentiam appellati. sed sufficit quòd sibi intimetur. nume. 6. & 7.

5 *Appellatio si facta sit in absentia iudicis à quo quia ad vlteriora processit ignorans appellationẽ, valebit processus coram eo agitatus, nisi pars appellata hoc sciuerit: & omnino litigauerit. intellige vt j. nume. 8.*

9 *Malitia probatur ex coniecturis id est quòd pars aliquid fecerit malitiosè.*

¶ CAP. XV.

SVggestum. Hoc. c. summatum est. s. e. in. c. meminimus. & dic vt ibi. cõis diuisio. secũda ibi: *tuæ*. ¶ Casus literalis. Aliq̃ opprimũtur ab aduersarijs suis. ꝓpter quod appellant: & cùm ipsi oppressi & grauati iter arripiunt ad appellationem prosequendam aduersarij illi cognoscentes appellationem interpositã nec vadunt nec mittũt ad præsentiam papæ. sed cũ intelligũt illos literas reportasse appellant & iter arripiũt ad papam: vt sic aduersarios eludant. Suggestũ fuit domino papæ. vnde mandat quatenus si quis deprehẽsus fuerit hoc ex fraude vel malitia facere appellationi suæ nullatenus deferatur: & iudex in causa ꝓcedat. qa decretalis illa qua isti hoc facere præsumunt non ad deprimendã cuiuscũq̃ iustitiã facta est, sed ad remouendum iniquũ grauamen. Bernard.

1 ¶ † Not. primò q̃ per appellationẽ interpositã extra iudiciũ non tenet aduersarius ire, vel mittere nuntiũ ad iudicem ad quẽ. quod dixi post glo. in. c. cũ sit romana. s. eo. & hoc limita, nisi in casibus in quibꝰ citatio fit à iure. vt in. c. j. de elec. lib. vj. & in cle. causam.

2 eo. tit. & in ca. ordi. de appel. lib. vj. cum simi. ¶ † Not. secundò q̃ vbicũq̃ ius aliquid statuit causam nõ exprimens si possumus conijecturare rationẽ naturalẽ illius dispositionis, debemꝰ ad limites illius rationis seu causæ dispositionẽ generalẽ restringere, & illã

a dispositionem seruare[a] vt ratio naturalis interpretata militet. ad

b hoc no. dictũ Cy. [b] & Bal. in. l. nõ dubium. C. de legi. & in. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto. & ibi bo. tex. facit. c. secundò requiris. in fi. j. eo. Nã in. c. meminimꝰ. s. eo. simpliciter erat statutũ de nõ procedẽdo cõtra tales itinerãtes ad pa. & hîc papa nõ disponẽdo de nouo. sed respondẽdo quid iuris illã decretalẽ restringit ad limites rationis quare fuit inducta appellatio. & quare illa decre. emanauit. ¶ † Vltimò not. quare fuit inuenta appellatio.

3 Appellationis enim fuit principalis causa vt grauamẽ inflictũ repararetur. nõ aũt ad deprimendã iustitiã alicuius. debemus ergo considerare naturam cuiusq̃ rei. & secũdũ eã reipsa vti. vide tex. in. l. j. ff. eo. vbi dicitur q̃ ad coercendã iniquitatẽ iudicis & imperitiã corrigẽdã fuit appellatio introducta. adde & tertiã causam: vt. s. captꝰ ex propria ignorãtia in prima instantia possit reuelari in secũda. habet enim in appellatione locũ illud vulgare dictũ. nõ probatum probabo: non oppositũ opponã. l. per hãc. C. de temp. appel. & in. c. cũ Ioãnes. de fide instru. ideo cessante iniquitate iudicis & eius imperitia põt appellari ꝓpter causam prędictam: vt probat in iuribus proximè alle. Et circa huius. c. intellectũ dic vt

4 dixi. s. eo. in. c. meminimus. & vt no j. c. vt debitus. ¶ † Quæro nũ quid appellatio sit interponenda in præsentia iudicis? Glo. prima hîc colligit arg. q̃ nõ est de necessitate: qa quis debet appellare cũ scit se esse grauatũ. ij. q. vj. c. biduũ. Ex qua glo. no. q̃ talis appellatio interposita ī iudicis absentia protegit me à facto iudicis, adeò q̃ nõ tenebit excõicatio post talẽ appellationẽ latã. & hoc verũ: dũmodo malitiosè nõ fiat. Sed in gl. videt ab hac opi. recedere. dicens hodie non valere talẽ appellationẽ per. c. vt debitus. &. c. cũ specialiter. j. e. Io. an. dicit q̃ hodie qui à pluribus iudicibꝰ vult appellare põt corã ipsis vel maiori parte ipsorũ seꝑatim appellare, & seꝑatim apostolos petere. vt in cle. si à iudicibus. eo. tit. Hostiẽ. videtur inclinare in primã opi. gl. dicens q̃ iura allegata in vltima opinione non obstãt: loquunt enim de appellationibꝰ factis in iudicio, hîc aũt de illo q̃ appellat extra iudiciũ, & iter arripuit prosequẽdo. & in hoc etiã casu solũ iter arreptũ bona fide excusaret. secũdũ eũ loquitur Host. nimis generaliter & succinctè. Aduerte tu latius. nã Inn. in. c. dilecto j. eo. sentit primã opi. scilicet q̃ appellatio facta etiã in absentia iudicis à quo: eximit appellantẽ à iurisdictione ipsius. ar. j. eo. c. pastoralis. &. ij. q. vj. c. biduũ. Sed idẽ Inn. in. c. si iustus j. eo. tenet vltimã. s. appellationẽ non valere in absentia factam si potest haberi copia, nisi iustus metꝰ excuset. & vide bonã gl. in. c. appellatio j. eo. lib. vj. quę concludit appellãdũ esse in præsentia iudicis, nisi ex iusto metu. d. c. si iustꝰ. & hoc puto verius per illũ tex. & p. d. c. appellatio. &. ij. q. vj. c. biduũ. Nã (vt ibi patet) si haberi põt copia iudicis à quo corã eo est interponenda appellatio aliâs aũt corã iudice ad quẽ. Et si neutriꝰ copiã habere põt, appellare debet corã publicis personis. d. c. biduũ. no. gl. ī cle. j. in ver. maiori. e. ti. & videt hoc ibi apertissimè probari. & in. l. j. §. si quis ipsius. ff. quãdo appel. sit. & vide ibi glo. Itẽ aduerte q̃ licet requiratur in appellatione præsentia iudicis si haberi põt. nõ tñ sic requiritur præsentia appellati. sed sufficit q̃ fiat sibi intimatio vt in. d. cle. causam quæ. de elect. Conclude tamẽ materiam sic q̃ aut appellatur à iudice. & tunc semper est appellãdum in sui præsentia si haberi potest: siue appelletur in iudicio: siue extra. vt in iuribus præalleg. & in. c. cordi. e. ti. lib. vj. Si appellatur ab alio extra iudicium, satis est quòd fiat illi intimatio secundũ dispositionẽ cle. causam quæ. de ele. & hoc quando appellatio deuoluit causam ad superiorem: vt in casu. c. j. de elec. lib. vj. iuncta. d. cle. causam. Si verò quis appellat generaliter à grauamine, & nõ contra certam personam. serua. c. bonæ j. eo. & de hac materia vide plenè per Paul.

per Pau.de leaza,in.d.cle.causam.& per Spe.eod. titu.§. qualiter.versi.item cautius,& sequenti. ¶ †Plenissimè per Lap.alleg.xl.qui inter cætera quò ad materiam nostram dicit figẽdo pedem quod licet appellatio ex iusta causa interponatur in absentia iudicis:non tamen protegit appellantem donec fuerit intimata iudici, & cum intimatione petiti apostoli vbi peti debent. Fatetur tamen ꝙ si non intimetur non vitiatur appell.etiam si fine causa fiat in absentia.sed iudex potest procedere donec sibi fiat intimatio:& valebit processus dummodo aliâs sit rõnabilis.dicit tamen quo ad nullitatem processus sufficere quòd appellatio sit intimata parti:quia dolus partis procedentis coram putatiuo iudice ignorante impedimẽtum facit nullum processum quo ad commodum partis agitãtum.ad quod facit quod in simili de litigatore coram excommunicato scienter no.Ioan. cal.in.c.ad probandum.de re iudi.Io.and.in.c. dilectus. ij.de prẽben.& ita dicit debere intelligi. c.si duobus. §. eod.& hæc dicta refert & sequit.d.Ant.in.d.c.fij.eo. limita tamen hoc vltimum dictum quo ad commodum partis.nam quo ad processum contumaciæ punitiuum propter contemptum iudicis putat sententiam partis non obesse.per.d.c.si duob⁹.Aduerte diligenter ad prædicta.nam ex his possunt elici tres conclusiones notandæ si sunt veræ.¶ †Prima quòd appellatio[a] in absentia iudicis etiam si ex iusta causa sit interposita,non protegit appellantem à iurisdictione iudicis à quo donec sibi fuerit intimata appellatio. Secunda conclusio. quòd valet appellatio in absentia iudicis etiam si sine causa ratiõabili sit interposita,sed nõ habet per intimationẽ in ualidare iudicis processum.Tertia conclusio.quòd sciẽtia partis de appellatione aduersarij interposita in absentia iudicis inducit nullitatem processus saltem quo ad sui commodum. ¶ †Circa primam conclusionem ego allego tex.iuncta glo.in ver.obtentaj.eo.c. cum parati.vbi aliquid tangam.Item optimè facit. d. c.si duobus.vbi patet quòd si iudex ignorat appel.interpositam ad superiorem tenet processus. ergo idem dicendum quando ignorat ab eo fuisse appellatum. & facit quod ibi dixi. sed indubiè hæc procedunt quando sine causa rationabili fuit appellatum in absentia iudicis: & sic defendi põt secunda conclusio.Sed quando ex rationabili causa fuit sic interposita, sumus extra casum cap.si duobus.nam ibi ratione contumaciæ valet processus.sed in casu nostro nulla reperitur contumacia, vel culpa in appellatione. quare non intimauit iudici. vnde propter rationabilitatem causæ subsistentis debet perinde valere ac si fuisset interposita in præsentia iudicis.aliâs non esset sufficienter prouisum contra talem metum iudicis.cuius contrarium innuit text. in. c. finj. eod.qui est no.ad hanc materiam.& sic potest intelligi Innocen.in.d.c.dilectus.vbi hoc tenuit.Ad idem facit in ar.c.j.de concess.præben.lib.vj.vbi patet quòd excommunicatione lata ab ignorante priuilegium illius quem excommunicat non valet.¶ †Quo ad tertiam conclusionem non puto quòd processus sit nullus propter scientiam partis:ex quo appel.fuit interposita in absentia sine rationabili causa.quia cùm talis appellatio non valuit,non debet eum defendere.vt.s̃.dixi.Item prẽsup posita validitate,potest esse quòd ille renuntiauerit, ex quo citatus per iudicem à quo non comparet, & pars aduersa reperitur in dolo,quia non tenetur iura partis aduersæ allegare:vt plenè dixi in.d.c.si duobus. ¶ †In gloss.fi.in fin.intellige finem gloss.quòd ipso facto videtur malitia probata quando scilicet arripuit iter post notitiam literarum.quod expressius voluit Ioan. And. & satis probatur per text.nam papa se fundat duntaxat super facto narrato.& ex facto præsumitur fraus.simile in.c.ij.de renun.lib.vj.facit.l.dolum.C. de dolo. Dolus etiam probatur ex coniecturis.nec potest aliter probari dictis iuribus.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus qui appellauit,potest interim celebrare diuina si appareat eum legitimè appellasse.nu.2.*
2 *Excommunicatio lata post appellationem est nulla.*
Excommunicatio nulla an & quo tempore est vitanda?
3 *Iudex delegatus an possit facere quem absolui ad cautelam?*
Iudices siue auditores dati in curia an habeant ordinariam iurisdictionem.
De connexis idem est iudicium.

¶CAP. XVI.

1 AD præsentiam.¶ †Excommunicat⁹ pẽdente cognitione appellationis absolui potest ad cautelam.& si apparet eum legitimè appellasse, non punit ꝓ eo quod interim celebrauit diuina. vel sũma aliter & sic. Si post pellationem excommunicatus celebrat diuina, non incurrit aliquã irregularitatem,nec ex eo venit puniẽdus si constat appellationem fuisse legitimam.Et primò ponit dationem auditorum.Secundò actum ipsorum.ibi. *qui ad obiectionem*. Tertiò principalem diffinitionem. ibi: *ideoque*. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopum eboracen̄.&.R.presbyterum cõtrouersia fuit orta occasione cuiusdam excommunicationis in ipsum presbyterum latæ ab archiepiscopo. Papa commisit causam ipsam episcopo tusculano & cardinali sanctæ Suzanæ: coram quibus proponebatur ex parte archiepiscopi b quòd ipse presbyter post sententiam in se latam diuina officia celebrauit. vnde puniri debebat secundum quod iura requirunt.Ex parte presbyteri respondebat quòd excommunicatio non tenebat cùm esset lata post appellationem legitimè interpositam. vnde non debebat puniri & omnia quæ facta fuerunt cõtra ipsum reuocari debebant in pristinum statum.Iudices intellecto negotio licet presbyter non esset excommunicatus de iure. tamen de facto & ad cautelam ipsum fecerunt absolui. & ideo mandat papa archiepiscopo.quatenus decætero dictum presbyterum non molestet eo quòd post excommunicationem celebrauit diuina. cùm excommunicatio illa facta fuerit post appellationem legitimam: sed omnia reducat ad eum statum in quo erant tempore appellat. emissæ. Bern.
2 ¶ †Not.primò quòd excommunicatus post appellationem non tenetur desistere à diuinis officijs, quia b tali excommunicatio nulla est[b]. vt in cap. per tuas. infrà de sentent. excommunica. Alij tamen tenentur eum vitare secundum Innocen.quod tamen non est simpliciter verum.vnde dic vt hodie habes text.in cap. solet.de senten.excommu.lib.vj.vbi dicitur quòd in iudicijs pendente cognitione nullitatis debet vitari sed extra iudicium nõ etiam in actibus spiritualibus.¶ †No. 3
secundò arg.quòd iudex delegatus potest facere quem absolui ad cautelam.De hoc tamen est dubium. vide per gloss.in.d.c.solet.& ad hunc tex.respondetur euitando contrarium,quòd auditores in curia dati habent ordinariam iurisdictionem:quod tamen ab omnibus non admittitur.sed vide glo.& doct.in cle.auditor.de rescr. Mihi placet primum dictum vt delegatus possit. quia licet hoc specificè sibi non sit iniunctum,tñ est de con c nexis[c] negotio principali.pro hoc bo.text. in cap.prudentiam.§.fi.de offic.delega.& in simili facit text.in.c.in causis.iuncta gloss.de elect.vbi datus ad eligendum potest postulare.

ra.ff.solu.ma. & p gl.ñ.in.c.quæsitũ. de pœni.& remis. & adde qđ negligentia dicitur esse peccatum mortale, & opponitur prudentiæ.vt per beatũ Tho.ñ.ñ.q. lviij.arti.j. & articulo.iij.

SEBA.SAPI.
a ¶Appellatio.Vide Ang.in cõs.cxxx. inci.visis oĩbus.& Ro.deci.xlix.inc. itẽ si appellet à diffinitiua,in nouis. Lapum in allega. xxxix.inci.an valeat appellatio.

ZACHARI.
b ¶Nulla est. Fortè hoc est verum si appellauerit ante excõmunicationẽ latã quia post latã nõ põt appellare: vt no.glo.in.c.cupientes.§.qđ p viginti.& ibi Gemi. de elect.libr.vj. & Alex.in.l.Imperator.ff.de iure fisc. in.l.si qua.de ver. sign.aduerte tñ ꝙ põt appellare à declaratione in quã incidisset in excõicationẽ licet ab excõicatione nõ possit,vt prædixi. ita no.Car.in cle.j.q. ij.de seque.possess. & fruct.

c ¶De cõnexis. Facit gl.fi.in.l.iij.C.si à nõ cõ.iud.fu,ap. vbi dicit gl. ꝙ licet aliâs iudex ꝓprietatis nõ possit de possessione cognoscere vel eccõtra:est verũ dicit gl.aliâs nõ posset de ꝓprietate cognoscere nisi de possessiõe cognosceret tũc põt.l.ij. ff.de iurisdom.iud ¶Adde an delegat⁹ possit facere quẽ absolui ad cautelã.Ol.cõsi.cxlv.

Panormi. super tertia secundi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo non habet suspensam iurisdictionem quin possit fauere ipsi appellationi interposite. vide late ĩ. nu. 45.*

2 *Appellans non censetur renuntiare appellationi adeundo iudicem à quo super innouatione post appellationem factam.*

3 *Possessorium retinendæ põt intentari per seruũ absente domino si turbatur in possessione quam detinet nomine domini.*

¶ CAP. XVII.

CVm teneamur. Si appellans turbatur in possessione sup qua fuit appellatum, iudex à quo põt illam possessionẽ sibi reformare appellatiõe in suo statu permanente. h. d. secũdũ cõmunẽ intellectũ. ¶ Cõmunis diuisio. secũda ibi: *prudentiæ*. ¶ Casus literalis. Aliquis litigabat corã ordinario sub archiepiscopo cantuarien. & alicuius grauaminis prætextu ad papã appellauit. super causa illa de qua litigabat: pendente appellatione aliquis turbauit possessionem ipsius appellantis: quæsiuit archiepiscopus vtrũ liceat ei reformare possessionẽ turbatã eo prætermisso super quo est appellatũ? Respondet papa: si ad ipsum querela exide peruenit ordine iudiciario id sibi licebit, nec propterea intelligitur appellationi re-
1 nũtiare. Bern. ¶ † Nota primò secũdũ cõmunẽ intellectum de quo infero vnũ dictũ mirabile quòd in tendẽtibus in faciliorẽ exitũ causæ appellationis iurisdictio iudicis à quo non est suspẽsa, dummodo abstineat à cognitione causæ appellationis. Vnde potest prohibere attentanda de facto, & attentata reuocare. & vide ad hoc texũ & gl. no. in. c. ij. de ma. con. contra inter. eccle. vbi iudex à quo præcipit partib⁹ ne appellatione durante super matrimonio cõtrahant de nouo matrimoniũ. facit. c. qua fronte. & quod ibi noj. eo. & dicam ibi latius.
2 ¶ † No. secundò ꝙ appellans adeundo iudicẽ à quo nõ super appellatione interposita: sed super innouatione post appellationem non videtur renũtiare appellationi suæ. Ad idem vide bonam glossam. in. c. si à iudice. eo. ti. lib. vj. & quod not. in. c. iij. de eo qui mit. in posse. ¶ Gl. j. videtur ponere vnũ simile in seruo qui põt agere vt possessio turbata absente dño reformet. vt ĩ. l. iij. C. si p vim vel alio modo. sed hoc simile est multũ à remotis, ex superuacuo ponitur hîc qa in nullo confert ad intellectum. c. Et fortè glo. hoc voluit in isto simili: qã sicut ferus regulariter nõ põt esse in iudicio. vt in. l. vix certis. ff. de iudic. & tamẽ interuenire põt pro recuperatione possessionis. ita iudex à quo potest in his casibus specialibus & fauorabilibus suam iurisdictionẽ exercere. sed
3 de hoc dic vt statim dicã cũ glo. sequen. ¶ † Et aduerte quia hæc glo. ibi etiam turbata videtur sentire ꝙ seruus possit agere absente domino etiã interdicto vti possidetis: si turbat in ea possessione quã detinet nomine dñi illa tamẽ lex prima hîc alleg. hoc non dicit. sed loquitur de illo qui fuit possessione priuatus. cõmuniter tamen hîc & ibi, tenet quòd etiã agat pro turbatione vti pos. per illam rubri. & super ea no. & per idemtitatem rationis. arg. in. c. j. & ij. c. cũ dilecta. & quod no. in. c, ex parte.
4 de restitu. spo. ¶ † Opp. contra tex. nam per appellationem nulla remanet iurisdictio cum transferatur ad superiorem. vt in. c. vt debitus. infra eo. ergo non potest possessionẽ reformare. Sol. glo. ij. intrat intellectum. c. & dicit ꝙ cõtrariũ loquitur in delegato, secus in ordinario vt hîc: qa illius iurisdictio solũ suspẽdit super articulo sup quo fuit appellatũ. Ex hoc colligit prima lect. ad textũ. vt procedat in ordinario qui ex iurisdictione generali quam habet potest se interponere, & reuocare de facto attentata per partes vel alios in præiudicium appellationis. secus in delegato qui nõ habet iurisdictionem. nisi super illa causa quæ videt suspensa per appellationem. Petr. dixit ꝙ si plures articuli commissi essent delegato, licet fuerit appella. in vno: adhuc remanet iudex in alijs. ĩ. eo. c. super eo. ¶ Et circa intellectum capi, multum insistunt doct. ex quorum dictis ego colligo ex ordine. vij. lecturas. Prima vt loquatur in ordinario: vt ĩ. dixi. Secũda qñ appellans innouauit. nã hoc casu videt renũtiasse appellationi suæ. ideo iudex à quo poterit se interponere ĩ. eo. c. an sit. Hęc lectu. est vera in se sed nõ cõgruit literæ: tum quia litera loquitur qñ in prejudicium appellantis fuit innouatio facta: tũ quia hîc se impedit iudex appellatiõe remanente in statu suo. Tertia lectu. ꝙ spoliatio fuit hîc facta à tertio. vnde tertius cõuenit iure ordinario corã iudice à quo. & intellige virtute suæ generalis iurisdictionis quam habet, nam cõtra tertiũ innouantẽ nõ proceditur per viã attentati. sed ordine iudiciario. vide glo. no. in. c. nõ solũ ĩ. eo. li. vj. Quid autẽ in delegato respectu ist⁹ tertij? vide quod no. in. c, j. de off. deleg. Quarta lect. vt intelligat qñ filius seu amicus appellantis illius nomine possidens fuit spoliatus; tũc em̃ per comparationem illius corã iudice à quo ille absens renuntiat appellationi: sed hæc lect. procedit respectu renuntiationis, sed nõ satisfacit contrario ex defectu iurisdictionis iudicis à quo. Quinta lect. ꝙ hîc nõ loquit de iudice à quo. sed de archiepiscopo cãtuarien. qui habet priuilegiũ super tuendo iure eorũ qui appellãt ad se. apo. & multũ placet Host. hęc lect. mihi aũt minimè. qa istud. c. cẽt de indubio, & de nihilo quasi nobis seruiret cõtra. l. quod labeo. ff. de car. edic. & c. cũ in iure peritus de off. dele. Sexta lect. ꝙ hoc operatur litis pẽdẽtia. Septima lect. ꝙ fit propter notorietatẽ facti ratione cuius cessat ois suspitio ĩ. eo. c. proposuit. Sed doc. cõiter vident amplecti istã lectu. vt ratiõe nouiter attentati possit iudex à quo se intromittere non attingendo ar-
5 ticulum appellationis. ¶ † Mihi placet hæc lectu. vt generaliter procedat tex. tam in ordinario q̃ in delegato, vt appellatione nõ obstãte possit iudex à quo reuocare attentata in præiudiciũ appellationis licet pẽdeat cognitio appellatiõis, dummodo se intromittat principaliter de articulo appellationis, hoc ꝓbatur tali rõne. Iurisdictio iudicis ordinarij vel delegati non extinguitur per appellationẽ etiã quo ad illam causam in qua fuit appellatum: sed tantum suspenditur quatenus versat cognitio iustitiæ appellatiõis. vt in. c. si à iudice ĩ. eo. ti. libr. vj. vbi iudex à quo citat appellãtem ad audiẽdam reuocationẽ grauaminis. & sic citatus tenetur comparere. Ad idẽ. c. cũ cessante ĩ. eo. sicut ergo iudex habet exercitium iurisdictionis in reuocando grauamine per se illato: ita in reuocãdo grauamine illato per aliũ: seu in reuocãdo attentata in prejudiciũ appellationis. nã cũ cã fit ad eũ redditura appellatiõe nõ iustificata, interest sua vt nihil innouetur. Pro hoc quod leg. & not. in. c. ij. ĩ. eo. & in. c. qua fronte. infra eodẽ, secundũ vnũ intellectũ. Facit no. dictũ Fede. cõsi. lxxxvj. vbi dicit ꝙ iudex à quo qui ꝓnũtiauit instrumentũ nõ esse fœneratitiũ reuocãdo inhibitoriam factã iudici seculari põt post appellationem interpositã inhibere iudici seculari ne appel. interposita pẽdẽte procedat. Et pro hoc alleg. textũ istũ: puto tamen ꝙ si delegatus detulit appellationi quòd nõ possit amplius se intromittere. quia per appellationẽ est abdicata in totum iurisdictio: vt in. c. cũ appellatiõibus, eo. titu. libr. vj. secus in ordinario: qa ex generali iurisdictiõe quã habet potest se intromittere in nouiter ortis. secundũ hoc saluo distinctionem seu differentiam quã ponit ista gloss. inter ordinarium & delegatum. Simile in capit. si quis contra clericum. ĩ. de foro competen. & in. c. cùm speciali ĩ. eod. iuncto cap. iudex. de offi. delega. lib. vj.

Appellatio

SVMMARIVM.

1 *Appellatio generalis respectu cuiuslibet grauaminis nõ valet, nisi restringatur ad certam causam.nu.3. vbi de veritate, an habeat locum in appellatione extraiudiciali?nu.6.*
2 *Appellatio ab vno articulo suspendit iurisdictionem iudicis respectu totius causæ. & hoc si appellator vult.*
4 *Appellari an possit à futuro grauamine. & quomodo in appellatione extraiudiciali?*
5 *In appellatione tam iudiciali quã extraiudiciali an sit causa exprimenda?*
7 *Libellus à quo petitur reuocatio attentatorum post appellationem quomodo formabitur, siue pendente appellatione iudiciali siue extraiudiciali?*
8 *Attentata pendente appellatione iudiciali vel extraiudiciali an sint ipso iure irrita, vel veniant irritanda?*

¶ CAP. XVIII.

1 CONsuluit. ¶ †Generalis appellatio si fiat in oĩbus causis nõ valet: si fiat in vna tãtũ bene valet. Vel summa sic. Generalis & vaga appellatio respectu cuiuslibet grauaminis nõ valet: sed restricta ad certam causam sic. secũda pars ibi: *si verò*. ¶ Casus literalis. Litigãtibus aliquibus corã episcopo & archiepo Bonon. vna partiũ appellationẽ interposuit ab omni grauamine qđ posset sibi cõtingere. iudices p̃dicti super huiusmodi appellatione quid fiendum esset papã cõsuluerũt: qui dns pa. respondit huiusmodi appel. non tenere. Si verò ab aliquo iudice super omni grauamine qđ in vna causa sibi posset inferri q̃q̃ generalis appellatio sit interposita. appellationi tamen
2 eius ab eodẽ iudice est deferendũ. Bern. ¶ †Not. ꝙ respectu vnius grauaminis põt quis appellare à iudice nõ respectu cuiuslibet grauaminis futuri in eadẽ causa. & sic videt hĩc bonus tex. secũdũ vnũ intellectũ pro his q̃ dixi. s̃. eo. el primo in. c. super eo. vt appellatio respectu vnius articuli suspẽdat iurisdictionẽ iudicis quo ad to-
3 tam causam appellatore volente. ¶ †Opponit contra tex. de. c. ij. s̃. eo. vbi reprobat appellatio generalis. Solu. gl. ꝙ hic valet respectu certæ causæ. ibi reprobat generalis appellatio nõ restricta ad certã cãm. & dic ꝙ principiũ huius. c. cõcordat cũ illa decre. Secũda verò pars limitat illũ text. & principiũ huius capi. Diceres tu q̃ est diuersitatis ratio quare valet appellatio respectu vnius 7
causæ tãtũ. licet generaliter proponat, & nõ respectu cu- c
iuslibet grauaminis futuri? Sol. dico ꝙ est grauamen immediata causa appellatiõis: vt in ca. suggestũ. s̃. e. & j̃. e. c. vt debit9. & ij q. vj. c. ad romanã. Et respectu cuiuslibet causæ intentandæ in futurũ non põt prętendi grauamẽ de prẽsenti. ergo nec appellatio põt sic interpõi, qa vbi deficit causa cessat effectus. vt in. c. cũ cessante j̃. eod. sed quãdo restringitur ad certam causam: tũc grauamẽ prę cesit seu prætẽditur de præsenti in aliquo articulo, & propter cõtinẽtiã & cõnexitatẽ seu vnitatẽ causę videt totã causam quodãmodo cõtigisse. nã q aurẽ hoĩs tetigit, totũ hoĩem tetigisse videt. de pœ. di. j. c. vulgaris. & l. vulgaris. ff. de fur. meritò hęc appellatio admittẽda est & valet respectu vni9 causæ. Sed an hodie talis appella-
a tio ualeat vel nõ, licet respectu vni9 causæ? Glo. ista[a] in fine dicit ꝙ non per capitu. vt debitus j̃. e. qa necesse est semper exprimere grauamẽ. Aduerte. qa gl. videt intellexisse tex. istũ qñ appellat generaliter respectu vni9 causæ: nulla appellãdi cã expressa: & sentit ꝙ expresso grauamine admittit etiã ista appellatio. Et hoc expresius sentit Ioan. and. in primo intellectu quẽ dat ad istũ text. Dicit eñ ꝓcedere aliquo grauamĩe illato & appellatiõe expressa, secuta clausula generali vt moris est. Vel secũdũ eũ intelligat de generali interposita in causis maioribus in quibus nõ est necesse cãm exprimi j̃. e. c. vt debit9 in fi. Inn. verò primõ tenuit ꝙ glo. hĩc dicit ꝙ hoc. c. sit
b correctũ hodie in appellatiõe iudiciali[b]. In extraiudicia- ✠SEBA.SAPI.
li verò dicit ꝙ valet appellatio etiã certo grauamine nõ a ¶ Glo. ista. Vide
expresso, dũmodo aliquid fiat, vel dicat grauamẽ timeri Ro. deci. xliĩ. in-
posse, & grauamẽ postea subsequat: aliter dicit nõ admit cip. itẽ si appellet
tendã etiã extraiudicialẽ appellationẽ ꝓpter multas ab- in tit. de appel. in
4 surditates q̃ seq̃ pñt. ¶ †Fatet tñ à futuro grauamĩe ex antiquis. eo. titu.
traiudiciũ appellari posse sic. Appello ne graues me sup Deciũ in consil. ĩ.
tali facto, vel ne quis molestet me super tali possessiõe, inci. itẽ si appellet
etiã si nulla persona exprimat in illa. sufficit eñ ꝙ fiat ex in nouissimis. Ale
plurib9 cõiecturis j̃. eo. c. bonæ. & factũ sit certũ. Ego re xan. in cõsi. lxxx.
spectu appellationis extraiudicialis remitto ad no j̃. e. in inci. viso. colũ. vj.
b c. cordi. lib. vj. in tex. & gl. in. d. c. bonæ. vbi plenè dicet. in. j. volu.
5 & vide qđ dixi ĩ. c. cũ sit romana. s̃. e. ¶ †Et puto ꝙ quo b ¶ Iudiciali. An
ad expresionẽ causæ nõ sit differentia inter iudicialem in iudiciali b9 pos
appellationem & extraiudicialẽ per. d. c. cordi. & qđ ibi sit appellari à gra-
no. per gl. ĩ. c. cõsiderauimus. de elec. licet enim grauamẽ uamine futuro? vi
nõ sit semper exprimendũ in appellatiõe extraiudiciali de p. d. Ant. in. c.
cũ possit appellari à futuro grauamine: vt in cle. ficut j̃. significauerũt. in
eo. ti. & j̃. e. c. bonę. Causa tñ appellãdi debet exprimi. per v. co. de testi. & in
iura p̃allegata. vnde cõcludo generaliter cũ gl. ꝙ appella c. bonæ. in. ĩ. col.
tio iudicialis vel extraiudicialis p̃textu grauaminis ĩter ver. op. ꝙ valet. j̃.
6 posita, non valet appellandi causa non expressa. ¶ †Et eodem.
iste tex. in secũda parte põt intelligi dupliciter. ¶ Primò ¶ Adde Ang. cõ-
secũdũ antiqua tpa secũdũ quę nõ erat necesse exprime sil. xciĩ. & Paul.
re causam. ij. q. vj. c. ad romanã. sed satis erat ꝙ appella- de cas. cõs. xxĩ. in
tio nõ apparebat manifestè frustratoria: vt not. in. d. c. primò impressis.
vt debit9. Secũdò põt intelligi secũdũ hodierna tẽpora ¶ Addean in ap
vt exprimat grauamẽ illatũ in vno articulo, & subijciat pellatione extra-
clausula gñalis. videlicet & ab oĩ grauamĩe qđ mihi põt iudiciali sit expri
c inferri in hac cã: vt sentit Ioã. an. Sed puto ꝙ hæc adie- mẽda cã do. de Ro.
ctio respectu cuiuslibet grauaminis in eadẽ cã nõ sit ne deci. suis in anti-
cessaria. qa si nõ opponat appellatio, tñ habet effectũ iu quis hoc eo. titu.
risdictionis suspensiuũ respectu totius causæ. vt in. c. si à c ¶ Attentatorum.
iudice. & c. nõ solũ j̃. e. li. vj. dixi plenè. s̃. e. in. c. super eo. Qualiter debeat
sicut superflua est illa clausula qua hodie cõiter vtunt formari libell9 su
appellãtes. dũ appellãt à certo grauamine. expresè subij per attentatis ap-
ciũt clausulã generalẽ. f. & alijs rationibus & causis suo pellationẽ pẽdẽte
loco & tẽpore ꝓponẽdis. nõ eñ põt iustificari appella- vide per do. An.
tio ab interlocutoria nisi ex causis in ea exp̃sis. vt in cle. post Inn. & Hos.
j̃. e. tit. vñ hæ clausulæ solẽt apponi ad maiorẽ expresio in. c. dilecti. ñ. j. e.
nẽ. cõsulo tñ vt practica hĩc tradita obseruet ꝓpter opi. & per Archi. ñ. q.
de quib9 in. d. c. super eo. nã do. Ant. sequit hĩc illã opi. vj. c. ei q. ❡. sunt ẽt
Io. an. licet aliud senserit in. d. c. super eo. ¶ †Extra glo. quorũ & ❡. fi. vbi
7 q̃ro de practica libellãdi cũ petit reuocatio attẽtatorũ dicit ꝙ cautũ est
c post appel. Inn. hĩc dicit nõ sufficere dicere peto reuoca propter euitãdas
ri oĩa attẽtata post app. sed d3 dicere post & cõtra appel oẽs difficultates ꝙ
lationẽ. qm̃ nõ oĩa quę fiũt post appellationẽ sed illa dũ appellãs seruet cõ
taxat q̃ fiũt cõtra, reuocãda sunt: vt in. c. cũ nobis. de ele. siliũ datũ p Host.
& c. auditis. de ꝓcu. Host. dicit ꝙ q̃cq̃d dicat Inn. cursus in. d. c. dilecti. vi-
iudiciorũ admittit primũ libellũ: quia intelligit illud & delicet ꝙ dicat pe
cõtra &c. d. Ant. concordãdo dicit ꝙ in appellatiõe iudi to retractari qcqd
ciali ꝓcedit dictũ Hostiẽ. in extraiudiciali verò ꝓcedit post & cõtra ap.
dictũ Inn. qa in extraiudiciali solũ reuocant attẽtata cõ- in meũ p̃iudiciũ
tra appel. secus in iudiciali. pro hac differẽtia allego Inn. attẽtatũ est. & vi-
in. c. q̃a ꝓpter. & c. cũ inter. de elec. vbi hoc tenet. Et di- de oĩno quodlatè
uersitatis ratio est. qa appellatio iudicialis respectu vni9 scripsit. d. Ant. in
articuli suspẽdit iurisdictionẽ iudicis in tota causa. ideo c. cũ nobis olim. ĩ
quicqd iudex facit post modum in illa causa in p̃iudiciũ iĩ. &. iiĩ. colũ. de
appellationis nõ valet. vt dixi in. d. c. super eo. Sed extra- elec. & vide quod
iudicialis appellatio nõ suspẽdit ptãtẽ cõpetẽtẽ parti. qa ipse no. ĩ. c. p tuas.
nõ tenet desistere à iure suo nisi fortè quatenus directè in. ñ. co. ver. ex his
obuiat appellationi. & ibi per eundẽ Inn. in. c. ad dissol- decidit. j̃. eo. & ꝙ
uẽdũ. de despõ. impu. Et hoc puto ꝓcedere cum q̃rit de de hoc. no. in. c. di
ualitudine gestorũ. Puto tñ ꝙ libellus gñaliter cõceptus lecta. in. j. colũ. de
indistinctè ꝓcedit: quia libellus recipit interpretationẽ excep.
secũdũ subiectã mãteriã, & semper debet interpretari ✠SEBA.SAPI.
in fauorẽ libellãtis, etiã impropriãdo verba si expediat. c ¶ Attentatorum.
ad hoc tex. cũ gl. no. in. c. cõst itutus. de re. do. & in. l. si qs Vide Sozi. ĩ cõsi.
intentione ambigua. ff. de iudi. & qđ ibi no. Bar. reuoca- xlv. incipi. visa ap
pellatiõe. co. ñ. in
j. parte. & ibi põit
qũo differant ap-
pellatio iudicia-
lis & extraiudicia
lis circa reuocatio
nem attentatorũ.

SEBA. SAPI.

a ¶ Attẽtata. Vide Bal. in conſi. cxiij. incip. proponit. in. j. parte. Old. in conſi. cc. inci. orta materia. Cardi. in cõſi. cl. ĩci. ſup pre miſſo. colũ. iiij. in fi. & hęc declara & reſtringe vt p Iaſ. in. l. j. colũ. ij. C. de bo. poſ. ſecũdũ ta.

b ¶ Sine termino. Et idẽ dicit Bal. in l. ſub hac conditiõe. ff. de cõdi. & demõ. & idẽ clariꝰ dicit Ang. in. l. vt perfectius. C. de anna. exce. dicens ita tenere Spe. in titu. de cita. & de hoc vide etiã per Ro. ĩ. l. ſi ex legati cã. ff. de ver. obli. vbi dicit ꝙ ĩ citatiõe extraiudiciali nõ requirit dies. & ad hoc dicit eẽ gl. fi. in ver. requirũt in cle. j. de hęred. Sed illa gl. iudicio meo nõ ꝓbat hoc ſi referat ad text. qa loquit qñ citatio extraiudicialiter eſt prefixꝰ certus terminus à iure. quo caſu hoc fatetur ꝙ valeret. & ita intelligatur illa gl. & etiã probãt iura p eũ alle. Sed tu magis ad ꝓpoſitũ dicas ꝙ licet in citatiõe non apponat hora tñ intelligit ꝙ citatꝰ debeat cõpere hora cõſueta. ſecũdũ Inn. in. c. cũ nobis olim. de elect. quẽ refert & ſequitur Bal. in. c. j. in fi. iiij. co. ver. q̃ro vtrũ. ĩ ti. de mili. vaſal. q cõtu. eſt. & ꝓprie Inn. in. d. c. cũ nobis. loquitur de citatione extraiudiciali. & vide circa prædicta & ad ea q̃ ponit hic. d. Anto. pleniſſimè Ro. in repe. rub. ff. de arb. in. vj. col. & copioſe & eleganter in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nun. in pet̃s nouis in v. colum.

¶ Adde an citatio generalis ar- 17 Obedire teneãt ſubditꝰ ſupiori: l. ĩpe ob hoc appellauerit friuolè
ctet Ro. cõ. ccclxix.

SEBA. SAPI.

b ¶ Sine termino. Vide Feli. concludentẽ ꝙ cõiter tetio tñ non fiet niſi ad limites ꝓbationis. facit qđ no. in. c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpo. ¶ † Ex his inferũt ad. q. nũquid at

a tẽtata[a] poſt app. extraiudicialẽ ſint ipſo iure nulla. d. Anto. allegãdo Archi. ij. q. vj. in. c. quoties. dicit ꝙ nõ. ſed veniũt retractãda: ſed innouata poſt appellationẽ iudicialẽ ſunt irrita, ſi cã appel. eſt exp̃ſſa. aliãs ſunt retractãda. Sed certè hoc dictũ nõ eſt verum. nec Arch. ita loquit. & contra hoc dictum apertè eſt tex. in. c. ad audiẽtiam. & c. dilecti ĩ. eo. vbi excõicatio lata poſt app. extraiudicialẽ eſt nulla. ad idẽ. c. cũ parati. ſtatim ſequẽs iũcta gl. in ver. obtentu appellationis ĩ. eo. nec video rationẽ diuerſitatis vtrũ cã appellãdi ſit iure expreſſa vel nõ. Illud em̃ requirit qñ eſt adiecta clauſula appellatiõe remota: vt in. c. paſtoralis ĩ. eo. Ideo concludẽdo materiã dico ſic ꝙ aut q̃rit de innouatiõe poſt appella. iudicialẽ. aut poſt extraiu. Primo caſu ſi appellatio eſt legitima puta ex grauam̃e interpoſito, oĩa ſũt nulla poſtmodũ innouata, & reuocabunt̃ p viã attẽtati. vide tex. no. cũ gl. pleniſsimè in. c. nõ ſolũ. eo. ti. li. vj. Secũdo caſu qñ poſt appel. extra iudicialẽ, ſi appellatio fuit interpoſita à iudice nõ valet quicqd facit iudex cõtra appel. vt in. d. c ad audientiã. & d. c. dilecti. Si verò nõ fuit appellatũ à iudice ſed à parte & tunc ſi appellatio fuit interpoſita ex cauſa probabili & veriſimili: actus poſtea ſecutus eſt nullꝰ. ad hoc. c. j. ſ. eo. ſecũdũ lec. quã ibi dedi. Nã ibi archiepꝰ ꝓcedebat vt pars in collatione beneficiorũ. ad idẽ ĩ. eo. c. bonæ. & dicit ꝰ vt ibi dicet. De effectu iſtius appel. extraiudicialis, vide etiã per do. Anto. in. d. c. dilecti ĩ. eo. vbi ex text. illo colligit ꝙ attentatũ poſt appellationẽ extraiudicialẽ eſt ipſo iure nullũ. quinimo appellat nõ vt à parte ſed vt à iudice. Et ſic dixit limitandum quod no. in. c. conſiderauimus. de elec. ſed diſtingue cauſam appellãdi: vt. ſ. dixi.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus repellitur tam à petitione iudiciali quàm extraiudiciali.*

Excõicationẽ alterius põt etiã tertius denũtiare & excipere.

3 *Legatus principis ſecularis põt eſſe etiã prælatus vel epiſcopꝰ.*

4 *Nuntijs vel alijs creditur non ſolũ ſi aſſerãt ſe aliquẽ citaſſe: ſed ſi aſſerant aliqua quæ ſint vicina & proxima ipſi citationi. nu. 12.*

5 *Præſentiam ſui facere dicitur ille qui exhibet præſentiam ſuã corporalem: non autem per nuntium vel epiſtolam.*

6 *Citatio ſine termino valet: & citatus debet comparere quàm citius poterit.*

Citatus ſi ex impedimento non comparet in termino, debet cõparere quã citius poterit.

7 *Citatus ſi eſt in legatione vel alia expeditiõe, an dicatur legitimè impeditus. adeo quòd debeat potius parere illi à quo habet legationem quã citato.*

Legatus papæ eſt tanquã papa.

8 *Clericus ſiue alius prælatus ſi citetur à duobus ſuperioribus vno eccleſiaſtico & alio tẽporali: cui debet potius parere?*

9 *Oblatio iurata quæſita alteri non poteſt etiam per papam tolli.*

Papæ nõ eſt obediendũ: quando ex tali obediẽtia veriſimiliter timetur ſcandalum vel aliquod malum futurum, vel ſi præcipit contra ſtatutum vniuerſalis eccleſiæ.

11 *Papa in dubio præſumitur moueri ex iuſta cauſa.*

12 *Cui magis credatur nũcio vel parti: vel nuncio vel notario: & quanta fides adhibeatur iſtis nuncijs?*

13 *Cõfeſſio facta calore iracũdiæ nõ valet, niſi data perſeuerãtia.*

14 *Excommunicatio fulminata poſt appellationem etiam extraiudicialem non valet. 15.*

16 *Appellatio interpoſita in abſentia iudicis an valeat?*

Obedire teneãt ſubditꝰ ſupiori: l. ĩpe ob hoc appellauerit friuolè

¶ CAP. XIX.

CVm parati. Prætextu apppellationis non debet ſubditus cõtẽnere ordinariũ. ita cõmuniter ſummatur. ſed certè hæc ſummatio eſt nimis generalis & de nihilo ſeruit. per. c. vt debitus ĩ. e. ſumma ergo ſic. Appellatio friuola non excuſat inferiorẽ quominus teneatur obedire ſuperiori, vt de cõtẽptu puniatur, niſi innocentiam ſuam aliter purget. & eſt caſus valde no. in eo, ꝙ dixit iſtum puniendum. Diuiditur. nam primò ponit ꝙ opponebat cardinalis contra epiſcopum. Secundò excuſationẽ epiſcopi ibi: *cumque*. Tertiò rñſionẽ ad illa ibi: *cardinalis*. Quartò citationẽ epi. ibi. *nos verò*. ¶ Caſus literalis. Epiſcopus zamoren. quaſdã petitiones per nuntium ſuum fecit coram domino papa ꝓponi: quas cũ paratus eſſet admittere. I. diaconus cardi. olim in hiſpania legatus ꝓpoſuit contra ipſum ꝙ cum ad ſynodum ſuã eũ vocaſſet, ad eius vocationẽ cõtẽpſit accedere ꝓpter qđ ipſum excõicauit: & ſic excõicatꝰ ſe fecit in epm̃ cõferari. Cũq; I. canonicus ſancti Iacobi pro ipo epiſcopo firmiter aſſeruit ꝙ erat tunc in legatione regis: & ideo ad ipſum venire nõ potuit. Cardinalis allegauit econtra ꝙ nuncius ſuus inuenit eũ in ſalamantina eccleſia & nõ in legatione regis. Iterum nuncius epiſcopi allegauit ꝙ ab ipſo cardinali appellauerat ante ſententiam latam: Papa verò his intellectis conſiderato ꝙ prætextu appellatiõis nõ debuit contẽnere ad vocationẽ legati venire: præcepit eidem epiſcopo quatenus vel in perſona propria: vel per nuntios idoneos apoſtolico conſpectui ſe præſentet ſuam ſi poterit innocentiam oſtenſurus.

1 Ber. ¶ † Not. primò excommunicatum repellendum non ſolum ab eo quod petit in iudicio: vt in. c. intellexi-
mus. de iud. ſed etiam ab eo quod petit extra iudicium.

2 facit. c. pia. de excep. lib. vj. ¶ † No. ſecũdò ꝙ etiã tertiꝰ põt excipere & denuntiare excommunicationem alterius: maximè ſi fuit excõmunicator: licet officium ſuum ſit finitum: vt hîc. ¶ † Not. tertiò ꝙ prælatus etiã epiſcopus licitè acceptat legationem principis ſecularis. & vide bonum tex. iuncta glo. in. c. ſi epiſcopus. xviij. diſt. Idem videtur dicendũ in delegatiõe: vt in. c. in archiepiſcopatu. de rapto. aliquid tetigi in. c. ij. de iudi. ¶ † No.

4 quartò tex. valde no. ꝙ nuntio creditur non ſolum ſuper nuda citatione: ſed etiam ſuper his quæ ſunt vicina & proxima citationi: vt quia reperit citatum in certo

5 loco. vt ĩ. latius dicam. ¶ Item no. † ꝙ quis exhibet præſentiam ſuam per ſe vel per nuncium ſeu per procuratorem: & ſic cõmuniter notant hîc doct. allegantes. c. epiſcopus. xviij. diſtin. Ego dico ꝙ ſecundum propriam ſignificationem vocabuli ille dicitur ſe præſentare qui exhibet prẽſentiam ſuam corporalẽ. hoc patet ex etymologia vocabuli ad quod vide bo. gl. quam no. in clemen. dudum. de ſepul. in ver. præſentari. facit quod legi. & not. in. c. ea noſcitur. de his quæ fi. à præla. Et hoc bene notabis pro ſtatutis & alijs diſpoſitionibus requirentibus præſentiam alicuius ad certum actum. & iſte text. poteſt adduci ad hanc ſententiam: quia papa hoc expreſſit vt poſſit ſe præſentare per nuntios: ſecus ergo ſi non expreſsiſſet. vide tamen pro primo dicto tex. qui meliꝰ facit in capitu. penulti. de iura. calum. ſed illud procedit

6 propter ſubiectam materiam. & dic vt ibi. ¶ † Vltimò nota vnum ad quod quotidie ſolet allegari iſte text. &

b nunquam obliuioni tradas. quòd citatio ſine terminoᵇ valet: & debet comparere citatus quàm citius poteſt, cum quodam tamen temperamento. non enim tenetur illico currere. Pro hoc. l. quod dicimus. & l. ratum. ff. de ſolut. & vide Innocen. in. c. fina. qui ma. accuſ. poſ. vbi dicit idem eſſe in citatione generali vt valeat ſine termino modo prædicto. quod not. Ad idem facit capitul. cum dilectus. de dolo & contumac. vbi dicitur quòd non valens comparere in termino præfixo debet comparere poſtmodum q̃ citius poteſt. Ecce ergo quòd ſecunda citatio remanet ibi ſine termino. & vide quod ibi dixi. & hoc tenent communiter canoniſtæ. vide Specul. in titul. de cita. §. ſequitur. verſicu. quid

ſi non

netur talem citationem valere,in.c.consuluit.col.ij.ver.no.tex.ibi:ea.ho ra.s.de off.deleg.vide Andr.sicu.in consi.viij.col.xv.in.j.vol.& in cõsi. iij.col.xij.in.ij.vol.Feli.in.c.quia iudicante.in.j.col.s.de rescrip.
ANTO.FRAN. ¶ An valeat citatio sine termini pfixiõe.vide Bart. & docẽ.l.liber homo.§.decẽ hodie.ff.de ver.ob.vbi dixit ꝙ citatio sine die & hora nõ valet.& vide Cy. in l.fina.C.de fer.& no.in.l.aut qui aliter.§.j.ff.quod vi aut clã.& in.l.fin. C.de iur.do. ípet. & habetur in auẽ. de exhi.& introdu.re.in.§.vltimo. & per Spec.in titu.de citatione. in §.sequitur.in ver. quid si non præfixerat.& Ioan. an. & moder.in.c. fi. de fer. vbi tenẽt quòd valet citatio absq; termino in præfixione.& tenetur citare cũ primum potest tempore tamen congruo.per tex.in.c. cũ dilecti. de dol. & contu.& circa materiam citationis:vide bonã gl. in.c.j.de mil. vasal.qui contu. est in vsi. feu.& gl.in c.de illicita.xxiij. q.iij.& glos.in.c.si episcopus.iij.q.ij.

a ¶ Duobus superioribus. Adde Ro. consil. xlviij. vbi ponit de confœderato cũ rege angliæ & franciæ cui magis parere debeat.

SEBA.SAPI.

b ¶ Obediendum. Quòd non sit papæ obediẽdũ vbi imminet peccatũ tenet Fel.ĩ.c.si qñ. col.ij.s.de rescrip. Abb.ĩ.c.cũ tenea mur.ĩ.de prẽben. & Feli.in.c.accepi mus.col.j. de fide instru.

SEBA. SAPI.

c ¶ Materia. Vide de hac materia Feli. in.c.j. colum. vj. ver.quarta conclusio.s.de off.iud. & in.c. proposuisti. in versi.prima conclusio.s.de proba. &an vilis persona possit esse nuntiꝰ. tradit idem Fel.in c.prudẽtiam. col. fi.in ver.gl.in verbo literatorie ,s. de offic.delega. vide ad hanc materiam Alexan.in consi.ij.incip.cõsideratis his in .iij.vol.

c ¶ Materia. An credatur nuntio dicenti se citasse.de hoc per Archid. in c.venerabilibus.§.idem est de senten.excom.in.vj. & vide omnino de hoc per Ang.in repe.l.si vacantia.in.j.chart..C.de bo.va.lib.x.Et adde ꝙ quando creditur nuntio de citatione,statur eius dicto sine iura mento: si nõ præfixi.vbi tenet quod.s.dixi.licet Cy. aliter senserit.in.l.fin.C.de fer. sed tene primum pro quo vltra prædicta facit.c.cupientes.j.respon.de elect.lib.vj. 7 ¶ †Quæro præsupposito ꝙ iste episcopus fuisset tempore citationis legati in legatione regia,an ex hoc fuisset excusatꝰ?sol.gl.ij.primò arguit ꝙ sic. secundò arguit in contrarium.tertiò soluendo distinguit ꝙ si mandatum regis prœuenit mãdatum cuiusq; prælati citra papam , obtẽperandum est regi,dũmodo ab ipso teneat regalia.secus si à papa vocatur , vel à legato ipsi? qui tenet vicẽ papę.No.ex hoc vltimo legato obediẽdũ tanq̃ papæ.facit quod legi. & no.in.c.fi.xciiij.di.Sed aduerte quia gloss. videtur contra istũ tex.nam si legatio regia nõ excusasset episcopum à cõparendo corã legato frustra fuisset hîc allegatũ ꝙ non erat in legatione regis.Itẽ papa in citatione dicit ꝙ obtentu appellationis nõ decuit contemnere legatum.secus ergo obtentu legationis. nã si legatio non excusasset eũ,papa illã causam cõfirmasset sicut fecit in appel. 8 ¶ †No. tamẽ gl.in alio in eo ꝙ sentit ꝙ clericus non obtinens regalia id est bona feudalia à principe seculari non debet prætextu vocationis principis resistere mãdato superioris sui. quia clericus quantũcunq; simplex maximè si est sacerdos nõ subijcitur in aliquo iudici seculari:vt in.c.cùm non ab homine.de iud. imò dignitas sacerdotalis excedit omnem dignitatem secularem.xcvj.dis.c.duo sunt. Et quo ad materiam gl.dicit Inno.ꝙ si archiepiscopus vocat episcopum vel alium prelatũ ad concilium vel ad causam,& rex ante vel post vocauit eundem,licitè põt prætermittere mandatum archiepiscopi,& ire ad regẽ cui honor est deferendus:per iura quæ primò allegat glo.quod intelligit Hosti.de tenẽte regalia . Sed si archiepiscopus p̃cepit non obstante vocatione regia debet corã eo cõparere.qa magis est obediẽdũ spiritui q̃ corpori:& vĩculũ spirituale est fortius q̃ carnale.De papa dicit ꝙ sibi semper est obtemperandum relictis omnibus,dummodo nõ prę cipiat aliquid contra deum . Et tamen dicit Inn.ꝙ vocatus à diuersis debet multa reuoluere.debet enim considerare an vocãtes sint pares & quis primò vocauit.Item quis est in maiori necessitate. ar.in.l.si quis in graui.§.si cũ omnes.ff.ad sille.&.l.cõtra pupillũ de re iudi.Ego arbitror ꝙ præmissa dicta Inno.& Hostien.non sunt indistincte vera.Quid em̃ si prælatus ratione feudi astringitur ad aliquod seruitium temporale & personale , & vrgente causa vocatur à domino seculari, superior autem ecclesiasticus reuocat pro modica causa?non puto ꝙ quãtũcunq; iste hoc intendat teneatur prætermittere citationem principis:satis enim est ꝙ data paritate in reliquis præferatur superior ecclesiasticus,secus vbi cętera nõ sunt paria:vt quia ille secularis primò vocauit.& est in maiori necessitate constitutus.vnde vide in simili Inno.in.c.cùm iamdudum.de præbẽ.vbi tractat de eo q̃ vocabaꝰ eodẽ tẽpore à duobꝰ superioribus[a] ecclesiasticis. ¶ †Item fortè posset dici in papa,vt sine causa nõ possit impedire:quominus ille prælatus teneatur obedire principi seculari secundũ iuramentum suum occasione feudi prœstitũ.Non em̃ potest papa tollere obligationẽ iuramentalem quæsitam laico.ad hoc clemẽ . pastoralis . de re iudic.& dictum Innocen.in. c. cum inter 10 P.de renun. ¶ †Et adde singu dictũ eiusdẽ. in.c.inquisitioni.de senten.excõ.vbi dicit nõ b esse obediendum[b] papæ si ex eius mandato verisimiliter timetur scãdalum,vel aliquod malum futurum. ¶ Itẽ si præcepit cõtra statum vniuersalis ecclesiæ sine causa manifesta,vt no.idem Innoc.in.c.quãto.de consue. 11 ¶ †Fatendum tamen est ꝙ in dubio debet citatus obedire papæ quia præsumendum est eũ moueri cum causa iusta.no.in.c. quæ in ecclesiarum.de consti.& per legistas in.l. fi.C.si contra ius vel vti.pub.Ponderet ergo citatus omnes circunstantias & ea quæ dixi s.post Inno.& secũdum illa obediat vni vel alteri, vbi autem prælatus nõ teneret temporalia à rege.dicit Hostien.semper obediendũ 12 superiori ecclesiastico. ¶ †Quero etiam & reuoco in dubium:an nuntio sit credendũ? Sol.gl.ij.primò inducit in argu. istum text. ꝙ sic.Opponitur in contrariũ de.c.prudentiam.de offi.delega.vbi videtur requiri litera citatoria vltra nuntium. Demum cõcludit ꝙ nuntio publico & iurato est credendũ circa citatiões:in alijs secus.quasi sentiat glo. ꝙ vbi non esset nuntius publicus,tũc requiritur ꝙ sit literatorie destinatꝰ:& sic põt intelligi dictũ.c.prudentiam.Idẽ quod ista sentit glo.in.c.proposuisti.lxxxij.distin. &. iiij. q.iij.c.placuit.§.itẽ in criminali.Hostiẽ.dicit ꝙ bonus iudex arbitrabitur cui magis sit credendũ an parti vel nũtio habito respectu ad causæ quãtitatẽ & psonarũ qualitatẽ. Quid enim si nũtius dixit se citasse episcopum, & episcopus iurat se nunq̃ ab illo citatum:credemus ne potius nuntio vili personę q̃ epõ cum iuramento?maximè:quia postmodum tanq̃ cõtumax nõ posset appellare:& de hoc per Spec.& Io.an.in ti.de cita.§.sequitur.ver. sed nunquid crederetur.Et vt habeatur ma c teria[c] collecta tria sunt videnda.nam quando ꝙ est cõtentio inter partem & nuntium: qñ ꝙ inter nũciũ & notarium,quia nuntius negat se retulisse & notariꝰ scripsit. qñ ꝙ est contentio inter partem & nũtium nõ super facit ipse nuncius non est necessaria pñtia partium.secũdũ ipsum Bald. in.l.in minorũ. in. ij.co.C.in qui.cau. rest.ĩ integ. nõ est necess.& optimè facir quod no.d.Anto.in.c.veniẽs . el. j.in princ.iij.colũ. de testi.Itẽ scias ꝙ quando iudex cõmisit parti potestatem citandi alterã partẽ.tũc non statur verbo citantis.hic.dixit etiam ipse Bald.in.l.si vt proponis . col . ij. circa fi. C. qũo & quãdo iu.Itẽ adde ꝙ nuntius impeditus nõ põt facere relationẽ per aliũ sed iudex debet mittere ad eũ aliquẽ qui suscipiat relatiõem. ita fin. dicit idẽ Bal . in.c. cũ dilecti.in.fi.iiij. col.s.de do.& contu.vbi etiam plenè examinatan nũtius possit explicare relationem p aliũ . de quo vltimo etiã vide per Bal.in.l.si procurator.§. si qs mãdauerit.ff.mãda.& in c.fi.in pen. col.de dolo & contu.Itẽ adde ꝙ nuntiꝰ nõ põt aliquẽ capere personaliter , nisi specialiter habeat commissionem iudicis: de qua constet per publicam scripturam vel authenticum instrumentum. ita dicit idem Bald.in.l.cõsentaneum . in . ij. col.C.qũo & quã do iu.vide Bal. in consi.suo inci.Guidotinus quidam. vbi ponit qualiter puniri debeat fieri faciens falsam relationem . Qualiter autem puniatur nuntius publicus qui retulit falsum : vide Bald.in.c.fin.in.ij. col.de dolo & cõtu.qui ad hoc alleg. no.in auẽ.de armis.Et vtrum nuntius possit facere suam relationem die feriato.dicit idem Bal.ꝙ non in dicta.l.in minorum.in.ij.colum.in versicu.sed hoc est dubitandum.sed contrarium tenet Iaco.butri.in. l. dies festos.C.de fer.Sed Bal.ibi dicit tutius esse quòd ipsa relatio fiat die iudicia.Item adde quòd quando iudex in causa eligit nuntium non po-

teſt amplius ipm mutare. ita dicit Pau.de ca.in.l. teſtameta.C.de teſt. & dicit q̃ Bald.ad hoc ſemp cõſueuerat alleg. tex.in l.in fraudẽ.§. quoties. in verſi. eaq̃ manu cõmẽtariẽſis.ff.de iure fiſci. Itẽ adde q̃ ſtatur relationi nũtij: an potuerit citat⁹ habere copiã. ꝓbat̃ ſecũdũ Bald. in.l. properãdũ.§. ſi q̃ dẽ.circa mediũ. p illũ tex.C.de iud. Et ſi nunti⁹ dicat ſe citaſſe vnũ,& ille neget, cui magis credi debeat. Vide oĩno p Bal. in.l.j.§.ſi quis neget.in.xij.colũ.ff, quẽad.teſta.aper. ¶ Adde an credat̃ nũtio iurato. Pau.de ca. cõſ.cclxxv.in primò impreſsis.Ro. conſi. ccccliij.& Franc. de are.cõſ.xxxiij.

a ¶ Venerabilib⁹. Et ibi de hoc ſcilicet an credat̃ nũtio referẽti de verbis citati.vide per Do. & adde circa a prædicta q̃ ſi citatus eſt cõtumax, iudex nõ põt punire ei⁹cõtumaciã ante relationẽ nũtij de contumacia. ſecũdũ Bar.in .l.ſi finita .§. iulianus. de dãno ĩfe.& vide Bart.in.l.apud iulianũ .ff. ex q̃b. cau. in poſ. ea. & ſequit̃ ibi Ang.dicẽs q̃ vidit ita pluries practicari.Itẽ an ſtet̃ dicto publici nũtij deponẽtis ſuper facto alieno. puta ſi dicat factũ homicidiũ à tali.vide Barto.ĩ.l.j.§. cura carnis. in fi.ff. de of. præfec.vrb.Item an negatiua ꝓbet̃ per diſcuſsionem nũtiorũ. vide per Bar.in.l.hoc iure. in fi.ff.de ver.obl. 13 vbi vide latè do.

b Alex. Itẽ adde q̃ ſtat̃ relationi nũtiorũ q̃ dicunt q̃ diſcuſsione facta nihil repertũ eſt in bonis debitoris ſecũdũ Ang.ĩaut. hoc ſi debitor in ij̃. & iij̃.colum.C. de pig.&Bar.in.l. nuda citatione,ſed ſuper verbis prolatis à citato.Primo caſu concludit Io.and. poſt multa in loco præalleg.q̃ ſecũdũ qualitates perſonarũ & quantitatẽ præiudicij iudex arbitrabit̃.Nam quandoq̃ potius credit̃ ſimplici aſſertioni partis q̃ verbo nũtij : vt puta quia nunti⁹ eſt vilis perſona,& pars eſt in dignitate conſtituta & laudabilis vitæ.quãdoq̃ exiget iuramẽtũ cõtra aſſertionẽ nũtij:quãdoq̃ plenã probationẽ.& hęc dicta cõmuniter tenẽtur & ſunt multũ ęqua: & facit à cõtrario c.ad audiẽtiã de præſcrip.Secũdò caſu principali vide Cy.in.l.ſi quis decurio.C. de fal. & Io.and.in Spec.ti.de inſtru.edi.§.reſtat. verſi. quid ſi vnus.Et cõmunis cõcluſio eſt hæc vt inſpecta qualitate notarij & nuntij iudex arbitret̃ cui magis ſit credẽdũ.nã ſi notarius eſt ſuſpect⁹ ex antea geſtis, & cõtra notariũ eſt aſſertio nuntij,non credet̃ notario : ſed ceſſante ꝑſumptiõe cõtra notariũ magis credet̃ ſcripturæ ipſius notarij q̃ nuntio.alleg. text. opt.in.c.qm̃ cõtra falſam.de proba. vbi plus creditur notario ſcribenti acta ſeu ſcripturę ipſius notarij q̃ iudici.In tertio mẽbro dicit Io.And.in Spec.in ti.de cita.§.j.in prin. nõ eſſe credẽdũ nuntio ſi dicat citatum dixiſſe ſe nõ vẽturũ, vel q̃ citatus intulit ſibi iniuriã. & no.hoc vltimũ dictũ.Mouetur. qa nuntio nõ credit̃ niſi circa officiũ ſuum q̃ verſat̃ circa citationẽ & relationẽ citationis:non ergo eſt ſibi credendũ in alijs. Nec põt dici q̃ fuit annexa citatiõi: qa citatio valet & eſt ꝑfecta quantũcunq̃ citatus nihil dixerit.Et ita ſimpliciter trãſit hîc do. Anto. ſed tu vide text. ſing.cũ gl.in.c.venerabilibus[a].§.ſecus.de ſenten.excõ.lib.vj.vbi dicit̃ q̃ ſi in iudicio citat⁹ dicit per iudicẽ ſe nõ cõpariturũ, tunc cõtumacia ſua eſt notoria.ſecus ergo ſi extra iudiciũ.h.d.& vide gl.ibi quę hoc firmat.& eam ſequit̃ Bar.in.l.ex cõſenſu.in fi.ff.eo.vbi plus ſentit.ſ.q̃ ſi in actu requiritur trina citatio, & citat⁹ dixit nuntio ſe nolle cõparere, q̃ dz iterũ ac tertiò citari,quaſi illa rnſio nõ ꝓiudicet. Sed ĩ cõtrariũ vide Inn.ĩ.c.ad petitionẽ. de accu.vbi dicit oppoſitũ ei⁹ qđ tenet Bart. vt non ſit neceſſe hoc caſu geminare citationẽ.Idẽ reperio etiã ſeq do.de Rot. dec.cclx. Idẽ ſentit gl.in.l.fi.ff.de reſtitu. in integ. Ego hæc dicta ſic cõcordarẽ, q̃ ſi in iudicio dixit quis ſe nolle cõparere in termino, poterit iudex incõtinẽti contra eũ tanq̃ contra contumacẽ procedere:& hoc caſu loquit̃ tex. in.d. §.ſecus.& vide no.dictũ Inn.in.c.cumana.de elec.in additione.Aut extra iudiciũ dixit nũtio ſe nolle cõparere:& tunc credo expectandum lapſum termini:qa aſſertio nuntij non facit plenã probationẽ.per ſupradicta: tn̄ qa confeſsio extraiudicialis nõ debet præiudicare reſpectu criminis cõtumaciæ: maximè qa potuit hoc dixiſſe ex iracũdia . ¶ † Et cõfeſsio facta calore iracundiæ, b non tenet,niſi in ea detur perſeuerãtia:vt eſt gl.no.in.c.ex literis.de diuor.Sed ſi in termino non comparuit,tunc qa inſurgunt duæ præſumptiones cõtra abſentẽ.vna q̃ orit̃ ex cõtumacia ſua,vt eſt tex.no.in.c.nullus.de ꝑſum.Alia quę orta eſt ex relatione nũcij:tũc iſtę duę ꝑſumptiones ſimul iũctę operant̃ vt ille ãpli⁹ nõ citet̃: qa ſatis liquet illũ nolle cõparere,& citatiões geminant̃ ſolũ vt appareat de volũtate citati vt no.Inn.ĩ.c.ad petitionẽ.de accu.&q̃ dictũ nũcij faciat in hoc aliqualẽ fidẽ adduco tex. expreſſum hîc cõtra opi.Io.an. & aliorũ. hîc eñ allegabat̃ dictũ nũcij q̃ fuerat iſte repertus in eccleſia ſalamãtina & non in legatione regis:& tn̄ hoc eſt de neceſſariò comitãtibus citationẽ:ſed eſt actus propinquus citationi. Et per hoc pn̄t ad cõcordiã reduci opiniões

14 cõtrariæ. ¶ † Glo.in ver.obtẽtu. in ſui prin. eſt facilis,poſtea opponit.videt̃ eñ q̃ excõicatio iſta nõ debuit tenere,qa p̃ceſsit appellatio quã cardinalis nõ ignorauit.ad hoc.ſ.e.c. ſi duob⁹.&j̃.de ſen.excõ.c.p tuas.So.gl.q̃ hîc nõ cõſtabat iſtũ eꝑm appellaſſe ſaltẽ ex legitima cauſa.& in dubio magis debuit credi cardinali & nuncio ſuo q̃ iſti epiſcopo allegãti. Itẽ fuit in culpa quia ſaltẽ debuit ire & allegare priuilegiũ ſuũ ſeu cãm quare cõparere

15 nõ poterat. ¶ † Not.plura ex hac glo. primò probat apertiſsimè iuncto text.q̃ excõicatio lata poſt appellationẽ extraiudicialẽlegitimã eſt ipſo iure nulla,&actus geſt⁹ à iudice poſt appellationẽ extraiudicialẽ nõ valet.ſi eñ appellatio hîc fuiſſet legitima nõ valuiſſet excõicatio vt in gl.& hãc gl.allegaui.ſ.c. proxi.

16 vbi vide. ¶ † Secũdò colligit̃ ex gl.q̃ appellatio interpoſita in abſentia iudicis : ſi eſt aliãs legitima:tenet &valet,&ſuſpẽdit iuriſdictionem iudicis in illa cã. Nã iſta appellatio fuerat interpoſita in abſentia legati. vt colligit̃ ex tex.Sed aduerte.quia text.videt̃ requirere q̃ iudex appellationũ nõ ignoret. & facit qđ not.Archi.in.c.appellatioj.e.li.vj. Ego verò non credo requiri ſcientiam iudicis,ſed dicerem q̃ parti appellanti non poteſt imputari quare hoc non deduxit in notitiã iudicis, & tunc talis appellatio non tuet̃ appellãtẽ. Aut nõ eſt quid imputetur parti,vt qa citationẽ recepit longa agens, & timuit excõmunicationẽ veriſimiliter futurã,nec poterat intra tẽp⁹ habere copiã iudicis à quo, vel ad quẽ, & tunc talis appel.facta in preſentia bonorũ virorũ defendit appellãtẽ vt nõ teneãt geſta per iudicẽ cõtra eũ:ad hoc no.dictũ Inn.j.eo. c.dilect⁹.in verbo ſi de appellatione innotuerit &c.cui⁹ dicta diſtĩgue p ſupradicta. & vide qđ latius ĩ hoc dixi.ſ.e.c.ſuggeſtũ. Nõ ob. prędictis.c.ſi duobus.vbi ponderat̃ ignorãtia iudicis:qa non loquit̃ ibi de iudice à quo ſed de iudice ad quẽ cuius iuriſdictio nõ erat adhuc ſuſpẽſa.ſed ſec⁹ in caſu noſtro.¶ Vlti. oppo.videt̃ eñ q̃ papa non debuit iſtũ eꝑm citare vt veniret ad euriã:quia cardinalis opoſuit de excõicatione per viam excep. quæ

b habuit effectum ſuum eoipſo q̃ papa noluit admittere illius epiſcopi petitiones : vt in .c. ij.de or.cog.Sol.glo.fi.q̃ cardinalis non ſimpliciter excepit:imò denuntiauit dño papæ contumaciã ſuã & excõicationẽ &c. vt in gl. Et no.in hoc gl.ex qua collige q̃ plus operat̃ denuntiatio quàm exceptio . nam exceptio ſolum operatur effectum repulſiuum , denunciatio verò effectũ etiã procedẽdi cõtra denuntiatum.Vel dic extra gl.q̃ papa hîc inchoauit nouũ ꝓceſſum audita cõtumacia & excõicatione illi⁹.probat hoc qđ no.Io. and. in.c.mãdatũ.de reſcr. ¶ Vl.no.ex fi. gl.iũcto

17 tex.ĩ eo.† q̃ dixi ĩ ſummario q̃ cõtinẽs adire ſuperiorem

à diuo pio.§.in vẽditione.in.ij̃.colũ. ff.de re iudi.Et an iudex debeat credere relationi nũtij̃. vide oĩno latè Sali.in.l. abſentẽ. in.iiij̃.col.C. de accu. Item adde hîc qđ pulchrè ſcribit Lap. in alleg. xiiij̃.in fi.iij̃.co.& vide Bald.in.l.j.in prin.in vlti.col.in apoſt.ff. de fer.& oĩno qđ no.Bart. in.l. diuus.ij̃. poſt mediũ.ff. de cuſt. re.& vide etiã Bal. in.l.ij̃.in apo.in.e. tit.de fer.Item an pars teneat̃ credere nũtio citanti di centi ſe habere cõmiſsionẽ niſi oſtẽdat?vide latiſsimè per Imol. in.l. excõſenſu.§. eñ q.in iij̃.char.ff.de app. & per Do.in.d.c. venerabilibus .§. ſec⁹. de ſen. excõ. li.vj. & an aliquo caſu poſsit citare ſine cõmiſsione iudicis. vide oĩno p Bal.in.l.cũ clerici. C.de epiſc.& cle. & do.Ant.in quo dã cõſi.incip.Ieſu Chriſti: & matris eius.in fi.ij̃.co.vbi dicit q̃ ex hoc q̃ nõ apparet de cõmiſsione iudicis nõ reddit̃ citatio nulla.adde Bald. in.l. eadẽ ratione.ff.de fer. Itẽ adde q̃ in curia romana ſufficit q̃ fiat citatio per curſorẽ papalẽ:licet nõ fiat per nũtium ꝓprium vt cõcludunt do. de Rota. deciſio. cccxx. ordie meo nouiſsi.

¶ Adde an credatur nuntio de executiõe.Roma.cõſ. clxiij.

ZACHARI.

b ¶ Caloreiracũdię. Adde Lud.Rom̃. ſingu.ſuo.ccccccx. inci.volo cõmẽtari.l.quicq̃d. circa mediũ.vbi alle. gl. per iſtũ alleg. pro ſing. ad quod per eũ hic allegat̃. & dixi ĩ apoſt.ad iſtũ.in.c. at ſi clerici.nu.xv. in verſi. calore iracundiæ. ſ.de iudi.

ſuperiorem ſeu obedire prętextu appellationis friuolę puniendus eſt:ſecus dic vbi nõ cõtẽpſit obedire,ſed appellauit à ſentẽtia: licet enim denuntietur appellatio iniuſta,nõ per hoc punietur. Sic intellige quę dixi in.c.ad noſtram.s̃.eo.& ſic tempera gl.in.l.j. ff.à qui.appel.non licet.vbi dicitur ꝙ de iure cano.nõ punitur te merè appellans.de quo vide in.c.vt debitus.j̃.e.vbi latius hoc examinabo.Hinc vſq; ad fi.libri non recitabo.gl.per quęſtiões & oppoſitiones vt hactenus feci:tũ vt euitem prolixitatem , cùm huius ſecundę partis volumen ſit nimis magnum:tũ quia aliâs ſatis copioſè in ſcholis hunc titulum legi: vnde illis reportationibus decreui eſſe cõtentus,& ſi quid deerit in additionibus ſupplebo.

SVMMARIVM.

1 *Appellari poteſt à promiſsione iurata:quando promittẽs ex hoc grauaretur:aliâs ſecus.nu.3.*

2 *Excommunicatus quando abſoluitur,iurare debet de parendo mandatis eccleſiæ vel iudicis.*

4 *Arripiẽs iter ad principem cenſetur proſequi appellationem.*

5 *Iuramẽtum generaliter præſtitum debet intelligi ciuiliter.& reſtringi ad cauſam honeſtam & veriſimiliter excogitatam.*

6 *Terminus eſt dandus ſeu moderandus ſecundum locorum diſtantiam & perſonarum qualitatem.*

¶ CAP. XX.

a 1 ADhæc.[a] ¶ † Qui iurauit ſtare mandato eccleſię non auditur appellans contra iuramentum:ſi tamen de facto grauatur, appellare poterit.h.d.cum ſeq.Vel ſumma compendioſius ſic.Si mãdatum factum ei qui iurauit ſtare iudicio eccleſię excedit limites iuramenti & licitę promiſsionis ,appellare poterit.aliâs ſecus.ſecunda pars ibi. *Id tua.* ¶ Caſus literalis.Aliqui iurant quòd ſtabunt iudicio eccleſię & poſtea appellãt quæſitum fuit quid agendum ſit de iſtis?Reſpon.pa. quòd iudex debet compellere eos vt obſeruent iuramentum ſuum,vel quod intra.xl.dies poſt appellationem ſuam iter arripiant ad eam proſequendam.Ber. ¶ † No.primò ex tex.ꝙ is qui ab excommunicatione abſoluitur præſtat iuramẽtum de ſtando iudicio eccleſiæ. quandoq; iurat obedire mãdatis iudicis:vt in.c.ex tenore.de ſen.
b excommu.In effectu tñ nõ eſt differẽtia inter iſtas duas formas[b] iurandi,quia in qualibet intelligitur de mandato iſto.Ad hoc ca. quintauallis.&.c.veniens.de iureiuran.Et vide glo.no.quam tenemẽti in.d.c.ex tenore.Et aliquid no.j̃.eo.c.proxi.& intellige quod dixi per iſtum text.quando quis fuit excommunicatus pro dubia offenſa ſeu pro dubia contumacia. Nam ſi manifeſta eſt offenſa ſeu contumacia non debet regulariter excõmunicatio relaxari,ni ſi prius procedat integra ſatisfactio contumacię vel offenſę:vt in c.ex parte.el.j̃j.de verbo.ſigni.& in.c.venerabilibus.§.ſecus . eodẽ
3 titu.lib.vj.& latius dicam in.c.ſequen. ¶ † Secundò not. quòd appellationi interpoſitę contra iuramẽtum prius interpoſitum per appellationem non eſt deferendum.& hoc vbi clarum eſt appellationem obuiare iuramento:ſecus vbi dubitatur.quia tunc debet admitti appellatio.& ſic intellige alternatiuã huius cap.ſic etiam
4 reducitur ad concordiam iſtud.c.cum ſeq. ¶ † Vltimò no.ꝙ arripiens iter eundi ad iudicem ad quem videtur proſequi appellationem.Item quòd iudex à quo poteſt pręfigere terminũ ad iter arripiendum,vel ad appellationem proſequendam.de quo dic vt latius dixi in.c.perſonas.s̃.eo.in gl.j.in fi.&dicit Inn.quòd ſiue quis iurauerit ſiue nõ,nunq; auditur appellãs,niſi grauetur.vt in.d.ca. vt debitus.j̃.e.& ſic tranſeũt cõmuniter doct.Sed aduerte quia ſe cũdũ hoc de nihilo prouideret iſte tex.ideo dic ꝙ ratio dubitãdi fuit.quia iuramentum de ſtãdo mãdatis eccleſię fuit generaliter præſtitũ:ideo videtur generaliter intelligẽdũ.de maio.& obebiẽ.
5 c.ſolitę. ¶ † Sed ratio decidendi in contrariũ fuit.quia iuramen-
c ta[c] generaliter præſtita debent intelligi ciuiliter , & reſtringi ad cãm honeſtam & veriſimiliter cogitatã:vt in.c.quintauallis.&.c. veniẽs.de iureiur.Ideo ſi mãdatũ iudicis excedit fines iuramenti, põt licitè appellari.quia iuramẽtũ hoc caſu nonvrget.vt in dictis iuribus.& declara prout no.in.c.ſequen.In glo,ij.ibi:nõ arctatur. ad hoc intellige ꝙ non arctatur ad iſtum terminum in alijs cauſis
6 ſeu in alijs caſibus. ¶ † Quia iudex debet moderari terminũ ſecũdum locorum diſtantiam:&perſonarum qualitatem.vt in.c.cum

a ¶ Ad hæc.Vide quod per iſtũ text.dicit glo.ſing.ĩ.c.quod bñ.vj.q.iij̃. ꝙ q iurat ſtare ſnĩæ vel parere mãdato alicui⁹,põt appellare nõ obſtãte tali ꝓmiſsiõe vel obligatiõe.& ſic habes vnũ no.vltra Pan.hic:ex quo infert ſing.ꝙ licet aliâs ẽt añ ſnĩam poſsit per pactũ renũtiari appel.vt eſt tex.in.l.fi.C.de temp.ap.& in.l.j.in fi.ff.à quib⁹ app.nõ licet.tñ iſtud ꝓcedit qñ exꝑſſè & ſpecificè renuntiatur appe.ſec⁹ ſi ſimpliciter : puta qa ꝓmittit cum iuramẽto ſtare & parere ſnĩæ iudicis. tũc em̃ ex hoc non ĩtelligitur renũtiare appellationi.vt hĩc in.d.glo.& per glo.in.c.proxi. in prin.& tenet Bar. in.l.ſi conuenerit. in fin.ff.de re iudi.

¶ Adde an appellationi poſsit renũtiari cum iuramento.Ange.cõ. lxxxvij̃.& an quis poſſit abſolui ad cautelam abſq; iuramento . per Oldr. conſi.xciij̃.

b ¶ Duas formas. Tu aduerte . quia poteſt eẽ differentia ĩter has formas nam fideiuſſor datus promittens parere & ſatiſſacere mandato iudicis non tenetur iudici ſucceſſori,vel ĩ eo ꝙ eſſet iudicatũ ĩ cã app.ſed quãdo eẽt iuramẽtum de parendo mandatis eccleſiæ.cũ iuratũ videatur ſub noĩe dignitatis,videtur ꝙ poſſet eẽ dubiũ an teneatur de iudicatis in cã appellationis ſecundũ not.in.l.cum apud.ff.iudi . ſol. & ibi per Bart . & Ang.et facit conſideratio Goff.et Io. an.in ca. j.s̃.de his quę vi,met.cau.& ibi ꝑ Bar. & alios do.&ita refert hic &ſequitur.d.Phi. frã.de peru.

¶ Adde an fideiuſſor de iudicio ſiſti teneatur corã alio iudice Raph.cum. cõ.xxxij.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ab excõicatione poteſt fieri etiam non præſtito iuramento de parẽdo mandatis eccleſiæ & non ſeruata prima.*

2 *A promiſsione iurata de parẽdo &c.nõ appellatur quando mandatum non excedit debitã formam iuramenti,aliâs ſecus.*

3 *Abſolutus ab excõmunicatione reincidẽs in idem delictum per quod fuerat excommunicatus:non reincidit ipſo facto in excommunicationem regulariter:ſed durius conſequitur ſecundam abſolutionem quam primam.4.*

5 *Excõicatus appellans ab excommunicatione: adeũ
b iudicem à quo ſuper abſolutione:an cenſeatur appellationi renuntiaſſe?*

6 *Appellans ab excõicatione põt abſolui à iudice à quo appellauit ſi eſt ordinarius:ſi delegatus nõ: licet non renuntiet appellationi.*

7 *Iudex à quo non habet ſuſpenſam iuriſdictionẽ in his quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.*

8 *Proſequor:iſtud verbum denotat inchoamentum quoddam,non autem actum perfectum.*

9 *Excõicatus pro manifeſta cauſa non abſoluitur niſi prius integrè ſatisfaciat ſi poſsibile eſt,aut præſtet cautionem de ſatisfaciendo.*

10 *Excõ.iterũ pro eodẽ delicto à quo primò fuerat abſolutus:nõ debet abſolui,niſi iterum caueat.*

11 *Præſumptio ſi eſt cõtra aliquẽ ne veniat cõtra iuramentum,debet ab eo exigi ſufficiens cautio.*

Iuramẽtũ honoris regulariter eſt interdictũ periuro,ſed iuramẽtũ oneris quod tẽdit ad ipſum obligãdũ:nõ eſt ſibi interdi.niſi dubitet ne deieret.

¶ CAP. XXI.

QVæſtioni. Summa vt s̃.c.proxi. ſecunda pars ibi. *reſpondemus.* ¶ Caſus literalis.Aliquis excõmunicatus præſtitit iuramentum quòd ſtabit mandato eccleſiæ. & ſic fuit abſolutus.& anteq; mandatum fiat ei appellat cauſa ſubterfugij , vel mandato recepto. quęritur vtrum deferendum ſit appellationi illius?reſpondit papa ꝙ non eſt deferendum appellationi illius quę iuramẽto illius debeat
c obuiare:ſed ſtatim reducendus eſt in eãdẽ ſententiam donec mandatum ſuſceperit & adimpleuerit pro poſſe.Berna. ¶ Primò no.ibi. *ſicut moris eſt &c.* quòd iuramentum quod præſtatur in abſolutione ab excommunicatione de ſtando mandatis eccleſiæ potius fuit introductum ex moribus ſeu conſuetudine
1 quàm de iure. ¶ † Vnde facit ad illam quęſtionem nunquid valeat abſolutio non præſtito iuramento ? videtur quòd ſic : cùm iuramentum præſtetur ex quadam conſue-

SEBA.SAPI.

c ¶ Iuramẽta. Vide moder.in.l.fin.ff. qui ſatiſd . cogan. Bar.ĩ.l.ſed & ſi qs. §.q̃ſitũ.vbi mode. latè.ff.ſi quis cau. Iaſ.in.l.ſi conuenerit.co.vij̃.ff de iur. om.iu.Frã.cur . in cõ.lxxvi.ĩc.d.Lu. & ĩ cõ.iij̃.co.ñ.inc. & ſi ſubtiliſsimè.

tudine:& ſic nō eſt deſſubſtātialib⁹ abſolutio nis.Hoſt.hîc:& plenius in.c.cū deſideres. de ſentē.excō.tenet cōtrarium.Nā conſuetudo ſicut lex ſeruāda eſt.xj.diſt.c.in his.facit.l.de quib⁹.ff.de legi.cōiter tn̄ in.d.c.cū deſideres. tenetur contrarium.nā iſtud iuramētum exi gitur ad cautelā.vnde ſicut tenet excōmunicatio non ſeruata forma:vt in.c.ſacro.de ſen. excō.& no.ij.q.j.in ſumma.&.xj.q.iij.in ſum ma.ſic & abſolutio debet tenere nō ſeruata forma.ar.de pœ .di.j.c.verbum.&.c.venera-bilibus.§.vbi aūt.de ſenten.excō.li.vj.vbi bo.

2 tex.¶ †No.ſecundò principaliter regulā hîc poſitam quòd vbicūq; mādatum nō excedit debitā formā iuramēti,non valet appellatio

3 contra mandatū facta.¶ †Itē no.quòd rein-

a cidēs [a]in delictū pro quo prius fuerat excō-municatus,&poſtea abſolutus,non reincidit ipſo facto in excōmunicationē ſed eſt redu-cendus per iudicē.quod procedit niſi in qui-buſdam caſibus in quibus ex diſpoſitione iu-ris ipſo facto reincidat:&vide tex.bonū in.c.

4 eos.de ſentē.excommu.lib.vj.¶ †Not. vlti. quòd iterum excommunicatus pro eodem facto durius conſequitur abſolutionē ſecun dam q̄ primam:quia eſt preſumptio contra eum quòd non ſatisfecerit primo.¶ †In gl. j.in fi.quælibet ſolu.eſt bona in ſe.ſed poteſt dici breuius& generalius quòd vbicunq; mā datum excedit limites iuramēti, ſemper pōt appellari;& ſic precedēs ca.intellige,ſi nō ex-cedit habet locum iſte tex.Ratio diuerſitatis eſt quia immediata cā appellatiōis eſt ipſum grauamē:vt in.c.vt debitus.j.eo.Si ceſſat grau-amē,ceſſat appellatio:iudex aūt exvarijs cō iecturis ſeu ex qualitate factorū habebit de-cernere vtrum ſubſit grauamē.Et ex prædi-ctis habes vnum ītellectum quòd hîc nō ad-mittitur appellatio,quia obuiauit iuramen-to.Secunda lectu.poteſt intelligi ex dictis In-nocē.vt intelligatur tex.quando fuit appella tum ab excōmunicatione, & appellans redit ad iudicē à quo & fecit ſe abſolui præſtito iu ramēto.demū volebat proſequi appellationē prius interpoſitam.deciditur tali appellatio-ni non eſſe deferēdū quia petēdo abſolutio-nē & preſtando iuramētum iudici à quo re-nūtiauit appellationi.& hoc putat verum In no.niſi iſte fuiſſet proteſtatus quòd per hoc nō intēdebat renūtiare appellationi . Refert tamē alios dicere quòd nunq̄ iudex à quo po teſt abſoluere ab excōmunicatione niſi prius renūcietur appellatiōi tacitè vel expreſſè.do mi.Ant.ponit tres caſus.Primus quādo vult abſoluere perviam reuocationis:& tunc poſ ſit nō obſtante appellatione:ſed iſte caſus de nihilo prouidet,qm̄ ſi reuocat excommuni-cationē ratione cuius fuit appellatum,tolli-tur etiam appellatio.vt in.c.ſi à iudice.eo.ti. lib.vj.& in.c.vt debitus.j.eo.Secundus caſus, quando vult aſſumere cognitionē ſuper iuſti tia vel iniuſtitia,& non pōt niſi renuntietur appellationi.Reſpondeo ſecundum eū quòd hoc ſpectat ad iudicem ad quē.Hoc dictum mihi non placet indiſtinctè. quoniam iudex à quo pōt dupliciter cognoſcere de iuſtitia vel iniuſtitia appellationis.Primo modo ad effectum præiudicandi appellationi ſeu pro nunciādi eam iuſtam vel iniuſtam,& hoc nō pōt:vt in.c.dilectus.de reſcrip.Secundo modo ad effectum reuo-candi grauamē:& iſto modo pōt cōſentiente appellatore:licet ap pellator non teneatur ad hoc comparere , pōt tamen ſi vult ſine præiudicio appellationis:quia hoc nō eſt obuiare appellatiōi ſuę: imò proſequitur deſiderium ſuum vt tollatur grauamen:allego tex.cum glo.in.c.ſi à iudice.præalleg.vide Inno.in ca.paſtoralis.§. præterea.de offi.deleg.vbi dicit iudicē à quo poſſe ad inſtructio-nem ſuā cognoſcere de cauſa appellationis. Tertius caſus eſt quā do quis petit abſolutionem à iudice à quo cauſa legitimandi per-ſonam ſuam duntaxat.Et hoc caſu pōt fieri abſolutio ſine præiu-dicio appellationis :& hūc caſum puto veriſsimum,etiam ſi non fiat proteſtatio.quia tacitè videtur proteſtari ſi petit abſolutio-nem vt non maneat interim in excommunicatione.Ex omnibus

6 prędictis ſic ſparſis poſſumus elicere duos articulos.¶ †Primus nunquid excommunicatus appellans ab excōmunicatione adeun do iudicem à quo ſuper abſolutione videatur renunciare appella tioni?Secundus articulus nunquid in caſu in quo non renunciat

b poſsit conſequi abſolutionem [b]à iudice à quo.& ſatis patet ſolu-tio ex prædictis:& iunge ea quę dixi in.c.cùm teneamur.s̄.eod.& quę not.in ca.qua fronte j̄.eo.¶ Et conclude clarius ſic:& primò quo ad primum.q̄ ſi comparet vt ipſe iudex à quo reuocet graua men,vel vt legitimet perſonam ſuam ne interim pendente appel latione ſtet in excommunicatione,& non videtur renuntiare ap-pellationi ſuę:cùm non faciat aliquem actum contrarium appel-lationi ſuæ vt prędixi.Si autem comparet ſuper alijs articulis,vel vt ipſe cognoſcat de iuſtitia cauſę ad effectum pronuntiandi ſu-per appellatione:& ſatis videtur renuntiare appellationi ſuæ.arg-gu.in.c.ſolicitudinem j̄.eo.Idem puto vbi compareat ſimpliciter coram iudice à quo petendo abſolutionem.arg.c.gratum.de off.

7 deleg.niſi proteſtetur.&hoc caſu intelligo dictum Inn.¶ †Quo ad ſecundum articulum vtrū iudex poſsit abſoluere.Dico quòd aut non fuit delatum appellationi,aut ſic:primo caſu poterit,ſi-ue ſit ordinarius ſiue delegatus:quia aut eſt renuntiatum appella-tioni.& clarum eſt quòd poteſt.Idem ſi non eſt renūciatum:quia iudex à quo pōt omnia tendentia ad faciliorem exitum cauſæ ap pellationis ſaluo appellationis articulo:vt not.s̄.eo.in ca.cùm te-neamur.Nam & iudex ad quem hoc faceret ante omnia recepta cautione:vt in.c.per tuas.de ſentē.excommunica.Aut detulit ap-pellationi,& tūc ſi eſt ordinarius credo quòd poterit propter ge neralem iuriſdictionem quam habet.ad hoc.c.qua fronte j̄.eodē. ſecundum vnum intellectum.aut eſt delegatus: licet docto .ſen-tiant idem fauore excommunicationis:vt not.in.d.c.qua fronte. Ego tamen puto oppoſitum.quia per delationem omnis iuriſdi-ctio eſt transfuſa in ſuperiorem:vt in.c.cum appellationibus j̄.e. titu.libr.vj.

Additio. In glo.ij.in fi.Hoſtien.dicit gl.procedere in alijs caſibus vt abſoluend⁹ iuret:quia hæc eſt forma eccleſiæ in abſolutione:ſed quo ad caſum noſtrum dicit concerta tionem gl.nō procedere:q̄a etiā ſi ille vellet p̄ſtare pignora & fi deiuſſores,non abſolueretur,niſi prius adimpleat mandatū:quia hoc videtur requirere iſte tex.in fi.& ita tranſeunt docto.Sed cer tè iſte tex.in fi.hoc non probat.ſolū enim dicit vt pro poſſe pri⁹

8 proſequatur mandatum &c.¶ †Verbum autem proſequi nō de notat actum perfectum ſed inchoamentum quoddam: vt plenè dixi in.c.perſonas.s̄.eo.Item videtur bonus text.in.c.ſignificauit. in fi.s̄.de offi.ordi.vbi verus contumax & redire volens abſolui tur ab excommunicatione prius incepta cauſa,licet nō perfecta.

9 ¶ †Vnde concluderem quòd aut liquida eſt cauſa propter quā fuit excommunicatus,ita quòd incipit eſſe excommunicat⁹ pro manifeſta offenſa:& tunc non debet abſolui,niſi prius integrè ſa tiſfaciat.per ca.ex parte.j.j̄.de verbo.ſignifi.& in.c.venerabilibus. §.ſecus.de ſentent .excommu.libro.vj.quod puto verum quan-do ſatiſfactio in præſenti vel ſaltem de proximo poteſt haberi. Si autem exigeret longum tractum:puta quia habet conſtituere cappellam , vel ire in ſuccurſum terræ ſanctæ , vel quid ſimile: tunc puto poſſe dici vt ſufficiat incipere pro poſſe ipſam ſatiſfa-ctionem:& poſtea recepta cautione de adimplēdo poterit ſatiſ-factionem complere:& ſic poteſt intelligi iſte tex.in fine.& præ-

ſtat optimum

ꝛ SEBASAPI.

a ¶Reincidēs.Vide Rot.ita concludē tem in deci.vij.in-cip.ſi pronuntie-tur.& deci.vlti.īc. ſi excōmunicatus. ſub ti.de ſent. exc. in nouis.& Gemi. ī.c.eos.§.j.ver. qd ſi abſolut⁹.de ſent. excom.in.vj.

ZACHARI.

b ¶Abſolutionem. Adde Innoc.in. c. prudentiā.in pen. co.in glo.in verſi. aſtrictum.s̄.de off. deleg.Bald.in ſua mar.in ver.iudex. ver.lxv.& Fed.de ſenis.conſil. clxiij.

ſtat optimum arg.ad hanc ſententiam illud.c.ſignificauit.Itē quia videmus ſimile in eo qui abſoluitur in articulo mortis pro mani feſta offenſa vt non exigatur prius ſatiſfactio:vt in.c.fin.de ſepul. aliud ſimile.xxvj.qō.vij.c.fi.facit optimè.c.qua frontē. eod .vbi ſtatuitur ſpecialiter propter timorem:ne decedat quis in excommunicatione.Ad quod iudex debet multum aduertere.tex.bo.eſt in.c.epiſcopi.in fi.xj.qō.iij.Item quia excommunicatio eſt medicina.& tantum fertur ratione contemptus:ſed hîc non eſt contē ptus ex quo de præſenti ſatiſfacere non poteſt:prouideatur ergo per cautionem modo prædicto,cùm nō debeat eccleſia claudere
10 gremiū redeunti:vt in.c.ſuper eo.de hære.lib.vj.¶ †Vbi autem cauſa excommunicatiōis non eſſet adhuc liquidata:& iterum reincinderet in excommunicationem,placet opinio vt propter prę ſumptionem de præterito aggrauetur iterum iſte ad cauendum cum pignoribus vel fideiuſſoribus.arg.eorum quæ no.in.c.ij. de dolo & contu.& in.c.literas.de præſump.& ſic poteſt procedere opin.Tan.ſi dictio præter:ſtet ibi incluſiuè.Vnde placet mihi vt,
11 iterum iſte teneatur iurare ac præſtare aliam cautionem ſufficiē tem.¶ †Pro quo vide no.per doc. in.c.fi. de reſti. ſpol. &.c.ad reprimendam.de off.ordi.vbi dicunt ꝙ vbicunq; eſt præſumptio contra aliquem de veniendo contra iuramētum,debet exigi ſuffi ciens cautio:ſed hîc eſt præſumptio in contrarium.ar.c.ſcribā.de præſump.& in regula ſemel malus.de reg.iu.lib.vj.

12 Additio. ¶ †Et pono hanc cōcluſionē reſpectu iuramē-
a ti vt omne iuramentum honoris ſit regulariter periuro interdictū[a] per iura in gl.all.Sed iuramentū oneris quod tendit ad obligandum eum tenetur pręſtare periurus ſicut alius. vt in.c.cùm in eccleſijs.de maio.& obe.niſi ſit præſumptio ꝙ iterum deieraret.tunc enim nunq̄ ſibi eſt deferendum iuramētum etiam oneris:vt eſt tex.no.in.c.clericos.de coha.cleri.& mu.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Appellatio non ſuſpēdit iuriſdictionem iudicis à quo,niſi in cauſa in qua fuit interpoſita,vnde in alijs poteſt procedere.*
2 *Appellatio fouēs aliquam iniuſtitiam ſiue iniquitatē non eſt admittēda.*

¶ CAP. XXII.

Præterea. Appellās ab ordinario de delicto poſtea ab eo cōmiſſo puniri pōt per ipſum ordinarium.h.d.Secunda ibi, *duximus*. Sed ſupple ad tex.idem eſſe de antea commiſsis ſi nūc de illis accuſatur.vt in.c.ad hęc.el.j.s̄.eo.&.c. ꝓpoſuit j. e.¶ Caſus literalis.Aliqui appellāt ſup aliqua cauſa.appella.pēdente grauia cōmittūt.& dū cōueniūt ſup exceſsib⁹ illis, volūt ſe tueri p appellationē.q̄rit quid iuris ſit.Rn.papa ꝙ appellatio illa non debet eos defendere quominus exceſſus eorum puniantur cenſura canonica.Ber.¶ †No.j.ꝙ appellatio nō ſuſpendit iuriſdictionem iudicis à quo,niſi in cauſa in qua fuit interpoſita:vnde in alijs pōt procedere.& dic vt plenè dixi in.c.ſuper eo. el.j.&.c.cū teneamur.s̄.eo.latius explicabo materiam iſtius.cj̄.e.
2 in.c.propoſuit.¶ †Secundò no.vnā regulā ex text.ꝙ appellatiōi fouenti aliquā iniuſtitiam & iniquitatē nunq̄ eſt deferendū:quia nō pōt appellatio operari vltra naturam ſuā quæ eſt vt releuet à grauamine,nō vt iuſtitiā peruertat.vt in.c.ſuggeſtum.& in.c.ad noſtrā.s̄.eo.¶ In glo.j.in fi.vel ſecūdū Hoſt.ſi ſunt grauia & manifeſta nihil operatur appellatio:ſecus ſi nō grauia:quia tunc poterit iudicem recuſare:dic vt melius dicetur in.c.propoſuit j. e. pondera.quia papa in deciſione nullā facit mentionē de qualitate & enormitate:ſed in deteſtatiōem iſtorum appellationum factū fuit ſic qualificatiuè narratum.

¶ CAP. XXIII.

Constitutis. Qui non detulit appellationi ſui aduerſarij de ſua poſteriori circa idē contra eū excipere nequit.h.d.Prima pars deciſē narrat factum.Secūda dat iudices ibi: *ideoque*. ¶ Prēmitte ꝙ vacāte iſta eccleſia cathedrali conuenientibus omnibus ad quos ſpectabat iſta electio : Archi. nominauit quendam conſocium eligendum in epiſcopum:fuit oblatum & contradictum à reliquis ne eligeretur,cum eſſet excommunicatus,ac fuit interpoſita appellatio ſi ſecus fieret:ſed hac appellatione non obſtāte Archi.cum quibuſdam paucis de capitulo proceſsit ad electionem iſtius cōſocij: & appellationē interpoſuit ne in prēiudiciū illius electionis attentaretur aliquid:hac ſecū da appellatione nō obſtante reliqui facientes maiorem partē proceſſerunt ad electionē, & quendam alium elegerūt.vtraq; electio deuoluta fuit ad ſedē apoſt.& papa mandatvt in li
b tera cōtinetur.¶ No.ex principio ꝙ abbas[b] pōt eſſe procurator alterius,licet principaliter nō vertatur vtilitas monaſterij.vide glo. xvj.q.j.in.c.de prēſentium. facit tex.in.c.per venerabilem.qui fi.ſint legi.& quod ibi not. quod ſatis procedit corā iudice eccleſiaſtico. ¶ Secundò no.tex.ꝙ nō eſt deferendū appellationi illius qui non detulit appellationi aduerſarij.& intellige qn̄ iſtæ appellationes reflectūtur ad idem.ſecus ſi circa diuerſa . ſicut in ſimili limitatur illa regula:frangenti fidē fides frangatur eidem.vt j.c.peruenit.de iureiurā j.de pœnis.c.cōſtitutus.& ita accidit hîc. ¶ Vltimò no.ꝙ non valet ſecūda electio prima exiſtente nulla,licet non prēceſſerit denūa tiatio nullitatis.hoc intellige & limita prout not.in.c.auditis.s̄.de elect.vbi per doc.¶ Gl. j.quærit quid ſi nō eſſet excōicatus ſed ſuſpē ſus?dicit ꝙ idem.¶ In gl.ij.in fi.dicit tex.procedere ſiue fuerit ſimplex nominatio ſiue electio.Nam ſi fuit nominatio dubium faciebat appellatio Archi.ſi fuit electio, tunc videbatur ſecundā electionē non valere:tū propter primā non caſſatam:tū propter appellationē Archi.ſed cauſa decidendi in cōtrarium fuit quia electio prima erat nulla tanq̄ facta à minori parte & contra appel.legitimā & de excōicato.vt dicitur in gl.fi.Nec appellatio poteſt præſtare impedimētum per rationē poſi tam in fi.literæ.melius tamen videtur conuenire literæ quod iſte Archi.elegit , quia aliās non poſſet dici Archid.non detuliſſe appellationi aliorum prout dicetur in fin.literæ.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Appellatio non operatur ſuſpenſionem iuriſdictionis iudicis:niſi reſpectu illius cauſæ in qua appellatum fuit.*
2 *Suſpectus non poteſt allegari iudex quando crimē eſt notorium & pro ipſo eſt determinata pœna à iure:ſecus ſi eſſet arbitraria.5.vel eſſet notorius actus tranſeuntis.10.*
3 *Acta facta ad vnum finem non nocēt vel proſunt ad alium finem.*
4 *Ratio naturalis reſtringit generalem reſponſionē legis:licet ipſa ratio non ſit in lege expreſſa.*
5 *Suſpitio iudicis ſemper poteſt allegari:licet ab eius pronunciatione poſsit appellari.*
7 *Appellari poteſt à iudice excedente modum in arbitrando pœnam.*
8 *In notorijs quis poteſt eſſe iudex in facto proprio quando pœna venit terminanda à iure:ſecus ſi ab ipſo iudice.*
9 *Poteſtas an poſsit cognoſcere de delicto commiſſo inter vel contra familiam ſuam?*

ZACHARI.
a ¶ Periuro interdictum.Adde Archi. in. c. paruuli. xxij.qō.v. & Ale. in.l.ij.§.qđ dicim⁹ ff.ſi qs cau.&Lud. Ro.in.l.admonendi poſt prin.ff. de iureiuran.

SEBA.SAPI.
b ¶ Quòd abbas. Vide Abb.in.c.in noſtra.col.iij.s̄. de procurato.& in.c. ſopitæ.in.ij. no.j. de cē. &.Ro.in ſingu.cclxxxiij.incipit.ſcis.

a ✠ SEBA. SAPI. ¶ Vnum. Vide quæ dicta sunt in c. suggestum. s. e. circa secundum notabile Abbatis, de verbo debet. vide per Feli. in c. nã concupiscentiam. co. ij. s. de constit. & dicit Abb. in c. j. j. de despõ. ipub. ꝙ regulatur secundum subiectam materiam.

b ¶ No. notabile di. an in notorijs iudex recusetur. & adde quòd idẽ dicit. dom. Ant. in re pe. c. vestra. de co ha. cleri. & mu. in lxxxj. co. & ꝑ hãc doctrinam intulit nouũ & singul. dictum. d. Ab. ĩ. c. j. de cleri. excõmu. mi. in c. dilect⁹. de pœnis. & illud qđ dicitur ꝙ iudex ĩ delictis notorijs posit eẽ iudex in fcõ proprio vt est tex. ĩ. c. romana de pœnis ĩ. vj. & plene no. d. Ant. in. c. dilectus. & in. c. cùm veniſſent. de iud. intelligitur verũ nisi pro illo delicto notorio deberet imponi pœna arbitraria: quia tunc cum posset grauare in arbitrãdo, non poterit arbitrari in causa ꝓpria. quod perpetuò tenementi. & idem qđ hîc tenet d. An. tenẽt etiam doc. ĩ. c. j. ĩ pe. col. de off. dele. ĩ. vj. & in. c. iudex. in fi. e. ti. & li. & adde ꝙ istud dictũ. Arch. ĩ c. qa suspecti. iij. q. v. refert et sequit Imol. in ca. plerũque circa medium de offi. ordi. in. vj.

¶ Adde an in notorijs iudex recusetur vt suspectus. Ro. cõsi. cccxxiij. & in singu. suis. ANT. FRAN.

¶ An in notorijs possit index recusari vt suspect⁹: dicas ꝙ propter easdẽ cãs põt recusari propter quas põt recusari procurator. de quib⁹ ĩ. c. j. de procur. li. vj. & no. in. c. postremo. de app. & adde ꝙ iudex qui etiam culpa mea ẽ mihi suspect⁹ põt recusari: vt ꝑ Inn. in. c. exhibita. de iudi. gl. tñ in. c. vt debitus. de ap. videt tenere cõtrariũ illa tñ gl. cõiter ꝑ doc. in. c. si iustus met⁹. de ap. reprehenditur. & habetur per Ioã. andr. in. c. legitima. eodem titu. & in cap. si contra vnam. de off. deleg. eodem titu. li. vj. & Bartol. in. l. qui bona. §. si quis iuxta. ff. de damno infec.

c ✠ SEBA. SAPI. ¶ Est dictũ. Et hoc dictũ multũ cõmẽdat. d. Andr. siculus in tractatu de ꝓstãtia cardinaliũ in. iij. quæstio. ij. partis. col. pen.

¶ CAP. XXIIII.

PRoposuit ¶ Appellãs ab ordinario invna cã, in alijs coram eo rñdere tenet: põt tñ eũ recusare vt suspectũ, nisi cõueniatur de crimine manifesto in quo nõ cadit excusatio nec suspicio: vt quia imponit pœna iuris surgẽs ipso facto. h. d. secũdũ intellectũ intrinsecũ. Et primò ponitur cõsultatio. Secũdò rñsio. ibi. *super quo.* ¶ Casus literalis. Aliquis corã ordinario suo appellat & in alia qua cã cõuenit: postea corã eodẽ ordinario super alijs causis super quib⁹ nõ est appellatũ ille propter appe. nõ vult super alijs rñdere, quẽrit quid sit seruãdũ? Respõ. papa: ꝙ ꝓpter appel. illã nõ minus tenet in alijs causis super quibus nõ est appel. rñdere: verũtamẽ iudex â quo appellat nõ debet eũ cõpellere ad rñdẽdũ super alijs: quia ei suspect⁹ est: nisi pro crimine adeo graui & manifesto propter quod ipso actu meritò sit dãnãd⁹. Ber. ¶ † Primò no. ꝙ appel. nõ operat suspẽsionẽ iurisdictionis iudicis, nisi respectu illius cãæ in qua fuit appellatũ. quod plenè tetigi in. c. super. e. & in c. ad hæc. j. s. eo. ¶ † Secũdò no. ꝙ in crimine manifesto nõ admittit iudicis recusatio quãtucũq; aliâs sit suspect⁹. quod itellige qñ pro illo delicto pœna est à iure determinata: hoc voluit litera ista in fin. & j. dicã latius. ¶ † In gl. ij. in fi. Hęc solutio gl. nõ videt bona: quia acta facta ad vnũ finẽ scilicet respectu appellationis non debẽt prodesse vel nocere cũ agitur ad aliũ finẽ: scilicet vt admittatur recusatio. arg. in. c. veniẽs. s. de testi. & fortè ob hoc dicit Io. an. hic non esse spectãdũ euẽtũ appellationis: sed eligẽdi sunt arbitri super recusatione: & si probabit grauamẽ illatũ, admittitur recusatio: aliâs secus. & no. bñ quia Io. an. hîc nõ exigit ꝙ probetur grauamẽ ex mente. vide quod plenè dixi in ca. ad hęc. j. s. eo. hoc dictũ tñ multũ restringit istũ text. quia fundat se solũ super pendentia appellationis. Ex his verbis tex. simpliciter inhęrens Goffre. in summa in ti. de iudi. in. §. ex his ergo casibus. dixit solã pendẽtiã appellationis sufficere. dicẽs quòd rõ iuris est quia iudex â quo appellatur solet prouocari. l. iij. C. de episco. audien. facit. l. litigatores. ff. de arbi. & c. vt debitus j. e. hoc tñ dictũ Goff. cõiter nõ recipitur à docto. Nã (vt dixi in. d. c. ad hæc.) quisq; posset ex nuda volũtate sibi parare legitimã causam recusandi iudicẽ: quia nõ haberet nisi appellationẽ interponere: sed vt satisfiat verbis literæ puto posse dici: quia si iudex nõ reuocat in dubiũ grauamẽ, ꝙ tũc habeat locũ iste tex. & hoc vult ista litera dũ dicit. *omnino suspectus est &c.* Aut negat grauamẽ, & per cõsequens negat legitimã cãm recusandi: & tunc eligãtur arbitri iuxta formã. c. cũ speciali j. e. aliâs sequeretur absurdũ de quo dixi.

4 ¶ † Et ex prędictis tene mẽti vnũ [a] quòd licitũ est per rõnẽ naturalẽ restringere gñalem dispositionẽ legis: licet ratio nõ sit in. l. expressa. facit pro hoc tex. iuncta gl. in verbo, extimamus ineptũ. in aut. vt sine prohibi. ma. debi. & quod dixi in. c. suggestũ. s. e. vbi vide. & quod no. Bar. in. l. itẽ quæritur. §. qui impleto. ff. locati. Et quid de verbo prętextu. & ver. fas. vide nota. in. c. ad hæc j. e. & de verbo debet: nũquid importat semper necessitatem. dic ꝙ sic: nisi subiecta materia aliud suadeat. vt in. c. j. de desponsa. impube. Ad hoc vide gl. no. quã semper tenementi in cle. attendentes. de statu regu. in ver. debet. & vide Bar. in. l. iij. de pigno. vbi latius prosequitur materiã. ¶ † In glo. fi. in fi. no. singulariter primò ꝙ in facto manifesto prout differt à notorio potest iudex recusari ex legitima cã tanq; suspectus & sic procedit tex. multũ no. in. c. ꝙ suspecti. iij. q. v. alle. in gl. secus in manifesto notorio. & dicitur manifestũ non notoriũ id quod probari põt tñ nõ est notoriũ. Inn. hîc dat aliã so. ꝙ in crimine graui & manifesto nõ admittit recusatio vt hîc: secus in manifesto nõ graui vt in cõtrario. Mihi videt totũ oppositũ: quia facilius deberet admitti recusatio in grauibus vbi agitur de maiori prędiudicio q̃ in leuibus per. c. vbi peri culũ. de ele. lib. vj. Vñ tene solutio. gl. sed. d. Anto. [b] hîc referendo Arch. in. c. quia suspecti. vbi hoc ponit. limitat qñ pœna est impo fita & determinata à leg. Si aũt veniret imponẽda arbitrio iudicis: tũc quãtuncũq; crimẽ sit manifestũ seu notoriũ, admittit recusatio. quia posset nocere in arbitrando pœnã: & est dictũ [c] satis no. licet hoc attribuat Archidiacono. ego dico ꝙ originaliter fuit Host. Io. an. sequitur in. c. cũ speciali j. eo. vbi plenius prosequitur hoc q̃ Archi. in dicto loco. ¶ † Et si tu diceres hanc nõ esse legitimã cãm recusandi: quia poterit appellari si excedit modum: certè non est bene dictum: quia secundũ hoc nunq; posset iudex recusari, cùm semper subsit facultas appellandi. Nã debet quis euitare saltem grauamẽ de facto, & ne vexetur in expẽsis & in appellationibus superfluis. ex quo emñ suspectus est, non videtur habere rectum iudicium arbitrandi. ar. c. repellãtur j. de accu. & in. d. c. quia suspecti. ¶ † Et quòd possit appellari à iudice arbitrãte pœnam vide gl. no. in. c. super his. de accu. & per Bart. in. l. si qua pœna. ff. de verb. sig. ¶ † Et ex prædictis pone singulare limitationẽ ad dictum Inn. in. c. ex parte j. de ver. sig. vbi dicit ꝙ in delicto notorio põt etiã iudex in proprio facto procedere: cũ sit potius executor legis q̃ iudex. debet emñ intelligi & limitari qñ pœna illius delicti est determinata in lege: secus si esset arbitrio suo determinanda. ¶ † Eodẽ modo possunt limitari dicta Bar. in. l. si quis fortè. §. j. ff. de pœnis. vbi prosequitur an & qñ potestas possit esse iudex contra offendentẽ officialem suum vel familiam suam. ¶ † Item do & alium intellectum ad. d. c. quòd suspecti. vt procedat in notorio actus transeuntis: quia cùm tunc recipiantur probationes. vt no. glo. ij. q. j. c. manifesta. & est tex. in. c. sicut. de re iudi. posset iudex suspectus in illis recipiẽdis grauare partem: meritò poterit recusari vt suspectus. Istud verò. c. procedit in notorio facti permanentis. & vbi pœna est determinata à lege. hoc videtur velle ista litera in fi. quod no.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Excõicatus absoluitur præstita cautione de satisfaciendo. licet creditores vel alij instent quòd non absoluatur. ratio ponitur infra. nu. 5.*

2 *Iudex ecclesiasticus potest ius dicere in ecclesia: iudex secularis non, & si secus fecerit, reddit iudicium nullum. 13.*

Contractus possunt fieri in ecclesia: licet contrahentes peccent.

3 *Pœna apposita in quasi contractu: non habet locum in contractu nec ecõtra.*

4 *Statutum loquens de muliere vt non possit contrahere: non extenditur quin possit quasi contrahere, & sic hæreditatem adire.*

6 *Excõicatus quando absoluitur, debet pars citari si ad eius instantiam fuit excõicatus. aliâs secus. tamen si de facto fuit absolutus sine citatione partis, absolutio tenet. vide in nu. 7. vbi in hoc distinguitur.*

8 *Absolutio à iuramento: an debeat præstari parte aduersa non citata?*

Absolutio

a ¶ Allegatur decisio huius decre. q̃ quãdo debitũ est liq dum creditores
pñt impedire sepulturã debitoris mortui, nisi sibi satisfiat ab hæredib⁹,
& ita alle. gl. in. c. ei qui. §. si quis etiã ausus. ñ. q. vj. et hoc secũdũ Archid.
ibi. q late discutit istũ passum: de quo p do. An. in. c. ex parte. ñ. de sepul.
b ✠ SEBA. SAPI. ¶ Pœna. Vide Ab. in. cõsi. lxxj. inci. quinq; dubia.

consilio . iij. in. j. vol. & Alexan. in consi. lxvij. ĩcip. visis. col. iij. l. j. volu. cũ allegatis per. d. Ias. post Bar. in. l. si vnus . §. pactus ne peteret. colum. vij. ff. de pact . per Alex. & Ias. in. l. si apud acta. co. j. C. de transa. per Ias. instit. de actio . in prin. col. v.

¶ Cõtrariũ tenet idẽ Bar. in. l. more. in prin. ff. de acquiren. hęred. quod mulier prohibita contrahere sine cõsensu ꝓpinquorũ nõ poterit adire hæreditatẽ & sic quasi contrahere, quã contrarietatẽ ponit do. Mathe. de ma. in nõ. clxxvij. & sic cõcord. q̃ aut statutũ loq̃t p verbũ obligare. et tunc verũ dicit Bart. in. d. l. more. a aut loquitur p verbũ contrahere. & tũc verũ loquitur Bart. in. d. l. apud iul. si eius rõnem cõsideras: sed verba Barto . non patiũtur istam concordiã: qa vtroq; casu Bar. loquitur propriè qñ statutũ ꝓhibet contrahere p hoc verbũ cõtrahere. & opi. domin. Panor. hic post Bartol. in. d. ap. firmant Bald. Angel'. Imola. & Rapha. cu. & do. Alex. in. l. mutum. ff. de acquirẽ, hęre. qui do. Alexã. nouissimè adduxit fundamentũ p qđ videtur q̃ posset respõderi ad oĩa q̃ adduci possent in contrariũ; maximè ad argu. quo vtitur Ludo. in. di. l. mutum . q̃ vbi in statuto nõ potest assignari nisi vna ratio, illa habetur pro expressa . & ex idẽtitate rationis licitũ est argue re ad casum omissum in statuto. gl. l. q̃uis. & ibi exꝑssius Bald. & Paul. de ca. C. de fideic. & Bal. ĩ. l. maximũ

Absolutio à licito iuramento alteri præstito regulariter non potest fieri etiam à papa.

10 *Excõicatio nũquã fertur ab homine nisi propter cõtumaciã id est quãdo aliter corrigi nõ põt.*

Excõicatio potest ferri sine alia monitione quando præcessit contumacia.

11 *Iudex ad quem an eligatur ad electionem appellantis: an appellati?*

12 *Priuilegiato an aliquo casu possit iustitia denegari?*

14 *Consiliũ & consensus multũ differunt inter se.*

In confirmationibus electionũ an requiratur consensus capituli?

15 *Appellatio non admittitur in his quæ dilationẽ nõ recipiũt: puta in rebus tẽpore perituris.*

16 *Iurisdictio iudicis à quo nõ suspenditur in his quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.*

17 *Excõicatus nõ debet absolui, nisi prius præstita iuratoria cautione de parendo mandatis ecclesiæ: & hoc regulariter.*

Missio in possessionẽ nõ reuocatur nisi prius præstita cautione de fideiussoria vel pignoratitia.

18 *Iurameutũ siue cautio iuratoria non sunt exigẽda ab illis qui præsumuntur deierare.*

¶ CAP. XXV.

QVa fronte. a ¶ † Absoluitur excõicatus cautiõe recepta, licet aduersarius vel excõicator ne absoluatur appellet. h. d. secũdũvnũ intellectũ: quẽ tñ oportet limitare, qñ excõicatio nõ fuit lata pro manifesta contumacia vel offensa: q̃a tũc nõ debet absolui, nisi satisdatiõe pręcedẽte. vt in ca. ex parte j. de ver. sig. sed secũdũ aliũ intellectũ põt sic summari . Appellãs ab excõicatione põt petere absolutiõẽ ab excõicatore à quo appellauit nõ obstãte appellatione sua, vel appellatiõe interposita per aduersariũ ne absoluat: nõ tñ iste intellect⁹ multũ cõgruit literę. Diuiditur. Prima pars reprehẽdit querẽtẽ . secũda ibi: *sane*. ipsius duplici quęstioni respondet. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus cãtuarien. super quibusdã dubijs suis cõsuluit dominũ papã anteq̃ ad quęstiones respondeat, Papa rñdet q̃ nõ videt qua frõte ipsum cõsulat cùm dicatur iuris ordinẽ peruertere cùm ipse nõ in ecclesia, non in palatio, nõ in camera sua: sed in camera regis cõtra ius & contra pontificalem dignitatẽ electiões eꝑorum cõ firmet. Postea descẽdit ad quęstiones. Prima est talis: aliquis fuit excõicat⁹ vel interdictus pro contumacia vel alia iusta cã. ille offert se ad iustitiã pro quibus ſniam recœpit: pars aduersa appellat ne absoluatur: quęritur an iudex ipsum absoluere debeat? Rñ. papa . q̃ iudex ipsum absoluere põt, ne in excõicatione decedat, etiam si appellauerit pars aduersa recepta primò cautione sufficienti ab ipso q̃ iuri parebit corã papa ad quẽ appellauit vt, delegato ipsius. Secũda quęstio fuit aliquis cõqueritur se irrationabiliter excõicatum vel interdictum, nihilominus offert se ad iustitiam, & petit absolui, pars aduersa appellat. Ad hanc quęstionẽ idẽ rñdet quòd in prima: q̃ põt illũ absoluere, etiã si pars aduersa duxerit appellãdum. Ber. ¶ Primò no. q̃ electiones possunt examinari seu cõfirmari in ecclesia, siue in palatio episcopi, vel in camera suã.

¶ † Ex prędictis infero ad plura . Primò q̃ causę ecclesiasticę possunt iudicialiter tractari in eccl. Secũdò verò infero eꝑm posse sibi eligere sedẽ in aliqua cã nedũ in eccle. sed in palatio suo, vel in camera sua. & no. text. pro cõsuetudine quorũdã locorũ. Nã in aliqbus locis vicarius eꝑi reddit ius in eccl'esia, in aliquibus in palatio episcopi: & vtrũq; rectè fieri põt vt hîc. quod no. & facit. ij. q. c. ꝑceptũ. vbi bon⁹ tex. Secus dic in iudice seculari. Nã eius iudiciũ agitatũ in ecclesia nõ valet: vt est tex. hodie singularis in. c. decet. de immu. ecc. li. vj. in. §. oẽs ordinarij. & vide gl. singularem ibi. quid in cõtractibus initis in ecclesia: & determinat q̃ cõtract⁹ valẽt, licet contrahẽtes peccauerint: quia pœna retractationis illius capituli nõ debet extẽdi. Et no. illã gl. ꝑpetuò q̃ vbi retractatio actus inducitur à lege ĩ pœnã cõtrafaciẽtis, tũc illa dispositio dr̃ odiosa & pœnalis. & iõ restringẽda. Dico latiꝰ in. c. ij. §. de cõsti. vbi est bona gl. in ver. dispẽdijs.

3 b ¶ † No. ex illa gl. q̃ pœna b apposita in quasi cõtractu nõ debet extẽdi ad verũ cõtractum. Nã in iudicio quasi cõtrahimus. l. iij. ff. de pecu. no. Io. an. in. c. pia. de excep. li. vj. & tñ pœna nullitatis iudicij. i. quasi cõtract⁹ nõ extenditur ad verũ cõtract. Vñ verus cõtract⁹ gestus in eccl. tenet vt ibi. Idẽ puto ecõtra vt pœna apposita in cõtractu vero nõ habeat, locum in quasi contractu eadẽ rõne. ne fiat extensio pœnę ad cãm non omnino consimilẽ . iuxta gl. no. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj.

4 Additio. ¶ † Et hoc vltimum tenet Bar. in. l. more. ff. de acq̃. hære. & l. apud iul. ff. ex qbus caus. in pos. eatur. & per hoc dicit q̃ mulier põt adire hęred. nõ obstãte statuto quo cauet quòd mulier non possit cõtrahere sine cõsensu duorũ cõsanguineorũ suorũ: q̃a ille qui adit hęred. nõ contrahit. vt in. d. l. apud iul. & verba statuti debent intelligi ꝓpriè. quod no. ¶ No. q̃ nõ solũ excõicatus debet repelli â petitionib⁹ suis: & facit se indignũ gr̃a sedis apostolicę. vt in. c. cũ parati. §. e. sed etiã peruertẽs iuris ordinẽ . & cõtẽnẽs canonũ dispositionẽ. vñ papa nolebat rñdere super cõsultatiõib⁹ suis isti archiepiscopo : q̃a violauerat debitũ ordinẽ iuris & cõtẽpserat canonũ dispositionẽ confirmãdo electiones in camera regis. ¶ Itẽ no. ĩ ver. *sane*. q̃ persona nõ solũ excõicat sed etiã iterdicit. ad hoc. c. is cui. de sen. excõ. li. vj. ¶ Item no. casum in quo iudex â quo iurisdictionem suã exercet appellatiõe nõ obstãte, scilicet absoluẽdo excõmunicatũ c. vnde autẽ hoc procedat ĩ. dicã latius. ¶ Opp. cõtra tex. fortiter. videtur quòd nullo modo possit procedere hoc capitulũ. Aut eñ iste fuerat excõicatus pro manifesta offensa siue contumacia, & nõ debebat absolui, nisi prius præstita satisfa-

c vitiũ. ĩ. iiij. co. C. de li. ꝑte. cũ si. & maxi. qñ fit extẽsio de stricta vocabl̃ i gnificatione ad latam. gl. in ver. eligatur. in cle. j. & ibi Pau. de lea. de elec. Sed sic est q̃ ratio p̃dicta statuti est posita ad tollendum præsumptionẽ doli vel met⁹. secũ. dũ ipm Bart. in. l. transactione. C. de transac. Et ne mulieres propter fragilitatẽ sexus decipiantur. secũdũ Bal. in. l. ij. circa fin. C. de adop. sed ista ratio militat ĩ quasi contractu . & sic in additiõe hæreditatis . ergo &c. Ale. vbi. §. dicit q̃ imo nõ est eadem ratio. & ideo statuentes non ita veri. similiter statuissent in quasi cõtractu aditionis hæreditatis. nam in contractibus naturaliter contrahentes solent inuicem se decipere. l. ĩ causę. ñ. in. §. penul. ff. de minori. cum si. ideo introductum est & statutũ ad istum finem sed aditio hęreditatis cum fiat nuda volũtate mulieris. & sic ibi non cadat periculum q̃ à cõtrahente decipiat. ideo cũ nõ militet rõ ꝑ cõsequẽs nec statutum. Ad hoc respondet q̃ imò mulier poterit decipi: qa legatarñ, si decommissa: ñ, et creditores hęreditarñ possent decipere mulierẽ falsis persuasionibus inducendo eã ad adeundum cõcurrẽte fragilitate sex⁹ et facilitate decipiendi. ideo ratio statuti etiam hoc casu limitat. & ita dicebat. d. Iaso. de may. dum sub eo audirem. l. barbarius⁹ philippus. de offic. ꝑto. dicẽs q̃ ita cõsuleret q̃ iudicaret cõtra communem : limitabat tamẽ nisi hęreditas esset lucrosa vel opulenta , ex eo qđ in istis terminis no, Bal. in. l. neque tutores. per illũ text. C. de cõtrahenda & committen. stipul. vbi dicit illum textũ multũ tenẽdũ mẽti ad statuta de cõtractibus mulierũ q̃ nõ valeant sine consensu propinquorũ. nam intelligũtur de cõtractibus dãnosis nõ de vtilibus . Itẽ tenẽt Angelus . & Imol. in. dicta. l. mutum. §. j. & ibi Paulus

de ca. Idē tenet ibi Alex. poſt Raph. cu. in, d. l. more. ſimile dicimus in iudicijs. l. non iō. C. de procur. cūſi. bñ facit qđ no, Ange, & Imo. in, l. ij. per gl. ibi, ff. de excep, facit qđ vult gl. in l. q̃cūq; , C. de bonis q̃ li, quā Bald, ibi; circa prin, exclamat & dicit eē tenēdā mēti q; ꝓ vtilitate filij̃ pater poteſt alienare bona aduētitia filij̃ in quibus habet vſumfru. qđ dicit Bald. facere ad locationes rerum eccleſiæ q̃ poſſunt fieri pro vtilitate eccl̃iæ vſq; ad annos. xxix. facit qđ no. Bald. in. l. contra iuris ciuilis regulas ī fi. pric, per illū tex, ff. de pac.

¶ Adde anmulier ſtante prędicto ſtatuto poſsit hęreditatem adire. Ang. in terminis conſi. cccxj

a ¶ Adde hic Archidiac. in. c. qui iubente, xj. q. iij̃. vbi dicit q; ſatiſfactio nunq̃ denegatur excōicato. vt hic. ſed venia interdū bñ differtur vt ibi et in. c. ſi q̃s aūt. xvij̃. diſt. Item adde q; excōicat⁹ petens ſe abſolui etiā in nō adiecta cauſa auditur. ſecūdum. d. de Rot. in antiquio. deci. lxxxv.

SEBA. SAPI.

a ¶ Citare. Vide Gemi. in. c. romana. §. ſentētias. de ſentē. excom. li. vj. Calde. in con, vij̃. inci. an ep̃s. in tit. de iureiuran, & in cōſi. j, in tit. de feriijs. & Pet. de Ancha. in. cōſi. cxcix, inc. prędictis. Lau, de rodul. in trac, de vſu. q. cxxv.

b ¶ An in abſolutione à ſententia excommunicationis aduerſarius ſit citandus. & adde qđ no, d, de Ro, deci. ſua. ij̃. & Romā. in ſuis ſing. in litera C. nota bili, quod ic. ſine citatiōe, & qđ no. d. An. in. c. cùm ceſſante. j. eo. in. vij̃. colū. de hoc ctione, & iuſta eſt cōtradictio aduerſarij. vt in. c. ſolet. de ſen, excō. li. vj. & c. ex parte. el. j. j. de ver. ſig. Aut fuerat excōicat⁹ ꝓ offenſa vel cōtumacia dubia, & tunc appellatio ne abſolueret eſt fruſtratoria: qa ſatis eſt hoc caſu prę ſtare cautionē. vt in. d. c. ex parte. ergo appel. iſta tanq̃ fruſtratoria nō debebat deuoluere cām ad ſuperiorē, & per conſequēs non debebat iudex recipere cautionem de parēdo iuri corā iudi. ad quē fuerat appellatū. So. ex ſparſis dictis doct. colligo cōpendioſē duas lectu. Prima vt intelligatur tex. q; petebatur abſolutio à iudice à quo. Secūda quòd petebatur à iudice ad quē. Prima lect. ſubdiuidit in duas partes. Prima. qñ aduerſari⁹ tm̄ appellauit ne abſolueretur. Secūda qñ excōicatus prius appellauit & poſtea petijt abſolutionē, & aduerſarius appellabat ne abſolueret, & ſic cōcurrebat vtriuſq; partis appellatio. ¶ Venio ad primā lect, qūo petebatur abſolutio à iudice à quo, & aduerſarius tantū appellabat. Pet. & Abb. rñdēt ad contrariū q; hīc nō fuit appellatū ne abſolueretur, ſed ex cā ſuperuenienti. vnde propter affinitatē nouiter contractā inter iudicē & excōicatū appellatio ſua habuit deuoluere cām. Hæc ſol. impugnatur per Io. an. q; ſuſpicio nō eſt ſufficiēs cā appellādi ſed recuſandi tantum. vt no. in. c. accedēs. vt li. nō conteſt. Item dico quòd ex alio corruit iſta ſol. quia in tex. dicitur q; iſte appellauit ne abſolueretur. Secunda ſol. ſecundū Hoſt. quòd ex aliqua rōnabili cā iſte appellauit. Hæc ſolutio pœnitus non euacuat contrariū: quia in litera dicitur quòd aduerſari⁹ appellauerat ne abſolueretur. Tertiā ſol. ponit Ioā. an. vt procedat ſecundū antiqua iura ſecūdum quæ appellatio non expreſſa cā deuoluebat cām ad ſuperiorem, non tamē impediebat abſolutionem propter rationem literę ne decederet in excōicatione. Hæc tertia ſolutio pōt impugnari: quia litera dicit q; appellauerat ne abſolueretur. & ſic exprimebat cām fruſtratoriā contra ius: ſed cā manifeſtē friuola etiam ſecūdum antiqua iura nō deuoluebat cām ad ſuperiorem. vt no. in. c. vt debitus j. eo. Pono duas ſolutiones. Prima q; licet à principio cō tradixiſſet ne abſolueretur, tamen poſtea appellauit ſimpliciter videns non proficere: & ſic poſſet ſaluari ſolutio Io. and. Pono ſecundā meliorē. q; hīc contradicebat iſti ne abſolueretur antę ſatisfactionē proponēs fortè offenſam vel cōtumaciā manifeſtā, ſed pars & iudex hoc negabāt, iō ille appellauit. Hęc appellatio etiā ſecūdum hodierna tēpora eſt legitima. vt in. c. ſolet. de ſen. excō. li. vj. ideo habuit deuoluere cauſam ad ſuperiorē. Et ſi diceres quare abſoluit iud. à quo ex quo appellatio, j. frōte eſt legitima. Rñdeo quòd vbi appellatio fuit interiecta nō expreſſa cauſa, duplex fuit ratio abſoluēdi. ¶ † Vna. ne pēdēte litigio iſte decederet in excōicatione: vt in litera: ſed prouidetur parti aduerſæ recipiēdo cautionē. Secunda ratio. quia iſta abſolutio tē dit in faciliorem exitum cauſæ appellationis. hanc ſniam tenet Federi. de ſe. conſili. cxcviij. Nam iudex ad quē ante omnia ipſum abſolueret recepta cautiōe. vt ī ca. per tuas j. de ſen ten. excō. Sed ſi expreſsit illā cauſam: quia fuerat excommunicatus pro manifeſta cauſa: tūc vnica eſt ratio abſoluēdi, ne decedat interim ī excōicatiōe: quoniam abſolutio non tendit hoc caſu in faciliorem exitum. ideo prēiudicat appellationi, cùm ob hoc fuiſſet appellatū nec abſolueretur. Ex his habes declaratā primā lectu. & habes caſum ī quo iudex à quo abſoluit poſt appellationē. rationib⁹ prędictis. ¶ Venio ad ſecundā lecturam: quę habet quòd excōmunicatus prius appellauerat ab excōmunicatione. & tūc petebat abſolutionē, & aduerſarius appellabat, ne abſolueretur. Dic quòd reſpectus appellationis aduerſarij ſatis. ſ. materia diſcuſſa eſt: ſed reſpectu appellationis interpoſitę ab excōmunicato dicit Inn. quòd petēdo abſolutionē à iudice à quo tacitè renūtiauit appellationi ſuę, niſi fuerit proteſtat⁹: quia nō intēdebat renūtiare appellatiōi. de hoc vide quod plenè dixi in. c. quęſtiōi. ſ. eo. dicit tñ Inn. quòd ſiue ſit ordinari⁹ ſiue delegat⁹, ſiue detulit appellatiōi, ſiue nō: pōt ipſum abſoluere, ſed non reddit cauſam quare. Sed dic q; duplex poſſet eſſe ratio. ſi enim cenſet renunciare appellationi, tunc nō habet dubiū. cùm iuriſdictio integra reuertatur ad eū in caſibus in quibus non renuntiat. Dic quòd ratio abſoluendi eſt duplex. Prima. ne pendēte appellatione iſte decedat in excōmunicatione. Secunda. quia tēdit in faciliorē exitum cauſæ appellationis. Nam hoc faceret iudex ad quem ante omnia. vt in. c. per tuas. præallega. de ſentē. excom. Mihi tamen non placet dictū ſuum in delegato qui detulit appellationi. quia per delationem tota iuriſdictio eſt ab eo abdicata & tranſlata in ſuperiorē: vt in. c. cum appellationib⁹. eodem titu. lib. vj. nec tāta imminet neceſsitas vt dicamus nō iudicem poſſe abſoluere ab excommunicatione, vt eſt iſte qui detulit appellatiōi. ¶ Venio ad tertiā lectu. quòd hīc petebatur abſolutio à iudice ad quem: & hoc innuit ſatis finis huius. c. dum dicit quòd excōicator contradicebat. & hoc caſu dicit Hoſt. quòd iudex ad quē pōt abſoluere poſt q̃ examinauit cām partib⁹ p̃ſentib⁹ & nō ante per. c. romana. §. penul. e. ti. li. vj. & ita tenetur cōmuniter, & cū eo tranſeunt docto. Sed aduerte. quia hoc nō eſt verū in abſolutione quæ fit cum cautione, quia ante oīa iudex ad quē talem abſolutionem impartitur. tex. eſt apert⁹ in. d. c. per tuas. ſed ſentētiam reuocare vel denunciare nullā nō poteſt, niſi prius plenè cognouerit de cauſa prēſentib⁹ partib⁹. & ita loquitur. §. pe. alleg. per Hoſt. Aliud eſt abſoluere cautione recepta: & aliud reuocare ſententiā, vel denuntiare eam nullam. vt ipſemet Io. and. dicit in nouel. Ratio diuerſitatis eſt, quia in abſolutione quæ fit cautione recepta nulli parti præiudicatur, nec aliquid fit in effectu contra ſentētiam excōicatoris: ſed contra qñ vult reuocare tanq̃ iniuſtā ſeu denunciare nullā, in hoc præiudicat parti aduerſæ & tacitè pronunciat excōſcationē malè proceſsiſſe. quod non debet poſſe facere, niſi prius de meritis appellationis cognouerit. & per hoc habes clariſsimè intellectū huius. c. & multorū iuriū. ſ. allegatorū. Vnū tñ no. q; do. Ant. hīc apertè videtur reuocare id quod dixi poſt eū in. c. qōni. ſ. eo. dicit em̄ primō q; iudex à quo poteſt abſoluere per viā reuocationis. poſtea dicit hoc ſibi non placere. quia per hoc ceſſaret appellatio reuocādo grauamē. & ſic nulla remaneret dubietas: quia non pōt amplius dici iudex à quo

c cū ceſſat appellatio. ad hoc. c. ſi à iudice. e. ti. li. vj. ¶ † Supraviſum eſt an & qñ iudex à quo vel ad quē abſoluere poſsit ab excōicatione. Nūc quęro de. q. quotidiana, nunquid iudex teneat citare

a partē aduerſam ad actū abſolutionis? Doct. cōiter tenēt q; ſic: cū poſsit prętēdere intereſſe: fortè em̄ expēſas quas fecit cōſequi debet añ abſolutionē. de ſen. excō. c. cū venerabilibus. §. idē. li. vj. vel

b fortē poſsit prætēdere offenſam manifeſtā ita q; añ abſolutionē deberet aduerſarius ſatisfacere: ratione ergo ſui intereſſe vocari debet. argumen. capi. inter quatuor. de maio. & obe. & iij. quæſt. ix. capi. omnia. Simile cùm reuocatur miſsio in poſſeſsionem. vt not, in capi. quoniam frequenter. §. in alijs. vt lit. non conteſtata. Dicunt tamen doctores communiter hīc, & in capitul. primo de iudi. quòd ſi de facto fieret abſolutio parte non vocata: tenet. & idem tenet Speculator in titul. de contu. §. fina. verſicul. ſed pone excommunicatus. vide etiam gloſſ. in capitul. excommunicatos, xj. quæſtione tertia. quæ videtur limitare dicta doctorum hīc. Vt pars ſit vocanda ad actum abſolutionis quando iudex excommunicauit ad inſtantiam partis. ſecus ſi excommunicauit ex ſuo mero officio. & hoc dictum ſatis mihi placet.

facit quod

per Inn.in.c.prudentiã circa fi. de offi. deleg.in glos. ſua q̃ eſt ſup verſi. à iudice.&.d.Ant. in.c.dilectus . el.j. in verſi.ad ſecũdũ de reſc.& ad hoc qđ de abſolutione à iuramento no.ipſe do.Abba. pa.poſt Innoc . et do.Anto.in.c.debitores.de iureiuran.Et qñ qs petit à iudice vt declaret quem incidiſſe in canonem ſi quis ſuadente .an debe at pars citari.vide do.de Rot.dec. lij. ſecundũ ordinem meũ nouiſs.etꝙ abſolutio ab excõi. poſsit fieri parte non citata eſt tex. in.c.olim. de reſc. quẽ ponderat ibi d.Anto.in prin.ñ. colũ.ver.not .hoc apertũ.Sed de hoc vide per Bal .in.l. ſi pacto quo pœnã circa princi.C. de pac.vbi alle.gl. in.d.c. excõmunicatos.xj. q.iij . & ꝑ.d.Ab.Panor.in c.per tuas.circa fi. ver.cõclude .poſt doct.deſen.excõi. & per Bal.in.c. j.ĩ pe.co.j.cõmento. de iudi.

a ¶ Abſolutio à iuramento . Adde Oldr.con.cxx. & clxxxvj.

SEBA.SAPI.

a ¶Iuramẽto. Vide Rom. ĩ ſing.ccccc lxxxiij.inci.tu habes regulã. & latè per Iaſ.in.l.nec qc quã.§.vbi decretũ col.ix.ff.de offi.ꝑ cõſul.& leg . & ꝑ Ro.in conſi. ccccc lxxxvij.inc.circa propoſitã.& An. ſicu.in cõ.lxxxv. in.iij.vo.&.d.Frã. curtiũ in cõ .xliij. incipi.ſuper cõtĩ gentia.co . penul. vbi plenè.

facit quod in ſimili no.Bar.ĩ.l.ij.ff.de eo q̃ in ius voca. ¶ † Sed cõtra prædicta adduco tex. notabilẽ in.c.romana §.ſentẽtias .de ſen.excõ. li.vj.vbi dicitur ꝙ ſentẽtia excõicationis vel interdicti nullaten⁹ eſt reuocãda parte nõ uocata.Et ꝑ illũ tex.arg.Io.an. cõtra opi.p̃dictã vt nõ teneat abſolutio parte nõ vocata : licet hîc nullã mẽtionẽ faciat de illo.§. nec etiã do. Anto.ſed ſimpliciter tranſeũt cũ p̃dictis. Sed reducendo ad cõcordiã multa iura diſtinguo quòd aut abſolutio fit ab ipſo excõicatore ſi ue ſuperiore cõcurrẽte cũ eo ad actũ iuriſdictionis circa excõicatũ.& tũc tenet abſolutio parte nõ vocata.tex.eſt maximè iũcta gl.in ſi. c.cũ ab eccleſiarũ.de off.ordi.Ratio huius eſt quia iſta abſolutio eſt actus pœnitẽtialis:ideo ad ſui eſſentiã nõ exigit citationẽ. Secũda ratio.ꝙ ſicut excõicatio ſine citatiõe lata tenet vt in.c.ſacro.de ſentẽ.excõi.& not.xj.q.iij. in ſum.ita & abſolutio tenere debet fortius. cũ ſit actus magis fauorabilis.vide tex.cũ gl. ĩ.c. venerabilibus.§.vbi aũt.de ſen.excõ.libro. vj. vbi traditur regula generalis ꝙ abſolutio facta à iudice ſuo quãtũcunq; iniuſta tenet: & non trades obliuioni illũ tex.& in hoc caſu intellige dicta doct.hîc & in.c.j. Quãdoq; abſolutio fit à iudice ad quẽ deuoluitur iuriſdictio ſolũ via appellationis.exemplũ in archiepiſcopo q̃ nõ habet iuriſdictionẽ regulariter in ſubditos ſuffraganei niſi per appellationẽ: vt in.c.paſtoralis.de offi.ordi.& hoc caſu dic ꝙ ſi nõ eſt appellatũ ad eũ nõ valet abſolutio niſi recipiat appellationem ex probabili cauſa emiſſam :tunc enim abſolutio facta ab eo tenet etiam parte non vocata licet ſit iniuſta quia hoc caſu iudex eſt,& ꝑ cõſequens procedunt rationes allegatę in excõicatore.ad hoc c.per tuas.& qđ ibi no.de ſen.excõi.& .dictus §. vbi autẽ.qui propriè loquitur de iudice ad quẽ. Aut vult ſententiam excõicationis reuocare tanq̃ iniuſtã,vel eã denũtiare nullã,et nõ põt niſi partib⁹ vocatis:& ſi aliter faceret,reuocatio vel declaratio nõ teneret.& hoc caſu intelligo dictũ §.ſnĩas.& Io.an.ibi. rõ eſt quia hoc caſu eſt quaſi diffinitiuè ꝓnũtiare ſuper ipſa excõicatiõe.& eſt actus iudicialis:nec cõpetit ſibi poteſtas niſi prius examinauerit cauſam. ¶ † Et hęc faciũt ad quęſtionẽ quotidianã.nũquid abſolutio à iuramento [a] præſtito ſuper aliquo cõtractu facta ab epiſcopo parte nõ vocata valeat in caſibus in quibus pars debeat vocari?do. Ant.in.c.debitores.de iure iur.tenet ꝙ ſic,arguẽdo per ſimile de abſolutione facta ab excõicatione parte nõ vocata. Sed per prędicta ego diſtinguerẽ:ꝙ aut certũ eſt iuramẽtũ eſſe illicitũ ex parte recipientis, & procedit dictũ ſuũ.quia hoc caſu clarũ eſt eꝑm eſſe iudicẽ ſuũ in abſoluẽdo:per id quod no.Inn.d.c.debitores.ſed vbi cõtractus ſuper quo iuramẽtũ fuit præſtitũ in ſui ſerie nullã iniquitatẽ cõtinet:licetiniquitas allegaret per partem,puto quòd nõ teneat abſolutio parte
9 nõ vocata. ¶ † Quia regulariter epiſcop⁹ nec etiã papa põt abſoluere à licito iuramẽto alteri præſtito.vt no.Inn.in.c.cũ inter.p.de renũ. & eſt gl.or.in.c.quãto.de iureiur.& ibi plenè dixi.ergo nõ eſt iudex in oẽm euentum: & ſic antè q̃ cõſtet iuramẽtum eſſe illicitũ non põt abſoluere:& cõſtare non põt niſi parte vocata vt in.c.tũ ex literis.de in integrũ reſti.& in l.fi.C.ſi per vim vel alio modo.vñ præſuppoſito ꝙ iura.illicitũ eſſet & receptum , ex quo tñ nõ cõſtat,nõ tenet quicqd facit,quia ignorat id quod eſt fundamẽtũ ſuæ iuriſdi.ad hoc l.quæro.ff.de eo qui pro tuto. vide notabilẽ theoricã.Bar.in.l.multũ intereſt.ff.de condi. & demõ.&.l.ſi finita.§.iulianus.ff.de dã.infec.
10 hoc not. ¶ † Opp.cõtra tex.in .§. *ſanè*. vbi dicitur ſeu preſupponitur quẽ poſſe excõicari pro cõtumacia vel alia cã:hoc eñ videtur falſum,cũ ab homine nũq̃ ſit ferẽda excõicatio, niſi propter cõtumaciã.gl.eſt no.xj.q.iij.c.nemo.vbi dicitur quòd nunq̃ debet quis excõicari,niſi qñ aliter corrigi nõ põt.Sol.doct.aliquid tãgunt hîc.ſed non clarè:vide Inn.in.c. ex parte.el.j.j.de verb.ſigni.in vlti.col.Dic ad hoc clarius ꝙ eo quòd ſemper cõtumacia debet eſſe immediata cã excõicationis,ſiue præceſſerit delictum ſiue nõ:debet prius ſemper moneri vt ſatisfaciat de hac contumacia immediata:intellige cõtraria ,qñ offenſa ſeu delictũ eſt cã excõicationis,ſed non immediata. Et de hac immediata intellige iſtum tex.& cõ ſimiles.Et adde vnũ no.dictum Inn.in.d.c.ex parte.quòd vbi pręceſsit cõtumacia etiã extraiudicialis,põt ſequi excõicatio ſine alia admonitione.per.c.certum.xj.qõ.iij.& vide la-
11 tius in.d.c.ex parte. ¶ † Opp.contra text.ibi: *ſi maluerit aduerſarius*. videtur eñ ꝙ nõ ad appellatum(ſicut hîc innuit) pertinet facultas eligẽdi iudicẽ corã quo cã tractetur,ſed ad appellantẽ.ij.q.vj.ca.ad romanã.So.doct.varionõ ſoluunt hoc:ſed tu dicvt no.in.c.cordis.e. ti.li.vj.in gl.in ver.petierit. ¶ Itẽ opp.quòd.§. *de his*. videtur eſſe ſuperfluus:quia idẽ dicit cum priori.dic quòd primus.§.loquitur cùm appellat aduerſarius,iſte cùm appellat excõi-
12 cator. ¶ † In gl.j.in fin.per hoc Hoſtiẽ.infert quòd ſi priuilegiatus excedat,põt ſibi iuſtitia denegari.adducitur.c.nuper.§.fi.j.de deci.ſedſi non excedat ſecus.in.c.iiij.de priui.in fi.& videtur hoc mirabile dictum.ſed intelligo hoc modo qñ priuilegiatus delinquit cõtra ſubditũ alicuius iudicis & non vult ſatisfacere vt poſtea ſibi petenti iuſtitiã de alio ſubdito vel de eodem poſsit iuſtitia denegari per iudicẽ, niſi primò ſatisfaciat.& eſſet exquiſitus modus procedẽdi contra exemptos.Sed nõ credo procedere quando delictum ipſius non eſ-
13 ſet liquidum. ¶ † In gloſſ.ij.in fine . dic quòd contraria procedunt in iudicijs ſecularibus . vt in capi.decet.præalleg.ſed iudicia eccleſiaſtica poſſunt in eccleſia exerceri.vt in capitu. præceptum.ij.quæſtione.ij.alleg.in gloſſ.&c.
14 ¶ † In gloſſ.in verſic.contra debitum:ibi fine conſilio capituli:in eo quòd gloſſ . exigit conſenſum capituli in confirmationibus electionum communiter damnatur à doctoribus.quia iura alleg.in gloſſ.ſolum exigunt cõſilium & non cõſenſum. & maxima eſt diuerſitas inter conſilium & conſenſum.vt in capitu.j.ne ſede vacante libr.vj.& in capitu.cùm in veteri : de electioni . vbi dixi hodie qualis exigatur cauſæ cognitio in confirmationi-
b bus [b] electionum.dic vt eſt hodie tex.in capi. fina.de electioni.libro ſexto. ¶ In gloſſ.in verſicul. decedat.Nota ex hac gloſſ . tres rationes decidendi ad text.quare abſolutio poteſt

b ¶In confirmationib⁹ electionũ an requiratur cõſenſus ſui capituli. & de hoc per glo .in c.eꝑm nõ oportet lxj.diſt.& ꝑ doct. in. c.fi . in.iij. col. de elect.in.vj . ſed tu limita.& declara hîc multũ elegãter:vt per.d. Ant. poſt doctor . in.c. cũ inter.§ . j. in.ij. col.de re iudic . & vide quod de hoc plenè ſcr ipſit do. Bartol.de bel.in.c. nouit. ĩ.vj.qõ .de his quæ fi. à prælatis.

fieri à iudice à quo. Prima rō. quia ſpeciale eſt in ſnīa excō. quia propter periculum timetur ne decedat in excōmunicatione: quia peccatū qnq̄ eſt cā accelerandi terminos vitę: ſic etiā & bonitas: & hoc ne mutetur intellectus bonorū. intellige tn̄ non ſemper hoc cōtingere ſed qnq̄. nā ſi dictū glo. generaliter eſſet verū nullus homo ferè remaneret in mūdo: & vide ad intellectū glo. pulchrū tex. in. c. ſi ex bo
15 no. de pœni. diſt. iiij. alleg. hîc in gloſſ. ¶ † Se cūda ratio decidēdi eſt quia in his quę nō capiunt dilationē non admittitur appel. vt puta quia res eſt tēpore peritura. multa exēpla patēt in. l. fi. ff. de ap. reci. no. tu cano. iſtā gloſ. Tertia ratio ponit hîc in ver. *præterea*. quę eſt magis generalis. ꝙ ideo pōt iudex à quo quia nil deperit aduerſario per hanc abſolutionē, cū ſibi cautū ſit per receptiōem cautionis. & excōicato prodeſt ne interim vitet vel
16 moriatur. ¶ † Ex hac tertia rōne no. ꝙ iudex à quo pōt omne id quod tēdit in facilioꝛē exitū cauſę appellationis. Et vide quod plenè dixi in. c. cū teneamur. s. eo. ſed tene menti hanc
17 particulā glo. iuncto tex. ¶ † In gl. in ver. cautione. in fi. No. iſtam gl. ſemper. ex qua habes regulā & vnū caſum exceptū à regula. Et hęc eſt regula quòd abſolutio à qualibet excōicatione fiat cum cautione iuratoria.[a] id eſt ꝙ abſoluēdus iuret ſtare mādatis eccleſię ſuper illa excōmunicatione. Caſus exceptus eſt ille cū fuit excōicatus: quia noluit parere iuri. id eſt cùm excōicatio fuit lata pro cōtumacia iudiciali. Et licet doct. hîc ſimpliciter tranſeant: tamē plenius diſtinguunt hāc materiā in. c. ex parte. j. j. de ver. ſig. vbi vide. Sed quo ad caſum nō exceptum puto glo. optimè loqui. Primò cùm hîc verſetur intereſſe partis, & habeat vim cuiuſdā miſsionis: vt in. c. quoniā frequēter. in fi. vt lit. nō conte. ſicut miſsio nō reuocatur niſi prętita cautione fideiuſſoria vel pignoratitia: vt in auth. ei qui iurat. C. de bo. autho. iud. poſ. & in. cap. j. j. de ſequeſtra. poſſ. Ita nec excōicatio debet relaxari niſi tali cautiōe prętita. Item cautio de iudicio ſiſti eſt prętoria. l. j. ff. de prętor. ſtipu. Et regulariter oēs cautiones prętorię debēt eſſe ſufficientes. vt in
18 d. l. j. ¶ † Reſpectu regulę not. dictū pulchrū ꝙ vbicūq̄ timetur ne abſouēdus veniat contra iuramentū nō ſufficit iuratoria cautio. ita cōiter no. doc. in. c. fi. de reſt. ſpo. & in. c. ad reprimēdā. de off. or. Adde ad p̄dicta. c. j. de do. & cōtu. li. vj. & facit gl. in. c. quęſtiōi. & quod ibi dixi. s. eod.

ZACHARI.

a ¶ Cum cautione iuratoria. Adde an fieri poſſit pars te nō citata ſi pars offerat cautionem de ſtando iuri, vel de ſatiſſaciendo parti. vide Spe. in ti. de cōt. §. nūc dicam⁹. ver. ſed pōe. & ver. ſeq. & ibi quid ſi quis ſe abſentet vt abſolutio nē differat. & qualiter tūc fiat abſolutio ibi dicit. & ꝑ Inn. in. c. prudentiam. in pen. colū. in gloſſ. in verſic. malitiā. s. de off. de lega.

SEBA. SAPI.

b ¶ In ca. j. de exceſ. præla. Vide ibi Abb. idē tenētē & in. c. ñ. in prin. j. de cle. exc. miniſt. & quomodo procedat tex. iſte declarat Ro. cōſil. cccclxxxñ. inc. in caſu præmiſſo. colū. fi. ver. tertiò dico.

SVMMARIVM.

1 *Excōicatio ſiue ſuſpenſio non debet ferri niſi prius monitione præmiſſa. 2. 3. 4.*

Appellans ſi in termino ſibi præfixo non proſequitur appellationem: iudex à quo reaſſumit iuriſdictionem.

Appellans ſi neglexerit proſequi appellationē & ipſe appellatus proſequatur, cōdēnatur in expēſis ipſi proſequēti. 10. vide infra. nu. 14. vbi iudex facit iſtam condēnationem.

2 *Excōicatio nō fertur ab homine niſi per contumaciam in non parendo in iudicio, vel in non ſatiſfaciendo.*

3 *Suſpenſio antèquam feratur requirit monitionem: quādo quis ſuſpēditur ob cōtumaciam: ſecus ſi propter delictum. 4.*

5 *Clericus poteſt ſuſpendi ab officijs diuinis propter delictū.*

6 *Excōicatio poteſt ferri ab homine nulla monitione præmiſſa quando ius fulminat ipſam ipſo facto propter aliquod delictum. 7.*

8 *Excōicatus à iure pōt pro eodem delicto ab homine pronuntiari excōicatus citra aliam contumaciam: & quare?*

Pœna certo modo terminata à iure pōt minui vel augeri per ipſum iudicem pro aliquo delicto.

9 *Appellari non poteſt cōtra ſtatuta eccleſiaſtica: nec à pœna imponenda ſecundum aliquā regulam vel ſtatuta.*

11 *Abbas poteſt punire monachos ſuos ſine conſenſu capituli, quia ipſe ſolus habet poteſtatem inſolidū in ſuos monachos.*

12 *In notorijs quæ formæ citandi obſeruantur? vide remiſſiuè.*

13 *Excōicatio lata ſine monitione tenet. fallit vt hîc.*

15 *Debitor egenus tunc luit in corpore quādo reſpectu ſui id quod venit ſoluendum eſt pœna: ſed reſpectu creditoris eſt intereſſe.*

16 *Clerici beneficiati non habentes aliquid in patrimonio, an dicantur habere proprium?*

Propriū qui dicātur nō habere ad vitādā pœnam de qua in textu?

17 *Clerici an faciant ſuos fructus beneficiorum ſuorum? 18.*

19 *Tutor prælatus & quilibet alius adminiſtrator ſi mouerūt litē iniuſtā, & ob hoc cōdēnentur in expenſis, debēt illas ſoluere de ſuo. 22.*

20 *Clericus litigans ſi condemnetur in expenſis: an ſoluet illas de reditibus ſui beneficij an de ſuo patrimonio?*

21 *Delictū prælati cōmunicato cōſi. cū capi. nocet eccle. præſertim i iudicio.*

¶ CAP. XXVI.

1 REprehenſibilis. ¶ † Prælatus ſubditū ſuſpēdere vel excōmunicare nō debet, niſi monitione pręmiſſa: nec ſubditus cōtra diſciplinā eccleſiaſticā appellare. maximè ſi eſt religioſus. hoc primò. Iudex à quo prefigit terminū appellāti ad appellationē proſequendam intra quem ſi nō proſequat, iudex à quo reaſſumit iuriſdictionē. hoc ſecūdò. Appellās verò non proſequēs appellationē ſuam cōdemnatur in expēſis appellato proſequēti. hoc tertiò. Et quinq̄ ſunt dicta tex. ſecūdum ibi: *nec ſubiecti*. tertiū ibi: *ſi verò*. quartū ibi: *ſi autem*. quintū ibi: *præcipuè*. ¶ Caſus literalis. Quia prelati nimiū prōpti erant & faciles ad excōicādū: & ſubditi promptiores ad appellandū, volens lateranenſe concilium prouidere ſuper his tam ſubditis quā prelatis ſtatuit, ꝙ prelati ſuſpēſionis vel excōicationis ſnīam nullatenus proferant in ſubditos, niſi canonica monitione pręmiſſa: niſi fortè talis ſit culpa quę ipſo facto ſuſpēſionē vel excōmunicationē inducat: nec ſubiecti cōtra diſciplinam eccleſiaſticā appellare prēſumāt, ſed ſi qs pro ſua neceſſitate appellauerit, cōpetēs ſibi terminus prefigat ad proſequēdā appe. quòd ſi intra terminū nō fuerit ꝓſecutus, extūc epiſcopus authoritate ſua vtatur. Si autē aliquis appellauerit: & ille cōtra quē fuerit appellatū venit: ille verò qui appellat venire neglexerit ſi proprīū habuerit, in expenſis alteri cōdemnet, vt hoc ſaltē timore perteritus nō facile qs appellet. In fin. dicit ꝙ religioſi cū fuerint pro ſuis exceſſibus corrigēdi cōtra regularē diſciplinā nō appellent.

2 Ber. ¶ † No. primò vnā regulā generalē. ꝙ ſententia excōicationis vel ſuſpēſionis nūquā eſt ferēda ab homine niſi canonica monitione pręmiſſa. & ſic elicitur illud quòd excōicatio nunquā eſt ferēda ab hoīe, niſi pro cōtumacia, ſiue in non parēdo in iudicio, ſiue in nō ſatiſfaciēdo. xj. q. iij. c. eꝑi. & ibi gloſ. Hodie adde quod habet in. c. j. de ſen. excō. li. vj. vbi idē diſponit de interdicto eccleſiaſtico, & debet in ſcriptis ferri vt ibi. ¶ † Sed limita prędicta &
3 tex. ſecūdum vnū peregrinū dictum Inn. quod nō ſolet cōiter al-
b legari in. c. j. de exceſ. pręla. [b] vt reſpectu ſuſpenſionis ꝓcedat iſte tex. requirēs monitionē qn̄ ſuſpēſio fert ꝓpter cōtumaciā, ſecus ſi in pœnā delicti: quia tūc fruſtra fieret monitio, cū oportet eū luere pœnā delicti cōmiſſi. nam ſuſpēſio ſæpe fit ꝓpter delictū. vt in. c. tam literis. s. de teſti. v. q. iiij. c. in loco. ſec⁹ in excōicatione. quia illa nūquā fert ab hoīe ꝓpter delictū. & q̄ cito vult ſa-
4 tiſfacere illico debet relaxari. xj. q. iij. c. nemo. & c. illud. ¶ † Et idē ꝙ nō requiratur hoc caſu monitio tenuit Inn. in. c. ad hæc qm̄. j. e. vbi dicit ꝙ excōicatio, interdictū, & ſuſpēſio ęquiparātur in multis: & præſertim in hoc vt debeat præcedere monitio, niſi qn̄ ſuſpenſio fieret in pœnam delicti. Hoſt. tamen ibi hoc approbat reſpectu

ſpectu ſuſpẽſionis fiendę à canone,ſecus ſi à iudicè:quia tunc requiritur monitio ſecũdũ eum.alle.c.ſicut.de cohabita.cle.& mu.Mihi placet indiſt.dictũ Inn.& pro eo videtur tex.in.d.c.tã literis.de teſti.vbi papa ſine monitione impoſuit pœnã ſuſpenſionis. ergo & alij hoc facere poſſunt.de re iud.c.in cauſis.Ad idem allego.c.romana.§.ſed nec in ſpecie.de ſen.excom.lib.vj.vbi licet prius dixiſſet de ſuſpenſione,excommunicatione,&interdicto: poſtea tamen dũ tractauitde offenſis ſeu culpis prętieris vel prętentib⁹.ſolum ꝓhibet excõicationẽ ferri ſine monitiõe.quaſi ſec⁹ ſenſerit de interdicto vel ſuſpẽſiõe. quod no.& ꝙ reſpectu monitiõis ꝓmittẽdę ęquiparentʳ iſtę ſnię regulr vide bo.tex.ĩ.c.ſtatutũ.de ſen.excõ.li.vj.

5 **Additio.** ¶ †Et no.ex illo dicto Inn.iudicẽ poſſe in pœnã delicti ſuſpẽdere clericũ ab

6 officijs diuinis. ¶ †Secũdò no.principaliter ꝙ vbicũqꝫ ius fulminat excõicationem propter delictũ,tũc iudex põt delinquentem excommunicare ſine alia admonitione,& eſt tex.apertus ſecũdũ lec. Abbatis quã neſcio alibi.& ꝓpter hoc dicit ſe excuſaſſe quẽdã abbatẽ qui excõicauerat monachũ ſuum ſine monitione qui exiuerat clauſtrum ſine licentia:& repertũ fuit ſtatutũ in monaſterio ꝙ ob hanc cauſam fulminabat excõmunicationẽ

a 7 ipſo facto.[a] ¶ †Ex hac lect.no.vnũ ſingulare in quo ha-

b 8 bes excõicationem poſſe ferri ſine aliqua admonitione, quãdo ius excõicat[b] propter illud delictũ,quaſi nil noui videatur facere iſte iudex. ¶ †Sed ex hoc nota aliud mirabilius ꝙ excõicatum à iure pro certo delicto poteſt ſuperior iterũ excõicare ꝓ eodẽ delicto:aliter nõ iterato nec cõtumacia aliter de nouo cõtracta. vt hĩc clarè colligitur intelligendo illam dictionẽ: *niſi*. poſitam in tex.propriè facit iſte tex.ꝙ iudex põt alterare & augere pœnã à iure determinatã pro certo delicto. & videtur tex.in.l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his q̃ not. infa. vbi Bart.hoc tenet exꝑſſè ex certa cã.facit.l. aut facta.§. fi.ff.de pœnis.& per hæc dicta iuris ciuilis defendo hanc lect.Abb.Hoſt.intellexit iſtum tex.qñ iudex vult denũtiare excõicatũ à iure vt nõ requiratur monitio ſi factũ eſt notorium. ¶ No.ſuã lect.quæ eſt vera in ſe:dixi lati⁹ in.c.peruenit.ſ.e.lect.Abb.magis conuenit literę.Quid autẽ operetur tũc ſecũda excõicatio.vide bo.gl. in.c.ita

9 quorũdã.de iudę. ¶ †Not. ꝙ tertiò appell. interpoſita contra diſciplinã eccleſiaſticã.i.cõtra ſtatuta eccleſiaſticã nõ ualet.Item ſi religioſus appellat à pœna infligẽda ſecũdum regulã ſuam:vel ſecũdũ ſtatuta hominis. nam

10 illa ſunt eis leges.ad hoc.c.ad noſtram.ſ.eo. ¶ †Quartò not.ar.op.ꝙ nõ proſequens appellationem ſuam. licet fuerit fruſtratoria non punitur pœna extrinſeca de iure canonico:ſed fit cõdẽnatio expenſarũ.vide quod dixi

11 in.c.ij.ſ.e.& in.c.cũ parati. ¶ Vltimò no.hĩc ar.ꝙ abbas non punit ſubditũ ſine conſenſu capituli ſui.hoc tamen communiter reprobatur,quia ſol⁹ abbas habet poteſtatem inſolidum circa ſuos monachos.vt in. c. ad noſtrã. ſ.eo.plenè no.Io.and.in.c.Ioannes.de regu,vide bo.text. in.c.nullã. xviij. q.ij.Ad iſtum tex.rñdetur ꝙ nõ loquitur de pœna inferenda à prẽlato & capitulo, ſed de pœna inferẽda à ꝑlato ſtatuta per prẽlatũ & capitulũ qa ſę pe vltra regulã religioſi faciunt ſibi ſtatuta,vt in . c . ad noſtram.ſ.eo.No.ſecundũ hanc ſolutionem ꝙ etiã illã pœnam ſtatutã communi conſenſu ſolus abbas infligit. ¶ Reperio alium intellectum ad iſtum text.in loco extraneo videlicet in.c.j.de ſen.excõ.lib.vj.per Ioan. an. poſt alios vt procedat iſta litera qñ prælatus eſt nimis

c ſeuerus in corrigendo[c]:& tunc adhibeat capituli cõſenſum:ſed certè hoc eſt diuinare ad iſtũ tex.licet ſit ęquũ. nullibi tamẽ de iure probatur.nã promptũ eſt remediũ contra prẽlatos ſeueros ſcilicet per appellationẽ. nã hĩc ſolũ tollit appellationem contra regulæ diſciplinam. ſecus aũt ſi punit ꝑlatus religioſum iniuſtè & cõtra regulã quia tunc bene poteſt ab eo appellari ad ſuperiorem. vt in.c.ad noſtram.& ibi dixi.ſ.eo.& ſatis probatur hĩc

12 â contrario. ¶ †In gl.j.ibi:trina vel vna peremptoria ꝓ omnibus.vide practicã in.c.conſtitutiõem.de ſen.excõ. lib.vj.in fi.vbi ponitur propriè qualis debet eſſe monitio quæ debet præcedere.& vide bo.gl.quę ponit diuerſas formas citãdi in notorio vbi res rapta eſſet prẽſens: ſufficit vna monitio.vide per Arch.xxiiij.q.iij.c.de illicita.per doct.in.c.dilecto .de ſent. excõ.lib.vj. ¶ In ead. ibi:de canonica admonitione melius dixiſſet glo.de euãgelica monitione.nam.c.nouit.alle.in gl.non tractauit

13 de canonica admonitione ſed de euangelica. ¶ †In glo. ij.ibi tene tamen no.glo.ex qua habes ꝙ excommunica

d tio[d] ſine admonitione lata tenet.& idem no.gl.xj.q.iij. in ſum.ij.q.j.in ſum.probatur.in.c.ſacro.de ſentẽ. excõ. quod procedit etiam in delegato:vt no.Inno.in.c.illud. de cle.excõ.mi.& in.c.prudentiam.de offi.dele. vide gl. in.c.ſacro.præalle.Et inquantũ glo.excipit hĩc duos caſus:dic ꝙ illi caſus non rectè excipiunʳ à regula:quia nõ loquitur quãdo monitio præceſsit:ſed vide vnũ caſum verè exceptũ in.c.ita ſtatuimus.de ſen.excõ.libr.vj . vbi non tenet excõicatio lata in participantes cũ excõicato monitione non pręmiſſa.& ille tex.optimè probat ſententiam tenere in alijs caſibus:arguendo per locũ à ſpeciali.& illud.c.ſtatuimus.eſt reſtringendum ꝓut ibi no. per Abb.& Io.an.ſic intellige glo.in.d.c.ſacro.quę videtur ſibi cõtrariari.ſed optimè loquitur diſtinguẽdo ſe-

14 cũdum prędicta. ¶ †In gl.in verſi.ſi quid propriũ. ibi j. eo.c.nicolao.vbi hoc expedieʳ latius.& in.c.ſępeĵ.eo. ti. Sed circa text. & circa hoc oritur dubium quis faciet iſtam condemnationẽ expẽſarum.vide Fede.cõſ. cxxxj. & vera concluſio eſt ꝙ ſi iudex ad quem pronuntiet malè appellatum:indubiè faciet condemnationem expenſarum.c.vt debitus j.eo.Si verò plenè non cognouit ſed pronuntiauit appellationẽ eſſe deſertã,&ſe nõ eſſe iudicẽ cõpetentẽ idẽ eſt dicẽdũ:quia ex quo fuit iudex in cognoſcendo an ſua eſſet iuriſdictio eſt etiã iudex in acceſſorio vt cõdẽnet temerè litigãtem in expenſis,vide tex. no.in cle.j.de reſcrip.bonam gl.in.c.vlt.eo.ti.Si verò iudex ad quẽ nunq̃ fuit adit⁹:ſed iudex à quo reaſſumpſit iuriſdictionẽ deſerta appellat.tũc ipſe faciet hãc excep. cõdẽnatoriam : & agetur ad iſtas expẽſas non ſolũ offo iudicis,ſed cõditione huius decre . & hoc vltimũ videʳ

15 ꝓbare iſte tex. ¶ †In fi.gl.no.glo . ex qua habes ꝙ ibi id quod eſt ſoluẽdũ eſt pœna reſpectu ei⁹ qui debet ſoluere:ſed reſpectu illi⁹ cui debet ſolui eſt intereſſe:& tũc ꝓpter inopiã debẽtis ſoluere fit cõdẽnatio ĩ pœnã corporalẽ:vt hĩc iũcta gl. ꝓbatur in.c.fi.ſ.de dol.& cõtu.ſvide

16 Hoſt.in.c.fi.de reſcrip. ¶ †Sed circa prędicta & tex.dubitatur qs dicaʳ nõ habere ꝓpriũ,vt ſic euitet cõdẽnationẽ expẽſarũ.doc.ponũt exẽplũ in religioſis.xij. q.j.c. nõ dicatis.Itẽ in illis.q ex toto ſunt impotentes ad ſoluẽ

17 dũ. ¶ †Sec⁹ dicũt in clerico habente beneficiũ licet nõ habeat patrimoniũ:dicũt eñ hoc caſu & principaliter Hoſt.ꝙ condẽnabitur & ſatiſſaciet de reditib⁹ beneficij,dũmodo eccleſia enormiter nõ ledatur,all.c. peruenit.de fideiuſſo.nec debet ſecũdũ eũ haberi ratio confuſionis & inopiæ ipſius delinquẽtis,quaſi velit dicere ꝙ nõ dimitteʳ ſibi vñde viuat:ſed ſimpliciter debet ſatiſfieri prout hĩc dicit.alle.ſimile in epiſcopo vaſallo cõmittẽte feloniã:id eſt delictũ cõtra dñm feudi.Nã priuaʳ in

e vita ſua[e] illo feudo.quod eſt de mẽſa ipſi⁹,vt in.c.ſi clericus vel eps.de ca.con.ĩ li.feu.hãc opi.ſequit̃ do.Ant.qcquid ſenſerit Archi.in.c.ſtatutũ.de reſcri.li.vj.& videʳ ſequi do.Ant.diſtinctionem glo.in.c.præſenti de offic. ordi.libr.vj.vbi gloſſ.diſtinguit an & quando clerici faciant fructus ſuos,quaſi de illis quos facit ſuos teneatur ſatiſfacere prout hĩc dicitur.ſecus de his quos non facit ſuos.&[3] hoc in veritate voluit hoſtien . licet hic

~SEBA. SAPI.

a ¶ Ipſo facto.Quid importẽt illa verba ipſo facto tradit Fel.in.c.rodulph⁹ co . xxij. ver.mox ipſo iure ipſo facto.ſ.de reſcri.vbi dicit ꝙ ꝑdicta verba ſunt latæ ſnię.

b ¶ Ius excõicat.ad de Lap.all. lxxiij. & an religioſus excõicãs ſubiectum monitiõe nõ ꝑmiſſa incurrat irregularitatẽ.vide ꝑ eũdem. alle.xij.

c ¶ In corrigẽdo.Facit ꝙ qñ iudex eſt nimis ſeuer⁹ incorrigẽdo ꝓpter nimiã ſeueritatẽ &ſeuitiã repelli ab officio.ita ſing. Bar. in. l. j. in vltimis verbis . ff.de iure pat.ſequit̃ do.Iaſ. in addi. ad Chri. por.iſti. de his q ſunt ſui vʳalie.iu. in.iij̃.addi . qđ eſt no, Aeneas de falc.

~SEBA. SAPI.

d ¶ Excõicatio.Vide Ro.dec.x. ſub tit.de ſent.exc. in ci.no. ꝙ excõicatio.in antiqs & in nouis.deci.ij.inci. itẽ ſi cõmittaʳ.verſi.ſed pone.Imol. in.c.fi.col.pe.j.de præben.

e ¶ In vita ſua.Ad de Ro.cõ.cclxxxiij.Oldr.

18 nõ declaret. latiꝰ ponit in d.c. peruenit. ¶ † Aduerte. qa veritas huius quęstionis dependet ab alia. Nunquid clerici faciãt fructus beneficiorũ suos. vt possint de eis disa ponere ad libitũ & testari.[a] Ego semper tenui cõtrariã sniam sequẽdo Archi. in loco prędalle. & Io. de lig. in cle.
19 gratiæ. de rescri. & dicam in d.c. peruenit. ¶ † Vide bo. tex. iũcta glo. in l. non est ignotũ. C. de admi. tuto. vbi si tutor instituit litem calumnioſam, tenetur soluere expensas de suo, & non de bonis pupilli: licet egerit nomine pupilli. Idem dicit gloss. singula. in prælato. quam tenebis semper menti: quia saltem nemo poterit illam negare quando est talis prælatus qui non facit fructus suos. vt episcopus, vel alius prælatus, religiosus, & similes. Aduerte tamen quia plus vult illa gloss. vt non solum condemnetur etiam quando instituit litem calumnioſam nomine proprio sed etiam nomine ecclesię
20 suæ. ¶ † Et conclude latius & clariꝰ prædicta sic: ꝙ aut clerici condemnant in expensis in causa propria, aut in causa quã agitarũt nomine ecclesię. Primo casu indubiè mandatur executioni in bonis patrimonialibus si qua habent, vt hîc. & facit. c. de multa. de præbẽ. iuncta gl. in ver. prouentibus. si verò nõ habẽt bona patrimonialia, sed beneficia sic. tunc respectu eorũ redituũ qui debent conuerti in vtilitatẽ ecclesiæ non debet executio fieri. per regulã delictum personæ. de reg. iur. lib. vj. & sentit Hosti. hîc. Sed respectu illorũ redituũ qui debent conuerti in vtilitatẽ personæ ipsorum clericorũ est dubiũ. & tenendo opin. quã. s. tenui: credo etiã ꝙ ad tales reditus non debent manus extendi. & ratio est qa ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorẽ, nec tenetur suas condemnationes soluere. Vnde si clericus nõ venit alendꝰ, non tenetur ecclesia in aliquo contribuere. Debet enim clericus participare de bonis ecclesiæ quatenus indiget ad necessitatẽ sui victus, & non aliter. vt in c. episcopus. x. q. ij. & xij. q. j. c. dilectissimis. §. fi. cum c. seq. & vide de hoc quod dixi in c. olim. ij. de rest. spo. & i. d. c. peruenit. de fideiuss. sed attenta consuetudine generali secundùm
b quam clerici personaliter beneficiati [b] faciunt fructus suos iuxta distinctionem glo. d. c. præsenti. posset admitti opin. Hostien. dummodo clerici non mendicarent: quia hoc redundaret in opprobrium ecclesiæ. xciij. dist. c. diaconi. & sic indirectè puniretur ecclesia. quod fieri
21 non debet. arguñ. regulæ delictum. præalleg. ¶ † Aut
ç clerici litigarunt nomine ecclesiæ [ç]: & tunc aut collegialiter, & mandatur executioni in bonis ecclesiæ: quia delictum prælati communicato consilio capituli nocet ecclesiæ: præsertim in iudicio, saltem in hac condemnatione: pro quo allego casum in c. j. de do. & contu. vbi hoc probatur etiam in religiosis. facit quod leg. & not.
22 in c. ij. de ordin. cog. & in dicta regula delictũ. ¶ † Aut litigauit solus prælatus, & tunc ipse condemnari debet in expensis de suo: vt tex. iuncta gl. in d. l. nõ est ignotũ. C. de admi. tuto. Non enim videtur sibi mandatum vt causam iniustã promoueat. vt. l. si procurator. ff. de cõdi. inde. Et idem est in omni administratore generali agitante seu litigante sine iusta causa. vt ibi no. dicit Barto. si verò prælatus non habet vnde de suo soluat, satis põt dici quod dixi in primo membro.

Additio secunda. Et hæc sufficiãt quò ad hunc articulum quæ not. diligenter & tene semper menti, quia sunt vtilia dicta.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo cognoscit de causa: si appellans non prosequutus est in termino suam appellationem.*
2 *Terminus ad appellationem prosequendam non potest dari à iudice à quo. & est in arbitrio suo dare vel non, & si dat vel non dat, non grauat partes.*
3 *Iudex recusatus potest causam alteri committere.*

¶ CAP. XXVII.

1 AD hæc. ¶ † Iudex à quo nõ obstante appellatiõe cognoscit de causa si appellãs nõ prosequit. hoc primò. Iudex vt suspectꝰ recusatꝰ põt alteri causam cõmittere. hoc secũdò secundũ vnũ intellectum. de hoc tamẽ vltimo dic vt plenè dicã in c. cùm specialiꝫ. eodem. dico plenissimè in repe. c. si quis cõtra clericũ. de foro cõpe. duo sunt dicta. Secundum ibi: *aut si alterutra.* ¶ Casus literalis. Vertẽte causa inter aliquos corã iudice ordinario, vna partium appellauit nec appellationẽ prosequebatur. Iudex consuluit papã quid agendũ esset. Rñ. pa. ꝙ debet appellantẽ appellatione remota cõpellere vt appellationẽ suam prosequatur intra terminum sibi prefixum: vel vt stet iuri corã ipso hoc est corã suo iudice. In fi. dicit si aliqua partiũ iudicẽ habet suspectũ te insistente iudicẽ eligat qui cãm dirimat.
2 Ber. ¶ † No. primò ibi: *fas tibi sit.* ꝙ iudici à quo non imponitur necessitas prefigendi terminũ, ad appellãdũ.
d Est ergo [d] in facultate sua vtrũ velit præfigere talẽ terminũ, vel eũ. relinquere dispositioni iuris cõis. hoc probat illud verbũ fas. nõ emñ importat necessitatẽ sicut nec verbũ põt. l. sæpe. & l. generaliter. ff. de offi. præsi. & c. cõsuluit. de offi. dele. & hoc tenet Host. hîc. & in hoc tenementi istum tex. Non ergo iudex grauat partẽ præfigẽdo vel non præfigendo, cũ sit in mera facultate sua. puto tamen ꝙ vbi esset suspitio appellationis frustratoriæ ꝙ iudex peccaret nõ præfigendo terminum. quia debet obuiare malitijs hominũ, qui quãdoq; appellant vt differant litem per annũ, vel biennium. alle. texꝫ. c. proxi. in
3 ver. *mandamus.* facit. c. peruenit. s. eo. ¶ † Secũdò not. in ver. *aut si alterutra.* ꝙ si iudex excusatus non vult cõtendere de iustitia recusationis: non deuenitur ad electionem arbitrorũ sed potest ipse partes cõpellere vt iudicẽ eligãt, cũi ipe cõmittit vices suas. & iste est vnꝰ intellectꝰ huiꝰ literę. põt secũdò intelligi ꝙ debẽt partes eligere iudicẽ id est arbitrũ q dirimat qõnẽ suspitionis. sed de hoc dicendũ est vt dicam in d. c. cùm specialiꝫ. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus potest cogi vt faciat residentiam in ecclesia vbi habet præbendam: potest tamen clericus à tali coactione aliquo casu appellare. 6. 10.*
2 *Canonicus de iure cõmuni tenetur personaliter residere vbi habet præbendam, an autem valeat consuetudo vt possit per alium seruire? vide remissiuè.*
3 *Clericus non faciens residentiam in suo beneficio sufficit quòd extraiudicialiter moneatur: & postea potest de facto spoliari beneficio.*
4 *Appellari potest à præcepto seu monitione extraiudiciali.*
5 *Iudex à quo potest statuere terminum appellanti quando contra eum est præsumptio quòd calumnioſè appellauerit.*
7 *In appellatione ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ: an sit opus inferere causam. 6.*
8 *Interlocutoria habens vim diffinitiuæ: an reguletur secundum naturam diffinitiuæ? Quædam exempla circa interlocutoriã habentem vim diffinitiuæ. 9.*
9 *Appellatio ab interlocutoria quare requirit cãæ expressionẽ.*
11 *Appellatur de iure ciuili ab interlocutoria, quãdo post ipsam non expectatur alia diffinitiua.*

¶ CAP. XXVIII.

PEruenit. Si canonicꝰ ad residẽtiã monitꝰ appellat, sta tuitur sibi terminus ad appellationẽ pſequẽdam: & interim deseruit beneficio p vicariũ de fructibus beneficij sustẽtãdũ. & si appellationẽ nõ pſequitur, vel residentiã nõ facit, priuatur pbẽda. In prima ponit decisa cõsultatio. secũdò respõsio ibi: *cũ autẽ.* quæ tria

a ¶ Et testari. Adde Bal. consil. cccl xxiiij. lib. ij.
SEBA. SAPI.
b ¶ Bñficiati. An clericus teneatur de redditibus beneficij vltra ꝙ facere põt latè tangit. d. Alexã. in l. ceturio. ff. de vulga. & pupil. Moder. in l. miles. ff. de re iudic. Abb. in. c. odoardus. s. de solutio.
c ¶ Nomine ecclesiæ. Adde Ro. cõs. cccl xix.
SEBA. SAPI.
d ¶ Est ergo. Vide ad hæc quę copiosè no. do. Fel. in c. exceptionẽ. co. iij. s. de exceptio. vbi ponit qũo cognoscatur quæ sint in mero arbitrio iudicis & quæ non.

a ¶ Item q̃ in appellatione interlocutoria habente vim diffinitiuę non ſit exprimenda cã. tenet Bald. in l. in minorib⁹. C. de his quib⁹ vt indig. cir. mediũ. & Bal. in l. j. C. qñ prouo. nó eſt nec. & idem ſentit do. Anto. in c. cũ ceſſante. in viij. col. 1 ver. ex his decidi tur. j. eod. dũ dicit cle. appellanti. nõ 2 habere locum in ſnĩa appellatiõis deſertę. & p̃ horũ limitatione vide Feder. in conſilio clxxxij. quem refert. d. Abb. in. c. tuã. vltra med. de or. cog. & vide ibi do. Anto. in. vij. 3 co. & adde hic eũ dẽ ĩ. d. c. cũ ceſſante. in. v. col. vbi dicit q̃ de interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ idẽ iudicãdum eſt q̃ de diffinitiua. ad hoc 4 vide q̃ dñ no. d. Abbas poſt Cardi. in 5 c. ad diſſoluendũ. circa prin. de deſpõ. impu. Itẽ adde hic Imol. poſt Ange. in l. ſi ſic. in princ. ff. de lega. j. vbi dicit q̃ ſtatutum loquens de mera diffinitiua habet locũ in interlocutoria habẽ 6 te vim diffinitiuę. de quo etiã dicit haberi p Ang. ĩ. l. ſtipulationũ aliæ. ff. de ver. obli. Et quòd interlocutoria habẽs vim diffinitiuę nõ regul⁹ eſt vt mera interlocutoria: ſed poti⁹ vt diffinitiua tenet Imo. in. d. l. ſtipulationũ aliæ. in princi. & alle. Io. and. in hoc. c. pro quo vide gl. ĩ ver. ad nos. reputatam ſing. in. c. j. de ele. in. vj. & omnino Do. ſup eo. & cũ hac opi. cõcor. d. de Ro. dec. lxxxij. incip. itẽ à ſnĩa. q̃ ſuper attẽtatis, & Spec. in tit. de ap. §. ĩ quib⁹. ver. ſed nũquid hic. & Fede. in cõſ. cxcviij. incip. caſus eſt talis lata fuit ſnĩa. 7 Sed in cõtrariũ q̃ imò reguletur taquæ tria facit quę per ſe patẽt. ¶ Caſus literalis. Eps̃ ſaliſburgen. monuit Guil. canonicũ ſuũ vt in eccleſia ſua reſidẽtiã faceret: ille appellauit, q̃ ſiuit eps̃ à papa quid ſuper hoc faceret. Mandauit papa eṕo quatenus illũ moneat vt in eccleſia reſidentiã faciat, vel intra terminũ cõpetentẽ iter arripiat cũ eã proſequendi. interim verò vices eius in p̃dicta eccleſia cõmittat alicui honeſtæ perſonæ, & de beneficio illi⁹ ei prouideat: q̃ ſi alterũ iſtorũ non fecerit, prębẽda ipſa priuet eũdem, & eã alij cõferat qui ibidem ſeruiat. Ber. ¶ † Not. primò canonicũ poſſe compelli ad reſidẽtiã faciendã in eccleſia, & ad deſeruiendũ perſonaliter eccleſiæ vbi habet prębẽdã. ¶ † Et ex hoc & ex tex. infero q̃ de iure cõi nõ põt etiã canonic⁹ per aliũ deſeruire. ad hoc. c. cõquerentę j̃. de cleri. nõ reſi. nũquid valeat cõſuetudo in oppoſitũ? dic vt plenè no. ĩ. c. cũ oẽs. s̃. de conſtit. & maximè vertitur dubiũ. nunquid valeat cõſuetudo vt etiã per aliũ nõ teneat deſeruire? plenè dico in repe. §. q verò. in c. extirpãdę. de prębẽ. ¶ † Secũdò no. q̃ ad faciendã reſidẽtiã in beneficio nõ requirit̃ neceſſariò citatio iudicialis, ſed ſufficit monitio extraiudicialis, nec etiã requirit̃ ſnĩa priuata cõtra nolẽtẽ reſidere, ſed ſufficit ſpoliatio facti. facit tex. in. c. ex tuæ. de cle. nõ reſi. & ita cõſuluit Old. per multa iura. dicam latius in. d. c. ex tuæ. ¶ † Tertiò no. q̃ à p̃cepto ſeu à monitione extraiudiciali põt appellari ſi ex tali præcepto pars læditur. ¶ † Item no. ibi: *mandamus*. q̃ ſi p̃ſumptio malitiæ eſt cõtra appellantẽ, debet iudex ſibi p̃figere terminũ ad appellationẽ proſequẽdã. ad hoc allegaui iſtũ tex. s̃. c. pxi. ¶ Vltimò no. caſum in quo in beneficio ponit̃ vicarius tẽporalis. vtrum aũt licitũ ſit clerico conſtituere talẽ vicariũ temporalẽ ſine authoritate ſuperioris? vide tex. ĩ. c. cũ ex eo. de elec. li. vj. & ibi per Io. an. ¶ † Poteſt etiã colligi ex tex. q̃ valet appellatio interpoſita per clericũ, ne perſonaliter teneat̃ reſidere in beneficio ſuo: qđ intellige ſi pretendit iuſtã cauſam non reſidendi. & ſic põt ſolui contrariũ de. c. relatũ j̃. de cleri. non reſiden. vbi talis appellatio mea admittitur. nam ibi beneficiũ erat euratũ, & promiſerat reſidere, & nulla cauſa legitima allegabatur in contrariũ. ¶ In glo. ij. ibi: admittit̃ hîc fruſtratoria appellatio. Gl. ſentit q̃ admittebat̃ olim fruſtratoria appellatio, quod profectò non eſt verũ ſi conſtabat eã eſſe fruſtratoriã vt in. c. ad noſtrã. & in. c. ſuggeſtum. s̃. eod. & in. c. cõſuluit j̃. e. ſed bene admittebatur olim appellatio ante ſnĩam non expreſſa cauſa quę per ſeipſam erat fruſtratoria. Nec obſt. iſte tex. qa hîc nõ præſupponit̃ q̃ illa appellatio eſſet fruſtratoria: ſed præſumebatur. & hoc ideo qa prima fronte erat cõtra diſpoſitionẽ iuris. cùm de iure communi teneretur reſidere in beneficio: ſed quia illud ius cõmune habet multas exceptiones. vt in glo. j. ideo olim admittebatur iſta appellatio cauſa nõ expreſſa: qa poterat verificari in caſibus exceptis. Hodie autẽ neceſſe eſt exprimere cauſam rationabilem. vt in. d. c. vt debitus j̃. eo. allegato in glo. ¶ † Abbas tamen nititur ſaluare hoc c. etiã ſecũdũ iura hodierna. quia cùm iſtud pręceptũ de reſidẽdo haberet vim diffinitiuę non erat opus exprimere cauſam in appellatione, a nec in mera diffinitiua. vt in. l. ij. ff. e. a 8 ¶ † No. hoc dictũ Abb. ſentit enim q̃ interb locutoria b hominis habẽs vim diffinitiuę regulatur ſecũdũ naturam diffinitiuę. Idẽ ſentit Spec. eo. tit. §. in quibus. ver. ſed nunquid. Io. an. videt̃ velle diſtinguere vtrũ talis interlocutoria præferat̃ lit. cõte. vel ante. per not. in. c. dudũ. el. ij. s̃. de electio. quaſi velit dicere q̃ ſi ferẽt̃ lite cõte. regulat̃ ſecũdũ naturã diffinitiuæ. ſi antè, ſecũdũ naturã interlocutorię. fortè fuit ipſe motus hac ratione. qa ante lit. cõteſt. non põt ferri diffinitiua quantũcũq̃ per cõfeſſionẽ liqueat de cauſa: ſed fit quoddam pręceptũ de ſoluendo, nec datur tantũ tẽpus ad ſoluendũ ſicut datur condemnatis per ſententiã. no. in. d. c. dudũ. & ij. q. j. c. nos in quen̄q̃. Barto. in l. nõ fatetur. ff. de confeſ. videtur velle q̃ vbicunq̃ fit præceptũ cauſa plenè nõ cognita nũq̃ habet vim diffinitiuę. vide glo. no. quę hoc ſentit iuncto tex. in. c. ex parte. el. j̃. j̃. de ver. ſigni. do. de Rot. deciſi. lxxxj. videnť diſtinguere vt quòad effectum reuocãdi ſortiat̃ naturã interlocutorię: vnde dicũt q̃ ſi iudex pronũciauit appellationem eſſe deſertã poteſt illam ſententiã interlocutoriã reuocare, licet habeat vim diffinitiuæ: ſentiũt tn̄ hoc procedere ſi fuerit appellatũ: ſed quoad effectũ cle. appellanti. e. tit. & c. vt debitus j̃. eo. dicũt q̃ habet vim diffinitiuę. & ſic in hoc ſentiũt cũ Abbate. vide per Arch. & Io. mo. in. c. cupiẽtes. de elec. li. vj. vbi ſentiunt eam habere vim interlocutoriæ: & in hoc multæ ſunt diuerſitates. vide Bart. in l. qđ iuſsit. ff. de re iudi. in fi. & in l. titia. ff. de accuſ. Ego in hoc articulo ad has opi. cõcordãdas ponerẽ hanc concluſionẽ. q̃ interlocutoria hominis habẽs vim diffinitiuę nõ regulat̃ ex toto vt diffinitiua, nec vt interlocutoria: ſed trahitur quãdoq̃ ad naturam interlocutoriæ: quandoq̃ ad naturam diffinitiuæ ſecũdùm qđ magis participat de diffinitiua vel interlocutoria. Hęc interlocutoria hominis habẽs vim diffinitiuę eſt quoddã mediũ inter purè diffinitiuã & purè interlocutoriã nõ enim eſt purè diffinitiua: qa nõ imponit finem toti cauſæ: nõ eſt purè interlocutoria: quia nõ ſpectat aliã ſnĩam diffinitiuã poſt ſe. exemplũ: qa iudex pronũtiat ſe nõ iudicẽ cõpetentẽ: vel nõ eſſe reſpondẽdũ libello tanq̃ inepto. vide gl. ĩ cle. j. de ſequeſt. poſſ. & fruc. ſi ergo hæc ſnĩa tenet quoddã mediũ, debet trahi ad naturã alterius extremorũ ſecũdũ q̃ magis participat cũ illo extremo. Similiter in hermaphrodito. iiij. q. iij. c. hermophroditus. l. quęrit̃. ff. de ſta. ho. Simile etiã de tacẽte qui tenet mediũ inter contradicere & conſentire. vnde qñq̃ habet̃ p̃ cõſentiente. qñq̃ pro cõtradicẽte. ſecũdũ q̃ magis participat cũ natura alterius extremorũ. vt plene not. maximè per Dy. in regula is q tacet. de re. iu. li. vj. dixi in. c. nonne bene dicimus. de p̃ſum. Et ideo bonus iudex habebit diſcurrere per ſingulos actus. & cauſa exẽpli vt intelligant̃ pręcedẽtia diſcurramus per tres actus. nã aliter appellatur à diffinitiua aliter ab interlocutoria: cũ alia ſolẽnitate fertur diffinitiua cum alia interlocutoria. Interlocutoria põt per iudicem reuocari: diffinitiua non. Nunc

fis ſnĩa vt mera interlocutoria vide Bar. in l. titia. ver. nũc pro declaratione. ff. de accuſ. cum quo concor. Bald. & Imo. in l. iuſtè. ff. de acqren. poſſ. ſed de hoc vide p. d. Ant. in. c. ſua nobis. in fin. j̃. eo. & p̃ Bald. in l. conſentaneũ. in. ij. colũ. C. qũo & qñ iu. ítẽ vide quòd de iſta interlocutoria habẽte vim difficitinæ not. gl. in l. cùm à repulſione. ff. de appel. & d. Ant. in rub. de re iudi. itẽ vide Archi. xx. diſtĩ. in ſum. circa mediũ. vbi dicit q̃ appel lãs à ſnĩa lata ſup exceptione perẽptoria nõ põt p̃ſeq aliã cãm q̃ ex preſſam. cũ ſit interlocutoria. & ita dicit probari ĩ. c. dilecto. de appel.

SEBA. SAPI.

b ¶ Interlocutoria. Vide Card. ĩ cõſi. lxxiiij. inci. titius nunc ſunt. ver. ad quintũ. Fed. de ſe. in cõſ. cxcviij. ĩci. caſus talis eſt lata fuit ſnĩa. Roma. in cõſi. xlj. in prĩ. cũ multis allegatis p̃ Feĺ. in rubr. s̃. de re iudic. col. iij. circa interlocutoriã habẽtẽ vim diffinitiuæ.

est dubium qualiter regulabitur interlocu-
9 toria habens vim diffinitiuę. ¶ † Dico enim
secūdū conclusionē præmissam attingendo
a primū actū ꝙ si interlocutoria[a] est talis q̄ fi-
nit iurisdictionē iudicis siue officiū suū. in il
la causa debet appellari tanq̄ à diffinitiua:pu
ta si pronūciauit se iudicē nō cōpetētē. iuxta
no.in.c.significantib⁹.de offi.deleg.& in auf.
habita.C.ne fi.pro pa.vbi per glo. Nam hoc
casu cessat ratio quare ius voluit causam ex-
primi in appellatione ab interlocutoria, vt
scilicet debitus honor deferat iudici. Nā ex
quo pōt cōseq̄ iustitiā corā iudice nō debet
ab eo recedere per appellationē,nisi expressa
rationabili causa.vt in.d.c.vt debit⁹.Sed secū
dū exēplū prēmissum nulla iniuria fit iudici
cū ꝓnūciauit se non iudicē.ergo debet trahi
ad naturā diffinitiuę:sed si est talis interlocu
toria q̄ nō finit ꝛofficiū iudicis: ita ꝙ possem
ab eo iustitiā cōsequi,tūc debet regulari tā q̄
interlocutoria:qa magis trahit ad naturā in
terlocutorię ratione p̄dicta.Exēplū,si iudex
pronuntiauit nō esse respōdēdū libello tanq̄
inepto. nā exprimendo causam rationabilē
corā eo pōt ipse mutare sniam suā. vt in.d.c.
cū cessante. Idē per oīa dic quoad secūdum
actū. nā si ista quasi diffinitiua habet omnē ef
fectū diffinitiuę seruabit solennitas q̄ in diffi
nitiua seruāda est:alʒ sec⁹. ¶ Quoad tertium
actū.s.reuocatiōis dicā plenè l.c.cū cessante.
ꝯ.e.vbi melius cadit.& per hęc opiniones cō-
trariæ possunt ad cōcordiā reduci. ¶ † In gl.
in ver.assignes.in fi.Ex hac gl. collige duas ra
tiones quare pendēte appellatione fit hīc illa
innouatio.Prima est specialis.s. in fauorē ec-
clesię & cultus diuini.Secūda est magis gene
ralis & notabilis,videlicet ꝓpter p̄sumptio-
nē q̄ erat cōtra iustitiā appellationis. nā p̄su-
mebat frustratoria. & doct. circa hoc multū
insistūt.Sed vt clarè habeas materiā conside
ra duos casus.Primus.si iste canonicus p̄tēde
bat se nō debere residere personaliter : nō tn
negabat quin per substitutū.Secundus casus.
qn̄ p̄tēdebat se nullo modo teneri ad residē-
tiā nec per substitutū.fortè ex priuilegio vel
cōsuetudine. ¶ Primo casu nullus fauor hīc
cōcurrit nec p̄sumptio appellationis iniustę:
sed mera iustitia exercetur: qa cū nō negaret
quin saltē per substitutū deberet deseruire,
frustra expectaret euēt⁹ cuius nullus esset ef-
fectus.vt in.c.cū contingat.de offi.dele. Nec
fit hoc casu innouatio cōtra appellationem.
facit ca.nobis.de elec.Secūdo casu militat cō
trariū glo.& tunc potes cōiungere illas duas
rōnes gl.ꝙ hīc fit ista innouatio:tū ꝓpter fa-
uorē cult⁹ diuini,vt ne appellatione existēte
friuola priuet interim ecclesia suffragio isti⁹
tū ꝓpter p̄sumptionē friuolę appellatiōis.Ex
his habes casum notabilē ī quo aliqd inno-
uat cōtra appellationē q̄ recipit à iudice.Simi
le in.c.fi.de ēo q̄ mit.ī pos. causa rei ser.& qd
ibi dixi.&.c.cū personæ.in fi.de priui. lib.vj.
Respectu verò facultatis appellandi de iure
ciuili dic ꝙ trahit ad naturam diffinitiuę:qa
nō pōt amplius reuocari grauamē, nisi nunc
appellet iuxta ea quę dixi.s.eo.in.c.super eo.
11 ¶ † Et vide ad materiā quod no.Cal.in.c.ad
dissoluendum.de despon.impu.& Fede.cōsi.
cxij.& Bar.in.l.titia.ff. de accusa. vbi tenent
quod.s.dixi ꝙ de iure ciuili potest appellari ex quo non expectat
alia diffinitiua.Ideo in hoc excedit naturā diffinitiuę .sed respe-
ctu solennitatis pronuntiandi habet vim interlocutorię:quia nō
est necesse ꝙ conseruet solennitas de qua in.c.fi.de re iudi.lib.vj.
Et fortè hæc oponio est verior:qa cùm nō decidit totam causam
principalem,non est seruanda tanta solennitas, cùm non agatur
de tanto prætiudicio.

SEBA.SAPI.

a ¶ Si interlocuto-
ria. Ex his sentit
Abb. ꝙ quaten⁹
sniа ītерlocutoria
habet vim diffini
tiuæ non habet lo
cūdispositio ca.vt
debit⁹.ꝯ.e.qd̄ etiā
firmat ex plurib⁹
Alexā.in.l.in mi-
noribus. col.ij.C.
de his quibus vt
indi.& Are.ī cōsi.
xx.incip.in q̄stio-
ne.col.iij.& ī cōsi.
cxix.incip.in præ
senti cōsultatiōe.
Ange.de are. in.l.
ei⁹ qui. colū.vj.ff.
de appel.reci.

b ¶ Circa infideles.
Adde Oldr.cōsil.
xcj.&.cclxiij.

ZACHARI.

10 ¶ Adde Ge.in.c.
mulier.§.iij.& ibi
Celsum remissiuè
in apo.ad ipsum.
ij.q.j.Feli.in.c.iu-
dęi.el.ij.co.ij.ver.
& de hac materia
ꝯ.de iudeis.&dixi
in apo.ad istū.ī.c.
que in ecclesiarū.
in apo.in ver. circa infideles . post
alios.num̄.v.s. de
consti.

SEBA.SAPI.

c ¶ Appellari. Vi-
de Felin. in.c.q̄ in
ecclesiarum. colū.
xvij.& ī.c.cū oēs.
col.iij.s. de consti.
Io.de ana. in cōsi.
lxxxj.& And.sic.
in.c. nā cōcupiscē
tiam. colū.v.s. de
cōstitutio,& in cō
si.clxxxij. col.iij.
volu.ij. & in cōsi.
cviij.col.iij.in.iiij.
volu.

d ¶ Vnā personā.
Adde Ang.consi.
cxlix.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quæ est manifestè contra ius,non est regulariter admitten-
da:nisi exprimatur aliqua rationabilis causa.*

2 *Papa exercet iurisdictionē in laicos etiam infideles:in concernentibus de
corem christianæ religionis etiam peccato cessante.3.*

4 *An à dispositione statuti possit appellari?*

5 *Statuta iniqua quando fiunt,potest vnusquisque contradicere ; vel ap-
pellare siue præcedat interesse siue non.*

*Tacens in his quæ tenetur contradicere & non contradicit:habetur pro
consentiente.*

6 *Officialis an teneatur dimittere officium:si non potest alicui iniustæ rei
obuiare? vide remissiuè.*

¶ *CAP.* *XXIX.*

CONsuluit Appellatio cōtra canones nō ad
mittitur.vel latius sic . A iudice
iuris dispositionē exequēte non appellatur. Secū-
da ibi: *non conuenit.* Et intellige hanc literam duo
bus modis.Primò ꝙ cū episcop⁹ cōpelleret iudęos
vt dimitterent mancipia christiana in sua libertate cū nō sit licitū
eis secundū iuris dispositionē,habere seruos christianos: appella-
batur ab eo per regē Francorū qui interponebat appellationem
in fauorem iudęorū,à quibus fortè multa cōmoda percipiebat.
Secundo mō potest intelligi ꝙ non appellabat hic Rex:sed appel
labatur ab eo qui tanq̄ minister ecclesiæ compellebat iudęos vt
dimitterēt seruos christianos:& vtraq; lect.pōt adaptari literæ,
nec mutatur iuris dispositio.nam vtroq; casu appellatio erat con
1 tra dispositionem iuris:meritò non erat admittenda. ¶ † No . ꝙ
vbi appellatio manifestè est contra ius non tenetur iudex super
sedere:imò debet procedere ad executionē iuris:hoc intellige nisi
allegetur aliqua rationabilis causa in qua fortè illud ius generale
fallit.vt probat.s.c.proxi.ad idem.c.romana.eo.ti.lib. vj.hoc ta-
mē est verū ꝙ vbicūq; generaliter à iure interdicitur appellatio,
non tenet iudex supersedere executiōi:nisi exprimat aliqua ratio-
nabilis causa iuri conformis. de quo per Innocē.in.c. pastoralis.§.
2 prętерea.de offi. deleg. ¶ † Secundò no.ex tex.iunctis iuribus al-
leg.in gl.ꝙ papa in concernentibns decorē christianę religionis
etiā peccato cessante potest statuere inter laicos & infideles.nam
nullū peccatum inest vt iudęus habeat seruum christianum: sed
dedecorat & degenerat christianā religiōem.& sic habes vnū ca
sum notabilem & generalē in quo papa exercet iurisdictiōem in
ter laicos etiā infideles & generaliter:quā potestatem habet papa
b circa infideles [b]?vide no.per Inn.in.c.quod sup̄ his ꝯ.de vo . vbi
3 dicet. ¶ † Vltimò no.regē secularē etiā superiorē nō recognoscē
tem nō posse in regno suo statuere vt iudęi habeant seruos chri-
stianos.hoc ideo.quia principes seculares subsunt papæ in cōcer
nentib⁹ salutem animę,vel decorē christianæ religionis. xcvj.di.
in.c.duo.vide tex.in.c.de homi.lib.vj. ¶ In gl.fi. Et ratio spālitatis
est:quia ius neminē grauat:ita nec ius exequēs.xxiij.q.iiij.c.q pec
cat.l.gracch⁹.C.de adul.ergo nō pōt appellari,cū immediata cā
appellationis sit grauamen iniustū:vt in.c.suggestum.in fi.s.eod.
4 ¶ † Et hęc faciunt ad quæstionē nūquid à statuto loci possit ap-
c pellari [c]?Bar.ponit in repeti.l.omnes populi.ff.de iusti. & iur.in
vlti.q.v.q.prin.& in.l.fi.de appel.reci.in effectu facit tria mēbra.
ꝙ si statutū est generale effectu & verbis nō pōt appellari,sic nec
à lege cōi.vt in.l.si qua pœna.ff.de ver.sig.vide tex. de iure cano-
nico in.c.quia nos ꝯ.e.secūdū verū intellectū.Si verò statutum ex
d verbis & re est p̄sonale:vt qa cōcernit vnā personā [d]tatū:tunc ta
lis persona pōt appellare.arg.in.l.j.§.solent.ff.quādo app.sit. facit
optimè tex.in.c.cum oēs.s.de constit.cum ibi not.& ratio huius
dicti potest esse duplex.prima,quia statutum debet esse generale
cùm sit quędam lex.iiij.dist.c.erit autem lex.ergo non debet fieri
statutum in odium illius personę tantum.Item tale statutū pōt
dici

dici quoddam præceptum & non lex.ſed à præcepto in iuſto pōt appellari.vt.ſ.c.proxi.Tertium mēbrū.quādo lex vel ſtatutū eſt generale quo ad verba ſed in effectu eſt perſonale.& idem dic quod in proximo caſu eiſdem rationibus:nō em̄ verba ſed mens legis conſideranda eſt regula fi.de reg.iur.lib.vj.l.nō dubiū.C.de legi.Optimè facit.l.j.in fi.ff.de doli excep.Et hęc verba ſunt notāda. Aliquid per Cy.in.l.ij.C.quę ſit longa conſue.tn̄ generaliter dicerem ꝙ non ſit fienda differentia an ſtatutū ſit generale vel perſonale.ſed ſolum an contineat in ſe aliquā iniquitatē:& tunc poſſet appellari,& vnus ſolus pōt reſiſtere omnibus ſtatutarijs: vt i.c.j.de his quę fiūt
5 à maio.parte ca.lxv.diſtin.c.j. ¶ †Vide pulchrū dictum Inn.in.c.j.prędallega.vbi dicit ꝙ quandocunq; ſtatutum iniquū editur,vel aliquid iniquum fit in vniuerſitate. quilibet prętendēs intereſſe pōt contradicere & appellare:& ſi nō prętēdit intereſſe,tenetur contradicere propter iuſtitiam,nec ſufficit tacere:aliās inoluereturpœna & peccato cū alijs conſentiētibus:quia ex quo eſt in
6 vniuerſitate tenetur malefactis cōtradicere. ¶ †Quid autem ſi eſt officialis,an teneatur dimittere officium ſi
a non poteſt aliter obuiare?[a] vide doct.in.c.aduerſus. de immu.eccle.vbi dicetur.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Iudex delegatus non poteſt ſe intromittere in cauſa ſi pars aduerſa ante notitiam commiſſionis miſerit ſuper dicta cauſa nuntium ad ſuperiorem.*

¶ CAP. XXX.

AD hæc. Idem dicit quod. c.nemini. &.c.ſuggeſtū.ſ.eo. Vel ſpālius ſic. Qui ante citationem vel notitiā literarū miſit nūciū ad papam appellare poteſt ne delegat⁹ procedat:ſec⁹ ſi poſt. Et vtrū hodie miſsio nuncij aliquid operet. dicā plenè in.c.vt debitus.j.eo.Per hanc remiſsionē.c.iſtud eſt expeditum. ¶ Caſus literalis. Aliqua cauſa cōmiſſa eſt alicui appel.remota.ille contra quē cōmiſsio facta eſt appel.dicens ſe pro eadē cauſa nunciū ſuū ad ſe.apo. deſtinaſſe: quęritur an tali appellationi ſit deferendū.Rn̄det pa. ꝙ ſi conſtiterit iudici appellātē nuntiū ad ſe.apo.deſtinaſſe ante q̄ partes eſſent citatę,vel ante q̄ delegatio cauſæ peruenisſet ad ipſum debet appellationi deferri:ſi verò poſt citationē fuit nuncius deſtinatus nō tenetur appellationi deferre.hoc intellige ſecūdum illā decretalē.j.eo.
1 vt debitus.Ber. ¶ †No.primò ꝙ ſicut arreptio itineris perſonaliter facta ad ſedem apo.defendit itinerantē: vt interim nō procedatur contra eum ex quo ſine dolo itinerauit ad papam. vt in.c.meminimus.& quod ibi dixi.ſ.eo.ſic & nuncij miſsio defendebat mittentē ſuper cauſa in qua nūcium miſerat:vt interim nō teneatur reſpondere corā delegato impetrato per aduerſam partē ex quo ante notitiam literarum nūciū miſerat.ſed vtrū hodie ſufficiat iſta allegatio.ſ.remiſi ad.c.vt debitus.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Animia rigoroſitate ſuperioris licitum eſt appellare.3.*
Subditorum intereſt habere bonum prælatum.
2 *Appellatio iuſta ſi non admittatur,iudex peccat & venit puniendus.7.Idem ſi iniuſtam admittat.*
4 *Prælato etiam notoriè criminoſo obedire debent ſubditi niſi quibuſdam caſibus ſpecialibus.5.*
5 *Contra ordinarium non admittitur aliqua exceptio donec toleratur in officio.*
6 *Appellari poteſt à correctione ſuperioris corrigentis non ex iuſtitia ſed ex odio.*
7 *Iudex à quo qui non admiſit appellationem iuſtam qua pœna puniatur tam de iure ciuili quàm canonico.*

¶ CAP. XXXI.

DEpriore. Qui non detulit appellationi interpoſitę ad papā mittitur cū literis ordinarij ad curiā puniendus. ¶ Caſus literalis. Quidam canonicus regularis appellauit à ſuo priore qui modum excedebat in correctione q fecit eū veſtib⁹ vſq; camiſiam ſpoliari:prior non obſtante appel.proceſ ſit enormiter cōtra illum canonicū.vnde cōqueſt⁹ fuit do.papę.vnde mandat cuidam iudici vt ſi prętatus canonicus appellauit propter enormitates ſui prioris manifeſtas quæ reddūt ipſum notabilem & ipſe non detulit
a appellationi cōpellat ipſum ad apo.ſe.cū literis veritatē cōtinētibus venire ſatiſſacturum de tanto exceſſu. Ber.
1 ¶ †No.primò ſecūdū vnū intellectū ſubditū poſſe ſuperiorē ſuū propter exceſſus manifeſtos appellare ad ſuperiorē,& iſta appellatio eſt quædā ꝓuocatio ad cām: vt in.c.cū ſit romana.ſ.eo.nec ſit tibi mirādum. Nā ſicut ſubditus pōt accuſare p̄latū & crimē ſuum denunciare ſuperioribus.c.licet heli.de ſimo.& in.c.ex.parte.c. olim.&.c.veniēs.de accu.cū ſi.ita & eū ꝓuocare pōt ad cām.intereſt em̄ cuiuſlibet ſubditi habere bonū prę-
2 latū.viij.q.j.c.audacter.&.c.qualis. ¶ †Secundò no.ꝙ nō deferēs appellationi etiā extraiudiciali puniend⁹ eſt per ſuperiorē.Ita crederē indifferenter appellationi friuolę & iniuſtę.vide tex.iūcta gl.in.c.cū appellationib⁹. eo.ti. lib.vj.vbi gl.appellat hanc delationem iniuſtā reatū. & eſt ratio:quia delatio eſt quędā interlocutoria q̄ debet eſſe iuſta:ſi ergo appellatio eſt manifeſtè friuola,peccat iudex eā admittēdo.facit.c.j.de re iudi.lib.vj.ſicut peccat nō deferendo appellatiōi iuſtę vt hîc.nā cōtrariorū eadē debet eſſe diſciplina.xxxij.di.c.hoſpitiolū.&. c.intellecto.de iureiu. ¶ Tertiò no.ibi: *quæ ipſum notabilem reddūt*. ꝙ delicta & mali mores reddūt quē notabilē.i. infamē.& nota infamię dignū:ſicut em̄ fama pōt ſe habere ad bonū &ad malū.l.capitaliū.§.famoſos. ff.de pœnis.p Bar.in.l.de minore.§ torquēta.ff.de qō. ita & hoc verbū notabilis adaptatur ad viros moribus & origine generoſos,& crimine infectos,quia iſte ſe reddit notū alijs ex bonis operib⁹.alter verò ex moribus malis. c.ex parte adæ.de teſti. ¶ In gl.j.ibi:modū excedat in correctione &c.pondera gl.qa ſentit vnā lect.ad tex.vt intelligaſ ꝙ iſte prior corrigebat iſtū canonicū.& in corrigēdo exceſsit modū affligēdo eum cōtra iuris debitum,& ꝓpter hoc iſte canonic⁹ appellauit ad papā.Hęc lec.malè pōt ad tex.adaptari:quia hîc non dicit ꝙ appellauit à priore ad papā,& ſic eum prouocabat ad ſuperiorē ꝓpter delicta ſua. ¶ †Sed ſi tu vis tenere hāc lect.quæ eſt
3 vera in ſe,expone tex.ibi: *propter ſuas enormitates*. ſ.cōmiſſas in affligendo & corrigendo hunc canonicum cōtra regulā & iuris diſpoſitionē &diſciplinā:& tūcno. ex tex.ꝙ ſubdit⁹ quātūcunq; religioſus iniuſtè afflictus & correct⁹ à ſuperiore pōt appellare ad ſuperiorem ſuperioris:& ſuus ſuperior teneat appellatiōi deferre. aliās punitur:vt hîc.Secunda lec.pōt colligi ex dictis doc.colligēdo ꝙ iſte prior cōpellebat iſtum canonicum ad cōſentiēdum alienatiōib⁹ quas illicitè faciebat de rebus ecc cle.cōſanguineis & amicis ſuis.Itē ad tegēdū vitia ſua eū vrgebat ad iurādum.vnde iſte ſentiēs ſe illis grauari appellauit ad ſuperiorē.prouocat⁹ prior iſtum incarcerauit & coegit eum renuntiare ſuæ appellationi.propter quod venit puniēdus vt in tex.Tertius intellectus etiā colligit ex dictis doct. intelligendo ꝙ hîc nō p̄ceſſerat grauamē:ſed iſte canonicus ꝓpter cauſas p̄dictas ſeu ꝓpter delicta alia iſtius prioris appellauit eum ad ſedem apoſtolicā & fuit hæc appellatio extraiudicialis & multum hęc lect.cōſonat literę:vt.ſ.dixi.& q̄q̄ ſuperior ap

a ¶ Obuiare. Adde Ro.ſingul.ſuis.fo. xxiij.vbi an eps teneatur renunciare epiſcopatui ſi videt ſui cā ſcandalū imminere.
ANT.FRAN.
¶ An epiſcopus debeat renūciare epiſcopatui ſi videt ex ſua pſona ſcandalū īminere. dicā ꝙ epūs nō ſolū ſit ex dignitate p̄latiōis,ſed ex bona & ſancta vita. vt in.c.nō oēs.ij.q. vij.nā qmalā vitā ducit magis dicēdus eſt canis īpudicus q̄ epūs. ij. q. vij.c.qui nec. regiminis. §. quib⁹.c. quāq̄.dicas tū ꝙ epūs q renūciauit epiſcopatui debet habere ſumpt⁹ vitæ ab eccleſia cui pērat.vt in.c.quāuis.vij. q.j.rarò ſedes epālis pōt excā neceſsitatis mutari ēt ad alia loca. vt in cap.epūs.vij. q.j.& in.c.j.de priuil.& adde ꝙ epūs p ſuperiorē cōpelli pōt ad epiſcopatū ſuſcipiendū vt eſt tex.&gl.ī c. ante oīa.xl.diſ. & gl.in.c.in ſcripturis vij.q.j.& in.c. qualiter.de ele. & eſt gl.in.c.oīs qui gemebat. vij. q.j. & in.c.epiſcopus. ead.cau.&.q.& iō quāmodum ꝓp bonū publicū pōt cōpelli ad ſuſcipiē dū epiſcopatū ita rōne ſcādali pōt cōpelli illum dimittere.

pellat⁹ nō teneat ire ad ſuperiorē per hanc appellationē extraiudicialē,vt dixi in.c.cū ſit romana.§.eo. nō tn debet ſuperior appellantē opprimere,ſeu eum à proſecutiōe appellatiōis aliter impedire.qđ ſi fecerit,debet puniri vt hîc.Quartā lec.vltra doc.colligo ex no. ꝑ Hoſt. & Io.an.in.c.j.de cenſi.lib.vj.vbi dicūt ꝙ ꝑlatus etiā religioſus in mortali cōſtitutus notori⁹ vel infamatus ſi ſit incorrigibilis, pōt per ſubditū appellari : & ſi defert appellationi,bene quidē:ſinaūt,puniet vt hîc. & reddit Hoſt.mirabilē cām ꝙ correctio iudicialis nō cadit in ta lē ꝑlatū.iij.q.vij.c.iudicet.Et ex ratiōe iſta Hoſt.colligo lec.iſtā in eo ꝙ allegat iſtū tex.ꝙ prior volebat iſtū corrigere:iſte verò appellauit dicendo eū eſſe criminoſum notoriū,vel famoſum.ita ꝙ non pōt alios corrigere. &
4 hanc lect.†clarius ſentit Hoſt. in.c.licet in corrigendis. de offi.or.vbi dicit ꝙ ſi ꝑlatus corrigēs ſubditum eodē peccato ęquali vel maiori notoriè detinetur, poteſt ab eo appellari.& ita dicit intelligendum iſtū tex.& ita recitando tranſit Io.and.ibi.

5 Additio. ¶†Si hęc lec.eſſet vera,multūeſſet notabilis,ſed profecto nō eſtvera indiſtinctè,ąa antè q̄ prętatus priuet prętatura, pōt iuriſdictionē ī ſubditos exercere:nec licet ſubditos recedere à prętato quātūcūq̄ notoriè criminoſo ante priuationē,niſi in quibuſdā caſibus ſpecialib⁹.viij.q.iiij.c.nōne.ij.q.vij. c.ſacerdotes.vide gl.cū multis iurib⁹ in ea allegatis.in.c. cū nō liceat.de ꝑſcrip.& ibi dixi.Et ad.c.iudicet.rn̄de ꝙ nō loquit de ptāte iudiciali exercēda,ſed quoad meritū vitę & damnationē ſuā.q̄ prętat⁹ magis delinquit corrigēdo aliū & nō ſe,ſed nihilominus corrigere pōt.vide Inn.in.c.cū noſtris.de cōceſ.ꝑbē.& melius in.c.cū venerabilis.de excep.vbi voluit ꝙ etiā cōtra delegatū nō poſſum excipere de crimine. ąa criminoſus non pōt eſſe iudex.ſed de infamia bene poſſum excipere.& plus voluit
6 in.c.ſciſcitat⁹.de reſcri.¶†Vbi dicit ꝙ cōtra ordinariū nō debet aliqua exceptio admitti quandiu tolerat in officio.& vide quod ibi dixi.dic tu ꝙ vbi ſuperior corrigeret nō ex dilectione ſeu iuſtitia:ſed ex odio pōt appellari.ita notāter voluit Io.an.poſt Hoſti.in.c. licet. de offi.ord.alle.c.ita planè.xxiij.q.iiij.Itē facit.ąa ſnīa dicitur iuſta ex animo.xj.q.iij.c.ſi epiſcopus.§. ſi ergo. vide glo. eadem cauſa &.q.in ſumma.

Additio. ¶†In gl.ſi.in ſi.& generaliter cū queri 7
tur de pœna[a] infligenda iudici nō defe a
renti appellationi legitimè.conclude capiēdo aliqua dicta doc.hîc.Arch.in.c.decreto.ij.q.vj.ꝙ aut q̄rit de iure canonico aut de iure ciuili.Primo caſu,ſi cauſa eſtcriminalis debet deponi:vt ī .c.de decreto ꝑalle. Si verò cauſa eſt ciuilis,punit vt hîc. nam debet remitti ad ſuperiorē puniēdus:& credo ꝙ pœna erit arbitraria.arg.c.de cauſis.§.de off.deleg.Si queritur de iure ciuili:aut eſt cauſa ciuilis,& habet locū pœna poſita in glo.vt puniat in.xxx. pondo auri. & accipit pondo pro libra. vt.ff. de aur. & argē.lega.l.inter veſtē.& ita debet intelligi.l.quoniā iudices.C.de appel.alleg.in gl.Si verò eſt cauſa criminalis, tūc debet iuſto ſupplicio puniri:vt in.l.à proconſulib⁹. C.eo.& ſic pœna erit arbitraria. vnde poterit arbitrari pœnam corporis afflictiuam quę eſt maior quantūcūq̄ minor ſit qualibet pecuniaria ī perſona honeſta.vt in .l. in ſeruorum.ff.de pœnis.& quod no.in.l.j.eo.titu.

✣ SEBA.SAPI.
a ¶De pœna. Vide Ang.Bal. & Sali. in .l. qm̄ iudices. C.de ap.Bal.ī.l.iudicib⁹.e.tit. vbi latè de hac materia, & de offāli nō reſiſtente an puniat tradit Alex.ī.l. diē functo. colū.ij.ff. de offi.aſſeſ.
b ¶Per duos teſtes. Adde qualiter ꝑ beat infamia. Alex. cōſi.lxiiij.ij.lib.
ZACHARI.
c ¶Propter ſolam infamiam. Adde Ro.ſin.ſuo.ccccc-vj.incip.fuit à me quæſitum an infamia priuet.
✣ SEBA.SAPI.
c ¶ Infamiam. An infamia priuet aliquē beneficio acquiſito. Itē an priuet honoribus & dignitatibus.vide Feli. poſt Abb.in c. quærelā. col.ij. ſ.de iureiuran.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Infamia notoria punitur citra aliam probationem: ſecus ſi non eſt notoria:nam tunc requirit probationem duorū teſtium.*
2 *Prælatus non eſt remouendus etiam ob notoriam infamiam ſi paratus eſt ipſam purgare.nu.3.*
Infamia purgatur per iuramentum infamati:& aliorū de credulitate deponentium.
4 *Infamia an ſit ſufficiens ad ſuſpenſionem epiſcopi donec veritas diſcutiatur? vide remiſſiuē.*
5 *Prælatus ſiue alius ſuperior non tenetur ob aliquod delictum deponere prælaturam in manibus aliquorum niſi ſuperioris niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

¶ *CAP. XXXII.*

Quia nos. A pœna legis etiā pārticulariter nō appellatur. vel ſpecialius ſic.Contra cōſtitutiones regulares appellatio religioſum nō defendit. ¶ Caſus literalis.Cōmonitione facta cuidā abbati de infamia cōtra eum orta appellationem interpoſuit.q̄rit qđ fiendū? Rn̄det pa. ꝙ abbates qui publica infamia ſunt reſperſi aut cōuicti ſi cōmoniti ī cōi capitulo renūciare noluerint, vocē non habeāt appellā
1 di.Ber. ¶†No.ꝙ qn̄ ꝙ infamia ita eſt ſparſa & clamoſa vt nō exigat de ea altera probatio.ſicut dicimus de notorio facti permanētis.vt in.c. euidētia. de accu.ij.q.j.c. manifeſta.Si autē infamia non eſt ſic ſparſa & clamoſa, oportet ꝙ probet per teſtes:& ſic intellige illā alternati
b uam aut cōuicti. & pōt infamia ꝓbari per duos teſtes[b] ſicut & notoriū:no.glo.ij.q.j.c.deus omnipotens.§.ſi.& in.c.ſi teſtes §.itē ſæpe.iiij.q.iij.& gl. iuris ciuilis in.l.iij. §.quę argumenta.ff.de teſti.per Barto.in.l.de minore.§. tormēta.ff.de .qō.facit tex.in.c.iij.ſ.de ꝑſump. vbi dixi. ¶ Secundò no.ꝙ appellatio cōtra diſpoſitionē cōſuetudinis ſeu ſtatuti particularis nō eſt admittenda:& ſic eſt hîc caſus pro his q̄ dixi poſt Bar.in.c. cōſuluit.ſ.eo. Nā hîc erat cōſuetudo ſeu ſtatutū arctans ad ſedendū propter infamiā.vt j̄.dicā.In gl.ij.ibi.de qua purgare ſe nequeunt.pōdera iſtam gl.ąa ex ea habet vnus intellectus ad.c.ſecūdū quē multa cōtraria ſilent vt intelligatur qn̄ iſti abbates publicè infamati de delictis nō poterant ſe purgare:ſi autē potuiſſent ſe purgare, nō fuiſſent cōſtricti ad cedēdum. ſecundū hoc nullum ſpāle poneret iſta decre.in religioſis.Idē eſt in ſecularib⁹. ąa ſi deficiēte accuſatore ſuperior indicit purgationē infamato,& ille ſe purgare nequiuit, habet pro cōuicto de illo delicto. vt in.c.accedēs.j̄.de accu.vbi plenè dixi.& in iurib⁹ hîc alle. in gl.meritò hoc caſu non admittit appellatio, ąa eſſet
2 cōtra iuris diſpoſitionē.vt in.c. cōſuluit.ſ.e. ¶†Ex hac gl.no.aliud qđ eſt ſemper mēti tenēdū: ꝙ ꝓpter ſolā in-
c famiā[c] q̄tūcunq̄ publicā,& famoſam nō debet prętat⁹ etiam religioſus remoueri à prętatura, dūmodo de illa ſe purgare poſsit per ſuū iuramētum, & aliorum de credulitate iurantiū,prout tradit forma purgationis in .c.
3 quoties j̄.de purga.ca. ¶†Sed Inno.videt ſentire aliā lec. vt ſit ſpeciale in ꝑlatis religioſis vt ex ſola infamia poſſint remoueri à ſuis dignitatib⁹:arg.in.c. qualiter & qn̄. ij.l.fi j̄.de accu.ſed hęc lec.nō probatur aliquo iure.illud c.qualiter & qn̄. credo ꝙ faciat in oppoſitū. ąa ibi dat forma inquirēdi propter infamiā.& dicit ibi ꝙ in religioſis nō eſt iſte ordo vſquequaq̄ ſeruandus præſuppo nit ergo ꝙ infamia cōtra religioſum prętatū dat facultatē inquirēdi de veritate.& in inquiſitione veritatis non eſt ordo iuris vſq̄ ad vnguē ſeruādus.Nec obſt.ibi litera dum dicit ꝙ facili⁹ & liberius poſsint remoueri &c. quia fatēdū eſt ꝙ ꝓ faciliorib⁹ cauſis ꝑnt remoueri &c. tā regioſi quā ſeculares vt ibi:nō tn̄ ſufficit ſola infamia. pro hoc eſt text.opti.in.c.licet heli.de ſimo.& in .c. per
4 tuas.el.j.eo.titu.vbi quaſi videt hoc expreſſum. ¶†An aūt infamia ſit ſufficiēs ad ſuſpenſionē etiā epiſcopi donec diſcutiatur veritas:vide Io.an.in.c.j. de accu. lib.vj.

5 Additio. ¶†Tertia lec.colligit ex dictis Hoſt. dicētis hunc tex. procedere ſecūdū cōſuetudinem quorundā religioſorum ſecundū quā prętatus infamia reſperſus admonitus in capitulo tenetur cedere adminiſtrationi.& dicit hoc eſſe de conſuetudine fratrum prędicatorum cartuſiēn. reſpectu generalis ipſorum.ſicut enim generalis ex ſola electione abſq̄ cōfirmatione adminiſtrat : ita ex ſola infamia tenetur cedere ſi hoc placet omnibus præſidentibus ſeu diffinitoribus

ribus capituli,vel maiori parti ipsorũ:& secundũ hoc intellige summarium.q̃ hîc erat pœna legis particularis seu dispositionis particularis à qua dispositione nullo modo appellatur, sicut nec à pœna legis generalis.Et hanc lectu.tenet Gof.& lec.hæc videt magis cõsentanea literæ.nõ cessante cõsue.seu statuto approbato per superiorem.nõ potest abbas etiã in cõi capitulo cedere prẽlaturę,sed debet cedere in manibus superioris:vt in.c.cùm venerabilis.s̃.de cõsue.nec põt per capitulũ generale ipsorũ religiosorũ priuari:vt in.c.in singulis j̃.de sta.reg.& secũdum hanc lect. oĩa cõtraria silent quæ possent formari cõtra istum text.¶ †Sed
6 oppo.de.c.admonet.&.c.quod in dubijs.de renun. vbi patet q̃ quis non põt cedere prælaturę nisi in manibus superioris.dicit Hosti.q̃ hoc.c.procedit in religiosis,& vbi est consuetudo:con-
a trarium procedit in secularibus,& vbi non est consuetudo.[a] Sed contra hoc dictũ Host.facit text.in.c.cùm venerabilis .præalleg. vbi damnat talis cõsuetudo etiã in religioso.Credo posse dici q̃ illud.c.loquit quãdo sine cã legitima propria authoritate vult dimittere p̃laturã.Iste tex.procedit qn̄ subest causa infamię:& quãdo cedebat in cõmuni capitulo.Nam & si cõmune capitulũ non habeat totalem iurisdictionem in particulares prẽlatos,habet tn̄ in aliquibus.vt in.d.c.in singulis.¶ In gloss.fin.ibi.de triẽnio in triẽnium:sentit glo.q̃ hoc.c.loquitur de illo generali capitulo de quo.c.in.singulis præalleg.quod non placet doct.quia illud.c.fuit editũ ab Inno.iij.istud ab Alexandro.iij.qui multo tp̃e prẽcessit Inno.Ideo secũdũ Hosti.loquitur de cõsuetudine quorundam religiosorũ:vt.s̃.dixi.Credo tamen quòd tex.debet intelligi non de capitulo particulari,sed cõi:vt quia conuenit religiosis multorũ monasteriorum.sicut hodie videmus in prædicatoribus & cartusiensibus & similibus.Demum glo.quærit quid si noluerit cedere?respondet vide eam.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

1 *Iudex à quo etiam quòd sit delegatus potest præfigere terminum ad prosequendam appellationẽ:quo elapso reaßumit iurisdictionem & quòd appellationi detulerit.*

¶ *CAP. XXXIII.*

1 ADaures. ¶ †Iudex à quopõt p̃fig ere terminum appellanti ad prosequendam appellationẽ, quo lapso reassumit iudex iurisdictionem.Et aduerte.qa istud ca.non est ex toto superfluum.nã loquitur in delegato de quo non habemus tex.ita apertũ.Et ex hoc & ex tex.no.q̃ non solũ ordinarius sed etiã delegatus põt præfigere terminũ appellanti restringendo terminũ iuris secũdũ dispositionẽ.c.cùm sit romana.s̃.eo. Sed circa hoc moueo notabile dubium.pone q̃ delegatus detulit appellationi & p̃fixit terminũ appellanti,nũquid appellatore nõ prosequente.possit delegatus reassumere iurisdictionẽ? & sic habet locum iste text.etiam vbi delegatus detulit appellationi.dubium facit.c.cum appellationibus.eo.ti.lib.vj.vbi dicit q̃ per delationem abdicata est iurisdictio à iudice deferente.Sed vide glo. not.in.d.c.cum appellationibus.quæ determinat contrarium: & vide plenius per do.de Ro.deci.cccl.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

1 *Appellatio potest interponi per alia verba quàm appello: puta si dixerit submitto me protectioni talis dummodo seruẽtur illa quæ requirumtur in appellatione.3.5.6.*

2 *Solennitas verborum si non requiritur in aliquo actu sufficit quòd exprimatur effectus rei.*

4 *Attentata post & contra appellationem extraiudicialem sunt ipso iure nulla.*

7 *Prælatus an possit esse iudex inter ipsum & subditum dum agitur de causa subiectionis:in causa verò ecclesiæ suæ potest esse iudex.8.*

8 *Iudex an aliquis possit esse in causa quando eius commodum saltem in cõsequentiam venit applicandum ipsi iudici.10.*

9 *Suspitio si non allegetur,procedit iudicium coram eo factum.*

10 *Iudex quando possit cognoscere an sua sit iurisdictio?*

11 *Iudex à quo potest cognoscere de iustitia appellationis ad hoc vt sciat an debeat deferre vel non.*

12 *Sententia lata sine causæ cognitionæ:est ipso iure nulla.*

Excommunicatio debet ferri cum causæ cognitione:tamen lata sine,tenet.

¶ *CAP. XXXIIII.*

AD audientiam.

1 ¶ †Qui se & sua protectiõi papę submittit,licet verbum appello b non exprimat intelligit appellasse.Vel summa melius sic.Si procedente grauamine quis submittit se protectiõi superioris,habet pro appellãte ,dũmodo seruauerit ea quæ in appellatione sunt necessaria.ita limita.Primò narrat factum. Secundò dat iudicem. ibi: *licet autẽ*. ¶ Casus literalis.Ecclesia sancti Iacobi zamoren̄.subest ecclesię cõpostellanæ.eps zamoren̄.multipliciter molestabat. G.presbyterum dictę ecclesiæ sancti Iacobi zamoren̄. ꝓpter quod idẽ presbiter se & ecclesiã suã sub ꝓtectiõe do.pa.supposuit.sed p̃fatus eps nihilominus post inuocatũ se.apost.patrociniũ qa fortè verbũ appellatiõis nõ expresit,dictũ presbiterũ excõmunicauit.propter quod idẽ presbyter do.pa.fuit conquestus. Respondit pa. licet p̃dictus p̃sbiter ex simplicitate verbum appellatiõis non expresit,tn̄ ex quo se & sua sub ꝓtectiõe apostolica subiecerat,sine cãe cognitione nõ debuit aliqua snĩa condẽnari: vn̄ mãdat quatenns si cõstiterit ita esse sentẽtiam quam prædictus eps tulit in eundem presbyterum,denunciat nullam esse. Bern̄.
2 ¶ †No.primò q̃ vbi ad certũ actũ c explicãdũ nõ est p̃fixa solẽnitas verborũ sufficit exprimere cõceptũ & effectũ rei:licet nõ exprimant ꝓpria verba illi actui cõformia.ꝓ hoc qa verba deseruiũt intẽtiõi,& nõ ecõtra.vide bo.tex.ĩ simili.ĩ.c.in his j̃.de ver.sig .secus vbi solennitas verborũ req̃rit.l.j.ff.de verb.
3 obl.facit.c.pe.& qđ ibi dixi de iureiu. ¶ †Se
d cũdô no.q̃ submisio d ꝓtectiõis & appellatiõis pari passu ambulant.qđ intellige, qn̄ in submisiõe exprimunt ea q̃ requirunt in ap-
4 pellatiõe.vt j̃.latius dicã. ¶ †Vltiò no.q̃ attẽtatũ post & cõtra appellationẽ extraiudicialẽ est ipo iure nullũ.de quo plenius dixi in.c. cõsuluit.s̃.eo. ¶ In gl.in ver.nostræ ꝓtectioni.ibi.de gn̄ali protectiõe &c. Vel dic melius
e post Host.q̃ cõtrariũ loquit,cùm papa e per suas lr̃as recœpit aliquos sub protectiõe sua, quo casu non intẽdit eos eximere.c.recœpimus j̃.de priuile.hîc loquit qn̄ quis in certa causa submittit se protectioni apostolicæ & postea arripuit iter ad sedem apostolicã.tũc
5 em̃ habet vim appellatiõis:vt hîc. ¶ †Et quã uis Innocẽ.multũ inuolutè in hoc insistat an & qn̄ submisio ꝓtectionis habeat vim appellationis:tn̄ secũdũ mentẽ docto.facio istã cõclusionẽ.q̃ vbicũq̃ in submisiõe ꝓtectionis seruant ea q̃ seruari debẽt in appellatiõe: tũc talis submisio habet vim appellationis: qa nõ est fienda vis in verbis ex quo constat de intẽtione:vt hîc & in.c.petitio.de ꝓcura. & ideo si qs appellare vult ante snĩam,in iudicio debet cãs exprimere.vt in.c.vt debit9. j̃.eo.& apostolos petere. vt in.c.j.eo.ti.li.vj. si hęc & similia seruat,nõ est vis an dicat appello vel submitto me ꝓtectiõi apostolicæ. Et idẽ dic qn̄ appellat extra iudiciũ,vel post sentẽtiam,vt semper seruentur ea quæ sunt
6 necessaria ad illam appellationem. ¶ †Sed circa hoc & ex text.dubitat nũquid idẽ sit in

a ¶ Cõsuetudo. Add de qđ Fed.cõs. cv. dicit q̃ valet cõsuetudo q̃ sine iuris ordine ex leuibus causis religiosi viri ex suis locis de administrationib9 mouentur.
ZACHARI.
b ¶ Verbũ appello. Adde Lanfran.de oria.ĩ.c.qm̄ cõtra falsam.nu. 41. ver. sequitur aliqua videre.& ibi in apo. Bene.vadi.s̃.de ꝓbat.
✤ SEBA.SAPI.
c ¶ Certũ actũ. Vide Bal.in.l.ĩ.C.cõmoda.&in rub.C. de iure emph. vbi tradit q̃ in quolibet actu cõsiderat effect9, & q̃ dispositio potius ab effectu q̃ ex verbis ꝓlatis iudicatur.
d ¶ Vide hic p do. Phi. de peru. & Do.ĩ.c.cord.ĩ prĩ. ĩ.iĩ̃.col.versi.qd si subdit9.eo. ti.ĩ. vj. &idẽ est si dicat cõmitto me iurisdictiõi superioris se cũdũ Bal.in aut. si qs litigãtiũ circa prĩ.C.de epi.aud.
¶ Adde eundem Bal.cõs. cccviĩ̃.iĩ̃. lib.vbi cõsuluit in facto.
✤ SEBA.SAPI.
e ¶ Cũ papa. Quid ĩportent ista verba.reciperealiquẽ sub ꝓtectione declarat.d.And.sicu. ĩ cõs.j.in.iĩ̃.volu. Ange.in.l.j. C. de excusa.mu.libr.x. Bar.in ꝓpe. florũ.ĩ prĩ.co.iĩ̃.ver. Itẽ dicit hic.And. sicu.latè in cõsi.lxĩ̃. vo.iĩ̃.& in cõ.xj. col.vĩ̃. in. ĩ̃.volu. Are.ĩ cõ. clxv.co. iĩ̃. Soc.pulchrè ĩ cõsi.lxxiiij.co.vij. & Fel.ĩ.c. postulasti.co.iĩ̃j. s̃. de fo. compe.

eo qui ſubmiſit ſe protectioni alterius citra papam. Hoſt. & cõmuniter doc. q̃ ſic. ex quo ille eſt iudex appellatiõis. quod ſatis mihi placet: q̃a eſt eadẽ ratio in alio iudice ad quẽ q̃ eſt in papa. pro hoc facit glo. in. c. j. eo. ti. lib. vj. ¶ In glo. pen. pro intellectu gl. opp. videt enim quòd etiã cum cauſæ cognitione non potuiſſet iſte epiſcopus procedere contra appellationẽ: quia ſuſpenſa eſt eius iuriſdictio: vt in. c. nõ ſolũ. eo. tit. lib. xj. Sol. gl. (vt arbitror) metu huius contrarij ſupplet cum cauſæ cognitione delegata à papa, quaſi per ſe nõ potuiſſet cognoſcere an appellatio fuit iuſta vel iniuſta. Sed certè hæc opiñ. glo. licet ſit vera in ſe, nõ tamẽ eſt veriſimilis: quia papa non remitteret cauſam appellationis ad iudicem à quo per eũ cognoſcendam: vt. s̃. c. proxi. ideo extra gl. alij ſupplent ad text. maximè. ¶ Vel tertiò dic q̃ papa poſuit hoc verbum ad magis aggrauandum negotium. Itẽ narrauit prout in facto cõtingit. Fatendum eſt ergo q̃ etiã cũ cauſæ cognitione non potuiſſet cognoſcere de iuſtitia appellationis, nec de principali pendente articulo appellationis: vt in. d. c. ſi à iudice. ſed certè hæc glo. ponit etiã aliã rationẽ, dicens q̃ iſte non potuiſſet cognoſcere etiã alio reſpectu: quia nõ poterat ſibi dicere ius. C. ne quis in ſua cauſa iudi. l. vna. ſed Io. and. multũ breuiter & obſcurè videtur approbare hanc vltimã lect. dicens hãc rationẽ eſſe falſam, niſi referatur ad proximũ dictũ glo. quaſi ſentiat iudicẽ non poſſe cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio quãdo fuit ab eo appellatũ: vt dicitur in prin. gl. q̃a iſta cognitio ſpectat ad iudicem ad quem: vt habetur in. c. dilectus. de reſcri. quaſi dicat ſecus ſi nõ fuiſſet appellatum. & tũc poſsit iſte epiſcopus cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio per iura generalia. ſed. d. Anto. intelligit rationem gl. generaliter etiã vbi nõ fuiſſet appellatum: q̃a hîc contẽdebatur non de nudo exercitio iuriſdictionis: ſed de proprietate iuris an iſte preſbyter eſſet ſubiectus epiſcopo. & ſic cõmodũ conſecutiuè venit applicandum iudici. ¶ † Ex hoc dicto do. Anto. nota duo. Primò q̃ vbi eſt contentio inter prẽlatum & ſubditum ſuper iure ſubiectionis non põt prẽlatus eſſe iudex: q̃a ſuſpectus eſt, cũ multa veniant ſibi cõmoda applicãda ratione ſubiectionis. ¶ † Secundò no. generaliter q̃ vbi aliquod cõmodũ ſaltem in conſequentiam venit applicandum iudici, non poteſt in dubio cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. vide Inno. qui videtur primum dictum voluiſſe in .c. venerabili. de cenſi. & in .c. ex parte. el. j̃j. de ver. ſigni. & ſic tranſit do. Ant. hîc. & ibi attingit iſtam materiã & maximè in. c. ſuper literis. de reſcrip. Sed contra hoc dictum multum vrget tex. in. c. cũ perſonæ. de priui. li. vj. vbi ſpecificè diſponitur q̃ ſubditus allegãs exceptionẽ debet eam probare corã epiſcopo. & glo. ibi apertiſsimè eſt contra hanc opinionẽ do. Anto. dicendo q̃ epiſcopus eſt ibi iudex: tum q̃a iſta cauſa nõ eſt propria ſed eccleſiæ. & in cauſa eccleſiæ prælatus põt eſſe iudex. ij. q. vij. c. ſi quis erga. tũ quia ibi dubitat de iuriſdictione: ergo cognoſcet an ſua ſit iuriſdictio. Ad ſoluendum has opi. primò dicerem in. c. cũ perſonę. q̃ ibi ſit probatio corã eõ de exceptiõe nõ vt iudicet ſuper ea: ſed ad inſtructionẽ ſuã vt cognoſcat an interim debeat procedere contra ſubditũ: & ſic ſaluabitur dictum huius gloſſ. do. Ant. & Inno. ſed hoc eſt cõtra gl. illi⁹. c. ¶ † Secũdò põt dici vt intelligat q̃ poſſet eſſe iudex, ſalua tñ recuſatiõe. ſicut dicimus in patre qui põt eſſe iudex in cã filij. iij. q. vij. c. infames. §. cognitores. & l. in priuatis. ff. de iudi. & tñ põt recuſari vt ſuſpectus. vt not. in. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. ita in prẽlato in cã eccleſię. vt dicã j̃. in. c. poſtremo. Tertiò põt dici & melius q̃ ſuperior poſſet eſſe iudex in cã exẽptiõis qm̃ cã eſt eccleſię, nõ em̃ habet dominiũ iure ꝓprio. ¶ † Sed vtrũ poterit recuſari? puto attẽdẽdã quãtitatẽ, & munerũ ſibi cõſecutiuè applicãdorũ ꝑ illũ ſubditũ, & qualitatẽ perſonæ iudicis: non em̃ eſt veriſimile q̃ vnus eꝑs daret ſentẽtiã iniuſtã ſi recepturus eſt tm̃ à ſubdito quid modicũ. ſecus vbi eſſet magna quãtitas, vel maximus honor immineret ſibi. ad hoc. c. & ſi queſtiões. de ſimo. & ſic cõcluderẽ in quolibet iudice cui cõmodũ ſportularũ[a] eſſet applicãdũ, vt ſecũdũ quãtitatẽ & qualitatẽ ꝑſonę iudicet ſuſpectus vel nõ ſuſpectus in cognoſcendo an ſua ſit iuriſdictio. ſecundũ hãc diffinitionẽ intelligerẽ gl. & doct. in. l. de iure. ad muni. ff. & in. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. nõ ierit. & ibi per Bart. & per canoniſtas in. d. c. ſuper literis. Nã gl. & Bar. indiſtinctè voluerũt vt iudicet ſuſpectus propter cõmodũ ſportularũ. ſed ꝑmiſſa diſtinctio eſt ęquior. ¶ † Vltimò ſcias iudicẽ à quo poſſe cognoſcere de iuſtitia appellationis ad inſtructionẽ ſuã vt ſciat an debeat deferre vel ne. no. Inn. in. c. paſtoralis. §. ꝑterea. de offi. delega. ſed conditionaliter nõ põt cognoſcere in præiudiciũ appellatiõis: q̃a hoc ſpectat ad iudicẽ ad quẽ vt dixi. & ſic ĩtellige primũ dictũ gl. ¶ † Vltimò opp. contra text. in. eo quòd papa mandat inquiri de appellatione ad effectum denũtiandi ſententiam eſſe nullam. videt em̃ q̃ ſine qualibet appellatione iſta ſentẽtia erat nulla tanq̃ lata ſine cauſę cognitione: vt in. c. eccleſia ſanctæ mariæ. & ibi gl. de cõſti. & in. c. tum ex literis. de in integ. reſti. & ꝑ Bar. in. l. prolatã. C. de ſen. So. dic q̃ iſte presbyter proſequebatur illud attẽtatũ per viã appellationis. ideo debebat ꝓbare id qd̃ erat cã ſuæ intentionis ſi licet appellationis. non tamen ſequitur quin attẽtatum ſit nullũ. vnde eo ſuccumbente in cauſa appellationis poſſet iſte proſequi per viam nullitatis. vt dixi. in. c. j. s̃. eo. Facit iſte text. ad vnum intellectũ quem ibi dedi. facit. c. exhibita. de iudi. & quod not. in. c. ex parte adę. de teſti. vel dic q̃ ꝓcedit hoc. c. in ſentẽtia. ſ. excommunicationis: quę licet ſit ferẽda cũ cauſæ cognitione: vt in. c. nemo. ij. q. j. lata tamẽ ſine ea tenet. vt ibi. & in. c. ſacro j̃. de ſen. excõ.

a ¶ Spõtularum. Adde Fran. are. conſi. cvij.

b ¶ Iunge hic. idq̃ dicit in hoc ĩ. c. fi. in ver. vlti. opi. & habebis reg. cum duabus limitationibus. & vide hic do. Phi. de peru.

c ¶ Appellationi. Adde quod not. Ro. conſil. ccccc j.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Iudex ordinarius vel appellationis nõ poteſt à ſe abdicare onus iudicãdi.*
2 *Appellationi poteſt renuntiari & ad iudicem à quo reuerti ex conſenſu vtriuſque partis: non autem vnius.*
3 *Pluralitas quo caſu reſoluatur in ſingularitatem?*
4 *Renuntiari non poteſt appellationi à diffinitiua ſine conſenſu appellati: ſecus ab interlocutoria: ratio ponitur hic.*
Appellatus poteſt proſequi appellationem inuito appellãte à diffinitiua: ſecus ab interlocutoria.

¶ CAP. XXXV.

ACcepta. Cauſa non eſt ad iudicem à quo remittenda appellatione adhuc non iuſtificata, niſi de partium conſenſu: ſecunda pars ibi: *non debet.* ¶ Primò not. vnam regulam ad quam quotidie iſte text. alleg. q̃ appellans non tenetur redire ad iudicem à quo licet iudex ad quem hoc prẽcipiat niſi conſtaret de iuſtitia appellationis, vt in. c. vt debitus j̃. eod.[b] ¶ † Secundò not. q̃ non eſt in facultatẽ iudicis ad quem recipere appellationem vel ipſam renuere. ſed ſi eſt iuſta, tenetur eam admittere: ratio. quia iudicare eſt munus publicum cui renunciari non poteſt. l. munerum. §. iudicandi. ff. de mu. & ho. nec poteſt iudex quantũcunq̃ ordinarius à ſe abdicare onus iudicandi. l. legatus. ff. de offi. præſi. ¶ † Vltimò not. quòd partes communi conſenſu poſſunt renunciare appellationi[c] & redire ad iudicem à quo. Nunquid hoc procedat ſi iudex detulit appellationi? vide quod not. eodem tit. libr. vj. in capit. cum appellationibus.

In gloſſ.

¶ In gl.ij.in fi.hanc opi.sequitur Io.an.& cõmuniter doct.quia de hoc videtur tex.in.d.c.interposita alle.in gl.vñ ponitur hîc pro sin
3 gulari secũdũ Io.an.Simile in.c.vt priuilegia.de priuile.¶ †Et no.
a pro statutis vt plurale[a] resoluatur in singulare qñ ex pluralitate se quitur absonus intellectus vel iuri contrarius.Sed saluãdo text.pu to posse dici ꝙ partiũ cõsensus requiritur ad hoc vt liberè fiat remissio ad iudicẽ à quo sine alia cõdẽnatione expẽsarũ.Sed qñ adest cõsensus appellãtis,tm̃ fit cõdẽnatio expẽsarũ.&hoc casu loquitur c.interposita.§.ille deniq;j.e.& dic plenius de hoc articu.vt j.dicet.

Additio. Vel dic dando aliũ nouũ intellectũ ꝙ iste potest intelligi in appellatione à diffinitiua à qua nõ põt appellãs resilire sine cõsensu appellati cũ sua ĩtersit :vt patet ĩ se.q.

4 **Additio.** ¶ †Sed cõtra hunc intellectũ cõem op.videt em̃ quòd sufficiat cõsensus appellantis tm̃ :quia sicut actore nõ prosequẽte in prima instantia põt reus prosequi eo inuito.vt in.c.cãm.de do.& cõtu.& in aut.qui semel.C.qũo & qñ iu. Ergo idẽ dicẽdũ in casu nostro vt inuito appellatore possit appellatus prosequi,maximè cũ videat idẽ esse in appellatione à diffinitiua:vt patet.ij.q.vj.c.appellatiõe cessante.& in aut.ei qui.C.de tẽ. ap.Sol.põt dici aliud esse in appellatiõe ab interlocutoria aliud in appellatione à diffinitiua vel à prosecutione prioris instantię:qm̃ in appellatiõe à diffinitiua põt appellatus prętẽdere interesse:fortè em̃ vult repetere reformationẽ ipsius snĩæ.iuxta ea quæ dixi.s. super rub.vel habere cõfirmationẽ ipsius snię ad maiorẽ authoritatẽ.Idem est in processu prioris instantię.Nã interest rei cãm semel decidi,ne sæpius possit vexari.ar.l.diffamari.C.de inge.ma.& c.cõquerẽte.de offi.ord.sed in appellatione ab interlocutoria nullũ interesse põt prætẽdere appellatus si appellãs nonvult prosequi cũ cã redeat ad priorẽ iudicẽ,quẽ ipse suspectũ non habet,& lis citius decidetur.¶ Vltimò.op.cõtra tex.de.c.ad reprimẽdã.de offi. ordi.vbi excõicatus appellãs remittitur absoluẽd⁹ ad iudicẽ à quo dicunt doct.& bene quod ibi loq̃t in absolutione fienda,in qua appellans grauari non põt à iudice à quo.sed hîc prohibetur remissio cognitionis causę,in qua posset grauari per iudicem à quo,cũ semel eũ grauauerit.ar,in regula semel malus.de reg.iur.lib.vj.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Clausula appellatione remota posita in commissione causæ:nõ tollit quin iudex possit ex aliqua iusta causa recusari.*
2 *Iudex tam delegatus quã ordinarius quibus casibus recusari possit.3.*
4 *Consanguinitas & affinitas vsque ad quẽ gradũ faciat iudicẽ suspectũ?*
5 *Suspicio iudicis non potest allegari quando est vtrique parti in pari gradu coniunctus.*
6 *Iudex an possit allegari suspectus si est consanguineus impetrantis:tamẽ causa non est impetrantis sed alterius?*
7 *Prælatus licet possit esse iudex in causa ecclesiæ suæ tamen potest allegari vt suspectus.*
8 *Suspicionis causa si fuit allegata coram iudice:quæ corã arbitro nõ potest probari:non potest alia amplius allegari.*
9 *Causa appellationis si fuit vna allegata & alia probata,non excludit appellantem.*
10 *Affines & consanguinei an indistinctè possint recusari tanquã suspecti.*

¶ CAP. XXXVI.

Postremo. Delegatus etiã cum clausula appellatiõe remota recusari põt si est consanguine⁹ impetrãtis,vel si fuit aduocatus eius in illa causa.nõ diuiditur.¶ Casus literalis.Dicitur hîc ꝙ si iudex delegatus sit cõsanguineus impetrãtis,vel fuerit aduocatus in eadẽ causa vel alia iusta causa suspect⁹ ,põt legitimè recusari,licet sit ei commissa appellatione re
1 mota.B.¶ †No.primò dictũ notabile & menti cõmendãdũ, qd remotio appellationis in certa causa facta non tollit facultatem recusandi iudicem ex iusta causa.Ex quo infertur ꝙ appellatio & recusatio non per omnia ęquiparantur.ad remotionem ergo appellationis nõ sequitur remotio recusationis ex iusta causa. quod procedit etiam de iure ciuili secundum Io.and.hîc & bene alleg.

a ✣ SEBA.SAPI.¶ Vt plurale.Vide ad hoc multa per Alex. in.l. quartã.§.j.ff.de.le.j.& ĩ.l.si seru⁹.§.si pluriũ.ff.si qs cautio.& lati⁹ p Fe.ĩ.c. oẽs leges.in prin.j.distinc.& Geor.nattam.in repe.c.q̃uis.colum.xlvj.in iiñ.qõ.de pactis.lib.vj.

b ¶ Consanguinitas.Qualis autẽ requiratur & vsq; ad quotum gradũ vide Hyppo.de marsi. sin.cxxxiiñ.inc.affinitas repellẽs. dixi ĩ apo.ad istum in.c.ĩ literis.nu.5. in ver.familiares.s. de testi.

l.vnica .C.ne in vna eadem ꝙ causa.canonixata.ij.q.vj.ĩ.c.si aũt.§. si quis in quacũq;. Ego ad hoc dictũ allego.gl.& Bart.in.l.j. ff. à qui. ap.non licet.& vide quod dixi in.c.sup eo.ij. s.e.faciunt rationes ibi allegatę.vbi vide.

2 ¶ †Secũdò no.ꝙ cõsanguinitas b est sufficiẽs
b causa recusandi iudicẽ delegatũ vt suspectũ. c tene menti hoc.quia idẽ puto dicendũ in ordinario cõsimili ratione.Idem dic de affinitate.vt si iudex est affinis alterius partis.vt no. Spe.e.ti.§.superest,versi.qd si nõ est . Facit.l. aut affinitate.ff.de procur.vbi põt remoueri si contraxit affinitatẽ cũ aduersa parte . Tradit Tancre.notabilem regulã.ꝙ omnis causa c sa[c] sufficiens ad remouendum procuratorẽ seu arbitrum est sufficiẽs ad recusandum iudicem.Pro hoc dicto facit.quia ex facili causa potest recusari iudex.vt no.gloss.in.c.cum R.de offi.deleg.&.l.aptissimi.&.l.cùm specialis.C.de iudi.dicam plenè in.c.cũ speciali j.eo.

3 ¶ †Secundò is qui fuit aduocatus [d] in causa
d potest recusari si datur iudex in adem : nec mirũ.qa iam manifestauit animũe suũ.Itẽ est affectus ad illam causam ratione aduocationis susceptæ.nam is qui in causa consuluit potest recusari vt suspectus,si deputatur iudex. pro hoc tex.in.l.prętor.ff.de iurisd.om.iu.Vide Inno.in.c.irrefragabili.de offi.or.& pondera text.dum dicit, *in eodem negotio.* secus in alio negotio.secundum docto.& bene.Ex quo infero ꝙ eum qui fuit aduocatusvel procurator meus in vna causa possum impetrare in iudicem in alia causa sine metu recusa-
4 tionis.¶ †In glo.j.ibi . succederet ei videtur glo.concludere ꝙ vsq; ad illum gradum possit iudex recusari vsque ad quẽ admittitur succesio ab intestato.Sed inquantum gloss. dicit ꝙ vsq; ad septimum admittitur successio:licet docto.simpliciter transeant.non credo tamen gloss.verum dicere. quia admittit
e succesio vsq; ad decimũ[e] tam inter agnatos q̃ cognatos.tex.est cũ gl.insti.de suc.cog.in fi. Sed quo ad principale dictũ glo.dicit Ioã.an. cõsiderãdum vtrũ sit de eadẽ domo seu stirpe masculina.& secundũ hoc iudicabitur suspectus vel ne.Videmus em̃ in tuscia secũdũ eum ꝙ offensæ vendicantur in omnibus qui d sunt de ea domo seu stirpe masculina licet excedãt septimũ gradũ.& satis videt dicẽdũ ꝙ in hoc cõsideret cõsuetudo regiõis.nã aliquibus locis affectio cõsanguinitatis & affinitatis extẽdit quasi in infinitũ:in aliquib⁹ vsq; ad certũ gradũ tm̃:cũ ergo rõne affectiõis dũtaxat cõsanguine⁹ repellat, debem⁹ cõsiderare an duret affectio in cessãte cõsuetudine.multũ placet dictũ gl.iũcto dicto Ioã.an.vt inter agnatos & cognatos extẽdat quod hîc dicit e vsq; ad septimum gradũ.in quo admittitur succesio ab intestato .sed in his qui sunt de stirpe masculina admittitur recusatio indif-

fortè posset dici ꝙ recusatio nõ procedat nisi vsq; ad quartũ gradũ.qa susceio nõ videtur ꝓcedere de iure canonico nisi vsq; ad illũ gradũ. gl. in.c.req̃sti.de test.& é gl.ĩ.c.j.xiñ.q.iiñ.& dicit ꝙ ꝓhibitio.d.l.q̃ iurisdictiõi.nõ extenditur nisi vsq; ad quartũ gradũ secũdum doc.ibi.

✣ SEBA.SAPI.
c ¶ Oĩs causa.Vide Pe.de anch.in consi.cclxiiñ.ĩci.subtiliter & ad plenũ. & Alex.ĩ cõsi. iiñ. inci. circa primũ. co.j.in.v. volu. & ꝙ ille qui fuit aduocatus in cã possit recusari , tradit Areti.in.cõsi.xx. inc. in qõne. in fi.

ZACHARI.
¶ Aduocatus. Ad de Lãfran.de oria. ĩ.c.qm̃ cõtra.§.statuim⁹.num.v.vers. itẽ põt ordinari⁹. & ibi in apo.Cel.ĩ ver.p̃cedẽtis aduocationis:& ibi aliæ causæ per quas iudex recusatur.s.de proba.

e ¶ Vide qd ĩ fi.dicũt doct.in.l.q̃ iurisdictioni.ff.de iurisdom.iu. & dicit hic.d.Bar. de bel. aduertẽdũ esse.qa

Panormi. super tertia secundi.

a ¶ Facit q̄ in simili signāter dicit Bar. ī. l. q testō. §. q̄cūq;. ff. de testa. ī pe. co. q̄ licet frater nō possit eē testis ꝓ frē saltē ī cā crīali, fallit nisi esset iter ipos fratres: facit ēt qđ no. ī si. ꝓ doc. ī. l. q̄ iurisdictiōi. ff. de iuris. om. iudi. vbi licet index nō possit dicere ius in cā suorū, fallit q̄n eēt iudex inter duos pariter cōiūctos qa par affectio oēm suspitionē tollit. l. nō solū. §. de nuo. & ibi no. Bar. ff. de ritu. nup. gl. ī. c. de⁹. nj. q. j. Bart. ī. l. extraneo. §. de q̄stione ꝑ illū tex. quē legit sub. l. repeti. ff. de quęstio.

b ¶ Vel qa cū altero eēt ēt cōiūctus maiori cōuersatione. qa tūc nō excluderet suspitio vt ī fi. dicit Bald. in. l. parētes. C. de test.

c ¶ An cōsanguine⁹ in cā eccleſię cōsanguinei possit recusari, adde hic tex. & gl. ī. ver. & iudicē. in. c. īfames §. cognito. cir. fin. ij. q. vj. & qđ no. doc. ī. c. cū cōtīgat sup vl. gl. de fo. cō pe. Itē vide de hoc ꝓ do. Ant. in. c. īsinuāte. de off. dele. Et ꝓ Dom. in. c. iudex. in. j. col. de of fi. deleg. in. vj.

d ¶ An teneat recusatio ex vna causa alia tm̄ coram arbitro ꝓbata. & ad hoc bene facit. c. abbate sanè. circa fi. de re iu. in, vj. & qđ not. do. Anto. in. c. cū cōtingat. ī vlti. col. de offi. de leg. & optimè tex. ī cle. appellāti. de appe. in fi. vbi recusari pōt iudex prętextu īgratitudinis. ad hoc facit quod no. do. Ant. in. c. accedens. el. j. in. iij. col. vt lit. nō contesta.

ferenter. Nam videmus q̄ sola origo eiusdem loci q̄nq; pręstat iustā cām recusandi iudicē. vt in. c. accedēs. el. ij. §. vt lit. nō cōte. forti⁹ idē dicēdum in his qui sunt de eadē stirpe masculina. nā propter idē cognomen semper durat affectio inter eos. ¶ † Et per prędicta puto sanè intelligendū quod sequitur in sequenti. q. Glo. in eo quod dicit cōsanguineum qualiter nō vt suspectum recusari: quia par affectiōis cā suspitionem remouet &c. debet intelligi q̄ vtriq; parti eodē seu pari gradu attinet: tunc enim est par [a] affectio. & hoc clarè sentit gl. in ratione sui. & per illud verbū ęqualiter &c. secus puto vbi vni attineret in primo gradu. puta quia frater: alteri in quarto [b] vel vlterio ri gradu. tunc enim non est par affectio circa fratrem q̄ circa alium remotiorem. arg. in. c. literas. de præsumptio. & ca. accedens. el. j. in prin. vt li. non contest. Nam omnes homines sunt consanguinei cùm descenderint ab adā. vt le. & not. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iu. sed rō ne proximitatis præsumitur maior affectio. vt hīc.

Additio. In ea. glo. ibi: in fi. vide multos casus iustè recusandi iudicem per Io. an. in. c. legitima. eo. ti. li. vj. dicā plenè in. c. cum speciali j. e. ¶ † Extra gl. quæro quid si iudex est consanguineus [c] impetrātis, cā tamen nō est propriè impetrātis sed ecclesię suæ: nunquid possit recusari vt suspectus per aduersam partem? Egi. & Spec. q̄ nō. vt no. in. Spe. e. ti. in. §. supereſt. ver. quid si prę latus. Io. an. tenet contrarium per. c. insinuante. de. offi. dele. & illum tex. semper reputaui singularem. in hac materia. & optimè facit in simili. c. accedens. ij. & quod ibi dixi. §. vt lit. non contest. & illud. c. insinuāte. soleo allegare ad aliud dictum multum notandū. q̄ licet prælat⁹ possit esse iudex in causa eccleſię suę. ij. q. vij. c. sequenti. §. quia ergo. & quod no. in ca. cū personæ. de priui. lib. vj. tamen recusari poterit vt suspectus. nam si consanguineus to q̄ esset frater vel consanguineus illi⁹ pro quo deponit, nihil diminueretur sibi de fide: licet aliās consanguinei vel affines sint multum suspecti. et eis multū diminuatur de fide secūdū Spe. in ti. de teste. §. j. ī ver. sed nūquid frater. facit etiā quod sin. vult In. in. c. nup. de test. quē refert Bar. in bona lec. in. l. solā. circa prin. C. de testi. q̄ personæ religiosæ & bonæ vitæ deponenti sine iuramento creditur quātū ad faciēdū bonā, et magnā p̄sumptionē. accedat qđ singulariter vult Spe. in ti. de īstr. edi. §. fi. ver. sed quid si debitor. q̄ iudex nō obstante renuntiatione partis factæ in iudicio in productiōe testiū pōt recipere testes si sunt legalissimi & multū spectatæ fidei. & ibi sequitur Io. and. in addi. de quo vide. d. Frā. de aret. in. c. ij. in. v. co. de prob. Accedat ēt quod pulchrè multū dicit Bal. in c. ꝓterea. de testi. cog. & ī. c. iurauit. ī. iij. co. de ꝓba. q̄ ille q ē bonę et spectatę fidei potest post aperta, & didicita testificata testium nouos testes producere: quia ī eo cessat suspicio subornationis testium. Item potest corrigere dictum suū. Quod est multum nota. ad limita. cle. j. de testi. cū simi. Et ad istā materiam q̄ excellentia personæ multum operetur. vide tex. no. in. l. si à bonæfidei. & qđ ibi not. Angel. ff. de rei vendi. cum cōcordantijs quas latè prosequor in repeti. mea in ver. excellentia. Aeneas falco.

7 ¶ † Vltimò quęro quid si allegaui vnam causam suspitionis duntaxat coram iudice, sed corā arbitro electo non probaui illā: sed aliā d an sufficiat cā [d] probata? Quidam tenuerunt quòd sic: moti ex. l. scio. ff. de app. vbi dicitur q̄ si in appellatione diffinitiua expressi vnam cām, possum reliquā prosequi corā iudice ad quem, licet secus sit in appellatione ab interlocutoria: vt in cle. appellanti. eo. tit. Sed cōmuniter tenetur contrarium. quia ista nō est appellatio à diffinitiua, sed poti⁹ trahitur ad naturam interlocutoriæ. Item iura mandant causam recusationis coram iudice recusato. vt in. c. secundò requiris. &. c. cùm speciali j. eod. ergo non sufficit allegare causam allegatam. Idē tenet Spec. & latius prosequitur de recusatione. § fi. ver. sed quid si vnum. & hoc no. Nec obst. si dicatur de quo seruiunt iura dicentia prælatum posse esse iudicem in causa eccleſiæ suę si potest recusari? Respondeo prosunt in hoc: quia non data recusationeva lebit snīa. ita intelligit text. istum in consanguineo. quia potest esse iudex si non recusatur. Vide simile in patre qui secūdum ius potest esse iudex in causa filij: vt in. l. in priuatis. ff. de iu. iij. q. vij. c. īfames. §. cognitores. tn̄ potest recusari vt suspectus: vt in. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdictio. omn. iu. dixi plenè in c. cū cōtingat. de fo. cōpe. ¶ † An aūt consanguineus seu affinis possint indistinctè recusari? Sol. dicit hīc Vin. q̄ non: sed debet considerari persona consanguinei quæ talis posset esse q̄ cessaret suspitio vt si esset ciſtercien- e sis. [e] de quo in Specu. hoc eo. titu. § supereſt. ver. quid si nō est. vbi idē tenet. quod satis placet. ¶ Quid

pręsumitur habere affectionem ad cām ratione sanguinis, fortius ipse prælatus videtur habere maiorem affectionem: tū quia est spōsus vel filius eccleſiæ: tum quia honor aut emolumentum consecutiuè ipsum attingit. de hoc plenius dico in. c. cū veniſſent. de iudi. vbi vide. facit ista litera quæ indistinctè loquitur.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an ꝓ posita vna causa suspitionis & illa deducta coram arbitro possit iudex recusari ex alia cā probata vel deducta corā ipso arbitro. dicas q̄ super exceptione recusationis ꝓposita debet de necessitate p̄ arbitros cognoscentes de ipa cā suspiciōis pronūciari. aliās nō valeret snīa. vt voluit Pe. de anc. in. c. iudex. de of. deleg. libr. vj. vbi ēt dicit Archid. q̄ talis pronūciatio est interlocutoria. qui alleg. c. significantibus. de appel. dicit tamē quòd talis pronunciatio aliquo respectu pōt dici diffinitiua: quia post cā alia non expectatur. alle. no. in. d. auſ. habita. C. ne fil. pro pat. & faciūt quæ habentur in. c. vt debitus. & in. c. īterposita. de appel. vbi tractatur materia pronunciationis interlocutoriæ.

e ¶ Et sequitur simpliciter. d. Alex. de imo. ī. l. qui iurisdictioni. ff. de iuris. om. iudi. in. j. co. vj. failētia. Idem secūdū. d. Ant. de bu. hīc si cōsanguine⁹ seu cōiūctus esset homo magnæ sanctimoniæ. nō em̄ poterit recusari vt suspect⁹: qa nō est p̄sumptio q̄ ꝓpter cōiūctionē sanguinis iniustè iudicet: facit qđ singulariter vult Host. in. c. finē litibus. in pe. col. de do. & cō tu. q̄ si litigans est magnæ & approbatæ fidei p̄ ciuitatē & succūbat in lite nō pōt in expēsis cōdemnari. qa non est præsumptio q̄ tātus vir processisset ad litigandū sine aliqua rōnabili cā. Idem tenēt Io. an. & Pet. de anch. ibi &. d. An. ī. viij. co. ī prin. & alij cano. Alex. de imo. ī. l. ꝓperādū. in. §. linautē alterutra. in. ij. col. C. de iudi. & pro hoc bona gloſſ. in. c. expedit. xij. q. j. Item facit qđ singu. inquit Io. de imol. in. c. cùm. R. canonicus. in. j. colū. de offi. delega. q̄ si esset religiosus ordinis cartusiensium vel montis oliueti bononiæ: vel esset laicus notæ & approbatæ fidei da

ANTON. FRAN. ¶ Circa hoc an ille qui est excellentis & probatæ fidei possit post didicita testificata testium producere alios testes super eisdem iuxta materiam. c. sed nec. ne cle. vel mo. &. c. fraternitatis. de testi. tanquā in tali persona cesset suspitio fraudis. videtur esse satis dubiū ex quo præsupponitur q̄ testificata didicerit & inspexerit. & credo q̄ hoc dictū sic ītellectū nō ꝓcederet de iure. sed illud forsan ꝓcederet quādo simpliciter essent publicatæ attestatiōes, & essemus incerti an dedicerit testificata vel nō. quia tūc ratione probatę fidei ipse diceret se nō didiciſſe testificata, posset procedere q̄ nō pręsumat dediciſſe. sed quando appareret eū didiciſſe testificata. tūc essemus in casu certo: & iō nō esset opus ex qualitate fidei cōiecturari an didicerit testificata: quia in incertis nō certis opus est coniecturis. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. ij. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verbo. obli. & ideo nō puto hoc dictum esse simpliciter verum.

e ✣ SEBA. SAPI. ¶ Ciſtercienſis. vide quę not. d. Iaſ. in. authen. iubemus. col. iij. C. de iudi. & in repeti. l. admonendi. char. xvij. col. iij. versi. limita multum singulariter. ff. de iureiuran. Feli. in. c. cū contingat. col. iij. §. de rescrip.

cet. ¶ Quid

cet. ¶ Quid aũt ſi expreſſè remouetur facultas recuſandi? vide quod dixi in.c.cũ inter.de excep.&.c.ad hęc.de reſcriptis.& quod noj.eo.c.paſtoralis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio iam lata non ſuſpenditur per appellationem.*
Appellatio non ſuſpendit id quod concernit animam.
Præceptum factum de non intrando aliquam poſſeſſionẽ ſuſpenditur per appellationem.
2 *Appellatio regulariter ſuſpendit ſententiam latam, etiam ſi ſit talis quæ trahat ſecum executionem.ſ.*
3 *Excommunicatio & interdictum in quibus conueniant & in quibus differant?*
4 *Epiſcopus non poteſt concedere: quod in eccleſia interdicta celebretur. diſtingue tamen vt ſequitur.*
6 *Epiſcopus non poteſt ſuſpendere interdictum: quando perſona ob ſuum delictum eſt interdicta: ſecus ſi non ob delictum alterius.*

¶ CAP. XXXVII.

ADhæc. Sententia interdicti non ſuſpẽditur per appellationem ſequentẽ. Cõmunis diuiſio.ſecũda ibi: *noueris*. ¶ Caſus literalis. Aliqui clerici ſunt interdicti& appellant:de appellatione conſiſi non ſeruant interdictum.quęritur quid iuris ſit? Rñdet papa ſicut poſt appellationẽ legitimã nemo poteſt excõicari,ſic clerici nõ poſſunt declinare interdictum cui
1 ante appellatiõem ſuppoſiti fuerãt.Ber.¶ †Primò no.vnum ca
a ſum [a] in quo ęquiparantur excõicatio & interdictũ:ſicut eñ appellatio non ſuſpendit excõicationem iam latam.vt in.c.paſtoralisj.eo.vbi dicã rõnem:ita nec interdictũ ſuſpẽditur per appellationẽ ſequẽtẽ:& intellige de interdicto à diuinis officijs: & ſic à ſpũalibus:ſecus in interdicto ratione tẽporalium.Nã ſi iudex interdiceret mihi ingreſſum alicuius poſſeſſionis,appellãdo ab eo ſuſpendo effectum ſnĩæ.arg.in.l.nõ tãtum.ff.eo.Idẽ dic in ſuſpẽſione à beneficio:licet Inn.in hoc multũ inſtet.ſed vide gl.no.quã tenebis mẽti in.c.is cui.de ſen.excõ.li.vj.Ex qua cõclude.q diſpoſitio huius.c.vẽdicat ſibi locũ in omnibus ſenten.cenſurę quę cõcernũt ipſam animã.& iſtæ ſentẽtiæ ſunt tres.excõicatio:interdictum:& ſuſpenſio.vt in.c.is cui.præalleg.& rationẽ iſtarũ ſnĩarũ dicam in.d.c.paſtoralis.Ex his infertur q ſuſpẽſus à põtificalibus: vel ab vſu pallij,appellando ſuſpendit ſententiam. quod ſentit Hoſt.hîc.facit quod no.Inn.in.c.j.de ſenten.excõ.lib.vj.¶ In glo. ibi:ita & interdictũ emiſſum.glo.ſimpliciter recitat ſimilitudinẽ literæ quæ in veritate non concludit:cùm aliud ſit quem nõ poſſe excõicare poſt ſnĩam & aliud q appellatio nõ ſuſpendit ſnĩam. nam videmus q appellatio legitima non ſuſpendit totaliter ſententiam futurã.quia ſuſpendit iuriſdictionem iudicis:vt patet in
2 c.ſi à iudice.eo.tit.lib.vj.¶ †Et tamẽ appellatio ſequẽs ſuſpendit regulariter quãlibet ſnĩam latam:etiã ſi ſit talis quę trahat ſecum executionẽ.vt in.l.furti.ff.de his qui not.infa.no.gl.in.c.paſtoralisj.e.ſed ex ſeparatis nõ fit bona illatio.vt in.c.ſecũdo.de tranſla.
3 epiſco.¶ †Vnde rectius [b] legitur litera cum ſuppletione.vt dica
b mus ſic.ſicut quis excõicari non põt poſt appellationẽ,ſupple nec excõicatus per appellationẽ ſuſpẽdere poteſt ſnĩam iam latam ita ſubditus interdictus nõ põt per appellationẽ ſuſpendere interdictũ.vñ litera iſta nõ aliud vult niſi ęquiparare excõicationẽ & interdictũ:& clarius ęquiparat tex.in.d.c.is cui.habent iſtas & mul
c tas alias cõformitates [c].Prima eſt iſta quã prædixi.Secunda. quia vtraq requirit monitionẽ præcedentẽ.vt in.c.reprehẽſibilis.ſ.e. & dic vt ibi dixi.Tertia quia cõſtitutus in aliqua illarũ incurrit irregularitatẽ celebrando.vt.in.d.ca.is cui.Quarta.quia abſolutio in vtraq ſentẽtia fit recepto iuramẽto de parendo mandatis eccleſię.vt in.c.venerabili.de ſen.excõ.Quinta.quia vtraq ſentẽtia relaxari põt ad cautelã.vt.d.c.venerabili.Sexta.quia vtraq ligat licet iniuſta.xj.q.iij.c.ſentẽtia.&.c.ſi quis epiſcopus.& idem dic de ſenten.ſuſpenſionis à diuino officio.Nam omnes iſtæ tres ſententiæ dicuntur ſentẽtię cenſurę:& concernũt ipſam animã.vt in.d.c.is cui.&.c.quærentij.de verb.ſig.In aliquibus tamen differunt. quia excommunicatio ſertur in perſonam non in locum.vt in.c. romana.§.in vniuerſitatem.de ſenten.excommu.lib.vj.Sed interdictũ poteſt ferri nedum in perſonã ſed in locum.vt in.c.non eſt vobisj.de ſpon.&.c.ſi.de ſen.excõ.lib.vj.Item excõicatio regulariter nõ ſuſpenditur per inferiorẽ à papa.vtj.dicã.ſed interdictũ ſic.ſecũ dũ multos vtj.dicã.& ſub iſta poſſunt reperi
4 ri & alię differẽtiæ.¶ †In eadem gl.in fi.non apparet clarè quid gl.ſentiat.nã aliud eſt quæ rere vtrũ epiſcopus poſsit dare priuilegiũ vt celebretur in eccleſia interdicta:aliud vtrum poſsit ſuſpẽdere effectũ interdicti ſecũdum oẽs:primũ nõ põt facere:quia eſt contra iuris diſpoſitionẽ:ſed clarius gl.poſuit opi.ſuãj.e. b c.dilectis.& ibi tandẽ videt cõcludere quod tenet Io.an.hîc.& ſtatim patebit.Circa ſecun dũ ſunt opi.& cõſidera q hîc ſunt duę qõnes ęquè principales.Prima.nunquid epiſco.põt durãte ſnĩa interdicti ſuſpendere effectũ interdicti:vt ſic poſsit celebrari ſine peccato.& intellige qñ interdictũ eſt latum à ſe.nã ſi eſſet à ſuperiore latum,non eſſet dubiũ q non põt.arg.c.paſtoralis.§.pręterea.de offic.ordi. Secunda quęſtio eſt nõ minus ſubtilis.vtrum ſuſpenſione facta præſuppoſito q poſsit ſuſpẽdere,ſuſpẽdatur effectus ipſius per appellationẽ medio tempore interiectã contra voluntatẽ ipſius ſuſpendentis,vt ſic duret ſuſpẽſiouſq ad finem cauſę ſicut ſi à principio fuiſſet lata cum cõditione.Io.an.hîc concludit in effectu tria.dicit enim epiſcopum poſſe ſuũ interdictum ſuſpendere:quia ſicut poteſt in totum tollere.argu.l.iudicium ſoluitur.ff.de iudi.ita & fortius poteſt illud ad tempus ſuſpendere.Secundò concludit ad ſecũdam qõnem quòd appellatio facta poſt ſuſpenſionẽ tenebit ipſam ſnĩam in ſuſpenſo, ſicut ſi fuiſſet lata ſub conditione.arg.c.pręterea j.eodẽ. Tertiò dicit q excõmunicatio ſuſpendi non poteſt quin tollatur ex toto:quia communicare non debemus excommunicato ante abſolutionem factam in forma eccleſię.vt in.c. cùm deſideres.de ſen.excõ.In effectu hoc idẽ videtur velle domi.Anto.ſed aliqui moderni multũ inſiſtunt circa iſtas quæſtiones.Calde. tñ tenuit cõtra Io.an.in.q.ij. Dicit eñ q cũ iſta nõ ſit noua ſentẽtia,appellatio nõ operabitur ſuſpenſionẽ.¶ †Io.de lig.in quadam di
5 ſputatione tenuit q interdictũ non poteſt ſuſpẽdi per epiſcopũ.Mouetur.quia in iſtis ſententijs cẽſuræ primus actus nõ eſt ſeparatus à ſecũdo:vult dicere q ſubſtãtiaſentẽtię cẽſure quæ eſt primus actus,nõ eſt ſeparabilis ab effectu ipſius ſentẽtiæ:qui effectus eſt ſecũdus actus,quaſi iſtæ ſentẽtię cenſuræ trahãt ſecũ executionẽ.& ſic executio effectus non eſt ſeparabilis à ſubſtantia ſentẽtię:vt in.d.c.is cui. & per conſequens non poteſt remouere effectum remanente ſubſtantia.alleg.in ſimili.l.titius.ff.de excu.tuto.Cardi.tandem ſequit illam opi.cõmunem vt poſsit ſuſpẽdi.pro qua facit.d.c.dilectus.§.quia verò.hęc opinio eſſet in practica ſeruanda:maximè poſt factũ: ſed ante factum alia opi.cõtraria eſſet cõſulẽda:& credo de ſubtilitate iuris illam veriorem.& moueor hac ratione inter cætera: maior eſt vis & poteſtas appellationis in ſuſpendendo effectum ſententiæ q̃ poteſtas iudicantis poſt latam ſentẽtiã,probatur.quia cõdẽnatum de furto non poteſt facere iudex quin ſequatur infamia.l.non poteſt.ff.de furt.& tamen appellatio ſuſpendit infamiam iam illa-

SEBA. SAPI.

a ¶ Vnum caſum. Qũo cõueniãt et differãt excõicatio & interdictũ. tradit Io.de ana. ĩ ru. de cleri.excõ. vel interdi.miniſtran. col.penul. cũ ſeq. Gemi.in.c.j. verſi. hæc.de ſentẽ. excõ.in.vj.

b ¶ Vnde rectius. Tu põdera: quia imò effectus eſt ſe parabilis ab executione.vt proba tur ĩ.l.qui vltimo. ff.de pœnis.&.l.ſi qs filio exhęredato.§.hi aũt oẽs. ff. de ĩiuſto rup.teſt. voluit gl.ĩ.l.fi.C.ſi à nõ cõpe.iudi. ergo nõ põt eps ſuſpẽdere:ergo nõvi detur mihi bona iſta rõ quare appellatio nõ ſuſpẽdat. ſed ratio quia aliæ ſnĩæ dãtur ad pœnam ideo de facili ſuſpẽditur pœna. ſed iſtæ duæ ſnĩę dãtur ad mediciną.vt.c.j.de ſentẽ. excõ.libr.vj. ergo appellatio nõ operatur ſuũ effectũ. Itẽ iſtæ ſnĩæ fiunt propter bona obedientiæ:ideo tollit ius obedictiæ. vt ĩ c.cũ non liceat.de pręſcrip.ergo nec ſuſpenditur. Item pondera aliud.appellatio ab ĩterdicto vel excõmunicatione nõ eſt propriè appellatio à ſentẽtia.qa appel. eſt præſidiũ innocentię. vt in.c. cũ ſpeciali.§.porrò.j. eo.Item quia põt peti abſolutio ad cautelã.Item pondera. l.titius.ff.de excu.tuto.quia loquitur in caſu fauorabili. Andre. barba.

c ¶ In quibus cõueniant & diſconueniant excõicatio &interdictũ.& vide iſtos caſus enumeratos per dom. Anton.hîc. & per Do. ĩ.c. cùm medicinalis .§. penũ. de ſenten.excom. in vj.& per Cald.in ſuo trac.de eccle. interdi.ĩ.j. effectu. in.ĩ.&.iĩ.q.

¶ Adde Dom.de rot. deci .lxĵ. in

antiquis.de ſen.ex com.

SEBA. SAPI.

a ¶ Inno.opi. Inn. ſequitur Bald.in.l. cum aliꝰs. C.de cu rato.furio. & in.l. fi.co.ñ.ver.& circa hoc fuit dubiũ.C. ſi à non competẽ. iudi.& Ang.in.l.ſi vn⁹.§.ſi cũ reo. ff. de pa.& ĩ.l. puto. ff.de poſtulan.

b ¶ Suſpẽſione. Ad de videndum Fe. con.ccviiꝰ.&.d.de rot. deciſio. ccccxxxiiiꝰ.in nouis.de ſen.excõ.

SEBA. SAPI. a

c ¶ Vbi cœptum. hoc qualiter procedat declarat plenisſimè Fel.ĩ.c.ex tenore.col.viꝰ.cõſ. l.vbi ceptũ. ff. de iudi. b

ZACHARI.

d ¶ Vnam diuerſitatẽ. Adde Lanfrã. ĩ ſepe alle.c.qm̃ contra.§.interlocutorię & appellationes.nu.61.ver.q̃ro vtrũ aliqua differẽtia.& ibi ĩ apo. Celſi.in ver.cauſa.vbi quòd debet ſpecificare nõ aũt in genere allegare .ſ. de proba.

e ¶ In ſcriptis. Adde q̃ requirantur ĩ appellatione interlocutorię plenè p Ro.conſi.ccccj.

tã p ſnĩam.vt.d.l.furti .ff.de his qui no.infa. ſed appellatio nõ poteſt ſuſpendere effectum ſnĩę cenſuræ:ergo minus ipſe iudex.hoc eñ non dependet à poteſtate ſua:ſed ex diſpoſitione iuris. Nèc valet arg. Io.an. poteſt tollere in totũ:ergo ſuſpendere:qñ tollẽdo in totum agit ſecundum naturam actus nec ius repugnat:ſed ſuſpendere effectum vt non habeat ſecum executionem eſt agere cõtra naturã ipſius actus cõtra iuris diſpoſitionẽ: cũ ſecundum iura trahat ſecum executionẽ non ſuſpendibilẽ etiam per appellationẽ. vt in.d. c.paſtoralis.&.d. An.in.d.c.dilectis. dic vt ibi dicetur. Et prę ſuppoſito quòd poſsit ſuſpendi ſecundũ cõem opi. Calde.& appellatio ſequens nõ proſit vt teneat ſententiã in ſuſpenſo :quia non eſt noua ſententia . quòd tenet etiam Inn. a in.c.cũ inter.de cõſue. Et q̃q̃ hęc opi. videatur multum probabilis,tamẽ in cõtrariam opi.quã tenet Io.an. multum me vrget.c.dilectis.præalleg. vbi apertè innuitur q̃ ſententia interdicti in locum lata poteſt ſuſpẽdi per ipſum promulgantem,& durante ſuſpenſione b poteſt appellare ad effectum tenendi illam in ſuſpenſiõe. Nec eſt verũ quod quidam dixerũt.ſ.q̃ ille tex. loquatur in ceſſatione à diuinis non interdicto. quia tex. ibi approbat contrariũ. vt ibi patet:non potuit ferri ſententia interdicti. Item nõ diceret ibi tex. ſentẽtiam decernimus & inanem &c. cũ ceſſatio ſit quid facti. vt in.c.ſi canonici. de offic. ordi. lib.vj. ſed potius dixiſſet eam irrationabilem fuiſſe.& hanc opi. tenet ibi Ioan. de lig.& Inno.in.c.vt priuilegiaꝰ.de priui. Et q̃ ſuſpendatur per appellationem,facit:quia ſicut tenetur in ſuſpenſo quando à principio fuit effectus ſuſpenſusꝰ.eo.c.præterea . ita & ſi ex poſtfacto ſuſpendatur:& quo ad primũ dictũ facit:quia hęc ſnĩa cenſurę ligat & durat ad placitum proferentis. meritò cũ depẽdeat ab eius poteſtate,poterit etiam effectus ſuſpendi:ſecus ſi non dependeret à poteſtate ſua. quo caſu locum habet. arg. quod ſupra fe

6 ei,de.l.non poteſt.ff.de fur. ¶ † Circa interdictum verò latum in perſonam communiter tenetur non poſſe ſuſpendi. ratio diuerſitatis eſt quia locus interdictus non peccauit meritò nulla ratio repugnat ſi ſuſpenditur ſe cũdũ illã opi. ſed qñ interdicta eſt p̃ſona tũc cũ p̃ſona deliq̃rit & ñ ſit emẽdata,nõ p̃ot eſſe ĩ eccleſia & extra eccleſiã. ſecus dic vbi perſona eſſet interdicta propter delictum alterius quia tũc ſicut poteſt ſuſpendi interdictum latum in locum,ita in perſonã. dictum eſt notabile Inno.in.c.vt priuilegia præalleg.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Iudex appellationis videns appellationem friuolã & iniuſtam debet appellantem remittere ad iudicem à quo.*

2 *Archiepiſcopus nõ ſe intromittit in ſubditos ſui ſuffraganei,niſi per viã appellationis.*

3 *Appellatione friuola apparente,iudex à quo reaſſumit iuriſdictionem etiam reſpectu executionis ſententiæ latæ.*

4 *Legati nati dicuntur illi qui habent legationis officium vigore dignitatis cui legationis officiũ indultum eſt ex priuilegio apoſtolico.*

5 *Iudicium cœptum coram vno iudice non poteſt finiri coram alio etiã ſi ſit legatus.*

Inter ordinarium loci & legatum.locus eſt præuentioni.

6 *In appellatione à diffinitiua non requiritur expreſsio cauſæ:ſed in appellatione ab interlocutoria ſic.*

7 *Appellatio ab interlocutoria an ſit ferenda in ſcriptis?*

Scriptura continens appellationẽ ſufficit quòd præſentetur iudici abſque eo quòd legatur.

8 *Sententia à qua fuit appellatum ſi confirmetur per iudicem ad quẽ: poteſt ab vtroque executioni mandari.limita tamen vt hîc dicitur.*

¶ CAP. XXXVIII.

1 CVm in eccleſia. ¶ † Iudex appellatiõis remittit appellantẽ & cãm ad priorẽ iudicẽ: niſi ſibi cõſtiterit à grauamine vel iniuſta ſnĩa fuiſſe appellatum. primò narrat factum. ſecũdò prouidet ibi. *vnde*. ¶ Caſus litera lis Quidã clerici de valla Linconienſis epiſcopi volẽtes ipſius iudicium declinare vt ſub archiepiſcopo litigarẽt ſine ratiõabili cã euitabãt epiſcopũ ſuũ appellãdo ad archiepiſ. ſignificatũ fuit hoc d. Papæ vñ mãdauit ipſi archiepiſcopo quatenus ſi aliqñ contigerit aliquẽ de clericis à prædicto epiſco. appellare ad ipſum, vt nõ prius eorũ appellationẽ admittat q̃ ei conſtiterit eã interpoſitã fuiſſe,vel ab iniuſto grauamine,vel ab iniuſta cõdẽnatione. alioquin remittet illos ad epiſco. ſuũ. Bern. ¶ † Primò no. ex iſto tex.

2 archiepi. nõ debere ſe intromittere de cauſis ſubditorum ſui ſuffraganei,niſi per appel. deuoluãtur ad eum. concordat. c. paſtoralis. ſ. de offi. ord. ¶ Secundò no. q̃ etiã ſecundũ illa tẽpora non debebat iudex ad quẽ admittere appellationẽ fruſtratoriã vbi appareret manifeſtè fruſtratoria ſecundum Goffr. de quo in.c.vt debitus ĩ.eo. ¶ † Vltimò no. bo. ar. ex tex. iuncta gl. antepe. q̃ appellatione exiſtẽte friuola iudex à quo reaſſumit iuriſdictionẽ etiã reſpectu executionis ſnĩę latę. de quo in.c. paſtoralis. § quia verò. de

4 offi. deleg. ¶ † In gl. j. in fi. ſed contra finẽ gl.& tex. opp. Nam archiepiſ. Cãtuarienſis eſt legatus natus. qñ officium legationis eſt indultum illi dignitati ex priuilegio apoſtolico, vt quicũq̃ ſit archiepiſ. Cãtuarienſis ſit etiã legatus. vt in.c.j. de offi. leg. ſed legatus p̃ot adiri per viã querelę citra appellationẽ. ergo poterat iſte adiri. iuxta no. in.d.c.j. de offi. legati. Sol. Io. an. q̃ licet poſsit adiri legatus per viã querelę non tñ per viã appellationis fruſtratorię: quia appellatio fruſtratoria:nõ deuoluit cãm. in.c.cũ appellationibus. eo. ti. lib. vj. Simile in papa qui aditur per viã querelę& per

5 fruſtratoriã appellationẽ. ¶ † Vel ſolue melius quòd etiã per viã q̃relę non poterat legatus hîc adiri,cũ cã eſſet cœpta corã ordina

c rio loci. Nã vbi cœptum c eſt iudicium ibi debet finem accipere. l. vbi cœptum. ff. de iud. Itẽ quia inter legatũ & ordinarium loci locus eſt præuẽtioni. vt in.c.ſi à ſede. de præben. li. vj . & de materia hmõi dicetur in.c. vltꝰ.de confir. vti. vel inuti ¶ Ingl. ij. in fi. cõtra gl. facit. quia tẽpore huiꝰ.c. nõdum emanauerat. c. vt debitꝰ. quod eſtꝰ.e. vbi ſpecificè diſponitur de nouo vt nõ valeat appellatio ab interlocutoria cã nõ expreſſa. Dicit hîc Inn. q̃ iſta decretalis præſagiuit ius nouum,ſed hoc nõ eſt ſoluere contrarium. vñ dicit q̃ hîc nõ dicitur q̃ cã nõ debeat exprimi in appellatione, ſed quòd iudex ad quẽ non debeat admittere appellationẽ cũ effectu, niſi prius conſtaret eã fuiſſe interpoſitã à grauamine. Poſſum eñ dicere corã iudice ad quẽ me fuiſſe grauatũ per iudicẽ à quo, licet illud grauamẽ nõ expreſſerim corã eo. Hęc ergo litera ſolum in-

6 ſtruit iudicẽ ad quẽ. ¶ † In gl. in ver. iniuſta. No. hãc gl. cũ præ-

d ce. ex qua habes vnã diuerſitatẽ d inter appellationẽ à diffinitiua& ab interlocutoria. vt in diffinitiua nõ ſit neceſſe exprimere cãm: ſecus ſi appellatur ab interlocutoria. rõ diuerſitatis colligitur ex his quæ no. in.c. vt debitus ĩ.e. pro dicto huius gl. videt tex. in. l. ij.

7 ff.e. ¶ † An aũt ſit neceſſe vt appellet in ſcriptis e maximè ab in-

e terlocutoria? vide tex.& gl. in.c.j.e.ti.li.vj. Et prę ſuppoſito q̃ ſit neceſſe appellari in ſcriptis: ſatis eſt porrigere iudici ſcripturã appellationẽ cõtinentẽ abſq̃ eo quòd legatur in prę ſentia ſua. vide tex. bonũ & notabilẽ facientẽ ad multa in.c. appellatio. eo. ti. li. vj.

8 ¶ † In gl. in ver. alioquin. in fi. no. iſtã gl. iuncto tex. quia optimè facit pro illa opi. vt iudex à quo exequatur ſnĩam confirmatã: ſed ſuſtinẽdo illam opi. quaſi cõem quę habet vt vterq̃ poſsit. iuxta no. in.c. prę terea. hîca lleg. p̃ot dici tex. iſtũ procedere q̃n appellatio nõ

tio nõ admittitur per iudicẽ ad quem tanq̃ manifestè fruſtratoria.pro hoc tex.ibi. *non ante appellationem admittas.* &ſic loquitur quãdo nõ confirmauit ſnĩam:ſi aũt admiſiſſet appellationẽ & cõfirmaſſet eandem ſnĩam,poſſet habere locũ opiñ.communis: & eſt bona limitatio ad illam materiam.vel dic ꝙ iſte tex.optimè facit pro opi.quę habet ꝙ iudex à quo exequitur ſi nihil fuit aditũ in cã appellationis,ſed purè ex prioribus actis fuit confirmata: quia tunc conſtat ꝙ non fuit appellatum ab iniuſta prouocatiõe. quo caſu remittitur executio ad priorem iudicẽ.vt hĩc clarè probatur,quod eſt bene notãdũ.Et de hac materia vide plenè in.d.§. quia verò.& per Bar.in.l.tale pactũ.§.qui prouocauit.ff.de pact. & in.l.à diuo pio.ff.de re iudi.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Appellatio ſi ſit deſerta,non impedit quin poſsit iterum appellare pars ſi grauetur.2.videj.numero.4.&.6.vbi ponitur quidam caſus in materia in ſimili.*

3 *Per appellationem legitimam eximitur appellans à iuriſditione iudicis à quo:quo ad illam cauſam tantum.*

5 *Dictio præſertim:& maximè:important idem eſse in caſu contrario.*

7 *Appellans ſi deſerat appellationem,vel ei renunciet,an & quo caſu debeat à iudice à quo amplius citari.*

8 *Appellare non licet tertiò ſuper eodem articulo:ſiue à diffinitiua, ſiue ab interlocutoria.ſecus à diuerſis articulis:licet in eadem cauſa,vbi quotieſcunque grauatur toties poteſt appellari.9.*

¶ *CAP. XXXIX.*

3 DIrectæ. ¶ † Si appellans qui non proſequitur redit ad iudicem à quo:& iterum grauatur:non obſtãte prima deſertione poteſt iterũ appellare.& eſt caſus notabilis. Cõmunis diuiſio. ſecunda ibi. *reſpondemus.* Caſus literalis.Quædã cauſa matrimonialis tractabatur coram ordinario in qua vir impedimẽtũ conſanguinitatis oppoſuit:mulier ad ſedem apoſtoli. appellauit,iudex ſtatuit terminum appellanti:mulier illa nõ fuit proſecuta appellationem in termino,& ea renunciante appellationi iudex in cauſa procedens recepit teſtes de conſanguinitate: tandem mulier iterum appellauit:petijt iudex vtrum debeat ad ſententiam procedere.Reſpondet papa.licet in concilio laterañ. ſit ſtatutum vt cùm aliquis appellat,& intra terminum ſibi præfixum appellationẽ ſuam non fuerit proſecutus,iudex authoritate ſua liberè poſsit vti:tamen quia iterũ appellauit:quod ſibi licuit in eadem cauſa,à iuriſdictione illius fuit exẽptus:preſertim cum hĩc ageretur ad ſeparationem matrimonij,quod eſt res fauorabi
2 lis.Bernard. ¶ † Nota primò quòd ſi appellans deſerit appellationem ſuam & ĩcipit proſequi corã iudice à quo videtur adeo oẽm primam contumaciam(ſi qua erat)purgaſſe,vt ſi iterum grauetur iterum audiatur appellans. non enim poteſt excludi prætextu contumacię,cũ eam purgauerit cõparendo coram iudice. ¶ Secundò no.ꝙ quis quandoq; renunciat ei quod nõ habet.nã iſta mulier poſt deſertionem appellationis illi renunciauit. dicta mẽ quòd iſta non eſt vera renunciatio:quia priuatio preſupponit habitum.c.ad diſoluendum.de deſpon.impube.l.decem.ff.de verbo.oblig.j.q.vij.c.daibertum.ſed iſta renunciauit vt clarificaret iudicem de purgatione cõtumacię ſeu quòd volebat amplius inſtare in prima appellatione.vel dic(vt ſentit gloſſ.prima)quòd renũciauit appellationi proſequẽdo cauſam coram iudice à quo. & ſic loquitur de tacita renunciatiõe.ſ.de offi.delega.c. gratum.

a ¶ Item nota ibi: *liberè poſsis vti.* ꝙ poteſtas [a]liberè data alicui ad certum actum reſtringitur ad terminum iuris,vt per hoc non fa
3 ciat alicui iniuſtitiam. ¶ † Nota bonum tex.ibi: *exemptam.* ꝙ per appellationem legitimã appellãs eximitur à poteſtate & iuriſdictione iudicis à quo intellige quo ad illam cauſam.ſ.eo.c.propoſuit.&.c.ad hæc.Ad idem quo ad primũ:facit.c.ſi à iudice.e.tit.li. vj.&.c.ſuper quæſtionũ.in.fi.de offi.deleg. ¶ Vltimò no.fauẽdũ
4 ei qui ſtat pro cã fauorabili.facit.c.fi.de re iudi. ¶ † Contra text. opp.de.c.perſonas.ſ.eodẽ.vbi dicitur ꝙ non proſequẽs appellationem ſuam compellitur parere iudicio iudicis à quo appellatione remota:& ſic videtur ꝙ ãplius nõ auditur appellãs.Sol.aliq dicũt hũc tex. ꝓcedere fauore matrimonij vt ĩ fi.literæ:ſed hęc ſolu.nõ eſtbona:qa papa fundat ſe nõ ſup matrimonio:ſed ſuper alijs iurib⁹ dicẽtib⁹ ꝙ licet iterũ appellare: vt patet ibi. *cũ ſecũdũ iura &c.* Illa ergo ẽ cã finalis decidendi:id autẽ quod dicitur de matrimonio fuit cauſa impulſiua & coadiutiua.

5 ¶ † Hoc etiam colligitur ex dictione præſertim:quæ ſecundũ proprium ſignificatum importat idem in caſu cõtrario ſicut illa dictio maximè:vt no.in.c.auditis.de elect. &.ca.per tuas.de ſimo.cum ſimi.Secundò verò ſoluũt alij.ꝙ.c.perſonas. loquitur quando deſerens appellationem vult recuſare illam eandẽ.hoc procedit quãdo ex nouo grauamine de nouo appellat.Hæc ſolu.eſt vera in ſe:ſed eſt indubitata & non multum congruit ca.perſonas. cùm generaliter dicatur ibi appellatione remota &c. Tertia eſt notabilis ſolu.Ioan.and. & quorũdam antiquorum dicentium ꝙ aut deſerens appellationem perſeuerat in contumacia ſua:& non auditur amplius appellans: quia contumax non appellat.ij.q.vj.ca.ei qui appellat.§.ſunt etiã quorũ.aut deſerta appellatiõe reaſſumit cauſam coram iudice à quo & ſi iterũ grauatur,poteſt denuo appellare. quia nihil eſt hoc caſu appellationẽ impediẽs. Io.ca.dicit ꝙ ſiue reaſſumpſerit cãm ſiue non ſemper debet appellãs ſecũdò audiri,niſi prima appellatio ſit friuola manifeſtè. hoc dicit probari in clemẽ.vna.de dolo & contu.plenè illam legendo:ſed certè opi.Io.an.& aliorum videtur verior.non enim excluditur à ſecunda appellatione prætextu primæ.ſed propter cõtumaciã nouiſ cõmiſſam poſt deſertionẽ primę appellatiõis.& cle.vna p̃allg.debet itel ligi qñ grauamẽ vel iniuſtitia cõtingit pẽdẽte prima appellatione.Nã tũc niſi prima appel latio ſit friuola manifeſtè põt iterũ appellare licet reaſſumpſerit cãm corã iudiceà quo.qa pẽdẽtia appellationis excuſat eũ à cõtumacia. ſed qñ prima appellatio fuit manifeſtè friuo
a ¶ Poteſtas. De hoc vide quod habetur folio proximè ſequẽ.ſtatim in princip.
la,nõ excuſat à cõtumacia:ita ꝙ verè põderãdo rationẽ illius cle.facit potiꝰ ꝓ parte iſta,li
6 cet ad corticẽ faciat ꝓ calderino. ¶ † Ex p̃dictis habes duos caſus deciſos. Vnꝰ eſt ꝙ ſi pẽdẽte appellatiõe cõtingit grauamẽ ſcdm: põt denuo appellari licet cãm ñ reaſſumpſerit: & qd operet tũc ſcda appellatio.dic vt ibi not. Secũdꝰ caſꝰ.qñ deſerta appellatiõe cõtigit grauamẽ.& diſtingue ꝓut.ſ.dixi ſcdm Io.an. Terti⁹ caſus ẽ magis dubius,qñ grauamẽ ſcdm cõtigit pẽdẽte prima appellatiõe,ſed ea deſerta appellauit à ſecũdo grauamine,exiſtẽs tñ ĩtra tẽpus appellãdi.d.Ant.dicit ſe credere appellationẽ iſtã nõ admittẽdã,quaſi tũc detegat cõtumacia ipſius:puto dictũ ſuũ ꝓcedere qñ iudex à quo feciſſet aliquẽ actũ poſt defertã appellationẽ iſto abſente & ĩ cõtumacia pſeuerãte:ſed vbi poſt deſertionẽ iudex nõ ꝓceſſit ĩ cauſa,nõ video rationẽ quare nõ poſsit appellari à grauamine inflicto pẽdẽte appellatiõe,cũ tũc defenderet à cõtumacia virtute appellatiõis.nec ſequit non fuit proſecutꝰ ergo fuit cõtumax,qa ſæpe hoĩes deſerũt multis ex cauſis appellationẽ legitimã.Hinc ẽ ꝙ tex.in clemẽ.vna.de dolo & contu. defendit appellãtem à cõtumacia,niſi manifeſtè appel
7 latio fuerit friuola. ¶ † No.ex oĩbus p̃dictis ꝙ iudex à quo tenet citare appellãtẽ ab eo ẽt poſt deſertionem appellationis. quod etiam tenet Ioan.and.in.c.ij.de dolo & contu.li.vj.

ꝟ SEBA.SAPI.¶ Poteſtas. Vide multa allegata p Feli.in.c.j.co.xv ñ.ver.fallit octauò.ſ.de cõſt.& de verbo liberè.vide.d.Iaſ.ĩ.l.j.C.de ſac. ſan.ecc.& Deci.ĩ.c.q̃ ĩ eccleſiarũ.col.j.ſ.de cõſti.& in.c.qõni.ſ.eod.

a ¶ Et adde quod dicit do.Ant.in.c.j.in princi.in.iñ.col.de reſcrip.vbi dicit ꝙ habens priuilegium vt poſsit liberè appellare poterit tertiò appellare.ad hoc vt priuilegium aliquid operetur vltra ius commune :ſed nõ poterit appellare quartò.

¶ Adde qualiter intelligatur ,eũdẽ Abb.conſi.lij.

ANT.FRAN.

¶ Circa hoc an q habet priuilegiũ vt liberè poſsit appellare:poſsit appellare vltra tertiã vicem: & ſic quartò.mihi placet deciſio hîc fcã qa ſatis ẽ ꝙ ꝑ hoc priuilegiũ ſit cõceſſa tm̃ tertia ꝓuocatio et nõ vltra, vt priuilegiũ aliqd operet:qa non licet de iure cõi tertiò prouocare: vt in ti.C. ne lice. tertiò ꝓuo .et ſic ꝑ hoc priuilegiũ cõcedit ſibi libera appellat.ſatis opabit hoc priuilegiũ vltra ius cõe.l. ſi qñ.ff.de leg.j.ca.ſi papa.de priuile.li. vj ; verbum enim liberè excludit oẽm diſpẽſationẽ vt eſt gl.& ibi do. Car.illã no.in cle. ſi.de ætate & qua li. intelligitur em liberè.i. ſine cõtra dictiõe & aliquo iuris impedimento.vt per gl.in cle. dudũ.de ſepul. & in.c.j.de ſup.neg. ꝓla.ĩ.vj.& no.Archi.in.c.j. de reg. e.li.& in.c.cùm archiep̃s.de offi. or. in. vj . intelligitur etiam ꝙ poſsit appellare ſine ſuperioris authoritate.vt eſt gl.in clemẽ.ij.in.§.pen.&ibi etiã per do.Cardin. de iure patro.hoc enim operabitur hoc priuilegiũ cõtra diſpoſitionẽ iuris cõmunis.vt ſine alicuius cõtradictione, ſine iuris impedimẽto,ſine authoritate ſuperioris poſsit tertiò appellare: ꝙ aliâs de iure communi nõ poſſet.de quo etiã ꝑ Alex.in.l.ſi mihi & titio.ff.de ver.oblig.

Optimè videtur probari per illum tex.vbi dicitur ꝙ niſi ſponte renunciauerit appellatiõi non tenetur eum iudex amplius citare : quaſi videatur ſemper perdurare in propoſito ſuo non comparendi coram iudice â quo:& vide in hoc quod plenius dixi poſt glo.in.c.cũ cauſam.de re iudi.Ex his ſume bonam cautelam vt non proſequens appellationem in termino vadat ad iudicem à quo.& de facto renunciet appellationi,& dicat ſe velle proſequi coram eo.tunc enim tenebitur eum ad actus vlteriores citare:ſecundum prædicta intellige glo.ſi.in.c.perſonas.ſ.eo,quæ minus bene loquitur.¶ † In gl.in verbo.appellare.Nota bene glo.ex qua collige ꝙ ſuper eodem articulo poteſt bis appellari:nõ aũt tertiò .ſiue ſit appellatum à diffinitiua ſiue ab interlocutoria. & no.in eo quòd dicit de interlocutoriavt ſequatur in hoc naturam diffinitiuę.¶ Secũdò no.ꝙ iura dicẽtia non licere tertiò[a] appellare procedunt quando quis vult tertiò prouocare ſuper eodem articulo,ſecus in articulis diuerſis.vnde ſi milies quis grauatur in cauſa ſuper diuerſis articulis,milies poſſet appellare: & duas appellationes ſucceſsiuè facere ſuper quolibet articulo.& quod dictum eſt quòd non licet in eodem tertiò appellare . intellige ſecundum Ioan.andr.& bene in eadem perſona:quia ex quo quis bis appellauit & ſemper ſuccubuit,eſt pręſumptio contra eum . ideo non auditur tertiò[b] appellans,ſed alteri parti bene licet aliâs duas appellatiões facere:& ſic erunt quatuor appellationes . Exemplum:bis appellaui à ſententia lata contra me , vlterius iudex reprobauit ſententiam,põt altera pars ſemel & etiam ſecundò appellare:quia cõtra eum qui ſemper obtinuit non eſt orta præſumptio iniuſtitiæ:hoc ſatis placet.facit in ſimili.ſ.de teſti.c.licet dilectus . vbi tractatur de reprobatione teſtium.vide ad prędicta plenè per Specu.eodem titu.§.quoties per totũ. & quod habet in cle.vna.de ſententia & re iud.

ꝟ SVMMARIVM .

1 *Sẽtentia excõmunicationis ſub conditione lata ſuſpenditur,ſi ante aduentum cõditionis fuerit ab ipſa appellatum.*

2 *Sentẽ.excõicationis poteſt ferri ſub conditione: ſed an pro delictis futuris? vide hic tactum.*

4 *Excommunicatio lata contra debitorem ſi nõ ſoluerit intra menſem, & creditor prorogauerit ad alium menſem:intra quem non fuit ſibi ſatisfactum:an dicta excommunicatio liget?*

5 *Sentẽ.excõicationis conditionalis valet & tenet, licet eius effectus ſuſpendatur.*

6 *Obligatio bonorum ſi ſit facta primò vni ſub conditione,& poſtea alteri purè, veniente conditione præfertur prima.*

7 *Retrotractio quo tempore & ad quod tempus fieri poſsit?*

8 *A ſententijs latis ſub conditiõe an appel.ante.x. dies à die promulgationis:an à die euenientis cõditionis?*

9 *Verba generalia reſtituuntur & reducuntur ad terminos iuri communis.*

10 *Sentẽtia ſiue interlocutoria ſiue diffinitiua an & quo caſu poſsit ferri ſub conditione?*

11 *Excõicatio lata hoc modo excõico te ex nunc ſi intra talem terminum hoc nõ feceris:ſuſpenditur per appellationem.*

12 *Excõ.põt ferri in abſentẽ hoc mõ ſi nõ ſatisfeceris intra menſem cognoſcas te eſſe excõicatum.*

13 *Excõicatio magis regulatur à mẽte proferẽtis quã à conceptione verborum.*

14 *Senten.excõicationis potius ſapit naturam interlocutoriæ quàm diffinitiuæ.*

15 *Excõ.lata hoc modo.excõico te ſi hoc facias,an liget poſt factum,vel quando vult facere.*

¶ CAP. XL.

c ¶ † Subti. PRæterea. deciſi. & multum allegabilis.h.d.Snĩa excõmunicationis,ſuſpenſiõis, vel interdicti lata ſub conditione ſuſpenditur,ſi ante cõditionis euentũ fuerit appellatum,hoc dicit:inhęrendo verbis literæ vt ſic ſatisfiat cuilibet lectu.Primò ponit cõſultatio.Secũdò rñſio ibi: *videtur autẽ*. ¶ Caſus literalis.Iudex ita protulit ſnĩam.ni ſi intra.xx.dies ſatisfeceris titio cognoſcas te ſuſpẽſum,vel interdictũ,vel excõmunicatũ: ille cõtra quẽ ſnĩa lata ẽ medio tẽpore appel

a licet de iure cõi tertiò prouocare:

b liberè excludit

b ¶ Et idem dicit Bart.in.l.j.C. ne li.tertiò pro.eſt verum,niſi per tertiam ſententiam inferretur nouum grauamen.

c ¶ In materia huius decre.vide omnino cẽ plurimas quæſtiones quas ponit Bal.in repe.c.commiſſa,circa fi.de elec.in.vj.Item pro intellectu huius decre.vide oĩno qđ eleganter ſcribit dom.Ant .in.c.licet.in pen.col. ver.ñ.per iſtã decre.de voto.& voti re.Itẽ adde ꝙ in cauſa ciuili iudex ĩ ſnĩa poſſet apponere pœnã ſi nõ fuerit ſatiſſactũ iudicatis ĩtra terminũ. qõ eſt vtilis & quotidiana.de qua p Spe.ĩ ti.de ſen.§.j. ver. ſed nunquid iudex q̃ cepit.& p Io.an.in.c.raynald⁹.ad fi.& ibi ẽt Inno.de teſta . ad quos in hac.q.remittit Ang.in.l.debitorib⁹.in fi.ff.de re iu.& de dictiõe niſi:poſita hîc in tex.vide hîc p do.Ant.in.iiij.col.& Bal.in ſua marga. Inn.in litera.n.in verbo ſnĩa.q.xxv.& per Do . in.c.j.circa princip. de reg.iu.& per glo.in.c.j.lxiij.diſt.& latè per Io,an.in addi.Spe.de ſpon, §.j.in addi.magna.& p gl.in.l.ñ.C.qui accu.nõ poſ.& ibi Sali.in vlt. col. & per eũdẽ poſt glo.in.l.non ignorat.in.j.colũ.c.ij.qui accu.& per do.in c.ſtatutũ.§.cũ verò.in.viij.col.de reſcr.in.vj.& in.c.ad decimas.in.v.not. de reſti.ſpo.in.vj.& per Do.in.c.non licet.xxiij.diſt.& in.c.conſtitutio. circa prin.de elec. in.vj.& per glo.in ver.attulerit.in.l. ij.§.ĩ diem.ff. pro empt.& ꝑ Do.in c.j.xxviij.diſt.& ĩ.c.cõſilium . eadẽ diſt,ĩc.ſi laic⁹.ĩ.ij. not.xxxj.diſt .& in.c. nemo .in.iij. no,&.xliij.di. & ĩ.c.bonorũ.ĩ.j.no. xlvij.diſtin.Itẽ de iſtà dictiõe niſi. vi de etiã ꝑ Arc.in.c. j.de conſti.ĩ.vj. & plenè ꝑ Dy.in regul.pecatũ.in. vj. & pleniſsimè per Pet.de anch.in repe,regulę peccati venia,lib.vj. circa prin.& p do.Ant. & dom.Abb.Panor.ĩ.c.ex parte. in vlt.co.deſpon. & in.c. cõſultationibus.de offic.de leg.ſuper gl.ſi. & vide per gl . & ibi pleniſsimè p Bar. in.l.ſi eum.§. qui iniuriarũ.ff.ſi quis cau,et p Bal.in.l. actiõe.C.de tranſ. & vide Archi . in c.placuit.xiij. qõ. ij,vbi dicit ꝙ dictio niſi, propriè ſumpta ponitur exceptiuè:ſed aliqñ ponitur cauſa exempli : vt in illo.c.& vide latè ꝑ Archi.in.c.nõ eſt permiſſum.xv.q. iij.vbi diſtinguit an adiũgatur orationi affirmatiuę. & tunc negat: an negatiuè & tunc affirmat.& ponit quàm plura ſignificata illius dictionis.& vide etiam per do.Phi.de peru.hîc in iij.not.Item no.ex tex.ibi.videtur autem nobis.per hoc verbum videtur: reſpõdetur de iure.concordat.c.j.ſ.de iudi. l.ſeruus.in fi.ff.de verb.ſignifi.Hinc ſumpta occaſione domin. Anton. hic notat plura verba quibus papa decidit conſultationes.& adde quod cõdit papa ius præceptiuũ ꝑ verbũ ſufficit.text.eſt in.c.cõſuluiſti.de cemiſ.& etiã ꝑ verbũ cenſemus,tex.eſt in cle.j.de cõceſ.ꝑbẽ. Et ꝑ verbum conuenit.vt eſt tex.in.c.iurgantium.de re iudi.qñque ꝑ verbũ conſultius eſſe credimus.tex.eſt in.c.tertio loco.de ꝑben.& adde hîc.d.Ant.in c.oſius.& ẽ.c.ij.de elec.vbi dicit ꝙ iudex vel cõſultor reſpõdens ꝑ verbũ arbitror:videtur reſpondere de iure.& idem dicit Do.in.c.j.in.i.colum. vel ꝙ per verbũ videtur.x.diſt.c.ij.& ꝙ valeat ſentẽtia per verbũ videt eſt caſus in.l.quid tamẽ.§.ſi arbiter.ff.de arbitris . & in.l. diui fratres.§. pen.ff.de libe.cauſa.& de verbo videtur:poſito hic per do.Anto.eſt tex. in.c.de cætero.de homi.& in dicto.§.ſi arbiter.& eodẽ modo conſulens poteſt determinare cõſilium per verbum videtur mihi.tenet etiam Do. in.c.j.in.iiij.no.xxxj.diſtinctione. Similiter doctor conſulens vel legẽs poteſt reſpondere de iure per verbũ teneo.ſecundũ do.in cap.tenẽt.in.j. no.xxx.diſt.& in.c.ſi .in.ij.not.xlv.diſt.& de verbo credim⁹ vide Dom. in.c.quod ad nos.in.iij.no.xlvij.diſt.

¶ Adde de hac dictione niſi videndum Alex.conſi.lxxxiij.lib.j. lauit

lauit,nec ad diem prefixũ satisfecit:queritur vtrũ ille sit excõicatus an nõ propter appellationẽ ante terminũ interpositã? Respõdit papa quòd appellatio hmõi snĩam impedit & suspendit. Ber.
a ¶ †Nota snĩam [a]excõicationis ferri posse sub cõditione suspẽsiua,& nõ solũ pro delicto seu cõtumacia iudiciali,sed etiã pro interesse proximi.vt quia nõ vult satisfacere illi vt tenet:hodie aũt vt hæc sententia excõmunicationis cõditiõalis sit iusta debet præcedere mera culpa aut offensa.vt in.c.romana.§.caueãt.de sen.excõ.lib.vj.licet secus sit in statuto.vt ibi no. ¶ †Secũdò no.q licet
) excõicatio seu snĩa censuræ purè lata nõ suspendatur per appellationẽ sequentẽ.vt in.c.pastoralis j.eo.& in.c.is qui.de sentẽ.excõ.lib.vj.Secus tamẽ est in excõicatione seu snĩa cẽsuræ lata sub cõditione suspensiua:quia illa bene suspẽditur per appellationẽ sequẽtẽ:vt hĩc.Ratio est quia ante cõditionis euẽtũ hæc snĩa nõ iniecit vires suas. ¶ Tertiò no.q euẽtus cõditionis non trahitur retro in snĩa excõicationis ad diẽ prolatiõis ipsius:de quo j.dicetur.
¶ In glo.j.in fi.Et dicitur quis satisfacere creditori qualitercũq; voluntati illius satisfit:vnde licet nõ soluat debitũ:sed dat sibi pignora vel fideiussores ex quo creditor contentatur,dicitur sibi satisfactũ esse.vt in.l.si rẽ alienã.§.omnis.ff.de pign.act.alle.in glos. Et no.q hoc etiam habet locum in præceptis iudicũ .de quo per
4 Archi.in.c.ij.de vsur.li.vj. ¶ †Et cadit hĩc vna notabilis & quotidiana quæstio:quã ponunt doct.super tex.Iudex tulit excõicatiõnẽ [b] in certũ debitorẽ si non satisfaceret creditori suo intra mensem.demũ creditor prorogauit illũ terminũ debitori: & sic nõ satisfecit sibi aliter intra mẽsem:dubitatur nũquid inciderit in excõmunicationẽ? Inno.ponit duas opi.vna est vt nõ sit excõmunicatus:quia creditor põt terminũ debitori suo prorogare.l.j.ff. si quis cau.facit.c.cũ dilecti.de do.& cõtu.&.c.de causis.de off.de leg.videtur ergo prorogatio facta in omnibus appẽditijs & accessorijs suis:& sic non incurrit interim excõicationem.arg.in regu. accessorium.de reg.iur.li.vj.Sed si in termino prorogato non soluit creditori,tunc incidit in excõicationem.arg.in.l. sed si manente.ff.de preca.Inn.ipse videtur inhęrere opi.cõtrariæ.& idẽ Host. quia hoc nõ depẽdet à facultate partis:licet enim possit prorogare terminũ respectu solutionis:nõ tn põt respectu excõicationis: cãm ergo hĩc versetur factũ alterius:scilicet iudicis, debet illius consensus interuenire.vt in.l.labeo.in fi.ff.de arbit.l.item quæritur.§.qui impleto.ff.loca.do.Ant.ante factum dicit tenẽdã istam secundam opi.quia tutior est:sed post factum prima opi.videtur verior:quia iudex videtur fulminasse sententiam in fauorẽ partis,& sic dato partis consensu excluditur contumacia.hanc opin. primam puto verisimam. Adduco optimum simile.Iuramentũ parti prestitum principaliter dirigitur in deum:ita q deus recipit principaliter obligationẽ.vt in ca.debitores.de iureiur.& tamen pars potest illud iuramẽtũ remittere,vel obligationẽ differre.vt est tex.in.c.j.de iureiu.& in.c.ij.de sponsa.& ibi per doc.Et est ratio,quia cum deus recipiat obligationem in fauorem partis, remittente parte remittit & deus.Ita in proposito iudex excommunicat in fauorem partis,si pars vult differe terminum: etiã iudex videtur differre velle:cùm nil aliud agat iudex,nisi vt partes adcõcordiã reducat.l.j.ff.de no.oper.nũtia.facit quod.s.dixi post
5 gl. ¶ †In gl.ij.ibi& ita suspẽdatur snĩa quę nõdũ tenet.dic q imò tenet,licet effectus snię sit suspensus in euentũ cõditionis.nã si nõ teneret,nõ recõualesceret cõditione adueniẽte.per reg.nõ firmatur.de reg.iu.lib.vj.vide in cõtractu cõditiõali simile:nã ibi spes est in obligatione,ita q transmittitur etiã in hæredẽ.licet adhuc
6 nõ extiterit cõditio.insti.de ver.obl.§.ex cõditionali.ita dicẽdum in iudicio.cũ ibi quasi cõtrahatur.l.iij.ff.de pecu. ¶ †In ea.gl.ibi
c l.potior.Illa.l.potest [c] induci in contrariũ hoc modo:ibi em dicitur q si obligo tibi omnia bona mea sub cõditione:demũ ante cõditionis euentum obligo alteri purè:si postmodũ extat conditio, primus creditor est potior:quia euentus cõditionis trahitur retro ad diem cõtract9:& perinde est ac si tm purè tibi obligassem bona mea.Ita videtur dicendũ in proposito quòd adueniẽte conditione:scilicet solutione non facta intra terminum debeat trahi retro.& perinde sit iudicandũ ac si excõmunicatio fuisset tũc purè lata:& sic appellatio medio tempore non debet impedire vires sentẽtiæ.arg.c.pastoralis j.eo.sicut secunda obligatio purè facta non impedit vires primę adueniente conditione.d.l.potior.ff.qui po.in pig.ha.cui9 cõtrariũ innuit ista litera.Io.an.post Hosti.soluit hoc modo quòd cõtrariũ loquitur ĩ obligatiõe cõditionali iudiciali,quę quidẽ obligatio est necessaria,cũ iudiciũ reddatur in inuitũ.c.intelleximus.de iudi.l.inter stipulãtem.§.j.ff.de ver.obli.Et pondera q per hãc rationẽ sentiũt ipsi quòd regulariter in sentẽtijs tempus cõditionis extãtis nõ trahitur ad diẽ promulgatæ sententiæ.cuius contrarium sentiũt in.q.proxi.vbi dicetur. ¶ Sed clarè soluendo
7 contrariũ possumus dicere† quòd retrotract9 fit quãdo reperitur id ad quod debet fieri retrotractio.sed hoc non reperit cũ ipsa snĩa sit suspensa per appellationis interiectionẽ & quasi extincta.l.j.ff.ad turpil.ca.venientes.de iureiuran.cum simi. Vide bonum simile in.c. quãuis.de rescrip.li.vj.secus aũt est in.d.l.potior.quia ibi secunda obligatio nõ potuit suspendere primam ex mera volũtate illius procedẽtem,nec spei obligationis præiudicare. vt in.d.§.ex cõditionali.& pro hoc vide quod no.Bar.in.l.si quis pro emptore.ff.de vsuca. vbi dicit q ad hoc vt fiat per successorẽ retrotractio:vt scilicet actus fingatur gest9 prior tempore,oportet q concurrant duo extrema habilia:scilicet extremũ à quo & extremũ ad quod.Extremũ à quo appellatur illud tempus in quo extat conditio.Extremũ ad quod est illud tempus in quo sententia lata fuit sub conditione.& dicitur ad quod,quia per illud tempus fit relatio perfectior de primo tẽpore quod debet esse habile:hoc habes in.l.bonorum.ff.rẽ ratam habe.vbi patet q ratihabitio debet fieri eo tẽpore quo quis potuisset actum per se gerere.ad quod vide bonam b
gloss.in cap.quam sit.de elec.lib.vj.De secundo tempore.vide in.l.necessariò §. quòd si pẽdente.ff.de pericu.& commo.rei vẽdi.vbi patet q venditione facta sub conditione nõ trahitur à tempore extantis conditionis ad tempus venditionis,si interim antẽ q̃ extaret cõditio res vendita est reperta: quia defecerit extremum ad quod.Ita dicendum in proposito.hĩc tamen deficit extremum à quo: quia tunc tempore extantis conditionis non potuisset iudex ferre excommunicationem obstante appellatione.& sic obst.dict.l.bonorũ. Item deficit extremum ad quod,cùm sit extinctum vel suspensum per appellationem.vt in dict.l.necessariò.& sic non potest hãbere locum illa fictio:sed in casu dict.l.potior.extrema sunt habilia:nec potuit ille alteri purè obligare bona sua,cùm prima obligatio esset in pendenti.

8 Additio. †In ead.gloss.ibi: appellandum est ante diem conditionis.pondera bene istam practicam gloss.vult enim denotare diuersitatem inter sententiam excommunicationis conditionalem : & alias sententias conditionales:vt in excommunicatione licitum sit appellare vsq; ad aduentum conditionis,quanq̃ lapsum sit decendium à tempore promulgationis:sed in alijs sententijs currit tempus decendij incontinẽti à tempore promulgatiõis.Et aduerte quia istud argumentum est multum subtile:& doct.diuiserunt se in tres sententias. Prima est

ANT.FRAN.

¶ De hac dictione nisi:& eius natura dicas q si dictionẽ nisi pcedit oratio negatiua semp priuat siue negat .ita Bar.& Bal.i.l.actione.C.de trã.& no. d.Car.in.cle.j.ĩ.iñ. no.de vsu.& ẽ tex. ĩregula peccatũ. de regu.iu.li.vj.& p Alex.ĩ.l.j.de of. ei9 cui mã ẽ iu.ĩ.vj. co.pleni9 p eũ ĩ.l.si eũ.in.§.fi. ff.si quis cau.& in leg. fidei commissa .ĩ .§.fic fideicommissum. ff.de le.iñ.& p eun dẽ Ale.ĩ.cõ. lxxx vñ.ĩ.j.parte. qñq; tñ facit cõditionẽ qñ non postponit orationi negatiuæ vt p Bar.in.l.diu9. ff.de pe.hære. qñ que etiã stat exceptiuè.vt p Bal.ĩ.l. qui se patris .in.j. co.C.vñ.li. aliquã do etiã ponit pro quãuis.vt ĩ.c. à nobis.in fi. iũcta glo. de testi.

✣ SEBA.SAPI.

a ¶ Snĩam.¶ Vide Lapũ declarãtem hũc tex. circa hoc ꝓpositũ ĩ alle.lxx ñ.ic.plat9 regular.
¶ Excõicationẽ. Vtrũ excõicat9 si non soluerit intra mẽsem ĩcurrat excõicationẽ si non soluerit:qa aduersarius sibi terminũ prorogauit. & adde hĩc dom. Anto.ĩ.v.co.ver . lata snĩa &c. & qđ no. idẽ do.Anto.in. c. quãto,ĩ fi, de iure iur.& de ista qõne vide oĩno Bald.in repe.c.cõmissa. in ver. circa hãc materiã.de elec.in.vj.

✣ SEBA.SAPI.

b ¶ Excõicationem Vide Bald .Imol. & Moder.in.l.j.§. & post opis.ff. de ope.no.nũ.Car.in cle.j.§. nos itaque. col.fin. versic.sextò quæro .de iure iur.

✣ SEBA.SAPI.

c ¶ Illa lex potest. Circa intellectum illius .l.potior:vide Bart.in.l. quoties . in princip.ff. de noua.Iason . in l.si is q ꝓ emptore.charta .xj .col. j.ff.de vsuc.

Panormi. super tertia secundi.

a SEBASAPI. ¶ Mediũ tps. Quõ medium capiat: declarat Bal. in l. qui sella, §. fin. in fi. ff. de serui. rusti. prędio. Bar. in. l. ij. in prin. ff. de fur. Areti. in. l. ij. in ver. inter medias. ff. de libe. & postu.

b ¶ In tota. Vide super hoc omnino Bal. in sua marg. Inno. in. vlti. §. versi. sententia. q. xxv. Item adde aliũ casum in quo vltra. x. dies à tpe sñię vel scientiæ appellat. quem ponit dom. An. in. c. cùm sup. in. xix. co. versi. ij. qñ nõ appellatur. ś. de re iudi.

c ¶ Secundam opi. Et idem dicit do. Anto. hic & Bald. ĩ. c. cõmissa. circa fi. ver. sed pone ab ex cõicatiõe. de ele. in vj. et hoc limitat et se verũ qñ executio sine pœna p̃ceptiẽ sub al a re q̃ fit lata snia: prout erat hic: quia snĩa erat sup pecunia: & pœna erat excõi catio: secꝰ eẽt si eẽt de cadẽ re: puta si nõ solueris. x. ĩtra mẽsem te cõdẽno ĩ qnquaginta. qa ab illo p̃cepto nõ posset appellari nisi ĩ tra. x. dies. q̃ ē sñn. limitatio si est vera.

d ¶ Sub cõditione. An & qñ snĩa possit ferri sub conditiõe: vide oĩno per Bar. post glo. in. l. cũ iudex. C. de. sen. vbi dicit q̃ sic. si fuerit lata sub conditiõe extrinseca: vt puta si nauis ex Asia venerit. sed si fuerit lata sub cõditiõe intrĩseca: vt puta condẽno te si actor p̃ babit. est ipso iure nulla: nisi cõditio veniret statim implẽda. Sed contra hoc videtur casus ĩ. c. olĩ. el. j. ĩ fi. de resti. spo. sed hoc vlt. dictũ Bart. de cõditiõe ĩtrinseca limita: nisi iudex faceret hoc ex causa: vt qa periret in stantia. quia tũc in districte valeret sentẽtia: secũdũ Bald. sing. ĩ. l. j. in pe. co. ĩ prĩ. C. q accu. nõ pos. Et de isto arg. qñ valet snĩa sub cõditiõe lata: vide ẽt p Bar. ĩ. l. & si cõditionalis. ff. de autho. tut. Bar. & aliõs ĩ. l. à diuo pio. §. ĩ venditione. ff. de re iudi. & de hoc an valeat snĩa lata sub ista cõditiõe si actor vel reꝰ p̃bauerit vel iurauerit vide p̃ Bar. & Bal. ĩ. d. l. cũ iudex. & no. Bart. & alĩ in. l. ait p̃tor. §. si iudex vbi aliquas q̃stiones ponũt ad hoc. ff. de re iud. latè p Bald. in. l. admonẽdi ff. de iure iurã. Spe. plenè in titu. de sentẽ. §. species. in versi. q d si iudex. & ibidem Io. and. in addi. in. c. habeo qõnem solẽniter disputatam &c. et in eo. titul. §. inserta. in versi. ecce iudex. Anto. & Imo. in. l. qui romę. §. augerius. ff. de verbo. ob. Pau. de ca. in. l. continuus. in princ. eodem titu. do. Anton. in. c. cùm venerabilis. de excep. & in. c. constitutus. & in. c. cùm venerabilis. de religi. domi. & in. c. j. de re iudicata. Item an valeat sub conditione resolutiua vt condemno te, nisi feceris? vide per Ioan. an. in addi. Spec. d. §. species. cuius dicta refert Imol. in. l. iudex postquã. ff. de re iudi. prout alle. hic domi. Francis. de aret. & dom. Barthol. de bellenzi. quibus addo ipsum Panormit. in capitu. literis. circa medium. dicentem quod nõ. ś. de offi. deleg. & quod valeat sub conditione iuramẽti. id est si iuratum fuerit. est tex. in. l. genera liter. §. j. C. de rebꝰ credit. Item adde glos. & Barto. in. l. obligationum ferè. §. conditio. ff. de act. & obliga.

¶ Adde quando valeat sententia lata sub conditione? Alexã. con. clxvij. Pau. de cast. consi. cccxv. in primò impressis.

ANT. FRAN. ¶ An sententia lata sub conditione valeat: dicas primò q̃ lata sub conditione impossibili non valet. vide p̃ Alexan. in. l. impossibilis. ff. de verbo. obl. & p eundẽ post Ang. in. l. qui romę. ĩ. §. augerius ff. eo. ti. vbi ponit quid de sententia absoluo te si iurauerit: vel condemno si probaueris. et vide cũdẽ Ang. in l. nõ quẽadmodũ. ff. de iudi. & vide Inn. in. c. in pũtia. de renũ. et qd de snĩa lata sub cõditione de p̃terito, vide gl. & Bar. in. l. à diuo pio. §. ĩ venditione. ff. de re iu. & p Alex. in. d. l. ij. ĩ. §. biduũ p̃a. et an sentẽtia corporalis possit ferri sub cõdi. cõtra absentẽ. vide Car. ĩ cle. ij. ĩ j. op. de re iudi. & qd de snĩa lata sub cõditiõe ĩtrinseca vel extrinseca: vltra hęc dicta dicas q̃ valet sub cõditione intrĩseca: ni si talis cõditio ĩtrĩseca sit de futuro q̃ incõtinẽti nõ possit impleri. qa tũc non valet: vide Inno. in. c. G. perpetuus. de fi. instru.

sententia Goffr. & Roffre. vt nulla sit differẽtia inter has sententias: & q̃ tempus ad appellandum currit ab euentu cõditionis: quia ante sententiã non ligat: & sic tunc incipit pars grauari: ideo satis est appellare intra decendiũ à tempore euentus conditionis. Nec obstat. l. vna. §. biduum. ff. quando appellã. sit. canonizata. ij. quæst. vj. capi. biduum. quia ibi non dicitur q̃ sit necessarium appellare à tempore sententiæ: sed q̃ est vtile. ¶ Secunda fuit opinio Barth. brixien. in quadam quæstione. & Egi. & Tancre. & Vincen. dicentium q̃ tempus decendij ad appellandum etiam in excõmunicationis sententia currit à tempore promulgationis & non à tempore conditionis extraneis. dicunt hoc expressum in cap. quod ad consultationem. de re iudicata. & est opin. directè primæ contraria. adducunt etiã istũ text. dum dicit q̃ medio tempore fuerit appellatum: & tempus fuit viginti dierum; & sic appellabat ante decendium: vel in decendio, quod est medium tẽpus. Tertia fuit opinio Innocen. Hostien. & Ioan. andre. glossatoris nostri, & Ioan. mona. in. c. quęcunq̃. de sen ten. excommunica. libr. vj. & ferè omnium sequentium. qui distingunt inter sententiã excommunicationis & alias sententias conditionales: vt in sententia excommunicationis licitum sit appellare quandoq̃ ante euentum cõditionis, postea non licet quo ad effectum suspendendi: licet possit intra decendium quo ad deuoluendum negotium ad superiorem: iuxta no. per glo. in. c. ad reprimendum. de offic. ordi. In alijs verò sententijs conditionalibꝰ currit tempus à die promulgationis: ita quòd intra decendium semper poterit appellari, etiam si extiterit conditio. Reddunt hãc rationem diuersitatis, & principaliter Innoc. & multum instat Ioan. and. eam approbãdo. in sententia excommunicationis euentus conditionis non trahitur retro ad diem: aliâs sequęrer quòd interim deberet vitari: & quòd esset excommunicatus si postmodum extaret conditio. meritò cùm ipsa sententia trahatur ad diem conditionis extantis, & tunc incipit ligare: & potest vsq̃ ad illud tempus appellari, quasi vsq̃ ad illud tempus non videatur lata sententia: sed in alijs sententijs euentus cõditionis trahitur retro: & sic videtur cõdẽnatus tũc: ideo currit tempus à die promulgationis. Hinc etiã videmus q̃ in alijs sententijs potest appellari post conditiõis euentũ si est intra decendiũ quo ad effectũ deuoluendi & suspendendi: sed in sententia excõmunicationis nõ potest appellari post conditionis euẽtũ quo ad suspẽdẽdũ: vt. ś. dixi. & pro hac op. tertia adducit Io. an. istã literã reuoluendo eã cõtra secũdã op. Nã hìc dicitur q̃ medio tẽpore fuit appellatũ. Sed qualitercunq̃ cõputetur illud tẽpus. xx. dierũ. semper medi
a diũ tẽpus reperitur post decẽdiũ: nã mediũ dicit quod ęqualiter distat ab extremis: diuidẽdo tẽpꝰ. xx. dierũ in tres partes, prima pars
b dicet mediũ tẽpus & sic in tota secũda parte põt appellari, quod etiã erit post decẽdiũ: siue dicamus mediũ omne id quod est inter primũ & vltimũ diẽ: tũc etiã post decẽdiũ appel. interponat. Et q̃is hęc opi. cõis multũ sit
c colorata disputatiuè, credere secũdã opi, ut veriorẽ. Moueor. quia incõtinẽti cũ iudex, pfert talẽ snĩam me grauat si nõ teneor soluere: vel si nõ debeo excõicari: ergo possum & debeo incõtinẽti appellare intra decẽdiũ. q̃ hoc est iste tex. qui appellat illã snĩam. licet adhuc nõ litigauit. Ad idẽ. c. romana. §. caueãt p̃alle. vbi
d prohibet talis excõ. ferri sub cõditiõe nisi p̃ cedẽte mora, culpa, vel offensa: ergo talis snĩa grauat añ euentũ cõditionis: aliâs fruſtra, phi bet ibi. tertiò moueor: quia aut talis snĩa in iudicio lata grauat: aut nõ. Si nõ grauat añ euentũ cõditionis, ergo nõ debet posse appellari: per. c. vt debitus j. e. cuius cõtrariũ apertè vult ista litera. si grauat, ergo debet appel. intra decẽdiũ à tẽpore grauaminis: vt in. d. c. quod ad cõsultationẽ. Nec ob. motiua Io. an. de his verbis medio tẽpore &c. tũ quia ista verba nõ po
9 nũtur dispositiuè hic sed narratiuè. ¶ † Item quia cũ sint verba gñalia debẽt restringi vt reducãtur ad terminos iuris cõis. ar. c. cũ dilec& de cõsu. & c. cãm. de rescr. & sic debet intelligi medio tẽpore: ita tñ q̃ decẽdiũ non fit elapsum: vel medio tẽpore: id est in medietate tẽporis: & sic decima die. Ex p̃dictis oĩbus conclude q̃ à qualibet snĩa quãtũcũq̃ cõditionali currit tẽpus decẽdij ad appellãdũ à tẽpore p̃mulgatiõis. ad. d. §. biduũ. dicẽtẽ hoc esse vtile. dic q̃ potius facit pro ista op. qa si nõ esset opus appellare nisi post euẽtũ cõditiõis, nõ esset vtile appellare prius imò disp̃diosum. cũ fortè cõditio nõ sit extitura. sed ideo dixi vtile: quia possibile est q̃ cõditio nõ extabit: & sic appellatio nõ erit necessaria, possibile est q̃ extabit, & ideo vtile est appellare à tẽpore snĩę. Intellige hoc vltimũ in cõditiõe casuali. quia illa põt extare & nõ extare, puta si nauis venerit ex asia te cõdẽno, in cõditione aũt potestatiua sicut ista de qua in tex. oĩno est vtile & necessariũ appellare intra decẽdiũ, cũ oĩno sit extitura conditio eo volente satisfacere.
10 ¶ † Sed contra p̃dicta & tex. facit, quia snĩa vbi ponit exemplum de hoc. & vide per Bald. in. l. ij. C. vt. li. pend. vbi refert Inno. in loco p̃al. & vide Pau. de ca. in consi. xv. incipiẽ. pro clariori examinatione.

¶ Et adde q̃ quãdo sentẽtia fertur sub cõditione si probatũ ẽ debet ĩtelligi si ẽ plenè p̃batũ: nõ si est semiplenè. ita Bal. in. l. pe. in. ij. col. in versi. q̃ro de qua probatione. C. de sen. quæ sine cer. quãti. profe. & vide Bar. in. l. ait prætor. §. cũ iudex. in vlt. co. ff. de re iud. & Bal. in. c. quod ad cõsultationẽ. in. ij. & ĩij. col. de re iudi. & vide omnino Alex. ĩ. d. §. cùm iudex in vlti. col. cum multis cõcordantijs ibi signatis per eum.

non debet

☞ SEBA. SAPI. a ¶ Conditione. Vide Feli. in. c. cũ contingat. col. iij. ver. quid de ſententia abſoluo te. ſ. de of. dele. vbi tangit an valeat ſententia lata ſub condi. ſi iuraueris.

b ¶ No. hãc. Et circa hoc vide gl. in. c. ſalonitanæ. lxiij. diſ. & ĩ. c. à nobis. de ſẽ. exc. de qõne huiꝰ gl. in terminis vide per Bal. in repe. c. commiſſa. verſi. x. q̃rit. de ele. in. vj. in vlt. co. & de hac. q. ĩ terminis cũ Bar. brixi. videtur concludere Archi. ĩ. c. ſi qs de ꝓuincia. xiij. q. ij. ſed poſtea ſubiũgit ꝙ expreſsè videt cõtradicere. c. vt animarũ. §. j. de conſt. in. vj. ſed de. q. in terminis vide per Lap. alle. cxxix. in pe. col. vbi concludit ꝙ nõ ligat. ſed Fe. in conſi. ſuo incip. qm̃ vbi fundamentum non eſt. vltra medium: quod eſt xcij. ĩ ordine meo concludit cũ opi. huius gl. Itẽ de q̃ſtione huius gl. vide Lap. alleg. xliij. in. ij. col.

¶ Adde Fede. cõſilio. cxcvij. c

☞ SEBA. SAPI. c ¶ Nunqd. Nũqd autẽ excõicatus & abſolutus ſub cõditione vel ad tp̃s elapſo tẽpore: reincidat in excõicationem? ponit Fel. in. c. ad reprimendam. co. ij. ſ. de offi. ordi.

☞ SEBA. SAPIA. d ¶ Si iudex. Vide ad hãc. q. Bal. in. l. arethuſa. in. j. colũ. verſi. itẽ no. arg. ff. de ſta. homi. & ibi Alb. de roſa. ponit plures queſtiones. vide etiã Paul. de caſt. in. l. ſi filiusfa. §. diui. ij. colũ. iij. ver. item opponit. ff. de leg. j.

non debet ferri ſub cõditione [a] in. d. §. biduũ. Sol. diſtingẽdũ eſt: aut loqmur ĩ interlocutoria aut ĩ diffinitiua. Interlocutoria licitè põt ferri ſub cõditione. l. à diuo pio. §. in venditione. vbi no. ff. de re iudi. In diffinitiua verò aut eſt cõditio intrinſeca & cohęrens negotio de quo agit: & põt licitè ferri ſub cõditione, puta cõdẽno ad. x. ſi actor errauerit. l. cũ iudex. & ibi no. C. de ſen. l. generaliter. C. de iureiur. & hoc caſu intellige iſtũ tex. Nã hæc cõditio erat intrinſeca & neceſſaria ad actũ excõicationis. ſ. niſi ſatisfaceret, &c. Si verò eſt cõditio extrinſeca: puta qa nullã conformitatem habet cũ ſubiecta materia: & illa nõ debet poni in ſnĩa. ſic intellige. d. §. biduũ. ſi tñ ferẽt, tenet. & opus eſt appellatione: vt ibi: qa eſt cõtra ius partis. ¶ In fi. gl. fi. No. hãc [b] vlti. opi. gl. cuiꝰ cõtrariũ tenet Arch. in. c. ij. de cõſt. lib. vj. Sed vide pleniſsimè de hac. q. ꝓ Io. an. ĩ reg. cũ ſunt. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vbi videt cõcludere cũ iſta gl. Et no. quia facit hæc deciſio pro his quæ dixi. ſ. defendẽdo primã opi. Nã ſi hæc cõditionalis ſnĩa nõ inieciſſet hoc vinculũ tolleret ex toto & impediret eius effectus per tranſlationẽ dñij. ¶ Extra gl. q̃ro † qd ſi iudex dixiſſet in ſnĩa ſi nõ ſatisfeceris intra talẽ terminũ te ex nũc excõico: nũ qd per appellationẽ ſuſpẽdat hęc ſnĩa? Quidã ꝙ non & ſic reſtringunt illã literã Inn. & cõiter doctẽt contrariũ. & bene. vt nõ ſit differẽtia an dicat: excõico te exnũc prout extunc: ſeu dicat te excõico extũc. ſemꝑ em̃ idem reſultat: effectus em̃ nũ q̃ ligat, niſi ĩ euẽtũ conditiõis. hoc videt probari in ſimili in clemen. vnica. de conceſ. præbẽ. & vide ibi gl. in ver. exnũc. Nã ſententia horum verborum hæc eſt: excõmunico te exnũc: id eſt exnunc decerno quòd ſi nõ ſatisfeceris in termino ſis tũc excõicat9. & hoc no. ¶ Vlterius q̃rit † nunqd [c] feratur excõmunicatio ipſo facto ſi iudex ſcribat literas abſenti ſub iſta forma: ſi Titio nõ ſatisfeceris intra menſem cognoſcas te eſſe excõitũ? Egi. tenet ꝙ non. & idem tenet Guil. naſo. q tenuit ꝙ oportet vt ore ſuo iudex proferat ſnĩam: aliâs nõ erit excõicatus: ſicut & alię ſnĩę nõ ligãt, niſi iudex eas proferat ore ſuo: vt in. c. fi. de re iud. li. vj. C. de ſen. ex peri. reci. l. j. Itẽ ex alio capite dicit Gof. illã nõ eſſe excõmunicationis ſnĩam: qa ſunt verba narratiua. Nec obſt. iſte tex. ibi: *cognoſcas, &c.* Intelligit em̃ ipſe cũ ſuppletione. vt qa dixit te excõico & excõicatũ te eſſe cognoſcas. ꝓfectò hęc eſt extorſio. Egi. verò pro primo inducebat tex. ibi: *protuleris ſententiam, &c.* ſecus ergo ſi in ſcriptis illa verba tñ ꝓtulerit, & lr̃as aduerſario deſtinauit: & cõiter tenet oppoſitũ. Pro primo vr̃ bo. tex. quẽ tenebis mẽti. iij. q. iiij. c. null9. vbi innuit ſuperiorẽ poſſe excõicare ꝑ lr̃as ſuas abſq; eo ꝙ ore ſuo ſnĩam ꝓferat. facit. c. q̃to. ij. q. v. iũcta gl. vbi abſolutio fit per lr̃as. multũ tñ obſtare videt tex. nõ allegat9 ꝑ doct. in. c. j. de ſen. excõ. li. vj. vbi ꝓhibet ꝑlat9 ferre excõicationis ſnĩam, niſi in ſcriptis proferat. & põdero verbũ proferat. Sed ſaluãdo opi. p̃cedẽtẽ. ſecũdũ practicã hodiernã poſſumus dicere ꝙ ſatis profert in ſcriptis in redigẽdo eã in lr̃is ſuis, & mittendo eã ad aduerſariũ. ar. in. c. appellatio. eo. tit. lib. vj. & reſpectu ſecundi videlicet ꝙ illa ſunt verba narratiua ſeu enuntiatiua. *te excõicatum cognoſcas, &c.* dic ꝙ ſatis apparet de mẽte proferentis ꝙ volebat eũ excõicare ex quo aſſũpſit materiã excõicatiõe dignã. ¶ † Et excõicatio magis regulat̃ à mẽte ꝓferẽtis q̃ à cõceptiõe verborũ. ĩ. c. j. de iud. & qđ ibi no. de hoc habes tex. in. c. penj. de ſen. excõ. in ordine primo. Non ergo refert ſecũdũ doc. an iudex dicat p̃cipio tibi ſub pœna excõicationis quã incurras ipo facto. vel dicat: ſi non ſatisfeceris excõico te. vel te excõicatũ cognoſcas, &c. † Nec ob. p̃dictis qđ dixi de ſnĩa diffinitiua: qa excõicatio nõ eſt ꝓpriè ſnĩa. vt no. in. c. ij. de cõſt. lib. vj. & potius trahit̃ ad naturã interlocutoriæ q̃ diffinitiuę: vt no. ĩ. c. venerabilibus. e. ti. li. vj.

¶ Quero † qd ſi iudex [d] dicat excõico te ſi appellaueris: an ſtatim cũ appellat ſit excõicatus vt ſic videat excõicatio p̃ceſsiſſe appellationẽ an ecõtra ſcilicet appellatio videat pręcedere excõicationẽ? & idem poteſt quæri in ſimilibus terminis: puta ſi iudex dicat excommuni co te ſi elegeris: [e] an ſit excõicat9 poſt electionẽ: & ſic electio non videat facta ab excõicato: aut econtra? Sol. Inno. hîc multũ inſtat referẽdo varias opi. Quidã dixerũt excõicationem nõ ligare niſi poſt actum conſummatũ: qa hoc eſt de natura diſpoſitionis cõditionalis. l. hæc cõditio. ff. de cõd. & demõ. Itẽ aliter dicẽdo videtur excommunicatio lata ſine ali quo facto p̃cedẽte. Alij diſtinxerũt modũ & conceptionẽ verborũ. Aut em̃ iudex dicit excõico te ſi appellas vel ſi eligas. & intelligitur excõicat9 ſtatim cũ parat ſe ad appellãdũ ſeu eligẽdũ: ita ꝙ ſtatim cũ incipit eligere vel appellare incidit in excõicationẽ. Aut iudex dicit: excõico te ſi elegeris vl̃ appellaueris: & tũc non ligat̃ niſi poſt actũ ꝑfectũ. qa hæc verba ex ꝓprio ſignificatu requirũt actũ conſummatũ. vt eſt pulcher text. in. l. ſi quis ſtipulat9 ſit. §. ſtichũ. ff. de ver. ob. Aut dicit excõico te ſi appellas: ſi eligas: & tũc ſecus. ſed Inno. dicit ſequẽdã intẽtionẽ excõicatoris in his. ſi enim ĩtẽdebat ſtatim excõicare, erit añ actũ cõſummatũ excõicatus: ſecus ſi hoc non intẽdebat. In dubio verò tenet ꝙ ſtatim ſit in ipſa prolatione verborum excõicatus: ſtatim enim fuit contumax & inobediẽs: & gladiꝰ dñi. ſ. excõicatio eſt penetrabilior q̃ hominis factũ: quaſi dicat vtrũq; concurrere in tẽpore: ſed excommunicatio tanquã penetrabilior procedit. & latius ipſe hoc proſequit̃. Sed contrarium tenet Hoſtiẽ. in ſum. de re iud. §. qualis. & ſub. §. pura. & do. Ant. hîc qa ille qni parat ſe ad eligendũ vel appellandum non eligit nec appellat: ſed vult eligere vel appellare. Item quia oportet vt purificet diſpoſitio conditionalis. l. ij. ff. de condi. & demonſt. Ego puto hoc vltimum procedere attenta ꝓpria ſignificatione verborũ: non em̃ dicitur qs eligere vel appellare niſi poſt actũ perfectũ. d. l. ſi quis ſtipulatus. niſi quo ad pœnam incurrendam. vt in. c. cum in cunctis. de elect. iuncto. c. perpetuæ. eod. tit. libr. vj. & facit qđ no. Ioã. and. in regu. in pœnis. de regu. iur. lib. vj. in mercu. Sed propter præſumptam mentem excõicatoris: puto in caſu noſtro ſequendam opi. In. Moueor: quia quilibet præſumit̃ gerere actũ meliori modo quo poteſt vt valeat. l. iij. ff. de mili. teſta. ſed ſi præſumeremus excommuni-

¶ Si elegeris. Et de hoc aliquid ꝑ Bal. in. c. cõmiſſa. circa fin. ver. vlti. q̃rit̃ de elect. ĩ. vj. & vide do. Anto. poſt doct. in. c. ex ore ſe dẽtis. viij. & ix. co. de his q̃ fi. à ma. p. ca. & ꝙ ſit excõicatus. tenet Bal. ĩ. l. arethuſa. in. ij. col. ff. de ſtat. hominũ. & alle. Inn. hîc: & de iſta qõne vide ĩ terminis ꝑ Imo. in. l. ſi poſt mortẽ. in prĩ. ff. de leg. j. vbi all. Inn. hîc ſed nõ firmat. ſed tu de iſta qõ. in terminis vide ꝑ Arch. in. c. qui bona. §. ſi ergo ĩn. viij. col. xvij. q. j. vbi firmat ꝙ erit excõicatus ſtatim cũ parat ſe ad eligẽdũ: & tũc electio erit nulla. & ſecus dicit eſſe in actibꝰ tpalibꝰ. & alle. etiã doctrinã Inn. hîc. itẽ vide Bal. in. l. j. in. vj. colũ. C. ſi rector prouĩ. itẽ ad hoc vide opti. qõ. de capitaneo. quã ponit Barto. poſt Iac. but. in. l. ſi quis id ꝙ. añ mediũ. ff. de iuriſ. om. iud. cũ cuiꝰ dicto concor. Iac. but. in. l. traditionibus. C. de pa. de qua etiã ponit Bar. ĩ. l. ſi filiusf. §. diui. el. j. circa vlti. col. de leg. j. ꝑ Ange. & Imo. in. l. interſtipulantem. §. ſacram. de ver. obl.

SEBA. SAPIA.
a ¶ Verba. Vide Alexã. in. l. iĩ. vbi Modern. C. de li. p̃te. & Geor. natã. in repe. cle. ſępe. in princi. in. j. not. de verbo. ſign. & plura p̃ do. Fran. cur. conſi. ix. inci. ticiẽ ſi ſtatuto. col. vj.
b ¶ Ad idẽ. & alibi egregiè dicit text. in. c. ſedulo. xxxviĩ. diſt. ita eſt pręponẽda ſnĩa verbis vt præponitur animus corpori & alibi Bal. multum egregiè in. c. mandatũ. in. j. co. de reſcri. dicit ꝙ mẽs eſt radix verborũ & eius ſubſtantia prima & cor ẽ ĩperator lĩguæ: & habet eã ſicut mancipiũ ſub ſua iuriſdictione: & ꝙ lingua cedit cordi. & ꝙ ſub iugo mẽtis verba conſiſtunt tanquã ſub ſuo p̃prio originali, &c. q̃ verba ſunt valde pulchra & in conſilĩs allegabilia.

ANTO. FRAN.
¶ An & qñ verba ſint potiꝰ attendẽda q̃ mens: vide q̃ habentur. in. l. non aliter. ff. de lega. iĩ. vide Spec. ĩ tit. de inſtru. edi. in. §. reſtat videre. ĩ verſi. quid ſi ĩ aliquo. dicas tamẽ ꝙ ex verbis cõprehẽdimꝰ mẽtem qa ſunt earum quas ĩ mente gerimus paſſionũ note. l. labeo. & ibi Bal. ff. de ſupel. le. p̃ verba enim declaraꝝ animꝰ & cõſenſus. vt in. c. tuæ de ſpõ. qñ aũt verba eẽnt dubia: & eſſemus in contractibus, & eet faciẽda ĩterpretatio cõtra proferentẽ. l. veteribus. ff. de pact. dicas tamẽ ꝙ verba cõtrahentiũ debent interpretari ſemper vt actꝰ valeat. l. ſi inſulã. de præſcript. ver. l. ſi vno. in princ. & in l. ſi olei. ff. loca. & habetur in. c. conſtitutus. de reli. do. & vide per Alex. plenè in conſilio. xliĩ. in. iiĩ. partecõſilio.

cationẽ debere ſequi actũ appellationis non valeret excommunicatio: quia per appellationem ſuſpẽderet iuriſdictio. vt in. c. p̃ tuas. de ſen. excom. & hĩc. ergo ĩ dubio p̃ſumẽdum eſt ꝙ iudex voluit ligare añ actũ p̃fectũ. ſ. ſtatim cũ incipit contra facere: ſicut eñ ſtatim propter inobedientiã cadit à conſpectu dei: ita ſtatim incidit in excommunicationẽ q̃ eſt ſeparatio à gratia diuina. Idẽ videt ĩ alio actu dicendũ: puta intellectiõe. cũ eñ iudex excõicet in odiũ actus: ergo in dubio debem⁹ præſumere ꝙ voluerit ligare ſtatim: vt ſic meliori modo quo fieri põt actus inualideꝝ: & hæ rõnes videnꝝ mihi efficaciſsimæ pro iſta opi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula appellatione remota: poſita in vno articulo expluribus in eodem reſcripto delegatis concernit omnes articulos. & nume. 4. & 10.*

Cauſa ſuſpitionis eſt proponenda coram iudice qui allegatur ſuſpectus: ſed eſt probanda coram illis qui de tali ſuſpitione habent cognoſcere.

2 *Verba alicuius diſpoſitiõis ſunt ãpliãda vel reſtringẽda ſecũdũ mẽtẽ ipſius: quæ mens eſt cõſiderãda ex ratione expreſſa vel quæ coniecturari poteſt.*

3 *Clauſula appellatione remota inducta fuit ne per fruſtratorias appellationes iuſtitia violetur.*

4 *Clauſula poſita in vna diſpoſitione concernit totã illam diſpoſitiõem quãdo ſubeſt ratio: vide plenè infra. nume. 10.*

Iura licite deducuntur in argumentũ, & hoc quãdo apertè non probant intentum allegantis.

5 *Proceſſus factus corã iudice recuſato non valet antequã diſcutiatur ſuper exceptiõe recuſationis.*

6 *Cauſa ſuſpitionis ſi non fuit coram iudice oppoſita non poterunt arbitri ſuper ea cognoſcere.*

7 *Arbitri qui habẽt cognoſcere de ſuſpitione iudicis debent eligi quòd nõ ſint de loco iudicis: nec multũ remoti: & ſufficit vnus. & nu. 12.*

8 *Rõ naturalis põt allegari ad deciſiones cauſarum.*

9 *Princeps non poteſt tollere quin poſſit iudex recuſari.*

11 *Clauſula poſita in vno articulo nõ refertur ad alios habentes ſpeciales clauſulas.*

13 *Iudex an & quãdo poſſit cognoſcere, de exceptione oppoſita contra eius perſonam?*

14 *Arbitri qui cognoſcũt ſuper cauſa ſuſpiciõis ipſius iudicis non poſſunt ſuper cauſa principali cognoſcere.*

15 *Iudex ſi fuerit remotus tanquam ſuſpectus quis cognoſcet de cã in qua ipſe à principio erat iudex?*

16 *Suſpitio iudicis & eius cauſa ſi non poteſt ſine magno ſcandalo allegari: ſtatur iuramento partis allegantis ipſum ſuſpectum attenta prius qualitate perſonæ quæ habet hoc iurare.*

17 *A ſententia arbitrorum pronuntiantium ſuper ſuſpicione: an poſſit appellari?*

¶ *CAP. XLI.*

SEcundo requiris. † Si per reſcriptum committantur plures articuli connexi: & ĩ vno remoueatur appellatio: intelligitur remota etiam in alijs. hoc primò. Cauſa ſuſpicionis proponenda eſt coram iudice qui recuſat & probanda coram arbitris: hoc ſecundò. Diuiditur principaliter in duas partes: ſicut duo ſunt dicta. Secundũ ibi. *tertio.* ¶ Caſus literalis. In vna commiſsione plures articuli continentur, in vno tiñ articulo appellatio inhibetur: appellatur ſuper alijs articulis. quæriť an teneat appellatio? rñdet papa ꝙ ſecũdum beatũ Gregoriũ: verba deſeruiũt intentioni: & hæc eſt intentio papæ vt in omnibus q̃ in commiſsiõe põnũtur iuſtitia fiat: & ideo appellatio in omnibus intelligiť interdicta: nec refert an appellatio inhibeať à principio, medio, vel fine. qa vtriuſq; iuris argumẽta docẽt ea q̃ ponuntur in principio, ad mediũ, & finẽ: & quæ in medio ad finẽ atq; principium ſępe referuntur. Tandem ponit aliã qõnem. aliquis proponit ſe habere iudicem ſuſpectum: quæriť an cauſam ſuſpitionis allegare teneať & probare? rñdet papa ꝙ cãm ſuſpitionis allegare teneť: & partes eligere debẽt arbitros non multum remotos qui de ſuſpitione cognoſcãt, ꝙ ſi non fecerint, iudex partes ad hoc cõpellat. & ſi intra terminũ competentẽ à iudice aſsignandũ probata non fuerit, iudex extunc in cauſa p̃cedat: ſed ſi ſuſpitio fuerit probata, iudex in
2 cauſa non procedat: quia ſuſpecti inimici iu-
a dices eſſe non debẽt. Ber. ¶ † No. j. ꝙ verba[a] cuiuſcunq; diſpoſitionis ſunt amplianda vel reſtringenda ſecũdũ mentẽ diſponentis, quæ quidẽ mẽs colligiť ex rõne expreſſa in diſpoſitione. ad hoc quod no. in reg. fi. de regu. iu. li. vj. Idem ſi non ſit expreſſa, dummodo poſsit rationabiliter coniecturari & indubitanter q̃ potuit mouere diſponẽtẽ. vt hĩc in fi. & facit quod no. in. l. tale pactum. ff. de pact. & quod no. Cy. in. l. non dubium. C. de leg. & Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. præte.

SEBA. SAPI.
c ¶ Vbi vna. Vide do. Iaſo. poſt alios in. l. j. col. j. cũ ſeq. C. de li. pręte. & in l. ſi idẽ cũ eodem. §. fi. de iuriſ. om. iu. & Alex. in conſil. ccxiĩ. inci. viſis & opportunè digeſtis. in. iĩ. vol. & in conſi. xlviĩ. incip. ſuper citatione. in j. volum.

Additio. Siue ergo dictum ſit genera-
le: ſiue ſpeciale ſemper reſtrĩgitur vel ampliatur ſecũdũ intentionẽ diſponentis: vt hĩc plenè proba. Ad idem b bonus tex. in. c. intelligentia j. de ver. ſign. & in. l. cùm pater. §. dulciſsimis. & ibi p̃ Bar. ff. de leg. ij. & in. l. pater. §. fundũ. ff. de leg. iij. ¶ Secundò no. ꝙ verba data ſunt ad exprimendam intentionem: ideo diciť ꝙ verba ſunt notæ paſsionũ animæ. id eſt ſigna intentionũ animæ. p̃ hoc
3 c. is autem. xxij. q. ij. ¶ † No. iij. intentionem apponentis clauſulã appellatione remota ſeu remotis appellationibus in aliqua cauſa: non enim intendit defenſionem tollere: ſed potiꝰ iuſtitiam conſeruare quæ ſæpe violať per appellationes fruſtratorias. & quid operet hodie hæc clauſula dicam in. c. paſtoralis j. eodẽ.
4 ¶ † Item no. & tene menti ꝙ vbi in vna c diſpoſitione continente plures articulos adijci d tur aliqua cla. illa referẽda eſt ad totam diſpoſitionẽ: ſi nõ ſubeſt ratio quare magis debeat concernere vnum articulũ q̃ aliũ in quacũq; parte clauſula illa ponať. de hoc tamen latius dicam cũ glo. ij. ¶ No. vltimò ibi: *vtriuſque iuris argumenta, &c.* quia licitum eſt in eodẽ facto allegare poſitionem vtriuſq; iuris. licet ergo ius canonicum prouideat nihilominus
d ſi ius ciuile cũ eo concurrit licitè vtrũq;[d] ius allegatur. ſic tempera. gloſ. dict. c. ſi in adiutorium. ¶ Item ex eo. verſi. not. ꝙ licitè iura deducuntur in argumentum: vnde quotidie allegamus argumentum ex tali capitulo vel lege: & debet ſic allegari quando illud ius apertè non probat intentum allegantis: vbi verò apertè probaret non deberemus dicere argumentum: ſed prout habetur in tali lege vel capitulo.

¶ V trũq;. Et vide e. j. & c. authoritate. de conceſ. præben. li. vj. vbi ẽt in cauſis bñficialibus eſt licitum allegare leges ſi non reperitur cõtrarium per canones.

pitulo.nam dicit argumentū quasi argutè & subtiliter inuētū: cessat enim subtilitas vbi casus est expressus.ad hoc.c.forus j̄.de ver.signi.& qd no.Io.and.in.c.j.s̄.de pac. ¶ †Not.ibi. *tunc demum,&c.* argu.opti.p̄ processus iudicis nō valet super principali non discussa prius exceptione recusationis contra eum proposita.ante enim non potest iurisdictione vti:vt hîc.qd facit p̄ gl.q̄ hoc tenuit.ij.q.vj.c.quoties.& cōtra Inn.in.c.cū specialiter.e. sed dic vt ibi dicetur. In.§. *tertiò*. no.modum procedendi cū iudex recusatur:nam debet suspicionis causa coram eo allegari & arbitri p̄ partes eligi.coram quibus est probanda causa suspicionis.Et ex hoc not. vnam differentiam inter ius canonicum & ciuile. nam de iure ciuili non eliguntur arbitri cū recusat delegatus: nec est necesse probari suspicionis causam.vt.l.cū specialis.&.l.apertissimi.C.de iudi. secus de iure canonico:vt hîc.& in.c.iudex.de off.deleg.lib.vj.alia differētia patebit cū glos.fi̊.e. ¶ Item pondera illud verbū corā eodē.qd verbū repetit in.c.cū speciali.j.rn̄so j̄.e.ex quo infertur p̄ non sufficit probare coram arbitris causam suspitionis coram iudice non propositam.quod tenet Io.an.s̄.eo.c.postremò.& Specu.in tit. de recu.§.fina.versi.quid si vnam. Simile in cle. appellanti.eodem tit.

Additio. †Item not.ibi. *in aliquos non valde remotos.* quòd recusans iudicem vt suspectū non tenet arbitros eligere in eodē loco:sed potest nominare alibi existentes, dummodo non sint valde remoti . & dicūtur valde remoti secundū doct. qui distant vltra duas dietas.argu.c.nonnulli.de rescrip. vel hodie vltra vnam dietam.argu.c.statutū.eo.tit.lib.vj.& hoc tenemenți. Nam sæpe iudex est ita potens in loco:maximè si est p̄latus loci:p̄ recusans non habet idoneos arbitros in loco. ¶ †Vltimò not.ibi. *ipsa nāque ratio dictat,&c.* p̄ licitè in decisionibus causarum allegatur ratio naturalis.[a] vide gl.j.dist.in.c.consuetudo.& opti.text.in l.scire.§.sufficit.ff.de excu.tutor.vbi allegat naturalis iustitia.facit ista litera per dicta Cy.& aliorū in.l.non dubiū.C.de legi.& consideratio naturalis quæ potuit mouere iurisdictorē. ¶ †Et facit opti.text.iste vt remediū recusationis non possit in rescripto tolli ēt per principem.de quo vide qd no.gl.in.c.si autē.§.si quis ī quacunque.ij.q.vj.Et quod dixi.s̄.eo.c.super eo.&.c. cū inter.de excep.& c.ad hoc.de rescr. ¶ †In gl.ij.ibi sed plures articulos continet,&c. No.ex hac sol.p̄ clausula qualificatiua appositā inter diuersa negotia non qualificat omnia: sed tantū refert ad præcedentia: & ī hac materia possunt examinari duæ quæstiones difficiles.Prima.nunquid clausula apposita in aliqua dispositione concernat omnia tā præcedentia quā sequentia?Secunda.quid de aliqua qualitate apposita in aliqua dispositione nūqd cōcernat oīa?de hac.q . vide plenè per Bar.in.l.prętor.ff.vi bo.rap.de p̄cedenti per eūdē in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.vide Spe.in tit. de instr.edi.§.nūc verò aliqua.ver. item excipe.& in ti.de dispu.& alleg.§.post hoc.in prin.& cōcludē do aliqua de clausula inquantū attingit propositum nostrū.dicendū est vt colligit exprædictis p̄ aut sunt diuersa negotia in eadem dispositione cōtenta:tunc clausula cōcernit dūtaxat præcedentia: maximè quādo est odiosa:sicut ista clausula appellatione remota. vt probat in.c.inquisitioni j̄.eod. Aut vnicū est negotium habens plures articulos:& tūc si clausula apponat in contextu alicuius articuli:tūc cōcernit alium articulū tm̄:quia tunc est pars articuli.vt probat in.l.iij.§.filius.ff.de lib.& posthu.& dicit poni in contextu quando nō ponitur in principio, vel in fine articuli : sed intra illū articulū:puta cōmitto tibi causam inter Titium & Sempronium super tali re.& primò videas de spoliatione & facias appellatione remota restitutionem fieri.Secundò des administratorem,&c.illa em̄ clausula est posita ī cōtextu illius articuli: & sic est pars illi⁹:nō ergo debet concernere alios articulos.† Si verò clausula ponatur in principio,vel in fine articuli:tunc si alij articuli habēt suas clausulas & determinationes,tunc illa non extendit ad alios.iste est p̄prius casus.c.cū dilecti.de dona.& opti.facit tex.ī.l . si qs legata.ff. de cond.& demō.vbi dicit p̄ quidā fecit multa legata purè.demū dixit p̄ volebat illa solui annua,bima, trima,die.j. vna pars solueret in primo anno:secunda pars in secundo : tertia in tertio anno. in fine fecit legatum impuberi cui vult præstari cùm peruenerit ad pubertatem.quęrebat nunquid ei effecto puberi esset soluendum legatum in tres sicut & alia p̄missa?concludit ibi p̄ non: quia istud legatum factum impuberi habebat suam determinationem: videlicet cū peruenerit ad pubertatem.Illa ergo clausula p̄ solueren oīa,non refert ad illud legatū habens determinationē suā: quod not.Si verò articuli non habent suas determinatiōes:tunc si ex relatione ad alios articulos surgit absurditas:tunc non debet fieri relatio ad hoc cle.ne in agro.§.cæterum.iuncta gl. de statu reg.Si verò nulla surgit absurditas , tūc debet cōcernere oīa, si oīno non p̄t reddi rō quare magis debeat cōcernere vnū articulū q̄ alios.de hoc est casus hîc . vbi papa fundat se super identitate ratiōis vt fiat ista relatio ad cętera.ad materiam vide bonum tex.cum gl. in.c.apostolus.xxxij.q.vij. ¶ In ea.gl.in fi. Aduerte.quia videt velle hæc gl.in fin.p̄ hęc cl'a appel.remo.hodie nil operat:& idē tenetur à multis.Sed tu dic & melius p̄ etiā hodie operatur multos effectus: qui no.in.c.pastoralis. &.c.vt debitus j̄.e.vbi dicet. ¶ In gl.in verbo suspitionis. [b] ibi:danda est in scriptis.Gl.verū dicit sed non probatur per iura quæ allegat vt dico in illo.c.quoniam contra. sed probat in.l.apertissimi.C.de iud.vide ibi glo.quę ponit practicam in confectione libelli recusatorij. ¶ In eadem gl.ibi: secundum leges potest proponi vsq̄ ad viginti dies,&c . Non credo in hoc esse diuersitatem inter ius canonicum & ciuile.sed ideo auth.offeratur.facit mētionem de viginti diebus:quia viginti dies dant ad deliberandum & respondendū libello: vn̄ ītra viginti dies debet iudicem recusare: quasi postea non liceat cū facta fit contestatio p̄ responsionem ad libellū. Sed dubiū est nūqd per aliquem actū positū citra litis contest. fit præcluſa via recusandi iudicem ? de quo per Bar.in.l.quidam consulebat.ff.de re iudi. per glo.& doct.in.c.inter monasteriū.s̄.de re.iu. vbi dixi. ¶ In fi.gl.Ex fi.huius gl . potes colligere rationem quare hæc glo.in princi . dicit [c] istam decr.loqui in delegato,cùm speciale fit in ordinario : nam secundū opi.gl. delegatus recusatus non committit:vt hîc in fi.sed ordinarius potest alteri causam committere , vel eam ad superiorem remittere. ¶ Not. p̄ glo. dicit ordinarium hoc posse etiam partib⁹ inuitis.an autem hoc indistictè sit verum, dicā plenè in.d.c.cū speciali. aliquid attingam j̄.in gl.pen. & in delegato hodie serua tex.c.iudex de offic.deleg.lib.vj. ¶ †In glos.in ver. in aliquos ibi:in arbitrū vel arbitros,&c. Not.gl. [c] quę dicit arbitrum in singulari,vt non sit de substātia vt arbitri eligēdi sup suspitiōe sint plures:vide Spe.in ti.de recusa.§.effectus.ver. sed nūqd vna pars.vbi dicit p̄ vbi partes nō possunt conuenire in vnū tunc eligendi sunt plures: aliās sufficit vnus . quod satis placet. quia satis est iudici quòd partes ad concordiam reducantur.vt in.l.j.ff.de noui ope. nūtia. ¶ †In glo.in ver.debent cogi.in fin.Hæc gloss.diuersificat casus : sed non ponit veram rationem diuersitatis.Ioan.Andr. dicit quòd iudex magis afficitur in hac exceptione q̄ vbi proponitur defectus iurisdictionis . sed non reddit rationem.quare vera ratio est:quia ita timetur in incidenti sicuti in principali: nam quemadmodum timeo ne iudex inimic⁹ graue me in principali:ita possum timere super exceptiōe recusationis: nam de facili p̄nūtiaret se iudicem vt posset mihi nocere.arg.c. p̄

[a] ¶ Ratio naturalis. Facit ēt.l. fin.C.de transa.vbi est tex. p̄ in his in quibus ius nō inuenit expressum : secundū q̄uitatem & rōnē naturalē decidēdū est. & vide ad hoc ipsum Abb. Pan. & quæ ibi addidi. ī c.suggestū.in prī. s̄.eo.

SEBA.SAPIA.

[a] ¶ Ratio naturalis. vide Fede.in.c.tuanos.col.ij.cū seq. s̄.de iureiu.& Ias.ī l.quoties.co.vj.C. de rei vēdi. vbi dicit p̄ iudex ita debet moueri ex rōne naturali sicut ex lege.vide eundem in.l.illā.C.de coll.

[b] ¶ Suspitiōis: No. hāc gl.q̄ docet modū & practicā ne iudex recusetur vt suspectus.

[c] ¶ No.gl. Pro quo alle . casum in terminis in.l. cū specialis.C.de iud.dū dicit arbitrū vel arbitros.& ita sequūtur hîc doct.& facit.c.ad hęc.s̄.eo.

ſuſpecti.iij.q.v. & hanc rationem ſentit Inn. in.c.prudentiam.de offi.dele. Item adde aliã rationem.quia iudex communiter ex reuocatione ſolet prouocari.arg.c.vt debitus j.eo.& l.litigatores.ff.de arbi.vnde timetur ne ꝓuocatꝰ noceat.d.c.quod ſuſpecti i alijs caſibꝰ qñ reſcriptũ eſſet ſubreptitium, vel dico me nõ contraxiſſe in loco,non eſt eadem ratio. Sed generaliter an & quando poſsit iudex cognoſcere de exceptione propoſita contra eũ: dic vt in.c.cũ ſuper abbatia.de offi.deleg.& in.c. ſuper literis.de reſcript.per Legiſtas maximè per Bar.in.l.ij.ff. ſi quis i ius vocatus non ierit.in.l.quidam conſulebat.ff.de re iu. ¶ In gl. in ver.terminum,in fi. Videt hæc glo.velle ꝙ c.ſuſpitiõis.hodie corrigatur per.c. legitima. eo.tit.lib.vj. quod cõmuniter non admittit: loquitur enim in diuerſis caſibus.c. ſuſpitionis loquitur in termino præfigẽdo partibus ad ſuſpitionem probandã,qui ſtatuendus eſt per arbitros.c.legitima.loquit i termino ꝓfigẽdo arbitris ad cauſam decidendam,qui prę figi poteſt à iudice recuſato cùm arbiter non poſsit ſibiipſi præfigere terminum hoc caſu. & no.in.d.c.legitima. ¶ † In gl.pe.in fi. Not. ex iſta gl.ꝙ de iure ciuili [a] non eſt neceſſe ꝓbare cauſam ſuſpitionis i delegato. Sed hîc ꝓt dubitari nunquid iſti arbitri poſsint poſtmodum cognoſcere de cauſa prĩcipali? dicit Hoſtienſ.ꝙ ſic.& nititur adducere.l. apertiſsimi. prędalleg. Fatetur tamen ꝙ hęc ſua opi.non recipitur communiter:nec approbatur per curiam.doc. hîc communiter hoc dictũ Hoſti. non admittunt. Item gl.& Archi.ij.q.vij.i.c. ſi autem.ſi quis in quacunq; . nam iſti arbitri ſolũ eliguntur ſuper cauſa ſuſpitionis : & per pronũtiationẽ functi ſunt officio eorũ. † Sed aduerte.quia poteſt de alio dubitari: nũquid ſuſpitione probata debent eligi alij arbitri ad cauſam decidendam ſicut fit de iure ciuili in l.cũ ſpecialis. C. de iudi. vbi recuſatus nõ delegat, ſed compellit partes vt arbitros eligant qui dicuntur arbitri iuris,& ab eis appellatur vt ibi.Credo hoc non habere locũ. Primò ꝓ tex.dum dicit. *ſuperſedeat.* & ſic nõ compellit partes ad electionem arbitrorum. Secũdò per tex.c.iudex.præalle. vbi dicit ꝙ definit eſſe iudex poſt pronuntiationem ſuper recuſatione:& ſic non poſſet ſeruari de iure canonico tenor .d.l.cùm ſpecialis . cùm ibi ex toto non deſinat eſſe iudex : imò habet exequi ſentẽtiam arbitrorum. An autem & quando delegatus recuſatus poſsit committere de iure canonico : habetur in.c.iudex.præalleg. In ordinario quid fiendum eſt poſt pronuntiationem? dicã in.d.c.cùm ſpecialiter eo. ¶ Extra
16 glo.quæritur † quid ſi habens iudicem ſuſpectum non poteſt cauſam ſuſpitionis exprimere ſine ſcandalo:puta quia pars recuſans eſt rialis iudicis? dicunt aliqui ꝙ non tenetur exprimere cauſam : ſed ſtandum eſt iuramento ſuper legitimitate cauſæ. Doct.communiter hoc non admittunt . nam videmus ꝙ volens agere iniuriarum tenetur ſpecificare cauſam quantuncũq; ſit turpis. l . prætor edixit.ff.de iniurijs. ſed illa.l. loquitur quando agitur de graui præiudicio partis . ſed hîc de modico pręiudicio,& quaſi de nullo.pręſertim eo cõſiderato ꝙ de iure ciuili admittitur recuſatio

a ¶ De iure ciuili. No.differentias inter ius canonicũ & ciuile. de quibꝰ vide Io.an.ĩ.c. legitima.de app.in.vj.in nouel. & idẽ tenẽt docto.in.l. apertiſsimi.C.de iudi.

ZACHARIAS.
¶ Adde Lanfran. de oria.ĩ.c . qm̃ cõ 14
tra falſam.nu.ij. & a
iij.verſi. eſt & ſnĩa
cõmunis legiſtarũ.
ſ.de proba.

b ¶ Appellari. Ade tex.valde no.ꝙ ſic:ſecũdũ Bar. ibi in.l.fi.C.de iud.& ibi Moder . etiam not.

SEBA.SAPI.
c ¶ Si appellãs. Vide de iſto caſu Ma 15
teſil.in no. xxviij. ĩcip.nota ꝙ actor. & Bal.in.c. ex parte adę.col.vj.verſi. itẽ ſcias ꝙ ille qui non defert.ſ. de teſti.Ange.in.l.fi.C. de tempo.appe.

caſa non probata, nec ſpecificè allegata: vnde valde æquum putarem vt ſtetur iuramento ſuo habito reſpectu ad qualitatẽ perſonę.per id quod in ſimili no.in capitu.nicolao.infra eodem.licet hoc iure nõ probetur.ſed ratio naturalis dictat.& opti.facit in ar.
17 c.ſtatutum.§.cùm verò.de reſcrip.li.vj. † Nunquid autẽ arbitri habeant pronuntiare ſuper ſuſpitione:& vtrum poſsit ab eis appella
b ri? [b] dic vt in.d.c.legitima.& in.c.ab arbitris.de offic.deleg.lib.vj. Quis propriè dicatur riualis vel impropriè:vide text.iuncta gl.in c.horrendus.xxxij.q.v.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Appellatio illius non admittitur qui appellationem aduerſarij nõ admiſit. & nume.2.& .3. vbi plenè.*
2 *Auxilium legis fruſtra inuocat qui in legem committit. intellige vt j.nu.ſ.*
4 *Iniuriantes ſe adinuicem non compenſant: imò alter alterũ accuſant.*
6 *Obligatio ſi non fuit per vnam ex partibus adimpleta altera non tenetur etiam adimplere:intellige quando vna iſtarum obligationum eſt reſpectiua ad alteram:aliâs ſi ſunt ſeparatæ ſecus.*
7 *Exceptio ſpoliationis excludit appellantem:ſecus exceptio attentati. Excommunicatus appellat iudicialiter ſed extraiudicialiter non.*
8 *Dictiones incontinenti:ſtatim:mox:& ſimiles:vbi non habent determinationem temporis à iure communi: recipiunt interuallum arbitrio iudicis.*

¶ CAP. XLII.

1 ANſit deferendum. ¶ † Habet duos intellectus. ſecundũ primum poteſt ſummari dupliciter. primò ſic. Appellationi ſuę renuntiat qui poſt eam aliquid in ipſius pręiudicium innouauit.vel ſic.Non tenetur iudex vel aduerſarius deferre appellationi cui nõ detulit appellãs. Secundum alium intellectum.non eſt deferendum appellationi illius qui appellationi aduerſarij non detulit.Secunda pars ibi: *reſpõdemus.* ¶ Caſus literalis.Aliquis paratus erat ſpoliare aliquem re ſua:ille appellauit ne aliquam ſibi iniuriam faceret vel grauamẽ:nõ obſtante illa appellatione ſpoliauit illum,ſpoliatꝰ traxit ſuum ſpoliatorem in cauſam paratus probare incontinenti ſuam ſpoliationem:ille ſpoliator appellauit:quæritur an eius appellationi ſit deferendum? reſpondet papa ꝙ cũ in eo ſit puniendus in quo peccauit:appellationi illius non eſt deferendum,quia appellationi defe
2 re neglexit. Bar. ¶ † No.ſecũdum vtrunq; intellectum duos caſus
c in quibus tollitur appellatio. Primus.ſi appellans [c] nõ detulit appellationi propriè:ſed aliquid innouauit in præiudicium aduerſarij. Secundus caſus . quando non detulit appellationi aduerſarij tunc enim ſua appellatio tollitur:an tollatur indiſtinctè: & an poſit reduci ad priſtinum ſtatum reſtituto attentato j.dicam.Ex quo infertur quòd peccans contra vnam legem , non poteſt conſequi beneficium illius legis,quia fruſtra legis auxilium inuocat,& cj. d vſur.c.quia fruſtra. ¶ Item no.ex fi.ꝙ appellatio dicitur beneficium ex quo infertur ꝙ clauſula appella.remo.eſt oneroſa:& ſic merito reſtringenda:facit j.eo.tit.c.inquiſitioni. ¶ Quæro de intellectu hterę:nunquid appellatio indiſtinctè tollatur per innouationem factam poſt ipſam appellationem.So.vt dixi.hoc.c.habet duos intellectus.Primus eſt,ꝙ vna appellatio hîc interceſsit: ſcilicet illiꝰ qui ſpoliauit aduerſarium poſt appellationem ſuam.& iſte intellectus in ſe eſt planus.& poteſt ſecundum docto. practicari in iudicio & extra iudicium:quia non deferendo appellationi ſuæ iudex vel a
3 uerſarius non tenetur deferre. ¶ † Sed circa hunc intellectum oritur dubium:nunquid iſta appellatio prorſus tollatur per innouationem appellantis:an verò ſufficiat reſtituere attentatum & deinde proſequi ipſam appellationem ? do. Anto. putat quòd indiſtinctè non tollatur:ſed quod facit ſibi pręiudicium ante reſtitutionem attentati.Ego putarem oppoſitum per iſtam literam , dicit puniendum iſtum in eo in quo deliquit:nõ enim eſſet pœna ſi ſufficeret reſtituere attẽtatum : cùm ad illius reſtitutionem multis remedijs iuris compelli poſsit.Secundò obſt.litera in fin.ibi: *reddit beneficio appellationis indignum.* non enim dicit ꝙ reddit ſe indignum proſecutione:ſed appellatione : ergo appellatio prorſus ſublata:videtur enim innouando receſsiſſe ab appellatione,& cõtempſiſſe beneficium iuris ſibi authoritate propria prouidendo arg.in.l.fi.C.de pac.conuen.ſuper dot.&c.& eorum quæ no.glo
in.c

a ZACHARIAS. ¶ Compensatio. Adde istum in.c.dilecti filñ. circa fi.s. de excep.& in.c.olim.versi.hoc dicit Spe.col.ñ.s.de rescri.de quo plenè per Feli.ī pal.c.dilecti.vbi cōcordāt do.in.v.col.ver. ꝓuocatus delinq̄ns.

b ¶ Incōtinenti. De significatione istius dictionis incontinenti:mox:illico & similium:vide etiam per gl.in.l.ñ.§.eum igitur.ff.de vi & vi arma.per Bal.in.l petens. & in.l.bonæ fidei.C. de pac.& tex.in .l. fi.C.de iudi.quem Bal.Sali.& alñ no. ꝙ illud dicit illico fieri qđ fit ītra tri duū. simile in verbo incōtinēti. qđ etiam triduū importat.l.fi.C.de ero.aduo.& diuersi modè secundū diuersas materias accipi debēt.et vide per do.Alex.Imo. in.l.hi qui.C.de cōue.fi.debi.lib.x.in add.ad Bar.gl.bar. & do.ī.l.j.ff. si cer. pe. de natura autē istius dictiōis & similium ē propriè importare cām immediatā. hīc dicit gl.fing.quā sequūtur ibi Bal. & An. in auť.de ice. nup. in princ. ꝙ quādo lex īponit pœnā per istā dictionem mox:censetur pœna īposita ipso iure: & nō expectať sñia. vide do. Abb. & qđ ibi dixi ī.c. j.in ver.& no. hāc glos.C.de mu.pet. Aeneas falco.

¶ Adde de prædictis dictionibus: Alex.cōsi. lxxvñ. iñ.lib.Cald. consi. v.de ver.signi. 4

ANTO.FRAN. ¶ De dictione īcōtinēti & similibus a de qbus hīc fit mētio:vide Spe.in ti. de appel.ī.§.vj.circa prin.& Bal.ī.l. ñ.C.de edict. diui adri.tol. vbi dicit ꝙ aliquando ponitur pro quinque diebus: aliquando pro decem,aliquādo pro tribus,aliquando pro duobus mensibus secū dū subiectā materiam. Alex.in.l.iñ. in.§.eum igitur.ff. de vi & vi ar. vbi dicit hoc esse relinquēdū arbitrio iu 5 dicis. & vide Bar. in.l.si ita.in.§. j.ff. de noua.ī.l.j.ff. de sol.& Bal.in.l.j.C. de ope. lib. vbi dicūt ꝙ intelligitur per tempus parum ante vel parū post & vide etiam quæ in.c.non solū.eo.ti.li.vj.melius facit tex. in simili in.c.eum qui.de do.& contu.lib.vj. ¶ Secundus intellectus principalis est ꝙ hīc interesserunt duæ appellationes. Primò appellauit reꝰ & postmodū actor eū spoliauit.& tūc expone literam ibi: *post appellationem legitimè interpositam.* ſ.per ipsum reū spoliatū.pro hoc facit.quia non est verisimile ꝙ reus narrans appellationem aduersarij dixisset eam legitimè interpositam . Iste intellectus habet multas difficultates. nam dicit Innocētius.& post eum Host.ꝙ in iudicio practicari nō potest:sed procedit in appellatione extraiudicia li.do.An.dixit se non videre causam restringendi hoc ad extraiudicialia tantū:vnde practicari poterit etiam in iudicio. Sed aduerte. quia difficile est nunc perscrutari vtrum appellatio istius innouantis indistinctè tollatur tam in eadem q̄ in alia causa.do.Ant. dicit ꝙ si iste spoliatus deducit attentatū ꝑ viā exceptionis, tūc excludit aduersariū ab omni appellatione tam in eadem causa q̄ in alia, quēadmodū exceptio spoliationis obstat agenti in quacūq; causa.in.c.fi.de ord.cog.Ita & hęc exceptio attentati post appellationē: sed si attentatū non deducit per viā exceptionis sed per viā agendi,vt ille puniat propter illā nouitatē : tūc tenet ꝙ tollat prima appellatio ēt legitima in eadem cā:secus in alia cā. Hoc vl. sentit Io.an.super glo.fi. Iste intellectus mihi non placet.quia delictū vnius partis non debet ꝑstare impunitatē delicto alterius partis. nam secundum hunc ītellectum sequeret ꝙ iudex vel pars posset me grauare ī alio articulo & esset mihi præclusa via appellandi:& sic multa scandala orirent. quod non est dicēdū argu.l.ęquissimū.ff.de vsuf. † Ad hoc qđ no. Specu.in tit.de accu.§.j versi.quid si te vocaui.vbi dicit ꝙ si dixi tibi cōuitiū : & tu mihi: non fit compensatio : [a] sed quilibet de iniuria sibi illata agere potest.Idem Inn.in.c.intelleximusj.de adulte.vbi plenè per eū.placet ergo mihi intellectus Spe.eo.ti.§. fi. ver.item ꝙ appellans.vbi dicit ꝙ istud.c.&.c. constitutis s.eodem.& .c.bonæ. de elect . cum si.habent locū qn̄ secūda appellatio venit ad defendendū attentatū post appellationem aduersarij: vt puta.spoliaui te post appellationem tuam & interpono appellationem ne aliquid innouet,certè non obstante hac appellatione pōt iudex procedere cōtra istum super huiusmodi innouato.Procedunt ergo ista iura quando istę duę appellationes reflectunť circa idē secus si circa diuersa:tunc em̄ puniat iste īquātū nō detulit appellatiōi aduersarij: & sua appellatio aliâs legitima admittať. † Ad hoc facit dictum Innoc.in.c.intelleximus.de adulte. vbi dicit ꝙ illa regula frustra legis auxiliū invocat,&c.habet locū qn̄ circa idē i legē cōmittit.dicto.c.intelleximus. Et pro hoc ītellectu ego allego textū apertū & notabilē j.e.ī.c.dilectus.vbi ꝓbať ꝙ licet decanus non detulisset appellatiōi ēpi licet legitimè:ēps tn̄ debuit deferre appellatiōi decani super alio articulo interpositę: adeo ꝙ excōicatio lata post appellationem decani per episcopum non tenuit: quod ibi dicam latius.

6 Additio. Sic distinguimus † in simili qn̄ cōcurrūt duæ obligationes.vt si vna obligatio respectiuať ad aliā vno nō seruāte aliꝰ seruare nō teneť:secꝰ vbi obligatiōes eēnt prorsus separatę.vt plenè no.ī.c. cōstitutus j.de pœnis.& in.c.peruenit.de iure iur.per Cy.in.l.cū proponas.C. de pact . &.l.

7 ij.C.quæ sit lō.consue.† Nec placet illa simili tudo.d.An.vt exceptio attētati excludat appellātē in oī cā:ficut excludit exceptio spoliationis:qm̄ exceptio spoliationis nō obstat ꝓ seq̄nti appellationē:qa potiꝰ iste dr̄ se defēdere q̄ agere:vt expresse tenet Inn.ī.c.ij.de ord. cog.ꝑalle.ꝓ hoc.qa ꝓsequēs appellationē nō excludiť ꝑ exceptionem excōicatiōis. qđ plus est.vt ī.c.cum inter & ī.c.fi. de exce . nisi esset appellatio merè extraiudicialis.iuxta no.ꝑ Io an.And.ī.c.pia.de excep.li.vj. qa talis appellatio est ad causam prouocatio : sed secꝰ vbi appellatio nō est talis:qa tūc est defensio aduersus stimulum sentētię vel grauaminis illati.&

8 per hoc habes clarè intellectū huiꝰ.c. ¶ † Gl. ī ver.incontinēti.ibi p̄t cōmitti arbitrio iudicis . No.bene hoc dictū ꝓ significato istius di

b ctionis incōtinēti:[b] & aliarū similiū.vt mox, illico,&c.vbi enim non habent certam determinationem à iure,recipiūt interuallū secun

c dū arbitriū boni iudicis.[c] facit.c.de causis.de offi.deleg.tenet Bar.in.l.j.ff.de ver.obl. vide gl.in.c.qa propter.s̄.de elec.&.xx.qō.ij.c.fi in qualibet.Sed quo ad casum nostrū glos. recedit ab opi.Alex.dicentis idē esse si incōtinenti hæc exceptio nō ꝓbeť. qa nulla rō vrget artandi facultatē probādi.Hosti. dicit ꝙ intra xv.dies hoc habebit ꝓbare.arg.c.frequēs . de reſt.spo.li.vj.vbi dať terminus.xv.dierū ad ꝓbādum exceptionē spoliationis . Hoc nō placet Io.an.qa ibi excipitur de spoliatione & in vim dilatoriæ.hīc aūt agiť super ipso attentato.& sic sumus extra casum illiꝰ.c.viderur ergo approbare opi.glo.Dn̄s Ant.distinguit ꝙ si attentatū deduciť dilatoriè ad effectū repel lēdi appellātē nisi priꝰ restituať attētatū:tunc procedit opi.Hosti. *Si* verò deduciť perēptoriè vt priueť iste beneficio appellādi . tunc ꝓcedat opi.gl. putat tamē ipse ꝙ nunq̄ ex toto tollitur appellatio:vt.s̄.dixi.Mihi placet opi. glo.ꝙ(vt.s̄.dixi)semper tollitur hæc appellatio.Et ad tex.dū dicit. *incontinenti.&c.* dic ꝙ narrat factū. qa aduersarius sic dicebat:nō aut ē ponit iuris ministeriū. ¶ In glo.fi.ibi:quod semel punitus est.Io.and.hīc post docto. antiquos dicit ꝙ per iura quæ hīc alleganť in glo. punietur tantum in vna appellatione in eadē causa : vnde si secundò grauatur in eadem cā poterit appellare.sed dic clarius vt.s̄.dixi.

SVMMARIVM.

1 *Executor non recusatur:nec ab eo appellatur, nisi modum excesserit in exequendo.*

2 *A iudice suspecto,nō pōt recedi per appellationem nisi acceptauerit recusationem quā fecit de eo.*

de ver.obliga.vbi dicunt ꝙ pactum de retrouendendo dicitur esse appositū incontinenti ꝓut arbitrabiť iudex quod est no. ad materiam.c. illo vos. de pigno.&. c. ad nostram. de emp. & vendi.

SEBA.SAPI. c ¶ Boni iudicis. vide latè per Alex. in.l.j.§.qui prętēs. ff.de ver.obliga.& quot modis sumatur dictio incontinenti:tradit Feli. in.c.præterea. col. penulti.versicu.in gl.fi.in fi.s̄. de test. cog.post Abb. ibi col.vlt.vbi dicit ꝙ relinquitur arbitrio iudicis: vt hīc.

SEBA. SAPI.

a ¶ De demone. Vide ad hoc multa cõgeſta per Deci. ĩ. c. nouit. in. j. col. in. j. not. s̃. de iudi.

b ¶ Declaratoria. De hoc eſt tex. opti. & ibi gl. ordinaria in. §. fi. in auth. de fi. ante. do. iſtr. na. quã alle. Bal. in l. non dubiũ. vbi ẽt de hoc eſt tex. no. C. de legi. vnde dicit Io. an. in. c. fi. de ver. ſign. in. vj. ĩ no uel. ꝙ declaratio ſe habet in plus q̃ conſtitutio: qa declaratio reſpicit p̃terita & futura, cõſtitutio ſolũ futura, ad de Bald. in. l. leges & conſtitutiones. in. l. j. & vlti. co. C. de leg. Bar. plenè alle. multos tex. ad hoc ĩ. l. oẽs populi. ff. de iuſti. & iure. ñ. qõ. v. qõ. princi. ñ. col. illius ſecundæ quæſtio.

c ¶ Colligitur. Sequtur do. Phi. de pu. hîc remittendo ſe de hoc articulo ad not. per ipſum ĩ. c. poſtremò. s̃. eod.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Sed nunqd. De hac materia vide Fel. in. c. de cẽtero. s̃. de re iud. & in. c. fi. s̃. de præſumpt. & ĩ. c. quod ad cõ ſultationẽ. col. xiñ. s̃. de re iud. vbi tangit quando ab executore poſsit appellari.

e ¶ Moueor. Et idẽ tenet Inno. hoc intelligens verũ: qñ ſpoliatio ĩteruenit poſt ſentẽtiam: qa ſecus ſi ante. cũ ſit exceptio dilatoria vnde imputaf ſpoliato ſi eam nõ oppoſuit ante litem conteſt. & idem ẽt tenet hîc do. Phil. de peru.

Clauſula appella. remo. nõ excludit quin iudex poſſit remoueri ex legitima cauſa.

Cardinalis ſi fuit deputatus iudex nõ põt recuſari.

Papa mãdãs aliquã ſnĩam ferri: an cẽſeat ipſe ferre?

Executor an & quando poſsit recuſari?

Executor deputatus per papam in beneficialibus an & quo caſu poſsit recuſari?

Excep. ſpoliatiõis an retractet executionẽ ſentẽtiæ.

Spoliatus non poteſt cum effectu ad iudicium vocari niſi primò reſtituatur.

Exceptio ſpoliationis obſtat petenti vel implorãti officium iudicis contra tertium.

Excõicatus non poteſt petere executionẽ ſentẽtiæ & ſi petat obſtat ſibi exceptio ſpoliationis.

Exceptio nullitatis quæ incõtinenti poteſt probari obſtat executioni ſententiæ.

¶ *CAP. XLIII.*

Nouit ille qui.

†Habet duos intellectus, ſecũdum primũ hoc intendit. Merus executor nõ recuſatur: nec ab eo appellaf, niſi modum excedat: maximè ſi eſt datus cum clauſula appella. remo. h. d. ſecũdum aliũ intellectum hoc intẽdit. A iudice ſuſpecto non recedif p̃ appellationẽ, niſi modum excedat. Secunda pars. ibi: *de ſuſpitionis.* Pro intellectu præmitte ꝙ ꝓpter diſcordiã olim vertentẽ inter regẽ Francię & regẽ Angliæ papa mãdauit cuidam legato qui erat in partibus Francię: vt totã terrã regis ſuppone ret interdicto. contra interdictũ poſtea promulgatũ rex Franciæ allegabat tria. Primò ꝙ ille legatus tp̃e publicationis erat extra legationem ſuam. ad hoc reſpondef ĩ. c. nouit. de offic. dele. Secũdò opponebat ꝙ is ab ipſo legato appellauerat. Tertiò ꝙ ipſum habebat ſuſpectũ. ad iſta duo rñdef hîc. ¶ No. principium, ex quo habes deo nihil eſſe occultũ. qd de demone: [a] vide de natura demonũ pulchrũ tex. Ang. xxvj. q. iiij. c. ſciendũ. ¶ Secundò no. differentiã eſſe ĩter edere publicare: & dictare ſeu exequi. Nã ꝓpriè ille dr̃ edere conſtitutionẽ vel ſnĩam qui fuit author. Publicare dr̃ ille qui publicat ſnĩam ab alio editã. & ſic nota, ꝙ iſte qui publicat ſeu declarat nõ dicif aliquid noui facere. ad hoc. l. hæredes palam. ff. de teſta. hinc dicitur ꝙ cõſtitutio antiq̃ iuris declaratoria [b] extẽdif ad p̃terita: vt not. in. c. cũ tu. de vſur. & plenè in. c. fi. de cõſti. Dictare dicif ille qui dictat diſpoſitionẽ ponendo verba cõformia & aperta: nõ tamẽ eſt author diſpoſitionis. vt ĩ. l. dictãtib⁹. C. de teſta. Executor eſt ille q̃ purè exequif factũ ab alio geſtũ. l. executorẽ. C. de exe. rei iudi. & hoc not. propter ſtatuta facientia mentionem de his vocabulis. ¶ †No. vlt. ꝙ à iudice ſuſpecto nõ põt recedi p̃ appellationẽ. Rõ. quia immediata cã appellãdi eſt ipſum grauamen. vt in. c. vt debitus ĵ. e. ſed is q̃ eſt mihi ſuſpectus me non grauat: debeo ergo eũ recuſare: & ſi recuſationẽ nõ acceptauerit tũc poſſũ ab eo appellare qm̃ grauat me in nõ recipiẽdo recuſationẽ legitimã: ꝓbaf in. c. ſuper qõnũ. in fi. s̃. de off. deleg.

¶ Itẽ no. ſubtiliꝛ† ꝙ iudex datꝰ cũ cſa app. re. p̃t ex legitima cã recuſari. cõcor. c. poſtremò. & qd ibi dixi. s̃. eo. & plenius tetigi ĩ. c. ſup eo. ij. s̃. e. & vide bo. gl. in. c. ſi ãt. §. ſi qs ĩ quacũ ꝙ ij. q. vij. ¶ †Vlti. doc. colligũt ar. ꝙ cardinalis deputatus iudex nõ poteſt recuſari. ſed nõ video quõ hoc colligaf ex tex. imò potius colligif [c] cõtrariũ. dũ dicit ꝙ ſi iſte fuit ſuſpectꝰ nõ debebat ab eo recedi appellationis via. ¶ †In glo. j. in fi. Hoſt. dicit ꝙ cardinalis legatus ſnĩam promulgauit ex mãdato papæ. vt in. c. nouit. de off. leg. papa dicif hoc edidiſſe ex quadã iuris ĩterpretatione: qa ipſe vr̃ facere ex quo mãdauit hoc faciendũ. tex. bo. ĩ. c. mulieres. de ſen. exc. Io. an. dicit in hoc nõ iſtãdum: qa papa edidit vt hîc dicif. Et ad. c. nouit. p̃alleg. rñdet ꝙ illa ſunt verba regis non papę. Sed in cõtrarium alle. c. j. de poſtu. p̃la. vbi eadem materia ponif: & papa videtur aſſerere cardinalẽ ſentẽtiam promulgaſſe. Põt dici ꝙ etiam. opi. Hoſt. eſt in ſe vera. nã reſpectu appellationis vel recuſationis nõ dicif quis facere, ſi exequif mãdatũ ſuperioris: vide tex. cũ gl. ĩ. c. cũ aliqb⁹. de reſcri. li. vj. no. Inn. ĩ. c. ex pte. el. jĵ. de ver. ſigni ¶ In glo. fi. in fi. Ex iſta gloſſ. colligũtur iſti duo intellectus de quib⁹ præmiſi. Primus eſt. ꝙ iſte legatus tanq̃ merus executor nõ põt recuſari: ſicut nec ab eo poterat appellari. hũc intellectum no. & facit pro eo tex. in fi. dũ ponderat ꝙ non proprio motu proceſſit iſte legatus, ſed præcepto apoſtolico. Secundus intellectus eſt, ꝙ rex Franciæ non fuit auditus propter ineptum modum procedendi: quia ſi habebat legatum ſuſpectum, non debebat illico appellare, ſed recuſationem coram eo proponere: & ea non admiſſa appellare. ꝓ hoc facit tex. ibi. *propter appellationẽ interpoſitam, &c.* quaſi dicat ꝙ appellatio hîc non fuit legitima. Sed primus intellectus magis videtur conuenire huic literæ propter finẽ. c. ¶ †Sed nunquid [d] hoc ſit verũ indiſtinctè vt executor non poſsit recuſari? Diſtingue ꝙ aut eſt executor mixtus: id eſt habens iuriſdictionem. & tũc recuſari poteſt, cũ poſsit grauare. & ſic poteſt intelligi c. ſup qõnum. §. cùm autem. de offi. deleg. ſecundum vnum intellectum. Aut eſt executor merus: nullam ſcilicet habens in actu iuriſdictionem: & tunc aut eſt deputatus ad certum articulũ: ita ꝙ non poteſt excedere quin notoriè cõſtet. & nõ poteſt recuſari. & ſic intellige iſtum tex. ad hoc quod not. Inn. in. c. ex parte. el. jĵ. de ver. ſigni. vbi dicit iudicem poſſe vſciſci notoriã iniuriam ſibi illatã: qa potius eſt executor iuris q̃ iudex. Aut eſt executor datus deputatꝰ ad certum actum ĩ quo poteſt occultè grauare partẽ: puta vt reciat dicta teſtium: vel vt audiat aliquid & referat. & poteſt recuſari: quia poſſet grauare partem occultè inferendo: vt no. Io. an. poſt Hoſti. in. c. paſtoralis. §. præterea. de off. deleg. In caſu enim nro nõ poterat legatus grauare partẽ quando notoriè conſtaret quòd haberet certum mandatum & limitatum: nec haberet procedere iudicialiter: ſed tantum ſubijcere terram regis interdicto, meritò recuſari non poterat. arg. opti. in. c. propoſuit. s̃. eo. ¶ †Hæc faciunt ad qõnem quotidianam: nũqd executor deputatus per papam ĩ beneficialibus poſsit tanq̃ ſuſpectus recuſari ab alia parte? Arch. ij. q. vj. c. ei qui appellat. §. ſunt etiã quorũ. verſi. ab executione, tenet ꝙ nõ. Do. Ant. diſtinguit ꝙ aut aſſumpſit partes iudicis: & põt recuſari. nec credo cõtrarium ſenſiſſe Archi. ad hoc qd̃ no. in. d. §. præterea. Aut fuit deputatus ad dãdam poſſeſsionem beneficij: & tũc non poteſt recuſari ſecundum eũ: ſecus ſi ad alium articulum. Aduerte quòd ex verbis iſtis non haberes aliquã perfectam doctrinã ideo dic plenius vt. s̃. dixi. nec videtur verum indiſtinctè ꝙ ſi deputatur ad dandam poſſeſsionẽ ꝙ non poſsit recuſari: quia non põt executor poſſeſsionẽ dare aduerſario poſſeſſore non citato. vt no. idem Inn. in. c. cũ olim. de priuileg. & in. c. j. de conceſ. ꝓben. lib. vj. facit. c. licet epiſcopus. de præben. e. li. & l. fina. C. ſi per vim vel alio modo. cũ ergo poſsit grauare circa exceptiones proponendas per poſſeſſorem: meritò poterit tanquam ſuſpectus recuſari. Cõclude ergo (vt prædixi) ꝙ quando deputatur ad certum miniſterium in quo non poteſt grauare quin clarè conſtet: tunc non poterit recuſari: aliàs ſecus. ¶ † *Scias* vltimò ꝙ Inn. valde impertinẽter tractauit hic: an per exceptionẽ ſpoliationis debeat retractari executio ſententiæ, & dicit ſe credere ꝙ non. ſed Hoſti. dicit hanc exceptionem obſtare in ſpoliato qui non eſt ſoluendo: per. c. olim ij. de reſti. ſpo. ſed Io. And. dicit illud prouenire ex inopia quæ ſufficit ſine ſpoliatione. ſed tu vide quod dixi in. d. c. olim. ij. ſed quo ad caſum noſtrum credo exceptionem ſpoliationis factæ à petente executionem obſtare. †Moueor [e] primò: quia ſpoliatus non poteſt ad iudicium cũ effectu vocari obſtante ſpoliationis exceptione, niſi plenè prius reſtituatur. vt in. c. nullus. ij. q. ij. & iij. qõ. j. c. ij.

Secundò

Secundò facit dictum Innoc. in.c.ij.de ordi.cog. vbi dicit ꝙ contra petentem seu implorantem iudicis officiū contra tertium obstat spoliationis exceptio. Tertiò facit quòd sicut excommunicationis exceptio obstat petenti executionem sententiæ.vt in.c.pia. de except.lib.vj.ita debet obstare exceptio spoliationis, cùm hæc exceptio sit multum fauorabilis.vt in.c.fina.de ordi.cog.† Quartò adduco theoricam Ioan.de lig.in cle.j.de re iudi.in illa.q. an exceptio nullitatis obstat petenti executionem.& concludit ꝙ aut in continenti potest probari, & differtur executio.ad hoc.l.iudicati. C.si ex fal.instru. Aut non potest incontinenti probari sed exigit longiorem tractatum ad suam liquidatiõem quàm exigat summaria cognitio executionis.& tunc nõ obstat ad hoc quod ī simili habetur in.l.fi.C.de ordi.cog.sed hodie est prouisum vt intra breue tempus:scilicet intra quindecim dies debeat probari spoliationis exceptio.vt in.c.frequens de resti.spolia.lib.vj. ergo fortius debet in casu nostro in odium spoliationis & in fauorem spoliati admitti hæc exceptio.argu.cle.j.de cau.possess.& proprie.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Terminus datus ad prosequendam appellationem quæ per iudicem fuit admissa vel à parte recepta: obtinet vim peremptorij: adeo vt etiam in appellatum vel appellantem absentem procedatur ac si esset peremptoriè citatus.& nume.6.&.9.*

2 *Contumacia procuratoris ante litem contestatam nocet domino : quia ipse debet reficere expensus,post litem verò contestatam nocet ipsi. Procurator debet citari post litem contestatam & non dominus.*

3 *Positionibus iuris scripti non est respondendum,secus iuris non scripti,vt est consuetudo.*

4 *Contumax vel in citatione hominis: vel in citatione iuris: potest se excusare ex aliqua legitima causa.*

5 *Lis:istud nomen quando ponitur in aliqua dispositione,potest verificari nõ solum in contẽtione iudiciali : sed etiam extraiudiciali.*

7 *Citari debet pars etiam vbi vertitur quæstio iuris.*

8 *Facilis probatio dicitur illa quæ fit per instrumentum,vel testes præsentes vel confessionem partis.*

9 *Appellatus debet citari coram iudice ad quem si appellatio non fuit admissa à iudice à quo,vel approbata à parte: aliàs secus.& nu.1.&.6.intellige quòd non debet citari quando fuit approbata à parte: secus si fuit admissa à iudice.& nume.12.*

10 *Appellatio si est deserta tam per appellatum quã per appellantem, iudex ad quem non potest amplius se impedire: secus si per appellantem tantum appellato volente prosequi. Renunciari non potest quin sententia transeat in rem iudicatam.*

11 *Appellatus si impetrauit literas in termino, & velit appellationem prosequi,potest etiam appellans dicere ego volo prosequi : nisi appellatus velit renuntiare illis literis & appellationem non prosequi.*

13 *Terminus datus à iudice ad appellationem prosequendam habet vim perẽptorij neutro prosequente appellationẽ: quia deserta poterit iudex procedere etiam sine citatione.*

14 *Appellatio si præcessit sententiam etiam excommunicatiõis si postea deseratur non confirmat ipsam sententiam: secus si appellatio sequatur sententiam.*

15 *Sententia censuræ per appellationem non suspenditur. sed sententia depositionis sic.*

16 *Appellatio suspendit sententiam suspensionis quando est lata in pœnã alicuius.*

17 *Iudex tenetur in syndicatu de peritia ẽt si pars appellauerit et deseruerit.*

18 *Terminus hominis succedit loco termini iuris, non autem computatur in termino iuris.*

19 *Iudex appellationis an pronuntiabit super expensis:& quando?*

20 *Appellatio si maliciosè non admittatur vel approbetur à iudice vel parte nihilominus habet vigorem suum : tamen oportet quòd appellatus citetur.*

21 *Terminus anni datus à iure ad prosequendam appellationem non est peremptorius licet appellatio approbetur à parte.*

22 *Iudex à quo præfigendo terminum ad appellationem prosequendam non cẽsetur per hoc deferre appellationi.*

23 *Iudex appellationis potest condemnare in expensis factis non solum in secũdo iudicio sed in primo.item potest reuocare condemnationem expensarum factam à primo iudice,addere & detrahere sententiæ primæ.*

24 *Iudex potest ex suo officio condemnare partem in expensis factis non solũ post: sed etiam ante litem contestatam.*

25 *Condemnatio expensarum etiam respectu vnius articuli potest reseruari in fine causæ.& nu.26.*
A condemnatione expensarum,non potest appellari quando pars non appellauit ab illa pronuntians super qua vel ob quam sit talis condemnatio expensarum,nisi iudex excederet modum in taxando.

26 *Condemnatio expensarum post diffinitiuam non potest fierī nisi per totã illam diem: sed post interlocutoriam potest reseruari vsque ad finem cause.*

¶ CAP. XLIIII.

1 SAEpe contingit.† Si appellatio recipiť à iudice.vl' approbať à parte,terminus ad eam prosequẽdã præfixus obtinet vicẽ peremptorij . vt in absentem procedatur ac si peremptoriè fuisset citatus:nec talis terminus præueniri potest ab aliqua partium.hoc dicit. Diuidi tur.Primò ponit cõstitutionis causam. Secundò statuit.ibi *præsenti.* in qua sex facit . Primò statuitur vt appellatione recepta terminus habeat vicem peremptorij. Secundò ibi: *quod si forsitan.* quid si interposita prouocatio non fuerit recepta.Tertiò ibi: *saluis.* saluat quæstiones disponentes sup desertione appellationis.Quartò ibi: *quicquid.* declarat primum dictum huius constitutionis.Quintò ibi: *si quis .* punit prẹuenientem terminum hominis.Sextò ibi: *hoc autem.* constitutionem determinat. ¶ Casus literalis. Aliqui appellant ad sedem apostolicam.sed propter defectum alterius partis non prosequentis appellationem interpositam:nec per se:nec per alium: vt fortè ex malitia procuratorium mandatum occultantis,lites quę de facili possunt terminari remaneãt indecisę:quia si fit quæstio iuris illa possit citius experiri,cùm probationes ibi non sunt necessariæ.& si esset quęstio facti de leui possit partibus præsentibus comprobari. vnde licet super hoc olim statutum fuerit in Lateran.concilio: vt in quocunque negotio quis appellauerit & ille qui appellauerit, & ille qui appellatus fuit venit appellante minimè comparente, appellans debet appellato condemnari in expensis : sed quia propter hoc lites nihilominus prorogabantur,statuit Innocentius.iij. vt si huiusmodi appellatio vel à iudice recepta , vel à parte fuerit approbata:iudex terminum statuat appellanti:ita vt si intra termi num appellationem non fuerit prosecutus eo lapso peremptorij. edicti vires obtineat terminus assignatus, vt ex tunc in absentem perinde procedatur ac si peremptoriè vocat9 fuisset ad iudicium: ꝙ si appellatio interposita : malitiosè , recepta,vel approbata non fuerit nihilominus vigorem suum obtineat,cùm apparuerit legitimè prouocatum saluis constitutionibus promulgatis de appellationibus post sententiam : quia tunc illis non prosequentibus appellationes suas post terminum appellationi prosequendæ præfixum rata manet sententia quæ fuit appellatione suspensa. verumtamen quicquid possit proponi contra citationem peremptoriam ab absente ad sui defensionem & illud idem proponi possit aduersus huiusmodi appellationem . in fine dicit si quis præuenerit terminum appellationis & veritate tacita literas impetrauerit careat impetratis , & in expensis parti alteri condemnabitur.Ber.

2 ¶ † Nota primò ibi. *ex malitia respondentis, &c.* quia si citatur dominus , & ipse mittit procuratorem qui non compareat scu occultat mandatum , condemnabitur dominus in expensis tanquam contumax:secus dic si procurator fuisset contumax post litis contestationem , quia tunc ipse condemnabitur.vt in leg. vnica .ff.si quis ius dicen.non obtem.§. procurator.& hoc intellige si fuit citatus procurator qui fuit litem contestatus:secus si fuit citatus dominus:quia tunc nemo erit condemnandus:quia debuit citari procurator qui fuerat in iudicio:de quo vide quod not . Barto.in.l.j. C.de senten.& interlo.om.iud.& in.l.mutari.in fin.ff.de procu.&

a ¶ Materia. Et vide omnino Bal. in authē. hodie. in. ñ. colum. C. co.
b ¶ Vnde non. Quis ſit effectus quòd cauſa dicatur eſſe in curia. vide hîc. d. Ant. in. xñ. col. verſi. effectus autem. & in. c. veniens. in pe. co. de renun.
c ¶ Impetrandū. Et intellige hoc in omni cauſa appellationis. etiam ſi cā nō ſit beneficialis: nā cauſæ beneficiales de ſui natura ſunt tradendę in curia. vt ī cle. cām. de ele. & ī. c. j. e. ti. de ele. li. vj. item intellige iſtū tex. de pte appellata ſecūdū Inhîc qa approbatio ptis appellātis nō ſufficeret. quia nō debet eſſe in facultate appellantis ꝙ ea deuoluatur ad curiam & p quæ verba, ſeu ꝙ dicat iudex deferre appellatiōi. vide hic Imol. & ſingu. determinationē Bal. in repe. l. edita. C. de eden. in penul. char. in princi. vbi dicit ꝙ ſi iudex dicat admitto: vel defero: & ſi inquantū de iure teneor: & nō aliter, quòd tunc iudex cenſetur detuliſſe ſicut de iure erat: vel nō erat deferendū: ꝓ qua determinatione conſuluit etiā Ang. cōſ. clxxxiij. īci. ī cā accuſatiōis col. iiñ. qđ not. In aliīs verò terminis de virtute prædictæ clauſulæ ſi & inquātū de iure teneor, vide per do. in. l. ſi quando. de legat. j.

ANTO. FRAN. ¶ Si iudex admittit non admittenda etiam adiecta iſta clauſula ſi & ī quantum talis admiſſio nihil operatur: & habeť ꝓ nō facta. ita Bart. in. l. ſi qñ. in. fi. princ. & ibi Ioā. de Imo. ff. de legat. j. & vide Bart. in. l. ambitioſa. in verſi. q̄ro qd ſi in reformatione. ff. de decre. ab ord. faciē. & in. l. ille à quo ī. §. ſi de teſtamēto. in verſi. quęro quid operet. ff. ad trebel. & vide Roma. in cōſil. lvj. & no. doc. in. c. conſtitutus. de appel. & vide Bal. in. l. generaliter. in. §. ſed & iuramento, in. j. col. de re. credi. vbi dicit ꝙ iſta clauſula facit quòd ea quæ fuerunt admiſſa ſi & inquantū dicantur eſſe de actis. & habetur in. c. præſentium. de teſti. & de huiuſmodi clauſula vide Bal. in. l. j. in vlt. co. C. quo & qñ iu. vbi dicit ꝙ debet exponi de iure & non de facto.

d ✠ SEBA. SAPI. ¶ Quæſtio iuris. Vide Bar. & Moder. in. l. preſcriptione. C. ſi contra ius vel vtili. publ. vbi dicit ꝙ poſitioni iuris nō eſt reſpōdendū qñ eſt ius ſcriptū: ſecus ſi eſt ius conſuetudinariū: de quo vide Lanfran. de oria. in. c. quoniā contra falſam. in ver. reſponſiones. in. ñ. col. ſ. de proba. & do. Franc. cur. in tract. poſitionum. in. xiñ. breuiloquio.

e ¶ Poſitioni iuris. Et ꝙ non debeat fieri poſitio iuris: tenet glo. in leg. non fatetur. ff. de confeſ. imò plus ibi dicit Bar. circa fin. illius. l. quòd ſi fiat poſitio iuris contra ius, & aduerſarius reſpondeat confitendo: illa confeſsio ei non præiudicat. Item adde omnino hic quod ſing. dicit Ang. in. d. l. nō fatetur. in fi. vbi dicit ꝙ bene poteſt fieri poſitio ęquitatis ſeu iuris æqui. & hoc dicit eſſe de mēte. l. ñ. ff. de iu. & fa. igno. & eſt no. ad deducendum in practica ī materia ſpeciali vel corā arbitratoribus cum quibus ſeruatur æquitas vt fiat poſitio æquitatis contra rigorem iuris ſcripti. Et quòd nō ſit reſpondendū poſitioni iuris: tenet etiam Ang. in. l. j. in fi. j. colum. C. de confeſ. idem tenet Domini. xix. diſtinc. in ſum. circa fi. & ad hoc alleg. gl. ī. c. j. ī fi. iij. q. vj. de quo vide latè in. l. ornamētorū. ff. de au. & ar. le. & Old. in con. ccxliñ. & p do. Phili. de peru. hic in. ñ. col. & latè hic per do. Anto. in. ñ. col. cum ſeq.

ANTO. FRAN. ¶ Circa iſtā materiam poſitionum vide p Spec. in tit. de teſte. in. §. nunc vidēdū. in verſ. ſed pone ago. & ibi p Bal. in addi. & per eundē Spec. in tit. depoſi. ī. §. iij. ī ver. fiunt quoq;. vbi dicit ꝙ poſſunt fieri tam ab actore quā à reo. ſed priꝰ dñę fieri ab actore, niſi iudex ex cā ſtatuat vtrique parti terminū ad parendū & ꝓbādū. ꝙ ēt voluit Spec. in eo. ti. depoſi. in. §. iiñ. verſ. hoc quoq;. & habeť per Alex. in l. ſi. nō fuerit. ff. de iure iur

¶ Et adde ꝙ poſitioni iuris regulť non eſt rñdēdū. ita Bald. ī. l. ñ. §. quod obſeruari. C. de iu. calū. in. vij. colū. & not. Bar. in. l. nō fateť. in fi. j. col. ff. de confeſ. & vide gl. & Bar. ī. l. j. ī. ñ. col. ad fin. C. de cōfeſ. vbi dixit ꝙ ſi tali poſitioni rñderet rñſio nō releuaret ponentem, & vide Old. in cōſ. ccxliñ. & iſtud intellige verū qñ poſitio eēt de iure ſcripto: ſecus ſi eſſet de iure non ſcripto: puta de cōſuetudine: qa tūc tali poſitioni eſ ſet rñdēdū. ita Bal. in rubr. C. quæ ſit long. conſue. ad fi. & Bar. idem voluit in. d. l. non fatetur. de confeſ. vbi ēt dixit: ꝙ poſitioni iuris municipalis: vel extrauagantis debet reſpōderi: & debet probari ſi negetur. ita Bar. in. l. pręſcriptione. C. ſi cōtra ius vel vti. pub. in vl. col. & in. l, de quibus ff. de legi. & quæ dicať eſſe poſitio iuris: vide Bal. in. d. §. quod obſeruari. in vlti. col. & in addi. Spe. in titu. depoſi. in ver. vbi poſitio. & vide Pau. de caſt. in. l. eum quem temere. in. §. j. ff. de iudi. & gl. in. c. ñ, de confeſ. in. vj. & Bal. in. l. cū virum. in. j. no. C. de fideicō. vbi dixit ꝙ poſitioni de pręſumptione iuris debet reſpōderi. & vide do. de Rota. in deci. cviñ. in nouis. vbi dicunt ꝙ ſi fiat poſitio iuris: & illa admittatur: vel ſup illa recipiantur teſtes: valet talis teſtium depoſitio. qđ eſt not. ¶ Vide omnino hîc do. Philip. de peru. in. iiñ. col. vbi in caſu iſto tenet contra gloſſ. & Panormi.

f ✠ SEBA. SAPIA. ¶ Pars citari. Contrarium ſentit Bal. in. l. poſitiōi. liti. col. iiñ. C. de pact. & in. c. cùm inter. vos. ſ. de conſue. & in. l. imperator col. j. in fi. verſi. item poſito. ff. de ſtatu homi. Pet. de ancha. in conſi. clxñ. incipien. viſis. col. ñ.

a de hac materia[a] dic vt plenè no. ī. c. j. vt lit. nō cōte. & p̄miſſa voluit Inno. hîc. ¶ Secūdò no. ꝙ ſi appellatio recipiať à iudice, vel approbeť à parte, tūc cā appellationis eſt in curia: vnde
b non[b] ſufficit tunc mittere procuratorem ad
c impetrandum[c] literas: ſed oportet ꝙ ſit procurator ad totam cām appellationis pertractādā. ¶ Tertiò no. quòd delatio iudicis vl re probatio partis non impedit vires appellationis: ſed tūc cauſa non diciť in curia. & ita ītelge verſi. *quod ſi forſitan.* & de hoc j. plenius.
3 ¶ † Item no. ꝙ quæſtio iuris[d] non indiget ꝓ
d batione. & per hoc infertur ꝙ poſitiōi iuris[e]
e non eſt reſpondendū: quia quod non eſt probabile non eſt punibile. de quo vide gl. in. c. fi. de confeſ. lib. vj. per gl. & doct. in. l. ij. de iura. calū. Hoc tamē intellige qñ ius eſt ſcriptū: ſecus ſi non eſſet ſcriptū, vel eſſet conſuetudo, de quo dicendū vt plenè no. Bart. in. d. l. ij. & de materia in Spec. in tit. depoſi. §. poſtremò. verſi. ij. ¶ Item no. in ver. *ſaluis.* ꝙ licet poſſit procedi contra appellātem non comparētem in termino: nihilominus ſi appellatus nō vult proſequi, appellatio eſt deſerta. & declara vt j. latius dicetur. ¶ † No. in ver. *quicquid,*
4 ꝙ id quod allegari poteſt ad excuſandum cō tumaciam reſpectu citationis hominis, allegari poteſt reſpectu citationis iuris. ¶ No. in ver. *ſi quis.* ꝙ terminus p̄fixus à iudice à quo ad appellationē proſequendam impedit etiā appellātē vt ante lapſum terminum proſequi non poſsit. ¶ Vltimò not. ꝙ iſta conſtitutio habet locū tam in appellationibus iudicialibus q̄ extraiudicialibus. & expone literam in fi. ibi: *in litibus.* id eſt in appellationibus inter poſitis extra iudiciū: & ibi: *iudicijs.* id eſt appellatiōibus interpoſitis in iudicio. ¶ Ex quo infertur † ꝙ verbū litis verificať etiā in cōuē tione extraiudiciali, ꝓbať in. c. forus j. de ver. ſigni. Et hæc no. ꝓpter ſtatuta facientia mentionē de litigātibus ſeu de litibus. ¶ In gl. j. in fi. Idem dicit Inno. in appellato. & dic ꝙ ideo fortè glo. expoſuit de appel. quia hæc conſtitutio in prin. refert ſe ad. c. reprehenſibilis. ſ. e. vbi tm̄ diſponitur de appellāte & non comparente. Sed dic ꝙ ibi appellans nō comparēs puniebatur in expēſis: quia vexauit appellatū in veniēdo, ſed appellatus nō puniebať vigore illius cōſtitutionis niſi prius fuiſſet citatus nam appellatio non erat in curia ante iſtā cō
6 ſtitutionē. ¶ † Hodie autem ſi appellatio recipiť à iudice, vel approbatur à parte tunc cō tra appellatū abſentem procedit, vnde effect⁹ huius conſtitutionis habet locum in vtroq;. hoc apertiſsimè voluit gl. in ver. abſentē. licet gl. in ver. qui appellauerit. aliud dixerit in ap-
7 pellato & minus bene: vt ibi diceť. ¶ † In gl. in verſi. iuris quęſtio. in fi. Ex hac glo. iuncto tex. nota ꝙ etiam vbi eſt quæſtio iuris debet
f pars citari.[f] & ratio eſt: quia fortè abſenti cōpetit aliqua defenſio tendēs ad offuſcationē il lius iuris, vel fortè allegabat conſuetudinem in oppoſitum: vel quid ſimile. Vide in ſimili bonam gl. in. c. j. de offi. deleg. li. vj. & quod dixi in. c. cū ſit romana. ſ. eo. & credo tex. procedere etiam in alio iudice inferiore citra papā: quia licet pręſumatur omnia habere ī ſcrinio pectoris ſui, tamen id qđ eſt iuris non ſubijcitur probationi facti. ſed ideo tex. dicit. *apud nos, &c.* quia ſępe ſuper intellectu alicuius iuris ſunt opi. de quibus inferior poteſt multū dubitare. vt in. c. literas. ſ. de reſti. ſpo. & in. c. capellanus. de fer. Sed hæc oīa ceſſant ī principe, cùm de nouo poſsit legem condere, & an-
8 tiqua ſunt clariſsima apud eum. ¶ † In glo. in verſi. facti qō. in fi. Not. gl. iuncto tex. pro ſtatutis diſponentibus ſup facili probatione habenda. nam facilis eſt probatio quę fit per inſtrumenta. vel per teſtes præſentes: vel per cō feſsionem partium. & vide quod not. in. c. cū
9 ad ſedem. de reſti. ſpo. ¶ † In glo. in ver. aliqs appellauerit. ibi: ſecus eſt de appellato, &c. Hæc glo. videtur ſentire primò ꝙ diſpoſitio huius. c. non habet locum ī appellato: & ꝙ appellatus debet citari: vt ſentit ibi: prius citato &c. ſed contrarium eſt verum: quia hæc cōſtitutio prouidit tam contra appellantem quā contra appellatū, vt patet ibi: *in abſentem perinde procedatur.* Et hoc apertiſsimè voluit gl. ī ver. abſentem. & hoc idem probatur in ver. *ſi quis autem.* vbi generaliter diſponit. ſed dictum gl. poteſt procedere ſi appellatio nō eēt recepta à iudice nec appprobata à pte tūc eīm appellatus nō tenetur ire niſi citetur. ¶ In ea. gl. ibi. *& no. quòd qui appellat.* hæc gl. vſq; ad fi. ponit tenorem illius. c. j. eo. ti. li. vj. Sed aduerte, quia illud capit. primū ſolum requirit conſenſum appellati vt cauſa ſit in curia. Sed

tex. hîc videtur velle vt ſufficiat delatio iudicis: ſed conclude ſic. quod quantûm ad deuoluendum articulum appellationis ſufficit delatio iudicis vel ꝓbatio partis per iſtum tex. qui loquitur alternatiuè. ſed quo ad hoc vt appellans teneaꝫ deferre omnia munimẽta cãæ vt omiſſo articulo appellationis poſsit procedi in principali non ſufficit delatio iudicis, ſed requiriꝫ cõſenſus appellati. Et an requiraꝫ cõſenſus appellantis vt procedaꝫ omiſſo articulo appellationis? dic vt no. ibi Io. an. poſt Inn. vbi concludit ꝙ non. De hac materia vide dn̄os de Rota deciſio. xcviij. aliâs. ccix. vbi in effectu volunt quod præmiſi: & allegant Inno. in. c. interpoſita. infra eod.

10 ¶ † In gl. in verb. *obtineat*. in fi. Sed contra hanc gl. & contra text. fortiter ſic opponiꝫ. ſi appellans non fuit proſecutus in termino, ergo appellatio fuit deſerta ſiue ſit appellatũ à diffinitiua, ſiue ab interlocutoria: vt in. c. perſonas. & . c. cũ ſit romana. s̃ . eodem. ergo iudex ad quem non poteſt amplius ſe impedire, vt in dictis iuribus, cuius cõtrarium innuit iſta litera. Sol. multa poſſent dici breuiter: cõcludendo dic ꝙ ſi appellans & appellatus non proſequunꝫ in termino, habent locũ contraria. adeo ꝙ ſi poſt terminũ vellent proſequi appellationẽ non minus cenſebiꝫ ſnĩam tranſiuiſſe in rẽ iudicatã: quia partes non poſſunt huic tranſitui in rem iudicatam renuntiare. vide tex. in cle. ſi appellationẽ. eo. tit. & ibi gl. ij. *Si autẽ* appellans non proſequereꝫ in termino appellato proſequẽte, tunc quo ad appellãtẽ deſerta ẽ appellatio, & appellat⁹ habet facultatẽ approbandi deſertionem, vel petendi vt procedaꝫ in cã appellationis: vt quia vult petere cõfirmationẽ ſeu reformationem ſententię & cõdẽnationem expẽſarum. & in hoc caſu ꝓpriè loquiꝫ tex. iſte: maximè dũ refert ſe ad. c. reprehenſibilis. s̃. eo. quod loquiꝫ de appellato proſequente. Et aduerte. quia ſi eſt appellatum ab interlocutoria ſatis dicitur appellatus proſequi ſi cõparuit in termino maximè ſi literas ĩ termino impetrauit. quod voluit Federi. cõſi. cxxx. de hoc dico caſum eſſe hîc. Nam hîc ſolum cõparuit appellatus in termino: & nihilominus dicitur ꝙ poſt terminũ poteſt ꝓcedi cõtra abſentẽ. Et idem dico ſi fuit à diffinitiua appellatũ ex quo comparuit in termino hoĩs. vt hîc: poterit enim poſtea finire appellationẽ in termino iuris. nõ tn̄ reputo vtile appellato procedere & proſequi appellationẽ: ſed meliꝰ eſt approbare deſertionẽ, ne exponat ſe periculo contrariæ ſententiæ quã poſſet reportare ĩ cã appellatiõis, & expẽſas poterit cõſeq corã iudice à quo: vt dixi in

11 c. reprehenſibilis prius allegato. ¶ † Et vide no. dictum *Spe. eo. ti. §. nunc videndum. verſ.* ſed pone. vbi dicit ꝙ ſi appellatus impetrauit literas in termino & appellans poſtea comparens velit appellationem proſequi: poteſt appellatus contradicere & renũtiare literis ſuis: quia quo ad appellantem appellatio fuit deſerta. ſi tamen vellet abſolutus proſequi audietur etiam appellans. ar. l. petendæ. C. de temp. in integ. reſti. & eorum quæ dixi. s̃. eo. ti. in rub. *Si autẽ* appellans comparet in termino & appellatus non: tunc caſus eſt clarus: poterit enim appellans petere vt procedatur in cã appellationis contra appellatum ac ſi perẽptoriè fuiſſet citatus. vt hîc: ſed difficilius eſt ſi iudex pronuntiat bene appellatũ nunquid poterit procedere in principali ſine alia citatione? de hoc dicã j. ſuper gl. ĩ ver. ac ſi perẽptoriè. & vide ad materiã dn̄os de Ro. deci. lxij. ¶ In gl. ĩ ver. *ac ſi peremptoriè*. ibi: *vt ſi lis non eſt cõteſtata. &c.* Aduerte. qa (vt dicit Io. And. & bene) quo ad decidendũ articulũ appellationis nõ eſt neceſſe cõſiderare an ſit lis cõteſ. vel nõ qa ſine noua cõteſtatione poteſt decidi articulus ap. ſiue ſit appellatũ ab interlocutoria: vt in. c. interpoſita j. eo. ſiue à diffinitiua. vt j. eo. c. per tuas. ſed conſideratio glo. habet locũ in proceſſu ſuper negotio principali: vt ſi iudex priꝰ pronuntiauit quando appellatũ poſtmodũ cõtra abſentem procederet, prout dicitur in princ. gl. Sed dicit Ioan. and. & credo ꝙ bene: nouam citationem requiri ad hoc vt poſsit procedi ſuper princ. niſi in caſu. c. j. de elect. lib. vj. & c. cordi. eo. ti. lib. vj. & tota vis quæſtiõnis depẽdet ab intellectu illorũ verborũ ibi. *ac ſi peremptoriè vocatus, &c.* Nam ſi præfixio termino habet vim peremptorij quo ad articulũ appellationis & cãm principalẽ, tũc bene diceret gl. Sed certè de mente literę non eſt niſi citare reſpectu articuli appellationis, cùm tantum hîc loquatur de articulo appellationis. Hoc videꝫ etiam probari in. d. c. cordi. arguendo per locũ à ſpeciali. An autẽ in caſu illius. c. requiratur citatio ſup principali. Io. an. ſentit hîc ꝙ non: ſed dic, vt plenè not. per do. de ro. de ci. cxix. & vt no. ĩ. d. c. cordi. quod hîc omitto quia eſſet legere illud. c. ¶ In ea. glo. ibi. *iudex poteſt facere gratiam, &c.* Nota bene iſtã gl. ꝓ limitatione notabili ad. c. cõſuluit. de offi. deleg. ꝙ iudex poſsit facere gratiam contumaci & expectare in ſequentẽ diem, niſi ius ſit acq ſitum parti: puta quia per non comparitionẽ in termino deſerta eſt appellatio. quod bene notabis. ¶ In gl. in verbo, *ſaluis*. in fi. pondera bene hanc gl. nam videꝫ velle ponere differentiam reſpectu deſertionis inter appellationem interpoſitam à diffinitiua & ab interlocutoria: ſed non inſtando in verbis dic nullã in hoc eſſe differentiam. Nam ſi neuter proſequitur appellationẽ in termino hominis vbi præfixus eſt: vel in termino iuris vbi terminꝰ hominis non fuit præfixus. quælibet appellatio eſt deſerta: vt probatur ĩ. c. perſonas. &. c. cũ ſit romana. s̃. eo. ſed altero in termino proſequente nõ eſt deſerta appellatio etiam poſt terminum. vt. s̃. dixi. ſed forrè gl. ſentit ꝙ hęc conſtitutio nõ habet locum in appellatione interpoſita à diffinitiua. d. Ant. dicit ꝙ nõ videt cãm reſtringendi, cũ tex. loquaꝫ indiſtinctè. & no. bene hoc dictũ do. Ant. ¶ † Sed vi

12 de Spe. eo. tit. §. qualiter. verſi. porrò. vbi latiꝰ attingit hunc articulũ. Et videꝫ tandẽ concludere ꝙ delatio iudicis nihil operatur in appellatione à diffinitiua: quia non poteſt iudex nõ deferre p. c. nõ ſolũ. e. ti. li. vj. ſed ſi appellatio approbaꝫ à parte, tũc ſentit ꝙ p̃fixio termini habet vim peremptorij. & hoc dictũ eſt valde no. & ęquũ. ſed difficultas eſt quare hîc papa tn̄ ſaluauit cõſtitutiones loquentes de appellationibus interpoſitis à diffinitiua cũ eadẽ ſit rõ in appellationibus interpoſitis ab interlocutoria, vt inducatur deſertio ex nõ ꝓſecutione. Credo ꝙ ver. *ſaluis*. ꝓpriè habuit reſpectũ ad ꝓceſſum qui omnino eſt futurus ſuper principali. ſed in appellatiõe à diffinitiua non eſt neceſſe vt ꝓcedaꝫ ad vlteriora ſi appellatus vult contẽtari deſertione appellatio

13 nis. ¶ † Nũquid autem iſte terminus habet vicem peremptorij reſpectu iudicis à quo neutro proſequente appellationẽ? gl. fi. ĩ. c. perſonas. s̃. e. tit. ſentit ꝙ ſic. & etiã Hoſt. ſed nõ puto hoc eſſe de mẽte literæ ꝓ principiũ huius ca. vbi fit prouiſio reſpectu iudicis ad quẽ: fateor tn̄ ꝙ iudex à quo poterit ꝓcedere appellatione deſerta ẽt ſine noua citatione, nõ per hoc. c. ſed per alia iura: vt in. c. directæ. & qđ ibi dixi. s̃. eo. & per id quod leg. & not. in. c. eũ qui. de do. & contu. lib. vj. dixi plenè in. c. cũ

14 cauſa. de re iudi. vbi vide. ¶ † In gl. in ver. ſententia. ibi: *ſed hoc non eſt verum in ſenten. excõ. &c.* dicit Ioan. And. hoc procedere qñ appellatio ſequiꝫ ſentẽtiã. tunc enim bn̄ eſt diuerſitas inter ſnĩam excõicationis & alias ſentẽtias quia effectus aliarũ ſnĩarũ bene ſuſpẽditur ꝓ appellationẽ. vt in. l. furti. ff. de his qui no. ĩfa. hîc all̃. & hîc in tex. nr̃o: ſed effect⁹ excõicationis non ſuſpendiꝫ vt in. c. paſtoralis. j. eod. ſed vbi appellatio p̃ceſsit ſnĩam non eſt differentia inter excommunicationem & alias ſentẽtias, quaſi velit dicere quòd ſententia quæ ſequitur appellationem legitimam non conualeſcit per deſertionem appellationis: vide tex.

a not. in. c. licet.[a] de ſen. excõi. li. vj. & quãuis ille tex. loquaꝫ in excõicatione: idẽ tn̄ eſt ĩ alijs

a ¶ Nota ad ampliationẽ. c. licet. de ſẽ. excõ. ꝙ nõ ſolũ ſẽtẽtia cẽſuræ ſed ẽt alia iudicialis lata poſt appellationẽ eſt nulla: iõ nõ ratificatur: licet appellatio ſit deſerta. & idem dicit do. An. hic & ĩ. c. cũ veniſſent. in. vĩ. col. de eo qui mit. ĩ poſ. & vide Bal. in. c. cùm olim. in. j. colũ. de do. & cõtuma. vbi dicit ꝙ poſt lapſa fatalia appellandi nõ poteſt quis ꝓſequi nullitatẽ attentatorũ. & alle. Archi. viĩ. qõ. iiĩ. c. quod autẽ. quẽ etiam alleg. hic iſte do. de ro. deciſ. ccc lvĩj. in ordine meo nouiſsimo.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

✠SEBA.SAPI.

a ¶ Extra. Vide alle. per Alex. in.l.iiij. §.fi.ff.de dam.inf. & per Andr. ſicu. in.c. paſtoralis. §. quia verò.s. de off. dele. & inconſ.xij. in quarto volum. plura.

b ¶ Appellatiõem. Deſerens appellationem nihilominus poteſt agere contra iudicem vt puniatur quia fecit litem ſuam, vel quia detulit appellationi. Idem eſſet ſi non appellaſſet, & ſic ſententia trã ſiſſet in rem iudi. quia poterit agere contra iudicem ſecundum gl. quam ſic ibi intelligunt doc.in.c. paſtoralis. §. quia verò. in fin.gl.mag.de offi. dele. & adde quod de iſta doctrĩa Ioan.meminit Petr. de ancha.in.c.j.ĩ fi. de re iudi. in vj. & idem quod hîc dicit, tenet Bal.in.l. fin.C. de re iudic. in verſic. quæro ſi ferunt. & alleg.gl. ĩ.d.c. paſtoralis. & idem dicit Inn. in c.ſacro. in glo. ſua q̃ eſt ſuper verſ. reuoca. de ſenten. excom. & vide Bar. in diſputa. ſua inç. à ſnĩa iudicis q̃ per imperitiam iudicauit. & aliud q̃ etiã quando ſententia tranſiuit in rem iudica. ita q̃ non põt appellari: tamẽ ille contra quẽ eſt lata poterit petere reſtõnem in inte. ex clauſula generali ſi qua mihi, &c. iſtud fuit dictum Hoſt. 16 quẽ ſequuntur ibi cõiter docto. excepto do. Abb. in.c. ſignificantibus. de purg. vul. & adde q̃ iſtud idem quod hîc dicit tenet An. in.l.iiij. §. in eum. ff. de dam. infe. & all. Inno. in.c. ſæpe de app. & idem Bart. in ſua diſpu. quę incipit à ſententia iudicis qui per imperitiam iudicauit. & Bald. in.l. obſeruare. §. proficiſci. in. xxviij. qõ. ff. de off. procon. & Bal. in.c.j. de pace iura. fir. & ſequitur Ro. ſententijs: vt habes ibi gl. ordi. quã ſemp tene bis mẽti. pbaf rõne. ſi appellatio fuit legitima habuit ſuſpẽdere iuriſdictionẽ iudicis. vt ĩ.c. ſi à iudice. eo.ti.lib.vj. adeo q̃ appellãs dicitur facere ſe exẽptũ quo ad illã cãm à iuriſdictione iudicis à quo. vt dicit tex. no. ĩ.c. directę. s. e. ergo ſnĩa vel ali9 actus ſequẽs appellationẽ legitimã eſt nullus. ad hoc. c. non ſolũ. eo. ti. li. vj. ergo p̃ deſertionẽ appellationis non cõualeſcit. vt regula non firmatur. de reg. iuris. li. vj. Poteſt ergo deſerens appellationẽ allegare nullitatem actus, ad cuius probationem poterit doceri de pẽdẽtia appellatiõis. Et idẽ dicẽdum ſi appellans renũtiet appellationi ſuæ vt actus geſtus pẽdente appellatiõe legitima ſit nullus. Idẽ volunt dñi de Ro. deciſio. cxxvj. & vide Archi. viij. q. iiij. in ſumma. vbi autẽ appellatio ſequit ſententiam meritò per deſertionẽ trahit retro effectus ſnię: qa ſnĩa à principio fuit valida, & tñ eius effectus fuit ſuſpẽſus per appellationẽ: deſerta ergo appellatiõe quia ceſſauit cauſa ſuſpendens remanet ſentẽtia in priori ſtatu. ¶ In ea. gl. ibi. *Sed pone aliquẽ epiſcopũ depoſitum, &c.* Not. iſtam gl. vſq̃ ad finẽ. & idem in effectu tenet glo. viij. q. iiij. in ſumma. & cõiter approbat à docto. ¶ † Ex 15 quibus gl. no. primò q̃ ſententia depoſitionis ſuſpendit per appellationem ſequentẽ. Et aduerte, licet nemo ponderet: nam videretur dicendũ contrarium, cũ depoſitio ab ordine cõtineat in ſe ſuſpenſionem, quia depoſitio eſt perpetua remotio ab altaris miniſterio: ſuſpẽſio ad tps: vt in.c. at ſi clerici. de iud. ſed ſuſpẽſionis ſnĩa non ſuſpenditur p̃ appellationem ſequentem. vt in.c. is cui. de ſen. excom. lib. vj. forti9 idem dicendum in ſententia depoſitionis. Sed ſaluando iſtas glo. poſſumus ſic dicere q̃ ſpeciale eſt in tribus ſententijs cenſuræ vt non ſuſpendatur per appellationem ſequentẽ vt in.c. is cui. prędalleg. facit. c. q̃renti. de ver. ſignĩ. hoc ideo: quia ſententiæ cenſurę ſunt medicinales, & veniunt principaliter ad corrigẽdum aliquẽ: vt in.c.j. de ſen. excom. li. vj. vnde ne prætextu friuolę appellationis impediret correctio, fuit inducta illa ſpãlitas in eis, ſed ſententia depõnis non eſt ſnĩa cenſuræ: vt patet in.d.c. q̃reti. nã ibi imponitur in pœnã maximam: vt in.c. tuæ. de pœnis. vnde cũ ſit res grauiſsimi p̃iudicij & ceſſet rõ præalle. debet ſuſpendi per appellationem ſicut cętere ſnię. ¶ † Ex quo poſſet attentari vnum nouum di 16 ctum q̃ ſi ſuſpenſio infligitur alicui in pœnã quod fieri poteſt. iuxta no. per Inno. in.c.j. de exceſ. pręla. in.c. ad hæc quoniam. s. eo. dixi in c. reprehenſibilis. s. eo. q̃ tunc talis ſentẽtia ſuſpendat p̃ appellationẽ ſequẽtẽ. nõ eñ p̃t tũc dici medicina. Vide ſimile. quoniam iura cõiter diſponũt vt ſuſpenſio ab officio nõ fiat ſine monitione præcedente: vt in.c.j. de ſen. excommu. lib. vj. & in præalleg. c. repreſenſibilis. & tamen vbi infligit in pœnã non eſt neceſſaria monitio. vt not. Inn. in locis præalle. & ſic poſſet limitari dictum. c. is cui. ¶ Secundò principaliter no. bonã limitationem ad. l. furti. ff. de his qui not. infa. q̃ licet appellationem non proſequens retro efficiatur infamis ſi ſententia infamabat: actus tamen geſti medio tpe rõne publici officij nõ retractãt. facit l. barbari9 Philip. cũ materia ſua. de off. p̃tor,

17 ¶ † Extra a gl. q̃ro nũqd nõ pſequẽs appella-
a tionẽ b poſsit agere cõtra iudicẽ q̃ iniquè ſi-
b ue p̃ iperitiã cõdẽnauit eũ? videt q̃ nõ. qa nõ pſequẽdo renũtiauit appellationi: & per cõſequẽs videt purgaſſe oẽ vitiũ ſnĩæ & renũtiaſſe appellatiõi cũ acceſſorijs. ar. c. ſolicitudinẽ. j. eo. Cõtrariũ tenẽt hîc cõiter doc. qa ex quo habebat iſte duas vias: vnã p̃ appellationẽ, aliã agẽdi cõtra iudicẽ. inſti. de obl. q̃ ex qua. delic. naſcũ. in prin. renũtiãdo vni nõ videt renuntiaſſe alteri. allegant. l. cõtra maiores. C. de inof. teſta. vide bo. tex. in ſimili. in.c. ex tuarũ. de autho. & vſu pallij. & l. ſi domus. ff. de ſer. vr. præd. vide Inn. & Ioã. And. in.c. ſacro. de ſen. excõ. vbi idẽ volũt q̃ ſi fuit appellatũ bis non licuit tertiò appellare: vt no. gl. in.c. paſtoralis. §. qa verò. s. de of. deleg. Iſta enim eſt alia via agendi. ideo nõ ob. exceptio. l. cũ q̃rit. ff. de excep. rei iud. Idẽ dicit Bar. in.l.j. ff. de app. & in l. fi. ff. de va. & extraordi. cog. vbi ẽt tractat qd de arbitratore, conſiliario, & ſimilibus. & de his vltimis vide qd dixi ĩ.c. qa iudicãte. de p̃ſcrip. & in Spe. de requiſi. cõſilij. §. j. ver. conſiliarij, &c. Idẽ dicit Io. and. hîc ſi vult agere ad pœnã. qa iudex nõ detulit appellationi legitiè iuxta not. in .c. de priore. s. e. nã poterit agere 18 nõ obſtante deſertione appellationis. ¶ † In gl. in verſ. *careat.* in fi. Io. an. & cõiter doc. ſequẽtes reprobãt gl. dicẽtes & bñ iſtũ terminũ hoîs cõputãdũ in termino anni qui indulgeẽt à iure. Nã terminus hoîs ſuccedit in loco termini iuris. Hinc eſt q̃ lapſo hoîs termino deſerta eſt appellatio, nec expectat lapſ9 termini iuris vt ĩ.c. pſonas. s. eo. Sed aduerte: qa cõtra hãc gl. puto eẽ caſum expreſſum ĩ.c. cũ ſit romana. s. e. vbi dicit tex. q̃ iudex ex cauſa p̃t abbreuiare terminũ iuris: ergo cõputat ĩ anno. aliâs nõ eſſet abbreuiatio ſed elongatio. Item quia terminus pręfigitur in odium appellatoris: vt in.c. peruenit. s. e. Sed ſi computaret in anno cederet ſibi ad cõmodum. contra. c. & ſi 19 neceſſe. j. de dote poſt diuor. reſt. ¶ † In gl. pe. ibi. *punitur in expenſis.* vide Fede. cõſi. clvij. vbi dicit q̃ pœna contumacię in hoc caſu eſt duplex. nã procederet cõtra abſentem vt hîc in ver. p̃ſenti. & ẽt cõdemnabitur in expenſis tanquã contumax. Aduerte ex hoc qd ſentit q̃ vbicunq̃ poteſt procedi contra abſentem cõtumacem põt fieri ẽt cõdẽnatio expenſarũ: quod non videtur verũ indiſtinctè: quia con
c demnatio c expẽſarũ fit rõne intereſſe partis. l. ſancimus. C. de iud. ſed nullũ ĩtereſſe p̃t pars p̃ſens p̃tẽdere ſi pcedat cõtra abſẽtẽ. ergo nõ ✠SEBA. SAPIA.
c debet hr̃e locũ cõdẽnatio expẽſarũ: ſed poterit fieri cõdẽnatio expẽſarũ ĩ fine cãę. quia victus victori, &c. Vide p̃ hac materia gl. no. in c.j. de ele. li. vj. ĩ fi. & ibi p̃ Io. in nouel. dicã plenè in.c. fi. de dolo & cõtu. ideo reuertẽdo ad tex. noſtrum dicerẽ q̃ ſi præſens facit procedi in cauſa contra abſentem nõ habebit locũ cõdemnatio expenſarũ, niſi in fine cauſę ſi ob 20 tinebit in cã appellationis. ¶ † Extra gl. q̃rit pro declaratione text. quid intendit litera in ver. *quòd ſi.* vbi dicit q̃ ſi prouocatio malitioſè nõ ſit recepta vel reprobata, nihilominus debet hr̃e vigorem. Sol. quidam ĩtelligũt q̃ habuit vigorẽ ac ſi fuiſſet recepta vl̃ reprobata, ne malitia iudicis vel ptis noceat appellãti, ſed hęc opi. cõit nõ tenet. cõis ĩtellect9 & etiam

prædictas oẽs quotas allegando. ĩ.d. l.iiij. §. in eum. in ver. q̃ licet pars nõ appellauerit à ſententia iudicis. ita dicit Bal. in.l. item ſi res. in fi. prin. ff. de appel. & in.l. fi. in princ. in vlti. colũ. ff. quod quiſq; iur. & Ang. ĩ.l. ſi filiuſ famil. ff. de iudi. & Imo. in.c. fi. de emptio. & vẽ. & Bal. & Ang. in.d.l.j. in prin. ff. quod quiſque iur. Itẽ de qõne hic poſita p.d. Ant. videp̃ Bald. in.c. fi. in verſ. ſcias tamen. ti. quo tẽp. miles inueſ. pe. de. vide etiam per Ange. in conſilio ſuo. clxxxvj. quod incipit nũc videndum, in vlti. colũ. & ad prædicta bene facit quod no. Bart. poſt gloſſ. in.l.j. in princ. in.ij. colum. ver. quæro an imputetur. ff. quod q̃ſq; iur. vbi dicit q̃ licet pars nõ appellauerit á ſententia ĩ qua iudex ſtatuit ius iniquum p̃ hoc non ſequitur quin iudex teneat hoc eodẽ iure iniquo vti contra ſe. Item adde q̃ quãdo dicit diſpoſitio q̃ omnino debeat ſtari ſententię alicuius ſiue ſit ęqua ſiue iniqua, tamen ſi iudex iniquè p̃ dolum pronuntiat contra eum poteſt agi de dolo. & ad hoc eſt text. cũ gl. ſua in.l. ſi propter iudicium. §. plan. ff. ſi men. fal. mo. di. & vide ad idem Bal. in.l. cum duob9. §. fi. ff. p̃ ſocio.

✠SEBA. SAPIA.

c ¶ Condemnatio. Quòd peti poſsint expenſę in hoc caſu non ratione intereſſe ſed in pœnam contumaciæ tenet Bal. ĩ. d.l. fancimus. ĩ. iiij. q. poſt Spec. in tit. de expen. §. ſi ante litem conteſtatam. verſ. q̃uid ſi talis.

a ✠SEBA. SAPI. ¶Vtrũ iudex. Vide Abb. & Pet. de anch. in c. finẽ li tib⁹. ſ. de dolo & cõtu. Bal. poſt Bar. in l. fin. C. quãdo prouo. nõ eſt neceſ.

b ¶Nã gl. Cũ qua tenet. d. Ant. ibi. & Bar. in l. iiij. §. hoc autẽ iudiciũ. ĩ. v. q. ff. de dã. infec. Spe. in ti. de off. in. §. de ſeruit. in ver. poſt litẽ. cũ ver. ſeq. & latè defendit. d. Alex. imo. ĩ. l. ꝓperãdum. §. ſinautẽ alterutra. C. de iudi.

de iud. & latè Imol. ĩ. l. fi. in pe. col. ff. de re iud. Io. an. & Imo. ĩ. c. auditis. de procu. nũqd autẽ iudex qui poteſt ex offo cõdẽnare in expenſis non petitis ſi nõ cõdemnet teneatur parti? dic ꝙ non. ita tenent Cy. & Bar. in d. l. ꝓperandũ. §. ſinautẽ alterutra. C. de iu. qa dato ꝙ poſsit, tñ non tenet impartiri officium ſi non petat. per reg. l. iiij. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dã. infecto. & ideo cautela eſt ꝙ petat ſecũdũ formã ibi ꝑ eos traditã. & cum eis tenent Ang. & magis cõiter alij. Ioã. an. in addi. Spe. in tit. de expen. §. ſin autem. ſuper verſ. j. & Dy. & Bart. in d. §. hoc autẽ iudiciũ. & gl. fi. in. c. fi. de reſcrip. & tenẽdo hãc partem ad de illud qd dicit Bal. ĩ. d. §. ſinautem alterutra ꝙ ſuffice ret petitio implicita vel generalis: puta peto ſnĩam pro me ferri, qa tũc videor petiſſe ꝙ ferat ſnĩam tã ſuper prĩcipali. q ſuper acceſſorijs. & ſic ſuper expenſis. ar. l. fi. C. de an. exce. qd dictũ ſequit & reputat tenẽdũ mẽti Paul. de caſt. & ibi ſequit ſimpliciter. do. Alex. de Imo.

c ¶Veniunt iure. Quo iure petant expẽſę. vide hic. d. An. in. iiij. col. verſ. fi. & ĩ. c. ex parte. ĩ fi. ver. not. ꝙ cã de reſcri. & vide Inn. ĩ. c. calũniã. ĩ fin. de pœnis vbi dicit ꝙ expenſæ petunt actione ĩ factũ. Et quo iure petantur expenſę cõtra calũnioſum accuſatorẽ vide per Sali. in. l. qui crimẽ. in. vj. colũ. ver. nũc aliqua. C. qaccuſ. nõ pñt. Et ꝙ expẽſæ non poſſũt peti iure actiõis videt firmare. d. An. ĩ. c. vnico. in vlti. col. de plus peti.

ANTO. FRAN. ¶Quo iure petãtur expẽſę & qua actiõe. Dicas ꝙ qñ que petunt condictione ex. l. eũ quẽ temerè. ff. de iudic. vel cõdictione ex l. nõ ignorat, C. de fr. & li. expẽ. qñq actione in factũ de ſcẽdẽte ex edi. prętoris. de bo. autho. iud. poſſ. vẽl de eo qui mitt. in poſ. cã rei ſer. qũq; ẽt officio iudicis. de quo vide Spe. ĩ ti. de dolo. ĩ. §. fi. ĩ ver. verũ & ĩ tit. de off. iud. ĩ §. vñ. circa finem.

¶Et adde ꝙ qñ ꝑ ſtatutũ victꝰ victor ſi cõdẽnaret ĩ expẽſis poſſet ẽt peti cõdictiõe ex ſtatuto: vt ꝑ Bar. ĩ. l. nõ ſolũ. ff. de rei vendi.

d ¶Idẽ tenet Sal. in l. properãdũ. §. ſinautẽ alterutra. C. de iud. q dicit eẽ tex. valde peregrinũ. ĩ authẽ. de execu. in prin. vbi dat legitimũ modũ iudici prouidendi circa expenſas q̃ ante litẽ cõteſt. pręceſſerũt. tñ tu aduerte ꝙ illo tex. nõ poteſt fieri fundamẽtũ: qa ille text. ibi inſpẽ nõ declarat ꝙ iudex procedat ſi expenſæ petitæ non ſint, iſtã opi. tenet etiã Cy. in l. ſancimus. in. viij. q. & ibidem Bald. per illum text. C.

etiã verus eſt ꝙ ſi appellatio recipit à iudice vel approbat à ꝑte, ꝑfixio termini habet vicẽ peremptorij. vt in ver. *præſenti*. Si verò malitioſè nõ recipit à iudice vel à parte, habebit nihilomin⁹ vigorem quo ad retractationem attẽtatorũ: qñ appellatio legitĩa ſuſpẽdit iuriſdictionẽ iudicis: retractabit ergo quicquid geſſerit poſt appellationẽ ſe receperit vel nõ vt in. c. nõ ſolũ. eo. tit. lib. vj. Sed nõ habet vigorẽ vt termini præfixio habeat vicẽ peremptorij: vñ non tenet appellatus cõparere niſi citet. ꝑ hoc. c. per tuas ĩ. e. ¶ † Secũdò q̃ritur nunqd ſi terminus ab hoĩe nõ fuit ꝑfixus habeat locũ iſte tex. in termino iuris. vt ſic termin⁹ anni habeat vicẽ ꝑemptorij? qdã ꝙ nõ. Hoſt. tenet iſtũ tex. procedere indiſtinctè cũ indiſtinctè loquat. Io. an. ſequit primam opi. Mouet: qa terminus hoĩs ꝑfigit ad appellationẽ inchoandã, meritò habet vicẽ ꝑemptorij: vt procedat in cã. terminus iuris. ſ. anni ꝑfigit ad appellationẽ ꝓſequẽdã & finiẽdã: vt in cle. ſicut. eo. ti. iõ nõ põt hr̃e vicẽ ꝑemptorij: qua ſi ſentiat qd poſt lapſum illi⁹ termini iuris nõ eſt locus ꝓſecutioni cũ rata maneat ſnĩa. do. Ant. dicit ꝙ põt habere locũ in termino iuris in caſibus in quibus põt ꝓcedi poſt terminũ iuris. & obſcurè loquit, ſed vult dicere ꝙ ſi altera pars cõparuit in termino iuris, quia tũc põt proſequi poſt terminũ, habebit ille terminus vicẽ peremptorij: ſed nõ credo hoc ꝓcedere. qa iſte tex. vult ꝙ ꝓcedat poſt terminũ, ergo ſequeret ꝙ appellãs vel appellat⁹ poſsit differre cãm vſq ad vltimũ diẽ ãni: qd eſt falſum. nã ſi eſt appellãs, debet ꝓſequi tali tẽpore ꝙ poſsit finire intra annũ. vt in. d. cle. ſicut. & in. d. aut. ei qui. ſi autẽ eſt appellatus oportet ꝙ cõpareat ſaltẽ per mẽſem ante finẽ anni vt in. d. authẽ. ei qui. & ij. q. vj. c. ei qui. §. appellatore, ergo iſte tex. non habet locũ in termino iuris. Ad idẽ adduco tex. hĩc expreſſum in ver. *ſi quis autem*. vbi dicit ꝙ neutra partium poteſt præuenire iſtum terminum. ergo loq tur de termino hominis: quia in termino iuris poteſt appellans proſequi quando vult. vt in. c. oblatę ĩ. e. & ĩ. d. aut. ei qui. ¶ † An iudex præfigẽdo terminũ ad appellationẽ ꝓſequẽdam videat appellationi deferre: vt ſic præfixio talis termini habeat vicẽ peremptorij ꝓut hĩc dicit: vt ſic non exigat alia receptio appellationis? dic ꝙ non. vt probat in. c. oblatæ. ĩ eo. vbi dilatio & termini præfixio ponũtur vt diuerſa. Ad idem bene facit iſte tex. vbi de vtroq fit mẽtio principaliter. & ſic ſola præfixio termini nõ operat dilationẽ. & hoc tenet glo. ordi. in. c. cũ appellationibus ĩ. eod. tit. li. vj. vbi etiam per doc. & ar. ij. q. vj. c. ei qui. §. appellatore. & d. de Ro. deci. xcix. aſs. ccxix.

¶ † Tertiò hĩc quæritur de quibus expenſis põt iudex ad quẽ cõdẽnationẽ facere? vide plenè hĩc ꝑ Inn. Cõcluſio ſua eſt hæc ꝙ nedũ poteſt condẽnare in expenſis factis poſt appellationẽ: ſed etiam in expẽſis factis poſt ſententiam & ẽt añ ſnĩam in cauſa principali: rõ qa iudex ad quẽ ſuccedit loco iudicis à quo: ergo ſicut põt addere et detrahere primę ſnię vt in. c. Raynu. & c. Raynal. de teſt. eo. modo põt cõdemnare ĩ oĩbus expẽſis ſi iudex à quo minus bene prætermiſit. Itẽ ſi põt reuocare cõdẽnationẽ expẽſarũ factã per iudicẽ à quo ita & ſupplere vbi ille minus bene ꝑtermiſit. Et no. bene hoc dictũ in alio: vt officiũ iudicis ad quẽ nõ verſet ſimpliciter in pronũtiãdo malè vel bene appellatũ: ſed põt diſtinguere & reformare ſententiã in aliquibus addẽdo vel minuendo. vide qd dixi ſuper rubrica.

24 ¶ † Vltimò quęrit Inno. vtrũ iudex [a] ex officio ſuo poſsit cõdemnare, etiam in expẽſis factis ante lit. conteſt. cõcludit ꝙ ſic. vnde quẽadmodũ poteſt ex officio ſuo mulctare partẽ ante lit. cõte. l. vna. ff. ſi quis ius dicẽ. nõ obtẽ. eodẽ modo poteſt ex officio cõdẽnare in expenſis factis ante lit. conteſt. licet non fuerint petitæ per partem. & notabis ſemper hoc dictũ. nã gl. [b] tenuit cõtrariũ in. c. fi. de do. & cõtu. dicẽdo ꝙ expẽſæ factę añ lit. cõte. veniunt iure [c] actionis & nõ officio iudicis: qa ea quę fiũt añ lit. cõte. nõ pertinẽt ad officiũ iudicis. iõ cõcludit ꝙ niſi nominatim petant in libello nõ poteſt iudex cõdemnationẽ facere. per l. ędiles. §. item ſciendũ. ff. de ædi. edi. Sed tene primũ dictum Inno. [d] quia ea quæ fiunt poſt lit. conteſt. permaximè pertinẽt ad officiũ iudicis. Ita intellige. d. §. item ſciendo. non tñ ſequitur quin & ea quæ ante fiunt pertineãt ad officiũ iudicis. nã (vt. ſ. dixi) ex officio ſuo mulctat contumacẽ & mulcta indicitur ex mero officio iudicis: vt no. Bar. in. l. ij. ff. ſi quis ĩ ius [e] voc. nõ ierit. & multa alia explicat ex officio

25 ante lit. conteſta. ¶ † Vltimò quærit pone ꝙ iudex pronũtiauerit ſuper aliqua exceptione & non condemnauit partẽ ĩ expenſis: nunqd poſsit poſtmodũ vſq ad finem cõdẽnare in illis expenſis? Inno. [e] dicit hĩc notabiliter ꝙ ſic. quia ſemper durat officiũ iudicis ẽt per totũ diẽ latę ſnię diffinitiuæ: vt in. c. cũ appellationibus. eo. tit. li. vj. imò plus dicit Inn. ꝙ ſi pars [f] non appellauit [f] à pronuntiatione ſuper exceptione, non poterit poſt decendium appellare ab illa condemnatione expenſarum. quia condemnatio iſta eſt executio illius pronuntiationis. vnde non appellando videt acquieuiſſe illi interlocutoriæ: niſi iudex excederet modum in taxatione: vel niſi pars poſſet probare quòd probabiliter illam exceptionem propoſuit. arg. l. qui ſolidũ. §. etiam. ff. de leg.

26 ij. & in. c j. in fi. de elect. li. vj. ¶ † No. ſemper hoc dictũ. ex quo habes vnam bonam limitationẽ ad. l. terminato. C. de fru. & lit. expen. & ad authen. de iudi. §. oportet. & ad not. in. c. j. vt lite non conteſt. per do. Ant. in fi. vt poſt ſententiã diffinitiuam non poſsit iudex cõdẽnare in expenſis niſi per illam diem. ſecus in interlocutoria. tunc enim poteſt vſq ad finẽ cãæ. Rõ diuerſitatis eſt: quia ꝑ diffinitiuã expirat officium iudicis. meritò nõ poteſt poſt modùm habere rationem de acceſſorijs: ſed per interlocutoriam non expirat officiũ ſuũ. iõ, &c. Vide ſimile in. c. quęrenti. de of. deleg.

a ergo ſicut põt addere et detrahere primę ſnię vt in. c. Raynu. & c. Raynal. de teſt. eo. modo põt cõdemnare ĩ oĩbus expẽſis ſi iudex à quo minus bene prætermiſit. Itẽ ſi põt reuocare cõdẽnationẽ expẽſarũ factã per iudicẽ à quo ita & ſupplere vbi ille minus bene ꝑtermiſit. Et no. bene hoc dictũ in alio: vt officiũ iudicis ad quẽ nõ verſet ſimpliciter in pronũtiãdo malè vel bene appellatũ: ſed põt diſtinguere & reformare ſententiã in aliquibus addẽdo vel minuendo. vide qd dixi ſuper rubrica.

24 ¶ † Vltimò quęrit Inno. vtrũ iudex [a] ex officio ſuo poſsit cõdemnare, etiam in expẽſis factis ante lit. conteſt. cõcludit ꝙ ſic. vnde quẽadmodũ poteſt ex officio ſuo mulctare partẽ ante lit. cõte. l. vna. ff. ſi quis ius dicẽ. nõ obtẽ. eodẽ modo poteſt ex officio cõdẽnare in expenſis factis ante lit. conteſt. licet non fuerint petitæ per partem. & notabis ſemper hoc dictũ. nã gl. [b] tenuit cõtrariũ in. c. fi. de do. & cõtu. dicẽdo ꝙ expẽſæ factę añ lit. cõte. veniunt

b iure [c] actionis & nõ officio iudicis: qa ea quę fiũt añ lit. cõte. nõ pertinẽt ad officiũ iudicis. iõ cõcludit ꝙ niſi nominatim petant in libello nõ poteſt iudex cõdemnationẽ facere. per l. ędiles. §. item ſciendũ. ff. de ædi. edi. Sed tene

c primũ dictum Inno. [d] quia ea quæ fiunt poſt lit. conteſt. permaximè pertinẽt ad officiũ iudicis. Ita intellige. d. §. item ſciendo. non tñ ſequitur quin & ea quæ ante fiunt pertineãt ad officiũ iudicis. nã (vt. ſ. dixi) ex officio ſuo mulctat contumacẽ & mulcta indicitur ex mero

d officio iudicis: vt no. Bar. in. l. ij. ff. ſi quis ĩ ius [e] voc. nõ ierit. & multa alia explicat ex officio

25 ante lit. conteſta. ¶ † Vltimò quærit pone ꝙ iudex pronũtiauerit ſuper aliqua exceptione & non condemnauit partẽ ĩ expenſis: nunqd poſsit poſtmodũ vſq ad finem cõdẽnare in il

e lis expenſis? Inno. [e] dicit hĩc notabiliter ꝙ ſic. quia ſemper durat officiũ iudicis ẽt per totũ diẽ latę ſnię diffinitiuæ: vt in. c. cũ appellationibus. eo. tit. li. vj. imò plus dicit Inn. ꝙ ſi pars f

f non appellauit [f] à pronuntiatione ſuper exceptione, non poterit poſt decendium appellare ab illa condemnatione expenſarum. quia condemnatio iſta eſt executio illius pronuntiationis. vnde non appellando videt acquieuiſſe illi interlocutoriæ: niſi iudex excederet modum in taxatione: vel niſi pars poſſet probare quòd probabiliter illam exceptionem propoſuit. arg. l. qui ſolidũ. §. etiam. ff. de leg.

26 ij. & in. c j. in fi. de elect. li. vj. ¶ † No. ſemper hoc dictũ. ex quo habes vnam bonam limitationẽ ad. l. terminato. C. de fru. & lit. expen. & ad authen. de iudi. §. oportet. & ad not. in. c. j. vt lite non conteſt. per do. Ant. in fi. vt poſt ſententiã diffinitiuam non poſsit iudex cõdẽnare in expenſis niſi per illam diem. ſecus in interlocutoria. tunc enim poteſt vſq ad finẽ cãæ. Rõ diuerſitatis eſt: quia ꝑ diffinitiuã expirat officium iudicis. meritò nõ poteſt poſt modùm habere rationem de acceſſorijs: ſed per interlocutoriam non expirat officiũ ſuũ. iõ, &c. Vide ſimile in. c. quęrenti. de of. deleg.

ad. ff. de dã. infecto. & ideo cautela eſt ꝙ petat ſecũdũ formã ibi ꝑ eos traditã. & cum eis tenent Ang. & magis cõiter alij. Ioã. an. in addi. Spe. in tit. de expen. §. ſin autem. ſuper verſ. j. & Dy. & Bart. in d. §. hoc autẽ iudiciũ. & gl. fi. in. c. fi. de reſcrip. & tenẽdo hãc partem ad de illud qd dicit Bal. ĩ. d. §. ſinautem alterutra ꝙ ſuffice ret petitio implicita vel generalis: puta peto ſnĩam pro me ferri, qa tũc videor petiſſe ꝙ ferat ſnĩam tã ſuper prĩcipali. q ſuper acceſſorijs. & ſic ſuper expenſis. ar. l. fi. C. de an. exce. qd dictũ ſequit & reputat tenẽdũ mẽti Paul. de caſt. & ibi ſequit ſimpliciter. do. Alex. de Imo.

e ¶Inn. Et ipſum refert & ſimplicit ſequit Pau. de ca. ĩ. l. ſancim⁹. C. de iud.

✠SEBA. SAPIA. ¶Inn. Vide Bart. referentẽ Inn. in. l. terminato. in. ij. colũ. C. de fruct. & li. expẽ. refert Iaſ. in l. properãdum. §. ſinautẽ alterutra. colũ. ix. ver. ſecundò quæro. C. de iudi, vbi limitat vt ꝑ eum.

f ¶Appellauit. Si lata fuit interlocutoria à qua nõ fuit appellatum tẽpore debito & poſt ea lapſis. x. diebus ferat ſententia ſup expenſis illius interlocutoriæ, non poterit appellari niſi mod⁹ exceda tur. Et adde quod iſtud dictũ Innoc. alle. & ſequit Ro. ĩ ſuis ſing. & dicit quod qui neſciret iſtud dictum in curia romana reputaretur groſſus. & pro hoc optimè facit qd no. dom. Anto. in. c. quinta uallis. in princi. in iiij. col. de iureiur. & in. c. paſtoralis. in. iiij. co. j. eodem.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deſerta ex negligentia partis iudex aliquo caſu poteſt ex ſuo officio inquirere de meritis propter quæ fuerat appellatum: & hoc quando iudicis officium exuberat, ſecus ſi concerneret merum commodum priuatum. 3.*

2 *Accuſator ſi ceßauerit ab accuſatione poteſt iudex ex ſuo officio inquirere.*

4 *Facilitas quæ cõſideratur in vno caſu præſumitur in alio ſimili, niſi probetur contrarium.*

5 *Argumentum à ſimili procedit, licet non in omnibus detur ſimilitudo.*

6 *Compromißum quod fit in aliquem de eligendo: debent omnes de collegio approbare & in ipſum cõſentire.*

7 *Collegiati non poßunt committere votum ſuum alicui niſi ſit de collegio quando alij opponunt: quia intereſt collegij ne eius ſecreta pateant forinſecus. aliâs ſi alij non opponunt poteſt votum extraneo committi.*

8 *Vniuerſitas vel collegium põt regulariter ſtatuere vt non valeat actus niſi habeatur omnium cõſenſus: item quòd valeat actus gerendus à pluribus de vniuerſitate.*

9 *Iudex ad euitandum ſcandalum poteſt ſe intromittere vbi non habet iuriſdictionem.*

10 *Iudex à quo poteſt ſe intromittere ad faciliorem exitum appellationis: ex officio tamen ſuo, videlicet vt hoc ab eo geſtum teneat: non autem ꝙ pars teneatur ſuæ citatiõi parere: ita collegi ex hoc. 11.*

12 *Cardinali etiã legato non creditur in præiudiciũ partium de iure cõi: niſi ſit conſuetudo ĩ cõtrariũ.*

13 *Electus an & quando & in cuius manibus poßit renuntiare iuri ſuo? 14.*

15 *Electio ſecunda an & quando valeat prima non caßata?*

SEBA. SAPIA.

a ¶ Oĩno ſimile. vide Abb. & alios. ĩ c. trãslato. ŝ. de cõſtitu. & nũquid alegãs ſimile debeat probare ſimilitudinem ĩ eo ĩ quo res cõueniũt: an verò aduerſario incumbat onus probandi diſſimilitudinẽ vt tollat fundamẽtũ à ſimili. non reperio ab aliquo tactum. ego tetigi in repe. l. qđ nerua. ĩ j. no. ff. depoſi. conſiderando an ea q̃ alleganť pro ſimilibus habeant plures differentias. an verò plures conuenientias. qa primo caſu incumbit onꝰ probandi ſimilitudinẽ. in ſecũdo caſu incumbit negãti. vt ibi latè ꝓbãt.

ZACHARIAS.

b ¶ Nemo diſſẽtiat. Solus enim cõtradices impediret illud vt dixi in apo. ad iſtũ. in. c. in cauſis. nu. iĳ. in ver. oĩbus. ŝ. de ele. & no. Card. mãda. in ſuo tracta. de elec. parte. ĳ. c. lix. fo. viij. & ibi in apoſ. in ver. ſpecialiter.

¶ CAP. XLV.

COnſtitutus. Si appellans in cã electionis intra tp̃s legitimum non proſequitur, non per hoc præiudicať cognitioni faciendę officio iudicis ſuper impedimentis electi. vel ſumma generalius & notabilius ſic. Appellatione deſerta ꝑ negligentiã appellãtis p̃t iudex ex officio procedere in caſibꝰ in quibꝰ eius officium exuberat. & eſt caſus valde no. Diuiditur: Primò ponitur partis narratio. Secundò ibi: *intellecto.* papæ motiuum & iudicum datio. ¶ Caſus literalis. Vacante decanatu claremõ. quidam canonici contulerunt poteſtatem eligẽdi in epiſcopum: & quidam non hoc acto in illa tranſlatione ꝙ epiſcopus non procederet ad electionem ſine alijs. dũ eſſent in tractatu electionis. xj. canonici appellauerũt ne aliqs eligeret in decanũ ſine aſſenſu omnium: eꝑs cũ quibuſdam alijs contulit decanatũ archidiacono eiuſdẽ eccl'iæ: & pars alia alium elegit. Quidam cardinalis legatus apoſt. ſedis per partes illas iter faciens examinationem electionis illius commiſit duobus abbatibꝰ vt cauſam inſtructam ad ſedẽ apoſ. remitterent: non vt appellationi interpoſitæ derogarẽt. facta examinatiõe card. tranſmiſit illam ad ſedẽ apoſt. partibus poſtmodũ ĩ prę ſentia pa. conſtitutis. Archi. prædictus prædicta omnia allegauit petens electionem de ſe factam confirmari. Ex parte aduerſa reſponſum fuit: ꝙ non erat confirmãda ſed infirmãda: quia facta fuit poſt appellationem & contra formam epiſcopo traditam. & quòd Archi. ſponte renuntiauerat facto epiſcopi. ad hoc fuit pro Archi. allegatum ꝙ illi non erant vlteriꝰ audiendi cũ appellationẽ ſuã ĵ. annũ nõ fuerãt ꝓſecuti. Dominus pa. his & alijs auditis intellexit per aſſertionem Cardi. prædicti ꝙ ſub ea forma fuerat appellatũ, ne ſine aſſenſu omniũ procederet in electione decani, & ꝙ appellationẽ intra annũ nõ fuerant proſecuti: nec allegauerũt cauſam propter quã eſſet eis biennium cõcedẽdũ: quia ſicut intra annũ miſerunt bis nuntium, ita potuerũt mittere procuratorem: veruntamen ne videať do. pa. peremptorias exceptiones ex eorum parte propoſitas ſub ſilentio pręterire, mandat iudicibꝰ quatenus ſi conſtiterit Arch. ſponte renuntiaſſe facto epiſcopi ex quo facto nititur: vel ſi cõſtiterit ipſum epiſcopum proceſsiſſe ad electionem ipſius Archi. contemptis prædictis canonicis ſine quibus ad electionem procedere nõ valebat ſecundum ſibi traditam poteſtatem: eidem Archi. ſuper decanatu ſilentium imponat. alioquin nominationem ſiue electionem de alio factam & quicquid
1 fuerit ſecutum ex ipſa denũtiet irritum & inane. Ber. ¶ † Primò no. & tene mẽti quod dixi in ſecundo ſummario. quòd deſerta appellatione ex negligentia appellantis non ceſſat officiũ iudicis quo minus poſsit procedere & inquirere de meritis eorũ propter quæ fuerat appellatum: ſed hoc ĩtellige, vbi iudex ex officio ſuo potuiſſet aliter procedere ſicut ex cauſa electionis. quia negligẽtia partis non debet nocere officio iudicis. ex quo enim duo ſunt modi procedẽdi vno ſublato remanet reliquus. pro hoc. c. ex tuarum. de autho. & vſupal. &. c. accedẽs. ĵ. de accuſa. ¶ † Sic videmus in ſimili in inſtantia principali quòd deficiente accuſatore iudex procedit ex officio ad vtilitatem reipublicę. vt in. c. crimina ĵ. de collu. deteg. facit optimè. l. q̃is. C. de adult. vide aliud ſimile in. c. ſi fortè. iuncta gloſ. de elect. lib. vj. & bonum text. in. c. cũ nobis. &. c. cũ dilecti. de
3 elect. ¶ † Secus dic vbi eſſet talis cauſa in qua non exuberaret officium iudicis. vt puta concernens merum cõmodum priuatũ quia tunc iudex non debet ſe impedire actore vel appellatore ceſſante. iuxta notata ĩ. c. ad noſtram. el. ij. de iureiur. vide bo. tex. cũ ibi no. in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. & l. ad peremptorium. & qđ ibi per Bart. no. ff. de iudi. ¶ Secundò no. & tene mẽti iſtum tex. ꝙ licet legatus etiam cardinalis non poſsit ſe ĩtromittere de appellatione interpoſita ad papã in ipſius appellãtis prę iudicium: poteſt tamen ſe ingerere extraiudicialiter vt cauſam inſtructam remittat ad papam. de hoc ĵ. pleniꝰ. ¶ † Tertiò no. & eſt tex.
4 iſte bene notandus in alio, ꝙ vbi duo ſunt paria expedibilia ſi probať vnũ fuiſſe geſtũ præſumiť potentia expediendi aliud: licet illa non ſint omnino ſimilia. Nã papa arguit hĩc de miſsione nũtij ad miſsionem procuratoris, vt quẽadmodũ potuerũt iſti mittere nũtium ita præſumitur potuiſſe mittere procuratorẽ: tm̃ vt dicit Io. and. & bene: qa facilius reperiť nũtius q̃ procurator: & qa per talia loca tranſit nũtius per quæ non poſſet trãſire procurator. ſed prima fronte ſtat prima p̃ſumptio: & idẽ ꝓbať in. c. cũ dilecti. de do.
5 & cõtu. ¶ † Ex hoc infertur ad vnũ dictũ notabiliſsimũ. ꝙ proa cedit argu. à ſimili licet illud non ſit oĩno ſimile. [a] facit quod no. Io. and. in. c. nõ poteſt. de pręben. li. vj. in nouel. facit tex. in. c. cũ dilecta. de confir. vti. Sed modus deſtruendi hoc argumentũ eſt probare diſſimilitudinẽ in illo actu ad quẽ fit collatio: vnde ſi iſti probaſſent interfuiſſe tutũ nuntio & non procuratori, proculdubio ceſſaſſet iſta prę ſumptio. ad hoc quod no. in. c. tranſlato. de conſt. & in. l. non poſſunt. ff. de legi. ¶ Not. quartò vnam partem capitu
c li poſſe vota ſua ĩ alium etiam forinſecum à collegio compromittere. ¶ † Sed contra hoc oppo. dẽ. c. quia propter. de ele. vbi leg. &
b no. quòd ad hoc vt valeat compromiſſum ſuper electiõe oportet vt nemo diſſentiat [b] in. c. cauſam quę. de elect. Item non poteſt qs cõmittere votum ſuum niſi ſit impeditus, nec tũc niſi ei qui eſt de collegio. vt. d. c. qa ꝓpť. Sol. dicit Inn. licet ſpecificè nõ attigat hæc contraria quòd contrarium procedit hodie: ſed olim poterat fieri qđ hĩc dicť. & ſic ſentit ꝙ ĩ hoc iſtud. c. fit correctũ. Pe. aliter dicit ꝙ cõtrariũ ꝓcedit ĩ his electionibꝰ in qbꝰ eſt ſeruãda illa forma illius. c. quia propter. ſ. quãdo per mortem prælati eccleſia remanet viduata. do. Ant. diſtinguit ꝙ aut minor pars ſeu maior vult facere compromiſſum etiam in præiudiciũ non cõſentientium. & nõ põt vt ĩ. d. c. qa ꝓpter. & no. ĩ. d. c. ſcriptũ. e. ti. Aut vult cõſtituere procuratorẽ

ꝓcuratorẽ & ſic nõ tãgẽdo aliorũ p̃iudiciũ: & tũc vbi eſt ſeruãda forma.c.qa ꝓpter.nõ ꝓt niſi ꝓut ibi dr̃. Sed ſi nõ eſt ſeruãda forma illi⁹.c.pót ꝓcedere dictũ Pet. & quod ibi dicit. Aduerte lati⁹: nam reſpectu compromiſsi arctantis alios non conſentientes verũ eſt ꝙ omnes debent conſentire. qa tractat hoc caſu de præiudicio iuris ſingulorũ vt priuent facultate vocis dandæ. Ideo nõ ſuffi cit maior pars.hoc puto verum nedũ in actu electiõis,ſed ĩ oĩbus actibus vniuerſitatis.per rationem prædictam. & per ea quæ no. in.c.quia propter.& in.c.ſcriptum.de elect.& ita pluries in varijs actibus allegaui in concilio ſenenſi generali . Sed quo ad facultatẽ conſtituẽdi procuratorem credo quòd ſpeciale ſit in qualibet electione vt nõ impeditus nequeat committere alteri vices ſuas alijs maximè cõtradicentibus ꝑ.c.quia propter.§.illud.prealleg.& facit ratio.c.is cui.de offi.deleg.lib.vj.c.cũ in eccleſijs.de præben.eo.li. Sed in alijs actib⁹ poterit nõ impeditus cõmittere. quia hoc nõ re
7 peritur prohibitum. ¶ † Nunquid autem poſsit committere extraneo vt forinſeco à collegio ? credo ꝙ non contradicente vniuerſitate qualiſcunq; ſit actus gerendus:quia intereſt vniuerſitatis ne eius ſecreta pateant forinſecus:quod ſentit Io.and.in regula ꝙ alicui.de reg.iur.li.vj.in merc.& ſic intellige tex.c.pe. de ele.eo.li. ¶ In gl.in verbo. *præter aſſenſum omnium.* ibi: *non valuiſſet appellatio.* dic ſecũdũ doct. ꝙ imò valuiſſet ſi in compromiſſo fuit actũ vt eꝑs nõ eligeret niſi habito oĩm conſenſu,& hoc iudicio meo vi detur probare tex.iſte prope finẽ. ĩ ver. *vel prædictũ epiſcopũ, &c.*
8 ¶ † Ex quo notabis bene ꝙ iſti de vniuerſitate poſſunt ſtatuere vt nõ valeat actus niſi habeat omniũ conſenſus.nec eſt cõtra ius cõe: ex quo à principio hoc voluerũt oẽs:hoc ꝓcedit niſi in actu eſſet à iure prodita certa forma vt valeat actus à maiori parte,&c.vt in c.quia propter.de elec.vel niſi propter iſtã reformationẽ impediret vtilitas eccleſiæ . Quid enim ſi nũq; poſſent oẽs eſſe cõcordes, & inſtat neceſsitas vel vtilitas eccleſiæ?certè tũc putarem actũ valere à maiori parte.ar.c.j.de his q̃ fiũt à maio.parte ca.facit qd leg. & no.in.c.cũ oẽs.de cõſti.ſic ecõtra poteſt vniuerſitas ſtatuere vt valeat actus gerẽdus à pluribus de vniuerſitate,licet nõ faciat maiorẽ partem totius vniuerſitatis:ſed ſint plures partium compara ratiõe minoris.vide gl.no.quã ſemper tenebis menti.in.c.ſi cui.de elec.li.vj.aliãs autem nõ valet qcqd faciunt plures de vniuerſitate niſi cõſtituãt maiorẽ partẽ toti⁹ vniuerſitatis.& eſt text.no.ĩ.c.cũ eccleſia.el.j.s̃.de elect.hoc iõ. qa nõ reperit hîc vniuerſitas ex quo nõ eſt maior pars totius vniuerſitatis.l.qd maior.ff.ad muni . & in c.j.de his quæ fi.à maio.parte capi. ¶ In gl.in ver. *delegauit.* in fin. dant & alię plures ſol.per doc.inter cętera dicit Inno.ꝙ vbi negat fuiſſe appellatũ vel appellationẽ deuoluiſſe negotiũ , põt inferior de hoc cognoſcere . Sed hæc ſol. licet ſit vera in ſe & notabilis & faciat qd ipſe no.in.c.paſtoralis.§.præterea.de off. deleg.non tamẽ cõgruit huic literæ.qa hîc inferior cognoſcebat vt cauſam magis inſtructã remitteret : non autẽ vt videret an ſua eſſet iuriſdictio.
9 ¶ † Hoſti. dicit ꝙ hîc imminebat ſcandalũ: [a] iõ potuit legatus ſe
a intromittere. arg.l.æquiſsimum.ff.de vſufruct. ¶ No. hãc ſolu.in practica:ſed nõ cõgruit literæ.quia non allegat cãm ſcandali ſed fa
10 cilioris inſtructionis. ¶ † Do.Ant.dicit inferiorem ſe poſſe ĩtromittere ad effectum:de quo hîc cũ hoc tendat ad faciliorem exitũ cauſæ appellationis.ꝑ ea quę no.ĩ.c.ij.de matri.cõtra.inter.eccl.allegat Spe.de offi.lega.§.nũc oſtẽdendũ.ver.xxxiij . Non credo hoc procedere in quolibet inferiore maximè à iudice, à quo fuerit appellatũ:per tex.apertum in.c.ſi à iudice.eo.ti.lib.vj. vbi dicit ꝙ appellãs nõ tenet cõparere ad citationẽ iudicis à quo,niſi ſolũ ad audiendam reuocationẽ grauaminis.ergo nõ tenet comparere ſi citat vt cauſam magis inſtructam remittat ad ſuperiorẽ. ſed hoc puto eſſe ſpeciale in legato de latere.vt dicit hîc Gof.tum quia legatus repręſentat perſonam papæ : tum quia ex quo eſt cardinalis & ſit de collegio ipſius papæ poteſt ſe intromittere ad hũc finem vt cãm magis inſtructam remittat ad papam.ita propriè loquit Spe. vbi.s̃.licet.d.Ant.eũ alleget generaliter.vide circa hoc multa tacta
11 per Spe.ibi:& hæc notabis. ¶ † Nec obſt.motiuũ do.Ant. fateor enim ꝙ inferior poteſt ſe impedire de cõcernentibus facilioꝛẽ exitum cauſæ appellationis quando vult prohibere de nouo attentãda:vt in.c.cũ teneamur.s̃.e.& in.c.ij.qd ipſe allegat.vel quãdo partes nõ contradicunt,ſecus autẽ vbi appellans cõtradiceret.& nihil
12 de nouo attẽtat.vt in.d.c.ſi à iudice . ¶ † Sed extra gloſſ.opponi. text . aliomodo : videtur enim quòd aſſertioni iſtius legati nõ erat ſtãdum in præiudicium partiũ:vt in. c. cũ à nobis.de teſt.Hoſt.hîc primò ſoluit ꝙ partes ac quieuerunt ralationi legati:vel hoc eſt ſpecia
b le in legato [b] de latere ex conſuetudine generali vt credat relationi illius.ſed de iure cõi ſecus eſt vt pronuntiauit papa Clemens: vt refert Spec.in ti.de teſte.in.§.j.ver.ſed nunquid aduocatus.Ego allego gloſ.not.in.c.ſicut.j.de ſen.excom.quæ vult ꝙ de iure non creditur legato etiã cardinali in prẹiudiciũ partiũ.ceſſante ergo conſuetudine tene primã ſolut.& not.hoc commune dictum doct.in illa gloſſ.
13 ¶ † In gl.in verbo. *renuntiaſſe.* ibi: *quod ei licuit.* contra hoc oppo.de.c.admonet.&.c.qd in dubijs.de renun.vbi non renuntiat quis beneficio niſi in manibus ſuperioris. Sol. Hoſt. ꝙ electus in diſcordia etiã ſi conſenſerit & ſit appellatũ ad ſuperiorem poteſt renũtiare iuri ex quo non habet ius pacificũ: ſecus vbi cõ
14 ſenſiſſet & nulla diſcordia ſubeſſet. ¶ † Not. primum dictum. ſed intelligerem ſecundum not.per gloſ.in dicto capitu. quod in dubijs. a aliquid in clemen.gratiæ.de reſcrip. & gloſſ. in.c.ſi electio.de ele.li.vj. quę eſt multum notabilis,& generaliter tractat an & quãdo poſſit electus renuntiare iuri ſuo: dic vt ibi.
15 ¶ † In gl.ſi.in ſi.de hac materia an & quando valeat ſecunda electio prima non caſſata . dic vt no.in.c.cõſideramus.& in.c.auditis.de ele. An minor ps cõtempta ĩ electiõe prima poſſit procedere ad ſecundam ſicut fecerunt iſti. dic vt plenè no.in.c.bonę.& in.c.qa propter. b de electio.

¶ Scandalũ. Si iſte intellectus eſſet verus redderet iſtam decre.multum ſingul. ſed diuinat.iõ intellect⁹ quẽ ponit do.Ant. hîc eſt amicus literę ſecũdum.d.Bar.de bel. hîc in addi. ad do. Anto.

¶ In legato. Vide de hoc.d.Ant. hîc in.ij.col.ver.op. ꝙ non ſtetur,&c.qui dicit ꝙ non ſtat aſſertioni cardinalis legati . licet aliẽ de conſuetudine obſeruet: ſed de hoc vide per eũdem & qd ibi poſt iſtũ addidi in ca. quoniã contra.in . xxviij. co.de probatio.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus timens ne patronus præſentet aliquem non idoneum eccleſiæ ad preces fortè aliquorum poteſt ipſum adiuuare vt bonum & vtilem præſentet.*
2 *Conſcientia debet eſſe informata iudicio rationis & ſecundum deum,aliãs non excuſaret.*
3 *Epiſcopus & quilibet adminiſtrator non ſolum debet eſſe idoneus ſed vtilis.*
4 *Scholaris notoriè peritus,tranſit ſine examinatione vel ſaltem modica pro forma.*
Notus poteſt promoueri ſine examinatione.
5 *Poſſeſſio in beneficialibus tranſfertur per inueſtituram factam poſt electionem & confirmationem.*
6 *Electus & confirmatus debet conſequi poſſeſſionem non obſtante appellatione vel electione de alio extraiudicialiter facta.*
7 *Electores qui eligunt idoneum:an vulnerent conſcientiam eorum ſi poſſunt idoneiorem eligere?*
Peccatum non incurrit qui operatur bonum & potuit optimum operari.
8 *Habens duas voces:vnam iure proprio: aliam tanquam procurator , non poteſt vnam vni dare:& aliam alteri,& ſi ſecus fecerit: non tenet.*
9 *Prælatus impeditus adminiſtrare propter ſenectutem remouetur:& ei datur coadiutor.*
10 *An & quando ſit eligendus potius in prælaturã doctus dies,an potens:& qũ electio facta de aliquo iſtorũ caſſetur tãquã nõ expediẽs eccleſiæ?*11.
12 *Diuitiæ an & quãdo poſſunt poſſideri ſine pctõ?*
13 *Cauſa ſi exprimatur vna ex multis quæ ſit friuola aliæ etiam præſumuntur friuolæ.*

14 *Confirmatio electiõis an & quãdo habeat vim diffinitiuæ ſententiæ?*

15 *Agenti poſſeſſorio adipiſcendæ in beneficialibus obſtat exceptio defectus proprietatis ſi incontinẽti poteſt probari. & alia de quibus hic.*

¶ *CAP. XLVI.*

COnſtitutis. ¶ Appellatio fruſtratoria poſſeſſionẽ cõfirmati nõ impedit. ita cõiter ſummatur. Sed ſecũdum hanc ſummationem hæc decretalis eſſet in dubio. ideo ſummo ſic. Cõtra electum vel confirmatum nullum aliud ius ſpectantem non admittitur regulariter exceptio vel appellatio maximè fruſtratoria ad impediendum electionis & confirmationis effectum. ſed poſſeſſione habita poterit accuſari vel denuntiari. & ſecundum hoc eſt caſus notabilis. Diuiditur: primò narrat factum. ſecundò diffinit: ibi: *nos ergo.* tertiò proteſtatur. ibi: *ſi quid.* ¶ Caſus literalis. Vacante prępoſitura ſancti Saluatoris die ſtatuta ad celebrandum electionem: epiſcopus metenſis abiurauit canonicos illos per patrẽ & filium et ſpiritumſanctum; vt ſecundũ deũ vnum eligerẽt de duob⁹ in quos partes videbantur conueniſſe quem magis vtilem & idoneum eccleſiæ reputarent. poſt hoc decanus cum quibuſdam nominauit præpoſitum cantorem metenſem. cantor ſancti Saluatoris cũ quibuſdam alijs cõcorditer cancellarium metenſem elegerunt in præpoſitum. eius electionem tanquam à maiori & ſaniori parte capituli metenſis epiſcopus confirmauit. & cum vellet ei dare inueſtituram: decan⁹ appellauit ad ſedem apo. contra ipſum impotentiam allegando dicens illum cancellarium impotentem in partibus illis in quibus bona præpoſituræ conſiſtunt: addens ꝙ alia ſibi opponeret in præſentia papę quæ in præſentia iudicis ſuſpecti noluit explicare. demũ cã iſta ad ſedem apoſt. eſt delata. decanus pro parte ſua in præſentia papæ hæc & alia propoſuit. do. pape examinato negotio conſtitit euidenter appel. cauſam coram epiſcopo expreſſam rationabilem non fuiſſe, & aliam non expreſsit q̃uis dixerit ꝙ exprimeret coram papa: vnde ipſe ſtatuit vt per ea quæ dicta fuerunt cõfirmationis effectus non debeat impediri. poſtquã verò pacificam poſſeſſionem ipſius prępoſituræ habuerit ſi cõtra ipſum aliquid proponere voluerit: non in modum exceptionis ſed in modum denuntiationis vel accuſationis licentiam habeat proponendi. Ber. ¶ No. primò ſuperiorem poſſe per abiurationem aſtringere electores vt eligant ſecundum deũ & conſcientiam magis idoneum & vtilem eccleſiæ. & hæc abiuratio [a] eſt loco iuramenti: vt in gloſſ. ij. quam tene menti. & idem Archidia. ſecunda quæſtione quinta. cap. ſi quis. ¶ † Ex hoc infero ad vnam notabilẽ theoricã ꝙ vbi eps timet ꝙ patroni non prẽſentent vtiliorem eccleſiæ, propter preces aliorum ꝑ dilationem carnalem, ꝙ poſſit eos conſtringere iuramento vel hac abiuratiõe vt præſentent magis idoneum & vtilem. Ex quo enim de iure ad hoc teneť. vt j. dicã. ergo põt ſuperior ĩterponere partes ſuas. ¶ † Secũdò no. ꝙ quis debet eligere ſecundũ deũ & iuſtã cõſciẽ 3 tiã: ergo non ſufficit ſequi purã conſcientiã niſi illa ſit informata ſecundũ deũ. Vnde alibi dicit tex. no. quẽ tene mẽti: non debet puritati cõſciẽtiæ deeſſe iudiciũ rationis. vñ peccat ille q ſequit cõſcientiam ſuam non informatam ſecundum deũ licet credat bñ facere. vt in. c. non ſolum. vbi tex. de reg. li. vj. Nã peccat iſte ꝑ ignorantiam & ſic nõ excuſať maximè circa ea quę ſunt dei. xxxviij. di. c. qui ea. de pœ. diſt. ij. c. ſciendum. ¶ † Tertiò. not. ꝙ eligendus in prælatum non ſolũ debet eſſe in ſe idoneus: ſed etiam vtilis eccleſiæ. Et ideo alibi dicitur ꝙ eps non debet eſſe cuſtos chartarũ, nec ſolũ attendere ſtudio literarũ ſed etiã alijs exterioribus: vt in. c. in canonibus. xvj. q. j. facit. xxxix. diſt. c. petrus. vbi ſimplicitas repellit à promotione. ¶ Item not. ꝙ canonici tenentur eligere magis idoneum. non ergo ſatis eſt ꝙ ſit idoneus dũmodo reperiať idoneior. 4 quod an ſit verũ indiſtinctè dicã in gl. iij. ¶ † Itẽ not. ꝙ notus põt promoueri ſine examinatione: habet enim teſtimonium totius populi. vide bo. tex. in. c. nullus. xxiiij. diſt. facit iſte tex. vt ſcholaris notoriè peritus tranſeat ſine examinatione vel ſaltem modica ꝑ forma. 5 ¶ † Itẽ not. ꝙ per inueſtituram factam poſt electionẽ & cõfirmationem transfertur poſſeſsio. de hoc plenè no. in. c. trãſmiſſam de elect. & in. c. ij. de conſuetu. 6 ¶ † Vltimò no. ꝙ electus & confirmatus non obſtante electione vel appellatiõe extraiudiciali debet conſequi poſſeſsionem. nam exceptio non eſt hoc caſu proportionabilis petitioni poſſeſsionis: quia petens poſſeſsionẽ petit qd facti. ſed exceptio opponitur iuri. quod dicam latius j. cum glo. fina. Alia nõ colligo, qa examĩabunť j. In gl. iij. no. gl. ex qua habes duas concluſiones. Prima ꝙ doctior & ſcientior eſt eligẽdus. Secũda ꝙ licet non eligatur doctior & ſcientior tenet electio, dummodo ſit facta de idoneo. & de hoc vide plenè gloſ. viij. qõ. j. in. c. licet ergo. 7 ¶ † Sed dubitatur nunquid eligẽtes [b] vulnerent conſcientiam ſuã b eligendo idoneum ex quo potuerunt eligere idoneiorem? do. Anto. hîc in quodam notabili ꝙ ſic: nihil tamen allegat præter iſtum tex. Tu vide gl. hoc diſputantẽ in. d. c. licet ergo. quæ refert varias opi. Finaliter concludit contrarium. ſicut enim agens bonum non peccat ſi poteſt facere magis bonũ: ita eligentes idoneũ nõ peccãt ſi potuerunt eligere idoneiorem. Alij contra vt ibi not. Arch. vbi dicit ꝙ in voluntarijs procedit illa opi. glo. ſed in neceſſarijs oportet eligere meliorem. vt in. d. c. licet ergo. Hoc idem reperio ſenſiſſe Fede. conſili. xc. vbi dicit ꝙ eligentes non ſaluant conſcientiam ſuam ſi potuerunt eligere meliorem. In hac materia ſic diſtinguerem comprehendendo vtranq; concluſionẽ glo. ꝙ aut à principio fuit appellatum ne fieret electio niſi de idoneiori: & tunc puto ꝙ ſi in eodem collegio reperitur idoneior nõ valet electio facta de idoneo: cũ de iure teneantur eligere idoneiorem. vt in. d. c. licet ergo. & in. c. dilecti. de ele. & iuſta fuit cauſa appellandi, vel ſaltem talis electio retractabitur per ſuperiorem in cauſa appellationis. qd ſentit gloſſ. in. d. c. licet ergo. Aut non fuit appellatum: & tunc tenet electio facta de idoneo. argu. in. c. cum nobis. & c. cùm dilecti. de elect. facit tex. cum glo. in. c. cum terra. eo. tit. Sed eligentes peccãt non eligendo idoneiorem, per iura ſuperius allegata: quia tenẽ 8 tur eccleſię cõſulere meliori modo quo poſſunt. ¶ † Pro hoc optimè facit tex. iuncta gloſſ. in verbo nihil. in capi. penulti. de elect. li. vj. vbi dicitur quòd qui habet duas voces: vnam iure proprio aliã tanquam procurator, non poteſt vnam vocem dare vni: aliam alteri. & ſi aliter facit nihil valet: & eſt ratio. quia eadem conſcientia qua tenetur eligere meliorem etiam iure proprio, debet eligere tã quam procurator. Si ergo ſatis eſſet eligere idoneum, poſſet quis diuidere illas voces in duos idoneos: ſed qa habet eligere idoneiorem illæ voces non ſunt ſeparabiles. not. hoc, quia habes veram rationem decidendi ad illum textum quia ibi non redditur. Et intelige prædicta quando in eodem collegio reperitur idoneior: aliâs autem non teneretur eligere idoneiorem de alio collegio. quia honeſtius eſt vt idoneus eligatur de eodem collegio quàm quòd fiat tranſitus ad idoneiorem alterius collegij. pro hoc facit text. in. c. nullus epiſcopus. lxj. diſtinct. & quod leg. & not. in. c. inter canonicos. præalleg. s̃. de elect. & cum prædictorum limitatione puto intelligendas glo. & Bar. in leg. cùm quidam. ff. de legatis primo. vbi concludit quôd habẽs electionem tanquam bonus vir ſatis eſt vt eligat idoneum, licet poſſit eligere idoneiorem. Dico enim hoc procedere quo ad validitatem electionis. conſcientia [c] tamen non c ſaluatur:

a ¶ Abiuratio. Vide tex. ĩ. c. fraternitatis. j. de frigid. & malef. ibi ſub periculo animarũ, &c. quẽ ibi ponderat d. Ant. Item adde hìc Arch. xxx̃j. qõ. v. in ſumma vbi dicit ꝙ verũ iuramẽ. eſt ſi quis ſe aſſerit dicere veritatẽ in periculo aĩæ ſuæ. vt in. c. fraternitatis. ita dicit tenere Inn. & Hoſti. in. c. & ſi Chriſt⁹. de iureiurando.

✠ SEBA. SAPI.

b ¶ Eligentes. Vide Abba. in. c. iij. vbi gl. in verbo q maiorib⁹. j. de iure patro. cũ pluribus allegatis per And. ſi culũ in cõſi. xix. incip. illud afferam in mediũ. co. xx̃j. in j. volumi.

c ¶ Cõſcientia. vide tu hìc Imo. & do. Phil. de pu. ĩ. x̃j. colũ. vbi ꝓbat per. j. col. ꝙ electio facta de idoneo ſit valida in foro iudiciali: licet alius idoneior potuiſſet eligi dummõ ſit electus à maiori parte. & appellatio in cõtrariũ non videtur legitima. & ius canonicũ inquãtũ diſponit ĩ foro iudiciali ſemp tẽdit in ſalutẽ aĩæ. vt patet in. c. cũ cõtingat. de iureiu. vnde infert ꝙ ſi electio facta de idoneo ẽ valida in foro iudiciali: licet potuiſſet eligi alius idoneior. eodẽ & ſimili mõ dicẽdũ eſt in foro cõſcĩæ. qa ius canonicũ nũc̃p inñcit alicui laq̃ũ. xxvñ. q. j. c. de viduis. nec ſciẽter defẽdit aliquẽ in peccato. a c. literas. de reſtit. ſpol. ſi enim eligeret idoneum induceret peccatum 1 nec ius canonicum valideret tunc electionem ſicut facit c. qa ꝓpt. & c. cũ in cũctis. de ele. & hic tex. ergo eligẽtes non peccant. l. Gracchus. C. de 2 adult. Et ex his fa-

cit vnã cõclusionẽ q̃ de iure canonico q̃n factũ est certũ & de eo constat oẽid q̃ est licitũ & pmissum ī foro iudiciali censet licitũ & pmissum ī foro conscientiæ: aliâs ius canonicũ iñceret loqueũ & peccarent exercentes actum authoritate canonis. quod non est dicẽdũ. vt ibi latius p eum.

ANTO. FRAN. ¶ Circa hoc an sufficiat eligere idoneum ẽt si reperiat magis idoneus. credo verum esse qd̃ iste dicit. Et adde q̃ idoneꝰ ad beneficium dicit̃ qlibet q̃ scit bene legere bene construere: & bene cantare. vt est gl. quã Car. ibi no. in cle.j. de concess. præbẽ. & adde q̃ idoneus dicitur esse ille quẽ papa elegit pro idoneo: vt per Card. vbi.s. vbi dicit q̃ reputare non idoneũ quẽ papa reputauit idoneum esset sacrilegium. xvij.q.iij.in c. si quis suadente diabolo. §. q autẽ & dixit Bald. in.l. precibus. in. viij. col. C. de impu. & alijs subst̃itu. q̃ ille dicitur idoneus quem virtꝰ ꝓbat. & alibi dixit tex. in.l. qui satisdare. & est.l.iij.in.§. fin. ff. de fideiusso. q̃ ille dicitur idoneus quem approbat is cuius interest.

saluaf. cũ semp in saluãda cõscientia & ī eleemosyna impẽdenda debet eligere iustiorẽ cæteris paribus. de quo vide bo. tex. in.c. nõ satis. lxxxvj. dist. & gl. optimã. xlij. dis. c. quiescamus. & prędicta conclusio videtur de mente Dy. in. d.l. cũ quidam. qd̃ no. ¶ † In gl. in ver. *impotentiam.* ibi. *proueniens ex nimia senectute.* no. gl. & est tex. in.c. Archidiaconũ florentinum. lxxxv. dis. q̃ senectus impediens administrationem repellit quẽ à promotione. Nunquid autem repellat promotũ? de seculari nõ est dubium q̃ nõ repellit sed debet sibi dari coadiutor. pro hoc j. de cle. egro. per totũ. sed in p̃lato religioso est magis dubiũ. de quo vide per Io. and. in.c. fi. de supplen. neg. præla. in nouel. vbi tenet idem esse in religioso licet q
9 dam contra. ¶ † In eadem gl. ibi: *sed nunquid*
10 *est habenda ratio, &c.* No. gl. vsq̃ ad fi. maximè in eo q̃ dicit q̃ data in reliquis paritate inter eligẽdos p̃ferẽdus est ditior seu potẽtior, vt melius cõsulat ecclesię per potẽtiã seu diuitias istius. Nõ em̃ dat sibi beneficiũ seu p̃latura vt inde viuat, sed vt bñ regat & bñ dispenset: vnde alibi dicit: *qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* nota qd̃ dicit opus: idem est q̃ appetere solicitudies & labores. vñ principaliter vbi versatur onus, ibi in consequentiam est honor, & participat de fructibus in consequentiã cùm indiget. x.q.ij.c. episcopꝰ.
11 ¶ † Ex quo ad.q.gl. dicit Host. considerandã qualitatem & situ ecclesiæ: vt si ecclesia indiget potẽtia vel diuitijs, tunc potentia præferetur scientię. argum. bonum in.c. officiũ de elect. vbi verò nõ indiget potentia: scientia [a] præfertur potentiæ. arg.c.cũ cãm. de elec. Si verò indiget diuitijs: vt qa est onerata debitis tunc diuitiæ præferent̃ potentiæ & scientiæ. argumẽ. x. quęstio. ij.c. ea enim. §. hoc ius porrectum. cessantibus autem prædictis considerationibus: vt puta quia ecclesia non indiget potentia vel diuitijs, tunc licet prædicta gradum adijciant: non tamen propter hoc reprobabitur electio facta de eo qui non est diues vel potens ex quo aliâs est idoneus. & ponderabene hoc dictum Hostien. quia tacitè sentit quòd vbi ecclesia indiget viro potenti: vt puta quia habet possessiones circa inimicos vel indiget diuitijs, tunc electio facta de non potẽti vel nõ diuite est retractãda: qd̃ satis mihi placet. quia licet in se iste sit idoneus nõ tñ est vtilis ecclesiæ & prælatus non solũ debet esse idoneus in se sed etiã vtilis ecclesię. vt hîc in tex. quod no. nunquid autem præsumatur pro potẽtia seu nobilitate. vide gl. in. c. illud. xl. distin. vide aliã glo. in contrarium ī.c. quoniã vetꝰ. xxiiij.q.j.ī verbo. inuidia. q̃ narrat q̃ cũ duo eligerent fuit oppositum per alteram partem de impotentia alterius, replicatũ extitit q̃ Petro piscatori fabri filio successorẽ q̃rimꝰ nõ augusto. i. cũ ip̃e debeat succedere nõ imperatori: vbi consideratur splendor domꝰ sed in administratione ecclesiastica ī qua prę fuit Petrus qui fuit piscator, & filius fabri, non est curandum de nobilitate. pro hoc capitu. venerabili. infrà de præbend. vbi bonus text. Sed intellige secundum prædicta nisi ec-
12 clesia indigeat potentia. ¶ † Et ꝓ diuitibus an & q̃n possint diuitias possidere sine peccato: vide bonũ tex. ī.c. hæc aũt scripsimus. xxx. dis. & bonã gl. ī.c. clericus. xxj.q.j. ¶ In glo. ī verbo. *rationabilem.* ibi. *non fuit iusta causa appellandi.* limita istam gl. secũdum ea q̃ dixi ī prę ce. gl. ¶ In glo. in ver. *aliam.* Ex gl. ista colligunt̃ tres solutiões. Prima q̃ speciale est ī electione vt appellãs in ea possit prosequi cãm in appellatione non expressam. sed certè ista solu. nõ procedit maximè hodie p̃. c. vt circa. de elect. li. vj. & cle. constõnẽ. e. ti. nec ob. iura allegata in gl. qa (vt dicit Hostiẽ.) licet possit iudex ex officio procedere non tamen debet pars audiri: vt appellãs. per hoc text. in simili. in.c. p̃ced. &.c.cũ dilecti. s̃. de ele. in fi. Secunda sol. est. isti contraria vt non admittat volẽdo alia prosequi p̃ istũ tex. & ista sol. est vera: & probatur in tex. dum põderat q̃ tũc aliam non expresit Tertia solu. quod iste repellit̃ propter p̃sumptionem ortã contra eũ: qa cã
13 expressa erat irrationabilis. ¶ † No. bene hãc vltimã sol. ad aliũ effectum q̃ vbi quis in sententia vel appellatione exprimit vnã cãm & subijcit q̃ est ex multis alijs causis, &c. q̃ si ex presa cã est irrationabilis p̃sumit̃ ẽt q̃ nõ expresę cõprehẽsæ sub clausula generali sint ẽt irrationabiles. facit in arg.c. si fortè. de elec. li. vj. & respectu shĩæ vide qd̃ plenè dixi in.c. ficut. de re iudi. ¶ † Sed contra prædicta opp.
14 confirmatio electionis habet vim diffinitiuę sententiæ. ergo sicut in diffinitiua nõ teneor exprimere oẽs cãs in appellatione. l. seio. ff. eo. vide gl. ī.c.cũ cãj. e. ita & ī appellatiõe à cõfirmatione, ergo poterat iste ꝓsequi cãm nõ expressam. Sol. dicit Inn. cõtrariũ procedere q̃n cõfirmatio fit oblato libello lit. conte. & alio iudiciario ordie obseruato. secus ãt q̃n fit cũ summaria cãę cognitione: qa tunc non habet vim diffinitiuę. Io. an. dicit posse dici q̃ cũ hodie sit seruãda in cõfirmatione solẽnitas. c. fi. de elec. li. vj. semp cõfirmatio habet vim diffinitiuæ. Certè non bñ loquit̃, & ipsemet aliud sentit in.c. auaritię. de elect. li. vj. in nouel. Nã distinguẽdũ est. Aut em̃ nõ seruat̃ solẽnitas illius. c. fi. & non valet cõfirmatio, aut seruat̃, & tũc si cõfirmatio fit cõparẽte cõtradictore in iudicio & iudice iudicialiter confirmãte, tũc est diffinitiua. & si autẽ null̃ cõtradictor appareret: & superior cõfirmat cũ summaria cognitione, tũc illi̇ cõfirmatio nõ habet vim diffinitiuę. qa est actꝰ extraiudicialis. hęc no. quia valẽt ad multa, nec solẽt recitari hîc. ¶ In gl. fi. gl. multa cõtraria simul inculcat & formaliter non soluit. Et ꝓ intellectu. gl. formo quatuor contraria q̃ eliciunt̃ ex ea. Primò obstat regula cui damus actionẽ fortius exceptionẽ vt in.l. inuitus. §. cui damus. ff. de re iud. hîc alleg. & in regula ad agendũ. de reg. iur. li. vj. sed cõtra istũ electũ & confirmatũ potest agi: ergo fortius excipi. Secundò ob. c. tãtis Daniel. lxxxj. disti. &.c. omnipotens j̃. de accu. vbi patet q̃ pendente accusatione alicuius non debet promoueri ad beneficium: sed hîc pendebat controuersia. ergo &c. Tertiò obst. c. suphis j̃. de accu. vbi excipit̃ contra electum & cõfirmatũ. Quartò potest adduci pro & contra capi. accedens. eodem titulo. vbi excipitur cõtra ꝓuisum de crie famoso. & sic exceptio est ꝓportionabilis petitiõi possessiõis. Sed in cõtrariũ facit iste tex. ī eo q̃ regulariter non admittitur exceptio. Ad primum argumen. gl.

SEBA. SAPI.

a ¶ Scientia. Adde dictum Ioan. monachi. ī.c. cũ ex eo de elec. in. vj. q̃ ecclesia maximè indiget viris literatis non asinis ferratis. refert Felin. in.c. si quando. col. v. ver si. de inferiorib⁹. s̃. de rescrip.

a ¶ Ex parte tua. Pro ītellectu huiꝰ decr. vide quę ſcribit Bar. elegāter in l. ſi ante ſententiā. ante mediū. verſi. ſecūdò principaliter quęro. ff. de ap. re. & do. Phili. de peru. hīc.

✠ SEBA. SAPIA.

b ¶ Quòd locꝰ. Vide qđ ex hoc no. Ange. & Alex. in l. cū res. in. j. col. ff. deleg. j. vbi dicunt ꝙ q promiſit poſſit conueniri vbicū que inuentus fuerit. nō tamen poterit conueniri īloco non tuto. vide īſimili qđ ſcribit Ro. in conſi. cccliȷ. inci. quæritur primò. col. penul.

c ¶ Dilectus filius. Et vide etiā Bald. ī. l. peremptorias. ī. iiij. col. vbi refert Archid. iiȷ. q. ix. c. hortamur. & vide no. Bald. in. l. cū tabulis. ī fi. ff. de his quibus vt indig.

d ¶ In gl. j. Et ī quātum gl. j. in fi. vult ꝙ ad locū non tutū non teneaī quis cōparere ēt ſi ſibi mittāī literę de ſaluo cōductu. an iudex poſſit dare ſaluum cōductū citato? vide Bart. ꝙ ſic in. l. is q reus. ff. de publi. iud. & not. in. c. veniētes. ſ. de iureiur. vide oīno de hoc ꝑ do. Phil. de peru. in fi.

ANTO. FRAN.

¶ Ad hoc qđ hīc dī de ſaluo conductu. dicas ꝙ ſaluus cōductus nō ſufficit vbi eſt iuſtus timor ꝓſonę: imò dicī ſtultus eē q tali ſaluo cōductui fidit. c. accedēs. el. iȷ. vt lit. nō cōteſta. & ibi hoc etiam tenet d. Ab. vbi dicit ꝙ ſaluus conductus non arctat citatū ad cōparēdum ad locum non tutum.

¶ Et adde ꝙ ſaluus conductus poteſt fieri ſolū à principe. vel à repręſentāte principē pro ut eſſet imperator ſiue capitaneꝰ bel li: vt no. Bar. & Bal. in. l. conuentionū. in. iȷ. opp. ff. de pa. & ibi ꝑ Alex. in. j. in prin. rn̄det ꝙ hīc ponīt ſpeciale ꝓpt ꝓſumptionē ortā contra iſtū. Sed in fi. gl. reſpōdet formalius ꝙ iſte electus & cōfirmatus poſtq̄ habuit poſſeſsionē corporalem quā papa ſibi mādat tradi cōſecutus fuit plenū ius & ſic nihil reſtabat petere meritò non debet admitti exceptio q̄ eſt actionis excluſio. ſed in. c. ſup his. reſtabat cōſecratio vel bn̄dictio. & ſic reſpectu illiꝰ iuris de futuro poterit excipi. Sed aduerte. q̄a licet docto. non ponderēt: tamen gl. non rectè loquitur. Nā illud de quo quæritur eſt quare papa noluit exceptionē admitti antèq̄ traderēt ſibi poſſeſſ. ſed voluit vt añ oīa iſte conſequerēt effectū confirmationis. Inn. hīc dicit quē cōiter ſequunt doct. ꝙ cùm excep. ſit actionis: vel intentionis excluſio: & ipſe iā ꝑ cōfirmationē cōſecutus erat ſuā intētionē ꝙ habebat plenū ius: ideo nō obſtitit ſibi exceptio. quia nō ſupereſt aliquid cui opponaī. & ſi diceres ꝙ hīc pendebat appellatio & ſic petebat iſte cōfirmationē ſuę confirmationis ſeu ſuę electiōis: & ſic petebat aliquid iuris. Reſpōdet ipſe ꝙ ſi iſte fuiſſet admiſſus ad excipiendū renuntiaſſet appellationi: nec ſimul poterat admitti ad appellandū: & excipiēdū. Sed hæc ſolu. mihi non ſatisfacit: quia papa prius pronūtiauit ſup illegitimitate appellationis & poſtmodū dixit exceptionē nō admittēdā: ſed ꝙ ante omnia cōſequerēt poſſeſsionē. Et circa hoc Inno. inſtat ſed nō rectè iudicio meo ſoluit cōtrarium, & maximè in eo qđ ſentit ꝙ poſſeſsio venit conſecutiuè ad ius obtētū de ꝑterito. quia nouiſsimè cōſideraui ꝙ cōe dictū doc. nō ꝓcedit. quoniā licet electus & cōfirmatus ſit plenū ius cōſecutus in beneficio quando non reſtat aliquid iuris, tamen ad petendā poſſeſsionē quā nunq̄ habuit cōpetit actio, ſine qua nemo experiī: vt a
l. ſi pupilli. §. vlti. ff. de negot. geſt. & actio eſt 1
ius perſequēdi ī iudicio qđ ſibi debeī. vt inſtitu. de acti. in prin. & no. in. c. dilecti. de iud. ergo contra hāc actionem proportionabilis eſt exceptio: nā ſecūdū theoricā per doct. notatā in. c. accedens. de accuſa. Agens pro poſſeſsione beneficij adipiſcēdi intētat īterdictū adipiſcendę poſſeſsiōis ſicut intentat hæres vel bonorū poſſeſſor qui eſt effectus dominus rerū hæreditariarū, & agiī pro poſſeſsione adipiſcēda. vt no. in. c. paſtoralis. de cau. poſ. & proprie. ¶ † Sed certū eſt ꝙ cōtra intētantē hoc 2
īterdictū ēt ī bn̄ficialibꝰ multę exceptiōes admittunt: nā admittiī exceptio defectꝰ ꝓprietatis ſi incontinenti offertur ꝓbatio: vt not. b
gl. in. c. j. & in. c. literas. de reſti. ſpol. facit tex. 3
in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhibē. Item obſtat exceptio criminis cum infamia: vt. in. d. c. accedens. Item obſtat ſi negatur fundamentū iuris prætenſi. vt quia dicitur collatores vel electores non habuiſſe ius eligendi vel conferēdi: vt le. & not. in. c. cū olim. de cau. poſ. & ꝓprie. & in. c. cū olim. de dolo & contu. non eſt verū ꝙ hīc repellaī exceptio. q̄a non eſt aliqd cui opponaī: quare puto ꝙ vera ratio decidē di fuit iſta. Agens pro poſſeſsione adipiſcēda intentat interdictū poſſeſſoriū. vnde regulariter nō admittiī exceptio concernēs defectū proprietatis, niſi in caſibus ſuperiꝰ exceptis. Regulariter ergo ꝓhibeī exceptio ante adeptā poſſeſsionē: quia non inſtat ꝑ iure proſequendo: ſed papa hīc nullā exceptionē fecit: quia erat p̄ſumptio contra iſtū friuolè appellantē ꝙ exciperet malitioſè cauſa differendi poſſeſsionem illius. ar. bo. in. c. ſi fortè. de ele. lib. vj. et ſic poſſunt ſaluari alię ſolutiones traditæ in gl. & ſic habes intellectū ad. c. accedēs. Item dic ꝙ iō papa generaliter excluſit iſtū. quia non expreſsit aliquā de exceptionibꝰ priuilegiatis q̄ poſſunt opponi contra electū & confirmatum. Reſtat ſoluere contrarium de c. tātis. ad qđ dicendum eſt ꝙ ibi ante promotionē fuit accuſatus: ſed iſte fuerat promotus ante omnem acccuſationē: & appellationem. Et generaliter cùm quæritur quæ poſsint opponi contra electum & confirmatum cū ſolū petit poſſeſsionem. vide quod dixi. in. c. accedens. de accu. & in. c. cùm olim, de cau. poſ. & proprieta.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Clauſula ap. re. nō excludit quin citatus poſsit appellare: ſi locus nō eſset tutus tā ſibi quā illis quos ducit ſecum vt procuratores & ſimiles. 2. 5.*

3 *Citatus ad locū non tutū ſemper poteſt appellare licet ī prima vel ſecūda citatiōe nō appallauerit. 8.*

4 *Licet à principio grauatus nō appellauerit: tū ſi illud grauamē reiteratur ſemper poterit appellare.*

5 *Locus citationis debet eſſe tutus non ſolum principali ſed etiam procuratori.*

6 *Appellans ab aliquo grauamine puta quia non eſt citatus ad locum non tutum vel ab alio ſimili, an poſsit incontinenti hoc facere: vel prius probare exceptionem & poſtea appellare?*

7 *Citatus allegans locum non tutum debet hoc probare, niſi notoriè talis locus non ſit tutus.*

¶ CAP. XLVII.

a
EX parte tua.

¶ † Appellari poteſt ſi locus tutus partibus aſsignatur etiā ſi ſit ſcriptum appellatione remota. deciſa conſultatio & rn̄ſio ibi. *præſenti.*

¶ Caſus literalis loco. Si iudex citet aliquem ad locum ad quem non poteſt ire ſecurè: propoſita exceptione de loco ſuſpecto liberè poterit appellare licet appellatio in literis ſit inhibita: niſi iudex locū ſecurum ei duxerit aſsignādū. Ber. ¶ No. vnū caſum ī quo licitè appellaī nō obſtāte illa clauſula generali appellatione remota. facit ad ea quæ habentur ī. c. paſtoralis. in princ. eo. ¶ † No. ibi. *citatus tu vel tui, &c.* ꝙ locus [b] iudicij exercendi nō ſolū debet eſſe tutꝰ dño ſed ēt his q̄ īterueniūt pro eo: vt ſunt ꝓcuratores, aduocati, & ſimiles. de hoc j. latiꝰ. ¶ † Itē no. ibi. *quoties &c.* ꝙ quoties qs citaī ad locū nō tutū ſemp̄ pōt appellare: licet ī prima vel ſecūda vice nō appellauerit. et rō eſt. q̄a grauamē toties iteraī quoties citaī ad locū nō tutū: iō ſemp̄ à nouo grauamine pōt appellari. Vide no. ꝑ do. in ſimili in. c. dilectꝰ filius [c]. ſ. de reſcri. ¶ † Ex hoc no. 4
ꝙ licet à principio grauatus non appellauerit tamen ſi illud idē grauamē iteraī, poterit appellare. facit qđ no. gl. in. c. ſæpe. de ver. ſigni. in fi. ¶ † In gl. j. [d] ibi: *& omnes ſui, &c.* Not. 5 d
gl. et tene mēti ꝙ locꝰ iudicij exercendi debet eſſe ſecurus omnibus qui ſunt vēturi ad iudiciū in fauorem partiū. vide bo. text. cū gl. ī. c. ſiue de coniugij. xxxiij. q. ij. alle. ī glo. & ꝑ hoc puto ſolui vnā qōnē doctorū hīc: nūq̄d ſufficiat col. vbi alleg. plures cōcor. & vide ad hoc ēt Bal. ī ti. de pace. conſtan. ī §. imperialis. in. j. co. in fi. in vſi. feu.

¶ Et adde ꝙ ſaluus conductus de eundo liberè & ſecurè intelligiī etiā de mittendo nuntiū ſuū. ita etiam voluit Bar. in fi. & Bal. ī. ij. not. in auī. habita. C. ne fil. ꝓ pa. vbi etiā dicunt ꝙ habēs ſaluū conductum de eundo ītelligiī etiā habere pro redeūdo. & vide Alex. ad hoc in conſi. xlvj. in. ij. parte conſil. & tenet. d. Abb. ī. c. q̄a diuerſitatē. de cōceſ. prēben. tamen gl. de hoc videī dubitāſſe. in auth. de man. prin. in. §. neque. de quo etiam habeī ī. c. īter alia, de immu. ecc. & ꝙ Bar. in. l. j. in. §. nō fuit. de do.

¶ Et adde ēt ꝙ ſaluus conductus nō debet ſeruari delīquentibus in loco ſaluiconductus. vt eſt gl. in authen. de man. princ. in. j. gl. in. §. neq; . & vide Bar. in. l. illicitas. in §. ne potentiores. ī fi. ff. de of. præſi. & idē voluit Bald. ī. c. j. §. itē ſacramēta. in vlti. colū. de pa. iu. fir. vbi dicit ꝙ ſi cōcedēs ſaluū cōductū ēt iuraſſet illud obſeruare: nō teneī illi delinquēti de nouo ſeruare, & ita aliās vidi ſeruatū in iſta ciuitate paduę in quodā bannito cui fuerat datus ſaluuſcōductus, & cū veniſſet ad iſtam ciuitatem de nouo deliquit expēdendo falſas monetas & nō ſeruato ſibi ſaluoconductu, fuit ſuſpenſus.

ciat locum esse tutũ procuratori licet nõ sit tutus domino. Inno. videtur velle ꝙ sic. quia põt mittere procuratorẽ. Host. tenet oppositum cõcludens nõ sufficere locũ esse tutum ipsi domino, nisi etiam sit tutus procuratori: nec ecõtra si est tutus procuratori & non domino. Ratio secundũ eum. nã si sibi & nõ procuratori est tutus priuabitur iste facultate sibi cõcessa à iure, vt possit in causa procuratorem constituere. l. j. ff. de procu. Experimur enim esse ad maximum cõmodũ per procuratorẽ maximè instructum causam promouere: itẽ econtra si locus est tutus procuratori & non sibi, sequeretur ꝙ in causa ardua cõpellerẽtur cõstituere procuratorem cõtra. c. querelam. s̃. de proc. Et hæc opin. mihi placet. & cõmuniter approbatur, & satis iudicio meo. est tex. hîc cũ glo. & in d. c. siue de cõiugij. ¶ † Sed extra gl. quæritur de subtili quæ
6 a stione nunquid citatus[a] ad locũ nõ tutũ possit incontinẽti appellare, an teneatur proponere corã iudice exceptionẽ loci nõ tuti. & nunquid si sit proponenda exceptio debeat ibi probari veritas coram iudice? Et attende. quia hæc quæstio non solũ practicatur in terminis. c. nostri. sed generaliter in omni grauamine. Nã posset quæri generaliter vt haberes maiorem vtilitatẽ. nũquid se grauatum sentiens in iudicio possit immediatè appellare, an verò teneatur prius proponere exceptionẽ cõtra grauamen: puta dicendo non teneor cõparere: quia locus nõ est mihi tutus? In hoc variæ sunt opi. ex dictis antiquorũ & modernorum multa reuoluẽdo collegi. viij. opiniones. Prima est opi. Inn. qui tenuit exceptionem nõ esse necessariã. dicit enim ꝙ pars nõ tenetur petere assignationem loci tuti: sed potest appellare, nisi iudex vltro assignet locum tutũ. Secunda fuit opi. Hosti. qui tenuit exceptionẽ prius proponendam, & iudice nolẽte admittere: tũc fore appellãdum. adducit stylũ curiæ secundũ quẽ dicitur in literis appellationis: quia talis iudex diligẽter & humiliter requisitus noluit locũ tutum assignare &c. ideo appellauit &c. & hanc opi. tenuit Archi. in c. venerabilibus. in §. & hoc ipsum. de sentẽ. excõmu. li. vj. & dicit esse casum. sed Io. mon. in c. concertationi. eo. tit. ſ. de appella. li. vj. tenet cũ Inno. Tertia fuit opi. quorundã. vt refert hîc Boatinus distinguentiũ ꝙ aut iudex intendebat grauare vel verisimiliter scire debebat, & potest incontinẽti appellare. aut probabiliter ignorabat: & est opus proponere exceptionem: & sic reducebant ista ad concordiã Inno. & Host. Quarta fuit opi. Io. and. qui videtur probare præcedentẽ distinctionẽ. quoniã secũdum eũ grauamen potest cõtingere duobus modis: reipsa tantũ: Itẽ re & mẽte, vt quia iudex intendebat etiã grauare. sed ad iustificandã appellationem sufficit probare grauamen reipsa licet iudex nõ intenderet grauare. alleg. c. cùm in causa j. eo. & c. dilecto. de testib. c. iij. de no. oper. nun. cũ si. Et idem voluit Ioã. an. in c. ad hæc. el. j. s̃. eo. & licet hîc doc. & in d. c. ad hęc. transeant cum Io. an. in hoc prędambulo, vt sufficiat iustificare appellationẽ ex grauamine reipsa cessante mente iudicis. tamẽ reperio Cal. hîc multũ breuiter hoc eleganter limitasse quãdo iudex credebat nõ grauare ex iuris ignorãtia ita ꝙ illa credulitas sua erat improbabilis. & sic loquuntur omnia iura allegata per Io. an. secus autem vbi iudex probabiliter non credebat grauare, tunc enim nõ sufficit probare grauamẽ ad iustificandũ appellationẽ. quod mihi multũ placet. Et licet nihil alleget, ego allego duas rationes pro hoc dicto. Primò in appellatione à grauamine disputatur de iniquitate iudicis: vt dicit tex. in c. interposita. in §. fi. j. eo. & sic ex iniquitate ipsius appellatio iustificabitur. sed nõ potest dici iniquus si probabiliter non credebat grauari: quia tũc non facit iniustitiã: vt in c. forus. de verb. sig. sed imputandũ est parti quæ nõ informauit iudicẽ. Secundò adducꝺ c. vt debitus j. eo. vbi dicitur quòd vt debitus honor deferat iudici non debet ab eo recedi absq; causa rationabili expressa coram eo: sed certè honor nõ defertur iudici si recedit ab eo per appellationem sine aliqua culpa sua. & hoc bene notabis sic incidẽter dictum. Sed in principali quęstione dicit Io. an. sequẽdo pręmissam rationem suã opi. Host. verã de æquitate. sed opi. Inno. est verior inspecto mero iure, quasi velit dicere quòd ex quo grauatur saltẽ
7 reipsa potest incõtinẽti appellare. ¶ † Sed ab hac opi. videt postmodum recedere: quia iudex nõ tenetur credere allegãti locum non tutũ, nisi ille hoc probet. & si valeret appellatio abdicaretur ab eo iurisdictio sua sine causa rationabili. Vnde cõcludit in hac secunda opi. sua ꝙ oportet excipere corã iudice, nisi locus sit sibi adeo periculosus vt neq; per se neq; per aliũ possit tutè ire ad exceptionem proponẽdã: tũc enim posset procedere opi. Inno. q̃q̃ in veritate Inn. expressè non dicat illũ non teneri ad excipiẽdũ & probandum locũ. ſ. non tutũ: sed solũ dicit ꝙ nõ tenetur petere locũ tutũ. Vel nisi secundum Io. an. locus esset notoriè nõ tutus: nam tunc etiã non tenet excipere. vt in cle. pastoralis. §. pisana. de re iudicata. Quinta fuit opi. Gof. distinguentis ꝙ si grauamẽ nõ concernit principaliter personã iudicis debet corã eo excipi & etiã probari: si autẽ cõcernit personã iudicis, tunc debet corã eo excipi, sed nõ probari: quia satis est si ipse est certus de facto suo. & hanc opi. tenuit Archid. in d. c. siue de coniugij. Sextã opi. ponit do. Ant. vt corã iudice à quo non sit necesse probare grauamẽ nisi ipse esset paratus recipere probationes. quia tũc effectualiter nõ grauat antequã probationes spernat. Sed in alia parte hîc dicitur ꝙ citatus ad locum non tutũ potest incontinenti appellare. quia immediatè grauatur & hoc videtur cõtra præcedẽs dictũ suum. Sed fortè voluit intelligere prędecẽs dictũ in alio grauamine cõtingẽte in processu: secus autẽ in grauamine illato in ipsa citatione, & quando tutè nõ potest ad iudicẽ accedere: sed tũc hæc opi. reincidit in secundã opi. Io. an. Septimam opi. ponit Cal. in addi. dicens ꝙ si grauamen procedit ex mero facto iudicis: tunc potest incontinẽti appellare vt in d. c. j. de dila. Secus autẽ vbi cõtingit aliunde. puta quia criminosus producitur in testẽ. tunc enim opus est excipere. Pro hoc põt allegari. c. ex parte. de testi. & in casu nostro sentit ꝙ immediatè põt appellari. quia incõtinenti grauat, & grauamen procedit ex facto iudicis: quia ex sua citatione. hoc vltimũ nõ videtur verũ. & est contra ea quæ. s̃. dixi secundũ eũ. nã iudex potest hoc casu probabiliter ignorare grauamẽ ergo nõ iustificatur appellatio nisi proponatur exceptio si tutè proponi põt. Octauam opi. posuit. d. Card. vt si factum est dubiũ debeat excipi ante appellationẽ: secus si grauamen est manifestum. vt in d. §. pisana. Et adde ad materiã no. per Pau. de lea. in cle. quia contingit. de re. do. Hęc sunt quæ satis ordinatè collegi ex varijs dictis doctorũ. Sed per hoc non habemus aliquã firmã theoricam. quare puto pro opinionũ cõcordantia sic posse distingui. aut grauamẽ procedit ex mero facto iudicis, ita ꝙ ipse scit vel scire debet grauamen intulisse, & tũc immediatè potest appel
b lari [b] absq; alia exceptione vel petitione reuocationis grauaminis. pro hoc tex. in c. j. de dila. & ibi per Calde. facit. c. si à iudice j. eo. ti. li. vj. probatur ratione. immediata causa appellationis est grauamẽ. in c. vt debitus j. eo. ergo satis est grauamẽ præcessisse. Aut nõ pręcessit grauamen ex mero facto iudicis, ita quòd probabiliter ignorare põt grauamẽ inflictũ: & tunc si tutè potest corã eo excipi & grauamen probari, tenet pars hoc facere ante appellationem: quia iudex nõ tenet sibi credere in præiudiciũ alterius partis vel iurisdictionis suæ: vt in c. ex parte adæ. pręalle. exẽplum si producit falsum instrumentũ vel crimino

SEBA. SAPI.

a ¶ Nunquid citatus. Vide de hac quæstio. Cardi. in cle. j. in princip. q. xxxiij. de foro cõpe. Bal. in l. ij. ver. secundò quęritur. C. de epis. audien. Rotam sub tit. de rest. spo. decisi. iiij. inci. no. ꝙ vbi dicit ī antiquis. Pau. de ca. in cõsil. xxv. inci. super primo. in. iij. col. secundũ antiquã impressionem. Alexan. post Imo. in l. de ętate. ff. ad trebel.

b ¶ Potest appellari. Et ita tenet Ioã. andr. hîc. & in hoc omnes cõcordant. imò videret quòd tunc processus sit nullus ipso iure ex quo iudex nõ ignorauit impedimentum. vt. c. si duob⁹. s̃. eo. &. l. quæsitũ. & ibi Bart. ff. de re iudi.

a ¶ Vtrunq;. Et sequitur Imo.ī.l.de ætate.ff.ad trebel. distinguēdo an causa sit leuis vel grauis ita ꝙ debuerit mittere procuratorem vel non.& in hoc resi det Ange. in sua disput.inci. bonoñ.suæ ciuitatis bannitus in.iij. dubio.& ibi latius per eū.& per do. Phili.de peru. hic in.vj.eo.

SEBA.SAPI.

b ¶ Notoriū. Nunquid autē citatus ad locū non tutū teneatur mittere procuratorem latè tradit do.Feli.in.c. accedens.ñ.col.iij. a ver.tertia conclusio.vt lite non contest.& ad hanc materiam vide etiam per Feli.in.c.consuluit in.j.col.s̄.de 2 offi.delega. b

c ¶ Inno. Et sequuntur ibi do.Ant.& Imo.hîc.Etex hoc & ex text. no.per Ioan.andr.& alios doct. in.d.c.ñ. habes notabilē differētiā inter suspitionem ratione loci & ratione iudicis.quia quantuncunq; iudex sit notoriè suspectus tamen notoriū non releuat ab onere proponēdi,sed tenetur cōparere & allegare de suspitione iudicis & notoriè suspecti secūdum doc.in.d.c.ñ. & tenet Paul.de leaza.in cle.pastoralis.& in cle.quia contingit. de reli. do.licet gl.& Archi. velit cōtrariū ñ. q̄stio.vj.c. quoties. el.j. ꝙ statim possit recedere appellans & malè.& ratio differētię est: quia eoipso ꝙ qs citatur ad locū nō tutum grauatur:secus si citatur corā iudice notoriè suspecto quia posset facere iustitiā.hinc est quòd filius posset esse iudex in causa patris nisi recusaretur,vt no.in c. postremò.s̄.eo. & ita etiam tenet hic Imo.ī fi.quod not.Ex his collige aliam differētiam. quia litigādo sciē-

sos testes:nā iudex hoc probabiliter ignorat nec tenetur credere excipiēti,nisi probet exceptionem.d.c.ex parte adæ.l.lucius.ff.de his qui no.infa. Aut nō potest securè proponere hanc exceptionē seu probationem facere,& tunc pōt immediatè appellare. excusat enim propter iustum timorē à propositione exceptionis & ipsius probatiōe.ar.c.fi.ñ.eo.de hoc puto tex.hîc.Nā hîc dicitur ꝙ vocatus ad locum non tutū pōt liberè appellare.nō enim habet libertatē appellandi si teneretur ire ad locum nō tutū ad excipiendū & probandum ipsum grauamē.pro hoc quod no.in ver. *liberè*. in.c.licet episcopus.de præbē.lib.vj.in nouel.& in.c.de multa.de prębē.& sic intelligerem tex.in.c.venerabilibus.§.& hoc ipsum. cum seq.de sentē.excō.li.vj.nā ibi excusat ille qui nō probauit locū non tutū corā iudice à quo.quia securè accedere nō potest: vt dicit tex.& sic bene ponderādo illū textū,elegāter probat vtrūq; [a] membrū meæ distinctionis, vt si securè pōt probare grauamē quod probabiliter iudex ignorat,debet corā eo probare ante appellationem.secus vbi tutè probare non pōt propter periculū imminēs in mora trahenda. ¶ † Vnū tamē præ cæteris tenebis menti ꝙ vbicūq; notorium [b] est locū nō esse tutum,nedū potest incōtinēti appellari: sed etiā pōt pars citata appellationē omittere,& de citatione nihil curare:quia ex quo citatio est notoriè iniusta non arctat citatū:vt eleganter probatur.in.d.§.pisana.iūcta gl.Et adde pulchrū dictū Inno. [c] in.c.ij.de dila.vbi dicit quòd quoties citatio cōtinet in se notoriam iniustitiā:puta vt veniat ad respondendum seruo,vel aliās est notoriè iniusta licet iniustitia non sit descripta in citatione: talis citatio non arctat citatū.pro hoc dicto allego bonū tex.in.c.bonæ.el.ij.s̄.de electio.maxime iuncta glo.fi.ibi: *& hoc casu notorietas.* excusat etiam ab onere proponendi: quia ex quo nō tenet venire ergo nec proponere: secus vbi pars esset pręsens in iudicio & grauatur notoriè in processu:quia tūc nō excusat quominus proponat grauamē saltem in appellatione & sic intellige notata in cle.appellanti.eo.titu.

SVMMARIVM.

1 *Appellare licitum est parti asserēti procuratorem aduersarij nō habere mandatum sit talis sua exceptio admittitur.*

2 *Procurator potest constitui per literas priuatas autentico sigillo constituentis sigillatas.*

3 *Sigillum alicuius dicitur autenticum saltē in pertinentibus ad factum illius cuius est.*

4 *Pluribus sigillis potest quis vti ad diuersos actus.*
Sigillare quis potest cum alieno sigillo etiam in rebus ecclesiasticis.

5 *Appellans ex pluribus causis copulatiuè deductis non grauatur onere probādi omnes:nisi vna veniat vt qualitas ad reliquam.*

6 *Causa ob quā appellatur debet esse iusta & quòd vera probetur.*

7 *Citare non potest iudex quem per nuntium priuatum sine literis dando sibi aliquod signū suum.*

8 *Capitulum potest agere contra prælatum absque eo quòd sibi detur actor.*
Capitulum æquiparatur minori quò ad restitutionē in integrum.

Restitutio in integrum datur prælato & capitulo, nisi in contrahendo fuerint decepti.

¶ *CAP. XLVIII.*

1 Significauit. ¶ † Licitè appellat reus si nō auditur excipiēs procuratorē actoris non habere sufficiens mandatum: vel se prius conuentū per alias literas,de quibus nō fit mentio in secundis.h.d.quò ad vltimum. Prima pars ponit querelā appellantis. Secūda c dat iudices.ibi: *quo circa.* ¶ Casus literalis. Defuncto magistro hospitalis eboracensis fratres ipsius hospitalis elegerunt.B.presbyterum in rectorē siue magistrū ipsius hospitalis,ille ad quem confirmatio pertinebat dictum.B.electū præfecit ibidē, postmodū verò decanus & capitulum eboracen.dicentes ꝙ ad ipsos hospitalis ordinatio pertinebat ideo impetrauerūt literas super hoc ad quos d dam iudices & citauerūt tam archiepiscopū quam dictū magistrū.in quorum præsentia comparuit procurator capituli cū literis procurationis sigillatis sigillo capituli in quibus cōtinebatur sigillū capituli ac citationes tantum cū capitulum illud habere noscatur: magister hospitalis excipiēdo proposuit ꝙ occasione illarum literarū procurator taliter cōstitutus non debebat ad causam admitti, & insuper adiunxit quòd authoritate quarundam literarū ab alijs obtentarū prius cōuentus fuit super eodem negotio,de quibus sub posterioribus literis mentio nō fiebat: quare coram eis nō debebat nec poterat per illas literas conueniri,iudices huiusmodi exceptiones admittere noluerūt.quare ad sedem apo. appellauit.vnde mādat papa si cōstiterit propter prædictas exceptiones vel alterā earum fuisse ad se appellatū quicquid factū fuit post appellationem huiusmodi debeat in irritum reuocari, & postmodum iudices in causam procedant.Ber. ¶ † No.primò quē posse cōstitui procuratorē per literas priuatas cōstituentis,dūmodo habeat sigillū constituentis autenticum.& pro hoc vide bo.text.in cle.j. de procu.& ꝙ hoc intelligatur de literis priuatis probat ex eo:quia si literæ fuissent publicatæ feciſſent per se fidē de syndicatu licet sigillū nō esset autenticū.vel esset fractū seu deperditū.vt notabiliter dicit Inn.in.c.inter 3 dilectos.de fid.instrumentorū. ¶ † Secundò no.ꝙ sigillū capituli dicitur autēticū saltē in c pertinentibus ad factū capituli. [c] de quo not. Inn.in.c.j.&.ij.de fide instru.& aliquid notatur in.c.post cesionem.de proba. ¶ † Tertiò 4 no.quem posse habere plura sigilla destinata ad diuersos actus.& ꝙ sigillū destinatum ad certum vsum seu actum nō factū non faciet fidē in alio actu.vt hîc.notabiliter probatur. quia vtendū est qualibet re ad vsum seu actū destinatum:vt in cle.quia cōtingit.de reli.domi.& in.c.ad nostrā.& in.c.suggestū.s̄.e.hoc puto procedere nisi dicatur ꝙ sigillū solitū non habebat prę manibus,ideo fuit sigillatū alio sigillo. [d] Nā tunc putarē hoc sigillū facere fidē ad aliū actū sicut pōt sigillari cū alieno sigillo:vt in.l.si vnus.C.de testa.facit.c.cū inter.s̄.de re iudi.vbi ex causa quis subscribit se instrumento per aliū.Et hoc vltimū dicūt doct.etiam

ter coram iudice suspecto censetur quis renūtiare exceptioni suspitionis ex illa.vt in.c. insinuante.de offi. deleg.nō sic in cōparendo & litigādo in loco nō tuto vt hic & dictum est.s̄.

SEBA. SAPI.

¶ Ad factum capituli.De hac materia vide latè ꝑ Decium in.c.post cessionē.s̄. de proba. per Fel.in.c.ñ.s̄.de fide instru.& in.c. quod sup his.col. ñ.eo.tit.

ANT.FRAN.

¶ An liceat sigillare alieno sigillo. vide tex.in.§. possunt.insti.de testa. & per Bart.in.l.si procuratorem. in ver.ñ.pōt approbari.ff.de procur. & ꝑ Pet. de peru. in trac.socie.in.xj. parte.ī.xxviij. co. & vide Bal.in.l.fi. C.de iure delibe. vbi concludūt oēs quem posse alieno sigillo sigillare ex qua sigillatione inducitur approbatio actus:& prędicta vera intellige prout etiā hic dicitur si cōmittatur. aliās non:ad quod etiam vide Bal.in l.j.in.j.col.ad fi.C. pro so. quod etiā procedit in rebus ecclesiasticis.argu. text.in.c.cū inter. de re iudi.& prædicta intellige vera si sigillās nō habeat proprium sigillum ,vt plenè per Spe.in titu.de instru. edi.in.§.restat.in ver.illud.& in tit.de proba.in §.videndū.in ver. & no.& habet per Innoc.in.c.ñ.de fi. instru.& in.d.ver, & not.dicit etiam Spe.idē quod hic dicit,& quod voluit Bar.in.l.ad testiū hic alleg.quòd debet fieri expressa mentio de sigillante quòd sigillat alieno sigillo, de quo etiam per Io. andr.in.c.ñ.de fid. instru.

doct.etiã procedere in rebus ecclesiasticis vt ex causa possit etiã sigillari cum alieno sigillo:sicut fit de iure ciuili:quod no.facit in ar.dictũ.c.cùm inter.¶ Itẽ no.q̃ cõstitutus ad procurandũ facta vniuersitatis põt appellari actor:quãdoq̃ appellaf syndicus,quãdoq̃ œconomus:vide gl.in.l.ij.ff.quod cuiusq̃ vniuersi.No.etiã gl.ij.q.vij.c.si quis erga.appellaf quãdoq̃ procurator, quia nõ est vis in nomine:vt in.c.petitio vbi casus.de procu.¶ † Vltimò no. 5 q̃ appellãs ex plurib⁹ causis copulatiuè deductis nõ grauaf onere probandi omnes causas,sed sufficit probare alterã pro se sufficiẽ tem,nisi vna veniat vt qualitas ad reliquam.quod declara vt dixi 6 in.c.licet.de proba.& per Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi.¶ † Sed op. cõtra tex.in fi.videf q̃ nõ sufficiat probare appellatũ fuisse ex causa iusta,nisi probetur ipsius causæ veritas:vt in.c.interposita.j.e. Sol.secundũ Inn.supplẽdũ est ad literã ibi fuisse appellatũ & etiã subsit veritas causarũ allegatarũ.& qualiter debeat probari veri- 7 tas dicetur in.d.c.interposita.¶ † In gl.j.in fi.no.singulariter finẽ gl.ex quo infertur q̃ iudex põt citare quẽ per nũtiũ priuatũ sine literis dando sibi aliquod signũ suũ,vt sic viso signo adhibeatur fides nuntio:quẽadmodũ hîc mittebatur sigillũ capituli cũ nuntio priuato,vt crederetur ipsum esse missum per capitulũ:& hoc secundũ intellectũ vltimũ huius glo.Ex hoc intellectu infert do.
a Ant.ad id quod fit quotidie.nã mittitur nũtius[a] cũ aliquo signo mittẽtis:puta annulo vel cultello ad aliquid recipiẽdũ de domo vel amico:vt sic viso signo fides adhibeaf nuntio in referendo:satis enim excusaf is qui vigore illius signi aliquid tradidit nuntio: hoc tn̄ limitatur nisi persona quæ portat signũ verisimiliter potuerit illud subtrahere:ar.eorũ quę no.in.l.vna.C.de la.li.tol.in.c. ecclesia.el.ij.s̃.vt lite pen.Itẽ limitat qn̄ mittens erat solitus talia signa mittere:nihil allegando.Sed ad primũ dictũ bene facit text. in.l.si quis vxori.in.§.apud labeonẽ.ff.de fur.& expresius ibi Bar. dicens q̃ si bidellus tradidit librũ portanti signũ scholaris cui verisimiliter debuit credere excusaf:licet nuntius infideliter egerit: sed limitarẽ hoc in his quæ sunt leuis præiudicij.nã in grauibus non credere illum excusandũ.ar.in.c.literas.de præsump.& eorũ quæ no.Inno.in.c.quia verisimile.e.tit.Et hoc idẽ dicitur sentire Bar.in.d.§.item apud labeonẽ.dicit enim bidellũ excusari si verisimiliter debuit ille credere.Ad idẽ vide quod in simili in deferẽte literas credẽtiæ voluit Bar.in.l.lucius titius.ff.de fideius.& quod dixi in.c.fraternitati.de cle.non resi.Itẽ credo sufficere q̃ hæc sit consuetudo in loco licet nõ probetur mittentẽ cõsueuisse signa mittere:& q̃ in his debet attendi cõsuetudo loci & nõ vnius tantum,ex quo nõ cõstat de cõtraria cõsuetudine istius.ar.in.l.quod si nollit.§.quia assidua.ff.de ędi.edic.& eorũ quæ no.Bar.in.l.nemo.ff.de duo.reis.& hæc no.Prædicta limita qn̄ quis tradit rem ipsius cuius nomine fuit petita:secus autẽ si tradẽs erat obligatus in genere.nã tũc si recipiẽs infideliter egerit cũ nõ esset missus à creditore,nõ liberatur ipse debitor tradẽs:sed debet agere cõtra illũ qui infideliter egit:vt est tex.no.in.d.§.apud labeonẽ.quãtum cunq̃ dederit signũ.vt ibi.& est ratio.qa res perit domino:vt.l. 8 argentũ.ff.cõmo.¶ † In glo.ij.in fi.de hac materia vtrũ prælatus possit agere vel cõueniri sine authoritate capituli vel ecõtra : dic
b vt plenè no.in.c.edoceri.de rescrip.sed nõ placet mihi dictũ gl.[b] q̃ capitulo volenti agere contra prelatum debet necessariò dari actor authoritate iudicis.qa hoc nullibi probaf.regulariter quęlibet vniuersitas potest cõstituere actorẽ seu syndicũ.l.j.ff.quod cuiusq̃ vni.nec valet argumentũ gl.q̃ capitulũ ęquiparef minori.nã licet æquiparetur vt subueniaf cõtra læsionẽ, nõ tamẽ quò ad hoc quin possit liberè super iuribus cõtra prælatũ esse in iudicio.pro hoc iste tex.&.c.cũ ecclesia vulterana.s̃.de ele.tolle instãtiam cõtra arg.gl.nã prelatus & capitulũ cõtrahendo possunt petere restitutionem sicut minor : vt in.c.j.&.ij.de in integ.restitu. li.vj.& tamẽ nemo negat quin prælatus & capitulũ possint agere sine actore dando à iudice.Et hãc contrariã opinionem tenuit Ioan.gl.v.q.iij.in.c.fi.licet referat Alanũ cuius opi.fuit istius gl.tenuisse contrariũ.sed Io.sequitur ibi Archi.& Cõpo.& multi alij in.d.c.edoceri.de rescriptis.vbi plenius dixi:licet gl.ibi:& quidã alij teneãt id quod gl.hîc.Sed pro opi.quã tenui facit textus.in.c. dilectorum.de test.cog.&.c.cũ olim.de cau.pos.& proprie.&.c. cũ super abbatia.in prin.de offi.dele.&.d.c.cũ ecclesia vulterana. &.c.dilectij.eod.In quibus patet capitulũ litigasse contra propriũ prælatũ,& nõ legitur fuisse datum curatorẽ capitulo.¶ In gl.pen. in fine.De materia dic vt plenè not.per gl.& doc.in ca.ij.de rescrip.& aliquid dixi in.c.licet.de proba.¶ In gl.fi.in fine.hoc dictũ glo. procedit respectu primæ exceptionis: quia si probatur prima exceptio duntaxat, causa abdicatur à primis iudicibus & cõsolidatur in istis secũdis:vt in.c.vt debitus.j.eodẽ.sed si secunda exceptio fuisset probata : videlicet q̃ causa erat mota coram prioribus iudicibus: tunc iustificata appellatione debẽt isti tertij iudices remittere causam ad priores.ad hoc quod no.s̃.de excep.in.c.significauerunt.

SVMMARIVM.

1 *Actor si non declarat rem petitam in libello licitè ab hoc grauamine appellatur.*

¶ CAP. XLIX.

Significantibus.

1 †Licitè appellat reus si non auditur petẽs declarari rem petitam in libello. Secunda pars ibi: *quocirca.* ¶ Hoc.c.est de verbo ad verbum in tit.de libel.obla.in.c.significantibus.Nec obst.ar.de superfluitate quia ponit hîc ad aliũ effectum q̃ ibi: ponitur enim ibi ad ostendendũ q̃ res petẽda debet taliter in libello declarari vt omnis ambiguitas cesset, hîc verò replicatur ad ostendendũ q̃ si iudex nõ facit libellũ declarari licitè ab eo appellaf. ¶ Notà ex hoc modũ bonũ ad excusandum doctorẽ de superfluitate vt si idem replicat
c ad varios effectus.& lege[c] istud.c.prout legitur in.d.c.significãtibus.de libelli oblatione.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo non potest statuere terminum ad finiendam appellationem: & si statuerit intelligitur statuisse ad se præsentandum.2.4.*

3 *Terminus non currit propter impedimentum proueniens ex facto principis.*

5 *Notorium inducitur etiam per inspectionẽ actorũ.*

6 *Iudex potest procedere parte absente quando certum est parti non competere aliud ius nisi illud quod iudex habet in manibus*

¶ CAP. L.

EX insinuatione.

1 †Iudex à quo nõ potest statuere terminũ ad finiẽdã appellationem,quod si fecerit intelligitur statuisse ad se præsentandũ.[d] hoc dicit
d secundũ intellectũ.glo.quæ cõmuniter tenetur.vel summa sic.Si iudex à quo prefigit terminum ad prosequendã appellationẽ & ad redeundũ à prosecutione,nõ valet terminus respectu redeundi, sed bene valet respectu prosecutionis,adeo q̃ à neutra partium præueniri põt.Ponit querelã appellantis.Secundo dat iudicẽ.ibi: *quia verò.* ¶ Casus literalis.Inter priorẽ & canonicos sanctæ Barbarę ex vna parte:&.V.camerarium de tangar ex altera super quodã manerio corã ordinario quæstio vertebatur.dictus.V.ad sedẽ apostolicam appellauit:iudex qui causam eius videbatur fouere pro eo q̃ quidã clericus cõmẽsalis suus dicti camerarij fuerat aduocatus

SEBA.SAPI.

a ¶ Mittitur nũtius. Vide Bal.in.l.si is cui.ver.quęro nũqd.C.de fur.Ang. in.l.j.ff. de eo per quem fac.erit.

b ¶ Dicit hìc do. Bartol.de bellẽ.q̃ hoc dictũ gl.procedit de iure ciuili. de iure aute canonico dicit q̃ quilibet de per se cõstituet procuratorẽ. ad hoc alleg.etiam gl.quã alle.hic iste v.quæstio. in.in.c. fi.in gl.magna circa medium. dicit etiã q̃ practicã huius gl.cõmẽdat.d. Anto. iu ca.edoceri.de rescrip.tamẽ dicit.d. Anto. sine ea rectè fieri posse siue agant nomine proprio siue eccle się:quia tũc solum capitulum cẽsetur habere administrationem.

c ¶ Et hîc per do. Philip.de peru.

SEBA.SAPI.

d ¶ Et lege. Quib⁹ modis excusetur superfluitas:tradit Feli.in.c.solitę.co. fi.s̃.de mai.& obe. & in procœ.Gregoria.colũ.fin.&.do. Fran.cur.in consi. lxxviij.inci.domina franciſca.co.vij. ¶ Adde quòd vbi cunq̃ lex vel statutum præcipit aliquem actũ succesſiuũ fieri intra certum terminum intelligitur terminꝰ datus ad inchoandum nõ ad finiendum. ita determinant do.per illum textum.in.c. propter.el.j.in princi. xvij.distin.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ De hoc vide per Imo.& plenè per doct.in.c.poſtremò.ſ.eo.

b ¶ Et Bal.in.d.authen.ad hæc.C.de vſu.col.iiij.vbi pro hoc dicto alleg. etiã tex.in.l.quæ ſententia.C.de pœ.no.etiã ex hoc dicto Inn.hîc.q̃ intantũ ex actis iudicij reſultat notoriũiuris q̃ iudex põt ex his quæ ſibi cõſtãt ex actis ex ſuo officio ſupplere ad vtilitatẽ partis.& ita etiã dixit Inn.in.c.per tuas. in fi.ſ.de teſtib.ſequit Inn.hic alleg. Ange.in.l.ſi vnus. §. pactus ne peteret.ff.de pact.circa fi.& facit glo.in.c. bonæ.ſ.de poſtu. præla.& in.c.euidẽtia.j. de accuſa. Et ſcias q̃ quantũ ad deciſionẽ cauſę nunq̃ ex actis & probationibus reſultat notorium iuris: nec dicitur liquere de cauſa niſi quãdo eſſet in ipſa cauſa cõcluſum vt eſt gl.ſing.in ver. liquere. vbi ipſemet Ab.Panor.& Imo.ita tenẽt in.c. ſignificauerunt. ſ. de teſtibus.

talem terminũ ſibi ſtatuit:vt vſq̃ ad feſtũ purificationis beatæ Marię virginis vtraq̃ pars ab appellationis proſecutione eſſet reuerſa: interim verò dictus camerarius præueniens nuntiũ prioris nec expectauit vſq̃ ad legitimum terminũ impetrauit literas & receſsit: prior hoc intelligẽs ſignificauit hoc domino papæ.ſuper hoc ſcribit papa dicens q̃ ille iudex non potuit ei legẽ imponere ſcilicet vt teneretur cauſam intra prædictũ tẽpus expedire:imò abſq̃ damno moræ infacta permaneat quouſq̃ cauſam faciat expedire: quia fraus & dolus alicui patrocinari nõ debent: mandat papa quatenus ſi eſt ita partibus con
2 uocatis audiat cauſam.Ber.¶ †No.primò q̃ iudex à quo põt præfigere terminũ appellãti ad proſequendã appellationẽ:licet ipſe appellans nullũ terminũ ſibi præfixerit:nõ tamen præfigit terminũ ad finiendã appellationem: quia eſſet imponere legẽ ſuperiori. Nũquid autẽ hoc poſsit facere iudex ad quẽ?dicã in c.oblatæ.j.eo.¶ †Secũdò no.q̃ impedimentum ſurgens ex facto principis impedit curſum termini prędixi ad appellationẽ finiẽdã: vnde datur ſecundus annus ſed impedit curſus tẽporis vt probat ibi: *intacta permaneat &c.* & ibi: *abſque damno moræ*: quid de alio iudice dixi,plenè in.c.ex ratiõe.ſ.eo.per quæ
4 decido aliqua tacta hîc per doc.¶ †No.ſecũdum cõmunẽ intellectũ q̃ terminus præfixus ad appellationẽ finiẽdã habet pro termino præfixo ad appellationẽ proſequendã : & eſt ratio.quia terminus præfixus ad finiendã appellationẽ includit in ſe terminũ ad proſequẽdum:vt in cle.j.eo.ti. Vnde ſi nõ valet reſpectu finis valet reſpectu proſecutionis.ar. opti.in.c.vnico.de deſpõ.impu.li.vj.vbi dicitur q̃ ſi inhabiles ætate ad contrahendũ matrimonium exprimũt verba apta ad cõtrahẽdum matrimoniũ iuris interpretatione ſunt ſponſalia de futuro, ex quo ſunt habiles ad contrahendũ ipſa ſponſalia:& iſta eſt vera ratio decidendi ſecũdũ lec.gl.¶ In gl.j.in fi.primam opinio.tenuit gl.iij.q.v.in.c.accuſatores.Inno.hîc tenet opi.gl.vt nõ ſit ſufficiens cauſa ad recuſandũ[a] iudicẽ.& hoc placet:& videtur probari in illo.c.j.de offi.iudi.non ob. iſte tex.quoniã hîc iudex fuit recuſatus.Item hîe de facto fauebat nimiũ alteri parti:& hoc reſpectu poſſet recuſari,ſecus vbi iudex inci dit per rectã viã:nõ enim eſt veriſimile q̃ velit moueri per cõmenſalẽ ſuũ,ex quo nullum intereſſe prætẽdit niſi qa eſt aduocatus.¶ In glo.pe.in fi.Ex iſta gl.habes duos intellectus ad tex:Primus vt intelligat litera in termino præfixo à lege:ſcilicet anno : ſed iſte intellectus nõ placet gl.quia nõ tenet nec debet quis expectare finẽ termini anni:quia per lapſum illius termini appellatio eſt deſerta.¶ Vnde gl.tranſeũdo ad ſecundã lect.dicit q̃ debet intelligi de termino præfixo à iudice ad appellationem proſequendã,quẽ terminũ neutra pars præuenire põt:vt in ca.ſæpe.in fi.ſ.eo.& c.oblatæ.j.eo.& licet alia fuerit iudicis intentio tamen per illã regulã ſi nõ valet quod ago &c.valet præfixio termini reſpectu proſecutionis huius cuius reſpectu poterat valere:& nõ reſpectu finiẽdi.quia eſſet imponere legẽ ſuperiori ad quẽ appellatur.quod fieri nõ põt:vt hîc in tex.ſed Inn.ſequendo primum intellectũ dicit q̃ terminus præfixus à iudice habet acſi non fuiſſet prędixus:quia nõ poterat terminũ ad finiendũ ſtatuere:& ſic partes fuerũt relictæ in termino iuris.& dicit hîc camerarius præueniſſe nuntiũ aduerſæ partis nec expectaſſe ad terminum legitimũ quẽ debuit differre vſq̃ ad vltimum mẽſem anni: quod quia nõ fecit literæ annullãtur.Io.an.dicit hoc dictũ procedere ſi iſte camerarius fuiſſet appellatus:ſed ipſe erat appellãs:& ſic poterat intra terminũ iuris proſequi qñcunq̃:& hęc eſt bona impugnatio.Nã appellãti præfigitur terminus anni à lege ad proſequendũ & finiendũ:vt in cle.ſicut.eo.ti.Ideo põt proſequi quã docunq̃.nõ ſic eſt in appellato qui cũ ipſe nõ impugnet ſententiã ſuam:nõ põt proſequi quãdocũq̃ intra terminũ iuris:ſed dũtaxat in vltimo mẽſe anni appellatore non proſequente.ij.q.vj.c.ei qui appellat.§.appellatore ceſſante.& auth.ei qui.C.de tẽp.appel. Vel dic q̃ ex alio hæc lect.Inn.non procedit.quia etiã appellatus põt proſequi quãdocũq̃ intra terminũ iuris dũmodo in proſecutionis actu faciat citari appellantẽ,ſecus autẽ ſi vellet procedere ſinẽ citatione ſed ſolũ vt perquiratur ſi appellãs eſt in curia.vt voluit Bar.in authẽ.ei qui appellat.C.de tẽp.appel.per.l.fi.§.illud. eo.tit.ergo potuiſſet iſte camerarius etiã ſi fuiſſet appellatus impetrare intra terminũ iuris quãdocũq̃,dũmodo poſtea in proceſſu faceret citari aduerſariũ. videt etiã probari in.c.bonæ.j.de confir.vtil.vel inutili.nã ibi literæ impetratæ per appellatũ præueniendo appellãtẽ dicunt ſubreptitiæ.quia nõ fecerũt mẽtionẽ de appellatione:& vide quod dicã ibi:oportet neceſſariò intelligere literã iſtã de termino hominis qui præueniri nõ põt etiã ab appellante.& corrobora hũc intellectũ,prout.ſ.dixi in not.& eſt ſatis verus in ſe.¶ Sed do alium intellectũ inhærẽdo ſecũdo ſummario q̃ terminus hîc fuit præfixus ad proſequẽdã appellationẽ: ſcilicet reſpectu impetrationis literarũ & ad redeundũ à proſecutione:ſed nõ valuit terminus quatenus arctabat ad redeũdũ.quia eſt imponere legẽ ſuperiori vt det literas intra terminũ prędixum à iudice à quo vel cauſam finiat:ſed valuit reſpectu proſecutionis finiendæ:nã vbi vtile eſt ſeparabile ab inutili vtile nõ vitiatur propter inutile:vt in regula vtile.de reg.iur.li.vj.Remanſit ergo hic terminus reſpectu proſecutionis:& ideo nõ potuit appellans impetrare literas hũc terminũ præueniendo:& hoc voluit litera dum dicit. *à proſecutione appellationis &c.* Patet etiã ex alio.quia ſi præfixiſſet terminũ ad finiendũ in curia nõ impetraſſent partes literas extra curiã:cũ tamẽ quælibet earũ hoc fecerit.hic intellectus eſt clarus & nullũ patit ſcrupulũ.& habes dictũ nouũ: quia licet iudex à quo poſsit præfigere terminũ ad proſequendũ nõ tamen ad redeũdũ cũ literis impetratis:quia eſſet imponere legem ſuperiori.¶ Sed dices extra gl.ex quo iudex iſte videbat fauere camerario quare appellauit ab eo?Item quare iudex ſibi præfixerit terminum ita arctũ?Sol.dicit Hoſt.hoc fuiſſe fraudulẽter confectum vt haberet iſte materiã impetrãdi literas ad iudices remotiores,vt ſic pars aduerſa tædio affecta cõpelleretur cedere.Itẽ iudex minabitur q̃ niſi vtraq̃ pars eſſet reuerſa in termino ſe non auditurũ amplius ipſas partes:& hoc faciebat vt iſte camerarius qui erat reus remaneret in poſſeſsiõe ſua:poſſent pręſumi & alię cauſæ in quibus nõ eſt ſtandũ.¶ In gl.fi.in fi.Sed cõtra hoc opponitur:videt q̃ iudices priores habeant cognoſcere de ſubreptionẽ primarũ literarũ:vt in.c.ſuper literis. de reſcri.Sol.dicit Inno. hõc proceſsiſſe ex gratia.¶ †Vel ſecundũ eũ notoriũ erat ex inſpectione actorũ.quia iſte camerarius præuenerat terminũ.& ſic q̃ literæ nõ valebant ideo potuit papa abſente ipſa parte dare ſecundas literas.¶ Nota hoc dictũ q̃ nõ ſolum ſententia ſed etiam acta[b] iudicij inducũt notoriũ:quod limita vt dixi in.c.cũ olim.j. de ver.ſigni.vbi bo.tex.pro hoc dicto Innoc.¶ †Item not.q̃ vbi totum ius partiũ eſt redactũ in ſcriptis põt iudex procedere etiã abſente parte tanquã ſuper notorio:quod ſemper no.quod ideo procedit.qa certũ eſt hoc caſu abſenti aliud ius nõ cõpetere.pro hoc bonus tex.in.l.ij.ff.de admini.rerũ ad ciui.pertinẽ.qui ſic debet intelligi:& bonus text.in ca.cùm olim.de re iudi.& quod ibi dixi;iſte

ANT.FRAN. 3 ¶ Dicas circa hoc cõcluſionẽ eſſe verã q̃ nõ dicit liquere de cã niſi poſtq̃ eſt in cauſa concluſum.per gl.in.c.ſignificauerũt.de teſti.& vide Alexã. 4 de imo. plenè de hoc loquẽtẽ vltra hîc alle.in.l.j.ff.de no. oper. nun. in apoſt.

¶ Et adde q̃ vbi agitur deliquidatione inſtrumẽtorumilla debet fieri parte citata.vt per Bald.in.l. iiij.C. de exec.rei iu.& per Bart.in. l.iij.in. iij. q.princ.C.de pig. & adde etiam q̃ liquidatio cauſę vel alicuius actus põt fieri per cõiunctionem duorũ inſtrumentorum:vt in.l. a fin.& ibi per Bal. C.de fal.cau.adie. lega.

SEBA.SAPI. b ¶ Acta.Vide Feli. in ca.cùm olim.ſ. de iudic.& in.c. accedens.j.col.iiij. ver.& inquantum dicunt.ſ. vt li.non cõteſt.& in.c.aſſerte.col.iij.ver.ſecũdus caſus.ſ.de præſum.& multa allegata per An.ſicul. in conſil.xxxviij. inci.præclarè ſcripſit.in.ij.vol. Ro. in conſil.ccxxvij. incip.ſpecialis.

dixi:iste tamen intellectus nõ cõgruit huic literæ quæ mãdat sub conditione si ita est &c.Nã si fuisset notoriũ dixisset:qa liquidè constat &c.prout facit in dicto.c.cùm olim.plenissimè de materia.c.quotuplex fit terminus qui potest præfigi à iudice plenè dixi.in.c.personas.s.eo.vbi vide.

✣ *SVMMARIVM.*✣

1 *Appellans extraiudicialiter ne molestetur in possessione sua si postea fuerit spoliatus restituitur in statũ in quo erat tẽpore appellatiõis emissæ.*
2 *Patronus alicuius ecclesiæ ipsa vacantæ potest percipere omnes fructus: & ipsos vel successori reseruare: vel in vtilitatẽ ecclesiæ cõuertere.*
3 *Abbas potest acquirere possessionem per monachum.*
4 *Appellare potest quis pluries super eodem articulo vel grauamine.23.*
5 *Appellatio extraiudicialis ex probabilibus causis facta adeo deuoluit causam ad superiorẽ vt omnia postea contra eam attẽtata reuocentur.22.*
6 *Remedium attentati non solum datur contra spoliantem: sed etiam cõtra illum qui successerit spolianti.18.*
7 *Differentiæ inter appellationem extraiudicialem & iudicialem.*
8 *Appellatio non continet in se appellationem extraiudicialem in odiosis.*
9 *Apostoli qui sint tam dimissorij: refutatorij quàm reuerentiales?*
10 *Excommunicatus an appellabit extraiudicialiter?*
11 *Custodia ecclesiæ vacantis ad quem spectat de iure communi?*
12 *Capitulum succedit sede vacante.*
13 *Sede vacante si collatio pertinet ad prælatum: potest capitulum ecclesiam alicui commendare donec ei prouideatur de rectore.14.*
15 *Possessio an probetur per solutionem pensionis vel census.*
16 *Officium iudicis datur contra quẽlibet possessorem ex naturali æquitate.*
17 *Interdictum vnde vi: & via attentati differunt in multis: vt hîc.*
Interdicto vnde vi seruatur ordo iudiciarius etiam contra contumacem secus si agitur via attentati.
19 *In interdicto vnde vi debent probari spoliatio & possessio.*
Quando agitur via attentati satis est quòd probetur possessio tẽpore appellationis.
20 *Agenti interdicto vnde vi obstat exceptio alterius spoliationis.*
Contra remedium attentati non obstat exceptio spoliationis: quia talis reuocatio fit ex mero iudicis officio.
21 *Quando agitur interdicto vnde vi in beneficialibus oportet colorare & iustificare possessionem.*
Quando agitur remedio attentati etiam in beneficialibus non oportet iustificare possessionem.
22 *Appellans ne quis molestetur in possessione sua: si postea fuerit spoliatus ab ea, an & quando reuocet attentata post ipsam appellationem.*

¶ *CAP. LI.*

a BOnæ memoriæ. [a]Potest intelligi pluribus modis vt j. patebit: sed inhærendo verbis literę vt mos geratur
1 cuiq; lecturę summat generalius sic. ¶ †Qui extra iudiciũ appellat ex verisimilibus & probabilibus causis ne in possessione molestet, si postea spoliatur restituit ante omnia in statũ in quo erat tẽpore appellationis emissæ.h.d. Prima pars ponit allegationes appellãtis. Secunda *ibi: procurator appellati.* In tertia pronuntiat ibi: *præmissis.* ¶ Casus literalis. Mortuo.O.de camera rectoris ecclesiæ de fan.abb.sancti augusti ni cantuarien.primò per quosdã monachos, postmodũ p ipsum possessionẽ ipsius ecclesiæ molestabat:& cùm postmodũ prędictam ecclesiã pacificè possedisset, quidã laici ipsum abbatẽ & monachos per violẽtiã de possessione eiecerũt:quã ecclesiã archidiaconus cantuarien.cępit postmodũ posidere: vnde abbas & monachi dictã possessionẽ petierũt sibi restitui cum fructibus inde perceptis.lit.cõte.inter monachos & archi.testes fuerunt hinc inde producti:demũ causa delata est ad papã corã quo prędicta ex parte abbatis fuerunt proposita:procurator archi.proposuit ex aduerso q defuncta persona illius ecclesię archi.tantũ datur eius custodia:imò arch.qui pro tẽpore fuerũt tã de iure cõmuni q̃ de cõsuetudine generali tã in illa ecclesia q̃ in alijs eiusdẽ diocesis illo iure semper vsi fuerũt.& ille.O.noie ipsius archi.eãdẽ ecclesiã posidebat qui ei procurationẽ vnã:& quinq; solidos annis singulis exhibebat.His & alijs diligenter auditis.d.pa.prędictos abbatẽ & monachos in eũ statũ reducẽdos decernit in quo erant tẽpore appellationis factę ex verisimilibus & probabilibus causis saluo iure proprietatis vtriusq; partis cũ fructibus medij tẽporis assignandis eisdẽ. Ber. Primò a
2 no.ex isto tex.secundũ vnũ intellectũ † q patronus ecclesiasticus alicuius ecclesię debet habere custodiã ipsius ecclesię vacãtis percipiendo omnes fructus reseruãdos successori seu conuertendos in vtilitatẽ ecclesię:ad hoc alleg.istũ text.Inn.in.c.vnico j.vt eccl.benefi. sine diminu.cõfe.& sentiunt doct.hîc.& j.latius dicã. ¶ †Secũdò no.abbatẽ posse possessionem aliquã acquirere per monachos quẽ-
3 admodũ dominus acquirit possessionẽ per seruũ.l.j.ff.de acqui.pos. ¶ †Tertiò not.ibi. *pluries vocem appellationis emisit &c.* q super eodẽ articulo põt quis geminare pluries appellationẽ, nũquid autẽ aliquid operaf secũ-
5 da vel tertia? dic vt j. dicã. ¶ †Vlterius no.q licet appellatio extra iudiciũ sit quędã prouocatio ad causam:vt in.c.cũ sit romana.s.e. tamen si interponaf ex verisimilibus & probabilibus causis adeo deuoluit negotiũ ad superiorẽ vt omnia postmodũ attẽtata contra eam reuocenf per viã attẽtati, nec admittunf exceptiones cõcernẽtes defectũ proprietatis:
6 vt j. latius dicã. ¶ †Not.q via attentati[b] non
b solum cõpetit cõtra primũ attentãtẽ sed etiã cõtra tertiũ qui successit in re attẽtata. nam archi.hîc non spoliauit & tamẽ cõuenif prętextu appellationis, de quo j. latius dicam.
7 ¶ †Vltimò not.q appellatio extraiudicialis iustificatur ex verisimilibus & probabilibus causis:licet secus sit in appellatione iudiciali.
c Vnde scire debes q multę differẽtię[c] notanf hîc inter appellationẽ extraiudicialẽ & iudicialem per quas aperitur multũ natura appel
d lationis extraiudicialis. ¶ Prima differentia[d] est quã prędmisi. Nã in iudicio causa appellãdi debet esse vera:vt in.c.vt debitus.&.c.interpositã j.e. sed extra iudiciũ satis est q causa sit verisimilis & probabilis: vt puta verisimiliter timui grauari in possessiõe alicuius rei licet adhuc nõ sim grauatus, nihilominus extra iudiciũ possum appellare vt hîc:& in cle. sicut.eo.titu. Hãc credo rationẽ diuersitatis: quia iniuria fit iudici si recedit ab eo in iudicio sine vera causa.vt in.c.vt debitus.prędalle. sed extra iudiciũ nulli fit iniuria imò interponitur ad defensionẽ iuris proprij: satis ergo est eum habere verisimilẽ causam appellan-
8 di. ¶ †Secunda differentia est in nominẽ.[e] nã
e appellatio propriè dicit in iudicio: prouocatio dicit extra iudiciũ: vt in.c.cũ sit romana. s.eo.& hæc bene no.vt in dispositionibus odiosis nõ cõprehẽdatur appellatio extraiudicialis sub noie appellationis. ¶ Tertia differẽtia:oblatio probationis exceptionis obiectæ iustificat appellationẽ iudicialẽ: licet nõ probetur veritas exceptionis:vt est tex.no.in c.interpositã j.eo.non autẽ iustificat appellationẽ extraiudicialẽ:quia nõ est ibi iudex qui recipiat probationes tuas:vnde potest dicere pars ego nolo probationes tuas recipere sed volo vti iure meo. Idẽ no.Inno.& alij doc.in c.cũ inter canonicos.&.c.quapropter.de ele. & in ca.ad dissoluendũ.de despõ.impu.quod procedit etiã si interponat à iudice procedẽte in iuribus suis tanq̃ pars: vt.no.in iuribus prędalle. ¶ Quarta differẽtia est in traditione apostolorum:nã in iudicio omnino apostoli

¶ Ex fi.huius decre.not.q ficut in possessorio recuperandæ veniunt fructus medio tẽpore percepti, ca. grauis. s. de resti. spol. ita veniunt fructus quãdo innouata & attentata reuocantur. vt hîc in fine.ibi: assignandos. & fic secũdũ Bal.hîc.portandos ad domũ spoliati expensis ipsius spoliãtis & innouantis. quod not.

✣ SEBA. SAPI.

b ¶ Via attentati. de remedio attentati in qbus prouideat latè tãgit Oldr. in consi. cxcix. incip. pro fundamento. in prin. & Card. in cõsi. x. inci. in themate præmisso. & Rot. in tit. de resti. spolia. deci. ij. inci. itẽ fuit dubitatũ.

c ¶ No. differentias inter appellationẽ iudicialem & extraiudicialẽ. & de his p Pe. de ancha. in. c. cõcertationi. de appel. in. vj. Itẽ vide. d. Anto. post Innoc. & doc. in. c. cùm sit romana. in ij. col. ver. quando appellationes. s. e. tit. vbi dicũt quòd appellationes iudiciales & extraiudiciales ferè omnibus cõueniunt.

✣ SEBA. SAPI.

d ¶ Prima differentia. dẽ hac prima differẽtia vide Fel. in. c. j. colũ. j. s. eo. vbi plura.

✣ SEBA. SAPI.

e ¶ In nomine. Vide Car. in cle. ficut in prin. de appel. Lap. alleg. xxxix. inci. an valeat. co. j.

ſunt tradendi:ſed extra iudiciū nō ſic tradun
tur indiſtinctè:quia ſæpe nō eſt qui illos tra-
dat.de quo dic vt per gl.no.in.c.j.eo.ti.li.vj.
9 ¶ †Quinta differẽtia eſt in qualitate ipſorū
apoſtolorū.nã in iudicio dicunt apoſtoli di-
miſſorij ſeu refutatorij vel reuerentiales: &
dicunt apoſtoli literæ in quibus iud ex à quo
narrat quare detulit vel quare nō detulit ap-
pellationi:& ſi detulit,dicuntur apoſtoli di-
miſſorij,quia cū illis literis mittit partẽ ad ſu
periorẽ:ſi nō detulit dicunt refutatorij: quã-
doq; differt propter reuerẽtiã ſuperioris.&
tūc appellãtur reuerẽtiales:ſi autẽ dantur ex
tra iudiciū puta à iudice à quo appellatur vel
à parte tūc dicunt ſimpliciter extraiudiciales
vel cõuentionales ſeu teſtimoniales. ¶ Sexta
differentia quia extra iudiciū admittit appel
latio generalis & incerta reſpectu perſonarū
ſeu grauaminis vt hîc.ſed in iudicio debet
eſſe certa & ſpecialis: vt in.c.vt debitus.j.eo.
& dic vt dixi in.c.conſuluit.ſ.eo. ¶ Septima
differentia eſt ſecūdū aliquos q; iter arreptū
ad ſuperiorẽ habet pro appellatione extra iu
dicium, non ſic in iudicio ſecūdum aliquos:
10 dic vt plenè dicet j.c.proxi. ¶ †Octaua dif-
ferentia.q; excõicatus appellat in iudicio.c.
cùm inter.ſ.de excep.ſed nō extra iudicium:
quia eſſet impugnare aduerſariū quod nō li-
cet excõicato.d.c.cū inter.Hoſti.hoc impu-
gnat:quoniã(vt hîc patet)interponit quando
q; ad defenſionẽ ne moleſtet in poſſeſsio-
ne ſua:& in hoc fuit Inn.ſibi cõtrarius.vtrũ
excõicatus poſsit appellare extra iudiciū.Tu
concorda vt no.Io.an.in.c.pia.de excep.li.vj.
in nouella. ¶ Nona differentia.nã appellatio
extra iudiciū interponitur ratione cauſæ de
futuro:quia timet grauari:ſed in iudicio ra-
tione præteritæ cauſæ:vt in.c.vt debitus.j.eo.
¶ Decima differẽtia quia in appellatione iu-
diciali terminus anni currit à die illati graua
minis:vt in cle.ſicut.eo.ti. Vndecima differẽ-
tia reſpectu ſuſpẽſionis.nã appellatio iudicia
lis ſuſpendit iuriſdictionẽ iudicis à quo in to
tum quò ad illã cauſam:vt plenè diximus in
c.ſuper eo.ſ.eo.ſed extra iudiciū nō ſuſpẽdit
factū de præterito:nec etiã id qđ eſt omnino
conſecutiuū ad ius explicitū de p̃terito:vt in
c.conſtitutus.ſ.eo.& hoc no. ¶ Duodecima
differentia.reſpectu reuocationis attentato-
a rum.[a]nã in iudicio reuocant omnia attẽtata.
vt in.c.nō ſolū.e.tit.li.vj.ſed extra iudiciū nō
reuocant niſi ea quę geſta ſunt cõtra appella
tionẽ.vt in.c.cū nobis.& qđ ibi no.ſ.de elec.
¶ Tertiadecima differentia reſpectu tẽporis
præfixi ad appellãdū. Nã in iudicio appellãdū
eſt intra decendiū vt.c.qđ ad cõſultationẽ.de
re iudi.ſed extra iudiciū etiã poſt decendiū
appellari põt:hoc tñ eſt falſum per.c.cõcerta
tioni.eo.ti.lib.vj.dic vt ibi.licet enim audiat
poſt decẽdiū per viã querelæ:vt in.d.c.cõcer
tationi.quia facta extraiudicialia nō trãſeunt
in rẽ iudicatã,nō tamẽ audit per viã appella-
tionis vt ibi. ¶ Põt addi.xiiij.differentia quã
ponit gl.in.c.nō ſolū.præalle.videlicet vt attẽ
tata poſt appellationẽ iudicialẽ reuocent in-
diſtinctè per viã attẽtati:id eſt nullitatis. Sed
attentata poſt appellationẽ extraiudicialẽ pẽ
dent ex futuro euentu.ad hoc.c.conſideraui
mus.&.c.cū inter canonicos.de ele.ita loquit
illa gl.ſed fortè vult dicere q; in appellatione extraiudiciali eſt ne
ceſſe probari prius veritatẽ cauſæ anteq̃ reuocetur attentatū:&
iſte eſt pulcher paſſus:latius enim expediã ipſum cū gl.ſi. ¶ Con-
ueniunt autẽ appellatio iudicialis & extraiudicialis generaliter in
duobus.nã quęlibet debet fieri in ſcriptis:prout le.& no.in.c.j.e.
tit.li.vj.ſecũdò.vt quẽadmodū innouata cõtra appellationẽ iudi
cialem reuocant:ita innouata contra appellationẽ extraiudicialẽ:
vt hîc:& hoc no. ¶ In gl.hîc in ſi.Ex iſta gl.potes colligere duas ra
tiones quare iſte abbas intrauit poſſeſsionẽ iſtius eccleſiæ vacan-
tis:ſed iſtæ ſolutiones glo.diuinant:ſed præſuppoſito q; ſint veræ
debuit abbas eas exprimere in appellatione aliâs nō diceret appel
latio eius veriſimilis.Extra gl.potes intelligere iſtum tex.plenius
intelligẽdo q; iſte abbas dicebat ſe eſſe patronũ iſtius eccleſiæ: &
ſic q; ad eũ pertinebat cuſtodia eccleſię vacantis:quod an ſit verũ
11 dicam in ſequẽti gl. ¶ †In gl.ij.No.hãc gl.cõcludit enim q; cuſto
dia eccleſiæ vacantis nō ſpectat de iure cõmuni ad archid.ſed ad
quẽlibet epiſcopũ in dioceſi ſua. Vnde intelligo glo.q; ſpectat ad
archi.non tanq̃ ad metropolitanũ:ſed tanq̃ ad dioceſanũ.ſ.reſpe-
ctu dioceſis ſuę. Et vt habeas plenè hãc materiã in vno loco expe
ditam diſtinguo vltra alios ſic. Aut quęrit de cuſtodia eccleſię ca
thedralis:aut eccleſię inferioris. Primo caſu ſi habet eccleſia œco
nomum generalẽ,ipſe habebit cuſtodiã.xij.q.ij.c.illud no.in.c.cũ
vos.de offi.ord.ſi nō habet œconomũ,tunc capitulũ ipſius eccle-
ſiæ habebit cuſtodiã.xij.q.ij.c.non licet alicui.ſi nō habet canoni
cos de facto vel ſint negligẽtes:ſuccedit archiepiſcopus:vt in.c.ſi.
de ſupp.neg.præla.li.vj.Secũdo caſu cũ quęritur de eccleſia infe-
riori.dic q; aut eſt collegiata aut non.primo caſu collegiũ ſucce-
dit in adminiſtratione:vt no.Io.de lig.poſt alios in cle.ne in agro.
de ſta.reg.& Inn.in.d.c.vno.vt eccle.benefi.ſine diminu.cõfe.ſed
in cõtrariũ videt tex.in.c.ea quę.j.de ſta.regu.vbi dicit q; remoto
abbate dandus eſt monaſterio adminiſtrator idoneus:& dicũt ibi
docto.q; deputabitur per epiſcopũ.& idẽ Io.an.in.c.ij.de teſta.li.
vj.Sed in contrariũ pro prima opi.adduco bo.text.in.d.cle.ne in
agro.§.abbate.Sed reduci poſſunt ad cõcordiã prout dico in.d.c.
ea quæ.q; aut prælatus eccleſię collegiatę eſt remotus propter ma
lam adminiſtrationẽ capitulo tacẽte:& tūc nō ſuccedit capitulũ:
quia eſt mala præſumptio cõtra eos:& ita propriè loquit text.in
d.c.ea quæ.ad qđ vide gl.no.in.l.quoniã.ij.C.de app.quæ per illũ
tex.arguit q; ſubditi debẽt reſiſtere prælato malè agẽti.facit.ij.q.
12 vij.c.paulus.Aut vacat alio modo:& tūc ꝓcedit alia opi. ¶ †No
tabis duo ex p̃dictis.Primò q; ſicut capitulũ eccleſię cathedralis
ſuccedit prælato ſuo vacante ſede:ita & capitulũ eccleſię inferio-
ris:vt in.d.§.abbate.cũ ſi.Et vide in hoc quod no.Inn.in.c.cũ dile
ctus.de cõſue.Secundò notabis illũ caſum exceptũ.Si verò eccle-
ſia non eſt collegiata ſed habet ſolũ patronũ rectorẽ:& tunc ſi ha
bet patronũ eccleſiaſticũ ipſe habebit cuſtodiã.ar.hîc ſecundum
præmiſſum intellectũ.& tenet Inn.vbi.ſ.bene facit.c.cũ & planta
reg.de priui.Nã patronus eccleſiaſticus petit rationẽ adminiſtra-
tionis de tẽporalibus:vt ibi:fortius ergo ipſe cuſtodire habet tẽ-
pore vacationis.Si verò nō habet patronũ ſaltẽ eccleſiaſticũ: tūc
glo.hîc dicit q; ſpectat ad dioceſanũ.idẽ ſentit Inn.d.c.vno.& re-
ſpondet ad.c.ſi in plebibus.lxiij.diſt.hîc allegatũ pro contrario.q;
loquit de iure ſpeciali:licet aliud ſentiat hîc. Tu dic melius vt ha-
bes gl.ſing.quã cõiter ſequunt ibi doc.q; is habet cuſtodiã eccle-
ſiæ vacãtis qui habet inſtitutionẽ illius eccleſię:ita not.gl.in.c.cũ
vos.de offi.ordi.& eſt ſatis rationabile vt ex quo habet cõferre ti
tulum habeat cuſtodire eccleſiã vacantẽ. notabis hęc perpetuò.
13 ¶ †Vacante verò ſede vbi collatio pertinet ad prælatũ poterit ca
pitulum illã eccleſiã cõmẽdare alicui donec fuerit ſibi prouiſum
de rectore.ita ſingu.not.in.c.vno.ne ſede vac.libr.vj.in nouella.
14 ¶ †Notabis ſemper hoc dictũ,ex quo habes q; licet capitulũ nō
b ſuccedat in collatione beneficiorũ [b]ſpectantiũ ad prælatũ:vt in.d.
c.vnico.põt tamen illas eccleſias cõmodare & œconomũ ponere
donec per ſuperiorẽ fuerit prouiſum.& per hoc habes pleniſsi-
mè hũc articulũ expeditũ. ¶ In gl.in verbo. *nomine Archidiaconi*
in fi.Sed cõtra tex.præſuppoſita opi.gl.pro vera opponitur.Nã ſi
iſte archidiaconus poſsidebat non poterat iſte abbas prætẽdere ſe
expoliatũ:quia vim vi repellere licet.in.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.
nec videtur tūc q; appellatio abbatis fuerit probabilis.Sol.intelli
ge q; iſta

SEBA. SAPI.
a ¶ Attentatorum. Circa hãc differen tiam vide do.Bar. ſoci.in conſil.xlv. colum.ij.ver.circa hanc.&.col.v.ver. octaua dubitatio.
ZACHARI.
b ¶ In collatione be neficiorum. Adde iſtum in.c. cũ vos. nu.ij. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum.in ver.cõfe rendæ. ſ. de offic. ordi. & in.c.verũ. nu.xj.in ver.perti nentia ad epiſco-pum.ſ.de fo.cõpe.
SEBA. SAPI.
b Beneficiorũ. Vide Gemi.ĩ.c.j.in. xv. q.de maio.& obe-di.lib.vj.& Feder. in tracta.permuta. benefi.q.xxxviij.

ge ꝙ iſta probatio nõ fuit probata.nã ſi cõſtitiſſet quòd archi.tunc poſsideret nõ habuiſſet locũ deciſio huius.c. per ſupradicta.ſic põt ſolui aliud contrariũ in eo quòd Archi.allegabat hîc cõſuetudinẽ.eã enim non probabat: & prẽſuppoſito ꝙ probaſſet.illa cõcernit proprietatem & nõ poſſeſsionẽ:vnde ſatis erat ꝙ abbas incũbebat poſ
ſeſsioni tẽpore appellationis emiſſę:de quo plenius dice
15 tur ſuper gl.fi. ¶ † In gl.ſuper ver. *vnam procurationẽ*.in fi.ſed gl.nõ reſpõdet ad.c.cũ veniſſent.ſ.de reſti.ſpo.vbi probatur ꝙ ſi percipio pẽſionẽ ex aliqua re videor illam poſsidere. ¶ Itẽ no.in.l.q̃is.§.j.ff.de acqui.poſ.alle.in gl. dic de hoc vt plenè dixi in.d.c.cùm veniſſent.ille tex.intelligitur qñ prẽcedẽte titulo legitimo ad trãſferẽdũ dominium ſoluit penſio de cõſenſu ſuperioris:tũc enim
teruenit quędã ficta traditio:ſecus vbi ſimpliciter probatur ſolutio pẽſionis ſeu cẽſus:quia cũ multis ex cauſis poſsit ſolui pẽſio ſeu cenſus:talis ſolutio indeterminata nõ improbat poſſeſsionẽ rei necſubiectionem.Pro hoc ca.accepimus.de priui.ca.quãto.de cẽſi.Nã probatio dubia & generalis nõ cõcludit quid determinatũ.vt in.c.in prẽſentia.de proba.qđ eſt cõtra Bal.in.l.ſolẽt.ff.de offic. procõ.vbi dicit ꝙ ſi vna eccleſia ſoluerit cẽſum pro magno tẽpore prẽſumit illi ſubiecta.hoc enim nõ procedit vt prædixi:& vide qđ dixi in ca.fin.de cauſa poſ.& proprie. ¶ In gl.in ver. *in eũ ſtatum*. in fi.põdera bene gl.quę ſentit duos intellectus ad iſtũ text. ¶ Primus ꝙ hîc fuit actũ cõtra archidiaconum interdicto vnde vi:eo ꝙ fortè ſpoliari mãdauerat,vel ſpoliationẽ illorũ laicorũ ratã habuerat. ¶ Secũdus intellectus.ꝙ agebat officio iudicis virtute appellationis:& ideo potuit agi contra tertiũ.ſ. archidiaconũ:licet nõ ſpoliauerit vel ſpoliationẽ ratam habuerit. ¶ Sed cõtra vtrũq; intellectũ opponitur fortiter ſic nã primus intellectus diuinat,nec fuit probatum ꝙ archidia.mãdaſſet ſpoliari &c.Itẽ nõ cõgruit iſti literæ in qua papa fundat ſe ſuper appellatione emiſſa ex probabili & veriſimili cauſa. ¶ Contra ſecundũ intellectum facit ꝙ appellatio fuit interpoſita ne quis moleſtaret eũ in poſſeſsione:ſed iſte archidiaconus nõ moleſtauit eũ in poſſeſsione:ſed per laicos facta fuit ſpoliatio: ergo virtute appellationis nõ poterat agi contra iſtũ tertium.Sol.Inn.hîc dicit ꝙ ſicut omnia quę dolo vel malè fiunt à partibus lite pẽdẽte debẽt officio iudicis reuocari in ſtatũ priſtinũ.ſ.vt.lit.pen.per totũ.& vide bo.gl.de modo reuocãdi in cle.ij.eo.ti.ita dicit ipſe innouata appellatione pendent & pertinẽt ad officiũ iudicis vt reducantur in ſtatũ priſtinũ.ff.nil.inn.app.interpo.per totũ. j.e.c.dilectus.Ad idẽ.l.ædiles.§ idẽ ſciendum.ff.de ędil. edic.& in quadã alia gl.rectius ſoluit cõtrariũ ꝙ nõ ſolũ facit contra appellationẽ ille qui ſpoliat:ſed etiã ille qui tenet rem ſpoliatã cõtra voluntatẽ appellãtis.quod no.
16 ¶ † Hunc intellectũ videt etiã ſentire Hoſt.hîc dicẽs ꝙ officio iudicis põt agi cõtra quẽlibet poſſeſſorẽ ex naturali æquitate:vt.ij.q.j.c.in primis.Hinc eſt ꝙ ſi res mea peruenit ad te quoquo modo poſſum agere iudicis officio vt illã rẽ mihi reſtituas:vt in.l.ſi me & titiũ.ff.ſi cer. pe.maximè hoc procedit de æquitate canonica ſecundũ eum.ar.c.dilecti.de iudi.Ad materiã vide no.per.Io.mo. in.c.cupientes.de elec.li.vj.vide bo.gl.in.c.nõ ſolum.de appel.eo.li.& cõclude breuiter& clarè hãc materiã.Aut enim prẽceſit appellatio gñalis reſpectu pſonarũ vt hîc: & tunc põt agi cõtra quẽlibet poſſeſſorẽ:quia quiſq; tenendo rẽ inuaſam in prẽiudiciũ appellãtis dicit cõmittere contra appellationẽ.vt hîc no.probat. Aut appellatio fuit generalis ſed ſpecialis reſpectu.ſ.certè pſonę: & tũc ſi tertius aliqd innouat cũ parte appellata agitur etiã cõtra tertiũ per viã attẽtati.ar.in.c.cũ Martinus ferrarien. in fi.de conſti.& in.l.chirographis.& qđ ibi no.ff.de admini.tut.Aut tertius innouat per ſe,& nõ cũ parte appellata:& tũc debet agi cõtra iſtũ & nõ per viã attẽtati, ſed ordine iudiciario.fatendũ eſt tamẽ ꝙ poterit agi officio iudicis.prout dicit Hoſti.ſed nõ per viã attentati.Ita ſalua & concorda dictũ Hoſti.hîc & gl.in.c.nõ ſolũ.eo. tit.li.vj.quæ videt velle cõtrariũ.& magna eſt differẽtia vtrum agat per viã attẽtati an debeat agi ordine iudiciario.Primo caſu nõ ſeruatur ordo iuris:vnde nõ eſt neceſſe libellũ offerre,vel litẽ cõteſtari,ſeu aliũ iudiciariũ ordinẽ ſeruare:ſed ſicut de facto proceſsit innouatio:ita de facto iudex faceret reuocationẽ:vt no.glo.in.d.cle.ij. ſecus vbi debet procedere ordine iudiciario.vnde cõtra tertiũ qui nihil egit cũ parte appellata nõ põt agi per viã attentati: ſed ſicut contra quẽlibet ſpoliatorẽ cõtra quẽ agitur ſecũdum iuris ordinẽ: vt in.c.cõſultationibus.de offi.dele.quia ex quo nõ fuit cõtra eũ appellatũ non põt dici ꝙ aliquid attẽtauerit lite vel appellatione pẽdẽte.Et
17 ex his habes verũ intellectũ.c. ¶ † Alius autẽ intellectus ꝙ ageretur interdicto vnde vi, nõ procedit quò ad tex. noſtrũ.fatendũ tn̄ eſt ꝙ abbas potuiſſet experiri interdicto vnde vi:ex quo fuerat ſpoliatus,prẽſuppoſito quòd archi.ſpoliaſſet &c.ſed non eſt multũ vtile : multę enim ſunt differẽtię an agatur via attẽtati an per interdictum vnde vi.Nã ſi agitur interdicto vnde vi oportet ſeruare ordinẽ iudiciariũ etiã cõtra contumacẽ:vt in.c.accedẽs. el.j.vt lite nõ cõte.& in.c.cõſultationibus.præalle.ſecus
18 ſi agitur via attẽtati:vt in.d.cle.ij.no. ¶ † Alia differẽtia. ꝙ per interdictũ vnde vi,nõ põt agi cõtra tertiũ:vt in.c. cùm ad ſedẽ.de reſti.ſpo.ſed virtute appellationis agitur
19 contra tertiũ.diſtinguẽdo tamẽ vt p̃dixi. ¶ † Tertia differẽtia.in interdicto debeo probare ſpoliationẽ & poſſeſsionẽ:vt in.d.c.cõſultationibus.ſed per viã attẽtati ſatis eſt probare poſſeſsionẽ tẽpore appellatiõis: & ꝙ nũc
20 poſſeſsio eſt penes ſe vt hîc. ¶ † Quarta differentia eſt. quia agẽti interdicto obſtat exceptio alterius ſpoliationis:vt in.c.fi.&.c.ij.de ord.cogni.Sed contra remedium attentati nõ obſtat exceptio ſpoliationis:qa illa reuocatio fit ex mero iudicis officio:vt no.gl.in cle.ij.ꝑalle.no.
21 etiã Inno.in.c.ij.de or.cog. ¶ † Quinta differẽtia eſt: nã in interdicto ſecũdũ cõmunẽ opi.oportet iuſtificare & colorare poſſeſsionem in beneficialibus:vt no.gl.in cle. vna.& dic vt ibi no.de cau.poſ.& propriet.& dixi plenè in.c.in literis.de reſti.ſpo.vbi tn̄ teneo cõtrariũ.cõmunis opi.habet qđ prædixi:ſed in reuocatione via attẽtati nõ oportet colorare poſſeſsionẽ : ita ſolẽniter dicũt do.de Ro.deci.xiiij.aliâs.xix.Ratio: qa plus fuit exceſſum hîc: quoniã attentãs in præiudiciũ litis ſeu appellatiõis læſit iudicẽ,partẽ,& ius.Itẽ qa fit reuocatio ex mero iudicis officio.Ex his attentatis cõcurrentibus iſtis duabus vijs tutius eſt intẽtare remediũ appellationis q̃ agere interdicto prout fecit iſte abbas:ideo vtilius eſt cũ quis timet ſpoliari appellationẽ emittere vt ſic habeat poſtea iſtud
22 facile remediũ attentati. ¶ † In gl.fi.ibi. *licet non ſit vera vel neceſsaria*. No.bene glo.& intellige vt.ſ.dixi.quoniã dixi hoc procedere in appellatione extra iudiciali:& dicunt quidã ꝙ licet ſufficiat ꝙ à principio fuerit veriſimilis:tamẽ poſtea qñ agitur ad reuocationẽ attentatorũ debet probari ꝙ ſit vera.ad hoc.c.cũ inter canonicos.in fi. de elec.vide qđ no.do.de Ro.deciſione.ccclxiiij.& Ioã. mo.in.c.cupiẽtes.præalle.& tenet do.Ant.hîc.cõtra hoc tamen multũ facit iſte tex.qa iſte abbas nõ probauit illã cauſam tũc veriſimilẽ eſſeverã.Debes enim ſcire ꝙ duo ſunt intellectus ad iſtud verbũ propoſitũ in tex. *veriſimilibus & probabilibus cauſis*. Inn.ponit cauſam veriſimilem quæ à iure approbat.qa ſic eſt de iure.Exẽplũ dico mẽ eſſe patronum eccleſiaſticũ:& ſic ad me ſpectare cuſtodiam eccleſiæ &c.probabilẽ cauſam dicit illã quæ eſt in ſe iuſta:vt puta appello ne quis moleſtet me in poſſeſ ſione mea.Hoſtiẽ.autẽ videt intelligere illã cauſam eſſe veriſimilẽ quę veriſimiliter & certis indicijs timebatur: puta Archi.fuit minatusabbati de ſpoliãdo eũ.hęc enim

eſt veriſimilis cauſa appellãdi:probabilẽ cauſam appellat rationabilẽ:vnde nũc ad propoſitũ cùm papa hîc ſolum ſe fundat ſuper cauſa veriſimili & nõ ſup vera etiã reſpectu reuocationis attentatorũ nõ videt illud dictũ verum ꝙ debeat probari veritas cauſæ:ſed in contrariũ facit.d.c.cùm inter.Itẽ ſequeret ꝙ ſi appello ne vendas rem meã ꝙ nõ valeat venditio cõtra appellationẽ.cõtra l.ſi fundum.C.de rei vend.& multa in hoc poſſunt dici. Sed colligẽdo dicta Inn.cuius dicta etiam videtur ſequi do.Ant.dicẽdũ eſt ꝙ quãdoq; quis appellat ex veriſimili cauſa tantũ:quãdoq; ex veriſimili & probabili: quandoq; ex probabili cauſa tãtũ.Si appellatio interponitur extra iudiciũ ex veriſimili cauſa tãtũ.i.quæ à iure approbatur,& tũc talis appellatio nõ habet impedire poſſeſſionem alterius : vnde ſi archi.hîc fuiſſet in poſſeſsione non valuiſſet appellatio abbatis ingrediẽtis poſſeſsionẽ de facto: dicẽdo ꝙ eſſet patronus.ar.in.d.l.ſi fundum.ſi verò appellatur ex veriſimili & probabili cauſa,tũc ante omnia debet fieri reuocatio attẽtatorũ, nec admittũtur exceptiones ſuper defectu proprietatis anteq̃ fiat reſtitutio.vt hîc notabiliter probatur:& puto ꝙ ſufficit probare re cauſam[a] probabilẽ eſſe verã.ſ.ꝙ erat in poſſeſsione tẽpore appellationis licet nõ probet illã cauſam veriſimiliter eſſe veram:vnde ille abbas non probauit hîc ſe eſſe patronũ.Et ad.c.cùm inter canonicos:& ſimilia põt reſponderi ꝙ ibi nõ probatur ſeu nõ cõſtabat ꝙ illa cauſa allegata eſſet vera:ſed hîc erat vera,quia erat in poſſeſſione.Tertio caſu quãdo fuit appellatũ ex probabili cauſa tantũ.Exẽplũ appello ne quis me moleſtet in poſſeſſione in qua ſum,&c. Nullã enim cauſam veriſimilẽ.i.à iure approbatã allego,ſed rationabilẽ cauſam tãtũ.hoc caſu ſi ius cõmune fundat intẽtionẽ innouantis nõ fit reuocatio niſi prius iuſtificetur poſſeſsio ex titulo.ſecundum Inn.quod no.& pro hoc facit.quia idẽ videmus in interdicto vnde vi:ex quo ius cõmune eſt contra appellantem & fundat intẽtionem appellati:vt eſt tex.in.c.ad decimas.de reſti.ſpo.li.vj.Itẽ dicũt do.de Ro.deciſi.prẽalle.ſi ius cõmune eſt cõtra appellantẽ licet nõ fundet intentionẽ appellãti,quia nõ debet via partibus aperiri vt fiat reſtitutio cõtra ius commune.Lapus in.d.c.ad decimas.tenet contrariũ:dicit enim ꝙ in hac via attẽtati nõ debemus habere reſpectũ an ius cõmune ſit cõtra appellantẽ,quia reuocatio debet fieri ex puro iudicis officio: vt.ſ.dixi.Et eſt bonum motiuũ & bona limitatio ad.d.c.ad decimas.Et hoc dictũ Lapi placet do.Ant.ſi iudex ex officio vult reſtituere:quaſi ſecus ſit ad petitionẽ partis appellantis.Sed multũ mihi placet dictum Lapi indiſtinctè ex quo nõ ſolum pars eſt læſa ſed reuerẽtia iudicis ad quẽ fuit appellatũ,ante omnia fiat ſibi reſtitutio ex quo notoriè nõ conſtat de defectu iuris appellantis. Nam poſsibile eſt ꝙ habebat aliquam cauſam iuſtã poſſidendi cõtra ius commune.ad hoc.c.licet epiſcopus.de præben.lib.vj.& quod dixi in.c.in literis.prẽalle. Et no. quia in hoc vltimo mẽbro ſufficit probare cauſam probabilem ad effectũ reuocãdi attentata:nõ eſt ergo neceſſe probare ꝙ illa cauſa ſit à iure approbata:licet eam expreſſerit:quod facit ad prẽdicta.Et ex his habes in ſumma qualiter ſit procedendũ ad reuocationẽ eorum quæ
23 attentãtur poſt appellationẽ extraiudicialẽ. ¶ † Vltimò oppo.contra tex.in eo ꝙ iſte pluries vocẽ appellationis
b emiſit.[b] videtur enim ꝙ ſecũda fuerit ſuperflua, cũ per primam ſit conſultũ appellãti.arg.in.l.qui bis.ff.de ver. obli.Sol.Hoſt.& Goff.videntur intelligere ꝙ vnica fuit appellatio ſed iteratio fit in verbo ad maiorẽ exaggerationẽ:ſicut in ſimili habetur.xxxj.quẽſtio.ij.c.lotharius. Abbas verò videtur intelligere tex.in geminata appellatione:& dicit ꝙ ſecunda poteſt eſſe vtilis propter tẽpus appellationis proſequẽdæ:quod licet lapſum eſſet reſpectu primæ poſſet durare reſpectu ſecundæ:vel ſi nõ fuit debito modo facta prima, poterit ſe iuuare ex ſecunda legitimo modo interpoſita:& videtur hoc placere Ioã. and.qui per hoc dicit ꝙ geminatio appellationis non inducit receſſum à prima:vt no.j.eo.c.dilecto. Tu concordando dic quòd aut quis geminat verbũ appello pluries eodem tẽpore.& procedat primũ dictũ.aut diuerſo tẽpore in caſu appellandi:vel eodẽ tempore,tamen ſolenniter repetijt appellationẽ:& tunc procedit ſecundũ dictum.Et ad materiã vide quod legi.& no.in cle.vna. de do.& contu.&j.d.c.dilecto.vbi omnino vide.

a SEBA.SAPI. ¶ Probare cauſam. Vide Fel.latè in.c. j.col.j.ver.dum dicit ſignanter.ſ.eo. vbi dicit ꝙ in appellatiõe iudiciali: ſola oblatio probatiõis cauſę iuſti ficatappellationẽ: ſed in extraiudicia li oportet quòd ſit cauſa vera: & ibi nunquid ſufficiat probare cau ſam probabilẽ ad reuocandum attẽtata.

b SEBA. SAPI. ¶ Emiſit.De horũ veritate, vide Ro. in conſi.xlj.incip. in præſenti conſul tatione . latè per Alex.in.l.ſi procu rator.§.ſi domin⁹. ff.de oper. no. nũ. vbi Moder.

c SEBA.SAPI. ¶ Appello. Vide Abba.in conſi.ccxxiij.inci.illud de iure quæritur.col. pe.vbi dicit ꝙ facta ſũt fortiora ad declarandũ volun tatẽ cẽ verba quæ ſæpe proferuntur contra mentẽ pro ferentis.refert do. Iaſ.in.l. de quibus col.viij. in.iiij. no. ff.de legi.& in.l.re prehendẽda. C.de inſti.& ſubſti.ſub condi factis.

ZACHARI. c ¶ Verbum appel lo. Adde quod no tani. in apoſt. ad iſtum in.c. ad audientiã. nume.j.in apoſt.verſi. verbũ appello.ſ.eo.col.j.

SVMMARIVM.

1 *Arripere iter ad principem habet vim appellationis ſi ſeruantur ea quæ ſeruari debent in appellatione.5.6.*
2 *Actus geſtus à iudice poſt appellationem extraiudicialem eſt ipſo iure nullus.*
Excommunicatio lata poſt appllationem iudicialem vel extraiudicialem eſt ipſo iure nulla.
3 *Capitulum litigando cum ſuo prælato non tenetur conſtituere actorem ſeu ſyndicum.*
4 *Ad ſubſtantiam appellationis non eſt neceſſe exprimere verbũ appello: ſed ſufficit æquipollens.*
Plus eſt aliquid explicare facto quàm verbo.
7 *Appellatio extraiudicialis non poteſt fieri niſi ad illum ſuperiorem qui poteſt adiri per viam querelæ.*

¶ CAP. LII.

1 DIlecti filii. ¶ † Si contra ſuperiorem ſuũ quis itinerat ad papam habetur pro appellante:ita ꝙ excommunicatio poſtea in eũ lata non tenet: vel aliter & ſic. Itineris arreptio habet vim appellationis ſi ſeruantur ea quæ ſeruari debẽt in appellatione.hoc dicit ſecundũ vnum intrinſecum intellectum.c.Prima pars ponit querelam.Secunda dat iudices ibi: *cum autem.* ¶ Caſus literalis.Inter archiepiſcopum cantuareum.& monachos cantuarien.eccleſiæ ſuper capella de lamede cõtrouerſia vertebatur.monachi pro cauſa illa miſerunt ad ſedem apoſt.duos monachos. I.&.H.quos duos dictus archiepiſcopus poſt iter arreptum excommunicauit.illi conqueſti fuerunt domino papæ:cùm autẽ plus ſit ad ſe.apo.facto appellare quàm verbo.& illi ad ſed.apoſt.propter cauſam illam venientes intelligantur prouocaſſe ad eam.Mandat papa quibuſdam quatenus ſi eſt ita dictos.I.&.H.denuntient ex-
2 cõmunicationis vinculo non teneri.Ber. ¶ † No.primò ex iſto text.caſum apertum quem tenebis menti.quòd actus geſtus à iudice poſt appellationem extraiudicialẽ ab eo interpoſitam ipſo iure eſt nullus.Ex quo no.quòd ſicut non tenet excommunicatio lata poſt appellationem iudicialem : ita neq̃ poſt appellationem extraiudicialem vt hîc:timens ergo iniuſtè excommunicari à ſuperiore habet promptum remediũ ex hoc capitulo vt appellet etiam extra iudicium & ſuſpendit iuriſdictio-
3 nem iudicis:& vide quod dixi in.c.cõſuluit.ſ.eo. ¶ † Secundò not.hîc bonum argu.pro his quæ dixi contra gl. in.c.ſignificauit.ſ.eo.quòd capitulum agens contra epiſcopum pro iuribus capituli non tenetur petere actorẽ ſeu ſyndicum:ſed poteſt à ſe actorẽ ſeu ſyndicum conſtituere & cum prẽlato litigare.Nã iſte prior & monachi conſtituunt capitulũ illius eccleſiæ cantuarien.cathedralis quę eſt monachorũ:& archiepiſcopus eſt ibi loco epiſcopi & abbatis.de quo plenè dixi in ca.cauſam.de
4 iudi. ¶ † Tertiò not.ꝙ plus eſt aliquid explicare facto quàm verbo:& ꝙ ad ſubſtãtiã appellationis nõ eſt neceſ
c ſe exprimere verbũ appello[c]:ſed ſatis eſt dicere vel facere aliquid ęquipollẽs huic verbo appello:quod not.facit

quod dixi

quod dixi.ſ.eo.in.c.ad audientiã. ¶ Hîc vnica eſt gl.quã not.quia tria facit.glo.primò allegat iura quę probant ꝙ plus ſit aliquid facto facere quã verbo:& ſic allegat concordãtias ad text.noſtrum vſq; ad ver. *ſed non eſt ita.* Abinde vſq; ad finẽ format duas quæſtiones,licet eas immiſceat.prima quæſtio nõ ſeruando ordinem glo.ſit iſta.Nunquid indiſtincte arreptio itineris ad ſuperiorem habeat vim appellationis? Secũda.nunquid diſpoſitio huius.c.habeat locũ ſi iter arripitur ad aliũ ſuperiorẽ citra papã? ¶ † Quòd primã qõnem glo.allegat multa contraria,quę perfectè nõ ſoluit.doct. etiã inſtãt & credo eos habuiſſe bonũ intellectum ſed non clarè explicant.Conclude breuiter quòd arreptio itineris ad ſuperiorẽ habet vim appellationis ſi ſeruantur ea quæ ſeruari debent in appellatione:& ideo ſicut appellans extrà iudiciũ vel in iudicio ante ſententiam tenetur exprimere cauſas in ſcriptis & petere apoſtolos:ita & iſte qui vult arripere iter debet omnia hæc ſeruare:vt puta dicet ſuperiori.Domine epiſcope vos graua iſtis me in tali articulo,& in tali nolo litigare amplius coram vobis,ſed volo ire ad papam & peto apoſtolos:tunc enim licet non exprimat verbum appello,itinerando ad papam habetur pro appellante:quia non refert quid ex equipollentibus fiat:vt in.c.licet ex quadã.ſ.de teſti.l.fideicõmiſſa.§.ſi cui.ff.de leg.iij.Idem dic quã do appellatur à diffinitiua vel extra iudiciũ vt ſeruet ea quę iura in talibus mandant obſeruari,ſicut dixi in ſubmiſsione protectionis:vt in.c.ad audientiam.ſ.eo.aliâs autem non habebitur pro appellante:& credo ꝙ capitulum planè procedebat olim ſecũdum antiqua iura ſecundũ quę non erat neceſſe exprimere cauſam appellandi:ſed ſufficiebat dicere tantũmodo appello:ita ſufficiebat dicere iudici ꝙ volebat iter arripere ad ſuperiorem. Si autem talia non ſeruat poterit alio remedio defendi:ſcilicet per titu.de cleri.peregri.vt dixi in.c.meminimus.ſ.eo. ¶ Sed cõtra hũc intellectum & text.oppo. Iſti nuntij non appellauerunt verbo aut facto cũ cã eſſet inter archiepm & capitulum: ergo debuit tenere ſententia cõtra illos lata cũ in eis ceſſet ratio literę. Sol.credo ꝙ gl. metu hius cõtrarij hîc incidẽter dixit ꝙ iſti nũtij erant de monachis illius eccleſiæ,& ſic erãt de appellantibus. Si aũt vis tenere ꝙ nõ erãt de monachis:dic ꝙ ex quo iuerunt pro appellãtibus erãt ſub protectione papæ.vt in.c.j.de cler.peregri. Et ad hũc effectũ alle.Inn.illud caj.eo.vt debitus.dicẽs ꝙ nõ ſolum venientes perſonaliter ad papã ſunt ſub protectione papæ:ſed etiã nũtij venientes pro alijs gaudẽt hac immunitate. Et hũc intellectum no.ſing. vt excõmunicatio etiã ſit nulla contra itinerãtes ex iuſta cauſa ad papam lata:& tunc dic ꝙ appellatio monachorũ ponderat hîc ad
6 referendum quòd ex iuſta cauſa iſti acceſſerunt ad papã. ¶ † Et ex his infero ad ſolutionem ſecũdæ qõnis in qua Hoſt.& doct. ſequentes videtur velle ſi aditur ſuperior qui poterat adiri per viã querelæ tũc itineris arreptio ad eũ habet vim appellationis:ſecus ſi non poterat adiri per viã querelæ:vt eſt archiepus reſpectu ſubditorum ſui ſuffraganei.de offi.ord.c.paſtoralis. Hoc dictũ intelligo verũ in appellatione extraiudiciali: quia illa eſt quædã prouocatio ad cauſam:vt in.c.cũ ſit romana.ſ.eo.meritò oportet ꝙ ſit talis iudex qui poſsit adiri per viã querelę.nõ puto hoc dictũ procedere quando iter arripitur à iudice ꝓcedẽte iudicialiter: qa cũ tunc arreptio itineris ſit idẽ ꝙ appellatio:vt.ſ.dixi:habebit de
7 uoluere cãm ad ſuperiorẽ ſicut appella. vocalis iudicialis. ¶ † Ex prædictis not.vnũ ſemper ꝙ extra iudicium non poſſum appellare niſi ad illũ ſuperiorem quem poſſum adire per viã querelę citra cõmunẽ appellationẽ,quoniam(vt dixi)illa appellatio extraiudicialis eſt quędã querimonia & prouocatio ad cauſam.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Clauſula appel.remota tollit omnem appellationem quæ à iure expreſsè non indulgetur.3.*

2 *Clauſula quãtuncunque odioſa poſita in reſcripto debet aliquid operari. Statuta quantuncunque odioſa ſunt interpretanda vt aliquid operentur vltra ius commune.*

4 *Clauſula appel.remota poteſt tolli à papa vel ab imperatore & aliquãdo à iudice inferiore:& ab omnibus qui de iure vel de facto non recognoſcunt ſuperiorem.5.*

6 *Statutum tollens appellationem à ſentẽtia de qua ſentẽtia intelligatur.*

7 *Legatus de latere non põt tollere appellationem.*

8 *Clauſula appel.remota etiam hodie operatur effectus multos.*

9 *Clauſula appel.remota operatur hũc effectũ quòd per appellationẽ interpoſitam non ſuſpẽditur iuriſdictio iudicis à quo.12.niſi fortè iudex ad quem inhibuerit.6.*

Excommunicatio tenet lata poſt appellationẽ quã do cauſa eſt commiſsa appellatione remota.

10 *Iudex à quo non deferens appellationi licet alias puniatur tamen quando cauſa eſt cõmiſsa app. remota non punietur.13.*

11 *Attentata poſt appellationem quando cauſa erat commiſsa appel.remo.non ſunt nulla,licet poſſint reuocari per viam querelæ.15.*

12 *Appellatio ſi ſit ſublata vel per ſtatutum,vel ex conuentione partium,vel quocũque modo citra tamẽ reſcriptum,an operetur quòd etiam tollatur ita quòd non poſsint attentata reuocari per viam querelæ?*

13 *In his quæ relinquuntur conſcientiæ alicuius non poteſt appellari:tamen iniuſtè grauatus poterit recurrere ad principem.*

14 *Appellatio quæ dicatur illa quæ dicitur expreſsè à iure approbata?*

Clauſula appel.remo.non tollit quin notoriè grauatus poſsit appellare.

16 *Cauſa quando committitur appel.remo.poterit quilibet ſuperior adiri per viam querelæ qui tenetur ex debito iuſtitiæ grauamen reuocare:alias ab eo appellabitur.17.*

17 *Diſpenſationem cogitur iudex concedere, ſi ſubeſt cauſa legitima concedendi.*

¶ CAP. LIII.

a 1 PAſtoralis. a ¶ † Per clauſulam appellationis remotam inhibet omnis appellatio quæ à iure non indulgetur expreſsè. hoc intendit vſque ad §. *verum*. Primò ponitur conſultatio. Secundò reſponſio.ibi. *reſpondemus*. ¶ Caſus literalis. Papa mandat alicui ne procedat cauſa remota appellatione:quærebatur vtrum appellatio fruſtratoria tantum intelligatur inhibita? papa conſiderans quòd per appellationẽ fruſtratoriam negotium impediri non debeat etiam ſi non fuit inhibita.rñ.ꝙ quælibet ꝓuocatio intelligi remoueri,q̃ expreſsè nõ indulgeat à iure: ſed ſi appellãs fuit grauatus iniuſtè,grauamẽ per ſuperiorẽ poterit emẽdari. Ber. ¶ Not. primò ꝙ etiã ſecundũ antiqua tẽpora app.patenter fruſtratoria non impediebat negotij diffinitionem:de quo infrà latius dicetur.vt
2 in.c.vt debitus.j.eodem. ¶ † Secundò not.ꝙ
b clauſula odioſa b in reſcripto appoſita ita debet intelligi vt aliquid operetur: licet generaliter intelligendo poſsit reduci ad termi nos iuris cõmunis.ſed vt verba aliquid operentur non debent ita latè intelligi vt nil operentur. Hæc enim clauſula appella.remota.in ſe eſt odioſa,& poſſet intelligi de appel.fruſtratoria:ſed quia ſecundũ hũc intellectũ hęc clauſula nihil operaret: debet etiã intelligi de ap.aliâs ꝓbabili & hęc no.ſemper. Nam facit ꝙ ſi ſtatutũ municipale latè intelligẽdo nihil operaret nõ debet aſſumi ille la

a ¶ Limita ſing.iſtũ tex.vt per do.Anto.poſt Inno.in.c. paſtoralis.§.fi.de offi.deleg.& vide oĩno ꝙ not. Do. poſt La.in.c.romana.§.ſi autẽ. in fi.de appel.lib.vj. &vide plura q̃ de iſta clauſula appe. remo. ſcribit Bal. in.l.iij.C.de app. & iſte.ſ.ĩ ru.& qđ plenè ſcribit do. Ant.in.c. vt debitus.j.eo.

✤ SEBASAPI.

b ¶ Odioſa. Vide Bal.in rub.ſ.de re ſcript.col.ij. & ad hãc regulã ꝙ verba debent aliquid operari.vide Iaſ.ĩ l.ſi.in.iij.nota.ff.ſi certũ pet. & qũo ꝓcedat vide Ale. in cõſi.xxxiij.ĩci. viſo themate in.j. vol.& Feli.in.c.ſolitæ.co.iij.ſ.de mario.& obe. & Are. in.l.ſi quis cũ aliter. in vlti. col. in prin.ff.dever. ob. & Iaſ.in.l.iuſtitia. co.ij.ff.de iu.etiu. & pulchrè per Rimin. Ferrarie.in l.j.col.xvj.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.

diſt.fortius in caſu noſtro vbi agitur de iuſtitia miniſtranda. Nam(vt dixi) intentio apponẽtis clauſulam fuit principaliter vt iuſtitia cõſequatur effectũ: ſed ſi iniuſtè grauatur ceſſat ratio & mẽtis apponẽtis clauſulam: & maximè. quia defenſio eſt de iure naturali. vt in cle. paſtoralis. de re iudi. & per hoc habes expeditum iſtud principium.

SEBA.SAPI.
a ¶ Verũ quia. Vide quod per iſtũ tex. determĩat Roma. in conſil. ccccl xxxxij. inci. in caſu præmiſſo in ſecundo dubio.

SEBA.SAPI.
b ¶ Ille q̃ denũtiat. Ad declarationẽ & exornationem huius regu. vide Fel. in c. ſuper queſtionũ. in princ. ſ. de offi. deleg. & in c. licet cauſam. col. xij. ſ. de proba. & Mod. in. l. & quia ff. de iuriſ. om. iud. & latè And. ſicu. in cõſi. xviij. inci. clementiſsimi. co. x. in. j. volu.

ZACHARI.
c ¶ Habet eundem effectum. Adde Spec. in tit. de appel. §. iij. te. v. q̃ in diſtinctè nõ eſt verum. vt per glo. & doct. ĩ. c. ex literis. in gl. ĩ ver. ſuppli cauit & maxiẽ p̃ In no. ſ. de reſt. in integ. Iac. but. in authẽ. quæ ſupplicatio. & ibi etiã Bal. C. de preci. imper. off. & in. c. anteriores. ij. q. vj.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatus licet appellauerit: nihilominus poteſt denũtiari & beneficij redditibus ſpoliari. 6. vi de latè j. nu. 17.*
2 *Appellatio legitima eximit appellantẽ quòad illã cauſam à iuriſdictione iudicis à quo.*
Appellatio nõ ſuſpẽdit iuriſdictionẽ iudicis à quo circa futura quæ dependent à præteritis.
Lex noua vel ſtatutum quando concernat futura & quando non?
3 *Excõicatus etiam non denuntiatus eſt vitandus ab illis qui ſciunt ipſum excommunicatum.*
Conſtitutio antiqui iuris declaratoria extenditur ad præterita.
5 *Denuntiatio excõicationis neceſsariò non probat denuntiatum eſse excommunicatum.*
7 *Excõicatio quare nõ ſuſpẽditur per appellationẽ?*
8 *Supplicatio habet eundem effectum quem habet appellatio.*
9 *Appellatio ſuſpendit ſententiam: licet trahat ſecum executionem.*
10 *A ſententia vltimi ſupplicij: an appelletur & ad quem effectum?*
11 *Appellatio legitima ſuſpendit etiam ſententiam interlocutoriam.*
Sententia ſuſpenſionis beneficij dependet ex futuro euentu & ſapit naturam interlocutoriæ.
12 *Peccatũ eſt cauſa quòd quis ſeparetur àgratia dei.*
Ad peccatum vel periculum animæ vitandũ tutior via eligenda eſt: licet videatur durior.
13 *Appellatione pendente non præſumitur pro ſententia licet ſit ſententia excommunicationis.*
14 *Excõicatio lata poſt appellationem an ſit in ſuſpẽſo in euentum appellationis?*
Appellatio friuola non ſuſpendit iuriſdictionem iudicis.
Quicquid eſt certum natura eſt certum lege.
15 *Geſta per excõicatum in medio tempore quo appellauit: & ſic dum eſt in ſuſpenſo an valeant.*
Nõ eſt differẽtia inter publicũ excõicatũ et occultum niſi in his quæ gerũtur rõne publici officij.
Collatio beneficij facta excõmunicato qui putabatur abſolutus non valet.
16 *Excõicato non debet prouideri de neceſsitatibus, nec ei fieri eleemoſina: niſi fame periret.*
Clericus depoſitus etiã emendatus non recuperat primum ſtatum: ſibi tamen prouidetur de aliquibus tẽporalibus per eccleſiam ne mendicet.
18 *Excõmunicatis interdicitur poteſtas adminiſtrandi etiam in temporalibus.*
19 *Excõicati non æquiparãtur in omnibus nec deportatis nec relegatis. ſed eſt potius quædã ſpecies de per ſe.*
Excõicatus in vno loco cenſetur excõicatus in omnibus locis.
20 *Conſtitutio pœnalis non concernens exercitiũ perſonæ vel bona: nõ extẽditur extra territoriũ.*
21 *Suſpenſus à beneficio in vno loco an poſsit extra illud territorium obtinere beneficium?*
22 *Excõicatus priuatus fructibus ſui beneficij nõ recuperabit illos ſi fuerit abſolutus: ſed conuertẽtur in vtilitatem eccleſiæ.*
23 *Denuntiare aliquem fore excõicatum: an quilibet iudex poſsit?*

a §. Verum quia. a ¶ † Licet excõicatus ab excõicatione appellet nihilominus denuntiari 1 poteſt ac beneficij redditibus ſpoliari. primò conſultatio. ſecũdo rñſio. ibi. *nos itaque*. ¶ Caſus literalis. Aliquis appellauit à iudice ſuo ſup aliquo certo articulo. & ſic ad tp̃s exẽptus à iudice ſuo per appel. quantũ ad cãm illam ſuper hoc ponit talis q̃ſtio. Iudex excõicauit aliquem, ille appellauit à ſnĩa tanq̃ iniuſta: et in eo caſu appellauit in quo valuiſſet appel. ſi ante excõicationẽ facta fuiſſet quẽrit vtrũ iudex poſsit ipſum denũtiare excõicatũ nõ ob. illa ap. & videt q̃ non poſsit eo q̃ per ap. interpoſitã videat excõicatoris iuriſdictio dormitaſſe: & ſic exemptus eſt ab eo quantum ad cãm illam. Itẽ quẽrit vtrũ excõicatis poſsint ad tẽpus ſubtrahi eccleſiaſtica bñficia? Ad primã q̃nem rñdet papa q̃ excõicatio trahit ſe cum executionẽ, & excõicatus amplius nõ ligat per denũtiationẽ & ideo põt iudex ip̃m excõicatũ denũtiare vt ab alijs euitet. Ad ſecundũ rñdet q̃ puentus eccleſiaſtici meritò ſubtrahunt cui cõio eccl'iæ denegat. Ber. ¶ † No. priò ex iſto tex. vnũ effectũ ap. legiti 2 mę eximit em̃ appellantẽ quòad illã cãm à ptate iudicis à quo. ad hoc. c. ſi à iudice. et. c. nõ ſolũ. e. ti. li. vj. & iſte eſt effect⁹ iuriſdictio. ſuſpẽſionis. Iſte tñ effectus nõ vſquequaq; procedit cũ appellat ab excõicationis ſnĩa. non em̃ operatur plenã ſuſpenſionẽ: licet enim ſuſpẽdat iuriſdictionẽ iudicis reſpectu actus omnino futuri non tñ ſuſpẽdit ip̃am ſnĩam nec actũ futurũ oĩno acceſſoriũ ad ipſam Et ex hoc & ex tex. no. vnũ ſolẽne dictũ. q̃ vbicũq; appellatio nõ ſuſpẽdit actũ iã geſtũ de pręterito, ſimiliter nõ ſuſpendit actũ gerendũ ſi omnino ille actus eſt acceſſorius & cõſecutorius ad actũ geſtũ nõ ſuſpenſum per appel. Ratio: quia rõne cõnexitatis attribuitur potius pręteritis quã futuris. Et ex hoc infertur ad aliud notabile dictũ & quotidianũ. q̃ licet lex noua nõ concernat præterita ſed futura dũtaxat: vt ĩ. c. fi. de cõſti. nõ tñ cõcernit illa futura q̃ hñt oĩmodam depẽdẽtiam à p̃teritis. pro hoc vide tex. iũcta gl. in cle. vt hi q. de ęta. & qua. & in cle. j. de teſt. ſecus aũt vbi act⁹ futurus nõ eſt ita acceſſorius ad actũ de pręterito: licet habeat cũ eo aliquã cõformitatem: & iſte eſt verus intellectus. c. cũ tuj. de 3 vſur. ¶ † Vlterius no. q̃ excõicatus debet denũtiari in publico vt ab alijs euitet. An aũt debeo euitare excõicatũ nõ denũtiatũ? dicẽ dũ eſt q̃ ſic: ex quo nõ eſt occultus excõicatus: probo primò p̃ ar. huius tex. nã excõicatio trahit ſecũ executionem. nec per denũtiationẽ amplius ligatur, cũ ergo iniecit plenũ vinculũ citra denuntiationẽ nõ debeo expectare denũtiationẽ q̃a illa fit p̃pter ignorãtes. vide bo. tex. cũ glo. in. c. cũ non ab hoĩe j. de ſen. excõ. & qd ibi dixi. ¶ † Not. q̃ ille qui denuntiat b: vel declarat nõ dicit aliquid 4 de nouo diſponere. ad hoc. l. hęredes palã. ff. de teſta. ex quo infert b q̃ conſtitutio antiqui iuris declaratoria extẽdit ad pręterita. vt no. in. d. c. cũ tu. & plenè ĩ. d. c. fi. ¶ † Vlterius no. & tene mẽti bo. 5 ar. ex iſto tex. q̃ denũtiatio excõicationis neceſsariò nõ probat denuntiatũ eſſe excõicatũ: quia per denũtiationẽ quis nõ ligat. & denuntiatio põt eſſe iniuſta. vide bo. tex. cũ gl. in. c. licet. de ſen. excõ. lib. vj. ¶ † Vltimò no. & tene mẽti. quia nõ eſt alibi ita expreſſus 6 tex. q̃ excõicato debent ſubtrahi redditus ſui beneficij etiã ſi dicat excõicatio iniuſta: debet em̃ ſpectari euẽtus cauſæ ex quo em̃ interim denegat ſibi cõmunio eccleſiæ denegãda eſt oĩs cõmoditas prouenies ab eccleſia. de hoc j. latius cũ gl. fi. ¶ † In gl. in ver. 7 *executionẽ*. no. bene hãc gl. vſq; ad fi. ad quã quotidie fit remiſſio cùm quæritur quare appellatio nõ ſuſpẽdit excõicationẽ? Ex hac gl. colligunt quatuor rõnes. ¶ Prima fuit Petri hyſpani gloſſatoris antiqui aſſerẽtis q̃ cũ iſta excõicatio ſit ſnĩa ſummi pontificis: quia deus in veritate ligat. & nõ homo. xj. q. iij. c. nemo. quẽadmodũ nõ appellat à ſnĩa principis maximè ad effectũ ſuſpẽdẽdi eã ita 8 nec ab excõicatione. ¶ † Hãc rationẽ impugnat Hoſti. quia & ſi c nõ appellat tamẽ ſupplicat & ſupplicatio habet eũdẽ effectũ. c iuxta no. in. c. tũ ex literis. & c. ſciſcitata. & c. ex literis. de reſti. in integ. facit. l. vna. C. de ſen. p̃fe. p̃to. iũcta aut. q̃ ſupplicatio. C. de preci. impe. of. Adde & aliã rõnẽ meliorẽ ad impugnandum: nã ratio Petri hyſpani nõ concludit excõicationẽ iniuſtã: quia ibi deus nõ ligat. vt in. c. cũ æterni. de re iudi. lib. vj. & in. c. à nobis j. eo. tit. & tamẽ iſte loquit q̃n excõicatio dicit minus rõnabiliter p̃mulgata.

¶ Secunda ratio ſeu ſolutio fuit Lau. etiã antiqui gloſ. vt homo creſcat per meritũ parendo ſnĩæ cenſuræ etiã iniquæ, & vt magis timeatur diſciplina eccleſiaſtica. hęc ratio vera eſt ſed nõ probat iure. ¶ Tertia fuit ſol. Ioã. ꝙ hoc procedit ex cõſtitutione eccleſię nõ ex natura excõmunicationis & emanauit conſtitutio vt magis timeatur cenſura eccleſiaſtica. Iſta ſol. incidit cum prędcedenti nam idẽ vult in effectu ꝙ prędcedens, & eadem impugnatione repellit: & tamen tenẽdo eam ceſſat omne cõtrarium: nam in multis caſibus appellatio eſt à iure interdicta. ¶ Quarta ſolu. eſt Ber. dicẽtis nullã differentiã eſſe in effectu inter excõicationẽ & alias ſentẽtias. Nam ſnĩa qualiſcũq; ſit nõ ſuſpẽdit per app. ſed tm̃ ipſius effectus & executio quę eſt de futuro: ſed excõicatio incõtinenti habet vires ſuas & nullã aliã executionẽ expectat meritò non ſuſpendit. ¶ † Sed certè hęc ſol. nõ eſt bona. nã 9
ſententia lata ſuper furto trahit ſecũ incõtinenti & immediatè executionẽ reſpectu ĩfamię ita ꝙ nulla alia executio expectatur reſpectu infamiæ: & tm̃ ſuſpendit per ap. ſequentẽ: vt probat in. l. furti. ff. de his q not. infa. Idẽ videt in qualibet ſententia abſolutoria quę nullam executionẽ expectat. Item cõtra gl. facit tex. apertiſsimus in l. ij. ff. de pœnis. vbi dicit ꝙ appellãs nõdum videt condemnatus: videt ergo ꝙ appellatio nedũ extinguat ſeu ſuſpendat ipſum pronũtiatũ: ſed etiã executionẽ ipſius. Extra glo. dantur & aliæ ſol. ¶ Quinta eſt quia ſentẽtia excõicationis eſt medicina, ferẽ em̃ nõ vt homo damnetur: ſed vt corrigat: vt in. c. j. de ſen. exc. li. vj. Sed in medicinalibus attendẽda eſt volũtas medici nõ aũt infirmi: vt in. c. & qui emẽdat. xlv. diſt. Debemus ergo attẽdere ad voluntatem iudicis nõ ad voluntatẽ appellãtis. Hanc rationẽ impugnat Hoſt. non enim procedit cũ medicus eſt impeditus: vt in. c. ad aures. de æta. & qual. facit. l. illicitas. §. ſicuti. ff. de off. p̃ſi. vnde hæc ratio nõ procedit in ſententia iuſta. ¶ Sexta fuit opi. Hoſt. ꝙ alię ſentẽtiæ ligant ſenſibilia ſeu inſenſibilia irrationabilia: ſed excõicatio ligat animã: vt in. c. ſi quis preſbyterorũ. de reb. eccle. non alie. vnde ſicut anima interius latius videt & cõtemplatur longè abſentiã: ita facilius ipſa anima apprehenditur per ſententiam: ſed hæc ratio nõ concludit quare non ſuſpendat per appella. vnde cõcludere videt ꝙ cito debet cõprehendere & habere effectũ ſuũ. ¶ Ponit Hoſti. & ſeptimã ſol. Excõicatio ligat aĩam & fert ꝑ peccato mortali. xj. q. iij. c. null⁹. appellatio verò nõ põt ſuſpẽdere effectũ indultũ per peccatũ iſtius. quaſi dicat ꝙ ex quo iſte iam ſeparatus eſt à gratia dei non põt app. ſua ipſum reſtituere. aliãs eſſet defenſio iniquitatis. Hæc ratio non eſt bona. nos loquimur in ap. iuſta & qn̄ p̃tenditur iniuſta cauſa excõicãdi. quo caſu iſte negat ſe excõicatum ſeu ſeparatũ à gratia dei: & tantũ prętendit vinculum hominis quia debet poſſe ſuſpẽdere: nam appellatio fuit introducta propter imperitiã & iniuſtitiã iudicis coercendã: vt in. l. j. in fi. ff. eo. & facit. c. ſuggeſtum ſ. e. cũ ergo iſte appellãs prętẽdat imperitiã vel iniuſtitiã iudicis excõicantis: ergo debet ſuſpendere illam ſententiam & vinculum hominis. ¶ Octauã ſol. ponit hîc do. Anto. ꝙ rõ ſpecialitatis in excõicatione eſt: qa depẽdet à poteſtate clauiũ & in eam tollendo requirit certa forma: vt in. c. à nobis. de ſen. excõ. Cùm ergo appellãs non habeat hanc clauium poteſtatem nõ valet ſuſpẽdere eã per ap. ſuã ſed aliæ ſententię trãſcurrũt per actus priuatos & concernunt iſta alia quæ non dependẽt à poteſtate clauiũ. Hęc ſo. fuit mihi viſa quando ꝙ vera: ſed poſtmodum conſideraui ꝙ in veritate non habet bonam & ſufficientem rationem ſpecialitatis: quòd probo apertiſsimè: nam infamia quæ imprimitur ex ſententia lata ſuper furto non dependet à poteſtate priuati: ſed ſolus princeps eam abolere poteſt. l. j. §. de qua. ff. de poſtu. not. in. c. cùm. I. &. A. s̃. de re iudi. & tamen priuata perſona appellando ab iſta ſententia cõdemnatoria ſuſpendit infamiã iam ad eſſe productam. vt in. d. l. furti. hoc ideo. quia non eſt ipſe appellans qui hoc facit ſed princeps qui dedit robur appellatiõi: ita in caſu noſtro quẽadmodum papa poteſt in totum & ad tẽpus tollere excõmunicationem: ita poterat dare robur appellationi. pro hoc vide tex. iũcta glo. no. in cle. vna. de immu. ecc. & ibi ſine qualibet appel. papa tollit excõicationem. ad
10 idem cle. ſi ſummus. de ſentẽ. exc. ¶ † Nona ſol. colligit ex glo. in. l. fi. C. ſi à non cõpe. iudi. quæ dicit ꝙ quemadmodũ à ſententia vltimi ſupplicij poteſt appellari. vt in l. qui vltimo. ff de pœnis. ita & à ſentẽtia excõicationis. Sed illud dictum eſt cõtra tex. iſtum. &. c. is cui. de ſent. excõ. lib. vj. niſi fortè glo. illa intellexerit ꝙ poſsit appellari ad effectum deuoluẽdi illã cauſam ad ſuperiorẽ, nõ aũt ad effectũ ſuſpẽdẽdi: nã quòad primũ effectũ appellari põt vt habes hîc tex. & vide bo. gloſ. circa hoc in. c. ad reprimendã. de offi. ordi. ſed tunc non eſt bona comparatio quã facit de ſnĩa vltimi ſupplicij: quia illa ſuſpẽditur. ¶ Decima ſol. ponitur per dn̄m meum do. Card. dicentẽ ꝙ excõicatio potius trahitur ad naturã interlocutoriæ quã diffinitiuæ: vt not. docto. in. c. per tuas. de ſen. excom. &. c. venerabilibus. eo. tit. lib. vj. Sed interlocutoria non ſuſpenditur per appellationẽ ſequentem:
11 ſed pẽdet ex futuro euẽtu: vt in. d. c. non ſolũ. ¶ † Hæc
a ſolu. cũ reuerentia non procedit[a]: quia ſi appellatio eſt legitima immediatè ſuſpenditur, licet quòad nos depẽdet ex futuro euentu: vt in. c. ſi à iudice. e. ti. lib. vj. Hinc dicit glo. in. c. is cui. de ſenten. excom. lib. vj. ꝙ ſententia ſuſpẽſionis à beneficio ſuſpẽditur per appellationem ſequentem: & tamẽ illa interlocutoria eſt vel trahitur ad naturã interlocutoriæ. ¶ Vndecimã etiã ſol. poſſumus colligere ex dictis Bar. in. d. l. qui vltimo. dicẽtis ꝙ ex natura excõicatiõis hoc procedit, quia eſt medicinalis. ſed aliter nõ declarat, & eſt hoc cõtra ſecũdam & tertiã ſol. nam illę ſolutiones volũt ꝙ ſit ex cõſtitutione eccleſiæ nõ ex natura excõicationis. ¶ Cogitaui poſſe dari duodecimã rationẽ ſatis perſuaſiuã & minores patitur calũnias. vt dicat hoc ꝓcedere ex natura ipſius excõicatiõis. Item in qualibet ſnĩa cenſuræ: vt in. d. c. is cui. Ratio: nã excõicatio iuſta non põt quoquomodo per appellationẽ ſuſpẽdi: qa illa infligit ꝓpter peccatũ qd̃ ligat animã indiſſolubiliter niſi ſubſequat cõpetẽs ſatiſfactio: nã peccatũ non dimittit niſi correcto: vt in regula peccati venia: & in regula peccatũ. de reg. iur. li. vj. & in. c. cũ tu. de
12 vſur. ¶ † Nam cũ per peccatũ ſit ſeparatus a gratia dei. xj. q. iij. c. audi deniq; non põt iſte per actũ poſitiuũ ſeu à iure poſitiuo inductũ reſtituere ſe gratiæ dei niſi aliter ſe corrigat & emẽdet & in dubio debemus p̃ſumere excõicationem iuſtã, quia vbi vertitur periculum animę tutior via eſt amplectãda licet videatur durior: vt in. c. iuuenis. de ſpõſ. no. gl. in. c. vnico de ſcrutinio, in ordi. fac. Tutius eſt ergo excõicationem tenere iuſtã eſſe & non ſuſpendi: quia nullũ periculum eſt hoc caſu, cùm poſsit ſibi prouidere petendo abſolutionem & pręſtando cautionẽ de parẽdo iuri: vt in. c. per tuas. de ſen. exc. in alio eſſet periculum quia poſſet ſe immiſcere iniuſtè & damnabiliter ſacramentis eccleſiæ & cõmunioni hominum prætendẽdo eam iniuſtam vbi in veritate eſſet
13 iuſta. ¶ † Et licet fortiter poſſet opponi cõtra hãc meã ſolutionem de notabili dicto Inno. in. c. bonę. de elect. & in. c. cũ ſuper. de off. deleg. vbi ſingulariter dicit ꝙ ſi quis appellat j. decendiũ à ſentẽtia excõmunicationis nõ præſumitur pro excõicatione: ſicut nec pro alijs ſentẽtijs: ſed ſtatim pro ea incũbit onus probãdi eius iuſtitiã ergo nõ debet præſumi iuſta ſi intra decendiũ appellat quod videtur contra rationẽ meam. Ad hoc reſpõdeo ꝙ in hoc caſu vt onus probandi incumbat aduerſario nullũ periculũ imminet excõicato: ex quo gerit ſe interim

ZACHARI.
a ¶ Non procedit. No. Barto. in. l. ſi minoris. co. ij. ver. ſed iſta oppoſitio ff. de admini. tuto. Idem in. l. eos. §. nec temere. & ibi Bald. colum. j. C. de appella.

a ¶ Adducas hic Inno.et.d.Phi.de peru.in.iĩ.col.

SEBA.SAPI.

b Laborare. Vide qũo hoc ꝓcedat Car.declarantẽ in cle.&hi q.§.j.ĩ.xx q.de ęta.& qua.et ad hoc qđ Ab.hic dicit de eo q̃ eſt in neceſsitate. faciũt no.per Alex.in.l. quãuis.ff.ſol.mat.

c ¶ Deſuſpenſo vide glo.&doc.in.c. apĩcę.s̃.de exce.

d ¶ Vtrũ excõicat⁹ ſit ipſo iure priuatus redditib⁹ bñficiorũ vel bñficĩ.vide p̃do. Ant. ĩ.x. col.ver.op.ꝙ non ſubtrahaĩ reddit⁹ &c.&adde qđno. Bal.ĩ.§.finiĩ.ĩ fi.ĩiſti.de vſufr.vbi dicit ꝙ p excõicatione finiĩ vſuſfruct⁹ & vide q̃ ſup hoc latè ſcribit.d.Car. in repe.ver.ppẽdimus .vltra mediũ ver.nũq̃d excõicatus ſit priuatus.de ſen.ex.&qđ elegãtiſsimè & ſatis ſuccinctè tradit Do.ĩ c.ꝑterea .in.ĩ.col. xxiĩ.diſtin.

ANT.FRAN. Adde ꝙ excõicatus ipſo fẽtõ remoueĩ à caõnia.vtno. volu.Inn.in.c.nuper.de ſen.exc.& adde etiã ꝙ excõ. cat⁹ nõ põt impetrare beneficiũ eccleſiaſticũ vt in.c. poſtulaſti.de cler. ex.mi. & habeĩ p d.Car.in cle.j.ĩ.§. j.de rel.do.& p̃do. de ro.ĩ deci.cxlix. inci. no.ꝙ admittiĩ.ĩ antiqs. qđ dicũt eẽ verũ ĩ excõicato à lege nõ ab hoĩe.& vide ẽt de ci.clxxiĩ.vbi dñt ꝙ excõicat⁹ nõ põt optare p no.ĩ.c.referẽte.de p̃b.& q̃ ſint p̃miſſa excõicato vl̃ ꝓhibita: vide q̃ hñr et no.ĩ.c. ĩtellexim⁹.de iur.

SEBA.SAPI.

e ¶ Deportato. Vide Bal.ĩ.c.j.iiĩ.co. in prĩo cõmento. s̃.de iud.vbi reputat.glo .in.d.§.media.eſſe ſingularẽ. de qua vide Alex. ĩ.l.gall⁹.§. & qd ſi tm̃.col.iiĩ .in gl.in ver.& in his.ff.de libe.& poſthu.

pro excõmunicato.ideo trahitur ad naturam aliarũ ſententiarum,ſed in articulo noſtro periculum immineret quia poſſet prætendere ſentẽtiam iniuſtam:vbi aliâs eſſet iuſta:& ſic damnabiliter ſe immiſceret ſacramentis eccleſiæ.pro hoc facit dictũ.c.per tuas.vbi dicitur ꝙ ante oĩa ne videatur contemnere cenſurã eccleſiaſticã debet petere abſolutionẽ.Cogitaui tũc poſſe dari et aliam ſolutionẽ ſeu rationẽ.Appellatio veritate inſpecta non extinguit ſententiam ſed eam ſuſpendit.vt in.c.venientes.de iureiur.&.c.paſtoralis.§. præterea.de offi.delega. adeo vt eam nõ ſuſpẽdat quòad oẽs effectus excõicationis.vt dixi in.c.fin.s̃.de eo qui mit.in poſ.cau.rei ſer.ſed effectus excõicationis nõ eſt ſeparabilis ab ipſa ſnĩa:nõ enim poteſt dari ipſa excõicatio quin dem⁹ effectus ipſius:ſicut ergo appellatio nõ ſuſpẽdit ſeu extinguit ipm primum actum ſeu ipſam ſententiam:ita nec ſuſpendere põt effectum ipſius cùm non ſit ſeparabilis à primo actu:& prædicta not. ¶ In glo.in verbo . *ſecum trahat.* in fi.hæc glo.duo tangit.Primò nunquid excõicatio lata poſt appellationem ſit in ſuſpenſo in euentũ appellationis.Secundò nũquid geſta per iſtũ excõicatum medio tempore teneãt. ¶ † Quòad primũ conclude poſt Hoſt.aliqua addendo quia glo.formaliter non ſoluit ꝙ aut notoriũ eſt appellationẽ nõ tenere:tũc certiſsimum eſt excõicationem incõtinenti ligare:quia appellatio friuola nõ ſuſpẽdit iuriſdictionẽ iudicis:vt in.c.cũ appellationibus.& in.c.nõ ſolũ.eo.tit.li.vj.Aut certũ eſt appellationẽ eſſe validã:& tũc certũ eſt excõicationẽ nõ ligare:vt in.c.dilecti.s̃.eo.Aut dubitaĩ:& tũc quòad nos dependet à futuro euẽtu,quia ſi cõſtabit appellationẽ fuiſſe legitimã,etiã cõſtabit excõicationẽ non tenere:ſedveritate inſpecta excõicatio ſemp& ſtatim tenuit vel fuit nulla:quia certũ eſt naturę:vtrũ appellatio ſit legitima vel nõ:ideo quia certũ eſt naturę,eſt certũ legi.vt in.l.ſi pater.ff.de ſol.& ſic nunq̃ excõicatio vel eius effectus ſtabit in ſuſpenſo:licet nõ poſſimus dubitare de validitate ante exitũ appellationis.&vide ad prędicta bo.tex. in.c.licet de ſen.excõ.lib.vj. ¶ † Ad ſecundũ dubiũ nunquid valeãt geſta in medio tẽpore.Cõclude per tria mẽbra.Quędã geri poſſunt per excõicatũ rõne publici officij,& iſta tenẽt:ex quo putabatur nõ excõicatus vigore appellationis p̃cedentis:licet veritas ſe haberet in cõtrariũ:vt in.c.ad probandũ.de re iud.& ar.in.l.barbari⁹ philippus.ff.de offi.p̃to.Quędã geri poſſunt cũ excõicato ſeu per eũ nõ ratione publici officij:ſed cõcernũt vtilitatẽ ipſius vel alterius:& ſi tũc eſt talis actus qui in ſe eſt interdictus excõicato nõ valebit:licet putareĩ nõ excõicatus.ad hoc.c.cũ dilectus.de cõſue. vbi Inno.ponit vnũ dictũ ſemp mẽti tenendũ ꝙ nõ eſt differẽtia inter publicũ excõicatũ & occultũ,niſi ĩ his q̃ gerũĩ rõne publici officij.Idẽ Io.an.in.c.j.de reſcr.li.vj.Ex quo infero contra glo.hîc ꝙ collatio beneficij facta excõito qui putabatur abſolutus non valet:& vide[a] in terminis noſtris glo.fi.in.c.ſolet.de ſen.excõ.lib.vj.quã limita ſecundum prędicta.Quędã ſunt q̃ non cõcernũt pœnã contẽptus: vt eſt irregularitas:& iſta nõ afficiũt excõicatũ:quia nõ contẽpſit:& per conſequẽs nõ eſt puniendus pœna contẽptus.in.c.ad apoſtolicę.j.de cleri.exc.mi.facit.c.vt animarũ.de cõſt.lib.vj.& per hoc habes gl.clarè expeditã.

¶ † In gl.fi.ibi. *publica egeſtate debent laborare.* [b] Adde hîc fi.gl.in ver. *ego credo.* vbi glo.ſoluẽdo iſtã quęſtionem concludit nõ eſſe prouidẽdum excõicato in aliquo niſi fame periret:& no.bene glo.quã videĩ ſequi Io.an. reddendo rationẽ diuerſitatis inter excõicatũ & depoſitum.quia excõicatus põt ſibi prouidere ſcilicet petẽdo abſolutionẽ, ſed depoſitus non habet ita remedium: quia cum depoſitus fuerit propter crimen q̃tuncũq̃ ſit emendatus non recuperat primum ſtatum, meritò ſibi diſpenſatiuè prouidet eccleſia de aliquibus temporalibus ne cogatur mendicare in opprobrium cleri.vide bonum tex.cum gloſ.in.c.ſtudeat.l.diſt .& pro concluſione gl.vide glo.in.c.qa ſæpe.de elec.lib.vj.& in.c.epiſcopus.vij.q.j.&.j.q.ij.c.quã pio.& ſatis placet hęc opi. glo.Et per rationẽ ſupradictam puto limitandam glo. no.quę dicit prouidendũ ſuſpenſo à beneficio ne cogaĩ mẽdicare:vt no.in.c.cũ vintonienſis.de elect.intelligo enim gl.quãdo ſuſpenſio eſt facta propter crimẽ.ſed ſi propter contumaciã,nõ puto ſibi in aliquo ſubueniendum,cũ poſsit ſibi prouidere ſatiſſaciẽdo : nã ſæpe homines de cibo ſecuri iuſtitiam negligũt.v.q.v.c.nõ oĩs. Ex his poteſt inferri ad deciſionẽ quęſtionis.Nunqd ex

c excõicato ſit fienda eleemoſina[c].nam ſi famę periret, tũc ſubueniendũ eſt ſibi per illud quod habetur hîc:in fi.gl. &.xj.q.iij.c.qm̃ multos.ſecus vbi nõ eſt tanta neceſsitas.

17 ¶ † In glo.ibi. *niſi in ſententia hoc exprimatur* . No.be-

d ne glo.quę ſentit ꝙ excõicato [d] nõ ſubtrahuntur redditus beneficij,niſi hoc ſit expreſſum in ſentẽtia.ſicut dicimus in relegato:põt tamen iudex hoc exprimere ſi vult & cũ hac opi.tranſeunt doct.vſq; ad tempus lo.and.incluſiuè.ſcilicet in iſto.c.nam nihil ſcribũt ſed prętereũt: ita ꝙ licet glo.non impugnent eam tamẽ non cõfirmãt: vnde alibi aliud ſentiunt.vtj̃.dicam.do.Anto.tenet hîc contra glo.videlicet ꝙ licet in ſententia iudex nõ expreſ ſerit nihilominus ſubtrahẽdi ſunt excommunicato reddi tus beneficij:quia priuatur cõmunione eccleſiæ.Item ſi hîc fuiſſet lata ſnĩa reſpectu ſubtractionis fructuum illa fuiſſet ſuſpenſa per appellationẽ ſequentem.cuius contrariũ innuiĩ hîc nullã tamen authoritatem adducit ſed ego allego plurimas.vide tex.iuncta glo.xxxij. diſ.c. pręter.& Inno.in.c.qualiter & quãdo.el.ij.de accu.pro pe finẽ.& Spec.in tit.de ſuſpẽ.& inter.in fin.vbi recitat idẽ tenuiſſe Vinc.in.c.quoties.de ſimo.& Hoſt.in ſum. de ſen.excõ.§.qd eius effectus.in ver.itẽ ꝙ nullũ.Et miror de iſta opi.gl.cũ ipſamet ſẽtiat cõtrariũ in prĩ.dũ dicit ꝙ *qui extra eccleſiã eſt:nihil põt poſsidere nomine eccleſiæ.* hæc ratio militat etiã ſi in ſententia nihil fuerit dictũ:hoc etiã apertiſsimè probaĩ hîc nõ impropriando literã.Nã ſolũ hîc fuit appellatũ à ſententia excõicationis:& dicitur ꝙ ex quo non ſuſpenditur per appellationem nõ debet ſuſpẽdi actus omnino acceſſorius ad ipſam excommunicationẽ:vt eſt diminutio & ſubtractio reddituũ:ſi enim ſubtractio reddituũ nõ ſequeretur neceſſariò ex ſententiaexcõicationis:ſed oportet exprimere in ſententia,tũc per appellationẽ ſequentẽ ſuſpenderẽ:quia tũc tot eſſent ſnĩæ quot ſunt articuli.l.etiã.ff. de mino.Quãquã ergo appellatio nõ ſuſpendat excõicationẽ ꝓpter naturã ſuã:ſuſpendet tn̄ ſententiã reſpectu ſubtractionis fructuũ:vt habes bo.gl.in.c.is cui.de ſen. exc.lib.vj.Sed qa ſubtractio fructuũ oĩno ſequiĩ excõicationẽ: ideo non ſuſpendiĩ per appellationem vt hîc.

18 ¶ † Ad vnũ tn̄ aduerte.quia ſentit hîc.d.Ant.ꝙ adminiſtratio tẽporaliũ non ſubtrahiĩ excõicato licet *nullã* commoditatem debeat habere & conſequi ſed nihil allegat,hoc mihi non placet,quia cũ excõmunicato interdicatur cõmunio interdicitur ſibi poteſtas adminiſtrãdi etiam tẽporaliter.pro hoc vide text.in.c.veritatis.in fi.de dolo & contu.Item excõmunicatus eſt ſuſpenſus ab officio,& per conſequẽs à beneficio: ſed ſuſpenſus à beneficio non debet ſe ingerere adminiſtrationi ipſius: vt in.c.j.de elect.libr.vj.ergo &c.quare puto ꝙ beneficio excõmunicati deputabitur œconomus per ſuperiorẽ aut vicarius tẽporalis:iuxta ea quę habenĩ in ſimili in c.puenit.s̃.e.ti.& in.c.cũ ex eo.de ele.li.vj.& in.c.fi j̃. de

19 ſta.reg. ¶ † Et inquantum glo.dicit ꝙ excõmunicatus ęquiparaĩ relegato.not.eã.& alibi dicit glo.iuris ciuilis.

e inſti.de capi.dimi.§.media. ꝙ ęquiparatur deportato[e]. Sed dic ꝙ licet ſimilitudo ꝓcedat in aliqbus nõ tamen procedit in oĩbus.Nã propriè non æquiparaĩ relegato nec deportato.

nec deportato:quia potest quis relegari respectu certi loci vt.ff.de inter.& releg.l.relegatorũ.Sed excõmunicatus respectu vnius ecclesiæ est necessariò excõicatus quòad oẽs ecclesias: vt in.c.curę.xj.q.iij.Item relegato non denegatur cõmunio hominũ nec sacramẽtorũ:secus in excõicato:nõ etiã æquiparat propriè deportato, quia deportatus perdit ciuilẽ libertatẽ & oĩa q̃ sunt iuris ciuilis:vt.l.quidã.ff.depœnis.sed excõmunicatus ista non perdit oĩno:imò põt donare secundũ cõmunẽ opi. & testari de bonis suis vt no.per gl.& Io.an.in.c.decernimus.de sen.exc.li.vj.& vide ꝙ no.in.c.veritatis.p̃al.et vide plenè per Ang.de peru.in quadã sua disputa.q̃ incipit.duo adinuicẽ litigantes.in prin.vbi cõcludit:ꝙ excõmunicati sunt species hominũ dãnatorũ per se:ita quòd propriè non æquiparãtur relegatis: nec deportatis:sed in his in quibus habet conformitatem cũ relegatis cẽsebitur iure relegatorũ:in his verò in quibus habet cõformitatẽ deportatis censebit iure deportatorũ:& vide plenè ibi de materia per Ang.& per Bal.in.l.j.C. de hære. insti.& vtrobiq; plenè de istis bãnis & eorũ effectu alibi. *sed prius dictũ prævalet.* scilicet ꝙ siue sit suspẽsus ab officio ex causa irrogante infamiã siue non semper erit suspẽsus quòad oẽs alios etiã extra territorium suspendentis:hanc opi.sequit Io.an.reddẽs rationem diuersitatis inter hũc casum &.l.ex ea.ff.de postu.allegatã in glo. pro contrario:qa suspẽsio ab officio contingit propter ordinem:vnde ex quo ordo est suspensus non põt alicubi ministare diuina.sed in.l.ex ea.vbi fit interdictum vt non possit quis postulare.nec tale interdictum cõcernit causam concernentẽ alienũ territorium:nam ex peritia procedit postulatio quę non interdicitur in alieno territorio,& est ille tex.valde notabilis ad multa alia:& dispositio pœnalis cõcernẽs exercitiũ personę vel bona nõ extendit vires suas extra territoriũ ius dicẽtis.¶ †Not. glo. quatenus dicit illud esse in suspenso à beneficio vt possit alibi obtinere beneficiũ.In hoc tamẽ articulo.d. Ant.distinguit ꝙ aut hæc suspẽsio scilicet à beneficio fit ab homine aut à iure.Primò casu si iudex intẽdebat inhabilitare istũ ad oĩa beneficia,sententia porrigit effectum suũ etiã extra territoriũ iudicis:licet executio debeat fieri per iudicẽ territorij:per ea quæ habẽtur in.c. postulasti .s̃.de fo.cõpe.Si verò simpliciter intendebat suspendere à beneficijs quæ habebat in territorio.tunc procedit glo.arg.in .d.l.ex ea.& in.c.fi.in fi.de consti.li. vj.Secũdo casu cũ suspẽsio ferat à iure aut fit ex causa cõcernente certã ecclesiam,& tũc suspensio operat solum respectu beneficiorũ illius ecclesiæ:hoc probatur in.c. cũ in cunctis.in fi.de elec.iuncto.c.si cõpromissarius.e. ti.lib.vj.Aut fit simpliciter ex causa generali:& tũc habet locũ respectu omniũ bñficiorũ, & hoc satis placet: &probat per rõnes dicti.c.si cõpromissarius.¶ In ea gl. ibi. *an iustè vel iniustè fuit excõmunicatus.* ¶ No.solutionem gl.qa satis vera est.& idẽ gl.in.c.clericus victũ.xcj. dist.vide quod no.glo.in cle.vt hi qui.de ęta.& qualita.

¶ †Quid aũt fiet de illis reditibus si iustè fuit excõicatus?dic ꝙ debẽt conuerti in vtilitatẽ ecclesiæ:nõ aũt dabuntur huic excõmunicato:licet sit absolutus:vt not.in iuribus præal.facit in simili.c.p̃senti.de off. ord.lib.vj.

¶ †Extra glo.quęro an quilibet iudex possit denũtiare istũ excõmunicatum appellatione non obstãte?Sol.Inno.hîc cõcludit ꝙ ordinarius istius excõicati põt etiam si nõ fuit ipse qui sententiã tulit.ar.xj.q.iij.c.curę.& in.c. j.de treu.& pac.sec? dicit in delegato si appellatio ab eo interposita est à superiore recepta.ar.in.c. pastoralis.§. p̃terea.de offi.dele.No.hoc dictũ:sed hũc vltimũ articulum expedias latius & clarius sic.Aut ante denũtiationẽ fuit appellatũ ab isto delegato cui appellationi ipse detulit & non poterit eũ denuntiare.tum quia non remanet iudex per delationẽ:vt in.c.cũ appellationibus:eo.ti. lib.vj.tũ quia sua non interest vt iste vitetur cũ non sit iudex suus.Aut non detulit appellationi,& tũc aut fuit appellatio recepta à superiore,& non potest denũtiare: quia per hãc receptionẽ reuocatur prorsus iurisdictio ab eo.vt in.d §.prẽterea.Aut nondũ fuit recepta:& credo ꝙ possit:quia sua interest istũ euitari vt citius resipiscat & sibi obediat,& vt mulcta sua habeat effectũ.arg. c.ad aures.s̃.eo.vbi delegatus prẽfigit terminũ appellãti ad appellationẽ prosequendã vt citius reassumat iurisdictionẽ .Sed respectu ordinarij quæritur quid si ante denuntiationem iudex ad quẽ prẽcipit vt illũ denũtiet? dicit Inn.ꝙ sibi est obtemperãdum,nec audiet pars contraria appellãs:quia sua nõ interest,cũ ante exitũ appellationis nõ teneat illi satisfacere:nisi dicas ꝙ fuit excõicatus pro manifesta offensa.Nam tũc sua interest appellare:quia in manifesta offensa appellatio nõ tenuit.s̃.eo. c.cõsuluit.&.c.ad hoc.&.c.cũ sit romana.& quia pendẽte quęstione iurisdictionis.f.quia dicit appellationẽ nõ tenere,non põt iudex ad quẽ se intromittere de principali. quòd placet.& videj.eo.c.romana.lib.vj.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo fuit appellatum potest contumacem excommunicare non obstante eius friuola appellatione.*
2 *Post appellationem reuocantur illa tantũ quæ fuerunt innouata in præiudicium appellantis.*
3 *Archiepiscopus potest impedire in factis notorijs inter subditos suffraganei.*
4 *Appellationi renuntiatur si appellans postea comparuerit coram iudice à quo vel corã alio iudice ad quem non fuit appellatũ qui est superior iudice à quo,nisi protestetur quòd non intendit appellationi renuntiare:sed quid si non fecerit hãc protestationem? vide nu.9.*
5 *Protestatio an & quando tollatur per contrarium actum? 8.*
6 *Archiepiscopus non cognoscit inter subditos suffraganei nisi per viam appellationis.*
7 *Iudex non põt cognoscere an sua sit iurisdictio quãdo propter hoc poßet iudicari suspectus.*
10 *Appellationi an & quãdo censeatur quis renuntiare ex eo quòd post illatum grauamen pars grauata aliquid fecit coram iudice puta producendo testes & similia?*

¶ CAP. LIIII.

Solicitudinem. ¶ Si excõicatus ab episcopo postq̃ appellauit ad papã hãc causam defert simpliciter ad metropolitanũ: appellatiõi renũciat & archiepiscopus causam audiet:sed si protestaret contrariũ archiepiscopus non cognoscet,quod si fecerit non põt eps appellare nisi notorium sit excõicationẽ nõ tenere.Vel summa sic. Si appellans ad superiorẽ compar et corã iudice inferiori super concernẽtibus ipsam appellationẽ,ipsi appellationi renuntiare videt.si autem protestetur ꝙ per hoc non intendit renuntiare appellationi tanq̃ contraria allegãs non est audiendus,nisi notorium sit actum illum esse iniustũ super cuius emẽdatione adiuit inferiorẽ:& est bonus casus. Cõmunis diuisio.secũda ibi. *nosi gitur.* ¶ Casus literalis.Duo litigabãt corã episcopo suo:alter eorũ appellauit ad se.apo.eps appellantẽ reputans contumacem excõmunicauit eundem corã metropolitano suo petijt sibi iustitiã fieri de epo qui post appellationẽ legitimam excõicauit eundem & petijt se restitui in pristinum statũ in quo fuerat tẽpore appellatiõis denũciari videlicet absolutũ protestans quòd appellationi non renuntiabat : sed prosequi volebat eandem . Primò loquit vtrũ metropolitanus cognoscere valeat de huiusmodi quæstione & si archieps illum appellasse legiti-

mè inuenerit. Iterum q̃ritur vtrum ip̃m denuntiare valeat abſolutũ. Tertiò q̃ſitũ fuit vtrũ ſi eps̃ appellauerit ab archiep̃o ne illum abſoluat appellatiõi ſit hmõi defe rẽdum. Ad hoc rñdet papa q̃ ſicut metropolitanus nõ valet omnino cognoſcere de appellatione facta ad papã ita nõ põt cognoſcere de his quę poſt appellationẽ fuerunt innouata, dummodo nõ poſſit cognoſci de illis niſi de appellatiõe ꝑiter cognoſcaꝫ, vel de his q̃ cãm cõtingũt appellatiõis: & tũc ſi metropolitanus vellet de his q̃ cãm cõtingunt cognoſcere eps̃ poſſet appellare, & ſic ſoluiꝫ tertia q̃ſtio: qa ad officiũ illius qui de appellatione cognoſcit pertinet corrigere quæ poſt appellationẽ fuerunt innouata. Soluit poſtmodum ſecundum articulum. Si ergo notorium eſſet q̃ mandatum epiſcopi fuit iniuſtum cui nõ tenebatur ſubditus obedire: & ita per cõſequẽtiã appareat illum iuſtè appellaſſe: põt archiep̃s authoritate metropolitani declarare ſubditum irrationabiliter fuiſſe excõicatũ. Vltimò verã dat ſolutionẽ ad primã quęſtionẽ dicẽs. Cùm autẽ excõicatus qui appellauerit iuxta prę̃ſcriptã formã corã archiep̃o cõtra epiſcopum deponit quęſtionẽ metropolitatus põt cognoſcere de huiuſmodi quęſtione, cũ ipſe per hoc tacitè renuntiare appellationi videaꝫ, ſed ſi verbo vel facto proteſtatur ſe velle proſequi appellationẽ tanq̃ aduerſa petens & ſibi cõtrarius non eſt audiẽdus. Ber. ¶ †No. j. iu dicẽ à quo appellatur reſpectu grauaminis poſſe excõicare appellantẽ tanq̃ contumacẽ ſi prætẽdit appellationẽ fuiſſe friuolã: ratio: quia appellatio friuola non tueꝫ appellantẽ vt in.c.cũ appellationibus.eo.tit.lib.vj. ergo poteſt reputari cõtumax & validitas excõicationis quò ad nos pẽdet ex futuro euentu. pro hoc quod dixi in.c. p̃cedẽti vide tex.in ſimili. in.c.ij.de dolo & cõtu.lib.vj. Et ex illo tex.ẽt & ex noſtro collige duas practicas procedendi contra appellãtẽ ab interlocutoria fruſtratoriè nã põt iudex illũ contumacẽ mulctare vt hîc. Item põt ad vlteriora procedere ſi cauſæ ſtatus patitur: vt in.d.c. ¶ Secundò principaliter not. q̃ quẽadmodum põt quis denuntiari excõicatus vt euiteꝫ. ſ. proxi. ita poteſt denũtiari abſolutus[a] & non ligatus vt nõ euitetur: & hoc eſt bonum remedium quando quis iniuſtè reputatur excõmunicatus vel criminoſus vt denũtietur per iudicẽ modo prędicto. ¶ Tertiò no. vnam bonã regulã hîc q̃ inferior à iudice[b] ad quẽ eſt appellatum nõ poteſt cognoſcere nec de appellatione nec dè innouatis poſt appellationem ſi contingunt articulum appellationis etiam ad petitionẽ appellantis, niſi velit renuntiare appellationi ſuæ vel niſi attẽtatum notoriè ſit iniuſtum. ar in.c.cũ teneamur. ſ.e. & ſic põt itelligi ver. iſte. *ſi verò*. ¶ †Not. ibi. *corrigere quæ contra ipſam &c.* q̃ nõ oĩa innouata poſt appellationẽ ſunt reuocãda per iudicẽ ad quẽ, ſed dũtaxat ea q̃ cõcernunt præiudicium ipſius appellãtis. ¶ †No. in ver. *ſi vero notoriũ*. q̃ in facto notorio archiepiſcop⁹ põt ſe impedire inter ſubditos ſui ſuffraganei: vide bonum tex.in.c.romana.§.notoria.de cenſit.lib.vj. ¶ †Vltimò no. vnã regulã ſatis bonã & notãdam. q̃ ſicut renuntiatur appellatiõi[c] ꝑ cõparitionẽ corã iudice à quo. vt in.c.gratũ.de off.dele. ita ꝑ cõparitionẽ corã alio iudice ad quẽ nõ fuit appellatũ qui eſt ſupior iudice à quo niſi cõtrariũ proteſteꝫ. ¶ Vltiò not. vnã bo. limitationẽ ad aliud vulgatũ. proteſtatio tolliꝫ per contrariũ factum. Id eñ procedit qñ cõtrarium factũ explicaꝫ ita q̃ nõ eſt qui à principio repellat poteſtãtẽ, ſi aũt vult aliqd attentare contrariũ proteſtatiõi debet ſuperior illũ nõ admittere tanq̃ ſibi cõtrariũ. Et no. ex hoc & ex tex. q̃ allegãs[d] cõtraria nõ eſt audiẽdus. l. vbi repugnantia. ff. de reg.iur. ¶ †Sed cõtra p̃dicta & cõtra tex. op. videtur eñ q̃ ſi iſte appellans renuntiaret appellationi nõ per hoc poſſet archiepiſcopus cognoſcere, cũ hîc eſſet contentio inter ſubditos ſuffraganei. inter quos citra remedium appellationis non põt archiepiſcopus regulariter aliquid diffinire: vt in.c.paſtoralis.de of.or. Nec ob. ſi dicaꝫ q̃ hîc ſolum petebatur vt pronũtiaret excõicationẽ non tenere: quia etiã hoc nõ poteſt facere ex quo fuit lata ab altero ep̃o agẽte: vt probatur in.c.venerabilibus.poſt prin.de ſen.excõ.lib.vj. Sol. contrariũ eſt difficile, ſed põt dici q̃ deferendo hanc cauſam ſimpliciter ad archiepiſcopũ videt renuntiare appellationi interiectæ ad papã & eã deferre ad epiſcopum ita quòd archieps̃ cognoſceret per viam appellatiõis & nõ ꝑ viã q̃relę: & ſic res valeat meliori mõ quovalere poterit. ar. ſ.eo.c.ex inſinuatione. & no. hoc dictũ. ¶ In gl.j. Et pro intellectu gl. op. nã videt iſta litera diuerſa & ſibi cõtraria: nam cũ fuiſſet quęſitum vtrũ archieps̃ poſſet denũtiare iſtum appellãtẽ nõ ligatũ papa vario modo reſpõdet. Primò dicit q̃ metropolitanus non põt cognoſcere de appellatiõe interpoſita ad papã. Secundò dicit q̃ eps̃ excommunicator põt appellare. Tertiò in ver. *ſi verò*. dicit q̃ metropolitanus põt denuntiare illum non ligatũ: & aliud videt dicere in ver. *cũ autem*. Sol. metu huiꝰ cõtrarij gloſſator intellexit q̃ hîc fuerunt tres q̃ſtiones. Prima qõ, vtrũ archieps̃ poſſit cognoſcere de appellatione interpoſita ad papã? Secunda q̃ſtio vtrũ archieps̃ poſſit ſaltẽ denuntiare appellantẽ nõ ligatũ? hoc voluit gl. in ver. *notoriũ*. Tertia q̃ſtio. vtrũ eps̃ excõicator poſſit appellare ſi metropolitanus de appellatiõe interpoſita ad papã vult cognoſcere? & hoc voluit gl. inver. *in quo*. Vltimò in ver. *cũ autem*. papa reduxit omnia in vnum & dicit quid iuris: & hoc voluit glo. in ver. *cũ autẽ*. itaq̃ iſtæ quatuor gl. ſunt ſimul expediẽdę. d. Ant. dicit quòd duæ fuerũt quęſtiones. Ego puto q̃ tantũ vna fuit conſultatio vt clarè colligitur ex prin.c.videlicet vtrũ archiepiſcopus poſſit denũtiare iſtũ excõicatum poſt appellationẽ non eſſe ligatum? Sed ad euidentiã ſolutionis papa permittit omnia quę ſunt in tex. & ſic plana eſt litera. ¶ In gl.ij. in fi. hoc contrarium nõ venit contra prę̃cedentia ſed contra tex. nã quẽadmodum appellatione nõ obſtãte potuit in.c.prę̃cedenti pronuntiare ſuperior illum ligatum, ita debet hoc poſſe facere hîc appellatiõe nõ obſtãte maximè cã ageretur hîc de re magis fauorabili ſcilicet vt denuntiareꝫ hîc non ligatus. Glo. non ſoluit ſed vera ſol. eſt q̃ hîc nõ poterat archiepiſcopus decernere de validitate vel inualiditate vinculi niſi pariter cognouiſſet de iuſtitia appellatiõis interpoſitę ad papã. Vnde cũ non poſſet principale, nec acceſſorium: in.c. præcedenti: ex ſimplici denuntiatione nõ cognoſcebat de iuſtitia appellationis cauſæ ſed tantũ faciebat actum cõſecutiuum ad excommunicationẽ iam latam nihil de nouo attentando. ¶ †In gloſ. in verbo. *epiſcopus poſſet*. ibi. *quia ſi appellatio eſt aliqua &c.* glo. non ſoluit formaliter contrarium. Io. and. melius ſoluit dicẽs quòd licet excipiat cauſæ cognitionem ſpectare ad ſuperiorem ad quem fuit appellatum, non tamen fatetur per hoc appellationem legitimam eſſe. Item & ſecundò epiſcopus erat hîc reus meritò auditur contraria allegans. vt not. in regula nullus pluribus.de regul.iur.lib.vj. Prima ſol. plusplacet. ¶ †Et in fi. glo. hæc glo. iudicio meo nõ reddit ſufficiẽtem rationem diuerſitatis: nã idem eſt cũ excipitur corã iudice ſtante veritate exceptionis: puta ſi dico quòd non contraxi in territorio tuo: nam veritate præſuppoſita tu non es iudex meus: tamen in dubio potes de hoc cognoſcere. Io. and. dicit quòd ſi iudex à quo cognoſceret nullũ eſſet officium iudicis ad quẽ: & hoc quaſi in effectu voluit. d. Ant. dicẽs iudicẽ poſſe cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio[e] niſi ius trãſferat iuriſdictionẽ cognoſcendi in alium ſicut facit in cauſa appellationis. Sed iſtæ ſolutiones non ſatiſfaciunt quęſito ſed repetũt ipſum: quare de hoc cũ quærimus quare ius trãſtulit illam poteſtatẽ cognoſcẽdi in alium. & ſic nõ fecit in alijs caſibus

SEBA. SAPI.

a ¶ Abſolutus. Vide q̃ ſcribit Alex. in.l.ſi finita.§. eleganter.ff.de dã.intec. Ro. in conſil. ccccij. inci. pro habenda iuſtitia.

b ¶ Circa hoc not. Vide hîc. d. Phil. de peru. etiã in. iij. nota.

c ¶ Hãc regulam: q̃ appellãs adeũdo iudicẽ à quo, cenſeꝫ renũtiare appellationi limitata ſex nota. modis quos vide hic latè per do. Philip. de peruſi.

SEBA. SAPI.

c ¶ Appellationi. Vide latè per Feli. in.c.cũ. M. ferrarien. col. xxv. ver. ſcias tamẽ vnũ. ſ. de cõſtit. & mod. in.l. non ſolum. §. morte. ff. de oper. no. nuntia.

d ¶ Allegans contraria non eſt audiendus. concordat. l. j. C. de furt. & ibi per doct.

ZACHARI.

e ¶ An ſua ſit iuriſdictio. Adde nõ minus abunde quàm elegãter Ant. corſet. ſing. ſuo. cxlix. in ver. iuriſdictio. ibi an & quando cognoſcat iudex. an ſua ſit iuriſdictio.

casibus in quib⁹ dubitatur de iurisdictione:ego puto hãc esse verã solutionẽ scilicet quia in causa appellationis agitur de iniqtate iudicis coercẽda vel ĩperitia emẽdãda vt in.c.interposita j̃.e.& in l.j.ff.de app.vnde suspectus esset iudex in cognoscẽdo.ꝙa nũq̃ iudicaret se iniquũ vel imperitũ meritò tanq̃ suspectus repellitur â potestate cognoscẽdi.facit.iij.q.v.c.ꝙ suspecti.& gl.no.in.c.statutum.in prin.de rescri.li.vj.quæ singulariter dicit ꝙ si iudex assumit defensionẽ & disputationem cũ parte super iurisdictiõe sua reddit se suspectũ.ar.in.l.qui omnia.ff.de procu.& sic nõ poterit cognoscere an sua iurisdictio sit:intelligo glos.illã:quãdo iudex audit causam inter partes.quia tũc debet dimittere disputationẽ partibus & iudicare an sua sit iurisdictio.no.bene hanc practicã. Sed si iudex ꝓcederet per inquisitionẽ tũc posset dubitari vtrũ posset cognoscere an sua sit iurisdictio,cũ tunc sit loco partis & iudicis:et credo quòd possit ex quo nõ agitur de aliquo ei⁹ cõmodo:nec̃ꝙ potest dici suspectus si defendat iurisdictionem suã:cùm ad hoc teneatur ex quo tenet locũ partis:licet aliud teneat.d.An. sub dubio tamen fortè.in.c.super literis.de rescrip.sed quod dixi verius puto.Et ad prædicta contra illã opinionem quam videt tenere do.Ant.iudicio meo videtur tex.iuncta gl.quã semper tenebis mẽti in.c.cũ personæ.de priui.li.vj.vbi episcopus procedebat ex officio suo & parte negante asserebat se iudicẽ,& nihilominus cognoscit an sua sit iurisdictio.vt ibi gl.hoc apertissimè tenet sequẽdo intellectũ suũ.& de intellectu illius.c.dixi.in.c.ad audiẽtiã.s̃.e.In glo.in verbo. *declarare*. ibi. *sed non credo*. Aduerte.

a quia hæc gl.videtur cõtra tex.nam si in casu notorij. [a] archiepi scop⁹ põt pronũtiare subditum irrationabiliter fuisse excõicatũ & per cõsequens pronũtiat sentẽtiã episcopi iniustã fuisse & appellationẽ fuisse legitimã.Et ideo dicit Host.& bene,quòd dictũ gl.procedit vbi factũ non esset notoriũ,sed data notorietate põt fieri hæc denũciatio:nõ em̃ per hoc prẽiudicatur appellatiõi: ꝙa non pronuntiauit vt cognitor sed extra iudicium tanq̃ simplex denuntiator.& sic nõ obst.contrariũ gl. ¶ In gl.fi.ibi j̃.*de reg*. sed gl.nõ soluit nec hoc cõtrariũ nec sequẽtia:sed tu vide bo.gl.in regula null⁹ plurib⁹.de reg.iu.li.vj.& in.c.disciplina.xlv.di.vbi no.

8 an & qñ quis possit ꝓponere cõtraria. ¶ † In ead.gl.ibi. *facta est litis cõtestatio &c*. hoc idẽ argumẽtum gl.faciũt Vin. Hostien. & Phil.sed(vt dicit Io.an.& bene)potius litera probat cõtrarium. Nam si hîc interc̃sissẽt protestatio fuissẽt renũtiatũ apellationi sed protestatio eã saluabit:& sic valuit hîc protestatio contraria

b facto.Sed tu dic[b] vt dixi.s̃.in notabilib⁹.ꝙ vbi factũ cõtra protestationẽ explicatur tũc tollit̃ protestatio per cõtrariũ factũ:sec⁹ si factũ cõtrariũ à principio nõ admittitur.quia tũc ex solo attentatu nõ tollitur protestatio:& superior ab initio nõ debet repellere volentem agere actum contrarium protestationi suæ:vt hîc est casus no.in fin.licet alij aliter intelligãt & minus bene.De materia protestationis vide plenè per doct.in.c.cum.M.ferrarien.de consti.& per Ioan.mo.cuius dicta refert Io.and.in regulã in generali.de regu.iu.lib.vj.in mercu.& aliquid in.c.cumana.de ele.per Barto.in.l.non solum.§.morte.ff.de no.ope.nun.& de quæstione

c glos.an sit facta litis contestatio,dic vt plenè [c]dixi in.c.vnico.de

9 li.contest.& in.c.cum.M.de cõstit. ¶ † Extra glo.quæritur vtrũ per comparitionem coram archiepiscopo cessante protestatiõe renuntiet iste appellationi etiam respectu aduersarij?Innocẽ.hîc ꝙ non:sed tantum respectu iudicis:ex quo principaliter non deducebat causam appellationis coram isto archiepiscopo.pro hoc facit secundum Hostien.quia cùm personæ sint diuersæ:renuntiatio quo ad vnam personam non operatur quo ad aliam.argu. in.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pact.&.l.cùm quæritur.cum duabus sequen.ff.de excep.rei iudi.Sed ipse Hosti.tenet contrarium vt propter connexitatẽ videatur renunciasse appellationi etiam quo ad aduersarium.d.An.nititur saluare dictum Inno.quia arti lus attentati est separabilis à causa principali.Sedego puto dictũ Host.esse verius.Et moueor.quia vnica fuit hîc appellatio:& potius concernebat partẽ q̃ iudicẽ ex quo litigium erat inter partes nec videtur iudex appellare sed pars aduersa:ideo iudex necessariò nõ citatur in causa appellationis.vt est tex.in.c.venerabilibus. post prin.de sen.exc.libro.vj.vnde cùm tex.hic in fine dicat ꝙ videntur appellationi renũtiare debet intelligi de appellatione etiã respectu partis.Item si articulus attẽtati esset hîc separabilis ab appellatione cõtra partẽ nõ proposuisset iste contraria.sed fuisset hic auditus vt sic protestatio operaretur respectu partis:petitio verò quã faciebat respectu iudicis.ad hoc tex.not.in.c.venerabilibus.§.sed si excõicatus.post prin.de sẽ.exc.li.vj.sed hoc est falsum vt patet in fin.literę.Itẽ hoc exp̃ssè colligit̃ in ver. *nos igitur*. vbi dicit tex.ꝙ sicut inferior non potest cognoscere de appellatione interposita ad papam ita nec de innouatis

10 post appellationem. ¶ † Vlteri⁹ aduerte ad vnũ singulare dictum qd ponit Inno.dicẽs ꝙ

d si post inductum grauamen [d] pars grauata aliquid agat coram iudice puta ꝓducẽdo testes põt nihilominus intra decẽdiũ à tẽpore illati grauaminis appellare.ꝙa ius dat grauato decẽdiũ vt intra illud tẽp⁹ deliberare valeat vtrũ sibi expediat appellare:ideo ea quæ agit medio tpe etiã cũ iudice nõ prẽiudicabãt appellationi interponẽdę:sed tu vide gl.Io.an.in.c.fi.eod.titu.lib.vj.d.de Ro.deci.ij.alle.cclxxviij.Cõclude sic.ꝙ aut pars grauata sponte actũ facit corã iudice,videtur renũciare facultati appellandi.ar.eorũ q̃ habẽt ĩ.c.insinuãte.de offi.dele.maximè qñ id quod facit ẽ exe

b cutiuũ grauaminis prẽcedẽtis vt in.l.ad solutionẽ. C.de re iudi.& in.c.ꝙ ad consultationẽ eo.ti.Aut sponte nõ egit,sed iudex præfixit sibi terminum ad certũ qd faciẽdũ:tũc licet illud faciat nõ per hoc renuntiat facultati appellãdi ratione grauaminis p̃teriti:ꝙa ex quo nõ appellauit tenetur interim parere iudici, nõ tamen debet facere actum executiuũ grauaminis prẽteriti vt in.d.c.quod ad consultationem.pro vtroque membro distinctiõis facit.c.ab arbitris.de offi.deleg.lib.vj.vbi subuenitur ei qui necessitate ductus aliquid facit. Et vide ad hũc articulum quod plenè dixi in c. quod ad cõsultationẽ.s̃.ti.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Per appellationẽ legitimè interpositam tota causa deuoluitur ad iudicem ad quem.*

2 *Clericus potest donec satisfecerit de delicto teneri in vinculis persuum superiorẽ: & si opus est potest torqueri.*

3 *Prælatus inferior citra episcopum potest habere iurisdictionem in clericos etiam proprio episcopo excluso.*

4 *Subditus ab alio iniustè detẽtus potest à domino repeti.*

Creditor nõ potest repetere debitorẽ suum ab alio detentum.

5 *Dominus an possit agere pro iniuria,furto,vel turbatione illatis subditis vel colonis?vide remissiuè.*

6 *Appellare nõ potest vnus pro alio in ciuilibus regulariter,nisi eius interfit.*

7 *Appellans & appellatus si habent iudices diuersos superiores, ad quem appellabitur. 9. tam in appellatione extraiudiciali quã iudiciali?*

9 *Archiepiscopus efficitur iudex subditorum suffraganei per appellationem scilicet quando appellatur ab ipso episcopo:non autem ab alio.*

10 *Excõicatus non desinit esse excommunicatus nisi fuerit absolutus.*

11 *Appellatus si non detulerit appellationi aduersarij*

a ¶ Et sic dicit̃ mandatũ ep̃i cõtinere notoriã iniustitiã qñ nõ posset ĩpleri absque pctõ vel periculo personæ aut qñ mandaret aliqd qd notoriè non ptinet ad eius offm̃.de quo in.c. ad aures.s̃.de tẽp: or.& ibi no.quib⁹ mãdatis sit obediẽdũ & quibus non.

b ¶ Et idẽ tenẽt do. Ant.& Imo.hîc.secũdũ.d.Phi.de peru,hîc in vlt.colũ. dicit hũc tex.probare cõtrariũ secũdũ intellectũ Ioã. an.veriorẽ.scilicet quòd protestatio hæc nõ reñciat̃ nisi iudex appellet: vñ si nõ repellitur protestatio iuuat protestãtẽ:licet sit contraria facto:& qd hîc tex. procedit in iudicialibus singulariter ꝓbãs ꝙ valet protestatio cõtraria facto & iuuat protestantẽ quousq̃ reñciat̃ all.pro hac parte no.per Io.an.in.c. fi.e.ti.li.vj. & multa alia vt hîc p eũ.

c ¶ Et adde q̃ addit hîc do.Phi.de peru.in pe.co. ☞ SEBA.SAPI.

d ¶ Inflictũ grauamen. Quãdo tẽp⁹ decẽ dierũ qui dantur ad appellãdũ nõ currat tãgit latè Fe.in.c.quod ad cõsultationem.co. xv.ver. postremò cir.cursum.s̃.de re iudic.

SEBA. SAPI.

¶ Si opus esset. Qñ clericus possit torqueri tradit Abb. in.c. cùm in qõne de re. iu. ĩ. vj. Io. de ana. ĩ. c. j. co. v. de cleri. percus. so. And. fic. in .c. si constiterit .col. iij. j. de accu. Fel. in. c. veniẽs. col. ñ. de testi. & in. c. vniuersitatis. j. de sentẽ. exc. Marsi. bonon. in singul. lv. inci. aduertas ad vnũ. Alex. ĩ. l. multis. in apost .ff. de quæstio.

b ¶ Idẽ no. Bald. & d. Philip. de peru. hìc in primo no. et ex hoc & ex text. no. q̃ si aliquis sit ĩ carcere: tũ põt cõtra eũ pcedi & excõicari. pro quo. l. ij. ff. ex q. caus. ma. vbi ẽ gl. fin. q̃ ille q̃ detinet ĩ carcere potest citari ad domum solitę habitationis. & valet processus cõtra eũ, secundũ Bal. ibi. et licet sibi subueniatur & restituat cũ parere nõ potuit vt ibi dicit, non tũ dimittit reꝰ à carcere pẽdẽte ap. text, est hìc secũdũ Bal. & ad intelligentiã prædictorũ vide Bar. & Ang. in. l. j. ff. de in ius voc. & facit scdm .d. Phi. de peru. hic ĩ. j. co. quia carceratus nõ liberatur à debito. & potest cõtra eũ procedi per alia iuris remedia, & eius bona capi & vendi. vt per Bart. in. l. cõsentaneum. C. quomodo & qñ iud. col. vl. & in. l. qui legati. C. vt in poss. ff. leg. qũo ergo posset expediri processus cõtra carceratũ si citatio de eo fcã foret nulla vt hic latius per ipsum. d. Phi. hoc vltimũ diligenter notat ad practicã. q̃ si pars ĩtẽtauerit vnũ remediũ executiuum: potest ad huc aliud & aliud ĩtentare : donec actualiter satisfiat. ita voluerunt Bar. & Bald. vbi. s. & Baldus & domi. Philippus. híc & Bald. in authenti. *& ipse in alio articulo licet in eadem causa appellauerit: talis appellatio defendit appellantem etiam respectu aduersarij.*

12 *Iudex à quo si semel detulit appellatiõi nõ potest vlterius causam reassumere in se: quia iurisdictio est transfusa in superiorem.*

13 *Attẽtata cõtra appellationem legitimè interpositã reuocãtur ante oĩa nõ solũ si fuerit appellatũ à iudice: sed etiã ab aduersario extraiudicialiter.* 14

15 *Excommunicatus iniustè non est vitandus.* 6.

16 *Sola denuntiatio excõicationis non probat quẽ esse excommunicatum.*

17 *Interdici potest citãs per prælatũ inferiorẽ episcopo ex consuetudine.*

Ea quæ sunt meri imperij & suprema potestatis possunt præscribi per inferiorem.

18 *Inter cessationem à diuinis & sententiam interdicti magna est differẽtia.*

Irregularitatem incurrit sacerdos etiam forensis si celebrat in loco interdicto.

19 *Irregularitatem non incurrit ille qui celebrat in ciuitate vbi cessatur à diuinis.*

20 *Irregularitatem nunquam quis incurrit, nisi in casibus à iure expressis.*

21 *Illa quæ consistunt in facto non suspenduntur per appellationem sed opus est contrario facto.*

22 *Scten. interdicti põt suspendi ab ipso interdicente.*

23 *Sentẽ. excõicatiõis nõ suspẽditur nisi per solũ papã.*

Excõicatio nõ plusligat quã ipsum peccatũ propter quod fulminatur quo ad ecclesiam triumplantẽ: sed quòad militãtem sic.

24 *Appellatio minus legitima non suspendit iurisdictionem iudicis: nisi ei detulerit.*

¶ CAP. LV.

Dilectis. ¶ † Per appellationẽ legitimè interpositã principale cũ accessorijs ad iudicẽ appellationis defertur, & sententię excõicationis & interdicti post appellationẽ latę nõ tenent. h. d. Primò ponitur partis narratio. 2 Secundo diffinitio ibi: *quia verò*. ¶ Casus literalis. Episcopus altisiodorensis quẽdã presbyterum domus dei in qua dispensationẽ plenariam obtinere dignoscitur detineri faciebat in vinculis eo q̃ bona quædã ipsius ecclesiæ quę furtiuè subtraxerat restituere denegabat: propter quod etiam fuerat ab eodẽ episcopo excõicationis vinculo innodatus. Decanus altisiodorensis dicẽs ecclesiã ipsam & dictum presbyterum ad suam iurisdictiõem spectare monuit episcopum vt ei dictũ presbyterum restitueret. episcopus timens ne decanus aliquid in sui præiudicium attentaret ad metropolitanam sedem appellauit. Sed decanus appellationi non deferens protulit interdictum, vt per episcopum in ciuitate prę-
a sente à diuinis in ecclesia altisiodorẽsi cessaretur. Post hoc in termino appellatiõi prefixo partes comparuerunt in prętentia officialis archiepiscopi senonẽ. decanus allegauit quòd
b appellationi episcopi ideo non duxerat deferendum: quia presbyter adhuc in vinculis tenebatur ad se. apo. appellauit. officialis nõ obstante appellatione irritum nuntiauit interdictum post appellationem episcopi à decano promulgatũ. Post hoc quia decanus impediebat diuinũ officiũ in ecclesia celebrari episcopus ipsum excõicauit, & per archiepiscopum suum fecit excommunicatum nuntiari, sed canonici senoñ. decanum non vitabãt. Super his orta quęstione inter episcopum & decanum procuratores vtriusq̃ partis ad se. apo. accesserunt hęc & alia coram domino papa proposita fuerunt. Papa examinato negotio intellexit q̃ episcopus diuersos modos expres fit secundũ quos paratus fuit iustitiam exhibere decano super captione presbyteri, appellans ad metropolitanum: decanus postea non potuit ferre sententiam interdicti: & ideo papa sententiam illam decernit irritam & inanẽ post appellationẽ legitimè promulgatã eo nõ obstante q̃ decanus ad excusationem suã quasi variando proposuit quòd antè q̃ episcopus appellasset tulit sententiã interdicti cuius effectum ad tẽpus duxerat suspendendum: cũ interim si hoc verũ fuisset appellatione interposita procedere nõ debuit ad sententiã exequendã: processum officialis pronuntiauit temerarium qui post appellationẽ à decano interpositã decreuit sententiã interdicti irritã & inanẽ: quia appellatione ad se. apo. interposita nihil debuit innouari. Prętterea licet sententia excõicationis episcopi promulgata in decanũ prima facie videbatur rectè lata cùm per officialẽ prohibitũ esset ne seruaretur in ecclesia interdictum: & decanus diuinũ officiũ impediebat scilicet prohibẽdo ne celebraretur in ecclesia: tamẽ quia per appellationẽ à decano interpositam ad papã cui officialis deduxerat deferẽdum apostolos cõcedẽdo: non solum principale negotiũ sed etiã accessoria deferebãtur ad se. apo. sniam episcopi latã post appellationẽ decernit papa irritã & inanẽ. In fine licet archiepiscopus decanum denunciauerit euitãdum tamẽ canonicos senonen. qui saniori ducti consilio communicauerũt eidẽ inculpabiles iudicauit: qui potius voluerũt deferre appellationi factæ ad papã q̃ denuntiationi factę ab episcopo. Ber. ¶ † No. j. clericum posse detineri in vinculis per superiorem suũ donec satisfiat de delicto licet actũ
a sit ciuiliter: & etiam si opus esset [a] posset ob
b hanc causam torqueri. [b] & vtrũq̃ probatur in. c. j. de depo. facit. c. si clericos j. de sen. excõ. lib. vj. Quid autem si ageretur ciuiliter nunquid pro debito possit detineri? not. in. c. ij. j. de pig. & ibi dicã. ¶ † No. ij. q̃ prælatus inferior citra episcopũ põt de iure speciali habere iurisdictionẽ etiã in criminalibus in clericos diocesis, etiã episcopo excluso itavt nõ sit locus præuẽtioni. Pro hoc facit. c. irrefragabili. §. excessus. s̃. de offic. ordi. nã episc. hîc prę-
3 uenerat istũ decanũ ĩ captura presbyteri: & nihilominus decanus illũ repetebat tanq̃ spectantem ad iurisditionẽ suã. an hoc possit inducirespectu certę partis diocesis vt excluso eo hẽat inferior iurisdic. plenariã? est qõ notabilis quã plenè tãgo in. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. vbi vide Io. an. in. c. si episcopꝰ. de off. ord. li. vj. in nouella. ¶ † Tertiò no. & tene menti
4 q̃ iudex ecclesiasticus potest repetere subditum suum ab alio iniustè detẽtũ. interest eĩ sua ne violetur eius iurisdictio vt possit subditus sibi & ecclesiæ suæ debita seruitia impẽdere: sic & potestas repetit subditum suũ vt possit munera personalia subire. l. de iure. ff. ad munici. & vide tex. cum gl. in. l. j. §. per hãc. ff. de

q̃ supplicatio .C. de pcs. imp. offer. & in. l. fi. §. sed si cũ scio. ff. si cer. pet. et in. l. ignorare. in fi. C. de remil. &. l. j. in vlti. co. post gl. ibi. C. de phi. seq. pecu. & ibidẽ dicit q̃ cõtra cõtumaces pt quis vti missiõe in possessionẽ: & seq̃strationẽ rerũ & alĩs remediis simꝰ donec satisfiat: & idẽ tenet An. ĩ. l. nemo carcerẽ. in pri. C. de exac. tri. li. x. no. Ang. ĩ. l. q restituere. ff. de rei vẽd.

ANT. FRAN.

¶ An carceratus possit citari. Dicas q̃ qñ citat debet esse cautus vt mittat nũtiũ ad iudicẽ q̃ nũtiet iudici carcerationẽ suam quia tũc processus postea factus erit nullus. vt per Pau. de ca. post Bart. in l. ñ. in. §. ñ. ff. si quis cau. & ibi etiã per Ale. ĩ vlt. co. ĩ ver. quid de carcerato. & vide Barũ. l. is q reus. in vlt. co. ff. de pub. iu. et ale. in. l. ñ. ĩ. ñ. colũ. vbi alle. multas cõcordantias. ff. de ĩus vo. & vide ẽt Pau. de cast. in. l. q̃situ. ĩ. ñ. colũ. ff. de re iud. & de hoc an possit citari ad domum solitæ habitatiõis & valeat processꝰ cõtra eũ fic citatũ. vide gl. & Bal. in. l ñ. C. ex q. cau. ma. vbi dicit q̃ si citetur ad carcerẽ non arctatur venire: tũ valet processus secũdũ eum factus cõtra ipm carceratũ licet cõcedatur sibi restitutio. & ideo bona est cautela de qua supra dixi: & an carceratus citatus vt psonaliter compareat possit mittere procuratorẽ? dicas q̃ sic si põt eũ facile recipere. vide Bar. in. d. l. is qui reus. & Pau. de ca. ĩ. l. ñ. ff. de in ius voc. & Alex. in. d. l. quęsitum. ff. de re iudic. & in. l. q in carcerẽ ff. quod me. cau.

ff.de rei vend.ſic domin⁹ repetit aſcriptitiũ ſuũ.vt in.c.ij.j.de iu-
dę.creditor verò nõ poteſt repetere debitorẽ ſuum ab alio detẽ-
tum ſecũdum Inn.& bene.quia creditor nõ habet ius in perſonã
debitoris.ſec⁹ in ſupiorib⁹ dicẽdũ eſt:de quo vide gl.op.in.c.au-
thoritate.de priui.li.vj.& quędã pulchra tãgunt hîc p Inn.gl. tñ
in.d.c.authoritate.poſuit cõcluſiuè dicta Inn.hîc. iõ illa omitto.
5 ¶ †Tractat enim an dñs poſsit agere p iniuria vel furto facto
ſubditis vel colonis:& qd ſi turbat,&an poſsit itẽtare alias actio
nes eis cõpetẽtes:& vide de hoc Io.an.& Archi.ĩ.c.ad apoſtolicę.
de re iu.li.vj.p Archi.ij.q.j.c.in primis.vide bo.tex.ĩ.c.licet.maxi
mè in fi.de prob.Guil.de zẽze. in cle.ſi dñm.de reli.& vene. ſan.
& do.de Ro.deci.ccclxxxv.& vident prędicti cõiter confirmare
6 dicta Inn.hîc.¶ †No.quartò dictũ ſatis notãdũ ſuperiorẽ poſſe
appellare nedũ p ſe ſed etiã p ſubditis ſuis:vt patet ibi: *ſe ac ſuos*
*&c.*quod pcedit ſecũdum Inn.qñ ſuperior põt prętendere ali-
quod interreſſe reſpectu ſubditorũ:intererat em̃ hîc epi interdi-
ctũ nõ poni etiã reſpectu ſubditorũ:quia curare debet vt popu-
lus nõ patiat defectũ in diuinis,& vt corroboret in fide : ne ſan-
guis ſubditorũ de ſuis manib⁹ requirat.ſ.de offi.or.c.irrefragabi
li.& i.c.iter cętera.x.q.j.c.regẽda.alîas regulariter nõ appellat qs
pro alio in ciuilibus.Nã regula in appellatione eſt vt nõ audiatur
*is cuius nõ intereſt.*ij.q.vj.c.nõ ſolet.& in.c.cũ inter.R.ſ.de elec.
7 ¶ †Quintò no.aliud pulchrũ & ſingulare dictũ nec memini q
alibi probet & ſolet ad hoc adduci iſte tex.videlicet q ſi appellãs
extra iudicium & appellatus habet diuerſos iudices,põt appellãs
ſe ſubijcere ptectioni ſui iudicis & ad illum appellare,& talis ap
pellatio tuebitur ipſum appellantẽ vt hîc.Hîc em̃ eps habebat ar
chiepiſcopum iudicẽ ordinarium:ſed archiepiſcopus nõ erat iu-
dex decani:quia metropolitanus nõ eſt iudex ſubditorum ſui ſuf
fraganei.ſed ſi epiſcopus vult cõuenire ſubditum,ſunt aſſumen-
8 di arbitri.xj.qõ.j.c.ſi cleric⁹.no.ĩ.d.c.irrefragabili.¶ †Et ſi dice-
res p appellationẽ archiepiſcopus efficit iudex ſubditorũ epiſco
pi.vt in.d.c.paſtoralis.dico illud pcedere qñ appellatur ab ipſo
epiſcopo,quia tunc archiepiſcopus tanq̃ ſuperior habet corrige
re factũ epi:ſed hîc nõ appellat ab epõ:ſed ipſe eps appellabat ſub
ditũ ſuũ ad archiepiſcopũ:& appellatio extraiudicialis eſt quedã
9 puocatio ſeu cõuẽtio:vt ĩ.c.cũ ſit romana.ſ.e.¶ †Op.cõtra tex.
& notabilia hîc collecta.de.c.ſi clericos.de ſen.excom.li.vj.videt
em̃ q nõ potuit eps appellare decanũ ad archiepiſcopum ratione
prędicta.Sol.cõtrariũ eſt difficile.ſed põt ſic rñderi quòd aut eps
vel alius appellãs extra iudiciũ vult trahere appellatũ ad iudicem
propriũ appellãtis vt faciat ſibi iuſtitiã de appellato.& nõ poteſt
ſed debet tunc appellare ad iudicẽ appellati cũ ſit quędã cõuẽtio:
vt ſuprà dixi.& debet actor ſequi forum rei.de fo. cõpe. c.cũ ſit.
& hoc caſu habet locũ cõtrariũ.Aut appellãs appellat ne turbet
in iure ſuo:ita quòd in veritate eſt reus.& tũc põt ſe ſubmittere
protectioni ſui iudicis:& ad eum appellare extra iudiciũ : vt hîc
eſt caſus valde notabilis.Ratio eſt.quia cũ ſit reus originaliter &
re ipſa põt illã cauſam deducere ad iudicẽ ſuũ ſicut fecit reus qñ
vult conuenire actorem ſuper exceptione ſibi competenti Nam
trahit actorem ad iudicẽ ſuũ vt potius inſpiciatur natura cauſæ
q actus prouocationis ad iudicium:vt plenè dico in.c.ſi quis con
tra clericum.de fo.cõpe.allegãdo pro hoc vltimo multas cõcor-
dãtias.Ex his habes nouã inſtructionẽ ad quẽ ſit appellãdum ex-
tra iudicium qñ actor & reus ſunt diuerſi fori:nec alîas ĩueſtiga-
ui.In iudicio verò ſemp eſt appellãdum ad ſuperiorẽ tribunalis
à quo appellatur.vt.in.c.romana.§.debet.&quòd ibi no.e.ti.li.vj.
10 ¶ †Sextò no.q interdictũ põt ferri ſub certo modo itavt eo exi
ſtente habeat interdictum vires ſuas:modo verò ceſſante ceſſat
effectus interdicti:vnde decan⁹ hic ſubiecit eccleſiam interdicto
q diu epiſcopus eſſet pręſens in ciuitate,& ſic epiſcopo pręſente
habebit effectũ:eo abſente ſuſpẽdit effect⁹:ſec⁹ videt ĩ excõicatio
ne:quia ſemel excõicatus nũq̃ definit eſſe excõicatus etiã deficiẽte
modo ſeu cõditione,niſi prius abſoluat:& id quod dixi de inter-
dicto habet locum in ſuſpẽſione:vide ad vtrumq bonum textũ
cum gloſſ.not.in clemẽ.j.de decimis.& Inno.in.c.cùm bonæ .de
11 æta.& quali.¶ †No.ſeptimò vnum aliud dictum quod non cre
do alibi ita bene probari necq audiui aliâs ad hoc iſtum textũ alle
gari:q q̃is non detulerit qs appellatiõi aduerſarij nihilomin⁹ ſi
iſte poſtmodũ appellat in alio articulo etiã
ĩ eadem cauſa talis appellatio defendit appel
lantem etiam reſpectu aduerſarij cuius appel
lationi noluit iſte deferre. & ſingulariter iſte
tex.probat opinionẽ quã tenui in.c.an ſit de
ferendũ.ſ.e.cõtra opi.Io.an.& do.An.nec al
legaui ibi tex.iſtũ.hęc em̃(vt apertè colligit
ex tex.)decanus nõ detulit legitimæ appella-
tioni epiſcopi & tñ appellatio ſua poſtmodũ
interpoſita in alio articulo eiuſdẽ cauſę nedũ
defendit ipſum appellantem reſpectu officia
lis à quo appellatur:& qui detulit appellatio
ni ſuæ:ſed reſpectu epi qui appellationẽ ſuã
non approbauit:& intantũ valuit appellatio
decani vt ĩpediret validitatẽ excõicati.latę p
epm:& ſic eps tenebitur hoc deferre appella
tioni decani interpoſitæ in alio articulo eiuſ-
dẽ cauſę licet decanus nõ detuliſſet prius ap-
pellationi epiſcopi :& hoc ſemper not . quia
facio de hoc dicto maximũ feſtũ. ¶ Octauò
no.quòd ſnĩa interdicti põt ſuſpẽdi per iudi-
cẽ interdicentẽ,& q appellatio tpe ſuſpẽſio-
nis interpoſita,operatur dilationem ſuſpẽſio
nis in euentũ appellationis:& videtur hîc ca-
ſus expreſsus in ver. *non obſtante*.pro opinio.
Io.an.in.c.adhæc.ſ.e.ti.&j.eo.aliquid dicam.
12 ¶ †No.in verſi. *officialis*. q iudex[a] ſemel defe
a rẽs appellationi nõ põt amplius pœnitere &
reaſſumere in ſe eãm.quia iuriſdictio eſt trãſ
fuſa in ſuperiorẽ.vt in.c.cũ appellationibus.
eo.tit.li.vj.vnde nõ valet proceſſus etiã aliâs
legitimè factus per iſtũ iudicẽ qui detulit ap
pellationi.¶ No.cõſequẽter q turbãs diuinũ
13 officiũ poteſt excõicari.¶ †Itẽ no.q vbi ap-
pellatio extraiudicialis interponitur ex pro-
babili & veriſimili cã ſcilicet à iure approba
ta,reuocantur oĩa in cõtrariũ poſtmodũ at-
tentata:licet aliâs non probetur veritas cau-
ſæ vt hîc eſt tex.notabilis.& plenè examinat
Inn.Nã papã nõ mandauit prius inquiri vtrũ
iſte preſby.ſpectaret ad iuriſdictionẽ decani
vel epi,ſed imediatè pnũtiauit ĩterdictũ nul-
lũ tanq̃ interpoſitũ poſt appellationẽ legiti-
14 mã.qđ bene no.¶ †Itẽ no.aliud pulcherrimũ
dictũ q attẽtatũ poſt appellati.extraiudicialẽ
eſt nullum non ſolùm qñ appellat extra iudi-
cium ab aliquo vt à iudice,ſed etiã qñ appel-
latur ab aliquo vt à parte quæ poſsit attenta
re aliquid in iniuriã appellãtis:quod de dire-
cto eſt contra no.per do.Ant.in.c.cõſuluit.ſ.
e.& ibi dixi.nã hîc epiſcopus appellauit à de-
cano non tanq̃ à iudice ſuo cùm eſſet ſibi ſub
ditus:ſed appellauit ab eo ne prætextu cõſue-
tudinis iniuſtæ ſubijceret eccleſiam interdi-
cto & vigore appellationis interdictum iudi
15 catur hîc irritum.¶ †Vltimò no.ex fine lite-
ræ q denuntiationi ſuperioris denuntiantis
aliquẽ excõicatum & vitãdum nõ eſt obtem-
perãdum ſi probabiliter cõſtat veritatẽ eſſe
in cõtrariũ:vt puta quia fuit excõicatus poſt
16 appellationẽ legitimã.¶ † Ex quo not.duo.
primò q ſola denũtiatio excõicatiõis nõ pro
bat quẽ eſſe excõicatũ vt hîc,& quòd nõ tenẽa
tur ſubditi obtẽperare pręlato denuntianti
excommunicatum poſt appellationẽ vitãdũ.
vide do.de Ro.deci.cc. lvj. hodie vide quòd
17 habetur in.c.ſolet.in fi.de ſen.ex.li.vj.¶ † In
glo.ij.ibi. *ciuitatem vel eccleſiam.&c.* No.be-
ne hanc gloſſam ex qua habes q inferiori prę

a SEBA. SAPI.
¶ Quòd iudex. Quãdo hoc proce
dat . vide Alex. in
l.quod iuſſit . col.
pen.ff.de re iud.& in cõſil.lxx.incip.
videtur prima fa
cie.co.iij.in.iij. vo.
Feli.in.c. qualiter
q quando.j.colũ.
vij.verſi.fallit .iiij.
j.de accu.

¶ Pro intellectu huius decret. vide Arch. in. c. multũ stupeo . iij . q . vj. vbi alle. Inno . hic & vide hîc Bald. q no. ex tex. arg. q si tabellioni auferatur vsus signi, quo vtitur in instrumẽtis non posset de cætero vti tabellionatus officio . põt enim auferri p superiorẽ vsus sigilli & signi : vt hoc tex. & de sigillo vide no. in. c. significasti. s. e. Item no. ex tex. ibi . irritam & inanem. q post quã papa aliquam causam ad se reuocauit : quicquid postea fit est ipso iure nullũ : & ita decerni & declarari debet. & hoc ꝑpter virtutẽ geminationis horũ verborũ irritã & inanem. prout in simili dicit solus Bart. in l. non dubium, in ij. col. in. vj. not. C. de legi. q istę dictiones cassum & inutile simul iunctæ significant q ipso iure. & hoc ꝑpter virtutẽ geminationis. vide tex. iuncta glo. j. parua in auth. cassa & irrita. C. de sa. san. ec. fortius & singularius voluit Bal. in ti. de pact. cõ. i. xij. colũ. & in ver. ĩ irritũ deducãtur. q licet regula sit q quando lex vtitur verbo futuri temporis nunc̃ intelligatur ipso iure sed requiritur sententia. gl. est in . l . in criminali. C. de iu. om. iu. & in. l. iubemus nulli, §. sanè. el. ij. vbi Bartol. & alij. C. de fac. sanctis ec. tñ qñ. ll. geminatæ vterentur verbo futuri tẽporis: vt quia diceret vt in illo textu annullentur & ĩ irritum deducantur certè intelligerentur ipso iure & nõ per sententiã. istud dicit Bald. probari ibi vbi non requiritur aliqua sententia: qđ multum diligenter not. Itẽ no : limitationem ad. l. in bello. §. fasę. ff. de cap. cũ si. lato citra eꝑm põt ex cõsuetudine cõpetere potestas interdicẽdi nedũ ecclesiã maiorẽ sed totã ciuitatẽ. Host. tenet hîc cõtrariũ respectu ciuitatis, adducit no. in. c. cũ contingat. de fo. cõpe. vbi tractauit: nũquid ea q̃ sunt meri imperij & supremę potestatis possunt p̃scribi per inferiorẽ. & qa Host. ibi tenuit quòd nõ. ideo hic ponit opi. istã cõtrariã: sed qa (vt ibi dico) cõmunis opi. legistarũ & canonistarũ est in cõtrariũ. facit qđ no. Io. and. in. d. c. si eꝑs. & mihi hoc dictũ gl. placet. ¶ † Alij ĩtelligũt hũc tex. vt loquatur in cessatione à diuinis. Nã differẽtia est inter cessationem à diuinis & sententiã interdicti. Nã cessatio à diuinis est qđ facti: nõ em̃ aliud est q̃ suspẽdere organa ministrorũ, vt ibi nõ celebrẽt. Sententia verò interdicti est qđ iuris: vnde supponitur ille loc⁹ ĩterdicto. ita quòd ibi celebrãs q̃tunc̃q forẽsis incurret irregularitatẽ: qa celebrat in loco interdicto: vt ĩ. c. is q. de sen. exc. li. vj. secus aũt qñ clerici deliberãt ĩducere cessationẽ. quia tũc celebrãs ibi nõ efficit irregularis tanq̃ nõ celebrãs in loco interdicto. hoc notanter voluerũt doc. in. c. irrefragabili. ꝑal. & hîc. ¶ † Dubiũ tñ remanet qđ si cessatio à diuinis est generalis puta respectu totius ciuitatis nũqđ ibi celebrãs efficiat irregularis? Io. an. tangẽs in. c. si canonici. de offi. or. li. vj. concludit q sic. qa talis cessatio generalis ęquiparat interdicto. per cle. j. de sen. exc. sed. d. Ant. dicit hîc (ſub dubio fortè) q ex toto nõ procedit illa eqparatio . & hoc veri⁹ putarẽ q celebrãs in cessatione generali nõ efficiat irregularis. ¶ † Regula ẽ quòd nũq̃ quis ĩcurrat irregularitatẽ nisi ĩ casib⁹ iure expressis, vt ĩ. d. c. is q. sed iure nõ cauet nisi de celebratiõe ĩ loco interdicto. Nec obst. illa cle. j. q̃ facit ęqparationẽ tãtũ in illo casu: & pœnæ nõ debẽt extẽdi. vt ĩ regula odia. & regula ĩ pœnis. de reg. iu. li. vj. Mihi tñ plus placet vt hoc. c. loquat ĩ vero interdicto, ꝑ tex. ĩ ver. *quia verò*, vbi interponũt verba papæ & semꝑ papa appellauit sententiã interdicti. Itẽ cessatio à diuinis est qđ facti, ideo nõ cadit illud verbũ. *irritã*, positũ ĩ tex. & illud verbũ. *inanẽ*. &c. Itẽ appellatio hîc habuit suspẽdere interdictũ quòd nõ faceret ĩ cessatione, cũ illa sit qđ facti. ¶ † Ea em̃ q̃ cõsistũ in facto nõ suspẽdũtur ꝑ appellationẽ: sed opus est cõtrario facto. ar. in regula j. j. de reg. iu. & in. l. nihil tã naturale. ff. de reg. iur. ¶ In gl. iij. in fi. aduerte q hoc dictũ est cõtra decisionẽ. c. nã si verũ esset dictũ gl. appellatio episcopi nõ fuisset legitima: cuius cõtrariũ hîc dicit. Sed dic q gl. voluit ponere rationẽ q̃ potuit mouere istũ decanũ ad nõ deferẽdũ appellationi episcopi: quia adhuc tenebat presbyterũ in vinculis. Ratio decidẽdi in contrariũ sumit ex gl. in verbo. *diuersos*. nã licet esset notoriũ episcopũ detinere presbyterum nõ tñ erat notoriũ quòd ĩustè eũ detineret: ideo habebat ius cõe ꝑ se. ¶ † In gl. in verbo. *suspendendũ*. in fi. Hæc gl. multũ intricatè ꝑcedit: & ideo dubitauit de decisione q̃stionis & nõ fuit ausa firmare pedes: & idẽ fecit ĩ. c. ad hæc. §. e. Et de materia dic vt plenè dictũ fuit: tñ iste tex. (vt. §. dixi) multũ vrget me ad tenẽdũ opi. Io. an. in. d. c. ad hæc. vbi dixi quòd sententia interdicti põt suspẽdi ab ipso interdicẽte. & q appellatio medio tpe interposita differt suspẽsionẽ in euẽtu appellationis. Et q̃q̃ Io. cal. ibi teneat cõtrariũ ĩ hoc vltimo, & placebat mihi sua opi. ibi: tñ iste tex. (vt dixi) multũ vrget in ver. *nõ obstante*. illa em̃ sunt verba papę cõfundẽtis decanũ allegãtẽ suspẽsionem & excusationẽ suã: & dicit Io. de lig. hîc esse casum, nec loqtur de cessatione à diuinis (vt q-dã volũt) sed de vero interdicto . vt colligit ex ver. *quia verò*. ¶ † No. tñ gl. in fi. q ĩferior citra papã nõ põt suspẽdere sentẽtiã excõicationis: sed papa sic. sed intelligo ꝑcedere in papa respectu eorũ q̃ insunt sentẽtiæ excõicationis de iure positiuo quo ad ea videlicet q̃ concernũt illã ecclesiã militantẽ, nõ aũt quo ad ea quę cõcernũt ecclesiã triũphantẽ. ad hoc. c. à nobis. de sen. exc. & vide gl. fin. in. c. quodcũ q̃. xxiiij. q. j. quę dicit iudicẽ ecclesiasticũ nullã vim potestatis exercere ferẽdo sentẽtiã cẽsuræ quo ad ecclesiã triũphãtẽ: quia si qs deliquit, immediatè excõicatus est quo ad deum. si nõ deliquit nõ põt seꝑari à gratia dei per sentẽtiam iudicis. vt in. c. cũ eterni. de re iud. li. vj. ¶ In gl. in ver. *deferendum*. in fi. glo. malè refert factũ: nã si officialis prius nuntiasset interdictum nullum valuisset processus: sed prius detulit appellationi & postea pronũtiauit quod facere non potuit, cùm per dilationem esset ab eo abdicata iurisdictio. vt ĩ. d. c. cũ appellationibus. ¶ † In glo. penulti. ĩ fi. Io. and. & cõmuniter doc. sequẽtes dicũt q licet appellatio decani fuisset minus legitima, tamen ex quo iudex detulit illi nõ debuit ꝑcedi contra ipsum ꝑ. d. c. cũ appellationib⁹. Hæc ratio mihi nõ placet: quoniã licet delatio iudicis minus legitima habeat ligare manus ipsius iudicis deferẽtis, nõ tñ potuit ligare manus episcopi qui nõ detulit. Si ergo appellatio decani fuisset minus legitima valuisset excõicatio lata ꝑ episcopũ. vt in. c. licet. de sen. excõ. lib. vj. Ideo placet mihi dictũ gl. quòd appellatio decani fuit aliâs legitima. nam secũdũ ista tẽpora q̃libet appellatio deferebat causam ad superiorẽ ex quo nõ erat manifestè friuola. vt no. in. c. pastoralis. §. eo. ¶ Glo. fi. fuit declarata in vno notabili.

q licet quæ facta sunt non possunt tolli q nõ sint facta qa hoc solum priuat de⁹: tñ põt induci quo ad effectum iuris q facta habeantur pro infectis. facit. l. nõ dubium. C. de leg. cle. j. in ver. ipso iure. de Hęreti. & ad idem gl. fin. ĩ ver. pro infectis, ĩ cle. j. de immu. ec. nã potest fieri reuocatio actus gesti: vt sic ex tũc habeat pro infecto etiam quo ad effectus retro causatos, ĩ tantum q excõicatus etiam absolutione non egeat.

ANT. FRAN.

¶ An facta possint haberi pro infectis saltẽ quo ad effectum iuris. Dicas q illud est ex iuris fictiõe vt ius fingat illud non esse factum quod est factum: sed secundũ veritatẽ q nõ sit factum illud est impossibile ęt respectu dei, qui priuatur tali potestate etiam si ipse deus vellet. vt optimè declarat Bal. in l. fi. C. de legi. & vide do. Car. optimè declarãtẽ in cle. j. de ĩmu. ecc. vbi dicit q deus nõ põt facere pręteritanõ fuisse facta quo ad veritatem. & vide bea. Tho. in. j. parte summę. qõ. xxv. arti. iij. & articu. iiij.

¶ Et de verbis geminatis de quib⁹ hîc fit mentio plura essent dicenda, sed hæc pauca sufficiant scilicet q geminatio confessionis etiam extra iudicialis probat contra cõfitẽtẽ l. cũ scimus. & ibi ꝑ Bar. C. de agri, & censi. lib. xj, & ꝑ Alex. plenè ĩ. l. publia. ff. depo. & vide Pau. de ca. ĩ. cõ. clxxij. vbi ponit de huiusmo. verbis geminatis. & ideo dicimus q geminatio pacti nudiẽt de iure ciuili parit actionẽ. l. j. §. pe. ff. de cõst. pec. & habetur in. §. de constituta. institu. de

SVMMARIVM.

1 *Per reuocationẽ alicuius negotij ad sedẽ apostolicã ligãtur manus iudicis inferioris: adeo vt postea nil validè in eadẽ cã tentare possit.*

2 *Causam seu negotiũ an & quando videatur superior ad se reuocare?*
Episcopus põt ad se reuocare causas vertentes corã eius vicario.

3 *Iurisdictio iudicis magis suspẽditur per reuocationẽ causæ quã facit superior q̃ per appellationem.*

4 *Appellatio nõ annullat actum de futuro omnino accessoriũ ad præteritum.*

5 *Papa si reseruauit sibi prouisionem alicuius abbatiæ: & ante talẽ reseruationẽ aliquis erat electus & confirmatus: non censetur velle derogare iuri istius electi.*

¶ CAP. LVI.

1 VT nostrum, [a] legit varijs modis: & vt cuilibet lectutæ satisfiat ita generaliter sumatur. Postquàm papa aliquã causam

[a] Hoc. c.

eãm ad ſe reuocat nõ valet proceſſus poſtea per minorẽ iudicem factus,ſicut nõ valeret ſi fuiſſet ab eo legitimè appellatũ. Primò ponit dictũ.Secũdò rationẽ dicti.ibi. *cumplus.* ¶ †No.j.ꝙ per reuocationẽ alicuius negotij ad ſedẽ apo.ligaꝛ manꝰ iudicis inferioris adeo vt nihil validè in eadẽ cã attẽtare poſsit.Et idẽ eſt ſecũdũ doct.in alio ſuperiore[a] citra papã,dũmodo habeat ptãtẽ ad ſe reuocãdi tale negotiũ.Pro hoc.l.iudiciũ ſoluitur.ff.de iud.&.c.ſuper queſtionũ.de offi.dele. ¶ †An aũt ſuperior videatur ad ſe negotiũ reuocare ſi ſuper illo aſſumit cognitionẽ inter partes vel ex officio? vide quod no.Inn.in.c.cũ.M.ferrarien.de cõſtit. Et ex hoc infero ꝙ ſi epiſc.ad ſe reuocat aliquod negotiũ attẽtatum coram vicario ſuo nõ valet poſtmodũ quicquid facit vicariꝰ in illa cã. põt eñ epiſc.interdicere vicario ſuo ne de aliquo negotio ſuo ſe intromittat.vt not.Inn.in.c.romana j̃.e.ti.li.vj.Nã cũ epiſco.poſſit ex toto reuocare vicariũ ad libitum.iuxta.no.in cle.& ſi principalis.de reſcrip.fortius poterit interdicere cognitionẽ certi negotij.ar.c.paſtoralis.§.itẽ cũ totũ.de offi.dele.& in.l. q̃ de tota.ff. de rei vẽd.& hoc no.quia ſæpe accidit ¶ †Secũdò no.ꝙ reuocatio negotij per ſuperiorẽ facta magis operaꝛ in inficiẽdo& ſuſpẽdẽdo iuriſdic.iudicis inferioris q̃ faciat appellatio.Rõ eſt.quia appellatio cõſiſtit in iure. Vñ niſi ſit legitima nõ ſuſpẽdit iuriſdi.iudicis.vt in.c.cũ appellationibus.e.ti.in.vj.ſed reuocatio cõſiſtit in facto.& ſiue iuſta ſit ſiue iniuſta ex quo fit per ſuperiorẽ ſuſpẽditur iuriſdictio inferioris.vt in.d.l.iudiciũ ſoluitur. ¶ †Op.cõtra tex.vt habeatur verus intellectus.c.videt eñ ꝙ nõ obſtãte illa reuocatione valuerit traditio ſigilli illi clerico facta:qñ ex quo prę ceſſerat collatio dignita.vel officij iuxta ea q̃ notãꝛ ĩ.c.vt noſtrũ. j̃.vt eccl.bene.ſine dimi.cõf.Hęc traditio ſigilli fuit q̃dã executio collationis iã factę.vñ quẽadmodũ appellatio nõ ſuſpẽdit actum iam factũ,ita futurũ omnino acceſſoriũ & executiuũ ad actũ de pręterito per appellationẽ nõ ſuſpẽſum.vt in.c.conſtitutus.&.c. paſtoralis.ſ.eo.ita per hãc reuocationẽ nõ debuit impediri traditio ſigilli,ex quo veniebat acceſſoriè ad collationẽ prius factam: quæ nõ ſuſpẽditur per hãc reuocationẽ negotij ad curiã.So.contrariũ eſt difficile & vario modo ſoluit,maximè per Inn.Sed recitabo tres ĩtellectꝰ ſeu ſolutiones q̃ videt veriores mihi.Prima ſo. ꝙ in cõtrarijs cõſtabat de electione & cõfirmatione ſeu de executiõe.ideo per appella.ſequentẽ nõ ſuſpendit actus omnino acceſſorius ad actũ iã explicatũ:ſed in caſu noſtro nõ cõſtabat de collatiõe facta prius,licet allegaretur per aduerſam partẽ.vt colligitur ex.d.c.vt noſtrũ.& hæc ſolutio multũ mihi placet.& optimè facit in ar.c.peruenit.ſ.e.vbi patet ꝙ quia nõ cõſtat de excõicatiõe ſuſpẽditur ipſius executio per appellationẽ,& q̃tuncũꝙ etiã excõicatio per aduerſam partẽ allegetur.Ex quo eñ non conſtat de pricipali nõ põt dici valere acceſſoriũ attẽtatum in pręiudiciũ reuocatiõis.cũ hoc acceſſoriũ nõ habeat per ſe ſubſiſtẽtiã ſine principali.ideo nõ debuit attẽtari poſt reuocationẽ negocij. Ex hoc habes vnã bonã limitationẽ ad cõtraria ſuperius allegata. ¶ Secũda ſo.ꝙ traditio ſigilli hîc habebat aliquid iuris annexum.nã per hãc traditionẽ trãsferebatur ptãs cãcellario exercẽdi officiũ iudicis ſed in cõtrarijs illud cõſecutiuũ erat puri facti.hæc ſo.indiſtincte mihi nõ placet:quia ſi papa aduocat ad ſe aliquod negotium ignorãs illud prius inchoatum per inferiorẽ,nõ videt velle impedire actũ cõſecutiuũ etiã ſi habeat ius annexũ. †iuxta no.per glo. no.quã tene mẽti in.c.ſi eo tẽpore.de elec.li.vj.quæ multũ notanter dicit ꝙ ſi papa reſeruat ſibi prouiſionẽ alicuius abbatiæ & añ reſeruationẽ aliquis fuerat electus & cõfirmatus,nõ videtur velle papa impedire & reſeruare ſibi bñdictionẽ abbatis,cùm veniat acceſſoriè ad actũ nõ expletum per inferiorẽ añ reſeruationẽ papę: niſi ex cõiecturis aliud cõſtaret de intẽtiõe papæ.Etiã poſſet dici ꝙ hîc ex cõiecturis ſatis cõſtabat papã voluiſſe negociũ omnimodè ad ſe reuocare propter ſuſpitionem quam conceperat contra inferiorẽ ex collatione clãdeſtinè facta ex varia rñſiõe inferioris.vt colligit in.d.c.vt noſtrũ.vbi inuenies per gl.caſum extẽſum in iſta decr.No.bñ iſtã gl.quæ nõ ſolet hîc allegari.& multum limitat materiã huius.c. ¶ Tertia ſol.etiã eſt Inn.& dicit ꝙ ſpeciale eſt in reuocatione facta per papam ex certa ſciẽtia,ex quo ad ſe aduocat certũ negotium videlicet quicquid poſtmodũ attẽtatur per inferiorẽ reſpectu actꝰ conſecutiui ad actũ de p̃terito:& ideo litera hîc dicit quòd plus operaꝛ aduocatio apoſtoliça,q̃ appellatio.& no.hãc ſo.ꝙa multum limitat cõtraria.ſ.allegata.ſed ego intelligerẽ ſecundum ea quę dixi in præcedenti ſolutione:& per hæc habes tres intellectus ad iſtum tex.Primus placet mihi plus cęteris:& iſtę no.gl.ſunt faciles.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Nomẽ iudicis à quo fuit appellatũ nõ eſt neceſſe ponere in literis quæ impetrantur in cã appella.*
2 *Non videtur delatum appellationi ex eo quòd iudex à quo præfixit terminum.*
3 *Appellatio ſi fuit benignè recepta & hoc conſtat in actis:cenſetur eidem fuiſſe delatum.*
4 *Appellãs põt literas impetrare:licet ipſe in aliquo nõ appellauerit,& debet facere mentionem de appellatione aduerſæ partis.*
5 *Appellans vel appellatus quibus nõ fuit terminus ſtatutus an poſſint quandoque intra terminũ iuris proſequi appellationem:& quando requiratur partis citatio?* 10.
6 *Iudex à quo põt reſtringere terminũ ad proſecutionẽ appellationis:ſed iudex ad quem,non.*
7 *Terminus iuris ad proſequendã appellationẽ non poteſt reſtringi per appellatum:ſed per appellãtẽ vel iudicem à quo,ſic.*
8 *Literæ ſecũdæ nõ faciẽtes mẽtionẽ de prioribus nõ legitimè impetratis valẽt:& idẽ eſt in reſcripto. Argumẽtũ à cõtrario ſenſu fortiſsimũ eſt in iure.*
9 *Prorogari tũc aliquid dicitur quando tempus quod eſt prorogãdum non eſt finitum.aliàs dicitur noua conceſsio non autem prorogatio.*
10 *Appellatus an & quando poſsit proſequi appellationem appellante negligente?*
11 *Appellãs ſi habet probationes in remotis partibus põt petere dilationes quæ ſunt concedendæ.*
12 *An terminum hominis ſiue iuris poſsit appellatus vel appellans præuenire?*

Terminus hominis datur ad proſequendã appellationem:ſed terminus iuris datur & ad proſequẽdam & ad finiendam.

¶ CAP. LVII.

Oblatæ. Si terminum appellationis proſequendæ ſtatutum ab homine altera pars pręuenit hoc tacito literas impetrãdo literę non valent:ſed terminum iuris etiã appellatus præuenire põt,dummodo nimium nõ pręcurrat & vbi ex dilatiõe imminet periculum, etiam neutra parte proſequẽte põt iudex ad quẽ ſupplere partes cõpellendo ad proſecutionẽ.h.d. Cõmunis diuiſio:ſecũda ibi: *licet igitur.* quæ diſtinguit & ſecundum mẽbrum diſtinctiõis proſequitur ibi: *ſi verò.* In tertia inſtruit iudicẽ ibi: *ſuperior.* In quarta ibi: *ex his.* concludit ad caſum propoſitum. ¶ Caſus literalis.Inter eccleſiam de ſambro.ex vna parte & eccleſiã de riuo corneclario ex alia corã delegatis iudicibus queſtio vertebatur. lata fuit ſententia pro eccleſia de ſambro. à ſententia fuit ad ſe.apo.appellatum ex parte eccleſię de riuo corneclario,nec ad proſecutionem appellationis fuit terminus aſsignatus,plebanus de ſambro.ſuper obſeruanda ſententia ſicut rationabiliter lata erat literas à ſede apo.impetrauit.pars altera poſtmodum ſuper ſentẽ-

actio.& per Bald. & Ange.in.l.fi.C. ad.l.fal.et per Do. in.c.per tuas.de arbi.& per do. Ant. de but.in.c.cũ cõtingat. de iure iu. & ponit Alex. in l.iuriſgentiũ.§.ſed cũ nulla.ff.de pac. & de geminatione appellationis de qua hîc fit mentio vide etiã per Bar. & Alex.in.l. cùm procurator.in.§.j. in fi.ff.de oper.nouunti. & adde ꝙ geminatum reſcriptũ principis emanatũ circa idem tãtum valet quantũ ſi eſſet appoſita clauſula motus p̃prĩ.ita Bald.notãt.nec damnoſa.C. Ide preci. impe. offe.& adde etiam ꝙ geminatio verborum enuntiatiuorũ inducit diſpoſitionẽ.vt plenè per Alexand. l.ex hac ſcriptura. ff.de donatio.& vltra adde quòd geminata conditio, adiecta legato, qđ quis ſibi aſcribit propria manu in teſtamento alicuiꝰ excuſat ſcribentẽ à pœna.l.diuus.§. fi.& ibi per Bart. ff.de fal. quod eſt no.ad limitationẽ eorum quæ habentur in ti.C. de his q̃ ſibi ĩ teſta. aſcri.

✣ SEBA. SAPI.

a ¶ In alio ſuperiore. Vide Bal.in.c.j.§. ad hæc.verſi. ex p̃miſsis.de pace iur. firm.vbi dicit hũc tex.ad hoc ſing. ad quod etiam vide Ro.in cõſ. cccxxxv.incip. circa primum co.ñ.ver. cæterum.

tia infirmãda ad alios iudices literas impetrauit:nulla de prioribus in poſterioribus literis habita mẽtione. dubitabatur vtrum priores iudices vel poſteriores de quęſtiõe illa cognoſcere debeãt. Conſultus papa rñdet. q̃uis appellanti legitimè à ſnĩa indulgeatur annus à lege,& ex iuſta cã biennium:tñ huiuſmodi terminus põt reſtringi nõ ſolum à iudice à quo appellatur verũetiã ab appellãte.cùm ideo cõſtitutum ſit nõ vt terminus ipſe pręueniri nõ poſsit:ſed ne valeat prorogari.diſtinguit papa in quo caſu literæ impetrẽtur.Et quidem ſi certus terminus præfigitur ab appellãte vel â iudicè appellationis proſequẽdæ:ſi appellãs tacitè de illo termino literas impetrauit, huiuſmodi literæ tanq̃ veritate tacita impetratæ non valent.ſi verò nõ ſit aliquis terminus ab appellante vel iudice pręfixus pars appellata intra terminum cõſtitutum à lege poterit cõmiſsiõis literas impetrare:dũmodo nimiũ nõ feſtinet,vt appellantẽ in cõmiſsiõe ſupplãtet & earum auctoritate poterit iudex in appellationis cã procedere:ita q̃ ſi appellans voluerit in cã appellationis procedere oportebit eum agere ſub iudice ſic obtento,niſi poſſit eum legitimè recuſare.quod ſi appellãs agere noluerit:appellatus nihilominus poterit ꝓſequi cãm ipſam maximè ſi ſentiat ſibi ex dilatione imminere grauamen.& ſi iudex appellationis viderit ex dilatiõe periculum imminere,poterit & debet de cauſa cognoſcere neutro etiam proſequẽte ap.vt periculũ euitetur puta ſi appelletur à ſententia ſuper confirmatione alicuius electionis:& vtraq̃ pars velit etiam ad ãnum differre proſecutionem appellationis, poteſt vtiq̃ imo debet tũc ſuperior iudex ad quem fuerat appellatum pro uidè terminũ moderari:ne gregi dominico diu deſit cura paſtoris.his ergo conſideratis reſponſum eſt quęſtioni iſtorũ iudicum videlicet q̃ per poſteriores nõ derogaſ prioribus literis legitimè impetratis ꝑ quas poterunt primi iudices procedere ad infirmandã ſententiam prima ratione.B. ¶ † No.primò ibi: *cùm quidã iudices &c.* q̃ in ĩpetratiõe literarum in cauſa appel.non eſt neceſſe facere mentionem de nominibus iudicum à quibus fuit appellatũ:ſed ſatis eſt dicere in genere q̃ iudices quibus fuit cauſa cõmiſſa tulerũt ſentẽtiam.Hanc opin.tenuit Vber.antiquus doctor:vt hîc recitat Io.an.quod no.in practica. ¶ † Secundò no.arg.bonum q̃ ex præfixione termini facta per iudicẽ à quo nõ videtur delatum appellationi.nam iſta ponuntur hîc vt diuerſa.dicitur em̃ in tex.q̃ nõ fuit terminus prefixus nec appellationi delatum. Pro hoc vide quod not.in.c.cũ appellationibus.eod.ti.li.vj.& in.c.ſæpe.ſ.eod.& ibi dixi. ¶ † Quid aũt ſi in dictis actis dicitur q̃ iudex benignè recipit[a] appellationẽ:an per hoc probetur dilatio? vide in Spe.e.ti.§.nũc dicamus. in fi.& cõcludit q̃ nõ videtur detuliſſe.tñ dicit q̃ clemẽti placebat cõtrariũ:ſatis etiã mihi placet per.c.ſępe.ſ.e.ſit ergo iudex cautus in rñdendo. ¶ † Tertiò no.appellatũ poſſe literas impetrare in cã app.licet ipſe in aliquo nõ appellauerit.Et no.practicã literas impetrãdi per appellatũ.Nam debet impetrare ſuper cõfirmatione ſuæ ſnĩæ:debet tamen face re mentionẽ de appellatione aduerſæ partis:aliâs literæ eſſent ſubreptitiæ.vt no.in gl. Appellans verò debet literas impetrare ſuper reuocatione ſnĩæ vt colligitur hîc ex tex. ¶ Quartò no.plures regulas in materia appellationis.Prima.q̃ ſi terminus fuit pręfixus à iudice à quo vel ab appellãte:neutra pars põt pręuenire hũc terminũ hoc tacito literas impetrãdo. [b] ¶ † Secũda regula.q̃ vbi terminus nõ fuit pręfixus,põt appellans q̃cunq̃ appellationẽ proſequi.& literas impetrare:dũmodo ſit intra terminum iuris,nec fuerit legitimè pręuẽtus per appellatum.vt hîc. appellatus verò nõ põt q̃cunq̃ proſequi,ſed oportet q̃ nimium nõ præcurrat. facit iſte tex.multum cõtra opi.Bart.in auſ.ei qui.C.de tẽp.appe. vbi dicit q̃ appellatus põt q̃cunq̃ proſequi dũmodo faciat citare appellantẽ.ar.l.fi.C.de tẽp.ap.ſecus dicit q̃ vult proſequi ſine alia citatione.quia tunc debet differre vſq̃ ad vltimũ menſem.& ita intelligit aliã auſ.ei qui.canonizatã quo ad propoſitum.ij.q. vj.c.ei qui.§.appellatore.nã hic in tex.noſtro appellatus ſolum impetrauit literas ĩtra terminũ iuris nec aliter proſequebatur.& dicitur q̃ non debet nimium præcurrere in impetrando.de hoc aliquid j̃. Tertia regula.q̃ appellans poteſt proſequi appellationem ſuam coram iudicibus impetratis per appellatum ſuper confirmatione ſententię.Ex quo infertur q̃ literæ impetratę ſuper confirmatione extenduñ etiã ad infirmationẽ ſnĩæ ſi iudex viderit illam infirmãdã. Quarta regula.q̃ appellante nõ proſequente põt appellatus appellationẽ ꝓſequi.concordat.d.auſ.ei qui. ¶ † Quinta & vltima regula.q̃ iudex ad quẽ poteſt moderari iuris terminum,& ſic compellere partes ad ꝓſecutionẽ appellationis, ſi ex dilatione imminet periculũ reipublicæ. A cõtrario no.q̃ vbi tñ verſatur vtilitas priuata nõ põt iudex ad quẽ moderari terminũ, & ſic cõpellere partes ad ꝓſecutionẽ appellationis:ſecus eſt in iudice à quo:quia ſemper ipſe põt reſtringere terminũ iuris reſpectu proſecutionis appellationis.vt hîc:& ĩ.c.perſonas.&.c.cũ ſit. ſ.e.& puto hãc eſſe rationẽ diuerſitatis.quia iudici à quo fit ꝑiudiciũ per appellationẽ.Nã ſæpe appellatur fruſtratoriè cauſa differendi negotiũ,meritò poteſt appellationi terminũ præfigere vt fraudibus obuietur. vt not.glo.in.d .c. cùm ſit. ſed iudici ad quẽ nullum fit ꝑiudiciũ.iõ niſi cõmodũ publicũ expoſcat nõ põt terminum iuris reſtringere.argu.regulæ indultum à iure.de reg. iur.libr.vj. ¶ † No.ibi: *à prouocãte verum etiam à iudice.* bo.tex.q̃ terminus iuris non poteſt reſtringi per appellatum ſed duntaxat per appellantẽ vel per iudicem.Et ad hoc doc. ponderant iſtum tex.vide quod no.Spe.eo.ti.§.qualiter.circa fi.& tenẽt do.de Rot. deci.cxcix. ¶ † Vltimò not.in fi.c.ibi: *legitimè impetratis.* bonũ argu.à contrario ſenſu q̃ ſecundę literę[c] valent non facientes mentionem de prioribus:dummodo priores ſint non legitimè impetratæ.de literis ergo ſubreptitijs non eſt neceſſe in ſecundis facere mentionem.quod not.& vide glo.expreſſam in.c.ex tenore de reſcrip.& in.c.cùm noſtris.de conceſ.pręben.& in.c.ſuggeſtũ. de iurepat.quod procedit etiam in beneficialibus.vt no.in præall leg.gloſſ.& hoc bene notabis in practica.& multum eleganter facit iſte tex.vt dixi.Innuit enim per illud verbum legitimè referendo ibi ad id quod.ſ.dixerat. *dũmodo nimium non præcurrat &c.* q̃ ſi appellatus nimium præcuriſſet impetrando literas priores valerent literæ poſteriores impetratæ per appellantem licet non faciant mentionem de prioribus.quia non fuerunt legitimè impetratæ.& argumentum â contrario ſenſu eſt fortiſsimum in iure. vt in capit.cùm apoſtolica j̃.de his quæ fiũt à præla. & in.l. cùm prætor. ff. de iudi.xxv. diſtinct.c.qualis. ¶ † In gloſa.in verbo: *prorogari.* ibi: *niſi ex iuſta cauſa.* Dicit Ioan.andre.quòd ca,ex ratione.allegatum in gloſſ.non probat quòd ex iuſta cauſa prorogetur terminus iuris.ibi enim parcitur ei qui intra tempus legitimum non potuit appellationem proſequi. Dic clarius quòd ibi ex noua conceſsione datur ſecundus annus, non autem fit prorogatio primi anni:nam prorogare idem eſt q̃ extendere.vt in.c.p. &.g.de off.dele.ſed per lapſum primi anni nihil remanet. ergo nõ prorogatur primus annus:ſed propter impedimentum conceditur de nouo ſecundus annus.Et vide circa hoc quod plenè dixi in.d.c.ex ratione. ¶ In gl.in verbo. *pars appellata.* ibi: *cũ in cius fauorem annus concedatur &c.* not. bene hanc gloſſ. iuncto text. q̃ poteſt appellans[d] quandocunque appellationem ꝓſequi etiam literas im-

a ¶ Quid autem ſi iudex dixerit reuerenter recipio appellationem:an videatur deferre appellationi? vide latè per do.in.c.j. §.j.de appella.lib. vj.

b ¶ Impetrando. Nũquid impetratio literarũ obtenta finito termino valeat.ponit Federi.de ſe.in conſili. xxviij.inci.pũct? quæſtionis. circa finem.

c ¶ Secũdę literę.an de literis nullis ſit facienda mentio latè ponit Feli. in cap.ex tenore.co. ij.ver.de reſcripto nullo.vel elidibili ſ.de reſcrip.Ro.in con. ccccl xxxij. inc.dubitatur.col, pe.& Cal.in titu. de reſcri.cõſi.xiij.

d ¶ Appellans.Ad hanc gl.vide Iaſ.ĩ l.vbi pactũ. colũ. vlt.C.de trãſactio. & Bal.in conſi.cxvj.in.ij. col.in. iij. parte.vbi dicit eſſe ſingulare.

literas impetrãdo.appellatus verò nõ põt nimiũ p̃currẽ
do:& sic vr̃ ꝙ nõ est in optione appellati ꝓsequi appellati.
10 qñcunq; nõ ergo debet nimiũ prẽcurrere. ¶ † Sed cir-
ca hoc dubitaꝰ qñ diciꝰ appellatus nimium prǽcurrere.
Sol.in hoc sunt tres opi.Prima opin.quòd sit arbitrariũ
cùm nõ reperiatur iure deciſum.s̃.de off.deleg.c.de cau
ſis.Secunda opi.vt intelligaꝰ qñ non expectat appellatus
vſq; ad vltimũ mẽſem anni quaſi velit iſti hunc terminũ
determinãdum.per auꝰ.ei qui.C.de tẽp.app.canonizatã
ij.q.vj.c.ei qui.§.appellatore.vbi diciꝰ quòd appellatore
nõ proſequẽte põt appellatus ſe offerre in vlti.mẽſe ãni
& appel.proſequi.Ius em̃ videt arbitrari:vt ex parte ap-
pellati qui nihil de nouo producturus eſt poſsit cãm ex
pedire intra mẽſem. Tertia.opi.ꝙ reſpectu proſecutiõis
habeat locũ illa auꝰ.ſed reſpectu impetrationis literarũ
ſit arbitrariũ cũ literę ſint impetrãdæ añ vltimũ mẽſem.
& ſic intelligaꝰ iſte tex.reſpectu impetratiõis literarum.
Io.an.cũ quo videtur trãſire doc.ſequẽtes.tenet ſimpli-
citer primã opin.ꝙ ſit arbitrarium & conſiderãda ſunt
in arbitratu cõditio perſonę:qualitas cauſę:& loci diſtã
tia.ar.in.c.cum ſit romana.s̃.e. ¶ Sed aduerte quia(vt.s̃.
dixi.)Bart.in.d.auꝰ.ei qui.videt tenere nouã opi.in hac
materia:dicit em̃(vt.s̃.dixi)ꝙ appellatꝰ põt qñcũq; pro-
ſequi faciẽdo ad cãm citari appellantẽ.Ad hoc adducit
l.fi.§.illud.C.de tẽp.app.ſed ſi vult proſequi ſine alia cita
tione,tunc debet differre vſq; ad vltimũ menſem anni:
quiavideꝰ appellãs cãm habere pro derelicta.& ſic intel
ligit.d.auꝰ.ei qui.Sed profecto.(vt.s̃.dixi)huic opi.forti
ter obuiat iſte tex.hîc em̃ appellatusvolebat proſequi ſi
ne noua citatiõe:ſed prius literas impetrauit,& tandem
dicitur quòd etiã literas impetrare nõ põt nimium præ
currẽdo:quia videt velle ſupplãtare appellãtẽ cui à iure
datus eſt annus.Itẽ ſi ceſſaret iura,inſtat iudicio meo rõ
naturalis.nã cũ appellans tẽdat ad infirmationẽ ſnię:&
poſsit multa de nouo probare:vt i.c.cũ Ioã.de fide inſt.
&in.l.per hãc.C.de tẽp.app.& fortè habet ad lõginquas
partes proficiſci pro munimẽtis cauſę.durum eſt dicere
appellatum poſſe eũ cõpellere qñcunq; ad proſecutio-
nẽ appellatiõis.Nã(vt dicitur hîc in gl.)iſte annus prin
cipaliter datur appellanti.quia ipſe agit,& appellatus ſe
defendit:ergo nõ debet poſſe appellatus iuris bñficium
decurtare.Pro hoc quod.s̃.dixi.licet em̃ appellãs poſſet
abbreuiare terminũ iuris reſpectu proſecutionis,nõ ta
mẽ hoc põt appellatus.quia nõ tractatur de fauore ſuo.
& hęc eſt bona ratio.Concludas ergo ꝙ reſpectu impe
trationis literarũ ſit arbitrariũ qñ dicitur appellatus ni
mium prẽcurrere.nam fortè habet portare literas ad lõ
ginquas partes.qñq; ad propinquas:ideo ſuccedet boni
iudicis arbitriũ.& in hoc inhęreo primæ opinioni quã
ſequitur Io.an.ſed reſpectu proſecutionis poſtmodũ fiẽ
dę corã iudicibus non placet illa opi.vt ſit arbitrarium,
ſed expectabit vſq; ad vltimum mẽſem:quia ius arbitra
tur quãlibet cãm appellationis quãtuncunq; arduã poſ
ſe decidi intra mẽſem ex parte appellati cùm ipſe nõ ex-
pectet aliud niſi confirmationẽ ſnię.vt ſn.d.auꝰ.ei qui.
Vel dic & melius ſaluando dictũ Bar.ꝙ appellatus non
põt nimiũ præueniẽdo literas impetrare qa(vt dicitur
in litera)videtur feciſſe cã ſupplãtandi aduerſariũ,vt ſic
habeat iudicẽ ſibi gratũ.quod eſſe nõ debet,cũ iudex nõ
ſit deputãdus ad inſtantiã vnius partis tm̃ ſed vtriuſq;.
vt.l.obſeruandũ.ff.de iudi.& no.in.c.cũ.R.de offi.dele.
1 ¶ † Sed in proſecutiõe app.nulla eſt ſupplãtatio,cùm ſi
habeat probationes in remotis partibus poſsit ad hoc
petere dilationes.& pro hoc põt adduci hęc litera hoc
modo.nã hîc diciꝰ quòd hîc impetrauit literas nimiũ
prẽcurrẽdo:ergo nõ prẽcurrẽdo poteſt quantuncunq;
appel.proſequi.ergo non teneꝰ expectare ad vltimũ mẽ
ſem:bñ em̃iſte tex.ſciuiſſet hoc dicere ſi hoc voluiſſet.
ſecundò facit hæc litera per locũ à ſpeciali:ſi em̃ dene-
gatur ſola impetratio iudicis nimiũ prẽueniendo:ſecus
videt ſi vult proſequi corã iudice ad quẽ:quẽ ipſe appel
lans elegit. Tertiò facit litera ibi. *maximè ſi ex dilatione
&c.* q̃ apertè ſentit ꝙ õn tenetur expectare vſque ad
12 vlti.mẽſem anni. ¶ † Vltimò quæriꝰ quæ eſt rõ diuerſi
tatis inter terminum hominis & terminũ iuris:vt ter-
minus hominis prǽueniri nõ poſsit etiã per appellantẽ,
& terminus iuris ſic.varię redduntur rõnes.plus placet
mihi opi.Ioan.an.dicẽtis ꝙ terminus hominis datur ad
proſequẽdã appellationẽ.vt in.c.cũ ſit romana.s̃.eo.ter
minus iuris datur ad proſequẽdã & finiẽdã.vt in cle.ſi-
cut.e.ti.Nõ ergo debet differri iſto caſu proſecutio vſq;
ad finẽ termini iuris:quia tunc nõ poſſet finis haberi in-
tra terminũ iuris.ſed quia primus terminus daꝰ ad pro-
ſequẽdum tm̃,vtraq; pars debet expectare terminum.
aliâs videretur quædã ſupplãtatio. ¶ Quæro quia litera
tm̃ exẽplificat in cã electionis vt iudex ad quẽ poſsit ter
minũ reſtringere,qd in alijs cauſis?Sol.dic quòd ea quę
dicunt cã exẽpli nõ habẽt diſpoſitionẽ reſtringere.vnde
pondera ꝙ hoc dictum eſt gñale videlicet vbicunq; vi
derit ex dilatione periculum imminere.& ideo dicit Io.
an.hunc tex.procedere vbicũque de re publica litigatur
vel de prouiſione eccleſiarũ vel de ſalute animę.ar.s̃.de
elec.c.cum nobis olim.Idẽ dicit Goffr.ſi agitur de ma-
trimonio carnali & in alijs quæ cauſę celeritatem deſi-
derãt.ff.de dã.infect.l.j.&.C.de fer.l.j.Et no. hoc vlti-
mum.quia ſatis mihi placet.arg.opt.in.c.licet.de fer. &
c.fi.de iudi.& quod ibi not.

SVMMARIVM.

1 *In cauſa appellationis nõ poſsunt opponi exceptiones quæ erãt
opponendæ in prima inſtantia ante lit.conteſt.*
2 *Litis conteſtatio fit etiã in cauſa appellationis.de quo vide ple
nẽ.j.nu.ſeq.3.vbi ponitur an requiratur libellus.*
4 *Contra contumacem qũo proceditur? vide remiſsiuè.*
5 *Exceptiões quãdo producũtur nõ requiritur quòd lis cõteſteꝰ.*
6 *In cauſa appellatiõis quis habet probare appellãs an appellatꝰ?*
7 *Actore non probante reus abſoluitur quando. ſ. actor habuit
dilationes ad probandum.aliâs ſecus.*
8 *Iudex quotieſcũque procedit contra abſentem, debet pro ipſo
ex officio ſupplere.*
9 *Conteſtatio litis an requiratur quando agitur ſuper nullitate
ſententiæ vel an requiratur libellus?*
10 *In notorijs non requiritur litis conteſtatio.*
11 *Litis conteſtatio requiritur quando aliquis petit reſtitutionem
in integrum.*

Vbi non eſt neceſsaria litis conteſtatio nõ requiritur libellus.

¶ CAP. LVIII.

PEr tuas. Altera parte cõtumaciter abſente põt iudex appella-
tionis etiam principale negotiũ diffinire
ſi poſt litem conteſt.fuerit appellatũ. Di
uiſio communis. ſecunda ibi: *nos igitur.*
¶ Caſꝰ literalis. Appellatũ ẽ à ſnia diffinitiua vel ſaltem
poſt publicationẽ teſtiũ:qriꝰ an illi q de appellatiõe co-
gnoſcũt pñt cãm ſibi cõmiſſam termiare ſi altera ꝑtiũ
eorũ ſe cõſpectui noluerit p̃ſentare. Rñ.Pa. ꝙ cùm lis
fuerit corã primis iudicib.cõteſt.poterunt iudic. deleg.
cùm eis de meritis cãę cõſtiterit negotiũ termiare ſi al-
1 tera pars citata per cõtumaciã ſe abſentet. Ber. ¶ † No.
primò bonũ ar.ex iſto text.ꝙ ꝑ ſniam diffinitiuã tollitꝰ
effectus litis factæ in prima inſtãtia ante lit.cõteſt.& ꝑ
hoc facit tex.in.l.ita demũ.C.de ꝓcu.vbi tex.ſatis nota
bilis vr̃ innuere ꝙ ĩ cauſa appellationis nõ põt opponi
exceptio dilatoria cõtra perſonã ꝓcuratoris,ex quo nõ
fuit oppoſita in prima inſtãtia ante lit.cõte. Ex quo etiã
inferꝰ quod dixi ꝙ ſnia diffinitiua nõ tollit effectũ ꝓdu
ctũ ꝑ cõteſtationẽ litis:& in hoc tene mẽti gñaliter iſtũ
tex.& illũ,qa faciunt ad multa. ¶ Scdò no.ibi: *corã pri-
mis iudicibus.* nam ex hac rõne literæ eſt inferẽdũ vt diſ-

positio huius.c.vẽdicet sibi locũ quãtũcunq; fuerit appellatũ post cõtestationẽ litis.vñ nõ solũ procedit qñ appellaʒ post depositiões testiũ publicatas:sed etiã qncũq; ex quo lis erat cõtest.corã primis iudicibus.nã rõ legis nõ restingitur per exẽplũ positũ in lege:imò ãpliat legẽ ad oẽm casum ĩ quo habet locũ rõ legis.l.cũ pater.§ dulcissimis.ff.de leg.ij.facit.c.j.j.ne cle.vel mona.& regula.

2 fi.de re.iu.li.vj. ¶ † Tertiò no.ibi: *se per cõtumaciã absentem.* ar.à cõtrario sensu.q; si vtraq; pars[a] est prẽsens[b] debet fieri li.cõtest.in cã appel.pro hoc adduco tex.apertũ in.c.raynaldus.ver.*dilectus.* vbi bo.glj.de test.vbi fuit facta lit.conte.in appellatione interposita à diffinitiua: &j.dicã latius. ¶ † In gl.in ver. *liquebit.* ibi: *si iudici non liquet de causa &c.* Aduerte.quia gl.obscurè ꝓcedit immiscẽdo ꝓcessum fiẽdũ tã super appellatiõe quã super principali appel.iustificata.lõ vt habeas clarissimè mẽtẽ gl.& materiã.distingue q; aut fuit appel.ab interlocutoria aut à diffinitiua.Primo casu quo ad diffiniẽdũ artic. appe.an iustè vel iniustè fuerit app.nõ est necessaria lit. cõtest.etiã si in prima instãtia nõ fuerit lis cõte.quia agitur hoc casu de iniquitate iud.tex.est in.c.interposita.§. sanèj.e.Nec est necesse quòd liqueatvel nõ liq̃at de meritis cãæ principalis,nec daʒ hoc casu possessio prẽsenti cõtra absentẽ,cũ ad hoc nõ sit fũdata iurisdictio.iud.ad quẽ super casu principali.Absentia ergovnius partis nõ impedit diffinitionẽ articuli appel.ab interlocutoria,siue fuerit lis cõte.siue nõ:sed si iudex ad quẽ pronũtiaue rit app.esse legitimã,tũc cũ succedat loco iudicis à quo super principali diffiniẽdo.vt in.c.seq.in fi.ꝓcedit cõtra absentẽ contumaciter super principali secundũ quod distinguiʒ hîc in gl.in prin.& in hoc casu intellige principiũ huius gl. ¶ † Et vide gl.pleniorẽ de mõ procedendi contra absentẽ in.c.prout.de do.& cõtu.& in.l.cõsentaneũ.C.qũo & qñ iudex.Si verò fuit appel.à diffinitiua: & tũc dicit gl.hîc simpliciter iudicẽ debere ꝓcedere ad cõfirmãdã vel infirmãdã sniam:sed nõ aperit vtrũ contestatio sit fiẽda.Ideo cõclude q; aut vtraq; pars est præsens:& debet fieri cõtest.litis.vt hîc à cõtrario sensu.& d.c.raynaldus.Si verò altera pars est absens per cõtumaciã põt ꝓcedi ad diffinitiuã sine lit.conte.ex quo cõtest. fuit facta in prima instãtiavt hîc.& idẽ volũt dñi de ro. deci.ix.aliâs.x.& ibi plenè per eos.Idẽ etiã sentit Spec.in tit.de lit. cõte.§.nũc dicẽdum . vbi dicit q; cũ appellatur ab interlocutoria nõ est necesse producere libellũ & sic per cõsequẽs litẽ contestari.secus dicit cũ appellaʒ à diffinitiua:& ita dicit curiã practicare.Sed Io.an.in.d.c.raynaldus voluit totũ oppositũ:vt in appellatione ab interlocutoria sit necesse vtraq; parte prẽsente libellũ offerre.& litẽ cõtestari.secus dicit in appellatione à diffinitiua.& sic sentit q; arg.hic à contrario sensu nõ procedit. Reddit rõnẽ diuersitatis:quia app.ab interlocutoria est nouus articulus:sed appella.à diffinitiua tm̃ replicat id quod gestũ est.Sed certè hoc dictũ Io.an.videtur cõtra d.c.dilectus.vbi fuit facta contest.in appellatione à diffinitiua.Itẽ rõ sua non procedit:quia licet appel.ab interlocutoria sit nouus articu.tm̃ cẽsetur quoddã incidẽs vel

5 emergẽs. ¶ † Sed in exceptione non fit contestatio litis. vt in.c.prudẽtiã.§.vj.vbi no.de offi.deleg.sed in appellatione â diffinitiua non purè replicatur quod actũ fuit. quia in prima instantia petebatur res vel quòd persona condẽnaretur:sed in cã appellationis disputatur de validitate sententię.item de his quæ nouiter possunt addi. vt in.c.cum Ioãnes.de fide instru.meritò data prẽsentia vtriusq; partis debet libellus offerri & lis contestari.sed vbi altera pars contumaciter est absens potest procedi sine lit.cõte.vt hîc:quia largo modo cõtestatio prius facta potest referri ad articulum de quo nunc agitur . Et per hoc habes nunquid in appellatione interposita ab interlocutoria vel diffinitiua fit necesse libellũ offerre

6 & litem cõtestari. ¶ † Cui aũt incũbit onus probandi in appellatiõis causa?vide per Io.an.in.c.in pñtia.de renũ.clari[9] ꝑ Bar.in.l.hi qui ad ciuilia.C.e.vbi distinguit quòd aut altera tãtũ pars prosequtur alia parte cõtumace.aut vtraq; pars est ꝓsens.Primo casu ille q prosequit habet probare iustitiãvel iniustitiã snię vt.l.ampliorẽ.C. e.ti.& in aut.de his qui ingre.ad app.§ illud quoq;. dicit tamẽ q; ꝓbat actor reo absoluto aliquid fuisse probatum,propter quod debuit iudex cõdemnare et non absoluere.reus verò condemnatus probat iniustitiã sniæ ex actis.vt in.c.cũ ad sedẽ.de resti.spo.no.Io.an.in loco palle.poterit etiã fieri probatio de nouo iuxta not.i.c. cũ Ioãnes.de fide instr.Si verò vtraq; pars est pñs,tũc q; dã est probatio q; fit ꝑ modũ negatiõis:vt qa dicit re[9] se nõ fuisse citatũ,vel sententiã fuisse latã sine causæ cognitione:vt quia nõ fuit statutus terminus ad probandũ:et tũc is qui appellat habet ꝓbare vt probaʒ indirectè per suspectionẽ actorũ.iudex eñ inspiciet acta:vt.l.is apud quẽ.C.de edẽ.Aut q̃ritur de probatione q; fit directè ꝑ testes vel instrã,& tũc probabit ille q; habebat probare in prima cã:nã per appellationẽ oĩa remanẽt in priori statu.vt in.d.l.hi qui ad ciuilia.& sic limita dicta Io.an.ĩ d.c.in pñtia.& probatur modo p̃dicto : aut inducendo probationes de nouo aut producẽdo acta primæ causę si putat per illã sufficiẽter probatũ. ¶ In eadẽ gl.ibi: *illa regula locũ habet cũ ambo sunt præsentes &c.* Idẽ not.ĩ.c. ꝓput.de dolo & cõtu.& in.c.decernim[9].iij.q.ix. Dic melius q; † aut actor recipit oẽs diliationes legitimas & nihil probauit,tũc habet locũ illa regła actore nõ probãte:qa videʒ defeciisse in ꝓbationib[9].Aut nõ habuit oẽs

7 dilatiões:qa fecit se à principio cõtumacẽ,& tũc nõ habet locũ illa regul[9].qa nõ diciʒ defeciisse.sed ꝓbare noluisse. ita no.Bart.in.l.ꝓperãdũ.§.& si qdẽ.C.de iudi.dico plenissi[9].in.d.c.ꝓput. ¶ † In fi.gl.tene hãc vlt.opi.q; magis ẽ cõmunis.Nã ex quo iudex ꝓcedit cõtra absẽtẽ supplet defectũ illi[9]:iura illi[9] inqrẽdo:vt in.c.ij.de arbi.li.vj. Ideo si reperit sniam iniustã debet eã infirmare.& vide text.

8 & Bar.in.l.ampliorẽ.C.eo.ti.& in.l.properãdũ.§.finaũt reus.C.de iudi.& posuit Bar.regulã in.d.l. ampliorẽ.q; nedũ in causa appellationis sed vbicũq; iudex ꝓcedit cõtra absentẽ supplet pro illo ex officio.Idẽ etiã latius firmauit ĩ.l.iiij.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dã.infec.sed tu vide id qđ dixi in.c.bonę.de postu.pręla.ſ.respectu cõdemnationis expensarũ.respectu absentis dic vt plenè no.in.c. calũniãj.de pœnis.& iõ nõ est multũ tutũ appellato ꝓsequi appellationẽ appellatore ñ prosequẽte,ne retractetur sententia sua q̃ transisset in rẽ iudicatã per desertio

9 nẽ appellationis. ¶ † Vltimò extra glo.quæro an in cã

c nullitatis[c] sniæ sit lis contestanda.d. Ant.in recoll. ĉtis notatis per Bart.in.l.cũ quærebaʒ.ff.de re iudi.Spec.in ti.de li.conte.§.quando autẽ.ver.quid de causa.per.d.de ro.deci.cccxxxiiij.cõcludit in effectu per tria membra. Aut eñ deducitur nullitas per viã exceptiõis, & nõ est necessaria contestatio:imò sufficit quòd summariè procedatur.facit.l.iij.§.ibidẽ.ff.ad exhi.ego allego quòd no. in.c.prudẽtiã.§.sexta.de offi.deleg.Aut deducitur in cã appellationis,quod fieri põt.vt.l.carmelia.ff.de iurepa. &j.eo.c.dilecto.& distinguendũ est prout distinguitur in causa appellationis.Aut deduciʒ principaliter ꝑ viã

10 actionis seu iudicis officiũ implorãdo. ¶ † Et tũc si nullitas est notoria non exigitur contestatio.ar.in.c.qñ.de fil.presbyte .Aut nõ est notoria,& tunc exigitur contestatio per no.de offi.iudi.ca.ij.&.c.suscitata.de in inte. rest.& per Io.an.in.c.fi.de app.& per glo.in clem.cùm à repulsione.eo.tit.habet enim illa contestatio litis vim diffinitiuæ.sed ipse.d.Ant.hoc limitat quãdo petiʒ partę præsente.absente autem parte dicit se credere restitutionẽ nõ exigi:ex quo nihil petitur à parte sed à iudice ꝑ.c.qñ.§ sunt & alij.vt lit.nõ cõtest.& aut.si oẽs.C.si

minor

✠SEBA.SAPI.

a ¶ Vtraq; pars. Vide regulam quam ponit Bal. in aut. qua in prouincia. colum.j.versic.ex p̃dictis infero.C. vbi de crimi . agi op.& in.l.incerti. colũ.penũ .C.de interdi.& ĩ.l.si quis in prin.C.fini.regundo.

ZACHARI.

b ¶ Si vtraq; pars est prẽsens. Adde Ang.ĩ.l.fi.§.illud. C.de temp.appe. Math.math.sing. lxvj.inc.no.quòd in causa appellat. Et Lanfrã.de ori. ĩ.c.qm̃ cõtra.nũe. lxxiiij.ver. queriʒ vtrũ in ap.& ibi ĩ apo.Celsi . in ver. vtraq; pars ẽ præsens.s̃.de proba.

✠SEBA.SAPI.

c ¶ In causa nullitatis . Vide Bal.in.l. tale pactum.in. §. q; prouocauit.q.xiiij.ff.de pact.& in l.j.in fi.C.de ord. iudi. & Rot.in tit. de lit . cõtest. dec. v.in nouis.Philip. de perusi.ĩ.c.dilecto.in.xij.q.j.eod.

minor ab hẽre.ſe abſti.ſed ego ſequor primũ dictũ indiſtĩctè. qa ex quo prẽiudiciũ cõcernit certã perſonam eſt fienda cõteſtatio.

11 ¶ † Sicut obſeruaſ in petitione reſtõnis in integrũ quę explicatur ex iudicis officio.vt leg.& no.in.d.c.ij.de offi.iudi.ſecus ſi officiũ iudicis nõ imploraret cõtra certã perſonã. quo caſu procedit.d. aut.ſi oẽs.& facit qđ ipſemet do.Ant.notauit in.c.tuæ.vt lit. non conteſt.vbi vide.Et ex p̃dictis potes inſtrui an in hac cauſa nullitatis requiraſ libell⁹.de quo vide p Spe.in ti.de libe.cõcep.§. nunc dicẽdũ.in fi.ver.qd ſi ſnĩa. & cõclude q vbi nõ eſt neceſſaria litis

a cõteſt.nõ requiriſ libellus[a].dicit tñ do.Ant.hîc q vbi petitur nul litas corã eodẽ iudice qui tulit ſnĩam nõ exigiſ ſnĩa nec litis cõte. licet agaſ directè ſuper nullitate.& dicit hoc tenere Spe.in tit.de ſen.prola.§.iuxta.ver.quid ergo ſi appellãs.ſed certè iudicio meo hoc nõ dicit Spe.ſed ſolũ voluit q ſi ſnĩa eſt nulla põt ordinarius abſq; alia conteſtatione & libello aliã ſnĩam ferre:& hoc ideo.qa vitiũ nullitatis ſolũ cõcernebat ſnĩam:ſecus dic quãdo principaliter vult decernere ſententiam nullam.quia in iſta cauſa nõ proceſsit tela iudicij.ideo &c.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ante ſententiam debet exprimere cauſam rationabilẽ & eandem probare:etiam ſi ſit notoria.*
Notoria licet excuſent ab onere probandi, tamen non releuant ab onere proponendi.
2 *In appellatione à diffinitiua nõ requiritur expreſsio cauſæ:& ſi fuit vna expreſsa,non poteſt alia probari:ſecus in vtroque caſu in diffinitiua.*
3 *De iure canonico ſemper põt appellari:ſecus de iure ciuili.*
4 *Iuriſdictio delegata poteſt præueniri per ordinariũ antè quàm literæ delegationis præſententur.*
5 *Cauſa quare appellatur ab interlocutoria eſt proponenda coram iudice à quo,ſed iuſtificanda coram iudice ad quẽ:vt colligitur j.nu.6.8.*
6 *Appellans friuolè condemnatur in expenſis per iudicem ad quem.*
Iudex impetratus per reſcriptũ ſubreptitiũ cognoſcet ſuper ſubſtantia reſcripti:quòd ſi inuenerit ſubreptitiũ cõdẽnabit impetrantẽ in expẽſis.
7 *Sententia qua condemnauit iudex aliquem friuolè appellantem mãdatur executioni à iudice à quo.*
Iudex ad quẽ ſuccedit in loco iudicis à quo iuſtificata cauſa appellatiõis: & procedet ſuper cauſa prĩcipali ſicut fuiſſet proceſsurus iudex à quo.
9 *Cauſæ maiores de quibus vide remiſsiuè ſunt deferendæ ad deciſionem ſedis apoſtolicæ.nu.2.7.*
In cauſis maiorib⁹ valet appellatio ad papã ĩterpoſita ſine expreſsiõe cãæ.
10 *Præſcriptio an & quando interrumpatur per litis conteſtationem?*
11 *In mala fide non conſtituitur præſcribens per interpellationem extraiudicialem, vel per actum in iudicio nullo geſtum.*
12 *Partes poſsunt prorogare iuriſdictionem alicuius iudicis ex ſola litis cõteſtatiõe:& ſic ex tacito cõſenſu,nec requiritur expreſsus.*
13 *Clauſula appellatione remota operatur hodie ſicut olim, nec contra eam reperitur aliquid innouatum.*
14 *Clauſula appellatione remota quos effectus operetur?*
15 *Literæ ſecundæ nunquã reuocant primas, niſi in ſecundis fiat expreſsa mentio de omni notabili clauſula poſita in primis literis.*
16 *Caſus in quo appellatio à iure recipitur.*
17 *Attentata poſt appellationem reuocantur per remedium attentati: niſi cauſa eſſet commiſsa ap.remo.*
18 *Nũcius ſi fuerit miſsus ad ſuperiorem an operetur aliquos effectus?*
19 *Accedẽs ad papam an ſit tutus quòd interim cauſa non moueatur in partibus contra eum?*
Miſsio ex primo decreto poteſt fieri contra abſentem etiam cauſa reipublicæ ſi non ſit qui eum defendat.
20 *Reſcriptum delegatorium eſt ſubreptitium ſi in eo fit mentio, quòd cauſa erat cœpta coram ordinario etiam per ſolam citationem.*
21 *Delegata iuriſdictio poteſt præueniri per ordinarium ante præſentationẽ literarum.*
22 *In reſcriptis ad lites an attendatur tempus datæ an tẽpus præſentationis.*
In pluribus ordinarijs locus eſt præuentioni:quæ inducitur per ſolam citationem.
23 *Reſcripta principis ſunt perpetua:& nõ tollũtur niſi per aliud reſcriptũ.*
24 *Idoneus non dicitur ille qui aliqua exceptione ſubmoueri poteſt.*
25 *Conſtitutio generalis non extẽditur ad ea quibus ſpecialiter per alias leges eſt prouiſum.13.*
26 *Clauſula non obſtante:an deroget alicui conſtitutioni ſpeciali?*
27 *Iudex à quo non deferens appellationi, vel deferens appellationi friuolè venit puniendus.*
28 *Cõſilium peritorum an teneatur iudex perquirere in decidendis cauſis?*
Iudex poteſt leges interpretari quò ad cauſas per eum decidendas.
29 *Iudex poteſt iudicare contra communem opinionẽ ſi viderit illam notoriè falſam, vel poſſe conuinci pluribus rationibus.*
30 *Iudex à quo debet deferre appellationi quãdo dubitat an cauſa appellandi ſit legitima vel nõ.*
31 *Appellatio ad quẽcunque ſuperiorem debet portari in ſcriptis.*
32 *Iudex põt allegari ſuſpectus quãuis ſuſpitio proueneriit culpa illius qui allegat ipſum ſuſpectũ.*
Iudex à quo nõ põt allegari ſuſpectus per appellãtẽ niſi poſſet probare iudicẽ fuiſſe ſibi cõmiatũ.
Metus excuſat aliquẽ, licet proueneriit culpa ſua.
33 *Temerè appellans condemnatur in expenſis.*
Pœnæ iuris ciuilis an habeant locum de iure canonico quod in ſimili caſu ſtatuit alias pœnas?
34 *Iudex cui eſt commiſsa cauſa appellatiõis in vno articulo: illo finito poteſt cognoſcere de cauſa principali:limita vt hic per apoſtil.*
35 *Iudex ad quẽ poteſt de conſenſu partiũ vel ſolius appellati cognoſcere prius de negotio principali quàm de articulo ſuper quo fuit appellatum.*
36 *Per rationem naturalem ſolam poſſunt iura limitari & etiam regulæ.*
37 *Duæ ſunt cauſæ quæ ad ſe.apoſto.ſunt referendæ.*
38 *Cauſa appellationis ab interlocutoria debet exprimi in ſpecie & non ſufficit in genere.*
An ſufficiat in appel.ab interlocutoria exprimere vnam cauſam in ſpecie & alias in genere? vide remiſsiuè.
39 *An teneat appellatio dicendo ſimpliciter appello & non dixit ad quem?*

¶ *CAP. LIX.*

b VT debitus,[b] Notabile & famoſum ca.habẽs multa noua dicta vtrũq; ius limitãtia.&.h.d.in ſumma. Appellãs ante ſnĩam tenetur exprimere cãm rõnabilẽ corã ipo iudice à quo,nec admittiſ exceptio q pri⁹ miſerat nũciũ ad ſedẽ apoſtolicã,vel q literas impetrauerat q nõdũ ſunt iudici p̃ſentatę.h.d.ſimpliciter iherẽdo verbis literę. Nã hæc verba vario mõ ĩtelliguntſ:vt j.diceſ.Diuidiſ prĩcipaliter in tres partes.In prima poniſ duplex cõſtitutiõis cã.In ſecũda cõſtitutio .ibi: *ſtatuimus.* In tertia quædã p̃teſtatio ibi : *ſaluis.* ¶ Caſus literalis.Quia frequenter malitioſè appellabatur & in grauamẽ alterius partis & in derogationem iudicis voluit cõſilium vt iudicibus honor debitus deferaſ, & cõſulaſ litigatoribus ſuper laboribus & expẽſis. ſtatuit ergo papa vt ſi qs corã idoneo iudice cõuenerit aduerſariũ ſuũ : ille ad ſup̃iorẽ ante ſnĩam nõ appellet abſq; cã rõnabili allegata corã iudice à quo appellare intẽdit:ſed corã illo iuſtitiã ſuã p̃ſequaſ nõ obſtãte ſi dixerit q ad ſuperiorẽ p̃ cã illa nũtiũ deſtinauerit, aut literas impetrauerit ab eodẽ q nõdũ fuerũt iudici delegato aſsignatæ:ſi verò putauerit appellatũ ex cauſa rõnabili , corã eodem

a ¶ Sed tu de hoc vide opi.gl.in.c.ſi qs in quacũq; .in ver . cõteſtationẽ. ñ.q.vj.& per Bar. ĩ.l.j.§.fi.circa prĩ. ff. de appell . vbi cõcludit quòd nõ eſt neceſſarius nouus libell⁹ .& idẽ dicit Ang.ĩ .l.eos. §.ſinaũt.C. de appell.dicit tñ q cõiter ad cautelã obſeruaſ cõtrarium. Qualiter aũt formari debeat libellus ſuper attẽtatis appellatiõe pẽdẽte.vide.d.An.poſt do.ſt.ĩ.c. cõſuluit. el.ñ.in.ñ. co.ſ.e.titu.& omnino qđ ibi notaui.

b ¶ Hãc decre. cõmẽtati ſunt Paul. de lea.& do.Phi. de per.& adde q hęc dictio vt: ponitur hic cauſatiuè:licet ei⁹ p̃pria ſignificatio accipiaſ modaſr:vt eſt gl.ord. in.c.verũ.de cõdi. ap.in gl.ñ.in fi.de qua dictione.vide in.l.cũ tale.§.titi⁹. ff.de condi.& demõ.& p Bar.ĩ.l.q abſenti.§.j.ff.de acqui . poſ. hæc dictio p̃ut aliqñ ponit cãtiuè.de cuius ſignificatiõe vide Bar.in verb . p̃ut. in extrauag.ad reprimẽ.

ANT.FRAN.

¶ De hac dictiõe vt,& prout. vide Spe.in titul.de diſpu.& alleg .in.§. fi.in ver.ſed nũq̃d iudex.& an ſit dictio modalis:vltra dicta Bar. in.l.j.in vñ.col.ff.de cõdi. & demõ. vide etiã Bar.in.l.quib⁹ die bus.ĩ.§.termĩlius. eo.tĩtu.& Bald.in auth.cui relictũ. in vlti.colũ. C .de in dic.vi .tol. & vide etiam Bal.in rub . C.de his q̃ ſub no do.& adde quòd qñq; ponitur pro ſicut:& quandoq; pro q:vt per Bar. in.l.fi.in.j .colũ.ff. de eo quod cer.loco .& vide domi. Car.in clemẽ.ñ.de ęta.& qualit.& vide quæ habentur in.c.prout. de do. & contu.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

a ¶ Iuncta gl. Illā gl. in d. cle. appellāti. exornat ampliando & limitando Feli. in c. cum ordinem. col. vij. ver. ad glo. in cle. appellanti.

b ¶ Quando appellatur à diffinitiua nō eſt neceſſe exprimere cauſam. ad de glo. fi. in c. cū cauſam. j. eo. & excipe caſum ſing. vbi fertur diffinitiua ſup electiōe epiſcopi, vide tex. ī. c. q̄uis. iūcta gl. in ver. ꝓbabili. de elect. in. vj. vbi eſt text. ſingu. iūcta glo. in ver. in ſcriptis ꝙ à ſnīa diffinitiua ſtatim eſt appellādū in ſcriptis. quā gl. alle. d. Ant. hic in vlti. col. licet contrariū ꝓcedat regulariter: vt no. gl. in. c. j. eod. titu. in vj. Aliū caſum excipe vbi appellaſ̄ à diffinitiua lata ſup notorio crimine per cōfeſſionē: qm̄ tunc cauſa eſt exprimenda, vide gl. ſin. ī. c. romana. §. ſi aūt, ver. mādet j. e. ti. in. vj. quā gl. alle. & commēdat Ange. in. l. ij. circa princi. C. quo. ap. nō reci. faciūt no. in. c. cū ſpāli. §. porrō. j. e. terti⁹ caſus eſt qñ cauſa eſt cōmiſſa appellatiōe remota. qm̄ tunc poterit appellari dummodo exprimaſ̄ cauſa appellatiōis, vt dicit hic d. An. ī. ix. effectu clauſulæ app. remota. & Pet. de anch. in. d. c. romana. in. v. col. ī duobus locis illi⁹ col. de appel. Quart⁹ caſus in quo in appellatiōe à diffinitiua exprimenda cauſa eſt. qñ tertiꝰ cōparēs ꝓ ſuo in tereſſe appellat à diffinitiua ſnīa. ita dicit no. Bar. in. l. à ſnīa. p illū text. ff. eo. & idē Inn. in. c. cū ſup. de re iudi. vbi bo. text. Et vtrū ī appellatiōe ab interlocutoria habēte vim diffinitiuę ſit exprimēda cauſa. vide p do. Anto. & iſtū in. c. peruenit. ſ. e. & ꝓ Bal. ī. l. minorib⁹, C. de his q. vt indig. & ibi omnino vide q̄ latè de iſta cauſa ī appellatione exprimēda ſcribit idē Bal. in. c. fi. de ope. no. nū. Itē adde ꝙ qñ appellaſ̄ ab executione ſnīæ debet exprimi & ſpecificari cauſa ī ap. ſecūdū Bal. in. l. ab executione. in. ij. col. C:

iudice illā exponat, talem videlicet q̄ ſi fortè probata legitima reputareſ̄: poſtmodū ſuperior de appellatiōe cognoſcat: & ſi cōſtiterit minus rōnabiliter appellatū, eū remittat ad illū iudicē à quo appellauit, & in expēſis alteri parti condēnet eūdē: ſi verò appellatio legitima fuerit in cauſa procedat ſaluis conſtitutionibus de maioribus cauſis ad ſedē apoſtolicā deferēdis. Ber. ¶ Not. ex principio. ꝙ honor debitus eſt iudicibus deferēd⁹. Ex quo infertur ꝙ iudicare eſt honor. Ad idē tex. notabilis in. l. cui muneris. ff. de mune. & hono. vbi dicit ꝙ ſi alicui cōceditur muneris publici vacatio nō videt conceſſum ne fiat magiſtrat⁹: qa pertinet potius ad honorē q̄ ad munera publica. Alibi dicit ꝙ eſt onus. vt in. c. paſtoralis. in prin. ſ. de offi. delega. ibi. *exonerare*. ſed vide gl. in. c. ſi contra vnū. de offic. deleg. li. vj. q̄ dicit ꝙ eſt honor & onus. facit l. munerū. §. iudicādi. ff. de mu. & ho. credo ꝙ in qualibet dignitate principaliter verſetur onus, & ad explendū onus & munus publicū defertur dignitas. vt in. d. §. iudicādi. & in. c. q epiſcopatū. vij. q. j. ſed ratione eorū q̄ miniſtrat debetur ſibi honor. Et ita intelligo iſtū tex. & alia iura quę videtur innuere honorē eſſe habere prelaturā vel officiū iudicandi. & vide Archi. qui hoc ſentit in. d. c. qui epiſcopatū. ¶ Not. ſecundò ſuperiorem debere conſulere partibus ex officio ſuper laborib⁹ & expēſis vitādis. ¶ † Tertiò no. vnam regulā notabilē & nouā in materia appellationis. vt nō valeat appellatio interpoſita ante ſententiā, niſi expreſſa cauſa rationabili q̄ ſi eſſet probata deberet legitima reputari. hoc procedit etiā ſi cauſa eſſet notoria: qa licet notorietas excuſet ſeu releuet ab onere probādi: nō tamē releuat ab onere proponendi: vt eſt hodie pulcher tex. in cle. appellāti. iuncta gl. [a] j. e. ¶ † Ex hoc collige vnā diuerſitatē in appellatione interponēda ab interlocutoria & à diffinitiua. nā in appellatione interponēda à diffinitiua non eſt neceſſe exprimere cauſam [b] rationabilē. vt in. l. ſcio. ff. eo. ti. & ſi exprimit vnā cauſam pōt poſtea proſequi aliā vt ibi probaſ̄. ſecus in ap. interponenda ante ſnīam. nā neceſſe eſt exprimere cauſam, nec pōt poſtea proſequi aliā tūc non expreſſam. vt in. d. cle. appellāti. ¶ † Quartò not. vnam aliā regulam de iure canonico, ꝙ ante ſnīam ſemper pōt appellari cauſa rationabili expoſcēte: ſecus de iure ciuili. vt in. c. ſuper eo. ſ. e. & ibi dixi. ¶ † Not. vlterius ſecūdū cōmunē intellectū ꝙ iuriſdictio delegata pōt præueniri per ordinariū dūmodo literæ delegatorię nōdum ſint preſentatę: ex quo habes ꝙ citatus corā ordinario non pōt dicere ꝙ papa cōmiſit cauſam illā alteri: imputet enim ſibi ſi prius literas non preſentauit: & hoc procedit ſecūdū doc. etiā ſi fuerit impeditus in preſentādo. qa litera iſta lòquitur indiſtinctè & potuit emanare in fauorē ordinariæ iuriſdictionis, niſi fuerit impeditus per aduerſariū qui poſtmodū ipſum præuenit coram ordinario ſecundùm Vin. quē ſequunt cōmuniter doct. ¶ † Vlterius not. ꝙ cauſa appel. debet exprimi coram iudice à quo. & ſic appellatio eſt interponēda corā ipſo iudice. Quid aūt ſi nō pōt ipſi⁹ pñtia haberi? doc. dicūt appellandū corā idoneis pſonis. ar. c. fi. j. eo. *Sed tu dic melius & plenius*: vt dixi in. c. ſuggeſtū. ſ. eo. ¶ † Itē no. ꝙ iudex [c] ad quē habet ptātē condēnādi appellātē irrationabiliter in expēſis: licet ergo appel. minus legitima non deferat iudici iuriſdictionē ſuper principali: defert tamē ſuper ipſo incidenti vt pronunciet ſup articulo appellationis, & cōdēnet in expēſis. ſicut in ſimili iudex impetrat⁹ per ſubreptionē pronūciat ſuper validitate reſcripti: & cōdēnat impetrātē in expēſis: & eſt bo. tex. ī cle. j. de reſcri. ¶ † Quis aūt habebit exequi iſtā ſnīam condēnationis expenſarum: dicit Spe. ꝙ iudex à quo cū ad eū fiat remiſsio: vt not. ī tit. de ſen. exc. §. ij. ver. qd ergo. Et ſi iudex appel. omiſit hāc cōdēnationē expenſarū, iudex à quo reſeruabit eā in fine litis: & iſtū ſuccūbentē cōdēnabit in oībus expēſis. vt no. Spe. in ti. de expē. §. nūc vidēdū. ver. ſed quid ſi iudex. ¶ † No. ꝙ iuſtificata appellatione ab interlocutoria iudex ad quē ſuccedit loco iudicis à quo: & ꝓcedit in cauſa principali ſicut fuiſſet proceſſur⁹ iudex à quo & iuſtificaſ̄ appellatio ſi ꝓbaſ̄ veritas exceptiōs probabilis corā iudice à quo ꝓpoſita: vt ī. c. interpoſita. j. e. vbi plenè dicet de hoc. ¶ † Vltimò no. in ver. *ſaluis*. ꝙ in maioribus cauſis nō cōpellit qs litigare corā iudice inferiori: qa illę ex natura ipſarū ſunt deferēdę ad ſedē apo. & q̄ dicunt maiores cauſæ. vide qd leg. & no. ī. c. maiores j. de baptiſ. & hoc notabile colligitur ſe cūdū vnū intellectū referēdo ver. *ſaluis*. ad id qd fuerat dictū in principio, vt corā iudice īferiori proſequaſ̄ qs cām vſq; ad finem. *Sed* ſecūdū aliū ītellectū ſecūdū quē ille ver. *ſaluis*. referſ̄ ad id quod. ſ. fuit dictū, vt abſq; cā rōnabili expreſſa nō cōpellaſ̄ &c. Not. ꝙ in cauſis maioribus valet appellatio ad papā licet nō exprimaſ̄ cā: nā ipa maioritas cāę eſt cā ſufficiens ad ipſam deferendā ad ſuperiorē: & vterq; intellectus eſt bon⁹ in ſe: ſed primus melior. ¶ † In gl. ij. in fi. Itē not. gl. in. d. l. ſi pater. & in. c. ex tuarū. de purg. ca. in. c. illud. de præſcrip. vt ſcilicet interruptio p̄ſcriptiōis nō inducaſ̄ per cōteſtationē litis corā nō ſuo iudice habitā. & cū hac opi. trāſit Io. an. ſed do. Ant. diſtinguit, ꝙ aut eſt talis pręſcriptio q̄ ſolū interrumpit per lit. cōteſt. & nō per actū citeriorē, tūc procedit cōcluſio glo. Aut eſt talis pręſcriptio quæ interrūpit per aduentū malęfidei: & tūc aut ex tali actu conſtituitur in malafide, & interrūpitur pręſcriptio, aliās ſecus: quia hīc cōſideratur potius factum q̄ iuris effect⁹. ¶ † Aduerte hīc opin. domi. Anto. poſſe procedere vbi verè ſuperueniſſet malafides: ſed per actum conteſtantis præſumitur malafides quæ quidem pręſumptio ſurgit ex actu iudiciali: ſed cùm hīc non tenuerit huiuſmodi actus

ceſſat iuris

quorū appel. non re. Itē adde oīno qd̄ dicit do. Ant. ī. c. qd̄ ad cōſultationem. in. ij. col. de re iudi. Itē adde ꝙ etiā in ꝓcepto iudicis qd̄ facit extra iudiciū in ſpectātibus ad officiū ſuū eſt neceſſe exprimere cauſam. ita firmat do. Ant. in. c. ad aures. de tēp. or. Itē ex doctrina Bar. in. d. l. à ſnīa. in prin. & ex dictis do. Ant. & doc. in. d. c. qd̄ ad conſultationē. in. vij. col. de re iud. īferebat d. Frā. de are. ī voce legēs ſingulare doctrinā & cōcluſionē. ꝙ vbicunq; permittit appellatio exorbitās & contra regulas iuris cōis ibi debet exprimi cauſa in appellatione à diffinitiua. Itē adde ꝙ qñ appellaſ̄ ab interlocutoria nō ſufficit appellare vna die & exprimere cauſam alia die, ſed debēt oīa fieri vno cōtextu. ita determīat Bal. in. l. ij. circa finem. C. de epiſcopa. audiē. & ad hoc alle. Inn. Io. an. c. vt circa. de ele. in. vj. Itē adde ꝙ ſi appel. ab interlocutoria copulatiuè exprimit duas cauſas in appellatione quarum quælibet per ſe ſufficit appellāti ad victoriā cauſæ ſufficit alteram probare. Ad hoc eſt tex. elegātiſſimus in. c. ſignificā te. j. eod. pro quo bene facit qd̄ tradit in. c. ij. de reſc. Et quare in appellatione ab interlocutoria eſt exprimēda cauſa, in appella. à diffini. nō: vide per do. Ant. in. c. ex parte adæ. in. j. co. de teſti. Itē adde ꝙ valet priuilegiū vt poſſit liberè appellare ab interlocuto. ſine cauſa & ſine ſcriptis. ita notan. dicit. domi. Anto. in c. j. in princ. ij. co. de reſcrip.

SEBA. SAPI.

c ¶ Quòd iudex. Vide latè per do. And. ſicu. in cōſi. I. inci. illud afferā in mediū. col. iiij. in. j. volu.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

cessat iuris p̃sumptio: q̃a cessante causa cessat effect⁹: vt in.c. ꝓxi. nō em̃ debet plus operari actus gestus corā iudice nō suo cuius iu risdictio prorogari nō pōt q̃ actus extraiudicialis. iuxta plenè no. in.c. at si clerici. de iudi. Sed denūciatio extraiudicialis nō consti tuit quē in malafide: vt in.l.si fundū. C. de rei vē. & per archi. xvj. q.iij.c.dilecto.§.pōt. & no.in.c.si diligenter. de p̃scri. ergo nec per a dæ per cōtestationē vel citationē dic vt plenius[a] no.in.c. illud. de p̃scri. & per Bar.in.l.naturaliter. ff. de vsuc. vel dic saluādo opi. d.Ant.q̃ aut tale quid expresit corā iudice incōpetēti q̃d infor mare debuit cōsciētiā aduersarij: tunc inducit interruptio nō arti ficio iuris vel virtute cōtestatiōis cū sit nulla: sed p̃ superueniētiā malęfidei q̃ cōsistit in facto. arg.l.q̃d te. in fi. ff. si cer. pe. & ī.c. inq̃si tioni. de sen. excō. Nā & informatio extraiudicialis sufficit ad ma lam fidem imprimēdā: ad hoc quod no. Bar. in extrauag. ad repri men. in ver. ad nunciationē. in fi. & in.l. accusaturus. ff. de adult. & per dicta sua ibi limita glo. istā in alijs. secus aūt si tantū fieret pe titio extraiudicialiter vel corā iudice ita & taliter q̃ verisimili ter non habuisset causare malā fidem: quo casu procedit illa opi. & hoc credo voluisse do. An. in eo quod dixit interrūpi præscri b ptionē si ex illo actu constitueret in mala fide, [b] aliàs secus. debet enim distingui vt prædixi. & vide ad materiam quod dixi in.c. il n lud. de præscrip. ¶ † Et intelligo quando litis contestatio fuit fa cta coram iudice non suo ignoranter: vel quando erat talis iudex cuius iurisdictio non poterat prorogari per cōsensum partium. aliàs cōtestando litē videntur partes prorogare iurisdictionē, & valet contestatio: q̃a secūdū verā opi. ad ꝓgandū iurisdictionē nō req̃rit expressus cōsensus partiū, sed sufficit tacitus: vt no. per Inno. in.c. ad petitionem ī. de accu. & per Bar. in.l.j. & ij. ff. de iud. & dixi plenè in.c. significasti. s̃. de foro cōpe. vbi vide. ¶ † In gl. in n ver. *ante sententiam.* ibi. *de appel. post sententiam nihil statuit &c.* pondera hoc dictū gl. concludit enim hanc constitutionem nihil de nouo inducere respectu appellationis interponendæ à diffini tiua: hoc facit cōtra opi. suā in vlti. q. huius gl. in qua tractat vtrū hodie remotio appellatiōis in iure vel in rescripto posita aliquid operetur. gl. reprobando opi. Ioā. and. concludit q̃ nō. q̃a per istā cōstitutionē semper pōt appellari: vbi quis grauat: sed si nō grauatur, nō pōt appellari: hāc opi. glo. tenuerūt antiqui adeo vt curia (vt audio) sequatur hanc opi. glo. vt no. Host. in sum. eo. §. quid sit eius officiū. Sed ipse Host. Io. an. & cōiter oēs moderniores sequē tes tenēt cōtrariā sn̄iam, s̃ profectò videt mihi verisima. vt per istā cōstitutionē nihil innouet virtute illius clausulæ appellatiōe r-mota. Primò per rationē hui⁹ gl. dū dicit quòd nihil disposuit hæc constitutio de appellatiōe interponēda à diffinitiua. & tunc clarissimū est q̃ secundū iura antiqua hæc clausula appellatione remota operabit aliquid respectu appellationis à diffinitiua. vt probatur in.c. pastoralis. §. præterea. de offi. deleg. Itē secūdò con fundit opi. gl. per aliā rationē quā ipsemet allegat in medio sui dū dicit q̃ lex noua nō est referēda ad eas species in quib⁹ specialiter prouisum est per iura antiqua: vt in.l. sanctio legum. ff. de pœnis. Sed in casu. c. pastoralis. s̃. e. prouisum est specialiter circa virtutē illius clausulæ: ergo hæc constitutio noua loquēs generaliter nō faciens mentionē de illa clausula nō debet referri ad eas causas in quibus specificè remota est appellatio: præsertim vt euitet iuriū correctio. ob quā causam iura relaxāda nō sunt imò restringēda, neq̃ debēt verba iuris capere illū largū intellectum quē alⁱs posent habere si inducerēt iuriū correctio. Pro hoc bon. tex. in.c. cū dilectus. de consue. & in.c.j. & ij. de fil. prēsby. li. vj. & quod no. in l. non est nouum. & l. nam & posteriores. ff. de legi. Nam promptum est iura iuribus cōcordare: vt in.c. cū expediat. de ele. lib. vj. Item & tertiò vbi vna constitutio loquitur in specie, alia in genere, speciei per genus nō derogatur: sed potius econtra, siue species sequatur siue præcedat: vt legitur & notatur in.l. regula generi. de reg. iur. lib. vj. Sed ista constitutio loquitur in genere non faciendo mentionem quādo specificè est remota appellatio. &. c. pastoralis. loquitur solum in ea specie quando est remota appellatio: ergo hoc. c. non debet derogare illi: sed potius econtra. maximè quia absq̃ derogatione iurium antiquorum hoc. c. operatur maximum effectum quò ad vtunq̃ ius, vt nunquā admittatur appellatio ante sentētiam, nisi expressa a causa rationabili, vbi aliàs poterat appellare absq̃ expresione causę: iuxta nota. in.c. pastoralis. præallega. &. ij. q. vj. c. ad romanam. Item tenendo opinio. gloss. multa iura de ap pellationis remotione loquentia corrigeren b tur vt in.c. secundò requiris. s̃. eo. &. c. j. s̃. de rescrip. &. d. § pręterea. &. c. inquisitioni ī. eo. cum multis similibus. Et multum vrget pro ista parte illud. c. inquisitioni. cùm emanaue c rit post hanc constitutionem: vnde frustra emanasset si virtus huius clausulę prorsus fuisset sublata per illud. c. Item nō fuisset positum illud. c. in hac compilatione: quia resecatis superfluis &c. vt dicitur in procemio. Conclude ergo quòd sicut olim illa clausula operabatur, ita & hodie non obstante in ali quo ista constitutiōe. multum facit pro hac parte theorica Barto. in extrauagan. ad repri mendum. circa concordiam iuris specialis cum generali, cùm semper vnum ius supplea tur per aliud. argum̃. eorum quæ not. in authen. offeratur. C. de lit. contesta. &. l. sciēdū. ff. qui satisda. cog. Concludit enim q̃ authē. offeratur. generaliter loquens super satisdatione pręstanda limitatur per dictam. l. scien 14 dum. licet glos. ibi dubitet. ¶ † Quos autem effectus operetur ista remotio appellationis aliquid tetigi in.c. pastoralis. pręalleg. vbi remisi ad plenius notanda hîc: vbi docto. multos effectus enumerant. Et quia materia est c quotidiana prosequar omnes effect⁹. [c] ¶ Pri mus est: vt non admittatur appellatio nisi in casibus à iure approbatis. quod declara vt di xi in.d.c. pastoralis. ¶ Secundus effectus colligitur ex.c. super quæstionum. §. si verò. de officio delega. ¶ Tertius effectus est vt se cundæ literæ non reuocent priores etiam fa cientes mentionem de illis, nisi faciant mentionem de clausula appellatione remota in prioribus posita. Ad hoc quod legi. & not. in.c. ex conquestione. s̃. de restitut. spoliato. Not. hunc effectum. nam ex hoc possumus arguere generaliter, quòd nunquam secundæ literæ reuocant priores nisi faciant speci ficam mentionem non solum de literis prio ribus: sed de qualibet notabili clausula appo sita in prioribus. argumen. in ca. secundo. de dolo & contuma. in.c. postulasti. de rescript. & in.d.c. ex conquestione. ¶ Quartus effe ctus & notabilis est vt iudex à quo non ob stante appellatione possit suam sententiam mandare executioni, nisi prius appellatio ex certa scientia recipiatur à principe. vt in.d.§. si verò. aliàs cessante clausula non potest iu dex suam sententiam diffinitiuam executio ni mādare post appellationem: vt in.d.c. nō solum. eo. tit. li. vj. ¶ Quintus effectus q̃ vbi iudex nō deferēs appellationi probabili ve nit puniēdus. ij. q. vj. c. decreto. dixi plenè in c. de priore. s̃. eo. virtute hui⁹ clausulę iudex non deferens minimè punietur: quia nō pec cat qui authoritate legis seu principis pec cat. l. gracchus. C. de adul. &. xxiij. q. iiij. c. qui 15 peccat. ¶ † Sextus effectus colligitur ex.c. j. de rescri. ¶ Septimus habetur in.c. ij. de mu petitio. ¶ Octauus colligitur ex capitul. su per quæstionum. § porrò. de offic. delegat. Illum tamē effectū nō operat propriè clau-

¶ Et hoc per do. Philip. de peru. in vj. col. faciētē ī hac materia quatuor conclusiones.

SEBA. SAPI.

¶ In mala fide. Vi de Abb. ī cō. xix. ver. ad hui⁹ casus. circa fi. in .ñ. volu. vbi idem firmat.

c ¶ Not. plures effe ctus clausulæ appel. remo. & aliū effectū hui⁹ clausu læ vide p.d. Ant. ī c. ñ. j. colū. de his q̃ fi. à ma. par. capi. vbi dicit q̃ qñ in rescripto ē appositā clausula app. re mota. appellatio nō iustificat p obla tionē. iuxta. c. interpositā. j. e. aliū effectū vide p Bal. in.l. ñ. post princi. C. de appel. q̃a si dicta clausula apponitur ī iudicio possessorio; tunc opat vt nullaten⁹ appellet etiā vbi aliàs appellaret in aliquo casu speciali. ampliat em̃ natu rā possessorij & re mouet obstaculū vt sic aliq̃d opet. aliū effectū opat se cūdū eūdē Bal. in ti. de consue. recti feud. in. §. q̃busdā. q̃ ille q ī petrauit cū dicta clausula nō p̃t ī uito aduersario renūciare di ctè clausulę. & vult q̃ possit appellari. Idē adde de hac clauſ. app. remo. verbū no. Bal. ī. l. j. ff. de off. p̃fe. p̃t. & Bar. ī. l. oēs populi. ff. de iusti. & m. vl. q. ī. vj. q. prī. & Alexā. de imol. in addi. Bar. in .l.j. in §. īterdictū. ff. q̃b. appel. nō licet. & do. Phi. de perus. ī c. pastoralis. s̃. eo. vbi ponit. x. & .vñ. effect⁹ quos operat ista clau. app. remo. de iure cānonico: & postea q̃d de iure ciuili. & vi de Ang. in.l. fi. C. de sen. & īter. om. iudi. in fine.

SEBA. SAPI.

d ¶ Effect⁹. Effect⁹ clausulæ appellatiōe remota ēt po nit do. Vitalis de gābanis in tracta. clausularū. co. xv. versi. clausula appellatiōe remota.

sula appellatione remota: & dic plenè vt ibi
16 nota. ¶ † Nonus effectus. quòd vbi aliâs appellatio operat suspensionẽ iurisdictionis iudicis à quo: virtute huius clausulæ perdit appellatio istũ effectũ: vt in.d.§. si verò.dicit tn̄ hîc do. An. q̃ si appellãs à diffinitiua dicit se appellare: qa vult ꝓbare nõ ꝓbatũ q̃ admittat ista appellatio: clausula nõ obstãte: qa iste casus est à iure approbatus: vt in. c. cùm Ioannes. de fide instru. &. C. de tẽp. ap. l. per hãc. & sic põt reduci ad terminos. c. pastoralis. §. e. Dubito an hoc dictũ sit verũ: nã secũ dũ hoc posset inferri q̃ ex qualibet ꝓbabili cã posset appellari ante sniam: qa istud. c. admittit quãlibet appellationẽ ex probabili cã ante sniam: qđ tn̄ nõ est verũ vt p̃dixi: qa lo q̃ tur qñ in cã nõ est remota appellatio. Idẽ dicerẽ ad. l. per hãc. & ad. c. cùm Ioannes. Nam parũ operat hęc clausula respectu diffinitiuę: qa quisq; appellãs diceret se velle ꝓbare nõ probatũ. quod videt esse cõtra mentẽ dicti. §. si verò. qui loquit indistinctè. ¶ † Decimus effectus notabilis p̃t colligi ex his q̃ dixi
17 post Host. in. d. c. pastoralis. quòd vbi aliâs attẽtata post appellationẽ à diffinitiua reuocãtur, ante oĩa per viã attẽtati; id est nullitatis ea q̃ attẽtabunt pẽdẽte ista clausula nõ reuocabunt per viã attẽtati: quia tenuerũt mero iure ex quo iurisdictio nõ erat suspẽsa ꝑ appellationẽ, sed reuocabunt per viã q̃relę ex officio iudicis: de quo plenius dixi in. d. c. pastoralis. ¶ Ex his habes plenè materiã huius clausulę. ¶ † In gl. in ver. *si dicat.* ibi: *& sic*
18 *correcta sunt illa iura*: vult ergo gl. quòd iura loquentia de missione nuntij sint hodie correcta. & in hoc multum instãt doct. maximè Innoc. conclude q̃ olim missio nuntij poterat habere tres effectus. Primus est in suspẽdendo iurisdictionem iudicis vt nõ inchoaret processum cõtra eum qui nuntium misit ad principẽ donec rediret nũtius informatus iudicem de volũtate principis: & in hoc ista iura antiqua sunt correcta per istũ text. & in hoc casu procedit opin. gl. ¶ Secundus effectus: quia missio nuntij operabatur q̃ñq; appellationem. vt in ca. dilectus. s̃. eo. titu. & hodie ille effectus non est correctus: non em̃ intendit hoc. c. tollere appellationem legitimam. Quando autem missio nuntij habet vim appellationis: instat hîc Inno. clarè tetigi in. d. c. dilecti. & dic vt ibi. ¶ † Tertiꝰ effectus colligitur ex. c. vnico j. de cleri. peregr.
19 nam accedens ad papam ex probabili cã est sub eius protectiõe vt ĩterim cã nõ moueat in partibus cõtra eum. & hoc procedit secũ dũ Inno. hîc & bene, quãdo quis arripit iter in propria persona: secus autem si mittit nũtium: tũc em̃ licet nuntius sit sub protectione apostolica non tamen eum transmittens. Sed multum dubito de hoc generali dicto Innoc. vtrum accedens ad papam sit interim sub protectione sua vt silere debeat oĩs processus inchoatus contra eum in partibus. rationem dubitandi mihi præstat text. no. in. l. ignorare. C. de resti. mino. vbi patet q̃ etiam cõtra absentẽ cã reipubli. proceditur saltem ad missionem in possessionem si non est qui defendat eũdẽ. ergo fortius põt procedi contra istũ qui ex priuata cã iuit ad principẽ nõ dimittendo procuratorem in partibus: vnde satis crederẽ q̃ iste processus parum præiudicaturus non debebat silere rõne huius arreptionis itineris ad principem, sed alius processus preiudicialis debet silere: & fortius si de facto spoliaretur vt obtineat restitutionem cõditione illius. c. vnici. & poterit esse maxima differẽtia vtrum intentet conditionem illius. c. an interdictum vnde vi: sicut in simili dixi in. c. bonæ. s̃. eod. Et iste tertius effectus hodie
20 non est prorsus sublatus sed distinguendum est: vt. s̃. ¶ † In eadẽ glos. ibi: *sed iurisdictio ordinaria iam cœpta &c.* no. bene gl. istam,
a quia est valde notabilis. Ex qua habes q̃ rescriptum[a] delegatorũ non faciens mẽtionem de causa prius cœpta corã ordinario etiã per solam citationem est subreptitium. & pro hoc adduco bon. tex. in simili in. c. inter monasterium. s̃. ti. prohi. vbi patet q̃ secũdę literæ nõ solũ debent facere mẽtionem de prioribus: sed etiã de processu gesto corã prioribus iudicibus. Idem & fortius dicẽdum est q̃ facere debent mentionem de processu inchoato corã ordinario. ar. in. l. vbi ceptũ. ff. de iudi. nõ em̃ est verisimile q̃ prin
21 ceps velit in dubio illi legi preiudicare. ¶ † Et in fi. hęc glos. concludit in effectu hoc. c. habere locum tam in ordinario q̃ in delegato, vel q̃ delegata iurisdictio possit præueniri per ordinarium ante præsentationem literarum. Item per aliud rescriptum dele-
22 gatorium secundo loco impetratũ. ¶ † Vnde concludit gl. quòd iura antiqua disponentia vt in rescriptis ad lites stetur datæ, sint hodie correcta per istum text. & quòd literę primò presentatæ prealere debent. sed gl̃. in verbo. *assignatæ.* hoc magis restringit vt non sufficiant primò presentatæ: sed illę prealebũt si sint primę vel secundæ per quas primò deuentum est ad citationem. & ad tex. qui fundat se super assignatione glo. supplet maximè: & mouetur ad hoc dicendum per id quod iura disponũt in iuribus ordinarijs. ita quòd inter eos sit locus preuentioni per citationẽ duntaxat. s̃. de foro compe. c. pe. & q̃uis opi. glos. fuerit communis tempore suo & multum inualuerit vt audio in romana curia: tamen inspecta veritate hæc opi. est euidenter falsa. nam per suppletionẽ non debemus inducere iurium correctionẽ, sed potius euitare: vt in glos. c. cupiẽtes. §. quod si per viginti. de elect. lib. vj. nec etiã per similitudinẽ rõnis: vt not. Bar. in auf. quas actiões. C. de sacrosan. eccl. cùm ergo iura specificè disponãt in iudicibus delegatis vt stemus datę literarũ, nõ debem⁹ per idẽtitatẽ rõnis seu per similitudinẽ ordinariorũ illa iura corrigere. Itẽ vide rationẽ apertissimã in oppositũ, nam in ordinarijs ideo expectat præuẽtio per citationẽ, qa sunt pares in iurisdictione, meritò locus debet esse p̃uẽtiõi: vt in. c. pe. de rescript. li. vj. sed in pluribus delegatis diuerso tpe impetratis nõ est eadẽ rõ: qñ literæ sunt subreptitiæ. qa si papa sciuisset de prioribus nõ cõcessisset secũdas: vt in. c. cęterũ. de rescri. ideo cùm iura vtriusq; partis nõ sint paria, nõ debet esse locus p̃uẽtiõi. Vide simile in rescriptis impetratis ad bñficia: vt in. c. tibi qui. de rescri. li. vj. & faciũt alię rõnes quas j. allegabo. ¶ Extra gl. reperiũt tres opi. nã Host. & Vinc. ĩtellexerũt hũc tex. in ordinario & nõ in delegato. vt cõuẽtus corã ordinario nõ posit excipere de literis prius impetratis: secus aũt in cõuẽtu corã secũdo delegato. per iura antiqua: aliâs si diceremus oppositũ, sequeret absurdũ q̃ primus impetrans q̃ fortè in nulla culpa de prehẽdit priuaret iure suo, & frustraretur laboribus & expensis sine cã. cõtra. c. satis puersum. lvj. dist. & regulã sine culpa. de reg. iur. libr. vj. licet aliud dicat in ordinario fauore ordinarię iurisdictiõis: pro hoc adducunt fi. literę in vers. *saluis.* Nulla enim causa est ita grauis q̃ nõ posset tractari corã delegato papæ: ergo ille ver. nõ ꝓcedit nisi in ordinarijs. ¶ Secũda opi. eorũ est vt intelligat litera ẽt in delegato, sed debet reduci ad termios iuris antiq. s. qñ prim⁹ impetrãs dolo vel negligẽtia vti postposuit lr̃is suis intra annũ: tũc em̃ nõ põt excipere cõtra secũdũ impetrãtẽ. vt in. c. plerũq;. & in. c. si aũt. de rescri. sed certè hoc casu quò ad hoc nihil noui inducit iste tex. ¶ Tertiũ intellectũ posuit Gof. multũ põderãdo verba literę. dicit em̃ hãc literã ꝓcedere qñ hñs priores lr̃as excipit corã delegato, vl̃ ordĩario de secũdis literis. quas tn̄ adhuc nõ p̃sentauit iudici delegato: sec⁹ aũt si pri⁹ pn̄taret & postmodũ iret ad excipiẽdũ: tũc em̃ audiret sua exceptio: & ꝑ hoc ĩtellectu
b bñ facit iste tex. ĩ verbo. *priusquã*[b] *fuerint delegato assignatæ. dicit* tn̄ se eẽ solũ ĩ hac opi. Sed do. an. hãc opi. multũ amplectit licet nihil inducat de

SEBA. SAPI.

a ¶ Rescriptum. vide Paul. de cast. in l. fi. C. vt lit. pẽdẽ. & Iaso, in. l. ñ. col. ñ. eo. ti. & Fel. in. c. super literis, colũ. ix. ver. sexta reg. dependentia litis, s̃. de rescriptis.

b ¶ Et hunc intellectum ad istũ text. credit verisimum d. Bar. de belẽ. hoc in addi. do. Anto. movet ex istis verbis in tex. positis priusquam &c. q̃ vident velle quòd postquam fuerint presentatę poterit opponi contra se cũdas licet secũdę iam prius fuissent p̃sentatę. Itẽ adde hoc quod not. do. Ant. in. c. sanè. el. j. in fi. pe. col. de off. dele. vbi dicit q̃ ista. decre. etiã habet locum in literis paribus in data. & hunc intellectũ ponit hic etiã do. Anto. in. xvj. col. vers. si aũt opposuerit &c. quẽ dicit fuisse Gof. in hoc. c. & nota verba ipsius do. Ant. contra cano. qui quotidie allegantes istũ tex. dicunt quod in rescri. ad litem attẽdatur in distinctè tempus presentationis.

inducat de nouo.Ioã.and.ſimpliciter recitat. Sed rñdẽdo ad opi. Hoſt.in q̃tũ inducebat ver. *ſaluis.* videt impugare opi.Ho. dicit eñ q̃ põderatio ſua ꝓcederet ſi diceret hoc.c.loq̃ tñ in delegato: quaſi velit dicere q̃ cũ loquat in ordinario & in delegato põt ꝓcedere illa ꝓteſtatio in ver. *ſaluis.* reſpectu ordinarij.& in recitã do.opi.Gof.vltimo loco videt trãſire cũ opi.ſua.& ſecũdũ hũc intellectũ Gof.poſſet ꝓcedere ad petitionẽ.de accu. q̃ literę fuerãt ibi prius pręſentatę q̃ ordinari⁹ inchoaſſet ꝓceſſum cõtra impetrãtẽ.vel dicq̃ loquit in cauſa criminali q̃ prĩcipaliter cõmittit in fauorẽ publicũ:vnde taciturnitas partis non põt pręiudicare cõmiſſioni prius factæ per principẽ in fauorẽ publicũ.arg.in.c.ſtudiſti.ſ.de offi.dele.Itẽ eoipſo q̃ princeps ex certa ſcientia committit cãm certis iudicibus videt eã eripere à manibus ordinarij. arg.c.vt noſtrũ.ſ.e.& eorũ q̃ no.Inn.ĩ.c.cũ.M.ferrarien. de cõſti. hęc opi.Gof.multũ placet mihi in ordinario vt etiã ꝑ ordinariũ nõ poſsit ꝑueniri impetrãs ſi ante exceptionẽ ſuas literas pręſen-
23 tat iudici delegato.&reddit ſe paratũ rñdere corã eo. Moueor.† qa reſcripta prĩcipis ſunt perpetua & nunq̃ tollunt durãte actiõe niſi ꝑ aliud reſcriptũ.vt eſt tex. ĩ.l.falſo.C. de diuer.re. ergo iſtud c.inquãtũ tollit reſcriptũ impetratũ ſine ſecundo, debet intelligi ſtrictè videlicet qñ nõvult rñdere corã ordinario,nec ſuas literas pręſentare.& per iſtũ text.limita illã.l. falſò. ſed reſpectu iudicis delegati credere q̃ iura antiqua nõ ſunt immutata:moueor mul-
24 tis rõnibus.¶ †Primò qa tex.in principio loquit de cõuẽto corã iudice idoneo ſed iudex impetrat⁹ per ſecũdas lras ſubreptitias, nõ põt dici idone⁹:nã ille eſt idone⁹ q̃ nulla exceptiõe repelli põt: vt eſt tex.iũcta gl.ĩ.c.j.de teſti.facit qđ no.in.c.j.de cõſang.& affi. adduco tex.no.in ſimili in.l.ſi darı ſtipuler.ff.de ver.obl.vbi dicit q̃ qđ qđ exceptiõe repelli põt habet quaſi ꝑ nullo.¶ †Secũdò mo
26 per ſubreptionẽ:maximè cũ correctione tantorũ iuriũ. ¶ †Pro ueor.qa cõſtitutio gñalis nõ debet referri ad illa negotia quibus ſpecialiter per alias leges ꝓuiſum eſt:vt in.l.ſanctio legũ.ff.de pœnis.ſed multa iura ſpecificè ꝓuidẽt ſup validitate primi reſcripti cõtra ſecũdũ:vt ĩ.d.c.cœterũ.cũ multis ſimilib⁹.ergo hęc cõſtitutio gñaliter loquẽs nõ debetextẽdi ad ſecũdũ delegatũ impetratũ hoc facit optimũ dictũ Barto.ſ.in extrauag.ad reprimẽdũ.in ver. legibus.vbi plus dicit q̃ ſi in ſecũda lege generaliter apponit clauſula nõ obſtante quacunq̃ lege,nihilominus nõ corrigit legẽ ſpeciałẽ:ſed debet limitari ſecũdũ illã.& ꝓuidebit lex noua in ſpecie bus nõ prouiſis,niſi diceret in lege generali nõ obſtante quacũq̃ lege q̃ in totũ vel in partẽ huic legi poſsit eſſe cõtraria:qđ ſingulariter notabis ꝓpter ſtatuta.& ꝓpriè in ſtatuto loquit ibi Bart.& adducit.d.l.ſciẽdũ.cũ aut.offerat.cũ ergo iſtud.c. nõ faciat ſpecificè mentionẽ de delegato impetrato per literas ſubreptitias:ſed loquat generaliter,intelligat de omni iudice tam ordinario q̃ delegato,ita tñ q̃ nõ tollãtur iura ſpecificè diſponẽtia de ſecũdo delegato obtento per ſubreptionẽ. Tertiò facit id qđ dixi in pręcedẽti articulo vt iura reſtringant,ne inducat iuriũ correctio. legitima cauſa reſtringendi legẽ & ſtatuta eſt qñ quis puniret ſeu priuaret iure ſuo ſine legitima cauſa,& alius caperet lucrũ ſine iuſta cauſa:vt probat in.l.vt gradatim.ff.de mune.& hono.& in.l.ij.C. de noxa.& eſt theorica Bar.in.l. omnes populi.ff.de iuſti.& iure. Sed in caſu noſtro ſi litera intelligeret de ſecũdo delegato impetrato per literas ſubreptitias,priuaret primus impetrãs ſine cã legitima:& ſecũdus impetrans ex improbitate ſua & per ſubreptionẽ cõſequeretur cõmodũ:qđ nõ eſt dicendũ. ¶ Vltimò addu co iſtũ ver. *ſaluis.* ſecũdũ qđ adduxit Hoſt.Nec ob. rñſio Io. an. quia ſecũdũ illam iſta exceptio poſita in ver. *ſaluis.* non propriè fieret à pręcedẽtibus.ergo per impropriationẽ nõ debemus inducere correctionẽ iuriũ.vt.ſ.dixi.Conclude ergo tex.procedere in omni iudice ordinario & delegato,dũmodo ſit aliãs idoneus. vt nõ corrigant iura antiqua inquãtũ fieri põt.¶ In gl. in ver. *ex rationabili cauſa.* ibi. *ſententiabit iudex ſecũdũ quod ſibi videtur.&c.* glo.nõ declarat in quo iudice hoc procedat. Aduerte latius q̃ in cauſa appellatiõis cõcurrũt quatuor perſonę.ſ.appellãs:appellat⁹: iudex à quo:iudex ad quẽ.& quiſq̃ illorũ ſecundũ quod tangit eũ habet iudicare & diſcernere an cauſa appellationis ſit probabilis. Appellãs eñ habet hoc infra ſe diſcutere ne temerè appellet. Appellat⁹ diſcutiet an appellationẽ debeat recipere.vt in.c. interpoſi
27 ta.ĩ.e.c. ſępe.ſ.e. ¶ †Iudex à quo: quò ad effectũ deferẽdi:nã ſi nõ defert legitimè appellationi venit puniẽdus:vt in.c.de priore.ſ.e.& in.l.quoniã iudices.C.e.ſi defert appellationi friuolè,etiã puniri debet.ij.q.vj.c.eiq.§.ſi qs. vide glo.in.c.cũm appellationibus.eo.tit.lib. vj.quę dicit talem iudicẽ committere reatũ. & hoc tene quicquid ſenſerit do.Ant. Iudex ad quẽ habet finaliter iudicialiter diſcernere & ſententiare an appellatio ſit legitima.& ſi minus bene pronunciauit poterit ab eo ſecũ dò appellari:vt ĩ.c.ſentẽtia.ĩ.e. & de hoc vide
28 Spe.eo.ti.§.nunc dicamus. ver.j.¶ †In ea.gl.
a ibi: *habita tamen collatione ſapientum.* No.gl.ª q̃ iudex in dubio debet conferre cum peritis iuris.Sed nunquid teneatur. vide Spec. in locis præalle. qui dicit q̃ ſi iudex nõ vult deferre appellatiõi põt appellãs ſibi ſupplicare vt habeat conſilium cum peritis, & ſi denegauerit,poteſt legitimè appellare:qa videtur eum in hoc grauare:& hanc opi.ſequitur do. Ant.hîc.Sed aduerte.qa Spec. ibi refert opi. Vin.cõtrariam vt iudex poſsit ſequi ſimpliciter iudiciũ ſuum:& illa opi. plus mihi placet.quia nõ reperio iure cautum vt iudex ad hoc aſtringatur.imò potius iura innuunt cõtrarium:vt in.l.qualẽ.ff.de arbi.& in.c.ad noſtram.de conſue.facit quod no.Inno. in.c.cũ ſpecialiĩ.eo.vbi notãter dicit quẽlibet iudicem poſſe leges interpretari cauſam per eũ decidendam.ad idem.l.vnica.C.de profe.qui
29 in vrbe conſtantino.lib.xij. ¶ †Et adde ſingulare dictũ Io.an.ſemper menti tenendum.
b in.c.j.de conſtit.ſ.in fin. vbi dicit iudicemᵇ poſſe iudicare cõtra opi.cõmunẽ doct.dummodo illa communis opi. ſit notoriè falſa, vel poſsit conuinci pluribus rationibus. qđ
30 iudex boni ingenij poterit arbitrari. ¶ †In eadem gl.ibi: *in tali dubio deferat appellationi.* Not. gl.quòd vbi dubitatur de legitimitate cauſæ appellandi iudex propter reuerẽtiam ſuperioris debet appellationi deferre : & idẽ not.Ioã.and.in.c.ſi à iudice.eo.titu. lib.vj. & vide Inn.in.c.paſtoralis.§.ꝑterea.de offi.dele.
31 ¶ †In fi.glo.not.gl.nam relata ad text.videt velle q̃ appellans ante ſententiã ad quẽcunq̃ ſuperiorẽ etiam citra papam tenetur hodie appellare in ſcriptis. per.c.j.eo. tit. lib.vj. & ſic ſentit illud ca.nõ inducere in hoc ſpeciali
32 tatẽ in papa.de quo dic vt ibi notatur.¶ †In gloſſ.in verb. *ſi minus.* ibi: *ex culpa propria proceßit.* Not.bene hanc gl.quæ ſentit quòd ſi iudex eſt ſuſpectus parti, ex propria culpa partis nõ põt recuſari vt ſuſpectus.& hoc videtur ſentire Io.and.dum alleg.l. itaq̃ fullo. ff.de fur. vbi dicit q̃ ex improbitate ſua nemo debet actionẽ conſequi.ſed do.Ant. hoc dictũ impugnat.qa nõ eſt curãdũ vnde proceſſerit ſuſpitio:dummodo aliãs legitimè ſit parti ſuſpect⁹:&hoc verius credo:nec credo quòd glo.& Ioan.and. ſenſerunt cõtrarium: ſed procedunt dicta eorum habito reſpectu ad caſum ca.quando ſolum allegat ſuſpitionem, qa irrationabiliter appellauit ab eo . & pro hoc facit quod dixi ĩ.c. ſecũdò requiris. ſ.eo.vbi poſt oẽs doc.dixi partẽ poſſe recuſare iudicẽ ſi habet eum ſuſpectum : quia eſt corriualis iudicis.& ſic ſuſpitio orta eſt ex facto partis &ex illicita cauſa.Ad idẽ ĩ ſimili.l.

a ¶Et ad iſtã glo. vide etiã.d. Ant.ĩ c.j.de cõſti.in.viij. col.& Ang.ĩ cõſi. clxxxj. concludẽ tem contra ipſum do.Anto.

b ✠SEBA.SAPI. ¶Iudicem. Vide Ioan.de ana. in.c. tua.in.v. col.j. de vſuris.vbi dicit q̃ opi. vni⁹ præferẽ opinioni cõmuni quando fulcitur opinionibus rationabilibus.vide Deci.in cõſ.xxiij. col.vlt.ver. nõ obſtat ſi dicat. & Iaſ. in.l.vt vim.co.pe. ff. de iuſti. & iure. & Feli.in.c.j.colũ. pe.ſ.de conſti.

a ¶ Adde quòd illud quod dicit hic gl. iudicē appellatiōis ab interlocutoria cognoscere de toto negotio prīcipali q nō ꝓnūciat bñ appellatū, est verū, nisi iudex ad quē malè ꝓnūciasset ī casu valde dubio ꝑ papā nō deciso quia tūc licet iudex ad quē pronūciet bñ appellatum nō tñ deuoluit ad eū cognitio super negotio principali. hoc fuit sin. dictū Ab. antiq ī .c. dilecto. de testi. quē refert & seqt ibi. d. Ant. in. ñ. co. ꝙ ꝑpetuò tene mēti. qa valde singu. limita hanc materiā. Secūdò limita ēt aliter. vt ꝑ d. Anto. ī. d. c. dilecto. ī. ñ. col. tertiò limita vt sin. ꝑ. d. Ant. ī. d. c. dilecto. vbi oīno vide do. Bart. de bel. quartò limita hoc verū qñ appellat à iudice ordinario. sed si cōtra snīam arbitri peteret restit. ī īteg. corā ordinario licet cōcederet iudex restitutionē in integrū. tñ sup prīcipali negotio quod vētilat corā arbitro nō poterit iudicare si aliud deductū fuerit. ita elegāter determinat domi. Anto. in. c. cā. ī. iñ. col. de rest. in inte. Quintò limita hoc non ꝓcedere qñ appellat rōne certę exceptiōis sup incōpetētia iurisdictiōis qa tūc licet iudex appellationis pronunciet bñ appellatū, nō tñ deuolui tur ad eū cognitio negotij prīcipalis qa sic appellās cō sequeret dānū. qđ est cōtra ītētū suū. ad hoc est casus sin gu. & nouus in. c. olim. ī fi. maximè iuncta ibi gl. in fi. de excep. quod tene mēti & hęc aptè & clarissimè firmat. d. Anto. post Petr. & Abb. antiquū in. d. c. olim. in vlti. col. An aūt iudex appellationis ab interlocutoria possit cognoscere de cā principali ex ꝓrogatione partium anteęꝑ Pronunciet bene appellatū? Dic ꝙ nō. ita firmat do. An. in. c. pe. in. xij. col. de offi. delega. Itē adde ꝙ ī beneficialib⁹ quælibet appellatio siue à diffinitiua siue ab interlocutoria deuoluit īcōtinēti ne gotiū prīcipale, ꝙ nō est in alijs casibus, ita firmat Iñ. post glos. fin. in. c. j. in vlti. colum. de appel. quod tamē intellige verū quā do appellat ad papā secūdū formā c. j. de app. ī. vj. & qđ no. Do. ī. c. cupiētes. §. j. in. j. col. de elec. in. vj. & an dispositio ista etiā habeat locū de iure ciuili: vide latè per Bart. in. l. eius qui. in. vj. qō. ff. de app. reci. vbi videtur concludere ꝙ sic. itē adde oīno glos. ñ. q. vj. in. c. et qui. §. fina.

b ¶ Et vide Pau. de lea. hic ad fi. & per Imo. in. l. iudex postea ꝙ. ff. de re iudi. cū concor. & do. in. c. j. §. post hoc, circa prin. de appel. li. vj. & glo. ī. c. secūdò reqris. §. j. s. e. ti. & de ista quęstiōe. vide optex. ī. c. olim. in fi. de excep. vbi tex. videt ꝓbare quòd nō. sed in cōtrariū videt text. in. c. ex parte. el. ñ. in fi. & in. c. significātibus in fi. s. eo. sed ista cōtrarietas soluit ex distinctiōe do. Anto. hic.

✤ SEBA. SAPI.

c ¶ Rationē naturalē. Vide Iaso. in. l. quoties. ī. viñ. limita. C. de rei vendi. vbi dicit quòd dictū naturale ita debet mouere iudicē sicut lex. & vide Abb. ī. c. suggestū. & q̄ ibi scripta sūt. s. eo. & in. c. ꝓposuit. col. ñ. s. eo.

d ¶ Cùm appellat ab interlocutoria debet specificè exprimi cā appellatiōis licet cā cāę nō sit exprimenda vt hic per do. Anto. in. v. col. & ꝑ eū-

nec timorem. ff. quod me. cau. vbi patet ꝙ excusatur quis ab his quę gessit per metum: licet culpa sua dederit causam metui. facit quod not. in. c. veniens. j. de sponsa. Conclude ergo ꝙ ista sola causa de qua in text. non est sufficiēs causa ad recusandum iudicem: quia iudex discretus non prouocatur ex appellatione sed si posset probare iudicem fuisse cōminatum appellanti tunc satis poterit recusari. argu. in. c. seq. & hoc not. ¶ † In gloss. in 33 ver. *expensis*. in fi. dicit Io. an. post doc. anti quos ꝙ calūniosè appellās vltra cōdēnationē expensarum condemnabitur in quinquaginta libris auri: vt in. l. ab executiōe. C. quo. ap. non re. & in criminali causa perdita lite notatur infamia vt in. l. à proconsulibus. C. eo. & ita transeunt moderniores recitādo. Aduerte bene ad practicam. nam ex hoc sentiunt doct. ꝙ de iure canonico habent locum ipse pœnæ legales. & facit. quia non reperitur cōtrarium dispositum de iure canonico. sed cōtrarium tenui in. c. ij. s. eo. vbi papa tm redarguit illum temerè appellantem. Item facit. c. reprehensibilis. & istud. c. vbi simpliciter papa mandat appellantem temerè condēnari in expensis: limita tñ secundum ea quæ dixi in. c. cùm parati. s. e. Hāc opi. videlicet ꝙ nō procedant illæ pœnæ canonicæ reperio tenuisse glo. iuris ciuilis. in. l. j. ff. à quib. app. nō licet. sentit Cy. in. l. eos. C. eo. ti. nouissimè reperi Spec. hoc idem apertè sentire in. d. §. nūc dicamus. ver. j. quod bene not. Et vide in simili bo. gl. in. c. j. & ibi per In. de rebus eccle. non alie. lib. vj. nam iura ciuilia vario modo disponunt super alienatiōe rei ecclesiasticę: vt in. l. iubemus. & in aut. hoc ius porrectū. C. de sacrosanc. eccle. sed quia iura canonica introduxerunt certam formam non ita difficilem sicut ius ciuile: vt. xij. q. ij. c. fine exceptione. stamus iuri canonico & non ciuili: nec suppletur ius canonicum per ciuile: ita in proposito. ¶ † In gloss. [a] pen. in fi. Sed quęrit nunquid idem sit in delegato [b] ad causam appellatiōis vt finito articulo appellatiōis ab interlocutoria possit cognoscere de cā principali specialiter sibi nō delegata? gl. ij. qō. vj. c. ei qui. in fi. tenet quòd sic. Et idē Hosti. & Inn. hîc alleg. c. raynuti⁹ j. de testa. Vin. tenet cōtrarium nisi aliud habeat forma rescripti. Io. and. dicit aduertenda verba rescripti. Fede. cōsil. lxxij. sequit opi. Vin. do. Ant. sequit primam. ar. c. prudentiā. in fi. de offic. deleg. & hęc opi. videtur cōmunis & verior. nā cā principalis venit accessoriè ad causam appellatiōis. arg. hîc cōmisso ergo principali videt commissum omne consecutiuū maximè ne partes habeāt ire per diuersos iudices: & bñ facit tex. in. d. c. prudentiam. ¶ † Extra gloss. quęro de quęstiōe notabili. nūquid indistinctè iudex ad quē habeat cognoscere pri⁹ de articulo appellationis: Inn. hîc & cōmuniter doctо. sequētes dicūt quòd non: sed pōt appellat⁹ petere vt omisso articulo appellationis cognoscat de principali per iudicem ad quem. per. c. j. eo. tit. lib. vj. Et q̄q̄ illud cap. videatur loqui in appellatione interposita ad papam. idem tamen dicunt doct. eadem ratione in appellatiōe interposita ad quencūq; superiorem: dūmodo possit adiri per viam

a 1 b 2 35

querelę: vt est legatus papę: vt in. c. j. de offi. dele. Sed in alijs superioribus q̄ non possunt adiri per viam querelæ vt in archiepiscopo respectu subditorum episcopi. non habet locum illud dictum. ad hoc. c. romana. eo. ti. li. vj. nisi iudex à quo detulerit appellationi: quia tunc hoc procedit in quolibet superiore: nam per delationem fuit transfusa iurisdictio in superiorem vt in. d. c. cùm appellationibus. Nec obst. tex. in. d. c. j. in eo quòd dicit de consensu partium &c. debet enim supplere id est de consensu appellantium. imò plus dicit Compo. in. c. j. de elect. vt etiam inuito appellatore possit appellatus hoc petere: qa in hoc versatur tm fauor appellātis vt prius cognoscatur de articulo appellatiōis, nec habet appellans de quo cōquerat, cùm per appellationem expectat iudicium iudicis ad quem, ita ꝙ potest sibi dici quod quæris intus habes: vt not. in. c. super quæstionū. §. porrò. de offic. deleg. Idem sentit gloss. in. d. c. j. vt habeat locū in quolibet superiore qui potest adiri per viam querelę. d. Car. tenet oppositum vt solum habeat locum in papa. qa licet legatus potuisset adiri in principio per viam querelę: tamen ex quo causa est cœpta coram iudice inferiori nō debet ab eo causa euelli nisi prius appareat appellationem esse illegitimā. argu. in. l. vbi cœptum. ff. de iudi. Sed prima opi. pl⁹ mihi placet: nā. l. vbi cœptum. habet locum parte resistente: nam si partes nolunt prosequi coram illo iudice nō possunt per iudicem compelli: quo causa est b priuata. arg. in cle. q̄diu. eo. titu. in. c. oblatæ. s. eo. & in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infecto. solum em̄ debet iudex intendere vt partes concordentur. l. j. ff. de no. oper. nun. nō ergo pōt excipere ꝙ cā fuit prius ce 36 pta corā eo. ¶ † Et ex his not. ꝙ per rationē c naturalē [c] possumus restringere verba legis: nam illud. c. j. loquit de consensu partium & tñ restringit ad cōsensum appellati tm: quia appellans non habet de quo cōqueratur dūmodo prius reuocet grauamē ꝓpter quod fuit appellatū. & hoc notabis: facit quod no. idem Io. an. in. d. c. j. & vide bon. glo. in simili. in aut. vt sine prohi. ma. debi. §. j. in ver. extimamus. quæ dicit ineptū esse nō fallere regulā per rōnē naturalē. ad idē optimè facit. l. scire oportet. §. sufficit. de exc. tut. vbi allegatur iustitia naturalis ad limitationē iuriū ꝑcedētiū: & ēt est tex. in. c. secūdò reqris. in fi. 37 s. eo. ¶ † Gl. fi. dicit ꝙ duę sunt cāę q̄ ad sedē apostolicā sunt referēdę. dic vt not. in. c. maiores. de bap. & dicit in. c. qđ translationē. s. de offi. le. vbi vide per doct. & ibi plenissimè 38 dixi. ¶ † Vlterius extra gloss. quęrit an sufficiat exprimere cām ī genere videlicet appello qa me. grauastis. Sol. dic ꝙ non: sed debet d exprimere cās grauaminis noīatim [d] & specialiter: vt satis probat hîc ex mēte literę: & clari⁹ hodie in cle. appellāti. e. ti. An aūt sufficiat exprimere vnā cām & generaliter alias d causas quę colligunt ex actis? vide per Pau. in. d. cle. appellāti. & per Do. de Ro. deci. vij. ¶ Quę autē requirātur in appellatione antesentētiam vide per Arc. ij. q. vj. c. nō ita. vbi multa enumerat. vide latius ꝑ Ioā. andr. post 39 Hostiē. j. eod. in. c. dilecto. ¶ † Vltimò quæro quid si

dem in.c.ex parte.in pe.col.s̃.e.& per Ang.in.l.j.ff.de libe.& poſt.Bal.in l.minoribus.C.de his qb.vt indi.qa vbicūq; eſt aliquid exprimendū ex forma,non ſufficit q̄ exprimat̄ p̄ relationē.vt dicit do.Anto.in.c.ab excōicato.in.vj.col.de reſcri.per tex.ſing.in.c.clericus.de iureiur.& idem etiam do.Anto.in.c.accedens.j.in.iij̃.col.vt lite non conteſta.

✠SEBA.SAPI.

¶Nominatī. An ſufficiat exprime re cām grauaminis gn̄aliter & per relationē ad actā latè tradit Deci⁹ in.c. conſuluit.col.j.& ſ̄.s̃.eod.

a ¶Addehic Arch. in.c.āteriorū. ver. illo videlicet.ij̃.q. vj.vbi dicit q̄ ſi q̄s dicat ſimpliciter appello intelligit appellaſſe ad proximū ſupiorē nō ad papā: & ita dicit ſētire Bar.brix. in ſuis q̄ſtionib⁹. q.incip.itē eſto q̄ aliq̄s &c. & q̄ valeat appellatio cū dicit̄ appello ad iudicē cōpetētē tenet Bal.i.l.cū proponas. circa fi.C. de bo.autho.iud. poſ.ad hoc quod no.ibi gl.ſup quo vide Arch. in.c.ſi delegat⁹.ad fi.apparat⁹. de offi.delega.in.vj.& vide hic.d. Ant.ī.xix. col.circa prī.q̄ appellatiōe ſupioris in dubio intelligit de proximo.& de hoc p̄ Pe. de anc.ī c.romana.ī.x.col. de appel.li.vj.& gl.ſi. quā ibi.not. & ſequit̄ Bal.ī.d.l. cū proponas. de quo per Bar.ī.l.j. §.ſi quis ī appel. ff.eo.& an ſit neceſſe exprimere perſonam iudicis ad quē appellat̄ vel ſufficiat exprime re nomē tribunalis vide per Do.in c.nec̄ illū.xvij.di.

✠SEBA.SAPI.

b ¶Ceſſare.Quādo valeat argumētū à ceſſante rōne vide remiſsiuè per Alex.ī.l.j.ī.ij̃.col. ff.ſol.mat.& vide Feli.ī.c.q̄ in eccleſiarū.col.xj. verſi. ſecūda declaratio. s̃.de conſti.

c ¶Ceſſante cauſa ceſſat effectus. cōcordat.c.magnę.j̃ de voto.& l.gn̄aliter.C.de epi.&cle. & de hoc vide in §. affinitatis. inſtitu.de nup.&gl. in ver.adimantur.

quid ſi appellās[a] dicit ſimpliciter appello, & nō dicit ad quē: dicit Io. an. q̄ debet intelligi de p̄ximo. Et idē dicit ſi dixit appello ad maiorē. & remittit ad Spe.de appel.§. nūc tractemus.ver.quid ſi quis.& ſe. Hæc ī dubio puto vera de iure ciuili ſecūdū qd̄ appellari nō p̄ōt etiā ad imperatorē omiſſo medio.l.īperatores.ff.e.ſed de iure canonico ſecundū qd̄ p̄ōt appellari ad papā & ad legatū omiſſo medio p̄ōt ſatis p̄babiliter dubitari, cū talis gn̄alitas pariat obſcuritatē: vide quod dixi in .c.ij.s̃.e.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Iudex à quo eſt appellatum ſi reuocauit grauamē: p̄ōt ſuper cauſa principali procedere: niſi detulerit appellatiōi: quo caſu nō p̄ōt reuocare.n.15.*

2 *Cauſa ceſſante an & quando ceſſet effectus?*

3 *Interlocutoria poteſt reuocari per illum qui dedit tam ſi eſt ordinarius quàm delegatus: etiam ſi ab ea fuerit appellatum.*

5 *A grauamine verbali quod in futurum poſſet præiudicare poteſt appellari. vide j̃.nu.8.*

6 *Cōſiliū ſiue p̄poſitū mutare in meli⁹: ſapiētē decet.*

7 *Liberè: iſta dictio denotat quòd non exigatur alterius conſenſus.*

8 *Iudex an poſsit recuſari ſuſpectus ex aliquo verbo quod protulit minatoriè?*

Inimicus præſumitur aliquis ſi aliquādo nō ſalutat

9 *Interlocutoria: an tranſeat in rem iudicatam tam reſpectu partis quā reſpectu iudicis? nu.7.*

10 *Interlocutoria poteſt per iudicem qui tulit reuocari: regulariter fallit in caſibus de quibus hic.*

11 *Interlocutoria habens vim diffinitiuæ non poteſt amplius reuocari: vel ſi per eam finiatur officiū iudicis. nu. 12. intellige vt ibi.*

13 *Interlocutoria nō p̄ōt amplius reuocari ſi fuerit ab ea bis appellatū & ſemper fuerit confirmata.*

14 *Interlocutoria non reuocatur ſi eſt lata ex conſenſu partium.*

15 *Interlocutoria non reuocatur ſi iudex qui tulit de tulit appellationi.*

16 *Interlocutoria an reuocetur ſi ab ea fuerit appellatum & iudici qui tulit fuit inhibitum?*

17 *Interlocutoria poteſt per iudicem reuocari vſque ad diffinitiuā ex officio ſuo: ſed ad petitionem partis vſque ad decem dies.*

18 *In reuocatiōe iuterlocutoriæ an debeat iudex qui tulit adhibere cauſæ cognitionē vel partis conſenſum?*

19 *Iudex non poteſt accuſari ſuſpectus ſi grauamen quod intulit poſtea reuocauit.*

20 *Mentiri eſt peccatum mortale.*

¶ *CAP. LX.*

CVm ceſſante.

¶† Si iudex à quo eſt appellatū à grauamine illud reuocat p̄ōt in principali cā p̄cedere. h.d. Diuidit̄ nā principiū & finis ponūt publicā cōſtitutionis cām. mediū ponit cōſtitutionē. ibi: *ſtatuimus.* ¶ Caſus literalis. Si iudex delegatus vel ordinari⁹ aliquid cōminando vel etiā interloquēdo protulerit quo executionis mādato alter litigātiū grauaret̄, ſi à tali cōminatione vel interlocutione fuerit appellatum, & iudex ſano vſus conſilio illud reuocauerit, liberè in cauſa procedat: non obſtante appellatione à tali comminatione vel interlocutione: dummodo non ſit ex alia legitima cauſa ſuſpectus: ne friuolis occaſionibus negotium retardetur: quia ceſſante cauſa ceſſare debet effectus. Bernard.

2 ¶† Nota primò illud ad quod quotidie allegatur. quòd grauamen eſt cauſa immediata appellationis: vt in.c.vt debitus. s̃.eod. ceſſante ergo grauamine per reuocationem debet

b ipſius effectus ſcilicet appellatio ceſſare[b] &

c intellige principium quando ceſſat[c] cauſa finalis: ſecus ſi ceſſat cauſa impulſiua: vt in.c. ex parte.de conuerſi.coniugat. vide bon. gl. in.c.poſt trāſlationem. s̃.de renuncia. Item intellige quando ſc; cauſa finalis eſt vnica: ſi autem duæ ſunt cauſæ finales alicuius effectus ſeu cōſtitutionis quarum quælibet per ſe ſufficit ad illum effectum producendum, licet tunc ceſſet vna cauſa non tamen per hoc ceſſat effectus. vt eſt text. inſti. de nup. §. affinitatis. ſecus dic vbi quælibet cauſa diſtributiuè non ſufficit ad effectum illum producendum ſed ſimul conſideratè: tunc enim ſi ceſſat vna cauſa debet ceſſare effect⁹. ad hoc adduco bon. textū in capitul. quoniam frequenter. §. porrò. iuncto §. ſi autem. s̃. vt lit. non conteſta. nam in §. porrò. proceditur cōtra abſentem lit. non conteſt. duabus de cauſis. Prima in fauorem coniugis expectantis de cuius fornicatione timetur. Secunda in odium contumacis: & ſi ceſſat altera cauſa puta odium contumacię, ceſſat diſpoſitio: vt in.d.§. ſi autem. hęc not. quia limitant illum. §. affinitatis. & iſtum text. ¶† Secundò

d not. quòd tam ordinarius quàm delegatus[d] poteſt ſuam interlocutoriā reuocare. quod not. pro extentione. l. quod iuſsit. ff. de re iudic. illa enim lex loquitur in ordinario: hæc conſtitutio procedit & diſponit etiam in delegato. ¶† Tertiò no. aliam extenſionem ad

4 illam. l. quod iuſsit. vt poſsit iudex ſuam interlocutoriam reuocare etiam ſi fuit ab ea

5 appellatum: & pendeat appellatio. ¶† Item not. & aliud notabile dictum quod alibi nō ita bene probatur. quòd non ſolum à grauamine iam inflicto poteſt in iudicio appellari, ſed etiam à cōminatione facta iniuſtè per iudicem, licet cōminatio de p̄ſenti nō intulerit grauamen: ſed in executione timetur grauamen. Ex quo habes quòd à verbali grauamine de p̄ſenti & reali de futuro poteſt in iudicio appellari: ſecus vbi grauamen & re & ſpe eſſet de futuro: quia tūc nō poſſet in iudicio appellari, ſed extra iudiciū fic: vide not. in cle. ſicut. eo. titu. & in.c.dilecto.j̃. eo. & in.c.bonæ. s̃. eo. de hoc j̃. latius ſup glo.

6 ¶† No. ibi: *ſano vſus conſilio &c.* quòd dici

e tur ſanū cōſiliū[e] ſi quis reuocat quod malè fecit: nō em̄ debet notari de īcōſtātia ſed potius cōmendādus eſt de ſapientia: vnde alibi in.§.ij̃. inſtitu. de mil.teſt. & gl. & doct. in.l.ſi mulier. C. de iure dot. & in l.ij̃.ff. de donatio. & ibi p̄ Bart. gl.iij̃. in.l.athletæ. ff. de excu.tuto. gl. in.l.j. circa princi. C. de la. liber. tol. in verſ. imaginē. & gl.iij̃. in.c.generaliter. xvj. q.j. gl.iij̃. in.c.duo ſunt. xiij̃. qō.j. & gl. fi. ī.c. abbate. j̃. de ver.ſig. Quæ aūt dicat̄ cā ī pulſiua & q̄ finalis vide p̄ Bar. in extrauagā. ad repri. in verſic. ne cor̄ū. in princi. & gl. fi. in. d.l. ij̃. ff. de donatio. q̄ vult quòd ī cōtractib⁹ & ſic qñ cā inſerit ab hoīe in dubio nūq; præſumitur finalis ſed potius īpulſiua. facit qd̄ hī in.l.cū te. C. de pact. inter empto rē & vēdi. Si verò cā apponatur ī iure vel ſtatuto in narratione vel in p̄œmio legis, tūc in dubio oīs cā appoſita ī lege p̄ſumitur finalis vel īpulſiua: ita voluit alia gl. ordi. & ſingu. in.l.cū tale. §. falſam cām. ff. de cōdi. & demō. ſeq̄tur Bal. ibi. hoc tñ vltimum limita vt ſin. per Io. an. ī.c. penulti. de immu. eccl. ī. vj. & ſeqtur ibi Gemi. niſi cōſtitutio largi⁹ poſtea loquat̄ in diſpoſitiōe quàm ī narratiōe, ſeu quàm fuerit cā ī narratione exp̄ſſa: tūc em̄ cā appoſita in narratione legis p̄ſumit̄ potius impulſiua quā finalis, ex quo largius poſtea ip̄a conſtitutio diſpoſuit. q̄ tene menti.

d ¶ Imò etiā arbiter p̄ōt ſuā interlocutoriā reuocare. l. dicere. §. fin. cū le. ſe. ff. de arbi.

ANT. FRAN.

¶ Dicas circa hoc an arbiter poſsit interlocutoriā reuocare q̄ abſq; dubio dicendū eſt q̄ ſic qa cùm arbitria ſint redacta ad inſtar iudiciorū. vt in.l.j. ff. de arbit. abſq; dubio ſicut iudex p̄ōt reuocare. vt in.l. q̄ iuſsit. ff. de re iudi. ita ēt & arbiter poterit reuocare.

✠SEBA.SAPI.

c ¶ Sanū cōſilium. Vide tex. & quod ibi no. do. Ant. & Imo. ī.c.ab excōicato. s̃. de reſcrip. cū multis allegatis per Felin. in.c.qualiter & quādo. colū. iij̃. verſi. tertiò not. j̃. de accu.

SEBA.SAPI.
a ¶ Regulã. Hanc materiã pleniſsimè explicat Feli.ĩ c. qualiter & quã do.j. col.iiij. in gl. j.j̃. de accu. Mod. in.d.l.qđ iuſsit.ff. de re iudica.

SEBA.SAPI.
b ¶ Pluribus caſibus. Vide Are.in cõſi.xx. inci. ĩ qõne.& ĩ cõſi.cvj. in cip.in preſenti dubitatiõe.&in cõſi. cxix. inci. in p̃ſenti dubitatione.

c ¶ Et iõ dicit Card. in.l.titia.in fin. ff. de acc. q̃ interlocutoria poſtq̃ nõ ſeparatur alia diffinitiua tranſit in rem iudic, licet nõ alia interlocutoria; & vide de hoc Do. in.c.fi. in ix.col.de elect. in vj.poſt glo.ibi: in verbo inanes.

ZACHARI.
d ¶ Vſq; ad quod tp̃s. Conclude vt hic. & per Ange. in.l.j.C. ſen. reſc. non poſ. Salic. in l.bonæfidei.C. de reb.cre.& Innoc. in.c.ad conſultationem, de re iud. & ratio diuerſitatis põt eſſe.qa ex quo partes non petũt illã reuocari.j̃. decendiũ. videnť illã approbare. quò ad iudicẽ verò ſecus ; quia nunq̃ tranſit in rẽ iudicatam quò ad eum.vt plenè no. Alex.in.l.ab arbitro.ff. qui ſatiſda. cog.quod eſt verũ, niſi fuerit bis cõfirmatũ.vt not. Bar.in alle.l.ab arbitro.

dicit tex.Magnę ſapiẽtię eſt hoiem reuocare qđ malè locut⁹ eſt.xxij.q.iiij.c. magnę.& ĩ.c. qualiter & qn̄.el.j.j̃.de accu. ¶ † Nota ibi: *libere*.&c. q̃ in reuocatione interlocutoriæ & cauſę reaſſumptiõe nõ exigiť cõſenſus partiũ nã hoc verbũ liberè de ſui natura non exigit alteri⁹ cõſenſum.iuxta no.in.c. de multa j̃. de prębẽ.&.c.licet ep̃s.eo.tit.lib.vj. & facit hæc 8 notabilis cõſideratioad j̃.dicẽda. ¶ † In gl.ibi: *quod tamen non eſt verũ*. Aduerte q̃ hęc deciſio videť cõtra tex.q p̃ſupponit appellationẽ interpoſitã à cõminatione adeo iudicis iuriſdictionẽ ſuſpendiſſe vt nõ valeat iudex iuridicè in cauſa ꝓcedere,niſi prius deſiſtat,ſeu grauamẽ reuocet.Inn.ponit hîc duas opi;Prima.vt tex.intelligať in cõminatiõe executiua grauaminis iã illati.Exẽplũ:p̃cepit iudex ſub pœna excõicatiõis vt certũ quid faceret pars tunc eĩ põt appellari ꝓpter grauamẽ iã infli ctum, & propter executionẽ cõminationis; ſec⁹ aũt vbi iudex ſimpliciter cõminať ſe partẽ leſurũ.qa talis met⁹ vanus eſt & nõ iuſtus: cũ ſit inſtãs de præſenti.l.j. &.l.metũ.§.j.&.l. ij.ff.quod met⁹ cauſa.Poſtmodũ ponit ſecũdã opi.recedẽdo à priori.q̃ etiã à ſimplici cõ minatione poſsit appellari ſi iudex cõminať in his & de his q̃ ſpectãt ad iuriſdictionẽ ſuã. & cõtrariũ intelligit in his potentib⁹ qui nul lam iuriſdictionẽ obtinẽt. Hoſti. tenet hanc primã opi.latius tñ diſtinguit. Aut eĩ ſecũdũ eũ iudex lædit partẽ, ſeu metũ illi infert extra iudiciũ,& eſt locus recuſationi, qa iſta ſolẽt cauſare inimi citiã, & ſuſpect⁹ põt recuſari:vt.iij.q.v.c. q̃ ſuſpecti.& ꝓ hoc vide gl. in.c.cũ ſuper abbatia.de offi. dele, & probať ibi in parte deciſa.vide aliã glo.in.c. cũ adrianus.lxij.di.q̃ dicit q̃ ſi quis non ſalutat alium preſumiť eius inimicus,& ſic põt recuſari vt ſuſpectus:fortius ergo dicẽdũ eſt vbi fuit cõminatus de lędendo.Si verò partẽ lęſit in iudicio,vel cõminatus eſt iniuſtè, tunc appellari põt,vt hîc,ſecus ſi iuridicè cõminatus fuit: & ita intellige cõtraria hîc allegata.in glo.nã in.l.in peremptorio. & in.c.tũ ex literis. iudex fuit cõminatus de procedẽdo ad vlteriora ſi pars nõ cõparuerit.Ex his colligiť id quod.ſ. dixi in notabilibus:nã ex cõminatione grauamen eſt de p̃ſenti reſpectu ſpeciei, vnde non põt dici q̃ hoc grauamẽ ſit omnino futurũ, hoc etiam vult Pau.de lea.in.d. clemẽ. ſicut. ¶ In eadẽ gl.ibi: *ſed certè eodẽ modo quo appellans &c.* Aduerte qa gl. formaliter non reſpõdet ad cõtrariũ:nã multiplicare inconueniens nõ eſt ſoluere.Põt ergo ad cõtrariũ reſpõderi dupliciter.Primò q̃ hoc facit iudex beneficio hui⁹ conſtitutiõis: & huius prouiſionis duæ ſunt cauſę quarũ vna eſt in princ. c.alia in fi.Secũdò põt dici q̃ non tractať hîc de p̃iudicio appellantis, cũ habeat intẽtionẽ 9 ſuam per reuocationẽ grauaminis. ¶ † In eadem glo.ibi: *non tamen quò ad iudicem*. Not. iſtã glo.nã quotidie allegatur q̃ interlocutoria non tranſit in rem iudicatã quòad iudicẽ per lapſum.x.dierum.Et videť glo.velle iudicem quãdocunq̃ poſſe ſuã interlocutoriam reuocare:ſed ad petitionẽ partis non poteſt niſi vſq; ad decendium.An hoc ſit verũ indiſtinctè vt poſt decẽdium pars non audiatur? vide omnino per Specu.in ti.eo.§.reſtat. ver. etiam no.& circa hæc multa hîc ſcribuntur.& per glo. & doct.in d.l.quod iuſsit.quorũ effectũ cõpendioſè reduco ad tria mẽbra. Primũ eſt,nũquid iudex poſsit indifferẽter ſuam interlocutoriã reuocare.Secundũ vſq; ad quod tempus præſuppoſito q̃ poſsit. Tertiũ nunquid debeat adhibere cauſæ cognitionẽ: vel partis cõ 10 ſenſum ad hoc vt poſsit reuocare. ¶ † Quòad primũ fac regulã a affirmatiuã.vt iudex poſsit ſuam interlocutoriam reuocare ſiue cõcernat ordinatoria iudicij:vt in.l.diem proferre.ff.de arbi. ſiue concernat deciſionem.arg.hîc.& in.d.l.quod iuſsit.facit.c.fi̊j.e.ti. li.vj.nã iudex ad quẽ poteſt vt ibi.& hîc tanq̃ ſurrogatus in locũ primi iudicis: ergo fortius poteſt iſte durante iuriſdictione ſua. Aliud eſt in diffinitiua:nã regulariter illam nõ reuocat etiã ante lapſum decẽdij.vt in.l.iudex.ff.de re iudi.& in.c.ĩ literis,ſ.de offi. deleg.& huius diuerſitatis duplex eſt ratio.prima, qa per diffinitiuam functus eſt iudex officio ſuo:ideo nõ põt ſe amplius impedire in illa cauſa.vt in dictis iuribus:ſecus in interlocutoria: vt in c.quęrẽti.de offi.delega.Secũda ratio diffinitiua fertur cũ maiori 11 maturitate q̃ interlocutoria:ideo difficilius reuocatur. ¶ † Hæc b regula fallit in pluribus caſibus[b]. ¶ Primò quãdo interlocutoria c habet vim diffinitiuæ.tunc enim ſecũdũ omnes non reuocatur[c] 12 per iudicem. ¶ † Secundò quando finitur iuriſdictio iudicis: vt no.in.c.ſignificantibus.de offic.dele. Exemplum: ſi pronunciauit ſe nõ iudicem.& ratio horũ duorũ caſuũ eſt ea quam dixi de diffinitiua : quia functus eſt officio ſuo ex quo non expectatur alia ſnĩa:hoc tñ limita niſi fuerit appellatũ:nã tũc cũ per appellationẽ fit ſuſpenſa interlocutoria,& per cõſequẽs nõ poteſt dici q̃ ſit finita iuriſdictio ſua, põt illã reuocare. ſic not. dicunt dñi de Rot. deci.lxxxiij.vide per Ioã.moñ.in regula in generali. de reg. iur.in 13 vj. ¶ † Tertius caſus.ſi ab interlocutoria fuerit bis appellatum,& ſemper confirmata:ſic notabiliter dicit glo.in cle.fi̊j.eo.tit. & ibi Pau.idem:licet Bar.cõtra.ſed prima opi.videtur probabilior. qa reuocatio haberet in ſe notoriã iniuſtitiã quę reddit ſentẽtiã nul 14 lam.vt dixi in.d.c.inter cætera.de re iudi. ¶ † Quart⁹ caſus.ſi fuit lata de conſenſu partium.tunc enim non ſufficit alterius conſen- 15 ſus.arg.c.ſignificantej̃.eo.titu. ¶ † Quintus caſus.ſi iudex detulit appellationi:qa tũc iuriſdictio eſt trãſlũſa in ſuperiorẽ:vt in.c.cũ appellationib⁹.e.ti.li.vj. ¶ Sextus caſus.ſi aliter finita iuriſdictiõe deuoluit in aliũ iudicẽ:vt ſi noluit iudex tradere apoſtolos intra tẽpus legitimũ:vt in.c.vt ſuper.&.c.ab eo.eo.tit.li.vj. & iſti caſus ſatis poſſunt teneri & practicari : ſed excipiuntur alij caſus ſatis 16 dubitabiles. ¶ † Septimus in ordine:ſi iudex ad quem recepta appellatione inhibuit iudici à quo ne ꝓcederet in cauſa.hoc voluit Hoſt.hic & allegat.c.romana.§.ſi verò j̃.e.ti. li.vj. de hoc ſatis dubito. qa licet iudex ſtante inhibitione in principali: nõ poſsit ꝓcedere non tñ ſequiť quin poſsit reuocare grauamẽ illatũ:nã inhibitio principaliter tendit ad tuendũ appellantẽ ne graueť, nõ autẽ vt à grauamine nõ poſsit releuari. Vide ſimile:appellatio legitima ſuſpẽdit iuriſdictionẽ iudicis ĩ principali,nõ tñ ſuſpẽdit reſpectu reuocationis à grauamine:vt in ca.ſi à iudice, eodem titul. lib.vj. niſi velis dicere ſaluando Hoſt.hoc procedere ne iudici ad quem illudatur,ſicut in ſimili dicimus in poſtulantibus,vt non reuocẽt poſtulationem poſt preſentationẽ factam ſuperiori ne ſibi illudatur:vt in.c.bonæ:el.ſecundo.ſ.de poſtu. pręla. ¶ Octauus caſus. ſi iudex ad quem commiſit cauſam appellationis. ponit *Spe.* in ti. de excep.§.viſus.ver.ſed pone.Et ibi addit nouum caſum quando facta eſt citatio in cauſa appellationis , vt tunc non poſsit iudex grauamen reuocare,cũ iuriſdictio ſit ab eo abdicata & tranſſuſa in ſuperiorem:ſed dubito de his caſibus rationibus prædictis: nã iure apertè non probãtur. & hoc.c. loquitur indiſtinctè. & militant his caſibus rationes poſitæ hic in prin. & in fi.c. niſi velis dicere(vt prædixi)ne illudatur ſuperior.maxima tamen eſt authoritas *Spec.* Ex his habes declaratũ primũ mẽbrũ huius regulæ & 17 caſum exceptorũ. ¶ † Venio ad ſecundum vſq; ad quod temp⁹ d poſsit iudex reuocare in caſibus in quibus ſibi permittitur reuocatio? Conclude breuiter q̃ ad petitionem partis læſæ nõ poteſt niſi intra decendium.vt hic in glo.& probatur in.c.cũ dilectus.ſ. de ele.&.c.ſignificauerũt.de teſt.ſed iudex ex officio ſuo poteſt reuocare vſq; ad ſententiam diffinitiuam. quia tanto tempore durat ei⁹ iuriſdictio in principali.& hoc voluit gl. in effectu hic. & Bar.

& Bar.in.d.l.qđ iuſſit.& facit in ar.c.fi.prę alĵ.e.lib.vj.inducendo:
18 vt.s̃.induxi.¶ †In vltimo mẽbro ſunt varię ſentẽtię. ſed breuiter inſtat Inn.hîc quem etiã ſequit Abbas.& tenet ꝙ ante lapſum decendij nõ exigit cõſenſus partis:ſed poſt lapſum decẽdij ſic:cũ tranſiuerit in rẽ iudi.in fauorẽ ipſius niſi fuerit appellatũ.Sed contrarium ſentit Inn.in.c.ſacro.de ſen.excõ.ſed cõcorda vt valeat reuocatio niſi appellet:& ſic intellige dictũ hîc.ꝙ nõ poteſt reuocari poſt decendiũ quomin⁹ poſsit appellari.Io.an.tenet ꝙ ex cauſa poſſit ſemper reuocari:ſine cauſa verò non: valebit tamen reuocatio niſi appellet.ſed in addi.Spe.in tit.de ſen.pla §. ſpecies. ver.
a eſt quoq;melius cõcludit dicẽs ꝙ ſi interlocutoria [a] fuit lata ſine cãæ cognitione poterit eodẽ modo reuocari.ar.in regula.j.j̃.de regu.iur.ſed ſi cũ cãæ cognitione,tũc in reuocatione debet parsvocari & cauſa cognita reuocari.& hocvoluit Inn.in.c.q̃relã.de ele.& eſt de mẽte Bar.in.d.l.quod iuſſit.& intellige qñ ad validitatẽ ſui exigebat cauſæ cognitionẽ.Cõclude ergo ꝙ ſine cauſa nõ põt reuocari citra appellationis timorem.ſed ſi ſubeſt cã debet adhiberi cauſę cognitio parte vocata ſi illa interlocutoria fuit lata cũ cauſæ cognitione.ar.in regula.j.de reg.iu.Addit tñ Bar.in.d.l.qđ iuſſit.ꝙ vbi ſnĩa interlocutoria eſt executioni mandãda non põt reuocari niſi partibus conſentientibus vel cauſa cognita,& hoc eſt quod voluit glo.hîc.in ver. *ſed verum eſt.* quę dicit ꝙ re integra poteſt reuocari quaſi ſecus ſi nõ eſt integra:quia eſt executioni mandata.& per hæc habes hanc materiã in ſe difficilẽ compen
19 dioſè declaratam.¶ †In eadem glo.ibi. *& ſic canon non poſſet ſibi &c.* hoc dictũ glo.impugnat Ioã.an.nõ tamẽ apparet ratio quare canon nõ poſſet iſti iuriſdictionẽ reſtituere.Vnde cõclude ꝙ licet iudex fateat ſe erraſſe,vel malè fuiſſe interlocutũ, nihilominus reuocando grauamẽ reaſſumit beneficio huius cõſtitutionis iuriſdictionẽ.No.bene hoc dictũ.Io.an.ex quo põt inferri ꝙ licet iudex fateatur grauaſſe,ex quo tamẽ grauamẽ reuocat nõ põt ab
20 eo ob hãc cauſam appellari nec recuſari.¶ †In ea gl.ibi. *non credo te grauaſſe.* hæc glo.docet mẽtiri.nã ſi iudex in veritate grauauit & grauare credebat nõ debet in reuocatione dicere ꝙ nõ credebat ipſum grauare:quia mentiendo peccat:vt in.c.ſuper eo j̃.de vſur.xxij.q.v.c.iuramẽti.Poterit ergo iudex vti alijs verbis dupli cibus ad ſaluandũ decorẽ ſuum iuxta no. in.c.qualiter& quando. el.j̃.de ac.& in fi.glo.hoc ar.non colligit ex tex.quia per appellationem non extinguitur iuriſdictio ſed tãtum ſuſpenditur.vt in c.veniens.de iureiur.cum ſimili.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

1 *Iudex delegatus qui recuſatur vtetur ſua iuriſdictione ſi cauſa recuſationis non eſt legitima: de qua cognoſcent arbitri ad hoc eligendi. ſi verò fuerit pronuntiata legitima: remittet cauſam ad ſuperiorem. 4.videj̃.nume.11.&.13.vbi habetur an debeat alteri committere de conſenſu recuſatoris.*

2 *Iudex non poteſt recuſari de iure canonico niſi ex cauſa allegata & probata: ſecus de iure ciuili.*

3 *Arbitri iuris regulariter non eliguntur niſi in caſibus à iure expreſsis.*

5 *Archiepiſcopus cognoſcit inter ſubditos ſui ſuffraganei quando eſt recuſatus à partibus.*

6 *Suſpitio iudicis non allegatur per viam appellationis: ſed per viam recuſationis.*

7 *Iudex poteſt allegari ſuſpectus ex multis cauſis quæ iure non exprimuntur quæ arbitrio iudicis de hoc cognoſcentis relinquuntur.*

Interpretatio iudicis aliquorum iurium facit ius quòad cauſam coram eo vertentem:ſed interpretatio imperatoris facit ius quo ad omnes.

8 *Interpretatio alicuius iuris dubij debet fieri per ipſum principem.*

9 *Sententia quomodo dicatur cõtra ius litigatoris vel contra ius ſcriptum.*

10 *Sententia lata contra ius ſcriptum eſt ipſo iure nulla ſcilicet quando ius eſt clarum:ſecus ſi dubium.*

12 *Proceſsus initus per iudicem recuſatum an teneat citra aliquam appellationem?*

14 *Citatio non arctat citatum quando iudex potuit ſcire quòd competebat ſibi exceptio legitima non comparendi.*

Cauſa recuſationis iudicis debet coram eo allegari:ſed probari coram arbitris:ſed ſi cauſa eſt euidenter fruſtratoria,iudex debet ſpernere,& ad vlteriora procedere.idem ſi eſt notoriè iuſta quia non debet amplius remitti cognitioni arbitrorum.

¶ *CAP. LXI.*

CVm ſpeciali. Prouidet cõſilium cõtra fruſtratorias appellationes & recuſatiões in vtriſq; tradens formã qualiter iuſtè fiant & qũo in eis procedendũ ſit. & eſt.c.multũ allegabile & quotidianũ.põt ſpecialius hoc prin.ſic ſummari. ¶ †Volens
1 iudicem recuſaredebet corã eodem ſuſpitionis cauſam probabilẽ proponere: & eã corã arbitris cõiter eligendis probare:qua nõ probata,ſua iuriſdictione iudex vtitur in principali:ea verò probata remittit negotiũ ad ſuperiorem:vel cauſam committit de recuſatoris cõſenſu.h.d.Primò recitat antiquã cõſtitutionẽ.Secũdò promulgat nouã:ibi. *ſtatuimus.* ibi:primò ponitur vna cõſtitutio. ſecũ dò alia ibi. *porrò.* Tertiò proteſtat.ibi. *cæterum.* ¶ Caſus literalis.Per illã cõſtitutionẽ ſacro approbante cõſilio j̃.de ſen.exc. prouiſum fuit ne prę lati aliquem excõicarent niſi cõpetenti monitione prę miſſa:per quã cõſtitutionem prouidit cõſiliũ ſubditis:per iſtam vult prouidere p̃latis,ne ſubditus cõmonit⁹ fruſtratoriè recuſatiõis vel appellationis obtentu declinare poſsit monentis examen.ſtatuit:vt ſi quis allegauerit ſe iudicẽ habere ſuſpectũ corã illo cãm iuſtę recuſationis aſsignet,& ipſe cũ aduerſario,vel ſi aduerſarius non habeat,cũ iudice arbitros cõiter eligat, aut ſi non poterunt cõcordare,vterq; ſuum arbitrũ eligat qui de ſuſpitiõis cã cognoſcat. & ſi concordare nequerint aduocẽt tertium vt qđ duo decernũt obtineat firmitatẽ & authoritatẽ huius decreti ſciat ſe ad hoc teneri in virtute obediẽtię ſub obteſtatione diuini iudicij,cãverò ſuſpitiõis legitima corã ipſis intra terminũ à iudice p̃figẽdũ nõ ꝓbata: iudex in cã ꝓcedat,ſed ſi cã ſuſpitiõis ꝓbet, iudex recuſat⁹ negotiũ cõmittat p̃ſonę idoneę de aſſenſu recuſatoris ne illum valeat poſtea recuſare:vel ſi magis viderit expedire ad ſuperiorem negotiũ remittat.¶ †Not.primò
2 ex iſto tex.iudicẽ nõ poſſe de iure canonico ſine iuſta cauſa aſſignata & probata recuſari oportet eñ vt cauſa iuſtę ſuſpitionis aſsignetur corã iudice recuſato &poſtmodũ probetur coram arbitris eligendis:vt hîc.& in.c.ij. requiris.s̃.e.ſecus eſt de iure ciuili. nõ eſt eñ neceſſe cãm probare.vt leg.& no.in.l.cũ ſpeciali.&.l.apertiſsimi.C.de iudi.not.gl.in.l.qa poterat.ff.ad treb.& in.l.itẽ ſuſpectus.ff.de procur.Eſt & alia differentia inter ius canonicũ & ciuile.quia ſecundũ ius canonicũ põt iudex ordinarius in totũ recuſari etiam ſi ſit ep̃s.vt in .c.ſi quis cõtra clericũ.de for.cõpe. ſecus de iure ciuili:qa ex toto nõ recuſat,ſed datur ſibi adiũctus.vt in aut.ſi verò cõtigerit.C.de iud.no.in.d.l.apertiſsimi. niſi in caſu.l.vnicę.C.ſi quacũq; prędi.po.vide tñ circa hoc ſingulare limitationẽ quã poſuit Bar. in.l.vna.ff.apud eũ à quo appel.quã limita et declara prout dixi in.c.ad hæc.s̃.eo.¶ Secundò no.ꝙ cauſa ſuſpitionis probat corã arbitris.hoc limita ſecundũ ea quę habent in.c.ſi
3 cõtra vnũ.de offi.dele.vj. ¶ †Et no.vnũ caſum in quo eliguñ arbitri iuris : regulariter verò nõ eliguñ ex neceſsitate niſi in caſibus

✤SEBA.SAPI.

a ¶Interlocutoria. Vide Alex.in.l.ſi pacto quo pœnã. poſt Bal.ibi ĩ prĩ. C.de pact.& Ale. in.l.j.§.nuntiatio. ff.de ope.no.nũc. & Ro.ĩ cõſi.ccxx. inci.circa primũ. in princi.nunqd aũt interlocutoria mãdata executioni poſsit reuocari ſine cauſæ cognitiõe.vide Iaſ.in.l. ſi opus. colũ.ñ.ff. de ope.no.nũ.Feli.in rub.s̃.de reiudi.col.ix.ver.non obſtat glo.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

SEBA.SAPI.

a ¶ Dici lata. Vide Feli.in.c.j.col.j.ſ. de re iud.vbi tãgit an ſnĩa lata cõtra rõnẽ legis ſit nulla.vbi tenet q̃ ſit nulla.nunq̃d autẽ valeat cõtra ſimile legis.vide Bal.tenentẽ q̃ ſic.in.l.ñ. col.ñ.C.qñ ꝓpuo. non eſt neceſſe.& Ab.ĩ.d.c.j.ver.q̃d autẽ ſi eſt lata contra ſimile.

b ¶ Vide etiã gl.no. in.c.cũ ſuper abbatia.de offi.dele. q̃ dicit q̃eſt iuſta cã recuſandi iudicẽ ſi in alia cauſa mecũ litigat. & idẽ do. Ant.in.c.accedẽs & in.c.cãm.de of. dele.vide etiã glo. plenã. in.c.poſtremò.ſ.eo.&gl.in.c. accedẽs.el.ñ.& ibi canon.vt lit.nõ cõte.& multas cauſas enũerat Spe.in tit.de offic.dele.in §.ſupereſt.& vide p totũ illũ.§.cum alĩs cõcor. alleg.p d.Alex.l.quia poterat.ff.ad treb.& in locis præal, magis cõitercõcludit q̃ illæ ſunt iuſtæ cãæ q̃ reperĩunt̃ à iure poſitę.& hoc habet expeditum tractatũ.aliæ relinquunt̃ arbitrio iudicis: an ſint iuſtę cãæ vt hic per gl. & per iſtũ text.& in.d.c. poſtremò: in prin.ſ.e.Et aduerte ad aliquas cauſas q̃ nõ ponũtur in cõibus locis prout eſt illa quã ponit Bal.in loco peregrino. in.l.fi. C.de hære.inſti.in vj.col.in fi.in.xvj. q.vbi ſingulariter inquit q̃ ſi cauſa eſt ſubtilis in iure & cõmittat̃ doctori groſſo eſt iuſta cã ꝓpter quã põt recuſari vt ſuſpectus.aliã ponit ẽt ipſe Bal.in.l.j.per illũ tex.ff.de his q̃ ſunt ſui vel alie.iu. videlicet ſi aliq̃s ẽ nimiũ ſeuer⁹. Aliã poſuit ẽt Bal.nec habeo aliũ cõcor. in.d.c.de cauſis.de of.dele.in.viij.co. Si factiões ſeu partialitates vigeant in ciuitate vel loco & cauſa cõmittat̃ à iure expreſſis.vt not doct.in.c.pia.de exce. lib.vj. Idẽ puto in caſibus ſimilibus expreſſis vt colligit̃ ex gl.in.c.ſtatutũ.de reſcri.lib.vj. poſt prin. ¶ † Tertiò no.q̃ probata ſuſpitione arbitri nõ cognoſcũt de cauſa principali ſed iudex recuſatus negotiũ trãſmittit ad ſuperiorẽ, vel cõmittit alteri cũ cõſenſu recuſatoris:& reſpectu cõmiſſionis quòad delegatum reſtringe ſeu limita ſecũdũ q̃d habet̃ in c.iudex.de off.dele.lib.vj.& hoc eſt cõtra Hoſti.in.c.ij.requiris.ſ.eo. ¶ † Vltimò no.vnũ caſum in quo archiep̃s põt cognoſcere inter ſubditos ſuffraganei ſui citra remedium appellationis.ſ.qñ ep̃s iuſtè recuſatus remittit ad eũ negotiũ. nã per iuſtã recuſationẽ tollit̃ iſtud remediũ.ſicut in ſimili habet̃ ĩ.c.ſi is cui.de offi.dele.lib.vj. ¶ † Quęro an à iudice ſuſpecto ordinario vel delegato poſſit recedi per appel. Sol.dicit Inn.ſe credere q̃ nõ cũ habeat ſuſpitioſũ remediũ.ſ.recuſatiõis. Itẽ quia licet ſit ſuſpectus nõ tñ ſequit̃ q̃ grauat, ergo nõ põt appellari, cũ grauamẽ ſit immediata cã appellationis.ſ.e. c.vt debitus.& ego hoc habeo pro indubitato ꝑ.c. ꝓpoſuit. &.c.ad hæc.ſ.eo. Nec ob.iſte tex.in eo q̃d innuit cõmonitũ habere vtrũq̃ remediũ:quia hoc nõ intelligit̃ ex eadẽ cauſa ſed ex diuerſis.ſ.vt recuſet ꝓpter ſuſpitionẽ: & appellet propter grauamẽ.& eodẽ mõ debet intelligi tex.in.c.quoties epi.ij.q.vj.licet gl.aliter ibi ſentiat. Si tñ iudex non vult admittere legitimam recuſationẽ põt ab eo appellari vt in.c. ſuper quęſtionũ.in fi.de offi.dele. ¶ † In glo. in verbo. *iuſtæ ſuſpitionis*.ibi. *quia non eſt iure expreßa.* Not.gl.ex qua collige iudicẽ poſſe recuſari ex cauſa in iure nõ expreſſa.nã cauſæ iuſtæ ſuſpitionis nõ ſunt oẽs in iure exp̃ſſe:quia nõ poſſunt de facili oẽs exprimi:ar.in l.nõ poſſunt.ff.de legi.ſed arbiter ſeu iudex arbitrabit̃ eã iuſtã vel iniuſtã ſecundum alias cauſas in iure expreſſas:vt puta ſi cã nũc poſita eſt efficatior vel ſimilis cãæ in iure expreſſę. Nã de ſimilibus ad ſimilia procedẽdũ eſt:vt in.d.l.nõ poſſunt.& in.c.cũ dilectaj̃.ti. ꝓxi. Nec ob.ſi dicat̃ ſolũ principẽ habere poteſtatẽ iura interpretãdi:vt in.c.inter.de ſententen.excõ.& in.l.fi.C.de legi.quia illud procedit ſecundũ Inn.& bene in generali interpretatione quę facit ius quòad oẽs ſecus in ſpeciali.nã iudex quòad cãm corã eo vertẽtẽ põt iura interpretari nõ tñ ſua interpretatio facit ius quòad alias cauſas.quod no.idẽ no.d. Ant.in.c.cũ veniſſent.de iudi.in prin.Et per hoc põt allegari tex.in.l.vnica.C.de profeſ.q in vrbe cõ.lib.xij.vbi datur doctoribus ptãs iura interpretãdi:vt in auth.iuſiurãdũ quod præſta.ab his. vbi iudex iurat ſecundũ ęqtatem iudicare ſecundũ q̃d ſibi viſum fuerit iuſtũ.de quo per Inn.in.c.j.de cõſti. & per glo. iij.q.vij.c.iudicet.q̃ dicit iudicẽ poſſe iudicare ſecundũ opi.ſuã & nõ ſecundũ voluntatẽ. vide de hac interpretatiõe.in.c.j.ĩ gl.de poſt. ꝑla. ¶ † Poſſet etiã dici q̃ vbi dubitatio eſt maxima de facili nõ decidibilis ꝑ indẽtitatẽ rõnis q̃ tũc ſoli principi quòad illam cãm interpretatio reſeruet̃.ad hoc dictũ.c. inter.& q̃d legi.& no.in.c.cùm veniſſent.ſ.de iudic. ¶ † Et ſi iudex ꝓnuntiat cãm nõ iuſtãvbi eſt iuſta tenet ſnĩa ſecundũ Inno.vnde opus eſt appellatione, quia eſt cõtra ius litigatoris & non contra ius ſcriptum, quo illa cauſa non eſt ſpecificè in iure expreſſa:licet ſit iuſta ex identitate rationis. ¶ † Et not.bene hoc dictum Inn.ex quo habes bonã limitationẽ ad iura dicẽtia ſnĩam latã cõtra ius expreſſum eſſe nullã:vt in.c.j.cũ ibi no.de re iudi.procedũt em̃ iura illa qñ ius illud eſt clarũ & expreſſum.ſecus ſi ſnĩa poſſet dici lata cõtra ius exidẽtitate rõnis: q̃a tũc dicit̃ potius lata cõtra ius litigatoris.&pone exẽplũ qñ cã ſuſpitionis põt eſſe dubia:vt quia allegat iudicẽ eſſe cõpatrem alterius partis vel partiũ:nã poſſet dubitari ar.c.poſtremò.ſ.e.ſed in his arbitrabitur iudex ſecundũ morẽ regionis.nã in quibuſdã locis hæc cognatio ſpũalis cauſat maximã amicitiã:in aliquibus nõ tantã.facit q̃d in ſimili dixi in cõiunctis cognatiõe carnali.in.d.c.poſtremò.& hoc voluit Io.and.hîc. Idẽ dicẽdũ ĩ ſimilib⁹.Et.xij.legitimas cauſas recuſandi iudicẽ:vide ꝑ Io.an.ĩ.c.legitima.e. tit.lib.vj.in nouel.vide gl.in.c.cãm.&.c.cũ ſuper.de offi.dele. ¶ In gl.in ver. *cũ iudex*.ibi *in ordinario*. videt̃ gl.hîc:&j̃.in verbo. *recuſatorũ*. velle hãc cõſtitutionẽ reſtringere ad ordinariũ.ſed certè nõ apparet cã reſtringẽdi, nec valet iſta cõſideratio gl.cũ iudex delegatus poſſit vigore cõmiſſionis ſibi factę ex officio procedere:vt in.c.fi.de off.dele.& tũc ſi recuſat̃ tanq̃ ſuſpectus poterit cũ recuſatore arbitros eligere:vt hîc dicit̃. ¶ In gl.in verb. *aduocent tertiũ*. ibi. *prætor cogere debet &c.* Nõ.ex iſta gl.ſequẽti q̃ diſpoſitũ in arbitris volũtarijs procedit in arbitris iuris reſpectu cõpulſionis fiẽdæ per ordinariũ loci vt concordẽt vnã ſnĩamvel tertiũ aduocẽt.Ex quo infert̃ q̃ ſi ex forma ſtatuti cõſanguinei compellunt̃ cõpromittere,& ipſi cõpromiſerũt in duos q nõ cõcordãt poterũt cõpelli ꝑ poteſtatẽ loci ad cõcordandũ,vel advocãdũ tertiũ.bene facit hoc.c.vbi eis iniungit̃ ſub virtute obediẽt ię vt hoc faciãt. ¶ In gl.in verb. *terminum*. ibi. *quæ corrigit decre.illã ſuſpitionis*. hæc glo.ſemꝑ errauit in articulo.ideo ab oĩbus reprehendit̃ cõiter:nã.c.ſuſpitionis. non corrigit̃.ꝑ.c.legitima.ſed limitat.quia loquit̃ in alio caſu videlicet in termino ꝑfigẽdo recuſatori ad recuſationẽ probandã:hũc terminũ habẽt ꝑfigere arbitri:vt in.d.c.ſuſpitiõis. ſed.c.legitima.loquit̃ de termino ꝑfigẽdo arbitris ad cãm ſuſpitionis decidẽdã:& hũc terminũ præfiget iudex recuſat⁹ vt hîc. ¶ In gl. in ver. *de recuſatoris*. ibi. *quod nõ põt facere delegatus*. dic q̃ imò delegatus põt cõmittere cãm de cõſenſu recuſatoris an̄ ſnĩam latã ſuper recuſatione.vt probat̃ in.c.iudex.ꝑall. & ſic iſte tex.põt procedere etiã in delegato: vt.ſ.dixi. ¶ † Et ĩ fi.gl.hęc gl.cõcluditvt ĩ optione iudicis recuſati ſit cãm remittere ad ſuperiorẽ:ſed ſi vult alteri delegare debet habere conſenſum recuſatoris & ẽt actoris ſcdm glo.Io.an.videt̃ ſequi hũc vltimũ intellectũ. & intelligit vt illa clauſula referat̃ ad cõmiſſionẽ fiẽdam nõ aũt ad perſonã cui fiẽda eſt cõmiſſio quaſi velit dicere q̃ cõſenſus recuſatoris nõ eſt neceſſarius reſpectu perſonę cui fiẽda eſt cõmiſſio.ſed ſufficit q̃ cõſentiat cõmiſſioni fiẽdę. & fortè hoc dixit vt reſtringat illã abſurditatẽ quę ſequeret̃ ſecũdũ opi,

vni qui ſit de vna parte & pars ſit de alia eſt iuſta cauſa recuſandi. an autẽ doctor cenſeat̃ ſuſpectus in cã ſui ſcholaris ꝓpter hoc ſolũ q̃ eũ audiat. determinat ſingulariter idem Bal.q̃ nõ in authẽ. habita.in.ix. col.C.ne fil.pro patre.imò de iure cõi doctor eſt iudex ordinarius ſuorũ ſcholariũ vt eſt tex.in.d.authẽ.habita. Idẽ tenet ipſe Ab.Pan. in.c.cũ.R. canonicus.ſ.de offi.dele. & ibi vide Imo.& d.And.barb.in.v. col.& nũquid cõpaternitas ſit iuſta cauſa ſuſpitionis: vide omnino multũ no.per.d.Ant. in. c. paſtoralis. ſ. eo.Itẽ adde q̃ quãdo eſt homo ĩgratus & immemor beneficiorum eſt iuſta cauſa recuſandi vt probat̃ text. no.in.§.ſancimus. in auth. de exibẽ. reis. Cano.in.d.c. poſtremò.ſ.eo.q̃d eſt no.pro notabili & ſingulari effectu obligationis antidoralis: & ad materiã.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.& iure.

✠SEBA.SAPI.
a ¶Nunquid proceſſus. Vide Gem. in.c.iudex.de off. deleg.in.vj. Alex.in l.quia poterat.ff. ad treb. practicũ pap.in forma decli.iuris.in ver.iudicẽ ſuſpectũ. Alexã.in cõſi.xcix.in cip.diligẽter conſideratis.in.j.vo.
b ¶Et pro iſta opi. Et hic pro Bar.videt mixti caſus ſe cũdũ intelle.gl.j.ĩ c.cũ ſup.de off.dele. Sed cõtra Bart. tenet Imo.ĩ.c. inſinuãte.de off.dele. ſequẽdo Inn.hic. ſed vide Bart.& Bal.in.l.j.C.ſi qua p̃.po.& Imo.latè ĩ l.quidã cõſulebat. ff.de re iudi.& per Spec.ĩ ti.de recu. iud.§.qđ aũt.ĩ fi. vbi tenet cũ Inno. hic.& cũ opi.Bar. q̃nõ teneat ꝓceſſꝰ videt tenere Pe.de anc.poſt Io.an.& Hoſti.in.c.legitĩa de appel.in.vj.ĩ.q̃. col.vbi dicit q̃ appellatio & recuſatio fraternizãt.& ſicut nõ debet aliq̃d inouari pẽdẽte appellatio.ſic nec pendẽte recuſatione.et ſicut nõ tenet excõmuĩcatio lata poſt appellationẽ ſic nõ tẽt lata poſt recuſationẽ ꝓ qua opi.facit tẽt qđ no. do.Ant.in rub.huius tit.vbi dicit q̃ appellatio & recuſatio ęquiparãtur quo ad iuriſdictionẽ ĩ ſuperiorẽ trãſferẽ dã,& ab inferiori auferẽdã. ſed proceſſus factus poſt appellationẽ eſt nullꝰ ergo &c. Itẽ adde gl.ĩ.c.q̃m cõtra falſam.ĩ ver. recuſatiões.ſ.de p̃ba.quã dicit ibi.d. Ant.eẽ no.pro dicto Inn.hic.& eã tẽt ad hoc ibi no.d. Ab.pa.& vide de hoc.d.Ant.in.c.accedẽs.el.j.in pe.notabili.& ĩ eo.c.iij. in.iiij.col.vt lit.nõ cõte.vbi dicit illũ text.eẽ argumẽtũ q̃ valet ꝓceſſus iudicis factꝰ poſt recuſationẽ ſi nõ appellat.et alle.Inn. hic adde Old.cõſ. clxvij.et vide ad

12 a

gl.Aduerte in delegato hodie clarũ eſt quid tenendũ per.c.iudex.p̃.al.ſed tota vis eſt ĩ ordinario.& videt velle hîc.d.Ant.q̃ añ pronũtiationẽ poſſit cõmittere cãm etiã inuito recuſatore.ſed poſtpronũtiationẽ nõ:quia pronũtiatio inficit iuriſdictionẽ iudicis. Sed certè iſte intellectus nõ põt adaptari ad iſtũ tex. qui loquit cũ probata eſt ſuſpitionis recuſatio& requirit cõſenſum recuſatoris in cõmiſſione fienda.& clariſsimè in delegato. Hæc opi.d.Ant.nõ ſic procedit:vt in.c.iudex.p̃al. Ego hũc articulũ pleniſſimè examino in.c.ſi q̃s cõtra clericũ.de fo.cõpe. dic vt ibi plenè dixi.vbi pono intellectũ q̃ iſta clauſula de recuſatoris cõſenſu quatenus refert ad ordinariũ ſtat potius cõſultiuè, vt euitetur infinitas recuſandi cauſas q̃ neceſſitatiuè:q̃m nullibi probat ordinarius ſuſpectus nõ poſſit cõmittere cãm alteri nõ ſuſpecto etiã inuitis partibus:imò potiꝰ ꝓbat cõtra.vt in.l.p̃tor. ff.de iuriſ.om.iud.videt caſus ad literã.in.c. ſi quis cõtra clericũ.nũc p̃al.nã ſecũdũ ſubiectã materiã verba q̃ ex ſui natura ſunt pręceptiua exponunt cõſultiuè.vt eſt tex.in materia noſtra iũcta gl.in.c.quęſtionũ.§.cũ aũt de offi dele.& proſequere pleniſſimè hũc intellectũ vt dico in.d.c.ſi quis cõtra clericũ.Sed ſi vis tenere cõem intellectum doct. vt dicta clauſula ſtet hîc neceſſatiuè & q̃ limitet omnia iura de hac materia loquẽtia dicerẽ quòd propoſita recuſatione nõ poſſit ẽt ordinariꝰ cõmittere alteri cãm ſine cõſẽſu recuſatoris q̃m ex quo iudex eſt parti ſuſpectus reſpectu cognoſcendi põt p̃tendi ſuſpectus reſpectu etiã delegandi:qa poſſet delegare alicui magis ſuſpecto qui tn nõ poſſet probari ſuſpectus vt experientia ſæpe docet:ideo ius iſtud requiſiuit cõſenſum recuſatoris,nec intelligo q̃ iudex neceſſitet ad cõmittendũ ad libitum recuſatoris,ſed vt nõ poſſit cõmittere ſine cõſenſu recuſatoris.ſicut dicit in delegato.in.d.c.iudex.nec exigo cõſenſum alterius partis prout exigit gl.quia nõ video q̃ in delegatione ſit neceſſarius cõſenſus partis:cùm quilibet ordinarius habeat à iure facultatem cãm delegãdi:vt in.l.vnica.C.qui pro ſua iuriſdictione.& in.c.litigantes.de off. ordi.lib. vj.ſed cõſenſus recuſatoris exigit propter ſuſpitionẽ.de qua.ſ.dixi.hinc eſt q̃ text.in.d.c. iudex.fecit mẽtionẽ dũtaxat de ſolo recuſatoris cõſenſu.& ſecundũ hoc põt hęc clauſula referri etiã ad perſonã cui fienda eſt cõmiſſio:nec ſequit aliqua abſurditas cũ iudex ad hoc teneat:vt.ſ.dixi.& hęc eſt opi.ęqua:quia valde periculoſum eſt corã ſuſpecto iudice litigare.iij.q.v.c.q̃ ſuſpecti.& ex facili cauſa iudex recuſatur.vt leg.& no.in.c.cũ.I.de offdele. ¶ †Extra gl.quęro de notabili quęſtiõe nunquid proceſſus[a] initus per iudicẽ recuſatũ citra aliquã appellationẽ teneat? Inno.hîc multũ inſtat:tandẽ cõcludit q̃ non meminit ſe legiſſe quominus proceſſus nõ teneat, niſi fuerit appellatũ.ad hoc.c.ſuper quęſtionum. in fi.de off.dele. Ex quo ſentit q̃ volẽs infringere proceſſum iudicis ſuſpecti debet ab eo appellare ſi nõ admittit exceptionem iuſtæ recuſationis. Hoſt.dicit q̃ meminit ſe audiuiſſe cõtrariũ ab eodẽ Inn. ſed fortè audiuit voce viua.nam in lectura ſua non reperitur

niſi per idẽtitatẽ rationis:vt colligit ex dictis ſuis in.c.cęterũ.de reſcri.do. Anto.videt hîc ſimpliciter trãſire cũ dicto Inn. vt proceſſus teneat. Ego aliâs hũc arti.diſputaui. & ĩcipit diſputatio. Duo clericali ordine &c. & ibi collige varias opi.ſparſas in diuerſis locis. nã q̃dã tenuerũt cũ Inn.&.d.Ant.&.d. Car.hîc & Ant.de peru.in.l.quia poterat.ff. ad treb. Sed cõtrariã opi.q̃ ꝓceſſus nõ teneat:tenet glo.ij.q.vj.c.quoties.& in.d.c.quia ſuſpectis
b & Bar.[b] in.d.l.q̃a poterat.p̃.l.vnicã.C.ſi qua prę.po. Pe.de anc.ĩ.d.c.iudex.de offi.dele.& Hoſti.hîc.& in.d.c.legitima. Tertia principalis fuit opi.Lapi.in.d.c.iudex.qui dicit validitatem proceſſus pendere ex futuro euentu, & ſi pronũtiabit in recuſatione cõtra recuſatorẽ,apparebit proceſſum valuiſſe:ſi pronũtiabit cõtra iudicẽ, proceſſus erit nullus:ſicut in ſimili dicimus in attentatis per iudicẽ à quo poſt appellationem ab interlocutoria: vt in.c.non ſolũ.lib.vj.de appel. Quarta fuit opi.quorũdam modernorũ diſtinguentium
c inter ius canonicũ[c] & ciuile: vt ſecundũ ius canonicũ procedat opi.Inn. & ſequaciũ. ſed ſecundũ ius ciuile procedat opi.gl.& Bar.& aliorũ.ratio diuerſitatis:q̃a ſecundũ ius canonicũ non ſufficit proponere recuſationẽ ſed oportet q̃ probet.ideo ante probationẽ ſaltem debet validitas proceſſus ex futuro euentu pẽdere ſecundũ illã op.Lap.ſed quia de iure ciuili ſufficit proponere:vt in.d.l.apertiſſimi.inficit adeo iuriſdictio vt nullo modo proceſſus debeat tenere:vt ĩ.d.l.apertiſſimi. &.l.cũ ſpeciali.C.de iudi.multa argumenta poſſunt allegari pro & cõtrà:quę videre poteris in diſputatione q̃ cauſa breuitatis omitto:ſed in deciſione tenui hãc opi.videlicet vt diſtinguamus vtrũ recuſator nõ comparuit ampliꝰ corã iudice recuſato licet citatus fuerit ſuper prĩcipali:an verò cõparuerit & fuerit præſens in proceſſu:vt primo mẽbro proc ceſſus ſit nullus.ſecũdo verò teneat mero iu
13 re ſecundũ etiã ius ciuile. ¶ † Ratio primi mẽbri eſt:quia ex ſola propoſitione recuſationis inficitur adeo iudicis iuriſdictio vt ẽt cõmittere non poſſit ſine cõſenſu recuſatoris:nec procedere in prĩcipali niſi prius diſcutiatur articulus recuſationis,vt probat hîc& in.d.c.iudex.&.d.c.legitima.&.c.ſuſpitionis.
14 &.ſ.eo.c.ſecundò requiris. ¶ † Nec ob. citatio quia illa tanq̃ temeraria nõ habet arctare citatũ q̃m vbicũq̃ iudici notũ eſt abſenti exceptionem cõpetere,ſua citatio nõ tenet:nec videt abſens fruſtratoriè abeſſe:vt probatur in.l.nõ videt.ff.de iud.vide Inno.in.c.ij.de dila.facit.c.ſi duobus.ſ.e.tit.Itẽ talis proceſſus eſt attentatus cõtra iuris ordinẽ,cũ prius debuiſſet pronũtiare ſuper recuſatiõe,ergo nõ tenet:vt in.l.prolatã.C.de ſen.Sed in ſecũdò membro proceſſus tenet quia videtur pars patiẽdo iudicẽ procedere ad vlteriora renũtiare exceptioni recuſationis:vt in ſimili probat in.c.ex parte j̃.e.& per Bar.in.l.à procedẽte.C.de dila.plenius proſequere vt dico in
15 dicta diſputatione. ¶ † Quęro[d] quid habet
d facere volens iudicẽ recuſare? dic ſecundum Inno.ſufficere vt coram eo proponat probabilem ſuſpitionis cauſam:nõ autem tenetur offerre probationes coram eo ,cùm proba-

iſtam.q.optimum tex.in.l.nõ diſtinguemus.§.cũ q̃dã. ff.de arbi.et Ant. in cõſi.cxvij.et vi deq̃ latè ſcribit.d. Ant.in.c paſtoralis.in prin.ĩ.v.col. ver.per hoc infert quartò.de reſcri. Et propte q̃ proceſſus ſit nullus.vide tex.in.d.l.j. C. ſi qua præ.po.& ibi Bal.hũc paſſũ plenè & elegãter examinãtẽ ĩ.ij.co. & q̃ proceſſus ſit nullꝰ tenet Bal.ĩ.c. olim.in.ij.colũ.de exce.& facit tex. in.c.ſuperq̃nũ.§. fi.de off.dele.quã op.tenent hic do. Car.Ang.& Imo. in.l.quia poterat. ff.ad treb.& Ang. ĩ.l. apertiſsimi.C. de iudi.de qua.q. vide oĩno Bal.hic & in.c.ſuſpitionis in.ij.col.verſi.q̃ro nũquid op.de off. delega.

ANT.FRAN. ¶ De hoc an proceſſus factꝰ à iudice recuſatus poſt appellationẽ ab eo interpoſitã valeat.vide per Alę. plenè.in.l.quia poterat.ff.ad tre. vbi alle.multas cõcor. & ibi etiam pleniſsimè ſcripſi.

c ¶ Ita tenet Imo. in.l.quidã.ff.de re iudi.& Ro.in.l.q̃a poterat.ff.ad treb. & in quodã conſi. ſuo.inc.cir.primũ conſultationis articu.ver.quòad ſecundũ.& iſtã dicit fuiſſe diſt.d. Mar. de ma.in. c.inſinuãte.de off.dele.ſed q̃ proceſſus ſit nullus ĩdiſtin. firmat Salic.per illũ tex. ĩ auth.offe.C.de lit. cõte.de quo vide etiã per Do.in.c. quoties.ij.q.vj.

✠SEBA.SAPI.
d ¶ Quęro. Nũquid aũt teneat iurare de calũnia tradit Fel.ĩ.c.ij.co.ij.ver. itẽ p̃ iſtũ tex.dicit Bal.ſ.deprobati.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

SEBA.SAPI.

a ¶ Sola cõfeſsio. Vide Ang.in cõſi.x. inci.in cã prędicta col.iĩj.vbi dicit ꝙ notorium ex confeſsione iudiciali dicit notoriũ iuris &ꝙ ex cõfeſsione reſultet notorium tenet Bal.in.l. properandũ.in princ. circa.fi.C.de iudi.

b ¶ Et Bar.in.l.cõſtitutiones.ff.e.de appel.& Bal.ĩ.l.ĩ minoribus.cir. prin. C.de his quib⁹ vt indig.vbi dicit ꝙ qñ appellat à confeſsione debet exprimi cã in appellatione.&vide melius quã alibi per do.Ant.in repe.c. vĩa.decoha,cle.& mu. & ibidẽ dicit ꝙ fict⁹ cõfeſſus ab illa ſua ficta cõfeſſione põt appellare. vt etiã dicit Cyn.in.l.iĩj.§. ꝙ ſi actor.C.de iura.calũ.quẽ refert & ſequit Pet.de anc.in c.iĩj.in.iiij.colũ.de cõfeſ.in.vj.Itẽ adde hic Archi.in.c. quicũqꝫ.iĩj. qõ.vj. vbi dicit ꝙ Iaco. &Bal. dicebant ꝙ cõfeſſus nõ põt appellare: quia indignum eſt quòd qs ſua voce &c.vt in c.per tuas. de proba.in.l.generaliter C.de nõ nu.pecu. ſed remittit ad hoc not.& in.d.c. romana.§.ſi autẽ. Itẽ limita prædicta ex his quæ no. d.Ant.ĩ.c.propoſuit.in fi.s.eo.poſt Archi.iĩj.q.v.in.c. ꝙ ſuſpecti. Itẽ vide de hoc quod latè ſcribit Do.in.d. §.ſi aũt.& an cõfeſſus in cã criminali poſsit petere ſibi aſsignari terminũ ad faciendũ ſuam defenſam ita ꝙ iudex ei petẽti teneatur illud aſsignare? Bal.no. dicit ꝙ non.in.l.à procedente.in fin.C.de dila.ſed dictũ Bal. nõ obſeruat in practica ſecundum.d. Bar.de bellẽzinis hic in addi. Et an cõfeſſus in criminalibus poſsit appellare: vide Bal.ĩ l.iĩj.inver.itẽ no.C. quo. appella.non

tio ſit fiẽda coram arbitris:nec tenet petere vt arbitri eligant.ſed iſtud eſt officiũ iudicis:vt probat in.c.ij.requiris.s.eo.Dicũt tñ doc. ꝙ ſi cauſa recuſationis eſt fruſtratoria euidẽter non tenet iudex venire ad electionẽ arbitro rũ:ſed debet hãc exceptionẽ ſpernere.ar.s.de offi.iudi.c.j.et ſic& in caſu cõuerſo nõ eſt ne ceſſe arbitros eligere qñ cauſa rõnabilis eſt in iure.& in facto notorio.arg.in.c.accedens vt lit.non cõteſt.quod no. An aũt in delicto notorio ſit loc⁹ recuſatiõi: vide qd̃ dixi in.c. propoſuit.s.e.p q̃ decido tacta hîc p docto.

SVMMARIVM.

1 *In notorijs non admittitur appellatio.*

Cauſa allegata ad reprobandũ iudicẽ vel ad appellandũ ab eo ſi nõ fuit probata, vel ſi eã pars nõ proſequatur, põt iudex ad vlteriora procedre.

2 *Iudex à quo poteſt præfigere terminũ ad appellationẽ proſequendam ſiue ex officio ſiue ad partis inſtantiam.*

A dilationibus breuibus poteſt pars appellare.

A correctione ſuperiorum vt prælatorum & ſimilium non poteſt appellari: niſi exceſſerint modum in corrigendo.

4 *Notorium cauſatur ex atteſtationibus factis, ſi cõtra eas nil oppoſitum ſit.*

5 *Confeſsus tam in criminalibus quã in ciuilibus: an poſsit appellare?*

6 *In appellatione cõtra ius requiritur expreſsio cãæ.*

7 *Hæres an poſsit appellare ſi fuit actum cõtra eũ ex confeſsione defuncti?*

Confeſsio defuncti quòd extorſerat certã ſummã præiudicat hæredi: adeo quòd probata rapina & quantitate hæres cogetur ſoluere abſque alio ordine iudiciario.

8 *Iudex à quo qui procedit ex officio & ab eo fuit appellatum: debet citari per iudicẽ ad quẽ alias proceſsus eſset nullus: ſed an idẽ ſit quãdo proceſsit ad inſtantiam partis. vide hic.*

9 *Pro ſententia iudicis à quã fuit appellatum an præſumatur?*

§. Porro. ¶ † Sũma vt ĩ prĩcipio vel ſic. In notorijs non admittit appellatio in dubijs cã ꝓbabilis coram iudice eſt exprimẽda q̃ debeat legitima recuſari: quã ſi nõ proſequit, iudex à quo in cauſa procedat. Idẽ proſequit & non probat.hęc aũt cõſtitutio nõ extẽditur ad regulares.primò dicit qd in notorijs.ſecũdò quid in dubijs.ibi. *exceſſu quoque*. tertiò proteſtat in fi.ibi. *cæterum*. ¶ Caſus literalis.Si ſubditus commonitus à prelato appellauerit:ſi eius exceſſus euidẽtia rei, vel ipſius cõfeſſione, vel alio modo legitimo fuerit manifeſtus appellationi nõ deferatur:cũ appellationis remedio nõ fuerit inſtitutum ad defenſionẽ iniquitatis:ſed ad preſidium innocentiæ.ſi verò dubius ſit exceſſus appellans cãm probabilem appellationis coram iudice proponat talẽ q̃ ſi eſſet probata legitima foret:& tũc ſi appellãs habuerit aduerſarium intra terminũ à iudice moderandũ ſecũdum locorũ diſtantiã & tẽporis qualitatem & naturã negocij appellationis cãm proſequatur.quã ſi nõ fuerit proſequutus:extũc nõ obſtãte appellatione iudex in cauſa ꝓcedat,ſi verò nullũ habuerit aduerſariũ,tũc iudex ex officio ſuo procedat ſuperior appellationis cauſa coram eo probata ſuum officium exequatur.ſed ſi appellans in probatio ne appellationis defecerit ad eũ à quo appellauit remittatur. Hãc cõſtitutionẽ & illã ſacro approbãte:nõ vult conſiliũ ad regulares extendi cõtra ſuas obſeruantias ſpeciales.B. ¶ No.j.ꝙ ſola cõceſſio impedit appellatiõis interpoſitionẽ quòad hoc vt iudex à quo nõ teneat illi deferre.hoc probat alternatiua vel poſita in tex.& eſt cõſimilis tex.in.c.romana .§.ſi aũt.eo.ti.in.vj.& hoc infra latius cũ glo.

a ¶ Secundò no.ꝙ ſola cõfeſſio[a] inducit notoriũ.ad hoc.c.fij. de coha.cle.& mulie .qd̃ intellige niſi probabiliter excuſet vt legi.& no. in.c.cũ dilectij.de accu.facit.l.cũ fideicõmiſſum.ff.de cõfeſ. ¶ † No.tertiò.ibi. *ſi habuerit aduerſarium &c.*ꝙ iudex ex officio procedẽs non põt prefigere terminum ad appellationem proſequẽdã.qm̃ tex.videt hoc permittere cũ procedit ad inſtantiam.Cõtrariũ tamẽ cõiter tenẽt doct.probat in.c.peruenit.s.eo. Ideo quãtum ad hoc non eſt fienda diuerſitas vtrũ procedat ex officio vel ad inſtãtiam nã ſempermilitat ratio q̃ no.in.c.cũ ſit romana.s.eo.Et ſi iudex ſtatuit terminũ nimis breuem dicit notabiliter Hoſti.ꝙ ab iſto nouo grauamine poterit ſecũdò appellare.qd̃ placet.arg.cle.vnicę.de do.& cõtu. ¶ † Vltimò no.ꝙ regulares qui corriguñt p ſuperiores ſecũdũ inſtitutiões ordinis ſeu regulę nõ poſſunt ſuperiorẽ recuſare vt ſuſpectũ. nec etiã ab eo appellare:quia hæc correctio fit ad ipſi⁹ ſalutẽ & de plano ſine iudiciorũ ſtrepitu. dicit tamen Inn.ꝙ ſi prælatus excederet modum in corrigendo ꝙ poſſit ſubditus appellare:quod ſatis placet vt in.c. reprehẽſibilis. s.e.plenè tetigi in.c.iij.s.e.Hoſt.diſtinguit inter proceſſum iudicialẽ & regularẽ vt ſi ſuperior procedit iudicialiter contra religioſum poſſit religioſus recuſare & appellare ex iuſta cã,licet cauſa ita plenè nõ examinet ſicut ſi eſſet ſecularis.Sed tu põdera hãc literã ĩ fi. q̃ ſolũ prohibet has cõſtitutiones extendi ad regulares qñ p extẽſionẽ ſeu obſeruationẽ fieret cõtra ſpeciales obſeruãtias iſtorũ religioſorũ:& ſic qñ procedit cõtra oẽs ſecũdũ regulam.Si ergo ſuperior excedat fines regulæ nõ prohiberet iſte tex.hãc cõſtitutionẽ obſeruandã etiã in religioſis.vide tñ quod dixi

4 in.d.c.iij. ¶ † In gl.in verbo. *confeſsione*. ibi. *puta per ſententiam*.Idẽ dicit Hoſti.per teſtes productos cõtra quos nihil opponit.quod ſatis placet:ex quo habes ꝙ atteſtationes induũt notoriũ ſi cõtra eas nihil opponit,vide tex.& qd̃ ibi dixi in.c.cũ olim j. de ver.obli.

5 ¶ † Et in fi.glo.hęc gl.videt velle vt in criminalibus cõfeſſus poſſit appellare.ad iſtũ tex. reſpõdet ꝙ agebat ad correctionẽ& extra ordinẽ.ſed ꝓfectò hoc nõ colligit ex litera, cũ interpoſitio appellationis exigat alias iuris obſeruantias.Itẽ quicquid ſit de iſto tex. habemus aliũ tex.generaliter idẽ diſponẽtẽ.ſ.vt ſola cõfeſſio impediat vt in pręal.c.romana. §.ſi aũt.& de materia vide in Spec.eo.titu §. in qbus.circa prin.& per Io.an.in ver.ſed nũ quid.& vide bon.glo. in.d.§. ſi autem.d.Anto.hîc diſtinguit.quòd ſi eſt conuictus & cõfeſſus nõ auditur appellans neque in crimina li neque in ciuili.vt legi.& not.in.l.ij.& in.l. abſtinendum.C.quorũ appella.nõ reci.&per

g .& Bar. [b] in.l.creditor.§.iuſſus.ff.de appel.

Si verò

reci. Aene. falco ANTO.FRAN.

¶ Vtrũ confeſſus poſsit appellare. dicas ꝙ confeſſus delictũ notorium nõ auditur appellans.l.obſeruare.i §.profitiſci.vbi p Bal.in.xiĩj.q.ff.de offi.procõ.& le.& in.l.addictos.in.j. col.C.de epi.aud. & habetur per gl. & Bar.in.l.nõ tãtũ.ff. de appell.& vide Bald.in.l.j.in fi.C.de lit.cõte.

¶ Et adde etiã ꝙ cõfeſſus cõtra quẽ ſunt indicia nõ appellat.vt ꝓ Bal.in l.fi.§. neceſſitatẽ. C.de bo.quę lib. in.v.co.vbi ad hoc alle.c.romana.§.ſi aũt.de app.lib.vj.

¶ Et adde etiã ꝙ cõfeſſus &cõuict⁹ de crimine nõ appellat.l.iĩj. & ibi ꝓ Bal.ĩ.iĩj.col.C.quorumap.nõ reci.qd̃ intellige verũ etiã ſi crimẽ nõ ſit cõſummatũ.ſed ſolũ attentatũ ſecundũ Bal.& doc.ibi qd̃ ꝓcedit niſi ſit cõfeſſus per procuratorẽ: vt ibi etiã ꝓ Pau.de caſ.poſt Bald,vel niſi eſſet cõfeſſus poſt ſententiã ſecundũ gl. in verbo propria. in fi.& ibi per Bar. in.l. cõſtitutiones. in.iiij.q.ff.de app. & vide etiã Bar.in l. creditor.in.§.iuſſus .in.iĩj. q . ff.de app.reci.

a Si verò eſt tantũ cõfeſſus,[a] tunc dicit quòd de iure ciuili auditur appellans.qđ ſentiunt gl.& Bart.in.d.§ iuſſus.ſed de iure canonico iudex à quo nõ tenet deferre niſi excuſet cõfeſſione.vt hîc.Iudex tamẽ ad quẽ poterit recipere illã appellationẽ & examinare vtrũ fuerit legitima cauſa appellãdi.Sed aduerte.qa iſte tex. non loquit in ciuili:ſed in criminali.nec puto quòd in hoc ſit diuerſitas inter ius canonicũ & ciuile.Vñ dicerẽ ſic.ꝙ vbi cõcurrũt tria de quibus in.d.l.ij.canonizata.ij.q.vj.c.ei q.§.ſunt etiã quorũ.ſ.ꝙ
b fuerit propria voce confeſſus,& ſic nõ per ꝓcuratorẽ [b] nec formidine tormẽtorũ.Itẽ ꝙ fuerit teſtibus cõuictis & argumẽtis ſuperatus ex toto excludit appellatio.ita vt etiã iudex ad quẽ nõ debeat eã admittere:quia videt interpoſita cauſa ſubterfugij.& ſic poteſt intelligi tex.in.d.l.ij.dũ requirit oĩa illa tria. Si verò fuit tantũ confeſſus.& tunc ſi nullã cauſam exprimit in appellatione confeſsiõnis factæ obfuſcatiuã credo quòd neutro iure iudex à quo tenet appellationi deferre:tũ quia cõfeſſio aliter non excuſata inducit notoriũ:vt.ſ.dixi.& in notorijs non admittit appellatio:tũ qa generaliter ex diſpoſitione vtriuſqꝫ iuris non audit qs contra id quod dilucidè cõfeſſus eſt:vt in.l.generaliter.C.de non nu.pecu.& in.c.per tuas.de proba.& iſtę rationes militãt tam in cauſa ciuili quã criminali:& tã de iure canonico quã ciuili. text.
e videt expreſſus in.d.§.ſi autẽ. ¶ † Et ſi diceres quòd in appellatione à diffinitiua nõ eſt neceſſe cauſam exprimere.vt no.in. d. c. qđ ad conſultationẽ.ſ.de re iudica.&.ſ.eo.c.cũ in eccleſia. dico illud procedere quando appellatio nõ eſt cõtra ius. nã tũc nõ admittit niſi exprimat cauſa rationabilis:vt no.Inn.in.c.paſtoralis.§.prẽterea.ſ.de offi.delega.& in Spe.in titu.de execu.ſen.§.nũc dicendum. ver.ſed nunquid iudex.tñ iudex ad quẽ poterit appellationẽ recipere & examinare vtrũ habuerit legitimã cauſam appellandi, & impedire executionẽ à tẽpore à quo incœperit cognoſcere vtrũ appellatio ſit admittenda.vt videt velle tex.in.d.§.ſi autẽ. Si autẽ appellãs allegat ꝓbabilem cauſam excuſando cõfeſſionẽ propriã: etiã iudex à quo debet appellationi deferre.ar.in.c.cũ dilecti. ꝑal. facit optimè.l.fi.C.de erro.aduo.quę ſic poteſt intelligi.& ſecũdũ hoc intelligerẽ & reducerẽ ad concordiã vtrũqꝫ ius: & ſatis fuit
7 de mente gl.in.d.§.ſi autẽ. ¶ † Sed quæro an hæres [c] poterit ap-
c pellare,ſi fuit actũ contra eũ ex cõfeſſione defuncti:dic ꝙ nõ niſi prætẽdat iuſtam cauſam grauaminis.de quo vide notabilem quę ſtionẽ quã ponit Io.an.poſt Nico.de matarel.in ti.de appella.§. in quibus.ver.ſed nunquid de eo qui veniens ad mortẽ cõfeſſus fuit ordinario ſe habuiſſe mille per rapinã:& promiſit reſtituere illa his quibus debentur ad mandatũ ordinarij.demũ eo defuncto cõparuit quidã petens centũ occaſione rapinæ per defunctũ factæ. ordinarius autẽ receptis indicijs & argumẽtis & delato iuramento petitori declarauit cẽtũ ſibi deberi,& mãdauit hæredi vt ſolueret.hæres verò appellauit:qa ſine libello & lit.cõteſta.& plena probatione proceſsit.Cõcludit ſoluendo ꝙ nõ eſt admittenda appellatio:qa nõ requirebatur ordo iuris ex quo cõſtabat de certa quãtitate per cõfeſſionẽ defuncti:vnde ſolũ exigit declaratio creditoris & quãtitatis.Et no.quòd in hoc non exigit plena ꝓbatio. facit qđ legi.& no.in.c.cũ in dioceſi.de vſu.& vide ꝑ Fede.cõſ.cj.
8 & hoc no. bene. ¶ † In gl.in verbo. *coram ſuperiore.* in fi.no. bene gl.& quaſi pro hac glo induco tex.apertũ ſi bñ põderet in.c.venerabilibus.poſt prin.de ſen.exc.lib.vj.Et de hac materia plenè per Inno.hîc & in.c.de cætero.de tranſac.& in.c.in noſtra.de procu. & per gl.in.c.ſacro.de ſentẽ.excõ.& per Hoſt. hîc, qui in effectu vult idem qđ gl.hîc niſi agat ad pœnã iudici imponendã.tunc emẽ ſemꝑ vocandus eſt iudex ſiue proceſſerit ad inſtãtiã ſiue ex officio,cũ agat de ſuo prẽiudicio.& in præiudiciũ abſentis nihil eſt innouandũ.de cau.poſ.& proprie.c.j.&.c.inter quatuor.de ma.& obe.iij.q.ix.c.caueãt.&.c.oĩa.& expreſsius in.d.c. venerabili b[9].in ver. *ſed ſi excõicatus.* Item vbi proceſſit ad inſtantiam nec agitur ad puniendum iudicem poteſt iudex aſsiſtere in proceſſu licet neceſſariò non ſit vocandus: quia quædam præſumptio oritur contra eum extra retractationem ſuę ſententiæ.facit.l.ſi ſuſpecta. ff.de inoffi.teſtamen.&.l.à ſententia.ff.de appella.& quod legi. & nota.in.d.c.venerabilibus.per text.d.l.à ſententia. & per ea quæ dixi in.c.cùm ſuper.de re iudi.diço quòd hoc caſu poterit etiam iudex appellare à retractatione ſententiæ. & quòd iudex poſsit hoc caſu aſsiſtere tenet etiam hîc do. Anto. Et adde ad prædicta vnum dictum Fede.cõ-
d ſi.ccliiij.vbi tenet proceſſum [d] eſſe nullum ſi iudex qui proceſsit ex officio non fuit citatus per iudicem ad quem.allegat Innocen.in c.penul.de re iudi.quod ſatis placet: quia eſt loco aduerſarij.Ad hoc text.ſ.in princ.c.vbi in recuſationis actu eligit arbitros cum recu
9 ſatore ſi nõ habet alium aduerſarium. ¶ † In gloſſ.in verbo. *defecerit.* in fin.de hac materia an præſumatur pro ſententia iudicis : dic vt plenè not.in.c.quoniam. alleg. in gloſſ. & in.c.in prẽſentia.de renun.ad iſtum text. dic quòd loquitur de appellante ab interlocutoria qui probare debet cauſam eſſe legitimam & veram.vt in.c.interpoſitaꝫ.e.c.vt debitus. ſ.eo.& ſi deficit in hoc probando debet remitti ad iudicem à quo. vt hîc & in iuribus præalle.In gloſſ.penul.ibi : *& illamꝫ. de ſen. excõ.ſacro.* põdera bene glo.vult enim quòd diſpoſitio.c.ſacro.non eſt neceſſariò ſeruanda in religioſis contra ſuas obſeruantias ſpeciales.& videtur glo.intelligere text.in.§. *cæterum.* vt loquatur de iſta cõſtitutione.c. ſacro. Et fortè gloſſ.ideo facit mentionem de c.ſacro.quia text.in princip.c.hîc dum recitat ius antiquum tacitè facit mentionem de illo.c.ſacro.hoc bene notabis.Et credo dictũ procedere vbi regula ſeu inſtitutio religioſorum daret certum modumſeu ordinem in excommunicando religioſum:vt ſatis ſit ſeruare illũ ordinẽ regulæ ſeu cõſtitutiões ipſorum religioſorũ.quod multũ bene notabis. Inno.verò ponit alium intellectum ad finem huius literæ:vt intelligatur de his duabus cõſtitutionibus hîc contentis. Nam in effectu duæ conſtitutiones hîc continentur.vna verſatur circa modum recuſandi iudicẽ.alia circa modum appellationem interponendi. Secunda incipit in hoc.§. *porrò.* & iſte intellectus magis videtur literæ conſentaneus per illa verba: *has duas conſtitutiones &c.* debet enim fieri relatio ad proxima.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Litis conteſtatio non requirit ſolennẽ interrogationem aut reſponſionem:imò poteſt cõteſtari per reſponſionem aduocati ſi reus ipſam approbat.*

2 *Confeſsio aduocati præiudicat clientulo,niſi illam reuocet.*

Confeſsio aduocati poteſt reuocari per clientem etiam non probato errore:ſed confeſsio propria vel procuratoris non poteſt reuocari niſi probato errore.

3 *Confeſsio erronea quæ præiudicat non ſolũ circa merita cauſæ:ſed circa proceſsum põt reuocari: pono exemplũ infra.nu.6.*

4 *Delegatus principis poteſt alteri ſubdelegare vices ſuas, qui non poterit in alium ſubdelegare ad vitandam infinitatem.*

Delegatus inferioris an poſsit ſubdelegare?

5 *Appellare licitum eſt à grauamine licet iudex nõ intenderet grauare.*

7 *Confeſsio aduocati poteſt reuocari intra tres dies per clientem ſuum & quando?*

8 *Confeſsionem erroneam tam propriam quã aduocati an & quando quis poſsit reuocare, docto vel non docto de errore: vel vſque ad quod tẽpus.*

✠ SEBA. SAPI.

a ¶ Cõfeſſus. Vide tamẽ Are.in cõſil. cxlvij.incipi. viſa cõſultatione.co.ij. &.iij.vbi latè quã do cõfeſsio etiã ficta poſsit reuocari de quo etiã per Car.in cõſ.cj. inci. in cã appellatiõis & Rapha. comẽ. ĩ cõſ.cv.inci. caſus talis eſt.circa me diũ.& Mod.in.l. ij.C.qui teſta. fac. poſſ.

b ¶ Per ꝓcuratorẽ. Sentit.d.Abb.hic ꝙ inqſitus ĩ cã criminali poſsit cõfiteri delictũ p ꝓcuratorẽ.qđ nõ ꝓcedit ĩdiſtinctè. qa ĩ cauſis capitalibus reqrit cõfeſsio propria ipſius ĩqſiti. tex.cẽ ĩ.l.ij.C.quorũ ap.nõ re.quem ad hoc ibi no.Bal. apud fi.& ibi do. Andre.Barba. Aeneas de fal.

c ¶ A cõfeſsione de functi hæres appellare nõ põt. de hoc, ꝑ Bald. in.l. j.C.ne ex deli.defun.ĩ.vij.col.ver.ĩterdũ.& adde hic illud quod dicitur quòd cõfeſsio defuncti ꝓiudicat hęredi habet locũ in cõfeſsione vera nõ ficta vt dicit Bar.ĩ l.ei[9] q delatorẽ.ff. de iure fiſ.& eãdẽ q.vide hic per. d. Ant.ĩ co.ij.& ĩ terminis ꝑ eũdẽ in re pe.c.vĩa ĩ pe.charta.de coha.cle. & mu.

SEBA. SAPI.

d ¶ Proceſſum. Vide Ro.in cõſi.cccxliij.inci.ex propoſito themate in ij.dubio.Bald.ĩ.l. ſancimus.in. xij. quæ ſhõe.in fi. C. de iud.& in.c.j.co. iiij.ver. de iudice. de mil. vaſal. qui contumax eſt. in vſi.feudorum.

9 *Litis conteſtatio nō inducitur per obiectionē ſolā exceptionum peremptoriarum.*

10 *Iudex an poſsit delegare cauſam poſt litem conteſtatam.*

Procurator poteſt ſubſtituere alium procuratorē poſt litem conteſtatam.

Receptio teſtium an ſit articulus iuriſdictionalis an verò nudum miniſterium.

11 *Excōicatio quomodo intelligitur quòd nō trāſit in tertiam perſonam?*

Participans cū excōicato incurrit in minorē tantum per quā ſolū priuatur à perceptione ſacramentorum.

Participans cū illo qui participauit cum excōmunicato nullā incurrit excōicationem.

12 *Delegatus inferioris à principe ad vniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare.*

13 *Delegati ad vniuerſitatē cārum poteſt vnus ſine alio cauſam inchoare & finire.*

14 *Cauſa expreſsa in appellatione à grauamine: illa tantū debet probari & non alia.*

15 *Appellans à certo grauamine ſubijciendo & ab omni alio grauamine, vel appellās ab omnibus grauaminibus &c. non obtinebit: quia debet ſpecialiter exprimere.*

16 *Ex pluribus cauſis copulatiuè expreſsis in appellatione ſufficit vnam probare.*

¶ CAP. LXII.

CVm cauſam. Si iudex cō feſsionē aduocati eadē die reuocatā pro litis cōteſtatione velit habere, vel proceſſum à ſubdelegato ſubdelegati factū ratificat licitè appellat. In prima ponit narratio appellātis. In ſecūda iudicis datio. ibi: *mandamus*. ¶ Caſus literalis. Inter abbatē & cōuētum de valle ſancti Io. ex parte vna & priorē & conuentū de nouo loco ex altera: ſup quadā eccleſia de holiſeth q̄ſtio vertebat: q̄ cōmiſſa fuit iudicibus delegatis: iudices vices ſuas quibuſdā iudicibus cōmiſerūt: ſed cū corā iſtis ſubdelegatis petijt ꝓcurator prioris & canonicorum inducias ad ꝓponēdas exceptiōes dilatorias aduocat⁹ ipſius ductus errore interrogatus reſpōdit quòd eccleſia de nouo loco eccleſiā de qua quæſtio erat. xl. annis poſſederat pacificè & amplius: ſed procurator cōfeſsionē aduocati reuocauit eadē die: cū ipſi⁹ confeſsio ſuæ petitioni cōtraria videbat: ne illa cōfeſſio aliquod ſibi poſsit p̄iudiciū generare eo ꝙ exceptiōes dilatoriæ ante lit. cōte. ſunt ponēdæ. iudices delegati credētes per hāc cōfeſsionē lit. cōte. fuiſſe teſtes quoſdā partis alterius recœperūt: quibus receptis examinationē quorūdā teſtiū cōmiſerūt alijs qui recœperūt quoſdā teſtes monachorū: iudices delegati talē receptionē nō approbarūt: cùm de iure nō valeret. ꝓpter q̄ grauamina procurator canonicorū ad ſedē apo. appellauit. cauſa fuit delata partib⁹ & datus auditor: cora quo procurator canonicorū p̄dicta oīa ꝓ poſuit petēs proceſſum p̄dictorū iudicū irritū nūtiari. pars altera inſtāter petebat ꝓceſſum p̄dictorū iudicū approbari, & cauſam ipam q̄ multo tēpore durauerat terminari. Papa his & alijs intellectis, qa ſibi nō cōſtitit de prędictis mādat quibuſdā iudicibus quatenus ſi dicti prior & canonici legitimè probauerint ꝙ ꝓ procuratorē ipſorū aduocati rn̄ſio eadē die extitit reuocata & per cōſequēs apparet ꝙ lis cōte. nō fuit: vel ſi cōſtiterit ꝙ iudices delegati approbauerint teſtes receptos à ſubdelegatis ſubdelegatorū ſuorū. cū delegatus ab alio quā à principe cām alij delegare non poſsit, & quicqd factū eſt poſt appellationē p̄dictā denūtiet irritū & inane, dūmodo hęc in appellationis cā nō
1 fuerint expreſsa. Ber. ¶ † No. priò ar. ex iſto tex. ꝙ ad lit. cōte. nō req̄rit ſolēnis interrogatio iudicis aut actoris. ſed ſufficit ſola reſponſio ad libellū, etiā ſi facta ſit ꝓ aduocatū reo approbāte. facit ad ea q̄ dixi in. c. vnico. de lit. cōte. cōtra cōem opi. legiſtarū. Nam aduocatus hic propriè rn̄dit ad libellū. Nā iudex nō interrogaſſet aduocatū aīo lit. cōteſt. & vide plenius qd dixi in. c. vnico. p̄dicto.
2 ¶ † Secūdò no. ꝙ cōfeſsio aduocati [a] p̄iudicat cliētulo niſi illā tā-
a quā erroneā reuocet. Et no. quòd in reuocatiōe huius cōfeſsionis
b aduocati nō eſt neceſſe probare aliter errorē, [b] ſecus in reuocatione cōfeſsionis proprię vel procuratoris. qa tūc eſt neceſſe probare errorē: vt in. c. fin. ſ. de cōfeſ. l. error. C. de iu. & fac. igno. & eſt ratio qa aduocatus nō habet mādatū ad cōfitēdū. iō ſufficit nuda reuocatio partis. & hoc tenuit Hoſt. hīc. & ſatis probat per iſtum
3 tex. qd ſemper no. ¶ † No. vlterius ꝙ cōfeſsio pōt p̄textu erro-
c ris [c] reuocari nō ſolū qn̄ prę iudicat ad merita cauſę ſed etiā qn̄ obeſt proceſſui: vt qa nō pōt obſtāte cōfeſsiōe exceptiōes dilatorias amplius proponere. ¶ † Itē no. ꝙ ſolus delegat⁹ prīcipis pōt alteri cām delegare. Delegatus autē inferioris à principe nō pōt vices ſuas alteri delegare: qa poſſet eſſe proceſſus infinitus, & quiſq recuſaret onus iudicādi. Nūqd autē delegat⁹ inferioris poſsit ſub
d delegare ſi hoc ſibi fuit indultū in cōmiſsiōe? [d] vide gl. no. in. c. is cui. de offi. dele. li. vj. vbi per Ioā. andr. & limita hūc tex. per illam
5 glo. ¶ † Itē no. ibi: *credētes. &c.* ꝙ à grauamine à iudice inflicto appellari pōt licet iudex aggrauare nō intenderet. & intellige qn̄ iudex errabat in iure. & probat iſte tex. opi. de qua in. c. ex parte. &. c. ad hæc. ſ. e. ꝙ grauamen re ipſa licet ex mēte nō proceſſerit p̄bet iuſtā appellandi cauſam. & in hoc tene mēti iſtū tex. plenius
6 dixi in. d. c. ex parte. ¶ † Opp. cōtra tex. videt em̄ ꝙ reuocatio cōfeſsionis fuerit eccleſię nociua cū per cōfeſsionē dicebatur eccleſiā p̄ſcripſiſſe ſpatio. xl. anno. Sol. dicūt ꝙ cōfeſsio nō reuocabatur hīc p̄textu taliter cōfeſſati ſed quaten⁹ p̄iudicabat ad ꝓceſſum. Nā data illius validitate excludebatur prior à facultate proponendi dilatorias. Vnde hæc cōfeſsio fuit erronea: vel quia aduocatus errauit in iure putando dilatorias poſſe proponi etiā poſt litē cōteſtatā. vel in facto errauit credens fortè priori nō cōpetere exceptiones dilatorias. vnde prætextu huius erroris & præiudicij prę dicti prior hāc cōfeſsionē aduocati reuocauit: qn̄ erat cōtraria in tētiōi & petitioni ſuæ: contraria em̄ ſunt: litē cōteſtari. & termi-
7 num ad dilatorias proponendas petere. ¶ † In gloſſ. in verbo. *eodem die*. ibi: *in caſu iſto videtur*. Not. gloſſ. iſtam vſque ad finem: quæ licet non reddat rationem ſpecialitatis tamen rectè loquitur, & ex ea habes optimam limitationem ad. l. fin. C. de erro re aduo. vt confeſsio aduocati poſsit reuocari vſque ad triduum ſicut ibi dicitur, quando ſcilicet confeſsio præiudicat ad merita cauſæ: ſed vbi confeſsio aduocati præiudicat ad proceſſum: vt quia inducit conteſtationem litis & ſic præcludit viam dilatorijs proponendis oportet quòd pars reuocet illam confeſsionem antequàm faciat aliquid quod ſoleat fieri poſt litem conteſtatam. vnde ſi eadem die certificatus de confeſsione aduocati producit teſtes, vel aliquid aliud quod ſolitum eſt fieri poſt litem conteſtatam, videtur ipſo facto confeſsionem aduocati approbaſſe, cùm plus ſit facto aliquid approbare quàm verbo: vt in. c. dilecti. ſ. eo.
8 ¶ † Et generaliter comprehendendo omnia iura poſita in gloſſ. recitando mentem doctorum diſtingue ſic: quòd aut quis vult reuocare confeſsionem propriam prætextu erroris, & oportet ꝙ probet errorem: & licitum eſt reuocare vſque ad ſententiam. & ſic loqutur. c. fin. & l. error. alleg. in gloſſ. hoc intellige quando vult reuocare ex interuallo. ſi enim incontinenti, non eſt neceſſe
e probare errorem. [e] ad hoc. c. præterea. de teſt. cog. & gloſſ. not. in. c. fina. de confeſ. & xxxij. quæſtio. j. c. apud. & per domi. de Ro. deci. lvij. & vide quod plenè dixi in. d. c. fina. de confeſ. & diç vt ibi. aut vult reuocare confeſsionē aduocati. & ſic præiudicat ad ꝓceſſum: dic vt ſtatim dixi. Si verò p̄iudicat ad merita cāę debet eam reuoca

a ¶ Et de hoc vide cū plurima ꝑ Bal. in. c. fi. de cōſet. & Bar. hic. & d. Phi. de per. in. iiij. not. SEBA. SAPI.

b ¶ Errorem. Vide Iaſo. in. d. l. error. verſ. iiij. limita. & And. ſiculū in cōſ. vj. co. x. in. j. volu. ZACHARIAS.

c ¶ Prætextu erroris. Adde Lāf. de oria. in. c. qm̄ contra in prin. nu. xviij. ver. capio gl. in ver. cō feſsiōes. & in. §. cō feſsiōes in prīc. & vtrobiq in apoſt. Cel. & Bened. va. ſ. de probatio. ZACHARIAS.

d ¶ In cōmiſsiōe. ad de quod not. in apoſt. ad iſtū in. c. ſup quæſtionum. nu. ix. in apoſt. in ver. ſubdelegare, vbi enūero alios q̄ quis ab inferiore à prīcipe delegen tur ſubdelegare tn̄ poſſunt. ſ. de offi. dele. & ꝓ prīo mēbro. ſ. quod tales ſubdelegati ſub delegare nō poſſint: vide quod no. etiā in apoſt. ad eū i. c. ſi verò. nu. xvj, in ver. poteſtatem ſubdelegādi eo. ti. SEBA. SAPI.

e ¶ Probare errorē. Vide Ro. in. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſo. matri. Bal. in. l. edi. char. vltima. verſ. ſæpe accidit. C. de edē. & in. l. j. colū. pe. C. de furtis.

a eam reuocare intra triduum. [a] vt in.d.l.iij.poſt triduum verò nõ poteſt niſi velit docere de errore.Nam ſicut docendo de errore poteſt reuocare confeſſionem propriam vſque ad ſentẽtiam: fortius hoc poterit in confeſſione aduocati.& ſic poteſt intelligi gl. xxxv.q.ix.c.loci.§.his ita.quę vult confeſsionẽ aduocati poſſe reuocari vſque ad ſententiam:intelligunt doctores de errore, aliâs vſque ad triduum.fortè ratio diuerſitatis eſt:quia confeſsio aduocati cùm in hoc non habeat mandatum non debet præiudicare clientulo,niſi illam approbet.& iura præſupponunt clientulum approbare ſi eam ſcit & non reuocat intra triduum.Si autẽ clientulus expreſſè approbaret confeſsionem aduocati idem dicendũ eſt in ea quod in cõfeſsione propria:quia omnia noſtra facimus &c.vt in.c.ſi apoſtolicæ.de præben.lib.vj.vide per Specu.in titu. de cõfeſsis.§.poſtremò.verſicu.idem ſi fit per aduocatum.¶ †In 9 gloſſ.in ver. *lit.cõteſt.* in fin.de hoc dic vt plenè le.& not.in.c.ij. de lit.conteſt.lib.vj.ad iſtum tex.vt ceſſet omnis obiectio poteſt ſuppleri quod aduocatus dixerat petita per aduerſam partem fieri non debere.quia prior poſſederat illam eccleſiam per.xl.annos

b &c.aliâs autem per obiectum exceptionis peremptoriæ [b] aliter reſpondendo ad libellum non inducitur litis conteſtatio.vt in.d. 10 c.ij.¶ †In gloſſ.in verbo. *delegatus.* ibi. *diſtinguendo ante litẽ conteſtatã vel poſt &c.*imò plus dico quòd text.iſte apertiſſimè damnat illam opi.Nam receptio teſtium fit poſt litem conteſtatam: vt in.c.quoniam.s.vt lite nonconte.& ſic ſubdelegatio fuit hîc facta poſt conteſtationem litis,& nihilominus papa mandat ex hoc ſolo capite proceſſum denuntiari irritum.Nam loquitur hîc papa alternatiuè,ad cuius veritatem ſufficit alteram partem eſſe veram:vt in.c.inter cæteras.de reſcri.Nec obſt.ratio gloſſ.de procuratore ſubſtituente poſt litem conteſta. quia (vt dicunt doctores)fortius operatur litis conteſta.in procuratore quàm in iudice.quia procurator cõteſtando videtur quaſi contrahere.l. iij. ff. de peculio.ideo efficitur dominus inſtantiæ.ſed cùm iudice non contrahit.habet eñ ſe iudex in cõteſtatione vt patiens: procurator aũt vt agẽs.Ad.c.cũ bertholdus.rñdet hîc Ioã.and.& originaliter eſt dictũ Inn.in.c.illo.ꝙ articulũ non iuriſdictionalẽ põt delegatus inferioris ſubdegare,puta ſi approbauit teſtem producendũ & examinauit capitula ſuper quibus debet interrogari:tunc hanc receptionem alteri committere poteſt.ita loquitur iſte tex.quod notabis.Idem ſentit glo.pe.in auſ.vt defun.ſeu fune. Articulum verò iuriſdictionalem non poteſt ſubdelegare,vt eſt exceptio teſtium,non approbatis prius ipſius teſtibus ſeu capitulis non examinatis.pro hoc quod legi.& no.in cle.vnica.de offi.deleg. & ex his habes an & quando articulus receptionis teſtium dicat iuriſdictionalis vel nudũ miniſterium.& hũc articulum plenius exa- 11 minaui in.d.c.cũ bertholdus.¶ †In eadem glo. ibi. *quæ nõ trãſit in tertiã perſonã &c.* Pro intellectu horum verborum Ioan.and. remittit ad.c.pe.xix.diſt.vbi glo.dicit excommunicationem non tranſire in tertiã perſonam:quia cõicans ẽxcõicato non incidit in excõicationẽ eandem:ſed tãtum in minorẽ:iuxta not.in.c.ſi celebrat.de cle.excõ.min.niſi cõicauerit excõicato in crimine ꝑ quo fuit excõicatus:vt in.c.ſi concubinæ.de ſen.excõ.& ſic appellatur tertia perſona quęlibet perſona ab excõicato. Ego darem alium intellectum qui clarè colligit ex.c.qm̃ multos.xj.q.iij.quòd ideo dicitur excõicatio nõ trãſire in tertiã perſonã, quia cõicãs ei qui cõmunicat excõicato in nullã excõicationẽ incidit:quia ille non eſt priuatus cõmunione hominum ſed participatione ſacramentorum tm̃:vt in.d.c.ſi celebrat.vnde rectè appellatur tertia perſona reſpectu ſecundæ quæ cõicauit excõicato.& no.gloſſ. iſtam ſic 12 dupliciter intellectam.¶ †Et in fin.gloſſ.not.glo.ꝑpetuõ ex qua habes ſingularem limitationem ad iura dicentia delegatum inferioris à principe non poſſe ſubdelegare. nõ enim procedunt illa iura in delegato ad vniuerſitatem cauſarũ.Et pone exemplum in officiali foraneo epi qui cõſtituit in certa parte dioceſis. Nam ille habet iuriſdictionẽ delegatã non ordinariã:vt no.gl.in cle.& ſi principalis.de reſcr.& in.c.romana.j.eo.titu.libr.vj. Et habet iſte vniuerſitatem cauſarũ delegatã:quia delegãt ſibi oẽs cauſæ q̃ poſſent oriri in illo loco.Quidã tamẽ tenuerũt oppoſitũ ar.in.l.& qa. ff.de iuriſdi.om.iudi.vbi dicit ꝙ habẽs iuriſdictionem non iure proprio ſubdelegare nõ põt.Sed dictum huius glo. communiter 13 approbat & eſt ſatis æquũ.¶ †Et vide Bar. in l.põponius.ff.de re iudi.vbi ponit aliã ſingularẽ limitationẽ in iſtis delegatis aduniuerſitatẽ cauſarũ:vt ſi ſint plures poſſit vnus abſente alio cãm inchoare & finire. ſicut dicimus in pluribus ordinarijs.l.vnica.ff.de offi. procõ.dic vt plenè leg.& no.in.c.prudentiã. de offi.deleg.vbi dixi diffuſè & ibi remitto.

14 ¶ †In gl.[c] fi.ibi: *ſuper hoc ita.* indiſtinctè no. c gl.vſque ad fin.q̃ quotidie allegat.& in quantũ dicit ꝙ appellãs à grauamine non põt aliã cãm quã expreſſam proſequi:eſt hodie text. 15 magis clarus in cle.appellãti.eo.tit. ¶ †Circa iſtũ tex.& iſtã glo.formatur notabilis qõ. Quid ſi appellans dixit ſeu expreſſit certum grauamen ſubijciendo clauſulam generalem videlicet & ab omni alio grauamine qđ colligi põt ex actis? Vel qd ſi nullam cãm expreſſit ſed generaliter dixit appello ab oĩbus grauaminibus mihi illatis q̃ ex actis colligi poſſunt:nũquid valeat talis appellatio vt poſsit appellationẽ iuſtificare etiã ex cã expreſſè nõ deducta? Quidã quòd ſic.in.d.cle.appellanti. facit in argumentũ.c qui ad agendũ.de proc. li.v.do.de Ro.deci.viij.plenè proſequunt.& finaliter tenẽt oppoſitũ:vt nõ liceat ſic vagari cũ iactura aduerſarij.Hęc opi.plus placet mihi.facit.d.cle.appellãti.in verbo. *nominatim.* &.l.prætor edixit.de iniur.& dic vt plenè no.in loco p̃al.Et dicit hîc.Io.an.quòd ex pluribus cauſis in appellatione expreſsis curia non exprimit hodie niſi vnam:qđ dicit Io.an.rationabile quando cãæ ſe non compatiuntur.aliâs ſecus vt hic.&.s.e.c.ſignificauit cũ ſi.de quo vide in Specu. de appellatione. §.de officio.in prin.pe.col.&verſic.ſi autem. & dicit nîc Boati.ꝙ expreſſo vno ſolo grauamine ex his propter quæ appellaui non potero iuſtificare appellationem meam etiam ex alijs propter q̃ appellaui.dicit tamẽ quod ſuper quolibet grauamine curia bene daret reſcriptum ſingulare ad eoſdẽ tamẽ iudices. Sint ergo appellantes prouiſi vt nullã falſam cauſam exprimãt vel quã ꝓbare nõ poſſunt ne fortè illa ſola exprimatur in reſcripto cõmiſsionis. 16 ¶ †Nã ad hęc vitia cõprimenda emanauit prædicta cõſuetudo ſeu ſtylus curię.de iure nõ procedit qđ hîc dicit,quinimo pluribus cauſis expreſsis copulatiuè in appellatione ſufficit probare vnã:vt in.c.exhibita. de iudi.& in.c.cũ iamdudũ.de pręben.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Appellans debet exprimere coram iudice ad quẽ: quòd propter tale grauamen appellauit.*

2 *Appellari à futuro grauamine non poteſt.*

3 *Executor ad beneficia ſi non admittit exceptiones legitimas licitè ab eo appellatur:ſiue aſſumpſerit partes iudicis ſiue non.*

4 *Appellatio poteſt iuſtificari ex cõfeſsione appellati.*

5 *Subreptio vitiat reſcriptum ad beneficia vel literas ipſo iure.*

6 *Appellans à ſententia nulla non obtinebit probando ſimpliciter nullitatem, niſi iuſtificet appellationẽ probando eam legitimè interpoſitã: poterit tamen proſequi nullitatem coram iudice ſuo.*

7 *Appellans an poſsit in ſimil proſequi nullitatem ſententiæ & eius iniuſtitiam?*

ZACHARI.

a ¶ Intra triduũ.adde Bal.in addi.ad Spe.in ti.de cõfeſ. co.iij.ver.cõfeſsio aduocati.& Paul. de ca.cõſi.xxxj.p l.j.C.de errore ad uo.Qđ eſt verũ ſi ſit facta noĩe ſui clientuli:vt no. iſte in.c.olim.j.de cẽſi.

b ¶ Et ita dicit glo. in.d.c.ñ.Bal. verò hic aliter dicit ꝙ per obiectũ exceptionis pemptoriæ nõ inducitur lit.cõteſt.d.c.ñ.eſt verũ niſi vltra ꝓceſſerit.puta ſi offerret ſe probaturũ vel teſtes producturũ quia tũc induceret lit.cõte. ita fit in text. hoc quiſecũdũ ipm̃ali bi nõ reperitur.

c ¶ Iſta gl.eſt menti tenenda. quia eſt melior quæ ſit in iure ꝙ inappellatione à diffinitiua non eſt neceſſariò inferẽda cã grauaminis in appellatione,ſed in appellatione ab interlocutoria ſic: & eſt tunc neceſſe quòd iuſtificet ex cãis ĩ appellatione ĩſertis:vt in.c.vt debitus.ſ.e.ſecũdũ do. Phil.de peru. & adde hic quæ addidi.in.d.c. vt debitus.in prin.quæ etiam bene hic caderent.

8 *A sententia nulla potest appellari.*
Arbitramentum si petatur corrigi vel reduci ad arbitrium boni viri: poterit ille bonus vir pronuntiare ipsum nullum si reperiet nullum licet hoc non sit petitum.
9 *Succumbens in appellatione an possit postea agere de nullitate.*
10 *Ea quæ incidenter veniunt si plenè nō expediuntur: non obstant cum postea agitur principaliter.*
11 *Si exceptiones nō admittuntur tacitè vel expressè potest appellari.*
Exceptiones censentur reprobatæ si iudex processerit ad vlteriora.
12 *Appellans secunda vel tertia vice an censeatur à priori appellatione recedere?*
Dicens pluries appello: an censeatur semel vel pluries appellare.
13 *Appellanti viua voce saluo beneficio appellandi in rescriptis an currat tempus à die appellationis viua voce vel in scriptis.*

¶ CAP. LXIII.

1 DIlecto. ¶ † Non sufficit appellāti docere q̄ exceptionē legitimā & veram opposuit & appellauit: nisi doceat ꝓpter exceptionē nō admissam appellasse: & est casꝰ notabilis & quotidianꝰ. Prima pars ponit factū corā auditore narratū. Secūda cōmittit cām & p̄mittit quare. ibi: *quoniā*. ¶ Casus literalis. D. presbyter obtinuit literas à dño papa super receptione sua in salamātina ecclesia ad quos dā executores: corā quibꝰ fuit ex parte capituli salamātini propositū ꝙ cū in salamātina ecclesia certus esset canonicorū numerus iuramento firmatus: de quo in literis directis ad eos mentio nō fiebat: nō debebāt ꝑ eas ꝓcedere cōtra capitulū salamātinū ne secꝰ facerent: ad sedē apostolicā appellauit. Sed executores huiꝰ appellatiōe cōtēpta tulerūt excōicatiōis sentētiā in eꝑm & salamātinū capitulū. vñ tā procurator capituli quā dictus sacerdos ad sedē apostolicā accesserūt corā auditore cōcesso: p̄dicta oīa ex parte capituli allegata fuerūt: vñ petebat procurator capituli p̄dictā snīam irritā nūtiari. & cōpesci presbyterū à molestatiōe: sacerdos corā auditore cōfessus fuit ꝙ in ecclesia salamantina certus erat canonicorū numerus instituꝰ: sed quia licet ꝑ cōfessionē presbyteri cōstiterit salamātinā ecclesiā certū canonicorū numerum habuisse iuramēto firmatū: & hmōi exceptionē corā executoribꝰ fuisse propositā: & ꝙ appellatū extitit ab eisdē: tñ quia nō cōstitit papæ ꝙ propter hmōi exceptionē nō admissam vel aliā legitimā fuerit appellatū, mādat papa q̄busdā iudicibꝰ quatenꝰ si cōstiterit exceptionē p̄fatā de certo canonicorū nūero iuramento firmato vel aliās exceptiones legitimas fuisse propositas coram executoribus prædictis nec admissas: & ideo partem capituli appellasse processum ipsorum executorum denuntiet irritum & inanem. Ber. ¶ Not. primò ibi. *contra ipsos procedere &c.* quòd in beneficialibus potest exceptio peremptoria opponi ad processum quando est talis exceptio quæ pariter concernit gratiam & literas gratiosas: & est ratio quia quatenus concernit literas potest dici dilatoria. quia negat iurisdictionem tributam per illas literas. & per consequens potest de hoc opponi ante litem contestatam. sicut dicitur in qualibet declinatoria. de quo dic vt plenè not.
2 in. c. constitutus. de rescript. ¶ † Not. secundò ꝙ in iudicio [a] nō
a pōt app. à grauamine futuro ēt sub cōditiōe: vt si me grauaueris appello: debet enim prius expectari grauamē & postmodum ap-
3 pellari: vt hīc clarius ꝑ Inn. in. c. significauerunt. s̄. de test. ¶ † No. tertiò quòd si executor deputatus ad beneficia nō admittit exce. legitimā licitè ab eo appellatur siue executor assumpserit partes iudicis siue non. optimè ad hoc facit iste text. &. c. accepimus. de æta. & quali. & de materia dic vt plenè not. in. c. fina. de præsum.
4 & in clemen. vnica. de offic. delega. ¶ † Item not. ibi. *per confessionem presbyteri &c.* quòd veritas causæ appellationis potest probari per confessionem appellati duntaxat. ¶ Oppo. contra fin. c. videtur enim quòd si etiam non probetur appellatum fuisse ob exceptionem repulsam quòd nihilominus processus executoris debeat denuntiari irritus. quoniam ex quo iste presbyter fatebatur literas suas fuisse surreptitias processus executorum fuit nul-
5 lus. ¶ † Quia literæ subreptitiæ ad beneficia sunt ipso iure nullæ vt communiter tenetur in. c. ad audientiam. el. ij. de rescrip. probatur in. c. j. &. ij. de fi. presby. libr. vj. ergo cùm in his beneficialibꝰ exuberet multum officium iudicis, debebat papa pronuntiare processum irritum, etiam si appellatio formaliter non fuisset interposita: vt in. c. cùm dilecti. de elect. Hostien. ponit tres sōlutiones. Prima quòd hīc vacat argumentum à contrario sensu. Secunda. quòd procurator capituli se obligauit ad probandum formalitatem appellationis. vnde mos ei gerendus fuit: id est satisfaciendum fuit desiderio suo. l. circa. ff. de probatio. & in. c. j. de restitutio. spolia. Tertia solutio, quòd hoc processit ex prouisione papæ. argumen. in. c. cùm pridem. de pact. Istæ sōlutiones diuinant: & prima ineptè negat argumentum
6 à contrario sensu. ¶ † Ideo Ioan. andr. ponit bonam solutionem dicens quòd ex quo appellationem prosequebatur debuit eam iustificare probando ipsius formalitatem. ideo non obtinebit in causa appellationis probando nullitatem. quod semper notabis. facit ca. exhibita. & quod ibi dixi. s̄. de iudi. Habes enim semper notare quòd appellans à sententia nulla non obtinet in causa appellationis probando nullitatem sententiæ: nisi iustificet appellationem probando eam legitimè fuisse interpositam. Fatendum est tamen (vt infra dicam latius) quòd succumbens in causa appellationis ex defectu ipsius appellationis poterit postea coram iudice suo prosequi nullitatem. text. est cum gloss. in. c. licet. de sententia excommunicationis. libr. vj. & dixi in. c. sæpe. s̄. eodem. & confirmat Ioannes andreas, in addi. Specu. in titul. de senten. prola. §. iuxta. versicu. sed nunquid libellus. & ibi etiam dicit quòd de nullitate debet agi coram iudice competenti: & non coram iudice appellationis. Et idem videtur sentire dominus Antonius hīc, & Paulus de leaza. in clemen. si appellationem. eodem titulo. Sed Ioannes de lig. ibi prope finem, in vltima columna. vbi latius tractat hanc materiam. videtur aliter sentire, & expressius Bartolus, in. l. si expressim. ff. eodem. vbi firmat quòd si agitur vt iudex iterum pronuntiet propter nullitatem sententiæ debet agere coram primo iudice. argumen. l. iiij. C. de accusationibus. quia causa nullitatis tunc venit incidenter. Aut volo principaliter instare super nullitate, vt quia peto eam pronuntiari nullam, & tunc possum agere coram primo iudice & coram superiore. per. l. absentem. C. de accusatio. & quemadmodum causa appellationis deuoluit totam causam vt possit superior sensentiam reformare: vt in. c. raynutius. de testa. ita & causa nullitatis secundùm eum. quod dicit bene notandum. & allegat Innocen. in. c. cùm contingat. de offic. deleg. & hoc satis mihi placet. Nam hæc causa nullitatis est species cuiusdam prouocationis. argu. in. l. nō distinguemus. §. cū qdā. ff. de arbi. nec iniuria fit prīo iudici
7 ex quo cā fuit iā agitata corā eo. ¶ † Et hęc faciūt ad quęstionem quotidianam,

SEBA. SAPI.
a ¶ In iudicio. Qñ à futuro grauamine appellari possit tā git Feli. ī. c. significauerūt. ī. iij. col. s̄. de test. ver. sed cōtra ista. Perusi. ī. c. vt debitus. in. ij. char. ver. ij. quæritur. s̄. eod.

a ¶ De hoc pulchrè per Lap. alleg. xcviij.

a ☞ SEBA. SAPI. Appellans. Vide in hac materia singulare dictum Sali. in l. vnica. C. si de momen. possess. fue. ap. vbi dicit q̃ in omnibus casibus in quibus nõ põt appellari sed dici de nullitate de per se si quis simul iungens dicat dico sententiã nullã. & si qua est appello nihil facit. quod dictũ reputat mirabile. d. Iaf. in l. j. a col. iij. ĩ prin. ver. istæ duę regulę. ff. de iusti. & iu. tamẽ illud dictũ reprobat ibi. vt per eũ.

b ¶ De hoc per Lapum alleg. cvij. & vide tres effectus appellatiõis à sententia quos ponũt do. de ro. deci. ccclxlvij. in ordine meo nouissimo.

c ¶ Vtrũ iudex appellationis qui reperit sententiã nullam possit eam retractare ex capite nullitatis? vide per Imo. in cle. j. de re iudi. in ij. col. ver. quæro tertiò. & vide per do. Ant. & istũ in c. exhibita. de iudi. & per Pe. de ancha. in c. j. in pe. col. versic. circa istã appellationẽ. eo. ti. lib. vj. & per Ange. qui tenet q̃ si cin. l. eos. in prin. & in l. nominationes. C. eo. quid autem econtra an iudex aditus super nullitate possit, pnũtiare super iniustitia? vide. d. Ant. post Inn. in c. cùm cõtingat. & quod ibi no. de offic. deleg. Item adde hîc casum in quo perpetuò dici põt de nullitate sententię per secundam confirmationẽ. secũdũ domi. de Ro. in antiquis deci. cxliij. Itẽ adde q̃ iudex appellationis cognoscit de nullitate secundũ do. de Ro. in antiquis deci. cxv. & vide Bal. in c. j. in ij. colũ. de re iudi. Item an expressa vna causa sufficiat probare aliã. per do. Ant. in d. c. cùm cõtingat. in vlt. col. de offi. deleg. Itẽ an ordo & solẽnitas iudicialis obseruari debeat in causa nullitatis. vide latè per istum in c. inter cæteras. de re iudi. Adde etiã q̃ iudex aditus super nullitate potest pronuntiare super resti. in integ. casus est nouus quẽ ad hoc legẽdo sing. in voce ponderabat do. Fran. de are. in. c. cùm bertholdus. s. de re iudi. quid ecõtra? Vide Bar. in l. carmelia pia. de iurepa. Itẽ an in causa nullitatis procedi possit lit. nõ cõte. vide per Old. in consi. xij. & per do. Ant. in c. per tuas. de app. Itẽ an iudex ordinarius qui tulit sententiã nullam si vult iterũ iudicare debeat prius pronũtiare super nullitate prioris sentẽtiæ? vide per Barto. in l. cũ quærebat. ff. de re iudi. & in l. si vt proponis. C. quomodo & qñ iud. & l. fin. C. de sen. quæ si. cer. quã. profe. Itẽ an excõmunicatus possit prosequi nullitatem vide per do. Anto. in ca. significauerũt. in pe. col. de excep. Item adde q̃ sententia quæ est nulla potest declarari nulla parte absente. hoc est dictum do. Abb. antiqui in c. causam. de rescri. quẽ refert & commendat ibi. d. Ant. in ver. no. hìc Abb. Itẽ adde q̃ licet sit remota appellatio non potest dici de nullitate. ita no. do. Ant. & doc. in c. inter cæteras. circa princ. de re iudi. pro quibus est casus in c. licet. in fi. de senten. excom. li. vj.

¶ Adde hìc quòd licet appellare à sententia nulla. Et materiam nullitatis quam hîc examinat. d. Anto. vide latè per Barto. in l. si expressum. ff. eo. vbi multa dicit in hac materia. & in l. j. in prin. vlti. col. C. quãdo prouo. non est ne. per d. Anto. in d. c. exhibita. s. de iudi.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an nullitas sentẽtiæ possit proponi simul cum appellatiõe: & econtra. & possint simul in eodẽ libello accumulari. vide Bal. in l. edita. in xxx. colũ. C. de eden. & vide omnino Car. in cle. j. in x. q. de re iudi. & eodẽ modo nũquid nullitas & in integrũ restitutio possit accumulari. vide Bald. in loco præal. & do. de Ro. in deci. cxix. incipi. licet in no. & an nullitas tacitè veniat in appellatione vide Bald. in addi. Spec. in titu. de ap. in ver. dies. & inver. statutum. dicit quòd sententia. & habetur per Bar. in l. fi. ff. de iurepa. & in l. quædam. ff. fa. herci. & per eũdem Bar. in l. j. C. quando prouo. non est ne. vbi dicit hoc esse verum incidenter. & ideo potest iudex appellationũ pro parte confirmare sententiam & pro parte declarare illam nullam: vt plenè declarat Bart. in d. l. quędam. & vide Alexã. in l. j. ff. de fer. vbi dicit q̃ nullitas sententiæ proposita in libello in quo petit sentẽtia reformari potest prosequi per iudicẽ. de quo etiã per Alexan. in l. si expressim. ff. de appella.

quotidianã, nũquid possit appellãs[a] simul prosequi nullitatẽ sentẽtiæ & eius iniustitiã: vel prosequi tantũ sup appellatione nullitatẽ sententiæ vel processus. Inn. qui semper ad hãc materiã allegat per canonistas & legistas ponit duas opi. Quidã dixerũt q̃ super appellatione nunq̃ possit appellans prosequi nullitatem, quoniã ex quo innititur appellationi debet probare sententiã iniustã non autẽ nullã: quasi appellatio nõ operetur respectu sententiæ nullæ: quia nõ repetit quid suspẽdat. Alij contra. & hæc opi. sibi plus placet. & nõ instã do in verbis Inn. & doc. hîc quæ poteris videre maximè ad materiam. vide Bart. in l. si expressim. ff. eo. vbi plenissimè prosequit hanc materiã. & in l. j. C. quãdo prouo. non est necess. Concludẽdo cõmunẽ sententiã doc. & veram distingue sic. q̃ aut fuit appellatum ante sententiã: & non sufficit probare nullitatem actus per causam in appellatione nõ expressam. quia appellãs ante sentẽtiã habet iustificare appellationẽ suam ex causa duntaxat expressa. vt in cle. appellãti. eo. tit. dixi. s. c. pxi. Aut fuit appellatũ post sententiã simpliciter non faciendo mentionẽ de nullitate sentẽtię: & tunc si probat nullitatẽ ex quacunq̃ causa etiã nõ expressa debet obtinere, dũmodo formaliter appellauerit, secus si appellatio deficit in forma: quia tũc nõ obtineret pronũtiationẽ super nullitate: vt est hîc tex. apertus secundum lec. Ioã. an. de qua. s. Ratio p̃dictorũ est: quia appellatio habet plures effectus. nã suspendit iurisdictionẽ iudicis & pronuntiatum: vt in c. veniẽtes. de iureiurã. l. j. ad turpi. Item deuoluit causam ad superiorẽ: vt in c. si à iudice. eo. tit. li. vj. vnde licet possit appellari â sentẽtia nulla prætextu priorũ duorum effectuũ: quia quod nõ est suspẽdi nõ põt vt in c. ad dissoluendũ. de despõ. impub. operat tamen respectu vltimi effectus. s. deuolutionis[b] causę ad superiorẽ. ¶ † Ideo cũ rectè appelletur à sentẽtia nulla si iudex[c] reperit eam nullam põt super nullitate pronuntiare, & q̃ possit à tali sentẽtia appellari facit iste tex. & l. si expressim. præalle. & l. quędã. ff. fami. her. & in l. carmelia pia. ff. de iurepa. & vide ad hoc notabile dictũ Archi. in c. à iudicibus. ij. q. vj. vbi dicit q̃ si petijt corrigi arbitramentum & reduci ad arbitriũ boni viri: si iudex reperit nullum puta quia latũ à seruo vel excommunicato potest pronũtiare illud nullũ. quod no. & sequitur hîc do. Ant. recitando. Quandoq̃ appellans vult prosequi vtranq̃ viam simul vt quia dicit: dico sententiã nullam, & si qua est ab ea appello: tũc dubitatur vtrum possit hanc appellationem prosequi propter incertitudinẽ & contrarietatem. cõmuniter tenetur per canonistas & legistas q̃ talis appellatio[d] interponi possit. vt no. Ho. hîc. & cõmuniter sequentes. & glos. & Bar. in locis præalle. nõ enim istæ viæ sunt cõtrariæ respectu vltimi effectus appellationis. quia respectu nullitatis & respectu iniustitiæ potest causa ad superiorem deduci. vnde licet respectu primi effectus seu secũdi possint cõcurrere. quia si sententia nõ est nulla suspenditur per appellationem: si est nulla non potest suspendi. respectu tamẽ effectus deuolutionis possunt. debet tamẽ appellãs alternatiuè proponere & prosequi: vt. s. dixi. & est vtile sic appellare saltẽ vt vitentur opiniones quę versantur vtrum à sententia nulla possit simpliciter appellari: & si cõstiterit de nullitate iudex pronuntiabit super ea duntaxat & nõ super appellatione: quia appellatio fuit interposita conditionaliter. scilicet si sententia esset aliqua, poterit iudex si voluerit pronuntiare appellationem frustra interpositam fuisse. Si verò iudex reperit eam aliquam sed iniquã, pronuntiabit sicut in causa appellationis simpliciter interpositæ. ¶ † Sed circa prædicta dubitatur nunquid succũbens[e] in appellatione possit postmodum agere de nullitate sententiæ seu processus. in hoc glo. & doct. sunt contrarij. & not. maximè. in. d. l. si expressim. & d. l. j. Sed distingue post Bar. in vtroq̃ loco quòd aut nullitas fuit deducta principaliter in causa appellationis: puta quia fuit appellatum modo prædicto vel appellãs in causa appellationis simpliciter interpositæ prosecutus est nullitatẽ principaliter, & nõ potuit amplius de nullitate agere ex quo in causa appellationis succubuit. arg. in l. ij. C. si ex fal. instru. & eorum quæ no. glos. in c. licet. de probat. Aut non fuit deducta nullitas in causa appellationis modo prædicto: & tunc licet fuerit pronuntiatũ malè appellatum, poterit succumbens postmodum coram iudice cõpetenti agere de nullitate. & est bonus tex. in cle. j. de re iudi. Nec ob. si dicatur q̃ nulli-

d ¶ An procedat talis appellatio dico sentẽtiã nullam, & si qua est appellatio. & q̃ procedat vt fit vtilis cautela tenet Arch. in c. statutis. in fin. ij. q. j. & ita dicit tenere Bar. brix. in sua. q. bene. inci. quæro si appellatur à sententia. de qua vide omnino pulchrè per Lap. alle. cviij. Alia tamen circa hoc datur cautela quã tradit. d. Ant. post Ioã. and. in c. j. & ibi no. de iud. & quòd valeat appellatio de qua hic tenet etiã Bar. in l. j. §. libellũ. ff. eo. circa medium. & Imo. post. d. Ant. in cle. j. in iij. col. ff. de excu. tutor. vbi dicit etiã econuerso sin. q̃ procedit talis appellatio, dico sententiã nullã iniustam, & si aliquo casu appareret iusta ex causa: dico eã nullã ex peruersione ordinis iudicij. & ibi ponit quam plures alias similes quæstio. ad materiã quas omnino vide. & de. q. posita etiam hic per Ant. vide in terminis per Bal. in c. causam. in vlt. col. de rescrip.

e ☞ SEBA. SAPI. ¶ Succumbens. Vide Raph. cõmen. in consi. xliij. incip. ab arbitrali sententia. col. ij.

Panormi. super tertia secundi.

a ✠ SEBA.SAPI. ¶ Nullitas. Nunquid nullitas veniat incidēter. vide Iaſ.in.d.l.j.in prin.col.iiij.ff.de iuſt.& iure.& Alex.in cōſil.ij.inci.cōſideratis his.col.pe.in.iij.vol.& Raph.cōmē.in cōſi.xxxvj.inci.proponitur.

b ✠ SEBA.SAPI. ¶ Vel tertia. Vide Alex.in.l.ſi procurator.§.ſi dominus.ff.de ope.no.nuntia.& vide cautelam ad impediendum ne quis appellet niſi ſemel per domi. Barth. a vero.ī cau.cxciij. incipien. vbi quis poteſt.

c ¶ Et ibi vide plenè per Ange.& ꝙ non videatur receſſum à prima p ſecundam appellationem dicit. d. Bart.de bel.ſibi videri eſſe caſum in clem.j.in ſecundo reſcrip.de re iudi. & quod hîc tenet Archi.in.c.biduū. verſicul. ſi aduerſarius. ij. quæſtione.vj.

d ¶ Vide hîc Bald. qui no.ex hoc tex. ꝙ procurator debet habere ſufficiens mandatū ad cauſam,aliâs dominus qui mittit procur.cū minus ſufficienti mandato eoipſo cēſetur cōtumax. & ita ad hoc allegatur iſte text. paria enim ſunt non cōparere vel cōparere per procuratorem minus ſufficientē. & ideo dixit no.Bal. in.l.fin.C. de ædi. act. in.iiij.col. ꝙ ſi ſtatutū diceret ꝙ nō valeat proceſſus niſi producto inſtrumento mandati procurationis intelligitur de mā dato ſufficienti.

ANT.FRAN. ¶ An procurator debeat eſſe ſufficiens ad hoc vt dominus excuſetur à cōtumacia? Dicas quòd non dicitur quis ꝓcurator ante preſentationem mandati.c.his qui. de procura.lib.vj. & eſt ordinaria gl. in cle.j.eod.titu.& vide Specu.in tit. de procur.in.§.j.in ver.ſed quid.el.ij. & adde quòd appellatione procuratoris venit procurator legitimus & legitimè conſtitutus.l. ædiles. §. procuratoris.ff.de ædil.edic. & vide Bald.in.l.fin.C.de ædil. edi.in.v. col. & gloſ.& Bal.in.l. j.C.etiam per pro

tas[a] venit incidenter in cauſa appellationis:vt
10 ſ.dixi in prin. ¶ † Quia(vt dicit Bart.& bene)ea quæ incidēter veniunt & plenè nō expediuntur non obſtāt cū poſt agitur principaliter.pro hoc.c.veniens.ſ.de teſtib.el.ij.& quod no.in.c.fi.&.c.ij.de ordi.cog.hoc intelige niſi fuiſſet pronuntiatū malè appellatū, & bene iudicatū.nā tūc opus eſſet ab iſta ſententia appellare.vt no.Io.de lig.in.d.cle.ſi appellationē.in vlti.col.facit quod no.Inn.in.c.
11 ſuper literis.de reſcri. ¶ † Opp.videt enim ꝙ licet iudex non repellat exceptionem,ex quo tamen eſt legitima & eā non admittit appellari poteſt:vt j.eo.c.ex parte.Sol.cōſidera tres caſus.Primus quando iudex expreſſè repellit exceptionem legitimā:& tūc indubiè appellari poteſt vt hîc &.ſ.de teſti.c.ex parte adæ. cum ſi.Secūdus caſus.cū expreſſè nō repellit ſed tacitè procedēdo ad vlteriora:& tūc idē, quia tacitè repellit,vt in.d.c.ex parte.& not. Bart.in.l.à procedente.C.de dila.& Io.an.hîc &j.eo.c.ex parte. Tertius caſus.quādo nec expreſſè repellit nec tacitè procedēdo ad vlteriora,& tunc ſi illico appellatur,nō valet appellatio cùm iudex adhuc non grauauerit vt hîc pręſertim cū proponit exceptionē & appellat ſi fuerit cōtra factum.Nā videtur tūc à futuro grauamine appellatū.quod nō licet in iudicio:vt in.c.vt debitus.ſ.e. Sed ſi iudex malitiosè ſuperſedet cauſa vexandi excipientem,tūc remediū eſt vt excipiēs tertiò requirat humiliter iudicē vt exceptionē recipiat, quod ſi nō fecerit poterit appellare:quia ſatis tunc grauatur:vt in.c.j.de ſup.negli.pręla.Et hoc expreſſè tenet Io.an.hîc,& Hoſtj.eo.in
12 c.interpoſita. ¶ † Vltimò Inno.hîc quęrit an appellans in iudicio vel extra iudicium ſecūda vice vel tertia[b] videatur recedere ab appellatione & priorē ſententiā confirmare? & cōcludit finaliter ꝙ nō.quia ſemper inſtat vt per appellationē defendatur. Sed an valeat ſecunda appellatio:vide quod ſcripſi in.c.bonę.ſ.eod.in additione.& conclude ſic.ꝙ aut appellauit ſecūdò à nouo grauamine. & valet vtraq; appellatio.caſus eſt in cle.vnica.de do.& contu.& dic vt ibi no.in gl. Aut appellauit pluries ab eodem grauamine, & tunc ſi pluries in eodem inſtanti expreſsit verbū appello,vnica eſt appellatio pluries vociferata. ſic poteſt intelligi.ſ.eo.c.bonæ. &.xxxj.q.ij. c.lotharius. Aut ex interuallo, & tūc aut appellauit ſimpliciter aut ſub cōditione. Primo caſu ſunt opi. Nā Bart.in.l.cùm procurator. ff.de ope.no.nun.tenet ꝙ ſecunda appellatio nihil operatur:quia per primā fuit iam ſuſpēſa ſententia & iudicis iuriſdictio.contrarium ſentit Io.an.poſt Abb.in.d.c.bonæ.& Gaſ.in c.directę.ſ.e.ſed do. Ant.non bene firmat pedes.ſed ſatis mihi placet dictū Bart.ſi prima appellatio tenuit.quia per primā fuit cauſa deuoluta ad ſuperiorē.hinc eſt ꝙ immediatè currit tēpus proſequēdi & finiēdi appellationem:vt in cle.ſicut j.eo.ti.& ſuſpenſa fuit iudicis iuriſdictio:vt in.c.ſi à iudice.& ca.nō ſo

lum.eo.ti.li.vj.vnde nō video ſuper quo intereſſe fundet iſta ſecunda appellatio.ar.in.l.qui bis.ff.de ver.obli. Nec obſtat ſi dicat ꝙ dixit abbas eſſe vtile ꝙ cōputet tēpus à ſecunda appel. ꝙa nō video quomodo appellās poſsit hoc facere nō geminato grauamine. Nā ſi vult renūtiare primæ appellationi trāſibit ſentētia in rē iudi. Si autē non renūtiat ſecūda nihil pōt operari:quia non eſt ad quid referat.ar.in.c.ad diſſoluendū.de deſpon.impube.& l.decē. ff.de ver.obli. Prædicta intellige:niſi velit ad alium appellare:nā tunc ſecūda appellatio pōt operari effectū cauſæ trāſlatiuum.ad
c hoc alle.tex.cū gl.& Bar.in.l.ſi quis libellos.[c] C.eo. ¶ † Secūdo ca
13 ſu cùm fuit appellatū ſub conditione puta appello viua voce ſaluo iure appellādi in ſcriptis:& tūc Bar.in.d.l.cùm procurator.dicit ꝙ iſta verba habere poſſunt duplicem ſenſum. Primò ꝙ vult ita valere:niſi appellauerit in ſcriptis:& tūc ſi appellat in ſcriptis: vnica eſt appellatio iſta quæ nūc interponit in ſcriptis: quia prima fuit interpoſita ſub cōditione ſecūdæ. Secūdò pōt intelligi.id eſt ſaluo iure redigēdi iſtā in ſcriptis.& tūc fingitur prima appellatio nunc in ſcriptis redacta.& videt iſte vltimus intellectus magis placere Bar.do.Ant.ſentit ꝙ in hoc dubio quid iſte intēderit debemus habere reſpectū ad ſcripturā.nam ſi repetit in ſecunda ſcriptura diē primę cenſetur prima appellatio nūc redacta in ſcriptis. Si habet diē ſecundū tēpus nouæ ſcripturæ oritur noūa appellatio:& videtur bona conſideratio, vt in hoc dubio recurramus ad coniecturas.arg.in.l.neſennius.ff.de neg.geſt.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Primò nominatus præſumitur magis dilectus.*
Milites cœleſtis militiæ ſunt digniores militibus ſeculi.

2 *Appellatio ſi eſt deuoluta in curiā eſt ibi proſequenda,nec ſufficit appellanti vel appellato mittere procuratorem vt petat dari iudices partibus.5.*
Appellatio dicitur deuoluta in curiam quando eſt acceptata à parte & approbata à iudice.5. vide latius j.nu.6.

3 *Monaſterium condēnatur in expenſis ex cōtumacia abbatis & capituli.*
Delictum prælati nocet eccleſiæ quò ad cōdemnationem expenſarum, ſecus delictum tutoris.
Monachus proſequendo cauſam propriam & contumax non condemnatur in expenſis:quia nihil habet,ſed conſidera quomodo monachus poteſt proſequi cauſam propriam.

4 *Appellans poteſt proſequi appellationem appellatore non proſequēte qui condemnabitur in expenſis ipſi appellato.*

6 *Appellatio an & quando ſit tractanda in curia?*

7 *Præfixio termini ad appellationem proſequendam operatur effectus de quibus hîc.*

8 *Contumax non condemnatur in expenſis ex contumacia quando fuit proceſſum contra eum abſentem.*

9 *Cauſa appellationis ſi in curia dubitatur an ibi ſit decidenda vel nō procurator partis miſsis ad impetrandum literis vt decidatur in partibus cenſetur habere mādatū ad defendēdū quòd eſt in partibus decidēda.*

¶ CAP. LXIIII.

d [d] Appellans qui terminū appellationi præfigit ſi mittit procuratorē ad impetrandū & contradicendū tantū:& appellatio fuit recepta à iudice vel approbata à parte:aduerſario legitimè proſequenti condēnatur in expēſis. hoc dicit ſecundū cōmunē intellectū licet gl.aliud ſenſerit. Diuiditur.Primò ponit dationem auditoris & petitionem appellātis. Secundò dat iudices.ibi: *mandamus.* ¶ Caſus literalis.Abbas & cōuentus monaſterij ſanctæ mariæ litigabāt cum Nicolao milite ſuper quibuſdā quæſtionibus:monachi appellauerūt ad ſedē apoſtolicam & appellationi ſuę terminū præfixerunt.propter quod tam miles quàm procurator monachorū ad curiam acceſſerunt. datus fuit eis auditor in cuius præſentia propoſuit idem miles ꝙ cùm procurator monachorū non niſi ad impetrandū & cōtradicendum fuerit cōſtitutus,ſufficientē ad cauſam tractandā nō miſerant eo ipſam perſonaliter proſequēte,vnde petebat eos ſibi cōdemnari in expenſis tanq; contumaces.vnde mandat pa.quibuſdā quatenus ſi conſtiterit abbatē & monachos appellationi ſuæ terminum præfixiſſe.quia ſufficiētē procuratorē ad proſequēdā cauſam eandem

cur.cau.agi po. & ideo ſi quis mittit procuratorem nõ legitimum nõ euitat contumaciam. quia paria ſunt ali quid nõ facere vel minus legitimè facere. l. quoties. ff. qui ſatiſda.cog.

a ¶ Habes glo. plenè in.c.mandato. de præben.lib.vj. & per Bar.ĩ.l.nec ordo. ff.de ſol. vide bo.text. & ibi gl.& Bal.in.l.quoties.ff.de vſufruct. & gl.ĩj.in.c.ſedes. de reſcrip.& gl.ſi. in.c.dilect⁹.de cauſa poſ.& proprie. tex.& gl.inſtit.de iure natu.gen.& ciui.in fi.Et reſultat ex hoc no.effectus, ꝙ ſi teſtator reliquerit titio & ſeio duos equos, ꝙ electio eſt titĩ.qa prſumitur magis dilectus. Bart.in.l. qui duos.ff.de leg. j.vide tex.in.l.publius. §.titia. vbi Bar.ff.de condi.& demon. & ad hoc vide. d. Curtiũ in cõſil.lxxv.ver.ſed prẽmiſsis non ob. & Alexã.omnino in conſil.cxĩj.in.v. volu.limita tamen nõ procedere quãdo quis nominare tur in opprobriũ. quo caſu magis in dignus primò nominatur ſecũdum Abb.in.c.auaritię. in vlti.no.de præbend.vide multas cõcordantias quas poſui in meo repertorio, in verbo primò nominat⁹. Aene.falco.

ANT.FRAN. 4 ¶ Vtrum ex prio ri nominatiõe prſumatur maior dilectio nominati. Dicas ꝙ primò nominatus in electione & alijs actibus 5 debet prferri.l.ſi qs hres.ff.ex qui. cau.maio. l.ſi non lex.in.§.j.& ibi p Bal.ff.de hære.inſtit.l.quoties.ff.de vſufru. & habetur per Bal.in.l. pe.ff. de verbo.ſigni. & in.l.j.in.xĩj.q. C. de hære.inſti.& in l.j.C. de edic.diui adria. tol. & vide tex.in.c.in chriſto pater.de conſe.di.

ſam eandẽ non miſerint ipſo milite eã perſonaliter proſequẽte monachos condẽnent ad reſtituendas expẽſas à tẽpore app.factas mili ti memorato. Ber. ¶ † No.primò militẽ præ 1 ferendũ in honoribus monacho. hocvidetur colligi ex ordine literæ. nã hic miles in prola tione verborũ præmittitur monacho. valet enim hoc arg.ex ordine literæ : vt habes gl.[a] ſatis no.in.c.quorundã.de ele.lib.vj.in verbo prædicatorũ. quæ dicit ꝙ vbicunq; fit mẽtio de fratribus prędicatoribus[b] & minoribus ſemper ex ordine literæ prędicatores: ꝙa eorũ ordo fuit antiquior: vide text. xvij.di.c.pe.& ſeq.& fortè hoc proceſsit eo tẽpore quo monachi non erãt clerici. xvj.q. j.c.generaliter. nã puto ſacerdotẽ præferẽdũ militi in honoribus qui eſt miles cœleſtis patriæ & dei. xj. q̃ſtio. j.c. chriſtian⁹. xxiij.q.viij. c.reprehenſibile. ille verò eſt miles ſeculi: ſpiritualia autẽ ſunt digniora tẽporalibus: vt in c.ſolitæ.de ma.& obe.& ſacerdotes propter excellentiã dignitatis & officij in deorũ numero cõputantur. vnde ſcribit in antiqua lege. Dijs non detrahes. id eſt ſacerdotibus.& alibi. Nolite tangere chriſtos meos. vide bo. tex.in.c.cũ ex iniuncto j̃.de hære.xcvj.diſt.c. duo ſunt. ¶ † Secũdò no.ꝙ vbicũq; cauſa ex ſui natura eſt in curia romana per appellationem legitimã nõ ſufficit appellãti ſeu appellato mittere procuratorẽ ad impetrandũ iudicem in partibus. ſed oportet mittere procuratorẽ ad appellationẽ ibi proſequẽdã. Et dicitur cauſa eſſe in curia ſi appellatio eſt recepta à parte vel approbata à iudice : vt j̃.latius dicã. ¶ † Itẽ no.& tene menti ꝙ ex cõtumacia abbatis & cõuentus condemnat monaſterium in expẽſis. Nã cùm ipſi nihil proprij habeãt, oportet hãc condẽnationẽ expenſarũ exequi in bonis monaſterij. Ex quo infero ꝙ c.reprehẽſibilis. §.eo.quod videt nõ velle cõdemnari in expẽſis propriũ nõ habẽtẽ debet intelligi quando proſequit cauſam ſuã: ita ꝙ non agit noĩe monaſterij. aliâs fit cõdẽnatio: vt hîc probat. Ex quo etiã infero ꝙ delictum prẽlati p̃iudicat eccleſiæ quò ad cõdemnationem expẽſarũ: licet ſecus videat in tutore: vt in.l.nõ eſt. C. de admi.tuto. Et fortè idẽ eſſet in prẽlato ſeculari habẽte vnde ſolueret. arg. eo.quę no.gl.in.c.de multa. de præbẽ.& in.d. l.nõ eſt. ¶ † Vltimò no.ꝙ appellatore nõ proſequẽte legitimè appellationẽ põt appellatus proſequi & obtinere à iudice ad quẽ cõdemnationẽ expẽſarũ factarũ à tẽpore appellationis emiſſę. Et ſic habes ꝙ iudex ad quẽ condẽnat in expẽſis etiã appellatore nõ cõparente.

¶ † In gl.j.in fi.hęc gl.in effectu hoc intendit ꝙ ſi præfixus fuit terminus ad appellationẽ proſequendã à iudice vel ab appellãte : cauſa appellationis ex hoc ſolo eſt in curia romana tractãda, adeo ꝙ nõ ſufficiat appellatori mittere procuratorẽ ad impetrãdũ iudicẽ in partibus ſi appellatus vult proſequi in curia. & pro hoc intellectu videt text. quò ad corticẽ hîc. & hũc intellectũ ſequutus fuit abbas hîc. Sed Hoſti. Vin. & Io.an. & cõiter doc. ſequẽtes dicũt ſolã præfixionẽ termini nõ ſufficere vt cauſa dicat eſſe in curia: ſed oportet ꝙ appellatio fit recepta à iudice, vel approbata à parte. ſic loquit tex.in.c.interpoſita j̃.e.§.j.& in.c.ſæpe.ſ.eo.hũc tex. intelligũt quãdo app. fuit recepta è iudice, vel approbata à parte: & iſte intellectus plus mihi placet. Nã ex proſecutione perſonali facta per militẽ appellatum præſumendũ eſt illũ militem recepiſſe ſeu approbaſſe appellationẽ ipſius abbatis. Item adduco text.in.c.oblatæ.& in.c.ex inſinuatione.ſ.eo.vbi patet ꝙ non obſtãte præfixione termini ſatis eſt mittere procuratorẽ ad literas impetrandũ, nec apparet aliqua ratio vrgẽs quare ſola præfixio termini habeat cauſam deuoluere ad curiã. Iſta enim præfixio termini ab homine facta ſuccedit loco termini iuris. vt in.c.cũ ſit romana. ſupra eo. & dixi in.c.ex ratione.ſ.eod. Sicut ergo ſola præfixio termini iuris non deuoluit cauſam ipſo facto ad curiã, ita nec præfixio termini hominis cum ſurrogatũ debeat ſapere naturam illius in cuius locũ ſurrogatur, vt in.c. 6 eccleſia.ſ.vt lite pendẽ. ¶ † Et vt plenè habeatur materia iſtius.c.& clarè liquẽat, qñ cauſa appellationis ſit tractanda in curia diſtinguo ſic poſt Cald. ꝙ aut fuit appellatum ante ſententiã aut poſt. Primo caſu ſi appellatio fuit recepta à iudice vel approbata à parte & terminus fuit præfixus ad appellationẽ proſequendam: tũc indubiè cauſa appellationis eſt in curia: ita vt teneatur appellãs ibi proſequi appellato volente: vt in.c.interpoſita j̃.eo.& hîc & in.d.c.ſæpe.& ſi appellatus voluerit & petierit debet appellans comparere in omnibus munimentis ad cauſam principalem ſpectantibus. de quo dicendũ vt in.c.j̃j̃.eo.li.vj. & facit quod dixi in.c.vt debitus.ſ.eo.ſi verò appellatio fuit recepta à iudice vel approbata à parte, ſed terminus non fuit præfixus, tunc eſt maius dubiũ nunquid cauſa ſit in curia & videtur ꝙ nõ per iſtũ tex.& per.d.c.ſępe. ſed ſatis teneri poteſt ꝙ ſit in curia per.d. c.interpoſita. à cõtrario. vbi ſolùm ponderatur an appellatio fuerit recepta, & nihil de præfixione termini dicitur. hanc partẽ ſentit Cal. Si verò appellatio non fuit recepta à iudice vel à parte nec præfixus fuit terminus ad appellationẽ proſequendã indubiè tamen cauſa nõ dicitur in curia, vnde ſufficit appellatori mittere procuratorẽ ad literas impetrandum etiã inuito appellato: vt in.d.c.interpoſita. Si verò terminus fuit præfixus & appellatio non fuit recepta : tũc caſus eſt dubius per iſtũ tex.& dictam gl. Cõmunis opi. habet vt cauſa ex hoc non dicatur eſſe in curia:& plenius hũc caſum expediui. §. Ad vnũ tamen aduerte & ſemper tene mẽti quod volunt do. de Rot. deci. xxxviij. Dicunt enim ꝙ vbi cauſa non eſt de ſua natura in curia tractanda ſi tamẽ appellans iurat ſe non credere ꝙ habebit iuſtitiæ cõplemẽtũ in partibus ex aliqua iuſta cauſa, tũc tractabitur in curia etiam inuito appellato: arg. opti.in.c.ſtatutũ. in ver.vel ſaltem. de reſcrip.libr.vj. facit.c.vt circa. de elec.eod.lib.& hoc quò ad primum membrum. Si verò fuit appellatum à diffinitiua, tunc vult Cardi. ſeu Calderic. quòd ſi appellatio fuit recepta à iudice vel approbata à parte eodem modo eſt in curia: ſicut ſuprà dixi in appellatione ab interlocutoria, Sed ego dubito quò ad approbationem factam per iudicem : non enim videtur quòd

ñ.qui dicit ꝙ primò nominatus prę ſumitur maior. & dixit Bal.in rubr. C.ſi quis omiſ.cauſa teſt. ꝙ primò nominatus præſumitur magis dilect⁹. & alibi dixit Bal. in authẽ.hoc amplius. in pe.col. C. de fideicom. ꝙ primònominatus debet magis honorari. & vide Bar. poſt glo.in.l.cùm ita. §. fideicõmiſſum. de leg.ĩj.& in.l.ſi cognatis. de re.du. ꝙ prius nominatus debet admitti ad legatum.

¶ Etadde ꝙ quãdo duo nominantur ĩ cõtractu primò nominatus cẽſetur vt principalis & alter vt fideiuſſor, niſi contractus fieret ſuper re vnius tãtum. vide Bald.in.d.authen. hoc amplius. C. de fideicom.

SEBA. SAPI.

b ¶ Prędicatoribus. Qui dignioresſint an fratres prædicatores an minores tradit latè Feli.in rubr.ſ.de maio.& obe.colũ.iĩj.& ibi etiam de militib⁹ qualiter debeant præcedere.& quo modo ex ordine quis probetur dignior tangit latè Feli.in.c.cùm dilecta.col.ĩj.verſi.ordo ſcripturæ.ä.de reſcrip.

receptio appellationis à diffinitiua per iudicem facta habeat aliquid operari, cũ regulari ter ipſe nõ poſsit deferre: vt in.c.nõ ſolũ.eo. tit.li.vj.ſed ſecus ab interlocutoria: vt ibi,& in.c.cùm appellationibus.eo.ti.Sed approbatio facta per partẽ bene faciet cauſam eſſe in curia:& ita videtur tenere Spec.eo.tit.§.qualiter.verſi.porrò.Si autem appellatio non eſt recepta ſeu approbata ſed terminus eſt tantum prefixus:vult gl.hîc ꝙ dicatur cauſa eſſe in curia:ſed tene contrarium per ſupradicta.

7 ¶ †Et ſi diceres quid operat præfixio termini? Reſpon.ꝙ habet plures effectus citra iſtũ: nam põt præueniri per alterã partiũ:vt in.c. oblatæ.ſ.eo.Itẽ excludit præſumptionẽ malitiæ quæ eſt cõtra appellantẽ,no.gl.in.c.cùm ſit romana.ſ.eo.Itẽ facit vt poſsit appellator condẽnari in expẽſis ſine alia citatione vt hîc ſi non cõparet.Et attẽde ꝙ hæc cõdemnatio expenſarũ habet locum quando appellatus nõ inſtat vt procedat ad vlteriora.Nã ſi proceditur in curia eo inſtãte cõtra appellatorẽ abſentem,iuxta ea quę habent in.c.ſępe.&.c. per tuas.ſ.eo.nõ condẽnaretur appellator in expenſis cõtumaciæ:vt ſentit Cal.& bene.Et no.hoc dictum.¶ †Ex quo habes ꝙ vbi proceditur cõtra abſentẽ cõtumacẽ non eſt contumax condẽnandus in expẽſis ſed debet expectari finis iudicij.nihil allegat Cal.tu vide Ioã.an.in.c.j.de elec.li.vj.in nouel.vbi ſic limitat gl.ſuã quæ videbatur ibi cõtrariũ dicere.Primũ dictum eſt verius:nã nõ poteſt dici fruſtra feciſſe expenſas ex quo proceditur contra abſentẽ:& hoc no.& habes clarè materiam iſtam expeditam: aliæ gloſ.ſunt faciles.

¶ †Vltimò hîc quæriť: pone ꝙ in curia non reuocetur in dubiũ an cauſa appellationis ſit ibidem retractãda & decidẽda,nunquid procurator partis qui venit ſolũ ad impetrandũ & contradicendũ cũ mãdato poſsit hũc articulum defendere.Spe.in ti.de proc.§.vt autẽ. ver.ſed pone ecce.dicit ꝙ ſic:& ſic dicit fuiſſe obtentum in curia.quod ſatis mihi placet: adduco ad hoc.l.ad legatũ.&.l.ad rem mobilem.ff.de proc.in quibus.ll.patet quòd mandatum extẽditur ad ea quæ ſunt præparatoria[a] mandati:& vide bonã gl.in.c.cùm olim. el.j.de offi.deleg.& in.c.in cauſis.de elect.

a ¶ Præparatoria. Adde hic do.Phi. de peru.in.iiij.colum. &.iiij.q. vbi ſubdit hoc eſſe notandum ad ſtatuta de cõpromiſsis:qa licet ad cõpromittendũ requiratur ſpeciale mandatũ. c.p tuas.ſ.de arbi. tamẽ ſimplex procurator ad lites ſi reuocaretur in dubium, an cauſa ſit cõpromittẽda vel non poterit hunc articulum defendere.

b ¶ Sua nobis. Vide qđ p iſtum tex. determinat Do.xx. di.in ſum.cir.prin. ☙ SEBA. SAPI.

c ¶ Tutoris. Vide Bal.& Alex.in.l.ſi ex legati cã.ff. de verbo.oblig.& ibi quid ſeruetur de conſuetudine.

8 d ¶ Papa. Vtrũ laicus poſsit eſſe delegatus papę inter laicos in cauſa merè ciuili.vide tu de hoc etiã per Io.an. in.c.ſtatutũ.§.j. in nouel. de reſcrip. in.vj.

ANT. FRAN. ¶ An laicus poſsit eſſe delegatus etiã cũ clerico ī cã ſpũali? vide Hoſt. ī ſum.de offi.dele. in.§.ij.ī ver.ſed qd ſi delegatus.vbi dicit ꝙ nõ.& vide.d. Ant.in.c.decernimus.de iudi, tamẽ hoc nõ credo verũ qñ papa delegaret cãm ex certa ſcientia,qa laicus ex priuilegio papæ põt etiã beneficia conferre: vt in.c.adrianus. & ī.c.ſe.lxiij. diſt. & adde ꝙ laicus in caſu neceſsitatis põt etiã iniungere pœnitẽtiã,vt eſt gl.in.c.j.xv.q. j.per.c.ij.de conſe. diſt.iiij.& adde ꝙ laicus non pót cognoſcere de cauſis ſpiritualibus principaliter vel incidenter.vt plenè p Spe.in tit.de re cõuen.in.§.j.ij.&.iij. & in titu.de ſen.in §.iiij.ver.pe. ☙ SEBA. SAPI.

9 a 1 2 3 4 5 6 7

e ¶ Dubitari. De hac qõ.vide plura per Alex.ī cõſ. lxxvij. inci.in cauſa & lite.col.iij.in.ij. vol.

☙ SVMMARIVM.

Iudicium quando cõcipiatur in perſonam ſolius tutoris:& quando in perſonam pupilli?

Appellari poteſt immediatè ad papam à iudice ſeculari:quando locus eſt etiam ſubiectus papæ in temporalibus.

Sententia lata ſuper impotentia appellandi eſt interlocutoria,habens vim diffinitiuæ.

Papa an committat cauſas temporales clericorum vel laicorum ipſis laicis:& ſic an laicus poſsit eſſe delegatus papæ?

Statutum loquens de actu iterato verificatur in geminatione actus.

Propria ſignificatio verborum reſtringitur ſecundum naturam ſubiectæ materiæ.

Appellare licet mileſies à diuerſis grauaminibus etiam in eadem cauſa.

Appellans & appellatus ſi omnes obtinuerũt quia ſententia fuit & confirmata & infirmata: pro quo ipſa ſententia mandabitur executioni.

9 *Appellans proferendo verbum appello pluries ſine interuallo cenſetur tantum ſemel appellare: & erit vnica appellatio.*

10 *Appellans iterum intra tempus decendij an cenſeatur à prima appellatione recedere?*

11 *Excommunicatus poteſt iterum excommunicari:ſed quid operabitur ſecunda excõmunicatio? vide remiſsiuè.*

12 *Appellans viua voce ſaluo beneficio appellandi in ſcriptis qui poſtea intra.x.dies appellat in ſcriptis:an computabitur tempus à prima appellatione,an à ſecunda?*

¶ CAP. LXV.

b SVa nobis. [b] Ab eadem ſententia ab eodẽ tertiò appellare non licet. Primò ponit querelã appellati. Secundò ſententiam auditoris ibi: *cunque.* Tertiò inhibitionẽ factam iudicibus appellationis. ibi: *nos.* ¶ Caſus literalis Inter.R.tutorẽ filiorum quondã.B.ciuis tuſcan.ex vna parte.& F.pro ſe.&.P.tutore quondã filij.B.ex altera ſuper quadam ſumma pecuniæ corã iudice tuſcano quæſtio vertebat:idẽ iudex pro eodem.R.diffinitiuam tulit ſententiã à qua pars altera appellauit quæ bis per iudices delegatos fuit confirmata.& iterũ tertiò fuit appellatum & cõfeſsio facta:tandẽ ad papã delata eſt quæſtio ac auditor ſuper hoc datus interlocutus fuit partẽ alterã nõ potuiſſe tertiò appellare.Mandat papa tertiò iudici appellationis ꝙ in

1 cauſa illa vlterius nõ procedat.Ber. ¶ †No.primò iudiciũ poſſe

c concipi in perſonã ſolius tutoris. [c] tutorio nomine poſſet etiam concipi contra pupillũ maiorẽ.tamen ſeptennio cũ authoritate tutoris.de quo diſtinguendũ eſt vt leg.& no.in.l.j.C.de admi.tut.

2 ¶ †Secundò no.ꝙ à iudice ſeculari poteſt immediatè ad papam appellari inter laicos quãdo locus iudicis eſt de tẽporali iuriſdi-

3 ctione eccleſiæ:vt in.c.ſi duobus.in fi.ſ.eo.¶ †Tertiò not.ꝙ ſententia lata ſuper impotẽtia appellandi dicitur interlocutoria:vt patet ibi. *interlocutus fuerit &c.* Non enim dici poteſt diffinitiua quia nõ eſt lata ſuper meritis cauſæ:habet tamẽ vim diffinitiuæ.vt no.do.de Ro.deci.lxxxiij.& quid importet habere vim diffinitiuæ.vide plenè quod dixi in.c.peruenit.ſ.eo. ¶ †Vltimò no.

4 ꝙ inter laicos poteſt cauſa cõmitti per papã perſonis laicis:vt patet ibi: *petro & eius collegæ &c.* nihil enim dicitur ꝙ fuerint clerici ſicut cõmuniter obſeruatur quando cauſa eis cõmittitur.Et aduerte.quia in ordinario inferiori citra papã hoc nõ habet dubium,cũ poſsit etiã cauſas tales clericorũ laico cõmittere.iuxta no.in.c.decernimus.ſ.de iudi.&.xj.q.j.c.te quidẽ.ſed dubiũ ma-

d ximum eſt in papa [d] nõ propter defectũ poteſtatis.ſed voluntatis: per id quod hodie habeť in.c.ſtatutũ.de reſcri.li.vj.vbi dicitur ꝙ per ſedẽ apo.cauſa ſolũ committẽda eſt clericis habentibus dignitatem ſeu canonicatũ in eccleſijs cathedralibus &c.vt ibi dicitur.

e Vnde poteſt dubitari [e] nũquid diſpoſitio illius.c.habeat locũ cùm cauſa tẽporalis eſt inter laicos.& dicit Io.an.ꝙ vellet in hoc edoceri.Nã iſtud.c.facit ꝙ poſsit cõmittere laicis.Itẽ poſſet contingere ꝙ cauſa eſſet criminalis,quam etiã papa ſpecialiter cõmittere non põt:vt in.c.fi.ne cle.vel mo.li.vj.quæ tamẽ cauſa nõ põt clericis committi:vt in.c.ſententiã.j.ne cle.vel mo.& in.c.in archiepiſcopatu.de rapt.ergo.c.ſtatutũ.nõ põt indiſtinctè intelligi cũ hîc cauſa criminalis nõ poſsit clericis cõmitti.In contrariũ facit generalis diſpoſitio illius.c.nulla exceptione facta.xix.diſ.c.ſi romanorum.de maio.& obe.c.ſolitæ.Nec ob.iſtud.c.quia tẽpore ipſius nondum emanauerat illud.c.ſtatutũ.Concludit Io.an.tenendũ id quod curia ſeruat.& ſic dubitauit decidere de iure.d.Anto.dicit æquius eſſe tenere hoc.c.in hoc nõ eſſe correctũ.Aduerte ratio. c.ſtatutũ.militat etiã cũ cauſa eſt inter laicos.Nã principalis ratio illius.c.eſt decor ſedis apoſtolicæ.nã quædã ignominia eſt & dedecus quoddã priuatã perſonã maximè vilẽ tenere locũ papæ:vt ibi in glo.ergo debet eſſe eadẽ iuris diſpoſitio maximè cùm illud c.generaliter loquitur.Nec ob.quòd dicitur de cauſis criminalibus:quia illud intelligitur exceptũ ratione impotentiæ. nã lex debet eſſe poſsibilis & cõueniens perſonis &c.iiij.di.c.erit autẽ lex. Sed ex alio reſpectu placet mihi prima opin.quia clerici maximè in dignitate poſiti nõ debẽt occupari in cauſis tẽporalibus maximè laicorum.ar.bo.in.d.c.te quidẽ.& in.c.reprehenſibile.xxij.q.

5 viij.& hoc not. ¶ †In gloſſ.j.ibi:duas res.Not.gloſſ.pro ſtatutis

permittentibus

a ¶ Iterari. Ad hoc facit. l. fi de eō missa. §. si quis de cē. ff. de le. iñ. Et hæc faciunt ad. q. quæ sæpe de facto euenit quādo arbitro datur potestas prorogandi cōpromissum semel & iterū: nō enim intelligitur in infinitum: sed pro duabus vicibus tantū secundū Bal. hic in fi. qui subdit no. q arbiter nō poterit prorogare ad lōgū tēpus, quasi hoc nō videat per partes cogitatū. ar. l. si finita. in princ. ff. de dam. infec. & idem Bald. in. l. j. C. vt in pos. le. dicēs q arbiter non poterit prorogare vltra tres menses. sed vide de hoc fin. doctrinā eiusdē Bal. ī c. fin. de cōsue. vbi vult q ꝓrogatio nō debeat esse maior q̄ termin⁹ primus ipsius cōpromissi. facit. c. iñ. v. q. iñ. vbi secundus terminus non debet esse maior primo. & qđ no. Imo. in. c. nonnulli. §. de rescri. in fi. prin. faciunt etiā no. ī. l. iij. ff. de eo qđ cer. lo. de illa clausula vbi cūq; locorū quę refert ad similia expresse. Ad idē. c. fides. §. de rescrip. cū ibi no. & per Bal. in. c. j. apud quem vel quos cōtrouersia feu. vbi voluit q illa clausula semel, bis, & pluries debeat regulari secundū similitudinē pręcedentiū. & subdit etiā Bal. in d. c. fi. in. x. col. q illa clausula q arbiter posit prorogare terminū toties quoties sibi videbitur semel, bis, decies, pluries ne restendat in infinitū nō pōt prorogare vltra duas vices, aut tres ad summum. & idē dicit Bal. hic & ī. c. præsentata. in pe. col. de testi. & ī. c. olim ex literis. in. iñ. col. de rescrip. de quo etiā vide per eūdē Bal. in. c. j. qb. mo. feu. amit. in quadā additione magna quā multi libri nō habent. vide Lud. ro. in rubri. de arbit. & in repet. l. iñ. ff. de re iudica. in penult. char. ī ver. sed pro maiori declaratione. & in. l. si finita. in prin. ff. de dā. infec. Alex. Imo. in cōsi. ccxiñ. incipi. viso cōsilio aliās per me reddito. ī. iñ. quod est bene notā. ad practicam. de quo etiā per doctores. in. l. & si post tres. ff. si quis cauti. & p Bar. in. l. si gemina arbor. ff. arbor. furtim cæsa. & ibi de dictictione pluries quot vices importat. & per Ang. in l. j. §. pe. ff. de cust. reo. quādo aliquis promisit repręsentare aliquē toties quoties opus erit. de quo etiā per Io. de imo. in. l. si finita. ff. de dam. infec.

permittētibus aliqd iterari[a] vel punientibus facientē aliqd iterū, habet enim locū statutū in geminate actū. Sed aduerte. quia gl. ī sequē tibus videt inuere cōtrariū, & videt sibi cōtraria dū exponit iterū. i. quoties opus erit. Saluādo gl. dic q propriū significatū istius dictionis est vt notet actū geminatū, sed qñq; ex natura actus cui adijcit exponit prout sequit in gl. & ita loquit. l. veluti. ff. de edē. ī gl. alleg. Nā editio instrumēti pōt ex cā iterū peti, & intelligit quoties opus erit: quia hoc habet natura negotij vt pluries possit peti editio īstrumēti si opus est. nā verba impropriātur secūdū naturā subiectæ materiæ. xj. q. iij. c. rogo. cū gl. & tex. cū gl. in procē. decreti. ibi: *omnia quecūque vultis vt faciāt vobis homines*: i. debetis velle. ¶ † In gl. ij. ibi: *sed dic quoties. i. secundò &c.* No. gl. secūdū hūc intellectum pro his q dixi in pcedēti gl. q propria significatio verbi est restringēda secūdū naturā subiectę materiæ, qa promptū est iura iurib⁹ cōcordare. vt in. c. cū expediat. de ele. li. vj. & sic euāgelistę sæpe reducunt ad cōcordiā: vt leg. & no. in. c. nihil j. de ver. signi. ¶ Vel dic & aliter q illud. c. quoties. intelligit propriè, sed verificat in diuersis grauaminib⁹. nā si millesies quis grauaret ī eadē cā toties appellare pōt: [b] vt in. c. directæ. & qđ ibi no. §. e. hoc. c. loquit qñ sup eodē fuit bis appellatū per eādē partē & bis sīa fuit cōfirmata: quia tūc nō licet tertiò appellare: tñ vt euitet infinitas: tū ꝓpter pſumptionē iniustitię q orta est cōtra appellantē: ex quo toties succubuit. & hoc vt nō liceat tertiò appellare ab eodē articulo: ꝓcedit etiā in sentētijs q nō trāseūt in rē iudicatā: licet em in illis possit de nouo cā inchoari: nō tñ tertiò appellari. gl. est singularis. ī. c. fraternitatis j. de frig. & malefi. quā semp tene menti. sicut in simili dicim⁹ q nō licet in istis causis appellare post decēdiū, licet possit p viā q̄relæ agi. vt est gl. no. in. c. ad reprimendā. de of. or. Itē intelligo tex. vt nō liceat tertiò appellare respectu eiusdē partis. nā qlibet pars pōt bis appellare: & sic possunt in cā sup eodem articulo iterponi quatuor appellatiōes: vt no. Io. an. in. c. directæ. §. e. & Spe. e. ti. §. quoties. & Bar. in. l. vna. C. vt nō licet. ī vna eadēq; cā tertiò prouocare. q intelligit siue interpellatim habuit pars duas sentētias pro se siue cōtra se. exēplū. appellaui à sīa lata contra me: sīa fuit confirmata: iterū appellaui: sīa fuit infirmata. tu potes appellare, & sic tertiò. & si sīa fert cōtra te, poteris iterū appellare: nā hoc casu quisq; nostrum habuit successiuè duas appellatiōes. qñq; hoc cōtingit interpellatim: vt quia ego semel appellaui & obtinui sīam pro me. tu iterū appellasti & fuit sīa pro te lata. possum tertiò appellare: & si fuerit pro me lata, poteris quartò appellare. vlterius nō est licitū cuiq; nostrū appellare. qa quisq; habuit duas appellationes. ¶ † Sed dubiū est pro quo mandabit sīa executioni ex quo bis appellauit & bis obtinuit & nō licet quintò appellare. Primò videt q debeat obtinere is qui habuit primā sīam: qa pſumptio est pro eo ex quo bis fuit cōfirmata. In cōtrariū facit q alter qui vltimò obtinuit. Spe. ī. d. §. quoties. in princ. relinquit hoc disputatiōi. Io. an. ī addi. dicit hodie dicēdū vt habet ī cle. j. de re iu. Ex qua colligit actorē debere obtinere q habuit tres sīas ꝓ se. & dic vt ibi plenè no. ¶ † Et in fi. gl. no. gl. iuncto. d. c. lotharius. q geminatio appellatiōis seu multiplicatio sine interuallo facta habet vim vnius appellationis. & non recedit à iure suo pluries emittēdo verbū appellō. hoc em̄ videt facere ex cordis abundātia. ad hoc. c. bonæ. §. eo. vbi etiā probat. facit ī simili in cle. j. e. tit. ¶ † Sed pulchrū & difficile est dubiū in geminate[c] appellationē ex interuallo intra tps tñ decēdij. nūqd p scdam appellationē videat recessum à prima, & sic nūquid possit ꝓsequi secunda: qa fortè expedit sibi eā magis prosequi. fortè enim fatale primę appellatiōis est lapsum & est intra tps scdæ appellatiōis. Bar. ī. l. cū procurator. ff. de no. ope. nū. tenet scdam appellationē nō valere: quia p primā pronūtiatū est extinctū seu suspēsum. l. j. ad turpil. c. venientes. de iureiu. ergo secunda nihil pōt operari. Cōtrariū sentiūt doc. nostri ī. d. c. bonæ. & d. Ant. in. c. dilecto. §. e. & dicit Gas. de cal. in. c. directæ. §. e. in q̄one facti defendisse cōtrariū eius qđ tenet Bar. alle. gl. ij. q. vj. c. biduū. & d. c. directę. sed illud nihil facit. quia loquit ī diuersis grauaminib⁹. Adducit tñ rō. pōt enim appellās renūtiare appellatiōi suę alterā interponēdo ex quo tēdit in ei⁹ fauorē. facit. ij. q. vj. c. ei qui. §. si quis libellos. & C. e. l. si qs libellos. ¶ † Nec obst. qđ dicit suspēsum nō posse amplius suspēdi. qa imò cōtrariū est verū: vt patet ī excōicato: quia pōt iterū excōicari. & qd operet scda no. in. c. ita quorūdā j. de iudę. & vide de hoc in. c. cap̄m. iūcta gl. de rescri. puto q aut vult scdò appellare ad aliū iudicē & valet appellatio & censet renūtiare primę de hoc videt mihi casus iūcta gl. ī. d. l. si qs libellos. canonizata. vbi. §. & hęc scda operat respectu trāsferēdæ iurisdictiōis de vno ī aliū: vñ licet non operet effectū suspēsiuū operat tñ trāslatiuū. qđ ei licet iuris autoritate, ne iustæ plenitudinis humanitas deneget. vt dicit tex. ī. d. l. si qs libellos. Aut vult geminare appellationē ad eūdē. & tenerē opi. Bar. qa non video q secūda appellatio possit operari nec effectū suspēsiuū nec deuolutiuū seu trāslatiuum. nā ex prima appellatiōe ꝓnūtiatū est suspēsiuū: & cā est deuoluta ad superiorē iudicē. ergo scda ad eūdē nō valet: maximè qa tpe interpositiōis ipsi⁹ nō pōt appellās ptēdere interesse. Ideo appellatio nō valet: qa fundat sup̄ interesse. ij. q. vj. c. nō solēt. & §. de ele. c. cū inter. ¶ † Quid autē si primò appellauit cū hac protestatiōe saluo iure ī scriptis appellādi. nūqd si scdò appellat ī scriptis intra decēdiū cō putabit tps à prima appellatiōe vel à scda? vide Bart. in. d. l. cū ꝓcurator. & aliquid tetigit Ant. in. d. c. dilecto. & ibi examinaui nuperrimè hāc materiā in additione. dic vt ibi dixi.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc quod hīc dicitur de verbo pluries & pluries. Dicas q verificatur in duobus: & si dicat pluries & pluries gemina tè verificat in quatuor vicibus vt declarat Barto. in. l. si gemina arbor. ff. arb. fu. cę. & habet per An. are. ī trac. malefi. in gl. ī ver. pluribus. & per Alex. de imo. in. d. l. si gemina arbor. & p. d. Abb. post gl. in. c. ad nostrā. de rebus ecclie. nō alie.

¶ Et adde q quādoq; verificatur in tribus quādoq; in quatuor secūdum subiectā materiā. l. cogi. §. item metianus. ff. ad tre. & vide Bal. in. c. j. in. §. quod autē. de no. feu. & Ange. in. §. & quod sæpe. ī autē. de triē. & semis. & Archi. in. c. iñ. de fil. presby. libr. vj. ¶ Et de verbo vbicunque. de quo hīc fit mētio vide in. l. vbicunq;. ff. de interro. act. q etiā intelligit quoties opus fuerit euitando tamē īfinitatē. & vide Bal. in. l. lucius. ff. de ser. rusti. prędi.

SEBA. SAPI. b ¶ Appellare pōt. Vide Alex. ī cōsi. lxx. inci. ī causa & lite. in. ñ. vo. & Deci. in cōsil. xlix. inci. præstantissime doctor. in. j. col. & ibi declarat q si statuto caueretur q nō possit appellari nisi semel: quomodo illud debet intelligi.

SEBA. SAPI. c ¶ Geminante. Vide. d. Bartho. vero. in cautela. cxciñ. inci. vbi quis pōt. vbi tradit cautelā ad impediendum ne quis pluries appellet.

a ¶ Dilecti.Itē adde q̄ vbi papa vel imperator cōmittit cauſam ſimpliciter videt appellationem admiſiſſe nō obſtante q̄ tertiò nō poſsit aliâs appellare.ſecūdū do. Ant.de but.hic & expreſsius Ioā. de imo.&.d. Alex.in cōſil.ccxix.inci.in cauſa & lite vertē-te corā reuerendo &c.in.ñ.col.qđ teneas cordi qa pōt quotidie cōtingere.nā ſemp opponitur q̄ reſcriptū eſt obreptitiū & cōtra ius.ideo non valet.quia de iure cōmuni nō pōt tertiò appellari. pōt ſuſtineri q̄ imò valeret p̄ hoc dictū d.Ant.& Imo.hic. qa eo ipſo q̄ princeps cōcedit reſcriptū intelligitur diſpēſare & appellationē admiſiſſe.bene facit qđ ſingulariter inquit Ange. in.l.libertus aduerſus.p̄ illū tex.ff.de in ius voc.q̄ princeps cōcedendo reſcriptū delegatorū ſupplicanti videtur ſupplicantē habilem facere ad agendū.bene facit tex.in.l.j.& quod ibi Bal.C.de preci. impe.offe.

ANT. FRAN.

¶ Circa hoc de principe cōcedēte reſcriptū ſimpliciter:an videat habilitare inhabilem ſi impetrans forſan erat īhabilis ad impetrādū.dicas primò q̄ reſcriptū dicitur illud qđ cōcedit ſecundū ius cōe,& ſi cōcederet cōtra ius cōe nō diceret reſcriptū ſed priuilegium.vt eſt gl.in ver,noſcat.in c.j,de cōſti,li.vj.& quo differāt reſcriptū & priuilegiū; vide Bar,ī.l.p̄ſcriptione,C. ſi cōtra ius vel vti,publi.ī ñ.col,& per eūdē Bart.ī.l.ſi.in.j.col, ff.de cōſti.prin. & vide Spe,in tit.de reſcri. p̄ſenta.in princ,& in.§.j,

¶ Et adde q̄ reſcripti verba etiā enūtiatiua plenè probāt qñ cōcernunt

1 *De appellationibus interpoſitis ad archiepiſcopum iure metropolitico:poteſt eius vicarius cognoſcere:quia idem eſt tribunal.*

2 *Libellus ſuper appellatione debet concludere ſententias latas poſt & contra appellationem legitimam declarari irritas & inanes.§.*

3 *In abſentia delegati ab epiſcopo an poſsit appellari ad eius vicarium?*

Iuriſdictio vicarij eſt ſuſpēſa:ſuſpenſo vel excommunicato epiſcopo.

4 *Procurator gñalis pōt inhibere procuratori ſpeciali aliq̄d ex cā veriſimili nō cogitata per dominū.*

6 *Appellari non poteſt ſecundū vtrunque ius omiſſo medio regulariter.*

7 *Appellari poteſt omiſſo medio ſi prius nō opponat per partē aduerſam.9.pōt tn̄ pars opponere etiā poſt.x.dies quo caſu ſententia remanebit rata.8.*

10 *A ſubdelegato appellatur ad primum delegantem, niſi primus delegans fuerit papa: quo caſu ad ipſum non appellatur.11.*

11 *Ad papam poteſt appellari omiſſo medio,niſi appelletur à ſubdelegato legati papæ : quo caſu ad ipſum ſubdelegantem appellatur.*

12 *Ad legatum papæ appellatur omiſſis medijs in eius legatione.19.*

13 *Ad archiepiſcopū appellatur ab epō:niſi archiēps litiget corā epiſcopo cum ſubdito ipſius epiſcopi.*

Archiepiſcopus aliq̄n litigat corā ſuoſuffraganeo.

14 *Epiſcopus conuenit ſubditos ſuos coram arbitris iuris:à quibus appellatur ad papam.*

15 *Appellatur omiſſo medio quādo mediū eſt inhabile:puta quia eſt in excōicatione vel hæreſi &c.*

16 *Appellari non poteſt à vicario epiſcopi ad ipſum epiſcopum licet cōſuetudo ſit in cōtrariū, quæ nō valet niſi vicarius cognoſcat tanquā delegatus epiſcopi:quo caſu appellat ad ipſum epiſcopū.18.*

17 *Sententia lata per capitulū & ēpm appellatur ad ipſum ēpm quādo ēps fuit ibi non tanq̄ prælatus ſed tanq̄ canonicus: ſecus ſi fuiſſet tanq̄ ēps.*

18 *Epiſcopus poteſt delegare cauſam ſuo vicario: quo caſu pōt ad ipſum appellari: ſed ſi malitioſè hoc facit epiſcopus excōmunicabitur per ſuperiorem.*

¶ *CAP. LXVI.*

a Dilecti. [a] De ſubdito vel delegato epi ad archiepiſcopum appellare nō licet, vel gñalis fic. Appellatio omiſſo medio à iudice interpoſita cauſam nō deuoluit exceptiōe oppoſita.h.d. ſecundū cōem intellectū.Primò ponit q̄relā appellātis : cui ſcdo dat iudicē.ibi: *quo circa.* ¶ Caſus literalis.Inter cōuētū & priorē de la cu rubeo.&.F.militē corā magiſtr.A.ex delegatione ordinarij qō vertebat:idem miles ad Bituricen.archiepm appellauit, tandē partes cōparuerūt in p̄ſentia officialis archiepi Bituricen.corā quo ex parte prioris& cōuēt9 fuit excipiēdo propoſitum:q̄ cū omiſſo diocesis epo fuiſſet ad archiepm appellatū ad quē gradatim debuit appellari in cā procedere nō debebat:ſed qa officialis hāc exceptionē admittere denegauit prior ad ſedē apo.appellauit, ſed officialis nō obſt.app.tulit ſnīam ſuſpēſionis & interdicti in priorē & cōuētū p̄dictos. Mādat papa qbuſdā iudicibus quaten9 ſnīas illas poſt hmōi appellationē promulgatas de nuntiēt nullas eſſe.B. ¶ † No.primò q̄ de appellationib9 īterpoſitis ad archiepm iure metropolitico pōt eius officialis ſeu vicari9 cognoſcere.hoc qa idē eſt tribunal archiepi & b vicarij ſui. [b] vt in.c.romana j.e.li.vj.Idē ꝓbat 2 in.c.dilect9.ſ.e. ¶ † Secūdò no.ex tex.practicā libellādi in cā appellatiōis vt petat ſnīas latas poſt & cōtra appellationē legitimā denūtiari irritas & inanes. ¶ † Sed circa primū notabile q̄ro de q̄ſtiōe hīc nō tacta p̄ doc.nūqd c à delegato epi poſsit appellari ad vicarium [c] ipſius epi,an verò ſit neceſſe vt formaliter ad ipſum epm appellet?& videt primò q̄ nō.ar. c.ſtuduiſti.de off.leg.vbi patet q̄ legatus gñalis papæ nō impedit ſe de cā alteri ſpecialiter delegata:ergo idē dicēdū de vicario epi.nam eps cām alteri delegādo videt eā arripere à iuriſdictione ſui vicarij : qđ pōt.ar.in.l.iudiciū ſoluit.ff.de iudi.& p̄ Inn.in.c.romana.p̄alle. vbi notāter dicit epm poſſe inhibere vicario ſuo ne de certa cā cognoſcat. Nā quēadmodū pōt eps ex libito ſuū vicariū ex toto remouere:vt no.gl.ī cle.& ſi principalis.de reſcri. & no.in cle.fi.de ꝓcu.ita & forti9 pōt cognitionē certę cauſę īterdicere.ar.in.l.q̄ de tota. ff.de rei vē.& in.c.paſtoralis.§.itē cū totū.de offi.dele.In cōtrariū facit: qa idē eſt epi & vicarij cōſiſtoriū:vt ī.c.ij.de cōſue.li.vj.& ī.d. c.romana.& vt patet hīc.cognoſcit vicarius de appellatiōe ad archiepm īterpoſita:qa ipe archiēps videt cognoſcere miniſterio vicarij ſui:cū iuriſdictio vicarij ſui nō ſit ſeparata à iuriſdictiōe epi.ſed eſt pars iuriſdictiōis epi. vñ ſuſpēſo vel excōicato epo ſuſpēſa eſt iuriſdictio vicarij:vt leg.& no.ī.c.j.de offi.vica.li. vj.Itē licet p̄ delegationē ſit ab eo remota cognitio p̄ncipalis cāę:nō tn̄ eſt remota cognitio cāæ appellatiōis:& ex ſeparatis nō fit illatio:vt in.c.ij.de trāſla.epiſco.& ī.l.nec p̄ natales. C.de proba.In hoc puto ſic dicēdū q̄ aut eps eſt p̄ſens puta ī dioceſi vel loco ꝓpinquo tūc debet appellari ad epm nō ad vicarium. Aut abſens ī loco remoto,tūc poterit appellari ad īpmvicariū.Ad hāc diſtinctionē adduco text.& ibi no.p̄ Io.an.in.c.ſi cōtra vnū.de offi.dele.li.vj.vbi patet q̄ ſi recuſat delegat9 epi debet ꝓbari ſuſpitio corā ipſo epo & nō corā vicario ſuo: niſi(vt ibi dicit Ioā.an.)eps ſit in remotis.nā cū in cā illa ſpāli delegat9 ſit maior vicario ſuo:vt ī.d.c.ſtuduiſti.nō eſt rationi cōſonū vt iſte vicari9 corrigat errorē illius.ſed ex cā p̄dicta hoc poterit. ¶ † Adduco ſecūdò.l.ſi hoīem.valde notabilē.ff.mādati.vbi dicit gñalē procuratorē poſſe ex cā veriſimili nō cogitata p̄ dnm inhibere ſpāli procuratori ne negotiū attētet:ſecus vbi non eſt talis cā.& per illā.l.nō ſolēniter limitat.c.ſtuduiſti.p̄alle.vt legat9 papæ in ꝓuincia poſsit ex cā nouiter orta ſeuveriſimiliter nō cōſiderata p̄ papā tp̄e delegationis inhibere delegato ſpāli ne ꝓcedat in cā ſibi ſpāliter delegata: & p̄ illā.l.audio Bar.tenuiſſe poſſe epm ex tali cā ſtatutū ſeu diſpoſitionē facere cōtra legē:ex quo talis cā ſubeſt quā ſi legiſlator cōſideraſſet.aut legē illā nō cōdidiſſet,aut facultatē diſponēdi cōtrariū p̄buiſſet. Et vide qđ no.Bal.ī.l.oēs populi.ff.de iuſti.& iur.& hoc eſt ſingl̄r notandū ad materiā.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.de iudi.Et vide quod no.do.dē Ro.deci.ciiij.& qđ dico.ī.d.§ de adulterijs,aſs 5 eſt in deci.cclv. ¶ † Scdò q̄ro ꝓ declaratiōe ſecundi notabilis

factū ꝓpriū reſcribentis & ſup ipſis verbis reſcribes ſe fundat:vt in cle.j. & ibi p̄ gl.& doc. de proba.& no.in c.ſi papa.de priui le.lib.vj.

¶ Et adde q̄ reſcriptū accipit vires ex intellectu reſcribentis.vt not.Bal. ſuper marga. ſup Inno.in ver.reſcriptum.in ver.ſing.

¶ Adde etiā q̄ reſcriptū eſt cōmune vtriq; parti.vt per Spe.in ti.de reſcri. p̄ſenta.ī prin.& in.§.j.& de forma reſcripti cōfirmatorij cum clauſula ex certa ſciētia:vide eundē Spe.ī ti. de reſcri.p̄ſenta.in §. rōne formæ.in verſ.ſeq̄t videre.& vide eundem Spe. in tit.de inquiſi.in §.j.in ver.qđ ſi ī litera.vbi dicit q̄ reſcriptū ſemper debet ita interpretari vt reducat ad ius cōe inquantū fieri pōt.& ad id quod dicit q̄ princeps concedēdo reſcriptū inhabili videt illū habilitare.Dicas illud eſſe verū qñ princeps cōcedēs reſcriptū habet notitiā de inhabilitate impetrantis, aut reſcriberet cū clauſula motus proprij vel ex certa ſciētia, aliâs nō videret eū habilitare p̄ ea q̄ habēt in.l.ſcripta.C. de p̄ci.impe. offe. & in.l.fi.C.ſi cōtra ius vel vti. publ. imò reſcriptū aliter impetratū dicetur eſſe ſubreptitiū & non iuuaret impetrantē.p̄ ea q̄ habent in.c.ſuper literis. de reſcrip.

~ SEBA. SAPI.

b ¶ Vicarij ſui.Vide Ro.in fin.lvxv. inci. cōceſſum eſt epiſcopo.

~ SEBA. SAPI.

c ¶ Ad vicariū.Vide Rot.deci.vlt.in tit.de offic.vica,in nouis.Feli.ī.c.ſi qs cōtra clericū.poſt Ab.ibi.col.xj.ver. Sed circa prædicta.ſ.de foro compe.& Ro.in ſing. ccccl vij.incipi.tu habes titulum.

a ¶ Practicas. Qualiter formari debeat libellus super reuocatione attẽta torum appellatione pẽdẽte. adde. d. Ant. hic in ver. quæro primò de practica libelli &c. & in. c. consuluit. in. ñ. co. s. e. & q ibi no. de hoc.

b ¶ Legitima. Et istam formã tanq; tutiorẽ seruandam esse dicit Archi. ñ. q. vj. in. c. ei qui. §. fi. qui incipit ab eo autem.

c ¶ Excipit. casus in quibus põt appellari omisso medio & no. etiã Bar. in authen. habita. C. ne fil. pro pa. Itẽ ad patriarchas priuilegiatos appellari põt omisso medio. text. est secũdũ vnã lec. in. c. antiqua. de priui. & gl. in. c. renouantes. xxij. dist. & ad hoc q ad patriarchã Cõstantinop. posit, appellari omisso medio est bo. tex. & ibi apertè Archi. in. c. si clericus. in fin. xj. q. j. & idem etiã dicit Arch. in. §. anteriorũ ver. illo videlicet. ñ. q. vj. vbi etiã dicit idẽ de patriarcha Alexãdriñ. & alleg. no. in. d. c. renouantes. ponit etiam Archi. in. d. ver. illo videlicet. quatuor ex illis casibus in q̃bus appellari põt omisso medio quos etiam posuit hìc. d. Ant. Itẽ formo tibi vnã regulã notabi. in ista materia. q vbi cunq; à iudice securali põt appellari ad iudicẽ ecclesiasticũ poterit ad eũ appellari omisso medio. ad hoc allego casum singularẽ quẽ nouũ ad hoc põdero in c. si duobus. in fin. s. e. quod no. quia est magna limitatio ad. l. imperatores. ff. eo. Sed fortè posset responderi ad tex. ĩ. d. c. si duobus. q ibi cõsuetudo nõ dictabat vt appellaret ad papã tanq; ad supremã personã. Itẽ limitain scholaribus qui ĩ quolibet grauamine omisso medio possunt appellare etiã de iure ciuili. authẽ. habita. C. ne fil. pro pa. & ibi Bal. in. ñ. co. & d. Alex. Imo. in. l. j. §. si qs. in prin. ff. e. & hoc idẽ dicit etiã. d. Abb. in disputatiõe sua q̃ incipit gãdulphus. in. xx vij. co. alle. Bal. in. d. aut. habita.

d ¶ Oppositũ. Valeat ap. omisso medio si nõ opponatur in casibus in quibus non põt app. omisso medio: & ita etiã singulariter colligitur ex dictis Inno. in. c. cũ bertoldus. quẽ refert & sequit ibi. d. An. in. v. col. & ceteri scribentes de re iu. & est casus quem ibi ad hoc multũ ponderat iste in. c. referente. de præben. &. d. An. hìc in. ñ. col. & gl. hîc. & quod ibi no.

cundi notabilis, nũq̃d in causa appellationis debeat sic purè libellus cõcipi vt sententię latę post appellationẽ reuocent in irritũ? Inn. hîc multũ instat ponẽdo varias practicas.[a] Nam q̃nq; petit reuocari quicqd est gestũ post appellationẽ, seu vt processus post appellationẽ denuntiet irritus: vt in. c. dilecto. s. e. q̃nq; petitur vt appellatio pronuntiet legitima.[b] & hoc solũ põt sufficere secũdũ Inn. Nã reuocatio attentatorũ venit accessoriè. nã si appellatio pronũtiet legitima, patet per cõsequẽs gesta postmodũ esse irrita: vt in. c. si à iudice. & in. c. nõ solũ. eo. ti. li. vj. Cautũ tn̄ est secũdum Host. vt adijciat ad maiorẽ expressionẽ vt denuntiet irritũ quicqd gestũ fuit post & cõtra appellationẽ. & hęc est bona practica vt euitet cõflictũ opinionũ vt sic nõ restringat se libellans ad aliqd speciale, sed gñaliter ad oĩa postmodũ attẽtata &c. ¶ † In gl. j. ibi. *dicas quòd gradatim est appellãdũ &c.* Ex hac prima parte gl. quę durat vsq; ad ver. *de appellationibus interponẽdis &c.* collige vnã regulã & quatuor casus exceptos. regula ponit negatiuè vt omissis medijs seu iudicibus immediatis non possit regulariter appellari ad superiorẽ mediatũ tam de iure canonico vt hîc & in. c. romana. p̃alle. q̃ de iure ciuili. ij. q. vj. c. anteriorum. & in. l. imperatores. ff. de appel. ¶ † Excipitur[c] primò casus q̃n nõ fuit oppositũ[d] per partẽ aduersam. & no. bene hũc casum: q̃a de hoc nõ habet alicubi tex. adeo q̃ Archi. in. c. si delegatus. de offic. dele. li. vj. dixerit Inn. & Hosti. tenuisse cõtrariũ in. c. referẽte. alleg. in gl. Sed vt dicit Io. an. hîc nõ colligit ex dictis illorũ ibi: & Hosti. hîc & cõiter doc. sequunt istã gl. vt quẽadmodũ tacitus[e] cõsensus inducendo cõsuetudinẽ possit hoc operari, vt dicam in casu sequẽti: ita & tacitus cõsensus in nõ excipiendo. Et pro hoc. q̃a regulariter q̃d põt facere cõsuetudo põt operari pactũ tacitum seu exp̃ssum licet nõ p oĩa. iuxta no. per Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. & iur. Itẽ facit iste tex. in ar. vbi papa fundat se super appellatione: & sic fuit opus hîc excipere & appellare. ¶ † Sed circa istũ casum ego formo oppositionẽ satis fortẽ de. l. j. ff. e. vbi dicit q̃ si per errorẽ fuit appellatũ ad maiorẽ iudicẽ debitus error nõ nocet: secus si ad minorẽ. videt ergo velle q̃ ex certa sciẽtia nõ valet appellatio omisso medio. Ad hoc cõtrarium rñdeo sic. q̃ error nõ nocet. s. vt iurisdictio sit deuoluta ad iudicẽ debitũ ac si ad eũ fuisset appellatum. vt ibi sentit Bar. Nõ ergo negat quin parte nõ excipiẽte valeat processus corã iudice maiori. Et ex hoc infert q̃ si sciẽter appellauit omisso medio: & hæc appellatio aduenit in notitiã appellati post decẽdiũ: q̃ eo ex-

a 7 c d

e 8

sed posset respõderi quòd ipsi scribẽtes loquũtur in casu quãdo appellatur omisso medio ad aliũ qui aliãs cõmuniter in alijs causis erat iudex litigantium. ita refert hìc. d. Bart. de bellẽ. in addi. ad. d. Ant. & vide hic per do. Phil. de pe. in. v. col.

ANT. FRAN. ¶ Coram quo & ad quem debeat appellari. dicas q̃ appellatio debet fieri de inferiore ad superiorẽ. & illa debet interponi coram iudice à quo si eius copia haberi põt, vel coram iudice ad quẽ si copia iudicis à quo nõ põt haberi, vel corã hõestis personis. vt p Arch. in. c. appellatio. de ap. lib. vj. & per Bald. in. l. apertissimi. C. de judi. & ĩ add. Spe. in tit. de ap. in. §. j. in ver. appellatio debet interponi. & in cle. j. in princ. de re iudi. & per Barto. in. l. j. §. si qs. in. ij. col. ff. de ap. & per Alex. in. l. j. in. §. dies. ff. quãdo app. sit. vbi etiã dicit appel. posse ad se. apo. omisso medio. quia papa dicitur esse ordinarius totiꝰ orbis, vt in. c. cũcta p mundũ. & in. c. p principalẽ. ix. q. iij. & ideo respectu appellationis q̃ interponitur ad papã nõ videtur esse curãdũ de medio.

SEBA. SAPI.

e ¶ Tacitus. Hãc rationem etiã in terminis ita deducit Cal. in cõsi. j. in ti. de appel. vide Ro. deci. cclxxxvij. inci. item si tres. & Abb. in. c. referente. j. de præbendis.

SEBA. SAPI.

f ¶ Cõsuetudo. Vide Ioan. de ana. in consi. lj. inci. in causa illorũ de monticulo. in fi. Abb. in rubr. s. e. vbi Deci. latè.

f ¶ Cõsuetudo. An valeat cõsuetudo q̃ possit appellari omisso medio: vide hic do. Anto. in vlti. col. & gl. magnam in. c. nõ putamus. de consue. in. vj. Et adde q̃ non solũ valet cõsuetudo q̃ appelletur à subditis ad superiorẽ omisso medio sed secũdum eum valet cõsuetudo quòd appelletur à nõ subditis ad superiorẽ omisso medio: casus est in. c. si duobus. in fi. s. e. nec ob. quòd ibi appellatur ad papam qui potest adiri omisso medio. quia respõdeo quòd ibi appellabatur de iure ciuili quo iure nõ appellatur omisso medio etiã ad principem. vt. l. imperatores. ff. eo.

cipiẽte snĩa remanet rata: quia illa appellatio non valet obstãte exceptione: secus autẽ si sic appellasset iusto errore ductus: q̃a tũc appellatio deuoluit cãm ad superiorẽ iudicẽ debitum. vel intellige de iure ciuili: quia ius ciuile magis abhorret appellationẽ gradatim nõ facta q̃ ius canonicũ: vt patet in. l. imperatores. ff. eo. vbi imperator nõ vult q̃ ad eũ etiã appelletur omisso medio. facit. ij. q. vj. c. anteriorum. ¶ † Secũdus casus exceptus. si cõsuetudo[f] fouet talẽ appellationẽ omisso medio interpositã. & de hoc casu hodie est bo. tex. ĩ. d. c. romana. ¶ † Tertius casus. si legatus etiã ad vniuersitatẽ causarũ subdelegauit vnã causam alteri in totũ: nã tũc appellat ad primũ delegantẽ. Et idẽ intellige in delegato ad vnã causam tãtũ eãdẽ cãm prorsus subdelegãte: vt in. c. sup q̃nũ. §. porrò. de offi. dele. & in. l. j. ff. q̃s & à quo ap. Et no. hoc pro intellectu illius. l. & maximè no. gl. inquãtũ loquit etiã in delegato ad vniuersitatẽ causarũ, vt nõ censeatur quasi ordinarius in appellatiõe interponẽda à subdelegato: licet cẽseat quasi ordinarius in eo q̃ subdelegauit. not. gl. in. c. cũ causam. s. e. ¶ † Quartus casus exceptus est in papa. ad eũ enim appellari põt omisso medio vel medijs. ij. q. vj. c. ad romanã. Fallit si appellet à subdelegato delegati papæ qui subdelegat nõ in totum: q̃a cũ delegatus papę repręsentet p̃sonã ipsius papæ nõ debet appellari ad ipsum papam, sed ad ipsum delegãtẽ. vt in. d. c. sup quę stionũ. §. porrò. ¶ † Extra gl. excipe vnum casum in legato papæ. Nã secũdũ cõem opi. ad eũ põt appellari omissis medijs[g] in eius legatione. ar. c. j. de offi. leg. & ita voluit Io. an. ĩ. c. q̃d trãslationẽ. de offi. leg. & ibi dixi. tenet gl. in. c. ij. de cõsue. li. vj. & vide gl. ij. q. vj. in. c. iij. ¶ † Sextus casus. si archiepiscopus conuenit subditũ episcopi corã episcopo: tũc enim nõ debet ad eũ appellari, ne fit iudex in cã sua. ¶ † Septimꝰ casus. si episcopus litigauit corã arbitris cõtra subditũ suũ sicut fieri debet. xj. q. j. c. si clericus. nã tũc appellat ad papã ab illis arbitris: vt no. gl. in. c. ab arbitris. de offi. de leg. li. vj. q̃is possit dici hũc casum nõ rectè excipi: quia illi sunt arbitri iuris: & sic superior immediatè est papa: vt ĩ. d. c. ab arbitris. & notabis hũc casum: quia illa gl. nõ est alibi. ¶ Octauus casus notabilis est q̃n cõcurrit iurisdictio mediata & immediata. Exẽplũ. si appellet à subdito episcopi. nã subditus episcopi nõ facit gradũ cũ episcopo. sed ambo concurrunt: ad hoc gl. notabilis in. c. cũ ab ecclesiarũ. & in. c. pastoralis. de offi. ordi. vnde hoc casu appellatur ad illũ superiorẽ & ad ipsum episcopũ, put voluerit appellãs. & hoc videt velle Ioã. an. post Archi. in. c. romana. eo. tit.

g ZACHA. ¶ Omissis medijs. Dic tu q̃ hic casꝰ nõ est de iure canonico

singularis,cùm eo dē iure posit omisso medio ab inferiore ad superiorē appellari.vt est gl. no.in.c.si duobus. isto tit.& no.plenè Lanfran. in. c. quoniam cōtra.§. statuimus.nu. 70. versic.quæro quo ordine sit appellādum.& ibi in apo. Cel.in ver.ad superiorē.s. de proba.

SEBA. SAPI.

a ¶ Vicario. Nunquid autē recusato vicario tāquàm suspecto recusari etiā possit episcopus.vide do.Iaso. tenentē q̄ sic in.l. apertissimi.col.iij. C. de iudi. sed in contrariū videtur text.in.c.si contra vnum.s. de offi.de lega.

b ¶ Ex parte.M.Materiā huius decre. vide latissimè & fortè melius cū aliis examinatā per Bal.in.§.nos autē. insti.de atti.tu.

c ¶ Per transitū.Vide.d. Anto.hìc in iij.col.ver.quæro q̄d si transierit &c. Et adde q̄ idē est si secundò non nubat sed turpē vitā ducat mater.vt dicit Spe.sing.in ti. de tu.§.nunc dicē dum.ver.itē excipitur cōtra matrē. & ibi immediatè ponit quid dicendum si ipsa cōtrahit spōsalia de p̄senti absq; copula. Et pro primo deturpi vita.vide opt.tex.&ibi Bar. in.l.his solis.C. de reuo.do. Itē adde hic q̄ si mater q̄ amisit tutelā filiorum propter transitum ad secunda vota desinat habere secundū maritum fortè quia ille maritus moriatur, poterit mater recuperare tutelā filiorum prius amissam.ita dicit gl.no. in.l.adeo.in prin. in ver. pristinam. ff.de acqui.re. do. quam tamen nunquam potui reperire. Sed in contrariū facit quod no. gl.in.c.i.de cle.cōiu.li.vj.sed pro intellectu materiæ

15 li.vj.in verbo.omissis. ¶ †Nonus casus generalis.vbi mediū est quoquo modo sublatū, puta quia iudex immediatè est hęreticus,vel excōicatus,vel suspensus.ad hoc.c.si is cui.& quod ibi no.de offi.dele.li.vj.limita tamē secundū no.in.c.si quis contra clericū.de foro cōpe.s.respectu iudicis recusati qui subdelegauit. ¶ †In ea gl.ibi: *& idem credo &c.* hęc particula gl.hodie est reprobata in.c.ij.de cō suet.lib.vj.vbi habetur quòd non valet consuetudo vt à vicario episcopi appelletur ad ipsum episcopū.Et si diceres quare cōsuetudo valet vt possit appellari omisso medio. Pro solutione vide gl.in.d.c.ij.nā q̄ appellat de vicario ad episcopū est cōtra substātialia appellationis.sed q̄ appellet omisso medio est de substātialibus:sed de circūstātibus. & dic vt ibi latius habet.Nā obstant iura gl. alle.in cōtrariū.nā in.l.j.§.solēt.appellatur ad p̄sidē q̄ nō interfuit in ordine tanq̄ iudex: vt not.Innocē.in.c.irrefragabili.de offi.ordi. ¶ †Et hodie vide bo.text.in.c.à collatione j. eo.ti.li.vj.vbi patet q̄ nō appellat à capitulo & episcopo ad ipsum episcopū si episcopus interfuit capitulo vt prælatus : secus si interfuit in capitulo vt canonicus.& sic p̄ōt appellari ab eodē ad eundē aliter cōsideratū.& sic respōdetur ad.§.solēt. &.c.multis.xvij.di.sed episcopus respectu vicarij sui semper est idē. ¶ †In ea.gl.ibi. *qui nō erat de curia diocesis episcopi.* Dicit Io.an.& bene,q̄ frustra glo.hoc ponderat.nā & si vicario[a] suo episcopus delegat vnā causam,appellabit tamē ad ipsum ex quo non cognouit vt vicarius.Et ex hoc habes bonā practicā euitandi certo casu appellationē.Itē habes q̄ episcopus vel alius ordinarius p̄ōt causam delegare vicario suo, & si in fraudē hoc fieret posset excōicari per superiorē.Et in hoc vide per Spe.eo.tit.§.nunc tractemus.ver.sed secūdū præmissa.& quod no.in.c.sup quęstionū.de offi.dele.Et intelli ge q̄ euitet appellationē interponēdā ad superiorē immediatū episcopi:non autē ad papam:cū ad eū omissis omnibus medijs possit appellari:vt.s.dixi. ¶ †Et solū hęc regula reperitur habere fallentiā in delegato papę sub delegāte nō in totū: vt in.d.c.sup quęstionū. §.porrò.& tūc nō ad papā sed ad ipsum delegantē appellet,cū in eo repræsentet persona papæ:vt ibi no.quæ ratio cessat in alijs delegantibus.vnde à delegato legati p̄ōt appellari ad papā omisso legato delegāte, vt in.c.cū bertoldus.de re iud.vbi dixi.Item à delegato episcopi poterit appellari ad legatum papæ: q̄a cōcurrit cū ipso : vt suprà dixi.& hoc no.

SVMMARIVM.

1 *Tutor potest conueniri finita tutela de casibus inchoatis durante tutela : nisi administratio sit translata in curatorem vel alium.*

2 *Exceptiones censetur iudex non admittere procedendo ad vlteriora.*

Si iudex nō admittat tacitè vel expressè exceptiones,licitè ab eo appellatur.

3 *Iudex nō admittēdo vel respuēdo exceptiones propositas,an & quo casu possit ab ipso appellari?*

4 *Tutela quotuplex sit & eius exempla?*

5 *Mater non potest esse tutrix filiorum nisi renuntiauerit secundis nuptijs & velleiano.*

6 *Tutor non conficiendo inuentarium redditur suspectus,nisi sit consuetudo in cōtrarium: valet tamen administratio.*

7 *Inuentarij cōfectionem potest remittere iudex ex causa : puta si expediat pupillo ne secreta sui patrimonij reuelentur.*

8 *Personæ religiosæ an possint esse tutores?*

9 *Mater relicta tutrix testamentaria debet seruare solennitates: de quibus in auth.matri,& auiæ.*

10 *Mater non solum potest esse tutrix filiorum sed etiam curatrix: idem in auia.*

¶ *CAP. LXVII.*

b EX parte.M.[b] Si is qui desijt esse tutor nomine pupilli cōuenit, inuitus poterit appellare. In prima ponit appellātis querela.In secunda dat iudices ibi: *ideoque mandamus.* ¶ Casus literalis.Quædā mulier nomine filiorū suorū impetrauit literas cōtra quādam aliā mulierē.M.nomine filiorū eiusdem super quibusdā terris ad quosdā iudices delegatos,corā quibus dicta.M.excipiēdo proposuit q̄ cū res de quibus in iudicio litigabat.& prædicti filij sub potestate ac tutela ipsius nō essent,cū iam ad secūda vota transisset:super his respōdere nullatenus tenebat eidē noīe filiorum suorū quorum desierat esse tutrix:& quia iudices hāc exceptionē nō admittebant sed respōdere cōpellebant eandē ipsa ad sedē apo.appellauit.vnde mādat papa quatenus si est ita reuocato in irritū quicquid post appellationem iudices inuenerint attētata audiant

1 postmodū hincinde propositā.Ber. ¶ †No. primò q̄ tutor aliās mater p̄ōt ratione tutelę habere filios in potestate , & q̄ pupillus est sub potestate tutoris.pro hoc tex.ibi: *sub potestate ac tutela &c.* hoc etiā probat ex diffinitione tutelæ.Est enim vis & potestas in capite libero constituta ad tuendū eū qui propter etatē se ipse defendere nequit iure ciuili inducta ac permissa.ita habet in.l.j.ff.de tutel.& instit.eo.in prin. secus dic in curatore. nā curator datur bonis & nō p̄sonæ.& ideo non habet minorē in potestate:vt in.l.in copulandis.C.de nup. ¶ Secūdò no.q̄ per trāsitum[c] ad secūda vota extinguit tutela materna ipso facto. ¶ Tertiò no.eum qui desinit esse tutor nō posse cōueniri amplius nomine pupilli.quod intellige principiando negotiū de nouo:secus in causis inchoatis.Nā licet expiret tutela per aduētū pubertatis,nihilominus teneat tutor causam principiatā prosequi, nisi administratio fit translata in curatorē:vt in.l.vna.C.vt cau.post puber.tutor adsit.

2 ¶ †No.ibi: *exceptio neglecta &c.* q̄ si iudex procedit ad vlteriora exceptione neglecta licet expressè eā nō repulerit p̄ōt ab eo appellari:& sic limita.c.dilecto.s.eo.vbi dicitur q̄ appellandū est demū exceptione opposita reiecta:sufficit enim q̄ ipso facto reijciat.s.procedendo ad vlteriora:& sic colligitur cōsiliū Vber. contrariū qui cōsulebat iudici vt non pronuntiaret super exceptione volēdo euitare appellationē.q̄d nō procedit vt hīc. Et idē tenet Io.an.in.c.dilecto.p̄alle.& Bar.in.l.à

3 procedēte.C.de dila.quod no. ¶ †Quid autē si iudex[d] nō procedit ad vlteriora sed supersedet fortè causa vexādi excipientē quē sæpe fortè citat ad audiendā deliberationē suam: vide Ioan.

vide quæ amplis. simè scribit Bal.in §.nos autē.insti.de atti. tu. vbi reperies infinitas quæstiones in hac materia. itē illud q̄d dixi de amissione tutelæ ob turpem vitam licet nō trāseat ad secunda vota tenet expressè Bar.post gl.in.l.si quis sub conditione.in prin.viij.col. ff.de test.tu.vbi ad hoc dicit ibi tenere glos.in authen. hoc sacramētum. C.quando mu.tu. offic.fungi.po.Itē circa id quod dixi an mater per contractum sponsalio rum amittat tutelam:vide per Bal. in.d.§.nos autē.in xiiij.col.Item pro eo quod dixi de ducente turpē vitā facit quod no. Ang.in.l.cum quędam puella.ī prin. ff.de iur.om.iudic. vbi dicit q̄ vidua ducens vitā luxuriosam nō retinet domiciliū mariti.

SEBA. SAPI.

d ¶ Si iudex. Vide Feli.latè in.c.sub orta.s. de re iudi. & Romā. in consil. ccxx.incipi. circa primū.col.pen.& q̄ vbi iudex tertiò requisitus non pronuntiat possit appellari tradit Feli.in.c.ex literis.s. de consti.& Ro.in consil. ccccxxvij. inci.in proposito casu.col.ij.

SEBA. SAPI.
a ¶ Si mater. Quæ requrantur ad hoc quòd mater possit esse tutrix: & habere administrationẽ tradit Ange. in cõsi. 1. incip. in themate. ĩ prin.
ZACHARI.
b ¶ Nunquid epi. Adde quòd ego puto quòd possit episcopus esse tutor sed nõ administrare quòd dicit tutor honorarius id est ob honorem pupilli datus, quatenus in maiori reuerẽtia habeatur. ita not. Bar. in l. iure nostro. §. j. ff. de testa. tutel. & in l. qđ si fortè. §. funt quædam. in j. q. ff. de solu. quẽ. §. legit in l. verò ꝓcuratori. eo. tit.
SEBA. SAPI.
c ¶ Filio. Vide ad hoc pulchrã limitationẽ quã tradit Paul. de castr. in l. claudius. in fin. ff. de acqui. hær. vbi ponit de matrona rustica quæ ignorabat se teneri ad petendũ tutorem an excusetur.
d ¶ Ad tertul. Ad idẽ vide text. in l. omnem. §. fi. C. ad tertul. & hoc credo verum etiam si mulier non transeat ad secũda vota sed etiam si turpẽ vitã ducit non petito tutore filio suo per text. in l. his solis. in fi. C. de reuo. do. adde tñ ꝙ mater prodiga nõ priuat successione filij ꝓpter tutorẽ nõ petitũ secundũ Ang. in l. fulcini⁹. §. adeo. ff. ex quib. cau. in poss. eatur, ⁊ ĩ l. is cui bonis. a ff. de verb. obli. Itẽ fallit qñ mater eẽt minor. xxv. an. qa tũc nõ perdit successionẽ: tex. est in l. ñ. C. si aduer. deli. & istud etiam habet locũ qñ in tpe mortis mariti erat mĩor sed post ea intra vel post annum est effecta maior qa tũc nũq̃ ĩdistinctè amittit successionẽ. & est veritas & cõis sẽtia per glo. not. in l. minoribus. C.

vide Io. an. in d. c. dilecto. vbi notãter cõcludit ꝙ si iudex tertiò humiliter req̃situs non pronũtiat sup ea poterit ex hoc grauamine appellari: ar. in. c. j. de sup. negli. prẽla. ¶ † In glos. ibi. *præfertur omnibus tutoribus legitimis & datiuis &c.* Pro intellectu huius glos. vt purus canonista intelligat, sciẽdũ est quò ad propositũ nostrũ, ꝙ quẽdã est tutela testamẽtaria vt illa q̃ defert ꝑ patrẽ in testamẽto. Quẽdã est quasi testamẽtaria confirmata, vt puta si pater in testamento dedit tutorẽ filio iã emãcipato seu nõ existẽti in potestate sua: puta qa erat filius naturalis tãtũ. Ista enim dicit quasi testamẽtaria cõfirmata: qa tali filio in potestate nõ exñti nõ põt pr̃ tutorẽ dare, sed datus per eũ cõfirmat per superiorem: & ideo appellat mõ ꝓdicto. de quo tñ plenius dicẽdũ est: vt no. in rub. de cõfir. tuto. seu cura. ff. &. C. Quẽdã tutela dicit legitima vt illa q̃ defertur proximiori: vt inst. de leg. agn. tu. §. j. & dicit legitima, quia defert à lege. Quẽdã est tutela datiua: q̃ sic nũcupat, quia datur à iudice in defectũ aliarũ tutelarũ: & istę tutelæ deferunt successiuè secundũ ordinẽ suprascriptũ: nam testamẽtaria præfert oĩbus alijs vt quãdiu spes est de testamẽtaria: puta quia pater dedit sub cõditione nõ sit trãsitus ad legitimã: vt in l. si quis sub cõditione. ff. de test. tute. & ibi plenissimè examinat per gl. & Bar. ꝓ hac materia vide in aut. matri & auię. C. qñ mu. tu. off. fungi po. alle. ĩ gl. In defectũ verò testamẽtarię succedit secũda. s. quasi testamẽtaria. Tertiò in defectũ vtriusq̃ succedit legitima in cuius defectũ succedit postmodũ datiua. hoc ꝓbat ex ordine rubricarũ iuris ciuilis. Primò enim tractat de testamentaria. Secundò de cõfirmãdo tutore. Tertiò de tutela legitima. Quartò de datiua: vt ĩ rub. de tuto. & cura. datis ab his. Ex hoc arguit ꝙ valeat argumẽtũ ab ordine rubri. ad hoc qđ no. in procœ. fforũ. ¶ His ꝑsuppositis sciẽdũ est ꝙ mulier tpe. fforũ nõ poterat esse de iure cõi tutrix, poterat tñ impetrare à iudice speciali bñficio. l. fi. ff. de cu. bo. dan. postmodũ iure codicis fuit ampliata hæc facultas. vt habet in glo. nouissimè. de iure autẽticorum fuit statutũ vt liceret matri & auiæ agnoscere tutelã filiorũ seu nepotũ: ita vt ꝑferat legitimis seu datiuis: vt in aut. matri & auiæ. Et ita tñ vt ante oĩa duo obseruarent. Primò vt renũtiaret secũdis nuptijs. Secũdò vt renuntiaret beneficio velleiani: vt. d. aut. matri. & auię. & ĩ gl. ¶ † Dubitat qđ si mater[a] admini strauit tutelã absq̃ eo ꝙ renũtiaret secundis nuptijs & velleiano? hęc materia tractat per Bar. & alios ĩ. d. aut. & fuerũt qdã in opiniõe ꝙ eorũ omissio nõ vitiaret assumptionẽ tutelæ: quia omissio modicæ solẽnitatis nõ vitiat actũ: vt ĩ. l. ff. de vẽ. ĩspi. Bar. ibi tenet cõtrariã sn̄iam quę satis placet nam regulariter omissio solẽnitatis vitiat actũ: vt ĩ. c. qa propter. de elec. & ĩ. l. si vn⁹. C. de testa. Sed solẽnitas renũtiatiõis ꝓdictę nõ ꝑt dici modica. nã si mr̃ habet cõsiliũ & opinionẽ nubẽdi, cõsumeret de facili substantiã filiorũ amore scdi mariti: vt ĩ. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tu. Sicut eñ mr̃ maritata nõ est apta ad tutelã ꝓpter suspitionẽ: ita nec mr̃ nõ deponẽs affectionem nubendi. ita dicendum est respectu velleiani. Nam cum mulier habet priuilegiũ à velleiano inductũ vt non obligẽt effectualiter pro alienis debitis: si mulier nõ renũtiaret huic priuilegio posset se eo iuuare in prę iudiciũ filiorũ, nã si nõ exclusit debitores pupillorũ obligat ipsa. & sic tenet pro alienis debitis: vñ vt nõ possit se iuuare debet huic priuilegio renuntiare: & sic nõ potest dici ꝙ
6 modic⁹ sit effectus huius solẽnitatis. ¶ † An autẽ teneat administratio si non cõfecerit inuentariũ? plenè no. Bar. in l. tutor q̃ reperto riũ. ff. de admi. tuto. vbi post multa tenet ꝙ sic: licet tutor ex hoc possit tanq̃ suspect⁹ remoueri. Vnum tñ not. in practica ꝙ vbi consuetudo subest de non cõficiendo inuẽtariũ per tutorẽ valeret talis consuetudo. arg. in. l. de quibus. ff. de legi. tenet Bart. in. d. l. tutor.
7 ¶ † Et inter cætera ponit aliũ casum specialem & notabilẽ: videlicet vt iudex possit ex cã remittere tutori confectionẽ inuentarij, vt si expediat pupillo ne secreta patrimonij reuelent. argu. in. l. ij. C. de ali. pupil. præstan. ¶ Nunqd aũt hęc tutela materna dicat legitima an datiua. disputat ĩ. d. aut. matri & auię. & placet opi. Bar. ꝙ sit legitima, tñ voluntaria. qa mater nõ cõpellit si nõ vult. vt. d. aut.
8 matri & auiæ. ¶ † Nũqd eṕi[b] & clerici infe
b riores ac religiosi possit esse tutores cùm sit officiũ piũ? vide tex. cũ glo. notabili quã tene
9 mẽti. c. peruenit. lxxxvj. di. ¶ † Vlteri⁹ dubitat de q̃one quotidiana. Nunquid mater possit dari tutrix in testamẽto paterno vel sola vel cũ alijs. Hosti. latè prosequit hîc: qa q̃stio cõtigit sibi de facto: & per legistas ponitur in. d. aut. matri & auiæ. & aliquid. ĩ. d. l. si quis sub cõditione. Et licet multę sint opiniones, e cõis tñ opi. canonistarũ & legistarũ est vt hodie deputari possit, quoniã olim nõ poterat: quia in legitima olim nõ poterat esse tutrix. vñ cũ hodie sit indultũ matri & auiæ debet cessare illa ꝓhibitio. nã si nõ põt esse legitima forti⁹ nec testamẽtaria. Aduertendũ tñ, ꝙ nõ per oĩa sortit naturã testamẽtarię. nã tutela in testamẽto sibi decreta est ĩ suspẽso donec seruauerit solẽnitatẽ contẽtã in. d. aut. matri & auiæ. nã solẽnitas debet præcedere actũ. ¶ In ea gl. ibi: *soluta est tutela.* Aduertendũ
c ꝙ si mater nõ petierit tutorẽ dari filio[c] cõfestim intra annũ cũ poterit priuat iure succedẽdi ipsi pupillo si decesserit in pupillari ęta te: secus si decesserit factus pubes. Idem est in quolibet alio qui posset succedere impuberi ab intẽstato. vt in. l. ij. §. cõfestim. ff. ad tertul. & in. l. matres. C. eo. ti. & in. l. sciãt. C. de legi.
d hære. vide bo. text. instit. ad tertu. [d] in fin.
10 ¶ † Quæro nũquid qđ dicit hîc in tutela lo-
e cũ habeat in curia[e] vt mater vel auia possit deputari curatrix filio. Spe. in ti. de cura. §. cũ autẽ. ver. sed nunquid. tenet ꝙ sic. & idẽ gl. in præalleg. aut. matri & auiæ. & dicit ibi Bart. hoc cõiter teneri. idẽ gl. in. l. scire. ff. de tuto. & cura. da. ab his. ¶ Extra gl. opponit contra finẽ. c. ĩ eo ꝙ papa mãdat istis iudicib⁹ causæ appellationis ꝙ causam audiãt hincinde iusti ficata appellatione. videtur eñ ꝙ debuisset mandare vt prorsus desisterent à cognitione ex quo ista nobilis probabat desijsse se esse tutricem. arg. c. cũ olim. s̃. de excep. Sol. non intelligas text. ꝙ iudices debeant cognoscere

de his qui. vt indi. in glo. in ver. rñde tur ibi: sed qd. qđ bñ no. & ita etiam tenet Bald. in aut. captiui. C. de epi. & cler. vbi dicit ꝙ ita consuluit post Spec. q idẽ tenet ĩ loco per eũ ibi allegato. Idẽ etiam tenet Bal. ĩ. l. q cõtra. C. de incest. nupt. & in. l. precibus. in. v. vj. &. vñ. col. C. de impu. & ali. substi. Bald. & Sali ĩ. l. ñ. C. si aduer. deli. & idẽ tenent Ful. & Ale. ĩ d. l. minoribus. & dicit Ful. ꝙ de facto consuluit & quotidianum est. & ita consuluit Lud. ro. ĩ cõsi. cclxxviij. ĩci. visa the matis narratione &c. de quo etiã vide Pau. de no. ale. in. l. sciendũ. §. fin. per illum text. ff. q satisda. cogan. & Fulg. in l. j. C. ex quib. cau. in integ. resti. & ista est veritas. & ita practicatur. quicquid teneat Paul. in. d. l. minoribus.
ZACHARI.
e ¶ Habeat locum in curia. Ego dicerem ꝙ sic, per rationem Bartol. in aut. minoris. post gl. in ver. venio ad se. gl. C. qui da. tu. posſ.

a ¶ Intimasti. Adde in materia relationis gl.j. & ibi. do. An. in.c. causam. el.ñ. de testi. Etqd sit ꝓpriè relatio ponit gl. in.l.ñ.C. de leg. & vide etiã qđ no. in hac materia. d. de Rot. de cisio. lxxñ. secũdũ ordinẽ meũ nouis. &qđplenè scribit do. Ant. post Inn. in.c. sup eo. el.ñ. in antepe.co.ver. circa ꝓmissa. ĩ.e.ti. Et dicit. d. An. hîc in v.col. ꝙ qñ causa est cõmissa intra certũ tẽpus iudex non potest intra illud tẽpꝰ quãtũcunqꝫ ipse sit impeditꝰ cognoscere. & idẽ dicit Do. in c. cõmissa. in prin. de elect. in.vj. vbi omnino vide.

SEBA. SAPI.

b ¶ Contradicentibus. Ex his colligit cautelam Bartho. vero. ĩ caute. lxxxvñ. incip. est dubiũ ꝙ pars cõtra quã iudex aliquid dicit: debeat contradicere.

c ¶ Cõtradicente. Et vtrũ iudex in relatione debeat dicere qñ partes cõtradixerunt. vide hic p.d. Anto. in versi. iñ. q̃ro an debeat iudex. & d. Ant. in.c. pastoralis. in prĩ. in pe. col. de rescrip. vbi dicit ꝙ relatio irreuocabilis debet fieri de consensu partium.

inter istã quondam tutricem & aliam mulierem rescripti impetratricẽ, sed inter pupillos & istam tutricem. nã ex quo causa fuit semel delegata voluit papa ꝓuidere isti impetrãti de iudicibus delegatis. Noluit autem causam remittere ad priores iudices vt non grauarent pupillos sicut grauauerunt matrẽ: vnde erat suspitio contra eos orta.

SVMMARIVM.

1 *Copia relationum vel consultationm quas remittit iudex ad superiorem est danda parti publicata vel aliter autentica: vide latè quãdo sit danda talis copia in numero.2.*

Partes quando non concordant in puncto iudex refert negotiũ superiori: vel ad consiliũ sapientis.

4 *Iudex quãdo habet mittere causam ad consiliũ sapientis non debet facere punctum ex se, quia tũc nulla adhibetur fides: sed debet interuenire consensus partium quæ si nolunt consentire seruat vt. S. nu. 3.*

5 *Partes si cõsentiũt relatiõib⁹ & cõsultatiõib⁹ quæ mittũtur ad principẽ: an aliquo casu posint ap.*

6 *A sententia lata secundùm consilium sapientis in quem partes consenserunt: potest appellari.*

Testes licet approbẽtur à parte quæ ipsos producit tamẽ eorum dicta possunt per ipsam partem reprobari, quia approbauit personas & nõ dicta.

¶ CAP. LXVIII.

¶ Intimasti. [a] Exemplũ relatiõis debet partibus edi antè q̃ fiat relatio. vel summa clarius sic. Si iudex de iure dubitans vult cõsulere superiorẽ debet cõsultationes corã partibus edere: aliãs eius verbis cõsultatiõis fides nõ adhibeť. facit hoc. c. ad tertiã partem rubricæ. Et pro intellectu præmitte ꝙ licet ex multis causis papa impugnaret relationẽ factã per iudices inter alia adiecit istam causam: de qua ĩ tex. ideo dicit tex. *præterea &c.* ¶ Casus literalis. Papa mãdat inquisitionem fieri cõtra quoscꝫ hospitalarios: facta inquisitione inquisitores ignorãtibus hospitalarijs transmiserunt relationẽ ad do. pa. nulla eis facta copia de inquisitionis processu. dicit papa ꝙ nõ rectè processerũt, cum secũdũ leges quoties iudex dicit se velle referre negotiũ ad superiorẽ statim teneť dare litigatoribus apud acta exẽplũ cõsultatiõis. Ber. ¶ Primò no. ex tex. ꝙ ex iusta causa põt iudex inferior decisionẽ negotij deferre & principẽ de iure cõsultare, nec põt de hoc pars cõqueri dummodo malitiosè nõ fiat: qa eiꝰ ꝓpriè est iura interpretari cuiꝰ est cõdere. ĩ. c. interj. de sen. excõ. & in.l. fi. C. de legi. ¶ Secundò not. ibi: *legitimas sanctiones &c.* ꝙ in materia relationis seu consultationis standũ est dispositioni iuris ciuilis ex quo canonibus nõ cõtradiciť. & idem est de alijs materijs: vt in.c.j. &.ij. de no. ope. nũ. ¶ † Vltimò ibi: *consultationis exẽplum.* No. ꝙ copia cõsultationis fiẽdę debet edi partibꝰ & fit ista editio vt partes possint cõtradicere dubio formato per iudicẽ si veritatẽ occultaret vel mendacia insereret: & debet hæc copia tradi secũdùm doct. publicata manu notarij vel duorum virorũ seu roborata sigillo autentico vt nihil possit immutari. arg. c. quoniam contra. de proba. ¶ In gl. ibi. *si verò vult euitare onus iudicãdi &c.* imò tunc iudex acriter punitur: nã efficitur infamis & punitur in.xxx.li. auri. de quo dicendũ est vt habeť in.d.l.fi. C. de legi. dicit tñ Host. ꝙ illa pœna nõ seruabitur in foro canonico: vt in.c.j. de re iud. li.vj. ita transeũt doc. Hęc opi. tã q̃ ęqua seruãda esset in iudicijs sed mero iure posset dici cõtrariũ: qa. c.j. nõ loquiť in materia relationis: sed gñaliter in faciẽte aliquid cõtra iustitiã & cõtra cõsciẽtiã. vnde cũ sit dispositio gñalis debet referri ad spẽs nõ prouisas: vt in.l. sancimꝰ. C. de pœnis. vel saltẽ cõcurret vtraqꝫ pœna. nã illa est specialis & de facili remouibilis. arg. in.l. quoties. ff. de act. & ob. ¶ † Et in fi. gl. vt hãc materiam clarè habeas: scire debes ꝙ multis ex causis iudex refert negotiũ superiori, qñqꝫ ex natura ipsiꝰ causæ: quia est reseruata superiori: vt in c. maiores. de bap. & in. c. vt debitus. s̃. e. & in hac relatiõe non habet locum dispositio huius tex. quia cã relinquiť auditorio prĩcipis. Qñqꝫ fit relatio virtute delegatiõis iã factę: vt quia princeps delegauit cãm cognoscẽdã & instruẽdã & instructã remittẽdã ad eum: vel simpl'r cõmisit vt intra certũ tẽpus cã remitteret instructa vel nõ instructa: & nõ habet locũ in hoc dispositio huiꝰ. c. qa totꝰ ꝓcessus remittitur ad superiorẽ, nec stať verbis iudicis, nisi quatenus constat ex actis: vt c. qñ. s̃. de proba. Qñqꝫ fit relatio superiori cã cõsulẽdi eũ de aliquo dubio in iure: & hoc casu loquitur propriè iste tex. & materia. l.j. ij. &.iij. C. de rela. nã qa hoc casu nõ remittiť totus processus ad principẽ ne fatigeť: sed solũ eliciť ex actis pũctꝰ dubiꝰ: & qa iudex posset pũctũ nõ bñ formare nõ stať relatiõi seu suis verbis cõsultatiuis, nisi copiã dederit partibꝰ vt sic de cõsensu partiũ pũctꝰ fuerit formatꝰ. Et in hoc cõsidera ꝙ qñqꝫ fit cõsultatio prĩcipis partibus cõsentiẽtibus seu saltẽ
b nõ cõtradicẽtibꝰ [b] qñqꝫ altera parte cõtradicente & appellante. qñqꝫ altera parte absente ꝓ cõtumaciã vel ẽt sine cõtumacia. Primo casu ex quo partes nõ cõtradixerũt cõsultatiõi formatę per iudicẽ nõ pñt amplius cõtradicere: vt in.l.j §. q̃sitũ. ff. de app. Et per illum tex. ponit Bar. ibi pulchrũ dictũ. ꝙ si iudex aliquid dixerit pñte parte & nõ contradicẽte non põt amplius cõtradicere. videť eñ consentire. facit qđ in simili no. Inn. in.c. ex parte decani. de rescri. iõ vtile est vt in actis semper scribať parte ꝓsente & nõ cõtradicẽte. Si
c verò fuit facta relatio parte cõtradicẽte, [c] nõ facit fidẽ nisi aliter probeť ex actis: vt in. d.l. j. &.ij. ar. hîc. & in.l.j. §. q̃sitũ. ff. e. Idẽ dic qñ altera parte absente per cõtumaciã vel nõ fuit facta relatio: nã nõ debet credi verbis iudicis nisi quatenus constat per acta vt in. d. c.
3 qñ cõtra. ¶ † Quod ergo erit remediũ si partes nõ cõcordãt in formatiõe pũcti? Et dicẽ
d dũ est ꝙ iudex [d] poterit ꝓtes cõpellere ad cõcordiã, & si noluerint poterit interloqui factũ sic se habere prout ipe format, & nisi appelleť stabiť interlocutorię suę: vt in.l. fi. C. de rela. ¶ † Et hęc sunt notãda in simili materia qñ iudex habet cõsulere iurisperitũ ex necessitate statuti vt fidesnõ adhibeať pũcto formato per iudicẽ nisi interuenerit cõsensus partium mõ ꝓdicto. vt no. ĩ. d.l.j. ¶ † Sed
5 est dubium nunqd possit appellari per alteram partium?

SEBA. SAPI.

d ¶ Quòd iudex. 1 Vide adhoc plura per Feli. in rub. s̃. de treuga & pace. co. iñ. ver. fallit. vj.

d ¶ Quòd iudex. Et idẽ dicit hic. d. Anto. in. iñ. co. in fi. & Bart. & Bald. in.l. iusiurandũ. & ad pecunias. §. si de qualitate. ff. de iureiur. & i.l. duo iudices. ad fi. ff. de re iud. & per Alex. de imo. in.l. de die. in prin. ff. q̃ satisf. cog. & si partes essent diuersi fori iudex vtriusque fori eligit: vt ꝓ Bar. in. l. iurisperitos. in. §. j. in lect. Nico. de neap. ff. de excu. tut. & de materia cõsilij requirẽdi in cã ex forma statuti aut alio mõ: vide per Bar. ĩ.l.j. ĩ. §. si plures. ff. de exer. act. & per doct. cano. maximè nouissimos & mod. in.c. si ꝓ debilitate. de offi. deleg.

reiurã. & vide etiã Bal. in.l. de die. ff. q̃ satisf. cog. & idẽ dicit Ange. in.l. in vẽditione. §. j. ff. de bon. au. iu. pos. vbi ẽt vlta hoc dicit ꝙ si ptes discordãt in eligendo cõsultores in cã electio spectat ad iudicem. & all. Spe. in ti. de req. cõsilij. §. j. ver. si exigit & vno alio loco. & vtrũq; horũ etiã dicit Bar. in. d.l. in vẽditione. §. j.

ANT. FRAN.

¶ Circa istam materiam de consultore eligendo. dicas ꝙ debet eligi à partib⁹ vel à iudice qñ partes discordãt in eligendo vt ꝓ Dy. ray. & Bar. in.l.j. in. §. itẽ ꝓtor quẽ Bar. legit ĩ. §. ex hoc rescripto. ff. de vẽt. inspi. & idẽ ẽt voluit Bart. in.l. ĩ vẽditiõe. ĩ. §. fi. ff. de bo. au. iu. pos. & Spe. in tit. pos. & Spe. in tit. de req. si. cõs. ĩ ver. scias igiť. & habeť ꝙ Bar. in. l. iusiurã dũ & ad pecunias. §. si de qualitate. ff. de iureiur. & i.l. duo iudices. ad fi. ff. de re iud. & per Alex. de imo. in.l. de die. in prin. ff. q̃ satisf. cog. & si partes essent diuersi fori iudex vtriusque fori eligit: vt ꝓ Bar. in. l. iurisperitos. in. §. j. in lect. Nico. de neap. ff. de excu. tut. & de materia cõsilij requirẽdi in cã ex forma statuti aut alio mõ: vide per Bar. ĩ.l.j. ĩ. §. si plures. ff. de exer. act. & per doct. cano. maximè nouissimos & mod. in.c. si ꝓ debilitate. de offi. deleg.

rã partiũ? Gl.videt velle hîc in fi.q̃ nõ est locꝰ appellatiõi ex quo partes semel approbauerũt pũctũ formatũ p iudicẽ.dic melius vt colligit ex no.in.d §.q̃sitũ.q̃ quatuor actꝰ interuenire possunt in hac materia. Primꝰ ꝓnũtiatio iudicis de cõsultatione faciẽda, & ab ista nõ appellat:quia nõ grauat vt.s.dixi. Secũdus actus est ipsa formatio cõsultatiõis,& ab isto actu à principio põt appellari si iudex verũ nõ exprimit:vt in . d.l.j. Sed si partes cõsẽserũt nõ pnt cõtradicere ante sniam. Tertiꝰ actꝰ est rnsio principis à qua non appellatur:quia facit ius inter partes.l.j.ff.de cõsti.prin.& in.§.sed quod principi placuit.insti.de iure nat.gẽ.& ciui. Quartꝰ actꝰ est ipsa snia diffinitiua quã iudex ꝓfert secũdũ rnsionẽ principis, & ab ista põt appellari per tex.in.d.§.quęsitũ.nã poterit ꝓbari in cã appellationis q̃ pũctꝰ non fuit bene formatꝰ & q̃ p errorẽ cõsenserit. Itẽ poterit cãm instruere ex nouis actis.nã habet locũ non probatũ probato p.l.p hanc.C.de tẽp.app.& in.c.cũ Ioannes. de fi.instru. ¶ † Ex his no.vnũ pulchrũ & quotidianũ dictũ q̃ licet a partes[a] cõsẽserint vt iudex ferret snĩam secũdũ cõsiliũ alicuiꝰ peri ti & consenserunt pũcto formato per iudicẽ nihilominus à snĩa b lata secũdũ cõsiliũ sapiẽtis[b] poterit appellari per rõnes supradictas. Itẽ qa nõ consenserũt in iurisperitũ tãq̃ in arbitrũ vel arbitratorẽ sed vt in virũ sciẽtificũ. In simili videmꝰ q̃ à iudice obtẽto de cõsensu partiũ põt appellari:vt in.c.cãm . de re iudi.& in l.ex consensu.ff.de appel. Ita in proposito sic etiã videmꝰ in testibus:nã licet producẽdo testẽ approbet ipsius personã.iiij.q.iij. c. si testes.§.si q̃s testibus.nihilominus possunt postea reprobari dicta:vt no.in.c.prẽsentium.s.de test.& hãc cõclusionẽ firmat Bar. in.d.§.quẽsitũ.& vide latius ad materiam circa cõsiliũ sapiẽtis qđ ipse no.in.l.j.§.si plures.ff.de exer.act.& quod dixi in.c.si pro debilitate.de off.dele.& hæc sufficiant ad materiam.

a ¶ Partes. An à snĩa lata secũdũ cõsiliũ sapiẽtis põt appellari.& idem dicit Bar.in.l.ex cõsensu.in prin.ff.de app.& Bal.in.l.litigatoribꝰ. in fi.C. de ap.Ang.in.l.si cõuenerit.in fi.ff.de re iu.& p Ia.de are.ĩ trac.suo de cõsilio sapiẽtis.& adde q̃ ẽt poterit dici nulla.de quo vide oĩno eundẽ do. Abb.panor.& qđ ibi addidi in.c.cùm venerabilis.in pe.colũ.de excep.

reuocarent. Ex parte episcopi fuit propositum quòd cũ lis non fuerit contest.super negotio prĩcipali locũ iudicis ĩploratio nõ habebat.adijciebat insup q̃ cũ de cõsensu partiũ ad litigãdũ terminus certus datus esset: & quantũ ad diem illam solutũ fuisset iudicium eorundem iudices diem datum nõ poterant prævenire nisi id fieret de consensu partium:nec audire partem aduersam in tali imploratione. Et quia super his non audiebãt eũdem:ad se.apo.appellauit dictus epis. intra annũ nuntium suum ad appellationem prosequendam destinauit:qui tamen nuntiꝰ vt creditur circunuentus contra inhibitionem ipsius episcopi super hoc ad quosdam iudices sibi certa rõne suspectos literas impetrauit:sed dictus episcopus noluit vti literis sic obtẽtis:& sic annus elapsus fuit:vnde hęc omnia significauit do . papæ petens ab ipso non obstante lapsu anni se ad prosecutionẽ appellationis admitti:vnde mandat papa iudicibus quatenus si de huiusmodi prohibitione & de appellatione ex causis prẽmissis vel altera earũ constiterit:reuocent in pristi num statum quicquid post huiusmodi appellationẽ fuerit attentatum:& procedãt in negotio iuxta priorũ cõtinentiã literarũ. Ber.. 1 ¶ † No.priò ex tex.q̃ põt alicui in certo loco ius competere,vt alibi q̃ in locis suis victualia nõ vendãtur:& idẽ dic in furno,mo c lendino[c] & similibus vt possit ex consuetudine vel priuilegio cõpetere hoc ius in illo loco:& potuit induci consuetudo si alibi volebãt hoc exercere:& inhibiti acquieuerunt prohibitioni per tempus legitimũ ad prẽscriptionem cõplendam.ad hoc quod not. Cy.in.l.ij.aliâs.j.C.quę sit lon.cõsue.facit. l. 2 si quis diuturno.ff.si ser.vend. ¶ † No.quòd etiam in clericis & ecclesijs põt hoc ius competere licet ipsi nõ possint per se exercere officium carnificum vel tabernariorum : vt in 3 cle.diocesani. de vi.& hone.cle . ¶ † Secundò principaliter no.q̃ lite pendente non debet reus prohiberi vti iure suo nõ improbato à lege:licet illud ius sit contra intentionẽ actoris seu iuris deducti in iudicium.facit.c. 4 j.s.vt lit.pen . & quasi per totum . ¶ † Tertiò not.q̃ dilatio data de partium consensu non potest sine causa reuocari altera parte inuita. Et probat iste tex. id quod dixi in . c. cùm cessante.s.eo.vt interlocutoria lata de consensu partium non possit reuocari altera parte inuita:intellige nisi subsit causa. Vlterius no.quòd impedimentum procuratoris contra mandatum præstitum præbet iustam causam appellatori consequendi secun 5 dum annum. ¶ † Vltimò not. quòd appellans ex pluribus causis copulatiuè deductis instificat appellationem causarum alteram approbando:& sic facit q̃ deducens plura

ZACHARI. ¶ Sapientis . Ad de ad hoc ꝓpositũ q̃ si cõsuetudine statuto vel partiũ cõsensu consiliũ sapientis ad referendã snĩam requrat,q̃ iudici non credit dicẽti se ꝓtulisse illã secũdũ eius cõsiliũ,nisi in snĩa se subscripserint sapientes qui cõsilium adhibuerunt, eritq̃ tunc nulla sentẽtia defectu solẽnitatis nõ adhibitæ.ita multũ singulariter no. Bartol.in.l.j. C.ne li.ĩ vna eadẽq; cã tertiò ꝓuoca.Qđ dictũ refert & illud multũ extollẽ do sequit Lanfrã. de oria.in.c.qm̃ cõ tra.de ꝓba.sed nõ memini loci . cui adde Pet.de anch. in.c. canonũ statuta.ver.similẽ.q.ponit Ioã.andr .s. de consti.

ANT.FRAN. ¶ Circa hoc an cõsultor teneatur se subscribere snĩæ latæ de suo cõsilio q̃n̄ ẽ electꝰ ĩ sapiẽtẽ & cõsultorẽ.dicas q̃ ipse debet in cõsilio cõcludere aliquẽ eẽ cõdẽnãdũ vel absoluẽdũ: & iudex est ille q̃ ex forma statuti vel ex cõsuetudĩe habet ꝓnũtiare se cũdũ cõsiliũ sapiẽtis.& iõ tũc nõ dicit ipse cõsultor cõdenare vel absoluere.sed est ipse iudex.vt p Bar.ĩ.l.j. cir.me.C.si aduerli.& hoc casu non puto q̃ ipse hẽat necesse se subscribere.q̃a ipse nõ iudicat sed ipse iudex. qđ voluit idẽ Bal. ibi.ĩ ver.itẽ ẽ ar.de quo ẽt per Bal. & Ang.ĩ.l.j.ĩ.§.si qs ita.& ibi p Ale.ff. dever.ob.vbi alle. infinitas concor.

SEBA.SAPI. c Molẽdino. Vide Abb.in. c.abbate

SVMMARIVM.

1 *Ius molendinorum,furni:& similium quomodo & quando aliquibus cõpetat.*
2 *Clerici non possunt esse tabernarij vel similes: sed bene possunt habere ius vt similia non exerceantur nisi in locis eorum.*
3 *Lite pendente non debet reus spoliari vel prohiberi vti iure suo,aliâs à lege non improbato: licet illud ius sit contra intentionem actoris.*
4 *Dilatio data ex partium consensu non põt altera parte inuita reuocari.7.*
5 *Ex pluribus causis copulatiuè deductis ĩ appellatiõe sufficit vnã probare.*
6 *Officium iudicis an possit implorari ante lit.conte.*
7 *Dilationes datæ an possint reuocari sine causæ cognitione : vel quando? Interlocutoria data ex consensu partium non potest per ipsum iudicem qui tulit amplius reuocari.4.*
8 *Dispensatio facta per episcopum alicui scholari per sententiam fauore studij non potest sine causa reuocari.*
9 *Dilatione vel termino pendente potest iudex statuere alium terminum vel dilationem ad alium actum successiuè explicandum eidem parti vel alteri:quia non tendit in præiudicium primæ dilationis.*
10 *An iudex possit eodẽ tẽpore,dare diuersas dilationes ad diuersos actus?*
11 *Terminus alterius anni datur appellatori impedito etiam ex facto tertij si non potest agere contra tertium ad interesse.*

¶ CAP LXIX.

Significante. Si ante lit. cõte.circa principale negociũ iudex aliquid innouat:vel diẽ assignatã sine cã prẽuenit licitè appellatur:& si procurator datus ad impetrandũ super appellatione nõ seruauit formã mandati audi tur appellãs etiam post annũ. Primò ponitur appellãtis narratio. In secũda causę cõmissio ibi: *ideoque.* ¶ Casus literalis. Decanus & capitulũ magdun̄.impetrauerũt literas contra episcopũ aurelien̄.ad quosdã iudices super eo videlicet quia dicebat capitulum carnifices nõ debere vendere carnes alibi q̃ in stalis decani & capituli magdun̄.super quo iure episcopus molestabat capl̄m p̄dictũ: partibus in prẽsentia iudicis constitutis datus fuit terminus de assensu partium ad litigandum super ipso negotio:pendente dilatione petebant decanus & capitulum implorando iudicis officiũ vt cùm episcopus post citationem carnes vendi fecisset in stalis alijs quod per ipsum episcopum factum erat in statum pristinũ

4 ¶ No.glo.No. ex gl.& ex tex.bonã regulã. q̃ dilatione pẽdente iudicis officiũ cõquiescit, adeo qd illud q̃ fieret per iudicẽ dilatione pendẽte esset ipso iure nullũ secũdũ Bal. hic & ĩ.l.siue pars.C. de dila.& in l.pe. cir.fin.C. de arbi. intãtũ q̃ gesta dilatiõe pẽdẽte non possent de expresso cõsensu partiũ ratificari licet partes ante factũ possent renuntiare dilationi.tũ post factũ cõsensus partiũ nihil operatur secũdũ eũdẽ Bal. in.d.l.pe.q limitat istã regulã glo. & idẽ Bal.ĩ. d.l. siue pars. nisi iudex primò reuocaret ipsam dilationem tũc em põt p̃cedere ad vlteriora nõ expectato termino.Itẽ limita secũ dũ eũdẽ Bal.ĩ.c.ĩ. de dil. nisi iudex 6
velit exercere actũ ad ipsius dilationis executionem; qa tũc cõquiescit officiũ ipsius iudicis. tertiò limita secũdũ Imol. hic. nisi iudex aliq̃ dfaciat ĩ fauorẽ eius cui data fuit dilatio qa tũc nõ cõquiescit officiũ ipsius iudicis alle.l.si qs ita hæres instituat.ff. de hære. insti. qd not.quartò limita secundũ Barto.& doct in.l. à filia.§. alũno.ff.ad trebel. nisi sit finita causa dilationis. tũc em bene valeret processus dilatiõe pẽdente.

ANT.FRAN.

¶ Quę sunt facta quæ pendente appellatiõe possunt cõsensu partiũ ratificari. Dicas q̃ regulariter pẽdẽte appellatiõe nihil potest innouari. vt in .l. siue pars. hic alle.qd intelli ge verũ,nisi detur noua dilatio q̃ tũ debet assignari pẽ dẽte p̃ria,nisi forsan cã dilatiõis cẽt finita.vt ĩ.l. à filia. in.§.alũno. ff. ad treb.& nisi ẽt esset copulatiuẽ in libello non videat se obligare ad quãlibet partem copulatiuæ probandam: sed satis est probare id quod sufficit ad victoriam.de quo vide qd dixi in.c.licet.de proba. & per Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi.In gl.j. ĩ fi. ex hac glo.colligunt duo intellectus ad text. Primus est.q̃ episcopus erat in ista possessione faciendi vẽdi carnes in locis suis,& sic habẽdi ius macelli.& fortè cõcurrebat cũ capitulo intra illam villam magdun.sed capitulũ dicebat hoc ius macelli pertinere dũntaxat ad capitulũ.& super hoc iure agebat: & hæc lec.satis clara est.Nã ratio decidẽdi fuit. quia lite pendente super hoc iure nõ debebat episcop⁹ prohiberi sua possessione vti:nã si potuisset ĩ hoc iudicis officiũ implorari fuisset prius executioni sn̄ia mãdata q̃ lata. Sed secũ dũ hũc intellectũ verbũ præsertim positum in tex.stat propriè:nam idem fuisset si lis fuisset cõtest.quoniã debebat expectari sn̄ia diffinitiua.non enim dicit reus aliquid innouare in p̃iudiciũ litis si vtit possessiõe sua, imò sibi fieret innouatio si p̃hiberet ea vti : vt in c.j.vt lit.pen.no.gl.in.c.non solum.e.ti. li.vj. Et ideo gl.sequẽs supplet ad tex.maximè. sed certè illa suppletio nõest ex toto necessaria p̃ tex.q vtitur verbo p̃sertim.sed põt dici q̃ suppletio gl. p̃cedit respectu totius tẽporis pendentiæ litis:qa nõ debet aliquid innouari in p̃iudiciũ possessoris.ex hoc habes clarissimẽ primã lec.& rõnem decidẽdi:& quare licuit eẽpo ob hãc cãm appellare. ¶ † Secũdus intellectus est q̃ capitulũ erat hîc quasi possessor in ista quasi possessione & agebat contra eẽm fortè inquietantẽ,& agebat fortè negatoria negãdo hoc ius cõpetere eẽpo:vel fortè cõfessoria dicẽdo hoc ius macelli soli capitulo cõpetere.Et ratio decidẽdi fuit secundũ gl.qa nõ poterat implorari iudicis officium lite non cõtest.& tunc non oportet supplere ad tex.verbũ maximè.Sed aduertè.qa gl.non aperit hîc quare lite nõ conte.hoc officiũ iudicis nõ poterat implorari cõtra inquietantem & innouatem circa possessionẽ actoris. sed gl̃.super verbo: *super his.* videt ponere duas rationes.Prima est q̃ speciale est in delegatis cũ adhuc possint recusari ante litẽ cõtesta. non debet eis licere officium impartiri circa principale, cùm adhuc non sit firmata ipsorũ iurisdictio.Secũdò gl. dicit q̃ officiũ iudicis principaliter põt implorari an̄ lit. cõte.qa succedit loco actiõis seu deseruit actioni intẽtatę:ideo debet prius lis contestari : secus vbi officiũ iudicis incidẽter imploraret: qa tũc nõ est necessaria litis cõtest.& sic rn̄deo ad.c.ij.§.de offi.iud.Multi reprobãt hũc intellectũ & p̃sertim do.Ant.nõ placet.dicẽti q̃ ex quo capitulũ erat in hac possessionę bene poterat implorari iudicis officiũ, vt nil ibi innouaret in præiudiciũ possessoris. ego verò credo q̃ hęc lect.secunda satis iuridicè sustineri põt intelligẽdo prout firmiter credo in facto cõtigisse q̃ hîc eps nega bat capitulũ esse ĩ hac possessiõe & sibi hoc ius cõpetere & de hoc erat contentio.iõ lite pen.super his non debebat eps prohiberi vti hac facultate à iure nõ improbata. Vnde nõ erat licitũ iudicibus super hoc aliqd interloqui lite non cõte.ar.c.cõsultationib⁹ ĵ.de off. dele.& hîc vide.tex.optim.iũcta gl.fi.in.c.ij. de in integ.resti.vltra medium.& tunc non oportet supplere maximè ad literã.sed dicẽdũ est q̃ lite nõ cõtest.nõ erat licitũ iudicib⁹ super hac possessione se interponere cũ de ea esset contentio.sed post litem contest.ex quo agitur de possessione & ꝓprietate põt interloq̃ si prius cõstat de possessiõe.ad hoc c.cũ venissent ĵ.de insti.& sic ex his habet clarè secund⁹ intellectus.fatẽdũ tn̄ esset q̃ vbi constitisset de possessione actoris:nec de ea esset cõtẽtio q̃ licitè põt etiã delegatus suũ officium lite contest . impartiri.& reuocare oĩa attentata in p̃iudiciũ actoris. pro quo vide tex.cum gl.in cle.ij.vt lite pen.& p̃ hoc possunt decidi multa hîc confusè tacta per
7 doc. ¶ † In gl.ĩ ver. *præuenire*. in fi.No.gl.[a]
a iũcto tex.& circa materiã istã doc. instãt varia referendo.sed concluderem sic clarè materiam.quòd aut dilatio fuit data sine causæ cognitione ex iudicis officio:& potest eodem modo sine causæ cognitione reuocari: vt in.l.diem proferre .ff . de arbi.facit quod dixit in.c.cũ cessante.§.e.& quod no.Bart.in l.quod iussit.ff.de re iudi.& Inn.in.c.querelam.de elect.si verò fuit data cum causæ cognitione:tunc aut interuenit consensus partium:& tunc reuocari nõ potest altera parte inuita causa legitima nõ apparẽte.& de hoc est bonus tex.hîc:quẽ adduxi in.d. c.cùm cessante.ad probandũ q̃ interlocutoria data de consensu partium nõ potest reuocari altera parte inuita cã legitima nõ apparente. quam not.aut nõ interuenit cõsensus partium: sed iudex ex officio suo dilationem p̃fixit : & tũc si cessat causa dilationis potest illam reuocare.ad hoc tex.no.in arg.in.l.à filia. ff.ad
b treb.Exemplum:statuit iudex[b] terminum.x. dierum parti absenti quæ forte erat in villa ad comparendum:ipse reuersus est intra . v. dies:certè poterit illa dilatio.x.dierũ reuocari:quia cessat causa illius termini.Si verò causa non cessat:& tunc nõ debet iudex sine causa aliquid attentare in præiudicium dilatio
8 nis.arg.in.l.siue pars.C.de dila. ¶ † Et vide ad p̃dicta gl.no.in.c.cũ ex eo. de ele.lib.vj. inver.ad septẽnium.quę cõcludit q̃ si episcopus dispensauit fauore studij cum aliquo ad septennium non potest sine causa euidenti c dispensationem reuocare.quod not.& circa cessationem causæ vide quod not.Barto.in l.lutius.ff.de leg.ij.&.l.ij.C.de dila.& ea quæ
9 dixi in.d.c.cùm cessante . ¶ † Potest tamen pendente vna dilatione statuere terminum ad alium actum successiuè explicandum eidem parti vel alteri:quia hîc nõ est p̃iudiciũ dilationis:vt sentit hîc Calde.& bene. &
c Bar.[c] in.l.ij.ff.de re iudi.Idẽ dic si aliquid innouetur.nã posset iudex occurrere dilatione non obstante:quia nõ p̃iudicat dilationi:sed impartit officium suum circa alia.pro hoc.c.qua fronte.&.c.cùm teneamur. §. eo.
10 ¶ † Nunquid autem possit iudex dare simul duas dilationes ad diuersos actus? vide per Specul.in titul. de dila.§.j.ver. deliberatoriè. & seq.bo.gloss.in clemen.sæpe.in versi.post dationem.de ver.sig.Et dic quòd vbi secundus actus depẽdet à priori:ita q̃ alterationẽ recipit ab effectu prioris actus,nõ potest iudex ad

reuocata dilatio cõsensu partiũ.vt per gl.& Bal. ĩ.d. l.siue pars.& alias multas dilationes & declarationes ad.d.l.siue pars.vide p̃ Io.berta.de fir.in suo repertorio in ver. dilatiõe pẽdẽte nihil est inquandum.

SEBA.SAPI.

b ¶ Statuit iudex. Vide Bar.hoc idẽ tenentẽ, in.l.si qs hæres.ñ. ff. de acqui.hær.in.l.libert o.§.fi.in fi.ff. de ann.leg.ĩ.l.ñ.in fi. ff.de re iud. quod declara vt p̃ Car.in cle.j.in.x.q. de vi. & hone.cleri.

¶ Et Bar.& Ba'd. ĩ.l.fi.C.qui admit. &.d.Anto.in.c.ñ. de dila. & sic habes vnã limitationẽ ad reg. q̃ pẽdẽte dilatione iudicis officium cõquiescit. est verũ nisi super alio q̃ super quo fuit primò data dilatio: quia super alio articulo non cõquiescit offm̃ iudicis: & sic pendẽte illa dilatione valeret processus:ita Bal. in. l. siue pars . in princip. C. de dilatio.

dex ad diuersos actus duas dilationes ꝑfigere simul:secꝰ vbi actus sunt oīno diuersi. Pone exēplū:vult iudex ꝑfigere terminū parti ad positiones faciēdas puta.x.dierū.& aliā dilationē decē dierū.& exnūc ꝑfigit ad probādum intentionē suā certè hoc nō debet posse fieri.nā fortè oēs positiones erūt cōfessatę per partē aduersam,& sic frustra dareť secūda dilatio.Itē fortè oēs negabūtur,& sic duriori ꝓbatiōe afficieť,expectādus est ergo finis positiōis:secꝰ vt dixi:qn̄ actꝰ sunt diuersi vt puta ꝑfigo tibi terminū.x.dierū ad ꝓducēdū testes:& extūc ꝑfigo.v.dies ad ꝓducēdū instrumēta.nil eī ꝓhibet hos terminos accumulare[a] simul.& hæc no. ¶ In gl.ī ver. *Super his.* in fi.declara hāc gl.quo ad propositū nostrū:ꝑ ea q̄ dixi.s̄.in gl.iij.aliâs.j.vbi eā expediui.& generaliter ad materiā vide.c.ij.de off.iudi. ¶ In glo.fi.ibi: *nō poſſet eos recuſare, &c.* No.gl.& idē no.gl.in.c.cū oli.s̄.de cau. pos.& ꝓprie.& vide qd ibi no. ¶ †In gl.ibi: *fortè non erant ſoluendo &c.* Host.dicit ꝙ ex quo ꝓcurator excesit fines mādati in nullo habuit ꝑiudicare dño:ió nō tenebať dñs priꝰ agere cōtra ꝓcura. Aduerte.hoc dictū Host. ꝓcedit respectu effectꝰ īpetrationis: illa eī tā q̄ attētata cōtra mādatū nō ꝑiudicāt dño: vt in iuribꝰ allī gl.sed hīc agiť de alio pręiudicio:qa appellator nō fuit prosecutꝰ intra annū.vñ quēadmodū qlibet tertiꝰ impediēs pręiudicat appellatori vt prius saltē agat cōtra impediētē ad interesse:iuxta not. in. c.ex rōne.s̄.e.ita vide dicēdū in procuratore impedimentū ꝑstāte cōtra formā mādati,cum in hoc nō sit procurator.& ió fortè dixit gl. ꝙ nō erat soluēdo.& notabis hāc gl.pro ītellectu iuriū q̄ tribuūt secundū annū īpedito: nā si impediť facto tertij non dať secundus annus sed agiť cōtra tertiū ad interesse si est soluēdo:aliâs restituiť vt hīc.Et sic pōt salvari gl.vel dic ꝙ cōtrariū gl.procedit qn̄ tertiꝰ fuit ī dolo:sed ipse procurator credebať circūuētꝰ q̄a fortè falsò fuerūt datę sibi literæ reuocatorię illiꝰ inhibitiōis: & ex his habes materiā.c.ītrinsecā expeditā. ¶ Extra gl. op. cōtra tex.C.de monop.ꝑ totū:nā nō licet cōuenire vt certis ꝑsonis liceat vēdere victualia:&ꝙ alios nō instruāt vt ibi.Solue secūdū Inn.cā fraudādi nō est licitū sic cōuenire:sed bn̄ ex priuilegio seu cōsuetudine hoc pōt licere vt hīc.velcōtrariū procedit respectu ꝑsonarū seu rerū,secꝰ respectu loci id est vt in certo loco vēdať:prima tn̄ solu.est securior. vt licet īpugneť pactū tā q̄ captiosum: nō tn̄ impugnať priuilegiū seu cōsuetudo qd not.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

Causa propter quam fuit appellatū debet coram iudice ad quem iustificari.

Appellatio non iustificatur ex hoc quòd nō admisit iudex à quo exceptionem:sed oportet quòd probet illam exceptionē eſſe verā.4.7. fallit j. nume.5.vbi non semper oblatio probationis iustificat appellationem.

Iudex non admittendo exceptionē partis non dicitur illā grauare:fortè quia putabat illā falsā, vnde debet expectari donec probetur veritas.

Exceptiōes modici prætudicij poſſunt ex leui præsumptione per iudicem repelli:si vero sunt magni prætudicij non debēt repelli ſine vehemenți præſumptione.

Exceptiones & earū probationes si non sint admiſſæ per iudicem: præbent legitimam cauſam appellandi.4.

Notoria non debet iudex patideduci in iudiciū.

¶ CAP. LXX.

INterposita.[b] Capitulū famosum & multū allegabile. & hoc dicit prīcipiū vsq; ad §.eidē. ¶ †Ad iustificādā[c] appellationē ex cā ītерposita probare oportet cāę veritatē corā iudice ad quē,nisi fuerit corā iudice à quo oblata probatio & reiecta. h.d.singulariter. ¶ Casus literalis. Aliqs corā iudice cōstitutꝰ cā probabili assignata propter quā nō tenebať rn̄dere:qa iudex eā non admisit,appellauit:q̄riť vtrū corā iudice app. sufficit hoc probare.ꝙ cām probabilē allegauit corā iudice à quo appellauit nec fuit admissus.Rn̄det papa ꝙ hoc nō sufficit si cām illam suā nō doceat esse verā,nisi corā inferiore obtulit se probaturū & non fuisset admissus.& propter hoc appel. Ber. ¶ †Nota primò ꝙ ex reiectiōe exceptiōis legitimę nō iustificať appellatio,nisi corā iudice ad quē probeť illam exceptionē esse veram . ex quo infero iudicē nō grauare partē ex eo solo ꝙ exceptionē probabilē nō admisit . nā potuit moueri putando fortè illam esse falsam.ideo vt ꝑsumať grauamē debet expectari donec probeť veritas ipsiꝰ.Et ex hoc īfero ad aliud notabile dictū:ꝙ in facultate iudicis est exceptiones dilatorias vel perēptorias admittere vel repellere,nec ex sola admisione vel reiectione inferť grauamē appellatiōis iustificatiuū.& vide circa hoc Inn.in.c.post elect. de cōcesſ.prębē. ꝓpe finē. vbi dat bonā theoricam iudici dicēs ꝙ si exceptio est modici ꝑiudicij pōt eam ex leui pręsumptiōe repellere.Si verò est magni ꝑiudicij vt puta exceptio de non petēdo vel pręscriptionis non debet moueri sine pręsumptione vehemēti qd no. ¶ †Vltiò[d] nota ꝙ probationis oblatio:& repulsio exceptionis propositę iustificat ipso facto appellationē à iudice interponēdā:ita ꝙ sufficit corā iudice ad quē probare exceptionē legitimā interpositā:& ipsius probationē oblatā:& ꝙ iudex exceptionē & probationē repulerit. ¶ †Sed quæro de ratione decidendi ad vtrūq; dictū istius principij.videlicet quare solū exceptionis legitimę repulsio non iustificat appellationem & probationis obligatio sicꝰ dic colligendo mē tē gl.& doc. causa immediatæ appellationis est ipsum grauamen.in .c.vt debitus.s̄.e. Sed ex sola reiectione exceptionis probabilis necessariò nō inferť grauamen:qa cū iudex habeat cōpescere malitias litigātiū:vt in. c.finē litibus.de dolo & contu.facit.l. quidā,ęstimauerūt.ff.si cer.pe.potuit moueri ex iusta causa ad illā excep.repellēdā. nā sæpe exceptio ī se est legitima &tn̄ est falsa:puta exceptio cōtra actorē ꝙ est excōic.& tn̄ ī veritate nō est excō.sed excipiť cā differēdi iudiciū & vexādi aduersariū:ió ex sola reiectiōe necessariò non probať grauamē:sed si coram iudice ad quē probetur postmodū veritas ipsius exceptionis:tūc apparet iudicē grauasse & malè

a ¶ Idē tenet Imo. hic.co.vj.qa ī his q̄ de nouo emergunt pōt iudex se intromittere etiā pendēte dilatiōe. & ideo Bald. post Cy.ī.d.l.siue pars limitat p̄dictā regu.huiꝰ gl. in ver. ꝓuenire.nisi suspitio emerserit post datā dilationē. qa tūc nō cōqescit officiū iudicis . & ió pēdente dilatione suspectus de fuga potеrit capi . pro quo est gl.fin.in.l. q̄situ.ff.de pig.

b ¶ Et idē Bal . in.l. siue pars.C.de dila.nec dicit isto casu inouari appellatione pendēte ex quo simul assignātur plures successiuè dilatiōes.vt ꝑ Innocē.in.l. consuluit.de off. dele. & Bal.in.l.,ꝑerā dū.circa prī.C.de iud.& Bar,in. l. ij. in fi.de re iudi.hīc dicit glo.no.in.l.j. C.de suc.edi.ꝙ in tra tpa primi quā doc; interrogātur sequētes . & dixit Bart.in.l.q; diu.ff. de acquir.hære.ꝙ infra tpa assignata vni qn̄; datur dilatio alteri.

c ¶ Vide oīno ad materiam huiꝰ. c. in prin.qd̄ no.In. & do.Ant.in.c.cū ītер canonicos. de ele.ī.vj.& in. c.ad dissoluēdū.de despō.īpu.&.d.Ab. Pano.in.c.vlt. de ꝑsum.Et adde hic gl.no.in ver . potuerit.ī.c.olim. de excep.q̄ dicit ꝙ si iudex à quo esset certus de veritate exceptionis propter quam nō admissam appellatū est nō cōpelleť appellans corā iudice ad quē appellationis veritatē ꝓbare:licet corā iudice à quo se obtulerit probaturum. quā ibi sequiť do. Ant.quā tene mēti:qa est fin.limitatio ad istū text . facit in simili in.c.si duobus.in fi.j. rn̄. s̄.eo.& vide oīno qd̄ no.Ang.in.l.si appell.C.de app. vbi alle.Inn . in.c. pastoralis.in glos.

ver.non videri.de off.dele.& no. ī.d. c.olim. de excep. Itē an dispositio huius.c.in princi. habeat locū in appellatiōe extraiudiciali.dic ꝙ nō sē cūdū Inn.in.c.venerabili.circa fi . j. col.de cēnsi.& per Inn.&.d.Ant.ī.d. c. cū inter canonicos.&idē dicit In. in.c.j.in.ij.colū.de hisq̄ fi.à ma.parte ca.vbi idē latiꝰ examinādo cōcludit. d.Ant.ī prī. in.ix. co.& ꝙ ibi no.idē simpliciter limita istā decre.in prin. & p.d.Ant.in.c.j. in.j.col.ver.not.vl terius de his q̄ fi.à ma.pte ca.Itē pro ītellectu & āplia tiōe huiꝰ decre. vide oīno.do.Ant.ī c.in nostra.in prī. ij.co.ver.no.ꝙ exceptiōes de proc. & adde qd̄ si.scribit Domi.post In. in. c . post electio nē.ī.xj.col de concess.pb.Itē adde ꝙ illud quod dicit iste ex.in prin.est verū nisi de exceptionis veritate q̄ per iudicē fuit reiecta cōstaret notoriè per cōfessionē partis aduersæ. quia tūc licet cām proponēs obtulerit se probaturū ī cōtinēti tn̄ ex sola propositione dicetur iustificata appellatio , adeo ꝙ nō erit necesse probare corā iudice appellationis . ad hoc est gl . fin.ī.d. c.olī.in verb.potuerit.circa fin.de excep.vt.s̄.dixi.

¶ Intellige istum tex.de probatione q̄ incōtinēti offeret ēt cū aliqua dilatione sed nō lōgiori:quia tūc satis dicitur incōtinē ti offerri:ita determinat.d.Ab.in. c. literas.de ref.spo. per illū text.circa fi.puē ad hoc dicit in iure esse singularem.

✤ SEBA. SAPI.

d ¶ Vltimò vide Feli.in.c.j.col.j.s̄.eodū ponit differentiā inter appella.

iudicialē & extra iudicialē: vide etiā Abb. ī cōsil. lxiiij. inci. Venio ad primū. co. pe. ī. j. vol.

✠ SEBA. SAPI.

a ¶ Oblatio. Vide Gemi. in. c. non solū. §. illa verò. ver. quęro quare attentata. de app. in vj. Rot. in titu. de appel. deci. xliij. in nouis. Fel. in. d. c. j. col. j. ſ. eo.

b ¶ Oblatio. Vtrū ad iustificandam appellationē per oblationē probatiōis sufficiat verbalis oblatio, an verò requiratur realis? & de hoc p d. Ant, ī. c. ex parte adæ. de testi. in xxix. colū. qu'id aūt in alijs casibus in quibus requirit oblatio an sufficiat verbalis: an verò requiratur realis? vide multū latè per Imol. in. l. si seruus communis. in prin. ff. de vul. & pup. gl. ī. c. qm̄ frequenter. §. in alijs. vt lit. non cōte. in ver. neglexerit. gl. & Barto. in. l. acceptā. C. de vsu. & Bart. ī. l. pe. C. de dis. pig. & in l. prætor. §. si quis paratus. de oper. no. nū. & latissimè pImo. post Ange. in. l. si mora. in. j. &. ij. col. ff. sol. ma. & vide text. in. l. fundus lutij & ibi Barto. ff. de rescin. ven. & Barto. in. l. cùm seruus. ff. de condi. & demō. & vnā limitationem quā ponit Bal. in aut. dos data. C. de do. ãte nup. & dic ꝙ vbi lex exigit ꝓbationē esse incontinēti paratam sufficit ꝙ fiat oblatio verbalis tantū dūmō realis postea, breui tpe sit exhibenda; ad hoc est text. sing. & vnic⁹ in iure canonico quem ad hoc ponderabat do. Fran. de are. in voce legens in. c. literas. versus fin. de resti. spolia.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc quod dicit de oblatione reali vel verbali: dicas ꝙ oblatio

motum fuisse ad reiectionē: sed qn̄ excipiēs obtulit se probaturū incontinēti non potest iudex non admittēs aliquā excusationē habere ꝙ nō grauauerit: qa p̄sumpta malitia contra excipiētē purgat ex oblata probatione in continenti: nā in mora modici tēporis nō est periculū. l. si debitori. ff. de iudic. vñ cū iudex reiecerit oblatā probationē ostendit ipso facto iniquitatē suā contra excipientē. ideo sufficit hoc solū probare ad iustificationē appellationis, dato ꝙ non probet veritas causę: qa sine veritate grauamē illatū est. ¶ † Sed q̄ro pro declaratione prędictorū & tex. nunquid indifferēter probationis oblatio habeat iustificare appellationē? dic ꝙ nō: sed regulariter hoc procedit. ¶ Fallit primò in appellatione extraiudiciali quę interponit à parte vel à iudice procedente tanq̄ pars. ratio est: qa nō tenet pars recipere probationes alteri⁹ partis, cū non sit iudex. hoc sentit Inn. hīc. & in. c. cū inter canonicos. & in. c. qa ꝓpter. de ele. & in c. ad dissoluendū. de despō. impu. probat ratione. nā oblatio probationis iustificat ex eo appellationē: qa detegit iniquitatē iudicis in nolendo recipere iuxta officiū suū probationem exceptionis legitimę. sed hæc ratio cessat in parte, cū non habeat ad hoc officiū: nō enim potest esse iudex ī causa propria. iiij. q. iiij. c. j. &. C. ne quis in sua cau. ī rubro & nig. ¶ Secūdò fallit vbi appellat in absentia iudicis cū eius prędentia haberi nō pōt: iuxta ea q̄ dixi in. c. suggestū. ſ. eo. nā cū sit iudex q̄ recipit ꝓbationē oblatā ridiculū esset dicere ꝙ talis oblatio iustificet appellationē. Item hoc fuit inductū ex iniquitate iudicis ꝓbationē oblatā spernētis: quę ratio cessat cū iudex est absens. & hoc senserūt doc. hīc & bn̄. ¶ † Tertiò fallit secūdū Io. an. & cōiter sequentes qn̄ offertur probatio contra rei euidentiam. vt si volo probare titiū viuere de quo notoriè constat in loco ꝙ est mortuus. facit. c. euidētiaj. de accu. Nā notoria nō debet iudex pati ad iudicium deduci. vt in. c. quoniā. ſ. de fil. presby. Hęc enim euidētia rei confundit prę sumptionē probationis oblatæ: ideo erit necesse ad iustificandam appellationē ꝙ probet veritas ipsius rei. ¶ Fallit & quartò qn̄ offertur probatio tēpore quo iudex non necessitatur ad eam recipiendam. & de hoc vltimo dic vt plenè not. in. c. ex parte adæ. de testi. Vnum tn̄ tene menti ꝙ oblatio [a] probationis iustificat appellationē quò ad deuolutionē causæ dūtaxat: non aūt vt exceptio habeatur probata in prędiudiciū partis aduersę: qa iniquitas iudicis non debet nocere parti: nemo em̄ debet alterius odio p̄grauari: vt in reg. nō debet. de reg. iur. li. vj. & hoc cōiter voluerūt doc. hīc. & vide gl. in. c. ex parte adæ. p̄alle. & plenius ibi dixi. & videt de hoc ibi casus secū dū vnū intellectū. ¶ † Vltimò scias ꝙ in dubio vertitur qualis debeat esse ista oblatio [b] probationis ad iustificandā appellationem: & duę reperiūtur opi. Vna vt sufficiat verbalis: vt puta si dicat pars ego offero me probaturū hāc exceptionē: iuxta id qd habet in. l. si is à quo. ff. vt in pos. le. hodie constat hodie agat: vt ibi. & hāc opi. fouet Host. & ꝓ eo facit hęc litera dū simpliciter dicit. *se offerens probaturū &c.* Secūda opi. est Ioā. and. exigit em̄ ipse realē oblationē probationis: vt puta ꝙ secū habeat testes vel instrumenta & ea offerat iudici. Si em̄ iudex tūc spernit & ob hoc appellat iustificata est appellatio hoc solo probato. & istū tex. exponit. *offerens se ꝓbaturum &c.* id est ꝓbationes offerēs. mouetur. qa ex cōtraria opi. sequit absurditas. nā facilē esset falso excipienti probationē verbaliter offerre. Itē qa verbalis oblatio nil nouī inducit cū in qualibet exceptione tacitè insit oblatio ꝓbatiōis, cū qlibet excipiēs teneat ꝓbare suā exceptionē: vt in. l. j. ff. de excep. & in. l. ī exceptiōib⁹. ff. de ꝓba. no. in ele. fi. de rescr. do. Ant. hāc opi. nō sequit sed dicit sufficere vt excipiēs se offerat probaturū incontinēti: qa p̄ hoc satis purgat malitia p̄sumpta cōtra excipiētē. ad hoc. c. lras. de rest. spo. & in. c. exhibita. de iudi. facit in arg. l. qd dicim⁹. & ī. l. ratū. ff. de sol. & hāc partē semp̄ tenui. & dicit velle ꝓbare incōtinēti ex quo nō exposcit dilationes lōgiores. sed petit terminū breuissimū: vt probat in. d. c. literas. & per hoc tollit motiū Io. and. Nā regul'r excipiēs nō tenet probare incōtinēti. nec etiā procedit aliud motiuū suū ꝙ falso possit offerri probatio: qa poterit timere cōdēnationē ex pēsarū. vñ nō est verisimile ꝙ offerret se ícō tinēti probaturū vel dato modico interuallo, nisi crederet se veraciter posse probare. & de hoc est tex. opti. in. d. c. lras. vbi purgat p̄sumpta malitia excipiētis per talē oblationē probatiōis verbal'r factā: & tūc expone istū tex ibi: *nisi hoc se offerēs probaturū incōtinenti.* scilicet intra breuissimā dilationē. ¶ In gl. ij. ibi: *cū cām.* Sol. hoc cōtrariū vt ibi no. & p̄ gl. in. c. olim. ſ. de exce. probat em̄ illa excep. ex inspectione rescripti delegatorij. ad. c. vt debit⁹. dic ꝙ illud. c. nō probat cōtrariū. nā probabilitas cāę includit ibi veritatē ipsius cāæ. Itē declarat ille tex. per istū ar. in. l. non p̃nt. & in. l. nā & posteriores. ff. de legi. Et ad c. dilecto. dic ꝙ ibi fuit probata veritas exceptionis per confessionem partis aduersæ.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Appellatio dicitur esse delata in curia si ipsam approbauerit pars appellata aut iudex admiserit: & ipsam in curia tenetur prosequi appellans. & nu. 3. licet terminus ad eam prosequēdam non sit præfixus. & nu. 2.*

4 *Appellans an possit inuito appellato causam prosequi in curia?*

§. Eidem quoque. Si appellatio nō fuit recepta à iudice vel appprobata à parte sufficit appellanti mittere procuratorē ad impetrandū: & cōtradicendū licet pars appellata sit parata in curia prosequ. h. d. vsq; ad §. ille denicq. ¶ Casus literalis. Ecce aliquis appellauit legitimè dicit hīc ꝙ si appellatio nō recipiat à iudice: nec ab aduersario approbet licitū est appellāti prosequ cām per procuratorē cōstituū ad impetrādū & cōtradicendū tm̄. licet pars aduersa per se vel procuratorē idoneū apud sedē apostoli. iudiciū recipere sit parata. Ber. ¶ † No. primò ꝙ sola approbatio appellatiōis per iudicē vel partem appellatam facta facit causam esse in curia vt appellato prosequente

verbalis sola non sufficit ad cōsequēdā actionē vt etiā si à te cōparauit. & ibi per Bart. C. de peri. & cōmo. rei vēdi. Et adde ꝙ oblatio cū consignatiōe etiā ab extraneo facta liberat debitorē ipso iure vt p̄ Bar. in. l. solutionē. & in. l. q de. cē. & ibi p̄ Ale. ff. de sol. Adde tñ ꝙ oblatio verbalis ī pedit distractionē pignorum. l. si prius. G. de distr. pig. & oblatio cū consignatiōe debiti liberat debitorē & ī pedit cursum vsurarū, dissoluit ius pignoris & trāsfert periculū ī creditorē. l. si creditori. & l. ex p̄dio. C. de vsu. dicas tñ ꝙ oblatio rei debitæ ad hoc vt liberet à periculo & ab interitu debet fieri cōgruo loco & tpe vt in. l. illud. & ibi p̄ gl. de peri. & cōmo. rei vēdi. l. fi. & ibi p̄ Bal. C. de cōdi. insert. & p̄ Ale. in. l. qui romæ. circa prin. ff. de ver. ob. & reliqua circa istā materiā videas plenè p̄ Bart. Bal. & doc. ī. l. accepta. to. hic all. addas tñ vnū qd̄ puto val de notabile. ꝙ oblatio legati facta p̄ hæredē legatario nō ꝓdest hæredi ad fruct⁹ lucrādos. qa oīno sunt restituēdi legatario ēt si legatarius fuerit in mora recipiendi legatum: vt no. voluit Bal. in. l. j. in. ij. colū. C. de vsu. & fru. le. & huj⁹ dicti puto rōnē esse: qa dominiū rei legatę trāsit in legatariū à die mortis testatoris. l. à titio. ff. de furt.

proſequente perſonaliter: ſeu per procuratorem teneatur appellator ipſam appellationem in curia proſequi.
2 & ex hoc duo infero. Primò † ꝙ ſola approbatio facit cauſam eſſe ĩ curia: vt ibi tractetur: licet termin⁹ nõ fuerit præfixus per iudicem ſeu partem ad appellationem proſequendam. & prõbat iſte tex. id quod dixi in. c. nicolao. s̃. eo. & limitat. c. ſæpe. s̃. eo. ¶ †
3 Secundò not. ꝙ ſola approbatio partis appellatæ ſufficit vt cauſa tractetur in curia: licet iudex appellationem non recœperit. Eſt ergo in optione appellantis qualiter & ad quem velit appellare: ſed in optione appellati eſt an velit cauſam tractare in curia. Et hodie adde caſum in. c. j. eo. ti. lib. vj. &
4 aliquid tetigi in. c. vt debitus. s̃. e. ¶ † Sed circa tex. dubitatur nũquid poſsit appellator inuito appellato cauſam proſequi in curia. Inno. videtur ſentire ꝙ ſic: & hoc mihi placet: nam iſte tex. nõ dicit appellantẽ hoc non poſſe: ſed dicit ꝙ permittitur ſibi impetrare literas ſi ſua appellatio nõ fuerit recepta: poteſt ergo nõ vti hac permiſsione in fauorem ſuũ facta. argu. in. l. quicquid. ff. de iudi. & in. c. conſuluit. de off. deleg. Ex quo enim appellatum eſt ad papã nihil repugnat appellatorem proſequi cauſam ſuã apud ſedem apoſt. nec appellatus poteſt contradicere, quia iudicium redditur in inuitum: vt in. c. intelleximus. de iudi. & in. l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtichum. ff. de verbo. oblig. Sed qñ appellator non vult in curia proſequi, non poteſt appellatus niſi de ſeipſo conqueri: quare ſi volebat in curia proſequi non receperit prius appellationem. & hanc materiam huius. §. proſequere pleniusvt dixi in. d. c. nicolao.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Appellans poteſt ante inchoatam appellationem remittere cauſam ad iudicem à quo inuito appellato cui tamen condemnabitur in expenſis factis in illa appellatione: ſecus poſt inchoatam appellationem. & nu. 2. & 3.*

4 *Appellans an & quando poſsit appellationi renuntiare inuito appellato?*

5 *Sententia ſi fuit lata pro me in qua victus non fuit condemnatus in expenſis; & ipſe appellauerit: non poſsum ego appellare ratione expenſarum: ſed ſuper appellatione partis poſsum petere refectionem ſententiæ quo ad expenſas.*

a 1 **§. Ille denique.** [a] † Ante inchoatã proſecutionẽ appellationis appellans poteſt ſi vult inuito appellato petere vt remittatur ad iudicẽ à quo: ſed cõdẽnabitur in expenſis factis per partẽ aduerſam in illa appellatione. ¶ Caſus literalis. Aliquis appellauit ad ſuperiorem corã illo ad quẽ appellauit petit remitti ad eũ à quo appellauit, pars altera contradicit: quæritur an debeat remitti? & dicitur ꝙ debet remitti nõ obſtante contradictione alterius partis, ſed debet cõdẽnari in expenſis legitimis aduerſario quas eũ propter
2 hoc feciſſe conſtiterit. Ber. ¶ † Not. primò appellatorẽ poſſe re integra ſuæ appellationi inuito appellato renũtiare: ad hoc. l. ſi quis libellos. C. eo. ti. canonizata. ij. q. vj. c. ei qui. §. ſi quis. re verò integra nõ exiſtente non põt in iudiciũ appellati appllationi renũtiare: qa appellatio
3 hoc caſu ẽ effecta cõis. & de hoc j. lati⁹. ¶ † Secũdò no. ꝙ poſtquàm appellationis cã eſt alteri per ſuperiorem delegata non licet appellatori appellationi renuntiare inui
4 to appellato. ¶ † Sed contra hoc & contra text. oppon. nam ſola delegatio appellationis non facit rem deſinere eſſe integram cùm nil videatur adhuc geſtum cum appellato: ergo debet competere facultas illi renuntiandi. Ioan. andre. fatetur contrarium: & ad iſtum tex. ſupplet maximè. vel ideo ſecundum eum fecit mẽtionem de delegatione: quia tunc fieret remiſsio per iudicem delegatum: quia corã eo debet fieri petitio remiſsionis ex quo
5 cauſa eſt ſibi delegata. ſed idem Ioan. and. in addi. Specu. e. ti. §. in quib⁹. ver. xxxiiij. refert Gui. de ſuza. in. l. amplio
b rem. C. eo. tenuiſſe appellatorem poſſe cauſa nondũ cœpta renuntiare appellationi ſuę. per. d. l. ſi quis libellos. ſed ea cœpta non põt in præiudicium appellati eo inuito. & facit tex. in. d. l. ampliorem. §. ſancimus. legiſtæ etiã tenent in. d. l. ſi quis libellos. ꝙ ad incõmodum appellati non poteſt appellator ſuæ appellationi renũtiare: & circa hoc multa ſcribuntur. Sedvt clarè habeas articulos diſtinguerem ſic. ꝙ aut fuit appellatum ante ſentẽtiam diffinitiuam: aut poſt. Primo caſu ſi iudex à quo detulit appellationi non eſt amplius fas appellatori appellatiõi ſuę renuntiare[b]: quia tota iuriſdictio quo ad illam cauſam translata eſt per dilationem ad ſuperiorem. vt in. c. cùm appellationibus. eo. ti. lib. vj. vnde etiam communi conſenſu non poſſunt appellãs & appellatus redire ad priorem iudicem. ita no. & plenè proſequuntur & cõcludũt do. de Ro. dec. cclv. licet gl. de hoc vacillauerit in. d. c. cũ appellatiõib⁹. Si verò ñ fuit delatũ appellatiõi: & tũc ſi res eſt integra põt appellator etiam appellato inuito renuntiare appellationi ſuę: vt hîc. & ĩ. d. l. ſi quis libellos. ſi verò res nõ eſt integra, aut appellatus nunq̃ approbauit appellationẽ: & puto ꝙ poſsit appellator renuntiare quia nõ põt appellatus ſe iuuare ex eo ꝙ ſemper impugnauit vt in re. ex eo. de reg. iu. li. vj. Si verò appellat⁹ recœpit & res nõ eſt integra: tunc fatis puto procedere illam opin. Gui. quia per inchoationẽ cauſæ appellationis eſt effecta ipſa appellatio communis. ad hoc quod no. in c. ex cõqueſtione. de reſt. ſpo. facit. d. c. nicolao. & d. §. ſancimus. Vel dic & melius hoc poſſe procedere in appellatione à diffinitiua. nã tunc põt prætendere intereſſe propter confirmationẽ ſententię quã vult habere: Sed in appellatiõe ab interlocutoria nõ video quod intereſſe põt prætendere appellatus cũ cauſa ſit remittenda ad iudicẽ à quo, vt in. c. debitus. s̃. e. & hoc conſequitur nunc ex renuntiatione appellatiõis. Vnde poteſt ei dici quod quęris intus habes. & facit quòd no. hîc gloſſ. in verſicu. contradictione. Secundo membro principali cùm fuit appellatum à ſententia diffinitiua: diſtingue: aut res nõ eſt integra: & non poteſt inuito appellato renuntiare appellans appellationi per ſupradicta. Aut res eſt integra: & tunc ſi propter appellationem appellatoris fuit excluſus appellatus à facultate appellandi, non poteſt appellans renuntiare appellationi ſuæ ad incommodum appellati: nam iuris beneficio ſeu diſpoſitione eſt appellatio hoc caſu communis: & ſic poſſunt intelligi dicta legi
5 ſtarũ in. d. l. ſi quis libellos. ¶ † Pone exemplum in. l. omnem honorem. C. quando prouo. non eſt neceſ. & declaraui illam. l. poſt glo. in. c. ſignificauerunt. s̃. de excep. nã ſi ſententia fuit lata pro me non tamen fuiſti mihi condẽnatus in expenſis & tu appellaſti, non poſſum ego appellare ex ſola omiſsione condemnationis expenſarum: ſed ſuper appellatione tua poſſum petere refectionem ſentẽtiæ quo ad expenſas. vt in. d. l. omnem honorem. hoc eñ caſu ſi tu poſſes me inuito renũtiare appellationi. lex (vt ita dixerim) decœpiſſet me: quia obtentu appellationis tuæ ſubtraxit mihi facultatẽ appellandi, ne tot appellationes geminarentur & tibi daret facultatem renuntiandi appellationi tuę: quod eſſe nõ debet. Sed ſi appellatio tua non ſubtraxit mihi facultatem appellandi poſſum renuntiare re integra te inuito: quia ex quo appellatio non eſt effecta communis per aliquem actum geſtum in cauſa appellationis: non potes tu principaliter proſequi appellationem me volente renuntiare: vt in. d. l. ſi quis libellos. facit clemen. ſi appellationem. eodem titul. & vide quod not. Archidia. ij. q. vj. in capi. ei qui. §. ſi quis libellos. & Ioannes andreas, poſt eum. in capi. j. eodem titulo, libro. vj. plenè per Hoſtiẽſem in capitul. fin. de crimi. fal. poſſet tamen appellatus ĩpetrare literas ſuper cõ-

a ¶ Ille denicꝙ. do. Abb. in. c. dilect⁹. el. iñ. de prẽb. ĩtelligit iſtum tex. dũ loquitur de condẽnatione expenſarum quãdo appellans remittitur ad priorem iudicem vt intelligatur qñ appellatio fuiſſet iniuſta: ſecus dicit ſi fuiſſet iuſta. adde hic Ange. in. l. ſi quis libellos. C. e. vbi dicit ꝙ renũtians appellationi ſemper debet condemnari in expenſis. & alle. Inno. in c. ex parte. de reſcri. & adde quod no. Bal. in. l. omnẽ honorem. ver. mõ ergo nunquid. C. qñ prouo. non eſt ne. vbi ponit an appellans poſsit renuntiare appellationi inuito appellato. vide do. Ant. in. d. c. ex parte. in vlt. col. & qđ ibi no de reſcrip. Aadde ꝙ diſpoſitio huius. §. nõ habet locum quãdo iudes à quo detulit appellatiõi ſi alhâs non eſt iudex in ordinario pmanens. ita elegãter diſputando decidunt. d. de ro. deciſ. cclv iñ. in. ñ. col. in ordine meo nouiſſimo per text. in. c. cùm appellatiõib⁹ friuolis. de appel. in vj.

✤ SEBA. SAPI.

b ¶ Renuntiare. Qñ appellationi interpoſitę vel interponendę poſsit renũtiari: tradit Feli. in c. ex parte. iñ. co. iñ. verſi. ſed de iſto articulo. s̃. de reſcri. Bal. in. l. poſt cꝫ li. col. vj. ver. tertiò q̃ritur. C. de pact. in l. per hanc. C. de tẽpo. app. Ang. ĩ cõſi. clxxxvij. incip. A. & B. cõtradixrũt. & in conſi. ſequẽ. Deci. in conſ. lx. col. j.

firmatione sententiæ seu petere per superiorē sententiā pro se latam confirmari. vt in.c.oblatæ.&.c. per tuas .s. eo. et vide circa petitionē cōfirmationis sentētiæ quod dixi in.c.ea quæ.s.de re iudi.

a ¶ Cōtumace. sed si pars esset pns debet lis contestari. ita ꝓbatur hoc tex. à cōtrario sensu. & glo. j. in fi. ad quā aduerte dū alle. §. sexta, quia ibi probatur contrarium. s. ꝙ in exceptionibus dilatorijs seu perēptorijs nō fit necessariò lis cōtestāda. & ita doct. ibi: vñ in hoc gl. nō videt bene lōqui; licet Ioā. and. hic aliud velit per no. in. d. §. sexta. sed ibi loquitur quādo opponit exceptio in causa principali; sed hīc loquit in causa appellatiōis in qua necessariò debet ferri snīa. c. vt debit⁹. s. e. vñ teneo ꝙ sit necessaria litis contestatio partib⁹ prēsentibus. qđ ꝓcedit 2 siue lis sit cōtestata in causa principali siue nō secundū Io. de imo. hic. & addeq; causa appellationis regulat secūdū naturā causę principalis: vñ si ī causa prīci 3 pali non erat necessariò lis contestāda idem erit in causa appellatiōis & si causa principalis erat summaria ita cēset causa appellationis. ita sing. dicit Ange. in .l. j. ff. eū q app. in pro. defen. per istū text. bene facit glo. in .c. illud. xxj. dist. quod not.

✤ SEBA. SAPI.

b Sequentia. Vide quæ latè scribunt Ias. & alij in. l. si idē cū eodē. §. fi. ff. de iuridi. oīm iu. & ī 4 l. j. C. de libe. prēte. & Paul. de cast. in l. pe. vbi do. Sozi. ff. de re. dub.

✤ SVMMARIVM. ✤

Grauamen ob quod fuit appellatum discutitur corā iudice ad quem etiam parte contumace & lite non contest. etiam in prima instantia. & .nu. 2.

Appellans non debet citari quando fuit datus terminus ad prosequendum. 3

Appellans non debet citari per appellatū qui ipse vult prosequi appellationem in vltimo mense termini: sed satis est quòd requiratur in curia.

Iudex à quo nō est citandus in discussione appellationis.

§. Sane, † Articul⁹ appellatiōis interpositæ à grauamine discutit per iudicē ad quē parte absente per cōtumaciam etiā lite non cōtest. in appellatione vel principali. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit à grauamine corā iudice appel. paratus est probare grauamē propter quod duxerat appellandum: pars aduersa citata cōtumaciter se absentat. quærit quid sit iudici faciendū? rndet papa ꝙ iudex pōt super hoc procedere lit. nō contest. licet litis cōtest. nondū facta fuerit in articu. appellationis: vel in ipso negotio principali; quia cùm in casu illo iniquitas prioris iudicis arguatur principaliter nō est rigor iuris requirēdus ex quo causa perplexitatis post sit sequi. Ber. ¶ † No. j. ꝙ appellatio ab interlocutoria pōt discuti & finiri sine cōtestatione litis aduersario cōtumace. [a] quid aūt de cā appellationis à diffinitiua? vide quod dixi in. c. per tuas. s. e. ¶ No. ij. ꝙ lit. cōtest. requiritur, ex iuris rigore; qui quidē rigor nō debet hoc casu obseruari. ¶ Vlti: not. ꝙ in appellatione ab interlocutoria nil petitur à parte: sed tm redarguitur iniquitas iudicis: agitur em de facto suo & vt iurisdictio deuoluatur ab eo ad superiorē. ¶ † Sed pro declaratione tex. quæritur qualiter pars constituat in contumacia in cā appellationis: vt sic sit locus processui lite non cōte. prout hīc dicitur? Sol. doct. intelligunt (& bene) ꝙ contumax est pars siue fuit citata ab homine siue à lege. vt in. c. j. de elect. li. vj. siue ex præfixione termini ad appellationem prosequendam: iuxta dispositionem. c. sæpe. s. eo. Et inter cætera ponit hīc Host. bonum dictum ꝙ absente appellatore potuit appellatus in vltimo mense anni prosequi appellationem. iuxta id quod habetur. ij. q. vj. c. ei qui. §. appellatore. & nō erit necesse facere appellatorem citari in partibus personaliter: sed satis est ꝙ requiratur in curia. nam si oportet eum citari personaliter fortè propter viarum distantiam totus ille mensis laberetur: vnde iura dicunt solum appellatorem hoc casu requirendum non dicunt citandum: ad hoc aut. ei qui. C. de tempo. appel. & .d. c. appellatore. & hoc idem tenuit Bart. ibi: vide quod dixi. s. e. c. oblatæ. ¶ † In glo. fin. in fin. Ex hac glos. iuncto tex. no. quòd vbi iudex tulit interlocutoriam sententiam in fauorem alterius partis non est ipse iudex necessariò citandus in discussione appellationis. Nam (vt hīc patet) sufficit sola contumacia appellati vt procedatur ad finiendum articulum appellationis: pro hoc. c. venerabilibus. de senten. excommu. libr. vj. dixi plenius in c. cùm speciali. §. porrò. in glo. in versi. coram. s. eod.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Clausula appellatione remota posita vel alia clausula in medio literarum refertur & ad præcedentia & ad sequentia. nu. 3. 4. & 5.*

2 *Clausula appellatione remota operatur hodie effectum suum sicut & olim.*

¶ CAP. LXXI.

1 INquisitioni † Clausula appellatiōe remota in medio literarū posita respicit ꝓmissa quib⁹ annectitur nō sequētia, nisi repetatur in fine literarū: & hoc si negotia sunt separata. non diuidit. ¶ Casus literalis loco. Cùm plura negotia in vna commissione ponūtur minimè se cōtingētia: & clausula illa appellatione remota ponitur in medio literarū: respicit tātū præcedentia: nisi in fine commissionis clausula illa reiteretur. Ber. ¶ † No. primò ꝙ clausula appellatione remota in rescripto principis apposita etiā hodie operatur effectum suum. nā cū istud c. emanauerit post. c. vt debitus. s. e. nō pōt dici ꝙ corrigatur per illud. c. & sic falsa est opi. gl. ibi. & sequaciū volentiū hāc clausulā hodie nil operari per illud. c. vt debitus. Adde alias rationes quas posui in. d. c. vt debitus. & in. c. pastoralis. eo. tit. Nec obstat. si dicatur ꝙ causa exēpli fecit mentionem de ista clausula: quia nō adduxisset nos per hoc ad istū errorē: cū sine cōmemoratiōe ipsius suffecisset dicere quoties clausula in medio ponitur etiā habuissemus dispositionē magis generalē. Posuit ergo serioſè exēplum in remotiōe appellationis vt haberemus maiorem claritatē tā respectu huius clausulæ q̄ respectu aliarū clausularum. ¶ † Ex hoc & ex tex. no. & tene menti ꝙ vbicūq; ꝙ in eadem dispositione annectuntur plura negotia separata clausula in medio eorū posita nō cōcernit totam dispositionē sed dūtaxat ꝓcedentia: qđ 4 valet ad statutū & cōsimiles dispositiones. ¶ † Vltimò. no. ꝙ regulariter clausula seu quālitas in fine dispositionis posita non restringitur ad immediatè præcedentia: sed concernit omnia in dispositiōe cōtēta. dic vt dicam 5 cum gl. fi. ¶ † In gl. fi. Host. hīc & Io. an. post eū: dicit ꝙ nō pōt in hoc dari certa doctrina: sed secundum diuersitatem casuū fiat diuersa relatio. Quandoq; id quòd ponitur in principio concernit omnia sequentia. [b] & idem b de eo quòd ponitur in medio: vt in. c. secundò requiris. s. eo. Quandoq; clausula solum concernit præcedentia vt hīc. Quandoq; dictū in principio intelligitur repetitū in fine: vt in. c. pastoralis. hīc alle. Tu vide quòd clarius & plenius dixi in. d. c. secundò requiris. tā respectu effectus clausulę q̄ alicuius qualitatis adiectę ī aliqua dispotione an concernat omnia præcedētia & sequentia. vide per Bar. in. l. prętor. et. l. ij. ff. vi bo. rapt. et in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. et per Spe. in ti. de instr. edi. §. nunc autē videndum. versi. item excipe. et glo. in. c. caue. xxviij. q. j. et in cle. ij. de hęre. & in. c. statutū. de rescrip. libro. vj. Et pone exemplū in vno negotio concernente plures articulos: per id quod habetur in. c. cum dilectus. de rescri. In pluribus verò negotijs pone exemplum per .c. cùm veniſſent .s. de testi.

✤ SVMMARIVM. ✤

1 *Appellatio vnius prodest alteri si communi iure iuuentur & sit eadem causa defensionis. & nu. 3. & seq.*

2 *Sententia lata, tam in causa principali quàm appellationis an et quando prosit vel noceat alteri?*

3 *Sententia lata super re indiuidua nocet vel prodest alteri indiuiduum habenti. & nu. 4.*

5 *Si vnus ex pluribus condēnatus appellet alijs scientibus & tacentibus: si ipse non prosequitur appellationem possunt reliqui prosequi.*

¶ CAP. LXXII.

1 VNa sententia. † Breue est, vel summa per alia verba sic. App. vni⁹ prodest alteri si cōi iure iuuentur: & idem sit negotium & eadem defensionis causa & sint eadem sententia condemnati: aliās secus hoc dicit. ¶ Casus literalis.

ralis:Plures super aliqua cã cõi conuẽti sunt,vnus illorũ appellauit & obtinuit:quęritur an victoria ipsius ceteris prosit?rndet papa ꝙ victoria illius iure cõmuni cęteris prodest si cõi iure iuuentur:& idẽ sit negotium & eadẽ sit cã defensiõis.Ber.¶ † No.j.ex tex.plura requisita ad hoc vt sniа lata in fauorẽ vnius prosit alteri.Primò em requiriť ꝙ vna sniа fuerint cõdẽnati:nã si nõ fuisset correi seu ambo in iudicio sniа lata cõtra vnũ regulariter nõ prodest seu nocet alteri:licet eodẽ iure iuuẽtur.vt in.c.interrogatũ. ij.q.v.& in.l.denũtiasse.ff.de adul.vide gl.in.c.dilectoj.de pręben. Facit reg.res inter alios acta alijs nocere vel prodesse nõ debet.vt in.c.inter dilectos.de fi.instr.&.C.res inter alios acta.per totũ.Et quod dixi vnã sniam requiri:idẽ dic si plures fuerũt snię eadẽ tn fuit probatio vt probať in.l.si qui separatim.ff.e.& ibi per Bart. Secũdò requiriť ꝙ sniа fuerit lata in cã appel.secus in sniа lata in cã principali:illa em nõ nocet alteri regulariter nec prodest [a]:per ea quæ superius dixi.plenius tn vide hunc articulũ.s.ꝙ cã prĩcipali &c.per Ioã.cald.in.c.dilectusj.de simo.perCyn.in.l.res.C.res inter alios acta. ¶ † Et est rõ diuersitatis ĩter cãm prĩcipalẽ & cãm appellatiõis.nã in cã appellationis disputatur de validitatevel inualiditate sniæ,quæ quidẽ sniа debet esse indiuidua:& nõ pro parte valere & pro parte nõ,ex quo fuit lata contra plures eodẽ iure fungẽtes:vn perinde iudicãdũ est quẽadmodũ in sniа lata super indiuidua seu re indiuisibili:nã in tali re indiuisibi sniа lata in fauorẽ vnius prodest alteri eodẽ iure fungẽti:licet nõ fuerit ĩ iudicio:vt in.l.si cõem.ff.quẽadmo.ser.amit.& melius quo ad sniam. in.l.loci corpus.§.si fundus.ff.si serui.vendi.quę quidẽ ratio non militat in cã principali vbi agitur de re diuisibili: quia tunc sniа habet suũ effectũ respectu illius contra quẽ lata fuit:vnde regula
4 riter non extenditur ad aliũ.Tertiò requiritur † ꝙ cõi iure isti iuuẽtur.nã si ille qui obtinuit iuuetur iure speciali:puta fauore ętatis seu fauore ecclesiæ:victoria istius obtinẽtis de iure speciali nõ prodest alteri:licet concurrant omnia alia in hoc.c.contenta.Ratio:quia beneficium personale non cõmunicatur alteri:sed sequitur personam:vt in reg.priuilegium personale.de reg.iur.libr.vj. probatur in.l.vnica.C.si in communi cau.restit.in integ.postu.nisi ageretur de re indiuisibili:quia tunc fauor specialis porrigeretur ad alium,aliãs sibi nõ prodesset.vt in.d.l.si cõem. hoc casu in multis beneficium ætatis vnius extenditur ad aliũ habentẽ idem ius:vt plenius not.in.d.l.vnica.Quartò requiritur ꝙ idem sit negotium:secus aũt si negotium esset diuersum, vt si fuerunt plures tutores condẽnati ex diuersis negotijs:& vnus appellauit eius victoria non prodest alteri.cessat enim ratio supradicta propter diuersitatem non potest dici vnicam esse sententiam.ar .l.etiam. ff.de mino.Quintò requiritur ꝙ eadem sit defensionis causa .pone exemplum vt in gl.fin.& aliud magis clarum.plures fuerũt fideiussores vnius non renũtiantes beneficio aut.prędente.de fideiuss.sed vt prius conueniatur principalis:& fuerunt omnes cõdẽnati:vnus appellauit & obtinuit vt prius haberetur recursus contra principalem:& hæc sententia proderit alijs cõfideiussoribus: quia eadem est omniũ defensionis causa:secusvbi esset diuersa:vt in gl.fin.Hæc quinꝙ colliguntur ex isto tex.Extra tex .datur sextũ requisitũ .s.vt agatur super re incorporali.& hoc voluit gloss. j.& fuit hæc opin.Azo.in.d.l.si q.ff.de appel.qui dicebat aliud esse in re corporali diuisibili motus:quia speciale est in re incorporali indiuisibili:vt sententia vnius prosit alteri.l.loci corpus.§.si fundus.ff.si ser.vendi.& in.d.l.si cõem.Aliud ergo debet esse in re corporali diuisibili vt est vsusfructus.Nam cum cæterę seruitutes sint indiuisibiles,vsusfructus diuidi potest.vt in.l.j.ad fi.ff.ad leg.fal.Sed hoc dictum cõiter non recipitur per doct.vt no.in.d. l.si qui .Nam si dispositio huius ca.habet locum in re corporali diuisibili fortius in re incorporali licet indiuisibili:maximè quia in vsufructu habet locum ius accrescendi.hoc ergo sextum necessariò non requiritur.Septimò requiritur iuxta ordinem ꝙ alter qui non appellauit tacuerit,ita ꝙ sententiam expressè non approbauerit.nam si approbauerit expressè sententiam q̃tum ad eum victoria appellantis non prodest sibi:quia q̃tum ad eum sententia facit ius.ad hoc.c.cùm super.in ratione sui.s.tit.proxi.& in.l. 1
non tantum.ff.eo.per locum à speciali.vt not.Barto.in.d.l.si qui. Octauò requiritur ꝙ iste sciuerit contra reum appellasse; nam si b
ignorauerit & tacuerit,vr̃ sniam approbasse; q̃tum in eo est,& sic trãsiuit in rẽ iudica.per lapsum decẽdij q̃tum ad eũ.Ad hoc.c.cũ super.de re iudi.probatur etiã secũdũ vnum intellectũ in.l.iij.ff.eo,Si aũt sciuerit cõtra reũ appellasse,videtur tunc approbasse illã appellationem quo ad se:nec põt dici ꝙ tacitè illã ratificauerit:quia sciebat se tutum appellatio
5 ne alterius ex dispositione iuris.¶ † Et hęc faciunt ad qõnẽ.pone ꝙ vnus ex pluribus cõdẽ natis appellat alijs sciẽtib9 & tacẽtib9 lapso de cẽdio fecit cõpositionẽ cũ actore: nũqd alij qui non appellauerunt poterũt prosequi hãc appellationem?nam illa compositio non prodest alijs:quia est quid personale.l.j.C.de trãsactio.de hoc vide in Spec.eod.titu.§.j.versi. sed quid si ille.vbi concludit ꝙ alij poterunt prosequi:quia bn̄ficio iuris appellatio vnius communicatur reliquis.argu.hĩc.vnde nõ potuit in præiudicium aliorum appellationi renuntiare:sicut in simili dixi.in.c.interposita.§. ille denique.s.eod.&facit.c.cùm super,& quod ibi plenè dixi.s.de re iud.& per hoc habes succinctè & clarissimè expeditam totam materiam huius.c.& distingue.glo.per supradicta.

✒ *SVMMARIVM.*

1 *Nõ appellans propter metũ habetur pro appellãte si metus est iustus etiam quod sua culpa prouenerit.*

2 *Nõ valẽs appellare propter metũ debet protestari ad declarãdũ animũ ipsius.videlicet quod omisit appellare per metũ nõ autem per negligẽtiã.*

3 *Appellans in præsentia bonorũ virorũ.fortè quia non põt habere copiã iudicis:sufficit quòd appellet coram bono viro in præsentia tamen testiũ; nec sufficeret notarius cum testibus.*

Practica appellãdi coram bonis viris.&nu.§.

4 *Metus qualiter probetur quòd quis propter ipsum non possit appellare tam respectu iudicis quàm aduersarij quàm statuti.*

¶ CAP. LXXIII.

Si iustus. Iustus metꝰ excusat,adeo ꝙ nõ appellans habetur pro appellante si fuerit protestatus & appellatiõis causas duxerit exprimendas.Primò ponitur thema. Secundò decisio.ibi: *ad appellationis.* Tertiò moderatio.ibi: *dummodo.* ¶ Casus literalis. Aliquis condemnatus est per sentẽtiam diffinitiuam vel etiam interlocutoria contra eum lata est, ante sententiam ille non audet appellare.quę ritur quid sit faciendum?respondet papa si iustus metus excusat illum:ita ꝙ appellare non possit hoc ipso ad appellationis beneficium cõuolasse reputatur:dummodo intra decem dies exprimat causas appellationis coram iudice à quo appellare volebat vel si eius copiã habere non potest in præsentia bonorum virorum idem faciat super hoc protestatione præmissa ꝙ iusto metu appellare non audet:& sic non currunt tempora intra quæ debuit appellare.Ber.¶ † Nota primò ꝙ vt metus excuset ab appellatione interponenda
b oportet ꝙ sit iustus, [b] ideſt non vanus sed

✒ SEBA.SAPI.
a ¶ Nec prodest. Vide quæ scribit copiosè do.Sozi.ĩ consi.cxxxij.inci. insignis doctor.in ij.colũ.in.j.parte,

✒ SEBA.SAPI.
b ¶ Sit iustus . qualis metꝰ esse debet declarat Ang.are. in.§.quadrupli.in instit.de act. Paul. de castr.& Ia.in.l. cùm aliquis.C. de iu .deli. & in.le. interpositas.C. de transac.& ad propositũ vide Felin. in.c.ecclesia sanctę mariæ.col.xxxv. versi.xiij.quęro.s. de consti.vbi ꝙ si iudex consueuit malè tractare consanguineos eorũ qui appellant ab ipso iste erit iustus metus quo ad excusandum non appellantem.

a ¶ Cã metus. Licet aliàs dicamus ꝙ metus cã nõ excuſat quãdo ſui culpa quis incidit in metũ, l. ſi mulier. §. j, ff. qđ me. cau. & regu. imputari. de re. iu. lib. vj. vbi de hoc vide gl. no. & facit ad hoc an ille qui dedit cauſam metui excuſe tur ſi poſtea non b audet appellare. quod no. gl. & ibi do. Ant. & d. Ab. in. c. vt debitus. ſ. e. & quod ibi no. poſt Abb.

b ¶ Et vtrũ. Adde qđ no. d. Ant. in. c, paſtoralis, §. ꝓterea. ĩ, vlti. co. de offi. or. & dixit hoc no. Bal. nõ referre an iſti boni viri ſint laici vel clerici: per no. in. l. ĩ ꝓmittendo. in prin. ff. de iu. do.

✠ SEBA. SAPI.

c ¶ Probetur met⁹. Vide Alex. in. l. ſi cũ dotẽ. §. eo autẽ tempore, colũ. vj. ff. ſolu. matri. & in l. de pupil. §. ſi qs ipſi prætori. ff. de oper. no. nũtia. co. vñ.

d ¶ Coram iudice à quo: & ſi ei⁹ copia haberi nõ põt corã iudice ad quẽ ſi eius copia habe ri põt, aliàs appel latio aliter ĩterpo ſita eẽt nulla. ſecũ dũ Imo. hic. & In. Pañ. in. d. c. ſuggeſtũ. ſ. e. quod ẽ no. quòd primò ẽ appellandum coram c iudice ad quem ſi eius copia haberi põt & ſi ei⁹ copia haberi nõ põt in preſentia honeſtorũ virorũ, idẽ faciat appellans. ſed Spe, eod. tit. in. §. nunc dicamus. ad fi. voluit cõtrariũ ꝙ appellatio non redditur nulla ex eo ꝙ nõ fit in præſentia iudicis ad quem appellatur ſi ſaltem interpoſita fuit corã honeſtis viris: & ita Bald. in additio. Spe. e. ti. col. xij, in verſ. appellatio debet interponi. & ita etiã fuit de mẽte eiuſdem Bald.

probabilis. vt legi. & no. in ſimili ĩ. c. pe. de in inte. reſt. & in. l. j. ff. quod me. cau. nõ tñ requirit ſecundũ Hoſt. vt ſit iuſtus: ideſt ꝙ pars nõ dederit cãm metui. nã idẽ ſi fuiſſet cã met⁹, a alle. l. iſti quidẽ. ff. quod me. cau. ſed all. meliorẽ tex. ĩ. l. nec timorẽ. e. ti. & c. veniẽs. & quod ibi noj. de ſpõſ. & hoc vlt. no. ¶ † Secũdò no. ꝙ nõ valẽs appellare propter metũ debet proteſtari: & ſic proteſtatio eſt neceſſaria ad declarãdum animũ ipſius vt videaẽ omiſiſſe propter metũ & nõ per negligẽtiã. ¶ † No. iij. ꝙ in defectũ iudicis debet appellari ĩ præſentia bonorũ virorũ. & vtrũ b ſufficiat vn⁹ vir: aut debeãt eſſe plures? vide Lap. ĩ all. xl. & Spe. ti. de ſecũdo decr. §. nũc de effectu. ver. ſed nũqd & in ti. de inſtru. edi. in. §. nũc verò. verſic. itẽ pone. Et cõcluſio eſt vt ſufficiat vnus dũmodo fiat in preſentia teſtiũ: nõ aũt notarius & teſtes ſufficerẽt. facit quod no. gl. in. c. vt circa. de elec. li. vj. & hęc no. in practica. Et intelligũt aliqui vt. d. Card. vt neceſſe ſit appellationẽ cõficere: ac ſi eſſet interponẽda corã iudice, & prius proteſtari corã bono viro ꝙ libẽter appellaſſet in preſentia iudicis ſi potuiſſet habere cõmodè ipſius copiã ſeu preſentiã ſed quia nõ põt, appellaẽ corã eo & petit apoſtolos, & debet legere poſtmodũ tenorẽ totius appellatiõis quã interpoſuiſſet corã iudice. Ego puto hãc practicã fore bonã: ſed non ſemper neceſſariã. Arbitror emꝫ ꝓcedere eã qñ ceſſat metus: & nõ põt haberi preſentia iudicis: tũc emꝫ debet appellari in preſentia bonorũ virorũ. ar. in. c. paſtoralis. in fi. de off. or. dixi in. c. ſuggeſtũ. ſ. e. ſed qñ met⁹ excuſat nõ puto neceſſariũ vt appelleẽ. Nã iſte text. ſolũ requirit vt proteſteẽ & cauſas app. exprimat: & ex hoc reputaẽ appellaſſe: ergo nõ eſt neceſſe formaliter appellare. pro hoc. quia ſufficit hoc proteſtari corã ipſo iudice à quo nõ audet appellare: ergo nõ debet intelligi text. vt proteſtatio formaliter nõ contineat appellationẽ: quia de nihilo ſeruiret iſte tex. qñ fit in preſentia iudicis. ¶ † In gl. j. ibi: *& niſi illud proteſtetur &c.* nõ tñ intelligas quòd ſola proteſtatio probat metũ. nã eſſet cõtra. l. metum C. quod me. cau. vbi dicit ꝙ nõ proteſtatione ſed facti atrocitate probatur metus. Qualiter aũt probetur metus c aduertẽdũ. qñꝙ qs nõ audet appel. propter metũ iudicis: qñꝙ propter metũ partis aduerſæ: qñꝙ propter. l. municipalẽ hoc prohibẽtẽ. Primò caſu probabitur metus ſi iudex expreſſè fuerit ſibi minatusꝙ peſſimè tractaret eũ ſi procederet ad appellationem: & intellige ſi talis erat iudex de quo poterat timeri. facit quod no. gl. in. c. cũ ſuper abbatia. de off. dele. vel ſi iudex erat ſolitus malè tractare appellãtes ab eo: vt qa plures incarcerauerat ob hãc cãm. Nũquid autẽ ſufficiat probare ꝙ ſemel malè tractauit appellãtes ab eo? dic ꝙ nõ: quia vnicus actus hominis non probat cõſuetudinẽ: ſed ſaltẽ exigitur binus actus: vt no. dicit Arch. xij. diſt. c. illud. pro hoc. cap. ita nos. xxv. q. ij. & l. iij. C. de epiſ. audi. facit. l. quis ſit fugitiuus. ff. de ædili edi. vide ꝓ Bar. ĩ. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi prętori. ff. de no. oper. nũ. Et ĩ hoc aduerte: nã qñꝙ quis timet à iudice appellare, nõ tñ timet corã eo proteſtari, & põt ſeruari ordo huius li- d terę vt fiat ꝓteſtatio corã iudice d ſi eius præſentia cõmodè haberi põt: nã qñꝙ iudex magis prouocaẽ ex ipſa app. cũ per eã recedatur ab eo q̃ per proteſtationẽ: cũ ea nõ obſtãte nihilomin⁹ paret ipſi iudici: & maximè qñ proteſtãs vtiturverbis gñalibus dicẽdo grauaſtis me in tali & tali caſu: libẽter appellarẽ ſi auderẽ. Hæc emꝫ ſimplex proteſtatio ſufficit (vt arbitror) vt nõ videatur cõſenſiſſe grauaminibus iudicis, dũmodo poſtea tẽpore debito probet iuſtũ metum. Si verò timet appellare e & etiã proteſtari corã iudice: tũc poterit proteſtari corã perſonis idoneis & habebit locũ ſecunda pars alternatiuè huius literę: nam nõ habet copiã iudicis propter ipſius metũ: & hoc ſatis ſentit Io. an. licet explicitè non loquatur. Secundo caſu cũ timet aduerſarium poterit proteſtationẽ facere ſecundũ ordinẽ literæ, & probabit metũ modis prędictis. Idẽ dicit ĩ tertio caſu qñ timet appellare propter legẽ municipalẽ. ¶ No. hoc vlt. ꝙ ſæpe nõ audet quis trahere aduerſariũ corã iudice cõpetẽti ꝓpter legẽ municipalẽ q̃ eſt in loco: procedetur emꝫ tũc prout dicitur hîc in gl. fi. Idẽ dicit Inn. in appellatione interponẽda vt illã nõ releuet ſi fiat in abſẽtia c iud. dũmõ ipſius e copia poſsit haberi. & vide quod plenè dixi ſ. e. c. ſuggeſtũ. in gl. fi. in fi. & quælibet iſtarũ ſolutionum põt tolerari. ¶ † No. vlt. rõnẽ in 5 practica. & facit pro his quę. ſ. dixi: vt nõ teneatur appellationẽ formaliter interponere: ſed ſatis eſt proteſtari ꝙ appellare non audet propter metũ: facit. l. ij. C. de his qui per me. iudi. Vel ſol. quartò extra glo. vt intelligatur tex. de cauſis: quare appellationẽ non interponit. & hoc voluit Bart. in. d. l. ij. alij aliter: ſed prædicta ſufficiunt.

De clericis peregrinantibus. Rubri.

¶ Rubrũ ſiue rubrica eſt aliqñ generalior nigro & nõ reſtringitur per nigrum. Continuatur hæc rubri. ad præcedentem hoc ordine. nam. ſ. viſum eſt de appellantibus: ſed quia peregrinantes in multis gaudent priuilegio appellantium meritò ſubñ citur hæc rubr. de peregrinantibus. Et pondera quia in rubr. ſolum fit mentio de peregrinãtibus: ſed in nigro reſtringitur ad peregrinantes ad ſedem apoſto. & ſic quandoq̃ nigrum ſtrictius proꝫ uidet q̃ rubrum: quia rubrum tantum loquitur de peregrinantibus. ſed tex. communiter intelligi tur etiam in alijs accedentibus ad ſedem apoſtoli. alia cauſa q̃ peregrinationis duntaxat. vt. j. latius dicam. & ex hoc no. ꝙ nigrum non debet ſemper reſtringi ad rubrum. ſimile no. per glo. rub. C. etiã ob chirogr. pecu. & probatur in rub. de offi. deleg. lib. vj. iuncto. c. ſi ſuper gratia. & c. j. & fi. eo. tit. li. vj. Nam ibi in rub. ſolùm fit mentio de legatis: & tamen nigrum tractat non ſolùm de delegatis ſed etiam de conſeruatoribus & executoribus datis ad beneficia: & hoc. quia illi in multis habent ſimilitudinem cum ibi delegatis: vt ibi notatur.

in. l. apertiſsimi. in prin. C. de iud. dicẽtis ꝙ verbũ põt nõ importat oino neceſsitatẽ; & hęc pars videtur æqui or: arg. l. quoties. ff. de ver. obl. de reb. dub. & de reg. iu. & ca. abbate. j. de ver. ſig.

e ¶ Abſentia. De hoc an appellari poſsit in abſentia iudicis: vide hîc. d. Ant. col. v. verſic. quæro an ĩ abſentia iudicis &c. & adde quod no. Bal. in. l. apertiſsimi. C. de iudi. & vide gl. & moder. in. c. appellatio. de ap. in. vj. Et adde qẽt his caſibus quibus põt appellari in abſentia iudicis ſi appellatur in abſentia iudicis appellatio nõ ſola iuſtificat appellatio nem ſecũdũ formã c. interpoſita. ſ. eo. ita no. determinat Inn. in. d. c. ĩterpoſita. Itẽ adde quod quẽadmodũ in appellationib⁹ iudicialibus debet appellari corã illis ꝙ grauarũt ſi fieri põt ita etiã in extraiudicialibus. ita no. Imol. poſt gl. j. in cle. j. in. iiij. col. de app. ita dicit Inn. in. c. cùm olim. de do. & contu. ꝓut ibi refert Bal. ꝙ corã iudice eſt appellandum ſi eius haberi põt copia: de quo ꝓ. d. de Rota. deci. cccl j. in ordine nouiſsimo.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Peregrinantes ad ſedem apoſtolicam vel ad limina apoſtolorum non poſsunt interim in partibus in aliquo moleſteri. nu. 2. intellige vt j. nu. 4.*

3 *Clerici gaudent inmultis priuilegio eccleſiaſtico re rebus patrimonialibus.*

5 *Nuntij accedentes pro alijs ad ſedem apoſto. gaudent ne interim in partibus moleſtentur.*

Peregrinantes

6 *Peregrinãtes ad ſedem apoſtolicam quomodo gaudeant priui legio ne interim moleſtentur in partibus: & an contra ip ſos & in eorum præiudicium poſſit fieri miſsio ex primo decreto?*

7 *Peregrinãtes etiam ex cauſa voluntaria gaudent priuilegio iſtius capituli.*

In interdicto vnde vi licet aliàs debeat probari quòd ſpoliatꝰ poſſidebat: & quòd fuerit ſpoliatus: tamen quando intentatur à peregrinantibus ſufficit probare quòd tempore itineris arrepti ille poſſidebat: & quòd nunc reperitur pœnes alium.

8 *Peregrinantes ſiue nuntij accedentes ad ſedem apoſto.nõ poſſunt excommunicari nec contra eos aliquo modo procedi: & ſi ſecus agatur nullum erit.*

9 *Clerici an poſſunt peregrinari ſine licentia ſuorum prælatorum: ſiue ob deuotionem: ſiue ad proſequendam appellationem?*

¶ CAP. VNICVM.

CQuerente. Hoc dicit in ſũma. peregrinantes ad papam maximè clerici cum omnibus rebus ſuis debent eſſe ſub protectione apoſtolica ſecuri. vel ſic & melius comprehendendo quemlibet intellectum. Contra peregrinantem ſeu proficiſcentem ad ſedem apoſtolicam non eſt aliquid innouandum. Primò ponitur querela. Secundò prouiſio. ibi: *licet*. ¶ Caſus literalis. Quidã preſbyter. I. nomine dum vellet ire ad curiã domini papæ cauſa peregrinationis res ſuas & eccleſię ſuæ non poſuit ſub protectione domini papę poſt iter arreptum quidam aduerſarij res ſuas & eccleſiæ abſtulerunt, vnde ille conqueſtus fuit domino papæ: dicit papa ꝙ licet ille preſbyter non poſuerit res ſuas & eccleſiæ ſub protectione ipſius: tamen hi qui ad ipſum accedunt cum rebus ſuis ſub apoſtolica protectione debent eſſe ſecuri: vnde mandat quibuſdã quatenus quicquid eidem preſbytero poſt iter arreptum ad papam ſubtractum eſt vel ablatum faciant ſibi reſtitui. Ber. ¶ †Not. primò ibi. 1 *res ſuas & eccleſiæ ſuæ &c.* ꝙ tempore etiam antiquo preſbyteri poſſidebant bona patrimonialia vltra res eccleſię. & plus probat iſta litera ꝙ nedum licitè tenent iſta temporalia cũ eccleſijs: ſed etiam gaudent in eis priuilegio tributo rebus eccleſiaſticis ſaltem in multis. & vide tex. in capi. ſi clericus laicum. de foro compe. & capi. ſimiliter. xvj. q. j. & per totum tit. j. de cenſi. ¶ †Not. ſecũdò ibi: 2 *quando ad nos acceſſit &c.* ꝙ remedium huius cap. non debet reſtringi ad peregrinantes cauſa viſitãdi limina apoſtolorum ſeu vrbem Romanam propter ſanctorũ merita: ſed etiam habet locum in accedentibus ad ipſum ſummum põtificem: vt patet ex illo ver. *ad nos.* quod j. geminatur. ¶ †Tertiò not. ꝙ quemadmodum appellantes ſunt ſub protectione ſuperioris ita & peregrinãtes. & latius prouidet hoc remedium q̃ remedium appellationis: quia appellatio non ſolùm tuetur reſpectu articuli appellationis. vt in capi. propoſuit. & in capit. ad hęc. ſ. titu. proxi. ſed remedium huius. c. prouidet in omni cauſa: & quis ſit eius effectus ſpecificus: ſtatim dicam cum gloſſ. ij. ¶ In gloſſ. ſecunda ibi: 3 *cauſa peregrinationis.* Pondera hîc verba glo. nam videntur reſtringere tex. ad proficiſcentes ad ſedem apoſtolicam cauſa peregrinationis dũntaxat. quod non videtur indiſtinctè verum: vt. ſ. dixi. Et vt habeas totam materiam tit. duo ſunt examinanda. Primò in quibus peregrinantibus habeat locum remedium huius titu. Secundò quis ſit effectus huius titu. cùm per alia iura ſatis ſit prouiſum cõtra ſpoliãtes ſeu rapiẽtes bona aliorũ. Nam põt agi interdicto vnde vi. itẽ vi bonorũ raptorũ & alijs remedijs contentis in cap. paſtoralis. de cau. poſ. & pro prie. ¶ †Quo ad primum ſunt opi. nam Abbas ſentit cum opi. glo. vt ſolum habeat locum in his qui publicè aſſumunt ſigna peregrinationis, vt baculum, & peram & ſimilia, & ſtant tempore debito in peregrinationibus. Inno. intellexit magis largè vt procedat in quolibet accedẽte ad papam ex cauſa neceſſaria: vt puta pro appellatione proſequenda: vel vt releuetur ab alia oppreſsione vel ex alia conſimili. ij. q. vj. c. omnis oppreſſus. cum tribus. c. ſeq. & in. c. fin. de dila. & de fo. compe. c. vlti. Hoſtien. intellexit magis largè vt procedat ĩ quolibet accedente ex quacunque cauſa ad ſedem apoſtolicam. ita tranſeunt doc. hîc cum iſtis opinionibus. 4

¶ †Aduerte quia Inn. magis prolixè tractauit intellectum huius titu. c. vt debitus. ſ. titu. proxi. vbi ſenſit ꝙ accedentes ex quacunque cauſa probabili gaudent priuilegio huius titu. & adeo quòd etiam nuntij accedentes pro alijs gaudent hoc priuilegio. pro hoc. c. dilecti. ſ. titu. proxi. puto quod opi. Hoſtien. poſsit procedere ſi ex remedio huius tit. prouideatur tantum contra attentantem de facto vt ex quacunque cauſa accedens ad ſedem apoſto. poſsit recuperare de facto ſibi ablata remedio huius. c. pro hoc facit litera iſta quæ non mandat inquiri de cauſa neceſſaria vel probabili accedendi ad ſedem apoſto. Sed ſi tenemus aliã opi. vt prouideat iſte titu. etiam contra factum iudicis poſſumus tenere opi. Inn. in. d. c. vt debitus. vt requiratur probabilis cauſa itinerandi. nam non videtur æquum vt accedens ex cauſa prorſus voluntaria habeat ſuſpendere iuriſdictionem iudicis. ¶ †Quo ad ſecundum: ſcilicet quem 6 effectum producat remedium huius tit. dic quòd etiã ſunt opin. nam abbas videtur ſentire vt prouideat ſolum contra attentata de facto. ea enim quæ ſunt attentata in iudicio non debent reuocari remedio huius tit. arg. in. c. audita. de reſtit. ſpo. vel ſi de fructibus beneficij peregrinantis fuit prouiſum vicario qui ſeruit loco abſentis. hoc enim non eſt reuocandum. arg. c. puenit. el. ij. ti. proxi. & ſubdit vnum verbum notabile quod contra iſtos peregrinantes poteſt procedi in eorum abſentia. prout not. in cap. conſultationibus. de officio delegat. & ſic ſentit quòd poteſt procedi ad miſsionem in poſſeſsionem ſi non defendatur in partibus. quod not. & hoc tenui apertè in. d. c. vt debitus. & induxi. l. ignorare. C. de reſtitu. mili. vbi fit miſsio contra abſentem cauſa reipublicæ: ſi non defendatur: debuit enim dimittere procuratorem in partibus, fortius debet procedi poſſe ad hunc actum miſsionis cõtra accedentes ad curiam: maximè ex cauſa voluntaria. Hoſtien. enim magis largè intelligit. dicit enim poſſe attẽtari: vt contra peregrinantem ad papam non procedatur per ordinarium iudicem vel delegatum, niſi prius fuiſſet facta præuentio. arg. c. pe. de fo. compe. vel ſecundum Ioan. and. prouidet iſte titu. vt ex facilioribus probationibus iſte peregrinans audiatur. & ſic tranſeunt doct. communiter. ¶ †Dicerẽ tamen ſecundùm meliorem 7 & ſubtiliorem literæ intellectum, ꝙ iſte text. procedit in quolibet accedente ad papam etiam ex cauſa voluntaria. prout apertiſsimè & doctiſsimè ſentit Hoſtien. et per hoc nõ ſuſpenditur iuriſdictio iudicis: quia fuit in culpa non dimittendo procuratorem. Quid autem operabitur & qualem ſenſum præſtabit, & producet tunc iſte tex. dico quòd producit nouum remediũ: nam vbi aliâs intentando interdictum vnde vi. in his habuiſſet probare ſpoliationem ab ipſo nouo poſſeſſore factam, intentando remedium huius titu. ſufficit probare quòd tempore arrepti itineris & eo tempore quo progreſſus eſt, quòd ipſe poſsidebat talem

ZACHARI,

a ¶ Proceſſus. Nõ tenet proceſſus niſi fortè eſſent p procuratorẽ legitimè defenſi: alʒ ſecus, cũ præſumãtur abſentes ẽt ex iuſta cauſa abſentiæ. ita no. Spec. in ti. de reſt. in integ. §. j. ver. ſed qd de mercatore. bonus eſt tex. in, c. ſuper conſultationibus. 8 §. de offi. deleg. & a ibi docto.

b ¶ Prælatorũ. Vide per do. Anto. in. c. ſcripturæ. j. de voto. 9 b

SEBA. SAPI.

c ¶ Peregrinatiõis. Videtur tamen qd idem eẽt ĩ caſu ſu c periori qđ in caſu iſto: qa in iſto caſu ẽ cauſa neceſſaria: in illo eſt cauſa probabilis: & cã probabilis & neceſſaria equiparãtur. vt not. gl. in. l. filiuſta. §. fi. cum l. ſe. ff. de proc. not. Modern. in. l. j. in prin. in gl. ĩ verb. ꝓficiſcatur. ff. de offi. eius cui manda. eſt iuriſd. vbi dicũt qd ſicut licet judici delegare cãs meri & mixti ĩperiũ ꝓpter abſẽtiã neceſſariã: ita & ꝓpter abſentiã probabilem,

SEBA. SAPI.

d ¶ Poſsidere. Idẽ dicit Gemi. in. c. commiſſa. de el. li. vj. & in cõ. lxviñ. incipiẽ. formãtur, col. iñ. & idẽ not. d. Anto. de bu. in c. cũ inter. in. iiñ. not. de renũ. & in cle. gratię ĩ. xiñ. q. de reſcrip.

e ¶ Lite pendẽte. 7 e Dicitur aũt pẽdere & rẽ & actionẽ effectã eẽ litigioſam per ſolã citationẽ. ita ĩductum fuit hoc iure per cle. ñ. vt lit. pendẽ. 10

SEBA. SAPI.

f ¶ Adminiſtrandi. Vide Baldũ in. l. priuatorũ. C. de iuriſ. om. iudi. & ĩ authentic. habita. col. xñ. verſi. dicto de ſcholaribus. C. ne fi. pro pa. & in l. caius. ff. de excu. tu. & Ol. ĩ cõ. cxl. vj. ĩc. factũ tale eſt. 11 12 13 14 f

rẽ quę nunc reperiť pœnes tertiũ: & ex hoc capite obtinebit. Vñ põdera ꝙ verba huius. c. ſunt cõpoſita impersonaliter: vt patet ibi: *quicquid poſt iter arreptũ &c.* & ſic nõ requiriť ꝙ reus cõuẽtus arripuerit: ſed ſatis eſt ꝙ peregrinãti res illa fuit ſubtracta ſeu ablata. Si verò volumus tenere opi. Inn. vt procedat in accedẽte ad papã ex cã neceſſaria vel ſaltẽ probabili, poterit teneri illa opi. Hoſt. vt prouideat etiã aduerſus iudicẽ inferiorẽ vt reuocet quicquid fecerit cõtra peregrinãtẽ poſt iter arreptum ſaltẽ id quod eſt grauis præiudicij. Et hoc apertè vult Inn. in. d. c, vt debitus. vbi dicit ꝙ cõtra accedentes ad ſe. apo. ex cã probabili: etiã ſi ſint nuntij aliorũ nõ eſt procedẽdũ. ¶ † Quid ſi fuerit proceſſum: dicit ꝙ nõ tenet proceſſus. [a] all. c. dilecti. el. j. ſ. ti. prox. quod ſatis hîc probatur ſecundũ vnũ intellectum, quinimo probatur ꝙ etiã excõicatio cõtra tales proficiſcẽtes non valeret, quod no. ¶ † An aũt clerici poſsint peregrinari ſine licẽtia ſuorum prælatorũ [b]? So. dicit Hoſt. ꝙ aut volunt accedere cã merę peregrinatiõis vt propter deuotionẽ: & non licet ſine authoritate ſuperioris, vt in. c. nõ oportet. de cõſe. di. v. etiã ſi ſint, epiſcopi. vt in. c. magnę. devoto, Aut nõ cã peregrinationis: [c] ſed pro appellatiõe pro ſequẽda vel pro vitãda oppreſsione: & tunc poſſunt ire ad papã non ad aliũ ſuperiorẽ etiã inuito prælato eorũ, jj. q. vj. omnis oppreſſus. & tribus. c. ſeq. de honeſtate tamen debẽt petere licẽtiam: quod ſatis placet. arg. c. licet. de reg. Aut volũt accedere & peregrinari pro vtilitate eorum tãtum ſine cã neceſſaria: & tũc tenet ꝙ ſit opus habere authoritatem ſui prælati vel dñi papę. in aut. de ſanct. epiſco. §. interdicimus. quod no, & per hoc habetur clarè materia huius titu,

De confirmatione utili uel inutili. Rubrica.

¶ Hæc ru. cõtinuatur hoc ordine. ſ. viſum eſt de ſuſpenſione ſententiæ ſeu iuriſdictionis iudicis quę fit remedio appellationis ſeu peregrinationis: ſed quia ſententia ſeu proceſſus iudicialis quandoq; confirmatur per ſuperiorem: & poſſet dubitari de validitate & inualiditate confirmationis meritò ſubijcitur hæc rub, de confir. vti, vel inuti,

SVMMARIVM.

Confirmatio facta per papã ſuper aliqua re non põt per inferiorem infirmari. & nu. 4. niſi fuerit ſubreptitia vel facta ſuper re litigioſa. & nu. 3. & 8. 1

Pacificè non dicitur quis rem poſsidere ſuper qua eſt mota ſibi quæſtio. 2

Litigioſa nõ efficitur proprietas ſi qõ eſt ſuper poſſeſsiõe mota, 5

Cõfirmatio ſuperioris an & quãdo tribuat ius confirmato? 6

Confirmatio in forma communi quomodo dicatur?

Clauſula: ſupplẽtes de plenitudine poteſtatis omnem defectum an faciat de inualido validum? 7

Confirmatio papæ an & quando operetur quòd res confirmata non poſsit amplius infirmari? 8

Notorium dicitur illud quod conſtat ex tenore bullarum Papæ. 9

Confirmatio facta alicui ſuper aliqua re: operatur tantum vt non poſsit infirmari res illa reſpectu præteritorum: ſecus reſpectu eorum quæ de nouo poſsunt oriri: videj. eod. cap. ad noſtram. nu. 6. in fi. 10

Priuilegium non extenditur ad ius incogitatum. 11

Sententia nulla vel alij actus non poſsunt confirmari: maximè inuita aliqua partium. 12

Confirmatio alicuius rei: puta legitimationis: vel poſseſsionis: non poteſt peti: niſi primò ſuper his moleſtetur. 13

Princeps confirmando non poteſt ſupplere defectum conſenſus deficientis in re confirmata: niſi talis res penderet à mera facultate ſua. 14

¶ CAP. I.

I quis. Hoc dicit. † de re ſcienter cõfirmata per papã iferior iudex cognoſcere nõ põt: niſi confirmatio nõ tenuerit vt quia ſubreptitia vel de re litigioſa. h. d. iſtud ca. cũ ſeq. Secunda pars ibi: *ſed ſi.* ¶ Caſus literalis. Aliquis mouet quæſtionẽ cõtra aliquẽ ſuper re aliqua, reus lite pẽdente impetrauit à ſede apo. cõfirmationẽ rei litigioſæ. quęſitũ fuit an per hoc iudex ſuperſedere debeat cauſæ cognitioni? reſpõdetur ꝙ ea nõ obſtãte de cã cognoſcere debeat: & eã ſine debito terminare. ſed ſi rẽ pacificè poſsidebat qñ confirmationẽ obtinuit non licet iudici poſtea de qõne ſuborta cognoſcere vel diffinire ſine mãdato apoſtolicæ ſedis. & in. c. ſeq. dicitur de cõfirmationibus apoſtolicę ſedis non licet alicui iudicare niſi ad hoc habeat mãdatum, aut certũ ſit ꝙ ſuper falſam ſuggeſtionẽ ſint illicitę. Ber. ¶ † No. j. ꝙ confirmatio facta de re litigioſa eſt ipſo iure nulla: vñ eanõ obſtãte põt ipſe iudex inferior procedere ad vlteriora tã in cognoſcẽdo q̃ in decidẽdo. Et intellige qñ in confirmatione nõ fuit facta mẽtio de litigioſis. nã ſi fuit facta mẽtio arripitur illa cã ab inferiori iudice: vt hîc in fin. text. 2

¶ † Secũdò no. ꝙ nõ dicitur quis rẽ pacificè poſsidere d 3
ſi ſuper ea mouetur ſibi qõ. facit quod no. in. c. cõmiſſa. d
de elec. li. vj. ¶ † No. iij. vnum notabilẽ effectũ cõfirma- 4
tionis factę per Romanũ põtificẽ: intellige ex certa ſciẽtia: nã præcludit manus ordinariorũ vt amplius nõ poſſint cognoſcere ſuper re cõfirmata: vel validitate ipſius cõfirmationis. ſimile in. c. cũ veniſſent. de iudi. & de hoc j. in gl. fi. latius dicã. ¶ † In gl. j. ibi: *nõ facit rem litigioſam.* 5
Hæc gl. põt habere duos intellectus. Primus ꝙ qõ mota ſuper poſſeſsione non facit rẽ litigioſam: ideſt proprietatẽ ipſius rei. & tunc gl. bñ loquitur: ex quo em̃ nõ mouetur qõ de proprietate non põt dici ipſam effici litigioſam: & ideo poterit alienari proprietas ipſius rei ſine vitio litigioſi. arg. in aut. litigioſa. C. de litig. alle. in glo. Secundò põt gl. intelligi ꝙ ipſa poſſeſsio nõ efficitur litigioſa ex quo nõ agitur de dñio: prout requirit aut. prę- alleg. Contrariũ huius tenet hîc. d. Ant. & credo ꝙ bñ: quia licet non agatur de dñio rei agitur tñ de dominio poſſeſsionis: & ideo non licet trãsferre poſſeſsionem in
alium lite pẽdente. [e] & notabis iſtã gloſſ. cum prędictis. e
¶ † In gl. ij. in fi. Pro declaratione glo. & materiæ debes 6
ſcire ꝙ confirmatio qñq; tribuit multum noui iuris, vt confirmatio electionis facta per ſuperiorẽ. nam tribuit
poteſtatẽ adminiſtrãdi. [f] vt in. c. trãſmiſſam. & in. c. qua f
liter. de elec. Qñq; nullum ius tribuit: vt eſt cõfirmatio cuiuſq; rei facta per papam in forma cõmuni: ſed ſolet impetrari ad cautelã ne videatur ſine ſciẽtia papæ procedere vt magis timeatur. & dicitur facta in forma cõmuni: qñ fit conditionaliter. nõ cognito de cauſa. vt cõfirmam? tibi poſſeſsionẽ quã iuſtè poſsides: vel per ſimilia verba: ſeu per ſimilẽ formam. & de hac confirmatione vide tex. cum gl. in. c. quia diuerſitatẽ j. de conceſ. prębẽ. Quædam confirmatio vetus ius cõfirmat & conſolidat: vt qñ fit confirmatio ex certa ſciẽtia. & dicit ex certa ſciẽtia qñ totum negotiũ fuit papæ reſeruatũ & ipſe poſtmodum confirmauit: maximè apponẽdo clauſulam ex certa ſciẽtia: & hæc cõfirmatio operatur plus vel minus ſecundũ ſubiectũ diſpoſitum. nã ſi iuſtè poſſidebat operabitur vt inferior non poſsit amplius de illa re cognoſcere: ſcilicet vtrum iuſtè poſsideat vel ne: vt hîc & in. c. ſeq. Item facit rem maioris authoritatis. xj. diſt. c. quis neſciat. † Quandoq; operatur maiorem effectum: nam ſi iſte iuſtè non poſsidebat incipit iuſtè poſſidere. vnde ſolet papa apponere clauſulam ſupplentes de plenitudine ptãtis oẽm defectũ &c. & ſic inualidum 7
facit va

facit validū. vt in.c.j.de trāsac.iij.q.vj.hęc quippe.adde
8 quod dicā in gl.seq. ¶ †In gl.in ver. *exorta.* ibi: *sed certè non est verum.* Hæc impugnatio concernit primum membrum distinctionis Vin.& non secūdū: vt patet ex sequentibus.Et vt habeas clarè totā materiā glo. distinguе sic.Aut confirmatio fuit facta in forma cōi, vt dixi in prędcedenti gl.& tunc non prędudet viā iudicibus ordinarijs cognoscēdi de validitate iuris cōfirmati : seu de iure cōpetenti ei qui obtinuit confirmationem: qa talis confirmatio parū aut nihil operat:vt.s.dixi.de tali confirmatione non loquit iste tex.nec.c.sequēs.Aut confir-
2 matio [a] fuit facta ex certa scientia: & tūc si est subreptitia:puta qa fuit obtēta super re litigiosa nō habita mentione de litigio:vel alio modo peccat in subreptione:& dicendū est idem.nō enim valet talis cōfirmatio : vt hīc in.c.seq. & hoc intellige qn notoriè cōstat de vitio subreptionis:puta vt dicit Inn.in.c.seq. qa pars confitet vel
9 constat ex tenore bullæ.¶ †Et no.hoc dictū ꝙ id qđ cō stat ex tenore literarū papæ dicit notoriū : & ita loquit tex.in.c.seq.dū dicit: *aut certum sit &c.* Si verò est probabilis dubitatio super subreptione nō pōt inferior super hoc cognoscere quēadmodum non pōt cognoscere generaliter de priuilegijs papę:ex quo insurgit probabilis dubitatio:vt est tex.in.c.cū veniissent.s. de iudi. secus
10 dic vbi dubiū esset leue:vt ibi no.† Si verò confirmatio non est subreptitia non pōt inferior cognoscere de validitate cōfirmati:vn respectu præteritorū p̄clusa est via inferiorib⁹:sed respectu eorū quę de nouo orta sunt:vt puta si accusat de crimine ꝓpter qđ priuari meret iure confirmato non est inferioribus iudicibus sublata potestas:vt no.dixit ista gl.quā tenebis menti, & ꝓbatur ra-
11 tione.Primò † qa confirmatio seu priuilegiū non extēdit ad ius non cogitatū.ad hoc qđ in simili leg.& not. in c.cū inter.P.de renun.& in.c.suggestū.de deci.Itē si dicerem⁹ oppositū sequeret ꝙ cōfirmatio p̄stet exemptio nē respectu ordinariorū:qđ nō est dicendū. cū tātū papa velit sibi confirmare ius respectu iuris obtēti de præ-
12 terito.¶ †Sed extra gl.q̄ritur nunquid possit peti confirmatio snie à qua intra decendiū non fuit appellatum. Inno.instat:& primò arguit ꝙ sic:qa si snia tenuit trāsiuit in rem iudicatā & fecit ius inter partes: licet fuisset iniusta:vt in.c.cū inter.de re iudic.&.l. ingenuum.ff. de statu homi.& sic frustra fieret cōfirmatio. Aut snia erat nulla:& idē dicendum est: qa qđ nullum est confirmari non pōt:vt in.c.auditis.s.de elec.cum simi.Itē possessori non est ꝓdita actio.vt in.c.examinata.s.de iudi. & insti. de act.post prin.Sed his non obstantibus Inno.hīc tenet oppositū dicens:ꝙ confirmatio multū poterit operari. nam si snia erat nulla & cōfirmat postea iudicialiter cū causæ cognitione efficitur valida : qa secunda snia quæ est contra ius partis transit in rem iudicatam si ab ea nō appellatur:nec poterit postmodum obijci exceptio nul
b litatis [b] si prima snia petitur mandari executioni.& cum hac conclusione Inn.transeunt doc.hīc. Sed aduerte. qa idem Innocē.in.c.seq.assumit generaliter materiam qui actus iurisgentium seu iuris ciuilis & canonici possunt peti confirmari. & ibi concludit ꝙ actus iuris ciuilis & canonici possunt peti confirmari etiam contradicente parte citata.Exemplum de ciuilibus in.l.adoptio.& in.l. nam ita.ff.de adop.facit tex. in.c. bonæ j.eo. Exemplum de canonicis quādo petitur electio confirmari:vel aliud ius canonicum:sed actus iurisgentiū vt sunt contractus puta venditio:locatio:& similes:non possunt peti confirmari inuita altera parte:nec cogitur altera pars in iudicio respondere : quia isti actus dependent à mero consensu partium:ideo iudex non habet se impedire nisi velit confirmare partibus consentientibus.Hostiē. dicit se non capere hanc subtilitatem Innoc. Nam licet contractus à principio sint voluntarij: tn ex post facto necesse est eos obseruari vt in.l.sicut.C.de act.& obli.& in reg. quòd semel placuit.de reg.iu.lib.vj.& iō nō videtur differentia ex post facto inter actus ciuiles seu canonicos &
13 actus iurisgentiū.¶ †Sed attendendū est qđ Innoc. in.c. seq.dicit plus sibi placere.quòd no.ī.c.cām j. qui filij sint legi.& ibi videtur tenere oppositum eorū quę no.hīc & in.c.seq.dicēs:quē non posse petere pronūtiari se esse legitimū vel matrimonium validum: vel quid simile nisi de hoc moueatur quęstio ibi principaliter vel diffamet. iuxta.l.diffamari.C.de inge.manu.vel incidenter hoc petat in iudicio.vt puta quia agit de hæreditate & opponitur defectus natalīū:tūc propter cōtradictionē bene poterit petere se pronuntiari legitimū . Conclusio ergo est ꝙ ex quo quis est in possessione vel quasi alicuius iuris vel rei non potest petere confirmationem [c] ab inferio-
c ri:sed à principe potest.Et hanc opinio.tene nisi in casibus.s.exceptis.& per hoc dico limitandum hoc dictum Inn.hīc.vt si lapsum sit decēdium:ita ꝙ nō est loc⁹ appellationi nō potest peti cōfirmatio snię ab inferiori: sed à principe sic.facit quod leg.& no.in cle.si appellationē.de appel.hoc tn intellige prout plenè distinxi.in.c.iiij. s.de
14 re iud.vbi vide.¶ †Nunquid autē princeps in cōfirmatione possit supplere defectum iuris naturalis: puta defectum consensus?sensit Inn.in.c.seq.ꝙ non:nisi sit talis actus qui pēdeat à mera facultate principis:vt puta contractus super rebus ecclesiasticis.nā q̄tuncunq; sit nullus ex defectu cōsensus:puta quia capitulum non consensit pōt papa cōfirmare.facit ad hoc.c.proposuit.de concess.prębē.& quod no.in.c. constitutus.de rescrip. & in c.veniētes.de iureiu.& in.c.cūcta per mundū.& in.c.per principalē.ix.q.iij.Et p hoc habes expeditā materiā hui⁹ c.& seq.nā vt materia esset collecta:maximè quia dicta hęc limitāt per no.in.c.seq.ideo voluit contexere hīc totā materiam vtriusq;.c.sed fortè hac ratiōe.gl.nihil scripsit super.c.seq.quod non accidit in alio.c.huius compilationis.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio sententiæ à qua fuit appellatum obtenta tacito de appellatione est subreptitia.*

2 *Literæ secundæ valent:licet non faciant mentionem de primis literis:si illæ vel erant nullæ:vel exceptione elidibiles.*

3 *Literæ secundæ non tollunt primas de quibus facta est generalis mentio:sed requiritur quòd fiat specialis.*

4 *Confirmatio in forma communi quomodo fiat?*

5 *Vbicunque plures lecturæ possūt elici ex vno textu.illa est amplectēda quæ magis cōuenit rubricæ vbi est positus ille tex.*

¶ CAP. III.

1 BOnæ.† Literæ cōfirmationis super sententia à qua erat appellatū non valent si appellatus malitioscè præuenit appellātē,aliās pendēt donec de appellatione cognoscatur . Potest legi & alijs modis:vt patebit exj.dicendis.sed non insisto,quia non continet vtilitatem magnam.Et primò ponitur consultatio.Secundò responsio bimēbris.ibi. *respondemus.* secundum membrum ibi: *verū.* ¶ Casus literalis . Lata fuit sententia diffinitiua pro ecclesia contra aduersariū ecclesiæ.ille intra decē dies appellauit.iudices nihilominus mandauerunt snīam executioni.appellās literas impetrauit de reuocanda snīa.ecclesia pro qua lata erat sententia cautè præueniēs appellātem literas confirmationis sententię promulgatę impetrauit,in quibus de appellatione facta nulla mentio habebatur:ideo quæsitum fuit quæ literæ prævalerent?rndet papa ꝙ literę posteriores debent prioribus prę̄iudicium generare:& iudices debent cognoscere de appellatione non obstante cō firmatione obtenta veritate tacita super re litigiosa.Sed si diceretur in literis appellationis secundò impetratis veritati & iustitiæ ꝓpræiudicantibus : vel etiam sub alia

✠ SEBA.SAPI.

a ¶ Confirmatio. Quid operet confirmatio ex certa scīa: tradit Feli.in c.ñ.co.xviñ.ī ver. leges insertæ.s. de rescri.Alex.ī cōsi. cxxv.inci. viso ti. col.fi.in.ñ.vol.

b ¶ Nullitatis. Et dicit hic.d.Bar.de bel. in addi. ad.d. Ant. ꝙ hoc dictū Inn.ī telligi debet de confirmatione snię nullę aliter c̄ꝑ per viā appellationis. sec⁹ qn̄ prima snīa nulla fuit cōfirmata p iudicem appellatiōis qa tūc c̄tūcūcq; nō appellet à secūda poterit dici de nullitate vtriusq; ad impediēdā executionē snīæ.tex.est in cle.j.de re iudi. & p illū textū iudicio suo nō bene dicit.d.Ant . hīc ī fi.in vers. habetur pro valida ex quo nō reperitur appellatū &c.

c ¶ Confirmationē. Et an ille q habet ius in beneficio si timet cōtradictorē possit petere vt p̄nūtietur se fuisse canonicè institutum?vide hīc p.d. Ant.in.vlti.col.in prin . vbi dicit ꝙ sic.et facit optimè ad hoc glos.in.l. si cōtēdat. ff. de fide ius.& qđ no.domi. Ant.in.c.finā.cir. fi.de rescr. debet tamē facere ad hoc citari partē aduersam.prout no.do. Ant .j.eo.tit.c. venerabilis. in prin. vlti.col.

forma verborum dūmodo de literis confirmationis nihil exp̄ſſè diceretur: rn̄det papa ꝙ tūc tādiu literę confirmationis ſuę debent habere vigorem donec de iniqua ſnīa plenius cognoſcatur per ſecūdas literas & in ſuſpenſo cōfirmatio remanebit. Ber. ¶ † No. primò ꝙ quādo priores literę ſunt nullę vel ſaltē exceptiōe eliḋibiles, nō eſt neceſſe in ſecūdis facere mētionē de prioribus. valēt eñ hic poſteriores literę īpetratę per appellātē nullā facientes mentionem de prioribus impetratis per appellatū: & hoc ſō. quia primę ſunt nullę vel ſaltē poſſunt annullari per exceptionē: vide bo. tex. cū gl. in c. ex. tenore. de reſcri. & in c. ſuggeſtū. de iu. pat. & in c. cū noſtris. de cōceſ. prębē. & innuunt iſtę vlti. gl. idē eſſe in literis impetratis ad bn̄ficia. quod no. ¶ Secundò not. ꝙ appellans pōt literas impetrare qn̄cunque vult, nec pōt p̄ueniri nisi per appellatū. de hoc dicvt le. & no. in c: oblatę. et. c. ſępe. s̄. de app. & quia materia fuit in toto illo tit. ſatis diffuſa: iō non inſiſto hic in tangentibus materiā appellationis: ſed quicquid hic dicitur eſt reducendū ad materiā ibi contentā. ¶ In gl. ij. in fi. Hec gl. ſentit primū intellectū de quo j. in glo. fi. & intellige iſtam glo. & ſeq. ſecundum ea quę dicā in gloſ. fi. ¶ In gl. fi. in fi. Ex hac glo. colligūt doct. duas lect. ad iſtum tex. quę vidētur ſibi cō trariari iuncto prin. cū ver. *verum*. nam in prin. ſimpliciter innuit priores literas impetratas per appellatum eſſe nullas. ſed in verſi. *verum*. innuit eas eſſe in pendenti ſeu quòd debēt literę ſuū habere vigorem donec de iniqua ſnīa cognoſcatur. prima lec. eſt vt principium intelligatur quando appellatus impetrauit literas ad iudices delegatos ſuper confirmatione ſuę ſnīę: ſed non valuerunt, quia nimis prę uenit appellantem iuxta ea quę habentur in c. oblatę. ſupra de app. verſi. *verum*. intelligitur quando impetrauit tempeſtiuè: id eſt nimis non prę ueniendo tunc enim valent priores, & iudices per eas dati debent cognoſcere de validitate ſnīę non obſtante quòd in ſecundis impetratis per appellantem ſit facta mentio generalis de prioribus. ¶ † Nam generalis mentio non tollit priores literas: ſed oportet quòd fiat ſpecialis. vt in. c. ij. de do. & contu. Et ſecundum hunc intellectum adderet iſte tex. ad. d. c. oblatę. vt literę priores impetratę debito tempore per appellatū prę ualeant ſecundis impetrandis per appellantem etiam ſi in ſecundis fiat mentio generalis de prioribus: vt puta per illa verba nullis literis veritati & iuſtitię &c. et ſecundum hoc clarus eſt intellectus. c. ſed non placet: quia non conuenit rubricę. nam ſi vtręque literę fuiſſent impetratę ad iudices facerent potius ad tit. de appel. ſed quia hīc tractatur de confirmatione debet tex. intelligi ſecundum alium intellectū: videlicet ꝙ primū reſcriptū īpetratū per appellatū fuit purè confirmatorium ſententię. ¶ † Ita quòd papa confirmauit ſententiam in forma communi: ſcilicet ſicut iuſtè lata erat: nec mādabatur aliqua cognitio iudici bus: ſed literę per appellantem impetratę erāt ſolę iudiciales: & dubitabatur quę prę ualerent. nan videbatur ꝙ ex quo ſententia erat confirmata per papam quòd non poterant iudices impetrati per appellantē cognoſcere de viribus ſententię ex quo literę non faciebant expreſſam mentionē de reſcripto confirmatorio. Sed hoc non obſtante papa decidit diſtinguendo quòd ſi primum reſcriptum non faciebat mentionem de appellatione eſt nullum, poſtmodū in ver. *verū*. mutat caſum ſcilicet quādo reſcriptum faciebat mentionem de appellatione: ſed ſecūdę literę habebant illam clauſulam generalem non obſtātibus literis &c. Hęc enim mentio generalis nō habuit euacuare confirmationem legitimo modo factam in modo communi: nec cōfirmatio ex quo erat facta in forma communi habebat prę cludere viam cognoſcēdi de iniquitate ſentētię. vt dixi. s̄. c. j. Ideo reſcriptū cōfirmatoriū in hoc caſu habet interī ſuū vigorē: ſed nihilominus per ſecundas literas proceditur ſuper cognitione appellationis: & ſi ſentētia retractabitur, reſcriptū cōfirmatoriū remanet nullū: quia fuit factū in forma communi ſcilicet ſicut iuſtè lata erat. ſi verò ſnīa cōfirmabitur habebit ſuum effectum. & ita declarando ſecundā lect. glo. videtur veriſsima. Nec inſiſto amplius in alijs lecturis q̄ ſunt modicę vtilitatis. Nā (vt dixi in. c. ij.) confirmatio facta in forma communi de modico ſeruit. ¶ † Notabis tamē ſemper iſtam gl. ad alium effectum ꝙ vbicūq; plures lecturæ[a] poſſunt elici ex vno text. illa amplectāda eſt quæ conuenit rubricæ. & ſic debemus ſemper interpretari textū vt conueniat titulo ſub quo ſituatus eſt. Not. vnum modum arguendi à ſituatione rubricæ: vide ſimilem glo. in. c. tibi qui. de reſcrip. lib. vj. & in. c. ſi ſuper gratia. de offi. deleg. e. li. & in. c. vnico. s̄. tit. proxi. in. gl. ij.

a ¶ Plures lectu. Q̄ñ l. vel decr. ſiue tex. poteſt habere plures lec. illa eſt verior: & approbari debet quę magis conuenit et adaptat rub. & ſic ex rub. poteſt argui pro elicienda veri ori lect. & adde gl. ñ. in. c. cū monaſteriū. s̄. de ele. & ibi habet maximè p Io. an. & gl. in ver. repetit. in leg. fi. in prīc. & ibi Bar. ff. de cōdi. indebi. & gl. fi. cir. fi. in. l. ius ēphiteotici. & ibi Bart. ad fi. de fun. pa. li. xñ. facit. l. imperatores. ff. de ī diē adiec. accedit glo. valde no. in. l. j. C. ne li. ter. prouo. in glo. iñ. in ver. prouocare. quę nota, vult quòd ſi verba tex. ſunt dubia ꝙ declarētur p rub. & ſecūdū illā intelligatur. & illā glo. nota. ibi Bal. in. iñ. col. et dicit eſſe val de not. p rubr. ſta tutorum. idē etiā Bal. in leg. fi. per illū tex. ff. de hęre. inſti. & not. Ang. ī aut. de īceſ. nup. in princ.

3

4

✣ SEBA. SAPI.

a ¶ Plures lec. Vide Alex. in. l. j. col. iñ. vbi Mod. ff. ſi cer. pe. & in cōſ. clxxix. ī ci. maturè dige, ro. ñ. ī. ñ. vo. & in conſil. xiñ. inci. circa primū. col. v. in. iñ. volumine.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Innouatio priuilegij operatur tantùm conſeruationem iuris ſi quod competebat.*

2 *Priuil. gium vnum tantum habere eſt periculoſum. & quare: & quod remedium?*

3 *Sigillum epiſcoporum & abbatum eſt autenticum: de alijs verò aliorum inferiorum: vide remiſsiuè.*

4 *Trāſumptio alicuius ſcripturæ poteſt delegari alicui qui fideliter & ſolennem tranſumptionem faciat.*

5 *In renouatiōe priuilegiorū pōt pars cuius intereſt cōtradicere.*
Priuilegia præſcriptione vel alio modo ſublata non debēt renouari: ne præſtent materiā litigandi.

6 *Ex idētitate rōnis extēdit nō ſolū diſpoſitio: ſed ēt caſꝰ excep.*

7 *Abſentes ſunt vocādi ad capitulū: nō ſolū in caſibus exceptis: ſed etiā in non exceptis in quibus militat eadē vel maior rō.*

8 *Taxatiua dictio nō excludit caſus ſimiles in materia fauorabili & pia.*

9 *Inſtrumenta ſiue priuilegia poſsunt ſcribi & publicari tam in charta pergameni quā bōbacina?*

10 *Quaſi: iſta dictio de ſui natura nō eſt expreſsiua veritatis: licet aliquando ſic propter ſubiectam materiam.*

11 *Contra exemptū & immediatè ſubiectū papæ præſcribitur ſpacio quadraginta annorū: ſed quatenus præſcriptio poſset præiudicare papæ requiritur ſpatiū centū annorū.*

12 *Præſcriptio centū annorū requiritur non ſolum aduerſus res ipſius Romanæ eccleſiæ: ſed etiam aduerſus res quas facit libe ras ipſa Romana eccleſia.*
V ſucapio triennalis nō habet locū in rebus mobilibus Romanæ eccleſiæ: & an idem ſit in inferioribus eccleſijs?

13 *Præſcriptio centenaria an poſsit per teſtes probari?*

14 *Libellus aut ſententia quō formantur quando prælatus vult vendicare aliquā eccleſiam?*

15 *Succūbens in cauſa pōt cogi ad lacerandū vel corrūpēdū inſtrumenta ſuper quibus ſe fundabat.*
Si pœnes aliquē ſunt aliqua inſtrumenta ſibi inutilia: ſed alteri præiudicialia: poteſt cogi ad illa laceranda.

16 *Priuilegium quod legi non poteſt propter vetuſtatem vel conſumptionem non debet renouari. ſecus ſi legitur ſed cum difficultate.*

17 *Mulier nō pōt regulariter eſſe ꝓcuratrix aut arbitrix aut iud.*
Mulier pōt habere iuriſdictionē quando ſucceſsit in aliquo regno vel comitatu.
Mulier regulariter non eſt procuratrix ad iudicia ſed ad negotia ſic: de quo tamen vide remiſsiuè.

18 *Abbates & alij religioſi an poſsint eſſe procuratores?*

19 *Papa & imperator poſsunt eſſe iudices in cauſa propria.*

20 *Literæ cōmiſsarij in cauſa ſibi cōmiſsa nō plenè probāt: licet faciāt adminiculū.*

21 *In cauſis ſummarijs & parui præiudicij non requiritur litis cōteſtatio.*

22 *Exceptio nō requirēs altiorē indaginē impedit actum qui de ſui natura exigit celeritatē: ſecus ſi requirit altiorē indaginē.*

Et quæ

Et quæ dicatur requirere altiorem indaginem.
23 *Litis contestatio non requiritur quãdo agitur sub renouatione vel transumptione instrumenti.*
24 *Causa summaria quæ dicatur.*
25 *In renouatione priuilegij an debeat pars citari?*

¶ *CAP. IIII.*

1 CVm dilecta.¶† Innouatiopriuilegij nouũ ius nõ tribuit nec antiquũ confirmat, sed si quod cõpetebat cõseruat. Vel breui⁹ sic. Reuocatio priuilegij non inducit confirmationẽ iuris in eo contẽti. Diuidit in septẽ partes. Primo ponit sororũ petitio & papæ cõmissio. In secunda ibi: *nos autẽ.* inquisitorũ relatio & canonicorum obiectio. In.iij.ibi: *vnde.* iudicũ datio & ab ipsis appellatio. In quarta ibi: *nuper.* sororũ iterata petitio & etiã earũ contradictio. In quinta ibi: *nos igitur.* papę interlocutio & priuilegij innouatio. In sexta ibi: *quia verò.* papa abbatissam cõstituit ꝓcuratricẽ. In septima ibi: *nolentes.* cõmittit principale diffiniẽdum.¶ Casus literalis. Abbatissa & moniales cuiusdã monasterij volebãt priuilegia sua innouare. vñ cũ propterviarũ discrimina nõ possent illa præsentare dño papæ supplicauerũt eidẽ quatenus aliquibus personis discretis mãdaret vt eorũ tenorẽ inspicerẽt diligẽter. & ipsa sub sigillis suis ad se. apo. destinarẽt: vñ papa scripsit quibusdã episco. & abbatibus vt illa priuilegia inspicerẽt diligẽter: & tenorẽ ipsorum sub sigillis suis sibi fideliter destinarẽt, quod factũ fuit. Papa viso tenore priuilegiorũ dumvellet illa priuilegia facere innouari: quidã canonici proposuerũt id fieri nõ debere cũ hildesemẽsis ecclesia in possessione subiectionis ipsius monasterij per cẽtũ annos & amplius extitisset: vñ ipse tũc priuilegia noluit innouare: sed quibusdã mãdat vt ad locũ idoneũ accedẽtes vocatis qui fuerint vocãdi inquirerẽt veritatẽ: à quibus pars hildesemensis ecclesiæ ad se. apo. appellauit, vñ postmodum abbatissa prędicta petijt iteratò dicta priuilegia innouari. Ex aduerso fuit petitũ vt cãm ipsam dñs papa cõmitteret aliquibus qui testes reciperẽt contra priuilegia monasterij & ad probãdũ prescriptionẽ legitimã producere intendebãt. Dñs papa considerãs ꝙ iure ciuili cautũ est vt qñ periculũ testiũ timetur etiã lite non cõte. testes valetudinarij & alij de quibu⁹ ex aliqua rõnabili cã timetur recipiant: eadẽ equitate prouocatus priuilegia illa quasi nimia vetustate cõsumpta fecit innouari: ita tñ ꝙ per talẽ innouationẽ nullũ ius monasterio acquiratur de nouo sed antiquũ conseruetur. Sed quia prędictũ monasteriũ ad ius & proprietatẽ ecclesię romanæ ꝑ priuilegiũ ꝑde cessorũ suorũ noscitur ꝓtinere: abbatissam ꝑdictã noie romanę ecclesię cõstituit procuratricẽ: vt cũ aduersus iura romanæ ecclesię tãtũ cẽtenaria currat ꝑscriptio super his, & alijs procuret q̃ in iudicio sunt ꝓcurãda. Ne ergo de statu monasterij diutius dubiteẽ mãdat iudici quatenus recipiat testes quos hildesemẽsis ecclesia induxerit ad probãdam ꝑscriptionẽ vel ad interpositionem ostendendã cœnobiũ duxerit producẽdos: & si præscriptio legitima probata fuerit adiudicet subiectionẽ ipsi⁹ monasterij episcopo prędicto cùm cõstet ipsum in sua dioceſi constitutum corrũpendo priuilegium innouatũ: nisi ex aduerso probata fuerit ĩterruptio: quę si probata fuerit episcopo super hoc silentium imponatur & pronuntient monasterium perpetua libertate gaudere
2 priuilegio innouato resignando eidem. Ber.¶† Nota primò ibi: *propter viarum:* quòd periculosum esset habenti vnum priuilegium duntaxat illud deferre ad loca remota. nam eo perdito vel consumpto perditur in effectu ius in eo contentum. ꝙ. de restitu. spolia. c. sæpe. ideo tutum est vt solenniter transcribatur. arg. in. l. vnũ testamentum. ff. de testa. & sic perdito originali vel cõsumpto posit fieri probatio ꝑ trãsumptũ. ꝙ. de fid. ĩstr.
3 c. pen. & vlti.¶† Scdò no. ibi: *sub sigillis suis:* quòd sigillũ episcoporũ & abbatũ est autẽticũ. Quid de alijs ꝓlatis inferioribus & capitulis ecclesiarũ maximè cathedraliũ vide quod no. In. ĩ. c. ij. de fi. inst. facit qđ no. in. c. post
4 cessionẽ. de prob. in. c. si canonici. de off. or. li. vj.¶† Itẽ nota quòd inquisitio tenoris alicuius scripturæ seu indagatio veritatis & falsitatis est delegabilis. posset ergo episcop⁹ vel ali⁹ superior cõmittere inquisitionẽ alicuius scripturæ & ad rñsionẽ inquisitoris solẽnẽ trãsumptionem illius facere licet ipse originale non palpauerit
5 quẽadmodũ hîc papa fecit.¶† Itẽ no. ꝙ per cõtradictionẽ illius cuius interest priuilegiũ non valere impeditur ipsius priuilegij renouatio donec causa contradictionis discussa fuerit. Ex quo ĩfertur quem posse ꝓtẽdere interesse vt priuilegium seu instrumentũ alterius non renouetur. et interesse potest versari in eo ꝙ vexari timet ex documẽtis nõ legitimis. Et ex hoc & ex tex. no. ꝙ priuilegia sublata per prescriptionẽ vel q̃ possunt elidi exceptione nõ debẽt renouari: quia in futurum possunt
6 præstare materiã litigij.¶† Itẽ no. & tene semper menti quòd nedũ dispositio simplex trahit ad aliũ casum ex
a idẽtitate rõnis sed ẽt casus exceptus[a] à regula. [b]nã papa
b hîc casum exceptum. in. c. qm̃. vt li. non conte. vt testes recipi possint nõ seruata iuris solẽnitate trahit ex idẽtitate rõnis ad innouationẽ priuilegij. & sic est hîc casus
7 pro notatis per gl. in. l. j. C. de condi. ind.¶† Et per hoc credo ꝙ licet in iure reperiantur tres casus excepti dũtaxat in quibus absentes debẽt vocari ad capitulum de quib⁹ ꝑ gl. in. c. ij. de testi. li. vj. ꝙ vocãdi erunt ĩ alijs casibus consimilib⁹ vel arduiorib⁹. facit quod no. In. in. c. ij. de noui ope. nũ. & gl. in. c. j. j. de his q̃ fi. à ma. par. c. & per hoc limita id ꝙ dicit exceptionẽ firmare regulã in nõ exceptis: vt in. c. dñs. xxxij. q. vij. & est bo. tex. in. c. ij. ĩ fine. j. de coniu. lepro. procedit em̃ vt restringatur regu
8 la ad casus nõ cõsimiles exceptis.¶† Et vide ad ꝑdicta notabile dictum Bar. post gl. in. l. ſerui. ff. de vsu. vbi concludit quòd si exceptio est facta ꝑ dictionẽ taxatiuã: nihilominus extẽditur ad alium casum si ĩ alia parte iuris reperitur exceptus: vt ibi not. & videt probari in. c. qm̃ in prin. iuncta gl. vt lit. non conte. *Si autẽ specificè alibi non excipit*, & tunc per idẽtitatẽ rationis extẽdit ĩ materia fauorabili & pia. vt sentit gl. no. ĩ. l. illud. C. de sac. san. eccl. in ver. *alicuius*: secus in materia restringibili. vt no.
9 in. l. j. C. de patri. q̃ fi. di. & hoc no.¶† No. ibi: *nõ in pergameno &c.* ꝙ priuilegiũ põt scribi nõ solũ in pergameno sed etiã ĩ papyro. & vide no. per Spe. ĩ. ti. de ĩstr. edi. ꝙ. postremò. ver. itẽ ꝙ est scriptũ in papyro. vbi dicit ꝙ instrumentũ põt esse publicũ in papyro. Et dicit Host. ꝙ licet hæc materia sit periculosior est tñ tutior. qa nõ potest ita fieri abrasio seu alia falsitas in papyro sicut in pergameno. Hodie tamẽ de stylo curiæ rescripta fiunt in charta pecorina vt no. Spec. de rescri. pñta. ꝙ. j. igitur. ver. & quoniã. vbi dicit Io. an. ꝙ notãter dicit pecorina
b & nõ pecudina, quia in plus se habet pec⁹ pecoris q̃ pecus pecudis. Nã pecus pecudis sumit pro iſtis animalibus paruis q̃ sunt ad vsum hoĩs. sed pecus pecoris pro animalib⁹ magnis. vñ cõprehẽdit boues equos & similia. Et hoc ad denotãdum quòdetiã in istis scribũtur quãdoq̃ priuilegia & processus: quidã tñ dicũt ꝙ priuilegiũ nõ erat hîc in charta bõbacina scriptũ sed in quadam materia confecta ex quadã herba quæ vulgariter appellatur pauera, & cum glutinio quodã efficiebatur apta ad recipiẽdũ scripturã. ꝑdicta tñ de iure ꝓcedũt. facit qđ no. gl. & Bar. in. l. cum tabulas. ff. de fur. hodie tñ notarij ꝑstant iuramẽtum de publicãdis instrumẽtis in charta pecorina seu in pergameno. de quo dicendum
10 vt no. in. c. ficut j. ne cle. vel mo.¶† No. ibî: *quasi iã nimia vetustate &c.* ꝙ dictio quasi non est veritatis assertiua

a ¶ Nota diligenter quòd iura limitatoria & ponentia fallẽtias extendun tur ex identitate rationis. & adde hîc eundẽ Panor. in. c. ad audientiã. in. j. not. j. de cler. nõ residẽ. pulchrè loquentẽ hîc. & ẽt notantem ad hoc hũc tex. in. ꝙ. nos igitur. & sic habes hic tex. meliorem de iure per Bar. in l. si constãte. in. ix. q. primę partis prĩ. in. j. co. ff. solu. ma. vbi idem vult qđ ĩ iurib⁹ limitatorĩs fit licita extensio ex idẽtitate rõnis licet. d. Ale. ibi in vj. co. coneẽ ostẽdere ꝙ iste tex. ĩ hoc ver. nos igitur. nõ ꝓbet & malè põderetur per istũ. Et vide multa exẽpla quòd taxatiua nõ excludat casus similes quos ponit aureus doc. d. Ia. in. l. j. in prĩ. in pe. col. ff. de offi. eius cui est manda. iurisdic. vbi inter alia ꝙ non excludit qñ induceret legis vel statuti correctio. de quo per Alex. in. l. i. C. de bon. possess. cõtra tabu. Aeneas de falc.

ANT. FRAN.

¶ An ex identita terõnis extẽdãtur iura limitatoria. Dicas de hoc latè videndũ esse per Roma. post alios ĩ l. si verò in. ꝙ. de viro. in repe. vbi ponit materiam extẽ sionis. ff. solu. mat. & per Salic. Pau. de ca. in. l. si serui vestri. C. de noxa.

SEBA. SAPI.

b ¶ A regula. Vide multa per Fe. in. c. qm̃ frequẽter. in prin. ꝙ. vt lit. nõ cõte. per And. sicu. ĩ. c. curauit. co. pe. ꝙ. de ꝓba. et Ale. tenentem contra Abb. hîc in. l. si cõstãte. in prin. colũ. vj. ff. solu. matri.

ſed impropriatiua & denotat diminutionē quandam. Q̃ꝙ ſecūdū ſubiectā materiā exprimit veritatē vt habet in euāgelio Io.quaſi vnigeniti à patre &c.vide bo. 11 tex.cū gl.in.c.prout.de do.& cōtu.¶ †No.in ver. *quia verò*. optimū ar.quòd cōtra exēplū& immediatè papę ſubiectū pōt pręſcribi ſpatio.xl. annorū quatenus præiudicat ipſi priuilegiato: ſed quatenus præiudicat papę requiritur ſpatiū cētum anno.ſi em̄ potuiſſet abbatiſſa deducere ius papę in iudicium,nō fuiſſet opus vt cōſtitueret procuratrix papę ad deducēdū ius ſuum in iudiciū.& tenebis in hoc mēti iſtū tex.quia multū bñ facit ſaltē in ar.& vide quod no.gl.ī ſimili in.c.ij.de cape.mo.& in.c.ad audiētiā.de pręſcr,&in.c.volumus. xvj.q.iiij.vbi ſunt tres bonęgl.ad materiā.vide tñ oīno 12 quę dixi in.d.c.ad audiētiā.¶ †Itē no.ibi. *poſſeſſiones & iura &c.* ꝙ eccl.romana gaudet præſcriptione cētū an no.nō ſolum in rebus priuatis ipſius romanæ eccle.ſed etiā in oībus iuribus & poſſeſſionibus quæ cōpetunt a rōne libertatis[a] datæ.Et ſentiunt doc.hîc ex iſta gnalitate verborū hoc procedere tā in reb⁹ mobilib⁹ q̃ immobilibus corporalibus & incorporalibus.quod bene notabis.Ex hoc em̄ inferē quòd vſucapio triēnalis in re b bus mobilibus nō habet locum cōtra eccle.roma.[b] Nū quid aūt in eccl.inferioribus habeat locū vſucapio prę 13 dicta?plenè no.in.c.j.de ī ite.re.¶ †Vlterius no.ibi. *te c ſtes recipias &c.* tex.apertū ꝙ pręſcr.cētenaria[c] pōt probari per teſtes.cuius cōtrariū ſentit gl.in.c.cū nobis.ſ. 14 de præſcr.& die vt ibi dixi.¶ †Itē no.ibi. *ſubiectionem iudicis,&c.* modum ſeu practicā libellādi ſeu ſentētian 15 di cū epiſcopus vēdicat aliquā eccl.vt ſubiectā.¶ †Vltimò no.& tene mēti ibi: *corrūpēdo &c.* ꝙ pòſtq̃ quis ſuccubuit in cā debēt oīa priuilegia ſeu inſtrumēta deciſioni cōtraria lacerari& corrumpi,ne in futurū poſſint præſtare materiā diſcordiæ.Ex quo etiā infertur quòd ſi pœnes te ſint aliqua inſtrumēta ibi inutilia & iuri meo quo ad tenorē cōtraria poſſum petere vt corrumpātur & lacerētur.facit pro hoc.c.accedēs.el.j.vt li.nō cōte.& à ſimili ſeu à cōtrario.l.ſicut.C.de lib.cau. &.c.eccleſia.ſ.vt lit.pē.&.l.diſſolutæ.C.de condi.ex le. 16 ¶ †In gl.j.ibi. *ideo non poterant videre &c.* ſed hoc videtur cōtra factū papæ:cū papa hîc diſtulerit innouationē ad cōtradictionē partis aduerſæ.ergo oporteret dicere ꝙ aliquod intereſſe prætēdere pōt pars aduerſa. & dic quòd ſatis ſua intereſt, qm̄ cōſumpto originali nō timet ſibi litem moueri in futurū.ſecus ſi fieret innouatio.Hinc eſt ꝙ propter hoc intereſſe in fine literę mandatur.hoc priuilegiū corrūpi.ergo ſua intereſt ne innouetur:quia melius eſt ante tp̃s occurrere &c.l.fin. C.in qui.cau.in ite.reſt.nō ē ne.& qđ no.ī.c.j.de in īteg. 17 reſt.& de iureiur.c.quēadmodū.¶ †In gl.in verb. *duximus*. in fi.dic quòd cōtraria ꝓcedūt qn̄ nō pñt legi propter vetuſtatē ſeu cōſumptionē aliter ſuperuenientē, ſed vbi legi pñt licet cū difficultate fit innouatio: ꝓut hîc dicitur.¶ In glo.ī verb. *procuratricem*: ibi. *ſimiliter & iudex*. nō ītelligas principiū gl.īdiſtinctè.nā regula eſt ī cōtrariū vt neqꝫ ꝓcuratrix neqꝫ arbitratrix ſeu arbiter neqꝫ iudex pōt eē mulier.iſta em̄ ſunt officia viriliа:vt in.c.infamis.§.tria.iij.q.vij.& no.plenè in.c. ſciſcitatus.ſ.de reſcr.ſed iura q̃ allegat gl.ponūt caſus ſpeciales,ſcilicet qn̄ mulier habet iuriſdictionē,qa ſucceſsit ī aliqua dignitate:vt puta ī comitatu vel regno. Et ītelligе ꝙ mulier nō pōt eſſe regulariter ꝓcuratrix ad iudicia.Nā ad negotia bñ pōt cōſtitui.vt no.ī.l.ait p̃tor.ff. de neg.geſt.Et caſus in quibus poteſt mulier eſſe procuratrix,vide per Specu.in tit.de procur.§.j.in prin.Et vltima ſol.glo.hîc poſita quantum ad text. noſtrum 18 videtur verior.¶ † De abbate verò & alijs religioſis nūqd poſsint eſſe ꝓcuratores:vide bonā gl.ī.c.de p̃ſentiū .xvj. q.j.per Inn.in.c.cū.i. &.a.ſ.de re iudi.& text. in.c.ij.ſ.de poſtu.& in cle.religioſus.de procura.Et no. in fi.gl.tres modos procedēdi cū papa vult mouere qō nē cōtra ſubditū.& primi duo modi ſunt honeſtiores. 19 ¶ †Et in quātū gl.dicit papā poſſe iudicare in cā eccle. ſentit ꝙ in cā patrimoniali non poſsit eſſe iudex: qđ tñ nō eſt verū.Nā et imperator iudicat in cauſa ſua.ff.de his quæ in teſt.delē.l.proximè.& in.l.& hoc tiberius.de hære.inſtit.vide in hoc quòd ſatis plenè dixi in.c.cū ve 20 niſſent.ſ.de iud.¶ †Extra gl.primò op.cōtra tex.videt em̄ quòd literis iſtius legati nō erat fides adhibēda, cū ſibi cā fuiſſet cōmiſſa.Sol.doc.fatēt cōtrariū & dicūt ꝙ literę ipſi⁹ adminiculabāt:nō aūtplenè ,pbabāt.Ex quo no.quòd literę legati in cā ſibi cōmiſſa faciūt admini culū:plenè tñ nō probant in alterius p̃iudicū . vide bo. 21 gl.in.c.ſicut.de ſentē.exc.¶ †Secūdò op.videt enim qđ proceſſus iſte nō valuerit cū nō præceſſerit litis cōteſt. vt in.c.vnico.de lit.cōteſt.Solutio multiplex.qdā intel ligūt hîc litē nō fuiſſe cōteſtatā.Alij quòd ſpeciale ē cū agitur de libertate eccleſię.Alij(vt no.Inn.)dicūt quòd cū agitur de innouatione priuilegij ſeu alterius ſcriptu ræ nō eſt neceſſaria lit.cōte.quod verbū no.Hoſtien.tñ requirit cōteſtationē lit.& dicit qđ ob hāc cauſam fuit hîc appellatū à prioribus iudicibus & petebat vt viris diſcretis cauſa committeretur.d.Anton.ſimpliciter videt tenere ꝙ cū hęc cauſa ſit ſummaria & modici p̃iudicij nō eſt neceſſaria li.cōteſt.& ſic videt ſequi opi.In. quæ mihi ſatis placet.arg.in aut.niſi breuiores.C.de ſen 22 tē.ex peri.reci.& eorū q̃ no.in.c.j.de libel.obl. ¶ †Dic etiam quòd ſi cōtra petētē innouationē opponit exceptio nō requirēs altiorē indaginē prius diſcutietur exceptio quā fiat innouatio:vt ſatis colligitur ex principio capituli.Sed ſi exceptio requireret longum tractū, tunc nō impeditur innouatio:vt notāter ēt colligit hîc in verſi: *nos igitur*. Nā hîc patet quòd ſi exceptio à primordio facilis propter appellationes vel aliam cauſam efficitur difficilis & longeua:ea non obſtante proceditur ad innouationem.paria ergo ſunt quòd à principio exceptio exigat longū tractum,vel ꝙ ex poſtfacto efficiatur difficilis propter diſputationem ſeu appellatio- 23 nem.¶ †Sed contra id quod eſt.ſ.dictum litem conteſta.non requiri cùm agitur ſuper reuocatione ſeu tranſumptione inſtrumenti.facit iſte tex.in verſi. *nos igitur*, vbi videtur innui quòd tunc non requiritur conteſtatio quando imminet periculum ſuper conſumptione ſicut obſeruatur in receptione teſtium . Sed hoc non obſtante teneo primum . ſ. quòd hęc cā ſit ſummaria. 24 ¶ †Per regulam quam poſt Dy.ponit Bar.in extraua gan .ad reprimen.in ver.ſummariè.& ſequitur Ioā. de lig.licet non alleg.Bar.in cle.ſæpe.de ver.ſigni. vbicūq̃ enim verſatur cauſa ſuper qua ſententia lata non infert magnum præiudicium,ſeu totaliter non decidit quin poſsit in alio iudicio grauamen repararī:illa dicit ſummaria.ad hoc.l.iij.§.ibidē.& quod ibi no.ff.ad exhiben. & vide latius in locis præalleg.Ad hunc text . reſpōdeo quòd procedit ſimilitudo hoc modo.ſicut enim teſtes qui non poſſunt aliter recipi lite non conteſt.recipiuntur inſtante neceſsitate.ita renouatio priuilegij quę nō debet fieri niſi diſcutiatur prius exceptio illius cuius ītereſt: vt innuitur hîc in verſic. *nos autem*. cum ſe.pōt fieri iimminente periculo cū exceptionis diſcuſsio exi- : git longū tractum:vt hîc.& in.d.ver. *nos igitur*. ¶ †Sed quæro an innouatio priuilegij parte abſente & non cōtumaçe facta valeat?Inno.videtur velle ꝙ ſic: dūmodo nuncietur parti intra annum,vel conueniatur.arg.in.c. quoniam.ſ.vt lit.non conte.Si autem pars eſt pręſens debet citari.quia facilius ipſa indagabit et percipiet falſitatem cuius intereſt quàm iudex vel notarius . dicit tamen Hoſt.quòd ſi petitur innouatio in curia non eſt neceſſe ipſam partem abſentem citare,cùm habeat trā-

ſire per

SEBA.SAPI.

a ¶ Libertatis.multa circa hæc accumulat Feli.in.c.ad audientiam.co. antep.circa finē ver. vltiò facias regulā ſ.de pręſc. & Ale. in cōſ.clxix.inc.viſo themate.ī.j.col. in.ij.volu.

b ¶ No.ad declarationem auē ,quas actiones.in fin.C. de ſacroſan.eccl.

c ¶ Et text.in.l.ſed & ſi quis.§.parui. ff.de inſtit. act.& text.in.l.denicq̃.§. ſi cui mandauero. ver.ſi mater.ff.mā da.& in.l.iñ.§.j. ff. de neg.geſt.& idē dicit Io.and.in ad additio.Spe.ī ti.de proc.§.j.circa prī. Et adde quòd etiā ad actum qui fit in iudicio dūmodo ſit actus volūtarię iuriſdictionis mulier pōt cōſtitui ꝓ curatrix. text.eſt ſing.in.l.j.§.fin.C. de manumiſ.

ire per manus pluriũ qui ſunt in hoc bñ edoc̃ti. arg. ī. l. omnium. C. de teſta. dicit tñ quòd ſi pars eſt pręſens deberet citari vel ſi de proximo ſperetur aduẽtus. [a] Ego de hoc remitto [b] ad plenius no. in. c. ſignificauit. & in. c. albericus. de teſti. vnde crederẽ quòd niſi ſit periculũ in expectãdo partẽ citandã non debet procedi ad innouationem ſine citatione. Et innouatio aliter facta nõ valet, niſi ille faceret qui de nouo poſſet cõcedere. probatur in. c. ſignificauit. iunc̃to. c. quoniam. poſt prin. vt lit. nõ conteſt. Nã ſi in repetitione teſtium eſt hoc obſeruandũ: fortius in innouatione priuilegij. cũ ſit maius periculum. nã ſi originale erat vitioſum nulla defenſio cõpetit amplius parti aduerſę: cũ vitium non poterit perpendi in tranſumpto: puta quia falſitas erat in bulla vel filo. vel quia charta prius fuerat raſa & poſtea reſcripta: iuxta ea quæ habentur in. c. licet. de cri. falſi. dixi plenè in. d. c. albericus.

a ✣ SEBA. SAPI. ¶ Aduẽtus. Vide Alex. in aut. ſi quis in aliquo. C. de edẽ. Abb. in. c. ex parte. j. in. iñ. no. j. de priui. & Feli. in. d. c. albericus. in princ. s̃. deteſti.

b ¶ Et vide. d. Ant. in. c. j. s̃. ti. prox. in ver. q̃ro qualiter. & de hoc oĩo p Arch. in. c. cõtra morẽ. in. j. co. c. diſt. vbi dicit quòd ſi fiat innouatio priuilegij̃ per illũ qui nõ cõceſsit requirit̃ citatio per ſolẽne & gñale edictũ, ſed ſi fieret per illũ q cõceſsit non requirit̃ citatio, niſi dicatur ſuſpectũ vel de ipo referat̃ qõ. & alle. Hoſt. & Inn. in. d. c. alberic⁹. de teſti. & quòd valeat innouatio priuilegij̃ facta etiã nõ vocatis partibus tenet d. Ant. in. c. venerabilis. in prin. in vlt. co. j. e. ſecus dices eſſe in confirmatiõe. & vide de hac. q. in terminis per. d. Abba. in. c. ex parte el. primo circa prin. j. de priuileg.

ANT. FRAN. ¶ Circa innouationem priuilegij̃ an debeat pars citari & ęqualiter fieri debeat. vide quæ habẽtur ī. c. ī ter dilectos. de fi. inſtru. & Spec. in in tit. de offic. iud. in. §. v. in verſi. ſed q̃rit̃ & in ver. illud aũt in fin. Et adde quòd pẽdente appellatione vel etiã relatione non debet fieri ĩnouatio. vt per Specu. in ti tu. de regu. in. §. v. in princi. & in. §. appellatione pendẽte. in verſi. xxij̃.

ZACHARIAS. ¶ Præter ſolitũ curſum & ſtylum. Adde iſtum s̃. in procœ. greg. nu. i. & ibi poſui ĩ apo. poſt alios remiſsiuè in apo. in verſi. de ſtylo. eundẽ in c. cũ dilecta. num. 2. in apoſt. mea. in verſi. ſtylus curię. s̃. de reſcrip.

✣ SEBA. SAPI. ¶ Et ſtylũ. Vide Rom. in conſ. cccl xxvij̃. incip. quę ſtio eſt. & Feli. in c. ij̃. colũ. vj. verſi. ſtylus curiæ. s̃. de reſcript.

✣ SEBA. SAPI. ¶ Quòd papa. Vide Cardi. in cle. j. co. j. ver. pręmiſſa. de ſupplen. negli. pręlato. Gemi. in

eccle. cathedra. nõ poſſunt tenere adminiſtrationes perpetuò. nõ tñ ex hoc intelligas quòd regularis poſsit eſſe canonic⁹ in eccl. ſeculari: quia eſſet cõtra. c. ſuper eo. de regula. & vide bo. gl. ī. c. quorũdã. xxiiij. diſt. ſed ītellige quòd eſt ;bi canonic⁹ qñ eccl. cathedra. eſt regularis mõ prędicto. ¶ In gl. ibi: *ſcilicet tacita veritate &c.* aduerte licet dictũ principij huius gl. ſit in ſe verũ nõ tñ eſt bona expoſitio ad illud verbũ perſonaliter poſitũ in tex. Nã ſenſus illius verbi eſt quôd perſonaliter nõ conſueuit ſedes apo. regularibus aliquid confirmare, ita vt ipſæ pſonæ ſingulares habeãt nomine proprio, ſed realiter bñ conſueuit confirmare dãdo ſcilicet priuilegiũ ipſi rei. ſ. monaſterio vel collegio. ¶ † Ratio diuerſitatis eſt: quia collegiũ eſt capax in cõmuni: ſed particulares perſonæ nõ: quia à ſe abdicauerũt omnia & poſuerunt priorẽ ſupra caput ipſorum loco dei: vt in. c. ſi religioſus. de elect. lib. vj. xij. qõ. j. c. non dicatis. ¶ † Et vt habeas clarè materiã huius c. & ſequentis eſt primòvidẽdum quæ fuit rõ decidendi in iſto tex? Sol. põt colligi ex prędictis. & adhuc clarius dic. Aut enim iſti adminiſtratores erant tẽporales: vt quia poterant remoueri ad nutũ ſuperioris. vt ī. c. cũ ad monaſterium. verſi. nec alicuij̃. de ſta. regu. Aut erant perpetui iuxta id quod habetur in. c. ij. eo. ti. & vtroq; caſu diſſoluebatur bonũ obedientię occaſione huius cõfirmationis. Nam cũ aliâs poterant remoueri ad nutum abbatis vel ſaltem ex facili cauſa quando erant perpetui vigore confirmationis non poſſent remoueri ad nutum ſuperioris. & ſic quodãmodo per hanc confirmationem erigebãt ſe contra bonũ obediẽtiæ: & hoc ius tenẽdi appropriabãt ſibi perſonaliter. Et ex his & ex notatis in c. ſeq. no. quòd ſi ex certa ſcientia papę confirmetur religioſo aliqua adminiſtratio quę de ſe erat tẽporalis: quia poterat remoueri ad nutũ abbatis, nõ poterit deinceps remoueri ſine licentia papæ. vnde vbi primò erat obediẽtiarius abbatis: nũc vigore confirmationis efficitur obediẽtiarius papæ. vide Inn. in. c. niſi j̃. de pręben. & Do. in. c. cũ inter. R. s̃. de elect. & in cle. quia regulares. de ſup. negli. pręla. nõ tamẽ intelligas quòd per hanc cõfirmationẽ eximatur regularis à iuriſdictiõe ſui ſuperioris. ſed in omnibus ius competẽs ſuperiori remanet illeſum prętereq̃ vt nõ poſsit cognoſcere vel tollere ius confirmatum. vt in. c. j. & ij. s̃. e. niſi ex nouo delicto. vt habet gl. no. in. d. c. j. vide Fede. de ſen. conſi. cclv. vnde põt iſte in manibus ſuperioris renũciare, permutare, & alia facere quæ ad ſuperiorem pertinẽt. hæc procedũt in confirmatione facta ex certa ſciẽtia. ¶ † Sed dubitatur quid dicendũ in collatiõe, & eſt quęſtio ſatis quotidiana. Pone q̃ papa contulit regulari aliquem prioratum qui de ſe non erat perpetuus, ſed abbas ponebat ibi priorem & remouebat ad nutũ. iuxta ea quæ habẽtur in prędall. c. cùm ad monaſterium. nũquid abbas poteſt iſtum remouere ad nutum ſicut potuiſſet ſi ipſemet contuliſſet? Aduer-

Religioſi non poſsunt adminiſtrare temporalia etiam ex confirmatione papæ: quia cenſetur aut ſubreptitia, aut nulla: vide j. nu. 6. vbi ſi confirmãtur certa ſententia papæ: non poterunt remoueri: in alijs verò remanent ſub obedientia ſuperioris, vide in. c. proxi. nume. 4.

Regulares quicquid acquirunt eſt monaſterij, & nil ſibi appropriant. 5.

Literæ emanatæ de curia præter ſolitum ſtylum curiæ præſumũtur ſubreptitiæ aut nullæ.

Regularis licet poſsit eſse canonicus eccleſiæ cathedralis. tamen canonicus eccleſiæ ſecularis eſse non poteſt.

Papa ſi contulit alicui regulari prioratum in loco vbi abbas ponebat & remouebat ad nutum: an poterit ipſe abbas & iſtum qui habet collationem à papa remouere?

Papa concurrit in collatione beneficiorum cum omnibus ordinarijs. Abbas non poteſt conſtituere monachum in priorem alicuius loci.

Abbas non obligatur monacho etiam cum iuramento.

Abbas poteſt remouere priorem etiam quòd priores in illo loco fuerunt per præteritum perpetui.

Conſuetudo non inducitur ex actibus meræ facultatis.

Regularis remotus ab aliqua dignitate ſine cauſa an habeat aliquod remedium? vide remiſsiuè.

¶ CAP. V.

AD noſtram audientiam. ¶ † Non valet confirmatio quam religioſus impetrauit à papa ſuper tẽporali adminiſtratione ſeu prioratu ſi tacuit regulã. ſi verò expreſsit reſcriptum, pręſumitur falſum: quia papa nõ cõſueuit concedere. hoc dicit. cũ ſeq. Cõis diuiſio. ſecunda ibi: *quia igitur.* ¶ Caſus literalis. Quidam canonici regulares neumaſenſis eccleſiæ impetrabant literas cõfirmationis ſuper adminiſtrationibus ſuis tacito quòd eſſent regulares: ſignificatum fuit hoc domino papę ex parte propoſiti illorũ regularium. Dicit papa quòd regularibus perſonis apoſtolica ſedes aliqua non conſueuit confirmare: vnde mandat quibuſdam quatenus confirmationes à prędictis regularibus taliter impetratas denũtiẽt irritas & inanes. Ber. ¶ No. primò quòd regulares exiſtentes in eccleſijs cathedralibus dicuntur canonici. nam iſta eccleſia neumaſenſis eſt cathedralis & regularis. vt refert Io. an. & ſatis colligitur ex textu. poteſt tamen intelligi quòd erant regulares canonici vt ſunt iſti de ordine ſancti Auguſtini. Nam quidam reperiuntur mendicãtes & non ſunt canonici. Quidam verò non ſunt mendicantes: & iſti dicũtur canonici. Põt intelligi in monachis eccleſiæ cathedralis. Nã poſſunt appellari canonici. vt habes tex. iunc̃ta glo. in. c. ij. lviij. diſt. & vide circa hoc quod plenè dixi. in. c. cauſam. s̃. de iudi. ¶ † Secũdò nõ. quòd regularibus non eſt aliquid perſonaliter confirmandũ: quia non poſſunt ſibi aliquid appropriare, ſed totum eſt monaſterij quocunq; ſe vertant: & qualitercũq; acquirant. xviij. q. j. cap. vno. ea. cauſa & qõ. ij. c. abbates. ¶ † Tertiò not. ibi: *non conſueuit &c.* quòd literę emanãtes de curia pręter ſolitum curſum & ſtylum curiæ præſumuntur ſubreptitiæ & quandoq; falſæ: quando ſcilicet nihil ſupprimitur, ſed fit conceſsio deuians ab omni honeſtate & ſtylo curiæ: vt in. c. ſeq. & ibi dicetur. ¶ † Vltimò not. quòd non ſolum regulares alicuius monaſterij: ſed etiã ſi ſint canonici

c. presenti. col .ij. de offi.ordin.li.vj. Lapum allega.ix. inci.disputat.co .j. & in allega. xvij. i cipi.disputat Bal. in.c.illud.in fin .s. de ma.& ob.

a ¶ Et ibi latissmè videtur per doct. in.ij.co.& per do. de Ro.dec.ij.in a- tiquis.

b ¶ Et adde Do.i.c. presenti.de offi.or di.in.vj.in.ij.colu. ZACHARIAS.

c ¶ Ex sola præsum ptioe.quod est ver- u,nisi accusat⁹ de falso haberet et p- sumptionem pro se. quia tuc no pu niretur.vt no. Bal. plenè in.l.fi.v.q.C de edi di. Adr. tol. SEBA.SAPI.

c ¶ Præsumptioe. Vide Io.de ana. i rub.de cri.fal.col. fin.& Alexan.i cō si.lxxvij.incip .in causa accusationis. col.pen.in.j. volu,

te ad duos casus. Nam quandoq; papa contu lit ex negligentia abbatis & tunc non alterat- tur natura beneficij. vnde sicut primò pote- rat remoueri ad nutum ita & nunc interue- niente collatione papæ: quia ex quo contulit iure deuoluto non videtur voluisse alterare naturam beneficij. de quo vide tex. cum glo. no. in.d.cle. quia regulares. vbi hoc tenent cō muniter doct. Secundus casus dubius est. quā do papa contulit cessante omni negligentia superioris. & in hoc sunt opin. Archi. vj.q.j. c.si monachus. sentit quòd non. & idem in.c. presenti.[a] de offic.ord.li.vj. Sed aliud sentit Collectarius in.c.per tuas. de ma.& ob. facit quod no.i.d.cle. quia regulares. In hoc distin- guer[illegible] quòd aut illud papa contulit expressè vt quoad vixerit debeat possidere: & tunc sine causa non potest remoueri per suum su- periorem. de hoc videtur tex. in.d.c.cū inter R.& sic intellige no. ibi per doc. Aut simpli- citer cōtulit,& puto quòd possit remoueri 8 sicut prius per superiorem. ¶ † Quia cū pa- pa concurrat in collatione beneficiorū cum omnibus ordinarijs: vt in.c.ij. de preben. lib. vj. nō videtur simpliciter conferendo voluis se alterare naturam beneficij & regularem re mouibilem facere perpetuū. ar. hic & in.c.se. & in dubio hoc debemus tenere tanq̄ con- gruens bono obedientiæ. ¶ † Sed quia visum 9 est. s. de viribus collationis factę per papam nunc quęritur quid si proprius superior pu- ta abbas contulit regulari prioratum seu aliā administrationem quousq; vixerit possiden- dam: nunquid hoc non obstante possit hunc regularem ad libitū remouere? & sępe hęc vi debis in facto. Conclude quòd sic. nam si ge- rebat in animo quòd eum remouere nō pos- sit: illicita fuit concessio & contra ius vt in.d. c.cū ad monasterium. in.§. nec alicui i. de statu reg. Item quēadmodum dominus non potest obligari seruo: vt in.l. interpositas. C. de tran. 10 ¶ † Ita nec abbas suo monacho. Ad idem ca. manifestum. xxxiiij.q.v. vbi dicitur quòd li- cet vxor miserit votum cum consensu mari ti: non tamen potest eo inuito illud perso- naliter persoluere. & vide ad prędicta. q. quam ponit Io.and. in reg. nō est obligatoriū. de re. iur. lib. vj. in mercu. Ex cuius dictis posset in- ferri ex identitate rationis ad quæstionē no- strā quòd etiā si abbas iurasset nihilominus valebit remotio. Et hanc conclusionem repe ri postmodū tenuisse Fede. de sen. cō. cxxxiiij. aliâs. xxxiij. Inn. in.c. insinuāte. qui cle. vel vo. 11 ¶ † Sed quæro quid si nō est memoria in cō trarium quòd nunq̄ fuerit talis prior per su- periorem remotus, nunquid ex hoc sit indu- cta consuetudo vt remoueri nō possit ad nu tum abbatis? puto q; non: quia aut superior nunq̄ remouit,& non posset dici inducta cō suetudo: quia ex actibus meræ facultatis non inducitur consuetudo seu ex non vsu nō ha- bente in se actum tacitum iuris dispositioni contrariū: vt no. in.c. Ioannes. de cleri. coniū- ga.& per Cy. in.l.ij.C. quæ sit longa cōsuetu. Aut superior voluit illū remouere seu præ- decessorē suū,& propter potētiā illius nō ha buit effectum,& non pōt dici inducta cōsue tudo cū sit cōtra bonū obedientiæ. arg. ca. cū nō liceat. de præscri. & in.c.cū intervos. de cō

suetu. Et hoc valet etiam pro istis pręceptoribus sancti Anton ij qui regulares sunt: & per eorum abbatem præficiuntur eorū prę ceptorijs: possunt enim de iure communi remoueri ad nutū ab- 12 batis. ¶ † Nunquid autem possit iste regularis omni causa cessan te remotus implorare officiū superioris abbatis vt sine causa nō remoueatur? vide quod no. Ioan. and. in.c.cū singula. de præben. lib.vj. in nouella. Inno. & alij post eum in.c. insinuante j. qui. cler. vel vo.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vel alter religiosus non pōt per superiorē poni in aliqua admi nistratione quoad vixerit. imò papa nō solet concedere: nisi hoc faciat ex certa scientia. 4. videj. c. proxi. nume. 5.*

2 *Literæ præter solitum stylum curiæ impetratæ præsumuntur falsæ nisi fue rit positum ex certa scientia. & portantes huiusmodi literas præsu- muntur falsarij. 4.*

3 *Crimen falsi solet puniri ex sola præsumptione.*

4 *Limitatio ad istud. c.*

5 *Ex certa scientia principis aliquid esse factum quomodo probetur. & cui incumbat onus probandi?*

¶ CAP. VI.

PCorrecta. Summa vt. s. c. proxi. communis diuisio. Secūda ibi: *cū igitur.* ¶ Ca sus literalis. Quidam regulares qui prioratib⁹ prę- sunt impetrabant literas confirmatiōis super prio ratibus suis quo ad vixerint possidendis: peruenit hoc ad papam. dicit papa quòd nō credit huiusmodi literas à sua cancellaria emanasse: vnde mādat illos qui huiusmodi literas ostē derunt in quibus administrationes prioratuū confirmantur pu- niri tanquam falsarios. Si verò non fiat mentio de religione ipso- rum illas denuntient non valere tanquam veritate tacita impetra 1 tas. Bernar. ¶ † Not. primò ibi: *quo ad vixerint &c.* quòd papa non solet nec intendit confirmare religiosis prioratus seu alias ad ministrationes quo ad vixerint possidendas ne dissoluatur bonū obedientiæ si non possent remoueri ad nutum superioris. Ex hoc infero quòd nec etiam abbas hoc debet facere: & si fecerit non b valet confessio quominus possit remoueri: vt latius[b] dixi. s. c. pro 2 ximo. ¶ † Nota secundò quòd vbi literæ etiam gratiosæ emanāt à curia præter solitum cursum literarum nisi euidenter pateant quòd ex certa scientia papæ emanauerunt: præsumuntur falsò fa- bricatæ: nec est eis obtemperandum. sed saltem expectanda est se cunda iussio papę & vbi multum deuiarēt ab honestate possunt puniri delatores tanquam auctores falsitatis. vt hic est tex. not.& vide gl. not. iuncto tex. in.c. causam. j. s. de testi. puto tamen quòd hodie multum purgatur hęc pręsumptio falsitatis ex bullę papa- lis appositione. facit quod no. Inn. in.c. ex parte. de fi. instr. ¶ † Vl. 3 no. hic casum in quo punitur quis de crimine falsi. ex sola prę si m c ptione.[c] ¶ Not. hic pro his quę no. Inn. in.c. quia verisimile. s. de pręsump. & ad ea quę dixi in.c. iij. loco. s. de proba. ¶ In gl. in ver. *confirmatur.* ibi. *aliquando perpetui sunt.* gl. ista videtur dicere cō trarium ibi: *quia regulariter verum est &c.* sed reducenda est ad concordiam per ea quę habētur in.c. ij. de sta. regu. iuncto. c. cùm 4 ad monasteriū. §. nec alicui. eo. ti. ¶ † Et in fi. gloss. no. glo. Nam li mitat multum istū tex. & bn vt præsumātur isti delatores litera- rū falsò eas fabricasse qn nō apparet clarè de certa scientia papę. Si aūt cōstaret de certa scientia, tūc valet cōfirmatio & operat effectū vt nō possit remoueri per suū abbatē sine spāli mādato apostoli- co. Intellige tn glo. nisi ex superueniēte delicto. vt est glo. notabi- lis in.c.j. s. e. per hanc em confirmationē nō eripitur iste à potesta te sui superioris: sed in omnibus remanet sibi subiectus vt prius, nisi in hoc vt nō possit remoueri ad libitum, & vt nullus citra pa pam possit cognoscere de iure confirmato seu de iuribus ipsius confirmationis vt in.c.j. prēall. dic vt ibi dixi. tetigi plenè. s. c. pro xi. & restringe dicta doct. hic dicentium quòd per hanc confirma tionē ex certa scientia facta iste erit obediētiarius papæ qui prius erat obediētiari⁹ abbatis. nō em intelligas quòd nō teneat in alijs obedire suo abbati. facit. c. per tuas. & qd ibi no. de maio. & obe.

Qualiter

5 ¶ †Qualiter aũt cõstabit de certa scientia.dicit Io.an.hîc:ꝙ si facit in literis mẽtionem de hac decretali,satis videt ex certa scientia confirmasse.ar.ĩ.c.vno.de excess.p̃la.li.vj. & in.c. nõnulli.& qd ibi no.s̃.de rescri. vel si emanat
a secũda iussio.[a]ar.in aut.de mã.prin.§.deinde. In dubio tñ onus probandi certã sciẽtiã incũbit impetrãti, cũ præsumptio sit cõtra eum: secũdũ Inn.facit.c.vt nostrũ.vt eccle. benefi. sine dimi.confe.&.l.siue.C.de proba.& vide ad hanc materiam quod satis plenè dixi in.c. præcedenti.

SVMMARIVM.

1 *Laudum latum contra formam iuris vel compromissi etiam confirmatum per papam in forma communi est nullum.*
2 *Sententia arbitri contra ius est nulla.*
3 *Cõfirmatio papæ facta in forma cõi nil operat.n.6.*
4 *Actus nullus vel sententia eo casu quo potest per partes confirmari: valebit tantum vt pactum.*
5 *Confirmatio papæ quando præsumatur facta ex certa scientia.*
6 *Confirmare non præsumitur papa ea quæ sunt contra ius alio non expresso.*

¶ *CAP. VII.*

EXaminata. ¶ †Sentẽtia seu laudum cõtra formã iuris vel cõpromissi latum per arbitros licet per papã in forma cõmuni fuerit confirmatum:non tenet. primò ponit causam decreti. secundo decernit ibi: *vnde.* ¶ Casus literalis. Inter nobilẽ Mattheum & quosdã alios milites de campania vertebatur quæstio super iurepatronatus ecclesiæ sancti angeli:de qua sub certa forma cõpromissum fuit in vicedo.sabin. qui tulit arbitriũ super q.p̃dicta.ꝙ ab vtraq; parte fuit approbatum & cõfirmatio obtenta fuit in forma cõi à.C. pa.tandẽ orta quẽstiõe sup̃ ipso arbitrio delata est causa ad do.pa.Inn. ipse diligenter examinato negotio inuenit arbitriũ promulgatum fuisse cõtra formã iuris & cõpromissi. vnde ipse arbitriũ illud decernit irritũ & inane nõ obst.cõfirmatione.C.papę.qui confirmauerat illud sicut prouidè latum erat & ab vtraq;parte receptũ.Benar. ¶ †No.arbitriũ arctari ad sequẽdã formã iuris. b vñ sicut nõ valet snĩa [c]cõtra ius, ita nec laudũ arbitri: nã arbitraria sunt redacta ad instar iudiciorũ.l. j.ff.de arbi. ¶ †Not.secũdò ꝙ vbi ĩ cõfirmatione papę nõ inferitur tenor cõfirmatæ rei: sed apponit illa clausula: sicut prouidè factũ est &c.hęc confirmatio dicit facta in forma cõi:vñ non validat actum in se nullũ : ꝙa illa clausula stat conditionaliter. ¶ †Itẽ not.ibi. *ab vtraque parte receptum &c.* ꝙ partes non possunt emologare seu approbare arbitriũ nullũ.& sic consensus partiũ nõ põt purgare vitium nullitatis.ex hoc posset argui,ꝙ licet snĩa nulla recipiat & cõprobetur per partes per hoc tñ nullitatis vitiũ nõ purgat etiã intercedente cõfirmatione papę in forma cõi. ita videt ꝓbare tex.iste.Sed ego intelligo qñ tollere vitiũnullitatis nõ depẽdet à cõsensu partiũ sicut hîc potuit esse in iurepatronat9. Sed vbi vitiũ nullitatis cõcernit merũ fauorẽ partiũ dico ꝙ partes sciẽter approbando tenent ad obseruationẽ saltẽ ex vi pacti : sed nõ ex vi snĩę seu laudi.tex. est no.iuncta gl.& dictis doc.ĩ.l.ij.C.cõia vtriusq; iudi. sic intelligo glo.& doc.in.c.significasti.de fo.cõpe.& hæc no. 5 ¶ †Opp.cõtra literã.nã videt ꝙ inter laicos nõ poterat esse contentio super ecclesia cũ non possint illã licitè possidere : vt in.c.causam.s̃.de p̃scrip.& in.c.ecclesia.de cõstitu.& in.c.massana.de ele.So.dic ꝙ hîc erat cõtẽtio super ecclesia.i. sup̃ iurepatro. ipsius ecclesiæ.loquit enim de facto .c. examinata. d s̃.de iudi. ¶ No.ex hoc & ex tex.laicos [d]posse compromittere quęstionẽ iurispatronat9. hîc enim fuit cõpromissum in vicedominũ sabinen̄.Et dicit vicedominus sabinen̄. vicarius ep̃i Sabinen̄.nã ep̃s sabinẽsis est cardinalis sicut & Hosti.& multi alij qui cũ habent assistere papę tenẽt in eorũ ep̃atibus vicariũ in spũalibus & tẽporalib9:& vulgariter dicit vicedomin9. ¶ In gl.fi.ibi: *arg.contra* ĩ.c.proxi. in glo.nõ soluit cõtrariũ.Sol.colligit ĩ.c.pxi. in glo.pe.ꝙ illud.c.intelligit qñ confirmatio fuit facta ex certa sciẽtia. tũc enim dico ꝙ dictio sicut: non stat conditionaliter sed causaliter .s. pro quia. reddit enim rationem confirmationis:vt puta si enarrato tenore cõfirmationis subiungit:cõfirmamus prædictã cõpositionẽ sicut ꝓuidè facta fuit: debet exponi sicut pro qa.nã ex quo princeps est plenè informat9 de facto nõ debet intelligi ꝙ velit cõditionaliter loqui:cũ habeat oĩa iura in scrinio pectoris sui: vt in.c.j. de consti. li.vj. sed qñ simpl̃r confirmat aliter nõ instructus de iure confirmato verba illa debẽt propriè intelligi.s.cõditiõaliter:qa papa p̃sumit ignorare ea q̃ in facto cõsistũt:vt ĩ .d.c.j. de cõsti. Iungendo ergo not. in .c. seq. per Abbatem & Io.an.cõclude ꝙ aut papa cõfirmat simpliciter nulla clausula appositа nec tenore iuris cõfirmati expresso:& videt cõfirmare ex certa sciẽtia. Nã verbũ cõfirmo alio nõ expresso ex sui natura importat vt rẽ faciat firmã. ad hoc.c.cũ inter dilectos.de fi.instru.Hoc limitarẽ verũ qñ cõfirmatio nõ est contra ius.
6 ¶ †Nã in dubio nõ debet referri vt cõcedat cõtra ius alio nõ expresso.arg.eorũ q̃ not. in c.nõnulli.de rescri.& ĩ.c.vnico.de excess. p̃la. li.vj.Si verò fit cõfirmatio appositа illa clausula cõsueta sicut sine prauitate &c.aliter nõ expresso tenore confirmati, illa confirmatio dicit in forma cõi:qa illa verba stant conditionaliter secũdũ ꝓpriũ significatũ.&de hoc est casus hîc.Si verò exprimit tenor rei confirmatæ vel papa diceret ꝙ ex certa scientia cõfirmat:tũc dicit facta cõfirmatio ex certa scientia:& verba illius clausulæ non stãt conditionaliter,per rationẽ prædictã. & de hoc est casus hîc. & ratio diuersitatis colligitur ex prædictis.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio ex certa scientia quid operetur.*
2 *Princeps præsumitur confirmare ex certa sciẽtia: quando inserit tenorem rei confirmatæ.*
3 *Confirmatio principis quãdo requiritur ex voluntate partis in aliquo actu : intelligitur de confirmatione ex certa scientia:non autem de illa facta in forma communi.*
4 *Sicut: ista dictio aliquando stat causaliter & aliquando conditionaliter.*
5 *Papa solus põt componere super decimis minuẽdis.*

¶ Geminatio rescripti habet vim clausulæ ex certa sciẽtia & facit cõstare ex certa sciẽtia.Et adde domi. Ant. hic.in.j. col. 1 & in.c. quæ in ecclesiarũ.in pe. co. de cõsti.& de hac clausula ex certa sciẽtia.vide plenè per Bal.in.l. impetrata.C. sen. rescĩ. nõ pos.&.d.Abb. in cle.ñ. de rescri.

ANT.FRAN.

¶An geminatio rescripti habeat vim clausulæ ex certa scientia. Dicas ꝙ nõ solũ habet vim clausulæ ex certa scientia sed habet etiã vim clausulæ mot9 ꝓprĩ.&tollit omnẽ subreptionem: vt no.voluit Bald.in l.nec damnosa .C. de p̃ci.impe.offer. 2 nec mirũ : qa etiã b geminatio verborum enunciatiorũ quæ aliâs simpliciter ꝓlata nõ 3 disponũt : vt in.l. ex his verbis .C. de test.mili. inducũt dispositionẽ. l.exhac scriptura. & ibi p Alexã.ff. 4 de dona. fic etiam geminata ĩterpellatio impedit purgationẽ morę : vt in.l.optimã.C. de contrahẽ.& commit.stip.& not.in c.potuit. de locat. Sic etiã geminatũ pactum nudum qd̃ aliâs simpliter factũ non producit actionem de iure ciuili.l.iurigentium.§. sed cũ nul la.ff.de pac.& ĩ .l. legẽ.C.eo. tit.tñ si sit geminatũ producit actionem.l. j.in.§.pe.ff. de cõstit.pe.& in .§. de cõstituta. instĩ. de act. & habet per Bald. & Ange.in l.fi.C.ad.l. Falc.& no.do.Ant.de bu. in .c. cũ cõtingat. de iureiur. & not. doc.in.c.per tuas. de arbi.

ZACHARI.

b ¶Formam iuris. Ego limitarẽ nisi in arbitro cui est credita potestas vt possit arbitrari secundũ conscientiam.&per Bal.in l.certũ.C. vñ cog. &Lanfrã.de oria. in suo tract. de arbit. parte. vĩj.qõ. xiiĩj.col.iĩj.& Ro. in rubri.ff.eo. tit. in.iĩj.col.

SEBA.SAPI.

c ¶Snĩa. Quid si arbiter ferat sententiam contra ius litigatoris,an sit nulla.tangit Fel. in.c. causam. colũ.iiĩj. versi.obstat fortiter.s̃.de re iudi.

SEBA.SAPI.

d ¶Laicos. An debeat fieri compromissum ĩ clericos: an verò possit fieri etiam in laicos, tangit Gemi. in.c. j.§. in cæteris.col. j. de cleri. coniug. in.vj.&Moder.latè. in .c. quanto.§. de iudi.

Panormi. ſuper tertia ſecundi.

¶ CAP. VIII.

VEnerabilis. ¶ † In cõfirmatiõe ex certa ſciẽtia dictio ſicut ponit cauſatiuè nec nocet ſi verbum confirmationis pręcedit tenorem cõfirmati.h.d. Communis diuiſio, ſecunda ibi: *mandamus.* ¶ Caſus literalis. Inter archiepiſcopũ Nicoſien. & ſuffraganeos eius ex vna parte: & regẽ & barones & alios nobiles regni cypri ſuper quibuſdã decimis quæſtio orta fuit. ſed mediante albano epo tunc legato inter eos amicabilis compoſitio interuenit: hoc adiecto in compoſitione ꝙ quàm cito per ſe.ap.fuerit cõfirmata ſtatim debeat executioni mãdari. poſtmodũ papa illam confirmauit & ad maiorem ſecuritatem tenor compoſitionis inſertus fuit in ipſa cõfirmatione. ipſi tamẽ nobiles ipſam compoſitionẽ ſeruare nolebãt ſumentes occaſionem ex eo videlicet ꝙ verbũ cõfirmationis ſecundum ſtylũ eccleſiæ romanæ præcedit tenorẽ compoſitionis. i. in literis cõfirmationis premiſit papa verba illa cõpoſitionẽ factam per legatũ confirmamus ſicut ſine prauitate pro uidè facta eſt. & ex eo videlicet eã ſeruare nolebãt: qa clauſula illa cõſueta ſicut ſine prauitate facta eſt in literis cõfirmationis cõtineꝫ. cũ per hoc nõ videbaꝫ ſimpliciter cõfirmata: ſed ſub conditione videlicet ſi iuſtè lata eſſet propter quod archiepiſcopus & ſuffraganei eiꝰ ſignificauerũt hoc do. papę: vnde ipſe mãdat prædictis nobilibus quatenus ſi prędicta vera ſunt cõpoſitionẽ illã adimplere procurent. Bern. ¶ † No. primò ꝙ vbi exprimitur tenor rei confirmatæ[a] alio nõ expreſſo videꝫ princeps confirmare ex certa ſciẽtia etiam ſi in literis confirmationis ſit appoſita illa clauſula ſicut ſine prauitate &c. ¶ † Secũdò not. ꝙ vbi inter partes componẽtes expreſsè fuit actũ vt non valeat nõ intercedẽte confirmatione principis: debet intelligi de cõfirmatione obtinẽda ex certa ſcientia: nõ aũt de cõfirmatione obtinenda in forma cõi. & hæc potuit eſſe ratio dubitãdi hîc. Nã fortè dicebãt iſti homines cypri ꝙ nõ erat adimpleta conditio per illã confirmationem factam cũ illa clauſula, quaſi illa clauſula faceret confirmationẽ cõditionalẽ: ſed hoc nõ habuit obſtare qa tenor cõpoſitionis erat inſertus in cõfirmatione. & dic vt plenè dixi in.c.pręcedenti. vbi declaratur materia huius.c. ¶ † No. vltimò. ibi. *per clauſulam conſuetã &c.* ꝙ illa clauſula ſicut ſine prauitate. de ſtylo curiæ ponit in oĩbus confirmationibus ſiue ex certa ſcientia ſiue ĩ forma cõi factis. ſed vbi cõfirmatio fit ex certa ſcientia: tũc dictio ſicut ſtat cauſaliter[b] pro qa: in forma cõmuni ſtat conditionaliter. Rationẽ diuerſitatis dixi in.c.pręcedẽti. ¶ In glo.j.in fi. & intelligit Inn. ꝙ cõpoſitio hîc interuenit ſuper tẽpore loco & perſonis quibꝰ decimæ eſſent ſoluendæ: non autẽ ſuper quantitate diminuẽda. & dicit Io. and. ꝙ ſuper quantitate diminuenda potuit interuenire cõpoſitio, ideo expectabatur cõfirmatio papæ. vnde ſi tenemus intellectum Inn. ſatis procedit dictum Gof. hîc qui dicit quòd ſi legatus voluiſſet cõfirmare ſatis conualidaſſet illam cõpoſitionem. ſed ſi tenemꝰ pręcedentem intellectum: tunc legatus non potuiſſet, ſed neceſſaria erat authoritas papę iuxta not. in.c.à nobis.de deci. ¶ † Not. bene hoc dictum. quòd nullus citra papam poteſt validè componere ſeu compoſitionem confirmare ſuper quantitate decimę diminuẽda. ¶ In glo.ij. ibi. *ſed nunquid neceſſarium &c.* Not. bene glo.[c] vſq; ad fin. ex qua limitatur auꝫ. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. &.c.j.de fid.inſtru. Et intelligunt doct. quòd facit fidem quò ad inſerta ibi etiam ſi eſſent contra ius commune: quia papa videtur diſpenſaſſe ſic confirmando ex certa ſcientia. Intelligunt tamen quando confirmatio fuit facta partibus inſtantibus, vel de conſenſu ipſarum. aliâs enim non faceret fidem de tenore compoſitionis. Ego limitarem ſecundum ea quæ leguntur & notan. in cle.j. de proba. ¶ In glo.penul.in fi. declara iſtam gloſ. prout dixi in.c.pręcedenti.

a ¶ Si in confirmatione per papam ſit incertus tenor rei dicit facta confirmatio ex certa ſciẽtia etiã ſi in ea ſit inſerta clauſula ſicut ſine &c. & idem. d. Anto. hic in vlti. colũ. &. d. Bar. de bel. ĩ addi. multũ exclamans & formaliter dicẽs tene menti ſingulariter: quia eſt peregrinũ. & not. perpetuò iſtud ſolenniſsimũ dictũ ꝑ limitatiõe. c. qa diuerſitatẽ. cũ his quæ habentur de conceſ. prẽb.

SEBA. SAPI.

a ¶ Cõfirmatæ. Vide ad hoc multa congeſta ꝑ Fel. in c. cũ inter. col. j. cũ tribus ſequẽtibus ſ. de excep. & aliqua ponit, ĩ. c. nõnulli. in prĩci. col. xiij. in quarta fallẽtia. ver. ſecundò contra iſtam quartam fallentiã. ſ. de reſcri.

ZACHARI.

b ¶ Dictio ſicut, ſtat cauſaliter. Adde qualiter ponatur iſta dictio per iſtũ in.c. quia. v. nu. 6. & ibi poſui ĩ apomeis. in ver. dictio ſicut. ſ. de iudi.

ANT. FRAN.

¶ De hac dictiõe ſicut, qũo & qualiter ponatur, vel cauſaliter, vel ſimilitudinariè vide Bal. Sal. & Pau. de ca. in. l. edita. C. de eden. & vide per Bar. in cõſi. ſuo incip. teſtator legauit. & no. doct. in c. prout. de do. & contu.

c ¶ De materia huius gl. vide pleniſsimè per Ioã. ca. & do. Ant. in cõmẽ. c. poſt ceſsionem. de proba. & aliquid ꝑ eundẽ do. Ant. in.c. ex inſinuatione. ſ. de reſcrip. & per gl. & doc. in. c. j. ſ. de fi. inſtru. & per glo. xix. diſt. c. ſi romanorũ. & in. c. vt veterũ. ix. diſt. & gl. in. c. cũ in iure peritus. de offi. dele. & idẽ ꝙ hæc gl. dicit Arch. in. c. præſentiũ. circa prin. vĩ. q. j. & vide plenè glo. in. c. cõtra morẽ. c. diſt. & in c. abbate. j. de ver. ſig. & d. Ant. ĩ. c. j. de fi. inſtru. in pe. col. ver. ad ſecũdũ an adhibeaꝫ. & ad de elegans. d. Bal. & Ang. in. l. ſciendũ. dever. obl. vbi dicũt ꝙ ſi petitur executio inſtrumẽti cõtra fideiuſſorem nõ põt petere fideiuſſor ꝙ producaꝫ inſtrumẽtum principalis debiti, dũmodo ĩ hoc inſtrumẽto clarè contineaꝫ ꝙ ipſe fideiuſsit pro tali debitore in tãta quãtitate. & ita dicit Ange. in auꝫ. vt ſpõ. ſar. §. & hoc inſuper. & Bal. in auꝫ. ſi qs in aliquo. in fi. co. C. de edẽ. & Flo. ĩ l. ab ea parte. ff. de proba. & facit. l. ſi donatio. & qđ ibi not. Bal. C. de do. & qđ no. idẽ Bal. in. l. inciuile. ff. de le. qđ tñ fallit niſi fideiuſſor in executiõe peteret ſibi cedi actiones per creditorẽ cõtra debitorẽ principalẽ: qa tunc cogit̃ producere inſtrumentũ principalis debiti. vt dicit fing. Bal. in. l. nomẽ. ff. de hære. vel act. ven. Itẽ vide Do. in .c. j. in prin. iiij. col. ver. quæro an litera exemplata. de ſen. excõ. in. vj. itẽ de materia etiã vide per Bar. ĩ. d. auꝫ. ſi qs in aliquo in vlt. col. ver. venio ad aliam materiã. & vide quod no. do. Anto. in. c. nonnulli. in. §. j. in ĩ. co. de reſcri. vbi ponit ſingulare verbũ. & qđ not. glo. & Ange. in. d. l. ſi donatio.

SVMMARIVM.

1 *Legatus etiam de latere non poteſt concedere eccleſiam alicui in præiudicium iurium quæ debẽtur dioceſano loci.*

Legatus etiam cardinalis non poteſt eximere aliquam eccleſiam à iuriſdictione ſui ordinarij.

Princeps ſolus poteſt alterius iura tollere & diminuere.

Legatus non poteſt committere cauſam cognoſcendam ſimpliciter & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij.

2 *Legatus de latere non poteſt aliquid facere quod tendat ad violationem iuris communis.*

3 *Patriarcha eſt ſupra archiepiſcopos in prouincijs ſibi decretis.*

4 *Legatus de latere an poſsit authoritate ſuæ legationis vnire eccleſias: vel vnã alteri cõcedere?*

5 *Legatus in legatione ſua cõcurrit cũ quolibet ordinario quicũque ſit vel epiſcopus vel abbas &c.*

6 *Legatus de latere non poteſt eccleſiam ſecularem facere religioſam.*

7 *Epiſcopus cum capitulo habet maiorem authoritatem in ſua dioceſi reſpectu alienationum rei eccleſiaſticæ quã habeat legatus ſolus etiam cũ epiſcopo ſine capitulo.*

Legatus non poteſt alienare rem ſpectantem ad romanum pontificem: nec ſupprimere aliquam dignitatem in eccleſia.

8 *Legatus qui non eſt legatus de latere non habet collationem beneficiorum, legatus verò de latere ſic in aliquibus eccleſijs.*

9 *Certa ſcientia papæ colligitur quando confirmat aliquam rem cuius tenorem inſerit in confirmatione.*

10 *Papa an poſsit priuare aliquem epiſcopum ſuo epiſcopatu ſine cauſa?*

11 *Papa non poteſt obligationem iure diuino contractam ſine cauſa diſſoluere.*

12 *Papa omnia poteſt claue non errante.*

Papa nõ poteſt ſine cauſa epiſcopo inuito dioceſim ſuã in duas diuidere: & duos ponere epiſcopos.

13 *Papa non poteſt cauſa ceſſante tranſferre epiſcopum inuitum de vno epiſcopatu in alium, ſed cum cauſa poteſt.*

Epiſcopus debet priuari epiſcopatu ſuo ex eo quòd populus de hoc epiſcopatu ſcandalizatur: ſed debet

sed debet ei papa prouidere de bono cambio. 14 *Princeps non potest priuare suum subditum re sua sine causa.*

¶ CAP. IX.

SVa nobis. Collatio ecclesiæ alteri facta per legatū & per papam confirmata ius diocesani lædit. Cōmunis diuisio. secūda ibi: *cum igitur.* ¶ Casus literalis. Quidam cardinalis legatus apostolicæ sedis in partib⁹ Cōstantinopolitanis contulit quædā monasteria quibusdā alijs ecclesijs in temporalib⁹ & spiritualib⁹. super illis collationibus cōfirmatio apostolicę sedis obtēta fuit in forma cōmuni isti prelati quorū ecclesię alijs collatę fuerant sumētes occasionē ex collationib⁹ prędicti legati & cōfirmationib⁹ apostolicæ sedis patriarchæ Constantinopolitano obedire recusant & eidē in patriarchalibus iuribus respōdere. vnde patriarcha Cōstantinopolitan⁹ cōquestus fuit dño papæ: super hoc scribit papa vniuersis prelatis diocesis Constātinopolitanę dicēs ꝙ ipse non vult iura q̄ diocesanis debent per huiusmodi collatiōes seu etiā cōfirmationes minui siue lædi: vnde mandat ꝑlatis prędictis quatenus nō obstāte huiusmodi occasione friuola ipsi patriarchę obediētiā & reuerētiā exhibere procurēt: & ei de suis iustitijs integrè respondere. Ber. 1 ¶ †Not. primò legatū etiā de latere nō posse cōcedere ecclesię: vel clerico aliquā ecclesiam[a] in prejudiciū iuriū quæ debent diocesano loci. Ex quo infero legatū etiā cardinalem nō posse eximere aliquā ecclesiā à iurisdictione sui ordinarij. Nā solius principis est alterius iura tollere & minuere: vt not. in .c. constitutus j. de religio. do. & per Spec. in tit. de lega. §. nūc ostendēdū. ver. lvij. & vide gl.[b] no. in .c. fi. de hęre. lib. vj. quę dicit legatū[c] nō posse committere causam cognoscendā simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij: ꝙa nō pōt ius violare, maximè in aliorū præiudicium. ¶ †Not. bene illā glos. non solū in casu quo loquit, sed vt ex ea sumas regulam[d] circa oīa quæ tendunt ad violationem iuris cōis & in prejudiciū aliorū, vt hæc sint 3 legato etiā de latere interdicta. ¶ †Not. ibi: *diocesanis &c.* ꝙ patriarcha debet habere suā diocesim. & diocesanus appellatur sicut quilibet episcopus ratione suæ diocesis. Nā diocesis idē est ꝙ partitio curię. sed dicit postmodū habere prouincias sub se quātū ad iurisdictionē patriarchatus. nā est supra archiepiscopos in prouincijs sibi decretis. de quo in c. antiqua j. de priuileg. Et quēadmodū se habet archiepiscop⁹ ad episcopos suffraganeos suos: ita se habet patriarcha ad archiepiscopos subiectos. vide c. j. xcix. dist. ¶ No. tertiò ex fi. literę ꝙ subditi debēt suo superiori reuerētiā & obediētiam, ac integrè de iudicijs suis sibi respondere. vltra ergo reuerentiam & obedientiam habent superiores quædam iura in subditos, vt sunt ea quæ numerantur 4 in .c. conquerente. §. de offi. ordi. ¶ †Sed circa intellectum ca. quæro. s. de quæstione quotidiana: nunquid legatus papę maximè de latere posit vnire[e] ecclesias aliquas sine legationis authoritate seu vnam alteri cōcedere vel subijcere sicut episcop⁹: vt in .c. sicut vni rej. de excess. præla. Quæstio ista est satis dubia & commouit spiritus ferè omnium docto. Hostiē. hīc sentit ꝙ non. ad hoc adducit istum tex. Inn. posuit duas opiniones. Prima, ꝙ hoc non posit in præiudicium diocesani vnio tamen valebit in præiudicium ecclesiæ vnitę. poterit enim ecclesia cui facta est vnio seu cōcessio exigere rationem de temporalibus ecclesiæ[f] vnitæ, illam quandoq̄ visitare non prejudicando iuri diocesani, & ex causa iurisdictionē exercere, sed nihilominus diocesanus vtetur iure suo. & sic loquitur iste tex. Ponit secūdā opinionē quę sibi plus placet vt nullo modo posit legatus hoc concedere seu vnire. Nam si valuisset ista cōcessio de qua in litera: verba concessionis importabant plenam exceptionem: quia contulit iste legatus in spiritualibus & temporalibus. & Spe. in ti. de lega. in d. §. nūc ostēdendū. ver. v. tenet sub dubio tamen fortè legatum posse vnire duas ecclesias: dūmodo præiudicium nō inferat iuribus diocesis prout intendebat hīc iste legatus, & quasi sentit primā opinionem Inno. sed Ioā. and. ibi. in addit. hoc tenet sine dubio fortè dicens hunc legatum posse vnire ecclesiam spectantem ad collationem episcopi etiā mensę episcopi seu ecclesiæ cathedrali. hanc opinionem sequuti sunt do. de Ro. deci. xj. aliās. cxxiij. Ad istum text. respōdet ꝙ hæc vnio seu collatio fuit facta exemptis: & sic magnū prejudicium irrogabat diocesano loci. secus vbi vnio fieret ecclesiæ 5 subiectę. ¶ †Pro hac opi. facit bonum dictū & no. Spec. in dicto. §. nūc ostendendum. ver. præmisso. & sequen. vbi dicit legatum in legatione sua cōcurrere cum quolibet ordinario suæ legatiōis, siue ille sit archiep̄s, siue episcopus, siue abbas, g siue quicunq̄ alius: ita ꝙ quicquid isti possunt ī iurisdictionib⁹ tā de iure cōmuni q̄ ex consuetudine poterit legatus: contra opinio. Fede. de se. consi. clxxv. vbi videtur cōcludere ꝙ nulla vel modica est potestas legati in alteratione status ecclesiarū. nō enim secūdū eum potest ecclesiam vnire alteri in perpetuum prejudiciū iuris ordinarij: vt hic. Si em̄ valeret vnio priuaretur ordinarius in perpetuū iure cōferendi illam ecclesiam. ¶ †Nec etiā pōt secūdū eū ecclesiā secularē facere religiosam secūdū terminos. c. ad audiētiā. de eccle. ędi. nec pōt prestare authoritatem plebanis seu prelatis ecclesiarū collegiatarū inuitis canonicis illarū ecclesiarū seu illas ecclesias permutandi. ar. in .c. pe. de offic. dele. lib. vj. Nec ob. secūdū eū ꝙ ep̄s hoc pōt. 7 nō em̄ sequit ergo legatus. ¶ †Nā ep̄s alienat rem ecclesię. tamen cū consensu capituli: qđ nō potest facere legatus: secundū Arch. xij. q. ij. c. fine exceptiōe. nec potest episcopus alienationē facere cū authoritate legati sine consensu capituli sui per. c. pastoralis. de his q̄ fi. à prela. & no. hæc. Et adde dictum Spec. in d. §. nūc ostēdendū. in ver. pe. & Bar. in l. prohibere. in vers. planè. ff. qđ vi aut clā. vbi dicūt legatū nō posse alienare rē spectātē ad romanū pontificem. Idem videtur de temporalibus ecclesiarum. Pro hac vltima opin. facit aliud

a ¶ Adde hic Archi. in .c. de ecclesiasticis. xxv. q. ij. vbi dicit ꝙ licet legatus de latere possit conferre ecclesias vacantes in uitis patronis clericis, & non laicis non pōt tamen in totum eximere & tollere iura aliorū & ita dicit tenere Vincent. Gos. in hac decre.

b ¶ Et glos. in ver. mādamus. in cle. sæpe. de verb. sig. ZACHARI. ¶ Adde q̄d nota ui ī apost. ad istū, in .c. nisi. in ver. ordinē iuris. nu. 4. §. de offi. deleg. & in .c. officij. nu. 16. in ver. simpliciter. §. de ele.

SEBA. SAPI. c ¶ Legatū. hoc refert & sequitur. d. Iaso. in repe. l. oēs populi. co. iij. ver. no. tū diligenter. ff. de iusti. & iur. vbi refert gl. in. d. c. fi. esse singularē secundū Imo. Sed allegat concordātem vt ibi per eū. a

d ¶ Vnde legatus etiā de latere non poterit remouere appellationē, sed sol⁹ princeps potest cōmittere causam appellatiōe remota vt dicit idem Abb. Panor. ī. c. super quę stionum. in. j. col. §. de offi. deleg.

e ¶ Vide per Imo. in cle. ne in agro. in .x. colū. de stamona.

f ¶ Vnde si vna ecclesia vnit alteri, poterit vna res vēdi pro debito alteri⁹, & sic vna prouidere necessitatibus alterius. ita dixit Bal. in aut. hoc ius porrectum. in vlti. col. C. de sac. san. eccle. alle. Inno. in .c. pastoralis. de priui. quod etiā sequunt Imo. & Mod. in. l. j. §. si cohæredem. ff. ad l. falcid.

ZACHARI. g ¶ Siue abbas. Ego puto istud debere intelligi de legato de latere. per ea quæ no. Bar. in l. fi. ff. de offi. procon. & leg. & Inn. in .c. volentes. §. de offic. lega. & not. iste in .c. sicut. §. de excess. præla.

pulchrum dictum Spe.de offi. leg.§. nũc tractemus.ver.penul.vbi dicit legatum non posse supprimere aliquã dignitatem in ecclesia: quia hoc est soli⁹ papę:vt in.c.cũ accessissent & quod ibi not. de consti. etiam fructus dignitatis episcopo ad tempus cõcedere. iuxta ea quæ habentur in .c. si propter tua debita. de rescri.lib.vj.Primã opi.quòd legatus possit sine præiudicio ordinarij: sequitur domi. Car.& dicit se vidisse consiliũ collegij Papiẽ sis illud concluſisse.do.Anto. simpliciter hîc transit recitando,& vltimò transit cũ secũda opi.Inn.& aliud videtur sentire, in.d.c. sicut vnire.¶ †Quæstio[a] (vt dixi) satis dubia est. dicerem sic.quòd aut est legatus nõ de latere & non possit.cùm enim non possit conferre beneficia,vt in.c.j.de offic.leg.lib. vj. ita nec vnire:cũ maius præiudicium inferat̃ episcopo ex vnione quã ex vnica collatiõe. Si verò est legatus cardinalis:& tũc ecclesias collegiatas vnirè vel subijcere nõ poterit per dictũ c.pen.de offi.leg.lib.vj.vbi generaliter interdicitur sibi potestas conferendi vel aliter disponendi de huiusmodi ecclesijs.aut sunt ecclesiæ nõ collegiatæ:& tunc prima fronte vi detur quòd non possit:qa legatus cardinalis habet collationem beneficiorum non iure legationis : qa legatio ad hoc se non extendit: sed in quãdam prærogatiuam ex speciali priuilegio:vt dicit tex.ĩ.d.c.j.hæc ergo potestas tãquã extraordinaria & superinducta debet restringi,vt arguit glo.sing.in cle.ij. de offic. ordi.licet ergo possit conferre iure speciali: non tamen debet posse vnire propter præiudicium quod circa ius conferendi irrogatur in perpetuum dioceſano. Sed pro alia opin. facit iste tex.in arg.nam papa hîc damnat collationẽ factam ecclesijs : sed dicit ꝙ propter hanc collationẽ non debet diminui vel lædi ius dioceſis.videtur ergo gl. loq iuxta termi nos.c.ij.j̃. de relig.do. Nã ibi patet ꝙ si papa ecclesiã vnius dioceſis vnit ecclesię alterius dioceſis:nõ tn̄ propter hoc p̃iudicat̃ iuribus dioceſis ecclesiæ vnitæ :ita possumus dicere hîc:licet enim collatio vel vnio fiat ecclesiæ exẽptę nõ debet p̃ hoc minui ius primi dioceſani respectu reuerẽtiæ &c.nõ valuit ergo ista collatio quo ad p̃iudiciũ iuriũ dioceſani. Itẽ facit.qa collatio est q̃dã donatio seu liberalitas saltẽ cui donat̃:vt in.c.relatũ.& quod ibi no.j̃.de prębẽ.& in.c.fi.j̃.de off.vica. in.vj. sed vnio fit in merũ fauorẽ ecclesiarũ,& aliqñ est necessaria.x.q.iij.c .vnio. in cle . ne in agro.de stat.re.cùm ergo legatus habeat ordinariam iurisdictionem in loco:vt in.c.ij. de offi.leg.lib.vj.videtur quòd possit prouidere necesitatibus & vtilitatibus ecclesiarum.& hęc ratio infert vt idem sit in legato non cardinali : tamen in eo magis dubitandum esset.Prima opi . videt̃ æquior,sed ista verior de iuris subtilitate:& prędicta ita extensè dixi vt ex his capias bonam doctrinam circa potestatem istorum legatorum.de qua
9 iura prouident nimis generaliter . ¶ † In glos.in fin . vult ergo glos . ista quòd iste text. intelligatur in confirmatione facta in forma communi.ita communiter transeunt docto . Contra hoc facit theorica tradita in capitu.examinata.suprà eod.Nam ibi exprimitur tenor rei cõfirmatę:& illa confirmatio dicitur ex certa scientia papæ facta:hîc papa cõfirmauit collationem factam &c. ergo non debet dici in forma communi.Item hîc papa nõ fundat se super hac allegatione,sed simpliciter dicit quòd per collationẽ & confirmationem non debent minui iura dioceſani.vnde intelligerem quòd cõfirmatio fuit hîc ex certa scientia, sed non se extendebat ad præiudicandum iuribus dioceſis.sed ad confirmandas collationes respectu ipsarum ecclesiarum. Nam & si ipsemet papa vniret, non tamen intendit præiudicare iuribus dioceſis ecclesiæ vnitæ:vt in.c.ij j̃.de reli.do.ita nec per confirmationem. habebit ergo validitatẽ ista collatio seu cõcessio in temporalibus & in spiritualibus: sine tamen præiudicio dioceſanorum. exemplum optimũ,in.d.c.ij.¶ In glo.fi.ibi: *imò remanet ius saluum &c.* Pondera glos. sentit enim vltimam opin.s̃. recitatam, vt valeat concessio facta per legatum sine tamen præiudicio iurium epi-
10 scopi. ¶ † In eadem glo.ibi: *nec honorem meum reputo.* hæc glo. seu ratio decidendi facit ad quæstionem de qua solet esse contentio inter scholasticos. Vtrum papa possit deponere vnum episco
b pum sine causa[b]. Et videtur quòd sic:per glo.in.c. per principalem.ix.q.iij.quæ dicit quòd quemadmodum princeps potest priuare subditum re sua:vt in.l.bene à zenone. C.de quadri. præscri. ita & papa vnum episcopum. sed omnes episcopos non posset: quia esset contra vniuersalem statum ecclesiæ:debet ergo intelligi:vt possit sine causa propter exceptionem quam facit.Item papa habet plenam potestatem in ecclesia militante & omnes recipiunt dignitatem ab eo.xxij.dist.c.j.&.ij.& maximè hoc videtur verum:quia episcopatus videtur de iure positiuo. nam olim tempore Christi non erant ꝓpriè episcopi,sed propter schisma apostoli congregato consilio presbyterorum statuerunt vt ordinarentur episcopi qui essent super alios.nam vnus volebat præferri reliquo dicẽs se esse meliorem:quia fuerat baptizatus à paulo: alius quia fuerat baptizatus à Petro.& sic erat inter eos schisma. ad quæ sedanda statutum fuit inter apostolos & alios vt ex presbyteris eligerentur aliqui qui vocarent̃ episcopi, quibus alij obe dirent.de quo vide bo.text.in.c.olim.xcv.distin. & quod ibi not. Archi.ergo videtur quòd papa possit episcopum remouere.ar. in.c.significasti.de elect.in.c.ad honorem. de autho. & vsu pallij. Sed his non obstantibus conclude sic : ꝙ aut nulla prorsus causa subest in remouendo.ita ꝙ nec vtilitas publica suadet,& tunc nõ potest:quia quemadmodum in contrahendo coniugio spirituali requiritur consensus promouendi:vt in.c. cum inter canonicos. de ele.in.c.fi.de transla.epi.ita & fortius in dissoluendo:quia nihil tam naturale est quã ꝙ vnũquodq; dissoluatur eodem vinculo quo ligatum est:vt in.c.j.de reg.iur.& in.l.nil tam naturale.ff.eo. optimè facit.l.j.&.ij.C. quando ab emp. liceat disce. Item coniugium spirituale facilius contrahitur quã dissoluatur:vt in.c.inter corporalia.de transla.episco.sed non potest contrahi sine consensu promouendi:vt.s̃.dixi.ergo nec dissolui.Item sicut deus reseruauit sibi dissolutionem coniugij carnalis: ita præsumendum est quòd reseruauit sibi dissolutionem coniugij spiritualis, cùm illud sit dignius.ita dicit tex.in.d.c.inter corporalia.& quãdo papa illud dissoluit deponendo vel transferendo episcopum: hoc facit potius diuina potestate quã humana : quia quos deus coniunxit
11 homo non separet:ita dicit text.in.d.c. inter corporalia. ¶ † Sed papa non potest obligationem iure diuino cõtractam sine causa dissoluere.xxv.q.j.c.sunt quidam. ergo non potest hoc coniugiũ sine causa dissoluere. Vide & aliam subtilem rationem quã puto verisimam.Christus non tribuit potestatem soli Petro sed omnibus apostolis:sed Petro tãquã principi dum sibi specificè dixit. Pasce oues meas:vt probatur in.c.in nouo.xxj.dist.& in.c. ita dominus.xix.dist.Omnibus enim apostolis dixit.Accipite spiritum sanctum:& quorum remiseritis peccata remittentur eis &c.vt in euangelio.sed Petrum constituit principem apostolorũ dicendo vt prædixi.Pasce oues meas.vnde si vellet episcopum remouere sine causa nõ diceretur pascere sed potius necare. Episcopi enim successerunt in locum apostolorum:vt not.in.d.c.in nouo.&.xij. q.j.c.videntes. Vnde quemadmodum non potuisset Petrus sine causa aliquem remouere ab apostolatu suo:ita nec papa aliquem
12 episcopum. ¶ † Manet enim potestas seu sentẽtia Petri dũ verè

iudicat

SEBA. SAPI.

a ¶ Quæstio.de hac quæstione,vide p Fede. de senis in consi.cxcv.inci,reuerẽdus in christo pater. & Imol. in cle. ne in agro. in gl.inverbo ordinarios.ĩfi. de stat. mona. 8 a

SEBA.SAPI.

b ¶ Sine causa. Vide Abb.in disputat.sua inci. eps & quidam rector,in primo dubio.col. x.ver. venio ad secũdũ.Car,in cõsi. cxlij.inci. videt̃ dicendum. Gemi.in consi.liñ.inci.gregor⁹ duodecim⁹, col.ñ.in prin.

a ¶ Facit quod sing. dicit Bal. per vnã glo. ibi: in. c. j. §. ad hoc. in. vj. col. de pa. iura. fir. q̃ si papa contulit mihi aliquod beneficiũ, deinde de plenitudine potestatis velit mihi illud auferre & concedere alteri q̃ nõ potest, nisi mihi prius prouideat de æquè bono beneficio.

ZACHARI. ¶ Adde in proprijs terminis huiꝰ qõ. Lud. Romã. sing. dcccl xxix. ĩci. an eps. vbi alle. sing. Inno. hic alleg. ad vtrũq; effectum. s. quòd cogatur renũtiare epatui per papã, & q̃ ei debebat æqua cõpensatio dari. de quo vide qđ no. ĩ apostil. ad istum in. c. cõsiderauimus in apostil. in ver. scã dalum. nu. 3. s̃. de ele. & in. c. j. nu. 9. in ver. suo. eo. tit.

ANT. FRAN. ¶ Circa hoc an papa possit mihi auferre beneficiũ quod mihi contulit de plenitudine ptãtis, nisi aliud æque bonum tribuat. Dicas q̃ papa in spũalibꝰ habet plenã potestatem, non in tẽporalibus: vt dixit Bal. in. l. j̃. in. vj. q. C. de ser. & aqua. imò dicit̃ habere pleniſsimam potestatẽ beneficiorũ, adeo vt possit etiã sine causa auferre beneficiũ beneficiato. vt dixit. d. Car. ĩ cle. j. vt lit. pen. p. c. prĩcipalem. ix. q. iij. & per ea quæ habentur in. c. j. x. di. & in. c. oĩs. xx̃j. q. j. & te-

iudicat & clauis non errat, in. c. manet. xxiij. q. j. facit quod no. Inno j̃. de voto. c. quod super his. Et vide ad prædictam conclusionem authoritatem glo. x. dist. c. j. vbi glo. valde notabiliter dicit papã non posse sine causa episcopo inuito diocesim diuidere in duos episcopatus. allegat bo. tex. in. c. multis. xvj. q. j. ergo fortius non potest eum remouere sine causa. vide ad hoc authoritatẽ cuiusdã doct. disputantis. & Ioan. and. confirmantis in regula. quod ob gratiam. de regu. iur. lib. vj. in merc. vbi quæstio tractatur. ¶ † Nunquid papa possit trãsferre episcopum inuitum de vno episcopatu ad alium seu ad aliam dignitatem. Conclusio est quòd omni causa cessante non potest: quia in dissolutione coniugij requiritur cõsensus sponsi. sed si subesset causa publicam vtilitatem concernens licet episcopus non esset in culpa. exemplum: populus prosequitur episcopũ sine causa iusta & magis indurescit cor hominum contra ecclesiã: tunc potest papa & vicarius dei vt totum corpus ecclesię sit sanum illud mẽbrum præcidere: sed debet sibi dare bonũ cambiũ[a] ex quo sine culpa sua fit remotio. vt no. dicit Inno. in. c. nisi. de renun. Et secundùm hanc limitationem intellige glos. in. d. c. per principalẽ. ix. q. iij. potest enim papa episcopũ deponere sine causa. s. surgẽte ex facto episcopi:

13

net Inn. in. c. nisi cũ pridem. de pac. [illegible] nõ de[illegible] sine causa ius alicui licet possit si vellet. vt voluit etiam do. Ca[illegible]. j. §. in cessationi bus. de senten. excom. pro quo facit qđ voluit Bar. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. vbi dixit q̃ nunq̃ potuit intrare ĩ caput suum q̃ deus dederit istã potestatem papæ vel imperatori vt posset mihi auferre rem meam vel beneficiũ meũ sine causa: tamen cõis sniã Bald. Sali. Paul. & communiter scriben. in. d. l. fi. est q̃ si aufert mihi ius meũ vel rẽ meam ex certa sciẽtia p̃sumat̃ facere cum causa. adeo q̃ non põt vlteriꝰ quæri quare illud fecerit q̃a non habet superiorem in hoc seculo. Dicunt tamen q̃ si hoc faceret sine causa priuando me re mea & iure meo quòd erit obligatꝰ quãtum ad deum, & in nouissimo iudicio erit redditurꝰ rationem apud districtum iudicem. & hoc modo forsan potest intelligi qđ voluit Baldus in loco hic alleg. Dicens quòd debet illi à quo beneficium aufert prouidere de alio beneficio.

secꝰ si cessat omnis causa: & quòd hoc fuerit de mente illius gloss. vide & pondera similia
14 quæ prẽmittit. ¶ † Dicit enim principẽ priuare posse subditum re sua. debet enim intel
b ligi quãdo subest aliqua causa: puta propter fauorem reipub. Nam sine causa nõ potest[b]. no. Inn. in. c. quę in ecclesiarum. de consti. & doct. o. iuris ciuilis. C. si contra ius vel vti. publi. l. fi. nam propter bonum publicum conseruandum quisq; debet seipsum exponere. maximè in fauorem animarum pro quibus saluandis deus aperiat intellectũ studentium in hac cõpilatione ad honorẽ ipsius. Amen.

COMMENTARIORVM
Panormitani .I.V.D. in tertiam secundi
Decretaliũ partem: Honestiſsimorum
virorum Iaco. ac Ioan. Senetonum fratrum impensis.
FINIS.

Regestum.

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh
iii kkk lll mmm nnn ooo
ppp qqq rrr sss ttt vvv
xxx. Omnes sunt quaterni:
yyy & zzz
terni.

b ZACHARI. ¶ Non potest. Adde quod not. in apostil. ad istũ in ca. admonet. nu. 13. in apostil. in ver. subsistente causa. s̃. de renuntia.

ab vtore.vt ibi nō.z.C.loca.l.emptorez per Ci.interdū
prelatus contrahit nomine ecclesie quod est quādocunq;
nō solus prelatus:sz plat⁹ z capitulū prahūt:q; in ipso
rum psonis repūtat ecclesia. Itē qñ solus plat⁹ tāq; pla-
tus i eo qō tāgit cū solū quo casu distinguēdū ē.nā interdū
loquimur in alienatione proprietatis:z hoc etiam cum ca
pitulo non potest facere nisi seruatis debitis solēnitatibz:
vt in.c.i.de rebz eccle.non alienā.li.vi.z in clemen.mo
nasteriorum z.xii.q.ii.c.si qua de rebus:z extra de rebz
eccle.nō alienā.c.si qs presbiterorū.C.de sacrosā.eccle.l.
iubemus nulli in autentica de nō alien.§.vult enim z.§.
quia vero leonis:z de solennitate substantiali est q; inter
ueniat auctoritas episcopi:sed circa hoc dubitatur: vtrum
ista auctoritas possit sequi ex interuallo:z videtur dicēduz
q; sic si est vtilitas ecclesie quia nō debemus curare:de iu
ris apicibus:dūmodo etiam faciat conditionē suam me
liorem:vt nō.ff.de transactj.l.cum hi.§.eā z ibi glo.ordi.
In contrarium videtur quia vbi est defectus forme ibi de
qualitate materie non curamus:sed hic auctoritas requi
ritur pro forma:ergo si deficit auctoritas non valet contra
ctus:z ista est veritas quia prahentes nō sunt habiles ni
si habilitētur p auctoritatē z pmissionē superioris seu licētiā:
nam.n.ista vocabula respiciunt initium:vt.ff.de infamī
bus.l.quid ergo in pn.saluo quod.j.dicam. ¶Quero
igitur si celebrato cōtractu sine auctoritate superioris vtraq;
pars accedit cozā episcopo z petit practū cōfirmari:z epi-
scopus cā cognita pfirmat:nūqd talis pfirmatio tenet:re
spondeo sic vt.C.de decurionibz.l.si quos li.x.z ex de iu
re patronatus.c.cura z.l.i.§.solent.ff.qñ appellandō sit:qa
tunc ptes videtur de vno cōtrahere:in pūtia episcopi:quia
quotiēs aliqd substātiale additur practui:practus vide
tur denuo renouari:vt.ff.de cōtrahen.ēptj.l.pacta quen
ta.§.paulus z.ff.de pactj.l.iurisgētium.§.adeo:z habe-
mus simile in donatiōe:que nō valet vltra legitimā sūmā
nisi sit insinuata cozā iudice pūte z auctoritatē interponen
te.vt nō.Bui.de Cumo.C.de sacrosā.eccle.l.illud:z ta
men si precedit donatio z vtraq; pars presentat eam iudi
ci qualescit:vt ex nūc; q; retrofactū trahitur ad pūs:vt.ff.
de offi.proconsulis.l.obseruare.§.si.z hoc tenet Bar.ff.
de dona.l.modestinus:secus esset si vna pars tantū pe-
tet pfirmationem altera parte absente:quia quod nullius
factj est vnius consensu non conualescit. Et nota secūdū
Specula.in titu.de emptj.z venditj.q; vbi decretum est
interpositum rite presumitur etiaz recte concor.ff.de acq.
poss.l.iuste:z est tex.nō.in.l.i.C.de predijs curialium li.
x. Explicitū est primū membrū de alienatione proprieta
tis z nō pertinet ad materiam nostram. Sequitur videre
de alienatione vtilis dominij:puta feudi vel emphiteosis
z hic distingue:aut iste contractus est celebratus fm con-
suetudinem ecclesie:aut pter cōsuetudinez:aut preter:pri-
mo casu valet contractus nec requiritur superioris aucto-
ritas:vt extra de feudis.c.ex parte z in.c.i.qui feudū da.
pos.coll'.x.quod est verum si feudū sit aptū vl' emphiteo
sis sit apta alias non valet concessio si interim Prelatus
moritur:vt in.c.i.qui succes.tene.eadē ppetuatiōe. ¶Se-
cūdo z tertio casu quando precise est cōtra consuetudinez
vel preter nō tenet cōcessio:quā consuetudo vel legis sta-
tutū reprobat:de consti.ecclesie sancte Marie:sz hic du-
bitatur.quid si querit concedi ad.ix.annos:z concessa est
ad cētū annos nūquid valeat saltem pro.ix.annis:z vide
tur q; non quia regula est vbi agitur de obligādo q; si nō
valet quod ago vt ago non valet vt valere pōt:vt.ff.de cō
stitu.pecu.l.i.§.cum qui:ergo idem in alienatione rerum
eccle.que magis est odiosa:q; obligatio psonalis. In con
trarium quia vtile per inutile non viciatur:vt.C.de dona.
l.sancimus. Solutio considerandum est q; quandoq; in
utile venit ad adiciēdum:quandoq; ad minuēdum:quā-
doq; ad specificandā speciez contractus:primo casu si nō
valet quod ago in totuz valet in parte in qua potest:vt.ff.
de precario.l.cum precario. Secūdo casu nō valet in ali-
quo:dicit lex q; si cōpromittitur in liberum z seruuz:quia
adiectio collegę tendit ad minuendum ius alterius col-
legę:nullo modo valet cōpromissum:vt.ff.de arbitris.l.
pedius.§.in fuum. Tertio casu quia non consentitur in
spē contractus non valet actus:vt.ff.si cer.petat.l.si ego:
fallit aliquando ad excipiendum:vt.ff.de donatj.l.si tibi
dederim. Quia questio nostra pertinet ad primum mē-
brum:tamen in eo sic debet distingui:aut concessio fuit fa
cta pro vnico precio:z tūc nō valet in aliquo:vt verbi gra
tia:p mille pro toto tempore:quia propter vnitatez preciī
non potest contractus diuidi.vt.l.cum plura:de edili.edi
cto:z iste non est casus noster:aut per singulos ānos sol-
uitur singula pēsio illius anni:z tunc vtile per inutile nō vi
ciatur:sed eatenus valet quatenus iuris ratio patit:vt.ff.
de stipula.seruorū.l.si seruus cōis meuij.§.fi.z.ff.loca.
l.si quis domum.§.hunc z.l.si quis fundum:extra de trā
sactj.c.de cetero:extra de preben.c.nisi esset:ex de institj.
c.cum venisset:z per hoc determinatur questio nostra:q;
dictus contractus vsq; ad.ix.annos.etiaz s;ne aliqua au
ctoritate episcopi:quia locatio modici temporis dicitur ad
ministratio non alienatio:vltra autem.ix.annos non va-
let nisi interuenerint ea que requiruntur in plena aliena-
tione inter que est auctoritas episcopi:non perfūctorie in
terposita:nec ex abrupto:vt.ff. de transa.l.cuz hi.§.si pre
tor. Notandum tamen est q; si ecclesia nō erat habilis ad
possendum restituere expensas:que ex pacto debebant
reficī:vt.ff.de mino.l.intra vtile.§.vendentibus z.l.i.C.
de alluuionibus z paludibus: q; tunc propter pondus
eris alieni licitum esset ecclesie renouare:vsq; ad.xxix.an
nos:vt in autētica:de alienatione z ēphiteosi.§.locatōes.
Bene enim geritur vtilitas ecclesie:si rem que oneratu-
ra est ecclesiā potius relocat q; reuocet:vt.ff.de nego.ge.
l.sed an vltro.§.si.hoc tamen spectat ad facti inquisitiōez:
vnde est questio facti potius q; iuris.sciendū est q; est q-
dam alius contractus qui non pertinet ad directuz domi
nū:nec vtile sed est practus mere locationis:de quo nō.
ff.de le.ii.l.codicill'.§.instituto per.S.z.Ci.z Di.z ve-
ritas est q; in eo qui non potest alienare non habetur p
alienatione:tamen non valet nisi ad modicum tempus:z
ita debet intelligi:quod nō.Inno.z Jo.an.extra ne pla.
vices suas.c.querelam z archi.xii.q.ii.c.alienatiōes z.c.
q;to:z in isto contractu non viciatur vtile:per inutile quia
separata sunt:res enim sunt casus:nam quandoq; vtile
ab inutili est ab ipso principio separatum:quandoq; se-
parabile:quandoq; nec separatum nec separabile:ō ista
materia plene scripsi.C.de sacrosan.eccle.auctj.ingressi
in lectura mea.z licet sit via brocardica tamē bene que dixi
sunt valde vtilia. Et ex his apparet responsuz ad omnia
questa saluo q; ad illud verum extra existentes debeant
vocari z dicendum est sic in alienatione:secus in alio con
tractu.vt nō.in.c.presentium de testibus li.vi.z in.c.cuz
in ecclesiis dē preben.z probatur.C.de decurionibus.l.
obseruare.li.xi.z.C.de venden.rebus ciui.l.fi.z in aūt.
de defenso.ciuita.§.interim z.C.de legationibus.l.si qō
extraordinariuz z.C.de sacrosan.eccle.aūt.hoc ius por
rectum in verbo ibidem seruientium. Itez si querat virz
inspiciatur tempus contractus vel emergens postea dicē
dum est q; initium cuiuscunq; renouationis debet inspi-
ci pro tota renouatione illa quātitas enim precij vel mer-
cedī attenditur:secundum tempus contractus:vt.ff.loca.
l.hominem.C.de rescin.ven.l.secunda z.l.quisquis.ff.
de nouatj.simdum cornelianuz.ff.de minori.l.inura vti-
le.§.uendentibus.

¶Ego Baldus de Perusio.

¶ Item nomen insule quandoq3 p̄fertur singularit̄ & tñ significat solū siue terrā circundatā aquis. terraz dico: que supra eminet nō que sub terra tace: vt. l. in lege: & l. ru lia de contraben. emptio. & instiu. de re. diui. §. insula: & hoc apparet etiam ex vulgari intellectu ad quez debemus recurrere p̄ exaudiēdis sermōibus: vt. ff. de v̄. signi. l. sūdi appellatiōe. & l. cumculus. ff. de le. iii. l. librorū. §. qd̄ tñ casus. ff. de fū. instruc. l. cū delatiōis. §. asinā cū si. ¶ Nō ob. q̄ nomē insule quādoq3 ponitur p̄ domo: q̄ ibi nō p̄fertur simpliciter: sed cū adiuncto. i. ope manu scō & sic rōne adiuncti declaratur modus significādus. & ita intelligitur glo. que est in. §. insula instī. de rerū diuiſ. que dicit q̄ quādoq3 accipiitur p̄ domo in mari posita: q̄ illud est verū quādo p̄fertur cū adiuncto: sz quādo p̄fertur natura liter. i. simpliciter dz intelligi in potiori suo significato. i. de insula naturali: que naturaliter nascitur. nā verba sunt p̄o prie intelligēda. & iuxta legis significatū de ver. signi. l. nepos p̄culo. Itē nō pōt dici insula que pōtonibus substēta tur in alueo. Itē qui edificat i insula non facit edificiū suū sed cedit solo: secus si in mari. ff. ne quid in loco pu. l. i. & facit. ff. de flu. l. i. §. si insula. & §. si fossa. & §. in flumie in ratione sui. Ex quibus apte cōcluditur q̄ ciuitas venetoruz nō est insula: nec noie insule pōt appellari. Et ita respondeo ad requisitū. Ego Bal.

Ad idem.

Consilium. cccxxx.

In christi nomine

¶ Verba cōtractus ita dicūt: & pellagus intelligatur ois locus & terra q̄ sit a fluie Tiberis vltra: & iste cōtractus fuit celebratus Ianue. Queritur virū ciuitas venetiarū dicatur: & sit a flumine tiberis vltra vel citra. & dicēduz est q̄ citra considerato q̄ contractus fuit celebratus ianue. & hoc plurib⁹ rōnibus. p̄mo q̄ Nō pz expresse nō est, p̄bare necesse: vt. ff. ō ver. obli. vbi aūt: vbi dicit: nā manifestū est hōiem plus oculis q̄ auribus credunt: vt instit. de gradibus. §. sed cum magis. & oculorū inspectio est firma certitudo eius ō quo agitur: vt. ff. finiū regū. l. si irruptiōe. §. ad officiū. & quere rēonem disputādi: vbi habemus sensū est infirmitas intellectus: vt dicit Aristoteles & Auerois. sed istud ē manifestū imo notoriū facti p̄manētis: q̄ p̄ nullū locū potest iri venetias q̄ oporteat trāsire tiberim vel aliquā lineam imaginabilē ipsius tiberis. Secūdo hoc p̄batur: q̄ dictio citra significat ante dictio vltra signficat post aliquo existēte in medio: sicut nos dicimus iste ager est citra padū & iste vltra padū. Sed ciuitas venetiarū nō est vltra flumē tiberis. sicut pz mēsurādo per terrā vel per aerē: & ad hoc p̄udēter allegata est glo. instī. de rerū diui. §. insula. & dictū Bar. in ope suo qd̄ vocatur tiberiadis: illud ergo qd̄ē magis p̄ri. ad oculum illud est citra. illud qd̄ est magis remotū illud est vltra. Tertia ratio est q̄ mēsuratio dz fieri per loca comodiora: non per anfractus & circuitus maris textus est notabilis in. l. uō t. tū. ff. de excu. tuto. & ff. si qs cau. l. u. §. qd̄ diximus: & nō. ff. de fal. l. eos. §. fi. n fi. glo. Sed a ciuitate venetiarū ciuiſ̄tur ad faciē tiberis q̄ ad dorsū l' ad spatulas: vt ita dixerim: tiberis. ergo ciuitas venetiarū est citra tiberim. ¶ Preterea ille q̄ agēdo proponit aliqd esse vltra vel citra dz illud p̄bare: non ille qui negat: vt. ff. de no. ope. nun. l. nō solū. §. sed vt p̄bari. & ff. de pactis. l. veteribus cū tota sua materia. Ex q̄bus euidēter cōcluditur q̄ siue loquamur in via veritatis siue in via p̄batiōis. ciuitas venetiarū nō dz cōputari inter loca q̄ sūt vltra tiberim. sz magis citra tiberim & cōfirmatur hoc demōstratiue ex vicinis ciuitatibus nā ¶ Padua p̄finat cū ciuitate venetiaruz & stagno ipsius q̄ est citra tiberiz per. d. miliaria & vltra: ergo ciuitas venetiarū est citra tiberim & nō trans tiberiz quo ad ciuitatē Ianue. Ex q̄bus cōcluditur: vt supra q̄ ciuitas venetorū est citra tiberiz venēdo vsus lombardiā & est ista demōstratio a situ que demōstratio p̄cēnis est: vt. l. si. C. de seruitut. & aqua. & l. i. §. i. ff. ō flu.

¶ Vide in cōsilio. cccl xxxv viii. & in cōsilio. cccc xii.

Consilium. cccc xxxi.

In christi nomine

¶ Quidam. i. abbas cuius dā monasterū vna cuz capitulo factis p̄ius certis tractatibus inuestiuit ad fictū vsq3 ad ānos nouē. a. d̄qua dā possessiōe & iuribus ipsius possessiōis: q̄ spectat & p̄tinz ad p̄dcūz monasterū p̄ certo ānuo canone cū pactis & cōdictiōibus q̄ oēs expēsē & oia meliorameta fierēt p̄ ipsuz ēphiteotam in reficiēdo domos que multū dirupte & frasgozbidas & inculitas ad culturā ponēdo: & alia necessaria faciēdo finito ēmino ipsius locatōis sibi ēphiteote restituerē tur & resārcirent p̄ p̄fatos abbatez & capitulum aliū ipse emphiteota retineret & gauderet p̄dicta possessiōe & iura ipsius quousq3 sibi satisfactū fozet de p̄dictis melioramentis soluēdo nihilominus ānuū canonē solitū: deinde finito tpe p̄fate locatiōis ipse dñs abbas & capitulū nō solutis: nec satisfactis expēsis ipsi quōdam. a. inuestiuerat ad fictū vsq3 ad ānos. viij. l. & p. fratres ipsius quōdaz di. cū certo canōe ānuo cuz pactis & cōdictiōibus in prima inuestitura cōtētis. ¶ Post dictā aut̄ inuestituzā finitā ipse p̄dictus abbas cū cōsensu monachorū in ipso monasterio residēciū factis p̄ius certis tractatibus solēniter inuestiuit ad fictuz vsq3 ad annos. xxviii. ipsuz. l. fratrē ipsius quōdam a. & c. filius ipsius quōdam. a. sub ānuo canone in prima locatione cōtentis nō satisfactis expensis: nec meliorametis factis per ipsum quōdā. a. primuz cōductorē & per ipsos. l. & p. secūdos cōductores cū pactis & cōdictiōibus in precedētibus cōtentis: nulla tamē facta mētione de expensis p̄teritis: nec reseruatiōe meliorametorū cui vltime locationi siue ēphiteosis datio nil̄ posita fuit auctoritas fiue decretū post cōtractū celebratuz iam p̄ mēsem per vicariū dñi ēpi ¶ Placētini habētez ad hoc mādatuz a p̄fato dño epo cui subdituz est ipsuz monasterū. ¶ Ex p̄dictis primo q̄rit̄ur: an ista p̄ma locatio seu in emphiteosim datio potuerit fieri vsq3 ad annos. xxviii. posito q̄ non cōsueuerat locari ad tantum tempus. ¶ Secundo an ciuitas siue decretum superioris que vel qd̄ interuenit post contractum iam celebra um per mēsem habeat viciare ipsum contractum: an vero ipsi cōtractui p̄stet robur & firmitatem. ¶ Tertio queritur an sit necesse q̄ interſint talibus contractibus monachi non residentes in ipso monasterio licz sint eiusdem monasterii an vero sufficiant residētes adeō. ¶ Quarto an talis contractus possit rescindi. sed quia asseritur esse factus pro minori precio q̄z valeat ad p̄sēs possessio predicta p̄opter melioramenta facta per ipsos conductores licet ante locationes predictas plus non valebat. ¶ Quinto queritur an ipsi emphiteote tam p̄mus q̄z secundi & tertii possint predictam possessionem: & iura tenere & gaudere soluēdo canonem solitū donec ipsis satisfactū fuerit de expensis & meliorametis p̄out in pactis apparet.

In christi nomine

¶ Ad euidentiam p̄mittendum est q̄ anteceſſor p̄latus interduz contrahit nomine p̄prio: & tunc nunquā potest immittere falcem in messē successoris: vt. ff. loca. l. si quis domuz §. i. non obstat. ff. solu. matrimo. l. diuortio vbi tenet vxor stare locationi mariti: quia illud debet intelligi: quando ad non modicum tempus. Item q̄ ibi maritus būt cām

Itē nos loquimur in herede. ꝛ dicit. d. Di. q mala fides defuncti nō nocet heredi: vt ipse nō. in. c. male fidei de reg. iuris li. vi. qō etiam approbat Ci. in dicta. l. vnica. C. de vsuca. trāsferēda. Itē ꝛ si eēt obligatio ē obligatio nō ligda ꝛ iō nō cōstat de mala fide. vt. ff. de v. ob. l. interdū. finalis igitur cōclusio ē q prima sntia fuit iuridica. ꝛ fa sntia contra primā lata nō fuit iuridica nec continet rōnes vel allegationes iuridicas q̄ actor defecit in radicibus fundamētorū.

¶ Amplius q̄ forte diceret aliqs q̄ eēt hereticū tenere cōtra cōciliū dicti. c. Quoniā oē qō ꝯ in foro seculari ē oino vitādū: ꝛ ex hoc infertur q dictū. c. eēt seruādū in foro iustitie ꝛ in rebus laicorū: q̄ de ecclesiasticis rebus nō ē dubium: q̄ oēs tales res sunt sācm sctāum domino ꝛ de foro ecclesie vt nō. Inno. in. c. verū de foro cōpe. ꝛ sicut ipsa ecclesia debēt cōseruari. vt. C. de sacrosan. eccle. iubemus. ꝛ sicut sunt iptāte ¶ Dape ꝛ canonū: nō obstāte q lex ciuilis dicat q quoddā ē ius bonū ꝛ nō equū ꝛ q bonū prevalet equo: vt nō. in. l. i. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ. C. de iudi. l. placuit: q ad hoc canoniste respōdēt illud verū eē in habētibus bonam fidē sz nō in habētibus malā fidē. ¶ Queritur ergo qs dicatur hēre malā fidē: ꝛ dicit lex q ille q non cogitat se dominū: sed alium credat eē dñm rei. vt. C. de fur. l. apud antiquos: sed si ego scio me teneri ad rē meā dādā nō possideo. Itē si sū debitor in genere genus nō possideo: q̄ genus nō ē res in corpore cōstituta vt nō. ff. de pen. heredi. l. regulariter: ꝛ ista ē subtilitas Bar. Sz simplicitas canonista rū ad hoc respōdet q nō iō pecco q̄ possideā: sz iō q̄ nō satisfacio ꝓsciētie mee: ꝛ q̄ pecco in fratrē meū vt. l. dolus. ff. mandati. Or ommissis istis anfractibus venio magis ad medullā negocii ꝛ dico q dictus cōtractus ex forma sui est vsurarius q̄ actū erat q creditor gauderet fructū ꝛ lucraretur vt apparet ex cōuētiōe instrumēti mutui ꝛ instrumenti prefati cōsecutive veniētis ad primū ꝛ de ipso corpe sūptū. Nō āt tale instrumētū sapiat vsurariā prauitatez ex forma sui ē expressū in. l. lecta. §. si. ff. si cer. peta. ibi dicit idem de fructibus pōt exprimi ex quo habemus rectā cōclusionez in via fori ꝛ poli: q dicta scriptura tanq̄ legibus ꝛ canonibus cōtraria ꝛ illicita ꝓtractū cōtinēs nō patrocinatur agēti.

¶ Preterea vsure p̄ legissimū tēpus non petite videntur eē remisse. vt. ff. de vsu. l. qui semisses. idē quātū ad restitutionē custodie q̄ ordinabatur ad vsurariā prauitatē ꝛ ad fouēdā pecuniā vsurarū ar. cōtra quę nō. Inno. extra de filiis presbi. c. cōstitutus: ꝛ. ff. depositi bōa fides ꝛ facit q̄ nō. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. nā fructus adiūcti peccato sūt vsura. per regulam generalē tradītā ibi in gl. sz si ex dispositione legis extenuarēt sortē nō eēt vsura quātū ad fructus ꝛ gaudiēta: libellus tāq̄ iuri cōtrarius ē repellēdus ꝛ p cōsequēs prima sntia fuit va ꝛ iusta sz deū sz canones ꝛ sz leges ciules vt nō. in. l. cūctos populos. ꝛ. ff. pro socio. l. sociū q in eo: q̄ canones prevalēt legibus in mā vsurarū. tāto enim altiores sunt canones legibus in hac mā. quāto celi gubernacula distant a mortalibus vt nō. C. de vsuris. aūt ad hoc: ꝛ hic ē q̄ dicitur q leges nō dedignātur sacros canones imitari. Itē tātū distāt sacri canones a legibus mūdi quātū distat perpetuū a corruptibili.

¶ Statuta sicut nō possūt fieri cōtra libertatē ecclesie: ita ēt nec cōtra loca pia vt hospitalia q̄ ita petere possūt restitutionē in integrū: sicut possūt pupilli.

Consiliū. cccc. xxi.

¶ In ciuitate Brixie sūt due cōgregatiōes licite vna ad adūuandū oppressos: ꝛ ad alimētādū paupes. alia appellatur cōgregatio sācti Frācisci: sub cuius cura ē hospitale misericordie de Brixia: iste due cōgregatiōes fuerūt heredes instituę vel eis relictū contra quos obūcitur statutum Brixie quo cauetur q nullus audeat vel presumat facere aliquā alienationē inter viuos vel in vltimis volūtatibus p quā trāsferatur

In christi nomine

possessio vel dominiū de aliqua re immobili q̄ sit in Ciuitate vel districtu Brixie alicui collegio vel singulari psone q̄ nō sustineat onera cōia ꝛ nō sit subiecta iurisdictioni cōis Brixie in ciuilibus ꝛ criminalibus: ꝛ q dictū sit ꝛ eē intelligatur in rē scriptā: ꝛ ipsas res efficere ex officio reali vt prescribi nō possint. Quritur quid iuris. Et in hoc sic dico: aut dicte cōgregationes sunt fundate auctoritate episcopi ꝛ tunc censentur pia loca quibus pōt relinqui nō obstāte statuto: presertim pp annexionē hospitalis: q̄ sicut nō valēt statuta facta cōtra libertatē ecclesie ita nō cōtra libertatē hospitaliū vt. C. de epi. ꝛ cle. l. ora: sed deinde statutū nō valeret ꝯra libertatē ecclesie: q̄ qō possit relinqui ecclesie nō solū ē ius cōe: sz ēt ē priuilegiū in hoc: ꝛ ad hoc qō nō pōt statui contrariū p ius municipale fm Oldra. per. l. vlti. C. de sacro san. eccle. tales igitur cōgregatiōes noie pauperū q eqparantur pupillis: nā pauperes in genere pupillis eqparantur vt. C. de epi. ꝛ cle. l. orphanotrophos posset cōtra sentētiā petere restitutionē in integrū etiā si nō posset mero iure peti reductio ad arbitriū boni viri: nā illa reductio ē speciei diuersa cōtinēs q̄relā iniquitatis: sed restitutio in integrū est miserabilis suffragium. vt. ff. de mino. l. preses. ꝛ. l. iii. in pn. ff. rē ra. ha. Aut iste vniuersitates siue cōgregatiōes sunt pphane ꝛ consistunt de facto nō in priuilegiis: vt extra de religiosis domibus. c. de sinodochiis: ꝛ tūc sunt supposite cōi Brixie in ciuilibus ꝛ criminalibus: nā ppē delictū possunt destrui ꝛ dissolui: q̄ pena quo ad corpus intellectuale vniuersitatis est pena criminalis vt accedat qō nō. Inno. ex̄. de no. op. nunc. c. cū ex iniūcto. dubiū tamē ē videduz vtrū de iure cōi hēant beneficiū restitutiōis in integrū: ꝛ qdē habēt q̄ nō reguntur nisi p curatores. i. ministros cū p se regi nō possūt: vt nō. in. l. ciuitas. ff. si cer. peta. sicut restituuntur absentes indefensi vel male defensi vt. l. vlti. ff. de in int resti. l. penul. ti. generali. Nā ex fine ꝛ ope ista collegia sunt sancta: q̄ deseruiūt elemosinis ꝛ pietati ꝛ auctoritate ꝛ vsu publico habentur pro talibus vt nō. in. l. i. ff. qō quisque iuris.

¶ Ego Baldus de Perusio.

¶ Feudatarius q̄ nō possidet feudū teneatur petere investituram. ꝛ si nō petit an sit priuatus ipso iure an priuandus p sentētiā ꝛ q debeāt eē iudices in cā feudali ꝛ de quo loco ꝛ in quo cōueniendus ꝛ iudica in materia feudorū.

Consilium. cccc. xxii.

¶ Andreas feudatarius episcopatus Veroñ renunciāuit in manibus Petri episcopi veroñ: cuidā feudo suo qō recognoscebat ab episcopatu Veronēsi vt inuestiretur philippus. quam renūciationē dictus episcopus acceptauit ꝛ inuestiuit dictū Philippū sed possessionē dicti ꝛ feudum dictus Philippus nunq̄ potuit hēre pp potentiā laicalē dñi dicte ciuitatis Verone succedente tpe creatur nouus episcopus Jacobus. quo creato dictus Philippus ꝓparuit. j. annū ꝛ diem a creatōe dicti episcopi Jacobi: cora vicario ꝛ aliis gerentibus negotia dicti Jacobi petēs se inuestiri tanq̄ rectus vassallus episcopatus de supradicto feudo dcī rīderūt vicarius ꝛ alii q ipsū nō poterāt inuestire: q̄ nō hēbāt ptātem ꝛ episcopus erat absēs tpe subsequēte episcopus venit ad ciuitatē ꝛ fecit fieri edicta q̄ quilibet debēt cōparere ad accipiendū inuestituras suorū feudorū: alīs ex tunc proferebat in ipsos sententiā priuatiōis: cōparēt oēs excepto isto Philippo qui nō cōparuit. j. annū ꝛ diē: nec etiā vsq̄ ad tres annos: tādē episcopus dictuz feudum alteri contulit. Queritur in primis nunqd vassallus q̄ nō est in possessione teneatur. j. annū ꝛ diē petere inuestituram: ꝛ videtur q nō q̄ nōdū ē vasallus cū nōdū fuerit corporaliter inuestitus. vt in. c. i. qd sit inuesti. col. x. Itē ista cōparitio fit p debitum fidelitatis exhibendę ꝛ offerendę vt in. c. i. quo tpe miles: sed inuestitura debet precedere fidelitatē vt i. c. i. q

FFF8bt8r

colorchecker CLASSIC

calibrite

mm